ՄԱՅՐ ՑՈՒՑԱԿ ՀԱՅԵՐԷՆ ՁԵՌԱԳՐԱՑ

ՄԱՇՏՈՑԻ ԱՆՈՒԱՆ

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ

ՀԱՏՈՐ
Ի

Գիրքը լոյս է տեսել

ԳԱԼՈՒՍՏ ԿԻԼՊԷՆԿԵԱՆ

հաստատութեան աջակցութեամբ

Մաշտոցի անուան Մատենադարանը

երախտապիտութիւն է յայտնում

Հայկական բաժանմունքի տնօրէն,

դոկտոր ՋԱԻԷՆ ԵԿԱԻԵԱՆԻՆ

օժանդակութեան համար

MATENADARAN

REPUBLIC OF ARMENIA – MASHTOTS INSTITUTE of ANCIENT MANUSCRIPTS

GENERAL CATALOGUE OF ARMENIAN MANUSCRIPTS OF THE MASHTOTS MATENADARAN

VOLUME V

Compiled by:

O. YEGANYAN

Edited by:

A. KEOSYAN, A. GHAZAROSYAN, PRIEST SHAHE HARUTYUNYAN

Indexes by:

V. Devrikyan

«NAIRI» PUBLISHING HOUSE

YSU PUBLISHING HOUSE

YEREVAN - 2009

“МАТЕНАДАРАН”

ИНСТИТУТ ДРЕВНИХ РУКОПИСЕЙ ИМЕНИ МАШТОЦА

ГЕНЕРАЛЬНЫЙ КАТАЛОГ АРМЯНСКИХ РУКОПИСЕЙ МАТЕНАДАРАНА ИМЕНИ МАШТОЦА

ТОМ V

Составители:

О. ЕГАНЯН

Под редакцией:

К. КЕОСЕЯНА, А. КАЗАРОСЯН, Священник **ШАГЭ АЙРАПЕРЯНА**

Указатели:

В. Деврикяна

ИЗДАТЕЛЬСТВО «НАИРИ»

ИЗДАТЕЛЬСТВО ЕГУ

ЕРЕВАН - 2009

«ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ»
ՄԱՇՏՈՑԻ ԱՆՈՒԱՆ ՀԻՆ ՁԵՌԱԳՐԵՐԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

ՄԱՅՐ ՑՈՒՑԱԿ ՀԱՅԵՐԷՆ ՁԵՌԱԳՐԱՑ

ՄԱՇՏՈՑԻ ԱՆՈՒԱՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ

ՀԱՏՈՐ
Ե

Կազմեցին՝
ՕՆԻԿ ԵԳԱՆԵԱՆ
Խմբագրությամբ՝
Յ. ՔԵՕՍԷԵԱՆԻ, Ա. ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆԻ, Տ. ՇԱՀԷ ՔՀՅ. ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԻ
Ցանկերը կազմեց՝
Վ. ԴԵԻՐԻԿԵԱՆԸ

«ՆԱՅԻՐԻ» ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ
ԵՊՀ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԵՒԱՆ – 2009

Տպագրւում է Մաշտոցի անուան Մատենադարանի
գիտական խորհրդի որոշմամբ

ՀՏԴ 09 (479.25)
ԳՄԴ 76. 11 (ՋՀ)
Մ 239

Մայր ցուցակ հայերէն ձեռագրաց Մաշտոցի անուան Մատենադարանի.
Մ. 239 –Հ.ե. ~ եր.: «Նայիրի», ԵՊՀ հրատ., 2009,– 1474 էջ:

*Մայր ցուցակ հայերէն ձեռագրաց /Մատենադարան, Մաշտոցի անվան հին ձեռագրե-
րի ինստիտուտ:*
Հ.ե. –եր.: «Նայիրի», հրատ., 2009

Մաշտոցի անուան Մատենադարանի հայերէն ձեռագրերի բազմահատոր Մայր ցուցակի 5-րդ հատորն ընդգրկում է 300 (1501-1800) ձեռագրերի գիտական նկարագրութիւնը:

ՀՏԴ 09 (479.25)
ԳՄԴ 76.11 *(ՋՀ)*

ISBN 978-5-550-01594-0

© Մատենադարան, Մաշտոցի անուան հին ձեռագրերի ինստիտուտ, 2009:
© «Նայիրի», հրատ. ՓԲԸ, ԵՊՀ հրատ., 2009:

ԱՌԱՋԱԲԱՆ

Այս հատորի մէջ նկարագրուած ձեռագրերի երեք հարիւրեակը (ձեռ. Հ՟ր 1501-1800) եւս մեր հաւաքածուի ընդգծուած արժէքաւոր մասերից է, որ ԺԹ. դ. հնարաւորինս խմբաւորուել է ըստ պարունակած նիւթի. մեծադիր առաջին 34ից 20ը Յայսմաւուրք են, 6ը՝ Ճառընտիր, 3ը՝ Ներսէս Լամբրոնացու Մեկնութիւն Սաղմոսաց, 2ական՝ Սարգիս Շնորհալու Մեկնութիւն կաթողիկեայց եւ Պատմագիրք, Իգնատիոս Հոռոմոսցի ծաղկողի մի ընտիր Աւետարան: Յաջորդում է փոքրադիր ձեռագրերի չարը՝ Ներսիսի Շնորհալւոյ Բանք չափաւ (Հ՟ր 1535-1561), Նարեկ (Հ՟ր 1563-1575. այստեղ նաեւ պահպանուած հնագոյն օրինակը՝ Հ՟ր 1568. 1173 թ., ստացող՝ Ներսէս Լամբրոնացի, գրիչ եւ ծաղկող Գրիգոր Սկեւռացի), Շարակնոց (Հ՟ր 1576-1628), ապա՝ միջին չափի տարաբնոյթ ժողովածուներ, որոնց մէջ գերակշռում են իմաստասիրական երկերի ընտիր օրինակներ (մէկը՝ Հ՟ր 1746 Դաւիթ Անյաղթի Սահմանքի հնագոյն օրինակն է՝ 1276 թ.):

* * *

Ձեռագրերի այս չարքի առաւել արժէքաւոր միաւորների թուարկումն անտեղի է, քանզի ամբողջը յստակ տեսանել է թէ՛ նկարագրութիւններով եւ թէ՛ ցուցիչ ցանկերով: Այս դէպքում յատկանշական կարեւորն այն է, որ «Մայր ցուցակ»իս ինչպէս Գ. (ձեռ. Հ՟ր 601-1000), նոյնպէս եւ այս հատորի (Հ՟ր 1501-1800) բոլոր նկարագրութիւններն արել է վաստակաշատ բանասէր-ձեռագրագէտ Օննիկ Եգանեանը: Որպէս հիմնական պատասխանատու նա մասնակցել է նաեւ միւս (Ա-Բ., մասամբ նաեւ՝ Դ.) հատորների կազմութեանը, իսկ այս հատորով աւարտւում է նրա արած ընդարձակ նկարագրութիւնների հրապարակումը: Ըստ այսմ, այս առաջաբանը նրա՝ անխոնջ վաստակաւորի յիշատակի ոգեկոչում է:

Օննիկ Եգանեանը (1917 թ., Թաւրիզ - 25 Մայիսի 1984 թ., Երեւան) ծննդավայրում կրթութիւն ստանալուց յետոյ ուսուցչութիւն է արել Ղարադաղի հայկական գիւղերի դպրոցներում (նրա երախտագէտ շատ աշակերտներ հետագայում մեծ յաջողութիւնների են հասել), ապա 1946 թ. ուսանելու է եկել մայր հայրենիք, որին այդուհետեւ նուիրուել է ցկեանս: 1946-57 թթ. աշխատել է Գեղարուեստա-թատերական ինստիտուտում, զուգահեռ՝ հեռակայ սովորել Մանկավարժական ինստիտուտում: 1958 թ. մինչեւ կեանքի աւարտն աշխատել է Մաշտոցեան Մատենադարանում. 1958ի վերջից մինչեւ 1973ի վերջ այստեղ վարել է Գլխաւոր աւանդապահի (մատենապահի), այսինքն՝ ձեռագրերի ամէնօրեայ խնամքը, շարժը եւ գործածութիւնն ապահովելու շատ պատասխանատու աշխատանքը:

Այս շրջանում հրատարակուեց մեր երկհատոր համառօտ «Յուցակ ձեռագրաց»ը (1965, 1970), որ համեմատաբար փոքր ծաւալի մէջ ձեռագրերի հսկայ՝ 10408 քանակ ներկայացնելու չնորհիւ անցած քառասնամեակի ընթացքում մեծապէս օգտակար եղաւ մեր միջնադարագիտութեանը (սա չարունակուելու է նաեւ մինչեւ «Մայր ցուցակ»ի հրապարակման աւարտը): Օ. Եգանեանը ո՛չ միայն նկարագրել է այս երկհատորեակի 4008 (Հ՟ր 1-2000, 8401-10408) ձեռագիր, այլեւ միակերպութեան է բերել իր եւ իր գործակիցներ Փ. Անթապեանի եւ Ա. Զէյթունեանի արած նկարագրութիւնները, արել է չարուածքի սրբագրութեան բոլոր աշխատանքները եւ կազմել անուանացանկերը. վկայակոչենք՝ «Երկհատորեակի առաւելութիւններից մէկն էլ Օ. Եգանեանի կազմած հարուստ ու բազմապիսի ցանկերն ու տախտակներն են, որոնք պատշաճում են ընդարձակ ձեռագրացուցակներին» (Ա. Մնացականեան, Մայր ցուցակ, Ա., էջ խէ[1].), այսինքն՝ միայնակ կրել է աշխատանքի հիմնական ծանրութիւնը: Սակայն այստեղ առաւել արժէքաւորը ցուցակի ներածականն է՝ «Մատենադարանի ձեռագրական հաւաքածուները» (Յուցակ ձեռագրաց, Ա., սիւն 13-214), որ մեր հաւաքածուի գոյացման՝ քայլ առ քայլ պատմութիւնն է եւ գուտ փաստագրութիւն՝ որոշակի ձեռագիրն ի՛նչ ճանապարհ եւ նրա հանգրուաններ անցնելով, ե՛րբ եւ ո՛ր հաւաքածուների մէջ ի՛նչ համարներ ստանալով է մտել Մատենադարան: Ահա գիտակ մարդու մի գնահատական. «Մեղուաջան եւ վաստակաւոր Օննիկ Եգանեանի կը պարտինք հատորիս խիստ շահեկան եւ սպառիչ ներածութիւնը, ուր գիտական կերպով եւ մանրմասնօրէն կը ներկայացուի Երեւանի Մաշտոցի անուան Մատենադարանի սկզբնաւորութիւնը, տալով բոլոր այն հաւաքումներուն պատմութիւնը, որոնք հետզհետէ միացուեցան Մատենադարանին՝ ներկայ հաստատութեան մէջ: Օննիկ Եգանեան խիստ արժէքաւոր գործ մը այսքան բծախնդրութեամբ եւ խղճմտանքով կը կատարէ, մեզ՝ Հայ գրչութեամբ զբաղողներս յաւիտեանս երախտապարտ թողլով» (Յ. Քիւրտեան, Սիոն, 1966, էջ 325): Նկատենք, որ Եգանեանի այս աշխատանքի օրինակով մեր ձեռագրագիտութեան մի այլ երախտաւոր՝ վաղամեռիկ Հ. Սահակ վ. Ճեմճեմեանը հիւսեց Մխիթարեան միաբանութեան Վենետիկի հաւաքածուի 1700-1850 թթ. շրջանի պատմութիւնը (տե՛ս Մայր ցուցակ հայերէն ձեռագրաց մատենադարանին Մխիթարեանց ի Վենետիկ, հտ. Դ-Զ., Վենետիկ, 1993-1996):

Համառօտի հրապարակումից անմիջապէս յետոյ հեղինակների նոյն եռեակն սկսեց Մայր ցուցակի կազմութիւնը, եւ կրկին՝ Օ. Եգանեանը

մինչեւ կեանքի վերջին օրը կրեց նաեւ այս տարբերակի պատրաստման հիմնական պատասխանատուի ծանր լուծը: Ա. Հատորը 1974ի սկզբին ուղարկուեց հրատարակչութիւն, սակայն տպուեց 10 տարի անց. 1984ի մայիսի սկզբի մի օր առիթով ասաց. «Այս հատորի ցանկերն աւարտեմ եւ հանգիստ հեռանամ այս կեանքից»: Ցաւօք, այդպէս էլ եղաւ. նոյն ամսի վերջին նա վախճանուեց, իսկ «Ստորագրուած է տպագրութեան 10. 05. 1984 թ.» հատորը լոյս տեսաւ աշնանը: Ջտեսաւ նաեւ իր առաջնորդութեամբ կազմուած միւս խնամեալ հատորը («Մայր ցուցակ հայերէն ձեռագրաց Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան, Կազմեց՝ Անուշաւան վարդապետ Դանիէլեան, Անթիլիաս, 1984») եւ չկարդաց Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Գարեգին Բ. կաթողիկոսի գրածը. «Մենք խորապէս գնահատողն ենք նաեւ երեւանի Մաշտոցի անուան Մատենադարանի վաստակաւոր գիտաշխատող եւ ձեռագրաց ցուցակներու պատրաստութեան արուեստի ա-նուանի մասնագէտ Օննիկ Եկանեանին» (էջ Ը.), չտեսաւ նաեւ ցուցակի հեղինակ իր աշակերտի ե-րախտիքի խօսքը. «Մատենադարանի գիտաշխատող սիրելի «Վարպետիս» Օննիկ Եկանեանին, իր անգնահատելի օժանդակութեան համար, որ ցուցաբերեց աշխատանքիս ամբողջ ընթացքին», «Յիշատակարան... Դարձեալ աղաչեմ զընթերցողդ, զի յիշեսջիք յաղօթս ձեր... զպարոն Օննիկ Եկանեան, որ բազում երախտիս ունի ի վերայ Ցուցակիս» (էջ ԺԵ., 647):

Մեր հաւաքածուների գոյացման պատմութեան հրապարակումից (1965 թ.) յետոյ Օ. Եգանեանը նոյն ուղղութեամբ աշխատեց եւ գիտական պարբերականներում տպագրեց Մատենադարան մտած հին հաւաքածուների պատկերն ուրուագծող եւ աւելի ճշգրտող ուսումնասիրութիւններ, որոնց հիմքը մի մեծադիր եւ բազմասիւնակ աղիւսակ¬մատեան էր, որի մէջ էլ ի նորոյ նայած ձեռագրերից, ցուցակներից ու վաւերագրերից առնելով, օրէցօր գրանցում¬գրառում էր նոր փաստեր. սրանց գումարումով մի օր ստանալու էր Մատենադարանի ձեռագրական հաւաքածուների պատմութեան նոր՝ հնարաւոր բոլոր հարցերին պատասխանող տեսութիւն: Սակայն մի օր՝ հերթական հարցումով իրեն դիմած բանասէր Պօղոս Խաչատրեանին պատասխանելու համար, պէտք է գրքեր բացէր. գրասեղանին տեղ չկար, ուստի այդ մատեանը դրել էր կողքի աղբաման¬գամբիւղի վրայ եւ մոռանալով՝ թողել այդտեղ: Յաջորդ առաւօտ նրա աշխատասենեակը մաքրող հաւաքարարը տասնամեակների աշխատանքի այս պտուղը համարել էր թափելի եւ նետել. բոլոր հնարաւոր աղբատեղերում չաբաթներ տեւած փնտրտուքն ապարդիւն անցաւ: Առաւօտուայ ժամը եօթից մինչեւ երեկոյեան իննն անսուաղ աշխատող եռանդուն մարդն անասելի ընկճուեց, թեւաթափուեց, ամսից աւելի ուշքի չէր գալիս, ապա նոր՝ աւելի փոքր չափսի մի մատեան առաւ եւ սկսեց «վերականգնել» անվերականգնելին: Ի՛նչ գիտենք, թէ այս անհեթեթ միջադէպը քանի՛ տարով կրճատեց անխոնջ ու վաստակաւորի ո՛չ լրիւ 67 տարի տեւած կեանքը:

Ահա հէնց այս անդառնալի կորուստը մասամբ վերականգնելու նպատակով Գ. Տէր-Վարդանեանը ժողովել է գիտական մամուլում ցրուած՝ Օ. Եգանեանի 37 յօդուած. «Մաշտոցեան մատենադարանի ձեռագրական հաւաքածուները, մասն Բ.» խորագրով մօտ ապագայում հրատարակուելու է նրանց գրքային տարբերակը★

Որեւէ անհատի վաստակը նրա մարդկային նկարագրի ածանցեալն է, ուստի՝ մի քանի խօսք նաեւ Օ. Եգանեան-անհատի մասին. հսկայ աշխատասիրութեան, սեփական անձի նկատմամբ մեծ խստապահանջութեան, արած գործի մէջ գերճշգրտութեան ճգտում ունենալով հանդերձ, կենցաղում խիստ սակաւապէտ էր, լռիկ եւ զուսպ, ազնիւ, անսահման բարի, սկսնակներին իր գիտելիքները հաղորդելու հարցում բառացիօրէն չռայլ★ երկու բառով պատասխանելի որեւէ հարց պարզաբանում էր կէս ժամ կամ աւելի՝ մանրամասնելով յարակից բոլոր խնդիրները★ Հազուագիւտ համեստ էր՝ չէր խորշում նաեւ իր կողքն աշխատող կրտսերներից հարցնելուց★ Մատենադարանում աշխատելու սկզբնական շրջանում երկու անգամ «գործից փախել» է՝ ասելով. «արժանի չեմ այստեղ աշխատելու», ընկերները դժուարութեամբ համոզել եւ ետ են բերել★ Մատենագիտական տարատեսակ աշխատանքների շարքում ամէնադժուարը եւ բազմատեսակ գիտելիքներ պահանջողը երեւի թէ ձեռագրացուցակ կազմելն է. Մատենադարանի՝ հետազօտական հաստատութիւն դառնալուց (1959 թ.) ի վեր տասնեակ մարդիկ տարբեր տարիների ընդգրկուել են ձեռագրացուցակի աշխատանքների մէջ, սակայն քչերն են դիմացել միակերպ եւ «տաղտուկ, սեւ» գործի ծանրութեանը, աւելին՝ նախորդ դարի ընթացքում մեր հաստատութիւնն այս ասպարէզում Օննիկ Եգանեանի չափ վաստակ ու արգասիք թողած մարդ չի ունեցել. «Զի բազում են կոչեցեալք, եւ սակաւք են ընտրեալք» (Մտթ. Ի. 17. Հմմտ. ԻԲ. 14)★

Ուստի եւ՝ «ՅԻՇԱՏԱԿՆ ԱՐԴԱՐՈՅ ՕՐՀՆՈՒԹԵԱՄԲ ԵՂԻՑԻ»★

ՄԱՇՏՈՑԵԱՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ
ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

1501
Յ Ա Յ Ս Մ Ա Ւ Ո Ւ Ր Ք
(խմբ. Ծերենց)

ԺԷ — XVII

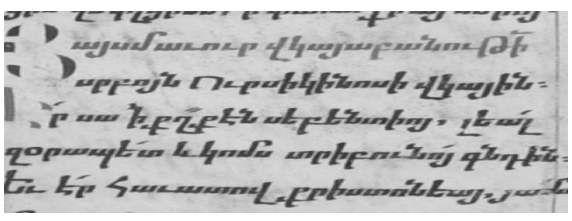
ԳՐԻՉ՝ Գրիգոր (Երեւանցի՞), Պօղոս կրօնաւոր (596բ—7բ, 601ա—18բ): ՍՏԱՅՈՂ՝ Պարոն Ոսկան:

ԹԵՐԹ՝ 618—1 (թուիչ՝ 559) +1 (կրկ. 598): ՊՐԱԿ՝ Ա—ԾԲ x12 (Ա, ԻԲ 11, ԼԶ 14, ԾԲ 6): ՆԻՒԹ՝ մագաղաթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 37x25,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 37: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ սեւ կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ծաղկադրոշմ կտաւ:

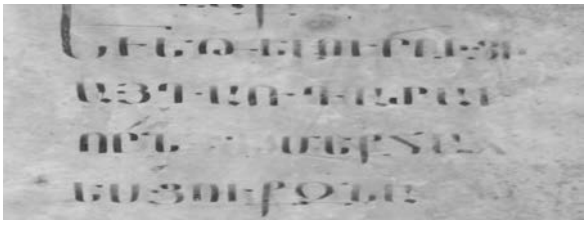
ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 6բ, Յարութիւն՝ 400բ: Ի լուսանցս՝ Յովհաննէս Մկրտիչ՝ 38բ, Մարիամ Աստուածածին՝ 53ա, Խաչ («EVRD»)՝ 60ա, Մովսէս մարգարէ՝ 68ա, Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 85ա (մկրատուած), Հռիփսիմէ՝ 93ա, Ղուկաս աւետարանիչ՝ 110ա, Յակոբոս Տեառնեղբայր՝ 116բ, Հրեշտակապետ՝ 142բ, Յովհան Ոսկէբերան՝ 151բ, Մատթէոս աւետարանիչ՝ 156ա, Փիլիպպոս առաքեալ՝ 158ա, Շահ Աբաս (սատանայի կերպարանքով)՝ 165ա, Մարիամ Աստուածածին՝ 170ա, Մեկնիւրիոս զինաւոր՝ 183ա, Տրդատ թագաւոր՝ 185բ, Անդրէաս առաքեալ՝ 187բ, Վաւվառէ՝ 194բ, Յակոբ Մծբնացի՝ 214ա, Դաւիթ մարգարէ եւ Յակոբ առաքեալ՝ 230ա, Ստեփաննոս Նախավկայ՝ 232բ, Պետրոս եւ Պօղոս առաքեալք՝ 235բ, Յակոբոս եւ Յովհաննէս (Որդիք Որոտման)՝ 237բ, Աբգար թագաւոր՝ 243ա, Բարսեղ Կեսարացի՝ 244ա, Յովհաննէս Մկրտիչ՝ 261ա, 272ա, Անտոն անապատական՝ 276բ, Թէոդոս թագաւոր՝ 278բ, Աթանաս Աղէքսանդրացի՝ 281բ, Պետրոս առաքեալ՝ 286բ, Սարգիս զօրավար՝ 298ա, Գրիգոր Հոռոմայ հայրապետ՝ 370բ, Ագապիոս հայրապետ՝ 444բ, Քրիստափոր Շանագլուխ՝ 535բ, Ջենոն զօրական՝ 551ա: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 7ա, 256ա, 401ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 44ա, 56բ, 86բ, 101ա, 128ա, 144ա, 189բ, 244ա, 263ա, 301ա, 309ա, 351ա, 364ա, 419ա, 433ա, 469ա, 485ա, 521ա, 527բ, 556բ, 563ա, 595ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թղչնային, խաչ, տաճար: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թղչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Աւետարան Մատթէոսի: Թ—Ժ դդ.: 2(Ա—Բ) + 2(Գ—Դ), ստացուած եզրաւիատուած չորս ամբողջական թերթերից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ խոշոր երկաթագիր, 18 տող, ստորին լուսանցքում՝ համաբարբառ: Կարդալ՝ Գաբ «///[Ա]սեմ, ձեզ, ո՛չ անցցէ ազգս այս... ապա թե ասիցէ///» (ԻԴ 34—48): Դաբ «///Որդի մարդոյ... երիցս ուրասցիս զիս» (ԻՋ 24—34): Աաբ «[գնա]ցին, ահա ոմանք ի զաւրականացն... մինչ ի կատարած///» (ԻԸ 11—20): Բաբ ԺԳ դ. Յիշատակարանք (տե՛ս յիշատակարաններ):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. միջից եւ վերջից պակասաւոր: Լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր: Կազմի կաշին՝ ճեռծուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքը՝ թեթեւակի վնասուած, դռնակի աստառն ու ճարմանդներն ընկած:

Նմուշ՝12ա

Նմուշ՝ Ա4ա

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—1ա—517բ [Յայսմաւուրք (խմբ. Ծերենց)]

Տե՛ս նեռ. 1511, 1ա—607ա. *§ 1/7ա—9բ: 2/9բ—10բ: 3/11աբ: 4/11բ—2բ: 5/12բ—5բ: 6/15բ—7բ: 7/17բ—9ա (չիք՝ «Տաւն է ս. պատկերի Աստուածամաւրն») Յաւելեալ՝ 17բ, «վկայբ... Խորոսի եւ Փլորոսի», 18բ «վկայբ. սրբոյն Դոմետիանոսի»): 8/19ա—21ա (չիք՝ Խորոս եւ Փլորոս): 9/21ա—2ա: 10/22ա—6բ (չիք՝ Ագաթոն, Սամուէլ մարգարէ: Յաւելեալ՝ 22բ «Տօն է պատկերի Աստուածամաւրն», 23բ «Նահատակութիւն նոր վկային... Խաչատուրի»): 11/26—9ա (Յաւելեալ՝ 26բ «վկայբ. սրբոյն Ագաթոնիկոսի», 28ա «յշտկ. է Սամուէլ մարգարէին»): 12/29ա—30բ: 13/30բ— 1բ (չիք՝ Ստեփաննոս Ուլնեցի: Յաւելեալ՝ 31ա «վկայբ. սրբուհւոյն Փոստեայ»): 14/31բ—2բ (չիք՝ Տիմոթէոս, Ագապիոս եւ Թեկղի): 15/32բ—4ա: 16/34ա—5բ: 17/35բ—7բ: 18/37բ—8բ: 19/38բ—40բ: 20/41աբ (Ուստիանոս փխ Տատիանոս: Յաւելեալ՝ 41բ «վկայբ. սրբոյն Տիմոթէոսի», 41բ «սուրբն Ագապիոս եւ սրբուհին Թեկղի...չարչարանացն»): 21/42ա—3բ (չիք՝ Փոտինա): 22/44ա—5բ: 23/45բ—6ա: 24/46բ—7բ: 25/47բ—9ա: 26/49ա—50ա: 27/50ա—1ա (յաւելեալ՝ 50բ «վկայբ. երեքտասան մարտիրոսացն»): 28/51ա—3ա: 29/53ա—5ա: 30/55բ—6բ: 31/56բ—8ա. չիք՝ Մանուշակ, Ռոմիլոս, Եւդոքսիա, Դիոգոր եւ Դիդիմ: Յաւելեալ՝ 58ա «յշտկ. է վարուց սրբոյն Պօղոսի եպսկն»): 32/58ա—9ա (չիք՝ Պաւղոս եպս.: Յաւելեալ՝ 58ա «վկայբ. սրբուհւոյն Մանուշակայ», 58բ «սուրբն Ռոմիլոս... գլխատեցաւ», 58բ «վկայբ. սրբոցն Դիոդորայ եւ Դիդիմայ»): 33/59ա—60ա (չիք՝ Անտոն, «յշտկ. սքանչելեացն... յեկեղեցին Ջենոնի», Ստեփաննոս քհյ.): 34/60ա—2ա (չիք՝ «Ով հարսն Քրիստոսի»): 35/62ա—3բ: 36/63բ—5ա: 37/65ա—7ա: 38/67ա—8ա (չիք՝ Տրիփիմայ, Դորիմենդոս եւ Սաբատիանայ): 39/68ա—70ա: 40/70ա—1բ (Յաւելեալ՝ 70բ «վկայբ. սրբուհւոյն Արիադնայ», 70բ «կատարեցաւ... Պապ», 71ա «վկայբ. սրբոցն Տրոփիմայ եւ Դորիմենդոսի եւ Սաբաթիանեայ», 71ա «վկայբ. ՃԾ մարտիրոսացն», 71ա «վկայբ. սրբոցն Մակրոբայ, Գորգիանու, Հեղիու, Ջոտիկոսի, Ղուկիանու եւ Վաղերիանոսի»): 42/73բ—4ա (չիք՝ «վկայբ. ՃԾ մարտիրոսացն», «Տաւն է սրբոյն Մակրոբայ...», Արիադնա, Պապ: Յաւելեալ՝ 73բ «կատարումն սրբոյն եղիշէի առաքելոյն»): 43/74բ—5ա: 44/75ա—6բ: 45/76բ—8ա: 46/78ա—9ա (յաւելեալ՝ 79ա «յշտկ. է...կայսերն Յունաց Մանուէլի»): 47/ 79ա—81ա: 48/81ա—2ա (չիք՝ «կայսրն Յունաց Մանուէլն»): 49/82ա—3բ (չիք՝ եղիշէ: Յաւելեալ՝ 83ա*

«վկյբ. սրբոյն Ալփիոսի», 83ա «չշտկ. է աքանչելեացն, որ եղեն յեկեղեցի սրբոյն Քենոնի», 83բ «չշտկ. է աքանչելեացն Աստուծոյ»)։ 50/*83բ–5ա (չիք՝ Գէորգ վաւրավար)։* 51/*85ա–6բ։* 52/*86բ–8բ։* 53/*88բ–9բ։* 54/*90ա–1ա։* 55/*91ա–3ա (յաւելեալ՝ 92ա «չշտկ. արձակմանն սատանայի ի հազար ամի կապանաց իւրոց»)։* 56/*93ա–5ա։* 57/*95ա–7ա։* 58/*97ա–8բ։* 59/*98բ–9բ։* 60/*99բ–101ա (յաւելեալ՝ 100ա «չշտկ. աքանչելեացն. «Քրիս. մի Ստեփաննոս անուն»)։* 61/*101ա–2ա։* 62/*102ա–3ա։* 63/*103բ–4բ։* 64/*105ա–6ա։* 65/*106ա–7ա։* 66/*107ա–8ա (յաւելեալ՝ 107բ, «Աղօթէր ս. հայրն Անտոն», 107բ «Քրիս. մի Աղէքսանդրացի գնաց յանապատն»)։* 67/*108ա–9ա։* 68/*109ա–10ա։* 69/*110ա–1ա (յաւելեալ՝ 111ա, «Տօն է Ովսեայ մարգարէին»)։* 70/*111ա–2բ։* 71/*112բ–3բ։* 72/*113բ–5ա (յաւելեալ՝ 114բ «չշտկ. վարուց...ճգնաւորին Մաղաքիայ»)։* 73/*115ա–6բ։* 74/*116բ–8ա։* 75/*118ա–9բ։* 76/*120աբ։* 77/*121աբ (յաւելեալ՝ 121ա «հանգեաւ... Յոհաննէս Հռոսաւացին»)։* 78/*121բ–2բ։* 79/*122բ–3բ։* 80/*123բ–5ա։* 81/*125ա–6բ։* 82/*126բ–8ա (յաւելեալ՝ 127բ «Պատմութիւն. կնոջ միոյ, որում անունն էր Շնորհաւոր»)։* 83/*128ա–32բ։* 84/*132բ–3բ։* 85/*133բ–6ա։* 86/*136աբ։* 87/*136բ–7բ։* 88/*137բ–8ա։* 89/*138ա–9ա։* 90/*139ա–44ա։* 91/*144ա–5ա։* 92/*145ա–7բ։* 93/*147բ–8բ։* 94/*149ա–51բ (յաւելեալ՝ 149բ «մարտիրոսացաւ եւ սուրբն Բեղշաբայ», 149բ «Պատմութիւն նահատակութեան նոր վկային Քրիստոսի Մխիթար անւամբ քրիստոնէին»)։* 95/*151բ–3բ։* 96/*153բ–4բ (յաւելեալ՝ 154ա «կատարեցաւ սրով... Դոմետիանոս»)։* 97/*154բ–6ա։* 98/*156ա–8ա։* 99/*158ա–9բ։* 100/*159բ–67ա (յաւելեալ՝ 163ա–5ա «Այլ Պատմութիւն սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ վասն յղութեանն եւ ծննդեանն եւ որպիսութեան կենաց եւ նշխարաց. Բազում եւ զանազանս գտանի ի գիրս...»։ 165ա–7ա «Պատմութիւն նահատակութեան տէր Անդրէաս քհյին։ եւ եղեւ գի մեծ եւ առաջին Շահ Աբաս թագաւորն»)։* 101/*167ա–9ա։* 102/*169ա–70ա։* 103/*170ա–1ա։* 104/*171ա–2ա։* 105/*172ա–6բ։* 106/*176բ–8բ։* 107/*178բ–81ա (յաւելեալ՝ 179ա «վկյբ. սրբոյն Պետրոսի Աղէքսանդրու պատրիարգին»)։* 108/*181ա–3ա։* 109/*183ա–4ա։* 110/*184ա–5բ։* 111/*185բ–7բ։* 112/*187բ–9բ։* 113/*189բ–91բ։* 114/*191բ–2բ։* 115/*192բ–4բ։* 116/*194բ–5բ։* 117/*196ա–7ա (յաւելեալ՝ 197ա «սպանին... աբղքն զՊետրոս եւ զԱթանաս»)։* 118/*197ա–9ա։* 119/*199ա–201ա։* 120/*201ա–3ա։* 121/*203ա։* 122/*203ա–6բ։* 123/*207ա–8բ։* 124/*208բ–10բ։* 125/*210բ–2ա։* 126/*212ա–4ա։* 127/*214ա–6բ։* 128/*216բ–9ա (չիք՝ Մարինոս)։* 129/*219ա–21ա (յաւելեալ՝ 219բ «վկյբ. սրբոյն Փիլիմոնի եւ Ապողոնոսի եւ Արիանոսի»)։* 130/*221ա–2ա (չիք՝ Բագոս, Եւգինոս, Տիմոթէոս, Պաւղիքստոս)։* 131/*222ա–3բ (սկ. «Ասէ սուրբն Գրիգոր ընդ հրեշտակն. Յորժամ առնուս զհոգի մարդոյն, ո՞ր տանիս»։ Յաւելեալ 223ա «վկյբ. սրբոյն Բագոսի աբղյի»)։* 132/*223բ–4բ։* 133/*224բ–5բ։* 134/*225բ–7ա (յաւելեալ՝ 226ա, «վկյբ. սրբոյն Յովիաննոսի բժշկին», 226բ «Մարինոս... հատին զգլուխ»)։* 135/*227ա–9ա։* 136/*229ա–30ա (յաւելեալ՝ 229բ «վկյբ. սրբոյն Եւգինէոսի, Մակարիոսի եւ Տիմոթէոսի սարկաւագին», 230ա «եւ սուրբն Պօղիկտոս հրով կատարեցաւ»)։* 137/*230ա–2ա։* 138/*232ա–5բ։* 139/*235բ–7ա։* 140/*237բ–9ա (յաւելեալ՝ 238ա «եւ արդ, չիք ոք երանելի քան զառաքեալսն»)։* 141/*239ա–4ա (չիք «եպսն. Ընկուզաց»։ Յաւելեալ՝ 239բ «չշտկ. ս. հօրն մերոյ Յովհաննէս Գառնեցւոյն»)։* 142/*241ա–3ա։* 143/*243ա–4ա։* 144/*244ա–8բ։* 145/*248բ–50բ։* 146/*250բ–3բ (չիք՝ Յուլիանոս բժիշկ, Միւղիանոս, Ղուկաս սրկ. եւ Մոկիմոն ընթերցող։ Յաւելեալ՝ 251ա «չշտկ. վարուց սրբոյն Ստեփաննոսի... Յուսկայ Ոդւոյն»)։* 147/*253բ–5ա (չիք՝ Գրիգոր Խլաթեցի)։ Յավելեալ՝ 254ա «չշտկ. է մեծի նահապետին... Աբրահամու»)։* 148/*255աբ («Պատճառ ճրագալուցի» թերի, վրջ. «եւ զգաւաճանումն աստուածս լինելոյն ընդ»)։* 149/*256ա–61ա (յաւելեալ՝ 259բ «չշտկ. է աքանչելեացն որ եղեւ ի Գետարզել Սուրբ Նշանէն»։* 150/*261ա–3ա (չիք՝ Կուրտերիոս)։* 151/*263ա–5ա։* 152/*265ա–6բ։* 153/*266բ–8ա։* 154/*268ա–9բ (յաւելեալ՝ 268բ «Կատարումն սրբոց աբղյիցն ի Սիմեական եւ յԸռութայ լերինն»)։* 155/*269բ–71ա։* 156/*271ա–2ա։* 157/*272ա–4ա (չիք՝ «վկյբ. սրբոց աբղյիցն Սիմէական եւ Ըռութայ լերինն»)։* 158/*274ա–5բ (չիք՝ «Պատմութիւն. Ծիծրնոյու խաչին»)։* 159/*275բ–6բ։* 160/*276բ–8բ։* 161/*278բ–81բ։* 162/*281բ–3բ (յաւելեալ՝ 283ա «Իսկ փոքր Կիւրեղ Աղէքսանդրացին»)։* 163/*283բ–4բ (յաւելեալ՝ 284բ «չշտկ. է մեծի ճգնաւորին Եւթիմէոսի»։* 164/*284բ–6բ (չիք՝ Եւթիմէոս)։* 165/*286բ–7ա։* 166/*287ա–8բ (յաւելեալ՝ 288բ «վկյբ. սրբոյն Յակոբայ առաքելոյն», 288բ «վկյբ. Կուրտերիոսի»)։* 167/*289ա–90ա։* 168/*290ա–2ա։* 169/*292ա–3ա։* 170/*293ա–4բ։* 171/*294–6ա։* 172/*296ա–7ա (չիք՝ Իգնատիոս, Վաղերիանոս, Կանդիտոս, Ակիւղաս, Եւգինէոս)։* 173/*297ա–8ա (յաւելեալ՝ 297բ «հանգեաւ... Օգսենտիոս», 297բ «Վերադարձումն... նշխարաց սրբոյն Իգնատիոսի», 298ա «կատարեցաւ... Վաղերիանոս եւ Կանդիտոս, Ակիւղաս, Եւգինէոս», 298ա «չշտկ. է սրբոյն Յունանու մարգարէին»)։* 174/*298ա–301ա (յաւելեալ՝ 300բ «չշտկ. ...վրդին Վանականայ»)։* 175/*301ա–2բ։* 176/*302բ–3բ։* 177/*303բ–5ա (յաւելեալ՝ 304բ «Տօն է Ասափայ մարգարէի», 305ա «Տօն է Նաթանայ մարգարէի»)։* 178/*305ա–6բ (յաւելեալ՝ 306ա «Տօն է Մատաթիայ առաքելոյն», 306բ «Տօն է չարշարանացն Լուսաւորչին»)։* 179/*306բ–7բ։* 180/*307բ–9ա (յաւելեալ՝ 309ա «հանգեաւ... Ներսէս ի վանս Գլաձորոյ»)։* 181/*309ա–10բ (չիք՝ «Ներսէս ի վանս Գլաձորոյ»)։* 182/*310բ–1բ (չիք՝ Նաթան։ Յաւելեալ՝ 311բ «վկյբ.... Մարիամու եւ Մարթայի, եւ Լիկարիոնի»)։* 183/*311բ–3ա (յաւելեալ՝ 312բ «Տօն է ս. առաքելոյն Փիլիպոսի», 312բ «զԲեւանդ եպսին հատին գլխով»)։* 184/*313ա–4ա (չիք՝ Մարիամ, Մարթա, Լիկարիոն։ Փխ.՝ 313ա «վկյբ. Վասայ», 313բ «վկյբ. սրբոյն Ոնեսիմայ», 314 «չշտկ. ...Զոսիմոսի»)։* 185/*314ա–8ա (չիք՝ Զոսիմոս, Աստուածատուր։ Յաւելեալ՝ 314 «չշտկ. վարուց...եւագրեայ ճգնաւորին»)։* 186/*318ա–9բ։* 187/*319բ–21բ։* 188/*321բ–3բ։* 189/*323բ–5ա (չիք՝ Ոսեսիմոս, Ասափ, Մատաթիա, Աւքսենտիոս։ Փխ.՝ 323բ «վկյբ. ԽԲ մարտիրոսացն», 324ա «վկյբ. սրբոյն Յիմարայ»)։* 190/*325ա–6ա (չիք՝ «վկյբ. ԽԲ մարտիրոսացն»)։* 191/*326ա–8ա։* 192/*328ա–9ա։* 193/*329ա–30բ։* 194/*330բ–1բ (յաւելեալ՝ 331ա «սուրբն Աբդո... հանգեաւ»)։* 195/*331բ–4ա։* 196/*334ա–5ա։* 197/*335ա–6բ։* 198/*336բ–7բ։* 199/*338ա–9ա։* 200/*339ա–41բ։* 201/*341բ–3ա։* 202ա/*343ա–4բ (յաւելեալ՝ 343բ «ընկեցեալ եղեւ ի Վիրապն սուրբն Գրիգոր»)։* 202բ/*344բ–51ա («Նահանջի տարին ամիսս այս ԽԹ (29) օր գառնայ... չշտկ. է ս. նահապետացն Աբրահամու, Իսահակայ եւ Յակոբայ»)։* 203/*351ա–2բ։* 204/*352բ–4բ։* 205/*354բ–6ա։* 206/*356ա–8բ։* 207/*358բ–9բ։* 208/*359բ–61ա։* 209/*361ա–2ա (չիք՝ Յիմար)։* 210/*362ա–3բ։* 211/*364ա–5ա։* 212/*365ա–7բ (չիք՝ Միղիւանոս։ Յաւելեալ՝ 365բ «չշտկ. է անդամալուծին»)։* 213/*368ա–9բ (յաւելեալ՝ 368ա «չշտկ. ս. հօրն Սիւղիանոսի»)։* 214/*369բ–70բ։* 215/*370բ–2ա (յաւելեալ՝ 276բ «վկյբ....Կոզմայի եւ

Դամիանոսի»)։ 216/*372ա–4ա (չիք՝ Սաբինոս, Կոզմա եւ Դամիանոս։ Փխ.՝ 372ա «Պատմութիւն նախահարցն Ադամայ...»)։* 217/*374ա–6ա։* 218/*376ա–8ա։* 219/*378ա–80բ։* 220/*381ա–3ա։* 221/*383ա–5ա։* 222/*385ա–7բ։* 223/*387բ–90բ։* 224/*390բ–6ա։* 225/*396ա–9ա։* 226/*399ա–403ա (յաւելեալ՝ 400ա «վկյբ. Երմինդոյ»)։* 227/*403ա–6ա։* 228/*406ա–8ա։* 229/*408բ–10բ (յաւելեալ՝ 411ա «յշտկ. է Յոհաննէս քհյին»)։* 230/*410բ–2բ։* 231/*412բ–4ա։* 232/*414բ–5բ (415բ «Ըստ կարգի աւուրց Զատկին այսօր տօն է գլխատմանն Յովհաննու. եթէ կամիս՝ գիտ յօգոստոս ԻԹ»)։* 233/*415բ–9ա։* 234/*419ա–21ա։* 235/*421ա–4բ։* 236/*424բ–6բ։* 237/*426բ–8ա (յաւելեալ՝ 428ա «վկյբ. սրբոյն Բասիմոսի»)։* 238/*428ա–9ա։* 239/*429ա–30բ (չիք՝ «Պարտ է գիտել», Բասիմոս։ Փխ.՝ 429ա «վկյբ. սրբոյն Սաբայի», 429բ «յշտկ. է վարուց... Ռուսինոսի»)։* 240/*430բ–3ա (չիք՝ «Սաբա»)։* 241/*433ա–4ա։* 242/*434բ–6բ։* 243/*436բ–9ա (յաւելեալ՝ 437բ «Դէոսկորիդոս... սպանաւ սրով», «Պատմութիւն Անողոքոմ Պետրոսին»)։* 244/*439ա–40ա (յաւելեալ՝ 440ա «վկյբ....Ականկիոսի»)։* 245/*440ա–2ա (չիք՝ «վկյբ. Ի վկայիցն»։ Յաւելեալ՝ 441բ «վկյբ. Փերփութէի»)։* 246/*442ա–3ա։* 247/*443ա–4բ (չիք՝ Ռուսինոս, Գրիգոր պապ»։ Փխ.՝ 443ա «վկյբ. սրբոյն Սաբինոսի», 443բ «վկյբ. սրբոյն Աբդօի»։* 248/*444բ–6ա (յաւելեալ՝ 444բ «Վարք եւ յշտկ. սրբոյն Ագապիոսի»)։* 249/*446ա–7բ (յաւելեալ՝ 447ա «Անոյշ ի Թեսաղոնիկէ գեղարդեամբ խոցեցաւ»)։* 250/*447բ–9ա։* 251/*449ա–50բ (չիք՝ Ագապիոս, Անոյշ։ Յաւելեալ՝ 449բ «վկյբ. սրբոյն Իսահակայ պարսիկ վրդին»)։* 252/*450բ–2ա (յաւելեալ՝ 451ա «յշտկ. է ումեմն Ծերոյ... որ պարզամտութեամբ թերահաւատ էր ի հաղորդութիւն.»)։* 253/*452ա–3ա (չիք՝ Շմաւոն, Ալփիոս։ Փխ.՝ 452ա «յշտկ. վարուց սրբոյն Աթանասի եւ Սեւեհիանոսի», 452բ «յշտկ. Բ եղբարցն միանձանց»)։* 254/*453ա–4բ (չիք՝ Աթանաս եւ Սեւեռիանոս, «յշտկ. երկուց եղբարցն»։ Փխ.՝ 453ա «վկյբ. սրբոյն Կոդրատոսի», 453բ «վկյբ. սրբոյն Եսպերիոսի», 454ա «վկյբ. սրբոյն Գէորգայ եւ Խոսրովու»։* 255/*454բ–5բ։* 256/*456ա–9ա։* 257/*459ա–61ա։* 258/*461բ–2բ (չիք՝ Գէորգ եւ Խոսրով, Նաթան, Հեղի քհյ. «յշտկ. ... արձակումն քհյին»։ Փխ.՝ 461բ «յշտկ. ... Երասխմոսի», 462ա «Պատմեաց ոմն ի հարանցն, թէ էր ի Թեսաղոնիկէ վանք մի»)։* 259/*462բ–3բ։* 260/*463բ–4բ։* 261/*464բ–6ա (չիք՝ «ժողովն ի Մանծկերտ»։ Յաւելեալ՝ 465ա «յշտկ. ս. հօրն Ամոնի», 465բ «հայրն Ապաւուր ունէր միաբանս ԺԻ»)։* 262/*446–7ա (չիք՝ Պեղիգեա։ Յաւելեալ՝ 466բ «յշտկ. կատարելոցն ի Պարսից յԱսորիս»)։* 263/*467բ–8բ (չիք՝ «յշտկ. կատարելոցն ի Պարսից»։ Փխ.՝ 467բ «Վարք եւ յշտկ. Պեղիգեայ կուսին», 468ա «Վարք եւ յշտկ. Ճ եւԿ կուսանացն որ յԱմտիոմ», «Մեր ոմն կարի ճգնաւոր աղօթէր յանապատն»)։* 264/*469ա–71ա։* 265/*471ա–6ա (չիք՝ Կոդրատիոս, Եսպերիոս։ Փխ.՝ 471ա «Տօն է եւ յշտկ. ... եղիայի եւ վերացմանն», 272բ «Ըստ կարգի աւուրց Յարութեան, այսօր Համբարձումն է... Եւսեբեայ պատմագրի ասացեալ ի Համբարձումն Քրիստոսի Աստուծոյ – Վայելուչ է մեզ...»)։* 266/*476ա–7ա (չիք՝ «Ըստ կարգի աւուրց»)։ Յաւելեալ՝ 477ա «յշտկ. սքանչելեացն արձակման քհյին»)։* 267/*477բ–8բ։* 268/*478բ–80բ (յաւելեալ՝ 478բ «վկյբ. Տիմոնի առաքելոյն»։* 269/*481ա–2բ։* 270/*483ա–5ա (յաւելեալ՝ 484բ «Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսէսի եւ ասաց. Եթէ հանդիպիս եզին եւ կամ իշոյ...»)։* 271/*485ա–6բ։* 272/*486բ–7ա։* 273/*487բ– 8բ (չիք՝ «յշտկ. ս. մանկանցն Բեթգահեմի»։ Յաւելեալ՝ 488ա «վկյբ. սրբուհւոյն Անտոնիննեայ», 488ա «յշտկ. է սրբոյն Մարկիանոսի»)։* 274/*488բ–91ա (չիք՝ Քրիստափոր Շանագլուխ։ Փխ.՝ 488բ «յշտկ. է ս. մանկանցն Բեթղէհէմի», 489բ «վկյբ. սրբոյն Թէոդորոսի»)։* 275/*491բ–2բ (չիք՝ Եսայի մարգարէ։ Յաւելեալ՝ 491բ «վկյբ. սրբոյն Մովկիմայ քհյին»)։* 276/*492բ–4ա։* 277/*494բ–5բ։* 278/*495բ–7ա (չիք՝ Պօլինէ)։* 279/*497ա–500ա (յաւելեալ՝ 498ա «Կատարացն...Պօլինէ...», 498ա «վկյբ. սրբոյն Վարդանայ նահատակին որ ի Բաղէշ»)։* 280/*500ա–1բ։* 281/*501բ–2բ (յաւելեալ՝ 502բ «յշտկ. սքանչելեացն որ եղեւ յերկրի ի Ճ եւ ի ԿԴ թուին Հայոց»)։* 282/*502բ–4ա (յաւելեալ՝ 503բ «տօն է եսայեայ մարգարէին»)։* 283/*504ա–5ա (յաւելեալ՝ 504բ «Ի յերկերիւր թվինս Հայոց շինեաց Ջաֆար ամիրային գԲաղդատ»)։* 284/*505ա–6բ։* 285/*506բ–7բ (յաւելեալ՝ «Ի...եՃ եւ ի ամէն երեւցաւ կին մի ի Կիւլիկէ»)։* 286/*507բ–10ա։* 287/*510բ–2ա։* 288/*512ա–3ա։* 289/*513ա–4բ։* 290/*514բ–6ա (յաւելեալ՝ 515բ «Ի ԺԶ ամին Աբասայ թագաւորին եղաւ կիզ. տէր Անաճէ Մոկացին», 516ա «Յոհաննէս Զմշկիկն... հայ էր ազգաւ»)։* 291/*516ա–7ա (յաւելեալ՝ 517ա «տօն է երկրորդ մահուանն Ղազարու», 517ա «տօն է ԳՃ եւ ԺԶ հայրապետացն»)։* 292/*517ա–8ա (չիք՝ Մարկիանոս)։* 293/*518ա–20ա։* 294/*520ա–1ա։* 295/*521ա–2ա։* 296/*522ա–3ա (չիք՝ Յասոն եւ Սոսիպատրոս։ Յաւելեալ՝ 523ա «վկյբ. սրբոյն Դոռոթէոսի»)։* 297/*523ա–4ա (յաւելեալ՝ 524ա «վկյբ. Աստիոսի» 524ա «Մարկոս եւ Մովկիանոս... կատարեցան»)։* 298/*524ա–5բ (չիք՝ յշտկ. ... Նիկիոյ ս. ժողովոյն»)։* 299/*525բ–6ա։* 300/*526ա–7բ։* 301/*527բ–8բ։* 302/*528բ–30բ։* 303/*530բ–1բ։* 304/*531բ–2բ (յաւելեալ՝ 532ա «վկյբ. սրբոյն Ականկիոսի»)։* 305/*532բ–3բ (չիք՝ Ականկիոս։ Յաւելեալ՝ 533ա «վկյբ. Եւստաֆէոսի»)։* 306/*533բ–4բ։* 307/*534բ–5բ (չիք՝ Անտոնինէա։ Յաւելեալ՝ 535ա «վկյբ. սրբյ կուսին Ականկիոսի»)։* 308/*535բ–6բ (չիք՝ Եւստաքէոս, Ականկինա։ Փխ.՝ 535բ «վկյբ. սրբոյն Քրիստափորի Շանագլխոյ»)։* 309/*537աբ։* 310/*537բ–9ա։* 311/*539ա–41ա։* 312/*541ա–2ա։* 313/*542ա–3ա (չիք՝ «ամառնամուտ է»)։* 314/*543ա–4ա (յաւելեալ՝ 544ա «Մարկոս եւ Մովկիանոս... կատարեցան»)։* 315/*544ա–5բ։* 316/*545բ–6բ։* 317/*546բ–8ա։* 318/*548ա–9ա։* 319/*549ա–50ա։* 320/*550ա–1ա։* 321/*551ա–2ա։* 322/*552աբ։* 323/*552բ–4բ։* 324/*554բ–6բ։* 325/*556բ–7բ։* 326/*557բ–8բ։* 327/*558բ–60բ (յաւելեալ՝ 569ա «վկյբ. սրբոյն Խոսրովու Գանձակեցւոյն»)։* 328/*560բ–1բ (յաւելեալ՝ 561ա «վկյբ. սրբոցն Պապիլայ եւ Պօղոսի եւ... Բ քերցն Վաղենտիայ եւ Թեսբեայ»)։* 329/*561բ–2ա (չիք՝ Աստիոս, Մարկոս եւ Մովկիանոս։ Յաւելեալ՝ 562ա «վկյբ. սրբոյն Եւստաֆէոսի», 562ա «յշտկ. է... սրբուհւոյն Մակրինայ»)։* 330/*562ա–3ա (չիք՝ Պրոկոպոս։ Փխ.՝ 562ա «վկյբ. սրբոյն Սրապիոնի», 562բ «վկյբ. սրբոյն Պռոկղի եւ Իլարիոնի», 563ա «վկյբ. սրբոյն Պերիգրինոյ եւ Ղուկիանու, Պռոմպիոյ, Եւսիփիոյ, Պապիոյ, Սատորնիլոյ եւ Գեմանոսի»)։* 331/*563ա–4ա (չիք՝ «վկյբ. Ի վկայիցն»։ Փխ.՝ 563ա «վկյբ. սրբոյն Պռոկոպոսի»)։* 332/*564բ–6բ։* 333/*566բ–7ա (չիք՝ Մելքիսէթ եւ Կարապետ)։* 334/*567ա–8բ (յաւելեալ՝ 567բ «վկյբ. Նոր վկայիցն Մելխիսէթի եւ Կարապետի»)։* 335/*568բ–70ա (չիք՝ Սրապիոն, Մարիամ Մագդաղենացի։ Փխ.՝ 568բ «Տօն է ծննդեան Յովհաննու Կարապետին»)։* 336/*570ա–1ա (յաւելեալ՝ 570բ «վկյբ. Ի վկայիցն»)։* 337/*571ա–2բ։* 338/*572բ–6ա։* 339/*576ա–7ա։* 340/*577ա–8ա (յաւելեալ՝ 577բ «յշտկ. է Մարիամու Մագդաղենացւոյն»)։* 341/*578ա–9ա (յաւելեալ՝ 578բ «յշտկ. Ներսէսի Լամբրոնացւոյն»)։* 342/*579ա–80ա։* 343/*580աբ (յաւելեալ՝ 580բ «յշտկ. է սրբոյն Մարթայի՝ մօրն

Միմէոնի»)։ 344/*581ա–2ա (յաւելեալ՝ 581բ «յշտկ. է… Պռասկեայ»)։* 345/*582ա–3բ։* 346/*583բ–4բ (յաւելեալ՝ 584բ «յշտկ. սրբոյն Ապօղինոսի»)։* 347/*584բ–5բ (չիք՝ Ստեփաննոս։ Յաւելեալ՝ 585ա «վկայբ… կուսին Քրիստոնեայ»)։* 348/*585բ–6բ (յաւելեալ՝ 585բ «յշտկ. սրբոյն Ստեփաննոսի հայրապետին»)։* 349/*586բ–7բ։* 350/*587բ–8բ։* 351/*588բ–9բ։* 352/*589բ–90բ։* 353/*590բ–1բ։* 354/*591բ–3ա (յաւելեալ՝ 593ա «փոխեցաւ… Գէորգ Մեղրիկն Սեւանեցին»)։* 355/*593բ–5ա։* 356/*595ա–6ա։* 357/*596ա–7ա։* 358/*597ա–8բ։* 359/*598բ–8գ։* 360/*598դ–601բ (յաւելեալ՝ «յշտկ. Շնորհալից *տէր* Ներսէսին Կլայեցւոյն», *600ա* «Պատմութիւն նահատակութեան Հրիստոնէի միոյ, որոյ անունն Սիրուն կոչի եւ եղեւ նահատակութիւն Սիրունիս ի ՌՃԴ (1655)»)։* 361/*601բ–2բ։* 362/*602բ–5ա։* 363/*605ա–6ա (յաւելեալ՝ 606ա «վկայբ. սրբոյն Մարիանոսի»)։* 364/*606ա–7ա (չիք՝ Մարինոս։ Յաւելեալ՝ 606բ «յշտկ. է վարուց սրբոյն Մեռոնայ»)։* 365/*չիք։* 366/*607ա–17բ (դրուած՝ Աւելեաց Ե–ի տակ)։ Սկզբում ունի ցանկ՝ 1ա–6ա (Նաւասարդ Ա–Աւելեաց Ե Օգոստոս ԺԱ–Օգոստոս Ժ)։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. *617բ (Գրիգոր գրչի) Փա՛ռք… //(618բ)…Վասն որոյ զայս ամենայն լուեալ քրիստոսասէր եւ բարեմիտ եւ ամենայն իմաստութեամբ լցեալ գրոց իմաստասիրութեան եւ աշխարհական գիտականութեամբ, աստուածասէր եւ հեզահոգի՝* Ոսկանն, *ցանկացող եղեւ յայսմ երանաւէտ մեծութեանս եւ /// (շար. թափուած)։*

9բ Բարեխօսութեամբ սրբոյն… Քրիստոս Աստուած, ողորմեա ստացողի գրոյս՝ պարոն Ոսկանին, *եւ ծնողացն՝* Մալումին *եւ* Մանուսփաշին, *եւ պապին՝* Ղամբարղուղուն, *եւ կենակցի նորին՝* Անանային, *եւ հօրեղբարցն՝* Թղերմիշին, Մարգարին, Գալուստին *եւ* Ջանումին, *եւ ամենայն արեան մերձաւորացն, եւ յոգնամեղ գրչի՝* Գրիգորի *եւ ծնողացն, եւ տէր* Բարսեղ *քահանայի՝ վերակացուի գրքիս, կարդացողի եւ լսողաց, եւ առհասարակ ողորմի ասացողացդ։*

11բ… ողորմեա ստացողի գրոյս՝ պարոն Ոսկանին *եւ ծնողացն՝* Մալումին *եւ* Մանուսփաշին, *եւ ամուսնոյն՝* Թելիխանին, *եւ որդւոյն՝* Յովանիսին… *եւ յոգնամեղ գրչի՝* Գրիգորի։

99բ… ողորմի Քրիստոս Աստուած ստացողի գրոյս՝ Ոսկանին *եւ ծնողացն՝* Մալումին *եւ* Մանուսփաշին *եւ հօրեղբարցն՝* Թղերմիշին, Մարգարին, Գալուստին, Փանոսին, Ջանումին… *եւ* Գրիգոր *գրչի։*

121բ… ողորմա Քրիստոս Աստուած ստացողի գրոյս՝ Ոսկանին, *եւ ծնողացն՝* Մալումին *եւ* Մանուսփաշին, *եւ հօրեղբարցն՝* Թղերմիշին, Մարգարին, Գալուստին, Փանոսին, Ջանումին, Մինասին… *եւ յոգնամեղ՝* Գրիգոր *գրչի…*

Նոյն անունները շարունակաբար կրկնւում են բոլոր վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան։

2. *601բ (Պօղոս գրչի) Ողորմի Քրիստոս Աստուած ստացողի գրոցս՝* Ոսկանին, *ծնողացն՝* Մալումին *եւ* Մանուսփաշին, *եւ կենակցին՝* Թիլիխանին, *եւ որդւոյն՝* Յովանիսին, *եւ ամենայն արեան մերձաւորաց։ Եւ բազմամեղ՝* Պօղոս *կրօնաւոր գրչի (նման՝ 597ա, 602բ, 605ա, 606ա, 607ա)։*

3. *627բ…ողորմեա Քրիստոս Աստուած… մանաւանդ ստացողի սուրբ գրոցս՝ հեզահոգի պարոն* Ոսկանին, *եւ որդւոյն՝* Ովաննէսին, *եւ ծնողացն, հօրն՝* Մալումին, *եւ* Մանուսփաշին, *եւ հօրեղբարցն՝* Թղերմիշին, Մարգարին, Գալուստին, Փանոսին, Ջանումին *եւ միայնակեաց* Մինասին, *(շար. Թումայ քհյ–ի ձեռքով) եւ կենակից՝* Թիլիխանին, *եւ դստերն՝* Նանումին, *եւ ամենայն արեան մերձաւորացն, ընդերձողաց եւ լսողաց, եւ որք զՈղորմին ասէք։ Մանաւանդ եւ վերջին յիշատակող սուրբ գրոյս՝* Թումայ *քահանայս յիշեսիք առ Քրիստոս, եւ դուք յիշեալ լինիցք Աստուծոյ։*

«Նանում» անունը Թումա հաճախ ձեռով աւելացուած է բոլոր յիշատակագրութիւնների մէջ։

4. *15բ (Շղագիր)* Փանոսին *եւ իւր կողակցին՝* Նանային, *եւ իւր որդուն՝* Մալումին։

Նոյն անունները անխտիր աւելացուած են բոլոր յիշատակագրութիւնների մէջ։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *549ա (Նօտրգիր) Ես՝* Պողոսըս *գրեցի թվին ՌՃՂԴ (1735), մարտի Ի (20)—ումն գրեցաւ։*

2. *322բ (ԺԹ դ., շղագիր) Ես տիրացու* Գէորգս *գրեցի զայս գիրս։*

1. *Պատառիկ—պահպանակ. Բա (ԺԳ դ.) Յանուն Աստուծոյ։ Ես՝* Ոսկետումզ *էրէցս որ տուեալ եմ զիմ բաժինն՝ զհաշուտին ի* Սարգիս *հայր ի* Սուրբ Յեհան։ *Որ չիշխէ ոմիկ յիմ յազգէ հակառակ կալ, զի իմ հոգոյս եմ տուեալ, եւ որ յանդգնի, յերեք հարիւրէն եւ ի տասն եւ ութիցն նզոված է ի կեանս եւ ի մահ։*

2. *(ԺԳ դ.) Յան[ուն]ն Աստուծոյ։ Այս իմ ձեռագիր է՝* Սարքսի *եւ իմ ընդանեացս՝* Փառանձեմէ, *որ տուեալ ենք զմեր հոգոյն բաժինն զինչ եւ ունինք ի* Սուրբ Գորգի *վանքն։ Որ չունի ոմիկ իշխանութիւն յիմ հալալ վաստակն, ոչ աւագ եւ ոչ այղոքիկ։ Տուեալ եմ ի հայրն ի* Յիսու *եւ ի* Գորգ *եպիսկոպոս եւ ի* Գորգ *էրէց ի թոռնն։ Եթէ ոք յանդգնի, յերէք հարիւրէս եւ ի տասնեւութիցն նզոված է, եւ մեր մեղացն պարտական. վկայութ եմ* Քրիստափորիս *անձ։*

3. *(ԺԳ դ.) Յանուն Աստուծոյ։ Այս իմ ձեռագիր է՝* Տիրանափոխնկիս, *որ արարել եմ* Սուրբ Յեհնա, *զայս խաչուգիրս ու տուել եմ զինչ եւ իմ բաժին հող կա ի* Խաշուտն *յերկու դիմոն, որ տուել եմ* Սուրբ Յեհնա *իմ հոգոյս։ Որ չունի ոմիկ իշխանութիւն ոչ իմ որդիքն եւ ոչ*

իմ որդեցն որդիքն եւ ոչ այղոքիկ յիմ ցեղէ: Եւ ով ունի ոխիկ խաւաք եւ յեսի ձեռն գրիս վերա խաւսի ոխիկ, ի Սուրբ երրորդութենէն աւրհնութիւն չունի, եւ ո՛չ ի Սուրբ Յեհնա, *եւ ո՛չ յինձնէ՝ ի Տիրանա:*

4. *(ԺԹ դ.) Ես՝* Սարգիս *հայր, որ գրեցի զՏիրան ի յիմ սուրբ Աւետարանս, որ հետ իմ ով եւ ի* Սուրբ Յեհան *հայր լինի, որ ենքն արա հոգեբարձ եւ աղաւթարար, եւ եթե ոք զվերութիւն գործէ, համար նա է տալոց առաջի Աստուծոյ վասն* Տիրանա, *եւ այս տունս նոցա աղաւթ[ա]րար է եւ իւրեանց որդեացն, ի փառս Աստուծոյ:*

5. *(ԺԹ դ.) Ձեռագիրս իմ է՝* Տաճկզենիս՝ Թորոսի *որդւոյս, որ տուեալ եմ որ ինչ իմ բաժին հող կա ի* Խաշուտն Սուրբ Յեհնա, *իմ հաւրն հոգւոյն՝* Թորոսի: *Որ չունի ոխիկ իշխանութիւն ոչ իմ որդիք եւ ոչ այղ մարդ յիմ ցեղէ: Եւ եթե յանգգնի ոխիկ եւ խաւսի, ի* Սուրբ Յեհնա *աւրհնութիւն չունի եւ ոչ յիսնէ:*

6. *(ԺԹ դ.) Յանուն Աստուծոյ: Այս իմ ձեռագիր է՝* Համզեի, *որ տուեալ եմ զիմ բաժինն ի ի* Խաշուտն *իմ աղբաւրն հոգոյն՝* Խալմա, *որ տուեալ* Սուրբ Յեհա *եմ: Որ չունի ոխիկ իշխանութիւն, թե Աստուած կամի:*

7. *(ԺԹ դ.) Ես՝* Տաճիկս *դուստրս տուեալ եմ զիմ բաժին հողն ի* Խաշուտն Սուրբ Յեհնա *իմ հոգոյս Աստուծոյ կամաւքն: Որ չունի ոխիկ իշխանութիւն, թե Աստուած կամի՝ եւ են մեզ աղաւթ[ա]րար՝ ի բարեխաւսութիւն իմ հոգոյս:*

8. *(ԺԹ դ.) Յանուն Աստուծոյ: Այս իմ գիր է* Վարշիս Ներսիսն, *որ տուել եմ զիմ զբաժինն գԽաշուտն ի* Սուրբ Յովհան *իմ հոգոյս: Եթե որ հակառակեաց իմ որդեացս ՅՃԺԸ (318) [հայրապետացն] նզոված է:*

9. *Յանուն Աստուծոյ: Այս իմ/// (եղծուած եւ անընթեռնելի):*

10. *Պատառիկ—պահպանակ. Բը Քրիստոս Աստուած, քո սուրբ աւետարանչաց բարեխաւսութեամբ ողորմեայ՝* Աստուածայտրոյ *Թ (9) զաւակի նորայ՝* Մանուիլայ *եւ հոգեւոր մաւր իմոյ՝* Սթեւոյն Արճիշեցի *եւ զաւակաց նորայ, որ նահատակեցան ի տաթարեն, եւ գրեայ զնոսայ ի դպրութեան կենացն յաւիտենից եւ ջնջայ զձեռայգիր յանցանաց նոցայ եւ ողորմայ աստ եւ ի հանդերձելումն. ամէն:*

11. *(Դժուարընթեռնելի հին շղագիր, խունացած) Յանուն Աստուծոյ: Ես՝* Աւետիս, *որ ետու զիմ Աւետարանս իմ հոգոյս յիշատակ տէր՝* Դաւթի եպիսկոպոսին, *որ առնե աղաւթք եւ յիշե զիս անմոռաց: Եւ ես՝ տէր* Դաւիթ, *որ առի զԱւետարանս Ը (8) դ[ա]հ[եկան] եւ մեկ չինա/// ա(՞), եւ այլ առնեմ աղաւթս/// եւ սուրբ Աւետարանս/// կարդացել/// զԱւետիսն, զիւր ծնողսն: Եւ ես՝* Աւետիս, *որ տուել եմ եպիսկոպոս[ին] Ը (8) դ[ա]հ[եկան] եւ չինատ(՞) մեկ/// իմ հոգոյս/// իշխանութիւն ոչ յիմ ազգէ եւ այլ ոխիկ/// եւ կամ խաւսն/// ոչ/// եւ/// զարս/// մերոց/// թվական[ին] Հայոց ՉՃԴ (1255):*

12 *(ԺԹ դ., եզրահատուած) ///նուաստ եւ անարժան քահանայ, աշակերտ եւ ///ուխտիս* Աւջուառնո, *որ ի դրան մայրաքաղաքիս* Անոյ, *որ աւանդեցի զսուրբ /// նորին յուխտս՝ յիշատակ ինձ եւ ծնողաց մերոց եւ եղբարց եւ վարդապետաց///ինս եւ ես///:*

13. *(Նոյն ձեռք, եզրահատուած) ///նս ///ուիս ///ՍՒ///զու /// ի Վ/// այն Քրիստոսի:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 7ա, 256ա, 401ա Քրիստոսի ծառայ Ղազար *վարդապետ: 1234 (1785):*

ԳՐՉԱՓՈՐՉ Բա (ԺԹ դ., շղագիր) Մինաս *աղայ, ի՞նչ կամիս:*

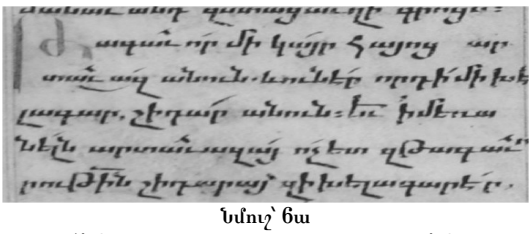
1502
Յ Ա Յ Ս Մ Ա Ի Ո Ի Ր Ք
(խմբ. Ծերենց)

Կոստանդինուպոլիս ՌՃ—1651

ԳՐԻՉ՝ Քրիստոսատուր: ԾԱՂԿՈՂ՝ Մարկոս: ՍՏԱՅՈՂ՝ Խաչատուր, Յովանէս եւ Մարտիրոս երիցումք:

ԹԵՐԹ՝ 583+2 (կրկ. 5, 226)—1 (թռիչք 475). չգրուած՝ 583բ: ՊՐԱԿ՝ 1x4+Ա—ԾԲx12 (Ա 9, ԺԸ—ԺԹ չիմ, ԻԱ, ԼԲ—ԼԹ 10, ԾԲ 3): ՆԻՒԹ՝ մագաղաթ (թուղթ, 333—334): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 38,5x26,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 38: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ սախտակ, աստառը՝ դեղին մետաքս:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Ի մէջ բնագրի՝ Մուտք յերուսաղէմ՝ 345ա, Երորդ օր արարչութեան՝ 353բ, Հինգերորդ օր արարչութեան՝ 357բ, Երեմիա մարգարէ՝ 435բ, Կոզմա եւ Դամիանոս՝ 520բ: Ի լուսանցս՝ Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 5գ, Շիդար՝ որդի Աբտաւազդայ՝ 6ա, Ոնորատոս՝ 8ա, 8բ, Շինումն տաճարացն Շողակաթին՝ 9ա, Գրիգոր Լուսաւորիչ եւ Տրդատ

Նմուշ՝ 6ա

(վարագակէտ)՝ 9ա, Վերափոխումն Աստուածածնի՝ 9բ, Պատկեր Տիրամօրն՝ 11ա, Թուղթ Աբգարու՝ 13ա, Պատկեր Քրիստոսի՝ 13բ, Ստեփաննոս Ոսկեցի եւ Դ վկայք՝ 17ա, Սամուել մարգարէ՝ 22բ, 23բ Թումայ առաքեալ եւ հարսանիս Սեդրոմայ՝ 24, Երիմոս եպս.՝ 25բ, Փոտինեա՝ 26ա, Դանիէլ մարգարէ՝ 26բ, Նաբուգոդոնոսոր՝ 26բ, 27ա, Սուիասեանք՝ 32ա, Անտիոքոյ բժիշկ՝ 34ա,

Յովհաննէս Կարապետ՝ 34բ, 35բ, Վիլիմդիոս՝ 36բ, Գիւտ գօտւոյն Աստուածածնի՝ 38ա, Յեսու որդի Նաւեայ՝ 40ա—1բ, Մամաս՝ 42ա, Անթիմոս՝ 43ա, Բաբիլաս՝ 44ա, Երիմէ՝ 46բ, Կոտորումն ԹՒ կուսանացն՝ 47բ, Ժողով Նիկիոյ՝ 49ա, Յովակիմ եւ Աննա՝ 49բ, Սահակ Պարթեւ՝ 52ա, Միմադոռա, Միմփոտոռա եւ Բասիլիդա՝ 53բ, Պօղոս եպս.՝ 54ա, Մանուշակ՝ 54բ, Ապտոնիմոս՝ 55բ, Սեւեռիանոս՝ 56բ, Խաչ՝ 57ա, Յովհան Ոսկէբերան՝ 58բ, 59ա, Թէոդորա՝ 62բ, Սահակ եւ Մեսրոպ՝ 64բ, Մովսէս մարգարէ՝ 65բ—7բ, Ոսկեանք՝ 67բ, Եւստաթէոս՝ 69աբ, Եղիշէ առաքեալ՝ 71բ, Փոկաս եպս.՝ 72բ, Յունան մարգարէ՝ 73ա, Ուռնաթայ (ընձուղտ)՝ 74ա, Թեկղի՝ 75ա, Յակոբ Սրճեցի՝ 76բ, 77ա, Յովհաննէս աւետարանիչ՝ 78ա—9ա, Կալիստրատոս՝ 80ա, Շմաւոն առաքեալ՝ 81ա, Եպիկուրա սրբուհի՝ 81բ, Քարիտոն՝ 82բ, Գիւտ նշխարաց Գրիգորի Լուսաւորչի՝ 83բ, Խոտաճարակք է՝ 84ա, ԺԲ վարդապետք՝ 85բ—7ա, Անանիա առաքեալ՝ 87բ, Ոխտաւորք Սիւնեական լերին՝ 88ա, Կիպրիանոս՝ 88բ—9ա, Ադոմտոս՝ 90բ, Հռիփսիմէ՝ 92ա—բ, 94ա, Գայիանեանք՝ 94բ, Պեղիգեա՝ 97բ, Ստեփաննոս բիշ.՝ 99բ, Յովհան Ոսկէբերան՝ 100ա, Եղիսաբեթ՝ 100բ, Ժողով Նիկիոյ (հրեշտակ)՝ 102ա, Մաշտոց եղիվարդեցի՝ 104բ, Ժողով Եփեսոսի՝ 105բ, Ուղկիանոս՝ 106բ, Ղուկիանոս հարիւրապետ՝ 107բ, Ղուկաս աւետարանիչ՝ 110ա, Արտեմէս՝ 111ա, Յովել մարգարէ՝ 111ա, Խարիթեանք՝ 113ա, Իլարիոն՝ 113բ, Մաղաքիա ճգնաւոր՝ 114բ, Աբերկիոս՝ 115ա, 116ա, Յակոբ Տեառնեղբայր՝ 117ա—բ, Մանկուիմ եփեսոսի՝ 118բ, Դեմետրիոս՝ 120բ, Անփիլոս՝ 121ա, Շարժ ի Կ. Պօլիս՝ 121բ, Կապիտոլիէ եւ աղախին՝ 122ա, Աբրահամ ճգնաւոր բիշ՝ 123ա—բ, Նուէ եւ Մանէ՝ 124ա, 125ա, Ջենոբ եպս.՝ 125բ—6ա, Պռոկղոս՝ 126բ, Եպիմաքոս՝ 127բ Շնոճֆոր՝ 128բ, Թէոդորիտա՝ 129ա, Կոզմա եւ Դամիանոս՝ 129բ—130ա, Յակինթոս, Պիգասոս եւ Անեմբէս՝ 134ա, Ստեփաննոս Հռոմայ հայրապետ՝ 134բ—5ա, 136ա, Ակիփսիմ, Յովսէփ եւ Այիթալա՝ 136բ, Կիւրեղ՝ 137բ, Մատրոնէ՝ 138ա, Պօղոս խոստովանող՝ 138բ, 139բ, Պորփիւրոս գուսան՝ 140ա, Հրեշտակապետք՝ 141ա, 142ա, Արք Ը ելին ի գերեզմանացն՝ 141ա, Անտոնիանոս՝ 145ա, Բիխտորոս 145բ, Մինաս եգիպտացի՝ 146ա, Յովհաննէս Ողորմած՝ 148բ, Մելի, Բուռա, Շինու՝ 149բ, Յովհան Ոսկէբերան՝ 150բ, 151բ—2բ, Գուրիաս, Սամոնաս, Աբիբիաս՝ 153բ, Սոփիա ասորի կին՝ 154բ, Մատթէոս աւետարանիչ՝ 155բ, Փիլիպպոս առաքեալ՝ 157բ—8ա, Գրիգոր Լուսաւորիչ (չարչարանք)՝ 159բ—61ա, Ներսէս հայրապետ եւ խաղ՝ 164ա, Ազիոս՝ 166ա, Աստուածածին՝ 167ա, Գրիգոր Ակրականդացի՝ 169ա—71ա, Գրիգոր Սմաքէլագործ՝ 173բ, Մեսրոպ Մաշտոց՝ 175բ, Մովսէս Քերթող(ահայր)՝ 176ա, Կղեմէս՝ 178ա, Մեսկիտիոս զինաւոր՝ 180ա, Կիկլիա՝ 181ա, 182ա, Տրդատ թագաւոր՝ 182բ—3բ, Անդրէաս առաքեալ՝ 184ա—5բ, Յակովիկ՝ 188բ, Վաւվաւէ՝ 191ա, Ստեփաննոս ճգնաւոր՝ 192ա, Պօղոս ճգնաւոր՝ 193ա—5ա, Սոփոնիա մարգարէ՝ 195ա, Թէոդուլոս Կիպրացի՝ 195բ, Աթենադորոս՝ 195բ, Ամբակում մարգարէ՝ 196ա, Պօղոս անապատական՝ 196բ, Բարդուղիմէոս առաքեալ՝ 197ա—8բ, Մինաս եգիպտացի՝ 199աբ, 200բ, 202ա, Նիկողայոս հայրապետ՝ 202բ—3բ, Ամբրոսիոս՝ 204բ, Ստեփաննոս Նախավկայ՝ 205աբ, Պետրոս եւ Պօղոս առաքեալք՝ 208բ, Յովհան եւ Յակոբ՝ 210բ, Դոմնաս՝ 212բ, Յովհաննէս Գառնեցի՝ 213աբ Թիմոկլիտոս՝ 214ա, Թոմաս՝ աշակերտ Թաթոյ՝ 214բ, Աբգար թագաւոր՝ 215բ, Բարսեղ Կեսարեցի՝ 217ա—20ա, Սեղբեստրոս՝ 220բ, 221բ Ստեփաննոս Յուսկան որդի՝ 223աբ, Հերովդէս՝ 227բ՝ Մկրտութիւն՝ 231ա, Ստեփաննոս Նախավկայ՝ 231ա, Թէոփիլոս Լիբիացի՝ 233ա, Գրիգոր Նիւսացի՝ 236բ, Ղազարոս՝ 238բ, Մեսրոպոս՝ 240ա, Երմողայոս՝ 241բ, Ծնունդ Յովհաննու Կարապետի՝ 242բ, Պետրոս հայրապետ՝ 244ա, 245աբ, Յովհաննէս կամաւոր աղախ՝ 246ա, 246բ—7ա, Անտոն ճգնաւոր՝ 247ա—8ա, Թէոդոս թագաւոր՝ 249ա, 250ա, 251ա, Աթանաս հայրապետ՝ 252աբ, Կիւրեղ Երուսաղէմացի՝ 253ա, Եփրոսինէ՝ 254ա, Եւթեմիոս՝ 254բ, Եւգինէ՝ 255ա, Պետրոս առաքեալ՝ 256բ, Տիմոթէոս աշակերտ՝ 257ա, Պամփոս՝ 257բ, Կուրտերիոս բիշ.՝ 259ա, Կղեմէս եպս.՝ 259ա, Գրիգոր Աստուածաբան՝ 260բ, Արկադէոս եւ Յովհաննէս՝ 263ա, Յովհան Ոսկէբերան՝ 263բ, Եփրեմ Ասորի՝ 265ա, Սպեւիպոս, Ասիպոս եւ Մելիասիպոս՝ 267ա, Սարգիս զօրավար՝ 268բ, 269բ—70ա, Սրբուհի՝ 271ա, Պարսամ ճգնաւոր՝ 271բ, Պօղոս, Պօսեր եւ Թէոդոտոն՝ 273բ, Սրբուհի՝ 274բ, Ագաթեա՝ 275ա, Մատաթիա առաքեալ՝ 276ա, Կիրակոս եւ Յովհաննէս անարծաթ բժիշկք՝ 277բ, Անդրոնիկոս եւ Աթանաս՝ 279ա, Աբրահամ պարսիկ եպս.՝ 280ա, Պարթենիոս՝ 280բ, Տրոփոնա՝ 281ա, Մարիամ եւ Մարթա՝ 281ա, Փիլիպպոս առաքեալ՝ 282ա, Վլաս՝ 282բ, Ոնեսիմոս՝ 283ա, Եագր ճգնաւոր՝ 283բ—4ա, Միխթար Սասնեցի՝ 284բ, Մարիամ որ Մարինոս՝ 286բ—7ա, Տեառնընդառաջ՝ 289բ, Յուդա Յակոբեան՝ 293ա, Թէոդորոս զինաւոր՝ 294ա—5ա, Սադովիկ՝ 296ա, Աղէքսանդրոս Թեսաղոնիկեացի՝ 296ա, Երկոտասան մարտիրոսք՝ 296բ, Մեսրոպ Մաշտոց՝ 297ա, Նեստոր Կիւրեմայ եպս. 298ա, Աղէքսանդրոս Պոնդիոլոնացի՝ 298բ, Յակոբ առաքեալ՝ 299ա—301ա, Կուռելիոս 301բ—2ա, Պօղիկարպոս՝ 302ա, Մելիտիէ՝ 302բ, Պեսպատուէ՝ 303ա, Յովհաննէս Մկրտիչ՝ 304բ, Շուշան Պաղետինացի՝ 305ա, Եղիշէ՝ 309բ, Քարիտոնեա՝ 311ա, Յաւութիւն Ղազարու՝ 312ա, Եպս. Մայիամայ հաղաֆին՝ 319ա, Մարկոս եւ Մակար ճգնաւորք՝ 323ա, Մակար ճգնաւոր՝ 323բ, 325ա, Պորփիւրոս եպս.՝ 327ա, Գրիգոր Աղուանից կթղ.՝ 328ա, Վասիլիոս՝ 328բ, Նարկէս՝ 329ա, Երմոս, Սրապիոն եւ Պօղինոս՝ 329ա, Եփրոսինէ՝ 329բ, Քառասուն մանկուիմ Սեբաստիոյ՝ 331ա, Հիւսիբոս՝ 332բ, Սիւղիանոս՝ 335բ, Եզր մարգարէ՝ 337ա, Գրիգոր Հռոմայ հայրապետ՝ 337բ, Կոզմա եւ Դամիանոս՝ 338բ, Երեք մանկուիմ՝ 341ա, Փոստեա՝ 343ա, Ղազարոս՝ 344ա, Ալէքսիանոս՝ 348բ, Կիւրեղ Երուսաղէմացի՝ 351բ, 353ա, Մատրոնեա՝ 357ա, Բենեդիքտոս՝ 359բ—60բ, Մարկոս եպս.՝ 366ա, Մելիքսեդեկ բիշ.՝ 372ա, Սմանչելիք որ եղեւ ի դիւացն փորձանաց՝ 375ա, 376ա, Կատարիմէ՝ 376բ, Վահան Գողթնեցի՝ 379ա, Գուժդազ՝ 381ա, Դաւիթ Դունեցի՝ 384ա, Թերահաւատութիւն Թումայի՝ 385ա, Մարիամ եգիպտացի՝ 387աբ, Սերապիոն՝ 388բ—9ա, Մարկոս Հռոմայեցի՝ 391բ—2բ, 393բ, Թէոդուլա ընթերցող՝ 395բ, Սաբա ստրատելատ՝ 396ա, Ռուսինոս՝ 397ա, Աւետում՝ 398ա, Անթիպաս՝ 403բ, Գէորգ անապատական՝ 404բ, Պետրոս Անողոմ՝ 404բ—5ա, 408բ, Արտեման՝ 409ա, Կրեսկինդոս՝ 407ա, Շմաւոն պարսիկ եպս.՝ 407բ, Սաբա յերկրէն Գոթացւոց՝ 409ա, Պօղոս հայր՝ 409բ, Սաբինոս՝ 410ա, Ագապիոս հայրապետ՝ 411բ, Տեսիլ Յովհաննու Գառնեցւոյ՝ 412ա, Յովհան Օձնեցի՝ 414ա, 415ա, Յուլիանոս Անաւարզեցի՝ 416ա, Սահակ պարսիկ վրդ.՝ 416բ, Երկու միայնակեաց եղբարք՝ 419բ, Թէոդորոս ճգնաւոր՝ 421ա, Գէորգ զօրավար՝ 422բ—3բ, Երասիմոս՝ 428ա—9ա, Վասիլիոս եպս.՝ 429բ, Աղէքսանդրու պատրիարք՝ 430ա, Պախոմիոս՝ 431բ, Բատ ճգնաւոր՝ 432բ, Պեղիգեա կոյս՝ 434ա, Բառուխ եւ Աբիմելիք՝ 436ա—7ա, Վերացումն եղիայի՝ 439ա, Համբառնում՝ 439ա, Սիւղիանոս եպս.՝ 442բ, Երիմէ՝ 444ա, Յոբ՝ 446աբ, Երեւումն խաչին՝ 447բ, Յակոբ եւ Յովհաննէս՝ 449բ, Վարդենիկ՝ 451աբ, Աբէքինոս՝ 452աբ, Անտոնիանեա՝ 452բ, Կոտորումն մանկանցն Բեթղեհէմի՝ 453աբ, Թէոդորոս (Աթենադորոս)՝ 454ա, Գերմանոս պատրիարք՝ 456աբ, Մովսիմ՝ 456բ, Եպիփան Կիպրացի՝ 457բ, Գեղերիկէ՝ 459ա, Իսիդորոս՝ 460բ, Ջաքարիա մարգարէ՝ 461բ, Նոյ՝ 466ա, Յակինթոս՝ 467ա, Ասկղայ՝ 468բ, Կոստանդիանոս թագաւոր՝ 469բ, Յովհաննէս Գրնեցի՝ 472ա, 474ա, Պետրոս առաքեալ՝ 476ա, 477ա, Բասիլիսկոս՝ 477բ, Սիմէոն Սիւնակեաց՝ 478բ, Թէոդորոս՝ 480ա, Եղիկոնիդա՝ 481բ, Հայր Սահակ (Խահակ)՝ 482բ, Յուստիանոս զօրական՝ 483բ, Թեկղի եւ Մարիամ 485բ, Սեմեերիմ Աւծրուն՝ 487բ, Մովսէս Խափշիկ՝ 488ա, Մեսրոփանոս՝ 490աբ, Փիլիմոն առաքեալ՝ 491ա, Կիւրեղ հայրապետ՝ 492աբ, Սուիթաս անապատական՝ 493ա, Թէոդորոս ստրատելատ՝ 494բ (կիսով չափ մկրատուած), Անտոնինա Կոռդոմացի՝ 496ա, Ողբիանոս եպս.՝ 497ա, Բառնաբաս առաքեալ՝ 498ա,

Օնոփրիոս ճգնաւոր՝ 498բ, Տիմոթէոս Ֆիլ.՝ 499բ, Քրիստափոր Շանագլուխ՝ 500բ, Թէոփանոս՝ 501բ, Կիրակէ եւ Ուրբաթ՝ 502բ, 503բ, Եղիսէ մարգարէ՝ 503բ—4ա, Դուքա՝ 505բ, Յովսէփ նոր վկայ՝ 507ա, Թէոդորոս արքեպ.՝ 510ա, Ղեւոնդէոս զօրական՝ 511ա, Տայաս՝ 512բ—3ա, Փերոռնեա՝ 513ա, Ջենոն զօրական՝ 515բ, Պետրոս եւ Պօղոս առաքեալք՝ 517աբ, Սիմոն (Պետրոս)՝ 518բ, Գիւտ տփին (երկու եղբարք)՝ 521բ, Սիգմիոս՝ 523ա, Յակինթոս՝ 524ա, Սրապիոն՝ 525ա, Դաւիթ կամ Ռոմանոս՝ 527ա, Թոմաս եպս. Ընկուզաց՝ 528բ—9ա, Ագնեսեա՝ 529բ, Յովհաննէս Կարապետ՝ 531ա, Առեստիոս բժիշկ՝ 532բ, Աբդըլ-մսեհ՝ 533բ, Բագարատ եպս.՝ 535ա, 536ա, Կիրակոս եւ Յուլիտա՝ 538բ, Աթանագինէս եպս.՝ 540ա, Մարիանէ՝ 541ա, Դիոս հայր՝ 542ա, Թէոդորոս Կիւրենացի, Աղուաշ Սիմէոն՝ 544աբ, Գոռանդուխտ՝ 545բ, Փոկաս եպս.՝ 546բ, Ստեփաննոս հայրապետ՝ աշակերտ Մովսէսի՝ 547բ—8ա, Աստուածածին՝ 548բ, Երմողայոս՝ 549բ, Գոհարիւ՝ 551բ, Տիտոս առաքեալ՝ 552բ, Գրիգորիոս Վկայասէր՝ 553ա, Ղեւոնդ Ֆիլ.՝ 555ա, Ստեփաննոս Նախավկայ՝ 558ա, Դաղմատիոս՝ 559աբ, Սոփեա ընդ երիս դստերց՝ 560ա, Մովսէս մարգարէ՝ 561ա, Ներսէս Կլայեցի՝ 562ա, Պայծառակերպութիւն՝ 562բ, Վարդանանք՝ 563բ, Դոմետիանոս ճգնաւոր՝ 566բ, Անտոնիոս Աղէքսանդրացի՝ 567բ, Թոմայ առաքեալ.՝ 568բ, Բարաղամ՝ 570ա, Առակիր Բարաղամայ՝ 571ա, 572աբ, Աբեւներ եւ Առաշիս՝ 578ա, Աբեւներ՝ 579ա: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 5ա, 226գ (Ս. Երրորդութիւն եւ 24 մարգարէք): Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 40ա, 85բ, 129ա, 186ա, 271բ, 318ա, 387ա, 487ա, 557ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, կենդանագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, վարդագոյն, շագանակագոյն, ոսկի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. միջից պակասաւոր (տե՛ս պրակահաշիւը): Լուսանցային մասերում մեծ ու փոքր պատռուածքներ: Մի շարք մանրանկարներ կտրուած հանուած (12, 359, 362, 465), կիսախորանաններից 1—ը (226գ) վնասուած: Տեղ—տեղ գրադաշտը գունափոխուած եւ հագիւ նշմարելի, առանձին մանրանկարներ եղծուած: Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերը՝ խիստ մաշուած, թիկունքի կաշին՝ վերից վար ճեղուած, դռնակն ու ճարմանդներն ընկած, աստառը խումացած եւ ցեցակեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ն

—1ա—581ա [Յայսմաւուրք (խմբ. Մերենց)]

Տե՛ս նեւ. 1511, 1ա—607ա. *§* 1/*5ա—6ա:* 2/*6ա—7բ:* 3/*7բ—8բ:* 4/*8բ—9բ:* 5/*9բ—12բ:* 6/*12բ—4բ:* 7/*14բ—6ա (չիք՝ «Տաւն է ս. պատկերի Աստուածամաւրն»: Յաւելեալ՝ 15ա «վկյբ.... Խորոսի եւ Փլորոսի», 16ա «վկյբ. սրբոյն Դոմետիանոսի»):* 8/*16ա—8ա (չիք՝ Խորոս եւ Փլորոս):* 9/*18ա—9բ:* 10/*19բ—21ա (չիք՝ Ագաթոնիկոս, Սամուէլ: Յաւելեալ՝ 20ա, «Տօն է ս. պատկերի Աստուածամօրն»):* 11/*21ա—3բ (յաւելեալ՝ 21ա «վկյբ. սրբոյն Ագաթոնիկոսի», 22բ «յշտկ. է Սամուէլ մարգարէին»):* 12/*23բ—5բ:* 13/*25բ—6բ (չիք՝ Մտեփաննոս Ուլնեցի: Յաւելեալ՝ 26ա, «վկյբ. սրբուհոյն Փոտինեա»):* 14/*26բ—7բ (չիք՝ Տիմոթէոս, Ագապիոս եւ Թեկղի):* 15/*27բ—9բ:* 16/*29բ—31ա:* 17/*31ա—3բ:* 18/*33բ—4բ:* 19/*34բ—6բ:* 20/*36բ—7բ (յաւելեալ՝ 37բ «վկյբ. սրբոյն Տիմոթէոսի», 37բ «սուրբն Ագապիոս եւ սրբուհին Թեկղ... չարչարանացն»):* 21/*38ա—40ա (չիք՝ Փոտինա):* 22/*40ա—1բ:* 23/*41բ—2բ:* 24/*42բ—4ա:* 25/*44ա—5բ:* 26/*45բ—6բ:* 27/*46բ—7բ:* 28/*47բ—9բ:* 29/*49բ—52ա:* 30/*52ա—3բ:* 31/*53բ—4բ (չիք՝ Մանուշակ, Ռոմիլոս, Եւդոքսիա, Փիդոր եւ Դիդիմ: Յաւելեալ՝ 54ա «յշտկ. ... Պօղոսի եպսկն»):* 32/*54բ—5բ (չիք՝ Պաւղոս եպս.: Յաւելեալ՝ 54բ «վկյբ. սրբոյն Մանուշակայ», 55ա «Ռոմիլոս... գլխատեցաւ», 55ա «վկյբ. սրբոցն Դիոդորայ եւ Դիդիմոյ»* 33/*55բ—7ա (չիք՝ Անտոն, «յշտկ. սքանչելեացն... յեկեղեցին Ջենոնի», Մտեփաննոս քհյ.):* 34/*57ա—9ա (չիք «Աստանաւր հաճոյ Թուեցաւ»):* 35/*59ա—61բ (չիք՝ «Դշխոյն Հեղինէ»: Փխ.՝ 59ա «Յոհաննու Ոսկէբերանի ասացեալ գովեստ ի Սուրբ Խաչն Քրիստոսի — Մի այսուհետեւ ամօթ համարեսցի...):* 36/*61բ—2ա (չիք՝ «յշտկ. ... մարտիրոսացն, որ եղեն ի Մահմետայ»):* 37/*62բ—4բ:* 38/*64բ—5բ (չիք՝ Տրիփիմ, Դորիմենդոս եւ Սաբատիանա):* 39/*65բ—7բ:* 40/*67բ—9ա (այլ խմբ.: Յաւելեալ՝ 68ա «վկյբ. սրբուհոյն Արիադնայ», 68բ «Կատարեցաւ... Պապ», 68բ «վկյբ. սրբոյն Տրոփիմայ», 69ա «վկյբ. Ճ եւ Ծ մարտիրոսացն»):* 41/*69ա—71բ:* 42/*71բ—2բ (չիք՝ «վկյբ. ՃԾ մարտիրոսացն», «տաւն է սրբոյն Մակրոբայ...», Արիադնա, Պապ: Յաւելեալ՝ 71բ «կատարումն եղիշէի առաքեալոյն»):* 43/*72բ—3բ:* 44/*73բ—5ա:* 45/*75ա—6բ:* 46/*76բ—7բ:* 47/*77բ—9բ:* 48/*79բ—81ա (չիք՝ «կայսրն Յունաց Մանուէլն»):* 49/*81ա—2ա (չիք՝ եղիշէ: Յաւելեալ՝ 81բ «վկյբ. սրբոյն Ալփիոսի եւ Փիլատելփայ եւ Կիւրինոսի...»):* 50/*82ա—3բ (չիք՝ Գէորգ զաւրավար):* 51/*83բ—5ա:* 52/*85ա—7բ:* 53/*87բ—8բ (չիք՝ Միքայէլ):* 54/*88բ—90ա:* 55/*90ա—2ա (յաւելեալ, 91ա «յշտկ. արձակման սատանայի ի Ե ամ կապանաց»):* 56/*92ա—4բ:* 57/*94բ—6բ (յաւելեալ՝ 96բ «վկյբ. Թոմայի առաքեալոյն»):* 58/*96բ—7բ:* 59/*97բ—8բ:* 60/*99ա—100բ (յաւելեալ՝ 99բ «յշտկ. սքանչելեացն Աստուծոյ. Քհյ. մի Ստեփաննոս անուն»):* 61/*100բ—1բ:* 62/*101բ—3ա (յաւելեալ՝ 102ա.վկյբ. սրբոյն Թէոդորոսի Աղէքսանդրացւոյն»):* 63/*103ա—4բ:* 64/*104բ—5բ:* 65/*105բ—6բ:* 66/*106բ—7բ (յաւելեալ՝ 107բ. «աղօթէր ս. հայրն Անտոն», 107բ «Քհյ. մի Ալէքսանդրացի գնաց յանապատն»):* 67/*107բ—8բ:* 68/*108բ—10ա:* 69/*110ա—1ա (յաւելեալ՝ 111ա, «տօն է Ովսեա մարգարէին»):* 70/*111ա—2բ:* 71/*112բ—3բ:* 72/*113բ—5ա (յաւելեալ՝ 114բ «յշտկ. վարուց...ճգնաւորին Մաղաքիայ»):* 73/*115ա—7ա:* 74/*117ա—8ա:* 75/*118ա—20ա:* 76/*120ա—1ա:* 77/*121ա—2ա (յաւելեալ՝ 121բ «հանգեաւ...Յովհաննէս Հոսաւեցին»):* 78/*122ա—3ա:* 79/*123ա—4ա:* 80/*124ա—5բ:* 81/*125բ—7ա:* 82/*127ա—8բ (յաւելեալ՝ 128ա «Պատմութիւն կնոջ միոյ, որում անուն էր Շնոճֆոր»):* 83/*128բ—33բ:* 84/*133բ—4բ:* 85/*134բ—6բ:* 86/*136բ—7բ:* 87/*137բ—8բ:* 88/*138բ—40ա:* 89/*140ա—1ա:* 90/*141ա—5ա:* 91/*145ա—6ա:* 92/*146ա—8բ:* 93/*148բ—9բ:* 94/*149բ—50բ (յաւելեալ՝ 150բ «մարտիրոսացաւ եւ սուրբն Բեղշաբայ»):* 95/*150բ—3ա:* 96/*153աբ:* 97/*153բ—5բ:* 98/*155բ—7բ:* 99/*157բ—8բ:* 100/*158բ—62ա (յաւելեալ՝ 162ա—4ա «Այլ պատմութիւն սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ վասն յղութեան եւ ծնընդեանն եւ որպիսութեան կենացն եւ նշխարացն — Բազում եւ զանազանս գտանի ի գիրս...»):* 101/*164ա—6ա:* 102/*166ա—7ա:* 103/*167ա—8ա:* 104/*168ա—9ա:* 105/*169ա—73բ:* 106/*173բ—5բ:* 107/*175բ—8ա (յաւելեալ՝ 176ա «վկյբ. սրբոյն Պետրոսի Աղէքսանդրու պատրիարգին»):* 108/*178ա—80ա:* 109/*180աբ:* 110/*181ա—2բ:* 111/*182բ—4ա:* 112/*184ա—6ա:* 113/*186ա—8ա:* 114/*188աբ:* 115/*188բ—91ա:* 116/*191ա—2ա:* 117/*192ա—3ա (յաւելեալ՝ 193ա «սպանին ընդ սրբոյ ճգնաւորին... այլեւս Բ աբղ.՝ զՊետրոս եւ զԱթանաս»):* 118/*193ա—5ա:* 119/*195ա—7ա:* 120/*197ա—9ա:* 121/*199ա:* 122/*199ա—202բ:* 123/*202բ—4բ:* 124/*204բ (թերի, վրջ.՝ «...սեւ գնացեալ ի պատերազմ... եւ փախուցեալ///»):* 125–136/*չիք:* 137/*205ա (թերի, սկ. «///գտանէր: Դաւիթ այն, որ զմեղս ատէր»: Յաւելեալ՝ 205ա «յշտկ. սրբոյն Շուշանայ՝ դստեր սրբոյն Վարդանայ»):* 138/*205ա—8բ:* 139/*208բ—10բ:* 140/*210բ—2բ (յաւելեալ՝ 211ա «Եւ արդ, չիք ոք երանելի, քան զառաքեալսն»):*

141/*212բ–4ա (չիք՝ «եպսն. Ընկուզաց»: Յաւելեալ՝ 213ա «յշտկ. ...Յովճաննէս Գառնեցւոյն»)*: 142/*214ա–5բ*: 143/*215բ–6բ*: 144/*217ա–20բ (սկ. թերի, «տակսն ի նմանութիւն պաշտօնէից...»)*: 145/*220բ–2բ*: 146/*222բ–4բ (չիք՝ Յուլիանոս բժիշկ, Միւղիանոս, Ղուկաս սրկ. եւ Մոկիմոն ընթերցող»: Յաւելեալ՝ 223ա «յշտկ. վարուց սրբոյն Ստեփաննոսի... Յուսկան Ոդոյն»)*: 147/*224բ–6ա (չիք՝ Գրիգոր Խլաթեցի: Յաւելեալ՝ 225ա «յշտկ. է մեծի նահապետին...Աբրահամոյ»)*: 148/*226աբ (վրջ. թերի. «Զայսոսիկ...խորհրդածեմք///»)*: 149/*226գ–31ա (յաւելեալ՝ 229բ «յշտկ. սքանչելեացն... ի Գետարզել Ս. Նշանէն»)*: 150/*231ա–3ա (չիք՝ Յակոբ Ալփենի, Կուրտերիոս)*: 151/*233ա–5ա*: 152/*235ա–6բ*: 153/*236բ–7բ*: 154/*238ա–9բ (յաւելեալ՝ 239ա «կատարումն սրբոց աբեղայիցն Սիմէական եւ Բռութա լերինն»)*: 155/*240ա–1բ*: 156/*241բ–2բ*: 157/*242բ–4բ (չիք՝ «վկյբ. սրբոց աբեղայիցն Սինէական եւ Բռուիթայ լերինն», Բասիլիոս)*: 158/*244բ–6ա (չիք՝ «Պատմութիւն Ծիծրնոնու խաչին»)*: 159/*246ա–7ա*: 160/*247ա–9ա*: 161/*249ա–52ա*: 162/*252ա–4ա*: 163/*254ա–5ա (յաւելեալ՝ 254բ «յշտկ. է...Եւթեմիոսի»)*: 164/*255ա–6բ (չիք՝ Եւթեմիոս)*: 165/*256բ–7բ (չիք՝ Տատիանէ)*: 166/*257բ–9ա (յաւելեալ՝ 258բ «վկյբ. Յակոբ առաքելոյն», 259ա «վկյբ. Կուրտերիոսի»)*: 167/*259ա–60բ*: 168/*260բ–2բ*: 169/*262բ–3բ*: 170/*263բ–5ա*: 171/*265ա–6բ*: 172/*266բ–7բ (չիք՝ Իգնատիոս, Վաղերիանոս, Կանդիտոս, Ակիւղաս, Եւգինէոս)*: 173/*267բ–8բ (յաւելեալ՝ 268ա «հանգաւ...ճգնաւորն Աւգսենտիոս», 268ա «վերադարձումն... Նշխարաց սրբոյն Իգնատիոսի», 268ա «կատարեցան... Վաղերիանոս եւ Կանդիտոս, Ակիւղաս, Եւգինիոս»), 268բ «յշտկ. է սրբոյն Յունաւու մարգարէին»)*: 174/*268բ–71բ (յաւելեալ՝ 271ա «յշտկ. ... վրդին Վանականայ»)*: 175/*271բ–3ա*: 176/*273ա–4ա*: 177/*274ա–5ա*: 178/*275ա–6ա (յաւելեալ՝ 276ա «տօն է Մատաթեա առաքելոյն», 276ա «տօնէ չարչարանացն Լուսաւորչին»)*: 179/*276բ–7բ*: 180/*277բ–8բ (յաւելեալ՝ 278բ «հանգեաւ... Ներսէս ի վանսն Գլաձորոյ»)*: 181/*278բ–80ա (չիք՝ «Ներսէս ի վանսն Գլաձորոյ»)*: 182/*280ա–1բ (չիք՝ Նաթան մարգարէ: Յաւելեալ՝ 281ա «վկյբ....Մարիամու եւ Մարթայի եւ Լիկաոնի»)*: 183/*281բ–2բ (յաւելեալ՝ 282ա «տօն է ս. առաքելոյն Փիլիպպոսի», 282բ «զԲենեւանդ... հատին գլխով»)*: 184/*282բ–3բ (չիք՝ Մարիամ, Մարթայ, Լիկաոնիոն: Փս.՝ 282բ «վկյբ. սրբոյն Վլասայ», 283ա «վկյբ. սրբոյն Ոնէսիմայ», 283բ «յշտկ. վարուց... Ջոսիմոսի»)*: 185/*283բ–6ա (չիք՝ Ջոսիմոս, Աստուածատուր Մեծոփայ վանից: Յաւելեալ՝ 283բ «յշտկ. վարուց... Եւագրեա ճգնաւորին»)*: 186/*286ա–7բ*: 187/*287բ–9բ*: 188/*289բ–91բ*: 189/*291բ–3ա (չիք՝ Ննեսիմոս, Ասափ, Մատաթիա, Աւքսենտիոս: Փս.՝ 291բ «վկյբ. Ի եւ Բ մարտիրոսացն», 292ա «վկյբ. սրբոյն Յիմարայ»)*: 190/*293ա–4ա (չիք՝ «վկյբ. ԽԲ մարտիրոսացն»)*: 191/*294ա–6ա*: 192/*296ա–7ա*: 193/*297ա–8ա*: 194/*298ա–9ա (յաւելեալ՝ 298բ «Աբդաւ ի Նեղոսէ քաղաքն... հանգեաւ»)*: 195/*299ա–301բ*: 196/*301բ–2բ*: 197/*303ա–4բ*: 198/*304բ–5բ*: 199/*306ա–7ա*: 200/*307ա–9բ*: 201/*309բ–11ա*: 202/*311աբ: 202ա/311բ–8ա («Նահանջի տարին ամիսս այս Ի եւ Թ աւր դառնայ... Դու զնահապետացս կարդայ»)*: 203/*318ա–9բ*: 204/*319բ–21բ*: 205/*321բ–3ա*: 206/*323ա–5բ*: 207/*325բ–7ա*: 208/*327ա–8բ*: 209/*328բ–9բ (չիք՝ Յիմար)*: 210/*329բ–31ա*: 211/*331ա–2ա*: 212/*332ա–4բ (չիք՝ Միւղիանոս: Յաւելեալ՝ 332բ «յշտկ. է անդամալուծին», 333ա «յշտկ. նահատակութեան... Խաչատուր սրկւն»*: 213/*335ա–6բ (յաւելեալ՝ 335ա «յշտկ. ս. հօրն Սիւղիանոսի»)*: 214/*336բ–7բ*: 215/*337բ–9ա (յաւելեալ՝ 338բ «վկյբ.... Կոզմայի եւ Դամիանոսի»)*: 216/*339ա–41ա (չիք՝ Սաբինոս, Կոզմա եւ Դամիանոս: Փս.՝ 339ա «Պատմութիւն նախահարցն Ադամայ եւ որդւոց եւ թոռանց»)*: 217/*341ա–3ա*: 218/*343ա–5ա (յաւելեալ՝ 345ա–8բ «Գրիգորի Բաջ հռետորի անյաղթ փիլիսոփայի ասացեալ Քարոզ վասն Ծաղկազարդին... – Սիոն ամրոց էր Հրէաստանի...»)*: 219/*348բ–51բ*: 220/*351բ–2բ (չիք՝ Վանական վրդ: Այլ ձեռք՝ 352բ «Աստ գրեսցի Վանական վրդին, որ է յունվարի ԼԱ». տես §174: Զիք՝ «յշտկ. երկրորդ աւուր արարչութեան.»)*: 221/*353ա–5ա (թերի՝ Յովհաննէս երուսաղէմացի, սկ. «///լաւ զնա ուրախութեամբ մեծաւ պատուով...»)*: 222/*355ա–6բ (թերի՝ Կոպրիլիա, վրջ. «...հոսէին քրտունքն եւ ի ստեանցն///», թերի՝ «յշտկ. չորրորդ աւուր արարչութեան», սկ. «///չարչարանացն Քրիստոսի: Արեգակն ստեղծաւ առաւօտուն...»)*: 223/*356բ–9բ*: 224/*359բ–66ա (թերի՝ Բենեդիքտոս, վրջ. «եւ վաղվաղակի փոխեցաւ///», թերի՝ «յշտկ. է վեցերորդ աւուր արարչութեան», սկ. «ասին վասն Բ պատճառի...»*: 225/*366ա–9ա (367–ի վերին կէսը կտրուած հանուած, թերի՝ Պիոն քհյ. եւ «յշտկ. է աւուր հանգստեանն»)*: 226/*369ա–72ա*: 227/*372ա–4ա*: 228/*374ա–6բ*: 229/*376բ–8բ (յաւելեալ՝ 328ա «յշտկ. Յոհաննէս քհյին... յԵրապօլեա»)*: 230/*378բ–80բ*: 231/*380բ–2ա*: 232/*382ա–3բ*: 233/*383բ–6բ*: 234/*387ա–8բ*: 235/*388բ–91բ*: 236/*391բ–4ա*: 237/*394ա–5ա (յաւելեալ՝ 395ա «վկյբ. սրբոյն Բասիմոսի»)*: 238/*395ա–6բ*: 239/*396բ–7բ (չիք՝ Պարտ է գիտել», Բասիմոս: Փս.՝ 396բ «վկյբ. սրբոյն Սաբայի», 396բ «յշտկ. է վարուց... Բռուսինոսի»)*: 240/*397բ–400ա (չիք՝ Սաբայ)*: 241/*400ա–1ա*: 242/*401ա–3բ*: 243/*403բ–6ա (յաւելեալ՝ 404բ «Դէտսկոռիդոս...սպանաւ», 404բ «Պատմութիւն Անողոռմ Պետրոսին»*: 244/*406ա–7ա (յաւելեալ՝ 407ա «վկյբ. սրբոյ եպսին Ակակիոսի»)*: 245/*407ա–9ա (չիք՝ «վկյբ. Ի վկայիցն»: Յաւելեալ՝ 408բ «վկյբ. Փերփութէի»)*: 246/*409ա–10ա*: 247/*410ա–1բ (չիք՝ Ռուսինոս: Փս.՝ 410ա «վկյբ. սրբոյն Սարբինոսի», 410բ «վկյբ. սրբոյն Աբդաւի եպսին եւ Ումզղանայ եւ Սայինի եւ Բենիամենի»)*: 248/*411բ–3ա (յաւելեալ՝ 411բ «Վարք եւ յշտկ. սրբոյն Ագապիոսի»)*: 249/*413ա–4ա (յաւելեալ՝ 414ա «Անոյշ ի Թեսաղոնիկէ...կատարեցաւ»)*: 250/*414ա–6ա*: 251/*416ա–7բ (չիք՝ Ագապի, Անոյշ: Յաւելեալ՝ 416բ «վկյբ. սրբոյն Սահակայ պարսիկ վրդին»)*: 252/*417բ–9ա (յաւելեալ՝ «յշտկ. է ումեմն ծերոյ... որ պարզամտութեամբ թերահաւատ էր ի Հաղորդութիւն.»)*: 253/*419ա–20ա (չիք՝ Շմաւոն, Ալփիոս: Փս.՝ 419ա. «յշտկ. վարուց սրբոյն Աթանասի եւ Սեւերիանոսի», 419բ «յշտկ. Բ եղբարցն միանձանց, որ բնակեալ էին յանապատի»)*: 254/*420ա–1ա (չիք՝ Աթանաս, Սեւեր, «յշտկ. Բ եղբարցն»: Փս.՝ 420ա «վկյբ. սրբոյն Կոդրատիոսի», 420բ «վկյբ. սրբոյն Եսպերիոսի», 421ա «վկյբ. սրբոյն Գէորգեա եւ Խոսրովու»)*: 255/*421ա–2բ*: 256/*422բ–5բ*: 257/*425բ–8ա*: 258/*428ա–9բ (չիք՝ Գէորգ եւ Խոսրով, Նաթան, Հեղի, «յշտկ. սքանչելեաց արձակման քհյին»: Փս.՝ 428ա «յշտկ. վարուց...հօրն Երասխմոսի», 429ա «Պատմեաց ոմն ի հարանցն, թէ. էր ի Թեսաղոնիկէ վանք մի»)*: 259/*429բ–30բ*: 260/*430բ–1ա*: 261/*431բ–2բ (չիք՝ «Ժողովն ի Մանծկերտ»: Յաւելեալ՝ 432ա «յշտկ. ս. հօրն Ամոնի», 432ա «Հայրն Ապաւոր ունէր միաբանս ԻԻ»)*: 262/*432բ–4ա (չիք՝ Պեղիգեա: Յաւելեալ՝ 433ա «յշտկ. կատարելոցն յաստրոցն ի պարսից»)*: 263/*434ա–5բ (չիք՝

«յշտկ. կատարելոցն ի պարսից յասորիս»: Փս.՝ 434ա «Վարք եւ յշտկ. Պեղիգեա կուսին», 434բ «վարք եւ յշտկ. ձ՛ եւ կ կուսանացն», 435ա «Ծեր ոմն...աղօթէր յանապատն իւր»): 264/*435բ–8ա:* 265/*438ա–41ա (չիք՝ Կողրատիոս, եսպեբիոս: Փս.՝ 438ա «Տաւն է եւ յշտկ. ծննդեանն եղիայի եւ վերացմանն», 439ա «Ըստ կարգի աւուրց Յարութեան յայսմաւուր Համբարձումն է»):* 266/*441ա–2բ (չիք՝ Գալինոս, «Ըստ կարգի աւուրց Զատկին»: Յաւելեալ՝ 442ա «Յշտկ. սքանչելեաց արձակման քհյին»:* 267/*442բ–4ա:* 268/*444ա–6ա (յաւելեալ՝ «վկյբ. Տիմոնի առաքեալոյն»):* 269/*446ա–7ա:* 270/*447բ–50բ (յաւելեալ՝ 448բ «Յշտկ. է ողորմութեանն Աստուծոյ– Այր մի էր մեծատուն», 449բ «Խաւսեցաւ Տէր ընդ Մովսէսի»):* 271/*450բ–1ա:* 272/*451ա–2ա:* 273/*452ա–3ա (չիք՝ «յշտկ. ս. մանկանցն Բեդղէհէմի»: Յաւելեալ՝ 452բ «վկյբ. սրբուհոյն Անտոնիննա», 453ա «յշտկ. է սրբոյն Մարկիաննոսի»):* 274/*453ա–6ա (չիք՝ Քրիստափոր Շանագլուխ: Փս.՝ 453ա «յշտկ. ս. մանկանցն Բեդղէհէմի», 454ա «վկյբ. սրբոյն Թէոդորոսի»):* 275/*456ա–7ա (չիք՝ Եսայի մարգարէ: Յաւելեալ՝ 456բ «վկյբ. սրբոյն Մովկիմայ»):* 276/*457ա–9ա:* 277/*459ա–60բ:* 278/*460բ–1բ (չիք՝ Միւռոս, Պալինեա: Յաւելեալ՝ 461բ «վկյբ. սրբուհոյն Միւռոպի»):* 279/*461բ–5ա (յաւելեալ՝ 463ա «կատարեցան... Պօլինէ, Իրակլիոս եւ Բենեդիմոս», 463ա «վկյբ. սրբոյն Վարդանայ»):* 280/*465ա–6ա:* 281/*466բ–7ա:* 282/*467ա–8բ (յաւելեալ՝ 468ա «յշտկ. է եսայեայ մարգարէին»):* 283/*468բ–9բ (յաւելեալ՝ 369բ «Ի յերկերիւր թվականին Հայոց շինեաց Ջաֆար ամիրայն գԲաղտատ»):* 284/*469բ–71ա:* 285/*471ա–2ա (յաւելեալ՝ 472ա «Ի մարդանալոյն Քրիստոսի Շ եւ Ի ամին երևեցաւ կին մի ի Կիպիկէ»):* 286/*472ա–6ա:* 287/*476ա–7բ:* 288/*477բ–8բ:* 289/*478բ–80ա:* 290/*480ա–1բ (յաւելեալ՝ 481ա «Ի ժ եւ Գ ամին Աբասայ թագաւորին եգաւ կթղ. տէր Անանէ», 481բ «Յովհաննէս Զըմբշկիկն...հայ էր ազգաւ»):* 291/*481բ–2բ (յաւելեալ՝ 482բ «տօն է երկրորդ մահուանն Ղազարու», 482բ «տօն է Յ եւ ժ եւ Ը հայրապետացն»):* 292/*482բ–3բ (չիք՝ Մարկիանոս):* 293/*483բ–5բ:* 294/*485բ–6բ:* 295/*487ա–8ա:* 296/*488ա–9ա (չիք՝ Յասոն եւ Սոսիպատրոս: Յաւելեալ՝ 488բ «վկյբ. սրբոյն Դոռոպէոսի»):* 297/*489ա–90ա (յաւելեալ՝ 489բ «վկյբ. Աստիոսի», 489բ «Մարկոս եւ Մոկիաննոս...կատարեցան»):* 298/*490ա–1ա (չիք՝ «Նիկիոյ ս. ժողովոյն»):* 299/*491աբ:* 300/*491բ–3ա:* 301/*493ա–4ա:* 302/*494ա–6ա:* 303/*496ա–7ա:* 304/*497ա–8ա (յաւելեալ՝ 497բ «վկյբ. սրբոյն Ակակիոսի»):* 305/*498աբ (չիք՝ Ակակիոս: Յաւելեալ՝ 498բ «վկյբ. Եւստաթէոսի»):* 306/*498բ–9բ:* 307/*499բ–500բ (չիք՝ Առոնինեայ: Յաւելեալ՝ 500ա «վկյբ. սրբոյ կուսին Ակիւլինայ»):* 308/*500բ–1բ (չիք՝ Եւստաքէոս Ակիւղինա: Փս.՝ 500բ «վկյբ. սրբոյն Քրիստափորի Շանագլխի»):* 309/*501բ–2բ:* 310/*502բ–3բ:* 311/*503բ–5բ:* 312/*505բ–7ա:* 313/*507աբ (չիք՝ «ամառնամուտ է»):* 314/*507բ–8բ (յաւելեալ՝ 508բ «Մարկոս եւ Մովկիաննոս... կատարեցան», 508բ «ամառնամուտ է»):* 315/*508բ–10ա:* 316/*510ա–1ա:* 317/*511ա–2բ:* 318/*512բ–3ա:* 319/*513ա–4բ:* 320/*514բ–5ա:* 321/*515ա–6ա:* 322/*516ա–7ա:* 323/*517ա–8բ:* 324/*518բ–20բ:* 325/*520բ–1բ:* 326/*521բ–2բ:* 327/*522բ–3ա (յաւելեալ՝ 522բ «վկյբ. սրբոյն Խոսրովու Գանձակեցւոյն»):* 328/*523ա–4ա (յաւելեալ՝ 523բ «վկյբ. սրբոցն Պապիլայ եւ Պօղոսի եւ սրբուհի կանանցն... Վաղէնտիայ եւ Թէխսբիայ»:* 329/*424ա–5ա (չիք՝ Աստիոս, Մարկոս եւ Մոկիաննոս: Յաւելեալ՝ 524բ «վկյբ. սրբոյն Եւտաթէոսի Անկիւրացւոյն»):* 330/*525աբ (չիք՝ Պրոկոպոս: Փս.՝ 525ա «վկյբ. սրբոյն Սրապիոնի», 525ա «վկյբ. սրբոյն Պռոկղի եւ Իլարիոնի», 525բ «վկյբ. սրբոյն Պերիգրինոյ»):* 331/*526աբ (չիք՝ «վկյբ. Եե վկայիցն»: Փս.՝ 526ա «վկյբ. սրբոյն Պռոկոպոսի»):* 332/*527ա–8բ:* 333/*528բ–9բ (չիք՝ Մելքիսէթ եւ Կարապետի):* 334/*529բ–30բ (յաւելեալ՝ 530ա «վկյբ. Նոր վկայիցն Մելխիսեդի եւ Կարապետի»):* 335/*531ա–2բ (չիք՝ Սրապիոն, Մարիամ Մագդաղենացի: Փս.՝ 531ա «Տօն է Մննդեան Յովաննու Կարապետին»):* 336/*532բ–3բ (յաւելեալ՝ 533ա «վկյբ. Ե եւ ե վկայիցն»):* 337/*533բ–5ա:* 338/*535ա–8բ:* 339/*538բ–9ա:* 340/*539ա–40ա (յաւելեալ՝ «յշտկ. է Մարիամու Մագդաղենացւոյն»):* 341/*540ա–1ա (յաւելեալ՝ 540բ «յշտկ. Նեռսէի Լամբռոնացւոյն»):* 342/*541ա–2ա:* 343/*542ա–3ա (յաւելեալ՝ 542բ «յշտկ. ...Ոլինպիայ», 542ա «յշտկ. սրբոյն Մարթայի՝ մօրն Սիմէոնի»):* 344/*543ա–4ա (յաւելեալ՝ 543բ «յշտկ. է աղախնոյն Պռասկեա»):* 345/*544ա–5բ:* 346/*545բ–6բ (յաւելեալ՝ 546բ «յշտկ. սրբոյն Ապօղոնիոսի»):* 347/*546բ–7բ (չիք՝ Ստեփաննոս: Յաւելեալ՝ 547ա «վկյբ. կուսին Քրիստինեայ»):* 348/*547բ–8բ (յաւելեալ՝ 547բ «յշտկ. սրբոյն Ստեփաննոսի հայրապետին»):* 349/*548բ–9ա:* 350/*549բ–50բ:* 351/*550բ–1ա:* 352/*551ա–2բ:* 353/*552բ–3ա:* 354/*553ա–5ա:* 355/*555ա–6բ:* 356/*557ա–8ա:* 357/*558ա–9ա:* 358/*559ա–60ա:* 359/*560ա–1ա:* 360/*561ա–2բ (յաւելեալ՝ 562ա «յշտկ. շնորհաց տէր Նեռսէսին Կլայեցոյն»):* 361/*562բ–3բ:* 362/*563բ–6բ:* 363/*566բ–7բ (յաւելեալ՝ 567ա «վկյբ. սրբոյն Մարինոսի»):* 364/*567բ–8բ (յաւելեալ՝ 567բ «յշտկ. վարուց...Միւռոնայ»):* 365/*չիք:* 366/*568բ–81ա (դրուած Աւելեաց ե–ի տակ): Սկզբում ունի ցանկ՝ 1ա–4բ «Յանկ Յայսմաւուրացս գրոցս» (Նաւասարդի Ա եւ Օգոստոսի ԺԱ–Աւելեաց ե եւ Օգոստոսի Ժ):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 581ա Փա՛ռք... Ըստ ամենայն աստուածաշունչ գրոց յայտաբանութեանց///(581բ)/// որ ունի յինքեան լիակատար յիշատակ սիրոյ սրբոցն Աստուծոյ/// Արդ, այսպիսի /// ցանկացող եղեալ մեք անարժանիս եւ մանաւանդ թէ /// բարեաց ///(582ա) գրեալքս՝ Խաչատուր, Յովաննէս եւ Մարտիրոս *ի կարգի քահանայութեան հրաւիրեալք, եւ թէպետ ըստ գործոյն պահանջման աւն անդր ի բաց արտաքեցեալք, ոչինչ ունելով մեզ ի յոյս բարուքեան ի վերայ երկրի, վասն որոյ միաբանեալ մեք երեքեանք իբր մի անձն եւ մի հոգի, ձեռնարկեցաք Յայսմաւուրքս եւ աշխատասիրեցաք ի սա մերովս անձամբ: Եւ արդ, ապաւինելով մեր ի կամս հեշտալուր Արարչին եւ յանդառնալի մաղթանք ամէնեբանուհի մօր նորին, հասուցեալ աւարտ տեսաք զկատար սորին ըստ բոլոր բաղձանաց մերոց, որպէս որ տեսանէքդ, թէ զգիրսն եւ թէ զծաղիկսն ամենայվայելուչ յօրինուածով, երփն–երփն երանգօք, ի փառս Արարչին եւ ի պատիւ նորին ծնօղին, եւ վայելս մանկանց Սիոնի: Եւ նուիրեցաք զսա ի դուռն խմբահոյլ եւ բազմահանդէս, աշխարհալուր եւ արփիաշէն* Սրբոյ Աթոռոյն Էջմիածնի, *ի բնէ կաթողիկոսարանի Ամենայն Հայաստանեայց՝ յիշատակ անեղծանելի եւ ծնողաց*

մերոց։// (582ա) Արդ, գրեցաւ սա մեծապանծ եւ ի բարձրափառ, ի ծովապատ եւ յարքայագահ քաղաքն Կոստանդինուպոլիս, *ի դուռն* Սրբոյն Սարգսի զօրավարին *եւ ոռդոյ նորայ* Մարտիրոսին, *ի թվականիս մերում Ռ եւ ձ՛ (1651), ի սոյն ամի լրացելոյ, ի հայրապետութեան տեառն* Փիլիպպոսի, *արժանապէս բազմեցելոյն ի նոյնում* Աթոռի, *որոյ զընծայս նուիրեցաք։ Եւ արդ, իրաւունս վարկանիմ սուղ ինչ բանիւ յիշատակել զհանդիսաւոր զգործ առնս այսորիկ տանս մերոյ հայրապետի* Փիլիպպոսի, *որ փայլեաց յաւուրս մեր զմի ի նախնեաց նշանաւոր արանց՝* Ներսիսեանց *եւ կամ* Գրիգորիսեանց։ *Քանզի սա, ի սկիզբն մանկութեան իւրոյ ստացաւ զվարս միայնութեան, եւ եմուտ ի ներքո լծոյ ծանր կրօնից, եւ կացեալ ի ճգունս մինչեւ յարբունս հասակի, ի տիս երիտասարդութեան։ Եւ այնուհետեւ բռնաբարեալ ի վարդապետէն իւրմէ՝ ի* Մովսիսէ *մեծէ, առնու զկարգ քահանայութեան եւ վարդապետութեան, զի յառաջ քան զսա նա նստաւ կաթողիկոս ի* Սուրբ էջմիածին *եւ արար հայրապետութիւն առաքելաշաւիղ գնացիւք ամս չորս եւ կէս։ Եւ յետ փոխման սորին առ իւր ցանկալին, նստուցին յԱթոռ հայրապետութեան երկրահաւան վկայութեամբ զհայրս մեր՝ զտէր* Փիլիպպոս *վարդապետն ի թվին ՌՁՔ (1633) ամին, յոր եւ սկիզբն կաթողիկոսութեան իւրոյ։ Զօրացաւ եւս հանդիսի կրօնիւք եւ ամենավայելուչ քաղաքավարութեամբ եւ ելից աշխարհս ուղիղ կարգօք եւ կրօնաւորօք ընդարձակեաց դպրոցս եւ դասատունս, եւ ժողովեալ յոլով մանկունս, տայ յընթերցումն աստուածային բանից, յորոց ժամանեալ յարբունս ուսման եւ հասակին, պարգեւէ եւ շնորհէ վիճակս, որք արձակեցան ի բազում տեղիս, եւ տակաւին եւս գիտեն արձակիլ։ Նաեւ զԱթոռն հայրապետական ազատեաց ի հարկէ դիմոսական՝ ինքն անձամբ իւրով գնալով կրկին անգամ ի դրունս* Պարսից *թագաւորաց, եւ արար բազում շահս եւ օգտութիւնս Հայոց, որ ի ներքո լծոյ* Պարսից։ *Եւ ի վերայ այսր ամենայնի եւս փափաքեալ մեծի իմն տենջանաց, այս ինքն՝ տեսանելո զտնօրինական տեղիսն Փրկչին մերոյ Աստուծոյ, բայց վասն մեծագործութեան հայրապետական հոգնացն՝ անկարանայր։ Որոյ պատճառէ ի բաց եղեալ զամենայն զբաղմունք Աթոռոյն եւ յանձնեալ զհոգ առաջնորդութեան ի* Յակոբ *վարդապետն* Ջուղայեցի, *եւ ինքն չոգաւ ի* Սուրբ *քաղաքն* Երուսաղէմ *բազում վարդապետօք եւ պատուաւոր արամբք, ի թվականիս Հայոց ՌՃ՛ եւ Ա—ն (1652), յորոց ուխտիցն եւ մեզ մասն շնորհեսցէ. ամէն։*

Զոր եւ ի սոյն ամի դարձեալ եկն ի թագաւորանիստ մայրաքաղաքս Կոստանդինուպոլիս, *զոր Տէր Աստուած անփորձ եւ անասասան կենօք պահեսցէ ի պարծանս ամենայն Հայկազան սեռի. ամէն։*

Իսկ վասն բռնակալաց Իսմայէլացւոց, որ ի քաղաքիս յաւուրս մերում, էր թագաւոր սուլթան Մուրատն, *որդի սուլ//(582բ)թան* Ահմատին, *այր խրոխտ եւ ահարկու եւ յոյժ աջողակ ի գոլ թագաւորութեան իւրոյ՝ իբրեւ զԱղէքսանդրոս։ Սա ի հնկետասան ամի թագաւորութեան իւրոյ չոգաւ ի վերայ* Երեւանայ *եաւթն հարիւր հազար հեծելովք եւ էառ զնա ի թվին ՌՁ եւ Դ (1635)–ին։ Եւ անտի յառաջեալ մինչեւ ի* Թաւրէզ, *արար բնաջինջ զնա, եւ անտի դարձեալ եւս ի քաղաքս։ Իսկ ի միւսում ամի եւս եկեալ պարսիկք, առին զԵրեւան, զոր լուեալ սուլթան* Մուրատն, *կարի մրոմրոեալ ոխացաւ։ Եւ միւսում տարւոջ շարժեալ եւս զաւրք քան զՅուլիանոսին, չոգաւ ի վերայ* Բաբելոնի *եւ էառ զնա, եւ դարձաւ ի կայանս իւր, եւ ի լրանալ միւս ամին, բարձաւ ի կենաց իւրոց, թագաւորեալ ամս ԺԹ (19)։ Եւ յետ սորա թագաւորեալ եղբայր սորին՝ սուլտան* Իպրահիմն *ի թուին ՌՁԹ (1640)։ Այլ շոայլ եւ կնասէր, ամենեւիմբ թողեալ զհոգս թագաւորութեան եւ զբաղեալ ի գործ իգամոլութեան, եւ այնքան յաճախեալ յայս մոլեկան գնացս, մինչ գրէթէ եւ ինքեանք, որ ըստ իւրեանց աւրինոց զայս գործ ոչ յամօթ համարին, նա զզուեցան ի սորին յաճախ պակշոտեալ եւ ի գարշ գնացիցն, եւ բարձին զսա տարաժամ մահուամբ ի կենաց իւրոց, թագաւորեալ ամս///։ Եւ թագաւորեսցուցին զորդի սորին՝ Փոքրիկ սուլթան* Մահմետ, *մանուկ ե (5)–ամեա, ի թուին ՌՂ[է] (1648)։ Արդ, եւ այս ուշ լիցի քեզ, զի յետ երկրորդ ամի թագաւորեանն սուլթան* Իպրահամին, *եղեւ մեծ պատերազմ հագարացոցս ընդ Վէնէտիկեցոց ի վերայ* Կրիտէս *կղզոյն։ Զի յառաջին ամի պատերազմին առին սոքա զմասն ինչ ի կղզոյն եւ եղին ի զօրաց իւրեանց զօրըս բազումս, եւ անուն զօրագլխին Հիւսէին փաշայ։ Եւ արդ, աւասիկ այս է (7) ամ է, որ սոքա գնան եւ նոքա ընդդէմ գան եւ յոր[դ]որին քաջ ընդ քաջի եւ ոչ պարտին ի միմեանց, բայց յաւարտն Աստուծոյ է գիտելի, թէ զիարդ է լինելոց։ Եւս ծանիր, ի սոյն ամի եղեալ արհօրանաց։ Քանզի յայսմ ամի զօրացան զօրք ի մէջ քաղաքիս, որոց էնկիչարի ասի, եւ կարի բռնացան ի վերայ երկրորդի թագաւորին եւ ամենայն դատաստան քաղաքիս, եւ էլ եւ մուտ ինքեանք առնէին եւ տային որպէս եւ կամէին՝ յաղագս տհաս գոլո արքային։ Արդ, մինչ սոքա յայս աջողութեանս անհոգացեալ կային, յանկարծակի ի մի վայր հաւաքեալ ամբոխ ռամկին եւ գրոհ տուեալ յարքունիս, փոխեցին զքաղաքապետն, որ վեզիր ասի, եւ եդին զայր ոմն քաղաքապետ, այր խորհրդական, եւ ցրուեցան ի տունս իւրեանց, իբր զի յառաւօտն եկեալ արասցեն*

խորհուրդս վասն էնկիչարոցն: Զոր իբր եւ տեսին նոքա զգործ, եւս ի նոյնում գիշերի ժողովեցան առ գլխաւորս, եւ նորին խրատով զինեցան, կառուցան, կարգեցան հարիւրով եւ ԻՃ (200)—ով, եւ առին զկիրճս ճանապարհաց, որով ի դրունս արքային գնային մարդիկք, եւ պահեցին զանցս ճանապարհացն ի մէջ քաղաքին: Այնպէս վառեալ խմբմամբ գաւուրս երիս, մինչ անճարացեալ, ամենեցուն նստան ի տունս իւրեանց՝ իբր թէ հաշտեցան ի կերպարանս: Եւ եղեւ յետ այս ցիրակութեանց աւուրս ԺՀ (10), յօգոստոս ամսոյ ԻԲ (22), ի լուսանալ// (583ա) առաւօտին հանեցին զդրօշս առաջնորդին իւրեանց եւ տնկեցին ի վերայ պարսպի դրան արքային, եւ սկսաւ ձայնել մունետիկն ի մէջ քաղաքին, եթէ. Ով որ ի կողմ արքայի է, ի ներքո այս դրօշակիս գտցի: Յայնժամ դղրդեցաւ քաղաքն ամենայն, զի բնաւին արք քաղաքիս ի սոյն ի վայրկեան ժամանակի խմբեցան ի տիւանի անդ, զօրք եւ զօրագլուխք, տեղականք եւ եկամուտք, վաճառականք եւ արհեստաւորք, ամենեքեանքն, որք յաւրէնս Մահմետի *էին՝ ի յարքունիս դիզեցան, զատ ի նոցանէ, որ երբեմն զկիրճս պահէին: Յայնժամ ծակումուտ եղեն եւ ոչ երեւեցան ի համաժողով հանդէսն, վասն որոյ արտաքսեցան եւ ի սրոյ ճարակ գնացին: Յայսմ աւուր սպանաւ մեծ վալիտան, որ ետես թագաւորեալ զիւր երեք որդիսն զկնի միմեանց, եւ այլ ամենայն գլխաւորք, ոմանք ըսպանուան, ոմանք ի փառաց անկան, ոմանք փախան եւ ոմանք եւս ի բանտի կան:*

Արդ, ահա այսպիսի դառն եւ դժնեա եւ յոյժ անբարի ժամանակիս եղեւ աւարտ սուրբ գրոցս բազում աշխատութեամբ եւ մեծաւ ջանիւ: Վասն որոյ կրկին թախանձանօք եւ սեռն հաւատով ողոք արկեալ աղաչեմք զվայելողդ սմին, զի պահեսջիք զսա խնամով եւ բարւոք պատրաստութեամբ, թէ ի մոմէ, թէ ի գիջութենէ եւ յայլ ինչ ներհակաց: Նաեւ յիշել աննախանձ սիրով զվերոգրեցեալքս, որ ի սմա՝ զԽաչատուր *երէց,* զՅովանէս *երէց,* զՄարտիրոս *երէց հանդերձ ամենայն արեանառու ընտանեօք մերովք, ննջեցելովք եւ կենդանեօք, որք գրեցան եւ որք մոռացան: Որով եւ դուք յիշեալ լիջիք յանմոռանալի յիշողէն Աստուծոյն մերոյ: Որում փառք եւ գոհութիւն յայսմ յաւիտենիս եւ ի հանդերձելումն անզրաւ յաւիտենիս. ամէն:*

Խաչատուր, Յովանէս եւ Մարտիրոս ստացողների անունները փոխն ի փոխ կրկնւում են բոլոր վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան:

ա. *186ա... ողորմեա, Քրիստոս Աստուած ստացողի գրոցս՝* Խաչատուր *իրիցուն եւ ծնօղացն՝* Սատաղային *եւ* Կուլաղային, *եւ կողակցուն՝* Գոհարին, *եւ որդւոցն՝* Թորոսին, Յովանէսին *եւ* Ստեփաննոսին, *եւ դստերցն՝* Աննային, Մարիամին *եւ* Եաղութին *եւ քրւերցն՝* Շամշէ *եւ* Խանաղային, *եւ եղբօրն* Խաչերին, *եւ մեծ պապուն՝* Պահուտուրին, *եւ անհմաստ գրչիս՝* Քրիստոստուրին *եւ ծնօղաց իմոց...*

7բ Որոց աղաւթիւքն ողորմի Քրիստոս Աստուած ստացողի գրոցս՝ Յովանէս *երիցուն, եւ ծնօղացն՝* Պալէին *եւ* Ոսկէհատին, *եւ կողակցին՝* Մարիամին, *եւ դստերն՝* Սուլթանին...

27բ... Ողորմեա ստացողի գրոցս՝ Յովանէս *երիցուն, եւ ծնողացն՝* Պալէ *եւ* Ոսկիին, *եւ կողակցին՝* Մարիամին, *եւ ծնողաց սորին՝ տէր* Միճասին *եւ* Ջոհալին, Նիկողոսին *եւ* Աննային...

37բ...ողորմի...ստացողի գրոցս՝ Յովանէս *երիցուն... հօրեղբարն՝* Յոհաննիսին, *եւ հարքըւերն՝* Մարգրտին *եւ* Իսպահանին:

85ա ... ողորմեա Քրիստոս Աստուած ստացողի գրոցս՝ Յովանէս *երիցուն եւ ծնօղացն՝* Պալէ *եւ* Ոսկիին, *կողակցին՝* Մարիամին, *եւ դստերացն՝* Սուլթանին *եւ* Աննային, *եւ պապուն՝ մահդասի* Թորոսին, *եւ մամուն՝* Տուլվաթին, *հօրեղբօրն՝* Յոհաննիսին, *եւ հօրքըւերն՝* Մարգրտին, *եւ եղբարցն՝* Մարտիրոսին, Կարապետին, *եւ* Սարգսին, *եւ քրւերցըն՝* Մարիամին *եւ* Լուսիկին *եւ* Պահրիկին *եւ* Ոսկէ, *ծնօղացն՝* Ծատուրին *եւ* Մարգարտին, *եւ պապուն՝ տէր* Յովանիսին, *եւ կողակցին ծնողացն՝ տէր* Միճասին *եւ* Ջոհալին, *եւ եղբօրն՝* Նիկողոսին...

435բ ...ողորմեա... ստացողի գրոցս՝ Յովանէս *իրիցուն... եւ անհմաստ գրչի՝* Քրիստոստուրին:

8բ Ամենչելագործ Աստուած, աղաւթիւք ամենայն սրբոց քոց ողորմեա ստացողի գրոցս՝ Մարտիրոս *իրիցուն եւ կողակցին իւր, եւ ծնօղացն՝* Նահապետին *եւ* Տուճեային, *եւ նախնեաց նորին՝* Սարգսին *եւ* Առաքելին *եւ կողակցաց նոցին եւ դստերացն:*

40ա...եւ ստացողի գրոցս՝ Մարտիրոս *իրիցուն, եւ կողակցին իւր եւ ծնաւղացն՝* Նահապետին *եւ* Տուճեային, *քեռն՝* Մարթային *եւ առն իւրում՝* Մուրատին, *մահդեսի* Ամբակումին *եւ կնոջն՝* Փաշուկին, *հօրեղբարցն՝* Ալէքսիանոսին, Մուրատին *եւ* Տատուրին, *մօրեղբարցն՝* Շարաֆին *եւ* Մուրատին, *եւ մեղսամած գրչիս՝* Քրիստոստուրիս:

2. 247ա (Ծաղկողի, Անտոն ճգնաւորի ձեռքի գալարաթղթի վրայ) Ջմեղաւոր Մարկոս *յիշե[ցէք]:*

452ա (Հայր Արսէնիոսի ձեռքի գալարաթղթի վրայ) Ջմեղաւոր Մարկոս *յիշե[ցէք]:*

*439ա (Եղիա մարգարէի ձեռքի գալարաթղթի վրայ) Ջ*Մարկոս *յիշեայ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *339ա (ժէ դ., նօտրգիր) Ասա գրեսցի* Գրիգորի Լուսաւորչին, *որ է ի նոյեմբերի ԺՀ (18)։*

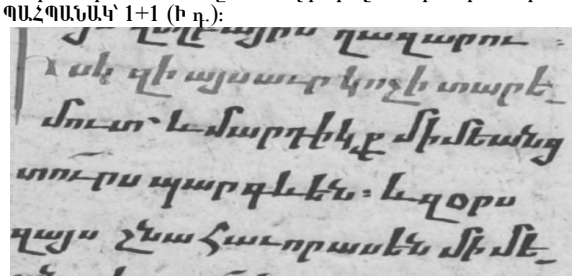
2. *583բ (ժէ դ., բոլորգիր) Քրիստոս, ողորմեա մեղապարտ ծառայիդ քո՝* Գրիգորի։

1503
Յ Ա Յ Ս Մ Ա Ի Ո Ի Ր Ք
(խմբ. Ծերենց)

Նոր Ջուղայ ՌՋԲ — 1633

ԳՐԻՉ՝ Հայրապետ (1ա—231ա), Աստուածատուր (231ա—64ա), Գասպար էրէց (267ա—632ա)։ ՄԱՂԿՈՂ, ԿԱՋՄՈՂ՝ Տէր Մարտիրո՞ս։ ՍՏԱՅՈՂ՝ Էրդամ։

ԹԵՐԹ՝ 632+1 (կրկ. 169) — 1 (թուիչ 434), չգրուած՝ 3բ, 264բ—6ա, 407ա։ ՊՐԱԿ՝ Ա—ՄԴx12 (Ա—Բ, ԻԱ 11, ԺԸ—ԺԹ, ԼԷ, ԼԹ, ՂԱ 10, ԻԳ 9)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ (1733—ի յաւելում՝ 265)։ ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ՝ 36x24։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր (տարբեր)։ ՏՈՂ՝ 37։ ԿԱՋՄ՝ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը՝ ծաղկադրոշմ կարմիր կտաւ։ ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1+1 (Ի դ.)։

Նմուշ՝ 6ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ—Ծնունդ՝ 266բ, Յարութիւն՝ 407բ։ Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 4ա, 267ա, 408ա։ Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 56ա, 91ա, 107բ, 138բ, 157ա, 253բ, 273բ, 313ա, 320բ, 358բ, 369ա, 428ա, 443բ, 481ա, 495բ, 529բ, 536բ, 564ա, 570ա, 602բ, 608բ։ Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական։ Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թղնագիր, հանգուցագիր։ Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին, մանուշակագոյն, շագանակագոյն։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում խոնաւութեան հետեր, փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, թանաքի ճապաղում (356ա), եզրահատումից լուսանցագաղերը վնասուած։ Կազմի կաշին՝ ցեցակեր (Ա), խայխայուած (Բ), թիկունքը՝ վնասուած, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած։ 1733—ին նորոգուած, լուսանցային մասերը կարկատուած։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1ա—630բ* [Յայսմաւուրք (խմբ. Ծերենց)]

Տե՛ս նեռ. 1511, 1ա—607ա. § 1/*4ա—7բ*։ 2/*7բ—8բ*։ 3/*8բ—9բ*։ 4/*9բ—10բ*։ 5/*10բ—4ա*։ 6/*14ա—6ա*։ 7/*16ա—8ա (չիք՝ «տաւն է ս. պատկերի Աստուածամաւրն»։ Յաւելեալ՝ 16բ «վկյբ.... Խորոսի եւ Փլորոսի», 17բ «վկյբ. սրբոյն Դեմետրեա բժշկին»)*։ 8/*18ա—20ա (չիք՝ Խորոս եւ Փլորոս)*։ 9/*20ա—1բ*։ 10/*21բ—3ա (չիք՝ Ագաթոնիկոս, Սամուէլ մարգարէ։ Յաւելեալ՝ 22ա «տաւն է ս. պատկերի Աստուածամաւրն»)*։ 11/*23ա—6ա (յաւելեալ՝ 23ա «վկյբ. սրբոյն Ագաթոնիկոսի», 24բ «յշտկ. է Սամուէլ մարգարէին»)*։ 12/*26ա—7բ*։ 13/*27բ—9ա (չիք՝ Մտեփաննոս Ուլնեցի։ Յաւելեալ՝ 28բ «վկյբ. սրբուհոյն Փոտիննեա»)*։ 14/*29ա—30ա (չիք՝ Տիմոթէոս, Ագապիոս եւ Թեկղի)*։ 15/*30ա—2ա*։ 16/*32ա—3ա*։ 17/*33բ—5բ*։ 18/*35բ—6բ*։ 19/*37ա—9ա*։ 20/*39ա—40ա (յաւելեալ՝ 40ա «վկյբ. սրբոյն Տիմոթէոսի», 40ա «սուրբն Ագապիոս եւ սրբուհին Թեկղ...չարչարանացն»)*։ 21/*40ա—2ա (չիք՝ «Գթա եւ յիս», Փոտինա)*։ 22/*42բ—4ա*։ 23/*44ա—5ա*։ 24/*45ա—6բ*։ 25/*46բ—8ա*։ 26/*48ա—9ա*։ 27/*49ա—50ա (յաւելեալ՝ 49բ «վկյբ. ԺԹ մարտիրոսացն»)*։ 28/*50ա—2ա*։ 29/*52ա—4բ*։ 30/*54բ—6ա*։ 31/*56ա—7բ (չիք՝ Մանուշակ, Ռոմիլոս, Եւգոքսիա, Դիոդոր եւ Դիդիմ։ Յաւելեալ՝ 56բ «յշտկ. վարուց սրբոյն Պատրոսի»)*։ 32/*57բ—8բ (չիք՝ Պատրոս եպս.։ Յաւելեալ՝ 57բ «վկյբ. սրբոյն Մանուշակա», 58ա «սուրբն Լ(Ո)ումիլոս... գլխատեցաւ», 58ա «վկյբ. սրբոցն Դիոդորա եւ Դիդիմոյ»)*։ 33/*58բ—9բ (չիք՝ Անտոն, «յշտկ. աքանչելեացն որ եղեն յեկղեցին Ջենոնի», Մտեփաննոս քհյ.)*։ 34/*59բ—62ա (չիք՝ «Ո՛վ հարսն Քրիստոսի»)*։ 35/*62ա—3բ*։ 36/*63բ—5ա*։ 37/*65ա—7բ*։ 38/*67բ—9ա (չիք՝ Տրիփիմոյ, Դորիմենդոս եւ Սաբատիանոյ)*։ 39/*69ա—71բ*։ 40/*71բ—3ա (յաւելեալ՝ 72ա «վկյբ. սրբուհոյն Աւրիադնա», 72բ «կատարեցաւ... Պապ», 72բ «վկյբ. սրբոյն Տրոփիմա եւ Դոռմեդոսի եւ Սաբատիննեաս», 72բ «վկյբ. Ձ եւ Ծ մարտիրոսացն», 73ա «եւ սրբոցն Մակրոբա, Գորդիանու եւ Վաղերիանոսի վկյբ.»)*։ 41/*73ա—5բ*։ 42/*75բ—6բ (չիք՝ «վկյբ. ՃԾ մարտիրոսացն», «տաւն է սրբոյն Մակրոբայ...», Արիադնա, Պապ։ Յաւելեալ՝ 75բ «կատարումն սրբոյն եղիշէի առաքելոյն»)*։ 43/*76բ—8ա*։ 44/*78ա—9բ*։ 45/*79բ—81ա*։ 46/*81ա—2բ (յաւելեալ՝ 82ա «յշտկ. ...արքային Յունաց Մանուելի»)*։ 47/*82բ—4բ (չիք՝ «Ի սկզբանն էր Բանն»)*։ 48/*84բ—6ա (չիք՝ «կայսրն Յունաց Մանուէլն»)*։ 49/*86ա—8ա (չիք՝ եղիշէ։ Յաւելեալ՝ 87բ «յշտկ. է աքանչելեացն, որ եղեն յեկեղեցին սրբոյն Ջենոնոսի»)*։ 50/*88ա—9ա (չիք՝ Դէորգ զաւրավար)*։ 51/*89ա—91ա*։ 52/*91ա—3բ*։ 53/*93բ—4բ (չիք՝ «Միքայէլ հայր վանացն Ջոբայ»)*։ 54/*94բ—6ա*։ 55/*96ա—8ա (յաւելեալ՝ 97բ «յշտկ. արձակմանն սատանայի ի Ի ամ կապանացն»)*։ 56/*98ա—101ա*։ 57/*101ա—3ա (յաւելեալ՝ 103ա «վկյբ. Թովմայի առաքելոյն»)*։ 58/*103բ—4բ*։ 59/*104բ—6ա*։ 60/*106ա—7բ*։ 61/*107բ—9ա*։ 62/*109ա—10բ (յաւելեալ՝ 109բ «վկյբ. սրբոյն Թէոդորոսի Աղէքսանդրացոյն»)*։ 63/*110բ—2ա*։ 64/*112ա—3բ*։ 65/*113բ—4բ*։ 66/*114բ—6ա (յաւելեալ՝ 115բ «աղաւթէր ս. հայրն Անտոն», 115բ «Քհյ. մի Աղէքսանդրացի գնաց*

յանապատն»)։ 67/*116ա–7ա։* 68/*117ա–8բ։* 69/*118բ–9բ (չիք՝ Անդրոնիկոս։ Յաւելեալ՝ 119ա «յշտկ. սրբոյն Անդրիասի կրօնաւորի», 119ա «տաւն է Ովսեա մարգարէին»)։* 70/*119բ–21ա։* 71/*121ա–2ա։* 72/*122բ–4ա։* 73/*124ա–6ա։* 74/*126ա–7բ։* 75/*127բ–9բ։* 76/*129բ–30բ։* 77/*130բ–1բ (յաւելեալ՝ 131ա «հանգեաւ… Յովհաննէս Հոսաւացին»)։* 78/*131բ–3ա։* 79/*133ա–4ա։* 80/*134ա–6ա։* 81/*136ա–7բ։* 82/*137բ–8բ։* 83/*138բ–44ա։* 84/*144ա–5բ։* 85/*145բ–8ա։* 86/*148ա–9ա։* 87/*149ա–50ա։* 88/*150ա–1բ։* 89/*151բ–3ա։* 90/*153ա–7ա։* 91/*157ա–8ա։* 92/*158ա–61ա։* 93/*161ա–2բ։* 94/*162բ–3բ։* 95/*163բ–5բ։* 96/*165բ–6բ (յաւելեալ՝ 166ա «կատարեցաւ… Դոմետիանոս Աբուգինացին»)։* 97/*166բ–8բ։* 98/*168բ–9դ։* 99/*169դ–71ա։* 100/*171ա–4բ։* 101/*174բ–6բ։* 102/*176բ–7բ։* 103/*177բ–8բ։* 104/*178բ–9բ։* 105/*179բ–84ա։* 106/*184ա–6ա։* 107/*186ա–9ա։* 108/*189ա–90բ։* 109/*190բ–1բ։* 110/*191բ–3ա։* 111/*193ա–5ա։* 112/*195ա–7ա։* 113/*197ա–9ա։* 114/*199ա–200ա։* 115/*200ա–2ա։* 116/*202ա–3ա։* 117/*203ա–4բ։* 118/*204բ–6բ։* 119/*206բ–8ա։* 120/*208ա–10ա։*121/*210ա։* 122/*210ա–3բ։* 123/*213բ–5բ։* 124/*215բ–7ա։* 125/*217ա–9ա։* 126/*219ա–21ա։* 127/*221ա–3ա։* 128/*223ա–6ա (չիք՝ Սպիրիդոն, Մարինոս)։* 129/*226ա–8ա։* 130/*228ա–9բ (չիք՝ Բագոս, Եւգինոս, Տիմոթէոս, Պաւղիքստոս)։* 131/*229բ–31ա (յաւելեալ՝ 230բ «վկյբ. սրբոյն Բագոսի»)։* 132/*231ա–2ա։* 133/*232ա–3բ։* 134/*233բ–4բ (յաւելեալ՝ 233բ «վկյբ. սրբոյն Յովիաննոսի Եմեսիոս եպսին, եւ Ղուկասու սարկաւագին, եւ Մովկիմոսի ընթերցողին», 234բ «Մարինոս բազում չարչարանս կրեալ»)։* 135/*234բ–7ա։* 136/*237ա–8բ (յաւելեալ՝ 238ա «վկյբ. սրբոյն Եւգինէոսի, Մակարիոսի եւ Տիմոթէոսի սարկաւագին», 238ա «կատարեցաւ սրով սարկաւագն Տիմոթէոս»)։* 137/*238բ–40բ։* 138/*241ա–4ա։* 139/*244ա–6ա։* 140/*246ա–8ա։* 141/*248ա–50ա (յաւելեալ՝ 249ա «յշտկ. է… Յովաննէս Գառնեցոյն»)։* 142/*250ա–2բ։* 143/*252բ–3բ։* 144/*253բ–8բ։* 145/*258բ–61ա։* 146/*261ա–2ա։* 147/*262ա–3ա (չիք՝ Գրիգոր Խլաթեցի։ Յաւելեալ՝ 262բ «Վարք երանելի աղախնոյն Քրիստոսի Եւսեբեայ»)։* 148/*263ա–4ա։* 149/*267ա–71ա։* 150/*271ա–3ա։* 151/*273բ–5բ (յաւելեալ՝ 275բ «Զայսսակս եղեւ հարսանիքն ի Կանա»)։* 152/*275բ–7բ (յաւելեալ՝ 276բ «յշտկ. է ս. Աստուածածնի Աւետեացն»)։* 153/*277բ–9ա։* 154/*279ա–80ա։* 155/*280ա–2ա։* 156/*282ա–3ա։* 157/*283ա–5բ։* 158/*285բ–7ա (չիք՝ «Պատմութիւն Միծղոնու Խաչին»)։* 159/*287ա–8բ։* 160/*288բ–90բ։* 161/*290բ–4ա։* 162/*294ա–6ա։* 163/*296բ–7բ (յաւելեալ՝ 297բ «յշտկ. է մեծ ճգնաւորին Եփեմիոսի»)։* 164/*297բ–9բ (չիք՝ Եւթիմուս, հմմտ. § 163)։* 165/*299բ–300բ։* 166/*300բ–2ա։* 167/*302ա–3բ։* 168/*303բ–5բ։* 169/*305բ–6բ։* 170/*306բ–8ա։* 171/*308ա–9բ։* 172/*309բ–10բ։* 173/*310բ–1բ։* 174/*311բ–3ա։* 175/*313ա–5ա։* 176/*315ա–6ա։* 177/*316ա–7ա։* 178/*317ա–8ա։* 179/*318ա–9բ։* 180/*319բ–20բ։* 181/*320բ–3բ։* 182/*323բ–4բ։* 183/*324բ–5բ։* 184/*325բ–6բ (յաւելեալ՝ 325բ «վկյբ. սրբոյն Վլասայ»)։* 185/*326բ–30ա (չիք՝ Աստուածատուր Մեծոփայ վանից, Մխիթար Սասնեցի)։* 186/*330ա–1բ։* 187/*331բ–4ա։* 188/*334ա–8ա։* 189/*338աբ։* 190/*339ա–40ա (չիք՝ ԽՒ մարտիրոսք։ Յաւելեալ՝ 339բ «Գիւտ նշխարաց ս. առաքելոյն Բարդողէմոսի»)։* 191/*340ա–2ա։* 192/*342ա–3բ։* 193/*343բ–4բ։* 194/*344բ–5բ (յաւելեալ՝ 345ա «սուրբն Աբդիու… կատարեցաւ»)։* 195/*345բ–8ա։* 196/*348ա–9ա։* 197/*349ա–51բ (չիք՝ Պեռապատուեա)։* 198/*351բ–2բ (չիք՝ Շուշան։ Յաւելեալ՝ 352ա «վկյբ. սրբուհոյն Պեռպատուեա»)։* 199/*352բ–4ա (չիք՝ «գիւտ նշխարաց …Բարդուղիմէոսի»։ Յաւելեալ՝ 352բ «Վարք եւ յշտկ. սրբուհոյն Շուշանայ»)։* 200/*354ա–6ա։* 201/*356ա–7ա։* 202/*357ա–8բ։ 202.* ա/*չիք։* 203/*358բ–9բ (չիք՝ «յշտկ. սքանչելեաց որ եղեւ յաւուրս հալածանաց քրիստոնէից»)։* 204/*359բ–60բ (չիք՝ Յոհաննէս եպս. եւ Յակոբ քհյ, Գետարգել Ս. Նշան։ Յաւելեալ՝ 360ա «յշտկ. է սքանչելեացն որ եղեւ յաւուրս հալածանաց քրիստոնէից», 360բ «տօն է Փիլիպպոսի առաքելոյն»)։* 205/*360բ–3ա։* 206/*362ա–3բ։* 207/*363բ–5ա (յաւելեալ՝ 365ա «Նեռսիոն բազում տանջանս կրեաց»)։* 208/*365ա–6բ (յաւելեալ՝ 366ա «ԽՒ վկայքն կատարեցան»)։* 209/*366բ–7բ (չիք՝ Նարկես, Յիմար)։* 210/*367բ–9ա։* 211/*369ա–70ա։* 212/*370ա–2բ (չիք՝ Սիղփանոս։ Յաւելեալ՝ 370բ «յշտկ. անդամալուծին»)։* 213/*372բ–4ա (յաւելեալ՝ 373ա «յշտկ. է… Սիղփանոսի»)։* 214/*374բ–5բ։* 215/*375բ–7ա (յաւելեալ՝ 376բ «վկյբ.… Կոզմայի եւ Դամիանոսի»)։* 216/*377ա–81բ (չիք՝ Մաբինոս, Կոզմա եւ Դամիանոս։ Փխ.՝ 377ա «Վարք եւ յշտկ. Գրիգորի պապին Հռոմայ»)։* 217/*381բ–3ա։* 218/*383ա–5բ։* 219/*385բ–8բ։* 220/*388բ–90բ։* 221/*391ա–2բ։* 222/*392բ–5ա։* 223/*395ա–8ա։* 224/*398ա–402ա։* 225/*402ա–5ա։* 226/*405ա–10բ (յաւելեալ՝ 406ա «վկյբ. Երմինդոյ՝ որդւոյ թագաւորին Լումկվարտեաց»)։* 227/*410բ–3բ։* 228/*413բ–6բ։* 229/*416բ–8ա։* 230/*418ա–20բ։* 231/*420բ–2բ։* 232/*422բ–4ա։* 233/*424ա–7բ։* 234/*428ա–9բ։* 235/*429բ–34բ։* 236/*434բ–7ա։* 237/*437ա–8բ (յաւելեալ՝ 438ա «վկյբ. սրբոյն Բասիմոսի»)։* 238/*438բ–9բ (յաւելեալ՝ 439ա «յշտկ. խոստովանահայր ծերոյն»)։* 239/*439բ–41ա (չիք՝ «Պարտ է գիտել», Բասիմուս։ Փխ.՝ 439բ «վկյբ. սրբոյն Սաբայ», 440ա «յշտկ. վարուց… Ռուսինոսի»)։* 240/*441ա–3բ (չիք՝ Սաբա)։* 241/*443բ–5ա։* 242/*445ա–7բ։* 243/*447բ–50ա (յաւելեալ՝ 448բ «Դէոսկորիդոս… սպանաւ սրով», 448բ «Պատմութիւն Անողոքմ Պետրոսին»)։* 244/*450ա–1բ (յաւելեալ՝ 451ա «վկյբ. սրբոյն Ակակիոսի»)։* 245/*451բ–2բ (չիք՝ «վկայբ. Ի վկայիցն»)։* 246/*452բ–3բ։* 247/*453բ–5բ (չիք՝ Ռուսինոս, Գրիգոր պապ։ Փխ.՝ «վկյբ. սրբոյն Սաբինոսի», 454բ «վկյբ. Աբդիու եպսին»)։* 248/*455բ–7ա (յաւելեալ՝ 455բ «յշտկ. վարուց սրբոյն Ագապիոսի»)։* 249/*457ա–8բ (յաւելեալ՝ 458բ «Անոյշ ի Թեսաղոնիկէ… կատարեցաւ»)։* 250/*458բ–60բ։* 251/*460բ–1բ (չիք՝ Ագապիոս, Անոյշ։ Յաւելեալ՝ 461ա «վկյբ. Նոր վկային Քրիստոսի Սահակայ պարսիկ վրդին»)։* 252/*461բ–3ա (յաւելեալ՝ 462բ «յշտկ. …ծերոյ… որ պարզամտութեամբ թերահաւատ էր ի հաղորդութիւն»)։* 253/*463ա–4ա։* 254/*464ա–5ա։* 255/*465ա–6բ։* 256/*466բ–9բ։* 257/*469բ–72ա (չիք՝ Պասիկրատ եւ Վաղենտին։ Յաւելեալ՝ 469բ «վկյբ. սրբոյն Պեղիգեա»)։* 258/*472ա–3բ (չիք՝ Գէորգ եւ Խոսրով, Նաթան, Հեղի քհյ. «յշտկ. սքանչելեաց արձակման քհյին»։ Փխ.՝ 472ա «վկյբ. սրբոյն Պասիկրատայ եւ Վաղենտինեա», 473ա «վարք եւ յշտկ. ՃԿ կուսանացն»)։* 259/*473բ–5ա (չիք՝ Վասիլոս Ազէքսանդրու պատրիարք։ Փխ.՝ 473բ «վարք եւ յշտկ. …Երասիմոսի», 274բ

«Պատմեաց ոմն ի հարանց սրբոց, թէ. էր վանք մի ի Թեսաղոնիկէ»)։ 260/*475ա–6ա (չիք՝ Մաքսիմիոս եւ Դուլա, Թէոդորոս եւ Ոբիանոս, ժ մարտիրոսք, Ազէքսանդրու։ Փխ.՝ 475ա «վկյբ. սրբոյն* Վասիլիոսի», *475բ «յշտկ. …պատրիարգին* Աղէքսանդրու»)։ 261/*476ա–7բ (չիք՝ ժողովն ի Մանծկերտ»։ Յաւելեալ՝ 416բ «յշտկ. ս. հօրն* Ամոնի», *417ա «Հայրն* Ապատուր *ունէր միաբանս ԺԻ»)։* 262/*477բ–9ա (չիք՝ Պեղիգեա։ Յաւելեալ՝ 478ա «յշտկ. կատարելոցն ի պարսից յաստրխ»)։ Փխ.՝ 479ա «Վասն ծննդեան եղիայի մարգարէին եւ վերացմանն»)։* 264/*481ա–3ա։* 265/*483ա–81բ (յաւելեալ՝ 484բ–7բ «Ի սմին աւուր Համբարձումն է… Մեծին Եւսեբեայ պատմագրի ասացեալ ի Համբարձումն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ – Վայելուչ է մեզ ճառել…»)։* 266/*487բ–8բ (չիք՝ «Համբարձումն է»։ Յաւելեալ՝ 488բ «վկյբ. սրբոյն Յուստինոսի փիլիսոփայի»)։* 267/*488բ–90ա (չիք՝ Յուստինոս)։* 268/*490ա–1բ։* 269/*491բ–3բ։* 270/*493բ–5բ։* 271/*495բ–7ա։* 272/*497ա–8ա։* 273/*498ա–9ա (չիք՝ «յշտկ. ս. մանկանցն Բեթղահէմի» Յաւելեալ 498բ «վկյբ. սրբուհոյն* Անատոնիանեայ», *499ա «յշտկ. սրբոյն* Մարկիանոսի»)։ 274/*499ա–500ա (չիք՝ Քրիստափոր Շանագլուխ։ Փխ.՝ 499ա «Յշտկ. ս. մանկանցն Բեթղահեմի»)։* 275/*500ա–1բ (չիք՝ Եսայի մարգարէ։ Յաւելեալ՝ 500բ «վկյբ.… Մովկիմա քհյին»)։* 276/*501բ–3բ։* 277/*503բ–4բ։* 278/*504բ–6ա (չիք՝ Միւռոս, Պօլինեա։ Յաւելեալ՝ 506ա «վկյբ. սրբուհոյն* Միւռոպի»)։ 279/*506ա–7բ (յաւելեալ՝ 507բ «կատարեցան… .Պօլիոնէ,* Իրակլիոս *եւ* Բենեդիմոս»)։ 280/*507բ–8բ։* 281/*509ա–10ա (յաւելեալ՝ 509բ «յշտկ. սքանչելեացն, որ եղեւ յերկրի ի ձ՛ եւ ի ԿԴ թուին», 510ա «Դարձեալ ձ՛ եւ ի ԿՋ»)։* 282/*510ա–1ա (յաւելեալ՝ 511ա «տօն է եսայեա մարգարէին»)։* 283/*511ա–2բ (յաւելեալ՝ 512ա «Ի յերկերիւր թուականին Հայոց շինեաց Ջաֆար ամիրայն զՔաղտատ»)։* 284/*512բ–4ա։* 285/*514ա–5ա (յաւելեալ՝ 515ա «Ի մարդանալոյն Քրիստոսի եձ՛ եւ ի սմին երեւեցաւ կին մի ի Կիւլիկէ»)։* 286/*515ա–8ա։* 287/*518ա–20ա։* 288/*520աբ։* 289/*521ա–2ա։* 290/*522բ–4ա (յաւելեալ՝ 523բ «Յոճանէս Զըմըշկիկն…հայ էր ազգաւ»)։* 291/*524ա–5ա։* 292/*525ա–6բ (չիք՝ Մարկիանոս։ Յաւելեալ՝ 526ա «վկյբ. սրբոյն* Տիմոթէոսի»)։ 293/*526բ–8բ (չիք՝ «Գիւտ նշխարաց … Թադէոսի»)։* 294/*528բ–9բ։* 295/*529բ–31ա։* 296/*531ա–2ա (չիք՝ Յասոն եւ Սոսիպատրոս։ Յաւելեալ՝ 531բ «վկյբ. Դոռոթէոսի եպսին»)։* 297/*532ա–3ա (յաւելեալ՝ 532բ «վկյբ. սրբոյն* Ատիոսի եպսին», *532բ «*Մարկոս *եւ* Մոկիանոս… *կատարեցան»)։* 298/*533ա–4ա (չիք՝ «յշտկ. …Նիկիոյ ս. ժողովոյն»)։* 299/*534աբ։* 300/*535ա–6ա։* 301/*536բ–7ա։* 302/*537ա–9ա։* 303/*539ա–40ա։* 304/*540ա–1ա։* 305/*541ա–2ա (չիք՝ Ակակիոս։ Յաւելեալ՝ 541բ «վկյբ. Եւստաթէոսի ս. առաքելոյն»)։* 306/*542ա–3ա։* 307/*543աբ (չիք՝ Տիմոթէոս, Անտոնինեա։ Փխ.՝ 543ա «վկյբ. սրբուհոյ կուսին* Ակիւտինեա», *543բ «յշտկ. է սրբուհոյն* Մակրինեա»)։ 308/*543բ–4բ (չիք՝ Եւստաթէոս, Ակիւտինա։ Փխ.՝ 543բ «վկյբ.… Քրիստափորի Շանագլխոյ»)։* 309/*345աբ։* 310/*545բ–7ա։* 311/*547ա–9ա։* 312/*549ա–50ա։* 313/*550բ–1ա։* 314/*551ա–2ա (յաւելեալ՝ 552ա «*Մարկոս *եւ* Մոկիանոս… *կատարեցան»)։* 315/*552ա–3բ։* 316/*553բ–4ա։* 317/*554ա–6ա։* 318/*556ա–7ա։* 319/*557ա–8ա։* 320/*558ա–9ա։* 321/*559աբ։* 322/*560աբ։* 323/*560բ–2ա։* 324/*562ա–3բ։* 325/*564աբ։* 326/*564բ–6ա։* 327/*566ա–7ա (յաւելեալ՝ 566ա «վկյբ. սրբոյն* Խոսրովու Գանձակեցոյն»)։ 328/*567աբ (յաւելեալ՝ 567ա «վկյբ. սրբոյն* Պապիլայ *եւ* Պօղոսի *եւ սրբուհի կանանցն…*Վաղենտիայ *եւ* Թէիսոբիայ»)։ 329/*567բ–8բ (չիք՝ Աստիոս, Մարկոս եւ Մոկիանոս։ Յաւելեալ՝ 568ա «վկյբ. սրբոյն* Եւստաթէոսի Անկիւրացոյն», *568բ «յշտկ. է… Մակրինեա»)։* 330/*568բ–9բ (չիք՝ Պրոկոպոս։ Փխ.՝ 568բ «վկյբ. սրբոյն* Սեռապիոնի», *568բ «վկյբ. սրբոյն* Պռոկղի *եւ* Իլարիոնի», *569ա «վկյբ. սրբոյն* Պեռգինոյ *եւ* Ղուկիանոյ, Պռոմպիոյ, Եւսիբիոյ, Պապիլայ, Սատորնիլայ *եւ* Գեռմանոսի»)։ 331/*569բ–70բ (չիք՝ «վկյբ. Եե վկայիցն»։ Փխ.՝ 569բ «վկյբ. սրբոյն* Պռոկոպոսի»)։ 332/*570բ–2բ։* 333/*572բ–3բ (չիք՝ Մեքիսեթ եւ Կարապետ)։* 334/*573բ–5ա։* 335/*575ա–7ա (չիք՝ Սրապիոն, Մարիամ Մագդաղենացի։ Փխ.՝ 575ա «Տօն է ծննդեանն Յովաննու Կարապետին»)։* 336/*577ա–8ա (յաւելեալ՝ 577բ «վկյբ. Եե ս. վկայիցն»)։* 337/*578ա–9բ։* 338/*579բ–83ա։* 339/*583ա–4ա։* 340/*584ա–5ա (յաւելեալ՝ 585ա «յշտկ. է Մարիամու Մագդաղենացոյն»)։* 341/*585ա–6ա (յաւելեալ՝ 585բ «յշտկ. սրբոյն* Նեռսէսի Լամբրօնացոյն»)։ 342/*586ա–7ա։* 343/*587ա–8ա (յաւելեալ՝ 588ա «յշտկ. …Ոլինպիոյ», *588ա «յշտկ. է սրբոյն* Մարթայի՝ *մօրն* Սիմէոնի»)։ 344/*588ա–9ա (յաւելեալ՝ 589ա «յշտկ. …Պռակսեա»)։* 345/*589ա–91ա։* 346/*591ա–2ա (յաւելեալ՝ 591բ «յշտկ. …Ապողոնիոսի»)։* 347/*592աբ (չիք՝ Ստեփաննոս։ Յաւելեալ՝ 592բ «վկյբ. սրբուհի կուսին Քրիստոնեա»)։* 348/*592բ–4ա (յաւելեալ՝ 592բ «յշտկ. սրբոյն* Ստեփաննոսի Սիւնեաց»)։ 349/*594աբ։* 350/*594բ–6ա։* 351/*596աբ։* 352/*596բ–7բ։* 353/*398աբ։* 354/*598բ–600բ։* 355/*600բ–2բ։* 356/*602բ–3բ։* 357/*604աբ։* 358/*604բ–6ա։* 359/*606աբ։* 360/*607ա–8բ (յաւելեալ՝ 608ա «յշտկ. է շնորհացն տէր* Նեռսէս Կայեցոյն»)։ 361/*608բ–10ա։* 362/*610ա–3ա։* 363/*613ա–4ա (յաւելեալ՝ 613բ «վկյբ. սրբոյն* Մարինոսի»)։ 364/*614ա–5բ։* 365/*չիք։* 366/*615բ–30բ (դրուած Աւելեաց ե–ի տակ)։ Սկզբում ունի ցանկ՝ 1ա–3ա (Նաւասարդի Ա եւ Օգոստոսի ԺԱ – Աւելեաց ե եւ Օգոստոսի ժ)։*

Բ. [Յաննէուկ Ներսիսի Շնորհալւոյ] — *410բ*

Կայր թագաւոր մի աղքատիկ…

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 631ա (Գասպար գրչի) Փա՛ռք… Կայրալիր պարապմամբ ըստ առաջնորդականին… Զոր տեսեալ ծառայն Աստուծոյ՝ Էրտամն *եւ մեծ փափագմամբ եւ ջերմեռանդ սրտիւ ցանկացող եղեւ սուրբ տառիս, եւ ի խնդիր ելեալ այս համբուրեալ գանձիս եւ լուսափայլ անգին մարգարտիս, անուշահոտ մանուշակիս եւ վարդափթիթ բուրաստանիս, եւ եառ գծագրել զսա ի հալալ եւ արդար վաստակոց իւրոց, չիշատակ հոգւոյ իւրոյ եւ ծնաւղաց իւրոց, եւ եղբարցն եւ քրւերցն եւ ամենայն ազգականացն։ Եւ արդ, ես՝ Գասպար քահանայ, անարժան ծառայ ծառայիցդ Աստուծոյ [գ]ծագրեցի*

զսա ի վերծան[ութիւն] սքանչելեաց ամենայն արեամբ ներկեալ սուրբ մարտիրոսացս...// (631բ)... եւ ձգեալ ողորմութիւն ի սիրտ մեզաւոր՝ Էրտամին, *որ ստացաւ Խմինաւուրս զայս ի հալալ ընչից իւրոց: Աղաչեմ զձեզ, հայր սուրբք, յիշեցէք ի բարին զստացող սուրբ գրոցս, որ կոչի Խմինաւուր, զմեզաւոր՝* Էրտամն, *որ ստացաւ զսա ի հալալ ընչից իւրոց, եւ եթող յիշատակ հոգոյ իւրոյ եւ ծնողաց իւրոց...: Յիշեցէք զմեզաւոր՝* Էրտամն, *եւ զկողակիցն իմ՝* Խանփարին, *եւ* Սիրունն, *եւ զորդին իւր՝ Հայրապետն, եւ զորդիքն իմ՝ Բ (2)* Սահակն, *եւ զմեծ պապն իմ՝ զտէր* Խաչատուրն, *եւ զկողակիցն իւր՝* Մէրփաշէն, *եւ զորդիքն իւր՝* Ղազարն, Պարխանն, *տէր* Մխիթարն, Ներսէսն, Փիրամզէն, *եւ դուստ[ր]քն՝* Սղմէրն, Ոսկմէրն, *եւ միւս մեծ պապն իմ՝* Մաթէոսն, *եւ զորդին իւր՝* Բաշխումն, *եւ զկողակիցն իւր՝* Ղատամղութլուն, *եւ զդուստրն իւր՝* Հոիփսիմէն, Ամէնփաշէն, *եւ զհայրն իմ՝* Պայխանն, *եւ զմայրն՝* Ըմպրիշատն, *եւ զեղբարքն իմ՝* Աստուածատուրն, *մահդասի* Փանոսն, *եւ զկողակիցն՝* Հապիպն, Մէրտատիկն, *եւ զորդիքն իւր՝ մահդասի* Մարութէն, Աղաբէկն, Բարղամն, *եւ զդստերքն իւր՝* Ղատամխութլուն, Հոիփսիմէն, Փարէզխանն, *եւ զթոռն իւր՝* Ֆոռնկին, *եւ զքրւերքն իմ՝* Շուշանն, Նապաթն, Սինափաշէն, Խաթունն, *եւ զդուստրն իւր՝* Սօլթանխաթունն, *եւ զխոմաթքարն իմ՝* Գոհարն: *Յիշեցէք լի սրտիւ եւ Աստուած ողորմի ասացէք, ողորմի ձեզ Աստուածն բարերար, Հայր երկնաւոր, // (632ա) Որդին Միածին, Հոգին ճշմարիտ: Ով ինձ Ողորմի ասէ, Աստուած ողորմի իւրն եւ իւր ծնողացն: Արդ, գրեցաւ Խմինաւուր ի թվին Հայոց ՌՁԲ (1633), ի մայրաքաղաքն* Սպահան, *ի գիւղաքաղաքն* Ջուղա, *որ Աստուած անփորձ եւ անսասան պահէ, ի ժամանակի դառն եւ դժար, որ հանց սղութիւն, որ մին լիտր ալիւրն Բ (2) ապասի էր, ի թագաւորութեանն* Շահ Սէֆուն, *եւ ի հայրապետութեանն տէր* Մովսէսին, *եւ արքեպիսկոպոսութեան տէր* Խաչատուրին, *եւ առաջնորդութեան մարմնաւոր կենցաղոյս՝ խոջայ* Նազարին, *որ Աստուած զիւրեանքն արժանի արասցէ իւր արքայութեանն, եւ նմա փառք: Յիշեցէք ի բարին զխոստովանահայրն իմ՝ զտէր* Մարտիրոսն, *որ բազում աշխատանք կրեաց ի թուխտն, ի գրելն, եւ ի ծաղկելն, ի կազմելն. Աստուած զիւր հոգին լուսաւորէ, որ Ամամաւուրի պահարանի թուխտն փէշքաշ երեւ. Աստուած զիւր որդիքն պահէ մինչեւ ի խորին ծերութեան. ամէն: Դարձեալ ես՝ մեղսամած* Գասպար էրէց գրիչս երեսս ի գետինն դնելով *աղաչեմ զձեզ, ո՛վ հայրք եւ եղբարք, յորժամ հանդիպիք սմա կարդալով կամ աւրինակելով, յիշեսջիք զիս զանարժանս եւ զվարպետն իմ՝* զԽիզանեցի Մեսրոպ *դպիրն, եւ Աստուած ողորմի ասացէք: Յիշեցէք զիս զանարժան գրչիկս եւ զիմ ծնօղսն՝ զտէր* Պաղտասարն *եւ զ*Թուրւանդէ, *եւ զամենայն արեան մերձաւորսս իմ յիշեցէք, եւ զյաշակերտն իմ՝ զ*Աստուածատուր *մանուկն, եւ որք յիշեն զմեզ ի սուրբ աղօթս իւրեանց, յիշմանն արժանի լինին. ամէն...:*

Ստացողի եւ նրա հարազատների անունները կրկնւում են գրեթէ բոլոր վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան, իսկ Գասպար գրչի անունը՝ երբեմն (273ա, 306բ, 313ա, 406բ եւլն):

2. 16ա (Հայրապետ գրչի) Ողորմեա, Քրիստոս Աստուած, ստացողի գրոցս՝ Էրդամին, *եւ կողակցուն՝* Խանփարէ, *եւ Բ (2) որդիքն՝* Սահակն, *եւ զպապն՝ տէր* Խաչատուրն, *եւ կողակիցն՝* Մէրփաշէն, *եւ հայրն՝* Պահխանն, *եւ մայրն* Ըմբրշատն, *եւ եղբայրքն՝* Աստուածատուրն, *մահդասի* Ստեփանոսն՝ *(=*Փանոսն*) եւ իւր որդիքն՝ նահատակ* Մարութէն, Բարաղամն, *եւ սուտ գրողս՝* Հայրապետ էրէցս, *կարդացողաց եւ լսողաց (նման՝ 20ա, 26ա, 32ա, 33ա, 42ա և այլուր):*

3. 264ա (Աստուածատուր գրչի) Որ ողորմի Քրիստոս ստացողի գրոցս՝ Էրտամին, *եւ կողակցին՝* Խանփարուն, *եւ որդոցն՝* Սահակացն, *եւ ծնօղացն՝* Պահխանին *եւ* Ըմբրիշատին, *եւ եղբարցն՝* Աստուածատուրին *եւ* Ստեփանոսին, *մեզապարտս եւ մեղաւք տառապեալ՝* Աստուածատուր *գրչիս, եւ իմ ծնաւղացն, կարդացողացն եւ լսողացն, եւ Աստուած ողորմի ասողացն. ամէն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. (ստացողի 1638 թ.) 632ա Եւ արդ, ստացեալ զայս հանուրց սրբոց վիպագրութիւնս... մեք՝ տառապեալ անձն եւ առանց յիշատակի մնացեալքս՝ Էրդամ *եւ* Խանփարի, *եւ ընծայեցաք նուէր աղերսանաց առ Աստուածն ողորմած, ի դուռն լուսակառոյց եւ գերադիտակ* Սուրբ Աթոռոյն Էջմիածնի, *առ դիտապետութեան տեառն* Փիլիպպոսի *կաթուղիկոսի Ամենայն Հայոց, զի յիշատակ եւ արձանակ մեզ եղիցի անտանել ի նմանէ աղաչանօք մեր եւ թաղխանձանօք եւ իբրեւ բանաւոր պաշտօն առ խնամօղն ամենայնի՝ խաւսեցի ընդ մեր անխափ[ան, մի] թերեւս ներումն յանցանաց մերոց լիցի եւ գթութիւն յաւիտեանն աշխարհագումարի ընձեռեսցի մեզ յառաւուր*

պարգեւացն Աստուծոյ, միջնորդութեամբ սորա եւ պատճառ եղելութեամբ ձերոյ. ամէն եւ եղիցի։

Էր եզ հազար մերոյ թուի,
Ութեասն եւ եւթն ընդ նոյն հաշուի (1638),
Ամսեանն Քաղոց երկուքեակի
Եւ փետրվար ութեւտասնի։
Եդեալ զսա ի դուռն Վեհի՝
Արձանագիր անվիպելի,
Առ ի յիշումն մեզ եղիցի
Եւ սփոփում [ը]նձեռեսցի։// (632բ)
[Յե]տ որում մաղթեմք կաթոգնելի,
Մի՛ արտաքսել զընծայս բանի,
Որով եւ ձեզ նոյնն տացի
Յարքայութիւն ըստ մեզ մասնի...

2. 632բ Յիշատակ է Յայսմաւուրքս ի դուռն Ղարամուրատու *կուսանաց* Սուրբ Աստուածածնին, *զի ի յամի, որում թվականն էր Հայոց ՌՁԷ (1638), սրբազան եւ երիցս երանեալ հայրապետն՝ տէր* Փիլիպպոսն *ետուր զսա ի դուռն Սուրբ ու[խտ]իս եւ հաստատեաց զսա [եր]դմամբ եւ նզովիւք, թէ որչ[ա]փ այս անապատս հաստատ, ով ոք հակառակութիւն անի եւ հեռացուցանէ՝ նզովեալ լիցի ի սուրբ հայրապետաց, զի ինքն հայրն մեր՝ վերոյգրեալ սուրբ հայրապետս խնամարկեալ հիմն արկեաց եւ հաստատեաց զանապատս աղջկանց եւ նախախնամեաց սպասուք եւ ամենայն զարդուք, եւ կացոյց մայրապետ՝ զՀոիփսիմէ կոյսն, եւ պարկեշտ վ[ա]րուք, եւ միաբանքն եւս նոյնպէս։*

3. Յա (ԺԷ դ.) Յիշատակ է Յայսմաւուրքս Փաւլիսուսայ։

4. 265բ (1733 թ. նորոգողի) Փառք... Վերինն աստացող սուրբ գրքիս՝ հեզայգոգի եւ բարէմիտ, հուրընգալ եւ աստուածայսէր, ողորմած եւ բարէբաշդ՝ Վարդանն, *որ հազիւ եւ շատ փափականօք առաւ Այսմաւուրքս՝ յիշատակ իւր եւ ծնողաց՝* Ոլուխանին, *կենակիցն՝* Մարգարիտին, *որդիքն՝* Սարքիսն, Գրիգոր, *որ առ Քրիստոս էն հա[ն]գուցեալ,* Ղազարն, Գրիգոր, *որ առ Քրիստոս էն հա[ն]գուցեալ,* Ղազարն, *կենայգիցն՝* Մարեանն, *միւս որդին՝* Յարութիւն։

Դարձեալ յիշեցէք՝ Վարդանն։ *Աստուած իւրեանն կ[է]անք եւ արեւշատատութիւն դայ, որ առաւ գիրքս եւ ետ նորոգեէլ զայս՝ իւր յիշատակ։ Եէրանի այնոցիկ, որ ունի Սիոն որդի։ Օ՛վ հանդիբողք, կարդ[ալ]ք եւ Ողորմի ասէք, Քրիստոս եւ ձեզ ողորմեսցի մուսամգ (=միւսանգամ) գալուստեանն եւ ձեզ ողոր[մ]եսցի։*

Արդ, նորոգեցաւ ձեռամբ սուտանուն, մեղաւոր, անարժան, անպիտան՝ Ոհան *լոկ անուն որ եմ. եւ ծնողքն իմ յիշեցէք՝ տէր* Վարդանն, Մարիեանն։ *Նոր[ոգ]եցաւ գիրքս թվին ՌՃՁԲ (1733)։*

Դարձեալ յիշեցէ[ք]՝ Վարդանան, գենակիցն՝ Մարիեան, *հա[յ]ր՝* Միրաքն, գենակիցն *իւր՝* Սալ-վարն, Մարիեան, *պապին՝* Փռանգուլն, Յարութիւն։

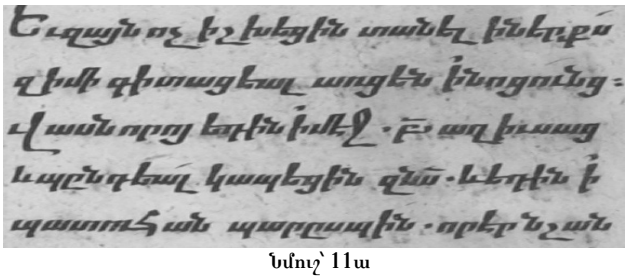
632բ է։ Դարձեալ յիշեցէք՝ Վարդանն, *կողակցին՝* Խամբարին, *եւ որ[դ]ին նորայ՝* Ծատուրին, *եւս եղբօրն նորայ՝* Սարգիս։

1504
Յ Ա Յ Ս Մ Ա Ւ Ո Ւ Ր Ք
(խմբ. Ծերենց)

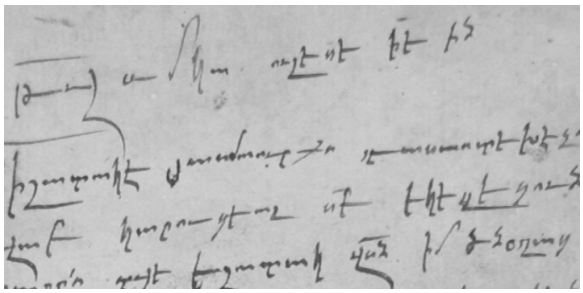
ԺԷ — XVII

ԳՐԻՉ՝ Մարտիրոս դպիր։ ՍՏԱՑՈՂ՝ խոջա Իսրայել։

ԹԵՐԹ՝ 549։ ՊԱՐԱԿ՝ Ա—Խէ×12 (Լ, ՃԳ 11, Խէ 3)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ, աբեղեական։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 38,3×24,5։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր։ ՏՈՂ՝ 35։ ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ թուղթ, մասն պահպանակի։ Պահպանակ՝ 3(Ա—Գ)+2(Դ—Ե), թուղթ, կապտաւուն, «умдф» մակագրութեամբ, մասն աստառի։

Նմուշ՝ 11ա

Նմուշ՝ Ա.ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Մարիամ Աստուածածին՝ 7բ (ի լուսանցս): Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 1ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 45ա, 84բ, 127ա, 175ա, 237բ, 281բ, 328բ, 397ա, 436բ, 469բ, 500բ: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ոյ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, ոսկի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում խոնաւութեան հետեւեր, փոորիկ պատռուածքներ, տեղ—տեղ ցեցակեր, կազմահան: Կազմի կաշին՝ ճեռծուած, ցեցակեր, եզրերը՝ մաշուած, դռնակն ու կապիչներն՝ ընկած: Ա փեղկի վերին աւտարին անկեան կաշին բայբայուած, տախտակը կոտրուած: 1812—իւ նորոգուած, տեղ—տեղ կապոյտ թղթով կարկատուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1ա—549բ* [Յայսմաւուրք, խմբ. Ծերենց]

Տե՛ս ձեռ. 1511, 1ա—607ա. §1/*1ա—4բ (յաւելեալ՝ 1ա [«Գրիգորի Տաթեւացւոյ... Քարոզ վասն տաբեմտին...] — Ի տօնս տարեկանաց մերոց...», 1ա «յշտկ. Է... Մարիամու Աստուածածնին»)*: 2/*4բ—6ա*: 3/*6աբ*: 4/*6բ—7բ*: 5/*7բ—10բ*: 6/*10բ—2բ*: 7/*12բ—4ա*: 8/*14ա—7ա (յաւելեալ՝ 15ա «վկյբ. սրբոյն Դեմետեա բժշկին»)*: 9/*17ա—8ա*: 10/*18բ—20ա*: 11/*20բ—1ա*: 12/*21բ—2բ*: 13/*22բ—3բ*: 14/*23բ—4ա*: 15/*24ա—5բ*: 16/*25բ—7ա*: 17/*27ա—9ա*: 18/*29ա—30ա*: 19/*30ա—2ա*: 20/*32աբ*: 21/*32բ—4բ*: 22/*34բ—6ա*: 23/*36ա—7ա*: 24/*37աբ (չիք՝ Ալֆանաս, «զի ծառայն խանթուշի»)*: 25/*37բ—8բ*: 26/*38բ—9ա (չիք՝ Զաքարիա)*: 27/*39աբ (չիք՝ «յշտկ. կատարումն եւ կուսանացն»)*: 28/*39բ—41բ*: 29/*41բ—3բ*: 30/*43բ—5ա*: 31/*45աբ (չիք՝ Բասիլիդես, Մանուշակ, Ռոմիլոս, եւգոքսիա, Դիոդոր եւ Դիդիմ)*: 32/*45բ—6ա (չիք՝ եպսիքոս, Պաւղոս եպս.: Յաւելեալ՝ 45բ «վկյբ. սրբոյն Մանուշակայ», 45բ «Ռոմելոս...գլխատեցաւ», 45բ «վկյբ. սրբոյն Դիոդորա եւ Դիդիմայ»)*: 33/*46աբ (չիք՝ Սեւերիանոս, Անտոն, «յշտկ. սքանչելեացն... յեկեղեցին Ջենոնի», Մտեփաննոս քհյ: Յաւելեալ՝ 46բ «վկյբ. սրբոյն Եպսիհոսի»)*: 34/*46բ—8բ (չիք՝ «Ով հարսն»)*: 35/*48բ—9բ*: 36/*49բ—51ա (չիք՝ Կուռնելիոս)*: 37/*51ա—3ա*: 38/*53ա—4ա*: 39/*54ա—6ա*: 40/*56աբ (այլ խմբ.՝ փխ.)*: *56բ «կատարեցաւ ս. վկայն Պապայ», 56բ «Հոռոմն Ճ՛ եւ Ծ՛ վկայիցն», 56բ «չարչարանք Յունվարի եպսի»)*: 41/*56բ—8բ*: 42/*58բ—60ա (չիք՝ Պապ)*: 43/*60ա—1ա (յաւելեալ՝ 61ա «տօն է Գէորգեա զօրավարին»)*: 44/*61ա—2բ*: 45/*62բ—3բ*: 46/*63բ—4բ*: 47/*64բ—6բ*: 48/*66բ—8ա*: 49/*68ա—9ա (յաւելեալ՝ 68բ «յշտկ. սքանչելեացն որ եղեն յեկեղեցին Ջենոնոսի»)*: 50/*69ա—70ա (յաւելեալ՝ 69բ «տօն է սրբոյն Եփսիհոսի»)*: 51/*70ա—1բ*: 52/*71բ—3բ*: 53/*73բ—5ա*: 54/*75ա—6ա*: 55/*76ա—7ա*: 56/*77ա—9բ*: 57/*79բ—81ա*: 58/*81ա—2ա (չիք՝ Նազարիոս, Կելսիոս, Գերասիոս, Պռոտասիոս)*: 59/*82ա—3ա (չիք՝ Պոպղեա, Ջինտոլիա եւ Փլոնիտա)*: 60/*83ա—4ա (չիք՝ Մարկոս, Մտեփաննոս, Ռոմանոս երգեցող)*: 61/*84բ—5բ*: 62/*85բ—6բ*: 63/*86բ—7բ (չիք՝ Ալփիոս..., Դոմնա)*: 64/*87բ—8բ*: 65/*88բ—9բ*: 66/*90աբ (յաւելեալ՝ 90բ «աղօթէր ս. հայրն Անտոն»)*: 67/*90բ—1բ*: 68/*91բ—3ա*: 69/*93ա—5ա (չիք՝ Անդրոնիկոս: Յաւելեալ՝ 94բ «յշտկ. սրբոյն Անդրիասի կրօնաւորի», 94բ «տօն է Ալսեա մարգարէի»)*: 70/*95ա—6ա*: 71/*96ա—7բ (յաւելեալ՝ 97բ «կատարեցան... Մարթէէ եւ Սայուէլ...»)*: 72/*97բ—8բ (յաւելեալ՝ 98բ «յշտկ. վարուց... Մաղաֆիայ»)*: 73/*99ա—100բ*: 74/*100բ—1բ*: 75/*101բ—3ա*: 76/*103ա—4ա*: 77/*104ա—5ա (չիք՝ Սուքիասեանք: Յաւելեալ՝ 104բ «հանգեաւ... Յովհաննէս Հոսաւացին»)*: 78/*105ա—6ա*: 79/*106ա—7ա*: 80/*107ա—8ա (չիք՝ «եւ արդ...»)*: 81/*108բ—9բ*: 82/*109բ—10բ*: 83/*110բ—6ա*: 84/*116աբ*: 85/*116բ—9ա*: 86/*119աբ*: 87/*119բ—20բ*: 88/*120բ—2ա*: 89/*122ա—3ա*: 90/*123ա—6բ*: 91/*127աբ*: 92/*127բ—30ա*: 93/*130ա—1ա*: 94/*131բ—2ա (յաւելեալ՝ 132ա «մարտիրոսացաւ եւ սուրբն Բեղշաբայ»)*: 95/*132ա—4ա*: 96/*134ա—5ա (յաւելեալ՝ 134բ «կատարեցաւ... Դեմետիանոս»)*: 97/*135ա—7ա*: 98/*137ա—8բ*: 99/*138բ—40ա*: 100/*140ա—3ա*: 101/*143ա—5ա*: 102/*145ա—6ա*: 103/*146ա—7ա*: 104/*147ա—8ա*: 105/*148ա—52ա*: 106/*152ա—4ա*: 107/*154աբ (չիք՝ «Ողբամ զքեզ»: Յաւելեալ՝ 154բ «վկյբ. Պետրոսի Աղէքսանդրու պատրիարգին»)*: 108/*154բ—6բ*: 109/*156բ—7ա*: 110/*157բ—9ա*: 111/*159ա—60բ*: 112/*160բ—2բ*: 113/*162բ—4ա*: 114/*164ա—5ա*: 115/*165ա—7ա*: 116/*167ա—8ա*: 117/*168ա—9բ (յաւելեալ՝ 169բ «սպանին...Ք աբեղ՝ զՊետրոս եւ զԱթթաւաս»)*: 118/*169բ—71ա*: 119/*171ա—3ա*: 120/*173ա—5ա*: 121/*175ա—6ա (այլ խմբ.)*: 122/*176ա—9բ*: 123/*179բ—81ա*: 124/*181ա—3ա*: 125/*183ա—4բ*: 126/*184բ—6բ*: 127/*186բ—9ա*: 128/*189ա—91բ (չիք՝ Մարինոս)*: 129/*191բ—4ա (յաւելեալ՝ 193ա «վկյբ. սրբոյն Փիլիմոնի եւ Ապօղոնոսի եւ Արիանոսի»)*: 130/*194բ—5բ (չիք՝ Բագոս, եւգինոս, Տիմոթէոս, Պաւղիքստոս)*: 131/*195բ—7ա (սկ. «Ասէ սուրբն Գրիգոր ընդ հրեշտակին. Յորժամ առնուս գհոգի մարդոյ, ո՞ր տանիս», յաւելեալ՝ 196բ «վկյբ. սրբոյն Բագոսի»)*: 132/*197աբ*: 133/*198ա—9ա*: 134/*199ա—200ա (չիք՝ Շուշան: Յաւելեալ՝ 199ա «վկյբ. սրբոյն Յուլիանոսի բժշկին», 200ա «Մարիննս...հատին գգլուխ»)*: 135/*200ա—2ա*: 136/*202ա—3ա (յաւելեալ՝ 203ա «վկյբ. սրբոյն Եվգինոսի», 203ա «կատարեցաւ սրով սրկն Տիմոթէոս»)*: 137/*203ա—7բ (յաւելեալ՝ 207բ «յշտկ. սրբոյն Շուշանայ՝ դստեր սրբոյն Վաղդանայ»)*: 138/*207բ—11ա*: 139/*211ա—2բ*: 140/*212բ—4բ*: 141/*214բ—6ա (չիք՝ «եպսն Ընկուզաց»: Յաւելեալ՝ 215ա «յշտկ. ս. հօրն մեր Յովհաննէս Գառնեցոյն»)*: 142/*216ա—8ա*: 143/*218ա—9ա*: 144/*219ա—23բ*: 145/*223բ—5բ*: 146/*225բ—7բ (չիք՝ Յուլիանոս բժիշկ: Յաւելեալ՝ 226ա «յշտկ. վարուց սրբոյն Ստեփանոսի...Յուսկայ Ոդւոյն»)*: 147/*227բ—9ա (չիք՝ Գրիգոր Խլաթեցի: Յաւելեալ՝ 228ա «յշտկ. Է...հօրն հաւատոյ Աբրահամու»)*: 148/*229ա—30բ*: 149/*230բ—5ա (յաւելեալ՝ 233բ «յշտկ. սքանչելեացն, որ եղեւ ի*

Գետարգել Ս. Նշանէն»)։ 150/*235ա–7բ (չիք՝ Կուրտեր-իոս)։* 151/*237բ–40ա (յաւելեալ՝ 239բ «յշտկ. է առաջին սքանչելեացն... որ զջուրն ի գինի փոխարկեաց»)։* 152/*240ա–1բ։* 153/*241բ–3բ (յաւելեալ՝ 241բ «վկյբ. Յակովբա առաքեալոյն», 242ա «վկյբ. սրբոյն* Կուրտեր-իոսի»)։ 154/*243բ–5ա (յաւելեալ՝ 244ա «վկյբ. սրբոց աբղիցն* Սիսէական եւ Ըռութայ լերինն»)։ 155/*245ա–6բ։* 156/*246բ–7բ։* 157/*247բ–9բ (չիք՝ «վկյբ. սրբոց աբղիցն Սինէական եւ Ըռուիթայ լերինն»)։* 158/*249բ–51ա (չիք՝ «Պատմութիւն Միծըռնու Խաչին»)։* 159/*251ա–2բ։* 160/*252բ–4ա։* 161/*254ա–7ա։* 162/*257ա–9ա (յաւելեալ՝ 258բ «Խակ* Փոfr Կիւրեղն Աղէքսանդրացին»)։ 163/*259ա–60ա (յաւելեալ՝ 259բ «յշտկ. է...եւթէմիոսի քհյին»)։* 164/*260ա–1բ (չիք՝ եւթիմիոս)։* 165/*261բ–2բ։* 166/*262բ–3բ (յաւելեալ՝ 263բ «վկյբ.* Կուրտեր-իոսի *քհյի»)։* 167/*263բ–5ա։* 168/*265ա–7ա։* 169/*267ա–8ա (յաւելեալ՝ 268ա «յշտկ. է ահաւոր շարժին... ի ժամանակս* Թէոդոսի»)։ 170/*268ա–9բ։* 171/*269բ–71ա։* 172/*271ա–2ա։* 173/*272ա–3ա (յաւելեալ՝ 272բ «հանգեաւ* Օfսեճնտիոս», *273ա «յշտկ. սրբոյն* Յուճանու»)։ 174/*273ա–4բ։* 175/*274բ–6ա։* 176/*276ա–7բ (յաւելեալ՝ 276բ «յշտկ. է...եւագրիոսի»)։* 177/*277բ–8բ (չիք՝ Ջուաւտ, Դանաքտիոս։ Յաւելեալ՝ 278ա «տօն է Ասափայ», 278ա «տօն է Նաթան մարգարէին»)։* 178/*278բ–9ա (չիք՝ Ագաթեա։ Յաւելեալ՝ 278բ «տօն է Մատաթիայ առաքելոյն»)։* 179/*279ա–80ա։* 180/*280բ–1բ։* 181/*281բ–3ա (չիք՝ «Ներսէս ի վանսն Գլաձորոյ»)։* 182/*283ա–4ա (չիք՝ Նաթան, Պարթենիոս։ Յաւելեալ՝ 283ա «տօն է եւ վկյբ.....Մարիամու եւ Մարթայի, եւ Լիկարիոնի»)։* 183/*283բ–4ա։* 184/*284ա–5ա (չիք՝ Մարիամ եւ Մարթա, Լիկարիոն։ Փխ.՝ 284ա «վկյբ. Վլասայ», 285ա «վկյբ. սրբոյն* Ոնեսիմայ»)։ 185/*285ա–7ա (չիք՝ Աստուածատուր Մեծոփայ վանից)։* 186/*287ա–8ա։* 187/*288ա–90ա։* 188/*290ա–2ա։* 189/*292ա–3ա (չիք՝ Մնեսիմոս, Ասափ, Մատաթիա, Ալքսենտիոս։ Փխ.՝ 292ա «վկյբ. Ի մարտիրոսացն», 292ա «վկյբ. սրբոյն* Յիմարայ»)։ 190/*293ա–4ա (չիք՝ «վկյբ. Ի՛ր մարտիրոսացն»)։* 191/*294ա–6ա։* 192/*296ա։* 193/*296բ–9բ (յաւելեալ՝ 297բ–9բ «Ողբանի... ասացեալ Մեծին Մովսէսի Քերդօղի–Ողբամ զքեզ...»)։* 194/*299բ–300ա։* 195/*300ա–2բ։* 196/*302բ–3բ։* 197/*303բ–5բ։* 198/*305բ–6ա։* 199/*306ա–7ա (չիք՝ «գիւտ նշխարաց ...Բարդուղիմէոսի»)։* 200/*307ա–9ա։ 201*–202/*310բ–1բ։ 202.* ա/*311բ–8ա («նահանջի ամն ամիսս այս Իի՛ դառնայ... Դու զնահապետացն կարգայ»)։* 203/*318ա–9բ։* 204/*319բ–21ա։* 205/*321ա–2ա։* 206/*322ա–4բ։* 207/*324բ–5բ։* 208/*325բ–6ա (չիք՝ Գրիգորիս Աղուանից կաթող)։* 209/*326բ–7ա (չիք՝ երմոս, Սրապիոն եւ Պօղինոս, Նարկես, Յիմար)։* 210/*327ա–8բ։* 211/*328բ–30ա։* 212/*330ա–2ա (չիք՝ Սիղւիանոս։ Յաւելեալ՝ 330ա «յշտկ. է անդամալուծին»)։* 213/*332ա–3բ (յաւելեալ՝ 332բ «յշտկ. է ս. հօրն* Սիւղւիանոսի»)։ 214/*333բ–5ա։* 215/*335ա–6ա (յաւելեալ՝ 335բ «վկյբ....Կոզմայի եւ Դամիանոսի»)։* 216/*336ա–46ա (չիք՝ Սաբինոս, Կոզմա եւ Դամիանոս։ Փխ.՝ Պատմութիւն Յովասափայ եւ Բարաղամու ճգնաւորին»)։* 217/*346բ–8ա։* 218/*348ա–50ա։* 219/*350ա–3ա։* 220/*353ա–5ա։* 221/*355բ–7ա։* 222/*357ա–9ա։* 223/*359բ–62ա։* 224/*362ա–6ա։* 225/*366ա–9ա։* 226/*369ա–72ա (յաւելեալ՝ 270ա «վկյբ. սրբոյն* Երմինդոյ»)։ 227/*372ա–5ա։* 228/*375ա–7ա։* 229/*377ա–8բ։* 230/*378բ–81ա։* 231/*381ա–2ա։* 232/*382բ–3բ (յաւելեալ՝ 383բ «տօնէ գլխատումն Յովաննու»)։* 233/*383բ–5ա (չիք՝ «Յորժամ յարեաւ հովիւն քաջ»)։* 234/*385ա–6բ։* 235/*386բ–9բ։* 236/*389բ–92ա։* 237/*392աբ (չիք՝ Սեւեռիանոս։ Յաւելեալ՝ 392բ «վկյբ. սրբոյն* Բասիմոսի»)։ 238/*392բ–3բ (չիք՝ Մարկոս)։* 239/*393բ–5բ (չիք՝ «Պարտ է գիտել», Բասիմոս։ Փխ.՝ 393բ «տօն է Աւետեաց ս. Աստուածածնին կուսին Մարիամու–Ամենասրբուհի կոյսն», 395ա «յշտկ. սքանչելեացն որ եղեն յԵրուսաղեմ»)։* 240/*395բ–7ա (չիք՝ «Ամենասրբուհի կոյսն», «յշտկ. սքանչելեացն»։ Յաւելեալ՝ 395բ «յշտկ. է... յԸռուսինոսի»)։* 241/*397ա–8ա։* 242/*398ա–400բ։* 243/*400բ–1ա (յաւելեալ՝ 401ա «Դէսկորիդոս... սպանեաւ»)։* 244/*401ա–2ա (յաւելեալ՝ 402ա «վկյբ. սրբոյն* Ակակիոսի»)։ 245/*402ա–3բ (չիք՝ «վկյբ. Ի վկայից»)։* 246/*403բ–4բ։* 247/*404բ–6ա (չիք՝ Ռուսինոս, Գրիգոր պապ։ Փխ.՝ 404բ «վկյբ. սրբոյն* Սաբինոսի», *405ա «վկյբ.* Աբդիու եպսին»)։ 248/*406ա–7բ (յաւելեալ՝ 406ա «յշտկ. վարուց սրբոյն* Ագապիոսի»)։ 249/*407բ–8բ։* 250/*408բ–10բ։* 251/*410բ–1բ (չիք՝ Ագապիոս, Անոյշ։ Յաւելեալ՝ 411ա «վկյբ. նոր վկային* Իսահակայ պարսիկ վրդի»)։ 252/*412ա–3ա (յաւելեալ՝ 412բ «յշտկ. ումեմն ծերոյ, որ պարզամտութեամբ թերահաւատ էր ի հաղորդութիւն»)։* 253/*413ա–4ա։* 254/*414ա–5ա։* 255/*415ա–6բ։* 256/*416բ–9ա։* 257/*419աբ (չիք՝ Թամար, եղիսաբեթ)։* 258/*419բ–20բ (չիք՝ Գէորգ եւ Խոսրով, Նաթան, Հեղի քհյ, «յշտկ. սքանչելեաց արձակման քհյին»։ Փխ.՝ 419բ «յշտկ. ս. հօրն* Երասխմոսի»)։ 259/*420բ–1ա (չիք՝ Աղէքսանդրու պատրիարք)։* 260/*421բ–2ա (չիք՝ Թէոդորոս եւ Որիանոս)։* 261/*422ա–3ա (չիք՝ «Ժողովն ի Մանծկերտ»։ Յաւելեալ՝ 422բ «յշտկ. է մեծի հօրն* Ամոնի», *423ա «հայրն* Ապատո *ունէր միաբանս ԺՒ»)։* 262/*423բ–5ա (չիք՝ Պեղիգեա։ Յաւելեալ՝ 424ա «յշտկ. կատարելոցն ի պարսից յաստրիս»)։* 263/*425ա–6ա (չիք՝ «յշտկ. կատարելոցն ի պարսից յաստրիս»։ Փխ.՝ 425ա «Վարք... Պեղիգեա», 425ա «յշտկ. է վարուց Ձ՛ եւ Կ կուսանացն* Անտիոխ»)։ 264/*426ա–8ա։* 265/*428ա–9ա։* 266/*429ա–30բ (չիք՝ «Համբարձումն է»։ Յաւելեալ՝ 430ա «յշտկ. սքանչելեաց արձակման քհյին»)։* 267/*430բ–1բ։* 268/*431բ–3ա։* 269/*433բ–5ա։* 270/*435ա–6բ։* 271/*436բ–7բ։* 272/*437բ–8բ (չիք՝ Տրիւղոս)։* 273/*438բ–9բ (չիք՝ «յշտկ. ս. մանկանցն Բեթղահէմի»։ Յաւելեալ՝ 439ա «վկյբ. սրբուհոյն* Անտոնիանեա»)։ 274/*439բ–40բ (չիք՝ Քրիստափոր Շանագլուխ։ Փխ.՝ 439բ «յշտկ. ս. մանկանցն Բեթղահեմի»)։* 275/*440բ–1բ (չիք՝ Եսայի։ Յաւելեալ՝ 441ա «վկյբ. սրբոյն* Մովկիմայ քհյին»)։ 276/*441բ–3ա։* 277/*443բ–4բ։* 278/*444բ–5բ (չիք՝ Միւռոս, Պօլինեա)։* 279/*445բ–6բ։* 280/*446բ–7բ։* 281/*447բ–8բ։* 282/*448բ–9ա։* 283/*449ա–50ա։* 284/*450ա–1բ։* 285/*451բ–2ա (չիք՝ Կուլութա)։* 286/*452ա–4բ։* 287/*454բ–6ա։* 288/*456բ–7ա։* 289/*457ա–8բ։* 290/*458բ–9բ (չիք՝ Դաւիթ եւ Գօրգին, Աշոտ Հայոց թագաւոր։ Յաւելեալ՝ 459ա «երկրորդ մահ սրբոյն Ղազարու», *459բ «տօն է Նիկիոյ ս. ժողովոյն»)։* 291/*459բ–60ա։* 292/*460ա–1ա (չիք՝ Մարկիանոս)։* 293/*461ա–2բ (չիք՝ Յուստինոս)։* 294/*462բ–3բ։*

295/*463բ–4բ*: 296/*464բ–5ա*: 297/*465ա–6ա*: 298/*466ա–7ա (չիք՝ Նիկիոյ ժողով)*: 299/*467աբ*: 300/*467բ–9բ*: 301/*469բ–70ա (չիք՝ Սուսան եւ Շուշան)*: 302/*470ա–2ա*: 303/*472ա–3ա*: 304/*473աբ*: 305/*473բ–4բ*: 306/*474բ–5ա*: 307/*475ա–6ա*: 308/*476աբ*: 309/*476բ–7բ*: 310/*477բ–8բ*: 311/*478բ–80բ*: 312/*480բ–1բ*: 313/*481բ–2բ*: 314/*482բ–3ա*: 315/*483ա–4բ*: 316/*484բ–5ա*: 317/*485աբ (չիք՝ Ստեփաննոս Սեբաստացի)*: 318/*486աբ*: 319/*486բ–7բ*: 320/*487բ–9բ (չիք՝ Զաքարիա Աղթամարցի: Յաւելեալ՝ 488ա «յշտկ. նահատակութեան տեառն Ստեփաննոսի Սեբաստիոյ եպսին»)*: 321/*489աբ*: 322/*489բ–90բ*: 323/*490բ–2բ*: 324/*492բ–4ա*: 325/*494բ–5ա (չիք՝ Կոյինդոս)*: 326/*495ա–6ա*: 327/*496ա–7ա (յաւելեալ՝ 496բ «վկյբ. սրբոյն Խոսրով Գանձակեցւոյն»)*: 328/*497ա–8ա (յաւելեալ՝ 497բ «վկյբ.... Պատիլեա եւ Պօղոսի եւ սրբուհի կանանցն... Վաղենտիոյ եւ Թէիսբէայ»)*: 329/*498ա–9բ (չիք՝ Յակինթոս, Աստիոս Մարկոս եւ Մոկիանոս: Փխ.՝ 498ա «Մնունդ է Յովհաննու Կարապետին»)*: 330/*499բ–500բ (յաւելեալ՝ 500ա «վկյբ. սրբոյն Յակինթոսի», 500բ «Մարկոս եւ սուրբն Մոկիանոս... կատարեցան»)*: 331/*500բ–1բ (չիք՝ «Հե վկայից»: Փխ.՝ 500բ «վկյբ. սրբոյն Պռոկոպոսի»)*: 332/*501բ–3բ*: 333/*503բ–4բ (չիք՝ Մելքիսէթ եւ Կարապետ)*: 334/*505ա–6ա (չիք՝ «Հե վկայից»)*: 335/*506ա–7ա (չիք՝ Մարիամ Մագդաղենացի: Յաւելեալ՝ 506բ «վկյբ. սրբոյն Պռոկղի եւ Իլարիոնի», 506բ «վկյբ. սրբոյն Պիրիգրինոյ եւ Ղուկիանու, Պռոմպիո, Եսիւրիո, Պապիլոյ, Սատորնիլոյ եւ Գերմանոսի»)*: 336/*507աբ (չիք՝ եզեկիէլ եւ եզր)*: 337/*507բ–9բ*: 338/*509բ–13բ*: 339/*513բ–4ա*: 340/*514բ–5ա*: 341/*515ա–6ա*: 342/*516ա*: 343/*516բ–7բ (յաւելեալ՝ 517ա «վկյբ. սրբոյն Եւստաթէոսի Անկիւրացւոյն»)*: 344/*517բ–8ա*: 345/*518ա–9բ*: 346/*519բ–20բ (յաւելեալ՝ 520բ «յշտկ. է Մարիամու Մագդաղենացւոյն»)*: 347/*520բ–2ա*: 348/*522ա–3ա (չիք՝ Կինդոս: Փխ.՝ 522ա «վկյբ. սրբուհոյ կուսին Քրիստոնեա»)*: 349/*523աբ (չիք՝ Լուկինեա: Յաւելեալ՝ 523ա «յշտկ. ... եպարակսիայ», 523բ «յշտկ. է...Մարթայի՝ մօրն Սիմէոնի»)*: 350/*523բ–4բ*: 351/*524բ–5բ (յաւելեալ՝ 525ա «յշտկ. սրբոյն Ապողոնիոսի»)*: 352/*525բ–6բ*: 353/*526բ–7բ*: 354/*527բ–8ա (չիք՝ «Գրիգորիսեանցն եւ Պետրոսեանցն»: Փխ., 527բ «վկյբ. սրբոյն կուսին Ղուկիայ», 527բ «վկյբ. Կենդիոսի քհյին»)*: 355/*528ա–30ա*: 356/*530ա–1ա*: 357/*531ա–2ա*: 358/*532ա–3բ*: 359/*533բ–4ա*: 360/*534բ–5բ*: 361/*535բ–6բ*: 362/*536բ–9բ*: 363/*539բ–40բ (յաւելեալ՝ 540ա «վկյբ. Մարինոսի ծերոնոյն»)*: 364/*541ա–4բ (չիք՝ Անտոնինոս, Մարինոս: Փխ.՝ 540բ «յշտկ. ս. հայրապետացն մերոց Գրիգորիսեանցն եւ Նեռ[իսեանցն]»)*: 365/*544բ–9բ (չիք՝ Միւռոն եպս.: Փխ.՝ 544բ «Վաւրէ եւ վաղիսան սրբոյն Ստեփաննոսի Սիւ[ն]եաց մետրոպոլիտի – Յարփուման բաղձանաց»)*: 366/*չիք (տե՛ս § 216)*:

Բ. [Հանելուկք Ներսիսի Շնորհալւոյ]

ա. *271ա Վայրի քօշիկ մի կայր քարձուկ...*
բ. *373բ Կայր թագաւոր մի աղքատիկ...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

56բ Ողորմի Քրիստոս Աստուած՝ յԻսրայէլին, *հօրն՝* Եդգարին, *մօրն՝* Մըրվաթին...

116ա Ողորմի Քրիստոս Աստուած ստացողի գրոցս՝ յԻսրայէլին *եւ իւր կողակից՝* Զարդարին, *հօրն՝* Եդգարին, *մօրն՝* Մըրվաթին...

535բ Զստացօղ գրոցս՝ խոշա Իսրաէլին:

549բ Որոց աղօթիւքն ողորմեսցի Քրիստոս Աստուած ստացողի սուրբ գրոցս՝ Իսրաէլին, *կողակից՝ Ե: բ: ու: գ: բ: ու: լ. յ. («*Զարդարին*»), հօրն՝* Եդկարին, *մօրն՝* Մըրվաթին, *քոյերցն՝* Եթարին *(ջնջած եւ այլ ձեռք՝ «///*Սօլթանին, Մարինոսին*///») եւ ամենայն ազգականաց, եւ ինձ՝ մեղ[ա]սէր անձինս՝* Մարտիրոս *դպրի գրչի յիշեցէք ի Քրիստոս, եւ ամենայն հաւատացելոց. ամէն: Հայր մեր: Կարդացողիս եւ լսողաց. ամէն:*

Ստացողի եւ հարազատների անունները բոլոր վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան ծածկուած են յետագայ ստացողի կապոյտ թղթի վրայ գրուած յիշատակագրութեամբ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 4բ (1812թ., շղագիր) [Որ ողորմի ստացողի] գրոցս՝ Ամեր Ասլանին, *եւ որդոյն՝* Յարութիւնին, *եւ իւր կողակից՝* Քեթէվանին, *եւ իւր որդոյն՝* Ղազարին, *եւ կողակցուն՝* Մարիամին *եւ քվերըն՝* Սուսանին, *եւ եղբօրն՝ հանգուցեալ* Պապին:

Գրուած կապոյտ թղթի վրայ եւ փակցուած բոլոր վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան՝ ծածկելով բուն ստացողի յիշատակագրութիւնները: Նոյնը՝ նաեւ ստորին լուսանցքներում:

2. 1ա (Շղագիր) Յիշատակ է Աչմաւուրքս Դաստիխէչի Սուրբ Գէվորգայ *անվանբ կառուցեալ սուրբ եկեղեցու: Ես՝ բաղալ* Ղազարս, *տի իմ ընջիցելոց յիշատակելու, եւ կինթանեաց երկար կինաց համար: Օվ ոք համարցակվի կամ ծախել կամ գրավել, կամ գօղանալ, պատիժըս կաէնի առջէ եւ անիծեալ լինի այս կինօք եւ յաւիտինական: Թվին ՌՄԿԱ (1812)–ին, յունիսի Իե (25) ավարտեցաւ (նման՝ Աա):*

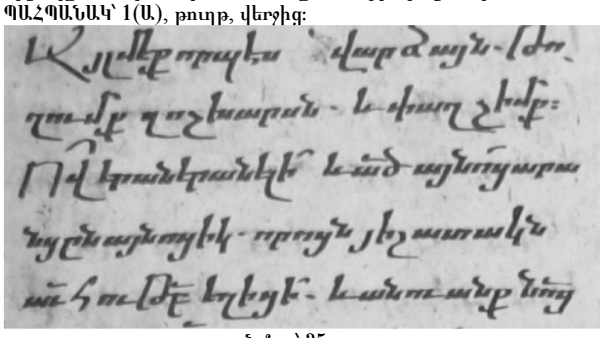
Վերջին ստացող Ամեր Ասլանի յիշատակագրութիւնները եւ այս յիշատակագրութիւնը գրուած են միեւնոյն ձեռքով, որից կարելի է եզրակացնել, թէ բաղալ Ղազարը եւ Ամեր Ասլանի թոռ Ղազարը՝ միեւնոյն անձն է:

1505
Յ Ա Յ Ս Մ Ա Ի Ո Ի Ր Ք
(խմբ. Ծեռենց)

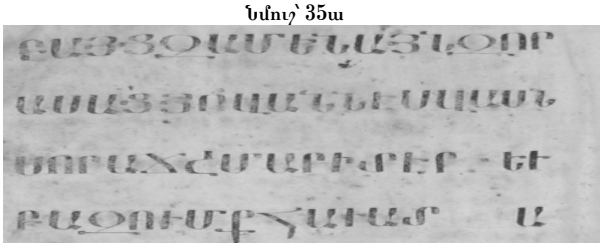
Մանճըլըխ ՌԼԸ — 1589

ԳՐԻՉ՝ Պատրոս երէց: ԾԱՂԿՈՂ՝ Պատրոս եպս. Մելտենցի (1592թ., յԵրեմանկումբ): ՍՏԱՅՈՂ՝ Յակոբ վրդ.:

ԹԵՐԹ՝ 586+1 (կրկ. 1) — 1 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած՝ 1ա, 585բ, 586բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԾX12 (Ա, Գ, ԽԱ 11, ԺԳ—ԽԳ 10, ԼԳ 13, Ծ 4): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 37,8x27,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: Տող՝ 39: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ծաղկադրոշմ կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1(Ա), թուղթ, վերջից:

Նմուշ՝ 35ա

Նմուշ՝ Բա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ—Գրիգոր Լուսաւորիչ եւ ստացող Յակոբ վրդ., վերեւում «Տէր զօրութեան»՝ 1բ, Յարութիւն՝ 389բ, ի լուսանցս — Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 5ա, Մարիամ Աստուածածին՝ 5բ, Եղիշէ առաքեալ՝ 58բ, Ղուկաս աւետարանիչ՝ 93բ, Գրիգոր Սմաքելագործ՝ 154ա, Մերկերիոս՝ 161ա, Տրդատ թագաւոր՝ 163բ, Յակոբ Մծբնացի՝ 196բ: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 1գ, 240բ, 390ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 43ա, 84բ, 127բ, 183ա, 228բ, 239բ, 247բ, 288ա, 297ա, 337ա, 349բ, 406բ, 419ա, 462ա, 498ա, 527բ: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, կենդանական (կրիա՝ 128ա): Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին, կանաչ:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — 1. Աւետարան Յովհաննու: Թ—Ժ դդ.: 1(Ա) + 1(Գ), ստացուած 2 ամբողջական թերթերից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ երկաթագիր, 17 տող, Գբ պրականիշի տեղում պատուագրով «IS»: Կարդալ՝ Ասբ «///Վէմս առիւ... դարձեալ հարցանե///» (Ը, 59—Թ, 15), Գաբ «///բայց զամենայն...ցայնժամ ասէ ցնո///» (Ժ, 42—ԺԱ, 14): 2. Ճաշոց (հնատիպ): 1688թ.: 1(Բ), թուղթ՝ սկզբից: Բա ազատ, Բբ, չափածոյ ներբողեան, ծայրակապ՝ «Թաթէոս երէց», վերջում՝ «Նուաստագոյն ծառայից ձեր ծառայ շարաբարթող Յոանչէսէօ Դապէցի, ի թուին ՌՃԼԷ (1688), մայիսի ամսոյ Ա, Վէնետիկ»:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում խոնաւութեան հետքեր, փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, ցեցակեր: Կազմի կաշին՝ հետքուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքը՝ վնասուած, դռնակի կաշին 1/3—ով պատռուած ընկած: 1700 թ.—ին նորոգուած եւ լուսանցային մասերը կարկատուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ւ Ն
—*1գ—583բ* [Յայսմաւուրք (խմբ. Ծեռենց)]

Տե՛ս նեռ. 1511, 1ա—607ա. § 1/*1գ—3ա:* 2/*3ա—4ա:* 3/*4ա—5ա:* 4/*5աբ:* 5/*5բ—8ա:* 6/*8ա—10ա:* 7/*10ա—1բ:* 8/*11բ—4բ (յաւելեալ՝ 12բ «Վկյբ. սրբոյն Դեմետեա բժշկին»):* 9/*14բ—5բ:* 10/*15բ—7բ:* 11/*17բ—8բ:* 12/*18բ—9բ:* 13/*19բ—20բ:* 14/*20բ—1ա:* 15/*21ա—2բ:* 16/*22բ—3բ:* 17/*23բ—5բ:* 18/*25բ—6բ:* 19/*26բ—8ա:* 20/*28ա—9ա: (յաւելեալ՝ 29ա «Վկյբ. սրբոյն Տիմոթէոսի», 29ա «սուրբն Ագապիոս եւ սրբուհին Թեկղ... չարչարանացն»):* 21/*29ա—30բ (չիք՝ Փոտինա):* 22/*30բ—2ա:* 23/*32ա—3ա:* 24/*33ա—4ա:* 25/*34ա—5ա:* 26/*35ա—6ա:* 27/*36ա—7բ (յաւելեալ՝ 36բ «Վկյբ. ԳԺ—ան մարտիրոսացն»):* 28/*37բ—9ա:* 29/*39ա—41ա:* 30/*41բ—2բ:* 31/*42բ—3բ (չիք՝ Մանուշակ, Ռոմիլոս, եւդոքսիա, Դիոդոր եւ Դիդիմ: Յաւելեալ՝ 43ա «Յշտկ. վարուց սրբոյն Պօղոսի եպսկն»):* 32/*44ա 5ա (չիք՝ Պատրոս եպս.: Յաւելեալ՝ 44ա «Վկյբ. սրբոյն Մանուշակա», 44բ «Ռոմիլոս...գլխատեցաւ», 44բ «Վկյբ. սրբոյն Դիոդորեայ եւ Դիդիմայ»):* 33/*45ա—6ա (չիք՝ Անտոն, «յշտկ. սքանչելեացն...յեկեղեցին Ջենոնի», Մտեփանոս քհյ.):* 34/*46ա—8ա (չիք՝ «Ով հարսն»):* 35/*48ա—9բ:* 36/*49բ—51ա:* 37/*51ա—2բ:* 38/*53աբ (չիք՝ Վարիպաս, Տրիփիմ, Դորիմենդոս եւ Սաբատիանայ»):* 39/*53բ—6ա:* 40/*56աբ (յաւելեալ՝ 56ա «վկյբ. սրբուհոյն Արիայդոնայ», 56ա «կատարեցաւ...Պապ», 56ա «Վկյբ. սրբոյն Տրոփիմայ եւ Դորիմենդոսի եւ Սաբատիանեա», 56բ «վկյբ. ՃԺ մարտիրոսացն», 56բ «եւ սրբոցն Մակրոբայ, Գորգիանու, Հեղիու, Զոտիկոսի, Ղուկիանու եւ Վաղերիանոսի վկյբ.»):* 41/*56բ—8բ:* 42/*58բ—9բ (չիք՝ «վկյբ. ՃԺ մարտիրոսաց», «Տուն է սրբոյն Մակրոբայ... Պապ: Յաւելեալ՝ 58բ «կատարումն սրբոյն եղիշէի»):* 43/*59բ—60բ:* 44/*60բ—2ա:* 45/*62ա—3ա:* 46/*63ա—4բ (յաւելեալ՝ 64ա «Յշտկ. ...արքային Յունաց Մանվէլին»):* 47/*64բ—6ա:* 48/*66ա—7ա (չիք՝ Մանուէլ):* 49/*67ա—8բ (չիք՝ եղիշէ: Յաւելեալ՝ 68ա «Վկյբ. սրբոյն Ալփիոսի եւ Փիլատելփայ եւ Կիւրեննոսի», 68ա «Յշտկ. սքանչելեացն որ եղեն յեկեղեցին սրբոյն Ջենոնի»):* 50/*68բ—9բ (չիք՝ Գէորգ զօրավար):* 51/*69բ—71ա:* 52/*71ա—3ա:* 53/*73ա—4ա:* 54/*74ա—5ա:* 55/*75ա—7ա*

(յաւելեալ՝ 76ա «Յշտկ. արձակմանն սատանայի ի Ւ ամ կապանաց»)։ 56/*77ա–9ա։* 57/*79ա–80ա (յաւելեալ՝ 81ա «Վկյբ. Թումայի առաքելոյն»)։* 58/*81ա–2ա։* 59/*82ա–3ա։* 60/*83ա–4բ (յաւելեալ՝ 83բ «Յշտկ. սքանչելեացն Աստուծոյ. քհյ մի Ստեփաննոս»)։* 61/*84բ–6ա։* 62/*86ա–7ա (յաւելեալ՝ 86ա «վկյբ. սրբոյն Թէոդորոսի Աղէքսանդրացւոյն»)։* 63/*87ա–8բ։* 64/*88բ–9բ։* 65/*89բ–90բ։* 66/*90բ–1բ (յաւելեալ՝ 91ա «յաղաւթէր ս. հայրն Անտոն», 91ա «քհյ մի Աղէքսանդրացի գնաց յանապատն»)։* 67/*91բ–2ա։* 68/*92ա–3բ։* 69/*93բ–4բ (չիք՝ Անդրոնիկոս, Վարոս։ Յաւելեալ՝ 94ա «Յշտկ. եւ սրբոյն Անդրէասի կրօնաւորի», 94ա «Տաւն է Ովսեայ մարգարէին»)։* 70/*94բ–5բ։* 71/*95բ–6բ։* 72/*96բ–8ա (յաւելեալ՝ 97բ «Յշտկ. վարուց... ճգնաւորին Մաղաքիայի»)։* 73/*98ա–101ա։* 74/*100ա–1ա։* 75/*101ա–2բ։* 76/*102բ–3բ։* 77/*103բ–4բ (յաւելեալ՝ 104ա «հանգեաւ...Յովհաննէս Հռսաւացին»)։* 78/*104բ–5բ։* 79/*105բ–6բ։* 80/*106բ–8ա։* 81/*108ա–9ա։* 82/*109ա–10ա։* 83/*110ա–4բ։* 84/*114բ–5բ։* 85/*115բ–8ա։* 86/*118աբ։* 87/*118բ–9բ։* 88/*119բ–21ա։* 98/*121ա–2ա։* 90/*129ա–7ա (յաւելեալ՝ 126աբ «Բանիբ մաղթանաց յԱռաքել վարդապետէ առ յերկնային զօրսն – *Անեղ 'ւ անմահ թագաւորին»*, *126բ–7ա* «Նորին յոդորակ ի նոյն – *Անմարմնական հոգեղինացըն վերնական...»*, *127ա* «Ի սրբոյն Գրիգորէ Նարեկացւոյն Բան մաղթանաց առ Տէր Աստուած վասն սրբոց հրեշտակացն եւ հրեշտակապետացն – *Ընդ Աստուածածնին մաղթանաց...»*)։* 91/*127բ–8ա։* 92/*128ա–30բ։* 93/*130բ–2ա։* 94/*132աբ (յաւելեալ՝ 132բ «մարտիրոսացաւ... Բեղշափայ»)։* 95/*132բ–5ա։* 96/*135աբ։* 97/*135բ–7բ։* 98/*137բ–9ա։* 99/*139ա–40բ։* 100/*140բ–4բ։* 101/*144բ–6բ։* 102/*146բ–7բ։* 103/*147բ–8բ։* 104/*148բ–9բ։* 105/*149բ–54ա։* 106/*154ա–6ա։* 107/*156ա–9ա (յաւելեալ՝ 159ա «Պետրոսի յԱղէքսանդրու պատրիարգին է յշտկ. »)։* 108/*159ա–61ա։* 109/*161ա–2ա։* 110/*162ա–3բ։* 111/*163բ–5բ։* 112/*165բ–8բ։* 113/*168ա–70ա։* 114/*170ա–1ա։* 115/*171ա–4ա։* 116/*174ա–5ա։* 117/*175ա–6բ։* 118/*176բ–8բ։* 119/*178բ–81ա։* 120/*181ա–3ա։* 121/*183ա–5բ (այլ խմբ.)։* 122/*185բ–9ա։* 123/*189ա–91ա։* 124/*191ա–3ա։* 125/*193ա–4բ։* 126/*194բ–6բ։* 127/*196բ–9ա։* 128/*199ա–202ա (չիք՝ Մարինոս)։* 129/*202ա–3ա (յաւելեալ՝ 202բ «վկյբ. սրբոյն Փիլիմոնի»)։* 130/*204ա–5ա (չիք՝ Բագոս, Եւգինոս, Տիմոթէոս, Պաւղիքստոս)։* 131/*205ա–7ա (յաւելեալ՝ 206բ «վկյբ. սրբոյն Բագոսի»)։* 132/*207ա–8ա։* 133/*208ա–9ա։* 134/*209ա–10բ (յաւելեալ՝ 209բ «վկյբ. սրբոյն Յովհաննոսի բժշկին», *210ա* «Մարինոս... կատարեցաւ»)։* 135/*210բ–2բ։* 136/*212բ–4ա (յաւելեալ՝ 213բ «վկյբ. սրբոյն Եւգինէոսի», *214ա* «կատարեցաւ սրով սրկն Տիմոթէոս»)։* 137/*214ա–6ա։* 138/*216ա–20ա։* 139/*220ա–2ա։* 140/*222ա–4ա։* 141/*224ա–6ա (չիք՝ «կատարեցաւ եպան Ընկուզաց»։ Յաւելեալ՝ 224բ «Յշտկ. ... Յոհաննէս Գառնեցւոյն»)։* 142/*226ա–7բ։* 143/*227բ–8բ։* 144/*228բ–33բ։* 145/*233բ–5բ։* 146/*236ա–7բ (Գրիգոր փխ. Գոռդէոս։ Չիք՝ Յուլիանոս բժիշկ։ Յաւելեալ՝ «Յշտկ. վարուց սրբոյն Ստեփաննոսի... տէր Յուսկան Ոդոյն»)։* 147/*237բ–9ա (չիք՝ Գրիգոր Խլաթեցի։ Յաւելեալ՝ 238ա «Յշտկ. է...հաւրն հաւատոյ Աբրահամու»)։* 148/*239բ–40բ։* 149/*240բ–7բ (յաւելեալ՝ 244ա «Յշտկ. սքանչելեացն որ եղեւ ի Գետարզել Սուրբ Նշանէն»)։* 150/*246բ–7բ (չիք՝ Յակոբ Ալփեան, Կուրտերիոս)։* 151/*247բ–50ա։* 152/*250ա–1բ (յաւելեալ՝ 250բ «Յշտկ. է Աւետաց ս. Աստուածածնին»)։* 153/*251բ–3ա։* 154/*253ա–4բ (յաւելեալ՝ 254ա «կատարումն սրբոց աբղխցն Սիւնեական եւ Ըռուսթայ լերինն»)։* 155/*255ա–6բ։* 156/*256բ–8ա։* 157/*258ա–9բ (չիք՝ «վկյբ. սրբոց աբղխցն Սիւնեական եւ Ըռուսթայ լերինն», Բասիլիոս)։* 158/*259բ–61ա (չիք՝ «Պատմութիւն Միծըռնու հաչին»)։* 159/*261բ–2բ։* 160/*262բ–4բ։* 161/*264բ–8ա։* 162/*268ա–70ա (269բ «Իսկ Փոր Կիւրեղ Աղէքսանդրացին»)։* 163/*270ա–1ա (յաւելեալ՝ 271ա «Յշտկ. է... Եւթիմէոսի»)։* 164/*271ա–3ա (չիք՝ Եւթիմոս)։* 165/*273ա–4ա։* 166/*274ա–5բ (յաւելեալ՝ 275ա «վկյբ. սրբոյն Յակոբայ առաքելոյն», 275բ «վկյբ. Կուրտէրիոսի»)։* 167/*275բ–7ա։* 168/*277ա–9ա։* 169/*279ա–80ա։* 170/*280ա–1բ։* 171/*281բ–3ա։* 172/*283ա–4ա։* 173/*284ա–6ա (չիք՝ Անանիա քհյ.։ Յաւելեալ՝ 285ա «հանգեաւ... Ափսէնդիոս», *285ա* «Յշտկ. է Հապաշի Թադէոսի ճգնաւորին»)։* 174/*286ա–8ա։* 175/*288ա–9բ։* 176/*289բ–91բ։* 177/*291բ–3ա (յաւելեալ՝ 292բ «Յշտկ. է Նաթան մարգարէին»)։* 178/*293ա–4ա (յաւելեալ՝ 294ա «Տաւն է եւ Մատաթիա առաքելոյն»)։* 179/*294բ–5բ։* 180/*295բ–7ա (յաւելեալ՝ 296բ «հանգեաւ...վրդն Ներսէս ի վանս Գլաձորոյ»)։* 181/*297ա–8ա (չիք՝ «Ներսէս ի վանն Գլաձորոյ»)։* 182/*298բ–9բ (չիք՝ Նաթան։ Յաւելեալ՝ 299ա «վկյբ....Մարիամու եւ Մարթայի, եւ Լիկաոնի»)։* 183/*299բ–300բ (յաւելեալ՝ 300բ «Տաւն է Փիլիպպոսի առաքելոյն», *300բ* «զԲեւանդ եպսին հատին գչիւս»)։* 184/*300բ–1բ (չիք՝ Մարիամ եւ Մարթա, եւ Լիկաոնիոն։ Փխ.՝ 300բ «վկյբ. սրբոյն Վլասայ», *301ա* «Վկյբ. սրբոյն Ոնէսիմեա»)։* 185/*301բ–4բ (չիք՝ Աստուածատուր Մեծոփայ վանից)։* 186/*304բ–6ա։* 187/*306ա–8ա։* 188/*308ա–10ա։* 189/*310ա–1ա (չիք՝ Մնեսիմոս, Ասափ, Մատաթիա, Աւքսենտիոս։ Փխ.՝ *310ա* «վկյբ. հՌ մարտիրոսացն», *310ա* «վկյբ. սրբոյն Յիմարայ»)։* 190/*311ա–2ա (չիք՝ հՌ մարտիրոսք)։* 191/*312ա–3բ։* 192/*314ա–5ա։* 193/*315ա–6ա։* 194/*316ա–7ա (յաւելեալ՝ 316բ «Աբդաւ...հանգեաւ»)։* 195/*317ա–9բ։* 196/*319բ–21ա։* 197/*321ա–2ա։* 198/*322ա–3բ։* 199/*323բ–5ա։* 200/*325ա–7ա։* 201/*327ա–8բ։* 202/*328բ–30ա։ 202.* ա/*330ա–6բ («Նահանջի տարին ամիսս այս ԻԲ աւր լինի... Դու զնահապետացն կարդայ»)։* 203/*337ա–8բ։* 204/*338բ–40բ (Ովսեայ փխ Ամովսայ)։* 205/*340բ–2ա։* 206/*342ա–4ա։* 207/*344բ–5բ։* 208/*345բ–6բ։* 209/*347ա–8ա (չիք՝ Յիմար)։* 210/*348ա–9բ։* 211/*349բ–51ա։* 212/*351ա–3բ (չիք՝ Միղփանոս։ Յաւելեալ՝ 351բ «Յշտկ. է անդամալուծին»)։* 213/*353բ–5բ (յաւելեալ՝ 354ա «Յշտկ. է ս. հաւրն Սիւղփանոսի»)։* 214/*355բ–7ա։* 215/*357ա–8բ (յաւելեալ՝ 358ա «վկյբ....Կոզմայի եւ Դամիանոսի»)։* 216/*358բ–60բ (չիք՝ Սաբինոս, Կոզմա եւ Դամիանոս։ Փխ.՝ 358բ «Պատմութիւն նախահարցն սրբոց Ագամայ...»)։* 217/*360բ–2բ։* 218/*362բ–5ա։* 219/*365ա–31բ (յաւելեալ՝ 366բ–70ա*

«Գրիգորի հաչ հռետորի, անյաղթ փիլիսոփայի ասացեալ է Քառոզ Ծաղկազարդին...—Սիոն *ամրոց էր Հրէաստանի...*»: 220/*371բ—4բ*: 221/*374բ—6բ*: 222/*376բ—9ա*: 223/*379ա—81բ*: 224/*381բ—5բ*: 225/*385բ—8ա*: 226/*388ա—92ա (թերի՝ «Վկյբ. ս. աւետարանչին Մարկոսի», վրջ. «եւ նորին բանիւն գրեաց զԱւետարանն իւր յետ»)*: 227/*392ա—5ա*: 228/*395ա—7ա*: 229/*397ա—8բ*: 230/*398բ—400բ*: 231/*400բ—2ա*: 232/*402ա—3ա*: 233/*403բ—6ա*: 234/*406բ—7բ*: 235/*408ա—11ա*: 236/*411ա—3ա*: 237/*413ա—4բ (յաւելեալ՝ 414ա «վկյբ. սրբոյն Բասիմոսի»)*: 238/*414բ—5բ*: 239/*415բ—6բ (չիք՝ «Պարտ է գիտել», Բասիմոս. Փխ.՝ 415բ «վկյբ. սրբոյն Սաբայ», 415բ «Յշտկ. է վարուց...Ղոսպինոսի»)*: 240/*416բ—9ա (չիք՝ Սաբայ)*: 241/*419ա—20ա*: 242/*420ա—2ա*: 243/*422բ—4բ (յաւելեալ՝ 423ա «Պատմութիւն Անողոմն Պետրոսին»)*: 244/*424բ—5բ*: 245/*425բ—7ա (չիք՝ «վկյբ. Ի վկայիցն»)*: 246/*427ա—8ա*: 247/*428ա—9բ (չիք՝ Ռուսինոս, Գրիգոր պապ. Փխ.՝ 428ա «վկյբ. սրբոյն Սարիմոսի», 428բ «վկյբ. Աբդիոյ եպսին»)*: 248/*429բ—31ա (յաւելեալ՝ 429բ «Յշտկ. է վարուց սրբոյն Ագապիոսի»)*: 249/*431ա—2ա (յաւելեալ՝ «Անուշ ի Թեսաղոնիկէ... կատարեցաւ»)*: 250/*432ա—4ա*: 251/*434ա—5ա (չիք՝ Ագապիոս, Անոյշ: Յաւելեալ՝ 434բ «վկյբ. սրբոյ Սահակայ պարսիկ վրդին»)*: 252/*435ա—6բ*: 253/*436բ—7բ (չիք՝ Շմաւոն, Ալփիոս: Փխ.՝ 436բ «Յշտկ. վարուց Աթանասի եւ Սեւեռիանոսի», 437ա «Յշտկ. Բ եղբարցն... որ բնակեալ էին յանապատին»)*: 254/*437բ—8բ (չիք՝ Աթանաս եւ Սեւեռ, Բ եղբարք: Փխ.՝ 437բ «վկյբ. սրբոյն Կոդրատիոսի», 438ա «վկյբ. սրբոյն Եսպերիոսի», 438բ «վկյբ. սրբոյն Գէորգայ եւ Խոսրովու»)*: 255/*328բ—40ա*: 256/*440ա—3ա*: 257/*443աբ (չիք՝ Թամար, Եղիսաբեթ)*: 258/*443բ—4բ (չիք՝ Գէորգ եւ Խոսրով, Նաթան, Հեղի, «Յշտկ. սքանչելեաց արձակման քրյին»: Փխ.՝ 443բ «վարք եւ յշտկ. ...Երասիմոսի»)*: 259/*444բ—5բ*: 260/*445բ—6ա (չիք՝ ԺԲ մարտիրոսք, Ազէքսանդրոս)*: 261/*446ա—7ա (չիք՝ «Ժողովն ի Մանծկերտ»)*: 262/*447աբ (չիք՝ Պեղիգեա: Յաւելեալ՝ 447բ «վկյբ. Ժ մարտիրոսաց»)*: 263/*447բ—9ա (չիք՝ «Յշտկ. կատարելոցն ի պարսից յաստրիս: Փխ.՝ 447բ «վարք սրբուհոյն Պեղիգեայ», 448ա «վարք եւ յշտկ. Ճ եւ Կ կուսանացն», 448բ «եւ էր ոմն կարի ճգնաւոր»)*: 264/*449ա—51ա*: 265/*451ա—5ա (չիք՝ Եսպերիոս: Յաւելեալ՝ 452ա «Ի սմին աւուր Համբառնումն է... Մեծին Եւսեբա պատմագրի ասացեալ է ի Համբառնումն Քրիստոսի—Վայելուչ է մեզ ճառել»)*: 266/*455բ—6բ (չիք՝ Գալինոս, «Ըստ կարգի աւուրց»: Յաւելեալ՝ 456ա «Յշտկ. սքանչելեացն արձակման քրյին»)*: 267/*456բ—7բ*: 268/*457բ—9ա*: 269/*459ա—61ա*: 270/*461ա—2ա*: 271/*462ա—3ա*: 272/*463ա—4ա*: 273/*464ա—5ա (չիք՝ «Յշտկ. ս. մանկանցն Բեթղահեմի»: Յաւելեալ՝ 464բ «վկյբ. սրբուհոյն Անտոնինեայ», 465ա «Յշտկ. է սրբոյն Մարկիանոսի»)*: 274/*465ա—6ա (չիք՝ Քրիստափոր Շանագլուխ: Փխ.՝ 465ա «Յշտկ. է ս. մանկանցն Բեթղահեմի»)*: 275/*466ա—7ա (չիք՝ եսայի մարգարէ: Յաւելեալ՝ 466բ «վկյբ. սրբոյն Մովկիմայ քրյին»)*: 276/*467ա—8բ*: 277/*468բ—9բ*: 278/*470ա—1ա (չիք՝ Պօլինեա)*: 279/*471ա—2ա (յաւելեալ՝ 472ա «կատարեցան... Պաւլիճէ, Իրակլիոս եւ Բենեդիմոս»)*: 280/*472բ—3բ*: 281/*473բ—4բ (յաւելեալ՝ 474ա «Յշտկ. է սքանչելեացն Աստուծոյ որ եղեւ յերկրի. ի ձ՛ եւ ի ԿԴ»)*: 282/*474բ—5բ (չիք՝ Պատրիկոս: Յաւելեալ՝ 474բ «վկյբ. սրբոյն Պասիկրատեայ», 475ա «Տաւն է եսայեայ մարգարէին»)*: 283/*475բ—6բ (յաւելեալ՝ 476ա «Ի յերկերիւր թուականին Հայոց շինեց Ջաֆար ամիրայն զԲաղդատ»)*: 284/*476բ—7բ*: 285/*477բ—8բ (յաւելեալ՝ 478բ «Ի մարդանալոյն Քրիստոսի Շ (500) եւ ի Ի (20) ամին երևեցաւ կին մի ի Կիլիկէ»)*: 286/*478բ—80բ*: 287/*481ա—2ա*: 288/*482բ—3ա*: 289/*483ա—4ա*: 290/*484ա—7բ (չիք՝ Աշոտ Հայոց թագաւոր: Յաւելեալ՝ 484բ «վարք եւ նահատակութիւն ս. հատն մերոյ... վրդին Գրիգորի (հլաթեցւոյ), որ ի վերջի ժամանակս զարբոց պատմութիւնս հարստացոյց և նորոգեցաւ, որ կոչի Այսմաւուրք — Գովել զսուրբսն եւ զընդրեալսն յԱստուծոյ պարտ է...»)*: 291/*487բ—8բ*: 292/*488բ—9բ (չիք՝ Մարկիանոս: Յաւելեալ՝ 489ա «վկյբ. սրբոյն Տիմոթէոսի»)*: 293/*489բ—91բ*: 294/*491բ—2բ*: 295/*492բ—3բ*: 296/*493բ—4ա (չիք՝ Յասոն եւ Սոսիպատրոս: Յաւելեալ՝ 494ա «վկյբ. սրբոյն Դոռոթէոսի»)*: 297/*494ա—5ա (յաւելեալ՝ 495ա «վկյբ. Աստիոսի», 495ա «Մարկոս եւ Մոկիմառս... կատարեցան»)*: 298/*495ա—6ա (չիք՝ «Յշտկ. Նիկիոյ ս. ժողովոյն»)*: 299/*496ա—7ա*: 300/*497ա—8ա*: 301/*498աբ*: 302/*498բ—500բ*: 303/*500բ—1բ*: 304/*501բ (յաւելեալ՝ 502ա «վկյբ. սրբոյն Ակակիոսի»)*: 305/*502բ—3ա (չիք՝ Ակակիոս: Յաւելեալ՝ 503ա «վկյբ. Եւստաթէոսի»)*: 306/*503ա—4ա*: 307/*504աբ (չիք՝ Տիմոթէոս, Անտոնինեա: Փխ.՝ 504ա «վկյբ....Ակիւղինա»)*: 308/*504բ—5բ (չիք՝ Եւստաքէոս, Ակիւղինա: Փխ.՝ 504բ «վկյբ. սրբոյն Քրիստափորի Շանագլխոյ»)*: 309/*505բ—6ա*: 310/*506բ—7բ*: 311/*507բ—9բ*: 312/*509բ—10բ*: 313/*510բ—1ա*: 314/*511ա—2ա (յաւելեալ՝ 512ա «Մարկոս եւ Մոկիանոս... կատարեցան»)*: 315/*512ա—3բ*: 316/*513բ—4ա*: 317/*514ա—5բ*: 318/*515բ—6բ*: 319/*516բ—7բ*: 320/*517բ—8ա*: 321/*518ա—9ա*: 322/*519աբ*: 323/*521ա*: 324/*521բ—2բ*: 325/*522բ—3բ*: 326/*523բ—4բ*: 327/*524բ—5բ (յաւելեալ՝ 524բ «վկյբ. սրբոյն Խոսրովու Գանձակեցոյն»)*: 328/*525բ—6ա (յաւելեալ՝ 525բ «վկյբ. սրբոյն Պապիլեայ եւ Պաւղոսի եւ...Վաղենդիայ, Թէխսբիայ»)*: 329/*526ա—7ա (չիք՝ Մարկոս եւ Մոկիանոս: Յաւելեալ՝ 526բ «վկյբ. սրբոյն Եւստաթէոսի»)*: 330/*527աբ (չիք՝ Պռոկոպոս: Փխ.՝ 527ա «վկյբ. սրբոյն Սրապիոնի», 527ա «վկյբ. սրբոյն Պռոկղի», 527բ «վկյբ. սրբոյն Պերիգինոյ եւ Ղուկիաննու, Պռոմպիոյ, Եսիխիոյ, Պապիլայ, Սատորնելոյ եւ Գերմանոսի»)*: 331/*527բ—8բ (չիք՝ Տե վկայբ: Փխ.՝ 527բ «վկյբ. սրբոյն Պռոկոս(=պ)ոսի»)*: 332/*528բ—30բ*: 333/*530բ—1ա (չիք՝ Մելքիսէթ եւ Կարապետ)*: 334/*531ա—2ա (յաւելեալ՝ 531բ «վկյբ. Նոր վկայիցն Մեքիսեդեի եւ Կարապետի»)*: 335/*532ա—3բ (չիք՝ Սրապիոն, Մարիամ Մագդաղենացի: Փխ.՝ 532ա «Տաւն է ծննդեան Յովաննու Կարապետին»)*: 336/*533բ—4բ (յաւելեալ՝ 534ա «վկյբ. Տե վկայիցն»)*: 337/*534բ—6ա*: 338/*536ա—9բ*: 339/*539բ—40ա*: 340/*540ա—1ա*

(յաւելեալ՝ 540բ «Յշտկ. է Մարիամու Մագդաղենացւոյն»)։ 341/*541ա–2ա (յաւելեալ՝ 541բ «Յշտկ. սրբոյն* Ներսէսի Լամբրոնացւոյն*»)։* 342/*542աբ։* 343/*543աբ (յաւելեալ՝ 543բ «Յշտկ. …Ոլոմպիայ»)։* 344/*543բ–4բ (յաւելեալ՝ 544բ «Յշտկ. …[ե]պրակսայ»)։* 345/*544բ–6բ։* 346/*546բ–7ա (յաւելեալ՝ 547ա «Յշտկ. սրբոյն* Ապատոնիոսի*»)։* 347/*547ա–8ա (չիք՝ Մտեփանոս։ Յաւելեալ՝ 547բ «Վկյբ.… կուսին* Քրիստոնեայ*»)։* 348/*548ա–9ա (յաւելեալ՝ 548ա «Յշտկ. սրբոյն* Ստեփաննոսի *հայրապետին»)։* 349/*549ա–50ա։* 350/*55ա–1ա։* 351/*551աբ։* 352/*552աբ։* 353/*553աբ։* 354/*553բ–5բ։* 355/*555բ–7ա։* 356/*557ա–8ա։* 357/*358ա–9ա։* 358/*559ա–60ա։* 359/*560բ–1ա։* 360/*561ա–3ա։* 361/*563ա–4ա։* 362/*564ա–7ա։* 363/*567ա–8ա։* 364/*568ա–9ա (չիք՝ Մարինոս։ Յաւելեալ՝ 568բ «Յշտկ. վարուց սրբոյն եպսին* Միւռոնայ*»)։* 365/*չիք։* 366/*569ա–83բ (գրուած Աւելեաց ե–ի տակ)։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԴՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. *584ա (Գրչի)* Յիշատակարան գրոցս — *Փա՛ռք… Որ ետ կարողութիւն տկար եւ տարտամ անձին եւ անպիտան գրչին՝* Պաւղոս *երիցոյն հասանել յաւարտ գրոցս պիտանի՝ պատմութիւն կարծրագոյն տանջանաց եւ զաքանչելի չընաշխարհիկ վարուց սրբոցն, որ աստ հաւաքեալ կան, որոց սիրատարփ տենչմամբ եւ եռայփափաք ըղձմամբ սրտի ցանկացան ամենագով եւ պատուական, սրբասէր եւ աստուածապաշտ մուղտեսի՝* Յակոբ *վարդապետն մեր րաբունապետ, որ յիշեց զբան առաքելոյն, թէ. երանի, որ ունիցի զաւակ ի Սիոն եւ ընդանեակ յԵրուսաղէմ։ Եւ ստացաւ զսայ յիշատակ բար[ի] իւրոց եւ ծնաւղաց իւրոց՝* Վարդանիի, *եւ մաւրն՝* Մուտամամ *խաթունին, եւ եղբաւրն՝* Ղազարիի, *եւ ամենայն արեան մերձաւորացն, եւ մեղաւոր գծողիս եւ ծանուղացս։*

Արդ, բարերարն Աստուած, աւրհնեալն ամենայնի, որ յաղթեալ ի մարդասիրութիւնէ իւրմէ, եկն այց առնել կորուսեալ բնութեանս ազգի մարդկան… որ եւ սոցին սիրելացս Աստուծոյ համայնմանեալ սրբասէր՝ Յակոբ *վարդապետն*//*(584բ) եւ զխաչն Տեառն ի յուս իւրոց բարձեալ եւ տարեալ, չնաշխարհիկ (տարաշխարհի՛կ) եղեալ ի հայրենեաց, եւ յամենայն ընտանեաց իւրոց հեռացեալ՝ վասն յուսոյն զոր առ Աստուած, եւ զբազում բարութիւնս յանձինս իւրոց ամբարեալ, որ եւ ի վերայ բազում բարութեանցն, զոր ունէին յաւելին, յաւելին եւս, եւ ստացան զգերագոյն մեծութիւնս, զանգին պատուական մարգարիտս, զգանձս անկողոպտելի մեծութեանն, զուրկանս մշտընջենաւոր կենացն՝ զլուսազարդ սուրբ Յայսմաւուրքս։ Եւ ետ գրել զսա ի հալալ արդեանց իւրոց, զի եղիցի սմա զաւակ ի Սիոն եւ ընդանեակ ի վերին յերուսաղէմ, եւ ի վայելումն յանձանց իւրոց աստ եւ յետ աստացս՝ յիշատակ իւր եւ ծնաւղաց իւրոց, եւ ամենայն արեան մերձաւորացն, եւ մեղաւոր գրչին՝* Պաւղոսի *եւ։*

Արդ, գրեցաւ սուրբ Յայսմաւուրքս ի հրաշափառ եւ ի գերապայծառ վանքս, ի դուռն Սուրբ Թորոսու *եւ այլ ամենայն սրբոցն, որ աստ հաւաքեալ կան, առ ոտս քաջ եւ արի ճգնազգաց եւ իմաստուն՝* Յակոբ *վարդապետին րաբունապետի կաթողիկոսութեանն։ Եւ արդ, ես անպտուղս ի բարեաց, մեղաւորս յարդարոց եւ անկատարս ի կատարելոց, տգէտս ի գիտնականաց եւ անյիշելիս ի գրչաց, բազմամեղ սուտանուն՝* Պողոս *երիցուն, ըստ իմում տկար անձամբս յանձն առի եւ յանմենայկարող զաւրութեամբն Աստուծոյ կատարեցի՝ ապաւինելով ի Հոգին Աստուած եւ յաղաւթս բազմահոյլ սրբոցս, եւ յաղաւթս սուրբ ճգնազգաց եղբարցս։ Արդ, աղաչեմ զամենեսեան, որք հանդիպիք սմա տեսութեամբ, կարդալով կամ աւրինակելով, յիշեցէք ի սուրբ աղաւթս ձեր զյառաջ յիշեցեալ ստացող սուրբ գրոցս, նայեւ զբազմերախտ եւ զխնամածու զհոգեւոր հայրս մեր՝ զվերոյգրեալ՝* զԱկոբ *վարդապետն յիշեսջիք ի Քրիստոս, որ զտիւ եւ զգիշեր ի խորս աստուածային տառից դեգերելով վասն մեր առնելով եւ ուսուցանելով, որ ոչ գոյ ի մէնջ, տրիտուր փոխարինի, յերեւելեացս եւ ի լուծականացս, այլ որ ամենայնի կարողն է եւ զաւրաւոր Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս, հազարապատիկ հատուսցէ յիւր միւսանգամ գալըստեանն. ամէն։ Ընդ նոսին եւ զանպիտան գծողս՝* զՊողոս *երէցն, եւ զյուսուցիչն իմ՝ զտէր* Աբր//(586ա)ահամն, *եւ զծնողս իմ՝* զՓողոցն *եւ* զԱսլան, *եւ զմայրն իմ, եւ զայլ ամենայն արեան մերձաւորք իմ յիշեսցիք առ Քրիստոս եւ Ողորմի ասացէք, եւ Քրիստոս Աստուած ձեզ՝ յիշողացդ եւ մեզ՝ յիշելոցս առհասարակ ողորմեսցի. ամէն։*

Գրեցաւ սուրբ Յայսմաւուրքս յերկիրն Հէնկէլիճ, *ի գիւղն* Մանճըլըխիճ, *ի դուռն* Սուրբ Թորոսու, *ի թվականութեանս Հայոց Ո եւ ԼՀ(1589), եւ ի հայրապետութեան տեառն*///*(տեղը բաց), ձեռամբ յոգնամեղ եւ փծու[ն] գրչի՝* Պաւղոսի։ *Եւ Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս Աստուած ամենայնի անփորձ եւ անսասան պահե[սցէ]՝* զՅակովբ *վարդապետն աստի կենացս, եւ յետ աստեացս ելանելոյ՝ յանզրաւ ուրախութիւնն դասակարգէ, որ գրեալ է յԱստուածաշունչ գիրքն, թէ. Ակն ոչ [ետ]ես եւ ունկն ոչ լուաւ, եւ սիրտ մարդոյ ոչ անկաւ։*

Քրիստոս Աստուած ամենայնի, որժամ փառաւք գաս հայրենի, ողորմեայ ստացողի գրոցս՝ Յակոբ *վարդապետին, որ ստացաւ եւ ետ գրել զսուրբ Յայսմաւուրքս իւր հոգոյն եւ իւրոց ծնաւղացն՝ մղտեսի* Վարդանին, *եւ մաւրն՝* Մուտամ *խաթունին, եւ եղբաւրն՝* Ղազար *դպրին, եւ ամենայն արեան մերձաւորացն, եւ տէր* Ղազար *աբեղային, որ աշխատաւոր է վանացն, եւ տէր* Առաբելին, *եւ մեղաւոր գրչին՝* Պաւղոսի, *եւ կարդացողաց եւ լսաւղացն, եւ որ զամէն ասէ. ամէն...:*

Ստացողի եւ գրչի անունները շարունակաբար կրկնւում են բոլոր վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան:

142ա Աստուած ողորմի Խաթունփաշին, *թխտին կոկիչ ան երեւ:*

2. 390բ (Ծաղկողի) ես՝ Պաւղոս *եպիսկոպոս* Մելտենցի, *որ ծաղկեցի եւ կազմեցի զԱմաւուրքս գայս ի թվին Հայոց ՌԽԱ (1592), ի վանքն ի* Սուրբ Երեմիականցն, *որ է ի յԻլանլուն, ի դառն եւ ի նեղ ժամանակիս: Ով յիշէ՝ յիշեալ լիցի իւր սուրբ արքայութեան. ամէն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 390ա (Նօտրգիր) Ի թուի[ն] ՌՃԽԲ (1693) կամեցայ ես ի յայսմ գործոյ հրաժարիլ:

2. 378ա (Նօտրգիր) Նորոգեցաւ՝ գիրգս թվին ՌՃԽԹ (1700) պարոն Թաթէոսն *նորոգել ետ: Աստուած ողորմի ասացէք՝ պարոն* Թաթէոսին *եւ իւր կողակցին՝* Վարդխաթունին, *եւ իւր որդոցն՝* Անդրէասին, Ոհանին, *եւ քրոջ նորին՝* Մարգարտին, Ապաշխարողին, *եւ այլ ամենայն արեանառու մերձաւորաց: Աստուած իւրեանց արքայութիւն պարգեւեսցէ, արժանի արասցէ իւր ամենաւրհնեալ տեսութեանն. ամէն: Ժամհար՝* Ղարիպն *այլ յիշեցէք. Աստուած իւրեան այլ արքայութիւն պարգեւեսցէ. գրքիս վերայ աշխատեց:*

3. 585բ (ԺՀ դ., նօտրգիր, 1 սիւնակ, լուացուած եւ անընթեռնելի):

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 585բ (ԺՀ դ.) Կիրակոս *մահտեսի* Պարոնտէր:

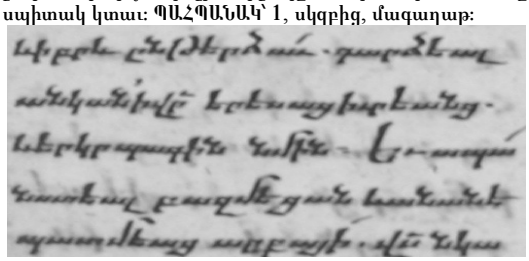
ՆԿԱՐԶԱՓՈՐՔ, ԳՐԶԱՓՈՐՔ 586ա Թէոդոս *թագաւոր Հայոց:*

1506
Յ Ա Յ Ս Մ Ա Ւ Ո Ւ Ր Ք
(խմբ. Ծերենց)

ԺԷ — XVII

ԳՐԻՉ՝ Յովաննէս երէց: ՍՏԱՑՈՂ՝ Յակոբ:

ԹԵՐԹ՝ 575. չգրուած՝ 575ա: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԽՀx12 (Ա 9, ԽՀ 14): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 39,3x25: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 41: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ սպիտակ կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1, սկզբից, մագաղաթ:

Նմոյշ՝ 11ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Ի լուսանցս - «Պատկեր Քրիստոսի որ ի դաստառակի»՝ 10ա, Գլոխ Յովհաննու Կարապետի՝ 32ա, Սահակ Պարթեւ (ուրուագծային)՝ 63ա, Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 153բ, Սեղբեստրոս հայրապետ՝ 231բ: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 1ա (աճաւարտ): Ճ ա կ ա տ ագ ր ո ղ՝ 37բ, 84ա, 227ա, 332բ, 393բ, 439ա, 483ա: Լ ու ս ա ն - ց ա զ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, խաչ: Ջ ա ր դ ագ ի ր՝ թռչնագիր: Գ ոյ ն ե ր՝ կարմիր, կանաչ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում խոնաւութեան հետքեր, փոորիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, ցեցակեր: Կազմի կաշին՝ ճեղուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքը՝ վնասուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1ա—574ա* [Յայսմաւուրք (խմբ. Ծերենց)]

Տե՛ս նաեւ. 1511, 1ա—607ա. §1/1ա—3ա (չիք՝ «Թագաւոր մի կայր»): 2/3ա—4բ: 3/4բ—5բ: 4/5բ—6բ: 5/7ա—10ա: 6/10ա—3ա: 7/13ա—4ա: 8/14ա—7բ (յաւելեալ՝ 15ա «Վկայք. սրբոյն Դոմեդեա բժշկին»): 9/17բ—9բ (յաւելեալ՝ 18բ «Վկայք. սրբոյն Ագաթոնիկոսի», 18բ «Յշտկ. Սամուէլ մարգարէին»): 10/19բ—21ա (չիք՝ Ագաթոնիկոս, Սամուէլ մարգարէ): 11/21ա—2ա: 12/22ա—4ա: 13/24աբ: 14/24բ—5բ: 15/25բ—7ա: 16/27ա—8բ: 17/28բ—31ա: 18/31ա—2ա: 19/32ա—4ա: 20/34ա—5ա: 21/35ա—7բ: 22/37բ—9ա: 23/39ա—40ա: 24/40ա—2ա: 25/42ա—3ա: 26/43ա—4ա: 27/44ա—5բ (յաւելեալ՝ 45ա «Վկայք. երեքտասան մարտիրոսացն»): 28/45բ—7բ: 29/47բ—50ա: 30/50ա—2ա: 31/52ա—3ա (չիք՝ Մանուշակ, Ռոմիլոս, Եւդոքսիա, Դիոդոր եւ Դիդիմ: Յաւելեալ՝ 52բ «Յշտկ. սրբոյն Պաւղոսի եպսկն»): 32/53ա—4բ (չիք՝ Պաւղոս եպս.: Յաւելեալ՝ 53բ «Վկայք. սրբոյն Մանուշակայ»,

54ա «Ոմիլիոս... գլխատեցաւ», 54ա «Վկյբ. սրբոյն Դիոդորա եւ Դիդիմայ»): 33/*54բ–5բ (չիք՝ Անտոն, «Յշտկ. սքանչելեացն... յեկեղեցին Ջեմոնի», Ստեփաննոս քհյ.)*: 34/*55բ–7բ (չիք՝ «Ա վ հարսն...»)*: 35/*57բ–9բ*: 36/*59բ–61ա*: 37/*61ա–3ա*: 38/*63ա–4բ*: 39/*64բ–6ա*: 40/*66բ*: 41/*66բ–9ա*: 42/*69–70բ*: 43/*70բ–2ա*: 44/*72ա–3բ*: 45/*73բ–5ա*: 46/*75ա–6ա*: 47/*76ա–8ա*: 48/*78ա–80ա*: 49/*80ա–1ա (յաւելեալ՝ 81ա «Յշտկ. է սքանչելեացն որ եղեն յեկեղեցին Ջեմոնոսի»)*: 50/*81ա–2բ*: 51/*82բ–4ա*: 52/*84ա–6բ*: 53/*86բ–7բ*: 54/*87բ–9ա*: 55/*89ա–90բ*: 56/*90բ–3ա*: 57/*93ա–5ա*: 58/*95ա–6բ*: 59/*96բ–7բ*: 60/*97բ–9ա*: 61/*99ա–100բ*: 62/*100բ–2ա (յաւելեալ՝ 101ա «Վկյբ. սրբոյն Թէոդորոսի Աղէքսանդրացւոյն»)*: 63/*102ա–3բ*: 64/*103բ–4բ*: 65/*104բ–6ա*: 66/*106ա–7ա (յաւելեալ՝ 106բ «յաղօթէր ս. հայրն Անտոն», 107ա «Քհյ. մի Աղէքսանդրացի գնաց յանապատն»)*: 67/*107ա–8ա*: 68/*108ա–9բ*: 69/*109բ–10բ (չիք՝ Անդրոնիկոս: Յաւելեալ՝ 110ա «Յշտկ. սրբոյն Անդրիասի կրօնաւորի», 110բ «Տօն է Ալսեա մարգարէին»)*: 70/*110բ–2ա*: 71/*112ա–3ա*: 72/*13ա–5ա*: 73/*115ա–6բ*: 74/*116բ–8ա*: 75/*118ա–9բ*: 76/*119բ–21ա*: 77/*121աբ*: 78/*121բ–2բ*: 79/*122բ–3բ*: 80/*123բ–5ա*: 81/*125ա–6բ*: 82/*126բ–7բ*: 83/*127բ–8բ (չիք՝ «Կաթուղիկէ եկեղեցի»)*: 84/*129ա–30ա*: 85/*130ա–2ա*: 86/*132ա–3ա*: 87/*133ա–4ա*: 88/*134ա–5ա*: 89/*135ա–6ա*: 90/*136–40ա*: 91/*140ա–1ա*: 92/*141ա–3բ*: 93/*143բ–5ա*: 94/*145աբ*: 95/*146ա–8ա*: 96/*148աբ (յաւելեալ՝ 148բ «կատարեցաւ... Դոմետիանոս»)*: 97/*149ա–50բ*: 98/*150բ–2բ*: 99/*152բ–3բ*: 100/*153բ–7ա*: 101/*157ա–9ա*: 102/*159ա–60ա*: 103/*160ա–1ա*: 104/*161ա–2ա*: 105/*162ա–6բ*: 106/*166բ–8բ*: 197/*168բ–9ա (չիք՝ «Ողբամ զքեզ»)*: 108/*169ա–71ա*: 109/*171ա–2ա*: 110/*172ա–3ա*: 111/*173բ–5ա*: 112/*175ա–6բ*: 113/*176բ–8բ*: 114/*178բ–9ա*: 115/*179ա–81ա*: 116/*181ա–2ա*: 117/*182ա–3բ (յաւելեալ՝ «սպանին եւս Բ աբղ՝ զՊետրոս եւ զԱթանաս»*: 118/*183բ–5բ*: 119/*185բ–7ա*: 120/*187բ–9ա*: 121/*189ա*: 122/*189ա–91ա*: 123/*191ա–2բ*: 124/*192բ–4բ*: 125/*194բ–6ա*: 126/*196ա–7բ*: 127/*197բ–200ա*: 128/*200ա–2բ (չիք՝ Մարինոս)*: 129/*202բ–4բ (յաւելեալ՝ 203ա «Վկյբ. սրբոյն Փիլիմոնի եւ Ապողոնոսի եւ Արիանոսի»)*: 130/*204բ–5բ (չիք՝ Բագոս, Եւգինոս, Պաւղիքաոս)*: 131/*205բ–7ա (սկ. «Ասէ սրբն Գրիգոր ընդ հրեշտակն. Յորժամ առնուս զհոգիս մարդւոյն, ո՞ր տանիս»: Յաւելեալ՝ 206բ «Վկյբ. սրբոյն Բագոսի»)*: 132/*207ա–8ա*: 133/*208ա–9ա*: 134/*209ա–10ա (չիք՝ «Շուշան դուստր Վարդանայ»: Յաւելեալ՝ 209բ «Վկյբ. սրբոյն Յուլիանոսի բժշկին», 210ա «Մարինոս... հատին զգլուխ»)*: 135/*210ա–2ա*: 136/*212ա–3ա (յաւելեալ՝ 213ա «կատարեցաւ սրով... Տիմոթէոս»)*: 137/*213ա–5բ (յաւելեալ՝ 215ա «Յշտկ. սրբոյն Շուշանայ՝ դստեր սրբոյն Վարդանայ»)*: 138/*215բ–8բ*: 139/*218բ–20բ*: 140/*220բ–2բ*: 141/*222բ–4ա (չիք՝ «եպան Ընկուզաց»: Յաւելեալ՝ 223ա «Յշտկ. ...Յովհաննէս Գառնեցոյն»)*: 142/*224ա–6ա*: 143/*226ա–7ա*: 144/*227ա–31բ*: 145/*231բ–4ա (Քաղոցի իբ փխ. իե)*: 146/*234ա–5բ (չիք՝ Յուլիանոս բժիշկ, Սիւղիանոս, Ղուկաս սրկ. եւ Մոկիմոն: Յաւելեալ՝ 234ա «Յշտկ. վարուց սրբոյն Ստեփաննոսի... Յուսկայ Ուրդոյն»)*: 147/*236ա–7ա (չիք՝ Գրիգոր Խլաթեցի: Յաւելեալ՝ 236ա «Յշտկ. է... հօրն հաւատոյ Աբրահամու»)*: 148/*237ա–8բ*: 149/*238բ–43բ (յաւելեալ՝ 242ա «Յշտկ. սքանչելեացն որ եղեւ ի Գետարգել Ս. Նշանէն»)*: 150/*244ա–5բ (չիք՝ Կուրտերիոս, Յակոբ Ալփեան)*: 151/*245բ–6ա*: 152/*247բ–9ա*: 153/*249ա–50բ (յաւելեալ՝ 249ա «Վկյբ. սրբոյն Յակոբ առաքելոյն», 249բ «Վկյբ. սրբոյն Կուրտերիոսի»)*: 154/*250ա–2ա (յաւելեալ՝ 251բ «Վկյբ. սրբոց աբղւիցն Սիմէական եւ Ըռութ լերինն»)*: 155/*252բ–4ա*: 156/*254ա–5ա*: 157/*255ա–7ա (չիք՝ «Վկյբ. սրբոց աբղւիցն Միսէական եւ Ըռութայ լերինն»)*: 158/*257ա–8բ (չիք՝ «Պատուիրեն Մինդոնու Խաչին»)*: 159/*258բ–9բ*: 160/*259բ–61բ*: 161/*261բ–4բ*: 162/*265ա–6բ (266բ «Իսկ Փոբ Կիւրեղն Աղէքսանդրացին»)*: 163/*266բ–7բ (յաւելեալ՝ 267բ «Յշտկ. է... Եւթիմիոսի քհյին»)*: 164/*267բ–9բ (չիք՝ Եւթիմոս)*: 165/*269բ–70բ*: 166/*270բ–1բ (յաւելեալ՝ 272ա «Վկյբ. սրբոյն Կուրտերիոսի»)*: 167/*272ա–3բ*: 168/*273բ–5բ*: 169/*275բ–6բ*: 170/*276բ–8ա*: 171/*278ա–9բ*: 172/*279բ–80բ*: 173/*280բ–1բ (յաւելեալ՝ 281բ «Հանգեաւ... ճգնաւորին ի լերինն որ կոչի Սուր»)*: 174/*281բ–3բ*: 175/*283բ–5ա*: 176/*285ա–7ա (յաւելեալ՝ 286ա «Յշտկ. ս. հօրն Եւագրիոսի»)*: 177/*287ա–8բ (յաւելեալ՝ 288ա «Տօն է Ասափայ», 288ա «Տօն է Նաթան մարգարէին»)*: 178/*288բ–90ա (յաւելեալ՝ 289բ «Տօն է եւ Մատ[ա]թեա առաքելոյն»*: 179/*290ա–1բ*: 180/*291բ–2բ (յաւելեալ՝ 292բ «Հանգեաւ... Ներսէս ի վանսն Գլաձորոյ»)*: 181/*292բ–4ա (չիք՝ «Ներսէս ի վանսն Գլաձորոյ»)*: 182/*294ա–5բ (չիք՝ Նաթան մարգարէ: Յաւելեալ՝ 295ա «Վկյբ.... Մարիամու եւ Մարթայի եւ Վիկտորիոսի աբղւին»)*: 183/*295բ–6բ (յաւելեալ՝ 296ա «Տօն է Փիլիպոսի առաքելոյն», 296բ «զԲենեւանդ եպսին... հատին զգլուխս»)*: 184/*296բ–7բ (չիք՝ Մարիամ եւ Մարթա, Վիկտորիոն: Փխ.՝ 296բ «Վկյբ. սրբոյն Վասայ», 297 «Վկյբ. սրբոյն Ոնեսիմայ»)*: 185/*297բ–301ա (չիք՝ Աստուածատուր Մեծոփայ վանից)*: 186/*301ա–2բ*: 187/*302բ–4բ*: 188/*304բ–6բ*: 189/*306բ–7բ (չիք՝ Մեսիմոս, Ասափ, Մատաթիա, Աւքենտիոս: Փխ.՝ 306բ «Վկյբ. Եօ մարտիրոսացն», 306բ «Վկյբ. սրբոյն Յիմարայ»)*: 190/*307բ–9բ (չիք՝ Եօ մարտիրոսք)*: 191/*309ա–11ա*: 192/*311ա–3ա*: 194/*313ա–4ա (յաւելեալ՝ 313բ «Աբդաւ ի Ներոյ քաղաք... հանգեաւ»)*: 195/*314ա–6բ*: 196/*316բ–7բ*: 197/*317բ–8ա (չիք՝ «Աւագ նոր վկայ»*: 198/*318ա–9բ*: 199/*319բ–21ա*: 200/*321ա–3ա*: 201/*323ա–4բ*: 202/*324բ–6ա*: *202աբ/326ա–32բ («Նահանջի ամն ամիսս այս Իթ գառնայ... Դու զնահապետացս կարգայ»)*: 203/*332բ–4ա*: 204/*334ա–6ա*: 205/*336բ–7բ*: 206/*337բ–40ա*: 207/*340ա–1ա*: 208/*341բ–2բ (չիք՝ Թաթուլ)*: 209/*342բ–3բ (չիք՝ Յիմար)*: 210/*343բ–5ա*: 211/*345ա–6բ*: 212/*346բ–7ա (չիք՝ Միւլիանոս)*: 213/*347ա–8բ (յաւելեալ՝ 347ա «Յշտկ. է ս. հօրն Սիւլիանոսի»)*: 214/*348բ–9բ*: 215/*349բ–51ա (յաւելեալ՝ 350բ «Վկյբ.... Կոզմայի եւ Դամիանոսի»)*: 216/*351ա–2ա: (չիք՝ Կոզմա եւ Դամիանոս)*: 217/*352ա–3բ*: 218/*353բ–6ա*: 219/*356ա–9ա*: 220/*359ա–61բ*: 221/*361բ–3բ*: 222/*363բ–6ա*: 223/*366ա–9ա*: 224/*369ա–73ա*: 225/*373ա–6ա*:

226/*376ա–9ա (յաւելեալ՝ 376բ «Վկյբ. սրբոյն Երմինգոյ»)*: 227/*379ա–82ա*: 228/*382աբ (չիք՝ «Ձշտկ. սքանչելեացն որ եղեւ ի դիւացն փորձանաց»)*: 229/*282բ–4ա*: 230/*384բ–6բ*: 231/*386բ–8բ*: 232/*388բ–9բ*: 233/*390ա–3բ*: 234/*393բ–5ա*: 235/*395ա–8բ*: 236/*398բ–401ա*: 237/*401աբ (չիք՝ Սեւեհանոս: Յաւելեալ՝ 401բ «Վկյբ. սրբոյն Բասիմոսի»)*: 238/*401բ–3ա (յաւելեալ՝ 402բ «Ձշտկ. է զարմանալի իրաց որ եղեւ յերկրի. եղբայր ոմն միայնակեաց:)*: 239/*403ա–4ա (չիք՝ «Պարտ է գիտել», Բասիմոս: Փխ.՝ 403ա «Վկյբ. սրբոյն Սաբայ», 403ա «Ձշտկ. է...Ղռուսիմոսի»)*: 240/*404ա–6բ (չիք՝ Սաբայ)*: 241/*406բ–8ա*: 242/*408ա–10բ*: 243/*410ա–1ա (յաւելեալ՝ 411ա «Դէոսկորիդոս...սպաննաւ սրով»)*: 244/*411ա–2բ (յաւելեալ՝ 412ա «Վկյբ. սրբոյն Ակակիոսի»)*: 245/*412բ–3բ (չիք՝ «Վկյբ. Ի վկայից»)*: 246/*413բ–4բ*: 247/*414բ–6ա (չիք՝ Ռուսինոս, Գրիգոր պապ: Փխ.՝ 414բ «Վկյբ. սրբոյն Սաբինոսի», 415ա «Վկյբ. Աբդիու եպսին»)*: 248/*416ա–8ա (յաւելեալ՝ 416ա «Ձշտկ. վարուց սրբոյն Ագապիոսի»)*: 249/*418ա–9ա (յաւելեալ՝ 419ա «Անոյշ ի Թեսաղոնիկէ... խոցեցաւ»)*: 250/*419ա–21ա*: 251/*421ա–2բ (չիք՝ Ագապիոս, Անոյշ: Յաւելեալ՝ 421բ «Վկյբ. Նոր վկային Սահակայ»)*: 252/*422բ–3բ (յաւելեալ՝ 423ա «Ձշտկ. ումեմն ծերոյ, որ պարգամտութեամբ [երա[հաւա]տ էր ի հաղորդութիւն»)*: 253/*423բ–4բ*: 254/*424բ–5բ*: 255/*425բ–7ա*: 256/*427ա–30բ*: 257/*430բ–1ա (չիք՝ Թամար, եղիսաբեթ)*: 258/*431ա–2բ (չիք՝ Գէորգ եւ խոսրով, Նաթան, Հեղի քհյ, «Ձշտկ. սքանչելեաց արձակման քհյին»: Փխ.՝ 431ա «Վարք եւ յշտկ. ս. հօրն Երասիմոսի»)*: 259/*432բ–3բ*: 260/*433բ–4բ (չիք՝ Թէոդորոս եւ Ոբիանոս)*: 261/*434բ–5ա (չիք՝ «Ժողովն ի Մանծկերտ)*: Յաւելեալ՝ 435բ «Ձշտկ. է... Ամոնի», 435բ «Հայրն Ապատոր ունէր միաբանս ԺՌ»)*: 262/*436ա–7բ (չիք՝ Պեղիգեա: Յաւելեալ՝ 436բ «Ձշտկ. կատարելոցն ի պարսից յաստրիս»)*: 263/*437բ–9ա (չիք՝ «Ձշտկ. կատարելոցն ի պարսից յաստրիս»: Փխ.՝ 437բ «Վարք... սրբուհոյն Պեղիգեա», 438ա «Ձշտկ. է վարուց Ճ՛ եւ Կ կուսանացն»)*: 264/*439ա–41բ*: 265/*441բ–6ա (յաւելեալ՝ 442բ «Վկյբ. սրբոյն Գէորգեայ եւ խոսրովու», 442բ «Համբարձումն է... Մեծին Եւսեբեայ պատմագրի [Ի] Համբարձումն Քրիստոսի – Վայելուչ է մեզ ճառել»)*: 266/*446ա–7բ (չիք՝ «Համբարձում է»: Յաւելեալ՝ 447ա «Ձշտկ. սքանչելեաց արձակման քհյին»)*: 267/*447բ–8բ*: 268/*449ա–50բ*: 269/*450բ–2բ*: 270/*452բ–3բ*: 271/*453բ–4բ*: 272/*455աբ*: 273/*455բ–7ա (չիք՝ «Ձշտկ. ս. մանկանցն Բեդղահեմի»: Յաւելեալ՝ 456բ «Վկյբ. սրբուհոյն Անտոնիանեայ», 456բ «Ձշտկ. է սրբոյն Մարկիաննոսի»)*: 274/*457ա–8ա (չիք՝ Քրիստափոր Շանագլուխ: Փխ.՝ 457ա «Ձշտկ. ս. մանկանցն Բեդղահեմի»)*: 275/*458ա–9ա*: 276/*459ա–61ա*: 277/*461ա–2ա*: 278/*462ա–3բ (չիք՝ Միւռոս, Պօլինեա)*: 279/*463բ–4բ*: 280/*464բ–5բ*: 281/*465բ–6բ*: 282/*466բ–7ա*: 283/*467ա–8ա*: 284/*468ա–9բ*: 285/*469բ–70բ*: 286/*470բ–3ա*: 287/*473ա–5ա*: 288/*475ա–6ա*: 289/*476ա–7բ*: 290/*477բ–8բ (չիք՝ Դաւիթ եւ Գօրգին, Աշոտ թագաւոր: Յաւելեալ՝ 478ա «Յերկրորդ մահ սրբոյն Վազարու», 478բ «Տօն է Նիկիոյ ս. ժողովոյն»)*: 291/*478բ–9բ*: 292/*479բ–80բ (յաւելեալ՝ 480ա «Վկյբ. սրբոյն Յուստինոսի»)*: 293/*480բ–2ա (չիք՝ Յուստինոս)*: 294/*462ա–3ա*: 295/*463ա–4ա*: 296/*484ա–5ա*: 297/*485ա–6ա (յաւելեալ՝ 485բ «Վկյբ. սրբոյն Դորոթէոսի»)*: 298/*486ա–7ա (չիք՝ Նիկիոյ ժողովոյն)*: 299/*487ա–8ա*: 300/*488ա–90ա*: 301/*490աբ*: 302/*490բ–2բ*: 303/*492բ–3բ*: 304/*494աբ*: 305/*494բ–5բ*: 306/*495բ–6բ*: 307/*496բ–7բ*: 308/*497բ–8ա*: 309/*498ա–9ա*: 310/*499ա–500ա*: 311/*500ա–2բ*: 312/*502բ–4ա*: 313/*504ա–5ա*: 314/*505աբ*: 315/*505բ–7ա*: 316/*507ա–8ա*: 317/*508ա–10ա*: 318/*510ա–1ա*: 319/*511ա–2ա*: 320/*512ա–3ա*: 321/*513ա–4ա*: 322/*514ա–5ա*: 323/*515ա–7ա*: 324/*517ա–8բ*: 325/*518բ–9բ*: 326/*519բ–21ա*: 327/*521աբ*: 328/*522աբ (չիք՝ Աստիոս: Յաւելեալ՝ 522ա «Վկյբ. սրբոցն վկայից Պատիլեա եւ Պօղոսի...Վաղենդեայ եւ Թէսբիայ»)*: 329/*522բ–4բ (չիք՝ Յակինթոս, Աստիոս, Մարկոս եւ Մոկիանոս: Փխ.՝ 522բ «Ծնունդ է Յովաննու Կարապետին»)*: 330/*524բ–5ա (չիք՝ Պրոկոպոս: Փխ.՝ 524բ «Վկյբ. Յակինթոսի», 525ա «Վկյբ. սրբոյն Աստիոս եպսին», 525ա «Մարկոս եւ Մոկիանոս... կատարեցան»)*: 331/*525ա–6բ (չիք՝ Հե վկայք: Փխ.՝ 525ա «Վկյբ. սրբոյն Պռոկոպոսի»)*: 332/*526բ–8բ*: 333/*528բ–30բ*: 334/*530բ–1բ*: 335/*531բ–2բ (չիք՝ Մարիամ Մագդաղենացի: Յաւելեալ՝ 531բ «Վկյբ. սրբոյն Պիրիգրիոյ»)*: 336/*532բ–3բ (յաւելեալ՝ 533ա «Տաւն է ս. մարգարէիցն եզեկիէլի եւ եզրի»)*: 337/*533բ–5ա*, 338/*535ա–9բ*: 339/*539բ–40բ*: 340/*540բ–1ա*: 341/*541ա–2ա (յաւելեալ՝ 542ա «Ձշտկ. է... սրբուհոյն Մակրինեայ»)*: 342/*542ա–3ա*: 343/*543աբ (յաւելեալ՝ 543բ «Վկյբ. սրբոյն Եւստաթէոսի Անկիւրացւոյն»)*: 344/*543բ–4բ*: 345/*544բ–6բ*: 346/*546բ–7բ (յաւելեալ՝ 547ա «Ձշտկ. է Մարիամու Մագդաղենացւոյ»)*: 347/*547բ–8բ*: 348/*548բ–9բ (չիք՝ կինդոս: Փխ.՝ 548բ «Վկյբ.... կուսին Քրիստոնեա», 549ա «Ձշտկ. ...Ոլիմպիայ»)*: 349/*549բ–50ա (չիք՝ Լուկինեայ: Յաւելեալ՝ 549բ «Ձշտկ. ...Եւպրակսիայ», 550ա «Ձշտկ. է սրբոյն Մարթայի՝ մօրն՝ Սիմէոնի»)*: 350/*550ա–1բ*: 351/*551բ–2բ*: 352/*552բ–3բ*: 353/*553բ–4բ*: 354/*554բ–5ա (չիք՝ Գրիգորիսեանցն եւ Պետրոսեանցն: Փխ.՝ 554բ «Վկյբ. ...Լուկիայ», 554բ «Վկյբ. Կենդիոսի քհյին»)*: 355/*555ա–7ա*: 256/*557բ–8բ*: 357/*559աբ*: 358/*560ա–1ա*: 359/*561ա–2ա*: 360/*562ա–3բ*: 361/*563բ–4բ*: 362/*364բ–7բ*: 363/*567բ–8բ (յաւելեալ՝ 568ա «Վկյբ. սրբոյն Մարիանոսի»)*: 364/*568բ–73ա (յաւելեալ՝ 568բ «Ձշտկ. ս. հայրապետացն մերոց Գրիգորիսեանց եւ Ներսէսեանց»)*: 365/*573ա–4ա (յաւելեալ՝ 573ա «Վկյբ. սրբոյն Անտոնինոսի»)*: 366/*չիք:*

Բ. [Հանելուկ Ներսիսի Շնորհալւոյ]

ա. *288բ էր մարգարէ՛ւ արդար բնութիւն...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

574ա Որոյ աղօթիւքն ողորմի Քրիստոս Աստուած ստացողի գրոցս՝ Յակոբին, *եւ եղբօր՝* Մարտիրոսին, *եւ հօրն՝* Ծատուրին, *եւ մօր՝* Սաւիկին, *եւ կենակցին իւրոյ՝* Մարգարտին, *եւ*

որդի՝ Սարգսին *եւ իւր կենակցին՝* Մարիամին, *եւ որդոյն՝* Կիրակոսին, Սուքիասին *եւ* Մովսէս, *եւ* Եթարին, Հուտումին *եւ* Սառումին, *եւ սուտանուն՝* Յովաննէս *իրիցուն եւ քարտուղարի. ամէն։*

Նոյն անունները կրկնւում են գրեթէ բոլոր վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 575բ (Բոլորգիր) Ես՝ Սիմոն *փծուն անուն, սուտ, անարի աբեղայ...[թ]վին ՌՃ եւ ԽԸ (1699) ելայ* Սուրբ Գեղարդայ, *որ եմ, որ եմ սնեալ ի դուռն սորին։*

2. 575բ (Նօտրգիր) Ես՝ Երեւանցի Հսպահանցի Մարգարի *որդի տէր* Երամիէս *եկի ի գեղս, որ է* Զագ, *եւ ի մեղաւոր անարժան ինչ մարդ, որ կարդայ, մէկ բերան Ողորմ[իւ] ասէք, Աստուած ձեզ [յ]իշէ. ամէն։*

Գրեցաւ թվին ՌՃՃէ (1708)—ումն յուլիսի Ի (20)—ում գրեցաւ։

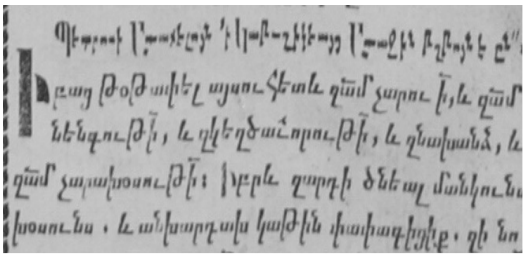
3. 574բ (Նօտրգիր) Յիշատակ է Այսմաւուրքս վերջին ըստացող գրոյս՝ Առակցի *պարոն* Այդինին, *ծնողացն՝* Այվազին *եւ* Եղիսփեթին, *յեղպորն՝* Գուտուրիկին, *կենակցին՝* Մարգարիտին *եւ* Թամամին, *որդուն՝* Այվազին, *մօրն՝* Ղզլարին, *դստերն՝* Հեղինարին, Մարդայինն, Անթառանին, *եւ ամենայն արեան զարմին, եւ* Շուշանին։ *Եւ եւս յիշատակ ի դուրն աստուածամուխ* Սուրբ Գեղարդին *անառիկ։ Ոչ ունէք դաւի կամ բանակռիւ չկայ. ես՝* Այդինս *իմ հալալ արթեանցն գնեցի, եւ իմ յոժար սրտովս եւս* Սուրբ *ուխտին* Գեղարդա։ *Ով ոք կարդայ կամ բան ասանայ լի բերան Աստուած ողորմի ասէ վերոգրեալ՝ պարոն* Այդին *եւ իւրայնոցն ամենայն յարեան զարմին. ամէն։ Դարձեալ ով ոք անաֆնի կամ սխալի զայս Այսմաւուր սուրբ գիրքս ի Գեղարդա հանել կամ ծախել կամենայ, մանն Յուդայէ առցէ եւ պատիժն կայենին կրէ, եւ վրէժխնդիրն* Սուրբ Գեղարդն լինի[ւ], *եւ ասեն հրեշտակ[ք] եւ մարդիւ. եղիցի, եղիցի. ամէն։ Գրեցաւ թվին ՌՃՁԵ (1736), Հուգդենբերի ժ (10), ի Ղաւս քաղաքի։*

Նոյն անունները յաճախակի կրկնւում են վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան ստորին լուսանցքներում (3ա, 5բ, 6բ եւ այլուր)։

ԳՐՁԱՓՈՐՁ 575բ «Յայսմ աւուր յիշատակ է անդամալուծին...» (կէս սիւնակ)։

1507
Յ Ա Յ Ս Մ Ա Ւ Ո Ւ Ր Ք
(խմբ. Մեռենց)

ԺԷ — XVI

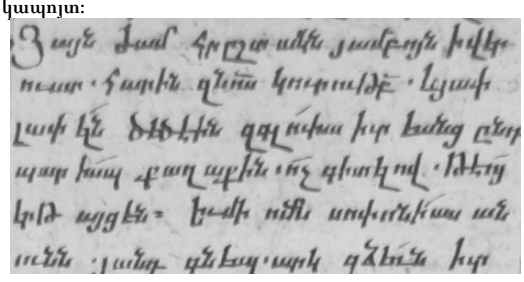

Նմուշ՝ 4ա

ԳՐԻՉ՝ Ազարիա երէց։ ՍՏԱՑՈՂ՝ Ազարիա երէց (գրիչը), Կարապետ երէց։

ԹԵՐԹ՝ 500+2 (կրկ. 3, 375)։ ՊՐԱԿ՝ Ա—ԽԲx12 (Ա 8, ԻԲ 14)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ, աւեւելեան։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 40,8x25։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր։ ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ սեւ կաշի (Ա), անզարդ սեւ կաշի (Բ), միջուկը՝ տախտակ (Ա), տպագիր Մաշտոցի թերթեր (Բ), աստառը՝ ծաղկադրոշմ կարմիր կտաւ (Ա), մասն տպագիր Մաշտոցի՝ էջ 9—16 «Կանոն հիմնարկութեան եկեղեցւոյ» (Բ)։

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ— Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 2ա։ Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոչնագիր (2ա)։ Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ։

Նմուշ՝ 10ա

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Մաշտոց (տպագիր)։ Ա(էջ 25—32)—Բ(էջ 73—80)։ Թուղթ, միասիւն։ Կարդալ՝ էջ 25—32 «Կանոն նաւակատեաց եկեղեցի օրհնելոյ», էջ 73—80 «Կանոն փրկչական պատկեր օրհնելոյ»։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից եւ վերջից պակասաւոր։ Լուսանցային մասերում խոնաւութեան հետեւեր, փոորիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր։ Կազմի կաշին՝ ճերմակած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքի կաշին կիսով չափ պատռուած եւ ընկած։ ԺԸ դ. վերջերին նորոգուած, տեղ—տեղ կարկատուած եւ վերակազմուած։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—2ա—500բ [Յայսմաւուրք (խմբ. Մեռենց]

Տե՛ս ձեռ. 1511, 1ա—607ա. *§ 1/2ա—3գ: 2/3գ—4ա: 3/4աբ: 4/4բ—5բ: 5/5բ—7բ: 6/7բ—9ա: 7/9ա—10բ: 8/10բ—3ա (յաւելեալ՝ 11ա «Վկյբ. սրբոյն Դոմեդեայ բժշկին»): 9/13աբ: 10/13բ—5ա: 11/15ա—6ա: 12/16ա—7ա: 13/17ա—8ա: 14/18աբ: 15/18բ—9բ: 16/19բ—20բ: 17/20բ—2բ: 18/22բ—3ա: 19/23ա—4բ: 20/24բ—5բ: 21/25բ—6բ (չիք՝ Փոտինա): 22/26բ—8ա: 23/28աբ: 24/28բ—30ա: 25/30աբ: 26/30բ—1բ: 27/31բ—2բ (յաւելեալ՝ 32ա»Վկյբ. Գ(3)—դասան մարտիրոսացն»): 28/32բ—4ա: 29/34ա—5բ: 30/35բ—6բ: 31/36բ—7բ (չիք՝ Մանուշակ, Ռոմիլոս, Եւդոքսիա, Դիոդոր եւ Դիդիմ: Յաւելեալ՝ 37ա «Յշտկ. վարուց սրբոյն Պաւղոսի եպսին»): 32/37բ—8բ (չիք՝ Պաւղոս եպս.: Յաւելեալ՝ 37բ «Վկյբ. սրբոյն Մանուշակայ», 38ա «Սուրբն Ռոմիլոս... գլխատեցաւ», 38ա «Վկյբ....Դիոդորայ եւ Դիդիմայ»): 33/38բ—9ա (չիք՝ Անտոն, «Յշտկ. սքանչելեացն որ եղեն յեկեղեցին Ջենոնի», Ստեփանոս քհյ.): 34/39ա—40բ (չիք՝ «Ով հարսն...»): 35/40բ—2ա: 36/42ա—3ա: 37/43ա—4բ: 38/44բ—5բ (չիք՝ Վարիպաս): 39/45բ—7ա: 40/47ա: 41/47ա—9ա: 42/49ա—50ա: 43/50աբ: 44/50բ—2ա: 45/52ա—3ա: 46/53աբ: 47/53բ—5ա: 48/55ա—6ա (չիք՝ «հանգեաւ... կայսրն Յունաց Մանուէլն»): 49/56բ—7ա (յաւելեալ՝ 57ա «Յշտկ. է սքանչելեացն որ եղեն յեկեղեցին Ջենոնոսի»): 50/57ա—8ա: 51/58ա—9ա: 52/59ա—61ա: 53/61աբ: 54/62աբ: 55/63աբ: 56/63բ—5բ: 57/65բ—6բ: 58/66բ—7բ: 59/67բ—8բ: 60/68բ—9բ (յաւելեալ՝ 69ա «Յշտկ. սքանչելեացն Աստուծոյ քհյ մի Ստեփանոս անուն»): 61/69բ—70բ: 62/70բ—1բ (յաւելեալ՝ 70բ «Վկյբ. սրբոյն Թէոդորոսի Աղէքսանդրացւոցն»): 63/71բ—2բ (չիք՝ «կատարեցան Ալփիոս...», Դոմնաս): 64/72բ—3ա: 65/73բ—4ա: 66/74ա—5ա (չիք՝ Դասիոս, Զոտիկոս եւ Գայիոս: Յաւելեալ՝ 74բ «աղաւթօղ ս. հայրն Անտոն», 75ա «Քհյ. մի Աղեքսանդրացի գնաց յանապատն»): 67/75աբ: 68/75բ—6բ: 69/76բ—7բ (չիք՝ Անդրոնիկոս: Յաւելեալ՝ 77ա «Վկյբ. Անդրիասի կրօնաւորին», 77ա «Տաւն է Ովսեայ մարգարէի»): 70/77բ—8բ: 71/78բ—9բ: 72/79բ—80բ: 73/80բ—2ա: 74/82ա—3ա: 75/83ա—4բ: 76/84բ—5ա: 77/85ա—6ա (յաւելեալ՝ 85բ «հանգեաւ... Յոհաննէս Հոսաւացին»): 78/86աբ: 79/87աբ: 80/87բ—8բ: 81/88բ—90ա: 82/90աբ: 83/90բ—4բ: 84/94բ—5ա: 85/95բ—7ա: 86/97աբ: 87/97բ—8բ: 88/98բ—9բ: 89/99բ—100բ: 90/100բ—4ա (յաւելեալ՝ 103բ—4ա «Ի սրբոյն Գրիգորի Նարեգացոյն Բան մաղթանաց առ Տէր Աստուած վասն սրբոց հրեշտակացն եւ հրեշտակապետացն. Ընդ Աստուածածին մաղթանաց»): 91/104աբ: 92/104բ—7ա: 93/107ա—8ա: 94/108աբ: 95/109ա—10բ: 96/110բ—1բ: 97/111բ—3ա: 98/112ա—4բ: 99/114բ—5բ: 100/115բ—9ա: 101/119ա—20բ: 102/120բ—1բ: 103/121բ—2բ: 104/122բ—3ա: 105/123ա—7ա: 106/124ա—9ա: 107/129ա—31բ: 108/131բ—3ա: 109/133ա—4ա: 110/134ա—5բ: 111/135բ—7ա: 112/136բ—8բ: 113/138բ—40բ: 114/140բ—1բ: 115/141բ—3բ: 116/143բ—4բ: 117/144բ—5բ: 118/145բ—7բ: 119/147բ—9բ: 120/149բ—51ա: 121/151ա: 122/151ա—4բ: 123/154բ—6ա: 124/156ա—7ա: 125/158ա—9բ: 126/159բ—61բ: 127/161բ—3բ: 128/163բ—6ա (չիք՝ Մարինոս): 129/166ա—8ա (յաւելեալ՝ 166բ «Վկյբ. սրբոյն Փիլիմոնի եւ Սպատղոնոսի եւ Արիաննոսի»): 130/168ա—9ա (չիք՝ Բագոս, Եւգինոս, Տիմոթէոս սրկ., Պաւղիքտոս): 131/169ա—70բ (սկ. «Ասէ սուրբն Գրիգոր ընդ հրեշտակն յորժամ առնուս զհոգի մարդոյն, ու՞ր տանիս»: Յաւելեալ՝ 170ա «Վկյբ. Բակոսի»): 132/170բ—1բ: 133/171բ—2բ: 134/172բ—4ա (չիք՝ Շուշան՝ դուստր Վարդանայ: Յաւելեալ՝ 173ա «Վկյբ. սրբոյն Յուլիանոսի բժշկին», 173բ «Վկյբ. սրբոյն Այիթալայ եւ Տափսոնի», 174ա «Յշտկ. Դանիէլի ճգնաւորի», 174ա «Յշտկ. ս. հայրն Պատապիոսի», 174ա «Մարիննս... հատին զգլուխ»): 135/174ա—6ա: 136/176ա—7բ (յաւելեալ՝ 177ա «Վկյբ. Եւգինոսի, Մակարիոսի եւ Տիմոթէոսի»): 137/177բ—9բ (յաւելեալ՝ 179ա «Յշտկ. սրբոյն Շուշանայ՝ դստեր... Վարդանայ»): 138/179բ—82բ: 139/182բ—4ա: 140/184ա—6ա: 141/186ա—7բ (չիք՝ «եպսն Ընկուզաց»: Յաւելեալ՝ «Յշտկ. ...Յովաննէս Գառնեցւոյն»): 142/187բ—9բ: 143/189բ—90բ: 144/190բ—4բ: 145/194բ—6բ: 146/197ա—8բ (չիք՝ Յուլիանոս բժիշկ, Սիւղիանոս, Ղուկաս սրկ., Մոկիմոն ընթերցող: Յաւելեալ՝ 197ա «Յշտկ. ...Ստեփաննոսի... տէր Յուսկայ Ուղտյն»): 147/198բ—200ա (չիք՝ Գրիգոր Խլաթեցի: Յաւելեալ՝ 199ա «Յշտկ. է հաւրն հաւատոյ Աբրայհամու»): 148/200ա—1ա: 149/201ա—5բ (յաւելեալ՝ 204ա «Յշտկ. սքանչելեացն, որ եղեւ ի Գետարգել Ս. Նշանէն»): 150/205բ—7ա (չիք՝ Յակոբ Ալփեան, Կուրտերիոս: 151/207ա—9ա: 152/209ա—10բ: 153/210բ—2ա (չիք՝ Սիմէոն Մերունի): 154/212ա—3ա (յաւելեալ՝ 212բ «կատարումն սրբոց աբղյիցն Սինէական եւ Ըռութայ լերինն»): 155/213ա—4բ: 156/214բ—5բ: 157/216ա—7բ (չիք՝ «Վկյբ. սրբոց աբղյիցն Սինէական եւ Ըռութայ լերինն»): 158/217բ—9ա (չիք՝ «Պատմութիւն Մինձրնու հաչին»): 159/219ա—20ա: 160/220ա—1բ: 161/221բ—4բ: 162/224բ—6ա (226ա «Իսկ Ֆոfr Կիւրեղն Աղէքսանդրացիին»): 163/226ա—7ա (յաւելեալ՝ 227ա «Յշտկ. է... Եւթէմիոսի քհյին»): 164/227ա—8բ (չիք՝ Եւթիմոս): 165/228բ—9բ: 166/229բ—31ա (յաւելեալ՝ 230բ «Վկյբ. սրբոյն Յակոբայ առաքելոյն»): 167/231ա—2ա: 168/232ա—3բ: 169/233բ—4բ: 170/234բ—5բ: 171/235բ—7ա: 172/237ա—8ա: 173/238աբ (յաւելեալ՝ 238բ «հանգեաւ... ճգնաւորն ի լերինն որ կոչի Սուբ», 238բ «Յշտկ. ...Յունանու մարգարէին»): 174/238բ—40ա: 175/240ա—1բ: 176/241բ—3ա (յաւելեալ՝ 242ա «Յշտկ. ս. հայրն Եւագրիոսի»): 177/243ա—4ա (յաւելեալ՝ 243բ «Տաւն է Աստպայ մարգարէին», 244ա «Տաւն է Նաթանայ մարգարէի»): 178/244ա—5ա (յաւելեալ՝ 245ա «Տաւն է եւ Մատաթիայ առաքելոյն»): 179/245ա—6ա: 180/246ա—7ա (յաւելեալ՝ 247ա «հանգեալ...Ներսէս ի վանս Գլաձորոյ»): 181/247ա—8ա (չիք՝ «Ներսէս ի վանս Գլաձորոյ»): 182/248ա—9ա (չիք՝ Նաթան մարգարէ: Յաւելեալ՝ 249ա «Վկյբ... Մարիամու եւ Մարդալի, եւ Լիկարոնի»): 183/249ա—50ա (յաւելեալ՝ 250ա «Տաւն է Փիլիպո առաքելոյն»): 184/250ա—1ա (չիք՝ Մարիամ եւ Մարթա, եւ Լիկարիոն: Փխ.՝ 250ա «Վկյբ. Վասայ», 250բ «Վկյբ. սրբոյն Ոնէսիմա»): 185/251ա—4ա (չիք՝ Աստուածատուր Մեծոփայ վանից): 186/254ա—5ա: 187/255ա—7ա: 188/257ա—8բ: 189/258բ—9բ (չիք՝ Ոնեսիմոս, Ասափ, Մատաթիա, Աւգսենտիոս: Փխ.՝*

258բ «Վկյբ. Ի՛ մարտիրոսացն», 259ա «Վկյբ. սրբոյն Յիմարայ»): 190/*259բ–60բ (չիք՝ Ի՛ մարտիրոսք)*: 191/*260բ–2ա*: 192/*262բ–3ա*: 193/*263ա–4ա*: 194/*264ա–5ա (յաւելեալ՝ «Արդօ ի Ներգով քաղաքն… հանգեաւ»)*: 195/*265ա–7ա*: 196/*267ա–8ա (յաւելեալ՝ 268ա «Յշտկ. է եւ վկյբ. Նոր վկային… Յոհաննէս անուն»)*: 197/*268ա–9բ*: 198/*269բ–70բ*: 199/*270բ–1բ*: 200/*271բ–3բ*: 201/*273բ–5ա*: 202/*275ա–6ա*: *202. ա/276ա–81բ («Նախանջին տարին ամիսս այս ԻԹ աւր դառնայ… Դու զնահապետացս կարդայ»)*: 203/*281բ–3ա*: 204/*283ա–4բ*: 205/*284բ–6ա*: 206/*286ա–8ա*: 207/*288ա–9ա*: 208/*289ա–90ա*: 209/*290ա–1ա (չիք՝ Յիմար)*: 210/*291ա–2ա*: 211/*292ա–3ա*: 212/*293ա–5ա (չիք՝ Սիղփիանոս: Յաւելեալ՝ 293բ «Յշտկ. է անդամալուծին»)*: 213/*295ա–6բ (յաւելեալ՝ 295բ «Յշտկ. է ս. հարն Սիղփիանոսի»)*: 214/*296բ–7բ*: 215/*297բ–8բ*: 216/*298բ–302ա (չիք՝ Սաբինոս, կոզմա եւ Դամիանոս: Փխ.՝ 298բ «Յշտկ. աքանչելի առն Գրիգորի պապին Հռոմայ – Այր ոմն կոմս էր ի Վրէնդիս քաղաքին»)*: 217/*302ա–3բ*: 218/*303բ–5ա (ունի՝ 304բ «Ով խոհեմ կառավար»)*: 219/*305–7բ*: 220/*307բ–9բ*: 221/*309բ–11ա*: 222/*311ա–3ա*: 223/*313ա–5բ*: 224/*315բ–9ա*: 225/*319ա–21բ*: 226/*321բ–4բ*: 227/*324բ–7ա*: 228/*327ա–9ա*: 229/*329ա–30բ*: 230/*30բ–2բ*: 231/*332բ–3բ*: 232/*333բ–5ա*: 233/*335ա–8ա*: 234/*338ա–9ա*: 235/*339ա–2ա*: 236/*342բ–4ա*: 237/*344բ–5բ (յաւելեալ՝ 345ա «Վկյբ. սրբոյն Բասիմոսի»)*: 238/*345բ–6բ (յաւելեալ՝ 346ա «Յշտկ. է զարմանալի իրաց, որ եղեւ յերկրի. եղբայր ոմն միայնակեաց»)*: 239/*346բ–8ա (չիք՝ «Պարտ է գիտել», Բասիմոս: Փխ.՝ 346բ «Վկյբ. սրբոյն Սաբայ ստրատելատ», 347ա «Յշտկ. է… Ղոռւսինոսի»)*: 240/*348ա–50ա (չիք՝ «Յշտկ. աքանչելեացն», Սաբա ստրատելատ)*: 241/*350ա–1ա*: 242/*351ա–3ա*: 243/*353ա–5ա (յաւելեալ՝ 353բ «Դէոսկորիդոս ի Զմիւռիա… սպաննաւ սրով», 353բ «Պատմութիւն Անողոքմ Պետրոսիանն»)*: 244/*355ա–6ա (յաւելեալ՝ 356ա «Վկյբ. սրբոյն Ակակիոսի»)*: 245/*356ա–7ա (չիք՝ «Վկյբ. Ի վկայիցն»)*: 246/*357ա–8ա*: 247/*358ա–9բ (չիք՝ Ռուսինոս, Գրիգոր պապ: Փխ.՝ 358ա «Վկյբ. սրբոյն Սաբինոսի», 358բ «Վկյբ. Աբդաւի եպսին»)*: 248/*359բ–61ա (յաւելեալ՝ 359բ «Յշտկ. վարուց սրբոյն Ագապիոսի»)*: 249/*361ա–2ա (յաւելեալ՝ 361բ «Անոյշ ի Թէսաղոնիկէ…կատարեցաւ»)*: 250/*362ա–3բ*: 251/*363բ–4բ (չիք՝ Ագապիոս, Անոյշ: Յաւելեալ՝ 363բ «Վկյբ. Նոր վկային Իսահակայ»)*: 252/*364բ–5բ (յաւելեալ՝ 365ա «Յշտկ. ումեմն ծերոյ… որ պարզամտութեամբ թերահաւատ էր ի հաղորդութիւն»)*: 253/*365բ–6բ (չիք՝ Ալփիոս)*: 254/*366բ–7ա*: 255/*367ա–8բ*: 256/*368բ–71ա*: 257/*371ա–3ա*: 258/*373ա–4ա (չիք՝ Գէորգ եւ Խոսրով, Նաթան, Հեղի, «Յշտկ. աքանչելեաց արձակման քհյին»: Փխ.՝ 373ա «Վարք եւ յշտկ. ս. հարւն Երասիմոսի», 374ա «Պատմեաց մեզ ոմն ի հարանցն, թէ. էր ի Թեսաղոնիկէ վանք մի»)*: 259/*374ա–5ա*: 260/*375ա–5գ*: 261/*375գ–6ա (չիք՝ «Ժողովն ի Մանձկերտ»: Յաւելեալ՝ 375բ «Յշտկ. է հօրն Ամոնի», 375բ «Հայրն Ապաւուր ունէր միաբան ԺԸ»)*: 262/*376ա–7բ (չիք՝ Պեղիգեա: Յաւելեալ՝ 376բ «Յշտկ. կատարելոցն ի պարսից յաստրիս»)*: 263/*377բ–8բ (չիք՝ «Յշտկ. կատարելոցն ի պարսից յաստրիս»: Փխ.՝ 377բ «Վարք սրբուհոյն Պեղիգեայ», 377բ «Վարք եւ յշտկ. Ձ եւ կ կուսանացն յԱնտիոք, 378ա «Ծեր ոմն կարի ճգնաւոր աղաւթէր յանապատն»)*: 264/*378բ–80ա*: 265/*380ա–4ա (յաւելեալ՝ 381ա «Վկյբ. սրբոյն Գէորգեայ եւ Խոսրովու», 381բ «Ի սմին աւուր Համբարձումն է: Մեծի Եւսեբայ պատմագրի ասացեալ ի Համբարձումն… – Վայելուչ է մեզ ճառել»)*: 266/*384ա–5ա (չիք՝ Գալիանոս, «Համբարձումն է»: Յաւելեալ՝ 385ա «Յշտկ. աքանչելեաց արձակման քհյին»)*: 267/*385ա–6բ (չիք՝ Յուստինոս փիլիսոփայ)*: 268/*386բ–7բ*: 269/*387բ–9ա*: 270/*389ա–90բ*: 271/*390բ–1բ*: 272/*391բ–2ա*: 273/*392ա–3ա (չիք՝ «Յշտկ. …մանկանցն Բեդղահեմի»: Յաւելեալ՝ 392բ «Վկյբ. սրբուհոյն Անտոնինեայ»)*: 274/*393աբ (չիք՝ Քրիստափոր Շանագլուխ»: Փխ.՝ 393ա «Յշտկ. ս. մանկանցն Բեդղահէմի»)*: 275/*393բ–4բ (չիք՝ Եսայի մարգարէ: Յաւելեալ՝ 394ա «Վկյբ. սրբոյն Մովկիմայ»)*: 276/*394բ–6ա*: 277/*396ա–7ա*: 278/*397ա–8ա (չիք՝ Միւռոս, Պօլինեա: Յաւելեալ՝ 398ա «Վկյբ. սրբուհւոյն Միւռոպի»)*: 279/*398ա–9ա (յաւելեալ՝ «կատարեցան… Պօլիևնէ, Իրակլիոս եւ Բենդեդիմոս»)*: 280/*399ա–400ա*: 281/*400ա–1ա (յաւելեալ՝ 401ա «Յշտկ. է աքանչելեացն, որ եղեւ յերկրի ի Ձ եւ ի ԿԴ»: 401ա «Դարձեալ ի Ձ եւ ի ԿՉ ամին»)*: 282/*401ա–2ա (յաւելեալ՝ 402ա «Տաւն է եսայեայ մարգարէին»)*: 283/*402ա–3ա (յաւելեալ՝ 403ա «Ի յերկերիւր թվականին Հայոց շինեաց Ջաֆար ամիրայն զՊաղտատ»)*: 284/*403ա–4բ*: 285/*404բ–5ա (յաւելեալ՝ 405ա «Ի մարդանալոյն Քրիստոսի Ջ եւ Ի (1271) ամին երեւեցաւ կին մի ի Կիւլիկէ»)*: 286/*495ա–7բ*: 287/*407բ–9ա*: 288/*409աբ*: 289/*410ա–1ա*: 290/*411ա–2բ (յաւելեալ՝ 412ա «Յովաննէս Զըմըշկիկն… հայ էր ազգաւ»)*: 291/*412բ–3ա*: 292/*413ա–4բ (չիք՝ Մարկիանոս: Յաւելեալ՝ 414ա «Վկյբ. սրբոյն Տիմոթէոսի»)*: 293/*414բ–6ա*: 294/*416աբ*: 295/*416բ–7բ*: 296/*417բ–8բ (չիք՝ Յասոն եւ Սոսիպատրոս: Յաւելեալ՝ 418բ «Վկյբ. սրբոյն Դորոթէոդոսի եպսին»)*: 297/*418բ–9բ (յաւելեալ՝ 419ա «Վկյբ. Աստիոսի»)*: 298/*419բ–20բ (չիք՝ Նիկիոյ ս. ժողով)*: 299/*420բ–1ա*: 300/*421ա–2ա*: 301/*422աբ*: 302/*422բ–4բ*: 303/*424բ–5բ*: 304/*425բ–6ա (յաւելեալ՝ 426ա «Վկյբ. սրբոյն Ակակիոսի»)*: 305/*426ա–7ա (չիք՝ Ակակիոս: Յաւելեալ՝ 426բ «Վկյբ. Եւստաթէոսի»)*: 306/*427ա–8ա*: 307/*428աբ (չիք՝ Անտոնինեա: Յաւելեալ՝ 428ա «Վկյբ.… Ակիւտինեայ»)*: 308/*428բ–9բ (չիք՝ Եւստաքէոս, Ակիւտինայ: Փխ.՝ 428բ «Վկյբ. սրբոյն Քրիստափորի Շանագլխոյ»)*: 309/*429բ–30ա*: 310/*430ա–1բ*: 311/*431բ–3ա*: 312/*433ա–4ա*: 313/*434ա–5ա*: 314/*435աբ (յաւելեալ՝ 435բ «Մարկոս եւ Մոկիանոս… կատարեցան»)*: 315/*435բ–7ա*: 316/*437աբ*: 317/*437բ–9ա*: 318/*439ա–40ա*: 319/*440ա–1ա*: 320/*441աբ*: 321/*442աբ*: 322/*442բ–3ա*: 323/*443ա–5ա*: 324/*445ա–6բ*: 325/*446բ–7բ*: 326/*447բ–8բ*: 327/*448բ–9ա*: 328/*449բ–50 (յաւելեալ՝ 449բ «Վկյբ. սրբոցն Պապիլայ եւ Պատրոսի… Վաղենտիայ եւ Թէիսբիայ»)*: 329/*450աբ (չիք՝ Աստիոս, Մարկոս եւ Մոկիանոս: Յաւելեալ՝ 450բ «Վկյբ. սրբոյն Եւստաթէոսի Անկիւրացւոյն», 450բ «Յշտկ. է…*

սրբուհւոյն Մակրինայ»)։ 330/*450բ–1բ (չիք՝ Պրոկոպոս։ Փխ.՝ 450բ «Վկյբ. Սուրբիոնի, 451ա «Վկյբ. սրբոյն Պռոկղի», 451ա «Վկյբ. սրբոցն Պերիգրինոյ եւ Ղուկիանու, Պռոմպիոյ, Եսիւխիոյ, Պապիլոյ, Սատորնիլոյ եւ Գերմանոսի»)։* 331/*451բ–2բ (չիք՝ Եւ վկայք։ Փխ.՝ 451բ «Վկյբ. սրբոյն Պռոկոպոսի»)։* 332/*452բ–4բ։* 333/*454բ–5ա (չիք՝ Մելքիսէթ եւ Կարապետ)։* 334/*455ա–6բ։* 335/*456բ–8ա (չիք՝ Սրապիոն, Մարիամ Մագդաղենացի։ Փխ.՝ 456բ «Տուն է ծննդեան Յովհաննու Կարապետին»)։* 336/*458ա–9ա (յաւելեալ՝ 458բ «Վկյբ. Եւ վկայիցն»)։* 337/*459ա–60ա։* 338/*460ա–3ա։* 339/*463բ–4ա։* 340/*464ա–5ա (յաւելեալ՝ 464բ «Յշտկ. է Մարիամու Մագդաղենացւոյն»)։* 341/*465ա–6ա։* 342/*466աբ։* 343/*466բ–7բ (յաւելեալ՝ 467ա «Յշտկ. ...Ոլինպիայ», 476ա «Յշտկ. է... Մարթայի՝ մաւրն Սիմէոնի»)։* 344/*467բ–8ա (յաւելեալ՝ 468ա «Յշտկ. ...[ե]պրակսեայ»)։* 345/*468ա–9բ։* 346/*469բ–70բ(յաւելեալ՝ 479բ «Յշտկ. սրբոյն Ապողինոսի»)։* 347/*470բ–1բ։* 348/*471բ–2ա (չիք՝ Կինդոս։ Փխ.՝ 471բ «Վկյբ. սրբուհոյ կուսին Քրիստոնեայ»)։* 349/*472աբ։* 350/*472բ–3բ։* 351/*473բ–5ա(յաւելեալ՝ 474ա «Յշտկ. սրբոյն Ապողինիոսի»)։* 352/*474բ–5ա։* 353/*475ա–6ա։* 354/*476աբ (չիք՝ Գրիգորիսեանցն եւ Պետրոսեանցն։ Փխ.՝ 476ա «Վկյբ. սրբոյ կուսին Լուկիայ», 476ա «Վկյբ. Կենդանիոս քհին»)։* 355/*476բ–8ա։* 356/*478բ–9բ։* 357/*479բ–80բ։* 358/*480բ–1բ։* 359/*481բ–2ա։* 360/*482ա–3բ։* 361/*483բ–4բ։* 362/*484բ–6բ։* 363/*486բ–7բ(յաւելեալ՝ 487բ «Վկյբ. Մարինոսի ծերոյն»)։* 364/*487բ–9ա (չիք՝ Անտոնինոս, Մարինոս։ Փխ.՝ 487բ «Յշտկ. ս. հայրապետացն մերոց Գրիգորիսեանցն եւ Ներսիսեանցն»)։* 365/*489ա–90ա (յաւելեալ՝ 489ա «Վկյբ. սրբոյն Անտոնինոսի»)։* 366/*490բ–500բ (Թերի, վրջ. «եւ թագաւորն խորհ///»)։ Սկզբում ունի ցանկ՝ 1ա (Թերի՝ Ահկի ԻԲ եւ Ապրիլի ԻԹ – Մարերի ԻԳ եւ Մայիսի ԻԹ)։*

Բ. [Հանելուկք Ներսիսի Շնորհալւոյ]

ա. *276ա Հիւրասէր ծեր նազելի...*

բ. *277բ Որպէս գգառն էր անմեղուկ...*

գ. *278ա Կարդայ եւ գիտ զառաքինին...*

դ. *279ա Գաւէմարտն ճակատուն...*

ե. *280բ Արեգական նման իշխան...*

զ. *326ա Կայր թագաւոր մի աղքատիկ...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

4բ...ողորմեայ ստացողի գրոցս՝ Ազարիայ *երիցին, հաւրն՝* Կարապետին, *եւ* Հերիմնազին, Միայվարին. *ամէն։*

7բ Որ ողորմի ստացողի գրոցս՝ Կարապետ *երիցին,* Հերիմնազին, Մինայվարին, Ազարիայ *սուտանուն գրչիս։*

9ա Որ ողորմի ստացողի գրոցս՝ Կարապետ *երեցին, եւ մեղապարտ* Ազարին, Հերիմնազին, Մինայվարին, Թառանին, Մելքումին, Դաւթին, Քասում. *ամէն։*

10բ Որ ողորմի ստացողի գրոցս՝ Ազարիա *երիցուն, հաւրն՝* Կարապետին, Հ[ե]րիմնազին, Մինայվարին, Թովխծամին, Թառանին, Դաւթին։

16ա...մանաւանդ ստացողի գրոցս՝ Կարապետ *երիցուն, եւ իւր որդւոյն՝* Ազարին, Միսրոբին, Մինիվարին, Թառանին, Դաւթին. *ամէն։*

90բ...ողորմի ստացողի գրոցս՝ Ազարիա *իրիցին, հաւրն՝* Կարապետին, *մաւրն* Հ[ե]րիմնազին, Զանում, Մելքումին։

210բ Որ ողորմի ստացողի գրոցս՝ Ազարիայ *իրիցին, հաւրն՝* Կարապետին, *մաւրն՝* Հ[ե]րիմնազին, Մինայվարին, Թառանին, Քասբարին, Դաւթին. *ամէն։*

284բ ...ողողրմի Քրիստոս ստացողի՝ Ազարիա *իրիցին, եւ հաւրն՝* Կարապետին, *եւ մաւրն՝* Հ[ե]րիմնազին, *եւ որդի՝* Մելքումին, Մինասին, Դաւթին. *ամէն։*

292ա Որ [ող]որմի ստացողի գրոցս՝ Ազարիա *երիցին, եւ հաւրն՝* Կարապետին, *եւ մաւրն՝* Հ[ե]րիմնազին. Թառանին, Պաղտասարին. *ամէն։*

409ա ...ողորմի ստացողի գրոցս՝ Ազարիայ *իրիցին, հաւրն՝* Կարապետին, Թառանին, Մինայվարին, Մարգարին, Դաւթին. *ամէն։*

472ա Ռվ պատուական քահանայք, մի՛ մեղադրիլ, աւրինակէն Դ (4) դեռն պակաս էր։ Գնացի մէկ աւրինակ բերի՝ լաւ չէր. այստեղէս տէնն գիրեցի։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 9ա (Ժէ դ., բոլորգիր) Ըստացօղի գրոյս՝ Սաւոսին, Յարութեան, Եղազարին, Տէրոնականին, Նազունխանին, Օվանէսին, Գուլզատին, Աղամաթին, Համազին, Գուլապարին, Աղայզատին, Յ*Աբրահելին (Նման՝ 5բ, 9բ և այլուր)։*

Նոյն անուններըը կրկնւում են վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան՝ ստորին եւ եզրային լուսանցքներում։

2. 245ա (Ժէ դ., նօտրգիր) Խաչիկին, *եւ ծնողացն՝* Թաթէոսին, Անայխանին, *եւ կողակ]ցին՝* Մարիամին, *եւ քահանայ՝ տէր* Անանիին, *եւ եղբարցն՝* Գալուստին, Պետրոսին, *եւ որդոցն՝* էլիեազին, Կօզալին, Նազլուխանին *(Նման՝ 53բ, 243ա և այլուր)։*

247ա Խաչիկին, *եւ ծնողացն՝* Թաթէոսին, Անայխանին, *եղբարցն՝* Գալուստին, Ասլանին, Պետրոսին, *եւ կողակցուն՝* Մարիամին, *որդոցն՝* էլիեազին, Կօզալին։

332ա Խաչիկին, Յարութիւնին, *ծնողացն՝* Թաթէոսին, *եղբարցն՝* Գալուստին, Ասլանին, Պետրոսին, *կողակցին՝* Մարիամին, *որդոյն՝* Էլիեազին, *դստերացն՝* Կօզալին, Եփրոյսինին... *(և այլուր)*

Նոյն անունները կրկնւում են վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան՝ ստորին լուսանցքներում:

3. 75ա (ԺԷ դ., նօտրգիր) Յարութիւն[ին], *ծնողացն՝* Մուրատին, Սանդուխտին, *եղբա[յ]ր՝* Թաթոսին, *քոյր՝* Մարիամին, Գարեանին *(և այլուր):*

273բ Յարութիւնին, *եւ ծնողացն՝* Մուրատին, Սանդուխտին, *եւ եղբա[յ]րն՝* Թաթոսին, *եւ կողակցին՝* Յուլիդայիին, *եւ քուրն՝* Մարիամին, *ամենայն (և այլուր):*

Նոյն անունները կրկնւում են նաեւ այլ վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան՝ ստորին լուսանցքներում:

4. 1բ (նօտրգիր) Մեք Թուխուռուց *քահանայքս՝ տէր* Բարսեղս, *տէր* Ազարեայս, *տէր* Պաղտասարս, *տէր* Կիրակոսս, *քանխուտէքս, տանուտէր* Կիրակոսս, Իվազս, Թանկրիվերմիշս, *գեղիս մեծս եւ փոքրս գեղացակ[ա]ն վախմ արիք* Սուրբ Սարգիս *եկեղեցուն: Ով ոք այսուհետեւ տայ ոչ կամ յակառակի, կամ ինքն ուտէ, ձԺ եւ ութ հայրապետացն նզովեալ լինի, ամենայն սրբոց կապեալ եւ նզովեալ լինի, Յուդայի եւ ընդ խաչահանվանցն մասնակից լինի, Քրիստոս ի դատաստանին լսել տացէ, թէ. երթայք յինէն, անիձեալք, հուրն յաւիտենական, եւ այլն: Գրեցաւ թուին ՌՃԿ եւ Զ(1717)–ին, ապրելի ամսոյն Ժ եւ Թ (19)–ն, Ծաղկազարդի օրն: Ես՝ Դաթեւացի Պօղոս վարդապետս գրեցի. զոր ինչ գրեցի՝ այնպէս լինի. ամէն:*

5. 1բ Ես՝ Սուրբ էջմիածնա *նախրակ* Մանուէլ *վարդապետս կրկին այս բանս տեսայ, զայս վերոյգրեալս հաստատեցի եւ կընքեցի: Այսուհետեւ այս բարի բանիս հակառակ լինօղն՝ Աստուծոյ եւ ամենայ[ն] սրբոյց նզովեալ լից[ի], մասն Յուդէ առցէ. հաստատօղն՝ օրհնեալ լինի Աստուծոյ. ամէն: Թվին ՌՃԿԹ (1720), ապրելի Ը (8)–ին:*

6. 1բ (նօտրգիր) Միրմէզին *տղեն* Սպայհան *որ կալաւ, թիվն ՌՃՀԱ(1722) էր:* Թուխուռնոց *մարդն որ* Սպայհան *մնաց, կե մարդ էր: Ես՝ տէր* Կ[ի]րակոս *ԺԱ դարի էրէց ի:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 1բ Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ Մանվէլ *վարդապետ. Ռճ[ԾԱՀ] (1702):*

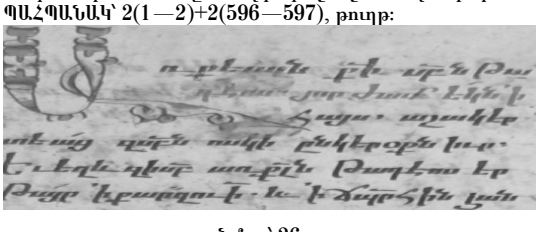
ԳՐՉԱՓՈՐՉ 19ա Գնացք ծաղկազարդին գիշերն դու ձև ասելով փայլակ նայ ձև կայ, հակումն է ասելով, ով ասել, բարձր արարէք: 19բ ասաց անզգամ ձայն երկնից ի սրտի իւրեանց գնալ ասելով

1508
Յ Ա Յ Ս Մ Ա Ւ Ո Ւ Ր Ք
(խմբ. Ծեռենց)

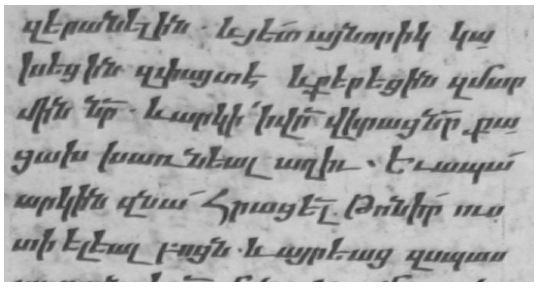
ԺԷ–XVII

ԳՐԻՉ՝ Մկրտիչ (3ա—301բ), Աթանաս երէց (302ա—594բ): Ստացող՝ Զաքարիա, Ազարիա, Շահում տատ:

ԹԵՐԹ՝ 597—4 (տե՛ս Պահպանակ)+1 (կրկ. 261) — 3 (թռիչք՝ 199, 215, 319): ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺԲ12 (Ա, ԻԴ, ԻԷ 11, ԻԶ չիմ, Ծ 16)+1Բ2 (գրչից, պրականիշի տեղում՝ 594ա «Աւտահոյ թուց՝ Բ օղ ըստ յորելենին»): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, աւեւելեան (տարբեր՝ 518—597): ՄԵՂՈՒԹԻՒՆ՝ 39,5Բ25: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (տարբեր): ՏՈՂ՝ 38: Կազմ՝ դրշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ծաղկադրշմ շերտազարդ կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2(1—2)+2(596—597), թուղթ:

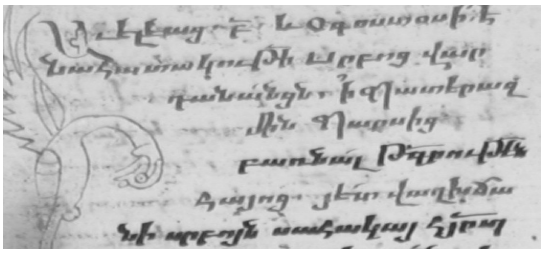

Նմուշ՝ 26ա

Նմուշ՝ 278ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 3ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 376ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, խաչ, տաճար: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, նարնջագոյն:

Նմուշ՝ 577ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար, միջից պակասաւոր, լուսանցային մասերում խոնաւութեան հետեւեր, զանազան բծեր, մեծ ու փոքր պատռուածքներ, այրուածքներ (577—580), ցեցակեր: Կազմի կաշին՝ ճեղռուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքը մի քանի տեղից՝ ճաքած, դոնակն ու կապիչները՝ ընկած:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

–3ա–594բ [Յայսմաւուրք (խմբ. Ծերենց)]

Տե՛ս նեռ. 1511, 1ա—607ա. § 1/*3ա–5ա:* 2/*5ա–6ա:* 3/*6–7ա:* 4/*7ա–8ա:* 5/*8ա–10:* 6/*10բ–2ա:* 7/*12ա–3բ:* 8/*13բ–6բ:* 9/*16բ–7բ:* 10/*17բ–9բ:* 11/*19ա–20ա:* 12/*20ա–1բ:* 13/*21բ–2ա:* 14/*22ա–3ա:* 15/*23ա–4բ:* 16/*24բ–5բ:* 17/*25բ–8ա:* 18/*28ա–9ա:* 19/*29ա–31ա:* 20/*31աբ:* 21/*31բ–3բ:* 22/*33բ–5բ:* 23/*35բ–6ա:* 24/*36ա–7բ:* 25/*37բ–9ա:* 26/*39ա–40ա:* 27/*40ա–1ա (յաւելեալ՝ 40բ «Վկյբ. ԳԺ–ն մարտիրոսացն»):* 28/*41ա–3ա:* 29/*43ա–5ա:* 30/*45ա–6բ:* 31/*46բ–8ա (չիք՝ Մանուշակ, Ռոմիլոս, Եւդոքսիա, Դիոգոր եւ Դիդիմ: Յաւելեալ՝ 47ա «Յշտկ. վարուց սրբոյն Պօղոսի»):* 32/*48ա–9ա (չիք՝ Պաւղոս եպս: Յաւելեալ՝ 48ա «Վկյբ. սրբոյն Մանուշակայ», 48ա «Ռոմիլոս... գլխատեցաւ», 48բ «Վկյբ. սրբոյն Դիոդորայ եւ Դիդիմայ»):* 33/*49ա–50ա (չիք՝ Անտոն, «Յշտկ. սքանչելեացն, որ եղեն յեկեղեցին Ջենոնի», Ստեփաննոս քհյ):* 34/*50ա–2ա (չիք՝ «Ով հարսն»):* 35/*52ա–3բ:* 36/*53բ–5ա:* 37/*55ա–7ա:* 38/*57ա–8ա:* 39/*58բ–60ա:* 40/*60բ:* 41/*60բ–2բ:* 42/*62բ–3բ:* 43/*63բ–4բ (յաւելեալ՝ 64բ «Տօն է Գէորգեա զօրավարին»):* 44/*64բ–6ա:* 45/*66ա–7բ:* 46/*67բ–8բ:* 47/*68բ–70ա:* 48/*70ա–2ա:* 49/*72ա–3ա (յաւելեալ՝ 72բ «Յշտկ. է սքանչելեացն որ եղեն յեկեղեցին Ջենոնոսի»):* 50/*73ա–4ա:* 51/*74ա–5բ:* 52/*75բ–7բ:* 53/*77բ–9ա:* 54/*79ա–80ա:* 55/*80ա–1բ:* 56/*81բ–3բ:* 57/*83բ–5բ:* 58/*85բ–6բ:* 59/*86բ–7բ:* 60/*88ա–9բ (յաւելեալ՝ 88բ «Յշտկ. սքանչելեացն Աստուծոյ. քհյ մի Ստեփաննոս անուն»):* 61/*89բ–90բ:* 62/*90բ–2ա (յաւելեալ՝ 91ա «Վկյբ. Թէոդորոսի Աղէքսանդրացւոյն»):* 63/*92ա–3բ:* 64/*93բ–4բ:* 65/*94բ–5բ:* 66/*95բ–6բ (յաւելեալ՝ 96ա «Ալօթէր հայրն Անտոն», 96բ «Քհյ. մի Աղէքսանդրացի գնաց յանապատն»):* 67/*96բ–7բ:* 68/*97բ–9ա:* 69/*99աբ (չիք՝ Անդրոնիկոս: Յաւելեալ՝ 99բ «Յշտկ. սրբոյն Անդրիասի կրօնաւորի», 99բ «Տօն է Ովսեայ մարգարէին»):* 70/*99բ–101ա:* 71/*101ա–2ա:* 72/*102ա–3բ:* 73/*103բ–5բ:* 74/*105բ–6բ:* 75/*106բ–8բ:* 76/*108բ–9բ:* 77/*109բ–10ա:* 78/*110ա–1ա:* 79/*111ա–2ա:* 80/*112ա–3բ (չիք՝ «եւ արդ»):* 81/*113բ–4բ:* 82/*115ա–6ա:* 83/*116ա–20բ:* 84/*120բ–1ա:* 85/*121ա–3բ:* 86/*123բ–4ա:* 87/*124ա–5բ:* 88/*125բ–7ա:* 89/*127ա–8ա:* 90/*128ա–32ա:* 91/*132ա–3ա:* 92/*133ա–5բ:* 93/*136ա–7ա:* 94/*137ա–8ա:* 95/*138ա–40ա:* 96/*140ա–1ա (յաւելեալ՝ 140բ «Կատարեցաւ... Դոմետիանոս»):* 97/*141ա–2բ:* 98/*142բ–4բ:* 99/*144բ–5բ:* 100/*145բ–9բ:* 101/*149բ–51բ:* 102/*151բ–2ա:* 103/*152բ–3բ:* 104/*103բ–4բ:* 105/*152բ–8բ:* 106/*159ա–60բ:* 107/*161ա–3բ:* 108/*163բ–5բ:* 109/*165բ–6բ:* 110/*166բ–8ա:* 111/*168ա–9ա:* 112/*169բ–71բ:* 113/*171բ–3բ:* 114/*173բ–4բ:* 115/*174բ–6բ:* 116/*176բ–7բ:* 117/*177բ–9ա (յաւելեալ՝ 179ա «սպանին... այլ եւս Բ աբղ...զՊետրոս եւ յԱթանաս»):* 118/*179ա–81ա:* 119/*181ա–3ա:* 120/*183ա–4բ:* 121/*185ա:* 122/*185ա–8ա:* 123/*188ա–90ա:* 124/*190ա–2ա:* 125/*192ա–3բ:* 126/*193բ–5բ:* 127/*195բ–7բ:* 128/*198ա–201ա (չիք՝ Մարինոս):* 129/*201ա–3ա:* 130/*203բ–4բ, (չիք՝ Բագոս, Եւգինոս, Տիմոթէոս եւ Պաւղիքատոս):* 131/*204բ–6ա (սկ. «Ասէ սուրբն Գրիգոր ընդ հրեշտակին Աստուծոյ. Յորժամ առնուս գհոգի մարդոյն, ուր տանիս»: Յաւելեալ՝ 205բ «Վկյբ. սրբոյն Բագոսի»):* 132/*206ա–7ա:* 133/*207ա–8ա:* 134/*208ա–9ա (չիք՝ «Շուշան դուստր Վարդանայ»: Յաւելեալ՝ 208բ «Վկյբ. սրբոյն Յու[լ]իանոսի բժշկին»):* 135/*209ա–11ա:* 136/*211ա–2բ:* 137/*212բ–4բ:* 138/*214բ–8բ:* 139/*218բ–20բ:* 140/*220բ–2բ:* 141/*222բ–4ա (չիք՝ եպսն Ընկուզաց: Յաւելեալ՝ 223ա «Յշտկ. ... Յովանէս Գառնեցոյ»):* 142/*224ա–6ա:* 143/*226ա–7բ:* 144/*227բ–31բ:* 145/*231բ–4ա:* 146/*234ա–6բ (չիք՝ Յուլիանոս բժիշկ: Յաւելեալ՝ 234ա «Յշտկ. վարուց սրբոյն Ստեփանոսի... Յուսկայ Ոդոյն»):* 147/*236բ–7բ (չիք՝ Գրիգոր Խլաթեցի: Յաւելեալ՝ 236բ «Յշտկ. ...հօրն Աբրահամու»):* 148/*237բ–8բ:* 149/*238բ–43բ (յաւելեալ՝ 242ա «Յշտկ. է սքանչելեացն որ եղեւ ի Գետարգել Ս. Նշանէն»):* 150/*243բ–5ա (չիք՝ Յակոբ Ալփեան, Կուրտերիոս):* 151/*245ա–7ա:* 152/*247ա–8բ:* 153/*248բ–50բ (յաւելեալ՝ 248բ «Վկյբ. Յակոբայ առաքելոյն», 249ա «Վկյբ. սրբոյն Կու[ր]տէրիոսի քհյին»):* 154/*250բ–2բ (յաւելեալ՝ 251ա «Վկյբ. սրբոց աբղւիցն Սիմէական Ռուսթայ լերինն):* 155/*252ա–3բ:* 156/*253բ–4բ:* 157/*255ա–6բ (չիք՝.Վկյբ. սրբոց աբղւիցն Սինէական եւ Հռուֆայ լերինն», Բասիլիոս):* 158/*256բ–8ա (չիք՝ «Պատմութիւն Միծբռնու խաչին»):* 159/*258ա–9ա:* 160/*259ա–61ա:* 161/*261ա–3ա:* 162/*263ա–5ա (264բ «Իսկ Փոր Աղէքսանդրացի Կիւրեղն»):* 163/*265ա–6ա (յաւելեալ՝ 265բ «Յշտկ. է... Եւթիմիոսի քհյին»):* 164/*266ա–7բ (չիք՝ Եւթիմոս):* 165/*267բ–8բ:* 166/*268բ–70ա (յաւելեալ՝ 270ա «Վկյբ. սրբոյն Յակոբայ առաքելոյն», 270ա «Վկյբ. սրբոյն Կու[ր]տերիոսի քհյին»):* 167/*270ա–1բ:* 168/*271բ–3բ:* 169/*273բ–4բ:* 170/*274բ–6ա:* 171/*276ա–7ա:* 172/*277բ–8ա:* 173/*278բ–9ա (Թէոփիլայ փխ. Թէոդուլայ: Յաւելեալ՝ 279ա «Կատարումն... Օհսենտիոսի ի լերինն որ կոչի Սուր», 279ա «Յշտկ. է սրբոյն Յունանու մարգարէին»):* 174/*279ա–81ա:* 175/*281ա–2ա:* 176/*282ա–4ա (յաւելեալ՝ 283ա «Յշտկ. ս. հօրն Եւագրոսի»):* 177/*284ա–5բ (յաւելեալ՝ 285ա «Տօն է Ասափայ մարգարէին», 285ա «Տօն է Նաթան մարգարէի»):* 178/*285բ–6բ (յաւելեալ՝ 286բ «Տօն է Մատաթիայ առաքելոյն»):* 179/*286բ–8ա:* 180/*288ա–9ա (յաւե-*

լեալ՝ 289ա «Հանգեաւ... Ներսէս ի վանս Գլաձորայ»): 181/*289աբ (թերի՝ Անդրոնիկոս, վրջ. «Ասէ Աթանասիայ. Աղօթիւք սուրբ///», չիք՝ «Ներսէս ի վանսն Գլաձորոյ»)*: 182/*290աբ (չիք՝ Աբրահամ եպս., Նաթան, թերի՝ Պարթենիոս, սկ. «///մի վէրս ունէր ի մարմինն»: Յաւելեալ՝ 290ա «կատարեցաւ... Տրիփոնոս», 290ա «Վկյբ.... Մարիամու եւ Մարթայի, եւ Լիկարիոնի»)*: 183/*290բ–1բ (յաւելեալ՝ 291բ «Տօն է Փիլիպոսի առաքելոյն», 291բ «զԲենեւեաննդ... հատին գգլուխ»)*: 184/*291բ–2բ (չիք՝ Մարիամ եւ Մարթա, Լիկարիոն: Փխ.՝ 291ա «Վկյբ. Վաասայ եպսին», 292ա «Վկյբ. սրբոյն Ոնեսիմեա»)*: 185/*292բ–5բ (չիք՝ Աստուածատուր Մեծոփայ վանից)*: 186/*295բ–7ա*: 187/*297ա–99ա*: 188/*299ա–301բ (թերի, վրջ. «որպէս եւ կապեալն էր, եւ լսէն մա///»)*: 189–196/*չիք (թափուած)*: 197/*302ա–3ա (չիք՝ Պեռապատուեա, թերի՝ Աւագ նոր վկայ, սկ. «///ժամանակս ընտեաց եւ ընկալաւ»)*: 198/*303բ–5ա*: 199/*305ա–6բ*: 200/*306բ–9ա*: 201/*309ա–11ա*: 202/*311ա–2բ*: *202. ա/312բ–20ա («Նահանջի ամին ամիսս այս Իթ օր լինի. դու զնահապետացն կարդայ, որ ուղիղ գայ»)*: 203/*320բ–2ա*: 204/*322ա–4ա (չիք՝ Ամովս)*: 205/*324ա–5բ*: 206/*326ա–8բ*: 207/*328բ–30ա*: 208/*330ա–1ա*: 209/*331բ–2բ (չիք՝ Յիմար)*: 210/*332բ–4ա*: 211/*334ա–5բ*: 212/*335բ–8բ (չիք՝ Սիղւիանոս: Յաւելեալ՝ 336ա «Յշտկ. է անդամալուծին»)*: 213/*338բ–40ա (յաւելեալ՝ 338բ «Յշտկ. է ս. հօրն Սիղիաճոսի»)*: 214/*340ա–1բ*: 215/*341բ–3ա (յաւելեալ՝ 342բ «Վկյբ.... Կոզմայի եւ Դամիանոսի»)*: 216/*343ա–8ա (չիք՝ Սաբինոս, Կոզմա եւ Դամիանոս: Փխ.՝ 343ա «Վարք եւ յշտկ. ... Գրիգորի պապուն Հռոմայ»)*: 217/*348ա–50ա*: 218/*350ա–52ա*: 219/*352բ–5ա*: 220/*355բ–8ա*: 221/*358ա–60ա*: 222/*360ա–2բ*: 223/*262բ–6ա*: 224/*366ա–70բ*: 225/*370բ–3բ*: 226/*373բ–7ա*: 227/*377բ–80ա*: 228/*380բ–3ա*: 229/*383ա–4բ*: 230/*384բ–7ա*: 231/*287ա–8բ*: 232/*389ա–90ա*: 233/*390բ–4ա*: 234/*394ա–5բ*: 235/*395բ–9ա*: 236/*399բ–401բ*: 237/*401բ–3ա (յաւելեալ՝ 403ա «Վկյբ. սրբոյն Բասիմոսի»)*: 238/*403ա–4բ (յաւելեալ՝ 404ա «Յշտկ. է զարմանալի իրաց որ եղեւ յերկրի. եղբայր ոմն միայնակեաց»)*: 239/*404բ–6բ (չիք՝ «Պարտ է գիտել», Բասիմոս: Փխ.՝ 404բ «Վկյբ. սրբոյն Սաբա ստրատելատին», 404բ «Յշտկ. է... Ռուսինոսի»)*: 240/*406ա–8բ (չիք՝ Սաբա)*: 241/*408բ–9բ*: 242/*410ա–2բ*: 243/*412բ–5ա (յաւելեալ՝ 413բ «Պատմութիւն Անողոքմ Պետրոսին»)*: 244/*415ա–6բ (յաւելեալ՝ 416ա «Վկյբ. սրբոյն Ակակիոսի»)*: 245/*416բ–8ա (չիք՝ Ի վկայք)*: 246/*418ա–9ա*: 247/*419ա–21ա (չիք՝ Ռուսինոս, Գրիգոր պապ: Փխ.՝ 419ա «Վկյբ. սրբոյն Սաբինոսի», 420ա «Վկյբ. սրբոյն Աբդաւ եպսին, եւ Ոռմզդանայ, եւ Սայինի, եւ Բենիամենի սրկին»)*: 248/*421ա–3ա (յաւելեալ՝ 421ա «Յշտկ. վարուց սրբոյն Ագապիոսի»)*: 249/*423ա–4ա (յաւելեալ՝ 424ա «Անուշ ի Թեսաղոնիկէ... կատարեցաւ»)*: 250/*424ա–6ա*: 251/*426ա–7բ (չիք՝ Ագապիոս, Անոյշ: Յաւելեալ՝ 426բ «Վկյբ. Նոր վկային Քրիստոսի Իսահակայ պարսիկ վրդին»)*: 252/*427բ–9ա (յաւելեալ՝ 428ա «Յշտկ. ումեմն ծերոյ... որ պարզամտութեամբ թերահաւատ էր ի հաղորդութիւն»)*: 253/*429աբ*: 254/*430ա–1ա*: 255/*431ա–2բ*: 256/*432բ–6ա*: 257/*436ա–9ա*: 258/*439ա–40բ (չիք՝ Գէորգ եւ Խոսրով, Նաթան, Հեղի, «Յշտկ. աքանչելեաց արձակման քրյին»: Փխ.՝ *439ա «Վարք եւ յշտկ. ս. հօրն Երասխմոսի», 440ա «Պատմեաց ոմն ի հարանց, թէ. էր ի Թեսաղոնիկէ վանք մի»)*: 259/*440բ–1բ*: 260/*441բ–2բ*: 261/*442բ–4ա (Ահկի Իբ փխ Իև: Չիք՝ Պաքսիմոս, «Ժողովն ի Մանձկերտ»: Փխ.՝ 442բ «Վկյբ. Բատայ ճգնաւորին», 443ա «Յշտկ. է կատարելոցն ի պարսից յաստրիս»)*: 262/*444բ–5բ (չիք՝ Բատ, Պեղիգեա: Փխ.՝ 444բ «Յշտկ. ս. հօրն Պախսիմոսի», 445ա «Յշտկ. ս. հօրն Ամոնի», 445ա «Հայր Ապատուր ունէր միաբանս ԺԻ»)*: 263/*335բ–7ա (չիք՝ «Յշտկ. կատարելոցն ի պարսից յաստրիս»: Փխ.՝ 445բ «Վարք սրբուհւոյն Պղեգեա», 446ա «Վարք եւ յշտկ. ճգ կուսանացն յԱնտիոք», 446բ «Ծեր ոմն կարի ճգնաւոր աղօթէր յանապատն»)*: 264/*447ա–9ա*: 265/*449բ–50բ (յաւելեալ՝ 450բ «Վկյբ. Գէորգեա եւ Խոսրովս», 450բ «Ի սմին աւուր Համբարձումն է... Մեծի եւսեբեա պատմագրի ասացեալ ի Համբարձումն...— Վայելուչ է մեզ ճառել...»)*: 266/*454բ–5բ (չիք՝ Համբարձում: Յաւելեալ՝ 455ա «Յշտկ. աքանչելեաց արձակման քրյին»)*: 267/*455բ–7ա*: 268/*457ա–8բ*: 269/*458բ–60բ*: 270/*460բ–2ա*: 271/*462ա–3ա*: 272/*463ա–4ա*: 273/*464ա–5ա (չիք՝ «Յշտկ. ս. մանկանցն Բեթղահեմի»: Յաւելեալ՝ 464բ «Վկյբ. սրբուհւոյն Անտոնիեայ», 465ա «Յշտկ. է սրբոյն Մարկիաճոսի»)*: 274/*465ա–6ա (չիք՝ Քրիստափոր Շանագլուխ: Փխ.՝ 465ա «Յշտկ. է ս. մանկանցն Բեթղահեմի»)*: 275/*466բ–7բ (չիք՝ Եսայի մարգարէ: Յաւելեալ՝ 466բ «Վկյբ. սրբոյն Մովիմայ»)*: 276/*467բ–9բ*: 277/*469բ–70բ*: 278/*470բ–2ա (չիք Պօլինէ)*: 279/*472ա–3բ (յաւելեալ՝ 473բ «կատարեցաւ...Պօլինէ...»)*: 280/*473բ–4բ*: 281/*474բ–6ա (յաւելեալ՝ 475բ «Յշտկ. աքանչելեացն որ եղեն յերկրի ի Ճ եւ ԿԴ թուականիս»)*: 282/*476ա–7ա*: 283/*477ա–8բ (յաւելեալ՝ 478ա «Ի յերկերիւր թվականին Հայոց շինեաց Ջաֆար ամիրայն զԲաղդատ»)*: 284/*478բ–80ա*: 285/*480ա–1ա (յաւելեալ՝ 481ա «Ի մարգանալոյն Քրիստոսի. Շ եւ Ի ամին երևեցաւ կին մի ի Կիւլիկէ»)*:286/*481ա–4ա*: 287/*484ա–5բ*: 288/*485բ–6բ*: 289/*486բ–8ա*: 290/*488ա–9բ (յաւելեալ՝ 489բ «Վկյբ. Յովաննէս Զմշկիկն...հայ էր ազգաւ»)*: 291/*490աբ*: 292/*491ա–2ա (չիք՝ Մարկիանոս: Յաւելեալ՝ 491բ «Վկյբ. սրբոյն Տիմոթէոսի»)*: 293/*492ա–4ա*: 294/*494ա–5ա*: 295/*495ա–6բ*: 296/*496բ–7ա (չիք՝ Յասոն եւ Սոսիպատրոս: Յաւելեալ՝ 497ա «Վկյբ. Դորոթէոսի եպսին»)*: 297/*497բ–8ա (յաւելեալ՝ 498ա «Մարկոս եւ Մոկիանոս... կատարեցան»)*: 298/*498բ–9բ (չիք՝ Նիկիոյ ժողով)*: 299/*499բ–500ա*: 300/*500բ–1բ*: 301/*501բ–2բ*: 302/*502բ–4բ*: 303/*504բ–5բ*: 304/*506աբ (յաւելեալ՝ 506բ «Վկյբ. Ակակիոսի»)*: 305/*507աբ (չիք՝ Ակակիոս: Յաւելեալ՝ 50 7բ «Վկյբ. Եւտաթէոսի»)*: 306/*507բ–8բ*: 307/*509աբ (չիք՝ Տիմոթէոս, Անտոնինեա: Փխ.՝ 509ա «Վկյբ. կուսանացն Անկիւղինայ եւ Մակրինայ»)*: 308/*509բ–10բ (չիք՝ Եւտաքէոս, Ակիւղինա: Փխ.՝ 509բ «Վկյբ. Քրիստափորի Շանագլխոյ»)*: 309/*510բ–1բ*: 310/*511բ–2բ*: 311/*513ա–5ա*: 312/*515ա–6ա*: 313/*516բ–7ա*: 314/*517բ–8բ (յաւելեալ՝ 518ա

«Վկյբ.... Մարկոսի եւ Մոկիաճոսի»): 315/*518բ–20ա:* 316/*520ա–1ա:* 317/*521ա–3ա:* 318/*523ա–4ա:* 319/*524ա–5ա:* 320/*525ա–6ա:* 321/*526ա–7ա:* 322/*527ա–8ա:* 323/*528ա–9բ:* 324/*529բ –31ա:* 325/*531բ–2ա:* 326/*532ա–3բ:* 327/*533բ–4բ (յաւելեալ՝ 533բ «Վկյբ. սրբոյն Խոսրովու Գանձակեցւոյն»):* 328/*534բ–5ա (յաւելեալ՝ 534բ «Վկյբ. սրբոյն Պապիլեա եւ Պօղոսի եւ... Վաղէնտիայ եւ Թէխսբիայ»):* 329/*535բ–6ա (չիք՝ Աստիոս, Մարկոս եւ Մոկիանոս: Յաւելեալ՝ 536ա «Վկյբ. սրբոյն Եւտաթէոսի Անկուածոյն», 536ա «Յշտկ. է սրբուհւոյն Մակրինայ»):* 330/*536ա–7ա (չիք՝ Պրոկոպոս: Փխ.՝ 536ա «Վկյբ. սրբոյն Սրապիոնի», 536ա «Վկյբ. սրբոյն Պռոկղի եւ Իլարիոնի», 536բ «Վկյբ. սրբոյն Պետրիանոյ եւ Դանկիանու, եւ Պռոմպիոյ, Եւսիբիոյ, Պապիլոյ եւ Սատորնիլոյ եւ Գեռմանոսի»):* 331/*537ա–8ա (չիք՝ Ես վկայք: Փխ.՝ 537ա «Վկյբ. սրբոյն Պռոկոպոսի»):* 332/*538ա–40ա:* 333/*540բ–1ա (չիք՝ Մելքիսեթ եւ կարապետ»):* 334/*541բ–2բ (յաւելեալ՝ 541բ «Վկյբ. Նոր վկայիցն Մելխիսեթի եւ Կարապետի»):* 335/*542բ–4բ (չիք՝ Սրապիոն, Մարիամ Մագդաղենացի: Փխ.՝ 542բ «Տօն է Յովհաննու Ննդեան»):* 336/*544բ–5բ (յաւելեալ՝ 545 ««Վկյբ. Ես վկայիցն»):* 337/*545բ–7ա:* 338/*547ա–50բ:* 339/*550բ–1բ:* 340/*551բ–2բ (յաւելեալ՝ 552ա «Յշտկ. է Մարիամու Մագդաղենացւոյն»):* 341/*552բ–3բ (յաւելեալ՝ 553ա «Յշտկ. է սրբոյն Ներսէսի Լամբրօնացւոյն»):* 342/*553բ–4բ:* 343/*554բ–5բ (յաւելեալ՝ 555ա «Յշտկ. է... Ոլինպիայ», 555բ «Յշտկ. է սրբոյն Մարթայի՝ մօրն Սիմէօնի Սիւնէկացւոյն»):* 344/*555բ–6բ (յաւելեալ՝ 556բ «Յշտկ. է...[ե]պրակսեայ»):* 345/*556բ–8բ:* 346/*558բ–9ա (յաւելեալ՝ 559ա «Յշտկ. սրբոյն Ապողոնոսի»):* 347/*559ա–60ա (չիք՝ Ստեփաննոս: Յաւելեալ՝ 559բ «Վկյբ. սրբուհւոյ կուսին Քրիստոնեայ»):* 348/*560ա–1ա (յաւելեալ՝ 560ա «Յշտկ. սրբոյն Ստեփաննոսի հայրապետին»):* 349/*561ա–2ա:* 350/*362ա–3ա:* 351/*563ա–4ա:* 352/*564ա–5ա:* 353/*565աբ:* 354/*565բ–7բ:* 355/*567բ–9ա:* 356/*569բ–70բ:* 357/*570բ–1բ:* 358/*571բ–2բ:* 359/*573աբ:* 360/*574ա–5բ (յաւելեալ՝ 575ա «Յշտկ. է շնորհաց տէր Ներսէսի Կայեցւոյն»):* 361/*575բ–6բ:* 362/*577ա–9բ:* 363/*579բ–81ա (յաւելեալ՝ 580բ «Վկյբ. սրբոյն Մարինոսի»):* 364/*581ա–2ա (չիք՝ Մարինոս: Յաւելեալ՝ 581ա «Յշտկ. վարուց... Միւռոնայ»):* 365/*չիք:* 366/*382ա–94բ (գրուած՝ Աւետեաց ե–ի տակ»):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 8ա (Մկրտիչ գրչի) ...ողորմեացի Քրիստոս Աստուած ստացողի գրոցս, Ջաճարիային *եւ* Մարգարտին, *եւ որդոյ նորա՝* Յակոբին, *եւ դստերն՝* Խալիկին*...:*

12ա ...ողորմեայ Ազարիայ *քահանային, եւ որդոյ նորայ՝* Յակոբճանին, *եւ հոգեւոր հարցն՝ տէր* Յակոբին *եւ* Գուլփաշին, *եւ մարմնաւոր ծնօղացն՝* Ջաճարիային *եւ* Մարգարտին, *եւ եղբարցն՝* Շաղաւաթին *եւ տէր* Սարգսին, *եւ քվերցն՝* Սատաթին *եւ* Ուստիանին, Մարիանին, Գուլփաշին, *եւ հանգուցեալ եղբօրն՝* Աբամին, *եւ կենակցին՝* Վարդխաթունին, *եւ հաւուն՝* Ազատին *եւ* Սատաթին *եւ հօրեղբօրն՝* Խաչատուրին*...:*

13բ ...ողորմեա ստացողի գրոցս՝ Շահում *տատին, եւ ծնողացն՝* Ուստիանին *եւ...(բաց), եղբարցն՝* Արիստակիս[ին] *եւ* Վրդանիսին*... եւ ինձ՝ մեղապարտ* Մկրտիչ՝ *գրողիս...:*

165բ ...ողորմեա ստացողի գրոցս՝ Ազարիա *քահանային, եւ զաւակաց նորին՝* Յակոբջանին *եւ* Խալիկին, *եւ հոգեւոր հարցն՝* Յովհաննէս *եպիսկոպոսին եւ տէր* Յակոբին, *եւ* Գուլփաշին *եւ կենակցին՝* Վարդխաթունին*:*

292բ ...ողորմի Քրիստոս Աստուած ստացողի սորա՝ Ազարիայ *քահանային, եւ ծնօղացն՝* Ջաճարիային *եւ* Մարգարտին, *եւ որդւոցն՝* Յակոբճանին *եւ* Խալինարին, *նա եւ հոգեւոր հարցն՝* Յովհաննէս *եպիսկոպոսին եւ տէր* Յակոբին, Գուլփաշին, *եւ կենակցին՝* Վարդխաթունին, *եւ ինձ՝ մեղապարտ* Մկրտիչ *գծողիս:*

2. 306բ (Ալթանաս գրչի)...ողորմի Քրիստոս Աստուած ստացողի մատենիս՝ Շահում *տատին, եւ ծնողացն, եւ* Ուստիանին, *եւ եղբարցն՝* Արիստակիսին *եւ* Վրդանիսին*... եւ ինձ՝ մեղապարտ* Աթանաս *գրչիս...:*

309ա ...լուսաւորեա զհոգի եւ զմարմին ըստացողի գրոցս՝ Ազարիայ *քահանային եւ ծնօղացն՝* Ջաճարիային *եւ* Մարգարտին, *եւ որդւոցն՝* Յակոբճանին, Խալինարին, *եւ հոգեւոր հարցն՝* Յովհաննէս *եպիսկոպոսին եւ տէր* Յակոբին, Գուլփաշին *եւ կենակցին՝* Վարդխաթունին*... եւ ինձ՝ մեղապարտ գրչի՝* Աթանաս *իրիցուս...:*

555բ Քրիստոս Աստուած ողորմի՝ Շահում *տատին եւ ծնօղացն... եւ եղբարցն՝* Արիստակէսին *եւ* Վրդանիսին *եւ* Ուստիանին*... եւ ինձ՝* Աթանաս *իրիցուս՝ փանաքաբան գրչիս, եւ ծնօղաց՝* Մկրտչին *եւ* Շաղոսկտյն*...*

Նոյն անունները կրկնւում են գրեթէ բոլոր վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 595բ (Բոլորգիր) Շնորհիւ ամենազօր Սուրբ Հոգոյն թվին ՌՃՃԱ (1702), ի գալ գեղս այս, որ կոչի Քալաթա: Ջժողովուրդս է բարի. Աստուած տայ իւրեանցն...:

2. 595բ (Նօտրգիր) Ի թուականիս ՌՃՁԶ (1737)–ին եկինք Քէշ շինեցինք: Յոր Թամազխանըն էրե օսմանլուն գուս արարւ թ[ի]ւն ՌՃՁԴ (1735) էր:

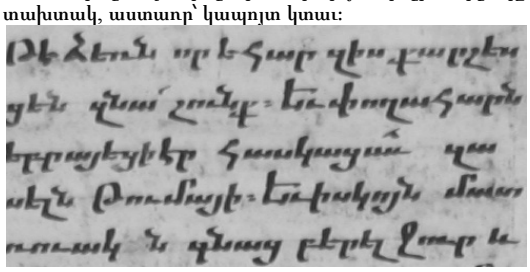
ԳՐՉԱՓՈՐՉ 2բ Յիշատ[ակ] է տէր Ոհանէսին... Յա ես՝ էի տ[ի]ր[ա]յու Սարգիս... գրոյ պա[տ]ջառ: 15ա Թվին ՌՄԺԹ (1770), թվին ՌՄԳ (1754), թվին ՌՃԵ (1606): 595ա եւ լուեալ Բարաֆիաս... (եւ բազում նմանիք՝ այլուր):

1509
Յ Ա Յ Ս Մ Ա Հ Ո Հ Ր Ք
(խմբ. Ծերենց)

ՌՃԼԴ–1685

ԳՐԻՉ՝ Փիլիպպոս: ՍՏԱՅՈՂ՝ Մահտեսի Ջամարիա ղալֆա, եղիսաբեթ:

ԹԵՐԹ՝ 584+2 (կրկ. 526, 555): ՊՐԱԿ՝ 1x5+Ա — ՄՉx10 (Ա 9, ԻՉ—ԻԹ, Խ—ԽԳ, Խե—ԽՉ, ԽԹ—Ծ, Ծե—ՄՉ 12, ԼԸ 5, ԼԹ 11): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 37,4x25,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 39: ԿԱՉՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը, տախտակ, աստառ՝ կապոյտ կտաւ:

Նմուշ՝ 26ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ – Ի լուսանցս՝ Մարկեղասոյ՝ 10ա, Պատկեր Քրիստոսի ի Դաստառակին՝ 14բ, Թումայ առաքեալ՝ 25բ, Դանիէլ մարգարէ՝ 28ա, Յովհաննէս Կարապետ՝ 35բ, Աստուածածին Յիսուս մանկամբ՝ 38բ, Բաբելաս հայրապետ՝ 44բ, Աստուածածին՝ 50ա, Սահակ Պարթեւ՝ 52ա, Կոստանդիանոս եւ Հեղինէ՝ 57ա, Խաչ՝ 59ա, Մեսրոպ Մաշտոց՝ 64ա, Մովսէս մարգարէ՝ 65բ, Թեկղի՝ 74բ, Յովհաննէս աւետարանիչ՝ 77ա, Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 82բ, Անանիա առաքեալ՝ 86բ, Հռիփսիմէ՝ 91ա, Ջամարիա՝ ճիյ՝. 99ա, Մաշտոց եղիվարդեցի՝ 103ա, Ղուկաս աւետարանիչ՝ 108բ, Յովել մարգարէ՝ 109բ, Աբեղիկոս եպս.՝ 113բ, Յակոբ Տեառնեղբայր՝ 115ա, Նուէ եւ Մանէ՝ 192ա, Ստեփաննոս Հռոմայ հայրապետ՝ 132ա, Գաբրիել հրեշտակապետ՝ 138բ, Յովհան Ոսկէբերան՝ 148ա, Մաթէոս աւետարանիչ՝ 153ա, Ներսէս Մեծ՝ 161բ, Աստուածածին՝ 164բ, Մեսրոպ Մաշտոց՝ 172բ, Կղեմէս հայրապետ՝ 175ա, Մեղեդիոս՝ 177ա, Տրդատ թագաւոր՝ 179ա, Վաւվառէ՝ 187բ, Պօղոս անապատական՝ 189բ, Բարդուղիմէոս առաքեալ՝ 193բ, Նիկողայոս հայրապետ՝ 198բ, Յակոբ Մծբնացի՝ 205բ, Թադէոս առաքեալ՝ 217բ, Դաւիթ մարգարէ եւ Յակոբ Տեառնեղբայր՝ 221ա, Ստեփաննոս Նախավկայ՝ 223ա, Պետրոս եւ Պօղոս առաքեալք՝ 226բ, Աբգար թագաւոր՝ 233ա, Բարսեղ Կեսարացի՝ 234բ, Սեղբեստրոս հայրապետ՝ 238բ, Յովհաննէս Կարապետ՝ 261ա, Անտոն ճգնաւոր՝ 265ա, Թէոդոս թագաւոր՝ 267ա, Կղեմէս եպս.՝ 277բ, Յովհան Ոսկէբերան՝ 281բ, Սարգիս զօրավար՝ 286բ, Վլաս եպս.՝ 300բ, Քառասնօրեայ գալուստ՝ 308ա, Թէոդորոս զինաւոր՝ 312ա, Եղիշէ վրդ.՝ 327բ, Վասիլիոս եպս.՝ 346բ, Գրիգոր Հռոմայ հայրապետ՝ 355բ, Երեք մանկունք՝ 359ա, Կիւրեղ Երուսաղէմացի՝ 365բ, Յովհաննէս Երուսաղէմայ հայրապետ՝ 367ա, Մարկոս աւետարանիչ՝ 384բ, Մարիամ Եգիպտացի՝ 403ա, Աւետում՝ 413բ, Անթիպաս եպս.՝ 419ա, Յովհան Օձնեցի՝ 428բ, Գէորգ զօրավար՝ 436բ, Վասիլիոս եպս.՝ 442բ, Երեմիա մարգարէ՝ 448բ, Յովհաննէս աւետարանիչ՝ 461ա, Ջամարիա մարգարէ՝ 472բ, Կոստանդիանոս թագաւոր՝ 480ա, Մարութա եպս.՝ 490բ, Թեկղի եւ Մարիամ՝ 494բ, Կիւրեղ հայրապետ՝ 500բ, Ողբիանոս՝ 505բ, Եղիսէ մարգարէ՝ 512ա, Փերոնէ՝ 521բ, Պետրոս եւ Պողոս առաքեալք՝ 525ա, Պետրոս առաքեալ՝ 526բ, Թումաս Ընկուզաց եպս.՝ 535բ, Յովհաննէս Կարապետ՝ 537բ, Բազարատ եպս.՝ 541բ, Մարինէ 547բ, Նիջումն Աննայի՝ 555ա, Ստեփաննոս Նախավկայ՝ 563բ:

Կիսախորան՝ 6ա, 245ա, 386ա:

Ճակատազարդ՝ 40բ, 84բ, 126բ, 183ա, 234բ, 290ա, 337ա, 403ա, 448բ, 496ա, 527բ, 562բ:

Լուսանցազարդ՝ բուսական, թռչնային, խաչ:

Զարդագիր՝ թռչնագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, վարդագոյն, ոսկի (միայն կիսախորաններում):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից տեղ—տեղ գրադաշտը գունափոխուած, լուսանցային մասերում փոորիկ պատռուածքներ: Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած, պահպանակները, դոնակն ու կապիչները՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–1ա–584բ [Յայսմաւուրք (խմբ. Ծերենց)]

Տե՛ս նեռ. 1511, 1ա—607ա. *§1/6ա–8բ: 2/8բ–10ա: 3/10աբ: 4/10բ–1բ: 5/11բ–4բ: 6/14բ–6բ: 7/16բ–8ա (չիք՝ «Տաւն է ս. պատկերի Աստուածամատրն»: Յաւելեալ՝ 18ա «Վկյբ. սրբոյն Դոմետիանոսի բժշկին»): 8/18ա–20ա (չիք՝ Խորոս եւ Փլորոս): 9/20ա–1բ: 10/21բ–3ա (չիք՝ Ագաթոնիկոս, Սամուէլ մարգարէ: Յաւելեալ՝ 22ա «Տօն է ս. պատկերի Աստուածամատրն»): 11/23ա–5բ (յաւելեալ՝ 23ա «Վկյբ. սրբոյն Ագաթոնիկոսի», 24ա «Յշտկ. է Սամուէլ մարգարէին»): 12/25բ–7ա: 13/27ա–8ա (չիք՝ Ստեփաննոս Ուլնեցի: Յաւելեալ՝ 27բ «Վկյբ. սրբուհոյն Փոտինեա»): 14/28ա–9ա (չիք՝ Տիմոթէոս, Ագապիոս եւ Թեկղի»): 15/29ա–30բ: 16/30բ–2ա: 17/32ա–4բ: 18/34բ–5բ: 19/35բ–7բ: 20/37բ–8բ (յաւելեալ՝ 38ա «Վկյբ. Տիմոթէոսի», 38բ «սուրբն Ագապիոս եւ սրբուհին Թեկղ... չարչարանացն»): 21/38բ–40բ (չիք՝ Փոտինա): 22/40բ–2ա: 23/42ա–3ա: 24/43ա–4բ: 25/44բ–5բ: 26/45բ–7ա: 27/47ա–8ա (յաւելեալ՝ 47բ «Վկյբ. երեքտասան մարտիրոսացն»): 28/48ա–50ա: 29/50ա–2ա: 30/52ա–3բ: 31/53բ–4բ (չիք՝*

Մանուշակ, Ռոմիլոս, Եւդոքսիա, Դիոդոր եւ Դիգիմ: Յաւելեալ՝ 54ա «Յշտկ. վարուց սրբոյն Պօղոսի եպսին»): 32/*54բ–5բ (չիք՝ Պաւղոս եպս: Յաւելեալ՝ 54բ «Վկյբ. սրբոյն Մանուշակայ», 55ա «եւ սուրբն Ռոմիլոս...գլխատեցաւ», 55ա «Վկյբ. սրբոցն Դիոդորա եւ Դիդիմոյ»)*: 33/*55բ–7ա (չիք՝ Անտոն, «Յշտկ. սքանչելեացն որ եղեն յեկեղեցին Ջենոնի», Ստեփանոս քհյ)*: 34/*57ա–9ա (չիք՝ «Մվ հարսն»)*: 35/*59ա–61ա (չիք՝ «Դշխոյն Հեղինէ»: Փխ.՝ 59ա «Յովաննու Ոսկէբերանի ասացեալ Գովեստ ի սուրբ Խաչն Քրիստոսի – *Մի՛ ոք այսուհետեւ...»)*: 36/*61ա–2ա (չիք՝ «Յշտկ. է ս. մարտիրոսացն, որ եղեն ի Մահմետայ»)*: 37/*62ա–4ա*: 38/*64ա–5ա (չիք՝ Տրիփիմա, Դորիմենդոս եւ Մաբատիանա»)*: 39/*65ա–7բ*: 40/*67բ–9ա 68ա «Վկյբ. սրբուհոյն Աւրիադնա», 68ա «կատարեցաւ... Պապ», փխ. 68բ «Վկյբ. սրբոյն Տրիփիմայ», 68բ «Վկյբ. Ձ՛ եւ Ծ մարտիրոսացն», 68բ «եւ սրբոցն Մակրոբայ, Գորգիանու, Հեղիու, Ջոտիկոսի, Ղուկիանու եւ Վաղերիանոսի վկյբ.»)*: 41/*69ա–71ա*: 42/*71ա–2ա (չիք՝ ՃՄ մարտիրոսք, Մակրոբ, Գորգիանոս, Ջոտիկոս, Ղուկիանոս, Վաղերիանոս, Աւրիադնա, Պապ: Յաւելեալ՝ 71ա «Կատարումն սրբոյն եղիշէի առաքելոյն»)*: 43/*72ա–3ա*: 44/*73ա–4բ*: 45/*74բ–5բ*: 46/*75բ–7ա (յաւելեալ՝ 76բ «Յշտկ. ...արքային Յունաց Մանուէլի»)*: 47/*77ա–9ա*: 48/*79ա–80ա (չիք՝ Մանուէլ կայսր)*: 49/*80ա–1բ (չիք՝ եղիշէ: Յաւելեալ՝ 81ա «Վկյբ. սրբոյն Ալփիոսի», 81ա «Յշտկ. է սքանչելեացն, որ եղեն յեկեղեցի սրբոյն Ջենենոսի»)*: 50/*81բ–2բ (չիք՝ Գէորգ գաւրավար: Յաւելեալ՝ 82ա «Յշտկ. սրբոյն Եփսիհոսի»)*: 51/*82բ–4բ*: 52/*84բ–6բ*: 53/*86բ–8ա (չիք՝ Միքայէլ)*: 54/*88ա–9ա*: 55/*89ա–91ա (յաւելեալ՝ 90ա «Յշտկ. արձակմանն սատանայի ի Ռ ամ կապանաց»)*: 56/*91ա–3բ*: 57/*93բ–5բ (յաւելեալ՝ 95ա «Վկյբ. ս. Թումայի առաքելոյն»)*: 58/*95բ–6բ*: 59/*96բ–7բ*: 60/*97բ–9ա (յաւելեալ՝ 98բ «Յշտկ. սքանչելեացն. քհյ. մի Ստեփաննոս անուն»)*: 61/*99ա–100բ*: 62/*100բ–1բ (յաւելեալ՝ 100բ «Վկյբ. սրբոյն Թէոդորոսի Աղէքսանդրացւոյն»)*: 63/*101բ–3ա*: 64/*103ա–4ա*: 65/*104ա–5ա*: 66/*105ա–6ա (յաւելեալ՝ 106ա «աղօթէր ս. հայրն Անտօն», 105բ «քհյ. մի Աղէքսանդրացի գնաց յանապատն»)*: 67/*106ա–7ա*: 68/*107ա–8բ*: 69/*108բ–9բ (չիք՝ Անդրոնիկոս: Յաւելեալ՝ 109ա «Յշտկ. սրբոյն Անդրիասի», 109ա «Տօն է Ովսեա մարգարէին»)*: 70/*109բ–10բ*: 71/*110բ–2ա*: 72/*112ա–3բ (յաւելեալ՝ 113ա «Յշտկ. վարուց... ճգնաւորին Մաղաֆիայ»)*: 73/*113բ–5ա*: 74/*115ա–6ա*: 75/*116ա–8ա*: 76/*118ա–9ա*: 77/*119ա–20ա*: 78/*120ա–1ա*: 79/*121ա–2ա*: 80/*122ա–3բ*: 81/*123բ–4բ*: 82/*124բ–6ա (յաւելեալ՝ 125բ «Պատմութիւն կնոջ միոյ, որում անուն էր Շնոճիփոր»)*: 83/*126ա–31ա*: 84/*131աբ*: 85/*131բ–4ա*: 86/*134աբ*: 87/*134բ–5բ*: 88/*135բ–7ա*: 89/*137ա–8ա*: 90/*138ա–42ա*: 91/*142ա–3ա*: 92/*143ա–6ա*: 93/*146ա–7ա*: 94/*147ա–8ա*: 95/*148ա–50ա*: 96/*150ա–1ա (յաւելեալ՝ 150բ «կատարեցաւ... Դեմետիանոս Աբուգինացին»)*: 97/*151ա–3ա*: 98/*153ա–4բ*: 99/*154բ–6ա*: 100/*156ա–9բ (յաւելեալ՝ 159բ–61բ «Այլ Պատմութիւն սրբոյն Գրիգոր Լուսաւորչին մերոյ վասն յղութեանն եւ ծննդեանն եւ որպէսութեանն կենացն եւ նշխարացն – *Բազում եւ զանազանս գտանի ի գիրս...»)*: 101/*161բ–3բ*: 102/*163բ–4բ*: 103/*164բ–5բ*: 104/*165բ–6բ*: 105/*166բ–70բ*: 106/*170բ–2բ*: 107/*172բ–5ա (յաւելեալ՝ 173ա «Վկյբ. սրբոյն Պետրոսի Աղէքսանդրու պատրիարգին»)*: 108/*175ա–7ա*: 109/*177աբ*: 110/*177բ–9ա*: 111/*179ա–80բ*: 112/*180բ–2բ*: 113/*182բ–4բ*: 114/*184բ–5բ*: 115/*185բ–7բ*: 116/*187բ–8բ*: 117/*188բ–9բ (յաւելեալ՝ 189բ «սպանին... այլ եւս Բ աբզ՝ զՊետրոս եւ զԱթանաս»)*: 118/*189բ–91բ*: 119/*191բ–3բ*: 120/*193բ–5ա*: 121/*195աբ*: 122/*195բ–8բ*: 123/*198բ–200ա*: 124/*200ա–2ա*: 125/*202ա–3բ*: 126/*203բ–5բ*: 127/*205բ–7բ*: 128/*207բ–10ա (չիք՝ Մարինոս)*: 129/*210ա–2ա (յաւելեալ՝ 210բ «Վկյբ. սրբոյն Փիլիմոնի եւ Ապօղոնի եւ Աւրիանոսի»)*: 130/*212ա–3ա (չիք՝ Բագոս, Եւգինոս, Տիմոթէոս, Պաւղիքտոս)*: 131/*213ա–4բ (սկ. «Ասէ սուրբն Գրիգոր ընդ հրեշտակն Յորժամ առնուս զհոգի մարդոյն, ու՞ր տանիս»: Յաւելեալ՝ 214ա «Վկյբ. սրբոյն Բագոսի»)*: 132/*214բ–5բ*: 133/*215բ–6բ*: 134/*216բ–7բ (չիք՝ «Շուշան գուստր Վարդանայ»: Յաւելեալ՝ 217ա «Վկյբ. Յուլիանոսի բժշկին», 217բ «Մարինոս...հատին գգլուխ»)*: 135/*217բ–9բ*: 136/*219բ–20ա (յաւելեալ՝ 220ա «Վկյբ. սրբոյն Եւգինէոսի, Մարկարիոսի եւ Տիմոթէոսի», 220բ «կատարեցաւ սրով սրկն Տիմոթէոս... եւ Պօղիկարպոս հրով կատարեցաւ»)*: 137/*221ա–3ա (յաւելեալ՝ 222բ «Յշտկ. սրբոյն Շուշանայ՝ գաւեր սրբոյն Վարդանայ»)*: 138/*223ա–6բ*: 139/*226բ–8ա*: 140/*228ա–30ա*: 141/*230ա–1բ (չիք՝ եպսն Ընկուզաց: Յաւելեալ՝ 230բ «Յշտկ. ...Յովաննէս Գառնեցւոյ»)*: 142/*231բ–3ա*: 143/*233ա–4ա*: 144/*234ա–8բ*: 145/*238բ–40բ*: 146/*240բ–2բ (չիք՝ Յուլիանոս բժիշկ, Միւղիանոս, Ղուկաս, Մոկիմոն: Յաւելեալ՝ 241ա «Յշտկ. ...Ստեփաննոսի...տէր Յուսկան Ոռդւոյն»)*: 147/*242բ–3բ (չիք՝ Գրիգոր Խլաթեցի: Յաւելեալ՝ 242բ «Յշտկ. ...հօրն հաւատոյ Աբրահամու»)*: 148/*243բ–4բ*: 149/*245ա–50ա (յաւելեալ՝ 248բ «Յշտկ. սքանչելեացն որ եղեւ ի Գետարգել Ս. Նշանէն»)*: 150/*250ա–1բ (չիք՝ Յակոբ Ալփեան, Կուրտերիոս)*: 151/*251բ–3բ (յաւելեալ՝ 252ա «Յշտկ. է ս. մանկանցն Բեդղեէմի»)*: 152/*253բ–5ա*: 153/*255ա–6բ*: 154/*256բ–8ա (յաւելեալ՝ «Կատարումն սրբոց աբզւից Սինէական եւ Ըռութայ լերինն»)*: 155/*258ա–9բ*: 156/*259բ–61ա*: 157/*261ա–2բ (չիք՝ «Վկյբ. սրբոց աբզւից Սինէական եւ Ըռութայ լերինն», Բասիլիոս)*: 158/*262բ–4ա (չիք՝ «Պատմութիւն Միծըռնու Խաչին»)*: 159/*264ա–5ա*: 160/*265ա–7ա*: 161/*267ա–70ա*: 162/*270ա–1բ*: 163/*271բ–3ա (յաւելեալ՝ 272բ «Յշտկ. է մեծ ճգնաւորին Եւթիմիոսի»)*: 164/*273ա–4բ (չիք՝ Եւթիմոս)*: 165/*274բ–5բ (չիք՝ Տատիանէ)*: 166/*275բ–7բ (յաւելեալ՝ 177ա «Վկյբ. սրբոյն Յակոբայ առաքելոյն»: 277ա «Վկյբ. Կուրտերիոսի»)*: 167/*277բ–8բ*: 168/*278բ–80բ*: 169/*280բ–1բ*: 170/*281բ–3ա*: 171/*283ա–4բ*: 172/*284բ–5բ (չիք՝ Իգնատիոս, Վաղերիանոս, Կանդիտոս, Ակիւղաս, Եւգինէոս)*: 173/*285բ–6բ (յաւելեալ՝ 286ա «Հանգեաւ... Օգսենտիոս», 286բ «Վերադարձումն... նշխարացն Իգնատիոսի», 286բ «կատարեցան...

Վաղերիանոս եւ Կանդիտոս, Ակիւղաս, Եւգինիոս», *286բ «Յշտկ. է սրբոյն Յունանու մարգարէին»*): 174/*286բ–9բ (յաւելեալ՝ 289ա «Յշտկ. …վրդին* Վանականաց»): 175/*289բ–91ա*: 176/*291ա–2ա*: 177/*292ա–3բ*: 178/*293բ–4բ (յաւելեալ՝ 294ա «Տօն է Մատաթեա առաքելոյն», 294բ «Տօն է չարչարանաց* Լուսաւորչին»): 179/*294բ–6ա*: 180/*296ա–7ա (յաւելեալ՝ 297ա «հանգեաւ…Ներսէս ի վանսն* Գլաձորոյ»): 181/*297ա–8բ (չիք՝ Ներսէս ի վանսն Գլաձորոյ»*): 182/*298բ–9բ (չիք՝ Նաթան: Յաւելեալ՝ 299ա «Վկյբ.…Մարիամու եւ Մարթայի, եւ Լիկաոնի աբղյի»*): 183/*299բ–300բ (յաւելեալ՝ 300բ «Տօն է ս. առաքելոյն Փիլիպոսի», 300բ «գԲեներեադ…հատին գչիլս»*): 184/*300բ–2ա (չիք՝ Մարիամ, Մարթա, Լիկաոնիոն: Փխ.՝ 300բ «Վկյբ. սրբոյն Վլասայ», 301բ «Վկյբ. սրբոյն Ոնէսիմայ», 301բ «Յշտկ. է…* Ջոսիմոսի»): 185/*302ա–4բ (չիք՝ Ջոսիմոս, Աստուածատուր Մեծոփայ վանից: Յաւելեալ՝ 302ա «Յշտկ. ս. հօրն* Եւագրեայ»): 186/*304բ–6ա*: 187/*306ա–8ա*: 188/*308ա–10ա*: 189/*310ա–1ա (չիք՝ Ոնեսիմոս, Ասափ, Մատաթիա, Աւգսենտիոս: Փխ.՝ 310ա «Վկյբ. Խբ մարտիրոսացն», 310ա «Վկյբ. սրբոյն* Յիմարայ»): 190/*311ա–2ա (չիք՝ Խբ մարտիրոսք*): 191/*312ա–4ա*: 192/*314ա–5ա*: 193/*315ա–6բ*: 194/*316բ–7բ (յաւելեալ՝ 316բ «Աբդո ի Նեռդոլ քաղաքն… հանգեաւ»*): 195/*317բ–20ա*: 196/*320ա–1ա*: 197/*321ա–3ա*: 198/*323ա–4ա*: 199/*324ա–5բ*: 200/*325բ–7բ*: 201/*327բ–9ա*: 202/*329ա–30բ (յաւելեալ՝ 330բ «Ընկեցեալ եղեւ ի Վիրապն սուրբն Գրիգոր մեր Լուսաւորիչն»*): *202. բ/330բ–6բ («Նահանջի տարին ամիսս այս ԻԹ օր [դառնալ]…դու զնահապետացն կարդայ»*): 203/*336բ–8ա*: 204/*338ա–40ա*: 205/*340ա–1բ*: 206/*341բ–4ա*: 207/*344ա–5ա*: 208/*345ա–6բ*: 209/*346բ–7բ (չիք՝ Յիմար*): 210/*347բ–9ա*: 211/*349ա–50ա*: 212/*350ա–2բ (չիք՝ Միզւիանոս: Յաւելեալ՝ 350բ «Յշտկ. է անդամալուծին»*): 213/*352բ–4ա (յաւելեալ՝ 353ա «Յշտկ. ս. հօրն* Սիւղիանոսի»): 214/*354ա–5բ*: 215/*355բ–7ա (յաւելեալ՝ 356բ «Վկյբ… Կոզմայի եւ Դամիանոսի»*): 216/*357ա–9ա (չիք՝ Սաբինոս, Կոզմա եւ Դամիանոս: Փխ.՝ 357ա «Պատմութիւն նախահարցն Ադամայ…»*): 217/*359ա–60բ*: 218/*360բ–2բ*: 219/*362բ–5բ*: 220/*365բ–7ա (չիք՝ Վանական վրդ.*): 221/*367ա–9ա*: 222/*369ա–71ա*: 223/*371ա–4ա*: 224/*374ա–8ա (յաւելեալ՝ 378ա–81բ «Պատմութիւն Մեծի ուրբաթին խաչելութեանն…— Ասէ Պօղոս. Կտակ յետ մահուն է հաստատուն…*: 225/*381բ–4բ*: 226/*384բ–8ա (յաւելեալ՝ 385ա «Վկյբ. Երմինդոյ՝ որդոյ թագաւորին* Լուկվարոաց»): 227/*388ա–90բ*: 228/*390բ–3ա*: 229/*393ա–5ա (յաւելեալ՝ 394բ «Յշտկ. Յոհաննէս քհյին… ի քաղաքէն* յերայպօլեայ»): 230/*395ա–7ա*: 231/*397ա–8բ*: 232/*398բ–9բ*: 233/*400ա–3ա*: 234/*403ա–4բ*: 235/*404բ–7բ*: 236/*407բ–10ա*: 237/*410ա–1ա (յաւելեալ՝ 411ա «Վկյբ. սրբոյն Բասիմոսի»*): 238/*411ա–2ա*: 239/*412ա–3բ (չիք «Պարտ է գիտել», Բասիմոս: Փխ.՝ 412ա «Վկյբ. սրբոյն Սաբայի», 412ա «Յշտկ. է…Ղոուսինոսի»*): 240/*413բ–5բ (չիք՝ Սաբայ*): 241/*415բ–6բ*: 242/*416բ–9ա*: 243/*419ա–21ա (յաւելեալ՝ 419բ «Դէոսկորիդոս… սպանաւ սրով», 419բ «Պատմութիւն Անողոքոմ Պետրոսի»*): 244/*421ա–2ա (յաւելեալ՝ 422ա «Վկյբ… Ակակիոսի»*): 245/*422ա–3բ (չիք՝ Ի վկայբ: Յաւելեալ՝ 423ա «Վկյբ. Փերփութէի»*): 246/*423բ–4բ*: 247/*424բ–6ա (չիք՝ Ռուսինոս, Գրիգոր պապ: Փխ.՝ 424բ «Վկյբ. սրբոյն Սաբինոսի», 425ա «Վկյբ. սրբոյն* Աբդաւի»): 248/*426ա–7բ (յաւելեալ՝ 426ա «Վարք եւ յշտկ. սրբոյն Ագապիոսի»*): 249/*427բ–8բ (յաւելեալ՝ 428բ «Անոյշ ի Թեսաղոնիկէ… կատարեցաւ»*): 250/*428բ–30բ*: 251/*430բ–1բ (չիք՝ Ագապիոս, Անոյշ: Յաւելեալ՝ 431ա «Վկյբ. սրբոյն Սահակայ պարսիկ* վրդին»): 252/*431բ–3ա (յաւելեալ՝ 432ա «Յշտկ. ումեմն ծերոյ… որ պարզամտութեամբ թերահաւատ էր ի հաղորդութիւն»*): 253/*433ա–4ա (չիք՝ Շմաւոն, Ալփիոս: Փխ.՝ 433ա «Յշտկ. վարուց սրբոյն Աբաննասի եւ Սեւեհիանոսի», 433բ «Յշտկ. Բ եղբարցն միանձանց, որ բնակեալ էին յանապատին»*): 254/*434ա–5ա (չիք՝ Աթանաս եւ Սեւեհիանոս, «Յշտկ. երկուց եղբարցն»: Փխ.՝ 434ա «Վկյբ. սրբոյն* Կոդրատիոսի», 435ա «Վկյբ. սրբոյն Գէորգեա եւ Խոսրովու»): 255/*435ա–6բ*: 256/*436բ–9բ*: 257/*439բ–41բ*: 258/*441բ–2բ (չիք՝ Գէորգ եւ Խոսրով, Նաթան, Հեղի, «Յշտկ. սքանչելեաց արձակման քհյին»: Փխ.՝ 441բ «Յշտկ. վարուց ս. հօրն Երասիմոսի», 442բ «Պատմեաց ոմն ի հարանցն, թէ. էր ի Թեսաղոնիկէ վանք մի»*): 259/*442բ–3բ*: 260/*443բ–4բ*: 261/*444բ–5բ (չիք՝ ժողովն ի Մանծկերտ: Յաւելեալ՝ 445ա «Յշտկ. ս. հօրն Ամոնի», 445ա «Հայրն Ապատոր ունէր միաբանս ԺՒ»*): 262/*445բ–7ա (չիք՝ Պեղիգեա: Յաւելեալ՝ 446ա «Յշտկ. կատարելոցն յասորոցն ի պարսից»*): 263/*447ա–8բ (չիք՝ «Յշտկ. կատարելոցն ի պարսից յասորիս»: Փխ.՝ 447ա «Վարք եւ յշտկ. Պեղիգեայ», 447բ «Վարք եւ յշտկ. ճԿ կուսանացն որ յԱնտիոք»*): 264/*448բ–50բ*: 265/*450բ–3բ (չիք՝ Եսպերիոս: Յաւելեալ՝ 451բ «Ըստ կարգի աւուրց յարութեան Համբարձումն է…—Տէրն մեր Քրիստոս յարուցեալն ի մեռելոց…»*): 266/*453բ–4բ (չիք՝ Գալինոս, «Ըստ կարգի աւուրց»: Յաւելեալ՝ 454բ «Յշտկ. սքանչելեաց արձակման քհյին»*): 267/*454բ–6ա*: 268/*456ա–7բ (յաւելեալ՝ 456ա «Վկյբ. Տիմոնի առաքելոյն»*): 269/*457բ–9ա*: 270/*459ա–61ա (յաւելեալ՝ 460ա «Յշտկ. ողորմութեամբ Աստուծոյ Ակր մի էր մեծատան», 461ա «Խաւսեցաւ Տէր ընդ Մովսէսի եւ ասաց. եթէ հանդիպիս եզին…»*): 271/*461ա–2բ*: 272/*462բ–3բ*: 273/*463բ–4բ (չիք՝ «Յշտկ. ս. մանկանցն Բեթղահեմի»: Յաւելեալ՝ 464ա «Վկյբ. սրբուհոյն Անտոնիանեայ», 464ա «Յշտկ. սրբոյն* Մարկիանոսի»): 274/*464բ–7ա (չիք՝ Քրիստափոր Շանագլուխ: Փխ.՝ 464բ «Յշտկ. ս. մանկանցն Բեթղահեմի», 465բ «Վկյբ. սրբոյն Թէոդորոսի»*): 275/*467ա–8բ (չիք՝ եսայի մարգարէ: Յաւելեալ՝ 467բ «Վկյբ. սրբոյն* Մովկիմայ»): 276/*468բ–70ա*: 277/*470ա–1ա*: 278/*471բ–2բ (չիք՝ Պօլինէ*): 279/*472բ–5բ (յաւելեալ՝ 473բ «կատարեցան… Պօլինէ, Իրակլիոս եւ Բենեդիմոս», 473բ «Վկյբ. սրբոյն Վարդանայ նահատակին որ ի Բաղէշ»*): 280/*275բ–7ա*: 281/*377աբ*: 282/*477բ–8բ (յաւելեալ՝ 478բ «Տօն է եսայեայ մարգարէին»*): 283/*478բ–80ա (յաւելեալ՝ 479բ «Ի յերկերիւր թվակնին Հայոց* հինեաց Ջաֆար ամիրայն գԲաղտատ»): 284/*480ա–*

1բ: 285/*481բ–2բ (յաւելեալ՝ 482բ «Ի մարդանալոյն Քրիստոսի եճ եւ Ի ամին երեւեցաւ կին մի ի Կիւլիկէ»)*: 286/*482բ–5ա*: 287/*485ա–7ա*: 288/*487աբ*: 289/*487բ –9ա*: 290/*489ա–80բ (յաւելեալ՝ 490ա «Ի ԺԳ ամին Աբասայ թագաւորին եղաւ կթղ. տէր Անանէ», 490բ «Յոհաննէս Զմըշկիկն... հայ էր ազգաւ»)*: 291/*490բ–1բ (յաւելեալ՝ 291բ «Տօն է երկրորդ Ղազարու», 491բ «Տօն է Գճ եւ ԺՀ հայրապետացն»)*: 292/*491բ–2բ (չիք՝ Մարկիանոս)*: 293/*492բ–4բ*: 294/*494բ–5բ*: 295/*495բ–7ա*: 296/*496բ–7բ (չիք՝ Յասոն եւ Սոսիպատրոս: Յաւելեալ՝ 497բ «Վկյբ. Դոռոթէոսի»)*: 297/*497բ–8բ (յաւելեալ՝ 498բ «Վկյբ. Աստիոսի», 498բ «Մարկոս եւ Մոկիանոս... կատարեցան»)*: 298/*498բ–9բ (չիք՝ Նիկիոյ ս. ժողով»)*: 299/*499բ–500բ*: 300/*500բ–1բ*: 301/*501բ–2բ*: 302/*502բ–3բ*: 303/*504բ–5բ*: 304/*505բ–6բ (յաւելեալ՝ 506ա «Վկյբ. Ակակիոսի»)*: 305/*406բ–7ա (չիք՝ Ակակիոս: Յաւելեալ՝ 507ա «Վկյբ. Եւստաթէոսի»)*: 306/*507ա–8ա*: 307/*508ա–9ա (չիք՝ Անտոնինէա: Յաւելեալ՝ 508բ «Վկյբ. սրբոյն կուսին Ակիւլինայ»)*: 308/*509ա–10ա (չիք՝ Եւստաքէոս, Ակիւլինա: Փխ.՝ 509ա «Վկյբ. սրբոյն Քրիստափորի Շանագլխոյ»)*: 309/*510ա–1ա*: 310/*511ա–2ա*: 311/*512ա–4ա*: 312/*514ա–5ա*: 313/*415ա–6ա (չիք՝ «ամառնամուտ է»)*: 314/*516ա–7ա (յաւելեալ՝ 516բ «Մարկոս եւ Մոկիանոս... կատարեցան»)*: 315/*517ա–8ա*: 316/*518ա–9ա*: 317/*519ա–20բ*: 318/*520բ–1բ*: 319/*521բ–2բ*: 320/*522բ–3բ*: 321/*523բ–4ա*: 322/*524ա–5ա*: 323/*525ա–6բ*: 324/*526բ–7ա*: 325/*527ա–8ա*: 326/*528ա–9ա*: 327/*529ա–30ա (յաւելեալ՝ 529բ «Վկյբ. սրբոյն Խոսրովու Գանձակեցւոյն»)*: 328/*530ա–1ա (յաւելեալ՝ 530բ «Վկյբ. սրբոյն Պապիլա եւ Պօղոսի, եւ... Վաղէնտիայ եւ Թէխսբիայ»)*: 329/*531բ «Վկյբ. սրբոյն Եւստաթէոսի», 531բ «Յշտկ. ... Մակրինայ»)*: 330/*531բ–2բ (չիք՝ Պրոկոպոս: Փխ.՝ 531բ «Վկյբ. սրբոյն Սրապիոնի», 532ա «Վկյբ. սրբոյն Պռոկղի եւ Իլարիոնի», 532ա «Վկյբ. սրբոյն Պերիգրինոյ եւ Լուկիաննու, Պռոմպիոյ, Եւսիմինոյ, Պապիոյ Սատորնիլոյ եւ Գեռմանոսի»)*: 331/*532բ–3բ (չիք՝ Եե վկայք: Փխ.՝ 532բ «Վկյբ. սրբոյն Պռոկոպոսի»)*: 332/*533բ–5բ*: 333/*535բ–6բ (չիք՝ Մելքիսեթ եւ Կարապետ»)*: 334/*536բ–7բ (յաւելեալ՝ 536բ «Վկյբ. Նոր վկայիցն Մելխիսեդեկի եւ Կարապետի»)*: 335/*537բ–9ա (չիք՝ Սրապիոն, Մարիամ Մագդաղենացի: Փխ.՝ 537բ «Տօն է ծննդեան Յովաննու Կարապետին»)*: 336/*539ա–40ա (յաւելեալ՝ 539բ «Վկյբ. Եե վկայիցն»)*: 337/*540ա–1բ*: 338/*541բ–5ա*: 339/*545աբ*: 340/*545բ–6բ (յաւելեալ՝ 546բ «Յշտկ. է Մարիամու Մագդաղենացւոյն»)*: 341/*546բ–7բ (յաւելեալ՝ 547ա «Յշտկ. Նեռէսի Լամբռոնացւոյն»)*: 342/*547բ–8բ*: 343/*548բ–9բ (յաւելեալ՝ 549ա «Յշտկ. ... Ոլինպիա», 549բ «Յշտկ. է սրբոյն Մարթայի՝ մաւրն Սիմէոնի»)*: 344/*549բ–50բ (յաւելեալ՝ 550ա «Յշտկ. է...[ե]պռակսեայ»)*: 345/*550բ–2ա*: 346/*552ա–3ա (յաւելեալ՝ 553ա «Յշտկ. սրբոյն Ապօղոնոսի»)*: 347/*553ա–4ա (չիք՝ Ստեփաննոս: Յաւելեալ՝ 553բ «Վկյբ. սրբուհոյ կուսին Քրիստոնեայ»)*: 348/*554ա–5ա (յաւելեալ՝ 554ա «Յշտկ. սրբոյն Ստեփաննոսի հայրապետին»)*: 349/*555ա–5գ*: 350/*555գ–6ա*: 351/*556ա–7ա*: 352/*557ա–8ա*: 353/*558ա–9ա*: 354/*559ա–60բ (յաւելեալ՝ 560բ «փոխեցաւ...վրդն Գէորգ Մեղրիկն Սեւանցին»)*: 355/*560բ–2ա*: 356/*562ա–3բ*: 357/*563բ–4ա*: 358/*564ա–5ա*: 359/*565ա–6ա*: 360/*566ա–7բ (յաւելեալ՝ 567ա «Յշտկ. շնորհաց տէր Նեռէսին Կլայեցոյն»)*: 361/*567բ–8բ*: 362/*568բ–71ա*: 363/*571ա–2ա (յաւելեալ՝ 571բ «Վկյբ. սրբոյն Մարինոսի»)*: 364/*572ա–3ա (չիք՝ Մարինոս: Յաւելեալ՝ 572ա «Յշտկ. ...Միւռոնայ»)*: 365/*չիք*: 366/*573ա–4բ (գրուած Աւելեաց ե–ի տակ)*: *Ունի ցանկ՝ 1ա–5բ «Ցանկք Յայսմաւուրացս գրոց (Նաւասարդի Ա եւ Օգոստոսի ԺԱ – Աւելեաց ե եւ Օգոստոսի Ժ)*:

Ընդօրինակողը բազմաթիւ հատուածների մօտ նօտրգրով նշել է՝ 8ա «Մի գրեսցի», կամ 346ա «Մի գրեսցի, զի ի Սեպտեմբերի Լ գրած է», եւ կամ 350բ «Մինչեւ ի վերջն մի գրեսցի»:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

8բ Որոյ բարեխօսութեամբն ողորմեա Քրիստոս Աստուած ստացողի գրոցս՝ Եղիսաբեթին *եւ* Զաքարիային, *որդւոց՝* Միխայէլին, *նախնեաց, յարեան մերձաւորաց, եւ մեղապարտ գրչի՝* Փիլիպոսին, *կարդացողաց:*

255ա...ողորմեայ ստացողի գրոցս՝ մահտեսի Զաքարիայ *ղալֆային եւ կողակցուն՝* Եղիսաբեթին... *եւ մեղապարտ գրչի՝* Փիլիպպոսին...:

Նոյն անուններըը կրկնւում են բոլոր վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան:

584 բ Գրեցաւ գիրս թվին ՌճԼԴ (1685):

584բ (16 տող, քերուած եւ առանձին բառեր հազիւ նշմարելի) Ա /// ԳՃԺՐ հայրապետացն ///սուրբ /// Աստուծոյ ///դասերն /// անուն կոչեցեալոյն /// որ է դուստր զՄկրտչին /// պատիժն եւ երերալն /// առջէ, պատուհասն ընդ Յուդայի կրեսցէ /// հրեղէն սուրն աստուածային ի նա խոցեսցէ. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

8բ (ԺԷ դ., բոլորգիր) Այլեւ կրկին ընտացողի գրոյս՝ Վարդախաթունին *եւ ծնողացն, հօրն՝* Բաբումին *եւ մօրն՝* Վաւվաւին, *եւ ամենայն արեանառու մերձաւորաց, ընդերձողաց եւ:*

40բ Վարդախաթունին *եւ ծնողացն՝* Բաբումին *եւ* Վաւվաւին, *որդոց եւ դստերացն, եւ քվերն՝* Անահն, *եւ նախնեաց նորին:*

163բ Այլեւ վերջին ընտացողի գրոյս՝ Վարդախաթունին *եւ ծնողացն՝* Բաբումին *եւ* Վաւվաւին, *եւ մեղապարտ գրչի՝* Ստեփաննոս *իրիցի եւ ամենայն:*

Նոյն անունները կրկնւում են բոլոր վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան՝ ստորին լուսանցքներում։

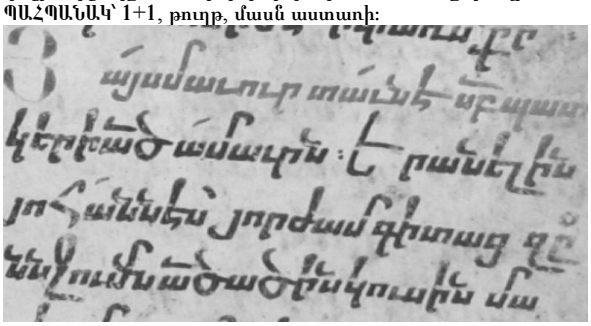
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 234ա, 245ա, 268բ Քրիստոսի ծառայ տէր Մխիթար։

1511
ՅԱՅՍՄԱԻՈՒՐՔ
(խմբ. Ծեռենց)

Կոմի գիւղ **ՋԻ — 1471**

ԳՐԻՉ՝ Յակոբ (2ա—34բ, 48ա—72ա, Ա սիւնակ), Թաթէոս (35ա—47բ), Մանւէլ (72ա, Բ սիւնակ—607բ): ՍՏԱՅՈՂ՝ Յովսէփ աբեղ.:

ԹԵՐԹ՝ 609: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԾԱx12 (Ա, ԾԱ 10, Դ 13): ՆԻՒԹ՝ թուղթ (տարբեր՝ 1, 608—609): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 32x21,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ երկսիւն (միասիւն՝ 1ա): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (տարբեր ըստ գրչաց, ԺԷ դ. նուռոգողի՝ 1աբ, 608աբ, 1701 թ. յաւելագրողի՝ 9աբ): Տող՝ 37: ԿԱՋՄ սեւ կաշի, միջուկը՝ հնատիպ գրքի թերթեր, աստառը՝ թուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1+1, թուղթ, մասն աստառի:

Նմուշ՝ 13ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 372ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական (372ա): Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր (372ա): Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար, լուսանցային մասերը թուլացած եւ բամբակակալած (1—50), տեղ—տեղ կպումներ, փոքրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, թանաքի ճապաղում (1ա), ցեցակեր: Կազմի կաշին՝ ճերմուած, եզրերը՝ մաշուած: ԺԷ դ. Շատիկոյ անապատում նորոգուած, թերին լրացուած՝ 1աբ, իսկ ԺԸ—ԺԹ դդ. էջմիածնի գրատանը վերակազմուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *1ա—4ա* Նաւասարդ ի Հայոց ամսոյ ի Ա եւ Աստոց [եւ Աւգոստոս] Հռոմայեցոց [ի] ԺԱ, եւ [Ա] Երբայեցոց ԻԳ. Տօն է Յովհաննու Մկրտչին, եւ Աթանագինեա հայրապետին՝ կարգեալ ի սրբոյն Գրիգորէ մեր Լուսաւորչէն – *[3] որժամ լուսաւորեաց սուրբն* Գրիգոր զՀայս... *(2բ) Իսկ վասն ամէնաւրհնեալ գլխոյն Յովհաննու... (3ա) Իսկ զի՞ այսաւր կոչի տաբեմուտ... (3բ) Թագաւոր մի կայր* Հայոց Առտաւազ *անուն, եւ ունէր որդի մի խելագար* Շիդար *անուն...*

2. *4ա—5բ* Նաւասարդ ի Բ, եւ Աւգոստոս ի ԺԲ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Անիկտոսի, եւ Փոտինոսի վկայից... – *Անաւրէն արքայն* Դիոկղետիանոս *եկն ի քաղաքն* Նիկոմիդա...

(5ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն Լաւրենտիոսի...

3. *5բ—6բ* Նաւասարդ ի Գ, եւ Աւգոստոս ի ԺԳ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Մարկեղոսի եպիսկոպոսի – *Սուրբն* Մարկեղիոս *էր ի* Կիպրոս... *(6) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն* Հեմայ *եւ* Պեղիգայ *եւ* Փիղգայիդայ... *(6ա) Յայսմ աւուր կատարեցաւ ի Քրիստոս սուրբն* Մարթին... *(6ա) Յայսմ աւուր յիշատակ է սքանչելեացն Ննորատու...*

4. *6բ—7բ* Նաւասարդ ի Դ, եւ Աւգոստոս ի ԺԴ. Տաւն է Շողոկաթին Իչման Միածին Բանին Աստուծոյ ի Վաղարշապատ քաղաքին – *[Լ]ուսաւորիչն մեր սուրբն* Գրիգորի *յորժամ էլ ի* Վիրապէն *եւ եկն ի* Վաղարշապատ... *(7ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Ուռսիկինոսի *վկային...*

5. *7բ—10բ* Նաւասարդ ի Ե, եւ Աւգոստոս ի ԺԵ. Տաւն է Փոխման ամէնաւրհնեալ կուսին Մարիամու Աստուածածնին – *Պարտ եւ արժան է գիտել զգրեալ սքանչելիս...*

6. *10բ—3ա* Նաւասարդ ի Զ, եւ Աւգոստոս ի ԺԶ. Վերստին տաւն է Փոխման Աստուածածնին, եւ յիշատակ պատկերին Քրիստոսի, որ ի Դաստառակին – Աբգար *արքայն Հայոց եւ Աստոց լուաւ վասն Քրիստոսի...*

7. *13ա—4բ* Նաւասարդ ի Է, եւ Աւգոստոս ի ԺԷ. Վերջստին տաւն Փոխման սուրբ Աստուածածնին, եւ վկայաբանութիւն Միւտոնեայ Բահանային – *Ի ժամանակս* Դեկոսի *ամբարիշտ արքային էր սուրբն* Միւտոն... *(13ա) Յայսմ աւուր տաւն է սուրբ պատկերի Աստուածամաւրն...*

8. *14բ—8բ* Նաւասարդ ի Ը, եւ Աւգոստոս ի ԺԸ, Վկայաբանութիւն սրբոյն Խորոսի եւ Փլորոսի – *Փառաւորեալ վկայքս Քրիստոսի եղբարք էին երկտրեակք... (16ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Ստեփաննոսի Ոսկեցոյն...

9. *18բ—9բ* Նաւասարդ ի Թ, եւ Աւգոստոս ԺԹ. Վկայաբանութիւն սրբոց Ատոմեանցն

— *Թագաւորն* Պարսից [3]ազկերտ, *չար խրատով մոգուցն, յարոյց հալածանս ի վերայ քրիստոնէից… (19ա) [Ի] սմին աւուր նահատակութիւն* Անդրէի *գաւրավարին եւ բանակի նորին…*

10. *19բ–22ա* Նաւասարդ ի Ժ, եւ Աւգոստոս ի Ի Վկայաբանութիւն սուրբ մաւրն Վասայ եւ Գ որդոց նորա — *Սրբուհին* Վասա *էր յամս* Մաբսիմիանոսի… *(20ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն* Ագաթոնիկոսի, *որ թարգմանի՝* Բարէյաղթ… *(20բ) Յայսմ աւուր յիշատակ է Սամուէլ մարգարէին…*

11. *22ա–3ա* Նաւասարդ ի ԺԱ, եւ Աւգոստոս ԻԱ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Յուստինոսի — *Սուրբ վկայն Քրիստոսի* Յուստինոս *զաւրական էր…*

12. *23ա–4բ* Նաւասարդ ի ԺԲ, եւ Աւգոստոս ԻԲ. Վկայաբանութիւն սուրբ առաքելոյն Թովմայի — *Յետ համբառնալոյն Քրիստոսի յերկինս եւ իջման Հոգւոյն Աստուծոյ ի դասս առաքելոցն…*

13. *24բ–5բ* Նաւասարդ ի ԺԳ, եւ Աւգոստոս ԻԳ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Երինոսի եպիսկոպոսի — *Սուրբ եպիսկոսպոսն* Երինոս *էր ի* Սերմիոյ *գաւառէն… (25ա) [Յ]այսմ աւուր յիշատակ է Լեւերտոսի… (25բ) Յայսմ աւուր տաւն է սրբոյն* Ստեփաննոսի յՕկնեցոյն…

14. *25բ–6ա* Նաւասարդ ի ԺԴ, եւ Աւգոստոս ԻԴ. Տաւն է Դանիէլի մարգարէին — *Դանիէլ մարգարէն էր ի ցեղէն Յուդայ… (26ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Տիմոթէոսի… *(26ա) Ի սոյն աւուր սուրբն* Ագապիոս *եւ սրբուհին* Թեկղի… *չարչարեցան…*

15. *26ա–8ա* Նաւասարդ ի ԺԵ, եւ Աւգոստոս ԻԵ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Աբուդիմոսի — *Սուրբն* Աբուդիմոս *էր քրիստոնեայ հաւատով… (26բ) Յայսմ աւուր տաւն է սուրբ Աստուածածնին…*

16. *28ա–9ա* Նաւասարդի ԺԶ, եւ Աւգոստոս ԻԶ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Անդրիանոսի եւ կնոջ նորա Անատավեայ, եւ ԻԶ մարտիրոսացն — Ա[ն]դրիանոս *եւ ամուսինն իւր* Անատավեայ *էին ի քաղաքէն* Նիկոմիդեայ…

17. *29ա–31ա* Նաւասարդ ի ի ԺԷ, եւ Աւգոստոս ԻԷ. Վկայաբանութիւն սրբոց Սոմիասանցն — *Առաքեալքն Քրիստոսի սուրբն Թադէոս յորժամ եկն ի Հայս, աշակերտեաց զսուրբն* Ոսկի՝ *ընկերաւքն իւրովք…*

18. *31բ–2բ* Նաւասարդ ի ԺԸ, եւ Աւգոստոս ԻԸ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Ստեփաննիկոսի, Փիլիպպոսի, Եւտիխիանոսի վկայիցն Քրիստոսի — *Սոքայ էին ի* Նիկոմիդեայ *քաղաքէն… (31բ) Յայսմ աւուր յիշատակ է սրբոյն* Ոնեսիմայ, *եւ ոչ թէ աշակերտին Պաւղոսի… (32ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն* Անտիոքայ *բժշկին…*

19. *32բ–4բ* Նաւասարդ ի ԺԹ, եւ Աւգոստոս ԻԹ. Տաւն է գլխատմանն Յովաննու[ու] — *Կարապետն Քրիստոսի սուրբն Յովաննէս սրբութեամբ սնաւ յանապատի…*

20. *34բ–5ա* Նաւասարդ ի Ի, եւ Աւգոստոս Լ. Վկայաբանութիւն սուրբ եպիսկոպոսին Վիլինիդոսի — *Սա ի բանտի էր վասն ի Քրիստոս հաւատոցն… (34բ) [Յ]այսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Տատիանոսի… *(35ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն* Աւռեներսեհի…

21. *35ա–7բ* Նաւասարդ ի ԻԱ, եւ Աւգոստոս ԼԱ. Գիւտ պատուական գաւտոյ սուրբ Աստուածածնին — *Ջամենասրբուհոյ Աստուածածնի զգաւտին գտին յերուսաղէմ… (37ա) [Գովեստ Աստուածածնի՝ «Գրիգորի է»] — Գթա եւ յիս, որ գաւանողս եմ մայրութեան քո Աստուածոյ… (37ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբուհոյն* Փոտինա, *որ թարգմանի՝ Լուսեղէն…*

22. *38ա–9բ* Սեպտեմբեր ի ամիս Հռոմաեցոց, եւ Գրապոս Յունաց, եւ Իլոլ Ասորոց աւուս ունին Լ, ցերեկ եւ գիշերն հաւասարակ է, ժամս ԺԲ: Նաւասարդի ԻԲ, եւ եբրաեցոցն Իլոլ ԺԴ. Տաւն է Յեսուայ որդոյն Նաւեա — *Յեսու որդի Նաւեա աշակերտ էր Մովսէսի մարգարէին… (38բ) Յայսմ աւուր վարք երանելոյն* Սիմէոնի Սիւնակեցոյն…

23. *39բ–40բ* Նաւասարդ ի ի ԻԳ, եւ Սեպտեմբեր ի Բ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Մամասայ — *Յայսմ* Աւռելիանոսի *կռապաշտ արքային, այր ոմն քրիստոնեա հաւատով… (40բ) Յայսմ աւուր յիշատակ երանելոյն* Յոհաննու Պահացողին…

24. *40բ–2ա* Նաւասարդ ի ԻԴ, եւ Սեպտեմբեր ի Գ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Անթիմոսի եպիսկոպոսին — *Յամս անաւրէնն արքային* Մաբսիմիանոսի *էր սուրբն* Անթիմոս… *(41ա) Յայս[մ] աւուր վկայաբանութիւն* Աթանասի *եպիսկոպոսի եւ յիշատակ աղախնոյն Աստուծոյ* Խանթուշի… *(42ա) Ի սմին աւուր զբ ծառայսն* Խանթուշի՝ գԽարիսիմիս *եւ զՆերփիտիոս կացուցին առաջի* Աւռելիանոսի… *(42ա) Ի սմին աւուր յիշատակ սքանչելեացն՝ ինչ որ եղեւ վասն ուղղափառ հաւատոյ ի* Պանփիլ…

25. *42բ–3բ* Նաւասարդ ի Իե, եւ Սեպտեմբեր ի Դ Վկայաբանութիւն սրբոյն Բաբելա հայրապետին եւ Գ աշակերտացն – *Յամս Ումերիանոսի անաւրէն արքային էր սուրբն* Բաբիլաս... *(42բ) Յայսմաւուր վկա[յա]-բանութիւն սրբոց մարտիրոսացն* Թէոդոսի, Ղուկիոսի, Ամիանոսի եւ Յուլիանոսի... *(43ա) Ե[ւ արդ] լուարուք, հովիւք բանաւոր հաւատից եւ երկերուք յԱստուծոյ...*

26. *43բ–5ա* Նաւասարդ ի ԻԶ, եւ Սեպտեմբեր ե. Վկայաբանութիւն սրբոց հառասուն կուսանացն եւ Ամոնի սարկաւագին – *Սրբուհի կանայքս էին ի ժամանակս* Լիկիանոսի... *(44բ) Յայսմ աւուր յիշատակ է կատարման Զաքարիա՝ հարն Յովհաննու...*

27. *45ա–6ա* Նաւասարդ ի ԻԷ, եւ Սեպտեմբեր ի Զ. Վկայաբանութիւն սրբուհուն Երոմա եւ այլ Ժ մարտիրոսացն – *Սուրբ առաքեալն Փ [ի]լիպպոս, ոչ մեծն որ յերկոտասանից... (45բ) Յայսմ աւուր յիշատակ կատարման ԵՒ կուսանացն...*

28. *46ա–8ա* Նաւասարդ ի ԻԸ, եւ Սեպտեմբեր ի է. Յիշատակ սուրբ ժողովոյն Նիկիոյ – Արիոս *երէց* Աղեքսանդրացի *երեւեցաւ հայհոյիչ Քրիստոսի Որդոյն Աստուծոյ...*

29. *48ա–50բ* Նաւասարդ ի ԻԹ, եւ Սեպտեմբեր ի Ը. Տաւն է ծ[ն]*ընդեան* սուրբ կուսին Մարիամու – *Յազգատոհմէն Իսրայէլի եւ ի ցեղէն Յուդայ էր* Յովակիմ...

30. *50բ–2ա* Նաւասարդ ի Լ, եւ Սեպտեմբեր ի Թ – *Յիշատակ վարուց եւ մահուան սուրբ հայրապետին* Իսահակա – *Սուրբ հայրապետն* Իսահակ Պարթեւ, *որդի էր* Մեծին Ներսէսի...

31. *52ա–3ա* Հոռի Ա, եւ Սեպտեմբեր ի Ժ. Վկայաբանութիւն սրբոց կուսանացն Մինադորայ եւ Մինտրդորայ, Մինփիտորայ եւ սրբոյհոյն Բասիլիդեայ – *Սոքա քորք էին հարազատք՝ սրբութեամբ վարժեալք... (52ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբուհոյն* Բասիլիդեայ... *(52բ) Յայսմ աւուր վկայաբա-նութիւն սրբոյն* Մանուշակի... *(52բ) Ի սմին աւուր կատարեցաւ սուրբ մարտիրոսն* Ռոմիլոս... *(52բ) Նոյնպէս* Եւտռխիա *սուրբ վկայն... (52բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Դիոդորայ *եւ* Դիդիմա...

32. *53ա–4ա* Հոռի Բ, եւ Սեպտեմբեր ի ԺԱ. Վկայաբանութիւն սուրբ մարտիրոսի Սողոմոնի – *Սուրբ վկայն Քրիստոս* Սողոն *էր յաւուրս ամբարիշտ արքային* Մախսիմիանոսի... *(53ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Եպսիհոսի... *(53ա) Ի սմին աւուր յիշատակ վարուց սուրբ եպիսկոպոսին* Պատրոսի...

33. *54ա–6ա* Հոռի Գ, եւ Սեպտեմբեր ի ԺԲ. Վկայաբանութիւն Ափտոնոսի եպիսկոպոսին եւ Սեւերիանոսի Սեբաստացւոյն – *Սա էր ի ժամանակս* Դիոկղետիանոսի *թագաւորին՝ եպիսկոպոս լեալ Իտալացոց... (54բ) Յայսմաւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Սեւերիանոսի Սեբաստացւոյն... *(55բ) Ի սմին աւուր աղաւթէր սուրբն հայրն* Անտոն... *(55բ) Յայսմ աւուր յիշատակ սքանչելեացն, որ եղեն յեկեղեցին* Զենոնի... *(55բ) Քահանայ ոմն սրբասնեալ վարուք* Ստեփաննոս *անուն...*

34. *56ա–7բ* Հոռի Դ, Սեպտեմբեր ի ԺԳ. Նաւակատիք է Սրբոյ Յարութեան Երուսաղէմի մեծ եկեղեցւոյն եւ այլ սուրբ տեղեացն Երուսաղէմի, եւ նախատաւնակ է սուրբ խաչափայտին Քրիստոսի – *Յորժամ շինեաց* Մեծն Կոստանդիանոս զՍուրբ Յարութիւն... *(56ա) Յայսմ աւուր յիշատակ է սրբոյն* Յոհաննու Ոսկէբերանին... *(57ա) Աստանաւր հաճոյ թուեցաւ մեզ սակաւ ինչ դրուատել զշնորհս Կաթուղիկէ եկեղեցւոյ... Ո՛վ հարսն Քրիստոսի եւ մայր հաւատացելոց սուրբ Կաթուղիկէ...*

35. *57բ–60ա* Հոռի ե, եւ Սեպտեմբեր ի ԺԴ. Ամենաժողով եւ երկնագումար տաւն եւ բարձրութիւն եւ վերացումն երկրպագելի խաչին Քրիստոսի... – *Դշխոյն* Հեղինէ *գնաց յԵրուսաղէմ, եւ էր ընդ նմա սուրբն* Սեղբեստրոս...

36. *60ա–1ա* Հոռի Զ, եւ Սեպտեմբեր ի ԺԵ. Վերըստին տաւն Սուրբ խաչին, եւ վկայաբանութիւն սրբոյն Նիկատասայ – *Սուրբ* Նիկիտաս *էր ի խուժադուժ երկրէն* Գաւթացոց... *(60բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն* Եւփիմեայ *կուսին... (60բ) Յայսմ աւուր կատարեցաւ* Կոստնելիոս *այր ծերունի... (60բ) Յայսմ աւուր յիշատակ է սուրբ մարտիրոսացն որ եղեն ի* Մահմետայ *ի Ճ եւ Կ թուականին Հայոց...*

37. *61բ–3բ* Հոռի է, եւ Սեպտեմբեր ի ԺԶ. Վաւբ եւ յիշատակ աղախ[ն]ոյն Աստուծոյ Թէոդորայ – *Յամս Զենոնի բարեպաշտ կայսերն Յունաց էր* Թէոդորա...

38. *63բ–5ա* Հոռի Ը, եւ Սեպտեմբեր ի ԺԷ. Վերըստին տաւն Սուրբ խաչին, եւ յիշատակ սրբոց թարգմանչացն Սահակա եւ Մեսրոպայ – *Լուսաւորիչքն մեր եւ պայծառ ջահքն... (64բ) Ի*

սմին աւուր սուրբ վկայն Քրիստոսի՝ Վարիպաս... *(64բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Տրիփիմայ *եւ* Դորիմեդոսի *եւ* Սաբատիանայ...

–64բ «Յայսմ աւուր աշնանամուտ է, եւ արեգակն ի կշիռն մտանէ, // (65ա) եւ տիւ ու գիշերն հաւասարակ է»։

39. *65ա–7ա* Հոռի Թ, եւ Սեպտեմբեր ի ԺԸ, եւ եբրայեցոց Թշրիի ի Ա. Տաւն է Մովսեսի եւ Ահարոնի – *Նախամարգարէն Մովսէս աստուածախօսն, որ առաջին էր ամենայն մարգարէիցն...*

40. *67ա* Հոռի Ժ, եւ Սեպտեմբեր ի ԺԹ. Վկայաբանութիւն սրբոց Ոսկեանցն – *Սոքա դեսպանք էին ի Հոռոմոց առ* Սանատրուկ *արքայն հայոց (այսքան)։*

–67ա (Գրչից) «Գրած է ի Նաւասարդի ԺԷ. գի՛տ եւ կարդայ» (տե՛ս § 17)։

41. *67ա–9ա* Հոռի ԺԱ, եւ Սեպտեմբեր Ի. Վկայաբանութիւն եւստաթէոսի եւ կնոջ նորա, եւ Բ որդւոցն – *Սուրբ* եւստաթէոս *հեթանոս էր...*

42. *69ա–70բ* Հոռի ԺԲ, եւ Սեպտեմբերի ԻԱ. Վկայաբանութիւն ՃԾ մարտիրոսաց – *Սոքա եգիպտացիք էին՝ Ճ մարտիրոսքն... (69բ) Յայսմաւուր տաւն է սրբոյն* Մակրոբայ, Գորգիանու, Հեղիու, Ջոտիկոսի, Ղուկիանու *եւ* Վաղերիանոս... *(69բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբուհոյն* Արիադնայ, *զոր Մարիամու անուանեն... (69բ) Ի սմին աւուր կատարեցաւ սուրբ վկայն Քրիստոսի* Պապ... *(70ա) Յայսմ աւուր յիշատակ աւերմանն* Ամթայ...

43. *70բ–1բ* Հոռի ԺԳ., եւ Սեպտեմբեր ի ԻԲ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Փոկասու հայրապետին – *Սուրբ* Փոկաս *էր ի* Սինապ *քաղաքէն... (71ա) Յայսմ աւուր տաւն է Յունանու մարգարէին...*

44. *71բ–3ա* Հոռի ԺԴ, եւ Սեպեմբեր ի ԻԳ. Վկայաբանութիւն սրբուհոյն Իրահտայ – *Ամբարիշտ իշխանն* Կուկլիանոս *գնաց յեգիպտոս... (72ա) Յայսմաւուր յիշատակ է կոտորելոցն ի տաճկաց յունացն քրիստոնէից...*

45. *73ա–4բ* Հոռի ԺԵ, եւ Սեպտեմբեր ի ԻԴ. Վկայաբանութիւն եւ յիշատակ վարուց սրբուհոյ կուսին Թեկղի – *Նախավկայն Քրիստոսի սրբուհին* Թեկղի *էր յԻկոնիոն քաղաքէն...*

46. *74բ–5բ* Հոռի ԺՁ, եւ Սեպտեմբեր ի ԻԵ. Վկայաբանութիւն սրբոց առաքելոցն Կեփայի եւ Ապատղոսի – *Սոքա աշակերտք էին առաքելոյն Պաւղոսի... (74բ) Յայսմ աւուր յիշատակ է վարուց սրբոյն* Յակովբայ Սրճոյ *եպիսկոպոսին... (75բ) Ի սմին աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Ագաթոկղայ...

47. *75բ–7բ* Հոռի ԺԷ, եւ Սեպտեմբեր ի ԻՁ. Նըննջումն աւետարանչին Յովհաննու – *Առաքեալն Քրիստոսի եւ աւետարանիչն եւ սիրելի աշակերտն... (76բ) Ի սկզբանն էր Բանն...*

48. *77բ–9բ* Հոռի ԺԸ, եւ Սեպտեմբերի ԻԷ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Կալիստրատոսի եւ ԽԹ ընկերաց նորա – *Սուրբն* Կալիստրատոս *վկայն Քրիստոսի... (79ա) Յայսմ աւուր մարտիրոսացաւ սուրբ վկայն Քրիստոսի* Մառինոս... *(79ա) Ի սմին աւուր հանգեաւ ի Քրիստոս... կայսերն Յունաց* Մաւկն...

49. *79բ–80բ* Հոռի ԺԹ, եւ Սեպտեմբեր ԻԸ. Վկայաբանութիւն սուրբ առաքելոյն Շմաւնի՝ ազգականին Քրիստոսի – *Սուրբ առաքեալն Շմաւոն... (79բ) Ի սմին աւուր վկայաբանութիւն սրբուհոյն* եպիփուայ... *(80ա) Յայսմ աւուր տաւն է սրբուհոյն* Մամելխայ... *(80ա) Յայսմ աւուր տաւն է սրբոյն* Եղիշէի...

50. *80բ–1բ* Հոռի Ի, եւ Սեպտեմբեր ԻԹ. Վաւք եւ յիշատակ սուրբ հաւրն Քարիտոնի – *Սուրբ հայրն մեր* Քարիտոն... *(81ա) Յայսմ աւուր տաւն է սրբոյն* Եփսիխոսի... *(81բ) Յայսմ աւուր տաւն է սրբոյն* Գէորգեայ *զաւրավարին...*

51. *81բ–3բ* Հոռի ԻԱ, եւ Սեպտեմբեր Լ. Հանգիստ սուրբ Լուսաւորչին Գրիգորի – *Սուրբ հայրապետն մեր՝* Լուսաւորիչն Գրիգոր... *(82ա) Յայսմ աւուր յիշատակ է* Անտոնի *եւ* Կրաւնիդեայ *եւ է խոտաճարակացն... (82բ) Յայսմ աւուր յիշատակ է սուրբ հաւրն* Թաթոյ *եւ* Վաւոսի *եւ* Թումասու... *(83բ) Ի սմին աւուր տաւն է* Գրիգորիսի Աղուանից *կաթուղիկոսին...*

52. *83բ–5բ* Հոռի ԻԲ, եւ Հոկտեմբեր ի Ա... եւ է այսաւր յիշատակ ԲԺ—ան վարդապետացն, որոց առաջին եւ գլուխ է Դիոնեսիոս Արիսպագացին – *Սուրբն* Դիոնէսիոս *ի ծնաւղաց իւրոց նուիրեալ եղեւ* յԱթենս *ի զոհ կռոցն... երկրորդ՝... յոգնահանճարն* Յոեթէոս... *երրորդ՝ սուրբն* Սեղբեստրոս... *Չորրորդ՝ մեծն* Աթանաս... *հինգերորդ մեծն* Կիւրեղ Երուսաղեմացին... *վեցերորդ՝ սուրբն* Եփրեմ Խորին Ասորին... *եւթներորդ՝ եւթնալոյսն* Բարսեղ Կեսարացին... *ութերորդ՝ սուրբն* Գրիգոր Նիւսացին... *իններորդ՝ մեծն Աստուածաբան սուրբն* Գրիգոր... *Տասներորդ՝ մեծն* Եպիփան

Կիպրացին... *Մետասան՝ սուրբն* Յոհան Ոսկեբերանն... *երկոտասան՝ փոքր* Կիւրեղ Աղէքսանդրացին...

53. *86ա–7ա* Հոռի ԻԳ, եւ Հոկտեմբեր Բ. Վկայաբանութիւն սուրբ առաքելոյն Անանիայ – *Առաքեալն Քրիստոսի սուրբն* Անանիա Դամասկացին... *(86ա) Յայսմաւուր տուն է սրբոյն* Թէոդորոսի... *(86ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Միխայէլի՝ *հաւր վանացն* Զորեայ *եւ ԼԶ կրաւնաւորացն՝ որ ընդ նմա... (86բ) Ի սմին աւուր յիշատակ սքանչելեացն, որ եղեն յուխտաւորսն* Սինէական *լերինն... (87ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն* Դասոնայ *եպիսկոպոսին... Ի սմին աւուր վկայաբանութիւն* Պափնոտոսի...

54. *87ա–8բ* Հոռի ԻԴ, եւ Հոկտեմբեր Գ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Կիպրիանոսի եպիսկոպոսին եւ Յուստիանեայ կուսին – *Սուրբ* Կիպրիանոս *այր իմաստուն եւ կախարդ...*

55. *88բ–9բ* Հոռի ԻԵ, եւ Հոկտեմբեր ի Դ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Դիոնեսիոսի Արիսպագացոյն – *Սուրբն* Դիոնեսիոս Արիսպագացին *մի էր ի նախարարացն* Աթենացոց... *(89ա) Յայսմ աւուր յիշատակ է սրբոյն* Կիրակոսի... *(89ա) Յայսմ աւուր յիշատակ վարուց եւ նահատակութեան սրբոյն* Ադոմոսի *եւ դաւերն իւրոյ* Կալեսթինեայ...

56. *89բ–92ա* Հոռի ԻԶ, եւ Հոկտեմբեր ի Ե. Վկայաբանութիւն սրբոց կուսանացն Հռիփսիմեանց – *Սրբուհի կոյն* Հռիփսիմէ *էր թագաւորական տոհմէ...*

57. *92ա–4բ* Հոռի ԻԷ, եւ Հոկտեմբեր ի Զ. Վկայաբանութիւն սրբոց կուսանացի Գայիանեանց – *Յետ կատարման սրբոց Հռիփսիմեանցն... (94ա) Եւ արդ, զիա՞րդ գովեսցուք զայն, որ ի վեր են քան զգովութիւնս... (հմմտ. §80, 126ա)։*

58. *94բ–5բ* Հոռի ԻԸ, եւ Հոկտեմբեր ի Է. Վկայաբանութիւն սրբոյն Սարգսի եւ Բագոսի – *Սուրբ եւ փառաւորեալ վկայքս... (95բ) Յայսմ աւուր կատարեցան ի Քրիստոս սուրբ վկայքն* Ազարիոս Կելսիոս, Գերասիոս, Պոոտասիոս...

59. *95բ–6բ* Հոռի ԻԹ, եւ Հոկտեմբեր Ը. Վկայաբանութիւն սրբուհոյ կուսին Պեղիգեայ – *Սրբուհի եւ կոյս վկայն Քրիստոսի* Պեղիգեայ... *(96ա) Յայսմ աւուր յիշատակ սրբոյն* Պոպղեայ... *(96ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոց մարտիրոսացն* Յորենտիոսի *եւ* Մաքսիմոսի... *(96բ) Յայսմ աւուր երանելի կանայքն...* Զինտոլիա *եւ* Փիլոնիտա... *հանգեան...*

60. *97ա–8ա* Հոռի Լ, եւ Հոկտեմբեր Թ. Վկայաբանութիւն Եւլամբիոսի եւ Ֆեռ նորա Եւլամբիայ – *Յամս անաւրէն արքային* Մաքսիմիանոսի *էին սոքա ի* Նիկոմիդեայ... *(97բ) Ի սմին աւուր կատարեցան...* Մարկոս *եւ* Ստեփանոս յԱնտիոք... *(97բ) Յայսմ աւուր յիշատակ* Ռոմանոսի Երգեցողի... *(97բ) Յայսմ աւուր երեւումն սրբոց առաքելոցն սրբոյն* Յոհաննու Ոսկեբերանին...

61. *98բ–9բ* Սահմի Ա, եւ Հոկտեմբեր Ժ. Տաւն է Յղութեանն եղիսաբեդի զսուրբ Կարապետն – *Քահանայապետն Զաքարիա յաւուր տաւնին Քաւութեան...*

62. *100ա–1ա* Սահմի Բ, եւ Հոկտեմբեր ԺԱ. Տաւն է է—երորդ ժողովոյն՝ Նիկիայ – *Ի ժամանակս բարեպաշտ արքային* Կոստանդիանոսի *եւ մաւր նորա՝* Հեղինեայ... *(100ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոց* Տարագրոսեանցն...

63. *101ա–2բ* Սահմի Գ, եւ Հոկտեմբեր ԺԲ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Կարպոսի եւ Պապիլասայ – *Ի ժամանակս* Դեկոսի *կռապաշտ արքային էին սոքա... (101բ) Յայսմ աւուր կատարեցան...* Ալփիոս, Աղէքսանդրոս, Զոսիմոս, Նիկոնիոս, Նէոնոս, Ելիդորոս *եւ* Մարկոս յԱնտիոք... *(101բ) Ի սմին աւուր վկայաբանութիւն սրբուհոյն* Դոմնայի... *(101բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Վարոսի *եւ այլ Զ կրաւնաւորացն...*

64. *103ա–4ա* Սահմի Դ, եւ Հոկտեմբերի ԺԳ. Վարք եւ յիշատակ սուրբ հարսն մերոյ Մաշտոց վարդապետին – *Սուրբ վարդապետն մեր եւ հայրն ճգնազգեաց* Մաշտոց *էր ի գաւառէն* Կոտէից, *ի գեղջէն* Եղեվարդոյ...

65. *104ա–5ա* Սահմի Ե, եւ Հոկտեմբերի ԺԴ. Տաւն է Եփեստոսի սուրբ ժողովոյն – *Հրամանաւ* Փոխու *արքային* Թէոդոսի...

66. *105ա–6ա* Սահմի Զ, եւ Հոկտեմբերի ԺԵ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Ոտիկիանոսի հահանայի – *Սուրբ քահանայն Աստուծոյ* Ոտիկիանոս... *(106ա) Յայսմ աւուր...* Դասիոս *եւ* Զոտիկոս *եւ* Գայիոս... *կատարեցան...*

67. *106ա–7ա* Սահմի է, եւ Հոկտեմբեր ԺԶ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Ղուկիանոսի ճ (100)—ապետին – *Սա էր ի* Կապադովկացոց *գաւառէն... (107ա) Յայսմ աւուր սուրբն* Սոկրատոս *քահանայն եւ սրբուհին* Թէոդոսիա *կատարեցան...*

68. *107ա–8բ* Սահմի Ը, եւ Հոկտեմբեր [ԺԷ]. Վկայաբանութիւն սրբոյն Խրոուսանթոսի,

որ թարգմանի՝ Ոսկի ծաղիկ, եւ ամուսնոյն իւոյ՝ Դարեհի – *Սա էր յԱղէքսանդրիա քաղաքին…*

69. *108բ–9բ* Սահմի Թ, եւ Հոկտեմբեր ԺԸ. Վկայաբանութիւն Ղուկասու աւետարանչին – *Աւետարանիչն Քրիստոսի սուրբն Ղուկաս էր ազգաւ ասորի… (109ա) Յայսմ աւուր յիշատակ սրբոյն* Անդրոնիկոսի… *(109բ) Ի սմին աւուր…* Վարոս… *կատարեցաւ…*

70. *109բ–11բ* Սահմի Ժ, եւ Հոկտեմբեր ԺԹ. Տաւն է Յովելեայ մարգարէին – *Մարգարէն Յովէլ էր յազգէն Ռուբենի… (110ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Արտեմայ… *(110բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոց* Հիպիրիքեանցն… *(111ա) Յայսմ աւուր կատարեցաւ… եպիսկոպոսն* Բարդիշօ… *(111ա) Ի սմին աւուր սուրբն* Դոմնիոս… *կատարեցաւ (111ա) Յայսմ աւուր եւ սրբուհին* Լուս[կ]իա… *հանգեաւ… (111բ) Ի սմին աւուր կատարեցաւ…* Անաստասիա *սրբուհին…*

71. *111բ–2բ* Սահմի ԺԱ, եւ Հոկտեմբերի Ի. Պատմութիւն եւ վկայաբանութիւն սրբոց խարեթեանցն, ԺՌ եւ ԲՃ մարտիրոսացն – *Սուրբն* Խարեթաս *գլխաւոր էր քաղաքին* Նենգրաանայ…

72. *112բ–4բ* Սահմի ԺԲ, եւ Հոկտեմբեր ԻԱ. Վարք եւ յիշատակ սուրբ հաւրն հարանց Իլարիոնի – *Սուրբ եւ երջանիկ հայրն մեր* Իլարիոն…

73. *114բ–6բ* Սահմի ԺԳ, եւ Հոկտեմբեր ԻԲ. Վարք եւ յիշատակ Աբերկիոնի եպիսկոպոսի – *Սուրբն* Աբերկիոս *էր ի ժամանակս* Անտոնիոսի *կռապաշտ արքային…*

74. *116բ–8ա* Սահմի ԺԴ, եւ Հոկտեմբեր ԻԳ. Վկայաբանութիւն Յակովբայ առաքելոյն Տեառնեղբաւրն – *Առաքեալն Քրիստոսի Յակովբոս եղբայր Տեառն…*

75. *118ա–20ա* Սահմի ԺԵ, եւ Հոկտեմբեր ԻԴ. Պատմութիւն նննջման եւ յարութեան սուրբ մանկացն Եփեսոսի – *Ոմքա էին ի ժամանակս* Դեկոսի *ամբարիշ արքային…*

76. *120ա–1բ* Սահմի ԺԶ, եւ Հոկտեմբեր ԻԵ. Վկայաբանութիւն սրբոցն աւտարացն Մարկիանոսի եւ Մարտիրոսի – *Յետ վախճանի սրբոյն* Աղէքսանդրի Կոստանդինուպաւլսի *հայրապետին… (120բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Դեմետրիոսի…

77. *121բ–2բ* Սահմի ԺԷ, եւ Հոկտեմբեր ԻԶ. Վարք եւ յիշատակ Անփիլիհոսի եպիսկոպոսին – *Սա աշակերտ էր սրբոյն* Բարսղի Կեսարացոյն… *(122ա) Ի սմին աւուր եղեւ շարժ մեծ եւ ահագին ի* Կոստանդինուպաւլիս *յամս* Լեւոնի *կայսեր… (122ա) Յայսմ աւուր նահատակութիւն* Սմբատայ Բագրատունոյ *ի ԽԳ թվականին Հայոց… (122բ) Ի սմին աւուր կատարեցան ի Հայս սուրբ* Սուիասեանքն…

78. *122բ–3բ* Սահմի ԺԸ, եւ Հոկտեմբեր ԻԷ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Կապետոլինեայ եւ աղախնոյն իւոյ – *Սուրբ* Կապետոլինէ *էր ի* Կապադովկիա… *(123ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն երից եղբարցն՝* Կղօդիոսի, Աստերիոսի *եւ* Նեռոսի…

79. *123բ–5ա* Սահմի ԺԹ, եւ Հոկտեմբեր ԻԸ. Վարք եւ յիշատակ Աբրահամու Արդարոյն – *Արդարս այս* Աբրահամ *էր ի քաղաքէն* Ուռհայոյ…

80. *125ա–6բ* Սահմի Ի, եւ Հոկտեմբեր ԻԹ. Տաւն է սրբոց կուսանացն Նունեայ եւ Մանեայ – *Ոմքա ընկերք էին սուրբ կուսանացն* Հռիփսիմեանց… *(126ա) Եւ արդ, զի՞րդ գովեսցուք զայնոսիկ, որ ի վեր են քան զգովութիւնս… (հմմտ. § 57, 94ա)։*

81. *126բ–8ա* Սահմի ԻԱ, եւ Հոկտեմբեր Լ. Վկայաբանութիւն Զենոբայ եպիսկոպոսին եւ Զենոբիայ – *Ոմքայ էին յամս* Դիոկղիանոսի *արքային… (127բ) Յայսմ աւուր ետես* Պռոկղոս *զառաքեալն Պօղոս…*

82. *128բ–9բ* Սահմի ԻԲ, եւ Հոկտեմբեր ԼԱ. Վկայաբանութիւն սրբոյն եպիսմաոսի եւ Անտոնիոսի – *Սա էր ի խուժադուժ եւ վայրենաբարո յերկրէն* Եգիպտոսի… *(129ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Մելասիպոսի *եւ ամուսնոյն իւրոյ* Կասիանեայ… *(129բ) Յայսմ աւուր կատարեցան…* Անտոնիոս *քահանայ եւ* Նիկիփորոս, Զերինաս *եւ* Գերասիոս *եւ…* Մանաթիա *ի* Սկիւթոպոլսէ…

83. *129բ–34բ* Սահմի ԻԳ, եւ Նոյեմբերի Ա. Տաւն է ամենայն սրբոցն Աստուծոյ ննոց եւ նոռոց, եւ յիշատակ անարծաթ բժշկացն Կոզմայի եւ Դամիանոսի… – *Կին մի էր այրի, անուն* Թէոդիտա… *(131ա–4բ)* Ասացեալ սրբոց վարդապետացն [Գրիգորի Անաւարզեցւոյ] Ներբողեան ի պատիւ ամենայն սրբոց հին եւ նոռոց – *Կաթուղիկէ եկեղեցի սուրբ երկին ի յերկրի հաստատեցաւ…*

84. *135ա–6ա* Մեհեկի (Սահմի) ԻԲ, եւ Նոյեմբեր Բ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Յակինթոսի, Պիգաստոսի եւ Ամբեստոսի – *Ոմքա էին ի* Պարսիկս *յամս հրապաշտ արքային*

Պարսից Շապհոյ... *(135բ) Ի սմին աւուր եպիսկոպոսն ֆռանկաց սուրբն* Մարիննոս...

85. *136ա–8բ* Սահմի ԻԵ, եւ Նոյեմբեր Գ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Ստեփաննոսի Հռոմայ հայրապետին եւ որոց ընդ նմա – *Սուրբն* Ստեփաննոս *էր յամս* Վաղերիանոսի...

86. *138բ–9բ* Սահմի ԻԶ, եւ Նոյեմբեր ի Դ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Ակիփսիմայ եպիսկոպոսին եւ Յովսեփայ բահանային, եւ Այիթալայ – *Սոքայ պարսիկ էին ազգաւ, յաշխարհէն* Պարսից...

87. *139բ–40բ* Սահմի ԻԷ, եւ Նոյեմբեր ի Ե. Վկայաբանութիւն սրբուհոյն Կիւրեննայ եւ Մատրոնայ – *Սրբուհին* Մատրոնի *էր ի* Տարսոն *քաղաքէն... (139բ) Յայսմաւուր վարք աղախնոյն Աստուծոյ* Մատրոնայ...

88. *140բ–2ա* Սահմի ԻԸ, եւ Նոյեմբեր Զ. Տաւն է եւ յիշատակ սրբոյն Պօղոսի Խոստովանողի – *Սուրբ հայրապետն մեր* Տրոփաննոս *պատրիարգն* Կոստանդնուպաւլսի *ի ժամ վախճանին իւրոյ...*

89. *142ա–3բ* Սահմի ԻԹ, եւ Նոյեմբեր ի Է. Վկայաբանութիւն սրբոյն Պորփիւրոսի գուսանի – *Սուրբն* Պորփիւրոս *էր յազգէն ասիանու... (143ա) Ի սմին աւուր յետ ժամանակաց յաւուրս* Լետնի *կայսերն անկաւ փոշի յերկնից... (143ա) Դարձեալ ի ՃԿԴ թուին Հայոց եղեն նշանք մեծամեծք... (143ա) Դարձեալ ի Ճ եւ ի ԿՋ թվականին յաւուր միում յՈրհա քաղաք տեսին, զի արք Ը էլին ի գերեզմանացն...*

90. *143բ–8ա* Սահմի Լ, եւ Նոյեմբեր Ը. Տաւն է սրբոց հրեշտակապետացն Գաբրիէլի եւ Միխայէլի, եւ ամենայն երկնային զաւրացն – *Յաւուրս անաստուածութեանն, յորում զկուռսն ձեռագործս աստուածս պաշտէին... (145ա–6բ)* Պատճառ յաղագս երկնային զաւրացն դասուց՝ թէ ո՞րպիսի են փառաբանութիւնք նոցա, եւ թէ ո՞յք են առաջին եւ միջին – *Իսկական էութիւն եւ գերագոյն աստուածութիւնն՝ ամենասուրբ երրորդութիւնն յառաջ քան զյաւիտեանս... (146բ–8ա)* Տեառն Ներսէսի ասացեալ Մաղթանք առ սուրբ հրեշտակապետսն Գաբրիէլ եւ Միխայէլ եւ առ ամենայն զօրս երկնաւորացն – *Արդ, պաղատիմք առ հոգեղէնսդ՝ մեք տկարքս եւ հողեղէնքս...*

91. *148աբ* Տրէ ի Ա, եւ Նոյեմբեր Թ. Վկայաբանութիւն Անտոնինոսի եւ Բիխտորոսի եւ այլոցն ամենայնի – *Սուրբ վկայն Քրիստոսի* Անտոնիոս *էր յերկրէն* Սուրանայ... *(148բ) Ի սմին աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Բիխտորոսի... *(148բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբուհոյն* Ստեփ[այ]ն[ե]այ... *(148բ) Ի սմին աւուր* Իպատոս *եպիսկոպոսն* Գանգրայ... *քարկոծեցաւ...*

92. *149ա–51բ* Տրէ Բ, եւ Նոյեմբեր ի Ժ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Մինասայ եգիպտացոյն – *Սուրբ* Մինաս *եգիպտացի էր ազգաւ... (149ա–51բ) Յայսմ աւուր՝ պատմութիւն* Մարխասայ *եւ* Կոստարայ – *Այր ոմն անուն* Մարխաս...

93. *151բ–3ա* Տրէ Գ, եւ Նոյեմբեր ԺԱ. Յիշատակ վարուց երանելոյն Յոհաննու Ողորմածին, եւ Աբդիու մարգարէին – *Մարգարէն Աբդիու էր երրորդ յիսնապետ... (152ա) Յայսմ աւուր յիշատակ* Յոհաննու Ողորմածին...

94. *153ա–4ա* Տրէ ի Դ, եւ Նոյեմբեր ի ԺԲ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Մելայ եպիսկոպոսին, եւ Բուրայ բահանային, եւ Շինոյի սարկաւագին – *Սուրբ վկայն Քրիստոսի* Մելիա *ազգաւ պարսիկ էր...*

95. *154ա–6բ* Տրէ ի Ե, եւ Նոյեմբեր ԺԳ. Վարք եւ յիշատակ սրբոյն Յոհաննու Ոսկիբերանին... – *Սուրբն* Յոհաննէս Ոսկիբերանն *էր ազգաւ ասորի...*

96. *156բ–7բ* Տրէ Զ, եւ Նոյեմբեր ԺԴ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Պղատոնի եւ Ռոմանոսի – *Սուրբն* Պղատոն *էր ի քաղաքէն* յԱնկիւրոյ... *(157ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Ռոմանոսի...

97. *157բ–60ա* Տրէ Է, եւ Նոյեմբեր ի ԺԵ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Գուրիասայ, Սամոնասայ եւ Աբիբասայ սարկաւագին – *Այս Գ վկայքս էին յամս* Դիոկղետիանոսի... *(158ա) Ի սմին աւուր եւ սարկաւագին* Աբիբաս... *(159բ) Յայսմ աւուր յիշատակ է սքանչելեանցն Աստուծոյ որ եղեն...*

98. *160ա–2ա* Տրէ Ը, եւ Նոյեմբեր ԺԶ. Վկայաբանութիւն Մատթէոսի աւետարանչի – *Մինչ էր սուրբ առաքեալն... Մատթէոս ի լերինն մերկ եւ բոկ...*

99. *162ա–3բ* Տրէ Թ, եւ Նոյեմբեր ԺԷ. Վկայաբանութիւն առաքելոյն *Փիլիպպոսի* – *Սուրբ առաքեալն Փիլիպպոս գնաց ի* Լիդիա...

100. *163բ–7բ* Տրէ ի Ժ, եւ Նոյեմբեր ի ԺԸ. Պատմութիւն սրբոյն Գրիգորի մեր Լուսաւորչին եւ չարչարանաց նորին – *Յետ մահուանն* Աղէքսանդրի Մակեդոնացոյ, Արշակ *քաջ յազգէն* Պարթեաց...

101. *167բ–70ա* Տրէ ի ԺԱ, եւ Նոյեմբեր ի ԺԹ. Տաւն է Նեռսէսի հայրապետին եւ Խադայ եպիսկոպոսին — *Յերրորդում ամի թագաւորութեանն* Արշակայ *եկաց յԱթոռ հայրապետութեանն Հայոց…*

102. *170ա–1ա* Տրէ ի ԺԲ, եւ Նոյեմբեր ի Ի. Վկայաբանութիւն սրբոյն Ագիոսի մարտիրոսի — *Սուրբն* Ագիոս *զօրական էր* Դիոկղետիանոսի…

103. *171ա–2բ* Տրէ ի ԺԳ, եւ Նոյեմբեր ԻԱ. Տաւնէ ամենասրբուհոյ Աստուածածնին, որ Գ ամաց ի տաճարն բերաւ — *Յետ հրաշափառ յղութեանն* Աննայի…

104. *172բ–3բ* Տրէ ի ԺԴ, եւ Նոյեմբեր ի ԻԲ. Վկայաբանութիւն Առիպասայ, եւ Փիլիմոնի, եւ Դասիոսի — *Սոքա էին ի քաղաքէն* Կողոսացւոց… *(172բ) Ի սմին աւուր վկայեցին ի Պարսիկս…* Ներսան *եպիսկոպոս եւ այլ Դ եպիսկոպոսք եւ Բ քահանայք… (172բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Դասիոսի… *(173ա) Յայսմ աւուր յիշատակ է…* Աղիպոսի Սիւնակեցւոյն… *(173բ) Յայսմ աւուր… զծերունին* Բարաղամ *յԱնտիոք Ասորոց կալան…*

105. *173բ–9ա* Տրէ ի ԺԵ, եւ Նոյեմբեր ի ԻԳ. Վարք եւ յիշատակ Գրիգորի Ակռականդացւոյն — *Սուրբ* Գրիգոր *էր ի քաղաքէն* Ակռականդիոյ…

106. *179ա–81ա* Տրէ ի ԺԶ, եւ Նոյեմբեր ի ԻԳ. Վարք եւ յիշատակ սրբոյն Գրիգորիի Սմանչելագործին — *Սուրբն* Գրիգոր Սմանչելագործն *էր ի* Նէոկեսարու…

107. *181ա–4ա* Տրէ ի ԺԷ, եւ Նոյեմբեր ԻԵ. Գիւտ գրոյն Հայոց ի Բալու — *Սուրբ վարդապետն եւ աքանչելի այրն Աստուծոյ ճգնաւորն* Մեսրոպ… *(182ա–4ա)* Ողբանմ վասն բառնալոյ թագաւորութեանն Հայոց ի յազգէն Արշակունեաց եւ իշխանայապետութեանն ի ցեղէն սրբոյն Գրիգորի, ասացեալ մեծին Մովսէսի Քերթողին — *Ողբամ զքեզ, Հայոց աշխարհ…*

108. *184ա–6բ* Տրէ ԺԸ, եւ Նոյեմբեր ԻԶ. Վկայաբանութիւն Կղեմայ հայրապետին — *Սուրբն* Կղեմէս *հայրապետն հռոմայեցի էր ազգաւ… (185ա) Յայսմ աւուր յիշատակ եւ միւս աքանչելեացն Աստուծոյ, որ եղեւ յԱնտիոք քաղաք Ասորոց. Այր ոմն մեծատուն… (185բ) Ի սմին աւուր յիշատակ միւս այլ աքանչելեացն. վարդապետ մի հանդիպի ի տան քրիստոնէի միոյ… (186ա) Այսմ պատմեմ միւս եւս աքանչելիս. Վարդապետ մի գնայր յԵրուսաղէմ…*

109. *186բ–7բ* Տրէ ի ԺԹ, եւ Նոյեմբեր ի ԻԷ. Վկայաբանութիւն Մեսկիւտիոսի զինաւորին — *Սա էր յԱրեւելից կողմանէն, յազգէն* Սկիւթացոց…

110. *187բ–9ա* Տրէ ի Ի, եւ Նոյեմբեր ԻԸ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Կիկիլայ եւ Բ եղբարցն՝ Տուբերտիոսի եւ Վաղերիանոսի — *Սրբուհին* Կիկիլիա *էր ի քաղաքէն* Հռովմայ…

111. *189ա–91ա* Տրէի ԻԱ, եւ Նոյեմբերի ԻԹ. Յիշատակ Տրդա[տ]այ թագաւորին Հայոց — *Քաջագօր եւ բարէյաղթ թագաւորն* Տրդատ *որդի էր* Խոսրովու…

112. *191ա–3բ* Տրէ ի ԻԲ, եւ Նոյեմբեր Լ. Վկայաբանութիւն Անդրէի առաքելոյն — *Յորժամ առին հրաման սուրբ առաքեալքն քարոզել…*

113. *193բ–5բ* Տրէ ի ԻԳ, եւ Դեկտեմբեր եւ Քանունկդիմի Ա. Վկայաբանութիւն սուրբ հայրապետացն՝ որդոց եւ թոռանց Լուսաւորչին — *Սոքա աթոռակալք էին սրբոյն* Գրիգորի *մեր* Լուսաւորչին… *(195բ) Ի սմին աւուր* Անանիա Պարսիկն *եմուտ ի քաղաքն* Արտաշիլ…

114. *195բ–6բ* Տրէ ի ԻԴ, եւ Դեկտեմբեր Բ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Երինաւրոսի եւ այլ եւթն սրբոցն — *Ի ժամանակս ամբարիշտ արքային* Մաքսիմիանոսի *էր սուրբն* Երինաւրոս… *(196բ) Ի սմին աւուր զսրբոյն* Փիլիմիանոսի *զի ձեռն բեւեռեցին ի գլուխն… (196բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Թէոդորոսի *եպիսկոպոսին…*

115. *196բ–9ա* Տրէ ի ԻԵ, եւ Դեկտեմբեր Գ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Յակովբայ Պարսկի — *Յամս բարեպաշտ թագաւորացն* Ոնորիոսի *եւ եղբօր նորին՝* Արկադէոսի…

116. *199ա–200բ* Տրէ ի ԻԶ, եւ Դեկտեմբեր ի Դ. Վկայաբանութիւն սրբուհոյն Վաւվառեայ եւ Յովիանեայ — *Աղախինն Քրիստոսի սրբուհին* Վաւվառիա *էր դուստր առն ամբարշտի… (200ա) Յայսմ աւուր յիշատակ սուրբ հաւրն* Սաբայի…

117. *200բ–2ա* Տրէ ի ԻԷ, եւ Դեկտեմբեր Ե. Վարք եւ յիշատակ եւ վկայաբանութիւն սրբոյն Ստեփաննոսի ճգնաւորի — *Յետ անաւրէնն եւ պիղծ ժողովոյն* Քաղկեդոնի…

118. *202ա–4ա* Տրէ ի ԻԸ, եւ Դեկտեմբեր ի Զ. Վարք եւ յիշատակ Պաւղոսի անապատական ճգնաւորի — Պաւղոս *անապատաւոր ճգնաւորն էր ի* Թեբայիթոյ եգիպտացոց…

119. *204բ–6բ* Տրէ ԻԹ, եւ Դեկտեմբեր ի Է. Տաւն է սուրբ մարգարէիցն Սոփոնիա եւ

Ամբակումայ – *Մարգարէն Սոփոնիա էր ի ցեղէն Շմաւոնի... (204բ) Յայսմ աւուր տաւն է եւ Ամբակումայ... (295ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Աթենադորոսի... *(205ա) Յայսմ աւուր վարք եւ յիշատակ* Թէոդորոսի Կիպրացոյն... *(205բ) Յայսմ աւուր յիշատակ* Պօղոյ *անապատականին...*

120. *206բ–9ա* Տէ՛ լ, եւ Դեկտեմբեր ի Ը. Վկայաբանութիւն սուրբ առաքելոյն Բարդուղիմէոսի – *Գլուխն ամենեցուն Քրիստոս Աստուածն մեր...*

121. Քաղոց ի Ա, եւ Դեկտեմբեր ի Թ. Տաւն է Յղութեանն Աննայի ի Յովակիմայ զամէնաւրհնեալն Մարիամ – *Ի Սեպտեմբեր Ը գիտ եւ կարդայ (տե՛ս § 29, 48ա–50բ)։*

122. *209ա–13ա* Քաղոց Բ, եւ Դեկտեմբեր ի Ժ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Միննասայ, Երմոգինեայ եւ Դրաբոսի – *Յամս ամբարիշտ արքային* Մաքսիմիանոսի *եղեւ խռովութիւն մեծ ի քաղաքին* Աղէքսանդրացւոց... *(210ա–3ա) Սքանչելիք զոր արար սուրբն* Միննաս...

123. *213ա–5ա* Քաղոց Գ, եւ Դեկտեմբեր ի ԺԱ. Վարք եւ յիշատակ սրբոյն Նիկողայոսի հայրապետին – *Սուրբ հայրապետն* Նիկողայոս *մի էր ՅԺԸ հայրապետացն...*

124. *215ա–7ա* Քաղոց ի Դ, եւ Դեկտեմբեր ի ԺԲ. Վարք եւ յիշատակ երանելոյն Ամոսիոսի – Ամոսիոս *այր իմաստուն...*

125. *217ա–9ա* Քաղոց Ե, եւ Դեկտեմբեր ԺԳ. Վկայաբանութիւն սրբոց Եւստատոսեանցն – *Սոքա էին ի ժամանակս* Լիկիանոսի...

126. *219ա–21բ* Քաղոց ի Զ եւ Դեկտեմբերի ԺԴ. Վկայաբանութիւն սրբուհոյն Լուկիա – *Սրբուհին* Լուկիա *էր ի քաղաքէն* Սիրակուսայ... *(220ա) Ի սմին աւուր կատարեցան...* Թորոս, *եւ* Լուկիա, *եւ* Կալինիկոս... *(220ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն* Բարսումայ *եպիսկոպոսին եւ* Սաբիլոսի *քրմինեւ քեռն իւրում* Բաւեասայ...

127. *221բ–4բ* Քաղոց Է, եւ Դեկտեմբեր ի ԺԵ. Յիշատակ սրբոյն Յակոբայ Մծբնայ հայրապետին – *Սուրբ հայրապետն* Յակովբ *հաւրաքեռորդի էր սրբոյն* Գրիգորի *մեր* Լուսաւորչին...

128. *224բ–7ա* Քաղոց Ը, եւ Դեկտեմբեր ԺԶ. Վարք եւ յիշատակ Սպիրիդոնի եպիսկոպոսին – *Սուրբ եպիսկոպոսն* Սպիրիդոն *էր ի* Կիպրոս *կղզոյն... (226բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն* Այիթալա *եւ* Տափսոնի... *(227ա) Ի սմին աւուր յիշատակ* Դանիէլի *միայնակեցին... (227ա) Յայսմ աւուր վարք երանելոյն* Պատատապիոսի *ճգնաւորին... (227ա) Ի սմին աւուր վկայն* Մարինոս... *զՔրիստոս ոչ ուրացաւ...*

129. *227բ–9բ* Քաղոց Թ, եւ Դեկտեմբեր ԺԷ. Վկայաբանութիւն Իգնատիոսի հայրապետին – *Սուրբ հայրապետն* Աստուածազգեացն *այն տղայն է, որ Քրիստոսի մատուցին... (229ա) Ի սմին աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Ելեւթիւրոսի...

130. *229բ–32ա* Քաղոց ի Ժ, եւ Դեկտեմբեր ԺԸ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Թէոպոսի եպիսկոպոսին, եւ Թէովնայ կախարդին – *Սուրբ եպիսկոպոսն* Թէովպոմպոս *էր յամս անաւրէն արքային* Դիոկղետիանոսի... *(230բ) Ի սմին աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Պռոմոսի... *(231ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Բագոսի... *(131բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Եւգինոսի... *(232ա) Յայսմ աւուր կատարեցաւ սրով սարկաւագն* Տիմոթէոս... *եւ սուրբն* Պաւլիմոս... *(232ա) Ի սմին աւուր ձմեռնամուտ է...*

131. *232ա–3ա* Քաղոց ԺԱ, եւ Դեկտեմբեր ԺԹ. Պատմութիւն տեսլեան Գրիգորի Լուսաւորչին – *Սուրբ* Լուսաւորիչն *մեր* Գրիգորիոս *յորժամ էլ ի* Վիրապէն...

132. *233ա–4ա* Քաղոցի ԺԲ, եւ Դեկտեմբերի Ի. Վարք եւ վկայութիւն սրբոց սարկաւագացն Ղեւոնդեանցն՝ Աբրահամու եւ Խորենայ – *Սոքայ աշակերտք էին եւ սպասաւորք սուրբ հայրապետացն մերոց... (233բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբուհոյն* Յուլիանեայ...

133. *234ա–5բ* Քաղոց ի ԺԳ, եւ Դեկտեմբեր ԻԱ. Վկայաբանութիւն Աղդէի հայրապետին Ուռհայոյ – *Առաքեալն Քրիստոսի Թադէոս եկն յՈւռհա քաղաք... (234բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբուհոյն* Անաստասայ...

134. *235բ–6ա* Քաղոցի ԺԴ, եւ Դեկտեմբեր ի ԻԲ. Վկայաբանութիւն Ժ մարտիրոսացն որ ի Կրետէս – *Սոքայ էին յամս* Դեկոսի *անաւրէն արքային ի* Կրետէս *կղզին... (235բ) Յայսմ աւուր յիշատակ է սրբոյն* Շուշանայ՝ *դստեր* Մեծին Վարդանայ...

135. *236ա–8բ* Քաղոց ի ԺԵ, եւ Դեկտեմբեր ի ԻԳ. Վկայաբանութիւն եւ պատմութիւն Թադէոսի առաքելոյն, եւ որոց ընդ նմա – *Առաքեալն Քրիստոսի Թադէոս երկուրեակ եղբայր էր Թովմայի առաքելոյն...*

136. *238բ–9բ* Քաղոց ի ԺԶ, եւ Դեկտեմբեր ի ԻԴ. Կատարումն երկուց բիւրուց սուրբ վկայիցն — *Ամբարիշտ արքայն* Մախիմիանոս *էր ի քաղաքին* Նիկոմիդացոց... *(239բ) Յայսմ աւուր յիշատակ վարուց* Քարիստոսի *եւ* Մարիամու...

137. *239բ–42ա* Քաղոց ի ԺԷ, եւ Դեկտեմբեր ի ԻԵ. Տաւն է Դաւթի մարգարէին եւ Յակովբայ Տեառնեղբօրն... — *Սուրբն Յակովբոս՝ եղբայր Տեառն մերոյ ըստ մարմնոյ...*

138. *242ա–5բ* Քաղոց ի ԺԸ, եւ Դեկտեմբեր ի ԻՁ. Յիշատակ սրբոյն Ստեփաննոսի Նախավկային Քրիստոսի Աստուծոյ — *Նախավկայն Քրիստոսի սուրբն* Ստեփաննոս *էր յՀԲ աշակերտացն Քրիստոսի... (242բ–5բ)* Երանելոյն Եփրեմի Խորին Ասորոյ ասացեալ ի սուրբն Ստեփաննոս Նախավկայն — *Անդրանիկն ամենայն մարտիրոսաց...*

139. *245բ–7բ* Քաղոց ի ԺԹ, եւ Դեկտեմբեր ԻԷ. Տաւն է առաքելոյն գլխաւորաց Պետրոսի եւ Պաւղոսի — *Գլխաւոր եւ մեծ առաքեալքն Քրիստոսի Պետրոս եւ Պաւղոս քարոզեցին զԱւետարանն...*

140. *247բ–9ա* Քաղոց ի Ի, եւ Դեկտեմբեր ի ԻԸ. Տաւն է Որդոցն Որոտման Յակոբայ եւ Յոհաննու — *Սիրելի աշակերտքն Քրիստոսի սուրբն Յոհաննէս եւ Յակոբոս քրւերորդիք էին Յիսուսի Քրիստոսի...*

141. *249ա–51ա* Քաղոց ի ԻԱ, եւ Դեկտեմբեր ԻԹ. Վկայաբանութիւն Ինդոսի եւ Դոմնայի — *Սրբուհին Դոմնա քրմուհի էր Բժ–ան կռոցն... (250ա) Ի սմին աւուր կատարեցաւ եպիսկոպոսն* Ընկուզաց...

142. *251ա–3բ* Քաղոց ի ԻԲ, եւ Դեկտեմբեր ի Լ. Վկայաբանութիւն Թեմոկլիտոսի, որ է՝ Իրաւափառ — *Այս* Իրաւափառ *հովիւ էր ոչխարաց... (251բ) Յայսմ աւուր սուրբ հայրն* Թաթուլ *առաջնորդ կացոյց զԹումաս աշակերտն իւր...*

143. *253բ–4բ* Քաղոց ի ԻԳ, եւ Դեկտեմբեր ԼԱ. Տաւն է Աբգարու թագաւորին Հայոց եւ Ասորոց — *Մեծահռչակ եւ աստուածասէր թագաւորն Հայոց եւ Ասորոց* Աբգարիոս...

144. *254բ–9բ* Քաղոց ի ԻԴ, եւ Յունուար ի Ա. Յիշատակ վարուց սրբոյն Բարսղի Կեսարացոյն — *Այս մեծ եւ սքանչելի այրս Աստուծոյ* Բասիլիոս...

145. *259բ–62ա* Քաղոց ի ԻԵ, եւ Յունուար ի Բ. Վարք եւ յիշատակ երանելոյն Սեղբեստրոսի հայրապետին — *Սուրբ հայրապետն* Սեղբեստրոս *էր ի քաղաքէն Հռոմայ... (262ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն* Գրիգորի Պարսկի...

146. *262ա–3ա* Քաղոց ի ԻԶ, եւ Յունուար Գ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Գորդէոսի վկային — *Սուրբ վկայն Քրիստոսի* Գորդէոս *էր ի* Կեսարիա... *(262ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Յուլիանոսի *բժշկին եւ* Սիտիանոսի *եպիսկոպոսին* Եմեսու, *եւ* Ղուկասու *սարկաւագին եւ* Մոկիմոնի *ընթերցողի...*

147. *263ա–5ա* Քաղոց ի ԻԷ, եւ Յունուար ի Դ. Վկայաբանութիւն Զոսիմոսի — *Սուրբն* Զոսիմոս *էր կրօնաւոր... (263ա) Յայսմ աւուր յիշատակ է...* Գրիգորի Խլաթեցոյ...

–265ա (Գրչից) «... եւ Թովմայ վարդապետին, որ զայս չափ գիծս շարագրեաց»:

148. *265ա–6բ* Քաղոց ի ԻԸ, եւ Յունուար ի Ե. Նաւակատիք եւ ճրագալուց է Ծնընդեան եւ Յայտնութեանն Քրիստոսի — *Նախաճառութիւնք մարգարէիցն, որ գուշակեցին զգալուստն Քրիստոսի... (265բ–6բ)* Պատճառ ճրագալուցի Ծնընդեանն եւ Յայտնութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ — *Խորհուրդ աւուր ճրագալուցին յոյժ գեղեցիկ է...*

149. *266բ–70բ* Քաղոց ի ԻԹ, եւ Յունուար ի Զ. Տաւն է Ծնընդեան եւ Յայտնութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ — *Ի թագաւորութեանն Հռոմայեցոյց* Աւգոստոս *կայսեր Ե եւ Զ ամին... (269ա–70ա)* Պատճառ առաջին աւուր Ծնընդեան եւ Յայտնութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ — *Այսաւր տաւն է Ծնընդեան եւ Յայտնութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, կատարի ի Զ–ն յունուարի... (270աբ) Մանաւանդ զվարդապետն* Կախիկ՝ *զկախեալն միշտ ի Բանէն Աստուծոյ, որ յայսմ աւուր փոխեցաւ ի Քրիստոս, ի թուականիս մերում ՊԼԵ (1386)...*

150. *270բ–2բ* Քաղոց Լ, եւ Յունուար Է. Վերստին տաւն Ծնընդեան եւ Յայտնութեանն Քրիստոսի, եւ յիշատակ Յովաննու Կարապետին եւ Ստեփաննոսի Նախավկային, յիշատակ սմանչելի տեսլեան սուրբ հօրն մերոյ Խաչատուր վարդապետի — *Այր ոմն ճգնազգեաց, աստուածահաճոյ վարուք* Խաչիկ *անուն վարդապետ... (271ա) Յայսմ աւուր յիշատակ եւ վկայութիւն սուրբ առաքելոյն Յակովբ Ալփենի... (271բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Կուրտերիոսի... *(271բ) Ի սմին աւուր յիշատակ է Յովաննու Կարապետին... (271բ) Յայսմ աւուր յիշատակ է եւ սուրբ Ստեփաննոսի*

Նախավկային... (272աբ) Պատճառ երկրորդ աւուր Ծնընդեան եւ Յայտնութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ – *Աստանաւր երկրորդում աւուր արարչութեանս եղեւ հաստատութիւնն...*

151. *273ա–5ա* Առաց ի Ա, եւ Յունուարի Ը. Վերըստին տաւն Ծնընդեան եւ Յայտնութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, եւ վկայաբանութիւն Թէոփիլոսի – *Սուրբն Թէոփիլոս էր ի Կիբիոյ... (273ա) Յայսմ աւուր յիշատակ է մանկանցն Բեթղէեմի... (273բ)* Պատճառ երրորդ աւուր Ծնընդեան եւ Յայտնութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ – *Որպէս յերկրորդումն աւուրն արար Աստուած զհաստատութիւնն...*

152. *275ա–7ա* Առաց Բ, եւ Յունուար ի Թ. Վերըստին տաւն Ծնընդեան եւ Յայտնութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, եւ վկայաբանութիւն Պատրիմոսի – *Յետ համբառնալոյն Քրիստոսի յերկինս, մարտիրոսացաւ սուրբն Ստեփաննոս յերուսաղէմ... (275բ)* Պատճառ չորրորդ աւուր Ծնընդեանն եւ Յայտնութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ – *Արդ, ի չորրորդումն աւուր արարչութեան լոյսն աննիւթ...*

153. *277ա–8բ* Առաց Գ, եւ Յունուար ի Ժ. Վերըստին տաւն Ծնընդեան եւ Յայտնութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, եւ յիշատակ է սրբոյն Գրիգորի Նիւսացոյ – *Վարդապետն եկեղեցոյ եւ ճշմարիտ սիւնն հաւատոյ սուրբն* Գրիգոր Նիւսացին... *(278ա) Ի սմին աւուր յիշատակ է Սիմէոնի Մերունոյն... (278ա)* Պատճառ հինգերորդ աւուր Ծնընդեան եւ Յայտնութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ – *Արդ, ի յաւուրն հինգերորդի արարչութեանն...*

154. *278բ–9բ* Առաց ի Դ, եւ Յունուար ի ԺԱ. Վերըստին տաւն Ծնընդեան եւ Մկրտութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, եւ վկայաբանութիւն Պետրոսի – Պետրոս *մարտիրոսն Քրիստոսի էր ի քաղաքէն* Ելեւթերոյպօլսէ, *որ Թարգմանի. Ազատ քաղաք... (278բ) Յայսմ աւուր յիշատակ սրբոյն Ղազարոսի՝ սիրելոյն Քրիստոսի... (279ա)* Պատճառ վեցերորդ աւուր Ծնընդեան եւ Յայտնութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ – *Արդ, յաւուրն վեցերորդի ասաց եւ եղեն ամենայն ցամաքային կենդանիք...*

155. *279բ–81ա* Առաց ի Ե, եւ Յունուար ի ԺԲ. Վերըստին տաւն Ծնընդեան եւ Յայտնութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, եւ վկայաբանութիւն սրբոյն Մեւորեայ եւ Թէոդորոսի – *Ճշմարիտ վկայն Քրիստոսի սուրբն* Մեւորէոս... *(279բ) Յայսմ աւուր յիշատակ* Թէոդորոսի *անապատականի...(280ա)* Պատճառ եւթն աւուր Ծնընդեան եւ Յայտնութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ – *Որպէս վեց աւուրցն իւրաքանչիւրոցն միոյ միոյ պատիւ արար...*

156. *281ա–2բ* Առաց ի Զ, եւ Յունուար ի ԺԳ. Վերըստին տաւն Ծնընդեան եւ Յայտնութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, եւ վկայաբանութիւն սրբոյն Երմողայոսի եւ Ստրատոնիկոսի – *Սոքայ էին յամս անօրէն արքային* Լիկիանոսի, *եւ սուրբն* Երմողայոս *սարկաւագ էր... (282ա)* Պատճառ Ը աւուր Թլփատութեանն Քրիստոսի – *Խորհուրդ Ը–երորդ աւուր տաւնիս ի Յարութիւնն կատարի...*

157. *282բ–4բ* Առաց ի Է, եւ Յունուար ի ԺԴ. Տաւն է Ծնընդեանն Յովաննու եւ ծնողաց նորին – *Կարապետն Քրիստոսի սուրբն Յովհաննէս Մկրտիչն... (284ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոց աբեղայիցն* Սինէական *եւ ըՌութայ լերինն... (184բ) Յայսմ աւուր կատարեցաւ յառիւծէ սուրբն* Բասիլիոս...

158. *284բ–7բ* Առաց ի Ը, եւ Յունուար ի ԺԵ. Վկայաբանութիւն Պետրոսի հայրապետին եւ Աբիսողոմայ սարկաւագին – *Սուրբ հայրապետն* Պետրոս Աղէքսանդրացին... *(286ա)* Յայսմ աւուր. Պատմութիւն Միծըռնու խաչին, թէ յումէ՞ բերաւ եւ կամ որպէ՞ս կայ ի Միծըռնէ – *Ի ժամանակս Հերակլի կայսերն* Յունաց, *որ սպան զՄաւրիկ...*

159. *287ա–8բ* Առաց Թ, եւ Յունուարի ԺԶ—Վարք եւ յիշատակ երանելոյն Յոհաննու կամաւոր աղոատին – *Սուրբն* Յոհաննէս *որդի էր մեծատան իշխանի... (288բ) Յայսմ աւուր կատարեցաւ ի ծովու... սուրբն* Թէոգինոս...

160. *288բ–91ա* Առաց ի Ժ, եւ Յունուար ի ԺԷ. Վարք եւ յիշատակ սուրբ հաւրն Անտոնի անապատականի – Մեծն Անտոնիոս եգիպտացի *էր եւ ազգաւ խպտի...*

161. *291ա–4բ* Առաց ի ԺԱ, եւ Յունուար ի ԺԸ. Յիշատակ Թէոդոսի թագաւորին եւ որդւոց նորին, եւ թոռին՝ Փոռուս Թէոդոսի – *Բարեպաշտ եւ Մեծ Թագաւորն* Թէոդոս, *յետ մահուանն* Վաղէսի... *(293բ) Զկնի մահուան Թագաւորին, ծնաւ յեմատաս տղայ մի, որ ի լանջացն ի վեր Բ էր գլուխն... (293բ)* Եւ արդ, գիտելի է զկարգ թագաւորացն այսպէս – *Յետ* Մեծին Կոստանդիանոսի *եւ որդւոց նորին,*

թագաւորեաց պիղծն եւ ուրացողն Քրիստոսի՝ Յուլիանոս...

162. *294բ–6բ* Առաց ի ԺԲ, եւ Յունուար ի ԺԹ. Վարք եւ յիշատակ սրբոյն Աթանասի հայրապետին — *Աստուածահաճոյ եւ մեծ վարդապետն եկեղեցւոյ... (295բ) Իսկ սուրբն* Կիւրեղ *էր ի նոյն աւուրսն* Աթանասի, *պատրիարգ քաղաքին* Երուսաղէմի...

163. *296բ–7բ* Առաց ի ԺԹ, եւ Յունուար ի Ի. Վկայաբանութիւն սրբուհոյն Եփրոսինեայ — *Սրբուհի եւ կոյս վկայն Քրիստոսի* Եփրոսինէ *էր ի քաղաքէն* Նիկոմիդեայ... *(297ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն չորից զինուորացն՝* Բասոսի, Եւսեբեայ, Եւտիհեայ *եւ* Բասիլիդեայ...

164. *297բ–9բ* Առաց ի ԺԹ, եւ Յունուար ի ԻԱ. Վարք եւ վկայութիւն Եւգինեայ կուսին եւ ծնողաց նորին — *Ի թագաւորութեանն ինքնակալին* Նիկոմիդեայ *ի Հռոմ քաղաքին... (299բ) Ի սմին աւուր յիշատակ մեծ ճգնաւորին՝* Եւթիմոսի *քահանային...*

165. *299բ–300բ* Առաց ի ԺԵ, եւ Յ[ուն]ուար ի ԻԲ. Տաւն է շղթայիցն Պետրոսի առաքելոյն — *Առաքեալն Քրիստոսի Պետրոս, որ գլխաւոր էր առաքելոցն... (299բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սուրբ առաքելոյն Տիմոթէոսի... (300ա) Ի սմին աւուր զսրբուհին* Տատիանէ *կալան յԱղէքսանդրիա... (300ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Սահակայ *եւ* Յովսէփայ... *(300բ) Ի սմին աւուր սուրբն* Պամփոս, *որ թարգմանի հայերէն. Ամէնիմաստ...*

166. *300բ–2ա* Առաց ի ԺԶ, եւ Յունուար ի ԻԳ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Անաստիոսի — *Սուրբն* Անաստիոս *պարսիկ էր ազգաւ... (301բ)* Յայսմ աւուր յիշատակ է սպանանելոցն յանողորմ սրոյն Պարսից — *Ի սպանանելն* Փոկասու...

167. *302ա–3բ* Առաց ի ԺԷ, եւ Յունուար ի ԻԴ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Կղեմայ հայրապետին — *Յետ համբարձմանն Քրիստոսի ԲՃ եւ ԺԶ ամաց ի ժամանակս* Դիոկղետիանոսի...

168. *303բ–5բ* Առաց ի ԺԸ, եւ Յունուար ի ԻԵ. Պատմութիւն վարուց սրբոյն Գրիգորի Աստուածաբանին — *Աստուածահաճոյ եւ մեծ վարդապետն քրիստոնէից* Գրիգորիոս *էր յերկրէն* Կապադովկացւոց...

169. *305բ–6բ* Առաց ի ԺԹ, եւ Յունուար ի ԻԶ. Վարք երանելեացն Քսենիփոնի եւ կնոջ նորա Մարիամու եւ որդոց նոցին՝ Արկադէոսի եւ Յոհաննու — *Սուրբն* Քսենիփոն *էր ի* Կոստանդնուպաւլիս...

170. *306բ–7բ* Առաց ի Ի, եւ Յունուար ի ԻԷ. Վերադարձումն սուրբ մարմնոյն Յոհաննու Ոսկիբերանին — *Յորժամ աքսորեցին զՈսկիբերանն* Յոհաննէս, *տանէին անխնայաբար...*

171. *308ա–9բ* Առաց ի ԻԱ, եւ Յունուար ի ԻԸ. Վարք եւ յիշատակ սրբոյն Եփրեմի Խորին Ասորոյն — *Սուրբ հայրն եւ վարդապետն ճշմարտութեան* Աբբա Եփրեմ...

172. *309բ–10ա* Առաց ի ԻԲ, եւ Յունուար ի ԻԹ. Վկայաբանութիւն սուրբ վկային Քրիստոսի Նէոփիտոսի — *Յամս ամբարիշտ արքային* Դիոկղետիանոսի, *ի քաղաքին* Նիկիա... *(310ա) Յայսմ աւուր վերադարձումն է... Նշխարացն* Իգնատիոսի... *(310ա) Ի սմին աւուր կատարեցան...* Վաղերիանոս, Կանդիտոս, Ակիւլաս, Եւգինէոս... *(310ա) Յայսմ աւուր կատարեցան հրով...* Սպեւիպոս, Ելասիպոս, Մելասիպոս, *եւ հանիկն իւրեանց՝* Նէոնիլա...

173. *310բ–1ա* Առաց ի ԻԹ, եւ Յունուար Լ. Վկայաբանութիւն Թէոփիլիոսի զօրավարի Նոր վկայի — *Յամս* Կոստանդիանոսի *բարեպաշտ արքային եւ Հեղինեայ՝ մօր նորին, ոչ մեծին եւ առաջնոյն... (311ա) Ի սմին աւուր կատարումն սրբուհոյն* Թէոդուլայ... *(311ա) Յայսմ աւուր կատարեցաւ ի ծովու* Անանիա *քահանայն...*

174. *311ա–3ա* Առաց ի ԻԹ, եւ Յունուար ԼԱ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Սարգսի զաւավարի եւ որդոյ նորին՝ Մարտիրոսի — *Սուրբ վկայն Քրիստոսի* մեծն Սարգիս...

175. *313ա–4բ* Առաց ի ԻԵ, եւ Փետրուար ի Ա. Վարք եւ յիշատակ Պարսամայ ճգնաւորի — *Սուրբն* Պարսամ. *Որդի պահոց թարգմանի...*

176. *314բ–5բ* Առաց ի ԻՋ, եւ Փետրուար ի Բ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Տրիփոնի — *Մարտիրոսն Քրիստոսի* Տրիփոն... *(315ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն...* Պօղոսի, Պաւսեռի *եւ* Թէոդոտոնի, *եւ* Դանափտոսիս...

177. *315բ–6բ* Առաց ի ԻԷ, եւ Փետրուար Գ. Վարք եւ յիշատակ սրբոյն Եպիփանու եւ Շաղիտայ — *Սոքայ աշակերտք էին սրբոյն* Դանիէլի... *(316ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն* Ջուատայ *երիցու... (316բ) Ի սմին աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Դանաֆտիոսի...

178. *316բ–7բ* Առաց ի ԻԸ, եւ Փետրուար Դ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Պապիայ, Գրիգորի, եւ Կղօդիայ — *Յամս* Մախսիմիանոսի *ամբարիշտ արքային ի քաղաքէն յԱտալիոյ... (316բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբուհոյն*

Ագաթեայ... *(317ա) Ի սմին աւուր...* Երինա, Ղիմա, Պիմա *կատարեցան... (317ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն Ը եւ Գ վկայիցն... (317բ) Ի սմին աւուր սուրբն* Վենդեմիանոս... *հանգեաւ...*

179. *317բ–9ա* Առաց ի ԻԹ եւ Փետրուար ի Ե. Վկայաբանութիւն սրբոց խառասնից, բայց ոչ նոցա՝ որ ի Սեբաստիա կատարեցան – *Սոքա քրիստոնեայք էին յամս ամբարիշտ արքային* Դեկոսի... *(318բ) Յայսմ աւուր յիշատակ է սուրբ ժողովոյն* Եփեսոսի...

180. *319ա–2ա* Առաց Լ, եւ Փետրուար Զ. Վկայաբանութիւն սուրբ եւ սմանչելագործ բժշկացն Կիրակոսի եւ Յուհաննու – *Սուրբ վկայքս Քրիստոսի էին քաղաքէն* Աղէքսանդրու...

181. *320ա–1բ* Մեհեկի ի Ա, եւ Փետրուար Է. Վաւր եւ յիշատակ երանելոյն Անդրոնիկոսի եւ ամուսնոյն իւրոյ՝ Աթանասիայ – *Սոքայ էին ի քաղաքէն* Անտիոքայ... *(321բ) Յայսմ աւուր հանգեաւ... վարդապետն մեր* Ներսէս *ի վանսն* Գլաձորոյ *զէջ եւ ԼՉ (1287) թուականիս Հայոց...*

182. *321բ–3ա* Մեհեկի Բ, եւ Փետրուար Ը. Վկայաբանութիւն սրբոյն Աբրահամու եպիսկոպոսին – *Սուրբ եպիսկոպոսն* Աբրահամ *էր յԱրտաւիլ քաղաքէն... (322ա) Յայսմ աւուր տաւն է Նաթան մարգարէին... (322ա) Ի սմին աւուր յիշատակ վարուց երանելոյն* Պարթենիոսի... *(322բ) Յայսմ աւուր կատարեցաւ...* Տրիփոնա...

183. *323աբ* Մեհեկի Գ, եւ Փետրուար ի Թ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Նիկիփաւայ – *Ի ժամանակս* Վաղերիանոսի *եւ* Գալիանոսի *ամբարիշտ թագաւորացն... (323բ) Յայսմ աւուր...* Վիկտորինոս *եւ* Նիկիֆորոս, Կղաւդիոս *եւ* Թէոդորոս... *կատարեցան...*

184. *323բ–4բ* Մեհեկի Դ, եւ Փետրուար ի Ժ. Վկայաբանութիւն Բ հուերցն՝ Մարիամու եւ Մարթայի եւ Լիկարիոնի աբեղայի – Մարիամ *եւ* Մարթա *քորք էին...*

185. *324բ–7բ* Մեհեկի Ե, եւ Փետրուար ի ԺԱ. Յիշատակ վարուց սրբոյն Զոսիմայ եպիսկոպոսին – *Սուրբ եպիսկոպոսն* Զոսիմոս *էր ի* Սուրակուսայ *քաղաքէն... (325ա) Յայսմ աւուր յիշատակ է աստուածաբան վարդապետին եկեղեցւոյ՝* Աստուածատոյ Մեծոփայ *վանից սուրբ ուխտին... (326բ) Յայսմ աւուր դարձեալ յիշատակ է... Վարդապետին* Մխիթարայ (Սասնեցւոյ)...

186. *327բ–9ա* Մեհեկի Զ, եւ Փետրուար ի ԺԲ. Վաւր երանելոյն Մարիամու, որ Մարինոսն կոչեցաւ – *Այր մի էր աշխարհական ընչաւէտ եւ մեծատուն...*

187. *329ա–31ա* Մեհեկի է, եւ Փետրուար ի ԺԳ. Վաւր երանելոյն Մարտիանոսի ճգնատրին – *Ծառայ Աստուծոյ* Մարտիանոս *էր ի* Կեսարիա Պաղեստինացոց...

188. *331ա–5ա* Մեհեկի Ը, եւ Փետրուար ի ԺԴ. Տաւն է Գալըստեանն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ի տաճարն – *Իբրեւ լցան աւուրք սրբութեան նոցա...*

189. *335ա–6ա* Մեհեկի Թ, եւ Փետրուար ի ԺԵ. Վկայաբանութիւն Ոնեսիմեայ – *Սուրբն* Ոնեսիմոս՝ *աշակերտն Պաւղոսի առաքելոյն, ծառայ էր* Փիլիմոնի... *(335բ) Յայսմ աւուր տաւն է Ասափայ մարգարէին... (335բ) Յայսմ աւուր տաւն է Մատաթիայ առաքելոյն... (335բ) Ի սմին աւուր հանգեաւ...* Ափսենտիոս...

190. *336ա–7ա* Մեհեկի Ժ, եւ Փետրուար ԺԶ. Տաւն է առաքելոյն Յոտպայի՝ եղբարի Յակոբայ – *Առաքեալն Քրիստոսի Յուդա Յակոբեան որդի էր Յովսէփայ... (337ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն ԽԲ մարտիրոսացն...*

191. *339ա–40բ* Մեհեկի ԺԱ եւ Փետրուար ի ԺԷ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Թէոդորոսի զաւավարին – *Քաջամարտիկ զաւրականն եւ յաղթող վկայն Քրիստոսի սուրբն* Թէոդորոս...

192. *339ա–40բ* Մեհեկի ԺԲ եւ Փետրվար ի ԺՐ. Վկայութիւն սրբոյն Սադովկայ եպիսկոպոսին – *Յամս կռապաշտ թագաւորին Պարսից* Շապհոյ *էր սուրբն* Սադովկ... *(339բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Աղէքսանդրոսի... *(340ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն ԲԺ մարտիրոսացն՝* Պամփիլեայ...

193. *340բ–1բ* Մեհեկի ԺԳ, եւ Փետրվար ի Ժ. Վաւր եւ յիշատակ սուրբ հաւրն մերոյ Մեսրոպա վարդապետին – *Ճշմարիտ վկայն Քրիստոսի... եւ վարդապետն* Մեսրոպ, *յետ առնելոյ երկնաւոր շնորհացն...*

194. *341բ–2բ* [Մ]եհեկի ԺԴ, եւ Փետրուար ’ի Ի. Վկայաբանութիւն սրբոյն Նեստորի եւ Թէոդորոսի Կիւրեղոյ եպիսկոպոսին – *Սուրբն* Նեստորիոս *եպիսկոպոսն էր ի* Հերգեայ... *(42ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Աղէքսանդրոսի... *(342բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Թէոդորոսի Կիւրեղոյ *եպիսկոպոսին...*

195. *343ա–5բ* Մեհեկի ի ԺԵ, եւ Փետրուար ի ԻԱ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Յակովբայ առաքելոյն – *Սուրբ առաքեալն Յակովբոս՝*

եղբայրն Յովհաննու, որ կոչեցաւ ի Քրիստոսէ Բաներգէս, որ է Որդիք Որոտման…

196. *345բ–7ա* Մեհեկի ի ԺՋ, եւ Փետրուար ի ԻԲ. Վկայաբանութիւն Կոտնելիոսի հարիւրապետին – Կոտնելիոս *ճ (100)– ապետն էր ի* Կեսարիոյ Պաղեստինեայ… *(346բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Պատիկարպոսի… *(347ա) Ի սմին աւուր սրբուհին* Մելիտինի… *գլխատեաց…*

197. *347ա–9ա* Մեհեկի ԺԷ, եւ Փետրուար ի ԻԳ. Վկայաբանութիւն սրբուհւոյն Պետրոսի Աւագու - *Նոր վկային Քրիստոսի…*

198. *349ա–50բ* Մեհեկի ԺԸ, եւ Փետրուար ի ԻԴ. Գիւտ գլխոյն Յովհաննու Մկրտչին – *Արք Բ կրաւնաւորք յԱրեւելից գնացին յերկրպագութիւն սուրբ տեղեացն… (349բ) Ի սմին աւուր վարք եւ վկայութիւն սրբուհւոյն* Շուշանայ…

199. *350բ–2ա* Մեհեկի ԺԹ, եւ Փետրուար ի ԻԵ, Վկայաբանութիւն սրբոյն Յիզպուղտի Աստուածատոյ – *Յամս թագաւորութեանն Պարսից* Խոսրովու՝ *որդւոյն* Կաւատայ… *(351բ) Յայսմ աւուր գիւտ նշխարաց սուրբ առաքելոյն Բարդուղիմէոսի…*

200. *352ա–4բ* Մեհեկի Ի, եւ Փետրուար ի ԻՋ. Տաւն է երեւման Վարագայ Սուրբ Նշանին եւ սաղմնելեաց նորա – *Կինն* Կղօդիայ *կայսերն* Հռոմայ…

201. *354բ–6ա* Մեհեկի ԻԱ, եւ Փետրուար ի ԻԷ. Վարք եւ յիշատակ սուրբ վարդապետացն մերոց Եղիշէի եւ Գրիգորի Նարեկացւոյն – *Սուրբ հայրն մեր եւ վարդապետն* Եղիշէ… *(355ա)* Յայսմ աւուր յիշատակ սրբոյն Գրիգորի Նարեկացւոյն – *Սուրբ հայրն մեր եւ երանաշնորհ վարդապետն* Գրիգոր…

202. *356ա–7բ* Մեհեկի ԻԲ, եւ Փետրուար ի ԻԸ. Վկայաբանութիւն սրբուհւոյն Քարիտինեայ եւ սուրբ ներինոյն – *Կինս այս աղախին էր առն քաղաքացւոյ… (356բ) Յայսմ աւուր յիշատակ երանելի ներքինոյն…*

202. ա. [Նահանջ տարին ամիսս այս ԻԹ or դառնայ… *Ի սմին աւուր յիշատակ է սուրբ նահապետացն Աբրահամու, Իսահակայ եւ Յակոբայ.* ձեռ. 1515, 59ա*]:*

203. *357բ–9ա* Մեհեկի ի ԻԳ, եւ Մարտ ի Ա. Վարք եւ յիշատակ Եւդոկիայ – *Կինս այս* Եւդոկիա *էր ի քաղաքէն* Ելուպոլսեայ… *(358բ) Յայսմ աւուր յիշատակ աքանչելեացն, որ եղեւ յաւուրս հալածանաց քրիստոնէիցն ի կռապաշտից…*

204. *359ա–61ա* Մեհեկի ԻԴ, եւ Մարտ ի Բ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Կոնոնոսի պարտիզպանին – *Ի ժամանակս* Դեկոսի *անաւրէն արքային էր սուրբն* Կաւնոնոս… *(359բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Յոհաննու *եպիսկոպոսին եւ* Յակոբայ *քահանային… (359բ) Յայսմ աւուր տաւն է Ամովսայ մարգարէին… (359բ) Յայսմ աւուր տաւն է* Գետարգել Սուրբ Նշանին…

205. *361ա–2բ* Մեհեկի Իե, եւ Մարտ ի Գ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Տրոպիմոսի, Կղէոնիկոսի եւ Բասիլիսկոսի, եւ Սմբատայ – *Մոքայ էին յամս* Մաքսիմիանոս *կռապաշտ արքային… (362ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Սըմբատայ *Հայոց սպայապետի…*

206. *262բ–5ա* Մեհեկի ԻՋ, եւ Մարտ ի Դ. Վարք եւ յիշատակ սուրբ հարանցն Մարկոսի եւ Մակարայ – *Սուրբ հայրն մեր եւ ճգնաւորն Քրիստոսի* Մարկոս… *(363բ) Յայսմ աւուր յիշատակ սուրբ հարն* Մակարայ…

207. *365ա–6բ* Մեհեկի Իէ, եւ Մարտ ի Ե. Վարք եւ վկայութիւն սրբոյն Կոնոնոսի – *Յաւուրս սրբոց առաքելոցն, էր սուրբն* Կոնոնոս *ի գեղջէն ի* Դանիսոյ…

208. *366բ–8ա* Մեհեկի ԻԸ, եւ Մարտ ի Զ. Վարք եւ յիշատակ սրբոյն Պորփիւռոսի եպիսկոպոսին – *Սուրբն* Պորփիւրիոս *եպիսկոպոսն էր ի* Թեսաղոնիկէ… *(367ա) Յայսմ աւուր նահատակութիւն սրբոյն* Գրիգորիսի Աղուանից *կաթողիկոսին… (368ա) Յայսմ աւուր յիշատակ վարուց սուրբ հարն* Թաթոյ…

209. *368ա–70ա* Մեհեկի ԻԹ, եւ Մարտ ի Է. Վկայաբանութիւն Վասիլիոսի եպիսկոպոսին – *Ի վեշտասաներորդի ամի թագաւորութեանն* Դիոկղետիանոսի *կռապաշտ կայսերն… (368բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Երմոսի, Սրապիոնի *եւ* Պօղինոսի… *(369ա) Ի սմին աւուր յիշատակ…* Նարկեսեայ… *(369ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Յիմարայ…

210. *370ա–2ա* Մեհեկի Լ, եւ Մարտ ի Ը. Վարք եւ յիշատակ Եփրոսինեայ կուսին – *Ի ժամանակս բարեպաշտ կայսերն* Փոռուս Թէոդոսի *այր մի էր մեծատուն…*

211. *372ա–3բ* Առեզի ի Ա, եւ Մարտ ի Թ. Վկայաբանութիւն սրբոց Քառասնից որք ի Սեբաստիայ կատարեցան – *Սուրբ եւ փառաւորեալ վկայիցն Քրիստոսի Աստուծոյ ի մանկանցն անուանքն են այսոքիկ՝* Դոմետիանոս…

212. *373բ–4ա* Առեգի Բ, եւ Մարտի ի Ժ. Վկայաբանութիւն սրբուհոյն Թէոդոսիայ, եւ հիւսիսոյ – *Ազախինն Քրիստոսի* Թէոդոսիա *էր ի քաղաքէն* Տիւրոսի... *(373բ) Ի սմին աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Հիւսիսոսի... *(374ա) Յայսմ աւուր յիշատակ է սուրբ հարցն* Սիղւիսանոսի...

213. *374ա–5բ* Առեգի Գ, եւ Մարտի ԺԱ. Նահատակութիւն սրբոցն, որ կոտորեցան ի խուժադուժ երկրին Գ*ղ*թաց – Միմնուրիկոս *կռապաշտ արքայն Գաւթացոց գնաց ի Մայրին զօրաւք... (374բ) Ի սմին աւուր սուրբն* Թէոփի, *որ թարգմանի՝ Աստուածապահ... հանգեաւ ի Քրիստոս... (374բ) Յայսմ աւուր յիշատակ է* Մուղոյն Ջանկիանու...

214. *375բ–6բ* Առեգի Դ, եւ Մարտի ԺԲ. Վկայաբանութիւն Ը մարտիրոսացն, եւ մարգարէիցն Եզեկիէլի եւ Եզրի – *Այս ութ վկայքս՝* Ագապիոս... *(375բ) Յայսմ աւուր տաւնէ սուրբ մարգարէիցն Եզեկիէլի եւ Եզրի...*

215. *376բ–7բ* Առեգի Ե, եւ Մարտի ԺԳ. Յիշատակ վարուց սրբոյն Գրիգորի Հռոմայ հայրապետին եւ Պետրոսի աշակերտին – *Սուրբ* Գրիգոր *հայրապետն* Հռոմայ...

216. *377բ–8բ* Առեգի Զ, եւ Մարտի ԺԴ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Սաբինոսի – *Ի ժամանակս* Դիոկղետիանոսի *կռապաշտ արքային, էր սուրբն* Սաբինոս յերապօլեաց Եգիպտացոց... *(378ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն Բ եղբարցն՝ անարծաթ բժշկացն* Կոզմայի եւ Դամիանոսի...

217. *378բ–80բ* Առեգի Է, եւ Մարտի ԺԵ. Տօն է Դանիէլի մարգարէին եւ Գ մանկանցն – *Սուրբ Գ մանկունքն՝ Անանիա, Ազարիա եւ Միսայէլ, որոգիք էին թագաւորին Յովակիմայ...*

218. *380բ–2բ* Առեգ ի Ը, եւ Մարտ ի ԺԶ. Վկայաբանութիւն սրբուհոյն Փաւստեայ եւ Եւսեբեայ – *Յամս կռապաշտ արքային* Մաքսիմիանոսի, *էր սրբուհին* Փաւստի... *(381բ) Յայսմ աւուր յիշատակ է սրբոյն Ղազարոսի՝ սիրելոյն Քրիստոսի...*

> *–381բ (Գրչից) «Ով խոհեմ կառավար ժամատեղեաց, զՂազարոս սկսիր եւ զվեցաւրեայ արարչութեանն Աստուծոյ յիւրաքանչիւր աւուր կարդայ ի յԱւագ շաբաթին»:*

219. *382բ–5բ* Առեգ ի Թ, եւ Մարտի ի ԺԷ, եւ Աւելեացն Եբրայեցոց ի Ա. Վարք եւ վկայութիւն Ալէքսիանոսի – Ալէքսիանոս *մարդն Աստուծոյ էր միամօր առն պատրկի... (384ա)* Յայսմ աւուր Սկիզբն արարչութեանն Աստուծոյ, յորում արար Աստուած զերկինս եւ զերկիր – *Որպէս ասէ Մովսէս. Ի սկզբանէ արար Աստուծ զերկին վերին...*

220. *386ա–8բ* Առեգի Ժ, եւ Մարտի ԺԶ. Վարք եւ յիշատակ սրբոյն Կիւրղի Երուսաղեմայ հայրապետին – *Յամս* Կոստանդեայ *հերձուածող արքային՝ որդւոյ սրբոյն* Կոստանդիանոսի... *(387ա) Ի սմին աւուր յիշատակ սուրբ հօրն մերոյ... վարդապետի* Վանականայ... *(387բ)* Յայսմ աւուր յիշատակ երկրորդ աւուր արարչութեան Աստուծոյ, յաւուր յորում ասաց Աստուած, թէ. Եղիցի հաստատութիւն ի մէջ ջրոցդ... – *Յերկրորդումն աւուրս բաժանեաց եւ փեռեկտեաց Աստուած զբազմութիւն ջուրցն...*

221. *388բ–90բ* Առեգի ի ԺԱ, եւ Մարտի ի ԺԹ. Յիշատակ վարուց սրբոյն Յոհաննու Երուսաղեմայ հայրապետին – *Լուաւ սուրբն* եպիփան *հայրապետն* Կիպրոսի... *(382ա)* Յայսմ աւուր Յիշատակ է երրորդ աւուր արարչութեանն Աստուծոյ, յորում աւուր ասաց Աստուած, թէ. Ժողովեսցին ջուրք... – *Եւ գիտելի է, զի ցամաքն ոչ է անուն երկրի...*

222. *390բ–3ա* Առեգի ԺԲ, եւ Մարտի Ի. վկայաբանութիւն սրբոյն Աւրենդի եւ Ջ (6) եղբարց նորին – *Յետ մահուանն* Դիոկղետիանոսի *պղծոյն... (391ա) Ի սմին աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Կոպրիլայ... *(391բ)* Յայսմ աւուր գարնանամուտ է, եւ յիշատակ չորրորդ աւուր արարչութեանն Աստուծոյ, յորում աւուր ասաց Աստուած. Եղիցին լուսաւորք... – *Լոյսն համաստուռ, որ խզումն էր ի լուսեղէն երկնիցն...*

223. *393ա–6ա* Առեգի ԺԳ, եւ Մարտի ԻԱ. Վկայաբանութիւն սրբոցն Յուլիանու եւ Բարաիսայ եւ Թ վկայիցն – *Սուրբ վկայքս Քրիստոսի* Յուլիան *եւ* Բարաիսա *էին ի Պարսիկս... (393բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Մելիանոսի... *(393բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Մատրոնայ... *(394ա)* Յայսմ աւուր յիշատակ ե—երորդ աւուր արարչագործութեանն Աստուծոյ, յորում աւուր ասաց Աստուած թէ. Հաւաքեսցեն ջուրք... – *Յետ զարդարելոյ զերկիր ծառաւք...*

224. *396ա–9ա* Առեգ ի ԻԴ (ԺԴ), եւ Մարտի ի ԻԲ. Վարք եւ յիշատակ սուրբ հաւրն Բենեդիկտոսի հզնաւորի – *Պարկեշտ եւ հրեշտակակրօն... սուրբն* Բենեդիկտոս *էր ի մեծ քաղաքէն* Հռոմայ... *(397ա)* Յայսմ աւուր յիշատակ է Զ—երորդ աւուր արարչութեան Աստուծոյ, յորում աւուր ասաց Աստուած.

Հանել երկրի շունչ կենդանի – *Փա՛ռք ամենազաւր կամացն Արարչին, զի ի նուաստագունիցն սկսեալ, ի մեծագոյնս ելանէ…*

225. *399ա–402ա* Առեգի ԺԵ, եւ Մարտի ԻԳ. Վկայաբանութիւն Մարկոսի եպիսկոպոսին, եւ Պիոնի ֆահանային – *Յորժամ ներողութեամբն Աստուծոյ [թագաւորեաց պիղծն* Յուլիանոս… *(400ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Պիոնի *քահանային… (400բ)* Յայսմ աւուր յիշատակ է աւուր հանգըստեանն Աստուծոյ – *Յետ Զ աւուրց արարչութեանն, յաւուր շաբաթու գործ ինչ ոչ գործեաց… (401բ)* Ի սմին աւուր յիշատակ հրաշիցն, որ եղեն յԵրուսաղէմ – *Վարդապետ մի, որ էր եպիսկոպոս* Յովաննէս *անուն, ի* Տայոց *գաւառէն…*

226. *402ա–5բ* Առեգի ԺԶ, եւ Մարտի ԻԴ. Վկայաբանութիւն սուրբ աւետարանչին Մարկոսի – *Սուրբ աւետարանիչն Քրիստոսի Մարկոս, եղբօրորդի էր Բառնաբայ առաքելոյն… (403ա–5բ)* Ըստ կարգի աւուրցս արարչութեան Զ—աւուրցն, այսաւր տօն [է] Յարութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ: Սրբոյն Եղիշէի Հայոց վարդապետի ասացեալ – *Կանխագոյն Մարիամ Մագդաղենացին եկն եհաս ի գերեզմանն Քրիստոսի…*

227. *405բ–8բ* Առեգի ԺԷ, եւ Մարտի ԻԵ. Յիշատակ նախնոյն Մելխիսեդեկի ֆահանային – *Թագաւորն* Սաղիմ *ընդ քաղաքին* Սաղիմայ… *(407ա–8բ)* Ըստ կարգի աւուր Յարութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, այսաւր մեռելոց է – *Եւ արդ, գիտելի է, զի յորժամ էջ ի խաչեալն Աստուած Յիսուս Քրիստոս Տէրն մեր ի դժոխսն…*

228. *408բ–11ա* Առագի ի ԺԸ, եւ Մարտի ԻԶ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Պատոսի եւ եղոն իւրոյ՝ Յուլիանեայ – *Սուրբն* Պօղոս *եւ քոյրն իւր* Յուլիանէ *քրիստոնեայք էին… (409ա) Ի սմին աւուր վկայաբանութիւն* Փերփութէի *եւ քեռն իւրոյ… (409բ) Յայսմաւուր յիշատակ սքանչելեացն որ եղեւ ի դիւացն փորձանաց…*

229. *411ա–2բ* Առեգի ի ԺԹ, եւ Մարտի ԻԷ. Վկայաբանութիւն ամէնիմաստ կուսին Կատարինեայ – *Այս իմաստասէր եւ հանճարեղ կինս* Կատարինէ *էր ի քաղաքէն* Աղէքսանդրու…

230. *412բ–5ա* Առեգի Ի, եւ Մարտի ԻԸ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Վահանայ Գողթնեցոյն – *Սուրբն* Վահան *էր ի* Գողթան *գաւառէն…*

231. *415բ–7ա* Առեգի ի ԻԱ, եւ Մարտի ԻԹ. Վկայաբանութիւն սրբոց մարտիրոսացն՝ Մարկիանոսի, Ջենոնի, Աղէքսանդրոսի եւ այլ ԼՐ (38) ընկերաց նոցին – *Յամս* Դեկոսի *անօրէն արքային կացին սոքա առաջի* Բուտիանոսի… *(415բ) Ի սմին աւուր վկայաբանութիւն* Գուժդազայ *պարսկի… (416ա) Յայսմ աւուր կատարումն սրբոցն՝ որ ի* Դիզափայտն *եւ յԱստղաբլուրն կատարեցան…*

232. *417ա–8բ* Առեգի ԻԲ, եւ Մարտի Լ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Ղուկիայ – *Սուրբն* Ղուկիա *էր ի* Լիբերացոց *գաւառէն… (417բ) Յայսմ աւուր տաւնէ* Նունեայ Սուրբ խաչին…

233. *418բ–22ա* Առեգի ի ԻԳ, եւ Մարտի ԼԱ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Դաւթի – *Սուրբն* Դաւիթ *պարսիկ էր ազգաւ… (419բ) Ի սմին աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն Աստուծոյ* Յակոբայ *քահանային եւ* Ազա *սարկաւագին… (420ա–2ա)* Ըստ կարգի աւուրց Ջատկին, այսաւր Կրկնազատիկ է եւ հաստատութիւն Թովմայի առաքելոյն ի թերութենէ հաւատոյն: Սրբոյն Յակոբայ Սրճոյ եպիսկոպոսին ասացեալ Ի թերահաւատութիւնն Թովմայի – *Յորժամ յարեաւ հովիւն քաջ ի մեռելոց…*

234. *422ա–4ա* Առեգի ԻԴ, եւ Ապրիէլի Ա. Վարք Մարիամու եգիպտացոյն – *Կինս այս* Մարիամ *էր յԱղէքսանդրիա քաղաքէն…*

235. *424ա–7բ* Առեգի ի ԻԵ, եւ Ապրիէլ Բ. Վարք եւ յիշատակ սուրբ հարանցն աբբայ Մարկոսի եւ Սրապիոնի – *Պատմեաց մեզ սուրբ հայրն* Սրապիոն, *թէ. Հանդիպեցայ ես առ մեծն* Յոհան *ի* Կասկատիա…

236. *427բ–30ա* Առեգի ի ԻԶ, եւ Ապրիէլ Գ. Յիշատակ վարուց սուրբ հարսն Մարկոսի Հռոմայեցոյ, որ Ի (20) մղոնաւ մերձ դրախտին Ադամայ աղաւթէր – *ԵՒրք Գ (3) աբեղայք ի* Միջագետաց Ասորոց, *ի վանացն* Ասկղիպոսի…

237. *430ա–1ա* Առեգի ԻԷ, եւ Ապրիէլի Դ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Անփիրոսի, եղիսէոսի եւ Մեմնոսի – *Սոքայ եղբարք էին հարազատք, ի քաղաքէն* Լիդիոյ… *(430բ) Յայսմաւուր վկայաբանութիւն սրբոց կանանցն Գ քերցն՝* Ագապի, Երինի եւ Քսենիոնի… *(430բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Սեւերիանոսի…

238. *431ա–2բ* Առեգի ի ԻԸ, եւ Ապրիէլի Ե. Վկայաբանութիւն սրբոյն Ագաթոպիոսի սարկաւագին եւ Թէոդուղոսի ընթերցուղին – *Սոքայ եղբարք էին հարազատք ի քաղաքէն* Թեսաղոնիկոյ… *(431բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Կալիպոսի… *(432ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Պասի-

լիպոսի... *(432ա) Յայսմ աւուր յիշատակ է սուրբ հարցն* Մարկոսի...

239. *432բ–5ա* Ահեկի (=Առեգի) ի ԻԹ, եւ Ապրիէլ ի Ջ. Նախատաւնակ Աւետեաց սուրբ Աստուածածնին, զոր երկնային դասք հրեշտակացն տաւեցին – *Պարտ է գիտել ամենայն քրիստոնէից ազգաց, զի Արարիչն ամենեցուն Հայր Աստուած կամեցան հաշտել ընդ Ադամայ... (434բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Բասիմուսի...

–432բ, «Ջայս ճառս նոր է արարեալ մեծ վարդապետն Թովմա Մեծոփեցի»:

240. *435ա–7ա* Առեգի Լ, եւ Ապրիէլ Է. Տաւն է Աւետեաց Աստուածածնին – *Ամենասրբուհի Աստուածածին կոյսն Մարիամ, աւրհնեալն ի կանայս, ծնեալ եղեւ աւետեաւք... (436բ) Ի սմին աւուր յիշատակ ազանչելեացն, որ եղեն յերուսաղէմ ի Ջմ եւ ՀԲ թուին Հայոց. Ասէ սուրբն* Յովհաննէս Գառնեցին... */437ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն* Սաբայ *ստրատելատին...*

241. *437բ–8բ* Ահեկի Ա, եւ Ապրիէլ Ը. Վկայաբանութիւն սրբոց իշխանացն Սահակայ եւ Համազասպայ – *Ի բռնակալութեանն տաճկաց* Հարունայ... */438ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոցն՝ որք ի գերութեանն Պարսից կատարեցան...*

242. *438բ–41բ* Ահեկի Բ, եւ Ապրիէլ Թ. Տաւն է ՀԲ աշակերտացն Քրիստոսի աստուծոյ մերոյ – *Սուրբ առաքելոցն անուանքն ԲԺ–անիցն ի սուրբ Աւետարանէն յայտնի են...*

243. *441բ–2բ* Ահեկի Գ, եւ Ապրիէլի Ժ. Վկայաբանութիւն Անթիպպասի եպիսկոպոսին – Անթիպպաս *քահանայապետն էր յաւուրս առաքելոցն Քրիստոսի... (442ա) Ի սմին աւուր վարք եւ յիշատակ սրբոյն* Գէորգեայ *անապատականի...*

244. *442բ–3բ* Ահեկի Դ, եւ Ապրիէլի ԺԱ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Առտեմաեայ եպիսկոպոսին – *Սուրբ եպիսկոպոսն* Առտեման *էր ի Լատդիկեայ քաղաքէն...*

245. *443բ–4բ* Ահեկի ի Ե, եւ Ապրիէլի ԺԲ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Կրիսկինդոսի եւ Շմաւոնի եպիսկոպոսին – *Սուրբն* Կրիսկինդոս *էր ի քաղաքէն Զբմիւռնեայ... (444ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Շմաւոնի Պարսից *եպիսկոպոսին... (444բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն Ռ վկայից, որ ի* Պարսս *կատարեցան...*

246. *444բ–6ա* Ահեկի ի Զ, Ապրիէլ ԺԳ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Սաբայ եւ Ղետնդիոսի – *Սուրբ վկայն* Սաբայ *էր յերկրէն* Գոթացոց... *(445ա) Յայսմաւուր վկայաբանութիւն* Ղետնդիոսի *եւ է սուրբ կանանցն՝* Քաեսի... *(445բ) Ի սմին աւուր յիշատակ սուրբ հարցն* Պօղոսի...

247. *446ա–7ա* Ահեկի է, եւ Ապրիէլ ի ԺԴ Վաբ եւ յիշատակ սրբոյն Ռուսինոսի – *Սա էր տնտես, եւ զկամս Աստուծոյ միշտ եւ հանապազ կատարէր... (447ա) Ի սմին աւուր յիշատակ է սրբոյ* Գրիգորի *պապն* Հռոմայ...

248. *447ա–8ա* Ահեկի ի Ը, եւ Ապրիէլի ԺԵ. Յիշատակ տեսլեան սուրբ վարդապետին Յովհաննու Գառնեցոյ – *Պատմեաց մեզ բարեհեսիլ ճգնաւորն՝ սուրբ վարդապետն* Յովհաննէս Գառնեցին...

249. *448բ–9բ* Ահեկի Թ, եւ Ապրիէլի ԺԶ. Վկայաբանութիւն Առդալոնի Կատակողին, եւ Սմպատայ թագաւորին – *Մարտիրոսն Քրիստոսի* Առդալիոն Կատակողն *կատակ առնէր... (449ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն* Սմբատայ *թագաւորին* Հայոց...

250. *449բ–51ա* Ահեկի ի Ժ, եւ Ապրիէլ ի ԺԷ. Յիշատակ վարուց տեառն Յոհաննու Աւձնեցոյն – *Սուրբ հայրապետն մեր փառազգեցան* Յոհաննէս *էր ազգաւ հայ...*

251. *451բ–2ա* Ահեկի ԺԱ, եւ Ապրիէլ ի ԺԸ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Յուլիանոսի, եւ Ագապի – *Սուրբն* Յուլիանոս *էր ի քաղաքէն* Անարզաբայ... *(451բ) Յայսմաւուր յիշատակ վարուց սրբոյն* Ագապիոսի... *(452ա) Յայսմ աւուր երանելին* Անոյշ *ի* Թեսաղոնիկէ... *կատարեցաւ...*

252. *452աբ* Ահեկի ի ԺԲ, եւ Ապրիէլի ԺԹ. Վաբ եւ վկայաբանութիւն սուրբ եպիսկոպոսացն Քերսոնայ Ղաղաիին – *Մեծ հայրապետն* Երուսաղէմի Երմոն *լուաւ զքաղաքէն* Քերսոնայ...

253. *452բ–3բ* Ահեկի ԺԳ, եւ Ապրիէլ ի Ի. Տօն է սուրբ առաքելոյն Շմաւոնի Նախաննայուզի – *Աստուածատեսն Սիմոն՝ աշակերտն եւ առաքեալն Քրիստոսի... (453բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Ալփիոսի...

254. *453բ–4բ* Ահեկի ԺԴ, եւ Ապրիէլ ի ԻԱ. Յիշատակ վարուց սրբոյն Աթանասի եւ եղբաւր նորին՝ Սեւերի – *Այր մի էր ի Սամուսատ, աստուածապաշտ եւ երկիւղած... (454ա) Ի սմին*

աւուր յիշատակ երկուց եղբարցն, որ բնակեալ էին ի միասին յանապատի…

255. *454բ–6ա* Ահկի ի ԺԵ, եւ Ապրիէլ ի ԻԲ. Վարք երանելւոյն Թէոդորոսի ճգնաւորին – *Սուրբ հայրն մեր* Թէոդորոս *էր ի* Գաղատացոց *գաւառէն…*

256. *456ա–8բ* Ահկի ի ԺԶ, եւ Ապրիէլ ի ԻԳ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Գէորգեայ զօրավարին եւ որ ընդ նմա – *Յառաջամարտիկ մարտիրոսն Քրիստոսի եւ քաջ նահատակն* Գէորգէոս, *որ թարգմանի՝ Հողագործ…*

257. *458բ–61ա* Ահկի ի ԺԷ, եւ Ապրիէլ ի ԻԴ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Պասիկրատեայ եւ Վաղենտինեայ – *Սոքա զօրականք էին ի գնդէն* Միւսիոյ… *(459ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբուհոյն* Թամարայ… *(460բ) Դարձեալ համառօտեցից զպատմութիւն միւս այլ կնոջ՝ աւեր աղջկան (*Եղիսաբեթ*), որ էր ի* Խառաբաստայ…

258. *461ա–2բ* Ահկի ԺԸ, եւ Ապրիէլ ի ԻԵ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Գէորգեայ եւ Խոսրովու – *Ամբարիշտն* Բուղա՝ *զօրավարն տաճկաց բազում չարիս անցոյց ընդ աշխարհս* Հայոց… *(461բ) Յայսմ աւուր յիշատակ Նաթան մարգարէին… (461բ) Յայսմ աւուր յիշատակ է եւ* Հեղեայ *քահանայի… (462ա) Յայսմ աւուր յիշատակ սանչելեաց արձակման քահանային…*

259. *462բ–3բ* Ահկի ի ԺԹ, եւ Ապրիէլ ի ԻԶ. Վկայաբանութիւն Վասիլոսի եպիսկոպոսին Ամասիոյ – *Ամբարիշտ արքայն* Մաֆսիմիանոս *ի յամս իւրոյ տերութեանն բազում չարիս գործեաց… (463ա) Յայսմ աւուր յիշատակ պատրիարգին* Աղէքսանդրու…

260. *463բ–4բ* Ահկի ի Ի, եւ Ապրիէլ ի ԻԷ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Մաֆսիմիոսի եւ Դուլայի – *Ի ժամանակս կռապաշտ թագաւորացն* Դիոկղետիանոսի *եւ* Մաֆսիմիանոսի, *սոքա էին ի քաղաքին* Րոդոս-տուլայ… *(464ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Թէոդորոսի *եւ* Որիանոսի *սարկաւագին… (254բ) Ի սմին աւուր վկայաբանութիւն Ժ մարտիրոսացն՝* Մարկիանոսի… *(464բ) Յայսմ աւուր սուրբն* Աղէքսանդրոս *հռոմայեցի զաւրականն… գլխատեցաւ…*

261. *464բ–5բ* Ահկի ի ԻԱ, եւ Ապրիէլ ի ԻԸ. Վարք եւ յիշատակ սուրբ հօրն Պաֆսիմոսի – *Սուրբ հայրն* Պաֆսիմոս եգիպտացի *էր… (465ա) Յայսմ աւուր եղեւ ժողովն ի* Մանծկերտ *ի ձ՛ եւ Հե թուին Հայոց…*

262. *465բ–6բ* Ահկի ի ԻԲ, եւ Ապրիէլ ի ԻԹ. Վարք եւ վկայաբանութիւն սրբոյն Բատայ ճգնաւորին – *Աստուածահաճոյ ճգնաւորն* Բատ *էր ազգաւ պարսիկ… (466 ա) Յայսմ աւուր վարք երանելւոյն* Պեղիգեայ *կուսին…*

263. *466բ–7բ* Ահկի ի ԻԳ, եւ Ապրիէլ ի Լ. Յիշատակ կոտորելոցն ի պարսից յասորիս – *Յորժամ եկ* Խոսրով *արքայն* Պարսից *ի քինախնդրութիւն…*

264. *467բ–9բ* Մայիս ՌոմայեցւոյՀ եւ Առտեմիս յունաց, եւ Իար Ասորոց աւուրս ունին ԼԱ. սոցա ի միմեանս, եւ Հայոց Ահկի ԻԴ. տաւն է եւ յիշատակ Երեմիայ մարգարէին – *Յորժամ կամեցաւ Աստուած մատնել գԵրուսաղէմ ի գերութիւն…*

265. *469բ–71ա* Ահկի ԻԵ, եւ Մայիս Բ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Կոդրատիոսի եւ ընկերաց նորա – *Յամս կռապաշտ թագաւորացն* Դեկոսի *եւ* Վաղերիանոսի, *էր սուրբն* Կոդրատիոս… *(469բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Եսպերիոսի *եւ ամուսնոյն իւրոյ՝* Զոյեայ, *եւ բ որդոց նոցին՝* Կիրակոսին *եւ* Թէոդուլոսի…

266. *471ա–2ա* Ահկի ի ԻԶ, եւ Մայիս Գ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Տիմոթէոսի եւ Մաւրասայ – *Սուրբն* Տիմոթէոս *ընթերցող էր եկեղեցւոյն… (472ա) Ի սմին աւուր մարտիրոսացաւ…* Գալինոս *իմաստասէրն… (472ա) Ըստ կարգի աւուրց Զատկին… այսօր Համբարձումն է…*

267. *472ա–3ա* Ահկի ի ԻԷ, եւ Մայիս Դ. Վկայաբանութիւն սրբոյ եպիսկոպոսին Սիղւիանոսի – *Սուրբ եպիսկոպոսն* Սիղւիանոս *էր ի գաւառէն* Գազայ… *(472ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Յուստիանոսի *փիլիսոփայի… (472ա) Յայսմ աւուր յիշատակ է վարուց սրբոյն* Գէորգեայ *կուրի…*

268. *473բ–5ա* Ահկի ԻԸ, եւ Մայիս ի Ե. Վկայաբանութիւն սրբուհոյ կուսին Երինեայ – *Սրբուհի եւ կոյս վկայն Քրիստոսի* Երինի, *դուստր էր միամաւր թագաւորին* Միգիդայ *քաղաքին…*

269. *475ա–7ա* Ահկի ամսոյ ի ԻԹ, եւ Մայիս ի Զ, եւ ի Իար Եբրայեցոց ի ԺԶ. Տաւն է Յոբայ Առդաւոյ – *Երանելին Յոբ, հայրն համբերութեան էր ի թոռանցն Եսաւայ…*

270. *477ա–8ա* Ահկի ի Լ, եւ Մայիս Է. Տաւն է Երեւման Խաչին Քրիստոսի յԵրուսաղէմ քաղաքի – *Ի ժամանակս* Կոստանդեայ *արքային՝ որդւոյ* Մեծին Կոստանդիանոսի… *յաւուրս* Պենդէկոստէին…

271. *478ա–9բ* Մարեի ի Ա, եւ Մայիս Ը. Տօնէ Որդւոցն Ոռոտման — *Աւետարանիչն Յոհաննէս եւ եղբայրն Յակոբոս... որդիք էին առն ձկնորսի...*

272. *479բ–80բ* Մարեի Բ, եւ Մայիս Թ. Յիշատակ Վարդենայ կուսին — *Աղախինն Քրիստոսի՝ սուրբ կոյսն* Վարդենի, *էր կրօնաւոր կոյս... (480ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Ակակիոսի... *(480ա) Ի սմին աւուր վկայաբանութիւն Տիմոնի առաքելոյն... (480բ) Յայսմ աւուր յիշատակ է վարուց* Տրիւդոսի...

273. *480բ–2ա* Մարեի Գ, եւ Մայիսի Ժ. Վարք եւ յիշատակ սուրբ հօրն Աբսենի — *Սուրբ հայրն* Աբսենիոս *էր մեծ իշխան... (481ա) Յայսմ աւուր յիշատակ սուրբ մանկանցն Բեղդահեմի՝ կոտորելոցն ի Հերովդէէ...*

274. *482ա–3բ* Մարեի Դ, եւ Մայիս ԺԱ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Քրիստափորի Շանագլխոյ — *Սուրբն* Քրիստափոր *էր ի շանագլուխ ազգէն մարդակերաց...*

275. *483բ–4բ* Մարեի ի Ե, եւ Մայիս ԺԲ. Յիշատակ վարուց Երանելոյն Գերմանոսի Կոստանդնուպօլսի հայրապետի — *Սուրբ հայրապետն* Գերմանոս *ներքինի էր... (484բ) Յայսմ աւուր տաւն է Եսայեայ մարգարէին...*

276. *485ա–6բ* Մարեի Զ, եւ Մայիսի ԺԳ. Վարք եւ յիշատակ սրբոյն Եպիփանու — *Սուրբ եւ զարմանալի աքանչելագործն* Եպիփան *էր ի գաւառէն* Փիւնիկոյ...

277. *486բ–8ա* Մարեի Է, եւ Մայիս ի ԺԴ. Վկայաբանութիւն Գղերիկեայ կուսին — *Սրբուհին* Գղերիկէ *էր ի ժամանակս* Անտոնիանոսի *կռապաշտ արքային... (487ա) Յայսմ աւուր տաւն է սրբոց առաքելոցն* Յասոնի *եւ* Սոսիպատրոսի... *(488ա) Ի սմին աւուր սուրբ վկայն Քրիստոսի* Եպիմաքոս *եւ* Գորգիանոս... *գլխատեցան...*

278. *488ա–9բ* Մարեի Ը, եւ Մայիս ի ԺԵ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Սիդորոսի եւ Յոհաննու Կողոնեցոյ — *Մարտիրոսն Քրիստոսի* Իսիդորոս *գաւրական էր... (488բ) Յայսմ աւուր վկայաբութիւն սրբոյն* Միւռոսի... *(488բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Պօլիևեայ... *(488բ) Ի սմին աւուր վարք երանելոյն* Յոհաննու Կողոնիոյ *եպիսկոպոսին...*

279. *489բ–90բ* Մարեի Թ, եւ Մայիս ի ԺԶ. Տօն է Զաքարիայ մարգարէին — *Մարգարէն Զաքարիաս որդի էր Բարեքայ... (489բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոց եպիսկոպոսացն* Աբդօ *եւ* Աբդիշօի... *(490ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Բարդիշօի, Իսահակայ *եւ* Շմաւօնի...

280. *490բ–1բ* Մարեի Ժ եւ Մայիսի ԺԷ. Գիւտ Սուրբ խաչին յԵրուսաղէմ — *Աստուածասէր դշխոյն* Հեղինէ՝ *մայր* Մեծին Կոստանդիանոսի *ինքնակալ կայսերն բարեպաշտի... (491բ) Յայսմ աւուր եմուտ Նոյ ի տապանն...*

281. *491բ–2բ* Մարեի ի ԺԱ, եւ Մայիսի ԺԸ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Սողոխոնի, Պամփիրի եւ Պամփալոնի — *Անաւրէն արքայն* Մախսիմիանոս *առաքեաց զԿամբանոս զօրագլուխն...*

282. *492բ–3բ* Մարեի ԺԲ, եւ Մայիս ԺԹ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Յակինթոսի եւ Պատրիկոսի — *Սուրբն* Յակինթոս *էր գաւակ քրիստոնեայ ծնողաց... (493ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Պատրիկոսի...

283. *493բ–4ա* Մարեի ԺԳ, եւ Մայիս ի Ի. Վկայաբանութիւն Ասկղայի եւ Թալիլայ բժշկին — *Մարտիրոսն Քրիստոսի սուրբն* Ասկղաս *էր ի* Թեբայիդոյ... *(493բ) Յայսմ աւուր տաւն է սուրբ վկային* Յեզանդխտոյ... *(493բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Թալիլեայ *բժշկին...*

284. *494ա–5բ* Մարեի ԺԴ, եւ Մայիսի ԻԱ. Յիշատակ է Կոստանդիանոսի թագաւորին եւ մաւր նորա՝ Հեղինեայ — *Բարեպաշտ եւ* Մեծ *ինքնակալն* Կոստանդիանոս՝ *որդի էր* Կոստաս *արքային...*

285. *495բ–6բ* Մարեի ի ԺԵ, եւ Մայիս ԻԲ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Թէոդոտոսի գինեվաճառի եւ այլոցն — *Սոքա էին ի քաղաքէն* Անկիւրիոյ... *(486ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Կուլութայ...

286. *496բ–9ա* Մարեի ի ԺԶ, եւ Մայիս ի ԻԳ. Վարք Յոհաննու Գբեցոյն — *Ի քաղաքէն* Կեսարու Փիւնիկոյ *էր սուրբն* Յոհան, *ազգաւ ասորի...*

287. *499ա–500բ* Մարեի ի ԺԷ, եւ Մայիս ի ԻԴ. Տօն է մատին առաքելոյն Պետրոսի — *Քահանայ մի արժանաւոր, զարգացեալ ամենայն առաքինութեամբ...*

288. *500բ–1բ* Մարեի ԺԸ, եւ Մայիս Իե. Վկայաբանութիւն սրբոյն Բասիլիսկոսի եւ Թերապիոնի եպիսկոպոսի — *Սուրբ վկայն Քրիստոսի* Բասիլիկոս *էր ի ժամանակս* Մախսիմիանոսի... *(501ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն* Թերապիոնի *եպիսկոպոսին...*

289. *501բ–3ա* Մարեր ԺԹ, եւ Մայիս ի ԻՋ. Վարք երանելոյն Սիմէոնի – *Սուրբն* Սիմէոն *էր ի մեծ քաղաքէն* Անտիոքայ...

290. *503աբ* Մարեր Ի, եւ Մայիս ի ԻԷ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Թէոդորայ եւ Դիդիմայ – *Ի ժամանակս* Մաքսիմիանոսի *արքային, էր աղախինն Քրիստոսի* Թէոդորա... *(503ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Դաւթի *եւ* Գեորգենայ... *(503բ) Ի սմին աւուր յիշատակ է Աշոտոյ Հայոց թագաւորին...*

291. *503բ–4բ* Մարեր ԻԱ, եւ Մայիս ԻԲ. Վկայաբանութիւն սրբուհոյն Եղեկոնիդա, եւ Մարութայ հայրապետի – *Աղախինն Քրիստոսի* Եղեկոնիդա *էր յաւուրս* Գորգիանոսի... *(504ա) Յայսմ աւուր յիշատակ է վարուց սրբոյն* Մարութայի...

292. *504բ–5բ* Մարեր ԻԲ, եւ Մայիս ԻԹ. Վարք Սահակայ աբեղային – *Սուրբ հայրն մեր* Իսահակ *էր ի Հոռոմոց աշխարհէն... (505ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Երեմիայ. *Սա զօրական էր... (505բ) Յայսմ աւուր յիշատակ է սրբոյն* Մարկիանոսի...

293. *505բ–7բ* Մարեր ԻԳ, եւ Մայիս Լ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Յուստիանոսի, եւ գիւտ նշխարաց Թադէոսի առաքելոյն– *Ծառայն Աստուծոյ* Յուստինոսի *էր ի Հռոմ քաղաքէն... (505բ)* Յայսմ աւուր գիւտ նշխարաց սուրբ առաքելոյն Թադէոսի... – *Աբեղայ մի աստուածահաճոյ...*

294. *507բ–8բ* Մարեր ԻԴ, եւ Մայիս ԼԱ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Թեկղի եւ Մարիամու – *Ի ժամանակս* Տոմ Շապհոյ *պարսից արքային, էր երէց մի* Պօղ *անուն...*

295. *508բ–9բ* Մարեր ԻԵ, եւ Յունիս ի Ա. Վկայաբանութիւն սրբոյն Պետրոսի եւ Պաւղոսի, Անդրէի եւ Դիոնեսիոսի, եւ Քրիստոնեայ կուսին... – *Սուրբ վկայն Քրիստոսի* Պետրոս *էր ի քաղաքէն* Լամսակայ... *(508բ) Յայսմ աւուր յիշատակ կոտորելոցն ի Հայս յանհաւատից թուրքաց ի Ռձ եւ ի կէ (1018) թուին...*

296. *509բ–10ա* Մարեր ԻՋ եւ Յունիս Բ. Վարք Մովսէսի Խափշիկ աւազակին – *Յամս բարեպաշտ արքային Յունաց* Մօրկայ, *էր* Խափշիկ *աւազակն... (510ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոց առաքելոցն* Յասոնի *եւ* Սոսիպատրոսի...

297. *510ա–1ա* Մարեր ԻԷ եւ Յունիս Գ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Լուկիանոսի եւ Գ մանկանցն – *Սուրբ վկայն Քրիստոսի* Լուկիանոս *քուրմ էր կռոցն...*

298. *511ա–2ա* Մարեր ԻԸ, եւ Յունիս ի Դ. Վարք երանելոյն Մեթոդիոսի – Դոմետիանոս՝ *Հռոմայ թագաւորի եղբայրն, հաւատաց ի Քրիստոս... (512ա) Յայսմ աւուր յիշատակ սուրբ հայրապետացն* Նիկիոյ *սուրբ ժողովոյն...*

299. *512ա–3ա* Մարեր ի ԻԹ, եւ Յունիս ի Ե. Տաւն է Փիլիմոնի առաքելոյն եւ Կիւրենոսի եպիսկոպոսին եւայլ եւս Բ սրբոցն՝ Նիկանդրոսի եւ Մարկիանոսի – *Սուրբ առաքեալն* Փիլիմոն *էր յԱՀ աշակերտացն Քրիստոսի... (512բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Կիւրենայ *եպիսկոպոսին...*

300. *513ա–4բ* Մարեր Լ, եւ Յունիս Զ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Կիւղի եպ,իսկոպոսին եւ մաւր նորա՝ Անայի – *Սուրբն* Կիւրեղ *ազգաւ հրեայ էր եւ անուն նորա՝* Յուդա...

301. *414բ–5բ* Մարգաց ի Ա, եւ Յունիս է. Վարք երանելոյն Սուիթոսի անապատական ճգնաւորին – *Այս երջանիկ եւ սուրբ հայրս* Սուիթոս *էր ի քաղաքէն* Անդրապինոյ... *(515բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սուրբ կուսանացն* Սուսաննայ *եւ* Շուշանայ...

302. *515բ–7բ* Մարգաց Բ, եւ Յունիս Ը. Վկայաբանութիւն սրբոյն Թէոդորոսի վկային – *Սուրբն* Թէոդորոս *մեծ եւ փառաւորեալ վկայն Քրիստոսի ստրատելատն, քըւերորդի էր* Մեծին Թէոդորոսի...

303. *517բ–8բ* Մարգաց Գ, եւ Յունիս ի Թ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Աղէքսանդրոսի եւ սրբուհոյն Անտոնինեայ – *Աղախինն Քրիստոսի* Անտոնինէ, *էր ի գեղջէն* Կորդոիմայ... *(518ա) Յայսմ աւուր վարք աղախնոյն Աստուծոյ* Պիղիգեայ *պռոնկի...*

304. *518բ–9ա* Մարգաց Դ, եւ Յունիս Ժ. Վկայաբանութիւն Ողբիանոսի եպիսկոպոսին եւ աշակերտաց նորին – *Սուրբ եպիսկոպոսն* Ողբիանոս *էր ի ժամանակս անաւրէն արքային* Մաքիմիանոսի... *(518ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյ եպիսկոպոսին* Բարբաշմեենայ...

305. *519ա–20ա* Մարգաց Ե, եւ Յունիս ի ԺԱ. Վկայաբանութիւն սուրբ առաքելոյն Բառնաբայ – *Սուրբ առաքեալն Բառնաբաս՝ Որդի մխիթարութեան անուանեցաւ... (519բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն* Ակակիոսի...

306. *520ա–1ա* Մարգաց ի Զ, եւ Յունիս ԺԲ. Վարք երանելոյն Ոնոփրիոսի եւ այլ սուրբ

միաձնացելոցն — *Սուրբ եւ աքաենչելի այրն աստուածահաճոյ* Ոնոփրիոս...

307. *521ա—2ա* Մարգաց է, եւ Յունիս ի ԺԳ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Տիմոթէոսի — *Մարտիրոսն Քրիստոսի սուրբն* Տիմոթէոս *էր յամս* Յուլիանոսի Ուրացողին... *(521բ) Յայսմաւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Անտոնինեայ...

308. *522ա—3ա* Մարգաց Ը, եւ Յունիս ի ԺԴ. Վկայաբանութիւն Եւտաքէոսի առաքելոյն — *Սուրբ առաքեալն Քրիստոսի* Անդրէաս *յորժամ հրամանաւ Հոգւոյն Սրբոյ գնաց ի քարոզութիւն... (522) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սուրբ կուսին* Ակիւտինայ...

309. *523աբ* Մարգաց Թ, եւ Յունիս ի ԺԵ. Վարք երանելոյն Թէոփանոսի, եւ աղախնոյն Աստուծոյ Պանսեմնի — *Սուրբն* Թէոփանես *էր ի քաղաքէն* Անտիոքայ...

310. *523բ—5ա* Մարգաց ի Ժ, եւ Յունիս ԺԶ. Վարք եւ յիշատակ Կիրակէի եւ Ուրբաթու — *Սոքայ էին ի քաղաքէն յԱղէքսանդրիա*...

311. *525ա—7ա* Մարգաց ի ԺԱ, եւ Յունիս ի ԺԷ. Տաւն է Եղիսէի մարգարէի — *Մարգարէն Եղիսէ էր յԱղեմատւոյ*...

312. *527ա—8բ* Մարգաց ԺԲ, եւ Յունիսի ԺԸ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Դուլայի եւ Վոնիփատոսի — *Վկայն Քրիստոսի սուրբն Դուլոս էր ի գաւառէն Ջենեփի... (527բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Վոնիփատոսի...

313. *528բ—9բ* Մարգաց ԺԳ, եւ Յունիսի ԺԹ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Յովսեփայ նոր վկային, եւ է ամառնամուտ — *Սուրբն* Յովսէփ՝ *նոր վկայն Քրիստոսի, էր ի Դըւին քաղաքէն... (529բ) Յայսմ աւուր ամառնամուտ է...*

314. *529բ—30ա* Մարգաց ի ԺԴ, եւ Յունիս ի Ի. Վկայաբանութիւն սրբոց երից եղբարցն՝ Սամուելի, Իսմայելի եւ Մանուելի — *Սոքայ եղբարք էին հարազատք... (530ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Զոսիմոսի...

315. *530ա—1բ* Մարգաց ի ԺԵ, եւ Յունիս ի ԻԱ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Յուլիանոսի եւ որոց ընդ նմա — *Սուրբ վկայն* Յուլիանոս *էր ի քաղաքէն* Անտինուոյ...

316. *531բ—2բ* Մարգաց ի ԺԶ, եւ Յունիս ի ԻԲ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Թէոդորոսի աբեղայի — *Սուրբն* Թէոդորոս *էր ի* Սեբաստիոյ...

317. *532բ—4ա* Մարգաց ի ԺԷ, եւ Յունիսի ԻԴ (ԻԳ) Վկայաբանութիւն սրբոյն Ղեւոնդեայ եւ ընկերաց նորա — *Սուրբն* Ղեւոնդէս *քաջ եւ զաւրեղ զօրականն... (533ա) Յայսմ աւուր յիշատակ նահատակութեան տեառն* Ստեփաննոսի Սաբաստիոյ *եպիսկոպոսին յամի Պ եւ ԼԶ (1387)*...

318. *534բ—5ա* Մարգաց ի ԺԸ, եւ Յունիս ի ԻԴ. Վարք Տայաս պոռնկին — *Կինս այս* Տայաս *յոյժ գեղեցիկ էր տեսլեամբ...*

319. *535ա—6բ* Մարգաց ի ԺԹ, եւ Յունիս ի ԻԵ. Վկայաբանութիւն սրբուհոյն Փեբրոնեայ կուսին — *Երանելի աղախինն Քրիստոսի եւ բարեյաղթ վկայն սուրբ* Փեբրոնիա...

320. *536բ—7ա* Մարգաց ի Ի, եւ Յունիս ի ԻԶ. Տաւն է առաքելոցն Քրիստոսի Շիղայի եւ Սիղուանոսի — *Սոքայ էին յՀՒ աշակերտացն Քրիստոսի... (536բ) Յայսմ աւուր յիշատակ նահատակութեան տեառն* Զաքարիայի Աղթամարայ *կաթողիկոսին*...

321. *537բ—8ա* Մարգաց ի ԻԱ եւ Յունիս ի ԻԷ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Ջենոնի եւ Ջինեայ — Ջենոն *զօրական էր* Մախիմիանոսի... *(538ա) Յայսմ աւուր* Արիստոտելի *քահանային*...

322. *538ա—9ա* Մարգաց ի ԻԲ, եւ Յունիս ի ԻԸ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Ստաքէոսի եւ որդոյն իւրոյ՝ Ուրբանոսի, եւ Բ դստերացն՝ Պոռբի եւ Լուղոյ, եւ եղբօրորդոյն՝ Գայիանոսի — *Սուրբ վկայն Քրիստոսի* Եւտաքէոս...

323. *539ա—41ա* Մարգաց ԻԳ եւ Յունիս ԻԹ. Վկայաբանութիւն գլխաւորաց առաքելոցն Պետրոսի եւ Պօղոսի — *Մեծ եւ գլխաւոր առաքեալն Քրիստոսի սուրբն Պետրոս ելեալ յԵրուսաղեմայ... (540ա) Իսկ սուրբ առաքեալն Պօղոս էր ի* Տարսոն Կիլիկեցոց...

324. *541ա—2բ* Մարգաց ի ԻԴ, եւ Յունիս Լ. Տօն է երկոտասան առաքելոցն Քրիստոսի — *Առաքելոցն երկոտասանից անունքն եւ կոչումն յայտնի են ի սուրբ Աւետարանի անդ...*

325. *542բ—3բ* Մարգաց ի ԻԵ, եւ Յուլիս Ա. Վկայաբանութիւն սուրբ անարծաթ բժշկացն Կոզմայի եւ Դամիանոսի — *Սոքա եղբարք էին հարազատք եւ ճարտարք յարուեստս բժշկութեան... (543ա) Ի սմին աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Կոյինդոսի...

326. *543բ—4բ* Մարգաց ի ԻԶ, եւ Յուլիս Բ. Գիւտ պատուական տփին, յորում եդեալ էր գլխադիր Մարիամու Աստուածածնին — *Երկու եղբարք հարազատք եւ պատուով պատրիկք...*

327. *544բ—5բ* Մարգաց ԻԷ, եւ Յուլիս Գ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Բիանարոսի եւ

Սիղփաւոսի — *Սուրբն* Բիաւարոս *էր ի գաւառէն* Պիսիդոնի...

328. *545բ—6բ* Մարգաց ի ԻԸ, եւ Յովիս Դ. Վկայաբանութիւն Սիգնիոսի ծերոյն — *Վկայն Քրիստոսի* Սիգնիոս Անտիոքացի *էր, ազգաւ ասորի... (546ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն* Բաբիլայ *վարդապետին եւ ՁԴ աշակերտաց նորին...*

329. *546բ—7ա* Մարգաց ԻԹ, եւ Յովիս Ե. Վկայաբանութիւն սրբոյն Յակինթոսի — *Սուրբն* Յակինթոս *էր ի քաղաքէն* Կեսարու Կապադովկացոց... *(547ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Աստիոսի *եպիսկոպոսին... (547ա) Ի սմին աւուր սուրբ վկայն Քրիստոսի* Մարկոս *եւ* Մոկիաւոս... *կատարեցան...*

330. *547ա—8ա* Մարգաց Լ, եւ Յովիս Զ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Պռոկոպոսի եւ որոց ընդ նմա — *Մարտիրոսն Քրիստոսի սուրբն* Պռոկոպոս *էր ի սուրբ քաղաքէն* Երուսաղէմայ...

331. *548ա—9ա* Հռոտից Ա, եւ Յովիս Է. Վկայաբանութիւն Խե վկայից — *Սուրբ վկայքս Քրիստոսի Խե մարտիրոսք, որոց գլխաւորք էին* Ղետնդիոս, Սիսինոս, Մաւրիկոս, Անիկտոս, Դանիէլ, Անտոնինոս...

332. *549ա—51ա* Հռոտից Բ, եւ Յովիս Ը. Պատմութիւն Դաւթի եւ Ռոմանոսի Բ եղբարցն — *Աշխարհն* Ռուզաց *յանհաւատութեան էր...*

333. *551ա—2բ* Հռոտից Գ, եւ Յովիս Թ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Թումասու Ընկլուզաց եպիսկոպոսին — *Սուրբն* Թումաս *աստուածային ընտրութեամբն ձեռագրեցաւ... (552ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն նոր վկայից* Մելխիսեթի *եւ* Կարապետի... *(1403թ.)։*

334. *553ա* Հռոտից Դ, եւ Յովիս ի Ժ. Վկայաբանութիւն սրբուհոյն Ագնասիայ — *Աղախինն Քրիստոսի՝* Ագնասիա *էր ի* Հռոմ *քաղաքի...*

335. *553աբ* Հռոտից Ե, եւ Յովիս ի ԺԱ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Սրապիոնի — *Ի ժամանակս ամբարիշտ արքային* Սեւերիանոսի, *կալաւ իշխանն* Ակիւրաս... *(553բ) Յայսմ աւուր յիշատակ է Մարիամու Մագդաղենացւոյ...*

336. *553բ—4ա* Հռոտից Զ, եւ Յովիս ԺԲ. Վկայաբանութիւն Առեստի բժշկի, եւ Կիւրղի եպիսկոպոսի — *Սուրբն* Առեստիոս *բժիշկ էր ճարտար... (553բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Կիւրղի *եպիսկոպոսին...*

337. *554ա—5բ* Հռոտից Է, եւ Յովիս ի ԺԳ. Վկայաբանութիւն Աբդլմսեհի, որ ասի՝ Ծառայ Քրիստոսի — *Սա որդի էր առն հրէի, որոյ անուն էր* Ղեւի...

338. *555բ—60ա* Հռոտից Բ, եւ Յովիս ԺԴ. Պատմութիւն սրբոյն Բագարատայ Տոռոմենոյ եպիսկոպոսին — *Սուրբն* Բագարատ *աշակերտ էր սրբոց առաքելոցն... (559բ) Վասն մահուանն* Բագարատայ...

339. *560աբ* Հռոտից Թ, եւ Յովիս ԺԵ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Կիրակոսի եւ մօր նորա՝ Յուղիտայ — *Այս երանելի եւ որդեսէր կինս* Յուղիտա...

340. *560բ—1բ* Հռոտից Ժ, եւ Յովիս ԺԶ. Վկայաբանութիւն սուրբ ճգնաւորացն, պատմութիւն եւ Կոպրի, եւ զաւականին Քրիստոսի՝ Աղէքսանդրոսի — *Ի ժամանակս ուրացողին Քրիստոսի* Յուլիանոսի *էին ճգնաւոր կրօնաւորք ի սահմանս* Եգիպտացոց...

341. *561բ—2ա* Հռոտից ԺԱ, եւ Յովիս ԺԷ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Աթանգինեայ եպիսկոպոսին — *Ի ժամանակս ամբարիշտ արքային* Դիոկղետիանոսի, *սուրբն* Աթանագինէս *էր ի* Սեբաստիոյ *քաղաքէն...*

342. *562ա—3ա* Հռոտից ԺԲ, եւ Յովիս ԺԸ. Վկայաբանութիւն սրբուհի կուսին Մարիանէ — *Կոյս վկայն Քրիստոս սուրբն* Մարիա, *էր ի քաղաքէն* Անտիոք Պիսիդեայ...

343. *563աբ* Հռոտից ԺԳ, եւ Յովիս ԺԹ. Վարք եւ յիշատակ սուրբ հօրն Դիոսի — *Սուրբ եւ երջանիկ հայրն մեր՝* Դիոս, *էր ի մեծ քաղաքէն* Անտիոքայ Ասորոց...

344. *563բ—4բ* Հռոտից ԺԴ, եւ Յովիս Ի. Վկայաբանութիւն սրբոյն Թէոդորոսի Կիւրենոյ եպիսկոպոսին — *Ի ժամանակս* Դիոկղետիանոսի *կռապաշտ արքային, սուրբն* Թէոդորոս *եպիսկոպոս էր...*

345. *564բ—6բ* Հռոտից ԺԵ, եւ Յովիս ԻԱ. Վարք եւ յիշատակ Սիմէոնի եւ Յոհաննու ճգնաւորին — Սիմէոն *եւ* Յոհաննէս *էին ի քաղաքէն* Եդեսիոյ...

346. *566բ—7ա* Հռոտից ԺԶ, եւ Յովիս ԻԲ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Գորանդուխտոյ — *Այս* Գորանդուխտ *կին էր մոգպետի,* Պարսից *երկրէն...*

347. *567ա—8բ* Հռոտից ԺԷ, եւ Յովիս ԻԳ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Փոկասու եպիսկոպոսին — *Սուրբն* Փովկաս *էր եպիսկոպոս ի* Հռոմ... *(567բ) Յայսմ աւուր յիշատակ սրբոյն* Ստեփաննոսի — *Սուրբն* Ստե-

փաննոս *աշակերտ էր* Մովսէսի *Միւնեաց եպիսկոպոսի…*

348. *568բ–9ա* Հռոմից ԺԸ, եւ Յուլիս ի ԻԴ. Վկայաբանութիւն Կինդոսի հաճանային – *Աստուածասէր քահանայն* Կինդոս…

349. *569աբ* Հռոմից ԺԹ, եւ Յուլիս Իե. Նիջոումն Յովակիմայ եւ Աննայի՝ ծնօղաց Աստուածածնին – *Սրբուհին* Աննա *էր յազգէն* Ղեւեայ… *(569բ) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբուհոյ կուսին* Լուկիանեայ…

350. *569բ–71ա* Հռոմից Ի, եւ Յուլիս ի ԻԶ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Երմողայոսի հաճանային եւ Պանտալեոնի բժշկին – *Սուրբ քահանայն* Երմողայոս *էր ի* Նիկոմիդեայ *քաղաքէն…*

351. *571աբ* Հռոմից ԻԱ, եւ Յուլիս Իէ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Կալինիկոսի եւ Թէոդոտեայ եւ որդոց նոցա – *Սուրբ եւ փառաւորեալ վկայն Քրիստոսի* Կալինիկոս… *(571ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբուհոյն* Թէոդոտեայ *եւ Գ որդոց նորա…*

352. *571բ–3ա* Հռոմից ԻԲ, եւ Յուլիս ԺԸ (ԻԸ) Վկայաբանութիւն սրբոց Գօհարինեանցն – *Պատուական վկայն Քրիստոսի սուրբն* Գօհարինէ *եւ եղբարքն՝* Հռատինոս, Ծամիդէս *եւ* Տուկիոս…

353. *573աբ* Հռոմից ԻԳ, եւ Յուլիս ԻԹ. Տօն է Տիտոսի առաքելոյն – *Սա էր ի* Կրիտէս *կղզոյն…*

354. *573բ–5բ* Հռոմից ԻԴ, եւ Յուլիս Լ. Յիշատակ սուրբ հայրապետացն Գրիգորիսեանցն եւ Պետրոսեանցն — *Սուրբ հայրապետն* Գրիգորիս *որդի էր* Մագիստրոսի՝ *որդւոյ* Վասակայ…

355. *575բ–7բ* Հռոմից Իե, եւ Յուլիս ԼԱ. Վկայաբանութիւն սրբոց Ղեւոնդեանց հաճանայիցն – *Զկնի մեծ պատերազմին եւ նահատակութեան սրբոց* Վարդանանցն…

356. *577բ–8բ* Հռոմից ԻԶ, եւ Օգոստոս Ա. Յիշատակ սրբոց Մակաբայեցոց՝ եղիազարու հաճանային եւ Շամունեայ եւ է որդոց նորա – Անտիոքոս *անօրէնն, որ կոչեցաւ նա երեւելի, նա գերեաց* զԵրուսաղէմ…

357. *578բ–9բ* Հռոմից ԻԷ, եւ Օգոստոս Բ. գիւտ նշխարաց սրբոյն Ստեփաննոսի Նախավկային ի քաղաքն Յերուսաղէմ – *Նախավկայն սուրբն Ստեփաննոս քարկոծեալ սպանաւ* Յերուսաղէմ…

358. *579բ–81ա* Հռոմից ԻԸ, եւ Օգոստոս Գ. Յիշատակ վարուց սուրբ հօրն Դաղմատիոսի ճգնաւորին – *Սուրբ հայրն* Դաղմատիոս *զաւրական էր…*

359. *581աբ* Հռոմից ԻԹ, եւ Օգոստոս ի Դ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Սոփեայ եւ երից դստերաց նորա՝ Պիստիսի, Ելպիսի եւ Ագապի, որ է հայերէն՝ Հաւատ, Յոյս, Սէր, եւ Սոփիայն՝ Իմաստութիւն թարգմանի – *Աղախինն Քրիստոսի* Սոփիա, *որ է Իմաստութիւն…*

360. *581բ–3բ* Հռոմից Լ, եւ յԱւգոստոս Ե. Տաւն է սուրբ Տապանակի Ուխտին – *Մովսէս աստուածախօս մարգարէն խրատովն եւ հրամանաւն Աստուծոյ, արար ատապանակն Աստուծոյ յանփուտ փայտից…*

361. *583բ–5ա* Աւելեացն ի Ա, եւ Օգոստոս Զ. Տաւն է Պայծառակերպութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ – *Աւանդապահք խորհրդոցն Քրիստոսի, որոց հաւատացաւ կարգ է կրօնք եկեղեցոյ…*

362. *585ա–8ա* Աւելեացն Բ, եւ յԱւգոստոս է. Նահատակութիւն սրբոց Վարդանանցն – *Ի բռնակալութեան Հայոց, յետ վախճանի սրբոյն* Սահակայ Պարթեւի…

363. *588աբ* Աւելեացն Գ, եւ Օգոստոս Ը. Վարք եւ վկայութիւն սրբոյն Դոմետիանոսի – *Ի ժամանակս* Մեծին Կոստանդիանոսի *բարեպաշտ եւ աստուածասէր կայսեր, էր սուրբն* Դոմետիանոս *մոգ…*

364. *588բ–9բ* Աւելեացն ի Դ, եւ Օգոստոս Թ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Անտոնիանոսի – *Սուրբ վկայն Քրիստոսի* Անտոնիանոս Աղէքսանդրացի *էր… (589ա) Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն* Մարիանոսի…

365. *589բ–90ա* Աւելեացն Ե, եւ Օգոստոս ի Ժ. Վարք եւ յիշատակ սուրբ եպիսկոպոսին Միւտոնեայ – *Սա էր ի* Կիպրոս *կղզոյն, բարեպաշտ ծնողաց զաւակ…*

366. *590բ–607ա* Պատմութիւն Յովասափու՝ որդւոյն թագաւորին Հնդկաց – *Իս[կ] արդ, եղանիլ Բանին Աստուծոյ, ընտրեաց զաշակերտսն երկոտասանս, զորս եւ առաքեալ անուանեաց… Եւ եհաս աշխարհն* Հնդկաց *Թումայի առաքելոյն…*

– *607ա* [Յիշատակարան թարգմանողի] *Զոր եւ ես՝* Ասատ, *մեղաւոր ծառայս Աստուծոյ, բազում աշխատութեամբ եւ ջանիւ փոքր ի շատէ ծայրաքաղ արարեալ թարգմանեցի զայս ի հայ լեզու, ընդ ձեռամբ իշխանի միոյ* Բագրատունոյ *պատուաւորի:*

Բ. [Յաւելագրութիւն՝ 1701թ.]

–608աբ [Լուսնացոյց եւ վերագրացոյց աղիւսակի՝ ՌՃԾ—ՌՄ] – *// (608բ) Մվ ընթերցող, պարտիս գտանել ըզթիւ տարոյն, որ է ՌՃԾ (1701) եւ զվերադիրն իւր…* Կարապետ Քանաքեռցի*: ես՝ տիրացու* Կարապետ*:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՆԱԽԱԳԱՂԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

37ա Ջամենամեղ գծողս՝ Գրիգոր *պիտ[ակ]անուն բանի սպասաւոր, անպարսաւ թողուլ աղաչեմ, վասն սակաւ գովեստիս, որ երգեցի յԱստուածածնի տաւնիս (տե՛ս § 21):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 3բ (Յակոբ գրչի) Մանաւանդ զտացաւղի գրոցս՝ զՈվսէփ *կրաւնաւորին, եւ* զՈրդանան *մուղդուսոյն եւ ծնողաց նորին. ամէն:*

5բ Որ ողորմի ստացողի գրոցս՝ Յովսէփ *կրաւնաւորին եւ* Յորդանան *մղգսոյն, եւ որդոյն իւրոյ՝* Մկրտիչ *կրաւնաւորին եւ ծնողաց նորին, եւ* Յակոբ *գրչին (նման՝ 13ա):*

2. 39բ (Թաթէոս գրչի) Ողորմի Քրիստոս տէր Յովսէփ *կրօնաւորին եւ* Յորդանան *մղգսին եւ* Մկրտիչ *աբեղային, եւ* Թաթէոս *գծողին:*

37ա Որոյ աղաւթիւքն ողորմեա Քրիստոս Միածին Որդին տէր Գրիգորին*, որ զաւրինակն շնորհեաց:*

3. 125ա (Մանուէլ գրչի)… Ողորմի Քրիստոս տէր Յովսեփին*, եւ* Յորդանա *մղգսոյն, եւ* Մկրտչին *եւ* Մանուէլ *գրչին. ամէն (նման՝ 138բ, 148ա, 191ա, 213ա, 265ա եւ այլուր):*

160բ Բարեխօսութեամբ սուրբ առաքելոյն Մատթէոսի, կապած կենա չար աչքն եւ խօար, որ ոչ վնասի գիրքս կամ գծողս:

180բ Մվ ընթերցողք եւ կառավար ժամատեղեաց, յիշեցէք ի սուրբ յաղաւթս ձեր եւ Աստուած ողորմի ասացէք մօրն իմոյ՝ Ալամշատին*, որ զայս դէմս գրելիս էի, մայրն իմ փոխեցաւ ի Քրիստոս, եւ զիս յոյժ տրտմեցոյց: Ով որ լի բերանով Աստուած ողորմի ասէ մօրն իմ, Աստուած զիւր ամենայն մեղսն ջնջէ, ամէն:*

200բ… եւ Դաթոս *աբեղին (տե՛ս § 2):*

239բ ՁՏէրտէր *քահանայն յիշեցէք ի բարի, որ մեզ մին ձագի բլիթ երեր թրուանդայ:*

448բ Ողորմած Տէր, ողորմեա ստացողի գրոցս՝ տէր Յովսէփին*, եւ* Յորդանան *մղգասին եւ* Խոնդշայ *ապաշխարողին, եւ* Մանուէլ *գրչին (նման՝ 451ա, 568բ):*

572ա Աւա՛ղ, որ քունս նեղեաց եւ զգիրս պղտորեաց:

607բ Փա՛ռք… Արդ, այս Տաւնացոյց կարգեալ բովանդակ տարոյ՝ աշխատութեամբ տէր Իսրայելի Խաչենցոյ *եպիսկոպոսի, հրամանաւ* Վանական *վարդապետի, ի խնդրոյ* Ջալալդօլին՝ *տեառն* Խաչենոյ*, եւ տէր* Գրիգորի *եպիսկոպոսի, որք աղաչեցին զտէր* Իսրայէլ *եպիսկոպոսն, հայեցեալ ի կորովութիւն մտաց նորա եւ ի ժուժկալութիւն բարուցն: Եւ նա յանձն կալաւ եւ ջանս եդ գտանել զաւր նահատակութեան սրբոցն, որ գրեալ կայ ի լիակատար պատմութիւնն, համառօտելով նմա զսքանչելի կատարումն սրբոցն, եւ եդ ընդ այլ կարգեալ Յայսմաւուրսն, զոր կարգ ամսոցն հայիւ եւ հոռոմիւ միաշունչ եղեալ, ան[ս]դեալ զտարին կատարեն: [Բ]այց ոմանք յանգէտս եղեալ ///ակեն այսպիսի գեղեց[կահարմար գրու]ածոց, որ աւր ըստ աւրէ զլսելիս մեր զարհուրեցուցանէ, եւ դողումն ցաւագին տայ անձանց մերոց…*

Ի թվաբանութեանս Հայոց ի ՋԻ (1471) թուականին գրեցաւ գիրքս սոսկացուցիչ ի ձորս Շահապունեաց*, ի գեւղս որ կոչի* Կուխի*, ընդ հովանեաւ* Սուրբ Հազարաբիւրացս *եւ Սուրբ կաթուղիկէից՝* Սուրբ Աստուածածնի *եւ* Սուրբ Ստեփաննոս *եւ գեղամիջի՝* Սուրբ Գրիգորիս *եւ* Սուրբ Նշանիս *եւ այլ միահամուռ* Վարդանանց Սուրբ նահատակացս*, ի հայրապետութեան տեառն* Ռստակի[ս]ի*, եւ յաշխարհակալութեան* Հասան բեկին*, որ յաղթեաց* Ջհանշային *եւ եկեալ ի դաշտն* Խօեայ *եւ փախըստական արար զՀասան Ալի, եւ երթեալ ի Ղարապաղն, եւ անդ եւս զՊարսկաց բռնաւորն՝ զսուլտան /// (շար. թափուած):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 96բ (ԺԵ—ԺՋ դ.)… եւ Ջաբարին *(նման՝ 217ա):*

607բ Փա՛ռք… Յիշեցէք /// Ջաբարեայ քահանայ /// Յիլալպինեցի՛ քամ ///

2. 608ա (1694թ., բոլորգիր) Շնորհիւ Տեառն եւ ողորմութեամբ մարդասիրին Աստուծոյ, ես՝ նուաստ եւ անարժան ծառայս Աստուծոյ, Գրիգորս *ըստացայ զծաղկալի բուրաստանս այս՝ որ կոչի Յայսմաւուրք, յիշատակ հոգոյ իմոյ, եւ ծնօղացն իմոց, հօրն իմոյ՝* Վէրմիշին*, եւ մօրն իմոյ՝* Հուզուրին*, եւ կողակցին իմոյ՝* Աղասօլդանն*, եւ եղբարցն իմոց՝* Առաքելին*,* Աբրահամ *աբեղային,* Ոսկանին*, եւ դստերացն իմոց՝* Առզուին*,* Մարեանին*, եւ յիշատակ ամենայն արեան մերձաւորացն իմոց: Եւ ետու զսա վախմ* Կալասեռու Սուրբ Գրիգորի *եկեղեցոյն, որ է յերկիրն* Վայոձորոյ*, ի*

նահանգին որ ասի՝ Աշոտի ձոր*: Եւու զհալալ արդիւնս իմ եւ ըստացայ զսա յիշատակ անջնջելի եւ որդի Միոնի: Ով ոք որ յանգգնի եւ համարձակի եւ յեկեղեցոյն հանել ջանայ կամ ծախել կամ գրաւել, թէ ղաւում, թէ ազգական, թէ օտար, Քրիստոսի ահեղ դատաստանին սեւերես լինի եւ պարտական:*

Քանի որ այս գեղս շէն լինի, այս գիրքս այս եկեղեցոյս դուրս չի գայ: Թէ որ այս գեղս ցրուիլու լինի, տանեն Հերմոնի վանքն եւ Սուրբ յանապատն Շատիկու *ամանաթ պահեն: Մին որ այլ այս գեղս շինուի, դարձեալ բերեն ի յայս գեղս՝* Կալասեռ*, ի դուռն Սուրբ* Գրիգորիս*: Քրիստոս աւրհնի այն քահանայն, որ խնամ տանի եւ տիրութիւն անի, կարդայ եւ յիշատակիս: Եթէ ոք հակառակի այս բանիս եւ ամանաթն ոչ դարձուցանէ, սեւերես ինձ գայ: Գրեցաւ ի թվին ՌՃԽԹ (1694), հոկտեմբերի Դ (4):*

Նոյն անունները, տարբեր հերթականութեամբ յիշատակւում են գրեթէ բոլոր օրերի վերջում: Ստորեւ նշում ենք եղած յաւելումները.

7ա Վերջին ստացողի գրոցս՝ Գրիգորին*, եւ փեսայ՝* էդիպարին*, եւ դուստր՝* Աւգուխանին*...*

94բ Գրիգորին*, եւ եղբարցն՝ տէր* Աբրահամին*,* Առաքելին *եւ որդոյն՝* Սիմոնին *(նման՝ 221բ):*

525ա Վերջին ստացողի գրոյս՝ Գրիգորին*,* էդիպարին *եւ ամուսնոյն իւրոյ՝* Մարեանին*:*

13ա Զնմաւոն վարդապետն յիշեցէք ի Քրիստոս, որ էր հայր Շատիկու *անապատին եւ առաջնորդ* Հերմոնի *վանիցն: Սա եղե յորդորիչ, որ տուին զինչքն* Գրիգորին *եւ ստացան զսա... (նման 536բ):*

148ա Յիշեսջիք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր զՆմաւոն վարդապետն, որ էր հայր Շատիկու *յանապատին եւ առաջնորդ* Հերմոնի *վանացն, որ պատճառ եղեւ առման այս գիրքս: Մանաւանդ զտէր* Խաչատուրն *յիշեսջիք, որ է քահանայ այս գեղիս* Կալասեռու*. սորայ եւս աշխատանք ունի...:*

170ա Ողորմի վերջին ստեցողի սուրբ գրոյ՝ Գրիգորին*, եւ տէր* Խաչատուրին*, որ բազում աշխատեցաւ ամռան գրոյս:*

189ա ... եւ Գրիգորին*, եւ տէր* Խաչատրին*, եւ տէր* Յոհաննին՝ *քահանայից գեղջիս (նման՝ 220բ):*

215ա ... Գրիգորին*, եւ հոգաբարձու՝* Շմաւոն *վարդապետին, եւ տէր* Պետրոսին*:*

223ա ... եւ տէր Պետրոսին՝ Հերմոնի *վանաց հոգաբարձուին:*

342բ ... եւ Պետրոսի *սրբակրօն աբեղային, որբազում աշխատեցաւ ի նորոգելն* Հերմոնի *վանիցս...*

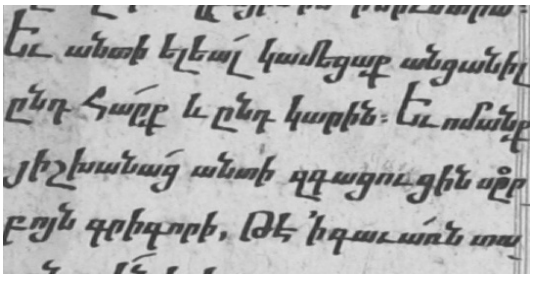
2. 608բ (Շմաւոն վրդի) Արդ, յաւուրս պայծառութեան Շատիկոյ Սուրբ անապատին*, թվին ՌՃԼՋ (1687), ի գեօղս* Կալասեռ *էր ոմն* Գրիգոր *անուն, որ մեռաւ անյիշատակ, որ եւ եթող փոքր ինչ թոշակ՝ զամենայն վէճ: Եւ էր ոմն աստուածասէր խաչատուր անուն, եւ եա՝* Շմաւոն *վարդապետ, հայր* Շատիկոյ *անապատին, նորին խնդրուածօք գայս Այսմաւուրքս առայ՝ սաղուցուցել զվէճն: Որ եւ Հերմոնայ վանքն իւր գեղորայովս սրբոյ անապատին էր, եւ այժմ տեսանէք որպէս պայծառացեալ է Հերմոնայ վանքն. պատճառն՝ այն օրհնեալ անապատն: Վասն այսր աղագաւ զմեզ յիշատակել աղաչեմ, եւ զեղբայրն իմ՝ զտէր* Պետրոսն*, որ վերակացու էր Հերմոնայ վանիցն. ամէն:*

1512
ՅԱՅՍՄԱՒՈՒՐՔ
(խմբ. Ծերենց)

էջմիածին Նորագաւիթ — Ռճլջ—Ռճլը 1687—1689

ԳՐԻՋ՝ Գրիգոր Երեւանցի: ԾԱՂԿՈՂ՝ Մոսկս էրէց: ՍՏԱՅՈՂ՝ Երեմիա ֆիյ.:

ԹԵՐԹ՝ 570+2 (կրկ.՝ 1). չգրուած՝ 279բ—80ա: ՊՐԱԿ՝ Ա–ԽԸx12(Ա8, ԽԸ 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, աւեւելեան: ՄԵԶՈՒԹԻՒՆ՝ 36x23,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 6ա): ՏՈՂ՝ 37: ԿԱՋՄ՝ սեւ կաշի, միջուկը՝ մասն հնատիպ գրքի, աստառը՝ թուղթ, մասն պահպանակի (ԺԸ դ. վերակազմութիւն): ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1+1, թուղթ:

Նմուշ՝ 6ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ–Գրիգոր Տաթեւացի՝ 2բ, Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 4բ, Նըջումն Աստուածամօր՝ 10բ, Յարութիւն՝ 378ա: Ի լուսանցս. Թովմայ առաքեալ՝ 24բ, Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 33ա (կարուած հաճուած), Յեսու որդի Նաւեայ՝ 37բ, Իսահակ հայրապետ՝ 48ա, Խաչվերաց՝ 54բ, Մովսէս մարգարէ՝ 61ա, Թեկղեվա՝ 70ա, Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 78ա, Հռիփսիմէ՝ 86ա, Գայանէ՝ 88բ, Պելիգեա կոյս՝ 91բ, Մաշտոց եղիվարդեցի՝ 98բ, Ղուկաս աւետարանիչ՝ 104ա, Յակոբ Տետնեղբայր՝ 110բ, Հրեշտակապետաց՝ 134ա, Տղայ թագաւոր՝ 169ա, Բարդուղիմէոս առաքեալ՝ 182ա, Աննա մայր Մարիամու՝ 184ա, Նիկողայոս հայրապետ՝ 188ա, Ստեփաննոս Նախավկայ՝ 214բ, Պետրոս եւ Պօղոս առաքեալք՝ 218ա, Յակոբ եւ Յովհաննէս (Որդիք Որոտման)՝ 219բ, Բասիլիոս Կեսարացի՝ 226ա, Ծր մկրտութեան /Յունուար Զ/՝ 236բ, Յակոբոս Ալփեան՝ 247բ, Յովհաննէս Կարապետ՝ 254ա, Պետրոս հայրապետ՝ 256ա, Յովհաննէս կամաւոր աղքատ՝ 257բ, Թէոդորոս Մեծ՝ 260բ, Եփրոսինէ՝ 265ա, Պետրոս առաքեալ՝ 268ա, Յովհան Ոսկէբերան՝ 274բ, Յուդա Յակոբեան՝ 305ա, Յակոբ որդի Զեբեդեայ՝ 313ա, Եւդոկիա՝ 331բ, Դանիէլ մարգարէ՝ 354բ (կտրուած հաճուած), Մարկոս աւետարանիչ՝ 376բ, Աւետում՝ 404բ, Շմաւոն առաքեալ՝ 424ա, Երեմիա մարգարէ՝ 439բ, Յովհաննէս աւետարանիչ՝ 452ա, Վարդենի՝ 453ա (կտրուած հաճուած), Ասենեթ՝ 454ա, Կղերիկեա՝ 458բ, Զաքարիա մարգարէ՝ 461ա, Կոստանդիանոս թագաւոր՝ 465ա, Թադէոս առաքեալ՝ 475ա, Մեսրոպ վարդապետ՝ 480ա, Կիւրեղ Երուսաղեմացի՝ 481բ, Անտոնիոս Կորդուացի՝ 485բ, Բասիլիոս առաքեալ՝ 487ա, Ոնոփրիոս՝ 488ա, Տիմոթէոս վկայ ի Պոռւսա՝ 489ա, Պարասկեւ՝ 491ա, Եղիսէ մարգարէ՝ 492ա, Թէոդոս աբեղայ՝ 497ա, Տայաս, Պետրոս եւ Պօղոս առաքեալք՝ 503բ, Պօղոս առաքեալ՝ 505ա, Մարիամ Աստուածածին՝ 507բ, Յովհաննէս Կարապետ՝ 510ա, Ագնեսիա՝ 516բ, Բազարաւ եպս՝ 521ա, Կիրակոս եւ Յուղիտա՝ 524բ, Աթանագինէս եպս.՝ 526ա, Մարիամէ՝ 526բ, Գորանդուխտ՝ 540բ, Նըջումն Աննայի՝ 533ա, Տիտոս առաքեալ՝ 536բ, Լուկիա ի Կամբանիոյ՝ 537բ, Սոփիա իտալուհի՝ 543ա, Այլակերպութիւն՝ 545ա: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 3ա, 5ա, 11ա, 55ա, 237ա, 378ա: Ձ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 37բ, 49բ, 80ա, 94բ, 121ա, 138ա, 172ա, 184ա, 226ա, 244ա, 282բ, 290բ, 331բ, 343բ, 394բ, 408ա, 439բ, 477բ, 483բ, 506բ, 512ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ի ր՝ բուսական, թռչնային, տաճար, խաչ, յուշկապարիկ, տապանակ: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր, կենդանագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին, վարդագոյն, ոսկի (սակաւ):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից լուսանցային մասերը գունափոխուած, թանաքի մրից տեղ—տեղ սեւացած, ցեցակեր: Կան փորիկ պատռուածքներ, թեթեւակի կպումներ: Լուսանցային մանրանկարներից 3—ը կտրուած հաճուած (33, 354, 453): Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–1ա–554ա [Յայսմաւուրք (խմբ. Ծերենց)]

Տե՛ս նեո. 1511, 1ա—607ա. *§1/5ա–7բ:* 2/*8բ (թերի՝ վրջ «եւ թաքեաւ ի տան կնոջ միոյ այրւոյ, եւ կինն///»):* 3/*9ա (չիք՝ «վկյբ. Մարկելղոսի», «վկյբ. Հեմայ եւ...», «կատարեցաւ... Մարթին», թերի «յշտկ. ... Մնորատու», սկ. «///[ա]հագին ի տեղւոջն հաստատեաց...»):* 4/*9ա–10ա:* 5/*11ա–4ա:* 6/*14ա–6ա:* 7/*16ա–7բ:* 8/*17բ–20բ:* 9/*20բ–3բ:* 10/*23բ–3բ:* 11/*23բ–4բ:* 12/*24բ–6ա:* 13/*26աբ:* 14/*26աբ:* 14/*26բ–7բ:* 15/*27բ–8բ:* 16/*29ա–30ա:* 17/*30ա–2ա:* 18/*32ա–3ա:* 19/*33ա–4բ:* 20/*35աբ:* 21/*35աբ:* 21/*35բ–7բ:* 22/*37բ–9ա:* 23/*39ա–40ա:* 24/*40ա–1ա:* 25/*41ա–2ա:* 26/*42ա–3ա:* 27/*43ա–4ա (յաւելեալ՝ 43բ «վկյբ. երեքտասան մարտիրոսացն՝ Փուսիոսի քհյին...»):* 28/*44ա–6ա:* 29/*46ա–8ա:* 30/*48ա–9ա:* 31/*49բ–50բ (չիք՝ Մանուշակ, Ռոմիլոս, Եւդոքսիա, Դիոդոր, Դիդիմ: Յաւելեալ՝ 49բ «յշտկ. վարուց սրբոյն Պօղոսի եպսին»):* 32/*50բ–1բ (չիք՝ «յշտկ. վարուց ս.եպսին Պաւղոսի»: Յաւելեալ՝ 50բ «վկյբ. սրբոյն Մանուշակայ», 51ա «Ռոմիլոս... գլխատեցաւ», 51ա «վկյբ. սրբոյն Դիոդորայ եւ Դիդիմայ»):* 33/*51բ–2բ (չիք՝ Անտոն, «յշտկ. աքանչելեացն... յեկեղեցին Զենոնոսի», Ստեփաննոս քհյ):* 34/*52բ–4ա (թերի՝ «յշտկ. ... Յոհաննու Ոսկէբերանին», վրջ «նստաւ պատրիարգ ի կոս///»: Չիք՝ «Աստանոր հաճոյ թուեցաւ»):* 35/*55ա–6բ (ետոի է փխ. Հոռի ե):* 36/*56բ–8ա:* 37/*58ա–60ա:* 38/*60ա–1ա:* 39/*61ա–3ա:* 40/*63աբ (յաւելեալ՝ 63բ «կատարեցաւ... Պապա ի քաղաքին Լարանցու», 63բ «կատարեցան ձ՛ եւ Ծ վկայքն՝ Ապելիոս...» 63բ «չարշարանք Յունվարի եպսի եւ սարկաւագաց իւրոց՝ Սայայու...»):* 41/*63բ–6ա:* 42/*66ա–7ա (չիք՝ «կատարեցաւ... Պապ»):* 43/*67ա–8բ (յաւելեալ՝ 68բ «տօնէ Գէորգեայ զօրավարին»):* 44/*68բ–70ա:* 45/*70ա–1ա:* 46/*71բ–2ա:* 47/*72ա–4ա:* 48/*74ա–5բ:* 49/*76ա–7ա (յաւելեալ՝ 76բ «յշտկ. է աքանչելեացն... յեկեղեցին Զենոնոսի»):* 50/*77ա–8ա (չիք՝ Գէորգ Զօրավարին):* 51/*78ա–9բ:* 52/*80ա–2ա:* 53/*82ա–3բ:* 54/*83բ–5ա:* 55/*85ա–6ա:* 56/*86ա–8բ:* 57/*88բ–90բ:* 58/*90բ–1բ:* 59/*91բ–3ա:* 60/*93ա–4բ (յաւելեալ՝ 93բ «յշտկ. է աքանչելեացն Աստուծոյ քհյ. մի Ստեփաննոս անուն»):* 61/*94բ–6ա:* 62/*96ա–7ա (յաւելեալ՝ 96ա «վկյբ. սրբոյն Թէոդորոսի Աղէքսանդրացւոյն»):* 63/*97ա–8բ:* 64/*98բ–9բ:* 65/*99բ–100բ:* 66/*100բ–1բ (չիք՝ Դասիոս, Զոտիկոս եւ Գայիոս: Յաւելեալ՝ 101բ «աղօթէր ս.հայրն Անտոն», 101բ «քհյ մի Աղէքսանդրացի գնաց յանապատն»):* 67/*101բ–2բ (Կոդրատէս փխ. Սոխրատոս):* 68/*102բ–4ա:* 69/*104ա–5ա (չիք՝ Վարոս: Յաւելեալ՝ 104բ «տօն է Ովսեայ մարգարէին»):* 70/*105ա–6ա:* 71/*106ա–7ա:* 72/*107ա–8բ (յաւելեալ՝ 108ա «յշտկ. վարուց... ճգնաւորին Մաղաքիայի»):* 73/*108բ–10բ:* 74/*110բ–1բ:* 75/*111բ–3բ:* 76/*113բ–4բ:* 77/*114բ–5ա (յաւելեալ՝ 115ա «հանգեաւ... Յոհաննէս Հոսաւացին»):* 78/*115ա–6ա:* 79/*116բ–7ա:* 80/*117բ–8բ (չիք՝ «եւ արդ»):* 81/*118բ–20ա:* 82/*120ա–1ա:* 83/*121ա–6բ:* 84/*126բ–7բ:* 85/*127բ–30ա:* 86/*130աբ:* 87/*130բ–1բ:* 88/*131բ–3ա:* 89/*133ա–4ա:* 90/*134ա–8ա:* 91/*138ա–9ա:* 92/*139ա–41բ:* 93/*141բ–2բ:* 94/*142բ–3բ:* 95/*143բ–5բ:* 96/*145բ–6բ (յաւելեալ՝ 146ա «կատարեցաւ... Դոմետիանոս Աբուգինացին»):* 97/*146բ–8ա:* 98/*148ա–50ա:* 99/*150ա–1ա:* 100/*151ա–4ա:* 101/*154բ–6ա:* 102/*156ա–7ա:* 103/*157ա–8ա:* 104/*158աբ (Բասիոս փխ. Դասիոս):* 105/*159ա–62բ:* 106/*162բ–4բ:* 107/*164բ–5ա (չիք՝ «Ողբամ զքեզ»):* 108/*165ա–6բ:* 109/*166բ–7բ:* 110/*167բ–9ա:* 111/*169ա–70բ:* 112/*170բ–2ա:* 113/*172ա–4ա:* 114/*174աբ:* 115/*174բ–6բ:* 116/*176բ–7բ:* 117/*177բ–

8բ (յաւելեալ՝ 178բ «սպանին ընդ սրբոյ ճգնաւորին այլեւս Բ աղբ՝ գՊետրոս եւ զԱթանաս»: 118/178բ–80բ: 119/180բ–2ա: 120/182ա–3բ: 121/184աբ (չի յղւում. սկ. «Ջտօն ամենասրբուհւոյ կուսին Մարիամու...»): 122/185ա–8ա: 123/188ա–9բ: 124/189բ–91ա: 125/191բ–3ա: 126/193ա–4բ: 127/194բ–7ա: 128/197ա–9ա (չիք՝ Մարիննոս): 129/199բ–202ա (յաւելեալ՝ 200բ «վկյբ. սրբոյն Փիլիմոնի»):130/202ա–3ա (չիք՝ Բագոս, Եւգինոս, Տիմոթէոս, Պաւղիքտոս): 131/203ա–4բ (սկ. «Ասէ սուրբն Գրիգոր ընդ հրեշտակին. Յորժամ առնուս զհոգի մարդոյ»: Յաւելեալ՝ 204ա «վկյբ. սրբոյն Բագոսի աբղային»): 132/204բ–5բ: 133/205բ–6բ: 134/206բ–7ա (չիք՝ Շուշան: Յաւելեալ՝ 206բ «վկյբ. սրբոյն Յովհաննոսի բժշկին»): 135/207բ–9ա: 136/209ա–10բ (յաւելեալ՝ 210ա «վկյբ. սրբոցն Եւգինէոսի, Մակարիոսի եւ Տիմէթէոսի սրկին»): 137/210բ–4բ (յաւելեալ՝ 214բ «յշտկ. սրբոյն Շուշանայ՝ դստեր սրբոյն Վարդանայ»): 138/214բ–7բ: 139/218ա–9բ: 140/219բ–21ա (յաւելեալ՝ 220ա «եւ արդ, չիք ոք երանելի քան զառաքեալսն»): 141/221բ–3ա (չիք՝ եպսն Ընկուզաց»: Յաւելեալ՝ «յշտկ. ս. հօրն մերոյ, Յովհաննէս Գաոնեցւոյն»): 142/223ա–4բ: 143/225աբ: 144/226ա–30ա: 145/230ա–2ա: 146/232ա–3բ (չիք՝ Յուլիանոս բժիշկ: Յաւելեալ 232ա «յշտկ. վարուց սրբոյն Ստեփաննոսի... Յուսկայ Ոդւոյն»): 147/234ա–5ա (չիք՝ Գրիգոր Խլաթեցի: Յաւելեալ՝ 234ա «յշտկ. է մեծի նահապետին... Աբրահամու») 148/235ա–6բ (յաւելեալ՝ 236ա «Տէրն մեր եւ Աստուածն Յիսուս Քրիստոս Որդին Աստուծոյ, որ էր ի սկզբանէ Աստուած»): 149/237ա–41բ (չիք՝ «վարդապետն կախիկ»: Յաւելեալ՝ 240ա «յշտկ. աքանչելեացն, որ եղեւ ի Գետարզել Ս. Նշանէն»): 150/241բ–3բ (չիք՝ Յակոբ Ալփենի, Կուրտերիոս): 151/244ա–6ա (յաւելեալ՝ 245բ «յշտկ. է առաջին աքանչելեացն... որ զջուրն ի գինի փոխարկեաց»): 152/246ա–7բ: 153/247բ–9ա (յաւելեալ՝ 247բ «վկյբ. սրբոյն Յակոբայ առաքելոյն», 248ա «վկյբ. սրբոյն Կուրտերիոսի»): 154/249բ–51ա (յաւելեալ՝ 250ա «վկյբ. սրբց աբղիցն Սինէական եւ Ղոութայ լերինն»): 155/251ա–2բ: 156/252բ–3բ: 157/252բ–3բ: 157/254ա–6ա (չիք՝ «վկյբ. սրբոց աբղիցն Սինէական եւ Ղոութայ լերինն»: Յաւելեալ՝ 255բ «եւ արդ զինչ ասացից կամ գովեցից զընտրեալն յորովայնէ՝ զօրհնեալն Յովհաննէս»): 158/256ա–7բ (չիք՝ «Պատմութիւն Միծրոնու խաչին»: 159/257բ–8բ: 160/258բ–60բ: 161/260բ–3բ: 162/263բ–5ա: 163/265ա–6ա: 164/266ա–8ա (չիք՝ Եւթիմոս): 165/268ա–9ա: 166/269ա–70ա (յաւելեալ՝ 270ա «վկյբ. Կուրտերիոսի քհյի»): 167/270բ–1բ: 168/271բ–3բ: 169/273բ–4բ: 170/274բ–6ա: 171/276ա–7բ: 172/277բ–8բ: 173/278բ–80բ (յաւելեալ՝ 280բ «Հանգեաւ... սուրբն Օգոստինոս»): 174/280բ–2ա: 175/282բ–3բ: 176/283բ–5բ (յաւելեալ՝ 284բ «յշտկ. ս. հօրն Եւագրիոսի»): 177/285բ–7ա (յաւելեալ՝ 286բ «տօն է Ասափայ մարգարէին», 286բ «տօն է Նաթան մարգարէին»): 178/287ա–8ա (յաւելեալ՝ 287բ «տօն է Մատաթեայ առաքելոյն»): 179/288ա–9ա: 180/189ա–90բ (յաւելեալ «հանգեաւ... վրդն մեր Ներսէս ի վանս Գլաձորոյ»: 181/290բ–2ա (չիք՝ ներսէս ի վանս Գլաձորոյ»): 182/292ա–3ա (յաւելեալ՝ 292բ «վկյբ. Բ քրւերցն Մարիամու եւ Մարթայի եւ [Լ]իկարիոնի») 183/283ա–4ա (յաւելեալ՝ 293բ «տօն է Փիլիպպոսի առաքելոյն», 294ա «զԲեւանդ եպսին... հատեցին գչխլս»): 184/294ա–5ա (չիք՝ Մարիամ, Մարթա, Լիկարիոն: Փխ.՝ 294ա «վկյբ. սրբոյն Վլասայ», 294բ «վկյբ. սրբոյն Ոնեսիմեայ»): 185/295ա–8ա (չիք՝ Աստուածատուր Մեծոփայ վանից): 186/298ա–9բ: 187/299բ–301բ: 188/301բ–3բ (յաւելեալ՝ 303ա «հանգիստ ս. ծերունւոյն Սիմէոնի Աստուաբարձի», 303բ «տօն եւ յշտկ. ... Աստուածածնին Մարիամու») 189/304ա–5ա (չիք՝ Մեսիմոս, Աասփ, Մատաթիա, Աւքսենտիոս: Փխ.՝ 304ա «վկյբ. եօ մարտիրոսացն», 304ա «վկյբ. սրբոյն Յիմարայ»): 190/305ա–6ա (չիք՝ «վկյբ. եօ մարտիրոսացն»: Յաւելեալ՝ 306ա «կատարեցաւ... Պապ): 191/306ա–8ա (յաւելեալ՝ 308ա «տօն սրբոյն Թէոդորոսի վկային... եւ յետ ժամանակաց...»: 192/308ա–9ա: 193/309ա–12ա (յաւելեալ՝ 310բ «Ողբամ զքեզ Հայոց աշխարհ»): 194/312.3ա (յաւելեալ՝ 312բ «սուրբն Աբդո ի Ներդուլ քաղաքն... հանգեաւ», 313ա «յշտկ. աքանչելեացն Աստուծոյ քհյ մի Ստեփաննոս անուն»): 195/313ա–5բ: 196/315բ–6բ: 197/316բ–8ա: 198/318ա–9բ: 199/319բ–21ա: 200/321ա–3ա: 201/323ա–4ա: 202/324ա–5բ: 202ա/325բ–31ա(«նահանջի ամին ամիսս այս ԻԲ գառնայ... ի սմին աւուր յշտկ. ս. նահապետացն Աբրահամու, Իսահակայ եւ Յակոբայ»): 203/331բ–2բ: 204/332բ–4բ: 205/334բ–6ա: 206/336ա–8ա: 207/338ա–9ա: 208/339բ–40բ: 209/340բ–1բ (չիք՝ Յիմար): 210/341բ–3ա: 211/343ա–4ա: 212/344ա–6բ (չիք՝ Սիւղիանոս: Յաւելեալ՝ 344բ «յշտկ. է անդամալուծին»): 213/346բ–8ա (յաւելեալ՝ 347ա «յշտկ. ս. հօրն Սիւղիանոսի»): 214/348ա–9ա: 215/349ա–50բ (յաւելեալ՝ 350ա «վկյբ... Կոզմայի եւ Դամիանոսի»): 216/350բ–4բ (չիք՝ Սաբինոս, Կոզմա եւ Դամիանոս: Փխ.՝ 350բ «Վարք եւ յշտկ. ... Գրիգորի Հռոմայ պապին»): 217/354բ–6ա: 218/356ա–8ա: 219/358ա–60բ: 220/361ա–3ա: 221/363ա–4բ: 222/364բ–7ա: 223/367ա–9բ: 224/369բ–73բ: 225/373բ–6բ: 226/376բ–9բ (յաւելեալ՝ 377ա «վկյբ. սրբոյն Երմինդոյ՝ որդւոյ թագաւորին Լուսկվարտայ»): 227/379բ–82բ: 228/382բ–4բ: 229/384բ–6ա: 230/396ա–8բ: 231/398բ–90ա: 232/390ա–1ա: 233/391ա–4ա: 234/394բ–5բ: 235/396ա–9ա: 236/399ա–401ա: 237/401ա–2ա (չիք՝ Սեւեռիաննոս: Յաւելեալ՝ 402ա «վկյբ. սրբոյն Բասիմիոսի»): 238/402ա–3ա (յաւելեալ՝ 403ա «յշտկ. է զարմանալի իրաց որ եղեւ յերկրի. եղբայր ոմն միայնակեաց»): 239/403բ–4բ (չիք՝ «Պարտ է գիտել», Բասիմիոս: Փխ.՝ 403բ «վկյբ. սրբոյն Սաբա ստրատելատին», 403բ «յշտկ. է սրբոյն Ղոուսիմոսի»): 240/404բ–8ա (չիք՝ Մարա: Յաւելեալ՝ 407ա «Դարձեալ աւետեաց Կուսին. Զի այսօր տօն է Աւետեաց», 407ա «եւ ընդ նմին... յշտկ. է եւ տօն աւետաբեր ս. հրեշտակապետին Գաբրիէլի. Որ ի վերուստ զսիզդն փրկութեանն...»): 241/408ա–9ա: 242/409ա–11ա (յաւելեալ՝ 411ա «Իսկ առաքելուցի կանայքն»): 243/411բ–3ա (յաւելեալ՝ 412ա «Պիոսկորիդոս ի Զմիւռիա... սպանաւ», 412ա «պատմութիւն. Անողոքն

Պետրոսին»)։ 244/*413ա–4բ (յաւելեալ՝ 414ա «վկյբ. սրբոյն Ակակիոսի եպսին»)։* 245/*414բ–5բ։* 246/*415բ–6բ։* 247/*416բ–8ա (չիք՝ Ռուսինոս, Գրիգոր պապ։ Փխ.՝ 416բ «վկյբ. սրբոյն Սաբինոսի», 417ա «վկյբ. սրբոյն Աբդիու եպսին եւ Ումզդանայ»)։* 248/*418ա–9ա (յաւելեալ՝ 418ա «յշտկ. վարուց Ագապիոսի հայրապետին»)։* 249/*419ա–20ա։* 250/*420ա–1բ։* 251/*422ա–3ա (չիք՝ Ագապիոս, Անոյշ։ Յաւելեալ՝ 422ա «վկյբ.... Սաճակայ պարսիկ վրդին»)։* 252/*423ա–4ա (յաւելեալ՝ 423բ «յշտկ. ումեմն ծերոյ, որ պարզամտութեամբ թերահաւատ էր ի հաղորդութիւն.»)։* 253/*424ա–5ա (չիք՝ Ալփիոս)։* 254/*425ա–6ա։* 255/*426ա–7ա։* 256/*427ա–30ա։* 257/*430ա–2բ (յաւելեալ՝ 432ա «եւ արդ, վիս ո՞վ ոք ողբասցէ»)։* 258/*432բ–3բ (չիք՝ Գէորգ եւ Խոսրով, Նաթան, Հեղի քհյ, «յշտկ. սքանչելեաց արձակման քհյին»։ Փխ.՝ 432բ «վարք եւ յշտկ. ս. հօրն Եւսեմոսի»)։* 259/*433բ–4բ։* 260/*434բ–5բ (չիք՝ Թէոդորոս եւ Ոբիանոս, «վկյբ. ժ մարտիրոսացն՝ Մարկիանոս»)։* 261/*435բ–6բ (չիք՝ ժողովն ի Մանծկերտ»։ Յաւելեալ՝ 436ա «յշտկ. է... Ամոնի», 436ա «Հայրն Ապատուր ունէր միաբանս ԺԲ»)։* 262/*436բ–8ա (չիք՝ Պեղիգեայ։ Յաւելեալ՝ 437ա «յշտկ. կատարելոցն ի պարսից յաստրիս»)։* 263/*438ա–9ա (չիք՝ «յշտկ. կատարելոցն ի պարսից յաստրիս»։ Փխ.՝ 438ա «վարք... Պեղիգեայ կուսին», 438բ «յշտկ. վարուց Ձ՛եւ Կ կուսանացն»)։* 264/*439բ–41ա։* 265/*441ա–5բ (յաւելեալ՝ 442ա «վկյբ. սրբոյն Գէորգեայ եւ Խոսրովու», 442ա «Համբարձումն է... ըստ կարգի աւուրց», 442ա «Մեծին Եւսեբեայ պատմագրի ասացեալ ի Համբարձումն Քրիստոսի – Վայելուչ է ճառել եւ սակաւ ինչ...»)։* 266/*445բ–6բ (չիք «Ըստ կարգի աւուրց... համբարձումն է»« Յաւելեալ՝ 446ա «յշտկ. սքանչելեացն արձակման քհյին», 446բ «յշտկ. է Դանիէլի ճգնաւորին»)։* 267/*446բ–7բ։* 268/*448ա–9ա։* 269/*449ա–51ա։* 270/*451ա–2ա։* 271/*452ա–3ա։* 272/*453ա–4ա։* 273/*454ա–5ա (չիք՝ «յշտկ. ս. մանկանցն Բեթղահեմի»։ Յաւելեալ՝ 454բ «վկյբ. սրբուհոյն Անտոնիննեայ», 455ա «յշտկ. սրբոյն Մարկիանոսի»)։* 274/*455ա–6ա (չիք՝ Քրիստափոր Շանագլուխ։ Փխ.՝ 455ա «յշտկ. ս. մանկանցն Բեթղահեմի»)։* 275/*456աբ (չիք՝ Եսայի մարգարէ։ Յաւելեալ՝ 456ա «վկյբ. սրբոյն Մովկիմայ»)։* 276/*457ա–8բ։* 277/*458բ–9բ։* 278/*459բ–61ա։* 279/*461ա–2ա։* 280/*462աբ։* 281/*462բ–3բ։* 282/*463բ–4ա։* 283/*464ա–5ա։* 284/*465ա–7ա։* 285/*466ա–7ա։* 286/*467ա–9ա։* 287/*469ա–70բ։* 288/*471աբ։* 289/*471բ–2բ։* 290/*473աբ (չիք՝ Դաւիթ եւ Գօրգին, Աշոտ Հայոց թագաւոր։ Յաւելեալ՝ 473ա «երկրորդ մահ սրբոյն Ղազարու», 473բ «տօն է Նիկիոյ ս. ժողովոյն»։* 291/*473բ–4բ։* 292/*474բ–5ա։* 293/*475ա–6բ (չիք՝ Յուստիանոս)։* 294/*477աբ։* 295/*477բ–8բ։* 296/*478բ–9ա։* 297/*479ա–80ա (յաւելեալ՝ 479բ «վկյբ. սրբոյն Դոռոթէոսի եպսի»)։* 298/*480ա–1ա (չիք՝ «յշտկ. ս. հայրապետացն Նիկիոյ ս. ժողովոյն»)։* 299/*481աբ։* 300/*481բ–3բ։* 301/*483բ–4ա։* 302/*484ա–5բ։* 303/*485բ–6բ։* 304/*486բ–7ա։* 305/*487ա–8ա։* 306/*488ա–9ա։* 307/*489աբ։* 308/*489բ–90ա։* 309/*490ա–1ա։* 310/*491ա–2ա։* 311/*492ա–4ա։* 312/*494ա–5ա։* 313/*495աբ։* 314/*495բ–6ա։* 315/*496ա–7բ։* 316/*497բ–8ա։* 317/*498ա–9բ։* 318/*499բ–500ա։* 319/*500բ–1ա։* 320/*501ա–2ա։* 321/*502աբ։* 322/*502բ–3բ։* 323/*503բ–5ա։* 324/*505ա–6բ։* 325/*506բ–7ա։* 326/*507ա–8բ։* 327/*508բ–9ա (յաւելեալ՝ 508բ «վկյբ. սրբոյն Խոսրովու Գանձակեցւոյն»)։* 328/*509ա–10ա (յաւելեալ՝ 509բ «վկյբ.... Պատիլեայ եւ Պօղոսի եւ սրբուհի կանանցն Բ քերցն Վաղետինայ եւ Թէխսպիայ»)։* 329/*510ա–1բ (չիք՝ Յակինթոս, Աստիոս, Մարկոս եւ Մոկիանոս։ Փխ.՝ 510ա «Ծնունդն է Յովհաննու Կարապետին եւ Մկրտչին»)։* 330/*511բ–2ա (չիք՝ Պրոկոպոս։ Փխ.՝ 511բ «վկյբ. սրբոյն Յակինթոսի», 512ա «վկյբ. սրբոյն Աստիոսի», 512ա «Մարկոս եւ Մովկիանոս... սրով կատարեցան»)։* 331/*512ա–3ա (չիք՝ «վկյբ Եե մարտիրոսացն»։ Փխ.՝ 512ա «վկյբ. սրբոյն Պռոկոպոսի»)։* 332/*513ա–5ա։* 333/*515ա–6բ։* 334/*516բ–7բ (յաւելեալ՝ 517ա «վկյբ. Եե վկայիցն»)։* 335/*517բ–8բ (չիք՝ Մարիամ Մագդաղենացի։ Յաւելեալ՝ 518ա «վկյբ. սրբոյն Պռոկղի եւ Իլարիոնի», 518բ «վկյբ. սրբոյն Պրիգրիոնոյ եւ Ղուկիանու, Պռոմպիոյ, Եւսիբիոյ, Պապիլոյ, Սատորնելոյ եւ Գերմանոսի»)։* 336/*518բ–9բ (յաւելեալ՝ 519ա «տօն է մարգարէիցն եզեկիէլի եւ եզրի»)։* 337/*519բ–20բ։* 338/*521ա–4բ։* 339/*524բ–5ա։* 340/*525ա–6ա։* 341/*526աբ (յաւելեալ՝ 526բ «յշտկ. է... սրբուհոյն Մակրինեայ»)։* 342/*526բ–7բ։* 343/*527բ–8ա (յաւելեալ՝ 528ա «վկյբ. սրբոյն Եւտաքէոսի»)։* 344/*528աբ։* 345/*529ա–30բ։* 346/*530բ–1ա (յաւելեալ՝ 531ա «յշտկ. է Մարիամու Մագդաղինացւոյն»)։* 347/*531ա–2ա։* 348/*532բ–3ա (չիք՝ կինդոս։ Փխ.՝ 532բ «վկյբ. սրբուհւոյ կուսին Քրիստոնեայ», 532բ «յշտկ. ...Ալոմպիայ», 533ա «յշտկ. ... Շուշանայ՝ գտեր սրբոյն Վարդանայ»)։* 349/*533աբ (չիք՝ Լուկինեայ։ Յաւելեալ՝ 533բ «յշտկ. ... Եւդոկսիայ», 533բ «յշտկ. է սրբոյն Մարթայի՝ մօրն Սիմէոնի»)։* 350/*533բ–4բ։* 351/*534բ–5բ (յաւելեալ՝ 535ա «յշտկ. սրբոյն Ապօղոնիոսի»)։* 352/*535բ–6բ։* 353/*536բ–7ա։* 354/*537բ–8ա (չիք՝ Գրիգորիսեանցն եւ Պետրոսեանցն։ Փխ.՝ 537բ «վկյբ. ս. կուսին Լուկիայ», 537բ «վկյբ. սրբոյն Ղեւոնդիոսի քհյին»)։* 355/*538ա–9բ։* 356/*539բ–41ա։* 357/*541ա–2ա։* 358/*542ա–3ա։* 359/*543աբ։* 360/*544ա–5ա։* 361/*545ա–6ա։* 362/*546ա–8բ։* 363/*548բ–9բ (յաւելեալ՝ 549ա «վկյբ. սրբոյն Մարիմոսի ծերունւոյն»)։* 364/*549բ–53ա (չիք՝ Անտոնինոս, Մարինոս։ Փխ.՝ 549բ «յշտկ. ս. հայրապետացն մերոց Գրիգորիսեանցն եւ Ներսիսեանցն»)։* 365/*553ա–4ա (յաւելեալ՝ 553ա «վկյբ. սրբոյն Անտոնինոսի»)։* 366/*561ա–70բ (Թերի, վրջ. «Իսկ թագաւորն Աբեն[ե]ր թո[///]»)։ Ունի.–1ա–2ե* [Յանկ Յայսմաւուրացս] *(Նաւասարդ Ա–Աւելեաց Ե. Օգոստոս ԺԱ–Օգոստոս Ժ)։*

1. *3ա–4ա* [Գրիգորի Տաթեւացւոյ... Քառոզ վասն տարեմտին... Ձմեռան հատոր Ա] – *Ի տօնս տարեկանաց ձերոց եւ նշանաւոր աւուրս եւ ի գլուխ ամսոց՝ փող հարէք, մարգարէն Դաւիթ սաղմոսէ...*

2. *4ա* Յայսմ աւուր յիշատակ է ամէնաւրհնեալ տիրուհւոյն մերոյ եւ միշտ

Կուսին Մարիամու Աստուածածնին – *Ամենասուրբ տիրուհւոյն մերոյ... յիշատակն կարգեցաւ աստէն յիսկզբան աստ՝ ի մուտ նորոյ տարւոյս...*

3. [Հանելուկ Ներսիսի Շնորհալւոյ]

ա. *277բ Վայրի քօշիկ մի կայր քարձուկ...*

բ. *287ա էր մարգարէ՛ւ արդար բնութիւն...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԴՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

138ա Գրեցաւ ի թուականիս ՌՃԼԶ (1687):

554բ Յիշատակարան սուրբ գրոցս: Փառք... Սովորութիւն է աստուածային արանց միշտ եւ հանապազ խոկալ յաստուածային պատուիրանս... վասն բազում պատճառի... Նախ՝ վասն յուսոյ յաւիտենական... // (555ա)... Արդ, այսմ հոգեւոր եւ աստուածային եւ մեծափառ գանձուցս ցանկացայ զմի յորդւոց եկեղեցւոյ՝ Երեմիա *քահանայս, եկեալ ի յանդաստան եկեղեցւոյ եւ տեսի զգրութիւնս սպասուցն եւ կարգացն եւ զանազանութիւնս ամենայն կահիցն, զոր եդեալ է ի փառս Աստուծոյ եւ ի յօգուտ մեր, եւ ի լուսաւորութիւն հոգւոց մերոց եւ ցանկացայ տրփմամբ հոգւոյն այսմ բազմաշխատ մեւանիս, եւ գրել ետու զսա ի յարդար վաստակոց իմոց... Եւ սկսայ տալ գծագրել մի ըստ միոջէ զմարգարտաշար բանս՝ ի սփոփանս մտաց բանասիրաց եւ տօնասիրաց անձանց... // (555բ)... մանաւանդ զստացօղ գրոցս՝* զԵրեմիա *քահանայս, որ ստացայ զվարդափթիթ բուրաստանս՝ յիշատակ ինձ եւ ծնողաց իմոց:*

Դարձեալ յիշեցէք ի Քրիստոս զբարեմիտ եւ զհեզահոգի, զմաքրասնունդ եւ զհոգեվի, զողորմածաբարք եւ զգթածասիրտ, զաղքատասէր եւ զաղօթասէր՝ զԵրեմիա *քահանայն եւ զծնօղսն իւր, զհայրն՝* Զաքարիայն *եւ զմայրն՝* զՇաղոսկին, *եւ զամուսինն իւր՝* զԽանամղէն, *եւ զեղբարսն իւր՝* զՄկրտիչն, *զտէր* Ազարիայն, զԱնդրէասն *եւ* զԱնանիայն, *զքորքն իւր՝* զԳօհարն, զՍանդուխտն *եւ* զԳօզալն, *եւ զամենայն արեան մերձաւորսն: Վասն զի այս նեղ եւ դժուար ժամանակիս, որ կարի պակասեալ եւ չքաւորեալ էր երկիրս զամենայն ընչից եւ արծաթոյ համայն, եւ սա այս կասեալ ժամանակիս սրտապնդեալ, եւ ոչինչ եւ իբրեւ զաղբ անպիտան համարեաց զփառս, զփափկասիրութիւնս, զինչ եւ զարծաթասիրութիւնս, զինչ եւ զարծաթասիրութիւնս... եւ ինքն միայն ետ գրել, ծաղկել եւ կազմել զՅայսմաւուրքս զայս ի հալալ եւ ի քաղցր վաստակոցն եւ քրտանց երեսացն, որ ի հողագործութեամբ էր վաստակեալ ինքնին ձեռօքն եւ ոտամբ եւ թիկամբն: Եւ աւարտեալ յօրինաց եւ ետ ի սուրբ եւ հռչակաւոր վանքն աստուածամուխ* Գեղարդայ *եւ ձեռն՝* Դաւիթ *սրբանուէր վարդապետի: Վասնզի էր Դաւիթ վարդապետս առաջնորդ եւ վերատեսուչ Սուրբ ուխտիս, որ եւ պայծառ եւ փառաւորեալ պահէր զսուրբմենաստանն, զեկեղեցիս լի ամենայն գահօք եւ պաշտօնատարօք եւ բազում քահանայիւք եւ միաբանօք, կրօնաւորօք եւ աղքատօք, սաղմոսերգութեամբ եւ հաստատ ժամատեղօք, աղօթասէր ծերօք եւ ուսումնասէր // (556ա) մանկամբ, որ եւ շաբաթ եւ կիրակի միշտ անդադար պատարագ Աստուծոյ մատուցանելով, որ ոչ օր մի շաբաթ կամ կիրակի խափանելկարէին ի տարին բոլոր:*

Դարձեալ, յիշեցէք ի Քրիստոս զբարեմիտ քահանայն՝ Երեմիա, *եւ նախ զհոգեւոր ծնօղն եւ զուսուցիչն իւր՝ զտէր* Զաքարիայն, *որ բազում աշխատանս կրեաց ի վերայ իմ, զի ես մանուկ գոլով, որբ մնացի ի հօրէ, եւ այս տէր* Զաքարիայս *եղեւ ինձ հայր,տարաւ զիս ի* Սուրբ վանքն Գեղարդի, *եւ անտի եմ սնեալ եւ ուսեալ ի տէր* Զաքարիայէն, *որ եւ Տէրն Քրիստոս վարձատրեսցէ զնա անվաղճան փառօքն. ամէն:*

Դարձեալ, յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զԵրեմիա *քահանայն եւ զմեծ պապն իւր՝ զտէր* Զաքարիայն *եւ զկողակիցն՝* զՄարիամն *եւ զորդին՝* զԱնդրիասն:

Դարձեալ, յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զԵրեմիա *քահանայն եւ զփոքր պապն իւր՝* զԱնդրիասն *եւ զորդիքն իւր՝* զՅովաննէսն *եւ* զԽոռամջանն *եւ* Զաքարէն, *եւ զդուստրն՝* զՄարիամն, *զ*Գոհարն *եւ զ*Հոռոմսիմէն:

Դարձեալ, յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զԵրեմիա *քահանայն եւ զկողակիցն՝* զԽանամղէն, *եւ զհօրեղբայրն իւր՝* զՅովանէսն *եւ զորդիքն իւր՝* Օլաբէկն *եւ* զՆազարն, *եւ զհանգուցեալ որդիքն՝* զՅովանիսեւն, *եւ զդստերքն՝* զԹամարն *եւ* Խաթունն, *եւ կողակից* Օլաբէկուն՝ Նուրիստին *եւ* զԱսլումն:

Դարձեալ, յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զԵրեմիա *քահանայն եւ զմիւս հօրեղբայրն՝* զԽոռամջանն *եւ զկողակիցն՝* զԲեկիխաթունն, *եւ զորդին իւր՝* զԵսային, *եւ զհանգուցեալ որդիքն՝* զՅակոբն, *զ*Նունիայն, *եւ զդուստրն՝* զՀոհիփսիմէն, *եւ զհանգուցեալ դստերքն իւր՝* զԱննէն *եւ* զՆազլուխանն:

Դարձեալ, յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զԵրեմիա *քահանայն եւ զեղբայրն իւր՝* զՄկրտիչն *եւ զկողակիցն՝* զՆաաեր *եւ* զՍառախաթունն*։*

Դարձեալ, յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զԵրեմիա *քահանայն եւ զեղբայրն իւր՝* զԱնդրէասն*, որ ի տիս տղայութեան հանգեաւ ի Քրիստոս, եւ զտէր* Ազարիայն*, որ եւ նա եւս հանգուցեալ է առ Աստուած, եւ* զԱնանիէն *եւ զկողակիցն՝* զՍօլթանզատէն*, որեւ նոքա հանգուցեալք են ի Քրիստոս Յիսուս։*

556բ Դարձեալ, յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զԵրեմիա *քահանայն եւ զքոյրն իւր՝* զԳօհարն *եւ զկողակիցն՝* զՄուրատն*, եւ զորդիքն իւր՝* զԿարապետն *եւ* զՍահակն*, եւ զդստերսն իւր՝* զԱնթառանն *եւ* զՄարտամն*, եւ զմիւս քորքն՝* զՍանդուխտն *եւ* զԳօզալն*, որ ի տիս մանկութեան առ Աստուած են փոխեցեալ։*

Դարձեալ, յիշեցէք առ Աստուած՝ զԵրեմիա *քահանայն եւ զհօրեղբօր որդին իւր՝* զԵսային *եւ զկողակիցն՝* զՄարիամն*, եւ զնորաբողբոջ որդին իւր՝* զԽորամջանն*, որ առ Աստուած է փոխեցեալ, եւ զդստերսն իւր՝* զԱննէն*։*

Դարձեալ, յիշեցէք ի Տէր՝ զԵրեմիա *քահանայն եւ զհօրեղբայրն իւր՝* զՅովաննէսն *եւ զդուստր նորին՝* զեղիսաբեթն*, եւ զորդիսն* եղիսաբեթին՝ զՋոհաննն*, որ առ Աստուած է փոխեալ, եւ զմիւս որդիսն՝* զՄաթէոսն *եւ* զՄարկոսն*, եւ զդստերսն՝* զԱննէն *եւ* զՈսկին*։*

Դարձեալ, յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զԵրեմիա *քահանայն եւ զպապն՝* զԱնդրէասն*, եւ զդուստր նորին՝* զՄարիամն*, եւ* զՄարիամի *որդիքն՝* զՎիրապետուն*,* զՅակոբն*,* զԳրիգորն *եւ* զՍօղոմոնն*, եւ զդստերսն՝* եղիսաբեթն*,* զԱզիզն *եւ* Փիանդէն*, եւ զմիւս դուստրն* Անդրէասին՝ զԳօհարն*, եւ զորդին՝* զԳրիգորն*, այլ եւ զմիւս դուստրն՝* զՀռիփսիմէն *եւ զորդիսն՝* զԱւետիսն *եւ* զԲարաղամն*, եւ զդստերսն* Հռիփսիմէին՝ զխանզատէն *եւ* զՍառախաթունն*։*

Դարձեալ, յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զԵրեմիա *քահանայն եւ զքեռիսն՝* զԹադէոսն *եւ զկողակիցն՝* զՀեղինէն*, եւ զորդիսն՝* զԵրեմիայն *եւ* զԱմիրջանն*, եւ զորդիսն* Երեմիային՝ Ջաֆարիայն*,* զՍիմոնն *եւ* զԱւագն*։*

Դարձեալ, յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զԵրեմիա *քահանայն եւ զմիւս քեռին՝* զՈսկանն *եւ զկողակիցն՝* զեղիսաբեթն*, եւ զորդիսն իւր՝* զխաչատուրն *եւ* զԱսլանն*, եւ զդուստրն իւր՝* զԱնթառանն*։*

Դարձեալ, յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զքեռի Թաթէոսն *եւ զդստերսն իւր՝* զՆազլուխանն*,* զՇահումն *եւ* զՓարիխանն*։*

Դարձեալ, յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զմիւս քեռին՝ զԽօջիկն *եւ զորդին՝* զԳօզալբէկն*, եւ զդուստրն՝* զՄարգարիտն*։*

Դարձեալ, յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զԵրեմիա *քահանայն եւ զմօրաքոյրն իւր՝* զեղիսաբեթն *եւ զորդիսն՝* զՄարտիրոսն *եւ* զՂազարն*, եւ զդստերսն իւր՝* զՓարիխանն*, եւ* զՆազումն*։*

Դարձեալ, յիշեցէք ի Քրիստոս ի յոյսն բնաւից՝ զԵրեմիա *քահանայն եւ զկողակիցն՝* զԽանաղէն*, եւ զաներն իւր՝ զտէր* Աստուածատուր *քահանայն, որ է հայր* Խանաղին*, եւ զկողակիցն՝* զՀեղինէն*, եւ զորդիսն՝* զԴաւիթն*,* զԱլէքսանն *եւ* զՄելիսեդ *սարկաւագն, եւ զդստերսն՝* զԽանաղէն*,* զԽանզադէն*,* զԱնթառանն *եւ* զԳուլիստանն*։*

557ա Դարձեալ, յիշեցէք առ Տէր՝ զԵրեմիա *քահանայն եւ կողակիցն՝* զԽանաղէն*, եւ զծնօղսն իւր՝* զՋաֆարիայն *եւ* զՇաղոսկին*, որ եւս զմատեանս ծաղկաւէտ ի սուրբ վանքն աստուածամուխ* Գեղարդին՝ *յիշատակ յաւիտենական եւ անջնջելի կալ մնալ անդ մինչեւ ի կատարած, եւ մի՛ ոք իշխեսցէ հանել ի նմանէ, թէ ազգ եւ թէ ազինք լիցի, մի՛ ձեռնամուխ լիցի եւ մի՛ խարդախութեամբ յիշատակարանէս հատանել կամ եղծանել կամիցին. զայնպիսին զպատիժն կայենի եւ Յուդայի առցէ եւ նզովեալ լիցի ՅԺԸ հայրապետացն սրբոց եւ ի սրբոյն Գեղարդայ։ Այլ աղաչեմ ի սուրբ եղբարցդ՝ սուրբ ուխտի միաբանիցդ, որ թէ կարդայք կամ օրինակէք զսուրբ մատեանս, խնամով պահէք ի հրոյ եւ ի ջրոյ, զի եւ Տէրն ամենից պահեսցէ զձեզ յամենայն փորձութենէ՝ երեւելեաց եւ յաներեւութից. ամէն։ Այլեւ հայցեմք եւ աղերսեմք զսուրբ հարսդ եւ զեղբարսդ, զի ի տարւոջն երիցս անգամ կարդայք զյիշատակարանս, մին՝ ի Զրօրհնեաց եւ Յայտնութեան Տեառն, եւ մինն՝ ի Սուրբ Զատկին, որ է Յարութիւնն Քրիստոսի, եւ զմինն՝ ի Փոխման սուրբ Աստուածածնին, որ եղեւ յաւարտ գրոյս…։ Եւ արդ, զօրութեամբ եւ կարողութեամբ ամենազօրին Աստուծոյ եղեւ սկիզբն եւ վաղճան յայսմ մատենիս ի* Վաղարշապատ *եւ ի հայրապետանիստ* Աթոռն Սուրբ Էջմիածին*։ Բայց զմեծ մասն եւ զլիակատարն գրոցս գրեալ եղեւ ի գիւղաքաղաքն* Նորագաւիթ*, ընդ հովանեաւ սրբոց եկեղեցեացս անուամբ* Սրբոյն Գէորգայ *եւ* Սրբոյն Գրիգորի *եւ* Սրբոյն Սարգսի *եւ* Սուրբ

Աստուածածնին եւ Սուրբ Կարապետին եւ Սուրբ Ծիրանաւորին եւ Սուրբ Նահատակին, եւ զօրութեամբ եւ յաջողութեամբ, հովանաւորութեամբ եւ պահպանութեամբ աստուածամուխ սուրբ նշանին Գեղարդայ եւ սրբոյն Յակոբայ հատեալ ձեռամբ ի հրեշտակէ Աստուծոյ ի տապանէն Նոյի եւ Ծ խորանացն, սատարութեամբ եւ սպասաւորութեամբ բարեպաշտօն կնոջն՝ Սառախաթունին եւ որդւոյն՝ Յոհաննիսին, որ բազում աշխատանս արարին ի վերայ գրոցս: //(557բ) Եւ ի հայրապետութեան երից երանեալ եւ երջանկացեալ մեծի եւփառաւորի տեառն Եղիազարու կաթողիկոսի, խրոխտի եւ ահարկուի ի վերայ այլազգեաց, եւ որպէս ասէ մարգարէն. Եթէ ոչ Տէր զօրութեանց թողեալ էր մեզ զաւակ, իբրեւ զՍոդոմ լինէաք: Նոյնգունակ, եթէ ի Տեառնէ ոչ էր հաստատեալ զսրբազան հայրապետս այս ի գահոյս, կոխան ոտից լինէաք տոհմս Աբեղական՝ վասն անիրաւ եւ աներկիւղ բռնակալութեան Պարսից, քանզի ոչինչ եւ իբրեւ զփոշի ոտաց համարէին ազգս քրիստոնէից: Միթէ ինքն Տէրն ազատեսցէ ի ձեռաց ամբարտաւան ազգէս յայսմանէ: Նաեւ ի թագաւորութեանն Պարսից Շահ Սուլէմանին՝ որդւոյ Փոfr Շահ Ապասին, եւ իշխանութեան Աւարատեաց նահանգի՝ Ջալխանի: Եւ գայսու ժամանակաւ շարժեալ են զօրքն Պարսից խառնիճաղանճ բազմութեամբ եւ եկեալ նստեալ կան յերկիրն Աղուանից, եւ կամին գնալ ի վերայ ազգին վրաց: Իսկ ազգն վրաց միաբանեալ են ընդ հիւսիսային թագաւորին Մoսկովու, եւ նոքա եւս զօրս գումարեալ նստեալ կան ի ստորոտ լերանցն Եալպուզ կոչեցեալ, որոց են գլխաւորք՝ որդիք իշխանին վրաց Շահնազար խան եւ Գորգի խան կոչեցեալք, ապստամբեալք ի թագաւորէն Պարսից, եւ անդէն զետեղեալք կան: Այլ զկատարածն Աստուծոյ է գիտելի, թէ զի՞նչ լինիցի: Այլեւ Օսմանեաց թագաւորութեանն սուլտան Սուլէմանի, որ եւ Սուլէմանս այս կայր ի մէջ ղաֆասի յոլով ժամանակաւ՝ բանիւ եղբօրն իւրոյ՝ սուլթան Մահմետի, զի եւ Մահմետս այս գազանաբարոյ բազում աւերութիւնս գործեաց առ արեւմտեան քրիստոնեայս, էառ քաղաքս, գաւառս եւ կղզիքս ոչ սակաւ, եւ իբրեւ զվիշապ կլանէր զբազումս եւ ի յորովայնս ոչինչ գտանիւր, եւ իբրեւ զբելիար բացեալ ունէր զբերանն, գոչէր, հաւաքէր համայն աշխարհս, ոչ յագնայր եւ ոչ լնոյր զչար ցանկութիւնն իւր: Որպէս ասէ. Որդի հարազատ նման հօրն գործէ, նոյնպէս եւ չար Մահմետս որդի հարազատ երեւեցաւ հօրն իւրոյ՝ Բելիարայ, որ ոչ պակսեցուցանէր զչարութիւնն ինչ, բայց առաւելուլ կամէր ի վերայ հայրենեացն, անխիղճ եւ անողորմ բարուքն զայս գուն գործէր՝ առնէր, քակէր, կոտորէր, ոտաց կոխան տայր եւ զայլս գերեցուցանէր, զգահ սրբոց եկեղեցեաց աւար առնէր, եւ զեկեղեցիս քրիստոնէից տաճկաց ջամի առնէր, որ ոչ ոք կարէ թուով արկանել զաւերութիւն նորա: Եւ զանչափ նեղութիւնս եւ վիշտս հասուցանէր ի վերայ ողորմելի ազգին ֆռանգաց հաւատացեալ քրիստոնէից, մինչ կամէր զլուսաբուղխ Աթոռն առաքելոց, որ է Մեծն Հռոմ, գայն եւս առնուլ եւ ի սրբոց առաքելոց Պետրոսի եւ Պօղոսի եկեղեցւոյ մէջն ագան տալ: Բայց նախախնամութիւն ամենազօրին Աստուծոյ, որոչ ի սպառ բարկանայ, զի թէպէտ հարկանէ, սակայն եւ բժշկէ, եւ ոչ անտես արաց զհաւատացեալքս անուան իւրոյ, //(558ա) եւ գթացեալ, զարեամբն իւրով փրկեալ զնորս Իսրայէլ եւ ետ միաբանութիւն, զօրութիւն եւ յաղթութիւն թագաւորացն քրիստոնէից, որք միաբանեալք ի միասին, հանդերձ թագաւորաւն հիւսիսոյ, եւ զօրութեամբ սուրբ խաչին Քրիստոսի, ամենեքեան ի դիմի հարան երկրորդին Գողիադու եւ հալածական արարին զնա զօրօք իւրովք, եւ ազատեալ ի նոցանէ զերկիրն ամենայն, հանդերձ երկրաւն Իլովացւոց: Առին եւ զմայրաքաղաքն Ընկռուզաց՝ զՊուտում եւ զայլ եւ զկղզիս յոլովս, եւ տիրեցին մինչեւ ցՄակեդոնիա եւ մինչեւ ցԱնդրաճուպօլիս: Եւ այժմ խնդրեն յօսմանցւոցն զմայրն ամենայն քաղաքաց՝ զմեծն Կոստանդնուպօլիս: Իսկ թագաւորքն Օսմանցւոց կամին խաղաղութիւն արկանել, ուխտ եւ դաշին ի միջի հաստատել, բայց թագաւորքն ֆռանկացն քրիստոնէից ոչ կամին: Այլեւ զկատարածն սոցա Աստուծոյ է գիտելի, եթէ ուր հասանիցի...

Եւ արդ, զի ես՝ Երեմիա քահանայս, զհոգեւոր սիրոյ ծնունդս, ըղձմամբ սրտիւ հաստատեալ եդի յիշատակ ի սուրբ մենաստանն Այրիվանից, ի ձորակն Գառնւոյ, զնուէրս աղերսից աստուածամուխ Գեղարդանի նշանի, նաեւ հատեալ ձեռամբ, հրեշտակի Աստուծոյ ի տապանէ նախահօրն Նոյի, ըստ խնդրոյ հայրապետին Յակոբայ, որոյ անուամբ վանիցն վերակոչումն լսելի լիցի, եւ եղիցի անդ եւ մնայ մատեանս աստուածագիծ պատճառ յիշատակի՝ Երեմիայ քահանայի եւ կողակցի՝ Խանաղի, հօրն՝ Զաքարիայի եւ մօրն՝ Շաղոսկոյ,

ձեռնամուծութեամբ հոգեւոր հօր մերոյ՝ սրբասնունդ Դաւիթ վարդապետի, որ էր յայսմ ժամանակի վերադիտող եւ առաջնորդ սուրբ ուխտիս, զքաջ րաբունին՝ զտէր Դաւիթ Փոխրն եւ յետոյն, քանզի Դաւիթս այս էր ի մեծ եւ յազատ իշխանեաց տոհմէ, եւ զաւակէ եւ ի թոռանց մեծին Պոօշի, եւ Դաւիթս էր եղբօրորդի մեծ Դաւիթ եպիսկոպոսին, որ յառաջ քան զայս առաջնորդ էր սուրբ վանիցս: Բայց էր կարի հեզ, խոնարհ, բարեմիտ եւ բարուքն ողորմած, մինչեւ ի սա ի (40) ամ առաջնորդ լեալ էր, եւ ոչ մի ոք ի սմանէ նեղասրտեալ, եւ էր այր երեւելի եւ քաջահռնար ի դրունս արքունեաց, արդիւնարար եւ շէն ի տուն, որ եւ բազում աշխատանս կրեաց եւ յոլով շինուածս արար ամենայն կողմանց, զեկեղեցիքս հնացեալս եւ զխախտեալս եւս յօրինուածովք նորոգեաց: Սա փոխեալ եղեւ առ Աստուած ՌՃԻԴ (1675) թուին, յաւուր Վերափոխման Աստուածածնին: Եւ յետ նորա նստաւ աթոռ առաջնորդութեան՝ եղբայր նորա՝ Ստեփաննոս վարդապետ Դ (4) ամ: Եւ էր Ստեփաննոս վարդապետս քաջ փիլիսոփայ եւ աստուածաբան, բայց ոչ էր իբրեւ զԴաւիթ շէնարար: Եւ ի յաւուր եպիսկոպոսութեան սորա եղեւ աստուածասաստ բարկութիւն ի գաւառս Աւարատեան: Ի թուաբերութեան Հայոց ՌՃԻՀ (1679), յունիս ամսոյ Դ (4), յաւուր չորեք-շաբաթի // (558բ) մինչ ոչ էր հասարակեալ օրն, հնչեաց երկիր եւ դղրդեցաւ արարածք, դողմանի լեալ երկիր բոլոր, շարժեաց յօգախառն սաստկագոյն, մինչ զի տեսողաց անյոյս մնացեալ ի կենաց կենցաղոյս, զվերջին աւուրս մտածելով, եթէ լրումն երկրի իցէ աւուրս այս, որ եւ թուէր, թէ ոչինչ գոյր պակաս յայնմանէ: Բայց ի խնամս Աստուծոյ դարձեալ հաստատեաց ի կայանս իւր ամենայն շրջակայ արարածք՝ քանզի երկիր մեծարկակ պատառեցաւ, վէմք հատեալք՝ ծըւէնս լիեալ թաւալեալ ի ձորակս եւ ի հովիտս լցուցան, զլուսին եւ զարեգակն մթացեալ գիշերեցան ի փոշոյ հողոց, ջուրք համօրէն արիւնագունեալ խառնակեցան, աղբերակունք ի սահմանեալ ընթացիցն մոլորեցան, տունք Աստուծոյ՝ հաստատաշէնք եւ արքայակազմ եկեղեցիք ի հիմնէ տապալեալ քակտեցան, պողոտայք յոլովագնոցք քարակուտս լեալ խափանեցան ի յընթացից մարդկանց, շէնք եւ շինուածք հնոց եւ նորոց ի սպառ կործանեցան ի հիմանց, եւ մարդք անթիւք եւ անհամարք ի ներքոյ տան մեռան: Եւ ոմանք որք ունէին գտեարս, յետ երկուց եւ յերից աւուրց հանէին ի տակէ հողից, հանդերձիւք իւրեանց, առանց քահանայի եւ կարգի կատարման, ամփոփէին ի հողս, եւ որք ոչ ունէին ոք սրտացաւ եթէ հանէր, դեռ կայր յայն տեղւոջ ուր հանգուցեալ է: Միթէ միւսանգամ նորոգողն Քրիստոս նորոգեսցէ յաւուրս գալստեան իւրոյ:

Ով կարէ պատմել զաղէտ եւ զկսկիծն զոր տեսաք աչօք մերովք: Ջրժիշկէն ամենից բժշկեսցէ զվիրաւորականն ամենայն: Ի յաւագ լեառն Մասիսէ մինչեւ ի բլուրն Շամիրամայ ի սպառ քակեաց եւ մեծ աւերումն եղեւ, բայցի գլուխ կաթուղիկեաց հանուրց եկեղեցեաց՝ լուսաւորցաշէն բարձրագումբէքն Էջմիածին միայն մնաց. հանդերձ Գայանաւ եւ Հռիփսիմէիւն, ի պարծանս ազգիս մերոյ: Իսկ ձորակն Այրիվանից առաւել եղեւ աւերումն եւ քամտումն, վասնզի է ամենայն շինուածք ի մէջ խոր ձորի, եւ շուրջ բոլորաւն վէմք ահագին, եւ յորժամ շարժեաց, շուրջանակի թաւալեցան ամենայն դիմաց եւ լցան վանքն ամենայն, մինչեւ զի ոչ երեւիր նշմարանք շինութեան, բայց միայն կուտոցս քարի երեւէր, որք տեսողացն զարհուրեալ դողային: Ահ եւ ճանապարհք ամենայն խափանեցան, եւ թէ կամէին կերակուրս հոգեպահս տանիլ, յուսով եւ թիկամբ բարձեալ աբսիթերս գնային, վասնզի կարի դժուարացեալ էր, եւ ամենայն կահիւք պակասեալ: Ոչ գոյր տեղի աղօթից, եւ ոչ տեղի բնակութեանց մարդկան, բայց քարակառակառ միայն, եւ ոչ մնաց քար ի վերայ քարի, ոչ ի յեկեղեցիսն եւ ոչ ի յայլ շինուածս: Որպէս ասէ Տէրն. Մի մնասցէ քար ի վերայ քարի, որ ոչ քակտեսցի: Եւ զայս կատարեցաւ լիապէս յայսմ ժամանակի, եւ մնաց անապատ եւ ամայի, զի ոչ գոյր հնար, եւ եթէ ոք ըղձայր գնալ յերկրպագութիւն, ոչ կարէր, եւ հաւատաւոր երկրպագողքն եւս արգելեալ մնային տոչորեալ սրտիւ: Եւ յաւուրս շարժման Ստեփաննոս րաբունին էր ի մայրաքա//(559ա)ղաքս Երեւան, ի յԱնապատն սուրբ, եւ ի հասարակաց ճաշու աղօթս կատարէին հանդերձ միաբան ուխտիւն: Յայնժամ շարժեաց եւ քակտեցաւ եկեղեցին, էառ զտակ՝ զեպիսկոպոսն զՍտեփաննոս եւ զքաջ հռետորն, եւ անտի փոխեցաւ առ Քրիստոս, որ եւ արդարադատն մի յիշեցէ զանցս նորա ի միւսանգամ գալստեանն իւրոյ: Եւ յետ նորա՝ Փոխր Դաւիթ՝ եղբօրորդի Մեծ Դաւթի, եւ Ստեփաննոսի չեւ եւս էր առեալ աստիճան եւ կարգ քահանայութեան, այլ տիօքն էր մատաղ եւ հասակաւն տհաս, սակայն հոգւոյն արի եւ մտօքն զուարթ, սրտովն քաջ եւ գործովն արդիւնարար,

զի ոչ երկեաց ի տհասութեան հասակին եւ ոչ երկմտեաց եւ խոպանացեալ յանապատացեալ տանէն, եւ ոչ կասկածեաց ի բռնակալութենէ իշխանաց այլազգեաց եւ ոչ երկիղ իմն քաշեաց ի սեւաթուր պսակաց գնդից կամ պարտուց պարտապետաց, այլ հոգւովն էր իւր զմարգարէն Դաւիթ, որ ինքն անհմուտ գոլով պատերազմի, զքաջայաղթոյն Գողիադէ ոչ երկեաւ, այլ իբրեւ զորս երէոց, պարսաքարիւ եհար: Սապէս բազում հնարագէտք եւ խոհեմագոյնք եւ իշխանական պատուով պատուեալք, որք էին երեւելիք եւ անուանիք, մինչ զանուանս նոցին ի սեղանս արքունոց խօսէին յարակայ հակակեցան ի մանուկ Դաւիթս պատրողական բանիւ ունէին յինքեանս մորթովն ոչխարի եւ ներքուստ պատառել կամէին իբրեւ զգայլ գէշաքծիձ, կոչէին քաղցր լեզուաւ ի սիրտ նոցա ոչ էին ուղիղք, եւ զի կամէին մի եւս լիցի ի սեռէ եւ ի տոհմէ նոցին վերադիտող եւ առաջնորդ աստուածեղէն նիզակին: Այլ՝ Դաւիթս այս ոչ ի խոստմանց պատրեցաւ, այլ բանիւք քաղցրութեամբ ի յինքն ստացաւ զսիրտ սրբակրօն եւ աստուածաբան վարդապետին Միխայէլի, որ էր յայնմ տարւոջ տեղապահ եւ աթոռակալ Յակոբ կաթողիկոսին, եւ կաթողիկոսն էր ի տանն Յուդայ: Եւ Միքայէլս այս առեալ զԴաւիթս՝ տարաւ ի գիւղն Յենկիճայ, յաւուր Այլակերպութեանն Քրիստոսի եւ ձեռնադրեաց քահանայական պատուով ի սոյն ամի շարժի, եւ առաքեաց ի վանքն ամայացեալ: Վասնզի կարի էր քայքայեալ եւ դժուարահարթ լեալ, մինչ տեսողացն ոչ էր հաւատացեալ, եթէ դարձեալ մարդաբնակ լիցի տեղին, քանզի հանճար մարդոյ ոչ ընդունէր զայսպիսի բան, զի արքունուստ միայն վայել է անհնարինս հնարացուցանել: Մանաւանդ ի մեռանիլն զՍտեփաննոսիկ Ծ (50) թուման պարտք եւս եթող վանից վերայ, եւ պարտատէրքն էին ամենայնքն բռնաւորք եւ այլազգիք, յաւէտ տոկոսախնդիրք եւ շահակերտք: Ով ոք հաւատայր, թէ պարտուցն ազատիլ կարիցի, թող թէ առնել շինութիւնն տանն: Այլ Հայրն Աստուած՝ զհայրական գթովն եւ Որդին Աստուած՝ զանբաւ մարդասիրութեամբն եւ Հոգին Աստուած՝ փչմամբ շնորհիւն ետուն յաջողումն եւ յաջորդումն ըստ գործս սորա, որ իբր զհեղեղ՝ հեղեղեալ զգարս, զփուլս, զբլուրս, // (559բ) զդաշտս եւ զառապարս ողողեալ հաւաքէ՝ զծովս լնու, նոյնգունակ եղեւ յաջողումն սորա ի խնդրոյ եւ ի յղղձից սրտից, որում ասէ. Խնդրեցէք զի գացիք, հայցեցէք եւ տացի: Արդ, եւ բախեաց զդուռն փղձկեալ սրտիւ, եւ դիւրալուր Տէրն բացաւ զդուռն ողորմութեան ի դէմս իւր, որ եւ ամենայն հաւատացելոց իւրոց բացցէ զողորմութեան դուռն, որպէս բացաւ ի Դաւիթս այս եւ քաջիմաստ վարդապետիս: Եւ յառաջնում ամի քահանայութեան իւրոյ ետ զամենայն պարտս եւ ազատեալ ի պարտուցն: Նա եւս պղոտայք, ճանապարհք հորդորեալ շինեաց, որ ամենայն գրաստք կարէին գնալ: Եւ յերկրորդ ամին ձեռնարկեաց շինուածոց շնորհիւն Քրիստոսի: Եւ մինչ էր սկսեալ շինութեան տան եւ այգեստանեացն, փոխեցաւ առ Տէր Յիսուս սրբազան կաթողիկոսն Յակոբ՝ ի մայրաքաղաքն Կոստանդնուպոլիս, եւ Միխայէլն՝ ի Ջորն Շամպոյ, ի վանքն Սուրբ Նախավկայի եւ մնաց Աթոռ հայրապետութեանն անտերունչ տարի մի: Եւ զայս տեսեալ Արեւելեան վարդապետացն,որ ոչ գտան ոք եթէ նստցի Աթոռ կաթողիկոսութեան, ժողովեցան ի մի վայր ամենայն սեւաթուրք, ընտրեցին զՊետրոս քաջ րաբունին, զեպիսկոպոսն ի տան Գողթեան եւ առաջնորդ Առաքելոյն Թումայի, առաքեցին հրովարտակաւ եւ աղաչանք առ լուսանկատ եւ արդիւնարար սրբազան կաթողիկոսն Եղիազար հրաւիրակս՝ բերել եւ նստուցանել առաքելաշնորհ Աթոռն Լուսաւորչի, որ եւ եկն իսկ: Եւ ի գալն նորա դղրդումն եղեւ համայն Արեւելեանս, որ եւ ահարկու եղեն ազգն մահմետականի, եւ ի թուոջ Հայոց ՌՃՀԱ (1682), յաւուր Վերափոխման սուրբ Աստուածածնի կիրակին նստաւ Գաւոյն Լուսաւորչի, եւ վարէր բուռն իշխանութեամբ եւ հոգեւոր առաքինութեամբ. զի եւ սա Տէրն բնաւից արժանի արասցէ սրբոց հայրապետացն գասուց: Եւ յերկրորդ տարւոջն, որ թիւն էր փոխարկեալ ՌՃԼԲ (1683) մտեալ, զԱռաջաւորի Բարեկենդան կիրակի օրն, կոչեաց ինքնին սրբազան կաթողիկոսն Եղիազար տէր Դաւիթ՝ տէրն Գեղարդայ, ետ գաւազան իշխանութիւն վարդապետութեան, եւ ի միւսում կիրակի օրն ձեռնադրեաց եպիսկոպոս ի վերայ իւր սեպհական Տանն Գեղարդի, կոնտակաւ եւ իշխանութեամբ՝ լինել ի վերայ թեմի եւ վիճակին: Եւ զկնի զօրացաւ, ճոխացաւ, օր ըստ աւուր երեւելի եւ անուանի եղեւ ի մէջ բազմաց, մինչ զի մահմետականաց միջի պատիւս մեծս եւս ունէր: Եւ ինքն էր լայնանդամ, տեսօքն գեղեցիկ, կերպարանօքն վայելուչ, մտօքն ճարտար, խոհեմ եւ խորհրդական, հանճարեղ եւ գիտնական,

ճոռոմախօս եւ ատենաբան եւ շէնարար իսկ: Յայնժամ մտեալ եղեւ ի մէջ շինութեան աներկիւղ եւ անկասկած, իբրեւ զքաջ պատերազմօղ թագաւոր, որ ոչ երկնչի ի պատերազմէ, եւ ինքնին վարէ զխումբս պատերազմի, նոյնգունակ ընդվզեալ եմուտ ի խախտեալ եւ ի փլեալ տանս նորոգման, արար եւ սկսեալ շրջապատ բարձրաբերձ պարիսպ, տաշեալ քարով, հաստատուն եւ ամուր պինդ, նաեւ շինու // (560ա)ածք բոլորակի, թանապայք, քօշք, ապարանք, սենեակք, խահարանոցք եւ այլ ամենայն շտեմարանք տաշեալ քարով, կրով եւ թաղով, մինչ տեսողացն հիացեալք: Շինեաց զտուփ՝ ղութի արծաթի, պահարանս աստուածամուխ Գեղարդի նշանի եւ ակամբք պատուականօք յօրինել ետ եւ ոսկով ջրեաց: Բազում ծախս գնաց՝ մինչ ի իե (25) թուման, աւելի եւ ոչ պակաս: Եւ այլ աւելի շինուածս շատ արար, որ ոչ գրեցաւ, քանզի կրկին նորոգումս աւելի եղեւ քան զառաջինն: Որ եւ Տէրն բոլորից բնաւից դասեսցէ զինքն ի դասս սրբոց վարդապետաց եւ առաքինասէր եպիսկոպոսաց: Օրհնեալ եւ փառաւորեալ է տէրութիւնն Քրիստոսի յամենայն ժամ. ամէն:

Դարձեալ, յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զերեմիա քահանայն, որ ստացաւ զՅայսմաւուրս, եւ ի սուրբ ուխտս, եւ միաբանք սուրբ ուխտիս, որ իւրաքանչիւր չափուն ունին աշխատանս ի սուրբ տանս քահանայիւք միահեղուն, յաւէտ՝ զտէր Յովանէսն, որ է ազգ Դաւթի վարդապետիս, զԱռաքել վարդապետն, զտէր Վարդանն, որ է փակակալ եւ լուսարար աստուածամուխ Սուրբ Գեղարդեանս, զտէր Թօռոսն, զտէր Նիկողոսն եւ զԴաւիթ վարդապետի եղբօրորդիքն՝ զԱնանիա եւ զԴանիէլ սարկաւագունքն:

Դարձեալ, յիշեցէք ի Քրիստոս զգիւղաքաղաքի Նորագաւթայ գհին եւ զնոր ննջեցեալքն, մանաւանդ գհանգուցեալ քահանայքն՝ զտէր Սարգիսն, զտէր Հայրապետն, զտէր Գրիգորն, զտէր Մարգարէն, զտէր Առաքելն եւ զտէր Կիրակոսն, եւ այժմոյս գկենդանի եղեալք քահանայքն զամենեսեան՝ զտէր Պօղոսն, զտէր Գրիգորն՝ զտէր Մանուէլն, զտէր Մարգարէն, զտէր Միքայէլն եւ զտէր Սարգիսն, եւ զսարկաւագունքն՝ զՂազարն, զՊօղոսն, զՄելիքսեդն, զԱդամն եւ զՍարգիսն:

Դարձեալ, յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զտէր Սուքիաս քահանայն, որ է ի գիւղաքաղաքէն Գառնւոյ, զյարմարօղ եւ զշինօղ յիշատակարանիս:

Եւ արդ, օրհնեալ է եւ գովեալ, բարեբանեալ է եւ փառաւորեալ համագոյ եւ միասնական Սուրբ Երրորդութիւնն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: Որոյ կարողութեամբն եւ գօրութեամբն գծագրեալ աւարտեցաւ հոգենորոգ բուրաստանս ի թուականութեանս Հայոց հազարերորդի հարիւրերորդի երիցտասանց եւ ութերորդի (1689) եւ յամսեանն օգոստոսի հնգետասաներորդի, ի տօնի Վերափոխման ամէնօրհնեալ Տիրամայր սուրբ Աստուածածնի, որ եւ սկիզբն եղեւ գրոցս ձեռամբ՝ յոգնամեղ Գրիգորի Երեւանցւոյ, ի դառն եւ ի վշտաշատ ժամանակիս, որ յոյժ նեղիմք եւ տառապիմք ի ձեռաց այլազգեաց, միթէ ինքն Արարիչն ամենայնի, որ եհար վասն մեղաց մերոց, եւ դարձեալ վերստին բժշկեսցէ: Այլ արդ, ես ամենաթափուրս ի բարեաց եւ լրացեալս ամենայն մեղօք, յերես անկեալ աղաչեմ զամենեսեան, զի եւ զիս յիշման արժանի առնիցէք՝ զգծագրօղս, զբազմամեղս՝ զԳրիգոր, եւ գծնօղն իմ՝ զՄուրատն եւ զխանբէկին, եւ գհօրէ պապն իմ՝ զԳրիգորն եւ գհանիկն իմ՝ զԲանաւշէն, եւ գմօրէ պապն իմ՝ զԱստուածապովն, եւ զեղբայր նորին՝ զՀայրապետն, որ է հայր տէր Աստուածատուրին, եւ պապ Խանաղին, այլ եւ զեղբարսն իմ՝ // (560բ) զԳրիգորն, զԿարապետն եւ զՄարգարէն՝ գհանգուցեալսն ի Քրիստոս, եւ զքորքն իմ՝ զՀոիփսիմէն, զՄարիննոսն, զեղիսաբեթն եւ զՎաւվառն գհանգուցեալսն ի Տէր, եւ գկենակիցն իմ՝ զԱնթառամն, եւ զդստերսն իմ՝ գնորաբողբոջ զխանբէկին եւ զՀիփսիմէն, որ ի սկսանել գրոցս զմին ծնաւ եւ յաւարտեալն՝ զմիւսն, քանզի սակս ձեռնտուութեան ժամանակիս ամօք բազմօք էառ աւարտ գիրքս, զի եւ աղօթիւք ձերովք եւ յիշեցեալ սուրբ բերանօք հանդերձ ձեօք յիշատակի արժանի արասցէ զմեզ Քրիստոս Աստուած մեր ի հանդերձեալ օրն վերջին, որ ասէ. եկայք, օրհնեալք Հօր իմոյ, ժառանգեցէք ձեզ զարքայութիւն երկնից, որ է օրհնեալ Տէրն ի բնաւից գոյից եւ հանուրց էից յամենայն ժամ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

Դարձեալ, յիշեցէք ի Քրիստոս զբարեմիտ այրն այն գհեզահոգի, զխնդալին եւ զզուարճասիրտն, զարդարն՝ զՅակոբ եւ զամուսինն իւր՝ զՀեղինէն եւ գծնօղսն իւր՝ զԿարապետն եւ զԱննէն, եւ զորդին իւր՝ զԿարապետն, եւ զդստերսն իւր՝ զՂզլարն եւ զՇուշանն, եւ զԹամարն, որ յօրհնեալ տան

նորին Յակոբայ *նստեալ գրեցաք զսուրբ գիրքս մխիթարեալք ի նոցանէ. որոց յիշատակն օրհնութեամբ եղիցի. ամէն:*

Դարձեալ, յիշեցէք ի Քրիստոս զժամակոչ գիւղաքաղաքին Նորագաթայ՝ *զեղիայն, որ ամս ի սպասաւորիւր եկեղեցւոյն* Նորագաթայ*:*

Դարձեալ, յիշեցէք ի Քրիստոս զՎեղիճան մղտսին, որ փոքրիկ դեղահարիչ քար մի շնորհեաց մեզի գրել գրոցս (նման՝ 178ա):

Դարձեալ, յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զՆահապետ *քահանայն (ընդհատուած. ազատ՝ 1/2 սիւնակ):*

Ստացողի եւ իր հարազատների անունները կրկնւում են գրեթէ բոլոր վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան, որոնք բոլորն էլ ծածկուած են յետագայ ստացողների յիշատակագրութեան թերթիկներով:

2. 236բ (կարմրագիր)
Ի վ Տիրամայր [թ]ա[գ]ուհի
Մաղթեմ առ քեզ արտասուալի
Մովսէս *էրէց՝ ծաղկօղ սորի:*
377բ Ի յարութեան սրբոյ տօնի,
Գումարք մաքուր քահանայի,
Հայցեմ յիշել զիս եղկելի՝
Ջտառապեալ Մովսէս *գերի,*
Տրուպ անուամբ քահանայի,
Եղէ ծաղկօղ այս մատենի:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *290բ (ժէ դ.)* Յարութիւնին, *ծնողացն՝* Յակոբին, Անթառանին, *որդոցն՝* Սարգսին, Գուլամիրին, Վիրապին, Առաքելին, Սահակին, Յակոբին, Զանիկին, Մարիանին, Մարգարտին, Թումիանին, Խանումին, Հօռոմսիմին, Շուշանին *եւ* Գուլիզարին, *եւ ամենայն արեանաբու մերձաւորացն, եւ* Գրիգորի *գրչիս* Երեւանեցոյ, *եւ յիշատակարան գրողիս՝ տիրացու* Յովանիսին, *եւ ծնողացս մերոց:*

Նոյն կամ նման բովանդակութիւն ունեցող թերթիկներով անխտիր ծածկուած են բոլոր վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան եղած բուն ստացողի յիշատակարգրութիւնները:

2. 5ա (ժէ դ.) Ուր ողորմի ստացողի գրոյս՝ Թադէոս *վարդապետին, հօրն՝* Սիմէոնին, *մօրն՝* Աղասուլթանին, *եղբօրն՝ տէր* Փիլիպպոսին, *եւ ամենայն արեան մերձաւորաց (նման՝ 37բ, 80ա, 121ա, 172ա):*

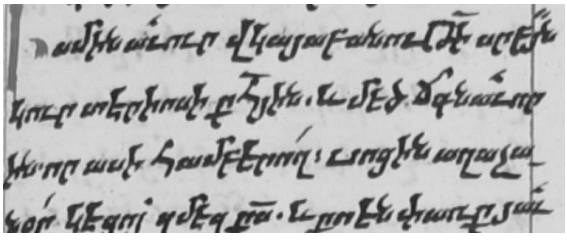
1513
ՅԱՅՍՄԱՒՈՒՐՔ

(խմբ. Ծեռենց)

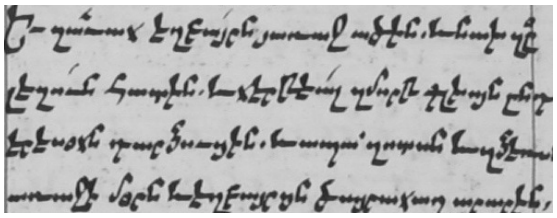
Կաոս — Ռճխե—Ռճծե 1697—1706

ԳՐԻՉ՝ Ներսէս երէց (2ա—48ա), Երեմիա երէց եւ Խաչատուր ֆիլ.: ՍՏԱՅՈՂ՝ Պարոն Գալուստ:

ԹԵՐԹ՝ 421+2 (կրկ. 121, 291): ՊՐԱԿ՝ Ա—Իէx12 (Իէ 14)+Ա—Թx12(Թ 1): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 40,6x38,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն (Խառասիւն՝ 1աբ): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (ճօտրգիր՝ 1աբ, 407բ—20բ): ՏՈՂ՝ 39: ԿԱՋՄ՝ դրշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ դրշմազարդ սպիտակ կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1(Ա)+1(Բ), թուղթ:

Նմուշ՝ 202ա

Նմուշ՝ 407բ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ— Կիսախոռան՝ 2ա: Լուսանցազարդ՝ բուսական, թոչնային: Զարդագիր՝ թոչնագիր, հանգուցագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, վարդագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. վերջից (պրակ Թ) պակասաւոր: Լուսանցային մասերում խոնաւութեան հետեւր, փոորիկ պատռուածքներ: Մի շարք լուսանցազարդեր մկրատուած հանուած (41, 96, 260, 395): Տեղ—տեղ զանազան բծեր (23—25), թանաքի ճապաղում (284բ, 288ա): Կազմի կաշին՝ ֆեռծուած (Ա փեղկին մի խոշոր անցք), եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած: Պահպանակներից մնացել են երիզամման երկու մասունք:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–1ա–420բ [Յայսմատուրք (խմբ. Ծերենց)]

Տե՛ս ձեռ. 1511, 1ա—607ա. 1/*2ա–4ա*: 2/*4ա–5ա*: 3/*5աբ*: 4/*5բ–6բ*: 5/*6բ–9ա*: 6/*9ա–10բ*: 7/*10բ–1բ* (*չիք՝ «տաւն է... պատկերի Աստուածամայրն»: Յաւելեալ՝ 10բ «վկայբ.... Խորոսի եւ Փլորոսի», 11բ «վկայբ. սրբոյն Դոմետեա բժշկին»*): 8/*11բ–3ա* (*չիք՝ Խորոս եւ Փլորոս*): 9/*13ա–4ա*: 10/*14ա–5ա* (*չիք՝ Ագաթոն, Սամուէլ: Յաւելեալ՝ 14ա «տօն է պատկերի Աստուածամօրն»*): 11/*15ա–7ա* (*չիք՝ Յուստինոս: Փխ.՝ 15ա «վկայբ. Ագաթանկոսի եւ Յուստիանոսի», 16ա «յշտկ. է Սամուէլի մարգարէին»*): 12/*17ա–8ա*: 13/*18ա–9ա* (*չիք՝ Ստեփաննոս Ուլնեցի: Յաւելեալ՝ 18բ «վկայբ. սրբուհւոյն Փոտինայ»*): 14/*19աբ* (*չիք՝ Տիմոթէոս, Ագապիոս, Թեկղի*): 15/*19բ–21ա*: 16/*21ա–2ա*: 17/*22ա–3բ*: 18/*23բ–4բ*: 19/*24բ–6ա*: 20/*26աբ* (*չիք՝ Տատիանոս: Յաւելեալ՝ 26բ «վկայբ. սրբոյն Տիմոթէոսի»*): 21/*26բ–8բ* (*չիք՝ Փոտինա*): 22/*28բ–9բ*: 23/*29բ–30ա*: 24/*30ա–1ա* (*չիք՝ «զի ծառայն Խանթուշի»*): 25/*31ա–2ա*: 26/*32աբ*: 27/*33աբ* (*յաւելեալ՝ 33ա «վկայբ. երեքտասան մարտիրոսացն եւ Փիրիսոսի քոյրին»*): 28/*33բ–5ա*: 29/*35ա–7ա*: 30/*37ա–8ա*: 31/*38ա–9ա* (*չիք՝ Մանուշակ, Ռոմիլոս, Եւդոքսիա, Դիոդոր եւ Դիդիմ: Յաւելեալ՝ 68բ «յշտկ. վարուց սրբոյն Պօղոսի եպսի»*): 32/*39ա–40ա* (*չիք՝ «յշտկ. վարուց ս. եպսին Պաւղոսի»: Յաւելեալ՝ 39ա «վկայբ. սրբոյն Մանուշակայ», 39բ «վկայբ. սրբոցն Թէոդորայ եւ Դիդիմայ»*): 33/*40աբ* (*չիք՝ Անտոն, «յշտկ. աքանչելեացն որ եղեն յեկեղեցին Ջենոնի», «Քրկ. ոմն սրբասեալ»*): 34/*41ա–2բ* (*չիք՝ «Աստանաւար հաճոյ թուեցաւ»*): 35/*42բ–3բ*: 36/*43բ–4բ* (*չիք՝ Կուռնելիոս*): 37/*44բ–6ա*: 38/*46ա–7ա* (*չիք՝ Վարիպաս*): 39/*47բ–8բ*: 40/*48բ*: 41/*48բ–50բ*: 42/*50բ–1ա* (*չիք՝ «տաւն է սրբոյն Մակրոբայ...», Պապ*): 43/*51ա–2ա*: 44/*52ա–3ա*: 45/*53ա–4ա*: 46/*54աբ* (*չիք՝ Ագաթոկիդոս*): 47/*54բ–6ա*: 48/*56ա–7ա* (*չիք՝ Մառինոս, «կայսրն Յունաց Մանուէլն»*): 49/*57աբ* (*չիք՝ Մամելիքաս: Յաւելեալ՝ 57բ «յշտկ. աքանչելեացն որ եղեն եկեղեցին Ջենոնի»*): 50/*57բ–8բ*: 51/*58բ–9բ* (*չիք՝ Գրիգոր կթղ. Աղուանից*): 52/*60ա–1բ*: 53/*61բ–2ա* (*չիք՝ Թէոդորոս, Միքայէլ, Պափնուտիոս*): 54/*62ա–3ա*: 55/*63ա–4ա* (*չիք՝ Կիրակոս*): 56/*64ա–6ա*: 57/*66ա–7բ*: 58/*67բ–8ա* (*չիք՝ Ագարիոս, Կելսիոս, Գերասիոս, Պռոտասիոս*): 59/*68ա–9ա* (*չիք՝ Պոպղիա, Ջինտոլիա, Փիլոնիտա*): 60/*69ա–70ա* (*չիք՝ Մարկոս եւ Ստեփաննոս, Ռոմանոս երգիչողը*): 61/*70ա–1ա*: 62/*71ա–2ա*: 63/*72ա–3ա* (*չիք՝ «կատարեցան Ալփիոս...», Դոմնա*): 64/*73աբ*:65/*73բ–4բ*: 66/*74բ–5ա* (*չիք՝ Դասիոս, Զոտիկոս, Գայիոս: Յաւելեալ՝ 75ա «ազօթէ ս. հայրն Անտոն», 75ա «Քրկ. մի Աղէքսանդրացի գնաց յանապատն»*): 67/*75ա–6ա*: 68/*76ա–7ա*: 69/*77աբ* (*յաւելեալ՝ 76բ «տօն է Ովսէէ մարգարէին»*): 70/*77բ–8բ* (*չիք՝ Բարդիշօ, Դոմնիոս, Լուկիա, Անաստասիա*): 71/*78բ–9բ*: 72/*79բ–80բ* (*յաւելեալ՝ 8ա «յշտկ. ...ճգնաւորին Մաղաֆիայի»*): 73/*80բ–1բ*: 74/*82աբ*: 75/*82բ–4ա*: 76/*84ա–5ա*: 77/*85աբ* (*չիք՝ Սուքիասեանցն*): 78/*85բ–6բ*: 79/*86բ–7ա*: 80/*87ա–8ա*: 81/*88ա–9ա*: 82/*89ա–90ա* (*չիք՝ «կատարեցան Անտոնիոս քհյ ...»*: 83/*90ա–1ա* (*չիք՝ «կաթուղիկէ եկեղեցի»*): 84/*91աբ* (*չիք՝ Մարտինոս*): 85/*91բ–3բ*: 86/*93բ–4ա*: 87/*94աբ*: 88/*94բ–5բ*: 89/*95բ–6ա* (*չիք «ի սմին աւուր», «Դարձեալ ի ձԿԳ», «Դարձեալ ի ձ եւ ի կԶ»*): 90/*96ա–8ա* (*չիք՝ «Արդ՝ պաղատիմք»*): 91/*98աբ*(*չիք՝ Ստեփանէա, Իւպատոս*): 92/*98բ–100բ*: 93/*100բ–1բ*: 94/*101բ–2ա* (*յաւելեալ՝ 102ա «կատարեցաւ... Բեթշապայ»*): 95/*102ա–3բ*: 96/*103բ–4բ*: 97/*104բ–5ա* (*չիք՝ «եւ եղեւ զի առքցն... ի պահպանութիւն քաղաքին եդեսիոյ»*): 98/*105ա–6բ*: 99/*106բ–7բ*: 100/*107բ–10ա*: 101/*110ա–1բ*: 102/*111բ–2բ*: 103/*112բ–3ա*: 104/*113բ–*(*չիք՝ Ներսէն եպս., Դասիոս*): 105/*114ա–7ա*: 106/*117ա–8բ*: 107/*118բ–9բ* (*չիք «Ողբամ զքեզ»*): 108/*119բ–20բ* (*չիք՝ «ի սմին աւուր», «Այսմ պատմեմ»*): 109/*120բ–1ա*: 110/*121ա–1դ*: 111/*121դ–3ա*: 112/*123ա–4բ*: 113/*124բ–6ա* (*չիք՝ Անանիա պարսիկ*): 114/*126աբ* (*չիք՝ Փիլիմանոս, Թէոդորոս*): 115/*126բ–8ա*: 116/*128ա–9ա*: 117/*129ա–30ա*: 118/*130բ–2ա*: 119/*132ա–3ա* (*չիք՝ Թէոդորոս կիպրացի*): 120/*133ա–4բ*: 121/*134բ*: 122/*134բ–7բ*: 123/*137բ–9ա*: 124/*139ա–40բ*: 125/*140բ–2ա*: 126/*142ա–3բ* (*չիք՝ «կատարեցան... Թերոս, Լուկիաս եւ Կալինիկոս»*): 127/*143բ–5բ*: 128/*145բ–7ա* (*չիք՝ Ալիթալա եւ Տափսոն, Դանիէլ միայնակեաց, Պատատապիոս, Մարինոս*): 129/*147ա–8ա*: 130/*148ա–9ա* (*չիք՝ Բագոս, Եւգինոս, Տիմոթէոս, Պաւղիքտոս*): 131/*149ա–50բ* (*սկ. «Ասէ սուրբն Գրիգոր ընդ հրեշտակին. Յորժամ առնուս զհոգին մարդոյն»*): 132/*150բ–1ա*: 133/*151ա–2ա*: 134/*152ա–3բ* (*չիք՝ «վկայբ. ժ մարտիրոսացն», Շուշան դուստր Վարդանայ: Փխ.՝ 152ա «վկայբ. Թաթէոսի առաքելոյն»*): 135/*153բ–4բ* (*չիք՝ Թադէոս առաքեալ: Փխ.՝ 154ա «կատարումն երկուց բիւրոցն», 154ա «յշտկ. է Քարիտոնի եւ Մարիամու»* 136/*154բ–6բ* (*չիք՝ «կատարումն երկուց բիւրոցն», Քարիստոս եւ Մարիամ: Փխ.՝ 154բ «տօն է Դաւթի մարգարէին եւ Յակոբայ Տեառնեղբօրն սրբոյն Յովսէփայ»*): 137/*156բ–9ա* (*չիք՝ Դաւիթ եւ Յակոբ: Փխ.՝ 156բ «յշտկ. սրբոյն Ստեփաննոսի Նախավկային» 157ա «Եփրեմի Խորին Ասորւ... Ներբողեանս... Անդրանիկն մարտիրոսաց»*): 138/*159բ–61ա* (*չիք՝ Ստեփաննոս Նախավկայ, «Անդրանիկն մարտիրոսաց»: Փխ.՝ 159բ «Տօն է... Պետրոսի եւ Պօղոսի»*): 139/*161ա–2բ* (*չիք՝ Պետրոս եւ Պօղոս: Փխ.՝ 161ա «տօն է Որդւոց Որոտմանցն»*): 140/*162բ–3ա* (*չիք՝ «Որդւոցն Որոտմանց»: Փխ.՝ 162բ «վկայբ. ժ մարտիրոսացն», 163ա «վկայբ. Յովիաննոսի բժշկին»*): 141/*163ա–4բ* (*չիք՝ «եպսն Ընկուզաց»: Յաւելեալ՝ 163բ «յշտկ. է... Յովաննէս Գառնեցւոյն»*): 142/*165ա–6բ*: 143/*166բ–7բ*: 144/*167բ–71ա*: 145/*171ա–3ա* (*չիք՝ Գրիգոր պարսիկ*): 146/*173ա–5ա* (*չիք՝ Յուլիանոս բժիշկ, Միւղիանոս, Ղուկաս սրկ., Մոկիմոն ընթերցող: Յաւելեալ՝ 173բ յշտկ. վարուց սրբոյն Ստեփաննոսի... Յուսկայ Որդոյն»*): 147/*175ա–6ա* (*չիք՝ Գրիգոր Խլաթեցի: Յաւելեալ՝ 175ա «յշտկ. ... հօրն հաւատոյ Աբրահամու»*): 148/*176ա–7ա*: 149/*177ա–81ա* (*չիք՝ Կախիկ վրդ.*): 150/*181ա–2բ* (*չիք՝ Կուրտերիոս*): 151/*182բ–4ա*: 152/*184ա–5բ*: 153/*185բ–7ա*: 154/*187աբ*: 155/*187բ–8բ* (*չիք՝ Թէոդորոս անապատական*):

156/*189ա–90ա:* 157/*190ա–1բ (չիք՝ «վկյբ... աբղյիցն Սինէական եւ Հռուֆայ լերինն», Բասիլոս):* 158/*191բ–2բ (չիք՝ «Պատմութիւն Միծըռնու խաչին»):* 159/*192բ–3բ (չիք՝ Թէոգինոս):* 160/*193բ–5ա:* 161/*195ա–7ա (չիք՝ «Զկնի մահուան», «եւ արդ, գիտելի է»):* 162/*197ա–8ա:* 163/*198ա–9ա:* 164/*199ա–200ա (չիք՝ Եւթիմոս):* 165/*200բ–1ա (չիք՝ Տատիանէ, Պամփոս):* 166/*201ա–2ա (չիք՝ «յշտկ. է սպաննելոցն... Պարսից»: Յաւելեալ՝ 201բ «վկյբ. սրբոյն Յակոբայ առաքելոյն», 202ա «վկյբ. սրբոյն Կուրտերիոսի»):* 167/*202ա–3ա:* 168/*203ա–4բ:* 169/*204բ–5բ:* 170/*205բ–6բ:* 171/*206բ–8ա:* 172/*208աբ (չիք՝ «վերադարձումն... նշխարացն Իգնատիոսի», «կատարեցան... Վաղերիանոս...»):* 173/*208բ–9բ (չիք՝ Անանիա: Յաւելեալ՝ 209ա «հանգեաւ... Օգսէնտիոս ի լերինն որ կոչի Սուր», 209բ «յշտկ. ... Յունանու մարգարէին»):* 174/*209բ–11ա:* 175/*211ա–2ա:* 176/*212ա–3ա (չիք՝ «վկյբ... Պօղոսի, Պաւսերի...»: Յաւելեալ՝ 212բ «[յշտկ.] ս. հօրն Եւագրիոսի»):* 177/*213ա–4ա (չիք՝ Քուատ, Դանաքտիոս: Յաւելեալ՝ 214ա «տօն է Ասափայ մարգարէին», 214ա «տօն է Նաթանայ մարգարէին»):* 178/*214բ–5ա (չիք՝ «երինա... կատարեցան», Վենդեմիանոս: Յաւելեալ՝ 215ա «տօն է Մատաթիայ առաքելոյն»):* 179/*215ա–6ա:* 180/*216բ–7ա (յաւելեալ՝ 217ա «հանգեաւ... վրդն մեր Ներսէս ի վանսն Գլաձորոյ»):* 181/*217բ–8բ (չիք՝ «Ներսէս ի վանսն Գլաձորոյ»):* 182/*218բ–9բ (չիք՝ Նաթան մարգարէ: Յաւելեալ՝ 219ա «վկյբ. քւերոյն Մարիամու եւ Մարթայի, եւ Լիկարիոնի»):* 183/*219բ–20բ (յաւելեալ՝ 220ա «տօն է Փիլիպոսի առաքելոյն», 220բ «գԲեւանդ... հատին... չիւս ոտիցն»):* 184/*220բ–1ա (չիք՝ Մարիամ եւ Մարթա, եւ Լիկարիոն: Փխ.՝ 220բ «վկյբ. սրբոյն Վլասայ», 221ա «վկյբ. սրբոյն Ոնեսիմեայ»):* 185/*221բ–4ա (չիք՝ Զոսիմոս, Աստուածատուր Մեծոփայ վանից: Յաւելեալ՝ 221բ «տօն է Ամովսայ մարգարէին»):* 186/*224ա–5բ:* 187/*225բ–7ա:* 188/*227բ–9ա:* 189/*229ա–30ա (չիք՝ Ոնեսիմոս, Ասափ, Մատաթիա, Աւքսենտիոս: Փխ.՝ 229ա «վկյբ. Խ մարտիրոսացն եւ Յիմարայ»):* 190/*230ա–1ա (չիք՝ «վկյբ. Խ մարտիրոսացն»):* 191/*231ա–2բ:* 192/*232բ–3բ (չիք՝ Ագէքսանդրոս):* 193/*233բ–4բ:* 194/*234բ–5ա (չիք՝ Աղէքսանդրոս: Յաւելեալ՝ 235ա «սրբուհին Մելիտինէ... գլխատեցաւ»):* 195/*235ա–7բ:* 196/*237բ–8բ (չիք՝ Մելիտինէ):* 197/*238բ–40ա:* 198/*240ա–1ա:* 199/*241ա–2բ:* 200/*242բ–4ա:* 201/*244ա–5բ:* 202/*245բ–6բ: 202աբ/247ա–52ա («Նահանջ ամին ամիսս այս ԻԹ օր լինի: Դու գնահատեացն կարդայ...»):* 203/*252ա–3ա (չիք՝ «յշտկ. աքանչելեացն, որ եղեւ):* 204/*253ա–4բ (չիք՝ Յովհաննէս եպս եւ Յակոբ քհյ):* 205/*254բ–6ա:* 206/*256ա–8ա:* 207/*258աբ:* 208/*259աբ (չիք՝ Թաթուլ):* 209/*259բ–60բ (չիք՝ Յիմար):* 210/*200բ–1բ:* 211/*261բ–2բ:* 212/*262բ–3բ (չիք՝ Հիւսիքոս, Միւղիանոս: Յաւելեալ՝ 212բ «յշտկ. է անդամալուծին»):* 213/*263բ–4բ (չիք՝ Թէոփիլ):* 214/*264բ–5ա (չիք «վկյբ. Ը մարտիրոսացն»):* 215/*265ա–6ա (յաւելեալ՝ 265բ «վկյբ.... Կոզմայի եւ Դամիանոսի»):* 216/*266աբ (չիք՝ Սաբինոս, Կոզմա եւ Դամիանոս: Փխ.՝ 266ա «վկյբ. ութ մարտիրոսացն», 66ա «վկյբ. սրբոյն Հիւսիոսի», 266ա «յշտկ. է ս. հօրն Սիւղիանոսի», 266բ «Թէոփիլոս... հանգեաւ»):* 217/*266բ–7բ:* 218/*267բ–9ա:* 219/*269ա–70բ:* 220/*270բ–1բ (չիք՝ Վանական վրդ.):* 221/*272ա–3ա:* 222/*273ա–4ա (չիք՝ «վկյբ. սրբոյն Կոպրիլայ»):* 223/*274ա–5բ (չիք՝ Մելիանոս, Մատոնեա):* 224/*275բ–8ա:* 225/*278ա–9բ (չիք՝ Պիոն քհյ.):* 226/*279բ–1բ (յաւելեալ՝ 280ա «վկյբ. սրբոյն Երմինդոյ՝ որդոյ թագաւորին Լուսկվարտաց»):* 227/*281բ–2բ (չիք՝ «Ըստ կարգի աւուրց»):* 228/*282բ–4ա (չիք՝ Փերփուէթ):* 229/*284ա–5ա:* 230/*285ա–6բ:* 231/*286բ–7ա:* 232/*287բ–8ա:* 233/*288ա–9ա (չիք՝ Յակոբ քհյ. եւ Ագա սրկ.):* 234/*290ա–1ա:* 235/*291բ–2բ:* 236/*292բ–4ա:* 237/*294աբ:* 238/*294բ–5ա (չիք՝ Կալիպոս: Յաւելեալ՝ 295ա «յշտկ. է զարմանալի իրաց որ եղեւ յերկրի. եղբայր ոմն միայնակեաց...»):* 239/*295ա–6ա (չիք՝ «Պարտ է գիտել», Բասիմոս: Փխ.՝ 295ա «վկյբ. սրբոյն Սաբայ ստրատելատին», 295բ «յշտկ. ... Ղոնսիմոսի»:* 240/*296ա–7բ (չիք՝ Սաբայ ստրատելատ):* 241/*297բ–8ա:* 242/*248բ–300ա:* 243/*300ա–1ա (չիք՝ Գէորգ անապատական: Յաւելեալ՝ 300ա «Պատմութիւն Անողոմ Պետրոսիսն»):* 244/*301ա–2ա (յաւելեալ՝ 301բ «վկյբ. Ակակիոսի եպսին»):* 245/*302աբ (չիք՝ «վկյբ. Ը վկայիցն»):* 246/*302բ–3ա (չիք՝ Զենոդիոս):* 247/*303ա–4ա (չիք՝ Ռուսինոս, Գրիգոր պապ: Փխ.՝ 303ա «վկյբ. սրբոյն Սաբինոսի», 303բ «վկյբ. Աբդոյի եպսին եւ Ումզդանայ եւ Սայեճի եւ Բեճիամեճի սրկին»):* 248/*304ա–5ա (յաւելեալ՝ 304ա «յշտկ. սրբոյն Ագապիոսի հայրապետին»):* 249/*305բ–6ա:* 250/*306ա–7ա:* 251/*307ա–8ա (չիք՝ Ագապիոս, Անոյշ: Յաւելեալ՝ «վկյբ. Նոր վկայիցն Քրիստոսի Իսահակայ»):* 252/*308աբ:* 253/*308բ–9ա:* 254/*309բ–10ա:* 255/*310ա–1ա:* 256/*311ա–3ա:* 257/*313ա–4ա (չիք «աւեր աղջկանն որ էր ի խառաբաստայ»):* 258/*314բ–5ա (չիք՝ Գէորգ եւ Խոսրով, Նաթան, հեղի քհյ, «յշտկ. աքանչելեացն արձակման քհյին»: Փխ.՝ 214բ «վարք եւ յշտկ. ս. հօրն Երասխմոսի»):* 259/*315աբ (չիք՝ «յշտկ. պատրիարքին Աղէքսանդրու»):* 260/*315բ–6ա (չիք՝ «վկյբ. Ժ մարտիրոսացն»):* 261/*316ա–7ա (չիք՝ Պաքսիմոս, «Ժողովն ի Մանծկերտ»: Փխ.՝ 316ա «վկյբ. Բատայ ճգնաւորին», 316բ «յշտկ. է կատարելոցն ի պարսից յաստորիս»):* 262/*317աբ (չիք՝ Բատ, Պեղիգիա: Փխ.՝ 317ա «յշտկ. սրբուհոյն Պաֆսիմոսի», 317բ «յշտկ. ս. հօրն Ամոնի»):* 263/*317բ–8ա (չիք՝ «յշտկ. կատարելոցն ի պարսից յաստորիս»: Փխ.՝ 317բ «վարք սրբուհոյն Պեղեգեայ», 318 «յշտկ. ՃԿ կուսանացն յԱնտիոք»):* 264/*318ա–9բ:* 265/*319բ–20ա:* 266/*320ա–1ա (չիք՝ Գալինոս իմաստասէր, «Ըստ կարգի աւուրց»: Յաւելեալ՝ 320բ «յշտկ. է աքանչելեաց արձակման քհյին»):* 267/*327աբ (չիք՝ Յուստիանոս փիլիսոփայ):* 268/*322ա–3ա:* 269/*323ա–4ա:* 270/*324աբ:* 271/*325ա–6ա:* 272/*326ա–7ա (չիք՝ Տիմոն առաքեալ):* 273/*327ա–8ա (չիք՝ «մանկանցն Բեդդահեմի: Յաւելեալ՝ 327բ «վկյբ. սրբուհոյն Անտոնիանեայ», 327բ «յշտկ. է սրբոյն Մարկիանոսի»):* 274/*328ա–9ա (չիք՝ Քրիստափոր Շանագլուխ: Փխ.՝ 328ա «յշտկ. է ս. մանկանցն Բեթահէմի»):* 275/*329ա–30ա (չիք՝ Եսայի մարգարէ:

յաւելեալ՝ 329բ «վկյբ. սրբոյն Մովկիմայ *քհին»)։* 276/*330ա–1բ։* 277/*331բ–3ա (չիք՝ եպիմաքոս եւ Գորգիանոս)։* 278/*333ա–4ա (չիք՝ Միւռոս, Պօլինեա)։* 279/*334ա–5ա (չիք՝ Աբգօ եւ Աբգիշօ)։* 280/*335ա–6ա։* 281/*336ա–7ա։* 282/*337ա–8ա (յաւելեալ՝ 337բ «տօն է եսայեայ մարգարէին»)։* 283/*338ա–9ա։* 284/*339ա–40ա։* 285/*340ա–1ա։* 286/*341ա–3բ։* 287/*343բ–5ա։* 288/*345ա–6ա։* 289/*346ա–7բ։* 290/*347բ–8բ (չիք՝ Դաւիթ եւ Գօրգին)։* 291/*348բ–9բ։* 292/*349բ–50բ (չիք՝ Մարկիանոս)։* 293/*350բ–2ա։* 294/*352ա–3ա։* 295/*353ա–4ա։* 296/*354աբ (չիք՝ Յասոն եւ Սոսիպատրոս)։* 297/*355աբ (յաւելեալ՝ 355բ «վկյբ. սրբոյն* Աստիոսի *եպսին»)։* 298/*355բ–6բ (չիք՝ «յշտկ. … Նիկիոյ ս. ժողովոյն»)։* 299/*356բ–7ա։* 300/*357ա–8բ։* 301/*358բ–9ա։* 302/*359ա–60բ։* 303/*360բ–1բ։* 304/*361բ–2ա (յաւելեալ՝ 361բ «վկյբ.* Ակակիոսի*»)։* 305/*362աբ (չիք՝ Ակակիոս։ Յաւելեալ՝ 362բ «վկյբ.* Եւտաքէոսի*»)։* 306/*362բ–3բ։* 307/*363բ–4ա (չիք՝ Տիմոթէոս, Անտոնինեա։ Փխ.՝ 363բ «վկյբ. կուսանացն* Ակիւլինեայ *եւ* Մակրինեայ*»)։* 308/*364ա–5ա (չիք՝ Եւտաքէոս, Ակիւլինեա։ Փխ.՝ 364ա «վկյբ. սրբոյն* Քրիստափորի Նահագլխոյն*»)։* 309/*365աբ։* 310/*365բ–6բ։* 311/*366բ–8ա։* 312/*368բ–9ա։* 313/*369ա–70ա (չիք՝ «ամառնամուտ է»)։* 314/*370աբ։* 315/*370բ–1բ։* 316/*371բ–2բ։* 317/*372բ–3բ։* 318/*373բ–4ա։* 319/*374ա–5ա։* 320/*375աբ։* 321/*376աբ։* 322/*376բ–7ա։* 323/*377ա–8բ։* 324/*378բ–9բ։* 325/*379բ–80բ։* 326/*380բ–1ա։* 327/*381ա–2ա։* 328/*382աբ (յաւելեալ՝ 382ա «վկյբ. սրբոյն* Պապիլեայ *եւ* Պօղոսի *եւ… երկու քւերցն՝* Վաղէնտիոս *եւ* Թէիսբիայ*»)։* 329/*382բ–3ա (չիք՝ Աստիոս, Մարկոս եւ Մոկիանոս։ Յաւելեալ՝ 383ա «վկյբ. սրբոյն* եւտաքէոսի Անկիւրացւոյն*»)։* 330/*383ա–4ա (չիք՝ Պրոկոպոս։ Փխ.՝ 383ա «վկյբ.* Սրապիոնի*», 383ա «վկյբ. սրբոյն* Պռոկղի *եւ* Իլարիոնի*», 383բ «վկյբ. սրբոյն* Պերիգրինոյ *եւ* Ղումկիանու, Պռոմպիոյ, եւտիքոյ, Պապիլոյ *եւ* Սատորնիլոյ *եւ* Գերմանոսի*»)։* 331/*384աբ (չիք՝ «վկյբ. Եւ վկայիցն»։ Փխ.՝ 384ա «վկյբ. սրբոյն* Պռոկոպոսի*»)։* 332/*384բ–6ա։* 333/*386աբ (չիք՝ Մելքիսեթ եւ Կարապետ)։* 334/*387ա–8ա (յաւելեալ՝ 397ա «վկյբ. Նոր վկայիցն* Մելխիսեթեկի *եւ* Կարապետի*»)։* 335/*388ա–9ա (չիք՝ Սրապիոն, Մարիամ Մագդաղենացի։ Փխ.՝ 388ա «տօն է ծննդեան Յովհաննու Կարապետին»)։* 336/*389աբ (չիք՝ կիւրեղ եպս.։ Յաւելեալ՝ 389բ «վկյբ. Եւ վկայիցն»)։* 337/*389բ–91ա։* 338/*391ա–3բ։* 339/*393բ–4ա։* 340/*394ա–5ա (յաւելեալ՝ 394բ–5ա «յշտկ. է Մարիամու Մագդաղենացոյն»)։* 341/*395աբ (յաւելեալ՝ 395բ «յշտկ. է սրբոյն* Նեսէսի Լամբրօնացոյն*»)։* 342/*395բ–6բ։* 343/*396բ–7ա (յաւելեալ՝ 397ա «յշտկ. Մարթայի՝ մօրն* Սիմէոնի Սիւնակեցոյն*»)։* 344/*397աբ։* 345/*397բ–9ա։* 346/*399աբ։* 347/*399բ–400ա (չիք՝ Ստեփաննոս աշակերտ Մովսէսի Սիւնեաց։ Յաւելեալ՝ 400ա «վկյբ. սրբուհւոյ կուսին* Քրիստոնեայ*»)։* 348/*400ա–1ա(չիք՝ Կինդոս։ Փխ.՝ «յշտկ. սրբոյն* Ստեփաննոսի *հայրապետին»)։* 349/*401աբ։* 350/*401բ–2բ։* 351/*402բ–3ա։* 352/*403ա–4ա։* 353/*404աբ։* 354/*404բ–6ա։* 355/*406ա–7ա։* 356/*407ա–8ա։* 357/*408աբ։* 358/*408բ–9բ։* 359/*409բ–10ա։* 360/*410աբ։* 361/*411աբ։* 362/*411բ–3ա։* 363/*413աբ (յաւելեալ՝ 413բ «վկյբ. սրբոյն* Մարինոս*»)։* 364/*413բ–4ա (չիք՝ Մարինոս։ Յաւելեալ՝ 413բ «յշտկ. է վարուց սրբոյ եպսին* Միւռոնայ*»)։* 365/*չիք։* 366/*414ա–20բ (գրուած Աւետեաց ե–ի տակ։ Թերի, վրջ «ապա դարձաւ ի պաղատն, եւ զամենայն ինչսն, զոր մնացեալ էր ի հօր///»)։ Ունի ցանկ՝ 1աբ (Նաւասարդի Ա եւ Օգոստոսի ԺԱ–Աւետեաց ե եւ Օգոստոսի ժ)։*

Բ. [Հանելուկ Ներսիսի Շնորհալւոյ]

ա. *214ա էր մարգարէ արդար բնութիւն…*

բ. *282բ կայր թագաւոր մի աղքատիկ…*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԴՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 421ա Յիշատակարան է – *Փառք… Որ ետ կարողութիւն տկար եւ անարժան եւ մեղօք մեռեալ անձինս՝* Երեմիայ *գրչի, հասեալ յաւարտ յայս մատենի։ Քանզի ունի սա զբոլոր տարին յինքեան հաւաքեալ… Զոր եւ սիրատարփ տենչմամբ եւ եռափափագ ըղձմամբ սրտի ստացաւ զանառիկ մեծութիւնս… հաւատարիմ պարոն* Գալուստն՝ *յիշատակ իւրնեւ ծնօղացն՝* Սողոմոնիի, *մօրն՝* Խասխաթունիի, *եւ միւս մօրն՝* Ազիզիի, *կենակցին՝* Գուլխաթունիի, *որդւոյն՝* Մարտիրոսի, *(այլ ձեռք ի լուսանցս «եւ դստերն* Աննախաթունիի*»), եղբարցն՝* Դանիէլիի, Կիրակոսի, *եւ սոցին կենակից՝* Հօռոմիի *եւ* Վարդխաթունիի, *եւ որդեկեաց սոցին՝* զՄնացականն, Սարգիսն *եւ* Հազարդեղն, *եւ եղբարք սոցին՝* Աւետիս *դպիրն եւ* զԿարապետն *եւ* զՅարութիւն, *որ հանգուցեալ է առ Քրիստոս եւ դստերացն ամենեցուն՝* Թանկազին, Թամամիւ, Խանբէկին, Անթառամն *եւ* Զիչակն *եւ* Եղսիկն, *եւ ամենայն արեանառու մերձաւորքն՝ զկենդանին եւ զհանգուցեալսն։ Արդ, եւ դուք, պատուական եւ քրիստոսադաւան քահանայք եւ ժողովուրդք եւ այլ եկեղեցականք, որք նստիք ի յունկնդրութիւն սուրբ գրոցս, եւ այլ կարդացողք, յիշեցէք զատացող սուրս՝ զպարոն* Գալուստն *եւ ծնօղսն իւր, զվերոյգրեալսն՝ զկենդանին եւ զհանգուցեալսն։*

Եւ արդ, ես անպտուղս ի բարեաց եւ անկարգս ի կարգաւորաց՝ սուտանուն Երեմիայ *քահանայ, տեսի զփափագ սորա՝ զԳալուստ քրիստոնէիդ, զորունէր առ հոգեւորսն, եւ իմով իսկ տկարութեամբս եւ օգնականութեամբ սուրբ Աստուածածնին եւ ամենայն սրբոց բարեխօսութեամբն եւ ամենազօր աջովն Աստուծոյ, բազում աշխատութեամբ հասի յաւարտ սուրբ գրոցս։ Դարձեալ յիշեցէք զիս՝ անպիտան եւ փանաքաբան, տղմասէր եւ մեղօք ներկեալ* Երեմիայ

սեթեւեթ երէց, զհայրն իմ՝ զտէր Աթանասն *եւ զմայր իմ՝ զԴօլվաթն, որ հանգուցեալ են առ Քրիստոս, եւ զկենակիցն իմ՝ Ղիմաթն, որ բազում աշխատեցաւ զթանաք եփելն եւ թէ զթուխտ կոկելն, եւ այլ քահանայք եւ սարկաւագունք օգնութիւն շատ արարին եթէ զգրելոյն եւ թխտակոկելն, զի եւ նոքա վարձս ի Քրիստո առցեն: Ի թվիս Հայոց ՌՃԾԵ (1706), ի սեպտեմբերի ամսոյ Ժ (10), իշխանանիստ քաղաքիս* Կարուց, *ի հայրապետութեան* Ջուղայեցի *տէր* Աղէքսանդր *եպիսկոպոսի, որ դեռեւս գալոց է եւ նստելոց յԱթոռն կաթողիկոսութեան,եւ Տէրն արժանի արասցէ գալ եւ նստիլ յԱ//(421բ) թոռն իւր, եւ ի ժամանակի թագաւորութեան Տաճկաց: Բայց աղաչեմ ի վայելողացդ յիշել զիս՝ զփծուն ծրօղս եւ զծնօղսն մեր, եւ զստացող սորին՝ զպարոն* Գալուստն *իւր ազգականօքն... Եւ դարձեալ խնդրեմ ընթերցողացդ, ներեցէք պակասութեան մերում, զի բազում աշխատեցայ ի հետ գրոյս եւ փափագանօք յանկ հանեալ աւարտեցի ըստ մերում կարի՝ օգնականութեամբն Աստուծոյ եւ ամենայն սրբոց նորա: Եւ թէ ինչ ընթեռնմամբ սորա օգտիք ի սմանէ Տէրն շնորհք, եւթէ ո՛չ, աղաչեմ անմեղադիր լերուք, զի վիշտ եւ նեղութիւն եւ բազում պարտուց ներքոյ անկեալ տառապէաք, եւ խիստ նեղասրտեալ գրէի զսա, յոյս զԱստուած ունելով եւ զծնօղն իւր՝ զՏիրամայր սուրբ Աստուածածածինն, որ ազատէ զմեզ յայսմ մարմնաւոր պարտուցն եւ անդ ի ձեռացն սատանայի, եւ ամենայն լուսաւորչադաւան ժողովուրդն. ամէն:*

Արդ, գրեցաւ Յայսմաւուրս ի Կարս *քաղաքի, ընդ հովանեաւ* Սուրբ Աստուածածնի *ի վերայ* Ախուրեան *գետոյ: Ջոր մաղթեմ ի սուրբ ընթերցողացդ յիշել զվերոյգրեալ զստացող սորին՝* Գալուստն *իւրայնօքն, եւ զիս՝ Երեմիայս, որ եմ մեղօք լցեալ: Եղբայրք անմեղադիր լինել աղալանաց մերոց, զի կար մեր այս էր: Եւ նա որ առատն է ի տուրս բարեաց, եւ ձեզ ողորմեսցի իւր միւսանգամ գալստեանն...*

Ստացողի եւ նրա հարազատների անունները կրկնւում են գրեթէ բոլոր վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան:

121ա Ի օգոստոսի մէկն փոքր կամուրջն հիմն արկին, թվին ՌՃԾԹ (1704):

324բ Ազատեա, Տէր Յիսուս, զստացող գրոյս՝ պարոն Գալուստն *եւ զծնօղն՝* Սողոմոնն *եւ* Խասխաթունն, *կենակիցն՝* Գուլխաթունն, *եւ որդին՝* Մարտիրոսն, *եղբայրքն՝* Դանիէլն *եւ* Կիրակոսն *եւ սոցին բաժին՝* Հօոմն *եւ* Վարթխաթունն, *եւ որդեկաց սոցին՝* Աւետիս *դպիրն եւ* Մնացականն, *եւ* Կարապետն, *եւ ինձ՝ բազմաշխատ* Երեմիայ *գրիչս, որ լի եմ ամենայն չարեօք, եւ զհայր իմ՝ զտէր* Աթանասն, *եւ զմայրն իմ՝ զԴօլվաթն, որ հանգուցեալ են առ Քրիստոս եւ ամենայն արեան մերձաւորացն, կարդացողիս եւ լսօղաց, եւ որք զՈղորմին ասէք. ամէն: Թվին ՌՃԾԹ (1706) աւարտեցաւ ի սեպտեմբեր ամսո է (7), յաւուր շաբաթու, որ է օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:*

2. (Ներսէս գրչի) 10բ Որոյ շնորհօքն ողորմի Քրիստոսի Աստուած ստացողի տառիս՝ պարոն Գալուստին... *եւ ինձ՝ տառապեալ* Ներսէսի *եւ ծնողաց իմոց...:*

15ա... Որորմի ստացողի գրոյս՝ պարոն Գալուստին... *եւ ինձ մեղաւոր գրչիս եւ ծնողաց իմոց՝ տէր* Յովանիսին, Հոռոմսիմին...:

22բ Թվին ՌՃԽԵ (1697) մեծ ֆիլն էկաւ ի Ղարս:

28ա Զի այսօր եկն առ մեզ սրբասնեալ քահանայն՝ Յովանէս *եղբայրն մեր եւ եբեր միրհ, ճաշակեցաք, զի տօթոյ տագնապէաք, եւ Աստուած ողորմի ասացաք, կերաք եւ միխթարեցաք:*

37ա... եւ ինձ բազմավէրք գրչիս՝ Ներսէս իրիցի... (նման՝ 18ա, 19ա, 23բ, 26ա և այլուր):

3. (Խաչատուր գրչի) 219բ... եւ գրիչ Խաչատուրս *անյիշելի... (նման՝ 238բ, 240ա, 331բ, 339ա և այլուր):*

324ա Ես՝ Խաչատուր *երէցս գրեցի թուրք վաղթս. թվական էր Հայոց ՌՃԲ (1653), մայիսի է (7)–ին, օրն ե (5) շաբաթ:*

Թուականը հաւանաբար պէտք է կարդալ ՌՃ[Ծ]Բ (1703):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՑԵՏԱԳԱՅԻ

Ակ (Նօտրգիր) ///պետ ///երտոյ ///հանդ///նանք ///ւգո///կնկ ///անի /// այս է /// են հատ///եացէ ///նք աղ///էք իմ ///ամէն: ///[Թվին Ռ]ՃՁԱ (1732):

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ *1բ (խաչանման, անընթեռնելի):*

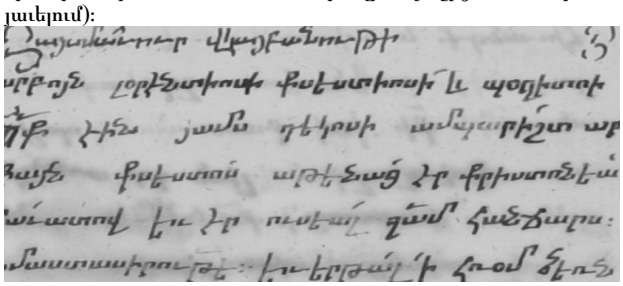
ԳՐՁԱՓՈՐՁ *1բ, 2ա, 266ա, 323ա, 421բ (զանազան տառեր եւ զարդագրեր): Պահպանակ Բա (նօտրգիր) եմ աս[տ] Հերմո[նի] կարգին ի* Սուրբ Ա[ռ]ելի:

1514
ՅԱՅՍՄԱՒՈՒՐՔ
(խմբ. Ծերենց)

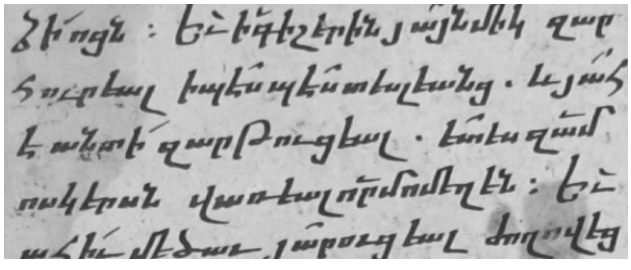
ԺԶ—XVI

ԳՐԻՉ՝ Ստեփաննոս: Ստացող՝ Ներսէս եպս.:

ԹԵՐԹ՝ 248. չգրուած՝ 1ա: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԱ x12 (Ա 11, Բ 10, ԺԲ 14, ԻԱ 9): ՆԻՒԹ՝ թուղթ (1793 թ. նորոգողի՝ 1—15, «MEZZANA VC» լուսադրոշմով): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 40,5x30,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (1793 թ. նորոգողի՝ 1բ—15բ): ՏՈՂ՝ 41: ԿԱԶՄ՝ սեւ կաշի, միջուկը՝տախտակ, աստառը՝ մասն ժե դ. բոլորգիր ձաշոցի (տե՛ս Պատառիկ—պահպանակ): ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1, թուղթ, վերջից (1793 թ. յաւելում):

Նմուշ՝ 5ա

Նմուշ՝ 8ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ— Ի լուսանցս – Փիլիպպոս առաքեալ, 145բ, Բարդուղիմէոս առաքեալ՝ 180ա, Թադէոս առաքեալ՝ 204բ, Պետրոս եւ Պօղոս առաքեալք՝ 213բ, Աբգար թագաւոր՝ 220ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—ձաշոց: ԺԵ դ.: 1(Ա)+2(Բ—Գ), ստացուած 3 ամբողջական թերթերի եւ 7—8 մասունքներու իրար սոսնձելուց: Ասա եւ Գբ օգտագործուած որպէս կազմաստառ: Թուղթ, երկսիւն, բոլորգիր, 30 տող: ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Լ ո ւ ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր և հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ բազմագունի: Կարդալ՝ Աբ «Աւետարան Ղուկասու. Մի՛ երկնչիր, հաւտ փոքրիկ ...», Բա «Պատղոսի առաքելոյն ի Կորընթացոց թղթոյն. Այլ որ այժմ կամ մարմնով...», Գա. «Ընթերցուած յեսայեա. մարգարէէ. Աւասիկ Տէր նստեալ ի վերայ թեթեւ ամպոյ...»:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. վերջից պակասաւոր, եզրաճատումից լուսանցազարդերը վնասուած, տեղ—տեղ խոնաւութեան հետեւեր, փոքրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր: Կազմի կաշին՝ ցեցակեր, եզրերը՝ մաշուած: 1793—ին Թիֆլիսում Յօհան երէցի կողմից նորոգուած, բոլորգիր, նօտրգիր եւ շղագիր, ձեռագրերի մասունքներով կարկատուած, լրացուած սկզբնամասի թերին՝ 1բ—15բ եւ վերակազմուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—Ա. *1բ—248բ* [Յայսմաւուրք (խմբ. Ծերենց)]

Տե՛ս ձեռ. 1511, 1ա—607ա. § 1/3ա—4բ (չիք՝ «թագաւոր մի կայր»): 2/4բ—5բ: 2/4բ—5բ: 3/5բ—6ա: 4/6ա—7ա: 5/7ա—9ա: 6/9ա—10ա: 7/10ա—1ա: 8/11ա—3բ (յաւելեալ 12ա «վկյբ. սրբոյն Դեմետեայ բժշկին»): 9/13բ—4բ: 10/14բ—5բ: 11/15բ—7ա: 12/17ա—8բ: 13/18բ—9ա: 14/19ա—20ա: 15/20ա—1բ: 16/21բ—3ա: 17/23ա—5ա: 18/25ա—6բ: 19/26բ—8բ: 20/28բ—9բ: 21/29բ—31ա (չիք՝ Փոտինա): 22/31բ—3ա: 23/33ա—4ա: 24/34ա—5բ: 25/35բ—7ա: 26/37ա—8ա: 27/38ա—9ա (յաւելեալ՝ 38բ «վկյբ. երեքտասան մարտիրոսացն»): 28/39ա—41ա: 29/41ա—3ա: 30/43ա—4բ: 31/45ա—6ա (չիք՝ Մանուշակ, Ռոմիլոս, Դոքսիա, Դիոդոր եւ Դիդիմ: Յաւելեալ՝ 45ա «յշտկ. վարուց սրբոյն Պատղոսի եպսին»): 32/46ա—7բ (չիք՝ Պատղոս եպս.: Յաւելեալ՝ 46ա «վկյբ. սրբոյն Մանուշակայ», 46բ «Ռոմիլոս... գլխատեցաւ», 46բ «վկյբ. սրբոցն Դիոդորա եւ Դիդիմայ»): 33/47բ—8բ (չիք՝ Անտոն, «յշտկ. աքանչելեացն որ եղեն յեկեղեցին Զենոնի», Մտեփաննոս քհյ): 34/48բ—50բ (չիք՝ «Մ վ հարան Քրիստոսի»): 35/51ա—2բ: 36/52բ—4ա: 37/54ա—6ա: 38/56ա—7բ (չիք՝ Վարիպաս, Տրիփիմայ, Դորմենդոս եւ Սաբատինայ): 39/57բ—9բ: 40/59բ—60բ (յաւելեալ՝ 59բ «վկյբ. սրբուհւոյն Արիադնոյ», 60ա «վկյբ. սրբոյն Տրոփիմայ եւ Դորեմինդոսի եւ Սաբատինեայ»): 60ա «կատարեցաւ... Պապ», 60ա»վկյբ. ՃՄ մարտիրոսացն»: 41/60բ—2բ: 42/62բ—4ա (չիք՝ «վկյբ. ՃՄ մարտիրոսացն», «տաւն է սրբոյն Մակրոբայ...», Արիադնա, Պապ: Յաւելեալ՝ 62բ «կատարումն սրբոյն եղիշէի առաքելոյն»): 43/64ա—5ա: 44/65ա—7ա: 45/67ա—8բ: 46/68բ—70ա (չիք՝ «յշտկ. ... արքային Յունաց Մանուէլին»): 47/70ա—2ա: 48/72ա—3բ (չիք՝ «կայսրն Յունաց Մանուէլն»): 49/73բ—5ա(չիք՝ եղիշէ: Յաւելեալ՝ 74ա «վկյբ. սրբոյն Ալփիոսի», 74բ «յշտկ. աքանչելեացն որ եղեն յեկեղեցին սրբոյն Զենոնի»): 50/75ա—6ա (չիք՝ Գէորգ զաւրավար: Յաւելեալ՝ 75բ «յշտկ. սրբոյն Եփսիոսի»): 51/76ա—7բ: 52/78ա—80ա: 53/80ա—1ա: 54/81ա—2բ: 55/82բ—4բ (յաւելեալ՝ 83բ «յշտկ. արձակմանն սատանայի ի ամ կապանաց»): 56/84բ—6բ: 57/86բ—8բ (յաւելեալ՝ 88բ «վկյբ. Թումայի առաքելոյն»): 58/88բ—9բ: 59/89բ—91ա: 60/91ա—2բ (չիք՝ Մարկոս եւ Մտեփաննոս: Յաւելեալ՝ 91բ «յշտկ. աքանչելեացն Աստուծոյ քհյ. մի Ստեփաննոս անուն յերկրին յԻտալացւոց»): 61/92բ—3բ: 62/94ա—5ա: 63/95ա—6ա: 64/96ա—7ա: 65/97բ—8բ: 66/98բ—9ա (յաւելեալ՝ 99ա «աղաւթէր ս. հայրն Անտոն»): 67/99ա—100բ: 68/100բ—1բ: 69/101բ—2բ (չիք՝ Վարոս: Յաւելեալ՝ 102ա «տաւն է Ովսեայ մարգարէին»): 70/102բ—3բ: 71/103բ—5ա: 72/105ա—6բ (յաւելեալ՝ 106ա «յշտկ. վարուց... ճգնաւորին Մաղագիայ»): 73/106բ—8ա: 74/108ա—9ա: 75/109ա—11ա: 76/111ա—2ա: 77/112ա—

3ա: 78/*113ա–4ա*: 79/*114ա–5ա*: 80/*115ա–6բ (չիք՝ «եւ արդ»)*: 81/*116բ–7բ*: 82/*117բ–8բ*: 83/*119ա–22բ*: 84/*122բ–3բ*: 85/*123բ–5բ*: 86/*125բ–6բ*: 87/*126բ–7բ*: 88/*127բ–9ա*: 89/*129ա–30ա*: 90/*130ա–3բ*: 91/*133բ–4բ*: 92/*134բ–7ա*: 93/*137ա–8ա*: 94/*138ա–9ա*: 95/*139ա–41ա*: 96/*141ա–2ա*: 97/*142ա–3բ*: 98/*143բ–5բ*: 99/*145բ–7ա*: 100/*147ա–50ա*:101/*150ա–1բ*: 102/*151բ–2բ*: 103/*152բ–3բ*: 104/*153բ–4ա*: 105/*154բ–8ա*: 106/*158ա–9բ*: 107/*159բ–62ա*: 108/*162ա–3բ (չիք՝ «Այսմ պատմեմ»)*: 109/*163բ–4բ*: 110/*164բ–6ա*: 111/*166ա–7բ*: 112/*167բ–9բ*: 113/*169բ–71ա*: 114/*171ա–2ա*: 115/*172ա–3բ*: 116/*174ա–5ա*: 117/*175ա–6ա*: 118/*176ա–8ա*: 119/*178ա–80ա*: 120/*180ա–2ա*: 121/*182ա*: 122/*182ա–5ա*: 123/*185ա–6բ*: 124/*186բ–8բ*: 125/*188բ–90ա*:126/*190ա–2ա*: 127/*192ա–4բ*: 128/*194բ–6բ (չիք՝ Մարինոս)*: 129/*196բ–9ա*: 130/*199ա–200ա (չիք՝ Բագոս, Եւգինիոս, Տիմոթէոս)*: 131/*200ա–1բ (սկ. «Ասէ սուրբն Գրիգոր ընդ հրեշտակն. Յորժամ առնուս գհոգի մարդոյն, ո՞ր տանիս»)*: 132/*201բ–2բ*: 133/*202բ–3բ*: 134/*203բ–4բ (չիք՝ Շուշան: Յաւելեալ՝ 204ա «վկյբ. սրբոյն Յուլիանոսի բժշկի», 204բ «վկյբ. սրբոյն Այիթալայ եւ Տափսոնի», 204բ «Մարինոս... գհոգին աւանդեաց»)*: 135/*204բ–7ա*: 136/*207ա–9ա*: 137/*209բ–10բ (յաւելեալ 210ա «յշտկ. սրբոյն Շուշանայ՝ գստեր սրբոյն Վարդանա»)*: 138/*210բ–3բ*: 139/*213բ–5ա*: 140/*215ա–7ա*: 141/*217ա–8բ (չիք՝ «եպսն Ընկուզաց»: Յաւելեալ՝ 217բ «յշտկ. ս. հարն մերոյ Յովանէս Գառնեցւոյն»)*: 142/*218բ–20ա*: 143/*220ա–1ա*: 144/*221ա–5ա*: 145/*225ա–7ա (չիք՝ Գրիգոր պարսիկ)*: 146/*227ա–9ա (չիք՝ «վկյբ. սրբոյն Յուլիանոսի բժշկին...»: Յաւելեալ՝ 227բ «յշտկ. վարաց սրբոյն Ստեփաննոսի... Յուսկայ Ոդւոյն»)*: 147/*229ա–30ա (չիք՝ Գրիգոր Խլաթեցի: Յաւելեալ՝ 229ա «յշտկ. է մեծի նահապետին... Աբրահամու»)*: 148/*230ա–1բ*: 149/*231բ–5բ*: 150/*235բ–7ա (չիք՝ Յակոբ Ալփենի, Կուրտերիոս)*: 151/*237ա–9ա*: 152/*239ա–40բ*: 153/*240բ–2ա*: 154/*242ա–3ա (յաւելեալ՝ 242բ «կատարումն սրբոց աբզխից Սիճէական [եւ] Ըռութայ լերինն»)*: 155/*243բ–4բ*: 156/*244բ–5բ*: 157/*246ա–7բ (չիք՝ «աբզխից Սիճէական եւ Ըռութայ լերինն»)*: 158/*247բ–8բ (չիք՝ «պատմութիւն Միծըռնու խաչին»)*: 159/*248բ (միայն խորագիրը)*: *160*–366/*չիք: Սկզբում ունի ցանկ՝ 1բ–2բ «Յանկ կիսեալ Յայսմաւուրիս» (Նաւասարդի Ա–Արացի Լ-Օգոստոսի ԺԱ–Յունուարի Ժե)*:

Ասղանիշ ունեցող §§–ը իրենց վերջաւորութեան ունեն Գրիգոր Տաթեւացու Հարցանց Գրքից կատարուած մեծ ու փոքր քաղուածքներ՝ հատորի եւ պրակի համապատասխան նշումով (ո՛չ միշտ): Այդ քաղուածքներից ստորեւ բերւում են առաջինն ու վերջինը.

Բ. [Քաղուածք ի Հարցմանց գրոց Գրիգորի Տաթեւացւոյ]

–16ա [Բ հատոր, Ջ համար] – *Հարց. Քրիստոս ընդ մարդկային բնութեանն Աստուա՞ծ է, թէ՞ ընդ աստուածութեանն մարդ: Պատասխանի. Հարցումս է երկաբնակաց...*

248բ Ա հատոր, ԺԹ համար–Ջղ. Վասն է՞ր ասի Յիսուս Քրիստոս: Պատասխանի. Յիսուս Քրիստոսն՝ Աստուած եւ մարդ միացեալ ցուցանէ...

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

16բ Քրիստոս Աստուած... ողորմեա ստացողի գրոցս՝ Ներսէս *եպիսկոպոսին, եղբաւր[ն]՝* Կոստանդին, *եւ տէր* Դաւթին, *եւ* Ստեփաննոս *գրչիս, կարդացողաց եւ պահող[աց գրիս]:*

20ա... ողորմի Քրիստոս ստացողի գրոցս՝ Ներսէս *եպիսկոպոսին,* Կոստանդին, *եւ տէր* Պետրոսին, *եւ* Ստեփաննոս *գրչիս, կարդացողաց:*

21բ Ողորմեա, Քրիստոս Աստուած, ստացողի գրոց՝ Ներսէս *եպիսկոպոսին, եւ* Նանումին, *եւ* Կոստանդին, *եւ* Ստեփաննոս *գրչիս, կարդացողացդ, լսողաց եւ գիրս պահողաց. ամէն:*

Նոյն անուններըը կրկնւում են բոլոր վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան, երբեմն ծածկուած յետագայ ստացողի յիշատակագրութեան թերթիկներով:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 18բ (ժէ դ., բոլորգիր) Քրիստոս Աստուած, ողորմեա գիրս նորոգող՝ Դաւիթ *եպիսկոպոսին եւ իւր ծնողացն:*

Նոյնը բոլոր վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան՝ միայն ստորին լուսանցքներում:

2. 2բ (1793թ., նորոգողի) Կազմեցաւ եւ պակասն գրեցաւ՝ ձեռամբ ամենամեղ Յօհան *իրիցէ, սպասաւորէ* Սուրբ Հրեշտակապետէ եկեղեցոյ, *ի ժամանակս* Հերակլ Վրաց *արքային եւ աստուածասէր բարեպաշտին, ի ՌՄԽԲ (1793) թուին եւ հոգտեմբերի ե (5), ի* Թիֆլիզ:

3. 13բ (1793 թ.)... ստացողի գրոցս՝ Միտիչանց Գաբրիէլին, *կողակից՝* Լալիթարսին, *եղբայր՝* Մօսէսին, *կողակից՝* Խափէրվանին, *եւ ծնօղացն՝* Միտիչին *եւ* Չօրօմսիմին, *եւ ամենայն:*

Գրուած կապոյտ թերթիկի վրայ եւ փակցուած բոլոր վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան՝ յաճախ ծածկելով նախկին ստացողի յիշատակագրութիւնները:

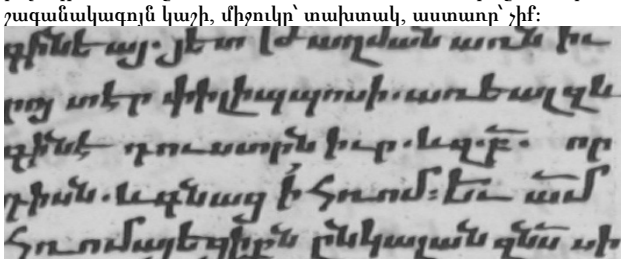
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 21բ (նորոգութեան համար օգտագործուած շղագիր գրութեամբ թերթիկի վրայ) Քրիստոսի ծառայ Մեսրովբ *վարդապետ. 1209 (1760):*

1515
ՅԱՅՍՄԱՒՈՒՐՔ
(խմբ. Ծերենց)

ԺԷ—XVII

ՍՏԱՅՈՂ՝ Մահդասի Պայրամ, Տօնիկ ղալիֆայ, Յովաննէս երէց:

ԹԵՐԹ՝ 315–22 (տե՛ս Պատառիկ—պահպանակ). չգրուած՝ 110աբ: ՊՐԱԿ՝ ԻԳ–ԽԹx12 (ԽԹ 1): ՆԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 37x28: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 5ա): ՏՈՂ՝ 40: ԿԱԶՄ՝ դրոշմաւոր շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառ՝ չիխ:

Նմուշ՝ 5ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կիսախոռան՝ 111ա: Ճակատագրի՝ 20բ, 65ա, 128բ, 174բ, 260ա, 294ա: Լուսացգացրի՝ բուսական: Ձարդագիր՝ թոչնագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, ոսկի:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—Յայսմաւուրք ԺԷ դ: Ստացող՝ Աղէկանուն, մանուեսի Ըսպէնտիար: 2(1—2), սկզբից, ստացուած 2 ամբողջական թերթերից: Թուղթ, երկսիւն, բոլորգիր, 33 տող: Կարդալ՝ 1ա [«Մեհեկի ի ԺԵ եւ փետրուարի ԺՁ. Վկայաբանութիւն Շմաւոնի...]առ ընկալաւ զմանուկն ի գիրկսն...», 1աբ «Մեհեկի ի ԺԱ եւ փետրուարի ԺԷ. Վկյբ. սրբոյն Թէոդորոսի զինաւորի—... կուսամանուկ անբիծ եւ անարատ», 2աբ [«Մեհեկի Լ եւ Մարտի Ը. Վարք եւ յշտկ. եփրոսինեայ կուսին—...] հայրն զարտուղջ եղբարցն կոչեաց զԱգապիոս...»: 2բ «Աւրացի Ա եւ Մարտի Թ Վկյբ. սրբոց Բառասնիցն...—... եւտիգէս, Բի[բիանոս...]»:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում խոնաւութեան հետեւ, փորիկ պատռուածքներ. թանաքից տեղ—տեղ սեւացած: Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած, ցեցակեր: ԺԸդ. նորոգուած, Ա—ԻԲ պրակներն անջատուած եւ առանձին կազմուած (տես նեռ. 1516):

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

—1ա—315բ [Յայսմաւուրք (խմբ. Ծերենց]

Տե՛ս նեռ. 1511, 1ա—607ա. *§1*–162/*չիք*: 163/*3աբ (յաւելեալ՝ 3բ «յշտկ. է... Եւթիմիոսի քհյին»)*: 164/*4ա–5բ (չիք՝ Եւթիմոս քհյ.)*: 165/*5բ–6բ (չիք՝ Տատիանէ)*: 166/*6բ–8ա (յաւելեալ՝ 7բ «վկյբ. սրբոյն Յակոբայ առաքելոյն», 8ա «վկյբ. Կուրտերիոսի»)*: 167/*8ա–9բ*: 168/*9բ–11բ*: 169/*11բ–2բ*: 170/*12բ–4ա*: 171/*14ա–5բ*: 172/*15բ–6բ (չիք՝ Իգնատիոս, Վաղերիանոս, Կանդիտոս, Ակիւղաս, Եւգինէոս)*: 173/*16բ–7բ (յաւելեալ՝ 17ա «հանգաւ ի Քրիստոս.... ճգնաւորն Օգսէնտիոս ի լերինն, որ կոչի Սուր», 17ա «վերադարձումն... նշխարաց սրբոյն Իգնատիոսի», 17ա «կատարեցան... վկայքն Քրիստոսի Վաղերիանոս եւ Կանդիտոս, Ակիւղաս, Եւգինիոս», 17բ «յշտկ. է սրբոյն Յունանու մարգարէին»)*: 174/*17բ–20բ (յաւելեալ՝ 20ա «յշտկ. ս. հօրն... վրդին Վանականայ»)*: 175/*20բ–2ա*: 176/*22ա–3ա*: 177/*23ա–4ա*: 178/*24ա–5ա (յաւելեալ՝ 25ա «տօն է Մատաթիեայ առաքելոյն», 25ա «տօն է չարչարանաց Լուսաւորչին մերոյ»)*: 179/*25բ–6բ*: 180/*26բ–8ա (յաւելեալ՝ 27բ «հանգեաւ ի Քրիստոս.... Ներսէս ի վանս Գլաձորոյ»)*: 181/*28ա–9ա (չիք՝ «Ներսէս ի վանս Գլաձորոյ»)*: 182/*29ա–30բ (չիք՝ Նաթան: Յաւելեալ՝ 30ա «վկյբ. Բ քրւերցն՝ Մարիամու եւ Մարթայի, եւ Լիկարիոնի աբղյի»)*: 183/*30բ–1բ (յաւելեալ՝ 31ա «տօն է ս. առաքելոյն Փիլիպոսի», 31բ «զԲեւանդ եպսին... հատին գչիլս»)*: 184/*31բ–2բ (չիք՝ Մարիամ, Մարթա, Լիկարիոն», փխ.՝ 31բ «վկյբ. սրբոյն Վասապ», 32ա «վկյբ. սրբոյն Ոնեսիմայ», 32բ «յշտկ. վարուց ս. եպսին Զոսիմոսի»)*: 185/*32բ–5ա (չիք՝ Զոսիմոս, Աստուածատուր վրդ. Մեծոփայ վանից: Յաւելեալ՝ 32բ «Յշտկ. վարուց... Եւագրեայ ճգնաւորին»)*: 186/*35ա–6բ*: 187/*36բ–8բ*: 188/*38բ–40բ*: 189/*40բ–1բ (չիք՝ Մնեսիմոս, Աապ, Մատաթիա, Աւքսենտիոս: Փխ.՝ 40բ «Վկյբ. ԽԲ մարտիրոսացն», 40բ «վկյբ. սրբոյն Յիմարայ»)*: 190/*41բ–2բ (չիք՝ «վկյբ. ԽԲ մարտիրոսացն»)*: 191/*42բ–4ա*: 192/*44բ–5ա*: 193/*45բ–6ա*: 194/*46բ–7բ (յաւելեալ 47ա «սուրբն Աբղաւ ի Նեռդով քաղաքն... հանգեաւ»)*: 195/*47բ–9բ*: 196/*49բ.51ա*: 197/*51ա–2բ*: 198/*52բ–3բ*: 199/*53բ–5ա*: 200/*55ա–7ա*: 201/*57ա–8բ*: 202/*58բ–9ա (չիք՝ «յշտկ. երանելի Ներքինոյն»: Յաւելեալ՝ 59ա «Ընկեցեալ եղեւ ի Վիրապն սուրբն Գրիգոր»)*: *202.* բ/*59ա–65ա («Նահանջի տարին ամիսս այս ԻԹ օր դառնայ... Ի սմին աւուր յշտկ. է սբ նահապետացն Աբրահամու, Իսահակայ եւ Յակոբայ»)*: 203/*65ա–6բ*: 204/*66բ–8ա*: 205/*68ա–9բ*: 206/*69բ–71բ*: 207/*71բ–3ա*: 208/*73ա–4ա*: 209/*74ա–5ա*: 210/*75ա–6բ*: 211/*76բ–8ա*: 212/*78ա–80բ (չիք՝ Սիղւիանոս: Յաւելեալ՝ 78ա «յշտկ. է անգամալուծին, զոր բժշկեաց Քրիստոս»)*: 213/*80բ–1բ (յաւելեալ՝ 80բ «յշտկ. ս. հօրն Սիւղիանոսի»)*: 214/*81բ–3ա*: 215/*83ա–4ա (յաւելեալ՝ 84ա «վկյբ. Բ եղբարցն անարծաթ բժշկացն Կոզմայի եւ Դամիանոսի»)*: 216/*84բ–6ա (չիք՝ Սաբինոս, Կոզմա եւ Դամիանոս: Փխ.՝ 24բ «Պատմութիւն նահապետացն Ադամայ, որդւոց եւ թոռանցն նորա»)*: 217/*86ա–7բ*: 218/*87բ–9բ*: 219/*89բ–92ա*: 220/*92ա–4ա (չիք՝ Վանական վրդ.)*: 221/*94ա–5բ*: 222/*95բ–7բ*: 223/*97բ–100ա*: 224/*100ա–6ա (յաւելեալ՝ 103ա–6ա «Պատմութիւն Մեծի ուրբաթի...–Ասէ Պօղոս. Կտակ յետ մահու»)*: 225/*106ա–8բ*: 226/*108բ–13ա (յաւելեալ՝ 109ա «վկյբ. Երմինդոյ՝ որդոյ թագաւորին Լուկվարտաց»)*: 227/*113ա–5բ*: 228/*115բ–8ա*: 229/*118ա–20ա (յաւելեալ՝ 119բ «յշտկ. Յոհաննէս քհյին... էր ի քաղաքն յերապալեա»)*: 230/*120ա–2բ*: 231/*122բ–4ա*: 232/*124ա–5ա*: 233/*125ա–8բ (Արեգի ԻԲ փխ. ԻԳ)*: 234/*128բ–30ա*: 235/*130ա–3բ*: 236/*133բ–5բ*: 237/*135բ–6բ*: 238/*136բ–7բ*: 239/*137բ–9ա (չիք՝ «Պարտ է գիտել», Բասիմոս: Փխ.՝ *137բ «Վկյբ. սրբոյն Սաբայի»* *138ա «յշտկ. է վարուց... սրբոյն Ղուսինոսի»)*: 240/*139ա–41ա (չիք՝ Սաբայ)*: 241/*141ա–2ա*: 242/*142ա–4բ*: 243/*144բ–6բ (յաւելեալ՝ 145ա «Դեսկորդիոս ի Զմիւռիա քաղաքին... սպանաւ սրով»*

145ա «Պատմութիւն Անողոք Պետրոսի»)։ 244/*146բ–7բ (յաւելեալ՝ 147բ «վկյբ. սրբոյ եպսին Ակակիոսի»)։* 245/*146բ–9ա (չիք՝ «վկյբ. Ի վկայիցն»։ Յաւելեալ՝ 148բ «վկյբ. Փետրուքէի)։* 246/*149ա–50ա։* 247/*150ա–1բ (չիք՝ Ռուսինոս, Գրիգոր պապ։ Փխ.՝ 150ա «Վկյբ. սրբոյն Սաբինոսի», «վկյբ. սրբոյն Ատպափ եպսին»)։* 248/*151բ–3ա (յաւելեալ՝ 151բ «Վարք յշտկ. սրբոյն Ագապիոսի հայրապետին»)։* 249/*153ա–4ա (յաւելեալ՝ 154ա «Անոյշ ի Թեսաղոնիկէ քաղաքին... կատարեցաւ»)։* 250/*154ա–6ա։* 251/*156ա–7ա (չիք՝ Ագապիոս, Անոյշ։ Յաւելեալ՝ 156ա «վկյբ. սրբոյն Սահակայ պարսիկ վրդին»)։* 252/*157ա–8բ (յաւելեալ՝ 157բ «յշտկ. է ումեմն ծերոյ... որ պարզամտութեամբ թերահաւատ էր ի հաղորդութիւն»)։* 253/*158բ–9բ (չիք՝ Շմաւոն, Ալփիոս։ Փխ.՝ 158բ «Յշտկ. վարուց սրբոյն Աթանասի եւ Սեւեռիանոսի պատրիարգին» 159ա «յշտկ. Բ եղբարցն միանձանց»)։* 254/*159բ–60բ (չիք՝ Աթանաս եւ Սեւեռիանոս», «յշտկ. երկուց եղբարցն։ Փխ.՝ 159բ «Վկյբ. սրբոյն Կոդրատիոսի», 160ա «վկյբ. սրբոյն Եսպերիոսի», 160բ «վկյբ. սրբոյն Գէորգեայ եւ Խոսրովու»)։* 255/*160բ–2ա։* 256/*162ա–5ա։* 257/*165ա–7ա։* 258/*167ա–8բ(չիք՝ Գէորգ եւ Խոսրով, Նաթան,Հեղի քհյ, «յշտկ. ...արձակման քհյին»։ Փխ.՝ 167ա «Յշտկ. վարուց ս. հաւրն Երասիմոսի», 168ա «Պատմեաց ոմն ի հարանցն, թէ էր ի Թեսաղոնիկէ վանք մի»)։* 259/*168բ–9բ։* 260/*169բ–70բ։* 261/*170բ–1բ (չիք՝ «Ժողովն ի Մանծկերտ»։ Յաւելեալ՝ 171ա «յշտկ. ս. հօրն Ամոնի», 171ա «Հայրն Ապատր ունէր միաբանս ԺԹ»։* 262/*171բ–3ա (չիք՝ Պեղիգեայ։ Յաւելեալ՝ 172ա «յշտկ. կոտորելոցն յասորոցն ի պարսից»)։* 263/*173ա–4բ (չիք՝ «Յշտկ. կոտորելոցն ի պարսից յասորիս»։ Փխ.՝ 173ա «Վարք եւ յշտկ. Պեղիգեայ կուսին», 173բ «վարք եւ յշտկ. Ձ եւ Կ կուսանացն որ յԱնտիոք», 174ա «Ծեր ոմն կարի ճգնաւոր աղաւթէր յանապատն իւր»)։* 264/*174բ–6բ։* 265/*176բ–80ա (չիք՝ Կոդրատիոս, Եսպերիոս։ Փխ.՝ 176բ «յշտկ. Ծննդ. եղիայի եւ վերացման», 178ա «Ըստ կարգի աւուրց յարութեան՝ յայսմ աւուր Համբարձումն է»)։* 266/*180ա–1բ (չիք՝ Գալինոս, «Ըստ կարգի աւուրց Ջատկին... այսօր Համբարձումն է»։ Յաւելեալ՝ 181ա «յշտկ. արձակման քհյին»)։* 267/*181բ–2բ։* 268/*182բ–4բ (յաւելեալ՝ 182բ «Վկյբ. Տիմոնի առաքելոյն»)։* 269/*184բ–6ա։* 270/*186ա–8ա (յաւելեալ՝ 187բ «յշտկ. ողորմութեանն Աստուծոյ – Այր մի էր մեծատուն», 188ա «Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսէսի եւ ասաց. եթէ հանդիպիս եզին»)։* 271/*188ա–9բ։* 272/*189բ–90բ։* 273/*190բ–1բ (չիք՝ «յշտկ. մանկանցն Բեդղահեմի»։ Յաւելեալ՝ 191ա «վկյբ. սրբուհոյն Անտոնիանեայ» 191բ «յշտկ. սրբոյն Մարկիանոսի»)։* 274/*191բ–4բ (չիք՝ Քրիստափոր։ Փխ.՝ 191բ «Յշտկ. ս. մանկանցն Բեդղահեմի», 192բ «վկյբ. սրբոյն Թէոդորոսի»)։* 275/*194բ–5բ (չիք՝ Եսայի մարգարէ։ Յաւելեալ՝ 195ա «վկյբ. սրբոյն Մովկիմայ քհյին»)։* 276/*195բ–7բ։* 277/*197բ–9ա։* 278/*199ա–200բ (չիք՝ Պօլինեայ)։* 279/*200բ–4ա (յաւելեալ՝ 201բ «կատարեցան... Պօլիևկ, Իրակլիոս եւ Բենեդիմոս», 201բ «վկյբ. սրբոյն Վարդանայ... որ ի Բաղէշ քաղաքին»)։* 280/*204ա–5ա։* 281/*205ա–6ա։* 282/*206ա–7ա (յաւելեալ՝ 207ա «տաւն է եսայեայ մարգարէի»)։* 283/*207ա–8բ (յաւելեալ՝ 208ա «Ի յերկերիւր թվականին Հայոց շինեաց Ջաֆար ամիրայն գԲաղտատ»)։* 284/*208բ–10ա։* 285/*210ա1ա (յաւելեալ՝ 211ա «Ի մարգանալոյն Քրիստոսի եճ եւ ի ամին երեւեցաւ կին մի ի Կիւլիկէ»)։* 286/*211ա–4ա։* 287/*214ա–6ա։* 288/*216աբ։* 289/*217ա–8ա։* 290/*218բ–20ա (յաւելեալ՝ 218բ–20ա (յաւելեալ՝ 218բ «Ի ԺԳ ամին Աբասայ թագաւորին եղաւ կթղկս տէր Անանէ», 219բ «Յոհաննէս Զըմըշկիկն... հայ էր»)։* 291/*220ա–1ա (յաւելեալ՝ 221ա «տաւն է երկրորդ մահուանն Ղազարու», 221ա «տօն է ԳՃ եւ ԺՀ հայրապետացն»)։* 292/*221ա–2ա (չիք՝ Մարկիանոս)։* 293/*222ա–4ա։* 294/*224ա–5ա։* 295/*225բ–6բ։* 296/*226բ–7բ (չիք՝ Յասոն եւ Սոսիպատրոս։ Յաւելեալ՝ 227բ «վկյբ. սրբոյն Դոռոթէոսի»)։* 297/*227բ–8բ (յաւելեալ՝ 228բ «վկյբ. սրբոյ եպսին Աստիոսի», 228բ «Մարկոս եւ Մոկիաննոս... սրով կատարեցան»)։* 298/*228բ–30ա (չիք՝ «յշտկ. ս. հայրապետացն Նիկիոյ ս. ժողովոյն»)։* 299/*230աբ։ 300230բ–2ա։* 301/*232ա–3ա։* 302/*233ա–5ա։* 303/*235ա–6ա։* 304/*236ա–7ա (յաւելեալ՝ 236բ «վկյբ. սրբոյն Ակափիոսի»)։* 305/*237ա–8ա (չիք՝ Ակակիոս։ Յաւելեալ՝ «վկյբ. Եւստաֆէոսի»)։* 306/*238ա–9ա։* 307/*239ա–40 (չիք՝ Անտոնինեայ։ Յաւելեալ՝ 239բ «վկյբ. սրբոյ կուսին Ակիւլինայ»)։* 308/*240ա–1ա (չիք՝ Եւստաքէոս, Ակիւլինայ։ Փխ.՝ 240ա «Վկյբ. սրբոյն Քրիստափորի Շանագլխոյ»)։* 309/*241ա–2ա։* 310/*242ա–3ա։* 311/*243ա–5ա։* 312/*245ա–6բ։* 313/*246բ–7ա (չիք՝ «Յայսմ աւուր ամառնամուտ է»)։* 314/*247ա–8ա (յաւելեալ՝ 248ա «Մարկոս եւ Մոկիաննոս... սրով կատարեցան»)։* 315/*248ա–9բ։* 316/*249բ–50բ։* 317/*250բ–2ա։* 318/*252ա–3ա։* 319/*253ա–4ա։* 320/*254ա–5ա։* 321/*255ա–6ա։* 322/*256աբ։* 323/*256բ–8բ։* 324/*258բ–60ա։* 325/*260ա–1ա։* 326/*261ա–2ա։* 327/*262ա–3ա (յաւելեալ՝ 262ա «վկյբ. սրբոյն Խոսրովու Գանձակեցւոյն»)։* 328/*263աբ (յաւելեալ՝ 263ա «վկյբ. սրբոյն Պապիլայ եւ Պօղոսի եւ սրբուհի կանանցն Բ քըւերցն՝ Վաղէնտիայ եւ Թէիսբայ»)։* 329/*263բ–4բ (չիք՝ Աստիոս եպս., Մարկոս եւ Մոկիաննոս։ Յաւելեալ՝ 264ա «վկյբ. սրբոյն Եւստաֆէոսի Անկիւրացւոյն», 264բ «յշտկ. է... սրբուհոյն Մակրինայ»)։* 330/*264բ–5բ (չիք՝ Պրոկոպոս։ Փխ.՝ 264բ «Վկյբ. սրբոյն Սրապիոնի», 265ա «վկյբ. սրբոյն Պերիգրինոյ եւ Ղուկիանու, Պռոմպիոյ, Եւսիբինոյ, Պապիոյ, Սատորնիլոյ եւ Գերմանոսի»)։* 331/*265բ–6բ (չիք՝ «Վկյբ. Եե վկայիցն»։ Փխ.՝ 265բ «Վկյբ. սրբոյն Պռոկոպոսի»)։* 332/*266բ–8ա։* 333/*268ա–9ա (յաւելեալ՝ 269բ «վկյբ. Նոր վկայիցն Մելխիսէթի եւ Կարապետի»)։* 334/*269ա–70ա (չիք՝ Մելքիսէթ եւ Կարապետ)։* 335/*270ա–2ա (չիք՝ Սրապիոն, Մարիամ Մագդաղենացի։ Փխ.՝ 270ա «Տաւն է ծննդեանն Յովաննու Կարապետին»)։* 336/*272ա–3ա (յաւելեալ՝ 272ա «վկյբ. Եե վկայիցն»)։* 337/*273ա–4ա։* 338/*274ա–7ա։* 339/*277ա–8ա։* 340/*278ա–9ա (յաւելեալ՝ 278բ «յշտկ. է Մարիամու Մագդաղենացոյն»)։* 341/*279ա–80ա (յաւելեալ՝ 279բ «Յշտկ. Ներսէսի Լամբրոնացւոյ»)։* 342/*280աբ։* 343/*280բ–1բ (յաւելեալ՝ 281ա «յշտկ. ... Ոլիմպիայ», 281բ «յշտկ. սրբոյն Մարթայի՝ մաւրն Սիմէոնի»)։* 344/*281բ–2բ (յաւելեալ՝ 282ա «յշտկ. է աղախ[ն]ոյն Աստուծոյ Պռասկեա»)։* 345/*282բ–4ա։* 346/*284ա–5ա (յաւելեալ՝ 284բ «յշտկ. է սրբոյն Ապատոնիոսի»)։* 347/*285աբ (չիք՝ Մատիանոս։ Յաւելեալ՝ «վկյբ. սրբուհոյ կուսին Քրիստինեայ»)։* 348/*285բ–6բ (յաւելեալ՝ 285բ «Յշտկ. սրբոյն Ստեփաննոսի հայրապետին»)։* 349/*286բ–7բ։* 350/*287բ–8բ։* 351/*288բ–9ա։* 352/*289ա–*

90ա: 353/*290ա–1ա*: 354/*291ա–2բ*: 355/*292բ–4ա*: 356/*294ա–5ա*: 357/*295ա–6ա*: 358/*296ա–7ա*: 359/*297ա–8ա*: 360/*298ա–9բ (յաւելեալ՝ 299ա «յշտկ. շնորհացն տէր Ներսէսին Կայեցոյն»)*: 361/*299բ–300բ*: 362/*300բ–3ա*: 363/*303բ–4ա (յաւելեալ՝ 304ա «վկյբ. սրբոյն Մարինոսի... ի քաղաքէն Անարզաբայ»)*: 364/*304բ–5ա (չիք՝ Մարինոս)*: 365/*չիք*: 366/*305բ–15բ (գրուած Աւետեաց ե–ի տակ՝ §365: Վրջ. «զի ամենայն թուկնք երկնից, սողուն երկ///»)*:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

3բ Որոշ աղօթիւք ողորմի Քրիստոս Աստուած ստացողի գրոցս՝ հաճի Պայրամին, *կողակցին՝ մահդասի* Սուլթանին, *դստերացն՝* Պաղտատին *եւ* Տոլվեթին, *եղբօրն՝* Յովանիսին...:

5բ Որ ողորմի... ստացողի գրոցս՝ Տօնիկ *զալֆային եւ ծնօղացն՝* Մուրատին *եւ* Շահպուլային, *կողակցացն՝* Սուլթանին *եւ* Մարիամին, *որդոցն՝* Մինասին *եւ* Աստուածատուրին...:

8ա Որ ողորմի ստացողի գրոցս՝ մահդասի Պայրամին *եւ ծնօղացն՝* Ղուտին *եւ* Ղըյմէթին, *կողակցին՝ մահդասի* Սուլթանին *եւ դստերցն՝* Պաղ-[տ]ատին *եւ* Մէլէֆին, *եղբօրն՝* Յովանէսին...:

*113ա... Մանաւանդ զըստացօղ գրոցս՝ զ*Յովանէս *երէցն եւ զծնօղսն՝ զ*Պալին *եւ զ*Ոսկին, *եւ զկողակիցն՝ զ*Մարիամն...:

184բ... ողորմի Քրիստոս Աստուած ստացողի գրոցս՝ Յովանէս *իրիցուն եւ ծնողացն* Պալէ *եւ* Ոսկէ, *կողակցին՝ եւ* Մարիամին, *եւ դստերն* Սուլթանին *եւ* Աննայիւ, Թոռոսին *եւ* Տոլվաթին, Մարտիրոսին *եւ* Մարիամին...:

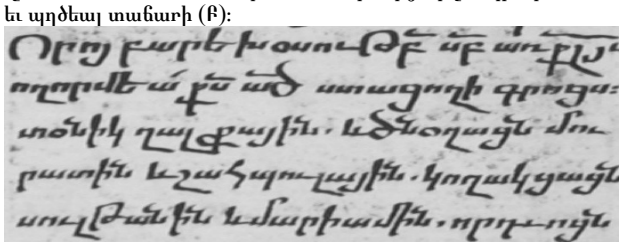
Նոյն անունները փոխնիփոխ կրկնւում են գրեթէ բոլոր վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան:

1516
ՅԱՅՍՄԱՒՈՒՐՔ
(խմբ. Ծեռենց)

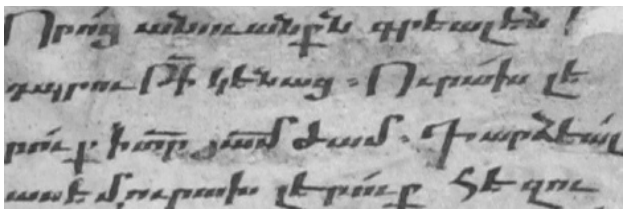
ԺԷ–XVII

ՍՏԱՅՈՂ՝ Մահդասի Պայրամ, Տօնիկ զալիֆայ:

ԹԵՐԹ՝ 260: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԲx12 (Մ 8): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 36x26: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ԿԱԶՄ՝ սեւ կաշի, միջուկ՝ տախտակ, աստառը՝ պատառիկ—պահպանակ Ա (Ա), մասն տպագիր Մաշտոցի՝ էջ 81—88, Կանոն օրհնութեան հանդերձից, կոչնակի, դոան եւ պղծեալ տաճարի (Բ):

Նմուշ՝ 22ա

Նմուշ՝ Աբ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 5ա: Ճ ա կ ա տ ագ ր դ՝ 34բ, 76ա, 144բ, 170ա, 222ա: Լ ու ս ան ց ագ ր դ՝ բուսական, թռչնային: Զ ա ր դ ագ ի ր՝ թռչնագիր: Գ ոյ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, ոսկի:

ՊԱՏԱՒԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Ճաշոց: Ժե դ.: 1(Ա) + 1(Բ), ստացուած եզրահատուած 2—ական կից թերթերի բացուածքից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորգիր: ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Լ ու ս ան ց ագ ր դ՝ բուսական: Զ ա ր դ ագ ի ր՝ թռչնագիր: Գ ոյ ն ե ր՝ բազմագունի: Աա սոսնձուած կազմին որպէս աստառ: Կարդալ՝ Աբ «Մարտի ԻԹ. Յովհաննու Երուսաղեմայ հայրապետին: Սղս. Կց. Քահանայք ֆո: Ընթերցուած Յովսեայ մարգարէէ. Քաջալերացարուք...», Բա «Ընթերցուած յԻսայեայ մարգարէէ. Այսպէս ասէ Տէր...»:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում խոնաւութեան հետեր, փորիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր: Միջից պակասաւոր (պրակ Ա), 5 եւ 23 թերթերը պատռուած եւ կիսախորանն ու բնագիրը վնասուած: Կազմի կաշին՝ ճեղուած, եզրերը՝ մաշուած: ԺԷ դ. նորոգուած, ԻԳ—ԽԹ պրակներն անջատուած եւ առանձին կազմուած (տե՛ս նեռ. 1515):

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–5ա–260բ [Յայսմաւուրք (խմբ. Ծեռենց)]

Տե՛ս նեռ. 1511, 1ա—617ա. §1/*5ա–7ա*: 2/*7ա–8ա (թերի՝ «վկյբ. սրբոյն Լօրէնտիոս», վրջ. «եւ յառաջ քան զգ///»)*: 3/*8ա(չիք՝ Մարկեղիոս, «վկյբ. Հեմայ, Պեղիգայ եւ Փիղգայիդայ», Մաթին: Թերի՝ «յշտկ. է աքանչելեացն Ոնորատոս», սկ. «ծնօղքն նորա այպանօք ասեն»)* 4/*8ա–9ա*: 5/*9ա–11բ*: 7/*13բ–4բ (չիք՝ «տաւն է ս. պատկերի Աստուածամարն»: Յաւելեալ՝ 13բ «վկյբ....խորոսի եւ Փլորոսի», 14բ «վկյբ. սրբոյն Դոմետիանոսի»)*: 8/*14բ–6բ (չիք՝ Խորոս եւ Փլորոս)*: 9/*16բ–7բ*: 10/*17բ–8բ (չիք՝ Ագաթոն, Սամուէլ: Յաւելեալ՝ 18ա «տօն է պատկերի Աստուածամօրն»)*: 11/*19ա–21ա (Յաւելեալ՝ 19ա «Վկյբ. սրբոյն Ագաթոնիկոսի», 20ա «յշտկ. է Սամուէլ մարգարէին»)*: 12/*21ա–2ա*: 13/*22ա–3ա (չիք՝ Ստեփաննոս Ուլնեցի: Յաւելեալ՝ 23ա «վկյբ. սրբուհոյն Փոտինեա»)*: 14/*23ա–4ա (չիք՝ Տիմոթէոս,Ագապիոս, Թեկղի)*: 15/*24ա–5բ*: 16/*25բ–6բ*: 17/*26բ–8բ*: 18/*28բ–9բ*: 19/*29բ–31բ*: 20/*31բ–2բ (յաւելեալ՝ 32ա «վկյբ. սրբոյն Տիմոթէոսի», «սուրբն Ակապիոս եւ սրբուհին Թեկղի...չարչարեցան»)*: 21/*32բ–4ա (չիք՝ «Թիայ եւ յիս», Փոտինա)*: 22/*34ա–6ա*: 23/*36աբ*: 24/*36բ–8ա*: 25/*38ա–*

9ա: 26/*39ա–40ա:* 27/*40ա–1ա (յաւելեալ՝ 40բ «վկյբ. երեքտասան մարտիրոսացն»):* 28/*41ա–3ա:* 29/*43ա–5ա:* 30/*45ա–6ա:* 31/*46ա–7բ (չիք՝ Մանուշակ, Ռոմիլոս, Եւդոքսիա, Դիոդոր, Դիդիմ. յաւելեալ՝ 46բ «յշտկ. վարուց սրբոյն Պօղոսի եպսին»):* 32/*47բ–8բ (չիք՝ Պօղոս եպս.: յաւելեալ՝ 47բ «վկյբ. սրբոյն* Մանուշակայ», *48ա «Ռոմիլոս... գլխատեցաւ», 48 «վկյբ. սրբցն Դիոդորա եւ* Դիդիմայ»*):* 33/*48բ–9բ (չիք՝ Անտոն, «յշտկ. աքանչելեացն որ եղեն յեկեղեցին Ջենոնի», Ստեփաննոս քհյ):* 34/*49բ–51բ (չիք՝ «Մ վ հարսն»):* 35/*51բ–3բ (չիք՝ «Դշխոյն Հեղինէ գնաց...», փխ.՝ «Յոհաննու Ոսկեբերանին ասացեալ գովեստ ի ս. Խաչն Քրիստոսի – *Մի ոք այսուհետեւ ամաւթ համարեսցի...»):* 36/*53բ–4բ (չիք՝ «յշտկ. է... մարտիրոսացն, որ եղեն ի Մահմետայ ի ձ եւ կ թուականին Հայոց»):* 37/*54բ–6բ:* 38/*56բ–7բ (չիք՝ «վկյբ. սրբոյն Տրիփիմայ եւ Դորմէնդոսի եւ Սաբատինայ»):* 39/*57բ–9բ:* 40/*59բ–61ա (սկ. 59բ «վկյբ. սրբոց Ոսկեանց քհյիցն – *Սոքայ աշկրտք էին սրբոյն Թաթէոսի»: Յաւելեալ՝ 60ա «վկյբ. սրբուհոյն* Աւրիադնայ», *60բ «կատարեցաւ ս. վկայն Քրիստոսի Պապ», 60բ «վկյբ. սրբոյն* Տրոփիմիայ *եւ Դորմէնդոսի եւ* Սաբատիանեա», *60բ «վկյբ. ձ եւ ծ մարտիրոսացն», 61ա «սրբոցն* Մարոբա, Գորդիանու, Հեղիու, Զոտիկոսի, Ղուկիանու *եւ* Վաղերիանոսի *վկյբ.»):* 41/*61ա–3ա:* 42/*63ա–4ա (չիք՝ «վկյբ. ձծ մարտիրոսացն», «տաւն է Մակրոբայ, Գորգիանու, Հեղիու, Զոտիկոսի, Ղուկիանու եւ Վաղերիանոսի», Պապ: Յաւելեալ՝ 63ա «Կատարումն սրբոյն եղիշէի առաքելոյն»:* 43/*64ա–5ա:* 44/*65ա–6բ::* 45/*66բ–7բ:* 46/*67բ–9ա (յաւելեալ՝ 68բ «յշտկ. ... արքային Յունաց Մանուէլին»):* 47/*69ա–70բ:* 48/*70բ–1բ (չիք՝ «հանգեաւ... կայսրն Յունաց Մաւէլն»):* 49/*71բ–3 ա (յաւելեալ՝ 72բ «վկյբ. սրբոյն* Ալփիոսի *եւ* Փիլատելփայ *եւ* Կիւրինոսի *եւ այլ ձ եւ ծ մապտիրոսացն», 73ա «յշտկ. է աքանչելեացն որ եղեն յեկեղեցին սրբոյն* Ջենոնոսի»*):* 50/*73ա–4ա (չիք՝ Գէորգ զաւրավար):* 51/*74ա–6ա:* 52/*76ա–8ա:* 53/*78ա–9ա:* 54/*79ա–80բ:* 55/*80բ–2ա (յաւելեալ՝ 81բ «յշտկ. արձակմանն սատանայի ի ամ կապանաց»):* 56/*82ա–4բ:* 57/*84բ–6բ (յաւելեալ՝ 86ա «վկյբ. Թումայի առաքելոյն»):* 58/*86բ–7ա (չիք՝ Գերասիոս, Պռոտասիոս):* 59/*87բ–8ա:* 60/*88բ–9բ (յաւելեալ՝ 89ա «յշտկ. աքանչելեացն քհյի մի* Ստեփաննոս *անուն»):* 61/*89բ–91ա:* 62/*91ա–2ա:* 63/*92ա–3ա:* 64/*93ա–4ա:* 65/*94ա–5ա:* 66/*95ա–6ա (յաւելեալ՝ 96ա «Ի սմին աւուր աղօթէր ս. հայրն Անտոն», 96ա «Քհյ. մի Աղէքսանդրացի գնաց յանապատն»):* 67/*96ա–7ա:* 68/*97ա–8ա:* 69/*98ա–9ա (յաւելեալ՝ 99ա «տօնէ Ովսեա մարգարէին»):* 71/*99ա–100ա:* 71/*100ա–1ա:* 72/*101ա–2բ (յաւելեալ՝ 102ա «յշտկ. վարուց... ճգնաւորին* Մաղաքիայ»*):* 73/*102բ–4ա:* 74/*104ա–5ա:* 75/*105ա–7ա:* 76/*107աբ:* 77/*108աբ (յաւելեալ՝ 108ա «հանգեաւ... Յովաննէս Հոսուացին»):* 78/*108բ–9բ:* 79/*109բ–10բ:* 80/*110բ–1բ:* 81/*112ա–3ա:* 82/*113ա–4բ (յաւելեալ՝ (14ա «Պատմութիւն կնոջ միոյ, որում անուն էր* Շնոֆոր»*):* 83/*114բ–9ա:* 84/*119աբ:* 85/*119բ–22ա:* 86/*122աբ:* 87/*122բ–3բ:* 88/*123բ–5ա:* 89/*125ա–6ա:* 90/*126ա–30ա:* 91/*130ա–1ա:* 92/*131ա–3բ:* 93/*133բ–4բ:* 94/*135աբ (յաւելեալ՝ 135բ «մարտիրոսացաւ եւ սուրբն* Բեղշաբայ»*):* 95/*136ա–8ա:* 96/*138աբ (յաւելեալ՝ 138ա «կատարեցաւ... Դեմետիանոս Աբուգինացին»):* 97/*138բ–40բ:* 98/*140բ–2բ:* 99/*142բ–3բ:* 100/*143բ–9ա (յաւելեալ՝ 147ա «Այլ Պատմութիւն սրբոյն* Գրիգորի Լուսաւորիչին *մերոյ՝ վասն յղութեանն եւ ծննդեանն եւ որպէսութեանն կենացն եւ նշխարացն. Բազում եւ զանազանս գտանի ի գիրս»):* 101/*149ա–51ա:* 102/*151ա–2ա:* 103/*152ա–3ա:* 104/*153ա–4ա:* 105/*154ա–8բ (յաւելեալ՝ 158բ «Յայսմաւուր ըմբռնաղ է...»):* 106/*158բ–60ա:* 107/*160բ–3ա:* 108/*163ա–4բ:* 109/*164բ–5բ:* 110/*165բ–6բ:* 111/*166բ–8ա:* 112/*168ա–70ա:* 113/*170ա–1բ:* 114/*171բ–2բ:* 115/*172բ–4բ:* 116/*174բ–5բ:* 117/*175բ–7ա (յաւելեալ՝ 177ա «Ի սմին աւուր սպանին ընդ սրբոյ ճգնաւորին այլեւս Բ արզ զՊետրոս եւ զԱթանաս վասն տերունական պատկերին»):* 118/*177ա–8բ:* 119/*178բ–80բ (Թէոդուլոս փխ. Թէոդորոս):* 120/*180բ–2ա:* 121/*182աբ:* 122/*182բ–5բ:* 123/*185բ–7ա:* 124/*187ա–9ա:* 125/*189ա–90բ:* 126/*190բ–2բ:* 127/*192բ–5ա:* 128/*195ա–7բ (չիք՝ Մարինոս):* 129/*197բ–9բ (յաւելեալ՝ 198ա «վկյբ. սրբոյն* Փիլիմոնի»*):* 130/*199բ–200բ (չիք՝ Բագոս, Եւգինոս, Տիմոթէոս, Պաւղիքտոս):* 131/*200բ–2ա (սկ. «Ասէ սուրբն* Գրիգոր *ընդ հրեշտակն. Յորժամ առնուս զհոգին»: Յաւելեալ՝ 301բ «վկյբ. սրբոյն* Բագոսի»*):* 132/*202ա–3ա:* 133/*203ա–4ա:* 134/*204ա–5ա (չիք՝ Շուշան: Յաւելեալ՝ 204բ «վկյբ. Յուլիանոսի բժշկին», 205ա «ս. վկայն* Մարիանոս... *չարչարանս կրեալ»):* 135/*205ա–7ա:* 136/*207ա–8ա (յաւելեալ՝ 207բ «վկյբ. սրբոյն* Եւգինէոսի, Մակարիոսի *եւ* Տիմոթէոսի *սրկին», 208ա «կատարեցաւ սրով սրկն* Տիմոթէոս»*):* 137/*208ա–10բ (յաւելեալ՝ 210ա «յշտկ. սրբոյն* Շուշանայ՝ *գտեր սրբոյն* Վաղդանայ»*):* 138/*210բ–3բ:* 139/*213բ–5բ:* 140/*215բ–7բ (յաւելեալ՝ 216ա «Եւ արդ, չիք ոք երանելի քան զառաքեալսն»):* 141/*217բ–9ա (չիք՝ «եպսն Ընկուզացց»: Յաւելեալ՝ 218ա «յշտկ. ս. հօրն մերոյ* Յովաննէս Գառնեցւոյ»*):* 142/*219ա–20բ:* 143/*220բ–1բ:* 144/*222ա–6ա:* 145/*226ա–8բ:* 146/*228բ–30բ (չիք՝ Յուլիանոս բժիշկ, Միւղիանոս եպս., Ղուկաս սրկ., Մոկիմոն ընթերցող: Յաւելեալ՝ 228բ «յշտկ. վարուց սրբոյն* Ստեփաննոսի... *տէր* Յուսկան Ոռդոյն»*):* 147/*230բ–1բ (չիք՝ Գրիգոր Խլաթեցի: 230բ «յշտկ. է... նահապետին... Աբրահամու»):* 148/*232ա–3ա (սկ. «Կանխաճառութիւնք»):* 149/*233բ–8ա (յաւելեալ՝ 236բ «յշտկ. աքանչելեացն, որ եղեւ ի Գետարզել Ս. Նշանէն»):* 150/*238բ–40ա (չիք՝ Յակովբ Ալփենի, Կուրտերիոս):* 151/*240ա–2ա:* 152/*242ա–4ա (յաւելեալ՝ 243ա «յշտկ. է աւետեաց ս. Աստուածածնին»):* 153/*244ա–5բ:* 154/*245բ–7ա (յաւելեալ՝ 246ա «կատարումն սրբոց* Սիմէական *եւ* Ռութայ *լերինն»):* 155/*247ա–8բ:* 156/*248բ–9բ:* 157/*250ա–1բ (չիք՝ «աբղայիցն Սինէական եւ Ռուֆայ լերինն», Բասիլիոս):* 158/*251բ–3ա (չիք՝ «Պատմութիւն Միծբռնու խաչին»):* 159/*253ա–4ա:* 160/*254ա–6ա:* 161/*256ա–9ա:* 162/*259ա–60բ:* 163–366/*չիք (տե՛ս ձեռ. 1515): Ունի. 2ա–4բ «Յանկ Յայսմաւուրացս գրոց» (Նաւասարդի Ա–Ահկի ԺԹ–Օգոստոսի ԺԱ–Ապրիլի ԻԶ. շար. թափուած), որ վերաբերում է ձեռ. 1516 եւ ձեռ. 1515 :*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

7ա Որոյ բարեխաւսութեամբն ողորմի Քրիստոս Աստուած ստացողի գրոցս՝ Տաւնիկ *ղալֆային, եւ ծնօղացն՝* Մուրատին *եւ* Շահպուվային, *կողակ-*

ցացն՝ Սուլթանին *եւ մարիամին եւ որդւոցն՝* Միհասին *եւ* Աստուածատրին*...:*

8ա... մանաւանդ ստացողի գրոցս՝ մահդասի Պայրամին, եւ ծնօղացն՝ Ղուտին *եւ* Ղըյմաթին, *կողակցին՝ մահդասի* Սուլթանին, *դստերն՝* Պաղտատին *եւ եղբօրն՝* Յովանիսին*...:*

11բ... մանաւանդ ստացողի գրոցս՝ մահդասի Պայրամին *եւ ծնօղացն՝* Ղուտին *եւ* Ղիյմաթին, *կողակցուն՝ մահդասի* Սուլթանին, *եւ դստերացն՝* Պաղտատին *եւ* Տոլվէթին*...:*

147ա... ողորմեաց, Քրիստոս Աստուած, ստացողի մատենիս՝ Ջահարիայ *ղալիֆայիս...:*

208ա Որ ողորմի ստացողի գրոցս մահդասի Պայրամին, *եւ ծնօղացն՝* Ղուտին *եւ* Ղըմէթին, *կողակցին՝ մահդասի* Սուլթանին, *դստերացն՝* Պաղտատին *եւ* Մելէին, *եղբօրն՝* Յովանիսին*...*

Նոյն անունները փոխն ի փոխ կրկնւում են՝ գրեթէ բոլոր վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 1բ (Գրչափորձութեան հետ, նօտրգիր) Արդ, գրեցաւ ի մեծայհանդէս քաղաքս Կոստանդիպոլիս, *ի թվականս Հայոց ՌՃԼ (1681), ի թա[գ]աւորութեան (այսքան):*

2. 5ա (ԺԸ դ. շղագիր) Նորին գիրս Աննային, Պա[ղ]տասարին *եւ իւր ծընողացն:*

*5բ ///*Նիկեփոս, Առութին, Զարգիսին, Մարտիրոս, Ակոբին, Մանուչ*:*

45ա Վարդանին *եւ իւր ծնա[ւ]ղ՝* Անային *եւ եղբօր Գ:*

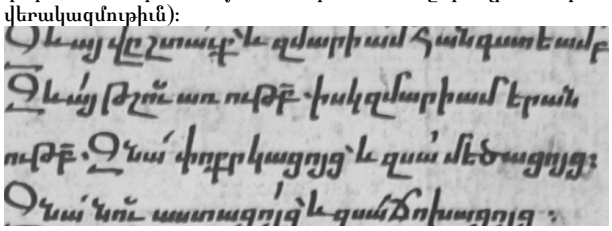
ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1բ, 6ա, 24ա (եւ այլուր՝ շղագիր առանձին տառեր եւ բառեր):

1517
Յ Ա Յ Ս Մ Ա Ւ Ո Ւ Ր Ք
(խմբ. Ծերենց)

ԺՉ—ԺԷ—XVI—XVII

ԳՐԻՉ՝ Յովհաննէս դպիր: ՍՏԱՅՈՂ՝ Խոճայ Թորոս:

ԹԵՐԹ՝ 424+1(կրկ. 262): ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԸx12 (Ա չիք,Բ—Գ 9, Ե, ԼԱ, ԼԵ 10, Զ, ԼԶ, ԼԸ 11, ԻԲ 18, ԼԳ 8, ԼԴ 6): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 40x26: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 39: ԿԱԶՄ՝ սեւ կաշի, միջուկը՝ մասն ճնճատիպ գրքի (հաւանաբար՝ Յայսմաւուրքի), աստառը՝ թուղթ (ԺԹ դ. վերակազմութիւն):

Նմուշ՝ 7ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Ճ ա կ ա տ ա գ ր ո ւ թ՝ 40բ, 68բ, 111ա, 208բ, 250ա, 302ա, 340ա, 375ա, 392բ: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ր ո ւ թ՝ բուսական, թռչնային: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, կենդանագիր, ճանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից, միջից եւ վերջից պակասաւոր, 262—ից մնացել է մի փոխրիկ բեկոր: Խոնաւութիւնից գրադաշտը գունափոխուած: Եզրահատումից մի շարք լուսանցագարդեր վնասուած: Կազմի կաշին՝ ճեռծուած, եզրերը՝ մաշուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—1ա—424բ [Յայսմաւուրք (խմբ. Ծերենց)]

Տե՛ս ձեռ. 1511, 1ա—607ա. *§1–7/չիք:8/1ա (չիք՝ Խորոս եւ Փլորոս: Թերի՝ «վկյբ. սրբոյն* Ստեփաննոսի Ոսկեգոյն*». սկ. «[Գրի]գորոս եւ Բ որդիք նորա՝ Սմբատ եւ Յոհաննէս...»):* 9/*1ա–2ա:* 10/*2ա–3բ:* 11/*3բ–4բ:* 12/*4բ–5բ:* 13/*5բ–6ա:* 14/*6աբ:* 15/*6բ–7բ:* 16/*7բ–8բ:* 17/*8բ–9ա (վրջ. «ծառայ եմ ես Աստուծոյն բարձրելոյ եւ աւետարան»):* 18/*9ա (չիք՝ Մարաւոնիկոս, Փիլիպպոս, Եւտիքիանոս, Ռեսիմ: Թերի՝ «վկյբ.* Անտիոքայ բժշկին*», սկ. «Քրիստոս, եւ դաստուրն զահի հարեալ...»):* 19/*9ա–10բ:* 20/*10բ–1ա (յաւելեալ՝ 11ա «վկյբ. սրբոյն* Տիմոթէոսի*», 11ա «ի սմին աւուր սուրբն* Ագապի *եւ սուրբն* Թեկղի *կատարեցան»):* 21/*11բ–2բ (չիք՝ Փոտինա):* 22/*12բ–4ա:* 23/*14աբ:* 24/*14բ–5բ:* 25/*15բ.6ա:* 26/*16բ–7ա:* 27/*17ա–8ա (յաւելեալ՝ 17բ «վկյբ. ԳԺ–ան մարտիրոսացն՝* Փիրիսոսի քհյին*»):* 28/*18աբ (վրջ. «Բայց գիտելի է, զի նախ յԱրիոս յաղթեաց»):* 29/*19աբ (սկ. «///քաւիչն Աստուած քաւեաց զիս»):* 30/*20աբ:* 31/*21աբ (չիք՝ Մանուշակ, Ռոմիլոս, Եւդոքսիա, Դիոդոր, Դիդիմ: Յաւելեալ՝ 21ա «յշտկ. վարուց սրբոյն* Պաւղոսի եպսի*»):* 32/*21բ–2ա (չիք՝ Պաւղոս եպս: Յաւելեալ՝ 21բ «վկյբ. սրբոյն* Մանուշակի*», 22ա «սուրբն* Ռոմիլոս... գլխատեցաւ*», 22ա «նոյնպէս* Եւդոսիա*», 22ա «վկյբ. սրբոյն* Դիոդորայ *եւ* Դիդիմայ*»):* 33/*22բ–3ա (չիք՝ Անտոն, «յշտկ. սքանչելեացն, որ եղեն յեկեղեցին Ջենոն», Մտեփաննոս քհյ):* 34/*23ա–4բ (չիք՝ «Ով հարան Քրիստոսի»):* 35/*24բ–5բ:* 36/*25բ–6բ (չիք՝ Եփիմեայ):* 37/*26բ–8ա:* 38/*28աբ (չիք՝ Վարիպաս, Տրիփիմ, Դորմէնդոս, Մաբատիանա):* 39/*28բ–30ա:* 40/*30ա–1ա (Յաւելեալ՝ 30ա «վկյբ. սրբուհոյն* Արիադնայ*», 30բ «կատարեցաւ... Պապ», 30բ «վկյբ. սրբոյն* Տրիփոմայ*», 30բ «վկյբ. ՃԾ մարտիրոսացն», 30բ «սրբոցն* Մակրոբայ, Գորգիանու, Հեղինու, Զոտիկոսի, Ղուկիանու *եւ* Վաղերիանոսի *վկյբ.»):* 41/*31ա (սկ. «///գիս եւ զեղբայրն իմ եւ մայրն իմ...»):* 42/*31ա–2ա (չիք՝ «վկյբ. ՃԾ մարտիրոսացն», «տաւն է սրբոյն* Մակրոբայ, Գորգիանու, Հեղինու, Զոտիկոսի, Ղուկիանու *եւ* Վաղերիանոսի*», Արիադնա, Պապ: Յաւելեալ՝ 31ա «կատարումն սրբոյն եղիշէի առաքելոյն Քրիստոսի»):* 43/*32աբ:* 44/*32բ–3բ:* 45/*33բ–4բ:* 46/*34բ–5ա (յաւելեալ՝ 35ա «յշտկ. է... արքային* Յունաց Մանուէլին*»):* 47/*35բ–*

6բ։ 48/*36բ–7բ (չիք՝ «կայսրն Յունաց Մանուէլն»)։* 49/*37բ–8բ (չիք՝ «տաւն է սրբոյն եղիշէի»։ Յաւելեալ՝ 38ա «վկայբ. սրբոյն Ալփիսի եւ Փիլատելփայ եւ Կիւրեմոսի եւ այլ ձմ մարտիրոսացն», 38ա «յշտկ. սքանչելեացն որ եղեն յեկեղեցի սրբոյն Ջեմոնի»)։* 50/*38բ–9ա (չիք՝ Գէորգ զօրավար»)։* 51/*39ա–40ա։* 52/*40բ (վրջ. «եւ սրբն Կիւրեղ բազում հալածանս կրեաց ընդ սրբոյն Ա///»)։* 53/*չիք։* 54/*41աբ (սկ. «Յուստիան՝ զի շարժեսցէ ի մեղս ցանկութեանն»)։* 55/*41բ–2բ (չիք՝ Կիրակոս։ Յաւելեալ՝ 42ա «յշտկ. արձակմանն սատանայի ի Ռ ամ կապանացս»)։* 56/*42բ–4բ։* 57/*44բ–5բ։* 58/*45բ–6բ։* 59/*46բ–7ա։* 60/*47բ–8բ (յաւելեալ՝ 48ա «աքանչելեացն Աստուծոյ, որ եղեւ. քահանայ մի Ստեփանոս անուն»)։* 61/*48բ–9բ։* 62/*49բ–50ա (յաւելեալ՝ 49բ «վկայբ. Թէոդորոսի Աղէկսանդրացոյն»)։* 63/*50ա–1ա։* 64/*51ա–2ա։* 65/*52աբ։* 66/*53աբ (յաւելեալ՝ 53բ «աղաւթէր ս. հայրն Անտոն», 53բ «Քահանայ մի Աղէկսանդրացի գնաց յանապատ»)։* 67/*53բ–4ա։* 68/*54ա–5ա։* 69/*55ա–6ա (չիք՝ Անդրոնիկոս։ Յաւելեալ՝ 55բ «վկայբ. Անդրիասի կրօնաւորի», 55բ «տաւն է Ովսէայ մարգարէին»)։* 70/*56ա–7ա։* 71/*57աբ։* 72/*57բ–9ա (յաւելեալ՝ 58բ «յշտկ. վարուց... ճգնաւորին Մաղաքիայի»)։* 73/*59ա–60ա։* 74/*60ա–1ա։* 75/*61ա–2բ։* 76/*62բ–3ա։* 77/*63ա–4ա (յաւելեալ՝ 63բ «հանգեաւ... Յովհաննէս Հոսաւացին»)։* 78/*64աբ։* 79/*64բ–5բ։* 80/*65բ–6բ։* 81/*66բ–7բ։* 82/*67բ–8բ։* 83/*68բ–72ա։* 84/*72աբ։* 85/*72բ–4բ։* 86/*74բ–5ա։* 87/*75ա–6ա։* 88/*76ա–7ա։* 89/*77ա–8ա։* 90/*78ա–81ա (յաւելեալ՝ 81ա «ի սրբոյն Գրիգորի Նարեկացոյն Բան մաղթանաց...–ընդ Աստուածածնին մաղթանաց»)։* 91/*81ա–2ա։* 92/*82ա–4ա։* 93/*84աբ։* 94/*84բ–5բ (յաւելեալ՝ 85բ «մարտիրոսացաւ եւ սուրբն Բեղշաբայ»)։* 95/*85բ–7ա։* 96/*87աբ։* 97/*87բ–9ա։* 98/*89ա–90բ։* 99/*90բ–1բ։* 100/*91բ–4ա։* 101/*94ա–5բ։* 102/*95բ–6բ։* 103/*96բ–7ա։* 104/*97բ–8ա։* 105/*98ա–101բ (յաւելեալ՝ 101բ «Յայսմ աւուր ըմբռնաղ է»)։* 106/*101բ–3ա։* 107/*103ա–5ա (յաւելեալ՝ 103բ «վկայբ. Պետրոսի Աղէկսանդրացոյ»)։* 108/*105ա–6ա։* 109/*106բ–7ա։* 110/*107ա–8ա։* 111/*108ա–9բ։* 112/*109բ–11ա։* 113/*111ա–2բ։* 114/*112բ–3ա։* 115/*113ա–5ա։* 116/*115աբ։* 117/*115բ–6բ (յաւելեալ՝ 116բ «Ի սմին աւուր սպանին... Բ աբզ՝ զՊատրոս եւ զԱթանաս վասն տէրունական պատկերին»)։* 118/*117ա–8բ։* 119/*118բ–20բ։* 120/*120ա–1բ։* 121/*121բ։* 122/*121բ–4ա։* 123/*124ա–5բ։* 124/*125բ–7ա։*125/*127ա–8բ։* 126/*128բ–30ա։* 127/*130ա–4բ։* 128/*134բ–6բ (չիք՝ «Մարիկոս... զՔրիստոս ոչ ուրացաւ»)։* 129/*137բ–8ա (չիք՝ Ելեւթիւրոս։ Յաւելեալ՝ 137ա «վկայբ. Փիլիմոնի եւ Ապատղոսի»)։* 130/*138ա–9ա (չիք՝ Բագոս, Եւգինոս, Տիմոթէոս, Պաւղիքստոս, «Ի սմին աւուր ձմեռնամուտ է»)։* 131/*139ա–40բ (սկ. «Ասէ սուրբն Գրիգոր ընդ հրեշտակն. Յորժամ առնուս զհոգի մարդոյն»։ Յաւելեալ՝ 140ա «վկայբ. Բագողոսի աբզին»)։* 132/*140բ–1ա։* 133/*141ա–2ա։* 134/*142ա–3ա/չիք՝ Շուշան։ Յաւելեալ՝ 142ա «վկայբ. սրբոյն Յուլիանոսի բժշկին...», 142բ «եպիսկոպոս մի ի քաղաքն եգիպտացւոց շնայր», 143ա «վկայն Մարիոնս բազում չարչարանս կրեալ»)։* 135/*143ա–5ա։* 136/*145ա–6ա (Քարիտոն փխ. Քարիստոս։ Յաւելեալ՝ 145բ «վկայբ. սրբոցն Եւգինէոսի, Մակարիոսի եւ Տիմոթէոսի սրկին». 146ա «կատարեցաւ սրով սրկն Տիմոթէոս»)։* 137/*146ա–7բ (յաւելեալ՝ 147բ «յշտկ. սրբոյն Շուշանայ»)։* 138/*147բ–50բ։* 139/*150բ–2ա։* 140/*152ա–3բ(յաւելեալ՝ «եւ արդ, չիք ոք երանելի քան զառաքեալսն»)։* 141/*153բ–5ա (չիք՝ «եպսն Ընկուզաց»։ Յաւելեալ՝ 154ա «յշտկ. ... Յովաննէս Գառնեցոյն»)։* 142/*155ա–6ա։* 143/*156ա–9բ (յաւելեալ՝ 157ա «Յայսմ աւուր յշտկ. է քաջ հռետորին եւ տիեզերալուր վրդին Մեծին Գրիգորի՝ աշակերտին Յոհաննու Կախիկ կոչեցեալ. արփիական լոյս, անշիջանելի ճառագայթ...»)։* 144/*159բ–63ա։* 145/*163ա–4բ։* 146/*165ա–6բ (չիք՝ Յուլիանոս բժիշկ, Միւղիանոս, Ղուկաս սրկ. Մոկիմոն ընթերցող։ Յաւելեալ՝ 165ա «յշտկ. է վարուց սրբոյն Ստեփաննոսի վրդին տէր Յուսկայ Ոդոյն»)։* 147/*166բ–9ա (չիք՝ Գրիգոր հլաթեցի։ Յաւելեալ՝ 166բ «յշտկ. մեծ նահապետին... Աբրահամու», 167բ «վկայբ. սրբոյն Վաղդանայ նոր վկային»)։* 148/*169աբ։* 149/*170ա–3բ (չիք՝ «մանաւանդ զվրդն Կախիկ»։ Յաւելեալ՝ 172բ «յշտկ. աքանչելեացն, որ եղեւ ի Գետաոզել Ս. Նշանէն»)։* 150/*173բ–7ա (յաւելեալ՝ 175ա «Գովեստ ներբողական ի ս. Աստուածածինն եւ ի ծնօղն Քրիստոսի, ասացեալ Առաքել վրդէ. Ջերան իմ բացից...»)։* 151/*177ա–81ա (յաւելեալ՝ 178բ «Առաքել վրդէ շնորհալից հռետորէ ասացեալ է գովեստ ոտանաւոր ի ս. Աստուածածինն–Աստուածածին կոյս պատուական...», 180բ «Աւրհնեալ ես ս. Աստուածածին՝ դուստր լուսոյ,/ Որ ընտրեցար յազգէ մարդկան՝ մայր Աստուծոյ...»)։* 152/*181ա–2ա։* 153/*182բ–3բ (յաւելեալ՝ 182բ «վկայբ. սրբոյն Յակոբայ առաքելոյն», 182բ «վկայբ. սրբոյն Կուտեռիոսի»)։* 154/*183բ–5ա (յաւելեալ՝ 184ա «վկայբ. սրբոց աբզւիցն Սինէական եւ Ըռութա լերինն»)։* 155/*185ա–6ա։* 156/*186ա–7ա։* 157/*187ա–8բ (չիք՝ «վկայբ. սրբոց աբզւիցն Սինէական եւ Ըռուիթայ լերինն», Բասիլիոս)։* 158/*188բ–9բ(չիք՝ «Պատմութիւն Միքրոնու խաչին»)։* 159/*189բ–90բ։* 160/*190բ–2ա։* 161/*192ա–4ա։* 162/*194ա–5բ։* 163/*195բ–6բ (յաւելեալ՝ 196ա «յշտկ. է մեծ ճգնաւորին Եւթիմիոսի քոյին»)։* 164/*196բ–7բ։* 165/*197բ–8բ։* 166/*198բ–9բ (յաւելեալ 199բ «վկայբ. սրբոյն Յակովբայ առաքելոյն», 199բ «վկայբ. սրբոյն Կուտեռիոսի»)։* 167/*199բ–200բ։* 168/*201ա–2ա։* 169/*202ա–3ա։* 170/*203ա–4ա։* 171/*204ա–5ա։* 172/*205բ–6ա։* 173/*206աբ (յաւելեալ՝ 206բ «հանգեաւ... ճգնաւորն ի լերինն որ կոչի Սուր», 206բ «յշտկ. սրբոյն Յունանու մարգարէին»)։* 174/*207ա–8ա։* 175/*208բ–9բ։* 176/*209բ–11ա (յաւելեալ՝ 210ա «յշտկ. ս. հաւրն Եւագրիոսի»)։* 177/*211ա–2ա (յաւելեալ՝ «տաւն է Նաթան մարգարէին»)։* 178/*212աբ (յաւելեալ՝ «տաւն է եւ Մատթեայ առաքելոյն»)։* 179/*213ա–4ա։* 180/*214աբ (յաւելեալ՝ 214բ «հանգեաւ... Ներսէս ի վանս Գլաձորոյ»)։* 181/*215ա–6ա (չիք՝ «Ներսէս ի վանս Գլաձորոյ»)։* 182/*216աբ (չիք՝ Նաթան։ Յաւելեալ՝ 216բ «վկայբ... Մարիամու եւ Մարթայի եւ Լիկարիոնի»)։* 183/*217աբ (յաւելեալ՝ 217բ «տաւն է Փիլիպպոսի առաքելոյն», 217բ «գԲեննեւանդ եպսին... հատին գչիլս»)։* 184/*217բ–8բ (չիք՝ Մարիամ, Մարթա, Լիկարիոն։ Փխ.՝ 217բ «վկայբ. սրբոյն Վլասայ», 218ա «վկայբ. սրբոյն Ոնեսիմայ»)։* 185/*218բ–21ա (չիք՝ Աստուածատուր վրդ. Մեծոփայ վանից, Մխիթար վրդ. Սասնեցի)։* 186/*221ա–2ա։* 187/*222ա–3բ։* 188/*223բ–6բ(յաւելեալ՝ 225ա «Գովեստ յԱռաքել վրդէ ասացեալ Վասն գալըստեան... Տեառն ի աւրեա ի տաճարին. Անճառ ծընունդ Հաւր Միածին Որդի...»)։* 189/*227աբ (չիք՝ Մնեսիմոս, Ասափ, Մատաթիա, Աւգսենտիոս։ Փխ.՝ 227ա «վկայբ. Խ

մարտիրոսացն եւ Յիմարայ»)։ 190/*227բ–8բ (չիք «վկյբ. հՒ մարտիրոսացն»)։* 191/*228բ–30ա։* 192/*230աբ։* 193/*231աբ։* 194/*232աբ (յաւելեալ՝ 232ա «վկյբ. սրբոյն Աբդաւի ի Ներոուլ Պարսից»)։* 195/*232բ–4բ։* 196/*234բ–5բ։* 197/*235բ–7ա։* 198/*237ա–8ա։* 199/*238ա–9բ։* 200/*239բ–41ա։* 201/*241բ–2բ։* 202/*242բ–3բ։ 202.ա/243բ–8բ («Նահանջ տարին ամիսս այս ԻԲ դառնայ, ի գարնանամուտն աւր մի աւելու... Ի սմին աւուր յշտկ. ս. նահապետացն Աբրահամու, Իսահակայ եւ Յակովբայ...»)։* 203/*250ա–1ա։* 204/*251ա–2բ։* 205/*252բ–3բ։* 206/*253բ–5բ։* 207/*255բ–6բ։* 208/*256բ–7բ (չիք՝ Թաթուլ)։* 209/*257բ–8բ (չիք՝ Յիմար)։* 210/*258բ–9բ։* 211/*259բ–61ա։* 212/*261ա–2բ (չիք՝ Միւղիանոս։ Յաւելեալ՝ «յշտկ. անդամալուծին, զոր բժշկեաց Քրիստոս», միջից պակասաւոր)։* 213/*262բ–3ա (չիք՝ Թէոփի։ Յաւելեալ՝ 262բ «յշտկ. ս. հաւրն Սիւղիանոսի»)։* 214/*263ա–4ա։* 215/*264ա–5ա (յաւելեալ՝ 215ա «վկյբ. անարծաթ բժշկացն Կոզմայի եւ Դամիանոսի»)։* 216/*265ա–9ա (չիք՝ Սաբինոս, Կոզմա եւ Դամիանոս։ Փխ.՝ 265ա «Վարք եւ յշտկ. ... Գրիգորի Հռոմայ վերջին պապին»)։* 217/*269ա–70բ։* 218/*270բ–2ա։* 219/*272բ–4բ։* 220/*274բ–6բ։* 221/*276բ–8բ։* 222/*278բ–80բ։* 223/*280բ–1բ։* 224/*281բ–5բ։* 225/*285բ–8ա։* 226/*288ա–9բ (յաւելեալ՝ 288բ «վկյբ. սրբոյն Երմինդոյ»)։* 227/*289բ–92ա։* 228/*292ա–4ա։* 229/*294ա–5ա։* 230/*295ա–7ա։* 231/*297ա–8ա։* 232/*298ա–9ա։* 233/*299ա–302ա։* 234/*302ա–3բ։* 235/*303բ–6ա։* 236/*306ա–8ա։* 237/*308ա–9ա (յաւելեալ՝ 309ա «վկյբ. սրբոյն Բասիմոսի»)։* 238/*309ա–10ա (յաւելեալ՝ 310ա «յշտկ. է զարմանալի իրաց որ եղեւ յերկրի. եղբայր ոմն միակեաց»)։* 239/*310ա–1բ (չիք՝ «Պարտ է գիտել», Բասիմոս։ Փխ.՝ 310ա «վկյբ. սրբոյն Սաբինոսի», 310բ «յշտկ. է վարուց... սրբոյն Ղուսինոսի»)։* 240/*311բ–3բ (չիք՝ Սաբայ ստրատելատ)։* 241/*313բ–4բ։* 242/*314բ–6բ։* 243/*316բ–8բ (յաւելեալ՝ 317ա «Պիոսկորդիոս ի Զմիւռիա... կատարեցաւ», 317ա «Պատմութիւն Անողոք Պետրոսին»)։* 244/*318բ–9ա։* 245/*319ա–20ա։* 246/*320բ–1ա։* 247/*321ա–3ա (չիք՝ Ռուսինոս, Գրիգոր պապ։ Փխ.՝ 321ա «Վարք եւ յշտկ. սուրբ հայրապետացն մերոց Գրիգորիսեանցն եւ Ներսէսի Կլայեցոյն»)։* 248/*323ա–4ա։* 249/*324աբ։* 250/*325ա–6բ։* 251/*326բ–7ա։* 252/*327ա–8ա (յաւելեալ՝ 327բ «յշտկ. հրաշից որ եղեն յերուսաղէմ. եպս. մի վրդ. մի Յովանէս անուն»)։* 253/*328աբ։* 254/*328բ–9ա։* 255/*329ա–30բ։* 256/*330բ–2բ։* 257/*332բ–4բ։* 258/*335աբ (չիք՝ Գէորգ եւ Խոսրով, Նաթան, Հեղի քհյ.։ Յաւելեալ՝ 335ա «Պատմութիւն ս. առաքելոյն Մարկոսի»)։* 259/*336աբ։* 260/*337աբ։* 261/*337բ–8ա։* 262/*338ա–9ա։* 263/*339ա–40ա։* 264/*340ա–2ա։* 265/*342ա–3ա (յաւելեալ՝ 342բ «վկյբ. Գէորգայ եւ Խոսրովու»)։* 266/*343ա–4ա (չիք՝ «Ըստ կարգի աւուրց Զատկին»։ Յաւելեալ՝ 343բ «յշտկ. Նաթան մարգարէին», 344ա «յշտկ. է Հեղեայ քհյին»)։* 267/*344ա–5ա։* 268/*345ա–6բ։* 269/*346բ–8ա։* 270/*348աբ։* 271/*349ա–50բ (յաւելեալ՝ 350ա «յշտկ. ողորմութեանն Աստուծոյ Այր մի էր մեծատուն», 350բ «Խաւսեցաւ Տէր ընդ Մովսէսի»)։* 272/*350բ–3ա (չիք՝ Վարդենի, Ակակիոս, Տիմոն առաքեալ, Տրիւդոս։ Փխ.՝ 350բ «Տաւն է եւ յշտկ. ծննդեանն եղիայի եւ վերացմանն», Գրչից՝ 350բ «Մ վ եղբայր, եթէ կամիս զայս ի Մաղիսի Բ–ս կարդալ, աւրինակն բնաւ չկայր, յետոյ գտեալ գրեցի. յանմեղադիր լերուք»։ 351բ «Ըստ կարեի աւուրց յարութեանն յայսմ աւուր Համբարձումն է»)։* 273/*353ա–4ա (չիք՝ Ակսեն։ Փխ. 353ա «յշտկ. ս. կուսին Վարդենայ», 353բ «վկյբ. սրբոյն Ակակիոսի», 353բ «վկյբ. Տիմոնի առաքելոյն», 353բ «յշտկ. Տրիւդոսի»)։* 274/*354ա–5ա (չիք՝ Քրիստափոր Շանագլուխ։ Փխ.՝ 354ա «Վարք եւ յշտկ. հաւրն Աւսեմոսի», 354ա «յշտկ. ս. մանկանցն Բեթղէէմի»)։* 275/*355ա–6ա (յաւելեալ՝ «վկյբ. սրբոյն Մովկիմայ»)։* 276/*356ա–7բ։* 277/*357բ–8բ։* 278/*358բ–9բ։* 279/*359բ–60բ։* 280/*360բ–1բ։* 281/*361բ–2ա։* 282/*362բ–3ա։* 283/*363աբ։* 284/*363բ–4բ։* 285/*365աբ։* 286/*365բ–7բ։* 287/*367բ–9ա։* 288/*369աբ։* 289/*369բ–70բ։* 290/*370բ–1բ (չիք՝ Դաւիթ եւ Գօրին, Աշոտ Հայոց թագաւոր։ Յաւելեալ՝ 371ա «երկրորդ մահ սրբոյն Ղազարու», 271բ «տաւն է Նիկիոյ ս. ժողովոյն»)։* 291/*371բ–2ա։* 292/*372ա–3ա (յաւելեալ՝ 372բ «վկյբ. սրբոյն Յուստինոսի»)։* 293/*373ա–4ա (չիք՝ «Գիւտ նշխարաց Թադէոսի»)։* 294/*374աբ։* 295/*375աբ։* 296/*375բ–6բ (չիք՝ Յասոն եւ Սոսիպատրոս։ Յաւելեալ՝ 376ա «վկյբ. սրբոյն Դոռոթէոսի»)։* 297/*376բ–7ա (յաւելեալ՝ 377ա «վկյբ. Աստէրիոսի»)։* 298/*377ա–8ա (չիք՝ «հայրապետացն Նիկիոյ ս. ժողովոյն»)։* 299/*378աբ։* 300/*378բ–9բ։* 301/*379բ–80ա։* 302/*380բ (թերի, վրջ. «Ասէ ցթագաւորն. Մի՛ խաբիր, ով արքայ, բանից դորայ, քանզի տեսի յերէկ///»)։* 303.309/*չիք։* 310/*381ա (սկ. «Յիսուս, թէ բերէք զամենայն գործս պոռնիկ կոնջս...»)։* 311/*381ա–2բ։* 312/*382բ–3բ։* 313/*383բ–4ա։* 314/*384ա–5ա (յաւելեալ՝ 385ա «Մարկոս եւ Մոկիանոս... սրով կատարեցան»)։* 315/*385ա–6ա։* 316/*386աբ։* 317/*386բ–8ա։* 318/*388աբ։* 319/*388բ–9ա։* 320/*389ա–90ա։* 321/*390աբ։* 322/*390բ (թերի, վրջ. «եւ ուսոյց նոցա զբան կեն///»)։* 323/*չիք։* 324/*391ա–2ա (սկ. «///Անտիոք, եւ նախ անուանեցայ զաշակեր տեալն...»)։* 325/*492բ–3ա։* 326/*493ա–4ա։* 327/*394աբ։* 328/*394բ–5բ (յաւելեալ՝ 395ա «վկյբ. սրբոյն Պապիլայ եւ Պատրոսի եւ... Բ քվերցն Վաղենտիայ, Թէեսփիայ»)։* 329/*395բ–6ա (չիք՝ Աստիոս, Մարկոս եւ Մոկիանոս։ Յաւելեալ՝ 395բ «վկյբ. սրբոյն եւտաւէոսի Անկիւրա ցոյն»)։* 330/*396աբ (չիք՝ Պրոկոպոս։ Փխ.՝ 396ա «վկյբ. սրբոյն Սուպիոնի», 396ա «վկյբ. սրբոյն Պռոկղի եւ Իլարիոնի», 396բ «վկյբ. սրբոյն Պերիկրինոյ եւ Ղուկիա նու, Պռոմպիոնոյ, Եսիւրիոյ, Պապիլոյ, Սատորնիոյ եւ Գեռմանոսի»)։* 331/*396բ–7բ (չիք՝ «վկյբ. Եե վկայիցն։ Փխ.՝ 396բ «վկյբ. սրբոյն Պռոկոպոսի»)։* 332/*397բ–9ա։* 333/*399աբ (չիք՝ Մելիքսեթ եւ Կարապետ)։* 334/*399բ–400բ (յաւելեալ՝ 400ա «վկյբ. Նոր վկայիցն Մելխեդեկի եւ Կարապետի»)։* 335/*400բ–1բ (չիք՝ Սրապիոն, Մարիամ Մագդաղենացի։ Փխ.՝ 400բ «Տաւն է ծննդեան Յովանու Կարապետին»)։* 336/*401բ–2բ (յաւելեալ՝ 402ա «վկյբ. Եե վկայիցն»)։* 337/*402բ–3բ։* 338/*403բ–6ա։* 339/*406աբ։* 340/*406բ–7ա (չիք՝ Մարիամ Մագդաղենացի)։* 341/*407ա–8ա (յաւելեալ՝ 407բ «յշտկ. սրբոյն Ներսեսի Լամբաւնացոյն»)։* 342/*408աբ։* 343/*408բ–9ա (յաւելեալ՝ 409ա «յշտկ. է... Ոլոմպիայ», 409ա «յշտկ. է սրբոյն Մարթայի՝ մաւրն Սիմոնի», 409ա «... վերացումն է եղիայի մարգարէին»)։* 344/*409բ–10ա (յաւելեալ՝ 410ա «յշտկ. ... [եւ]պրակս[ի]ա»)։* 345/*410ա–1բ։* 346/*411բ–2ա (յաւելեալ՝ 412ա «յշտկ. սրբոյն Ապաղաւնոսի»)։* 347/*412աբ (չիք՝ Մտեփանոս աշակերտ Մովսիսի Սիւնեաց եպսին։ Յաւելեալ՝ 412բ «վկյբ... Քրիստինեա»)։

348/*412բ–3բ (յաւելեալ՝ 412բ «վկյբ. սրբոյն Ստեփաննոսի Սիւնեաց եպսին»)*: 349/*413բ–4ա*: 350/*414ա–5ա*: 351/*415աբ*: 352/*415բ–6բ*: 353/*416բ–7ա*: 354/*417ա–8բ*: 355/*418բ–9բ*: 356/*419բ–20բ*: 357/*420բ–1ա*: 358/*421բ–2ա*: 359/*422աբ*: 360/*423ա–4ա (յաւելեալ՝ 423բ «յշտկ. է... Ներսեսի Կլայեցոյն»)*: 361/*424աբ (թերի, վրջ. «բարւոք է մեզ աստ լինել, զի եառես զլեա///)*: 362–366/*չիք*:

Բ. [Հաներուկի Ներսիսի Շնորհալւոյ]

ա. *212ա էր մարգարէ ու արդար բնութիւն... (§177–ի վերջաւորութեան)*: բ. *245ա Որպէս զգառն անմեղուկ...* գ. *245ա կարդա եւ դիտ զառաքինին...* դ. *245բ Գաւտեմարտն ճակատուն...* ե. *246ա կուժն ու բրուտն կուեցան...* զ. *247ա Արեգական նման իշխան...* է. *290բ կայր թագաւոր մի աղքատիկ...*

§բ–է ստորին լուսանցքներում եւ ծածկուած վրան փակցուած թղթով:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՋՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

69բ... ողորմեա գծողի սորին՝ զՅովհաննէս *դպիրն. ամէն: (Նման՝ 187ա, 392ա)*:

143ա Որ ողորմի Քրիստոս Աստուած ստացաւղի գրոցս՝ խոճայ Թորոսին, *ծնողացն՝* Յովաննէսին *եւ* Խաթունփաշային, *կողակցին՝* Մայրամին, *եղբարն՝* Կիրակոսին, *եւ* Աննային, *պապուն՝* Մուրատին, *եւ* Տաթուին, *եւ մահդեսի* Առաքելին, Խասպիային, *եւ* Սարգսին, Լուսխաթունին *եւ յամենայն*:

208ա Որ ողորմի Քրիստոս Աստուած՝ խոճայ Թորոսին *եւ ծնաւղացն՝* Յովաննէսին *եւ* Խաթունփաշային, *եւ իւր կողակցին՝* Մայրամպիրային, *եւ զաւակացն՝* Խաչերեսին *եւ* Լուսեղենին *եւ* Պալպիային, *եղբարն՝* Կիրակոսին *եւ քըւերն՝* Աննային, *պապուն՝* Մուրատին, *եւ մամուն՝* Տատուինին, *եւ հաւր քըւերցն՝* Լոյսխաթունին *եւ* Ճանխաթունին, *եւ մահդեսի* Առաքելին *եւ* Խասպիային, *եւ դստերն՝* Ախպիային, *եւ միւս կողակցին՝* Ուղուպիային, *եւ յամենայն զարմից, նայեւ անարժան գրչի՝* Յովաննէս *դպրի, եւ աւրինակիս շնորհաւղն՝ տէր* Մկրտիչ *քահանայն եւ որդին՝* Նիկողայոսն, *նայեւ տէր* Պաղտասար *քահանային, եւ իրիցփոխան՝ խոճայ* Ամիրասին, *եւ տէր* Ալիխաննոս *քահանայն, եւ տէր* Յովսէփն, *որ զաւրինակս շնորհեցին, կարդացողին եւ լսողացն եւ Աստուած ողորմի ասողացն. ամէն:*

302ա Որ ողորմի Քրիստոս Աստուած ստացաւղի գըրոցս՝ խոճայ Թորոսին, *ծնողացն՝* Յովաննէսին *եւ* Խաթունփաշային, *եւ իւր կողակցին՝* Մայրամպիրային, *եւ զաւակացն՝* Խաչերեսին, Լուսեղենին, Պալպիային, *եւ եւ* Ախպիային, Ուղուպիային, *եղբարն՝* Կիրակոսին՝ *եւ քըւերն՝* Աննային, Լոյսխաթունին *եւ* Ճանխաթունին, *եւ մահդեսի* Առաքելին, *եւ* Խասպիային, *եւ յամենայն արեան մերձաւորացն: Նաեւ գծողի սորին՝* Յովհաննէս *թարմատար գրչի, եւ աւրինակիս շնորհաւղն՝ տէր* Պաղտասար *քահանային հոգին լուսաւորէ ի տեղոջ լուսոյ եւ ի տեղոջ հանգստեան, նաեւ՝ զտէր* Ալիխաննոս *սրբասէր քահանայն եւ զերեցփոխան խոճայ* Ամիրասին, *որ զաւրինակս տըւին առանց ձանձրանալոյ. վարձս ի Քրիստոսէ առցեն. ամէն: Կարդացողիս եւ լսողացն եւ Աստուած ողորմի [ասողացն]*:

415բ Որ ողորմի Քրիստոս Աստուած ստացաւղի գրոցս՝ խոճայ Թորոսին *եւ ծնողացն՝* Խաչերեսին, Լուսեղինին, Պալպիային, Ախպիային, Ուղուպիային, Կիրակոսին, *եւ* Աննային, *պապուն՝* Մուրտին *եւ* Տաթուին, *մահդեսի* Առաքելին, Սագիսին *եւ յամենայն*:

Նման յիշատակագրութիւններ կան գրեթէ բոլոր վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան, սակայն բոլորն էլ ծածկուած 1681 թ. ստացող Մարինոսի յիշատակագրութեան թերթիկներով:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 1ա (ժէ դ., 1681–ից առաջ) Զվերջին ըստացող սորա՝ Ոհաննն *եւ կողակցին՝* Գուլխաթունին, *հայրն՝* Ծատուր, *մայրն՝* Մայրաննն, *եղբայրն՝* Մարտիր[ոս], *քոյրն՝* Յեթարն, Հեղինարն. *ամէն:*

2ա Զվերջին ստացող գրոցս՝ Ոհաննին, *կողակցին՝* Գուլխաթունին, *հայրն՝ պարոն* Յակոբ, *մայրն՝* Ուղուրսուլթան, *դուստր՝* Թուրվանդէն, *որդին՝* Մարտիրոս:

8բ Զվերջին ստացող սորա՝ Ոհաննն, *եւ կողակիցն՝* Գուլխաթունին *եւ հարն՝* Մխիթարին, *մաւրն՝* Մայրանին, *եղբաւրն՝* Մարտիրոսին, *քըւերն՝* Յեթարին, Հեղինարին:

15բ Զստացող գրոյս՝ Ոհաննն *եւ կողակիցն՝* Գուլխաթունին *եւ ամենայն արեանց. հայրն՝* Ծատուր, *մայրն՝* Մայրանն, *պապն՝* Խոճամիրն, *եղբայրն՝* Մարտիրոսն *եւ* Ազարէն, *քոյրն* Յեթարն *եւ* Հեղինարն:

*147բ Յիշեցէք զ*Ծատուրն *եւ կողակիցն՝* Մայրանն, *որդին՝* Յոհաննն, *հարսն՝* Գուլխաթուն, *որ ստացան վասն իւրեանց հոգոյն եւ ծնողացն, կարդցողաց եւ լսողացն, եւ Աստուած ողորմի ասողաց:*

276բ Մխիթարն *յիշեցէք եւ* Մայրանն, Ծատուրն: *Որ ողորմի ըստացող տառիս՝* Ոհաննն *եւ կողակիցն, եղբայրն՝* Մարտիրոսն, Ազարէն, *պապն՝* Խոճամիրն, Գուլխաթունն:

375բ Զվերջին ստացողն՝ Գուլխաթում *եւ ծնուղն՝ պարոն* Յակոբն, Աղուրսուլթան, *դուստրն՝* Թուրվանդին, *որդին՝* Մարտիրոսն։

392ա Ընվերջին ստացող գրիս՝ Ոհաննն *եւ կողակից՝ զ*Գուլխաթունն, *դուստրն՝* Թուրվանդին *եւ ամենայն, մանաւանդ* Անդրիաս *եպիսկոպոսն, որ եղեւ պատճառ գնե գնել պատւական գիրքս զայս եւ դնել ի դուռն* Սրբոյն Գէորգեայ *ի գեաւղաքաղաքն* Նորագեղ։

Նման յիշատակագրութիւններ կան գրեթե բոլոր վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան, բոլորն էլ անխտիր ծածկուած 1681 թ. ստացող Մարինոսի կողմից մասամբ գրուած եւ մասամբ չգրուած թերթիկներով։

2. *1ա (1681 թ.)* Մարինոսին *եւ ծնողացն՝ տէր* Սարգիսին, *եւ կենակցին՝* Եղիսաբեթին, *եւ որդոյն՝ տէր* Պետրոսին *եւ կողակցին՝* Ղումաշին, Սեփանոսին *եւ կողակից՝* Պօղոմին, *քեռն իմոյ՝* Անթառանին, Սօլթանին, *եւ յամենայն նախնեաց նորին...*

Գրուած առանձին թերթիկի վրայ եւ փակցուած բուն ստացողի յիշատակագրութեան վրայ բոլոր վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան։

249ա [Փա՛ռք...] Հօր անեղի... եւ զօրութիւն տկարութեանս իմոյ հասանիլ վերջ լուսափթիթ բուրաստանին։ Զի սայ է ճանապարհ կենաց... Արդ, սայ է, որ սկզբնաւորեալ ունի յինքեան Ծննդենէ Տեառն ի կուսական արգանդէ կարգաւ զամենայն մարմնաւոր տնօրինութիւն Բանին Աստուծոյ, զմարգարէին, զառաքելոց, զհայրապետաց եւ զվկայից, զկուսանաց եւ զմիանձանց՝ ի սկզբանէ տարոյն մինչեւ ցկատարումն ///(249բ)տարոյն։ Արդ, բարեխօս ունիմք զամենայն սուրբքս որ աստ կան հաւաքեալ, եւ որք ընդ ամենայն տիեզերս։ Եւ զձեզ, հանդիպողդ սուրբ տառիս ընթերցմամբ կամ օրինակելով կամ տեսանելով, յիշեցէք ի մաքրափայլ եւ յերկնաթռիչ յաղօթս ձեր ըստացաւղ տառիս ես՝ անարժան, անպիտան Մարինոս, *հալալ ինչից իմ ըստացայ յիշատակ ինձ եւ հոգւոյն իմոյ եւ իմ ծնողացն իմոյ՝ տէր* Սարգիս գհանային, *եւ մօրն իմոյ՝* եղիսաբեթին, *եւ եղբայրն իմոյ՝ տէր* Պետրոսին *եւ կենակցին՝* Ղումաշին, *եւ որդոյն՝* Թօրոսին, Սողմանին, *դուս[տ]րն՝* Ազիզին։ *Դարձեալ զեղբայր իմ* Սեփանոսին *(չնչուած), եւ կենակցին՝* Հօոմին *(չնչուած) եւ որդոյն՝* Պողոսին *(չնչուած),* Դանիէլին, Յոհաննէսին, *դուս[տ]րն՝* Գօհարին *(չնչուած)։ Դարձեալ քեռն իմոյ՝* Անթա[ռա]նին, Սօլթանին, *եւ յամենայն նախնեաց նոցին, կարդացողի եւ լսողացդ՝ որք զամէն Ողորմի ասէք։*

Արդ, գրեցաւ ձեռամբ յոգնամեղ եւ անպիտան գրչի՝ Պետրոսին *անուամբ։ Գրվեցաւ գիւղաքաղաք* Աշտարակ, *ընդ հովանեաւ* Սուրբ Աստուածածնին։ *Որք հանդիպիք սմա կարդալ կամ օրինակել, յիշեցէք յաղօթս ձեր։ Թվին Հայոց ՌՃԼ (1681)–ին, կաթողիկոսութիւն* Յակոբ Ջուղիցի *քաջի Բ եղիցի։*

3. (Նօտրգիր, տարբեր ձեռք)։

249բ Թէոթորոսի *ծնանիլն այս է. ՌՃԻՐ (1679)–ին Աստուածածնի պասի երկուշաբթի օրն ծնեցաւ։*

249բ Պողոսի *ծնանիլն այս է. Առաքելոց պասին, թվին ՌՃԻՐ (1679)–ին։*

249բ Սողոմոնի *ծնանիլն այսէ. թվին ՌՃԼ (1681)–ին Յունվար է–ին։*

249բ Յոստակէսի *ծնիլն այս է. Բուն Բարեկենդ[դա]նի կիրակի յաւուրն ծնաւ թվին ՌՃԼԱ (1682)–ին։*

249բ Ի ծնանելն Եսայիայ *ՌՃԽԵ (1696), յունիսի Ժ–ին։*

249բ Ղեվանդն *ելաւ թվին ՌՃԾԵ (1706)–ին, Ծառգարդարին։*

249բ թվին ՌՃԾԸ (1709)–ին ես՝ տէր Սարգիս *օրհնեցայ, Բ ամիս էր կարգացի։*

249բ թվին ՌՃԾՓ (1710) կողակիցն մեռաւ, Ա տարի աբրեցաւ, սուրբ Սարգիս բարեկենդանին մեռաւ։ Վասն Աստուծու սէր, օվ ոք կարդայ, Ա բերան Ողորմի աս[ա]յ։

249բ Տէր Յովաննէս *օրհնվ[է]ցաւ ՌՃԿ (1711) թվին, ամսեան փետրվարի ԺԴ, օրն Տեառնընդառաջին, Ի ամաց էի։*

249բ Այս է գրոյս պատճառն, որ տէր Ըստբան, *որ վաղճանեցաւ ՌՃԿԸ (1719) թվին, ամսեան ապրելի ի է–օրեակ է, որ ելաւ փոքր* Ըստաբան։ *Օվ որ կարդայ, մէկ բերան Ողորմի ասայ տէր* Ըստփանին։

249բ Թվին ՌՃԿԸ (1719) մայրս մեռաւ, Սուրբ Խաչի կիրակի օրն։ Փոքր տէր Սարգսի *մայրն էր։ Ես՝ տէր* [Ս]արգիս *գրեց[ի]։*

249բ Ղազարենց Գալուստին *տղա ծնանիլն թվին ՌՃՀԵ (1726), օրն* Մօղնու *[ու]խտ կիրակին, ապրիլի ԻԴ։*

250ա Թվին ՌՃՀԷ (1728) Կարապետ *կաթողիկոսն եկաւ մեր աշխար[հ]ն։ Աստուած իւրեան փառաւոր պահէ։*

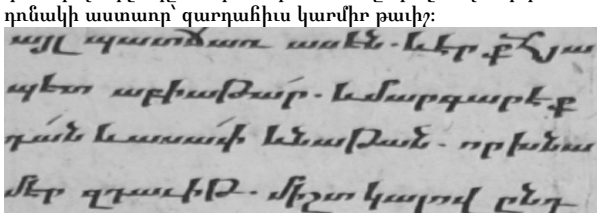
4. *159բ /// տիրացու* Յով[ա]ննէսին *է զայս գրչեայ Յայսմաւուրս, ես իմ անարժանութեանս առել եմ զիմ դրամիւիս։ Զայս Յայսմաւուր ի ՌՄԽ(1791) թվոչս առի։ Եւ ես եղեալ ի Թիֆլիզ քաղաքէն, եկի ի* Սուրբ Աթոռս՝ *առ ի յերկրպագութիւն տալու։*

1518
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

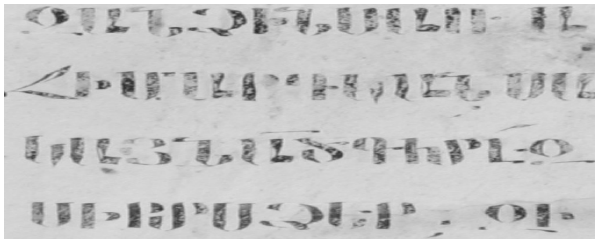
ԱՄԻԹ ՌԽԳ—ՌԽԹ 1594—1600

ԳՐԻՉ՝ Ստեփանոս ֆիլ.: ՍՏԱՅՈՂ՝ Սրապիոն վրդ. (Ուռհայեցի):

ԹԵՐԹ՝ 326—1 (թուիչ 221). չգրուած՝ 1ա—2բ, 162բ, 180բ, 326բ: ՊՐԱԿ՝ Ա.—ԻԸx12(ժ, ԺԶ 6, ԻԳ 13): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 37,5x27,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 37: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ դրոշմազարդ կտաւ, դռնակի աստառը՝ զարդաճիւս կարմիր թաւիշ:

Նմուշ՝ 13ա

Նմուշ՝ Աա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 3ա: ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 367ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—Աւետարան Ղուկասու: Թ—ժ դդ.: 2(Ա—Բ), վերջից, ստացուած 2 ամբողջական թերթերից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ երկաթագիր, 17 տող: ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – գունաւոր լուսանցազարդ՝ Բբ: Կարդալ՝ Բբ—Բա «///եւ որ ի փոխուն անիրաւ է... յագել ի փշրանաց, անկանէր ի» (ԺԶ, 10—21), Աբ—Աա «Յո՞, Տէր... փարիսեցին կայր///» (ԺԷ, 36—ԺԸ, 11):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. առաջին 3 պրակները հիմքերը թուլացած: 317—րդ թերթը ներդիր եւ փոխր (16x27,5): Կազմի կաշին՝ ֆեռծուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքն ու դռնակը՝ վնասուած, դռնակի աստառը՝ ֆայֆայուած, ճարմանդներն ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. [Բանք Միխայիլի Ասորւոյ եւ յիշատակարան թարգմանութեան]

1. *3ա—98բ* Տեառն Միխայիլի պատրիարգի Ասորոց, Համառաւտ ժամանակաց զոյց, ֆաղուածու արարեալ ի յոլովից պատմագրաց ի վարժս բանասիրաց, սղամանեակ տեղեկութեամբ յԱդամա հետէ մինչեւ յետին աւուրս թեւացեալս

ա. *3ա—39բ* [Ա] – *Ես, եղբարք իմ ի Քրիստոս, ուսումնասէրք եւ աստուածասէրք, կարաւտեալք գիւտից ժամանակաց եւ հաւաքեալ վէպս բազումս...*

բ. *39բ—46ա* [Բ] Այս Պետրոս, ի սրբոյ աշակերտ ոմն Յոհան անուն միակեաց եւ տեսօղ, գրեաց բանս ՀԲ, զոր գիտէրն եւ զոր լուաւն նախատեսութիւնս ինչ...– *Ա. Պատմեաց մեզ հայրն մեր եւ հայրապետն սուրբ Պետրոս, թէ. Սկիզբն աղանդոյն* Քաղկեդոնի Նեստորիս *եղեւ...*

գ. *46ա—77բ* [Գ] – *Իսկ* Մարկիանէ *ջամ բռնակալեալ, սատակեցաւ լցեալ անծիւք, եւ* Վաղենդիանոս *սպանաւ ի նոյն ամին ի թվականին Ասորոց ՉԿԹ...*

դ. *77բ—85ա* [Դ]. Բայց հաճոյ եղեալ մեզ յայսմ միջոցի յայտ առնել ուսումնասիրաց յաղագս ելանելոյ թուրաց, եթէ յորմէ՞ իցեն, եւ ո՞ր է աշխարհ նոցա, եւ ուստի՞, եւ զի՞նչ պատճառաւ եկին յաշխարհս մեր եւ առին բնակութիւն ի գաւառս – *Գաւառս գլուխն մարգարէից սուրբն Մովսէս ասէ ի գիրսն իւրում այսպէս. Յաբեթ ծնաւ զԹիրաս...*

ե. *85ա—98բ* [Ե] – *Եւ յայսմ ժամանակս մեռաւ խալիփայն* եգիպտոսի, *եւ էր որդի նորա՝* Աբաս *անուն, որ կամեցաւ առնուլ զտեղի հօրն, բայց զի իշխանն* եգիպտոսի *ոչ կամէր, էառ* Աբասն *զամենայն գանձս խալիփայութեանն եւ եհան... եթէ զի՞նչ է քահանայութիւն եւ պատիւ նոցա, եւ հանգուցուք զյօժարութիւնս մեր ի փառս Աստուծոյ:*

Գլխաբաժանումներն ըստ 1871 թ. Երուսաղէմեան հրատարակութեան:

2. *98բ—112ա* Նորին տեառն Միխայիլի Յաղագս հաճանայական, թէ ուստի՞ առնու սկիզբն – *Սկիզբն քահանայութեան շնորհի, է անժամանակն Աստուած... Հէ. Տէր* Յոհաննէս, *այր մեծամիտ եւ յաղթասէր՝ յամս ԺՀ:*

3. *112ա—4բ* Տէր Միխայէլ մինչեւ ցայս վայր: Աստի Վարդան սկսանի վարդապետն (Յիշատակարան թարգմանութեան Միխայիլի Ասորւոյ) – *Այլ եւ մեք հետեւեալ քո եւ պատահեալքս այսմ, հատուցուք մինչեւ առ մեզ նովին յուսովն Աստուծոյ: Յետ պատուական հայրապետացն* Գրիգորի *եւ* Ներսէսի՝ *երկուց եղբարցն էառ զաթոռն եղբօրորդին նոցա՝ տէր* Գրիգոր՝ *ամս Ի... եւ գոհաբանեալ*

յազգս եւ յազինս բոլոր բանականաց յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։

Բ. *115ա–62ա* Բազմերջանիկ եւ երանաշնորհ սուրբ հօրն անյաղթ հոետորի եւ լուսաւոր վարդապետի Վարդանայ նորոգ թարգմանչի եւ կրկին Լուսաւորչի Հայոց Բան պատմագրութեան համաոտ վիպասանեալ յԱդամայ հետէ մինչեւ ի ՉԺՉ (1267) թուական Հայոց, յոյժ պիտանի շարադրութեամբ եւ գեղեցիկ պիտառութեամբ – *Նախքան զամենայն խնդիրս, հայեսցուք եղեալքս զէն եւ սկսեալքս զանսկիզբնն, եւ ստորնայինքս... (116ա) Արդ, սրովբէիւք բոցապատ արարեալ Աստուծոյ զդրախտն... զոր տեսեալ Յիսուսին իւրոյ եւ Աստուծոյ՝ ընդ Ղազարու հանէ արտաքս այսքան դժընդակ կրիցս յանապատումն։*

Ունի խառնուած հատուածներ։ Սրբագրուած եւ նշուած՝ 125ա «թ թուղթ շրջէ (134ա) եւ գիտ զայս նշանս», 125ա, «ԺՀ թղթի յետոյ (143ա) ապա գաս հասանես ի կարգս՝ ուր է նշանս», 133ա «ԼԲ թուղթ շրջէ (165աբ) եւ գտանես աւելի փոխ պատմութեանմի (Դ, §2), ի սորա կարգն գրէ»։

Գ. *163ա–5ա* [Աշխարհացոյց Թովմասի Կիլիկեցւոյ]

1. *163ա–4ա* Տեսակ աշխարհաց եւ համագամաւք երկրի – Ասորիք *յերիկայ իւրում ծովուն հիւսիսոյ ի Հրէաստանի։ Փոխ* Ասորիք՝ *աշխարհ Թ ունի յինքեան...*

2. *164ա–5ա* Սահմանք իշխանութեան աշխարհին Մեծաց Հայոց – Բառնր Հայք *ունի գաւառս Թ. զԴարանաղի, զԱղիձ, զԱզուր, զեկեղեց, զՄանանաղի, զԴերջեան, զՍպեր, զՇաղգամք, զԿարին... եւ այլ բիւր բարիս անթուելիս։*

Տե՛ս «Բանբեր Մատենադարանի», № 8, էջ 275–283. Ա։

Դ. [Բանք զանազանք]

1. *165ա* Թուղթ սիրոյ եւ միաբանութեան Մեծի կայսերն Կոստանդիանոսի եւ սուրբ պապուն Սեղբեստրոսի եւ Տրդատայ Հայոց արքայի եւ սրբոյն Գրիգորի հայրապետի եւ Լուսաւորչի – *Համօք եւ կարողութեամբ համագոյ Սուրբ Երրորդութեան... Այս է կտակ կայսերական, Աստուծով հաստատուն եւ անփո(այսքան)։*

2. *165աբ* [Ի Պատմութենէն Մատթէոսի Ուռհայեցւոյ. Վասն հրաշին որ եղեւ ի Քօնի Յայտնութեանն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի] – *Ի ժամանակին յորում էր թուականութիւնն Հայոց ՆՀ, եւ թագաւորն Հռոմոց Վասիլ յԱրեւելս... (հմմտ. տպ. 1898, էջ 49–50)։*

Սրբագրողի՝ 165ա «Այս փոխս այս տեղս չի պիտի»։

3. *165բ–8ա* Տեսիլ Յոհաննէս վարդապետին հոգէտէս, զոր Կոզեռն կոչեն – *Եւ դարձեալ ի թուականութիւն Հայոց ՆՀԸ, եւ ի թագաւորութիւնն* Վասլին, *եղեւ ահաւոր նշան յերկինս սոսկալի եւ բարկութեամբ լի ի վերայ ամենայն արարածոց...*

4. *168ա–70ա* Պատմութիւն վասն Թէոդոսի, թէ որպէ՞ս թագաւորեաց եւ զի՞նչ աւրինակաւ կոչում նորա – *Արդ, այս են պատճառք թագաւորութեանն* Թէոդոսի։ *Քանզի յորժամ վախճանեցաւ հայրն նորա՝* Գրատիանոս, *եղեւ ի մէջ նոցա խռովութիւնք...*

5. *170բ–4բ* Յայտնութիւն բանից ի նուաստ Վարդանայ, ի Յոհան Ոձնեցին, ի խնդրոյ տեառն Համազասպայ արհիեպիսկոպոսին Հաղբատայ։ Առ որ սկիզբն նախադրութեան ճառիս՝ պատասխանի է – *Պայծառ ջահն արեւելից եկեղեցեացս, այրն քրիստոսազգեաց՝* Գրիսորիոս *բնախաւսել կամելով...*

6. *174բ–5ա* Տաւն է կատարման սուրբ եպիսկոպոսին Սիւնեաց եւ աստուածաբան վարդապետին տեառն Ստեփաննոսի – *Սուրբն* Ստեփաննոս *աշակերտ էր* Մովսէսի *եպիսկոպոսին* Սիւնեաց...

7. *175ա–8ա* Դարձեալ Պատմութիւն ծննդեան եւ սնընդեան եւ ուսման եւ վարուց եւ կատարման եւ սքանչելեաց սրբոյն Ստեփաննոսի Սիւնեաց եպիսկոպոսի, ի հին եւ ի նոր պատմագրաց – *Տարփումն բաղձանաց գործարանի սրտիս ձգտեցուցանեն զմիտս իմ զհոմերականն առնուլ հագներգութիւն...*

8. *178ա–9ա* Յուլիս ի ԺԱ. Ծնընդեանն Յովհաննու Մկրտչին – *Գրէ աստուածայինն Մաթէոս. Յաւուրսն յայնոսիկ գայ Յոհաննէս Մկրտիչ քարոզել յանապատին...*

9. *179ա–80ա* [Ի բանն. Ես մկրտեմ զձեզ ջրով, բայց որ գա զկնի իմ, նա մկրտեսցէ զձեզ ի Հոգին Սուրբ եւ ի հուր] – *Եւ ասեն ոմանք չարափառք եւ հերձուածողք, թէ. Յիսուս միայն զՊետրոս մկրտեաց եւ Պետրոս՝ զԱնդրէաս...*

Ե. *181ա–260բ* Համառօտ պատմութիւն ժամանակաց ի սրբոյն Գրիգորէ մինչեւ ցյետին աւուրս թեւացեալ արարեալ Կիրակոսի ընտրեալ վարդապետի ի մեծահռչակ ուխտն Գետկայ – *181ա–2ա* [Նախերգան] – *Կիրք, որ ի բնութեան՝ յայս հաստատեալ է խնամօք յԱրարչէն...*

ա. *182ա–204ա* Համառօտ պատմութիւն եւ ցոյցք անուանց սրբոյն Գրիգորիեւ որք նորա

յաջորդեցին զաթոռ նորա – *Ամենից արժանի եւ յիշատակաւ բարեաւ հռչակեալն…*

բ. *204ա–11ա* Գիր ճաւատոյ խոստովանութեան Հայաստանեաց եկեղեցոյ, գրեալ ի Ներսիսէ եպիսկոպոսէ յեղբօրէ կաթողիկոսին Հայոց Գրիգորիսի, ի խնդրոյ գերապատիւ փեսայի իմիճակալ թագաւորին Հոռոմոց Մեծի պոտաւստաւորին Ալէքսիոսի, յորժամ ել յԱրեւելս եւ էր ի Մամուեստիա մայրաքաղաք Կիլիկեցւոց. անդաձօր հետեւելով եւ նմին կոչմամբ նորին ի թվականին ՌԺԴ – *Բանիւք դուզնաքեա իմն խաւսելով ի լսելիս խոհեմագունիդ…*

գ. *211ա–2բ* Վասն թագաւորութեան Լեւոնի, որ ի կողմանս յարեւմտից – *Որ ինչ մինչեւ ցայս վայր էր պատմութիւնս երկաւք աշխատութեան…*

դ. *212բ–3բ* Վասն իշխանացն, որ յԱրեւելս Հայաստանեաց՝ Ջահարէին եւ Իւանէ եղբայր նորա – *Յաւուրս ժամանակաց թագաւորութեան* Լեւոնի *Հայոց արքայի էին* յԱրեւելս *ի եղբարք…*

ե. *212բ–5բ* Վասն ժողովոյն, զոր արար Ջահարիայ վասն խնդրոյ ինչ իրաց – *Յետ այսորիկ իբրեւ խաղաղացուցին զաշխարհս իշխանութեան իւրեանց…*

զ. *215բ–6բ* Վասն կաթողիկոսին Աղուանից գալոյ առ մեծ իշխանսն – *Ի բազում վշտաց եւ ի նեղութեանց, զոր կրեաց առհասարակ ամենայն աշխարհ յազգացն հարաւայնոց…*

է. *216բ–7ա* Վասն վարդապետացն երեւելեաց, որ էին ի կողմանս Վասպուրականի – *Ընդ այնոսիկ աւուրս ժամանակաց էին վարդապետք առաքինիք եւ լուսաւորք…*

ը. *217աբ* Վասն մահուան Ջահարէի զօրավարին – *Յետ բազում քաջութեանց եւ յաղթութեան, զոր արարին մեծամեծ իշխանքն՝* Ջահարէ *եւ* Իւանէ…

թ. *217բ–8բ* Վասն Լատնի արեւային եւ վախճանի նորին – *Իսկ բարեպաշտ եւ յաղթազգեաց արքայն՝ Հայոց* Լեւոն…

ժ. *218բ–21բ* Համառօտ հիւսուածք պատմութեանց ընդ կողմանցն Աղուանից ընդ ներգոյս զրուցատրամաբա[ր] – *Սկիզբն առաջնոյ պատմութեան եդաք զսուրբ* Լուսաւորչին *Հայոց…*

ժա. *221բ–2ա* Վասն ելանելոյ թաթար զօրուն եւ փախըստական առնելոյ զթագաւորն Վրաց – *Ի ՈԿԹ թուականին, մինչդեռ հպարտացեալ էին* Վիրք…

ժբ. *222ա–3ա* Վասն որ ի սահմանս Գանձակա անգումն եղեւ զաւրացն – *Զկնի այսորիկ՝ իբրեւ ժամանակք ինչ անցին ի վերայ, այլ զաւր ել…*

ժգ. *223ա–4ա* Վասն վարդապետին Մխիթարա, թէ ուստի՞ էր կամ որպիսի՞ոք – *Հռչակաւորն այն եւ մեծիմաստ գիտութեամբ, էր ի քաղաքէն* Գանձակայ…

ժդ. *224ա–5ա* Վասն շինութեան վանացն Նորն Գետկա – *Սկսաւ այնուհետեւ վարդապետն սքանչելի հանդերձ միաբանօք իւրովք…*

ժե. *225աբ* Թէ ո՞յք էին, որք երեւելիք էին յաշակերտսն նորա – *Բազումք էին, որք աշակերտեցան ի նմանէ…*

ժզ. *225բ–6ա* Վասն վարդապետին վախճանի Մեծին Մխիթարայ, որ Գոշն կոչի – *Սա երանելիս, զոր վերագոյնն ասացաք, զ[ը]նթացան կատարեալ…*

ժէ. *226աբ* Վասն որք յետ նորա կալան զառաջնորդութիւն – *Փառաւորեցաւ վանքն եւ հռչակեցաւ անուամբ սուրբ վարդապետին…*

ժը. *226բ–7բ* Վասն սպասանին Ջալալադնին եւ կոտորելոյն զզաւրսն Վրաց ի ՈՀԴ թուականին – *Յառաջասացեալ ազգն հիւսիսոյ արեւելից, որ թաթար անուանէր…*

ժթ. *227բ–8ա* Վասն կորըստեան սուլտանին Ջալալատնի եւ բառնալոյ նորա յերկրէ – *Յետ գործելոյ նորա զայս չարիս, գնաց նա ի քաղաքն* Խլաթ…

ի. *228ա–9ա* Թէ որպէս ել թաթարն ապականել զաշխարհս ամենայն – *Ամենայն բանք մերոյ պատմութեանս եւ նախաշաւիղ, որ մինչեւ ցայս վայր էր…*

իա. *229աբ* Վասն աւերման հաղարին Գանձակա – *Այս քաղաք բազում ամբոխ լցեալ պարսկօք, այլ սակաւ եւ քրիստոնէիւք…*

իբ. *229բ–30ա* Վասն աւերածոյ Հայոց աշխարհիս եւ Վրաց ի նոյն – *Զկնի ամաց ինչ անցելոց աւերման քաղաքին* Գանձակայ…

իգ. *230աբ* Վասն առման հաղարին Շամխորոյ – *Մի ոմն յաւագացն, որում անուն էր* Մոլար—նուին… *առ գմեծ թագաւորութիւն թաթար զօրուն՝ որ յաշխարհն իւրեանց…*

իդ. *230բ–2բ* Վասն գերութեան վարդապետին Վանականայ եւ որոց ընդ նմա – *Ընդ ժամանակսն ընդ այնոսիկ մեծ վարդապետն, որ կոչէր* Վանական…

իե. *232բ* Վասն աւերման հաղարին Լաւէնոյ – *Զաւրավարն գնդին հեթանոսաց, որում անուն էր՝* Ջաղատայ…

իզ. *232բ–3բ* Վասն անկելոյ ի ձեռս նոցա իշխանին Աւագին – *Իսկ իշխանն մեծ՝ որդին* Իւանէի, *որ* Աւագն *կոչէին…*

իէ. *233բ* Վասն հաղաֆին Անւոյ, թէ որպէս մատնեաց Տէր ի ձեռս նորա – *Քաղաքս այս* Անի *լցեալ էր բազմութեամբ մարդկան…*

իը. *233բ–4ա* Վասն աւերածին Կարուց – *Այս քաղաք իբրեւ եռես զոր ինչ գործեաց թաթարն ընդ բնակիչսն* Անւոյ…

իթ. *234ա–5ա* Վասն յուղարկելոց զիշխանն Աւագ առ խաղանն յարեւելս – *Իբրեւ սակաւ ինչ ժամանակք անցին ի վերայ, առաքեցին զ*Աւագն *առ արքայն իւրեանց, զոր ղանն կոչէին…*

լ. *235աբ* Վասն կոտորածին, որ ի կողմանս Խաչենոյ, եւ վասն բարեպաշտ իշխանին Ջալալին – *Յուցաք սակաւիկ մի համառօտիւք, որ ինչ գործեցաւ ընդ աշխարհս ի մոլեկան զօրացն, որ թաթարն կոչի…*

լա. *235բ–6ա* Վասն եկեղեցւոյն զոր շինեաց – *Շինեաց եկեղեցի մի գեղեցկազարդ յօրինուածով գմբեթարդ երկնանման տաճար փառացն Աստուծոյ…*

լբ. *236աբ* Վասն ցուցման կերպարանաց թաթարին բացայայտութիւն սակաւուք – *Վասն զի չօժարեցաք մեք յիշատակ թողուլ յազգս, որ գալոցն են…*

լգ. *236բ–7ա* Վասն Ռաբնին Ասորոյ – *Նախախնամողն Աստուած, որ զամենեցուն կեալն կամի…*

լդ. *237աբ* Վասն աւերման Թէոդուպօլեաց – *Արդ, ի սկսանել Ո–[եր]որդի իննսներ[որ]դի առաջներորդի թուականին Հայոց գայր հասանէր հրովարտակ…*

լե. *237բ–8բ* Վասն պատերազմին, որ եղեւ ընդ սուլտանն եւ ընդ թաթարն – *Մինչդեռ զետեղեալ յապահովս նստեալ կայր զաւրն թաթար ընդ դաշտս ամենայն* Հայոց *եւ* Աղուանից…

լզ. *238բ* Վասն թագաւորին Հայոց Հեթմոյ եւ զոր ինչ գործեցաւ – *Իբրեւ այս գործեցաւ, Հեթում արքայ, որ աշխարհին* Կիլիկեցւոց…

լէ. *238բ–9ա* Վասն Կոստանդեայ իշխանի Լամբրօնին եւ զոր ինչ գործեաց նա ընդ աշխարհն Կիլիկեցւոց – *Արքայ* Լեւոն *մինչ կեն[դ]անին էր, [էր]բերդ մի ի նորա աշխարհին…*

լը. *239աբ* Վասն թագաւորութեանն Դաւթի – *Բազմահնար եւ խորամանգ ազգ նետողաց…*

լթ. *239բ–40ա* Վասն կոչելոյն ի Մեծ Դուռն զկաթողիկոսն Աղուանից զտէր Ներսէս – *Մինչդեռ զետեղեալ նստեալ կայր զօրն թաթար…*

խ. *240ա* Վասն ասպատակելոյ նոցա ընդ կողմանս Վասպուրականի ի վերայ բազում գաւառաց – *Դարձեալ ի մտանել ամին երկրորդի փախուցանելոյ զՂիադատին սուլտանն…*

խա. *240աբ* Վասն կանոնական հրամանաց կաթողիկոսին Հայոց Կոստանդնի – *Իսկ առաքինի կաթողիկոսն Հայոց* Կոստանդին *իբրեւ եռես զաւեր աշխարհիս* Հայոց…

խբ. *240բ–1բ* Թուղթ տեառն Կոստանդեա շրջաբերական – *Ազգմամբ խնամոց ամենակալ Հոգւոյն Սրբոյ, այս գիր ձեռին իմոյ՝* Կոստանդեա *ծառայի Քրիստոսի…*

խգ. *241բ–3բ* Սահմանք կանոնականք տեառն Կոստանդեա Հայոց կաթողիկոսի – *Կոստանդին ծառայ Քրիստոսի եւ շնորհաւք նորին կաթողիկոս Ամենայն Հայոց… Եւ եդեալ սահմանն այս է. Ա. Ամենայն ձեռնադրութիւն չկեղեցի, որ է պարգեւք Հոգւոյն Սրբոյ… Իգ(իե). Ի փոանգաց գրեալ են առ մեզ, թէ՝ զտեառնեղբօրն հրաման ընդէ՞ր ոչ առնէք…*

խդ. *243բ–4ա* Վասն հարկահանացն, որք եկին ղանէն – *Իբրեւ առ զմեծ թագաւորութիւն թաթար զօրուն՝ որ յաշխարհն իւրեանց…*

խե. *244աբ* Վասն թագաւորացն Վրաց եւ երթելոյ առ ղանն – *Թագաւորութիւնն* Վրաց *յայսմ ժամանակի նուաղեալ էր…*

խզ. *244բ–5ա* Վասն երթալոյ առ ղանն Սմպատա զաւրավարին Հայոց եւ որդւոյ Ղիաթատանին սուլտանին – *Արքայն Հայոց* Հեթում, *որ ի* Կիլիկիա, *առաքեաց զեղբայր իւր* Սմբատ *զգօրավարն առ ղանն…*

խէ. *245աբ* Վասն կոտորածին, զոր արար զօրն թաթար յաշխարհն Վրաց – *Մինչդեռ սակաւ մի կազդուրեալ երկիրս ի հնից եւ յասպատակելոյ…*

խը. *245բ–7ա* Վասն Դաւթի մոլ[որ]եցուցչի – *Կատարածն աշխարհիս մատեալ է, եւ վասն այնորիկ կարապետք նեռինն բազմացան…*

խթ. *247ա* Վասն դիւին, որ ի կերպարանս կնոջ լեալ, խառնակէր ընդ այր մի – *Պատմեաց մեզ վարդապետ* Յովսէփ, *որ շինեաց զվանսն, որ ի գերեզման* Սրբոյ *առաքելոյն* Թադէոսի *է…*

ծ. *247ա–8ա* Վասն խնդրոյն, որ եղեւ ի մէջ Հրիստոնէից վասն Հոգւոյն Աստուծոյ, թէ ի Հօրէ միայն պարտ է ասել, թէ՞ ի Հօրէ եւ յՈրդւոյ – *Ի հռոմայեցւոց ազգաց շարժեցաւ այս խնդիր ի մէջ քրիստոնէից…*

ծա. *248ա–9ա* Խոստովանութիւն ճշմարիտ հաւատոյ ուղղափառաց – *Հաւատամք ի Հայր եւ յՈրդի եւ ի Հոգի Սուրբ, յերիս անձինս կատարեալ…*

ծբ. *249ա–50բ* [Խրատ դաւութեան] Վանական վարդապետին – *Հոգովն խաւսել զՀոգւոյն՝ հոգեւորացն է գործ…*

ծգ. *250բ–1ա* Վասն վախճանի սուրբ վարդապետին Վանականայ – *Աստուածահաճոյ եւ մեծ վարդապետն՝* Վանական *հասեալ ի բարւոք ծերութիւնն…*

ծդ. *251ա–2բ* Վասն Յովանիսի Գառնեցւոյ – *Այր ոմն առաքինի, զարմանալի վարուք…*

ծե. *252բ–3բ* Վասն Սարթախին որդւոյ Բաթուին – *Մեծ զօրավարն* Բաթու, *որ ի կողմանս հիւսիսոյ…*

ծզ. *253բ–4ա* Վասն մարախին, որ եկեր զաշխարհս – *Ի ՅՁ եւ Ա թուականին Հայոց մարախ սաստիկ…*

ծէ. *254ա* Վասն աշխարհագրին, որ եղեւ հրամանաւ Մանգու ղանին – *Արդ, ի Ձ եւ Գ թուականին Հայոց առաքեաց* Մանգու ղանն *եւ մեծ զօրավարն* Բաթու…

ծը. *254ա–6ա* Վասն երթալոյն բարեպաշտ թագաւորին Հայոց Հեթմոյ առ Բաթուն եւ Մանգու ղանն – *Մեծահաւատ եւ քրիստոսասէր արքայն Հայոց* Հեթում…

ծթ. *256աբ* Վասն կոտորածի երկրին Հոռոմոց – *Արդ, ի սկսանել թուականին Հայոց ի ՁԷ մեռաւ* Բաթոյն՝ *զաւրապետն հիւսիսոյ…*

կ. *256բ–8ա* Վասն աւերածոյ Բաղդատայ – *Մեծն ի թագաւորս երկրի եւ տիեզերակալն* Մանգու ղանն *ի ՁԷ թվականին Հայոց…*

կա. *258աբ* Վասն աւերածի Մարտիրոսաց ֆաղաբին – *Արդ, ի նոյն ամի աւերելոյն* Բաղտատայ, *մեծն* Հուլաւու, *ի գալ գարնան ժամանակին, զօր գումարեաց…*

կբ. *258բ–9ա* Վասն որ ինչ գործեցաւ ի կողմանս Միջագետաց եւ Խորին Ասորոց – *Դարձեալ Մեծն* Հուլաւու *ժողովեաց զբազմութիւն զօրաց…*

կգ. *259աբ* Վասն մահուան բարեպաշտ իշխանին Ջալալին – *Իսկ թագաւորն* Վրաց Դաւիթ, *որդի* Շալային, *որ կայր ի հնազանդութիւն թաթարին…*

կդ. *259բ* Վասն մահուան իշխանին Շահնշահի եւ որդւոյ նորա Ջահարէի – *Մեծ իշխանն* Շահնշահ, *որդին* Ջահարէի, *եւ զիշխանութիւնն յաւագ որդին իւր՝* Ջահարէ…

կե. *259բ–60բ* Վասն մեծ պատերազմին, որ եղեւ ընդ միմեանս Հուլաւին եւ Բերքային – *Աշխարհակալք եւ մեծ զօրավարքն, որ կային յարեւելս ի հիւսիսի, ազգականք էին ղանին… եւ փոսիւք խորագունիւք:*

Կիրակոս Գանձակեցի, Պատմութիւն Հայոց, Երեւան, 1961, ա:

Զ. *261ա–6բ* Պատմութիւն յաղագս Սրբոյ խաչին, որ Հացունեաց կոչի, եթէ որպէս դարձաւ ի Պարսից աշխարհէն Խաչն աստուածընկալ եւ յայնժամ մասն ընկալեալ տիկտջն Սիւնեաց – *Եւ եղեւ յետ թագաւորելոյն* Մաւրկայ *արքային* Հոռոմոց…

է. *267ա–324բ* Պատմութիւն Սոկրատայ, ըստ Հռովմայեցւոց նահանգին եպիսկոպոսաց եւ թագաւորաց, եւ որք ի նոյն յարմարին սրբոց եւ անսրբոց. գործք եւ բանք զորոց պատմութիւն բացայայտէ (խմբ. «Փոխր Սոկրատ»)

1. *267ա–76բ* [Պատմութիւն Վարուց սրբոյն Սիղբեստրոսի եպիսկոպոսին Հռովմայ] – *Սկիզբն ի սրբոյն* Սեղբէստրոսի *պատմութեանս արասցուք, որ կոչեցաւ յաթոռ հայրապետութեան Պետրոսի եւ Պօղոսի… (տե՛ս տպ. էջ 692–799):*

2. *276բ–324բ* [Սոկրատայ Սխելաստիկոսի Պատմութիւն եկեղեցական] – Եւսեբի Պամփիլեա *ի տասներորդ գիրսն եդեալ զեկեղեցոյ պատմութիւնն, լռեաց ի ժամանակս* Կոստանդիանոսի Մեծի… *իշխանութիւն եւ պատիւ՝ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն (տե՛ս տպ. էջ 1–690):*

Ջունի տպագրի գլխաբաժանումներ: Երկրորդ մասը առաջինից անջատուած է լուսանցային կարմրագծով:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՆԱԽԱԳԱՂԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

162ա (Յաւարտ Պատմութեան Վարդանայ Արեւելցւոյ) ՊՀԴ(1425) տառա[տ]պեցաւ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

2բ Ձգործս ձեռաց մերոց ուղիղ արա ի մեզ, Տէր, զգործս ձեռաց մերոց աւգնեա եւ առաջնորդեայ մեզ: Գրեցաւ գիրս ի յԱմիթ քաղաքի, ի դուռն Սուրբ Կիրակոսի, *Թվին ՌԽԳ (1594):*

114բ Ջատացող գրոցս յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զտէր Սրապիոն *քաջ րաբունապետն եւ զաստուածաբան վարդապետն, եւ զմեղաւոր գրիչս, յիշեալ լիջիք ի տեառնէ (նման՝ 165ա, 260բ, 266բ):*

138բ (Նօտրգիր) Վ՛այ մեղաւոր գրչիս, յորչափ չարչարանք քաշեց Յակոբն, *ի հետս ի սրբաբերելն. աւրինակն եղծած էր, պատուով գրերն ինչպէս կու տեսանէք, այնպէս էր գրած:*

163ա (Նօտրգիր) Թվին ՌԽԹ (1600) յունուար ի Ա (1) վազիրն Յուհայոյ *եկաւ յԱմիթ:*

164բ (Նօտրգիր) Վա՛յ ինձ սղալաբան գրչիս, Ո վա՛յ աւրինակի գրողին որ այնչափ խառն ի խուռ էր գրած, որ իմ սիրտն արիւնով է լցի հետ էս օրինակին:

168ա Եւս առաւել՝ զՍրապիոն քաջ եւ արի վարդապետս՝ զգծող (=զատացող) գրոցս, եւ զաստուածընկալ... լի ամենայն վարուք՝ բարեաւք զՍրապիոն վարդապետն, եւ զծնօղսն իւր՝ զխոճայ Դանէլն եւ զմահդասի Աթլասն, եւ զայլ ամենայն ազգականսն յիշեսջիք ի մաքրափայլ յաղօթս։

178ա Ողորմած եւ բարերար Աստուած, ողորմեայ ստացողի գրոցս՝ Սրապիոն *բանիբուն վարդապետին ծնօղաց նորին, եւս առաւել մեղապարտ՝* Ստեփանոս *գրչիս ողորմեայ եւ մեղաց թողութիւն շնորհեա։*

261բ (Նօտրգիր) Թէ ուզես չի ցրտանաս,

Ջթուղթն կոկէ, որ տաքընաս։

272ա (Նօտրգիր) Թվականին ՌԽԹ (1600) վազիրն յՈտհայոյ եկաւ յԱմիթ յունվար ԻԱ (21)։ Մարտի Դ (4) խապար եկաւ յԱմիթ՝ եազիչուն ելաւ յՈտհայոյ։ Մարտի Զ ելաւ վազիրն յԱմթայ։ Ի Կոստանդնուպօլսէ մինչեւ յԱմիթ գեաւղ եւ քաղաք շէն չէ թող, զամէնն աւերեց, որ ընդ գրով արկանել չի գայր։

290բ (Նօտրգիր) Թվականին ՌԽԹ (1600) յապրիլի ԺԲ (12) կու գրէի ի դառն եւ ի նեղ ժամանակի յանօրինաց հարկապահանջութենէ, եւս առաւել ի սաստիկ սովուն, որ չարեկ մի ցորեան Խ (40) շահի կու ծախւէր, դիտր մի հաց է (7) շահի էր։ Անմեղադիր լերուք, որ տարիս նեղ էր եւ ես ի խելացս պակաս։

294բ (Նօտրգիր) Թվականին ՌԽԹ(1600) յապրիլի ԻԱ (21) զետր մի հաց եղեւ յԱմիթ Ը (8) շահի, ու չէր գտի. հայ ու տաճիկ գացին ի վերայ դատաւորին, մահու կու սպասէն, չի կարացին։

299բ (Նօտրգիր) Վա՛յ ժամանակի նեղութենիս։ Թվականին ՌԽԹ (1600) մայիս Դ (4), չարեկ մի ցորեն՝ Խ (40) շահի, չարեկ մի կլկլ՝ ԼԲ (32) շահի, չարեկ մի կորեկ՝ ԻԴ (24) շահի։

314բ Սոկրատ *է, անմեղադիր լերուք գրչիս, զի անիմաստ էի, եւ աւրինակն հնացեալ էր։ Թվին ՌԽԹ(1600)։ Երեկ* Ազարիա *կաթողիկոսն ի Ճողայոյ ի նոյեմբերի Դ (4) ելան յԱմթայ, գնացին ի Հալապ։*

325բ Ողորմած եւ մարդասէր Աստուած, ողորմեա ամենայն հաւատացեալ քրիստոնէից, եւս առաւել՝ Սրապիոն *քաջ արի րաբունապետին եւ աստուածաբան վարդապետին եւ ծնօղաց նորին՝ խոճայ* Դանիէլին *եւ մահդասի* Աթլասին, *եղբարցն՝* Խոտավերտուն, *մահդասի* Յակոբին *եւ* Պաղտասար *սարկաւագին եւ այլ ամենայն յարեան մերձաւորացն կենդանեացն եւ հանգուցելոցն. ամէն։ Եւ ինձ մեղսասէր եւ անհնազանդ աւրհանցն եւ պատուիրանացն Աստուծոյ՝* Ստեփանոս *գրչի, որ կարգ առի քահանայի, եւ աւրինացն եւ պատուիրանացն սիրող չէի...։*

326ա [Փառք] աստուածութեանն... Որ եւ նորին/// (ընդհատուած)։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *Յա (Շղագիր) Ես՝* Սահակ *յոգնամեղ վարդապետս, գտի այս Պատմութեան գիրքս, որք պարունակին ի սմա ե գիրք. նախ՝ Միխայէլի Պատմութիւնք, երկրորդ՝* Վարդանին, *երրորդ՝* Բուզանդ, *չորրորդ՝* Կիրակոս, *հինգերորդ՝* Սոկրատայ Պատմութիւն։ *Սա գոլով յիշատակ սրբոց հարց, այսինքն՝* Սրապիոն *կաթողիկոսին, եւ անհետ լինելոյն յիշատակարան սորա, հարկ եղեւ հիգոյս նորոք գրել աստանօր ի թուոյն ՌՄԽԷ(1798)–ին եւ յուլիսի Ի (20)–ին։ Ուրեմն խնդրեմ յընթերցողաց///(3բ) այսմ մատեան, մի խնայեսջիք միով Հայր մերիւ յԱմթեցի նուաստ* Սահակ *վարդապետս առաջի յիշատակատեառն, ամէնօրհնեալ* Սուրբ Աստուածածնի Բարձրահայեաց *սուրբ վանիցս՝ որ յԱղոնի։*

Այստեղ «Բուզանդ»–ի յիշատակումը պէտք է համարել թիւրիմացութիւն։ ԵՒս նիւթերի շարքում այդպիսին չիք։ Այն չէր էլ կարող եղած եւ դուրս ընկած լինել, քանի որ մատեանը պահպանուել է իր նախնական տեսքով։

2. Պատառիկ—պահպանակ՝ *Աբ (ԺՀ դ.)* Բիւզանդացի *տիրացու* Յովակէմ։

3. Պատառիկ—պահպանակ՝ *Բբ (Այլ ձեռք)* Յովակէմին *է գիրքս։*

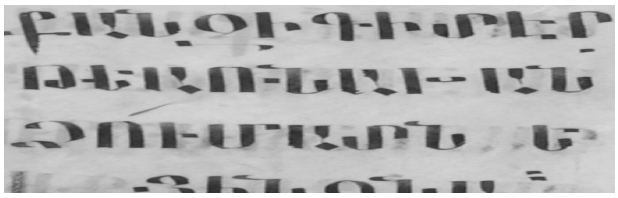
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ Յբ Քրիստոսի ծառայ Սահակ *վարդապետ///ՌՄՀԴ(1785)։*

1519
Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

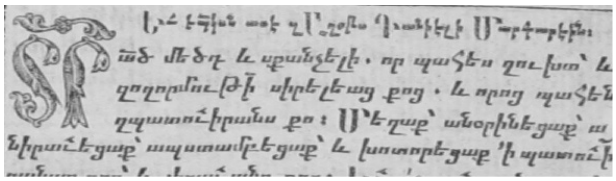
Հոռոմոսի ուխտ ՌՁԱ — 1232

ԳՐԻՉ, ԾԱՂԿՈՂ՝ Իգնատիոս։ ՍՏԱՅՈՂ՝ Պատրոն Խաւտաս։

ԹԵՐԹ՝ 299. չգրուած 28բ, 299բ։ ՊՐԱԿ՝ 36(Ա—Ք)x10(Ա—Թ չիմ, Լ, Վ, Փ 8, Ռ 9, Տ 6)+5 (ԱԱ—ԵԵ)x10(ԱԱ 9, ԳԳ 7, ԴԴ 6, ԵԵ 8)։ ՆԻՒԹ՝ մագաղաթ։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 42x29։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորագիծ երկաթագիր։ ՏՈՂ՝ 17։ ԿԱՋՄ՝ սեւ կաշի, միջուկը՝ տախտակ (Ա), ստուարաթուղթ (Բ), աստառը՝ զարդաճիւս մետաքս (Ա), պատուած տպագիր Մաշտոցի թերթով, մասն տպագիր Մաշտոցի (Բ)։

Նմուշ՝ 21ա

Նմուշ՝ Աբ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 29ա, 99ա, 212ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական, խաչ, թռչնային, կաթա՝ (129): Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր: Գ ոյ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, շագանակագոյն, ոսկի:

ՊԱՏԱՒԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Մաշտոց, հնատիպ՝ 1794 թ.: 2(Ա—Բ)+2(Գ—Դ), ստացուած բացուած 4—ական թերթերից, էջեր 17—24, Ա եւ Դ օգտագործուած որպէս կազմաստառ: Կարդալ՝ էջ 17 «Կանոն հիմնարկութեան եկեղեցւոյ», էջ 18—24 «Կանոն նաւակատեաց եկեղեցի օրհնելոյ»: Տպ. էջմիածին, 1794:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից եւ վերջից պակասաւոր, տեղ—տեղ զանազան բծեր, լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, 295—297 թերթերը վնասուած: Կազմի կաշին՝ ճեղուած, եզրերը՝ մաշուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *1ա—28ա* Աւետարան ըստ Մատթէոսի *(սկ. ԻԳ, 35. «[եկ]եսցէ ի վերայ ձեր...»)*:

2. *29ա—98բ* Աւետարան ըստ Մարկոսի:

3. *99ա—211բ* Աւետարան ըստ Ղուկասու:

4. *212ա—94բ* Աւետարան ըստ Յովհաննու *(վրջ. ԻԱ, 17. «...Ասէ ցնա երիցս անգամ Սի///»)*:

Ի ստորին լուսանցս. Համաբարբառային ցուցիչներ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

98բ Զպատրոն Խաւուաս՝ *որդի* Ամիր Սարգսի, *եւ զամուսին իւր՝ զԽաթունն յիշեսջիք յաղաւթս, որ ստացան զԱւետարանս* Բագնայրի Աստուածածնիս՝ *վասն յիշատակ իւրեանց սիրելի եւ անդրանիկ որդւոյն՝* Սաանային, *որ տղայ հասակաւ փոխեցաւ ի Քրիստոս եւ սուգ մեծ եթող ծնողաց իւրոց: Որք կարդայք, յիշեսջիք ի սուրբ յաղաւթս ձեր, աղաչեմք:*

211բ Աւրհնեալ է Աստուած յամենայն սրբոց, *ամէն, որ գերծայ ի դառն կապանաց:*

295ա (Սկզբից թերի, պակասում է 1 ամբողջական թերթ) /// այն զարմացմամբ ասել ըստ մարգարեին, եթէ. Մեծ ես դու, Տէր, եւ սքանչելի են գործք քո:

Արդ, այս աստուածաշունչ պատգամացս եւ անճառիցն կենացն աւետարանութեանս, իբր ական պատուականի եւ գեղեցիկ մարգարտի, ի խնդիր ելեալ աստուածասէր եւ բարեպաշտ, քաջահաւատ եւ գովելի ի մրցմունս արութեան, հանգոյն քաջ նախնեացն իւրոց, նահատակեալ ի վերայ Տաճս Հայւոց, *մեծապատիւ իշխանաց իշխանն՝ պատրոն* Խաւուաս՝ *որդի* Ամիր Սարգսի, *որ էր եղբայր մաւր կեսարոսաց* Հայւոց *եւ* Վրաց *եւ ամենայն* Ափխազաց *բարեպաշտիցն եւ Աստուծով զաւրացելոցն՝* Մեծին Զաքարիայի *եւ* Իվանեի, *յորոց առաջի սնեալ եւ զարգաց[եա]լ [ե]ւ նոցին ողորմութեամբն մեծացեալ եւ փառաւորեալ ըստ անըստերիւր հաւատոցն, որ ի Քրիստոս, հաստատուն եւ անախտելի պահելով զմիամտութիւնն առ բարեպաշտ տեարսն իւր, ծառայելով յամենայն սրտէ եւ յամենայն զաւրութենէ իւրմէ: Ապա յետ տարաժամ փոխելոյն առ Քրիստոս՝* Մեծին Զաքարիայի, *որ եւ խաւար գործեաց աշխարհիս* Հա[յ]ոց, *բարենշան նորին շառաւեղն, պա[յ]ազատն եւ մնացորդն ազգիս դեռատէգն եւ նորաբող// (295)բոջն, սիրեցեալն եւ մեծացեալն յԱստուծոյ՝ մանգաստր թախուցէս մեծի թագաւորութեանն՝* Շահանշահ, *յաջորդեալ գաթոռ թագաւորութեան հաւրն իւրոյ, լուսաւորեալ փարատեաց զմառախղապատ խաւարն, զոր ի գրկմանէ հաւր նորա, մածեալ ունէր զեկեղեցիս* Հայաստանեայց, *զորոյ գկեանս եւ զժամանակս անծերանալի պատարագայց ժամանակաւք՝ հանդեձ թագածին նորընծա[յ]ին՝ սքանչելատեսիլ որդւովն իւրով՝* Զաքարիայիւ, *շնորհեսցէ Տէր Յիսուս Քրիստոս յանխռով խաղաղութեան եւ կայծակն նոցա անշիջանելի մնասցէ մինչ ի կէտ յաւիտեանս, ի պարծանս եւ ի լրութիւն Հայաստանեայց: Որ եւ զնոյն հաւատարմութիւն եւ առ սա պահե[ա]լ՝ [մեծ]ապատիւ իշխանաց իշխանն* Խաւուաս *դաստիարակելով եւ սնուցանելով ամենայն երկիւղիւ եւ աստուածապաշտութեամբ, զոր ի նախնեացն ուսեալ էր, յորմէ ըստ արժանի հաւատարիմ ծառայութեանն իւրոյ ընկալեալ գհատուցումն՝ մեծաւ պատուով պատուեցաւ ըստ* Վրացն *բարբառոյ՝ մախսուր թախուցէս, որ ըստ մերումս թարգմանի՝ Գլուխ իշխեցող եւ հրամ[ան]ատար ամենայն իշխեցողաց եւ գլխաւորաց տան թագաւորութեան տեառն իւրոյ: Եւ թեպէտ եւ յայսմ պատիւ ժամանեալ//(296ա, եզրահատուած եւ ուր տող պակաս) [///անմխի]թար եթող ծնողաց իւրոց եւ բո[ր] սիրելեաց ե[դա՞ւ] ի հանգըս[տա]րանի՝ ի հրեշտակաբնակ ուխտին* Բագնայր *[մնաստ]ան* Սուրբ Աստուածածնին: *Նաեւ մայրն իւր, ամէնաւրհնեալն յԱստուծոյ՝* Խութլու *խաթունն՝ [յա]զգէ գո[ր]վ պարսիկ, իսկ ի կոչմանէ եւ ի շնորհացն Աստուծոյ ճշմարիտ աղախին գոլով Քրիստոսի, որ զկնի երկուց ամաց*

վախճանի՝ որդւոյ իւրոյ բազմավիշտ սգով, փոխ[է]ցաւ ի Քրիստոս, որ կայ ի տապանի հանգստարանի անդրանկին իւրոյ, որոյ յիշատակն աւրհնութեամբ: Իսկ ի հրամանէն Աստուծոյ՝ մեծապատիւն Խաւտաս *ընդ բարեպաշտ[ու]հւոյ կնոջ, որոյ անունն* Ջմրուխտ խաթուն *կոչի, որ եւ սա ազգաւ տաճիկ գոլով յազնուական եւ ի փառաւորեալ յազգէ՝ յազգէ՛ ի մեծ նախ[արա]րացն* Պարսից, *որ եւ զսա շնորհք ողորմութեանն Աստուծոյ այսմ լուսաւոր հաւատոյս արժանացուցեալ///(296բ, եզրահատուած եւ ութ տող պակաս)/// [մե]ղապարտ [ծա]ռայ Քրիստոսի՝* Խաւտաս, *ի մարդասիրութիւնն Աստուծոյ յուսալով, եւտու գրել զ[սո]ւրբ Աւետարանս, ի յիշատակ անդրանկի իմոյ՝* [Սասն]այի *եւ մ[ա]ւր նորին՝* Խութլուխաթունին *եւ ինձ բազմամեղի եւ ամուսնոյ իմոյ՝* Ջմրուխտխ[աթ]ունին, *եւ սիրելի դստրեկի իմոյ՝* Թայիկ *թագո[ւ]հո[յ]՝ ամուսնոյ անդրանկի իմոյ, որ է զարմ եւ շառաւեղ թագաւորացն Հայոց, որ եւ վասն յերկար կենդանութեան սիրելի որդւոյ իմոյ՝* Վասակայ: *Եւ ա[ն]դեցի զսա ի Սուրբ մենաստանն՝ ի Բագնայր [կ]ոչեցեալ վանք, ի տերութեան տեղւոյն տեառն* Գր[ի]գորայ, *որ* Մագիստրոսն *ասի, վերայդիտող [ա]թոռոյս* Անտ, *եւ յառաջնորդութեան հաւր* [Ս]իմեովնի *եւ այլ համակամ եղբարց սրբոց:*

Արդ, աղաչեմ զամենեսեան, որք լուսաւորիք, ///(297ա) յաղաւթս ձեր՝ զՍասնայն, զորդի իմ, յաղագս որոյ սուրբ Աւետարանս գրեցաւ, ընդ նմին եւ զիս՝ զմեզուցեալ ծառայ Քրիստոսի՝ զխաւտաս եւ զայդս, զորս վերայգոյն յիշատակեալ է գրութեանս. եւ Տէր Յիսուս Քրիստոս յիշողացդ եւ յիշեցելոցս առհասարակ ողորմեսցի: Եւ արդ, գրեցաւ սա ձեռամբ՝ Իգնատիոսի *ապաշնորհ եւ մեղապարտ գրչի, ի ՈՉԱ(1232) թուականի, ի մեծահռչակ ուխտս ի Հոռոմոսի կոչեցեալ վանք, ընդ հովանեաւ* Սրբոյ Կարապետիս՝ *ի մէջ սուրբ եղբարց, որոց ողորմեսցի Քրիստոս Աստուած մեր, որ է աւրհնեալ յաւիտեանս. ամէն/// (եզրահատուած եւ 5–6 տող պակաս):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 28ա (Հաւանաբար 1308թ., եղծուած) Ի թվ. /// ր /// պարոն Խաւտազն *///ծառ /// խե///այ փափաք[անաւք ստացաւ/// եւ ընծայե[աց]* Բ[ա]ք[այր]ի [Սուր]բ Աստուած[ածնին]: *Եւ անկեալ էր ի ծ[է]ո[ս այլ]ազգե[աց, եւ ա]զատ ոմն՝* Աղպուղայ ան[ու]ն, *որոյ [յիշա]տակ նորայ ա[ւր]հնութեամբ եղիցի/// եւ էբեր յՈւրծ մեզ /// այ ///վ[ար]դ[ապետ] /// բազում աշխատան[ա]ւք /// աք ///իս, զոր աստուածայգութ պարոն ///եան///Ալթամ/// հրամայեաց մեզ վերըստին ընծայեալ ի Սուրբ Աստուածածնին՝ յիշատակ հոգոյ իւրոյ եւ վասն յերկար կենդանութեանն մեծ թագաւորաց թագաւորին եւ ամենա[ւր]հնեալ զաւակաց իւրոց՝ աթաբակ* Շահանշ[ահ]ի *եւ եղբաւր իւրոյ՝ պարոն* Շրվանշահի, *զոր Տէր Աստուած պարայգայց ամաւք անսասան պահեսցէ եւ բարձրացու[ս]ցէ փառա[ւ]ք ի փառս: Արդ, ես նվաստս ի Քրիստոս եւ կրսերս յորդիս Սիոնի հող եւ [մո]խիր վարդապետ[ս], միայկամ ուրախութեամբ եւտու ի ձեռն բարեպաշտ եւ քրիստոնասյսէր՝ պարոն Հըճատո[ւ]պէկին, որ էր տէր տեղոյն, եւ հասուցէ ի դուռ[ն* Սուրբ] *եկե[ղե]ցոյն* Աստուածածնին՝ *յիշատակ անջինջ եւ [բարեխ]աւս առ Քրիստոս՝* Աղբուղային *եւ մեզ. աղաչեմ[ք] ///ան///սուրբ եկեղեցոյն, որ յամեն լիս նա/// թողութիւն եւ զՔրիստոս Որդին եւ [զ]Մե[զոյն ար]արէք յանխաբան, եւ կա[տարո]ղք աղ[ա]չ[ան]ացն յիշեալ լիջին ի Քրիստոսէ [Աստուծո]յ [մե]րոյ:*

2. 297ա Ամենայն ոք, որ բարեացն են ցանկ[ա]ցե[ա]լ /// [ք]ան զխոխոջումն բանի/// որ ինչ աշխատութիւն է մարմնոյն եւ թէ ծախս ընչի[ց], թէ հեռանալ յ[ը]նդանի գաւառէ, զամենայն թեթեւ համա[րի]ն, զի որում ըղձանային՝ հասանիցեն, որպէս յառակի վասն մարգա[րէ]ս հրամա[յ]է կենարարն Յիսուս: Այսպէս եւ մեք դեռաբոյս մանկուն[քս] // (297բ) եւ Պարոնս *եւ հոգո[յ] որդին՝* Աղաւբեկս *եւ սրտախոց եւ լալագին մայրն՝* Փորտիկին, *անջատեալ ի հայրական խնամոցն, յաղագս մահուն, որ որբացոյցն զմեզ [ի տի]ս մանկութեան: Արդ, ողորմութեամբն Աստուծոյ յայց ելաք բարեաց յի[շատակ]ի ծնողաց մերոց եւ գտաք գանձ անպակաս՝ զաստուածագիծ տառ[ս՝ զար]դարեալ մեծածախ, արփիահրաշ, արեգակնածաւալ լուսա[ւոր]աց եւ հուգոց հաւատացելոց գրաւել յայլասեռիցն ի ձեռն, վասն անձեռնատու ժամանակիս ի սպ[իտակ] Զծ՛ (600): Յորում եւ մեք վերոգրե[ա]լ որդիքս՝* Գէորգա *թափեցաք զԱւետարանն ի յանիրաւ վաշխոցն եւ վերըստին ընձա[յ]եցաք ի* Սուրբ Աստուածածինն՝ *արձան յաւիտենից, յիշատակ հաւր մերո[յ]՝* Գորգա *եւ մաւր մերո[յ]՝* Մամախաթունին *եւ աւագ եղբաւրն՝* Մխիթարա՝ *փոխեցելոյն առ Քրիստոս:*

(եզրահատուած, եւ 5–6 տող պակաս)///տելոց եւ ոչ այս միայն, այլ քանզի /// վաստակէր ի սկսբան յուսոյն՝ ի պատրոն Խաւտազէն *աւանդել ի* Բագ[նայրի] Սուրբ Աստուածածինն *եւ զփոխարէնն առաջնոցն եւ վերջնոցն Տէր տացէ ամենեց[ուն] առատարապէս եւ ոչ նախանձիւ: Առ ի սմա են գործք աստուածահրաշ եւ վարդապետութիւնք Քրիստոսի Աստուծոյ մերո[յ] ի ձեռն [ո]րո[յ] կարասցուք աւճան բարո[յ] ստանալ զմասն ողորմութեան տկարութեան մանկութեան մերո[յ] զաւրութիւն եւ առաղջութիւն եւ կանկնումն եւ լնուլ զհաւր մերո[յ] զճա[նա]պարհ եւ*

զփափաք [հա]մարձակա[խա]ւութիւն առ մարդ եւ յԱստուած, փախուստ յորոգայթ[ից, յո]րդորումն ի բարիս գործովք եւ չշտեմարանել յոգիս զհաւա/// անմեղութեան իբրեւ կենդանի///(298ա) խոստովանիմք զսա փոխան հաւր մերո[յ], այլ յարակա[յ]ութեամբ գրեցայց կենդանի եւ մնացայց անսասան ի կամս քո: Արդ, աղարսեմք յամենայն ընթերցողաց, զփոքր յիշատակ բարեաց եւ զտուրս միաբանութեան եւ շիրմաց նախնեացն ընկալչիք իբրեւ զերկուս խերեւեշս ի ձեռեաց մեր՝ ի բարէխաւսութիւն մեզ եւ ծնողաց մերոց, եւ ասասջիք յոգնառատ սրտիւ եւ քաղցր բարբառով՝ զտրիտուրն խնդրելով յամենառատ ի Տեառնէ պատարագաւք եւ երաժըշտական երգաւք ասելով, թէ. Տէր Յիսուս, ընկալ զաղաչանս ծառայից քոց եւ չնչեա զձեռագիր յանցանաց Գէորգեա Ներսիսեանց եւ ամուսնո[յ] իւրո[յ]՝ Մամախաթունիւն եւ որդոց իւրոց՝ Մխիթարա փոխեցելոցն առ Տէր, եւ զԱղբերոսն եւ զՍարգիս եւ զՊաւռնն պահ[ե]ա՛ խաղաղութեամբ եւ մխիթարեա՛ յաւելվածաւք կենաց յանանց եւ ի հոգեւոր մեծութիւնս, եւ դուք լիջիք յիշե[ա]լ առաջի Աստուծոյ մերո[յ] գրեցաւ յիշատակարանս ձեռամբ՝ Ստեփաննոսի Գելանիս որդոյս ի թւաբերութիւնս Հայկազեան տումարիս ՉՄԷ (1308) ամիս, ի հայրապետութեան մերո[յ] նահանգիս Շիրակ գաւառիս՝ հեզի եւ մարդասիրի տէր Յոհաննիսի, որդոյ Ապուղամրի իշխեցող տեղոյս, եւ Քրիստոսի Աստուծոյ փառք:

3. (ԺԴ դ.) 298բ Ամենայն առաքինի եւ աստուածասէր հոգի միշտ գվերինն խորհի, որում բարեպաշտ ոմն՝ Պաւռոն անուն, ի մայրաքաղաքէս Անոյ, որդի Գրիգորայ մականուն Խուցէս, որ էր առաջնորդ եւ հիմն քաղաքիս, տեսի զսուրբ Աւետարանս, որ էր գրեալ եւ զարդարեալ ոսկւով եւ արծաթով մեծ պատրոնն՝ Խաւազ եւ ընծայեալ էր յիշատակ ի Սուրբ Աստուածածինն Բգնէի. անցեալ էր բազում ժամանակ եւ արծաթն եւ ոսկին խախտեալ էր եւ անգեալ: Արդ, ես՝ մեղուցեալ Պաւռոն տեսի զսուրբ Աւետարանս եւ ոչ վստահացայ ի յարծաթն կամ յոսկին, այլ յողորմութիւնն Աստուծոյ ապաւինեցայ եւ ի բարեխաւսութիւն սուրբ աւետարանչացն՝ Մաթէոսի, Մարկոսի, Ղուկասայ եւ Յոհաննու եւ նորոգեցի զսայ ի հալալ վաստակոց իմոց, յիշատակ ինձ եւ ննջեցելոցն իմոց գնացելոցն առ Քրիստոս:

Արդ, ո՛վ աստուածասէր քահանայք եւ աշխարհականք, որք ընթեռնուք եւ հայիք ի սուրբ Աւետարանս, յիշեսջիք զնորոգող սորայ՝ զՊաւռնն եւ զծնողսն իւր՝ զպարոն Գ[ր]իգոր, եւ զմայրն իւր՝ զՇնաֆոր տիկին, զկենակից Պաւռնին՝ զՈւլուս, եւ զանդրանիկ զաւակ Պաւռնին՝ զԴաւիթ, որ առքայ փոխեալ են յանցաւոր աշխարհէս ի յանանց կեանն, եւ կան ոսկերք հանգըստեան սոցայ ի դրան Սուրբ Աստուածածնին, որոյ սուրբ Աւետարանս է, զոր ժողովեալ է Սուրբ Աստուածածինն զգերեզման սոցա ընդ հովանե[ա]ւ իւր, որպէս հաւ զձագս ընդ թեւաւքն իւրաւք, յորում ցաւղն աւրհնութեան ցաւղեսցէ ի նոսայ եւ Հոգին Սուրբ հանգիցէ ի յոսկերս սոցայ, հանգիստ եւ քաւութիւն շնորհեսցէ թողիչն մեղաց. ամէն:

299ա Յիշեցէք եւ զկենդանիս՝ Պաւռնին զբարեպաշտ եւ զաստուածասէր գեղբայրն՝ զԱսիլն, որ է առաջնորդ եւ հիմն քաղաքիս Անոյ, իրաւարար եւ արդարադատ ամենայն քաղաքին, որ[ոյ] յիշատակ աւրհնութեամբ եղիցի եւ խնամքն աստուածա[յ]ն հովանասցի ի վերայ նորայ, զկենաց կցորդն՝ Ասիլին՝ Հոուզխաթունն, զմայրն եւ զպատուադիրն ամենայն եկեղեցոյ եւ քահանայից, զոր տացէ Տէր Աստուած սմայ զփոխարէնն աստ եւ ի հանդերձեալն, եւ զանդրանիկ զաւակ սոցայ՝ զԲէսուջինն պահեսցէ Քրիստոս Աստուած անփորձ եւ անսասան յամերամս ժամանակաւք: Եւ կրկին աղաչեմ, յիշեցէք զփոքր պատանեկեր Պաւռնին՝ զՍէթն եւ զՔամարզարի, որ առանց մէրական [խնա]մոց սնան, զոր հայր որբոցն Աստուած սնուցանէ զնոսայ եւ պահեսցէ ընդ ամրածածուկ թեւաւքն իւրաւք: Եւ դարձեալ աղաչեմ, որք ընթեռնուք, ասացէք լի բերանով ի խորոց սրտէ. Տէր Աստուած, ողորմեայ Պաւռնին՝ նորոգողի սուրբ Աւետարանիս եւ թող զ[յ]անցանս սորայ եւ զամենայն մերձաւորացն, եւ զորս մեք ոչ գրեցաք, գրեսցէ զնոսա ի գիրն կենդանի Քրիստոս Աստուած, եւ նմայ փառք յաւիտեանս. ամէն:

Յիշեցէք եւ զառաջնորդ սուրբ ուխտիս՝ զՊաւղոս հայրն, որ աւժընդակ եւ աւգնական եղեւ նորոգման սուրբ Աւետարանիս. Տէր Աստուած եւ սմայ ողորմեսցի. ամէն: Եւ ինձ՝ սակաւ գծողիս Սարգսի, թողութիւն շնորհեայ, Քրիստոս Աստուած, եւ քեզ փառք: Եւ որք զմեզ յիշէք, Քրիստոս Աստուած զձեզ յիշէ յիր արքա[յ]ութեանն. ամէն:

4. 299ա (ԺԴ–ԺԵ դդ.) Մեր սիրտս այլ կրկին ի յայս տեղս ուզեց՝ զՅովաննես եւ զամուսին իմ՝ զԱրզու խաթուն, զԿարապետն, զաւակ իւր՝ զպարոն Վարդն, զի հայրն՝ զԹագվորշեն եւ զմայրն՝ զՇնաւորհիկիին յիշեցէք ի Քրիստոս:

5. 295 (ԺԷ դ., նօտրգիր) Շարահիւսութիւնս է յիշատակ՝ Դաւիթ վարդապետին:

Յիշատակարաններ պարունակող 295, 296 եւ 297 թերթերը ժամանակին անջատուած են եղել մայր ձեռագրից եւ օգտագործուած այլ ձեռագրերում որպէս պահպանակներ: 295 եւ 296 թերթերը յայտնաբերել է Սահակ Ամատունին՝ 295ա «Թերթքս ի կողերս Աստուածաշնչի, ըստ համարոյ տեսակին որ ի 1–ն (արդի № 177) գտեալ...1897», իսկ 297 թերթը յայտնաբերել է Գարեգին Յովսէփեանը՝ 296բ

«Այս յիշատակարանի շարունակութիւնը տես ձեռ. 1259/1134 (արդի ձեռ. 1134) ձեռագրի պահպանակը...»: Տե՛ս Գարեգին Ա. կաթողիկոս, Յիշատակարանք ձեռագրաց, Անթիլիաս, 1951, էջ 885–900:

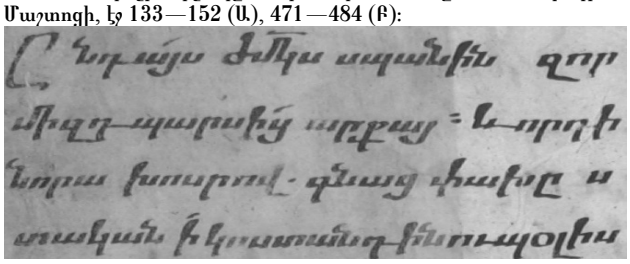
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 1բ Գիրքս Սուրբ էջմիածնա *է:*

1520
Ճ Ա Ւ Ր Ջ Ն Տ Ի Ր

Նկարինայ ոխտ **ՊԾԳ — 1404**

ԳՐԻՉ՝ Գրիգոր: ՍՏԱՅՈՂ՝ Ստեփանոս եւ Թումայ աբղյ., Յոհաննէս եպս.:

ԹԵՐԹ՝ 400+3 (կրկ.՝ 1), չգրուած՝ 316բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԷx12 (Ա չիք, Բ 1, Թ 8, ԺԶ 6, Ի 5, ԻԴ 11): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 62,5x39: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 38—40: ԿԱՋՄ՝ սեւ կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ մասն տպագիր Մաշտոցի, էջ 133—152 (Ա), 471—484 (Բ):

Նմուշ՝ 1գ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ — Ի լուսանցս՝ Գաբրիէլ հրեշտակապետ՝ 37ա, Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 374ա: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 317ա: Լ ու ս ա ն ց ազ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր: Գ ոյ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. պակասաւոր, տեղ—տեղ խոնաւութեան հետեւեր, զանազան բծեր, պրակների հիմերը թուլացած: Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզերը՝ մաշուած: ԺԷ—ԺԸ դդ. նորոգուած, տեղ—տեղ կարկատուած այլ ձեռագրի մասունքներով եւ կրկին պրակակալուած՝ Ա—ԼԴ, կրկնելով ԺԶ պրականիշը, եզրաճատուած եւ վնասուած լուսանցագրութիւնները: Ի դ. կրկին նորոգուած:

Ծնթ. Սա ձեռ. 1521—ի սկզբնամասն է:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *1ա–1ե* [Կատարումն եօթանց խոտաճարակացն ի վասն Գլակայ, ի Պատմութենէն Յովհաննու Մամիկոնեան]– */// ձեակեալ կաքաւեն ի վերայ իմ: Ողորմեցարուք ինձ, սպասուորք* Սուրբ Կարապետիդ... *(հմմտ. տպ. Երեւան, 1941, էջ 150–178):*

2. *1ե–4ա* Դ. Վասն իշխանութեան Գայլուն Վահանայ եւ պատերազմին Միհրանայ – *Իսկ Վահան յանձին կալեալ զիշխանութիւն երկրին...*

3. *4ա–8բ* Ե. Պատմութիւն գալըստեանն Վախթանկայ ի Տարաւն, որ եւ շինեաց զԲորպ խաղաք եւ զբերդն – *Իբրեւ խաղաց գնաց թագաւորն* Պարսից *երկրորդ անգամ ի վերայ* Յունաց...

4. *8բ–10բ* Զ. Պատմութիւն վասն գալըստեանն Տիգրանայ եւ կոտորածին, որ ի Հոնըմնկէցն – *Դարձեալ այլ զաւրս առաքեաց* Խոսրով *ի վերայ* Սըմբատայ *իշխանին* Մամիկոնեանց...

5. *10բ–1բ* Է. Զորրորդ գալն Վարդուհրեայ եւ մեռանելն ի Փադիկ ԾՈ արամբ – *Եւ եղեւ յետ ժԶ ամաց դարձեալ դըժրութիւն ի մէջ* Վահանայ *եւ* Պարսից...

6. *11բ–8ա* Ը. Պատմութիւն իշխանութեանն Տաճկաց եւ ելանելոյն Մուհամատայ – *Ընդ ժամանակս կայսերն* Հերովկլեայ, *բարձաւ թագաւորութիւնն* Պարսից...

7. *18ա–20ա* Թ. Պատմութիւն վասն ելանելոյն Տաճկաց եւ վասն տիրելոյն տիէզերաց, թէ որպէս եղեւ – *Իսկ արքայն* Հերակլ *առեալ զսուրբ խաչն, տարաւ ի քաղաքն* Կարնոյ... *20ա–2բ* Վասն գնալոյն Սահակայ ընդդէմ Մուհամատայ – *Իսկ* Մուհամատ *դարձեալ ի միւս այլ ամին...*

8. *23ա–30բ* Ժ. Ըբուատ գովեստի նոցին հաւատոյն սըրբոցն տանի, զոր խնդրեաց սիրողն սրբոց՝ տանուասէր եւ հրիստոսասէր արհայն Հայոց Հեթում ի Գրիգորէ կաթուղիկոսէ, ի հինգերորդ ամի իշխանութեանն իւրոյ – *կաթուղիկէ եկեղեցի սուրբ առաքելական եւ մարգարէական ընկալաւ...*

9. *30բ–7ա* ԺԱ. Պատմութիւն սուրբ հայրապետացն Հայոց տէր Պետրոսի եւ Խաչատրոյ, տէր Բարսեղի եւ Գրիգորիսեանցն եւ շատաշնորհ Ներսիսեանցն – *Ի թըւականին Հայոց ի ՃՀ եւ ՀԲ նստաւ յԱնի կաթողիկոս տէր* Պետրոս Գետադարձն...

10. *37ա–43բ* ԺԲ. Գովեստ բանի ներբողական բացասացութեամբ ասացեալ Ներսէսի կաթուղիկոսին Հայոց եւ տիեզերալոյս վարդապետի. Յաղագս տանի գերագունիցն էութեանց հրեշտակապետացն՝ Գաբրիէլի եւ Միխայէլի եւ ամենայն երկնային զաւրացն – *Յայսաւր երկրաւորս եկեղեցւոյ հանդիսաւորեալ քահանայապետութիւն ցընծայ...*

11. *43բ–9բ* ԺԳ. Տեառն Ներսէսի Հայոց կաթուղիկոսի ասացեալ ի խորհուրդ անւանց հրեշտակացն – *Իսկ հողմունս զհրեղէն հրեշտական անուանել, զսըրբութիւն նոցա ցուցանէ...*

12. *49բ–51ա* Նորին տեառն Ներսէսի Մաղթանք առ հրեշտակապետսն Գաբրիէլ եւ Միխայէլ – *Այլ պաղատիմք առ հոգեղէնսդ Մեք տըկարքս եւ հողեղէնքս...*

13. *51ա–2բ* ԺԴ.Պատմութիւն վասն սմանչելեաց հրեշտակապետին Միխայէլի, համառաւտեալ ի

գըրոցն Պանդակոնի — *Յաւուրս անաստուածութեանն, յորում զկուռս ձեռագործս աստուած պաշտէին…*

14. *52բ—6ա* Պատմութիւն Մարխայ եւ Կոսփարայ — *Այր ոմն անուն* Մարխա, *յերկրէն* Սըսայ, *ազգաւ հայ…*

15. *56ա—61ա* ԺԵ. Պատմութիւն Յոհաննու Ոսկիբերեան հայրապետին եւ վարդապետին — *Սուրբ վարդապետն* Յոհաննէս Ոսկիբերանն *էր ազգաւ ասորի…*

16. *61ա—2ա* ԺԶ. Աւանդութիւն ի հրէիցն առնել ողորմութիւն եւ գտանել զողորմութիւն յԱստուծոյ — *Այր ոմն մեծատուն յազգէն Իսրայէլի, ի բազում յըղփութենէն…*

17. *62ա—4բ* Ապաշխարութիւն Պռոգինէի, հանդերձ երկամբք եւ ցաւաւ սըրտի — *Արդ, սկըսայց ասել զանկեալս յիրաւանաց…*

18. *65ա—7ա* ԺԷ. Վկայաբանութիւն Գուրասայ, Սամոնասայ եւ Աբիբայ սարկաւագի — *Այս երեք սուրբ վկայքս էին յաւուրս* Դիոկղետիանոսի…

19. *67ա—8բ* Վկայաբանութիւն սրբոյն Թէոփիլոսի եւ Պատրիկեայ կնոջ նորա եւ Գամալի որդոյ նոցա — Աստերիոս *բըդեշխ եւ* Բոպիզ, *զգեցեալ զզէնն սատանայի…*

Վերջում 4 տողի տեղ է թողնուած եւ նշուած՝ 8բ (գրչից) «Խոռ՝ վասն այնր թողի, որ ժամանակ թագաւորացն եւ տեղին գրի, թէ յո՞ր տեղ նահատակեցան եւ յորո՞մ ժամանակի. յօրինակին չկայր»։

20. *68բ—73ա* ԺԸ. Երանելոյն Յոհաննու Ոսկիբերանին ասացեալ յԱդամ եւ յահսորանս նորա — *Եւ արդ, մի ոք Աստուծոյ ստեղծածոյն մեղադիր լինիցի…*

21. *73ա—8բ* ԺԹ. Պատմութիւն եւ վկայաբանութիւն սուրբ առաքելոյն Փիլիպոսի, թէ որպէս եւ զիարդ նահատակեցաւ յաշխարհի — *Մինչդեռ էին սուրբ առաքեալքն Փիլիպոս եւ Բարդուղիմէոս* յԵպիմեփէս *քաղաքի…*

22. *79ա—101բ* Ի. Պատմութիւն կրաւնաւորին սրբոյն Մակարայ, եւ ամիրային եւ աղտափարա, եւ հրէին, եւ Նեստորին, եւ կախարդին, որ ի Քրիստոս հաւատացին — *Յամի երկերիւր եւ չիսուներորդի ի թըւականութեանս Հայոց, թագաւորեաց Պարսից…*

23. *101բ—4ա* ԻԱ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Քրիստափորի — *Ի ժամանակս թագաւորութեանն* Յուլիանոսի *եւ ի դատաւորութեանն* Դեկոսի, *էր հալածումն քրիստոնէից…*

24. *104ա—6բ* Յայսմ աւուր Վարբ եւ յիշատակ սրբոյն Գրիգորի Սմանչելագործին — *Սուրբն* Գրիգոր Սմանչելագործն *էր ի քաղաքէն* Նէոյկեսարու…

25. *106բ—12ա* ԻԲ. Սրբոյն Գրիգորի Նիւսացւոյ ասացեալ ի թաղումն եւ յարութիւնն Քրիստոսի Աստուծոյ — *Գովելի են ինձ այս եկեղեցական աւրէնք…*

26. *112ա—8բ* ԻԳ. Վկայաբանութիւն սրբուհւոյ կուսին Փերոռնեայ եւ այլոց ընկերաց նորա սրբոցն — *Ի ժամանակս* Դիոկղիտիանոսի *անաւրէնն կայսեր էր հալածումն քրիստոնէից…*

27. *118բ—24ա* ԻԴ. Պատմութիւն Թումայի առաքելոյն, ի վաճառել զնա Քրիստոսի Աբբենեսի վաճառականի, երթալ ի Հնդուստան եւ քարոզել անտանաւր զՔրիստոս — *Յորժամ առին ընկալան սուրբ առաքեալքն զՀոգին Աստուած ի վերնատունն…*

28. *124ա—7ա* ԻԵ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Թումայի առաքելոյն — *Իբրեւ եմուտ սուրբ առաքեալըն* Թուման *առ հաւատացեալսն…*

127ա (գրչից) «…Իսկ տաւնս, զոր տանեցաք յերէկ, Յակոբայ եւ Շմաւոնի է։ Եւ զի նոցա բոլոր ճառ չկայր, այնոր համար զԹումայի առաքելոյս եդի աստ…»։

29. *127ա—9ա* [«Յակոբայ եւ Շմաւոնի. չորեքշաբթի կարդա». ի լուսանցս] — *Եւ թէ ո՞ր է Յակոբն այն, որ այսաւր տաւնի ընդ Շմաւոնի։ Նա ինքն է՝ Արդարն եւ Տեառնեղբայրն, որդին Յովսեփայ…*

30. *129ա—35ա* ԻԶ. Վկայաբանութիւն Կղեմայ հայրապետին եւ Բագարատայ Տոռոմենոյ եպիսկոպոսին — *Սուրբ հայրապետն* Կղեմէս *Հռոմայեցի էր ազգաւ… 135բ* Վասն կատարման նորին սրբոյն Բագարատայ — *Եւ քաղաքացի այր մի մեծատուն, որոյ անունն էր* Աւտագորոն…

31. *135բ—41ա* ԻԷ. Պատմութիւն սրբոյն Գրիգորի Ակռականդացւոց եպիսկոպոսին, որ ի Սիկիլիայ կղզին — *Երանելին* Գրիգորիոս Ակռականդացին *էր յարեւմտից…*

32. *141ա—8ա* ԻԸ. Պատմութիւն սուրբ առաքելոյն Անդրէի եւ Մաթէոսի — *Յետ համբառնալոյ Տեառն մերոյ յերկինս եւ զՍուրբ Հոգին կալ…*

33. *148ա—50բ* ԻԹ. Պատմութիւն երկրորդ գալըստեանն Քրիստոսի եւ աճեղ դատաստանին, ասացեալ ճգնաւոր վարդապետին Ստեփանոսի Յուկայ Որդոյն — *Ի յահագին աւուր գալըստեան Որդոյն Աստուծոյ ի մէջ գիշերի…*

34. *151ա—3ա* Լ. Վկայաբանութիւն Մերկիւտիոսի զինաւորին, որ վկայեաց Քրիստոսի Աստուծոյ — *Ի ժամանակս* Դեկոսի *եւ* Վաղերիանոսի *ի Հռոմ քաղաքի…*

35. *153բ—6բ* ԼԱ. Վկայաբանութիւն Յակովկայ Պարսկի, բազմաճաշ վկային Քրիստոսի — *Ի ժամանակս* Վըռամայ Պարսից *արքայի, էր* Յակովիկ *այր աստուածապաշտ…*

36. *157ա–60ա* ԼԲ.Պատմութիւն վարուց սուրբ հաւրն Պօղոսի – *Ահ բազումս բազում անգամ խընդիր եղեւ, թէ յումմէ՞ սկըսաւ միայնակեցութիւն…*

37. *160ա–1բ* Պատմութիւն վարուց սրբոյն Պաւղոյ ծերի – *Պաւղ էր այր հողագործ…*

38. *161բ–6ա* ԼԳ. Պատմութիւն վարուց սուրբ հաւրն Մարկոսի – *Պատմեաց մեզ երանելին* Սերապիոն. *Մինչ էաք ի* Կասկատիա…

39. *166ա–71բ* ԼԴ.Պատմութիւն վարուց սուրբ հաւրն Աւնոփրիոսի, զոր գրեաց Պափնոտիոս – *Ես՝* Պափնոտիոս *միում աւուր կամեցայ ելանել ի լեառն…*

40. *172ա–6բ* ԼԵ. Պատմութիւն եւ վկայաբանութիւն սուրբ առաքելոյն Բարդողիմոսի – *Գըլխաւորք առաքելոցն ընտրեալ երկոտասան աշակերտքն…*

41. *176բ–81ա* ԼԶ. Վարք եւ պատմութիւն սրբոյն Ալեքսիանոսի ճգնաւորի մարդոյն Աստուծոյ – *Այր մի էր ի* Կոստանդինուպաւլիս, *որում անուն էր* Եփրեմիանոս…

42. *181ա–5ա* ԼԷ. Վկայաբանութիւն սըրբոցն Միննասայ, Երմոգինեայ եւ Գրաբոսի դըպրի – *Ի ժամանակս* Մաքսիմիանոսի *ամպարիշտ արքայի եղեւ դատաստան ինչ իրաց ի* Աղէքսանդրիայ…

43. *185ա–90ա* ԼԸ. Պատմութիւն վարուց եւ սմանչելեաց սուրբ հայրապետին Նիկաւղայոսի – *Ջամենասուրբս եւ գերջանիկ ընտրեալս Աստուծոյ գովել եւ պատել արժան է…*

44. *190ա–3բ* ԼԹ. Պատմութիւն սմանչելեաց սրբոյն Միննասայ մեծ եւ յաղթող զաւրականին Քրիստոսի – *Արդ, լըսարուք իրս հրաշալիս եւ հիանալիս…*

45. *193բ–7բ* Խ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Ստրատիոսի եւ ընկերաց նորա – *Ի ժամանակս թագաւորութեանն* Դիոկղետիանոսի *եւ* Լիկիանոսի *եւ* Ագրիկողայոսի *դատաւորին…*

46. *198ա–203բ* ԽԱ. Պատմութիւն սրբոյն Գրիգորի Հռոմայ հայրապետին, թէ որպէս եղեւ – *Ի քաղաքին* Վրենտինիետ՝ *յաշխարհն* Ֆռանգաց *էր ոմն կոմս…*

47. *204ա–8բ* ԽԲ. Պատմութիւն վարուց սուրբ հայրապետին Յակոբայ Մ*ը*ծբնայ եպիսկոպոսին – *Մեծ հայրապետն* Յակոբ *հաւրաքոյր որդի էր սրբոյն* Գրիգորի *մեր* Լուսաւորչին…

48. *208բ–12բ* ԽԳ. Յոհաննէս վարդապետի Առճիշեցւոյ Ոսպնակերի ասացեալ Բան վասն երից կարգացն փրկելոցն եւ ապրելոցն, եւ երից հակառակաց նոցին եւ դիմակացն – *Արարչագործն Աստուած եւ ի գոյութիւն ածողն զէակս ամենայն…*

Օրինակս տպ. Աստուածաբանութեան ֆակուլտետ, Տարեգիրք, 2007, Բ, էջ 224-33:

49. *212բ–6բ* ԽԴ. Վկայաբանութիւն Իգնատիոսի հայրապետին Անտիոքայ: Երկուշաբթի է – *Այնինչ առեալ ըզթագաւորութիւնն* Հռոմայեցւոց Տրայիանոսի *կայսեր…*

50. *216բ–20բ* ԽԵ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Թէոպոմպոսի եպիսկոպոսին եւ Թէովնայ կախարդին – *Յառաջին ամի թագաւորութեանն* Դիոկղետիանոսի *արար աստուածս Հ (70) եւ կոչեաց մեծ աստուած…*

51. *220բ–2բ* ԽԶ. Վկայաբանութիւն սրբոյն եւսեբի՝ որդոյ սրբոյն Բասիլոսի եւ այլոցն – *Ջորս զաւրականք նոր նահատակեցան եւ վկայեցին վասն Քրիստոսի…*

52. *222բ–7ա* ԽԷ. Պատմութիւն եւ վկայաբանութիւն սըրբոյ առաքելոյն Թադէոսի եւ աշակերտաց նորա Ադդէի հայրապետին եւ Սանդըխտոյ կուսին – *Առաքեալըն Քրիստոսի սուրբն Թադէոս եղբայր էր երկւորեակ Թումայի առաքելոյն…*

53. *227ա–30բ* ԽԸ. Գիւտ նշխարաց Թադէոսի – *Աբեղայ ոմն աստուածահաճոյ վարուք՝* Կիրակոս *անուն, աշակերտ* Դաւթի *կրաւնաւորի…(229ա) Իսկ նըշխարք սուրբ առաքելոյն Բարդուղիմէոսի…(229բ) Իսկ վասն նըշխարաց սուրբ առաքելոյն Թումայի…*

54. *230բ–3բ* ԽԹ. Պատմութիւն վարուց երանելոյն Յոհաննու Գ*ը*րեցւոյն – *Այր ոմն էր յ*Եգիպտոս, *մեծատուն յոյժ եւ ունէր կին բարեպաշտուն…*

55. *234ա–40բ* Ծ. Թուխտ սիրոյ եւ միաբանութեան Մեծի կայսերն Կոստանդինոսի եւ Տ*ը*րդատայ եւ սրբոյն Սեղբեստրոսի Հռոմայ հայրապետին եւ Գրիգորի Լուսաւորչին – *Կամաւքն եւ կարողութեամբ համագոյ Սուրբ Երրորդութեանն Հաւր անհասի…*

56. *240բ–4բ* ԾԱ. Մ*ը*րբոյն եղիշէի Հայոց վարդապետի ասացեալ Բան շահաւէտ եւ պիտանի վասն դարձի մեղաւորաց խոստովանութեան եւ ապաշխարութեան եւ վասն ողորմութեան – *Ով եղբարք իմ սիրելիք, մի ոք վըհատեսցի եւ անյոյս լիցի…*

57. *245ա–50ա* ԾԲ. Յառաջին թագաւորութեանցն: Պատմութիւն Դաւթի մարգարէին – *Եւ ասէ Տէր ցՍամիէլ. Մինչեւ յե՞րբ սուգ ունիցիս ի վերայ Սաւուղայ…*

58. *250ա–3բ* ԾԳ. Վկայաբանութիւն Տեառն եղբաւրն սուրբ Յակոբայ առաքելոյն եւ հայրապետին – *Սուրբ առաքեալըն Քրիստոսի Յակոբոս՝ եղբայր Տեառն ըստ մարմնոյ, որդի էր Յովսէփայ…*

59. *253բ–7ա* ԾԴ. Երանելոյն Աբբայ Եփրեմի Խորին Ասորւոյ ասացեալ Ի սուրբ*ը*ն Ստեփաննոս Նախավ*ը*կայն եւ յառաջին մարտիրոսն – *Անդրա-*

նիկն մարտիրոսաց կոչեաց զիս ի հոգեւոր հարսանիսն իւր…

60. *257ա–60բ* ԾԵ. Պատմութիւն գիւտի ննջեցելոցն սրբոյն Ստեփանոսի եւ որոց ընդ նմա – *Որոց ըստ քաղաքաց եւ գաւառաց եւ աստուածասիրաց…*

61. *260բ–8ա* ԾԶ. Գործ եւ պատմութիւն Պետրոսի եւ Պաւղոսի սուրբ առաքելոցն, եւ կատարումն նոցին ի Հռոմ քաղաքի Ներոնէ – *Եւ եղեւ յետ ելանելոյն սրբոյն Պաւղոսի ի Դաղմատացւոց կըղզւոյն…*

62. *268ա–76բ* ԾԷ. Խաւսք սրբոյն Յակոբայ Սրճոյ եպիսկոպոսին, ասացեալ պատմագրաբար վասն Անտիոքայ քաղաքին, թէ որպէս մըտին առաքեալքն Պետրոս եւ Պաւղոս եւ Յոհաննէս եւ աշակերտեցին զնոսա ի հաւատս Քրիստոսի – *Լուսով քո բանիւ գամ առ քեզ, Որդի Աստուծոյ, տեսանել զճշմարիտ…*

63. *276բ–80բ* ԾԸ. Պատմութիւն Յոհաննու աւետարանչին եւ դարձ անառակ երիտասարդին – *Մինչդեռ առաքեալքն եւ աւետարանիչն Քրիստոսի եւ սիրեցեալ աշակերտն Յոհաննէս…*

64. *281ա–5բ* ԾԹ. Պատմութիւն վարուց եւ սմանչելեաց սըրբոյն Բարսղի Կեսարու Կապադովկացւոյ եպիսկոպոսապետին, ասացեալ Եղիադոսի եպիսկոպոսի՝ նորին աշակերտի եւ աթոռակալի – *Սիրելիք եւ բարեկամք, ոչ եւ անհաւատալի բան ճառիս…*

65. *285բ–90բ* Կ. Պատմութիւն երիտասարդին, թէ որպէս ուրացաւ զՔրիստոս եւ եղեւ դիւաց – *Լըւարուք, եղբարք, ըզսքանչելիս, զոր արար Աստուած ի ձեռն սրբոյն Բարսղի…*

Նոյն խորագրի տակ յաջորդում են Բարսղի մի քանի այլ սքանչելիքներ եւս՝ 287բ–8բ «Վասն Անաստասայ քահանային», 288բ–9ա «Վասն Յուլիանոսի ուրացողի», 289աբ «Վասն սարկաւագին որ զքշոցն ունէր», 289բ–90ա «Վասն եկեղեցւոյն ի Նիկիայ քաղաքին, որ ինքնին բացաւ», 290աբ «Վասն կընոջըն մեղաւորի զըղջացելոյ»:

66. *290բ–2բ* ԿԱ. Սրբոյն Յակոբայ Սըրճոյ եպիսկոպոսին ասացեալ Ի Յարութիւն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի – *Յարութիւն քո, Տէր զարհուցանէ զիս ճառել…*

67. *293ա–6ա* ԿԲ. Բանք պանծալիք ի վարուց ննջգնաւորացն (Ա—ԻԸ) – *Ա. Հայրն Անտոն, երբեմն աղաւթէր ի խցին իւրում… ԻԸ. Ասաց հաւատուհին* Շառուհա *ընդ քորան իւր…*

68. *296ա–9ա* Այլ բանք պիտանիք, շահաւէտք եւ ագտակարք ի վարուց սրբոց հարանցն ճգնաւորաց (Ա—Խե) – *Ա. Ասաց հայրն Պիմէն, թէ. Կամապաշտութիւն պըղընձի պարիսպ է ընդ մարդ եւ ընդ աստուած… Խե. Ասաց այլ ծեր, թէ. Մչ արմատախըլիչք եմք ախտին…*

69. *299բ* Ի վարուց սուրբ հարանցն Բանք պիտանիք (Ա—ԺԳ) – *Որ էրն ի սկըզբանէ Աստուած Բանն, վասն բարի բնութեանն իւրոյ գոյացոյց զէսս յոչ էից… Ա. Ուսան զառանձնանալն ի Յովանէ… ԺԳ. Եւ զանյիշաչարութիւնն յասելոյն…*

70. *299բ–302բ* [Ի վարուց սուրբ հարանցն Բանք պիտանիք Ա—ԼԴ] – *Ա. Որպպէս ասէր հայրն Պիմէն, եթէ. ոմն բնակեալ էր ընդ իս, որ առեալ էր յինքէն զմեծ սքէմն… ԼԴ. Ասաց Հայրն Սիսոյ, եթէ. Արք Բժ–ան գնային ի միասին…*

71. *303ա–6ա* Բանք պիտանիք ի վարուց սուրբ հարցն (Ա—ԽՋ) – *Ա. Հայրն Սիլով գնայր աշակերտով միով… ԽՋ. Աբեղայի մի եւ հաւատաւոր կուսան մի գնացին ի խոստովանութիւն…*

72. *306ա–9բ* Բանք պիտանիք ի հարանց վարուց (Ա—ԾԴ) – *Ա. Ծեր ոմն ուտէր յաւուրն Գ պագսիմատս… ԾԴ. Եղեւ զրոյց երբեմն վասն Մելքիսեդեկի…*

73. *309բ–12բ* Բանք պիտանիք եւ ագտակարք (Ա—ԼԱ) – *Ա. Ովր եւ Աթերիս աւտարք էին ի միմեանց… ԼԱ.* Մագիստիանոս *ոմն գնայր հրամանաւ թագաւորին ի գործ…*

74. *312բ–5ա* Պատմութիւն ի Հարանց վարուցն պիտանի (Ա—ԺԴ) – *Ա. Ի ժամանակս* Մաւրկայ *կայսերն այր ոմն* Մեսիդ, *անարժան անուանն դիւթ… ԺԴ. Էհարց ոմն ի հարանցն ընդ իմաստուն բժիշկ մի…*

75. *315ա–6ա* ԿԳ. Պատմութիւն վարուց Ռուսինոսի սրբոյ տըընտեսին, թէ որպէս գնաց ի դրախտն – *Սուրբն Հռուսինոս էր զաւակ բարեպաշտ ծնաւղաց…*

76. *317ա–21բ* ԿԴ. [«Մըննդեան սուրբ Կուսին Յովակիմայ եւ յԱննայէ ծընաւղացն» ի լուսանցս 320ա] – *Յառաջին ամի տերութեանն* Աւգոստեայ *կայսեր Հռոմայեցոց եւ ի թագաւորութեանն Հերովդէի անաւրէնն արքային Հրէաստանի…*

77. *322ա–5բ* ԿԵ. Պատմութիւն վասն սուրբ կուսին Մարիամայ, թէ որպէս յանձնեցաւ հիւսանն Յովսեփայ պահել զնա – *Արդ, յետ անցանելոյ այսմ ամենայնի ինչ եղելոյ, իբրեւ լըցան…*

78. *326ա–31բ* ԿԶ. Հրաշալի աւուր Աստուածայայտնութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի Որդոյն Աստուծոյ եւ Որդոյն կուսին Մարիամու, ի գրոցն Յակոբայ եղբօր Տեառն – *Արդ, յետ երից ամսոց գնալոյն Յովսեփայ ի հիւսնութիւն…*

79. *331բ–2բ* Երկրորդ աւուրն: Երանելոյն Եփրեմի Ասորոյ Խորին ասացեալ Ի Ծնունդն Քրիս-

տոսի Աստուծոյ — *Որ անըսկիսբն է ընդ Հաւր եւ էր ի սկըզբանէ առ Աստուած Աստուած Բանն…*

80. *332բ–5բ* ԿԷ. Երանելոյն Պետրոսի եպիսկոպոսապետի Կոստանդինուպաւլսի, աշակերտի եւ աթոռակալի Յովհաննու Ոսկիբանի ասացեալ Ներբողեան ի Ծնունդն Քրիստոսի եւ ի Նախավըկայն ի սուրբն Ստեփաննոս, որ այսօր տօնի — *Արեգակս երեւելի ընդ երկնաւ ծագելով…*

81. *335բ–9բ* ԿՐ. Երորդի աւուր Ծնընդեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ ի սուրբ կուսէն Մարիամայ ի յայրն Բեդղահէմի: Պատմութիւն գալըստեան Մոգուց թագաւորացն յերկըրպագութիւն կուսածին մանկան — *Իսկ յետ անցանելոյ երից աւուրց ծնընդեան կուսին զկուսածին Որդին…*

82. *339բ–42բ* Սրբոյն Գրիգորի Նիւսացւոյ եպիսկոպոսի ասացեալ ի Ծնունդն Քրիստոսի եւ ի կատարումի մանկանց — *Դարձեալ ես ծերունիս առ բանիցս ածիմ յասպարէզ…*

83. *342բ–4բ* ԿԹ. Չորրորդ աւուր Ծնընդեանն Քրիստոսի Աստուծոյ. Երանելոյն Յովհաննու Ոսկիբերանի Կոստանդնուպաւլսի եպիսկոպոսին ասացեալ Յաւետիք կուսին Մարիամու — *Դարձեալ խնդութեան աւետիք, դարձեալ ազատութեան զգացումն…*

84. *344բ–6բ* Երանելոյն Պետրոսի Սիւնեաց եպիսկոպոսի ասացեալ Գովեստ յամենասուրբ Աստուածածնին կոյսն Մարամ եւ ի համեմատութիւն անւան նորա — *Հաղմութիւն քրիստոսասէր ժողովուց, արարէք զաւրս զայս տաւն ուրախութեան…*

85. *347ա–52բ* Հ. Հինգերորդ աւուրն: Երանելոյն Եփրեմի Խորին Ասորւոյ ասացեալ Ներբողեան չըքնաղ եւ զարմանալի՝ յԱւետիս սուրբ Աստուածածնին, եւ ի Ծնունդն Քրիստոսի — *Ազանչելի է ծունդ քո, Որդի Աստուծոյ, եւ դժարին է…*

86. *352բ–8ա* ՀԱ. Վեցերորդ աւուրն: Երանելոյն Եփրեմի Խորին Ասորւոյ ասացեալ ի Ծնունդն Քրիստոսի — *Դարձեալ թագաւորն ի տանէ ծառային եւ եկեալ ի տուն մաւր իւրոյ…*

87. *358ա–60ա* ՀԲ. Եաթներորդ աւուրն: Երանելոյն Պըրոկղի եպիսկոպոսի Կոստանդնուպաւլսի ասացեալ Յաւետիք կուսին եւ ի Ծնունդն Քրիստոսի — *Այսաւր արեգակն արդարութեան ծագեաց եւ զյառաջագոյն ծագեալն ծածկեաց…*

88. *360ա–2ա* Սրբոյն Անթիպատրոսի Բոստրացւոյ ասացեալ Ի Ծնունդն եւ ի Մկրտութիւնն Քրիստոսի — *Հրաշափառ եւ տաւնախմբութիւնս, եւս առաւել յոյս…*

Տպ. «Գանձասար», Ա, 1992, էջ 35-48, D:

89. *362ա–9բ* ՀԳ. [Ութներորդ աւուրն]: Երանելոյն եւ սրբոյն Աբրայ Եփրեմի Խորին Ասորւոյ ասացեալ Բան զարմանալի ի տաւն Մկըրտութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ — *Որք պայծառացաք առաջին տաւնին…*

90. *369բ–74ա* ՀԴ. Երանելոյն Եպիփանու Կիպրացւոյ եպիսկոպոսապետին ասացեալ Ի գովեստ սուրբ Աստուածածնին — *Զփայլեալ ճառագայթս, զաստուածայինս, զահագին եւ զանհասանելի զաւրութիւնս…*

91. *374ա–7բ* ՀԵ. Յաղագս ծնընդեան Յովհաննու Կարապետին եւ Մկըրտչին Քրիստոսի պատմութիւն — *Եւ յորժամ լըցան աւուրք կենաց մեծ քահանայապետին եղիազարու…*

92. *377բ–84ա* ՀԶ. Սրբոյն Յակոբայ Սըրճոյ եպիսկոպոսին ասացեալ Բան ներբողական ի ծնունդ սուրբ Կարապետին եւ Մկրտչին Յովաննու — *Յիսուս լոյս փառաց, որ զամենայն տիէզերս պայծառացոյց…*

93. *384ա–90ա* ՀԷ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Պետրոսի հայրապետին եւ Աբիսողոմայ սարկաւագին — *Ի թագաւորութեանն Դիոկղետիանոսի կայսեր Հռոմայեցւոց էր հալածումն եկեղեցւոյն Աղէքսանդրացւոց…*

94. *390ա–5ա* ՀԸ. Պատմութիւն վարուց սուրբ հարւն Անտոնի անապատական ճգնաւորի եւ առաջին միայնակեցի — *Նախանձ բարւոյ առաքինութեան…*

95. *395ա–6բ* ՀԹ. Պատմութիւն սուրբ թագաւորացն Կոստանդիանոսի եւ Թէոդոսիոցն Մեծին եւ Փոխրուն եւ այլոցն ամենեցուն — *Եւ իբրեւ եկաց Կոստանդիանոս, այն որ ասացաքն զնմանէ…*

96. *396բ–400բ* Վասն ծնընդեան Կոստանդիանոսի աստուածասէր եւ բարեպաշտ թագաւորին — *Եւ եղեւ զի Կոստաս տրիբունս, հայր Մեծին Կոստանդիանոսի, էր զաւրաւոր յոյժ… Եւ նոցա անսացեալ բանից նորա /// (շար. թափուած):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1ե… մանաւանդ տէր Յոհաննիսին՝ Նըկարինայ եպիսկոպոսին, եւ ստացողաց գրոցս՝ Ստեփաննոսին *եւ* Թումային, *եւ քեր նոցին՝* Շնոհֆորին, *եւ ծնողաց նոցին՝* Մկըրտչին, *եւ* Գրիգորին՝ *քեռի աբեղին, եւ հաւրեղբաւրն՝* Զաքարիին, *եւ* Աւետիսին՝ *քարտիս կոկաւղին, եւ ծնողաց նորին (նման՝ 171բ):*

4ա Որոց շնորհաւք եւ աղօթիւք ողորմի Քրիստոս ստացողաց գրոցս հարազատ կրաւնաւորացն՝ Ստեփաննոսին *եւ* Թումային, *եւ* Աւետիսին. *ամէն (նման՝ 8բ, 11բ, 15ա, 43բ և այլուր):*

22բ Որ ողորմի ստացողաց գրոցս՝ Ստեփաննոսին *եւ* Թումային… *մանաւանդ տէր* Յոհաննիսին, *սրբա-*

սնեալ եպիսկոպոսին, այլ եւ Աւետիս *քարտիս կոկաւղին. ամէն։*

30բ Ողորմեա, Տէր, Յոհաննիսիկ՝ *Նըկարինայ եպիսկոպոսին, եւ ստացողաց սորին՝* Ստեփանոսիկ *եւ* Թումայիկ, Աւետիս *քարտիս կոկաւղին, եւ* Յովանէս *տուն տըւողին։*

51ա Որ ողորմեսցի ստացողաց գրոցս... Ստեփանոսիկ *եւ* Թումայիկ, *եւ ծնաւղաց նոցին՝* Մկրտչիկ *եւ* Մինայիկ՝ *այլեւ քարտիս կոկողին՝* Աւետիս *աբեղին եւ ծնաւղաց նորին՝* Յոհաննիսիկ *եւ* Առուսիկ, *եւ* Գրիգոր *գըծաւղին (նման՝ 106բ, 112ա, 203բ, 296ա, 362ա)։*

56ա ...մանաւանդ զստացող գրոցս զհարազատ եղբարքն եւ զսրբակրաւն աբեղայքն՝ զՍտեփանոս *եւ* զԹումայիկ, *եւ զծնողսն իւրեանց՝* զՄըկրտիչն *եւ* զՄինայն, *նայեւ* զԱւետիս *կոկաւղ քարտիս եւ զծնաւղսն իւր՝* զՅոհաննէս *եւ* զԱռուսխաթուն *(նման՝ 61ա, 64բ, 68բ, 73ա, 83ա, 87ա և այլուր)։*

95ա Առուամելիք։

101բ Այլեւ զԱւետիս՝ *կոկաւղ քարտիս, մասնակից արասցէ Տէր Աստուած սրբոց իւրոց. ամէն։*

166ա Զի ողորմեսցի ստացողաց գրոցս՝ հարազատ կրաւնաւորացն Ստեփանոսիկ *եւ* Թումայիկ, *եւ իւրեանց քեռոյն՝* Գրիգոր *աբեղայի, այլեւ* Աւետիս *քարտիս կոկողի (նման՝ 346բ, 352բ)։*

181ա Ողորմի ստացողաց գրոցս՝ Ստեփանոսիկ *եւ* Թումայիկ... *եւ քըւերն՝* Շնոհատրին, *եւ* Աւետիս *քարտիս կոկաւղին. ամէն (նման՝ 193բ)։*

212բ Մկրտիչ Կակաչ։

213բ Աստուածն երկնից եւ երկրի, զքո նըշաստակաւղն անիծէ, որ զայս ցեղ նազանի թուխթս աւիրել է։

240բ Ողորմի Քրիստոս... Ստեփանոսիկ *եւ* Թումայիկ... *քեռեաց նոցին՝* Գրիգոր *աբեղային եւ* Սարգսիկ...

250ա Որոյ բարեխաւսութեամբ ողորմի Քրիստոս ստացողաց սուրբ գրոցս՝ տէր Յոհաննէս *եպիսկոպոսին, եւ հարազատ եղբարցն՝* Ստեփանոսիկ *եւ* Թումայնի *եւ քըւեր նոցա՝* Շնոհատրին *և որդոց նորին՝* Ստեփանոսիկ *եւ* Յովանիսիկ, *այլեւ* Աւետիս *կոկողին...։*

256բ Ողորմի Տէր Աստուած ստացողաց գրոցս՝ տէր Յոհաննէս *եպիսկոպոսին,* Ստեփանոսիկ *եւ* Թումայիկ *եւ* Աւետիս *քարտիս կոկաւղին... (նման՝ 276բ, 325բ)։*

260բ Ողորմի ստացողաց գրոցս՝ տէր Յոհաննէս *եպիսկոպոսին,* Ստեփանոսիկ *եւ* Թումայիկ, *եւ* Աւետիս *քարտիս կոկողին... քեռի* Գրիգորիկ *եւ հաւրեղբաւրն՝* Զաքարիկ *(նման՝ 268ա)։*

293ա ՊԾԴ(1404) թըւին։ Զգործս մերոց ուղիղ արա մեզ, Տէր, եւ զգործս ձեռաց մերոց յաջողեա մեզ։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 190ա (նօտրգիր, եղծուած) Ի թուականութեան Հայոց ՌՃԱ(1652) վերստի՞ն ես առաջնորդա/// չնչին վարդապետս առի զՃառերս, զի ծախեալ էին [վասն] չքաւորութեան սուրբ Աթոռոյս։ Վասն որոյ վերստին ստացայ եւ [եդի յիշ]ատակ ի դուռն Վարագայ Սուրբ Նշանին։ *Ով որ ծախէ կ[ամ] տէր կենայ, [զ]պատիժն կայենին առցէ եւ անէծքն սր[բոց] եւ ///ամէն։ Եղիցի եւ կրկին եղիցի։*

2. 36բ (ԺԴ դ., նօտրգիր) Վերջին ըստացողի գրոյս՝ մահտեսի Անտոնին, *կողակցուն, եւ հօրն՝* Միրզային, *մօրն՝* Դուդին, *որդոյն՝ հանգուցեալ* Բադալին, *եւ ամենայն արեան մերձաւորաց, կարդացողաց եւ։*

3. 153ա (Շղագիր)
Ես՝ տէր Աբրահամըս Խարբերդցի
Եկայ Վան, այս գիրս գրեցի։
Գրեցաւ գիրս Հայոց թվին՝
Դ որբևեանըն ընդ հազարին,
Հարցմունք առնին եւ ոչ գտնին,
Ընդ ժէ տարին ադագ գրին
Փա՛ռք աւետեանս արարողին՝
Աբրահամ *անուն էրէցին։*
Սեկտեմբերի զայս գրեցի՝
Աշխարհաբար տասնըվեցին։
(1771)։

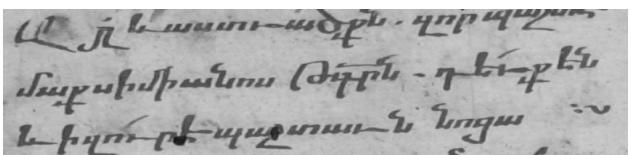
1521
Ճ Ա Ռ Ը Ն Տ Ի Ր

Նկարինայ ոխտ

ՊԾԵ — 1406

ԳՐԻՉ՝ Գրիգոր վրդ.։ ՍՏԱՅՈՂ՝ Ստեփանոս եւ Թումայ աբղգ.., ի վայելումն՝ Յոհաննէս եպս.։

ԹԵՐԹ՝ 452։ ՊՐԱԿ՝ ԼԸ—Հեx12 (ԼԸ 11, Հե 9)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 62,5x39։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր։ ՏՈՂ՝ 37—41։ ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ սեւ կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ սկզբի եւ վերջի պրակներից 1—ական թերթ, սոսնձուած տախտակներին եւ պատուած տպագիր ճաշոցի թերթերով (տե՛ս Պատառիկ—պահպանակ)։

Նմուշ՝ 452ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Լուսանցագարդ՝ տաճար (131բ), ծառ (305ա), ծաղիկ (329բ), թռչուն (332բ): Ձարդագիր՝ հանգուցագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին, կանաչ:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Ճաշոց, հնատիպ, 1799-1801 թթ.: 2(Ա—Բ)+2(Գ—Դ), ստացուած բացուած 2—ական թերթերից, էջ 705—708(Ա), 703—704, 709—710(Բ), 701—702, 711—712(Գ), 787—788, 793—794(Դ), Ա եւ Դ սոսնձուած աստառներին: Կարդալ՝ էջ 703 «Ընթերցուած ի Գործոց Առաքելոց, գլ. Իէ, համար 1. Իբրեւ հրամայեցաւ մեզ...»: Տպ. Կ. Պոլիս, 1799-1801 թթ.:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. պակասաւոր, տեղ—տեղ խոնաւութեան հետեւեր, զանազան բծեր, թանաքի ճապաղում՝ 281բ—2ա, 432ա, լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, ցեցակեր: Կազմի կաշին՝ ճեղուած, եզրերը՝ մաշուած: ԺԷ—ԺԸ դդ. նորոգուած, տեղ—տեղ այլ ձեռագրի մասունքներով կարկատուած եւ կրկին պրակակալուած՝ Լե—ԽԱ+Ա—ԼԱ, եզրահատուած եւ վնասուած լուսանցագրութիւնները:

Ծնթ. Սա ձեռ.1520—ի վերջնամասն է:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ն

1. *1ա—4ա* [Ի յիշատակի սուրբ թագաւորացն Թէոդոսիցն Մեծի եւ Փոխու ի Միխայէլ Պատմութենէ —... ձեռ.1523, 94բ—7բ]*///տէն բերելով զաւրինակ կիզմամբ հրոյն, քանզի ի պատերազմի գոլով...*

2. *4բ—9ա* ՁԱ. Վկայաբանութիւն սուրբ մանկանցն Եփեսոսի, որ նըստեցին եւ յաւեան յամս Թէոդոսի Մեծի — *Ամենեցուն Տէրն եւ Արարիչն, որ գիտէ զառաջինսն...*

3. *9ա—18ա* ՁԲ. Պատմութիւն եւ վկայաբանութիւն սըրբոյն Աբդըլմըսեհի, որ թարգմանի՝ Ծառայ Քրիստոսի — *Ջաւրութեամբ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի գրեցաւ պատմութիւնս* Աբդըլմսեհի...

4. *18ա—22բ* Ձ[Գ]. Պատմութիւն անկար պատմուճանին եւ պատկերի դաստառակ[ին] — Աւգոստոս *թագաւորեաց Հռոմայեցւոց, եւ ի սորա ժամանակս ծընաւ Տէրն ի սուրբ Կուսէն...*

5. *22բ—6բ* ՁԳ. Պատմութիւն սուրբ հայրապետին Աթանասի Աղէքսանդրացւոյ — *Սուրբ քահանայապետն* Աթանաս *էր յաւուրս* Կոստանդիանոսի Մեծի...

6. *26բ—30ա* ՁԵ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Գորդիոսի որ վկայեաց ի Կեսարիայ — *Յետ երկերիւր եւ քսան ամաց ծագման կենարարին մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի...*

7. *30—4ա* ՁԶ. Վասն Նեստորի եւ հայհոյութեան նորա եւ վրէժխնդրութեանն Կիւրղի Աղէքսանդրացւոյ, ի ձեռն Թէոդոսի թագաւորին — Նեստորիոս *ոմն եղեալ մեծանուն քաղաքին* Կոստանդնուպաւլսի *եպիսկոպոս...*

8. *34ա—9բ* ՁԷ. Պատմութիւն եւ վըկայաբանութիւն սըրբոյն Վահանայ Գողթնեցւոյն — *Ահա մերկացաւ վաղակաւոր սուրն ի պատենից...*

–37ա (Գրչից) «եւ եկեալ ի վանս Սուղի անուն», ի լուսանցս «որ է Յոհանայ վանք»:

9. *39բ—43բ* ՁԸ. Սրբոյն Յոհաննու Ոսկիբերանին ասացեալ Վասն ապաշխարութեան — *Ահա եկն եհաս թագաւորն երկնաւոր...*

10. *43բ—5ա* ՁԹ. Վկայաբանութիւն սըրբոյն Կիրակոսի եւ մար նորա Յուղիտայ — Մարկիանոս *ոմն տրիբուն եւ դըպիր եւ նըւիրակապետ եղեալ...*

11. *45բ—6ա* Պատմութիւն սմանչելեացն Երասիմոսի — *Սուրբ հայրս* Երասիմոս *մի էր ի բնակչաց անապատին* Յորդանանու...

12. *46բ—8բ* Ղ. Թուղթ Պիղատոսի դատաւորի առ Տիբեր կայսր, զոր գրեաց վասն Յիսուսի, թէ որպէս խաչեցաւ — *Ինքնակալիդ Սեբաստեայ փառաւորի եւ հղգաւրի* Տիբերեայ *կայսեր...*

13. *48բ—9բ* Վասն սմանչելեաց Պատկերին — *Ի սահմանս* Տիւրոսի *եւ* Սիդոնի, *ի քաղաքն* Բիւրիտոն...

14. *49բ—54ա* ՂԱ. Վկայաբանութիւն սրբուհւոյն Եւգինեայ կուսին եւ հաւր մաւր, եւ նորա, եւ երկուց եղբարցն — *Ի թագաւորութեանն ինքնակալին* Նիկոմիդեայ, *որ էր ի Հռոմ քաղաքին...*

15. *54ա—8բ* ՂԲ. Մարութայի եպիսկոպոսին եւ զոր ինչ արար նովաւ Աստուած սմանչելիս — *Մ՛վ հարք եւ եղբարք իմ, լըւարուք զպատմութիւն երանելւոյն* Մարութայի...

16. *58բ—62ա* ՂԳ. Երանելւոյն Յոհաննու Ոսկեբերանին ասացեալ Վասն ողորմութեան — *Աւրհնեացուք, եղբարք, զողորմածն Աստուած...*

Տպ. Ս. Յովհան Ոսկեբերան, ճառք, նշխարք ի մէջն Ս. Գրոց, Ս. Էջմիածին, 2008, էջ 175-184, Ա:

17. *62ա—6ա* ՂԴ. Պատմութիւն տեսլեանն Յոհաննու վարդապետի, որ մականուն Կոզեռն կոչի — *Ի ժամանակին յորում էր թըւականն Հայոց ՉՃՀ (1021), թագաւորն* Յունաց Վասիլ *եւ յԱրեւելս...*

18. *66ա—9ա* ՂԵ. Պատմութիւն ապաշխարութեանն Ադամայ եւ Եւայի Նախաստեղծի, թէ որպէս արարին — *Յետ ելանելոյն Ադամայ ի դրախտէն, առեալ զեւայ...*

19. *69ա—72ա* ՂԶ. Պատմութիւն վարուց սրբոյն Գրիգորի Աստուածաբանի Ազիազու եպիսկոպոսի եւ վարդապետի — *Աստուածահաճոյ եւ մեծ վարդապետն եկեղեցւոյ սուրբն* Գրիգորիոս...

20. *72բ–4բ* Ղէ. Երանելոյն Յոհաննու Ոսկիբերանի ասացեալ Վասն գալստեանն Քրիստոսի Աստուծոյ եւ ահաւոր դատաստանին եւ հատուցման գործոց – *Պարտապան եմք, ով սիրելիք, զմիմեանց բեռն բառնալ…*

Օրինակս տպ. Ս. Յովհան Ոսկեբերան, ճառք, նշխարք…

21. *74բ–9բ* ՂԸ. Պատմութիւն Պարսումայ ճգնաւորին – *Մուրբն* Պարսամ, *որ թարգմանի՝ Որդի պահոց, էր ի ժամանակս…*

22. *79բ–83բ* ՂԹ. Առաջաւորաց պահոց երկուշաբաթ աւուրն. Ասացեալ սրբոյն Յոհաննու Ոսկիբերանին – *երեւելի եւ վայելուչ է տաւնս եւ վերագոյն…*

23. *84ա–7բ* Ճ. Երանելոյն Յոհաննու Ոսկիբերանի ասացեալ Վասն ապաշխարութեան – *Տեսէք զԱստուծոյ գաւրութիւնն, տեսէք զԱստուծոյ մարդասիրութիւնն…*

24. *87բ–91ա* ՃԱ. Երանելոյն Եփրեմի Խորին Ասորւոյ ասացեալ Վասն զըղջման եւ ապաշխարութեան – *Բարւոք էր պահել զաւանդն զոր առաք, զշնորհսն զոր ընկալաք…*

25. *91ա–3բ* ՃԲ. Առաջաւորաց պահոց հինգշաբաթ աւուրն. Ասացեալ Պատճառ սուրբ վարդապետաց – *Վասն այսորիկ ասի պահս առաջաւորաց, զի յԱրարչէն…*

26. *93բ–9բ* ՃԳ. Երանելոյն Եփրեմի Խորին Ասորւոյ ասացեալ Ի խառզութիւն Յունաւոյ եւ յապաշխարութիւնն Նինւէի – *Ահա հրաման հասեալ առ մարգարէն Յունան՝ երթալ քարոզել…*

27. *99բ–104բ* ՃԴ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Սարգսի եւ որդոյն նորա Մարտիրոսի, եւ այլոցն – *Ի ժամանակս* Կոստանդիանոսի Մեծի *կայսերն եւ ինքնակալ թագաւորին…*

28. *104բ–7բ* ՃԵ. Տեսիլ ամենասուրբ Աստուածածնին, զոր ետես ի դժոխս զտանջեալս մեղաւորացն եւ զանհաւատիցն – *Ի միում աւուր աղաւթէր սուրբ Աստուածածինն…*

29. *108ա–11ա* ՃԶ. Վկայափանութիւն սրբոց Ատոմեանցն, զոր արարեալ է Տաճատ հայրն Վարագայ – *Արդ, եղբարք եւ հարք, լըւարուք զնահատակութիւն սրբոց* Ատոմեանցն…

30. *111ա–4ա* ՃԷ. Պատմութիւն եւ վըկայաբանութիւն սրբոց Քօշիցն Սուիասանց – *Նահատակք ոմանք, որ գնացին յԱլանաց Դրանէ զհետ* Սաթենայ *տիկնոջ…*

31. *114ա–7բ* ՃԸ. Յոհաննու Ոսկիբերանին ասացեալ Ի մխիթարութիւն սգաւորաց – *Քրիստոսէ առ երկըրպագեսցուք, Քրիստոս տարաւ զնմանէ…*

Տպ. Ս. Յովհան Ոսկեբերան, ճառք, նշխարք…, էջ 223-31, Ա:

32. *117բ–20ա* ՃԹ. Պատմութիւն եւ վըկայաբանութիւն սըրբոց Ոսկեանց հաճանայիցն – *Գըտիմ եւս եւս այլ պատմագիր ի կողմանս* Յունաց, *այր մի ընթերցասէր* Տատիանոս *անուն…*

33. *120ա–3բ* ՃԺ. Երանելոյն Կիւրղի Երուսաղեմայ հայրապետին ասացեալ Վասն յարութեանն մեռելոց, ի Կոչման գրոցն է ճառս – *Արմատք ամենայն բարեգործութեանց յոյսն է յարութեան…*

34. *123բ–7ա* ՃԺԱ. Պատմութիւն վարուց սըրբոյն Սահակայ հայրապետին Հայոց – *Յամս* Վըռամայ Պարսից *արքայի, նըստաւ յԱթոռ հայրապետութեան սրբոյն* Գրիգորի…

35. *127ա–8ա* ՃԺԲ. Տեսիլ սրբոյն Սահակայ հայրապետին, զոր ետես մարգարէաբար ի Կաթուղիկէ եկեղեցի էջմիածնին, որ ի Վաղարշապատ – *Ես՝* Իսահակ *մինչդեռ սարկաւագ էի ի* Վաղարշապատ *քաղաքի…*

36. *128ա–31բ* Մեկնութիւն Տեսլեան սրբոյն Սահակայ, որպէս մեկնեաց նմա հրեշտակն Աստուծոյ եւ յայտնի արար զամենայն – *Ա. Ջբանալ հաստատութեանդ երկնից, զոր տեսեր…*

37. *131բ–5բ* ՃԺԳ. Երանելոյն Եփրեմի Խորին Ասորւոյ ասացեալ Ի Գալուստն Քրիստոսի բառասնաւրեայ ի տաճարին յԵրնջայումն – *Որ անըսկիզբն ես յէութեան ընդ հաւր անբաժանելի Բանդ Աստուած…*

38. *135բ–7բ* ՃԺԴ. Վըկայաբանութիւն Պիոնի բահանային – *Ի ժամանակս ամբարիշտ արքային* Դեկոսի *էր հալածումն քրիստոնէից…*

39. *137բ–42բ* ՃԺԵ. Վկայաբանութիւն սրբոց Ղեւոնդեանցն – *Արդ, ի վեշտասաներերդի ամին տերութեանն* Յազկերտի *արքային* Պարսից…

40. *142բ–5ա* ՃԺԶ. Երանելոյն Յոհաննու Ոսկիբերանին ասացեալ Վասն սգաւորաց, որ լան զմեռեալսն ի Քրիստոս – *Բեր այսուհետեւ մանաւանդ քան զյառաջագունիցն…*

Տպ. Ս. Յովհան Ոսկեբերան, ճառք, նշխարք…, էջ 203-10, Ա:

41. *145ա–50բ* ՃԺԷ. Պատմութիւն պատերազմին սրբոց Վարդանանցն – *Մեծ է սէրն Աստուծոյ քան զամենայն մեծութիւն երկնաւոր…*

42. *150բ–3ա* ՃԺԸ. Պատմութիւն սուրբ խոստովանողացն Աբրահամու եւ Խորենայ – *Իսկ աշակերտք երանելեացն սրբոց* Ղեւոնդեանցն...

43. *153բ–9բ* ՃԺԹ. Պատղոսի Տարունեցւոյ եռամեծի եւ բանիբուն վարդապետի ասացեալ Բան պիտանի ընդդէմ երկաբնակացն հերձւածողաց, որ զմի Քրիստոսն յերկուս բաժանեն՝ կանոնաւ մարդաւաւան ժողովոյն Քաղկեդոնի եւ Նեստորի եւ այլոցն – *Աստուածային եւ մեծ առաքեալն Պաւղոս գրէ առ Կորընթացիսն*...

44. *159բ–63ա* ՃԻ. Երանելւոյն Բարսղի Կեսարու հայրապետին ասացեալ Վասն պահոց – *Փողեցէք, ասէ, ի նոր ամսեանս փողով*...

45. *163ա–5բ* ՃԻԱ. Երանելւոյն եփրեմի Խորին Ասորոյ ասացեալ Վասն պահոցն Քառասնորդաց – *Ի շաւիղս փառաց քոց ընթանան միտք իմ*...

46. *165բ–7բ* ՃԻԲ. Երանելւոյն եփրեմի Խորին Ասորոյ ասացեալ Վասն պահոց եւ ողորմութեան – *Ոսկի որչափ ի տանից է եւ ի քսակի*...

47. *167բ–8ա* Պատճառ չորեքշաբաթին, թէ որպիսի խորհուրդս յայտ առասցէ ընթերցւածն յելից եւ մարգարէն Յովել – *Ի չորեքշաբաթի աւուր Ազուհացից պահոցս*...

48. *168ա–71բ* ՃԻԳ. Վասն Յոսեփայ, թէ որպէս վաճառեցաւ յեղբարց իւրոջ եւ էջ յեգիպտոս – *Եւ մինչ էր Յակոբ յերկրին Քանանացւոց*...

49. *171բ–6ա* ՃԻԴ. Պատմութիւն որդոցն Յակոբայ, թէ որպէս իջին յեգիպտոս եւ տեսեալ զՅովսէփ ոչ ճանաչեցին զնա – *Եւ իջին որդիքն Յակոբայ*...

50. *176աբ* ՃԻԵ. Պատճառ ընթերցւածոց առաջին ուրբաթուն, ժողովեալ ի սուրբ գրոց – *Իսկ ուրբաթու Քառասնորդաց պահոցս ընթերցւածք եդեալ*...

51. *176բ–7ա* Վասն է շաբաթուցս եւ ե աւուրցս – *Այս եւթնն՝ ըստ շաբաթուցն յորում հանգչէր ծառայն*...

52. *117ա–9ա* Յոհաննու Ոսկիբերանին ասացեալ է Վասն պահոց եւ վարուց աւիճակաւ առաքինութեան ի սրբոցն – *Պահքն ի սուրբ սրտէ եւ յանկեղծ հաւատոց*...

Տպ. Ս. Յովհան Ոսկեբերան, Ճառք, նշխարք..., էջ 135-41, Ա:

53. *179ա–81ա* ՃԻՋ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Թէոդորոսի զաւավարին եւ յիշատակ նորին – *Սուրբն Թէոդորոս էր ի ժամանակս ամպարիշտ*...

54. *181աբ* Վասն սաճչելեացն, զոր եցոյց սուրբն Թէոդորոս, վասն որոյ եւ կատարի յիշատակ նորա ի սոյն աւուր շաբաթուս – *Յաւուրս անաւրէնն եւ ամբարիշտ արքային* Յուլիանոսի...

55. *181բ–3բ* Շաբաթ աւուր ճաշոյն. Երանելւոյն եփրեմի Խորին Ասորոյ ասացեալ Վասն պահոց պըղնդութեան եւ աղաւթից – *Պահք ծածուկք յայտնի պահօք բաւանդակին*...

56. *183բ–6ա* ՃԻԷ. Երկրորդ կիրակէին. Յոհաննու Ոսկիբերանին ասացեալ Ի ձըկնորսութիւնն Պետրոսի, Յոհաննու եւ Յակոբայ, եւ ի կոչումն առաքելութեան նոցա – *Յորժամ վարդապետըն բարեփառ, յայնժամ աշակերտն՝ դիւրահաւան*...

57. *186ա–9ա* ՃԻԸ. Պատղոսի Տարունեցւոյ ասացեալ Ի խորհուրդ Քառասնորդաց պահոցս – *Վասն ընդյարձակագոյն եւ երկար ասելոյ*...

58. *189աբ* ՃԻԹ. Պատճառ երկրորդ շաբաթու երկուշաբաթ աւուրն, թէ որպէս երկրորդ շաբաթուս հինգ աւուրցս հաւասար ունի զընթերցւածսն եւ զՍաղմոսն զատ եւ ուրիշ յայլոցն շաբաթուց առ եաթներորդ շաբաթն հայելով – *Արդ, երկրորդս շաբաթ, յորում ծնունդն Սամուելի պատմի*...

59. *189բ–91բ* ՃԼ. Երանելւոյն Յոհաննու Ոսկիբերանին ասացեալ Վասն խոստովանութեան մեղաց եւ ապաշաւանաց – *Տէրըն մեր Յիսուս Քրիստոս պատուիրեաց մեզ*...

60. *192աբ* ՃԼԱ. Պատճառ երեքշաբաթ աւուր ընթերցւածոցն եւ Սաղմոսին – *Եւ այս եւս ի Յարութիւնն կատարի կանոն նովին խորհրդով*...

61. *192բ–5ա* Երանելւոյն Յոհաննու Ոսկիբերանին ասացեալ Վասն խոստովանութեան եւ ապաշխարութեան մեղուցելոց – *Տեսէք յառաջնումն կիրակէին զպատերազմն եւ զյաղթութիւնն*...

62. *195աբ* ՃԼԲ. Չորեքշաբաթ աւուր ընթերցւածոցն մեկնութիւն – *Այս աւուր կանոն ի Սուրբս Սիոն կատարի, վասն զի*...

63. *195բ–8ա* ՃԼԳ. Երանելւոյն Յոհաննու Մանդակունեցւոյ ասացեալ Վասն ընդունելի եւ անընդունելի ողորմութեան եւ պատարագաց – *Բազում գաղտաձիգ նետիւք վիրաւորէ սատանայ զմարդիկս*...

64. *198աբ* ՃԼԴ. Մեկնութիւն ընթերցւածոց հինգշաբաթ աւուր երկրորդ շաբաթուն – *Եւ այս կանոն աւուրս ի Յարութիւնն կատարի*...

65. *198բ–200բ* ՃԼԵ. Երանելւոյն Յոհաննու Մանդակունեցւոյ Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ Վասն չարաչար երդմանցն սովորութեան – *Յոյժ չար են ամենայն սովորութիւնք չարին*...

66. *200բ–1բ* ճԼՋ. Մեկնութիւն ընթերցուածոց ուրբաթ աւուրն երկրորդ շաբաթուն – *եւ այսմ աւուր կանոնս ի* Սուրբն Սիոն...

67. *201բ–3ա* ճԼԷ. Տեառն Յոհաննու Մանդակունւոյ ասացեալ Վասն թատերաց եւ գուսանաց եւ լըկտի խաղուց – *Ո՛ր երթալ դադարեցիք եւ լացիք զահեղ անաւրէնութիւնս...*

68. *203բ–5բ* ճԼԸ. Վարք եւ յիշատակ սրբոյն Կիւրղի Երուսաղէմայ հայրապետին եւ աստուածաբան վարդապետին – *Սուրբ հայրապետն* Կիւրեղ *էր ազգաւ հրէայ...*

69. *205բ–8ա* ճԼԹ. Վկայաբանութիւն սրբոյ Կիւրղի հայրապետին եւ մաւրն նորա Աննայի – *Միածին Որդին եւ Բանն Աստուած, որ յառաջ քան զյաւիտեանս...*

70. *208ա–10բ* ճԽ. Երրորդ կիրակէին. Երանելոյն Յովհաննու Ոսկիբերանին ասացեալ Վասն դարձի Անառակ որդոյն – *Հանապազ պարտիմք զմարդասիրութիւնն Աստուծոյ քարոզել...*

71. *210բ–3բ* Երրորդ կիրակէին ճաշոյ կարգա. Իգնատիոսի եպիսկոպոսի ասացեալ յԱնառակ որդին, ի Մեկնութենէ Աւետարանին – *Առն միոջ էին Բ որդիք... Դէմք առակիս առ ամենակալ բնութիւն Արարչին հայի...*

72. *213բ–5բ* ճԽԱ. Սրբոյն Յոհաննու Մանդակունեցւոյ ասացեալ Վասն միխիթարութեան սգաւորաց – *Հայեաց դու ի յոյսըն վերին, որ իջանես ի խորս սգոյդ խաւարային...*

73. *215բ–8բ* ճԽԲ. Յոհաննու Մանդակունեցւոյ ասացեալ Վասն տեսչութեան հաւանայից ի վերայ ժողովրդեանն Աստուծոյ – *Արդ, ես լի ամենայն յանցանաւք եւ ունայն ի վարուց առաքինութեանց...*

74. *219աբ* ճԽԳ. Երրորդ շաբաթու չորեքշաբաթ աւուր ընթերցուածոցն մեկնութիւն – *Ամենայն չորաքշաբաթի աւուր Ազուհացիցս կանոն յելից լինել...*

75. *219բ–22բ* Սրբոյն Յոհաննու Մանդակունւոյ ասացեալ Վասն չբամբասելոյ զվարդապետսն եւ զեպիսկոպոսսն եւ զհաւանայսն – *Մըթերք սգոյ եւ աղջամուղջ տրտմութեան...*

76. *222բ–5բ* ճԽԴ. Երանելոյն Յոհաննու Մանդակունեցւոյ ասացեալ Վասն ողորմութեան եւ աղհատասիրութեան – *Մի՛ ոք տղայական բարուք եւ անընտրողական մտաւք...*

77. *225բ–6բ* ճԽԵ. Կանոն Երրորդ շաբաթու ուրբաթուն եւ մեկնութիւն ընթերցուածոց նորուն – *Այսր աւուր ընթերցուածով զգուշացուցանէ Աստուած զԻսրայէլ...*

78. *226բ–8բ* Սրբոյն Յոհաննու Մանդակունեցւոյ ասացեալ Վասն մըխիթարութեան աղհատաց – *Ջի՞նչ ասացից եւ կամ զի՞նչ խաւսեցայց...*

79. *228բ–32ա* Վարք եւ յիշատակ սուրբ հայրապետին Երուսաղէմայ Յոհաննու եւ Եպիփանու – *Եւ եղեւ իբրեւ լըցաւ սուրբն* Եպիփան *եպիսկոպոսապետն* Կիպրոսի...

80. *232ա–4ա* Երրորդ շաբաթուն ճաշոյն կարգա. Ասացեալ Բան խրատական, շահաւետ եւ օգտակար ի Պըլուզ Յոհաննէս վարդապետէ – *Արար Աստուած զմարդն հոգի եւ մարմին եւ զարդարեաց զնա յիւր պատկերն...*

–233բ (Գրչից) «Յայս ճառս պիտանի բաներ կայր ի Պլուզ վարդապետէն եւ կորուսած է: Աստուած ոչ ողորմի կորուսողին»:

81. *234բ–7բ* Երանելոյն Յովհաննու Ոսկիբերանին Կոստանդնուպաւլսի եպիսկոպոսապետին ասացեալ Ի մեծատունն եւ ի Ղազարոսն, ի Ղուկասու Աւետարանին Մեկնութենէ – *Եւ էր, ասէ, ոմն մեծատուն, որ ագանէր բեհէզս...*

Տպ. Ս. Յովհան Ոսկեբերան, ճառք, նշխարք..., էջ 364-88, C:

82. *237բ–41ա* Յոհաննու Ոսկիբերանին ասացեալ Վասն անդամալուծին, զոր բժշկեաց Քրիստոս – *Արդ, լըւարուք, որդիք մարդկան հաւատացեալք ի Քրիստոս...*

83. *241ա–3բ* Երանելոյն Աթանասի Հարցումն ընդ Կիւրղի եւ պատասխանիք նորին պիտանի – *Հետեւումն համարիմ ընդ Աստուծոյ եւ ընդ հրեշտակաց երիս բանս...*

84. *244ա–6բ* Յոհաննու Ոսկիբերանին ասացեալ ի բանն Պաւղոսի, որ ասէ ի Թեսաղոնիկեցոց թղթին. Մեք որ կենդանիքս մնացեալ իցեմք – *Առաքեալքն Պաւղոս, բերանն Աստուծոյ եւ անաւթն ընտրութեան...*

85. *246բ–7ա* Չորրորդ շաբաթուն միջնոց չորեքշաբաթին. Մեկնութիւն ընթերցուածոց նորին – *Ասաց Աստուած Մովսեսի, թէ. Արդ, երթալ ժողովեսցես զծերակոյտ...*

86. *247ա–9ա* Խրատ հոգեշահ, պիտանի եւ ագտակար աւանդեալ ամենայն ումեք ի սուրբ հարանցն եւ ի հոգելի վարդապատացն մերոց – *Առաքինութեան եւ աստուածապաշտութեան հիմն, նախ եւ առաջին. խոնարհութիւնն է...*

87. *249ա–51բ* Հարցումն երիտասարդին ընդ ծերոյ միոյ եւ պատասխանիք շահաւէտ եւ պիտանիք – *Ասէ ոմն երիտասարդ աստուածասէր եւ բանիբուն...*

88. *251բ–2բ* Զորրորդ շաբաթու ուրբաթուն. Մեկնութիւն ընթերցուածոցն, որ յերկրորդ աւրինացն — *եւ եղեւ յետ ի տըւընջեան եւ ի գիշերոյ... Այս պատմութիւն ի Մովսիսէ, յանդիմանութիւն է հրէիցն...*

89. *252բ–4ա* Երանելոյն Եփրեմի Խորին Ասորւոյ ասացեալ Վասն յիշըընցնատըւաց եւ այնոցիկ, որ ուտեն զպահս ուրբաթու եւ չորեքշաբաթու եւ լինին մասնակից խաչահանւացն — *Արդ, որք լուծանեն ուտելով զպահս չորեքշաբաթի եւ կամ զուրբաթի...*

Տպ. «Էջմիածին», 2006, Է-Ը, էջ 83-89, Ա:

90. *254ա–6ա* Վրկայաբանութիւն սրբոց Քառասնից, որ ի Սեբաստիայ կատարեցան վասն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ — *Ընդ ժամանակս Լիկիանոսի թագաւորին էր հալածումն քրիստոնէից...*

91. *256ա–8ա* Շաբաթ օր Ճաշոյն. Պատմութիւն անողորմն Պետրոսին թէ որպէ՞ս էր եւ կամ ո՞ւր — *Յաշխարհին Ափրիկէ այր ոմն էր մեծատուն, յոյժ ստամբակ...*

92. *258ա–9ա* Երանելոյն Յոհաննու Ոսկիբերանին ասացեալ Ի մխսատրն եւ ի փարիսեցին, որ աղօթս արարին ի սուրբ տաճարին — *է եւ երրորդ ճանապարհ ապաշխարութեան...*

93. *259ա–60բ* Ի նոյն Աւետարանի Մեկնութենէն, զոր ասաց Տէրն մեր առակաւ — *Դատաւոր մի էր ի քաղաքի ուրեմն... Դէմք առակիս ոմանց այնպէս թըւեցաւ...*

94. *260բ–2բ* Սրբոց վարդապետաց ասացեալ Ի բանն տէրունական Աւետարանին Մարկոսի, որ ասէ. Առթուն կացէք — *Արթուն կացէք, զի ոչ գիտէք... Նախախնամութիւնն Աստուծոյ...*

95. *262բ–4բ* Երկուշաբաթ օր. Երանելոյն Եփրեմի Խորին Ասորւոյ ասացեալ Վասն խոստուանութեան, զըղջման եւ ապաշխարութեան մեղաւորաց — *Որք սուրբ Հոգոյն են ցանկացեալք...*

96. *264բ–7ա* Պատմութիւն վասն աճման որդանցն եւ վասն չարութեան նոցին. Վարդանայ աշխարհալոյս վարդապետին ասացեալ — *Արդ, եկայք, ժողովուրդք Աստուծոյ...*

97. *267աբ* Մեկնութիւն ընթերցուածոց Հինգերորդ շաբաթու չորեքշաբաթուն — *Ըստ կարգի յելից ընթերցուածոցն, առնու Մովսէս նըշան ահաւոր...*

98. *267բ–8բ* Երանելոյն Եփրեմի Խորին Ասորւոյ ասացեալ — *Յորժամ երիտասարդն էիր, պարտ էր քեզ խորհել զաներեւոյթն...*

99. *268բ–71բ* Երանելոյն Յոհաննու Մանդակունեցւոյ ասացեալ Վասն հարուածոց եւ կարկտի — *Բազում են կերպարանք պատուհասից...*

100. *271բ–2բ* Հինգերորդ շաբաթու ուրբաթ աւուրն. Մեկնութիւն ընթերցուածոցն — *Ի ժամանակին յորում աղօթս մատոյց Մովսէս...*

101. *272բ–4բ* Երանելոյն Յոհաննու Մանդակունեցւոյ ասացեալ Վասն անառակ արբեցողաց — *Մեծաւ սգով եւ ցաւագին արտասւօք պարտ է մեզ պատմել...*

102. *274բ–9բ* Պատմութիւն սրբոյն Գրիգորի մեր Լուսաւորչին — *Յետ մահուանն* Աղէքսանդրի Մակեդոնացւոց *արքայի,* Արշակս *քաջ...*

103. *279բ–81բ* Շաբաթ աւր Ճաշոյն. Երանելոյն Յոհաննու Ոսկիբերանին ասացեալ Վասն միաւանգամ գալըստեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ — *Յորժամ գմտաւ ածեմ զդիւրածախս կենցաղոյս...*

104. *281բ–4բ* Վեցերորդ կիրակէին. Շնորհալից վարդապետին Անանիայի Նարեկացւոյ ասացեալ Վասն աղօթից, պահոց եւ արտասւաց — *Արդ, շնորհն արտասւաց, նշան է սիրել զՔրիստոսն...*

105. *284բ–6ա* Նորին Անանիայի հոգելի վարդապետի եւ Նարեկայ վանաց առաջնորդի ասացեալ Վասն զըղջման եւ արտասւաց, եւ աղօթից — *Մի ոք ի մարդկանէ փոքր համարեսցի զշնորհս զըղջմանն...*

106. *286ա–8բ* Պատմութիւն մարգարէութեանն Դանիէլի եւ ազատութեանն Շուշանայ ի դատապարտութենէ անօրէն ծերոցն եւ յանիրաւ սպանմանէն — *Եւ էր այր մի բնակեալ ի Բաբելոն...*

107. *288բ–92ա* Պատմութիւն Դանիէլի մարգարէին եւ երից մանկանցն Անանեայ, Ազարիայ եւ Միսայելի, եւ անազին տեսլեանն արեայի — *Ի ժամանակին յայնմիկ յորում կանգնեաց արքայն Նաբուգոդոնոսոր...*

108. *292ա–4ա* Երանելոյն Յոհաննու Ոսկիբերանին ասացեալ Վասն ողորմութեան եւ աղքատասիրութեան — *Փառաւորեսցուք զբազումողորմածն Աստուած, որ երկայնամիտ լինի...*

109. *294ա–6ա* Երանելոյն Յովհաննու Ոսկիբերանին ասացեալ Ի մեկնութիւն առակաւոր բանի Աւետարանի — *Այր մի իջանէր յերուսաղեմէ յերիքով... Այր՝ զԱդամ ասէ...*

Տպ. Ս. Յովհան Ոսկեբերան, ճառք, նշխարք..., էջ 326-33, Բ :

110. *296ա–7ա* Մեկնութիւն ընթերցուածոց Վեցերորդ շաբաթու ուրբաթուն — *Քանզի երկիրն*

յոր մըտանելոց էք ժառանգել զնա... Այսու ցուցանէ զհանգամանս երկրին...

111. *297ա–9ա* Տեառն Յոհաննու Մանդակունեցւոյ ասացեալ Պահոց – *Ագդոյ եւ օգտակար եւ կարեւոր են պահոց պընդութիւնք...*

112. *299ա–302ա* Սրբոց Յակոբայ Սըրճոյ եպիսկոպոսին ասացեալ Ի Յարութիւնն Ղազարու – *Բաց զշըրթունս իմ խօսել վասն քո, Որդի Աստուծոյ...*

Տպ. Գիրք և ճառ հոգեշահ, էջ 126-143:

113. *302բ–5ա* Սըրբոյն Յոհաննու Մանդակունեցւոյ ասացեալ Վասն զգուշութեամբ եւ երկիւղիւ մերձանալոյ ի սուրբ Հաղորդութիւն մարմնոյ եւ արեան Որդոյն Աստուծոյ – *Սոսկան ոսկերք իմ դողութեամբ...*

114. *305ա–8ա* Տեառն Ջահարիայի Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ Ի գալուստն Տեառն Յիսուսի յաւանական յերուսաղէմ ի տաճառն – *Եւ յելանելն Յիսուսի յերիքովէ... Քանզի նըշանք եւ արուեստք հրաշափառ...*

115. *308ա–11ա* Նորին տեառն Ջահարիայի ասացեալ Ի խորհուրդ Աւագ երկուշաբաթուն – *Սրբոց եւ մաքրեցելոց աւուրք պարգեւաբաշխ Քառասնորդացն բաւանդակեալ...*

116. *311բ–5բ* Երեքշաբաթ աւուրն. Պատճառ եւ պատմութիւն ծովուց եւ ջուրց, բուսոց եւ տընկոց, ծառոց եւ ծաղկանց – *Եւ յաւուրն երրորդի ասաց Աստուած. ժողովեսցին ջուրք...*

117. *316ա–9ա* Նորին տեառն Ջահարիայ ասացեալ Բան վասն Աւաք չորեքշաբաթին – *Երէկ զմեծ աւր երեքշաբաթի աւուրն...*

118. *319ա–22բ* Նորին տեառն Ջահարիայի Վասն Մեծի հինգշաբաթին արտաքոյ սութիւն – *Յերեկեան ի գնացելումն աւուր զմեծի չորեքշաբաթուն...*

119. *322բ–5բ* Նորին տեառն Ջահարիայի կաթուղիկոսի ասացեալ Վասն Վեցերորդ աւուր արարչութեանն եւ Զարշարանացն Քրիստոսի Աստուծոյն մերոյ ի յուրաքանչ – *Երէկ զմեծի եւ զհրաշափառ հինգշաբաթոջ հոյակապ խորհրդածութեան...*

120. *325բ–9բ* Երանելոյն Ջահարիայի Հայոց կաթուղիկոսի ասացեալ Ի Թաղումն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ յօր շաբաթուն – *Արդ, եկեալ Քրիստոս թագաւորն զաւրութեանց...*

121. *329բ–32բ* Նորին տեառն Ջահարիայի Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ Ի պատիւ սուրբ Յարութեան Ջատկին – *Անժամանակ բանն Աստուած Որդին Աստուծոյ, որ է լոյս փառաց...*

122. *332բ–5ա* Երանելոյն Թէոփիլոսի ասացեալ Ի սուրբ Յարութիւնն Քրիստոսի Աստուծոյ եւ ի գերեզմանն աստուածընկալ – *Նոր երկինք այսօր յերկրի հաստատեցաւ...*

Տպ. Մատենագիրք հայոց, հտ. Թ, էջ 883-8, A:

123. *335ա–7ա* Նորին Թէոփիլոսի՝ աշակերտի Յոհաննու Ոսկիաբանին ասացեալ Ի թաղումն եւ Յարութիւնն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ եւ ի գերեզմանն աստուածընկալ – *Մվ ոք ոչ հիանայ ընդ արարչութիւնն հրաշափառ...*

Տպ. անդ, էջ 889-94, A:

124. *337բ–40ա* Նորին Թէոփիլոսի սարկաւագի ասացեալ Ի Թաղումն եւ Յարութիւնն Քրիստոսի Աստուծոյն մերոյ. չորեքշաբաթի – *Աստուած Բանն Հօր եւ համագոյակցին Հոգոյն Սրբոյ խոնարհեցաւ...*

Տպ. անդ, էջ 885-901, A:

125. *340ա–2ա* Պատմութիւն վասն գալըստեան Իւղաբերից կանանցն ի գերեզմանն Քրիստոսի, եւ աշակերտացն Պետրոսի եւ Յոհաննու – *Եւ ի միաշաբաթոջըն ընդ արեւագալն...*

–340ա ի ԽԹ (40) մանկանց ուրբաթուն ճառէն (254ա, § 90) մինչ յայս՝ նոյն գրիչն է եւ չէ կըտրած:

126. *342ա–4ա* Թէ որպէս հանդիպեցան առաքեալքն սուրբ տեսութեանն Քրիստոսի ի լերինն Գալիլիայ – *Արդ, յորժամ եղեւ երեկոյ միաշաբաթոջ աւուրն...*

127. *344ա–8ա* Երանելոյն Եփրեմի Խորին Ասորւոյ ասացեալ պատմագրաբար Ի գլխատումն սուրբ Կարապետին Յովհաննու – *Հրաւիրելով կոչեցաւ լեզու իմ յուրախարար բարի կենսաբեր բանիս...*

128. *348ա–52բ* Սըրբոյն Յակոբայ Սըրճոյ եպիսկոպոսին ասացեալ Ի Նոր կիրակէն եւ ի թերահաւատութիւնն Թումայի առաքելոյն. բան չըքնաղ եւ զարմանալի – *Յորժամ յարեաւ ի մեռելոց հովիւն քաջ...*

Տպ. Գիրք և ճառ հոգեշահ, էջ 324-44:

129. *352բ–5ա* Պատմութիւն չարչարանացն Տեառն եւ վըկայութեանն, զոր վըկայեաց առաջի Պոնտացւոյ Պիղատոսի. յԱւետարանէն Նիկոդիմոսի գաղտ աշակերտին – *Յամս ութուտասնեբորդի Տիբերեայ կայսեր...*

130. *355ա–7ա* Պատմութիւն Թաղման եւ Յարութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, ի բանէն Նիկոդիմոսի – *Եւ իբրեւ երեկոյ եղեւ, եկն այր...*

131. *357ա–60բ* Երանելոյն Յոհաննու Ոսկիբերանի ասացեալ յԱւետիս կուսին Մարիամու — *Աւրհնեալ է Աստուած, որ զծածկեալ խորհուրդն ի հրեշտակաց յայտնեաց…*

Տպ. Ս. Յովհան Ոսկեբերան, ճառք, նշխարք…, էջ 69-80, Ա:

132. *360բ–2ա* Երանելոյն եղիշէի խաղցրահամ վարդապետի ասացեալ Վասն Յարութեան Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ — *Արդ, յոյժ սիրեմ զտեղին եւ ոչ կամիմ հեռանալ ի դրաց գերեզմանին…*

133. *362բ–6բ* Տեառն Ջաճարիայի Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ Վասն վըկայութեանն Քրիստոսի առաջի Պոնտացւոյ Պիղատոսի եւ չարչարանաց խաչին — *Իբրեւ այգ եղեւ յաւուր ուրբաթուն…*

134. *366բ–8ա* Բան գովելի, ի բանն որ ասէ. Այլ ինձ ֆաւ լիցի պարծել, բայց միայն ի խաչն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ — *Գաղատացիքն յարժամ աշակերտեցան ի Պաւղոսէ…*

135. *368ա–70բ* Ասացեալ Ի խորհուրդ սուրբ եկեղեցւոյ եւ կարգացն որ ի նմա եւ Անուանակոչութեան — *Խորհուրդ սուրբ եկեղեցւոյ ոչ այժմ եւ նորոգ ինչ երեւեցաւ…*

136. *370բ–7ա* Երանելոյն Յակոբայ Սըրճոյ եպիսկոպոսին ասացեալ Բան զարման[ալ]ի յաւազակն աջակողմեան — *Անծանօթ ծընունդ ծոցոյ քոյ Հօր Միածին…*

Տպ. Գիրք և ճառ հոգեշահ, կ. Պոլիս, 1722, էջ 170-203:

137. *377ա–82ա* Նորին տեառն Յակոբայ Սըրճոյ եպիսկոպոսին ասացեալ Ի թաղումն եւ Յարութիւն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եւ ի պահպանութիւն դասուց զինւորացն — *Յարութիւն քո, Տէր զարթուցանել զիս՝ ճառել զիւրմէ…*

Տպ. անդ, էջ 258-88:

138. *382ա–5ա* Նորին Յակոբայ Սըրճոյ եպիսկոպոսին ասացեալ Ի թաղումն եւ Յարութիւնն Քրիստոսի Աստուծոյ — *Այսաւր ուրախութիւն մեծ լի ընտրողութեամբ զարթուցանէ զիս…*

Տպ. անդ, էջ 289-302:

139. *385ա–9բ* Նորին Յակոբայ Սըրճոյ եպիսկոպոսին ասացեալ Ներբողեան ի Համբարձումն Քրիստոսի Աստուծոյ — *Զարթի՛ր, քընար իմ, եւ երգեա զաւրհնութիւնս…*

Տպ. անդ, էջ 345-70:

140. *389բ–91բ* Մեծին եւսեբեայ պատմագրի ասացեալ ի Համբարձումն Քրիստոսի Աստուծոյ մերով — *Վայելուչ է մեզ փոքր ինչ ասել վասն Համբարձման Տեառն…*

141. *391բ–6բ* Մեծի հրաշափառ աւուր տաւնի Իջման Հոգոյն Աստուծոյ. Ներբողեան ասացեալ տեառն Ներսէսի Լամբրոնացւոյ արեւելիսկոպոսին Տարսոնայ, բան չքնաղ եւ զարմանալի — *Ստիպիմ ի սիրոյ սրտիս բաղձանաց նըւիրել…*

142. *396բ–8բ* Պատմութիւն երիմիայ մարգարէին ի Մնացորդաց գրոցն Բարուխայ — *Յորժամ հանդերձեալ էին քաղդէացիքն պաշարել զերուսաղէմ…*

143. *398բ–403ա* Պատմութիւն եւ վկայաբանութիւն սրբոց կուսանացն Հռիփսիմեանցն եւ Գայիանեանցն — *Պայծառ եւ հրաշալի է տաւնախմբութիւն սրբոցն…*

144. *403ա–5ա* Պատմութիւն կոտորման մանկանցն Բեդղահեմի — *Անաւրէն եւ պեղծ արքայն Հերովդէս…*

145. *405ա–7ա* Համառաւտ պատմութիւն սրբոցն Ներսէսի հայրապետին, Մեծին եւ հրաշագործին — *Ի յերրորդ ամի թագաւորութեանն* Աւրշակայ *Հայոց արքայի…*

146. *407աբ* Ի [Գրիգոր] գծողէս Բան վասն տեառն [Ն]երսէսի — *Արդ, զի բարձաւ սուրբն ի միջոց, /եղաք կոխան մեք չար այսոց…*

147. *408ա–10բ* Պատմութիւն եղիսէի մարգարէին — *Մարգարէն եղիսէ էր յԱբելմաւուլայ յազգէն Ռուբենի…*

148. *410բ–2բ* Պատմութիւն սուրբ տապանակին, զոր արար Մովսէս — *Եւ արար Մովսէս զտապանակն յանփուտ փայտից…*

149. *412բ–5ա* Ի տաւնի Այլակերպութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, ասացեալ սրբոց վարդապետաց՝ ի պատիւ աւուրս — *Աւանդապահք խորհըրդոցն Քրիստոսի…*

150. *415ա–7ա* Տեսիլ սրբոյն Գրիգորի, զոր ետես Շողակաթին զիջումն Միածնին ի Վաղարշապատ բաղաքին, յորժամ ել ի Վիրապէն — Լուսաւորիչն *մեր սուրբն* Գրիգոր *հայրապետն…*

151. *417ա–20բ* Պատմութիւն Փոխման ամենաւրհնեալ կուսին Մարիամայ Սուրբ Աստուածածնին — *Պարտ եւ արժան է գիտել զգրեալ սքանչելիսն…*

152. *420բ–3ա* Գովեստ յամենասուրբ կոյսն՝ Մարիամ՝ յամենաւրհնեալ սուրբ Աստուածածին («… է Գրիգորի է») — *Աստուածածին ասի կոյսն*

Մարիամ/ Զի Աստուած ծընաւ, Աստուծոյ հաւասարեցաւ…

153. *423ա–5ա* Գովեստ յամենասուրբ Աստուածածնին, ի գերագով վարդապետն Գրիգորէ Սկեւռացւոյն – *Բարեբանեալ ես, ամենասուրբ Աստուածածին…*

154. *425ա–7բ* Երանելոյն Յակոբայ Սրճոյ եպիսկոպոսին ասացեալ Ի Փոխումն Աստուածամայր կուսին Մարիամու – *Որդի Աստուծոյ, Աստուծոյ, Աստուած ճշմարիտ, որ սիրով քոյ խոնարհեցար…*

Տպ. Գիրք և ճառ հոգեշահ, էջ 427-42։

155. *428ա–30բ* Երանելւոյն Եփրեմի Խորին Աստուոյ ասացեալ Յայլակերպութիւննն Քրիստոսի – *Յերկրէ հունձք եւ յայգեաց պտուղք…*

156. *430բ–4ա* Գրիգորի բանիբուն վարդապետի եւ աւետմբ մինակեցի ասացեալ Ի Սուրբ Խաչն աստուածընկալ – *Աւրհնեսցուք, եղբայրք, զհրաշագործ տնաւրէնութիւն Միածնին…*

157. *434ա–8բ* Վկայաբանութիւն Գէորգեայ Ջաւավարին եւ որոց ընդ նմա – *Ի ժամանակս թագաւորութեանն* Դիոկղետիանոսի *կայսեր…*

158. *438բ–41բ* Պատմութիւն Գիւտի Խաչին ի ձեռն Պատրոնիկեայ թագուհւոյն, որոյ պարգեւեցաւ մասն փրկական, հատեալ ի կենաց խաչափայտէն, որ է Սուրբ Նշանն Վարագայ – *Ընդ ժամանակս* Կղովդեայ *կայսեր էր սուրբ առաքեալն Պետրոս ի Հռոմ քաղաքի…*

159. *441բ–3ա* Վկայաբանութիւն սրբոյն Դաւթի Պարսկի, որ կատարեցաւ ի Դվինի ֆաղաքի – *Այր ոմն* Խորասանցի, *ազգաւ պարսիկ եւ անուն նորա* Սուրհան…

160. *443ա–7ա* Վկայաբանութիւն սրբոյն Եւտաֆէոսի եւ կընոջ նորա եւ երկու որդոցն – *Ի ժամանակս* Մարկիանոսի *կայսեր, այր ոմն* Նշանաւոր…

161. *447ա–9ա* Վկայաբանութիւն սրբոց իշխանացն Աւծրունեաց Սահակայ եւ Համազասպայ, որ կատարեցան ի Քրիստոս Յիսուս – *Ի ժամանակս թագաւորութեանն* Յունաց Լեւոնի *կայսեր…*

162. *449ա–51բ* Պատմութիւն Սուրբ Խաչին, որ գտաւ ի ձեռն Հեղինեայ դըշխոյին, մաւր Կոստանդիանոսի աստուածասէր թագաւորին – *Արդ, պատմեցից ձեզ վասն գիւտի* Սրբոյ Խաչին… *Եւ Յուդաս պատասխանեալ ա///…(շար. թափուած)։*

163. *452աբ* [Վկայաբանութիւն սրբոյն Պանտալիոնի բժշկին եւ երմղաւեա ֆանանային եւ Բ ընկերացն – *Ի թագաւորել ամբարիշտին, անաւրինին* Մաքսիմիանոսի… *որոյ.* ձեռ.1532, 719բ—23բ] ///*անուն* Աստրոգիոս *կոչի եւ մաւր իմոյ տարի է զի մեռեալ է…յանուն Յիսուսի Քրիստոսի, որ լուսաւորեաց առաջին խաւա///…(շար. թափուած)։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

18ա Որ ողորմեսցի ստացողաց գրոցս՝ հարազատ կրաւնաւորացն Ստեփանոսին *եւ* Թումային, *եւ ծնողաց նոցին՝* Մկըրտչին *եւ* Մինային, *այլեւ* Աւետիս *աբեղային՝ քարտիս կոկողին եւ ծնողաց նորին՝* Յոհաննիսին *եւ* Առուսին. *ամէն (նման՝ 4ա, 34ա, 39բ, 49բ, 79բ, 83բ, 89բ և այլուր)։*

26բ Ջամէներջանիկ եպիսկոպոսն՝ զտէր Յոհաննէս, *եւ զԹարմատար, մեղապարտ զգողակս՝ զԳրիգորակս աղաչեմ բարի յիշման արժանիս առնել սրտի մտաւք։*

43բ Ողորմեա տէր Յոհաննէս *եպիսկոպոսին՝* Նըկարինայ *Սուրբ ուխտի առաջնորդին… (նման. 22բ, 58ա, 66ա, 159բ)։*

62ա Որ ողորմի ստացողաց գրոցս՝ տէր Յոհաննէս *եպիսկոպոսին,* Ստեփանոսին *եւ* Թումային, *եւ քըւերն՝* Շնորհտրին, *հաւրեղբաւրն՝* Ջաֆարին, *եւ քեռոյն՝* Գրիգորին, Աւետիս *կոկաւղին եւ* Գրիգոր *գրծողին (նման՝ 46ա, 54ա, 58աբ, 69ա և այլուր)։*

74բ Զի ողորմեսցի ստացողաց գրոցս… եւ քեռոյն իւրեանց՝ Գրիգորին *եւ* Սարգսին… *(նման՝ 93բ, 145ա, 163ա, 200բ և այլուր)։*

104բ Ողորմի ստացողաց սուրբ գրոցս… այլեւ հաւրեղբաւր որդոյն իւրեանց՝ տէր Յոհաննիսին *աստուածահաճոյ եպիսկոպոսին (նման՝ 131բ, 176ա, 232ա)։*

131բ Այս տարի, որ թիւն ՊՇԵ (1406) էր, տաւնս (է ֆառասնօրեայ գալուստն ի տաճար) ի յայս տեղս հանդիպեցաւ, այնոր համար յայս տեղս եդաք։

183բ Մանաւանդ ստացողաց… եւ Աստուածատոյ *բարեմիտ աբեղային, որ սպասաւորէ մեզ ըստ կարին։*

256ա Մանաւանդ ստացողաց գրոցս՝ տէր Թումայի *նորակնունք եպիսկոպոսին եւ անդրանիկ եղբօր նորին՝* Ստեփանոս *աբեղային՝* Նըկարինայ *հայրապետին, եւ ծնողաց նոցին՝* Մկըրտչին *եւ* Մինային *(նման՝ 258ա, 260բ, 267ա, 271բ և այլուր)։*

262բ …եւ Գրիգոր *գրծողին. ամէն (նման՝ 30ա, 145ա, 225բ և այլուր)։*

332բ Որոց աղօթիւքն ողորմի... ստացողաց... եւ տէր Յոհաննէս եպիսկոպոսին, որ յանօրինաց սպաննաւ...

344ա Մանաւանդ ստացողք սորա... Այլեւ զսրբասնեալ եպիսկոպոսն՝ տէր Յոհաննէս Ալտրենց, զոր զայս Բ ճառս աշխատութեամբ տուն երեւ, որ գրեցաւ, վասն որոյ աղաչեմ զձեզ յիշել զնա բարի կամօք, եւ զծնօղսն իւր՝ զՄխիթար եւ զԹանկիխաթուն (նման՝ 352բ, 360բ)։

423բ...եւ զԳրիգոր վարդապետ՝ գրծող սորին...։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 4բ (ԺԸ դ. նօտրգիր) Վերջին ըստացողի գրոյս՝ Փօլատենց *խոջայ* Պետրոսին, *հօրն՝* Ասլանին, *մօրն՝* Փաշայբէկուն, *կողակցոյն, եղբարց՝* Ղազարին, Պողոսին, *որդոց՝* Ասլանին, Աղայզադին, *եւ ամենայն մերձաւորաց, կարդ[ացողաց]։ (Նման՝ 9ա, 18ա, 22բ, 30ա և այլուր)։*

228բ Վերջին ըստացողի գրուս՝ Փօլատե[ն]ց Պետրոսին, *հօրն՝* Ասլանին, Փաշաբէգուն, Կազարին, Պողոսին, Ասլանին, *եւ ամէն,* Նազարին, *մահտեսի* Աղամիրին, Խանումին։

2. 47բ (Նօտրգիր, եզրահատուած) Թվին ՌՄԺԲ (1763), որ գան շուն բազում ավերութիւնն [գործեաց], տարի մ նստաւ Որմի եւ Հօյու, ամէն առ եւ [Մ]իրաբաց տներ ամէն քակեց։ Աստուած իւր տուն քակի. ամէն։

3. 447բ (Անանուն գրչափորձեր կատարողի) Թվին ՌՄԺԱ (1762)։

4. 129ա (ԺԹ դ., շղագիր) Որ եմ եւ մնամ ա[մեն]ախոնարհ ծառայ Նիկողայոս *ք[ա]հ[ա]ն[ա]յ։։*

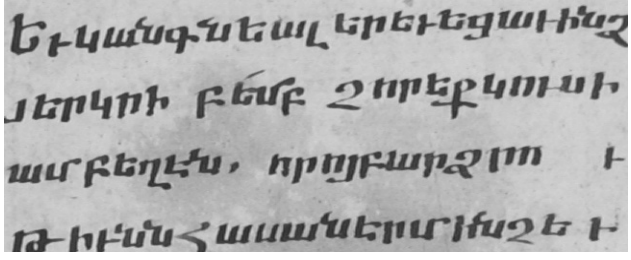
ԳՐՉԱՓՈՐՁ 104բ, 1 06բ, 107ա եւ այլուր (զանազան տառեր)։

1522
Ճ Ա Ռ Ը Ն Տ Ի Ր

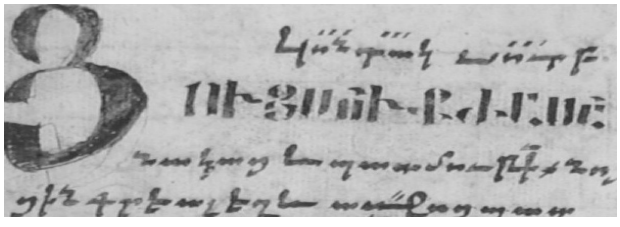
Յովհաննավանք ԺԲ — XII

ԳՐԻՉ՝ Յոհաննէս։ Ստացող՝ Ռուբէն կուսակրաւն Ֆիյ.։

ԹԵՐԹ՝ 570. չգրուած՝ 494ա։ ՊՐԱԿ՝ 36(Ա—Ք)x12 (Ա 11, Յ 1, Ն—Պ չիմ, Յ, Ջ—Ք նորոգողի համարակալմամբ՝ ԻԱ—Լ)+ ԼԱ—ԽԸx12 (Լե 5, ԼԶ, Խ 10, ԼԷ 13, ԼԸ, ԽԱ, ԽԷ 11, ԼԹ 14, ԽԸ 3)+1x4 (ներդիր ԽԱ եւ ԽԲ պրակների միջեւ)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ (1687թ. նորոգողի յաւելում՝ 11, 483, 494—496, 568—570)։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 52,5x33։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն։ ԳԻՐ՝ արեւելյան բոլորգիր (1687թ. նորոգող Ջաֆարիայի նոտարով՝ 11աբ, 483ա—93բ, 494բ—6բ, 568ա—9ա, 570աբ)։ ՏՈՂ՝ 37—42։ ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառ՝ կապոյտ եւ դեղին շերտերով զարդաճյուս թաւիշ։

Նմուշ՝ 8ա

Նմուշ՝ 483ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ — Ի լուսանցս. Յակոբ Մծբնացի՝ 22ա, Աթանագինես եպս. ընդ վիշապի՝ 56բ, Անտոն անապատական՝ 413ա, Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 518ա։ Ճ ա կ ա տ ա զ ա ր դ՝ 1ա։ Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական, կենդանական (խոզ՝ 278ա, կապիկ՝ 348ա), թռչնային (ահաղաղ՝ 386բ, սիրամարգ՝ 389բ), խաչ՝ (521բ)։ Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին։

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Կիւրղի Երուսաղեմացւոյ Կոչումն ընծայութեան։ ԺԲ դ.։ 4(Ա—Դ)+4(Ե—Ը), ստացուած 8 ամբողջական թերթերից։ Թուղթ, երկսիւն, արեւելյան բոլորգիր, 24 տող, գրիչ՝ Գէորգ, ստացող՝ Յովաննէս։ ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ — Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական՝ Դա։ Կարդալ՝ Բա—Բբ, Գբ—Գա, Դա—Դբ, Աբ—Աա «///[Աւր]դ ոչ փառ[աւորեա]լ աւժան իցէ զնարտարապետն... Քրիստոս աւծեալ» (տպ. Վիեննա, 1832, էջ 154—161)։ Զա—Զբ, էբ—էա «[Սատա]նայ եւ հրեշտակք մատեան... ի մեղաց իւրեանց» (տպ. էջ 167—169)։ Ըա—Ըբ, Եբ—Եա «Ունիս մշտնջենաւորեամբ ծնեալ... ոչ որպէս դուք այժմիկ» (տպ. էջ 183—186)։ Յիշատակաւն՝ Գա «ԶՅովաննէս ստացիչ եւ զԳէորգ գրիչ յիշ///»։

ՊԱՏԱՌԻԿ—ԿԱՐԿԱՏԱՆՆԵՐ — 1. Կիւրղի Երուսաղեմացւոյ Կոչումն ընծայութեան (մասն պատառիկ—պահպանակի, գրեթե բոլոր թերթերի վրայ, նշում ենք մի ֆանիսը)։ 171բ «[Վասն Կերինթեայ եւ Մենադրեայ եւ Կարպոկրատ]եա եւ Բինացւոցն եւ Մարկիոնա Հերեսիովտացն — Կերինթոսն շրջէր պղծել զմարդիկ...» (տպ. էջ 103)։ 195բ «Վասն Մանիհեցւոցն — Առելով ատեսչիր զամենայն կրաւնս...» (տպ. էջ 106)։ 409ա «Վասն հերեսիութեան առաջին Մանիհեցւոցն — եւ ոչ միայն...» (տպ. էջ 99)։ 2. Յովհաննու Ոսկեբերանի Մեկնութիւն Մատթէի։ ԺԱ—ԺԲ դդ.։ Շուրջ 30 մեծ ու փոքր պատառիկներ տարբեր թերթերի վրայ։ Թուղթ, երկսիւն, արեւելյան բոլորգիր։ Կարդալ՝ 106բ «...եւ ժտեցաւ խնդրել զմարմինն, եւ ոչ եկաց ի բաց»։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերը բամբակալուած, ցեցակեր, տեղ—տեղ զանազան բծեր, պրակային մասերը սեւացած, լուսանցազարդերից մի ֆանիսն կտրուած հանուած։ Կազմի կաշին ֆերծուած, եզրերը մաշուած, թիկունքը վնասուած։ 1687թ. Ջաֆարիա Քանաֆեցու ձեռով նորոգուած եւ կարկատուած Կիւրեղ Երուսաղեմացու Կոչումն ընծայութեան եւ Յովհան Ոսկէբերանի Մատթէի Մեկնութեան թերթերով։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *1ա–7բ* Ա. Յառաջաբան Տեսլեան սրբոյն Սահակայ – *Եւ յետ մահուանն* Յազկերտի *որդւոյ* Շապհոյ *թագաւորին* Պարսից...

2. *7բ–14ա* Տեսիլ սրբոյն Սահակայ – *Արդ, ունկնդիր լերուք ինձ մտառութեամբ, ամենայն բազմութիւնն ժողովրդոցդ...*

3. *14ա–21բ* Բ. Պատմութիւն Մաւութայի երանելի եպիսկոպոսին Նփ[ր]կերտի, որ թարգմանի՝ Մաւտիրոսաց խաղաք – *Ով եղբարք եւ հարք, լուարուք զպատմութիւնս երանելւոյն* Մաւութայի...

4. *21բ–34բ* [Գ]. Պատմութիւն վաւուց սրբոյն Յակովբայ Մծբնա հայրապետի, որ գրեաց Մեղիդէ աշակե[րտ] Մաւուգեի միայնակեցի – *Մովսէս աստուածային աւրէնսդիրն, որ [եհ]երձ զխորս ծովուն...*

5. *35ա–46բ* Դ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Իգնատիոսի եպիսկոպոսին Անտիոքա, որ կատարեցաւ ի Հռովմ խաղաքի – *Այն ինչ զիշխանութիւնն հռովմայեցւոց առեալ* Տրայիանոսի *կայսեր...*

6. *46բ–52բ* Ե. Վկայաբանութիւն սրբոյն Փոկայ եպիսկոպոսի, որոյ չարչարեալ մեծաւ բաջութեամբ ի խաղաքին Սինոպ – *Յոյժ եւ առաւել յայտնի եւ երեւելի քաջութիւն...*

7. *52բ–6բ* [Զ]. Վկայաբանութիւն սրբոյն Պատլիկարպոսի եպիսկոպոսի – *Եկեղեցի Աստուծոյ, որ բնակեալն է ի Զ[ր]մռնիայ...*

8. *56բ–67ա* Է. Վկայութիւն սրբոյն Աթանագինէս եպիսկոպոսի – *Սուրբս այս* Աթանագինէս *եղեւ ի քրիստոնէից ծնողաց...*

9. *67ա–71բ* Ը. Վկայութիւն սրբոյն Բաբեղայ եպիսկոպոսի եւ երից մանկանցն իւրոց – *Ի քաղաքին* Անտիոքացւոց *եկեալ* Նոմերիանոս *թագաւոր...*

10. *71բ–4բ* Թ. Վկայութիւն սրբոյն Աղէքսանդրի եպիսկոպոսի եւ Թէոդոտղի, յամս Աւրեղիանոսի թագաւորի – Աւրեղիանոս *թագաւոր հրամայեաց կոչել զ*Աղէքսանդր *եպիսկոպոս...*

> *Բայց է թողնուած Աղէքսանդրի հնոցի մէջ արտասանած աղօթքը բաց, այլ ձեռք՝ 73ա «Գրիչն չէ բարի, աղաւթն ո՞ր է, եւ բանքս ընդհակառակն է»:*

11. *74բ–80բ* Ժ. Պատմութիւն սրբոյն Բագարատայ Տոռոմոնի եպիսկոպոսի ի Սիկիլիդոյ կղզւջն – *Սուրբն* Բագարատ *աշակերտ էր սրբոյ առաքելոյն Պետրոսի...*

12. *80բ–1ա* Վասն կատարման սրբոյն Բագարատայ, թէ որպէս կատարեցաւ – *Էր քաղաքացի այր մի մեծատուն եւ էր անուն նորա* Արտագորոյն...

13. *81ա–7ա* ԺԱ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Պիոնի սրբասէր հաճանայի – *Ձիշատակի սրբոց հրամայէ երանելին* Պաւղոս *հաւաստարել...*

14. *87ա–92բ* ԺԲ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Թեոդորիտոսի աստուածասէր հաճանայի – *Առաքինի եւ աստուածասէր յաւժարութեան երանելւոյն* Թեոդորիտոսի *վկայի...*

15. *92բ–5ա* ԺԳ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Երիանոսի աստուածասէր հաճանայի եւ վկայի – *Յորժամ բարբարիք աստուածապաշտութեամբ կրթեալ...*

16. *95ա–9բ* ԺԴ. Վկայութիւն սրբոյն Մովկիմեա հաճանայի – *Յամին չորրորդի յանդհիպատութեանն* Լատդիկեա...

17. *99բ–104ա* ԺԵ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Ոնէսիմայ՝ աշակերտի սրբոյ առաքելոյն Պաւղոսի – *Ուրախ է եւ ծառայական ազգ բարեպաշտութեամբ...*

18. *104ա–12ա* Ի(ԺԶ) Վկայաբանութիւն սրբոյ կուսին Թեկղի՝ աշակերտի սրբոյ առաքելոյն Պաւղոսի – *Իբրեւ ելեալ երթայր Պաւղոս յԻկոնիոն քաղաք յետ հալածանաց իւրոց...*

ա. *112ա–3բ* Հրաշք սաքնչելեաց, որ եղեն զկնի վկայական հանդիսից սրբոյ առաքելուհւոյն Թեկղի յաշխարհին Սաւրացւոց – *Հրամ[ան] արձակիմ այսուհետեւ...*

բ. *113բ–5բ* Դարձեալ եւ երկրորդ սաքնչելիս կամիմ պատմել ձեզ, սիրելիք, զոր Տէր եցոյց ի ձեռն սուրբ կուսին Թեկղի ի Մերիոն խաղաքի – *Յաւուրսն յայնոսիկ ելեալ կոյսն ի լեառնն...*

19. *115բ–32բ* ԺԷ. Վկայութիւն սրբոյ կուսին Փեբրոնեա եւ որոց ընդ նմայն կենցաղավարեցան ի կեանս – *Եւ եղեւ ի ժամանակի աւուրցն* Դիոկղետիանոսի *կայսեր,* Անթիմոս *ոմն եպարքոս...*

20. *132բ–40ա* ԺԸ. Վկայութիւն սրբոյ Կոդրատոսի երանելւոյ – *Ի ժամանակս* Դեկեա *կայսեր եւ* Վաղերիանոսի, *ի բազում քաղաքաց յափշտակեին զքրիստոնեայս...*

21. *140ա–9ա* ԺԹ. Վկայութիւն սրբոյն Մինասայ սաքնչելագործ նահատակի եւ վկայի Քրիստոսի – *Ի Քրիստոսի շնորհացն յաճախմանն եւ յեկեղեցեաց բազմանալ...*

22. *149ա–54բ* Ի. Վկայութիւն սրբոյն Վարոսի նահատակին Քրիստոսի – *Եւ եղեւ յաւուրս* Մաքսիմիանոսի՝ *փեսայի* Դիոկղետիանոսի...

23. *154բ–61բ* ԻԱ. Վկայութիւն սրբոցն, որ կատարեցան ի Սամոսատացւոց խաղաքին՝ Հիպերիքէի, Փիլոթէի, Յակովբու, Պարեգորի, Աբիբայի, Դովմանոսի, Յուլիանոսի – Մաքսիմիանոս *թագաւոր յերրորդում ամի թագաւորութեանն իւրոյ...*

24. *161բ–4բ* Վկայաբանութիւն սրբոյն Բասիլիսկեա նահատակի Քրիստոսի – *Ի ժամանակս թագաւորութեանն* Մաֆսիմիանոսի *եւ* Մաֆսիմինայ...

25. *164բ–71ա* [ԻԳ]. Պատմութիւն սրբոյն Կիպրիանոսի եպիսկոպոսի եւ Յուստինեա կուսի, եւ վկայութիւն նոցա – *Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի յերկնից յերկիր երեւեալ...*

26. *171ա–80ա* Ապաշխարութիւն սրբոյն Կիպրիանոսի եպիսկոպոսի – *Որք Քրիստոսի խորհրդովն յառաջ գայք ձերոյ...*

27. *180ա–2բ* Դարձեալ վկայութիւն սրբոյն Կիպրիանոսի եպիսկոպոսի եւ Յուստինեա կուսի ի Կարթագովն քաղաքի – *Այսու պատմի քաջութիւն մեծի վկային* Կիպրիանոսի...

28. *182բ–91ա* ԻԴ. Պատմութիւն վասն անցից ի հարաւային ազգէն ի վերայ Հայոց, եւ վկայութիւն Վահանայ, որդւոյ Խոսրովու Դողթան տեառն – *Ահա մերկացաւ վաղակաւորն ի պատենից...*

29. *191ա–5բ* ԻԵ. Վկայութիւն սրբոյն Գէո[րգայ] զաւրավարի եւ վկայի ս[րբոյ] – *Յայնժամ ծագեաց որպէս ի խաւարի գիշերի աստղն լուսաւոր...*

30. *195բ–202ա* ԻՋ. Վկայութիւն սրբոյն Պանդալեմոնի եւ Երմողեա եւ Երամիպղեա եւ Երմոկրատեա – *Ի թագաւորել ամբարիշտին եւ անաւրինին* Մաֆսիմիանոսիս...

31. *202ա–8բ* ԻԷ. Վկայութիւն սրբոյն Ստեփանոսի Հռովմայ հայրապետին եւ որոց ընդ նմա – *Զիշխանութիւնն Հռովմայեցւոց առեալ* Վաղերիանոսի...

– *208բ* [Յիշատակարան թարգմանութեան] *Յամի հինգհարիւրորդի քառասներորդի իններորդի թուականութեանս (1100) Հայոց թարգմանեցաւ Պատմութիւնս հանդերձ այլ բազում ներբողական եւ վկայական ճառիւք ի յունականէն ի մերս, ի ձեռն սուրբ քահանայապետին Աստուծոյ տեառն Գրիգորիսի Հայոց կաթուղիկոսի:*

32. *208բ–11բ* ԻԸ. Վկայութիւն սրբոյ Բահանայապետին Վլասայ Սեւաստոյ եպիսկոպոսի – *Յաւժարութեան հոգւոյ իմոյ հակառակ կայ մտաց իմոց...*

33. *212ա–20ա* ԻԹ. Վկայաբանութիւն սրբոց վկայիցն, որք ի Նիկոմիդայ Բաղաքի վկայեցին, եւ Անդրիանոսի եւ կնոջ նորա Անատոլեա եւ որք ընդ նոսայ – *Եւ եղեւ յերկրորդում գալստեանն* Մաֆսիմիանոսի...

34. *220ա–1բ* Լ. Վկայութիւն սրբոյն Մարիդոսիկոսի – *Յամս դատաւորութեանն* Կուղկիանոսի...

35. *222ա–6բ* ԼԱ. Վկայութիւն սրբոցն Եւղամբիոսի, Եւղամբէուեա ճգնազգեաց վկայիցն Քրիստոսի – *Ի ժամանակս թագաւորութեանն* Մաֆսիմիանոսի...

– *226բ* [Յիշատակարան թարգմանութեան] *Յամի հինգհարիւրորդի չիսներորդի երկրորդի թուականիս (1103) Հայոց թարգմանեցաւ վկայութիւն սրբոցս այսոցիկ ի յունականէի ի մերս, ի ձեռն Գրիգորիսի Վկայասիրի սրբազան կաթողիկոսի Հայոց Մեծաց, զոր եւ Աստուած պսակակից արասցէ սրբոցս, եւ նմա փառք յաւիտեանս. ամէն:*

36. *226բ–31ա* ԼԲ. Վկայութիւն սրբոյն Երմոնի կուսի եւ մարգարէի – *Սուրբս այս* Երմովնիոս, *զորոյ սկիզբն արարաք պատմել...*

37. *231ա–5բ* ԼԳ. Վկայութիւն երից կուսանացն՝ սրբոց Պրիստեոս, Եղպիոսիս, Ագապէս, որոց թարգմանի անուանք նոցա՝ Հաւատ եւ Յոյս եւ Սէր, եւ մաւր նոցա Սոփիայ, որ թարգմանի՝ Իմաստութիւն – *Բանք երկնաւորք Յիսուսի Քրիստոսի Փրկչին մերոյ...*

38. *235բ–40բ* ԼԴ. Վկայութիւն սրբոյն Եւտաթեա եւ կնոջ նորա եւ որդւոց իւրոց – *Յամի երկրորդի* Դոմետիանոսի *կայսեր...*

39. *241ա–52բ* ԼԵ. Վկայաբանութիւն սուրբ եւ փառաւորեալ վկային Քրիստոսի Եւստատիոսի, Աւսէնտիոսի, Եւժենիոսի, Մարդարէոսի, Ովրէստոսի, որք ի Սեբաստիա վկայեցին... – *Ի թագաւորութեանն* Դէոկղետիանոսի *եւ* Մաֆսիմիանոսի, *ամենեքեան...*

40. *252բ–7ա* [ԼԶ]. Վկայութիւն Թեւրսեայ եւ Լեւկեայ եւ Կաղինիկեայ – *Ընդ ժամանակս* Դէոկղետիանոսի *ամբարիշտ թագաւորի...*

41. *257ա–60ա* ԼԷ. Վկայութիւն սրբոյն Թալիլիոսի – *Ի թագաւորութեանն* Մերիա *եւ ի դատաւորութեանն* Թէոդոռոսի...

42. *260ա–2բ* ԼԸ. Վկայութիւն սրբոյն Քրիստոնեա, որ վկաեաց ի Տարսոն Բաղաքի – *Էր ոմն զաւրավար* Ուրբանոս *անուն...*

43. *263ա–4բ* ԼԹ. Երանելոյն Յոհաննու Ոսկեբերանի Յաղագս նահատակութեան սուրբ կուսին Եփեմեայ – *Եթէ հնար ինչ իցէ ժողովրդեան զբնութիւն բարբառոյս...*

44. *264բ–5ա* Խ. Վկայութիւն Պաւղեի եւ Կտեի եւ որ ընդ նմայն էին – *Եթէ ոք զ*Պաւղեի *եւ զ*Կտեի *եւ զ*Կանդիանոսի...

45. *265ա–8ա* ԽԱ. Վկայութիւն Պասիկրատեա եւ Վաղենտիանոսի – *Պատմեցից, եղբարք իմ սիրելիք, զգեղեցիկ մրցումնն...*

46. *268ա–72բ* ԽԲ. Վարք երանելոյն Նիկողաոսի մետրապալտի ի Միւռոն Բաղաքի – *Յամս աստուածապսակեալ եւ բարեպաշտ աստուածասէր* Կոստանդիանոսի Մեծի...

47. ա. *272բ* ԽԳ. Վասն մեծի հաճանայապետին Գրիգորի Հայոց լուսաւորչի, եւ սրբոյն Արիստակիսի՝ որդւոյ նորին շիրմացն (Բուզ. Գ/բ) — *Արդ, ի թագաւորութեան* Տրդատայ՝ *որդւոյ* Խոսրովա...

բ. *272բ—3բ* Յաղագս Վրթանայ Մեծի հաճանայապետի՝ որդւոյ Գրիգորի (Բուզ. Գ/գ) — *Ապա յետ այսորիկ թագաւորեաց* Խոսրով...

գ. *273բ—5ա* Յաղագս պատերազմին Պարսից եւ Հայոց...(Բուզ. Գ/ժա) — *Եւ յետ այսորիկ յաւել եւս լինել մարտ խստութեան...*

դ. *275ա—6ա* Վասն որդւոցն Վրթանա...(Բուզ. Գ/ե) — *Այս* Վրթանէս *եւ* Արիստակէս *որդիք մեծ քահանայապետին* Գրիգորի...

ե. *276ա—7ա* Յաղագս սրբոյ հայրապետին Գրիգորիսի վախճանին (Բուզ. Գ/զ) — *Այլ վասն* Գրիգորիս *եպիսկոպոսի՝ որդւոյ* Վրթանիսի...

զ. *277ա—8ա* Յաղագս թագաւորելոյ Տիրանայ...(Բուզ. Գ/ժբ) — *Եւ յանցանելն յաշխարհէ թագաւորին* Խոսրովու...

է. *278ա—81ա* Յաղագս վարուց եւ գործոց մեծին Դանիէլի...(Բուզ. Գ/ժդ) — *Բայց յայնժամ դեռեւս կենդանի էր ծերունին սուրբ...*

ը. *281աբ* Յաղագս Շաղիտաի՝ աշակերտի նորին (Բուզ. ե/իզ) — Շաղիտայս *այս սուրբ, էր լեալ աշակերտ սրբոյն* Դանիէլի...

թ. *281բ—2ա* Յաղագս եպիփանու (Բուզ. ե/իէ) — *Երանելի սուրբն* եպիփան *ընկեր էր սրբոյն* Շաղիտաի...

ժ. *282աբ* ԽԴ. Վկայութիւն Ջուիթա երիցու յերկրին Պարսից, որ էր յԱրտաշատ քաղաքէ (Բուզ. Դ/ծզ—ծէ) — *Ապա իբրեւ չոգան տարան յերկիրն* Պարսից...

48. *282բ—4ա* Խե. Վկայութիւն սրբոյ կուսին Կատեղինեայ՝ դ*ր*ստեր թագաւորին Կոստասա — *Այս իմաստասէր եւ հանճարեղ կին էր ի քաղաքին* Աղէկսանդրեայ...

49. *284ա—96ա* ԽՁ. Վկայութիւն սրբոյ եւ սմանչելագործ առնն Աստուծոյ մեծին Թադէոսի առաքելոյ եւ չ*ք*նաղազեղ սրբոյն Սան[դ]*ղ*խտոյ կուսին եւ ընկերացն — *Բազմադիմի են ճանապարհք երկնաւոր եւ լուսեղէն վտակաց...*

50. *296բ—7բ* Թուղթ առ Ներսիսէ եղբաւր տեառն Գրիգորիսի կաթողիկոսի Հա[յ]ոց. Պատասխանի թղթոյն Գեորգա արեւելյան եպիսկոպոսի, առաջնորդի Սուրբ ուխտին Հաղբատա, յաղագս հետազոտելոյ առ ի ստուգութիւն զՊատմութիւն երանելոյ նահատակի սրբոյն Սարգսի զաւրավարին Մեծի — *Որոց բաղձալի է ճշմարտութիւնն յիրս եւ ի բանս...*

51. *297բ—305ա* Խէ. Վկայութիւն սրբոյն Սարգսի զաւրավարի եւ որդւոյ նորա, որո անուն Մարտիւրոս, որ թարգմանի՝ Վկայ, եւ այլոց զինուորաց, որ ընդ նոսա վկեցին յաւուրս ամպարիշտ թագաւորացն Յունաց եւ Պարսից՝ Շապ*ղ*հոյ եւ Յուլիանոսի — *Ի ժամանակս թագաւորութեան* Հռովմաեցւոց Մեծին Կոստանդիանոսի...

— *305ա* [Յիշատակարան թարգմանութեան] *Թարգմանեցաւ ճառս յաստուածոց ի մերս ի ձեռն* Միխաէլի *ուրումն կրաւնաւոր քահանայի Աստուածոց, եւ յարմարեցաւ ըստ կարի մերում լեզուի շարադրութեամբ ի* Ներսիսէ *եպիսկոպոսէ յեղբաւրէ կաթողիկոսէ Հայոց* Գրիգորիսի *ի թվականի ՈՀ (1158)...*

52. *305բ—11բ* ԽԸ. Վկայութիւն սրբոյն Կաղիստրատոսի եւ նորին ընկերացն, որ վկաեացին ի Հռոմ քաղաքի — *Յամս թագաւորութեան* Դեկղիտիանոսի, *էր հալածումն քրիստոնէից...*

53. *311բ—6բ* ԽԹ. Վարք սրբոյն Տրիփոնի եւ վկայութիւն նորին — *էր* Տրիփիմոս *որդի հաւատացելոց հաւր եւ մաւր...*

54. *316բ—9բ* Ծ. [Վկայու]թիւն Թէոպոմպի եպիսկ[ոպոսի] եւ Թէովնայ կախարդի — *[Յառ]աջին ամին* Դէկղիտի[անո]սի *թագաւորութեանն...*

55. *319բ—27ա* ԾԱ. Վկայութիւն սրբոյն Փիլիկտիմոնի, յորոյ ձեռն թագաւորն Գորգիանոս եւ կին իւր Անատոլիս եւ դուստր իւր Թէոդիոսի եւ որդի նորա Մարիանոս հաւատացին ի Տէր եւ եղեն վկայք ճշմարիտ Որդւոյն Աստուծոյ ի Լիոյ քաղաքին — *Ի ժամանակս հալածանաց խրախտացեալ... ես՝* Ալէքսանդրոս *դիւանադպիր թագաւորին գրեցի զՊատմութիւնս մեծաւ ցանկութեամբ...*

56. *327ա* Վկայութիւն սրբոյն Շմաւոնի եպիսկոպոսի *(այսքան)։*

57. *327ա—9ա* ԾԲ. Սկսանիմք ցուցանել զսկիզբն՝ Վկայութիւն սրբոյն Բասոսի, Եւսեբի, Եւտիքի, Բասլի չորից զինուորաց, որ էին պահապանք աստուած[ո]ցն Դիոկղետիանոսի թագաւորի[ն] — *Յետ վկայութեան սրբո եպիսկոպոսին* Թէովպոմպի *եւ* Թէովնա *կախարդի...*

58. *329ա—31ա* Վկայութիւն սրբոյն Եւսեբի՝ որդւոյ սրբոյն Բասիլի, եւ որ նմա կատարեցան — *Յայս չորից զինուորացս, որ վկաեցին...*

59. *331ա—2ա* ԾԳ. Վկայութիւն սրբոյն Հեմի[ա, Պեղ]իգիա եւ Փիլգոտիա, ո[ր էին ազ]գականք չորից զինուորացն — *Յետ երից աւուրց գալ[ստեան] թագաւորին ի* Կամպոնն...

60. *332ա—3բ* ԾԴ. Վկայութիւն սրբոյն Կաղինիկոսի — *Սքանչելի եւ զարմանալի եւ ամենայն մարդոյ...*

61. *333բ–5ա* ՃԵ. Վկայութիւն սրբոյն Թեոփիլոսի եւ Պատրիկեայ կնոջ նորա, եւ Դամադի որդւոյ նորա – Աւետիոս *բդեշխի զգեցեալ ըզզէնն…*

62. *335ա–40բ* ՃԶ. Վկայութիւն սրբոյն Յակովկա թագատրազին, որ վկաեաց ի Բելապատ ֆաղաքի ի մէջ Խուժաստանի – *եւ եղեւ յերկրորդում ամի* Վռամա *որդւոյ* Յազկերտի…

63. *340բ–1բ* ՃԷ. Վկայութիւն սրբոյն Տարասաւի – *Թագաւորութեան* Մահսիմիանոսի *եւ ի դատաւորութեան* Մահսիմտոսի…

64. *341բ–8ա* ՃԸ. Վկայութիւն սրբոյն Աբդլմսեհի, որ թարգմանի՝ Ծառայ Քրիստոսի – *[յ]ամին չորրորդի եւ առաջն[եր]որդի թուականութեան Յունաց…*

65. *348ա–51բ* ՃԹ. Վկայութիւն սրբոյն Թեոդոտի վկաի Քրիստոսի – *Բազում ժամանակ ունէր մոլութիւնն…*

66. *351բ–3բ* Կ. Վկայութիւն սրբոյն Ապողոնի վկաի Քրիստոսի – *Որք զբարին խորհին եւ հաստատուն ունին…*

67. *353բ–6ա* ԿԱ. Վկայութիւն սրբոյն Մարթենի – Ադրիանոս *եւ թագաւորք առաքեցին…*

68. *356ա–8բ* ԿԲ. Վկայութիւն սրբոյն Բասա եւ որդւոց իւրոց՝ Թեոգնի եւ Ագապի եւ Պիսգոսի – Մահսիմիանոս *թագաւոր եկեալ ի քաղաք մի…*

69. *358բ–62ա* ԿԳ. Վարք սրբոյն Պաւղոսի անապատականի – *Ահա բազումս բազում անգամ խնդիր լինէր…*

70. *362ա–5բ* ԿԴ. Վկայութիւն սրբոյն Ռովմանոսի եւ մանկանն խոստովանողի եւ Հիւսիիոսի զինըւորի – Ասկղէպիադա *հազարապետի կամեցեալ…*

71. *365բ–7ա* ԿԵ. Վկայութիւն սրբոյն Նիկանդրոսի եւ Մարկիանոսի – *Գայն եւ ի յաղթութիւն սատանայի սուրբն* Նիկանդրոս…

72. *367ա–8ա* ԿԶ. Վկայութիւն սրբոյն Ափրայ, որ յառաջ պոռնիկ էր – *Ի քաղաքի միում, որում անուն էր* Ոգուստա…

73. *368ա–9ա* ԿԷ. Վկայութիւն սրբոյն Ղուկիանոսի եւ Մարկիանոսի – *Զվկայութիւն սրբոյն* Ղուկիանոսի…

74. *369ա–71ա* ԿԸ. Վկայութիւն սրբոյն Ղունկիանոսի զինաւորի եւ միայնակեցի – *Երանելի այս* Ղունկիանոսի *[էր]*…

75. *371ա–4բ* ԿԹ. Վկաութիւն սրբոց իշխանացն Համազասպայ, Սահակա, նախարարաց ի Տանէն Աւծռունեաց – *Ընդ ժամանակս թագաւորութեան* Լեւոնի Յունաց…

76. *374բ–5ա* Հ. Վկաութիւն սրբոյն Գրիգորի Պարսկի – *Ի հինգետասաներորդում ի թագաւորութեան* Խոսրովա, *որդւո* Որմզդի…

77. ա. *375ա–81բ* ՀԱ. Պատմութիւն եւ խաւսք եղադոսի Յաղագս վարուց եւ ճգնութեան եւ սմանչելագործութեան սուրբ եւ փառաւոր հայրապետին Բարսղի արեւպիսկոպոսի Կեսարու Կապպադոկեցւոց – *Սիրելիք եւ բարեկամք, ո՛չ է անհաւատալի ճառիս բան…*

բ. *381բ–3բ* Յաղագս երիտասարդին մոլորելոյ եւ ուրացողի զՔրիստոս–*Լուարուք, եղբարք, եւ զայլ սքանչելիս…*

գ. *383բ–4բ* Վասն Անաստասա ֆահանաի եւ այլ եւս միւս սմանչելիք – *Եւ այլ միւս եւս սքանչելիս պատմեմ…*

դ. *384բ–5բ* Վասն Եփրեմի Ասորւոյ այլ սմանչելիք – *Եղբարք իմ սիրելիք, եւ այլ եւս սքանչելիք պատմեմ ձեզ…*

ե. *385բ–6բ* Վասն արիանոսացն հերձուածողացն – *Ըստ ամենայնի որպէս լուաք եւ տեսաք…*

զ. *386բ–7բ* Վասն կնոջն այրւո – *Կին ոմն մեծատուն եղեալ յոյժ եւ զանցեալ ժամանակս…*

է. *387բ–9ա* Վասն Յովսէփա հրէի, որ արուեստիւ բժիշկ էր – *Այս* Յովսէփ *հմուտ էր բժշկական արուեստի…*

78. *389աբ* ՀԲ. Վկայութիւնք բազմաց մարտիրոսաց, որք ի Պարսս կատարեցան հազարք հազարաց եւ բեւրք—բեւրուց, զոր այժմ սուղ ինչ պատմեցից զարանց եւ զկանանց յանուանէ եւ ապա յետոյ զբաւանդակն եւ թէ վասն որո՞յ պատճառի եղեն վկայք. երանելոյն Եփրեմի յԱրեւելեան գրոցն ասացեալ – *Յաւուրս* Շապրհո՝ *որդւո* Արտաշրի…

ա. *389բ–404բ* Վկայութիւն բազմաց սուրբ նահատակաց Արեւելեայց, որ կատարեցան վասն Քրիստոսի – *Զիարդ ժտեցայց մերձենալ տկարս…*

«… Ձեր լեզուդ հանէին ընդ ծոծրակս…»–ի դիմաց, ի լուսանցս՝ 404բ (Գրչից) «Այս երկու տունս շաղախած է ընդ իրար, թէ իմանաս՝ մտաւքդ ասայ»։

79. *405ա–12բ* ՀԳ. Վկայութիւն Շմաւոնի եպիսկոպոսի եւ որոց ընդ նմա – *Սկսանիմ ցուցանել սկիզբն չարչարանաց ժողովրդեան իմոյ…*

80. *413ա–40բ* ՀԴ. Վարք երանելոյն Անտոնի միայնակեցի եգպտացւո եւ աստուածասիրի, զոր ասացեալ է Աթանասի եպիսկոպոսի – *Բարւոք է նախանձ հակառակութեան…*

81. *440բ–7ա* ՀԵ. Երանելոյն եպիփանու եպիսկոպոսապետի Կիպրացւո ասացեալ Յաղագս սուրբ եւ նկարագրեալ տէրունական պատկերին ի

դաստառակի սրբոյ – *Աստուածային լուսովն եւ երկիւղիւ նորուն…*

82. *447ա–8բ* Պատճառ գրոյն Եպիփանու, զոր ըսկսեալ ի սկզբան Աւարածոց – *Քանզի ուսեալ իսկ էր զամենայն աւրէնս…*

83. *449ա–51ա* ՀԶ. Վկայութիւն երանելի եպիսկոպոսի Բարդիսո ի Պարսս ի Շապրհո արեաւ – *Անաւրէն թագաւորն* Շապուհ *արար հալածումն…*

Հէ թուահամարը բաց է թողնուած եւ շարունակուած։

84. *451ա–3բ* ՀԸ. Վկայութիւն սրբոյն Յեզանդխտոյ ի խաղաքին, որ անուանեալ կոչի Բեթոլաբ յաշխարհին Գերմանիցւոց – *Վասն զի միշտ յարուցանէ զփորձութիւն…*

85. *453բ–6բ* ՀԹ. Վկայութիւն Մելեսի եպիսկոպոսի եւ Աբրահամա երիցու եւ Սիմէի սարկաւագի, ի սկզբանէ հալածանաց մերոց – *Ճառեցից՝ թէպէտ եւ ոչ եմ բաւական…*

86. *456բ–8ա* Վկայութիւն երց Շմաւոնի՝ Թերբուսա եւ երոն իւրո եւ աղախնոյն – *Ի ժամանակին յայնմիկ իբրեւ փառաւորեցաւ* Շմաւոն…

87. *458ա–60ա* Ձ. Վկայութիւն Բարբաշմենա եպիսկոպոսի եւ վեշտասան այլեւս վկաից, որ ընդ նմին վկացին – *Յամի վեցերորդի հալածանաց մերոց…*

88. *460աբ* Վկայութիւն վկային, որ սպանան ուրեք ուրեք ի ձեռաց մոգպետացն, թող որ ի դրան արքունի կատարեցան – *Ի ժամանակին յորում պսակեցաւ սուրբն* Բարբաշմէն…

89. *460բ–5բ* Յիշատակ դատակնքեաց Գորիա եւ Շմոնի վկաից, որ վկացին Յուռիա – *Յամի վեցհարիւրերորդի հինգետասաներորդի թագաւորութեան* Աղէկսանդրի Մակեդոնացւոյ…

90. *465բ–82բ* ՁԱ. Վարք եւ խաղաքավարութիւն երից երանեալ ճգնազգեաց վկաին Քրիստոսի՝ սրբոյն Պարսամու միայնակեցի, որ եղեւ ի Միջագետս Ասորւոց յամս ամպարիշտ թագաւորին Մարկիանոսի – *Ամենայն ժամանակ ընդունելի է ընտրելոյ Աստուծոյ…*

–482բ [Յիշատակարան թարգմանութեան] – *Այս պատմութիւն վարուց երանեալ ճգնաւորին Քրիստոսի, նախ գոլով թարգմանեալ ի հոյակապ եւ ի հռչակաւոր մայրաքաղաքն Հայոց* Մելիդինոյ, *հրամանաւ եւ ծախիւք մեծին Գրիգորիսի կաթողիկոսի եւ* Վկայասիրի, *ի ձեռն Գրիգորի ուրում քահանայի, եւ քանզի դեռեւս ըստ ասորւոց շաղփաղփ, ծամածուռ անյարմար եւ աշխարհաւրէն բանիցն գոյր եւ ոչ ըստ մերոին ազին սիղաբախց պայծառ եւ յոգնապաճոյճ բանից։ Յաղագս որոյ հրաման հասեալ առ իմ նուաստութեանս, որ ոչ ըստ արժանւոյն կոչեցեալ Ներսես, ի գերահռչակ եւ ի վսեմական տեառնէ իմմէ յեղբաւրէ Գրիգորիսէ, գոլով նախնոյն մերոյ Լուսաւորչի արեան աթոռակալի անուանակիր, որպէսզի ձեռն արկեալ ի սմա՝ վերըստին փոխարկեցից ըստ մերոին լեզուի յարմարութեան ըստ գրեցելումն՝ լնուլ զպակասութիւն հարց որդւոց։ Եւ արդ, իմ առեալ եւ առաւելեալ ըստ այլ այլութեան բանի եւ կետի, մինչ գրի ոչ գոլ ի սմա այժմ ի նոցուն անտի, բայց միայն զաւրութիւն բանին եւ պատմողականն, եւ այս ոչ ըստ ապիկար իմոյ գաւրութեան, այլ ըստ Հոգւոյն Աստուծոյ, տըւչութեան, մանաւանդ եթե ի սիրտ աստի աւժանդակութեանց։ Վասն որոյ պաղատիմք հանուրց եկեղեցւս մանկանց, որք միանկամ յաւրինակ առեալ, վերըստին գրէք զայս Պատմութիւն երանելւոյն, որպէսզի փոքր բանս՝ զՅիշատակարանս գրեցէք իւրաքանչիւր, ընդ նմին եւ թողութիւն մեզաց հայցեցէք ի Քրիստոսէ առաջնոյն աշխատողաց եւ վերջնոցս, եւ ծնողաց մերոց ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որում փառք յաւ[իտեանս]։*

484ա–96բ տե՛ս Բ։

91. *497ա–504ա* ՁԲ. Վկայութիւն սրբոյն Խաւեդա եւ որոց նմա վկայեցին ի կողմանս Հնդկաց աշխարհին, ի գաւառին Ոմերիտացւոց, որ է Սաբայ ի խաղաքին, որ կոչի Նենգրան – *Յամի հինգերորդի քրիստոսասէր թագաւորին* Յուստիանոսի…

92. *504բ–12ա* ԳՁ. Երանելւոյն Նեմտառեա եպիսկոպոսի Բանս ներբողականս ի մեծապատիւ սարկաւագն եւ առաջին վկայն Քրիստոսի սուրբն Ստեփաննոս, ընդ որս եւ առած ինչ մասնաւոր ի Պատմութենէ առաջին գիւտի նշխարաց նորին, որ եղեւ ի ձեռն Ղուկիանոսի երիցու, ի ժամանակս Յովհաննու եպիսկոպոսի Երուսաղէմացւոց, եւ թէ որպէս յետ սուղ ինչ ամաց ածեալ եղեւ պատուական նշխարք նորա ի նորն Հռոմ, ի հռչակաւոր թագաւորական քաղաքն ի Կոստանդինուպաւլիս – *Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս ի ձեռն փրկագործ մարմնով…*

Տպ. «Էջմիածին», 2004, Բ-Գ, էջ 63-76։

93. *512բ–8ա* ՁԴ. [Երան]տյոն Յակովբայ [Սրճոյ] եպիսկոպոսի [Բան] դրուա[տ] ի Յովաննէս [Մկրտ]իչ եւ ի Կարապետ Քրիստոսի – *Յիսուս լոյս փառաց…*

94. *518ա–21բ* Երանելւոյն տեառն Ատոմայ Անձեւացեաց եպիսկոպոսի ասացեալ Ներբողեան ի սուրբ Կարապետն Յովաննէս – *Զկարապետին մեծի գՅիշատակս տաւնելով…*

Տպ. «Հանդէս ամսօրեայ», 1987, էջ 521-26, Ա։

95. *521բ–30բ* ՁԵ. Պատմութիւն յաղագս Սրբոյ խաչին, որ Հացունեան կոչի, եւ թէ որպէս դարձաւ ի

Պարսից աշխարհէն խաչն աստուածընկալ եւ յայնժամ մասն ընկալեա տիկնոջն – *եւ եղեւ յետ թագաւորելոյն* Մաւրկայ *արքային* Հոռովմոց…

96. *530բ–5բ* Երանելոյ Եպիփանու արեւելից կոպոսի Կիպրացւոյ ասացեալ ի գովեստ Սուրբ Խաչին – *Խաչիս Քրիստոսի տաւնեսցուք…*

97. *535բ–8ա* Նորին սրբոյն Եպիփանու ասացեալ ի տաւնի Խաչավերացին – *Շարժեսցուք իբրեւ զնուագարան այսաւր…*

98. *538ա–46բ* ՁՁ. Սրբոյն Յակովբայ, Ի Յառուքիւն Տեառն եւ ի զինուորսն, որ պահէին զգերեզման նորա – *Յարուքիւն քո, Քրիստոս, զարթուցանէ զիս…*

Տպ. Գիրք և ճառ հոգեշահ, կ. Պոլիս, 1722, էջ 258-88։

99. *546բ–67բ* ՁԷ. Երանելոյն Գրիգորի եպիսկոպոսի Նիւսացւոյ Ի վարս ի սաճչելի սրբոյն Գրիգորի Սաճչելագործի Նիւկեսարու եպիսկոպոսի – *Ահա, դիտաւորութիւնն է մերոյս բանի…*

Ըստ ցանկի այստեղ յաջորդել է՝ «ՁԸ. Յօհաննէս Պատմագիր»։ Նորոգող Ջաքարիա Քանաքեռցին այդ մասին նշում է նաեւ իր յիշատակարանում (569ա)։

Համմա Գ–Տ–Մ, Ա, էջ 319, ուր ասում է որ դա գրչի գլխավոր յիշատակարանն էր ոչ թե Դրասխանակերտցին կամ մի այլ պատմութիւն։

Բ. *483ա–96բ* [Ջաքարիայ Քանաքեռցւոյ] Կոնդակ սուրբ ուխտին Յօհաննու վանից (1687թ. իմիճագիր յաւելագրութիւն)

ա. *483ա* Ա. [Նախերգան] – *Յուցմու[ն]ք ժամանակաց եւ պատմութիւնք նոցին գրեալ եղեւ առաջնոց պատմագրաց… Որպէս եւ ես՝ վերջինս ի ծնունդ եկեղեցւոյ, քանքարայթագոյց ծառայ Քրիստոսի* Ջաքարիա, *գոլով ի փարթամ աւանէն Քէնաքեռոյ, որ եկեալ բնակեցայ յաստուածաբնակ եւ հրաշափառ* Սուրբ *մենաստանս* Յօհաննուվանից *հարկեցայն ա[յ]ժմու առաջնորդէս՝ ի* Սարգիս *վարդապետէ… սկսայ առնել ի ժամանակի ծերութեան իմոյ՝ Կ (60) ամի կենաց իմոց, ի թուին Ռ եւ ճ Լ եւ Ջ (1687)… թէ՛ ի պատմագրաց, թէ՛ յիշատակարանաց, թէ՛ արձանաց եւ թէ՛ ի լրոյ իմաստուն արանց…*

բ. *483աբ* Բ. Ցաղագս եկեղեցեաց, թէ յորո՞մ ժամանակի շինեցան եւ ո՞վ ոք էին շինօղք – *Զի թէպէտ բազումք շինեցին եկեղեցի…*

գ. *483բ–4ա* Գ. Ցաղագս շինութեան Յօհաննու վանից – *Ամենայն բանք մեր, զոր գրեցաք յաղագս յայսմ վանացս…*

դ. *484աբ* Դ. Ի գրոց վկայութիւնք – *Թէպէտ ի համբաւոյ ստոյգ գիտեմք…*

ե. *484բ* Ե. Թէ ընդէ՞ր կրկին անուն է սմա – *Որպէս եւ բազում անգամ հարցեալ եմք* Առաքել *վարդապետէն…*

զ. *484բ–5ա* Զ. Ցաղագս թէմի եւ վիճակ վանացս – *Զանիւ եւ յօժարութեամբ մտեալ եմ յասպարէզ բանի…*

է. *485աբ* Է. Վկայութիւնք գրոց, թէ ո՞ր է թէմն սորա – *Վասն զի անձն առաք առ ի յայտնել…*

ը. *485բ–6ա* Ը. Վասն Ջաքարիա զօրավարին – *Քանզի առաջագոյն խոստացաք առնել…*

թ. *486աբ* Թ. Վասն շինութեան Յօհաննու վանից – *Բայց զի որպէս ասացաք գալուստ առաջնոյն* Ջաքարիայի…

ժ. *486բ* Ժ. Վասն շինութեան գաւթին – *Ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ ելին ի Հռոնաց աշխարհէն…*

ժա. *486բ–96բ* ԺԱ. Ցաղագս վաղեմից եւ յիշատակաց – *Փառաւորեցաւ հրաշափառ եւ գերահռչակ* Սուրբ *մենաստանն* Յօհաննուվանից *ձեռամբ մեծամեծ իշխանացն* Վաչէի *եւ* Քուդոյ… *Ողջ լերուք ամենայնիւ առ ամենայն իրս։ Ի թուիս՝ Նն ճՃ ԺԺ ԺԺ եե ԳԳ (1136+551=1687)։ –570աբ* Ցանկ ճառընտրիս եւ պատմութեանցս – *Ա. Նախ՝ Առաջաբան Տեսլեան սրբոյն* Սահակայ… *ՁԹ. Յիշատակարան ճառիս։ Համարագիրն ԿՀ էր պիտոյ, ԿԹ էր գրած, նոյնպէս եւ ես գրեցի ի ցանկն, անմեղադիր լերուք* Ջաֆէոսիս։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

14ա ՁՌուբէն *զատացիչ գրոցս եւ զՅոհաննէս գրիչ յիշեսջիք յաղաւթս եւ ողջ լերուք (նման՝ 21բ, 34բ, 99բ, 149ա և այլուր)։*

46բ Ջատացող գրոցս՝ զՌովբէն աստուածասէր քահանայ եւ գգործողս՝ Յոհաննէս յիշեսջիք ի Տէր (նման՝ 81ա, 140ա, 191ա, 202ա և այլուր)։

132բ Ջմեղուցեալ գրիչս եւ զՌովբէն քահանայ… (նման՝ 171ա, 182բ, 264բ, 327ա)։

208բ …Ողորմեա Ռուբենայ քահանայի՝ ստացա[ղ]ի եւ մեղապերտ գրչի, եւ եղբաւր իմոյ՝ Սուփիասի քահանայի… (նման՝ 512ա)։

272բ զՌուբէն կուսակրաւն քահանա, որ ետ գրել ի հալալ արդեանց սակս յիշատակի հոգւո իւրոյ, յիշեսջիք ի Տէր, ընդ նմին՝ զշունս (նման՝ 296ա, 369ա, 389, 465բ)։

305ա …Եւ ես՝ մեղուցեալ եւ անարժանս ի կրաւնաւորս Ռուբեն, *որ եւ տրուպ ամենայն եղբարցս որք կան ընդ հովանեաւ* Սուրբ Կարապետիս *ի վանս* Յոհաննու, *յիշել հայցեմ, որք կարդայք։ Եւս եւ զյետին գրիչս, զմեղաւորս։*

374բ Զազգական սրբոյ վկաիս՝ զՄուշեղ *զստացող տառիս յիշեսջիք ի Քրիստոս, աղաչեմ զամենեսեան։*

404բ ԶՀռուբէն *ստացող սորին յիշեա ի Տէր Յիսուս, եւս եւ զլի գործովքս անաւրէնութեան։*

512ա Քունս նեղեաց (նման՝ 539բ)։

539ա Կարի շտապով գրեցի, զի զաւրինակն խլէին զՅովանիսի *Խոյլիցց։*

543ա Ա՛յ վա՛յ, ի քիթս ածին աւրինակիս տէրքն։

567բ Բազում նեղութիւն կրեցի ես՝ Յոհաննէս *նուաստ գրիչ ի* Սուրբ Գրիգորիս *(և 99), ոչ մարմնոյ վաստակ կամ նեղութիւն, այլ մտաց եւ խորհրդոց յաղագս աւրինակի այսց ճառից, քանզի եղբայր ոմն կաթարոս, որոյ անուն* Խոյլենց Յովանէս *ճանաչի, որոյ իւրն էր աւրինակ մեծ գիրք, ոչ տայր ի գաղափար, կարծեմ վասն նախանձու, եւ յորժամ վանքս եւ հայրն ետ, նա զչարեալ գայր յափշտակել, իսկ ես ողոքանաւք խնդրէի, հազիւ կարացի գրել իբրեւ Ը ճառ, եւ ապա խլեաց եւ տարաւ եւ Բ տետրն անգիր մնաց, իսկ իմ տարակուսեալ յԱստուած ապաւինեցա, յանկարծ պատահեաց գիրք մի Տաւնացուցակ /// (շար. թափուած)։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. (1687թ., նորոգող Զաքարիա Քանաքեռցւոյ, նօտրգիր) 568ա Յիշատակարան Ճառընտրիս — *Փա՛ռք... Որոյ ամենակարող զօրութեամբն եղեւ նորոգումն Ճառընտրիս։ Ի սպառիլ ժամանակիս եւ ի վերջին դար ուս, ի նուաստանալ ազգիս Հայոց եւ ի բազմանալ Պարսից, որոյ ազգի—ազգի կեղեքմամբ եւ պէս—պէս հարկապահանջութեամբ տառապեցուցանեն ողորմելի կեանս մեր, ի թուին Ռ—երորդի, Ճ—երորդի, Լ—երորդի եւ Զ—եակ թուոյ (1687), ի յերկիրս* Աւարատեան, *ի գաւառս* Անբերդու, *որ յոտն* Աւագածու, *հանդէպ* Աւայոյ, *մերձ ի գիւղաքաղաքն* Կարբի, *ի վերայ կարկաճահոս եւ ծիծաղածաւալ գետին* Քասաղու, *ի կատարս բարձրութեանց վիմացս, ի գերահռչակ եւ հրաշափառ* Սուրբ *մենաստանիս ի* Սիւղի *վանաց, որ ստուգաբանեալ կոչի* Յոհաննու վանք, *ընդ հովանեաւ մեծի* Ամլորդոյն՝ Սրբոյն Յովաննու Կարապետին *եւ* Մատթէոսի աւետարանչի *եւ* Պարսամա ճգնաւորի *եւ* Գրիգորի Սուրբ Լուսաւորչի *եւ* Պանդալէոնի բժշկի եւ դամբարանաց սուրբ հօրն Երեմիայի, Սարգսի վարդապետի *եւ* Վաչէ իշխանի՝ *շինօղի* Սուրբ Կաթողիկէս, *եւ այլ մի //(568բ) այլ եղէն սրբոցս ի թագաւորութեանն* Պարսից Շահ Սուլիմանի, *եւ յիշխանութեան տանս* Աւարատեան Զալ խանի, *եւ ի կաթողիկոսութեան Հայոց, որ ի* Սուրբ Էջմիածին *տեառն* Եղիազարու, *եւ առաջնորդութեան սուրբ ուխտիս* Սարգիս *վարդապետի* Կարբեցւոյ, *ձեռամբ ամենաթշուառ եւ եղեռնագործ՝* Զաքարիա *աղկաղկի եւ տրպի* Քանաքաղցւոյ *անուամբ եւերթ սարկաւագի։ Վասն որոյ աղաչեմ առ սրբասնունդք որդիք լուսածնունդ զաւակք Սրբոյ աւազանին, կաթնաբոյծ մանկունք սուրբ* Լուսաւորչին՝ *ընծայեալք ի դրունս* Սրբոյ Կարապետիս, *զի որք ընթեռնուք զսա, յիշեսջիք ի մաքրափայլ եւ աստուածընկալ յաղօթս ձեր զայնոսիկ, որք ունին աշխատանս եւ երախտիս ի վերայ սուրբ ուխտիս։ Նախ՝* զԶաքարիա *քաջ րաբունական մեր, զառաջին առաջնորդն, որ նորոգեաց եկեղեցիսն եւ արար արդիւնս բազումս, եւ արար ազատս արքունական հարկաց՝ նօմոսիւք թագաւորականօք ի Պարսկաց թէ՛ այգի, թէ՛ հող, թէ՛ ջրաղաց, թէ՛ ձիթաղաց, թէ՛ բրնձահան, թէ՛ չորքոտանիք, թէ՛ խաշն, եւ՛ զոր ինչ եւ գոյր զամենայն ունիմք եւ վայելեմք։ Եւ զկնի նորա՝* Յոհաննէս *վարդապետ յաջորդ նորուն, որով անդադ զմեզ կաթամբ հոգեւորօք, յիշեցէք զնոսա առ Քրիստոս յոյսն ամենեցուն։ Եւն այժմու առաջնորդ՝* զՍարգիս *վարդապետ, որ բարուոք կառավարէ զմիաբանսն, եւ շահելով զերթեւեկսն ըստ բերմանց ամանակիս, որում Տէր լիցի օժանդակ։ Նաեւ բոլոր միաբանք ուխտիս, որ զետեղեալ են ի գոգ* Սուրբ Կարապետիս՝ *զԳրիգոր երաժիշտ վարդապետ, զծերունի սաղմոսօղ* Սարգիսն, *զնորընծայ՝ տէր* Կարապետն, *զտէր* Յոհաննէսն, *զտէր* Յօհաննէսն, *զտէր* Ոսկանն, *զփակակալ* Կարապետն, *զԶաքարիայն, զԱստուածատուրն, զԱրկադէոսն, զԴաւիթն, զՄարգարէն, զԳէորգն, զՅարութիւնն, զԱբրահամն, զմիւս* Մարգարէն, *զՄելխիսեթն եւ այլ միաեղէն մանկունք եկեղեցւոյ՝ թուով Ի (20)։ Եւ զմարմնաւոր գործակալք զերկանուն* Մօսէս Վասիլն *եւ զՊետրոս խոհագործքն, զԱբրահամ եւ զՍուջհատին աշխատաւորք, զՄարկոս եւ զԱբրահամ միայնակեացքդ, այլք որք ունին զերախտիք տանս, եւ զէ (7)—ամեայ մանուկ՝* Յոհաննէսն, *որ մանկութեամբ իւրով սպասաւորէ ծերութեան իմում եւ հանգուցանէ զհոգի իմ, որպէս Սամուէլ զհոգին Հեղեայ, ուսանելով զուսումն աստուածային եւ քաղցրաձայն սաղմոսելով որպէս ծիծառն, զհամաշունչ եղբայրն իմ զՍերկեւեզցի մելիք տէր* Սարգիսն, *որ է գաւառապետ նահանգիս* Կարբւոյ, *եւ որդի նորա՝* Սահակ, *եւ զՅոհաննէսն, որում գրեցաք, եւ զծնօղսն իմ՝ զՄկրտիչ եւ զխանաղայ, եւ զեղբայրն իմ՝ զխաչատուր եւ զորդի նորա՝ զԿիւրեղ դպիր, եւ զհոգեւոր դուստր իմ՝ զՓարեղի, հուսկ ամենեցուն, իբրեւ զկղկղանս համարելով զնեքսւոմ Զաքարիայս, որ եմ վտիտ եւ աղաղուն ի մէջ եկեղեցականաց, որ ի գեղջէ* Քանաքեռոյ, *որ եկեալ բնակեցայ ի գերափառ* Սուրբ *մենաստանս* Յոհաննու վանից *ամս Ծ (50), անհաճոյ*

քաղաքավարութեամբ ///(569ա) եւ անարժանութեամբ ընկալայ աստիճան արշիսարկաւագութեան, բայց ի բարեգործութեանց թափուր եւ ունայն: Սակայն զմիաւ ածի զասացեալն ի մարգարէէն, թէ. Երանի որ ունիցի զաւ[ակ]: Եւ անսուտ բարբառ բերանոյն Քրիստոսի, թէ. Գաձեցէք ձեզ գանձ յերկինս: Եւ ես տեսի, զի ոչ ունէի գանձ եւ ոչ զաւակ, սակայն խորհեցայ ընտանալ զաւակ, այսինքն՝ զգրեանս հինս եւ վաղեմիս, որ վատթարացեալ էին առնել եւ նորոգել որպէս եւ ճառընտիրս այս, որ հնացեալ եւ անկեալ կայր եւ բաժանեալ զթուղթն ի միմեանց, վասն որոյ սիրտ իմ մղկտայր տեսանելով զսա այսպէս, եւ ոչ գոյր իմ ինչս, զի տայի ճարտար նորոգողաց վարձս, զի նորոգեսցեն: Սակս որոյ առեալ ի ձեռս ըստ տգիտութեան իմում կարկատեցի, եւ ոչ գտի օրինակ, զի զկարկատեալսն գրէի, որպէս եւ զվերջին թուղթս Յօհաննէս Պատմութեանն, այլ թողի այնպէս: Իսկ դուք սիրելիք Սուրբ Կարապետիս, *յորժամ գտանիցէք օրինակ, գրեցէք զպակասն եւ զձեր յիշատակն եւս ընդ նմին գրեցէք, զի եւ սակաւ յիշատակն մեր մի կորիցէք ի դրանէ* Սուրբ Կարապետիս, *զի ես զոր ինչ կարացի, զայն եւեթ գրեցի: Նաեւ զայս ծանիք, ո՛վ անծկալի հարազատք իմ, զի սովորութիւն է տգէտ եւ խելագար եկեղեցականաց, զի զլուսանցս գրոց եւ մանաւանդ թէ զպատկերս հանեն՝ կտրելով ի գրոցն, որպէս զայս գիրքս, որ բազում չարչարանօք հազիւ կարացի նորոգել, վասն որոյ սակս սիրոյ* Սուրբ Կարապետին *եւ յուսոյ արքայութեանն, մի առնիցէք այնպէս, զի մի լուիցէք զանէծս, այլ խնամ արկանել եւ պահել, որպէս ոք որ գթայ հոգւոյ իւրոյ: Եւ ահա, յայտարարի ձերում աստուածասէր անձին, եւ դուք ընթեռնլով զգիրքս, զպակասութիւն սորա լցէք, ասելով. Տէր, ողորմեա նոցա, որք ունին երախտիք ի վերա սորա, եւ մանաւանդ՝ մեղսաթաւալ եւ ստորասուզեալ* Ջաfարիա *սարկաւագի, զի նա, որ առատն է ողորմութեան, ողորմեսցի այնոցիկ, որք կարդան առ նա, որ է օրհնեալ ամենայն արարածոց, եւ նմա փառք յաւիտեան յաւիտենից. ամէն: Ճառընտիր է* Մարտիրոզոզ *անուն:*

2. 275բ ես՝ յեղվարդցի *տիրացու* Նիկողայոս, *որ եկի* Ուհաճավանք *թվին ՌՃԾԸ (1709)–ին, ամսեանն օգոստոսի Ի (20)–ին:*

3. 569բ ես անարժան Կիրակոս *քահանայս օհրնվեցա թվին ՌՃՀԹ (1730)–ին եւ ամսեան մարտի մէկն, եւ իմ դուս գալն էր ապրիլի է (7)–ն, եւ տօն էր Ավետեաց, եւ օրն էր Գ–շաբաթի: Քրիստոսի փառք յաւիտեան. ամէն:*

4. 569բ (ԺԸդ.)՝ ես անարժան նվաստ հոգի,

Գուղաքաղաքցի Կարբեցի,

Յայսկէն գոչի Սահակեցի,

Որ եմ որդի Յովագիմի:

Տէր ողորմեայ, Տէր ողորմեայ, Տէր [ո]ղ[որմ]ա:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 1ա, 11բ (Կարմիր) Գիրք այս Սուրբ Էջմիածնա *է:*

1523
Ճ Ա Ռ Ը Ն Տ Ի Ր

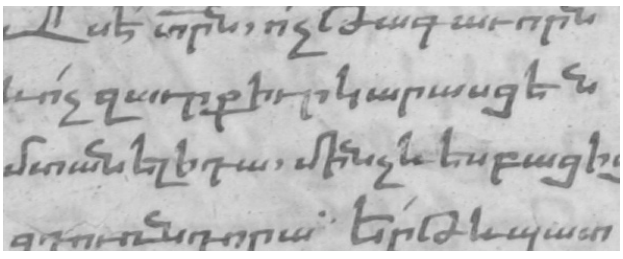
ԺԴ—XIV

ԳՐԻՉ՝ Յովաննէս: ՍՏԱՑՈՂ՝ Էլմիկէ:

ԹԵՐԹ՝ 759. չգրուած՝ 213բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԿԷx12 (Ա, ԺՓ—ԺԱ, ԺԷ, ԼԲ, ԼԷ, ՇԷ 11, ԺԴ—ԺԶ չիմ, ԻԳ 9, ԻԹ—Լ, ՄԸ 10, ՄԵ, ՇԶ 8, ԿԲ 13): ՆԻՒԹ՝ թուղթ (222 թերթ 1668թ.—ից): ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ՝ 46 31: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (1668թ. Աւետիս, Գրիգոր եւ Ստեփանոս նորոգող գրիչների՝ 1ա—158բ, 213ա, 225ա—33բ, 257ա—8բ, 269աբ, 282աբ, 293ա—306բ, 314աբ, 329ա—31բ, 387ա—9բ, 397աբ, 407ա—11բ, 484բ, 513ա—5բ, 584ա—8բ, 620ա—7բ, 688ա—93բ): ՏՈՂ՝ 33 (նորոգողների՝ 44): ԿԱՋՄ՝ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ մասն տպագիր Մաշտոցի (տե՛ս Պատառիկ—պահպանակ):

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ—Ի լուսանցս — Մննդաբանութիւն՝ 480ա, Խաչելութիւն՝ 603ա, Համբարձում՝ 650բ: Կիսադրագիր՝ 1ա (1668թ.): Ճկատագրագիր՝ 71ա (1688թ.), Լուսանցագրագիր՝ բուսական, թռչնային, տաճար: Ջարդագիր՝ հանգուցագիր: Գոյներ՝ կարմիր:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—Մաշտոց, ճնատիպ, ԺԸդ.: 1 (Ա)+2 (Բ—Գ), ստացուած բացուած 4—ական թերթերից, էջեր՝ 25—32 (Ա), 57—64 (Գ), 73—80 (Բ), Ա եւ Գ օգտագործուած

Նմուշ՝ 759ա

որպէս կազմաստառ: Կարդալ՝ էջ 25—32 «Կանոն Նաւակատեաց եկեղեցի օրհնելոյ», էջ 57—64 «Կանոն խաչ օրհնելոյ», էջ 73—76 «Կանոն փրկչական պատկեր օրհնելոյ», էջ 77—80 Կանոն Սկիհ եւ մաղզման օրհնելոյ»:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, խոնաւութիւնից գրադաշտը տեղ—տեղ գունափոխուած, պրակային մասերը սեւացած, ցեցակեր: 758—759 թերթերը բայբայուած: Վերջից պակասաւոր: Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած, ձեռագիրից անջատուած: ԺԷ դ. եղել է խիստ բայբայուած, 1668թ. Շատիկոյ վանքում նորոգուած,

փտած մասերը կարկատուած եւ թերին լրացուած 3 տարբեր գրիչների ձեռով:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

1. *1ա–2բ* Ի մեծի աւուր ճրագալուցին Ծնըն̈դեան եւ Յայտնութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի: Երանելոյն Սեբերիանոսի եմեսիու եպիսկոպոսի ասացեալ Յաղագս մարմնական Ծնըն̈դեանն Տեառն ի սուրբ Կուսէն – *Ի մէջ քրիստոսասիրաց զՔրիստոսէ խոստացայ ճառել…*

2. *2բ–5ա* Երանելոյն Յովհաննու Ոսկէբերանի Կոստանդնուպօլսի Ի Մաթէոսի Աւետարանին Մեկնութենէն – *Պարտ եւ պատշաճ է մեզ չկարօտանալ…*

3. *5ա* Սրբոյն Գրիգորի Աստուածաբանի – *Յորժամ անդրանիկ լսիցես, մի՛ համարեսցիս…*

4. *5աբ* Յովհաննու Տարօնեցոյ եւ այլոց վարդապետաց ասացեալ Ի խորհուրդ Առաջին աւուր Ծնըն̈դեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. յՀնթերցուածոց Մեկնութենէն – *Յառաջնում աւուրն ասաց Աստուած. Եղիցի լոյս…*

5. *5բ–10բ* Յառաջնում աւուր Ծնըն̈դեան եւ Յայտնութեան Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի: Երանելոյն Աբբայ Եփրեմի ասացեալ Ի Ծնունդն Քրիստոսի, եւ Ողջոյն Մարիամու Աստուածա[ծնի] – *Սքանչելի է ծնունդ քո, Որդի Աստուծոյ…*

6. *10բ–2բ* Երանելոյն Գրիգոր[ի Սմաւնէ]լագործի Նիոյկեսարու [եպիսկոպոսի] ասացեալ Ի Ծնունդն [Քրիստոսի – *Խ]որհուրդ մեծ եւ սքանչելի տեսանեմք [յայսմ] աւուր, եղբարք…*

7. *12բ–3ա* Ի յերկրորդում աւուր Ծնըն̈դեան եւ Յայտնութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի: Սրբոյ վարդապետացն ասացեալ յՀնթերցուածոց Մեկնութենէ – *Ի յերկրորդում աւուրն արար Աստուած…*

8. *13ա–5ա* Երանելոյն Պռոկղի եպիսկոպոսի ասացեալ Ի Ծնունդն Քրիստոսի Որդւոյն Աստուծոյ, եւ ի Նախավկայն Քրիստոսի սուրբն Ստեփաննոս – *Երեւելի արեգակունս ընդ երկնաւ ծագելով…*

9. *15ա–7ա* Երանելոյն Յովհաննու Ոսկէբերանի Կոստանդնուպօլսի եպիսկոպոսի Ի Մաթէոսի Աւետարանին Մեկնութենէն – *Եւ ի ծնանելն Յիսուսի… Բազում քննութիւն պէտք են…*

10. *17ա–9ա* Երանելոյն Գրիգորի Նիւսացւոյ Ի կատարումն մանկանցն Բեդղեեմի ի Հերովդէէ – *Դարձեալ ծերունիս ես առ ի բանիցս ածիմ…*

11. *19ա–20բ* Երանելոյն Բարսղի եպիսկոպոսի Կեսարու Կապադովկացւոց ասացեալ Ի Ծնունդն Քրիստոսի – *Քրիստոսի Ծնունդն՝ իւրականն եւ առաջինն…*

12. *20բ–1բ* Գրիգորի Աստուածաբանի Խօսք ի Մկրտութիւնն Տեառն – *Երիս ծնունդս գիտէ մեզ բանս…*

13. *21բ–2բ* Յերրորդում աւուր Ծնըն̈դեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, յՀնթերցուածոց Մեկնութենէն – *Նախ զառաւելութիւն երից աւուրցն ասացուք…*

14. *22բ–5ա* Ի ճառէն Երանելոյն Յակովբայ Մծբնայ եպիսկոպոսի. Յաղագս աստեղացն եւ մոգուցն եւ կոտորածին մանկանցն Բեթղեեմի ի Հերովդէէ – *Մագումն մեծ, որ լցեր զաշխարհս…*

15. *25ա–8բ* Երանելոյ Գրիգորի Աստուածաբանի Անձիանձու եպիսկոպոսի Խօսք ի Յայտնութիւնն Տեառն – *Քրիստոս ծնեալ լինի, փառաւորեցէք…*

16. *28բ–31ա* Նորին Գրիգորի Աստուածաբանի Անձիանձու եպիսկոպոսի Խօսք ի Մկրտութիւնն Տեառն – *Դարձեալ իմ Յիսուս, եւ դարձեալ խորհուրդ…*

17. *31աբ* Չորրորդ աւուրն: ՅՀնթերցուածոց Մեկնութենէն – *Ի չորրորդում աւուրն… Որով պարտիմք իմանալ…*

18. *31բ–2բ* Երանելոյն Յոհաննու Ոսկէբերանի Կոստանդնուպօլսի եպիսկոպոսի յԱւետարանին Մեկնութենէն – *Դարձեալ խնդութեան աւետիս, դարձեալ ազատութեան գգացումն…*

19. *32բ–4ա* [Ս]րբոյն Գրիգորի Սմաւնէլագործի Նիւկեսարու եպիսկոպոսի Յաւետիս Աստուածածնին – *Այսօր հրեշտակական դասուք աւրհնեցուք…*

20. *34ա–7ա* Սրբոյն Եպիփանու Կիպրացւոց եպիսկոպոսի Գովեստ ի սուրբ Աստուածածինն եւ ի միշտ կոյսն Մարիամ – *Զջահաւորեալ աստուածային ճառագայթս…*

21. *37աբ* Երանելոյն Կիւրղի Աղէքսանդրացւոյ Խօսք ի սուրբ Աստուածածինն, զոր ասացեալ է յԵփեսոսի ժողովն – *Լուսաւոր է մեզ բանս…*

22. *37բ–41ա* Սրբոյն Թէոդիտոսի Անկիւրիոյ եպիսկոպոսի ասացեալ Ի Ծնունդն Փրկչին, զոր ընթերցան ի ժողովն Եփեսոսի – *Պայծառ առաջիկայ ծնօնիս…*

23. *41ա* Հինգերորդ աւուրն: ՅՀնթերցուածոց Մեկնութենէ – *Եւ անդ, ի հինգերորդ աւուրն… Եւ աստ յաւուր հինգշաբաթու…*

24. *41ա–4ա* Հինգերորդ աւուրն: Երանելոյն Աթանասի Աղէքսանդրի եպիսկոպոսի Ներբողեան ի սուրբ Աստուածածինն եւ ի միշտ կոյսն Մարիամ– *Աստանօր զմտաւ ածելով իմ զխորհուրդն մեծ…*

25. *44ա–6բ* Երանելոյն Գրիգորի Սմաւնէլագործի Նէոկեսարու եպիսկոպոսի Ներբողեան ի սուրբ

Աստուածածինն եւ ի նորին Աւետիսն – *Ջամենայն տօնս եւ զաւրհներգութիւնս…*

26. *46բ–7ա* Խօսք Եռանելոյն Պոլսոյ Կոստանդնուպօլսի եպիսկոպոսի ի Մեկնութենէ մարգարէին Զաքարիայ, ի բերան նուագացն որ ի վերայ աշտանակին, որ օրինակ է զսուրբ Աստուածածնին եւ զմիշտ կոյսն Մարիամ – *Եւ զարթոյց զիս հրեշտակն…*

27. *47ա–8ա* Եռանելոյն Յովհաննու Ոսկիբերանի Կոստանդնուպօլսի եպիսկոպոսի Ներբողեան ի սուրբ Աստուածածինն եւ միշտ կոյսն Մարիամ – *Ամենայն տօնախմբութիւնք վկայիցն հրաշալիք են…*

28. *48ա* Եռանելոյն Պոլսոյ Կոստանդնուպօլսի եպիսկոպոսի Խօսք ի յԱւետիս սուրբ Աստուածածնին – *Այսօր արեգակն արդարութեան ծագեաց…*

29. *48բ–9ա* Վեցերորդ աւուրն: Ընթերցուածոց Մեկնութենէն – *Անդ, ի վեցերորդ աւուրն…*

30. *49աբ* [Եռանելո]յն Հիպողիտեա Բոստրացւոց եպիսկոպոսի ի Մեկնութենէ Աւետարանին Յովհաննու ի Յարութիւնն Ղազարու – *Զօր օրինակ, մայր որդեսէր…*

31. *49բ–50բ* Սրբոյն Աթանասի Գովեստ ի սուրբ Աստուածածինն – *Անճառ է խորհուրդն, որ ի ձեռն սուրբ Կուսին…*

32. *50բ–2բ* Խօսք Պոլսոյ եպիսկոպոսի, ի նստելն Նեստորի ի [մէջ] եկեղեցւոջն Կոստանդնուպօլսի, եթէ Աստուածածին է սուրբ Կոյսն… – *Կուսական տօնս այսօր, եղբարք…*

33. *52բ–3ա* Եռանելոյն Աթանասի Աղէքսանդրու հայրապետի – *Անդ, ի վեցերորդում աւուրն եղեւ Ադամ…*

34. *53աբ* Եռանելոյն Անթիպատրոսի Բոստրացւոց եպիսկոպոսի Խօսք ի Մնունդն Քրիստոսի – *Եկի բերելով ձեզ զտօնիս խորհուրդ…*

Տպ. «Գանձասար», 1992, Ա, էջ 26-34, Բ:

35. *53բ–6բ* Վեցերորդ աւուրն: Սրբոյն Թէոդորոսի միայնակեցի Գովեստ ի սուրբ Աստուածածինն եւ միշտ կոյսն Մարիամ – *Զբանաւոր եւ զներանձնեան տաճար…*

36. *56բ–7ա* Եօթներորդ աւուրն: Ընթերցուածոց Մեկնութենէ – *Զեօթներորդ օրէն, գրեալ է, օրհնեաց Աստուած…*

37. *57աբ* Անթիպատրոսի Բոստրացւոց եպիսկոպոսի Խօսք ի Մնունդն Քրիստոսի – *Եւ եղեւ, ասէ, յաւուրսն յայնոսիկ… Յառաջ քան զտէրունական Մնունդն…*

Տպ. «Գանձասար», 1992, Ա, էջ 12-25, Բ:

38. *58ա–9բ* [Եռանելոյն Պ]ետրոսի Սիւնեաց եպիսկոպոսի Գովեստ [ի սուրբ] Աստուածածինն եւ ի միշտ կոյսն Մարիամ, յորջորջման նորին եւ ի սուրբ գրոց Լուծմունք նորին՝ ճոգետուր իմաստիւ – *Բազմութիւնք քրիստոսասէր ժողովոյս…*

39. *59բ–62բ* Սրբոյն Թէոդորոսի Անկիւրիոյ եպիսկոպոսի Խօսք ի Մնունդն Քրիստոսի – *Պայծառ եւ հրաշափառ է մերձակայ տօնիս խորհուրդ…*

40. *62բ–4ա* Ութերորդ աւուրն: Ընթերցուածոց Մեկնութենէ – *Տեսցուք ըստ կարողութեանն եւ զխորհուրդ ութերեկի աւուրն…*

41. *64ա–5բ* Եռանելոյն Յովհաննու Ոսկէբերանի Ոսկէբերանի Կոստանդնուպօլսի եպիսկոպոսի Մաթէոսի Աւետարանին Մեկնութենէն – *Յայնժամ գալ Յիսուս… Ընդ պատժապարտս դատաւորն ամենեցուն…*

42. *65բ–6ա* Անթիպատրոսի Բոստրացւոց եպիսկոպոսի Խօսք ի Մկրտութիւն Քրիստոսի Աստուծոյ – *Հրաշափառ է տօնախմբութիւնս, եւս առաւել այսօր…*

Տպ. «Գանձասար», 1992, Ա, էջ 35-48, Բ:

43. *66աբ* Եռանելոյն Կիւղի Աղէքսանդրու եպիսկոպոսի Ի Ղուկասու Աւետարանին Մեկնութենէ – *Եւ իբրեւ լցան աւուրք… Յոյժ բազում է ժողովս…*

44. *66բ–7ա* [Ե]ռանելոյն Իգնատիոսի վարդապետի Ի Ղուկասու Աւետարանին Մեկնութենէ – *[Իբրեւ] լցան աւուրք ութ [թլփ]ատել զնա…*

45. *67ա–9ա* Նորին ի նոյն գրոց – *Ի հընգէտասաներորդի ամի Տիբերեայ կայսեր… Աստ Ղուկաս անթերի պահէ զժամանակն…*

46. *69ա–70ա* Սրբոյն Սահակայ յաստորոգ Մեկնութենէն: Վասն աստեղն երեւելոյ՝ ի Մատթէոսի Աւետարանէն – *Ահա այս գիտելի է ձեզ…*

47. *70աբ* Սրբոյն Գրիգորի Սմանչելագործի Ներբողեան ի սուրբ Աստուածածինն եւ ի միշտ կոյսն Մարիամ – *Բանն Աստուած անքննին ի մարդկանէ…*

48. *71ա–3ա* [Ի յիշ]ատակի մեծին Յովհաննու Մկրտչի: Երանելոյ տեառն Ատովմայ Անձեւացեաց եպիսկոպոսի ասացեալ Ներբողեան ի սուրբ Կարապետն եւ Յովհաննէս – *Զկարապետին մեծի զյիշատակս տօնելով…*

Տպ. «Հանդէս ամսօրեայ», 1987, էջ 521-26, Բ:

49. *73ա–4ա* Յաղագս Ծննդեան Յովհաննու Կարապետին եւ Մկրտչին Քրիստոսի – *Եւ իբրեւ լցուն աւուրք յղութեանն…*

50. *74ա–8ա* Եռանելոյն Յակոբայ Սրճոյ եպիսկոպոսի Բան դրուատի ի Յովաննէս Մկրտիչն եւ ի

Կարապետն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ – *Յիսուս լոյս փառաց…*

51. *78ա–9ա* եւ թէ վասն է՞ր զկնի Աստուածայայտնութեան աւուրցն զյիշատակ Պետրոսի եւ Աբիսողոմայ տօնէ եկեղեցի, եւ զկնի Անտոնի եւ ապա՝ Թէոդոսի թագաւորին – *Այսպէս ուսաք յաւանդութենէ…*

52. *79ա–83ա* Ի յիշատակի սրբոյն Պետրոսի հայրապետին, եւ Աբիսողոմայ սարկաւագին: Եւսեբի եպիսկոպոսի ժամանակագրի ասացեալ ի վկայութիւն նոցա – *Ի ժամանակս թագաւորութեան* Դեկղետիանոսի…

53. *83ա–4ա* Ի յիշատակ սրբոյն Անտոնի անապատականի: Եւ Եւսեպի եպիսկոպոսի յեկեղեցական Պատմութենէ, յութերորդ դպրութենէ – *Այսպէս իսկ հաստատեցաւ անդ ժողովն հաւատացելոց…*

54. *84ա–6բ* [Պատ]մութիւն վարուց սրբոյն Անտոնի անապատականի – *Նախանձ բարւոյ առաքինութեան հաստատեալ…*

55. *86բ–8բ* Ի նոյն Պատմութենէ Վասն հանգստեան երանելոյն Անտոնի – *Ջօրավարի ումեմն բազմօք աղաչեալ զերանելին…*

56. *88բ–90բ* Երանելոյն Յոհաննու Ո[սկեբերանի] ի Մեկնութենէ առաջ[ին թղթ]ոյն Տիմոթ[եայ] – *Եթէ զհիւրս ընկալե[ալ ի]ցես… զորպի[ս]եաց սրբոց զնեղելոց…*

57. *90բ–2բ* Պատմութիւն վասն Թէոդոսի, թէ որպէ՞ս թագաւորեաց, եւ զինչ օրինակաւ էր կոչումն նորա – *Արդ, այս են պատճառք թագաւորութեանն* Թէոդոսի…

58. *92բ–3ա* [Ի] յիշատակի սուրբ եւ բարեպաշտ թագաւորին Թէոդոսի Մեծի, ի Կայսերական գրոց – Թէոդոս Մեծ *[որդի* Գրատի]անոսի…

59. *93ա–4բ* Ի Սոկրատայ Պատմութենէ վասն թագաւորութեանն Թէոդոսի Մեծի – *Իսկ թագաւորն* Գրատիանոս *տեսեալ տկարացեալ զՀռոմայեցւոց պետութիւնն…*

60. *94բ–8ա* Ի յիշատակի սուրբ թագաւորացն Թէոդոսիցն Մեծի եւ Փոքու, ի Միխայելէ Պատմութենէ – *Բարեպաշտ եւ Մեծ թագաւորն* Թէոդոս…

61. *98ա–102ա* Վկայաբանութիւն սրբոց մանկանցն Եփեսոսի, որ յարեան յաւուրս բարեպաշտ թագաւորին Թէոդոսի Մեծի – *Ամենեցունց Տէրն եւ Արարիչն…*

62. *102ա–4բ* Վասն սիւնիօդոսին որ յԵփեսոս, եւ կործանման աւօրէն եւ չար հերձուածողին Նեստորի – *Արդ, այս ինչ է, զոր հանդերձեալս եմ պատմել…*

63. *104բ–5ա* Թուղթ Սահակայ Հայոց հայրապետի առ բարեպաշտ թագաւորն Թէոդոս – *Խաղաղաբարի տեառն իմոյ* Թէոդոսի *կայսեր* Օգոստոսի…

64. *105ա* Թուղթ Թէոդոսի թագաւորի առ Սահակ եպիսկոպոսապետ Հայոց – *Ինքնակալ* Թէոդոս Օգոստոս *եւ կայսեր* Հռոմայեցւոց…

65. *105աբ* Ի Կայսերական գրոց Յաղագս թագաւորին Թէոդոսի Փոքու – Թէոդոս Փոքր, *որդի* Արկադեա *ամս ԼԹ…*

66. *105բ–8ա* Ջորէքշաբթի: Յոհաննու Մանդակունեցւոյ ասացեալ Վասն ընդունելի եւ անընդունելի ողորմութեանն եւ պատարագաց – *Բազում գաղտաձիգ նետիւք վիրաւորէ զմեզ սատանայ…*

67. *108ա–12ա* Ուրբաթի: Յոհաննու Մանդակունեցւոյ ասացեալ Վասն մխիթարութեան վախճանելոցն – *Հայեաց դու ի յոյսն վերին…*

68. *112ա–8բ* Վկայաբանութիւն սրբոյն Աբդլմսեհի, որ թարգմանի՝ Ծառայ Քրիստոսի: Զայս ճառս այլ ի հետ կարդայ – *Ջօրութեամբ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի…*

69. *118բ–25բ* Ողբ վասն չարեացն, որ անցին ընդ աշխարհս Հայոց հրկիզութեամբ ի հարաւային ազգէն, ընդ որում եւ վկայութիւն Վահանայ, որ էր որդի Խոսրովու Գողթան տեառն, որ կատարեցաւ ի ձ եւ Ծ թուականին Հայոց – *Ահա մերկացաւ վաղակաւորն ի պատենից…*

70. *125բ–6բ* Պատմութիւն յաղագս հանդերձից Տեառն եւ դաստառակին եւ պատկերին սուրբ Յոտիայ – Աւգոստոս *թագաւորեաց* Հռոմայեցւոց…

71. *127ա–8ա* Թուխթ Պիղատոսի դատաւորի առ Տիբէր կայսր, զոր գրեաց վասն Յիսուսի – *Ինքնակալիդ* Սեբաստիայ *փառաւորի եւ հազաւրի* Տիբերեա *կայսեր…*

72. *128աբ* Պատմութիւն վասն պատկերին եւ սմանչելեացն – *Ի սահմանս* Տիւրոսի *եւ* Սիդոնի…

73. *128բ–31ա* Ջորեքշաբթի: Ասացեալ Յոհաննու Մանդակունեցւոյ Վասն ողորմութեան եւ աղխատասիրութեան – *Մի՛ ոք տղայական բարուք…*

74. *131ա–2բ* […Յովհաննու Ոսկեբերանի… Յաղագս չսգալոյ զվախճանեալսն… – *Բեր այսուհետեւ, մանաւանդ քան զյառաջագունից.* ձեռ. 1525, 183ա]/// *փութաբար վարդապետութեամբ մտցուք ի ներքս…*

75. *132բ–40բ* Վարք եւ խաղաւավարութիւն սրբոյն Աթանասի Աղէքսանդրու եպիսկոպոսի – *Ի ժամանակս բարեպաշտ թագաւորին* Կոստանդիանոսի…

76. *140բ–7ա* Վարք եւ կատարումն եւգինեայ կուսին եւ հօր նորա՝ Փիլիպոսի, եւ մօր նորա՝ Կղոդիայ, երկու եղբարցն՝ Սերգեայ եւ Ապիտոնի, եւ այլ

սրբոց – *ի թագաւորութեան ինքնակալին* Նիկոմիդեայ...

77. *147ա–58բ* Վարք ի հաղաբավարութիւն սրբոյ հօրն մերում Գրիգորի Աստուածաբանի Ազիազու եպիսկոպոսին, զոր գրեաց հաճանայն Գրիգոր Կեսարու Կապադովկեցւոց եկեղեցւոյն, զոր թարգմանեաց սուրբ դիտապետն Հայոց Գրիգորիոս Վկայասէրն ի յունականէն ի մերս – *Այսօր հրաւիրեաց զմեզ, ով եղբարք,* Մեծին Գրիգորիոս...

78. *158բ–67ա* Պատմութիւն յաղագս վարուց եւ սմանչելեաց սրբոյն Պարսամայ ճգնաւորին, որ թարգմանի՝ Որդի պահոց – *Սուրբս այս սքանչելահրաշ...*

79. *167ա–70ա* Յոհաննու Ոսկեբերանոյ ասացեալ ի միխիթարութիւն սգաւորաց – *Քրիստոսէ առ երկրպագեսցուք ստեղծիչն...*

80. *170ա–3բ* Պատմութիւն Պատիկարպոսի եպիսկոպոսին Զմիւռնոյ հաղաքին, յամս Վերոսեա. յեկեղեցական պատմութենէ – *Բայց յաւուրսն* Անիկտոսի...

81. *173բ–82ա* Երանելոյն Յակոբայ [Սրճոյ] եպիսկոպոսի ասացեալ ի Յարութիւն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եւ [զինւո]րսն, որ պահէին զ[գերեզման Տեառն] – *Յարութիւն [քո], Տէր, զարթուցանէ զիս...*

82. *182ա–3ա* Սուրբ եւ հրաշալի Գալստեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի հառաւնաւրեա ի տաճարն. յԱւետարանի Մեկնութենէն – *Իբրէ լցաւ քառասուն աւր...*

83. *183ա–7բ* [Երանելոյն] Եփրեմի Խորին Աս[որոյ ասաց]եալ ի Գալուստ Տեառն [հառ]աճառեայ ի տաճարն – *Որ անսկիզբն ես յէութեան անբաժանելի...*

84. *187բ–9բ* Թուղթ Գրիգորի Առ[ուն]եաց եպիսկոպոսի յերուսաղեմէ ի Հայք վասն Տեառնընդառաջի – *Ի ժամանակս Յուստիա[ն]ոսի կայսեր...*

85. *190ա–5բ* [Առաջ]աւորի Պահոց Բ—[շաբթի]: Յոհաննու Ոսկեբե[րա]նի ասացեալ – *[Երեւ]ելի եւ [վայելու]չ է տաւնս...*

86. *196ա–200բ* [Առաջաւորի Պահոց] Գ—շաբթի: Եր[անելոյն Յովհաննո]ւ Ոսկերերա[ն]ի ասացեալ Վասն շա]րժման եւ ապաշխարութեան – *[Տէսէք] զԱստուծոյ [զգաւրութիւնն]...*

87. *200բ–4բ* Առաջաւորի չորեք[շաբթին], Երանելոյն Եփրեմի [ասացեալ] Վասն զղջման [եւ ապաշխարութեան] – *Բարւոք է [պա]հել զաւանդն զոր [ընկա]լաք...*

88. *204բ–9ա* Առաջաւոր[աց պահոց հինգշա]բաթ աւուն: Երանել[ի/// ասաց]եալ վարդապ[ետաց] – *Վասն ա[յսորիկ] ասէ պահք Առ[աջաւորաց]...*

89. *209բ–17բ* Երանելոյն Եփրեմի Խորին Ասորոյ Ի Նինուէացիսն ասացեալ – *Ահա հրաման հասեալ առ մարգարէն Յունան...*

90. *217բ–26ա* Վկայաբանութիւն սրբոյն Սարգսի զաւավարի եւ որդոյ նորա Մարտիրոսի, եւ այլ զինւորացն, որ վկայեցին յաւուրս ամբարիշտ թագաւորացն Յունաց եւ Պարսից Յուլիանոսի եւ Շապհոյ – *Ի ժամանակս թագաւորութեանն Հռոմայեցոց* Մեծին Կոստանդիանոսի...

– *226ա* [Յիշատակարան թարգմանութեան] *Թարգմանեցաւ Պատմութիւնս այս Հռո յասորոցն ի մերս եւ ի ձեռն* Միխայելի *ուրում կրօնաւոր քահանայի ասորոյ, եւ յարմարեցաւ ըստ կարի մերում լեզուի ի շարագրութեան ի* Ներսիսէ *եպիսկոպոսէ՝ յեղբարէ կաթողիկոսէ Հայոց* Գրիգորիսի, *ի թուաբերութեանս Հայոց Ոե (1156):*

91. *226ա–8ա* Սրբոյն Եւսեբի եպիսկոպոսի յեկեղեցական պատմութենէ, ութերորդ դպրութենէ – *Զի զայս ամենայն աւրինակս ցուցիչս...*

92. *228ա–33բ* [Երանելոյն] Եպիփանու Կոստ[անդեա Կիպրացւոյ] Աղէքսանդր[ացւոյ ասացեալ] Յաւուր մեծի Յա[րութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի] Քրիստոսի եւ առ Յովսե[փ Առեմա]թացի – *[Զի՞նչ է] այսաւր լուսիւն բազում յերկրի...*

93. *233բ–6ա* Վկայաբանութիւն սրբոց Ատոմանց – *Որք եղբայրք եւ հայրք եւ ժողովուրդք աստուածասէրք...*

94. *236ա–8բ* Վարք Մարիամայ եգիպտացւոյն երանելւոյ – *Կինս այս էր ի քաղաքէն* Աղէքսանդրիայ...

95. *238բ–43բ* Վկայաբանութ[իւն սրբոց] Սուիաս[եանց] – *Նահատ[ակք որք] գնացին յԱլան[աց Դրանէ]...*

96. *244ա–7բ* Յոհաննու Ման[դակունեց]ոյ ասացեալ Վասն ո[խակալա]ց եւ ֆինահանաց – *Ա[հ]եղ անաւր[էնութիւն եւ] սաստիկ չարու[թիւն]...*

97. *247բ–9բ* Վկայաբանութիւն սրբ[ոց Ոսկե]անց հանայիցն – *Գոհ միւս [եւս] այլ պատմագիր ի [կողմ]անս Յունաց...*

98. *249բ–53բ* Վարք երանելոյն Յոհաննու միայնակեցի եգիպտացոյ որ ի գրին – *Այր ոմն էր յեգիպտոս մեծատուն յոյժ...*

99. *254ա–7ա* [Երան]ելոյն Յոհաննու Մանդա[կուն]ացոյ ասացեալ Վասն բարկացողաց – *Ամենայն բնու[թիւնք] մեղայ եւ պիղծ ախ[տից]...*

100. *257ա–8բ* Ի յիշատակի սրբոյն [Սա]հակայ հայրապետին Հայոց, ի Քերթողական գրոց. Յաղագս կենացն եւ վարուցն – *[Ժ]ողովեցան նախարարքն [մի]աբան Հայոց...*

101. *258բ–60ա* Տեսիլ մա[րգարէութեան] սրբոյն Սահ[ակայ Պար]թեւի հայրապետ[ի Հայոց, զոր] ետես յԱյրարատ [գաւառի], ի Վաղարշապատ [հաղաքի, յոր]ժամ նստէր նա [ի ժամ պաշ]տամանն ի կաթո[ղիկէ սուրբ] եկեղեցւոջն ի վերայ [բեմին՝ մեծ]ատ Սեղանն Աստուծոյ ի Սուրբ[Կաթողիկէ]ին: Արդ, գրեսցուք [զՏեսիլն], որ են բանք Հօր եւ Յիսուսի Աստուծոյ [եւ Հոգւոյն Սրբ]ոյ կարմրադեղով – *եւ ահա, յանկար[ծակի բացաւ] հաստատութիւն եր[կնի]…*

102. *260ա–3ա* Մեկնութիւն սրբոյն Սահակայ Տեսլեանն, որպէս մեկնեաց նմա հրեշտակ Աստուծոյ եւ յայտնի եցոյց ըստ իւրաքանչիւր գլխոց եւ միոյ— միոյ տանց վասն կենաց մարդկան եւ կատարածի աշխարհի: Արդ, դիցուք որպէս ասաց զմարգարէութիւն Տեսլեանն, որ են բանք Հաւր եւ Քրիստոսի Աստուծոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ կարմրադեղով եւ զմեկնութիւն՝ սեւադեղով – *Ա. Ջբանալ հաստատութիւն երկնից, զոր տեսեր…*

103. *263աբ* [Հանգիստ սրբ]ոյն Սահակայ հայրապետին – *[եւ այն]ուհետեւ ամփոփե[ալ զինքն]…*

104. *263բ–8ա* Երանելոյն սրբոյն եղիշէի վարդապետի ասացեալ ի խաչելութիւն [գրոցն] – *Արդ, իբրեւ ետես դատաւորն երէ…*

105. *268ա–70բ* Վարք երանելոյն սուրբ հաւրն եւ մեծ ճգնաւորի Մարտինոսի կրաննաւորի անապատաւորի – *Ծառայն Աստուծոյ* Մարտինոս *էր ի* Կեսարիա Պաղեստինեա…

106. *270բ–2ա* Վարք երանելոյն Յ[ոհաննու, որ] վասն Քրիստոսի աղհա[տացաւ] – *Այս* Յոհա[ննէս *որդի] էր մեծատուն իշխա[նի ի* Կոս]տանդինուպաւլիս…

107. *272ա–83ա* [Բարեկ]ենդանի երեքշաբաթ[աւուր. Ս]րբոց Ղեւոնդեանց հաճանայից – *Արդ, ի վեշտա[սան]երորդի ամի տերութեան [նորի]ն…*

108. *283ա–6ա* Յետին չորեքշաբաթին երանելոյն Յոհաննու Մանդակունեցոյ ասացեալ Վասն սիրոյ եւ մախանաց եւ նախանձու – *Ոչինչ պիտոյ են յաղագս սիրոյ…*

109. *286ա–94բ* Յետի Բարեկենդանի հինգշաբաթ աւուն: Վկայաբանութիւն սրբոց Վարդանանցն – *Մեծ է սէրն Աստուծոյ, քան զամենայն մեծութիւն…*

110. *294բ–9բ* Չորրորդ աւուն: Երանելոյն Յովհաննու Ոսկէբերանի Կոստանդնուպոլսի եպիսկոպոսի ասացեալ Յաղագս յարութեան մեռելոց – *Յաղագս գործոց յառաջագոյն ընդ ձեզ խաւսեցայ…*

111. *299բ–300բ* Նորին Յոհաննու Ոսկիբերանի Յաղագս մեռելոց, որ անկնիք գնացին – *[Ե]ւ արդ, վասն մեռելոց մի ինչ սուգ առնիցեմք…*

112. *300բ–1ա* Նորին Յովհաննու Ոսկէբերանին ասացեալ – *Յորժամ զհաւանութենէն եւ զհնազանդութենէ…*

113. *301ա* Նորին Յովհա[ննու Ոսկէ]բերանի ասացեալ – *[Քանզի] յորժամ պատարագն [մատո]ւցանեմք…*

114. *301աբ* Բարեկենդանին շաբաթ օրն. Յիշատակ սուրբ հայրապետացն որ ժողովեցան ի Կոստանդինուպոլիս ընդդէմ հոգեմարտին Մակեդովնի, Կիւրղի Երուսաղէմացւոց, Աստուածաբանն Գրիգոր Նիւսացոյ, Բասղի, Երանոսի, Մելիտոսի Անտիոքոյ եւ այլոց հարիւր եւ յիսունից եպիսկոպոսացն, որ սահմանեցին զուղիղ հաւատս եւ նզովեցին զչարափառն Մակեդովն – *[Բ]այց* Վաղես *ըստ արժանաւոր խորհրդ[ոյն]…*

115. *301բ* Գրիգորի Աստուածաբանի է ասացեալ Յաղագս Հաւատոյ – *[Բ]այց մեք այնքան վստահանամք ի Հոգին Սուրբ…*

116. *301բ–2ա* [Խ]ոստովանութիւն Հայոց, զոր գրեցին առ ժողովն Եփեսոսի – *[Խ]ոստովանիմք զմի Աստուած Հայր ամենակալ…*

117. *302աբ* [Խ]ոստովանութիւն հնգից թուով, ասացեալ սրբոյն Գրիգորի Սմանչելագործի – *[Ո]ր ոք ասէ, թէ. եղելութեամբ յայտնեալ…*

118. *302բ* Սրբոյն Կիւրղի Խոստովանութիւն երկոտասան գլուխ – *Ա. [Ո]ր ոք ասէ. Այլ ազգ զախտակրեալն…*

119. *302բ–3ա* Գրիգորի Աստուածաբանի Անձիանու եպիսկոպոսի խաւսք Մելիտոսի եպիսկոպոսի Անտիոքու ասացեալ ի Կոստանդինուպաւլիս – *[Ա]ճեցոյց մեզ զթիւ առաքելոցն…*

120. *303ա–12բ* Թուղթ երանելոյն Ստե[փաննո]սի Սիւնեաց եպիսկոպոսի եւ իմաստա[սիրի] Պատասխանի թղթոյն Հռոմոց Գե[ոման]ոսի պատրիարգի Կոստանդինուպօլսի, զոր իմն իսկ երեր – *[Յ]ոգնապատիւ եւ հռչակելի փառաւորութեամբ…*

121. *312բ–5ա* Պահոց երկուշաբաթ աւուն. Երանելոյն Եփրեմի Խորին Ասորոյ ասացեալ Յաղագս պահոց – *Պահք յայտնիք ծածուկ պահաւք բովանդակին…*

122. *315ա–7բ* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Արդ, եւ մեք զանձինս մեր արժանիս արասցուք…*

123. *317բ–20ա* Պահոց երեքշաբաթ աւուն. [Յո]հաննու Ոսկէբերանի աս[ացե]եալ ի ժողովոյ գրոց, որ ասէ. [Լու]ացարուք, սրբեցարուք – *Հեշտալի է նաւավարաց գարունն…*

124. *320ա–4ա* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ արդ, մեք, սիրելիք, զայս ամենայն գիտելով…*

125. *324ա–7բ* Աղուհացի առաջի չորեքշաբաթ աւուր. Յոհաննու Ոսկեբերանի ասացեալ Վասն պահոց եւ վարուց առաքինութեան – *Պահք պատեալ պահէ զամենայն…*

126. *327բ–9բ* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ արդ, զայսոսիկ լսելով…*

127. *329բ–31բ* Առաջին հիգշաբաթին. Երանելոյն Յոհաննու Ոսկեբերանի ասացեալ Վասն խոստովանութեան եւ ողորմութեան եւ սիրոյ, եւ վասն պահոց եւ աղօթից – *[Տէրն] մեր Յիսուս Քրիստոս ուսոյց մեզ…*

128. *331բ–4ա* Երանելոյն Սարգսի [Շնո]րհալից վարդապետի ասացեալ խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ արդ, զի այսպիսի [յոյս] կայ մեր առաջի…*

129. *334ա–6ա* Առաջի ուրբաթին… Երանելոյն Յոհաննու Ոսկեբերանի ասացեալ Ի փոռնաս աւրինակի եւ ի պատասխանիս Քրիստոսի – *Ասէ. Միրեսցես զՏէր Աստուած քո…*

130. *336ա–9ա* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ արդ, ո՞վ խաւսեսցի զզաւրութիւնս Տեառն…*

131. *339ա–42ա* Առաջին շաբաթ աւուր. Յիշատակ սուրբ վկային Թէոդորոսի որ յԱղուհացին տաւնեն ի Մովսէսի Պատմութենէն ծննդեանն եւ վարուցն – *Ի ժամանակին յորում* Մակեդովնացին Աղէքսանդրոս…

132. *342ա–3ա* Սմանչելիք զոր եցոյց ի տեսլեանն սրբոյն Թէոդորոս եւ վասն այնորիկ կատարեն զյիշատակ նորա յԱղուհացսն յառաջին շաբաթուն. Շաբաթ աւուն – *Յաւուրս անաւրէն եւ ամբարիշտ ուրացող արքային՝* Յուլիանոսի…

133. *343ա–6ա* Պատմութիւն վասն անխուն որդանցն եւ վասն խոստովանութեան նոցա, թէ ուստի՞ են եւ զի՞նչ են պատճառ. Վարդան վարդապետի ասացեալ – *Եւ արդ, եկայք այսաւր, ժողովուրդք, ժողովեցանուք…*

134. *346ա–7բ* Առաջին կիրակէին. Սրբոյն Սեբեւրիանոսի եպիսկոպոսի ասացեալ յԱւետարանի Մեկնութենէն – *Այր մի իջանէր յԵրուսաղեմէ… Արդ, յորժամ արար Աստուած գերկին…*

135. *347բ–51բ* Երանելոյն Յոհաննու Ոսկեբերանի ասացեալ ի Ղուկասու Աւետարանին Մեկնութենէն – *Յայնժամ վարդապետն բարեփառ, յորժամ աշակերտն…*

136. *352ա–5բ* Կիրակէի ճաշուն պատարագին. [Սրբոց վա]րդապետաց ասացեալ Վասն պնդութեան – *[Վ]ասն այնորիկ ասէ պահք աստուածային գիրն…*

137. *356ա–9բ* Երկուշաբաթ աւր. Երանելոյն [Յոհաննն]ու Ոսկեբերանի ասացե[ալ Յա]ղագս ապաշխարութեան – *[Տ]եսէք յառաջ[ն]ումն կիրակէին զպատերազմն…*

138. *359բ–60բ* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Արասցուք եւ մեք զկամս Աստուծոյ…*

139. *360բ–4բ* Երկրորդ երեքշաբթին. Յոհաննու Մանդակունեցոյ ասացեալ Վասն ընդունելի եւ անընդունելի ողորմութեան եւ պատարագաց – *[Բա]զում գա[ղտաձ]իգ նետիւք վիրաւո[րէ զմ]եզ սատանայ…*

140. *364բ–7ա* Երանելի Սարգսի Շնորհալից վարդապետի խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ արդ, զի եւ մեք ընդ այսպիսի դատաստանաւք եմք…*

366ա (Գրչից) «Կայ տեղ, որ հարցմամբ պիտի ասել, եւ կայ՝ որ սոսկ»:

141. *367ա–70ա* Երկրորդ չորեքշաբթին. Յոհաննու Մանդակունեցոյ ասացեալ Վասն երդմանց սովորութեան, որ ի չարէն է – *Յոյժ չար են ամենայն սովորութիւնք չարին…*

142. *370ա–2բ* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ մեր զայս ամենայն գիտելով…*

143. *373ա–6ա* [Երկրորդ] հինգշաբթին. Յո[հաննու] Մանդակունեցոյ ասացե[ալ Վասն թա]տերաց եւ գուսանաց – *[Ո]ր երթեալ [դա]դարեցիցէ եւ լացիցէ…*

144. *376ա–8բ* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ արդ, վասն զի այսպիսի իմաստիցս…*

145. *378բ–82բ* Երկրորդ Ուրբաթին. Յոհաննու Մանդակունեցոյ ասացեալ Վասն մխիթարութեան վախճանելոցն ի Քրիստոս – *Հայեաց դու ի յոյսն վերին…*

146. *382բ–5ա* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Այսպիսի զգուշութեամբ եւ Պաւղոս խրատէ…*

147. *385ա–8բ* [Երկրորդ շա]բաթ աւրն. Վկայա[բանութիւն] սրբոյն Կիւրղի Երուսաղեմի [հայրապ]ետին, որ Յուդաս անու[անէր յ]առաջ յորոյ ձեռն եղեւ Գիւտ խաչին յԵրուսաղեմ – *Միածին Որդին եւ Բանն Աստուած, որ յառաջ քան զյաւիտեանս…*

148. *388բ–92բ* Յաղագս դրամին եւ կր[տ]սեր. Տիտոսի եպիսկոպոսի Կրետացւոյ – *Որք առակացն լսողք են, յայտ է…*

149. *392ա–7ա* Երրորդ կիրակէին. Տեառն Յոհաննու Ոսկեբերանի ասացեալ Յաղագս Անառակ որդւոյն. յԱւետարանի Մեկնութենէն – *Հանապազ զմարդասիրութիւնն Աստուծոյ պարտիմք քարոզել…*

396բ (նօտրգիր) «Ի նոյն կիրակէս պակասն կայ ի Տաթեւոյն»: Այդ «պակասն» լրացուած է 397աբ:

150. *397աբ* Իգնատիոսի Հայոց վարդապետի – *[Բ]ազմադիմի առակօք զամենախնամ տեսչութիւն սիրոյն…*

151. *398ա–401բ* [Կի]րակէին ճաշուն. Ի Ղու[կասու] Աւետարանի Մեկնութե[նէ՝ յԱնառա]կ որդին, սուրբ վարդապետի ասացեալ – *Առն միոջ էին… Դէմք առակիս առ ամենակալ բնութիւն Արարչին հայի…*

152. *401բ–7ա* Երրորդ երկուշաբաթ [աւր. Յո]հաննու Մանդակունեցոյ ա[սացե]ալ Վասն հաճոյից տեսչութեան ի վերայ ժողովրդեան – *Ես, լի ամենայն յանցանաւք եւ ունայն…*

153. *407ա–9բ* Երրորդ երեքշաբթին. Յոհաննու Մանդակունեցւոյ ասացեալ Զբամբասելոյ եւ չդատելոյ զվարդապետն – *Մթերք սգոյ եւ աղջամուղջ տրտմութեան…*

154. *409բ–13ա* Գրիգորի Աստուածաբանութիւն ասացեալ Յաղագս աղհատասիրութեան – *Մի՛ պարծեսցի, ասէ իմաստունն…*

155. *413ա–7բ* Երրորդ չորեքշաբթին. Յոհաննու Մանդակաւնեցոյ ասացեալ Վասն ողորմութեան եւ աղհատասիրութեան – *Մի՛ ոք տղայական բարուք…*

156. *417բ–20բ* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ արդ, եթէ այսպիսի Տէր եւ հոգացաւղ…*

157. *421ա–4բ* Երրորդ հինգշաբթին. Յոհան[նու Ման]դակունեցոյ ասացեալ [Ի մխի]թարութիւն աղհատաց – *[Զ]ի՞նչ ասացից կամ զի՞նչ խաւսեցայց…*

158. *424բ–7բ* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Խոստովանեսցուք եւ մեք եւ հաւատասցուք…*

159. *427բ–31ա* Երրորդ ուրբաթին. Յոհաննու Մանդակունեցոյ ասացեալ Վասն չառնելոյ սէր եւ բարեկամութիւն ընդ ատելիս Աստուծոյ – *Հանապազ զմտաւ ածեալ, զարհուրիմ…*

160. *431ա–3ա* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Արդ, նախանձաւոր լիցուք արդարոյն Ղովտայ…*

161. *433ա–6բ* Երրորդ շաբաթ աւրն. Պատմութիւն վարուց երանելոյն Յոհաննու Ոսկեբերանին – *Բազում են խաւսք վարդապետութեան եւ մեկնութեան…*

162. *436բ–8ա* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ արդ, չիք որ երանելի քան [զառ]աքեալսն…*

163. *438ա–41բ* Երրորդ շաբաթ աւրն ճաշուն. Սրբոյն Եփրեմի ասացեալ Վասն խոստովանութեան – *Որք Սուրբ Հոգւոյն են ցանկացեալ…*

164. *441բ–7բ* Չորրորդ կիրակէին. [Երանելոյն Յոհան]նու Ոսկեբերանի աս[ացեալ] Ի Ղուկասու Աւետարանի [Մե]կնութենէ, ի մեծատունն եւ ի [Ղազար] – *Էր ոմն, ասէ, մեծատուն… Արդ, ունէր մեծատունն այն…*

165. *447բ–9բ* Չորրորդ կիրակէին ճաշուն. Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ արդ, եթէ այսպիսի Տէր ունիմք…*

166. *450ա–3ա* Չորրորդ երկուշաբաթ աւրն. [Երանելոյն] Յոհաննու Մանդակունեցոյ [աս]ացեալ Վասն ոխակալաց եւ բինահանաց – *Ահեղ անաւրէնութիւն եւ սաստիկ չարութիւն…*

167. *453ա–5ա* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Լուիցուք զայսոսիկ եւ մեք…*

168. *455ա–8ա* Չորրորդ երեքշաբաթ աւրն. Յոհաննու Մանդակունեցոյ ասացեալ Վասն բարեկացողաց – *Ամենայն բնութիւնք մեզաց եւ պիղծ ախտից…*

169. *458ա–61բ* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ արդ, վասն զի եւ մեզ այսպիսի յոյս կայ…*

170. *461բ–4բ* Չորրորդ չորեքշաբաթ աւրն. Յոհաննու Մանդակունեցոյ ասացեալ Վասն մախանց եւ նախանձու – *Ոչինչ պիտոյ են յաղագս սիրոյ…*

171. *464բ–8ա* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Արդ, հնազանդեսցուք եւ մեք…*

171. *468բ–72բ* Չորրորդ հինգշաբթին. Յոհաննու Մանդակունեցոյ ասացեալ Վասն հարուածոց եւ պատուհասից – *Բազում են կերպերանք պատուհասից…*

173. *472բ–4բ* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ մեր պատուիրանս Աստուծոյ գիտելով…*

174. *474բ–8բ* Չորրորդ ուրբաթին. Յոհաննու Մանդակունացոյ ասացեալ Վասն վաշխից եւ տոկոսաց – *Յոյժ չար են ընչասիրութիւնն…*

175. *478բ–80ա* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Փառաւորեսցուք եւ մեք զԱստուած…*

176. *480ա–4ա* Չորրորդ շաբաթ աւուր. Վկայաբանութիւն սրբոց Քառասնիցն որ ի Սեբաստիա կատարեցան – *Սուրբ եւ փառաւորեալ Քառասուն վկայիցն…*

483բ (նօտրգիր) «Ա էջ պակաս է. կայ ի Տաթեւոյն»: Այդ, «պակասն» լրացուած՝ 484աբ:

177. *484բ–7բ* Երանելոյն Յոհաննու Յոսկեբերանին ասացեալ հինգերորդ կիրակէին. Ի փարիսեցին եւ ի մաքսաւորն. ՅԱւետարանի Մեկնութենէն – *Է եւ երրորդ ճանապարհ ապաշխարութեան…*

178. *487բ–90բ* Սուրբ վարդապետի ասացեալ ի Մարկոսի Աւետարանի Մեկնութենէն – *Արդ, արթուն կացէք… եթէ գիտէր տանուտէրն…*

179. *490բ–2բ* Հինգերորդ կիրակէին. Սուրբ վարդապետի ա[սացեալ ի Ղու]կասու Աւետարան [ի Մեկնութենէն] – *Դատաւո[ր մի էր] ի քաղաքի ուրեմ[ն]… Դէմք առակիս ոմանց թուեցաւ…*

180. *492բ–5բ* Հինգերորդ երկուշաբաթին. Երանելոյն Յոհաննու Մանադկունեցոյ ասացեալ Վասն սրբեցողաց – *Մեծաւ սգով եւ ցաւագին արտասուելով…*

181. *495բ–8ա* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Դարձեալ հարկ լինի ինձ բամբասել…*

182. *498բ–502ա* Հինգերորդ երեքշաբաթին. Յոհաննու Մանադակունեցոյ ասացեալ Վասն ապաշխարութեան – *Արմատք դեղոց բժշկաց զցաւս մարմնոյ…*

183. *502ա–3բ* Երանելոյն Եփրեմի ասացեալ Բան խրատական – *Յորժամ երիտասարդն էիր, պարտ էր քեզ խորհել…*

184. *503բ–8ա* Հինգերորդ չորեքշաբթին. Երանելոյն Յոհաննու Մանդակունեցոյ ասացեալ Վասն պահոց պնդութեան – *Ասդոյ եւ աւ[գտակ]ար եւ կարեւոր են…*

185. *508ա–9բ* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Նախանձաւոր լիցուք եւ մեք սրբոցն…*

186. *509բ–10բ* Հինգերորդ հինգշաբթին. Յոհաննու Մանդակունեցոյ ասացեալ Վասն յանցանաց – *Արար Աստուած զմարդն եւ եդ զնա ի դրախտին…*

187. *510բ–3բ* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ արդ, քննեսցուք, եղբարք, զի՞նչ են հաւատքն…*

188. *514ա–5ա* [Հին]գերորդ ուրբաթին. Յոհաննու Ոսկեբերանին [աս]ացեալ Վասն ողորմութեան եւ աղխատութեան – *Փառաւորեցուք զբազմագթգութեամբ…*

189. *515ա–6բ* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ արդ, երանելի են դասք առաքելոցն…*

190. *516բ–27ա* Հինգերորդ շաբաթ աւուր. Վկայաբանութիւն սրբոյն Գրիգորի Հայոց Լուսաւորչին, որ վկայեաց առաջի Տրդատայ թագաւորին – *Ի ժամանակին յայնմիկ իշխանն Յունաց…*

191. *527ա–30բ* Հինգերորդ շաբաթ օրն ճաշուն. Սուրբ եւ հոգեկիր վարդապետի ասացեալ ի Մաթէոսի Աւետարանի Մեկնութենէ – *Լեր իրաւախորհ… Հանապազ խրատէ զմեզ Որդին Աստուծոյ…*

192. *530բ–6բ* Վեցերորդ կիրակէին. Յոհաննու Ոսկեբերանի Ասացեալ Ի Մատթէոսի Աւետարանի Մեկնութենէն Ի կինն Քանանացին – *Յայնժամ գնաց, ասէ, Յիսուս…*

193. *536բ–40ա* Վեցերորդ կիրակէին ճաշուն. Յոհաննու Ոսկեբերանի ասացեալ Ի Զաքէոս մաքսապետն եւ ի կին[ն] մեղաւոր – *Որք բարեաց են ցանկացողք…*

194. *540ա–5ա* Վեցերորդ երկուշաբթին. Պատմութիւն եւ դատաստան, զոր արար Դանիէլ մարգարէն ի շնորհացն Աստուծոյ եւ յանդիմանեաց զծերսն – *Եւ էր այր մի բնակեալ ի Բաբելոն եւ անուն նորա էր Յովակիմ…*

195. *545ա–51ա* Վեցերորդ երեքշաբթին. Յոհաննու Ոսկեբերանի ասացեալ ի Ղուկասու Աւետարանի Մեկնութենէ – *Այր մի իջանէր յԵրուսաղեմէ բարի է Աստուած…*

196. *551ա–6բ* Վեցերորդ չորեքշաբթին. Յոհաննու Ոսկեբերանի ասացեալ Ի Յոհաննու Աւետարանի Մեկնութենէ – *Եթէ սիրէք զիս… Բնութիւնք արարածոցս իմանալեացս…*

197. *556բ–61բ* Վեցերորդ հինգշաբաթ[ին. Երա]նելոյն Սարգսի Շնորհալից [վա]րդապետի ասացեալ Վասն խոս[տով]անութեան եւ ապաշխարութ[եան] – *Եւ արդ, եթէ այսպիսի անարգամեծար Տէր ունիմք…*

198. *561բ–6ա* Վեցերորդ ուրբաթին. Յոհաննու Մանդակունեցոյ ասացեալ Վասն զգուշութեամբ եւ ե[րկիւղիւ] մերձենալ ի մարմին եւ յ[արիւնն Տեառն] – *Սոսկան ո[սկե]րք իմ դողութեամբ…*

199. *566ա–71ա* Վեցերորդ շաբաթ աւուր. Սրբոյն Յակոբայ Սրճոյ եպիսկոպոսի ասացեալ Ի Յարութիւն Ղազարու – *Բաց զշրթունս իմ խաւսել վասն քո…*

200. *571ա–3ա* Վեցերորդ շաբաթ աւուն ճաշուն. Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի խրատ հոգետոր ասացեալ – *Եւ իմ զայս ամենայն իմացեալ…*

201. *573ա–7բ* Ի մեծի աւուր Արմաւենեացն: Սուրբ վարդապետի ասացեալ յԱւետարանի Մեկնութենէն – *Եւ գան յերիքով… Զոր հրամայեաց Տէրն…*

202. *577բ–82ա* Ի Մեծի երկուշաբթին. Երանելոյն Յոհաննու Ոսկեբերանի ասացեալ յԱդամ, մինչ յախտոռսն էր – *Եւ արդ, մի ո[ք] Աստուծոյ…*

203. *582ա–4ա* Ի Մեծի երեքշաբթին. Երանելոյն Յոհաննու Ոսկեբերանի Ի Մատթէոսի Աւետարանի Մեկնութենէն ասացեալ՝ Ի ժ կուսանսն – *Յորժամ զմտաւ ածեմ զդիւրածախուն կենցաղոյս…*

204. *584ա–5ա* Մեծի աւուր երեքշաբաթին. Երանելոյն Յոհաննու Ոսկեբերանի Կոստանդնուպաւլսի եպիսկոպոսի Ի Մաթէոսի Աւետարանի Մեկնութենէն – *Յայնժամ նմանեսցի արքայութիւնն… Այս առակ առաջնոցն, նման է հաւատարիմ ծառային…*

205. *585ա–6բ* Նորին Յովհաննու Ոսկեբերանի Ի սոյն Աւետարանի Մեկնութենէ ասացեալ – *Յորժամ գայցէ Որդի մարդոյ… Քաղցրութիւն ճառիս, զոր ստէպ ոչ կարեմք…*

206. *586բ–8ա* Երանելոյն Գրիգորի Նիւսացոյ ասի Յորդորումն մանկանց սրբոյ եկեղեցոյ ի կուսութեան – *Մտաւոր եւ բանական կենդանի այս մարդ…*

207. *588ա–9ա* Երանելոյն Յոհաննու յՈսկեբերանին Կոստանդնուպօլսի եպիսկոպոսի յասացեալ Յանիաս գիր իւր – *Յորժամ զմտաւ ածեմ դիւրածախութիւն…*

208. *589ա–94բ* Ի մեծի չորեքշաբթի առաջի աւուրն: Ջահարիայի Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ ՅԱւետարանի Մեկնութենէն – *Երէկ զմեծ աւր երեքշաբթին…*

209. *594բ–603ա* Ի Մեծի հինգշաբաթոջ աւուրն. Երանելոյն Ջահարիայի Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ Ի Մատթէոսի Աւետարանի Մեկնութենէն – *Յերեկեան [ի] գնացելումն աւուրն…*

210. *603ա–11բ* Ի Մեծի աւուր ուրբաթուն. Երանելոյն Ջահարիայի Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ յԱւետարանի Մեկնութենէն – *Յերեկեան աւուրն զհրաշափառ հինգշաբաթոջ…*

211. *611բ–20ա* Ի Մեծի շաբաթուն թաղման Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. Երանելոյն Ջահարիայի Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ – *Յերեկեան ի գնացելումն աւուրն զվեցերորդ աւուրն…*

212. *620ա–1բ* Երանելոյն Կիւրղի Երուսաղեմայ հայրապետի ասացեալ Ի Թաղումն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի – *Եկն Քրիստոս եւ եբարձ ըզմեղս մեր…*

213. *621բ–4ա* Երանելոյն սուրբ վարդապետին Հայոց եղիշէի ասացեալ Ի Թաղումն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի – *Եկն, ասէ, Յովսէփ Արեմաթացի…*

214. *624ա–39ա* Երանելոյն Գրիգորի Նիւսացոյ եպիսկոպոսի ասացեալ Ներբողեան ի Թաղումն Տեառն եւ Յովսեփ Արեմաթացի – *Գովելի է ինձ այս եկեղեցական օրէնք…*

215. *639ա–43ա* Ի Մեծի աւուր սուրբ կենսաբեր Յարութեան Տեառն. Սրբոյն եղիշէի ասացեալ – *Նախ հրեշտակք ընդունին զյարուցեալն…*

216. *643ա–50բ* Երանելոյն Յոհաննու Ոսկեբերանի ասացեալ Ի թերահաւատութիւնն Թումայն առաքելոյն – *Ահա դարձեալ տաւն, ահա դարձեալ փրկութիւն ոգոց…*

646ա (Այլ ձեռք) «Այս թուղթս Բ թղթէն ետ պիտի, ով եղբայր»: Վերանորոգման ժամանակ սխալն ուղղուած է եւ թերթն այժմ իր տեղում է:

217. *640բ–3ա* Երանելոյն Եւսեբի Աղեկսանդրու եպիսկոպոսի ասացեալ Ի Համբարձումն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի – *Քանզի շնորհաւքն Աստուծոյ զբանն ասացաք…*

218. *653ա–6ա* Ի Մեծի աւուր Պենտակոստէին. Երանելոյն Գրիգորի Աստուածաբանի ասացեալ Յաղագս գալստեան Սուրբ Հոգոյն – *Յաղագս տաւնիս դուզնաքեա իմաստասիրեսցուք…*

219. *656ա–9բ* Յետ պահոցն եղիայի շաւաթ աւուն. Յիշատակ է երեմիայի մարգարէին, ի գրոցն Բարուխ – *Յորժամ հանդերձեալ էին Քաղդէացիքն…*

220. *659բ–66բ* Վկայաբանութիւն սրբոց Հռիփսիմեանցն – *Ընդ ժամանակն այնոսիկ, խնդրեաց…*

221. *666բ–8բ* Յեկեղեցական պատմութենէ. Վասն մանկանցն որ ի Բեթղեհէմ կոտորեցան, եւ վասն վրէժխնդրութեանն Աստուծոյ, որ ի Հերովդէէ – *Այլ ի ժամանակին յայնմիկ իբրեւ ծնաւ Քրիստոս…*

222. *668բ–9բ* Յաղագս Տապանակին Աստուծոյ. յելից գրոց – *Եւ խաւսեցաւ Տէր ընդ Մովսէսի…*

–669բ–71բ Ի Տապանակ Տեառն. Յեսուայ որդոյն Նաւեա – *Եւ կանխեալ Յեսու ընդ առաւաւտն*

223. *671բ–4բ* Երանելոյն Եփրեմի Խորին Ասորոյ ասացեալ Ի Մեծի աւուր Վարդավառին, ի Մաթէոսի Աւետարանի Մեկնութենէն – *Յերկրէ հունձք եւ յայգեաց պտուղք…*

224. *674բ–80ա* Երանելոյն Յոհաննու առաքելոյն եւ աւետարանչին Քրիստոսի ասացեալ Ի

Փոխում Աստուածածնին Մարիամու – *Սուրբ կոյսն Մարիամ Աստուածածինն էր յերուսաղէմ…*

225. *680բ–8ա* Պատմութիւն եւ ծախումն Թումայի առաքելոյն, որ ծախեաց Քրիստոս Աբենէս վաճառականին – *Ի ժամանակին յայնմիկ էին ի միասին…*

226. *688ա–90բ* Վկայաբանութիւն սուրբ առաքելոյն Թովմայի, որ կատարեցաւ ի Հնդիկս – *Մտեալ այնուհետեւ երանելւոյն Թումայի առաքելոյ…*

227. *690բ–3ա* Պատմութիւն յաղագս Գիւտ նշխարաց երանելոյն Թովմայի առաքելոյ, որ եղեւ ի ձեռն առն այլազգոյ, որ առեալ ի Միջագետաց, բերէ ի Հայս, որով լուսաւորի երկիրս Հայոց – *Եւ եղեւ յետ համբառնալոյն Տեառն…*

228. *693բ–6ա* Տեսիլ մեծի փառաւոր զօրավարին Գէորգեա եւ վկային Քրիստոսի, զոր տեսեալ է նա ի լերին Ախանոյ – *Ամբարձէք զաչս մտաց ձերոց…*

229. *696ա–705ա* Վկայաբանութիւն սրբոյն Գեորգեա զաւրավարի եւ խոչ նահատակին Քրիստոսի, որ վկայեաց առաջի եւթանասուն թագաւորաց – *Ի ժամանակս հալածանաց ընդդէմ եկեղեցոյն…*

230. *705ա–7բ* Յայս կիրակմտիս տաւն է Վարագայ խաչին – *Ի ժամանակս հայրապետութեան տեառն* Ներսէսի…

231. *707բ–14ա* Վկայաբանութիւն սրբոյն եւտաթէի եւ կնոջ նորա եւ երկու որդեացն – *Յամի երկրորդի* Մարկոսի *կայսեր…*

232. *714ա–9բ* Վկայաբանութիւն սրբոյ կուսին Վաղվառայ եւ Յուլեայ, որք վկայեցին յամս Մաւսիմիանոսի թագաւորի յԱրեգականն կոչեցեալ խաղաք, որ էլիպաւլիս – *Ընդ ժամանակս ընդ այնոսիկ թագաւորեաց ամբարիշտ եւ անաւրէնն* Մաւսիմիանոս…

233. *719բ–27բ* Վկայաբանութիւն սրբոյն Պանտալիոնի բժշկին եւ երմողաւես խոհանային եւ բ ընկերացն – *Ի թագաւորեալ ամբարշտին անաւրինին* Մաւսիմիանոսի…

234. *728ա–32ա* Գիւտ սուրբ խաչին, որ ի ձեռն Հեղինեա՝ մաւր Կոստանդիանոսի թագաւորին – *Եւ եղեւ այնուհետեւ ի ժամանակին յայնմիկ…*

235. *732ա–4բ* Յամսեանն նոյեմբերի յութ յիշատակ է Մեծի Հրեշտակապետացն Գաբրիէլի եւ Միխայելի, ի Պանտալեոնի ճառէն – *Յաւուրս անաստուածութեանն, յորժամ զկուռսն…*

236. *734բ–40ա* Վկայաբանութիւն սուրբ առաքելոյն Փիլիպպոսի – *Մինչդեռ եին սուրբ առաքեալք Փիլիպպոս…*

237. *740ա–4ա* Վկայաբանութիւն սրբոյն Քրիստափորի – *Յամս Յուլիանոսի ամբարիշտ թագաւորին…*

238. *744ա–5ա* Վկայաբանութիւն սրբոյն Կղեմայ հայրապետին եւ Բագարատայ եպիսկոպոսին – *Սուրբ* Կղեմէս *հռոմայեցի էր ազգաւ…*

239. *745ա–51բ* Վկայաբանութիւն սրբոյն Բագարատա եպիսկոպոսի – *Սուրբն* Բագարատ *աշակերտ էր սրբոց առաքելոցն…*

240. *751բ–8բ* Պատմութիւն սուրբ առաքելոյն Անդրէի – *Յետ համբառնալոյ Տեառն…*

241. *758բ* Երանելոյն Յոհաննու առաքելոյն եւ աւետարանչին Քրիստոսի ասացեալ Ի Փոխումն Աստուածածնին Մարիամու /// *(շար. թափուած)։*

242. *759աբ* [Պատմութիւն Երեմիայ մարգարէին ի Մնացորդաց գրոցն Բարուխայ – *Յորժամ հանդերձեալ էին քաղդէացիքն պաշարել զԵրուսաղէմ,* ձեռ. 1521, 396բ*]///, խաւսեց ընդ Երեմիայ եւ ասէ… եւ երթալ առ ծառով մի /// (շար. թափուած)։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

167ա Քրիստոս Աստուած… ողորմեա… եւս առաւել ստացողի սուրբ գրոցս՝ էլմէլէֆին… *եւ ինձ՝ մեղաւոր գրողիս… ամէն (նման՝ 170ա, 173բ, 189բ, 195բ, 200բ, 204բ և այլուր)։*

182ա Քրիստոս Աստուած… յարոյ… եւս առաւել զհոգի էլմէլէֆին… եւ զմեղաւոր գրչիս՝ զՅովանիսի… *(նման՝ 209ա, 217բ, 243բ, 247բ և այլուր)։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 5բ (1668թ. Աւետիս գրիչ) Քրիստոս Աստուած… ողորմեա… նա եւ յոգնիմաստ բաբունոյ մեծի՝ Մովսէս *կրօնաւորի (նման 97բ–8ա, 105բ, 131ա և այլուր)։*

12բ Քրիստոս մեր յոյս եւ ապաւէն,
Որ ծնար այսօր ի սուրբ կուսէն,
Ազատելով զբնութիւնս ամէն
Ի կարծեցեալ չար իշխանէն։
Զքեզ աղաչեմք ժողովքս ամէն՝
Փրկել ըզմեզ ի գեհենէն,
Նաեւ բարեաց պարգեւի ի քէն
Տացին գրոյս այս փոխարէն,
Ստացօղ՝ Մովսէս *կրօնաւորէն,*
Կարգեա ի դասն յաջակողմէն։
19ա Կուսից պարծանք եւ մայր Բանին,
Ամենից յոյս Աստուածածին,
Բարեխօսեա քո Միածին՝
Թողուլ ըզմեղս գծօղի սորին։
21բ Մըկըրտեցար Աստուած Որդի՝
Ջեռամբ մեծին Կարապետի,

Մովսէս *ստացող գքեզ պաղատի*
Անփորձ մընալ յայս ներկայի։
31ա Ընդունդ ծոցոյ Հօր Միածին
Ի կոյս մօրէն առեր մարմին,
Վասն պարտեաց նախաստեղծին,
Զի ջընջեսցես զմուրհակ յանձին
Եւ զփափագող տօնիս քոյին՝
Զտէր Մովսէս *ընտացող սորին,*
Աւետ *գրծող զճառի սորին,*
Յահեղ աւուրն յաներեկին,
Կարգեա ի դասս յաջակողմին։
41ա Սուրբ կուսածին Փրկչիդ ընծայ
Զճառըս մատոյց Թէոդիտեայ,
Ստացող՝ Մովսէս, *որ յայս տենչայ,*
Տեսցէ աչօք զաւարտ սորա։
Հիքոյս յոգի յուսով բաղձայ
Տօնականիս այս գերակայ,
Մաղթեա ներումն ծնեալ արքայ,
Հայցմամբ սրբոցն, որ ի սմա կայ։
56բ Ի վեցերորդ աւուրս [տօ]նի,
Որ է Ընդունդեան Տեառն Յիսուսի,
Զձեզ աղաչեմ արտասուալի՝
Զտէր Մօսէս *ստացող ճառի,*
Յիշման առնէք զսա արժանի
Այժմ եւ յաւուրն ապագայի,
Եւ Քրիստոսի մարդասիրին։
59բ Քրիստոս Աստուած, Տէր եւ Արարիչ ամենայնի,
Ի քո սուրբ Ընդունդեանդ, որ բարձեր զմեղս աշխարհի,
Բարեխօսութեամբ մօր քո եւ կուսի,
Ողորմեա ստացողի սորի՝ Մովսէս *սրբաբէր կրօնաւորի։*
Նաեւ նորոգողի սորի՝ զտէր Նահապետ *աշխատողի*
Եւ բազմահնար կրօնաւորի,
Նաեւ գկոկող Թղթի սորի՝
Փոքրիկ Գալուստ *միակեցի,*
Նաեւ ժանդալից եւ դառն ոստեան
Եւ մահ ողկուզեան Աւետիս *գրչիս,*
Պատուղ ընձեռեա ինձ մեղաւորիս ախտացելոյս։
73ա Քրիստոս Աստուած... ողորմեա... նաեւ ստացողի գրոցս՝ Մովսէս *ամէնիմաստ կրօնաւորի եւ ծնօղացն, եւ ինձ՝ օտար ժանգագծիս եւ անարժանապատիժ գրչի՝* Աւետիս *անարժան, պատժելի հոգւոյս (նման՝ 78ա, 140բ)։*

90բ Ամենասուրբ Քրիստոս Աստուած... շնորհեա Մովսէս *կրօնաւորի ստացողի սուրբ գրոցս, նաեւ բազմաշխատ, ամէնիմաստ՝ տէր* Նահապետի՝ *փշրանս ողորմութեան, եւ ինձ յետինս ի գրչաց՝ ապիկար* Աւետ *գծօղիս... (նման՝ 102ա, 128բ)։*

*125բ Ջստացող գրոյս՝ զ*Մովսէս *վարդապետն եւ իւր հոգեւոր որդի՝* Ղազար *սարկաւագն (նման՝ 126բ, 690բ)։*

294բ Ող ողորմեայ Քրիստոս Աստուած ստացող գրոյս՝ Մովսէս *վարդապետին եւ հօրն՝* Փիրաճաճին, *մօրն՝* Գուլումա[րի՞ն]։

407ա Քրիստոս Աստուած... ողորմեա... նաեւ նորոգողի գրոցս։

2. 484ա (1668թ., Գրիգոր *գրիչ)* Մովսէս *վարդապետ։ Դարձեալ յիշեսցէք ի սուրբ յաղօթս ձեր զգերադրական հարազատն իմ՝ զսրբասնեալ վանական եւ հայր ճգնազգեաց եւ խաչակրօն քաջ եւ քաջաբան, ջատագով եւ զարթամիտ, հանճարեղ եւ ճարտար իմաստաբան եւ քննայարմար, բանիբուն եւ բանաստեղծ, զարմանալի գործով փայլեցօղ, մերոյ եւ մերում ազգիս ճրագ լուսատու եւ ջահ վառեալ, զամբար անշիջանելի, լի Հոգով Սրբով միշտ, մինչ զի բազում խաւարեալ մարդիկք էած ի լոյս Աստուածգիտութենէ եւ եղեւ պատճառ բարեգործութեան, ուսուցանող բանին կենաց, մանաւանդ միայնակեցաց, ակն լուսատու եւ գոհար հոտով՝* Մովսէս *վարդապետն եւ ծնօղն իւր, որ ձեռամբս իմով նորոգել տվի զսուրբ ճառս ծերացեալ եւ փտեալ, Բ կարմունճ շինեցի, մէկն* Եղեգաց *գետին վերայ, մէկն՝ մեծ բուն գետին վերայ։ Եւ ես եկի ի յանապատն* Շատիկոյ, *վերստին ուղղեցի պարիսպ, խուցք եւ սեղանատուն, եւ ամենայն լինութիւն որ կայ ի մէջ եւ ի դուրսն, թէ ծառ կամ տունկ, իմ ձեռօքս եւ իմ ժողովեալ բազմախուռն միայնակեցաւքս, ըստ թուոյ, հանպազ Կ (60) աւելի կամ պակաս նազելով եւ առաւելելով միաբանքս, խնդրես ի ձէնճ, եղբարք, զիս մէկ բերան յիշէք ի Քրիստոս եւ Հայր մեղայ ասէք. ամէն։ Մեղաւոր* Գրիգոր *գրիչս՝ ծառայ* Մովսէս *վարդապետի։*

513բ Քրիստոս Աստուած... ողորմեա... մանաւանդ՝ Մովսէս *վարդապետին եւ իւր ծնօղացն, որ կրկին նորոգել ետուր բազմամեղ՝* Գրիգոր *գրչի, ի թվին ՌՃԺ եւ է (1668)։ Ով ոք կարդաք, կամ օրինակէք, լի սրտիւ Աստուած ողորմի ասացէք՝* Մովսէս *վարդապետին, եւ ինձ մեղաւոր, սուտանուն* Գրիգոր *քահանայիս, որ ես մէկ քանի տեսր զոռ [ը]նտրէս պակասն լցայ։ Թէ մեզ մէկ բերան Ողորմի ասէք, Աստուած ձեզ ողորմեցի իւր միւսանգամ գալստեանն. ամէն։*

690բ Գրիգոր *տրուպ գրչի,*
Տէր, ողորմեայ օրն վերջի։

693ա Քրիստոս Աստուած... ողորմեա... նախ եւ նորոգօղ սուրբ Տօնականիս... անպտուղ գրչիս՝ Գրիգոր *քահանայի...։*

3. (1668թ. Ստեփանոս գրիչ) 584ա Տէր Յիսուս, լուսաւորեայ զհոգի ստացողի գրոցս՝ Մովսէս *վարդապետի եւ ծնօղացն, եւ մեղապարտ* Հ(Ստեփանոս *գրչի։*

4. 758բ (ԺԷ դ.) Որ ողորմի Քրիստոս Աստուած ըստացողին՝ Սաւ[լ]թանղուլն, Ամիրգուլն, *տէր* Կարապետն, Մկտրն *(Մկրտի՞չն)/// (նման՝ 759ա)։*

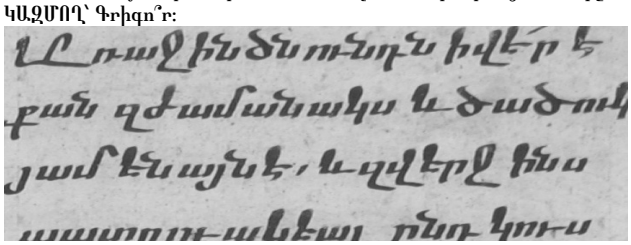
5. 492բ ՌՃՀ (1721) թուականին գրեցաւ։

6. 484բ Ես ընթերցայ ի Թադդէէ լրապէս,
Որ եմ ամբար գանձուց ճառից հոգեպէս,
Ընդ իս թէ ոք թարթափեսցէ անձանձիր
Կարէ առնուլ ի Սուրբ Հոգւոյն զկենաց ձիր։
Ես՝ եմ հոգիտ լայնածաւալ, ընդարձակ
Եւ բուրաստան բարեշինաց հոգենուագ
Հապա մեղուք դադարեցէք իմ վերայ,
Ի կոյտ նիւթոցս կոչման մեղեր անիւթեայ։
Ուրարակիր Թ. Զիւնական յուն[ու]արի էր
22. 3. 1846

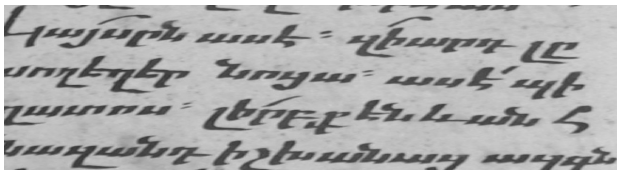
1524
Ճ Ա Ռ Ը Ն Տ Ի Ր

Վարագ **ՊԺ – 1401**

ԳՐԻՉ՝ Յոհաննէս ֆիյ. (1ա—130բ, 339ա—434բ), Աւետիս սրկ. (131ա—338բ, 435ա—696աբ, 696ա 2—րդ սիւնակ – 8բ 1—իւն սիւնակ, 701ա 2—րդ սիւնակ – 19բ, 876ա—920ա), Յովաննէս կրօնաւոր (695ա—6ա 1—իւն սիւնակ, 698բ 2—րդ սիւնակ, 701ա 1-իւն սիւնակ, 720ա—875բ, 921ա—30բ)։ ՍՏԱՅՈՂ՝ Հայրապետ կրօնաւոր, Յովաննէս միակեաց Տուրմիշ։ ԿԱՋՄՈՂ՝ Գրիգո՞ր։

Նմուշ՝ 25ա

Նմուշ՝ 136ա

ԹԵՐԹ՝ 930+1 (կրկ. 436)։ ՊՐԱԿ՝ Ա—ՀԹx12 (Ա, ԿԱ 10, ԻԸ—ԻԹ, ՀԹ 8, ՀԷ 11)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 48x32,5։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր (տարբեր)։ ՏՈՂ՝ 33 (Յոհաննէս ֆիյ.), 35 (Աւետիս սրկ., Յովաննէս կրօնաւոր)։ ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, Ա. փեղկին՝ մետաղեայ 3 ճարմանդակալներ, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ զարդաճիւս դեղին մետաքս, մասն շուրջառի (՞), Ա. փեղկի աստառինը՝ փակցուած տպագիր Մաշտոցի թերթեր (տե՛ս Պատառիկ—Պահպանակ)։

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Ի լուսանցս, Քրիստոս՝ 205ա, Վարդան Մամիկոնեան՝ 318ա, Յովհան Ոսկէբերան՝ 470ա, Մուսէ յերուսաղէմ՝ 621ա, Թովմա առաքեալ՝ 745բ, Յակոբ Մծբնացի՝ 849ա, Դաւիթ մարգարէ՝ 872ա, Պետրոս եւ Պօղոս առաքեալք՝ 886ա, Յովհաննէս առաքեալ՝ 895ա, Բարսեղ Կեսարացի՝ 900բ։ Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 1ա, 677ա։ Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 339ա (մկրատուած)։ Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային։ Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր։ Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին։

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Մաշտոց, ճնատիպ՝ ԺԸ դ.՝ 2 (Ա—Բ), սկզբից, Ա—ն սոսնձուած Ա. փեղկին, էջեր՝ 65—72, կարդալ՝ էջ 65—68 «Կանոն խաչ օրհնելոյ, էջ 69—72 «Կանոն նկարեալ եկեղեցւոյ»։

ՊԱՏԱՌԻԿ—ԿԱՐԿԱՏԱՆ – Գուշակութիւն։ ԺԶ դ.՝ 1 (271), փոքրիկ բեկոր։ Թուղթ, միասիւն, նօտրգիր։ Կարդալ՝ 271ա «/// Բաղդասար /// ա. Ոչ չարախօսե[ն], բ. Ոչ մատնեն փառ/// գ. Կախարդել չեն///»։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերը խոնաւութիւն տեսած, մկնակեր եւ ցեցակեր։ Գրադաշտը գունափոխուած, չորութիւնից տեղ—տեղ թուղթը ճաճկած, լուսանցային մասերից մեծ ու փոքր բեկորներ պոկուած ընկած, մի շարք լուսանցազարդեր մկրատուած, զանազան բծեր, թանաքի ճապաղում՝ 429բ—30ա, 901բ-2ա–ի միջև մի թերթ ընկած։ Կազմի կաշին՝ ֆերծուած, եզրերը՝ մաշուած, ճարմանդներն՝ ընկած։ Մի քանի անգամ նորոգուած։ ԺԸ դ. լուսանցային մասերը կարկատուած, կազմի թիկունքի կաշին փոխարինուած շիկաւուն կաշւով։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *1ա—12ա* Ի Մեծի ատուր ձրագալուցի Աստուածայայտնութեանն. Երանելոյն Սեբերիանոսի ասացեալ յերուսաղէմ Յաղագս ի սկզբան եւ անսկիզբն Ծնընդեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ – *Եւ եղեւ յառաջին ամին տէրութեան* Աւգոստեայ *կայսեր…*

2. *12ա—24ա* Առաջին ատուր Ծննդեան Փրկչին. Ասացեալ Յակոբա եղբաւրն Տեառն ի նոյն խորհուրդ, ի հարցումն Յովսեփա եւ բահանայիցն Վասն յղութեանն Մարիամու – *Եւ արդ, իբրեւ անցին այս ամենայն…*

3. *24ա—37ա* [Երկրորդ ատուրն]. Երանելոյն Աբբայ Եփրեմի խորին Ասորոյ Ներբողեան ասացեալ ի սուրբ Ծնունդն Քրիստոսի – *Մքանչելի է ծնունդ քո, Որդի Աստուածոյ…*

4. *37ա—43ա* Երրորդ ատուրն. Երանելոյն Եպիփանու Կիպրացոյ Ներբողեան ասացեալ ի սուրբ Աստուածածինն եւ ի միշտ կոյսն Մարիամ – *Զփայլեալ ճառագայթս զաստուածայինս…*

Համմ. «Էջմիածին», 1997, ԺԱ, էջ 59–71։

5. *43ա–9բ* Չորրորդ աւուրն. Երանելոյն Գրիգորի Սմանչելագործի Կեսարոյ Կապովդակեցոց եպիսկոպոսի ասացեալ Ի Ծնունդն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ – *Խորհուրդ մեծ եւ սքանչելի…*

6. *49բ–54բ* Հինգերորդ աւուրն. Երանելոյն Ջահարիայի Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ Ի սուրբ Ծնունդ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եւ ի միշտ կոյսն Մարիամ – *Արարիչն արարածոց, եւ ստեղծիչն…*

7. *54բ–6ա* Երանելոյն Եփրեմի ասացեալ Ի սուրբ Ծնունդն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ – *Որ էրն ի սկզբանէ առ Աստուած…*

8. *56ա–8ա* Վեցերորդ աւուրն. Երանելոյն Պռոկղի եպիսկոպոսի Ներբողեան ասացեալ ի սուրբ Աստուածածնին եւ ի միշտ կոյսն Մարիամ – *Այսաւր արեգակն արդարութեան ծագեաց…*

9. *58ա–61ա* Երանելոյն Պետրոսի Սիւնեաց եպիսկոպոսի ասացեալ Ի գովեստ սուրբ Աստուածածնին Մար[ի]ամու – *Մի՛ ոք իշխեսցէ զծնիցեալն ի սրբոց…*

10. *61ա–3բ* Եւթներորդ աւուրն. Երանելոյն Յոհաննու Ոսկէբերանի Կոստանդնուպաւլսի ասացեալ Ի գովեստ սուրբ Աստուածածնին – *Դարձեալ խնդութեանն աւետիք…*

11. *63բ–6բ* Երանելոյն Գրիգորի Նիւսացոյ ասացեալ Յաւետիս Աստուածածնին – *Այսաւր հրեշտակական դասիւքն աւրհներգութիւնք…*

12. *66բ–74ա* Ութերորդ աւուրն. Երանելոյն Ջահարիայի Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ Ի Մկրտութիւնն Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի – *Մակադրէ մեծն Ղուկաս…*

13. *74ա–6ա* Յաղագս Ծնընդեանն Յովաննու Կարապետին եւ մկրտողին Քրիստոսի – *Եւ յորժամ լցան աւուրք յղութեանն Եղիսաբեթի…*

14. *76ա–82ա* Խաւսք երանելոյն Եփրեմի Խորին Ասորոյ Ներբողեան ի պատմագրաց ասացեալ ի սուրբ Յովաննէս Մկրտիչն Քրիստոսի եւ ի կախաւմն աղջկանն, թարգմանեալ տեառն Գրիգորիսի Հա[յ]ոց կաթողիկոսի – *Հրաւիրելով կոչեցաւ լեզու իմ յուրախարար բարի…*

15. *82ա–5բ* Պատմութիւն գիւտի գլխոյն Յովաննու, թէ որպէս բերաւ յԱմասիա քաղաք, ի ձեռն միայնակեցացն ըստ տեսչութեանն Աստուծոյ – *Երկուք ոմանք միայնակեացք յԱրեւելից կողմանէն…*

16. *85բ–9բ* Ի Մեծի աւուր կենսաբեր Յարութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ. սրբոյն Եղիշէի ասացեալ – *Նախ հրեշտակք ընդունին զյարուցեալն…*

85բ (Գրչից) «Ով եղբայր, ի հետ Ութաւրէիցն կիրա[կ]մուտ կու հանդիպի՝ զայս կարդայ»։

17. *89բ–96բ* Յիշատակ սրբոյն Պետրոսի հայրապետին եւ Աբիսողոմ սարկաւագին. Եւսեբի եպիսկոպոսին ժամանակագրին՝ վկայութիւն նոցայ – *Ի ժամանակս թագաւորութեանն* Դէոկղէտիանոսի…

18. *96բ–102ա* Յիշատակ սրբոյն Անտոնի անապատականի. Երանելոյն Աթանասի եպիսկոպոսի Աղէքսանդրի ասացեալ Վասն վարուցն – *Բարիոք է նախանձ դնել ընդ միայնակեացս…*

19. *102ա–5ա* Ի նոյն Պատմութենէ Վասն հանգստեանն Անտոնի ասացեալ – *Զաւրավարի ումեմն բազմաւք աղաչել գերանելին* Անտոնիոս…

20. *105ա–9բ* Երանելոյն Յոհաննու Ոսկէբերանոյ ասացեալ Վասն ողորմութեան եւ ապաշխարութեան – *Աւրհնեսցուք, եղբարք, զողորմածն Աստուած…*

21. *109բ–12ա* Յիշատակ սրբոյն Թէոդորոսի թագաւորի Մեծի – *Բարէպաշտ եւ Մեծ թագաւորն* Թէոդոս…

22. *112ա–8ա* Պատմութիւն յաղագս սուրբ մանգանցն որ յԵփեսոս ննջեցին եւ յարեան յաւուրս Թէոդոսի Մեծ թագաւորին – *Ամէնեցուն Տէրն եւ Արարիչն, որ գիտէ զյետինսն եւ զառաջինսն…*

23. *118ա–20ա* Պատմութիւն երանելոյն Աթանասի Աղէքսանդրի հայրապետին եւ Կիւղի հայրապետին ի նոյն քաղաքէ – *Քրիստոսի սուրբ քահանայապետն* Աթանասիոս…

24. *120ա–2ա* Ջենոնայ եպիսկոպոսին ասացեալ Վասն գիւտ նշխարաց սրբոյ Կարապետին Յովաննու եւ Աթանագինեայ հայրապետին – *Եւ յորժամ տեղեկացաւ Տղդատ վասն սրբոյն Գրիգորի…*

25. *122ա–6ա* Ուրբաթի. Երանելոյն Յոհաննու Ոսկէբերանին ասացեալ Յաղագս ննջեցելոցն եւ չլալոյ զվախճանեալսն, մանաւանդ որ տղայք անարատք թողին զայս կենցաղս եւ հասին առ Քրիստոս – *Բեր այսուհետ եւ մանաւանդ քան…*

26. *126ա–32ա* Պատմութիւն եւ վկայութիւն սրբոյն Վահանայ՝ որդոյ Խոսրովու Գողթան տեառն, թէ զինչ եղեւ – *Ահա մերկացաւ վաղակաւոր սուրն ի պատենից…*

27. *132ա–4ա* Պատմութիւն յաղագս հանդերձիցն Տեառն եւ դաստառակին եւ պատկերին որ յՈւռհայ – Աւգուստոս *թագաւորեաց Հռոմայեցոց…*

28. *134բ–6բ* Թուղթ Պիղատոսի դատաւորի առ Տիբեր կայսր, զոր գրեաց վասն Յիսուսի – *Ինքնակալիդ սեբաստեայ փառաւորի եւ հզաւրի…*

29. *137ա–9ա* Վկայաբանութիւն սրբոյն Կիրակոսի եւ մաւր նորա Յուլիտաի եւ Աբդլմսեհի՝ ծառաին Քրիստոսի – Մարկիանոս *ոմն տրիբուն եւ դպիր…*

30. *139ա–50ա* Վկայաբանութիւն սրբոյն Աբդլմսեհի, որ թարգմանի՝ Ծառայ Քրիստոսի – *Ջաւրութեամբ Տեառն մերո Յիսուսի Քրիստոսի…*

31. *150բ–2բ* Վկայաբանութիւն սրբոյն եւգինեա կուսին եւ Փիլիպոսի հաւր նորա, եւ Բասիլեա – *Ի թագաւորութեանն ինքնակալին* Նիկոմիդայ *ի Հռոմ քաղաքին…*

32. *152բ–5բ* Վկայաբանութիւն սրբոյ կուսին Քրիստոնեա, որ վկաեաց ի Տիւրացոց հաղաքին – *էր ոմն զաւրավար* Ուրբանոս *անուն…*

33. *155բ–8բ* Երանելոյն Յոհաննու Ոսկիբերանի ասացեալ [Վասն] ապաշխարութեան եւ վասն հանդերձեալ դատաստանին – *Պարտապան եմք, ով սիրելիք, զմիմեանց բեռն բառնալ…*

34. *159ա–67բ* Պատմութիւն երանելոյն Մարութայի, եւ որ ինչ ի ձեռն նորայ երեւեցոյց Աստուած սմանչելիս – *Մ՛ով արք, եղբարք եւ հարք…*

35. *167բ–70բ* Երանելուն Յոհաննու Ոսկիբերանի ասացեալ ի մխիթարութիւն սգաւորաց – *Քրիստոսէ առ երկրպագեսցուք, Ստեղծիչն…*

36. *170բ–3ա* Պատմութիւն սրբոյն Գրիգորի Աստուածաբանի յԱննիանձու – *Աստուածահաճոյ եւ մեծ վարդապետն քրիստոնէից* Գրիգորիոս…

37. *173ա–80բ* Պատմութիւն սրբոյն Գրիգորի Ակոռականադացոյ հաղաքի, որ է յարեւմուտս ի Սիկիլիա կղզոջն – *երանելին սուրբն* Գրիգոր *որդի լեալ…*

38. *180բ–90ա* Պատմութիւն ծննդեանն եւ սնընդեան, եւ վասն վարուց սուրբ եւ մեծ ճգնաւորին մաւր Բարսումայի, եւ աշակերտին նորա Զաքարիայի – *Սուրբ եւ երանելին* Պարսամայ…

39. *190բ–4բ* Վկայաբանութիւն սրբոյն Պատիկարպոսի եպիսկոպոսին Զմիւռնա հաղաքին յամս Վերոսեա, յեկեղեցական պատմութենէ – *Բայց յաւուրսն* Անիկտոսի…

40. *194բ–204ա* Երանելոյն Յակոբա Սրճոյ եպիսկոպոսի ասացեալ Ի ցաւութիւն Տեառն մերո Յիսուսի Քրիստոսի եւ ի զինուորան, որ պահէին զգերեզման – *Ցաւութիւն քո, Տէր, զարթուցանէ զիս…*

41. *204ա–5ա* Մեծի եւ հրաշափառ եւ կենսաբեր գալստեան Տեառն մերո եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի խառասնաւրեա ի տաճարն. յԱւետարանի Մեկնութենէ – *Իբրեւ լցաւ քառասուն աւր…*

42. *205ա–10ա* Երանելոյն եփրեմի Խորին Ասորո ասացեալ Ի գալուստ Տեառն խառասնաւրեա ի տաճարն – *Որ անըսկիզբն ես յէութեան…*

43. *210բ–7բ* Առաջաւորի պահոց Բ—շաբաթ աւր. ասացեալ Յոհաննու Ոսկէբերանի – *Երեւելի եւ վայելուչ է տաւնս եւ վերագոյն…*

44. *217բ–22բ* Երանելոյն Յոհաննու Ոսկէբերանի ասացեալ Առաջաւորի պահոց երեքշաբաթ օրն Վասն շարժման ապաշխարութեան – *Տեսէք զԱստուածոյ զգաւրութիւնն…*

45. *222բ–7ա* Երանելոյն եփրեմի ասացեալ Առաջաւորի չորեքշաբաթին Վասն զղջման եւ ապաշխարութեան – *Բարիոք էր պահել զաւանդն…*

46. *227ա–32ա* Առաջաւորի պահոց հինգշաբաթ աւրն ասացեալ սուրբ վարդապետացն – *Վասն այնորիկ ասէ պահք Առաջաւորաց…*

47. *232ա–41ա* Երանելոյն եփրեմի Խորին Ասորոյ ասացեալ Ի նիհուէացիսն – *Ահա հրաման հասեալ առ մարգարէն Յունան…*

48. *241ա–51բ* Վկայաբանութիւն սրբոյն Սարգսի զաւրավարի եւ որդոյ նորա Մարտիրոսի, եւ այլ զինուորացն, որ վկաեցին յաւուրս ամբարիշտ թագաւորացն Յուլիանոսի եւ Շապհոյ – *Ի ժամանակս թագաւորութեանն Հռոմաեացոց…*

– *251բ* [Յիշատակարան թարգմանութեան] *Թարգմանեցաւ Ճառս յասորոց ի մերս ի ձեռն* Միխաէլի *որոմն կրաւնաւորի քահանայի* Ասորոյ, *եւ յարմարեցաւ ըստ կարի մերումս լեզուի շարադրութեամբ ի* Ներսէսէ *եպիսկոպոսէ, յեղբաւրէ կաթողիկոսէ Հառոց* Գրիգորիսի, *ի թուականիս ՉՃԷ (1158)։*

49. *251բ–61ա* Երանելոյն եպիփանու Կոստանդեա Կիպրացոյ եւ Աղէքսանդրացո ասացեալ Յաւր Մեծի Յաղութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եւ առ Յովսէփ Առեմաթացին – *Զի՞նչ է այս այսաւր լուսիւն…*

50. *261ա–4բ* Վկայաբանութիւն սրբոց Ատոմեանցն, զոր ասացեալ է հայր Տաճատ – *Արք եղբարք եւ հարք եւ ժողովուրդք…*

51. *264բ–7ա* Վարք երանելոյն Մարիամու եգիպտացոյն – *Երանելիս այս Մարիամ…*

52. *267ա–72բ* Վկայաբանութիւն սրբոց Սուիասանցն – *Նահատակք, որք գնացին յԱլանաց…*

53. *272բ–5բ* Յոհաննու Ոսկիբերանի ասացեալ Յայրին եւ ի մեռեալ որդի նորա – *Բեր այսուհետեւ, սիրելի, առաջի դիցուք…*

54. *275բ–6բ* Վարք երանելոյն Յոհաննու, որ վասն Քրիստոսի աղխատացաւ – *Այս* Յոհաննէս *որդի էր մեծատուն իշխանի…*

55. *277ա–8բ* Հինգշաբաթ աւր. Վկայաբանութիւն սրբոց Ոսկեանց հաճանայիցն – *Գոհ միւս եւս այլ պատմագիր…*

56. *278բ–82բ* Վարք երանելոյն Յոհաննու միայնակեցին եգիպտացոց, որ ի գբին հանգեաւ ի Քրիստոս – *Այր ոմն էր յեգիպտոս մեծատուն յոյժ…*

57. *282բ–7բ* Ուրբաթի. Երանելոյն Կիւղի հայրապետին ասացեալ Ի յարութիւն մեռելոց – *Արմատք ամենայն բարեգործութեան՝ յոյն է յարութեան…*

58. *287բ–9ա* Ի յիշատակի սրբոյն Սահակա հայրապետին Հաց, ի ճերթողական գոց Յաղագս կենացն եւ վարուցն – *Ժողովեցան նախարարքն միաբան Հայոց…*

59. *289ա–90բ* Տեսիլ մարգարէութեան սրբոյն Սահակա Պարթեւի հայրապետի Հաց, զոր ետես յԱյրարատ գաւառին ի Վաղարշապատ բաղաքի, յորժամ նստէր ի սուրբ եկեղեցւոջն ի վերա բեմին, մերձ առ սեղանն Աստուծոյ ի Սուրբ Կաթուղիկէին: Արդ, գրեսցուք զՏեսիլն, որ են բանք Հաւր եւ Յիսուսի Աստուծոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ կարմրադեղով – *Ա. Եւ ահա յարծակի (=յանկարծակի) բացաւ…*

ա. *290բ–3ա* Մեկնութիւն սրբոյն Սահակա Տեսլեանն, որպէս մեկնեաց նմա հրեշտակ Աստուծոյ եւ յայտնի կեցոյց ըստ իւրաքանչիւր գլխոց եւ միո միո տանց՝ վասն կենաց մարդկան եւ կատարածի աշխարհիս: Արդ, դիցուք, որպէս ասացի զմարգարէութիւն տեսլեանն, որ են բանք Հաւր եւ Քրիստոսի Աստուծոյ եւ Սրբո Հոգւոյն կարմրադեղով եւ զմեկնութիւնն՝ թուխ դեղով – *Ա. Զբանալ հաստատութեանն երկնից…*

60. *293ա–3բ* Կատարումն սրբոյն Սահակա հայրապետին – *Եւ այնուհետեւ ամփոփեալ զինք առ ի նոյն սրբոյն* Սահակա…

61. *293բ–8ա* Սրբոյն Եղիշէի վարդապետի ասացեալ Ի խաչելութիւն եւ յարութիւնն Քրիստոսի – *Արդ, իբրեւ եռես դատաւորն…*

62. *298ա–302ա* Պատմութիւն եւ վարք եւ հանգիստ երանելո սուրբ աղախնոյն Քրիստոսի Թէոդորա – *Յաւուրս* Զինոնայ *արքային ի քաղաքին* Աղէքսանդրիա…

63. *302ա–13ա* Երեքշաբաթ աւրն. Վկայաբանութիւն սրբոց Ղեւոնդեանցն ֆաճանայից – *Արդ, ի վեշտասաներորդի ամի տէրութեան նորա…*

64. *313ա–5բ* Պատմութիւն եւ վարք եւ հանգիստ երանելո սուրբ հարսն եւ ճգնաւորին Քրիստոսի Մարտիանոսի – *Ծառայն Աստուծոյ* Մարտիանոս…

65. *316ա–8ա* Վարք երանելոյն Պաւղոսի անապատաւորին – Պաւղոս *անապատաւորն էր ի* Թեբիա…

66. *318ա–27ա* Յետին Բարեկենդանի հինգշաբաթ աւրն. Վկայաբանութիւն սրբոց Վարդանանցն – *Մեծ է սէրն Աստուծոյ քան զամենայն մեծութիւն…*

67. *327ա–9ա* Յետին ուրբաթին. Երանելոյն Եփրեմի ասացեալ Վասն զղջման եւ ապաշխարութեան – *Յորժամ երիտասարդն էիր, պարտ էր քեզ խորհել զաներեւոյթն…*

68. *329ա–38բ* Բուն Բարեկենդանի շաբաթ աւրն. Յիշատակ սրբոց հայրապետացն, որ ժողովեցան ի Կոստանդնուպօլիս ընդդէմ հոգեմարտին Մակեդոնի… Երանելոյն Պաւղոսի սուրբ վարդապետի իմաստասիրի Տարուսո ասացեալ Ընդդէմ ժողովուն Քաղկեդոնի – *Աստուածային եւ մեծն առաքելոցն Պաւղոս գրէ…*

69. *339ա–45բ* Առաջին կիրակէին Բուն բարեկենդանիս. Երանելոյն Եփրեմի սուրբ վարդապետի ասացեալ Յաղագս պահոց Քառասնորդացն – *Ի շաւիղս փառաց քոց, Տէր, ընթանան բանք իմ…*

70. *345բ–8ա* Պահոց երկուշաբաթ աւրն. Երանելոյն Եփրեմի խորին Ասորոյ սուրբ վարդապետին ասացեալ Յաղագս պահոց – *Պահք յայտնիք ծածուկ պահաւք բովանդակին…*

71. *348ա–51ա* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Արդ, եւ մեք զանձինս մեր արժանիս արասցուք ճգնութեան…*

348ա (Գրչից) «Ի վ եղբայր ընթերցող, Պահոցս յամենայն գիշեր զՄարգսի յորդորականիս ի հետ կարդ[ա]»:

72. *351ա–3բ* Պահոց երեքշաբաթ աւրն. Երանելոյն Յոհաննու Ոսկէբերանին ասացեալ Ի ժողովոց գոց, որ ասէ. Լուացարուք, արբեցարուք – *Հրաշալի է նաւավարաց գարունն…*

73. *353բ–7բ* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ արդ, մեք, սիրելիք, զայս ամենայն գիտելով…*

74. *357բ–61ա* Առաջին չորեքշաբաթ աւրն. Երանելոյն Յոհաննու Ոսկէբերանին ասացեալ Վասն պահոց եւ վարուց առաքինութեան – *Պատեալ պահէ զամենայն վարուց առաքինութիւն…*

75. *361ա–3բ* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ արդ, զայսոսիկ լս[ել]ով, ո՛վ սիրելիք…*

76. *363բ–6բ* Առաջին հինգշաբաթ աւրն. Երանելոյն Յոհաննու Ոսկէբերանին ասացեալ Վասն խոստովանութեան, ողորմութեան եւ սիրոյ, եւ վասն պահոց եւ աղաւթից – *Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս ուսոյց մեզ…*

77. *366բ–9ա* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ արդ, զի այսպիսի յոյս կայ մեր առաջի…*

78. *369բ–71բ* Առաջին ուրբաթին. Երանելոյն Յոհաննու Ոսկէբերանին ասացեալ Ի փոռնանս

աւրինակի եւ պատասխանիս Քրիստոսի – *Ասէ. Սիրեսցես զՏէր Աստուած քո յամենայն սրտէ քումմէ…*

79. *371բ–4ա* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ արդ, ով խաւսեսցի զաւրութիւնս Տեառն մեծաձայն…*

80. *374ա–7բ* Առաջին շաբաթ աւուր. Յիշատակ է սուրբ վկային Թէոդորոսի, որ յԱղուհացին տաւնեն. Ի Մովսէսի պատմութենէն ծնընդեանն եւ վարուցն նորա – *Ի ժամանակին յորում* Մակեդոնացին Աղէքսանդրոս…

81. *377բ–8բ* Սմանչելիք զոր եցոյց ի տեսլեանն սուրբն Թէոդորոս, եւ վասն այնորիկ կատարեն զյիշատակ նորա յԱղուհացսն. յառաջին շաբաթ աւուն տաւնեն – *Յաւուրս անաւրէնն եւ ամբարիշտ ուրացող արքային* Յուլիանոսի…

82. *378բ–81բ* Պատմութիւն վասն անուն որդանցն եւ վասն խստութեան նոցա, թէ ուստի՞ են եւ զինչ են պատճառք, Վարդան վարդապետի ասացեալ – *Եւ արդ, եկայք այսաւր…*

83. *382ա–3ա* Առաջին կիւրակէին. Սրբոյն Սերեւիանոսի եպիսկոպոսին ասացեալ յԱւետարանի Մեկնութենէն – *Այր մի իջանէր յԵրուսաղեմէ յԵրիքով…*

84. *383ա–7բ* Երանելոյն Յոհաննու Ոսկէբերանի ասացեալ ի Ղուկասու Աւետարանի Մեկնութենէն – *Յայնժամ վարդապետն բարէփառ, յորժամ աշակերտն դիւրահաւան…*

85. *387բ–92ա* Առաջին կիրակին ճաշուն կարդա. Սուրբ վարդապետաց ասացեալ Վասն պահոց պնդութեան – *Վասն այնորիկ ասէ պահք աստուածային գիրն…*

86. *392ա–5բ* Երկրորդ երկուշաբաթի աւր. Երանելոյն Յոհաննու Ոսկէբերանին ասացեալ Յաղագս ապաշխարութեան – *Տեսէք յառաջնումն կիրակէին զպատերազմ եւ զյաղթութիւնն…*

87. *395բ–7ա* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Արասցուք եւ մեք զկամս Արարչին Աստուծոյ…*

88. *397ա–401ա* Երկրորդ երեքշաբաթին. Յոհաննու Մանդակունեցո ասացեալ Վասն ընդունելի եւ անընդունելի ողորմութեան եւ պատարագաց – *Բազում գաղտաձիգ նեռիւք վիրավորէ…*

89. *401ա–3բ* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ արդ, զի եւ մեք ընդ այսպիսի դատաստանաւք եմք…*

90. *403բ–7ա* Երկրորդ չորեքշաբաթի. Յոհաննու Մանդակունեցոյ ասացեալ Վասն երդմանց սովորութեան – *Յոյժ չար են ամենայն սովորութիւնք չարին…*

91. *407ա–10ա* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ մեր զայս ամենայն գիտացեալ, ո՛վ սիրելիք…*

92. *410ա–3ա* Երկրորդ հինգշաբաթ. Յոհաննու Մանդակունեցո ասացեալ Վասն թատերաց եւ գուսանաց – *Ո՞ր երթալ դադարեցիք եւ լացիք…*

93. *413ա–6ա* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի ասացեալ Խրատ հոգեւոր – *Եւ արդ, վասն զի այսպիսի իմաստիցս երկիւղին Աստուծոյ…*

94. *416ա–20ա* Երկրորդ ուրբաթին. Յոհաննու Մանդակունեցո ասացեալ Վասն մխիթարութեան վախճանել[ոց] – *Հայեաց դու ի յոյն վերին…*

95. *420ա–3ա* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Այսպիսի զգուշութեամբ եւ Պաւղոս խրատէ…*

96. *423ա–7ա* Երկրորդ շաբաթ աւուն. Վկայաբանութիւն սրբոյն Կիւրղի Երուսաղէմի հայրապետին, որ Յուդաս անուն էր յառաջ, յորոյ ձեռն եղեւ գյուտ խաչին յԵրուսաղէմ – *Միածին Որդին եւ Բանն Աստուած, որ յառաջ քան զյաւիտեանս…*

97. *427ա–31ա* Երկրորդ շաբաթ աւուն ճաշու. Ի Ղուկասու Աւետարանի Մեկնութենէն՝ Ի թգենին ասացեալ – *Թգենի ումն տնկեալ յայգոջ իւրում…*

98. *431ա–5բ* Երրորդ կիրակէին. Տեառն Յոհաննու Ոսկէբերանին ասացեալ Յաղակս Անառակ որդոյն՝ յԱւետարանի Մեկնութենէն – *Հանապազ զմարդասիրութիւնն Աստուծոյ…*

99. *435բ–8բ* Երրորդ կիրակէին ճաշուն. Ի Ղուկասու Աւետարանի Մեկնութենէն յԱնառակ որդին, սուրբ վարդապետին ասացեալ – *Ահն միոջ էին երկու որդիք…*

100. *438բ–44բ* Երրորդ երկուշաբաթ աւուն. Յոհաննու Մանդակունեցոյ ասացեալ Վասն բաւհանից տեսչութեան ի վերա ժողովրդեան – *Ես լի ամենայն յանցանաւք…*

101. *444բ–8բ* Երրորդ երեքշաբաթին. Յոհաննու Մանդակունեցո ասացեալ Զբամբասելո եւ չդատելո զվարդապետսն – *Մթերք սգոյ եւ աղջամուղջ տրտմութեան…*

102. *448բ–50բ* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր աս[ացեալ] – *Փառաւորեսցուք եւ մեք զԱստուած…*

103. *450բ–5ա* Երրորդ չորեքշաբաթին. Յոհաննու Մանդակունեցո ասացեալ Վասն ողորմութեան եւ աղաւթութեան – *Մի՛ ոք տղայական բարուք…*

104. *455ա–8ա* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ արդ, եթէ այդպիսի Տէր եւ հոգացաւղ ունիմք…*

105. *458ա–61բ* Երրորդ հինգշաբաթին. Յոհաննու Մանդակունեցո ասացեալ Վասն մխիթարութեան աղխատաց – *Ջի՞նչ ասացից, կամ զի՞նչ խաւսեցայց…*

106. *461բ–5ա* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Խոստովանեցուք եւ մեք եւ հաւատացուք…*

107. *465ա–8ա* Երրորդ ուրբաթին. Յոհաննու Մանդակունեցո ասացեալ Վասն չառնլո սէր եւ բարեկամութիւն ընդ ատելիս Աստուծոյ – *Հանապազ զմտաւ ածել զարհուրիմ…*

108. *468ա–70ա* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի ասացեալ Խրատ հոգեւոր – *Արդ, նախանձաւոր լիցուք արդարոյն Ղովտա…*

109. *470ա–4ա* Երրորդ շաբաթ աւուն. Պատմութիւն վարուց երանելոյն Յոհաննու Ոսկէբերանին – *Բազում են խաւսք վարդապետութեան…*

110. *474ա–7բ* Երրորդ շաբաթ աւուն ճաշոյն. Սրբոյն Յոհաննու Մանդակունեցոյ ասացեալ Վասն խոստովանութեան – *Որք Սուրբ Հոգոյն են ցանկացեալք…*

111. *477բ–83բ* Չորրորդ կիրակէին. Տեառն Յոհաննու Ոսկէբերանի ասացեալ ի Ղուկասու Աւետարանի Մեկնութենէն Ի մեծատունն եւ ի Ղազարոս – *Էր ոմն, ասէ, մեծատուն…*

112. *483բ–6ա* Չորրորդ կիրակէին ճաշուն. Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ արդ, եթէ այսպիսի Տէր ունիմք, զի ոչ կամի…*

113. *486ա–9բ* Չորրորդ երկուշաբաթ աւուն. Յոհաննու Մանդակունեցո ասացեալ Վասն ոխակալաց եւ ֆինահանաց – *Ահեղ անաւրէնութիւն եւ սաստիկ չարութիւն…*

114. *489բ–91ա* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Լուիցուք զայսոսիկ եւ մեք եւ զգուշացուք…*

115. *491ա–4բ* Չորրորդ երեքշաբաթ աւուն. Յոհաննու Մանդակունեցոյ ասացեալ Վասն բարկացողաց – *Ամենայն բնութիւնք մեղաց եւ պիղծ ախտից…*

116. *494բ–6ա* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ արդ, չիք ոք երանելի, քան զառաքեալսն…*

117. *496ա–8բ* Չորրորդ չորեքշաբաթ օրն. Յոհաննու Մանդակունեցոյ ասացեալ Վասն մախանաց եւ նախանձու – *Ոչինչ պիտոյ են յաղագս սիրոյ…*

118. *498բ–502բ* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Արդ, հնազանդեսցուք եւ մեք…*

119. *502բ–7ա* Չորրորդ հինգշաբաթ աւուն. Յոհաննու Մանդակունեցոյ ասացեալ Վասն հարուածոց և պատուհասից – *Բազում են կերպարանք պատուհասից…*

120. *507ա–9ա* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի. Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ մեր զպատուիրանս Աստուծոյ գիտելով…*

121. *509ա–13ա* Չորրորդ ուրբաթին. Յոհաննու Մանդակունեցոյ ասացեալ – *Յոյժ չար են ընչասիրութիւնն…*

122. *513ա–5ա* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Փառաւորեսցուք եւ մեք զԱստուած…*

123. *515ա–9ա* Չորրորդ շաբաթ աւուն. Վկայաբանութիւն սրբոց Քառասնիցն, որ ի Սեբաստիա կատարեցան – *Սուրբ եւ փառաւորեալ Քառասուն վկաիցն…*

124. *519ա–23բ* Շաբաթ աւր Քառասնից ճաշուն. Երանելոյն Եփրեմի Խորին Ասորոյ ասացեալ Վասն չուտելոյ զչորեքշաբաթն եւ զուրբաթն, եւ վասն ուրացողացն եւ պիղծ յիշոցնատուաց – *Ո՛վ եղբարք իմ սիրելիք եւ քրիստոսասէր ժողովուրդք…*

125. *523բ–6բ* Հինգերորդ Կիրակէին. Երանելոյն Յոհաննու Ոսկէբերանի ասացեալ Ի փարիսեցին եւ ի մաքսաւորն, յԱւետարանի Մեկնութենէն – *Է եւ երրորդ ճանապարհ ապաշխարութեան…*

126. *526բ–9բ* Սուրբ վարդապետի ասացեալ Ի Մարկոսի Աւետարանի Մեկնութենէն – *Արդ, արթուն կացէք, զի ոչ գիտէք…*

127. *530ա–2ա* Հինգերորդ կիրակէին ճաշուն. Սուրբ վարդապետի ասացեալ Ի Ղուկասու Աւետարանի Մեկնութենէն – *Դատաւոր մի էր ի քաղաքի ուրեմն…*

128. *532ա–8ա* Հինգերորդ երկուշաբաթին. Երանելոյն Յոհաննու Մանդակունեցոյ ասացեալ Վասն արբեցողաց – *Մեծաւ ոգով եւ ցաւագին արտասուելով…*

129. *538ա–42բ* Հինգերորդ երեքշաբաթին. Յոհաննու Մանդակունեցո ասացեալ Վասն ապաշխարութեան – *Արմատք դեղոց բժշկաց ցաւս մարմնոյ…*

130. *542բ–4ա* Երանելոյն Եփրեմի ասացեալ Բան խրատական – *Յորժամ երիտասարդն էիր, պարտ էր քեզ խորհել զաներեւոյթն…*

131. *544բ–9բ* Հինգերորդ չորեքշաբաթին. Յոհաննու Մանդակունեցո ասացեալ Վասն պահոց պնդութեան – *Ահագոյ եւ աւգտակար եւ կարեւոր են…*

132. *549բ–51ա* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Նախանձաւորք լիցուք եւ մեք սրբոցն…*

133. *551ա–2ա* Հինգերորդ հինգշաբաթին. Յոհաննու Մանդակունեցոյ ասացեալ Վասն յանցանաց – *Արար Աստուած զմարդն եւ եդ ի դրախտին…*

134. *552ա–5ա* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ արդ, քննեսցուք, եղբարք…*

135. *555բ–9ա* Հինգերորդ ուրբաթին. Յոհաննու Ոսկեբերանի ասացեալ Վասն ողորմութեան եւ աղհատասիրութեան – *Փառաւորեսցուք զբազումողորմածն Աստուած…*

136. *559ա–61ա* Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ արդ, երանելի են դասք առաքելոցն…*

137. *561ա–70բ* Հինգերորդ շաբաթ աւուր. Վկայաբանութիւն սրբոյն Գրիգորի Հաց Լուսաւորչին, որ վկաեաց առաջի Տրդատայ թագաւորին – *Ի ժամանակին յայնմիկ իշխանն Յունաց…*

138. *571ա–4բ* Հինգերորդ շաբաթում ճաշում. Սուրբ եւ հոգէկիր վարդապետի ասացեալ Ի Մատթէոսի Աւետարանի Մեկնութենէն – *Լեր իրաւախորհ ընդ ոսոխ…*

139. *574բ–81բ* Վեցերորդ կիրակէին. Յոհաննու Ոսկեբերանի ասացեալ Ի Մատթէոսի Աւետարանի Մեկնութենէն – *Յայնժամ գնաց Յիսուս, ասէ. Եւ եկն…*

140. *581բ–5բ* Վեցերորդ կիրակին ճաշոյն. Յոհաննու Ոսկեբերանի ասացեալ Ի Զաքէոս մաքսապետն եւ ի կինն մեղաւոր – *Որք բարեաց են ցանկացողք…*

141. *585բ–91ա* Վեցերորդ երկուշաբաթին. Պատմութիւն եւ դատաստան, զոր արար Դանիէլ մարգարէն ի շնորհացն Աստուծոյ եւ յանդիմանեաց զծերսն – *Եւ էր այր մի բնակեալ ի Բաբելոն…*

142. *591ա–7ա* Վեցերորդ երեքշաբաթին. Յոհաննու Ոսկեբերանի ասացեալ ի Ղուկասու Աւետարանի Մեկնութ[ենէ] – *Այր մի իջանէր յԵրուսաղեմէ յերիքով…*

143. *597ա–602բ* Վեցերորդ չորեքշաբաթին. Յոհաննու Ոսկեբերանի ասացեալ Յոհաննու Աւետարանի Մեկնութենէն – *Եթէ սիրէք զիս, զպատուիրանս իմ պահեսջիք…*

144. *602բ–8ա* Վեցերորդ հինգշաբաթին. Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի ասացեալ Վասն խոստովանութեան եւ ապաշխարութեան – *Եւ արդ, եթէ այսպիսի անարգամեծար Տէր ունիմք…*

145. *608ա–13բ* Վեցերորդ ուրբաթին. Յոհաննու Մանդակունեցոյ ասացեալ Վասն զգուշութեամբ եւ երկիւղիւ մերձենալ ի մարմին եւ յարիւնն Քրիստոսի – *Սոսկան ոսկերք իմ դողութեամբ…*

146. *613բ–9ա* Վեցերորդ շաբաթ օրն. Սրբոյն Յակոբայ Սրճոյ եպիսկոպոսի ասացեալ Ի Յարութիւնն Ղազարու – *Բաց զշրթունս իմ խաւսել վասն քո, Որդի Աստուծոյ…*

147. *619ա–21ա* Վեցերորդ շաբաթ աւրն ճաշուն. Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի խրատ հոգեւոր ասացեալ – *Եւ իմ զայս ամենայն իմացեալ…*

148. *621ա–6ա* Ի մեծի աւուր Արմաւենեացն. Սուրբ վարդապետի ասացեալ յԱւետարանի Մեկնութենէն – *Եւ գան յերիքով, եւ ընդ ելանել…*

149. *626բ–34բ* Նորին Զաքարիայի ի Մեծի երկուշաբաթն արտադրութիւն – *Սրբոց եւ մաքրեցելոց աւուրցն…*

150. *634բ–44բ* Նորին Զաքարիայի ի Մեծ երեքշաբաթ աւրն արտադրութիւն – *Երէկ զՄեծի երկուշաբաթոջ աւուրն զտաւն…*

151. *644բ–50բ* Ի Մեծի չորեքշաբաթոջ աւուրն. Զաքարիայի Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ ՅԱւետարանի Մեկնութենէն – *Երէկ զՄեծ աւուր երեքշաբաթին…*

152. *650բ–8բ* Ի Մեծի հինգշաբաթոջ աւուրն. Երանելոյն Զաքարիայի Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ Ի Մատթէոսի Աւետարանի Մեկնութենէն – *Յերեկեան ի գնացելումն աւուրն…*

153. *659ա–67բ* Ի Մեծի աւուր ուրբաթուն. Երանելոյն Զաքարիայի Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ յԱւետարանի Մեկնութենէն – *Յերեկեան աւուրն զհրաշափառ հինգշաբաթոջ…*

154. *667բ–76ա* Ի Մեծի շաբաթուն Թաղման Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. Երանելոյն Զաքարիայի Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ – *Յերեկեան ի գնացելումն աւուրն, զվեցերորդ աւուրն…*

155. *677ա–89ա* [Մեծի Յարութեան]. Երանելոյն Թէոյփիլոսի ասացեալ ի գերեզմանն աստուածընկալ եւ առ Նիկողիմոս եւ առ Յովսէփ Առեմաթացի – *Նոր երկինք այսուր յերկրի հաստատեցաւ…*

156. *689ա–95ա* Երանելոյն Յոհաննու Ոսկեբերանի ասացեալ Ի թերահաւատութիւնն Թումայի առաքելոյն – *Ահա, դարձեալ տաւն, ահա, դարձեալ փրկութիւն ոգոց…*

157. *695ա–6ա* Յաղագս մատրանն, որ ի Հռոի առաջին կիրակէն կատարի – *Քանզի ի շինել երանելոյն Կոստանդիանոսի…*

158. *696ա–8բ* Երանելոյն Եւսեբի Աղէքսանդրու եպիսկոպոսի ասացեալ Ի Համբարձումն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի – *Քանզի շնորհաւքն Աստուծոյ զբանն ասացաք…*

159. *698բ–701ա* Մեծի աւուրն Պե[ն]տակոստէին. Գրիգորի Աստուածաբանի Յաղագս Հոգոյն Սրբոյ – *Յաղագս տաւնիս դուզնաքեայ իմաստասիրեսցուք…*

160. *701ա–4ա* Յետ պահոցն Եղիայի շաբաթ աւուր. Յիշատակ Երեմիայի մարգարէին ի գրոցն Բարուխայ – *Յորժամ հանդերձեալ էին քաղդէացիքն…*

161. *704բ–10բ* Վկայաբանութիւն սրբոց Հռիփսիմեանցն – *Ընդ ժամանակսն ընդ այնոսիկ խնդրեաց…*

162. *710բ–3ա* Յեկեղեցական պատմութենէն՝ Վասն մանկանցն, որ ի Բեթղէէմ կոտորեցան, եւ վասն վրէժխնդրութեանն Աստուծոյ, որ ի Հերովդէէ – *Այլ ի ժամանակին յայնմիկ իբրեւ ծնաւ Քրիստոս…*

163. *713ա–4բ* Յաղագս Տապանակին Աստուծոյ, յելից գրոց – *Եւ խաւսեցաւ Տէր ընդ Մովսեսի… 714բ–6բ* Ի Տապանակի Տեառն Յեսուայ որդոյ Նաւեայ – *Եւ կանխեաց Յեսու ընդ առաւաւտն…*

164. *716բ–9բ* Երանելոյն Եփրեմի Խորին Ասորոյ ասացեալ Ի մեծի աւուր Վարդավառին, ի Մատթէոսի Աւետարանի Մեկնութենէն – *Յերկրէ հունձ եւ յայգեաց պտուղք…*

165. *720ա–7բ* Վկայութիւն սրբոյն Իգնատիոսի եպիսկոպոսի Անտիոքու. *Այն ինչ զիշխանութիւն Հռոմայեցոց առեալ* Տրայիանոսի *կայսեր…*

166. *727բ–36ա* Վկայութիւն սուրբ սմանչելագործ առն Աստուծոյ՝ սրբոյն Թադէոսի առաքելոյն, եւ չքնա[ղա]գեղ սրբոյն Սանդխտի եւ ընկերացն նորին – *Բազմադիմի են ճանապարհք երկնաւոր եւ լուսեղէն վտակացն…*

167. *736ա–40բ* Պատմութիւն Բարդողիմէոսի առաքելոյն շրջաբերական քարոզութեամբն ի Հայս եւ յայլ ազգս նշանիւ եւ զաւրութեամբ եւ բժշկական մատակարարութեամբ, եւ վկայութիւն նորա եւ մահ նորա յՈրբանոս քաղաքի Հայոց, ի տեղոջ, որ կոչի Բարմ – *Գլխաւորք սրբոց առաքելոցն ընտրեալ…*

168. *741ա–5բ* Վկա[յա]բանութիւն սրբոյն Փիլիպպոսի առաքելոյն – *Մինչդեռ էին սուրբ առաքեալքն Փիլիպպոս…*

169. *745բ–52ա* Պատմութիւն սուրբ առաքելոյն Թովմայի, թէ որպէս աշակե[ր]տաց զՀնդիկս եւ որպէս նահատակութեամբ կատարեցաւ ի փառս Աստուծոյ – *Ի ժամանակին իբրեւ էին ժողովեալ սուրբ առաքեալքն…*

170. *752ա–8ա* Պատմութիւն սուրբ առաքելոյն Անդրէի – *Յետ համբառնալոյ Տեառն յերկինս եւ զՍուրբ Հոգին առաքելոյ…*

171. *758ա–60բ* Վկայութիւն սուրբ առաքելոյն եւ աւետարանչին Մատթէոսի – *Եւ մինչդեռ առաքեալն Մաթէոս…*

172. *760բ–8ա* Հանգիստ ննջման սուրբ եւ փառաւորեալ Աստուածածնի մաւր Տեառն եւ միշտ Կուսին – *Սուրբ կոյսն Մարիամ Աստուածածինն էր յերուսաղէմ…*

173. *768ա–75բ* Դաւթի մեծի փիլիսոփայի Ներբողեան ասացեալ ի սուրբ Խաչն Քրիստոսի – *Բարձրացուցէք զՏէր Աստուած մեր…*

174. *775բ–8ա* Յոհաննու Ոսկիբերանի Կոստանդնուպաւլսի հայրապետին ասացեալ Ի Խաչն Քրիստոսի – *Մի ոք այսուհետեւ ամաւթ համարեսցի…*

175. *778ա–9բ* Պատմութիւն Սուրբ Խաչին Վարագայ – *Կինն* Կղաւդիայ *կայսերն* Հռոմա…

176. *780ա–4ա* Գիւտ Սրբոյ Խաչին ոյ[ր] յերուսաղէմ – *Յամին եւթներորդում թագաւորութեանն* Կոստանդիանոսի Մեծի…

177. *784ա–94ա* Պատմութիւն յաղագս Սրբոյ Խաչին, որ Հացուսեաց կոչի, եթէ որպէս դարձաւ ի Պարսից յաշխարհէն Խաչն աստուածընկալ, եւ յայնժամ ընկալեալ տիկնոջն Սիւնեաց – *Եւ եղեւ յետ թագաւորելոյ* Մաւրկա…

178. *794ա–800բ* Վկայաբանութիւն սրբոյն Գէորգա զաւրավարին – *Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի թագաւորութեանն…*

179. *801ա–12ա* Վասն Յով[ս]իփայ, թէ որպէս վաճառեցաւ նա՛յ յեղբարցն յեգիպտոս – *Եւ այս են ծընունդք Յակովբայ…*

180. *812բ–20բ* Խաւսք սրբոյն Յակովբայ Աւրծուպոյ եպիսկոպոսին Յաղաքս Անտիոքու քաղաքին, թէ որպէս մտին սուրբ առաքեալքն Պետրոս եւ Պաւղոս աշակերտել զնոսա՛յ – *Լուսով բանիւ գամ առ քեզ, Որդի Աստուծոյ…*

181. *820բ–6բ* Վկայաբանութիւն սրբոյն Բագարատայ Տոռոմոնոյ եպիսկոպոսին, որ ի Սիկիլոյ կղզոջն – *Սուրբն Բագարատ էր աշակերտ սրբոց առաքելոցն…*

ա. *826բ–7ա* Վասն կատարման սրբոյ Բագարատայ – *Եւ քաղաքացի այր մի մեծատուն…*

182. *827ա–35ա* Պատմութիւն վարուց երանելի սրբոյ կուսին Թեկղի – *Իբրեւ ելեալ երթայր* Պաւղոս յԻկոնիոն *քաղաք…*

183. *835ա–9բ* Վկայաբանութիւն սրբոյ կուսին Վաւվառայ եւ Յուլեայ, որ վկայեցին յամս Մաւխիմիանոսի թագաւորին յԱրեգականն կոչեցեալ քաղաք, որ է Լիպալիս – *Ընդ ժամանակս ընդ այնոսիկ*

թագաւորեաց ամբարիշ եւ անաւրէնն Մաֆսիմիանոս...

184. *839բ–42բ* Վկայութիւն սրբոյն Քրիստափորի – *Յամս թագաւորութեանն* Յուլիանոսի...

185. *843ա–9ա* Վկայաբանութիւն սրբոյն եւստաթեա եւ կնոջ նորայ, երկու որդեացն – *Յամին երկրորդի* Մարկոսի *կայսեր*...

186. *849ա–60բ* Պատմութիւն սրբոյն Յակոբայ Մծբնայ հայրապետին, զոր գրեաց Մելիտէ աշակերտն Մարուգէի միայնակեցի – *Մովսէս Աստուածային աւրէնսդիրն*...

187. *860բ–72ա* Յիշատակարան Զաւշարանաց եւ Յարութեան Տեառն մերո Յիսուսի Քրիստոսի, որ եղեւ առաջի Պիղատոսի, զոր պատմեաց Նիկոդիմոս – *Յամս ութեւտասաներորդի յիշխանութիւնն թագաւորին կայսեր Յունաց*...

188. *872ա–6ա* Պատմութիւն Դաւթի մարգարէին – *Եւ զղջացաւ Տէր, զի թագաւորեցոյց զՍաւուղ*...

189. *876ա–9բ* Վկայաբանութիւն Յակոբայ Տեառնեղբաւրն. Յեկեղեցական պատմութենէ, յերկրորդ դպրութենէն – *Իսկ աթոռն Յակոբայ, այն որ ընկաղաւ զեպիսկոպոսութիւն*...

190. *879բ–83ա* Երանելոյն Պռոկղի եպիսկոպոսապետի Կոստանդնուպաւղսի Ներբողեան ասացեալ ի սուրբն Ստեփանոս Նախավկայն – *Երեւելի արեգականն ընդ երկնաւ ծագելով*...

191. *883ա–6ա* Երանելոյն Եփրեմի Խորին Ասորոյ ասացեալ Ի սուրբն Ստեփանոս Նախավկայն Քրիստոսի – *Անդրանիկն մարտիրոսաց կոչեաց զիս ի հոգեւոր հարսանիսն իւր*...

192. *886ա–95ա* Գործ Պետրոսի եւ Պաւղոսի առաքելոցն, թէ զիա՞րդ կատարեցան ի Հռոմ – *Եւ յետ ելանելո սրբոյն Պաւղոսի ի Գոդոյ Մելիտացոց կղզոյն*...

193. *895ա–900բ* Վկայաբանութիւն սուրբ առաքելոցն Յոհաննու եւ Յակոբա – *Սիրելի աշակերտքն Քրիստոսի Յակոբոս*...

194. ա. *900բ–5ա* Պատմութիւն եւ խաւսք եղիադոսի եպիսկոպոսի Կեսարու Կապպադովկացոյ Յաղագս վարուց եւ ճգնութեանց եւ սքանչելագործութեանց սուրբ եւ փառաւորեալ հայրապետին Բարսղի արհեպիսկոպոսի – *Սիրելիք եւ բարեկամք, ոչ է անհաւատալի ճառ բանիս*...

–901բ–2ա–ի միջեւ 1 թերթ մկրատուած։

բ. *905ա–7բ* Վասն երիտասարդին, որ ուրացաւ զՔրիստոս – *Լուարուք, եղբարք, զսքանչելիս*...

գ. *907բ–8բ* Վասն Անաստասայ Ֆահանային – *Եւ այլ եւս սքանչելիս պատմեմ ձեզ*...

դ. *908բ–10ա* Վասն Եփրեմի Ասորոյ – *Եղբարք իմ սիրելիք, այլ եւս սքանչելիք լուարուք*...

ե. *910աբ* Վասն Յուլիանոսի ուրացողին – *Ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ ելեալ* Յուլիանոս *թագաւորն*...

զ. *910բ* Վասն սարկաւագին, որ Էշոցն ունէր – *Սովորութիւն էր մեծին Բարսղի*...

է. *910բ–1ա* Նիկիոյ եկեղեցոյն, որ իմնին բացաւ – *Ժողովեցան ամենայն արիոսական հերձուածողքն*...

ը. *911աբ* Վասն մեղաւոր կնոջն – *Կին մի զղջացաւ ընդ չար գործս իւր*...

թ. *911բ–2ա* Վասն հրեա բժշկին – *Հրեայ մի ճարտար բժիշկ, որոյ անունն էր* Յովսէփ...

195. *912ա–6բ* Երանելոյն Յոհաննու Ոսկեբերանին ասացեալ Ի գովեստ սուրբ Աստուածածնին եւ ի գուշակումն մարգարէիցն – *Ամենայն տաւնախմբութիւնք վկաից հրաշալիք են*...

196. *921ա–30բ* Գովեստ բանի ներբի ներբողական բացասութեամբ յաղակս տաւնի հրեշտակապետացն սրբոց Միխաելի եւ Գաբրիելի եւ ամենայն երկնայնոց զաւրութեանց, զոր տաւնեն եկեղեցիք Քրիստոսի ընդ տիեզերս նոյեմբերի Ը – *Այսաւր երկնաւորս եկեղեցոյ հանդիսաւորեալ զի ոչ եթէ անկար /// (շար. թափուած)։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. (Յոհաննէս fհյ.) *24ա...Եւս առաւել ստացողի սուրբ գրոցս՝* Հայրապետ *կրաւնաւորին եւ* Յովաննէսին, *եւ իւր ծնողացն, եւ ինձ մեղաւոր գրողիս՝* Յոհաննիսի, *եւ իմ ծնողացն... (նման՝ 12ա, 37ա, 43ա, 49բ եւ այլուր)։*

122բ... Եւ զմեղապարտ գրիչս յիշեա՝ զՅոհաննէս քահանայ (նման՝ 382ա, 429բ)։

2. (Աւետիս սրկ.) *132ա Տէր Յիսուս... ողորմեա... եւս առաւել ստացողաց սուրբ գրոցս՝* Հայրապետ *կրաւնաւորին եւ* Յովաննիսին *եւ ծնողաց նոցա, եւ ինձ մեղաւոր գրողիս՝* Աւետիսս *եւ իմ ծնողացն... (նման՝ 136բ, 167բ, 170բ եւ այլուր)։*

158բ ... եւ ինձ մեղաւոր գրողիս՝ Աւետիսս... *եւ եղբարն իմ* Ղազար *կրաւնաւորին... (նման՝ 298ա)։*

160բ Մ՛հ ի վատ թղթի չարէս։ Ինձ մի մեղադրէք։ //(161ա) Վա՛յ, հազար վա՛յ այս վատ թղթի չարէս, քան զչուխա վատ է (նման՝ 258ա, 286բ)։

210ա ... եւ զիմ մեղաւոր գրողիս՝ զԱւետիսս... *նաեւ զհոգի միւս գրողի սորա՝* զՅոհաննէս *քահանային, որ տարաժամ մահուամբ փոխեցաւ ի Քրիստոս... (նման՝ 719բ)։*

258բ Մ՛հ եւ հազար վա՛, գիրս առէչալ է, բայց որպիսութիւնն ի թղթէն է, որ խիստ նաւսր է եւ թոյլ։

269բ Եղու՛կ եւ վա՛ է ինձ հազար,
Գիր կու գրեմ անմխիթար,
Որ ի թղթի վատուքենէն
Զգիրն կու դնեմ ի վեր ՚ւ ի վայր։
270ա Եղու՛կ, արժան իմ խիստ լալու,
Սիրտս հովցաւ ի գրելու,
Թուղթս թոյլ է քան զհաշու,
Որմ չկա, որ գծեին առնու։

292բ Ի՛վ եղբարք, անմեղադիր լերուք, ո՛չ ի կամաց է գիրս, քանզի թուղթս նօսր է եւ նշէն թոյլ է աւուրքս ձմեռն (նման՝ 312բ)։

303բ Ի՛վ եղբարք, անմեղադիր լերուք, զի թուղթս թոյլ է եւ նշէն վատ է, //(304ա) զի այլ նշայաւղն եւ այլ է՝ գրօղն (նման՝ 547ա)։

338բ Ընդ նոսին եւս առաւել զստացողք սուրբ գրոցս՝ զերջանիկ կրօնաւորն զՀայրապետ եւ զհոգեւոր եղբայրն իւր՝ զՅովաննէս միակեցն, մականուն Տուրմիշ... Այլեւ զպատուելի կրօնաւորն՝ զԲարսեղ, որ եւ սա աւգնական եղեւ ի խազել թղթին եւ ի հոգեւորս խրատ տայր մեզ, աղաչեմք յիշել ի սուրբ յաղաւթս ձեր։ Նաեւ զմիւս գրող գրոցս՝ զՅոհաննէս քահանայ, որ սկսաւ գրել զգիրքս, եւ բազմութենէ մեղաց իմոց տարաժամ մահուամբ փոխեցաւ առ Քրիստոս՝ յոյն ամենեցուն... Այլեւ զիս՝ զեղկելի եւ զմեղաւոր եւ զանարհեստ գրիչս՝ զԱւետիս սուտանուն սարկաւագ... եւ զեղբայրն իմ զՂազար կրօնաւոր աղաչեմ զընթերցողսդ յիշել ի սուրբ յաղաւթս... (նման՝ 435բ, 443բ)։

434բ [Վ]ա՛յ, յայսմ վայրի զգրող սորա՝ Յոհաննէս քահանայ, փոխեցաւ ի Քրիստոս տարաժամ մահամբ, աղաչեմ յիշել ի Տէր։

658բ Ընդ նոսին եւ զստացողք սուրբ գրոցս՝ զՀայրապետ կրաւնաւորն եւ զՅովաննէս միակիցն, (ի լուսանցս, այլ ձեռք՝ «զքւերորդին իւր՝ զՔրմանշէն եւ զկողակիցն իւր՝ զՄբուաթն եւ զորդիքն իւր. ամէն») եւ զծնաւղսն իւրեանց, եւ զապիկար գրողս՝ զԱւետիս...

916բ Փառք... Աստուած Բանն, գործակից Հաւր եւ Սուրբ Հոգոյն, ստեղծեալ զերկինս եւ զերկիր... //(918ա)... Եւ սահմանեցաւ յեկեղեցիք մատեանք մարգարէականք եւ առաքելականք եւ աւետարա[նա]կանք, զոր անուանի Տաւնական բովանդակք, զոր միահամուռ ի մի տեղի ժողովեցին իբրեւ զծաղիկս եւ զպտուղս ազգի—ազգի բազմահամս եւ քաղցրաճաշակս, ի տաւնս տէրունականաց //(918բ) եւ յիշատակ տաւնից... միանգամայն զամենայն վկայիցն, սկսեալ յաւուր Ծննդեանն Քրիստոսի, անմոլար գնացիւք բոլոր տարոյն, մինչեւ գայ հասնէ ի նոյն օր Ծննդեան փրկչին, զի հեշտութեամբ եւ դիւրաւ տաւնեն ուղղափառ մանկունք եկեղեցոյ։

Զոր տեսեալ զայսպիսի գանձս աստուածային, սրբասնունդ եւ երիցս երանեալ պատուական կրաւնաւորն՝ Հայրապետ եւ հոգեւոր եղբայր նորին՝ Յովաննէս միակեց, եւ ցանկացեալք այսմ աստուածային փարթամ գանձուցս, եւ ջերմեռանդ սիրով Հոգոյն Սրբոյ, եւ մեծ փափագմամբ ստացան զսայ՝ յիշատակ հոգոց իւրեանց եւ ծնաւղացն, Հայրապետ կրաւնաւորի հաւրն՝ Յակոբին եւ մաւրն՝ Մարեմին, եւ հանգուցեալ եղբաւրն՝ Ստեփաննոսին... եւ Յովաննէս միակեցի հաւրն՝ Եղեւոնին եւ մաւրն՝ Էլթանի, եւ քւերն՝ Դովլաթի... որպէսզի վաելեսցեն զսայ մանկունք սուրբ եկեղեցոյ... եւ յիշեսցեն անմոռաց յիշմամբ յերկնագնաց յաղաւթս իւրեանց զյառաջ յիշեցեալ ստացողք գրոցս՝ զՀայրապետ կրաւնաւորն եւ զՅովաննէս միակեցն, //(919ա) եւ զծնաւղսն իւր[եանց, եւ] զազգն ամենայն առհասարակ։ Մանաւանդ յիշել եւ լի բերանով եւ ուղիղ սրտիւ Աստուած ողորմի ասել եւս առաւել ի ժամ սոսկալի եւ Սուրբ պատարագին։

Եւ արդ, ես անպտուղս ի բարեաց, մեղաւորս յարդարոց եւ անկատարս ի կատարելոց, մեղանչականս յանմեղաց, անյիշելիս ի գրչաց, անարհեստս յարեստաւորաց, տգէտս ի գիտնականաց, բազմամեղ, սուտանուն՝ սարկաւագ Աւետիս, տեսի զսէր եւ զփափագ սոցա՝ զՀայրապետ կրաւնաւորին եւ զՅովաննէս միակեցին, զոր ունէին առ հոգեւորսն, եւ ըստ իմում տկար անձամբս յանձն առի եւ ամենակարող զաւրութեամբն Աստուծոյ զսուրբ գիրքս զթերին կատարեցի, ի դառն եւ ի վշտաբեր ժամանակիս, որ է բոլոր աշխարհս ի գերութիւն եւ ի տար[տար]ս, ի ձեռն անաւր[էն] զանին Լանկ Թամուր[ի], որ էր թիւս Հայոց ՊՇ (1401)։ Այլ գրեցաւ սայ ի գերահռչակ եւ յերնահանգէտ Սուրբ ուխտս Վարագ, ընդ հովանեաւ Սուրբ Նշանիս եւ այլ սուրբ ուխտեացս, եւ յառաջնորդութեան եւ յեպիսկոպոսութեան տեղոյս՝ տէր Սահակայ։ Եւ դուք հանդիպեալքդ սմայ, պատուական հարք եւ եղբարք ընթերցողք եւ լսողք... ասասջիք... Քրիստոս ճշմարիտ Աստուած, յորժամ գաս... ի դատել զամենայն արարած քո, բարեխաւսութեամբ սուրբ Աստուածածնի ծնաւղի քո, քաղցրալուր բարբառով քո կոչեայ յանուանէ գծառային քո՝ զՀայրապետ կրաւնաւորն եւ զՅովաննէս միակեցն, եւ (ի լուսանցս, այլ ձեռք՝ «զքւեր որդին իւր զՔրմաշէն եւ զկենա[կիցն] իւր՝ զՄրւաթն եւ զորդիքն իւր՝ զԱտոմն///») //(919բ) [գծն]աւղսն իւրեանց եւ [զազ]գն ողջոյն, եւ զպա[տ]ուական կրաւնաւոր՝ զՅակոբ, զուսուցողն Հայրապետին, եւ զհեզահոգի եւ զսրբասէր կրաւնաւոր՝ զԲարսեղ, որ ամենայն որպիսութեամբ առիթ եւ պատճառ եղեւ այսմ բարի գործոյ՝ խրատ տալով եւ տեղով, Քրիստոս Աստուած, զտունն հայրենի եւ զաւթեվանն

արդարոց նմա պատրաստէ, եւ զՄկրտիչ դեռաբոյս կրաւնաւորն, եւ զայլ աշխատողսն եւ զերախտաւորսն առ հասարակ. ամէն: Ընդ նոսին եւ զիս զանյիշելի գրիչս՝ զԱւետիս եւ զիմ ծնաւղսն՝ զՏղապարոն եւ զՀէլօf, եւ զուսուցիչն իմ, զհոգեւոր հայրն իմ, եւ ըստ մարմնոյ զեղբայրն իմ՝ զՂազար կրաւնաւորն, զհայրն իւր՝ զԳրիգոր, եւ զամենայն արեան մերձաւորսն մեր զկենդանիք եւ զհանգուցեալք... Դարձեալ աղաչեմ զձեզ, ո՛վ սուրբք եւ սիրեցեալք ի Քրիստոսէ, աստուածախաւս սուրբ հարք եւ եղբարք, վերստին յիշման արժանի արարէք զստացողք սրայ՝ զՀայրապետ կրաւնաւորն եւ զՅովաննէս միակեցն... ///(920ա)... Դարձեալ, կրկին աղաչեմ զձեզ, ո՛վ սուրբ հարք, հանդիպողք սորա եւ ընթերցողք, եթէ գտանի ի սմայ մարդկաւրէն ինչ սխալեալ, հայրաբար սիրով ուղղեցէք եւ մի մեղադրէք, զի ոչ էի կիրթ բանիս, եւ յորժամ սխալէի, ո՛չ էի մաւտ առ ոք հմուտ գործոյս: Եւ Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ փա՛ռք... ամէն:

Այլեւ կրկին յիշ[ման արժ]անի արարէք եւ յիշեցէք յերկնագնաց յաղաւթս ձեր զառաջին գրող սորա՝ զՅոհաննէս քահանայ, որ յառաջս ժԹ տեառ գրեաց եւ տարաժամ մահուամբ փոխեցաւ ի Քրիստոս, եւ սուգ մեծ եթող սիրելեաց իւրոց, զոր Տէր Աստուած յանսպառ ուրախութիւնսն եւ յանվախճան կեանսն դասեսցէ զնա, հանդերձ ծնաւղաւք իւրովք եւ ամենայն ազգականաւք. ամէն: Եղիցի, եղիցի:

3. (Յովանէս կրօնաւոր) 695բ (կարմրագիր) Անմեղադիր լերուք, կազմած էր ինչ գրեցի: Բայց խըստ մահ կայր ի վանքս, ///(696ա) եւ ես եկի ի դասայտանէն: է (7) երէց վախճանեալ էին, եւ զվերջն Աստուած գիտէ:

696ա Յիշեցէք յաղաւթս ձեր զպատուական կրաւնաւորն՝ զՀայրապետն եւ զՅովաննէս միայնակեցն, զստացող սուրբ գրոցս, զծնաւղսն իւրեանց, եւ զմեղուցեալ գծողս՝ զՅովաննէս կրաւնաւոր, եւ զմեր ծնողսն... Կրկին անգամ յերես անգեալ աղաչեմ զամենեսեան, յիշման արժանի առնէք զստացող գրոցս՝ զՀայրապետ կրաւնաւոր եւ զՅովանէս միակեցն, եւ զՍարգիս միայկեցն, որ բազում աշխատեցաւ՝ ի գնալ եւ ի գալն, եւ ետ կազմել. յիշեցէք ի սուրբ յաղաւթս ձեր եւ Աստուած զձեզ յիշէ. ամէն:

701ա Սուրբ Հոգի Աստուած ճշմարիտ... զաւրացոյ զստացող սորայ... եւ զՅովանէս գրիչս... Այսաւր Աւետիս պատանեակն փոխեցաւ առ Քրիստոս՝ յոյն ամենեցուն, Մահեկի ամսոյ Թ (9), եւ բազում կոծ եթող ծնողաց իւրոց:

761ա...եւ բազմամեղ գրչի՝ Յովաննէս կրաւնաւորի (նման՝ այլուր):

920ա Ընդ նոսին եւ ես՝ Յովանէս սուտանուն կրաւն[աւոր], որ ԺԳ տեառ գրեցի: Ով զմեզ յիշէ, յիշեալ լիցին ի Քրիստոսէ. ամէն:

4. 697բ (ի ստորին լուսանս) ՁԳրիգորս յիշեցէք:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 74ա (1491թ.) Քրիստոսի Աստուած, քո սուրբ մկրտութեամբ բարեխաւսութեամբ ողորմեայ ստացողի սուրբ գրոցս՝ աղայ Խդրին եւ կողակցին իւր՝ Փաշաջանին, որդոց նոցին՝ Պապին եւ Յովսէփին, Բէկիշին եւ Մուրադշին, Թադէոսին, Լայլուսփաշին, Մատարփաշին, Թավրէզփաշին, Դասդագուլին, հանգուցեալն ի Քրիստոս՝ Նաբաթշին (նման՝ 12ա, 24ա, 49ա, 56ա և այլուր):

96բ...եւ որդոցն փոխանակելոյն ի Քրիստոս՝ Պապին, Ուսուֆին, Բէֆիշին եւ Մարջին:

104բ /// եւ Աստուած ողորմի ասացէք աղայ Խդրին /// [փ]ոխեցելոցն ի Քրիստոս, եւ կենդանոյն՝ Մուրատին /// ողջութիւն եւ իւր հոգւոյն արքայութիւն:

204ա [Տէր Աստուած ո]ղորմի Պապին [եւ կողակց]նին իւր՝ Նանային:

351ա Աստուած ողորմի Նանին եւ Թավրիզին:

676բ Փա՛ռք... Արդ, ցանկացաւղ եղեւ այսմ սուրբ գրոցս՝ աղայ Խդրըն եւ կողակիցն իւրոյ՝ Փաշայջանն, եւ զորդիքն իւրեանց՝ զՊապն, Յովսէփ, Բէկիշէն, Մուրադշէն, եւ զդստերքն Խդրին՝ Լայլուսփաշէն, Մատարփաշէն, եւ ստացան սուրբ գիրգս՝ յիշատակ յիւ[ր]եանց եւ ծնաւղաց իւրեանց, զհայրն իւրեանց՝ հանգուցեալն ի Քրիստոս՝ զԲաղդադշէն եւ զԽա[ւ]նիին: Որք հանդիպիք ի սմայ աւրինակելով կամ կարդալով, յիշեսջիք ի յաղաւթս ձեր, եւ Աստուած զձեզ յիշէ իւր միւսանգամ գալըստեանն. ամէն: Թվին ՋԽ (1491):

912ա Քրիստոս Աստուած... ողորմի ստացողի սուրբ գրոյս՝ աղայ Խդրին եւ ծնաւղաց իւրոց՝ հանգուցեալ ի Քրիստոս Դալաթշին, Խաւնին:

2. 23բ (ԺԵ–ԺՁ դդ.) Տէր Աստուած, քո սուրբ ծնողի բարեխաւսութեամբն՝ ողորմեայ Ամիր Սարգսի ծնաւղացն՝ Խազարբէկին եւ Շնախտոր տիկնէն, որ յամէն տարի Գ (3) զիտր ձէթ իրեա Սուրբ Վարդանայ:

3. 519ա (ԺԵ–ԺՁ դդ.) Դարձեալ յիշեցէք ի Քրիստոս զԱտոմ Կոէզուածցն, որ Սուրբ Վարդանայ ամառան ժամուան փէտն նա էրեա...

689ա Դարձեալ յիշեցէք ի սուրբ յաղօթս [ձեր զԱտոմ] Կոէզուածց՝ Առտամետոյ ըռէսն, որ զՍուրբ Վարդանայ [ամռան ժամա]տան փայտն նոքա տուին:

4. 518բ (ԺԵ–ԺՁ դդ.) Դարձեալ յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր՝ զխաւջայ Բախշայիշն եւ զծնաւղս իւր՝ Գրիգորն, զՂօջիկն եւ զմայրն իւր, եւ

կենակիցն իւր՝ Ազիզխաթուն, *որ Բ (2) եկեղեցոյ դռան վարագոյր տուել է ու շուրջառ մի... (նման 530ա)։*

920բ Քրիստոս Աստուած ողորմի՝ խաւջա Բախշայիշին *եւ [ի]ւր ծնաւղացն, հօրն՝* Ղուզկէն *եւ մօրն իւրոյ, եւ կենակցին իւրոյ, եւ լի բերանով Աստուած ողորմի ասացէք, որ լաւ վարագոյր է տուեր* Սուրբ Վարդանայ*։*

5. 608բ (ԺԵ–ԺՋ դդ.) Ով հարք եւ եղբարք, յիշեցէք ի սուրբ յաղաւթս ձեր՝ զԲաղդատն եւ զորդիքն իւր՝ զԹումէն եւ զԿիրակոսն եւ զՅոհաննէսն, եւ միամիտ սրտիւ եւ բոլոր հաւատով Աստուած ողորմի ասացէք, որ Սուրբ Վարդանայ *շուրջալ էրեա... (նման՝ 23բ)։*

6. 483բ (ԺԵ–ԺՋ դդ.) Ջբարեբարու եւ զաստուածարեալ տանուտէրն՝ Դանաբէկն, որ յամէն տարի Բ (2) լիտր ձէթ Սուրբ Վարդանայ *կու տայ (նման՝ 24ա, 43բ, 252ա, 519ա, 644բ, 650բ)։*

676ա Դարձեալ եւ բոլոր սրտիւ Աստուած ողորմի ասացէք՝ Դանաբէկին, *վասն զի հանապազ յամէն տարոջ զկանթեղաց լուցմունքն հոգայր ըստ իւր չափոյն... եւս առ[աւել՝ զխոջա]* Ստեփանոսին *եւ այլոցն, որ զժամա[տան...] (նման՝ 597ա, 689ա)։*

7. 382ա (ԺԵ–ԺՋ դդ.) Քրիստոս Աստուած, ողորմեայ՝ խաւջայ Ստեփանոսին *եւ կենակցին՝* Մարթայխաթունին, *որ զերկու բինայ գերան* Սուրբ Վարդանայ *է տուել ու դուգան ու զէգին։ Քրիստոս Աստուած... պահեայ զծաղդ[կ]եալ զաւակն՝ զխաւջայ* Սէրոփն *եւ զկենակիցն իւր՝* Մէրիէն, *որ* Սուրբ Վարդանայ *դուռն զարդարել է շուռջառով ու վայրագուռոց, որոյ Տէր Աստուած զինքն յիշատակ պահէ. ամէն (նման՝ 438բ)։*

518բ Քրիստոս Աստուած ողորմի պարոն Ստեփանոսին, *որ շատ աշխատեցաւ ի վերայ ժամատանս եւ զչորս բնագերանն եատուր... (նման՝ 626ա)։*

920բ Դարձեալ յիշեցէք ի սուրբ եւ ի մաքրափայլ յաղաւթս ձեր՝ զխաւջայ Սէրոփն *եւ զհայրն իւր՝ զխաւջա՝* Ստեփանոսն, *եւ զմայրն իւր՝ զՄարթախաթունն, եւ զկողակիցն իւր՝ զՄէրհնայխաթունն, եւ զայլ ամենայն արեան մերձաւ[որքն իւր՝ զկենդանիքն եւ] զհանգուցեալքն, եւ լի բերանով Աստուած ողորմի ասացէք, որ* Սուրբ Վարդանայ *լաւ սուրջառ եւ լաւ վարագոյր է տուեր, եւ զդուքանն եւ զէգին ոչ է արեր. Քրիստոս Աստուած զիւր երկնից արքայութիւնն նմա<պա> պարգեւէ եւ բրաբիոնեան պսակացն արժանի առնէ, եւ զդստերքն ընդ երկայն աւուրս առնէ. ամէն։*

է եղիցի, եղիցի։

8. 11բ (ԺԵ–ԺՋ դդ.) Դարձեալ յիշեցէք ի սուրբ յաղօթս ձեր՝ զէդլշայ Ղուշաղսղն եւ զկենակիցն՝ զԳուհարմէլեմն, որ գնեցին զՍուրբ Նշանն, որ ունի մասն սուրբ առաքելոյն զՅուդայ Յակոբեան բութն եւ եդ ի դուռն Սուրբ Վարդանայ, *որոյ Տէր Աստուած զերկնից արքայութիւնն նոցա տացէ, ամէն (նման՝ 24ա «Գուշաղսզ»)։*

36բ Քրիստոս Աստուած, ողորմեա Ղուշաղսզին *եւ կենակցին՝* Գուհարմէլէմին, *եւ զեղբայրքն՝ զՆուրադինն եւ զՍիոնն, որ բոլոր հաւատով եատուն զՍուրբ Նշանն, որ ունի մասն զսուրբ առաքելոյն Յուդայի, եւ եատուն ի դուռն* Սուրբ Վարդանայ *անջինջ յիշատակ։*

37ա Դարձեալ յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զՂուշաղսզն, որ ձիթաղացն ոխվ էրեա Սուրբ Վարդանայ, *որ քանի չի շինած, յամէն տարի Ի (20) ղիտր ձէթ տայ, որոյ Քրիստոս զիւր արքայութիւնն նմա///*

9. 11բ (ԺԵ–ԺՋ դդ.) ԵՒրդ, յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղաւթս ձեր զհոգեւոր հայրն մեր՝ զէվատշէն եւ զկենակիցն իւր՝ զՍաղդաթն, եւ զաւակն իւրեանց՝ զՅովաննէսն, որ սկի իրեա Սուրբ Վարդանայ *անջինջ յիշատակ (նման՝ 81բ, 240բ, 374ա)։*

326բ Դարձեալ յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զէվատշէն եւ զծնաւղն իւր, զհայրն՝ Ստեփանոս, *եւ զմայրն՝* Շաֆար, *որ սկիհ էրեա* Սուրբ Վարդանայ*։*

410ա Ողորմի Քրիստոս Էվաշտին, *որ սկիհ շնորհաց* Սուրբ Վարդանայ, *ամէն ԾԴ (54) մղալ (նման՝ 260բ)։*

10. 523բ (ԺԵ–ԺՋ դդ.) Դարձեալ յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զհիւսն Խալիֆէն, *որ յամէն տարի Դ (4) [լ]իտր ձէթ կու տայ* Սուրբ Վարդանայ, *եւ զամա-ո[ա]ն ժամատան Բ (2) [գե]րան ի յիւրմէն շինեց եւ զԲ (2) դուռն...*

688բ Դարձեալ յիշեցէք ի սուրբ յաղաւթս ձեր՝ զխուսն Խալիֆէն *եւ զմայրն՝ զԽաթունշէն, եւ զկենակիցն՝ զՇահպաշէն, որ յամէն տարի Դ (4) լիտր ձէթ կու տայ եւ զդրուց ժամատան Բ (2) դասն ու զԲ (2) դուռն ինքն էրեա... (նման՝ 627ա, 919բ)։*

920բ Քրիստոս Աստուած... ողորմեա ամենայն հաւատացելոց, եւս առաւել՝ ուխտս Խալիֆին, *որ յամէն տարի Բ (2) գութան է տուեր* Սուրբ Վարդանայ*. Քրիստոս Աստուած զիւր հոգին եւ զիւր ծնաւղացն ի գոքն Աբրահամու հանգուսցէ, եւ զիւր կողակիցն եւ զորդին իւր՝ զԳուլամիրն անսասանելի կենաւք պահեսցէ. ամէն։*

11. 696ա (ԺԵ–ԺՋ դդ.) Ջնոշախի որդին՝ զԽերապետն *յիշեցէք ի Քրիստոս, որ զՍու[րբ]* Վարդանայ *ջուրս եհան։*

12. 23բ (ԺԵ–ԺՋ դդ.) Եւ դարբին Մարտիրոսին */// աւեր։*

13. 74ա (ԺԵ – ԺԶ դդ.) Քրիստոս Աստուած ողորմի ստացողի գրոցս՝ Մուրատին *եւ կողակցին՝* Բուսատին, *եւ որդոցն՝* Համզին, Ավտուլին *(նման՝ 97ա)։*

76ա Ավտուլին *եւ կողակցին՝* Գուզալաղին, Համզին, Ղարին, Յորդանանին, Դալվատշահային, Պէկաշահին. *ամէն։*

82ա Քրիստոս Աստուած ողորմի ստացողի գրոցս՝ Ավտուլին *եւ կողակցին՝* Գոզալաղին, *[որդոցն]՝* Համզին, Ղարին, Յորդանանին, Դալվատշին, Բէկշին, Բաբայճանին, Բէկեային. *ամէն (նման՝ 90ա)։*

86ա… Յորդանանին *եւ կողակցին՝* Սալին… *(նման՝ 105ա, 110ա, 118ա)։*

218ա Քրիստոս Աստուած ողորմի ստացողի գրոցս՝ Համզին *եւ կողակցին՝* Նեսեփին, Բակիշահին, Ավտուլին, Գոզալին, Ղարին, Դալվաշշին, Բեկէին, Բաբաճանին։

241ա Քրիստոս Աստուած ողորմի ստացողի գրոցս՝ Մէլիքին, Մուրատին, Համզին։

14. 519ա (ԺԵ–ԺԶ դդ.) Դարձեալ յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զթամզաչի Մուրատն *եւ զընծաղքն իւր՝ զԽո[ս]րովն, զԱմբարախաթունն, եւ միամիտ սրտիւ Աստուած ողորմի ասացէք, որ զՎանայ խէքն, [Կ]րուխորի հաղն եւ զձկան կես թամղէն ի վեր[ոյ] եկալ ու զՔ[ա]րափոսայ թամղէն խափանեց, որոյ Քրիստոս Աստուած զերկնից արքայութիւնն իւրն տայ եւ իւր ծնողացն. ամէն։ Եւ ով խափանէ, նա մասն զՅուդայ[ին] առնու եւ զայլ խ[ա]չահանուացն. ամէն։*

15. 626բ (ԺԵ–ԺԶ դդ.) Դարձեալ յիշեցէք ի սուրբ յաղօթս ձեր՝ զՅովանէս Որդորոյ որդին, որ ազատեց զսուրբ գիրքս ի յանօրինաց ի Վանայ բերդի թալանելն եւ եդ ի դուռն սուրբ եկեղեցոյս, որոյ Տէր Աստուած զհոգի՝ Յովանիսիսն ի յերկնից արքայութիւնն հանգուսցէ. ամէն։

16. 12ա (ԺԵ–ԺԶ դդ.) Նաւասախաթուն *յիշեցէք ի Քրիստոս, որ գրոցս շապիք երեա, եւ զՈւլուումվելեֆն եւ զորդին՝* Մկրտիչն *(նման՝ 36բ, 626բ)։*

*37ա Զ*Ուլումն *եւ զերբեմն յիշեցէք ի Քրիստոս։*

626ա եւ Ուլումխաթունին…

*667բ Ընդ նոսին եւ զ*Նաւասախաթուն *յիշեցէք ի Քրիստոս, որ հանապազ գրոցս շապիք շնորհեաց, եւ զՈւլումն եւ զՇնահուտն, որ այլ երախտաւոր են։ Հայր մեր։*

17. 920ա (ԺԵ–ԺԶ դդ., սկզբից 6 տող վնասուած)/// Ի վ [հո]գեւոր հայր մեր եւ [եղբար]ք, արք եւ կանայք, գ[իտ]ութիւն լիցի ձեզ, որ ես///արա/// կրաւն[աւո]րս՝ տէր Սահակ */// [եպ]իսկոպոսի վկայութեամբն, Ելիասի վկայութեամբն, Եղիոյ վկայութեամբն, Ստեփաննոսի վկայութեամբն, Բաղ-*

բասարին, *հազա* Մխիթարչի *որդոցն՝* Բէկին, Մխիթարին, *միւս* [Մխ]իթարին, Մկրտչին, Ամիր Սարգսին, Քարիմշին *եւ* Ծերունին, *դարբին* Ատոմին *վկայութեամբն, տէր* Ստեփաննոսին, Ղազար *քահանային,* Մկրտիչ *իրիցուն,* Յովանէս *քահանային իրիցանու վկայութեամբն, մեծի եւ փոքու՝ ամէնու վկայութեամբն, ուղիղ սրտիւ տուել եմ* Սուրբ Վարդանայ, *որ հաստատ կենայ ի դուռն սուրբ եկեղեցոյս։ Ով որ հեռացուցանէ զսայ ի դրանէ սուրբ եկեղեցոյս, մ[աս]ն [Յուդային առացէ եւ պատիժն՝ կայենի]։*

18. 859բ (1542 թ.) ես՝ Գրիգոր *աբեղէս, ծառայ Տունականիս եւ իւր սուրբազան եւ աստուածայշուհ[ն]ւ սուրբ կենսայբեր եւ աստուածիմաստ սուրբ գրոցս. ամէն։ Գրեցաւ ի թվականութիւն Հայոց ՋՃՂԱ (1542), թագաւորութեանն* Շահ Թամազին *եւ կաթողկոսութիւն տէր* Գրիգորին, *որ ես* Այգուէց *վանքն եկի։*

Ես՝ Գրիգոր *փոքրիկ տղայ,*
Մաւրէ էլայ, բարի գործոց հեռացայ,
Մի աւր չասի Տէր մեղայ։
Ով որ կարդայ՝ զիս յիշէ Աստուած։

19. 194բ (1643 թ.) Յիշեցէք ըստացողիս սորայ՝ եկեղեցոյ միաբան՝ Տէր Յովանեան *տէր* Մարտիրոսն։ *Թվին ՌՂԲ (1643)։*

20. 620բ (ԺԷ դ.) Քրիստոս Աստուած… ողորմեա Ղաչասարին… *որ վերըստին կազմել ետուր… յիշատակ հոգւո իւրո եւ ծնաւղացն՝* Ատոմին *եւ* Սուրաթին, *եւ զաւակացն՝* Խարլին, Ազատին, *դստերն՝* Մուղալին…

920բ [Քրիստոս Աստուած ողորմի ամենայն հաւատ]ացելոց, եւս առաւել՝ Ղաչայսարին, *հարն իւրոյ՝* Ատոմին, *եւ մաւրն՝* Սուրաթին, *եւ կենակցին՝* Խաթու[ն]շին, *եւ որդոց նոցին՝* Ազատին *եւ* Հալիւին *եւ* Սիրայգանին, Գաւգուշին *եւ* Մուղալին, *որ վերըստին երեա նորոգել զսուրբ գիրքս՝ յիշատակ իւր։ Որոյ Տէր Աստուած զիւր արքայութիւն նմայ տացէ. ամէն (նման՝ 458ա, 469ա, 470ա, 491ա, 514բ, 551ա, 571ա)։*

21. 530բ (ԺԷ դ.) Քրիստոս Աստուած ողորմի՝ պարոն Կուրեիպէկին *եւ ծնողաց նորին, որ կամակից եղեւ գրոց նորոգելոյս…*

22. 252ա (ԺԷ դ.) Քրիստոս Աստուած ողորմի՝ տէր Խաչատուրին, *տէր* Յակոբին, *տէր* Ազարին, Մելիքին, Սարգաւակին, Ազարիայ *անպիտան գրչիս։*

23. 211ա ես՝ Պետրոս *ծառայ Աստուծոյ։ Դու* Պետրոս *ծառայ Աստուծոյ։ ես՝* Մանկասար *ծառայ Աստուծոյ։*

24. 210ա (ժէ դ.) Քրիստոս Աստուած, քո սուրբ գալստեանդ բարեխաւսութեամբ ողորմեայ՝ Ջաքիբէկին *եւ* Մարիամին *եւ* Դա[ս]դագուլին։

25. 247բ (ժէ դ.) Յիշէք՝ Հայրապետն *զանպիտան...*

26. 118ա (ժէդ.) Քրիստոս Աստուած ողորմի Հաթունմելէքին *(նման՝ 180բ, 210ա)։*

27. 632ա (ժէ դ.) Ճապուկ *աղէն յիշեցէք ի Քրիստոս։*

28. 676բ (ժէ դ.) Եղուկ զղարիպ վարդապետս, թէ ոնց լինիմ յայս ղարիպութեանս։

29. 715ա (ԺՀ դ.) Արդ, յիշեցէք գնօղս՝ տիրացու Սիմօնս։

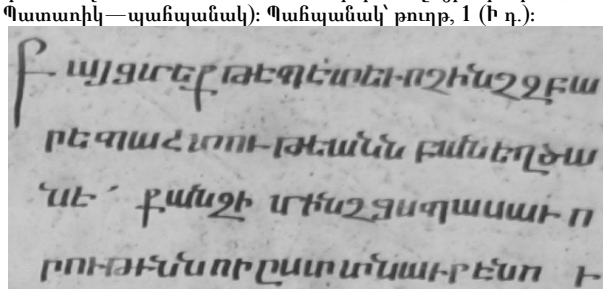
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 97բ, 894բ (կարմիր) Գիրքս Սուրբ Էջմիածնի *է։ 345բ (Բոլորշի, արաբատառ, անընթեռնլի)։*

1525
Ճ Ա Ռ Ը Ն Տ Ի Ր

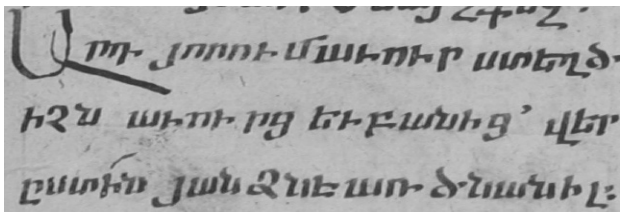
ՌԾ – 1201

Գրիչ, ստացո՞ղ՝ Յովաննէս Բիյ. (1ա—97բ)՝ Գէորգ Բիյ. (97բ—522բ)։

Թերթ՝ 523. չգրուած՝ 233բ—4ա, 523ա։ Պրակ՝ ե – Ք x10 (Զ 8, Մ 9, Ի—Ք 12) + Լէ—ԼԸ x12 (ԼԸ 5) + Ք—Ղ x10 (Յ 6, Ր, Մ 12, Ջ, Ո, Շ, Յ 8)։ Նիւթ՝ թուղթ։ Մեծութիւն՝ 47x33,5։ Գրութիւն՝ երկսիւն։ Գիր՝ արեւելեան բոլորգիր։ Տող՝ 32—36։ Կազմ՝ դրոշմազարդ սեւ կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ սպիտակ կտաւ, վրան սոսնձուած ճնճատիպ ճաշոցի թերթ (տե՛ս Պատառիկ—պահպանակ)։ Պահպանակ՝ թուղթ, 1 (Ի դ.)։

Նմուշ՝ 3ա

Նմուշ՝ 73ա

Մանրանկարզութիւն – Լուսանցազարդ՝ բուսական, թռչնային, տաճար (463ա), խաչ։ Զարդագիր՝ հանգուցագիր (5բ, 18ա, 34ա)։ Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին, շագանակագոյն։

Պատանիկ—պաշպանակ – Ճաշոց, ճնճատիպ, ԺԸդ.։ 1 (Ա—Բ) +2 (Գ—Դ), ստացուած բացուած 4—ական թերթերից (պահպանուել են միայն Բ—ի էջահամարները՝ 171—172 եւ 177—178)։ Կարդալ էջ 171. «Պօղոսի առաքելոյն յերբայեցւոց թղթոյն. գլուխ Դ, համար 16. Մատիցուք այսուհետեւ...»։

Վիճակ՝ բաւարար. պակասաւոր, 64—ի սիւնակներից մէկը կտրուած հանուած։ Տեղ—տեղ խոնաւութեան հետեւ, զանազան բծեր, պրակային մասերը սեւացած, լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ։ Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքը այլ կաշով կարկատուած, դռնակն ու փականներն՝ ընկած։ Ժե—ԺՋ դդ. նորոգուած եւ լուսանցային մասերը կարկատուած ձեռագրիս իսկ թերթերով։ 150բ եւ 151ա—ի միջեւ 1 թերթ կտրուած հանուած։ Եզրաճատուած եւ լուսանցազարդութիւնները վնասուած։ Ժ եւ Կ պրակների թերթերը խառնուած։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *1ա–5բ* [Գրիգորի Աստուածաբանի խօսք ի Մկրտութիւնն Տեառն – *երիս ծնունդս գիտէ մեզ բանս...եւ զգաւնա.* ձեռ. 993, 25ա–6ա*]///բար ընդ համազգեայսս խաւսելով...*

2. *5բ–7բ* Երրորդ աւուրն. Գրիգորի Նիւսացու ասացեալ ի Մանկուսն Բեթղահեմի. Առաջին ճառ։ Ա։ ԺԵ – *Ազանչանայք արեւելք, զի հրճուեալ ձեզ երեւիմ...*

3. *7–10բ* Նորին Գրիգորի Նիւսացու խաւսք երկրորդ ի Մանկունսն Բեթղահեմի. Բ. ԺԶ – *Դարձեալ ծերունիսես առ ի բանիցն ածիմ յասպարէզ...*

4. *10–6ա* Երանելոյն Յովհաննու Ոսկեբերանւոյ Կոստանդինուպաւլսի եպիսկոպոսի ի Մա[ա]թէոսի Աւետար[ան]ին Մեկնութենէ. Գ. ԺԷ – *Եւ իբրեւ մտին տուն, տեսին զմանուկն...*

5. *16ա–8ա* Գրիգորի Աստուածաբանի Աննիանձու եպիսկոպոսի խաւսք ի Մկրտութիւնն Տեառն. ԺԸ. Գ(Դ) – *Դարձեալ իմ Յիսուս եւ դարձեալ խորհուրդ...*

6. *18ա–20բ* Զորրորդ աւուրն. Երանելոյն Յովհաննու Ոսկէբերանի Կոստանդինուպաւլսի եպիսկոպոսի Յաւետիս սուրբ Աստուածածնին. Ա. ԺԹ – *Դարձեալ խնդութեան աւետիս, դարձեալ ազատութեան զգացումն...*

7. *20բ–3ա* Սրբոյն Գրիգորի Սմանչելագործի Նեոկեսարու եպիսկոպոսի Յաւետիս սուրբ Աստուածածնին Մարիամու. Բ. Ի – *Այսաւր հրեշտակական դասիւք...*

8. *23ա–8բ* Սրբոյն Եպիփանու եպիսկոպոսի Գովեստ ի սուրբ Աստուածածինն եւ ի միշտ կոյսն Մարիամ. Գ. ԻԱ – *Զջահաւորեալ Աստուածածնին ճառագայթս...*

9. *28բ–32ա* Երանելոյն Կիւրղի Աղեքսանդրու հայրապետին խաւսք ի սուրբ Աստուածածինն, որ

ասացաւ յեփեսոսի ժողովոյն. ԻԲ – *Լուսաւոր է մեզ բանս…*

10. *32ա–4ա* Նորին ի սուրբ Աստուածածինն եւ միշտ կոյսն Մարիամ, ընդդէմ Նեստորի. ԻԳ – *Պայծառ տեսանեմ ըզդասակցութիւն…*

11. *34ա* Սրբոյն եպիփանու եպիսկոպոսի Կիպրացւո ի Սաղմոսաց Մեկնութենէ. ԻԴ – *Իջցէ որպէս զանձրեւ…*

12. *34ա–9ա* Հինգերորդ աւուրն. Ասացեալ երանելոյն Գրիգորի Սմանչելագործի Նեոյկեսարու եպիսկոպոսի Ներբողեան ի սուրբ Աստուածածինն եւ ի նորին աւետիսն. Ճառ առաջին. ԻԹ – *Զամենայն տաւնս եւ զաւրհներգութիւնս…*

13. *39ա–43բ* Նորին Գրիգորի Սմանչելագործի ի սուրբ Աստուածայծինն եւ միշտ կոյսն. Լ – *Յորժամ յիշեմ զեւայի ստունկանելն…*

14. *43բ–5բ* Երանելոյն Յովհաննու Ոսկէբերանի Կոստանդինուպաւլսի Ներբողեան ի սուրբ Աստուածածինն եւ միշտ կոյսն Մարիամ. ԼԱ – *Ամենայն տաւնախմբութիւնք վկայիցն հրաշալիք են…*

15. *45բ–8բ* Խաւսք Պռոկղի եպիսկոպոսի ի նստելն Նեստորի ի մեծ եկեղեցւոջն Կոստանդինուպաւլսի, յասելն, եթէ. Աստուածածին է կոյսն Մարիամ եւ ծնեալն ի նմանէ ոչ Աստուած մերկ եւ ոչ մարդ սոսկ, այլ Եմմանուէլ: Այս է Աստուած եւ մարդ յերկուց բնութեանց միացեալ առանց խառնակութեանց եւ առանց փոփոխմանց, է մի Աստուած Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս. ԼԳ – *Կուսական տաւնս այսաւր, եղբարք…*

16. *48բ–9բ, 57ա* Նորին Պռոկղի եպիսկոպոսի Կոստանդինուպաւլսի Յաւետիս սուրբ Աստուածածնին. ԼԴ – *Այսաւր արեգակն արդարութեան ծագեաց…*

17. *57աբ, 51ա–2բ* Վեցերորդ աւուրն. Երանելոյն Հիպողիտեա Բոստրացւոյ եպիսկոպոսի ի Մեկնութենէ Աւետարանին, որ ի յարութիւնն Ղազարու – *Զոր աւրինակ. մայր որդեսէր…*

18. *52բ–4բ* Անտիպատրոսի եպիսկոպոսի Բոստրացւոյ ի Ծնունդն Քրիստոսի. Խաւսք երկրորդ – *Եկի բերելով ձեզ զտաւնիս խորհուրդ…*

Տպ. «Գանձասար», 1992, Ա, էջ 26-34, Ա:

19. *54բ–6ա* Ի Վարդապետութենէ սրբոյն Գրիգորի Հայոց Լուսաւորչի – *Եւ յղացեալ այնուհետեւ շնորհագիւտ կոյսին…*

20. *56աբ, 50աբ, 58աբ* Սրբոյն Կիւրղի եպիսկոպոսի Աղեքսանդրի ի մեկնութենէ մարգարէին Եսայեայ – *Ահա կոյս յղասցի եւ ծնցի որդի…*

21. *58բ–65ա* Սրբոյն Թեոդոտոսի եպիսկոպոսի Անկիւրացւոյ ի Ծնունդ Փրկչին, զոր ընթերցան առաջի ժողովոյն եփեսոսի – *Պայծառ առաջիկա տաւնիս ստորագրութիւն…*

Տպ. «էջմիածին», 2005, Ը, էջ 84-102, Ա:

22. *65աբ* Գրիգորի Սմանչելագործի Նեոյկեսարու – *Բանն Աստուած մարմնացեալ…*

23. *65բ–6բ* Երանելոյն Աթանասի Աղեքսանդրի հայրապետի – *Արդ, ի վեցերորդում աւուրն եղեւ Ադամ…*

24. *66բ–70բ* Ութներորդ աւուրն. Երանելոյն Անտիպատրոսի Բոստրացւոյ եպիսկոպոսի Խաւսք ի Ծնունդն Քրիստոսի – *Պարտապանութեան իմոյ գիր…*

Տպ. «Գանձասար», 1992, Ա, էջ 12-25, Ա:

25. *70բ–2բ* Սրբոյն Կիւրղի Աղեքսանդրացւոց եպիսկոպոսի ի Ղուկասու Աւետարանին Մեկնութենէ – *Եւ եղեւ ընդ աւուրան ընդ այնոսիկ…*

26. *72բ–5բ* Երանելոյն Պետրոսի Սիւնեաց եպիսկոպոսի Գովեստ ի սուրբ Աստուածածինն եւ միշտ կոյսն Մարիամ, ըստ յորջորջման նորին եւ ի Սուրբ Գրոց, Լուծմունք նոցին հոգետար իմաստիւ – *Բազմութիւնք քրիստոսասէր ժողովոյն…*

27. *75բ–7ա* Երանելոյն Դիոնեսիոսի Աղեքսանդրացւոյ ի հակաճառէն Պաւղոսի Սամոսատացւոյ – *Գրեալ է, թէ այնպէս սիրեաց Աստուած զաշխարհ…*

28. *77բ–9ա* Երանելոյն Աթանասի եպիսկոպոսի Գովեստ ի սուրբ Աստուածածինն եւ յողջոյնն Եղիսաբեթի – *Անճառ խորհուրդ որ ի ձեռն ամենասուրբ կուսին երեւեցաւ…*

29. *79ա–80բ* Ութերորդ աւուրն. Ասացեալ սրբոյն Գրիգորի Հայոց Լուսաւորչի ի Թլփատութիւնն Տեառն – *Տեսանես յառաջագոյն ծանուցեալ տեսող մարգարեին…*

30. *80բ–1բ* Երանելոյն Յովհաննու Ոսկերերանի Կոստանդնուպաւլսի եպիսկոպոսի ի Մատթէոսի Աւետարանին Մեկնութենէ – *Յայնժամ գայ Յիսուս ի Գալիլիէ…*

31. *81բ–4բ* Սրբոյն Կիւրղի Երուսաղեմի հայրապետի ասացեալ ի Ծնունդն Քրիստոսի – *Ծնունդք սրբութեան եւ զգաստութեան աշակերտք…*

32. *84բ–7բ* Անտիպատրոսի եպիսկոպոսի Բոստրացւոց Խաւսք ի Մկրտութիւն Տեառն – *Հրաշափառ է տաւնախմբութիւնս, եւս առաւել այսաւր…*

Տպ. «Գանձասար», 1992, Ա, էջ 35-48, Ը:

33. *87բ–8ա* Սրբոյն Կիւրղի եպիսկոպոսապետին Աղեքսանդրի ի Մեկնութենէ Աւետարանին որ ըստ Ղուկա – *Եւ իբրեւ լցան աւուրք ութ…*

34. *88աբ* Սրբոյն Գրիգորի Աստուածաբանի ի Մկրտութեան ճառէս – *Արդ, մկրտեսցուք, զի յաղթեսցուք…*

88բ (Գրիչից) «կատարեցաւ կարգ Ննդեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, եւ է համանգամայն ընդ մեծ եւ ընդ փոր ձառք ՈՒԲ»:

35. *89աբ* Ի յիշատակի սրբոյն Պետրոսի եւ Աբեսողովմայ. եւսեբի եպիսկոպոսի յեկեղեցական Պատմութենէ, Ի յեւթերորդ դպրութէն – *Ըն[[դ] այն ժամանակս իբրեւ եկաց* Փէլիխս...

36. *89բ–96ա* Վկայաբանութիւն սրբոյն Պետրոսի եպիսկոպոսի Աղեքսանդրի – *Ի թագաւորութեանն* Դիոկղետիանոսի *կայսեր*...

37. *96ա–7բ* Դարձեալ վասն վկայութեան Պետրոսի հայրապետի եւ Աբեսողովմեա սարկաւագի – *Առաւել քան զպատմութիւնս են հանդէպք սրբոցն*...

38. *97բ–9բ* Ի յիշատակ սրբոյն Անտոնի անապատականի. եւսեբի եպիսկոպոսի յեկեղեցական Պատմութենէ, յերկրորդ դպրութենէ – *Այսպէս իսկ հաստատեցաւ անդ ժողովն հաւատացելոց*...

39. *99բ, 106աբ* [Ի նոյն] յԱգաթանգեղեայ Պատմութենէ – *Եւ ինքն իսկ երանելի* Գրիգորիոս...

40. *105աբ, 104աբ, 100ա–1ա* Ի պատմութենէ վարուց Անտոնի անապատականի. Սկիզբն – *Նախանձ բարւոյ առաքինութեան հաստատեալ*...

41. *101աբ, 108ա–10բ* Հանգիստ երանելոյն Անտոնի – *Զաւրագլխի ուրումն բազումք աղաչեցեալ զերանելին*...

42. *106բ–7բ, 103աբ, 102աբ, 105ա* Երանելոյն Յովհաննի[ու] Ոսկեբերանի Ի Տիմոթէա յառաջին թղթոյն Մեկնութենէ – *Եթէ զհետս ընկալեալ իցէ*...

43. *110բ–2բ* Ի յիշատակի սուրբ թագաւորացն Թեոդոսեանցն, որ եւ սրբոյն Կոստանդիանոսի նոյնս կատարի, սրբոյն եւսեբի յեկեղեցական Պատմութենէ, յիններորդ դպրութենէ – *Այսպէս իսկ իբրեւ եկաց* Կոստանդիանոս...

44. *112բ–4բ* ՅԱգաթանգեղեա Պատմութենէ – *Ընդ ժամանակն ընդ այնոսիկ թագաւորեաց* Կոստանդինանոս...

45. *114բ–5բ* Ի Կայսերաց Պատմութենէ – Թեովդոս Մեծ, *որդի* Գրատիանոսի...

46. *115բ–6ա* Թուղթ սրբոյն Սահակա առ Թեովդոս թագաւոր – *Ինքնակալ* Թեովդոս *աւգոստոս եւ կայսր* Հռովմայեցւոց...

47. *116ա–21ա* Պատճառ առաջին ժողովոյն եփեսոսի ի սուրբ թագաւորէն Թեոդոսէ Փոխու եւ լուծումն Նեստորի – *Արդ, այս ինչ է, զոր հանդերձեալ եմք պատմել*...

48. *121ա–2ա* Երանելոյն Պետրոսի Սիւնեաց եպիսկոպոսի Յաղագս հաւատոյ – *Երկնահրաշ եւ աստուածարեալ ժողովն, որ ի* Նիկիայ...

49. Վկայաբանութիւն մանկանցն որ յեփեսոս – *Ամենեցուն Տէրն եւ Արարիչն, որ գիտէ զվերջինս*...

50. *130ա–9ա* Առաջաւորաց Պահոց. Երանելոյն Յաղագս նիհնուեացւոցն ապաշխարութեան – *Ահա հրաման հասեալ առ մարգարէն Յովնան*...

51. *139ա–42ա* Դենեդեա եպիսկոպոսի Կոստանդինուպաւլսի Ի նիհնուեացիսն, եւ Յաղագս յԱռաջաւորաց պահոցն – *Այսպէս ասէ ապա մարգարէն Դաւիթ*...

52. *142բ–52բ* Վկայաբանութիւն սրբոյն Սարգսի զաւրավարի եւ որդւոյ նորա, որոյ անուն Մարտիրոս, որ թարգմանի Վկայ, եւ այլոց զինուորաց որք ընդ նոսայ, որք վկայեցին յաւուրս ամպարիշտ թագաւորացն Յունաց եւ Պարսից՝ Յուլիանոսի եւ Շապհոյ: Թուղթ առ ի Ներսիսէ եղբաւրէ տեառն Գրիգորիսի Հայոց կաթողիկոսի, պատասխանի թղթոյն Գէորգայ Առեւելեան եպիսկոպոսի, առաջնորդի Սուրբ ուխտի Հաղբատայ, յաղագս հետազաւտելոյ առ ի ստուգութիւն զՊատմութիւն երանելոյ նահատակին՝ սրբոյն Սարգսի զաւրավարին Մեծի – *Որոց բաղձալի է ճշմարտութիւնն յիրս*...

53. *152բ–60բ* Ի մեծի աւուր Տեառնընդառաջին. Սրբոյն Բարսղի եպիսկոպոսի Կեսարու Կապպադոկացւոց Ի գալուստն Տեառն ի տաճարն – *Զամենայն տաւնս գաւրհներգութիւնս*...

54. *160բ–4ա* Տեառն եփրեմի Խորին Ասորւոյ Ի գալուստն Տեառն ի տաճարն – *Որ էրն ի սկզբանէ առ Աստուած*...

55. *164աբ* Երանելոյն Կիւրղի Երուսաղեմի հայրապետի – *Անարատ եւ առանց աղտեղութեան է Ծնունդն*...

56. *164բ–6ա* Երանելոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի Կոստանդինուպաւլսի եպիսկոպոսի յեսայեա մարգարէի Մեկնութենէ – *Տէր, ո՞ հաւատաց ի լուր մեր*...

57. *166ա–70բ* Ի յիշատակի հանգուցելոց ի Քրիստոս. Երանելոյն Գրիգորի Նիսիա եպիսկոպոսի Ի մարդոյ կազմութենէ. Յաղագս յարութեան մեռելոց – *Այդ, թերեւս ոք առ լուծեալ եւ քակտեալ մարմին հայեցեալ*...

58. *170բ–2ա* Երանելոյն Եպիփանու Կիպրացւոյ ի Հաւատոյ գրոցն – *Եւ արդ, զանշարժ զխոստովանութիւն*...

59. *172ա–4ա* Երանելոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի Կոստանդնուպաւլսի եպիսկոպոսի Ի Թեսաղովնիկիցւոց Առաջին թղթոյն Մեկնութենէն. Գ – *Ոչ կամիմ տգետս զձեզ լինել*...

60. *174ա–5ա* Ի Վարդապետութենէ սրբոյն Գրիգորի Հայոց Լուսաւորչի. Դ – *Եղեն փողք առաքեալքն ժամատուք տիեզերաց*...

61. *175ա–8բ* Երանելոյն Կիւրղի Երուսաղեմացւոյ Վասն յարութեան մեռելոց – *Արմատք ամենայն բարեգործութեան՝ յոյսն յարութեան…*

62. *178բ–80բ* Երանելոյն Յովհաննու Ոսկեբերանու Կոստանդինուպաւղսի եպիսկոպոսի Ի Թեսաղովնիկեցւոց թղթոյն Մեկնութենէ – *Զայս ասեմք ձեզ Տեառն բանիւ…*

63. *180բ–3ա* Նորին Յովհաննու Ոսկեբերանի ի Մաթէոսի Աւետարանին Մեկնութեն[էն] – *Վասն այսորիկ եւ դուք եղերուք պատրաստք…*

64. *183ա–5ա* Երանելոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի Կոստանդինուպաւղսի եպիսկոպոսի Յաղագս չզգալոյ զվախճանեալսն, մանաւանդ որ տղայք թողին զկենցաղս – *Բեր այսուհետեւ քան զյառաջագունից…*

Տպ. Ս. Յովհան Ոսկեբերան, ճառք, նշխարք ի մեկնութեան Ս. գպոց, Ս. էջմիածին, 2008, էջ 203-10, A:

65. *185աբ* Ի պատմութենէ Աբգարու. Սրբոյն Ադդէի առաքելոյ Վասն յարութեան եւ հոգւոց մարդկան – *Արդ, հոգի ամենայն մարդոյ որ ելանէ ի մարմնոյ…*

66. *185բ–6ա* Բարսղի եպիսկոպոսի Կեսարու Թուղթ առ Տերինտիոս ստրատեղատ վասն մահուան դստեր նորա – *Արդ, առ քեզ են իմ բանքս, ո՛վ քաջդ…*

67. *186աբ* Նորին ի մահն Մախսիմոսի ուս[ու]մ[ն]ակցի իւրոյ – *Ո՛վ եղբայր, սիրելի եւ մերձաւոր հոգւոյ իմոյ…*

68. *186բ–7ա* Թուղթ Աթանասի եպիսկոպոսի Աղեքսանդրի առ Աւգոստինա յԱփրիկէ – *Ես այսպէս կարծէի, թէ աղանդն եղկեսացւոց…*

69. *187աբ* Խաւսք հաւր եփրեմի, ի Կտակաց նորին – *Ոսկերք մեռելոյ, ի գերեզմանս…*

70. *188ա* Նորին եփրեմի Յաղագս պատարագաց – *Արդ, մերձեցարուք յիս, եղբարք…*

71. *188բ* Աբրահամու Մամիկոնենից եպիսկոպոսի Առ Վաչաքան արեայ Աղուանից. Վասն տգիտութեան – *Մի՛տ դիր, ո՛վ սիրելի, զի թէ տգիտութիւն…*

72. *188բ–9ա* Դարձեալ Յովհաննու Ոսկեբերանի Կոստանդինուպաւղսի եպիսկոպոսի – *Եւ ապա մի վասն ննջեցելոցն սուգ ինչ առնուցումք…*

73. *189ա–91ա* Նորին սրբոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի – *Քրիստոսէ առ երկրպագեսցուք…*

Տպ. Ոսկեբերան, ճառք, նշխարք…, էջ 223-31, B:

74. *191ա–2ա* Սրբոյն Եղիշէի Հայոց վարդապետի – *Արդ, ահա փութայք ամենքին ի փափագելի…*

75. *192ա–205ա* Յաղագս ժողովոյն սուրբ հարցն Աթանասի, Բարսղի, Աստուածաբանի, Նիւսացւոյ, Յովհաննու, Կիւրղի, Պռոկղի, Երեմիոսի, Եպիփանու, Եփրեմի, Մեղիտոսի եւ նոցին նմանեաց: Թուղթ երանելոյն Ստեփանոսի Սիւնեաց եպիսկոպոսի Պատասխան թղթոյն Հոռոմոց Գերմիանոսի պատրիարգի Կոստանդինուպաւղսի, զոր իմն իսկ եբեր – *Յոքնապատիւ եւ հռչակելի փառաւորութեամբ…*

76. *205ա–11բ* Բարեկենդանին ի սկզբան Քառասնեորդացն. Ասացուած Բարսղի եպիսկոպոսի Կեսարու Կապադոկացւոց. Յաղագս պահոց – *Փողեցէք, ասէ, ի նոր ամսեան փողով…*

77. *211բ–20բ* Երանելոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի Կոստանտինուպաւլսի եպիսկոպոսի ի Մաթէոսի Աւետարանին Մեկնութենէ – *Զգոյշ լերուք ողորմութեան ձերում…*

78. *220բ–2բ* Ի յիշատակի սրբոյն Թեովդորոսի զաւրավարի. յեկեղեցական Պատմութենէ, յիններորդ դպրութենէ – *Արդ, եկեսցուք այսուհետեւ եւ նշանակեսցուք…*

79. *222բ–5ա* Վկայաբանութիւն սրբոյն Թեովդորոսի զաւրավարի – Մախսիմիանոս *եւ* Մախսիմոս *թագաւորք առաքեցին…*

80. *225ա–6բ* Սրբոյն Թեովդորոսի ծնընդեանն եւ սնընդեանն եւ վարուց նորա – *Ի ժամանակին յորում* Մակեդոնավցին Աղեքսանդրոս…

81. *226բ–8բ* Առաջին կիւրակէին. Տեառն Յովհաննու Ոսկեբերանի Կոստանդինուպաւլսի եպիսկոպոսի Ի փոռձանսն աւրինականին ի պատասխանիս Քրիստոսի – *Առ ի սիրեսցես զՏէր Աստուած քո…*

82. *228բ–30ա* Երանելոյ Սեւերիանոսի յԱւետարանին Մեկնութենէն – *Այր մի իջանէր յԵրուսաղեմէ…*

83. *230ա–4բ* Սրբոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի Կոստանդինուպաւլսի եպիսկոպոսի – *Տեսէք զԱստուծոյ զաւրութիւնն…*

84. *234բ–5բ* Ի յիշատակի սրբոյն Կիւրղի Երուսաղեմացւոյ, սրբոյն Եւսեբի Կեսարու եպիսկոպոսի յեկեղեցական Պատմութենէ, ի չորրորդ դպրութենէ – *Յամի երկոտասաներորդի թագաւորութեանն* Տրայիանոսի…

85. *235բ–6բ* Վասն սմանչելեացն, որ եղեն ի ձեռն Նորկեսեայ ի նոյն գրոց – *Այդ սքանչելիս բազումս իբրեւ…*

86. *236բ–40ա* Վկայաբանութիւն սրբոյն Կիւրղի եպիսկոպոսի Երուսաղեմի – *Միածին Որդին եւ Բանն Աստուած, որ յառաջ…*

87. *240ա–4ա* Երրորդ (երկրորդ) կիրակէին սուրբ Քառասներորդ պահոցն. Տեառն Յովհաննու Ոսկեբերանի ասացեալ Յաղագս անառակ որդւոյն – *Հանապազ զմարդասիրութիւնն Աստուծոյ պարտիմք քարոզել…*

88. *244ա–6բ* Նորին Յովհաննու Ոսկեբերանի Ի Զակէոս եւ կինն մեղաւոր – *Որք բարեացն են ցանկացողք…*

89. *246բ–52ա* Տիտոսի եպիսկոպոսի Կրետացւոց Յաղագս դրամին եւ ի կրտսեր որդին – *Որք առակացն լսողք են, յայտ է…*

90. *252ա–3բ* Ի յիշատակի սրբոյն Յովհաննու եպիսկոպոսի Երուսաղեմի. սրբոյն Եւսեբի Կեսարու յեկեղեցական Պատմութենէ, յերրորդ դպրութենէ – *Յամի երկրորդի* Տրայիանոսի, Կղեմենտոս…

91. *253բ–6ա* Ի նոյն, ի չորրորդ դպրութենէ – *Յամին իսկ ութերորդի թագաւորութեանն* Անտոնինոսի Վարոսեայ…

92. *256ա–65ա* Ի յերրորդում կիրակէին. Սրբոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի Կոստանտինու հայրապետի Առ մեծատունն եւ ի Ղազարոս – *Էր ոմն մեծատուն եւ հանապազ…*

93. *265ա–8ա* Երանելոյն Գրիգորի Նիւսիա եպիսկոպոսի Ի Տեառնն բանն, որ ասէ. Երանի աղխատաց հոգւով… – *Եւ արդ, զի՞ ելանէ ի լեառն Տէրն…*

94. *268ա–71բ* Վկայաբանութիւն սրբոց Քառասնից, որ կատարեցան ի Սեբաստիայ – *Ընդ ժամանակս* Լիկիանեա *թագաւորի…*

95. *271բ–6բ* Տեառն Բարսղի Կեսարու Կապադովկացոյ եպիսկոպոսի ասացեալ Ի Քառասուն մարտիրոսսն – *Մարտիրոսաց յիշատակ զի՞արդ արդեւք…*

96. *277–80ա* Երանելոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի Վասն ապաշխարութեան, ի փարիսեցին եւ ի մախաւորն, յԱւետարանին Մեկնութենէն. Չորրորդ կիրակէին – *Տեսէք յառաջնում կիւրակի էին զպատերազմ եւ զյաղթութիւն…*

97. *280ա–3ա* Յովհաննու Ոսկեբերանի Ի փարիսեցին եւ ի մախաւորն, յԱւետարանին Մեկնութենէն. Չորրորդ կիրակէին – *Է եւ երրորդ ճանապարհ ապաշխարութեան…*

98. *283ա–4ա* Նորին Յովհաննու Յաղագս խոնարհութեան – *Զփարիսեցին եւ զմաքսաւորն յիշեցաք…*

99. *284ա–6ա* Երանելոյն Գրիգորի Նիւսիա եպիսկոպոսի Ի բանն տէրունական, որ ասէ, թէ. Այսպէս արժան է կալ յաղաւթս – *Զաղաւթից մեզ զվարդապետութիւն…*

100. *286բ* Ի յիշատակի սրբոյ եւ երիցս երանեալ նահատակին եւ խոստովանողին Քրիստոսի Գրիգորի, ասացեալ Մովսիսի Խորենացւո ի Հայոց Պատմութենէ – *Արդ, ի գալն* Անակայ *ի* Պարսից *ի* Հայս…

101. *286բ–7ա* Ի նոյն Պատմութենէ վասն սնընդեան եւ վարուց նորա – *Այր ոմն ի պարսից ոչ ի փոքունց եւ յանշանից…*

102. *287ա–93ա* Ի յԱգաթանգեղեայ Պատմութենէ – *Ընդ այն ժամանակս իշխանն Յունաց…*

103. *293ա–9ա* Երանելոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի Կոստանդինուպաւղոսի հայրապետի Ի Մատթէոսի Աւետարանին Մեկնութենէն – *Յայնժամ գնաց Յիսուս, ասէ…*

104. *299ա–303ա* Երանելոյն Բարսղի եպիսկոպոսի Կեսարու Կապպադովկացւոց ապաշխարութեան – *Որոց զապաշխարութիւնն բառնալ իշխեն…*

105. *303ա–7բ* Յաւուր գալստեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ի Բեթանիա, ուր յարոյցն զՂազար… Երանելոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի Կոստանդինուպաւղսի եպիսկոպոսի Ի Յովհաննու Աւետարանին Մեկնութենէ – *Էր ոմն հիւանդացեալ, ասէ…*

106. *307բ–15ա* Սրբոյն Եղիշէի վարդապետի Յաղագս յարութեանն Ղազարու – *Ամենայն աստուածային նշանք Տեառն…*

107. *315ա–9բ* Ի Մեծի գալստեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի յԵրուսաղեմ. Ասացուած Իսահակայ սրբոյ կաթողիկոսի վանաց երիցու ի սուրբ աւուն Աւմափնեացն, որ է Ողոգոմեան… – *Աւետաբեր եւ տիեզերական տաւն…*

108. *319բ–21ա* Սրբոյն Կիւրղի Երուսաղեմի հայրապետի Ի գալուստն Տեառն – *Զգալուստն Քրիստոսի պատմեմք ոչ մի անգամ, այլեւ երկիցս…*

109. *321ա–7ա* Մամ[բ]րէի Վերծանողի Յաղագս եկաւորութեան Փրկչին յԵրուսաղեմ – *Նախախնամող եւ մշտընջենաւոր աստուածային…*

110. *327ա–34ա* Ի Մեծի աւուր գալստեան Տեառն մերո Յիսուսի Քրիստոսի ի յԵրուսաղեմ. Երանելոյն Աբբայ Եփրեմի ասացեալ, որ է սուրբ տաւնն Բարեբանութեան, որ եւ Ողոգոմեանն կոչի – *Ի տաւնն տաւնից լի…*

111. *334ա–5բ* Ի Մեծի աւուր երկշաբաթին. Երանելոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի Ի Մաթէոսի Աւետարանին Մեկնութենէն – *Յայնժամ մատուցեալ որդւոցն* Զեբեդեա…

112. *335բ–6բ* Ի Մեծի երկշաբաթի Ջատկի պահոցն. Երանելոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի

Կոստանդինուպաւղսի եպիսկոպոսի Ի Մաթէոսի Աւետարանին Մեկնութենէն – *եւ իբրեւ այգ եղեւ...*

113. *336բ–7բ* Երանելոյն Եպիփանու Կիպրացւոյց եպիսկոպոսի Ի Սաղմոսաց Մեկնութենէ – *Երկինք պատմեն զփառս Աստուծոյ...*

114. *337բ–40ա* Երանելոյն Սեբերիանոսի եպիսկոպոսի ասացեալ Ի թզենին, որ ցամաքեցաւն – *Ակն տեսանելով ծառ ծաղկազգեստ...*

115. *341ա–3ա* Ի մեծի երեքշաբաթին. Երանելոյն Գրի[գ]որի Նիւսացւոյ Ի Յորդորումն մանկանց ի կուսութիւնն – *Մտաւոր եւ բանական կենդանի այս մարդ...*

116. *343ա–7ա* Երանելոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի Կոստանդինուպաւղսի եպիսկոպոսի Ի Մաթեոսի Աւետարանին Մեկնութենէն – *Յայնժամ նմանեսցի արքայութիւն երկնից...*

117. *347ա–50ա* Տեառն Յովհաննու Ոսկեբերանի ասացեալ Ի տասն կուսանսն – *Յորժամ զմտաւ ածեմ զդիւրածախումն կենցաղոյս...*

118. *4ա* Ի Մեծի աւուր չորեքշաբաթին. Երանելոյն Յովհաննու Կոստանդինուպաւղսի եպիսկոպոսի Ի Մաթեոսի Աւետարանին Մեկնութենէն – *Իբրեւ եկն Յիսուս ի Բեթանիայ...*

119. *354ա–5ա* Սրբոյն Կի[ւ]րղի Երուսաղէմի եպիսկոպոսապետի – *Մատնէր գնա Յուդայ...*

120. *355ա–7ա* Երանելոյն Սեբերիանոսի եմեսու եպիսկոպոսի Ի նոյն խորհուրդ – *Փութասցուք ի խաչն Քրիստոսի...*

121. *357ա–8բ* Երանելոյն Ջենոբա եպիսկոպոսի ի նոյն խորհուրդ – *Մինչդեռ անդէն իսկ խորհրդին էին քահանայապետքն...*

122. *358բ–60ա* Ի Մեծի աւուր հինգշաբաթին. Երանելոյն Յովհաննու Կոստանաւնու եպիսկովպոսին Ի Մաթէոսի Աւետարանին Մեկնութենէ – *Յառաջնում աւուր Բաղարճակերացն...*

123. *360ա–1ա* Նորին Յովհաննու Ոսկեբերանի Ի լուացումն ոտից աշակերտացն – *Ջողորմութիւն եւ զմարդասիրութիւնն Աստուծոյ քարոզէ...*

124. *361աբ* Սրբոյն Գրիգորի Նիւսացւո Յինն Երանութենէ – *Որպէս երբեմն Հաւրն երկնաւորի ընթանալ ասի...*

125. *361բ–3ա* Երանելոյն Ջենովբայ եպիսկոպոսի – *Յետ խաւսելոյն Յուդայի ընդ քահանայապետսն...*

126. *363ա–5ա* Սրբոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի Ի Մաթէոսի Աւետարանին Մեկնութենէ – *Մինչդեռ ուտէին նոքայ առ Յիսուս հաց...*

127. *365ա–6բ* Ի Մեծի աւուր ուրբաթին. Խաչելութեանն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. Ի վարդապետութէ սրբոյն Գրիգորի Հաոց Լուսաւորչի – *Ապայ առնու այնուհետ...*

128. *366բ–7բ* Սրբոյն Եպիփանու Ի Սաղմոսաց Մեկնութենէ – *Աստուած, Աստուած իմ, նայեաց առ իս...*

129. *367բ–70բ* Երանելոյն Սեբերիանոսի Եմսու եպիսկոպոսի ասացեալ – *Իսկ գչարշարանացն լռեալ ոչ պարտիմք...*

130. *370բ–1բ* Երանելոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի Կոստանաւինուպաւղսի եպիսկոպոսի Ի Մաթէոսի Աւետարանին Մեկնութենէ – *Յայնժամ գայ Յիսուս ընդ նոսա ի գեւղ մի...*

131. *371բ–2բ* Երանելոյն Դիոնեսիոսի եպիսկոպոսի Աղեքսանդրու – *Կալան հրեայքն զՅիսուս...*

132. *372բ–3ա* Երանելոյն Յովհաննու Կոստանաւինուպաւղսի եպիսկոպոսի Ի Խաչելութիւնն Տեառն – *Այսաւր Տէրն մեր ի խաչին...*

132. *373աբ* Երանելոյն Կիւրղի եպիսկոպոսապետին Աղեքսանդրու յԱւետարանին Մեկնութենէ – *Իսկ Յիսուս աղաղակեալ ի ձայն մեծ...*

133. *373բ–7բ* Սրբոյն Եղիշէի Հայոց վարդապետի ի Խաչելութեան գրոցն – *Արդ, իբրեւ եառես դատաւորն...*

134. *377բ–81ա* Ի Մեծի աւուր շաբաթին. թաղմանն Տեառն եւ Աստուծոյ մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. Սրբոյն Կիւրղի ասացեալ Երուսաղէմի հայրապետին – *Եկն Քրիստոս եւ եբարձ զմեղս մեր...*

135. *381բ–8ա* Սրբոյն Եղիշէի վարդապետի Ի Թաղումն Տեառն – *Արդ, խաւարեցաւ արեգակն...*

136. *388բ–98բ* Ի Մեծի աւուր Յարութեան. Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. Երանելոյն Գրիգորի Աստուածաբանի եպիսկոպոսի Խաւսք ի Պասկա եւ ի հեղգութիւնն – *Յարութեան աւր եւ ըսկիզբն աջողակ...*

137. *398բ–403ա* Երանելոյն Յովհաննու Ոսկեբերանու Կոստանդնուպաւղսի եպիսկոպոսի Ի Մաթէոսի Աւետարանին Մեկնութենէ – *Եւ յերեկորին շաբաթւոյն...*

138. *403աբ* Երանելոյն Յովհաննու Կոստանտինուպաւլսի եպիսկոպոսի Ի Մաթէոսի Աւետարանին Մեկնութենէն – *Իսկ մետասան աշակերտքն գնացին ի Գալիլիայ...*

139. *403բ–4ա* Երանելոյ Երենիոսի եպիսկոպոսի հետեւողի առաքելոցն – *Աւրէնք եւ մարգարէք եւ Աւետարանք...*

140. *404ա* Երանելոյն Գրիգորի Սմաքելազործի – *Էր Աստուած, եւ եղեւ մարդ...*

141. *404ա–7բ* Գրիգորի Աստուածաբանի Անձիանու եպիսկոպոսի խաւսք ի Նոր կիրակէն եւ ի

Նաւակատիսն, յորում կատարի առ նոսա եւ յիշատակ սրբոյ վկային Մամասայ – *Նաւակատիք պատուեցին Հին աւրէնքն…*

142. *407բ–8բ* Ի Մեծի աւուր վերանալոյ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եւ Աստուծոյ յերկինս. Ի Վարդապետութենէ սրբոյն Գրիգորի Հայոց Լուսաւորչին – *Եւ իբրեւ կատարեաց զուխտադրութիւնն…*

143. *408բ–9բ* Սրբոյն Կիւղի Երուսաղէմի հայրապետի ասացեալ Ի Համբարձում Տեառն – *Արդ, զընթացան համբերութեամբ…*

144. *409բ* Երանելոյն Դիոնեսիոսի Աղեքսանդրի հայրապետի Ի Հակաճառէն Պաւղոսի Սամոսատացոյ – *Եհան Յիսուս զաշակերտսն մինչեւ ի Բեթանիայ…*

145. *409բ–10բ* Սրբոյն Եպիփանու Կիպրացւոց եպիսկոպոսի Ի Սաղմոսաց Մեկնութենէ – *Այս ազգ է որ խնդրէ զՏէր…*

146. *410բ–4բ* Ի Մեծի աւուր Պենդեկոստէին գալըստեան Սուրբ Հոգւոյն. Երանելոյն Գրիգորի Աստուածաբանի Անձիանու եպիսկոպոսի Խաւսք ի Պենդակոստէն եւ ի Հոգին – *Յաղագս տաւնիս դուզնաքեայ իմաստասիրեացուք…*

147. *414բ–6ա* Ի Վարդապետութենէն սրբոյն Գրիգորի Հայոց Լուսաւորչի Ի Հոգին Սուրբ – *Դարձեալ պայծառագոյն եւ առաւել սքանչելագոյն նշանակէ…*

148. *416ա–7բ* Սրբոյն Կիւղի եպիսկոպոսապետին Աղեքսանդրի Ի Մեկնութենէ մարգարէութեանն Յովելեայ – *Եւ եղիցի յետ այսորիկ…*

149. *417բ–9ա* Ի յիշատակի սուրբ մարգրէին Երեմիայի. Ի Պետրոսի առաքելոյ Կաթողիկէին թղթոյն Մեկնութենէ – *Գիտէ Տէր զաստուածապաշտս…*

150. *419աբ* Մահ Երեմիայ մարգարէի – *Սա էր յԱնաթովթայ Բենիամենի…*

151. *419բ–222ա* Ի յիշատակ մարգարէին Զաքարիայի. Սրբոյն Կիւղի Աղեքսանդրացւոյ Ի Մեկնութենէ մարգարէութեանն նորին մարգարէին – *Յութերորդում ամսեանն յամի երկրորդի առ Դարեհիւ…*

152. *422աբ* Մահ Զաքարիայ մարգարէի – *Զաքարիայ մարգարէ…*

153. *422բ–5բ* Ի յիշատակի սուրբ մարգարէին Եղիսէի. Ի Չորրորդ թագաւորութենէն – *Եւ ասէ Տէր ցեղիայ…*

154. *425բ–6ա* Մահ Եղիսէի մարգարէի – *Սա էր յԱբեղմայուղայ…*

155. *426ա* Յաղագս Տապանակին Աստուծոյ. Ընթերցումն յելից – *Եւ խաւսեցաւ Տէր ընդ Մովսէսի… 426բ* Ի թուոց – *Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս… 426բ–8ա* Ի Յեսուայ որդւոյ Նաւեայ – *Եւ կանխեաց Յեսու ընդ առաւաւտն… 428ա–9ա* ՅԱռաջին թագաւորութենէն – *Եւ եղեւ ընդ աւուրսն… 429աբ* Ի Մնացորդաց գլրոցն – *Եւ հրաման ետ Դաւիթ…*

156. *429բ–36ա* Ի Մեծի աւուր Վարդավարին Այղակերպութեան Տեառն մերոյ ի Թաբովր. Երանելոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի Կոստանդինուպաւլսի եպիսկոպոսի ի Մաթէոսի Աւետարանին Մեկնութենէն – *Ամեն ասեմ ձեզ, զի իցեն…*

157. *436աբ* Երանելոյն Սեբերիանոսի Եմեսու եպիսկոպոսի – *Ոչ փոխեցաւ Տէրն ի մարմին…*

158. *436բ–7ա* Սրբոյն Գրիգորի Հայոց Լուսաւորչի – *Քանզի յառաջագոյն իսկ աստուածագէտս…*

159. *437ա–40ա* Ի յիշատակի սուրբ մարգարէին Եսայեա. Երանելոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի Կոստանդինուպաւլսի եպիսկոպոսի ի Մեկնութենէ նորին Եսայեա – *Եւ եղեւ յամին յորում մեռաւ Ոզիայ արքայ…*

160. *440ա* Ամովս մարգարէ (մահ) – *Սա էր ի Թեկուայ…*

161. *440ա* Եսայի մարգարէ (մահ) – *Սա էր որդի Ամովսեայ…*

162. *440ա–5ա* Ի յիշատակի սրբոց Մակաբէացւոցն. Ասացեալ սրբոյն Գրիգորի Աստուածաբանի Անձիանու եպիսկոպոսի – *Ջի՞նչ եւ Մակաբեացիքս վասն զի սոցա է…*

163. *445բ–6ա* Ի յիշատակի սրբոյ Աստուածածնին եւ միշտ կուսին Մարիամու. Թուղթ սրբոյն Դիոնեսիոսի Արիսպագացւոյ եպիսկոպոսի Աթենացւոցն եւ նախաշար վարդապետի, զոր գրեաց Պատասխանի թղթոյն Տիտոսի Կրետացւոյ եպիսկոպոսի. Յաղագս ննջման սրբոյ կուսին Մարիամու Աստուածածնի – *Ծանիցէ եղբայրութիւնդ քո, ով վսեմականդ Տիտէ…*

164. *446ա–52բ* Փոխումն եւ հանգիստ ննջման սրբոյ Աստուածածնին մաւր Տեառն եւ կուսին – *Սուրբ կոյսն Մարիամ Աստուածածին էր յերուսաղեմ…*

165. *452բ–3բ* Ի յիշատակի սուրբ առաքելոյն Թովմայի. Ի Վարդապետութենէ սրբոյն Գրիգորի Հայոց Լուսաւորչի – *Արդ, նոր ծնան առաքեալքն զաշխարհս…*

166. *453բ–6բ* Վկայաբանութիւն սուրբ առաքելոյն Թովմայի, որ կատարեցաւ ի Հնդիկս – *Մտեալ այնուհետեւ երանելոյն Թովմայի…*

167. *456բ–7ա* Ի յիշատակի սրբոյն Յովհաննու Կարապետի եւ Մկրտչի. Սրբոյն Կիւրղի Երուսաղեմի հայրապետի – *Արդ լինէր հնոց աւրինացն կատարած…*

168. *457ա–9ա* Երանելոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի Կոստանդինուպաւղսի եպիսկոպոսի ի Մաթէոսի Աւետարանին Մեկնութենէ – *Յայնմ ժամանակի լուաւ Հերովդէս…*

169. *459ա–61բ* Յաղագս սրբոյ Կարապետին եւ Մկր[տ]չին Յովաննու, ասացեալ երանելոյն Բաբիղայ եպիսկոպոսի Աղեքսանդրու – *Որպէս ոք անապատասէր…*

170. *461բ–3ա* Պատմութիւն սուրբ եւ պատուական գլխոյն Յովաննու Մկրտչի, թէ ուստի՞ բերաւ յԱմասիայ քաղաք – *Երկուք ոմանք յԱրեւելից…*

171. *463ա–4ա* Ի յիշատակի սուրբ եւ կաթողիկէ եկեղեցւոյ, որ կատարի յԵրուսաղէմ ի սուրբ տեղիսն. Առաջի աւուրն. Երանելոյն Կիւրղի Երուսաղէմի հայրապետի – *Յաղագս սուրբ եւ կաթողիկէ եկեղեցւոյ…*

172. *464ա–6բ* Երանելոյն Եւսեբի Կեսարոյ յԵկեղեցական պատմութենէ, ի տասներորդ դպրութենէ – *Մ վ քահանայք սիրելիք Աստուծոյ…*

173. *466բ–71բ* Յերկրորդում աւուրն. Ի հրաշապետում տաւնախմբութեան առաջի Սուրբ խաչին Քրիստոսի. Դաւթի փիլիսոփայի Ներբողեան ի Սուրբ Խաչս աստուածընկալ – *Բարձրացուցէք զՏէր Աստուած մեր… կամուրջ, քանզի ի մահուանէ /// (շար. թափուած)։*

174. *472ա–3ա* Երանելոյն Կիւրղի Երուսաղեմի հայրապետի – *Պարծանք սրբութեան կաթողիկէ եկեղեցւոյ…*

175. *473ա–4ա* Երանելոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի Կոստանդինուպաւղսէ եպիսկոպոսի ի Մաթէոսի Աւետարանին Մեկնութենէ – *Մի ոք այսուհետեւ ամաւթ համարեսցի…*

176. *474ա–7բ* Նորին Յովհաննու Ոսկեբերանի ի Խաչն աստուածընկալ – *Զի՞նչ ասացից կամ զի՞նչ խաւսեցայց…*

177. *477բ–8ա* Ի Վարդապետութենէ սրբոյն Գրիգորի Հայոց Լուսաւորչի – *Եւ վասն զի սովոր էին մարդիկ…*

178. *478աբ* Մովսէսի Խորէնացւոյ Ի Հայոց Պատմութենէ – *Իսկ երանելւոյն* Նունէի Վրաց *վարդապետուհւոյ…*

179. *478բ–80ա* Սրբոյն Սահակայ Հայոց եպիսկոպոսապետի, թէ որպէս հաստատեցաւ կարգ եկեղեցւոյ եւ որոշումն վանաց – *Հաւատք եկեղեցականք զաւրացուցանեն…*

180. *480բ–1բ* Երանելոյն Ջենովբայ եպիսկոպոսի Ի Սաղմոսն բառասներորդ չորորդ – *Արդ, եկ լուր դու երգ մի հոգեւոր երգոց…*

181. *481բ–4ա* Վերլուծութիւն կաթողիկէ եկեղեցւոյ եւ որ ի նմա յաւրինակ (=յաւրինակեալ) կարգաց – *Երանելին Պաւղոս առաքեալ գրէ եբրայեցւոյն…*

182. *484ա–6ա* Յաղագս գիւտի Սրբոյ Խաչին յԵրուսաղէմ, զոր տաւնէ ընդհանուր եկեղեցի ի տասն Մարերի ամսոյ, ի յԱբգարու Պատմութենէ – *Արդ, ասեմ առաջի ձեր իրս ինչ…*

183. *486ա–8ա* Գիւտ վերստին դարձեալ Սրբոյ Խաչին յԵրուսաղէմ – *Եւ եղեւ այնուհետեւ ի ժամանակին յայնմիկ…*

184. *488ա* Մովսիսի Հայոց Պատմագրի Վասն գիւտի Սուրբ Խաչին յԵրուսաղէմ – *Եւ եղեւ իբրեւ վախճանեցաւ թագաւորն Հոռոմոց* Կոստաս…

185. *488աբ* Գիւտ բեւեռաց Սուրբ Խաչին Քրիստոսի – *Երանելին* Հեղինէ *լցեալ հաւատովքն…*

186. *488բ–93ա* Ի յիշատակի սուրբ առաքելոյն Փիլիպպոսի. Վկայաբանութիւն նորին սուրբ առաքելոյն, զոր վկայեաց յԵպեփիմէս քաղաքի – *Մինչդեռ էին սուրբ առաքեալքն Փիլիպպոս…*

187. *493աբ* Եւսեբի եպիսկոպոսի յԵկեղեցական Պատմութենէ, յերկրորդ դպրութենէ – *Այդ Փիլիպպոս, մի յայնցանէ…*

188. *493բ* Ի նոյն գրոց յերորդ դպրութենէ – *Բայց վասն Փիլիպպոսի առաքելոյ գրեաց…*

189. *493բ–8բ* Պատմութիւն սուրբ առաքելոյն Բարթողիմէոսի – *Գլխաւորք սուրբ առաքելոցն ընտրեալ…*

190. *498բ–9բ* Գիւտ նշխարաց սրբոյն Բարթողիմէոսի առաքելոյ – *Յամս* Յազկերտի *փոքու* Պարսից *արքայի…*

191. *499բ–505ա* Յաղագս Անդրէի առաքելոյ եւ նորին սքանչելեացն, զոր եցոյց Տէր ի մարդակերաց աշխարհին ի ձեռն նորա, եւ Մատթէի, որ վիճակեցաւ նոցա քարոզ եւ առաքեալ – *Յետ Համբառնալոյ Տեառն յերկինս…*

192. *505ա–12բ* Վկայաբանութիւն սրբոյն Անդրէի առաքելոյ, որ չարչարեցաւ ի Սպոդեպադացւոց յառաջ քան զմի Կաղանդացն դեկ[տ]եմբերի ամսոյ – *Ես, եղբարք, առաքեցա ի Տեառնէ…*

193. *512բ–3ա* Ի յիշատակ սրբոյն Դաւթի մարգարէի եւ Յակովբայ առաքելոյն եղբաւր Տեառն. ՅԱռաջին թագաւորեցոյց զՍաւուղ…

194. *513ա* Սրբոյն Աթանասի եպիսկոպոսի Աղեքսանդրի – *Այսպէս Դաւիթ երգովք նուագարանացն…*

195. *513ա–4ա* Սրբոյն Եպիփանու եպիսկոպոսի Կիպրացւոյ ի Սաղմոսաց Մեկնութենէ – *Ով երգք հոգէխառնըք…*

196. *514ա–5ա* ՅԱռաջին թագաւորութենէն – *Եւ ժողովեցին այղ ազգիքն զբանակս իւրեանց…*

197. *515ա* Սրբոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի – *Այղ Յակովբեանքն, որ անուանեալ էին եղբարք Տեառն…*

198. *515բ–6բ* Վկայաբանութիւն սրբոյն Յակովբու եղբաւր Տեառն. Յեկեղեցական Պատմութենէ – *Իսկ աթոռն* Յակովբայ *այն…*

199. *516բ–9ա* Ի յիշատակի սրբոյն Ստեփաննոսի Նախավկային Քրիստոսի. Սրբոյն Բարսղի Կեսարու Կապպադոացւոց եպիսկոպոսապետին Ներբողեան ի սուրբ Նախավկայն Քրիստոսի Ստեփաննոս – *Ամենեքեան որք սիրելեացն ճաշոց…*

200. *519ա–20բ* Սրբոյն Գրիգորի Նիւսացւո Յինն երանութենէ գրոցն – *Տէր մեր եւ Արարիչ զապականութիւն անտես…*

201. *520բ–2ա* Երանելւոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի Ի սուրբն Ստեփաննոս յառաջին սարկաւագ եւ Նախավկայ Քրիստոսի – *Եկն Քրիստոս ետես ճանապարհորդելով առ ի կեանս…*

202. *522բ* Գիւտ նշխարաց սրբոյն Ստեփաննոսի, ետոբ ընդ նմա – *Որոց ըստ քաղաքաց … եւ նա ասէ ցիս /// (շար. թափուած)։*

Բ. *88բ–121բ [Յաւելագրութիւն ԺԴ., ի ստորին լուսանցս, եզրահատուած]* Պատմութիւն Մարխայի վաճառականի եւ սմանչելեացն Աստուծոյ, զոր եցոյց ի յաւգուտ ամենայն խոստովա[նողաց… – *Յետ կենդանարար չարչարանաց եւ Յարութեան Տեառն … Տէր Աստուած ողորմեայ մե///*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 5բ (Յովաննէս գրչի) Ջմեղսամակար[դ]ս եւ զաղաղակս զՅովաննէս յիշեայ ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր։

10բ Ջգրող եւ զստացողս սորա, յիշեայ։

18ա Ջստացողս եւ զգրողս՝ զՅովաննէս *յիշեա (նման՝ 43բ)։*

23ա Ջգծող սորա յիշեա յաղաւթս։

61բ Ջմեղուցեալս յիշեա։

2. 97բ (Գէորգ գրչի) Յիշեա ի սրբամատոյց յաղաւթս ձեր՝ զՅովաննէս *քահանայ, զառաջի գիծն, որ սկսաւ կատարել եւ ոչ ժամանեաց, այլ փոխեցաւ ըստ աստուածային կամացն։ Եւ՝* Գէորգ *հայր՝* Յովաննիսի, *յանձն առեալ, խաւար աչաւք, թերեւս կարացից կատարել զյիշատակս* Յովաննիսի՝ *ինձ ծնողիս, եւ* Յովաննիսի, *եւ* Մխիթարչին *մեղաց թողութիւն խնդրեցէք ի Քրիստոսէ։*

110բ Աղաչեմ զընթերցողսդ՝ զԳէորգ *մեղապարտ յիշեսջիք ի յաղաւթս ձեր (նման՝ 276բ, 293ա, 303ա, 334ա, 358բ, 466բ)։*

142ա Աղաչեմ յայսմ վայրի՝ զՅովաննէս *զառաջի գիծն, եւ* զԳէորգ, *եւ* զՄխիթարիչն, *որ ձեռնատու եղեւ գրոցս, յիշեսջիք յաղաւթս ձեր, աղաչեմ։ Քրիստոս Աստուած… ողորմեայ մեղուցեալ ծառայիս սուտանուն քահանայի (նման՝ 407բ)։*

152ա… Ողորմեա մեղաւորիս (նման՝ 152բ, 166ա, 340ա, 426ա, 452բ, 511բ)։

192ա Յիշեսջիք զսուտանուն քահանայ՝ զԳէորգ, *եւ զառաջին գիծն՝* զՅովաննէս, *որ տարաշխարհ ելաւի յարս կենացս, եւ զնողս մեր՝* Խաչատուր *քահանայ, եւ զամենայն զեղբայրս մեր, որք ի Քրիստոս փոխեցան, եւ* զՄխիթարիչ, *որ աւկտակար եղաւ աւարտելոյ յառաջադիր գրոցս եղբաւր իւրոյ, եւ զծնողս սոցա յիշեսջիք, եւ խոշորութեան գրոյս անմեղադիր լերուք։ Լուր վասն յիշատակութեան չկորուսի, առհասարակ յիշեսջիք զմեղապարտս՝* Գէորգ։

220բ Ի թուականութեան ՈՄ (1201), ի ժամանակս բարեպաշտ ամիրսպասալար՝ Զաքարիայի, *ի Հրոտից ամսեան, բովանդակ ԻԲ (22) աւր թաթառ եկն եւ գերյարոյց եղեւ։*

445ա ՋԳէորգ *մեղապարտ գծողս եւ զորդին իմ* զՄխիթարիչ *անուն, որ զնիւթս ետ անտրտունջ ի յիւր հալալ վաստակոց ի յիշատակ իւրն, եւ զիս զսուտանուն գրողս յիշեսջիք ի սրբամատոյց յաղաւթս, եւ աղաչեմ զամենեսեան, մի մեղադրէք, զի ոչ էի տեղեկ բայից եւ բառից, այլ բնաւ չունէի. վասն այնր յաւժարեցայ ի ժամ ծերութեանս, զի զառաջի զգիծն* Յովաննէս *էր սկսեալ, եւ տարաժամ փոխեցայ աշխարհէ։ Այս* Յովաննէս *եւ* Մխիթարիչս *եղբարք էին. յիշեսջիք եւ զգրողս, որ հայրս եմ։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 340բ (ԺԳ – ԺԴ դդ.) Ով աստուածասէր եւ սրբասնեալ քահանայք, պատարագիչք զՔրիստոս եւ բաշխող մարմնո եւ արեանն Տեառն, զսեւացեալս մեղաւք՝ զՄկրտիչ *սուտանուն քահանա եւ զծնողսն իմ եւ եղբարս իմ յաղաւթս ձեր յիշեսջիք, ասասջիք լի բերանով, էթէ. Տէր Աստուած զքո զողորմութիւնդ արա նոցա հոգուն։ Եւ որ զմեզ յիշէն, յիշման արժանի լիցին յանմահ թագաւորէն, որ է աւրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։*

2. 340բ Ջոհաննէս *սուտանուն երէց եւ անուղղագործ քահանայութեան յիշեցէք յաղաւթս, աղաչեմ վասն սիրոյն Քրիստոսի, մի մոռանայք: Թվին ՉԾ (1301):*

3. 234ա (ԺԵ դ.) ԶԱնդրիաս գծաւղս /// *եւ առ Աստուած բարեխա[սեա] եւ թողութիւն հայցեայ:*

340բ ...ես՝ Անդրիաս *սուտանուն կրաւնաւոր/// (շար. 4 տող քերուած):*

4. 523բ (ԺԵ Դ.) Յիշատակարանս է Վարդանին *– Փա՛ռք... Զվերջին ստացող սուրբ գրոցս որ կոչի Ճառ, ստացաւ զսա՝* Ղուկասն, *եւ զհայրն՝* Վարդ[ա]նէս, *եւ զծնօղսն իւր յիշեցէք ի Քրիստոս եւ Աստուած ողորմի ասացէք նոցա հոգւոյն. ամէն:*

Այլեւ դատողն ամենայնի՝
Յիսուս Որդին Հօր անեղի,
Յորժամ բազմիս կալն առնայի,
Դատ առնելով ազգաց հողազարմի՝
Զվարդան արա, Տէր, արժանի,
Դասիլ ի դասս աջակողմի,
Լսել ըզձայն քո հայրե[ն]ի.
Եկայք աւրհնեալք, որ բարբառի,
Արքայութեան քո արքայի,
Զվարդան առնէ այնմ արժանի,

Եւ զիւր ծնօղքն, եւ զիւր կողակիցն՝ զՅոյսխաթուն, *եւ զվարդանի որդիքն՝* զՂազարն *եւ* զԱբիբարիդն, *եւ* զԱւետիսն, *եւ* զՅովսէփն, *եւ* զվարդանի *թոռներն՝* զՂազարն, զվարդերեսն, *եւ* զխաչատուրն, *եւ Աստուած ողորմի ասացէք նոցա հոգոյն. ամէն:*

Դարձեալ Աստուած ողորմի ասացէք՝ Սարգըսին *եւ իւր ծնօղացն, եւ իւր եղբարցն՝* Ղազարին *եւ* Գրիգորին, Կիրակոսին *եւ իւրեանց կողակցին, եւ* Սարգըսի *որդւոցն՝* Պօղոսին, Պետրոսին, Աստուածատրին, Գասպարին, *Աստուած օգնական լինի նոցա եւ փրկէ զնոսա յամենայն չարէ, եւ յետ աստեացս ելանելոյ արքայութեան քո Քրիստոս, արժանի [արա] զսոսա, որք յիշեցաք. ամէն:*

Քրիստոս Աստուած մեր, որ խոնարհեցար յանպատում փառաց աթոռոյ քո եւ եկիր կամաւորապէս ի չարչարանս, մեռար ի վերայ խաչի, թաղեցար ի գերեզման եւ յարեար ի մեռելոց, յարոյ ի մեռելութենէ Մեղաց զհոգի՝ Վարդանին *եւ զիւր կողակցին՝* Լոյսխաթունին, *եւ իւր որդւոցն՝* Ղազարոսին, Վարդերեսին, *եւ* Վարդանի *եղբարցն՝* Լիբարիդին *եւ* Աւետիսին, Յովսէփին, *եւ թոռներուն՝* Ղազարին, Վարդերեսին, Խաչատուրին, Մարթային, Թուտանդին, Շայիին *եւ* Ամիրին *եւ* Հարապետին, Կիրակոսին, *եւ* Եղիսին, Շամշադինին, *եւ Աստուածն ամենայնի զամենայնի մեղքն թողի. ամէն:*

Դարձեալ Աստուած ողորմի ասացէք՝ Սարգըսին *եւ իւր ծնօղացն եւ իւր եղբարցն՝* Ղազարին *եւ* Գրիգորին *եւ իւրեանց կողակցին, եւ* Սարգսի *որդւոցն՝* Պօղոսին, Պետրոսին, Աստուածատրին, *եւ* Գասպարին, Յակոբին, Աւետիսին, Նորտընկին, Մարգրտին *եւ* Եղիսէին, Թաւէզին *եւ* Գոյայրին, Կերեղին, *եւ ամենեցուն, որք յիշեցայք, զամենայնի մեղքն թողու Արարիչն Աստուած. ամէն:*

Դարձեալ կրկին անկամ, Աստուած ողորմի ասացէք՝ Վարդանին *եւ իւր ծնօղացն եւ իւր կողակցին, եւ իւր եղբարցն, եւ իւր թոռներացն, եւ իւր ամենայն արեան մերձաւորացն՝* Սարգըսին *եւ իւր եղբարցն եւ իւրեանց ծնօղացն, եւ* Սարգսի *կողակցին եւ իւրեանց զաւակացն, եւ Աստուածն ամենայնի զամէնի մեղքն թողու: Որք յիշեցուք եւ գրեցաք, Տէր գրէ զանուանս նոցա ի դպրութիւնն կենացն. ամէն:*

5. 274բ (ԺԷ դ.) Աբրահամ*:*

6. 304ա (ԺԷ դ.) Խնդրեսցուք հաւատով Հաւրէ վասն քաւութեան մեղաց եւ ///

7. 245ա (ԺՀ դ., շղագիր) Աստուած ողորմի Դաւթիս*. ամէն:*

8. 235բ ///(«Ասացի անհաւատը Աւետարանը ձեռք չառնի, անհաւատ եմ եթէ խաչը չտեսնեմ»):

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 305բ, 360բ, 389բ Յոհաննէս *եպս. (ԺՀ դ.): 5բ, 204բ, 340բ, 516բ Գիրքս* Սուրբ Էջմիածնա *է:*

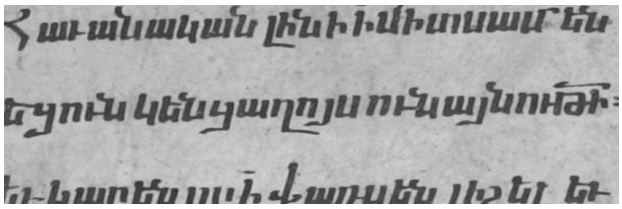
ԳՐՁԱՓՈՐՁ 278ա Այս բաղդազ ձուկն Կարապետիկ *է:*

1526
ՆԵՐՍԷՍ ԼԱՄԲՐՈՆԱՑԻ ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՍԱՂՄՈՍԱՑ

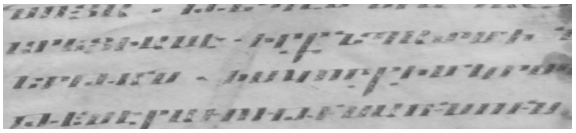
Յովհաննավանք ՁԽԲ–ՁԽԳ–1293–1294

ԳՐԻՉ՝ երէց Ֆիլ.: ՍՏԱՑՈՂ՝ Համազասպ եպս. Յովհաննավանուց:

ԹԵՐԹ՝ 907. չգրուած՝ 907բ: ՊՐԱԿ՝ Ա–ՀՁx12 (Ա. 8, Գ 11): ՆԻՒԹ՝ թուղթ (1666 թ. յաւելում՝ 176, 178, 628, 907): ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ՝ 50x33,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ արեւելեան բոլորգիր (նորոգող Աթանաս գրչի՝ 176աբ, 178ա, 628աբ, 907ա): ՏՈՂ՝ 35: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, Ա փեղկին երեք մետաղեա խոշոր ճարմանդակալներ, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ղալամքար վարագոյրի մաս, դռնակինը՝ կարմիր կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1+1, թուղթ (ԺԹ դ.):

Նմուշ՝ 6ա

Նմուշ՝ 8ա

ՊԱՏԱՌԻԿ – ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Թէոդորետոս Կիւրացի, Մեկնութիւն ԼԱ. Սաղմոսաց: ժ – ԺԱ. դդ.: 2(Ա–Բ)+1(Գ), ստացուած կէս թերթի ընդլայնակի ծալումից (Ա–Բ), եզրաւատուած չորս թերթերի միացումից (Գ): Մագաղաթ, երկսիւն, ուղղագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Գա «... ամենայն յանցանք նորա... Ասէ. Ես որ մեղայս եւ այսչափ աշխատութեամբ եւ արտասուաւք ընկալս զթողութիւն մեղաց...» (Սղմ. Լ7–ԼԱ8, ՃՁ 41-43, ձէ 1-4): Տե՛ս REA, 1983, p. 243:

Վիճակ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից բազում թերթեր գունափոխուած, լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, ցեցակեր, թանաքի բծեր: Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած: 1667–ին նորոգուած, լուսանցային մասերը կարկատուած, թերին լրացուած Աթանաս գրչի ձեռքով եւ վերակազմուած Զաքարիա կազմարարի կողմից:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1ա–852բ* [Ներսիսի Լամբրոնացւոյ Մեկնութիւն Սաղմոսաց]

Տե՛ս ձեռ. 990, 2ա–730բ. *Նխ./1ա–9բ: §ա/9բ–133բ: բ/133բ–247բ: գ/247բ–338բ (չիք ԽԲ): դ/338բ–430ա: ե/430ա–521բ: զ/521բ–611ա: է/611ա–751ա (չիք ձէ): ը/751ա–852ա: Յիշատկրն Ներսիսի Լամբրոնացւոյ՝ 852բ:*

Բ. [Բանիւ զանազանի]

1. *853ա–61բ* Պատմութիւն Ներսիսի վարուց եպիսկոպոսին երգոցս Սաղմոսիս իննողի (Սամուէլի գրչի) – *Ընդ նուաղեալ թագաւորութեան եւ իշխանութեան Հայոց, յորժամ յափշտակեցաւ Խոսմաելացւոցն մայրաքաղաքն Անի... յիշատակ արքայիս ի Քրիստոս:*

Տե՛ս Սամուէլ Անեցի, Վաղարշապատ, 1898, էջ 224–243:

2. *861բ–77ա* Գովեստ բանի ներբողական բացասացութեամբ, ասացեալ Ներսէսի սրբազան կաթողիկոսին Հայոց եւ տիեզերական լուսաւորչին. Յաղագս տանի գերագունիցն էութեանց հրեշտակապետացն սրբոց Միխայելի եւ Գաբրիելի եւ ամենայն երկնայնոց զաւրութեանցն, զոր տաւնեն եկեղեցիք Քրիստոսի ընդ տիեզերս, համախմբեալ ուրախութեամբ ի յոթն նոյեմբերի ամսոյ – *Այսաւր երկրաւորս եկեղեցւոյ հանդիսաւորեալ քահանայապետութիւն ցնծայ...*

3. *877բ–9ա* Նորին Ներսիսի կաթողիկոսի ասացեալ Բանս մաղթանաց առ սուրբ հրեշտակս, ոտանաւոր չափով – *Այլ պաղատիմք առ հոգեգէնսդ,/ Մեք տկարքս եւ հողեղէնքս...*

4. *879ա–904ա* Ներբողեան պատմագրաբար ասացեալ սրբոյն Գրիգորի աստուածաճառոզ երջանիկ վարդապետի եւ առ ի Քրիստոս միայնացելոյ, ի վարս եւ ի ճգնութիւն մեծ հաճանայապետին սրբոյն Ներսիսի արհիեպիսկոպոսի Տարսոնի Կիլիկեցւոյ, ի խնդրոյ նորին համանուն եւ համազգւոյ Ներսիսի եպիսկոպոսի եւ սրբասնունդ հաճանայի – *Բազում զգուշութեան եւ ստէպ արթնութեան պէտք են...*

5. *904ա–5բ* Բան յիշատակի մատենիս (Յիշատակարան Ներսիսի՝ հեռորդոյն Ներսիսի Լամբրոնացւոյ) – *Աստուածային մարդասիրութեանն նախախնամութիւն... (տե՛ս §990, 745ա–6ա):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 17բ Ջատացաւղ մեծափառ կտակիս՝ զսրբազան եպիսկոպոսն զտէր Համազասպ յիշեսջիք ի Քրիստոս (նման՝ 204բ):

29բ Ջերջանիկ եւ զսրբազան եպիսկոպոսն՝ զտէր Համազասպ, ստացաւղ մեծափառ կտակիս, յիշեսջիք ի Քրիստոս, ո՛վ սուրբ վերծանաւղք, ընդ նմին եւ զանարժան գրիչ եւ զյոքնունակս մեղաւք, եւ Աստուած զձեզ յիշէ ի փառսն իւր. ամէն (նման՝ 62բ, 133բ, 165բ, 247բ, 313բ և այլուր):

34բ Յիշեա զաշխատող գրոցս (նման՝ 283ա, 493ա, 572ա, 819ա, 834բ, 841բ):

49ա Ջատացաւղ սուրբ տառիս եւ զաշխատողք սորին յիշեցէք ի Քրիստոս (նման՝ 79ա, 82ա):

547ա Քրիստոս Աստուած, ողորմեա Անդրեասիի՝ փոխեցելոյն ի Քրիստոս տարաժամ հասակաւ. ամէն:

672ա Յայսմ աւուր, յորում էր թիւս ՉԽԲ (1293), յԱրաց ամսոյ Լ (30), որ էր Վարդավառ, խաւարեցաւ Արեգակն ի միջաւուրէի եւ մեծ վտանկի կապ առհասարակ, զի ոչ գոյր խաղաղութիւն վասն ծովացե[ա]լ մեղաց մերոց:

751ա Տէր, Տէր եւ Աստուած Յիսուս Քրիստոս, ողորմեա ստացաւղի սորայ՝ սրբազան եպիսկոպոսին տէր Համազասպայ, վերադիտաւղի ուխտիս Յովհաննու վանից, ընդ նմին եւ եղկելի եւ ողորմելի գրչիս. ամէն (նման՝ 877ա):

852բ Փա՛ռք... Աստանաւր յաւարտմանս աստուածային տառիս, յիշեսցի սրբազան եպիսկոպոսն տէր Համազասպ՝ ստացաւղ սուրբ կտակիս, առաջի Քրիստոսի ամենայն իւրայաւքն, վասն զի մեծ ջանիւ եւ փափագմամբ սիրով ետ գրել զգանձս զայս հոգեւոր. ամէն: Նաեւ բազմամեղ անձին իմ անարհեստ, զի մեծաւ աշխատութեամբ եւ վշտաւք գրեցի զսա:

905բ Փառք... կարողութեամբն Աստուծոյ սկսայ եւ ողորմութեամբ նորին կատարեցի զմեծափառ կտակս, ի թուաբերութեանս Հայկազեան տումարիս Ջ—երորդի քառասներորդի երրորդի (1294), ի դառն եւ յանցեալ ժամանակիս, յորում ոչ գոյր հանգիստ քրիստոնէից ի հարկապահանջութենէ այլասեռիցն։ // (906ա) /// ասք լուսերամից եւ մանկունք սուրբ եկեղեցւոյ, որք զուարճանայքդ յայսմ բուրաստանի, որ է համակալոյս եւ ծաղիկ լուսերանգ, բազմախարի եւ յարփիթիթ, ծառան ծայրանալ ի տունկ եւ ճուղս ունելով բարձրածայրել, յիշեսջիք զսրբազան եպիսկոպոսն՝ զտէր Համազասպ վերադիտող սուրբ ուխտիս Յովհաննու վանաց, զի ստացաւ զսա գանձ եւ յիշատակ անջինջ ի մէջ սուրբ Յովհաննու Կաթուղիկէ եկեղեցւոյ եւ բազմախումբ եղբարցս, զի եւս առաւել զարդարեաց զեկեղեցիս Հին եւ Նոր կտակարանաւք եւ այլ բազում շինուածովք պէս—պէս եւ զանազան։ Արդ, աղերս եւ հայցեմ յամենեցունց, ասացէք՝ Տէր Յիսուս, ողորմեա ստացողի սորա եւ տուր ի քո լուսեղէն խորանացդ, զի մտցէ եւ ժառանգեսցէ ընդ քոոց սուրբ եւ ընտրեալ հայրապետացդ, նաեւ ամենայն ազգայնոց եւ արեան հարազատաց ողորմեսցի Քրիստոս իւր առատ ողորմութեամբն. ամէն։

Ար[դ] /// յոքն[ուն]ակս մեղաւք, փցուն եւ փանաքի գրիչս յոտս անկեալ աղաչեմ զամենեսեան զընթերցողս եւ զաւրինակողսդ, որք հանդիպիք այսմ աստուածային տառիս, յիշեսջիք եւ զանարժանս յիշ-ման՝ զսուտանուն Երէց քահանայ եւ ոչ ըստ արժանոյն, ասելով. Տէր Աստուած, ողորմեա գծողի սորա եւ տուր նմա ի քո պարգեւացդ, զի թերեւս ձերով ողորմութեամբ եւ աղաւթիւք զերծայց ի վատթարացն դասուց եւ արդանացայց հանդիպիլ երեսացն Աստուծոյ։ Նայեւ ամենայն երախտաւորացն եւ սպա-սաւորացն, որք ձեռնատու եղեն մեզ եւ աւժանդակ ի յաշխատութեան գրոցս, ողորմեսցի Քրիստոս Աստուած եւ տացէ վարձս բարեաց աստ եւ ի հանդերձելումն։ Նաեւ առհասարակ յիշողացդ եւ յիշեցելոցս ողորմեսցի Քրիստոս. ամէն։ Մեծաւ աշխատութեամբ գրեցի առանց աւգնականի, զի Հոգին Սուրբ եհաս յաւգնակա-նութիւն եւ ետ հասուցանել յաւարտ գրոցս։

Ջգանձ //////

Մի՛ դանդաղէք քննել զսա,
Ջի ո՛չ երկրի է սա լոմա,
Ո՛չ մամոնայ, որ ո՛չ մնա,
Այլ որ հոգւով քննէ զսա,
Յերկնից խորանան բնակէ նա։

2. 21ա (Լուսանցագրութիւնք գրչի) Աւա՛ղ քնոյս (նման՝ 121բ, 304ա, 389բ, 869ա)։

117բ Շփոթեցաւ միտքս, մի՛ մեղադրել։

162բ Աւա՛ղ դառնութեանց աւուրցս. Տէր, աւգնեա մեզ (նման՝ 635ա)։

196ա Աւա՛ղ դառնութեան աւուրցս, որ հասաք, այլ աչք մեր առ Տէր է։

278բ Մ գեղեցիկ խնծորիս, զոր եբեր եղբայրս մեր Մարտիրոս։ Տէր, տուր նմա զքո պտուղդ. ամէն։

354ա Աւա՛ղ աւուրցս դառնութեանցս, որ էհաս մեզ, զի ահ պաշարեաց զամենեսեան։

378ա Աւա՛ղ դառն եւ ծանր գործոյս։ Տէր, գործակից լեր, զի զերծայց ի սմանէ։

399ա Ջաւրացոյ զտկարս զաւրութեամբ քով, ո՛վ ամենասուրբ Հոգի Աստուած։

420ա Եղու՛կ վատ քարտիզիս, իմ մեղ չկայ (նման՝ 526բ, 584բ, 769բ)։

462ա Աւա՛ղ նեղեաց ճանճս եւ հապս։

501բ Աւա՛ղ քնոյս, տաւթիս եւ ճանճիս, եւս առաւել չարաժանի լուիս։

610բ Վշտացաւ եւ տկարացաւ գաւրութիւն իմ (նման՝ 726ա, 822ա)։

623ա Աւա՛ղ զմոլորեալքս եւ զմոլորեցուցիչքս ի ճշմարիտ եւ յուղիղ շաւղացն Քրիստոսի կամաւ եւ ոչ ակամա։

661բ Մվ թշուառացե[ա]լ անձանցս, զի՞արդ կարասցուք տանել զփորձանացս, զոր ընկա[լաք]։ Տէր Յիսուս, մի՛ իսպառ մատներ զմեզ։

700բ Աւա՛ղ, զի աւր քան զաւր ահս, եւ ի զնդանի գրեցաւ մեծ վշտաւք, այլ Տեառն ակն ունիմ ողորմութենէ բարի առնել։

749բ Մվ եղբայր. տես զգրեալսս աւրինացն Աստուծոյ, եւ մի վայրապար ծախեր զսակաւ կեանսս ընդ անյաւգուտ ումանդ, զի անպտուղ ասէ սուրբս եւ անբանից իմաստ, եւ ոչ մտաւորաց։

760բ Աւա՛ղ, գլխոյս ցաւիս նեղեցա. զերծո զիս, Տէր։

876բ Մվ սուրբ գաւրութիւնք, յարուցէք զանկեալս եւ կանգնեցէք զգլորեալս մեղաւք։

888ա Աւա՛ղ բազմութեան ճանճիս եւ լվիս, բայց ի վերջս է, համբերեմ։

ՅԻՇԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

625ա (Կազմողի) Ջաfարիայ։

907ա Շնորհօք եւ ողորմութեամբ Հոգւոյն Աստուծոյ եղեւ վերստին նորոգումն աստուածաշունչ մատենիս աստուածահօրն Դաւթի մարգարէին, որ կոչի Սաղմոս, մեկնեալ ի սուրբ հօրէն մերմէ Ներսիսէ *դիտապետէ, եւ կազմեցաւ սա ի յերկրիս* Արարատեան, *ի գաւառս* Անբերդու, *ի սուրբ եւ մեծափառ մենաստանս* Յոհաննու վանից, *ընդ հովանեաւ* Սուրբ Կարապետիս, *ի թվականիս Հայոց*

ՌՃԺԶ (1667), ի թագաւորութեանն պարսից Շահ Սաֆոյ *երկրորդի նորոգ թագաւորի առաջի ամին, եւ յամիրայութեան տանս* Աւարատեաց Սաֆիղուլի *խանին, ի կաթողիկոսութեան* Սուրբ Էջմիածնի *տեառն* Յակոբայ Ջուղայեցւոյ *Հայոց հեղինակի, եւ առաջնորդութեան սուրբ մենաստանիս* Յոհաննու *վանից՝ սրբազան եւ եռագով, հեզահոգի եւ մաքրամիտ* Յօհաննէս *րաբունապետի* Կարբեցւոյ, *ձեռամբ ամենաթշուառ եւ վատահամբաւ* Զաքարիա *եւեթ կենդանի մարմնով, որ եւ կազմեալ նորոգեցի տըխեղծ մատամբս, եւ աւանդեցի ի դուռն* Սուրբ Կարապետիս*: Արդ, որք օգտիք ի սմանէ, զմեզ մի՛ մոռանայք, աղաչեմ, եւ ընդ նոսին զԱֆթանաս գրիչս աղաչեմ յիշել, եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ. ամէն:*

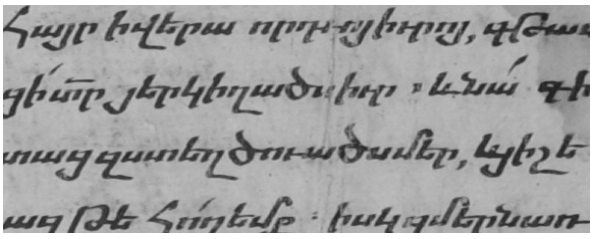
ԳՐՉԱՓՈՐՉ (ԺԸ դ., Նոտրգիր) 63ա Փլիոս ես գրեցի: 161ա Կալաշմարդ կատակ: 381ա Շատ հան բերեայ:

1527
ՆԵՐՍԷՍ ԼԱՄԲՐՈՆԱՑԻ ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՍԱՂՄՈՍԱՑ

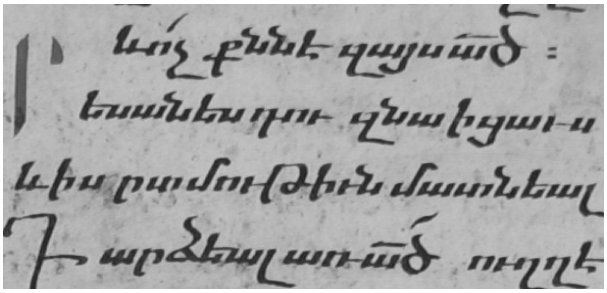
Մաշկեւոր ՁԺ–ՁՄԲ–1301–1303

ԳՐԻՉ՝ Թորիկ Քհյ. Հռոմկլայեցի (2ա–298բ), Վարդան գրագիր (299ա–667ա): ՍՏԱՑՈՂ՝ Բարսեղ Քհյ. Լեռնկցի, Գրիգոր սրկ.: ԿԱՋՄՈՂ՝ Ներսէս:

ԹԵՐԹ՝ 668+1 (կրկ. 1). չգրուած՝ 1աբ, 7բ, 668աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա–ԺԶx12 (ԺԲ 11, ՄԲ 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, աւեւելեան: ՄԵՄՈՒԹԻՒՆ՝ 47x31,6: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (տարբեր, ԺԷ դ., նոտրգողի՝ 1գդ եւ 2ա–4բ աւտաֆիճ սիւնակները): ՏՈՂ՝ 37: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ սպիտակ ծաղիկներով սեագոյն կտաւ:

Նմուշ՝ 5ա

Նմուշ՝ 73ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ– Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 8ա (Յիսուսի, Սողոմոնի, Դաւթի, Սահակի եւ Ներսէսի նկարներով, մակագրուած): Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 129բ, 223ա, 299ա, 372ա, 440ա, 506բ, 608ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, տաճար: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերը կարկատուած, տեղ–տեղ զանազան բծեր, խոնաւութեան հետեւեր, թանաքի ճապաղումներ: Կազմի կաշին՝ ճեղծուած, եզրերը՝ մաշուած: ԺԷ դ. վերջերին նորոգուած եւ լրացուած թերին:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

1գ–667ա [Ներսիսի Լամբրոնացւոյ Մեկնութիւն Սաղմոսաց]

Տե՛ս ձեռ. 990, 2ա–730բ. *Նխ./1գ–7ա: (սկ. «Ապաւինեալ յայն որ տայ»): Ֆա/8ա–129ա: բ/129բ–223ա: գ/223ա–98բ (չիք՝ ՄԲ): դ/299ա–372ա: ե/372ա–439բ: զ/440ա–506ա: է/506բ–608ա (չիք՝ ձէ): ը/608ա–67ա: Յիշատակրն Ներսիսի Լամբրոնացւոյ՝ 667ա:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 25բ (Թորիկ գրչի) Լուսաւորեա, Տէր Աստուած, զհոգի տէր Յովհաննէս *արքեպիսկոպոսին:*

58բ Հայրական աջոյն տնկեալ ուռք ողկոյզս բերք... ի բոլոր սրտէ հայցեցէք թողութիւն եւ հանգիստ գտանել ի Քրիստոսէ՝ պատուեալ քահանային Բարսղի*, որ աղագաւ սկիզբն եղեւ գրոցս, եւ աշխատեցաւ ի սմա յոյժ, նաեւ մեղապարտ գրչիս՝* Թոր[իկ] *եւ ծնողաց մերոց, եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Տէր:*

75բ Տէր Աստուած, ողորմեա աշխատողացն ի տառս եւ բնակչաց սուրբ անապատիս Մաշկեւորի*...*

78բ Ջմեղապարտ գրիչս եւ զծնողսն մեր աղաչեմ յիշել ի Տէր, եւ զԲարսեղ քահանայ, որ աշխատեցաւ յոյժ ի սմա (նման՝ 298բ):

141ա Ամենագութ, քաղցր եւ ողորմած Աստուած, ողորմեա մեղապարտ գրչիս՝ Թոր[իկ] *եւ ծնաւղաց իմոց ծնաւղիւքն իւրեանց եւ ծննդովք նոցին զարմիւքն եւ համացեղիւքն, եւ ի բոլոր սրտէ աղաչեմ յիշել ի Տէր զպատուելի, զաստուածահաճոյ եւ հոգէմաքուր զառաջնորդ սուրբ ուխտիս* Մաշկեւորի՝ *զրաբանին* Յովաննէս*, եւ ծերունին* Բարսեղ Լեռնկցի *եւ զեղբայր իւր՝ զՍարգիս քահանայ, եւ զազգատոհմն իւրեանց, որք բազում աշխատեցան ի սմա եւ կոկեցին զնիւթ գրոցս եւ յարդեանց իւրեանց գնեցին զթուղթս գրոցս:*

210բ Զպատուելի ծերունին՝ զԲարսեղ քահանայ եւ զերկուս սարկաւագունսն՝ զԳրիգոր եւ զմիւս Գրիգոր *եւ զպատանեակն* Թորոս *աղաչեմ յիշել ի բարին Քրիստոս, որք բազում աշխատեցան ի սմա ամենայն իրաւք, ի յաւրինակին բերելն եւ ի թղթին շինելն, եւ զամենայն պատրաստութիւն գրոցս անյապաղ արարին յարդեանց իւրեանց, նաեւ ինձ մեղապարտ գրչիս ձեռնտու եւ աւգնական եղեն…*

223ա Զերջանիկ եւ զսրբազան րաբունին Յովաննէս, *զառաջնորդ սուրբ ուխտիս* Մաշկեւտրի, *աղաչեմ յիշել ի Տէր: Ընդ նմին եւ զտէր* Ստեփանոս, *զԲարսեղ ծերունի… նաեւ զամենամեղ ոգիս՝ զԹորիկ սուտանուն քահանայ Հոռոմկլայեցի, եւ զծնողսն մեր եւ զեղբարս, աղաչեմ յիշել…*

253բ Ո՛վ աստուածասէր եւ սրբազան դասք քահանայից… յիշեսջիք… զբազմամեղ գրող սորին՝ զԹորիկ*… (նման՝ 273բ):*

277բ Զվերջացեալս յամենայն բարեաց գործոց զԹորիկ *սուտանուն քահանայ, եւ զծնաւղսն իմ եւ զեղբարս աղաչեմ յիշել ի Տէր: Ընդ նմին եւ զԲարսեղ քահանայ եւ զեղբայր իւր՝* զՍարգիս *քահանայ, եւ զերկուս հոմանուն սարկաւագունսն…*

*2. 307բ (Վարդան գրչի) Զ*Բարսեղ *քահանա՝ ստացող սուրբ գրոցս, աղաչեմ յիշել ի Տէր: Ընդ նմին եւ զամենայն եղբայրութիւնս, նաեւ զ*Վարդան *փցուն գրիչ… (նման՝ 317ա, 320բ, 325բ, 336ա, 377բ, 383բ, 414ա):*

341բ Ո՛վ եղբայր նշայն խիստ է եփած նա չոր, վասն այնոր է, նիւթս ես չեմ եփել (նման՝ 437բ):

350ա Տէր Յիսուս Քրիստոս, տուր յաղթութիւն մերոյ պարոնաց պարոնին Աւշինի՝ *թագաւորորդոյն* Լեւոնի, *եւ զաւրացոյ զնա առաւել քան զառաւել ի փառս քո. ամէն: Յիշեսջիք եւ զ*Բարսեղ *քահանա՝ զստացաւղ սուրբ գրոցս աղաւթիւք եւ զամենայն եղբայրութիւնս, այլեւ զ*Վարդան *փցուն…*

372ա Տէր Աստուած Յիսուս Քրիստոս, զաւրացո զաւրութեամբ քո զպարոնաց պարոնն մեր՝ զարքաորդին զԱւշին *հանդերձ եղբարբքն իւրովք. ամէն: Յիշեցէք ի Քրիստոս եւ զ*Բարսեղ *քահանայ՝ զստացաւղ գրոցս, եւ զամենայն եղբայրութիւնս, այլեւ զ*Վարդան *գրագիր, եւ զքոյսն իմ՝* Թեֆանօ *եւ Աստուած զձեզ, եւ նմա փա՛ռք յաւիտեան. ամէն:*

390ա Զպարոնն Հայոց՝ Աւշին *թագաւորորդիի եւ իշխեցաւղ սուրբ ուխտիս* Մաշկեւտրի *յիշեցէք առաջի Քրիստոսի, որպէսզի տացէ նմա Քրիստոս յաղթութիւն եւ կարողութիւն եւ ժամանակ երկայն ամբիծ եւ ուղղափառութեամբ քաղաքավարելով եւ ի հանդերձեալն ընդ սրբոց թագաւորացն թագ[աւոր]եսցէ անթառամ պսակաւն: Յիշեսջիք ի Քրիստոս եւ զ*Բարսեղ *քահանա՝ զստացաւղ գրոցս, եւ զքուերորդին իւր՝* զԳրիգոր *եւ զամենայն եղբայրութիւնս, եւ զմեղաւոր գրիչս՝* Վարդան*…*

*397ա Զ*Բարսեղ *քահանա… յիշեսջիք ի Քրիստոս… եւ զ*Գրիգոր *սարկաւագ՝ քւերորդի իւր, եւ զիս…* Վարդան *գրագիրս…*

*409բ Աղաչեմ յիշել զ*Բարսեղ *քահանա:*

418բ Տէր Յիսուս Քրիստոս, ողորմեա ստացողի գրոցս՝ Բարսեղ *քահանայի, եւ բնաւին զարմի նորա հարց եւ եղբարց, եւ ազգականաց, եւ ամենայն եղբայրութեանս ուխտիս, եւ որք թելադրեցին մեզ ի գրչութիւն սուրբ գրոցս՝ սրբազան եպիսկոպոսս տէր* Թորոսնին, *եւ պատուելի քահանայ* Թորոս *փակակալն, ողորմեացի նոցա Քրիստոս Աստուած: Ընդ նոսին եւ ինձ՝ մեղաւոր գրչիս* Վարդանա *եւ իմոց ծնաւղացն, եւ որոց Ամէն ասեն:*

*439բ Զպարոնն մեր զ*Աւշին *արքաորդի ամենայն Հայոց աղաչեմ յիշել եւ զ*Բարսեղ *քահանայ՝ ստացող գրոցս ի Քրիստոս, զի յոյժ աշխատի ծերունի տիոք, այլեւ անպիտան ծառայիս Տեառն՝* Վարդանա *փցուն գրչի… եւ քաւր մերո* Թեֆանի, *եւ որդւո նորա՝* Աւշնի *դպրի ողորմեացի Տէր… (նման՝ 608ա):*

501բ Տէր Աստուած Յիսուս Քրիստոս ողորմեայ ստացաւղի սուրբ գրոցս՝ Բարսեղ *քահանայի… եւ հարազ[ատ]ին իւրոյ՝ Սարգիս քահանայի, որ ի յայսմ ամի հանկեաւ ի Քրիստոս… եւ* Գրիգորի՝ *քուերորդոյն* Բարսղի, *որ եւ նա յոյժ աշխատի ի գիրքս բերելով եւ տանելով աւրինակին եւ կոկելով զնիւթ գրոցս… Ընդ սոսին եւ զիմս անարժանութիւն* Վարդանա*…*

506ա Մարգասէր Քրիստոս ողորմեայ ստացողի գրոցս՝ Բարսղի *քահանայի… եւ մեղաւոր գրչիս* Վարդանա*…եւ* Կոստանդեա *հաւրեղբաւր իմոյ եւ* Թեֆանօի՝ *հոգեւոր քաւր իմոյ, որ յոյժ սպասաւորէ մեզ, եւ* Աւշնի *դպրի…*

516բ Ո՛վ մանկունք Սիոնի նորոյ, թողութիւն մեղաց հայցեցէք՝ Բարսղի *քահանայի… հարազատին իւրոյ՝* Սարգսի *քահանայի… եւ* Վարդան *գրչի… (նման՝ 523բ)*

616ա Յայսմ ամի ՉՇ (1301) մեծ թուականիս Հայոց յապրիելի ամսոյ ի յերկու աւուրն, ի Մեծի Զատկի յարութեան կիւրակէին հանգեաւ ի Քրիստոս Բարսեղ Լեռնկցին՝ *ստացաւղ սուրբ գրոցս, ոչ ժամանեալ յաւարտ գրչութեանս, որոյ ողորմեացի նմա Քրիստոս եւ թողցէ զամենայն զսխալանս նորա, զի ո՞վ է մարդ, որ կեցցէ եւ ոչ մեղիցէ, այլեւ զախտապաշար, անպիտան ծառայի Տեառն՝* Վարդանա *գրագրի…*

667ա Կատարեցաւ Մեկնութիւն Սաղմոսացըս, արարեալ տեառն Ներսէսի Տարսոնի *եպիսկոպոսի* Լամբուենցւոյ, *սրբազան առն եւ հանճարեղ վարդա-*

պետի, ի թուականիս Հայոց ՉԾԲ (1303), ի հայրապետութեանն Գրիգորի եւ ի թագաւորութեանն Հեթմոյ եւ Լեւոնի, ծախիւք եւ հրամանաւ Բարսղի քահանայի, որ ոչ ժամանեալ ի կատարումն գրչութեանս, զորոյ զփափագ նորա ելից քուերորդին իւր՝ Գրիգոր եւ ստիպեաց զմեզ յաւարտ հանել զաստուածապատում տառս. որոյ ողորմեսցի Քրիստոս որդին Աստուծոյ յառջասացեալ՝ ծերունի քահանային Բարսղի Լեռն[կցոյն], եւ ցողեսցէ ցաւղ ողորմութեան ի յոսկերսն ///եւ թողութիւն արասցէ գաղտնեաց կ///նորա եւ վայելել տացէ զսայ Գ[րիգորի սարկաւ]ագի, որ զպակասութիւն գրոցս/// յաւժարութեամբ, եւ բնաւին զար[մից իւրեան]ց ի Տէր, հարց եւ եղբարց եւ որք [մասն ինչ ունին] տրաւք ողորմութեան ի գիրքս, [աղաւթիւք ամենայն եղ]բայրութեան սրբոյ անապատ[իս Մաշկեւտրի, առաջ]նորդաց եւ միեղէն եղբայր[ց]///: Նաեւ անարժանի՝ Վարդ[անայ գրագրի ողո]րմեսցի Քրիստոս, ծնողաց եւ եղ[բարց] /// եւ Աւշնի դպրի, եւ որք յաւժար///տացէ նոցա Քրիստոս ըստ կամաց ի[ւրեանց յաւիտեանս] յաւիտե[նից. ամէն]:

667ա (Կազմողի, կարմրագիր, յետագայում ընդգծուած տառերի վրայով սեւով անցած) Ձկազմող սորայ զՆերսէս աղաչեմ յիշել ի Տէր:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. (1379 թ., բոլորգիր) 7ա Փա՛ռք... Ի թվականիս Հայոց ՊԻՀ (1379), կարողութեամբ Սուրբ Հոգոյն գնաց երջանիկն ի հայրս տէր Յոհաննէս ի մեծ դիտապետն Հայոց ի տէր Կոստընդին եւ ձեռնադրեցաւ արքեպիսկոպոս ամենայն ՀՒսաց եւ Ալպախաց աշխարհին, եւ մեծաւ աշխատութեամբ եւ ծանր ծախիւք եբեր զայս գիրքս, որ է Սաղմոսին Մեկնիչ մեծ ընծայ եւ լուսաւորիչ այսմ աշխարհի: Որպէս սուրբն Գրիգոր որ եբեր զնշ[խ]արք սուրբ Կարապետին եւ զԱթանագինեայ, նոյնպէս եւ տէրս մեր, աստուածարեալ տէր Յոհաննէս արքեպիսկոպոս եբեր զմեծ գանձս զայս, ի յիշատակ հոգոյ իւրոյ եւ ի լուսաւորութիւն մանկանց Սիոնի: Արդ, ողորմածն Աստուած յիշեսցէ զպարոն Նաւարատինն եւ զհեզահոգի տիկինն իւր՝ զՆուրշայ խաթունն եւ հանկուսցէ ընդ արդարս իւր զհոգիս նոցա, որ է ծնաւղք տէր Յոհաննիսին: Նաեւ զհարազատ եղբայրսն իւր՝ զսրբասէր կրօնաւորն զտէր Աւաք, եւ զհեզահոգի քահանայն զԱւետիսն, եւ զպարոն Ոլոպէյն, հանդերձ ընդանօքն իւր: Ճշմարիտն Աստուած ընդ երկայն աւուրս արասցէ. ամէն:

667բ Փա՛ռ[ք]... Ի թվականին Հայոց ՊԻՀ (1379) կոչեցաւ ի մեծ դիտապետէն Հայոց/// (բաց) տէր Յովաննէս սրբասէր կրօնաւոր քահանայն, եւ սուրբ Յակոբայ պահոցն նաւեցաւ ու գնաց ի մայ[րա]քաղաքն ի Սիս: Եւ ձեռնադրեցաւ ի մեծ [դիտապե]տէն տէր Կոստընդնոյ արքեպիսկոպոս [ամենայն Հ]ասց աշխարհի եւ Վլախաց: Եւ ի [դա]ռնալն իւրում յաշխարհն, տէր Յոհաննէս արքեպիսկոպոսն եբեր զգիրքս զայս, որ է Սաղ[մոսին Մ]եկնիչ, մեծ նվերք աշխարհիս Հսաց ///անորութիւն մանկանց Սիոնի: Որպէս [սուրբն] Գրիգոր Լուսաւորիչն մեր եբեր մեծ պարգեւք զնշխարք մեծին Յովաննու եւ Աթանագինէ ի լուսաւորութիւն Հայաստան աշխարհին, սոյնպէս եւ տէրս մեր տէր Յոհաննէս զար հոգիաբուխ մատեանս եբեր ի լուսաւորութիւն եւ ի պայծառութիւն սուրբ եկեղեցոյ եւ յիշատակ իւր եւ պարեն ի այնմ աշխարհին, նայեւ ծնողաց իւրոց հանկուցելոցն առ Քրիստոս՝ պարոն [Նա]ւսրատինին եւ հեզահոգի կենակց[ին իւրոյ՝ Նու[ռչա խաթունին եւ հարազ]ատ եղբայրսն իւր՝ տէր Աւաք սրբասէր կրօ[նաւորին եւ զհեզահոգի] Աւետիք քահանային եւ պարոն Ոլ[ուպէյին հանդերձ ընտա]նեացն իւր. Քրիստոս Աստուած ընդ [երկայն աւուրս] արասցէ: Եւ հանկուցելոց /// [ողոր]մեսցի Քրիստոս Աստուած մեր պարոն Էսանին, /// Սովունչին, եւ այլ ամենայն /// ամէն: Եւ գծողի յիշատակ [Կիր]ա[կ]ոս աբեղիս, որ եմ սպասաւոր /// [տէր Յով]հաննէս արքեպիսկոպոսիս:

2. 129ա (1648 թ., նօտրգիր) Յիշատակ է սուրբ գիրքս Ղալաթիու բոլոր ժողովրդեանն, որ ստացան զսա միաբանութեամբ եւ եդին ի Սուրբ Մայրն Լուսաւորիչ, ի վայելումն անձանց իւրեանց, հրամանաւ իշխանացն Դաւթի եւ այլ ծերոցս, ձեռամբ եկեղեցական մահտեսի Մանկին եւ աթոռակալ Սողոմոնին, յորդորմամբ աւագերեց տէր Կարապետին, թվին ՌՂԷ (1648): Եւ որ հանդիպիք սուրբ տառիս, աստուածարեալ վեհիմաստք, յիշեցէք ի Քրիստոս եւ Աստուած ողորմի ասացէք զվերոյգրեալ համակամ եւ միախորհուրդ ժողովուրդն, զծնողսն [ամենես]եան, եւ ձեզ ողորմեսցի Աստուած. ամէն:

223ա Ընդ վերոգրելոցն եւ զվերջին ստացողքն՝ զՂալաթու միաբան ժողովուրդքն, որ ստացան զգրեանքս՝ զմեկնիչս, Աւետարան մի, Նարեկգիրք, Կանոնգիրք, Խորհրդատետր, եւ այլ յեկեղեցական անաւթ եւ եդին յիշատակ ի Սուրբ Լուսաւորիչ, ի վայելումն անձանց իւրեանց, յորդորմամբ տէր Կարապետին, Մկրտչին, Մուրատին, Կիրակոսին, մահտեսի Պուտախին, Նատօզին, Աստուածատուրին, Կիրակոսին, մահտեսի Ներսէսին, մահտեսի Զիրաքին, մահտեսի Կիրակոսին եւ որդոյն Նատօզին, մահտեսի Արիճանին, Ազնատուրին եւ Միհնասին: Եւ որք հանդիպիք սուրբ տառիս, աստուածարեալ վեհիմաստք...

3. (1657 թ., նօտրգիր) 666բ են՝ Ջուղայեցի բազար Սաֆարս *եղայ սորա առնելն պատճառ, զիս մեղաւորս յիշեսջիք ի մաքրափայլ աղօթս ձեր, յիշ[ե]ալ լիջիք ի Քրիստոսէ. ամէն: Թվին ՌՃՉ (1657):*

4. 667բ (1670 թ., նօտրգիր) Դարձեալ յիշեցէք ՀՊապայհան[ցի] Թորոսի *որդի՝* Յոհան, *որ* Իզմիր[էն] *էս Սաղմոս Մեկնիցն* Ս[տ]եփանոս *պետն երեսս* Յոհաննիսի, *որ հաս[ուցանէ] էջմիածին ի Յակոբ կաթող[իկոսի] ձեռն: Ով որ կարդայ, Աստուծոյ խաթեր, ըզմեզ յիշ[ե]այ: Գրեցօ ի ք[աղաքն]* Ազրումն, *թվին ՌՃԺԹ (1670), սեկտեմբերի Ը (8):*

5. 667ա (ժէ դ.) Մ վ սուրբ ընթերցօղք, յիշեցէք ի Քրիստոս զետին մշակս տէրունի՝ զՍտեփանոս Ոռոտնեցի, *յորժամ կարդայք զմեկնիչս Սաղմոսի: Որ յիշէք, յիշեալ [լիջ]իք յաւրն ատենի. ամէն:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 8ա, 439բ, 663բ Գիրքս սուրբ էջմիածնա է:

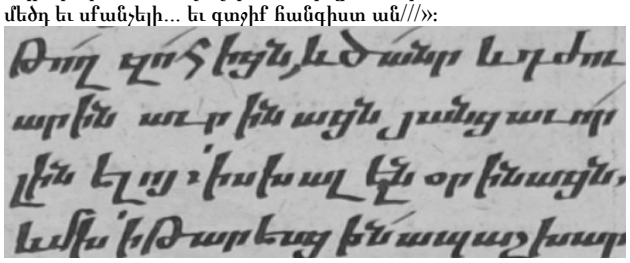
1528
ՆԵՐՍԷՍ ԼԱՄԲՐՈՆԱՑԻ ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՍԱՂՄՈՍԱՑ

Շոռոթ ՌՂԸ–ՌՃ 1649–1651

ԳՐԻՉ՝ Բագարատ դպիր: Ծաղկող եւ սրբագրող՝ Նահապետ: ՍՏԱՑՈՂ՝ Հայրապետ Նազուրենց Շոռոթեցի:

ԹԵՐԹ՝ 583: ՊՐԱԿ՝ Ա–ԽԹx12 (Ա, Ը 13, Ժ 11, Լե 8, ԽԹ 10): ՆԻԻ՝ թուղթ, արեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 40x26: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 39: ԿԱՉՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ, մասն տպագիր Մաշտոցի (տե՛ս Պատառիկ–պահպանակ):

ՊԱՏԱՌԻԿ–ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Մաշտոց հնատիպ: Կաճոն Նաւակատեաց եկեղեցի օրհնելոյ: ԺԸ դ.: 1(Ա)+1(Բ), իւրաքանչիւր 8 էջ՝ 17–24(Բ), 25–32(Ա): Կարդալ՝ էջ 17–32 «///Եւ եպիսկոպոսն ասէ զԱղօթս Դանիէլի Մարգարէն. Տէր Աստուած մեծդ եւ սքանչելի... եւ գոչիք հանգիստ ան///»:

Նմուշ՝ 6ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 3ա, 8բ, 105բ, 186ա, 250բ, 311բ, 368ա, 423բ, 515բ: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ–տեղ խոնաւութեան հետեւեր, թանաքի ճապաղում, փոորիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր: Կազմի կաշին՝ ճերմակած, եզրերը՝ մաշուած: ԺԸ դ. նորոգուած եւ այլ կաշուով կարկատուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *3ա–581բ* [Ներսիսի Լամբրոնացւոյ Մեկնութիւն Սաղմոսաց]

Տե՛ս ձեռ. 990, *2ա–730բ. Նխ./3ա–8ա (սկ. «Ապաւինեալ յայն որ տա ամենայնի...») § ա/8բ–105ա: բ/105բ–86ա: գ/186ա–250ա: դ/250բ–311ա: ե/311բ–67բ: զ/368ա–423բ: է/423բ–515բ (չիք՝ Սաղմոսէն ճէ: ճԹ փխ. ճՀ): ը/515բ–581բ: Յիշտկրն Ներսիսի Լամբրոնացւոյ՝ չիք:*

Բ. [Բանիւ զանազանիւ]

Տե՛ս ձեռ. 990, 731ա–46ա. *§1–3/չիք: 4/581բ–3ա:*

Գ. [Յաւելագրութիւն ԺԷ դ.]

–1ա–2բ [Թարգմանութիւն բառից մատենիս ի Նահապետ ծաղկողէ՝ Ա–Ք] – *Գիտասցէ եղբայրութիւնդ ձեր, ո՛վ ընթերցօղք գրոցս, զի ես՝ մեղաւոր* Նահապետս *ըստ իմում նուաստութեանս չափու սրբագրեցի զգիրքս, եւ զոր ինչ բառ որ յօտար լեզուաց կայր ի մէջ սորա, զամենայն հաւաքեալ եւ աստ եդեալ թարգմանութեամբ հանդերձ, զի յընթեռնուլն ձեր եթէ դիպեսցի բառ ինչ, զոր ոչ կարէք գիտել, եկեալ աստ գտանիցէք:*

Անբարհաւաճ – անբարին հաճող... Քեցել–ի բաց ընկենուլ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 105ա եւ ինձ՝ մեղապարտ Բագարատ *գրչի շնորհեալ զթողութիւն մեղաց... Թվին ՌՂԸ (1649):*

186ա Մ վ հայրք եւ եղբարք իմ, սուրբ միանձուք, աղաչեմ զձեզ, որ զիս՝ մեղաւոր Բագարատ *դպիրս յիշեսջիք... Գրեցաւ Թվին ՌՂԹ (1650):*

250ա Որ ողորմի Քրիստոս Աստուած... եւ ինձ անարժան գրչիս, եւ հօրն իմոյ՝ Յովանիսիսի, *որ բազում աշխատեցաւ ի սուրբ գրիս Թուխտ կոկելն:*

311բ Ով աստուածասէր անձինք... յիշեսջիք... եւ զիս՝ զմեղաւոր գծող՝ Բագարատս, *եւ զհայրն իմ՝* Յովաննէս, *որ բազում աշխատեցաւ Թղթին կոկելն... Գրեցաւ Թվին ՌՂԹ (1650), ի գեօղաքաղաքն* Շոռոթ:

583ա Յիշատակարան սուրբ տարիս եւ աստուածախօս մատենիս – *Փա՜ռք... Աստուած բանն իւր անհաս գիտութեամբն եւ գործակցութեամբ Հօր եւ Սուրբ Հոգւոյն ստեղծագործեալ զերկինս եւ զերկիր... // (583բ)... Յետ փառաւորեալ առաքելոցն, յարեան սուրբ հայրապետքն եւ դարձեալ հաստատեցին զառաքելական սահմանս, կանոնս ուղղափառ հաւատոյ, ի փառս Սուրբ Երրորդութեանն:*

Գրեցաւ սուրբ Սաղմոսի Մեկնիչս ի գեօղաքաղաքս Շոռոթ, *ընդ հովանեաւ* Սուրբ Աստուածածնին *եւ* Սուրբ Լուսաւոր[չ]ին *եւ* Սուրբ Յակոբ *հայրապետին, թվին ՌՃ (1651)–ին։*

583բ Դարձեալ խնդրեմ ի ձէնջ, ո՛վ աստուածասէրք հայրք եւ եղբայրք, յորժամ հանդիպիք յայսմն տառիս, կարդալով կամ օրինակելով, յիշեսջիք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր գմեղաւոր գրչիս՝ Բագարատս, *եւ հայրն իմ* Յովաննէս, *որ բազում աշխատեաց ի սուրբ գրիս թղթին կոկելն, եւ լի բերանով Աստուած ողորմի ասացէք, ի միւսանգամ գալըստեանն Քրիստոս Աստուած զձեզ յիշեւ եւ ողորմի, եւ ձեր ննջեցեալոցն. ամէն։*

2. 515բ (Ծաղկոզի) Քրիստոս Աստուած ողորմեայ... նաեւ յոհնամեղ՝ Նահապետիս, *որ ըստ կարի իմում եւ ըստ չափու սրբագրեցի եւ ծաղկեցի, եթէ Տէրդ հաճեալ հաւանեսցի։*

3. 14ա (Նահապետ ծաղկոզի) Ողորմի Քրիստոս Աստուած ստացողի գրոցս՝ Նազուէնց Հայրապետին *եւ կենակցին իւրոյ (նման՝ 24ա)։*

39ա Որ ողոր[մի] ստացողի գրոցս՝ Նազուէնց Հայրապետին *եւ կողակցին իւրոյ՝* Խունդիկին։

458բ Ողորմեսցի Քրիստոս Աստուած ստացողի գրոյց՝ Շոռոթեցի Նազուէնց *մահդասի* Հայրապետին *եւ իւրոցն ամենայնի. ամէն։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

583բ (1748 թ., նօտրգիր) Քաղցրաբարբառ եւ համեղաքարօզ գիրքս է Մեկնութիւն Սաղմոսացն մեծի մարգարէին Դաւթի, զոր մեկնեալ է սրբազան վարդապետն մեր Ներսէս Լամբրօնացին, *զոր կոչի Մեկնութիւն* Լամբրօնացւոց, *զոր ոչ գտանի ի սմանէ ամենայն տեղիս, բայց որ գտեալ է աստ, պարտիք լաւ եւ ընտիր պահել այ[ս], եւ զիս՝ մեղսամած* Ղեւոնդեանըս յիշել։ *Ի թուին ՌՃՂԷ (1748), յուլիսի ամսոյ Ժ (10) օրն գրեցաւ։*

583բ (ԺԸ դ., նօտրգիր, անանուն) աւրհնեալ միասնական Սուրբ Երրորդութիւն/// ողորմեայ/// ամէն։

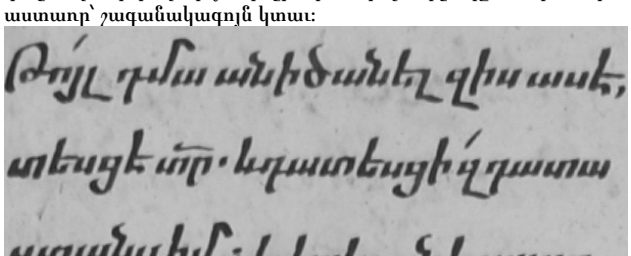
ԿՆՔԱԴՐՈՆՇՄ 169բ, 170բ (անընթեռնելի)։ 170ա (Այլ տեղից կտրուած եւ սոսնձուած այստեղ, բոլորշի, կենտրոնում Մկրտչի գլուխը զոյգ հրեշտակների ձեռքում, շուրջը մակագրութիւն) Կնիքս Մ[ու]բ Գլխ[ա]դրին է Աթոռի Ամ[ենայն] Հայոց։

1529
ՍԱՐԳԻՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ
ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ԵՕԹԱՆՅ ԹՂԹՈՅՆ ԿԱԹՈՂԻԿԷԻՅ

Ալնոց վանք ԺԴ–XIV

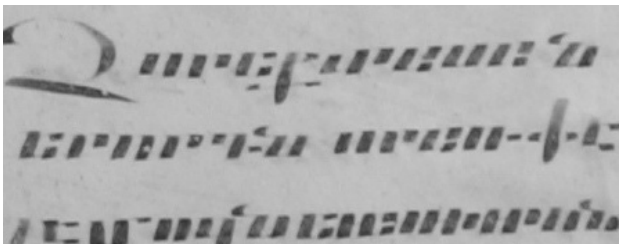
ԳՐԻՉ՝ Նաաեր։ ԾԱՂԿՈՂ՝ Առաքել։ ՍՏԱՅՈՂ՝ Ստեփանոս, Սիմէոն (Ա.), Սիմէոն (Բ), Առաքել, Յովաննէս, Յակոբ, Կոստանդ, Տիրատուր կրճ. (միաբանիք Ալնոցի վանից)։

ԹԵՐԹ՝ 501. չգրուած՝ 1ա–2բ, 287ա–91բ, 492ա–501բ։ ՊՐԱԿ՝ Ա–ԽԲx12 (Ը, ԻԵ 11, ԺԱ 10, ԽԲ 13)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ (1668 թ. յաւելում՝ 1–2, 287–291, 492–501)։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 48,5x32,5։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր։ ՏՈՂ՝ 35։ ԿԱՋՄ՝ դրշմազարդ բալագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ շագանակագոյն կտաւ։

Նմուշ՝ 14ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ–Յիսուս, Յակոբ առաքեալ եւ ալնոցի վանքի երեք կրօնաւորներ՝ 5բ։ Կիսադրան՝ 6ա, 364ա (կենտրոնի բոլորակի մէջ՝ Յիսուս)։ Ճակատազարդ՝ 450բ։ Լուսանցազարդ՝ բուսական, թռչնային։ Զարդագիր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր։ Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին, վարդագոյն, շագանակագոյն։

Նմուշ՝ Աա

ՊԱՏԱՌԻԿ–ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Եւթաղ, «Բովանդակութիւն աստուածային վկայութեանց [թղթոցն Պաւղոսի առաքելոյ]։ Թ–Ժ դդ.։ 2(Ա–Բ)+2(Գ–Դ), ստացուած կից զոյգ թերթերից։ Մագաղաթ, երկսիւն, ուղղագիծ երկաթագիր։ Կարդալ՝ Գաբ, Աաբ, Բաբ, Դաբ «///Եւ կրկնաբանեցան յայլ եւ յայլ թուղթսն որպէս ի ներոն... ի վաթսներորդի///»։ Տե՛ս «Մատենագիտութիւմ եւթաղի», Վիեննա, 1930, էջ 113-114. Պատառիկ–պահպանակ, տպ. ՀԱ., 1983, էջ 13-22։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից, միջից եւ վերջից պակասաւոր։ Տեղ–տեղ խոնաւութեան հետեւր, փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր։ Կազմի կաշին թեթեւակի ներծուած, կապիչներն ընկած։ 1668–ին նորոգուած. լուսանցային մասերը կարկատուած, թերին լրացնելու համար աւելացուած ազատ թերթեր եւ վերակազմուած։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *3ա–491բ* [Սարգսի Շնորհալւոյ Մեկնութիւն եօթանց թղթոցն Կաթուղիկէից]

Տե՛ս ձեռ. 1530, 1ա–461բ. *Յոչբ. (Վարք)/ 3ա–5ա (սկ. «[Ամենայն ոք... բերան առաքելական] մեզ պարգեւեցաւ...»): §1. Նխ. / 6ա–7բ: ա/7բ–12ա: բ/12ա–20բ: գ/20բ–7բ: դ/27բ–42ա: ե/42բ–54ա: զ/54բ–65բ: է/65բ–75ա: ը/75ա–86բ: թ/86բ–102ա: ժ/102բ–14ա: ժա/114ա–29ա: 2. Նխ./129բ–30բ (սկ. «Բանք... առ ծնունդս] իսկապէս բարւոյն...»): ա/130բ–3բ: բ/133բ–54ա: գ/154ա–70բ: դ/170բ–89բ: ե/190ա–8բ: զ/198բ–212ա: է/212ա–30ա: ը/230բ–46բ: թ/246բ–64ա: ժ/264ա–74բ: ժա/274բ–84բ: ժբ/284բ–94բ (միջից պակասում է «հաստատեալք: [եթէ հաստատեալ էք... խռովութեամբ լնուն] եւ զմարմինն» հատուածը իսկ վրջ.՝ «յուսամ [զի թուականս ես... ամէն]»): 3. Նխ./295ա–6ա (սկ. «Յիսուս Քրիստոս անշփոթելի») ա/296ա–309ա: բ/309ա–19բ: գ/319բ–32բ: դ/332բ–43բ: ե/343բ–51բ: զ/351բ–63բ: 4. Նխ./364ա–6ա: ա/366ա–74ա: բ/374ա–83ա: գ/383ա–9բ: դ/390ա–401բ: ե/401բ–11ա: զ/411ա–24ա: է/424բ–32բ: ը/433ա–42բ: թ/442բ–50ա: 5. Նխ. /450բ–1բ: ա/451բ–62ա: 6. Նխ./ 462բ–3բ (սկ. «/// պատճառաւ եւ որպիսի ինչ պատճառք...»): ա/463բ–72բ: 7. Նխ./473ա–4ա (սկ. «իւքն քարոզեցան...»): ա/474ա–85բ: բ/485բ–91բ (վրջ. «Ըստ նմին աւրինակի եւ///», չիք նաեւ յորդորակ: 492ա–501բ ազատ): գ/չիք:*

Բ. *42բ–3ա* [Գիր պահպանութեան, յաւելագրութիւն ԺԵ–ԺԶ դդ.] – *Կենդանայմէլ, կենդանմէլ, դուք էք լուպասաւորք Քրիստոսի, եւ երթալ ի ճանապարհ...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 5ա Տէր Աստուած մեր, զգործս ձեռաց մերոց ուղղեա, եւ զհոգիս մեր իմաստնացո քոյին ամենակարաւղ զաւրութեամբդ եւ աղաւթիւք սուրբ վարդապետիս, զի հասից ի կատարումն:

154ա Զամէներջանիկ եւ մաքրազարդեալ կուսակրաւն քահանայք՝ զԱռաքելն, զՍտեփաննոսն, զՍիմէոնն, եւ զմիւս Սիմէոն, զՅովաննէսն, զԿոստանդն, եւ զՅոհաննէս միակեցն եւ զայլսն, որք աւգնականք եղեն ի գինս սուրբ տառիս լուսաւորիչ կտակիս: Որք հանդիպիք սմա ընթերցմամբ կամ ապացուցիւ ով սուրբք եւ սիրելիք Աստուծոյ, ի մեղաց թողութեան վասն, յիշեցէք առ Տէր Յիսուս Հարբ եւ Հոգւովն, զի թողցէ զսխալանս ինչ, որ տկար բնութեամբ պատահեալ իցէ, զի չիք մարդ որ կեցցէ եւ ոչ մեղիցէ... (նման՝ 129ա, 450ա)

170բ Զապիրատ եւ զչետին գրիչս զնատ[եր] յիշեցէք առ Տէր Յիսուս, զի գթա եւ թողցէ զմեղս իմ, նա եւ զհայրն իմ՝ զԳրիգոր, որ յայսմ ամի փոխեցաւ յաստեացս, եւ դուք յիշիք:

189բ («Նատեր գրիչ չե»)

Ներ իմաստիւք հոգւով լեցեալ սուրբ բանական,
Աւրեգական քատակ զտեալ ճահողական,
Տրոհել զլաւն ի վատթարէն ստոյգ ցուցական,
Երանութեան տուրն արժան այցելութեան
Բամել խրատ տառիւս ողջամբ որդւոց մարդկան,
Գոչէ բողոք դէտ բարձրական գորովական,
Բապաղ թիւ եւ գարշական որք չեն արժան,
Ի յիմաստնոյն ցուցմունքն կան վկայական:
Զար երեւի յաչս պղծոց վարք սրբական,
Զւառ գծողս ուժգին ողբամ վասն յարութեան
Եւ աղաչեմ զսուրբ ընթերցողդ վասն յիշման:
246բ Ի պարգից աննիւթից,
Յերից եռահիւսից,
Տադփից լուսերամից,
Սրբաբանից երկիւղալից.
Անսկիզբն վեհից,
Երից ի մի եւ մի յերից,
Արարչին բնաւից,
Միրոյն անհասից,
Լերուք կապակից,
Հոյլք քահանայից,
Միրով հոգէկից,
Կամաւք բաղձալից,
Գործով պտղալից,
Խնկովք անուշից,
Ընծայ ի բանից,
Գովեստ յամէնից,
Հայցմամբ ի վեհից,
Մեզ հեղի յերկնից,
Յարգեալ ի յարփից,
Եւ ձեզ արժանից,
Գրոյս կտակից,
Մասն բարէլից,
Ի խորանսն անմահից:

332բ Քրիստոս Աստուած... ողորմեա Տիրատուր *միայնակեցի, որ ըստ տկար մարմնոյ վասն փրկութեան հոգւոյ իւրոյ ետ աւգնութիւն ի պէտս այսմ տառի...*

343բ... Յիշեսջիք ի Տէր զՅովհաննէս կրաւնաւոր, որ աւժանդակեաց ընչիւք ի պէտս սուրբ եւ ոգէշահ մատենիս...

351բ Հայր ամենակալ... փրկեա ի սպառնալեաց գեհենոյն զկուսակրաւն եւ զհեզահոգի քահանայ՝ զԱռաքեալն զկամեցաւղ բարութեան այսմ գեղեցկազարդ եւ լուսաշաւիղ մատենիս, որ ետ գրել զսա սակս հաւատոյն եւ սիրոյն, որ ունի առ քեզ...

363բ Որ անգիտելիդ ես ի բնաւից... յիշեա... որք ծախեցին զմարմնոց ինչս ի չքաւորութենէ իւրեանց ի պէտս այսմ մատենիս, զմիաբան կրաւնաւորքն եւ զամենայն աշխատաւղքն, որք աւգնեցին ըստ իւրաքնչիւր կարեաց ի սա...

383ա Ջստացաւղք մատենիս՝ զառաքինասէր կրաւնաւորքն՝ զՍտեփաննոս, զՍիմէոն, զԱռաքել, զՅովաննէս, զՍիմէոն, զՅակովբ, զԿոստանդ, *եւ զայլ աւժանդակիչք, եւ զՏիրատուր միայնակեաց, եւ որք առիթք եւ աւգնականք, եւ որք զաւրինակն շնորհեցին, եւ այն եղեւ հիմն շինուածոյ անճառելի քաղաքիս: Հանդիպեալքդ սորայ, յիշեցէք առ Տէր Յիսուս վասն Թողութեան մեղաց:*

389բ Որք հանդիպիք լուսերանգիս,
Եւ ընթեռնոյք զփափագելիս,
Դասք լուսերամ յեկեղեցիս,
Յիշման արժան արարէք զիս՝
Նուաստ ծրողիս, փրկել զԴոգիս,
Նաեւ զընտրեալն՝ զատացօղ գրիս,
Ջհամաբնակիչք մենաստանիս՝
զԱլնոց *վանից աբեղանիս:*

424ա Յիշեցէք ի Տէր... զմիեղեն եղբայրութիւնն... Անլոց *վանից, որք եռափափագ սիրով եւտուն գրել զլուսաւոր վարդապետութիւնս...*

*432բ Ջ*Վարդան *քահանայ յիշեցէք ի Տէր, որ զաւրինակս շնորհեաց:*

*442բ Զմիեղէն եղբայրութիւն աբեղայիցս կուսազարդից եւ միայնակեցաք սուրբ ուխտիս, որք ստացաւղք են մատենիս, յիշեցէք առ Յիսուս Տէրն: Նաեւ զ*Յովհաննէս *կրաւնաւոր, որ ետ ինձ տեղի հանգստեան ի խցի իւրում յայսմ աւուր, զի չանգ աւարտեսցի տառս սուրբ, զինչ զի փախստեամբ եկաք վասն հարկի:*

462ա Ջհայրն մեր հոգեւոր եւ զհարազատ եղբայրն ըստ մարմնոյ՝ զդիտապետ Նահանգիս մերոյ զտէր Դաւիթ յիշեցէք առ Տէր Յիսուս, ո՛վ սուրբ ընթերցաւղք, եւ զանխմաստ գրիչս՝ զՆատեր, *եւ զծնօղսն իմ, զփոխեալսն ի կենացս առ Քրիստոս,* զԳրիգորն *եւ* զՏիկնաց *տիկինն, եւ որք յիշէքդ, յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ ըստ աւազակին:*

*472բ Ջ*Յովաննէս *աբեղա եւ* զՏիրատուր *միայնեաց յիշեցէք ի Տէր, ո՛վ սուրբ դասք, զի շատ ծառայեցին եւ ետուն ի կերակուր ինձ զպիտանին:*

*485բ Ջ*Յակոբ *կրաւնաւորն,* զԿոստանդն, զԳրիգորն, *մականուն՝* Պապա, *զսրբագործ քահանայքն, եւ որք աշխատեն տարազաւ իւիք, յիշեսցին առաջի արդար դատաստանին Քրիստոսի...*

5բ (ծաղկողի) /// [ա]ղաչեմ յիշել անմոռաց ի մեղսաքաւիչ [յաղաւթս ձեր] /// զԱռաքել *ծաղկաւղս:*

364ա (Կիսախորանի ձախակողմեան բոլորակի շուրջ) Սուրբ տեսանաւղք զԱռաքել *ծաղկողս աղաչեմ յիշել ի Տէր: (Կիսախորանի աջակողմեան բոլորակի շուրջ)եւ աշխատողք ի սմա յիշեջիք յաղաւթս:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 5ա (ԺՋ դ., բոլորգիր) Յիշատակ է Սարգիս *գիրքս խոճայ* Պակիին *եւ իւր եղբաւրն՝ տէր* Մելիխէթին *///: Որք կարդայք կամ աւգտիք ի սմանէ, յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զխոճայ* Պակին *յԱմասիոյ, եւ զեղբայրն իւր՝ զտէր* Մելիխէթն, *եւ զհայրն իւրեանց՝ զխոճայ* Սուլթանշան, *եւ զմայրն յիշեցէք ի Տէր, եւ Աստուած զձեզ յիշէ. ամէն:*

129ա Յիշատակ է գիրքս խոճայ Պակէ *եւ* Մելիխէթ *քահանային ի դուռն* Սուրբ Սէրոբէից: *Սարգիս գիր է: [Ով հանէ զգր]անէ նորա, զմասն Յուդայի եւ զԱաշահանուացն առցէ:*

2.(1543 թ., բոլորգիր) 5ա Եւ ի թվականին ՋՂԲ (1543), ես՝ Գր[իգոր *զա]ռած[ե]ալս մե[զաւ]ք, խաբեբայ եւ ոչ աբեղայ, հանդիպեցի* Սեբաստիայ *եւ զգիրքս գայս տեսայ, որ /// բազում աղաչանաւք եւ աշխատանաւք առի եւ բերի /// որ գերեզման է սուրբ /// յիշ[ատակ ինձ եւ ծնաւղաց] իմ՝* Մկրտ[չին] *///ին: Զի որ առատն է ի տուրս պարգեւաց, ձեզ եւ մեզ ողորմեսցի. ամէն: Հայր:*

3. 5ա (1668 թ., նօտրգիր, եղծուած) Ի թվականիս մերոյ ՌՃ եւ ԺԷ (1668) ես՝ տէր Յակոբս, *որ մականուամբ* Ղաւիծապասմաս *կոչիմ, բազում աշխատութեամբ եւ չերմեռանդ սրտիւ նորոգեցի եւ կազմեցի զսուրբ գիրգս ի գեղեցկաշէն մայրաքաղաքս* Թէոդուպօլիս, *որ այժմ* Աւզրում *կոչի: Որք հանդիպիք, մէկ լի սրտիւ ասացէք Քրիստոս Որդի, եւ ի վերայն՝ Հայր մեղայ մի:*

4. 490ա (ԺԷ դ., շղագիր) Ես՝ Ղազար *վարդապետս տուի սուրբ Սարգիսս* Խաչի[կ] հօրն *վանացն յիշատակ, որ է առաջնորդ, տէր* Աւրիստաֆի *որդի տէր* Յակոբին: *Ով ոք կրաւ դնէ կամ ծախէ, մասն եւ բաժին ընդ Յուդայի առցէ, ով ոք կարդայ, աւգտէ, Ողորմի ասացէք, Աստուած զիւրեանց մեղք ոչ յիշէ: Հայր մեր յերկինս, սուրբ: Վերջ առաքելոց, մարգարէից, հայրապետաց անէծք իւրեան վերայ լինի,* Խաչիկ հօրն *վանացն հանէ:*

5. Պատառիկ—պահպանակ Ա՛ա (1702 թ.) Քօրթեցի Միտիջի *որդի եղիկ մոթ՛մ գարի: Բաղտայսարն՝ ս[ո]մառ Ս(Ա): Թվին ՌՃՄԱ (1702)–ին* Կակուղ Տեփաննոսին Քամիլի *որդի Աճմադ պաջին հաղէն տվի մոթ՛մ գարի: Մանուկն՝ Բ մոթ գարի: ՅԱւէտիք՝ մոթ Ա հաց: Ղուպաթն՝ Թ սոմառ: Մանուկն՝ Ա սոմառ: Ներսէսէն՝ Գ սոմար ու կէս:*

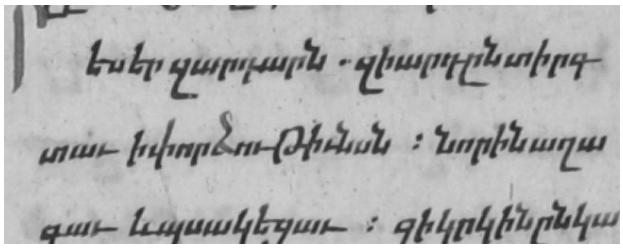
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 5բ, 6ա, 485բ Գիրքս Սուրբ էջմիածնա է:

1530
ՍԱՐԳԻՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ
ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ԵՕԹԱՆՑ ԹՂԹՈՑՆ ԿԱԹՈՂԻԿԷԻՑ

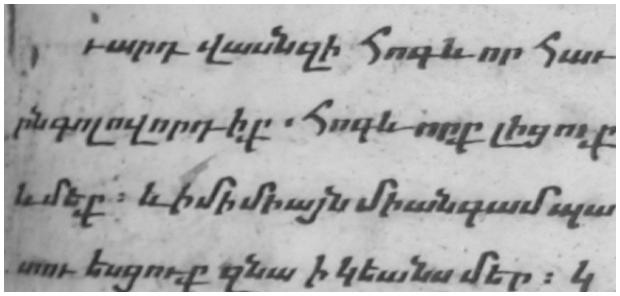
Երգնկա **ՁԼԸ — 1289**

ԳՐԻՉ՝ ՇԱՂԿՈՂ՝ Յովսէփ սրկ. (1ա–317բ), Ումեկ սրկ. (318ա–463բ): ՍՏԱՑՈՂ՝ Թորոս Հուսամատին:

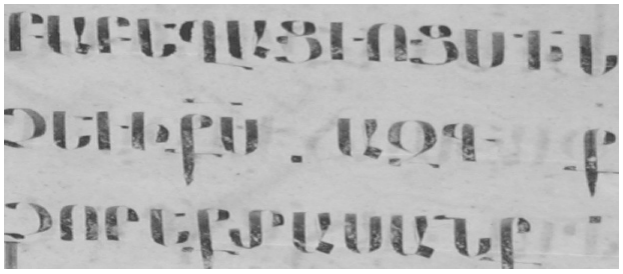
ԹԵՐԹ՝ 463: ՊՐԱԿ՝ Ա—Խx12(Ա, Է, ԺԲ, Լ 10, Ը, ԺԳ 11, Խ 5): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 28,5x39: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 30–31: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ծաղկադրոշմ սպիտակ կտաւ:

Նմուշ՝ 20ա

Նմուշ՝ 366ա

Նմուշ՝ Բա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ– Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 1ա, 4ա, 424բ, 434բ: Ճ ա կ ա տ ա զ ա ր դ՝ 120բ, 267բ, 330բ: Լ ո ւ ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոչնագիր, ճանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին, մոխրագոյն: ԾՆԾ. Ծաղկազարդումները որոշակիորեն տարբերւում են իրարից: Ըստ երեւոյթին գրիչներից իւրաքանչիւրը ծաղկազարդել է իր բաժինը:

ՊԱՏԱՌԻԿ–ՊԱՀՊԱՆԱԿ–Աւետարան Մատթէոսի: Թ–Ժ դդ. 2(Ա–Բ)+2(Գ–Դ) ստացուած 4 ամբողջական թերթերից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ երկաթագիր: ՄԱՆՐԱՆԿԱՐ-ԶՈՒԹԻՒՆ– Լ ո ւ ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ Աա, Բա, Դբ: Կարդալ՝ Աա–Բբ «Աւետարան ըստ Մաթեոսի–Գիրք ծննդեան... եւ կոչեցեալ զանուն///» (Ա, 1–21), Գա–Դբ «///ի ձեռին իւրում... լոյս ծագեաց///» (Գ, 12–Դ, 16):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. միջից եւ վերջից պակասաւոր, խոնաւութիւնից գրադաշտը գունափոխուած եւ լուսանցազարդերի գոյները դրոշմուած դիմացի էջերին, տեղ–տեղ փորիկ պատռուածքներ, զանազն բծեր եւ ցեցակեր: 340բ եւ 341ա թերթերի միջեւ 2 թերթ կտրուած ընկած: 135բ եւ 136ա–ի միջեւ 2 թերթ ընկած: Կազմի կաշին ճեղծուած, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած: ԺԸ դ. նորոգուած, լուսանցային մասերը կոպիտ թղթով կարկատուած եւ կրկին կազմուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–1ա–3բ [Յառաջաբանութիւն վասն սուրբ վարդապետին Սարգսի...] – *Ամենայն ոք որ զգիրս աստուածային ի ձեռն առնուցուն...:*

1. *4ա–120բ* Երանելոյն Սարգսի վարդապետի է ասացեալ Մեկնութիւն Կաթողիկէից թղթոյն Յակովբա – 4ա–5բ [Նախերգան] – *Աստուածային տեսութեանց եւ իրողութեանց պարապել...*

ա. *5բ–9ա [Ա 1]* – *Յակովբոս Աստուծոյ եւ տեառն Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ: [Մեկնութ.] Իմաստք Հոգոյն շնորհաց...–9ա–10ա [Յորդորակ]* – *Արդ, եւ մեք զանձինս մեր արժանիս արասցուք...*

բ. *10ա–6ա [Ա 2–11]* – *Ամենայն ուրախութեան արժանի համարիջիք... [Մեկնութ.]. Ամենեքեան՝ որք միանգամ յաղքատութեան իցեն... – 16ա–7բ [Յորդորակ]* – *Եւ արդ, մեք զայսոսիկ գիտելով, մի՛ զարմասցուք...*

գ. *18ա–22բ [Ա 12–15]* – *Երանեալ է այր, որ համբերիցէ... [Մեկնութիւն]. Բազմապատիկ եւ բազմաւրինակ առաքինութեանցս յաղթանակի...–22բ–5ա [Յորդորակ]* – *Եւ զայսոսիկ լսելով, սիրելիք, զարհուրեսցուք...*

դ. *25ա–36բ [Ա 16–20]* – *Մի՛ խաբիք, եղբարք իմ սիրելիք... [Մեկնութ.]. Ասաց թէ երանելիք են, որ փորձանաց համբերեն...–36բ–40ա [Յորդորակ]* – *Եւ արդ, մեք, սիրելիք, զայս ամենայն գիտելով...*

ե. *40ա–9ա [Ա 21–27]* – *Որով ի բաց թողեալ զամենայն աղտեղութիւնս... [Մեկնութ.]. Որք միանգամ սիրողք մարմնական ընչից են...–49ա–52բ [Յորդորակ]* – *Զայս լսելով, սիրելիք, երկիցուք...*

զ. *52բ–61ա [Բ 1–13]* – *Եղբարք իմ, մի՛ աչառութեամբ ունիցիք... [Մեկնութ.]. Զար է մարդահաճութիւնն...–61ա–3բ [Յորդորակ[* – *Եւ*

արդ, զի այսպիսի յոյս կա մեր առաջի, մի՛ վերջասցուք…

է. *63բ–71բ [Բ 14–16] – Ջի՞նչ օգուտ է, եղբարք իմ… [Մեկնութ.]. Զոր աւրինակ, եթէ ոք յերկրագործաց…–71բ–2բ [Յորդորակ] – Այլ վա՛յ է ինձ եւ եղո՛ւկ եմ ես…*

ը. *72բ–80բ [Գ 1–16] – Մի՛ բազում վարդապետք լինիք… [Մեկնութ.]. Շնորհք պարգեւացն Քրիստոսի ի ձեռս առաքելոցն բազմանան… եւ դիւական է /// (շար. թափուած)։ – 81ա–2ա [Յորդորակ – եւ արդ, մեք, սիրելիք, զայսոսիկ գիտելով, զգուշութեամբ ընտրութիւնս արասցուք… տգիտութիւնս]։ Այլ երանի՝ եթէ իմաստուն էաք…*

թ. *82ա–94ա [Գ 17–Դ 12] – Իսկ վերին իմաստութիւնն, նախ՝ զի սուրբ է… [Մեկնութ.]. Ասաց զերկրաւոր իմաստութիւնս…–94ա–7ա [Յորդորակ] – Զայսպիսի ահագին բան ասես լսելով…*

ժ. *97բ–105բ [Դ 13–Ե 9] – Ահաւասիկ են որ ասեն՝ այսաւր եւ վաղիւն երթիցուք… [Մեկնութ.]. Բազում անգամ յեղանակաց գմարդկան անմտութիւն…–195բ–7բ [Յորդորակ] – Եւ արդ, զի եւ մեք ընդ այսպիսի դատաստանաւք եմք…*

ժա. *108ա–16բ [Ե 10–20] – Աւրինակ առէք, եղբարք, չարչարանաց… [Մեկնութ.]. Իբրեւ ամաչեցոյց քաջ իսկ…–116բ–20բ [Յորդորակ] – Եւ արդ, զմեզ ով ոք խրատեսցէ…։*

2. *120բ–267բ* Երանելոյն Սարգսի վարդապետի ասացեալ Մեկնութիւն Կաթուղիկեաց առաջնում թղթոյն Պետրոսի– *120բ–2ա* [Նախերգան] – *Բանք աստուածայինք ամենայնք արդիւնագործ են…*

ա. *122ա – 8ա [Ա. 1–2] – Պետրոս առաքեալ Յիսուսի Քրիստոսի։ [Մեկնութ.]. Ըստ կարգի եւ յարմարապէս սկիզբն առնէ… – 128ա – 9ա [Յորդորակ] – Այլ վա՛յ է ինձ եւ եղո՛ւկ եմ ես…*

բ. *129ա – 39ա [Ա. 3–12] – Աւրհնեալ է Աստուած եւ Հայր Տեառն մերոյ… [Մեկնութ.]. Կարգաւորաբար ասաց զաստուածային շնորհն… աստուածապաշտո[///(135բ շար. թերթերը պատռուած) … զոր]դի Հոգւոյն/// (շար. թափուած)։*

–139ա–41ա [Յորդորակ] – Եւ արդ, մեք զայս ամենայն տիրապէս գիտելով, նախանձաւոր լիցուք…

գ. *141ա–53բ [Ա. 13–25] – Որով պնդեալ զմեջս…[Մեկնութ.]. Մեծամեծս բարբառեցաւ երանելիս Պետրոս… – 153բ–5բ [Յորդորակ] – Եւ մեր զայս ամենայն գիտելով, սիրելիք, զգուշասցուք անձանց մերոց…*

դ. *155բ–70ա [Բ 1–12] – Ի բաց թաւթափել այսուհետեւ զամենայն չարութիւն… [Մեկնութ.]. Ասաց յառաջագոյն զչեղանակ վերստին ծնընդեանն… – 170ա – 3ա* [Յորդորակ] *– Եւ արդ, վասն զի եւ մեզ այսպիսի յոյս կա առաջի…*

ե. *173ա–8բ [Բ 13–17] – Հնազանդ լերուք ամենայն մարդկեղէն ստեղծուածոյ… [Մեկնութ.]. Քարոզութիւն Աւետարանին եւ շնորհք մարդասիրութեանն Քրիստոսի… –178բ–80բ [Յորդորակ] – Եւ արդ, վասն զի այսպիսի ահաւոր եւ անարգամեծար Տէր ունիմք…*

զ. *181ա–91ա [Բ 18–25] – Ծառայք, հնազանդ լերուք յամենայն ի էր… [Մեկնութ.]. Երկուս կարգս առաքինութեան եւ հնազանդութեան պահանջեաց… –191ա–3ա [Յորդորակ] – Եւ արդ, վասն զի նախանկար աւրինակ ունի հովիւք հոգեւորք…*

Այստեղ յորդորակի սկիզբը նշուած է 191բ «Մի՛ պղերգասցուք…»։

է. *193ա–207բ [Գ 1–14] – Սոյնպէս եւ կանայք հնազանդ լինել արան իւրեանց… [Մեկնութ.]. Ասաց վերագոյնն վասն ծառաից հնազանդութեան… – 207բ–10ա [Յորդորակ] – Խոստովանեսցուք եւ մեք եւ հաւատասցուք…*

ը. *210բ–20բ [Գ 15–22] – Պատրաստ իցէք տալ պատասխանի… [Մեկնութ.]. Կատարեալ անձանց եւ իմաստուն վարդապետաց, եւ ըստ Աստուծոյ երկիւղածից գործ է… – 221բ – 4բ [Յորդորակ] – Արդ, հնազանդեսցուք եւ մեք, երկիրպագցուք…։*

թ. *225ա–38ա [Դ 1–11] – Քրիստոսի չարչարելն մարմնով վասն ձեր… [Մեկնութ.]. Զխորս իմաստից հոգւոյն քննել՝ մտաց այնոցիկ է… – 238ա – 40ա [Յորդորակ] – Փառաւորեսցուք եւ մեք ի ձեռն քահանայապետին Յիսուսի…*

ժ. *240ա–6բ [Դ 12–19] – Սիրելիք, մի՛ աւտարոտին համարել գեռանդն ինչ… [Մեկնութ.]. Ասաց զմեծամեծս աւետեացն Աստուծոյ… –246բ–9ա [Յորդորակ] – Արդ, եւ մեզ նոյն չարչարանք կան առաջի…*

ժա. *249բ–55բ [Ե 1–7] – Ջերիցուն այսուհետեւ աղաչեմ իբրեւ գերիցակիցս… [Մեկնութիւն]. Ամենայն առաքինութիւնք աստուածատուրք՝ յանգաւորք եւ պատշաճք են առն վարդապետի… –255բ–8ա [Յորդորակ] – Եւ արդ, եթէ այսպիսի հոգացող անիմք, հրաժարեսցուք ի մարմնական հոգւոցս…*

ժբ. *258ա–64բ [ե 8–14] – Արթուն լերուք, զի ոսոխն ձեր սատանա իբրեւ զառիւծ գոչէ... [Մեկնութ.]. Ամենայն ուրեք յամենայն պատուիրանս Աստուծոյ մեզ ամենայն աւրինակաւ պէտք են... – 264բ–7բ [Յորդորակ] – Եւ արդ, միտ դիցուք աստուածային պատմագաց...*

Այստեղ յորդորակի սկիզբը նշուած է՝ 265ա «Եւ արդ, եթէ մտադիւրութեամբ...»

3. *267բ–330ա* Նորին Սարգսի վարդապետի ասացեալ Մեկնութիւն եկրորդ թղթոյն Պետրոսի – *267բ–9ա* [Նախերգան] – *Բազմաց յառաջնոցն ի հարցն մերոց եւ ի վարդապետացն ուղղափառաց փոյթ պնդութեան եղեւ...*

ա. *269ա–76բ [Ա 1–11] – Շմաւոն Պետրոս ծառայ եւ առաքեալ Յիսուսի Քրիստոսի: [Մեկնութ.]: Ի սկիզբն բանիս մեծ իմն խնդիր անկաւ առաջի... –276բ–80ա [Յորդորակ] – Եւ արդ, եթէ այսպիսի անարգամեծար Տէր, ունիմք, բարիոք զկեանս մեր տնաւրինեսցուք...*

բ. *280ա–8ա [Ա 12–21] – Որով պատրաստ իցեմ միշտ ձեզ յիշեցուցանել... [Մեկնութ.]. Ասաց զկարգ առաքինութեանցն... –288ա–9ա [Յորդորակ] – Եւ արդ, երանելիք են դասք առաքելոցն...*

գ. *289բ–98բ [Բ 1–8] – Բայց նախ այսմ գիտակ լինիջիք... [Մեկնութ.]. իբրեւ ասաց զաւրինակ այլակերպութեանն Քրիստոսի... –298բ–300ա [Յորդորակ] – Արդ, նախանձաւորք լիցուք արդարոյն եւ մեք...*

դ. *300ա–8բ [Բ 9–22] – Գիտէ Տէր զաստուածապաշտն փրկել ի փորձութենէ... [Մեկնութ.]. Յետ զաւրինակն առաջի դնելոյ... – 308բ–10ա [Յորդորակ] – Զայս ամենայն գիտելով, եղբարք, ակնածեսցուք...*

ե. *310ա–5բ [Գ 1–9] – Զայս ձեզ, սիրելիք, երկրորդ թուղթ գրեմ... [Մեկնութ.]. Իբրեւ ասաց զկատաղութիւն հերձուածողացն... –315բ–7բ [Յորդորակ] – Եւ արդ, եթէ այսպիսի Տէր ունիմք, զի ոչ կամի եթէ ոք կորիցէ...*

զ. *318ա–26բ [Գ 10–18] – Այլ եկեսցէ աւր Տեառն իբրեւ զգող... [Մեկնութ.]: երկիւղ լուիցուք զբանն Տեառն... –326բ–30ա [Յորդորակ] – Արդ, եւ մեք ատորերկրեաքս փառաւորեսցուք...*

4. *330բ–413ա* Երանելոյն Սարգսի վարդապետի ասացեալ Մեկնութիւն Առաջին թղթոյն Յոհաննու – *330բ–2ա* [Նախերգան] – *Ի փոքունս մեծամեծացն յանդգնելոց չեն առանց դատապարտութիւն...*

ա. *332բ–8բ [Ա 1–3] – Որ էրն, ասէ. Ի սկզբանէ: [Մեկնութիւն]. Զսկիզբն բանիս խոր իմն անդունդ տեսանեմ... –338բ–40ա [Յորդորակ] – Եւ արդ, չիք ոք երանելի քան զառաքեալսն...*

բ. *340ա–5բ [Ա 4–Բ, 6] – Զայս գրեմ ձեզ, զի ձեր ուրախութիւնն կատարեալ իցէ... [Մեկնութ.]. Զիք ինչ, որ այնպէս ուրախ առնէ զմիտս լքեալս... եթէ շնոր[հաց է.../// (շար. թափուած, 341ա) քան] զձիւն սպիտակ...–345բ–7ա [Յորդորակ] – Լուիցուք զայսոսիկ մեք եւ զգուշասցուք...*

գ. *347բ–52բ [Բ 7–17] – Սիրելիք, ոչ եթէ նոր ինչ պատուիրան գրեմ ձեզ... [Մեկնութ.]. Բազում ինչ է, որ զքրիստոնէին նկարագրէ... –353ա–4ա [Յորդորակ] – Արասցուք եւ մեք զկամս Աստուծոյ, աղաչեմք...*

դ. *354ա–64բ [Բ 18–Գ 1] – Որդեակք, յետին ժամանակէ...[Մեկնութ.] Զինամակալութիւն հարց ցուցանէին... –364բ–6բ [Յորդորակ] – Եւ արդ, եթէ այսպիսի Հայր ունիմք եւ Հայր հոգեւոր...*

ե. *366բ–73ա [Գ 2–10] – Սիրելիք, այժմ որդիք Աստուծոյ եմք... [Մեկնութ.]. Ասաց յառաջագոյն, տեսէք որպիսի սէր շնորհեաց... –373ա–6բ [Յորդորակ] – Եւ արդ, վասն զի եւ մեք ի կարգի որդւոց եմք...*

զ. *376բ–89ա [Գ 11–Դ, 6] – Ամենայն, որ ոչ առնէ զարդարութիւն... [Մեկնութ.]. Որք դեղս ինչ բժշկականս խառնուածոյս... –389աբ [Յորդորակ] – Եւ մեք զայս ամենայն լսելով, զգուշասցուք անձանց մերոց, աղաչեմ...*

է. *389բ–95ա [Դ 6–21] – Ս[իրելիք], սիրեսցուք զմիմեանս... [Մեկնութ.]. Զիք ինչ՝ որ այնպէս նկարագրէ զպատկեր աշակերտին Քրիստոսի... – 395ա–7ա [Յորդորակ] – Եւ մեր զայսոսիկ գիտելով, նախանձաւոր լիցուք գործոց բարեաց...*

ը. *397ա–404ա [Ե 1–12] – [Ա]մենայն որ հաւատա, եթէ Յիսուս Քրիստոսն յԱստուծո ծնեալ է... [Մեկնութ.]. Հաւատոց առաքինի եւ զաւրաւոր ոգոց պէտք են... – 404ա – 5բ* [Յորդորակ] *– Այ մեք հաւատասցուք յՈրդին Աստուծոյ...*

թ. *406ա–11ա [Ե 13–21] – Այս գրեցի, զի գիտասջիք եթէ կեանս յաւիտենականս ունիմք... [Մեկնութ.]. Իբրեւ ասաց զվայելչականս... –411ա–3ա [Յորդորակ] – Եւ իմ զայս ամենայն իմացեալ, զձեզ աղաչեմ արատասուաք...*

5. *413բ–24բ* [Երանելոյն Սարգսի վարդապետի արարեալ Մեկնութիւն Երկրորդ թղթոյն Յոհաննու] – *413բ–4ա* [Նախերգան] – *Եւ են բազումք ի սրբոցն եւ մանաւանդ յառաքելոցն...*

ա. *414ա–21բ [Ա. 1–13] – [Ե]րիցուէ առ ընտրեալ կիւրեա... [Մեկնութ.]. Աստ իբրեւ առ հանկիտապատիւ ոք զթուղթս գրէ... –421բ–4բ* [Յոհաննու] *– Այլ այժմ այնպիսի ինչ ոչ գործի ի միջի մերում...*

6. 424բ–34բ [Երանելոյն Սարգսի վարդապետի արարեալ Մեկնութիւն Երրորդ թղթոյն Յոհաննու] *– 424բ–5բ [Նախերգան] – Առ աստուածային արսն եւ առաքինութեամբ զարդարեալսն...*

ա. *425բ–33ա [Ա. 1–15] – [Յ]երիցուէ առ Գաիոս սիրելի... [Մեկնութ.]. Այս այն Գայիոսն է, առ որս զթուղթն աստուածաբանս լի ամենայն իմաստութեամբ... –433ա–4բ* [Յոհաննու] *– [Ն]որին նախանձաւոր լիցուք եւ մեք, որ թուիմք եթէ հրաժարեցաք...*

7. *434բ–63ա* Նորին Սարքսի վարդապետի ասացեալ Մեկնութիւն [թղթոյն] Յուդայի *– 434բ–5բ [Նախերգան] – Շնորհք իմաստից Հոգոյն, որ ի ձեռս առաքելոցն տուաւ եկեղեցոյ...*

ա. *435բ–43բ [Ա. 1–7] – Յուդայ՝ Յիսուս Քրիստոսի ծառայ, եւ եղբայր Յակոբա: [Մեկնութ.]. Բարիոք եւ կարի գեղեցկապէս սկիզբն առնէ բանիս... – 443բ – 6բ* [Յոհաննու] *– [Ե]ւ արդ, եւ նոքա յայնպիսում մեղաց ժամանակին՝ այնպիսի եռուն...*

բ. *446բ–53բ [Ա. 8–16] – [Ը]ստ նմին աւրինակի եւ սոքա իբրեւ քնով դանդաղեալք... [Մեկնութիւն]. Իբրեւ ասաց զաւրինակս տանջանաց մեղաւորացն... – 453բ–6բ* [Յոհաննու] *– Եւ մեք զայս ամենայն տիրապէս գիտելով, անբաւ հեռաւորութեամբ փախիցուք...*

գ. *457ա–60բ [Ա. 17–25] – [Բ]այց դուք, սիրելիք, յիշեցէք զկանխասաց բանս առաքելոցն... [Մեկնութ.]. Իբրեւ յանդիմանեաց սաստկապէս զահագին ամբարշտութիւն... –460բ–1բ* [Յոհաննու] *– Փառաւորեսցուք եւ մեք զԱստուած մի բերանով միայն եւ լեզուաւ, այլ՝ հոգով եւ մտաւք... այնպէս գթալ /// (շար. թափուած):*

Համմ. տպ. Կ. Պոլիս, 1828:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

10ա Մ վ սրբասէր քահանայք եւ աստուածահաճոյ կրաւնաւորք, զստացաւղ լուսազարդ կտակիս՝ զպարոն Թորոս, *հարազատ որդովք իւրովք, աղաչեմ յիշման արժանի արարէք, եւ զհայր նորա՝ զպարոն* Նիկալ, *եւ որ յիշէ՝ յիշեալ լիցի ի Տեառնէ:*

17բ Քրիստոս Աստուած... ողորմեա ստացողի սորա՝ պարոն Թորոսին, *մականուն՝ կոչեցեալ Հուսամատին, եւ հաւր նորին՝ պարոն* Նիկալին... *Եւ զիս՝ զբազմամեղս զգրող սորին զՅովս[եփս] աղաչեմ յիշման արժանի արարէք (նման՝ 40ա, 52բ, 72բ, 107բ, 120բ, 240ա և այլուր):*

25ա Քրիստոս Աստուած... ողորմեա... պարոն Թորոսին, *մականուն Հուսամատին, եւ հաւր նորին՝ պարոն* Նիկալին... *(նման՝ 17բ, 300ա, 317բ, 340ա և այլուր):*

63բ Քրիստոս Աստուած... ողորմեա ստացողի... պարոն Թորոսին, *մականուն կոչեցեալ Հուսամատին, եւ հաւր նորին՝ պարոն* Նիկալին... *եւ գրողի սորին՝ զՅովսեփ սարկաւագ յիշման արժանի արարէք:*

82ա Սուրբ Յովանէս կարապետ եւ Մկրտիչ Քրիստոսի,

Բարեխաւս եւ յոյս յաւուրն մեծի,

Ընկալ զընծայս զայս քեզ հաճելի,

Զոր վասն սիրո քո ի դրան քո ընձեռեցի:

Գանձ փարթամացուցիչ՝ որ սովաւ վարժի,

Մեզ ի յոյս յիշատակի եւ արձան անջնջելի,

Թորոս *ծառա քո, որ մականուն Հուսամատին յորջորջի,*

Զի յարաժամ որքան սա ի դրան քո ընթերցի,

Գթութեամբ զմեզ խնամ արկեսցես յամենայնի,

Եւ ողորմութիւն ի Տեառնէ հայցեցես անսպառելի,

Յառաւորեա կեանս առաջնորդել մեզ միշտ ի բարի,

Եւ ի հանդերձեալն արժանի լինել երանեալն ձայնի:

Եւ դուք ընթերցողք այսմ աստուածային մատենի,

Սրտի մտաւք ասացէք. Յիշեա, Աստուած, զստացող սորին ի բարի,

Եւ շնորհեա զողորմութիւն քո առատապէս նմա յամենայնի:

97ա Քրիստոս Աստուած... ողորմեա ստացողի այսմ լուսազարդ կտակի՝ պարոն Հուսամատնի, *եւ հաւր նորին՝ պարոն* Նիկալին, *եւ նախնեաց նոցին, որ անուանեցին զգիրքս զայս Սրբոյ Կարապետին. ամէն:*

129ա... Զանպիտան եւ զմեղուցեալ գրող սորին՝ զՅովսեփ դպիրս, աղաչեմ յիշման արժանի արարէք (նման՝ 141ա, 155բ, 173ա, 193ա, 224բ, 267բ):

180բ Քրիստոս Աստուած... ողորմեա... պարոն Թորոսին, *մականուն՝ Հուսամատին...*

310ա Քրիստոս Աստուած... ողորմեա ստացողի եւ այսմ լուսազարդ կտակի՝ պարոն Թորոսի,

մականուն կոչեցեալ Հուսամատիկ *եւ հաւր նորին՝ պարոն* Նիկալիկ*... ՋԼՀ (1289) (նման՝ 330ա)։*

397ա Քրիստոս Աստուած... ողորմեայ ստացողի սորա՝ պարոն Հուսամատիկ*... (նման՝ 405բ, 424բ)։*

413ա... Արդ, աղաչեմ զամենեսեան, որ կարդաք կամ աւրինակէք, թողութիւն յանցանաց իմոց հայցեցէք ինձ բազմամեղ գծողիս՝ Ոմեկ *սարկաւագիս, եւ ծնողաց իմոց՝ փոխեցելոցն ի Քրիստոս (նման՝ 434բ, 456բ)։*

462ա [Փա՛ռք... ու լինել ը/// փոխանակ ճառելոյ եւ ի յայտ բերելոյ զհրաշան, լուէին... // (463ա)... այսմ համաձայն եւ զուգարան հոգիունակ եւ շնորհառատ սուրբ վարդապետս Սարգիս*, որ նախատեսչութեամբն պահեալ Աստուծոյ եւ ի վերջին դարուս ի պէտս ժամանակի յայտնեաց առ ի լցումն տարփողաց այսմ առաքելախաւս եւ աստուածաբան Թղթոց Եւթանեցունց գլխոց Կաթուղիկեաց, յոգնաջան վաստակաւք եւ բազմաքիր տնտքնութեամբ, յորդառատ արտասուաւք եւ անդադար աղաւթիւք, առեալ ի տուչութեանցն Աստուծոյ զվերաբուծութիւն այսմ աստուածատուր գանձուցս, որ ոչ ուրեք գտաւ յառաջնոցն հոգացտող սմա եւ ոչ ի վերջնոցս, ոչ ի մերասեր ազգէ եւ ոչ յայլոց եւս ուրեք։ Վասն որոյ յԱստուծոյ տուաւ այսմ հոգէշնորհ վարդապետի սերմանեալ յազգս մեր եւ յեկեղեցիս Հայաստ[անեայց...թ]արգմանչացն եւ վարդապ[ետաց] ի պարծանս Հայկազեան ազգիս Թորճոմա երփնեռանդն եւ յորդառատ յորդորակաւք յաւրնեալ հանկոյն տեառն* Յոհաննու Ոսկեբերանի*, որ զամենեսեան յապաշխարութիւն կոչէ։ Եւ Քրիստոսի մարգաս[իր]ին փառք յաւիտեանս։*

463բ ///հոգեւոր ասացեալ սուրբ եւ իմաստուն եւ առաքինի վարդապետ Սարգսի *եւ նորին ողորմութեամբ կատարեցաք յամի ՋՃ – երրորդի երեսուներորդի ութերորդի (1289) թուականութեանս Հայոց։ Գրեցաւ հոգէպատում գանձս աստուածային Մեկնութիւն Եւթանեցունց Թղթոց Կաթուղիկեաց, զոր արարեալ է շնորհալից վարդապետին* Սարգսի*։ Եւ սա նոր ընծայ եկեալ ի մայրաքաղաքս ի յեզընկայս, զոր ստացաւ զսա եւ ետ գրել հոգեւոր եւ իմաստուն եւ հանճարեղ պարոն* Թորոս*, մականուն* Հուսամատիկ*, որդի պարոն* Նիկոլիկ*, ի հալալ արդեանց իւրոց, ի յիշատակ իւր եւ զաւակաց իւրոց, եւ նախնեաց իւրոց։ Եւ գրեցաւ սայ ընդ հովա[նեաւ] սուրբ եւ փ[րկա]կան* Կաթուղիկէ եկեղ[եցւոյն*, սո]ւրբ եւ արհիական եպի[սկոպո]սին՝ տէր* Սարգսի*։ Եւ գրեցաւ սայ ի կաթուղիկոսութեան սրբոյն* Կոստանդնեայ*, եւ ի թագաւորութեան* Հեթմո*, եւ ի յեպիսկոպոսութեան մերոյ տէր* Ներսիսի*։ Արդ, ես* Թորոս*, մականուն կոչեցեալ* Հուսամատիկ*, արարի զսա հոգւո իմո յիշատակ, զի յետ ելից իմոց յաշխարհէս, յիշեսցի անուն իմ ի դրան եկեղեցւո։ Միայն զառաքեալսն սուրբ եւ զկտակս նոցայ տեսեալ, աւժընդակ եւ ապաւէն եւ յոյս, բարեխաւս ունելով առ փրկագործաւղն բոլոր սեռիցն, եւ քրտնաջան աշխատութեամբ եւ տառապանաւք ստացայ զկտակս զայս նորայ թարմման, զաւակ ի Սիոն եւ ընդանեակ յերուսաղէմ, ի յիշատակ հոգոյ իմոյ եւ ծնողաց իմոց եւ զաւակաց, զի ողորմեսցի Քրիստոս յաներեկ աւուրն մեծի աղաւթիւք եւ բարեխաւսութեամբ առաքելոցն Յակովբոսի, եւ Պետրոսի, եւ Յոհաննու, եւ Յուգայի, եւ ամենայն սրբոց։ Եւ ողորմեսցի ի սուրբն Թէոդորոս, որ անուանակից է սորայ եւ լինի /// (շար. թափուած)։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. Պատառիկ–պահպանակ Գբ (Շղագիր) ես՝ Ղաբցի *անպիտ[ան]* Յօ[հա]ննս *թվին ՌՃԿԶ (1717), աբրելի ԻԹ (29) գիրցի։ Մի[ն]չեւ գիրելն, ե (5) տարի ծառայ ի սուրբ եկեղեցուն։*

2. 463ա (Շղագիր) Ի ՌՄԹ (1760) թվին, ապրելի ամսոյ Ը (8), ես՝ Աբրահամ *վարդապետս, մինչ էի ի յանապատն* Ջորագեղայ*, առի զայս սուրբ գիրքս որ կոչի Կաթուղիկէիչ Մեկնից, ի յումեմնէ տաճկէ, յիշատակ ինձ։ Ով որ որք հանդիպիք սմայ կարդալով կամ օրինակելով, յիշեցէք զիս, եւ զհոգեւոր եւ զմարմնաւոր ծնօղքիս իմ, զի եւ դուք յիշեայլ լիջիք առաջի անմահ Գառինն Աստուծոյ. ամէն։*

Ի դուռն Սուրբ Էջմիածնայ*, ի վերոյգրեալ* Աբրահամ *վարդապետս, ի յերկրէն* Աղէքանորու*, ի գաւառէն* Ճեսմու*, կամ ի գիւղէն* Քեսմու *(վրան գիծ քաշուած եւ ներքեւում նոյն ձեռքով գրուած՝ «Ազապու»)։*

Պատառիկ–պահպանակ Դա (Բոլորգիր) Ի դուռն Սուրբ Էջմիածնայ*, ձեռամբն* Աբրհամ *աստուածաբան վարդապետին։*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 1ա, 193ա Կիրակոս *վարդապետ (ԺԸ դ.)։*

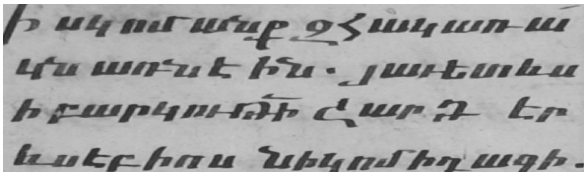
1531
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

Յովհաննավանք ՁԼՂ — 1289

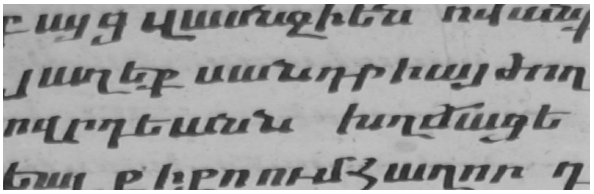
ԴՐԻՁ՝ Անաւուն Ա, հաւանաբար՝ Թոթիկ (1գ – 74ա, 75ա – 89բ), Գրիգոր՝ աշակերտ Թոթկայ (74բ), Անաւուն Բ (90ա – 186բ, 188ա – 342բ, 344ա – 50բ, 353ա – 61բ, 363ա – 73բ): ՍՏԱՅՈՂ՝ Համազասպ եպս.:

ԹԵՐԹ՝ 377+1 (կրկ. 1). չգրուած՝ 1աբ, 187աբ, 377բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԹx12 (Ա 9, Բ, ԺԹ, ԻԹ, Լ, ԼԱ 11, ԼԲ 10, ԼԹ 4): ՆԻՒԹ՝ թուղթ (1676 թ. յաւելում՝ 1աբ, 187աբ, 343աբ, 351ա—2բ, 362աբ, 374ա—7բ, աւեւելեան): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 48,2x32, 5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ աւեւելեան բոլորգիր (տարբեր՝ ըստ գիչերի, 1676 թ. լրացնողի բոլորգրով՝ 343բ, 351ա–2բ, 362աբ, 374ա–7բ): ՏՈՂ՝ 31: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ դրոշմազարդ շերտաւոր կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա, 1676 թ. յաւելում)+2 (Բ–Գ, Ի դ. յաւելում), թուղթ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից եւ միջից պակասաւոր, տեղ–տեղ շագանակագոյն բծեր, թանաքի ճեռքեր, լուսանցային մասերը խոնաւութիւնից գունափոխուած, պրակային մասերը ցեցակեր: Կազմի կաշին՝ ճերմուած, եզրերը՝ մաշուած, դռնակը վնասուած, ճարմանդներն՝ ընկած: 1676–ին Ջահարիայ խալիֆայի ձեռով նորոգուած է, լուսանցային մասերը կարկատուած եւ Աբանաս գրչի ձեռով թերին լրացուած:

Նմուշ՝ 1գ

Նմուշ՝ 91ա

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1գ–205բ* [Սոկրատայ Սմոլաստիկոսի եկեղեցական պատմութիւն (խմբ. «Մեծ Սոկրատ»)]

1. *1գ–32ա* [Գիրք Ա – *«Եւսեբիոսի Պամփիլեայ յամենայն տասնեսին գիրսն եդեալ… Աղէքսանդրի գրեալ զթուղթն» տպ. էջ 1–11] ամենայն քաղաքաց, վատթար լինէր չարն…*

Սկզբից պակասում է 4 թերթ. յաջորդ թերթը, որով սկսում է այժմ բնագիրը՝ «ամենայն քաղաքաց», նորոգողի ձեռքով համարակալուած է «ե», հետեւապէս «ա–դ» թերթերը ընկել են վերանորոգումից յետոյ:

2. *32ա–72ա* [Գիրք] Բ – Ռուփինոս, *որ հռոմայեցւոյ լեզուովն գրեաց* զեկեղեցական *պատմութիւն…*

3. *72ա–97բ* [Գիրք] Գ – Կոստանդիանոս *թագաւորի սահմանն* Կիւլիկոյ, *երից նոյեմբերի ամսոյ…*

4. *97բ–123բ* [Գիրք] Դ – *Թագաւորին* Յոբիանոսի, *ի դաղաստանս որպէս ասացաք…*

5. *123բ–49ա* [Գիրք] Ե – *Նախքան զսկսանել մեզ զպատմութիւնս հինգերորդ գրոյս…*

6. *149ա–72ա* [Գիրք Զ] – *Զհրամանդքո, քահանայդ Աստուծոյ, այրդ* Թէոդորէ…

–150բ «Մէկ թուղթ պակաս». պակասում է՝ «եպ[իսկոպոսք… Մոփեսու]եստոյ» հատուածն ըստ Մ. Տէր–Մովսիսեանի թարգմանութեան (տպ. էջ 491–495):

7. *172ա–205բ* [Գիրք Է] – *Թագաւորին* Արկադիոսի *վաղճանեալ յառաջնումն մայիս ամսոյ… իսկ դադարեալ յերկրորդ ամին 3ե Ողիմպիադումն, յորում ժե հիւպատին թագաւորին* Թէոդոսի *տուեալ լինէր:*

188ա «Մէկ թուղթ պակաս». պակասում է՝ «ոսկեղէնս եւ արծաթեղէնս… քաղցրաձայնս ի գովութիւն» հատուածը ըստ Մ. Տէր–Մովսեսեանի թարգմանութեան (տպ. էջ 615–619): Նորոգողը, լրացման համար, աւելացրել է մէկ ազատ թերթ 187:

Օրինակս չունի տպագրի գլխաբաժանումները:

–206ա Յառաջ քան զսկսուտեան ամ ի թարգմանելոյ Փիլովնի *զգիրսդ զայդ՝* Սոկրատայ զեկեղեցական *պատմութիւն, թարմմանեալ էր* Աբասում Գրիգորի Ջորոյփորեցւոյ *թարմմանի, [հրամանաւ] ընդ փառաւորս յիշելոյ* Ներսէհի Վրաց *իշխանին՝ փեսային* Կամսարականաց, *զգիրս Պատմութեան վարուց սրբոյն* Սիղբեստրոսի էպիսկոպոսին Հռովմայ, *եւ կայր ի քարտիսի: Այժմ պատշաճ համարեցաք առ դմին գրոց գրել:*

Բ. *206ա–30բ* [Պատմութիւն Վարուց սրբոյն Սիղբեստրոսի եպիսկոպոսին Հռովմայ] – Եւսէբիոս Պամփիղեայն *զեկեղեցական հռոմագրելով զպատմութիւն, կրկնակ ղայս եթող ստուգել… Յայսմհետէ սկսաւ մեծանալ ի կողմանսն Հռովմայեցւոց անուն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, ընդ որում Հայր եւ Սուրբ Հոգւոյն փառք իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից:*

Տէ՛ս «Սոկրատայ Սքոլաստիկոսի եկեղեցական պատմութիւն…», Վաղարշապատ, 1897:

Գ. *231ա–377ա* [Մովսիսի Կաղանկատուացւոյ Պատմութիւն Աղուանից]

1. *231ա–2ա* Նախերգան Պատմութեան Աղուանից. Առաջին հատածն գլուխք Լ – *Ա. Որ ինչ յԱդամայ մինչեւ ցՆոյ ծնունդ ազգաբերութեանցն...Լ. հաւատալն մեծ զաւրավարին* Թոբելեան *ի Քրիստոս, եթէ նա է Աստուած, եւ նահատակելն զաւրաւքն եւ որդեաւքն եւ քահանայական դասուք յիւրմէ թագաւորէն յաշխարհիս* Աղուանից։

ա. *232ա* Ա. Նախերգան սակս Պատմութեանց Աղուանից – *Աստուածաստեղծ մարդն առաջին՝ հայրն մեր Ադամ...*

բ. *232աբ* Բ. Գիր ազգաբանութեան Յաբեթի ծնընդոցն – *Աստանաւր յայտարարութիւն սահմանաց* Յափեթի...

գ. *232բ–3բ* Գ. Թէ ո՞ր ազգ գիտէ դպրութիւն – *Եւ ի սոցանէն որ գիտեն դպրութիւն...*

դ. *233բ* Դ. Ի կարգելն զնախագահութիւնն Աղուանից Վաղարշակա – *Աստ սկիզբն առնէ նախագահութեան* Աղուանից...

ե. *233բ–4ա* Ե. Յուցումն բերմանց եւ պատութեանց սահմանացն Աղուանից, թէ զի՞նչ ունի ի պէտս մարդկան – *Բարեվայելուչ եւ ցանկալի է աշխարհն* Աղուանից...

զ. *234աբ* Զ. Գիտութիւն երեւման Աստուծոյ մերոյ մերոցս Առեւելիցս – *Պատմութիւն ճշմարիտ առաւել քան զնախագահելն* Առանա...

է. *234բ–5ա* Է. Գիւտ նշխարաց Առեւելից լուսաւորիչն սրբոյն Եղիշայի – *Ոդ էր պարտ ծածկել ճշմարտութեանն...*

ը. *235աբ* Ը. Ըստ կարգի զոյցի յԱռանայ մինչեւ ցՈւռնայր՝ Աղուանից արեայ, եւ Տղատ՝ Հայոց արեա, ոգտաք, այլ հաւեւանցի գրեցաւ որ ինչ ի պէտս էր տեղեակ լինել – *Յոյժ ցանկալի էր ըստ կարգաց գիտել զպատմածս...*

թ. *235բ–6ա* Թ. Հաւատալն Ուռնայրի եւ մկրտեալն ի ձեռաց սրբոյն Գրիգորի, եւ Աղուանից միաբան լուսաւորել ընդ ձեռամբ Ուռնայրի արեայի – *Վասն զի երանելին Եղիշայ...*

ժ. *236ա–7ա* Ժ. Վասն Վաչեի՝ Աղուանից արեայի, թե զիարդ ուրացաւ զհեթանոսական գործ մոլորութեան եւ հաւատաց յԱստուած կենդանի, եւ ետ պատերազմ ընդ Պարս[ս], եւ միաննդացաւ յանապատի սուրբ վարուք – *Յինն եւ ի տասներորդի ամի թագաւորութեանն* Յազկերտի *հասանէ նմա վաղճան մահու...*

ժա. *237ա–42ա* ԺԱ. Թուղթ Գտայ Էպիսկոպոսի առ սուրբն Վաչէ. *Երկնաւոր շնորհաւքն Աստուծոյ, ողջոյն: Ի ճառս սուրբ սիրոյ քո առաքինութեան...*

Տպ. Մատենագիրք հայոց, Ա, էջ 1079-89, ա։

ժբ. *342աբ* ԺԲ. Պատերազմելն Տղատա ընդ Բարսղաց արեային ի յաշխարհին Աղուանից, եւ թագաւորելն Սանատրկա ի վերայ Աղուանից եւ ընդդիմանալն Հայոց, եւ Խոսրովա գալն յաւգնականութիւն զաւրաւն եւ առնուլ զԱղուանս եւ զիարկսն – *Լինի զաւրաժողով* Տղատիոս *Մեծ թագաւորին* Հայոց...

ժգ. *342բ–3ա* ԺԳ. Շապհոյ թագաւորեցուցանելն զՏիրան եւ փրկել ի հիւսիսականացն, եւ դարձեալ կուռացուցանելն զՏիրան, եւ խռովութեանն հիւսիսայնոցն եւ մահն Առշակա եւ Պապա թագաւորել, եւ կոռուստն Մեհուժանայ, եւ խոց առնուլն Ուռնայրի յայնմ պատերազմի – *Թագաւորեալ* Տիրանա *Հայոց՝ առնէ խաղաղութիւն...*

ժդ. *343ա–7ա* ԺԴ. Սակաւիկ յայտարարութիւն վասն սրբոյն Գրիգորի Հայոց Լուսաւորչի եւ երանելի որդեաց նորին, եւ ընդ նմին ձեռնադրութիւն սրբոյն Գրիգորիսի՝ որդւոյ Վրթանիսի՝ թոռին սրբոյն Գրգիորի, ի կաթողիկոսութիւն Աղուանից եւ Վրաց, եւ եկն նոր յԱղուանս՝ ի լուսաւորութիւն աշխարհիս, եւ նահատակութիւն նորին եւ բերումն նշխարացն – *Արդ, մի ոմն յաշակերտացն Տեառն* Թադէոս *անուն...*

ժե. *347աբ* ԺԵ. Գիր անուանց նախագահ կարգելոյ, որ յայտ են Յաբեթէ եւ յԱռնայ մինչեւ ցերորդն Վաչագան–Յաբեթ, Գամեր, Թիրաս, Թորգոմ, Հայկ...

ժզ. *347բ–9ա* ԺԶ. Կեանք եւ վարք եւկարգաւորութիւնք Աղուանից, որ ի Վաչագանա արեայէ եղան, եւ գիւտ նշխարաց սրբոց – *Իսկ զերեսուն ամ ի* Վաչէ[է] *մինչեւ ցՎաչագան...*

ժէ. *349ա–51ա* ԺԷ. Զթագաւորելն Վաղարշակա եւ ի նմանէն առնուլ Վաչագանայ զիւր թագաւորութիւնն Աղուանից – *Եւ յետ բառնալոյ չարին* Պերոզի...

ժը. *251ա–3ա* ԺԸ. Վասն կարգելոյ դպրոցս արեային Վաչագանայ չարածնունդ մանկանցն դիւթոց, եւ գտանել զպիղծ աղանդն մատնահանութեան, եւ վաղճանի նոցուն – *Յաստուածուստ պսակեալն այն* Վաչագան...

ժթ. *253ա–6բ* ԺԹ. Յայտնութիւն նշխարաց սրբոյն Զաքարիա՝ հաւրն Յովաննու եւ երանելոյն Պանդալէոնի, որ վկայեաց ի Կոմիդեայ բաղաքի, զոր տարեալ մանկանն Գրիգորիսի յաշխարհն Ճքաց – *Բազում նշանք եւ արուեստք լինէին ի քաղաքն անունանեալն* Յոի...

ի. *256բ–7ա* Ի. Գիւտ նշխարաց սուրբ մանկանն Գրիգորիսի, որ վկայեաց առաջի Սանէսանայ արեային Մասքթաց – *Յոյժ ցանկալի տենչանս ունէր բարեպաշտ* Վաչագան...

իա. *257ա–9բ* ԻԱ. Թուղթ արեալին Վաչագանայ առ ամենայն էպիսկոպոսուս եւ բահանայս առ ի շնորհել նմա ի ձեռն աղաւթից եւ պաղատանաց նոցա զծածկեալ գանձն – *Յայնժամ հրամայէր թագաւորն հրովարտակս առնել… 259բ–60բ* Տեսիլ երանելոյն Վաչագանայ – *Եւ մինչ նստեալ ի գիշերապաշտամանն էր…*

իբ. *260բ–1բ* ԻԲ. Երանելոյն Յոբա ճգնաւորի հաւատացուցանել զմեծագոյնն Աւրցախա գաւառն Պարսկաց – *Եւ պատմեաց վանաց երէցն եւ ասէ…*

§ժզ-իբ *տպ. Մատենագիրք հայոց, Գ, էջ 66-112, ա:*

իգ. *261բ–5ա* ԻԳ. Ի սոյն խորհուրդ տեսիլ մի եւ Խոճկորիկա՝ պոռնկորդոյն եսվաղենա՝ արեալին Աղուանից, որ էր կարգեալ կողմնապահ, եւ պատմէ արեալի – *Այրն այն Խոճկորիկ անուն…*

իդ. *265բ–6ա* ԻԴ. Հարցումն Վաչագանայ՝ արեալի Աղուանից, զմաթէ երէց գիտնաւոր – *Ասէ արքա. Հոգիք հրաժարեալք ի մարմնոյ… Լուծումն Աղաչելով զԱստուած…*

իե. *266աբ* ԻԵ. Երանելոյն Աբրահամու՝ Մամիկոնէից եպիսկոպոսի, առ Վաչագան՝ Աղուանից արեալ. Թուղթ սակս ննջեցելոցն – *Մի՛ դիր, ո՛վ սիրելի…*

իզ. *266բ–8բ* ԻԶ. Սահմանադրութիւն կանոնական ի Վաչագան՝ Աղուանից արեալէ, եղեալ ի ժողովէն, որ յԱղուէնն եղեւ – *Յամս* Վաչագանա՝ Աղուանից *արքայի, բազում հակառակութիւն լինէր… կարգեցաք այսպէս (Ա–ԻԲ): Ա. Երիցունք որ չէնս լինին… ԻԲ. Զայս պայման արարին…*

Տպ. Մատենագիրք հայոց, Գ, էջ 133-39, ա:

իէ. *268բ–9բ* ԻԷ. Յաղագս սրբոյն Մեսրոպա եւ ընկերաց նորա պատմութիւն վիպասանաբար – *Եւ եղեւ յետ վկայութեանն* Գրիգորիսի՝ *Աղուանից կաթողիկոսի…*

իը. *269բ–70ա* ԻԸ. Շարագրած յաղագս աշակերտացն Մաշտոցի ընդ ներգոյս զոյցաւորաբար – *Յետ սրբոյն* Մաշտոցի *սուղ ինչ անցեալ ժամանակս…*

իթ. *270ա–2ա* ԻԸ (ԻԹ) Դիմումն հիւսիսակա[նա]ցն <յամ> յամենայն սահմանս Աղուանից, Հայոց եւ Վրաց, եւ վկայութիւն աշակերտացն Մեսրոպայ – *Ընդ այն ապա ժամանակս թագաւորին* Ռոսմոսոռեան…

լ. *272ա–3ա* Լ. Հաւատալն մեծի զաւակաւորին Թորելեան ի Քրիստոս՝ եթէ նա է Աստուած եւ նահատակել զաւրամն եւ ոդւովն եւ բահանայական դասուս յիւրմէ թագաւորէն յաշխարհին Աղուանից – *Ի հասանել ճշմարտութեանն յիւրմէ թագաւորէն յաշխարհին* Աղուանից – *Ի հասանել ճշմարտութեանն լուսոյ ի սիրտ աստուածարեալ իշխանին… յափշտակողք եղեալ անմահ առագաստին ընդ ամենայն սուրբս. ամէն: Կատարեցան գիրք առաջին Պատմութեանն* Աղուանից:

2. *273բ–5ա* Երկրորդ Պատմութիւն արեւելիցս Աղուանից նահանգիս (գլուխք ԾԲ) – *Ա. Պատմութիւն ի դէպ գրոցս… ԾԲ. Անուանք վանաւրայիցն, որ յԵրուսաղէմ են շինել…*

ա. *275ա–7բ* Ա. Պատմութիւն ի դէպ գրոցս – *Որքան պայծառ է երկինք աստեղաւք…*

բ. *277բ–80ա* Բ. Որ ինչ յանաւրէն Յեզկերտէ վտանգէր Աղուանք, եւ գտանել զփրկութիւն ի Վարդանայ զաւրավարէ – *Ի ժամանակս* Յազկերտի *ամբարշտի վառէր, բորբոքէր սատանայ…*

գ. *280աբ* Գ. Գալուստ Մեսրոբա վարդապետի առ Ասուաղէն Աղուանից արա, եւ առնել գիրս, եւ կարգել վերստին դպրոցս եւ հաւատս հաստատել տանս Աղուանից, բառնալ եւ զմնացեալ աղանդսն – *Յորում ժամանակի* Թէոդոս Փոքր Յունաց *էր կայսր…*

դ. *280բ* Դ. Փոխումն հայրապետական աթոռոյն Աղուանից ի Ջողայ եւ նստուցանել ի մեծ բաղաքին Պարտաւ ցաթոռակալութիւնն սակս խազրաց հինին, որ յելս իւրեանց աւարեցին – *Յետ այսորիկ գէրեցաւ ի* խազրաց *աշխարհս* Աղուանից…

ե. *280բ–1ա* Ե. Յայտարարութիւն վկայելոցն ի Դիզափայտ լերին, եւ երեւումն նշխարացն յատուրս հայրապետութեանն Աբասայ – *Յառաջ քան զտեսչաւորեալն տեառն* Աբասայ…

զ. *281ա–2ա* Զ. Տեսիլ Վեհկի – *Յառաջնում ամի հայրապետութեանն* Աբասա…

է. *282ա–3բ* Է. Թուղթ Յովանիսի Հայոց կաթողիկոսի, առ տէր Աբաս՝ Աղուանից կաթողիկոս, սակս հաւատոյ հաստատութեան – *Լաւաց, ճշմարտից, աստուածասիրաց, սիրելի եղբաւր եւ աթոռակցի մերոյ տեառն* Աբասա…

ը. *283բ–4ա* Ը. Հալածումն հերձուածողացն յԱղուանից, զոր տէր Աբաս՝ Աղուանից կաթողիկոս, ընդ գալ թղթոյն արտասահմանեաց – *Յայն փոյթ աղմկի սփռեալ տարածեցաւ…*

թ. *284աբ* Թ. Պատմութիւն յաղագս յարուցման ազգաց բարբարոսաց եւ պէս—պէս անցից տիեզերահեծ տագնապին, որ եղեւ աշխարհաց – *Ո՛վ սքանչելի պատմութեանս…*

ժ. *284բ–7ա* Ժ. Յառաջին ԺԸ – է նահանջէն սկիզբն պատմողաբար – *Իբրեւ լցաւ ժամանակ գերութեանն* Երուսաղէմի…

ժա. *287ա–90ա* Վասն զումարելո խոսովու ընդ արեալին Յունաց, եւ յաղթահարելոյ զնա ամս բազումս սրով եւ գերութեամբ աշխարհին Հռոմայեցւոց – *Սաստիկ ամբոխիւ ելին խազիրք…*

ժբ. *290ա–2բ* ԺԲ. Գալ զաւացն Հիւսիւսոյ յաւգնել Հերակղի – *Ապա այնուհետեւ յամին երեսներորդի վեցերորդի* Խոսրովու…

ժգ. *292բ–4բ* ԺԳ. Սպանումն Խոսրովու – *Բայց անսացէք ինձ սակաւիկ մի…*

ժդ. *294բ–301բ* ԺԴ. Յաղագս Վիրոյի աշխարհակալ կաթողիկոսութեանն Աղուանից, եւ մեծամեծ վշտակցութեանն եւ Աստուծոյ խնամոցն – *Ապա ի գտանել ամենեցուն զթողութիւն յանցանաց…*

ժե. *301բ–2բ* ԺԵ. Վասն սաստկացեալ սովոյն, սրոյն եւ գերութեաննի միասին – *Պարտ եւ արժան է մեզ յիշել վասն ժամանակի նեղութեան…*

ժզ. *302բ–4բ* ԺԶ. Սակս մեծ սմանչելեացն, որ խնդրեաց վրէժ ի թշնամեացն – *Յերկրորդ ամի* Արտաշրի՝ *որդւոյ* Կաւատայ, *Պարսից արքայի…*

ժէ. *304բ–5բ* ԺԷ. Վասն Միհրական տոհմին լինել ի Սասնական խոսրովու ցեղէ, եւ լինել նախագահ Աղուանից Տանս – *Յառոյգ եւ ի բուն պատմագրաց այսպէս ծանեաք…*

ժը. *305բ–7բ* ԺԸ. Գործ եւ հաջութիւն մեծ իշխանին Ջեւանշերի՝ երկրորդ որդւոյն Վարազ Գրիգորի, զոր ի պարսիկս եցոյց արութիւն հաջութեան – *Յետ ամաց չորից մահուան Մեծին* Խոսրովու…

ժթ. *307բ–9բ* ԺԹ. Սպարապետութիւն Ջեւանշերի Աղուանից եւ վրդահարեալն զՊարսիկս, եւ մահն Յազկերին, եւ անձնատուր լինելն Յունաց կայսերն – *եկեալ մեծապանծ անուամբ եւ ամենապայծառն* Ջեւանշէր…

ի. *309բ–10ա* Ի. Թուղթ Ջեւանշերի առ թագաւորն Յունաց Կոստանտին – *Ամենայաղթ տէր, հզաւր եւ ողորմած թագաւոր* Հռոմոց…

իա. *310աբ* ԻԱ. Պատճէն հրովարտակին – *Քեզ տեառն* Ջեւանշերի՝ Գարդմանա *տեառն…*

իբ. *310բ–2ա* ԻԲ. Կայսերն Յունաց գալ ի Պարսս, եւ կոչել զՋեւանշէր – *Իսկ յինն եւ ի տասներորդի ամի թագաւորութեանն իւրոյ* Կոստանտիանոս…

իգ. *312ա* ԻԳ. Վասն ելից Խազրաց, եւ յաղթահարելն ի Ջեւանշէրէ յայնկոյս գետոյն – *Յետ այսորիկ լինելութեան եւ երկուցն հոլովելոց ամաց…*

իդ. *312աբ* ԻԴ. կատարումն տաճարին Տեառն ի բերդին Գարդմանայ, եւ նաւակատիքն ի Ջեւանշէրէ, եւ աւրհնաբանումն նորին, եւ կանգնիլն ի նմա խաչին Քրիստոսի – *Ի յաղթահարելն Ջեւանշերի, եւ երկուց ամաց անցելոց…*

իե. *312բ–3բ* ԻԵ. Աղաւթք Ջեւանշերի – *Տէր իմ Տէր, որովհետեւ եղեր անյիշաչար ծառայի քո…*

իզ. *313բ–4բ* ԻԶ. Խնամութիւն Ջեւանշերի ընդ Հոնս, եւ առնել սէր թշնամեացն – *Մինչդեռ նստէր խաղաղացեալ ի գահոյս իւր…*

իէ. *314բ–6բ* ԻԷ. Որ ինչ ի թագաւորէն հարաւոյ մեծարանք արեւելից իշխանին եղեւ, աստանաւր գացես – *Լերինք մշտնջենաւորք եւ ծովք անդնդայինք…*

իը. *316բ–8բ* ԻԸ. Կրկնակի երթն Ջեւանշերի առ բռնակալն հարաւոյ, եւ աւգնելն Յունաց իմաստաբար աւժընդակութեամբ, եւ կիսակատուր գիարկս առնել – *Դարձեալ թագաւորն հարաւոյ կոչէ պարգեւախոստ հրաւիրանաւս…*

իթ. *318բ–21բ* ԻԹ. Տեսիլ միաննմանացելոյ առն Աստուծոյ Իսրայէղի ի վերայ Մաշտոցի սրբոյ, եւ նահատակութեան աշակերտաց, եւ գիւտ Սրբոյ խաչին, որ ի Գիսն էր – *Ջճշմարտախաւս դրուակս բայից սակաւ ինչ նուաղ գտի…*

լ. *322ա–3ա* Լ. Պատճեն թղթոյն, որ գրեցաւ յէպիսկոպոսացն ի Դաւթայ եւ ի Յովելայ եւ ի մեծ ժողովարանէն, եթե որպէս եցոյց Աստուած զմեծ սմանչելիսն – *Ուղիափեմ, հոգէճաշակ համբուրիւք առ լցեալ…*

լա. *323ա–4ա* ԼԱ. Առ այն պատասխանիւ էպիսկոպոսացն ի հայրապետէն եւ յիշխանէն – *Տառայարեալ պա[տ]ճէն հրովարտակիս…*

լբ. *324աբ* ԼԲ (ԼԲ) Խնամատուիլ նախարարացն Աղուանից ազգաշաղախ, եւ անիծանիլ – *Ընդ այսոսիկ ապա ժամանակ տարաւրէն խառնակութեամբ…*

լգ. *324բ–7բ* ԼԳ. Յաղագս սրբական առն Աստուծոյ Իսրայեղի հաճայանալոյն, եւ գիւտ Սուրբ խաչին վիպասանման զուգատարաբար – *Այլ քանզի աղբեւր ուղիափեմ իշխիւք էր այրն…*

լդ. *327բ–9բ* ԼԴ (ԼԴ) Մահ աւրհասական Ջաւանշերի մեծի իշխանին – *Եւ եղեւ ի ժամանակին յայնմիկ խաղալ գնալ մեծի իշխանին* Ջաւանշերի *ի կողմանս լեռնականացն… յայնժամ ճարտասան ոմն… Դաւթակ անուն… սկսաւ նա երգել ըստ աղփայփետաց գլխակարգութեանց զողբս այս ի վերայ բարեացապարտն* Ջեւանշերի, *եւ ասէ այսպէս.*

լե. *330ա–1ա* ԼԵ. Ողբ ի մահն Ջաւանշերի մեծ իշխանին («Ա–Ձ») – *Աստուածային բանին արուեստաւոր Հոգի, յաւրինեա իմաստի[ւ] զտխրական երգմունս… /Ձրագ ճշմարիտ… փարատէր զյուզմունս:*

լզ. *331ա–2ա* ԼԶ. Վասն Վարազ Տրդատայ լինել իշխան յաթոռն Ջեւանշերի, եւ հոնաց վրէժխնդրութիւն նորին մահուանն, եւ սորա առ նոսա առնել խաղաղութիւն – *Եղեւ յետ այնորիկ իբրեւ մեկնէր տրամութիւնն…*

լէ. *332ա–3ա* Լէ. Վասն առաջնորդութեան Վարազ Տրդատայ, եւ ընդունել գահ եւ պատիւ ի կողմանց, եւ վաղճան Դաւթի՝ Մեծ Կողմանց էպիսկոպոսի, եւ Իսրայէղի փոխանորդութեան նորին, որ եղեւ առաջնորդ բարի – *Այնուհետեւ աստուածարեալ իշխանն* Վարազ–Տրդատ *աւր ըստ աւրէ…*

լը. *333աբ* ԼԸ. Յուղարկումն Իսրայէղի էպիսկոպոսի յԱյրարատեան գաւառն ի մեծ իշխանէն Վարազ–Տրդատա առ մեծ հայրապետն Հայոց Սահակ, եւ բարեպաշտ իշխանն վասն սիրոյ – *Ընդ այն իսկ ժամանակս լինէր խորհուրդ բարեպաշտ իշխանին* Վարազ–Տրդատայ…

լթ. *334ա–5բ* ԼԹ. Վասն խորհրդականութեան իշխանին Վարազ – Տրդատայ ընդ իւր նախարարս՝ առնակել զէպիսկոպոսն Իսրայէղ յերկիրն Հոնաց սակս հաշտութեան – *Ապա ի վաթսներորդ երկրորդ ամի հարաւայնոյ իշխանութեանն գոռոզին* Մահմատա…

խ. *335բ–8բ* Խ. Հաստատելն ի հաւատս զՀոնաստանսն էպիսկոպոսին Իսրայէղի վարդապետական շնորհիւ, եւ նոցա խաղցրութեամբ ի ձեռն սմանչելեացն լսել – *Քանզի սատանակուր ծառայգոթի մոլորութեամբն աղճատեալք ազգն այն…*

խա. *338բ–43բ* ԽԱ. հաւատալն Հոնաց ի Քրիստոս ի ձեռն էպիսկոպոսին Իսրայէղի, եւ կործանումն զոհարանացն, եւ կանգնեալ խաչին Քրիստոսի – *Քանզի յորդորեալ էին յոյժ յունկնդրութիւն բանից…*

խբ. *343բ–4բ* ԽԲ. Խորհուրդ մեծ իշխանին Հոնաց Իլի Թուերու ընդ նախարարս իւր, զի եպիսկոպոսն Իսրայէլ առ նոսա մնասցէ հաստատել անդ աթոռ հայրապետութեանն – *Մտանէ մեծ իշխանն Հոնաց ընդ ամենայն մեծամեծս…*

–344ա «Պակաս»: Լրացուած՝ 343աբ:

խգ. *344բ* ԽԳ. Գալուստ Իսրայէղի՝ Մեծ Կողմանց էպիսկոպոսի ի Հոնաց, եւ երկու զաւառաւոց զկնի եկեալ խնդրելով յառաջնորդութիւն իւեանց – *Մեծ եւ բարեպաշտ իշխանն* Հոնաց [Ի]լի Թուեր…

խդ. *344բ–5ա* ԽԴ. Թուղթ իշխանին Հոնաց ի նոյն խորհուրդ յաշխարհն Հայոց – *Առ սուրբ էպիսկոպոսապետդ Հայոց Մեծաց* Սահակ…

խե. *345ա–6ա* ԽԵ. Պատասխանի թղթոյն Հոնաց – *Ի* Սահակայ՝ *Հայոց կաթողիկոսէ, եւ յամենայն քահանայական ուխտէ…*

խզ. *346ա–7բ* ԽԶ. Դաւթա՝ Մեծ Կողմանց էպիսկոպոսի, վասն պատկերաց եւ նկարագրութեանց հայցուածի Յոհաննէ Մայրագոմեցւոյ – *Ընդ այն իսկ ժամանակս, որ դեռեւս վարէր զհայրապետութիւնն* Աղուանից…

խէ. *347բ–8ա* ԽԷ. Խորհրդոյ զգացութիւն, թէ որով ժամանակով անիծաւ չար ժողովոյն Քաղկեդոնի, եւ Աղուանից մնալ անխառն յաղանդէն, կամ բաժանմանն Վրաց ի Հայոց, եւ զինչ Աբրահամու կաթողիկոսի վասն Աղուանից – *Քառասներորդ եր[ր]որդ ամ էր թուականին* Հոռոմոց, *յորժամ լուսաւորեցան* Հայք…

խը. *348ա–50բ* ԽԸ. Յաղագս Յունաց առ Հայս վասն ոչ ունելոյ իննն դասս եկեղեցական կարգաւորութեան, եւ Հայոց չանիլ Աղուանից լինել ընդ նոսաւ արէպիսկոպոս, որում ոչ հաւանեալ Աղուանից, եւ դառնալ Սիւնեաց ի Հայոց յԱղուանս առնուլ ձեռնադրութիւն եւ ձէթ – *Ի թագաւորել չարագլուխ* Մարկիանոսի *ի Հռոմայեցւոց*..

խթ. *350բ–1բ* ԽԹ. Պատասխանի թղթոյն Մխիթարայ՝ Ամարաստ էպիսկոպոսի, ի Հայոց, զոր հայհոյականս եր ու[ր]էք բերեալ ի գրեանսն – *Պատուական գտելոցդ եւ վեհ հռչակելոցդ…*

ծ. *351բ–2ա* Ծ. Վասն Յուսիփայ ան[ա]պատականի բնակելն յԱրցախ, եւ երթն յերուսաղէմ, ընդ նմին եւ բերումն նշխարացն սրբոց – *Ի թագաւորութեանն* Հերակղի *եւ չախչախ թագաւորութեանն* Պարսից [Յ]ազկերտի…

ծա. *352աբ* ԾԱ. Վասն որ ի սուրբն Երուսաղէմ եկեղեցւոյ շինուածք թուով եւ գրով հիմնադրելով, եւ ստոյգն գտցես անդանօր – *Անձնաչափ կենարարին Քրիստոսի լայնութիւն տապանափորած վիմին…*

ծբ. *352բ ԾԲ.* Վասն այն[ց] որ յերուսաղէմ են շինեալ յԱղու[ա]նից անուն, զոր երանելոյն Անաստասայ առ Վահրամ Մամիկոնեայսն ուսաք, այս են ԾԳ – *Պանդաւանքն որ յարեւելից կողմանէ ի Զիթենեաց լերինն կա… ապա յետո յանհ[ո]գ[անա]լո մերոցս ամենայն այլայլեցան:*

3. *353աբ* Երկրորդ հատուած Պատմութեան Աղուանից (գլուխք ԻԳ) – *Ա. Սակս Համայէլական ազգին յարձակմա ի հարաւու երկրէ ունել զծագս տիեզերաց… ԻԳ. Անուանք հայրապետաց* Աղուանից, *ամք եւ գործք նոցին:*

ա. *353բ–5ա* Ա. Առնակումն ի հարաւու երկրէ՝ ունել զծագ տիեզերաց Իսմայէլական ազգին – *Ջորս ընկալաք ի հոգէզուարճ վարդապետաց…*

բ. *355աբ* Բ. Որ յետ Մահմադայ՝ սուտ մարգարէին, եղեն ամիր–մոմնիք – *Երկրորդ իշխանութեանն* Տաճկաց, *զկնի* Մահմետի, *նստաւ* Աբուբէր…

գ. *355բ–6բ* Գ. Վասն Բակուրա ումեմն Ներսէսեանուն եղեալ կաթողիկոս Աղուանից – *Ի վաղճանելն* Ղազարու՝ Աղուանից *կաթողիկոսի…*

դ. *356բ* Դ. Թուղթ ժողովոյն Աղուանից առ եղիայ՝ Հայոց կաթողիկոս – *Տեառն* եղիայի՝ *Հայոց կաթողիկոսի, միաբան ժողովոյս* Աղուանից *երկրպագութիւն…*

ե. *356բ–7ա* Ե. Թուղթ եղիայի՝ Հայոց կաթողիկոսի, առ Աբդղմեղէ ամիր մոմնի՝ ի նոյն խոռհուրդ – *Տիեզերակալ* Աստղայի *ամիրմոմնուոյ*՝ յեղիայէ՝ *Հայոց էպիսկոպոսապատէ…*

զ. *357ա* Զ. Պատասխանի թղթոյն եղիայի Հայոց կաթողիկոսի յԱբդլմելէկ ամիրմոմնոյ – *Զառնդ Աստուածոյ* եղիայի *զարմենեան ազգի ջաթղկիդ…*

է. *357աբ* Է. Գալն եղիայի Հայոց կաթողիկոսի, ի Պարտաւ, եւ պատժել զՆերսէս, եւ ի տեղին, որին յաջորդել զՍիմեոն սարկաւագապետն՝ կամաւ ժողովոյն Աղուանից – *եկեալ հասանէ մեծ հայրապետն Հայոց* եղիայ *ի մեծ քաղաքն* Աղուանից Պարտաւ…

ը. *357բ–60ա* Ը. Ձեռնարկ զոր խնդրեաց եղիայ Հայոց կաթողիկոս, ի ժողովոյն Աղուանից վասն միաբանութեան եւ ուխտի հաստատութեան Հայոց եւ աղուանից – *Քանզի բազում եւ ազգի չարութեամբ, որպէս սովոր է…*

թ. *360աբ* Թ. Գիր պայմանի տեառն եղիայի՝ Հայոց կաթողիկոսի, առ Աղուանս – *Զշարժումն չարափաին* Ներսիսի *որ յԱղուանս էր…*

ժ. *360բ–1ա* Ժ. Գիր աւուանց նախարարաց Աղուանից ըստ նախադրութեան, զորս ներհինոյն Աբդղմեղէի ամիրի մոմնոյ տարաւ եւ եդ ի դիւանի արհուի – *Զայս Սուրբ Հոգւոյն խոստովանութիւն, զոր խնդրեցաք ի ժողովոյն* Պարտաւա…

ժա. *361ա–3ա* ԺԱ. Կանոնի տեառն Սիմեոնի Աղուանից կաթողիկոսի, յետ կոծանմանն Ներսիսի – *Այս կանոնադրութիւն եղեւ ի* Սիմեոնէ Աղուանից *կաթողիկոսէ… Ա. Մինչ կամեցաւ գթալ… Է. Արդ, պահուիրեմ ամենեցուն…*

ժբ. *363ա–4ա* ԺԲ. Հարկապահելն Վարազ–Տրդատայ Աղուանից իշխանի, եւ երթն ի Յոյնս տալ պատանդ զորդիս իւր, գալ եւ յաշխարհ իւր, եւ Միայելի փոխադրել զաթոռն Աղուանից զկնի Սամուելի – *Ընդ նուաղեալ ի սպառ թագաւորութեանն Պարսից…*

ժգ. *364ա–5ա* ԺԳ. Վասն ոչ առնել առ ազգինս խմ(ն)ամութիւն, Միխայելի Աղուանից կաթողիկոսի, արարեալ ժողով – *Փոխանորդէ զաթոռ հայրապետութեանն* Աղուանից *երջանիկն* Միխայէլ…

ժդ. *365աբ* ԺԴ. Նորին Միխայելի Աղուանից հայրապետին, խնդիր յաղագս պապանձմանն Զաքարիայ, եւ Ծննդեան եւ Յայտնութեան Փրկչին՝ ընդդէմ երկաբնակ աղանդոյն – *Մովսէս տաւնակարգեաց Իսրայէղացւոցն յեւթներորդում ամսեան…*

ժե. *365բ–6ա* ԺԵ. Որ ինչ յաւուրս որդւոյն Հերակղի եւ թոռին գործ – *Բարեյաղթ* Հերակղ՝ Հռովմայեցոց *թագաւոր…*

ժզ. *366ա–7բ* ԺԶ. Ապստամբութիւն Հայոց, եւ Մահմետին գալ ի Հայս, եւ առնումն Սեւանայ, եւ մահն Մահմետի – *Ի ձԽԶ–երորդ թուականութեանն Հայոց եկն* Մահմետն *երկրորդ ի Հայք…*

ժէ. *367բ–8ա* ԺԷ. Յաղագս Ստեփաննոսի Սիւնեաց էպիսկոպոսի, երթալն ի Հռոմն, եւ բերեալն զգրեանն, որ յարեւելս ոչ կային, եւ վաղճան նորին, եւ պատիժ որ հասին յԱստուծոյ – *Յայսոսիկ ժամանակս* Ստեփանոս Սիւնեցի *տիով դեռեւս մանուկ գոլով…*

ժը. *368ա–9ա* ԺԸ. Ի գրեանոյն Ստեփաննոսի գտաւ այս պատմութիւն Սակս աւերմանն Ղիոն քաղաքի եւ շինելն Հռոմայ – *Ի ժամանակս* Սպդանի *դատաւորի…*

ժթ. *369ա–71բ* ԺԹ. Որ ինչ յերկերիւր թուականութեանն Հայոց այս գործ լեալ ի սահմանս Աղուանից – *Ընդ ժամանակս ընդ այսոսիկ սփռեցաւ…*

ի. *371բ–3ա* Ի. Երթն Մամունայ իշխանին ի Հռոմս եւ ի նմին սատակումն. ընդ նմին զրուցադրութիւնք պէս—պէս, կարճառաւտ բանիւ – *երկերիւր եւ ութսուն էր թուականին Հայոց…*

իա. *373ա–4բ* ԻԱ. Պաշարումն Պարտաւայ որդւոյն Շեխայ, եւ զաւրաց Հայոց եւ Աղուանից, եւ Սամուէլի անձամբ առնով պատիւ եւ գնալ ի Դվին – *Ի ժամանակի խռովութեանն, որ շարժեցաւ ի մէջ* Եսայի՝ *որդոյ* Շեխա…

իբ. *374բ–5բ* [ԻԲ] Կրկնաբանութիւն ազգաշարացն համաոտաբար – *Սուուգաբանութեամբ այսպէս ծանեաք ի Հայկազնեաց արանց…*

իգ. *375բ–7ա* ԻԳ. Անուանի հայրապետացն Աղուանից, ամք եւ գործ նոցին – *Սակս հայրապետական անուան պարտ եւ պատշաճ… Տէր* Մովսէս *ամս Զ յառաջնորդութիւնէ* Փառիսոսայ *վանաց։*

Տպ. եր., 1983, ա։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 32ա Զատացող գրոցս յիշեսջիք ի Քրիստոս։

2. 74բ ԶԳրիգոր՝ աշայկերտ Թոթկայ, *որ զդեմս գրեցի, յաղաւթս յիշեցէք, նաեւ դուք անմոռաց լիցիք առաջի Աստուծոյ։*

Այս Գրիգոր գրիչը, որ ընդամենը 1 էջ է գրել (74բ), իրեն համարում է «աշայկերտ Թոթկայ»։ Բնական է կարծել, որ Անանուն Ա գրիչը եղել է Գրիգոր գրչի ուսուցիչ Թոթիկը։

3. 97ա (Անանուն Բ գրչի) եղուկ, քունս նեղեաց, եւ վիշտս յաւելուլ կամի (նման՝ 131բ, 250ա)։

113ա Յիշեա՛ զիս, Տէր, եւ կարողացո՛յ։

120ա Աւա՛ղ դառն ցաւիս, որ դիպո, եւ խափանեցաւ գիրսս, վասն զի ատամս ցաւեցաւ զաւուրս եւթն, նաեւ գլուխս, այլ Տէր կարողացոյց։

123բ Ջառաջնորդ գրոցս՝ զսրբազան էպիսկոպոսն զտէր Համազասպ յիշեսջիք ի Քրիստոս, ն[ա]եւ՝ զԳրիգորէս կրաւնաւոր (նման՝ 172ա)։

149ա Աստանաւր յիշեսջիք զսրբազան էպիսկոպոսն՝ զտէր Համազասպ, ընդ նմին՝ եւ զԳրիգորէս կրաւնաւոր, եւ զիս՝ զանարժան գրչողս, ի Քրիստոս։

205բ Յիշեա՛, Քրիստոս Աստուած, զստացաւղ գրոցս եւ զառաջնորդ սորա, եւ զգրչողս։

230բ Այս պատմութիւն իմաստասիրական ոչ գոլով ի սուրբ մենաստանիս՝ ի վանս Յովհաննու, ես՝ տէր Համազասպս, բազում փափագանաւք ի խնդիր էի, զի յետ իմ մնասցէ ինձ ընձայ ընդ մեծամեծս ի Սուրբս այս Սիովն կաթուղիկէի։ Արդ, աղաչեմ զձեզ, մանգունք Սուրբ առագաստի, հայցել ի Քրիստոսէ զթողութիւն յացնաց մերոց, եւ ինձ՝ եղկելի գրչիս։

256բ Սխալեցաւ միտքս, զի նեղէին զմեզ այլակրաւնքս։ Թողութիւն արայ։ Աւա՛ղ ի վրացեացս (նորոգողի ձեռք՝ «ճշմարիտ»)։

273ա Ջատացող գրոցս՝ զերջանիկ էպիսկոպոսն զտէր Համազասպ, եւ զեղկելի գրիչս յիշեցէք ի Քրիստոս (նման՝ 318բ)։

306բ Աւա՛ղ մեծի աղետիս եւ անմխիթար սգոյս, որ էհաս տանս Վրաց եւ քրիստոնէից, զի սպանաւ թագաւորն Դէմէտրէ յազգէն նետողաց՝ ոչ ինչ մահու պարտական, զի Սահմի ամսոյ և էր թիւն ՉԼՀ (1289)։ Եւ ահայ ի մեծի վտանգի կանք։ Տէր, փրկեա՛ զմեզ/// նեղութեանցս. ամէն։

321բ Յիշեա՛ զմեղաւոր շունս։

329բ Յիշեա՛յ զեղկելի տրուպս, եւ Աստուած զձեզ։

356բ Յիշեա՛ զգրիչս ի բարին Աստուած։

364ա Եղուկ, ահա տրդեաց։ Խնայեա յարարածս քո, Քրիստոս Աստուած, եւ մի՛ ըստ գործոց մերոց հատուսցես։

368ա Եղուկ, զինչ լինինք ողորմելիքս։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *377ա (Բոլորգիր) Շնորհօք եւ ողորմութեամբ ամենազօրին Աստուծոյ եւ Սուրբ Հոգւոյն եղեւ նորոգումն գրոցս, որ կոչի Սոկրատ եւ Աղուանից Պատմագիր, ի թվականին ՌՃ եւ Իե (1676) յերկիրս Արարատու, ի գաւառս Կարբու, ի գերահռչակ եւ հրաշափառ աստուածաբնակ Սուրբ մենաստանս Յովհաննու վանից, ընդ հովանեաւ Սուրբ Կարապետիս եւ Սուրբ Կաթուղիկէս եւ այլ միայեղէն սրբոցն, ի բռնակալութեանն Պարսից Շահսուլէմանիսի եւ յիշխանութեան տանս Արարատեան Սաֆիղուլի խանիսի Երկրոդի, ի կաթողիկոսութեան Սուրբ Էջմիածնի տեառն Յակոբայ եւ առաջնորդութեան Սուրբ մենաստանիս Յօհաննէս վարդապետի Կարբեցոյ։ Հոգաբարձութեամբ եւ օժանդակութեամբ նորուն եղեւ նորոգեալ ըզգիրքս եւ աւանդեցաւ ի դրունս Սուրբ Կարապետիս։ Որք օգտիք ի սմանէ, յիշեցէք յաղօթս ձեր զառաջնորդս՝ Յովհաննէս րաբունապետն եւ զաթոռակալ զԳրիգոր վարդապետն, եւ զխալիֆայ Ջաֆարայն՝ աշխատող հնացեալ գրոցս եւ զիս՝ անարժան Աթանաս գրիչս, եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոս. ամէն։*

116ա Ահա նորոգեցար։

2. *377ա (Նօտրգիր) Թվին ՌՃՁՔ (1733), Յուլիսի ե (5), որն ե (5)—շապթի, մեր սուրբ անապատիս հայր ջկնագկաց Յովաննէս վարդապետն առ Աստուած փոխեցաւ։ Բերինք ի սուրբ ուխտս, ետինք Սուրբ Կարապետի եկեղեցին։ ե(5)—շապթի երեկոյի լոյս մեծ ձագեաց ի վերա դակաղին, մինչեւ այլազգինքն եւս տեսին եւ երանեցին։ Ուրբաթ ի հող տապանի եդինք նոյն տեղին։ Այս լոյսահոգի վարդապետս էր տեղեաւ Ակնցի։ Տարին բոլոր չոր պաս, շապթին, Բ (2) շապթին և (1) անխամ ճաշակվեր ցամաք հաց, մինչեւ յետի դարիքն ամիսն կամ խ (40) որն ուտէր հաց։ Ո՞ր է այսպէս բերան, որ սորա առաքինութիւնն պատմի։ Ի կաթողիկոսութեան Սուրբ Էջմիածնի[այ] տեառն Ապրահամու եւ առաջնորդութեան սուրբ ուխտիս Յակոբ անարժան եպիսկոպոսի, որ է ի յերկրէն Գոխտնեաց, ի գեղջեն Յողնոյ։*

3. *377ա (ԺԲ դ., բոլորգիր) Յիշատակ է գիրքս այս Սուրբ Էջմիածնայ։ Ով որ հանէ ի Սուրբ Աթոռոյս, անիծեալ լիցի յԱստուծոյ։*

4. *1ա (Գրչափորձերի մէջ) ես՝ Կիրակոս եկի Սուրբ Կարապետ թվին ՌՃՀ (1721)։ Յովասափ վարդապետ, որ անվիհեր տառապէր։*

5. *211բ (ԺԲ դ.) Յիշեցէք զանարժան Խաչիկս (նման՝ 264բ)։*

6. *Պատառիկ—պահպանակ Աա (ԺԲ դ., եղծուած) ես՝ տիրացու Ո[ա՞կ]անցի [... բազում] չարչարանօք գրեցի։*

Կնիք՝ 1ա (անընթեռնելի)։

ՆԿԱՐԶԱՓՈՐՁ 12ա, 28ա, 37ա, 41ա, 42ա, 47ա, 58ա, 90ա, 120ա, 139ա, 147ա, 151ա, 174բ, 175ա, 176բ, 188ա, 260ա (մատիտանկար զարդատառեր, լուսանցազարդեր եւ դիմանկարներ)։

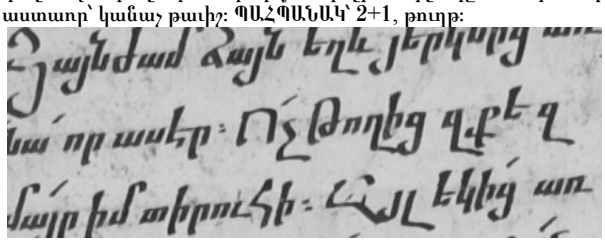
ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1ա եսեմ կորուսեալ ոչխար... 11ա քաջ քար[տու]ղար: 99բ, 100ա, 265բ (զանազան տառեր), 372բ (արաբական թուեր՝ 1 – 9):

1532
ՅԱՅՍՄԱՒՈՒՐՔ
(խմբ. Ծերենց)

էջմիածին ՌՃԽԹ – 1695

ԳՐԻՉ՝ Գրիգոր Երեւանցի: ՍՏԱՑՈՂ՝ Նահապետ կթղ.:

ԹԵՐԹ՝ 575: ՊՐԱԿ՝ Բ – ԽԹx12 (Ա չիք, Բ 11): ՆԻՒԹ՝ թուղթ լուսագծերով եւ եռամաիլիկ լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 41,5դx28: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 36: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառ՝ կանաչ թաւիշ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2+1, թուղթ:

Նմուշ՝ 1ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 237բ: ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 29բ, 42բ, 74ա, 116ա, 173ա, 226բ, 282ա, 327բ, 397բ, 451ա, 500բ, 533բ, 569բ: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կանաչ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից եւ վերջից պակասաւոր, տեղ – տեղ խոնաւութեան հետեւեր, զանազան բծեր, լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, առանձին թերթեր կարկատուած: Կազմի կաշին՝ ճեղուած, եզրերը՝ խիստ մաշուած, տախտակների ստորին անկիւնները՝ փշրուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–1ա – 575բ [Յայսմաւուրք, խմբ. Ծերենց]

Տե՛ս ձեռ. 1511, 1ա–607ա. *§1–4/չիք: 5/1ա–3բ(թերի, սկ. «[պ]սակ ի ծագկանց եւ յոտից արմաւենեաց»): 6/3բ–5բ: 7/5բ–7ա (չիք՝ «Տաւն է ս. պատկերի Աստուածամօրն»: Յաւելեալ՝ 5բ «Վկյբ.... Խորոսի եւ Փլորոսի», 6բ «Վկյբ. Դոմետիանոսի»): 8/7ա–8բ (չիք՝ Խորոս եւ Փլորոս): 9/9ա–10ա: 10/10ա–1բ (չիք՝ Ագաթոնիկոս, Սամուէլ: Յաւելեալ՝ 10բ «Տօն է ս. պատկերի Աստուածամօրն»): 11/11բ–4ա (յաւելեալ՝ 11բ «Վկյբ. սրբոյն Ագաթոնիկոսի» 12բ «Յշտկ. Սամուէլի մարգարէին»): 12/14ա–5բ: 13/15բ–6բ (չիք՝ Ստեփաննոս Ուլնեցի: Յաւելեալ՝ 16ա «Վկյբ. սրբուհւոյն Փոտինեայ»): 14/16բ–7բ (չիք՝ Տիմոթէոս, Ագապիոս եւ Թեկղի): 15/17բ–9բ: 16/19բ–20բ: 17/20բ–3ա: 18/23ա–4ա: 19/24ա–6ա: 20/26ա–7ա (յաւելեալ՝ 27ա «Վկյբ. սրբոյն Տիմոթէոսի», 27ա «Ագապիոս եւ սրբուհին Թեկղի... կատարեցան»): 21/27ա–9ա (չիք՝ Փոտինա): 22/29ա–31ա: 23/31ա–2ա: 24/32ա–3բ: 25/33բ–4բ: 26/34բ–5բ: 27/35բ–7ա (յաւելեալ՝ 36բ «Վկյբ. երեքտասան մարտիրոսացն»): 28/37ա–9ա: 29/39ա–41ա: 30/41ա–2բ: 31/42բ–3բ (չիք՝ Մանուշակ Հռոմիլիոս, Եւգոքսիա, Դիոդոր եւ Դիդիմ: Յաւելեալ՝ 43ա «Յշտկ. վարուց սրբոյն Պօղոսի եպսին»): 32/44ա–5ա (չիք՝ Պաւղոս: Յաւելեալ՝ 44ա «Վկյբ. սրբոյն Մանուշակայ», 44ա «Հռոմիլոս... գլխատեցաւ», 44ա «Եւդոքսիոս... գլխատեցաւ», 44բ «Վկյբ. սրբոցն Դիոդորայ եւ Դիդիմոյ»): 33/45ա–6ա (չիք՝ Անտոն, «Յշտկ. սքանչելեացն որ եղեն յեկեղեցին Ջենոնի», Մատեփաննոս քհյ.): 34/46ա–8ա (չիք՝ «Ով հարան»): 35/48ա–50բ (չիք՝ «Դշխոյն Հեղինէ»: Փխ.՝ 48ա «Յոհաննու Ոսկեբերանի ասացեալ Գովեստ ի Ս. Խաչն...–Մի ոք այսուհետեւ ամօթ համարեսցի»): 36/50բ–1բ (չիք՝ «Յշտկ. է ս. մարտիրոսացն»): 37/51բ–3բ: 38/53բ–4բ (չիք՝ Տրիփիմա, Դորիմենդոս եւ Սաբատիանա): 39/54բ–7ա: 40/57ա–8ա: Յաւելեալ՝ 57բ «կատարեցաւ... Պապ», 57բ «Վկյբ. սրբոյն Տրոփիմայ եւ Դորմենդոսի եւ Սաբատիենայ», 58ա «Վկյբ. ճ՛ եւ Ծ մարտիրոսացն», 58ա «Մակարիոսի, Գորդիանու, Հեղիու, Ջոտիկոսի, Ղուկիանու եւ Վաղերիանոսի վկյբ.»): 41/58բ–60բ: 42/60բ–1բ (չիք՝ ճԾ մարտիրոսք, Մակրոբ, Գորգիանոս, Հեղի, Ջոտիկոս, Ղուկիանոս եւ Վաղերիանոս, Արիադնա, Պապ: Յաւելեալ՝ 60բ «Կատարումն սրբոյն եղիշէի առաքելոյն»): 43/61բ–2բ: 44/62բ–4ա: 45/64ա–5բ: 46/65բ–6բ (յաւելեալ՝ 60բ «Յշտկ. ... արքային Յունաց Մանուէլի»): 47/66բ–8բ: 48/68բ–9բ (չիք՝ «կայսրն Յունաց Մանուէլն»): 49/70ա–1ա (յաւելեալ՝ 70բ «Վկյբ. սրբոցն Ալփիոսի, Փլատելփայ եւ Կիւրիննոսի», 71ա «Յշտկ. սքանչելեացն որ եղեն յեկեղեցի սրբոյն Ջենոնոսի»): 50/71ա–2ա (չիք՝ Գէորգ զաւրավար: Յաւելեալ՝ 72ա «Յշտկ. սրբոյն Եպսիհոսի»): 51/72բ–4ա: 52/74ա–6ա: 53/76բ–7բ: 54/77բ–8բ: 55/78բ–80բ (յաւելեալ՝ 80ա «եղեւ արձակումն սատանայի ի Ռ ամ կապանացն»): 56/80բ–3ա: 57/83ա–5ա: 58/85ա–6ա: 59/86ա–7բ: 60/87բ–9ա (յաւելեալ՝ 88ա «Յշտկ. սքանչելեացն, որ եղեւ քհյ. մի Ստեփաննոս անուն»): 61/89ա–90ա: 62/90ա–1ա (յաւելեալ՝ «Վկյբ. սրբոյն Թէոդորոսի Աղէքսանդրացւոյն»): 63/91բ–2բ: 64/93ա–4ա: 65/94ա–5ա: 66/95ա–6ա (յաւելեալ՝ 95բ «Ազօթէր ս. հայրն Անտոն», 96ա «Քհյ. մի Աղէքսանդրացի գնաց յանապատն»): 67/96ա–7ա: 68/97ա–8ա: 69/98ա–9ա (չիք՝ Անդրոնիկոս: Յաւելեալ՝ 99ա «Յշտկ. սրբոյն Անդրիասի կրօնաւորի», 99ա «Տօն է Ովսեայ մարգարէին»): 70/99ա–100բ: 71/100բ–1բ: 72/101բ–3ա (յաւելեալ՝ 102բ «Յշտկ. ... ճգնաւորին Մաղաքիայ»): 73/103ա–5ա: 74/105ա–6ա: 75/106ա–7բ: 76/108աբ: 77/108բ–9բ (յաւելեալ՝ 109ա «հանգեաւ... Յովհաննէս Հոսաւեցին»): 78/109բ–10բ: 79/110բ–1բ: 80/111բ–3ա: 81/113ա–4բ: 82/114բ–6ա (յաւելեալ՝ 115բ «Պատմութիւն կնոջ միոյ, որոյ անուն էր Շնորհիւր»): 83/116ա–20բ: 84/120բ–1բ: 85/121բ–4ա: 86/124աբ: 87/124բ–5բ: 88/125բ–7ա: 89/127ա–8ա: 90/128ա–32ա: 91/132ա–3ա (Պատիոս փխ. Իպատոս): 92/133ա–5բ: 93/135բ–7ա: 94/137աբ (յաւելեալ՝ 137բ «մարտիրոսացաւ եւ սուրբն Բեղշաբայ»): 95/138ա–9բ: 96/140աբ (յաւելեալ՝ 140ա «կատարեցաւ... Դոմետիանոս Աբուգինացին»): 97/140բ–2բ: 98/142բ–4ա: 99/144ա–5բ: 100/145բ–9ա (յաւելեալ՝ 149ա–51ա «Այլ Պատմութիւն սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ՝ Վասն յղութեան եւ ծննդեան եւ որպիսութեան կենացն եւ նշխարացն – Բազում եւ զանազանս գտանի ի գիրս»): 101/151ա–3ա: 102/153ա–*

4ա: 103/*154ա–5ա:* 104/*155ա–6ա:* 105/*156ա–60բ:* 106/*160բ–2ա:* 107/*162ա–5ա (յաւելեալ՝ 163ա «Վկյբ. սրբոյն* Պետրոսի Աղէքսանդրու *պատրիարգին»):* 108/*165ա–6բ:* 109/*166բ–7բ:* 110/*167բ–9ա:* 111/*169ա–71ա:* 112/*171ա–2բ:* 113/*172բ–4բ:* 114/*174բ–5բ:* 115/*175բ–7բ:* 116/*177բ–8բ:* 117/*178բ–80ա (յաւելեալ՝ 180ա «սպանին ընդ սրբոյ ճգնաւորին այլ եւս Բ աբղք՝ զՊետրոս եւ զԱթանաս»):* 118/*180ա–2ա:* 119/*182ա–3բ (յաւելեալ՝ 182բ «Տօն է Ամբակու[մայ] մարգարէին»):* 120/*183բ–5բ:* 121/*185բ:* 122/*185բ–9ա:* 123/*189ա–90բ:* 124/*191ա–2բ:* 125/*192բ–4բ:* 126/*194բ–6ա:* 127/*196ա–8բ:* 128/*198բ–201ա (չիք՝ Մարինոս):* 129/*201ա–3ա (յաւելեալ՝ 201բ «Վկյբ. սրբոյն* Փիլիմոնի եւ Ապողոնի եւ Արիաննոսի*»):* 130/*203ա–4բ (չիք՝ Բագոս, Եւգինոս, Տիմոթէոս, Պաւլիքիտոս):* 131/*204բ–6ա (սկ. «Ասէ սուրբն Գրիգոր ընդ հրեշտակին Յորժամ առնուս զհոգի մարգուն, ո՞ր տանիս»: Յաւելեալ՝ 205բ «Վկյբ. սրբոյն* Բագոսի*»):* 132/*206ա–7ա:* 133/*207ա–8ա:* 134/*208ա–9ա (չիք՝ Շուշան դուստր Վարդանայ: Յաւելեալ՝ 208բ «Վկյբ. սրբոյն* Յուլիանոսի *բժշկին», 208բ «*Մարինոս*... հատին զգլուխ»):* 135/*209ա–11ա:* 136/*211ա–2բ (յաւելեալ՝ 211բ «Վկյբ. սրբոցն* Եւգինէոսի, Մակարիոսի *եւ* Տիմոթէոսի*», 212ա «կատարեցաւ սրով սրկն* Տիմոթէոս*»):* 137/*212բ–4բ (յաւելեալ՝ 214բ «Յշտկ. սրբոյն* Շուշանայ՝ *դստերն սրբոյն* Վարդանայ*»):* 138/*214բ–8ա:* 139/*218ա–20ա:* 140/*220ա–2ա:* 140/*220ա–2ա:* 141/*222ա–3բ (չիք՝ եպսկպսն Ընկուզաց: Յաւելեալ՝ 222բ «Յշտկ. ... Յովաննէս Գաոնեցւոյ»):* 142/*223բ–5ա:* 143/*225ա–6ա:* 144/*226ա–30բ:* 145/*230բ–2բ:* 146/*233ա–4բ (չիք՝ Յուլիանոսի բժիշկ: Յաւելեալ՝ 233ա «Յշտկ. վարուց սրբոյն* Ստեփաննոսի*... տէր* Յուսկայ Ոդւոյն*»):* 147/*234բ–6ա (չիք՝ Գրիգոր խլաթեցի: Յաւելեալ՝ 235ա «Յշտկ. Է... հօրն հաւատոյ Աբրահամու»):* 148/*236ա–7ա:* 149/*237բ–42բ (յաւելեալ՝ 241ա «Յշտկ. սքանչելեացն, որ եղեւ ի Գետարգել Ս. Նշանէն»):* 150/*242բ–4ա (չիք՝ Յակոբ Ալփեան, Կուրտերիոս):* 151/*244ա–6ա:* 152/*246ա–8ա:* 153/*248ա–9բ:* 154բ/*249բ–51ա (յաւելեալ՝ «Կատարումն սրբոց աբղից* Սինէական եւ Ըռութայ լերինն*»):* 155/*251ա–2բ:* 156/*252բ–3բ:* 157/*253բ–5բ (չիք՝ «Վկյբ. աբղից Սինէական եւ Ըռութայ լերինն», Բասիլիոս):* 158/*255բ–7ա (չիք՝ «Պատմութիւն Միծրոնու Խալին»):* 159/*257ա–8ա:* 160/*258ա–60ա:* 161/*260ա–3ա:* 162/*263ա–4բ:* 163/*264բ–5բ (յաւելեալ՝ 265բ «Յշտկ. Է ճգնաւորին* Եւթեմիոսի*»):* 164/*265բ–7բ (չիք՝ Եւթիմուս):* 165/*267բ–8բ (չիք՝ Տատիանէ):* 166/*268բ–70ա (յաւելեալ՝ 269բ. «Վկյբ. սրբոյն Յակոբայ առաքելոյն», 270ա «Վկյբ.* Կուրտերիոսի*»):* 167/*270ա–1ա:* 168/*271ա–3ա:* 169/*273ա–4ա:* 170/*274ա–5բ:* 171/*275բ–7ա:* 172/*277աբ (չիք՝ Իգնատիոս, «Վազերիանոս...»):* 173/*277բ–8բ (յաւելեալ՝ 278բ «Հանգեաւ...Օգսենտիոս», 278բ «Վերադարձումն... Նշխարաց սրբոյն* Իգնատիոսի*», 278բ «Կատարեցան...* Վաղերիաննոս*, եւ* Կանդիտոս*,* Ակիտլաս *եւ* Եւգինէոս*», «Յշտկ. Է սրբոյն Յոնանու մարգարէին»):* 174/*278բ–81բ (յաւելեալ՝ 281ա «Յշտկ. ... վրդին* Վանականայ*»):* 175/*282ա–3ա:* 176/*283բ–4ա:* 177/*284ա–5ա:* 178/*285ա–6ա (յաւելեալ՝ 286ա «Տօն է Մատաթեայ առաքելոյն», 286ա «Տօն է չարչարանացն* Լուսաւորչին*»):* 179/*286բ–7բ:* 180/*287բ–8բ:* 181/*288բ–90ա (չիք՝ «Ներսէս ի վանն Գլաձորոյ»):* 182/*290ա–1ա (չիք՝ Նաթան: Յաւելեալ՝ 291ա «Վկյբ.... Մարիամու եւ Մարթայի, եւ Լիկարիոնի»):* 183/*291ա–2ա (յաւելեալ՝ 292ա «Տօն է ս. առաքելոյն Փիլիպպոսի», 292ա «զԲեննեւանդ... հատին գչիլս ոտիցն»):* 184/*292ա–3բ (չիք՝ Մարիամ եւ Մարթա, եւ Լիկարիոն: Փխ.՝ 292ա «Վկյբ. սրբոյն* Վասայ*», 293ա «Վկյբ. սրբոյն* Ոնեսիմեայ*», 293բ «Յշտկ. ... Զոսիմոսի»):* 185/*293բ–6ա (Դ փխ Ե: Չիք՝ Զոսիմոս, Աստուածատուր Մեծոփայ վանից: Յաւելեալ՝ «Յշտկ. ... Եւագրեայ ճգնաւորին»):* 186/*296ա–7բ:* 187/*297բ–9բ:* 188/*299բ–301բ:* 189/*301բ–2բ (չիք՝ Մնեսիմոս, Ասափ, Մատաթիա առաքեալ, Աւքսենտիոս: Փխ.՝ 301բ «Վկյբ. Խթ մարտիրոսացն», 301բ «Վկյբ. սրբոյն* Յիմարայ*»):* 190/*302բ–3բ (չիք՝ Խթ մարտիրոսք):* 191/*303բ–5բ:* 192/*305բ–6բ:* 193/*306բ–7բ:* 194/*307բ–8բ (յաւելեալ՝ 308ա «Սրբոյն* Աբդօ *ի* Նեղղով *քաղաքն... հանգեաւ»):* 195/*308բ–11ա:* 196/*311ա–2բ:* 197/*312բ–4ա:* 198/*314ա–5բ:* 199/*315բ–6բ:* 200/*316բ–8բ:* 201/*319ա–20ա:* 202/*320աբ (չիք՝ «Յշտկ. ... ներքինոյն»: Յաւելեալ՝ 320բ «ընկացեալ եղեւ ի Վիրապն սուրբն* Գրիգոր *մեր* Լուսաւորիչն*»): 202. բ/320բ–7ա («Նահանջի ամին ամիսս այս Խ՟ օր գառնայ... Դու գնահապետացս կարգայ»):* 203/*327բ–8բ:* 204/*328բ–30բ:* 205/*330բ–2ա:* 206/*332ա–4ա:* 207/*334ա–5բ:* 208/*335բ–7ա:* 209/*337ա–8ա (չիք՝ Յիմար):* 210/*338ա–9բ:* 211/*339բ–40բ:* 212/*340բ–1ա (չիք՝ Միղփանոս: Յաւելեալ՝ 341ա «Յշտկ. անդամալուծին»):* 213/*341ա–2բ (յաւելեալ՝ 341բ «Յշտկ. ս. հօրն* Սիղփաննոսի*»):* 214/*342բ–3բ:* 215/*343բ–5ա (յաւելեալ՝ 344բ «Վկյբ.... Կոզմայի եւ Դամիանոսի»):* 216/*345ա–9ա (չիք՝ Սասինոս, Կոզմա եւ Դամիանոս: Փխ.՝ 345ա «Պատմութիւն նախահարցն Ադամայ», 347ա «Վկյբ. սրբոյն* Նիկողայոսի *նոր նահատակին):* 217/*349ա–50բ:* 218/*350բ–2բ (յաւելեալ՝ 352բ–5բ «Գրիգորի բաջ հռետորի եւ անյաղթ փիլիսոփայի ասացեալ Քարոզ վասն Ծաղկազարդին...– Սիոն ամրոց էր Հրէաստանի»):* 219/*355բ–8բ:* 220/*358բ–60ա (չիք՝ Վանական վրդ.):* 221/*360ա–2ա:* 222/*362ա–4ա:* 223/*364ա–7ա:* 224/*367ա–71ա (յաւելեալ՝ 371ա–4ա «Պատմութիւն Մեծի Ուրբաթի խաչելութեան...–Ասէ Պօղոս. Կտակ յետ մահուն է հաստատուն»):* 225/*374բ–7ա:* 226/*377ա–80ա (յաւելեալ՝ 377բ «Վկյբ. Երմինդոյ որդւոյ թագաւորին Լումկվարրաց»):* 227/*380ա–3ա:* 228/*383ա–5ա:* 228/*383ա–5ա:* 229/*385ա–7ա (յաւելեալ՝ 386բ «Յշտկ. Է* Յոհաննէս *քհյին... ի քաղաքէն* Յերապօլեայ*»):* 230/*387ա–9բ (յաւելեալ՝ 389բ–91ա «Պատմութիւն վասն նահատակութեան Աւետիս աւուամբ Իրիստոնէիմ–Այր ոմն ազգաւ հայ»):* 231/*391ա–2բ:* 232/*392բ–4ա:* 233/*394ա–7ա:* 234/*397բ–9ա:* 235/*399ա–402ա:* 236/*402բ–4բ:* 237/*404բ–6ա (յաւելեալ՝ 405բ «Վկյբ. սրբոյն* Բասիմոսի*»):* 238/*406ա–7ա:* 239/*407ա–9բ (չիք՝ «Պարտ է գիտել», Բասիմոս: Փխ.՝ 407ա «Վկյբ. սրբոյն* Սաբայի*», 407ա «Յշտկ. Է... Ըռուսինոսի...», 408ա «Պատմութիւն նահատակութեան Մխիթար աւուամբ Իրիստոնէիմ–Այր ոմն Մխիթար»):* 240/*409բ–12ա (չիք՝ Սաբա):* 241/*412ա–4բ (յաւելեալ՝ 413ա «Պատմութիւն նահատակս անմեղ մանկանն Նիկողայոսի–Այս երանելի նահատակս»):* 242/*414բ–7ա:* 243/*417ա–9ա (յաւելեալ՝ 417բ «Դեոսկորոս... սպանաւ սրով», 417բ «Պատմութիւն Անողոքմ Պետրոսիհ»):* 244/*419ա–20ա (յաւելեալ՝ 420ա «Վկյբ.... Ակակիոսի»):* 245/*420ա–2ա (չիք՝ Ի վկայք: Յաւելեալ՝ 421բ «Վկյբ. սրբոյն* Փետրոսէի*»):* 246/*422ա–3ա:* 247/*423ա–4բ (չիք Ռուսինոս, Գրիգոր պապ: Փխ.՝ 423ա «Վկյբ. սրբոյն* Սաբինոսի*», 423բ «Վկյբ. սրբոյն* Աբդօի *եպսկն»):* 248/*424բ–6ա (յաւելեալ՝ 424բ «Վարք եւ յշտկ. սրբոյն* Ագապիոսի*»):* 249/*426ա–30ա (յաւելեալ՝ 427ա «Անոյշ ի*

Թեսաղոնիկէ... *կատարեցաւ», 427ա «Պատմութիւն նահատակութեան... սրբոյն* Խաչատրոյ... *ի քաղաքէն* Տիգրանակերտու»): 250/*430ա–2ա:* 251/*432ա–3բ (չիք՝ Ագապիոս, Անոյշ: Յաւելեալ՝ 432բ «Վկյբ. սրբոյն* Սահակայ *պարսիկ վրդի»):* 252/*433բ–4բ (յաւելեալ՝ 434ա «Յշտկ. է ումեմն ծերոյ... որ պարզամտութեամբ թերահաւատ էր ի հաղորդութիւն»):* 253/*434բ–6ա (չիք՝* Շմաւոն, Ալփիոս: Փխ.՝ *434բ «Յշտկ. ...* Աթանասի եւ Սեւեռիանոսի», *435բ «Յշտկ. Բ եղբարացն... որ բնակեալ էին յանապատի»):* 254/*436ա–7ա (չիք՝* Աթանաս եւ Սեւեռիանոս, *«Յշտկ. Բ եղբարցն»: Փխ.՝ 436ա «Վկյբ. սրբոյն* Կոդրատիոսի», *436բ «Վկյբ. սրբոյն* Եսպերիոսի», *437ա «Վկյբ. սրբոյն* Գէորգեայ եւ Խոսրովու»): 255/*437ա–8բ:* 256/*438բ–41բ:* 257/*441բ–4ա:* 258/*444ա–5ա (չիք՝* Գէորգ եւ Խոսրով, Նաթան, Հեղի, *«Յշտկ. աքանչելեաց արձակման քհյին»: Փխ.՝ 444ա «Յշտկ. ... Երասիմոսի ճգնաւորին», 445ա «Պատմեաց մեզ ոմն ի հարանցն, թէ. էր ի Թեսաղոնիկէ վանք մի»):* 259/*445ա–6ա:* 260/*446ա–7ա:* 261/*447ա–8ա (չիք՝ «Ժողովն ի Մանծկերտ»: Յաւելեալ՝ 447բ «Յշտկ. ս. հօրն* Ամոնի», *447բ «Հայրն* Ապատուր *ունէր միաբանս ԺՒ»):* 262/*448ա–9բ (չիք՝* Պեղիգեա: *Յաւելեալ՝ 448բ «Յշտկ. կատարելոցն ասորւոց ի պարսից»):* 263/*449բ–51ա (չիք՝ «Յշտկ. կատարելոցն ի պարսից յասորիս»: Փխ.՝ 449բ «Վարք եւ յշտկ.* Պեղիգեայ», *450ա «Յշտկ. Ձ՛ եւ Կ կուսանացն», 450բ «Ծեր ոմն կարի ճգնաւոր ազօթէր յանապատն»):* 264/*451ա–3ա:* 265/*453ա–4բ (չիք՝* Կոդրատիոս, Եսպերիոս: *Փխ.՝ 453ա «Տօն է յշտկ. Ծննդեանն եղիայի եւ վերացմանն», 454բ «Ըստ կարգի աւուրց... Համբարձում է»):* 266/*456բ–7բ (չիք՝* Գալինոս, *«Համբարձում է»: Յաւելեալ՝ 457բ «Յշտկ. աքանչելեաց արձակման քհյին»):* 267/*458ա–9ա:* 268/*459ա–61ա (յաւելեալ՝ 459ա «Վկյբ.սրբոյն Տիմոնի առաքելոյն»):* 269/*461ա–2ա:* 270/*462բ–4բ (յաւելեալ՝ 463բ «Յշտկ. է ողորմութեան Աստուծոյ–Այր մի էր մեծատուն», *464ա «Խաւսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի»):* 271/*464բ–5բ:* 272/*465բ–6բ:* 273/*466բ–7բ (չիք՝ «Յշտկ. ս. մանկանցն Բեթղահեմի»: Յաւելեալ *467ա «Վկյբ. սրբուհւոյն* Անտոնինեայ», *467բ «Յշտկ. է սրբոյն* Մարկիանոսի»): 274/*467բ–70բ (չիք՝ Քրիստոփոր* Շանագլուխ: *Փխ.՝ 467բ «Յշտկ. ս. մանկանցն Բեթղէհէմի», 468բ «Վկյբ. սրբոյն* Թէոդորոսի»): 275/*470–1բ (չիք՝ Եսայի մարգարէ):* 276/*471բ–3բ:* 277/*473բ–4բ:* 278/*474բ–6ա (չիք Միւռոս,Պօլինէ: Յաւելեալ՝ 476ա «Վկյբ. սրբուհւոյն* Միւռոպի»): 279/*476ա–9ա (յաւելեալ՝ 477ա «կատարեցան... Պօլինէ, Իրակլիոս եւ Բենեդիմոս», 477բ «Վկյբ. սրբոյն* Վարդանայ *նահատակին որ ի Բաղէշ»):* 280/*479բ–80բ:* 281/*480բ–3ա (յաւելեալ 481բ «Պատմութիւն նահատակութեան* Սիրուն *անուամբ քրիստոնէին»):* 282/*483ա–4ա (յաւելեալ՝ 483բ «Յշտկ. է եսայեայ մարգարէին»):* 283/*484ա–5ա:* 284/*485ա–6բ:* 285/*486բ–7բ:* 286/*487բ–90ա:* 287/*490ա–1բ:* 288/*491բ–2բ:* 289/*491բ–2բ:* 289/*492բ–4ա:* 290/*494ա–5բ (յաւելեալ՝ 495ա «Ի ԺԳ ամին* Աբասայ *թագաւորին եգաւ կիզակս տէր* Անանէ Մոկացին», *495բ «Յոհաննէս Զըմըշկիկն... հայ էր ազգաւ»):* 291/*495բ–6բ (յաւելեալ՝ 496բ «Տօն է երկրդ մահուան Ղազարու», *496բ «Տօն է ԳՃ եւ ԺՐ հայրապետացն»):* 292/*496բ–7բ(չիք՝ Մարկիանոս):* 293/*497բ–9բ:* 294/*499բ–500բ:* 295/*500բ–1բ:* 296/*501բ–2բ(չիք* Յասոն եւ Սոսիպատրոս: *Յաւելեալ՝ 502բ «Վկյբ. սրբոյն* Դորոթէոսի եպսին»): 297/*502բ–3բ (յաւելեալ՝ 503ա «Վկյբ.* Աստիոսի», *503բ «Մարկոս եւ* Մովկիանոս... *կատարեցան»):* 298/*503բ–4բ (չիք՝ Նիկիոյ ժողով):* 299/*504բ–5բ:* 300/*505բ–6բ:* 301/*506բ–7բ:* 302/*507բ–9բ:* 303/*509բ–10բ:* 304/*510բ–1բ (յաւելեալ՝ 511ա «Վկյբ. սրբոյն* Ակակիոսի»): 305/*511բ–2ա (չիք՝* Ակակիոս: *Յաւելեալ՝ 512ա «Վկյբ.* Եւտաքէոսի»): 306/*512ա–3ա:* 307/*513ա–4ա (չիք՝* Անտոնինեա: *Յաւելեալ՝ 513բ «Վկյբ. սրբոյ կուսին* Ակիւլինեայ»: 308/*514ա–5ա (չիք՝* Եւտաքէոս, Ակիւլինա: *Փխ.՝ 514ա «Վկյբ. սրբոյն* Քրիստափորի Շանագլխոյ»): 309/*515ա–6ա:* 310/*516ա–7ա:* 311/*517ա–9ա:* 312/*519ա–21ա:* 313/*520բ–1ա:* 314/*521ա–2ա (յաւելեալ՝ 522ա «*Մարկոս եւ Մովկիանոս... *կատարեցան»):* 315/*522ա–3ա:* 316/*523ա–4ա:* 317/*524ա–5բ:* 318/*525բ–6բ:* 319/*526բ–7բ:* 320/*527բ–8բ:* 321/*528բ–9բ:* 322/*529բ–30ա:* 323/*530ա–2ա:* 324/*532ա–3բ:* 325/*533բ–4բ:* 326/*534բ–5բ:* 327/*535բ–6ա (յաւելեալ՝ 535բ «Վկյբ. սրբոյն* Խոսրովու Գանձակեցւոյն»): 328/*536բ–7ա (յաւելեալ՝ 536բ «Վկյբ.* Պապիլայ եւ Պօղոսի... Վաղենտիայ եւ Թէոսբիայ»): 329/*537ա–8ա (չիք՝* Աստիոս, Մարկոս եւ Մովկիանոս: *Յաւելեալ՝ 537բ «Վկյբ. սրբոյն* Եւտաքէոսի Անկիւրացւոյն», *538ա «Յշտկ. ... սրբուհւոյն* Մակրինայ»): 330/*538աբ (չիք՝ Պրոկոպոս: Փխ.՝ 538ա «Վկյբ. սրբոյն* Սրապիոնի», *538ա «Վկյբ. սրբոցն* Պռոկղի եւ Իլարիոնի», *538բ «Վկյբ. սրբոցն* Պետիգրիմոյ եւ Ղուկիանու, Պռոմպիոյ, Եսիւխիոյ, Պապիոյ, Սատորնիլոյ եւ Գերմանոսի»): 331/*539աբ (չիք՝ Եե վկայք: Փխ.՝ *539ա «Վկյբ. սրբոյն* Պռոկոպոսի»): 332/*539բ–41բ:* 333/*541բ–2բ (չիք՝ Մելքիսէթ եւ Կարապետ):* 334/*542բ–3բ (յաւելեալ՝ 543ա «Վկյբ. Նոր վկայիցն... Մելխիսէթի եւ Կարապետի»):* 335/*543բ–5ա (չիք՝ Սրապիոն, Մարիամ Մագդաղենացի: Փխ.՝ 543բ «Տօն է ծննդեանն Յովաննու Կարապետին»):* 336/*545ա–6բ (յաւելեալ՝ 545բ «Վկյբ. Եե վկայիցն»):* 337/*546բ–7բ:* 338/*547բ–51ա:* 339/*551ա–2ա:* 340/*552աբ (յաւելեալ՝ 552բ «Յշտկ. է Մարիամու Մագդաղենացւոյն»):* 341/*552բ–3բ:* 342/*554աբ:* 343/*54բ–5բ (յաւելեալ՝ 555ա «Յշտկ. ... Ոլինպիլայ», *555բ «Յշտկ. սրբոյն* Մարթայի՝ *մօրն* Սիմէոնի»): 344/*555բ–6բ (յաւելեալ՝ 556ա «Յշտկ. ... [ե]պրասկեայ»):* 345/*556բ–8ա:* 346/*558ա–9ա (յաւելեալ՝ 559ա «Յշտկ. սրբոյն* Ապօղոնիոսի»): 347/*559ա–60ա (չիք՝ Ստեփաննոս: Յաւելեալ՝ 559բ «Վկյբ. սրբուհւոյ կուսին* Քրիստոնեայ»): 348/*560ա–1ա (յաւելեալ՝ 560ա «Յշտկ. սրբոյն* Ստեփաննոսի *հայրապետին»):* 349/*561ա–2ա:* 350/*562ա–3ա:* 351/*563ա–4ա:* 352/*364ա–5ա:* 353/*565աբ:* 354/*565բ–7բ (յաւելեալ՝ 367բ «փոխեցաւ... վրդն* Գէորգ Մեղրիկն»): 355/*567բ–9ա:* 356/*569ա–70բ:* 357/*570բ–1բ:* 358/*571բ–2բ:* 359/*572բ–3բ:* 360/*573բ–5ա (յաւելեալ՝ 574բ «Յշտկ. շնորհաց տէր* Ներսէսի Կլայեցւոյն»): 361/*575աբ (վրջ. «Եւ զի շինեսցի սուրբ եկեղեցի/// (շար. թափուած)»):* 361—366/*չիք:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

Յբ Քրիստոս Աստուած, բարեխօսութեամբ մեր քո եւ կուսի, ողորմեա ստացողի գրոյս՝ սրբազան եւ երջանիկ հայրապետին Հայոց տեառն Նահապետին, *վեհափառ* Աթոռոյն Սուրբ Էջմիածնի *եւ իւր բարեպաշտ եւ աստուածասէր ծնողացն, ընթերցողիս եւ լսո[ղաց]:*

Նոյնը՝ բոլոր վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան:

20ա Զի եւ ինձ՝ անպիտան եւ մեղսամած ծառայի՝ Նահապետ *կաթողիկոսիս Հայոց ողորմեսցիս, նա եւ բազմերախտ հոգեւոր հօր մերոյ՝* եղիազար *կաթողիկոսին ցօղն ողորմութեան ցօղեսցի ի հոգի եւ յոսկերս նորին, ընթերցողիս եւ ունկնդրողացդ եւ յոգնամեղ գրչի։*

237ա Քրիստոս Աստուած ողորմեա ստացողի գրոյս՝ երջանկամեծար եւ պատուական հայրապետին Ամենայն Հայոց տեառն Նահապետին, *գերազարդ եւ մեծապայծառ* Սուրբ Աթոռոյն էջմիածնի, *եւ իւր բարեպաշտ եւ աստուածասէր ծնողացն, ընթերցողիս եւ ունկնդրողացդ, եւ գրչի եւ որք։ Ի թուին ՌՃԽԴ (1695)։*

327ա Ի թուին ՌՃԽԴ (1695), ի քաղաքն էջմիածին, *որ* Վաղարշապատ *վերաձայնի, աստ գրեցաւ ձեռամբ վարպետ* Գրիգորի Երեւանցոյ։

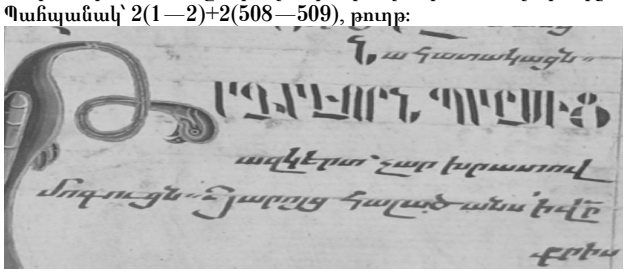
1533

Յ Ա Յ Ս Մ Ա Ւ Ո Ւ Ր Ք

(խմբ. Ծերենց)

էջմիածին ՌՃՀԴ—ՌՃՀԹ 1725—1730

ԾԱՂԿՈՂ՝ Յակոբ եւ Յարութիւն Յովնաթանեան եղբարք։ ՍՏԱՅՈՂ՝ Աստուածատուր կթղ., Կարապետ կթղ.։ ԹԵՐԹ՝ 509—4 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած՝ 1ա—2բ, 222բ, 505բ—9բ։ ՊՐԱԿ՝ Ա—ԽԲx12(ԼԳ 7, Խ 14)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ եռամաճիկ, «TRE LUNE “F. V.”» լուսադրոշմներով։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 43x29,5։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր։ ՏՈՂ՝ 37։ ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ բազմագունի զարդաձեւերով թաւիշ։ Պահպանակ՝ 2(1—2)+2(508—509), թուղթ։

Նմուշ՝ 14ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ— Ի լուսանցս (պատկեր եւ տեսարան)—Բերումն նշխարացն Յովհաննու Կարապետի՝ 3բ, Կործանումն բագնեաց՝ 4ա, Շիդար՝ 4բ, Ննոռատու՝ 6բ, Շինումն տաճարաց՝ 7ա, Գրիգոր Լուսաւորիչ եւ Տրդատ (խոզ)՝ 7ա, Փոխումն Աստուածածնի՝ 7բ, Պատկեր Աստուածամօրն՝ 8բ, պատկեր Քրիստոսի ի դաստառակն՝ 10ա, թուղթ Աբգարու՝ 10ա, Աբգար թագաւոր՝ 10բ, Լոյս ի վերայ ջրհորին՝ 11ա, Գլխատումն Լ Ի վկայիցն՝ 14բ, Հեղի եւ Սամուէլ՝ 17բ, Թովմա առաքեալ՝ 18բ, 19բ, Երինոս եպս. 20ա, Դանիէլ մարգարէ՝ 20բ, 21ա, Սուրիասեանք՝ 25բ, Աղբիւր բժշկութեան՝ 26ա, Յովհաննէս Կարապետ՝ 26բ, Գլխատումն Յովհաննու Կարապետի՝ 27ա, Կախաւումն Հերովդիադայ առաջի բազմականին՝ 27բ, Վիլինդոս եպս. 28բ, Գիւտ գօտւոյն Աստուածածնի՝ 29բ, Յեսու որդի Նաւեայ՝ 31ա, 31բ, Սիմէոն Սիւնակեաց՝ 32ա, Մամաս՝ 33ա, Անթիմոս եպս.՝ 33բ, Բաբիլաս՝ 34բ, Զաքարիա հիյ՝ 36բ, Երիմէ՝ 36բ, Հայրապետք Նիկիոյ ժողովոյն եւ սատակումն Արիոսի՝ 38բ, Ծառ ծննդեան Աստուածածնի՝ 39ա, Սահակ Պարթեւ՝ 41ա, Մինադորա եւ Միմիտոդորա՝ 42ա, Մանուշակ՝ 43ա, Ապտոնիմոս՝ 44ա, Սեւերիանոս Սեբաստացի՝ 44բ, Նաւատակի Ս. Խաչին՝ 45ա, Յովհան Ոսկէբերան՝ 46ա, 47ա, Թէոդորա՝ 49բ, Սահակ եւ Մեսրոպ՝ 51ա, Մովսէս մարգարէ՝ 52ա, 52բ, Թաղումն Ահարոնի՝ 53բ, Ոսկեանք՝ 54ա, Եւստաթիոս՝ 55ա, Եղիշէ առաքեալ՝ 57ա, Փոկաս՝ 58ա, Ջուրաֆայ (կենդանի)՝ 59ա, Գօրգի թագաւոր՝ 59բ, Թեկղի՝ 60ա, Յակոբ Սրճեցի՝ 61ա, Յովհաննէս աւետարանիչ՝ 62բ, 63ա, Շմաւոն առաքեալ՝ 64բ, Քարիտոն՝ 66ա, Գիւտ նշխարաց Գրիգորի Լուսաւորչի՝ 67ա, Է խոտաճարակք՝ 67բ, ԺԲ վարդապետք՝ 68բ, 69ա, 69բ, 70ա, Կիպրիանոս՝ 71ա, Հռիփսիմէ՝ 74ա, 75բ, Գայիանեանք՝ 76ա, Պղիգեա՝ 78բ, Աւետումն Ջամարիայի՝ 81ա, Մաշտոց եղիվարդեցի՝ 84բ, Հայրապետք եփեսոսի ժողովոյն՝ 85բ, Ուղկիանոս՝ 86բ, Ղուկիանոս հայրապետ՝ 87բ, Ղուկաս աւետարանիչ՝ 89բ, Իլարիոն՝ 92բ, Աբերիկոս՝ 93բ, 94բ, Յակոբ առաքեալ՝ 95ա, 96ա, Դեմետրիոս՝ 98ա, Ամփիլիոս՝ 99ա, Կապետոլիանէա՝ 99բ, Աբրահամ եգնատեր՝ 100բ, Նունեա եւ Մանեա՝ 101բ, Զենոբ եպս՝ 103ա, Շնորհֆոր՝ 105բ, Յակինթոս, Պիգատոս եւ Անեմբետոս՝ 110բ, Ստեփանոս Հռոմայ հայրապետ՝ 110բ, 111բ, Ակիփսիմիա, Յովսէփ եւ Այիթալա՝ 112բ, Կիւրեղի՝ 113բ, Պօղոս խոստովանող՝ 114բ, 115ա, Պորփիւրոս գուսան՝ 116ա, Միխայէլ եւ Գաբրիէլ հրշտկպտ՝ 116բ, Անտոնիոս՝ 120ա, Մինաս եգիպտացի՝ 121ա, Մելի, Բուրա, Շինու՝ 124բ, Յովհան Ոսկէբերանի՝ 125բ, 126բ, 127ա, Գուրիաս, Սամոնաս, Աբիբաս՝ 128ա, Մատթէոս աւետարանիչ՝ 129բ, Փիլիպպոս առաքեալ՝ 131բ, 132ա, Ջարշարանք Գրիգորի Լուսաւորչի՝ 133բ, 134բ, Գրիգոր Լուսաւորիչ եւ Տրդատ (խոզ)՝ 135ա, Ներսէս Մեծ եւ Խադ՝ 138ա, Աղիոս՝ 139բ, Աստուածամօրն երից ամաց ի տաճարն բերաւ 140բ, Գրիգոր Ակռականդացի՝ 142բ, 143բ, 144ա, Գրիգոր Սմանչելագործ՝ 146բ, Մեսրոպ Մաշտոց՝ 148ա, Կղեմէս հայրապետ՝ 151ա, Մեղկիւտիոս՝ 152բ, Կիկլիա՝ 153բ, Տրդատ՝ 155ա, 155բ, 156ա, Անդրէաս առաքեալ՝ 156բ, 157ա, 157բ, 158ա, Յակովիկ պարսիկ՝ 161բ, Վաւվառա՝ 163բ, Ստեփանոս եգնատեր՝ 164բ, Պօղոս անապատական՝ 166ա, 166բ, 167ա, 167բ, 169ա, 169բ,Սոփոնիա մարգարէ՝ 167բ, Աթենադորոս՝ 168ա, 168բ, Բարդողիմէոս առաքեալ՝ 169բ, 170ա, 171ա, Ս. Մինաս՝ 171բ, 172ա, Նիկողայոս հայրապետ՝ 175ա, 175բ, Ամբրոսիոս՝ 176բ, 177բ, 178ա, Լուկիա՝ 180ա, 180բ, Բարսում եպս.՝ 181ա, 181բ, Յակոբ Մծբնացի՝ 182ա, 182բ, 183ա, Պատապիոս՝ 185ա, Սպիրիդոն՝ 185բ, 186ա, Իգնատիոս հայրապետ՝ 187ա, 187բ, Արիանոս դատաւոր՝ 188բ, Թէոպոմպոս՝ 189ա, Պռոմոս՝ 190ա, Գրիգոր Լուսաւորիչ եւ հրեշտակ՝ 190բ, Բագոս՝ 191բ, Աբրահամ եւ Խորէն սարկաւագք՝ 192ա, Յուլիանէա՝ 192բ, Աղդե հայրապետ՝ 193ա, Անաստասիա՝ 193բ, Թադէոս առաքեալ՝ 194բ, Եւգինէոս, Մակարիոս եւ Տիմոթէոս սարկաւագք՝ 197բ, Դաւիթ մարգարէ եւ Յակոբ առաքեալ՝ 198ա, Ստեփաննոս Նախավկայ՝ 200բ, Պետրոս եւ Պօղոս առաքեալք՝ 203բ, Յովհաննէս եւ Յակոբ (Որդիք Որոտմանց)՝ 205բ, Դոմնաս՝ 207ա, Յովհաննէս Գառնեցի՝ 207բ, Թիմոկլիտոս՝ 209ա, Աբգար թագաւոր՝ 210բ, Բարսեղ կեսարացի՝ 211բ, 212ա, 213ա, 213բ, 214բ, Ստեփաննոս Յուսկայ Որդի՝ 218ա, 218բ, Հերովդէս՝ 224բ, Մկրտութիւն՝ 227բ, Խաչիկ վրդ.՝ 228ա, Թէոփիլոս՝ 229բ, Գրիգոր Նիւսացի՝ 232բ, Ս. Գորգոս՝ 235բ, Երմաղայոս՝ 237ա, Ծնունդ Յովհաննու Կարապետին՝ 238ա, Պետրոս հայրապետ՝ 239բ, 240բ,

Յովհաննէս կամաւոր աղխատ՝ 241ա, 241բ, 242ա, Անտոն ճգնաւոր՝ 242ա, 242բ, 243ա, Թէոդոս թագաւոր՝ 244ա, 245ա, 246ա, Աթանաս Աղէքսանդրացի՝ 246բ, 247ա, Կիւրեղ հայրապետ՝ 247բ, Եփրոսինէ՝ 248ա, Եւգինէ՝ 249ա, Եւթեմիոս ֆիլ՝ 249ա, Պետրոս առաքեալ՝ 250բ, Տիմոթէոս աշակերտ՝ 251ա, Պամփոս՝ 251բ, Կուտերիոս՝ 253ա, Կղեմէս եպս.՝ 253ա, Գրիգոր Աստուածաբան՝ 254ա, Արկադէոս եւ Յովհաննէս՝ 256բ, Յովհան Ոսկէբերան՝ 257ա, Եփրեմ Ասորի՝ 258ա, Սպեւիպոս, Ասիպոս, Մելասիպոս՝ 260ա, Սարգիս զորաւոր՝ 262ա, 262բ, Վանական վրդ.՝ 263բ, Պարսամ ճգնաւոր՝ 264ա, Դանամտիոս՝ 267ա, Ագաթի՝ 267բ, Վենդիանոս՝ 268ա, Մադաթիա առաքեալ՝ 268ա, Կիրակոս եւ Յովհաննէս անարծաթ բժիշկք՝ 269բ, Աբրահամ պարսից եպս.՝ 272ա, Պարթեմիոս՝ 272ա, Մարիամ եւ Մարթա՝ 272բ, Վլաս՝ 274ա, եւագր ճգնաւոր՝ 275ա, Մխիթար վրդ.՝ 275բ, Մարիամ որ Մարինոս՝ 277ա, 277բ, Ի օրեայ գալուստ ի տաճարն՝ 280ա, Յուդայ եղբայր Յակոբայ՝ 283ա, Թէոդորոս զինւոր՝ 284ա, 285ա, Սադովիկ՝ 285բ, Բժ—ան մարտիրոսք՝ 286ա, Մեսրոպ Մաշտոց՝ 286բ, Նեստոր Կիւրեմացի՝ 287բ, Թէոդորոս Կիւրեմացի՝ 288ա, Յակոբ առաքեալ՝ 288բ, 289բ, 290ա, Կուրեղիոս՝ 290բ, Պօղիկարպոս՝ 291բ, Մելիտինէ՝ 291բ, Պեռպատուեա՝ 292ա, Գլուխ Յովհաննու Կարապետի՝ 293բ, Շուշան Պաղեստինացի՝ 294ա, Եղիշէ վրդ.՝ 297բ, Աբրահամ նահապետ՝ 300ա, Քհյ. մի ի Մայիումայ Խաղաղէն՝ 306բ, Մարկոս եւ Մակար ճգնաւորք՝ 309բ, Մակար ճգնաւոր՝ 310ա, 311ա, Պորփիւրոս եպս՝ 312բ, Գրիգոր Աղուանից կթղկս՝ 313ա, Թաթուլ անապատական՝ 313ա, Վասիլիոս եպս՝ 313բ, Երմոս, Սրապիոն եւ Պօղինոս՝ 314ա, Եփրոսինէ՝ 314ա Ի մանկուիմ Սեբաստիոյ՝ 315բ, Անդամալոյծ՝ 316բ, Յովհան Գառնեցի՝ 317բ, Մուղրի Ջանկիաձու՝ 317բ, Եզեկիէլ մարգարէ՝ 318ա, Գրիգոր Հռոմայ հայրապետ՝ 319ա, Կոզմա եւ Դամիանոս՝ 319բ, Երեք մանկունք՝ 323ա, Փոստիա՝ 324բ, Տեսիլ արեային Յունաց Լեւոնի՝ 325ա, Ալէքսիանոս՝ 328բ, Կիւրեղ Երուսաղեմացի՝ 330բ, Յովհան Երուսաղեմացի՝ 332ա, Մատռոնեա՝ 335բ, Բենեդիքտոս՝ 337ա, 337բ, 338ա, Խաչելութիւն՝ 340ա, Պիոն ֆիլ՝ 342բ, Մելիսեդեկ՝ 347ա, 347բ, Փոռնութիւն դիւաց՝ 350ա, 351ա, Կատարինէ՝ 351ա, Վահան Գողթնեցի՝ 353բ, Մարկիանոս՝ 354բ, Գուժգազ պարսիկ՝ 354բ, Յակովբ ֆիլ.՝ 357ա, Մարիամ եգիպտացի՝ 359ա, 359բ, Սրապիոն անապատական՝ 360ա, Թէոփիլոս, Սարգիս եւ Դոմնաս՝ 362բ, Մարկոս ճգնաւոր՝ 363ա, 364ա, Ագապիոս սրկ.՝ 365բ, Սաբա ստրատելատ՝ 366բ, Ռուսինոս՝ 367ա, Անթիպատրոս՝ 371բ, Պետրոս Անողոք՝ 372ա, 372բ, Արտեմոն ֆիլ՝ 373ա, Կրեսկինդոս՝ 374ա, Շմաւոն պարսից եպս.՝ 374բ, Սաբա Գօթացի՝ 375ա, 375բ, Սաբինոս՝ 376ա, Ագապիոս հայրապետ՝ 377ա, Յովհան Օձնեցի՝ 379ա, 380ա, Երմոն հայրապետ՝ 381բ, Կոդրատիոս՝ 383ա, Թէոդորոս ճգնաւոր՝ 384ա, Գէորգ զօրավար՝ 385ա, 385բ, 386ա, Երասիմոս՝ 389ա, Վասիլիոս եպս՝ 389բ, Աղէքսանդրու պատրիարք՝ 390ա, Պաֆնիմոս՝ 391ա, Բատ ճգնաւոր՝ 391բ, Փեղիգեա կոյս՝ 393ա, Երեմիա մարգարէ եւ աշակերտք՝ 394ա, 394բ, 395ա, 396բ, Համբարձում՝ 396բ, Սիւղիանոս՝ 399ա, Երիսէ՝ 400ա, Յոբ՝ 401ա, Երեւումն խաչին՝ 402ա, Յակոբ եւ Յովհաննես (Որդիք Որոտման)՝ 404ա, Վարդենիկ՝ 405ա, Աբսենիոս՝ 405բ, Անտոնիսէ՝ 406ա, Կոտորումն մանկանցն Բեղղեհէմի՝ 406բ, Գերմանոս պատրիարք՝ 408բ, Մովկիմոս՝ 409ա, Եպիփան Կիպրացի՝ 409բ, Գեղերիկէ՝ 410բ, Խսիդորոս՝ 411բ, Ջաքարիա մարգարէ՝ 412բ, Գիւտ Ս. Խաչին՝ 414բ, Մուտ Նոյի ի տապանն՝ 415ա, Յակինթոս՝ 417ա, Ասկղա՝ 418ա, Կոստանդիանոս թագաւոր՝ 418բ, Յովհաննէս Գբնեցի՝ 420բ, 422ա, Պետրոս առաքեալ՝ 422բ, Բասիլիկոս՝ 424ա, Սիմէոն Սիւնակեաց՝ 424բ, Թէոդորա՝ 425բ, Եղիկոնդա՝ 427ա, Սաճակ ի Հռոմոց յԱրեւելից յաշխարհն՝ 427բ, Յուստիանոս զորական՝ 428բ, Թեկղ եւ Մարիամ՝ 430ա, Մովսէս խափշիկ՝ 431բ, Փիլիմոն առաքեալ՝ 434ա, Կիւրեղ հայրապետ՝ 434բ, Աննա մայր Կիւրղի՝ 435բ, Սիմիոս՝ 435բ, Թէոդորոս ստրատելատ՝ 436ա, Անտոնիանէա՝ 438ա, Ողբիանոս՝ 438բ, Բառնաբաս առաքեալ՝ 439բ, Օնոփրիոս առաքեալ՝ 441ա, Քրիստափոր Շանագլուխ՝ 441բ, Թէոփանոս՝ 443ա, Կիրակէ եւ Ուրբաթ՝ 443բ, 444ա, Եղիսէ մարգարէ՝ 444բ, Յովսէփ նոր վկայ՝ 447ա, Թէոդոր աբղ՝ 449բ, Ղեւոնդէոս զորական՝ 450բ, Տայաս՝ 451բ, Փեբրոնեա՝ 452բ, Ջենոն զորական՝ 454ա, Պետրոս եւ Պօղոս առաքեալք՝ 455բ, Սիմոն (Շմաւոն) առաքեալ՝ 456բ, Կոզմա եւ Դամիանոս՝ 458ա, Երկու եղբարք (Գիւտ տփին)՝ 458բ, Բաբելաս վրդ. 460ա, Սրապիոն՝ 461բ, Դաւիթ կամ Ռոմանոս՝ 463ա, Թումաս եպս. Ընկոուզաց՝ 464բ, Ագնասիա՝ 465բ, Յովհաննէս Կարապետ՝ 466ա, Փախուստ եղիսաբեթի՝ 466բ, Առեստինոս բժիշկ՝ 467բ, Աբդլմսեհ՝ 468ա, Բագարատ եպս՝ 469ա, Յուլիտա եւ Կիրակոս՝ 471բ, Աթանագինեա՝ 473ա, Մարիանէ՝ 474ա, Դիոս՝ 474բ, Թէոդորոս Կիւրենացի՝ 475բ, Սիմէոն Աղաւաղ՝ 476ա, Գոռանդուխտ՝ 477բ, Փոկաս եպս—՝ 478ա, Ստեփաննոս հայրապետ՝ 479ա, Աննա մայր Աստուածածնի՝ 479բ, Պանդալէոն բժիշկ, 480բ, Գօհարինէ՝ 482ա, Տիտոս առաքեալ՝ 482բ, Գրիգորիոս Վկայասէր՝ 483ա, Գէորգ Մեղրիկ՝ 484բ, Ստեփաննոս Նախավկայ՝ 487ա, Դաղմատիոս՝ 488ա, 488բ, Սոփիա եւ դստերք՝ 488բ, Մովսէս մարգարէ՝ 489բ, Նեռսէ Կլայեցի՝ 490բ, Պայծառակերպութիւն՝ 490բ, Նահատակութիւն Վարդանանց՝ 491բ, Դոմետիանոս ճգնաւոր՝ 493բ, Անտոնինոս՝ 494բ, Թովմա առաքեալ՝ 495բ, Բարաղամ եւ Յովասափ՝ 496բ, 497ա, 498ա, 502բ, 503ա: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 3ա, 223ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 31ա, 68բ, 105բ, 158բ, 211բ, 305բ, 359ա, 394ա, 431ա, 458ա, 486ա: Լու ս ա ն գ ա գ ա ր դ՝ բուսական, խաչ, տաճար: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թղնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, վարդագոյն, նարնջագոյն, սեւ, ոսկի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ խոնաւութեան հետեր, զանազան բծեր, այրուածքներ (376—377), լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ: Մի շարք մանրանկարներ կտրուած եւ հանուած (173, 215, 261, 357, 461): Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերը՝ խիստ մաշուած, ճարմանդներն՝ ընկած (մնում են հիմերը), տեղ—տեղ նորոգուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—3ա—505ա [Յայսմաւուրք, խմբ. Ծերենց]

Տե՛ս ձեռ. 1511, 1ա—607ա. §1/3ա—5ա: 2/*5ա—6ա*: 3/*6աբ*: 4/*6բ—7բ*: 5/*7բ—10ա*: 6/*10ա—1բ*: 7/*11բ—2բ (չիք՝ «տաւն է ս. պատկերի Աստուածամօրն»: Յաւելեալ՝ 11բ «Վկայբ.... Խորոսի եւ Փլորոսի», 12բ «Վկայբ. սրբոյն Դոմետիանոսի բժշկին»)*: 8/*12բ—4ա (չիք՝ Խորոս եւ Փլորոս»)*: 9/*14ա—5ա*: 10/*15ա—6բ (չիք՝ Ագաթոնիկոս, Սամուէլ մարգարէ: Յաւելեալ՝ 15բ «Տօն է ս. պատկերի Աստուածամօրն»)*: 11/*16բ—8բ (յաւելեալ՝ 16բ «Վկայբ. սրբոյն Ագաթոնիկոսի», 17բ «Յշտկ. է Սամուէլի մարգարէին»)*: 12/*18բ—9բ*: 13/*20աբ (չիք՝ Ստեփաննոս Ուլնեցի: Յաւելեալ՝ 20բ «Վկայբ. սրբուհոյն Փոտինեայ»)*: 14/*20բ—1բ (չիք՝ Տիմոթէոս, Ագապիոս եւ Թեկղէ)*: 15/*21բ—3ա*: 16/*23ա—4ա*: 17/*24ա—6ա*: 18/*26աբ*: 19/*26բ—8բ*: 20/*28բ—9բ (յաւելեալ՝ 29ա «Վկայբ. սրբոյն Տիմոթէոսի», 29բ «Սուրբն Ագապիոս եւ սրբուհին Թեկղի... կատարեցան»)*: 21/*29բ—31ա*: 22/*31ա—2բ*: 23/*32բ—3ա*: 24/*33բ—4բ*: 25/*34բ—5բ*: 26/*35բ—6բ*: 27/*36բ—7բ (յաւելեալ՝ 37ա «Վկայբ. երեքտասան մարտիրոսացն»)*: 28/*37բ—9ա*: 29/*39ա—41ա*: 30/*41ա—2ա*: 31/*42ա—3ա (չիք՝ Մանուշակ, Ռոմիլոս, Եւդոքսիա, Դիոդոր եւ*

Դիդիմ: Յաւելեալ՝ 42բ «Յշտկ. վարուց սրբոյն Պօղոսի *եպսին»): 32/43ա–4ա (չիք՝ Պաւղոս եպս: Յաւելեալ՝ 43ա «Վկյբ. սրբոյն* Մանուշակայ», *43բ «Ռոմիլոս... գլխատեցաւ», 43բ «Վկյբ. սրբոցն* Դիոդորայ եւ Դիդիմոյ»): 33/*44ա–5ա (չիք՝ Անտոն, «Յշտկ. սքանչելեացն որ եղեն յեկեղեցին* Ջեւոնի», *Մտեփաննոս քհյ): 34/45ա–6բ (չիք՝ «Մվ հարսն»): 35/46բ–8բ (չիք՝ «Դշխոյն Հեղինէ»: Փխ.՝ 46բ* «Յոհաննու Ոսկեբերանի ասացեալ Գովեստ ի Սուրբ Խաչն Քրիստոսի–*Մի ոք այսուհետեւ ամօթ համարեսցի»): 36/48բ–9բ (չիք՝ «Յշտկ. է ս. մարտիրոսացն որ եղեն ի Մահմետայ»): 37/49բ–51ա: 38/51ա–2ա (չիք՝ Տրիփիմա, Դորիմենդոս եւ Սաբատիանա): 39/52ա–4ա: 40/54ա–5ա: Յաւելեալ՝ 54բ «Վկյբ. սրբուհւոյն* Արիադնայ», *54բ «կատարեցաւ... Պապ», 54բ «Վկյբ. սրբոյն* Տրոփիմայ *եւ* Դորոմենդոսի», *55ա «Վկյբ. ձ՛ եւ Ծ մարտիրոսացն», 55ա «*Մակարիոսի, Գորդիանու, Հեղիու, Զոտիկոսի, Ղուկիանու եւ Վաղերիանոսի *վկյբ»): 41/55ա–7ա: 42/57աբ (չիք՝ ձՃ մարտիրոսք , Մակրոբ, Գորգիանոս, Հեղի, Զոտիկոս, Ղուկիանոս եւ Վաղերիանոս, Արիադնա, Պապ: Յաւելեալ՝ 57ա «կատարումն սրբոյն* Եղիշէի առաքելոյն»): 43/*57բ–8բ: 44/58բ–9բ: 45/59բ–61ա: 46/61ա–2ա (յաւելեալ՝ 61բ «Յշտկ. ...արքային Յունաց* Մանուէլի»): 47/*62ա–3բ: 48/63բ–4բ (չիք՝ Մանուէլ կայսր): 49/64բ–6ա (չիք՝ եղիշէ: Յաւելեալ՝ 65բ «Վկյբ. սրբոցն* Ալփիոսի, Փլատեփայ *եւ* Կիւրինոսի *եւ ձՃ մարտիրոսացն», 65բ «Յշտկ. սքանչելեացն որ եղեն յեկեղեցի սրբոյն* Ջեւոնոսի»): 50/*66ա–7ա (չիք՝ Գէորգ զաւրավար): 51/67ա–8ա: 52/68բ–70ա: 53/70ա–1ա: 54/71ա–2ա: 55/72ա–4ա (յաւելեալ՝ 73ա «Արձակումն սատանայի ի Ռ ամ կապանացն»): 56/74ա–6ա: 57/76ա–7բ (յաւելեալ՝ 77բ «Վկյբ. սրբոյն Թումայի առաքելոյն»): 58/77բ–8բ: 59/78բ–9բ: 60/79բ–81ա: 61/81ա–2ա: 62/82ա–3ա (յաւելեալ, 82բ «Վկյբ. սրբոյն* Թէոդորոսի»): 63/*83ա–4բ: 64/84բ–5բ: 65/85բ–6բ: 66/86բ–7ա (յաւելեալ՝ 87ա «ազօթէր ս. հայրն* Անտոն», *87ա «Քահանայ մի* Աղէքսանդրացի *գնաց յանապատն»): 67/87բ–8ա: 68/88ա–9բ: 69/89բ–90ա(չիք՝ Անդրոնիկոս: Յաւելեալ՝ 90ա «Յշտկ. սրբոյն* Անդր[ի]ասի *կրօնաւորի», 90ա «Տօն է Ովսեայ մարգարէին», 90ա «Վարուս... կատարեցաւ»): 70/90ա–1բ: 71/91բ–2բ: 72/92բ–3բ (յաւելեալ՝ 93ա «Յշտկ. վարուց... ճգնաւորին* Մաղաքիայ»): 73/*93բ–5ա: 73/93բ–5ա: 74/95ա–6ա: 75/96բ–8ա:76/98ա–9ա: 77/99աբ (յաւելեալ՝ 99բ «Հանգեաւ...* Յովհաննէս Հոսաւեցին»): 78/*99բ–100բ: 79/100բ–1բ: 80/101բ–3ա: 81/103ա–4ա: 82/104ա–5բ (յաւելեալ՝ 105ա «Պատմութիւն կնոջ միոյ որոյ անուն էր* Շնորհիֆոր»): 83/*105բ–9բ: 84/110աբ: 85/110բ–2բ: 86/112բ–3բ: 87/113բ–4բ: 88/114բ–5բ: 89/115բ–6բ: 90/116բ–20ա: 91/120ա–1ա (Պուտիոս փխ. Իպպատոս): 92/121ա–3բ: 93/123բ–4բ: 94/124բ–5բ: 95/125բ–7ա: 96/127ա–8ա (յաւելեալ՝ 127բ «կատարեցաւ սրով... Դոմետիանոս»): 97/128ա–9բ: 98/129բ–31բ: 99/131բ–2բ: 100/132բ–6ա (յաւելեալ՝ 136ա–8ա «Այլ Պատմութիւն սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ՝ վասն յղութեան եւ ծննդեան եւ որպիսութեան կենացն եւ նշխարացն–Բազում եւ զանազանս գտանի ի գիրս»): 101/138ա–9բ: 102/139բ–40բ: 103/140բ–1բ: 104/141բ–2բ: 105/142բ–2բ: 105/142բ–6բ: 106/146բ–8ա: 107/148ա–51ա (յաւելեալ՝ 149ա «Վկյբ. սրբոյն* Պետրոսի Աղէքսանդրու *պատրիարգին եւ* Աբիսողոմայ»): 108/*151ա–2բ: 109/152բ–3բ: 110/153բ–5ա: 111/155ա–6բ: 112/156բ–8բ: 113/158բ–60բ: 114/160բ: 115/161բ–3բ: 116/163բ–4բ: 117/164բ–6ա (յաւելեալ՝ 166ա «սպանին ընդ սրբոյ ճգնաւորին այլ եւս Բ աբղաք՝ զՊետրոս եւ զԱթանաս»): 118/166ա–7բ: 119/167բ.9բ (յաւելեալ՝ 168բ «Տօն է Ամբակումայ»): 120/169բ–71բ: 121/171բ: 122/171բ–5ա: 123/175ա–6բ: 124/176բ–8բ: 125/178բ–80ա: 126/180ա–2ա: 127/182ա–4բ: 128/184բ–7ա (չիք՝ Մարինոս): 129/187ա–9ա (յաւելեալ՝ 188բ «Վկյբ. սրբոյն* Փիլիմոնի *եւ* Ապօղոնի, *եւ* Արիանոսի»): 130/*189ա–90բ (չիք՝ Բագոս, Եւգինոս, Տիմոթէոս, Պաւղիքտոս): 131/190բ–2ա (յաւելեալ՝ 191բ «Վկյբ. սրբոյն* Բագոսի»): 132/*192ա–3ա: 133/193ա–4ա: 134/194աբ (չիք՝ Շուշան դուստր Վարդանայ: Յաւելեալ՝ 194ա «Վկյբ. սրբոյն* Յովիաննոսի *բժշկին», 194բ «*Մարինոս... *գհոգին աւանդեաց»): 135/194բ–6բ: 136/196բ–8ա (յաւելեալ՝ 197բ «Վկյբ. սրբոցն* Եւգինէոսի, Մակարիոսի *եւ* Տիմոթէոսի», *198ա «կատարեցաւ... սրկն.* Տիմոթէոս»): 137/*198ա–200բ (յաւելեալ՝ 200ա «Յշտկ. սրբոյն* Շուշանայ՝ *գստերն սրբոյն* Վարդանայ»): 138/*200բ–3բ: 139/203բ–5բ: 140/205բ–7ա: 141/207ա–9ա (չիք՝ «եպսն Ընկուզաց»: Յաւելեալ՝ 207բ «Յշտկ. ... Յովաննէս Գառնեցւոյն»): 142/209ա–10ա: 143/210բ–1բ: 144/211բ–5բ: 145/215բ–7բ: 146/217բ–9բ (չիք՝ Յուլիանոս բժիշկ: Յաւելեալ՝ 218ա «Յշտկ. վարուց սրբոյն* Ստեփանոսի... Յուսկայ Ոդոյն»): 147/*219բ–20բ (չիք՝ յաւելեալ 220ա «Յշտկ. է.. հօրն հաւատոյ Աբրահամու»): 148/221ա–2ա: 149/223ա–7բ (յաւելեալ՝ 226ա «Յշտկ. սքանչելեացն, որ եղեւ ի Գետարգել Ս. Նշանէն»): 150/227բ–9բ (չիք՝ Յակոբ Ալփեան, Կուրտերիոս): 151/229բ–31ա (յաւելեալ՝ 231ա «Այսօր եղեւ հարսանիս ի Կանայ»): 152/231ա–2բ: 153/232բ–4ա: 154/234ա–5բ (չիք՝ Ղազարոս: Յաւելեալ՝ 234բ «կատարումն սրբոց աբղւիցն* Սինէական *եւ* Ըռուիթայ *լերինն»): 155/235բ–7ա: 156/237ա–8ա: 157/238ա–9բ (չիք՝ «Վկյբ. սրբոց աբղւիցն Սինէական եւ Ըռուիթայ լերինն», Բասիլիոս): 158/239բ–41ա (չիք՝ «Պատմութիւն Ծիծըռնու Խաչին»): 159/241ա–2ա: 160/242ա–3ա: 161/244ա–6բ: 162/246բ–8ա: 163/248ա–9ա (յաւելեալ՝ 249ա «Յշտկ. մեծ ճգնաւորին* Եւթեմիոսի *քհյին»:*

164/*249ա–50բ:* 165/*250բ–1բ:* 166/*251բ–3ա (յաւելեալ՝ 252բ «Վկյբ. սրբոյն Յակոբայ առաքելոյն» 253ա «Վկյբ. Կուտեռիոսի»):* 167/*253ա–4ա:* 168/*254ա–6ա:* 169/*256աբ:* 170/*257ա–8ա:* 171/*258ա–9բ:* 172/*259բ–60բ (չիք՝ Իգնատիոս, Վաղերիանոս, Կանդիտոս, Ակիւղաս, Եւգինէոս):* 173/*260բ–1բ (յաւելեալ՝ 261ա «հանգեաւ... ճգնաւորն* Օգսենտիոս», *261ա «Վերադարձումն... նշխարաց սրբոյն* Իգնատիոսի», *261ա «կատարեցան...* Վաղերիանոս, *եւ* Կանդիտոս, Ակիւղաս *եւ* Եւգինէոս», *161ա «Յշտկ. է սրբոյն Յոնանու մարգարէին»):* 174/*261բ–4ա (յաւելեալ՝ 263բ «Յշտկ. ... վրդպտին* Վանականայ»*):* 175/*264ա–5բ:* 176/*265բ–6բ:* 177/*266բ–7բ:* 178/*267բ–8բ (յաւելեալ՝ 268ա– «Տօն է Մատաթեայ», *268բ «Տօն չարչարանացն* Լուսաւորչին»*):* 179/*268–9բ:* 180/*269բ–71բ (յաւելեալ՝ 270բ «հանգեաւ... Ներսէս ի վանսն Գլաձորոյ»*):* 181/*270բ–2ա (չիք՝ «Ներսէս ի վանսն Գլաձորոյ»):* 182/*272ա.3ա (չիք՝ Նաթան: Յաւելեալ՝ 272բ «Վկյբ... Մարիամու եւ Մարթայի, եւ Լիկարիոնի աբզմի»):* 183/*273ա–4ա (յաւելեալ՝ 273բ «Տօն է առաքելոյն Փիլիպպոսի», 273բ «զԲենեւանդ... հատին զջիլս ոտից»):* 184/*274ա–5ա (չիք՝ Մարիամ եւ Մարթա, եւ Լիկարիոն: Փխ.՝ 274ա «Վկյբ. սրբոյն Վլասայ», 274բ «Վկյբ. սրբոյն* Ոնեսիմեայ»*):* 185/*275ա–7ա (չիք՝ Ջոսիմոս, Աստուածատուր Մեծոփայ վանից: Յաւելեալ՝ 275ա «Յշտկ. ... եւագրեայ ճգնաւորին»):* 186/*277ա–8բ:* 187/*278բ–80ա:* 188/*280ա–2ա:* 189/*282ա–3ա (չիք՝ Ննեսիմոս, Ասափ, Մատաթիա, Աւքսենտիոս: Փխ.՝ 282ա «Վկյբ. Խե մարտիրոսացն», 282ա «Վկյբ. սրբոյն* Յիմարայ»*):* 190/*283ա–4ա (չիք՝ Խե մարտիրոսք):* 191/*284ա–5բ:* 192/*285բ–6բ:* 193/*286բ–7բ:* 194/*287բ–8բ (յաւելեալ՝ 288ա «սուրբն* Աբդօ *ի Ներդուլ քաղաքն... հանգեաւ»):* 195/*288բ–90բ:* 196/*290բ–2ա:* 197/*292ա–3բ:* 198/*293բ–4բ:* 199/*294բ–7բ:* 201/*297բ–9ա:* 202/*299աբ (չիք՝ «Յշտկ. երանելի ներքինոյն»: Յաւելեալ՝ 299բ «Ընկեցեալ եղեւ ի Վիրապն սուրբն Գրիգոր մեր Լուսաւորիչն»): 202. բ/299բ–305բ («Նահանջի տարին ամիս իԹ օր դառնայ... դու զնահապետացս կարդա»):* 203/*305բ–6բ:* 204/*306բ–8բ:* 205/*308բ–9բ:* 206/*309բ–11բ:* 207/*311բ–2բ:* 208/*312բ–3բ:* 209/*313բ–4ա (չիք՝ Յիմար):* 210/*314ա–5բ:* 211/*315բ–6բ:* 212/*316բ–7ա (չիք՝ Սիղւիանոս: Յաւելեալ՝ 316բ «Յշտկ. անդամալուծին»):* 213/*317ա–8ա (յաւելեալ՝ 317ա «Յշտկ. ս. հօրն* Սիւղիանոսի»*:* 214/*318ա–9ա:* 215/*319ա–20ա (յաւելեալ՝ 319բ «Վկյբ.... Կոզմայի եւ Դամիանոսի»*):* 216/*320ա–3ա (չիք՝ Սաբինոս, Կոզմա եւ Դամիանոս: Փխ.՝ 320ա «Պատմութիւն նախահարցն Ադամայ...», 321բ «Վկյբ. սրբոյն* Նիկողայոսի *նոր նահատակին»):* 217/*323ա–4բ:* 218/*324բ–6ա (յաւելեալ՝ 326ա–8բ «Գրիգորի բաջ հռետորի եւ անյաղթ փիլիսոփայի ասացեալ բառոզ Ծաղկազարդին...– Սիոն ամրոց էր Հրեաստանի»):* 219/*328բ–30բ:* 220/*330բ–2ա (չիք՝ Վանական վրդ.):* 221/*332ա–3բ:* 222/*333բ–5ա:* 223/*335ա–7ա:* 224/*337ա–40ա (յաւելեալ՝ 340ա–2բ «Պատմութիւն Մեծի Ուրբաթուն խաչելութեանն...–Ասէ Պօղոս կտակ յետ մահուն է հաստատուն»):* 225/*342բ–4բ:* 226/*344բ–7ա (յաւելեալ՝ 345ա «Վկյբ. Երմինդոյ՝ որդւոյ թագաւորին* Լուսկվարթաց»*:* 227/*347ա–9ա:* 228/*349ա–51ա:* 229/*351ա–2բ (յաւելեալ՝ 352ա «Յշտկ. Յոհաննէս քհյին... յԵրապոլեայ»*):* 230/*352բ–4ա:* 231/*354ա–5ա:* 232/*355բ–6բ (չիք՝ Նունեայ Ս. Խաչ):* 233/*356–9ա:* 234/*359ա–60ա:* 235/*360ա–2բ:* 236/*362բ–4բ:* 237/*364բ–5բ (յաւելեալ՝ 365բ «Վկյբ. սրբոյն* Բասիմոսի»*):* 238/*365բ–6ա:* 239/*366բ–7ա (չիք՝ «Պարտ է գիտել», Բասիմոս: Փխ.՝ 366բ «Վկյբ. սրբցն* Սաբայի *ստրատելատին եւ* Ռուսինոսի»*):* 240/*367բ–9ա (չիք՝ Սաբա ստրատելատ):* 241/*369ա–70ա:* 242/*370ա–1բ:* 243/*371բ–3ա (յաւելեալ՝ 372ա «Դիոկորիդոս... սպանաւ», *372ա «Պատմութիւն* Անողոքոս Պետրոսին»*):* 244/*373ա–4ա (յաւելեալ՝ 374ա «Վկյբ. սրբոյ եպսին* Ակակիոսի»*):* 245/*374ա–5ա (չիք՝ Ի վկայք: Յաւելեալ՝ 375ա «Վկյբ. սրբոյն* Փերփութէի»*):* 246/*375ա–6ա:* 247/*376ա–7ա (չիք՝ Ռուսինոս, Գրիգոր պապ: Փխ.՝ 376ա «Վկյբ. սրբոյն* Սաբինոսի», *376բ «Վկյբ. սրբոյն* Աբդաւի»*):* 248/*377ա–8ա (յաւելեալ՝ 377ա «Յշտկ. սրբոյն* Ագապիոսի *հայրապետին»):* 249/*378ա–9ա (յաւելեալ՝ 379ա «Անոյշ *ի* Թեսաղոնիկէ... *կատարեցաւ»):* 250/*379ա–80բ:* 251/*380բ–1բ (չիք՝ Ագապիոս, Անոյշ: Յաւելեալ՝ 380բ «Վկյբ. սրբոյն* Սաճակայ *պարսից վրդի»):* 252/*381բ–2բ (յաւելեալ՝ 381բ «Յշտկ. է ումեմն ծերոյ... որ պարգամտութեամբ թերահաւատ էր ի հաղորդութիւն»):* 253/*382բ–3ա (չիք՝ Շմաւոն, Ալփիոս: Փխ.՝ 382բ «Յշտկ. վարուց* Աթանասի *եւ* Սեւեռիանոսի *պատրիարգին», 383ա «Յշտկ. Բ միանձաց, որ բնակեալ էին յանապատի»):* 254/*383ա–4ա (չիք՝ Աթանաս եւ Սեւեռիանոս, «Յշտկ. երկուց եղբարցն»: Փխ.՝ 383ա «Վկյբ. սրբոյն* Կողրատոսի», *383բ «Վկյբ. սրբոյն* Եսպերիոսի», *384ա «Վկյբ. սրբոյն* Գէորգեայ *եւ* Խոսրովու»*):* 255/*384ա–5ա:* 256/*385ա–7ա:* 257/*387ա–9ա:* 258/*389աբ (չիք՝ Գէորգ եւ Խոսրով, Նաթան, Հեղի քհյ, «Յշտկ. սքանչելեաց արձակման քհյին»: Փխ.՝ 389ա «Յշտկ. ... Երասիմոսի ճգնաւորին», *389բ «Պատմեաց... ի հարանցն, թէ. էր ի Թեսաղոնիկէ վանք մի»):* 259/*389բ–90բ:* 260/*390բ–1ա:* 261/*391աբ (չիք՝ Ժողովն ի Մանծկերտ: Յաւելեալ՝ 391ա «Յշտկ. ս. հօրն* Ամոնի», *391բ «Հայրն* Ապատո *ունէր միաբանս ԺԻ»):* 262/*391բ–3ա (չիք՝ Պեղիգեա: Յաւելեալ՝ 392ա «Յշտկ. կատարելոցն ասորոց ի պարսից»):* 263/*393աբ (չիք՝ «Յշտկ. կատարելոցն ի պարսից յասորիա»: Փխ.՝ 393ա «Վարք եւ յշտկ. Փեղիգեայ», *393ա «Յշտկ. Ձ՝ եւ Կ կուսանացն», 392բ «Ծեր ոմն կարի ճգնաւոր յաղօթէր յանապատն»):* 264/*394ա–5բ:* 265/*395բ–6բ (չիք՝ Կողրատիոս, Եսպերիոս: Փխ.՝ 395բ «տօն է եւ յշտկ.*

ծննդեանն եղիայի եւ վերացմանն», 396բ «Ըստ կարգի աւուրց Յարութեանն... Համբարձում է»։ 266/*398ա–9ա (չիք՝ Գալինոս, «Համբարձումն է»։ Յաւելեալ՝ 398բ «Յշտկ. աքանչելեաց արձակման քհյին»)։* 267/*399ա–400ա։* 268/*400ա–1ա (յաւելեալ՝ 400ա «Վկյբ. սրբոյն Տիմոնի առաքեալոյն»)։* 269/*401ա–2ա։* 270/*402ա–4ա (յաւելեալ՝ 403ա «Յշտկ. ողորմութեանն Աստուծոյ այր մի էր», 403բ «Խոսեցաւ Տէր ընդ Մովսէսի»)։* 271/*404ա–5ա։* 272/*405աբ։* 273/*405բ–6բ (չիք՝ «Յշտկ. ս. մանկանցն Բեդղահեմի»։ Յաւելեալ 406ա «Վկյբ. սրբուհւոյն Անտոնիննեայ», 406ա «Յշտկ. է սրբոյն Մարկիանոսի»)։* 274/*406բ–8բ (չիք՝ Քրիստափոր Շանագլուխ։ Փխ.՝ 406բ «Յշտկ. ս. մանկանցն Բադղհէմի», 407ա «Վկյբ. սրբոյն Թէոդորոսի»)։* 275/*408բ–9ա (չիք Եսայի։ Յաւելեալ՝ 408բ «Վկյբ. սրբոյն Մովկիմայ քհյին»)։* 276/*409ա–10բ։* 277/*410բ–1բ։* 278/*411բ–2բ (չիք՝ Միւռոս, Պօլինէ։ Յաւելեալ՝ 412բ «Վկյբ. սրբուհւոյն Միւռոպի»)։* 279/*412բ–4բ (յաւելեալ՝ 413բ «կատարեցան... Պօլինէ, Իւակլիոս եւ Բենեդիմոս», 413բ «Վկյբ. սրբոյն Վարդանայ նահատակին որ ի Բաղէշ»)։* 280/*414բ–5բ։* 281/*415բ–7ա (յաւելեալ՝ 416ա Պատմութիւն նահատակութեան Սիրուն անուամբ քրիստոնէին»)։* 282/*417ա–8ա (յաւելեալ՝ 417բ «Յշտկ. է եսայեայ մարգարէին»)։* 283/*418աբ։* 284/*418բ–20ա։* 285/*420աբ։* 286/*420աբ։* 286/*420բ–2բ։* 287/*422բ–3բ։* 288/*423բ–4բ։* 289/*424բ–5բ։* 290/*425բ–7ա (յաւելեալ՝ 426բ «Ի ԺԳ ամի Աբասայ թագաւորին եղաւ կթղ. տէր Անանէ», 426բ «Յոհաննէս Զմշկիկն... հայ էր ազգաւ»)։* 291/*427աբ (յաւելեալ՝ 427բ «Տօն է երկրորդ մահուանն Ղազարու», 427բ «Տօն է ԳՃ եւ ԺՀ հայրապետաց»)։* 292/*427բ–8բ (չիք՝ երեմիա, Մարկիանոս)։* 293/*428բ–30ա։* 294/*430աբ։* 295/*430բ–1բ։* 296/*431բ–2բ (չիք՝ Յասոն եւ Սոսիպատրոս։ Յաւելեալ՝ 432ա «Վկյբ. սրբոյն Թէոդորոսի եպսին»)։* 297/*432բ–3ա (յաւելեալ՝ 433ա «Վկյբ. Աստիոսի», 433ա «Մարկոս եւ Մովկիմոս կատարեցան»)։* 298/*433ա–4ա (չիք՝ Նիկիոյ ժողով.։* 299/*434ա։* 300/*434բ–5բ։* 301/*435բ–6ա։* 302/*436ա–8ա։* 303/*438աբ։* 304/*438բ–9բ (յաւելեալ՝ 439ա «Վկյբ. սրբոյն Ակակիոսի»)։* 305/*439բ–40ա (չիք՝ Ակակիոս։ Յաւելեալ՝ 440ա «Վկյբ. սրբոյն Եւտաւէոսի»)։* 306/*440ա–1ա։* 307/*441աբ (չիք՝ Անտոնինեա։ Յաւելեալ՝ 441բ «Վկյբ.... Ակովինեայ»)։* 308/*441բ–3ա (չիք՝ Եւտաքէոս, Ակիւղինայ։ Փխ.՝ 441բ «Վկյբ. սրբոյն Քրիստափորի Շանագլխոյ»)։* 309/*443աբ։* 310/*443բ–4բ։* 311/*444բ–6ա։* 312/*446ա–7ա։* 313/*447աբ (չիք՝ Ամառնամուտ է)։* 314/*447բ–8բ (չիք՝ Զոսիմոս։ Յաւելեալ՝ 448ա «Վկյբ. սրբոյն Զենոնի», 448բ «Մարկոս եւ Մովկիմոս... կատարեցան»)։* 315/*448բ–9բ։* 316/*449բ–50ա։* 317/*450բ–1բ։* 318/*451բ–2բ։* 319/*452բ–3ա։* 320/*453ա–4ա։* 321/*454աբ։* 322/*452բ–3ա։* 320/*453ա–4ա։* 321/*454աբ։* 322/*454բ–5ա։* 323/*455բ–6բ։* 324/*456բ–8ա։* 325/*458աբ։* 324/*456բ–8ա։* 325/*458աբ։* 326/*458բբ–9բ։* 327/*459բ–60ա (յաւելեալ՝ 459բ «Վկյբ. սրբոյն Խոսրովու Գանձակեցւոյն»)։* 328/*460ա–1ա (յաւելեալ՝ 460բ «Վկյբ. սրբոյն Պապիլայ եւ Պօղոսի... Վաղենդիայ եւ Թէիսպիայ»)։* 329/*461աբ (չիք՝ Աստիոս, Մարկոս եւ Մովկիանոս։ Յաւելեալ՝ 461ա «Վկյբ. սրբոյն Եւտաքէոսի Անկիւրացւոյն», 461բ «Յշտկ. է... Մակրինայ»)։* 330/*461բ–2ա (չիք՝ Պրոկոպոս։ Փխ.՝ 461բ «Վկյբ. սրբոյն Սրապիոնի», 461բ «Վկյբ. սրբոյն Պոլկղի եւ Իլարիոնի», 462ա «Վկյբ. սրբոցն Պերիգրինոս եւ Ղուկիանոս, Պռոմպիոյ, Եսիւխիոյ, Պապիոյ, Սուտորնիլոյ եւ Գերմանոսի»)։* 331/*462ա–3ա (չիք՝ Եւ վկայք։ Փխ.՝ 462ա «Վկյբ. սրբոյն Պոլկոպիոսի»)։* 332/*463ա–4բ։* 333/*464բ–5ա (չիք՝ Մելքիսեթ եւ Կարապետ)։* 334/*465բ–6ա (յաւելեալ՝ 465բ «Վկյբ. նոր վկայիցն Մելքիսեթի եւ Կարապետի»)։* 335/*466ա–7բ (չիք՝ Սրապիոն, Մարիամ Մագդաղենացի։ Փխ.՝ 466ա «Տօն է ծննդեան Յովաննու կարապետին»)։* 336/*467բ–8ա (յաւելեալ՝ 467բ «Վկյբ. Եւ վկայիցն»)։* 337/*468ա–9ա։* 338/*469ա–71բ։* 339/*471բ–2բ։* 340/*472բ–3ա։* 341/*473ա–4ա (յաւելեալ՝ 473բ «Յշտկ. Նեռէսի Լամբրօնացւոյն»)։* 342/*474աբ։* 343/*474բ–5ա (յաւելեալ՝ 475ա «Ոլինպիայ էր ի Կոստանդնուպօլիս», 475ա «Յշտկ. է սրբոյն Մարթայի՝ մօրն Սիմէոնի»)։* 344/*475բ–6ա (յաւելեալ՝ 476ա «Յշտկ. ... [ե]պրասկեայ»)։* 345/*476ա–7բ։* 346/*477բ–8ա (յաւելեալ՝ 478ա «Յշտկ. սրբոյն Ապօղօնոսի»)։* 347/*478աբ (չիք՝ Ստեփաննոս հայրապետ)։* 348/*479աբ (յաւելեալ՝ 479ա «Յշտկ. սրբոյն Ստեփաննոսի հայրապետին»)։* 349/*479բ–80ա։* 350/*480բ–1ա։* 351/*481ա–2ա։* 352/*482աբ։* 353/*482բ–3ա։* 354/*483ա–4բ (յաւելեալ՝ 484բ «փախցւ... վրդն Գէորգ Մեղրիկն»)։* 355/*484բ–6ա։* 356/*486ա–7ա։* 357/*487աբ։* 358/*488աբ։* 359/*488բ–9բ։* 360/*489բ–90բ (յաւելեալ՝ 490բ «Յշտկ. շնորհաց տէր Նեռէսի Կայեցւոյն»)։* 361/*490բ–1բ։* 362/*491բ–3բ։* 363/*493բ–4բ (յաւելեալ՝ 494ա «Վկյբ. սրբոյն Մարինոսի»)։* 364/*494բ–5բ (չիք՝ Մարինոս։ Յաւելեալ՝ 495ա «Յշտկ. վարուց... Միւռոնայ»)։* 365/*չիք։* 366/*495բ–505ա (դրուած Աւելեաց ե–ի տակ)։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. Յա (Անանուն գրչի, բոլորգիր) Օգնեա, Հոգի Սուրբ Աստուած ճշմարիտ, զսկսեալն իմ հասո աւարտ եւ կարողացո զիս անարժանս։

6ա Որոց մաքուր աղօթիւքն ողորմեա, Քրիստոս Աստուած, ստացօղի գրոցս՝ սրբազան եւ երջանիկ հայրապետին Հայոց տեառն Աստուածատուրին, վեհափառ Աթոռոյս Սուրբ Էջմիածնի, եւ իւր բարեպաշտ ծնօղացն։

Նոյնը՝ բոլոր վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան։

223ա Գիրս մնայ, ձեռս փըթի՝ գազախ դառնայ, Ով ոք կարդայ, ողորմի տայ՝ Տէրն ողորմի ինձ եւ նորա:

2. 505ա (Անանուն յիշատակագրի, բոլորգիր) Փառք... Արդ, այսմ աստուածունակ տառիս փափաճելի տենչմամբ տէր Աստուածատուր *կաթողիկոսն Ամենայն Հայոց, եւ ետ զսա գծագրել ի թուականիս մերոյ ՌՃՀԴ (1725)–ին, բայց ի սոյն ամի վախճանեցաւ* Աստուածատուր *կաթողիկոսն, եւ մնաց գիրս այս կիսակատար, որ եւ արդեամբք եւ գոյիւք տեառն* Կարապետ *կաթուղիկոսի Ջէյթօնցւոյ, զկնի յաջորդի* Աստուածատուր *կաթուղիկոսին ի* Սուրբ Աթոռն Էջմիածին, *եւ վերակացութեամբ ումեմն* Աղէքսանդր *վարդապետի* Մրգյուզի *ի* Կոստանդնուպօլսեցւոյ, *գոյնաւորեալ զանազան որակօք եւ ոսկեզօծ ծաղկօք՝ աւարտ հասեալ ի թուականիս Հայոց ՌՃՀՒ (1730)–ին, մարտի ԻԲ (10), ի դրան* Սուրբ Էջմիածնի: *Աղաչեմ, աղաչեմ ընթերցօղաց, միով Հայր մեղայիւ յիշել զվերոյգրեալսն եւ դուք յիշեալ լինիք ի գիրն կենաց. ամէն:*

3. 242ա (Յակոբ ծաղկողի, Անտոն ճգնաւորի ձեռքի գալարաթղթի վրա) Ջմեղաւոր Յակոբս *յիշեայ ի Տէր:*

246բ (Աթանասի ձեռքի գրքի բացուածի վրա) Ջնկարող սորին՝ Յակոբ *մեղաւոր. ՌՃՀԸ (1729):*

297բ (Եղիշէ վրդ–ի ձեռքի գալարաթղթի վրայ՝ վրացատառ հայերէն) «Ի Յովնաթանի *ուրդի* Իակոբ. *1179 (1730)»:*

384 (Թէոդորոս ճգնաւորի ձեռքի գալարաթղթի վրայ) Նկարող Յակորոս *յիշեայ ի Քրիստոս. ՌՃՀՔ (1730):*

4. 305բ (Յարութիւն ծաղկողի, Ճակատազարդի ստորին սեան աջ մասում) Յարութիւն:

486ա (Լուսանցազարդի սափորի կենտրոնում) Յարութիւն:

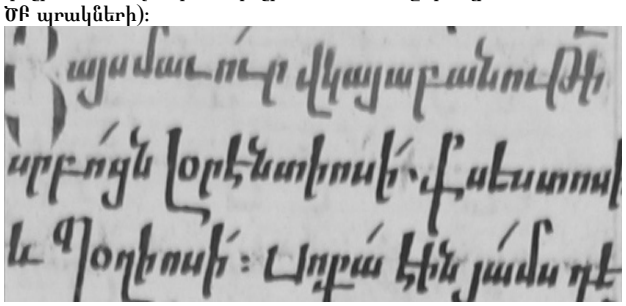
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 3ա (անընթեռնելի):

1534
Յ Ա Յ Ս Մ Ա Ւ Ո Ւ Ր Ք
(խմբ. Ծեռենց)

Էջմիածին ՌՃԻԴ—1695

ԳՐԻՉ՝ Գրիգոր: ՇԱՂԿՈՂ՝ Յովանէ՞ս: ՍՏԱՅՈՂ՝ Նահապետ կթղ.:

ԹԵՐԹ՝ 613. չգրուած՝ 6 աբ, 273 աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ՇԲx12 (Ա 11, Իէ 6, ՇԲ 8): Նիւթ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ եռամաիկ լուսադրոշմով: ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ՝ 40,5x28: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 36—38: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի (Ա), անզարդ սեւ կաշի (Բ), աստառը՝ թուղթ (մասն Ա եւ ՇԲ պրակների):

Նմուշ՝ 10ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ— Կիսախոռան՝ 7ա, 274ա: Ճակատագիր՝ բուսական (գլուխ Յովհաննու՝ 349ա): Զարդագիր՝ թոչնագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ խոնաւութեան թեթեւ հետքեր,զանազան բծեր, այրուածքներ (218—219), լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ: Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած: ԺԹ դ. սկզբներին նորոգուած, կազմի Բ փեղկի եւ թիկունքի կաշին փոխարինուած այլ կաշուով:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–1ա–608ա [Յայսմաւուրք, խմբ. Ծեռենց]

Տե՛ս ձեռ. 1511, 1ա—607ա. § 1/*7ա–8ա (չիք՝ «Թագաւոր մի կայր Հայոց* Աւռաւազ *անուն»)*: 2/*9ա–10բ*: 3/*10բ–1բ*: 4/*11բ–2ա*: 5/*12ա–5ա*: 6/*15ա–7ա*: 7/*17ա–8բ(չիք՝ «Տաւն է ս. պատկերի Աստուածամաւրն»: Յաւելեալ՝ 17ա «Վկայք... Խորոսի եւ Փլորոսի», 18ա «Վկայք. սրբոյն Դոմետիանոսի»)*: 8/*18բ–20ա (չիք՝ Խորոս եւ Փլորոս)*: 9/*20բ–1բ*: 10/*21բ–3ա (չիք Ագաթոնիկոս, Սամուէլ: Յաւելեալ՝ 22ա «Տօն է ս. պատկերի Աստուածամօրն»)*: 11/*23ա–5բ (յաւելեալ՝ 23ա «Վկայք. սրբոյն* Ագաթանիկոսի»,*24բ «Յշտկ. է Սամուէլ մարգարէին»)*: 12/*25բ–7ա*: 13/*27ա–8ա (չիք՝ Ստեփաննոս Ուլնեցի: Յաւելեալ՝ 27բ «Վկայք. սրբուհւոյն* Փոտինեայ»)*:* 14/*28ա–9բ (չիք՝ Տիմոթէոս, Ագապիոս եւ Թեկղի)*: 15/*29բ–31ա*: 16/*31ա–2բ*: 17/*32բ–5ա*: 18/*35ա–6ա*: 19/*36 ա–8ա*: 20/*38ա–9ա (յաւելեալ՝ 39ա «Վկայք. սրբոյն* Տիմոթէոսի», «*39ա Սուրբն* Ագապիոս *եւ սրբուհին* Թեկղի... *չարչարանացն»)*: 21/*39բ–41բ (չիք՝ Փոտինա)*: 22/*41բ–3բ*: 23/*43բ–4ա*: 24/*44ա–5բ (չիք՝ «Յշտկ. սքանչելեաց... ի Պանփիլոյ»)*: 25/*45բ–7ա*: 26/*47ա–8ա*: 27/*48ա–9ա (Յաւելեալ՝ 48բ «Վկայք. երեքտասան մարտիրոսացն»)*: 28/*49ա–51ա*: 29/*51ա–3բ*: 30/*53բ–5ա*: 31/*55ա–6ա (չիք՝ Մանուշակ, Ռոմիլոս, Եւգոքսիա,Դիոդոր եւ Դիդիմ: Յաւելեալ՝ 55բ «Յշտկ. վարուց սրբոյն* Պօղոսի *եպսկն»)*: 32/*56բ–7բ (չիք՝ Պաւղոս եպս.: Յաւելեալ՝ 56բ «Վկայք. սրբոյն* Մանուշակայ», *56բ «Ռոմիլոս... գլխատեցաւ», 57ա «Վկայք. սրբոյն* Դիոդորայ *եւ* Դիդիմոյ»)*:* 33/*57բ–8բ (չիք՝ Անտոն, «Յշտկ.*

աքանչելեացն, որ եղեն յեկեղեցին Ջենոնի», Ստեփաննոս քհյ)։ 34/*58բ–60բ (չիք՝ «Ով հարսն»)։* 35/*60բ–2բ (չիք՝ «Դշխոյն Հեղինէ»։ Փխ.՝ 60բ* «Յովհաննու Ոսկէբերանի ասացեալ Դովեստ ի Ս. Խաչն Քրիստոսի–*Մի՛ ոք այսուհետեւ ամօթ համարեսցի»)։* 36/*62բ–3բ (չիք «Յշտկ. է ս. մարտիրոսացն, որ եղեն ի Մահմետայ»)։* 37/*63բ–6ա։* 38/*66ա–7ա (չիք՝ Տրիփիմ, Դորիմենդոս եւ Սաբատիանա)։* 40/*69բ–71ա։ 69բ («Վկյբ. սրբուհւոյն* Արիադնա», *70ա «Կատարեցաւ... Պապ», 70ա «Վկյբ. սրբոյն* Տրիփիմայ եւ Դորիմենտոսի եւ Սաբատանիայ», *70բ «Վկյբ. Ճ՛ եւ Ծ մարտիրոսացն», 70բ «*Մակրոբայ, Գորդիանու, Հեղիու, Ջոտիկոսի, Ղուկիանու եւ Վաղերիանոսի *վկյբ.»)* 41/*71ա–3ա։* 42/*73ա–4բ (չիք՝ «Վկյբ. ՃԾ մարտիրոսացն», «Տօն է սրբոյն Մակրոբայ...», Արիադնա, Պապ, «Յշտկ. աւերմանն Ամթայ»։ Փխ.՝ 73ա «Կատարումն սրբոյն* Եղիշէի *առաքեալոյն», 73բ «Յշտկ. է տիեզերալոյս վրդին* Գրիգորի Խլաթեցւոյ»)։ 43/*75ա–6ա (չիք՝ Յունան։ Յաւելեալ՝ 75բ «Տօնէ... Իրինիոսի եպսի»)։* 44/*76ա–7բ(չիք՝ «Յշտկ. է կատարելոցն ի տաճկաց յունացն քրիստոնէից»։ Յաւելեալ՝ 76բ «Պատմութիւն նահատակութեան անմեղ մանկանն* Նիկօղայոսին»)։ 45/*77բ–9ա։* 46/*79ա–80ա (յաւելեալ՝ 80ա «Տօն է... Եւփսիոու եւ Սեւերոս», 80ա «Յշտկ. է... Թեոդորա եպսին* Անկիւրիոյ»)։ 47/*80ա–3ա։* 48/*83բ–4բ (չիք՝ «կայսրն Յունաց Մանուէլն»։ Յաւելեալ՝ 84բ «Յշտկ. է... Ագրիպպեա եւ Լօրէնտիոսի եւ Բժ–ան Ի զորականացն»)։* 49/*84բ–6ա (չիք՝ եղիշէ։ յաւելեալ՝ 85բ «Վկյբ. սրբոյն* Ալփիոսի եւ Փիլատելփայ եւ Կիւրինոսի...», *85բ «Յշտկ. է աքանչելեացն որ եղեն յեկեղեցի սրբոյն* Ջենոնի»)։ 50/*86ա–8ա (չիք՝ Դէորգ զաւրավար։ Յաւելեալ՝ 87ա «Յշտկ. պատուական եւ ս. արեանն Քրիստոսի եւ վարք ճգնաւորին սրբոյ* Վարիպասբայ»)։ 51/*88ա–9բ։* 52/*90ա–2ա (յաւելեալ՝ 90ա «Վկյբ. սրբոյն Անանիայ առաքելոյն»)։* 53/*92ա–3բ(չիք՝ Անանիա առաքելոյն»)։* 53/*92ա–3բ (չիք՝ Անանիա առքյլ, «Յշտկ. աքանչելեացն որ եղեն յուխտաւորն Սինէական լերինն», Դոսան եպս, Պափնոտոս։ Յաւելեալ՝ 92ա «Վկյբ. սրբոյն* Կիպրիանոսի»։ *93ա «Յշտկ. կատարումն նոր վկային... Նիկօղայոսի»)։* 54/*94ա–5բ (չիք՝ Կիպրիանոս։ Փխ.՝ 94ա «Վկյբ.* Դիոնեսիոսի... Արիսպագացւոյ եւ յշտկ. ... Յեոոթեոսի *վրդին իւրոյ», 95ա «Վկյբ. սրբոյն* Պափնոտիոսի»)։ 55/*95բ–7ա(չիք՝ Դիոնեսիոս։ Յաւելեալ՝ 96ա «Յշտկ.* Ռոմանոսի Երգեցողի», *96ա «Վկյբ. սրբոյն* Պետրոսի... *ի* Դամասկոս», *96ա «Նահատակութիւն մօր* Թամրազ *թագաւորին* Կախէթու, *որոյ անունն էր* Մարիամ Դիդօփալ»)։ 56/*97ա–9բ։* 57/*99բ–101բ (յաւելեալ՝ 101բ «Վկյբ. ս. առաքելոյն Թումայի», 101բ «Յշտկ. ....Սակարիոսի Լատիկեցւոյ»)։* 58/*101բ–2բ (յաւելեալ՝ Նահատակութիւն ... Պօլսխրոնիոսի»)։* 59/*102բ–4ա (յաւելեալ՝ 104ա «Վկյբ. ս. մարտիրոսացն* եպիմաոսի, Աղէքսանդրոսի, Մակարիոսի եւ Դ կանանցն»)։ 60/*104ա–5բ (չիք՝ Ռոմանոս երգեցող, Յովհան Ոսկէբերան։ Յաւելեալ՝ 104բ «Վկյբ. սրբոյն* Թէոփիլոսի եւ կնոջ *նորայ* Պատրիկայ...», *105ա «Տօն...* Լօրէնտիոսի», *105ա «Յշտկ. ...* Ստեփանոսիկի», *105ա «Տօն* Անմայի եւ եղիսաբեթի... Փլօրէնտիոսի եւ Դիոկլիդիանոսի եւ Վասիանոսի»)։ 61/*105բ–6բ։* 62/*106բ–8ա (յաւելեալ՝ 107ա «Վկյբ. սրբոյն* Թէոդորոսի Աղէքսանդրացւոյն», *107բ «Զարշարանք երեք հազարանոց եւ վեց հարիւրից եւ ԻՀ–ից վկայից», 107բ «Նահատակութիւն* ....Այիաթալայ... Յուլիայ, Փիլպպոս եւ Թէոդոտոս»)։ 63/*108ա–9բ։* 64/*109բ–10բ (յաւելեալ՝ 109բ «Տօն է եւ յշտկ. ս. առքելոյն Փիլիպպոսի», 109բ «Յշտկ. ...* Նեմտաոիոսի, Առսակիոսի, Ատտիկոսի եւ Սիսենիոսի», *110բ «Ել սուրբն* Գրիգոր *ի* Վիրապէն»)։ 65/*110բ–2ա (յաւելեալ՝ 111բ «Յշտկ. ... պատկերին...ս. Աստուածածնին»)։* 66/*112ա–3բ (չիք՝ Դասիոս, Ջոտիկոս, Գայիոս։ Յաւելեալ՝ «Յշտկ.* Սապինոսի», *112բ «Յշտկ. Նոր վկային...* Սարգսի *սրկին»)։* 67/*113բ–4բ (յաւելեալ՝ 114ա «Վկյբ.* Եպիփանոսի եւ Պետրոսի *քհյից* Կեսարու Պաղեստացւոց», *114ա «Յշտկ. ...* Տրիփենեայ, *որ էր դշխոյ* Դեկոսի *կայսեր», 114բ «Եղբայր ոմն հրաժարեալ յաշխարհէ»)։* 68/*114բ–6ա (յաւելեալ՝ 116ա «Ս. վկայն* Վարոս... *կատարեցաւ»)։* 69/*116ա–7ա (չիք՝ Անդրոնիկոս, Վարոս)։* 70/*117բ–8բ (յաւելեալ՝ 118բ «Սուրբն* Գերմանոս *գլխատեցաւ»)։* 71/*118բ–20ա (յաւելեալ՝ 118բ «Տօն է Ովսեայ մարգարէին», 118բ «Յշտկ. սրբոյն* Անդրիասի *կրօնաւորին, զոր կալաւ արքայն* Կոստանդին Կաւալինոս»)։ 72/*120ա–1բ (յաւելեալ՝ 121ա «Յշտկ. ... ճգնաւորին* Մաղաֆիայ»)։ 73/*121բ–3ա։* 74/*123ա–4բ։* 75/*124բ–6բ։* 76/*126բ–7բ (յաւելեալ՝ 127ա «Յշտկ. ... Ռուսուլայ եւ մետասան հազար կուսանաց *մարտիրոսացն», 127բ «Տօն* Ֆրօնդոսի *եպսի* եւ Գրիգորի *քհյի», 127բ «Ի քաղաքն* Կոլօնիայ *կատարեցան...* Մարթէէ եւ Սալուէ...») 77/*127բ–9ա(չիք՝ «և սմին աւուր եղեւ շարժ», Սմբատ Բագրատունի, Սուքիասեանք։ Յաւելեալ՝ 128ա «Հանգեաւ...* Յովհաննես Հոսուացին», *128ա «Յշտկ. Նոր վկային* Պօղոս *սրկին...* Սղերթու», *128բ Վկյբ....* Մովսէսի, Եղիայի եւ Դանիէլի՝ *որդւոց թագաւորին* Մազփաթաց», *128բ «Եւ յԱնտիոքէ սրբոյն* Տիմոթէի եւ Փայուստի *վկյբ.», 128բ «Ի* Նիկոմիդեայ *վկյբ.* Ադրիանոսի եւ *ԻԳ ընկերացն», 129ա «Յշտկ. է սրբոյն* Պօղոսի *եպսի»)։* 78/*129ա–30ա։ 78/129ա–30ա։* 79/*130ա–1ա(յաւելեալ՝ 131ա «Յշտկ. սրբոյն Կիրակէի... զոր Իւղոս կոչեն», 131ա «Յշտկ. սրբոց հարցն, որ ի* Խազամատի... *կատարեցան»)։* 80/*131ա–2բ(չիք՝ «եւ արդ»։ Յաւելեալ՝ 132ա «Յշտկ. սրբոյ...* Ակիվինայ», *132բ Յշտկ. սրբոց առաքելոցն եւ վկայից Պետրոսի, Պօղոսի, Յովհաննու Մկրտչին...»)։* 81/*132բ–4ա։* 82/*134ա–5բ (յաւելեալ՝ 135ա «Պատմութիւն կնոջ*

միոյ որում անունն էր Շնորհֆոր», *135բ «Յշտկ. է սրբոյն* Բարդիշոյ», *135բ «Յշտկ. ...* Վիշուի եգիպտացւոյ»): 83/*136ա–9ա (չիք՝ Կոզմա եւ Դամիանոս)*: 84/*139ա–41ա(յաւելեալ՝ 139ա «Պատմութիւն... Կոզմայի եւ Դամիանոսի»)*: 85/*141ա–3ա*: 86/*143ա–4բ (յաւելեալ՝ 143ա «Յշտկ. է Յովսեփայ Արեմաթացւոյն»)*: 87/*144բ–5ա (յաւելեալ՝ 144բ «Տօն է ս. առաքելոյն Կղէովպայ»)*: 88/*145բ–7ա (յաւելեալ՝ 147ա «Յշտկ. է սրբոյն Բենեդիտոսի սրկի»)*: 89/*147ա (չիք՝ «անկաւ փոշի յերկնից», «Դարձեալ ի ձԿԲ թուին», «Դարձեալ ի ձ եւ ի ձԿԶ թվականին»: Յաւելեալ՝ 147ա Տօն է ս. առաքելոցն Պատրովբայ, Երմայ, Լինոսի, Գայիոսի, Փիլոգոսի», 148ա «Յշտկ. է... Հիպատոսի Թոստովանողի», 148ա «Յշտկ. է... Ղեւոնդեայ պատրիարգին... եւ Եւսեբեայ»)*: 90/*148բ–52բ*: 91/*152բ–3բ (չիք՝ Իւպատոս եպս.: Յաւելեալ՝ 152բ Տօն է ս. առաքելոցն Ոլոմբիայ, Ռոդիաոնի, Սոսիպատրոսի, Տերտիլու, Երաստոյ եւ Կուարտոսի»)*: 92/*153բ–6բ*: 93/*156բ–9ա*: 95/*159բ–61բ*: 96/*161բ–2ա (յաւելեալ՝ 162ա «կատարեցան... Դեմեդիանոս Աբուգինացին»)*: 97/*162բ–3բ (չիք՝ «Յշտկ. սքանչելեացն»)*: 98/*163բ–6ա*: 99/*166ա–7բ*: 100/*167բ–71ա*: 191/*171ա–3ա*: 102/*173ա–5ա (յաւելեալ՝ 173բ «Յշտկ. Նահատակութեան... Անդրէի քհին... յԱգուլիս»)*: 103/*175ա–6ա*: 104/*176բ–7ա*: 105/*177ա–81բ*: 106/*181բ–3բ*: 107/*183բ–6բ (յաւելեալ՝ 184բ «Վկյբ. սրբոյն Պետրոսի Աղեքսանդրու պատրիարգին»)*: 108/*186բ–8ա (չիք՝ «Վրդ. մի հանդիպի», «Վրդ. մի գնայր յԵրուսաղէմ»)*: 109/*188ա–9ա*: 110/*189ա–90բ*: 111/*190բ–2բ*: 112/*192բ–4ա*: 113/*194բ–6ա*: 114/*196բ–7բ (յաւելեալ՝ 197ա «Յշտկ. սրբոյն Իլարիոսի սքանչելագործ եպսին»)*: 115/*197բ–200ա*: 116/*200ա–1ա*: 117/*201ա–3ա (յաւելեալ՝ 202բ «կատարեցան... Պետրոս եւ Աթանասիոս ճգնաւորքն», 202բ «Տօն է սրբոյն Ակակիոսի... եւ Վիսարիոնի ճգնաւորի եւ Պառամոնոսի վկայի», 203ա «Յշտկ. Սատուռնինի...»)*: 118/*203ա–5ա*: 119/*205ա–7ա*: 121/*209ա–11ա*: 122/*211ա–4բ*: 123/*214բ–7ա (յաւելեալ՝ 216բ «Յշտկ. է սրբոյն Դամասոսի Հռոմա հայրապետին», 217ա «Վկյբ. Եւլալիոսի կուսի Իսպանիայ եւ Յուլիէ... եւ Վաղերիանի»)*: 124/*217ա–9բ (յաւելեալ՝ 219ա «Յշտկ. Մարսելի պապի»)*: 125/*219բ–21ա*: 126/*221ա–3ա*: 127/*223ա–5բ*: 128/*226ա–8բ (չիք՝ Մարինոս)*: 129/*228բ–30բ (յաւելեալ՝ 229ա «Վկյբ. սրբոյն Փիլիմոնի, Ապողոնի եւ Արիանոսի»)*: 130/*231ա–2ա (չիք՝ Բագոս, Եւգինոս, Տիմոթէոս եւ Պաւղիքտոս)*: 131/*132ա–3բ (յաւելեալ՝ 233ա «Վկյբ. սրբոյն Բագոսի...»)*: 132/*234ա–5ա (չիք՝ Յուլիանէա: Յաւելեալ՝ 235ա «Յշտկ. է երանելոյն Փրիսքայ»)*:133/*235ա–6բ (յաւելեալ՝ 236բ «Յշտկ. է... Ֆաբիանոսի»)*: 134/*236բ–8ա (չիք՝ Շուշան դուստր Վարդանայ: Յաւելեալ՝ 237ա «Վկյբ. Յուլիանոսի բժշկին», 237բ «Մարինոս... հատին զգլուխ», 237բ «Յշտկ. Ֆելիքսի քհյի»)*: 135/*238ա–40բ (յաւելեալ՝ 240բ «Տօն սրբոց աշակերտացն առաքելոց՝ Սաւիանոսի...»)*: 136/*240բ–2բ (չիք՝ Քարիատոս եւ Մարիամ: Յաւելեալ՝ 241ա «Վկյբ. սրբոցն Եւգինէոսի, Մակարիոսի եւ Տիմոթէոսի սրկի», 241բ «կատարեցաւ սրով սրկն Տիմոթէոս», 241բ «Վարք եւ յշտկ. ... Գրիգորի Տաթեացւոյն»)*: 137/*242բ–5ա*: 138/*245ա–8բ*: 139/*248բ–51ա*: 140/*251ա–3ա*: 141/*253ա–5բ(չիք՝ եպսն Ընկուզաց: Յաւելեալ՝ 253ա «Յշտկ. է Յովսեփայ Աստուածահօրն», 254ա «Յշտկ. ...Յովհաննէս Գառնեցւոյ»)*: 142/*255բ–7բ (յաւելեալ՝ 256ա «Յշտկ. Քարտիոնի եւ Մարիամու»)*: 143/*257բ–9ա (յաւելեալ՝ 258բ «Յշտկ. սրբոյն Շուշանայ՝ դստեր սրբոյն Վարդանայ»)*: 144/*259ա–63բ*: 145/*264ա–6ա*: 146/*266բ–8բ (չիք՝ Յուլիանոս բժիշկ, Սիւղանոս, Ղուկաս սրկ. եւ Մոկիմոն ընթերցող»: Յաւելեալ՝ 266բ «Յշտկ. ...Ստեփաննոսի... տէր Յուսկան Ռոդոյն»)*: 147/*268բ–71բ (չիք՝ Գրիգոր Խլաթեցի: Յաւելեալ՝ 269ա «Յշտկ. է սրբոյն Սեբաստիանոսի զորականի», 270 «Յշտկ. է... հօրն հաւատոյ Աբրահամու»)*: 148/*271բ–2բ*: 149/*274ա–9ա (յաւելեալ՝ 277բ «Յշտկ. սքանչելեացն, որ եղեւ ի Գետարզել Ս. Նշանէն»)*: 150/*279ա–81ա(չիք՝ Յակոբ Ալփեան, Կուրտերիոս)*: 151/*281ա–3ա (յաւելեալ՝ 283ա «Այսօր եղեւ հարսանիսն ի Կանայ»)*: 152/*283ա–4բ*: 153/*284բ–6ա*: 154/*286ա–7բ (յաւելեալ՝ 286բ «կատարումն սրբոց աբեղայիցն Սինէական եւ Ըռութայ լերինն»)*: 155/*287բ–9ա*: 156/*289ա–90բ*: 157/*290բ–2բ (չիք՝ «Վկյբ. սրբոց աբղայիցն Սինէական եւ Ըռութայ լերինն», Բասիլիոս: Յաւելեալ՝ 292ա «Յշտկ. սրբոյ աջոյ ձեռին Յովհաննու Կարապետին»)*: 158/*292բ–4ա(չիք՝ Պատմութիւն Մխիթարեանց խաչին)*: 159/*294ա–5ա*: 160/*295բ–7ա*: 161/*297ա–300ա (չիք՝ «Ծնաւ յեմաւուս տղայ մի»)*: 162/*300ա–1բ*: 163/*302ա–3ա (յաւելեալ՝ 302բ «Յշտկ. է... Եւթեմիոսի քհյին»)*: 164/*303 ա–4բ (չիք՝ «Եւթիմոս»)*: 165/*304բ–5բ (չիք՝ Տատիանէ)*: 166/*305բ–7ա (յաւելեալ՝ 307ա «Վկյբ. սրբոյն Յակոբայ առաքելոյն», 307ա «Վկյբ... Կուրտերիոսի քհյին»)*: 167/*307ա–8բ*: 168/*308բ–10բ*: 169/*310բ–1բ*: 170/*311բ–2բ*: 171/*չիք*: 172/*312բ–3բ (չիք՝ Իգնատիոս, Վաղերիանոս, Կանդիտոս, Ակիւղաս, Եւգինէոս)*: 173/*313բ–4բ (յաւելեալ՝ 314ա «հանգեաւ... Օգոսեթիոս ի լերինն որ կոչի Սուր», 314ա «Վերադարձումն պատուական նշխարաց սրբոյն Իգնատիոսի», 314 «Կատարեցան... Վաղերիանոս եւ Կանդիտոս, Ակիւղաս եւ Եւգինեոս», 314բ «Յշտկ. է սրբոյն Յունանու մարգարէին»)*: 174/*314բ–7բ (յաւելեալ՝ 317ա «Յշտկ. ... Վարդապետին Վանականայ»)*: 175/*317բ–8բ (միայն խորագիրը. տեղը բաց: Յաւելեալ՝ 318ա «Վկյբ....Պօղոսի, Պօսեերի եւ Թէարկայոնի»)*: 176/*չիք*: 177/*318բ–9բ*: 178/*319բ–20բ (յաւելեալ՝ 320բ «Տօն է Մատաթիայ*

առաքելոյն»)։ 179/*320բ–2ա։* 180/*322ա–3ա (յաւելեալ՝ 323ա «Հանգեաւ… Նեռսէս ի վանսն Գլաձորու»)։* 181/*323ա–4բ (չիք՝ Նեռսէս ի վանսն Գլաձորոյ)։* 182/*324բ–5բ (չիք՝ Նաթան։ Յաւելեալ՝ 325բ «Վկյբ.…Մարիամու եւ Մարթայի, եւ Լիկաոնի»)։* 183/*326ա–7ա (յաւելեալ՝ 326բ «Տօն է ս. առաքելոյն Փիլիպպոսի», 326բ «գԲեւանդ… հատին գջիլս»)։* 184/*327ա–8ա (չիք՝ Մարիամ, Մարթա, Լիկարիոն։ Փխ.՝ 327ա «Վկյբ. սրբոյն Վլասայ», 327բ «Վկյբ. սրբոյն Ոնեսիմեայ», 328ա «Յշտկ. վարուց սրբոյ եպսին Զոսիմոս»)։* 185/*328ա–30բ (չիք՝ Զոսիմոս, Աստուածատուր Մեծոփայ վանից։ Յաւելեալ՝ 328ա «Յշտկ. … եւագրեայ ճգնաւորին»)։* 186/*330բ–2ա։* 187/*332ա–4ա։* 188/*334ա–6ա–7ա (չիք՝ Ոնեսիմոս, Ասափ, Մատաթիա, Աւքսենտիոս։ Փխ.՝ 336ա «Վկյբ. սրբոց Խ՛ մարտիրոսացն», 336ա «Վկյբ. սրբոյն Յիմարայ»)* 190/*337ա–8ա (չիք՝ Խ՛ մարտիրոսք)։* 191/*338բ–40ա։* 192/*340ա–1ա։* 193/*341բ–2բ։* 194/*342բ–3բ (յաւելեալ՝ 343ա «Աբդօ ի Ներգով քաղաքին… հանգեաւ»)։* 195/*343բ–6ա։* 196/*346ա–7 ա։* 197/*347ա–9ա։* 198/*349ա–50ա։* 199/*350ա–1բ։* 200/*351 բ–3բ։* 201/*354ա–5ա։* 202/*355բ–6բ։* 202/*355բ–6բ։ 202.բ/356բ–63ա («Նահանջի տարին ամիս այս ԻԹ օր լինի… գու նահապետացս կարգա»)։* 203/*363ա–4բ։* 204/*364բ–6բ։* 205/*366բ–7բ։* 206/*368ա–370ա։* 207/*370ա–1ա։* 208/*371ա–2բ։* 209/*372բ–3բ (չիք՝ Յիմար)։* 210/*373բ–5ա։* 211/*375ա–6ա։* 212/*376ա–7ա (չիք՝ Սիւղիանոս։ Յաւելեալ՝ 376բ «Յշտկ. է անդամալուծին»)։* 213/*377ա–8բ (յաւելեալ՝ 377ա «Յշտկ. ս. հօրն Սիւղիանոսի»)։* 214/*378բ–9բ։* 215/*379բ–81ա (յաւելեալ՝ 380բ «Վկյբ.…Կոզմայի եւ Դամիանոսի»)։* 216/*381ա–3բ (չիք՝ Սաբինոս, Կոզմա եւ Դամիանոս։ Փխ.՝ 381ա «Պատմութիւն սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ վասն յղութեանն եւ ծննդեանն եւ որպիսութեան. կենացն եւ ընշխարացն–Բազում եւ զանազանս գտանի ի գիրս»)։* 217/*383բ–5ա։* 218/*385ա–7ա։* 219/*387ա–90ա։* 220/*390ա–2ա(չիք՝ Վանական վրդ. Յաւելեալ՝ 391ա «Յշտկ. … Յոհաննու Երուսաղէմայ հայրապետին»)։* 221/*392բ–5ա (չիք՝ Յոհան երուսաղէմայ հայրապետ։ Յաւելեալ՝ 392բ «Վարք եւ յշտկ. ս. հօրն Բենեդիտոսի»)։* 222/*395ա–7բ։* 223/*397բ–400ա։* 224/*400բ–8ա (չիք՝ Բենեդիտոս։ Յաւելեալ՝ 400բ «Պատմութիւն նախահարցն Ադամայ եւ որդւոց եւ թոռանց», 404բ–8ա «Պատմութիւն Մեծի ուրբաթի խաչելութեանն…–Ասէ Պօղոս կտակ յետ մահուն է հաստատուն»)։* 225/*408ա–11ա* 226/*411ա–4բ (յաւելեալ՝ 412ա «Վկյբ. Երեմինդոյ»)։* 227/*414բ–7ա։* 228/*217ա–9ա։* 229/*419բ–21ա։ (Յաւելեալ՝ 420բ «Յշտկ. Յոհաննէս քհյին… յԵրապօլեայ»)։* 230/*421ա–3բ։* 231/*423բ–4բ։* 232/*425ա–6ա (յաւելեալ՝ 426ա «Տօն է գլխատմանն Յուհաննու»)։* 233/*426ա–9ա։* 234/*429ա–30բ։* 235/*430բ–4ա։* 236/*434ա–6ա։* 237/*436ա–7բ (յաւելեալ՝ 437ա «Վկյբ. սրբոյն Բասիմոսի»)։* 238/*437բ–8բ։* 239/*438բ–9բ (չիք՝ «Պարտ է գիտել», Բասիմոս։ Փխ.՝ 438բ «Վկյբ. սրբոյն Սաբայի ստրատելատին», 438 բ «Յշտկ. …Ռուսինոսի»)։* 240/*439բ–43ա (չիք՝ Սաբա ստրատելատ)։* 241/*422ա–3ա։* 242/*443ա–5ա։* 243/*445ա–7ա (յաւելեալ՝ 446ա «Դէոսկորիդոս… սպանաւ սրով», 446ա «Պատմութիւն Անողոքմ Պետրոսին»)։* 244/*447ա–8բ(յաւելեալ՝ 448ա «Վկյբ.… Ակակիոսի»)։* 245/*448բ–50ա (չիք՝ Ի վկայք։ Յաւելեալ՝ 449բ «Վկյբ. Փերփութէի»)։* 246/*450ա–1ա։* 247/*451ա–2բ (չիք՝ Ռուսինոս, Գրիգոր պապ։ Փխ.՝ 451ա «Վկյբ. սրբոյն Սաբինոսի», 451բ «Վկյբ. սրբոյն Աբդաւի»)։* 248/*452բ–4ա (յաւելեալ՝ 452բ «Վարք յշտկ. … Ագապիոսի հայրապետին»)։* 249/*454ա–5ա (յաւելեալ՝ 455ա «Անոյշ ի Թեսաղոնիկէ… կատարեցաւ»)։* 250/*455ա–6բ։* 251/*456բ–8ա (չիք՝ Ագապիոս, Անոյշ։ Յաւելեալ՝ 457ա «Վկյբ. սրբոյն Սահակայ պարսիկ վրդին»)։* 252/*458ա–9ա։* 253/*459ա–60ա (չիք՝ Շմաւոն, Ալփիոս։ Փխ.՝ 459ա «Յշտկ. վարուց սրբոյն Աթանասի եւ Սեւերիանոսի» 459բ «Յշտկ. Ի եղբարցն միանձանց, որ բնակեալ էին յանապատի»)։* 254/*460ա–1ա (չիք՝ Աթանաս եւ Սեւեր, «Յշտկ. երկուց եղբարցն»։ Փխ.՝ 460ա «Վկյբ. սրբոյն Կոդրատիոսի», 460բ «Յշտկ. է սրբոյն Եսպերիոսի», 461ա «Վկյբ. սրբոցն Գէորգեայ եւ Խոսրովու»)։* 255/*461ա–2բ։* 256/*462բ–5բ։* 257/*465բ–7ա։* 258/*467ա–8բ (չիք՝ Գէորգ եւ Խոսրով, Նաթան, Հեղի, «Յշտկ. սքանչելեաց արձակման քհյին»։ Փխ.՝ 467ա «Յշտկ. … Երասխմոսի ճգնաւորին», 468ա «Պատմեաց ոմն ի հարանցն, թէ. էր ի Թեսաղոնիկէ վանի մի»)։* 259/*468բ–9բ։* 260/*469բ–70ա։* 261/*470ա–1բ (չիք՝ «Ժողովն ի Մածկերտ»։ Յաւելեալ՝ 471ա «Յշտկ. ս. հօրն Ամոնի»)։* 262/*471բ–3ա (չիք՝ Պեղիգեա։ Յաւելեալ՝ 472ա «Յշտկ. կատարելոցն յասորւոց ի պարսիցն»)։* 263/*473ա–4 ա (չիք՝ «Յշտկ. կատարելոցն ի պարսից յասորիս»։ Փխ.՝ 473ա «Վարք եւ յշտկ. Պեղիգեայ», 473բ «Վարք եւ յշտկ. Ճգ կուսանացն որ յԱնտիոք», 474ա «Մեր ոմն կարի ճգնաւոր աղօթէր յանապատն»)։* 264/*474ա–6ա։* 265/*476ա–9ա (չիք՝ Կոդրատիոս, Եսպերիոս։ Փխ.՝ 476ա «Տօն է եւ յշտկ. ծննդեանն եղիայի եւ վերացմանն», 477բ «Ըստ կարգի աւուրց… Համբարձում է»)։* 266/*479ա–80բ (չիք «Համբարձումն է» Յաւելեալ՝ 480ա «Յշտկ. սքանչելեաց արձակման քհյին»)։* 267/*480բ–1բ։* 268/*481բ–3ա (յաւելեալ՝ 481բ «Վկյբ. Տիմոնի առաքելոյն»)։* 269/*483ա–4բ։* 270/*484բ–6բ (յաւելեալ՝ 485բ «Յշտկ. ողորմութիւնն Աստուծոյ Այր մի էր մեծատուն», 486բ «Խոսեցաւ Տէր ընդ Մովսէսի»)։* 271/*486բ–7բ։* 272/*487բ–8բ։* 273/*488բ–9բ (չիք՝ մանկունք Բեղդահեմի։ Յաւելեալ՝ 489ա «Վկյբ. սրբուհւոյն Ան[տ]ոնիներայ», 489բ «Յշտկ. սրբոյն Մարկիանոսի»)։* 274/*489բ–92ա (չիք՝ Քրիստափոր Շանագլուխ։ Փխ.՝ 489բ «Յշտկ. ս.

մանկանցն Բեթղէհէմի», 490բ «Վկյբ. սրբոյն Թէոդոսի*»)։* 275/*492բ–3բ (չիք՝ եսայի։ յաւելեալ՝ 492բ «Վկյբ. սրբոյն* Մուկիմայ *քհին»)։* 276/*493բ–5ա։* 277/*495ա–6ա։* 278/*496ա–7բ (Միւռոպ փխ. Միտոս։ Չիք՝ Պօլինեա)։* 279/*497բ–500ա (յաւելեալ՝ 498բ «կատարեցան... Պօլինէ, Իրակլիոս եւ Բենեդիմոս», 498բ «Վկյբ. սրբոյն* Վարդանայ *նոր նահատակին որ ի Բաղեշ»)։* 280/*500ա–1ա։* 281/*501ա–2ա։* 282/*502ա–3ա (յաւելեալ՝ 502բ «Տօն է եսայեայ մարգարէին»)։* 283/*503աբ։* 284/*504ա–5ա։*285/*505ա–6ա։* 286/*506ա–8բ։* 287/*508բ–10ա։* 288/*510ա–1ա։* 289/*511ա–2 ա։* 290/*512բ–3բ (յաւելեալ՝ 513ա «Ի ԺԳ ամին* Աբասայ *թագաւորին եղաւ կթղկս տէր* Անանէ Մոկացին*»)։* 291/*513բ–4բ (յաւելեալ՝ 514բ «Տօն է երկրորդ մահուանն Ղազարու», 514բ «Տօն է ԳՃ եւ ԺՐ հայրապետացն»)։* 292/*514բ–5ա (չիք՝ Մարկիանոս)։* 293/*515ա–7ա։* 294/*517ա–8ա։* 295/*518ա–9ա։* 296/*519ա–20ա (չիք՝ Յասոն եւ Սոսիպատրոս։ Յաւելեալ՝ 520ա «Վկյբ. սրբոյն Դորոթէոսի եպսին»)։* 297/*520ա–1ա (յաւելեալ՝ 520բ «Վկյբ. Աստիոսի», 521ա «Մարկոս եւ Մոկիանոս...կատարեցան»)։* 298/*521ա–2ա (չիք՝ Նիկիոյ ժողով)։* 299/*522աբ։* 300/*522բ–4ա։* 301/*524աբ։* 302/*524բ–6բ։* 303/*526բ–7բ։* 304/*527բ–8բ (յաւելեալ՝ 528ա «Վկյբ. սրբոյն* Ակակիոսի*»)։* 305/*528բ–9բ (չիք՝ Ակակիոս։ Յաւելեալ՝ 529ա «Վկյբ. Եւտաֆէոսի առաքելոյն»)։* 306/*529բ–30բ։* 307/*530բ–1ա (չիք Անտոնինէա։ Յաւելեալ՝ 531ա «Վկյբ. սրբոյ կուսին* Ակիվինեայ*»)։* 308/*531ա–2բ (չիք՝ Եւտաքէոս, Ակիւղինա։ Փխ.՝ 531ա «Վկյբ. սրբոյն* Քրիստափորի Շանագլխոյ*»)։* 309/*533ա–4բ։* 311/*534բ–6ա։* 312/*536բ–7բ։* 313/*537բ–8 ա։* 314/*538ա–9ա (յաւելեալ՝ «Մարկոս եւ Մովկիանոս... կատարեցան»)։* 315/*539ա–40ա։*316/*540ա–1ա։* 317/*541ա–2բ։* 318/*542բ–3ա։* 319/*543ա–4բ։* 320/*534բ–5ա։* 321/*535ա–6ա։* 322/*546աբ։* 323/*546բ–8բ։*324/*548բ–50ա։* 325/*550ա–1ա։* 326/*551ա–2ա։* 327/*552աբ (յաւելեալ՝ 552ա «Վկյբ. սրբոյն* Խոսրովու Գանձակեցւոյ*»)։* 328/*552բ–3բ (յաւելեալ՝ 553ա «Վկյբ. սրբոցն* Պապիլայ *եւ* Պօղոսի... Վաղէնիտայ *եւ* Թէխարայ*»)։* 329/*553բ–4ա (չիք՝ Աստիոս, Մարկոս եւ Մոկիանոս։ Յաւելեալ՝ 554ա «Վկյբ. Եւտաֆէոսի Անկիւրացւոյն»,*554ա «Յշտկ. է...Մարինայ*»)։* 330/*554բ–5ա (չիք՝ Պրոկոպոս։ Փխ.՝ 554բ «Վկյբ. սրբոյն* Սրապիոնի*», 554բ «Վկյբ. սրբոյն* Պռոկղի *եւ* Իլարիոնի*», 555ա «Վկյբ. սրբոցն* Պերիգրինայ *եւ* Լուկիանու, Պռոմպիոյ, Եւսիփինոյ, Պապիոյ, Սատորնիլոյ *եւ* Գերմանոսի*»)։* 331/*555ա–6ա (չիք՝ Եւ վկայք։ Փխ.՝ 555ա «Վկյբ. սրբոյն* Պռոկոպոսի*»)։* 332/*556ա–8ա։* 333/*556ա–8ա։* 333/*558ա–9ա (չիք՝ Մելքիսեթ եւ Կարապետ)։* 334/*559ա–60ա (յաւելեալ՝ 559ա «Վկյբ. Նոր վկայիցն* Մելիխսեդեկի *եւ* Կարապետի*»)։* 335/*560ա–1բ (չիք՝ Սրապիոն, Մարիամ Մագդանեղացի։ Փխ.՝ 560ա «Տօն է ծննդեան Յուաննու Կարապետին»)։* 336/*561բ–2բ (յաւելեալ՝ 562ա «Վկյբ. Եւ վկայիցն»)։* 337/*562բ–4ա։* 338/*564ա–7ա։* 339/*567ա–8ա։* 340/*568աբ (յաւելեալ՝ 568բ «Յշտկ. է Մարիամու Մագդաղենացւոյն»)։* 341/*568բ–70ա (յաւելեալ՝ 569բ «Յշտկ. է սրբոյն* Ներսէսի Լամբրոնացւոյն*»)։* 342/*570աբ։* 343/*570բ–1բ (յաւելեալ՝ 571ա «Յշտկ. ... Ոլինպիա», 571բ «Յշտկ. սրբոյն* Մարթայի՝ *մօրն* Սիմէոնի Սիւնակեցւոյն*»)։* 344/*571բ–2բ (յաւելեալ՝ 572ա «Յշտկ. է... [ե]պրակսեայ»)։* 345/*572բ–4ա։* 346/*574ա–5ա (յաւելեալ՝ 574բ «Յշտկ. սրբոյն* Ապօղոնոսի*»)։* 347/*575աբ (չիք՝ Ստեփաննոս։ Յաւելեալ՝ 575ա «Վկյբ. սրբուհոյ կուսին* Քրիստինեայ*»)։* 348/*575բ–6բ (յաւելեալ՝ 575բ «Յշտկ. սրբոյն* Ստեփաննոսի *հայրապետին»)։* 349/*576բ–7ա։* 350/*577ա–8բ։ 351 /578բ–9ա (չիք՝ Թէոդոտէա)։* 352/*579ա–80ա։* 353/*580աբ։* 354/*580բ–2ա (յաւելեալ՝ 582ա «փոխեցաւ... վրդն* Գէորգ Մեղրիկն*»)։* 355/*582ա–3բ։* 356/*583բ–4բ։* 357/*584բ–5բ։* 358/*585բ–6ա։* 359/*586բ–7ա։* 360/*587ա–8բ (յաւելեալ՝ 588ա «Յշտկ. շնորհաց տէր* Ներսէսին Կլայեցւոյն*»)։* 361/*588բ–9բ։* 362/*589բ–92ա։* 363/*592բ–3բ (յաւելեալ՝ 593ա «Վկյբ. սրբոյն* Մարինոսի*»)։* 364/*593բ–4բ (չիք՝ Մարինոս։ Յաւելեալ՝ 593բ «Յշտկ. ... Միտոնա»)։* 365/*չիք։* 366/*594բ–608ա (դրուած Աւելեաց ե–ի տակ)։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 608բ [3]իշատակարան եւ ծանուցումն պայծառ եւ սուրբ ընթերցողացդ – *Փառք... // (609ա)... Ըստ այմ յարացուցի ամենագովելի եւ երջանկամեծար, ընտրեալ եւ պատուեալ, աստուածահաճոյ եւ ամենայն գովասանութեանց արժանաւորեալն վեհափառ կաթողիկոսն տէր* Նահապետ՝ *ստա // (609բ) ցօղ սուրբ գրոցս...*

Արդ, եղեւ զրաւ գրչութեան այսմ աստուածաշունչ մատենի եւ ծաղկափթիթ բուրաստանի եւ թուաշահոտութեան Փրկչին հազարերորդի, վեցհարիւրորդի ինսներորդի ի հինգերորդի ամի, յօգոստոսի ամսոյ հինգետասանօրորդի, իսկ ըստ Հայկազեանս սեռի՝ հազարերորդի հարիւրերորդի եւ չորից տասանց եւ քառաթուոյ յարաբարդելոյ (1695), ընդ հովանեաւ երկնահանգէտ եւ գերագահ լուսազարդ տաճարիս Սրբոյ ՅԱթոռոյս Մեծի Սուրբ Էջմիածնի *եւ դամբարանացն սրբոց կուսանացն՝* Հռիփսիմեանցն *եւ* Գայիանեանցն*, ի հայրապետութեան վեհափառ Աթոռոյս* Սրբոյ Էջմիածնի *երիցս երանեալ եւ երջանկափառ հայրապետի նոյնոյ տեառն* Նահապետի *կաթողիկոսի, եւ ի թագաւորութեանն Պարսից* Շահ Սուլթան Հուսէինի*, իսկ ի թագաւորութեան Օսմանցւոց սուլտան Ահմատի, ի հարկէ եւ ի հրամանէ վեհափառ հայրապետի տեառն* Նահապետի*, առ որ մեծաւ փափագմամբ ցանկացող եղեւ այսմ հոգեւոր գանձի*

երկնաւորի եւ անգին մարգարտի,որ է գիրք մարտիրոզոք եւ կոչի՝ Այսմաւուրք: Իսկ ի սկ[ի]զբն Փոքր տարէմտին Հայոց, մինչեւ ի լրումն կատարման բովանդակ տարոյն երկոտասան ամսոյն եւ հինգ աւելոցն, յորում պարունակեալ կայ զպատմութիւնս համօրէն սրբոցն Աստուծոյ... Իսկ պատուականս այս ի հայրապետաց յուսալով ի բան մարգարէին, որ ասէ. Երանի որ ունիցի զաւակ ի Սիոն եւ ընտանի յերուսաղէմ, նաեւ ի բան Տեառն, որ ասէ. Գանձեցէք ձեզ գանձ ի // (610ա) յերկինս: Ըստ այսմ յուսոյ ի վերայ ամենայն բարեգործութեանց իւրոց, ստացաւ եւ զայս հոգելի բուրաստանս՝ յիշատակ հոգւոյ իւրոյ եւ ամենագով անուան իւրոյ առաջի Աստուծոյ, ի միջի լուսազարդ տաճարիս եւ Մեծի Սուրբ Էջմիածնի *եւ նախնեաց իւրոց հոգեւորաց եւ մարմնաւորաց, որովք մասնակից լինելով պսակաց համագումար սրբոցն Աստուծոյ, որ ի սմա: Յաղագս որոյ աղաչեմք զամենեսեան, որք լուսաւորիք սովաւ կարդալով եւ հոգեւոր խրախճութեամբ, յիշեցէք ի մաքրափայլ աղօթս ձեր ի տօնս տէրունականս եւ ի սուրբսն Աստուծոյ, զոր սովաւ կատարէք զերջանկափառ հայրապետս այս՝ ստացօղ այսմ անջրելի մատենի՝ զտէր* Նահապետ *կաթողիկոս Ամենայն Հայոց* Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի, *նաեւ զբարեպաշտ ծնո[ղ]ան իւր՝ զհոգեւորս եւ զմարմնաւորսն, զհոգեւոր ծնօղն եւ զդաստիարակն՝ զտէր եղիազար կաթողիկոսն, զոր երկամք աստուածայնօք դաստիարակեալ հասոյց յարբունս հասակի իւրոյ, որով եւ արժանաժառանգ գտաւ առաքելական Աթոռոյս մեծի, եւ զմարմնաւոր ծնօղսն իւր՝ զԴաւիթ աստուածընտիր քահանայն եւ զմայրն՝ եաղութ, եւ զեղբարսն իւր եւ զամենայն արեան մերձաւորսն, խնդրելով ի Տեառնէ զթողութիւն մեղաց, եւ անջինջ յիշատակաւ գրել ի գիրն կենաց եւ դասակից լինել յաջակողմեան դասուն եւ անթառամ պսակին լսել զերանելւէտ բարբառն///*

Եւ արդ, յիշատակաւ ճառեցից զբազմաշխատ երախտիս երջանկափառ կաթողիկոսացս, զոր արարին ի վերայ Սրբոյ Աթոռոյս Էջմիածնի, *մանաւանդ թէ առ ազգս Հայոց եւ յամենայն եկեղեցիս Քրիստոսի ի հիմանէ կառուցանելով եւ վերստին նորոգելով, քանզի ծագեցան որպես արեգակն եւ լուսաւորեցին համայնգամայն զաշխարհս ամենայն:*

Նախ կառուցին ի միջի լուսազարդ տաճարիս Սրբոյ Էջմիածնի *ի վերայ իջման տեղւոյն գըմբէթ երկնանման ի վերայ չորից սեանց, յօրինելով ի նմա Սեղան Անմահ Գառին Աստուծոյ՝ զարդարեալ եւ պայծառացուցեալ ամենայնիւ սխրալի տեսռագաւ: Նաեւ խորան սուրբ պատարագամատոյց ի միջի հիւսիսային բրգոյն՝ յանուն* Սուրբ Ստեփաննոսի Նախավկային: *Ըստ այնմ սարասի եւ խորան սուրբ ի միջի հարաւային բրգոյն՝ յանուն* Սրբոյն Յովհաննու *// (610բ)* Մկ[ր]տչին, *եւ սահմանեալ հաստատեցին տարին ի բոլոր, զատ ի Պահոցն, Ծնընդեան եւ յԱռաջաւորին եւ յԱռաջաւորին եւ Աղուհացին, եւ զայլ ամենայն աւուրսն, թէ պահոցն եւ թէ ուտոց՝ պատարագ մատուցանել, բաց զչորեքշաբաթին, ի Հոիփսիմէն, եւ զուրբաթին, որ ի Գայիանէն: Այլեւ գկաթուղիկէն* Սուրբ Էջմիածնի, *որ հարեալ էր ի կայծականց, վերստին նոր[ո]գեցին եւ խաչ ոսկէզօծ կառոցին ի գլուխ կաթուղիկէին, ըստ նմանութեան նախկին լուսոյն տեսլեան* Սրբոյ Լուսաւորչին: *Այլեւ կրկնապատիկ պարսպեալ յօրինեցին ի նմա սարայս եւ դարպասս եւ բուրաստանս, նաեւ մոմատունս, եւ համամս եւ լուալիս: Այլեւ քարվանսարայն հուպ ի պարսպին: Նաեւ զեկեղեցին* Սրբոյն Գայանիեայ *ամենայնիւ նորոգեցին եւ պայծառացուցին, եւ կառուցին յարեւմտեան դրան տաճարին գաւիթ հրաշալի եւ երկրուց անկեանց յօրինեցին տաճարք զարմանալի: Եւ շուրջ զեկեղեցեաւն սայլատակ (=Սալայատակ) ֆարշեցին եւ կանգնեցին յարեւելեան խաչս բազումս, եւ հաստատահեղոյս պարսպեցին, եւ տնկեցին հուպ այգիս, եւ կարգեցին միաբանս բազումս: Ըստ այնմ սարասի զարդարեցին եւ զեկեղեցին* Սրբոյն Հոիփսիմեայ, *եւ կառուցին յարեւմտեան դրան տաճարին զանկակատունս եւ հաստատեցին ի նմա միաբանս բազումս՝ ի պաշտօն փառաբանութեանցն Աստուծոյ: Այլ եւ նոր ի հիմանէ հաստատեցին զանապատն* Զորագեղու. *եւ կառուցին երկուս տաճարս հրաշագեղս յանուն* Սրբոյն Գեւորգեայ *զօրավարին եւ* Սրբոյն Յակոբայ Մ[ծ]բնայ հայրապետին, *եւ յօրինեցին անդ եւս շինուածս բազումս, եւ հաստատեցին միաբանս եւ այլ բազում շինուածս աշխատանս արարին յամենայն տեղիս: Իսկ ի թուին ՌՃԽ (1691) վաղճանեցաւ սուրբ հայրն հոգեւոր* եղիազար *կաթողիկոսն եւ յաջորդեաց զԱթոռոն հայրապետական երջանկամեծար եւ սրբազան հայրապետս տէր* Նահապետ *կաթողիկոս, որ եւ ջանք ի վերայ եդեալ՝ արար աշխատանս եւ շինուածս բազումս ի վերայ առաջնոց շինուածոցն, թէ* Սրբոյ Աթոռոյս *եւ թէ ամենայն եկեղեցեաց Քրիստոսի: Իսկ ի վերայ յառաջնոց շինուածոցն* Սրբոյ Աթոռոյս *յաւել եւ զսայլատակ ֆարշն յարեւելից կուսէ տաճարին եւ կանգնեաց ի վերայ խաշէրս բազումս եւ արդիւնաւորեաց* Սրբոյ Աթոռեյս *բազում շահեկան արդիւնս եւ այգեստանս եւ շինուածս բազումս: //(611ա) Այլեւ շինեաց ի միջի գեղջին* Սուրբ Էջմիածնի *նոր ի հիմանէ եկեղեցիս ժողովրդականաց անուն* Սուրբ Աստուածածնին: *Այլեւ զտաճարն* Անապատին Անանիայի առաքելոյն, *որ ի միջի այգեացն* Երեւանայ

քաղաքին, նոր վերստին ի հիմանէ կառոյց ամենայն շինուածօքն, որ ի նմա: Նաեւ զերկու եկեղեցիսն քաղաքին Երեւանայ, *այսինքն զերկու երեսին կոչեցեալ եւ զԿաթուղիկէ անուանեալ, որք ի շաժմանէն ի հիմանէն իսպառ բլեալք էին, վերստին ի հիմանէ կառոյց գեղեցիկ շինուածօք: Այլ եւ շինեաց յՈւշականայ կարմունջն եւ վերստին կառոյց ի հիմանէ: Իսկ թուականիս Հայոց ՌՃԽԴ (1695), նոր ի հիմանէ վերստին նորոգեալ կառոյց գեղեցկատիպ յօրինուածովք զտաճարն* Շողակաթին *բազում շինուածօք եւ կարգեալ հաստատեաց ի նմա միաբանս ի փառաբանութիւն Աստուծոյ: Եւ այլ բազում աշխատանս եւ արդիւնս հոգեւորս արար* Սրբոյ Աթոռոյս *եւ ամենայն եկեղեցիս Քրիստոսի եւ առ ազգս Հայոց, զոր ոչ ոք երբէք արար առաջնոյ հայրապետացն սրբոյ աթոռոյս: Այլեւ ի վերայ ամենայն բարեգործութեանցն յաւել եւ զայս բարեգործութիւնս անանցական՝ ստանալ զգիրքս բազումս յիշատակ յաւիտենական առաջի Աստուծոյ ի միջի եկեղեցեացս Քրիստոսի: Որոց տացէ Տէր Աստուած զվարձս բարեաց առատապէս ըստ վաստակոց իւրոց ամենայնի եւ դասակից եւ պսակակից արասցէ ընդ սրբոց հայրապետացն յե[ր]կնաւոր յառագաստին յանպատում փառացն եւ յանտրտում ուրախութեանցն, եւ յիշատակ օրհնութեամբ եղիցի յամենայն ժամ. ամէն...*

Նահապետ կաթողիկոսի անունը յիշատակւում է բոլոր վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան:

272բ Որոյ շնորհօք... Քրիստոս Աստուած, լուսաւորեա զհոգի ստացողի գրոցս՝ տեառն Նահապետ կաթողիկոսիս, *վեհազարդ* Աթոռոյն Սուրբ Էջմիածնի *եւ իւր բարեսէր ծնողացն, եւ* Գրիգոր *գրչի եւ իւրայնոցն:*

2. 274ա (կիսախորանի մեջ՝ ծաղկողի՞) Յիսուս Քրիստոսի ծառայ տէր Յովհաննէսիս:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 611բ (1702թ., նուիրաբերման, նոյն ձեռք) Դարձեալ սուղ ինչ յիշատակարան այլ իմն. *այլեւ քաղցրասցի սիրտ ամենագութ, ամենաողորմ եւ ամենասուրբ երրորդութեանն՝ Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ ի վերայ սրբազան եւ գերերջանիկ հօրն հասարակաց՝ տեառն* Նահապետ կաթողիկոսն Ամենայն Հայոց, *որ եւ եռափափակ սիրով եւ յղղձալի տենջմամբ եւ մեծաւ հաւատով ստացաւ Յայսմաւուրքս զայս եւ վիճակեալ սեպհականեաց մեծահռչակ վանից* Ամենասրբուհոյ Աստուածածնին, *որ ի Բջնի՝ կառուցեալոյ իշխանաց իշխանի* Գրիգորի Մագիստրոսի՝ *որդւոյ* Վասակայ, *որ եւ նախակարգեալ գոլով Աթոռ եւ արքեպիսկոպոսարան, եւ ետ ընծայ սմին տաճարի՝ իբրու յիշատակ անմահ առաջի Տեառն ամենակալի եւ արձան յաւիտենական հաստատեալ ի գաւթի երկնից արքայի, եւ խոսուն նշան կանգնեալ ի սրահի անդովանդակելոյն յարկի, զի թերեւս քաւեսցի, թողցի եւ ջնջեսցի յանցունք եւ մեղանք ստացողի գրոցս՝* Նահապետ կաթողիկոսին... *եւ հանձնեաց զսա ի ձեռն սիրելի եւ հարազատ հոգեւոր որդւոյն իւրոյ՝* Յովհաննէս վարդապետին, *որ էր նա յերկրէն* Ծաղկունեաց ձորոյ, *ի գեղջէն* Ըղընդալամայ, *որդի մեծատուն եւ բարեպաշտեն ծնօղաց, եւ ի մանկութենէ սնեալ եւ վարժեալ մեծաւ հաւատարմութեամբ եւ մտերմութեամբ առ ոտս երկուց գերափառ եւ երիցս երանեալ կաթողիկոսացն, այսինքն՝ մեծի եւ սրբազանի տեառն* Եղիազարի *եւ տեառն* Նահապետի, *որպես զարդ ու զաւակ հոգւով եռացեալ եւ սրտով սիրեցեալ ի նոցունց, իսկ եւ ձեռնասուն եւ սրտանունդ յոյժ խորհրդական եւ գեր ի վերոյ քան զամենայն ի մերձակայ խորհրդականս, թշնամի ընդդէմ թշնամեացն եւ ճշմարիտ սիրելի ընդ սիրելիս նոցա, եւ միշտ եւ հանապազ վառեալ ի սէր եւ ի հոգս ճշմարիտ եւ անեղծ սիրով՝ տուէ եւ ի [գի]շերի կալով զուարթ առաջի երեսաց սրբոց հայապետացս եւ միշտ պատրաստ ի հաճոյս կամաց սրտից նոցա: Եւ էր լցեալ եւ զարդարեալ ամենայն շնորհօք եւ ումամբ, մանաւանդ յոյժ հմուտ եւ տեղեակ երաժշտական արուեստից եւ քաղցրաձայն եւ համեղաբարբառ, ախորժ ամենայն լսօղաց, ընդունելի յաչաց տեսողաց եւ յառաջադեմ եւ ատենախօս ամենայնիւ, մինչ զի բազում անգամ առաքեալ եղեւ ի քաղաքն արքունի, այսինքն՝ Իսպահան, ի գործ ինչ հարկաւորք հրամանաւ վեհին մեծի անթե // (612ա)րի կատարեալ ի գլուխ հասոյց, եւ երկնաշահ քանքարաց գտեալ առաջի տեառն իւրոյ՝ որպէս ծառայ բարի եւ հաւատարիմ ըստ հրամանի Փրկչին Յիսուսի: Վասն որոյ եւ ընկալեալ եղեւ ի նոցանէ զտրիտուրն շնորհի՝ զկրկին քաղաքաց իշխել արժանաւորեցաւ թելադրութեամբն հոգեւորն ճշմարտի, այսինքն՝ շնորհեաց սմայ զմեծափառ Աթոռս եպիսկոպոսութեան, որ անուն Սուրբ Աստուածածնին որ ի Բջնի, հանդերձ բոլոր թեմիւ եւ վիճակաւ, յորս սահմանեալ կայր ի յառաջնոց, ընդ նմին եւ զայս Յայսմաւուրքս, որ ստացեալ էր վասն փրկութեան հոգւոյ իւրոյ եւ իւրայնոցն ամենայնի: Եւ ի թվականիս Հայոց ՌՃԾ եւ մէկին (1702) ետ զմատեանս զայս սիրելի որդեկին իւրոյ՝* Յովհաննէս վարդապետին *ի նշան անխզելի սիրոյ իւրոյ, որ առ նմա, եւ յիշատակ ի տաճարի եւ յաթոռոյ մօր Տեառնս: Եւ բարձր հրամանաւ կարգեաց յայսմ Աթոռոյս առաջնորդ եւ վերատեսուչ, յորոյ Տէր Յիսուս բարեաւ վայելումն*

տացէ ուղիղ վարդապետութեամբ եւ անամօթ մշակութեամբ առաջի Տեառն: Եւ այլ բազում բարիս եւ շահեկան արթիւնս արար այսմ Աթոռոյս ի ձեռն սիրելի որդւոյն իւրոյ՝ Յովաննէս *վարդապետին բարելի հայրապետըն Ամենայն Հայոց՝ զտէր* Նահապետ *կաթողիկոսն: Յորոյ Տէր Աստուած պարգեւեսցէ կեանս անվաղճան իշխանութեամբ... ամէն: Հայր մեր...:*

2. 612ա Զվերջին ըստացողի յիշատակարան սուրբ մատենիս, որ եկն ի վերայ յերկրին Պարսից վասն ծովացեալ մեղաց մերոց—*Ի թվականիս Հայոց ՌՃ եւ Հ (1721) ամին եղեւ յարուցմունք ի վերայ* Պարսից *յերկրին: Իսմայելացիք, որ կոչի օսմանցիք, հեծելազօրօքն իւրեանց, ոչ իւրեանց զօրութեամբն, որպէս ասէ մարգարէն. Ջարմանք մի մեծ այս են, զի՞արդ մինն զհազարս հալածեսցէ եւ կամ երկուք՝ զբիւրս շարժեսցեն: Այս բանն կատարեցաւ ի վերայ յերկրին* Պարսից. *եթէ ոչ Տեառն Աստուծոյ մատնեալ էր զնոսա ի ձեռս թշնամեաց նոցա. իրաւի որ մատնեաց ի ձեռս: Ոմն* Միրվէիս *գող անուն, եկեալ կոծանեաց զթագաւորութիւն* Պարսից, *որ հաստատ էր զթագաւորութիւն նորա ի կրակապաշտ ժամանակէն, եւ օսմանցոցն չարացեալ // (612բ)վասն բանիցն անիծեալ* Միրվէիսին, *թէ մի գող շուն ելեալ առցէ զթագաւորութիւն* Պարսից *արքայի, եւ նորա նախանձուն շարժեցան օսմանցիքն, եւ ելեալ յարեցան ի վերայ յերկրին* Պարսից, *առին զբազում քաղաքս եւ գիւղս եւ յագարակս, եւ քանդեալ կործանեցին ամուր ապարանք, եւ գերի վարեցաւ ազգս Հայոց մեծէ եւ մինչեւ ի փոքունս, եւ եկեղեցիք եւ վանորայք, յանապատի մտեալ բազում սրբութիւնս՝ գիրք եւ պատուական խաչեր եւ Աւետարանք եւ այլ ամենայն սպասք զարդուց սուրբ եկեղեցեաց եւ վանորէից աւար եւ գերի տարեալ, եւ շատ վարդապետք եւ կարգաւոր քահանայք նոցա անկան ի սուր, եւ զայրիս նոցա ոչ ոք էր, որ լայր: Այս եղեւ վասն ծովացեալ մեղաց մերոց: Եւ մինն այլ այս սուրբ գրոյս, որ կոչի Յայսմաւուր, որ յիշատակ էր եդեալ լուսահոգի* Նահապետ *կաթողիկոսն ի վարքն* Սուրբ Աստուածածնին, *որ կոչի Բջնի: Եւ անկեալ սա ի ձեռն անօրինաց, եւ բերեալ* Ղարս *քաղաքն, եւ տեսեալ ոմն քրիստոնեայ* Մելիոն *եւ* Պապիճան *անուն, ի ղ[ո]ուշ դրամ տուեալ՝ գնեցին եւ եդին յիշատակ իւրեանց հոգուն, ծնօղացն՝* Վարդումին *եւ մօրն՝* Խանբեկուն, *որդոցն եւ թոռնացն, դստերացն եւ հարսից, զարմից եւ զաւականացն, եւ ամենայն մերձաւորքն յիշեցէք ի Քրիստոս յորժամ ընթեռնոյք միով Հայր մեղայիւ: Եւ գմեղապարտ՝* Երեմիայ *գրիչս, որ էի Ղարս քաղաքի, մեղօք լցեալ քահանայ յորջորջի, եւ զհայրն իւր՝ գվարպետ տէր* Աթանասն *եւ գմայրն իմ՝ զԴօլվաթն, որ են հանգուցեալ, խնդրեմ ընթերցողացդ ամենեցուն յիշեսջիք միով Ողորմեայիւ, զի եւ դուք յիշեալ լիջիք յառաջի Աստուծոյ. ամէն: Հայր մեր որ երկինս:*

Վերջին ստացողների հարազատների անունները կրկնւում են բոլոր վկայաբանութիւնների վերջաւորութեան՝ հետեւեալ հերթականութեամբ:

ա. *9ա Զվերջին ըստացողի գրոյս՝* Գամրիսեցի Վարդումին, *կնոջն՝* Խանբէկուն, *որդւոցն՝* Գասպարին, Բաղտասարին, Մելոնին, *եւ ամենայն մերձաւորացն:*

բ. *10բ Զվերջին ըստացողի գրոյս՝* Գամրիսեցի Վարդումին, *կնոջն՝* Խանբէկուն, *հարսներն՝* Եղիսաբեթին, Մարիամին, Հօռոմսիմին...

գ. *11բ Զվերջին ըստացողի գրոյս՝* Գամրիսեցի Վարդումին, *կնոջն՝* Խանբէկուն, *դստերացն՝* Ղզլարին, Նուպարին, Ջարդարին...

դ. *15ա Զվերջին ըստացողի գրոյս՝* Վարդումին, *կենակցին՝* Խանբէկուն, *թոռնացն՝* Պապիճանին, Եղիազարին, Մկրտչին, Գալուստին, Վարդազարին, Շահնազարին, Սաֆրազին...

ե. *17ա Զվերջին ըստացողի գրոյս՝* Վարդումին, *հարսներուն՝* Շահրիգուլին, Խօսրովին, Անանային, Եղիսաբեթին...

զ. *18բ Զվերջին ըստացողի գրոյս՝* Վարդումին, *կեն[ա]կցին՝* Խանբէկուն, *դստերացն՝* Հօռոմին, Զիլֆումին, Համամպազին, Գուլումին...

է. *20ա Զվերջին ըստացողի գրոյս՝* Վարդումին, *դստերացն՝* Եազըլխանին, Սուսամպարին, Անանային, Խանաղին, Գուլբազային...

3. *367ա (նօտրգիր) Ռ վայ մեղացն: ՌՄԼԱ (1782) թվին* Երեւանայ *բերթըն Ուսէին Ալի խանըն բազում նեղութիւն ածաւ ի վերայ ժող[ով]ուրդե[ա]նըն, որ չալթուկըն ամբարէն բերել էտուր, մէկմէկ ջոկել տվաւ, որ սերմն արաւ, ուրիշ որակ-որակ նեղութիւն անթինս (անթի՛ւս) էտ. էլ գրելօվ էլ պատվելօվ չի հատնիլ:*

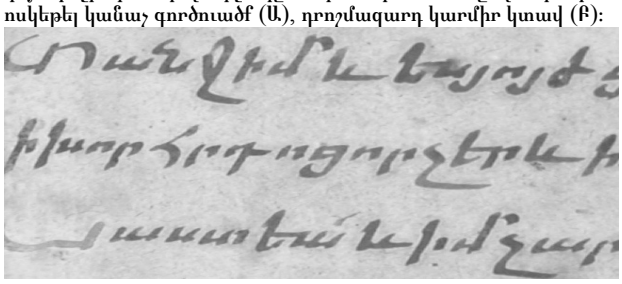
4. 613աբ, Աստառ Բ (լուացուած եւ անընթեռնելի շղագիր գրութիւն):

1535
ՆԵՐՍԷՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ
ԲԱՆՔ ՁԱՓԱԽ

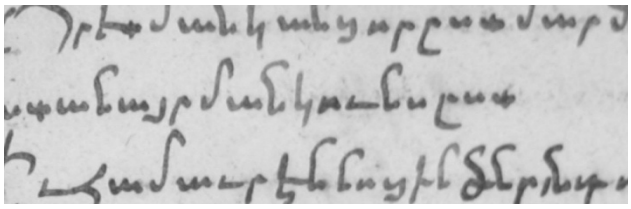
Սեթով ՌԼ—1581

ԳՐԻՉ՝ Յովաննէս սրկ.: ՍՏԱՅՈՂ՝ Դաւիթ եպս.:

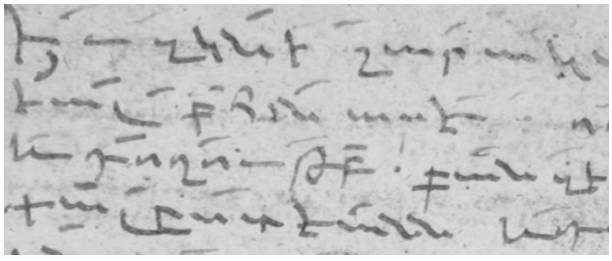
ԹԵՐԹ՝ 180+1 (կրկ. 4). չգրուած՝ 1ա, 4դ: ՊՐԱԿ՝ 1x5+Ա—ԺԴx12 (Ա 8, ԺԴ 11)+1x12: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ վարազանշան լուսադրոշմով (տարբեր՝ 1—5, 169—180): ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (ԺՁ—ԺԷ դդ. յաւելագրողների նօտրգիր՝ 1բ—4գ, 5բ, 157բ—80բ): ՏՈՂ՝ 16 (յաւելագրողների՝ 14—27): ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը տախտակ, աստառը՝ զարդաճիւս ոսկեթել կանաչ գործուածք (Ա.), դրոշմազարդ կարմիր կտաւ (Բ):

Նմուշ՝ 38ա

Նմուշ՝ 118ա

Նմուշ՝ 158ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 71բ: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ սեւ ուռուագծային:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. միջից պակասաւոր (պրակ Ա): Թուղթը խումացած, լուսանցային մասերում փոորիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր: Կազմի կաշին՝ թեթեւակի ճեռծուած, ցեցակեր, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքը՝ ճեղքուած, կապիչներն՝ ընկած: ԺԷ դ. նորոգուած, թերին լրացուած (5բ) եւ յաւելագրուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *5բ—156բ* [Ներսիսի Շնորհալւոյ Բանք չափաւ]

Տե՛ս ձեռ. 1540, 3ա—376ա. *§ 1/5բ—71ա (քաղուածոյ. § բ տեղափոխուած՝ 151բ—6բ)* 2/*71բ —118բ (չիք § գ): 3—6/չիք:* 7/*128բ—31բ (§ 8—ից յետոյ):* 8/*119ա—28բ (§ 7—ից առաջ)* 9/*131բ—41ա:* 10/*141ա—6ա:* 11/*146բ—51բ (151բ—6բ, տե՛ս § 1. բ): 12—*23/չիք:

Բ. [Յաւելագրութիւնք ԺՁ—ԺԷ դդ.]

1. *1բ—3բ* Վասն Թանատեա վանիցն եւ հաւրն Մխիթարայ—*Յայնժամ ժամանակի պայծառանայր սուրբ երկնայհրաշ կարգաւք գերափառ եւ հրչակելի ուխտն Թանայիատի... (տե՛ս Ստեփաննոս Օրբէլեան, Պատմութիւն նահանգին Սիսական, Թիֆլիս, 1910, էջ 160—161):*

—§ 1 յաւելագրուած եսայի գրչի ձեռքով, ԺԷ դ.:

2. *4աբ* Կանոն հանդերձեղէն եւ սպաս աւրհնելոյ—*Տանին եկեղեցին՝ առաջի բեմին, եւ սարկաւագն ի վեր ունելով, ասեն Սաղմոս ԺԷ. Սիրեցից զքեզ...*

3. *4բգ* Կանոն խունկ աւրհնելոյ— *Ի վեր ունելով քահանային, եւ ասէ զաղօթս. Ամենակալ Տէր Աստուած մեր...*

4. *157բ—61բ* Այս է խրատ վասն դռնաբացի Ծառազարդարին—*Ով տունասէր, յորժամ կամիցիս դռնայբացէք առնել...*

5. *162աբ* [Կցորդիք], Ի Հայր— *Հայր անըսկիզբն եւ գթածական, յանոխակալ եւ ողորմած...*

6. *163ա—6բ* Կանովն մոնոզոն հարկատուութեան եգիպտացւոցն եւ Սրբոյ Լերինն եւ Պաղեստին, արանց եւ կանանց, որ զկուսութիւն յանձն առնուն. կարգն այս է— *Աստուածեն զնուիրեալն ի դուռն եկեղեցոյն, եւ ասեն Սաղմոսն ի թիւ. Առ քեզ. Տէր, համբարձի...*

—§ 4—6 յաւելագրուած Թումայ եպիսկոպոսի ձեռքով, ԺՁ դ.:

7. *167բ—8ա* Աւրհնութիւն վերարկու զգեստից, վեղարի եւ փիլոնի— *Ազաչեմք զքեզ, Տէր Յիսուս Քրիստոս, եւ խնդրեմք յառատ ողորմութեանդ...*

§ 7 յաւելագրուած անանուն գրչի ձեռքով, ԺԷ դ.:

8. *169ա—80բ* [Ի Յիսուս Որդի գրոց Ներսիսի Շնորհալւոյ. տպ. 1830, էջ 47—63]—*Շնորհեա եւ ինձ զանթվելին.../ Աներեւոյթ բըռնաւորին:*

—§ 8 յաւելագրուած Բարսեղ գրչի ձեռքով, 1641թ.: Նոյն ձեռքով կատարուած են սրբագրութիւններ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

118բ եւ ինձ՝ յետնեալ գրչիս եւ մեղուցեալ յոգոյս, Յովաննէս *սուտանուն սարկաւաքու, հայցմամբ խնդրել թողութիւն մեղաց, եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ. ամէն:*

157ա Ռվ քրիստոսազգեաց մանկունք, որք ի լուսաւոր եւ աստուածային հոգիաշահ պատուիրանացս աւգտիք ընթերցմամբ եւ կամ յօրինակելով, զստացաւղս սորայ՝ զԴաւիթ եպիսկոպոս եւ զեղբայրն իւր եւ զայլ ամենայն ազգայինս իւր եւ զծնաւղսն իւր զկենդանիս եւ զհանգուցեալս յիշեցէք մեղաց թողութեամբ ի Տէր: Ընդ նմին եւ զսուտանուն գրչակս՝ Յովաննէս, *հանդերձ ծնա[ւ]ղօք եւ ամենայն արեան մերձակայիւք յիշեսջիք, եւ Աստուած զձեզ յիշէ երկնից արքայութիւն. ամէն:*

Յամի Ռև (1581) թվի, յամսեանն յուլիսի Ի (20) եղեւ զրաւ գրչութեան աղաւթական բանիցս սրբոյն Ներսէսի Կլայեցոյն, *ի գաւառս* Եկեղեցայց, *ի մայր//(157բ)աքաղաքիս* Սեջովայ, *ընդ հովանեաւ* Սուրբ Աստուածածնայ *եւ այլ բազում նշխարացս, որ աստ կան, եւ են բարեխաւս վասն մեր ի Քրիստոս ի տէր մեր, որ է աւրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 156բ (ԺԶ դ., § 4–6 յաւելագրողի) Թումայ *եպիսկոպոս, հանդերձ ծնաւղօք, յիշեցէք, եւ Աստուած զձեզ յիշէ:*

167ա Մտացող լուսազարդ տառիս՝ Թումայ *եպիսկոպոսն եւ այլ միաբանք իւր յիշեցէք ի Քրիստոս:*

2. 1ա (1641 թ., §8–ի յաւելագրողի, գրչափորձութեան մէջ) Այս Յիսուս Որդիս՝ Բարսեղիմ *է. թվիս ՌՂ (1641):*

4բ Բարսեղիմ *է այս Յիսուս Որդիս, այլ ոչ ում բան չկայ:*

3. 3բ (ԺԷ դ., §1 յաւելագրողի)... Որոյ բարեխոսութեամբ գթասցէ Քրիստոս յաշխարհս յայս եւ ի մեզ՝ եւ ին թշուառացեալք, Եսայի *գրիչ:*

4. 4բ (ԺԷ դ., գրչափորձութեան մէջ) Այս Յիսուս Որդիս Սուխիասիշ *էաց:*

5. 168բ (ԺԷ դ. գրչափորձութեան մէջ) Վայ եղկելի Եղիճար, *որ կաս մեղօք տատանած, անկեալ երեսաղաչս:*

6. 168բ (1591 թ., գրչափորձութեան մէջ)... ի Յարզրում, *ի Ռխ (1591):*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 9բ, 125բ, 166բ Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա *է:*

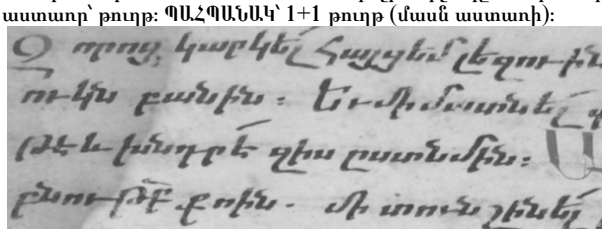
ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1ա Աստուած անուան քում...: 168բ Ի տէր Մելիքսէթ *կաթողիկոս Ամենայն Հայոց եւ պատրիարգ...*

1536
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

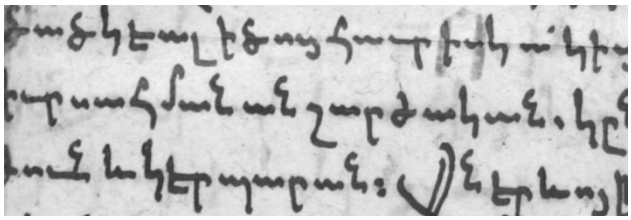
ԺԴ—XIV

ԳՐԻՉ՝ Վարդան:

ԹԵՐԹ՝ 209: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺԸx12 (Ա 4, Գ, ԺԸ 11, է, Ժ 10)+1x7: ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 17x12: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (ժեդ. նուռգողի՝ 203ա—9բ), նօտրգիր (ԺԷ դ. 70աբ): ՏՈՂ՝ 20: ԿԱՋՄ՝ սեւ կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառ՝ թուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1+1 թուղթ (մասն աստառի):

Նմուշ՝ 38ա

Նմուշ՝ 70ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 121բ, 175ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր: Գ ո յ ն՝ կարմիր:

ՎԻՃԱԿ — Սկզբից, միջից եւ վերջից պակասաւոր, թերթահան եւ ցեցակեր, թուլացած եւ բամբակակալած, տեղ—տեղ հայհոյած, Բ պրակի վերջին թերթը տեղաշարժուած եւ ընկած ԺԱ պրակի մէջ (117): Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած: Քանիցս նորոգուած, ԺԵ դ. աւելացուած 203—209, ԺԷ դ. 70, ԺԸ դ. կարկատուած 83—ը՝ լրացուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1ա–121ա* [Ներսէսի Շնորհալւոյ Բանք չափաւ]

Տե՛ս ձեռ. 1540, 2ա—376ա. *§1/1ա–15բ, 117աբ, 16ա–66բ (սկ. «[Թափառէ]ցայ յանվայր վայրին...»): 2/66բ–96բ (չիք՝ § գ): 9–6/չիք: 7/96բ–7բ (թափուած՝ «իթար բժիշկ ընկալ ի ներս» ծայրակապային տները: 8/97բ–104ա: 9/104ա–9ա: 10/109ա–12բ: 11/112բ–5բ: 12/չիք: 13/115բ–6բ, 118ա: 14/118ա–9բ: 15/119բ–20բ: 16/120բ–1ա: 17–2/չիք:*

Բ. *1. 121բ–75ա* Թուղթ տեառն Գրիգորիսի կաթողիկոսի Հայոց, գրեալ եղբաւր նորին Ներսիսի

եպիսկոպոսի հրամանաւ նորուն ի Միջագետս Ասորոց... ի խնդրոյ ումեմն աստուածասիրի Առիւծ կոչեցելոյ իշխանի Թլկուրանն աւանի–*Թէպէտ եւ տերունական հրամանն յորդորէ զմարդիկ քննել զգիրս...*

2. *175ա–200ա* Թուղթ խոստովանութեան հաւատոյ, դարձեալ նոյն իսկն Հայաստանեացս եկեղեցւոյ, գրեալ տեառն Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի, զոր խնդրեաց ի նմանէ սիրով թագաւորն Յունաց Մանիլ, հանդերձ պատրիարգաւն եւ բոլոր պաղատաւն... – *Թէպէտ եւ աղքատութիւն մտաց եւ բանի ոչ տայ թոյլ ի բարձրագոյնոց քան զմեզ համարձակել ձեռնարկութիւնք արկանել ի համատարած ծով գիտութեան ձերոյ...///(176բ) խոստովանիմք որպես ուսաք ի հարցն սրբոց...*

3. *200ա–2ա* Թուղթ առաջին թագաւորին Հոռոմոց Մանուէլի առ Ներսէս կաթողիկոս Հայոց՝ յաղագս խնդրելոյ զմիաբանութիւն երկաքանչիւր ազանց – Մանուիլ՝ *Քրիստոսի Աստուծոյ հաւատարիմ թագաւոր, Միրանածին, աստուածապսակեալ արքա...*

4. *202ա–9բ* Պատասխանի թղթոյ մեծի թագաւորին Հոռոմոց Կիր Մանուէլի, գրեալ Ներսիսի կաթողիկոսի Հայոց վասն ճշմարիտ դաւանութեան հաւատոյ Հայաստանեաց եկեղեցւոյ – *Հրաման ինքնակալութեան ձերոյ, ով քրիստոսապսակեալ արքայ... սակայն միաւորելն վասն Բանին Աստուծոյ ընդ մարդ ///(շար. թափուած)*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

65բ Ռվ եղբայր, յիշեա:

121ա Ռվ եղբարք, որք մխիթարիք սովաւ, յիշեցէք ի սուրբ աղաւթս ձեր՝ զՎարդան գրիչ եւ զծնողսն մեր, եւ զեղբարն զհանգուցեալն ի Քրիստոս, եւ Աստուած զձեզ յիշէ:

199բ Ռվ մանկունք սուրբ եկեղեցւոյ, որք աւգտիք եւ լուսաւորիք յաստուածեղէն բանիցս, յիշեցէք ի սուրբ աղաւթս ձեր զեղկելի գրիչս եւ զծնողսն մեր, եւ Աստուած զձեզ յիշեսցէ:

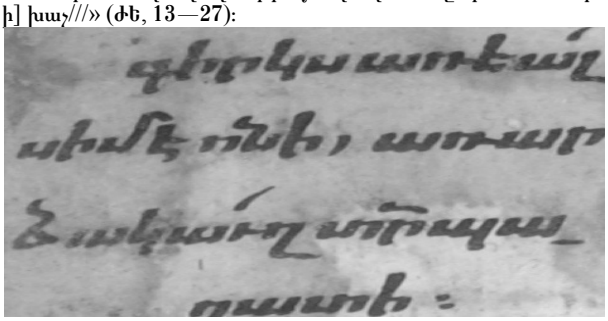
1537
ՆԵՐՍԷՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ
ԲԱՆՔ ՋԱՓԱԻ

Սանահին ԺԴ—XIV

ԳՐԻՉ՝ Յովհաննէս (ուսուցիչ), Յոհաննէս (աշակերտ): ՍՏԱՅՈՂ՝ Յովաննէս (ուսուցիչ):

ԹԵՐԹ՝ 191: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺՉx12 (Ա 7, ԺԵ 16): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15,7x11,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն (միասիւն՝ 191բ): ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 19: ԿԱՉՄ՝ դրոշմազարդ բալագոյն կաշի՝ դռնակով միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1, թուղթ, վերջից:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Աւետարան Մարկոսի: ԺԴ.: 2 (Ա—Բ)+2 (Գ—Դ), ստացուած ամբողջական թերթի ընդլայնակի հատումից եւ հատուած մասերի ընդերկայնակի ծալումից, եզրահատուած: Մազաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Գա—Դբ, Աա—Բբ, Դա—Գբ, Բա—Աբ «[///հոէի]ց եւ նո[ւա դարձե]ալ աղաղա[կէին յու]զեալ... եւ ընդ [նմա հանին ի] խաչ///» (ԺԵ, 13—27):

Նմուշ՝ 8ա

Նմուշ՝ Աա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ — Կիսախոշոր՝ 1ա: Ճակատագիր՝ 35բ, 123բ, 143ա, 176ա: Լուսագծագիր՝ բուսական: Ձարդագիր՝ թռնչագիր եւ հանգուցագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնավութիւնից գրադաշտը գունափոխուած, կարմրագիր տողերը վնասուած, տեղ—տեղ ցեցակեր, ԺԷ դ. նորոգուած, առանձին թերթեր կարկատուած եւ վերակազմուած:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. *1–189բ* [Ներսիսի Շնորհալւոյ Բանք չափաւ]

Տե՛ս ձեռ. 1540, 3ա—376ա. §1/*122բ:* 2/*1ա–35ա (չիք §գ):* 3/*143ա–75բ:* 4–5/*չիք:* 6/*176ա–89բ:* 7/*129բ–31ա:* 8/*123բ–9բ:* 9/*137բ–43ա:* 10/*134բ–7բ:* 11/*131բ–4բ:* 12–23/*չիք:*

Խառն հերթականութեամբ

Բ. *122բ–3ա* Գրիգորիս [Տղայ] կաթողիկոսի ասացեալ – *է յիս գիտութիւն, բայց համրացեալ է, /Գոյ երկիւղ բարեաց, այլ շիջանիմ միշտ…*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

35ա (Կարմրագիր) Ջստացող խոստովանութեան եւ դաւանութեան ոտանաւորացս տեառն Ներսէսիս՝ զՅովաննէս *յիշեսջիք, ընդ նմին եւ զՈհաննէս ծրողս՝ աշակերտ սորայ, աղաչեմ, աղաչեմ։*

48բ Մ՛հ, ո՛հ, զթափուրս ի բարեաց աղաչեմ յիշել ի Տէր։

55ա Մ՛հ յանդիմանած, քունաւ արեցիր։

115բ (Կարմրագիր) Յիշեցեք զԴաւի[թ] որդեակս մեր, երբեր մեզ ախորժ կերակուր։

143ա (Կարմրագիր) Ջաստուածատես (՛) եւ զլուսատու դիտապետս մեր՝ զԳրիգոր *վարդապետ յիշեսջիք ի Քրիստոս, [ը]նդ նմին եւ զանարժան ծրողս՝* զՅոհաննէս *աղաչեմ։*

149ա ԻԳ (23) շահի առի։

175բ (Կարմրագիր) Յիշեցէք զերջանիկ զդիապետս մեր։

184ա (Կարմրագիր) Ի հոսանուտ կեանը [հ]մախչ/

Քաղցր եւ ախորժ զնոյն յարդարիչ։
189բ Փա՛ռք անմահին եւ միշտ էին,
Երրեակ անձին եւ մի բնութեան աստուածային՝
Հօր անհասի եւ անեղի,
Որդի ծնունդ անճառելի,
Հոգին բխող անպատմելի։
190ա Յիսական բարոյն էացեալ՝
Աշխարհ լրիւ մըշտակացեալ.
Յարփոյն լուսոյ լոյս գոյացեալ՝
Իննեակ դասիւ տարորոշեալ։
Մշտաբարբառ վարuատրեալ,
Փառաբանիչս իւր անուանեալ.
Զքառանիւթեա բնութիւնս պատուեալ՝
Բանականաւն զարդարեալ։
Անմահութեանցըն հաղորդեալ
Եւ անձնիշխան զնա յօրինեալ.
Զար իշխանըն մախացեալ
Եւ նենգութեամբըն տարագրեալ։
Զհոգին շնորհացըն մերկացեալ՝
Յանիծաբեր երկիր անկեալ
Աբելիւըն տատանեալ
Եւ կայենիւն կըսկծեալ։
Մխիթարիչըն մա[րդ] դարձեալ՝
Ետուր ըզՍէթն արիացեալ.
Յազգաց սորին որ աճեցեալ՝
Հոգիք յոլովք շրջագայեալ։
Զկուսական փառըս ստացեալ՝
Զամս երկերիւր անդ պահեցեալ.
Իսկ հակառակն գործեցեալ՝
Պոռընկական մեղաւք վարեալ։
Զրահոսան սահանք բացեալ՝
Յերկրորդ դարուն ապականեալ.
190բ ՅԱբրահամեան շառաւեղեալ՝
Կայծ հաւատոյ ի նա սերեալ։
Նահապետացըն զարգացեալ,
Զհոգի շնորհացն որ վերացեալ,
Կրկին տալով մեզ խոստացեալ.
Առ ի Դաւիթն կատարեալ՝
Որ ի Յեսսեայն եղեւ ծաղկեալ
Ի Բեթղէէմ ազգէ ձայնեալ՝
Զքնար հոգւոյն արագ հընչեալ։
Լեզուն գրիչ եղեւ արեալ՝
Որձահոսուն աղբրիւրացեալ.
Ի տասանագին պարաշարեալ՝
Սաղմոս էրգէր ընդելուզեալ։
Ըստ Հոմերա շարայեռեալ
Եւ ճարտասանոտն արարեալ,
Այլեւ սմին համեմատեալ
Վարդապետաց հմտագունեալ։
Արիական հոգով լցեալ՝
Առաքելոցըն հետեւեալ,
Ներսէս *անուն քաջասնեալ՝*
Յետին դարիս ըսգաստացեալ։
Ի Պալունեաց յազգե սերեալ,
Աւշականի *ցեղապետեալ,*
Կաթողիկոս Հայոց եղեալ
Եւ Շնորհ *անուն վերաձայնեալ։*
191ա Մաղթողական բանս խոսեցեալ՝
Ոտից տաղիւք չափաբերեալ.
Քաղցրաճաշակ համեղացեալ՝
Մանկանցն որոց վարժապետեալ։
Երկակի տառ կատարեալ՝
Յազգաց ազանց գովասանեալ.
Յերկոցունց հոգեզարդարեալ,
Կատակ երկուս ի մի շարեալ։
Հնոց եւ ՛ւ ի նորոց եզրաբանեալ՝
Ադենական քառահոսեալ։
Արդ, ի սպառել ժամանակի
Եւ ի վերջին այսմ դարի
Դեպ եւ մ՛եղեւ փոփոխելի
Գալ բնակիլ ի սմին տեղի։
Ի դրան քաւանի,
Աստուածաբնակ այս տաճարի,
Երկնահանգէտ տանս պանծալի,
Ջոր Սանահին *վերաձայնի։*

Տկար ոգւով ի պանդխտի,
Յաւեալ անձամբ ողորմելի
Փարատելոյ ճարակ չլինի
Ու ոչ մխիթար ի սոյն վշտի։
Արդ, զամենայն վիշտս եւ զաղէտս կսկծելիս
Ո՛ կարէ պատմել զերկնահանգէտ սուրբ Ա֊ծոռիս.
Զսպառեալն յիշխանաց եւ ի հոգեկիր արանց,
Թափուր եւ դատարկ ի փարթամ արգասեաց։

191բ Եւ մեք ի նոյն ժամանակի եկեալ բնակեցաք ըն[դ հովան]եաւ Աստուածածնիս *երկու եղբարքս հարազատ՝* Յովաննէս *աբեղա եւ* Ղազար *սոսկանուն վարդապետ՝ եւ այլ միեղէն եղբայրութեամբ։ Եւ այս ոչ ըստ արժանեաց մերոց, այլ թէ ինքս կամեցաւ, զի աւտար եւ հե[ռո՞ւ] էաք յայսմ գաւառէ կոչեցեալ յես/// ին սպասաւոր այս գերահռչակ սուրբ ուխտիս եւ սկսաք շարագրել զերկուս կտակս ի մի տփեակ։ Այլ եւ յուսացաք ի զօրացուցիչն Քրիստոս եւ գրեցաք շնորհիւ Տեառն զսա անջինջ յիշատակ նախնեաց եւ հոգւոյ մերոյ։ Արդ, գրեալ եղեւ սա ի ժամանակս թագաւորութեան* Վրաց Գէորգեա *որդւոյ* Բագրատ *յաղթող եւ հզոր արքայի, զի յաւուրս սորա եղեւ խորին խաղաղութիւն կողմանն* Վրաց, *ձեռամբ* Յովաննէսի *եւ* Յոհաննիսի *սիրանունդ աշակերտի։ Արդ աղաչեմք ձեզ հեզաբար սիրով, զի որք աւգտիք ի սմանէ, յիշեցէք ի գերամաքուր յաղթօղս ձեր գծրողքս եւ զայլ աշխատակից եղբարքս՝ զԿիրակոս եւ զՄաթէոս, եւ զվերոյգրեալքդ եւ զկողկողագին դիմօք ծնաւղիկն մեր, որ է սպասաւոր այս միարա////(շար. թափուած)։*

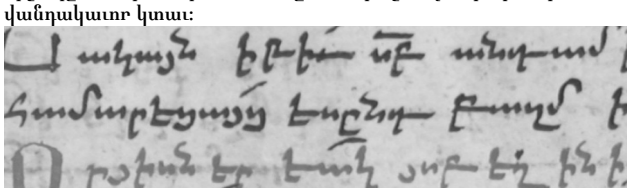
ԳՐՁԱՓՈՐՁ 140ա,185բ, 186ա Քրիստոս Յիսուս Աստուած...

1538
ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ

Անանիա առաքեալ (Երեւան) **ՌՀԴ—1625**

ԳՐԻՉ՝ Եսայի սրկ. (վրդ.)։

ԹԵՐԹ՝ 321. չգրուած՝ 1ա—2ա, 320բ—1բ։ ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԸx12 (Է 14, Թ 11, ԻԱ, ԻԲ 10)։ ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15,5x10,7։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ նօտրգիր։ ՏՈՂ՝ 19։ ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագականագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ Ա դրոշմազարդ կարմիր, Բ՝ վանդակաւոր կտաւ։

Նմուշ՝ 87ա

Նմուշ՝ Աա

ՄԱՆՐԱՆԿՐՁՈՒԹԻՒՆ —Յիսուս՝ 2բ, Ներսէս Շնորհալի՝ 194բ։ Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 3ա, 110ա, 150բ,195ա, 259ա, 288ա։ Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական։ Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր, թոչնագիր։ Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին, վարդագոյն։

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Թուղթ Պօղոսի առ Հռովմայեցիս։ ԺԴ։ 1(Ա)+1(Բ), ստացուած եզրաճատուած թերթի ընդլայնակի ճատումից։ Մագաղաթ, երկսիւն, ուղղագիծ երկաթագիր։ Կարդալ՝ Աա, Բբ, Բա, Աբ «///Փառս նորա... փրկութեանն որ ի Քրիստոս Յիսուս զոր յառաջն///» (Գ 7—25)։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցակողի ստորին անկիւնային մասերը թեթեւակի վնասուած։ Կազմի եզրերը՝ մաշուած, Ա փեղկի ստորին անկիւնը՝ այրուած, կապիչներն ու փականները՝ ընկած։ Պատառիկ պահպանակները՝ ցեցակեր։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *3ա—258բ* [Ներսիսի Շնորհալւոյ Բանք չափաւ]

Տե՛ս ձեռ. 1540, 3ա—376ա. *§1/3ա—108ա։ 2/110ա—50ա (չիք §գ)։ 3/195ա—240ա։ 4—5/չիք։ 6/240բ—58բ։ 7/187ա—9բ։ 8/179ա—87ա։ 9/150բ—8բ։ 10/158բ—63 ա։ 11/163ա—7ա։ 12/169ա—72բ։ 13/172բ—4բ։ 14/174բ—6բ։ 15/176բ—8ա։ 16/178ա—9ա (§ 15—16 խորագրերը՝ միացեալ)։* 17—19/*չիք։* 20/*191բ—4ա։* 21/*189բ—91բ։* 22/*167ա—9ա։* 23/*չիք։*

Խառն հերթականութեամբ։

Բ. [Այլ չափաբերականք]

1. *ա. 108բ* Զորս են կարգը գիտութեան գիտնականացն—*Ա. Նախ. որ գիտէ, եւ թէպէտ գիտէ՝ զի գիտէ, ասէ չեմ բաւական խաւսելոյ...*

բ. *108բ—9բ* Ոտանաւոր յաղագս վերոյասացեալ բանիցդ [Աւետիքէ Ավգոստինէ]—*Քանզի գիտունն ընդ անգիտին /ի միասին մարդիկք կոչին.../Սայ* Աւետիքն *է* Աւգոստին.../ *Յամի ծնընդեան մերոյ Փրկչին՝ /Որ Յի 2ա (1380) ի թվականին...*

2. ա. *258բ—71ա* Առտաւոյ թուցս ի սոյն կարգ յարմարեալ. Բան բարառնական ոգեալ դիմառնաբար ի դիմաց Վաղարշապատու Սուրբ Կաթուղիկէին. Ողբ աւաղականք եւ ձայն աշխարականք լեալ անհուն հեծեծանաւք վասն աւերման աշխարհիս Հայոց եւ բնաւին սպառելոյ հայրապետութեանն եւ թագաւորութեանն համագունդ իշխանութեան, շարեալ չափաբան բերմամբ հոմերական արհեստիւ ի

Ստեփաննոսէ Սիւնեաց այցելուէ, ի խնդրոյ շնորհազարդ վարդապետի Խաչատրոյ Կեչառեցի– *Զայն բարձր գուժ եւ ահագին, /Նման աւգոցտ որոտացին…*

բ. *271ա–2բ* Յիշատակ բանի ըստ անուան ոգողին («Ստեփաննոս»)–*Սիւնդ լուսոյ ի սկզբանէ, /Խորան փառաց կանգնեալ յերկրէ…/Այժմ եւ յաւէտ եւ անվախճան: Զտէր* Ստափաննոս *արարող բանիս յիշեցէք ի Տէր Յիսուս. ամէն:*

3. *272բ–80բ* Կարապետի եռամեծի վարդապետի ասացեալ խրատս պիտանի մանկանց եկեղեցոյ ոտանաւոր տաղիւ («Ա—Ք Կարապետէ»)– *Ամենայնի ըսկիզբն ես եմ, /Դուք լուարուք, զոր ինչ ասեմ…*

4. *280բ–4բ* Խրատ մանկանց տղայոց յուսումնասիրաց, ասացեալ Առաքելէ վարդապետէ ոտանաւոր տաղիւ չափ այբուբենից («Ա—Ք յԱռաքելէ»)–*Այբն՝ Աստուծոյ է աւրինակ, /Ուսուցանէ զքեզ համարձակ…*

5. *284բ–6բ* Տաղ գեղեցիկ եւ անուշ– *Կայթեա, սուրբ Կաթուղիկէ եկեղեցի եւ պարէ…*

6. *286բ–7ա* Տաղ անուշ տապանակին–*Մայր հաւատո սուրբ հարսնարան / Եւ առագաստ գերադրական…*

7. *287աբ* Տաղ ի տէր Առաքելէ Սիւնեաց ասացեալ («Տէր Առ»)–*Տաճար լուսոյ, տուն արքային, /Տեղի զենման անմահ Գառին…*

8. *288ա–314ա* Գովեստ ներբողական պատմագրական բանս յաղագս վարուց մեծի հայրապետին տեառն Ներսէսի Կլայեցւոյ Հայոց կաթողիկոսի եւ տիեզերալոյս վարդապետի, ասացեալ տեառն Ներսէսի Լամբրունոյ եպիսկոպոսի Տարսոնի Կիլիկեցոյ եւ սորին հարազատի. որդոյ դստեր եղբօր–*Շարժել ստիպէ հարկ տէրունի /Ըզյարդումն իմըս բանի…*

9. *314բ–6ա* …երգ Աստուածածնին տօնին պաշտաման («Ա—Ք»)–*[Աստուած]ածին մայր Քրիստոսի, /Իմ յոյսըն դու աւուր մեծի…/Աստուածածին, բարեխաւսեայ:*

Գ. [Յաւելագրութիւնք ժէ դ.]

1. *319ա* Բառէ –*Աղտոր՝ որ է թաթրին կամ սումախ… քիշնիշ՞ Ճամանին հունդն է:*

2. *319բ* Եւթն խորհուրդ եկեղեցոյ–*Մկրտութիւն…:* Եւթն խորհուրդ առաքինութեան–*Հաւատ…:* Եւթն մահուչափ մեղքն–*Հպարտութիւն…* Եւթն զգայարանքն – *Աչքն…:* Տասն պատիժն եգիպտոսի–*Ջուրն արիւն փոխի…:* Տասն բան օրինացն–*Առաջինն. Մի ունիցիս Աստուածս օտարս…:* *320բ* Զորս են առաքինութիւնք– *Խոհեմութիւն…:* Երկոտասան անդամք մարդոյ–*Գլուխն…:* Երկոտասանք դրունք մարդոյ– *Բ աչք…:* Երեք են մասունք հոգւոյ– *Բան…: Սոփոնիա՝ տեսող…: Սագայէլ՝ աջ Աստուծոյ…*

3. *1ա* Վասն էսմի–*Առ ըղտու շեռն եւ խմէ: Աստուծով բժշկի:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1ա Սա յիշատակ անջինջ լիցի՝
Տէր Եսայեայ *վարդապետի:*
105ա Գրեցաւ թվին ՌՀԴ (1625) ամին:
150ա Գրեցաւ ձեռամբ Եսայեայ *վարդապետի, ի թվին ՌՀԴ (1625) ամին (նման՝ 194ա):*
240ա Գրեցաւ ձեռամբ Եսայեայ *վարդապետի՝*
Աշակերտի տեառն Մովսէս *կաթողիկոսի՝*
Հանուրց Հայաստանեայց երկրորդ Լուսաւորչի,
Ի թվահաշուութեան Արամեանս ազգի՝
ՌՀ քառ աւելի (1625):

*287ա Զ*Եսաի *տառապեալս յիշեսջիք աղաչեմ, նայեւ զտէր Բ. Զ. Գ. Մ. Զ. Մ. («Մովսէս») րաբունին իմ յիշեցէք ի Քրիստոս. ամէն:*

316բ Փա՛ռք… Որ ետ կարողութիւն տկար եւ մեղսամակարթ եւ փծուն գրչի՝ Յեսայեայ *սարկաւագի եւ լոկ անուամբ կրաւնաւորի հասանել ի յաւարտ եւ ի զրաւ սուրբ մատենիս որ կոչի Յիսուս Որդի: Արդ, կայ ի հաւաքեալ ի սմայ զՅիսուս Որդին բոանդակ իւր դաւանութեամբն եւ ոտանաւորաւքն, եւ ազգացեղութիւնն յԱբեթեանս տոհմի, թէ որպիսի եւ կամ ոյք էին թագաւորք եւ իշխանք Հայկազեան զարմի, ի կռապաշտութեանն եւ կամ ի հաւատալն յԱստուածն ամենայնի բարեպաշտ եւ սրբասէր թագաւորք եւ իշխանք եւ հայրապետք ի ցեղէն Լուսաւորչին, զոր արարեալ է տեառն* Ներսէսի *Հայ// (317ա)ոց կաթողիկոսք ոտանաւոր չափեալ, զի մի ծուլասցին ընթերցաւղք, այլեւ Գովասանութիւն Սուրբ Խաչին որ ի* Կոստանդինուպաւլիս՝ Դավիթ Անյաղթ *փիլիսոփայն ասացեալ է ի դէմ կենաց փայտին, զոր ոտն հանեալ ի նոյն* Ներսիսէ Կլայեցոյ, *այլեւ Գովասանութիւն ասացեալ* Ներսէսի Լամբրաւնացոյ *արհեպիսկոպոսի Վասն վարուց եւ քաղաքավարութեան եւ մահուանն սրբոյն* Ներսէսի Կլայեցոյ, *զի եւ եղբօր դստեր որդի էր* Կլայեցոնն, *այլեւ Ողբանք* Էջմիածնա Սուրբ Կաթուղիկէին *ի Վաղարշապատ քաղաքի, ասացեալ տէր* Ստեփաննոս Սիւնեաց *դիտողի եւ մետրապալիտ ամենայն Հայոց, եւ այլ բազում ոտանաւորք ասացեալ այլ վարդապետաց, զոր բազում փափաքանաւք եւ աշխատութեամբ ժողովեալ հաւաքեցի ի մի տեղ՝ // (317բ) յիշատակ ինձ եւ ծնաւղաց իմոց:*

Արդ, գրեցաւ սուրբ տառս ի դառն եւ նեղ ժամանակի, յորում փայլէ վարդապետս մեր տէր

Մովսէս *քաջ րաբունին, ի աշխարհին* Սիսական, *յերկըրէն որ կոչի* Աճանան, *ի գեղջէն* Խոտանանու *եւ յաթոռոյն* Ստաթէի, *որ այժմ կոչի* Տաթեւ, *որ լուսաւորէ զազգս Հայկազեան: Եւ ժողովեալ կրօնաւորական դասս եւ նորոգեաց զվանորայս եւ յանպատս կրկին հաստատեալ պայծառացոյց: Եւ ապա բազում աշակերտաւք գնացեալ* Այրարատեանն *գաւառ, որ եւ անդ տիրեալ էր իշխան ոմն ազգաւ պարսիկ* Ամիրզօնայ *անուն կոչեցեալ քաջ եւ արի, հմուտ ի պատերազմ, մինչ զի յահէ նորայ սարսէին ազգն իսմաէլական, որ չկայր նման նմայ: // (318ա) Թեպէտ կրօնիւք այլազգի էր, սակայն բարեպաշտ եւ երկիւղած էր եւ Քրիստոնեասէր ասէր: Մինչ զի հանդիպել սրբոյս անդ, յոյժ փափաճանաւք ընկալեալ եւ բազում սիրելիութիւնս ցուցեալ եւ տուեալ տեղի մի, որ կոչի* Անանիայ առաքեալ, *գեղեցիկ եւ վայելուչ ի մէջ այգաստանեաց: Եւ գնացեալ անդ վարդապետս, նորոգեաց, եւ ժողովեալ բազում աշակերտս եւ կրօնաւորս եւ միայնակեացս, եւ կարգեաց դպրոցս, այլեւ բազում կարգս եւ կրաւնս հաստատեաց: Յորում ժամանակի էր թագաւորն* Պարսից Սպասն *կոչեցեալ, որ տիրեալ էր յԱրեւելից կողմանէ Հրմիզն կոչեցեալ կղզի, անդի մինչեւ ի* Բաբելոն *եւ Հայաստան եւ* Վրացտունն *մինչեւ ի ծովն* Կազբից: *Եւ էր թվականն Հայոց ՌՀԴ (1625). բազում նեղութիւն եղեւ աշխարհին* Վրաց *կո//(318բ)տորմամբ սրոյ եւ գերութեամբ: Մկարէ պատմել զաղէտս նոցա: Ժամանեսցուք յաւարտ բանիս: Գրեցաւ գիրքս ձեռամբ յԵսայեայ սարկաւագի, յերկիրն* Աւարատեան, *ի գաւառն* Կոտայ, *ի մայրաքաղաքն* Երեւան, *ի դուռն* Սուրբ Ովխտին Անանիայ *կոչեցեալ, առ ոտս քաջ րաբունոյն* Մովսէսի, *որ եւ ծառայ եւ տրուպ աշակերտաց իսկ եմ, աշխարհին* Սիսական, *յերկրէն* Գուռհամու, *գեղջէն որ կոչի* Կարճաւան: *Արդ, աղաչեմ զամենեսինդ, որք հանդիպիք սմայ կարդալով կամ օրինակելով, յիշեցէք ի մաքրափայլ աղօթս ձեր յԵսայիաս հանդերձ ծնօղօքս իմ, եւս առաւել զրաբունին իմ զտէր* Մովսէս, *եւ դուք յիշեալք լիջիք առաջի աւետին Քրիստոսի հանդերձ ննջեցելովք ձերովք. ամէն: Թողութիւն արարէք, եղբարք, սխալութեան գրոյս, խիստ շատ աւրինակ բերի մէկ տեղ 1 ապայ գրեցի. կար որ կարգին է, կայ որ լուսացն է:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 3բ Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա է:

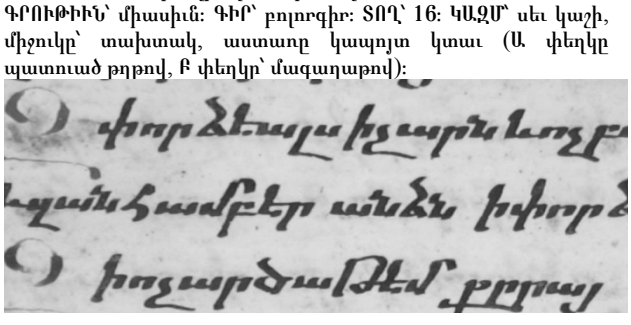
ԳՐՉԱՓՈՐՉ Աբ : 1բ (փակագիր) Յովճաննէս *աբեղայ: Պատառիկ–պահպանակ Բա Այսօր անճառ... աբգ.... եւ օֆ:*

1539
ՆԵՐՍԷՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ
ԲԱՆՔ ՉԱՓԱՒ

Մարզուան, Սբ. Աստուածածին Ռճե—1656

ԳՐԻՉ՝ Միխայէլ երէց: ՍՏԱՑՈՂ՝ Թորոս:

ԹԵՐԹ՝ 383. չգրուած՝ 235ա—7բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԲx12 (Ա 9)+1x2: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15,2x10,3: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 16: ԿԱՋՄ՝ սեւ կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը կապոյտ կտաւ (Ա փեղկը պատռուած թղթով, Բ փեղկը՝ մագաղաթով):

Նմուշ՝ 10ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Ճ ա կ ա զ ա ր դ՝ 126բ, 176ա, 303ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հաճգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից եւ վերջից պակասաւոր: Կազմի կաշին՝ ճեռծուած: ԺԸդ. նորոգուած եւ վերակազմուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1ա–379բ* [Ներսիսի Շնորհալւոյ Բանք չափաւ]

Տե՛ս ձեռ. 1540, 3ա—376ա. §1/*1ա–126 ա:* 2/*126բ–75բ(չիք §գ):* 3/*176ա–228ա:* 4/*228ա–34բ*5/*238ա–302բ:* 6/*303ա–25բ:* 7/*326ա–9ա:* 8/*329ա–38բ (338բ–9ա տե՛ս Բ, §1):* 9/*339ա–48բ:* 10/*348բ–53բ:* 11/*354ա–9ա:* 12/*359ա–63ա:* 13/*363ա–5ա:* 14/*365ա–7բ:* 15/*367բ–9բ:* 16/*369բ–70ա:* 17/*370աբ:* 18/*370բ–1ա:* 19/*371աբ:* 19/*371աբ:* 20/*371բ–4ա:* 21/*374ա–6բ:* 22/*376բ–9ա:* 23/*379աբ:*

Բ. [Բանք զանազանք]

1. *338բ–9ա* Գովասանութիւն Ներսէսի – *Սուրբ հայրապետ, տէր րաբունի, համանըման / Հաւրըն Մեծի* Լուսաւորչին Պարթեւական...

2. *379բ–81բ* Բանիւ խրատականիւ յԱռաքել վարդապետի Բաղիշեցոյ Յաղագս մանկան («Ա—Զ») — *Այբն՝ Աստուածոյ է աւրինակ,/ Ուսուցանէ զքեզ համարձակ.../ Ուսիր զերկիւղըն տիրական /// (շար. թափուած)։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

328ա Ի վ գաղափարողք, յիշեցէք զգծող սորա՝ զՄիխայէլ *երեցս, եւ դուք յիշողքդ յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյն մերոյ։*

382ա [Փ]առք... [Շ]նորհիւ եւ ողորմութեամբ, կարողութեամբ եւ առաջնորդութեամբ ամենազաւրին Աստուծոյ յանգ ելեալ աւարտեցաւ աստուածաշունչ եւ հոգիաբուղխ երգս՝ ասացեալ է հոգելից եւ լուսատուն Հայոց հայրապետին մերոյ սրբոյն Ներսէսի Կլայեցւոյ, *սա որ կոչի Յիսուս Որդի, լաւ ընտիր աւրինակէ, ճոխ եւ յաճախ ըստ կարգի գըրեալ կան։ Վասն որոյ եւ ես անպիտան ծառայս՝* Միխայէլ *երէցս յաւժա//(382բ)րեցայ եւ գրեցի ի խնդրոյ որդեակին իմոյ՝ նորահաս մանկանն* Թորոսի, *այլեւ ընդերցասէր մանկանց Սիովնի։ Ով հանդիպողք այս սուրբ տառիս եւ ընդերցողք այս սուրբ կտակիս, հայրք եւ եղբայրք եւ որդիք, յիշեցէք զիս՝ զմեղաւք զառածեալս, զվերոյգրեալ* Միխայէլ *երէցս՝ հանդերձ ծընաւղիւք, զհայրն իմ՝* զԱռաքելն, *եւ զմայրն իմ՝* զնազլուն, *եւ քւերքն իմ՝* զխասխաթունն *եւ* զՏիրուհին *եւ* զՍուլթանն, *եւ* զՄարիամն, *եւ զաւակաց իմոց՝ ուստերաց եւ դստերաց, որ հանգուցեալ են առ Քրիստոս՝* Առաք*//(383ա)*ելն, Գէորգն, *եւ դստերքն իմ՝* զնազլուն, Հեղինէն *եւ միւս* Հեղինէն, Մարիամն, Կատարինէն, *որ եւ փոխեալ են աստի կենացս եւ ժամենեալ են յերկիրն կենդանեաց, եւ որք կան աշխարհի եւ էն ի մարմնի՝* Թորոսն *եւ* Սարգիսն *եւ* Աննայն *յիշեցէք լի սրտիւ, եւ Աստուած զձեզ յիշէ իւր արքայութիւն, եւ դուք յիշողքդ յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ։*

Գրեցաւ թվին Հայոց ՌՃե (1656), ի քաղաքն Մարզուան, *ընդ հովանեաւ* Սուրբ Աստուածածնի *տաճարիս, ի հայրապետութեանն տէր* Յակոբին, *եւ թագաւորութեանն սուլ//(383բ)*տան Մէհէմմատ *խանին։ Քրիստոս Աստուած մեր որ առատն է ի տուրըս բարեաց, գծողի սորա եւ երգեցողի առհասարակ ողորմեսցի ի միւսանգամ գալստեանն. ամէն։ Հայր մեր որ յե[րկինս]։*

1540
ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ

Ամասիա ՌՋԲ — 1633

ԳՐԻՉ՝ Միխայէլ դպիր։ ՍՏԱՅՈՂ՝ Զաքարիա դպիր։

ԹԵՐԹ՝ 387. չգրուած՝ 1աբ, 2բ, 125բ, 175բ, 381աբ։ ՊՐԱԿ՝ 1x2 + Ա—ԼԳ (Ա. 7, ԼԳ 6)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15x10,5։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր։ ՏՈՂ՝ 16։ ԿԱՋՄ՝ շագանակագոյն կաշի՝ դոնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կարմիր կտաւ։

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Ճ ա կ ա տ ա զ ա ր դ՝ 126ա, 176ա, 300բ։ Լ ո ւ ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական։ Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր, Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ։

ՊԱՏԱՒԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Աւետարան Ղուկասու։ Թ—ԺԴ դդ.։ 2 (Ա—Բ) + 2 (Գ—Դ), ստացուած 3/4—ական թերթից։ Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ երկաթագիր։ Կարդալ՝ Դա, Գբ, Ա*ա*, Բբ, Գա, Ա*բ*, Բա, Դբ «///[Սի]մովն... եւ իբրեւ կատարե[ցին]///» (Բ 25—39)։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից թերի։ Կազմի կաշին՝ ճերմուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքը՝ վերից վար ճեղքուած, դոնակը՝ վնասուած, կապիչներն ու փականները՝ ընկած։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *3ա–376ա* [Ներսիսի Շնորհալւոյ Բանիւ չափաւ]

1. ա. *3ա–120բ* [Ողբերգութիւն վիպասանական ի տառից սրբոց — *Յիսուս, Որդի Հօր Միածին / եւ ճառագայթ կերպարանին... / Փայտին մահու մերձ զիս ածին,] / Ձեռն իմ ձգեալ յուղէշ ծառին...*

բ. *120բ–5ա* Յիշատակարան է այս — *Ի վեց հարիւր Հայոց թուականի / եւ առաջին սկըսեալ նոր ամ...*

–97ա (Գրչից) «Հրճուիմ Քրիստոսին ձայնն ասայ»։ 97բ «Աստուածածին անպարագիծ ձայնն ասայ»։

2. ա. *126ա–68բ* [Ն]երսէսի Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ բան Հաւատոյ դաւանութեան — *Խոստովանիմ Աստուած ըզՀայր, / Անձին անեղ եւ անըսկզբան...*

բ. *168բ–73ա* Յիշատակարան նորին Ներս[էսի] — *Վասն Աստուծոյ խաւսել զայս բան / Ինձ ոչ էր անկ եւ ոչ նըման...*

գ. *173ա–5ա* Յիշատակարան երգողի երգոյս —

[Ի] հինկ հարիւրս թըւականի,
Ինընտասին նոյն միակի
Շարադրեցաւ բանըս տաղի
Եւ եղանակս երաժըշտի։

Ի դառնագոյն ժամանակի՝
Ջար եւ գըժնեա եւ անբարի,
Յորում Մասուտն *յԻկոնացի,*
173բ Մելիք *սուլթան հագարացի։*
Վասըն մեղաց մեր որ լինի,
Ի բարկութեանց Տեառըն շարժի,
Որպէս երբեմն Իսրայելի,
Արքան հրգաւր Բաբելոնի։
Յառաջագոյն անցեալն ամի
Առեալ գքաղաքըն Գեռմանի,
Բազում աւանս արար գերի,
Անթիւ եհեղ արիւն յերկրի։
Իսկ ի միուսում հասեալ տարի
Կրկին եհաս յայնմ աշխարհի,
Էառ զամուրըն Պէհեսնի,
Տալով վատացն առանց մարտի։
Եւ ըզՔեսուն քաղաք բարի,
Եւ զըՒապան վարժ ըստ կարգի,
Ի Թլպաշար *հասեալ լինի,//*
174ա Եւ բնակեալ շուրջանակի։
Յոր մարտ եդեալ պատերազմի,
Իբր ամսաւեայ ժամանակի,
Եւ ոչ յաղթեալ քաջանցն ի նմայ։
Դարձեալ ունայն յետ նահանջի։
Մեք ի դղեկէն, որ Ծով կոչի,
Որ սեփհական մեր էր տեղի,
Վասն ասացեալըդ պատճառի,
Անցաք ի յայս կոյս Տորոսի։
Բնակեալք հանդէպ ամրականի,
Որ այլասեռ Քար անուանի,
Ի կառուցեալ տաղաւարի,
Իբր ի յայգոջ մըրգայպահի։
Որպէս խորանն Աբրահամի,
Որ առ կաղնոջն Մամբրէի,
Եւ կամ որդոցն Իսրայէլի
Ի յանապատըն Սինայի։
174բ Առ բարեպաշտ մեծ իշխանի,
Որոյ Թորոս *վերայձայնի,*
Որդի յաղթողըն Լեւոնի
Եւ Կոստանդեա *եւ* Ռուբենի։
Տաղս երգեցաք քաղցր ձայնիւ՝
Դաշնակելով յիմաստ բանի,
Վերափոխման Աստուածածնի
Եւ կենսունակ Սրբոյ խաչի։
Որոց եւ հուպ եղաք տաւնի,
Ընծա եդաք զայս առաջի,
Արթուն հոգոց խրախճանալի
Որդոց վերինըն Սիովնի։
Յորոց յիշման զիս արժանի
Մաղթեմ առնել յայն նըւագի՝
Ներսէս *եղբայր հայրապետի*
Հայոց Մեծաց Գրիգորիսի։//
175ա Այն որ զաւղեալ յայսմ երկիւղի,
Ցեփրատականըն նահանգի,
Նըստի ի Կլայն Հռոմականի
Հանդերձ սրբովքն որովք պահի։
ԵՒս որս մաղթանըք փարելի,
Ի մէնջ յաւէժ մատուցանի,
Փըրկել յայժմոյս հասեալ չարի
Եւ յամենայն ժամանակի։

Տպ. չունի այս յիշատակարանը։

3. ա. *176ա–8ա* Շարագրութիւն հռոմեական վիպասանութեամբ սակս Հայկազեան սեռի եւ Աւշակունեացն զարմի, ի սկզբանցն մինչեւ ի վաղճան, ասացեալ Ներսէսի եղբաւր կաթուղիկոսի Հայոց տեառն Գրիգորիսի, յիւրականոն նախնիս, ի համբակութեանն ելով տիս – *Պարտական է հաւր որդի / Հատուցանել վարձ ծնաւղի…*

բ. *178ա–228ա* Վիպասանութիւն նախնի ըստ Հոմերի ըսկըսեալ ի վերուստ – *Աստանաւր սկըզբնաւորեալ / Բանիս ըզբանն ըսկիզբն եղեալ…*

4. ա. *228ա–34բ* Տեառն Ներսէսի ասացեալ Մաղթանք առ հրեշտակապետն Գաբրիէլ եւ Միխայէլ եւ ամենայն զաւս երկնաւորացն. հարիւր տուն ըստ թվոյ ճ (100) ոչխարին – *Արդ, պաղատիմք առ հոգաղէննդ, / Մեք որ տկարքս եւ հողեղէնքս…*

բ. *234բ* [Յիշատակարան երգողիս] – *Ջանծին բարեաց ծընաւղ բանիս, / Մի մոռանայք, տաւնողք վեհիցս…*

5. *235ա–300ա* Երգ տեառն Ներսէսի սըրբազան կաթողիկոսի եղբաւր սըրբոյն Գրիգորիսի Հայոց մեծի հայրապետի։ Բան բարառնական, տաղիւ չափեալ հռոմեական, խաւսել բանիւ ողբերգական վասն եղեսեայ մեծի առման։ Ի թուականիս հինգ հարիւրի եւ իննըսուն ընդ երրեկի, իսան ՚ւ երեք դեկտեմբերի, յերորդ ժամու աւր շաբաթի – *Ողբացէք եկեղեցիք, հարսունք վերին առագաստի, / Քոյրք եւ եղբայրք եւ սիրելիք, որ ընդհանուր կողմ աշխարհի…*

6. *300բ–22բ* Ներբողեանի կենսատու խաչին, առ ի սուրբ հաւրէն մերմէ Դաւթի Անյաղթ փիլիսոփայի ասացեալ, զոր մեծ հաճանայապետն Աստուծոյ եւ հովիւնըն հաջ [տէր] Ներսէս Տարսոնեան շարայ[արեաց] ոտանաւոր չափ[ով] – *Բարձրացուցէք զՏէր Աստուած մեր միաբան, / Մարգարէն յառաջ ձայնեալ՝ տայ քեզ հրաման…*

7. *323ա–5բ* Նորին Այլաչափ տաղ ի խնդրոյ անուան նախագից տաղիս տանց («Միխիթար բժիշկ

ընկալ ի Ներսէսէ զայն բան») — *Միշտ էիդ անեղ բնութիւն բնաւորեցան, / Անեղիդ անմահութիւն հետեւեցան…*

8. *326ա–35ա* Տեառն Ներսէսի Յաղագս երկնի եւ զարդուց նորա, բարառնայբար ի [դի]մաց նո[րին], ի չափ երկոյտասանիցն պարզեալ ոտից, ի խնդրոյ առն բժշկապետի եւ աստղագիտի Մխ[իթարայ] — *Իմ եղական գոլով բնութեամբ եւ զկզբնական, / Յանեղէն ձրգեալ կամար անզուգական…*

9. *336ա–45ա* Նորին Բան ներտաղական, ի դիմաց մերոյին տառից յիւրաքանչիւրսն ֆառից («Ա—Ք, Ներսէս») — *Այբն՝ Աստուծոյ զքեզ մերձակա / Խրատէ լինել՝ թէ հաւատայ…*

10. *345բ–50բ* [Բան հաւատոյ վասն անեղին եւ եղելոց… «Ա—Ք, Ներսեսի է զա»] — *Այբն՝ անըսկիզբն ասէ զԱստուած, / Անեղ բնութիւն՝ ոչ յարարած…*

11. *350բ–5բ* Տեառն Ներսէսի Խրատ ուսումնականաց մանկանց, ի դիմաց այբեւբենից ոտանաւոր տաղիւ չափոյ («Ա—Ք, Ներսեսի ե») — *Այբն՝ առաջին ըզքեզ տղայ / Հանէ իմաստըն գերակա…*

12. *355բ–9բ* Թուխթ մխիթարական տեառն Ներսէսի հայոց կաթողիկոսի առ ոմն իշխան առեւելեան՝ վասն որդւոյ իւրոյ տարաժամ մեռելոյ («Ա—Ք, Ներսէսի ե կաթողիկոսի Հայոց») — *Անտես է յոյսն աստուածային / Լստ առաքելոյ անսուտ բանին…*

13. *359բ–61բ* Տեառն Ներսիսի Յիշատակարան առակացն Սողովմոնի, զոր իւր ձեռվ ձեռաւն գըրեաց («Ա—Ք») — *Աստուածեղէն հոգոյն ի սմա, / Խաղաղութեան անուն արքայ…*

14. *361բ–4ա* Անդրադարձութիւն տառից յիշատակի («Ք—Ա») — *Քաղցրագունիս այս բաղձանաւք / Ընդեալ հոգիս մեռեալ մեղաւ[ք]…*

15. *364ա–6ա* Նորին Ի Սողովմոն առիայն («Սողոմոն») — *Սայ մարգարէ աստուածաբան / Եւ իմաստուն յոյժ խոհական…*

16. *366աբ* Նորին ի ժողովող անուն («Ներսէսի բանս է») — *Նմանաբար խորհուրդ խորին / Յայտնէ եւ միւս անուն նորին…*

17. *366բ–7ա* Առակ Սողովմոնի (= Յիշատակարան Որդի իմաստուն գլխոյն. «Ներսէս») — *Նորոգ ծնունդ որ յերկրի գաս/ Եւ յերկարեալ կենաւք մընաս…*

18. *367աբ* Երգ Երգոցին («Ներսէսի է») — *Նորոգելոյս ի քէն [Յիսուս] / Եւ ի մեղաց խաւարեալոյս…*

19. *367բ–8ա* Որդի իմաստուն առնէ ըզհայր գլխոյ (Յիշատակարան փառ Աստուծոյ գլխոյն. «Բան Ներսէսի») — *Բանիդ ընդ Հաւր էականի / Եւ ճըշմարիդ Սողովմոնի…*

20. *368ա–70բ* Նորին Ներսէսի ոգեալ Յաղագս հսկման գիշերային («Ա—Ք») — *Առաւաւտ լուսոյ, արեգակն արդար, առ իս լոյս ծագեայ…*

21. *370բ–3ա* Նորին Մաղթանք հսկման («Ա—Ք») — *Աշխարհ ամենայն առ իս նայեցեալ, ախտակից լերուք…*

22. *373ա–5ա* Նորին Ներսէսի բան մաղթանաց («Ա—Ք») — *Աստուած անեղ, անհասական, / Հայր գթութեանց, ինձ ողորմեայ…*

23. *375ա–6ա* Տեառն Ներսէսի Աշխարհ ամենայնին եւ Առաւաւտ լուսոյին («Ներսիսի է») — *Նորոգաւղ հնութեան մարգկան, / Զիս նորոգեայ ի կեանս անմահ…*

Բ. [Այլ բնագիրք]

1. *335բ–6ա* Գովասանութիւն Ներսէսի — *Սուրբ հայրապետ տէր բարունի, համանըմանի / Հաւրըն մեծի Լուսաւորչին պարթեւական…*

2. *376ա–80բ* Բանք խրատականք յԱռաքել վարդապետ Բաղիշեցոյ Յաղագս մանկան տաղ («Ա—Ք, Առաքել») — *Այբն Աստուծոյ է աւրինակ, /Ուսուցանէ զքեզ համարձակ…/ Է՞ին լուսոյ անճառելի։*

Գ. [Յաւելագրութիւնք ԺԸ դ.]

1. *384բ* [Ոտանաւոր] — *Ասի՝ պինայիս էք ամէն, / Նատանայտաշ՝ դռան ի դէմ… (6 տող)։*

2. *385ա* [Տաղ դպիր Պաղտասարի. («Քվիստոս…), ձեռ. 6998, 54ա] — *Քեզ, ո՛վ փեսայդ եկեղեցոյ, / Երգեմք հոգով ալէլո[ւ]իայ…*

3. *385բ* Ոտանաւոր ի վերայ ԲԺ—ն յառաքելոց — *Յամպոց երկնից ցօղք անձրեւաց, / Պողաբերիչք մեր պարտիզաց… / Ի Յակոբ պատրիարքէ Կոստանուպոլսեցոյ ի վերայ Ա ճառին առաքելոց։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

228ա Ի վ գաղափարողք, յիշեցէք ըզձեր ծառայն Միքայել *գպիրս՝ գծող սորայ։*

382ա [Փ]առք… [Շ]նորհիւ եւ ողորմութեամբ, կարողութեամբ եւ առաջնորդութեամբ ամենազաւրին Աստուծոյ յանգ ելեալ աւարտեցաւ աստուածաշունչ եւ հոգիաբուղխ երգս, ասացեալ է հոգէլից լուսատուն Հայոց հայրապետին մերոյ Ներսէսի Կլայեցոյ, *սա որ կոչի Յիսուս Որդի, լաւ եւ ընտիր աւրինակէ, ճոխ եւ յաճախ ըստ կարգի գըրեալ կան։ Արդ, ցանկացող եղեալ յայսմ հոգելից մատենիս եւ աստուածաշունչ տառիս, կորովամիտ եւ հանճարեղ այր այս՝* Զաքարիայ *գպիրն ի միտ ածեալ զասաց//(382)եալն ի մարգարէէն, թէ. երանի որ ուննիցի զաւակ ի Սիովն եւ*

ընդանի երուսաղէմ, եւ զայն՝ որ գրեալ է ի սըրբոց վարդապետաց, թէ. Գրասէր, որ է աստուածասէր, վասն որոյ ստացաւ զսա ի հալալ եւ յարդար վաստակոցն, ի վայելումն անձին իւրոյ եւ ամենայն ընթերցասէր մանկանց Սիովնի. ամէն: Այլեւ կըրկին անգամ յիշեցէք գվերոյգրեալ՝ Զաքարիայ *դպիրն եւ զծնաւղքն իւր զհանգուցեալքն առ Քրիստոս, զհայրն՝* Ասլանն *եւ զմայրն՝ մահտեսի* Նարխաթուն, *եւ զպապն իւր՝* Մուրատն, *եւ զմամն իւր՝* Խանփաշայն, *եւ զքեռին՝ զ*Ղազարն, *եւ մահտեսի* Ասառն, *եւ ըզհարեղբայրքն՝ զ*Յովաննն *եւ զ*Եսային, *զմարայ//(383ա)քոյրքն, եւ զեղբայր իւր՝ զ*Անանիայն *եւ զ*Պետրոսն, *եւ քոյրն՝* Մարիամն *եւ զ*Անոհայն, *եւ ամուսին իւր՝* Մարիամն, *եւ զուստերքն իւր եւ ըզդստերքն, եւ զայլ ամենայն արեան մերձաւորսն յիշեցէք եւ Աստուած ողորմի ասացէք. ամէն: Գրեցաւ սա ի մայրաքաղաքն* Ամասիայ, *ընդ հովանեաւ* Սուրբ Նիկողայոս *եկեղեցոյն, ի թուականութեանս Հայկազան տումարիս՝ հազարերորդի, եւթանասներորդի, երկոյտասան թիւ արայբարդի (1633), մարտ ամսոյ Լ (30), աւրն շաբաթ, ձեռամբ՝ յոգնամեղ եւ անարհեստ, սոսկանուն* Միքայել *դպրի, ի վայելումն վերոյգրեալ* Զաքարիայ *դպրի. Աստուած բարով վայ//(383բ) ելել տացէ, եւ զինքն երկարակեացս արասցէ, մինչեւ ի խորին ծերութիւնն հասուցանէ. ամէն: Աղաչեմ զհանդիպողքս յայսմ տառի, յիշեսջիք ի մաքրափայլ յաղաւթս ձեր զիս՝ զմեղաւք զառածեալ* Միքայէլս *հանդերձ ծնաւղիւք եւ ամենայն արեան մերձաւորաւք հաւատացելոց ի Տէր Քրիստոս, եւ դուք յիշողքդ յիշեալ լիջիք առաջի աւետին Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ. ամէն: Քրիստոս Աստուած մեր, որ առատն է ի տուրս բարեաց, գթածաւղի սորա եւ ստացաւղի, եւ ձեր յիշողացդ առհասարակ ողորմեսցի եւ յիշեսցէ ի միւսանգամ գալստեանն. ամէն: Հայր մեր որ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

384ա (ԺԷ դ.) Զվերջին ըստացաւղի *գըրոցս՝ բարեմիտ եւ հաւատարիմ կնոջն՝* Վարդենիին *եւ իւր որդոյն՝* Սիմաւոնին, *եւ հանգուցելոցն առ Քրիստոս՝* Սարգիսն, Յակոբն, *եւ դստերքն՝* Մանուշակն, Մարիամն, *եւ ամենայն արեան մերձաւորքն յիշեցէք եւ Աստուած ողորմի ասեցէք. ամէն: Հայր մեր որ յերկինս:*

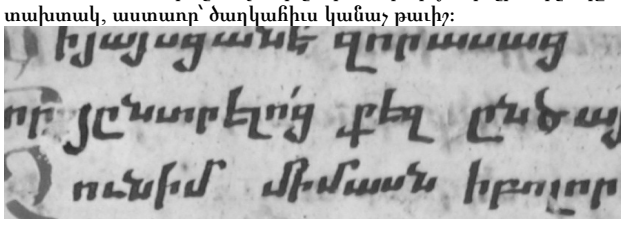
ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1ա, 1բ, 287բ (առանձին տառեր եւ բառեր):

1541
ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ

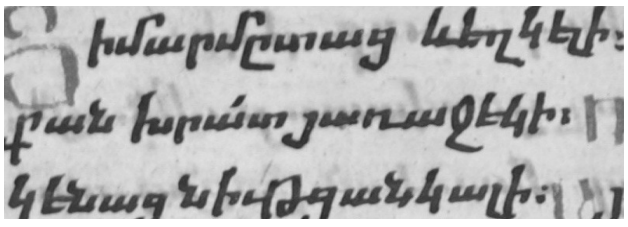
Կաֆա **ՌԿԳ — 1614**

ԳՐԻՉ՝ Զաքարիա աբղ.:

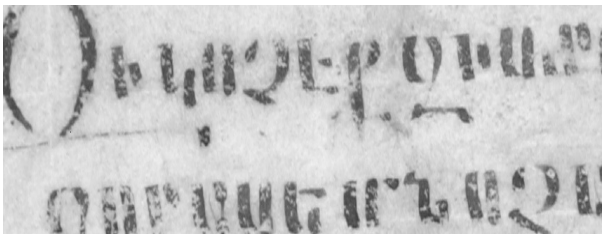
ԹԵՐԹ՝ 299. չգրուած՝ 1բ, 2բ, 275բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԶx12 (Ա, ԻԲ 8, Բ, Դ, ԺԱ. 10, Ի 11, ԻԱ. 14): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԶՈՒԹԻՒՆ՝ 15,2x10,2: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նօտրգիր գրչի՝ 274բ—5ա, յաւելագրողի՝ 1ա, 131բ, 298բ—9բ): ՏՈՂ՝ 22: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառ՝ ծաղկաձիւս կանաչ թափր:

Նմուշ՝ 88ա

Նմուշ՝ 274բ

Նմուշ՝ 8բ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 3ա, 94ա: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Ավետարան Ղուկասու: Ժ—ԺԱ. դդ.: 2 (Ա—Բ) + 2 (Գ—Դ), ստացուած եզրաճատուած 2 թերթերի ընդլայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, երկսիւն, ուղղագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Աբ—Բա, Աա—Բբ «///ամենայնի որ խնդրէ ի էն... ի վերայ [վիմի]///» (Զ, 30—48), Գա—Դբ, Գբ—Դա «///Եւ ասէր՝ թէ պարտ է մարդոյ... եկին եւ ասեն///» (ԻԴ 7—23):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ փոխրիկ բծեր, թերթ 1 եւ պահպանակները ցեցակեր: Կազմի կաշին՝ ճեռնուած եւ ցեցակեր, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքի կաշին վերից վար ճեղոուած, դոնակն ու կապիչները՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *2ա—271ա* [Ներսիսի Շնորհալւոյ Բանք չափաւ]

Տե՛ս ձեռ. 1540, 3ա—376ա. § 1/*2ա—93բ*: 2/*94ա—131ա*: 3/*132ա—69բ*: 4/*169բ—74բ*: 5/*183ա—227ա*: 6/*227ա—42բ*: 7/*242բ—4բ*: 8/*244բ—50բ (250բ—1ա տե՛ս Բ, § 1)*: 9/*174բ—81ա*: 10/*252ա—5բ*: 11/*255բ—9բ*: 12/*259բ—62ա*: 13/*262ա—3բ*: 14/*263բ—5բ*: 15/*265բ—6բ*: 16/*267աբ*: 17/*267բ*: 16/*251աբ*: 19/*չիք*: 20/*181ա—2բ*: 21/*267բ—9բ*: 22/*269բ—71ա*: 23/*չիք*:

Խառն հերթականութեամբ

Բ. [Բանք զանազանք]

1. *250բ—1ա* Գովասանութիւն Ներսէսի — *Սուրբ հայրապետ տէր բարուն, / Համանըման հաւրըն մեծի…*

2. *271ա—4բ* Բանք խրատականք ի յԱռաքել վարդապետէ Բաղիշեցոյ. Յաղագս մանկանց խրատ («Ա—Ք, յԱռաքելէ») — *Այբն Աստուծոյ է աւրինակ, / Ուսուցանէ զքեզ համարձակ…*

3. *274բ—5ա* Բան ի Տղա տէր Գրիգորէ ասացեալ — *է յիս գիտութիւն, բայց համրեցեալ է, / Գոյ յերկիւղ բարեաց, բայց շիջանի միշտ…*

4. *276ա—98բ* Գովեստ ներբողական պատմագրական բանիւ Յաղագս վարուց մեծի հայրապետին տեառն Ներսէսի եւ Հայոց կաթուղիկոսի եւ տիեզերական վարդապետի, ասացեալ տեառն Ներսէսի սրբոյ վարդապետի եւ սորա հարազատի՝ որդոյ դստեր եղբաւր— *Շարժեալ ստիպէ հարկ տէրունի/ Ըզգադարումն իմ ըստ բանի… / Զեկայք աւրհնեալքըն հայրենի:*

Յովհաննէս կարճաւանեցին 1662թ. սրբագրել է եւ նշումներ կատարել լուսանցքներում:

Գ. [Յաւելագրութիւնք ժէ դ.]

ա. *1ա* [Քաղուածք] — *Եւ ժողովողն մեկնութեան Յոբա՝ է Վանական վարդապետն…*

բ. *298բ—9ա* Անուանիք ականցն եւ նահապետացն եւ առաքելոց: Եւ այս են ԲԺ ակունքն եւ անուանքն գրեալ — *Ըղմրուխտ կանաչ է…*

գ. *299աբ* Գովասանութիւն ի Ղուկաս վարդապետէ առ Սարգիս վարդապետ («Ա—Լ») — *Անմարմին դասուց բաղդատ / Անձամբըտ սուրբ եւ անարատ… / Զկորուսեալ /// (շար. թափուած):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

90ա Զանարժան գրիչս աղաչեմ յիշել:

93բ Փա՛ռք քեզ, Աստուած, յաղագս ամենայնի, որ հասուցիր զանարժանս ի վերջն տառիս: Ա՛հ եւ վա՛յ զանարժանս:

128ա Փա՛ռք եւ պատիւ Հաւրն էական,
Որ է անեղ եւ անվաղճան,
Եւ Միածնի Որդոյ Ծնընդեան
Եւ փառակից Հոգոյ բըղխման:
Երեք անձնեայ աստուածութեանն
Եւ միակամ իշխանութեանն,
Անցեալն, այժմոյս եւ ապագայն
Եւ անզրաւ միշտ յաւիտեան:
128բ Աւարտեցաւ Յիսուս Որդիս
Հայոց Մեծի թըւականիս՝
ՌԿ եռ աւելիս (1614),
Փետրվարի ԺԲ (12)—իս:
Զեռամբ ումեմն անարժանի
Եւ պարտապան բիւր քանքարի,
Մեղսամածեալ ժահահոտի,
Անմիտ, յիմար եւ փանաքի:
Ջաճարիայ ձեր ծառայի,
Յետնորդ ամէն աբեղայի,
Ոտից ձեր հող եւ կոխելի,
Ամէն բերնէ եղուկելի:
Եւ ծընողաց իմոյ բարի՝
Վաղդեեսի եւ Շահազատի,
Քըւերն իմոյ՝ Մարիամի
Եւ միւսոյն՝ Խանպակէի:
Եղբաւրն իմոյ՝ Յովանիսի,
Սրբասընունդ սարկաւագի,
Թղթիս կոկաւղ եւ խազողի,
’Ի երբեմն—երբեմն գծագրաւղի:
Ով հանդիպողք այս նուագիս,
Աստուածաշունչ սուրբ կտակիս,
Յիշման առնէք զմեզ արժանիս,
Հայր մեղայիւ, Տէր ողորմիս:
Զի գործ բարի չունիմ ի յիս,
129ա Որ ինձ աւգնէ ահեղ աւրիս,
Ի ձեզ անձին ունիմ զհոգիս,
Դուք ողորմած լերուք առ իս:
Նայ որ առատն է ի բարիս,
Տացէ ձեզ վարձ զմեզ յիշողիս,
Թէ եկ բարի ծառայ ընտ իս,
Յուրախութիւն Հօրըդ վերինս:
Յերես անկեալ կրկին գիրս
Եւ պաղատիմ ձեր առաջիս,
Խոշորութեան եւ սղալիս
Մի մեղադրել ինձ գրծողիս:
Քանզի այս չափս էր ինձ կարիս,
Եւ չի հմուտ այս արուեստիս,
Բայց փափաքումն այս սուրբ տառիս՝
Յաղթահարեց զիս ըզգերիս:
Ընկըսեցաք գԻսուս Որդիս
Ի Կաֆայու այս քաղաքիս,

ԵՒռ ոտըն Սրբոյն Սարգսիս,
Որդոյն իւրոյ Մարտիրոսիս։
Ի ժամանակս յոյժ անբարի,
Սու[լ]թան Ահմատ թագաւորի,
Եւ վազիրին Նասուֆ փաշի։//
129բ Եւ միւսոյ՝ Խալիլ փաշի։
Սոքա երկոտասան տարի
Սաֆար *արին* Պարսկաց տանի,
Բազում քաղաք առին անտի
Եւ ըզԹավրէզ ի յայս ամի։
Հայրապետին Հայոց ազգի՝
Տէր Մելիսէթ *անուն կոչի,*
Պատրիարգին Յովանիսի,
Որ ի Ստամպալ բազմեալ լինի։
Մերում ահրի առաջնորդի
Եւ տէր Թորոս *թեմակալի,*
Աւարտեցաւ գիրըս բարի,
Սոցին կենաց ժամանակի։
Ո՛վ կարդացողք յիշատակիս,
Զի մեղադրէք շատ զրուցիս,
Կարդացողաց եւ գծողիս՝
Հայ մեր յերկինս, սուրբ եղիցի
Անուն քո, եկեսցէ արքայութիւն, եղիցի։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 128ա (1662 թ. նօտրգիր) Ձմեղապարտ գրիչս աղաչեմ յիշել ի Տէր։

131ա Աւգնեա, Քրիստոս, տկարիս
Եւ աջողեա զգործս ի բարիս։
Սրբագրեցաւ Բանս Հաւատոյ
Ի թվականի ազգիս մերոյ
ՌՃԺ եւ միոյ (1662)
Ի Յոհաննէ Կարճաւանցւոյ,
Ի գերափառ վասն Յովհաննու,
Որ է աթոռ Երընջակու,
Յօգոստոսի հռոմոց ամսոյ
Քսանեւութ եւ մի թուոյ։
Թէ ոք կամի ըստ իւրոյն սիրոյ՝
Առնել արժան զգարշս յիշելոյ։

131բ Բիւր անգամ ջանացի զՊարտապանս (տե՛ս և) սրբագրել, ոչ եղեւ հնար, միչեւ ոչ քակտեցի։

2. 131բ (ժէ դ., նօտրգիր, այլ ձեռ.) Վասն Աստուծոյ, մի ոք ի սմանէ զՊարտապանս (տե՛ս և) օրինակեսցէ, որ անասելի սխալ է, զի մեղք է օրինակողաց։

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 3ա, 182բ, 298բ Գիրքս Սուրբ էջմիածնայ *է։*

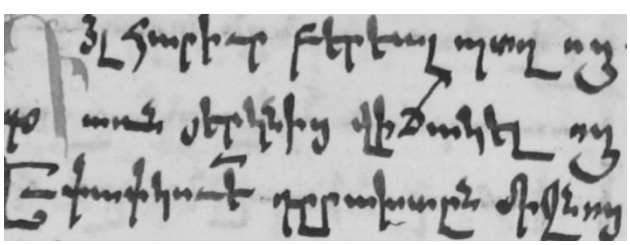
1542
ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ

Մակեթոն **ՌՂԳ — 1644**

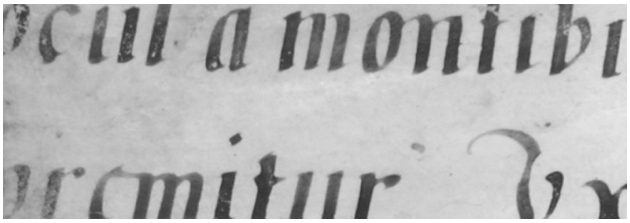
ԳՐԻՉ՝ Աստուածատուր։ ՍՏԱՅՈՂ՝ Առաքել։

ԹԵՐԹ՝ 300 + 1 (թուիչ 56). չգրուած՝ 1ա—2ա, 116ա, 159բ—66բ, 298բ—309բ։ ՊՐԱԿ՝ 26 (Ա, Բ/Գ—Ժ/ԺԱ, ԺԲ—ԼԱ)x12 (Ա, ԺԹ—Ի 10, ԼԱ 14)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ, եռամաճիկ եւ «PA» լուսադրոշմով։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15,2x10, 2։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր։ ՏՈՂ՝ 18։ ԿԱՋՄ՝ շագանակագոյն կաշի՝ դոնակով, աստառը՝ սպիտակ կտաւ, դոնակի աստառը՝ կարմիր մետաքս։

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Լատիներէն 2 (Ա—Բ) + 2 (Գ—Դ), ստացուած 2 թերթի մասերը ընդերկայնակի ծալումից (Դ—ե 2/3—ով պատռուած ընկած)։ Մագաղաթ, միասյուն։ Լատիներէն Աա, Բբ, Գա, Դբ չգրուած, կարդալ՝ Բա—Աբ եւ Գբ—Դա։

Նմուշ՝ 133ա

Նմուշ՝ Գբ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ — Ներսէս Շնորհալի՝ 2բ (կից խորանների մեջ լուսապսակներով եւ շրեղ հանդերձատարութեամբ 2 պատկեր, որոնցից մեկը հաւանաբար պատկերում է եպիսկոպոսին, միւսը՝ կաթողիկոս Ներսէս Շնորհալի՝ 116բ («Բան հաւատոյ»—ն գրելիս)։ Կիսախոռան՝ 3ա։ Ճակատագրեր՝ 117ա, 167ա, 194ա, 246բ։ Լուսանցագրեր՝ բուսական։ Զարդագիր՝ հանգուցագիր, թռչնագիր, կենդանագիր։ Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *3ա–214բ, 246ա–92ա* [Ներսիսի Շնորհալույ Բաւիղ չափաւ]

Տե՛ս ձեռ. 1540, 3ա—376ա. *§ 1/3ա–115բ: 2/117ա–59ա (չիք § գ): 3/246ա–92ա:* 4—5/*չիք:* 6/*206բ–14բ (վրջ. «Աստուածազարմ սրբոյ խաչիս փառատրութեան»):* 7/*201բ–4ա:* 8/*193բ–201բ:* 9/*167ա–75ա:* 10/*177բ–82ա:* 11/*182ա–6բ:* 12/*204ա–6բ:* 13/*186բ–8բ:* 14/*188բ–90բ:* 15/*190բ–2բ:* 16/*192բ–3ա (և 15–16 ընդհանուր խորագրի տակ):* 17—21/*չիք:* 22/*175բ–7բ:* 23/*չիք:*

– Խառն դասաւորութեամբ:

Բ. *214բ–46բ* [Բաւիղ Յոհաննու երզնկացւոյ]

1. *214բ–6բ* Զաւրութիւն ոտանաւոր բանիս– *Նախ զտարերաց դրութիւնն եւ զվարքն ցուցանէ…*

2. *216բ–20բ* Սուրբ եւ իմաստուն վարդապետին Յոհաննիսի եզբնկացոյ արարեալ այլաչափ տաղս ի խնդրոյ բարեպաշտ իշխանի Ապլոց անուն, ըստ նախագիծ տանց անուն խընդրողի («Յոհաննիսի բան Յաղագս երկնի ի խնդրո իշխանի Հայոց Ապլոց անուն») – *Յամենահրաշ գործն Արարչին որ գործեցան, /Մեծ եւ ահեղ ընթանչելիք ներգործեցան…*

3. *220բ–46ա* Նորին դարձեալ յայժմ սկսեալ Յաղագս երկնի եւ զարդու նորայ – *Այն որ առաջ քեզ ճառեցաւ բանք նախնական/ Յաղագս յերկուց տրամագծիցն անկի[ւ]նական…*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

292ա Յիշատակարան գրոցս, */Ըստ կարեաց տըկար մըտացոս –*

Փառք քեզ, Աստուած ամենայնի՝
Հայր եւ Որդի եւ Սուրբ Հոգի,
Երրորդութիւնն ըսի միակի,
Յանուամբ, յանձամբ բաժանելի:
Որ զօրութիւն ետ տկարի//
292բ Հասոյց աւարտ ’ւ ի ծայր բանի,
Զի դանդաղկոտ փոփոտ էի,
Վերջանալոյն ոչ հասանէի:
Եռափափաք ըղձմամբ սրտի,
Փոթոտ կամն փափաքէի
Ներսիս *գիծ ընտրեալ տառի,*
Ամենալից բուրաստանի:
Մինչ կամեցօ Տէրն ամէնի,
Կամակատար Տէրըն բարի,
Բազմայաշխատ յոյժ ջանացի՝
Ի գտանել յօրինակի:
Ձեռամբ տըհաս փծուն գրչի՝
Աստուածատուր անարժանի,
Թէ կամեցող Տէրն կամի
Ի վայելումն///(բաց) ի:
Աւարտեցօ բանս ի կարգի
Մայրաքաղաքն Մակեթոնի,
Ընդ հովանեօ Սուրբ Աստուածածնի
293ա եւ Քառասնից սուրբ վկայի:
Ի ժամանակս այս ի վերջի՝
Տէր Փիլիպոս կաթողիկոսի,
Պատրիարգի սուրբ աթոռի՝
Տէր Գրիգոր Պարոնտէրի:
Եւ առաջնորդ ըU[տա]մպօլ քաղաքի՝
Տէր Դօիթ կոչի ահրի,
Եւ թագաւորն տաճկացն ազգի՝
Սուլթան Իպրահիմ անուանի:
Արդ, ես նուաստ ամենայնի,
Մեծամեծաց եւ նուազի
Եղէ խնդրող յայսըմ տառի՝
Բազմահօգաք նուագարանի:
Ի թվականիս Մեծի թըվի,
Ի Ադամայ մինչ այս վայրի՝
Եւթ Ռ եւ Կ տարի,
Այլեւ ունի Թ աւելի (7069):
Ի Ծընընդէնի Տեառն Յիսուսի
293բ Ռեւ Զ՟ տարի
Եւ քառասունվեց օելի (1646):
Դարձեալ թվին Հա[յ] կազանի
Աբեթականըն տումարի
Հազարն անցեալ եւ կատարի,
Ընդսուն ’ւ Գ կա աւելի (1644):
Կատարեցա սա յայսմ ամի,
///ի
Աւուր պատկերն/// (բաց) ի
///ի
Գծագրեցի զսա կամաւի
Ի վայելումն Առաքելի,
Ջճառ եւ զգխօսըն Ներսէսի
Ջոր անուանի Յիսուս Որդի:
Ի Ադամայ սկսանի՝
Նախնեաց սրբոց եւ ի նոյի,
Աբրահամա ’ւ ի Մովսիսի,
294ա Ջմուտ եւ զելսն յեգիպտոսի:
Ի մարգարէսն սկսանի
Մինչ ի Ծընունդն Քրիստոսի,
Ջտնօրէնութիւնն Բանին յերկրի
Եւ զչարչարանս որ ի խաչի:
Ըզօրութիւնն օր երրորդի
Եւ զհամբարձումն փառօք երկնի,
Նայեւ զգալուստ Պենտակոստի
Կարգօ պատմէ մի ըստ միոջի:
Պատմէ ըզօրն աներէկի,
Այլ եւ զգալուստըն կրկնակի,

Զարեացն ըզչարն անտանելի,
Բարեացն զփառս անպատմելի։
Այլեւ յուսով խոստովանի
Զերրորդութիւնըն միակի
Եւ զհերձուածողսն նըզովի,
Սովաւ հաւատ Հայոց յայտնի։
Զբան փրկական Աեառանի///
294բ Կարգաւ գըրէ ՚ւ ի ոտ հանի
Եւ յայտնապէս ծանուցանի
Զմարդեղութիւնըն Քրիստոսի։
Այլեւ խրատ մանկագունի
Յուսումնասէր լինել յերկրի,
Լինել հնազանդ, հեզ եւ բարի՝
Ի չափ գըրոց այբուբենի։
Այլեւ գովեստ երկնից գնթի
Եւ աստեղաց մոլորակի,
Իւրաքանչիւր կարգս գովի,
Հոմերական տաղաչափի։
Գովեստ կրկին Սրբոյ խաչի՝
Քաղցր եւ անուշ եւ հանճելի,
Հովին չափովն յարմարի,
Զխաչեալն Աստուած խոստովանի։
Դարձեալ կրկին գովեստ երկնի,
Յոյժ քաղցրագոյն գրեալ ի կարգի,
Ոչ ասացեալ սա Նեռսէսի//
295ա Այլ Յոհաննէս եզընկացի։
Անտի սկսնու հայրքն առաջի,
Աշտարակէն առաջ բերի
Զհայք եւ գերմանք ՚ւ այլ ի կարգի,
Այլեւ զիշխանքն հայոց ազգի։
Իւրաքանչիւր կարգաւ պատմի՝
Մինչ ի Նեռսէս բանիս գըրողի,
Ապա վճարն առեալ լինի,
Անդ աւարտի և կատարի։
Նոյնպէս պատմէ զամէնն կարգի,
Թէ ոյք էին կամ ոյք լինի
Եւ կամ որպէս վարիւք երկրի
Եղեն հաճոյք Տեառն Յիսուսի։
Ոչ թէ նըման պատմագրի
Յիշատէ անփոյթ լինի,
Այլեւ քննէ զբանըս մըտի,
Տա յօրինակ մարդկան ազգի։
Է սա մեկնիչ ծածուկ բանի//
295բ Քննող մըտաց եւ խորհրդի,
Վարըս սրբոցն միջնորդ ունի
Եւ մաղթանաւք ի Տէր պաղատի։
Այլեւ խնդրէ կողկողալի,
Պաղատանօք հայցմամբ սըրտի
Առ ողորմած Տէրն ամէնի
Զի ողորմի անցօորի։
Է սայ գիտնոց բան իմաստի
Եւ խրախական տղականի,
Բանասիրաց վերծանելի
Եւ յիմաստնոց յիմաստ յայտնի։
Որք ընթեռնուն կամս սրտի,
Մ՚չ թէ առ յաջըս լըսողի,
Բազում բարեաց նա հանդիպի՝
Եթէ մտաց աչաւք հայի։
Յաւժար կամս տարփմամբ ըղձի
Եւ ջերմեռանդ սիրով սըրտի
Ի սակօչն զշատըն շահի,//
296ա Միայն փափաք թէ յունիցի։
Թէ յակամա հետայգաւտի
Եւ կամ մարդան վանց գովեստի,
Բազում բարեաց նա զրկեսցի,
Թէ աշխատի ոչինչ աւկտի։
Քեզ յօրինակ թէ ում նմանի,
Նըման մարմնոյ աչաց կարի,
Կոյրն ինչ աչօք ի լոյս նայի,
Նովին չափովն լուսօորի։
Եւ որք սիրով սմա հետեւի,
Սըրտի մըտօքըն յօժարի,
Հոգով, մարմնով յուրախ լինի
Եւ զաւրհուիթիւն Տեառն ընկալցի։
Պաղատանաւք սրբոց նախկի
Նայեւ Նեռսէս հայրապետի,
Առատաձիր Տէրն ողորմի
Մեզ եւ ձերոցդ ամենայնի։
Ես աղաչեմ՝ որք հանդիպի//
296բ Ամենալից բուրաստանի,
Զմեց յիշեցէք ի յաղօթի
Առ ողորմած Տէրն ամէնի։
Եւ զուսուցիչն իմ ըզբարի՝
Սարգիս անուն կրօնօորի
Բազում ջանօք աշխատ ելի,
Յոյժ դատեցաւ նա վասն իմի։
Մինչեւ հասոյց ի յայսմ վայրի
Զիս զանարժանս զերդ զարժանի,
Մինչ զի յուսոյց արուեստ գըրի
Եւ զ[ը]նդերձմունըս սուրբ գըրի։
Արքայ եւ Տէրն ամենայնի,
Առատաձիր Տէրըն բարի
Զվարձս բարեաց նմայ տացի
՚Ի ընդ քահանայսն դասեսցի։
Խաղաղական կենաւք ապրի,
Եւ յետ աստեացըս վրճարի՝
297ա Դասի ի դաս յաջակողմի։
Այլ յիշեցէք ի յաղօթի

Մարմնոյ ծընօղքս մինչդեռ մարմնի,
Զհայրն իմ Մխիթար *յանուն ասի,*
Զմայր իմ Շոֆիա *հեզահոգի։*
Ով ընթերցողքդ նազելի,
Ասացէք սոցա. Տէրն ողորմի,
Միթէ Աստուածն ամենայնի
Զեզ եւ սոցա ողորմեսցի։
Զի շատ աշխատ կրբեալ լինի
Առ մեղօսրս ՚ւ անարժանի,
Եւ սընուցին սիրով սըրտի,
Խանդաղական գըթով ի լի։
Ամէնառատ Տէրն ամէնի
Բիւրապատիկ զվարձս տացի,
Յարքայութիւնն մեծարեսցի
Եւ ընդ սրբոցըն դասեսցի։
Եւ ամենայն մերձօրի՝//
297բ Ազգատոհմի ՚ւ արեան խառնի,
Ասացէք սըրտով. Տէրն ողորմի,
Տէրն ձեզ եւ մեզ ողորմեսցի։
Զեղբայրակից իմ ցանկալի,
Զի է նման հարազատի,
Սրբագրեցի սա ամէնի,
Աշխատեցա բոլոր սըրտի։
Ապեհիազ Տէրն ամէնի
Ամբողջ պահէ զնա ի մարմնի,
Անուամբ կ[ա]նանչ մնասցի
Մինչ յօթեան ոչ թառամի։
Եւ ամենայն ծանաւթակցի
Եթէ իմոցս թէ յօտարի
Յաւժար կամաւ աշխատողի
Եւ զօրինակս շնորհողի։
Դարձեալ կրկին ձեզ մաղթելի
Զմեզ յիշեցէք ի յաղօթի
Զի մեզ եւ ձեզ ողորմեսցի//
298ա Առատաձիր Տէրն բարի
Ով ընթերձողքդ նազելի,
Զի մեղադրէք սխալականի,
Զի անարհեստ եմ ես գըրի,
Ըստ մեր կարեաց առաջ եկի։
Որք տեսութեամբ սըմայ հանդիպի
Եւ կամ թէ վասն յօրինակի,
Ինձ ասացէք Տէրն ողորմի,
Արժան առնէք. Հայր մեղայի։
Կատարեցօ ճառս ի կարգի,
Զորս հազար տունս ընդ Հ՚—ի,
Ասել յոմանց՝ թէ յօելի,
Բայց մինչ այսչափ աստ գըտանի։
Փառըս տացուք միշտ անեղի,
Հողոյ ստեղծեալքս մինչդեռ մարմնի,
Վասն պարտեացս ամենայնի,
Հայր մեր երկինք, սուրբ եղիցի։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *1բ (ԺՀ դ., բոլորգիր) Այս է գիրս ազազայ։ Ես անարժան ըՍտեփաննոս։*

2. *1բ (ԺՀ դ., նօտրգիր) Ով որ գողանայ՝ ձեռըն չորանայ։*

159ա (Նոյն ձեռք) Գիրքս Սուրբ էջմիածնայ *է. ով ոք որ այս է թէ, Քրիստոս իւրեայն բանըն աջողէ գորի բանըն. ամէն։*

298ա (Նոյն ձեռք) Այս ես գիրքս Սուրբ էջմիա[ծնայ է]։

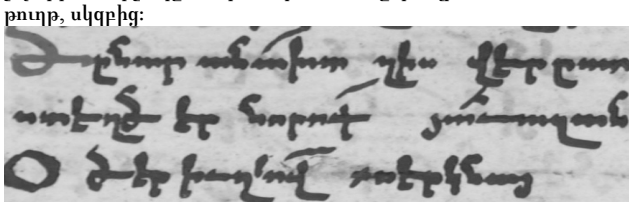
ԳՐՉԱՓՈՐՉ Պատառիկ Բա (այբուբեն, զանազան տառեր), 1ա (ծաղիկ)։

ՆԿԱՐՉԱՓՈՐՉ 1բ մարդ։

1543
ՆԵՐՍԷՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ
ԲԱՆՔ ՁԱՓԱԻ

ԺԷ — XVII

ԹԵՐԹ՝ 333. չգրուած՝ 1ա։ ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԹx12 (ԻԳ—ԻԴ 10, ԻԹ 1)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15x10,1։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ նօտրգիր։ ՏՈՂ՝ 17—18։ ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի (կենտրոնում՝ ճնշադրոշմ խաչելութիւն), միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ։ ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2, թուղթ, սկզբից։

Նմուշ՝ 25ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Ճակատազարդ՝ 2ա։ Լուսացազարդ՝ բուսական (2ա)։ Զարդագիր՝ հանգուցագիր (2ա)։ Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից լուսանցային մասերը թուլացած, վերջից պակասաւոր եւ ցեցակեր։ Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, թիկունքը՝ վնասուած, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն ու փականներն՝ ընկած։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

—1բ—393բ [Ներսիսի Շնորհալւոյ Բանք չափաւ]

Տե՛ս նաեւ. 1540, 3ա—376ա. § 1/*1բ—113բ*։ 2/*161ա—205ա (§ բ՝ սկ. «Զի սիրտ յիմար անձն անարժան...», § գ՝*

չիք)։ 3/205բ–54բ (սկ. «եւ անդրադարձ փոխարինի...»)։ 4/չիք։ 5/254բ–315ա (սկ. «Քորք եւ եղբարք իմ սիրելի...»)։ 6/315բ–33բ (վրջ. «Ախոյանաց քաջ օգնական»։ 7/155բ–8բ։ 8/146բ–55բ։ 9/118բ–28ա։ 10/130ա–5ա։ 11/135ա–9բ։ 12/158բ–61ա։ 13/139բ–42ա։ 14/142ա–4ա։ 15/144ա–5բ։ 16/146աբ (§ 15–16 ընդհանուր խորագրի տակ)։ 17–21/չիք։ 22/128ա–30ա։ 23/չիք։

–Խառն հերթականութեամբ։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

118բ Ի՛վ պատուական եղբարք իմ ընթերցողք, յիշեսջիք զանարժան գրչեակս, որ խիստ եմ մեղաւոր, եւ Տէր յիշեսցէ զձեզ. ամէն (նման՝ 315ա)։

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 2ա Գիրքս Սուրբ էջմիածնա է։

1544
ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ

Կողոնիա

ՌՀԲ—ՌՁՁ — 1623—1637

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. *2ա–271բ, 296ա–8ա* [Ներսիսի Շնորհալւոյ Բանք չափաւ]

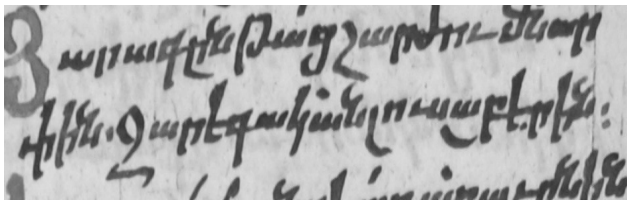
Տե՛ս նեռ. 1540, 3ա—376ա. § 1/*2ա–101բ*։ 2/*102ա–39ա (չիք § գ)*։ 3/*171ա–212ա*։ 4/*264բ–70ա*։ 5/*212ա–64ա*։ 6/*չիք*։ 7/*139ա–41բ*։ 8/*141բ–8բ*։ 9/*148բ–56բ*։ 10/*156բ–60բ*։ 11/*161ա–5ա*։ 12/*չիք*։ 13/*165ա–7ա*։ 14/*167ա–9ա*։ 15/*169ա–70ա*։ 16/*170աբ*։ 17—20/*չիք*։ 21/*296ա–7բ*։ 22/*270ա–1բ*։ 23/*297բ–9ա*։

–Խառն հերթականութեամբ։

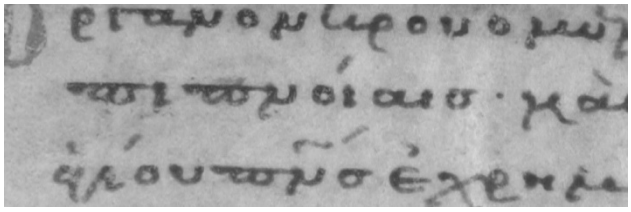
Բ. [Բանք զանազանք]

1. *271բ–95բ* Գովեստ ներբողական պատմագրական բանիւ Յաղագս վարուց մեծի հայրապետին Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի եւ սուրբ հարազատի որդւոյ դստեր եղբօրն, ասացեալ տեառն Ներսէսի սրբոյ վարդապետի – *Շարժեալ ստիպէ հարկ տէրունի / Ըզգաստարուն իմոյ բանիս...*

2. *298ա–300ա* [երգ. «Ա—Ք»] – *Արթունք եղերուք, արթունք եւ պատրաստք, ահա գա Քրիստոս... / Քառահիւս ձայնիւ քեզ երգեն զփառս, Տէր [ողորմեա]։*

Նմուշ՝ 19ա

Նմուշ՝ Ա։

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ —Յայսմաւուրք (յունարէն)։ ԺԳ դ.։ 2(Ա–Բ)+1(Գ)։ Երկսիւն։ Ա–Բ. 13 Նոյեմբ. Ս. Յովհան Ոսկեբերան։ Գ 14 Նոյեմբ. ս. Փիլիպպոս առաքեալ. տե՛ս V. Chétanian, Catalogue des fragments et manuscrits grecs du Matenadaran d'Erevan, p. 72-3.

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ ցեցակեր։ Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզերքը՝ մաշուած, թիկունքը՝ ճեղքուած, դռնակը՝ վնասուած, դռնակի աստառը՝ խայխայուած եւ թափուած, կապիչներն՝ ընկած։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

264ա Դուք յիշեսջիք զողորմելիս՝

ԸզԳրիգոր էրէցս՝ գրծող այսմ տառիս։

300ա Փա՛ռք քեզ, կիսնի քողարեգսագոյն կիսագնդնի եւ Դեմետրի արարիչ։

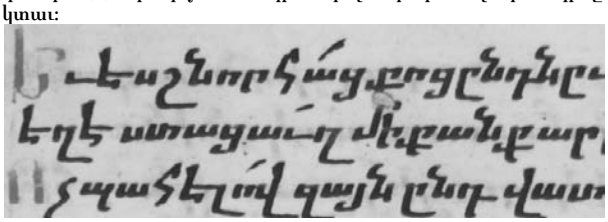
Արդ, գրեցաւ եղանակաւոր տառս, որ կոչի Յիսուս Որդի, ի գաւառս Կողոնիայ, *որ այժմ ասի* Ղարասար, *ընդ հովանեաւ* Սուրբ Աստուածածնին *եւ* Սրբոյն Ստեփաննոսի Նախավկային *եւ այլ սրբոցն, ձեռամբ բազմամեղ եւ անիմաստ Գրիգորի, անուամբ միայն իրիցու, ի թուաբերութեանըս Հայոց ՌՁՁ (1637), որ ունի տարիս գիտոյն եւ ամսեանըս Ոգոստոսի ԻԲ (22), որ աւարտեցաւ սա՝ Յիսուս Որդի գիրքս։ Արդ, աղաչեմ զամենեսեան. որք հանդիպիք սմա, տեսանելով կամ*

աւրինակելով, յիշեացչիք ի սուրբ եւ ի մաքրափայլ աղաւթս ձեր ըզստացող սուրբ տառիս՝ գԽոճեկն, որ մականուն Եղա*//(300բ)*ետոռի, *որ փոխեալ է առ Քրիստոս, եւ սորա մայրն՝ որ կոչի* Ղալաթ, *եւ եղբայրն՝* Մարտաճշահ, *եւ քեռ նորա՝* Տարվէժ *եւ զազգատոհմն, որ հանգուցեալ են ի Քրիստոս Աստուած: Սոքա կամեցան, որ դոցա յիշատակ առնել ապա մեք մեղուցեալքս եւ անարժանքս յորդորելով եւ խրատելով, որ ասէ ըստ աւետարա[նա]կան բանին որ. Ունիցի յիշատակ ի սուրբ Սիոն, որ է յեկեղեցի եւ ընդունակ յերուսաղէմ: Եւ գնեցին զգիրգս եւ դրին յիշատակ ի դուռն* Սուրբ Աստուածածնին *իւրոց հոգւոյն, որոյ յիշատակն աւրհնութեամբ եղիցի: Եւ ով ոք յանդգնի գրաւելով կամ ծախելով, նզովեալ եղիցի աստ եւ ի հանդերձեալ կեանս: Դարձեալ կրկին աղաչեմ զձեզ, անմեղադիր լերուք խոշորութեան եւ սխալանաց գիրս, զի//(301ա) գրեցաւ սա թվին ՌՀԲ (1623), ի դառնութեան ժամանակ էր, որ կու նեղէին զմեզ այլասեռքն, որ խելքս մոլար է եւ միտս շուար եւ ի ծերութիւն ժամանակս էր, որ ի գրելն զաչս ցաւեցուցի, որ ի քառասուն աւրն սեւ գիրն գրեցի, ի յԱւաք պահոցն, որ ժամատեղացն բանքն շատ էր, ճգնութեամբ եւ աշխատութեամբ ի յանգ եւ ի յաւարտ հանեցի: Ապա աչս ի լուսոյ էր պակասեալ եւ անձս ի յուժոյ եւ չար թագաւորին հարճն ի վերա մեր, անմեղադիր լերուք, եղբայրք մեր: Աղաչեմ զձեզ, որ միով Տէր ողորմիւ զանարժանս յիշման արժանի առնէք և Քրիստոս Աստուած, որ առատն է ի տուրս պարգևաց, ըզձեզ յիշողացդ եւ մեզ յիշեցելոցս առհասարակ ողորմի յիւր միւսանգամ գալըստեան. ամէն: Եւ եղիցի, եղիցի, ամէն: Հայր մ[եր]:*

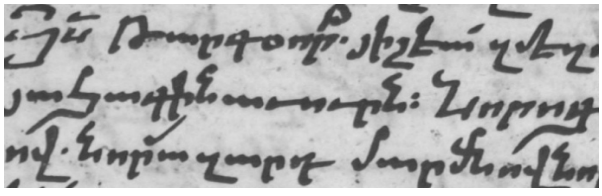
1545
ՆԵՐՍԷՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ
ԲԱՆՔ ՋԱՓԱԻ

ԺԷ — XVII

ԹԵՐԹ՝ 189 + 1 (կրկ. 2). չգրուած՝ 1աբ, 101բ, 186ա—7բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺԵx12 (Ա 11, ԺԲ 13, ԺԵ 4) + 1x14 + 1x4: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 14,5x9,6: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (Ա յաւելագրողի 173ա—83բ, նօտրգիր՝ 184ա—5բ, Բ յաւելագրողի՝ նօտրգիր՝ 188ա—9բ): ՏՈՂ՝ 20 (Ա յաւելագրողի 17—18): ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանականգոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը կապոյտ (Ա), կարմիր (Բ), կապոյտ եւ սպիտակ վանդակներով, դռնակինը՝ կտաւ:

Նմուշ՝ 23ա

Նմուշ՝ 185ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կիսախոշոր՝ 2ա: Ճակատագիրք՝ 102ա: Լուսանցագիրք՝ բուսական: Ջարդագիր՝ հանգուցագիր, թոչնագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ խոնաւութեան հետեր, ցեցակեր: Կազմի կապիչներն ու փականները՝ ընկած:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. *2ա—171բ* [Ներսիսի Շնորհալւոյ Բանք չափաւ]

Տե՛ս նեռ. 1540, 3ա—376ա. § 1/*2ա—101ա:* 2/*102ա—39բ (չիք § գ):* 3—6/*չիք:* 7/*139բ—42ա:* 8/*142ա—9բ:* 9/*149բ—57բ:* 10/*157բ—61բ:* 11/*161բ—5բ:* 12/*չիք:* 13/*165բ—7բ:* 14/*167բ—9բ:* 15/*169բ—70բ:* 16/*170բ—1բ:* 17—23/*չիք:*

Բ. [Յաւելագրութիւն՝ ԺԷ դ.]

1. *173ա—83բ* [Խոստովանութիւն մեղաց] — *Մեղայ ամենասուրբ երրորդութեանն... Խոստովանիմ առաջի Աստուծոյ...*

2. *184ա—5բ* [Տաղ գալստեան («Ա—Ք»)] — *Արթուն եղերուք, արթունք եւ պատրաստք, ահա գա Քրիստոս... / Քեզ երգեն զփառս. Տէր, ողորմեա:*

3. *188ա—9բ* [Քաղուածք ի Յիսուս Որդի գրոց տեառն Ներսիսի Շնորհալւոյ, տե՛ս տպ. 1830, էջ 13—16, տող 104—184] — *[Զ]որ պատառեալ չար թշնամին... / Ամրածածուկ ընդ հովանին:*

ԳՐՉԱՓՈՐՔ 1ա ա—զ: 187բ Այսօր անճառ լուսոյն ծագումն...

1546
ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ
(Բաղկացած է 2 տարբեր ձեռագրերից)

ԹԵՐԹ՝ 325: ԿԱՋՄ՝ սեւ կաշի (երկու կտորից), միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ (Ա—ն՝ մասն Ա ձեռագրի Ա պրակի, Բ—ն՝ մասն Բ ձեռագրի Բ պրակի):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին՝ ֆեռծուած, եզրերը՝ մաշուած եւ ցեցակեր: Վերակազմուած էջմիածնում ԺԹ դ. սկզբներին:

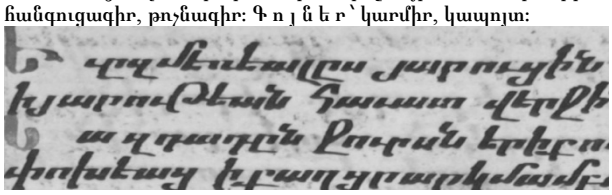
Ծնթ. Հաւանաբար երկու ձեռագրերի միացումը կատարուած է վերակազմման ժամանակ:

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ա

ԺԷ — XVII

Թերթ՝ 299 (1—299). չգրուած՝ 91բ, 164բ, 298բ—9ա: ՊՐԱԿ՝ Ա—Իեx12 (Ա 10, է, ԺԱ 11, Ը, ԺԶ 14, Իե 9): Նիւթ՝ թուղթ, լուսագծերով: Մեծութիւնը՝ 14,5x10: Գրութիւնը՝ միասիւն: Գիր՝ բոլորգիր: Տող՝ 22:

Մանրանկարչութիւնը — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 1ա: ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 92ա, 126բ, 165ա, 213ա, 269ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային: Ձ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր, թռչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

Նմուշ՝ 26ա

Վիճակ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում խոնաւութեան փոխրիկ հետքեր, տեղ—տեղ ցեցակեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1ա—268ա, 291բ—2ա* [Ներսիսի Շնորհալւոյ Բանիք չափաւ]

Տե՛ս նեո. 1540, 3ա—376ա. § 1/*1ա—91ա*: 2/*92ա—126ա (չիք § գ)*: 3/*126բ—64ա*: 4/*263բ—8ա*: 5/*165ա—212բ*: 6/*213ա—29բ (երկրորդ հատուածը՝ 220բ—9բ «Աւրհնեալ ես փայտ...», խորագրուած՝ «Տեառն Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ յաղագս կենսաբեր փայտին»)*: 7/*236բ—8բ*: 8/*229բ—36բ*: 9/*246բ—53բ*: 10/*242բ—6բ*: 11/*239ա—42բ*: 12/*259ա—61բ*: 13/*253բ—5ա*: 14/*255բ—7բ*: 15/*257ա—8ա*: 16/*258բ—9ա (§ 15—16 ընդհանուր խորագրի տակ)*: 17/*չիք*: 18/*291բ—2ա*: 19—21/*չիք*: 22/*261բ—3ա*: 23/*238բ—8ա*:

–Խառն հերթականութեամբ:

Բ. *268բ—91բ, 292բ—6ա* [Բանիք զանազանիք]

1. *268բ—91բ* Գովեստ ներբողական, պարագրական բանիւ յաղագս վարուց մեծի Հայրապետին տեառն Ներսէսի Կլայեցւոյ Հայոց կաթողիկոսի եւ տիեզերալոյս վարդապետի սրբոյ, ասացեալ տեառն Ներսէսի Լամբ[ր]ոնեա արեւպիսկոպոսի Տարսոնի Կիլիկեցւոյ եւ սոցա հրազատի որդւոյ դստեր եղբաւր *– Շարժեալ ստիպէ հարկ տէրունի / Ըզդադարումն իմըս բանի...*

2. *292բ—6ա* Առաքել վարդապետէ ասացեալ ոտանաւոր չափով ըստ տառից այբուբենիցն խոստ մանկանց («Ա—Ք, յԱռաքելէ») *– Այբն՝ Աստուծոյ է աւրինակ, / Ուսուցանէ զքեզ համարձակ...*

Գ. *296բ—8ա* Տեառն Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ Հանելուկս վասն ուրախութեան մարդկան, եւ դէն սկիզբն զԱդամ

Տե՛ս նեո. 1558, 370բ—87բ. *Այստեղ միայն* ա—ժա, ժգ, ժթ: ժը—*ի փոխարէն՝ «Աշտարակ—Ամբոյ նման էր նա աստակ...»:*

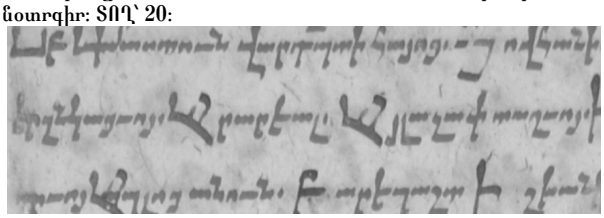
Կնքադրոշմ 1ա, 91ա, 298ա Ղուկիաանոս *վարդապետ. 1219 (1770): 229ա Այս եւս նայնա է. ՌՄԻ (1771): Քրիստոսի ծառայ* Ղուկիաանոս *վարդապետ:*

ԳՐՉԱՓՈՐՉ 299աբ Որպէս ասէ...

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Բ

ԺԷ — XVII

Թերթ՝ 26 (300—325). չգրուած՝ 325բ: ՊՐԱԿ՝ 2x12 (Բ 14): Նիւթ՝ թուղթ: Մեծութիւնը՝ 13,3x9,8: Գրութիւնը՝ միասիւն: Գիր՝ նօտրգիր: Տող՝ 20:

Նմուշ՝ 300ա

Վիճակ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից լուսանցային մասերը գունափոխուած, 300—311 առաջին լուսանցգիները 1 սմ չափով մկրատուած, տեղ—տեղ ցեցակեր: 325բ սոսնձուած կազմին՝ որպէս աստառ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *300ա—2բ* Սուրբ եւ իմաստուն վարդապետի Հայոց Յովհաննիսի Երզնկացւոյ առաքեալ այլաչափ տաղւոյ, ի խնդրոյ Ապլոց անուն բարեպաշտ իշխանին, ըստ նախագիծ տաղիս տան («Յոհաննիսի բան յաղագս երկնի, ի խնդրո իշխանին Հայոց Ապլոց անուն») *– [Յ]ամենահրաշ գործ Արարչին, որ գոյացան, / Մեծ եւ ահեղ ըսքանչելիք ներգործեցան...*

2. *302բ—25ա* Նորին դառնալ յաղագս երկնի *– [Ա]յն որ յառաջ քեզ ճառեցան բանի նախնական / Յաղագս երկուց տրամագծիցն անկիւնական... / Երգեմ ըզփառս աստուածութեանն անզրաւական:*

ԳՐՉԱՓՈՐՉ 325ա Որպէս ասէ առաքեալն Պօղոս...

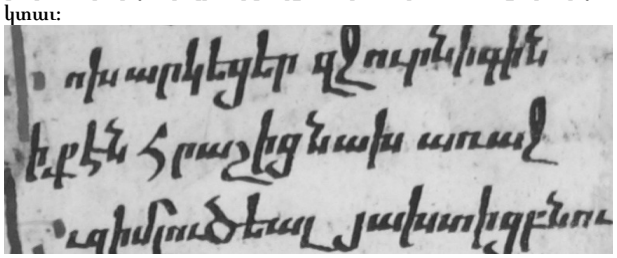
1547
ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ

ՌՃԼԱ — 1682

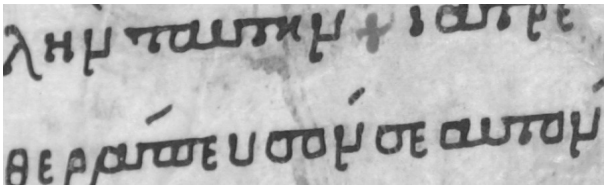
ԳՐԻՉ՝ Միխայէլ (որդի Բարղամ գրչի): ՍՏԱՅՈՂ՝ Սուլտանշահ:

Թերթ՝ 232: ՊՐԱԿ՝ Ա—Իx12 (Ա 9, Ջ 11, ԺԸ—ԺԹ 10): Նիւթ՝ թուղթ, լուսագծերով: Մեծութիւնը՝ 14x10: Գրութիւնը՝

միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 19—20: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ կտաւ:

Նմուշ՝ 35ա

Նմուշ՝ Աա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 1ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 101ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ր ի՝ բուսական: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

ՊԱՏԱՒՈՒԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — 1. Ճառընտիր (յունարէն) ԺԲ դ.: Ի Յայսմաւուրաց. 22-23 մայիսի և 1, 9-13 յունիսի. Ղուկ Դ 23-24, Յովհ. Ժ 5, Ժ 10, տե՛ս V. Chétanian, Catalogue des fragments et manuscrits grecs du Matenadaran d'Erevan, p. 74-75. (2) (Ա—Բ), ստացուած կէս թերթի ընդերկայնակի ծալումից: Մագաղաթ, երկսիւն):

2. Աւետարան Ղուկասու: Թ—Ժ դդ.: 2 (Գ—Դ), ստացուած կէս թերթի ընդերկայնակի ծալումից: Մագաղաթ, երկսիւն, ուղղագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Գա—Դբ, Դա—Գբ «///Ճշմարտութեամբ... ժողովուրդ կազմեալ///» (Ա 3—17):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ զանազան բծեր, 86—ոդ թերթը պատռուած եւ կարկատուած: Գ—Դ պատառիկ—պահպանակը վնասուած, սեւացած եւ դժուար ընթեռնլի: Կազմը ցեցակեր, եզրերը՝ մաշուած, դռնակն ու կապիչները՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1ա—219ա* [Ներսիսի Շնորհալւոյ Բանք չափաւ]

Տե՛ս ձեռ. 1540, 3ա—376ա. § 1/*1ա—101ա—8բ: (չիք § գ): 3/175բ—219ա:* 4—6/*չիք:* 7/*138բ—41ա:* 8/*141ա—8բ:* 9/*148բ—56ա:* 10/*156ա—60բ:* 11/*160բ—4բ:* 12/*173ա—5ա:* 13/*167ա—8բ:* 14/*169ա—70բ:* 15/*171ա—2ա:* 16/*172բ—3ա (§* 15—16 *ընդհանուր խորագրի տակ):* 17—21/*չիք:* 22/*165ա—6բ:* 23/*չիք:*

–Խառն հերթականութեամբ:

Բ. ա. *220բ—9ա* Պատմութիւն տաղիւ զատեալ ոտանաւոր նահատակութեան Դաւթի Սերաստացւոյ («Միխայիլի բան ե») — *Ի պատմութիւնս երգոյ տաղաչափական / Կամիմ ըզքէն ճառել, վկայդ պատուական... / Ի թըւաբերութեանս հայկասեր ազնի՝ / Հազար հարիւր քըսան եւ ի չորրորդի (1675)... / Այլեւ* Միխայիլի՝ *զարմ* Բաղամ *գրչի:*

Բ. *229ա—31ա* [Նահատակութիւն Գասպարայ Կոռնանի] — *Յետ այսց ամենայնի աւուրք ինչ անցեալ, /Քահանայ մի* Յովանէս *կոչեալ... / Այրս այս՝ անուն* Գասպար, *ի յազգէս Հայկայ, /Մականունըն կըռուան կոչեցալ սորա... / Եղեւ այս յապրիլի քըսան եւ ընհին, / Յետ երկրորդում ամսոյ կատարման* Դաւթին:

–Ֆա—բ կազմում են մի ամբողջութիւն եւ բաղկացած են ՄԴ (204) երկտող տներից:

Գ. *231բ—2բ* [Յաւելագրութիւն՝ ԺԷ դ., Բժշկարան]

ա. *231բ* Հապի զուզիայ, որ օգտէ աչացն, գլխուն եւ ակըռնջին — *Առ սապո խուկուորի կէս դրամ...*

բ. *231բ—2բ* Ստածումն որ ի յաճուկն լինայ — Ջաֆարիայի *որդին ասէ, թէ. Բժշկնին այս ցաւուս դեղն ձգելն եւ ստոյգ ստածումն չեն առներ...*

գ. *232բ* Ստածումն որ ի ձուն լինայ — Գեղիտանոս *ասէ, թէ. Այս դժար ցաւ է... եւ զեն առնէ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

219բ Փա՛ռք տերութեանն փառաւորեալ,
Աստուածութեանն՝ որ միշտ օրհնեալ,
Եւ գոհութեամբ գոհաբանեալ
Իշխանութիւնն ամենակալ,
Որ նըւաստի մեղօք լըցեալ
Ի յօգնութիւն թիկունս հասեալ
Եւ ետ աջող կարողանալ՝
Որ ի յաւարտ տառիս հասեալ
Միխայիլի *յոյժ տառապեալ,*
Յոտ Հայոց թիւն յարաբարդեալ՝
Հազար հարիւր տասն եւ մին լիեալ (1682),
Աւրդ, զմատեանս գայս ըստացեալ
Սուլտանշահըն *բարեմասնեալ:*
Ի ձէնջ խընդրեմ յողոք անկեալ,
Որք մատենիս կայք հանդիպեալ,
ՀզՍուլտանշահն *վերոյգըրեալ,*
Եւ ըզծընօղսն որք են փոխեալ՝//
220ա Ըզտէր Յակոբն *սըրբասընեալ,*
Եւ զմայրն Շահմելիի,
Եւ զդուստրն՝ Խաթուն *կոչեալ,*
Հոգւոց սոցա վասն աղօթեալ,
Եւ զայլ ազինսն համացեղեալ,
Թէ՛ կենդանի, եւ՛ որք լուծեալ,
Եւըս եւ դուք լիցիք յիշեալ
Ի Քրիստոսէ ողորմ գըտեալ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *132բ 1714 թ., շղագիր(Շղագիր) Տիրացու* [Մկ]րտումին *[օ]րհնըվար /// ՌՃԿԳ (1714)։ Տղայ* Ակո[բ] *Թվին ՌՃԽՀ (1699)։*

2. *100բ (ԺՀ դ., շղագիր) Իմ Սառայիս հարս երթալ, ուրն Թվական ՌՄԻԱ (1772)–ին։ Ես՝ տէր* Մօվսէս *գըրցի. իմ օրհնութեան Թվական ՌՄԳ (1754)–ին։ Իմ* Սառայի *Թվական ՌՄՋ (1757)։ Իմ* Աննայիս *Թվական ՌՄԺԲ (1763)–ին է։ Իմ* Յարութիւն *Թվական ՌՄԻԵ (1776)։ Իմ* Աննայիս *հարս գնալուն Թվական ՌՄԻԷ (1776)–ին է։ Իմ* Տալիթի *Թիվ ՌՄԻԹ (1780)–ին։*

3. *132բ (ԺՀ դ., շղագիր) /// Ծառայ եղկելի* Կիրակոս*։*

1548
ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ
(Բաղկացած է 2 տարբեր ձեռագրերից)

ԹԵՐԹ՝ 386 + 2 (կրկ. 1, 110)։ ԿԱՋՄ՝ սեւ կաշի, երկու կտորից, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ (մասն պահպանակի)։ ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 3 + 3, թուղթ։

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Մարգարէութիւն եսայեայ։ Ժ—ԺԱ. դդ։ 1 (Ա.) + 1 (Բ), ստացուած եզրաձատուած 2 թերթերից։ Մագաղաթ, միասիւն, ուղղագիծ մանր երկաթագիր։ Կարդալ՝ Աաբ, Բաբ «///ընդ պատուականին... եւ թշուառասցին///» (Գ 5—26)։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին՝ ճեռծուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքը՝ վնասուած։ Վերակազմուած է ԺԹ դ.։

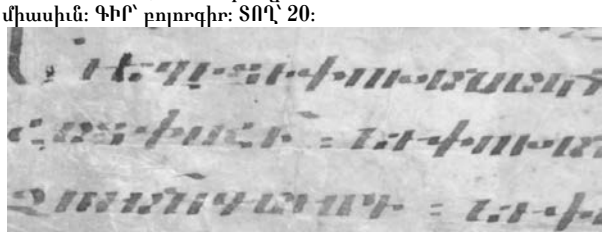
ԾՆԹ. Երկու մասերը հաւանաբար իրար են միացուած 1618 թ. վերակազմութեան ժամանակ Երուսաղէմում։

ՁԵՌԱԳԻՐ Ա

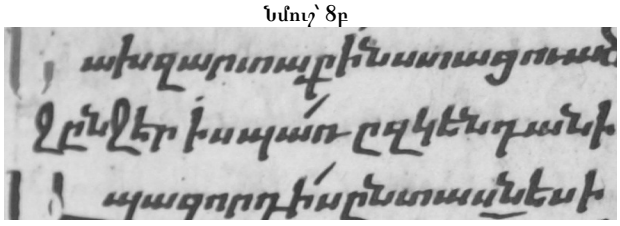
Տէր Յովհաննիսի աթոռակալի անապատ — ՊՁ — 1357

ԳՐԻՉ, ԾԱՅՐԱԳՐՈՂ, ԿԱՋՄՈՂ՝ Յովսէփ եւ Գրիգոր ճիյ։ ՍՏԱՅՈՂ՝ Խաչատուր ճիյ.։

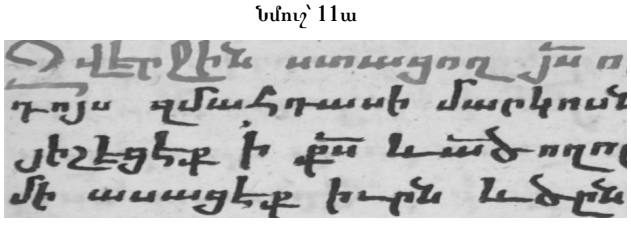
ԹԵՐԹ՝ 296 (1—179, 272—386)։ ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԵx12 (Ա—Գ 11, ԺԵ 16, ԻԴ 7)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13,5x9։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր։ ՏՈՂ՝ 20։

Նմուշ՝ 8բ

Նմուշ՝ 11ա

Նմուշ՝ 270ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Սողոմոն՝ 116ա, մաուկ՝ 132ա (ի լուսանցս)։ Կիսախոշոր՝ 1գ։ Ճակատազարդ՝ 99բ, 122ա, 134ա։ Լուսանցազարդ՝ բուսական։ Զադգիր՝ հանգուցագիր։ Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. միջից պակասաւոր, տեղ—տեղ զանազան բծեր։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. *1գ–172ա* [Ներսիսի Շնորհալւոյ Բանք չափաւ]

Տե՛ս ձեռ. 1540, 3ա—376ա. *§ 1/1գ–99ա (միջից պակասաւոր)։* 2/*134ա–72ա (չիք § գ)։* 3—6/*չիք։* 7/*129բ–32ա։* 8/*122ա–9բ։* 9/*99բ–107ա։* 10/*109ա–12ա։* 11/*112ա–6ա։* 12/*132ա–4ա։* 13/*116ա–8ա։* 14/*118ա–8ա։* 15/*120ա–1ա։* 16/*121բ–2ա (§* 15—16 *ընդհանուր խորագրի տակ)։* 17—21/*չիք։* 22/*107ա–9ա։* 23/*չիք։*

–Խառն հերթականութեամբ։

Բ. *172ա–9բ,* 272ա—383ա [Բանք զանազանք]

1. *172ա–9բ* Խրատ ժամանակագրութեանց աղաւթից եւ ծնրադրութեանց հասարակաց եւ առանձնութեան ի Գրիգորէ վարդապետէ (խլաթեցւոյ) — *Նախ պարտ է աստուածասիրաց ստանալ հաւատս ուղիղս...*

180ա–271բ տե՛ս ձեռ. Բ։

2. *272ա–371բ* [Յովհաննու Առճիշեցւոյ Մեկնութիւն Պատարագի]

Տե՛ս ձեռ. 45, 62բ—106ա. *§ ա/272ա–4ա (խորագիր՝ չիք)։ բ/274բ–371բ։*

3. *372ա–6բ* Կարք եւ կանովն աղօթից, զոր խնդրեալ է ի հոգեկիր արանց յումեմնէ միայնացելոյ արթուն եւ զուարթուն հոգւոյ Գրիգորի Նարեկ[ացւոյ], որ եւ ցուցանէ նախադրութիւնս բանիս, թէ ոչ համարի զանձն արժանի այսպիսի իրի։ Վասն այն զառաքելոյն ի մէջ առեալ, դնէ սկիզբն կանոնիս պատմութեան եւ ոգեշահ խրատու — *Առաքեալն Պաւղոս, անաւթն ընտրութեան եւ բնակարանն ամենասուրբ Հոգւոյն... իբրեւ զգառն անապատ ի ազանտ վարեցաւ եւ///(374բ շար. թերթ ընկած) 375ա ինքնութեան։ Նոյն ինքն և հոգին բարձրացեալ...*

4. *377ա–82ա* Թուղթ վասն կարգաց եկեղեցւոյ եւ ժամուց, զոր ասացեալ է Եսայի վարդապետի, ի խնդրոյ վարդապետաց Սիւնեաց եւ առաջնորդաց վանորէիցն աստուածասէր կրաւնատրացն – *Ջիմաստայեղձ եւ գովելի նամակս խնդրոյ ընկալայ…*

5. *382բ–3ա* Գրիգորի կաթողիկոսի – *Գոյ յիս գիտութիւն, բայց խամրացեալ է, / Գոյ երկիւղ բարեաց, այլ շիջանի միշտ… /Թողեալ Յիսուս բազմաց՝ զոր պահանջեաց նա:*

Գ. [Յաւելագրութիւնք ԺԷ–ԺԸ դդ.]

1. *384բ–5ա* [Ամսացոյց եւ աւրացոյց] – *Յուլիսին թէ շարժ լինի՝ նեղութիւն ցուցանէ… (շար. 386բ):*

2. *385բ* [Գիր գլխացաւի] – *Քրիստոս աշակերտաւքն գալեր, գար լալացն…*

3. *386ա* Ամիսք տաճկաց – *Մուհառամ, Սաֆար….*

4. *386բ* [Գիր կապի] – *Հրամայեաց Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս աշակերտացն. Քաշեցէ՛ք ճակպնուն, մանեցէ՛ք հերուն…*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

99ա Ռվ պատուելի եւ հեզահոգի եղբայր Խաչատուր, *յիշեա զաշխատողքս՝ զԳրիգոր եւ զՅովսէփ յաղաւթս, ով հանդիպող, աղաչեմ (նման՝ 371բ):*

179բ Ռվ պատուական եղբայր Խաչատուր, *փցուն գրոյս եւ խոշորութեանս եւ սխալանացս անմեղադիր լեր, զի կար մեր այսչափ էր: Այլ աղաչեմ զընթերցաւղդ, յիշել միով Տէր ողորմայիւ, զի եւ դուք յիշեալ լիջիք առաջի Քրիստոսի:*

376բ Եւ զայլ բովանդակ գեղեցիկ խրատուցս ի Յիսուս Որդւոյն վերջքն գիտ ի ԺԵ (15) տեառ համարն եւ անմեղադիր լեր, զի այս օրինակս չետոյ ընկաւ: Ռվ հանդիպող այսմ հոգէշահ խրատուցս, զաշխատողս աղաչեմ անմոռաց յիշել, եւ Տէր գձեզ:

383բ Փա՜ռք… որ զարացոյց զիմ տկարութիւնս հասանել ի յանգ Մեկնութեան սրբոյ Պատարագամատուցին, համառաւտեալ ի Յովհաննէս *վարդապետէ* Առնիշեցւոյ, *եւ Յիսուս Որդին բովանդակ այբուբենաւին, արարեալ ի սրբոյն* Ներսիսէ *կաթուղիկոսէ* Կլայեցւոյ, *եւ խրատք ժամակարգութեանց եւ ժամուց եւ առանձնութեան ի* Գրիգորէ *վարդապետէ եւ* Յեսայւոյ *վարդապետէ: Բայց գրեցաւ սա ի թուականութեանս Հայոց ՊԶ (1357) ամին, ի յանապատս որ կոչի* Տէր Յովհաննիսի աթոռակալի, *զոր պահեսցէ Տէր Յիսուս երկար եւ խաղաղական կենաւք՝ մինչեւ ի խորին ծերութիւն, ի թագաւորութեանն Հայոց* Կոստան//-*(384ա)*դիանոսի, *եւ ի հայրապետութեան տեառն* Մխիթարայ, *զոր յայսմ ամի փոխեցաւ առ Քրիստոս, զոր Տէր Յիսուս տացէ մեզ հովիւ արթուն: Բաց ստացաւ զսա սրբասէր եւ հեզահոգի կրոնաւոր քահանայն* Խաչատուր՝ *ի վայելումն անձին իւրոյ եւ յիշատակ ելիցն յաշխարհէս: Աղաչեմ զամենեսեան, որք հանդիպիք սմա ընթեռնելով կամ աւրինակելով, յիշեսջիք զստացող սորա եւ զծնաւղսն, եւ զեղբարսն, եւ զամենայն ազգայինս իւր զկենդանին եւ զհանգուցեալս: Եւս առաւել յերես անկեալ աղաչեմ, ո՛վ հանդիպաւղ պատուական եղբարք, զի յիշման արժանի առնէք զծայրագրող սորա եւ զկազմաւղ գապիտանս եւ զհեղգացեալս՝ զՅովսէփ եւ զԳրիգոր քահանայք, ամենայն արեանառու մերձաւորաւք կենդանեաւք եւ հանգուցելովք, եւ յիշաւղդ յիշեալ լիցին առաջի Քրիստոսի:*

384բ ճմ. յյ. ռս. ռռ. եբ. տտ. («Յովսէփ»): լկգբւպ («Յովսէփ»): աբ. վս. ժժ. աբ. յյ. տռ. («Գրիգոր»): ///: ///:: ////: ////: //:: ////:: («Յովսէփ»): Ձգրաւիառքս աղէկ կարդա եւ զգրողս յիշեա, աղաչեմ. եւ Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ փառք յաւիտեանս. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *385բ Ի թվ[ին] Հայոց ՋԼ (1481) մայիսի Դ (4) մեռօ սուլտան* Մուհամատն:

2. *1բ Թվական ՋՂԶ (1547) բբ ինմքռե րղմբ ոռձկբ: ճճ. լժ. ըժբ. էբ. «ոռվ. («ես* Մխիթար *եչիս կապոս (՞): Մխիթար»: ///: //: //: /::: /. ////:: («Մխիթար») յիշեցէք ի Քրիստոս, Աստուած զձեզ յիշէ. ամէն: Ես՝* Մխիթար *էջմիածնեցիս:*

3. *1բ Տոներն որ սպանեցին, նայ թիվն ՌԼԱ (1582) Աւգոստոս ԻԱ (21), աւրն Դ(3)–շաբթի Անդրէյի առաքել[ոյն]:*

ԳՐՉԱՓՈՐՉ 1ա:

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Բ

ԺԷ — XVII

ԳՐԻՉ՝ Առաքել:

ԹԵՐԹ՝ 92 (180—271). չգրուած՝ 180աբ, 269բ, 271բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ՐX12 (Դ, Ը 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13,5x9: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլոգիր: ՏՈՂ՝ 21:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — ճակատագրեր՝ 181ա, 220բ: Լուսագրեր՝ բուսական: Ձգրագիր՝ հանգուցագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, վարդագոյն, ոսկի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թանաքից գրադաշտը թեթեւակի գունափոխուած, 241—2 խոնաւութիւնց վնասուած, տեղ—տեղ ցեցակեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. ա. *181ա–2բ* Շարագրութիւն հոմերական վիպասանութեամբ սակս Հայկազնոյ սեռի եւ Արշակունեացն զարմի ի սկզբանց մինչ ի վախճան առասուցեալ Ներսէսի սրբոյն կաթողիկոսի Հայոց յիւրական նախնին, ի համբակութեան ելով: ՃՀԳ

(173) տուն է — *Պարտական է հաւր որդի/Հատուցանել վարձ ծնուղի…*

բ. *182բ—220ա* Վիպասանութիւն նախնի ըստ հոմերի, ի վերուստ սկսեալ — *Աստանաւր սկզբնաւորեալ,/ Բան ի սկըզբան սկիզբն եդեալ…*

2. *220ա—69ա* Տեառն Ներսէսի սըրբազան եպիսկոպոսի՝ եղբօր տեառն Գրիգորիսի Հայոց կաթողիկոսի Բան առական տաղիւ չափեալ հոմերական, խօսեալ բանիւ ողբերկական վասն եղեսեա մեծի առման, ի թվականի հինգ հարիւր եւ իննըսուն ընդ երեկի, (1144) տան եւ երեք դեկտեմբերի, յերորդ ժամու յօր շաբաթու — *Ողբացէք եկեղեցիք, հարսունք վերին առագաստի,/ Քորք եւ եղբարք իմ սիրելի, որք ընդանուր կողմ աշխարհի… / Հոգւոյն ’ւ Որդւոյ կատարելոց:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

269ա Յիշեցէք ըզգեղկելիս՝
Զառաքել գըրիչ յայսմ տառիս:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

270ա Զվերջին ստացող Յիսուս Որդոյ՝ զմահդասի Մարկոսն *յիշեցէք ի Քրիստոս եւ Աստուած ողորմի ասացէք իւրն եւ ծընօղաց իւրոց, հօրն՝* Թաջիկին *եւ մօրն՝* Գուլիվարդին, *եւ ամենայն արեան մերձաւորաց իմոց:*

Դարձեալ յիշեցէք ի Քրիստոս եւ Աստուած ողորմի ասացէք Գրիգոր *քաջ եւ արի* ըրաբունապետին, *որ է հարազատ եղբայ[ր]ն՝ մահդասի* Մարկոսին: *Աստուած զինք եղ փառօք եւ յերկար ժամանակաւ պահեսցէ եւ հաստատուն ի վերայ գաւազանին իւրոյ. ամէն:*

270բ Կազմեցաւ Յիսուս Որդիս ի քաղաքս Յերուսաղէմ, *ի* Սուրբ Յարութիւնս, *ի դուռն լուսաբուխ սուրբ գերեզմանին Քրիստոսի ի սուրբ* Վերնատունս, *որ է տեղիք հայոց ազգիս, ձեռամբ սուտանուն* Ստեփանոս Իրիցու Մոկացոյ, *ի վայելումն մահդասի* Մարկոսին, *որ ստացաւ զՅիսուս Որդիս ի հալալ եւ յարդար վաստակոց իւրոց: Աստուած իւրն բարով վայել տայցէ. ամէն: Նորոգեցաւ ի թվականիս Հայոց Ռ եւ կէ (1618), ի յառաջնորդութիւն* Սուրբ Երուսաղէմայ *արհի եւ պայծալի* Գրիգոր*//(271ա) եպիսկոպոսին: Արարիչն Աստուած զինքն հաստատիմ եւ յերկար ամաւք պահեսցէ եւ զարդարեսցէ ի զարդ անկողոպտելի. ամէն:*

Աստուած զտէր Դանիէլն *փառաւորէ, որ այս ժ տարի է Քրիստոսի լուսընկալ գերեզմանին եւ* Սուրբ Յարութեան *հրզմաթ կանի. Աստուած զիւր մեղքն թողնու. ամէն:*

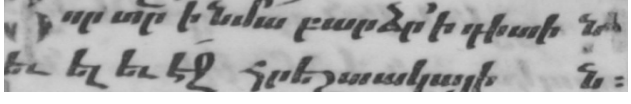
Ով ոյք հանդիպիք եւ աւկտիք ի սմանէ կարդալով կամ աւրինակելով կամ տեսանելով, նայ լի սրտիւ եւ բոլոր հաւատով Աստուած ողորմի ասէք՝ մահդասի Մարկոսին. *ամէն:*

1549
ՆԵՐՍԷՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ
ԲԱՆՔ ՋԱՓԱԻ

էջմիածին ՌՂԵ — 1646

ԳՐԻՉ, ՍՏԱՑՈՂ՝ Ստեփաննոս Իլովացի (Լեհացի): ԾԱՂԿՈՂ, ԿԱՋՄՈՂ՝ Սիմէօն Ռաբունի:

ԹԵՐԹ՝ 281+1 (կրկ. 124). չգրուած. 1ա—5բ, 280ա—1բ: ՊՐԱԿ՝ 1x4+Ա—ԻԴ (Ա, Թ, ԻԴ 11, ԺԸ 4)+1x1: ՆԻՒԹ՝ մագաղաթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13,2x9,3: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 20: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ բալագոյն կաշի՝ դոնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ասեղնագործ ծաղկաթյուս մոխրագոյն մետաքս: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 4+1, մագաղաթ (թերթակցուած՝ 1—4, 181):

Նմուշ՝ 16ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ — Կիսախոռան՝ 7ա, 108ա: Ճակատագրդ՝146ա, 189ա, 245ա, 251ա: Լուսանցագրդ՝ բուսական, հրեշտակ (245ա): Ձարդագիր՝ հանգուցագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, վարդագոյն, ոսկի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. միջից (պրակ ԺԸ) պակասաւոր: Թանաքից գրադաշտը տեղ—տեղ գունափոխուած: Կազմի դռնակը վնասուած, դռնակի աստառը բայթայուած եւ թափուած, կապիչներն՝ ընկած:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. *6բ—250բ* [Ներսիսի Շնորհալոյ Բանք չափաւ]

Տե՛ս նեռ. 1540, 3ա—376ա. § 1/*6բ—107բ*: 2/*108ա—45բ (չիք § գ)* 3/*207բ—44ա (սկ. «եւ յերկրորդի գահ չհաւանեալ»)*: 4/*244բ—50բ*: 5/*չիք*: 6/*188բ—207ա*: 7/*180բ—3ա*: 8/*173ա—80բ*: 9/*145բ—53բ*: 10/*153բ—7բ*: 11/*158ա—62ա*: 12/*170ա—2բ*: 13/*163բ—5բ*: 14/*166ա—7բ*: 15/*168ա—9ա*: 16/*169աբ*: 17/*187բ*: 18/*188աբ*: 19/*187բ—8ա*: 20/*185ա—7բ*: 21/*183ա—5ա*: 22/*162ա—3բ*: 23/*չիք*:

—Խառն հերթականութեամբ:

Բ. *250բ—75բ* Գովեստ ներբողական պատմագրական բանիւ Յաղագս վարուց մեծի հայրապետին

տեառն Ներսէսի Կլայեցւոյ Հայոց հայրապետի եւ տիեզերալոյս վերդապետի, ասացեալ տեառն Ներսէսի Լամբրօնացւոյ արեւելիսկոպոսի Տարսոնի Կիլիկեցւոյ եւ սորին հարազատի՝ որդւոյ դպրատեր եղբօր — *Շարժել ստիպէ հարկ տէրունի / Ըզգադարումն իմըս բանի... / Ջեկայք օրհնեալքն հայրենի... Տունք ՆՂԱ (491)։*

Գ. [Յաւելագրութիւնք ԺԸ դ., *հայատառ թուրքերէն երկտող եւ քառատող ոտանաւորներ*]

ա. *Ճա Զիմն օղրուտան էմին օլմաք չէթինճէ, / Պապի սինէն աչըք գօմա կէչինճէ։*

բ. *Ճա եավաշ գուզու կիպի կէլտին, / Իթմէտիլէր իթի գաթ...*

գ. *Ճբ (լուացուած անընթեռնելի)։*

դ. *Ճգ Պիւթիւն տիւնեա պէնեա պէնիմ օլսայ, / Ղամիմ կիթմէզ, նէտէնտիր պու...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

141բ Ընդ աւարտման Բանս Հաւատոյ,
Ի Ներսիսի բըղխալ հոգւոյ,
Յիշել մաղթեմ սիրոյ ձերոյ՝
Ըզ**Ստեփաննոս** *ստացօղ գըրոյ։*
146ա Ստացօղ սորա՝ Իլովացի *տէր* Ստեփաննոսն։
244ա Ընդ նախնիսըն հայոց յիշման,
Պատմագրաբար, որք աստ եդան,
Հայցեմ յիշել զիս անարժան՝
Ըզ**Ստեփաննոս** *գրօղ զայս բան։*
275բ Աստ գկայ էառ բանս Ներսէսի,
Ի փառս էին, շնորհս տըւողի,
Յիշել մաղթեմ առ յոյն բնաւի,
Զիս՝ Ստեփաննոս *գրիչ տառի։*

276ա Փառք... Որ ըստ յատկութեան իւրոյ սահմանի աստուածապետական եւ ինքնագոյ գերագոյութեան բարի գոլով, միշտ ի բարսի յորդորէ... // (276բ)... Յորոց ի բազմաց զմինն հաւատարիմ տնտես ի վերայ գերդաստանի Տեառն կացուցեալ քաջայայտ տեսանելի է զսուրբն Ներսէս *ասեմ, շնորհափայլեալ հայրապետն Հայկազեան տոհմին, որ // (277ա) այնքան յորդեալ ուռճալրապէս ի վտակս շնորհաց Հոգւոյն Սրբոյ աղբերացաւ պըտղաբեր եղեւ, մինչ զի զանազան եւ զարմանալի, քաղցրահամ եւ հոգիաբուղխ կերակուրս նիւթեաց ի սնունդս եւ ի խրախճանութիւն մանկանց Սիոնի հարսին Քրիստոսի։ Ջորոյ աստուածաբուղխ տառս վերծանեալ ամենայն ոք յուսումնասիրաց, մանաւանդ եթէ ի հրահանգս աստուածայնոցն խոհեմ մըտօք վարժեալ իցէ, անյագ զմայլեսցի։ Քանզի գրէթէ Հին եւ Նոր աստուածային կտակարանացն մեկնութիւն կարճառօտ խորհրդապէս եւ պարզաբար պարփակեալ եւ նոսին կայ, այլեւ լուսափայլ եւ պայծառազգեաց Բան հաւատոյ կաթուղիկէ եկեղեցւոյ, որ զամենայն հոյլս հերձուածողաց ի բաց հերքէ, նաեւ իւրաքանչիւր հասակի խրատ հոգեւոր եւ պատմութիւն // (277բ) ժամանակաց՝ ի զմայլումն ընթերցողաց։*

Արդ, եա՝ Ստեփաննոս *անուամբ միայն եւեթ կրօնաւոր, յաշխարհէն* Լեհաց, *քաղաքաւ* Իլովացի, *ընթերցեալ զայս աստուածեղէն մատեանս տեառն* Ներսէսի *եւ քննեալ զգօրութիւն բանիցս, հեշտաբար եւ մեծաւ փափագանօք ցանկացայ ստանալ զայսպիսի անկողոպտելի գանձ, մանաւանդ նայելով ի սնոտի կենացաղս եւ ի դիւրափոփոխ յաւիտեանս, սակս որոյ զանց արարեալ զիմ մարմնոյ տկարութեամբս, ապաւինեալ ի յոյսն բնաւից, զձեռն ի գործ արկեալ, իմ ձեռամբս գծագրեցի, եւ ոսկէնկար ծաղկօք եւ երփն երփն գունօք զարդարել ետու, զի լինիցի ի յիշատակ մշտենջենաւոր առաջի Աստուծոյ, մեծայոյս եւ երկիւղազարդ ծնողաց իմոց փոխելոցն ի Քրիստոս, եւ սրբասնունդ եղբարց իմոց կենդա//(278ա)նեաց, եւ ի վարժումն մտաց իմոց, եւ ի վայելումն որոց Տէր Աստուած շնորհեսցէ։*

Արդ, եղեւ սկիզբն եւ աւարտ աստուածեղէն տառիցս ի յԱյրարատեան գաւառին, ընդ հովանաւ լուսանկար եւ առաքելածաւալ Իջման Միածնին Բանին Աստուածոյ *եւ Գրիգորաշէն խորանին, ի թուաբեր ութեան ամի փրկագործ տնօրէնութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ՌՈԽԶ (1646) եւ ի թուականիս Հայոց ՌՂԵ (1646), ի հայրապետութեան սրբազան եւ երիցս երանեալ տեառն* Փիլիպպոսի, *որ հայրական գթով խնամ առ իս ցուցանէ, եւ մխիթարիչ ըստ կրկին մարդոյս հեշտաբար լինի, զոր Տէր Աստուած փառաց ի փառս բարձրացուցէ ընդ երկայն աւուրս պահելով ի պարծանս Թորգոմեան սեռիս եւ ի յեղջեր կաթուղիկէ եկեղեցւոյ։*

*Արդ, մեծաւ թաղխանձանօք աղաչեմ, որ օգտիք եւ // (278բ) վայելէք յաստուածային բուրաստանէս ընթերցմամբ կամ գաղափար ունելով, մի՛ դանդաղիք յիշել ի մաքրափայլ աղօթս ձեր զվերոյ գրեալ զստացօղ եւ զգրիչս, եւ զծնօղսն իմ՝ հանգուցեալս ի Քրիստոս, եւ զամենայն ազգայինսն։ Նա եւ զ**Սիմէօն** շնորհազարդ եւ քաջ րաբունի ծաղկօղ եւ կազմօղ սորին, եւ զ**Մովսէս** վարդապետն եւ զ**Ներսէս** վարդապետն՝ իսկապէս իմ բարեկամն եւ սիրեցեալ եւ զ**Նիկողայոս** վարդապետն եւ զտէր **Մկրտիչն**, եւ զտէր **Յովհաննէսն**՝ ինձ մտերիմ եւ հոգեւոր եղբարս, այլ եւ զայլ եղբարս, այլ եւ զայլ եղբարս, որք աստ ի հրահանգս ճեմարանիս եւ ի յաստուածայինսն կրթեն զանձինս իւրեանց, խնդրելով ի Քրիստոսէ տալ մեզ զան-*

վախճան կեանսն՝ ուրախութեամբ վայելել յաստիս եւ զմշնջենաւորն ընդ Քրիստոսի, մեզ յիշե//(279ա)ցելոցս եւ ձեզ յիշողացդ ժառանգել յանսահման յաւիտեանն. ամէն: Այլեւ զայս մաղթեմ, եթէ ուրուք դէպ լինիցի ըստ փոփոխման ժամանակաց զմատեանս ժառանգել, մի՛ իշխեսցէ զվերոյգրեալ անուն եղծանել ի սմանէ, ապա թէ ոք յանդգնեսցի, եւ անուն նորա տարագիր լիցի ի դպրութենէ կենաց: Բայց եթէ կամիցի եւ զիւրն գրեսցէ ի ներքոյ, եւ զմեզ յիշեսցէ ի Քրիստոս՝ յոյն ամենեցուն, որում փա՛ռք անզրաւ յաւիտենիւ. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *279ա ԵՈ՝* Իլովացի Ստեփաննոս *վարդապետս զայս գիրքս ետու յիշատակ ինձ եւ ծնողացն իմոց, ի դուռն Սուրբ Աստուածածնին եկեղեցւոյն* Իլովայ *քաղաքին ի թուիս Հայոց ՌՃԺԱ (1662):*

2. *279Բ* Յիշատակարան սրբոյ մատենիս — *Ես մահտեսի* Յարութիւնի *որդի* Յօհաննէս *զայս Յիսուս Որդի սուրբ գիրքս ստացայ ի պարգեւ ի հանգուցեալ* Պալիեանց *մահտեսի* Յարութիւնի *որդի հանգուցեալ* Թաթոսի *կողակից* Աննայէն, *որ ի յիշատակ տուեալ էր ինձ՝ վասն հանգուցեալ* Թաթոս *առնն իւրոյ, գոլով եւ նա անյիշատակ: Վասն որոյ ես եւս ընծայեցի զսա յիշատակ* Սրբոյ Էջմիածնի Մայր Աթոռոյն *ծայրագոյն նուիրակ* Ստեփաննոս *արքեպիսկոպոսին կամ իւր ձեռնասուն աշակերտ* Պօղոս *համեստափայլ վարդապետին, նախ վասն առաջնոյ ստացողի գրքոյս՝ հանգուցեալ* Թաթոսի *հոգւոյն, եւ ապա՝ իմ* Յօհաննէսի, *ծնողացս՝ մահտեսի* Յարութիւն *եւ մահտեսի* Աննայիի *հոգոցն, եւ հանգուցեալ* Գէորգ *եղբօրս, եւ համայն ննջեցելոցս լինել սա յաւերժական յիշատակ ձրիապէս վայելելոյ: Ուրեմն երես անկեալ մաղթեմ ի վայելողացդ, միշտ յիշել զանուանս ի վերոյ եռելոցս առաջի անմահ սրբոյ պատարագի, նոյնպէս եւ քանիցս ընթեռնուք, յիշեսջիք Հայր մերիս եւ Հոգոցիս, եւ որք յիշէքդ, յիշեսջիք եւ դուք ի դպրութեան անմահ գառինն Աստուծոյ: Յամի փրկութեան մերոյ 1818, օգոստոս 22, ի* Պօթիշան:

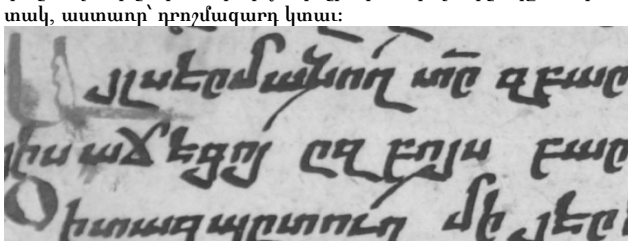
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 279ա Քրիստոսի ծառայ Պօղոս *վարդապետ. ՌՄԿԶ (1817):*

1550
ՆԵՐՍԷՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ
ԲԱՆՔ ՋԱՓԱԻ

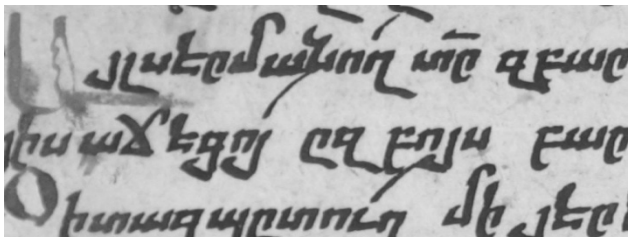
Քաւաթեռ ՌՁԱ — 1632

ԳՐԻՁ, ՍՏԱՅՈՂ՝ Յոհաննէս:

ԹԵՐԹ՝ 260. չգրուած՝ 1ա—2բ, 58բ, 76բ—7ա, 260աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԲx12 (ե, է 13, ԻԲ 6): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13,2x10: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 17: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառ՝ դրոշմազարդ կտաւ:

Նմուշ՝ 58ա

Նմուշ՝ Աա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ — Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ Յա: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թուչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Աւետարան Ղուկասու: Թ—ԺԴդ.: 1 (Ա) + 1 (Բ), ստացուած եզրաճատուած թերթի ընդլայնակի ճատումից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Բբ—Աա, Բա—Աբ «///եւ նա ցուցցէ ձեզ... Տէր ես պատրաստ եմ///» (ԻԲ 12—33):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ թանաքի բծեր: Կազմի կաշին՝ ճեռծուած եւ ցեցակեր, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած: Պատառիկ—պահպանակները խունացած եւ դժուար ընթեռնելի:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. *3ա—253ա* [Ներսիսի Շնորհալւոյ Բանք չափաւ]

Տե՛ս ձեռ. 1540, 3ա—376ա. *§1/3ա—122ա: 2/122ա—6ա (չիք § գ): 3/166ա—214ա: 4—6/չիք: 7/223ա—4ա (չիք՝ «Մխիթար բժիշկ ընկալ ի ծայրակապային հատուածը. սկ. «Նոր Ադամ հնոյն Ադամա որդիացո...»): 8/214ա—23ա: 9/224ա—32ա: 10/234ա—8բ: 11/238բ—42բ: 12/249բ—53ա: 13/242բ—5ա: 14/245ա—7ա: 15/247ա—8բ: 16/248բ—9ա (§ 15—16 ընդհանուր խորագրի տակ): 17—21/չիք: 22/232ա—4ա: 23/չիք:*

—Խառն հերթականութեամբ:

Բ. *253ա—4բ* [Երգ պաշտաման գիշերոյ (Ա—Ք). ձեռ. 722, 101ա] — *Աստուածածին մայր Քրիստոսի, / Իմ յոյսն դու յաւուր մեծի...*

Գ. *255բ—9բ* [Ներսիսի Շնորհալոյ Հանելուկք]

Տե՛ս ձեռ. 1558, 370բ—87բ. *Այստեղ խառն հերթականութեամբ 41 հանելուկ՝* ա, բ, ժա, ժդ, ժզ—ժէ, ժթ—իա, իգ—իը, լ—լդ, լը—լթ, խբ—խդ, խզ—ծա, ծգ, ծէ—ծը, ձգ, ղբ, ղե, ղթ, ճդ, ճէ, ճժթ: *Ունի.*

ա. *կարասըն լի էր ահաւոր...* բ. Այգին – *կին մի նստել [յ]ոյժ փառաւոր...* գ. Առեգակն–*Անկենդան կենդանատուն...* դ. Բախաբ պռոնիկ–*Ինքն տունկ էր բուսական...* ե. Ադամ Եայ–*կոյս մի մաքուր ու անհրպեալի...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

122ա Յայս ծաղկազարդ բուրաստանիս,
Հոգիներոգ երգարանիս,
Յիշեա զգծող սրբոյ տառիս՝
ԶՅովաննէս *զմեղօք ի լիս:*

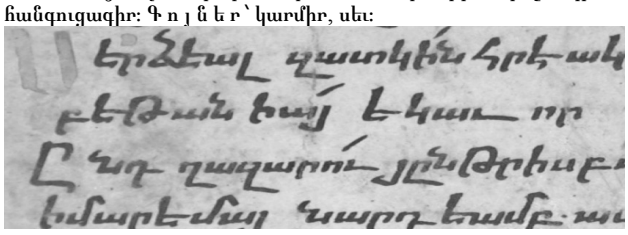
254բ Փա՛ռք... Արդ, գրեցաւ եղանակաւոր գիրքս, որ կոչի Յիսուս Որդի, ձեռամբ մեղապարտ Յոհաննիսիի, *ի թուականութեանս Հայոց Ռ եւ ՁԱ (1632), ի հայրապետու//(255ա)թեանն տեառն* Մովսէսի Աթոռ սուրբ Էջմիածնի, *ի դառն եւ ի նեղ ժամանակի, ի թագաւորութեան* Շահ Ապազին, *եւ ղանութեանն* Թայմազ *բէկին, ի գաւառս* Արարատեան, *ի գիւղաքաղաքս որ կոչի* Քանաքեռ, *ընդ հովանեաւ* Սուրբ Ստեփանոսի, *առ ի յիշատակ հոգոյ իմոյ եւ վայելումն* Սուրբ Աստուածածնիս *: Արդ, աղաչեմ յիշել ի սուրբ աղաւթս ձեր՝ զՅոհաննէս գծողս եւ զտացաւղ սորայ, եւ գծնաւղս իմ՝ զՁաքազիզն եւ զՓարիխան, եւ եղբայրն իմ՝ Յակոբն, եւ զամուսին իմ՝ զՔարամխաթուն, եւ այլ ամենայն արեան մերձաւորացըն մերոց: Եւ ձեզ՝ յիշողացդ եւ մեզ ողորմեացի Քրիստոս. ամէն: Եւ եղիցի:*

1551
ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ

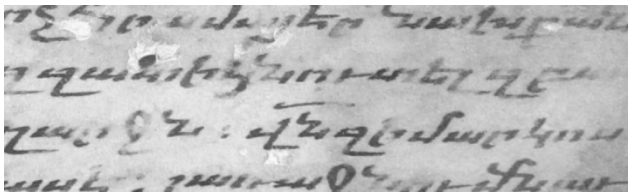
Երուսաղէմ ՊԿԸ — 1419

ԳՐԻՉ՝ Յոհաննէս աբեղ.: Ստացող՝ Յակոբ եւ Գրիգոր աբեղ.: ԹԵՐԹ՝ 211: ՊՐԱԿ՝ 3 (8 + 10 + 10) + Ա—ԺէՀ12 (Ա 6, Բ, ժե 8, Գ 7, Դ, ժ 13, ժԲ 9, ժէ 11): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13,7x9,2: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 17—18: ԿԱՋՄ՝ սեւ կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը՝ շերտաւոր կապոյտ կտաւ Բ—ն թղթով պատուած: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 4 + 3, թուղթ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 27ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, սեւ:

Նմուշ՝ 9ա

Նմուշ՝ Բբ

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Վասն տօնից բաղարջակերաց: ԺԲ—ԺԳ դդ.: 2 (Ա—Բ), սկիզբից, ստացուած 1 թերթի ընդլայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորգիր: Կարդալ՝ Բբ—Աա, Բա—աբ «///Ընդէ՞ր նախ ոչ թլփատին, զի այս աւրէնս է եւ զի՞ Քրիստոս թլփատեցաւ եւ եկեր զբաղարջ... կենդանատու մարմին///»:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկիզբից եւ միջից պակասաւոր, խոնաւութիւնից գունափոխուած, կարմրագիր խորագրերն ու սկզբնատողերը ճապաղուած, լուսանցային մասերը բամբակակալած եւ ցեցակեր: Կազմի կաշին՝ ճեռնուած:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. *1ա–200բ* [Ներսիսի Շնորհալւոյ Բանք չափաւ]

Տե՛ս ձեռ. 1540, 3ա—376ա. *§ 1/27ա–134ա (Ա գիրքը միջի մասից պակասաւոր): 2/1ա–26բ (սկ. «Ահ ի չպարծել չարին այսով...», միջից եւս պակասաւոր, չիք՝ § գ): 3/153բ–200բ: 4—8/չիք: 9/144բ–53բ: 10/139բ–44բ: 11/134ա–9բ:* 12—23/*չիք:*

Խառն հերթականութեամբ:

Բ. *201ա–11բ* Գրիգորի Նարեկացոյ Վերստին յաւելուած կրկին հեծութիւն ընդ ինքն ասելոյ առ նոյն աղերս մաղթանաց ի խորոց սրտի խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Որդի Աստուծոյ կենդանոյ... եւ հատուածեալդ յաւրհնելոց: (Բանք՝ ԽՒ, ԽԲ, ԽՀ/ե, ԺԲ/գ, Զ, Ը):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

26բ Փա՛ռք քեզ, Քրկիչ յամէն գոյոյ,
’Ի յիշատակ գծողիս ողորմելոյ:

129ա Ո՛վ բարէսէր ընթերցող, զտացող գրոցս՝ զԳրիգոր աբեղան եւ զՅակոբ ճգնազգեաց կրօնաւորն եւ զծնողս նոցա եւ զամենայն արեան մերձաւորս նոցա եւ զՅոհաննէս գրողս, եւ զիմ ծնողն յիշեցէք ի Քրիստոս, եւ դուք եւ մեք ողորմութեանն Աստուծոյ արժանասցուք. Ո՛ ամէն:

200բ Գրեցաւ սայ ի թվականիս Հայոց ՊԿԸ (1419), ի մարտի ԻԱ (21), Ի յԵրուսաղէմ քաղաքիս, ի Սուրբ Յակոբայ *դուռն, ձեռամբ յոգնամեղ եւ անարհեստ գրչի՝* Յոհաննէս *աբեղի, ի խնդրոյ ճգնազգեաց*

կուսակրօն Յակոբ *աբեղի եւ հարազատ եղբօր իւր՝* Գրիգոր *սրբասնունդ միակեցի: Արդ աղաչեմ, ով ոք հանդիպի, յիշեսջիք ի Տէր զվերոյասացեալսդ, եւ Աստած որ առատն է, յիշողացդ [եւ] յիշեցելոցս առհասարակ ողորմի Քրիստոս Աստուած մեր. ամէն:*

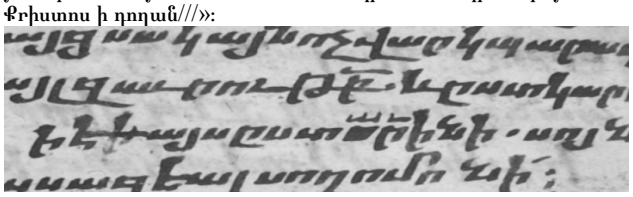
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 34բ, 146բ, Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա է:

1552
ՆԵՐՍԷՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ
ԲԱՆՔ ՁԱՓԱՒ

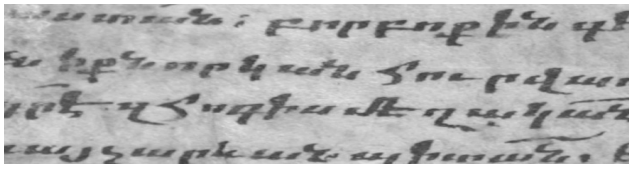
ԺԷ — XVII

ԹԵՐԹ՝ 192: ՊՐԱԿ՝ 1x2 + Ա—ԺՁx12 (Գ, ե 13, Ը 14, Թ 9, ԺԴ 10, ԺՁ 11): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով (+ մագաղաթ 1, թուղթ 3): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 14x9,3: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 18: ԿԱՋՄ՝ սեւ կաշի, միջուկը՝ մագաղաթ (մասն կրկնագիր ձեռագրի), աստառը՝ մասն միջուկի, տե՛ս Պատառիկ–պահպանակ:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Տաղարան, ԺՁ դ.: 1 (Ա) + 1 (Բ), ստացուած 2 առանձին ամբողջական թերթերից, օգտագործուած որպէս աստառ: Մագաղաթ, կրկնագիր, միասիւն, բոլորգիր (հնագոյն՝ բոլորագիծ երկաթագիր, Բա—ի վրայ կարդացւում է «յազգականաց», հաւանաբար Աւետարան Ղուկասու, ԻԱ. 16), 18 տող: Աւթ չգրուած: Կարդալ՝ Բաբ «///Տաղ Յարութեան («Յակոբ մեղաւորն ասացեալ է») — Յաւուր յարութեան, / յորժամ որոտան / երկինք եւ երկիր / ի յանէն Քրիստոս ի դողան///»:

Նմուշ՝ 190բ

Նմուշ՝ Բա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ — Կիսախոռան՝ 113ա: Ճակատազարդ՝ 3ա, 40բ, 109ա, 165բ, 175ա, 190ա: Լուսանցազարդ՝ բուսական: Զարդագիր՝ հանգուցագիր, թոչնագիր: Գոյներ՝ կարմիր:

Վիճակ՝ բաւարար. վերջից պակասաւոր: Մի շարք թերթեր կտրուած (77, 88 եւլն): ԺԸ դ. նորոգուած եւ վերակազմուած: ԺՁ պրակի սկզբի թերթը տեղաշարժուած եւ դրուած վերջում՝ 192. կարդալ՝ 1—181, 192, 182—191:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. *3ա—192բ* [Ներսիսի Շնորհալւոյ Բանք չափաւ]

Տե՛ս նեւ. 1540, 3ա—376ա. § 1/*3ա—112բ:* 2/*113ա—55ա (չիք § գ)* 3/*190ա—1բ (վրջ. «Յաւրին ակաց աստ կշռամբի»)* 4—6/*չիք:* 7/*155ա—7բ:* 8/*158ա—66ա:* 9/*166բ—74բ:* 10/*175ա—9բ:* 11/*180ա—1բ, 192աբ, 182ա—3բ:* 12/*չիք:* 13/*183բ—5բ:* 14/*185բ—7բ:* 15/*187բ—9ա:* 16/*189ա—90ա:* 17—23/*չիք:*

Խառն հերթականութեամբ:

Բ. *1ա—2բ* [Յաւելագրութիւն ԺԸ դ.: Քաղուածք ճառոզից] — *Այլ Քրիստոս քարոզեաց մեզ, թէ. երանի որ քաղցեալ եւ ծարաւ իցեն... եւ ԺԷ ուսումն հաւատոյ:*

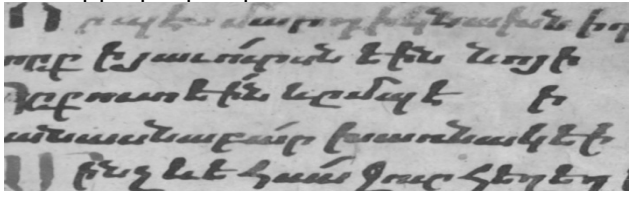
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 3ա, 192բ Գիրքս Սուրբ Էջմիածնայ է:

1553
ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ

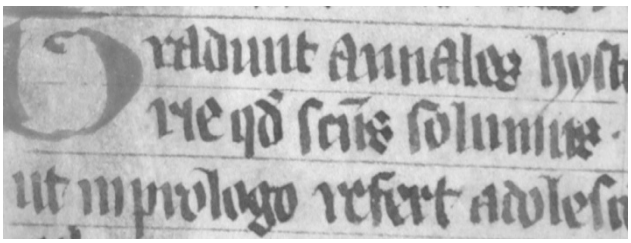
ԺԵ — XV

ՍՏԱՅՈՂ՝ Այրապետ:

ԹԵՐԹ՝ 250. չգրուած՝ 1բ, 2բ, 124բ, 226բ, 250բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԲx12 (ե 8, Ջ, ԺԱ, ԺԹ—ԻԴ 11, Ի 9): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 12,5x8,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 18: ԿԱՋՄ՝ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ տե՛ս Պատառիկ—պահպանակ:

Նմուշ՝ 8ա

Նմուշ՝ Բա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ — Կիսախոռան՝ 3ա, 125ա: Ճակատազարդ՝ 113ա, 156ա: Լուսանցազարդ՝ բուսական: Զարդագիր՝ հանգուցագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ —Ճառընտիր (լատիներէն). ԺԴ դ., Գերմանիա, մագաղաթ: Ստացուած 2 թերթի ընդլայնակի

երկտակումից և ընդերկայնակի եզրաճատումից. տե՛ս Л. И. Киселева, Латинские рукописи Матенадарана, Е., 1980, с. 66 (62).

Վիճակ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից տեղ—տեղ գունափոխուած, լուսանցային մասերը մաշուած, աանձին բառեր կամ տողեր եղծուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1ա—199բ, 231ա—3բ* [Ներսիսի Շնորհալւոյ Բանք չափաւ]

Տե՛ս ձեռ. 1540, 3ա—376ա. § 1/*2ա—112բ*: 2/*156ա—99բ (չիք § գ)*: 3—6/*չիք*: 7/*121բ—4ա*: 8/*112բ—21բ*: 9/*134բ—42բ*: 10/*129բ—34ա*: 11/*125ա—9բ*: 12/*147ա—50բ*: 13/*143ա—5ա*: 14/*145ա—7ա*: 15/*153բ—5ա*: 16/*155աբ (§ 15—16 ընդհանուր խորագրի տակ)*: 17—19/*չիք*: 20/*231ա—3բ*: 21/*150բ—3ա*: Սկզբում ունեցել է ցանկ, որից մնացել է 6 տող՝ *1ա «Մ. Այբուբենի... Մե. Գովեստներ զոր գրեալ է եղբօրդըստեր որդի նորին»: Համմտ. 1558, 1ա—2բ:*

Խառը հերթականութեամբ:

Բ. [Բնագիրք զանազանք]

1. *199ա—226ա* Գովեստ ներբողական պատմագրական բանիւ Յաղագս վարուց մեծի հայրապետին տեառն Ներսեսի Հայոց կաթողիկոսի եւ տիեզերական վարդապետի, ասացեալ տեառն Ներսեսի սրբոյ վարդապետի եւ սորա հարազատի որդւոյ դստեր եղբաւր — *Շարժեալ ստիպէ հարկ տէրունի / Ըզդադարումն իմըս բանի...*

2. *227ա—8բ* Սրբոյն Եփրեմի ասացեալ Վասն ապաշխարութեան — *Արմատք դեղոց բժշկաց զցաւս մարմնոյ առողջացուցանեն...*

3. *229ա—30բ* [Կերպ աղօթից] — *Ամենայն անձն աստուածասէր, որ ջերմ յաւժարութեամբ մատչի Աստուծոյ՝ յանձնէ իւրմէ աղաւթս մատուցանել...*

4. *234ա—6ա* Այլ ողբ նովին երգով այլում ասա[ելոյ] («Ա—Ք») — *Արթունք եղերուք, արթունք եւ պատրաստք, ահա գայ Քրիստոս...*

5. *236ա—42ա* Խրատ վասն խոնարհութեան, ասացեալ սուրբ վարդապետին Անանիայի Շիրակեցւոյ — *Արդ, որպէս ասէ առաքեալն, ամենայն խոնարհութեամբ...*

6. *242ա—3ա* Կաղանդացոյց — *Եթէ ի կիրակի լինի կաղանդն՝ ձմեռն պինդ, գարունն ազնիւ, ամառն չոր...*

7. ա. *243աբ* Յաղագս ուրացող հաճանային, որ եթող զհաւատն եւ շրջէր զհետ շեխերու — *Եւ ի միում աւուր ընկերակիցքն ասեն ցնա, Թէ արա զպատարագն...*

բ. *243բ—5բ* [Երգ պաշտաման գիշերոյ («Ա—Ք»). ձեռ. 722, 101ա] — *Աստուածածին մայր Քրիստոսի, / Իմ յոյսըն դու ես յաւուր մեծի...*

8. *245բ—50ա* Բանք խրատականք ի յԱռաքել վարդապետէ Յաղագս մանկանց («Ա—Ք, յԱռաքելէ») — *Այբն Աստուծոյ է աւրինակ, / Ուսուցանէ զքեզ համարձակ... / Էին լուսոյն անճառելի:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1ա Եւ զիս յիշեա ի բարի մասին, ո՛վ Տէր, զցանկդ ես յինէն յոյժ դժուարութեամբ հանի:

112բ Եւ զիս յիշեա ի բար[ի] մաս[ի]ն: Կարաւտացուք մարդասիրին:

153ա Ջմեղապարտ գրիչս աղաչեմ յիշեա ի բարի մասին:

155բ Ջստացաւղ մատենիս՝ զԱ[յ]բապե[տ] կուսակրաւն նոր ընծայ աբեղայ եւ զանպիտան գրիչս յիշեցէք ի բարի մասին:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

150ա (ԺԼ դ.) Այս Յիսուս Որդի Մատոսին է. այս որ փբզողըլքալախ (՞):

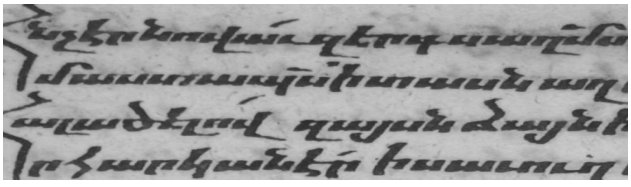
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 244բ եղծուած, հաւանաբար՝ Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա է:

ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1աբ, 2բ—3ա, 250բ (առանձին տառեր եւ բառեր):

1554
ՆԵՐՍԷՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ
ԲԱՆՔ ՁԱՓԱՒ

ԺԶ — XVI

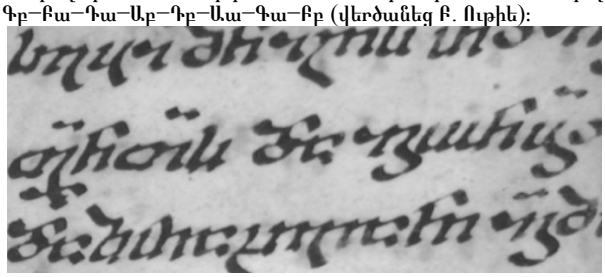
Թերթ՝ 238. չգրուած՝ 1ա: Պրակ՝ Ա—Իx12 (Ա. 10): Նիւթ՝ թուղթ, աբեւելեան: Մեծութիւն՝ 12,5x8,5: Գրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ բոլորգիր: Տող՝ 18: Կազմ՝ դռոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ծաղկադրոշմ կարմիր կտաւ:

Նմուշ՝ 23ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ախ ո ր ա ն՝ 2ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 122ա, 191բ: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ագ ի ր՝ թղնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, ճարնջագոյն:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Յուդիթ (վրացերէն): ԺԳ դար: Մագաղաթ: Երկսիւն: Նուսխուրի: Կարդալ՝ Գբ–Բա–Դա–Աբ–Դբ–Աա–Գա–Բբ (վերծանեց Բ. Ութիե):

Նմուշ՝ Բբ

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից լուսանցային մասերը գունափոխուած, տեղ—տեղ կպած, փորիկ պատռուածքներ ցեցակեր: Կազմի կաշին՝ ցեցակեր, դռնակը՝ վնասուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–1բ–238բ [Ներսիսի Շնորհալոյ Բանք չափաւ]

Տե՛ս ձեռ. 1540, 3ա—376ա. *§ 1/1բ–110բ (Ա գրքի միջի մասից պակասուր): 2/122ա–64ա (չիք § գ): 3/191ա–238բ:* 4—6/*չիք:* 7/*119ա–21բ:* 8/*110բ–9ա:* 9/*173բ–81բ:* 10/*168բ–73ա:* 11/*164ա–8բ:* 12/*188ա–91ա:* 13/*181բ–4ա:* 14/*184ա–6ա:* 15/*186ա–7բ:* 16/*187բ–8ա (§* 15—16 *ընդհանուր խորագրի տակ):* 17—23/*չիք:*

Խառն դասավորութեամբ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

110բ Ջմեղաւորս յիշեա:

121բ Ջմեղապարտ գծողիկս յիշեայ:

191ա Ո՛հ, արագս ի չարիս

Եւ զծոյլս ի բարիս՝

Գծողս:

238բ Որպէս դժարին է նավավարին հասանել յեզր ծովին,

Այնպէս գրագրին՝ ի յետի գրին:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

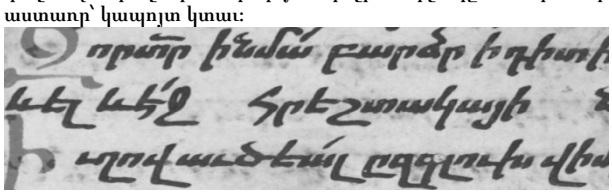
Պահպանակ Դա (ԺՀ դ.) ///: /. ///: ///:: ////:: /:: //: //:: /. ////:: /: /:: ////:: //: (Մանուէլ Կարբեցի)*:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 2ա, 238բ Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա *է:*

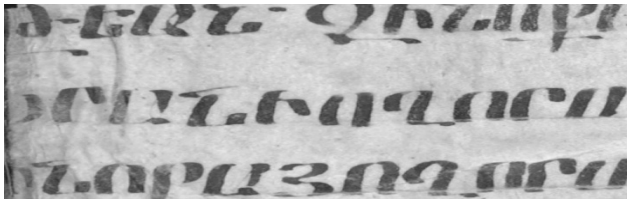
1555
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

Երուսաղէմ — ՊԽՋ — 1397

ԹԵՐԹ՝ 329 + 1 (կրկ. 1). չգրուած՝ 1աբ, 120բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԹx12 (Ա 6, Բ, ԺԱ 11, ԺԴ 10, ԻԹ 4): ՆԻԻԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13x9: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 16: ԿԱՋՄ՝ դռոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ կտաւ:

Նմուշ՝ 7ա

Նմուշ՝ Դա

ՄԱՆՐԱԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ՝ Կ ի ս ախ ո ր ա ն՝ 1գ: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 121ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ագ ի ր՝ հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — 1. Աւետարան Մատթէոսի: Ժ դ.: 2 (Ա—Բ), սկզբից, ստացուած եզրաթատուած 2 թերթերից: Մագաղաթ, միասիւն, բոլորագիծ մանր երկաթագիր: Կարդալ՝ Բբ—Աա, Աբ—Բա «///չէր ինար... էր նա///» (Ղ, 28—Թ, 10):

2. Ճաշոց: Ժ—ԺԱ դդ.: 1 (Գ), վերջից, ստացուած 1/4 թերթից: Մագաղաթ, այժմ միասիւն, բոլորագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Գա «///Երանի սգաւորաց... ողորմութիւն գտցեն///» (Մատ., ե, 14—17): Գբ «///[ցան]կութեանց... ամենայն պարգևի///» (Յակ. Ա, 14—17):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ զանազն բծեր, խոնաւութեան հետևեր, լուսանցային մասերում փորիկ պատռուածքներ, 1—6 թերթերը ծակուած: Պատառիկ—պահպանակ Ա—Բ կիսով չափ թափուած, մնացեալը խունացած եւ դժուարընթեռնելի: Կազմի կաշին՝ ցեցակեր, եզրերը՝ մաշուած դռնակն ու փականներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1գ–168ա* [Ներսիսի Շնորհալւոյ Բանք չափաւ]

Տե՛ս ձեռ. 1540, 3ա—376ա. *§1/1գ–120ա: 2/121ա–8ա (չիք § գ): 3*—23/*չիք:*

Բ. *168բ–327բ* [Հաւատոյ արմատ. *ըստ յիշատակ.*]

1. *168բ–84բ* Սահման հաւատոյ Հայաստանեաց եկեղեցւոյ, գրեալ Ներսիսի կաթուղիկոսի Հայոց, ի խնդրոյ Ֆրիստոսասէր թագաւորին Հռոմոց Եմմանուէլի — *Խոստովանիմք որպէս ուսաք ի հարցն սրբոց...*

2. *184բ–91ա* Երանելոյն Եփրեմի Վասն ամենայն միաւորութեան Բանին եւ մարմնոյն – *Արդ, եթէ Հայր ինքն վկայեաց վասն Որդոյ իւրոյ յաղագս անճառ միաւորութեանն…*

3. *191ա–7բ* Գրիգորի Աստուածաբանի Ղոգինէ – *Վասնզի եւ ոչ զմարդն բաժանեմք յաստուածութենէն…*

4. *198ա–210բ* Հարցմունք եւ պատասխանիք հայոց վարդապետաց ընդդէմ երկաբնակաց եւ դաւանութիւն հաւատոյ Սուրբ Երրորդութիւնն – *Այսպէս հաւա[տ]ով հաւատամք եւ խոստովանիմք եւ խոստովանիմ եւ դաւանեմք զաստուածութիւնն…*

5. *210բ–85ա* Ստեփաննոսի Սիւնեաց եպիսկոպոսի եւ ուղղափառ վարդապետի Հակաճառութիւն ընդդէմ այնոցիկ, որ զմի եւ զանբաժանելի բնութիւն Որդոյն Աստուծոյ ժպրհին յանդգնաբար բակել եւ յերկուս հատանել, եւ դնել առանձին կամք եւ կիրք եւ գործ

Տե՛ս ձեռ. 573, 56ա—95բ. § ա/չիք: բ/*210բ–5բ (սկ. «Բնութիւն ասես Բ». տպ. էջ 8)*: գ/*216բ–28բ (սկ. «Զբնութեանս զանազանութիւն». տպ. էջ 19)*: դ/*228բ–36բ (սկ. «Բնութիւն որպէս ասացաք». տպ. էջ 44)*: ե/չիք: զ/*236բ–46ա*: է/*256ա–65բ (սկ. «Նաւակատեացս խորհուրդ». տպ. էջ 94)*: ը/*246ա–56բ*: թ/չիք: ժ/*266ա–74բ*: ժա/*275ա–85ա*: ժբ/չիք:

ԺԲ ձեռնարկներից առկայ են 8–ը, խառն դասաւորութեամբ համարակալուած՝ և–Ժ: § բ—դ, է սկզբից բաց են թողնուած ընդարձակ հատուածներ:

6. *285ա–90* Ժ. Հարցմունք Մամբրէի, որ գիտակ էր արտին փիլիսոփայութեան եւ պատասխանիք Դաւթի եռամեծի եւ Անյաղթ փիլիսոփայի – *Ջի՞նչ են սահման մարդագոյին: Պատասխան. Սկիզբն յերակաց անճելութիւն…*

7. *290ա–1ա* Հարց Հայոց առ երկաբնակսն, որ մի դէմ ասեն եւ Բ բնութիւն – *Այս մի դէմս Քրիստոսի, որ խոստովանիք ի Բանին անձնաւորութիւնն …*

8. *291ա–2բ* Հաւատ Նիկիայ սուրբ ժողովոյն, զոր կարգեցին – *Խոստովանիմք զՏէր մեր Քրիստոս ի Հաւրէ ծնեալ յառաջ քան զյաւիտեանս…*

9. *292բ–306ա* ԺԱ. [Վկայութիւնք վարդապետաց վասն բնութեանն Քրիստոսի], Պաւղոսի վարդապետի – *Սուրբն Գրիգոր ասէ. Միացաւ ի մարմնի եւ խառնեաց զմարդկութիւնս ընդ իւրում աստուածութեանն…*

10. *306ա–7ա* [Հարցմունք եւ պատասխանիք վասն բնութեանն Քրիստոսի] – *Հարց. Միաւորութիւն հաստի՞չ է էութեանցն, թէ խափանիչ: Պատասխանի. Միաւորութիւնն ո՛չ հաստիչ է եւ ո՛չ բարձօղ…*

11. *307ա–16ա* ԺԲ. Պաւղոսի վարդապետի ընդդէմ այնոցիկ, որ ապականեն զաստուածային խորհուրդն խմորով եւ ջրով – *Արդ, ցուցանեմք ի գրոց սրբոց, նաեւ ի սրբոց հարցն, թէ վասն էր ոչ առնեմք խմորով եւ ջրով…*

12. *316բ–7ա* Բան խոստովանութեան – *Անքակ միաւորութեամբ խոստովանիմ զամենասուրբ զերրորդութիւնն…*

13. *317ա–22բ* Թէոփիլոսի՝ աշակերտի Յոհաննու Ոսկեբերանի – *Ասէ Քրիստոս. Դուք յորժամ պահիցէք, մի լինիք իբրեւ զկեղծաւորս…*

14. *322բ–7բ* Նորին Վասն անոխակալութեան – *Լուր, զի իցեն պէսպէս եւ գունակ–գունակ ապաշխարութիւն… երկրպագութիւն այժմ եւ յաւիտեան:*

Գ. [Յաւելագրութիւնք ԺԷ–ԺԸ դդ.]

1. *328բ* Քամու խիստ լաւ դեղ է – *Ջերմակ նաւթ, դառն կորիզն ծեծէ…*

2. *329բ* Ականջ որ ճամի լինի – *Բարձմենակ խաշէ…*

3. *329բ* [Աղերս] – *Հայր երկնաւոր Աստուած ճշմարիտ, որ առաքեցեր զՄիածին Որդիդ…*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

327բ [Փ]ա՛ռք… Արդ, սկսեալ եղեւ սուրբ գիրքս, որ է Յիսուս Որդի եւ Հաւատոյ արմատ, առաջնորդութեամբ Հոգւոյն Սրբոյ, ի Սուրբ քաղաքս Երուսաղէմ, ընդ հովանեաւ Սուրբ Հրեշտակապետացս եւ աստ կատարեցաւ: Արդ, աղաչեմ զաղօթասէր եղբարքդ եւ զուսումնասէր // (328ա) մանկունքդ Սրբոյ Սիոնի, զի յընթեռնուլն ձեր զսուրբ գիրքս, յիշեսջիք ի մաքուր աղաւթս զերախտաւորք սուրբ գրոցս (այլ ձեռք ի լուսանցս՝ «զՋանի սարկաւաճս») եւ Աստուած զձեզ յիշեսցէ ի խնամս ողորմութեան իւրոյ. ամէն: Գրեցաւ սուրբ գիրքս ի թվիս Հայոց ՊԽՋ (1397), ի յօգոստոս ամսոյ ի ԻԲ (22), եւ փառք Տեառն Աստուծոյ իմոյ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

328ա (ԺԵ՞ դ. գրչի յիշատակարանի շարունակութեան) եւ որդոյն իմ՝ Յոհաննէսին եւ ամենայն արեան մերձաւորաց. ամէն:

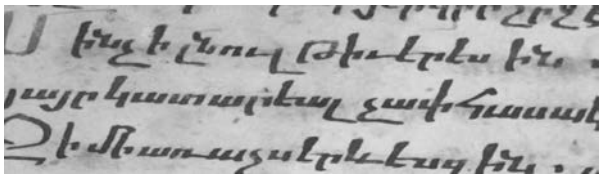
Յիշատակ է գիրքս Յոհաննէս սարկաւագին, եւ հայրն՝ տէր Կարապետին, եւ մայրն իմ՝ Նարեկին, եւ կողակցին՝ եղիսաբեթին եւ որդոյն իմոյ՝ Յակոբին, Սարգսին. ամէն:

ԳՐՋԱՓՈՐՁ 1ա (նօտրգիր տառեր), 329ա (բոլորգիր) Արուսեկին բարձրութեան…

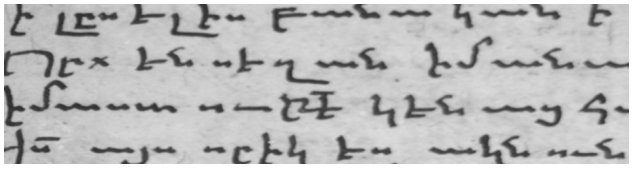
1556
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԴ — XIV

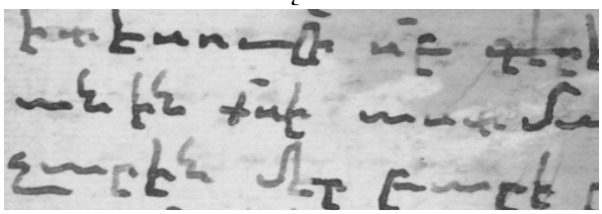
ԹԵՐԹ՝ 289. չգրուած՝ 1ա—2բ, 289ա: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԴx12 (Ջ 11, ԻԲ 16, ԻԴ 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ (ժէ դ. 136, 278—279, 289): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13x8,7: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (ժէ դ. լրացումները նօտրգիր՝ 136աբ, 278աբ): ՏՈՂ՝ 16: ԿԱՋՄ՝ սեւ կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կարմիր թաւիշ (ժԹ դ. վերակազմութիւն): ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 + 2, մագաղաթ:

Նմուշ՝ 13ա

Նմուշ՝136ա

Նմուշ՝ 279ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 3ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 50ա, 169ա, 219բ: Լ ո ւ ս ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թղնագիր, հանգուցագիր: Գ ո ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից գրադաշտը տեղ—տեղ գունափոխուած, լուսանցային մասերը թուացած եւ բամբակապատած, առանձին բառեր եւ տողեր եղծուած, ցեցակեր: Ժէ դ. սկզբներին վերանորոգուած եւ լրացուած թերին (136աբ, 278աբ):

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *3ա—270բ* [Ներսիսի Շնորհալւոյ Բանք չափաւ]

Տե՛ս ձեռ. 1540, 3ա—376ա. *§ 1/50ա—174ա: 2/3ա—50 (չիք § գ): 3/219բ—70բ:* 4—6/*չիք:* 7/*210ա—2բ:* 8/*200բ—10ա:* 9/*183բ—93ա:* 10/*178բ—83բ:* 11/*174ա—8բ (չիք՝ «Ներսեսի է» ծայրակապային հատուածը՝ «Նախանձելի մարդկան լինիս...»): 12/212բ—6բ (աստ տե՛ս Բ. § 1—2): 13/193ա—5բ:* 14/*195բ—8ա:* 15/*198ա—200ա:* 16/*200աբ (§ 15—16 ընդհանուր խորագրի տակ):* 17—23/*չիք:*

Խառն հերթականութեամբ:

Բ. [Այլ բնագիրք]

1. *216բ—8բ* Նորին խրատ ոգեշահ («Ա—Ք») — *Աստուածային բանից լսել, / Ի մուտ բարեաց եւ մերձենալ...*

2. *218բ—9բ* Գրիգորիսի Բան — *3 (=է) յիս գիտութիւն, բայց խամրացեալ է, / Գոյ երկիւղ բարեաց, այլ շրջանի միշտ...*

3. ա. *270բ—3բ* Նախադրութիւմբ խրատականի Յաղագս աղաւթից, զոր արարեալ է տեառն Ներսիսի եղբաւր Գրիգորի Հաց վերադիտողի — *Աղաւթք հաւատարակաց քրիստոնէից մեծամեծաց եւ փոքունց...*

բ. *273բ—8բ* Աղօթք իւրաքանչիւր անձին հաւատացելոց ի Քրիստոս, առ Սուրբ Երրորդութիւն եւ մի աստուածութիւնն — *Հաւատով խոստովանիմ եւ երկրպագանեմ...*

4. *280ա—8բ* [Մեղեդիք յատուր պատշաճի խազագրեալ]: Մեղադիր Փոխման Աստուածածնի — *Այսաւր նորարդրաշ ցընծան...* Յորդորակ — *Մեծացիր այսաւր, սուրբ Աստուածածին...* *288բ* Մեղեդի եկեղեցոյ ասայ — *Քրիստոս եկեալ քահանայապետըն...* Յորդորակ — *Դրբախտ նոր տընկով զարդարեցաւ... Քարինքդ ակունք են զանազան: Եւ այլն որ ի կարգին է:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 279ա (1609 թ., նօտրգիր) Ես՝ անարժան մահդասի Էմիչաս Հէնէցի եկի թվին ՌԾՋ (1607) ի Հալապ քաղաք՝ գնալ ի տեսութիւն Սուրբ գերեզմանին Քրիստոսի. աստմանէ չարին մեր բարի ընթացամանէն արգելումն եղեւ, մնացի ի Հալապ // (279բ) եւ տեսի զայս Յիսուս Որդի մատեանս ի ձեռն Զէնթոնցի տէր Վարդանին, որ ի մարմնաւոր պակասութենէն վաճառեաց, եւ ես ստացա զսա ի գնոց Ջ (6) արծաթոյ՝ յիշատակ ինձ, եւ իմոցն ննջեցելոցն յիշումն լիցի ի յաւուր ահեղատենին. դարձեալ յիշումն թվին ՌԾՋ (1609): Ով ընթերցողք, միոյ Տէր ողորմեայի արժանի արարէք զստացող սորին:

2. *289բ (ժէ դ. նօտրգիր) Դարձեալ աղաչեմ յիշել ի Տէր զԽորասնեցի զԳրիգորն եւ զկենակիցն իւր՝ զՏաւնին, եւ զդուստրն իւրեանց՝ զՄարգարիտ ապաշխարողն, որ ետ յիշատակ ի դուռն Սուրբ Հռիփսիմէին պղինձ մի. յիշեցէք եւ Աստուած ողորմի ասացէք. ամէն:*

3. *Պահպանակ 9բ (ԺԸ դ., բոլորգիր) Աստուած ողորմի՝ մահդեսի Սառային հոգոյն, որ լաւ կակնա (sic) Հռիփս[իմէ] Սուրբ եկեղ[եց]ոյն՝ վասն սիրոյն Քրիստոսի. Աստուած իւր բարձուն փոխան, գերկնից*

արքայութիւն պարգևէ իւր հոգոյն և իւր ննջեցելոցն. ամէն։

4. Պահպանակ Դա (ԺԸ դ. նոյն ձեռք) Աստուած ողո[ր]մի ասէք՝ Ննաֆրին *հոգուն. ամէն։*

5. Պահպանակ Դբ (1822 թ., շղագիր) ես՝ Աշտարակեցի Շահազիզեա[ն]ցն *տիրացու* Մկրտիչս *զայս Յիսուս Որդիս ետու յիշատակ տիրացու* Աւետսին Աշտարակեցոյ *ի վայելու[մն] իւր եւ յետնամնացելոց իւրոց։ 1822, Սուրբ ///։*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 3ա, 278բ Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա *է։*

1557
ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ

(Բաղկացած է 2 տարբեր ձեռագրերից)

Թերթ՝ 285։ Կազմ՝ դռնշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը կապոյտ կտաւ։

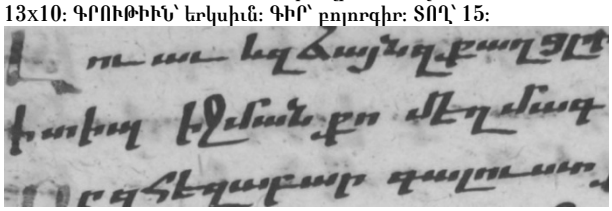
Վիճակ՝ բաւարար. կազմի կաշին՝ ցեցակեր, կապիչներն՝ ընկած։

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ս

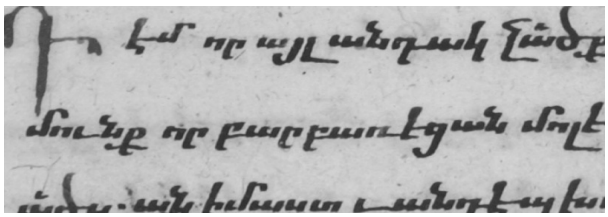
[Նոր Ջուղա] ՌՀԸ — 1629

Գրիչ՝ Յոհաննէս։

Թերթ՝ 245 (1—245). չգրուած՝ 1աբ, 135բ։ Պրակ՝ Ա—ԻԱ x12 (Ա. 11, ԻԱ. 6)։ Նիւթ՝ թուղթ, արեւելեան։ Մեծութիւն՝ 13x10։ Գրութիւն՝ երկսիւն։ Գիր՝ բոլորգիր։ Տող՝ 15։

Նմուշ՝ 37ա

Նմուշ՝ 247ա

Մանրանկարզութիւն — Լուսանցազարդ՝ բուսական։ Զարդագիր՝ թոչնագիր։ Գոյներ՝ շագանակագոյն։

Վիճակ՝ բաւարար. թանաքից տեղ—տեղ գրադաշտը գունափոխուած եւ ցեցակեր։ Ծնթ. Անաւարտ. գլխագրերի համար տեղ է թողնուած։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *2ա—237բ* [Ներսիսի Շնորհալույ Բանք չափաւ]

Տե՛ս ձեռ. 1540, 3ա—376ա. § 1/*2ա—135ա*։ 2/*136ա—86բ (չիք § գ)*։ 3/*չիք*։ 4/*230ա—7բ (վրջ. «[Ա]սացաւ եւ գրեցաւ ի Ներսէսէ եպիսկոպոսէ, յեղբօրէ կաթողիկոսէ Հայոց տեառն Գրիգորիսէ, ի Կայս Հռոմայական, ի թվին ՌԺԱ (1162)»)*։ 5—6/*չիք*։ 7/*186բ—90ա*։ 8/*190ա—200բ*։ 9/*200բ—10բ*։ 10/*210բ—6բ*։ 11/*216բ—22ա*։ 12/*չիք*։ 13/*222ա—4բ*։ 14/*224բ—7ա*։ 15/*227բ—9ա*։ 16/*229ա—30ա*։ 17—23/*չիք*։

Բ. *237բ—44ա* [Բնագիրք զանազանք]

1. *237բ—43ա* [Ա]ռաքել վարդապետէ ասացեալ Յաղագս մանկանց խրատուց, ի դիմաց այբեւբենից («Ա—Ք, յԱռաքելէ») — *[Ա]յբեն Աստուծոյ է աւրինակ, / Ուսուցանէ քեզ համարձակ…*

2. *243բ—4ա* Պատարագի — *Ընդրեալդ Աստուծոյ, ով երջանիկ սուրբ քահանայ, / Նմանեալ Ահարոնի եւ Մովսէս մարգարէին…*

Յիշատակարան գրչութեան ժամանակի

135ա (կարմրագիր) [Ե]ղբարք, եւ յորժամ զայս գրէի, եկին. թէ Շահ Ապասն *վաղճանեցաւ. ձեռս դողաց, գրիչն ձեռնէս ընկաւ, թվին ՌՀԸ (1629)։*

190ա (կարմրագիր) Փառք անեղին Հաւր, էակցին Որդոյ, փառակցին Հոգոյն Սրբոյ։ Գրեցաւ տառս ի թվականիս մերո ՌՀԸ (1629)։

244բ [Փ]առք… [Ա]րդ, գրեցաւ տառս, որ կոչի Յիսուս Որդի, ձեռամբ՝ անարժան Յովաննէս, *ի թուականիս մերոյ ՌՀԸ (1629), ի փառս Քրիստոսի։ Ի թուականիս մերոյ ՌՀԸ (1629) վաղճանեցաւ* Շահ Ապաս *արքայն, որ էր յոյժ գիտուն, ճարտար եւ իմաստուն, հնարագէտ եւ ամենայն պէտս մարմնոյ շինարար եւ արդիւնարար, եւ խաղաղարար իւրոյ աշխարհին։ // (345ա) Յետ այսորիկ թագաւորեաց զԹոռն իւր՝ զՇահ Սէֆի, որ էր ԺԸ (18) ամաց տեսլեամբըն գեղեցիկ եւ առաւելեալ քան զպապն իւր։ [Ա]րդ, ի սոյն ամի նստաւ յԱթոռ Լուսաւորչին տէր* Մովսէս Տաթեացին, *որ նոր լուսաւորեաց զազգս Հայոց, եւ վերստին նորոգեաց զՍուրբ Էջմիածինն։ [Ա]րդ, ի կաթողիկոսութեան մեր, որ էր Խաչատուր վարդապետն, որ էր շնորհալի յոյժ, եւ ժողովեաց զբազում աշակերտ, շինէց անապատս եւ կարգեաց դպրատունս, որ էր յոյժ առաքինի եւ վարդապետ ամենայնի, // (245բ) որ Սուրբ Հոգին էր յինքն ունէր ոսկաբանութեան, մարմնովն հրեշտակ եւ հոգովըն լոյս, դասասաց եւ ամենայն կարգ առաքինութեան ստացեալ էր, քաղցրախաւս, ճշմարիտ մարդ Աստուծոյ։ Ով կարէ պատմել բերա-*

նովն զգործ առաքինութեան նորայ, կամ ձայնաւոր շարականաց, կամ ձեռաց շնորհքն, կամ ձայնն, որ հրեշտակաց ձայն ունէր: Տէր Աստուած զինքն անփորձ եւ անսասան պահեսցէ. ամէն: [Ա]րդ, յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր զստացող սուրբ /// (շար. Թափուած):

Ջ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Բ

ԺԷ — XVII

ԳՐԻՉ՝ Յակոբ Աւգիլանցի:

ԹԵՐԹ՝ 40 (246—285): ՊՐԱԿ՝ Ա—Դx12 (Դ 4): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13x10: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 15:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերը վնասուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–247ա–85բ Ես՝ Յոհաննէս նուաստ ոգի, / Ուր մականուն Թուլգուրանցի, / Կամաւ իմով ի հոգ մտի՝ / Բանս ժողովել ինձ յիշելի, / Աստ կարճաբան յաւաճեցի / ՅԱւարածոցըն Մովսէսի, / Մեկնեալ Վարդան վարդապետի, / Քաղեալ ի հարցն հոգելի – *Սկսաւղն է սկիզբն ըսկզբեն / Արարիչ Աստուածն յաւիտեան... /* ՋԹուլգուրանիցս *միշտ յիշեցէք, հայրք պատուական:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

246բ Աօգնեա Հոգիտ *Սուրբ: Ջգործս ձեռացս մերոց ուղիղ արայ ի մեզ, Տէր, եւ գործս ձեռաց մերոց յաջողեայ ի մեզ: Առաջին տեառն է:*

285բ Ընդ սմին եւ զփոխարկող տառիս լման՝

ՋԱրարածոց եւ զնախահարքն որ ասացան,

Աւգիլանցի Յակոբ *անուն<անուն> եւ անարժան,*

ՋԹուլգուրանցիս *միշտ յիշեցէք, հայրք պատուական:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

246ա (ԺԷ դ.) [Ա]րդ, յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր՝ զբարեպաշտուհի եւ երկիւղած կինս այս Փաթան, *որ ետ զայս Յիսուս Որդիս ի ձեռն* Վարդանիին *յիշատակ հոգւոյ իւրոյ եւ ծնողաց, հօր իւրոյ/// (շար. Թերի):*

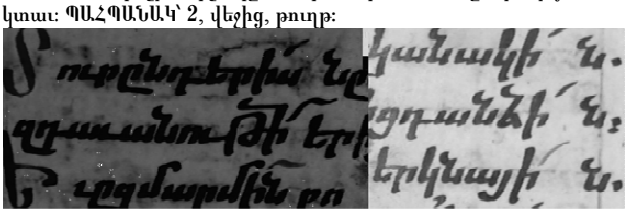
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 246բ Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա *է:*

1558
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

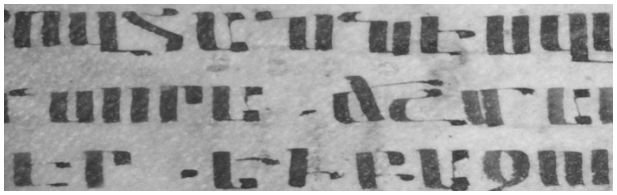
Ղարասու ՌՂԲ — 1643

ԳՐԻՉ, ՇԱՂԿՈՂ, ՍՏԱՅՈՂ՝ Խասպէկ:

ԹԵՐԹ՝ 395. չգրուած՝ 342ա, 392բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԳx12 (Ա 11, ԺԳ 10, ԻԸ 14): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 12,4x8,7: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 19: ԿԱՋՄ՝ սեւ կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2, վեջից, թուղթ:

Նմուշ՝ 60ա

Նմուշ՝ 8բ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Ներսես Շնորհալի՝ 3բ, 110բ, Ներսէս Լամբրոնացի՝ 342բ, Եղեսիա՝ 197բ, Խաչելութիւն՝ 254բ, 263բ, ի լուսանցս—Սողոմոն՝ 311բ, Հրեշտակապետ՝ 336ա: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 4ա, 153ա, 255ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ր դ՝ 198ա, 343ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, յուշկապարիկ, խաչ: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր, թռչնագիր, կենդանագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, նարնջագոյն, ոսկի:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Աւետարան Յոհաննու — Ը—Թ դդ.: 2(Ա—Բ)+1(Գ), ստացուած ընդլայնակի ծալուած եզրահատուած մեկ (Ա—Բ) եւ կէս (Գ) թերթից: Մագաղաթ, երկսյուն, ուղղագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Աա—Բբ, Աբ—Բա «///Նոցա Յիսուս... զմարթա///» (ժ, 32—ԺԱ, 5), Գբ, Գա «///[ա]րարեալ... այսպէս խաւսիմ///» (ԺԲ 37—50):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից պակասաւոր, լուսանցքներում խոնաւութեան հետեւ, պատառիկ—պահպանակները վնասուած, կազմի կաշին՝ ճեռնուած, թիկունքը՝ վնասուած, եզրերը՝ մաշուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1ա–326բ Ա. [Ներսիսի Շնորհալւոյ Բանք չափաւ]

Տե՛ս նեւ. 1540, 3ա—376ա. *§ 1/3ա–109բ (սկզբ.՝ 1ա–2բ «[Ա]յբուբենական ցանկ հատուածոց Յիսուս Որդի գրոց–...] Խմորոյն՝ ՂԱ... Թվականին՝ ՃՂԹ»): 2/110ա–52բ (չիք Ի գ.): 3/153ա–97ա (լուսանցքներում նշումներ Գրիգոր Մագիստրոսի, Վահրամի եւ Ապիրատի մասին, իսկ 197ա «...Միահամուռ տունք Պարտապանէն մինչեւ աստ Պլ պիտի, բայց աստ ՊԻՐ կա, թէ պակաս է, ի գաղաբարս է, մի մեղադրեր...»): 4/336ա–41բ: 5/197բ–253բ (253ա «Ողբս բովանդակ հազար եւ քառասուն եւ վեց տուն է. թէ պակաս է՝ ի յօրինակս է, զէրէ մեք այս չափս գտայք»): 6/254ա–74բ (երկրորդ մասն առանձին խորագրուած՝ 264բ «Տեառն Ներսէսի ասացեալ Յաղագս կենսաբեր փայտին–Աւրհնեալ ես փայտ...») 7/283ա–6ա: 8/275ա–83ա: 9/295ա–303ա: 10/290բ–5ա: 11/286ա–90բ: 12/313բ–6բ: 13/307բ–9բ: 14/309բ–*

11բ։ 15/*311բ–3ա։* 16/*313աբ (§* 15—16 *ընդհանուր խորագրի տակ)։* 17/*335բ–6ա (336ա «Քաղցրագունիս այս բաղձանօքն յորժամ գրես, զայս յիշատակարանս նորա հետ գրէ». տե՛ս §* 14)։ 18—19/*չիք։* 20/*320ա–2բ։* 21/*322բ–4բ։* 22/*324բ–6բ։* 23/*չիք։*

–խառը հերթականութեամբ։

Բ. [Այլ բանիւ Ներսիսի Շնորհալւոյ]

1. ա. *317ա* Ջկնի Տէր եթէ շրթանցն ասասցեն ձայնիւ – *Փառք Հաւր եւ Որդւոյ... ամէն (5 տող)։*

բ. *317ա–20ա* Երգ Ներսէսի Յաղագս գիշերային պաշտամանցն հսկման – *Յիշեսցուք գիշերի... [Փխ.] Զարթիք փառք իմ... [կց.] Անբաժանելի եւ համագոյ...*

2. ա. *327ա–30ա* Նախադրութիւնք խրատականք յաղագս յաղաւթից, զոր արարեալ է տեառն Ներսէսի եղբաւր Գրիգորիսի Հայոց վարդիտողի – *Աղաւթք հաստարակաց քրիստոնէից մեծամեծաց եւ փոքունց, արանց եւ կանանց...*

բ. *330ա–5բ* Աղաւթք տեառն Ներսէսի Կլայեցւոյ Հայոց կաթողիկոսի, զոր արարեալ է վասն աղաւթից – *Հաւատով խոստովանիմ եւ երկիր պագանեմ քեզ, Հայր եւ Որդի եւ Սուրբ Հոգի...*

3. *370բ–87բ* Տեառն Ներսէսի Հայոց կաթուղիկոսի ասացեալ է հանելուկս Վասն ուրախութեան մարդկան եւ դնէ ըսկիզբն զԱդամ – *Կաթուղիկոսն էր անղալատ...։*

370բ «Ոմանք ասեն, թէ կաթողիկոսն սատանայն է եւ ոչ Ադամ»։

բ. Դրախտ – *Վեր արեւելք կայր քաղաք մի...։* գ. Դրախտ, Ադամ եւ Եւայ – *Զաւակ ծնաւ մեծ այգին...։* դ. Դրախտ – *Դաշտ մի կայր արձակ ու լայն...։ (371ա)* ե. Ծառն մահու – *Կանաչ մի կայր մէջ խորանին...։* զ. Երկիմ–*եկեղեցին բարձր էր ու լայն...։* է. Արեգակ – *Նա բարձրանայ այբէն ի քէն...։* ը. Արեգակ – *Տեսայ մանուկ մի որ ծնանէր...։ (371բ)* թ. Լուսին – *Կայր նրկանակ մի գեղապանծ...։* ժ. Աստեղ – *Զառ ի վեր ջուրն է մեկնած...։* ժա. աշխարհէ Պանդոկ մի կայր ի վերայ երկրին...։ ժբ. [Աշխարհ] – *Մինչ հիւրըն գայր՝ մեծարէին...։* ժգ. Աբէլ, Կայէն – *Երկու հովիւ ստացան ոչխար...։ (372ա)* ժդ. Ենովխ – *Արդարութեան էր ցանկացեալ...։* ժե. Ենովս – *Զերդ զարեգակն ունէր թըւիկ...։* ժզ. Նոյ – *Մեծ նահապետ եւ իմաստուն...։* ժէ. Տապան – *Ելեալ երթայր չորս տըռոմով...։* ժը. Աշտարակ – *Տուն մի շինած էր ամբարտակ...։ (372բ)* ժթ. Մելխիսեդեկ – *Կայր թագաւոր մի աղքատիկ...։* ի. Ղովտ – *Անուն ունէր ի խունկ նըման...։* իա. Աբրահամ – *Հիւրասէր ծէր նազելի...։* իբ. Իսահակ – *Հանց զէտ ըզգառն էր անմեղուկ...։* իգ Յովբ – *Այր մի արդար երեւեցաւ...։ (373ա).* իդ. Յակոբ – *Կարդա եւ գիտ զառաքինին...։* իե. Յակոբ – *Գաւտեմարտըն ճակատուն...։* իզ. Յովսէփ – *Արեգական նըման իշխան...։* իէ. Մովսէս – *Հովիւ մի կայր խիստ լաւ ճարտար...։ (373բ)* իը. Ահարոն – *Էր մարգարէ ու թըմկահար...։* իթ. Ահարոն – *Այնչափ նա սուրբ երեւեցաւ...։* լ. Փարաւովն – *Սուլտան մի կայր ի յեգիպտոս...։* լա. Յեսու որդի Նաւի[եայ] – *Աքանչելագործ այր գաւրական...։* լբ. Րախաբ – *Կին մի պոռնիկ խիստ մեղաւոր...։ (374ա)* լգ. Գայ[լ]ախազ – *Եկ որ ասեմ քեզ այլ առակ...։* լդ. Սամսոն – *Մանուկ մի քաջ զերդ մոմեղէն...։* լե. Կամսարակա[ան] – *Մանուկ մի կայր ի Հայ գովան...։* լզ. Վաղազդատ – *Մանուկ մի այլ ի յայս նըման...։* լէ. Մովսէս – *Ոմն ի հրնգից հինգ ծընընդոցն...։ (374բ)* լը. Աննա մայր Սամուէլի – *Եղբայր, լըսէ ամ հետ այսոր...։* լթ. Դաւիթ – *Կայր պատանեակ մի խարտիշակ...։* խ. Սաղմոսարան – *Ութ մախախ ես ունէի...։* խա. Սողովմոն – *Մեծ թագաւոր մի ’ւ իմաստուն...։* խբ. Աբիսակ – *Կոյս մի կայր, աղւոր աչեր... (375ա)* խգ. Եղիայ – *Տըղայն չուտէր բայց միայն հուր...։* խդ. Եզեկիայ – *Բարեպաշտ արքայ արդար...։* խե. [Եզեկիայ] – *Ջանունըն գիտ զայն թագաւորին...։* խզ. Նաթան – *Էր մարգարէ ’ւ արդար բնութիւն...։ (375բ)* խէ. Յուսան – *Գայր փախուցեալ մի խիստ գիտուն...։* խը. Երեմիայ – *Ի յարգանդէ մաւրն անգըստին...։* խթ. Դանիէլ – *Առաքինի մի պատուական...։* ծ. Նաբուքոդոնոսոր – *Թեեւ արար զպատկերն ոսկի...։* ծա. Յովհաննէս – *Էր ի մեծաց խիստ ահագին...։ (376ա)* ծբ. Յովսէփ աստուածահայր – *Թուխտըն խաւսուն լուսով ի լի...։* ծգ. Մարիամ ծնաւ զՔրիստոս – *Որոջ մի ծնաւ առանց խոյի...։* ծդ. Ծերունին Սիմէովն – *Էր գըրագիր ’ւ աղւոր նաւտար...։* ծե. Երրորդութիւնն Աստուած – *Տեսի երիս իմանալի...։* ծզ. Առաբեալքն – *Ծառըն ծաղկեաց կաղնոյ նըման...։ (376բ)* ծէ. Խաչ – *Ի խընկաբեր բըլրին վերայ...* ծը. Պետրոս – *Վէմ մի տեսայ հաստատուն...։* ծթ. Պաւղոս – *Երկան մորուք կարուակ մի կայր...։* կ. Պաւղոս – *Կատաղի ոմըն մոլեալ...։ (377ա)* կա. Յուդայ – *Էր չամըռա թագաւորական...։* կբ. Աղջիկն Հերովդեայ – *Բոզ մի կայր խիստ ճարտասան...։* կգ. Շուն – *Գրած է ի գիրն աւետաբեր...։* կդ. Մահմէտ – *Զիւրմէ ամ ինչ տամ քեզ նշան...։* կե. Մէյմունդ – *Մերկ արապիկ մի ես տեսայ...։ (377բ)* կզ. Բզէզ – *Հաւատուորիկ մի կայր փոքրիկ...։* կէ. Գարուն – *Թագաւոր տըղայ ’ւ աղւոր տեսակ...։* կը. Ամառն – *Տանուտէր խիստ*

ծերունի…: կթ. Աշումն — *Մանուկ մի կայր զերդ հէեղէն…:* ճ. Ձմեռն — *Բոզ մի կայր կաւատ շատոց…: (378ա)* հա. Անձրեւ — *Ի ծովէն նա վերասցի…:* հբ. Ձիւն — *Ի յելանելն է փըրփըրակ…:* հգ. Ծովն — *Կաղամարն անթուրծ է ի կաւոյ…:* հդ. Ձուկ — *Ջամէն խաղայ ի գնայուն…:* հե. Խոզ — *Ջէտ միակէց խոշոր…: (378բ)* հզ. Եզն — *Մանուկ մի քաջ աղվոր հասակ…:* հէ. Եզն — *Երիտասարդն էր պատարագ…:* հը. Յակոբ նահապետ — *Կուժն ու բըրուտըն կըռվեցան…:* հթ. Յեկեղեցի — *Մայրըն վէմն էր քարեղէն…: (379ա)* ն. Երեղեցպան — *Ումըն լապտեր կազմէր իւղով…:* նա. Կանթեղ — *Ըսպիտակ ձի, կաւ գեղագեղ…:* նբ. Կաթեղ — *Լուսաւորիչըն մեր տեսայ սպիտակ փըռած…: (379բ)* նե. Գիրք — *Մերմըն սեւ ջըրայոլով…:* նզ. Գիր — *Մարդն իւր յարգանդն էր սեւային…:* նէ. Գրիչ — *Հաւ մի տեսայ ես անկենդան…:* նը. Դաւիթ Անյաղթ փիլիսոփայն — *Իմաստուն մի յԱթենաց…:* նթ. Տրդատ — *Թագաւոր մի կայր աչուին էր խաժ…: (380ա)* ղ. Լուսաւորիչն — *Ումն ընտրեցաւ անամորգուց…* ղա. Ներսէս Մեծ — *Ումըն շնորհաց հայկազածին…:* ղբ. Եփրեմ — *Վայրի քաւշիկ մի կայր քարձուկ…:* ղգ. Յոհան Ոսկի[բերան] — *Քարձուի մի այլ նըման մըմին…* ղդ. Ապաշխարանք — *Թեպէտ եւ է դառն ու լեղի…: (380բ)* ղե. Գերեզման — *Մայրն զիւր յարգանդն եղբաց…:* ղզ. Գաբրիէղ — *Շինաւղ մի կայր զարմանալի…:* ղէ. Թուր — *Սըրբած է նա զէտ ըզհայլի…:* ղը. Մարդ — *Անգիւն տեսայ աղիւսէ տուն…: (381ա)* ղթ. Կին — *Ոսկի սընտուկ է տեսողաց…:* ճ. Միայնակեց — *Կայր ի լերինըն հանց զէտ ունձ…:* ճա. Աբեղայ — *Մէկիկ հաւուկ մի կայր փոքրիկ…:* ճբ. Բուրվառ — *Երեք կըղզի, ինքն է բլոր…:* ճգ. Բաթ — *Յուշղիկ կերթայ զերթ ըզտիկին…: (381բ)* ճդ. Յորեան — *Մեռանիմ եւ մահանամ…:* ճե. Աղ — *Է մարդ, ավտայ դու ինձ զայս բան…:* ճզ. Խաղող — *Զարմանք ասեմ քեզ, սիրելի…:* ճէ. Գինի — *Ջուրըն հրոյ նըման տեսայ…:* ճը. Նաւ — *Խաղաղ կըղզի ’ւ ի ներս բաբայն…: (382ա)* ճթ. Գետ — *Աւձ մի գայր գունով կապուտ…:* ճժ. Ջաղաց — *Ումն ի չէիցս էր անկենդան…:* ճժա. Ջաղաց — *Մինն ի յանգունդըս տառապէր…* ճժբ. Կաթաւ — *Նա կարմիր հագնի վարտիք…:* ճժգ. Սիրամարգ — *Ուր բուրաստան կայ ու պարտէզ…: (382բ)* ճժդ. Աւտուտ — *Կայր մին փոքրիկ մոնոզոնակ….* ճժե. Ագռաւ — *Ջէտ ըզշահէն հանց սուր երթա…:* ճժզ. Բուրու — *Է կենդանի խայտ ու թըռչան…:* ճժէ. Ձիտ — *Գայր ի յայգին ինք գողէգող…: (383ա)* ճժը. Խոռոզ — *Մորուք ունի ինք զէտ ըզբոց…:* ճժթ. Մեղու — *Էրէց քարկոծ եւ իմաստուն…:* ճի. Սարդն — *Ի սուլտանի մեծ քարխանան…:* ճիա. Տանձ — *Բըրուտ մի կայր յոյժ պիտանի…:* ճիբ. Խընձոր — *Պըտուղ մի կայր յոյժ ցանկալի…: (383բ)* ճիգ. Խնձոր — *Որպէս նարինճ է հանց բոլոր…:* ճիդ. Նուռ — *Է նա կանաչ կոնճակ բոլոր…:* ճիե. Սերկեւիլ — *Յոսկի խնձոր նըման լինի…:* ճիզ. Ընկոյզ — *Լըսէ, եղբայր, քաջ կարեւոր…:* ճիէ. Խիար — *Փութով արձակէ զնա ի կապէ…: (384ա)* ճիը. Դընդում — *Իրք մի կայ, ինքն է ջըրբեր…:* ճիթ. Կռապալայ — *Ծառ մի կայ, ուր կայ հով ջուր…:* ճլ. Նոճէս — *Ամ ինչ ասէք դուք այս ծաղկիս…:* ճլա. Սուսկն — *Հիմըն չունի՝ տուն երեւի…:* ճլբ. Սագն — *Հանց գեղեցիկ հաւ իմաստուն…: (384բ)* ճլգ. Մրջիմն — *Կարի տեսայ ես շատ կարուան…:* ճլդ. Միջիմն — *Գայր աղբեւր մի յանդընդոց…:* ճլե. Բաղանիք — *Եկեղեցին երեք գըմբեթ…:* ճլզ. Էշ — *Մէկ մի ձայնիւ անհամ ’ւ անգէտ…: (385ա)* ճլէ. Եղն — *Է աննըման ’ւ աղվոր տիկին…:* ճլը. Այծն — *Ջամէն շըրջի ինքն ի քարեր…:* ճլթ. Աղուէս — *Ջերդ ի զաղառ խիստ է ի յար…:* ճխ. Ուղտն — *Աւտամ չէ նա խիստ ի խէռ…:* ճխա. Ջորի — *Աստուած չարար եղեւն այնոր…: (385բ)* ճխբ. Արջն — *Շեխուկ մի կայր զէտ ըզֆըրէր…:* ճխգ. Կատու — *Որպէս խաթուն յուշկիկ գընա…:* ճխդ. Կրիայ — *Ջորքոտանի է զէտ ըզշուն…:* ճխե. Աղեղ — *Յորժամ ըզկովըն քարշեցին…:* ճխզ. Աղեղ — *Ինքն ի յերուկ կողմանց է ծուռ…: (386ա)* ճխէ. Ջրիհ — *Ի կարուակէ հանճարեղին…:* ճխը. Նետ — *Աւձըն փայտ է թեւաւոր…:* ճխթ. Դանակ — *Տեսի գազան մի անկենդան…:* ճծ. Մկրատ — *Ջէտ խաչէփար ոտվի ունի…:* ճծա. Աւձ — *Ջէտ աղեղան լար է բարակ…: (386բ)։* ճծբ. Ղազար — *Ումն ի սիրուն էր սիրեցեալ…:* ճծգ. Ձափ — *Է պատուական իրք մի բոլոր…:* ճծդ. Կշիռ — *Յորժամ երկու ակն յատկանայ…:* ճծե. Դուռն — *Ջորեքժըռի՝ ինքն ի կանգուն…: (387ա)* ճծզ. Աղուէսն — *Ջէտ ըզայր խիստ է ի ար…:* ճծէ. Փառն աւել — *Յերկան շորով է աննըման…:* ճծը. Ջաձր — *Ջորեքկուսի, միալարի…:* ճծթ. Սանտր — *Եկ դու միտ դիր, ով սիրելի…:* ճկ. Հրահանք («Ձախմախ») — *Երկուս ընդ իրար կըռվին…: (387բ)* ճկա. Նորին կայծն — *Այնոնք որ ըզկռիւն արին…:* ճկբ. Քկուռդն — *Ծեր մի բարեխաւս բերին…:* ճկգ. Ճրագն — *Սեւագէմ զերդ սատանայ… / Բարձըր նըստի զինչ զամիրայ:*

Լուծումները՝ լուսանցքներում: Տնահամարները տասնեակներով ՅԻՋ: Համարակալումը ցուցակագրողի:

Տե՛ս տպ. «Հայ միջնադարյան հանելուկներ», Երևան, 1980 թ., էջ 198–316, Ը:

Գ. [Այլ բնագիրք]

1. *303ա–7ա* Առաքել վարդապետէ ասացեալ ոտանաւոր չեփով ըստ տառից այբուբենիցն խրատ մանկանց («Ա—Ք, յԱռաքելէ») – *Այբն Աստուծոյ է յաւրինակ, / Ուսուցանէ զքեզ համարձակ…*

2. *243ա–70ա* Գովեստ ներբողական, պարագրական բանիւ Յաղագս վարուց մեծի հայրապետին տեառն Ներսէսի Կալայեցւոյ Հայոց կաթուղիկոսի եւ տիեզերալոյս վարդապետի սըրբոյ, ասացեալ տեառն Ներսէսի Լամբրոնացւոյ արեւելիսկոպոսի Տարսոնի Կիլիկեցւոյ եւ սորա հարազատի որդոյ դստեր եղբօր — *Շարժեալ ստիպէ հարկ տէրունի / Ըզդադրումն իմըս բանի…*

3. *388ա–92ա* [Վիճակ — հանելուկ]

ա. *388ա* [Բանալի՝ Ա, Բ, Դ, Ը, ԺԶ, ԼԲ] – Ա. *Թէ շատ կափայ չափես ի ձախ…:* Բ. *Բաժնէ ջանիւ բան շաղկապած…:* Դ. *Կամքդ մշտուկ ծառայ դատես…:* Ը. *Խպատ ժըպիս լաս ըստ կոծով…:* ԺԶ. *Սաղմոս ասա վշտահաձայն…:* ԼԲ. *Փրփրացաւ ցաւ ցաւաւք…:*

բ. *388բ* [Աղիւսակ Ա, Բ, Դ, Ը, ԺԶ, ԼԲ՝ յափն պահելիք ԺԶ իրաց] – Ա. *Կաշի… ձու:* Բ. *Շոր… օձ:* Դ. *Ապրիշում… սապոն:* Ը. *Մորթի… մատանի:* ԺԶ. *Երկաթ… մատանի:* [ԼԲ///]:

գ. *389ա–92ա* [Լուծում — կաֆայ] – ա. *Զայդ հողդ՝ որ ի յափդ ունիս…:* բ. *Հոգի, ի յափիդ միջին…:* գ. *Թուրքն այտոր սաման կասէ…:* դ. *Զբանապակն ի յափիդ ունիս…* ե. *Ասեմ թէ լըսես, եղբայր… (389բ)* զ. *Զայտ որ ի յափիս ունիս…:* է. *Բանիկ մի ասել կամիմ…:* ը. *Այդ մորթին որ ափդ ունիս…:* թ. *Այդ որ ի ձեռիդ ունիս…:* ժ. *Զայդ քար որ ի յափդ ունիս…: (390ա)* ժա. *Բանիկ մի ասել կամիմ…* ժբ. *Հետ ապրիշումիտ, եղբայր…:* ժգ. *Զայտիկ որ յափիդ ունիս…:* ժդ. *Ճոթիկ մի թըղթիկ ունիս…:* ժե. *Ես միրգ ի յափիտ ասեմ…: (390բ)* ժզ. *Հարցունք դու ընտէր լինիս…:* ժէ. *Քաղցած դու ընդէր կենաս…:* ժը. *Բանիկ մի ասել կամիմ…:* ժթ. *Այս աստընով որ իս վերայ…: (391ա)* ի. *Զայդ իրքըդ որ ի յափդ ունիս…:* իա. *Պըղինձ է, զոր գաղտ պահես…* իբ. *Զապիկիդ ի յափտ ունիս…:* իգ. *Զոսկիդ ես ի յափդ առեր…:* իդ. *Թ՚ապաշխարութիւն ուզես…: (391բ)* իե. *Իրքուկ մի դըժար ունիս…:* իզ. *Ազբ ես ի ձեռիդ առեր…:* իէ. *Արծաթ է ափիդ միջին…:* իը. *Իրունք մի ունիս առ քեզ…:* իթ. *Այդ խոտ է ի քո ձեռացդ…: (392ա)* լ. *Մատանիդ ի յափդ ունիս…:* լա. *Զայդ իրքըդ որ պահել ջանաս…/ Զայդ ունի ամէն շինական:*

392ա «Բովանդակ տունք ՅՊԺՋ (6816):(6510) պիտի»:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

152բ (նօտրգիր)Մվ ընթերցաւղ քաջ վիպասան,
Դիպաւղք գանձիս արքայական,
Ջնուաստս առնել յիշման արժան՝
Խասպէկ գըրիչս, որ նորաջան:
393ա Փառք…
Ի նորաջան գըրչէս խնդրի
Առ ձեզ բանիւս յոյժ փարելի,
Ժողովարան ճարտասանի,
Ներակերտող ի քարտիսի:
Առ որ հայցեմ աղերսալի
Եւ պաղատիմ յոյժ բաղձալի,
Մի մեղադրել ինձ ծաղրալի,
Զի չեմ հմուտ այսմ արհեստի:
Այլ զի անվարժ ի չափ տաղի,
Ոտանաւոր ի հանդիսի,
Նորոգ բանիւ աստ ի կարգի
Կարճ ի կոճոյ համառաւտի:
Արդ, լըւարուք որ ըստ կարգի
Շարայարեալ ի յայս տառի,
393բ Կերտեալ Մեծիճ տէր Ներսէսի,
Հայաստանեայց հայրապետի:
Սկսեալ նախնոյն՝ որ առաջի,
Մաղաթենս առ Տէր իւր պաղատի,
Թեպէտ միջնորդ յիւր աղէտի,
Եդեալ զԱդամ՝ հայր մեր նախնի:
Ամէնիմաստ յիւրում շնորհի,
Որ Սուրբ Հոգւոյն առեալ զհոգի,
Գայ ի հիմանց վերաթեւի
՚Ի ի Նոր աւրէնսըն բարբառի:
Այլ պարզախաւս բանիւ բերի,
Ոչ բառակապ եւ խըրթնալի,
Ի իւամամբ սըրբոցն որ ըստ կարգի,
Երկու հազար տամբք աւնտրի:
Ուստի այնու ոչ շատացի,
Շնորհաց բըղխումն իւր սուրբ սըրտի,
Րամեալ բանիւ յոյժ քաղցրալի,
Դարձեալ կըրկնէ զբանն առաջի:
Որպէս սուրբ հայրքն յԵփեսոսի,
394ա Դաւանեցին զԱստուած Որդի,
՚Ի ի Նիկիայ եւ Կոստանդնի,
Ջնոյն ուղղափառ հաւատ բարի:
Թագաւորին երկնաւորի,
Ջնոյն դաւանումըն դաւանի,
Երգս յաւրինեալ՝ խոստովանի
ԶՅիսուս Որդի Հաւր անեղի:

Այլեւ դարձեալ ըսկըսանի
Եւ ոչ նըւազ ինչ արգիլի,
Նոր նորոգէ ի քարտիսի
Ըզնախահարս Աւշականի։
Նաեւ ձայնիւ կականալի
Ողբս յաւրինէ յԵդեսիայի,
Տալով մանկանց Նոր Սիովնի՝
Ըսփոփութիւն սըգաւորի։
Այլ եւ փայտին սուրբ կենսատուի
Յերգըս յոգէ յոյժ հրճուալի,
Ճարտար, թովիչ էր սուրբ հաւտի
Իւր անձաձիր դեղաւք բանի։
*394բ*Կենաց աստի նա վըճարի,
Յանզրաւական փառսըն փոխի,
Աթոռ յագգէն իւրմէ նըստի՝
Անուն Ներսէս Լամբրունացի։
Յաւղեալ եւ նա նորին ցաւղի
Եւ ի սիրոյն սէր բորբոքի,
Սիրով հոգոյն տէր Ներսէսի,
Ներբողական ճառ բարբառի։
Որով եւ մեք յոյժ փափաճելի,
Գաղափարեալ զբան պատուելի,
’Ի իւծեալ խաւսիւքըս ծաղրալի,
Ջեղեալ ներհուն ըստ արժանի։
Լայնատարած նորին նուագի,
Սա յիշատակ անջընջելի,
Թուական Հայոցըս հազարի,
Նըսուն ’ւ երկու թիւ յաւելի (1643)։
Աւարտեցաք յայս նահանգի,
Հոնաց երկրիս Ղարասուի
Նաեւ առ ոտս Սուրբ Աւգսէնդի,
395ա Քըսան եւ ութն աւգուստոսի։
Ի դառնագոյն ժամանակի,
Մահմետ fարայ *թաթար խանի*
Պատճառելով ինչ պատճառի,
Յոյժ կողոպտեն զազգըս Հայկի։
Ռամեալ եւ ինձ անարժանի,
Գրծաւղ բանիս եւ ծաղկաւղի,
Ամէնիմաստ ձերում շնորհի,
Տուք ողորմի ինձ խասպէկի։
Հուպ յիշեցէք ի յայս կարգի
Զհայր՝ Անդրէասն իմ մահդեսի,
Իսկ եւ ըզմայրն իմ անձկալի,
Հանդերձ ծնաւղիւք տուք ողորմի։
Մեծապայծառ եւ պատուելի,
Ընտրեալ մաքուր իմ ուսուցչի,
Ի ձէնջ հայցեմ տալ ողորմի
Տէր Յոհաննէս քահանայի։
Ծնաւղիւք հանդերձ իւր սուրբ զարմի,
Գերապաճոյճ գեղգեղալի,
395բ Բախճանապէս միշտ անթերի։
Յիշել յաղաւթըս հաճելի։
Արդ, աղաչեմ ես կըրկնակի,
Զայնիւ մաղթեմ կողկողալի,
Գովեալ մանկանց նոր Սիովնի,
Վերծանողաց յայսըմ տառի։
Ռատեալ անձն իմ երկիւղալի,
Թե սըղալանս աստ գըտանի,
Եւ թէ աւել է՝ ջընջելի,
Եւ թե պակաս՝ լընուլ գտեղի։
Արդ, արասցուք աւարտ բանի՝
Յիսուս Որդոյս յիշատակի,
Լոյս ի լուսոյ Հաւրն անեղի,
Փա՛ռք յաւիտեանս յաւիտենի։

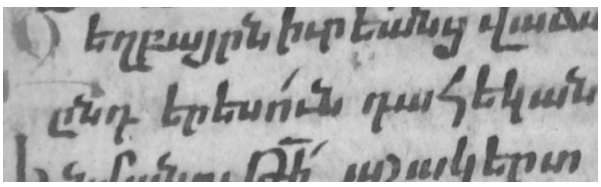
395բ «Բովանդակատունք ՅՊԿՐ (6868)։ (6562)»։

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 2բ, 392ա, 395բ Քրիստոսի ծառայ տիրացու Ղուկիաանոս. 1208 (1759)։ 3բ, 263բ, 395բ Քրիստոսի ծառայ Ղուկիաանոս վարդապետ. 1220 (1771)։ 342ա Քրիստոսի ծառայ Ղուկիաանոս վարդապետ. այս ես և այն է ՌՄԻ (1771)։ 370ա Ղուկիաանոս վարդապետ 1219 (1770)։

1559
ՆԵՐՍԷՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ
ԲԱՆՔ ՋԱՓԱԻ

ԺԵ — XV

ԹԵՐԹ՝ 157. չգրուած՝ 3բ—4ա, 157աբ։ ՊՐԱԿ՝ ԺԲ—ԻԴx12 (ԺԲ, ԺԸ 13, ԺԵ 11)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ, մագաղաթ 1(4)։ ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ՝ 12x8։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն (երկսիւն՝ 1ա—3ա)։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր։ ՏՈՂ՝ 22։ ԿԱՋՄ՝ սեւ կաշի (2 կտոր), միջուկը՝ տախտակ, աստառը կարմիր եւ դեղին շերտով կապոյտ կտաւ։

Նմուշ՝ 14ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — «Տէր Նեռսէս»՝ 4բ: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 5ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 103բ, 138ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, սեւ:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Մարգարէութիւն եսայեայ: Թ—Ժ դդ.:

2 (Ա—Բ) + 2 (Գ—Դ), ստացուած ընդլայնակի հատուած եւ ընդէրկայնակի ծալուած թերթից: Մագաղաթ, միասիւն, ուղղագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Բբ—Աա, Գբ—Դա, Աբ—Բա, Դբ—Գա. «///[որ]պէս ուրախ լիցին... Մաեւ առնակեաց Տէր ի վերայ///» (Թ, 3—8):

Վիճակ՝ բաւարար. տեղ—տեղ խոնաւութեան հետեւեր: 135—157 ցեցակեր: ԺԸ դ. նորոգուած եւ կազմուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—1ա—156բ [Ներսիսի Շնորհալւոյ Բանք չափաւ]

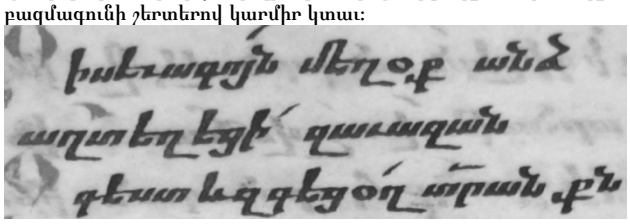
Տե՛ս նեռ. 1540, 3ա—376ա. *§ 1/3ա—6ա (1ա—3ա «Յանգ գրոցս—ՃՂԳ. Արուեստիցն...»: հմմտ. 1558, 1ա): 2/103բ—37բ (չիք § գ): 3—6/չիք: 7/102ա—3բ: 8/96ա—102ա: 9/145բ—51ա: 10/141բ—51ա: 11/138ա—41բ: 12/չիք: 13/151ա—3ա: 14/153ա—4բ: 15/154բ—5բ: 16/156աբ (§ 15—16 ընդհանուր խորագրի տակ):* 17—23/*չիք:*

Խառը հերթականութեամբ:

1560
Ն Ե Ր Ս Է Ս Շ Ն Ո Ր Հ Ա Լ Ի
Բ Ա Ն Ք Ջ Ա Փ Ա Հ

ԺԷ — XVII

ԹԵՐԹ՝ 167. չգրուած՝ 48բ, 118աբ, 166ա—7բ: ՊՐԱԿ՝ է—ի 12x(ԺԷ 14, ի 9): ՆԻՒԹ՝ մագաղաթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 11,9x8,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 18: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակը՝ բազմագունի շերտերով կարմիր կտաւ:

Նմուշ՝ 13ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 49ա, 119ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 92ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

Վիճակ՝ բաւարար. սկզբից պակասաւոր (պրակ Ա—Զ), տեղ—տեղ խոնաւութեան հետեւեր: Կազմի կապիչներն ու փականները՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—1ա—165բ [Ներսիսի Շնորհալւոյ Բանք չափաւ]

Տե՛ս նեռ. 1540, 3ա—376ա. *§ 1/1ա—48ա (սկ. «Բանք փորձութիւնքն իբրեւ հատին...»): 2/49ա—19ա (չիք § գ): 3/119ա—65բ:* 4—8/*չիք:* 9/*91բ—100բ:* 10/*100բ—5ա:* 11/*105ա—9բ:* 12/*111բ—5ա:* 13/*115ա—7բ:* 14—21/*չիք:* 22/*108բ—11բ:* 23/*չիք:*

Խառը հերթականութեամբ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

165բ (ԺԷ դ.) Այս Յիսուս Որդիս Ամէզէկին է:

1561
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԷ — XVII

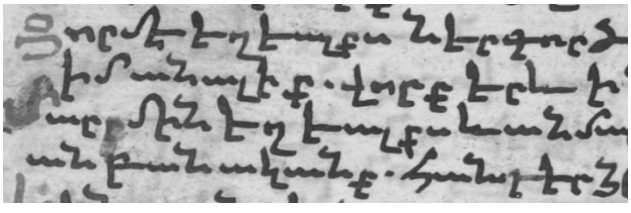
ԳՐԻՉ՝ Խաչատուր աբեղ. Աւծկեցի:

ԹԵՐԹ՝ 304+1 (կրկ. 238). չգրուած՝ 24բ, 249աբ, 256ա—61ա, 274ա—304բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԳx12 (Բ, ժ, ԺԵ, 11) + 3 (Ա 12—Բ, Գ 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15,2x10,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր, գրչափոխութեամբ (բոլորգիր՝ 261բ—71ա): ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ծաղկադրոշմ կարմիր կտաւ:

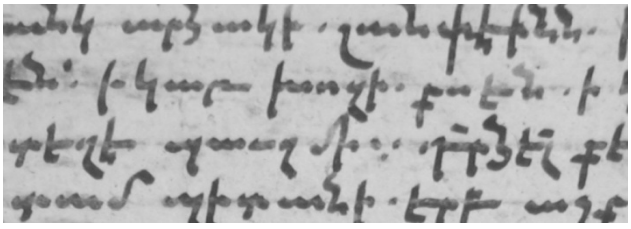
ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ–Մաշտոց. Կանոն ջուր օրհնելոյ, Կանոն պղծեալ անաթի (վրացերէն): ԺԴ դար: Մագաղաթ: Միասիւն: Նուսխուրի: Կարդալ՝ Ա–Բ (վերծանեց՝ Բ. Ութիե):

2. Թէոդորետոս Կիւրացի, Մեկնութիւն Սաղմոսաց: ԺԱ—ԺԲ դդ.: 2 (Գ—Դ), վերջից, ստացուած եզրաճատուած թերթի ընդլայնակի ծալումից: Մագաղաթ, երկսյուն, ուղղագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Դա—Գբ, Գա—Դբ «///Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս առեգական աղաւորութեան անուանեցաւ: Իշցէ իբրեւ զանձրեւ... Գեղեցիկ եւ մեծիմաստաբար զմարդկանալ... զոր եւ Իսայի անուանէ բազում անգամ եւ Յովնան///»: (Սղմ. ՀԱ 5-10). տե՛ս REA, 1983, p. 245:

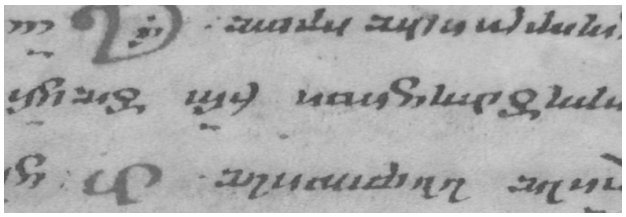
Վիճակ՝ բաւարար. տեղ—տեղ խոնաւութեան հետեւեր եւ առանձին բծեր: Կազմի կապիչներն՝ ընկած:

Նմուշ՝ 1ա

Նմուշ՝ 273ա

Նմուշ՝ Բբ

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1ա–32բ* [Ներսիսի Շնորհալւոյ Ողբերգութիւն վիպասանական ի տոնից սրբոց] – *Յիսուս, Որդի Հաւր Միածին / եւ ճառագայթ կերպարանին... / Յորովայնիս զուղիղ հոդին։*

Միայն Ա գրքի 1–59 տողերը, ըստ 1830թ. Վենետիկեան հրատակութեան։

Բ. *24ա–108բ* [Կանոնիք վասն հաճանայից] – *Իսկ քահանային այսպէս արժան է կարգել զայս հարսն...*

Խառն քաղուածք ի կանոնաց Թադէոսի, Սահակայ, Ներսիսի, Յովհաննու Մանդակունեցւոյ, Բարսղի, Դաւթի Ալւաիկայ որդւոյ, Յովհաննու երզնկացւոյ, սրբոց ժողովոց եւ անյայտից։

Գ. *109ա–225բ* [Քարոզգիրք]

1. *109ա–19բ* [Յակոբայ Ղրիմեցւոյ] քարոզ մեծի Ուրբաթի սուգ է եւ կտակ յետ մահուն հաստատուն է – *Սովորութիւն է մարկան՝ յորժամ մեռանի ոք ի յայլ տեղիս... (տես՝ Ջմեռան, ՃԻԹ)։*

2. *119բ–27ա* Վասն արբեցողաց խրատ (ձեռ. 4556, 317բ, *ի շարս քարոզաց Տաթեւացւոյն*) – *Մեծ սգով եւ ցաւագին արտասուով պատմել զմիտս ճառիս...*

3. *127բ–9բ* [Քարոզ վասն արբեցութեան] – *Այս են չարիք եւ անաւրէնութիւնք արբեցութեանցն, որք զարքայութիւն Աստուծոյ ոչ ժառանգեն...*

4. *129բ–41ա* Վասն յիշոնցնատուացն է – *Ով եղարիք իմ սիրելիք եւ քրիստոսասէր ժողովուրդք...*

5. *141ա–8ա* [Տեառն Յովհաննու Ոսկեբերանի. ձեռ. 716, 147ա] Վասն չհոգալոյ զննջեցեալսն – *Բեր այսուհետեւ մանաւանդ քան զառաջագոյնիցն փութաբար...*

6. *148բ–56ա* Խրատ կրաւնօ[որ]աց եւ հաճանայից – *Եւ պարտ է գիտել, զի որք կուսութեան աստիճան եւ կարգ ըստանան...*

7. *156ա–73բ* Քարոզ վասն ողորմութեան է – *Եկեսցուք ի բան իմայ[ստա]սիրի, որ ասէ. Որ ողորմի աղքատին փոխ տայ Աստուծոյ. առաջինն զայն ցուցանէ...*

8. *173բ–222ա* Վասն ողորմութիւն[եան] – *Մարդ մի եհարց ոմն իմաստասիրի, թէ. Ինձ բարի խրատ տուր, ով սուրբ հայր...*

Ունի բարոյախրատական պատմութիւններ. «Որպէս գրեալ է, թէ մեկ պարոն որդի...», «Որպէս գրեալ է, թէ թագաւոր մի Բ վազիր ունէր...» եւ այլն։

9. *222ա–5բ* [Յոհաննու Մանդակունեցոյ ասացեալ. ձեռ. 942, 247բ] Վասն հարուածոց եւ պատուհասից – *Բազում են կերպարանք պատուհասից եւ սպառնալեացն...*

Դ. *226ա–37բ* [Մաշտոց]

1. *226աբ* Աւրհնութիւն վերակու զգեստից, վեղարի եւ փիլոնի – *Աղաչեմք զքեզ, Տէր Յիսուս Քրիստոս...*

2. *226բ–7բ* Կանոն յորժեմ նոր դուռն դնեն – *Հաստատեն ի տեղւոջ եւ ապայ ասէ զաղաւթս. Տէր Աստուած զաւրութեանց...*

3. *227բ–8բ* Կանոն հանդերձեղէն սպաս աւրհնել – *Տանին յեկեղեցին... եւ ասէ զաղաւթս. Աստուած բարձրեալ...*

4. *228բ–9ա* Կանոն սկի եւ մաղզմայ աւրհնել – *Լուանան նախ ջրով... եւ ասէ զաղօթս. Աւրհնեալ ես Տէր Աստուած մեր, որ եառուր զնիւթս...*

5. *229բ–30բ* Կանոն նորայկերտ գոց աւրհնելոյ – *Տանին յեկեղեցին... եւ ասէ զաղաւթս. Աւրհնեալ ես Տէր Աստուած մեր, որ եառուր մեզ զպատուիրանս...*

6. *230բ–1ա* Կանոն խունկ աւրհնելոյ – *Ի վեր ունելով քահանային, եւ ասէ զաղաւթս զայս. Ամենակալ Տէր Աստուած մեր, որ ընկալար ըզխունկն...*

7. *231աբ* Աղաւթք երդմահարաց – *Տէր Աստուած, որ ըզմարդկան բնութիւնս տկար եւ փոփոխական գիտես...*

8. *231բ–2ա* Աղաւթ երաշտի – *Տէր Աստուած մեր, որ յաղագս առ քեզ լուար եղիայի...*

9. *232բ–3բ* Կանոն պղծեալ կերակրոց – *Թէ ոք ուտիցէ ի քրիստոնէից տաճկայզէն... ասէ զաղօթս, Տէր Աստուած մեր, որ սուրբ ես եւ ի սուրբս հանգուցեալ...*

10. *233բ–5ա* Կանոն մրճաց աւրհնելոյ – *Աւեն սաղմոսն. Ի կարդալ իմում... եւ ասէ զաղաւթս, Աւրհնեալ ես, Տէր Աստուած մեր ամենայն արարածոց...*

11. *235աբ* Աւրհնութիւն սեղանց տեառնականի եւ պատարագի – *Աւրհնեալ ես, Տէր ամենակալ, Հայր Տեառն մերոյ...*

12. *235բ–7բ* Կանոն վասն տնտես աւրհնելոյ – *Եւ ասէ զաղաւթս զայս. Աստուած կենդանի եւ ամենայն կենդանեաց կերակրիչ...*

Ե. *238ա–73բ* [Բանիք զանազանիք]

1. *238ա–43ա* [Օրհնութիւմ յետ խառզից] – *Տէր Աստուած ամենայնի, որպէս աւրհնեցեր զԱդամ ի Դրախտին…*

2. *243ա–8բ* Կանոնք Բասղեղի եւ Գրիգորի (= Բասղի գիր կանոնական Վասն պէս-պէս եւ բիւրապատիկ ախտից՝ Ա—ԾԱ) – *Եթէ ոք ապականէ զէգ յանկարծաւրեայ բռնաբարոյ…*

3. *250ա–4ա* [Օրհնութիւմ յետ խառզից] – *Ջոր աւրհնութիւն աստուածային եւ աղաւթք սուրբ Լուսաւորչին…*

4. *254ա–5բ* [Պարզատօմար]

ա. *254ա* Թվին ՌԲ: Բանալի – *Առաջի գիրն Լիւնն է…*

բ. *254ա–5բ* Պարզայտօմարս գովելի, / է գեղեցիկ եւ պիտանի, / Ջբոլոր տարին յիմեեան ունի… / Մինչ ի գալուստ Քրիստոսի… – *Ով ընթերցողք, յորժամ տարին նահանջ լինի, փետրվար ամիսն ԻԹ (29) օր լինի…*

5. *261բ–5բ* Աննիմք սուրբ Աստուածածնին, Կիրակոսի վարդապետի ասացեալ («Ա—Ք», «ԿՎ») – *Արեւելք գերարփին եւ աւթարան լուսածնին…*

6. *265բ–70ա* Աննիմք Լուսաւորչին («Ա—Ք») – *Այսաւր գուարճացեալ ցընծայ եկեղեցի, դրախտ աստուածատունկ ծաղկեալ…*

7. *270ա–1ա* [Ճաշու Գկ.] – *Լերինք ամենայն այսաւր ցընծացէք…*

8. *272ա–3բ* Պատմութիւն խոզին ի պէտս մարդկան – *Արդ խոզն է դեղ ամեն ցաւի/եւ ինքն ի բազում ի պիտանի…/ եւ ոչ ի ձերն չէ հրամայել ուտել, ընդէ՞ր ուտէք։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

254բ (Պարզատօմարի խորագրի վերջում) Որք ընթեռնուք, սիրով սրտի յիշման արարէք զիս՝ անարժան Խաչատուր յաբեղայս Ա.րծնեցի։

255բ եւ զիս՝ անարժան Խաչատուր աբեղայս յիշեցէք ի Քրիստոս։

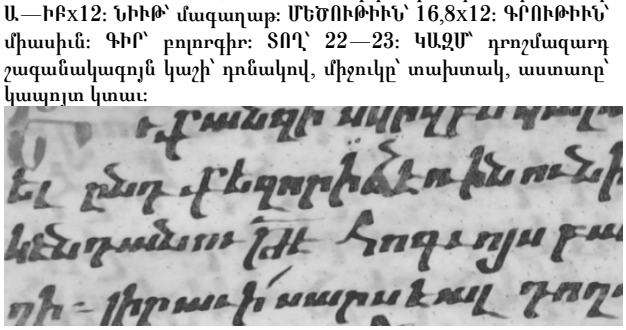
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 25բ, 107բ, 198բ, 270բ, 271բ Գիրքս Սուրբ էջմիածնա *է։*

1562
ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ԱՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

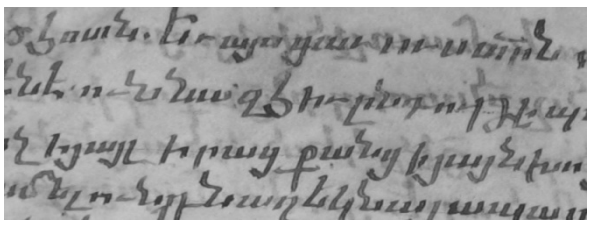
Սալեռն ՋՀՋ — 1327

ԳՐԻՉ՝, ՍՏԱՑՈՂ՝ Անդրօնիկոս:

ԹԵՐԹ՝ 266—2 (տե՛ս Պատառիկ—պաճպանակ): Պրակ՝ Ա—ԻԲx12: ՆԻՒԹ՝ մագաղաթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,8x12: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 22—23: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դոնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ կտաւ:

Նմուշ՝ 15ա

Նմուշ՝ Բա

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՃՊԱՆԱԿ — Գագիկ Հեթումեան Բժշկաբան: Վասն կարուրայ ճանաչելոյ: ԺԲ—ԺԳ դդ.: 2 (1—2), սկզբից, ստացուած երկու ամբողջական թերթերից: Մագաղաթ, միասիւն, բոլորգիր, 22 տող: Կարդալ՝ 1աբ «///եւ այս ազգ գողացն, որ նշան է, որ լերթն սակաւ պաղոթիւն լինի առել… նա մահու նշան է»: 1բ—2բ «Աւդ, որպես յիշեցա[ք] եւ [բ]աժանեցեք զգոյներն գկար[ուրային], այժմ գրեն գհոտերն… թէ ճանի ազգ լինի… յըղբսուպներն եւ նա դեղին ու կանաչ գոյնդ սեւնա թէ ի կարուրային///» (հմմտ. ձեռ. Վենետիկի Մխիթարեան գրադարանի 1281, 10ա—1ա):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում խոնաւութեան հետեւեր, փոորիկ պատռուածքներ, տեղ-տեղ ցեցակեր, յատկապէս պատառիկ—պաճպանակը: Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքն ու դոնակը՝ վնասուած, աստառը՝ խունացած, կապիչներն՝ ընկած:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. *3բ–258ա* Դրումբ յոգնաթախանձ բանից աւգտակարաց… Ասացեալ Մետեան ողբերգութեան սուրբ եւ երիցս երանեալ հաւրն Գրիգորի Նարեկավանից վանականի, հոգեմատեան հոետորի եւ Հայոց փիլիսոփի

Տե՛ս ձեռ. 1568, 5բ—341ա. § ա/*4ա–5բ*: բ/*5բ–10ա*: գ/*10ա–5ա*: դ/*15ա–6բ*: ե/*16բ–9բ*: զ/*19բ–22ա*: է/*22ա–4ա*: ը/*24ա–5բ*: թ/*25բ–7բ*: ժ/*27բ–9բ*: ժա/*29բ–32բ*: ժբ/*32բ–5ա*: ժգ/*35ա–6բ*: ժդ/*36բ–8բ*: ժե/*38բ–42ա*: ժզ/*42ա–3ա*: ժէ/*43ա–5բ*: ժը/*45բ–9բ*: ժթ/*49բ–52ա*: ի/*52ա–5բ*: իա/*55բ–8ա*: իբ/*58ա–60ա*: իգ/*60ա–3ա*: իդ/*63ա–5բ*: իե/*65բ–9բ*: իզ/*69բ–72բ*: իէ/*72բ–6ա*: իը/*76ա–81ա*: իթ/*81ա–4բ*:

լ/84բ–7բ: լա/87բ–90ա: լբ/90բ–3բ: լգ/93բ–8ա: լդ/98բ–104բ: լե/104բ–7ա: լզ/107ա–8բ: լէ/108բ–11ա: լը/111ա–2բ: լթ/112բ–4ա: խ/114ա–5ա: խա/115ա–6ա: խբ/116աբ: խգ/116բ–7բ: խդ/117բ–9ա: խե/119բ–22բ: խզ/122բ–5ա: խէ/125ա–6ա: խը/126ա–32բ: խթ/132բ–5բ: ծ/135բ–8ա: ծա/138ա–41բ: ծբ/141բ–3բ: ծգ/143բ–6բ: ծդ/146բ–8բ: ծե/148բ–52ա: ծզ/152բ–4բ: ծէ/154բ–5ա: ծը/155ա–7ա: ծթ/157ա–8բ: կ/158բ–63բ: կա/163բ–7ա: կբ/167ա–70բ: կգ/170բ–1բ: կդ/172ա–3բ: կե/173բ–6բ: կզ/176բ–81աբ: կէ/181բ–2բ: կը/183ա–5բ: կթ/185բ–7ա: հ/187բ–9ա: հա/189բ–93բ: հբ/193բ–6ա: հգ/196ա–8ա: հդ/198ա–201ա: հե/201ա–11բ: հզ/212ա–3բ: հէ/213բ–5բ: հը/215բ–8բ: հթ/218բ–22ա: ձ/222ա–4ա: ձա/224ա–6ա: ձբ/226ա–9բ: ձգ/229բ–33բ: ձդ/233բ–4բ: ձե/234բ–6ա: ձզ/236ա–7ա: ձէ/237բ–9ա: ձը/238ա–40բ: ձթ/241ա: ղ/241ա–5ա: ղա/245ա–8ա: ղբ/248ա–56ա: ղգ/չիք: (գրչից՝ 256ա «Սուրբ մեռոնին չկայր»): ղդ/256ա–7ա (համարակալուած՝ «ՂԹ»), ղե/257ա–8ա) համրակալուած՝ «ՂԴ»): Յիշատակարան մատենիս գրութեան՝ չիք:

– տե՛ս տպ. Գրիգոր Նարեկացի, Մատեան ողբերգութեան, Երևան, 1985, B:

Բ. [Բանիմ զանազանիմ]

1. *260ա–3ա* Աղաւթիմ ասացեալ տեառն Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի առ ամենաւրհնեալ մայրն Աստուծոյ Մարիամ – *Ի բազում եւ ի մեծամեծ պարգեւաց ընկալեալ առ ի ստեղծագործողէն զիս Աստուծոյ…*

2. *263ա–4բ* Յաղագս մոլորութեան բանի դիւացն, որ եղեւ բազում եղբարս, անյոյս ցուցանեն եւ մոլորեցուցանեն ի ճշմարտութենէ – *Արարիչ ամենայնի եւ հիմն հաստատութեան եղելոց… զամենեսեան ի կապանց մեղաց ազատեաց:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

27բ Յերեսս անկեալ աղաչեմ յիշել զանարժան գրող սորա՝ զԱնդրեասիկոս *եւ զծնողս իմ ի Տէր եւ յիշողացդ եւ յիշելոցս ողորմեսցի Քրիստոս Աստուած (նման՝ 52ա, 135բ, 152ա, 248ա):*

173բ Յիշեա զգրողիկս աղաչեմ ի Տէր, եւ Տէր քեզ եւ մեզ ողորմեսցի, եւ որ զԱմէն ասէ: Յիշեա գհողս (նման՝ 181ա, 187ա, 193բ, 211բ, 215բ, 237ա):

224ա Բարեխաւսութեամբ սուրբ եւ երիցս երանեալ եւ միշտ կուսին Մարիամու Աստուածածնին՝ անարատ ծնողի քո, Քրիստոս Աստուած, թողութիւն շնորհեա գլխաւորիս մեղաւորաց՝ Անդրօնիկոսիս, *եւ ծնողաց իմոց եւ բարի ձիաւորին* Սիր Ստեփանոսի, *եւ այնոցիկ որ սրտի մտաւք զմեզ յիշատակեն:*

258բ Փա՛ռք… Ի թուիս Հայոց ՉՀԶ (1327) շնորհաւք Սուրբ Հոգւոյն յանկ ելեալ աւարտեցաւ աստուածակերտս այս տառ եւ աստուածազարդ մատեանս հոգեպատում, զոր մեծն եւ երջանիկն յորդիս եկեղեցոյ Գրիգորիոս *մականբեալ* Նարեկայ *վանից վերադիտող: Շնորհօք ամենասուրբ Հոգւոյն, որ տա բան աւետարանչացն, զաւրութեամբ բազմաւ բարբառեցաւ ի հոգի սուրբ վարդապետիս, որ զդէմս առեալ ամենեցուն զարդարոց եւ զմեղաւորաց ուժգին բաղձանաւք եւ հառաչանաւք, ի գորով եւ յաղիողորմ բանաստեղծութեամբ զարթուցանէ զնաւին թմբրութիւն եւ զլիմարութիւն բանդագուշեալ մտաց մերոց տեսութիւն, եւ որպէս սրբազանիցն հոյլք, մարգարէից եւ առաքելոց զանճառ տնաւրէնութիւն Միածնին // (259ա) հետազատաբար բացայայտեալ արտաճառեցին ընդ ոլորտս տիեզերաց աւետիս ցնծութիւն եւ ուրախութեան առաձայնեցին հրաւիրելով ի ճաշն տէրունական եւ բարձին զսուգ տրտմութեան, որ ի յաւձէն տարածեցաւ: Սոյն գունակ նոյն զաւրութիւն Հոգւոյ մխիթարչի առեալ զլեզու մաքուր շրթանց սրբոյ վարդապետիս բազմադիմի յեղանակաւ եւ յորդորական քաջալերութեամբ կոչէ զամենիսեան յանապատում մխիթարութիւն, միջնորդելով ընդ Աստուած եւ ընդ մարդիկ զամենեցունցն ինքեան վարկանելով զպարտս, համանման գոլով այնմ, որ զմեղս մեր եբարձ: Եւ արդ, դրախտ ամենալից պարտիմք իմանալ զսա ոչ զգալի, այլ մանաւանդ իմանալի, զի անուշահոտ բուրմանբ ցմայլեցուցանէ զչերմեռանդն սրտիւք, նաեւ բաժակ քաղցրաճաշակ, որ բառնա զսուգ տրտմութեան եւ զաւրացուցեալ քաջալերի հոգին փափագող // (259բ) աղաւթիցն: Արդ, ես՝ եղկելիս եւ անուամբ միայն քահանայ* Անդրօնիկոս, *յոյժ փափաքմամբ ցանկացող եղէ աստուածային բանիցս, եւ գրեցի զսա ի մխիթարութիւն բազմամեղ անձին իմոյ եւ ի յիշատակ ինձ եւ ծնողաց իմոց: Արդ, յերես անկեալ աղաչեմ զձեզ, որք աւկտիք ի սմանէ, յիշեսջիք զանարժանս՝* զԱնդ[ր]օնիկոս *եւ զծնողս իմ եւ զբնաւ ազգատոհմ մեր, նաեւ զբարի ձիաւորն՝* զՍիր Ստեփանոս, *եւ որ զմեզ յիշէք Աստուած ողորմի, եւ դուք ողորմութիւն գտջիք ի Քրիստոսէ, որ աւրհնեալ յաւիտենից: Յիշեսջիք եւ զպատուելի հայրս մեր* զՆերսէս՝ *զառաջնորդ սրբոյ անապատիս* Սուրբ Մկր[տ]չիս, *որ ի* Սալեոն, *նաեւ զհոգեւոր եղբայրն մեր՝* զՆիկոլայոս *եւ զծնողս իւր, եւ ինքն Տէր Աստուած, որ առատն է ի պարգեւս բարութեան, յիշողացդ եւ յիշելոցս ողորմեսցի: Գրեցաւ սա ի յաշխարհս* Ֆոռնգաց, *ի քաղաքիս, որ կոչի* Սայլեոն, *ընդ հովանեաւ* Սուրբ Կարապետիս *եւ* Մկր[տ]չիս Յովանու, *եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեան. ամէն:*

264բ Քաղցր եղբայր ընթերցաւդ, աղաչեմ զքեզ, յիշեայ զանարժանս՝ զԱնդ[ր]օնիկոս *եւ զծնողս իմ* զՄիխայլ, *եւ զմայրն իմ* զՃուլինար, *եւ զբարին ձիաւորն՝* զՍիր Ստեփանոս, *եւ որ յիշէ զմեզ, Քրիստոս Աստուած զինք յիշէ ի յիւր փառն եւ յարքայութիւնս. ամէն:*

(Այլ ձեռք) Եթէ կամէ քո գյիշատակարանն կարդալ, դու շրջէ ե (5) թուղթ դէպ ի ներս ու կարդա (258բ)։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 265բ (ԺԴ դ.) Փա՛ռք... Շնորհիւ Աստուծոյ եւ ողորմութեամբ նորին, ես՝ Կիրակոս *աբեղայս* Առեւելցի *գնեցի զգիրք զայս՝ յիշատակ ինձ եւ ծնաւղաց իմոց։ Որք կարդայք կամ օրինակէք, յիշեցէք յաղաթս ձեր զիս եւ զծնաւղս իմ, եւ Տէր զձեզ։ Ընդ [ն]մին եւ զմեղաւոր հողս՝* զՍտեփաննոս *եւ զծնաւղս իմ, յիշեցէք ի Քրիստոս Ողորմայիւ եւ Տէր զձեզ։ Յիշողք աւրհնեալ եղիցին յԱստուծոյ, եւ որ զԱմէն ասէ։ Եւ* զՍէրոբ *աբեղայ յիշեցէք ի Տէր։*

2. 266ա ՋՍարգիս *քահանայ սուտանուն յիշեցէք ի Քրիստոս աղաչեմ։ Ի թվին ՊԼԱ (1382)։*

3. 3ա (ԺԴ դ.) Կամաւն Աստուածոյ եւ ողորմութեամբ նորին, ես՝ Բարսղ *միակեցս ստացայ զգանձս աստուածային, զգիրքս ցանկալի՝ ի վայելումն անձին իմոյ եւ յիշատակ հոգոյ իմոյ եւ ծնօղաց իմոց՝* Թումայի *եւ* Փոխրսիկնայ*, եւ զգնացելոցն ի Քրիստոս իմ հարազատացն, եղբօրն՝* Սանուէլ *աբեղային եւ քուրոջն՝* Խութլուխաթունի*։ Աղաչեմ զձեզ, որք պատահէք սմա տեսութեամբ եւ կամ աւգտութեամբ ինչ իւրք, յիշեցէք զմեզ ի միտս բարիս եւ ի պատկանաւոր խնդրուածս, մանաւանդ զգեռաբոյս պատանին՝* զՅովաննէս*, որ է արեանառու յետ [կենա՞ց]* Բարխոին *եւ ժառանգ գրոցս, որոյ Տէր Աստուած վայելել տացէ ընդ երկայն աւուրս. ամէն։ Եւ եղիցի։*

4. *3ա (ԺԴ դ.) Ջվերջին ստացողս՝* զԳրիգոր Կարբեցի *սուտանուն կրօնաւոր աղաչեմ յիշել միով Տէր ողորմայիւ, ով սուրբ ընթերցող։ Եւ դարձեալ աղաչեմ, զի ում որ շնորհի, դարձեալ եւ նա յայլում շնորհէ, զի բազում անգամ ծախած է։ Եւ թէ դուք զմեզ յիշէք եւ զծնողսն մեր, Աստուած ձեզ ողորմի. ամէն։*

264բ Ո՛վ սուրբ ընթերցող, աղաչեմ եւ առ ոտս ձեր անգանիմ արտասուաթոր հառաչանօք, զմեղաւորս եւ զծնողսն եւ զեղբարս մեր յիշել բոլորով սրտիւ՝ զԳրիգորի Կարբեցի*, որ ստացայ զսուրբ գիրքս, միթէ ողորմի ողորմածն Աստուած ի ձեռն սուրբ Նարեկացոյն բարեխօսութեամբ ձեզ եւ մեզ, զի դուք վայլօք, բայց միմեանց // (265ա) յիշատակեցէք, որ Աստուած ձեզ տացէ պարգեւս, զի բազում աշխարհ է վայելել, եւ դարձեալ տալոց է Քրիստոս պարգեւս բազմաց ձեզ եւ մեզ. ամէն։*

(Ծածկագիր) բջբփզիշգշջվդտղւբց. ճոշն («Առաքել, դու որպ[է]ս գրեցար ճոշն»)։

Սոյն Գրիգոր Կարբեցին 1446–ին իր ձայսմաւուրքը տուել է երզնկայի Սուրբ Կիրակոս վանքի աբեղաներին՝ ընդօրինակելու համար։ Տե՛ս Նօտարք Հայոց, 149։

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 126բ Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա *է։*

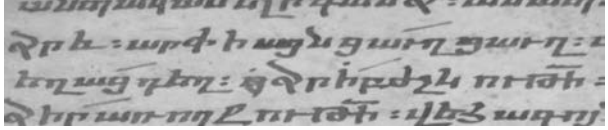
ԳՐՋԱՓՈՐՁ Ի ՊԻՒ (1373), Ի ՊԻՒ (1373)։ 266բ Կալաշ մարդո կատակ ուդրամ շալակ։ Տամ համլոյ կաշի։ Աստուած է որ ծնաւ...

1563
ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

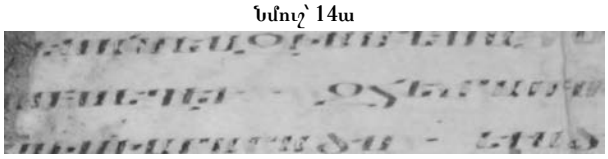
Վանական վրդ.—ի վանք — ՉԼԲ — 1283

ԳՐԻՉ՝ Մարտիրոս։

ԹԵՐԹ՝ 340—6 (տե՛ս Պատառիկ—պահպանակ 1 եւ 2)։ ՊՐԱԿ՝ 1x8 + 1x6 + 36 (Ա—Ք)x8 + 5 (ԱԱ—ԵԵ)x8 (ԳԳ 2, ԵԵ 6)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ արեւելեան բոլորգիր (ամեն դէպում ե փխ է)։ ՏՈՂ՝ 19—22։ ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ զարդաճիւս գործուածք (Ա), կարմիր կտաւ (Բ)։

Նմուշ՝ 14ա

Նմուշ՝ Աա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ — ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ ճա։ Լ ու ս ա ն գ ա գ ա ր դ՝ թոչնային։ Գ ոյ ն ե ր՝ սեւ, ուրուագծային։ Ժե դ. յաւելում՝ վերանորոգող Թադէոսի ձեռով։

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — 1. Յովհան Ոսկէբերանի Մեկնութիւն Մատթէի։ Ժ—ԺԱ դդ.։ 1 (1) + 1 (340), ստացուած թերթի վերին կէսի ընդերկայնակի ճատումից։ Մագաղաթ, նախապէս երկսիւն, միասիւն, մանր ուղղագիծ երկաթագիր։ Կարդալ՝ 1ա «///տեսանես զի ամենայն ինչ վասն առն եղեւ...», 1բ «այդ եւ անհաս մեծաւ խորհրդիւ ներգործեալ ըստ ամենայն նմանութեան...», 340բ «զաչ ձեռն յաւելուցու, զի ուսանիցիս եթե ոչ վասն անդամոց ինչ են բանք...», 340ա «ձգեաց զնետսն, այդ դու անձամբ յանձն առեր///»։

2. Գրիգորի Նարեկացւոյ Մատեան ողբերգութեան (բան ԼԱ—ԼԲ)։ Ժ դ.։ 4 (2—5)։ Թուղթ, միասիւն, արեւելեան բոլորգիր։ Կարդալ՝ 2ա «///[տար]ածանելն բան յշտեմարանելն... սահման փրկութեան///»։ Այս չորս թերթերը գրուած են նոյն Մարտիրոս գրչի ձեռով մի այլ մատեանից։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խումացած, գրադաշտը գունափոխուած, տեղ—տեղ ցեցակեր (յատկապէս 316—340), փորիկ պատառուածքներ, զանազան բծեր, լուսանցային մասերը

թուլացած եւ բամբակակալած: Կազմի Ա փեղկի կաշին ցեցակեր, եզրերը՝ մաշուած, դռնակն ու կապիչներն ընկած, աստառը ցեցակեր: Ժե դ. նորոգուած Թադէոսի ձեռով, ամուանաթերթը (6) կարկատուած գծուած ճակատազարդ, լուսանցազարդ եւ գրուած սկզբնատողը՝ «Զայն հառաչանց հեծու»:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *6ա–336բ* Դրումբ յոմնաթախանձ բանից աւգտակարաց... Ասացեալ Մատեան ողբերգութեան Գրիգորի Նարեկաց վարդապետի

Տե՛ս ձեռ. 1568, 5բ—341բ. § ա/*6բ–8բ*: բ/*8բ–13ա*: գ/*13ա–8բ (19աբ տե՛ս Բ § 1)*: դ/*20ա–1բ*: ե/*21բ–4բ*: զ/*24բ–6բ*: է/*26բ–8բ*: ը/*28բ–30ա*: թ/*325բ–7բ (§ ղգ–ից յետոյ)*: ժ/*327բ–9ա*: ժա/*329ա–32բ*: ժբ/*30ա–2ա*: ժգ/*332բ–4ա*: ժդ/*334ա–6բ*: ժե/*32ա–4բ*: ժզ/*34բ–6ա*: ժէ/*36ա–8ա*: ժը/*38ա–41բ*: ժթ/*41բ–7բ*: ի/*չիք*: իա/*47բ–9բ*: իբ/*49բ–51բ*: իգ/*51բ–4ա*: իդ/*54ա–6բ*: իե/*56բ–61ա*: իզ/*60ա–2բ*: իէ/*62բ–6ա*: իը/*66ա–70բ*: իթ/*70բ–4ա*: լ/*74ա–7բ*: լա/*77բ–80բ*: լբ/*80բ–4ա*: լգ/*84ա–9բ*: լդ/*89բ–97ա*: լե/*97ա–100ա*: լզ/*100ա–3ա*: լէ/*չիք*: լը/*103ա–5ա*: լթ/*105ա–7ա*: խ/*107ա–8բ*: խա/*109բ–10բ (§ խբ–ից յետոյ)*: խբ/*108բ–9բ (109բ–10բ տե՛ս խա)*: խգ/*110բ–1բ*: խդ/*111բ–3բ*: խե/*113բ–7բ*: խզ/*117բ–20ա*: խէ/*120ա–1բ*: խը/*121բ–30ա*: խթ/*130ա–3բ*: ծ/*134ա–8ա*: ծա/*138ա–43ա*: ծբ/*143ա–5բ*: ծգ/*145բ–50բ*: ծդ/*150բ–3բ*: ծե/*153բ–8ա*: ծզ/*158ա–61ա*: ծէ/*161ա–4ա*: ծը/*164ա–6բ*: ծթ/*166բ–8բ*: կ/*168բ–76բ*: կա/*176բ–82ա*: կբ/*182ա–6բ*: կգ/*187ա–8բ*: կդ/*189ա–91բ*: կե/*191բ–5բ*: կզ/*195բ–202ա*: կէ/*202ա–4բ*: կը/*204բ–8բ*: կթ/*208բ–11ա*: հ/*211ա–4ա*: հա/*214ա–20ա*: հբ/*220ա–3ա*: հգ/*223ա–6ա*: հդ/*226ա–30ա*: հե/*230ա–43բ*: հզ/*243բ–6ա*: հէ/*246ա–8բ*: հը/*248բ–52բ*: հթ/*252բ–7ա*: ձ/*257ա–9բ*: ձա/*259բ–62ա*: ձգ/*267ա–72ա*: ձդ/*272ա–3բ*: ձե/*273բ–5բ*: ձզ/*275բ–7ա*: ձէ/*277ա–9բ*: ձը/*279բ–81բ*: ձթ/*281բ–2ա*: ղ/*282ա–6բ*: ղա/*286բ–90բ*: ղբ/*293ա–302բ*: ղգ/*302բ–25բ*: ղդ/*290բ–1բ*: ղե/*291բ–1բ*: ղե/*291բ–3ա (293ա–302բ տե՛ս § ղբ: 302բ–25բ տե՛ս §ղգ: 325բ–7բ տե՛ս §թ: 327բ–9ա տե՛ս § ժ: 329ա–32բ տե՛ս § ժա: 332բ–4ա տե՛ս ժգ: 334ա–6բ տե՛ս §ժդ: 337ա–9ա տե՛ս Բ, § 2)*: Յիշատակարան մատենիս դրութեան՝ չիք: Ցունի գլխահամար: Մի քան լուսանցքներում (*241ա, 289ա եւլն*) կան գրիչ ձեռքով գծուած խազագրութիւններ:

—տե՛ս տպ. Գրիգոր Նարեկացի, Մատեան ողբերգութեան, եր., 1985, N:

Բ. [Բանիմ զանազանիմ]

1. *19աբ* Սարգիս վարդապետի ասացեալ Յաղագս խոստովանութիւն[եան] — *խոստովան լերուք, ասե, միմեանց զմեղս: Եւ դու տե՛ս զզիջանելոյն աւրինաին...*

2. *337ա–9ա* [Ի Յակոբայ թղթոյ մեկնութէնէ Սարգսի Շնորհալւոյ] — *Մեծ են հաւատք, եղբարք, մեծ եւ կարեւոր եւ գլուխ ամենայն բարեաց... խոստովանութեամբ եւ ապաշխարութեամբ (հմմտ. «Մեկնութիւն եօթանց թղթոց կաթուղիկայց», 1828, կ. Պոլիս, էջ 104–106):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

*133 Ջ*Մարտիրոս:
246ա Ամենամեղ Մ[ար]տ[իրոս]:
336բ Ի Ջլբ (1283) թվիս գրեցաւ
Գիրքս Գրիգորի Նարիկեցի,
Աղաւթք եւ հառաչանք եւ պաղատանք [ո]ղոծմագին,
Ի վասն Վանական *վարդապետ[ի]*,
Առաջ[նո]րդ [գոլ]ով Պետրոս վարդապետի,
Ջեռամբ [Մա]տիրոսի *բազմամեղ ծառայի*,
Ի ծերութեան ժամանակի,
Ահայ արտասաբուխ աղաւթ անի,
Ով որ ունի խոցուած հո[գի],
Կամ մարմին մեռեալ մեղաւք ի լի,
[Ո]ր [դ]եղ ո[ւ]զե վասն իւր հոգոյ
Աստ գտանե զիւր պիտանի:
Ով կարդա կամ ում պիտի,
Աստուած ողորմի թող ինձ ասի:
Նմա փառք յամե[նայնի]:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

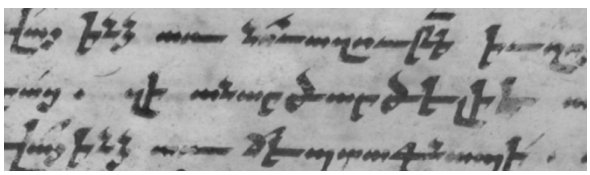
7ա (ժե դ.) Ջմեղաւք լցեալ ոգի՝ զթաղէոսս յիշեցէք, ով սուրբ եղբարք:

339բ (ԺՀ դ.) Ես՝ *տէր* Սարգիսըս այս Նարեկացիս վեր բերի Սաղմուսավանից Վերնատանէն: Ով ոք որ կարդա, այլվի տեղն հասուցանէ, օրհ[ու]ի Աստուծոյ:

339բ Կարկատեցի 1896, 12 փետ. եւ օգտուեցի իւր «Աղաւթք ժամահարի» գրուածքից: Սահակ վ. Ամատ[ունի]:

1564
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ՈՒՃԸՐ — 1709

Նմուշ՝ 15ա

ՍՏԱՅՈՂ՝ Միհաս վրդ. Ջուղայեցի:

ԹԵՐԹ՝ 430. չգրուած՝ 199բ: ՊՐԱԿ՝ 1x2 + Ա—ԺԷ (Բ, ե, է 10, ԺԷ 11)+Ա—ԺԱx12 (Ա 13, Դ 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «RG» լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,7x11,1: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 18: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 7 + 4, թուղթ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ — Ձ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ յա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թոչնային: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին, շագանակագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, խոնաւութեան հետեր: Թանաքից գրադաշտը գունափոխուած: Կարմրագիր խորագրերն ու սկզբնատողերը գունաթափուած եւ հազիւ նշմարելի: Կազմի կաշին՝ ճերծուած, եզրերը՝ մաշուած, պահպանակները՝ ցեցակեր: Նախկինում նորոգուած եւ մի շարք թերթեր կարկատուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

— *1ա—2բ* Յանկ է գրուկիս

ա. *1ա—2ա* [Յանկ Նարեկ գրոց] — *Ա. Տէր իմ, Տէր տուիչ... Խոր. Արեգակն արդար ճառագայթ (բնագիրը՝ ԽԳ):*

բ. *2ա* [Յանկ Աղօթից Բեննկայ] — *Ա. Տէր ահաւոր եւ սքանչելի... Ժ. Անկանիմ առաջի քո:*

գ. *2բ* [Յանկ Աղօթից զանազանից] — *Ա. Հայր Տեառն մերոյ... Ժէ. Օրհնեալ է մարդասիրութիւն:*

Ա. *3ա—170ա* [Գրիգորի Նարեկացւոյ Մատեան Ողբերգութեան]

Տե՛ս ձեռ. 1568, 5բ—341ա. § ա—բ/չիք: գ/*3ա—7բ:* դ/*7բ—9բ:* ե/*9բ—12բ:* զ/չիք: է/*12բ—5ա:* ը/*15ա—6բ:* թ/*16բ—9ա:* ժ/չիք: ժա/*19ա—23բ:* ժբ/*23բ—6ա:* ժգ/չիք: ժդ/*26ա—9ա:* ժե/*29ա—33ա:* ժզ/չիք: ժէ/*33ա—6բ:* ը/*36բ—41ա:* ը/*41ա—5ա:* ի—իբ/չիք: իգ/*45ա—9ա:* իդ/չիք: իե/*49ա—54բ:* իզ/չիք: իէ/*54բ—60ա:* իը/*60ա—6ա:* իթ/*66ա—71ա:* լ/*71ա—6ա:* լա—լբ/չիք: լգ/*76ա—80ա:* լդ—լթ/չիք: խ/*80ա—2ա:* խա/*82ա—3ա:* խբ/*83ա—4բ:* խգ—խզ/չիք: խէ/*84բ—6բ:* խը—ծէ/չիք: ծը/*86բ—9բ:* ծթ/*89բ—92ա:* կ—կդ/*97ա—105ա:* կէ/չիք: կը/*105ա—10ա:* կթ—հ/չիք: հա/*110ա—7բ:* հբ/չիք: հգ/*117բ—21բ:* հդ/*121բ—6ա:* հե—հզ/չիք: հէ/*126ա—9ա:* հը/*129ա—33բ:* հթ/*133բ—8բ:* ձ/*138բ—41բ:* ձա/*142ա—4բ:* ձբ/*144բ—50բ:* ձգ/*150բ—6ա:* ձդ—ձթ/չիք: ղ/*156ա—61բ:* ղա/*161ա—6բ:* ղբ—ղգ/չիք: ղդ/*168բ—70ա:* ղէ/*166բ—8բ (§ ղդ—իգ առաջ): Յիշատակարան մատենիս գրութեան՝ չիք: Առկայ *43* բաներըը, անկախ Մատեանի գլխահամարներից, համարակալուած են հերթական համարներով՝ ա—խգ:

Բ. *170ա—98ա* Լուծմունք եւ բացայայտութիւնք բառից եւ բանից խըթանածածուկ խորոց աղօթից երանելի սուրբ հօրն Գրիգորի Նարեկացւոյ

Տե՛ս ձեռ. 622, 11բ—331ա. *Միայն 40 գլխի լուծմունք.* § գ/*170ա—1ա:* դ/*171ա:* ե/*171աբ:* է/*171բ—2ա:* ը/*172ա:* թ/*172աբ:* ժա/*172բ—4ա:* ժբ/*174ա—5բ:* ժգ/*175բ—6բ:* ժե/*176բ—7ա:* ժէ/*177ա (սկ. «Բան. Որ մինչ անձուք»):* ժը/*177ա—8ա:* ժթ/*178ա—9ա:* իգ/*179ա—80ա:* իե/*180ա—1ա:* իէ/*181բ—4բ:* իը/*184բ—5ա:* իթ/*185աբ:* լ/*185բ—6բ:* լգ/*186բ—8բ:* խ/*188բ—9ա:* խա—խզ/չիք: խէ/*189աբ:* խը—ծէ/չիք: ծը/*189բ—90ա:* ծթ/*190աբ:* կ—կդ/չիք: կե/*190բ:* կզ/*190բ—1ա:* կը/*191բ:* կթ—հ/չիք: հա/*191բ—2բ:* հբ/չիք: հգ/*192բ—3ա:* հդ/*193աբ:* հե—հզ/չիք: հէ/*193բ—4բ:* հը/չիք *(1 տող բաց):* հթ/*194բ:* ձ/*195ա:* ձա/*195ա:* ձբ/*195աբ:* ձգ/*195բ:* ձդ—ձթ/չիք: ղ/*195բ—6ա:* ղա/*196աբ:* ղբ/*196բ—8ա:* Առկայ *40* գլուխները համարակալուած են ա—խբ, որովհետեւ նկատի են առնուած նաեւ Մատեանի խա եւ խբ գլուխները, որոնք լուծմունք չունեն *(«Լուծմունք ոչ գոյ»: Համմտ. ձեռ. 1572, 110ա—22ա:*

Գ. *200ա—41ա* Սրբոյն Եփրեմի ասացեալ խօսք ընդ Աստուծոյ եւ մաղթանք (Ա—ձԼէ) — *[Ա]. Տէ՛ս, Տէր, զտառապանս իմ եւ ցաւս հոգոյ բազմամեղիս...*

Դ. *241ա—309ա* [Աղօթք Բենիկ վարդապետի]

Տե՛ս ձեռ. 1572, 133բ—246բ. § ա/*241ա—54ա:* բ/*254ա—61բ:* գ/չիք: դ/*261բ—8ա:* ե/*268բ—74բ:* զ/*274բ—82ա:* է/*282ա—4ա:* ը/*284ա—7:* թ/*287ա—96բ:* ժ—ժե/չիք: ժզ/*296բ—308ա:* ժէ/*308բ—9ա: Առկայ 10* աղօթքները համարակալուած են Ա—ժ:

Ե. *309բ—30բ* [Աղօթք զանազանք]

ա. *309բ—12բ* Աղօթք Յովաննու Հայոց վարդապետի, որ մականուն Սարկաւագ կոչի: Աղօթք առ Հայր: Գլուխ առաջին — *Հայր Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի...*

բ. *312բ—4բ* Նորին Աղօթք... առ Որդի: Գլուխ երկրորդ — *Որդի եւ Բան Հօր, Աստուած ճշմարիտ...*

գ. *314բ—6բ* Նորին Աղօթք առ Հոգին Սուրբ (առ Որդին): Գլուխ չորրորդ (երրորդ) — *Անստուէր լոյս եւ գոյացուցիչ բնութեան լուսոյ...*

դ. *316բ—8ա Դ.* Աղօթք Մովսիսի ճերթողի սուրբ հօրն արարեալ — *Ազաչեմ զքեզ, Տէր, թող ինձ, թող ինձ զմեղս իմ որպէս կամիս...*

ե. *318աբ* Ե. Դարձեալ Աղօթք Մովսիսի ճերթողի սուրբ հօր — *Ազաչեմ զքեզ, Տէր, թող ինձ զ[մ]եղս իմ եւ կամ եթէ ասես մեղար...*

զ. *318բ—9բ* Զ. Աղօթք Կիւրղի Աղէքսանդրացւոյ ասացեալ: Աղօթք զղջման — *Ամենակալ Տէր, Արարիչ ամենայն համայնից...*

է. *319բ—21ա* Է. [Աղօթք] սրբոյն Մեսրոպայ վարդապետի է ասացեալ — *Ով որ անեղդ ես եւ անսկիզբն...*

ը. *321ա—2ա* Ը. Աղօթք սուրբ հօրն Յոհաննու է ասացեալ — *Ի քեզ յուսամ, Քրիստոս Աստուած...*

թ. *322աբ* Թ. Աղօթք սուրբ հօրն Յոհաննու է ասացեալ — *Տաճար Աստուծոյ բանական սուրբ...*

ժ. *323ա—4բ* Ժ. Յոհաննու Գառնեցւոյ... — *Տէր Հայր եւ Աստուած, Աստուած կենաց իմոց...*

ժա. *324բ—5բ* ԺԱ. Նորին Աղօթք — *Գառն Աստուծոյ Տէր իմ եւ Աստուած...*

ժբ. *326ա—7ա* ԺԲ. [Նորին Աղօթք] — *Աստուածածին մայր Քրիստոսի եւ Ծնօղ...*

ժգ. *327աբ* ԺԳ. Նորին Աղօթք ի Տէր Յիսուս Քրիստոս... — *Ոհո՛ լուսոյ եւ ճշմարիտ ճանապարհ...*

ժդ. *327բ—8ա* ԺԴ. Նորին Աղօթք առ սուրբ... — *Նայեա, Տէր, քաղցրութեամբ առ դառնացուցիչս...*

ժե. *328աբ* ԺԵ. Աղօթք նորին — *Երկնաւոր Թագաւոր, որ վասն միոյ մեղաւորի գտանելոյ*

§ժ—ժե համմտ. ձեռ. 42, 41բ–61բ։

ժզ. *328բ–9բ* ԺԶ. Աղօթք սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին մեռոյ է ասացեալ — *Աղաչեմ զքեզ, Փրկիչ աշխարհի...*

ժէ. *329բ–30բ* ԺԷ. Նորին Աղօթք յորժամ յորոգայթ անկանի ոք, ասես — *Աւրհնեալ է մարդասիրութիւնը քո, Տէր իմ եւ Փրկիչ Յիսուս Քրիստոս... ամէն։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

133բ ՁՋուղայեցի Մինաս *վարդապետ՝ զստացօղ սուրբ գրքուկիս յիշեսջիք ի Քրիստոս կրկին ծնօղիւք, ով հարք եւ եղբարք մեր ըստ հոգւոյ, աղաչեմ զձեզ (նման՝ 141բ, 161բ)։*

198ա Վերջ։ Աւարտեցաւ թվին ՌՃԾԸ (1709)։

198բ Փա՛ռք... Որ ետ կարողութիւն տկնր եւ չնչին անձին՝ Մինասի *յետնոյ ի կարգ քարոզչաց մարմնացեալոյ Բանին Աստուծոյ, որ եւ աստի եւ անտի ժողովեալ ի բանից աստուածաբան վարդապետաց, ուր եւ գրեալ փանք աղօթական եւ գղջականի խօսք ընդ Աստուծոյ եւ ճանապարհ կենաց մտին, եւ ջերմեռանդ սիրով եւ ըղձալի տենչմամբ, ի հալալ արդեանց իւրոց տուեալ, ետ գրել եւ կազմել ի մի տուփ, ի վայելումն անձին իւրոյ եւ հոգեւոր հարց եւ եղբարց եւ որդւոց, ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ օրհնելոյն յաւիտեանս. ամէն։ Արդ, երես անկեալ աղաչեմ զձեզ, ո՛վ հարք եւ եղբարք եւ որդիք մեր ըստ հոգւոյ, որք հանդիպիք սմա եւ ընթեռնուք, ասացէք. Քրիստոս Որդի Աստուծոյ կենդանւոյ, ողորմեա* Ջուղայեցի Մինաս *վարդապետին, եւ թող զամենայն յանցանս նորա, եւ ջնջեա զձեռագիր յանցանաց նորա, եւ փրկեա յաւիտենից տանջանացն, եւ // (199ա) արժանի արա անճառ լուսոյդ երկնից արքայութեանդ անմահ կենաց եւ անթառամ պսակացդ կրկին ծնօղիւք հանդերձ, եւ քեզ փառք յաւիտեանս. ամէն։*

Շնորհօքն Քրիստոսի աւարտեաւ կազմեցաւ թուականիս Հայոց ՌՃԾԸ (1709), ի հայրապետութեան Սուրբ էջմիածնայ *վեհափառ* Աթոռոյն Յովաննէս *վարդապետի, որոց Տէր Աստուած ընդ երկայն աւուրս արասցէ ուղիղ վարդապետութեամբ ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ. ամէն։ Հայր մեր... անուն քո։*

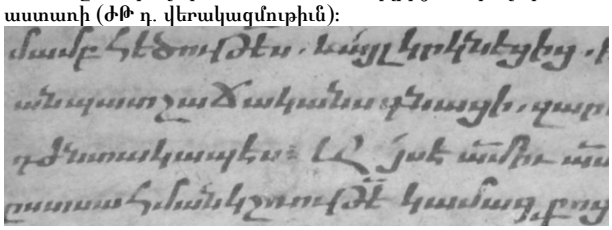
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 1ա Գիրքս Սուրբ էջմածնա *է։*

1565
ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Հերմոնի վանք ՋՂԸ — 1349

ԳՐԻՋ՝ Մովսէս վրդ։ ՍՏԱՑՈՂ՝ Մովսէս վրդ (նվիրել է Նահապետ արքյ.ին)։

ԹԵՐԹ՝ 216 + 1 (կրկ. 1). չգրուած՝ 1բ, 213բ, 215ա—6ա։ ՊՐԱԿ՝ 1x2+Ա.—ԺԸx12 (ԺԸ 11)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,5x11,8։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր (յաւելագրողի՝ 1գ—2բ, 214աբ)։ ՏՈՂ՝ 23։ ԿԱՋՄ՝ սեւ կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ մագաղաթ։ ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1, սկզբից, մագաղաթ, մասն աստառի (ԺԹ դ. վերակազմութիւն)։

Նմուշ՝ 38ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 3ա։ Լ ու ս ան ց ագ ա ր դ՝ բուսական (3ա)։ Ջ ա ր դ ագ իր՝ հանգուցագիր (3ա)։ Գ ոյ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, շագանակագոյն։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերը թուլացած եւ բամբակակալած, առանձին բառեր եղծուած, տեղ—տեղ փոքրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, ցեցակեր։ Կազմի կաշին՝ ճեղծուած, եզրերը՝ մաշուած։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. *3ա–212բ* Դրումբ յոքնաթախանձ բանից աւգտակարաց... Ասացեալ Մատեան ողբերգութեան Գրիգորի Նարեկա վանից վանականի հոգեմատեան հոետորի եւ Հայոց փիլիսոփայի

Տե՛ս ձեռ. 1568. 5բ—341բ. *§ ա/3ա–4բ։ բ/4բ–7ա։ գ/7ա–10բ։ ե/11բ–3բ։ զ/13բ–5բ։ է/15բ–7ա։ ը/17ա–8ա։ թ/18ա–9բ։ ժ/19բ–21ա։ ժա/21ա–3բ։ ժբ/23բ–5ա։ ժգ/25ա–6ա։ ժդ/26ա–8ա։ ժե/28ա–30ա։ ժզ/30ա–1ա։ ժէ/31ա–2բ։ ժը/32բ–5բ։ ժթ/35բ–7բ։ ի/37բ–40ա։ իա/40ա–1բ։ իբ/41բ–3ա։ իգ/43ա–5ա։ իդ/45ա–7ա։ իե/47ա–9ա։ իզ/49բ–51բ։ իէ/51բ–4բ։ իը/54բ–7բ։ իթ/58ա–60բ։ լ/60բ–2բ։ լա/62բ–5ա։ լբ/65ա–7բ։ լգ/67բ–71բ։ լդ/71բ–6բ։ լե/76բ–8բ։ լզ/78բ–9բ։ լէ/79բ–81ա։ լը/81ա–2բ։ լթ/82բ–3բ։ խ/83բ–4բ։ խա/84բ–5ա։ խբ/85աբ։ խգ/85բ–6բ։ խդ/86բ–7բ։ խե/87բ–90ա։ խզ/90ա–2ա։ խէ/92ա–3ա։ խը/93ա–8ա։ խթ/98ա–100ա։ ծ/100ա–2ա։ ծա/102ա–4բ։ ծբ/102ա–4բ։ ծգ/104բ–6ա։ ծզ/106ա–8բ։ ծդ/108բ–10ա։ ծե/110ա–2բ։ ծզ/112բ–4ա։ ծէ/114ա–5ա։ ծը/115ա–6բ։ ծթ/116բ–7բ։ կ/117բ–21բ։ կա/121ա–4բ։ կբ/124ա–5բ։ կգ/125բ–8ա։ կդ/128ա–9բ։ կե/129բ–31բ։ կզ/131բ–5ա։ կէ/135ա–6բ։ կը/135ա–6բ։ կը/136բ–8բ։ կթ/138բ–40ա։ հ/140ա–1բ։ հա/141բ–5ա։ հբ/145ա–6բ։ հգ/146բ–8ա։ հդ/148բ–50բ։ հե/150բ–8բ։ հզ/158բ–60ա։ հէ/160ա–1բ։ հը/161բ–3բ։ հթ/163բ–6ա։ ձ/166ա–7բ։ ձա/167բ–9ա։ ձբ/169ա–72ա։*

ձգ/172ա–4բ: ձդ/175աբ: ձե/175բ–6բ: ձզ/177աբ: ձէ/177բ–9ա: ձը/179ա–80բ: ձթ/180բ: ղ/181ա–4ա: ղա/184ա–6ա: ղբ/186բ–92բ: ղգ/192բ–208բ: ղդ/208բ–9բ: ղե/209բ–10բ: Յիշատակարան մատենիս գրութեան՝ 210բ–1ա: Ունի.

–Տե՛ս տպ. Գրիգոր Նարեկացի, Մատեան ողբերգութեան, Երևան, 1985, c:

Բ. *211ա–2բ* [Վարք Գրիգորի Նարեկացւոյ] – *Ի թուականին Հայոց ՆԼԲ, ի հայրապետութիւն տեառն* Վահանայ *եւ ի թագաւորութիւն* Վասլի *եւ* Կոստանդեայ, *իսկ թագաւոր* Վասպուրականի Սինէրեհիմ *յԱրծրունեաց. ի սոցա ժամանակս էր երիցս երանեալ սուրբ հայրս մեր եւ աստուածաշնորհ մեծ վարդապետս* Գրիգորիոս... *մարմինն անարատ եդեալ կայ ի նոյն վանս* Նարեկայ... *ամէն*

Գ. [Յաւելագրութիւնք]

1. *1ա* [Գիր բժշկութեան (ԺԸ դ., շղագիր)] – *Ընդ արեւուտ հարկանելոյ եւ արեգական բացելո, բացաւ դուռն երկնից առ ձայն լալո, եւ ասէ. Ալիա, Արամիա, Արաւիթ, Կէսոնիա, Կէսարիա: Եղիցի բժշկութիւն:*

2. *1գ–2բ* Պատճէն եւ ցանկ համառօտ՝ առ ի ցուցանել զնշանաւոր ճառերսն, վասն դիւրաւ գտանելոյ զոր պիտոյն լինի (ԺԹ—ԺԵ դդ., բոլորգիր) – *Առաջին ճառն՝ քաղցր եւ բազմախորհուրդ... ՁԲ. Վասն սրբոց առաքելոցն/// (շար. թափուած)*

3. *214աբ* [Աղօթք (ԺԵ դ. բոլորգիր, գրչափոխութեամբ)] – *Աւրհնեալ Հայր սուրբ Աստուած ճշմարիտ: Սրբեայ զմեզ յամենայն մեղաց... եւ օրհնեսցէ զամենեսեան. ամէն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

184ա ՁՄովսէս գծողս յիշեա:

212բ Գրեցաւ աստուածային եւ հոգէբուխ մատեանս... ի նահանգիս Սիւնեաց, *ի ձորս Վայոց, ի վանս Հերմոնի, ընդ հովանաւ սուրբ քաւարանիս Գրիգորի, առ ոտս մեծ վարժապետիս* Տիրատուր *կոչեցեալ, կամօք եւ ձեռնտուութեամբ սորին, ձեռամբ* Մովսէս *կրաւնաւորի անարժան քահանայի, յետին եւ տկարի սպասաւորս բանի, ի թուականութեան Յաբեթեան տոհմիս տասմարի, մերձ // (213ա) ի կատարման վեշտասան յոբելինին, պակաս երկու ամ՝ ՁՂԸ (1349): Արդ, աղաչեմ զամենեսեան, որք ճաշակէք յանմահական սեղանոյս, յիշեսջիք սեռն սիրով ի միտ բարիս եւ ի պատկանաւոր խնդրուածս զսուրբ վարդապետն իմ եւ զհայրն ըստ հոգւոյ՝ զվերոյասացեալդ, այլեւ զՍամուէլ կուսակրաւն քահանայ, եւ զՅոհաննէս, ընդ որս եւ զծնողսն իմ, եւ զերախտաւորսն ըստ հոգւոյ եւ ըստ մարմնոյ, այլեւ զկրսեր եղբայրս իմ՝ Ներսէս, որ սպասաւորէր ինձ պղերգութեամբ եւ յոչ կամաց, եւ զիս բազմամեղ գրիչս, զի ի փափագմանէ սրտի, գրեցի ի վայելումն անձին իմոյ, եւ նիւթս ոչ պատահեաց որպէս կամէի, բայց բանիցն ճշմարտութենէ ոչ ինչ նուազեալ ի փառս երրեակ եւ միաստուածութեանն՝ Հաւր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, բնաւից հաստողի եւ յաւիրինաւղի յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:*

Ես՝ Մովսէս վարդապետ, զիմ ձեռագիր տվի Նահապետ աբեղին՝ յիշատ[ակ] ինձ եւ ծնօղաց իմոց: Ով ոք յիմոց կամ յաւտարաց դաւի առնէ, անէծք Յուդային առնու եւ զայլ խաչահանուացն:

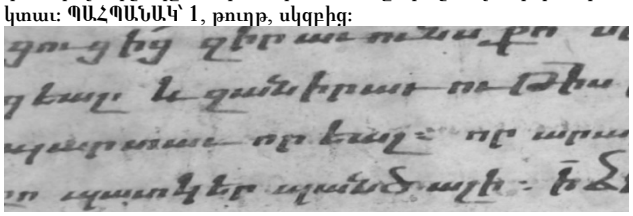
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

216բ (ԺԵ դ.) Ընպատահեալքդ համեղ երգոյս,
Անուշարար քաղցըր գինոյս,
Ջմայլիք հոգւով աստուածայնւոյս,
Միշտ խաւսելով առ նոյն Քրիստոս,
Ընտառապեալ անձըն գերոյս,
Որ տատանիմ ի կենցաղոյս,
Յիշել մաղթեմ փափաքելոյս,
Ի գութ շարժել զԱստուած հոգւոյս:
[Ծածկագիր]
Ղչսժվբտ հ. լբշզմ. ժվմ.
(«Թումային է գիրքս այս»):

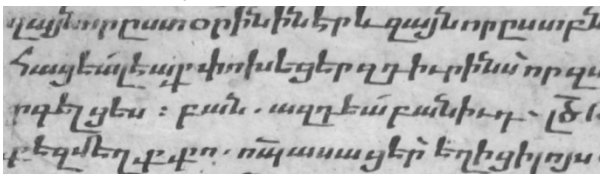
ԳՐՉԱՓՈՐՁ 216բ (ԺԷ դ., նօտրգիր, ծածկագիր՞) ձապվթս արկ իառոճ:

1566
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ
(Բաղկացած է 2 տարբեր ձեռագրերից)

ԹԵՐԹ՝ 381: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ դրոշմազարդ կարմիր կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1, թուղթ, սկզբից:

Նմուշ՝ 17ա

Նմուշ՝ 373ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին թեթեւակի ճերմուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքը՝ ցեցակեր, կապիչներն ընկած, դռնակը՝ մկնակեր, Ա փեղկի վրա՝ թանաքի բիծ:

Ջ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ս

Մաղաղավանք ՊԼ — 1381

ԳՐԻՉ Ատոմ: ՍՏԱՅՈՂ՝ Սիմէոն:

ԹԵՐԹ՝ 335—1 (թուիչ՝ 122) + 1 (կրկ. 141). չգրուած՝ 1ա: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԲx16 (ԺԳ 15, ԺԴ 8, ԺԵ 18, ԺԷ, ԻԲ 12): ՆԻՒԹ՝ թուղթ (1674 թ. նոռոգողի՝ 1—2, 89, 159, 174—175, 190—191, 204—232): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15,8x12,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (1674 թ. նոռոգողի՝ 2աբ, 89աբ, 159աբ, 174ա—5բ, 190ա—1բ, 204ա—32բ, նոռոգողի նօտրգիր՝ 1բ):

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 2ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական (2ա): Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր (2ա), հանգուցագիր: Գ ոյ ն ե ր՝ կարմիր, շագանակագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. 1674թ. էջմիածնում Յովաննէս Կարճաւանցու ձեռով նոռոգուած, թերթերը կրկին օսլայուած, թերին լրացուած (տե՛ս Գիր), միացուած Բ ձեռագրին եւ վերակազմուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1բ—332ա* Դրումբ յոգնաթախանձ բանից օգտակարաց... Ասացեալ Մատեան ողբերգութեան Գրիգոր Նարեկայ վանից վանականի հոգեմատեան հոետոր եւ Հայոց փիլիսոփայի

Տե՛ս ձեռ. 1568, 5բ—341բ. *§ ա/2ա—4բ: բ/4բ—9ա: գ/9ա—14ա: դ/14ա—6բ: ե/16բ—20ա: զ/20ա—3ա: է/23ա—5բ: ը/25բ—7ա: թ/27ա—9բ: ժ/29բ—31բ: ժա/31բ—6ա: ժբ/36ա—8բ: ժգ/38բ—40բ: ժդ/40բ—3բ: ժե/43բ—7ա: ժզ/47ա—8բ: ժէ/48բ—51բ: ժը/51բ—6ա: ժթ/56ա—9բ: ի/59բ—63բ: իա/63բ—6բ: իբ/66բ—9ա: իգ/69ա—72բ: իդ/72բ—5բ: իե/75բ—80ա: իզ/80բ—3բ: իէ/83բ—8բ: իը/88բ—94ա: իթ/94ա—8ա: լ/98ա—102ա: լա/102ա—6ա: լբ/106ա—10բ: լգ/110բ—6բ: լդ/116բ—25բ: լե/125բ—8բ: լզ/128բ—30բ: լէ/130բ—3բ: լը/133բ—5բ: լթ/135բ—7բ: խ/137բ—9ա: խա/139ա—40ա: խբ/140ա—1ա: խգ/141ա—1դ: խդ/141դ—3բ: խե/143բ—7բ: խզ/147բ—50բ: խէ/150բ—2ա: խը/152ա—60ա: խթ/160ա—3ա: ծ/163ա—6բ: ծա/166բ—70բ: ծբ/179ա—83ա: ծգ/173—6բ: ծդ/176բ—9ա: ծե/179ա՝ 82բ: ծզ/182բ—5ա: ծէ/185ա—7ա: ծը/187բ—9բ: ծթ/189բ—91բ: կ/191բ—8ա: կա/198ա—202ա: կբ/չիք (գրչից՝ 204ա «Աստ մի պակաս է՝ Բարերար եւ»): կգ/202ա—4ա (§ կբ—ից առաջ): կդ/204ա—6ա: կե/206ա—9բ: կզ/209բ—15բ: կէ/215բ—7ա: կը/217ա—20բ: կթ/220բ—3ա: հ/223ա—5ա: հա/225ա—9բ: հբ/229բ—31բ: հգ/231բ—4բ: հդ/234բ—8ա: հե/238ա—50բ: հզ/250բ—2բ: հէ/252բ—5ա: հը/255ա—8ա: հթ/258ա—61բ: ձ/262ա—4ա: ձա/264ա—6բ: ձբ/266բ—71ա: ձգ/271ա—5բ: ձդ/275բ—7ա (գրչից՝ 275բ «[Քու՞նս] տարաւ, տողն մնաց. դու ժիր կաց»): ձե/277ա—8բ: ձզ/278բ—80ա: ձէ/280ա—2բ: ձը/282բ—4բ: ձթ/284բ—5ա: ղ/285ա—9բ: ղա/289բ—93ա: ղբ/293ա—302բ: ղգ/302բ—27բ: ղդ/328ա—9ա: ղե/329ա—31բ: Յիշատակարան մատենիս դրութեան՝ 330բ—2ա:*

—Տե՛ս տպ. Գրիգոր Նարեկացի, Մատեան Ողբերգութեան, Երեւան, 1985, c:

Բ. *332ա—4ա* [Վարք Գրիգորի Նարեկացւոյ] *— Ի թուականին Հայոց ՆԼԲ, ի հայրապետութեան* Վահանա *եւ ի թագաւորութեանն* Վասլի... *մարմինն անարատ եդեալ կայ ի նոյն վանս* Նարեկա... *ամէն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

334ա Փա՛ռք... Ողորմութեամբ հզաւրին Յիսուսի սկսա եւ աւգնութեամբ նորին կատարեցի ես՝ անարժանս եւ մեղաւք զառածեալս եւ զտրուպս ի յեղբարց՝ Ատոմ, *որ ամաչիմ գրիչ կոչիլ, զկտակ մաղթանաց ամենագով սուրբ եւ հանճարեղ, գերդ ականաւոր մեծանուն հաւր՝* Գրիգորի Նարեկացոյ, *զոր Հոգին Սուրբ մարդասիրաբար սակս կենաց ամենից իւրային յորդայորձան հոսանաւքն առատգոյն լցեալ զսա սահման եւ կնիք երկնագնաց ճանապարհին հաստատեաց մեզ բարեգործն եւ դուռն մտից կենաց՝ սովաւ վարժելոցն: Արդ, որ քո աւգտի ի սմանէ, յիշեսջիք // (334բ) նախ եւ առաջին զմեծ բ[աբ]ունապետն՝* Սարգիս, *որ զաւրինակս շնորհեաց եւ զստացող սուրբ գրոյս՝* զՍիմէոն *եւ զիւրսն ամենայն ծնողաւքն հանդերձ: Բայց գրեցաւ ի թուա[կա]նիս Հայոց ՊԼ (1381), ի մեծ եւ հռչակաւոր վանքս* Մաղարդու, *ընդ հովանեաւ* Սուրբ Ստեփաննոս Նախավկաիս *եւ* Սուրբ Աստուածածնիս *եւ* Սուրբ Գէորգա զաւավարիս *եւ այլ բազում մասանց որ կա ի սմայ, ի յառաջնորդութեան տէր* Գրիգորի: *Աղաչեմ զամենիսեան, որք լուսաւորիք յայսմ աստուածանին պատուիրանէ, յիշեսջիք զվերոյգրեալս ի սմայ ի սուրբ եւ ի մաքրափայլ յաղաւթս ձեր եւ զիս՝ զեղկելի փցուն գրիչս եւ զիմսն ամենայն, եւ զ[ա]մենայն երախտաւորսն մեր, եւ զհանգուցիչսն, եւ Քրիստոս, որ առատն է ի տուրս բարեաց, մեզ եւ ձեզ առհասարակ ողորմեսցի, եւ որ զամէնն ասէ: Եղբայր, խոշորութեան գիրս անմեղադիր լեր. տեղս շռի էր ու ես անձամբ տկար, լուր (զո՞ր) հանապազ գելն տեսանի:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *335ա (ԺԴ դ.)* Յուսովն Աստուծոյ ես՝ հոգեւոր հովիւ *գնեցի զկտակս մախթանաց ամենայգով եւ հանճարեղ, մեծանուն հաւր* Գրիգորի Նարեկացոյ, *հաստատեաց զմեզ բարէգործն եւ դուռն կենաց մտից սովաւ վարժելոցն: Պ (800) դեկան մեծ սպիտակն. այս պատճառանաւք գնեցի* Սարգիս *աբեղայն, ոչ ունէր դրամ տայր զինքն աւրհնելոյ, էառ փոխ յիմանէ Պ (800) դեկան մեծ սպիտակ, զինք աւրհնել էրեսս, իմ պարտուցս ուղուհ արար զաստուածաշունչ կտակս: ԵՒոի յիշատակ ինձ եւ ծնողաց իմոց եւ ամենայն յարեան մերձաւորաց: Որք աւմոիք ի սմանէ՝ աւրինակելով, կարդալով յիշեցէք զիս եւ զծնաւղս իմ, եւ զամենայն որ ի Քրիստոս են փոխեցեալ մահուամբ եւ // (335բ) ի ձեռս անաւրինաց նահատակեալ, Ողորմի ասացէք լի բերանաւք եւ պարզ մտաւք եւ ուղիղ սրտիւ, եւ որք յիշէք՝ յիշեալ լիցիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ, որ է աւրհնեալ յաւիտեանս. ամէն: Երբ գնեցի թվին ՊԷ* (1358) էր:*

* *Վստահաբար թուականից դուրս է մնացել տասնաւորը: Թերեւս պետք է կարդալ՝ ՊԼԷ (1388):*

2. *335բ (1496 թ.) Ջվերջին կազմող սուրբ մատենիս՝* զԳրիգոր *սուտանուն կրաւնաւոր, որ անուամբ միայն կոչիմ եւ գործով ոչինչ եւ մեղօք զազրացեալ: Աղաչեմ զձեզ, ո՛վ ոք հանդիպիք աստուածաշունչ սուրբ բուրաստանիս Նարեկացի կոչեցեալ, յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղաւթս ձեր զանպիտանս՝* զԳրիգոր *կազմող սուրբ տառիս, եւ զծնաւղսն իմ եւ զամենայն արեան մերձաւորս, եւ դուք յիշեալ լիջիք առաջի Քրիստոսի: Թվական ՋԽԵ (1496):*

3. (Տե՛ս Բ ձեռագիր վերջում):

Ջ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Բ

ԺԴ — XIV

ԹԵՐԹ՝ 46 (336+381). չգրուած՝ 381բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—Եx12 (Բ 2, Դ—Ե 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ (1674—ի՝ 381): ՄԵԶՈՒԹԻՒՆ՝ 15,8x12,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (1674 թ. նորոգողի՝ 381ա): ՏՈՂ՝ 27:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. վերջից պակասաւոր, եզրահատուած: 1674 թ. էջմիածնում Յոհաննէս Կարճաւանցու ձեռով նորոգուած, թերթերը կրկին օսլայուած եւ կցուած Ա ձեռագրին:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–336ա–80բ [Լուծմունք Նարեկայ], Ե—երորդ ճառն — *Բան. Կաճառս: Լուծմունք. Հոյլս ասէ... [ՂԲ—երորդ ճառն] — Բան. Ի փայտն ժամհարին: Լուծմունք: Աղաչանս ընդ թարգմանութիւնս... ոչ մեղմ եւ աղօտ, զի այն ոչ /// (շար. թափուած):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

381ա (1674 թ.) Արդ, վերստին՝ կրկին եւ կրկնակի նորոգեցաւ փտեալ եւ քայքայեալ մաքրազարդող հոգւոյ գիրքս այս ձեռամբ զառածեալ Յոհաննու Կարճաւանցոյ՝ *անձնամուտն բանի սպասաւորի եւ պղտորակենցաղի, եւ կազմեցաւ ի ձեռն, ի* Սուրբ Աթոռս էջմիածին, *ի թուականիս ՌՃԻԹ (1674), ի հայրապետութեան տեառն* Յակոբայ Ջուղայեցւոյ: *Ջաղօթօղսդ մաղթեմ յիշել զգրեալս եւ զամենայն միեղէն եղբարքս:*

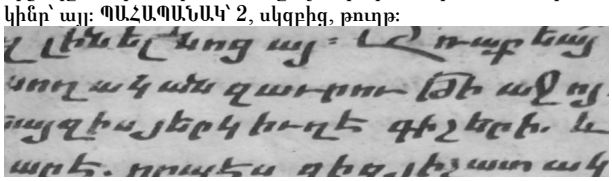
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 2ա, 381ա, Գիրքս Սուրբ էջմիածնա *է: 232բ (անընթեռնլի):*

1567
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

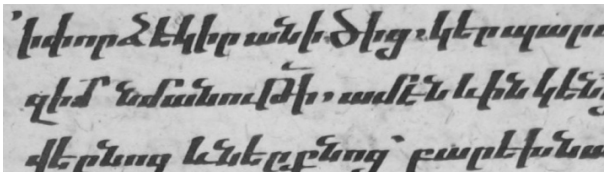
ԺԴ — XIV

ԳՐԻՉ՝ Սարգիս:

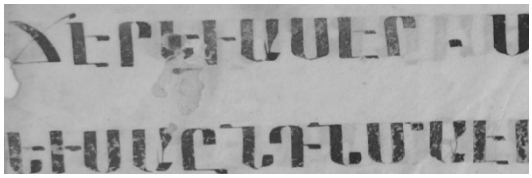
ԹԵՐԹ՝ 369. չգրուած՝ 369աբ: ՊՐԱԿ՝ 30 (Ա—Վ)x12 (Ա, Ժ, Վ 10) + 1x10+1x5: ՆԻՒԹ՝ թուղթ (1647 թ. լրացնողի՝ 355—369): ՄԵԶՈՒԹԻՒՆ՝ 15,8x12: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (1647 թ. լրացնող Յոհան վրդ. Կարճաւանցու՝ 355ա—68բ): ՏՈՂ՝ 19—20: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ վանդակաւոր գործուածք, դռնակիկը՝ այլ: ՊԱՀԱՊԱՆԱԿ՝ 2, սկզբից, թուղթ:

Նմուշ՝ 354ա

Նմուշ՝ 355ա

Նմուշ՝ Բա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ բուսական: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր: Գ ոյ ն ե ր՝ կարմիր, կանաչ:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Աւետարան Ղուկասու: Ժ—ԺԱ. դդ.: 2 (Ա—Բ) + 2 (Գ—Դ), ստացուած 1 թերթի ընդլայնակի հատումից եւ ընդերկայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորգիծ երկաթագիր: Ունի բազմագոյն Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ (Գբ—Բա): Կարդալ՝ Դբ—Գա, Բա—Աբ, Գբ—Բբ, Աա—Դա «[///հաճանա]յապետին...ի[այ]հոյութե[ամբ]///» (ԻԲ 54—65):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, տեղ—տեղ խոնաւութեան հետքեր, ցեցակեր: Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած եւ այրուած, կապիչներն՝ ընկած: 1647—ին նորոգուած եւ լրացուած՝ 355—369 Յոհան վրդ. Կարճաւանեցու ձեռով:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. [Բանիւ Գրիգորի Նարեկացւոյ]

1. *1ա–25բ* Բան նուիրական գովեստի առն որում իմաստասիրի առ մեծ եւ երջանիկ հայրապետն Քրիստոսի սուրբն Յակովբ եպիսկոպոս եւ վերադիտող սկզբնապատիւ երկնաճաճանգէտ աթոռոյն եկեղեցւոյն Մծբին քաղաքի — *Բարձրացիր Սիովն, հոգեւոր, դիմաւոր անձնաւոր, [խնկաւոր] եւ խորհրդաւոր... ամէն:*

2. *25բ–364բ* Դրումբ յոքնաթախանձ բանից աւգտակարաց... Ասացեալ Մատեան ողբերգութեան Գրիգորի Նարեկայ վանից վանականի հոգեմատեան հոետորի եւ Հայոց փիլիսոփայի

Տե՛ս ձեռ. 1568, 5բ—341բ. § ա/26ա—8բ: բ/28բ—36բ: գ/36բ—9բ: դ/39բ—42ա: ե/42ա—6բ: զ/46բ—50ա: է/50ա—3ա: ը/53ա—5ա: թ/55ա—8ա: ժ/58ա—60բ: ժա/61ա—5բ: ժբ/66ա—9ա: ժգ/69բ—71բ: ժդ/71բ—5ա: ժե/75ա—9բ: ժզ/79բ—81բ: ժէ/81բ—5ա: ժը/85ա—90բ: ժթ/90բ—4բ: ի/94բ—9բ: իա/99բ—103ա: իբ/103ա—5բ: իգ/105բ—10ա: իդ/110ա—3բ: իե/113բ—8բ: իզ/118բ—22ա: իէ/122ա—7ա: իը/127ա—33բ: իթ/133բ—8բ: լ/138բ—42բ: լա/142բ—6բ: լբ/146բ—51բ: լգ/151բ—8բ: լդ/158բ—68ա: լե/168ա—71բ: լզ/171բ—3բ: լէ/173բ—6բ: լը/176բ—8բ: լթ/178բ—80բ: խ/181ա—3ա: խա/183ա—4ա: խբ/184ա—5ա: խգ/185ա—6բ: խդ/186բ—9ա: խե/189ա—94բ: խզ/194բ—8ա: խէ/198ա—200ա: խը/200ա—9ա: խթ/209ա—12բ: ծ/212բ—6բ: ծա/216բ—21ա: ծբ/221ա—3բ: ծգ/223բ—8ա: ծդ/228ա—31ա: ծե/231ա—4բ: ծզ/234բ—7բ: ծէ/237բ—9բ: ծը/239բ—42ա: ծթ/242ա—4ա: կ/244ա—50բ: կա/250բ—5ա: կբ/257ա—61ա (կգ. փխ կբ): կգ/255ա—7ա (կբ փխ կգ): կդ/261ա—3բ: կե/263բ—7ա: կզ/267ա—73ա: կէ/273բ—5ա: կը/275բ—9ա: կթ/279ա—81բ: հ/281բ—4ա: հա/284ա—9բ: հբ/290ա—2բ: հգ/292բ—5բ: հդ/295բ—9բ: հե/299բ—311ա: հզ/311ա—3ա: հէ/313ա—5բ: հը/315բ—8բ: հթ/318բ—22ա: ձ/322բ—4բ: ձա/324բ—7ա: ձբ/327ա—31ա: ձգ/331ա—5բ: ձդ/335բ—6բ: ձե/236բ—8բ: ձզ/338բ—40ա: ձէ/340ա—2ա: ձը/342ա—4ա: ձթ/344աբ: ղ/344բ—9բ: ղա/349բ—50ա: ղբ—ղգ/չիք (գրչից 350ա «յայսմ տեղւոջ միջակի թողի զձառ պատմութեան ժամհարին եւ զմիռոնին»: 1647–ին նորոգող Յոհան վրդ. Կարճաւանցին աւելացրել է միայն § ղբ–ի՝ 356ա–64բ, նշելով «Բան ՂԴ»): ղդ/350ա–4բ: ղե/354բ–6ա (355ա–6ա 1647 թ. ընդօրինակութեամբ: 356ա–64բ տե՛ս § ղբ): Յիշատակարան մատենիս դրութեան չիք:

—տե՛ս տպ. Գրիգոր Նարեկացի, Մատեան ողբերգութեան, Երևան, 1985, 111:

Բ. 365ա–8բ Աղօթք արարեալ ի վարդապետաց սրբոց Հայոց (Գովեստ յամենասուրբ Աստուածածնին, ի գեռագով վարդապետէն Գրիգորէ Սկեւռացւոյն. ձեռ. 1521, 430ա) — *Բարեբանեալ ես ամենասրբուհի Աստուածածին, երկին վեհագոյն... եւ յոգնապտուղ վարուց առաքինութեան. ամէն (1647–ի յաւելում):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

25բ Տէր Յիսուս բազմաողորմ, մաղթանաւք եւ բարէխաւսութեամբ սրբոյդ Յակոբայ, խնայեայ ի մեղուցեալ Սարգիս *գրիչ, ի ծնողսն իւր եւ յեղբարսն եւ զամենայն երախտաւորսն նմայ: Եւ դու անճառ վկայ Քրիստոսի, տէր սուրբ Յակոբ, միշտ եւ հանապազ բարեխաւսեայ վասն* Սարգիս *գրչի, եւ ի փառս տէրութեանդ քում կատարեայ զխնդիրս մեր (նման՝ 50ա, 55ա, 60բ, 66ա, 69ա, 71բ):*

39բ Ռվ բազմագութ ողորմած Տէր, թողութիւն մեղաց պարգեւեայ գրողի սորա եւ ծնողաց իւրոց. ամէն (նման՝ 42ա, 46բ, 58ա, 85ա, 261ա, 313ա, 331ա):

121բ Սուրբ առաքեալդ Պետրոս, վէմդ հաւատոյ, լեր բար//(122ա)էխաւս առ Յիսուս վասն Սարգսի *եւ իւր ծնողացն. ամէն (նմանիք ստորին լուսանցքներում, տարբեր սրբերի բարեխաւսութեամբ՝ 123բ–5ա, 127բ–8ա, 129բ–40ա, 141բ–52ա, 153բ–60ա, 161բ–4ա, 165բ–76ա, 177բ–88ա և այլուր):*

122ա Քրիստոս Աստուած, ողորմեայ Սարկաւագին. *ամէն (նման՝ 138բ, 151բ, 168ա, 171բ, 173բ և այլուր):*

127ա Քրիստոս Աստուած ողորմեայ Սարկաւագին՝ *եղբարւրն* Սարգսի *(նման՝ 216բ, 311ա):*

185ա Տէր Աստուած, ողորմեայ Աւետիսին *եւ* Սարկաւագին *(նման՝ 189բ, 353ա):*

*204բ Տէր Յիսուս, վասն արեան քո պատուականի, սրբեայ զ*Սարգ*//(205ա)*իսի *մեղաց պատեաց, եւ զընկեր իւր՝ զ*Մարտիրոս, *կեցո՛յ, Տէր:*

220բ Քրիստոս Աստուած, քաւեա զմեղս Սարգիս *գրչին, զ*Հայր*//(221ա)*ապետին *եւ զ*Յոհաննիսին, *կեցո՛յ, Տէր բարեար:*

255ա Քրիստոս Աստուած, ողորմեայ Աւետիսին՝ *հաւրն* Սարգսին *(նման՝ 279ա):*

257ա Քրիստոս Աստուած, ողորմեայ Գրիգորուն *(նման՝ 289բ):*

267ա Տէր Աստուած, ողորմեայ Աւետիսին *եւ* Սարկաւագին, *եւ աւրհնեա յողոյմութեամբդ քո, Տէր, զնոցին գերեզմանն:*

284ա Տէր Աստուած, ողորմեայ Աւետիսին *(նման՝ 318բ, 342ա):*

338բ Քրիստոս Աստուած... քաւեայ զմեղս Մաեմտուր *իրիցուն եւ ողորմեայ նմայ (նման՝ 344ա):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

364բ (1647 թ., նորոգող Յոհան Կարճաւանից)
Ի հազար ևսուն ամի,
ԵՒյլ եւ թվոյ հնկեակ եւ մի (1647)
Եղեւ նորումն այս սոֆեստի
Ի գերայհրճաւ տանս մեծի:

Ջեսայի վարդապետն եւ զծընողսն մեր յիշել աղաչեմ:

*368բ Ջնորոգող սուրբ Նարեկիս՝ զ*Յոհան *վարդապետ* Կարճաւանցի *յիշեցէք: Թվին ՌՂ եւ Ջ (1647):*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 1բ, 122բ, 366բ Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա *է:*

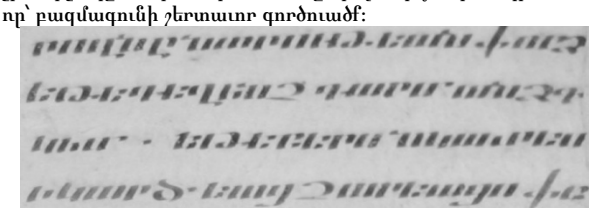
ԳՐՉԱՓՈՐՁ 2ա, 94բ, 103ա, 113բ–4ա, 182բ–3ա (շեղագիր տառեր ու բառեր):

1568
ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

[Սկեւռա՞] ՈՒԲ — 1173

ԳՐԻՋ, ՇԱՂԿՈՊՂ՝ Գրիգոր [Սկևռացի: ՍՏԱՅՈՂ՝ Նեռսէս Լամբրոնացի:

ԹԵՐԹ՝ 343 չգռուած՝ 1ա—4ա, 5ա, 6բ—7ա, 55ա, 120ա, 178ա, 341բ—3բ: ՊՐԱԿ՝ 1x3 + Ա — ԼԷx 8 (ԺԳ 7, ԺԵ 10) + 1x 4 +4x8+1x7: ՆԻՒԹ՝ մագաղաթ: ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ՝ 15,4x11,7: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասն: ԳԻՐ՝ երկաթագրախառն բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 19: ԿԱՋՄ՝ սեւ կաշի՝ դռնակով (դռոշմազարդ շագանակագոյն կաշի), միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ դեղնագոյն, դռնակի աստառը՝ բազմագունի չեռտաւոր գործուածք:

Նմուշ՝ 75ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ՝ «Գրիգոր փիլիսոփա»՝ 7բ, «... Գրիգոր հսկող»՝ 55բ «Սուրբն Գրիգոր ճգնաւոր»՝ 120բ, Գրիգոր նաւեկացին «Յիսուս Քրիստոս»—ի ոտների մօտ գետնատարած՝ 178բ: հ ո ր ա ն՝ 5բ, 6ա: Կ ի ս ախ ո ր ա ն՝ 8ա, 179ա: ձ ա կ ա տ ա զ ա ր դ՝ 56ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, խաչ: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր (8ա), հանգուցագիր (56ա, 179ա) եւ ոսկեգիր երկաթագրեր:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից վերին լուսանցային մասերը թեթեւակի գունափոխուած, ժզ պրակից 1, եւ վերջին պրակից 3 թերթ ընկած: Կազմի կաշին՝ ճեղուած, եզերը՝ մաշուած, դռնակը՝ ճայճայուած եւ կիսով չափ ընկած, թիկունքի կաշին՝ փոխարինուած նորով (հին մնացորդներն ամրացուած նորին), աստառը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած: Նորոգուած ի դարում:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–5բ–6ա Դրութիւմ յոքնաթախանձ բանից աւգտակարաց ապաշաւանաց ոգեշահ խրատուց անձին ըստգտանաց զղջականաց կանոնաց կենաց կամաւորական յանձնառութեանց աներեւութից յայտնութեանց մեղանաց խոստովանութեանց, ցուցմունք գաղտնեաց, տարածմունք ծածկելոց, յանդիմանութիւմ թաֆուցելոց, սրպեղանիք զաւաւոր վիրաց անբժշկականաց, դեղք ազդողականք ցաւոց անտեսականաց, // (6ա) ճնաւաւորութիւմ բազմամասնեայ երկանց վտանգից ի դիմաց կաւեաց ամենից բրնութեանց, առիթ արտասուաց, պատճառ աղաւթից, ի խնդրոյ հայցման հաց միանձանց եւ բազմաց անապատականաց

–8ա Ասացեալ Մատեան ողբերգութեան Գրիգոր Նարեկեայ վանաց վանականի, հոգեմատեան հոետորի եւ Հայոց փիլիսոփայի

ա. *8ա–10ա* Բան Ա. Ի խորոց սրտից խաւսք ընդ Աստուծոյ — *Ջայն հառաչանաց հեծութեան ողբոցս սրտի աղաղակի քեզ...*

բ. *10ա–4ա* Բան Բ. Վերստին յաւելուած կրկին հեծութեան նորին հսկողի առ նոյն աղերս մաղթանաց բանի. ի խորոց սրտից խաւսք ընդ Աստուծոյ — *Եւ արդ քանզի առ բարձրեալն Աստուած յաւդաւորական շրթամբք կարդաս...*

գ. *14բ–9ա* Բան Գ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ — *Տէր իմ, Տէր տուիչ պարգեւաց...*

դ. *19ա–21ա* [Բան Դ]. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ — *Եւ քանզի սկիզբն կալայ խաւսել...*

ե. *21ա–4ա* Բան Ե. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ — *Եւ արդ ես երկրածինս մարդ...*

զ. *24բ–7ա* Բան Զ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ — *Իսկ արդ զի՞նչ բարւոք գոյ առ այս...*

է. *27ա–9բ* Բան Է. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ — *Եւ զի մի զփրկութեանն վստահութիւնն իսպառ կտրեցից...*

ը. *29բ–31ա* Բան Ը. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ — *Եւ արդ, զի՞նչ գործեսցես անձն իմ կորուսեալ...*

թ. *31ա–3բ* Բան Թ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ — *Եւ արդ, զի՞նչ արժանաւոր ըստ քեզ բամբասանս շարակարգեցից...*

ժ. *33բ–5բ* Բան Ժ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ — *Եւ արդ, քանզի միապէս մատնէ կորստեան...*

ժա. *35բ–9բ* Բան ԺԱ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ — *Եւ արդ, ես յետինս դաւանողաց...*

ժբ. *39բ–42բ* Բան ԺԲ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուածոյ — *Եւ արդ, քանզի յաւէտ յառաջնումըն զղջմանն...*

ժգ. *42բ–4բ* Բան ԺԳ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ — *Աստուած բարերար հզաւր ահաւոր, Հայրդ բարեաց ողորմութեանց շնորհի...*

ժդ. *42բ–4բ* Բան ԺԴ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուածոյ — *Պաղատիմ առ քեզ, լուսոյ ճառագայթ...*

ժե. *47ա–50բ* Բան ԺԵ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ — *Իսկ դարձեալ աստուստ վերստին առ նոյն հեծութիւն սրտիս...*

ժզ. *50բ–2ա* Բան ԺԶ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ աստուծոյ – *Եւ արդ, դու միայն Աստուած երկնաւոր...*

ժէ. *52ա–4բ* Բան ԺԷ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Արդ, աղաչեմ զխնամակալդ վըտանգաւորաց...*

ժը. *56ա–60ա* [Բան ԺԸ]. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Արդ, ես ծնունդս մեղաց, որդիս մահացու երկանց...*

ժթ. *60ա–3բ* Բան ԺԹ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Նայեաց ամենահայեաց տեսութիւն կենաց...*

ի. *63բ–7բ* Բան Ի. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Տէր, Տէր անոխակալ եւ երկայնամիտ...*

իա. *67բ–70ա* Բան ԻԱ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ աստուծոյ – *Եւ քանզի ես ինձէն անձամբ իմով ինքնագրաւ ի մահ ոչ կացի...*

իբ. *70բ–2բ* Բան ԻԲ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Դարձեալ այղաբանեցիք ի նոյն շարունակ...*

իգ. *72բ–6ա* Բան ԻԳ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Տէր Աստուած ամենայնի, զաւրաւոր յամենայնի...*

իդ. *76ա–8բ* Բան ԻԴ. Վերստին յաւելուած... Խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ արդ, որո՞ց խնդրոց արժանաւոր վարկանելով զիս...*

իե. *78բ–83ա* Բան ԻԵ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Բայց քանզի ի վերայ այսքանեաց գերութեանց...*

իզ. *83ա–6բ* Բան ԻԶ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ արդ, ստուգապէս եւ իրաւարար, ընդ որս որք...*

իէ. *86բ–92ա* Բան ԻԷ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ քանզի ընդ ողբաձայնիցն բանաստեղծութեանց...*

իը. *92ա–7բ* Բան ԻԸ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ արդ, զո՞րս յայտնեցիք եւ յաղագս ո՞յր նշանակեցիք...*

իթ. *95բ–101բ* Բան ԻԹ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ արդ, դու միայն սկիզբն բարեաց...*

լ. *101բ–5բ* Բան Լ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ արդ, ճշմարտեսցի բան քո, ողորմած բոլորից Աստուած...*

լա. *101բ–8ա* Բան ԼԱ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ արդ, քանզի բազմացուցի պայմանաւ բանիս...*

լբ. *108բ–12բ* Բան ԼԲ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ արդ, ես յետնեալս ի նախադրութեանց անարժանաւորաց...*

լգ. *112բ–8բ* Բան ԼԳ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուածոյ – *Արդ, զյարմարութիւն պաշտաման բանիս... (119աբ տե՛ս Բ)։*

լդ. *121ա–9ա* Բան ԼԴ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Արդ, առ այսքիկ թշւառացեալ շնչոյս իմոյ...*

լե. *129ա–32ա* Բան ԼԵ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ արդ, Տէր զաւրութեանց, մեծութիւն ահեղ...*

լզ. *132բ–4ա* Բան ԼԶ. Վերստին յաւելուած կրկին։ Ի լման ասա – *Եւ քանզի անթիւ են յաճախեցեալ եւ գերազանցութեամբ...*

լէ. *134ա–7ա* Բան ԼԷ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ աստուծոյ – *Արդ, այդ գումարտակ վերադասացեալ բարեշնորհութեամբ...*

լը. *137ա–9ա* Բան ԼԸ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Բայց արդ, որպէս երբեմն յայղ ընթերցուածի...*

լթ. *139ա–41ա* Բան ԼԹ. Վերստին յաւելուած կր[կին]։ Ի լման ասա – *Եւ քանզի զկերպարանն առաջին լքի...*

խ. *141ա–2բ* Բան Խ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Ամենակալ Աստուած, բարեբար, ստեղծիչ բոլորից...*

խա. *142բ–3ա* Բան ԽԱ. Վերստին յաւելուած կր[կին]։ Ի լման ասա – *Որդի Աստուծոյ, աւրհնեալ ամենայնի, Հաւրդ ահաւորի...*

խբ. *143բ–4բ* Բան ԽԲ. Վերստին յաւելուած կրկին հեծութիւն նո[րին] – *Տէր Աստուած գթութեան, փրկութեան եւ ողորմութեան...*

խգ. *144բ–5բ* Բան ԽԳ. Վերստին յաւելուած կրկին հե[ծութեան]։ Ի լման – *Բժշկական կրթակատնութեան ամենափորձ հնարաւորութեամբ...*

խդ. *145բ–7բ* Բան ԽԴ. Վերստին յաւելուած կրկին հեծու[թեան] – *Աստուած անսահման, ծնունդ Աստուծոյ հարագատ...*

խե. *147բ–51բ* Բան Խե. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ արդ, յոյս բարեաց տնկեալ ի սրտի...*

խզ. *152ա–4բ* Բան ԽԶ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Արդ, վրիպեալս ես յաւէտ ամենապատիժ...*

խէ. *154բ–6ա* Բան ԽԷ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ արդ, զի՞նչ գոյ ասել ամաչեցելոյս...*

խը. *156բ–64ա* Բան ԽԸ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ է – *Բարձրեալ, հզաւր, անսկիզբն, անեղ...*

խթ. *164բ–7բ* Բան ԽԸ (=ԽԹ). Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ արդ, մի տիրեսցեն...*

ծ. *167բ–71ա* Բան Ծ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Այլ արդ, քանզի որպէս ոչ է առանց Քրիստոսի Աստուծոյ ոգւոց փրկութիւն...*

ծա. *171ա–5բ* Բան ԾԱ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ արդ, առ երկրածին ոք պաղատեցայ...*

ծբ. *175բ–7բ* Բան ԾԲ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Աւրհնեալ տիրաբար ի քումդ էութեան...*

ծգ. *179ա–83ա* Բան ԾԳ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Տէր, Տէր զաւրութեանց, բոլորից գոյից թագաւոր...*

ծդ. *183ա–5բ* Բան ԾԴ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ արդ, յամենայնի առ ամենայն ակնկալութիւն քո է...*

ծե. *185բ–8բ* Բան ԾԵ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ վասն զի սլացեալ ոգւոցս թեւաւք ի թիւս անբաւից...*

ծզ. *188բ–91ա* Բան ԾԶ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Իսկ զառիթեան մահու դիպուածս դժոխարմատ ծառոյս...*

ծէ. *191բ–3բ* Բան ԾԷ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Քրիստոս Աստուած, անուն ահաւոր, մեծութեան տեսակ...*

ծը. *193բ–5բ* Բան ԾԸ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Աւրհնեալ Տէր Յիսուս ընդ Հաւր, ի կամս հաճութեան Հոգւոյդ քո Սրբոյ...*

ծթ. *195բ–7բ* Բան ԾԹ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Հաւատամ եւ վկայեմ մտաց գիտութեամբ...*

կ. *197բ–203բ* Բան Կ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ արդ, որպէս զի ոչ վայելէ աւրհնաբանութիւն...*

կա. *203բ–8ա* Բան ԿԱ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ ընդէ՞ր է ինձ բնաւն, որ ի Սաղմոսին...*

կբ. *208ա–12ա* Բան ԿԲ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Բարերար եւ բազմագութ, մարդասէր եւ երկայնամիտ...*

կգ. *212ա–3բ* Բան ԿԳ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Այդ, արդ, ընդէր ոչ ի վերայգրեցեալն Սաղմոս...*

կդ. *214ա–6ա* Բան ԿԴ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ արդ, առ ամենայն բան յամենայնի ուղիղ ես, Աստուած...*

կե. *216ա–20ա* Բան ԿԵ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ արդ, ես նախնիս ամպարշտաց...*

կզ. *220ա–6ա* Բան ԿԶ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Արդ, որ ոք եւ առցէ զայս դեղ մաղթանաց...*

կէ. *226ա–8ա* Բան ԿԷ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Բայց քանզի յոյժ արդար է բան իրաւանաց...*

կը. *228բ–32ա* Բան ԿԸ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ արդ, յիշատակ ահարկութեան վերայգրեցելոցդ...*

կթ. *232ա–4ա* Բան ԿԹ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ արդ, վասն զի ի ձեռն մեծիդ եւ ամենահնար արուեստաւորիդ...*

հ. *234բ–7ա* Բան Հ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ քանզի համբարձեալ զընթացս բանիս ի յոքունց աստիս...*

հա. *237ա–42ա* Բան ՀԱ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ քանզի երջանիկքն եւ փառաւորեալքն...*

հբ. *242բ–5ա* Բան ՀԲ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Այդ, ահա, ձեզ ասեմ, ո՛վ եկեղեցիք միանձանց...*

հգ. *245ա–8ա* Բան ՀԳ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Թագաւոր բարձրեալ, հզաւր, ահաւոր...*

հդ. *248ա–51բ* Բան ՀԴ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Արքայ երկնաւոր, Տէր բոլորեցուցց...*

հե. *251բ–64բ* Բան ՀԵ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ արդ, ընգղմեալ, զմայլեալ եւ իսպառ կործանեալ...*

հզ. *264բ–6բ* Բան ՀԶ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Աստուած ողորմած, բազմագութ, հզաւր, ահաւոր, մարդասէր...*

հէ. *266բ–ղբ* Բան ՀԷ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ քանզի աւր է աւրհնաբանեալ...*

հը. *269ա–72ա* Բան ՀԸ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ արդ, անկեալ հերեսս հողանիւթ կերպիւս...*

հթ. *272ա–5բ* Բան ՀԹ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Յիշեա, Տէր գթութեանց, սիրողդ իրաւանաց...*

ձ. *275բ–8ա* Բան Զ. Վերսդին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ արդ, ի վերայ այսքանեաց յուսահատութեանց...*

ձա. *278ա–80ա* Բան ԶԱ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Ընդ Աստուածածնին մաղթանաց՝ ահա եւ զվերնոցն անմահ հրեշտակացն...*

ձբ. *280ա–4ա* Բան ԶԲ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Տէր Աստուած բարերար, բազմապարգեւ թագաւոր...*

ձգ. *284ա–8բ* Բան ԶԳ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Հարձրեալ անքնին, զաւրութիւն ահեղ...*

ձդ. *288բ–9բ* Բան ԶԴ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Արքայ երկնաւոր, թագաւոր բարձրեալ...*

ձե. *289բ–91ա* Բան ԶԵ. վերստին յաւելուած... ի խորոց սրտի – *Իսկ արդ, վասն զի արթնականն մեր զուարթութիւն...*

ձզ. *291բ–2բ* Բան ԶԶ. Վերստին յաւելուած կրկին ճեծութեան: Ի լման ասա – *Ընդ այս հառաչանաց թախծութեան ողբոց...*

ձէ. *292բ–4բ* Բան ԶԷ. Վերստին յաւելուած... ևորին – *Եւ արդ, քանզի ի գլուխ կատարման հասեալ...*

ձը. *295ա–6բ* Բան ԶԸ Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Եւ արդ, ջուր կամաց եւ կաթ արտասուաց...*

ձթ. *296բ–7ա* Բան ԶԹ. Վերստին յաւելուած կրկին ճեծութեան – *Աստուած եւ Տէր, կեանք եւ Արարիչ...*

ղ. *297ա–301բ* Բան Ղ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Բարեբանեալ Աստուած երկնաւոր, միայն Արարիչ...*

ղա. *301բ–5ա* Բան ՂԱ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Տէր, Տէր գթութեանց եւ Աստուած ողորմութեանց...*

ղբ. *305բ–14բ* [Բան] ՂԲ. Ի փայտն երջանիկ բարեբաստութեան ժամահարին խոռհրդածութեան աղաչանս եդեալ ընդ կերպարանս թարգմանութեան – *Գոհանամ զքէն, բարեգութ, միայն մարդասէր...*

ղգ. *314բ–37բ* [Բան] ՂԳ. Վերստին յաւելուած... մաղթանաց բանի: Աղաւթք թարգմանաւէն վասն սրբալոյս եղոյն միւռովվնի: ՂԹ – *Սուրբ ահաւոր անուն բարձրեալ անպատում...*

ղդ. *338ա–9ա* [Բան] ՂԴ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Աստուած յաւիտենական, բարերար եւ ամենակալ...*

ղե. *339աբ* [Բան] ՂԵ. Վերստին յաւելուած... խաւսք ընդ Աստուծոյ – *Արգեակն արդար, ճառագայթ աւրհնեալ... ընդ իմ պարտաւորիս միշտ աղաւթելով [ազգակցաւ մարմնոյդ... ամէն]:*

– *340ա–1ա* Յիշատակարան մատենիս դրութեան – *Ըստ հոլովման ընթացից ամանակաց յառաջ շարժութեան, որ ըստ լրապատարն նշուղագեղն արփիաճաճանչ լուսակիրն աւրակշիռն մղտափարատն ակնապարար ականն արեւու՝ ստեղծականն արուսեկի, որ համբարէ, կուտէ ամաց յոլովութին ի չափս դրուց շնչասպառ եւ կենդանանորոգ առուղեկան յաւիտենիս, ի յաւարտումն կատարման իններեակ յոբէղինին, ի սկիզբն պսակելոյ մտի տասնեկին յաբեթեական տոհմիս տումարի, յետ երից ամաց անցելոց՝ որ զկնի գալստեան ի կայս եւ ի կոյս կողմանց հիսիսոյ դիմաց արեւելից՝ յաղթող եւ մեծ կայսերն Հոռովմոց Բասլի, յորժամ ընդարձակ եւ մա//(340բ)կագաւիթ կանոնաւ սփիւռ տարածէր՝ լիասահման եւ անխտրոց ի ստուարակարկառ կոթողս կարծր արձանաց՝ ի ձգումն ձեռին եւ յանխզելի լարս պարանաց երկարագունից՝ անթարթափ ի նոյն վերասացեալ ի յաջ եւ յահեակ՝ սեփականել յաւելուլ բաժինս մասանց վիճակաց խմբից աշխարհաց ի ծոց իւր: Արդ, յայնմ անդորրութեան միջոցի, յորում եգերեալ ընդոտնեցաւ թշնամիք եկեղեցւոյ, ստացեալ հիմնեցի, կառուցի, կարգեցի, կուտեցի, արձանացուցի, դիզի, բարդեցի, կացուցի, ցուցի, հաստատելով ի հրաշակերտութիւն միագոյ իրի զբազմաստեղնեան դրուագս դրութեան այսմ սոփորի արգասաւորի, ես՝ Գրիգոր կրաւնաւոր քահանայ, յետին բանահիւսաց եւ կրտսեր վարժապետաց, գոր//(341ա)ծակցութեամբ եղբաւր իմոյ ընտրելոյ Յովանէս կոչեցելոյ՝ Նարեկայ մեծափառ եւ բարձրապատիւ ուխտի վանականի, որք իսրեւ զմի մարմին բանական ի յերկուց առ մի կերպարան շինելոյ դիմաց կենցաղակեցելով ոչ միայն հարազատք, այղ եւ միաշունչք, միակրաւնք համապատիւք զուգահաւանք, ի քառից աչաց առ մի եւ նոյն շաւիղ խորհրդոյ տեսեալք:

Արդ, հայցեմք ի ճաշակողացդ յայսմ սեղանոյ յոքնաւրէն եւ ախորժահամ հանդերձեցելոյ՝ յիշատակել զմեզ ի մաղթանս ուղիղս եւ ի պատկանաւոր խնդրուածս, սեռն սիրով ի միտս բարիս, որով եւ դուք եղիջիք գրեալ ի մատեանս կենաց վերին դպրութեանն:

Տպ. եր., 1985, Ա:

Ծնթ. Վրիպակները ուղղուած են եւ յատուկ նշանով նշուած լուսանցքներում: Երեւում է 3 ձեռք՝ գրչի, Ներսէս Լամբրոնացու, Անանունի:

Բ. [Յաւելագրութիւնք Ներսիսի Լամբրոնացւոյ]

1. *114բ* Բանք նշանաւորք որ ի գիրս յայս *(ցանկ)* – *ԺԲ. Վասն արհաւրաց գիշերայնոց... ՂԳ. Ի Սուրբ միւռ[ոնն]:*

2. *119աբ* Վարք սրբոյ առնն Աստուծոյ Գրիգորի Նարեկացւոյ — *Սուրբ հայրս մեր, աստուածաշնորհ քահանայս եւ կրաւնաւոր* Գրիգոր *էր ի* Նարեկայ *վանից... մարմինն եդեալ կայ ի նոյն* Նարեկայ *վանս... ամէն։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

24ա Ջմեղապարտ գրիչս յիշեա, ո՛վ Տէր իմ, Ներսէս։

*54բ Ստացաւղ սորա զ*Ներսէս՝ *զորդի մեծազաւր սեւաստաւսի* Աւշնի, *յիշեսջիք ի Քրիստոս։*

— (Այլ ձեռք) Սուրբ Նէրսէս *քղւեր որդի էր տէր* Գրիգորիոսի *կաթողիկոսի Ամենայն Հայոց։*

108ա Ջմեղաւք դատապարտեալս աղաչեմ յիշել։

*118բ Ստացաւղ սորա՝ զ*Ներսէս *աստուածամերձ քահանայ յիշեսջիք, եւ զգրիչս աղաչեմ։*

*132ա Զ*Վարդան *աստուածամերձ քահանայ, որ բարիոք ծերութեամբ հանգեաւ ի Քրիստոս յիշեսջիք. թու[ին] ՈՒԲ (1173)։*

177բ Զաստուածամերձ քահանայ Ներսէս՝ *զորդի մեծազաւր սեւաստաւսի* Աւշնի, *յիշեսջիք ի Քրիստոս, որդիք լուսոյ։*

191ա Մեղաւք դատապարտելոյս Գրի[գորի] *թողութիւն հայցել աղաչեմ (նման՝ 242ա)։*

213բ Զողորմելի գրիչս աղաչեմ յիշել ի Տէր։

220ա Ջմեղապարտս գրիչ աղաչեմ յիշել։

228ա Մ՛վ սուրբք Աստուծոյ, որք աղաւթէք լուսաիղձ մատենիւս, զողորմելիս յիշեսջիք։

284ա Զողորմելի գրիչս՝ Գրիգոր *աղաչեմ յիշել ի Տէր։*

341ա Փա՛ռք ամենասուրբ երրորդութեանն յաւիտեանս յաւիտենից։

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 8բ, 139բ, 337բ Գիրքս Սուրբ *էջմիածնա է։*

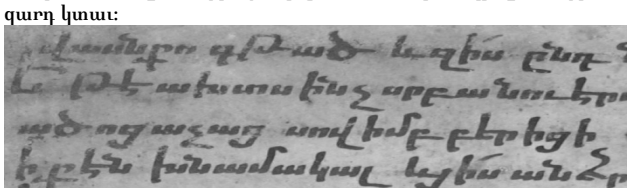
1569
ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

Անկեղակոյտ

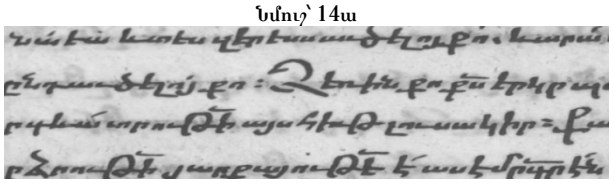
ՊՋ — 1431

ԳՐԻՋ՝ Մաթէոս (Մաթոս) երէց։ ՍՏԱՑՈՂ՝ Յովաննէս Վարագեցի։

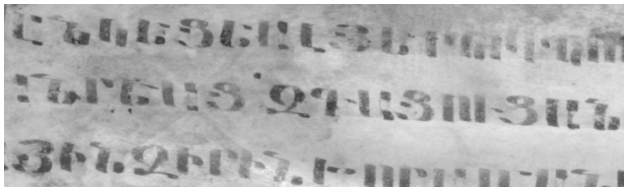
ԹԵՐԹ՝ 300. չզրուած՝ 3ա։ ՊՐԱԿ՝ 1x 2 + Ա—ԻԶx12 (ԻԳ 11, ԻԴ 8, ԻԶ 3)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16 դ 11։ ԴՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր (ԺԶ—ԺէԴդ. նուռզողի՝ 15աբ, 50ա—1բ, 284ա—300բ), նօտրգիր (1ա—2բ)։ ՏՈՂ՝ 23։ ԿԱԶՄ՝ դռոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ծաղկազարդ շերտաւոր, դռնակինը՝ ծաղկազարդ կտաւ։

Նմուշ՝ 14ա

Նմուշ՝ 296բ

Նմուշ՝ Աա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Գրիգոր Նարեկացի՝ 4բ։ Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 5ա։ Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական։ Ջ ա ր դ ագ իր՝ հանգուցագիր, թոյնագիր։ Գ ոյ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, շագանակագոյն։

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Ճառընտիր։ ԺԷ—ԺԸ դդ.։ 2 (Ա—Բ) + 2 (Գ—Դ), ստացուած եզրաճատուած երկու թերթերի ընդերկայնակի երկտակումից։ Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ երկաթագիր։ Կարդալ՝ Դա—Գբ, Գա—Դբ «///[Վ]ասն սրբոյն Գրիգորի... Հայոց Մեծաց։ Իսկ մեծ արեւ///» (Ագաթանգեղայ Պատմութիւն Հայոց, Տփղիս, 1909, էջ 449, տող 14, էջ 453, տող 4)։ Աա—Բբ «///[եկ]եղեցւոջն, կամեցաւ կանգն[ել], զոր յափշտակեալ սրբոյն Յուսկանէ... Այսպէս վկայութեամբ փոխեցան... ամէն///» («Վկայաբանութիւն սուրբ հայրապետացն Հայոց՝ որոց սրբոյն Գրիգորի... եւ Դանիէլի հաճանայի». տե՛ս Յասմատուրմ, Կ. Պոլիս, 1834, Բ, էջ 267։ Ունի զգալի տարբերութիւն)։ Բբ—Բա «///Յերկրող թղթոյն որ առ Տիմոտեոս — Վասն որոյ յիշեցուցանեմ... բնակելոյ///» (Ա, 6—14)։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից գրադաշտը գունափոխուած, ցեցակեր։ Կազմի կաշին՝ ճերմուած, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած։ ԺԶ—ԺէԴդ. նուռզուած, լրացուած թերին (տե՛ս Գիր) եւ լուսանցազարդերը։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *3ա—289բ* Դրումբ յոգնաթախանձ բանից աւգտակարաց... Ասացեալ Մատեան ողբերգութեան Գրիգորի Նարեկայ վանից վանականի հոգեմտեան հոետորի եւ Հայոց փիլիսոփայի

Տե՛ս նեւ. 1568, 5բ—341բ. § ա/*5ա—7ա*։ բ/*7ա—11ա*։ գ/*11ա—5բ*։ դ/*15բ—7ա*։ ե/*17ա—20ա*։ զ/*20ա—2բ*։ է/*22բ—4բ*։ ը/*25ա—6ա*։ թ/*26ա—8բ*։ ժ/*28բ—30ա*։ ժա/*30ա—3բ*։ ժբ/*33բ—*

6ա: ժզ/36ա–7բ: ժդ/37բ–40ա: ժե/40ա–3ա: ժզ/43ա–4ա: ժէ/44բ–7ա: ժը/47ա–50բ: ժթ/50բ–3բ: ի/53բ–6բ: իա/57ա–9ա: իբ/59ա–61ա: իգ/61ա–4ա: իդ/64ա–6ա: իե/66ա–70ա: իզ/70ա–3ա: իէ/73ա–7ա: իը/77ա–81բ: իթ/81բ–5ա: լ/85բ–8բ: լա/88բ–92ա: լբ/92ա–6ա: լգ/96ա–101բ: լդ/102ա–9բ: լե/109բ–12ա: լզ/112ա–3բ: լէ/113բ–6ա: լը/116ա–8ա: լթ/118ա–9բ: խ/119բ–21ա: խա/121ա–2ա: խբ/122ա–3ա: խգ/123ա–4ա: խդ/124ա–6ա: խե/126ա–9բ: խզ/130ա–2բ: խէ/132բ–4ա: խը/134ա–41ա: խթ/141ա–4ա: ծ/144ա–7բ: ծա/147բ–51ա: ծբ/151բ–3ա: ծգ/153բ–7ա: ծդ/157ա–9ա: ծե/159ա–62ա: ծզ/162ա–4բ: ծէ/164բ–6բ: ծը/166բ–9ա: ծթ/169ա–70բ: կ/170բ–6բ: կա/176բ–80բ (180բ–2ա տե՛ս կգ): կբ/182ա–6ա (§ կգ–ից յետոյ): կգ/180բ–2ա (§ կբ–ից առաջ): կդ/186ա–8ա: կե/188ա–91բ: կզ/191բ–6բ: կէ/196բ–8բ: կը/198բ–201բ: կթ/201բ–3բ: հ/203բ–5բ: հա/205բ–10ա: հբ/210ա–2բ: հգ/212բ–4բ: հդ/214բ–8ա: հե/218ա–29ա: հզ/229ա–30բ: հէ/230բ–2բ: հը/232բ–5բ: հթ/235բ–9ա: ձ/239ա–41ա: ձա/241ա–3ա: ձբ/243ա–7ա: ձգ/247ա–51ա: ձդ/251ա–2բ: ձե/252բ–4ա: ձզ/254ա–5բ: ձէ/255բ–7բ: ձը/257բ–9բ: ձթ/259բ–60ա: ղ/260ա–4ա: ղա/264ա–7բ: ղբ/267բ–75բ: ղգ/284ա–300բ (վերջում, վերանորոգողի ձեռքով, առանց գլխահամարի): ղդ/275բ–7ա (նշուած՝ ղգ): ղե/277ա–8ա (նշուած՝ ղդ): Յիշատակարան մատենիս գրութեան՝ 278բ–9բ (նշուած՝ ղե):

— տե՛ս տպ. Գրիգոր Նարեկացի, Մատեան ողբերգութեան, Երեւան, 1985, բ:

Ունի.

3. *218ա Մանաւանդ եւ ինձ՝* անարժան Յովանիսի՝ *գրոցս ստացաւղի եւ վերստին նորոգաւղի մասն բարիաց պարգեւհոգի...*

— *1ա–2բ* Յանկ [սկզբնատողից բանից] մատենիս — *Ա. Զայն հառաչանաց... Ղե. Ըստ հոլովման ընթացից ամանակաց:*

Բ. *279բ–81բ* [Վարք Գրիգորի Նարեկացւոյ] — *ի թուականին Հայոց ՆԼԲ, ի հայրապետութեանն տեառն* Վահանայ *եւ ի թագաւորութեանն* Յունաց Վասլի... *եդեալ կայ ի նոյն վանս* Նարեկայ... *ամէն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

*2բ (նօտրգիր, ցանկ վերջում) կարդա հեծծեա եւ զ*Մաթէոս *գծողս յիշեա:*

24բ ե[ւ վ]ա՛յ է ինձ գծողիս՝ յաւուրն յայնմիկ:

101բ Քրիստոս Աստուած, քո սուրբ մարմնով եւ արեամբդ որ միշտ պատարագիս անծախապէս, ողորմեա տառապեալ ոգւոյ գծողի սորա՝ Մաթէոսի *անարժան իրիցի, եւ ծնաւղացն իմ, նաեւ գեղեցիկ պատանոյն իմ* Ղուզիջան *կոչեցելոյն, որ եւ յայսմ ամսոյն առ քեզ կոչեցեր, Տէր, յարքայութիւնդ երկնից: //(102ա) Ընդ նոսին եւ ինձ՝ մեղաւոր եւ անարժան* Վարագեցի Յովանիսիս, *որ զանուանս ունիմ եւ զգործս՝ ոչ: Ընդ նոսին եւ ձեզ՝ յիշողաց զմեզ թողութեան մասն պարգեւի. ամէն:*

129բ Եւ ինձ հնարեա ելս փրկութեան, Տէր:

153ա Եւ զիս քաւեա, Տէր:

217բ Քրիստոս Աստուած... ողորմեա եւ ինձ՝ անողորմելի անձին գծողիս՝ Մաթէոսի, *բիւր քանքարոյ պարտականի...*

229ա Այն՝ իմ հաւատոյ երրորդութիւն, եւ այս՝ ի մայրն իմ լուսափառ խոստովանեալ դաւանութիւն:

281բ Աւրհնեալ—աւրհնեալ, որ այսպիսի շնորհս պարգեւէ մարդկան, որպէս երիցս երանեալ սուրբ վարդապետիս Գրիգորի՝ Նարեկայ վանաց վանականի, *հոգիըննկալ մաքրագունի եւ խարագնազգեաց դարձեալ ճգնաւորի: Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ փա՛ռք իմովս ձայնիւ, յամենայն սրբոց եւ սիրողաց իւրոց. ամէն:*

282ա Փա՛ռք... Արդ, գրեցաւ նարեկա սուրբ վարժապետի աղաւթից կըտակս այս ի թվականութեանս Հայոց ՊՁ (1431), ի գեաւղաքաղաքս, որ Անկեղակոյտ *յորջորջի, ընդ հովանեաւ* Սուրբ Գրիգորի Լուսաւորչիս *եւ* Սուրբ թագաւորիս Սիմովնի,

Ձեռամբ անարհեստ եւ փցուն գրչի՝
Մաթոս *[սուտան]նուն իրիցի,*
Որ պարտականս եմ բիւր քանքարի,
Ձի զտաղանդ Տեառն չյարգիցի,
Այլ յանիրաւ գործի կացի:
Վասն այն է վա՛յ ինձ գէթուորի,
Որ մոռացայ զաւր վախճանի,
Եւ զգալուստ Տեառն չյիշեցի:
Ի մեծի [աւ]ուր դատաստանի,
Որ երկիր ու երկինք գալարի,
Յայնժամ ողբամ հառաչալի
Եւ կսկծամ մորմոքալի // (282բ)
Եամ դառնապէս արտասուալի,
Ձեղկելի անձն իմ տուժելի,
Ձոր մատնեցի չար գազանի
Յիմարութեամբս իմ եղկելի:
Անհուն չարիս վաստակեցի,
Մինչեւ ի մահ անդարձ մնացի,
Եւ զժամանակս զոր անցուցի,
Ձամէն խաբող եւ սուտ տացի:
Ձսատանայի կամքն արարի,
Եւ ինձ տանջանք վաստակեցի,
Ըզհուր գեհեանն վառեցի,
Ու սառնամանիք մըթերեցի:
Կամ եւ այրիմ անշիջելի,
Եամ ու ատամունքս իմ կափկափի,
Այս ամենայն ինձ պատահի
Յաւր սատակմանն իմ գարշելի:
Հազար բերան վ[ա՛յ ի[ն]ձ լինի,
Ձի յիմ գործոցըս հանդիպի,
Որ զատարին կամքն արարի,

Ու յիմ Արարչէն ամօթ մնացի։
Ըզհրեշտակաց կարգս որ առի,
Ու այլ գեր ի վեր քան զոր գրեցի,
Յիմարութեամբ տգիտալի
Ընդ խոզին ի տիղմ շաղախեցի։
Եւ զորս առեալ ինչս Արարչին,
Գնացի ի տար աշխար հեռի,
Եւ վատնեցի զայն հետ չարի,
Ու ի հայրական գթոցն ելի։ // (283ա)
Վասն այնորիկ խորհուրդ արի՝
Գրել զմատեանս այս ցանգալի,
Որ է աղաւթք զամանալի,
Ոգեալ սրբոյն Գրիգորի։
Զսա ըստացայ ինձ գանձ յերկրի,
Զի յոյս բարեացն չունէի,
Վասն այն ըզսա գծագրեցի,
Զի ապաւէն ինձ եղիցի։
Այլ յետ աստեացս իմ երբ լինի,
Յորժամ նիրհիմ ի տապանի,
Զի յիշատակ սա ինձ լիցի,
Եւ ծնաւղացն իմ գովելի։
Ազա Սուլդան *անուն կոչի,*
Ու մօրն իմ դէգայ՝ մեծ Թուխթէնի
Բարի կենաւք կացեալ յերկրի
Եւ /// կալեալ զաւր վախճանի։
[Ասագ] եղբարձ իմ կենդանի,
Զոր Փա[ո]ուխշահ *կու անուանի,*
Կրսեր եղբաւր հեզահոգի՝
Սալուխ *անուն քաջ մշակի։*
Եւ հաւրեղբաւրն իմ անորդի՝
Իկիթաղայ *գործովք բարի,*
Ու ամուսնոյն իւր՝ Թուխծամի,
Որք են ննջեալ ի տապանի։
Եղբաւրորդոյն իմ Սալթանշի,
Քաջ կարդացաւղ սարկաւագի,
Որ վախճանեաց ///(283բ) ///(6 տող ջնջուած)
///ին իմ կենդանի,
Իգնատիոս *կարդացաւղ*
Ու լալագին մաւրն իմ Հռիփսիմի,
Վասն իւր որդոցն վախճանի։
Այլեւ իմոյս մեռեալ ոգի՝
Մաթոս *անո[ւն] մեղաւք ի լի,*
Յիշատակ սայ ին[ձ] եղիցի,
Զի փափագանաւք գրեցի։
Ո[վ՞ ս]ուրբ մանկունք առագաստի,
Որք [ը]նթեռնուք զգիրքս ազաւթի,
Յիշմ[ան առն]ել զմեզ արժանի,
Եւ զն[ն]ջեցեալսն իմ, զոր գրեցի։
Եթէ ասէք սրտով ի լի,
Թէ թող Աստուած ձեզ ողորմի,
Թողցէ զյանցանս ձեր չարի
Եւ ազատէ ի հրոյն գեհենի։
Նաեւ Աստուած ձեզ ողորմի
Յաւուր մեծին դատաստանի,
Յորժամ յաթոռ բազմեալ նստի
Ու գործոց հատուցմունք լինիցի։
Փա՛ռք արդարոցն յայտնի լիցի,
Աւրհնեն զԱստուածն յաւիտեան։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. Պատառիկ—պահպանակ Բա—Աբ «Աւետարան յետագայ ստացողի՝ Աբ «Ես՝ Շահամիրս առի զձառըն-դ[իրս] ի հալալ իշնիչ (ընչից) ոմոց (իմոց) յիշատակ [ինձ] եւ իմ ծնաւղացըն եւ ամենայն ասկա[կան]աց իմոց եւ ընդանեաց իմոց։ Ի թվին ՋԺ (1501), Նաւասարդ ///, ի դռանն Սուրբ Ջ(Ս)տեփանոսին*»։*

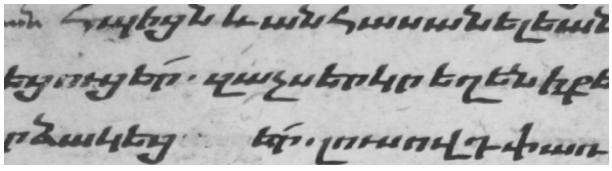
2. *4ա (ԺԷ դ., բոլորգիր) Վա՛յ ինձ, զի յոյս եւ ակն բարոյ ոչ ունիմ, այլ ահեղ ակնկալութիւն դատաստանին. վա՛յ ինձ, զի ողբ ժամանակեայ ոչ գտանեմ եւ սուգն յաւիտենից պատրաստեալ մնան ինձ։ Վա՛յ քեզ, ով գերեալ սուշվճշան («Մարգարիտ»)։*

3. *ԴՐՋԱՓՈՐՁ 4ա (ԺԷ դ., նօտրգիր)*
Քրիստոս Աստուած, որ վասըն մեր խոնարհեցար,
Յանարատ ի սուրբ Կուսէն մարմին զգեցար,
Ի յայրին Բեդղէեմի տըղայ ծընար,
Յետ երեսուն ամի ծնընդեանդ մկըրտեցար։

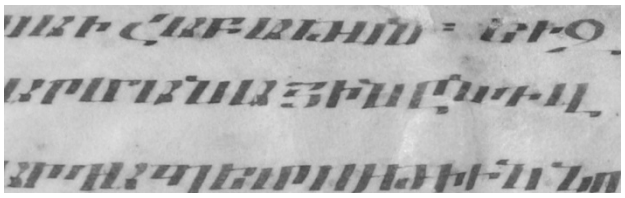
1570
ԳՐԻԳՈՐ ՆԱՐԵԿԱՑԻ
ՄԱՏԵԱՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ԺԴ — XIV

ԹԵՐԹ՝ 314. չգրուած՝ 314աբ։ ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԳx8 (Ա 6) + ԼԴ—ԼՀx12 (նոտգողի՝ ԼՀ 4)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15x11։ ԴՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նոտգողի՝ 6աբ, 263ա—313բ)։ ՏՈՂ՝ 18—19 (նոտգողի՝ 20)։ ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կարմիր մետաքս։ ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2, թուղթ, սկզբից։

Նմուշ՝ 16ա

Նմուշ՝ Աբ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 2ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 1ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

ՊԱՏԱՒԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Ճաշոց: Ժ դ.: 1 (Ա)+1 (Բ), ստացուած 1 թերթի ընդլայնակի հատումից: Մագաղաթ, երկսիւն, ուղղագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Բա, Աա, Բա «///[փ]րկութիւն... կատարեսցին///» (երբ. Ժե 35—40): Բա, Աա, Բբ, Աբ «Աւետարան ըստ Ղուկա—Առդարեւ... զնմանէ յամ» (Դ, 25—37):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ խոնաւութեան հետեւեր, ցեցակեր, եզրահատուած: Կազմի թիկունքը՝ վնասուած, դռնակն՝ ընկած: ԺԶ դ. նորոգուած, թերին լրացուած (տե՛ս Գիր), ԺԷ դ. կրկին նորոգուած եւ վերկազմուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1ա—312ա* Դրուճք յոմնաթախանձ բանից աւգտակարաց... Ասացեալ Մատեան ողբերգութեան Գրիգորի Նարեկեայ վանից վանականի հոգեմատեան հոետորի եւ Հայոց փիլիսոփայի

Տե՛ս նեռ. 1568, 5բ—341բ. § ա/*2ա—4ա:* բ/*4ա—8բ:* գ/*8բ—13բ:* դ/*13բ—5ա:* ե/*15ա—8բ:* զ/*18բ—21ա:* է/*21ա—3բ:* ը/*23բ—5ա:* թ/*25ա—7բ:* ժ/*27բ—30 ա:* ժա/*30ա—3բ:* ժբ/*33բ—6ա:* ժգ/*36ա—7բ:* ժդ/*37բ—40ա:* ժե/*40ա—3ա:* ժզ/*43ա—4բ:* ժէ/*44բ—7բ:* ժը/*47բ—51ա:* ժթ/*51ա—4ա:* ի/*54ա—7ա:* իա/*57ա—9բ:* իբ/*59բ—61բ:* իգ/*61բ—4ա:* իդ/*64ա—6բ:* իե/*66բ—70բ:* իզ/*70բ—3բ:* իէ/*73բ—7ա:* իը/*77ա—81բ:* իթ/*81բ—5ա:* լ/*85ա—8ա:* լա/*88բ—91բ:* լբ/*91բ—5բ:* լգ/*95բ—100բ:* լդ/*100բ—8ա:* լե/*108բ—11ա:* լզ/*111ա—2բ:* լէ/*113ա—5ա:* լը/*115ա—7ա:* լթ/*117ա—8բ:* խ/*118բ—20ա:* խա/*120ա—1ա:* խբ/*121ա—2ա:* խգ/*122ա—3ա:* խդ/*123ա—5ա:* խե/*125ա—8բ:* խզ/*128բ—31ա:* խէ/*131բ—2բ:* խը/*132բ—40ա:* խթ/*140ա—3ա:* ծ/*143ա—6ա:* ծա/*146ա—9բ:* ծբ/*150ա—1բ:* ծգ/*151բ—5ա:* ծդ/*155բ—7բ:* ծե/*157բ—60բ:* ծզ/*160բ—3ա:* ծէ/*163ա—4բ:* ծը/*165ա—7ա:* ծթ/*167ա—8բ:* կ/*168բ—74բ:* կա/*174բ—8բ:* կբ/*178բ—82ա:* կգ/*182ա—3բ:* կդ/*183բ—5բ:* կե/*185բ—9ա:* կզ/*189ա—95ա:* կէ/*195ա—6բ:* կը/*196բ—9բ:* կթ/*199բ—202ա:* հ/*202ա—4ա:* հա/*204բ—9բ:* հբ/*209բ—12ա:* հգ/*212ա—4բ:* հդ/*214բ—8ա:* հե/*218բ—30բ:* հզ/*230բ—2բ:* հէ/*232բ—4բ:* հը/*234բ—7բ:* հթ/*237բ—40բ:* ձ/*240բ—2բ:* ձա/*242բ—4բ:* ձբ/*244բ—8ա:* ձգ/*248ա—52ա:* ձդ/*252ա—3ա:* ձե/*253ա—4բ:* ձզ/*254բ—6ա:* ձէ/*256ա—8ա:* ձը/*258ա—60ա:* ձթ/*260աբ:* ղ/*260բ—5ա:* ղա/*265ա—9ա:* ղբ/*269ա—79ա:* ղգ/*279ա—307ա:* ղբ/*307բ—8բ:* ղե/*308բ—10ա:* *Յիշատակարան մատենիս գպրութեան՝ 310բ—2ա:*

Տե՛ս տպ. Երեւան, 1985, Շ:

Բ. *312ա—3ա* [Ներսիսի Լամբրոնացւոյ] Վարք սրբոյ առն Աստուծոյ Գրիգոր Նարեկացւոյ — *Սուրբ հայր մեր, աստուածաշնորհ քահանայս եւ կրաւնաւոր Գրիգոր էր ի Նարեկայ վանից... մարմինն եդեալ կայ ի նոյն Նարեկայ վանս... (հմմտ.* նեռ. 1568, 119աբ*):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1ա Ռ վ սուրբ Հայր, յիշեայ զեղկելիս:

8բ Ողորմեայ, Տէր Յիսուս, ինձ:

88ա Ռ վ դասք լուսերամից, յիշեցէք զախմար գրիչս:

157բ Աղաչեմ յիշել զեղկելի գրողս, ո՛վ Սուրբ Հայր իմ:

212ա Ջողորմելիս յիշեայ, ո՛վ աստուածասէր ընթերցուղք:

242բ Յիշեայ զեղկելիս:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. «*313բ (ԺԵ—ԺՉ դդ., թերին լրացնողի)* Յիշատակարան է սուրբ գրոյս — *Փա՛ռք... Որոյ շնորհիւ նորոգեցաւ մատեանս այս աղօթական, զոր ի Հոգւոյն Սրբոյ շարժեալ գրեաց սուրբ ի հարս* Գրիգոր Նարեկացի*: Արդ, ցանկացաւղ եղեալ աստուածախաւս բանիցս քահանայս աստուածարեալ, հրեշտակակրաւն* Ստեփաննոս *աբեղայն, ետ գրել ըզսա՝ ի վայելումն անձին իւրոյ, ի սփոփանս եւ ի դաստիարակութիւն ոգւոյ եւ յիշատակ անջինջ յետ կատարման կենաց իւրոց: Արդ, գրեցաւ սա յաստուածակոխ* Սուրբ քաղաքս Երուսաղէմ*, ընդ հովանեաւ* Սուրբ Յարութեանն Քրիստոսի*, ի վանս* Սրբոյն Յակոբայ*, յառաջնորդութեան տեղոյս /// (շար. թափուած):*

2. 314բ (ԺՀ դ. նօտրգիր) Թ *թալ՝* Դ *ըռուպ,* Յովնէս՝ Դ*,* Սիմեոնէ՞ն՝ Դ*,* Մոհաղամին *տղէն՝ դռուշ* Ա*,* Ազատն՝ *դռուշ* Գ*,* Ըռամատան *առնուս դռուշ (26),* Ահմատ *պաշէն»՝ (266) յռուպ:*

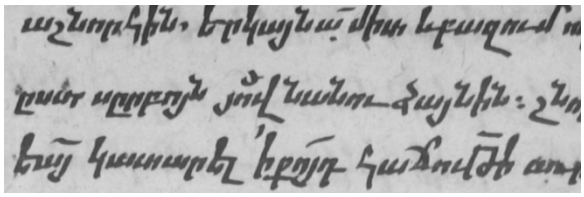
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 1բ Գիրք Սուրբ Էջմիածնա *է:*

1571
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

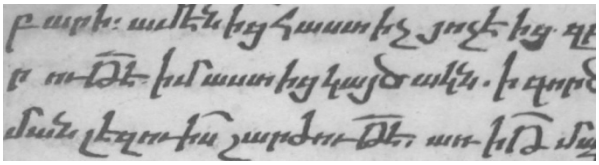
Ագուլիս ՊԻԴ — 1375

ԳՐԻՉ, ԿԱՋՄՈՂ՝ Վարդան: ՍՏԱՑՈՂ՝ Թովմա կրօնաւոր ֆեյ.:

ԹԵՐԹ՝ 294. չգրուած՝ 1բ, 3բ, 293բ—4բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—Իեx12 (Ա 14, Բ 9, Իե 7): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (ԺՉ դ., ամաւնուն նորոգողի՝ 150աբ, 204աբ, ԺԷ դ., Յովանէս նորոգողի՝ 1ա—14բ, 25ա—6բ, 35աբ): ՏՈՂ՝ 19: ԿԱՋՄ՝ դրոշազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ բազմագունի շերտաւոր գործուածք: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1, թուղթ, սկզբից (Ի դ.):

Նմուշ՝ 7ա

Նմուշ՝ 59ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — ձ ա կ ա տ ա զ ա ր դ՝ 4ա (ժէ դ.)։

Վիճակ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից գրադաշտը՝ գունափոխուած։ Կազմի կաշին՝ ճեռծուած, կապիչներն՝ ընկած։ Նախկինում ճանիցս նորոգուած եւ լրացուած թերին (տե՛ս Գիր)։ Վերջին անգամ նորոգուած։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *2ա–283բ* [Գրիգորի Նարեկացւոյ Մատեան ողբերգութեան]

Տե՛ս ձեռ. 1568, 5բ—341ա. § ա/*4ա–5բ*։ բ/*5բ–9ա*։ գ/*9ա–13ա*։ դ/*13ա–4բ*։ ե/*15ա–7բ*։ զ/*18ա–20բ*։ է/*20բ, 23ա–4բ*։ ը/*24բ–6ա*։ թ/*26ա–8ա*։ ժ/*28ա, 21ա–2ա*։ ժա/*22աբ, 29ա–31բ*։ ժբ/*31բ–4ա*։ ժգ/*34ա–5բ*։ ժդ/*35բ–8ա*։ ժե/*38ա–41ա*։ ժզ/*41ա–2բ*։ ժէ/*42բ–5ա*։ ժը/*45ա–8բ*։ ժթ/*48բ–51ա*։ ի/*51ա–4բ*։ իա/*54բ–7ա*։ իբ/*57ա–9ա*։ իգ/*59ա–62ա*։ իդ/*62ա–4բ*։ իե/*64բ–8ա*։ իզ/*68ա–71ա*։ իէ/*71ա–5ա*։ իը/*75ա–9բ*։ իթ/*79բ–83ա*։ լ/*83ա–6բ*։ լա/*86բ–9բ*։ լբ/*89բ–93ա*։ լգ/*93ա–8բ*։ լդ/*98բ–105բ*։ լե/*106ա–8բ*։ լզ/*108բ–10ա*։ լէ/*110ա–2բ*։ լը/*112բ–4բ*։ լթ/*114բ–6ա*։ խ/*116ա–7ա*։ խա/*117ա–8ա*։ խբ/*118ա–9ա*։ խգ/*119ա–20ա*։ խդ/*120ա–1բ*։ խե/*121բ–5բ*։ խզ/*125բ–8ա*։ խէ/*128ա–9ա*։ խը/*129ա–36ա*։ խթ/*136ա–9ա*։ ծ/*139ա–42ա*։ ծա/*142ա–6ա*։ ծբ/*146ա–7բ*։ ծգ/*147բ–51ա*։ ծդ/*151ա–3ա*։ ծե/*153ա–6ա*։ ծզ/*156ա–8ա*։ ծէ/*158ա–60ա*։ ծը/*160ա– 1բ*։ ծթ/*161բ– 3ա*։ կ/*163ա–8բ*։ կա/*168բ–72բ*։ կբ/*174ա–7բ (*կգ *փխ* կբ*)*։ կգ/*172բ–3բ (*կբ *փխ* կգ*)*։ կդ/*177բ–9ա*։ կե/*179բ–82բ*։ կզ/*182ա–7բ*։ կէ/*187բ–9ա*։ կը/*189ա–92ա*։ կթ/*192ա–3բ*։ հ/*193բ–6ա*։ հա/*196ա–200ա*։ հբ/*200ա–2ա*։ հգ/*202ա–4ա*։ հդ/*204ա–7ա*։ հե/*207բ–17բ*։ հզ/*217բ–9ա*։ հէ/*219բ–21ա*։ հը/*221ա–4ա*։ հթ/*224ա–7բ (*աղօթք*)*։ ձ/*227բ–9բ*։ ձա/*229բ–31բ*։ ձբ/*231բ–5ա*։ ձգ/*235ա–8բ*։ ձդ/*238բ–9բ*։ ձե/*239բ–41ա*։ ձզ/*241ա–2ա*։ ձէ/*242ա–4ա*։ ձը/*244ա–5բ*։ ձթ/*245բ*։ ղ/*245բ–9բ*։ ղա/*249բ–2ա*։ ղբ/*252ա–9բ*։ ղգ/*259բ–80ա*։ ղդ/*280ա–1ա*։ ղե/*281ա–2բ*։ *Յիշատակարան մատենիս դրութեան նորին հսկողի՝* *282բ–3բ*։

– 245բ (§ ձթ–ի վերջում).
Ով ճառ փոքրիկ,
Ջհոգին ի մեզ փչող հեզիկ,
Դու կերակուր ես սակաւիկ,
Բայց համ ունիս խիստ անուղիկ։
Աւրհնեալ պարգեւիչն. ամէն։

Տե՛ս տպ. եր., 1985, g։

Ունի.

–2ա–3ա Յանկ Նարեկի գրոցն – *Ա. Աղօթք դատաստանի… Ղե. Աղօթք վասն ննջելոց (նորոգողի)։*

Բ. 283բ–5ա [Վարք Գրիգորի Նարեկացւոյ] – *Ի թուականին Հայոց ՆԼԲ (983), ի հայրապետութեանն տեառն* Վահանայ *եւ ի թագաւորութեան* Յունաց Վասլի… *մարմինն անարատ եդեալ կա ի նոյն վանս Նարեկա… ամէն։*

Գ. *286ա–93ա* Պատմութիւն Ծնընդեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եւ գալստեան մոգուցն յընձաւումն ի յայրն, զոր ասացեալ է Յակոբա եղբաւրն Տեառն – *Իսկ յետ անցանելոյ երից աւուրց յունուարի ամսոյ, ահա մոգք յԱրեւելից, որք ելեալ էին յաշխարհէից զաւրուք բազմաւք… ընդ այլ ճանապարհ գնացին յաշխարհն իւրեանց ուրախութեամբ մեծաւ։ Եւ Քրիստոսի փա՛ռք յաւիտեանս. ամէն։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

108բ Յիշեա՛ զմեղաւորս, սիրող Աստուծոյ։
163 ի թուիս ՊԻԴ (1375)։
202ա ի վշտի կամ, վա՛ ինձ։
227բ Մաքուր եւ սուրբ Աստուածածին,
Կոյս եւ ծնաւղ անճառ Բանին…
285ա Արդ, աղաչեմք զամենեսեանդ, որք հանդիպիք այս աստուածախաւս կտակարանիս եւ միջնորդիս կենաց եւ աներկբարութեանս եւ մեծ եւ անապական գանձուս, որ ծածկեալ կա ի պատրանաց չարին, յիշեսջիք ի սուրբ սրտէ եւ ի բարի կամաց զստացող սուրբ տառիս աստուածական զսրբասնե[ալ]՝ Թովմա *կրաւնաւոր քահանայն եւ զեղբայր իւր՝* զՅակոբ *քահանայն, եւ զմայրն իւր՝* զԱւագուհին, *եւ զքոյրն իւր՝* զեղիսաբեթ *եւ* զՄարթայ, *և զայլ ամենայն արեան մերձաւորսն իւր, և* զՅովաննէս *փիլիսոփայն, եւ զհայրն եւ զմայրն իւր, եւ* զՅակոբ *վարդապետն, եւ* զՍտեփաննոս *կրաւնաւոր քահանայն, որ զաւրինակն շն[որ]հեց։ //(285բ) Տէր Աստուած շնորհեսցէ նոցա զերկնից արքայութինն. ամէն։ Եւ զիս՝ զանարժան գծողս՝* զՎարդան, *եւ զհայրն իմ՝* զԹագոռն, *եւ զմայրն իմ, զհոգեւոր հայրն իմ եւ զվարպետն՝* զՅովաննէս *կրաւնաւոր քահանայն, եւ զայլ երախտաւորն իմ յիշեցէք ի Քրիստոս, եւ յիշողքդ յիշեալ լիջիք յանյիշաչար Տեառնէ մերմէ, որ է աւրհնեալ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն, ամէն, եւ յամենայն ժամ։ Եւ յիշեցէք զգծողս եւ զկազմողս՝* զՎարդան, *որ խիստ նեղացա ի գրելն։ Ով երկեղալի եւ քաջահաւատ, խոշորութեան գրիւն եւ սխալանաց աղաչեմ անմեղադիր լեր, քանզի միտքս էր մոլորեալ ի սբաղանս աշխարհի, եւ ես յոյժ անելանելի կաի, յորժամ զմին դիրն հանէի, մի ասի Ր բաւա[կ]ան*

էր, գրիչն թափուր ի վայր մնայր: Գրեցաւ տառս աստուածային ընդ հովանեաւ Սուրբ Թումախ, *որ է ի վանսն ի* յԱգուլիս, *ընդ իշխանութեան տէր* Զաքարիային, *որ հայրապետ է* Գողթան *գաւառին, ի Հայոց թուականին ՊԻԴ (1375)–ին: [Կա]տարեցաւ սուրբ տառս ՊԻԴ (1375):*

293ա Զսակաւ աշխատող զվարդան յ[իշեցէք] ի Քրիստոս, եւ Աստուած զյիշողդդ յիշէ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *1ա (ժէ դ., նորոգողի) [Ամեն]աշնորհին, երկայնամիտ եւ բազումողորմ, ըստ սրբոյն Յովնանու ձայնին, շնորհեայ կատարել ի քոյդ հաճութիւն, աւրհնեալդ կամաց, զսկզբնաւորեալ Մատեան մաղթանաց այսր ողբերգութիւն:*

293ա Զմեղաւոր Յովաննէս *աբեղէս յիշ[եցէք]:*

2. *294բ (ժէ դ., այլ ձեռք) Սուրբ գիրքս յիշատակ է տէր* Յովանիսին *եւ որդին իւր՝* Տէրոնն. *ամէն:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 3ա, 136բ, 283բ Գիրքս Սուրբ էջմիածնա *է:*

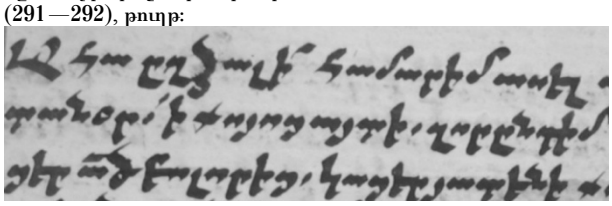
ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1ա Ո՛ր կարողութիւնդ անչափ է... 293բ Այ իմ գարդմա[ն]դ Աբէլ: Անանայ ծառայ քո, Աստուած:

1572
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

Ռճ՟ծե — 1706

ԳՐԻՉ՝ Բարսեղ:

ԹԵՐԹ՝ 292—4 (տե՛ս պահպանակ). չգրուած՝ 1բ—3բ, 122բ, 289բ—92բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—Իդx12: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵՁՈՒԹԻՒՆ՝ 15,7x10,7: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: Տող՝ 19: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ծաղկադրոշմ շերտաւոր, դռնակինը՝ ծաղկադրոշմ կարմիր կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (1—2) + 2 (291—292), թուղթ:

Նմուշ՝ 75ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 4ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 110ա, 123ա, 257բ: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոչնագիր, ճանգուցագիր: Գ ոյ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, ճարնջագոյն, կանաչ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած: Ա. փեղկի կենտրոնը ճեռմակած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *4ա—109բ* [Մատեան ողբերգութեան] Գրիգորի Նարեկայ վանաց վանականի, Հոգեմատեան ճոետորի եւ փիլիսոփայի

Տե՛ս ձեռ. 1568, 5բ—341ա. *§ ա—գ/չիք: դ/4ա—6ա: ե/6ա—9բ: զ—ժա/չիք: ժբ/9բ—10բ (միայն՝ հատուած գ. «Ընկալ քաղցրութեամբ...»): ժգ/չիք: ժդ/10բ—3ա: ժե/13բ—6բ: ժզ/չիք: ժէ/16բ—9ա: ժը/19ա—23ա: ժթ/23ա—6բ: ի—իբ/չիք: իգ/26բ—30ա: իդ/չիք: իե/30ա—4ա: իզ—իը/չիք: իթ/34ա—8ա: լ/38ա—42ա: լա—լթ/չիք: խ/42բ—4ա: խա/44ա—5ա: խբ/45ա—6ա: խգ—խզ/չիք: խէ/46ա—7բ: խը—ծը/չիք: ծթ/47բ—9բ: կ—կդ/չիք: կե/49բ—53ա: կզ/53ա—9բ: կէ/չիք: կը/59բ—63ա: կթ—հ/չիք: հա/63բ—8ա (սկ. «Այլ ես անպիտանս...»): հբ/չիք: հզ/68ա—70բ: հդ/70բ—4բ: հե—հզ/չիք: հէ/74բ—7ա: հը/77ա—80բ: հթ/80բ—4բ: ձ/84բ—7ա: ձա/87ա—9բ: ձբ/89բ—94բ: ձզ/94բ—9ա: ձդ—ձթ/չիք: ղ/99ա—104ա: ղա/104ա—8ա: ղբ—ղդ/չիք: ղե/108ա—9բ: Յիշատակարան մատենիս դրութեան՝ չիք:*

Առկայ 33 բաներըը համարակալուած են ա—լգ: Դրանք այն բաներն են որոնք լուծուած են ստորեւ:

Բ. *110ա—22ա* Լուծմունք եւ բացայայտութիւնք բանից եւ բառից խրթնաձոծուկ խոռոց աղօթից երանելի սուրբ հօրն Գրիգորի Նարեկացւոյ

Տե՛ս ձեռ. 622, 11բ—331ա. *Միայն 30 գլխի լուծմունք. § դ/110ա: ե/110ա: ժբ/110աբ (սկ. «Բան. Խօշականաց»): ժդ/110բ—1ա: ժե/111աբ: ժէ/111բ (սկ. «Բան. Ոչ մինչ անձուկ»): ժը/111բ—2բ: ժթ/112բ—3բ: իգ/113բ—4ա: իե/114ա—5ա: իթ/115աբ (սկ. «Բան. Հիւթ երկրի»): լ/115բ—6ա: խ/116աբ: խէ/116բ—7ա: ծթ/117աբ: կե/117բ: կզ/117բ—8ա: կը/118աբ: հա/118բ—9ա (սկ. «Բան. Յարագողացն վրիք»): հգ/119ա: հդ/119ա—20ա: հէ/120ա: հը/120աբ: հթ/120բ: ձ/120բ—1ա: ձա/121ա: ձբ/122ա («...անդ մոռացեալ, ասա եդաք...»: ձգ/121ա: ղ/121բ: ղա/121բ—2ա (122 տե՛ս § ձբ): Առկայ 30 գլուխները համարակալուած են Ա–ԼԲ, որովհետեւ նկատի են առնուած նկատի են առնուած նաեւ Մատենի խա եւ խբ գլուխները, որոնք լուծմունք չունեն (116բ «Լուծմունք ոչ գոյ»):*

Գ. *123ա—33բ* Տեսիլ Բենիկ Վանանդացւոյ. մինչ էր նա ի Գանձակ շահաստանի եւ ամենայն վերնում աշխարհիս – *ես էի, եղբարք, հասեալ յատակս մոլութեան...*

Դ. *133բ—246բ* [Աղօթք Բենիկ վարդապետին]

ա. *133բ—48բ* [Աղօթք Բենիկ վարդապետին. լուս.] – *Տէր Աստուած ահաւոր եւ սքանչելի...*

բ. *148բ—57բ* Նորին ասացեալ – *Յիսուս Քրիստոս Աստուած մեր, ստեղծիչ ամենայն լինելութեանց...*

գ. *157բ—9բ* Նորին ասացեալ – *եւ արդ, Տէր Աստուած ամենակալ, հզօր եւ անպատումն...*

դ. *159բ—67բ* Նորին ասացեալ – *Տէր Աստուած զօրութեանց, ահաւոր բարձրեալ...*

ե. *167բ—75ա* Նորին ասացեալ – *եւ արդ, Տէր Յիսուս անմահ եւ անմահից թագաւոր...*

զ. *175ա—84ա* Նորին սուրբ վարդապետի — *Յիսուս Քրիստոս Աստուած Փրկիչ ամենայն աշխարհի…*

է. *184ա—6բ* Նորին ասացեալ — *Տէր Աստուած անսկիզբն, հզօր եւ փառաւորեալ…*

ը. *186բ—90ա* Նորին ասացեալ — *Անեղանալի բնութիւն եւ բան Հօր…*

թ. *190բ—202ա* Նորին աղերս մաղթանաց — *Եւ արդ, Տէր Յիսուս, զայդքան գօրութիւնդ…*

ժ. *202ա—5բ* Նորին սուրբ վարդապետին ասացեալ — *Աստուած անճառ լուսոյ, լուսաւորեա զիմաւարեալ…*

ժա. *205բ—8բ* Նորին հսկողի ի նոյն գրոց՝ Բանք աղերսանաց — *Տէր Աստուած բարերար, անոխակալ եւ երկայնամտ…*

ժբ. *208բ—9բ* Նորին ի նոյն գրոց — *Ամենակալ եւ անքննին աստուածութիւն, անհաս բնութիւն…*

ժգ. *209բ—17ա* Նորին ի նոյն գրոցս — *Անսկիզբն, անճառ անհասանելի Սուրբ երրորդութիւն…*

ժդ. *217ա—27բ* Նորին աղերս մաղթան[աց] ի նոյն գրոց — *Ամենասուրբ երրորդութիւն, անկշռելի աստուածութիւն…*

ժե. *228ա—30ա* Նորին ի նոյն գրոց Բենիկ վարդապետին — *Եւ արդ, Տէր բարերար, անոխակալ Հայր գթութեանց…*

ժզ. *230ա—45ա* Նորին ասացեալ առ Հայր — *Յաւիտենից Աստուած, Հայր հանդերձելոյ աշխարհիդ…*

ժէ. *245ա—6բ* Նորին Բանք աղերսանաց առ հրեշտակս եւ հրեշտակապետս — *Անկանիմ առաջի ամենայն դասակարգութեանցդ…*

Բոլոր ա—ժէ աղօթքների ստորին լուսանցքներում նշուած է «Աղօթք Բենիկ վարդապետին» կամ «Բենկայ»: § գ, ժ—ժդ աղօթքների լուսանցքներում նշանակուած է +: Դրանք չկան 1564 ձեռագրում (հմմտ. 241ա—309ա):

ե. *247ա—57ա* Աղօթք Յովհաննու Հայոց վարդապետի, մականուն՝ Սարկաւագի

Տե՛ս ձեռ. 1564, 309բ—16բ. *§ ա/247ա—51ա: բ/251ա—3բ: գ/253բ—7ա:*

Զ. *257բ—89ա* Աղօթք սրբոյն Եփրեմի (Ա—ՃԼԷ) — *[Ա]. Տէ՛ս, Տէր, զտառապանս իմ եւ զցաւս հոգւոյ իմոյ բազմամեղիս… ՃԼԷ. Արդ, Տէր բարերար, ընկալ զարօթս… եւ վերօրհնեցից զամենասուրբ զերրորդութիւնդ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:*

է. *1ա* [Յաւելագրութիւն ԺԸ դ., շղագիր]: Աւուրք չարութեան — *Նաւասարդի՝ Գ, ե… նոյեմբերի՝ Գ, ԺԷ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

246բ ՌՎ սուրբ աղօթող, ի յաղօթելն քո զայս, եւ զիս՝ զեղկելի գրիչս յիշեա ի սուրբ յաղօթս քո, վասն Աստուծոյ:

289ա ՌՎ սուրբ ընթերցող, ի յաղօթելն քում զսուրբ աղօթս զայս, զեղկելի՝ Բարսեղ գրիչս յիշել աղաչեմ առ Տէր, հանդերձ ծնողօք իմովք, եւ դուք յիշեալ լիջիք աւուրն ահեղ առենին Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, որ է օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն: ՌՃԾԵ (1706) թվին աւարտեցաւ սուրբ Աղօթից գիրքս, որում փառք յաւիտեանս:

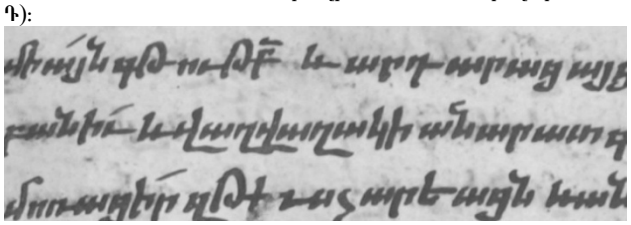
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 4ա 289ա Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ Տէր Յակոբ. թվ[ին] ՌՃԿՀ (1719):

1573
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ՊԿԲ — 1413

ԳՐԻՉ՝ Գրիգոր (Խլաթեցի):

ԹԵՐԹ՝ 345 + 1 (կրկ. 2). չգրուած՝ 8բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԹx12 (ԺԴ, ԻԸ 11, ԻԷ 14, ԻԹ 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15,3x11: ԴՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (խորագրերը՝ նօտրգիր): ՏՈՂ՝ 21-22: ԿԱՋՄ՝ դրոշմոզարդ սեւ կաշի, թիկունքը՝ կապոյտ գործուածք (Ի դ.), միջուկը՝ պախակ, աստառը՝ կարմիր կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝4 (Ա—Դ) + 1 (ե), թուղթ (Ա—Բ, ե), մագաղաթ (Գ—Դ):

Նմուշ՝ 142ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 9ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական (9ա): Զ ա ր դ ագ ի ր՝ հանգուցագիր (9ա): Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից գրադաշտը գունափոխուած, տեղ—տեղ թանաքը թափուած եւ անընթեռնելի (յատկապէս՝ 325—345), լուսանցային մասերը սեւացած: Կազմի կաշին՝ վնասուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքի կաշին՝ փոխարինուած կապոյտ գործուածքով:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *2ա—3բ* Գովութիւն սրբոյն Գրիգորի Նարեկացւոյն («Ա—Ք», «Յառաջելե այս բան ա») — *Արփիական լոյս երկնային, / Յիսուս Քրիստոս Հօր Միածին…*

2. *3բ—6բ* Պատճէն առ ի ցուցանել զնշանաւոր ճառերսն՝ վասն դիւրաւ գտանելոյ — *Ա. Առաջին ճառն՝ քաղցր եւ բազմախորհուրդ… ՂՂ. Վասն գալըստեան կայսերն Յունաց Վասիլ Թագաւորին (Յիշատակարան Գրիգորի Նարեկացւոյ):*

3. *6բ* [Գրիգորի խլաթեցւոյ Գովասանութիւն Գրիգորի Նարեկացւոյն (ծայրակապ՝ «Գրիգորի է ե») — *Գոյր ումն ընտիր ի Հայկազանց, / Ի գօառէն ըՌՒշտունեաց...*

4. *6բ—7բ* [Հանելուկք]

Տե՛ս ձեռ. 622, 8ա—9ա. *ունի նոյն 6 (ա—զ) հանելուկները՝ նոյն յաջորդականութեամբ:*

5. *7ա—338ա* Նախապատճառ աստուածախաւս աղօթիցս: Դրումբ յոքնաթախանձ բանից օգտակարաց... Ասացեալ Մատեան ողբերգութեան Գրիգորի Նարեկայ վանաց վանականի ճոգեմատեան ճռետորի եւ Հայոց փիլիսոփայի...

Տե՛ս ձեռ. 622, 8բ—330բ. *§ ա/9ա—10բ: բ/13բ—7բ: գ/19ա—23ա: դ/24ա—5բ: ե/25բ—8բ: զ/28բ—31ա: է/31ա—4բ: ը/34բ—5ա: թ/35ա—7բ: ժ/37բ—9բ: ժա/40ա—3բ: ժբ/44բ—7ա: ժգ/47բ—9ա: ժդ/49ա—51ա: ժե/52ա—5ա: ժզ/55ա—6ա: ժէ/56բ—9ա: ժը/59ա—62բ: ժթ/62բ—5բ: ի/66ա—9ա: իա/69բ—71բ: իբ/72ա—3բ: իգ/73բ—6բ: իդ/77ա—9ա: իե/79բ—83ա: իզ/83բ—6բ: իէ/87բ—91բ: իը/93ա—8ա: իթ/98ա—102ա: լ/102ա—5բ: լա/105բ—9բ: լբ/110ա—3բ: լգ/114ա—9ա: լդ/120ա—7ա: լե/128ա—30բ: լզ/131ա—2բ: լէ/132բ—5ա: լը/135ա—6բ: լթ/137ա—8բ: խ/139ա—40ա: խա/140բ—1ա: խբ/141ա—2ա: խգ/142ա—3ա: խդ/143ա—4բ: խե/145ա—8բ: խզ/149ա—51բ: խէ/151բ—3ա: խը/153բ—60բ: խթ/162ա—5ա: ծ/165բ—8բ: ծա/169ա—73ա: ծբ/173բ—5բ: ծգ/176ա—9բ: ծդ/181ա—3ա: ծե/183ա—6ա: ծզ/186բ—9ա: ծէ/189ա—91ա: ծը/191ա—3ա: ծթ/193բ—5ա: կ/195ա—200բ: կա/201ա—5ա: կբ/205բ—7ա: կգ/207ա—10բ: կդ/211ա—3ա: կե/213բ—6բ: կզ/217ա—22ա: կէ/222բ—4ա: կը/224ա—7բ: կթ/227բ—9բ: հ/230ա—2ա: հա/232ա—7ա: հբ/237բ—40ա: հգ/240ա—2բ: հդ/242բ—6ա: հե/246բ—58բ: հզ/259բ—61բ: հէ/261բ—4ա: հը/264ա—7ա: հթ/267ա—71ա: ձ/271ա—3ա: ձա/273ա—5բ: ձբ/275բ—9բ: ձգ/279բ—83բ: ձդ/283բ—5ա: ձե/285ա—6բ: ձզ/287ա—8բ: ձէ/289ա—91ա: ձը/291ա—3ա: ձթ/293բ: ղ/293բ—98ա: ղա/298ա—301ա: ղբ/301բ—9բ: ղգ/310ա—32բ: ղդ/332բ (միայն խորագիրը. շար. թափուած): ղե/336ա—7ա: ղզ/337ա—8ա (— Յիշատակարան մատենիս գրութեան): Իւրաքանչիւր գլխին յաջորդում է նոյն գլխի լուծմունքը. տե՛ս ստորեւ § 6: Լուսանցքներում ԺՀ դ. նօտրգրով բազմաթիւ բառերի բացատրութիւններ:*

Տե՛ս տպ. եր., 1985, ա:

6. *10բ—338բ* Աւգնեալ շնորհաբաշխ Աստուած Հոգիդ Սուրբ եւ բաց զմիտս իմ՝ ուղղակի գրել զԼուծմուս բանից սրբոյս

Տե՛ս ձեռ. 622, 11բ—331ա. *§ ա/10բ—3բ: բ/17բ—9ա: գ/23ա—4ա: դ/25բ: ե/28բ: զ/31ա: է/33բ: ը/35ա: թ/37բ: ժ/39բ—40ա: ժա/43բ—4բ: ժբ/47աբ: ժգ/49ա: ժդ/51ա—2ա: ժե/55ա: ժզ/56աբ: ժէ/59ա: ժը/62բ: ժթ/65բ—6ա: ի/69աբ: իա/72ա: իբ/73բ: իգ/76բ—7ա: իդ/79աբ: իե/83աբ: իզ/86բ—7բ: իէ/91բ—3ա: իը/98ա: իթ/102ա: լ/105բ—6ա: լա/109բ—10ա: լբ/113բ—4ա: լգ/119ա—20ա: լդ/127ա—8ա: լե/130բ—1ա: լզ/132բ: լէ/135ա: լը/136բ—7ա: լթ/138բ: խ/140աբ: խա/չիք: խբ/չիք: խգ/143ա: խդ/144բ—5ա: խե/148բ—9ա: խզ/151բ: խէ/153աբ: խը/160բ—2ա: խթ/165աբ: ծ/168բ—9ա: ծա/173աբ: ծբ/175բ—6ա: ծգ/179բ—81ա: ծդ/183ա: ծե/186աբ: ծզ/189ա: ծէ/191ա: ծը/193աբ: ծթ/195ա: կ/200բ—1ա: կա/205աբ: կբ/չիք: կգ/210բ—1ա: կդ/213աբ: կե/216բ—7ա: կզ/222աբ: կէ/224ա: կը/227բ: կթ/229բ: հ/232ա: հա/237աբ: հբ/240ա: հգ/242բ: հդ/246աբ: հե/258բ—9բ: հզ/261բ: հէ/264ա: հը/267ա: հթ/271ա: ձ/273ա: ձա/275բ: ձբ/279բ: ձգ/283բ: ձդ/285ա: ձե/286—7ա: ձզ/288բ—9ա: ձէ/291ա: ձը/293աբ: ձթ/չիք: ղ/298ա: ղա/301աբ: ղբ/309բ—10ա: ղգ/322բ—5բ: ղդ/չիք: ղե/337ա: ղզ/338աբ (լուծմունք յիշատակարանի):*

7. *333բ* Յիշատակարան (= Վարք Գրիգորի Նարեկացւոյ) — *Փա՛ռք... ամէն: Ի թուականիս Հայոց ՆԼԲ (983), ի հայրապետութիւն տեառն Վահանայ եւ ի թագաւորութեանն Յունաց Վասլի... մարմինն անաբատ եդեալ կայ ի նոյն վասն (վանս)* Նարեկայ... *ամէն:*

8. *342բ—5բ* Եռամեծի եւ հաջ վարդապետի Մխիթարա[յ] Գոշի խստակրօն ճգնաւորի ասացեալ ի ժամ Սուրբ պատարագի — *Տէր աստուած իմ Յիսուս Քրիստոս, Բան Հօր կենդանի եւ կենդանարար... եւ ինձ լիցիս բարեխօս հաւատով/// (շար. թափուած):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

9աբ (Գրիգորի խլաթեցւոյ՝ «Գրիգորի է»)

Գոյս է չընչին սակաւ//աւոր,
Ահդիւնքն մեծ եւ զօրաւոր,
Բամեալ բանիւ յոյժ փառաւոր,
Գիտուն մտաց է ըղձաւոր:
Իմաստութեամբ խորհրդաւոր
Եւ հանճարեղ բան լուսաւոր,
Գըրեալ ի պէտըս հոգեւոր,
Բանաւորաց բան շահաւոր:
Որք միտ գընեն բանիս բոլոր
Պտղաբերեն յոյժ բեղմնաւոր,
Բոտեալ սիրով արգասաւոր,
Զգընծողս յիշեն զիս՝ ըզ Գրիգոր:
Ի հանդիսի տաւն խընմբաւոր,
Սրբոց արանց պսակաւոր,
Էին բանի Հաւրն երկնօոր՝
Փառըս տացուք մեք բանաւոր:

340բ—2ա [«Գրիգորի է այս բանքս՝ թողուլ զմեղս...»]

Թիւն ՊԿԲ (1413):
Գովեստ տացուք Հօր անեղին
Եւ Միածին Բանի նորին,
Բամից համայն արարողին,
Հոգոյն Սրբոյ զարդարողին:
Ի յախտաժեստ անձնէ յետին,
Որ սպասօոր կոչի[մ] բանին՝
Գըրիգորէ մեղսասիրին,
Որ թաւալեալս եմ ի տըղմին:

Որ յետ ինձ այժ տըկարս անձին,
ու զԴայն ու զՆուն հասոյց ի մին,
Բամեալ զհամայնն, որ ի միջին,
Դայն առաջին եւ Նուն յետին։
[Ի] սա ծածկեալ խորհուրդ խորին,
Դայն չորս //(341ա) համար ծնօղ տասին,
է չորս հարեւր Նուն իւր կարգին,
Զայն չորս քըսան է յիւր տեղին։
Արդ, միտ դըրէք բանիս կըրկին
եւ զըւմբճանայք դուք ի սոսին,
Յոժ օգտակա[ր] են բանք սորին,
Յորժամ ընդ մի յարարադին։
Սա իմանալ տայ քընննողին
Զորքանութիւն թըւոյ սորին,
Բարդեալ չորս հինգն առնեն քըսան
եւ չորս քըսանն է ութ տասան։
Այնըմ թըւոյ է սա նըման,
Զոր Տէրն ասաց յԱւետարան.
Նուն չորս հարիւր է ընդ Զային
եւ Զայն ութսուն է ընդ Դային։
Քեզ վեց գիր [այլ Գրիգոր անուն,
Որով լինի] այն իննըսուն,
Սա նըմանեալ Տեառնըն բանին,
Այգմ որ ասաց, ընդ Պետրոսին՝
Թողուլ եղբօր զեւթանասանին,
Պարտիս մեղաց յանցօորին։
Որ եւ յիշէ յայս մատենի
Սուրբն Գրիգոր Նարեկացի,
Ղամբար վառէ մտաց սրտին
Սա հոգէպէս ընթերցողին։
Որով գմայլի բաղձմամբ յոգին
Տարփմամբ սիրոյ դեմ Արարչին,
՚Ի իւսէ զբանըս լալագին
եւ զաղաչանս հեծեծագին.
Լալով ասէ, թէ...
Տէր մեղա Աստուած՝
Քաւեա եւ//(341բ) ողորմեա,
Զմեղս ջնջեա ՚ւ անտես արա,
Թող ինձ զկամայն եւ զակամայն։
Մեծ են շնորհքս այս սոփերի,
Քան զայլ[ս] գրոց յեկեղեցի
եւ օգտակար մեղաւորի,
Քան զայլ սրբոց բանս պիտանի։
Ղեկօք Հոգոյն զերկինս տանի
Սա զանցաւորն որ զըղջասցի,
Սա յանդիման Տեառըն խօսի,
Մեղայ ասէ ՚ւ արդարացի։
Սա միջնորդի ոչ կարօտի
եւ ոչ այլոց բարեխօսի,
Սա զԱստուծոյ ոտիցն ունի
եւ համարձակ առ նա խօսի։
Սա զօրաւոր է սպեղանի,
Որ խըղխայթեալ վէրս ունիցի,
Սա է ազդող որ փարատի
Յաւուց ախտից որ ի մարմնի։
Սա հիւանդաց է պիտան[ի],
Ու առողջարար ամէն ցաւի,
Սա պահապան է տըղայի
եւ զարթուցիչ ծերոց հոգի։
Սա ամենայն քրիստոնէի
Յոյժ զօրաւիգն է ի մարտի,
Յաղթող ամուր զէն հանդիսի
Ընդդէմ չարին սատանայի։
Վա՜յ աբեղին, որոյ սա չէ,
Զի չար ոգին ըզնա գերէ,
Ի մեղս ձգէ ՚ւ անզեղջ պահէ
եւ յԱստուծոյ զնա հանէ։
Ի սուրբ անձանց զնա բաժանէ,
//(342ա) Դժոխայնոցն հաւասարէ,
Մեղաւորացն կցորդէ,
՚Ի անանց հրով զնա տանջէ։
Ես աղաչեմ զՏիրուհին,
Զամէնօրհնեալն Աստուածածին,
Որ տայ ինձ կար տկար անձին՝
Ոչ անկանել ի կարթ չարին.
Պահել անփորձ զիս ի մարմին
եւ անամօթ ի յատենին,
Իմոյս մեղացն թողութիւն
եւ յանցանացն քաւութիւն.
Աղաչանօք սուրբ Գրիգորին,
Նարեկացի վարդապետին
եւ ամենայն աղօթաւորին
Որք, որք այս գրոցս հանդիպին։
Որք տեսանեն եւ վերծանին
՚Ի ընդ Աստուծոյ սուվաւ խաւսին,
Մեզ ողորմի ասել պարտին
Մղդըսի մեր Հռավարդին,
Սարգիսն յիշեն ըզմահդասին,
եւ ողորմի ասել նըմին,
Որ ծառայէ մեզ ըստ կարին
եւ պատրաստող մեր կերակրին.
Աստուած աւրհնէ զնորա հոգին
՚Ի արժան առնէ սուրբ պըսակին։
Ընդ կուսանաց սուրբ երամին,
Լապտեր նորայ պայծառ վառին,
Կացցէ ի դասն աջակողմին
Ի՛ արժանանայ խաչի լուսին։
Լըսէ ըզձայն կենարարին՝

Ջեկայք աւրհնեալք Հօրըն վերին.
Եւ ինձ լիցի մասն ընդ նմին՝
Այս սուրբ գրոցս ըստացողին:
Ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

2ա (ԺԸ դ.) Ի վաեւլումն Սամուէլ վարդապետին:

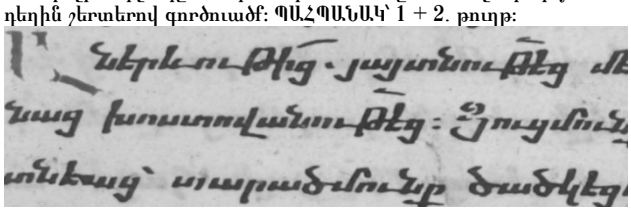
ԳՐՋԱՓՈՐՁ Գա, Գբ, Դբ, 1բ, 2ա (զանազան տառեր):

1574
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

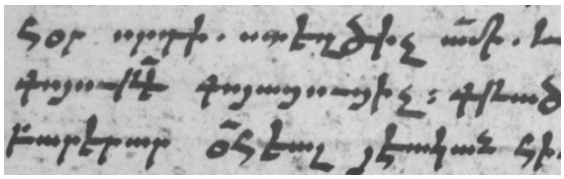
Բերթատակ **Ռճկզ — 1717**

ԳՐԻՉ՝ Սարգիս: ՍՏԱՅՈՂ՝ Մխիթար դպիր Աղճաղալեցի:

ԹԵՐԹ՝ 232. չգրուած՝ 1աբ, 232աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺԹx12 (ԺԹ 6) + 1x10 (Ը եւ Թ պրակների միջեւ): Նիւթ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15x9,4: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր (յաւելագրողի՝ 93բ—106բ): ՏՈՂ՝ 19—20: ԿԱՅՄ՝ դրոշմազարդ սեւ կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ մանուշակագոյն եւ դեղին չերտերով գործուածք: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 + 2. թուղթ:

Նմուշ՝ 2ա

Նմուշ՝ 107ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ — Աստուածամայրը մանուկ Յիսուսը գրկին՝ 1բ (տպածոյ, ներքեւում «Ողջոյն ընդ Մարիամ... բարեխօսեա վասն մեր մեղաւորացս... ամէն»): Լ ո ւ ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական: Զ ա ր դ ագ իր՝ թղնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. յետագայում, հաւանաբար ստացողի կողմից, (Ը եւ Թ պրակների միջեւ աւելացուած է 10 թերթ):

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

— *2ա—230ա* [Մատեան աղօթից (230բ)]

1. *2ա—93ա* Նախապատճառ աստուածախօս աղօթից: Դրումբ յոքնաթախանձ բանից օգտակարաց... Ասացեալ Մատեան ողբերգութեան Գրիգորի Նարեկայ վանաց վանականի հոգեմատեան հռետորի եւ Հայոց փիլիսոփայի...

Տե՛ս ձեռ. 622, 8բ—331ա. *Այստեղ 21 գլուխ քաղուածոյ.* § *ժե/3ա—7ա: ժէ/7ա—10ա: ժը/10բ—5բ: ժթ/16ա—20ա: իզ/21ա—4բ: իե/25բ—30ա: իթ/31ա—5բ: լ/36ա—40ա: ծթ/41ա—3ա: կե/43բ—7բ: կզ/47բ—54ա: կթ/54բ—8բ: հբ/59ա—62ա: հզ/62բ—5բ: հդ/66ա—70ա: հէ/71ա—3բ: հը/74ա—7բ: հթ/78ա—82բ: ձա/83ա—5բ: ձբ/86ա—91բ: ձդ/91բ—3ա: Իւրաքանչիւր գլխին յաջորդում է նոյն գլխի լուծմունքը. տե՛ս ստորեւ § 2:*

2. *7ա—93ա* [Լուծմունք Նարեկացւոյն]

Տե՛ս ձեռ. 622, 8բ—331ա. *այստեղ 21 գլուխ քաղուածոյ, կից Մատեանի վերը նշուած գլուխներին (տե՛ս § 1).* § *ժե/7ա: ժէ/10բ: ժը/15—6ա: ժթ/20աբ: իզ/24բ—5ա: իե/30ա—1ա: իթ/35բ—6ա: լ/40բ—1ա: ծթ/43աբ: կե/47բ: կզ/54աբ: կը/58բ—9ա: հբ/62աբ: հզ/65բ—6ա: հդ/70աբ: հէ/73բ—4ա: հը/78ա: հթ/82բ—6ա: ձը/91բ: ձդ/93ա:*

3. *2բ* [Հաւելուկ. Գրիգոր Նարեկացի *(կից Մատեանի խորագրին)*] — *Ումն ի յերկրէն ըՌշտուեաց... :*

4. *93բ—102ա* Տեսիլ Բենիկ վարդապետին Վանանդացոյ, մինչ էր նա ի Գանձակ շահաստանի եւ ամենայ վերնում աշխարհին — *Ես էի, եղբարք, հասեալ յատակս մոլութեան...*

5. *102բ—6բ* [Ուղիղ դաւանութիւն Հայոց (105ա)] — *Խոստովանիմ եւ հաւատամ զմի ի համափառ երից անձնաւորութեանց...*

6. *107ա—90բ* Աղօթք Բենիկ վարդապետին

Տե՛ս ձեռ. 1572, 133բ—246բ. § *ա/107ա—20բ: բ/121ա—30ա: գ/չիք: դ/130ա—8ա: ե/138ա—46ա: զ/146ա—56ա: է/156ա—8ա: ը/158բ—62բ: թ/162բ—75ա: ժ—ժե/չիք: ժզ/175բ—90բ: ժէ/չիք: Առկայ 9 աղօթքները համարակալուած են բ—ժ:*

7. *191ա—201ա* Աղօթք Յովհաննու Հայոց վարդապետի, մականուն՝ Սարկաւակի

Տե՛ս ձեռ. 1564, 309բ—16բ. § *ա/191ա—5ա: բ/195բ—8ա: գ/198բ—201ա:*

8. *201բ—30ա* Աղօթք սրբոյն Եփրեմի ասացեալ (Ա—ՃԼԷ) — *Ա. Տե՛ս Տէր, զտառապանս իմ եւ զցաւս հոգւոյ իմոյ բազմամեղիս... ՃԼԷ. Արդ, Տէր բարերար, ընկալ զաղօթս... այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՆԱԽԱԳԱՂԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

2բ [Գրիգոր Խլաթեցւոյ, տե՛ս ձեռ. 622, 9աբ] Գոյս է չընչին սակաւաւոր...:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1բ Օգնեա՛, Տէր Յիսուս, զսկսեալս:

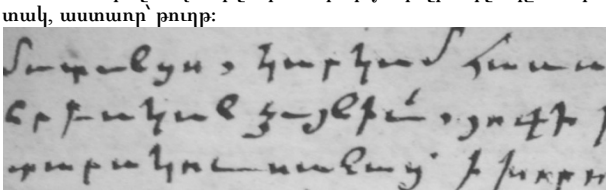
93ա Զտարտամս եւ զառածեալս մեղօք յիշել աղերսեմ ի Տէր:

230ա Փա՛ռք... աւարտեցաւ տառս զայս՝ բուրաստան ծաղկալից եւ դրախտ մրգալից, եւ պարտէզ փակեալ// (230բ) հռետորական ոճով եւ խրթնածածուկ բայով, ի խնդրոյ՝ աղկաղկ եւ տղմասէր Մխիթար *դպրի, ի յերկրէն* Գեղամայ, *բնիկ գեղջիւ* Աղճաղալեցի*: եւ արդ, ես՝ յետինս ի բնաւից եւ հողոյ հաւասար, ժանդալից մեղօք, խաւարեալս հոգով* Մխիթար *դպիրս, ի տղայական հասակն, մինչեւ էի ամաց քսան եւ եօթից, բազում բաղձանօք եւ խանդակաթ սիրով, ըղձմամբ սրտիւ եւ տենչանօք փափագեցայ յայսմ հոգիաբաշխ, աստուածապարգեւ սուրբ գրոյս, որ անուանի Մատեանս աղօթից, ամենայնէ սակաւ սակաւ հաւաքեալ ունի յինքեան, այսինքն՝ զսրբոյն* Նարեկացւոյն*, նաեւ ճգնաղգ//(231ա)գեաց փառազարդ վարդապետացն մերոց՝* Բենկայ *եւ հոգիաշնկալ* Մեծին Սարկաւագ *վարդապետին, այլ եւ* Եփրեմի*: Յաղագս որոյ ես՝ փանաքի հեքս* Մխիթարս *գրիչ տվի յիշատակ իմ թշուառացեալ հոգւոյս, ի այդուցեալ եւ դանդաչեալ մարմնոյս, այլ եւ յիշատակ իմոյ ծնօղացն՝ տէր* Խաչատուրին *եւ* Թէզային*, եւ եղբօրն իմ* Յարութիւնին*, եւ քեռն իմ* Տալուաթին*, եւ ամենայն ազգականացն իմոց. ամէն: Արդ, ես՝ մեղօք պատապեալ եւ անարժան* Սարգիս *տրուպս գրեցի զայս գիրքս ի յերկիրս* Շամխոր*, ի գեօղս* Բերթատակ*, ի թվին Հայոց ՌՃԿԶ (1717), նոյեմբերին Ի (20), ընդ // (231բ) հովանեաւ* Սուրբ Աստուածածնին*: Արդ, յերեսս անկեալ աղաչեմ արտասուալից հառաչմամբ եւ մոխրամած դիմօք, որք գաղափարել ընթերնելով լուսաւորիք, յիշեցէք ի Քրիստոս զեղկելի եւ սուտանուն ծրտոյս հանդերձ ծնօղովք իմովք, մանաւանդ՝ զմխիթար դպիրս եւ զվերոյգրեալս առհասարակ, եւ դուք յիշօղք ի ներկայիս՝ յիշեալ լիջիք յապառնին ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերմէ. ամէն:*

1575
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԸ — XVII

Թերթ՝ 96. չգրուած՝ 1ա, 5բ—14ա, 93ա—6ա: Պրակ՝ 11 (խառն՝ Ա, Գ, ժ—ժԱ 10, Բ, Թ 4, Դ—Ե, է 12, Ջ 5, Ը 7): Նիթ՝ թուղթ, լուսագծերով: Մեծութիւն՝ 13,6x9,5: Գրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ բոլորգիր (շղագիր յաւելագրողի՝ 1բ—5ա, 96բ): Տող՝ 23: Կազմ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառ՝ թուղթ:

Նմուշ՝ 2ա

Մանրանկարչութիւն (տպագիր) — Աստուածամայրը մանուկ Յիսուսը գրկին՝ 14բ, Սուրբ Երրորդութիւն՝ 53բ: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 15ա, 30ա, 54ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական:

Վիճակ՝ բաւարար. միջից պակասաւոր: Կազմի թիկունքը՝ վերից ու վարից թեթեւակի վնասուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *15ա—30* Դրում աղօթից յոգնաթախանձ բանից ողբերգականաց... Ասացեալ սրբոյն Գրիգորի Նարեկայ վանից վանականի...

Տե՛ս ձեռ. 1568, 5բ—341ա. *միայն 8 գլուխ. ՟ա/15ա—6բ: ժը/28բ—30ա (§ ղդ—իգ յետոյ): իը/16բ—20բ: խա/20բ—1ա: խբ/21ա—2ա: խգ/22ա—3ա: ղա/23ա—5բ: ղդ/26ա (նշուած՝ ղգ: 26բ—30ա տե՛ս § ժը):*

2. *30ա—41ա* [Կանոն բժշկութեան այսահարաց] — *30աբ* Զկնի աղօթից ժամամուտ կամ կցորդ — *Մի՛ յիշեր, Տէր, զյանցանս մեր... 30բ* Աղօթեսցուք — *Աստուած որում յատուկ ողորմիլն... 30բ—1ա* Աղօթ — *Թշուառացեալ հոգւոյս, ի այդուցեալ եւ դանդաչեալ մարմնոյս, այլ եւ յիշատակ իմոյ ծնօղացն՝ տէր* Խաչատուրին *եւ* Թէզային*, եւ եղբօրն իմ* Յարութիւնին*, եւ քեռն իմ* Տալուաթին*, եւ ամենայն ազգականացն իմոց. ամէն: Արդ, ես՝ մեղօք պատապեալ եւ անարժան* Սարգիս *տրուպս գրեցի զայս գիրքս ի յերկիրս* Շամխոր*, ի գեօղս* Բերթատակ*, ի թվին Հայոց ՌՃԿԶ (1717), նոյեմբերին Ի (20), ընդ // (231բ) հովանեաւ* Սուրբ Աստուածածնին*: Արդ, յերեսս անկեալ աղաչեմ արտասուալից հառաչմամբ եւ մոխրամած դիմօք, որք գաղափարել ընթերնելով լուսաւորիք, յիշեցէք ի Քրիստոս զեղկելի եւ սուտանուն ծրտոյս հանդերձ ծնօղովք իմովք, մանաւանդ՝ զմխիթար դպիրս եւ զվերոյգրեալս առհասարակ, եւ դուք յիշօղք ի ներկայիս՝ յիշեալ լիջիք յապառնին ի Քրիստոսէ Աստուածոյ մերմէ. ամէն:*

Տէր սուրբ, Հայր ամենակարօղ... 31աբ Ապա հր[ա-մ]այիցէ դիւին այսու կերպիւ — *Հրամայեմ քեզ, ո՛վ իցես, պիղծ ոգի... 31բ—4բ* [Աւետարանի բժշկութեան]: Սրբոյ Աւետարանիս որ ըստ Մատթէոսի — *Մինչ դեռ նա զայս խօսէր ընդ նոսա... 34բ—5ա* Աղօթեսցուք — *Ամենակարօղ Տէր Բան Աստուծոյ Հօր, Յիսուս Քրիստոս... 35ա* Ապա ամրացուցանել զինք եւ զայսահարն նշանաւ խաչին... *35աբ* Աղօթեսցուք — *Աստուած եւ Հայր Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի... 35բ—6ա* Երդմնեցուցիչն — *Երդմնեցուցանեմ զքեզ, պիղծ ոգի... 36ա—7ա* Աղօթեսցուք — *Աստուած ստեղծօղ եւ նախախնամիչ մարդկային ազգի... 37ա—8բ* Երդմնեցուցիչն — *Երդմնեցուցանեմ զքեզ, օձ հնագոյն... 38բ—9ա* Աղօթեսցուք — *Աստուած երկնի, Աստուած երկրի... 39ա—40բ* Երդմնեցուցանեմ — *Երդմնեցուցանեմ եւ կապեմ ուրեմն զքեզ ամենայն պիղծ ոգի... 40բ* Աղօթ զկնի ազատութեան — *Աղաչեմ զքեզ, Տէր Աստուած ամենակարօղ...*

3. *41ա—9ա* Աղօթ զօրաւոր եւ ախոյեան ընդդէմ չար դիւաց եւ հալածիչ այսոց չարեաց եւ բժշկութիւն է ցաւագարաց եւ պահապան ծառայիս Աստուծոյ — *Կարդամք առ քեզ, Տէր, Հայր Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի... (45ա—9ա) Երդմնեցուցանեմ զամենայն դեւս եւ զչերմն...*

4. *49բ—50ա* Այլեւ նորին Աղօթ առ երկնային զօրսն — *Սուրբ եւ սիրեցեալք յամենասուրբ երրորդութենէն, հօգիք հարկաւորք՝ Գաբրիէլ, Միքայէլ, Ուրիէլ...*

5. *50բ—1բ* [Կապ դիւաց, այսից եւ այլ պղծոց] — *Ծառ մի կայր ի մէջ երկրի, որ ոչ ճուղ ունէր եւ ոչ տնէր եւ ոչ տերեւ... եթէ զաչքն խաւարեցուցանես, եթէ զգլուխն/// (շար. թափուած)։*

6. *52ա—3ա [Աղօթք] — Տէր Աստուած ամենակալ, հզօր եւ փառաւորեալ, անքննին...*

7. *54ա—66բ* Կարգաւորութիւն հասարակաց աղօթից հանգստեան ժամուն, որ կատարի ի դէմս Հօր Աստուծոյ, զի պահպանական աչով Միածնին պահեսցէ զմեզ ի խաւարային գիշերիս — *Առաքեա, Տէր զլոյս քո... Փրկեա զմեզ ի հր/// (շար. թափուած)։*

Տե՛ս ժամագիրք, Վաղարշապատ, 1902, էջ 487—512։

8. *67ա—87բ* Շարական հանգստեան ի վերայ ըստ ձայնից։ Առաջին ձայն — *Ձայն արկեալ կենարարին...*

9. *88աբ* [Գրիգորի Նարեկացւոյ. Բան ՁԹ]։ *Վերստին յաւելուած... — Աստուած է Տէր... 88բ—92բ* [Նորին. Բան Ղ]։ *Վերստին յաւելուած... — Բարեբանեալ Աստուած երկնաւոր... ամէն։*

10. [Յաւելագրութիւմ ԺԸ դ.]

ա. *1բ—3ա* Նորին հսկողի [Գրիգորի Նարեկացւոյ Բան ՀԳ] — *Թագաւոր բարձրեալ...*

բ. *3բ—5ա* Սուրբ Աւետարանն ըստ Յօհաննու (ԺԹ 1—30) — *Յայնժամ էառ Պիղատոս...*

գ. *96բ* [Աղերս առ սուրբն Գէորգ] — *Այսօր յիշատակ սրբոցն... Ո՛վ սուրբ Գեւորգ, պարծանք մարդկան... մի դադարիր բարէխօսել վասն մեր...*

ՅԻՇԱՏԱԿ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

Աստառ Բ (ԺՀ դ., շղագիր) Այս ժողո[ո]վածու գիրգս Պէչողլուցի *մահտեսի* Վարդանի *որդի տէր* Յօհաննիսին է։

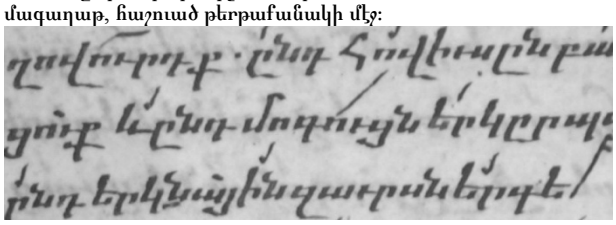
ԳՐՉԱՓՈՐՁ 7ա, 9ա—10ա, 93բ (զանազան տառեր)։

1576
Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն Ո Յ

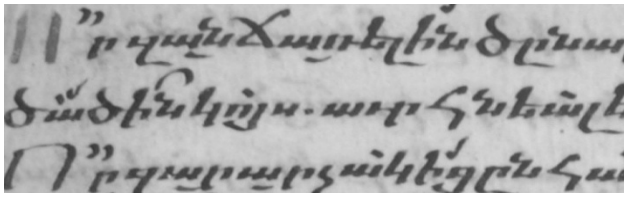
Դրազարկ ՉՀԷ — 1328

ԳՐԻՉ՝ Ստեփաննոս վանական հիյ. (4ա—348բ)։ ՄԱՂԿՈՂ, ԿԱՉՄՈՂ՝ Յովանէս աբեղ.։ ՍՏԱՅՈՂ՝ Կարապետ վրդ.։

ԹԵՐԹ՝ 370—4 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած՝ 1ա—3բ, 128ա, 369ա—76բ։ ՊՐԱԿ՝ 1x2 + Ա—ԻԹx12 (Բ, ԻԹ 11) + 2x 10+1x2։ ՆԻԻԹ՝ մագաղաթ (1651—ի՝ 1—2, 349—70)։ ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ՝ 13,5x9,7։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր, խազագրեալ (1651 թ. Մովսէս գրչի՝ 349ա—68բ)։ ՏՈՂ՝ 23։ ԿԱՉՄ՝ դռոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դոնակով, կապիչներով եւ փականի մետաղեայ զոյգ ելուստներով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կարմիր թաւիշ (1651 թ.)։ ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1—2+369—70, մագաղաթ, հաշուած թերթաւանակի մէջ։

Նմուշ՝ 16ա

Նմուշ՝ 25ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Յառութիւն՝ 128բ, ի լուսանցս՝ Ստեփաննոս Նախավկայ՝ 41բ, Յովնան յեռախ կիտի՝ 51բ, Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 135ա, Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 196ա։ Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 4ա, 129ա։ Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 13ա, 54բ, 101ա, 176բ, 226ա, 283ա, 305բ, 328ա։ Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, տաճար, խաչ, սափոր։ Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր։ Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, սպիտակ, վարդագոյն, ոսկի։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան գոյշ բծեր։ 1651—ին Աւգուստոս Մովսէս գրչի ձեռքով լրացուած՝ 349ա—68բ, աւելացուած՝ 1—2, 369—370 պահպանակները եւ վերակազմուած։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *4ա—7ա* (Կիսախոռան) Կանովն Յովակիմայ եւ Աննայի՝ ծնողաց սուրբ Աստուածածնին — *Աւրհնութիւն. ԳԿ. Երգեցէք որդիք Սիովնի..., Այսաւր լըցաւ խոստումն Աստուծոյ... ԴԿ. Հ. Որ զնախագրեալսն... Մ. Նահապետացն Աբրահամու... ԲԿ. Ո. Որ ողորմեցար ի մեզս... Տ. Այսաւր ցընծան երկնայինքն... ԳԿ. Ճշ. Ծառ կենաց տընկեալ... ԴՁ. Հբ. Նոր Սիովն ծընեալ...*

2. *7ա—9բ* Կանովն երկրորդ աւուրն — *Աւրհ. Ա.Կ. Որ նախիմաց իմաստութեամբ..., Անըսկիզբն Աստուած անճառելի... ԴՁ. Հ. Որ ի վերայ քերովբէից... Մ. Առաւաւտ խաղաղութեան... Ո. Անճառելիդ Աստուած... Տ. Թագաւոր փառաց Աստուած... Ճշ. Որ ի բարձրութիւնս երկնից...*

3. *9բ—12բ* Կանովն Աւետեաց Աստուածածնին — *Աւրհ. Ակ. Խորհուրդն անճառ ծածկեալն..., Որ առաքեցեր զՄիածինդ... ԴՁ. Հ. Որ անիմանալիդ ես յէութեան... Մ. Ուրախ լեր Մարիամ սուրբ Աստուածածին... Ո. Որ յանէից անմարմնական... Տ. Ուրախ լեր Մարիամ կոյս անապական... ԳԿ. Ճշ. Աստուածածին*

խորան լուսոյ… ԴԿ. *Հբ. Աստուածածին սուրբ կոյս անապական…*

բ. *12բ* Այլ հարցն Աւետեաց Աստուածածնին — ԴՋ. *Հ. Ուրախ լեր Մարիամ սուրբ Աստուածածին…* Մ. *Անարատ…* Ո. *Աստուածածին մայր…* Տ. *Ուրախացիր…*

4. *13ա—6ա* Կանովն Աստուածայայտնութեան ճրագալուցին — *Աւրհ.* ԲՋ. *Ուրախացիր, սըրբուհի…, Ուրախ լեր բերկրեալ…* ԴՋ. *Հ. Որ դասուց երկնաւորաց… [Մ. Ուրախացիր, Աստուածածին… ծընար ազգ]:* ԲՋ. Ո. *Անկանիմք առաջի քո Աստուածածին…* Տ. *Աւրհնեմք ըզքեզ…* ԴՋ. [Մկ.] *Ծագումըն հրաշալի…* ԴՋ. ՃՂ. *Զանճառելի լուսոյ մայր…*

Փակագծուածն ըստ տպ. 1861, էջ 20: Այստեղ կտրուած հանուած:

5. *14բ—6ա* Կանովն Աստուածայայտնութեան առաջի աւուրն — *[Աւրհ.]* ԴԿ. *Խորհուրդ մեծ եւ սքանչելի…, Այսաւր ցընծան երկինք…, Ի Հաւրէ ծագեցար…* ԴՋ. *Հ. Անըսկիզբն էակից…* Մ. *Ուրախ լեր, Աստուածածին…* Ո. *Ամէնիմաստ ամենից…* Տ. *Ճառագայթ եւ կերպարան…* ՃՂ. *Սուրբ զԱստուածածինն…*

6. *16ա—8ա* Կանովն երկրորդ աւուրն — *[Աւրհ.]* ԴԿ. *Այսաւր Բանն ի Հաւրէ անմեկնելի…, Լոյս ի լուսոյ ծագեալ…* ԴՋ. *Հ. Ի կուսական որովայնէ լոյս լուսոյ մայր…* Ո. *Զհաւատոր բարբառըս…* Տ. *Դասք անմարմնականք…* ԴԿ. [ՃՂ]. *Ամենագովելի…*

7. *18ա—20ա* Կանովն երրորդ աւուրն — *[Աւրհ.]*. ԴԿ. *Էակից Հաւր եւ Հոգւոյն…, Որ ըզմարմնացեալըն տիրաբար…* ԴԿ. *Հ. Սքանչելագործ Աստըւած…* Մ. *Աստուածածին սուրբ կոյս…* Ո. *Որ կերպարան Հաւր…* Տ. *Քրիստոս ծընեալ…* ԴՋ. ՃՂ. *Անըսկըզբնական Բանին Հաւր…*

8. *20ա—2ա* Կանովն չորրորդ աւուրն — *[Աւրհ.]* ԴՋ. *Այսաւր Գաբրիէլ ցընծութեամբ…, Այսաւր Գաբրիէլ հրեշտակըն…* ԴԿ. *Հ. Որ ի ծոցոյ Հաւր…* Մ. *Ըզքեզ Աստուածածին…* Ո. *Ըզքեզ աղաչեմք…* Տ. *Որ ի հրեղէն աթոռ…* ԲՋ. ՃՂ. *Ըզքեզ կոյս եւ մայր…*

9. *22ա—3բ* Կանովն հինգերորդ աւուրն — *[Աւրհ.]* ԴՋ. *Այսաւր որ յաթոռ փառաց…, Ըզծնեալն ի սրբոյ կուսէն…* ԴԿ. *Հ. Որ յանճառելի ծոցոյ…* Մ. *Աստուածածին եւ սըրբուհի…* Ո. *Որ էրն ի սկըզբանէ…* Տ. *Որ անտես եւ անքննին…* ԲՋ. ՃՂ. *Անթառամ ծաղիկ…*

10. *24ա—5բ* Կանովն վեցերորդ աւուրն — *[Աւրհ.]* ԴՋ. *Անըսկըզբնական տեսիլ…, Որ յէութեանդ ես ընդ Հաւր…* ԴԿ. *Հ. Որ խոնարհեցար…* Մ. *Որ զանճառելին ծընար…* ԴԿ. Ո. *Հրաշափառ ծընունդ…* Տ. *Այսաւր յայտնեցաւ մեզ…* ԲՋ. ՃՂ. *Ձքեզ Հայր…*

11. *25բ—7ա* Կանովն եւթներորդ աւուրն — *[Աւրհ.]* ԲՋ. *Անեղանելի բընութիւն…, Բանն առաքեալ ի Հաւրէ…, Լոյսդ որ ի Հաւրէ…* Հ. *Փառաւորեալ Աստըւած…* Մ. *Ըզկուսութիւնըդ…* Ո. *Խոնարհեցայ ի բարձանց…* Տ. *Հրաշալի բարբառք…* ԲԿ. ՃՂ. *Սիւն լուսոյ…*

12. *27բ—9բ* Կանովն ութերորդ աւուրն — *Աւրհ.* ԴՋ. *Լոյս ի լուսոյ ի Հաւրէ…, Ըզքեզ որ հոգւով…, Ըզգլուխ վիշապին…* ԱՋ. *Հ. Տընաւրինեցաւ յարգանդի…* Մ. *Յանճառ փառաց…* Ո. *Պատկերակից եղեր…* Տ. *Զանբաժանելի ըզԲանըն…* ՃՂ. *Անըսկիզբն Աստուած…*

13. *29բ—34ա* Մեծացուցէք Յարութեան Տեառն

ա. *29բ—30բ* ԱՋ. Մ. *Յանճառ փառաց… (Ծայրաքաղ, տե՛ս § 12):* Մ. *Յարուցելոյն ի մեռելոց…* Մ. *Որ զաւետիս…* Մ. *Մեծացուցանեմք…* Մ. *Որ ըզհրեշտակին…* Մ. *Ըզքեզ երեւեալ…* Մ. *Որ ըզԲանն Աստուած…*

բ. *31ա* Ակ. *Ուրախ լեր Աստուածածին…* Մ. *Անարատ տաճար…*

գ. *31աբ* ԲՋ. *Սուրբ եւ Աստուածածին…* Մ. *Ըզքեզ կոյս…* Մ. *Բանն առաքեալ…* Մ. *Ըզկուսութիւն…* Մ. *Ըզքեզ ամէնաւարհնեալ…*

դ. *31բ—2ա* ԲԿ. *Ըզքեզ Աստուածածին…* Մ. *Սիւն լուսոյ…* Մ. *Մայր լուսոյն…*

ե. *32ա* ԴՋ. *Աստուածածին երկնային դուռն…* Մ. *Զանճառելի…* Մ. *Ուրախ լեր…* Մ. *Սուրբ զԱստուածածինն…* Մ. *Լոյս լուսոյ մայր…* Մ. *Անըսկըզբնական…*

զ. *32աբ* ԴԿ. *ՁԱստուածածինն եւ միշտ կոյսն…* Մ. *Ամենագով…* Մ. *Որ ըզմարմնական…* Մ. *Մայր եւ կոյս…*

է. *32բ—3բ* ԴՋ. *Ըզքեզ աւրհնութեամբ մեծացուցանեմք…* Մ. *Անարատ կոյս…* Մ. *Աստուածածին մայր լուսոյ…* Մ. *Ուրախացիր Աստուածածին որ կուսութեամբ…*

ը. *33բ—4ա* ԴԿ. *Աստուածածին մայր եւ կոյս…* Մ. *Աստուածածին սուրբ կոյս…* Մ. *Ըզքեզ Աստուածածին…* Մ. *Աստուածածին եւ սրբուհի…* Մ. *Որ զանճառելին…* Մ. *Ի քեզ եմք ապաւինեալ…*

14. *34ա—6ա* Կանովն Տեառնընդառաջին — *Աւրհ.* ԱՋ. *Մարմնացեալդ ի կուսէն…* ԴՋ. *Այսաւր անըսկըզբնական…, Այսաւր ի տաճարն…* ԴԿ. *Այսաւր ի տաճարն եկիր…, Ի սկըզբանէ Բանն Աստուած…* ԴՋ. *Հ. Աւրհնեմք ըզքեզ…* Մ. *Աթոռ քրովբէական…* Ո. *Որոյ առեալ հրաման…* Տ. *Զոր փառաբանեն…* ԴԿ. ՃՂ. *Անըսկիզբըն Բանըն…*

15. *36ա—8ա* Կանովն Անտովնի անապատականի — *[Աւրհ.]* ԱՋ. *Որ գերազանցեալ գըտար…, Որ ի հանդէս քո…* Հ. *Նախասկիզբըն միանձանց…* Ո. *Որ անմարմնական…* Տ. *Որ շնորհաք…* ԲՋ. Մկ. *Պարծանք եկեղեցւոյ…*

16. *38ա—9բ* Կանովն սրբոյն Թէոդոսի թագաւորի — *[Աւրհ.]* ԱԿ. *Որ գերկնաւոր թագաւոր…, Որ զարդարեալ գեղապանծ…* ԱՋ. *Հ. Աւրհնեմք ըզՔեզ*

Քրիստոս... Ո. ԲՁ. *Աստւած Փըրկիչ*... Տ. *Ով երանելի*... ԲԿ. ՄԿ. *Ով երանելիդ ամենեցուն*...

բ. *39բ–40ա* [Շարական Տրդատայ թագաւորին] – ԴՁ. Մկ. *Որ գերագոյն քան ըզբնութիւնս*...

17. *40ա–1բ* Կանովն Դաւթի եւ Յակոբու – *Աւրհն.* ԴՁ. *Յաղթող գըտաւ*..., *Որ երջանիկ լուսովընն*... Հ. *Մեղաք յամենայնի*... Ո. *Անըսկիզբն Աստուած*... Տ. *Երդուաւ Տէր Դաւթի*... Մկ. *Աւրհնեցէք ըզՏէր յաւրհնութիւն*...

18. *41բ–3բ* Կանովն սրբոյն Ստեփանոսի Նախավկայի – *[Աւրհ.]* *Նահատակ բարի*..., *Որ ընտրեցար ի կոչումն*... ԴԿ. *Առաքեալ եւ նախավըկայ*... ԴՁ. Հ. *Ընդ երկնային հոգեղինաց*... ԴԿ. Ո. *Առաքեա ի մեզ Տէր*... Տ. *Ով երջանիկ ճառագայթ*... ԴԿ. Մկ. *Նախասարկաւագ եւ առաջին*... Ճշ. *Ցընծայ այսաւր եկեղեցի*...

19. *43բ–6ա* Կանովն Պատրոսի եւ Պետրոսի – *[Աւրհ.]* ԴՁ. *Ցընծայ այսաւր եկեղեցի*..., *Որ գերագոյն ընտրելոց*... Հ. *Որ խոստացար տալ*... Ո. *Ամոլըք հաւատոյ*... Տ. *Երանելի սուրբ առաքեալքն*... Ստեղ. Մկ. *Որ արփիահրաշ*... Հբ. *Որ անպարագիրն է*...

20. *46ա–7բ* Կանովն Յովհաննու եւ Յակոբու – *[Աւրհ.]* ԴԿ. *Որ էն յէութեան*..., *Որ անմարմին ի Հաւրէ*... Հ. *Որ զամենայնըն յոչընչէ*... Ո. *Որդիքն Որոտման*... Տ. *Հոգի իմ կանխէ*... Մկ. *Որ յանըստուէր ի լուսոյն*...

21. *47բ–50ա* Կանովն համաւրէն առաքելոցն – *[Աւրհ]*. ԴՁ. *Երանելի սուրբ առաքեալք*..., *Զորս առեալ*... Ճշ. *Զառաջնորդս եւ զվարդապետս*... ԱՁ. Հ. *Էակից Բանըդ Հաւր*... Ո. *Տէր որ զգըթութիւնըդ*... Տ. *Որք ի սկըզբանէ*... Տ. *Առաքեալք Աստուծոյ*... Հբ. *Ի քէն հայցեմք*... Ակ. Մկ. *Աշակերտըք Քրիստոսի*... Ճշ. *Որ սիրողդ էք*...

Ըստ տպ. 1861 թ. այստեղ տե՛ս §94։

22. *50ա–1բ* Կանովն եւթանասուն եւ երկու առաքելոցն – *[Աւրհ]*. ԴԿ. *Իմաստութիւն երկնային*..., *Որ զաւրինակ երկոտասան առաքելոց*... Հ. *Որ ի Հաւրէ առաքեցար*... Ո. *Հայր առաքաւղ*... Տ. *Այսաւր երկնայնոցըն*... Ստեղ. Մկ. *Առաքեալք Աստուծոյ*...

23. *51բ–3բ* Կանովն Յովնաննու մարգարէի – *Ստեղ.* Հ. *Որ զանճառելի ծածկապէս խորհուրդ*... Մ. *Մարգարէն ի փ[որոյ]*... Ո. *Ողորմութեանց բաշխաւղ*... Տ. *Կանխեալ Յովնաննու*... [Տ.]. *Ծագեալ առաւաւտ*... Տ. *Յովնան մարգարէն*... ԴՁ. Մկ. *Որ առաքեցեր զՅովնան*... ԲԿ. Հբ. *Ապաշխարութեամբ ապրեցաւ*...

Ըստ տպ. 1861 թ., այստեղ տե՛ս § 93։

24. *53բ–4ա* Շարական համամայ – *Հայր երկնաւոր, անկանիմ առաջի անոխակալ քո*...

25. *54բ–56ա* Երգ Բուն Բարեկենդանին Առաջին կիւրակէին Աղուհացիցն. Տեառն Ներսիսի ասացեալ – *[Աւրն]*. ԴԿ. *Բանն որ ընդ Հաւր չէութեան*..., *Այսաւր յաւրինակ*... ԱՁ. Հ. *Ուրախացիր եկեղեցի*... Մ. *Որ ընտրեցար ի սկըզբանէ*... Ո. *Թիւնս իմ։ Ողորմեա մեզ*... Տ. *Ի բարձանց։ Փառք Յարութեան*...

26. *56ա–60ա* [Շարականի Պահոց] – Բշ. Հ. ԱՁ. *Որ հայիս քաղցրութեամբ*... Ո. *Հայր բազումողորմ*... Տ. *Տէր որ ի վերայ քերովբէից*... Հ. *Որ համագոյից ես հաստիչ*... Ո. *Աստւած բազումողորմ*... Տ. *Քեզ վայելէ Աստւած աւրհնութիւն*... Հ. *Որ յամենայնի*... Ո. *Ի նեղութեան իմում*... Տ. *Ամենայն գինուորութիւնըք*... Հ. *Աղցմի. Երգէին մանկունքն*... Ո. *Ջըղջման իմոյ*... Տ. *ՋԱստւածն Իսրայէլի*... Հ. *Բարեբանեալ ես թագաւոր*... Ո. *Վտանգիմ ի բազմութենէ*... Տ. *Որ բնակեալդ ես*... Հ. *Բարեբանեալ ես ի յաւիտեան*... Ո. *Թիւնս իմ։ Ողորմեա ինձ*... Տ. *Ի բարձանց։ Փառքըք քեզ Աստըւած*... Մկ. *Զառաւաւտու զաւրներգութիւնըս*... Հբ. *Ինձ աւգնութիւն*... Հբ. *Համբարձի զաչս իմ*...

Ըստ տպ. 1861 թ., այստեղ տե՛ս § 82. ժ.։

27. *60ա–2ա* Կանովն երկրորդ կիւրակէի Աղուհացից – *[Աւրհ]։* ՂՁ. *Որ զաւրէնըս սըրբութեան պահոց*..., *Որ գերագոյն փառաւք*... ԱԿ. Հ. *Որ յառաջ քան զյաւիտեանս*... Մ. *Որ ըզկեանքն անմահարար*... Ո. *Որ առաքեցար ի հայրական ծոցոյ*... Ո. *Որ անմարմնոց*...

բ. *62ա–6ա* Բշ. Հ. *Զանուն քո Քրիստոս աւրհնեմք*... Ո. *Ծով կէնցաղոյս*... Տ. *Ի համբառնալ իմում*... Հ. *Որ խոնարհեցար*... Ո. *Մերձ եմ յընկըղմել*... Տ. *Բարձրեալ ահաւոր*... Հ. *Աստըւած հարցըն մերոց*... Ո. *Աղաչեմ ըզքեզ Տէր*... Տ. *Տուք փառս Աստուծոյ*... Հ. *Աւրհնեալ եւ փառաւորեալ*... Ո. *Աղաչեմ ըզքեզ Հայր երկնաւոր*... Տ. *Փառք, պատիւ եւ գոհութիւն*... Հ. *Աղցմի. Փառաւորեալ յաւիտեան*... Ո. *Մեղայ Տէր բազումողորմ*... Տ. *Ընդ երկնային զաւրութիւնսն*... Հ. *Զանճառ էութիւն*... Ո. *Թիւնս իմ։ Մեղայ քեզ*... Տ. *Որ Տէրդ ես երկնի*... Մկ. *Լոյս փառաց*... Հբ. *Աւգնական մեր լեր*...

գ. *66ա* Շաբաթ աւր՝ Կիւրղի Երուսաղէմի հայրապետի – *[Մկ. ԳՁ. Մանկունք նոր Սիոնի...]։*

28. *66ա–8ա* Կանովն երրորդ կիւրակէի Աղուհացիցն – *[Աւրհ]*. ԴԿ. *Աւրհնեմք ըզքեզ անըսկիզբն Հայր*..., *Լոյս ի լուսոյ ծընունդ*... ԲԿ. Հ. *Որ ըզտիրականըդ*... Մ. *Ուրախ լեր մայր լուսոյ*... Ո. *Թիւնս իմ։ Որ խոնարհեցար*... Տ. *Ընդ լուսափայլ*...

բ. *68ա–71ա* ԲՁ. Բշ. Հ. *Աւրհնեալ Տէր Աստըւած հարցըն մերոց*... Ո. *Դարձո զցասումըն քո*... Տ. *Որ ի*

վերդ ես... Հ. Աղցմի. Որ ապրեցուցեր զերիս մանկունսն... Ո. Աներեւութից քննաւղ... Տ. Աւրհնեմք ըզքեզ անըսկիզբըն... Հ. Աղցմի. Որ ահաւոր քոյով զաւրութեամբ... Ո. Բազում են քո գըթութիւնքդ... Տ. Աւրհնեսցուք եւ գովեսցուք... Հ. Ուղիղ են ճանապարհք քո... Ո. Մեղաք մինչեւ յերկինս... Տ. Հընչմամբ փողոյ... Մկ. Մանկունք եկեղեցւոյ... Հբ. Համբառնալով զաչս մեր...

գ. *71ա—4ա* Բկ. *Հ. Աղցմի. Հարցըն մերոց աւրհնեալ ես... Ո. Յամենայն ժամ... Տ. Միաբանութեամբ տուք փառս... Հ. Որ հարցըն մեր... Ո. Թիւնս իմ: Ողորմեա ինձ.. Տ. Յորժամ գայցես... Հ. Մանկունքըն գերեալ... Ո. Յոյս իմ ես... Տ. Ընդ առաւաւտըս կանխեցից... Հ. Աղցմի. Տէր Աստուած հարցըն մերոց... Ո. Մեղք իմ բազում են... Տ. Ամենայն երկիր... Հ. Աղցմի. Մանկանցն ըզձայնըն... Ո. Թիւնս իմ: Մեղայ քեզ... Տ. Ամենայն արարածք... Մկ. Արթունք եւ պատրաստք... Հբ. Յաւգնութիւն մեզ...*

դ. *74ա—5ա* Ստեղ. *Հ. Աստուած հրզաւր թագաւոր... Ո. Եկեսցէ Տէր ի վերայ մեր... Ո. Տէր ըզլուր միւսանգամ... Տ. Որ աւրհնիս ի հրեշտակաց... Տ. Աւրհնեցէք ըզՏէր... ԲՁ. Մկ. Եւ աւրհնեցէք զանուն Տեառն...*

29. *75ա—7ա* Կանովն չորրորդ կիւրակէին — *[Աւրհ.]* ԳՁ. *Որ արարեր զաւրութեամբ զիմանալեացն..., Որ տիրականս առ ի քէն... ԳԿ. Հ. Արարչակիցդ Հաւր... Մ. Աստուածատունկ խընկաբեր ծառ... Ո. Շնորհեա մեզ... Տ. Որ ըզլոյս աստուածային...*

բ. *77ա—81ա* Բշ. *Հ. ԳՁ. Փառաւորեալ անուն քո... Ո. Ջերծո զիս... Տ. ԸզՀայրն երկնաւոր... Հ. Փառաւորեալ է անուն քո... Ո. Ծով մեղաց... Տ. Աւրհնեմք ըզքեզ... Հ. Աղցմի. Աւրհնեալ ես Տէր եւ փառաւորեալ... Ո. Մերձեալ է աւր... Տ. Աւրհնեմք ըզքեզ... Հ. Հարցըն մերոց... Ո. Ողորմեա ինձ... Տ. Առաւաւտ խաղաղութեան... Հ. Աղցմի. Աւրհնեալ ես Տէր... Ո. Վիրաւորեալ յանցանաւք... Տ. Փառք թագաւորին... Հ. Աւրհնեալ ես Տէր... Ո. Զանապական ըզհոգեւոր... Տ. Աչովըդ քո Աստուած... Մկ. Ըզքեզ բարեբանեն... Հբ. Զաւրհներգութիւնըս բանաւոր... Հբ. Պահապան խընդրեմք...*

գ. *81ա—2բ* ԳԿ. *Հ. Աղցմի. Սուրբ Աստուած հայր անըսկիզբն... Ո. Քրիստոս Աստուած... Տ. Զանըսկիզբն Աստուած զհայրն... Հ. Աստուած բարձրեալ... Ո. Մաքսաւորն հառաչանաւք... Տ. Անըսկիզբն Աստուած... Մկ. Աւրհնեցէք ըզՏէր... Հբ. Տուր մեզ Տէր... Հբ. Հովանի աջոյ...*

դ. *83ա—5բ* Շաբաթ աւր սրբոց Քառասնիցն — *[Աւրհ.]* ԳԿ. *Այսաւր ընդ անմարմնոցըն դասս պարեն..., Այսաւր զանյաղթելի մարտիրոսացն...* ԴՁ. *Հ. Այսաւր տոնելով ըզյիշատակ... Ո. Հրաշափառ ծագումըն... Տ. Այսաւր ցընծան... Դ—Ձ. Ստեղ. Մկ. Զանունըն Տեառն: Լուսապըսակացըն... ԴՁ. Ճշ. Այսաւր մեծապէս պանծացեալ...*

30. *85բ—7բ* Կանովն հինգերորդ Կիւրակէին — *[Աւրհ.]* Բկ. *Որ պատուիրան ճըշմարտութեան..., Դատաւոր արդարութեան...* ԴՁ. *Հ. Որ ի սկիզբըն փըրկութեան... Ստեղ. Մ. Աստուածածին գերագոյն... Ո. Դատաւոր արդար... Տ. Որ փառաբանիս...*

բ. *87բ—92ա* ԴՁ. *Հ. Հարցըն մերոց Աստուած... Ո. Համբառնամ առ քեզ... Տ. Տէր երկնի եւ երկրի... Հ. Հարցըն մերոց Աստուած... Ո. Բազմութեամբ յանցանաւք... Տ. Որ ի բարձունըս... Հ. Աղցմի. Քո յաւիտեան: Աւրհնեալ ես... Ո. Աստուած մարգասէր... Տ. Ճըւարթունք երկնից... Հ. Որ յամենայնիցուցեր... Ո. Որ զաղաղակ կընոջն... Տ. Երկնային զուարթեանցըն... Հ. Ճըշմարտապէս գոհանամք... Ո. Անկանիմ առաջի քո... Տ. Աւրհնեցէք ըզՏէր... Հ. Տէր Աստուած մեր... Ո. Անկանիմ առաջի քո... Տ. Աւրհնեմք ըզքեզ... Հ. Աղցմի. Որ զերիս մանկունսն... Ո. Ողորմեա ինձ Քրիստոս... Տ. Ի բարձանց: Քեզ վայել է... Մկ. Մանկունք ըզՏէր աւրհնեցէք... Հբ. Ըզքեզ կարդամք...*

Ըստ տպ. 1861 թ., այստեղ տե՛ս § 90:

գ. *92ա—3բ* Այս շաբաթ աւրս Գրիգորի Լուսաւորչի — ԴԿ. *Հ. Որ ի Հաւրէ առաքեալ... Ո. Որ կոչեցեր ըզհեռացեալքս... Տ. Այսաւր զիմանալի լուսոյն...* ԳՁ. Մկ. *Այսաւր տաւն է եկեղեցի...*

31. *93բ—6ա* Կանովն վեցերորդ կիւրակէի Աղուհացից — *[Աւրհ.]* ԲՁ. *Որ ըզխորհուրդ քո գալըստեանդ..., Ըստ աւետեաց մարգարէին... ԴԿ. Հ. Որ յանճառելի ծոց Հաւր... Մ. Աստուածածին պայծառ... Ո. Որ ողորմութեամբ... Տ. Նորահրաշ տեսլեամբ...*

բ. *96ա—9բ* Բշ. *Հ. Աստուած հարցըն մերոց... Ո. Քրիստոս Աստուած... Տ. Յիշեա զմեզ... Հ. Աղցմի. Աւրհնեալ Տէր Աստուած... Ո. Ըզմեղս իմ խոստովան լինիմ... Տ. Ըզքեզ աւրհնեմքդ... Հ. Հարցըն մերոց... Ո. Ալիք յանցանաց... Տ. Աւրհնեմք ըզքեզ... Հ. Աւրհնեալ Տէր Աստուած... Ո. Տէր որ ի մէջ լերինն... Տ. Մի աստուածութին... Հ. Աւրհնեալ ես Տէր Աստուած... Ո. Մեղուցեալ անձամբ... Տ. Աւրհնեմք ըզքեզ... Հ. Աղցմի. Աստուած հարցըն մերոց... Ո. Մեղայ քեզ Տէր... Տ. Աւրհնեմք ըզքեզ մարգասէր... Մկ. Է անուն Տեառն աւրհնեալ... Հբ. Մըտցեն աղաւթ իմ...*

գ. *99բ—100բ* Անուն քո յաւիտեան: Ստեղ. *Հ. Աւրհնեալ Տէր Աստուած հարցըն մերոց... Ո. Ջարհուրեալ դողացա... Ո. Ամենակալ քաւեա... Տ. Զառաւաւտու զաղաւթս... Տ. Կանխեալքս... Մկ. Յոյս իմ...*

32. *101ա–3ա* Կանովն յարութեանն Ղազարու – *[Աւրհ.]* ԱՁ. *Այսաւր գոլով ի Բեթանիա..., կենդանութեանց բաշխաւղ...* ԲՁ. *Յաստուածային ձայնէ...* Հ. *Աստուածային գոչմամբ...* ԴՁ. Ո. *Որ ի չորեքկերպեան...* Տ. *Ազբեր անմահութեան...* ԴԿ. Ստեղ. *Յիսուս Միածինն...* ԴՁ. Ճշ. *Տէր թագաւոր. Որ ի յերկնից իջեր...*

33. *103ա–5ա* Կանովն Գալըստեան Տեառն յերուսաղէմ – *[Աւրհ.]* ԱՁ. *Որ վերաւրհնիս..., Այսաւր զանըսկիզբըն...* ԴԿ. Հ. *Որ ի քերովբէական...* ԱՁ. Հ. *Որ զերիս մանկունսն...* Մ. *Ուրախ լեր յոյժ...* ԲԿ. Ո. *Ուրախ լեր եկեղեցի...* Տ. *ԶՔրիստոս թագաւորն...* ԴԿ. Ճշ. Տէր թագաւոր: *Անըսկիզբըն Բանըն...* ԲԿ. Հբ. *Այսաւր ընդ հրակերպեան...*

34. *105ա–6բ* Կանովն երկրորդ Ծաղկազարդին – ԴՁ. *Թագաւոր գոլով քո յաշխարհ..., Յորժամ եկըն Յիսուս...* Հ. *Բարեբանեալ ես...* Մ. *Ուրախ լեր մայր լուսոյ...* Ո. *Զգալուստ քո...* Տ. *Ի յարութեան յաւուր...*

35. *106բ–8բ* Կանովն Մեծի երկշաբաթին – *[Աւրհ.]*. ԲՁ. *Անեղն ի Հաւրէ ծընեալ..., Եկայք որդիք մարդկան...* Հ. *Որ Արարիչդ ես...* Ո. *Առ ամենեսեան...* Տ. *Ըզքեզ աւրհնեմք...* Մկ. *Յէք զանունըն Տեառն: Ալէլուիա...* Հբ. *Որ յանէից...*

36. *108բ–10բ* Կանովն Մեծի երեքշաբաթին – *Աւրհ.* ԲԿ. *Իմաստուն կուսանք..., Յորժամ յերկնից...* ԲՁ. Հ. *Որ սքանչելիդ ես...* Ո. *Թիւնս իմ: Թագաւոր փառաց...* Տ. *Որ նըստիս...* ԴՁ. Մկ. *Ահաւոր ես թագաւոր...* ԲՁ. Հբ. *Շնորհեա մեզ...*

37. *110բ–2ա* Կանովն Մեծի չորեքշաբաթին – *[Աւրհ.]* ԴՁ. *Որ յաթոռ փառաց..., Որ խորհըրդեամբ...* Հ. *Որ խորհըրդոց...* Ո. Ըզքէն *խորհեցան...* Տ. *Այսաւր եկեալ...* Մկ. *Նոր ըսքանչելիք...*

38. *112ա–4բ* Կանովն Մեծի հինգշաբաթին – *[Աւրհ. ԴՁ.] Վերածգաւղն երկնից..., Ազբեւր լուսոյ..., Որ եաղ ի յերկինս..., Քրիստոս Աստըւած..., Որ վասըն մեր..., Յորմէ սարսեալ...* ԲՁ. Հ. *Լոյսդ ի հայրական...* ԴՁ. Ո. *Արկաւղդ ըզլոյս...* Տ. *Որ անըսկիզբն յէութեան...* ԱԿ. Մկ. *Այսաւր կանգնեցաւ..*

39. *114բ–8ա* Կանովն Մեծի ուրբաթուն – *Աւրհնութիւն.* [ԴՁ]. *Այսաւր ի կատարումն..., Այսաւր զոր յերկնային...* ԲՁ. *Արծաթսիրութեամբընն... Ի գիշերին յորում...* ԴՁ. Հ. *Իջեր յերկնից...* Մ. *Յահեղ աւուրն...* Ո. *Եկեալ ի փըրկութիւն...* Տ. *Ով ըսքանչելի...* ԲՁ. Մկ. *Որ թագաւորդ ես...* Ստեղ. Մկ. *Եկայք հաւատացեալք...*

բ. *118ա–23ա* Երգ տեառն Ներսիսի Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ Յաղագս Մեծի ուրբաթուն գիշերին Աւետարանացն *(«Ա–Զ», «է–լ», «խ–Ղ», «Ճ–Ո», «Ջ–Վ», «Տ–Ք»)* – *Այսաւր անճառ լուսոյ ծագումն, / Ի փըրկութեան մեր կատարումըն... (Ծայրակապային խաչերի տեղ նշուած են Աւետարանները):*

գ. *123ա–5ա* Նորին Երգ ցերեկին Աւետարանացն *(«Ներս», «էսի ե», «բանս», «այս»)* – ԴԿ. *Նորոգաւղ տիեզերաց, / Որ զգեցուցեր մեզ լոյս փառաց... (Ծայրակապային խաչերի տեղ նշուած են Աւետարանները):*

40. *125ա–7ա* Կանովն Մեծի շաբաթուն թաղման Տեառն – *[Աւրհ.]* ԲՁ. *Պարգեւատուն ամենեցուն..., Կենդանին յափտենից..., Կուսածին մարմնով...* ԳՁ. Հ. *Զքեզ աւրհնեմք...* Ո. *Որ բաշխաւղդ ես...* Տ. *Յովսէփ ճըշմարիտ...* Ստեղ. Մկ. *Յովսէփ քեզ...*

բ. *127աբ* Ճաշոյ Գովայ Յիսանցն – *[Ճշ]*. ԱՁ. *Յարեաւ Քրիստոս...* Ճշ. *Նորացուցէք զաւրհնութիւնս...* Ճշ. *Կամաւ յանձն առեր...* Ճշ. *Տուք աւրհնութիւն...* Ճշ. *Յարուցեալոյն ի մեռելոց...* Ճշ. *Որ չարեարդ...*

41. *129ա–30բ* Կանովն սրբոյ Պասեքի – *Աւրհ.* ԱՁ. *Այսաւր չարեաւ ի մեռելոց..., Այսաւր Զատիկ մեր...* ԴԿ. Հ. *Այսաւր մեծ աւետիք...* Մ. *Աստուածածին տաճար լուսոյ...* Ո. *Այսաւր զՊասեք...* Տ. *Այսաւր հրեշտակք...*

բ. *130բ–5ա* Կանովն սուրբ եւ կենասաբեր Յարութեանն Քրիստոսի ԱՁ. Հ. *Որ երկիր ի փրկութիւն...* Մ. *Յանճառ փառաց...* Ո. *Բանդ որ ի Հաւրէ...* Տ. *Ընդ լուսանալ... (131բ գրչից. «երկուշաբաթի աւր հարցն զՀանգըստեանն ասա իւր սարաւքն»):* Հ. *Աւրհնեալ ես...* Մ. *Յարուցեալոյն ի մեռելոց...* Հ. *Պայծառացիր եկեղեցի...* Մ. *Որ զաւետիս...* Ո. *Թիւնս իմ: Ողորմեա ինձ...* Տ. *Ի բարձանց: Փառք...* Հ. *Աւրհնեալ ես...* Մ. *Մեծացուց...* Ո. *Անճառելի Հաւր...* Տ. *Ընդ կանայսն...* Հ. *Ընդ երիս մանկունսն...* Ո. *Որ խոնարհեցար...* Տ. *Որ անճառ էութեամբ...* Հ. *Լոյսդ որ ի հրեղէն...* Մ. *Ըզքեզ երեւեալ...* Ո. *Անըսկիզբըն Բանդ...* Տ. *Սոսկալի տեսիլ...* Տ. *Փայլակնաձեւ...* Ճշ. *Զթագաւորըն փառաց...*

գ. *135ա–6ա* Շաբաթ աւր Յովհաննու Մկրտչի – ԱՁ. Հ. *Նախայաւիտեան Բանին պատմող...* Մ. *Որ ըզբանն աստուածութեամբ...* Ո. *Կարապետ արքայութեանն...* Տ. *Երկնաքաղաքային...*

42. *136ա–7բ* Կանովն Նոր կիւրակէին՝ Կրկին Զատկին – *[Աւրհ.]* ԴԿ. *Նորոգեալ կըղզիք..., Սքանչելի է խորհուրդ...* ԱԿ. Հ. *Որ խոնարհեցար...* Մ. *Նոր խորանիդ...* Ո. *Որ վերըստին նորոգեցեր...* Տ. *Այսաւր նոր ժողովուրդք...*

բ. *137բ–41բ* ԱԿ. Հ. *Որ եկիր ի փրկութիւն...* Ո. *Սուրբ Աստըւած.* Տ. *Առաքեցար ի Հաւրէ...* Հ. *Որ վասըն մերոյ...* Ո. *Դու ես Քրիստոս...* Տ. *Յարուցեալ Տէրն...* Հ. *Անըսկիզբըն Բանըդ...* Ո. *Իջեր յերկնից...* Տ. *Սքանչելի հրեշտակըն... (139բ գրչից. «Յայս չորեքշաբաթիս*

հարցն զկոթատն ասա. Ուրախ լեր Մար»)։ ԴՁ. *Հ. Որ յաթոռ փառաց... Ո. Որ խոնարհեցար.* Տ. *Հրաշալի ըզՅարութիւն... Հ. Անեղանելիդ... Ո. Եկիր ի տեսութիւն... Տ. Երգեսցուք քեզ... Տ. Կանխեցին կանայքն... Ճշ. Թագաւորեաց Աստուած...*

գ. *141բ—2բ* ԲՁ. *Հ. Որ ի յերկնից իջեր... Ո. Իջեր յերկնից... Տ. Ի գերեզման քո...*

43. *142բ—7բ* Յայս կիւրեղ Աշխարհամատեան է — ԴՁ. *Հ. Երկրպագեմք քեզ Քրիստոս... Ո. Այսաւր հրեշտակաց... Տ. Որք արժանաւորեցայք...* ԲՁ. *Հ. Անպական Բանդ... Ո. Առաջին պըտուղ... Տ. Եկին ի գերեզմանն... Հ. Որ Թագաւորդ ես... Ո. Որ կամաւոր խաչելութեամբ... Տ. Զայն աւետաւոր... Հ. Այսաւր բեւեռեալ... Ո. Հայր անըսկիզբն... Տ. Այսաւր զուարճացան... Հ. Որ գըթացար... Ո. Որ խաչեցար... Տ. Սքանչելի կանայքն... Հ. Որ զարդարեալ... Ո. Եկիր ի չարչարանըս... Տ. Կանխելով սուրբ կանանցն... Ճշ. Թագաւորին յաւիտենից...*

բ. *147բ—52ա* ԲԿ. *Հ. Որ յերկնային զինուորութեանցդ... Ո. Թիւնս իմ։ Ողորմեա ինձ... Տ. Քո յարութեանդ... Հ. Անըսկիզբն Աստուած... Ո. Իջեր Տէր... Տ. Քրիստոս յարեաւ... Հ. Որ զծառայի ըզկերպարանըս... Ո. Թիւնս իմ։ Որ իջեր յերկնից... Տ. Առաւաւտեան սուրբ կանայքն... Հ. Որ էիր յառաջ... Ո. Որ համագոյդ ես... Տ. Կանխեցին կանայքն... Հ. Կամաւորութեամբ եկիր... Ո. Որ յաթոռ փառաց... Տ. ԶՅարութիւն Քրիստոսի... Տ. Զտիեզերական խընդութեանցն... Ճշ. Աւրհնութին ի բարձունս...*

գ. *152ա—7ա* ԴՁ. *Հ. Փառաւորեմք ըզքեզ... Ո. Էակից Հաւր... Տ. Իւղաբեր եւ սուրբ կանայքն... Հ. Փառաւորեալ Որդի... Ո. Յամենայնի բազումողորմ... Տ. Այսաւր Յարութիւն Քրիստոսի... Հ. Որ յաւիտենից... Ո. Քրիստոս Աստըւած... Տ. Ի խաչանիշ փայտէն... (154բ գրչից. «Յայս կիւրակէս, կամ ուր ամիս բերէ՝ երեւման սուրբ խաչին է»)։ Հ. Կամաւորութեամբ եկիր... Ո. Լոյս ճըշմարիտ... Տ. Փառաւորեալ է... Տ. Ի ձայն ահեղ... Հ. Արարիչդ արարածոց... Ո. Իջեր յերկնից... Տ. Հրաշալի յարութիւնն... Տ. Տուք ըզփառս... Ճշ. Զթագաւորն Քրիստոս...*

դ. *157ա—60ա* ԴԿ. *Հ. Անճառելի բնութիւն... Ո. Որ յարեարդ... Տ. Յարեաւ Տէրն... Տ. Զաստուածային ըզգերեզմանաւըն... Հ. Նախայաւիտեան Որդի... Ո. Անըսկիզբըն Բանդ... Տ. Ըզքո յարութիւնդ... Տ. Առեալ եւ մեր... Հ. Այսաւր զենաւ... Ո. Որ տըրտմահաղորդ... Տ. Տեսիլ փայլակնաձեւ... Տ. Յանճառ փառաց... Ճշ. Լուսով աստուածութեան...*

ե. *160բ—4ա* ԴՁ. *Հ. Որ եկիր կամաւ Հաւր... Ո. Թիւնս իմ։ Ողորմեա Փըրկիչ... Տ. Փառաբանակից Հաւր... Հ. Որ բարեբանեալդ ես... Ո. Ի խաչ ելեր... Տ. Կանանցըն կանխելով... Հ. Որ ի քառակերպեան... Ո. Թիւնս իմ։ Ողորմեա մեզ... Տ. Ահագին ձայնիւըդ... Հ. Յորժամ ի խաչին... Ո. Անեղակից Բանըդ... Տ. Որ ի վերդ ես... Հ. Միածին Որդի... Ո. Եկիր ի փըրկութիւն... Տ. Զյարութիւն Աստուածորդւոյն...*

44. *164ա—8բ* Յայս Հինգշաբթիս Համբարձումն է — *[Աւրհ].* ԴՁ. *Համբարձաւ Տէրըն..., Համբարձաւ Տէրըն...* ԴԿ. *Հ. Աւրհեսցի պըսակ... Ո. Որ Ողորմութեամբ քո...* Տ. *Իշխանութիւնք երկնից...* ԱՁ. *Ճշ. Որ համբարձաւն այսաւր...* ԴՁ. *Հբ. Որըք տընկակից եղեաք... Հ. Ծագումըն Միածին... Ո. Ըզքեզ աղաչեմք... Տ. Փառաւորեալ անճառելի... Հ. Փառաւորելով զանուն քո... Ո. Անժամանակդ Աստըւած... Տ. Զանճառելի Յարութիւնըն... Ճշ. Թագաւոր Քրիստոս...*

45. *168բ—71ա* Կանովն երկրորդ գալըստեանն — *[Աւրհ].* ԴԿ. *Մեծահրաշ այս խորհուրդ..., Այսաւր ցընծայ եկեղեցի... Հ. Այսաւր Արարիչդ արարածոց...* Մ. *Աստուածածին մայր լուսոյ...* Ո. *Որ բանիւ Բանըդ Հաւր...* Տ. *Քահանայապետք առաջին...*

բ. *171ա—6բ* ԴԿ. *Հ. Որ զամենազաւր զաւրութիւնդ... Ո. Յարեար երեւեցար...* Տ. *Յորժամ եկին ի գերեզմանն... Հ. Այսաւր ցընծան... Ո. Որ ըզկերպարանըս...* Տ. *Էջ հրեշտակն... Հ. Փառաւորեալ է... Ո. Թիւնս իմ։ Ողորմեա ինձ...* Տ. *Հրեշտակացըն դասքն... Հ. Որ յառաջ քան զարեւ... Ո. Իջեր յերկնից...* Տ. *Հրեշտակ քո... Հ. Անըսկիզբըն Բանդ... Ո. Վասըն մերոյ փըրկութեան...* Տ. *Փառք Յարութեան քո...* Տ. *Յարուցեալ է Տէրն... Հ. Որ յահեղակերպ աթոռ... Ո. Որ վասըն մեր յերկնից...* Տ. *Փառըք Քրիստոսի...* Տ. *Իւղաբերից կանանցն... Ճշ. Որ անբաւելի...*

46. *176բ—9ա* Կանովն Պենտակոստէին առաջի աւուրն — *[Աւրհ.]* ԴՁ. *Առաքելոյ աղաւնւոյ..., Կենդանարար Աստըւած...* ԲԿ. *Երրորդութիւնն անբաժանելի...* ԱՁ. *Հ. ԶՀոգւոյն ըզգալուստըն...* Մ. *Այսաւրըն որ ժողովուրդք...* Ո. *Որ յամենայնի ես...* Տ. *Որ ի քրովբէական կառսըդ...* Տ. *Ժողովեալ ընտրելոց...* ԲՁ. *Ճշ. Որ ի հարաշարժ...*

47. *179ա—81ա* Կանովն երկրորդ աւուրն — *Աւրհ.* ԲՁ. *Նոյն եւ նըման Հաւր եւ Որդւոյ..., Սարսափելի Հողմոյ...* ԱԿ. *Հ. Որ անիմանալիդ ես...* Ո. *Որ առաքեցար ի Հաւրէ...* Տ. *Որ յերկնային զաւրս...*

48. *181ա—2բ* Կանովն երրորդ աւուրն — *Աւրհ.* ԲԿ. *Այսաւր երկնայինքն..., Որ զմիաբանեալսն...* ԴՁ. *Հ. Որ բոլորից ես պատճառ... Ո. Որ ի վերայ բըխեալ...* Տ. *Ընդ երկնայնոց հոգեղինաց...*

49. *182բ—4բ* Կանովն չորրորդ աւուրն — *Աւրհ.* ԳՁ. *Արեգական արդարութեան..., Որ համագոյդ ես Հաւր...* ԴԿ. *Հ. Որ անքընինդ ես...* Ո. *Ազբեր կենաց...* Տ. *Հոգիք հրեղինացն...*

50. *184բ–6ա* Կանովն հինգերորդ աւուրն – *Աւրհն.* ԳԿ. *Զանըսկըզբնաբար բըղխումն ի Հաւրէ…, Այսաւր ցընծան դասք…* ԲԿ. *Հ. Անեղանելիդ Աստուած…* Ո. *Իջեր Տէր…* Տ. *Այսաւր աղբեր…*

51. *86ա–7բ* Կանովն վեցերորդ աւուրն – *Աւրհ.* ԴՋ. *Անմահարար բաժակ…, Անըսկիզբն Աստըւած…* ԱԿ. *Հ. Անճառելի բըղխումն…* Ո. *Որ ի Հայրական իսկութենէն…* Տ. *Որ ի հրացայտ…*

52. *187բ–9բ* Կանովն եւթներորդ աւուրն – *Աւրհ.* ԴԿ. *Ի հարաշարժ աղբերէն…, Ի համբառնալ Բանին…* ԳՋ. *Հ. Անեղանելի Հոգիդ…* Ո. *Հոգիդ ճըշմարիտ…* Տ. *Որ ի թեւըս թեթեւս…* ԴՋ. Մկ. *Հոգին Սուրբ էր միշտ…*

53. *189բ–94ա* Կանովն Ծնընդեան Յովհաննու Մկրտչին – *[Աւրհ. «Ա–Ք»].* ԱԿ. *Արեգականն արդարութեան…* ԴՋ. *Հ. Որ աւետաւոր քում…* Ո. *Երկնաւոր փեսայ…* Տ. *Այսաւր ցընծան հրեշտակք…* ԴԿ. Մկ. *Մարգարէից գերագոյն…* Ճղ. *Այսաւր ցընծայ եկեղեցի…*

54. *194ա–5բ* Կանովն Յովհաննու Մկրտչին – *[Աւրհ.]* ԳՋ. *Ջմարգարէ բարձրելոյն…* ԴԿ. *Որ յորովայնէ ընտրեցար…* ԳՋ. *Հ. Զուարաճանայ այսաւր եկեղեցի…* Ո. *Ճրագ ճըշմարտութեան…* Տ. *Առաքեալըն յԱստուծոյ…*

55. *195բ–8ա* Կանովն սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչի – *[Աւրհ.]* ԲՋ. *Ով երջանիկ տէր սուրբ Գրիգոր…, Ով երանելի տէր…* ԴԿ. *Արմատ ճըշմարիտ…, Որ քրիստոսանուէր…* ԲՋ. *Հ. Որ առաքեցեր ըզսիրելի…* Ո. *Թիւնս իմ: Բարեխաւսութեամբ քահանայապետին…* Տ. *Առաջնորդ հաւատոյ…* ԴՋ. Մկ. *Հրաշափառ Աստըւած…* ԳԿ. Ճղ. *Հովիւ քաջ բանաւոր հաւտի…* ԴՋ. Հբ. *Որ կոչեցար յորդէգրութիւն…*

56. *198ա–9բ* Կանովն որդւոց եւ թոռանց սրբոյն Գրիգորի – ԱԿ. *Հ. Որ ըզլոյս աստուածային քո գիտութեան…* Ո. *Որ հրաւիրեցեր զորդիս…* Տ. *Այսաւր ընդ երկնային զըւարթունսըն…* ԴԿ. Մկ. *Աստուածային հաւատոյ հարցըն…*

57. *199բ–202ա* Կանովն սրբոյն Ներսէսի հայրապետի – *[Աւրհ.]* ԲԿ. *Որ ըզլոյս անճառ շնորհաց…, Որ յերջանիկ ընտրեալ…* ԴՋ. *Հ. Այսաւր տաւնէ եկեղեցի…* Ո. *Որ ասացեր ողորմութեամբ…* ԴՋ. Տ. *Այսաւր զուարճացեալ տաւնեն..* ԴՋ. Մկ. *Որ ընտրեցար յԱստուծոյ…* ԳԿ. Ճղ. *Այսաւր ցընծայ եկեղեցի…*

բ. *202աբ* Շարական սրբոյն Սահակայ հայրապետի – ԴԿ. [Մկ.] *Որ յարմատոց հարցըն սրբոց…*

58. *202բ–8բ* Կանովն սրբոց Հռիփսիմեանց – *Աւրհն.* ԴԿ. («Ա—Ք»). *Անձինք նըւիրեալըք սիրոյն Քրիստոսի…* Հբ. («Ա—Ք»). *Անըսկիզբըն Բանն Աստուած…* Հ. *Այսաւր զանյաղթելի սրբոյն…* Ո. *Քրիստոս Աստըւած բացեր…* Տ. *Պարկեշտ կանայքըն…* Մկ. *Յիշատակ Քրիստոսի…*

բ. *208բ* Շարական սրբուհւոյն Սանդխտոյ – ԴԿ. [Մկ.]. *Քեւ պարծի այսաւր…*

59. *209ա–10բ* Կանովն սրբոյ Տապանակին – *Աւրհ.* ԱԿ. *Ըզքեզ քաղաք Աստուծոյ…, Ի վերայ վիմի հաւատոյ…* ԳՋ. *Հ. Այսաւր ցընծան դասըք հրեշտակաց…* Ո. *Լուսաւորեա երուսաղէմ…* Տ. *Այսաւր աստուածութիւնըն…* ԱԿ. Մկ. *Որ ի սկզբանէ իմաստութեամբ…*

60. *211ա–3բ* Կանովն Վարդավառին առաջի աւուրն – *[Աւրհ].* ԱՋ. *Որ ի լերինն այլակերպեալ…, Երեւի երբեմն աշակերտացըն…* ԱԿ. *Հ. Զանճառելի խորհուրդ…* Մ. *Զանճառելի ըզլոյս…* ԴՋ. Ո. *Ի Թաբաւր ի լերին…* Տ. *Քրիստոս Աստըւած մեր…* Տ. *Այսաւր ըզխորհուրդ քո կըրկնակի…* ԴԿ. Մկ. *Լերինըք ցընծացեն…* ԴԿ. *Ուրախացիր պըսակ կուսի…* ԴԿ. Հբ. *Այսաւր ի լերինըն Թաբաւր…*

61. *213բ–5ա* Կանովն երկրորդ աւուրն – *Աւրհն.* ԲԿ. *Ճառագայթ փառաց Հաւր…, Որ գերագոյն փառաւք…* ԴՋ. *Հ. Այսաւր ըզխորհուրդ անճառելի…* Ո. *Որ զճառագայթս…* Տ. *Ցընծայ այսաւր փառաւք…* ԲԿ. Ստեղ. Մկ. *Աւրհնեցէք մանկունք…*

62. *215ա–7բ* Կանովն երրորդ աւուրն – *Աւրհն.* ԳՋ. *Այսաւր որ էն ի յերկինս…, Որ յանարուեստ ի յաթոռ…* ԴԿ. *Հ. Այսաւր զխորհուրդն անճառ…* Ո. *Որ յանըսկիզբն է…* Տ. *Այսաւր ընդ հրեշտակս…* Ստեղ. Մկ. *Լերինք ամենայն…*

63. *217բ–9ա* Կանովն Շողակաթին է – *Աւրհն.* ԳՋ. *Ուրախ լեր սուրբ եկեղեցի…, Խորան սըրբութիւն…* ԴՋ. *Հ. Ուրախ լեր այսաւր սուրբ եկեղեցի…* Ո. *Որ հաստատեցեր բանիւ…* Տ. *Լուսաւորեա երուսաղէմ…* ԴԿ. Մկ. *Էջ Միածինն ի Հաւրէ…*

64. *219ա–21բ* Կանովն Փոխման Աստուածածնին – *[Աւրհ.]* ԴՋ. *Այսաւր ժողովեալ սըրբոցն, Այսաւր զազատիչըն…* Հ. *Որ ըզնախամաւրըն…* Մ. *Խորանայարկ կամարանման…* Ո. *Որ ունիս իշխանութիւն…* Տ. *Անըսկիզբն Աստուած…* Ճղ. *Անթառամ ծաղիկ…*

65. *221բ–3բ* Կանովն երկրորդ աւուրն – *Աւրհ.* ԴԿ. *Այսաւր զանճառելի ծնընդեան քո…, Լոյսն անքըննին…* Հ. *Որ զմիածնի Որդւոյ քո…* Մ. *Աստուածածին ամպ լուսաւոր…* Ո. *Որ անմարմին բնութեամբ…* Տ. *Այսաւր զուարճացան…*

66. *223բ–6ա* Կանովն երրորդ աւուրն է – *Աւրհն.* ԴՋ. *Այսաւր հրաշափառ կոչմամբ Հոգւոյն…, Այսաւր ըզնախամաւրն երկանց…* Հ. *Որ ըզգաստակնիք…* Մ. *Աստուածածին գերագոյն…* Ո. *Որ խոնարհեցար…* Տ. *Ուրախ լեր մայր…*

67. *226ա–7բ* Կանովն Նաւակատեաց սուրբ խաչին – ԲԿ. Ստեղ. *Ի վերայ վիմի հաւատոյ…, եկայք ժողովուրդք…* ԱՋ. Հ. *Ի նորահրաշ նաւակատիսն…* Ո. *Ի խորանի քում…* Տ. *Ի տաճարի սրբութեան…* ԱԿ. Մկ. *Սեղան քո…*

68. *227բ–9ա* Կանովն երկրորդ աւուրն – *Աւրհն.* ԱՋ. *Որ զանարատ բազուկըս քո…, Սուրբ խաչն աւգնական…* ԳԿ. Հ. *Այսաւր պատուական խաչիս…* Մ. *Մայր եւ կոյս…* ԳՋ. [Ո.] *Փայտ կենաց…* Տ. *Անուանեալ փայտ գիտութեան…* ԳԿ. Ճղ. *Յաղթող եւ գնոր աւրհնութիւն…* ԲԿ. *Խաչի քո…* ԱԿ. *Փառք Սուրբ խաչին…*

69. *229բ–30բ* Կանովն երրորդ աւուրն – *Աւրհն.* ԴՋ. *Զաւրութիւն Սուրբ խաչի քո…, Ի ստունգանելն Ադամայ…* Հ. *Այսաւր ընդ ամպըս…* Ո. *Ի յերկնից երեւեալ…* Տ. *Գաւազան զաւրութեան…*

70. *231ա–2ա* Կանովն Չորրորդ աւուրն – *Աւրհն.* ԲԿ. *Խաչըն կենարար որ եղեւ…* [ԲԿ]. *Որ յաթոռ…* ԴՋ. *Սրբութիւն սրբոց… (գրչից. «Հարցն զՇողակաթիինն ասա իւր սարօքն»):*

71. *232ա–3բ* Կանովն հինգերորդ աւուրն – *Աւրհն.* ԴՋ. *Ուրախ լեր սուրբ եկեղեցի… (232ա գրչից. «Ի Շողակաթիւնն գիտ եւ ասա»):* Հ. *Այսաւր պայծառ…* Ո. *Զորս ըստ պատկերի…* Տ. *Որ զարդարեաց մեծապայծառ…* Մկ. *Այսաւր ուրախացեալ…*

72. *233բ–5ա* Կանովն վեցերորդ աւուրն – *Աւրհն.* ԲԿ. *Անպատումըն կառք…, Ընդ երեւումըն քո ի թաղմանէ…* [ԲԿ]. *Որ համագոյ… (234բ գրչից. «Հարցն զՏապանակին ասա իւր սարօքն»):* ԴՋ. Ճղ. *Այսաւր ցընծան դասք հրեշտակաց…*

73. *235ա–6բ* Կանովն եւթներորդ աւուրն – *Աւրհն. («Ա–ե»)* ԲՋ. *Անապական Սուրբ ըզխաչն…, Որ նըշանաւ ամենայաղթ…* ԴՋ. Հ. *Այսաւր զենար գառն…* ԳԿ. Ո. *Ով քառաթեւ լուսածին…* Տ. *Ով պահապան…*

74. *236բ–9ա* Կանովն ութերորդ աւուրն – *Աւրհն.* ԴՋ. *Որ ծագեցեր մեզ լոյս մեծ…* ԳԿ. *Այսաւր երեւումն մեծի…* ԳԿ. Հ. *Քրիստոս Աստուած…* Ո. *Այսաւր նըշան յաղթող…* Տ. *Խաչի քո…* Մկ. *Պարունակեալ պահէին…* Ճղ. *Սուրբ զխաչ քո…*

75. *239ա–41ա* Կանովն Վարագայ խաչին – *Աւրհն.* ԱԿ. *Նըշանաւ ամենայաղթ խաչիըդ…, Խաչ քո եղիցի մեզ…* ԴՋ. Հ. *Որ ըզլոյս անճառելի…* Մ. *Մայր լուսոյ Մարիամ…* ԴՋ. Ո. *Քեզ Քրիստոսի կաթողիկէ…* Տ. *Հրաշափառ տեսութիւն…*

76. *241ա–3ա* Կանովն Գիւտ խաչին – *Աւրհն.* ԱՋ. *Հրաշակերտ եւ զաւրեղ փայտ խաչի քո…, Անճառելի երեւումն…, Որ ըզնախանձոյն…* ԲՋ. Հ. *Որ փափագելի տենչմամբ…* ԱՋ. Մ. *Երանելի աստուածասէր…* ԲՋ. Ո. *Այսաւր խընդրի պատուական փայտ…* Տ. *Ապաւինեցաք ի խաչ քո…*

77. *243ա–5ա* Կանովն սրբոց մարգարէիցն – *Աւրհն.* ԱԿ. *Որ զաստուածային զաւրութիւնըդ քո…, Որ առաքեցեր նախընթաց քում…* ԴՋ. Հ. *Որ ընդ հողեղէն բնութեան…* Ո. *Որ աւետաւոր քում գալստեանդ…* Տ. *Այսաւր ժողովուրդք…* ԴԿ. Մկ. *Այսաւր ցընծա զուարճացեալ…*

բ. *245ա–6բ* Այլ Հարց սրբոց մարգարէիցն – ԱՋ. Հ. *Որ յերկնային զինուորութեանցդ անդադար…* Ո. *Որ ըզծածկեալ խորհուրդ…* Տ. *Երգս առեալ…* Ճղ. *Ճառագայթ անճառ լուսոյ…* ԴՋ. Մկ. *Որ զյառաջագոյն…*

78. *246բ–8բ* Կանովն Մեսրովբայ վարդապետին – *[Աւրհ].* ԱԿ. *Որք զարդարեցին տնաւրինաբար…, Որ թագաւորաց ազգաց…* ԴՋ. Հ. *Սքանչելագործ Աստըւած…* Ո. *Որ ըզշնորհս աստուածային…* Տ. *Անճառելի շնորհաւք…* ԴՋ. Մկ. *Նըմանեալ Մովսիսի…*

79. *248բ–51ա* Կանովն սրբոյն Յակոբայ Մծբնայ Հայրապետին – *[Աւրհ.]* ԳԿ. *Յաղթող եւ սուրբ հայրապետ…, Ուրախացան զաւրք…* ԴՋ. Հ. *Սուրբ ես Տէր…* Ո. *Երկրպագեմք առաջի տեւողական…* Տ. *Ամոլըք հաւատոյ…* Մկ. *Հայրապետ սուրբ…* ԳԿ. Ճղ. *Որ յանապատէ կոչեցար…*

80. *251ա–2բ* Կանովն Մանկանցն Բեթղահէմի – ԴՋ. Հ. *Այսաւր անմեղ սուրբ մանկունքն…* ԴՋ. Ո. *Այսաւր տըղայք…* Տ. *Այսաւր ընդ դասս…* Ստեղ. Մկ. *Երանելի սուրբ մանկունքն…*

81. *252բ–4բ* Կանովն սրբոց հրեշտակապետացն Միխայէլի եւ Գաբրիէլի եւ ամենայն երկնաւոր զաւրացն – ԲԿ. Ստեղ. *Որ յանէից ստեղծեր ըզպաշտաւնեայս քո…, Անդադար յերկինս աւրհնաբանողք…* ԳԿ. Հ. *Անըսկիզբըն Հայր…* ԴՋ. Ո. *Որ ի հրեղէն զաւրաց…* Տ. *Անմահ արքային…* Ստեղ. Մկ. *Երկնաւոր հաւտ ընտրեալ…* ԴԿ. Ճղ. *Այսաւր ուրախացեալ…*

82. *254բ–7բ* Կանովն սրբոց հայրապետացն – *[Աւրհ.]* ԴՋ. *Այսաւր սրբոց հայրապետացըն…, Ժողովեալ սուրբ հայրապետքն…* Հ. *Որ էիր յառաջ քան զյաւիտեանս…* Ո. *Աստուածային ճառագայթ…* Տ. *Հանդիսացեալ ընդ երկնայնոցն…* ԴՋ. Ճղ. *Այսաւր երկնայնոցն ընդ մեզ…* ԴՋ. Մկ. *Ով հրաշալի նախահայրք…*

բ. *257բ–8ա* Շարական Իգնատիոսի հայրապետի է – ԴՋ. *Որ հրաւիրեցեր զյառաջագոյն ընտրեալսն…*

գ. *258աբ* Շարական Յոհաննու Ոսկէբերանի – ԴԿ. *Որ յանըսկիզբն ի Հաւրէ ընկալար…*

դ. *258բ* Շարական Բարսղի հայրապետին – Ստեղ. *Լուսապայծառ իմաստիւք…*

ե. *258բ–9ա* Շարական Գրիգորի Աստուածաբանի – ԲՁ. *Որ լուսով աստուածային Բանին…*

զ. *259աբ* Շարական Նիկալայոսի հայրապետի – Ստեղ. *Հիացան անմարմինքն տեսանելով զերանելին…*

է. *259բ–60ա* Շարական Եփրեմի վարդապետի – ԳՁ. *Որ համանըման մեծին եղիայի…*

ը. *260աբ* Շարական սրբոց եւատոատիոսեանց – ԲԿ. *Որ ըզհուր սիրոյ քո Քրիստոս բորբոքեցեր…*

թ. *260բ– 1ա* Շարական երկուց բիւրացն – ԴԿ. *Այսպէս ընդ անմարմնոցըն դասակցեալ…*

ժ. *261աբ* Շարական սրբոյն Թէոդորոսի զաւակաւարի — ԳՁ. *Որ ընտրեցեր ի սկզբանէ զհաճոյ եղեալսն…*

ժա. *261բ–2ա* Շարականի Ստեփանոսի Ոկնեցւոյն – ԳՁ. *Յընծայ այսպէս սուրբ եկեղեցի…* ԴԿ. *Մարտիրոս եւ վըկայ Քրիստոսի…*

ժբ. *262աբ* Շարական Միոռնի աւհնելոյ – ԳՁ. *Որ յառաջագոյն յաւրէնս յաւրինակ Միածնի քո…*

ժգ. *262բ–3ա* Մեղեդի Միոռնի ի վերայ նոռածնելոցն – *Հայր ամենակալ որ առաքեցեր զՄիածին Որդիդ…*

Ըստ տպ. 1861 թ., այստեղ տե՛ս § 96։

ժդ. *263աբ* Շարական խընկարկութեան — ԴԿ. *Յայս յարկ նուիրանաց ուխտի…*

Ըստ տպ. 1861 թ., այստեղ տե՛ս § 91։

ժե. *263բ–4ա* Շարական սրբոց Սուխիասանց — ԲՁ. *Ստուգութեամբ տեղեկացեալ հարցանելով ըզմարգարէն…*

ժզ. *264աբ* Շարական Վահանայ Գողթնացւոյ – ԲՁ. *Զարմանալի է ինձ քան ըզերգս երաժըշտականաց ձայնս…*

ժէ. *264բ–5ա* Շարական Դաւթի Դրւնեցւոյ — ԲԿ. *Լըցեալ աստուածային շնորհիւ…*

ժը. *265ա–6ա* Շարականի Կիրակոսի եւ Յուլիտայ — ԲԿ. *Յարմատոյ բարեաց քաղցըր շառաւիղ… Վարդագոյն վառեալ ծաղիկ ի նորատունկ բուրաստանի…*

Ըստ տպ. 1861 թ., այստեղ տե՛ս § 92։

ժթ. *266ա* Շարական սրբոց Ոսկեանց — ԳՁ. *Որք արժանաւորեցայք կոչիլ յաշակերտութիւն…*

ի. *266աբ* Շարական սրբոց Ատովմանց — ԱԿ. *Ազաչեմք ըզքեզ Տէր բարեխաւսութեամբ սըրբոց…*

իա. *266բ–8բ* Շարական սրբոց Վարդանանց – Ստեղ. *Արիացեալք առ հակառակն քաջութեամբ…* ԴԿ. («Ներսէսի երգ»). *Նորահրաշ պըսակաւոր եւ զաւրագլուխ առաքինեաց…*

83. *268բ–73ա* Կանովն սրբոց Ղեւոնդեանց – *Աւրհն.* ԳՁ. *Որ յառաջագոյն սահմանեցեր ըզփըրկութիւն Հայաստանեայց…, Աւրհնեմք ըզքեզ շնորհատու…* ԴԿ. Հ. *Որ անդադար փառաբանիս յանմարմնոցն…* Ո. *Արեգակն արդարութեան…* Տ. *Երկնային հրաւիրակաւք…* Մկ. («Ա—Ք») *Անճառելի բանդ Աստուած…* ԳՁ. Հբ. *Պայծառացան այսաւր սուրբ եկեղեցիք…* ԲՁ. *Երգեմք ձեզ երգս ըզհրեշտակական…*

84. *273ա–4ա* Երգ առաջի աւուր միաշաբաթին եւ ի խորհուրդ արարչութեանն եւ ի յարութիւնն Քրիստոսի («Ներսէս») – *Կիւրակի. Նորաստեղծեալ Բանն յանէից/ Ի սկըզբանէ զերկինս երկնից…*

բ. *274աբ* Երգ վասն երկրորդ աւուր արարչութեանն եւ վասն երկնային զաւրացն Քրիստոսի («Ա—Զ») — Բշ. *Արարչական Բանին հրաման / Ի յերկրորդումն աւուր սկըզբան…*

գ. *274բ–5բ* Երգ վասն երրորդ աւուր արարչութեան եւ վասն երրորդ դարուն եւ ի Յովհաննէս Մկրտիչ («է—լ») — Գշ. *Էական բանն որ ընդ Հաւր/ Արարչակից եւ համազաւր…*

դ. *275բ–6ա* Երգ վասն Զորրորդ աւուր արարչութեանն եւ վասն չորրորդ դարուն, եւ վասն աւետեաց Աստուածածնին («խ—Ղ») — Դշ. *Խաւարն անգոյ եւ սկըզբնածին/ Հալածեցաւ յաւրն առաջին…*

ե. *276ա–7ա* Երգ վասն Հինգաւուր արարչութեանն եւ վասն հինգ դարուն եւ ի սուրբ առաքեալսն Քրիստոսի («ճ—Ո») — Եշ. *Ճառագայթեալ Բանն ի Հաւրէ / Յաւր հինգերորդըն հրամայէ…*

զ. *277ա–8ա* Երգ վասն Վեցերորդ աւուր արարչութեանն եւ վասն վեցերորդ դարուն եւ ի խաչելութիւն Քրիստոսի («Ջ—Վ») – Ուրբ. *Ջհանդուրժեալ բնութեամբ բարւոյն ունել զանճառ բարին, / Այլ ստեղծեալ մարդ յիւր պատկերին ի վեցերորդն առաւաւտին…*

է. *278աբ* Երգ վասն եւթն աւուր արարչութեանն եւ վասն եւթն դարուն եւ ի խորհուրդ հանգստեան («Տ—Ք») – Շաբ. *Տէրն յետ ստեղծման արարածոց, / Հանգեաւ յեւթն աւուրն ի գործոց…*

85. *278բ–9ա* Երգ Առեւագալին, զկնի. Եղիցի անուն Տեառն սաղմոսին — ԴԿ. *Յարեւելից մինչ ի մուտս…*

բ. *279աբ* Երգ զկնի. Աղաղակեցէք սաղմոսին – ԴԿ. *Ճըգնաւորք Աստուծոյ եւ ժառանգորդք…*

գ. *279բ–80ա* Երգ զկնի. Աստուած Աստուած սաղմոսին – *Լոյս արարիչ լուսոյ առաջին լոյս…*

դ. *280ա* Երգ զկնի. Տէր հովուեսցէ սաղմոսին – *Ճանապարհ եւ ճըշմարտութիւն եւ կեանք…*

ե. *280աբ* երգ երրորդ ժամու ատուրն, զկնի. Ողորմային — ԴԿ. *Աւրհնեմք ըզքեզ Հայր անըսկիզբն էից…*

զ. *280բ—1ա* երգ վեց ժամուն — *Խաւարեցաւ լոյսն արեւուն / ի վեցերորդ ժամ ուրբաթուն…*

է. *281աբ* երգ իննն ժամուն — *Զարշարակցեալ քեզ տիւ լուսոյ / երեք ժամաւ խաւարելոյ…* ԲՁ. («Ներսէս»). *Նահապետին Աբրահամու հայցմամբ…*

ը. *281բ—3ա* երգ երեկոյին ժամու խաղաղականին («Ներսէսի էրգ») — ԲՁ. *Նայեա սիրով Հայրըդ գըթած/ ի քո ստեղծեալ գործըս ձեռաց… ի քեզ նայիմք… ԳՁ. Ի քէն հայցեմք Հայր գըթութեանց / եւ Աստուած մըխիթարութեանց…*

86. *283ա—6ա* Կանովն ճամարէն ամենայն մարտիրոսաց — ԱՁ. Հ. *Ըզքեզ արդար եւ ուղիղ դատաւոր… Ո. Ժողովեալքս ի յիշատակ սըրբոց քոց… Տ. Ժողովեալքս ի յիշատակ սըրբոց մարտիրոսացըն… Տ. Որք ըզ[հանդէս] նահատակութեան… Տ. Որք զանձինս իւրեանց…… Տ. Պատուական վըկայից… Տ. Առաքինասէր վարուք… Մկ. Զինաւորըն Քրիստոսի… Մկ. Ըզճըգնութիւն սըրբոց… Ճշ. Պարծեսցին սուրբքըն… Հբ. Սուրբ ես Տէր… Հբ. Լոյսդ որ յառաջ քան զյաւիտեանս…*

բ. *286ա—8բ* ԱԿ. Հ. *Սուրբ Աստուած Արարիչ յաւիտենից… Ո. Խընդրեմք ի քէն… Տ. Յամենայն ժամ աւրհնեմք… Հ. Որ բարձրեալդ ես… Ո. Ըզյիշատակ սըրբոց մարտիրոսացն… Տ. Զաւրութիւնք երկնայինք… Տ. Ճըգնաւորըք Քրիստոսի… Տ. Յաղթող նահատակքըն… Տ. Պարծանըք հաւատոյ… Ճշ. Ի տաճարի հանգըստեան… Մկ. Ճըգնաւորըք Քրիստոսի…*

գ. *288բ—91ա* ԲՁ. Հ. *Անոխակալ եւ բարէգութ, մի ցրեր… Ո. Հեղմամբ արեան… Տ. Աւրհնեն ըզքեզ… Հ. Ընդ սուրբըս քո… Ո. Աղբեր կենաց… Տ. Տաւն ճըգնաւորացն… Տ. Որ աւրհնիս յանմարմնական… Ճշ. Ուրախանան հրեշտակք… Տ. Զքեզ Տէր աւրհնեն… Մկ. Փառաւորեալըդ փառաւք…*

դ. *291ա—3բ* ԲԿ. Հ. *Աւրհնեմք ըզքեզ Տէր անըսկիզբըն… Ո. Եկեալ եմք ի տեղի վըկայիցն… Տ. Շնորհեա մեզ Քրիստոս… Հ. Որք ի մարտի անաւրհնացըն… Ո. Որք զանձինս իւրեանց… Տ. Միաբան ամենեքեան… Տ. Այսաւր տաւնեմք ըզտաւն… Տ. Ով երանեալ սուրբ վըկայք… Տ. Յիշեա զմեզ Աստուած… Տ. Որ պըսակիչդ ես… Տ. Հրաշափառ ճըգնութեամբ… Մկ. Ի փառըս պարծեսցին…*

ե. *293բ—8բ* ԳՁ. Հ. *Որք ըզտանջանս յանաւրինաց… Ո. Որք ի մարմնի… Տ. Զարհական մահ… Հ. Որ զանչափ քո… Ո. Զանմարմնոցն ըզմաքրութիւնըն… Տ. Երանելի սուրբ հայրապետք, չարչարեալք… Տ. Երանելի սուրբ հայրապետք, որք… Տ. Ընդ վերին զըւարթունսըն… Տ. Զանյաղթելի ճըգնաւորացըն… Տ. Ըզպըսակիչըն սըրբոց… Մկ. Այսաւր յիշատակ սըրբոց… Ճշ. Պայծառացիր եկեղեցի…*

զ. *296բ—8բ* ԳԿ. Հ. *Զինաւորութիւնըք հրեշտակաց… Ո. Նայեա ի մեզ… Տ. Այսաւր հրեշտակաց… Տ. Սուրբ Աստըւած… Տ. Ճըգնաւորական աշխատութեանց… Տ. Նահատակք յաղթող… Տ. Այսաւր մարտիրոսաց… Ճշ. Ճըգնաւորըք ճըշմարիտք… Մկ. Ընդ զըւարթունս երկնից…*

է. *298բ—302ա* ԳՁ. Հ. *Յուսացեալքն յանուն քո… Ո. Որք ըզբաժակ մահու… Տ. Այսաւր յիշատակ սըրբոցն… Հ. Սուրբ ես Տէր զաւրութեանց… Ո. Ըզքեզ սիրողաց… Տ. Այսաւր ճըգնութեամբ… Հ. Որք հաղորդեացն… Ո. Ողորմեաց մեզ… Տ. Որ զառ ի Քրիստոս… Տ. Յընծութիւն է այսաւր… Ճշ. Ճըգնութիւնըք սըրբոց… Տ. Յիշատակ է այսաւր… Մկ. Ըզքեզ կարդային… Մկ. Ով սուրբ Գէորգ…*

ը. *302ա—5ա* ԴԿ. Հ. *Առ քեզ Աստըւած հարցըն մերոց… Ո. Ջողորմութեան քո… Տ. Ի յիշատակըս վըկայից… Հ. Որ զհրաշափառ քո… Ո. Ըզյիշատակըս վըկայից քոց… Տ. Այսաւր յիշատակ սըրբոց քոց… Ճշ. Այսաւր եկեղեցի… Տ. Փառըք քեզ Հայր… Տ. Պարծեսցին սուրբքըն… Տ. Ալ Տեառն ի վերայ… Տ. Աստուած բարձրեալ… Տ. Երրորդութեանըն… Մկ. Որք եկեալ եմք…*

87. *305ա—7ա* Կանովն ճամարէն ամենայն ընընծեցելոց ի Քրիստոս — ԱՁ. Հ. *Աւրհնեալ ես դու Քրիստոս… Ո. Որ ստեղծմամբ… Տ. Քեզ վայել է Աստուած… Տ. Զայն արկեալ… Տ. Զհոգիս ծառայից… Տ. Որ անճառ…*

բ. *307ա—8բ* ԱԿ. Հ. *Գոհաբանեմք ըզքեզ յաղաթական երգով… Ո. Արարիչ Աստըւած… Տ. Զեռըք քո արարին… Տ. Հայր անոխակալ… Տ. Յորժամ յերկնից գոչէ…*

գ. *308բ—10ա* ԲՁ. *Որ թագաւորդ ես թագաւորաց… Ո. Որ կոչեցեր առ քեզ… Տ. Հրեշտակային ձայնիւն… Տ. Ի ձայն փողոյ… Տ. Թագաւոր անմահ…*

դ. *310ա—3բ* ԲԿ. Հ. *Արարիչ եւ մարդասէր… Ո. Որ որդիդ ես… Տ. Քեզ վայել է… Տ. Թագաւոր խաղաղութեան… Տ. Ի գիշերաց կանխեալ… Տ. Որ Հայրդ ես բարեխնամ… Տ. Գալոց է Միածնըն… Ստեղ. Պատրաստ արարեր… Ողջոյն քեզ…, Ողջոյն ձեզ…, Ահա հրաժարիմ…, Աղաւթս արարէք…, Աւգնութիւն է մեզ…, Երանի ազգի…, Անդ պատրաստեաց…, Աւրհնեսցէ զձեզ…, ԲԿ. Մերձեցաւ անձըն իմ… (մէջ ընդ մէջ Սաղմոսք. Տէր հովուեսցէ: Աւծեր իւղով ըզ[գլուխ]: Ուրախ եղէ ես ոյք: Հիմունք նորա ի լեա[ռն]: Տէր փորձ[եցեր]: Զանգործ: Եթէ ոչ Տէր էր առ մեզ: Աւրհնեա անձն: Զի բարի կամ զինչ վայե[լուչ]: Աստ աւրհնեցէք ամե-*

[նայն]: Մերձեցաւ ա[նձն իմ]: Ջճանապարհս մեզ[աց]: Աւրէնսգէտ ար[ա]: կց. Ահա մե[ղաւորք] Հաւատ ունելով... Մերձեցաւ անձն իմ ի հող..., ի գալըստեան Տեառըն..., Գայ զաւրութեանց...

Ե. *313բ—6ա* ԳՁ. Հ. *Աւրհնեմք ըզքեզ Հայր անըսկիզբն... Ո. Հայր բարէգութ... Տ. Ի ձայն մեծ... Տ. Որ երկայնամիտդ ես... Տ. Որ խոնարհեցար... Տ. Արարչագործ Աստուած, զարարածըս... Տ. Արարչագործ Աստուած, որ յոչընչէ... Տ. Յահաւոր քո գալըստեան... Ճշ. Քրիստոս Աստուած..., Ջքեզ աղաչեմըք..., Արեգակն արդարութեան...*

Զ. *316բ—8բ* ԳԿ. Հ. *Բանդ Աստուած որ ի ծոց Հաւր... Ո. Յանըսկըզբնական ծոցոյ Հաւր... Տ. Լոյս ի լուսոյ զմեզ... Տ. Որ Արարիչդ ես... Տ. Որ անբաւ քո մարդասիրութեամբդ..., Փառըք քեզ Աստուած..., Ընդ զըւարթունս երկնից..., Լեառն վիմածին...*

Է. *318բ—24բ* ԴՁ. Հ. *Որ փառաւք Հաւր հանդերձեալ ես... Ո. Յորժամ հարկանի փող... Տ. Քանզի զքեզ աւրհնեն... Տ. Փառըք քեզ Հայր... Տ. Ի հանգիստ քո... Տ. Ժամանակ դարձի իմոյ... Տ. Գրթա Տէր ի հոգիս մեր... Տ. Բարձրեալ թագաւոր... Տ. Հայր անըսկիզբն Արարիչ..., Որ հայրական իշխանութեամբ..., Ժողովեալքս ի տաճար..., Ջահագին համբաւ..., Ահագին է աւր..., Մերձեցայ ես ի դուռըն..., Անըսկիզբն Աստուած..., Բազմերամբ վեհագունիցըն..., Աւրհնաբանող ձայնիւ երգեմք..., Մեծ եւ ահեղ աւրըն..., Ի հանդերձեալ նորոգմանն...*

Ը. *324բ—8ա* [Հ. ԴԿ]. *Յաւիտենից Աստուած եւ Արարիչ ամենայնի... Ո. Որ թագաւորդ ես յաւիտենից... Ո. Ողորմութեանց տըւաւղ... Տ. Հայր անըսկիզբն բարեխնամ... Տ. Խընդրեմք ի քէն... Տ. Որ Արարիչդ ես... Տ. Թագաւոր փառաց Քրիստոս անմահութեանց... Տ. Թագաւոր փառաց Քրիստոս յոյս..., Որ ի Հաւրէ առաքեցար..., Ես ասացի Տէր... Ճշ. Փառաբանութիւն առաքեմ քեզ... Ճշ. Որ անըսկիզբն յէութեան... Ճշ. Որ յանէից ստեղծող...*

Ըստ տպ. 1861 թ., այստեղ տե՛ս § 89։

88. *328ա—31ա* Աւրհնութեանե Յարութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի — ԱՁ. *Երգեսցուք երգ նոր Աստուծոյ... Նայ. Նայեցայ ես... Ջիհ. Հրով աստուածութեամբըդ... Ծան. Ծանեաք ըզքեզ... Հաս. Հաստատութիւն իմ լեր... Գիշ. Ի գիշերաց կանխելով... Եսա. Յոյս եւ յարութիւն... Աւր[ի.] Ջփառաւորեալըն... Նեղ. Որ լըւար... Տրլ. Հիացան զաւրք...*

Բ. *331ա—3բ* Ա.Կ. *Երգեցէք Տեառն երգ նոր... Նար. Նայեցարուք... Ջիհ. Հուր բորբոքեցաւ... Ծան. Ի սուրբ երրորդութենէն ծանեաք... Հաս. Սիրտ իմ հաստատեցաւ... Գիշ. Լոյս ճրշմարիտ... Եսա. Աղաչեցի ըզբազումողորմ... Աւր[ի.] Աստուած երեւեցաւ... Նեղ. Աստուած զքեզ... Տրլ. Որ անքընննինդ ես...*

Գ. *33բ—6ա* ԲՁ. *Աւրհնեսցուք ըզՏէր որ աւրհնեացընն... Նայ. Աստուած խաւսեցաւ... Ջիհ. Սքանչելի հուր... Ծան. Ծանեաք ըզքեզ... Հաս. Հաստատեցաւ սիրտ իմ... Գիշ. Ի գիշերաց կանխեցից... Եսա. Ջեզեկկիային քեզ մաղթեմ... Աւր[ի.]. Ջեկեալն ի փըրկութիւն... Նեղ. Ի նեղութեան իմում... Տրլ. Լըւայ ըզսքանչելի...*

Դ. *336ա—9ա* ԲԿ. *Փարաւովն հանդերձ կառաւքն... Նայ. Ի յերկնից, խոնարհեցար... Ջիհ. Հրով աստուածութեամբըդ... Ծան. Դու ես Աստուած... Հաս. Հաստատութիւն իմ... Գիշ. Ի գիշերաց կանխեալ... Եսա. Անմահ թագաւոր... Աւր[ի.]. ՋԱստուածն ամենեցուն... Նեղ. Անապականութեան աղբեր... Տրլ. Անեղին եղեալ...*

Ե. *339ա—41բ* ԳՁ. *Աւգնական ընդունելի եղեւ իմ... Նայ. Նայեցարուք երկինք... Ջիհ. Աստուածային հուր... Ծան. Ի սուրբ երրորդութենէն ծանեաք... Հաս. Հաստատեցաւ սիրտ իմ... Գիշ. Հոգի իմ յամենայն ժամ... Եսա. Հառաչեցի զանլըռելի... Աւր[ի.]. Յաւրհնութիւն նոր... Նեղ. Ջհրաշալի խորհուրդ... Տրլ. Տէր ըզլուր քո...*

Զ. *341բ—4ա* ԳԿ. *Երգեցէք Տեառն երգ նոր ձայնիւ... Նայ. Նայեցարուք... Ջիհ. Որ ըզհուր... Ծան. Որ յանըսկըզբնական Հաւրէ... Հաս. Հաստատեցան... Գիշ. Լոյսդ որ ընդ Հաւր... Եսա. Ջեզեկկիային քեզ... Աւր[ի.]. Ջփառաւորեալն ի հրեշտակաց... Նեղ. Ընդ յովնանու... Տրլ. Որ յանքընննին ծոցոյ...*

Է. *344ա—6բ* ԴՁ. *Աւրհնեսցուք ըզՏէր եւ զյաղթող զաւրութիւն նորա... Նայ. Նայեցան զինուորութիւնք... Ջիհ. Աստուածային բարկութեամբ հրդոյ... Ծան. Տեսեալ ըզքեզ... Հաս. Աղեղըն հրզաւրաց... Գիշ. Որ բանիւ հրամանի քո... Եսա. Յոյս կենդանութեան... Աւր[ի.] Ջանճառըդ քո... Նեղ. Որ լըւար Աստուած... Տրլ. Տէր ըզլուր քո...*

Ը. *346բ—9ա* ԴԿ. *Յաղթական քեզ աւրհնութիւնք Տէր... Նայ. Նայեցարուք... Ջիհ. Ծափս հարէք... Ծան. Ծանեաք ըզքեզ... Հաս. Հաստատեցան սիրտք մեր առ քեզ, Քրիստոս Աստուած... Գիշ. Ի գիշերաց կանխեալ... Եսա. Ի վերանալ յինէն... Աւր[ի.]. Ամենասուրբ երրորդութեանդ... Նեղ. Մարգարէն ի փորոյ կիտին... Տրլ. Լըւայ զսքանչելի...*

89. *349բ—53բ* Տեառն Նեռսիսի կաթուղիկոսի ասացեալ Վասն ընծեցելոց («Ա—Ք») — *Աստուած անեղ, անժամանակ, / Հայր անըսկիզբն եւ անքանակ յերուսաղէմ քաղաք վերին...*

Բ. *353բ—4բ* ԳՁ. *Արարիչ եւ մարդասէր անոխակալ...*

90. *355ա–8բ* Շարական սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ [Յովհաննէս վարդապետի ասացեալ («Ա.—Ք»). ձեռ.1580, 343ա] — *Այսօր զուարճացեալ ցընծայ եկեղեցի…*

բ. *358բ–60ա* [ճշ. ԳԿ]. *Լերինք ամենայն այսօր ցընծացէք…*

91. *360բ–2ա* Շարական խոտաճարակացն («Յոհաննիսի է երգ») — *Յաւուրց վերջին ժամանակի / Շինեաց իւր տուն զեկեղեցի…*

92. *362ա* Շարական Միհնասայ, Երմոգինեայ եւ Գրաբոսի — ԲԿ. *Ըզյիշատակ վըկային սըրբոյն մեծին Միհնասայ…*

93. *362բ–3ա* Շարական սրբոյն Սարգսի եւ որդւոյ նորայ — [Աւրհ. ԱԿ]. *Ամենասուրբ Երրորդութեանն ընտրեալ ծառայ…*

94. *363բ–4ա* [Շարական երկոտասանից սրբոց առաքելոցն Քրիստոսի — Աւրհ. Հբ. ճշ. ԱԿ]. *Ի յանսահման ծովէն Հայր գըթութեանց բըղխմունք…*

95. *364բ–8ա* Շարական սուրբ Աստուածածնին («Ա.—Ք, Կիրակոս վարդապետ») — *Արեւելք գերարփին / եւ օթարան լուսածին…*

96. *368աբ* Շարական հանդերձի յորժամ զգենու («Խաչատուր») — ԴՋ. *Խորհուրդ խորին անհաս, անըսկիզբն, որ զարդարեցեր զվերին պետութիւնս… քում սուրբ խորհըրդոյդ լինել սպասաւոր:*

Բնագրի հապավումները.

1. Ա.Ջ. — Ա ձայն, Ա.Կ.—Ա կողմ, Բ.Ջ.—Բ ձայն, Բ.Կ.—Բ կողմ, Գ.Ջ.—Գ ձայն, Գ.Կ.—Գ կողմ, Դ.Ջ.—Դ ձայն, Դ.Կ.—Դ կողմ:

2. Աղցմի — *Աղուհացից մի*, Աւրհ. — *Օրհնութիւն*, Հ.—*Հարցն*, Հբ.—*Համբարձի*, ճշ.—*Ճաշու*, Մ.—*Մեծացուսցէ*, Մկ.—*Մանկունք*, Ո.—*Ողորմեա*, Ստ. (Ստղ., Ստաղ.) — *Ստեղի*, Տ.—*Տէր յերկնից:* = *Պատկեր:*

3. Աւրհ. — *Օրհնացէք (Ես., ԽԹ, 10–13)*, Գիշ. — *Ի գիշերաց կանխէ (Ես., ԻՋ: 9–20)*, Եսա. — *Ես ասացի (Ես., ԼՀ, 9–20)*, Զիհ. — *Զի հուր բորբոքեցաւ (Ը. Օրէնք, ԼԲ, 22–35)*, Ծան. — *Ծաներուք (Ը. Օրէնք, ԼԲ, 39–43)*, Հաս. — *Հաստատեցաւ սիրտ իմ (Ա. Թագ., Բ, 1–10)*, Նայ. — *Նայեցարուք երկինք (Ը. Օրէնք, ԼԲ, 1–21)*, Նեղ. — *Ի նեղութեան իմում (Յովն., Բ, 3–10)*, Տրլ. — *Տէր զլուր քո լուայ (Ամբ., Գ, 1–19):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. *100բ (1328 թ., Ստեփաննոս գրչի) Ստացողի սորա եւ մեղապարտ գրչի ողորմեա, Տէր:*

316ա Ստացաւղի երգոյս եւ գրողի սորա ողորմեա, Տէր:

Գրչի բուն յիշատակարանը եղել է 349ա թերթի վրայ: 1651–ին վերանորոգող Մովսէս գրիչը կտրել է այն, աւելացրել 249–268 թերթերը, գրել նոր նիւթեր (§ 89–96) եւ իր յիշատակարանում պատմողաբար նշել գրչի անունը, վայրը եւ թուականը (տե՛ս ստորեւ 368բ):

2. *54ա (1328 թ. կամ քիչ ուշ) Ջստացաւղ գրոցս՝ զքաջ րաբունին զԿարապետ վարդապետն, որ կրկին զարդարել ետ զՇարականոցս ոսկով եւ ծաղկով՝ յիշատակ իւր եւ ծնողաց իւրոց: Ընդ նմին եւ զվերջին ծաղկողս եւ զկազմողս՝ զՅովանէս աբեղայս յիշեցէք ի Քրիստոս, եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ. ամէն:*

Ըստ երեւոյթին ձեռագրի ծաղկազարդումը թերի է եղել եւ ստացող կարապետ վրդ.–ը կրկին ծաղկազարդել է տւել: Նոյն Յովանէս աբեղայն 1329 թ. գրել ծաղկել եւ կազմել է Վիեննայի Մխիթարեան ձեռ. 180 Շարականոցը: Տե՛ս Տաշեան ցուցակ, էջ 496–497:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *305ա Ջաստուածապատիւ զտէր եսայեայ վարդապետ շինօղ Սուրբ Կարապետին Երընջակայ եւ զեղբայր նորին՝ զտէր Յոհաննէս վարդապետն յիշեսջիք ի Քրիստոս: Թվին Հայոց ՌՋՀ (1639):*

2. *360ա (1651 թ. վերանորոգող Մովսէս գրչի) Ջմբռնեալ ի ժանիս կամակոր օձին՝ Մովսէս ծրօղս մաղթեմ կականագոչ հեծեծմամբ. ո՛վ երանեալ Հայր, օգնեա ինձ:*

364ա Ջապիկար եւ թարմատար Մովսէս գրիչս յիշել մաղթեմ ի վայելողաց:

368բ Արդ, գրեալ եղեւ ոսկէնկար Շարակնոց ի թուին ՁՀ եւ է (1328), ձեռամբ՝ Ստեփաննոս վանական քահանայի, ի Դռազարգ անապատն որ ի Սիս, եւ յետ ՅԻ եւ Գ (+323= 1100+ 551 = 1651) ամին, ստացօղ սմին՝ Պօղոս քահանայ ոմն ի յԱրզրում քաղաքէ փո/// (շար. թափուած):

3. *128ա Ընթերցողք, զՄեսրովբ եպիսկոպոս Սմբատեանցս Նախիջեւանցի յիշեցէք ի Քրիստոս: Յամի Տեառն 1881:*

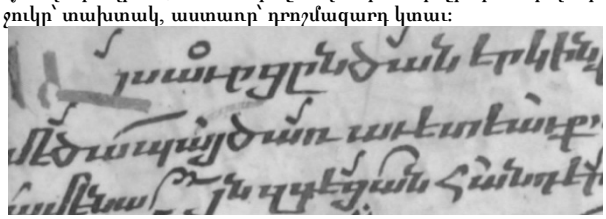
Ներքեւում, ժամանակի մատենադարանապետ Սահակ Ամատունու ձեռքով, մատիտագիր՝ «Ղալաթ արարեր. զի՞ ապականեցեր զձեռագիրս»:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 10բ, 128ա, 360ա Ղուկիանոս *վարդապետ, 1219 (1770): 4ա Քրիստոսի ծառայ* Ղուկիանոս *վարդապետ. 1220 (1771): 349ա Քրիստոսի ծառայ* Ղուկիանոս *վարդապետ: Այս եւս նայն է: ՌՄԻ (1771): 128ա, 305ա (*Մեսրովբ *արքեպս.* Սմբատեանցի *կնքադրոշմը, եղծուած):*

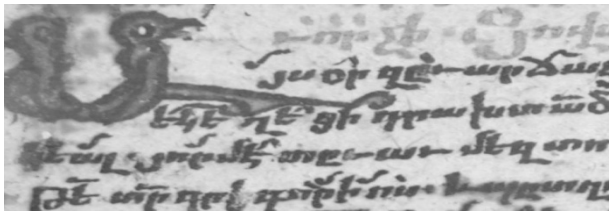
1577
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Ց

Հաղբատ ԺԳ — XIII

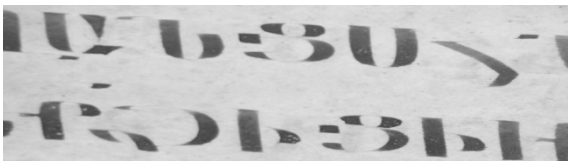
ԳՐԻՉ՝ Յովաննէս գրչապետ: ՍՏԱՑՈՂ՝ Բարդատիմէոս աբեղ.: ԹԵՐԹ՝ 347. չգրուած՝ 337բ, 347բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԹx12 (Ա, Գ 11, ԻԸ 10, ԻԹ 5) + 1x10: ՆԻՒԹ՝ մագաղաթ (թուղթ՝ 338—347, ԺՉ—ԺԷ դդ.): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13x8,6: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (ԺՉ—ԺԷ դդ. յաւելագրողի՝ 338ա—47ա): ՏՈՂ՝ 23 (յաւելագրողի՝ 22): ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ սեւ կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ դրոշմազարդ կտաւ:

Նմուշ՝ 12ա

Նմուշ՝ 338ա

Նմուշ՝ 8բ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ՝ Յարութիւն՝ 124բ, ի լուսանցս՝ Աւետիք Աստուածածնի՝ 6բ—7ա, Անտոն անապատական՝ 33բ, Թէոդոս թագաւոր՝ 35բ, Դաւիթ մարգարէ՝ 37բ: Ստեփաննոս Նախավկայ՝ 38բ, Պետրոս եւ Պօղոս առաքեալք՝ 41ա, Յովնան յերախ կիտի՝ 49բ, Նիկողայոս հայրապետ՝ 63բ, Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 131ա, Համբարձումն՝ 159բ, Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 189բ, Հռիփսիմէ 196ա, Այլակերպութիւն՝ 204ա: Վերափոխումն Աստուածածնի՝ 211բ, Գիւտ խաչի՝ 231բ, Մարգարէ՝ 233բ, Մեսրոպ Մաշտոց՝ 236բ, Յակոբ Մեծքնացի՝ 238բ, Հրեշտակապետ՝ 242ա, Քօղ՝ 252ա, Յիսուս՝ 301ա: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 1ա, 125ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 10ա, 52ա, 98բ, 171բ, 270ա, 290բ, 311բ: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, տաճար, խաչ: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, ոսկի:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Աւետարան Մատթէոսի: ե դ.: 2 (Ա—Բ) + 2 (Գ—Դ), ստացուած եզրաճատուած 1 թերթի ընդլայնակի ճատումից եւ ճատուած մասերի ընդերկայնակի երկատակումից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ խոշոր երկաթագիր: Կարդալ՝ Դբ, Բբ, Գա, Ա, Գբ, Աբ, Դա, Բա «///նոսա: Եւ զամենայն գործս իւրեանց... չտայք թոյղ///» (ԻԳ 4—13):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում խոնաւութեան հետեւեր, փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր: Կազմի կաշին՝ թեթեւակի ճեռծուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքի կաշին՝ ճաքուած, կապիչներն՝ ընկած: Պատառիկ—պահպանակները խումացած, եզրերը պատռուած, ցեցակեր: ԺՉ—ԺԷ դդ. նորոգուած եւ յաւելագրուած՝ 338ա—47ա:

ՄՆԹ. Ըստ երեւոյթին պատառիկ—պահպանակները նախքան ԺՉ—ԺԷ դդ. նորոգութիւնը եղել են այս ձեռագրում, քանի որ Գա—ի գրերը խոնաւութիւնից արտատպուած են ձեռագրի 337բ—ի վրայ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—1ա—347ա [Շարակնոց]

Տե՛ս 1576, 4ա—368բ. § 1/*1ա—4ա:* 2/*4ա—6բ:* 3/*6բ—9բ:* 4/*10ա—1բ (չիք «Մ. Ուրախացիր, Աստուածածին»):* 5/*11բ—3ա:* 6/*13ա—5ա:* 7/*15ա—7ա:* 8/*17ա—9ա:* 9/*19ա—21ա:* 10/*21ա—3ա:* 11/*23ա—5ա:* 12/*25ա—7ա:* 13/*27ա—31բ:* 14/*31բ—3բ:* 15/*33բ—5բ:* 16/*35բ—7ա:* 17/*37բ—8բ:* 18/*38բ—41ա:* 19/*41ա—3բ:* 20/*43բ—5ա:* 21/*45ա—7բ:* 22/*47բ—9ա:* 23/*49բ—51ա:* 24/*51աբ:* 25/*52ա—3բ:* 26/*53բ—7բ:* 27/*57բ—63բ (չիք § գ):* 28/*63բ—72բ:* 29/*72բ—82բ:* 30/*82բ—91ա:* 31/*91ա—9ա:* 32/*89բ—100բ:* 33/*100բ—2բ:* 34/*103ա—4ա:* 35/*104բ—6ա:* 36/*106ա—8ա:* 37/*108ա—9բ:* 38/*109բ—12ա:* 39/*112ա—21բ:* 40/*121բ—4ա:* 41/*125ա—31բ:* 42/*131բ—8ա:* 43/*138բ—59բ:* 44/*159բ—63բ:* 45/*163բ—71բ:* 46/*171բ—3բ:* 47/*173բ—5բ:* 48/*175բ—7ա:* 49/*177ա—8բ:* 50/*178բ—80ա:* 51/*180ա—1բ:* 52/*181բ—3ա:* 53/*183բ—8ա:* 54/*188ա—9ա:* 55/*189ա—91բ:* 56/*191բ—3ա:* 57/*193ա—6ա:* 58/*196ա—202ա:* 59/*202ա—4ա:* 60/*204ա—6բ:* 61/*206բ—8ա:* 62/*208ա—9բ:* 63/*209բ—11ա:* 64/*211ա—3բ:* 65/*213բ—5բ:* 66/*215բ—8ա:* 67/*218ա—9ա:* 68/*219ա—21ա:* 69/*221ա—2ա:* 70/*222ա—3բ:* 71/*223բ—5ա:* 72/*225ա—6ա:* 73/*226ա—7բ:* 74/*227բ—30ա:* 75/*230ա—1բ:* 76/*231բ—3բ:* 77/*233բ—6բ:* 78/*236բ—8բ:* 79/*238բ—40բ:* 80/*240բ—2ա:* 81/*242ա—4ա:* 82/*244ա—56ա (չիք § ժդ):* 83/*256ա—60բ:* 84/*260բ—5բ:* 85/*265ա—70ա:* 86/*270ա—90բ:* 87/*291ա—311բ:* 88/*311բ—31ա:* 89/*331ա—34ա (միայն § ա՝ «Ա—Ջ»):* 90/*338ա—42բ (§ 91—ից յետոյ):* 91/*334բ—6ա (§ 94—ից յետոյ):* 92/*չիք:* 93/*346բ—7ա (§ 95—ից յետոյ):* 94/*334աբ (§ 89—ից յետոյ):* 95/*343ա—6ա (§ 93—ից առաջ):* 96/*չիք: §§90, 93, 95 ԺՉ—ԺԷ դդ. յաւելագրութիւններ են:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

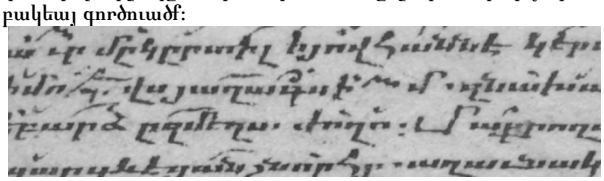
336բ Փա՛ռք... Գրեցաւ շարունակ աստուածաշունչ տառի Շարականացս ի թվականութեանն Հայկայկազան տումարի/// (բաց), ձեռամբ սրբասէր կրաւնաւորի եւ գեղեցկաշար գրչապետի՝ Յովաննէս գրչի, *ի հոյակապ եւ հրաչակաւոր Սուրբ ուխտս* Հաղբատայ, *ընդ հովանեաւ սուրբ նշանացս, որ աստ կան հաւատքեալ եւ Ամենայնփրկչիս, ի յառաջնորդութեանն սուրբ ուխտիս՝ տէր* Աստուածատուր *արհեպիսկոպոսի եւ այլ միաբանից, որ աստ կան հաւաքեալ՝ տէր* Դանիէլ *վարպետի (այսպէս) եւ տէր* Մարտիրոսի, *տէր* Գրիգորի *եւ տէր* Մանուէլի, *տէր* Մըկրտչի *եւ տէր* Խա-

չատուրի, *տէր* Կարապետ *եկեղեցապանի, տէր* Ներսէս *ձեռնասնունդ աշակերտի իմ, որ բազում աշխատութեամբ ուսուցի, յիշատակ ինձ եւ ծնաւղացն իմոց, հարւրն՝* Սայինին *եւ մարւրն՝* Նըռիկին, *եւ եղբարց իմոց՝* Սանվէլին, Մանուէլին, Յոհաննիսի, *եւ վայելս անձ// (337ա) ին նորաբողբոջ եղբաւրորդոյն իմոյ՝ տէր* Բարդաւղիմէոս *սրբասնունդ <> աբեղայի, զոր Տէր Աստուած վայելել տացէ բազմեայժամանակաւ, եւ վասն արեւշատութեան հարազատ եղբարցն իւր՝* Կարապետի *եւ* Հերապետի, *եւ յիշատակ մաւրն իւր՝* Հոռոմսիմի, *եւ ամենայն արեան մերձաւորաց՝ կենդանեաց եւ ննջեցելոց: Արդ, որք վայելէք յուսումն եւ ի յաւրինակ, յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զտէր* Յովաննէս *քաջ քարտողս եւ զվերոյգրեալս ի սմա, եւ զստացողս, ասելով ի խորոց սրտէ, թէ. Տէր Աստուած, ողորմեա նոցա եւ ջնջեա զձեռագիր յանցանաց նոցա: Որով յիշողացդ եւ յուսով հայցողացն ողորմեսցի Քրիստոս Աստուած. եւ նմա փառք յաւիտեանս. ամէն:*

1578
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ԺԷ — XVII

ԹԵՐԹ՝ 315 + 1 (կրկ. 237), չգրուած՝ 1աբ, 96բ, 315բ: ՊՐԱԿ՝ 27 (Ա—ԺԴ+12+Ք)x12 (Ա, Թ, ԺԱ 11, ԺԴ 10, Ք 9): ՆԻՒԹ՝ մագաղաթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13,5x9,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 25: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ շագանակագոյն բամբակեայ գործուածք:

Նմուշ՝ 24ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Ծնունդ՝ 9բ, Տեառընդառաջ՝ 29բ, ի լուսանցս՝ Աւետում (Գաբրիել հրեշտակապետ՝ 6բ, Մարիամ Աստուածածին՝ 7ա), Անտոն անապատական՝ 32ա, Թէոդոս թագաւոր՝ 33բ, Դաւիթ մարգարէ եւ Յակոբ առաքեալ՝ 35ա, Ստեփաննոս Նախավկայ՝ 36բ, Պետրոս եւ Պօղոս առաքեալք՝ 38բ, Յովհաննէս եւ Յակոբ՝ 40բ, Յովնան յեղիս կիտի՝ 46բ, Սարգիս զօրավար՝ 48ա, Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 84ա, 175ա, Յովսէփ՝ 117ա, Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 124ա, Յիսուս՝ 149ա, Յովհաննէս Մկրտիչ՝ 169բ, Ներսէս հայրապետ՝ 178բ, Հռիփսիմէ՝ 180բ, Մարիամ Աստուածածին՝ 194բ, Կիրակոս վրդ՝ 200բ, Մարգարէ՝ 218ա, Յակոբ Մծբնացի՝ 222բ, Հրեշտակապետ՝ 225բ: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 2ա, 10ա, 119ա, 159ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 50ա, 27ա, 254ա, 264ա, 273ա, 291բ: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, տաճար, խաչ: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, նարնջի, ոսկի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կան կտրուած հանուած թերթեր, տեղ—տեղ զանազան բծեր, փոորիկ պատռուածմներ, ներկի ճապաղում՝ 258բ, ցեցակեր: Կազմի կապիչներն ընկած: ԺԷ դ. տիրացու Կարապետի, եւ ԺԹ դ. անանունի ձեռով կատարուած են լուսանցային փոոր լրացումներ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–2ա–314բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. §1/*2ա–4բ*: 2/*4բ–7ա*: 3/*7ա–9ա (չիք § բ)*: 4/*10ա–11բ*: 5/*11բ–3ա*: 6/*13ա–4բ*: 7/*14բ–6ա*: 8/*16ա–8ա*: 9/*18ա–20ա*: 10/*20ա–1բ*: 11/*21բ–3ա*: 12/*23ա–5ա*: 13/*25ա–9ա*: 14/*30ա–1բ*: 15/*32ա–3ա*: 16/*33բ–5ա*: 17/*35ա–6ա*: 18/*36բ–8բ*: 19/*38բ–40ա*: 20/*40բ–2ա*: 21/*42ա–4ա: (44աբ տե՛ս* § 94): 22/*44բ–6բ*: 23/*46բ–8ա: (48ա–9ա տե՛ս* § 93): 24/*չիք*: 25/*50ա–1բ*: 26/*51բ–5ա*: 27/*55ա–60բ (չիք* § գ): 28/*60բ–8բ*: 29/*68բ–77բ*: 30/*77բ–84ա (84ա–8բ տե՛ս* § 90): 31/*90ա–6ա*: 32/*97ա–8բ*: 33/*98բ–9բ (վրջ. «ԲԿ. Ո. Ուրախ լեր եկեղեցի... փրկէ եւ կե///»)*: 34/*100աբ (սկ. «[Հ. բարեբանեալես...] եւ զԱստուածորդին...»)*: 35/*100բ–2ա*: 36/*102ա–4ա*: 37/*104ա–5ա*: 38/*105բ–7բ*: 39/*108ա–17ա*: 40/*117ա–8բ (վրջ. «[Ճշ]. Յարուցեալոյն ի մեռելոց երկրպագ///»)*: 41/*119ա–24բ*: 42/*125ա–30բ*: 43/*130բ–49ա*: 44/*149ա–52բ*: 45/*152բ–8բ (վրջ. «Ո. Որ վասըն մեր///»)*: 46/*159ա–61ա*: 47/*161ա–2բ*: 48/*162բ–4ա*: 49/*164ա–5բ*: 50/*165բ–6բ*: 51/*166բ–8ա*: 52/*168ա–9բ*: 53/*169բ–73բ*: 54/*173բ–5ա*: 55/*175ա–7ա*: 56/*177ա–8բ*: 57/*178բ–180բ*: 58/*180բ–6ա*: 59/*186ա–8ա*: 60/*188ա–90ա*: 61/*190ա–1բ*: 62/*191բ–3ա*: 63/*193ա–4բ*: 64/*194բ–6բ*: 65/*196բ–8բ*: 66/*200բ: 201ա–3բ տե՛ս* § 95): 67/*204ա–5ա*: 68/*205ա–6բ*: 69/*206բ–7բ*: 70/*208ա–9ա*: 71/*209ա–10ա*: 72/*210բ–1բ*: 73/*211բ–2բ*: 74/*212բ–4բ*: 75/*214բ–6ա*: 76/*216ա–8ա*: 77/*218ա–20բ*: 78/*220բ–2բ*: 79/*222բ–4ա*: 80/*224բ–5բ*: 81/*225բ–7բ*: 82/*227բ–37դ (§ ժզ՝ չիք, ժդ տե՛ս 251աբ: 237բ–9ա տե՛ս* § 91): 83/*239ա–43ա*: 84/*243ա–8ա*: 85/*248ա–53ա (250բ–1ա տե՛ս* § 96, *251աբ տե՛ս* § 82. *ժդ, 253բ տե՛ս յաւելալ* § ա) 86/*254ա–72բ (յաւելեալ՝ «Ճշ. Այսպէս եկեղեցի... որ բարե///»)*: 87/*273ա–91ա*: 88/*291բ–309բ*: 89/*310ա–4բ*: 90/*84ա–8բ (տե՛ս* §30): 91/*237բ–9ա (*§ 82*–ի վերջում)*: 92/*չիք*: 93/*48ա–9ա (*§ 23*–ից յետոյ)*: 94/*44աբ (*§ 21*–ից յետոյ)*: 95/*201ա–3բ (*§ 66*–ից յետոյ)*: 96/*250բ–1ա (Ծայրակաղ՝ «խաչատուրէ». §* 85 է*–ից յետոյ)*:

ա. *253բ* Շարական կիրակմտի *– Անընակիզք Աստուած համապայծառ... (ԺԷ դ. յաւելագրութիւն)*:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 315ա (Նօտրգիր) Ի թվին ՌՃՄ (1652), ֆռանգի՝ 1652, թուրքի՝ գրեցաւ Առզռում Աֆոկեցի Աղամիրի *որդի* Զաքարեայ, *սէպտեմբէրի ամսոյն ԻԳ (23), օրն ե–շաբթի, թիրայ ամսոյն է: Ով որ կարդայ, ասէ Աստուած ողորմի: Բաւ է:*

2. *49ա (ԺԷ դ. Նօտրգիր) Այս Շարականն տիրացու* Կարապետին *է:*

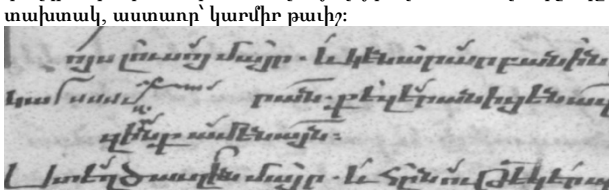
49բ (Բոլորգիր) Ի վայելումն տիրացու Կարապետին, *որ է Շարակնոցն:*

1579
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ՋԽԹ — 1500

ԳՐԻՋ՝ Գրիգոր աբեղ., Ղուկաս: ԾԱՂԿՈՂ՝ Աբրահամ նկարիչ: ՍՏԱՅՈՂ՝ Տէր Վանական:

ԹԵՐԹ՝ 329. չգրուած՝ 1ա—2ա, 165ա, 329աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԸx12 (ԻԱ. 10, ԻԳ 14, ԻԸ 5): ՆԻԹ՝ մագաղաթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 14x9,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 23—25: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ մուգ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով եւ Ա փեղկին փականների մետաղեայ զոյգ ելուստներով, միջուկը՝ տախտակ, աստառ՝ կարմիր թափշ:

Նմուշ՝ 15ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ — Աւետումն Յովակիմայ եւ Աննայի՝ 2բ, Յարութիւն՝ 121բ, Հոգեգալուստ՝ 165բ, Փողհարում՝ 209բ (հաշի ստորոտում ծնկաչոք ստացող տէր Վանականը եւ իւր եղբայր Թումայ աբեղ.), ի լուսանցս՝ «Հովիւին երգան ընդ հրեշտակս»՝ 12բ, «Գաբրիէլ ցնծութեամբ երգեաց»՝ 17ա, Անտոն անապատական՝ 32ա, Թէոդոս թագաւոր՝ 34ա, Դաւիթ մարգարէ՝ 35բ, Ստեփաննոս Նախավկայ՝ 37ա, Պետրոս եւ Պօղոս՝ 39ա, «Երկոտասան առաքեալին»՝ 43ա, Յովնան յերախ կիտի 47ա, «Մոլոր ոչխար»՝ 60ա, «Լուսաւորիչն ի Վիրապն»՝ 85ա, «Թաղումն Քրիստոսի»՝ 118բ, Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 127բ, Համբարձումն՝ 154ա, Առեգակ՝ 171ա, Յովհաննէս Մկրտիչ՝ 177ա, Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 183ա, Ներսէս հայրապետ՝ 186բ, «Հոիփսիմէ»՝ 189ա, Այլակերպութիւն՝ 196ա, Վերափոխումն Աստուածածնի՝ 203ա, Մարգարէ՝ 225ա, Մեսրոպ վրդ.՝ 228ա, Յակոբ Մծբնացի՝ 230ա, «Մանկունք Բեթղայեմի»՝ 231բ, Հրեշտակապետ 235ա, Քօշ՝ 242ա: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 3ա, 122ա, 166ա, 210ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 11ա, 49բ, 98ա, 260ա, 279ա, 302ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, տաճար, խաչ: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ոյ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, վարդագոյն, դեղին, ոսկի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուածքներ, գորշաւուն բծեր, ցեցակեր: Կազմի կաշին կաշիէ՝ ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած, դռնակի աստառը՝ խայխայուած թափուած, որի տակից երեւում է կաշուին սոսնձած թուղթ՝ բոլորգիր գրչափորձութեամբ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–3ա–328ա [Շարակնոց]

Տե՛ս նեռ. 1576, 4ա—388բ. § 1/*3ա–5բ*: 2/*5բ–7բ*: 3/*8ա–10բ*: 4/*11ա–2բ*: 5/*12բ–4ա*: 6/*14ա–5բ*: 7/*15բ–7ա*: 8/*17ա–9ա*: 9/*19ա–20բ*: 10/*20բ–22ա*: 11/*22ա–4ա*: 12/*24ա–6ա*: 13/*26ա–30ա*: 14/*30ա–2ա*: 15/*32ա–4ա*: 16/*34ա–5բ*: 17/*35բ–7ա*: 18/*37ա–9ա*: 19/*39ա–41ա*: 20/*41ա–3ա*: 21/*43ա–5ա*: 22/*45բ–7ա*: 23/*47ա–9ա*: 24/*49ա*: 25/*49բ–51ա*: 26/*51ա–4բ*: 27/*54բ–60ա (§ գ. տե՛ս 239աբ)*: 28/*60ա–8բ*: 29/*68բ–78բ*: 30/*78բ–85ա (85ա–9բ տե՛ս* § 90*)*, *89բ–90բ*: 31/*90բ–7բ*: 32/*98ա–9բ*: 33/*99բ–101բ*: 34/*101բ–3ա*: 35/*103ա–5ա*: 36/*105ա–6բ*: 37/*106բ–8ա*: 38/*108ա–10ա*: 39/*110բ–8բ*: 40/*118բ–21ա*: 41/*122ա–8ա*: 42/*128ա–34բ*: 43/*134բ–53բ*: 44/*154ա–7բ*: 45/*157բ–64բ*: 46/*166ա–8ա*: 47/*168ա–70ա*: 48/*170ա–1ա*: 49/*171ա–2բ*: 50/*172բ–4ա*: 51/*174ա–5բ*: 52/*175բ–7ա*: 53/*177ա–81բ*: 54/*181բ–3ա*: 55/*183ա–5ա*: 56/*185ա–6բ*: 57/*186բ–9ա*: 58/*189ա–94բ*: 59/*194բ–6ա*: 60/*196ա–8բ*: 61/*198բ–200ա*: 62/*200ա–2ա*: 63/*202ա–3ա*: 64/*203ա–5բ*: 65/*205բ–7ա*: 66/*207բ–9ա*: 67/*210ա–1բ*: 68/*211բ–3ա*: 69/*213ա–4ա*: 70/*214ա–5բ*: 71/*215բ–6բ*: 72/*216բ–8ա*: 73/*218ա–9բ*: 74/*219բ–21բ*: 75/*221բ–3ա*: 76/*223ա–5ա*: 77/*225ա–8ա*: 78/*228ա–9բ*: 79/*229բ–31բ*: 80/*231բ–9ա*: 81/*233ա–5ա*: 82/*235ա–46ա (239աբ տե՛ս* § 27 *գ: § ժ տե՛ս 323ա, § ժզ չիք, § ժդ տե՛ս 320բ–1ա)*: 83/*246ա–50բ*: 84/*250բ–5բ*: 85/*255բ–9բ*: 86/*260ա–78բ*: 87/*279ա–97ա (297ա–301ա տե՛ս* § 89*)*: 88/*302ա–19բ (319բ–20ա տե՛ս* § 93*)*: 89/*297ա–301ա*: 90/*85ա–9բ (տե՛ս* § 30*)*: 91/*324ա–5ա*: 92/*չիք*: 93/*319բ–20ա (320բ–1ա տե՛ս* § 82 *ժդ: 321ա–2ա տե՛ս* § 96*)*: 94/*322ա–3ա (323ա տե՛ս* § 82 *ժ: 324ա–5ա տե՛ս* § 91*)*: 95/*324ա–5ա տե՛ս* § 91*)*: 95/*325բ–8ա*: 96/*321ա–2ա: Ունի.*

ա. *321ա* Շարական կիւրակմտի – ԴՋ. Ստ. Հբ. *Անըսկիզբն Աստըւած համապայծառ…*

բ. *323ա–4ա* Մեղեդիք ննջեցելոց – ԴԿ. *Ես ասացի ի վերանալ յինէն…*

գ. *328բ* [Յաւելագրութիւն ԺԹ դ., Քառեակ] – *Քառանկիւնի բարձր աշտարակ / Ընդ քեզ բնակին յոյժ մեքենայք…*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՋՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. (գրիչների) 276բ Զսակաւ աշխատողս մէկ տեառիս՝ Ղուկաս *մեղաւորս յաղօթս ձեր յիշեցէք, ո՛վ սուրբ ընթերցողք, եւ զ*Գրիգոր *աբեղայն՝ գրող այսմ Շարակնոցիս յիշեցէք ի Քրիստոս, որ երիտասարդ տիւաք վախճանեցաւ եւ եթող մեզ կսկիծ բազում:*

*2. (ծաղկողի) 2բ (Նկարի շրջանակի ստորին ձողի վրայ, հազիւ նշմարելի)/// կուսան եւ զ*Աբրահամ *նկարիչ յի[շեցէք]:*

209բ (Փողհարութիւն նկարի ստորին ձողի վրայ) Յիսուս է Փրկիչ աշխարհի՝ թիվս Ջխթ (1500): (Հաշի ներքեւում ծնկաչոք անձանց մօտ) Տէր Վանական՝ *ստացող գրոցս,* Թումայ *դպիրն՝ եղբայր նորին: Թվին Ջխթ (1500): (Նկարի ստորին լուսանցքում) Ջանարժան* Աբրահամ *նկարիչ գրոյս յիշեա, ո՛վ սուրբ եղբայր, Տէր Յիսուս Քրիստոս:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

97բ Զվերջին ստացող Շարակնոցիս յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զտէր Կիրակոս, *եւ Աստուած ողորմի ասացէք իւր հարւն՝* Ասլանի *եւ մարւն՝* Սապուհին, *քրւերն՝* Պէզաթին, *մեծ եղբօրն՝* Պաղտասարին *եւ* Մկրտչին *եւ դեռաբոյս* Հայրումին՝ *սարկաւագին: Տէր* Կիրակոս

իւր հալալ արդեանց տուր ու գնեց զայս Շարակնոց ի թվին ՌԽՋ (1597)։

121ա Յիշեցէք ի Քրիստոս զտէր Կիրակոս *եւ զհայրն իւր՝ զԱսլան եւ զմայրն իւր՝ զՍպասուն, եւ զեղբայրին իւր՝ զՊաղտասարն եւ զՄկրտիչն, եւ զքոյրն իւր՝ զՊէզաթն եւ զՀայրապետ սարկաւագն։ Որ տէր* Կիրակոսն *ուր հալալ արդեանցն տուր ու գնեց զայս Շարակնոց։ Ինչ մարդ կաննի (այսպէս) ու տաւզի էնէ, նայ զանէծքն կայենի առցէ, զկորխան եւ զԴադաթանան ի զէնէն մինչեւ ի նեռն անիծառ կենայ. ամէն։*

164բ Յիշեցէք ի Քրիստոս զտէր Կիրակոս, *որ գնեց զայս Շարակնոց...*

259բ Յիշեցէք ի Քրիստոս զտէր Կիրակոս *եւ զհայրն իւր՝ զԱսլան եւ զմայրն իւր՝ զՍպասուն, եւ զեղբարքն իւր՝ զՊաղտասարն եւ զՄկրտիչն, եւ զքուերն իւր՝ զՊէզաթն, եւ զՀայրում սարկաւագն. յիշեցէք ի Քրիստոս եւ Աստուած ողորմի ասացէք իւր ծնօղաց հոգոյն։ Ով որ կարդայ կամ աւրինակէ, Աստուած ողորմի ասացէք տէր Կիրակոսին. ամէն։*

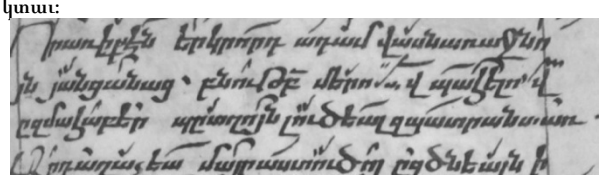
ԳՐՉԱՓՈՐՉ 1ա կիսմրիւկ։ 1բ Յովակիմ եւ Աննայ... 329ա Շարակնոց լոս տէր։ 329բ (տառեր)։

1580
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

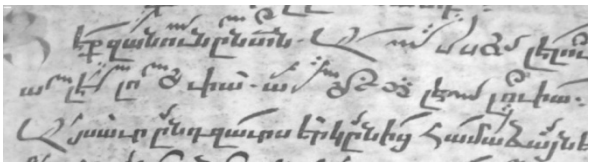
ԺԷ—XVII

ԳՐԻՉ, ՇԱՂԿՈՂ՝ Մարգարայ (118ա—34բ, 137ա—345բ)։

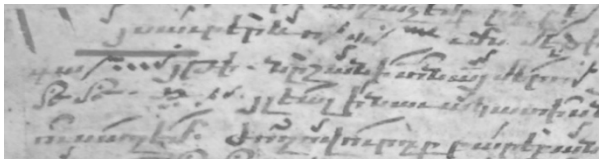
ԹԵՐԹ՝ 347. չգրուած՝ 47բ, 93ա, 136բ, 347ա։ ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺԲx10 (Ա 9, Բ, ԺԲ 12, Ժ 6)+Ժ—ԻՀx12 (ԺԹ 10, ԺԹ 11, ԺԵ 13, ԺՀ 14)+1x2։ ՆԻՒԹ՝ մագաղաթ (նաեւ 3 թերթ թուղթ՝ 135—136, 346)։ ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ՝ 13x9։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ բոլորգիր. (ԺԷ դ. անանուն վերանորոգողների՝ ա. 1ա—117բ, բ. 235ա—6բ։ գ. 346աբ)։ ՏՈՂ՝ 21։ ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ մուգ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կանաչ կտաւ։

Նմուշ՝ 55ա

Նմուշ՝ 118ա

Նմուշ՝ 237ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Ի լուսանցս՝ Իմաստուն կոյս՝ 118բ, Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 143ա, Համբարձում՝ 171բ, Յովհաննէս Մկրտիչ՝ 198ա, Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 199ա, Քրիստոս (Ալլակերպութիւն)՝ 312բ, Մարգարէ՝ 242բ, Հրեշտակապետ՝ 251ա։ Կ ի ա խ ո ր ա ն՝ 137ա։ Ձ ա կ ա տ ա զ ա ր դ՝ 182բ, 226ա, 286ա։ Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, տաճար, խաչ։ Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր, թռչնագիր։ Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին, նարչագոյն։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից գրադաշտը գունափոխուած, տեղ—տեղ՝ լուսանցային մասերը մաշուած, փորիկ պատռուածքներ, ցեցակերև զանազան բծեր։ Կազմի կաշին՝ ճեղուած, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած, աստառը՝ խումացած։ ԺԷ դ. նորոգուած, աւելացուած 1—117, 135—136, 346—347 թերթերը եւ լրացուած թերին՝ 3 տարբեր ձեռով (տես գրատեսակը)։ Լրացուած մասի զարդագրութեան համար տեղերը բաց։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—1ա—346բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—388բ. *§1/1ա—4ա (սկ. «քանզի որ ծընաւ...»)։* 2/*4ա—6ա։* 3/*6ա—9ա (չիք §բ)։* 4/*9բ—11բ։* 5/*11բ—2բ։* 6/*12բ—4բ։* 7/*14բ—6բ։* 8/*16բ—8ա։* 9/*18ա—20ա։* 10/*20ա—2ա։* 11/*22ա—3բ։* 12/*23բ—6ա։* 13/*26ա—30բ։* 14/*31ա—3ա։* 15/*33ա—5ա։* 16/*35ա—7ա։* 17/*37ա—8բ։* 18/*38բ—40բ։* 19/*40բ—2բ (չիք «Հր. Որ անպարագիրն է...»)։* 20/*43ա—4բ։* 21/*45ա—7ա։* 22/*48ա—50.* 23/*50ա—2ա (52ա—3ա տե՛ս §93)։* 24/*չիք։* 25/*53բ—5ա։* 26/*55բ—9ա (59աբ տե՛ս §82 ժ.)։* 27/*59բ—65բ (ունի §գ)։* 28/*65բ—74բ։* 29/*74բ—85բ։* 30/*85բ—92բ (92բ տե՛ս §90, միայն Ա—Բ ծայրակապային տները), 93բ—4բ։* 31/*94բ—102ա։* 32/*102բ—4բ։* 33/*104բ—7ա։* 34/*107աբ։* 35/*107բ—9բ (ժե դ. 118աբ, սկ. «ըմբել զբաժակ...»)։* 36/*109բ—11բ (վրջ. «անարգաբար խաչեցաւ։ ժեդ. 118բ—20ա)։* 37/*111բ—3ա (ժե դ. 120ա—1բ)։* 38/*113ա—5բ (ժե դ. 121բ—4ա)։* 39/*115բ—6բ (վրջ. «Տ. Ով սքանչելի... Անարգաբար խաչեցաւ»։ ժե դ. 124ա—33բ)։* 40/*133բ—6ա։* 41/*137ա—43բ։* 42/*144ա—50բ։* 43/*150բ—71ա։* 44/*171բ—5ա։* 45/*175ա—82ա։* 46/*182բ—4բ։* 47/*184բ—6ա։* 48/*186ա—7բ։* 49/*187բ—9ա։* 50/*189ա—90բ։* 51/*190բ—1բ։* 52/*191բ—3բ։* 53/*193բ—8ա։* 54/*198ա—9ա։* 55/*199ա—201բ։* 56/*201բ—2բ։* 57/*203ա—5ա։* 58/*205ա—11ա։* 59/*211ա—2բ։* 60/*212բ—5ա։* 61/*215ա—6բ։* 62/*216բ—8ա։* 63/*218բ—9բ։* 64/*219բ—2ա։* 65/*222ա—3բ։* 66/*223բ—5բ։* 67/*226ա—7ա։* 68/*227բ—9ա։* 69/*229ա—30բ։* 70/*230բ—1բ։* 71/*232ա—3ա։* 72/*233բ—4բ։* 73/*234բ—6ա։* 74/*236ա—8բ։* 75/*238բ—40ա։* 76/*240բ—2բ։* 77/*242բ—5բ։* 78/*245բ—7բ։* 79/*247բ—9բ։* 80/*249բ—51ա։* 81/*251ա—3ա։* 82/*253ա—65ա (§զ, ժդ չիք։ §ժ տե՛ս նաեւ §26 59աբ)։* 83/*265ա—9բ։* 84/*269բ—75ա։* 85/*275ա—9ա (279բ—83ա տե՛ս §89։ 283ա—4բ տե՛ս §96։ 294բ—5ա տե՛ս §92։ 285աբ տե՛ս յաւելեալ §ա)։* 86/*286ա—305ա։* 87/*305ա—24ա։* 88/*305ա—43ա։* 89/*279բ—83ա։* 90/*343ա—6բ (խորագիրը՝ «Անձինք լուսաւորչին՝ Յովհաննէս վարդապետի ասացեալ», §բ թերի վրջ. «լեառն Սեպուհոյ

հանգոյն///». շար. թափուած): 91/*չիք:* 92/*284բ–5ա:* 93/*52ա–3ա:* 94–95/*չիք:* 96/*283ա–4բ: Ունի.*

ա. *285աբ* Շարական կիրակմտի – *Անըսկիզբն Աստըւած համապայծառ...* ԴՋ. Ստեղ. *Հիացան ան-մարմինքն...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

286ա (Ճակատագարդի մէջ կարմրագիր գլխատառերով) Մարգարայ:

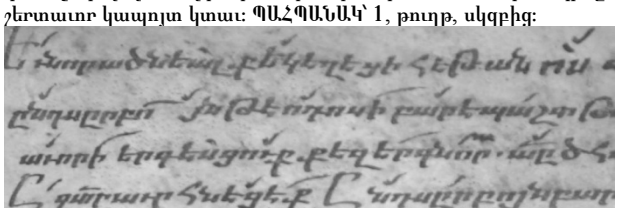
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

347բ (ԺՀ դ., նօտրգիր) Յիշատակ է այս է Շարակնոց Սահակ *վարդապետ:*

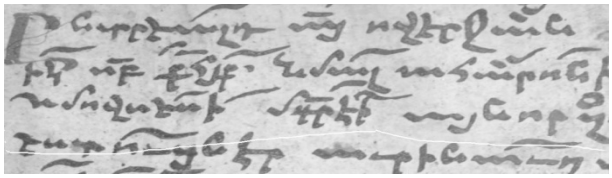
1581
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Ց

ԺԴ—XIV

ԹԵՐԹ՝ 331. չգրուած՝ 307մ: ՊՐԱԿ՝ 1x6+Ա—ԻԳ (խառն՝ Ա, Ի 10, Ը, ԻԳ 11, Ջ—է, ԺՋ—ԺԷ 12, Բ—ե, ԺԱ, ԺԸ—ԺԹ 13, ժ, ԺԲ, ԺԵ 14, ԺԴ 15, ԻԲ 16, ԻԱ 17, ԺԳ 18, Թ 22)+1x14: ՆԻԹ՝ մագաղաթ (թուղթ 20 թերթ՝ 1—6, 318—331): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13,5x9,3 (անհամաչափ): ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (ԺԵ դ. վերանորոգող Յակոբ գրչի՝ 1ա—6բ, 111ա—22բ, 128ա—9բ, 175ա—81բ, 187ա—8բ, 308ա—317բ, ԺԷ դ. ձեռ. անանուն գրչի՝ 318ա—27բ, 329ա—31ա), նօտրգիր (ԺԷ դ. յաւելագրողի՝ 327բ—8բ, 331աբ): ՏՈՂ՝ 20—23: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կանաչ թելով ծաղկահիւս կարմիր գործուածք, դռնակիները՝ շերտաւոր կապոյտ կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1, թուղթ, սկզբից:

Նմուշ՝ 30ա

Նմուշ՝ 328ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ— Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 1ա (ԺԵ դ.), 7ա, 123բ, 213ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 10բ, 51ա, 95բ, 166ա, 253ա, 273բ, 288բ: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, խաչ, տաճար: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ (ԺԵ դ.), կարմիր, մուգ—կապոյտ, ոսկի (ԺԴ դ.):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից գրաղաշտը գունափոխուած, մագաղաթը անհարթ, վերին լուսանցային մասերը թղթով կարկատուած եւ լրացուած, տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, ցեցակեր: Կազմի կաշին ճեղուած, թիկունքն ու դռնակը վնասուած, աստառը մաշուած եւ ցեցակեր: ԺԵ դ. վերանորոգող Յակոբ գրիչը աւելացրել է 6 թերթ թուղթ եւ 33 (տե՛ս Գիր) թերթ մագաղաթ, լրացրել թերին, ԺԷ դ. վերանորոգողը վերջից կցել է ԺԷ դ. բոլորգիր թղթեայ Շարակնոցի 14 թերթ (318—331):

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–1ա–331բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—328բ. *§1/1ա–4ա:* 2/*4ա–6բ:* 3/*6բ–10ա:* 4/*10բ–2ա:* 5/*12ա–3բ:* 6/*13բ–5բ:* 7/*15բ–7ա:* 8/*17ա–9ա:* 9/*19ա–21ա:* 10/*21ա–2բ:* 11/*23ա–4բ:* 12/*24բ–7ա:* 13/*27ա–31ա:* 14/*31ա–3բ:* 15/*33բ–5ա:* 16/*35ա–7ա:* 17/*37ա–8ա:* 18/*38բ–40բ:* 19/*40բ–2բ:* 20/*42բ–4բ:* 21/*44բ–6բ:* 22/*46բ–8բ:* 23/*48բ–50ա:* 24/*50աբ:* 25/*51ա–2բ:* 26/*52բ–6բ:* 27/*56բ–62ա (§գ ԺԷ դ. նօտրգիր լրացում 327բ–8ա):* 28/*62բ–71ա:* 29/*71ա–80բ:* 30/*80բ–8բ:* 31/*88բ–95բ:* 32/*95բ–7բ:* 33/*97բ–9բ:* 34/*99բ–101ա:* 35/*101ա–3ա:* 36/*103ա–4բ:* 37/*104բ–6ա:* 38/*106ա–8բ:* 39/*108բ–18բ:* 40/*118բ–21ա:* 41/*121բ–8ա:* 42/*128ա–34բ:* 43/*135ա–55ա:* 44/*155ա–8բ:* 45/*158բ–66ա:* 46/*166ա–8ա:* 47/*168բ–70ա:* 48/*170ա–1բ:* 49/*171բ–3ա:* 50/*173ա–4բ:* 51/*174բ–5բ:* 52/*176բ–7ա:* 53/*177ա–81բ:* 54/*181բ–3ա:* 55/*183ա–5բ:* 56/*185բ–7ա:* 57/*187ա–9բ («ԴՋ. Մկ. Որ ընտրեցար» խորագրուած՝ «Շարական սրբոյն Ներսէսի հայրապետի»: 188բ–9ա «Շարական կիրակմտի», տե՛ս ստորեւ §ա):* 58/*189բ–96ա:* 59/*196ա–7բ:* 60/*197բ–200ա:* 61/*200ա–1բ:* 62/*201բ–3բ:* 63/*203բ–5ա:* 64/*205ա–7բ:* 65/*207բ–9բ:* 66/*209բ–11բ:* 67/*212ա–3ա:* 68/*213ա–5ա:* 69/*215ա–6ա:* 70/*216ա–7:* 71/*217բ–9ա:* 72/*219ա–20ա:* 73/*220ա–1բ:* 74/*221բ–4ա:* 75/*224ա–5բ:* 76/*225բ–7բ:* 77/*227բ–9բ:* 78/*229բ–31բ:* 79/*231բ–3բ:* 80/*308ա–9ա:* 81/*233բ–5բ:* 82/*235բ–47ա (§զ, ժա չիք, §ժգ տե՛ս 306ա–7ա):* 83/*309բ–12 247ա–8բ (միայն՝ «ԲՋ.Երգամք» եւ «ԴՋ Հբ. Պայառաջան», խորագրուած՝ «Շարական սրբոց Պետեղեանց»):* 84/*չիք:* 85/*248–53ա:* 86/*253ա–73ա:* 87/*273բ–88ա. (§է կրկ. 318ա–20ա, սկ. «[Ահագին... ըզկը]նջեցեալսըն...»):* 88/*288բ–305բ (306ա–7ա տե՛ս §82. ժգ: 308ա–9ա տե՛ս §80: 309ա–12բ տե՛ս §83: 312բ–7ա տե՛ս §90):* 89/*320բ–5ա (§բ խորագրուած՝ «Շարական ննջեցելոց»):* 90/*312բ–7ա, 326ա–7բ:* 91/*329ա–31ա:* 92/*331աբ (ԺԷ դ. նօտրգիր լրացում):* 93/*325ա–6ա (326ա–7բ տե՛ս §90):* 94—96/*չիք: Ունի:*

ա. *188բ–9ա* Շարական կիրակմտի–ԴՋ. Ստ. *Անըսկիզբն Աստըւած համապայծառ...*

բ. *317բ* [Վասն սկսանելոյ ձայնից շարակնաց]–ԱՋ. *Աւրհնեսցուք...*

Գրուած լուսացուած յիշատակարանի տեղում:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

305բ (ԺԴ դ.) Փա՛ռք ամենասուրբ երրորդութեան՝ Հաւր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *6բ (ժե. վերանորոգող գրչի) Ջստացող Շարակնոցիս՝ զտէր* Սիմէոն *եպիսկոպոսն հանդերձ ծնաւղիւք եւ ամենայն գարմիւք յիշեսջիք յաղաւթս ձեր եւ զգծող սորին՝* Զ*յակոբ քահանայ, եւ Աստուած [զձեզ] յիշէ յիւր միւսանգամ գալուստն. ամէն:*

121ա Զգծող սորին՝ Զ*յակոբ անարժան քահանայս աղաչեմ յիշել յաղաւթս ձեր*

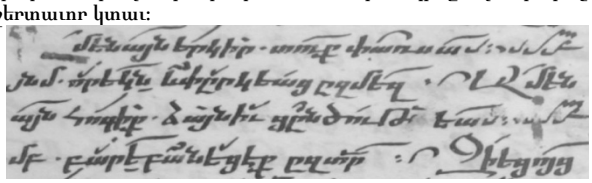
2. 317ա (ժե դ.) Փա՛ռք... Ա՛րդ, եւ՝ Աւետիս *աբեղայս գնեցի զՇարակնոցս հալալ ընչից իմոց, յիշատակ ինձ եւ ծնաւղաց, հաւրն իմոյ՝* Դեղփաշին, *եւ մաւրի իմոյ՝* Սալթանին, *եղբայրն իմ՝* Պայընդուրին, Սարգսին, *եւ* Պայընդուրի *որդին՝* Խաչիկին, *եւ* Սարգսի *որդոյն՝* Առաքելին, *յիշատակ մեր եւ ծնաւղաց մերոց: Ա՛րդ, որք հանդիպիք կար/// (շար. լուացուած եւ գրուած այլ նիւթ):*

1582
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Ց

ԺԷ—XVII

ԳՐԻՉ՝ Միհաս ֆիլ.:

ԹԵՐԹ՝ 365. չգրուած՝ 1ա, 365բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԱx12 (Ա 11, ԼԱ 6): ՆԻՒԹ՝ մագաղաթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 12,5x9,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 21: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ վանդակաւոր բազմագունի գործուածք, դռնակինը՝ զարդադրոշմ շերտաւոր կտաւ:

Նմուշ՝ 73ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Ի լուսանցս՝ Դաւիթ մարգարէ՝ 39բ, Ստեփաննոս Նախավկայ՝ 41ա, Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 142ա, Մարգարէ՝ 252բ, Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 2ա, 136ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 11բ, 54բ, 108բ, 236ա, 291բ, 312ա, 333բ: Լ ո ւ ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, խաչ, սափոր, տաճար: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցիններում փոխրիկ պատռուածքներ, անցքեր (140, 218, 238, 249, 283, 318), ցեցակեր: Կազմի կաշին ճեղուած, Ա փեղկը, թիկունքն ու դռնակը՝ վնասուած, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ւ Ն

–2ա–365ա [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—388բ. *§1/2ա–5ա.* 2/*5ա–7բ:* 3/*7բ–11ա:* 4/*11բ–3ա:* 5/*13ա–4բ:* 6/*14բ–6բ:* 7/*16բ–8բ:* 8/*18բ–20բ:* 9/*20բ–2բ:* 10/*22բ–4ա:* 11/*24ա–6ա:* 12/*26ա–8ա:* 13/*28ա–33ա:* 14/*33ա–5բ:* 15/*35բ–7բ:* 16/*37բ–9բ:* 17/*39բ–41ա:* 18/*41ա–3բ:* 19/*43բ–5բ:* 20/*45բ–7բ:* 21/*47բ–50ա:* 22/*50բ–2ա:* 23/*52ա–4ա:* 24/*54աբ:* 25/*54բ–6բ:* 26/*56բ–60բ:* 27/*60բ–6բ (տե՛ս § գ. 271բ–2ա):* 28/*66բ–75ա:* 29/*75ա–86ա:* 30/*86ա–93բ (93բ–7բ տե՛ս §90. ա), 98ա–99ա (99ա–100բ տե՛ս §90 բ):* 31/*100բ–8ա):* 32/*108բ–10բ:* 33/*110բ–3ա:* 34/*113ա–4բ:* 35/*114բ–6բ:* 36/*116բ–8բ:* 37/*118բ–20ա:* 38/*120ա–2բ:* 39/*122բ–33ա:* 40/*133ա–5բ:* 41/*136ա–43ա:* 42/*143ա–50ա:* 43/*150ա–71բ:* 44/*171բ–6ա:* 45/*176ա–83բ:* 46/*184ա–6ա:* 47/*186ա–8ա:* 48/*188ա–9բ:* 49/*189բ–91բ:* 50/*191բ–3ա:* 51/*193ա–4բ:* 52/*194բ–6բ:* 53/*196բ–201բ:* 54/*201բ–3ա:* 55/*203ա–6ա:* 56/*206ա–7բ:* 57/*207բ–10ա:* 58/*210ա–6բ:* 59/*216բ–8բ:* 60/*218բ–21ա:* 61/*221ա–2բ:* 62/*222բ–4բ:* 63/*224բ–6ա:* 64/*226ա–8բ:* 65/*228բ–9ա (229ա–32ա տե՛ս §95), 232ա–3բ:* 66/*233բ–6ա:* 67/*236ա–7ա:* 68/*237բ–9ա:* 69/*239ա–40բ:* 70/*240բ–2ա:* 71/*242ա–3բ:* 72/*243բ–5ա:* 73/*245ա–6բ:* 74/*246բ–8բ:* 75/*248բ–50բ:* 76/*250բ–52բ:* 77/*252բ–6ա:* 78/*256ա–8ա:* 79/*258ա–60ա:* 80/*260ա–1բ:* 81/*261բ–3բ:* 82/*263բ–77ա (§ժդ տե՛ս 364բ–5ա: 272ա տե՛ս §92: 271բ տե՛ս ստորեւ յաւելեալ §ա):* 83/*277ա–81բ:* 84/*281բ–6բ:* 85/*286բ–91ա:* 86/*291բ–311բ:* 87/*312ա–33ա (կից՝ 333ա տե՛ս ստորեւ յաւելեալ §բ):* 88/*333բ–53բ:* 89/*353բ–7ա (§գ տե՛ս 359ա–60բ):* 90/*93բ–7բ, 99ա–100բ:* 91/*362ա–3բ:* 92/*272ա:* 93/*358ա–9ա (359ա–60բ տե՛ս §89. գ: 360բ–1բ տե՛ս յաւելեալ §գ):* 94/*357բ–8ա:* 95/*229ա–32ա:* 96/*363բ–4բ: (364բ–5ա տե՛ս §82. ժդ):* Ունի.

ա. *271բ* Շարական սուրբ Տարագրոսեանցն վկայից*–ԴՋ. Տենչալի տաւնիւ սըրբոցըն...*

բ. *333ա* [Շարական Կիրակմտի]*–Անըսկիզբն Աստըւած համապայծառ...*

գ. *360բ–1բ* Շարական ևընջեցելոց*–Ես ասացի վերանալ յինէն...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

291ա Զ*Միհաս մեղաւոր եւ անարժան գմեղօք լըցեալ քահանայ՝ գծրագրաւոր սուրբ տառիս, եւ գհայրն իմ՝* Թումէն, *եւ գհանգուցեալ մայրն իմ՝* Աղասուլթան, *եւ հաւրեղբայրն իմ՝* Գրիգոր *քահանայն եւ* Սարգիս *քահանայն, եւ եղբայրն իմ՝* Վըլասն *եւ զորդին իւր՝ փոքրիկ* Գրիգորն, *եւ զմիւս եղբայրն իմ՝* Փիլիպպոս *սարկաւագն, որ է գործող մագաղաթիս, եւ զորդին իւր՝* Սիմէոնն, *եւ որդին իմ՝* Նիկողաոսն, *այլ ամենայն արեան մերձաւորքն իմ աղաչեմ ըզձեզ յիշել ի Տէր, եւ որ յիշէ, յիշեալ լիցի ի Քրիստոսէ. ամէն:*

357ա Փառք... ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *1բ Ես՝ տէր* Մկրտիչըս *առի այս Շարականս ի Ռմխե (1796) թվին: Ով ոք ընթեռնու, մէկ Հայր մեղայիւ զիս յիշեցէք, եւ դուք յիշեալ լինիք Յիսուսէ. ամէն:*

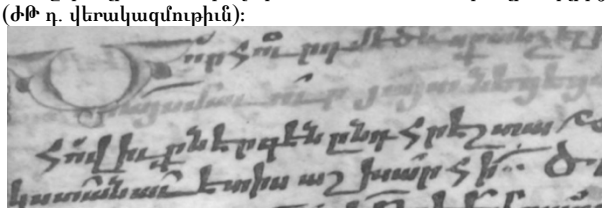
2. 365բ (ԺՀդ.) Յիշատակ է այս Շարակ/// (լուացուած, անընթեռնելի):

ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1ա:

1583
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ԺՋ—XVI

Թերթ՝ 344, չգրուած՝ 321բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԸx12 (Ա 11, ԻԲ 14, ԻԷ 13, ԻԸ 16)+1x2: ՆԻՒԹ՝ մագաղաթ (թուղթ՝ 321): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13,5 9,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (ժէ դ. լրացնողի՝ 321ա): ՏՈՂ՝ 23: ԿԱՋՄ՝ սեւ կաշի, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ (Ա.), մագաղաթ (Բ): ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2, թուղթ, սկզբից (ԺԹ դ. վերակազմութիւն):

Նմուշ՝ 12ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Ի լուսանցս՝ Թէոդոս թագաւոր՝ 37բ, Առաքեալ՝ 48ա, Նիզակ՝ 54, Յունաց յերախ կիտի՝ 55ա, Տնտես՝ 79ա, Քառասուն մանկունք՝ 87բ, Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 96բ, 102ա, 206ա: Յովհաննէս Մկրտիչ ի գիրկ մօր՝ 200ա, Յովհաննէս Մկրտիչ՝ 205ա, Ներսէս հայրապետ՝ 209բ, Հոիփսիմէ կոյս՝ 212ա, Հրեշտակ՝ 220ա, 257ա, Վերափոխումն Աստուածածնի՝ 227ա, Մարգարէ՝ 249ա, Մեսրոպ Մաշտոց՝ 252ա, Յակոբ Մծբնացի՝ 254ա, Ջինւոր՝ 277ա: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 1ա, 140ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 10ա, 57բ, 111բ, 187բ, 233բ, 326բ: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, խաչ, տաճար, յուշկապարիկ: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին, վարդագոյն:

Վիճակ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից գրադաշտը գունափոխուած եւ մագաղաթը անհարթ, եզրահատուած եւ լուսանցազարդերը վնասուած, լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ: Կազմի կաշին՝ ճեղուած, եզրերը՝ մաշուած, տեղ—տեղ ցեցակեր: Նորոգուած ԺԹ դարում:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–1ա–344ա [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. *§1/1ա–4ա: 2/4ա–7ա: 3/7ա–9բ (չիք §բ): 4/10ա–1բ: 5/11բ–3բ: 6/13բ–5բ: 7/15բ–7բ: 8/17բ–9բ: 9/19բ–22ա: 10/22ա–3բ: 11/23բ–5բ: 12/25բ–8ա: 13/28ա–33ա: 14/33ա–5բ: 15/35բ–7ա: 16/37ա–9բ: 17/39բ–41ա: 18/41ա–3բ: 19/43բ–6ա: 20/46ա–8ա: 21/48ա–51ա: 22/51ա–2ա (53ա–4ա տե՛ս §94: 54ա–5ա տե՛ս §93): 23/55ա–7ա: 24/չիք: 25/57բ–9բ: 26/59բ–63բ: 27/63բ–9բ (§գ տե՛ս 266աբ): 28/70ա–9ա: 29/79ա–89բ: 30/89բ–96բ (96բ–102ա տե՛ս §90), 102ա–3բ: 31/103բ–11ա: 32/111ա–3բ: 33/113բ–5բ: 34/115բ–6բ: 35/116բ–8բ: 36/118բ–21ա: 37/121ա–2բ: 38/122բ–5բ: 39/125բ–36բ: 40/136բ–9բ: 41/140ա–7ա: 42/147ա–53ա: 43/153ա–74բ: 44/174բ–9ա: 45/179ա–87ա: 46/187բ–9բ: 47/189բ–91բ: 48/191բ–3ա: 49/193ա–5ա: 50/195ա–6բ: 51/196բ–8ա: 52/198ա–9բ: 53/200ա–5ա: 54/205ա–6ա: 55/206ա–8բ: 56/208բ–9բ: 57/209բ–12ա: 58/212ա–8ա: 59/218ա–20ա: 60/220ա–2ա: 61/222ա–3բ: 62/223բ–5բ: 63/225բ–7ա: 64/227ա–9ա: 65/229ա–31ա: 66/231ա–3ա: 67/233ա–4բ: 68/234բ–6բ: 69/236բ–7բ: 70/237բ–9ա: 71/239ա–40բ: 72/240բ–1բ: 73/241բ–3ա: 74/243ա–5ա: 75/245ա–7ա: 76/247ա–9ա: 77/249ա–52ա: 78/252ա–4ա: 79/254ա–5բ: 80/255բ–7ա: 81/257բ–9ա: 82/259ա–70բ (չիք § ժբ–ժդ: 266ա տե՛ս §27. գ): 83/270բ–4բ: (274բ տե՛ս §92: 274բ–5ա տե՛ս յաւելեալ §ա: 275ա–6բ տե՛ս §91): 84/276բ–81բ: 85/281բ–5բ: 86/286ա–304ա: 87/304ա–22բ (222բ–6ա տե՛ս §89): 88/226ա–44ա: 89/222բ–6ա (չիք §բ): 90/96բ–102ա (տե՛ս §30): 91/275ա–6բ: 92/274բ: 93/54ա–5ա: 94/53ա–4ա: 95/չիք: 96/չիք: Ունի.*

ա. *274բ–5ա* Շարական Կիրակմտին–ԴՋ. Հբ. *Ստղ. Անըսկիզբն Աստուած համապայծառ...*

բ. [ժէ դ. Յաւելագրութիւն, Աւանեա վարդապետի] *111ա* [Եւ ձայնիւ եմ այսոքիկ]–*Առաջի ձայն... Վառ՝ չորրորդ: Վերջ. :*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

111ա Ջմեռ[ա]ասէր, անարժան, սուտանուն գրչի:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

344բ (ժէ դ., նօտրգիր) Յ[ի]շատակ է Շարակնոցս՝ Ավանէս *վար[դ]այպետին: Հայրն իմ* Ատիբէկն, *մայրն իմ* Մայրմիամն, *եղբարք իմ* Յակոբն, Վարդան: *Դարձեալ յիշեցէք հորեղպարքն իմ* Էթիպարեան, Պարխուտարեան, *հանգուցեալ* Մէլիքեան, *եւ դուք յիշեալ ւ[ի]ցիք ի Քրիստոսէ. ամէն:*

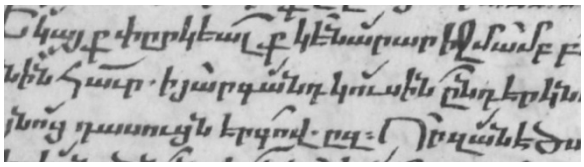
1584
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ԺԷ—XVII

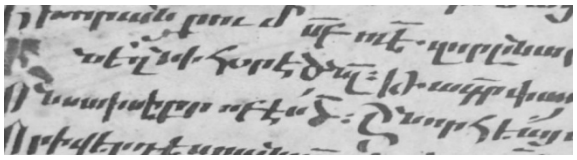
Գրիչ՝ Սարգիս:

Թերթ՝ 342. չգրուած՝ 96ա, 98ա: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԹx12 (Ա 8, Թ, ԻԹ 13, ԺԱ 10, ԺԹ—ԺԵ, ԺԷ 11)+1x1: ՆԻՒԹ՝ մագաղաթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13,5x9,2: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (յաւելագրողի՝ 342աբ): ՏՈՂ՝ 24: ԿԱՋՄ՝ սեւ կաշի, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ (մասն պահպանակի): ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2+3, թուղթ (ԺԹ դ.):

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Աւետումն Աստուածածնի՝ 5բ, Մկրտութիւն՝ 23բ, Քառասնօրեայ գալուստն ի տաճար՝ 30բ, Յարութիւն Ղազարու՝ 96բ, Մուտ յԵրուսաղէմ՝ 98բ, Ոտնլուայ՝ 108բ, Խաչելութիւն՝ 111բ, Վերափոխումն Աստուածածնի՝ 202բ: Ի լուսանցս՝ Յովակիմ եւ Աննայ՝ 3ա, Թէոդոս թագաւոր՝ 34բ, Դաւիթ եւ Յակոբ՝ 36բ, Ստեփաննոս Նախավկայ՝ 38ա, Յովհաննէս եւ Յակոբ՝ 42ա, Յակոբ Մծբնացի 44ա, Յովնան մարգարէ՝ 49բ: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 9ա, 52ա, 97ա, 167ա, 209բ, 260բ, 281ա, 304ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, շագանակագոյն, ոսկի:

Նմուշ՝ 7ա

Նմուշ՝ 342բ

Վիճակ՝ բաւարար. սկզբից, միջից եւ վերջից թերի, տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր: Դրչի յիշատակարանը կտրուած հանուած: Կազմի կաշին՝ ճեղուած, եզերք՝ մաշուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—1ա—342բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—388բ. *§1/1ա—2բ (սկ. «[Այսաւր... գառինքն] աւրինականքըն...»: 2/3ա—5ա: 3/6ա—8բ (չիք §բ): 4/9ա—10բ (չիք «Մ. Ուրախացիր»): 5/10բ—2ա: 6/12ա—4ա: 7/14ա—5բ: 8/15բ—7բ: 9/17բ—9բ: 10/20ա—1բ: 11/21բ—3ա: 12/24ա—6ա: 13/26ա—30ա: 14/31ա—3ա: 15/33ա—4բ: 16/34բ—6բ: 17/36բ—7բ: 18/37բ—40ա (չիք «Ձե. ցընծայ»): 19/40ա—2ա: 20/42ա—4ա (44ա—5բ տե՛ս §79): 21/46ա—8ա: 22/48ա—9բ: 23/49բ—51բ: 24/51բ—2ա: 25/52ա—3բ: 26/53բ—7բ: 27/57բ—63ա (§գ տե՛ս 258ա): 28/63ա—72ա: 29/72ա—81բ: 30/81բ—9ա: 31/89ա—95բ: 32/97ա—9բ: 33/99բ—102ա: 34/102ա—3բ: 35/103բ—5ա: 36/105ա—7ա: 37/107ա—8ա: 38/109ա—11ա: 39/112ա—21ա: 40/121ա—3բ: 41/124ա—9բ (սկ. «Դկ. Հ. Այսաւր... խաչ ելեալըն] եւ յարոյց...»): 42/129բ—35բ: 43/135բ—55բ: 44/156ա—9բ: 45/160ա—6բ (§բ չիք՝ «Ձշ. Որ անբաւելի»): 46/167ա—9ա: 47/169ա—70բ: 48/170բ—2ա: 49/172ա—3բ: 50/173բ—5ա: 51/325ա—6ա: 52/326ա—8ա: 53/175ա—9բ: 54/179բ—80բ: 55/180բ—3ա: 56/183ա—4բ: 57/184բ—7ա: 58/187ա—93ա: 59/193ա—4բ: 60/195ա—7ա: 61/197ա—8բ: 62/198բ—200բ: 63/200բ—2ա: 64/203ա—5ա: 65/205ա—7ա: 66/207ա—9ա: 67/209բ—10բ: 68/210բ—2ա: 69/212ա—3բ: 70/213բ—4բ: 71/214բ—6ա: 72/216ա—7բ: 73/217բ—9բ: 74/219բ—22ա: 75/222ա—3բ: 76/223բ—5բ: 77/225բ—8բ (228բ—30ա տե՛ս §80): 78/230ա—1բ (231բ—3բ տե՛ս §81): 79/44ա—5բ: 80/228բ—30ա (230ա—1բ տե՛ս §78): 81/231բ—3բ: 82/233բ—45ա (չիք §ժ, ժգ: §ժգ տե՛ս 257բ—8ա): 83/245ա—9բ: 84/249բ—54բ: 85/254բ—7ա (§ը տե՛ս 258բ—60ա: 257բ—8ա տե՛ս §82 ժգ: 258ա տե՛ս §27 գ.: 258աբ—տե՛ս յաւելեալ § ա): 86/260բ—80բ: 87/281ա—300ա (300ա—3բ տե՛ս §89): 88/304ա—24բ (325ա—6ա տե՛ս §51: 326ա—8ա տե՛ս §52: 328ա—9ա տե՛ս §93): 89/300ա—3բ (§բ տե՛ս 337բ—9ա): 90/329ա—34բ: 91/340ա—1բ (վրջ. «կարապետին սըրբոյ հայցմամն» /// շար. թափուած): 92/չիք: 93/328ա—9ա (329ա—34բ տե՛ս §90: 334—7բ տե՛ս §95): 94/չիք: 95/334բ—7բ (337բ—9ա տե՛ս §89 բ: 339ա—40ա տե՛ս յաւելեալ §բ): 96/չիք: Ունի.*

ա. *258աբ* Շարական Տարագրոսեանց—ԴՁ. *Տեղչալի տաւնիւ սրբոյն...*

բ. *339ա—40ա* [Շարական ննջեցելոց]—*ես ասացի ի վերանալ յինէն...*

Բ. [ժէդ. Յաւելագրութիւն] *342աբ [Քաղուածք օրհնութեանց տօնից տէրունականաց]—ԱՁ. Որ վերօրհնես... :*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

280բ Ձծո[յ]ս ի բարեաց եւ զերագս ի չարեաց՝ զՍարգիս *սուտանուն յիշել աղաչեմ ի Տէր, եւ դուք յիշեալ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

123բ (ժէ դ.) Աղաչեմ զձեզ, ով քաղցրայբարբառ եղանակաւորք, որք ընթեռնուք կամ օրինակէք, յիշեցէք ի մաքրափայլ աղօթս ձեր զնուաստ եւ ախմար, սուտանուն/// (քերծուած եւ գրուած «Թորոս») էրէցս, որ միայն անուամբս եմ քահանայ եւ ոչ գործով, եւ դուք յիշողքդ՝ յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերմէ, քանզի դառն եւ դժար ժամանակի միայնացայ եւ անօգնական գոլով ամենայն կողմանց, անդրանիկ իմ եղբայր/// (քերուած եւ գրուած «Թութալին»), որ հանգեաւ ի Քրիստոս, աղաչեմք զձեզ միով Հայր մեղայիւ զնայ յիշեսջիք, զոր եւ միւսանգամ գալստեանն /// (շար. թափուած):

1585

Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

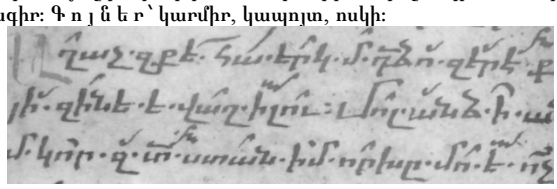
Ախթար (Ախթամար) ՋԼԹ—1488

ԳՐԻՉ, ՍՏԱՑՈՂ՝ Սարգիս:

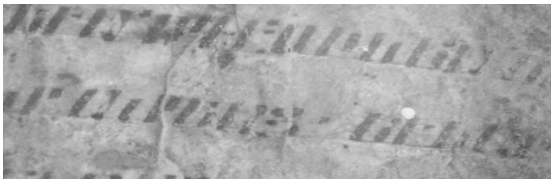
ԹԵՐԹ՝ 225+1 (տե՛ս Պատառիկ—պահպանակ). չգրուած՝ 225բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺՀx12 (Ի 10, ԺՀ 11)+1x12: ՆԻՒԹ՝ մագաղաթ (կրկնագիր), թուղթ (12 թերթ՝ 214—25, ժէ դ. յաւելում): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 12,7x8,6: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 19 (յաւելագրութիւնը՝ 21): ԿԱՋՄ՝ դռոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կանաչ շերտով մետաքսեայ դեղին գործուածք:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ՝—Աւարայրի ճակատամարտ՝ 169բ (կէս էջ), ի լուսանցս՝ Մարիամ Աստուածածին՝ 4բ, 8բ, 20ա, (Գաբրիէլ)՝ 6բ, Անտոն անապական՝ 25ա, Թէոդոս թագաւոր՝ 26ա, Դաւիթ մարգարէ՝ 27ա, Ստեփաննոս Նախավկայ՝ 28բ, Պետրոս եւ Պօղոս՝ 30ա, Յովնան յերախ կիտոյ՝ 36բ, Սուրբ Սարգիս՝ 38ա, Քրիստոս՝ 48ա, Քառասուն մանկունք ի գիրկ Քրիստոսի՝ 59ա, Գրիգոր Լուսաւորիչ ի Վիրապի՝ 64բ, Յարութիւն Ղազարու՝ 69բ, Մուտ յերուսաղէմ (միայն աւանակը ի ստորին լուս.)՝ 70բ, Ադամ եւ Եւա՝ 72բ, Խմաստուն կուսանք՝ 74ա,

խաչելութիւն՝ 79ա, Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 92ա, Համբարձում՝ 108բ, Յովհաննէս Մկրտիչ՝ 122ա, Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 126ա, Հռիփսիմէ կոյս՝ 129բ, Վարդավառ (Քրիստոս)՝ 134ա, Վերափոխումն Աստուածածնի՝ 139բ, Յակոբ Մծբնացի՝ 161ա, Իգնատիոս հայրապետ՝ 165ա: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 1ա, 88բ, 115բ: Ճ ա կ ա տ ագ ա ր դ՝ 8բ, 69բ, 133բ, 177ա, 188ա, 204ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ագ ա ր դ՝ բուսական, թոչնային, խաչ, տաճար, սափոր, յուշկապարիկ: Զ ա ր դ ագ ի ր՝ թոչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, ոսկի:

Նմուշ՝ 47ա

Նմուշ՝ Աա

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—Ճառ ինչ ծ—ժԱ դդ.: 1 (Ա), սկզբում, ստացուած 1/4 թերթից: Մագաղաթ, այժմ միասիւն, ուղղագիծ երկաթագիր: Կարդալ Աա (Աբ լուացուած եւ վրան գրուած յիշատակարան). «/// նման է ի բա/// որ անդէն կեանս/// տատեաց ես/// եւ զայս ոչ եթէ որ///ք կամ երիս///»:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. մագաղաթը անհարթ, խուճացած, կրկնագիր թերթերի լուսանցային մասերը տեղ—տեղ ծակծկուած: Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքի կաշին՝ կիսով չափ թափուած, դռնակը՝ վնասուած, աստառը՝ խայխայուած, կապիչներն՝ ընկած: Ժէ դ. նորոգուած, կցուած թղթեայ մի նոր մամուլ եւ լրացուած թերին՝ 214ա—25ա:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—2ա—225ա [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. *§1/1ա—4բ: 2/4բ—6ա: 3/6բ—8բ (չիք §բ): 4/8բ—10ա (չիք «ՔՋ. Ո. Անկանիմք»): 5/10ա—1ա: 6/11ա—2բ: 7/12բ—3բ: 8/13բ—5ա: 9/15ա—6բ: 10/16բ—7բ: 11/17բ—8բ: 12/18բ—20ա: 13/20ա—3բ: 14/23բ—5ա: 15/25ա—6ա: 16/26ա—7ա: 17/27ա—8բ: 18/28բ—30ա: 19/30ա—1բ (յաւելեալ՝ «Մ. Աստուածածին. խորան լոսոյ», «ԳՋ. Ճշ. Այսօր բերկրեալ ա. լըցե. ցնծ.»): 20/31բ—3բ (յաւելեալ՝ «Մ. Աստուածածին տաճար լուսոյ», «Ճշ. Ող յորո. նէ, կոչ.»): 21/33բ—5ա (35աբ տե՛ս §94): 22/35բ—6բ: 23/36բ—8ա («Մ. Ուրախ. ած. ի. ան.» փխ «Մ. Մարգարէն»): 24/չիք (38ա—9բ տե՛ս §93): 25/39բ—40բ: 26/40բ—3ա (43ա—4ա տե՛ս §82. ժ): 27/44ա—8ա (ունի §գ): 28/48ա—54ա (54ա/տե՛ս յաւելեալ §ա): 29/54ա—60ա (§գ. յաւելեալ «Մ. Ուրախ. Աստուածածին խորհր. Հօր:): 30/61ա—5բ: 31/65բ—9ա (§բ. չիք «Հբ. Մըտցեն»): 32/69բ—70բ (յաւելեալ՝ «Մ. Տու. ան. օր. եւ տաղ»): 33/70բ—2ա (չիք «Ա&. Հ. Ող զերիս», յաւելեալ՝ «Ս. Աստուածածին մայր տեառն եւ կոյս»): 34/72աբ (չիք «Հ. Բարեբանեալս», «Մ. Ուրախ լեր»): 35/72բ—4ա (74ա տե՛ս §84. բ.): 36/74ա—5ա (75աբ տե՛ս §84. գ): 37/75բ—6բ (76բ—8ա տե՛ս §84. դ): 38/77ա—8բ (78բ—9ա տե՛ս § 84. ե): 39/79ա—80բ (80բ—1ա տե՛ս §84. զ), 81ա—85բ: 40/85բ—7ա (87աբ տե՛ս §84. է), 87բ—8ա: 41/88բ—93բ (§բ. չիք «Մ.»): 42/93բ—6բ: 43/96բ—108ա: 44/108բ—11ա (յաւելեալ՝ «Մ. Անբ բան անճառ. ծնունդ»): 45/111ա—5ա: 46/115բ—7ա: 47/117ա—8ա: 48/118ա—9ա: 49/119ա—20ա: 50/120աբ: 51/120բ—1ա: 52/121ա—2ա: 53/122ա—5ա («Ճշ. Այսաւր» տեղափոխուած §54): 54/125աբ: 55/126ա—7ա: 56/127ա—8ա: 57/128ա—9բ: 58/129բ—33ա: 59/133ա—4ա: 60/134ա—6ա: 61/136ա—7ա: 62/137ա—8ա (138աբ տե՛ս յաւելեալ §բ): 63/139աբ: 64/139բ—41ա: 65/141ա—2ա: 66/142ա—3բ: 67/143բ—4բ: 68/144բ—5ա: 69/145ա—6բ (յաւելեալ՝ «Մկ. Քառակերպեան աթոռ ակ.» «ԳԿ. Աւրհնեալ զքո փառք»): 70/146բ—7ա (յաւելեալ՝ «ԳԿ. Փայտ կենաց զօ.»): 71/147ա—8ա (յաւելեալ՝ «ԴՋ. Մկ. Տընկ. իյէ. ի. կա.»): 72/148բ—9ա: 73/149ա—50բ («Աւրհ. «միայն ծայրս կապային Ա—ե տներըը): 74/150բ—2բ (յաւելեալ՝ «խորհուրդ սուրբ նշանին յառ.», «Քեզ երկ. է. ո. փռ.»): 75/152բ—3բ (յաւելեալ՝ «Ակ. Ճշ. Այսօր ծանէ. գծառը կենաց.»): 76/153բ—4բ: 77/155ա—7ա (նախ՝ §բ, ապա՝ «Դն. Հ.»): 78/157ա—8ա: 79/161ա—3ա (յաւելեալ՝ «Յորժամ զխորհուրդ ծածկեալ», «Մ. Տաճա. լուսոյ», «Տ. Թագաւոր թագաւորաց Քրիստոս»): 80/158ա—9ա: 81/159ա—60բ (161ա—3ա տե՛ս §79): 82/163ա—70բ (§ժդ տե՛ս 176ա): 83/171ա—3բ (173բ—5ա տե՛ս 91: 175ա տե՛ս §92: 175աբ տե՛ս §82 ժբ: 175բ—6ա տե՛ս §96: 176աբ տե՛ս §82 ժդ: 176բ տե՛ս յաւելեալ §գ: 177ա—87բ տե՛ս §86): 84/գրուած (§ա. չիք, §բ—է տե՛ս §35—40): 85/201բ—3բ (§ է—ի «ԲՋ. Նահապետին» փոխադրուած §ե—ի վերջ: §ա—դ այլ ընդօրինակութեամբ՝ 224բ—5ա): 86/177ա—87բ (§բ—ի վերջում յաւելեալ՝ «Ճշ. Այսօր եկեալ Քրիստոսի. պա.»): 87/188ա—99ա (199ա—201բ տե՛ս §89: 201բ—3բ տե՛ս §85): 88/204ա—13բ: 89/199ա—201բ (201բ—3բ տե՛ս §85: 204ա—13բ տե՛ս §88): 90/214ա—9բ: 91/173բ—5ա: 92/175ա: 93/38ա—9բ: 94/35աբ: 95/219բ—23բ (223բ—4ա տե՛ս յաւելեալ §դ): 96/175բ—6ա: Ունի.*

ա. *54ա* Յոհաննու Երուսաղէմի հայրապետի—*ԴՋ. Ծագում. արեւե. ճոգ...*

բ. *138աբ* Կաճովն Թադէոսի առաքելոյ—*ԴՋ. Այս. ցնծ. խրա. ճանա. եկե...*

գ. *176բ* Կիւրակմտի ասայ եւ զիս յիշեա—*Սո. Անսկիզբ Աստըւած համապայծառ...*

դ. *223բ—4ա* [Շարական ննջեցելոց, ձեռ. 1582, 360բ]—*[ե]ս ասացի վերանալ յինէն...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

88ա Ա՛խ իմ երեսս ձեզ ի մոխրին
Եւ աղաչեմ արտասուագին,
Որպէս աղքատ եմ ցաւագին,
Մուրանալով ողորմութիւն,
Տուք ինձ գկտոր տէր ողորմին,
Եւ իմ քրւերն՝ Փաշային:
Ամէն:

106ա Զանյարմար գծողս եւ քույր իմ յիշել ի Քրիստոս:

108ա Եւ զգծողս՝ զՍարգիս եւ զքոյրն իմ՝ զՓաշա ազատեա ի հրոյն գեհենոյն. ամէն:

115ա Յայս հրաշափառ մեծի տօնիս,

Որ տօնելոյ արժան լինիս,
Սիրով սրտի դու յիշեա զիս՝
Ջմեղապարտ գծօղ տառիս.
Աւել՝ թողուլ զմեղս անհնարինս,
Յանանց հանգիստն ընդունել զիս,
Ա՛հ ո՛հ ինձ:

187բ Բարեխօսութեամբ սուրբ մարտիրոսացն, Քրիստոս Աստուած ողորմեա գծողիս՝ Սարգսիս, *եւ իմ քրւերն՝* Փաշին, *եւ մեր ծնողացն. ամէն:*

203բ Ի վ պատուական հարք իմ եւ եղբարք, յերես անկեալ աղաչեմ զձեզ, յիշեցէք ի Քրիստոս զհօրեղբայրն իմ՝ Յոհաննէս *մահդասին, զսուրբ եւ զմաքուր կրօնաւոր, որ շատ երախտիք ունի ի վերայ իմ, եւ զքոյրն իմ՝* Փաշա: *Տէր Աստուած տացէ նոցա զերկնից արքայութիւնն, եւ գծողիս. ամէն:*

213բ Փա՛ռք անեղ էին,
Անզկիզբն Արարչին,
Ամէնից գոյացուցչին,
Յանէից հաստչին:
Հաւրն՝ անպատճառին,
Որդւոյն՝ պատճառ իւրում Բանին,
Ջի է միակ ի յերեսին,
Երրեակ ի մին անքննային:
Ի պատկերէս մեր տիրային
Տէր ճանաչի անհասն յերկին,
Մարմին եւ Բան եւ Հոգիս միւն,
Երիս եւ մի ի բոլորին:
Որ արժանի արար սմին՝
Հանել ի յանկ զտառս կռժային,
Ջի յոյժ կարիք էաք սմին,
Ի կղզիս՝ որ Ախթար կոչին,
Ընդ հովանեաւ Սրբոյ Խաչին,
Ի ամէնաւրհնեալ Աստուածածնին:
Թուով հասեալ ՅՋ–ին,
ԼԳ սարբար նորին (1488),
Ի վայելումն իմում անձին,
Եւ յիշատակ իմ ծնողին:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

Պատառիկ–պահպանակ Աբ (ԺԸդ., խունացած եւ դժուար ընթեռնլի)... Սահակ, *հօր՝* Վարդին, *մօր՝* Շուշանին *եւ եղբօր...* Խանդուտ, Սէ... *կողակից՝* Շնախուր *եւ զօկացն,* Մարտիրոս... Պապէն, *կողակից՝* Մուսես, Պարոնշահ *եւ դստեր* Սահ *կուքոր:* Լուսին, Խաթունի, Մլիանի, Աւետիս... Խամօշի *եւ տղայոց՝* Կարապետի, Խամօշի, Մլիանին *դուստր,* Առաքելին *եւ կողակցոյ որդոյն՝* Յովանէս, Մարտիրոսի, Պօղոսի *որդոյն եւ իւրեանց զօակացն եւ ազգականացն եւ ամենայն արեան մերձ[աւորացն]:*

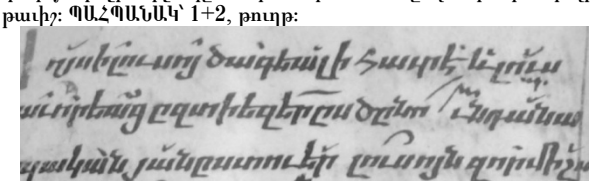
Կնքադրոշմ 2ա, 58բ Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա *է:*

1586
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

Ղալասար ՌՃԸ—1659

ԳՐԻՉ՝ Պօղոս երէց:

ԹԵՐԹ՝ 370+2 (կրկ. 248, 310): ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԱx12 (Ա, ԼԱ 11, Ը 14): ՆԻՒԹ՝ մագաղաթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 12,5x8,6: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 21: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ զարդաճիւս դեղին թափշ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1+2, թուղթ:

Նմուշ՝ 14ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Ի լուսանցս՝ Թէոդոս թագաւոր՝ 37ա, Յովնան յերախ կիտոյ՝ 52բ: Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 144բ, Առիւծ՝ 167բ, Հրեշտակ՝ 261ա: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 1ա, 138ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 10ա, 32ա, 56բ, 111բ, 187ա, 236ա, 295բ, 316, 342ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, տաճար, սափոր, խաչ: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հաճգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, վարդագոյն, կապոյտ, շագանակագոյն, դեղին:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից գրադաշտը գունափոխուած, թանաքը ներծծուած ներկերը՝ խունացած, տեղ—տեղ դրոշմուած հանդիպակաց էջին, լուսանցային մասերը մեծի մասամբ բայիայուած: Կազմի կաշին՝ ներծուած, Բ փեղկի լուսանցային մասը՝ բայիայուած, եզրերը՝ մաշուած, դոնակն ու կապիչները՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–1ա–369բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. §1/*1ա–4ա:* 2/*4ա–7ա:* 3/*7ա–10ա (չիք §բ):* 4/*10ա–2 ա:* 5/*12ա–3բ:* 6/*13բ–5բ:* 7/*15բ–7բ:* 8/*17բ–9բ:* 9/*19բ–21բ:* 10/*21բ–3բ:* 11/*23բ–5բ:* 12/*25բ–7բ:* 13/*28ա–32բ:* 14/*32բ–5ա:* 15/*35ա–7ա:* 16/*37ա–9ա:* 17/*39ա–41ա:* 18/*41ա–3բ:* 19/*43բ–6ա:* 20/*46ա–8ա:* 21/*48ա–50բ:* 22/*50բ–2բ:* 23/*52բ–4բ (54բ–6բ տե՛ս §93):* 24/*չիք:* 25/*56բ–8բ:* 26/*58բ–63ա:* 27/*63ա–9բ (§գ տե՛ս 269բ):* 28/*69բ–79բ:* 29/*79բ–90բ:* 30/*90բ–7բ (98ա–103ա տե՛ս §90), 103ա–4բ:* 31/*104բ–11բ:* 32/*111բ–3բ:* 33/*112բ–5բ:* 34/*115բ–6բ:* 35/*116բ–8բ:* 36/*118բ–20բ:* 37/*120բ–2ա:* 38/*122ա–4բ:* 39/*124բ–35ա:* 40/*135ա–7բ:* 41/*138ա–45բ:* 42/*145բ–52բ:* 43/*152բ–74բ:* 44/*174բ–9ա:* 45/*179ա–87ա:* 46/*187ա–9բ:* 47/*189բ–91ա:* 48/*191ա–92բ:* 49/*192ա–4բ:* 50/*194բ–6ա:* 51/*196ա–7ա:* 52/*197ա–9ա:* 53/*199բ–204ա:* 54/*204ա–5բ:* 55/*205բ–8ա:* 56/*210ա–2ա:* 57/*208ա–10ա (§56—57 եւ ու առաջ եւ խառն):* 58/*212ա–8բ:* 59/*218բ–20բ:* 60/*220բ–3ա:* 61/*223ա–4բ:* 62/*224բ–6բ:*

63/*226բ–8բ*: 64/*228բ–31ա*: 65/*231ա–3բ*: 66/*233բ–5բ*: 67/*236ա–7բ*: 68/*237բ–9ա*: 69/*239ա–41ա*: 70/*241ա–2ա*: 71/*242ա–4ա*: 72/*244ա–5ա*: 73/*245ա–7ա*: 74/*247ա–8դ*: 75/*248բ–50բ*: 76/*250բ–2բ*: 77/*253ա–6բ*: 78/*256բ–8բ*: 79/*258բ–61ա*: 80/*294ա–5ա*: 81/*261ա–3բ*: 82/*263բ–76բ (269բ տե՛ս §27 գ: 269բ տե՛ս §92: §զ տե՛ս 291բ–2ա: §ժդ տե՛ս 293աբ)*: 83/*276բ–81բ*: 84/*287բ–7ա*: 85/*287ա–91բ (291բ–2ա տե՛ս §82. գ: 292ա տե՛ս յաւելեալ §ա: 292բ–3ա տե՛ս §96: 293աբ տե՛ս §82. ժդ: 294ա–5ա տե՛ս §80)*: 86/*295բ–316ա*: 87/*316բ–36ա (336ա–7ա տե՛ս §89. բ: 337աբ տե՛ս յաւելեալ §բ: 338ա–41բ տե՛ս §89. ա)*: 88/*342ա–63բ (364ա–7բ տե՛ս §95: 368ա–9բ տե՛ս §91)*: 89/*338ա–41բ, 336ա–7ա*: 90/*98ա–103ա*: 91/*368ա–9բ*: 92/*269բ*: 93/*54բ–6բ*: 94/*չիք*: 95/*364ա–7բ*: 96/*292բ–3: Ունի.*

ա. *292ա* Շարական Կիրակմտի–*Հբ. Անըսկիզբն Աստղւած համապայծառ…*

բ. *337բ* Ողբ ասի ի վերա գերեզմանին–*Ես ասացի չինէն…*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

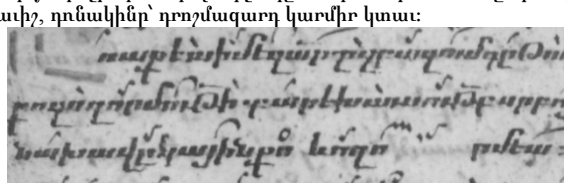
369բ Փա՛ռք… //(370ա)… Որ եւս կարողութիւն տըկար անձին իմոյ եւ տարտամ հոգւոյ եւ մեղսամած մատամբ սուտանուն՝ Պաւղոս *հասանել ի վերջին գիծ աստուածաշունչ Շարակնոցիս: Եւ արդ, ես՝ ամենամեղս եւ անարժանս ի մէջ կարգաւորաց* Պօղոս *անպիտան եւ մեղուցեալ չէրէցս, ըստ իմում տկարութեանս յանձս առի եւ ամենակարօղ զաւրութեամբն Քրիստոսի կատարեցի մեղսամատամբս իմով տասանիցն, ի յերկիրս աստուածապահ* Սալմաստ, *ի գ[է]օղն որ կոչի* Ղալասար, *ընդ հովանեաւ* Սուրբ Սարգսի զաւրավարին, *ի յառաջնորդութեան եսայի քաջ րաբուն վարդապետի, որ է աթոռակալ սուրբ ուխտիս* Բարդողիմոսի սուրբ առաքելոյն/// *(2 տող քերուած), ի թագաւորութեան Փոքր* Շահ Ապասին, *ի թվականութեանս Հայոց ՌՃՐ (1659)–երորդին: Եւ արդ, երեսս անկեալ ըզձեզ աղաչեմ, դասս լոյսերամ քահանայիցդ, որք հանդիպիք սմա կարդալով կամ աւրինակելով, յիշեցէք ի մաքրափայլ սուրբ եւ արժանաւոր յաղաւթս ձեր՝ զբարեմիտ եւ հեզահոգի/// (շար. 10 տող լուացւկած եւ անընթեռնլի):*

1587
ՇԱՐԱԿՆՈՑ

Սանահին ՊՀԲ—1423

ԳՐԻՉ՝ Յովանէս արեպս. Անոյ (Ոսկեփորիկ): ԾԱՂԿՈՂ՝ Յովանէս կուսակրօն հիյ. Սանահնեցի (նկարող). Մելիխսեթեկ (ծաղկող): ԿԱՋՄՈՂ՝ Տէր Աստուածատուր: ՍՏԱՅՈՂ՝ Յովանէս կուսակրօն հիյ. Սանահնեցի:

ԹԵՐԹ՝ 345. չզրուած՝ 1բ, 245աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԹx12 (Իէ 17, ԻԹ 4): ՆԻԻԹ՝ մագաղաթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 12,2x8: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 21: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կարմիր թափշ, դռնակինը՝ դրոշմազարդ կարմիր կտաւ:

Նմուշ՝ 43ա

Նմուշ՝ 8բ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Յարութիւն Ղազարու՝ 102բ Յարութիւն եւ Աւետումն դժոխոց՝ 130բ, ի լուսանցս՝ Աւետումն Աստուածածնին՝ 7բ—8ա, Աստուածածին՝ 13ա—23ա, 29ա, 33ա. Մկրտութիւն՝ 26բ, Տեառնընդառաջ՝ 33բ, Անտոն անապատական՝ 36ա, Թէոդոս թագաւոր՝ 38ա, Դաւիթ մարգարէ՝ 40ա, Ստեփաննոս Նախավկայ՝ 41բ, Պետրոս եւ Պօղոս՝ 44ա, Յովհաննէս եւ Յակոբ՝ 46ա, Առաքեալ՝ 48ա, Յովհան յերախ կիտոյ՝ 52ա, Քրիստոս ընդ մոլորեալ ոչխարի՝ 67ա, Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 94ա, 195բ, Ջորեկերպեան աթոռ՝ 95բ, Ջամէնոս՝ 103ա, Ադամ եւ Եւա՝ 109ա, Իմաստուն կոյս՝ 111ա: Քրիստոս՝ 120ա, 264բ, 303ա, 314ա, Թաղում՝ 127ա, Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 137ա, Համբարձումն՝ 166ա, Հոգեգալուստ՝ 178ա, Աւետումն Զաքարիայի՝ 189բ, Յովհաննէս Մկրտիչ՝ 194ա, Հոխիսիմէ կոյս՝ 200ա, Այլակերպութիւն՝ 208ա Վերափոխումն Աստուածածնի՝ 215բ, Գիւտ խաչին՝ 236ա, Մարգարէ՝ 238ա, Մեսրոպ Մաշտոց՝ 241ա, Յակոբ Մծբնացի՝ 243ա, Մանկունք Բեթղեհեմի՝ 245ա, Հրեշտակապետ՝ 246բ, Հայրապետ՝ 248բ, Իգնատիոս՝ 251բ, Յովհան Ոսկէբերան՝ 251բ, Բարսեղ՝ 252ա, Գրիգոր Աստուածաբան՝ 252բ, Թէոդորոս զօրավար՝ 254ա, Քոշ՝ 256ա, Վկայք Քրիստոսի՝ 283ա, Հրեշտակ՝ 285բ, Մովսէս մարգարէ՝ 326, Ներսէս Մեծ՝ 338ա: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 2ա, 131ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 11բ, 55ա, 103ա, 222բ, 273բ, 293բ, 319ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, խաչ, տաճար, սափոր: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր, կենդանագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, վարդագոյն, կանաչ, դեղին, ոսկի:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—Աւետարան Յովհաննու: Ե—Ջ դդ: 2 (Ա—Բ)+1 (Գ), ստացուած 3/4 թերթից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ խոշոր երկաթագիր: Կարդալ՝ Աա, Բբ, Աա, Բա, Աբ, Գբ «////ինչ փոյթ էր նմա… եւ գտ[եալ Յիսուս] էչ մի [նստաւ] ի վերայ» (ԺՔ 6—14)

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, ցեցակեր: Կազմի կաշին՝ ճերմակ, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքի կաշին՝ վերից վար ճեղուռած եւ մասամբ թափուած:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

–2ա–344ա [Շարակնոց]

Տե՛ս նեռ. 1576, 4ա—368բ. §1/*2ա–5ա*: 2/*5ա–7բ*: 3/*7բ–11ա*: 4/*11բ–3ա*: 5/*13ա–5ա*: 6/*15ա–7ա*: 7/*17ա–8բ*: 8/*19ա–21ա*: 9/*21ա–3ա*: 10/*23ա–5ա*: 11/*25ա–6բ*:

12/*26բ—9ա*: 13/*29ա—33բ*: 14/*33բ—6ա*: 15/*36ա—8ա*: 16/*98ա—40ա*: 17/*40ա—1ա*: 18/*41բ—4ա*: 19/*44ա—6ա*: 20/*46ա—8ա*: 21/*48ա—50բ*: 22/*50բ—2ա*: 23/*52ա—4ա*: 24/*54բ*: 25/*55ա—7ա*: 26/*57ա—61ա*: 27/*67ա (§գ. չիք)*: 28/*67ա—76բ*: 29/*76բ—87ա*: 30/*87ա—95բ*: 31/*95բ—102բ*: 32/*103ա—5ա*: 33/*105ա—7ա*: 34/*107ա—9ա*: 35/*109ա—10բ*: 36/*111ա—2բ*: 37/*112բ—4ա*: 38/*114ա—7ա*: 39/*117ա—27ա*: 40/*127ա—30ա*: 41/*131ա—8ա*: 42/*138ա—45ա*: 43/*145ա—66ա*: 44/*166ա—70ա*: 45/*170ա—7բ*: 46/*178ա—80ա*: 47/*180ա—2ա*: 48/*182ա—3բ*: 49/*183բ—5ա*: 50/*185ա—6բ*: 51/*186բ—7բ*: 52/*187բ—9բ*: 53/*189բ—94ա*: 54/*194ա—5բ*: 55/*195բ—8ա*: 56/*198ա—9բ*: 57/*199բ—200ա (միայն «ԴՋ. Մկ. Որ ընտրեցար... եւ «ԴԿ. Մկ. Որ յարմատոց», մնացեալը՝ 338ա—40բ)*: 58/*200ա—6ա*: 59/*206ա—8ա*: 60/*208ա—10բ*: 61/*210բ—2ա*: 62/*212բ—4ա*: 63/*214ա—5բ*: 64/*215բ—8ա*: 65/*218ա—20ա*: 66/*220ա—2ա*: 67/*222բ—3բ*: 68/*223բ—5ա*: 69/*235ա—6բ*: 70/*226բ—7բ*: 71/*228ա—9ա*: 72/*229ա—30բ*: 73/*230բ—2ա*: 74/*232ա—4ա*: 75/*234բ—6ա*: 76/*236ա—8ա*: 77/*238ա—41ա*: 78/*241ա—3ա*: 79/*243ա—5ա*: 80/*245ա—6բ*: 81/*246բ—8բ*: 82/*248բ—60ա (§զ չիք: §ժդ տե՛ս 317—8բ)*: 83/*260ա—4ա*: 84/*264—9բ*: 85/*269բ—73բ*: 86/*273բ—93*: 87/*293բ—313բ (314ա—7բ տե՛ս §89: 317բ—8բ տե՛ս §82. ժդ)*: 88/*319ա—38ա (338ա—40բ տե՛ս 57: 340բ—1ա տե՛ս §94: 341ա—2ա տե՛ս §93: 342ա—4ա տե՛ս §91)*: 89/*314ա—7բ (չիք §բ)*: 90/*չիք*: 91/*342ա—4ա: (խորագրում «... Որ ի սուրբ կարապետն. Յովհաննէս վարդապետի ասացեալ՝ որ եւ պուզ»)* 92/*չիք*: 93/*341ա—2ա (լուսանցքում «Նոյն Վարդանայ ասացեալ ի նմին տեղւոջ»)*: 94/*340բ—1ա (խորագրում «...Վարդան վարդապետի ասացեալ»)*: 95/*չիք*: 96/*չիք*: *Ունի.*

ա. *1ա* [Յաւելագրութիւն ժէդ.: եւ ձայնիբ են այսոբիկ]—*ԱՋ. յառաջի...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

130բ (Աւերումն դժոխոց պատկերի ներքեւում)
Եւ զիս հանցես, Տէր, ընդ դըմին
Բանտէ մեղաց աղջամղջին.
Աստուած իմ Յիսուս:

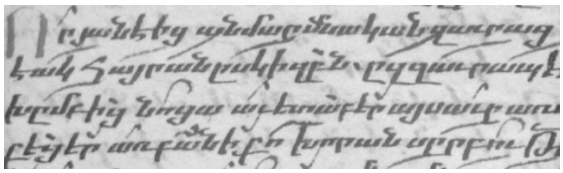
313բ Գրեցաւ եղանակաւոր տառս ի թուաբերութեանս Հայոց ՊՀԲ (1423) ձեռամբ ախմար եւ փցուն գրչի՝ Յովանէս *եպիսկոպոսի* Անոյ, *ի խնդրոյ հոգելից եւ շնորհաց աւթարանի՝ աշակերտի՝ քաջ րաբունւոյ* Ղազարու *եւ ճգնազգեաց հարազատի իւրոյ* Յովանու *երաժշտապետի: Աղաչեմ զմանկունդ նորոյ, յիշեսջիք ի Քրիստոս զտացող սորին՝ զՅոհաննէս գկուսակրաւն քահանայն՝ զաշակերտ քաջ արանացս, եւ զիս ընդ նոսին՝ զծրող սորին, եւ Աստուած զձեզ:*

344ա Արդ, ես՝ յետինս ի ծնունդս եկեղեցւոյ եւ անարգս յամենայնի Յոհաննէս *մեղապարտ ոգի, ի մանկութենէ սնեալ եւ վարժեալ ի դրան* Սուրբ Աստուածածնիս Սանահնոյ, *յաղագս յիշատակի հոգոց իմոյ ի հալալ ընչից իմոց ետու գրել* Յովաննէս *արհիեպիսկոպոսի՝ մականուն* Ոսկեվորիկ *վերաձայնելոյ շնորհազարդի եւ ճարտար գրչի, որոյ յիշատակ նորին աւրհնութեամբ եղիցի: Որ եւ ես ըստ կարի տկարութեան իմոյ, յուսով անմահին եւ սիրով Հոգւոյն Սրբոյ ծաղկեցի զա ոսկեճաճանչ զարդուք եւ զա//(344բ)նազան գունովք՝ ի յիշատակ հոգւոյ իմոյ եւ ծնաւղաց իմոց՝* Վարդանայ *եւ* Խոնձի, *եւ բազմերախտ մաւրաքեռ իմոյ՝ պարոն* Ֆարխունդէլի, *եւ հարազատ եղբարց իմոց՝* Խաչատրոյ, Աստուածատրի *եւ* Մկրտչի, *եւ քերց իմոց՝* Բատրախաթունի *եւ* Խաթունի՝ *փոխեցելոցն ի Քրիստոս, եւ ի վայելումն անձին եղբաւրորդւոյ իմոյ՝* Ներսէս *կուսակրաւն քահանայի եւ եղբօր նորին՝* Վարդանայ *դպրի: Վասն որոյ յերես անկեալ աղաչեմ զամենեսեան, որք վայելէք եւ աւգտիք ի սմանէ, ուսանելով կամ գաղափար առնելով, յիշեցէք ի Քրիստոս զիս՝ զբազմամեղ ստացաւղ եւ նկարող տառիս՝ զՅոհաննէս սուտանուն կրօնաւոր եւ զՆերսէս վայելող, հանդերձ ծնօղաւք եւ հարազատաւք եւ ամենայն արեան մերձաւորաւք՝ կենդանեօք եւ ննջեցեալովք: Որով յիշողացդ եւ յուսացելոցս ողորմեսցի Քրիստոս Աստուած, եւ նմա փառք յաւիտեանս. ամէն: Ընդ որս՝ եւ զտէր* Աստուածատուր *կազմող եւ սպասաւոր բանի եւ զտէր* Մելիսեթեկ *ծաղկող եւ զՏէրունական աբեղայ, որ զնիւթ մագաղաթիս շնորհեաց. ամէն: Եղիցի, եղիցի:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ Զա Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա *է:*

1588
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ՌՃ—1651

Նմուշ՝ 9ա

ԳՐԻՉ՝ Վարդան աբեղ.:

ԹԵՐԹ՝ 344. չգրուած՝ 1ա, 32ա, 56բ, 173ա, 224բ, 277բ—9ա: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԹx12 (Ա 9, ԻԹ 11): ՆԻՒԹ՝ մագաղաթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 12,2x8,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 25: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ բալագոյն կաշի, Ա փեղկին– ճնշադրոշմ խաչելութիւն, Բ փեղկին՝ Աստուածամայրը մանուկը գրկին, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ:

ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 5 (Ա—ե)+39 (Զ—ԽԹ), թուղթ, լուսագծերով եւ «ՀԳ» լուսադրոշմով:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ—Ծնունդ Աննայի՝ 1բ, Քառասնօրեայ գալուստն ի տաճար՝ 32բ, Յարութիւն՝ 128բ, Հոգեգալուստ՝ 173բ: Ի լուսանցս՝ Դափթ մարգարէ՝ 40ա, Ստեփաննոս

Նախավկայ եւ դահիճ՝ 41բ, Առաքեալ՝ 43բ, Յովհաննէս աւետարանիչ՝ 45բ, Յովնան յերախ կիտոյ՝ 52բ: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 2ա, 129ա, 174ա, 225ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 11ա, 33ա, 57ա, 105ա, 281ա, 300ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, վարդագոյն, ոսկի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, 1 եւ 309 թերթերը կարկատուած: Լուսանցագարդերի եւ զարդագրերի գունազարդումները անաւարտ: ԺԸ դ. նորոգուած, աւելացուած 44 թերթ թուղթ (տե՛ս Պահպանակ) եւ վերակազմուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—2ա—344ա [Շարակնոց]

Տե՛ս նեռ. 1576, 4ա—368բ. §1/*2ա—5ա*: 2/*5ա—7բ*: 3/*7բ—11ա*: 4/*11բ—3ա*: 5/*13ա—5ա*: 6/*15ա—7ա*: 7/*17ա—8բ*: 8/*19ա—21ա*: 9/*21ա—3ա*: 10/*23ա—5ա*: 11/*25ա—6բ*: 12/*26բ—9ա*: 13/*29ա—33բ*: 14/*33բ—6ա*: 15/*36ա—8ա*: 16/*98ա—40ա*: 17/*40ա—1ա*: 18/*41բ—4ա*: 19/*44ա—6ա*: 20/*46ա—8ա*: 21/*48ա—50բ*: 22/*50բ—2ա*: 23/*52ա—4ա*: 24/*54բ*: 25/*55ա—7ա*: 26/*57ա—61ա*: 27/*67ա (§գ. չիք)*: 28/*67ա—76բ*: 29/*76բ—87ա*: 30/*87ա—95բ*: 31/*95բ—102բ*: 32/*103ա—5ա*: 33/*105ա—7ա*: 34/*107ա—9ա*: 35/*109ա—10բ*: 36/*111ա—2բ*: 37/*112բ—4ա*: 38/*114ա—7ա*: 39/*117ա—27ա*: 40/*127ա—30ա*: 41/*131ա—8ա*: 42/*138ա—45ա*: 43/*145ա—66ա*: 44/*166ա—70ա*: 45/*170ա—7բ*: 46/*178ա—80ա*: 47/*180ա—2ա*: 48/*182ա—3բ*: 49/*183բ—5ա*: 50/*185ա—6բ*: 51/*186բ—7բ*: 52/*187բ—9բ*: 53/*189բ—94ա*: 54/*194ա—5բ*: 55/*195բ—8ա*: 56/*198ա—9բ*: 57/*199բ—200ա (միայն՝ «ԴՋ. Մկ. Ով ընտրեցար...» եւ «ԴԿ. Մկ. Ով յարմատոց», մնացեալը՝ 338ա—40բ)*: 58/*200ա—6ա*: 59/*206ա—8ա*: 60/*208ա—10բ*: 61/*210բ—2ա*: 62/*212բ—4ա*: 63/*214ա—5բ*: 64/*215բ—8ա*: 65/*218ա—20ա*: 66/*220ա—2ա*: 67/*222բ—3բ*: 68/*223բ—5ա*: 69/*235ա—6բ*: 70/*226բ—7բ*: 71/*228ա—9ա*: 72/*229ա—30բ*: 73/*230բ—2ա*: 74/*232ա—4ա*: 75/*234բ—6ա*: 76/*236ա—8ա*: 77/*238ա—41ա*: 78/*241ա—3ա*: 79/*243ա—5ա*: 80/*245ա—6բ*: 81/*246բ—8բ*: 82/*248բ—60ա (§զ չիք: §ժդ տե՛ս 317—8բ)*: 83/*260ա—4ա*: 84/*264—9բ*: 85/*269բ—73բ*: 86/*273բ—93*: 87/*293բ—313բ (314ա—7բ տե՛ս§89: 317բ—8բ տե՛ս §82. ժդ)*: 88/*319ա—38ա (338ա—40բ տե՛ս 57: 340բ—1ա տե՛ս §94: 341ա—2ա տե՛ս §93: 342ա—4ա տե՛ս §91)*: 89/*314ա—7բ (չիք §բ)*: 90/*չիք*: 91/*342ա—4ա: (խորագրում «... Ով ի սուրբ Կարապետն. Յովհաննէս վարդապետի ասացեալ՝ որ եւ Պլուզ»)* 92/*չիք*: 93/*341ա—2ա (լուսանցքում «Նոյն Վարդանայ ասացեալ ի նմին տեղւոջ»)*: 94/*340բ—1ա (խորագրում «...Վարդան վարդապետի ասացեալ»)*: 95/*չիք*: 96/*չիք: Ունի.*

ա. *104բ* Մաղթանք*—Տէր Յիսուս Քրիստոս եւ յոյս իմ: եւ անարժան անձամբ եւ թուխացեալ հոգւովս...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

56ա Ի՛հ զճոխացեալս մեղաւք եւ գունայնս ի գործոց բարեաց՝ զգծող տառիս Վարդան *եւ գործովս ոչ աբեղայ, եւ զանառակ որդիս աղաչեմ յիշատակել աղաւթիւք ի մեղաց թողութիւն, որք աւգտիք ի սմանէ:*

72ա Ի՛հ զդառնացեալ անձինս, որ չար գործովք իմօք խաւարեցուցի զհոգիս իմ ե[ւ] բարկացուցի զքեզ, Քրիստոս թագաւոր իմ Աստուած, աղաչեմ ըզքեզ, քաղցր Աստուած, եւ աղերսեմ ամենաբոլոր սրտէ եւ հայցեմ ի քէն թողութիւն մեղաց իմոց: Մարգասէր Աստուած, դու լուսաւոր առնես զհոգիս ի միւսանգամ գալըստեանդ, Տէր իմ (նման՝ 267ա)

146ա Թվականս Հայոց ՌՃ (1651) ի լման թիւին:

198բ Ջծոյլս ի բարեաց եւ զարագս ի չարեաց եւ զանպիտան գըրիչս՝ Վարդան*, աղաչեմ յիշել ի Տէր. ընդ նմին եւ զկենակիցն իմ՝ հեզահոգի զՀռիփսիմէն, որ փոխեցեալ է առ Քրիստոս: Եւ դուք յիշեալ լիջիք Աստուծոյն մերոյ:*

226ա Եղբայրք, աղաչեմ զձեզ՝ յիշատակել աղօթիւք զհոգեւոր հայրն իմ՝ Խաչատուր *արքեպիսկոպոսն, որ հանգուցեալ է առ Քրիստոս, եւ դուք յիշեալ լիջիք Աստուծոյն մերոյ:*

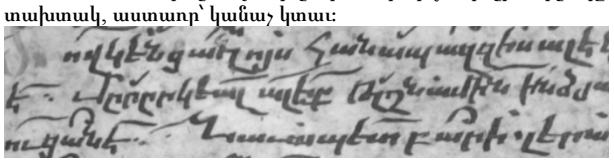
262ա Ջմեղաւք մեռեալ հոգի Վարդան *գրիչս աղաչեմ յիշել ի Տէր, եւ բարեխօսութեամբ նահատակացն յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ, եղբայրք:*

273ա Թվականիս ՌՃ (1651) լման թըւի աւարտեցաւ:

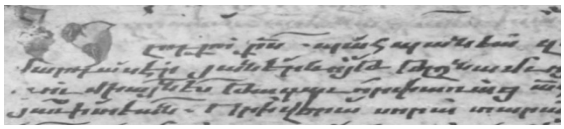
ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1ա զանազան թուեր:

1589
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ԹԵՐԹ՝ 316. չզրուած՝ 315ա: ՊՐԱԿ՝ Ա—Իէx12 (Ա 10, Իէ 6): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, արևելեան: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 12x9: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նօտրգիր յաւելագրողի՝ 215բ—6ա): ՏՈՂ՝ 22—24: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կանաչ կտաւ:

Նմուշ՝ 57ա

Նմուշ՝ 215ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 1ա, 119ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 11ա, 49ա, 96ա, 157ա, 252ա, 272ա, 295բ: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կանաչ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից տեղ—տեղ գունափոխուած, լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, ցեցակեր, 316—ռդ թերթը բայիայուած, բնագիրը վնասուած:

Կազմի կաշին՝ ճեռծուած, եզրերը՝ մաշուած, դռնակը՝ կիսով չափ պատռուած, կապիչներն ու փականները՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1ա–314բ* [Շարակնոց]

Տե՛ս նաեւ. 1576, 4ա—368բ. *§1/1ա–4բ:* 2/*4բ–7բ:* 3/*7բ–10բ:* 4/*11ա–2բ:* 5/*12բ–4ա:* 6/*14ա–5բ:* 7/*15բ–7ա:* 8/*17ա–8բ:* 9/*18բ–20բ:* 10/*20բ–2ա:* 11/*22ա–3ա:* 12/*23բ–5բ:* 13/*25բ–9բ:* 14/*29բ–31բ:* 15/*32ա–3բ:* 16/*33բ–5բ:* 17/*35ա–6բ:* 18/*36բ–8բ:* 19/*38բ–40բ:* 20/*40բ–2ա:* 21/*42ա–4ա (44ա–5ա տե՛ս §94):* 22/*45ա–6բ:* 23/*46բ–8ա (48ա–9ա տե՛ս §93):* 24/*չիք:* 25/*49ա–50բ:* 26/*50բ–4ա (54աբ տե՛ս §82 ժ):* 27/*54բ–60ա:* 28/*60բ–8բ:* 29/*68բ–78ա:* 30/*78ա–83բ (83բ–7ա տե՛ս §90.ա), 87ա–8ա (88բ–9բ տե՛ս §թ. բ):* 31/*89բ–95բ:* 32/*96ա–7բ:* 33/*97բ–9բ:* 34/*99բ–100բ:* 35/*100բ–2բ:* 36/*102բ–4ա:* 37/*104ա–5ա:* 38/*105ա–7բ:* 39/*107բ–16բ:* 40/*116բ–9ա:* 41/*119ա–24բ:* 42/*124բ–30ա:* 43/*130ա–47ա:* 44/*147ա–50բ:* 45/*150բ–7ա:* 46/*157ա–9ա:* 47/*159ա–60բ:* 48/*160բ–2ա:* 49/*162ա–3բ:* 50/*163բ–4բ:* 51/*164բ–6ա:* 52/*166ա–7բ:* 53/*167բ–72ա:* 54/*172ա–3ա:* 55/*173բ–5բ (175բ–8ա տե՛ս §57 ա):* 56/*178ա–9բ (179բ տե՛ս §57 բ):* 57/*175բ–8ա, 179բ:* 58/*179բ–85բ:*59/*185բ–7ա:* 60/*187ա–9ա:* 61/*189բ–90բ:* 62/*190բ–2բ:* 63/*192բ–4ա:* 64/*194ա–6ա:* 65/*189ա–201բ:* 66/*201բ–3բ:* 67/*203բ–4բ:* 68/*204բ–6ա:* 69/*206ա–7բ:* 70/*207բ–8բ:* 71/*208բ–10ա:* 72/*210ա–1ա:* 73/*211ա–2բ:* 74/*212բ–5ա:* 75/*215ա–6բ:* 76/*216բ–8ա:* 77/*218ա–21ա:* 78/*221բ–3ա:* 79/*223ա–5ա:* 80/*225ա–6բ:* 81/*226բ–8ա:* 82/*228ա–39ա (232բ տե՛ս §92: §ժ տե՛ս 54աբ: §ժբ–ժգ չիք:* 83/*239ա–43ա:* 84/*247բ–8ա, 243ա–7բ:* 85/*243ա–52ա:* 86/*252ա–71բ:* 87/*272ա–90բ (290բ–5ա տե՛ս §89):* 88/*295բ–314բ:* 89/*290բ–5ա:* 90/*83բ–7ա, 88բ–9բ:* 91/*չիք:* 92/*232բ:* 93/*48ա–9ա:* 94/*44ա–5ա:* 95/*չիք:* 96/*չիք:*

Բ. [Յաւելագրութիւն 1697թ.]

ա. *315բ* [Տօնացոյց]*–Յունիվար ամսուն Զ(6) օրն Հատնումիւն է... Մայիս ամսուն ԺԴ (14) օրն երեւման խաչն է, ԻԴ օրն ակացտեղն (=անկասեղն) է:*

բ. *316աբ [Գիր]–///լարամբն/// մսալա սունայ///-զուլայ հերայ/// (քայքայուած, միայն առանձին բառեր):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

315բ (Յաւելագրողի) Առի այս Շարակնոցս ՌՃՀԶ (1697) թին. աժն այժմ եւ անգրաւ յաւիտեանիւ:

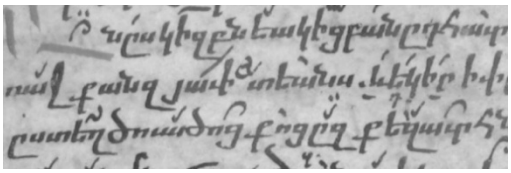
1590

Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

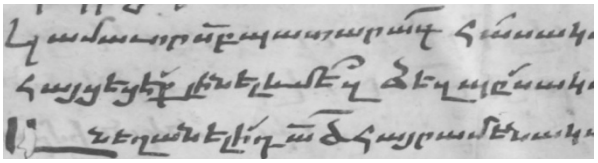
Սիս **ՉՄԷ—1308**

ԳՐԻՉ՝ Գրիգոր դպիր: ՇԱՂԿՈՂ՝ Գրիգոր դպիր (ծաղկազարդումների), Սաւուլ (1467թ., տէրունական պատկերների): ՍՏԱՅՈՂ՝ Վասիլ ֆիյ., Ներսէս:

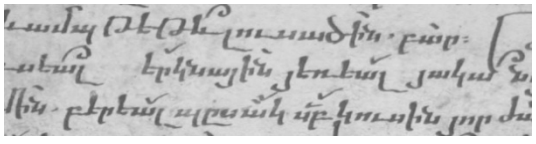
ԹԵՐԹ՝ 316+1 (կրկ. 1). չգրուած՝ 11ա, 48բ: ՊՐԱԿ՝ Ա–ԻԸx12 (Ա. 13, Ը, ԺԳ, ԺԷ 11, ԺԲ, ԺԵ 10, ԻՉ 4, ԻԸ 7): ՆԻԹ՝ մագաղաթ (1—297), թուղթ (298—316, 1529թ. յաւելում): ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 13,6x10: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (1529թ. Յովսէփ գրչի՝ 298ա—316բ, անանուն յաւելագրողի՝ 296բ—7բ): Տող՝ 23: ԿԱՉՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը՝ կապոյտ մետաքս, վրան կարմրով դրոշմատիպ խաչ, թեւերի բացուածքներում՝ «Տէր Աստուած Յիսուս Քրիստոս» (Ա.):

Նմուշ՝ 14ա

Նմուշ՝ 297ա

Նմուշ՝ 298բ

Նմուշ՝ Աբ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ—Յովակիմ եւ Աննա՝ 2բ, Ծնունդ՝ 11բ, Յարութիւն՝ 111բ (1467թ. Սաւուլ նկարողի): Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 3ա, 112ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 12ա, 49ա, 89ա, 191ա, 237բ, 256ա, 274բ: Լ ո ւ ս ա ն կ ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, խաչ, տաճար, սափոր, Յովնան յերախ կիտի (46ա): Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր, թռչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր կապոյտ, կանաչ, շագանակագոյն, դեղին, ոսկի:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Աւետարան Ղուկասու: Ը—Թ դդ.: 2 (Ա—Բ), վերջից, ստացուած չորս կողմից եզրահատուած թերթի ընդերկայնակի երկատկումից: Մագաղաթ, բաց վիճակում՝ երկսիւն, բոլորագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Բբ, Աա, Աբ, Բա «///[ն]արսնէ... գամ խնդրել///» (ԺԲ, 53—ԺԳ, 7):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ՝ զանազան բծեր: Կազմի կաշին՝ ճեռծուած, եզրերը մաշուած, կապիչներն՝ ընկած: Նախկինում հանիցս նորոգուած. 1467—ին Սաւուլ նկարչի ձեռքով աւելացուած են 3 տէ-

ռունական պատկերները (2բ, 11բ, 111բ), իսկ 1529թ. Յովսէփ գրչի ձեռով՝ պակասող շարականները (298ա—316բ):

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ւ Ն

–3ա–315բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. *§1/3ա–5բ: 2/5բ–7բ: 3/8ա–10բ: 4/12ա–3բ («[Մ. Ուրախացիր Աստուածածին» տե՛ս 301աբ, այլ ձեռք). 5/13բ–4բ: 6/14բ–6բ: 7/16բ–8ա: 8/18ա–9բ: 9/19բ–21բ: 10/21բ–3ա: 11/23ա–4բ: 12/24բ–6բ: 13/26բ–30ա: 14/30ա–32ա: 15/32ա–3բ: 16/33բ–5ա: 17/35բ–6բ: 18/36բ–8բ: 19/39ա–40բ: 20/40բ–2ա: 21/42ա–4բ: 22/44բ–6ա: 23/46ա–7բ: 24/47բ–8ա: 25/49ա–50բ: 26/50բ–3բ: 27/53բ–59ա (չի §գ): 28/59ա–66բ: 29/66բ–75բ: 30/75բ–82բ: 31/82բ–8բ: 32/89ա–90բ: 33/90բ–2բ: 34/92բ–4ա: 35/94ա–5բ: 36/95բ–7ա: 37/97ա–8բ: 38/98բ–100բ: 39/100բ–9ա: 40/109ա–11ա: 41/112ա–8ա: 42/118ա–23բ: 43/123բ–41բ: 44/141բ–5ա: 45/145ա–51բ: 46/152ա–3բ: 47/153բ–5ա: 48/155ա–6բ: 49/156բ–8ա: 50/158ա–9բ: 51/159բ–60բ: 52/160բ–2ա: 53/162ա–6ա: 54/166ա–7ա: 55/167ա–9ա: 56/169բ–70բ (170բ–1ա տե՛ս§57), 171ա): 57/170բ–1ա (միայն՝ «ԴՁ. Մկ. Ո՛ր ընտրեցար...» խորագրուած՝ «Շարական սրբոյն Ներսէսի հայրապետի» մնացեալը՝ տե՛ս 306բ–9բ, այլ ձեռք): 58/171ա–6բ: 59/176բ–8ա: 60/178բ–80բ: 61/180բ–2ա: 62/182ա–3բ: 63/183բ–5ա: 64/185ա–7ա: 65/187ա–8բ: 66/189ա–90բ: 67/191ա–2ա: 68/192ա–3բ: 69/193բ–4բ: 70/194բ–6ա: 71/196ա–7ա: 72/197ա–8բ: 73/198բ–9բ: 74/199բ–202ա: 75/202ա–3բ: 76/203բ–5ա: 77/205ա–8ա: 78/208ա–9բ: 79/209բ–11բ: 80/211բ–2բ: 81/213ա–4բ: 82/214բ–25ա (§զ տե՛ս 308բ–9ա: §ժդ տե՛ս 313բ–4ա): 83/225բ–9ա: 84/229ա–34ա: 85/234ա–7բ (§ա–դ ժե դ. յաւելագրութեամբ ունեն յորդորակներ՝ 296բ–7բ. «Յարեւելից յարեւմուտս...», «Ձընգնաւորըք ճըշմարիտք...», «Անեղանալիդ Աստուած...», «Ի քէն աղերսիս հայցեմք...»): 86/237բ–55բ: 87/256ա–74բ: 88/274բ–92ա: 89/292բ–5բ (§բ տե՛ս 314բ–5բ): 90/301ա–6բ (306բ–9բ տե՛ս §57: 308բ–9ա տե՛ս §82 գ: 309աբ տե՛ս §94: 309բ–10բ տե՛ս §93): 91/310բ–2ա: 92/312աբ (312բ տե՛ս յաւելեալ §ա: 313աբ տե՛ս §96: 313բ–4ա տե՛ս §82 ժդ: 314բ–5բ տե՛ս §89բ): 93/309բ–10բ: 94/309աբ: 95/298ա–301ա (301ա տե՛ս յաւելեալ §բ): 301աբ տե՛ս §4): 96/313աբ: Ունի.*

ա. *312բ* [«Սարգիս»]*–Սարսափելի որոտմամբ եւ ահագին զաւրութեամբ...*

բ. *301ա Ակ. Մ. Ով գերահրաշ ծաղիկ բուրեալ... (տե՛ս տպ. 1861, էջ 58–59):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

295բ Փա՛ռք... Գրեցաւ եղանակաւոր տառս ի թուականութեանս Հայոց ՉԽԷ (1308), ի պարոնութեանս Հայոց Աւշինի *եւ եղբաւր իւրոյ՝* Ալինախի, *որդոց արքային* Լեւոնի, *եւ ի հայրապետութեան տեառն* Կոստանդեա Կեսարացոյ, *ի մայրաքաղաքս ի* Սիս, *ձեռամբ բազմամեղ գրչի* Գրիգորի *դպրի, ի խնդրոյ պատուական քահանայի* Վասլի, *ի վայելումն դեռաբոյս որդւոյ իւրոյ՝* Ներսէ*// (296ա)*ի *դպրի: Արդ, աղաչեմ զամենեսեան, որք հանդիպիք այսմ տառի եւ աւգտիք ի սմանէ, յիշեսջիք ի սուրբ աղաւթս ձեր՝ զպատուական քահանայն զՎասիլ եւ զաստուածատուր որդին իւր՝ զՆերսէս դպիր, եւ զմարմնակիցն իւր՝ զՄարեմթագ, եւ զերկոս այլ որդիսն իւր ըստ աշխարհի՝ զԹորոս եւ զԳրիգոր, որ ստացաւ զսայ յարդար ընչից իւրոց՝ ի վայելումն որդոյ իւրոյ՝* Ներսէսի *դպրի եւ յիշատակ հոգւոյ իւրոյ եւ ծնաւղաց իւրոց: Ընդ նոսին եւ զիս՝ զեղկելի գրիչս՝ զԳրիգոր եւ զծնաւղսն իմ աղաչեմ յիշել ի Տէր, քանզի կարողութեամբն Աստուծոյ գրեցի եւ զարդարեցի ոսկով: Դարձեալ աղաչեմ յիշել ի Տէր զհայրն իմ եւ զուսուցիչ՝ զՅոհաննէս քահանայ եւ զմայր իմ: Եւ վասն խոշորութեան եւ սղալանաց, որ գտանի ի սմա, աղաչեմ անմեղադիր լինել, քանզի ի դառն եւ դժուարին ժամանակիս գրեցաւ, որ յոյժ ամի անաւրէն գլխաւորն Պոլարղու յազգէն նետողաց, պատրանաւք եսպան զդեռաբոյս մանուկն եւ զնորաւծեալ թագաւորն* Լեւոն *եւ զաւաք պարոնն* Հեթում *եւ զայլ իշխանսն: Եւ Աստուած յիշողացդ եւ յիշեցելոցս ողորմեսցի ի միւսանգամ գալստեան իւրում: Եւ նմա փառք յաւիտ[եանս]. ամէն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 292ա (ԺԴ դ., Քրիստոսատուր գնողի) Փա՛ռք... եւ՝ մեղուցեալ ծառայս Աստուծոյ Քրիստոս[ա]տուր *աբեղայս, որ գնեցի զՇարակնոցս ի հալալ արդեանց իմոց յիշատակ ինձ եւ ծնողաց իմոց, հաւրն իմոյ՝* Վարդին *եւ մաւրն իմոյ եւ եղբաւրն իմոյ՝* Աստուածատրին *փոխեցեալոյն ի Քրիստոս յոյսն մեր: Աղաչեմ յիշել յարժանաւոր յաղաւթս ձեր զմեղուցեալս զՔրիստոսատուրս ծնողիւք մերովք, եւ ինքն Քրիստոս ձեզ ող[որմ]եսցի յիւր միւսանգամ գալուստն. ամէն: Եւ ինձ՝ անարժան իրիցուս* Մխիթ[արիս], *որ զայս յիշատակ գրեցի:*

2. *1բ ի թվին ՊԺՔ (1370) գնած է:*

3. *2բ (1467թ., Սանուէլ նկարչի) Ջյեհին նկարիչս՝ զՍանուէլ աղաչեմ յիշել ի Տէր: Թվին ՋԺՋ (1467):*

4. *315բ (1522–1529թթ., Յովսէփ լրացնողի) Ես՝* Թորոս *սուտանուն աբեղայս եւ մեղաւք լցեալս, միշտ շփոթեալս եւ տարակուսեալս, գթեալս եւ գլորեալս եւ ի չարին կողմն յամենայնի եղեալս, որ եմ ի գաշտին* Տարաւնոյ *եւ վանացն Գլակա, ի գեղջէն* Տոմա *եւ յետոյ կոչեցեալ ի* Բազայ, *ծնեալ իմ ի* Տոմ *եւ սնեալ իմ ի* Բազու, *եւ յետոյ գնացեալ ի դուռն* Սուրբ Կարապետին *եւ եմ ծառայ եւ խոստ եւ մատաղ* Սուրբ Կարապետին, *որ եմ հասակս կարճ, գնեցի զեկկցի մագաղաթ Շարակնոցս ի //(316ա) տէր* Յոհաննէս *գրոց աշակերտէ ի Ռ (1000) աւթմանի եւ յետոյ խոյ մի եւ այծ մի այլ տուի ի յարդար ընչից իմոց, ի թուին Հայոց*

ՋՀԱ (1522), եւ յետոյ ՈՋՀՀ (1529) զմնացեալ շարականիս (իմա՛ 298ա—315բ) գրել տուի եւ կապել ի Քրդաստուն, *ի վանս* Խարտիշարու, *որ յանուն* Սուրբ Կարապետին *է շինեալ, եւ ի յառաջնորդութիւնն* Կարապետ *եպիսկոպոսին եւ յայլ միաբան եղբարց, որ կան հաւաքեալ ի սուրբ ուխտիս եւ են միահամուռ թիւք սոցա ԻԲ (22): Յիշատակ է ինձ եւ ծնաւղաց իմոց, հարւրն իմ՝ տէր* Կոստանդին *եւ մարւրն իմ՝* Կուլպահարին, *եւ հարւրեղբարւրն իմ՝* Յովաննիսին, *եւ տէր* Մարտիրոսին *եւ արեանառու մերձաւորացն իմոց. ամէն: Դարձեալ աղաչեմ զձեզ, ո՛վ սուրբ քահանայք եւ վարդապետք եւ եպիսկոպոսք եւ ամենայն սուրբ ուխտք եկեղեցւոյ եւ փառաբանիչք ամենակալին Աստուծոյ, յորժամ ընթեռնուք զյիշատակարանս, յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղաւթս ձեր զիս՝ զ*Թորոս *սուտանուն աբեղայս եւ ծնաւղս իմ, եւ զամենայն արեանառու մերձաւորս իմ, եւ լի բերանով Ողորմի ասաց էք, աղա//(316բ) չեմ եւ առ ոտս ձեր անկեալ պաղատեմ եւ զերկնագնաց գարշապարս ձեր համբուրեմ: Եւ որք յիշէք, յիշեալ լիցիք ի Քրիստոսէ եւ ողորմութիւն գտչիք ի նմանէ, եւ որ առատն է ի տուրս բարեաց՝ ստեղծաւղն ամենայնի, մեզ եւ ձեզ ողորմեսցի, եւ ամենայն հաւատացեալ քրիստոնէից ընդՆեղեցելոցն հանգիստ եւ ողորմութիւն պարգեւեսցէ. եւ նմա փառք յաւիտեանս. ամէն: Գրեցաւ ձեռամբ բազմամեղ եւ անարժան ծառայս ծառայիցդ Աստուծոյ՝* Յովսէփ *սուտանուն եպիսկոպոսիս փցուն եւ անարհեստ գծողիս: Դարձեալ յերես անկեալ աղաչեմ, որք հանդիպիք ի սմա կարդալով կամ աւրինակելով, յիշեսջիք ի սուրբ յաղաւթս ձեր զիս՝ զանպիտան եւ զանիրաւ* Յովսէփս, *եւ զմարմնաւոր ծնաւղսն իմ՝ զ*Մարտիրոս *տնտեսն, եւ զմայրն իմ՝ զԴշխոյն եւ զայլ ամենայն արեան մերձաւորսն իմ. ամէն: Եւ որ յիշէ, յիշեալ լիցի ի Քրիստոսէ: Փառք յաւիտեանս. ամէն:*

5. Ձա (1793թ.) ես՝ տիրացու Սարգիս *առի զայս Շարական ի* Բաղէշու *քաղաք, ի խօճայ* Գօրոհց, Յովանէս *վարդապետի ձեռօք. Ջ (6) զօլաթա տուի առի: Աստուած բարի վայելումն տացէ. ամէն: Թվին ՌՄԽԲ (1793)—ին առի բարին. ամէն:*

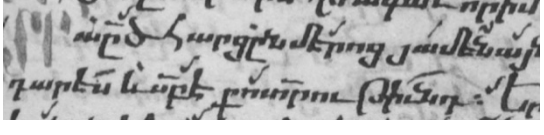
1591
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

Վանդեր անապատ **ՋԼԶ—1487**

Մատնավանք **ՋԺ—1501**

ԳՐԻՉ՝ ՅԱՂԿՈՂ՝ Կարապետ Բերկրեցի: ՍՏԱՅՈՂ՝ Տէր Աստուածատուր:

ԹԵՐԹ՝ 437–2 (տե՛ս պանպանակ). չգրուած՝ 1ա, 123ա, 434ա—7բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԷx16(Ա, ԺՋ 15՝ ԺԱ—ԺԲ 18, ԺԳ 19, ԻԱ 12)+1x2: ՆԻՒԹ՝ մագաղաթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 11,9x8,2: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 25 (2ա—331բ), 19 (332ա—433բ): ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ բալագոյն կաշի՝ դոնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ զարդաճիւս մոխրագոյն մետաքս (Ա), վարդագոյն կտաւ (Բ): ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (436—437), մագաղաթ:

Նմուշ՝ 70ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ՝—Աւետումն Յովակիմայ եւ Աննայի՝ 1բ, Աւետումն Աստուածածնի՝ 7ա, Ծնունդ՝ 11բ, Մկրտութիւն՝ 23ա, Քառասնօրեայ գալուստ՝ 29բ, Ադամ եւ Եւա ի դրախտի՝ 52բ, Կոտորումն մանկանց ի Սեբաստիայ՝ 81ա, Տեսիլ Յովհաննու՝ 91բ—2ա («Եւ անկան հսան եւ չորք երիցսունքն եւ չորք կենդանիքն...»), Յարութիւն Ղազարու՝ 98ա, Մուտ յԵրուսաղէմ՝ 99բ, Առտահսումն ի դրախտէն՝ 103բ, Ոտնլուայ՝ 108ա, Մատնութիւն՝ 112բ, Խաչելութիւն՝ 113ա, Թաղումն 120բ, Յարութիւն՝ 123բ, Համբառնումն՝ 154բ, Հոգեգալուստ՝ 165բ, Նաւակատեաց խաչ (ծաղկողի եւ ստացողի պատկառներով)՝ 199բ, Այլակերպութիւն՝ 200ա, Վերափոխումն Աստուածածնի՝ 207ա, Երկրորդ գալուստ (խաչի ստորոտում ծաղկողի կամ ստացողի պատկերով)՝ 213բ, Ծննդաբերութիւն (տոհմածառ Քրիստոսի)՝ 229բ, Տեսիլ եզեկիէլի՝ 232ա, Կոտորումն մանկանց Բեթղեհէմի՝ 237բ, ձակատամարտն Աւարայրի՝ 249բ, Կիրակոս վրդ. երից աշակերտաց՝ 331բ, Սահակ Պարթեւ եւ Ներսէս Շնորհալի՝ (Տօնացոյցի սկզբում)՝ 391բ: Ի լուսանցս՝ Աւետում (Գաբրիէլ հրեշտակ)՝ 10ա, 16ա, Աստուածածին՝ 25ա, Անտոն անապատական՝ 32ա, Թէոդորոս թագաւոր՝ 33բ, Դաւիթ մարգարէ՝ 35ա, Ստեփաննոս Նախավկայ՝ 36ա, 348ա Պետրոս եւ Պօղոս՝ 38բ, Առաքեալ՝ 42, 44ա Թադէոս առաքեալ՝ 46բ, Սուրբ Սարգիս՝ 49ա, Յովհան յերախ կիտոյ՝ 50ա, Թէոդորոս Զինաւոր՝ 58ա, Քրիստոս՝ 64բ, Կոտորումն մանկանց ի Սեբաստիայ՝ 79բ, Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 88բ, 181բ, Իմաստուն տյս՝ 105ա, Փողհարող հրեշտակ՝ 122ա, Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 129ա, Յովհաննէս Մկրտիչ՝ 180բ, Թոռ Գրիգորի Լուսաւորչի՝ 188բ, Ներսէս Մեծ՝ 189բ, Հռիփսիմէ կոյս՝ 192ա, Մեսրոպ Մաշտոց՝ 233ա, Յակոբ Մծբնացի՝ 235ա, Կոտորումն մանկանցն Բեթղեհէմի՝ 236, Հրեշտակ՝ 238բ, Հայրապատ 240բ, Քօշ՝ 247ա, Ղեւոնդ երէց՝ 250բ, Խոտաճարակ՝ 255ա, Վերափոխումն Աստուածածնի՝ 328բ, Կոյր («Լոյս տուր, Տէր, աչաց իմոց»)՝ 357բ: Կիսախորան՝ 2ա, 124ա, 214ա, 332ա, 392ա: Ճակատազարդ՝ 10ա, 25ա, 53ա, 97ա, 230ա, 267ա, 286ա, 311ա, 338բ, 344բ, 349ա, 357բ, 362ա, 373ա, 375ա: Լուսանցազարդ բուսական, թռչնային, խաչ, տաճար: Ջարդագիր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր, կենդանագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, նարնջագոյն, կանաչ, դեղին, ոսկի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան անցքեր, զանազան բծեր, ներկից 91բ նկարը վնասուած, 165 թերթը՝ բոլորով կարկատուած: Կազմի կաշին՝ ճեղուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքը՝ ճեղուած, Ա փեղկի արտաքին անկիւններում տախտակը փշրուած եւ այլ կաշւով կարկատուած, կապիչներն ու փականներն՝ ընկած, աստառը՝ խունացած:

Ծնթ. Շարակնոցը գրուած է 1487 թ.—ին Վանդեր անապատում, իսկ Մաշտուսմունին ու Տօնացոյցը՝ 1501 թ.—ին Մատնավանքում:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ւ Ն

Ա. *2ա—331բ* [Շարակնոց]

Տե՛ս նեռ. 1576, 4ա—368բ. *§1/2ա—4բ: 2/4բ—6բ: 3/7ա—10ա: 4/10ա—1բ: 5/11բ—3ա: 6/13ա—4բ: 7/14բ—6ա: 8/16ա—8ա: 9/18ա—9բ: 10/19բ—21ա: 11/21ա—2բ: 12/22բ—5ա: 13/25ա—9ա: 14/29բ—31բ: 15/32ա—3բ: 16/33բ—5ա: 17/35ա—6ա: 18/36ա—8բ: 19/38բ—40ա: 20/40բ—2ա: 21/42ա—4ա: 22/44ա—5բ (45բ—6բ տե՛ս §94: 46բ—9ա տե՛ս յաւելեալ §ա: 49ա—50ա տե՛ս §93): 23/50ա—2ա: 24/52ա: 25/53ա—4բ: 26/54բ—7բ (58ա—9ա տե՛ս յաւելեալ §բ, որի մէջ նաեւ տե՛ս §82. ժ): 27/59ա—64ա (ունի §գ): 28/64բ—72բ: 29/72բ—82բ: 30/82բ—90ա (§գ. սկ. յաւելեալ ունի՝ «Ծն. ի Հաւրէ զարդարեալ հայրական սիրով..., Բազմաչարչար նահատակ...»): 31/90ա—7ա: 32/97ա—9ա: 33/99բ—101բ: 34/101բ—3ա: 35/103ա—5ա: 36/105ա—6բ: 37/106բ—7բ: 38/108ա—10բ: 39/110բ—20ա: 40/120ա—2բ: 41/124ա—30ա: 42/130ա—6ա: 43/136ա—54ա: 44/154բ—8ա: 45/158բ—65ա: 46/166ա—8ա: 47/168ա—9բ: 48/169բ—71ա: 49/171ա—2ա: 50/172բ—3բ: 51/173բ—4բ: 52/174բ—6ա: 53/176բ—80բ: 54/180բ—1բ: 55/181բ—3բ (183բ—8ա տե՛ս §90): 56/188բ—9բ: 57/189բ—92ա: 58/192ա—7բ: 59/197բ—9ա: 60/200ա—2ա: 61/202ա—3բ: 62/203բ—5ա: 63/205բ—6բ: 64/207ա—9բ: 65/209բ—11ա: 66/211ա—3ա: 67/214ա—5բ: 68/215բ—7ա: 69/217ա—8բ (վրջ. յաւելեալ ունի՝ «Մկ. Քառակերպեան աթոռ...», «ԳԿ. ձղ. Աւրհնեմք ըզքեզ փայտ...»): 70/218բ—9բ: 71/219բ—21բ (վրջ. յաւելեալ ունի՝ «ԴՁ. Խորայէլեան բանակին...», «Մ. Աստուածածին սուրբ կոյս...»: 72/221բ—2բ: 73/222բ—4ա (վրջ. յաւելեալ ունի՝ «Խորայէլեան բանակին...»): 74/224ա—6ա: 75/226ա—7բ (վրջ. յաւելեալ ունի՝ «ԱԿ. Այսաւր ծանեաք...»): 76/227բ—9ա: 77/230ա—3ա: 78/233ա—5ա: 79/235ա—6բ: 80/346բ—8ա: 81/238ա—40բ: 82/240բ—50բ (§զ տե՛ս 256բ: §ժ տե՛ս յաւելեալ §բ: §ժդ տե՛ս 258աբ: § իա/250աբ. սկ. «պսակեցաւ: Բեննական լուսով լըցեալ...»): 83/250բ—4բ (255ա—6ա տե՛ս §91: 256բ տե՛ս §82. զ. 256բ—7ա տե՛ս յաւելեալ § գ: 257ա տե՛ս § 92: 257աբ տե՛ս յաւելեալ §դ: 257բ—8ա տե՛ս § 96: 258աբ տե՛ս §82. ժզ): 84/258բ—63ա: 85/263ա—7ա: 86/267ա—85բ: 87/286ա—306ա (306բ—10բ տե՛ս §89): 88/311ա—28բ (328բ—31 տե՛ս §95): 89/306բ—10բ: 90/183բ—8ա: 91/255ա—6ա: 92/257ա: 93/49ա—50ա: 94/45բ—6բ: 95/328բ—31բ: 96/257բ—8ա: Ունի.*

ա. *46բ—9ա* Կանովն Թաղէոսի առաքելոյն—ԴՁ. *Այսաւր ցընծան խրախճանապէս..., Այսաւր ժողովք նահապետաց... ԴԿ. Որ Արարիչդ ես... Մ. Աստուածածնին Բանին բարձաւղ... ԱԿ. Ո. Որ գրթութեամբ... Տ. Որ միշտ յերկինս... Ստեղ.—Անժամանակ ծընունդ... ձըշմարտութեան բանին քարոզ...*

բ. *58ա—9ա* Կանովն Թէոդորոսի զինաւորին—*Որ ի հանդէս մեծ ճգնութեամբ... Ո. Պայծառացեալ ժողովուրդք... Տ. Անյաղթելի նահատակ... Մկ. Յաղթող թագաւորին... ԴՁ. Մկ. Որ ընտրեցեր... (տե՛ս §82. ժ):*

գ. *256բ—7ա* Շարական սրբոց Տարագրոսի, Պրովոսի եւ Անդրոնիկոսի—ԴՁ. *Մկ. Տենչալի տաւնիւ սըրբոյն...*

դ. *257աբ* Շարական կիրակմտի—Ստղ. *Անըսկիզբն աստըւած համապայծառ...*

Բ. *332ա—88բ* [Մաշտուսմունի]

Տե՛ս նեռ. 755, 4ա—317ա. *Քաղուածոյ եւ ծայրաքայ՝ §1/332ա—49ա: 2/349ա—62ա: 3/չիք: 4/362ա—73ա (միայն §ա): 5/373ա—80բ (չիք § դ. վրջ. «Գոհանամք ըզքէն...): 6/380բ—2ա (միայն §բ): 7/382ա—4բ (384բ—6ա տե՛ս §10: 386աբ տե՛ս §8, 386բ տե՛ս §9): 8/387ա—8ա (ծայրաքաղ եւ 386աբ «Մեսեդի կիրակմտի—Միրեցի զի լըւի...»): 9/386բ, 388աբ (միայն §ա, 3 հատուած, եւ § բ, ծայրաքաղ): 10/384բ—6ա (միայն § ը, իսկ միւսների փոխարէն «Կց. պաշտամանա—Գոչել փողոյն... Կց. Ահա մերձեցաւ... Կց. Ահագին է...»):*

Գ. *392ա—433ա* [ե]ւ Տաւնացոյց եւ Կարգաւորութիւն եւ հռահանգ տէրունական տաւնից, զոր եղեալ է եւ սահմանեալ է սըրբոյն Սահակայ Հայոց հայրապետի, զոր ընկալեալ հասուցին մեզ նախնիքըն մեր: Յունվարէ

Տե՛ս նեռ. 435, 279ա—318ա. *§ 1/չիք: 2. ա/392ա—3բ: բ/393բ—6բ: գ/396բ—8ա: դ/398ա—400ա: ե/400ա—7ա: զ/407ա—10բ: է/410բ—1բ: ը/411բ—2բ: թ/412բ—3բ: ժ/413բ—9բ: ժա/419բ—23ա: ժբ/423ա—5բ: ժգ/չիք: ժդ/425բ—32ա: ժե—ժզ/չիք: Ունի.*

ա. *332ա—3ա* Յաւուրթեան հարցնացոյց—*Իսկ յարութեան կարգին սկիզբն արա ամռան Աղուհացիցն եւ ասա Հ. Ան. Որ եկիր ի փրկութիւն... դու ԴՁ. եւ ԳԿ. եւ ԲԿ ասա, որ ուղ[իղ] գայ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1բ (Աւետումն Յովակիմայ եւ Աննայի նկարի շրջանակի ստորին ձողի վրայ, գունաթափ եւ հազիւ նշմարելի) Ջստացող սուրբ գրոցս՝ զԱստուածատուր կրաւնաւոր յիշեցէք (նման՝ 229բ):

123բ (Յարութիւն նկարի շրջանակի ստորին ձողի վրայ, նոյնպէս գունաթափ) ՋԿարապետ նկարողս զԲերկրեցիս յիշեա ի Քրիստոս:

213ա Ամենայն չարաւք զառածեալ եւ ցընորոհեալ ոգի՝ զԿարապետ Բերկրեցիս, որ կամ տխուր եւ դեգերեալ դիմաւք եւ զարիպ ի սուրբ անապատս Վանդիր, աղաչեմ ըզձեզ, ո՛վ սուրբ եղանակաւղք, միով Տէր ողորմայիւ յիշել գիս, եւ զհոգեւոր որդին իմ եւ զազկակիցն՝ զտէր Աստուածատուր ըզկուսակրաւն եւ զխաչ ընդ ուս կրաւնաւորն՝ ըստացաւղ սուրբ տառիս, յիշեցէք ի սուրբ յաղօթս ձեր, եւ Աստուած ըզձեզ յիշէ յիւր միւսանգամ գալուստ. ամէն:

389ա Փա՛ռք... Աւարտեցաւ եղանակաւոր տառս, որ կոչի Շարակնոց, ի սուրբ անապատս, որ կոչի Վան-

դիր, *ընդ հովանեաւ* Սուրբ Փ*ր*կչիս *եւ* Սուրբ Կաթողիկէս *եւ Քրիստոսի արեամբ ներկեալ բեւեռացս, եւ այլ սրբութ*թ*եանցս, որ աստ կան, եւ յառաջնորդութ*թ*իւն սուրբ ուխտիս՝ ի Դանիէլ արհեպիսկոպոսի եւ համաւրէն կրաւնաւոր եղբարցս որ աստ կան: Ի թվին ՋԼՋ (1487) գրեցաւ Շարակնոցս, եւ ոչ կարացաք աւարտել, զի մարդ մեզ խընդիր էր՝ երկու տարաւ ի Բերկրի, եւ տարաք զՇարակնոցն ի հետ մեզ, եւ վասն ժամանակի վրդովման, ոչ կարացաք աւարտել. մինչեւ ի ///(389բ) ՋԺ (1501) թիվն. վրդովում եղեւ, եւ թագաւորութ*թ*իւն* Աղղասլիին *ի ժ (10) բաժանեցաւ, եւ* Սոֆին *շատ աւերք արար, եւ գնաց ի* Շամախի *եւ էառ զ*Շամախի, *եւ եսպան զ*Շրուանշէն, *եւ եղան դահճ միմեանց, եւ ազգս Հայոց անկաւ նեղութ*թ*իւն, զի մին զմիոյ երկիրըն թ*ա*լանէր: Եւ քուրդն էառ զանառիկ բերդն զ*Ւան *եւ աւերեաց զերկին* Ւանայ, *եւ ամէն պարոն գիւր տեղաց անուանի մարդն տաւգանէր եւ թ*ա*լանէր: Եւ մեք զայն տեսաք, եւ փախաք եւ մտաք յ*Ւրծկէ, *եւ լ*ը*սեց զմեզ տէր* Աստուածատուր *հոգեւոր որդին մեր, թէ. յ*Ւրծկէ *ենք էկել էրեկ, զմեզ տարաւ ի* Ղլաթ, *եւ գրեցաք զՏետրն եւ զՏաւնացոյցն աստ, ի սուրբ ուխտս* Մատնավանիս, *ընդ հովանեաւ* Սուրբ Աստուածածնիս *եւ յայլ///(390ա) սրբութ*թ*եանցս, եւ յառաջնորդութ*թ*իւն տէր* Վարդան *արհեպիսկոպոսին: Ես՝* Կարապետ Բերկրեցիս *գրեցի եւ զարդարեցի ոսկով եւ զանազան երանգաւք ի վայելումն անձին իւրոյ՝ տէր* Աստուածատուր *հոգեւոր որդւոյ իմոյ եւ յիշատակ իւրն եւ ծնաւղացն իւր, քեռն իմոյ՝* Յովանէսիին *եւ* Ք*ր*նիկոլիին, *եւ* Յովանէսի *մօրն՝* Ղիմաթիին *եւ* Նիգարի *որդւոցս,* Կարապետ *նկարողիս եւ եղբարցն իմ՝* Աւագին, Թումանին, Յովանէսին, Հէրապետին՝ *հանգուցելոցն ի Քրիստոս, եւ որդւոցն* Թուխմանուկին *եւ* Սրմբատին, *եւ* Մուրատին, *եւ* Մլխամին *եւ* Միրիջանին, Բէկիջանին *եւ* Խաթունջանին *եւ մօրքեւերցն, քեռորդւոյն իմոյ՝ տէր* Աստուածատուր *կրօնաւորին,* Գուլջհանին *եւ որդւոց նորին՝* Մեսրոպին, *տէր* Հէրապետին, Կարապետին *///(390բ) եւ* Յակորին *եւ* Սաջհանին *եւ ծնաւղաց իւրոց՝* Հազարբէկին *եւ* Աւթին *եւ որդւոյն՝ տէր* Սարգիս *քահանային եւ այլ ամենայն արեան մերձաւորացն. ամէն: Եւ որ լի եւ առատ սրտիւ Աստուած ողորմի ասէք, եւ Աստուածն ամենայնի ձեզ եւ մեզ ողորմեսցի. ամէն: Դարձեալ աղաչեմ զամենեսեան, ո՛վ մանկունք սուրբ եկեղեցւոյ, որք հանդիպիք սմա տեսլեամբ կամ աւրինակելով, յիշեսցջիք ի մաքրափայլ յաղաւթս ձեր զվերոյգրեալքս ի սմա՝ զտէր* Աստուածատուր *կրաւնաւորն եւ զմաւրքըւեր որդին իւր՝ զտէր* Սարգիսն *եւ զքոյրն իւր՝ զ*Ք*ր*նիկոլն *եւ զորդիքն նորա եւ զդստերքն, եւ զքեռորդին իւր՝ զ*Աստուածատուրն, *եւ զորդիքն նորա՝ զ*Մխիթարն, *զ*Էլիսաղաթն *եւ զ*Մելէքն, *եւ զհօրքըւերքն իւրեանց՝ զ*Նշխանն *եւ զայրն ///(391ա) իւր՝ զ*Աստուածատուրն *եւ զորդին իւր՝ զ*Խոշաւն, *եւ զդստերքն իւր՝ զ*Շայիմէլիփ *եւ զ*Սօլթանն, *զ*Մուրաթն *եւ զ*Ահլիփաշէն, *եւ զմաւրքոյրն իւրեանց՝ զ*Թուրանտէն *եւ զորդիքն իւր՝ զ*Մկրտիչն, *զ*Վաչաւն *եւ զորդիքն նորա. ամէն: Դարձեալ աղաչեմ զձեզ, ով սուրբ քահանայք եւ սարկաւագունք, լի բերանով Աստուած ողորմի ասացէք՝* Աստուածատուր կրօնաւորին *եւ ծնաւղաց նորա եւ ամենայն արեան մերձաւորաց՝ կենդանեաց եւ հանգուցելոց, եւ որ առատն է ի տուրս ողորմութ*թ*եան, ողորմեսցի ձեզ եւ մեզ եւ տացէ զերկնից արքայութ*թ*իւնն. ամէն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *388բ (ԺՋ դ.) Ես՝* Յոհաննէս *եպիսկոպոս արի հոգիք Նղաշին եւ առի զՇարակնոցս: Քանի ես կենդանի եմ, յիմ իշխանութ*թ*իւնս է, յետ մահուան իմոյ՝* Սուրբ Աղբերկտ *դռան է. ծախ չկայ ի վերայ, ով որ յանդգնի ու ծախ հանէ/// (4 տող քերուած եւ անթ*ն*թեռնլի):*

2. *391ա (ԺՋ դ., այլ ձեռք) Ամանաթ, հազար ամանաթ, որ այլ ու այլ զրուց չլինի Շարակնոցիս. եպիսկոպոսն ու եղբայրն՝* Ղազարն *զՇարակնոցն վանից են տուեր:*

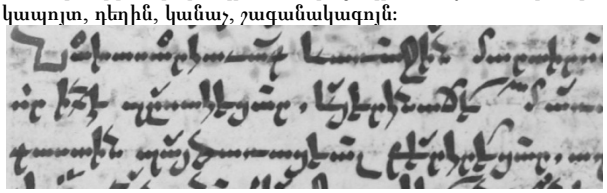
3. *433ա Փա՜ռք... Ջերգարանս պատուական եւ զոսկիատուփ բուրաստանս աւրհնութ*թ*եան, զընդելուզեալս ի Սուրբ Հոգւոյն անգին ակամբ մարգարտաշարս, զքաղցրահնչիւն նուագս, որ կոչի Շարակնոց, եւ ընդ շարս սորին՝ զՄանրուսմունս խազից եւ զՅուցարանս տաւնից, զամենալի անուշակ բուրաստանս, ստացաւ տէր* Վռդանէս *եպիսկոպոսն* Ջո*//(433բ)*ղայեցին՝ *յիշատակ հոգւոյ իւրոյ եւ ծնօղաց նորին, հաւրն՝ զ*Իզումին, *եւ մաւրն՝* Անայխասին, *եւ եղբարցն՝* Սրապիոնին *եւ* Գէորգին, *եւ քըւերցն՝* Հռոփսիմին, Թեկղին, Սանդուխտին, *եւ եղբաւր որդւոցն՝* Սահակին, Նազարին, Բաղումին, Սահրատին, *եւ ամենայն արեան մերձաւորաց նորին: Եւ ետ վերստին կազմել զսա ի թուականութ*թ*եանս մերում ՌԿԱ (1612) ամին, ի մայրաքաղաքս Համիթ: Որք հանդիպիք, աղաւթիւք յիշեսջիք ի Քրիստոս զտէր* Վռդանէս *եպիսկոպոսն եւ զվերոգրեալ զծնաւղսն եւ զամենայն ազգայինս իւր եւ ասել Աստուած ողորմի եւ մեզ նուաստ կազմողի՝* Յովանիսի. *ամէն:*

1592
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Ց

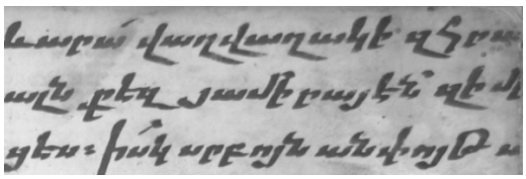
ԺԷ—XVII

Թերթ՝ 397+1 (կրկ. 2). չգրուած՝ 1աբ, 145ա, 397աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԳx12 (Ա, ԻԹ 10, ԼԳ 18): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԶՈՒԹԻՒՆ՝ 16,5x11,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 20: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ կտաւ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Յառաջիւն՝ 145բ, Հոգեգալուստ՝ 197բ, Նաւակատեաց Սուրբ Խաչ (վերեւում՝ «ՅՆԹՀ», «Յիսուս Նազովրեցի թագաւոր Հրէից» ներեւում՝ երկու անձ)՝ 252բ, Մարտիրոսութիւն (գլխատում)՝ 343բ: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 2ա, 198ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 11ա, 60ա, 116ա, 146ա, 253ա, 319բ, 344ա, 374բ: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին, կանաչ, շագանակագոյն:

Նմուշ՝ 46ա

Նմուշ՝ Գբ

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—Յայսմաւուրք: ԺԷ դ.: 4 (Ա—Դ), վերջից ստացուած 1 թերթի ընդլայնակի հատումից եւ հատուած մասերի ընդերկայնակի ծալումից: Թուղթ, երկսիւն, բոլորգիր: Կարդալ՝ Գա, Դբ, Բբ, Աա, Բա, Աբ, Գբ, Դա «///[Աբեգ]ի ԻԳ եւ Մարտի ԼԱ. Վկայաբանութիւն սրբոյն Դաւթի Դվնեցոյն—Սուրբ վկայն Դաւիթ... յեկեղ[եցին] սրբոյն Յիզոբուզտի: եւ զի///»: Յիշատակարան՝ Գա. «///Ողորմի Քրիստոս Աստուած ստացողի [գրոց]ս՝ մաճտեսի Ազաքաւուրին, [կող]ակցուն՝ Պաղտատին եւ ծնո[ղաց]՝ Շաղաւաթին եւ Նազվարթին, [եղբո]րն՝ Յակոբին եւ Իւսէփն՝ Ջուլ[ալի՞ն]///»:

Վիճակ՝ բաւարար. տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, խոնաւութեան հետեւեր: Կազմի կաշին թիկունքային մասում վերից վար երկու տեղից ճեղքուած մաշուած, կապիչներն ու փականների մետաղեայ զոյգ ելուստներից մէկն ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—1ա—396բ [Շարակնոց]

Տե՛ս նեռ. 1576, 4ա—368բ. § 1/*2ա—4բ*: 2/*4բ—7բ*: 3/*7բ—10բ (չիք § բ)*: 4/*11ա—3ա*: 5/*13ա—4բ*: 6/*14բ—7ա*: 7/*17ա—9ա*: 8/*19ա—21ա*: 9/*21բ—3բ*: 10/*23բ—5բ*: 11/*25բ—7բ*: 12/*27բ—30ա*: 13/*30ա—5բ*: 14/*35բ—8ա*: 15/*38ա—40ա*: 16/*40ա—2ա (§բ խորագրուած)*: 17/*42ա—3բ*: 18/*44ա—6բ*: 19/*46բ—9ա*: 20/*49ա—51ա*: 21/*51ա—3բ (53բ—4բ տե՛ս §94)*: 22/*54բ—6բ*: 23/*46բ—8բ (58բ—9բ տե՛ս §93)*: 24/*չիք*: 25/*60ա—1բ*: 26/*62ա—6ա (66աբ տե՛ս §82. ժ)*: 27/*66բ—73ա*: 28/*73ա—82բ*: 29/*82բ—94ա*: 30/*94ա—101ա (101ա—6բ տե՛ս 90), 106բ—8ա*: 31/*108ա—15բ*: 32/*116ա—8ա*: 33/*118ա—20բ*: 34/*120բ—1բ*: 35/*121բ—3բ*: 36/*123բ—5բ*: 37/*126ա—7բ*: 38/*127բ—30բ*: 39/*130բ—41բ*: 40/*141բ—4բ*: 41/*146ա—53բ*: 42/*153բ—61ա*: 43/*161բ—84բ*: 44/*184բ—9ա*: 45/*189ա—97ա*: 46/*198ա—200բ*: 47/*200բ—2բ*: 48/*202բ—4ա*: 49/*204ա—5բ*: 50/*205բ—7ա*: 51/*207բ—8բ*: 52/*209ա—10բ*: 53/*211ա—5բ*: 54/*216ա—7ա*: 55/*217բ—20ա*: 56/*220ա—1բ*: 57/*221բ—4բ*: 58/*224բ—31ա*: 59/*231ա—3ա*: 60/*233ա—5բ*: 61/*235բ—7ա*: 62/*237բ—9բ*: 63/*239բ—41ա*: 64/*241ա—3բ*: 65/*243բ—5բ*: 66/*246ա—8ա (248բ—52ա տե՛ս §95)*: 67/*253ա—4բ*: 68/*254բ—6բ*: 69/*256բ—8ա*: 70/*258ա—9բ*: 71/*259բ—61ա*: 72/*261ա—2բ*: 73/*262բ—4բ*: 74/*264բ—7ա*: 75/*267ա—9ա*: 76/*269ա—71ա*: 77/*271բ—5ա*: 78/*275ա—7բ*: 79/*277բ—9բ*: 80/*280ա—1բ*: 81/*281բ—4ա*: 82/*284ա—301բ (§ժ տե՛ս 66աբ: 292բ—3բ տե՛ս § 96: 293բ—4ա տե՛ս §91: 298բ—9ա տե՛ս §92)*: 83/*301բ—6բ*: 84/*306բ—13ա*: 85/*313ա—9ա (յաւելեալ ունեն, §բ. «Յորդորակ—ձըգնաւորըք ճըշմարիտ»: §գ. «Յորդորակ—Անեղանելիդ Աստուած...»: §դ. «Յորդորակ—ձանապարհ բարի...»)*: 86/*319բ—43ա* 87/*344ա—67ա (367ա—73ա տե՛ս §89: 373ա—4ա տե՛ս յաւելեալ §ա)*: 88/*374բ—96բ*: 89/*367ա—73ա*: 90/*101ա—6բ*: 91/*293բ—4ա*: 92/*298բ—9ա*: 93/*58բ—9բ*: 94/*53ա—4բ*: 95/*248բ—52ա*: 96/*292բ—3բ*: Ունի:

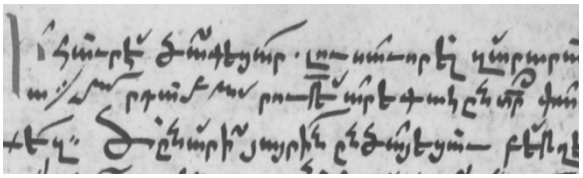
ա. *373ա—4ա* [Շարական ննջեցելոց]*—Ես ասացի ի վերանալ յինէն...*

ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1ա Թվ. ՌՃ (1651): 1բ Այս Շարական ես թարմանեցի՝ ԱՋ. առաջի ձայն: ԱԿ. առաջի կողմ:

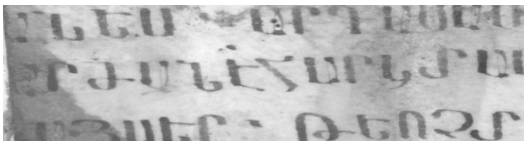
1593
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Ց

ԺԷ—XVII

Թերթ՝ 302. չգրուած՝ 1աբ, 150բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻՋx12 (Ա, ե 11, Իե 10, ԻՋ 6): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԶՈՒԹԻՒՆ՝ 16,3x10,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 24: ԿԱՋՄ՝ սեւ կաշի: ՄԻՋՈՒԿԸ՝ տախտակ, աստառը՝ կարմիր կտաւ (Ա), թուղթ (Բ): ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 3+3, թուղթ (ԺԹ դ.):

Նմուշ՝ 21ա

Նմուշ՝ Ա.

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ — Ի լուսանցս՝ Ստեփաննոս Նախավկայ՝ 34ա, Յովնան յեռախ կիտոյ՝ 44ա: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 2ա, 112բ: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 9ա, 47ա, 91ա, 151ա, 193բ, 243բ, 261ա, 284բ: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—Աւետարան Մարկոսի: Թ—ԺԴդ.: 1 (Ա.), սկզբից, ստացուած եզրահատուած կէս թերթից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ երկաթագիր: Կարդալ Ա.ա (Աբ թղթով պատուած). «///[ճանապար]հն Աստուծոյ ուսուցանես... զի առցէ եղբայր նորա զկինն///» (ԺԲ 14—19):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից ստորին լուսանցային մասերը վնասուած (240—302) եւ տեղ—տեղ կարկատուած: Կան փոխրիկ պատռուածքներ, ցեցակեր, զանազան բծեր: Կազմի կաշին՝ ետծուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքը՝ ցեցակեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *2ա—300բ* [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. *§1/2—4բ:* 2/*4բ—6բ:* 3/*6բ—8բ (չիք §բ):* 4/*9ա—10բ:* 5/*10բ—1բ:* 6/*11բ—3բ:* 7/*13բ—5ա:* 8/*15ա—6բ:* 9/*16բ—8բ:* 10/*18բ—20ա:* 11/*20ա—21բ:* 12/*21բ—3բ:* 13/*23բ—7բ:* 14/*27բ—9բ:* 15/*29բ—31ա:* 16/*31ա—2բ:* 17/*32բ—4ա:* 18/*34ա—6ա:* 19/*36ա—8ա:* 20/*38ա—9բ:* 21/*39բ—41բ (41բ—2բ տե՛ս §94):* 22/*42բ—4ա:* 23/*44ա—5բ (46աբ տե՛ս §93):* 24/*չիք:* 25/*47ա—8բ:* 26/*48բ—51բ:* 27/*52ա—7ա (§գ տե՛ս 222բ):* 28/*57ա—64բ:* 29/*64բ—73բ:* 30/*73բ—79ա /79ա—83բ տե՛ս §90), 83բ—4բ:* 31/*84բ—90բ:* 32/*91ա—2բ:* 33/*92բ—4ա:* 34/*94բ—5ա:* 35/*95բ—7ա:* 36/*97ա—8բ:* 37/*98բ—9բ:* 38/*99բ—102ա:* 39/*102ա:* 39/*102ա—10ա:* 40/*110ա—2ա:* 41/*112բ—8ա:* 42/*118ա—23բ:* 43/*123բ—40բ:* 44/*140բ—4ա:* 45/*144ա—50ա:* 46/*151ա—2բ:* 47/*153ա—4ա:* 48/*154ա—5բ:* 49/*155բ—7ա:* 50/*157ա—8ա:* 51/*158բ—9բ:* 52/*158բ—61ա:* 53/*161ա—5ա:* 54/*165ա—6ա:* 55/*166ա—8ա:* 56/*168ա—9բ:* 57/*169բ—71բ:* 58/*171բ—6բ:* 59/*176բ—8ա:* 60/*178ա—80ա:* 61/*180բ—1բ:* 62/*181բ—3ա:* 63/*183բ—4բ:* 64/*184բ—6բ:* 65/*186բ—8բ:* 66/*188բ—90ա: (190բ—3ա տե՛ս §95):* 67/*193բ—4բ:* 68/*194բ—6ա:* 69/*196ա—7ա:* 70/*197ա—8ա:* 71/*198բ—9բ:* 72/*199բ—200բ:* 73/*200բ—2ա:* 74/*202ա—4ա:* 75/*204ա—5բ:* 76/*205բ—7բ:* 77/*207բ—10ա:* 78/*210ա—2ա:* 79/*212ա—3բ:* 80/*213բ—5ա:* 81/*215ա—6բ:* 82/*216բ—230բ (224ա տե՛ս յաւելեալ §ա: 225աբ տե՛ս §96: 227աբ տե՛ս 92: 229բ—30բ տե՛ս §91):* 83/*230բ—4բ:* 84/*234բ—9ա:* 85/*239ա—43ա (տե՛ս ձեռ. 1592, 313ա—9ա):* 86/*243բ—60բ:* 87/*261ա—79ա (279ա—83ա տե՛ս §89: 283ա—4ա տե՛ս յաւելեալ §բ):* 88/*284բ—300բ:* 89/*279ա—83ա:* 90/*79ա—83բ:* 91/*229բ—30բ:* 92/*227աբ:* 93/*46աբ:* 94/*41բ—2բ:* 95/*190բ—3ա:* 96/*225աբ:* Ունի.

ա. *224ա* Շարական սբրբոց Տարագրոսեանցն—*ԴՋ. Տենչալի տաւնիւ սըրբոցն...*

բ. *283ա—4ա* [Շարական ննջեցելոց]—*Ես ասացի վերանալ յինէն...*

Բ. [Յաւելագրութիւն ԺԸ դ.]

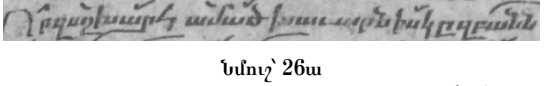
301ա—2բ [Ի տէր Ստեփաննոսէ գիտնական հաճանայէ ասացեալ սակաւ ոտանաւորս Յաղագս շարականաց, թէ յումմէեն երգեալ. ձեռ. 1424, 247ա]—*Որք զծորանս հոգոյն արբին, /Եւ ըզշարականն ոգել ասին... /Մեծ* Ստեփաննոսն Ապարանցին, */Եղբաւր որդի մեծի* Դաւթին:

1594
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Ց

ԺՋ—XVI

Տե՛ս ձեռ. 1598, 4ա—291ա. *§1.ա/2ա—3բ: (3բ—17բ վրջ. «Տ. Որ անճառ...»):* գ/*չիք:* 2/ ա/*17բ—20ա:* բ/*20ա—34ա (վրջ. «Մ. Ծն. Մվ գերահրաշ...»):* գ/*չիք: 3.* ա/*34ա—6ա:* բ/*36ա—51ա (սկ. «Ո. Անկանիմք առաջի քո...», վրջ. «Տ. Հրեշտակային ձայնիւ...»):* գ/*չիք:* 4/ ա/*51ա—3ա:* բ/*53ա—66ա (սկ. «Որ ողորմեցար...», վրջ. «Սարսափելի որոտմամբ»): 5.* ա/*66ա—8ա:* բ/*68ա—89ա:* գ/*չիք: 6.* ա/*89ա—90բ:* բ/*90ա—105բ (վրջ. «որ գերագոյն քան զերկինըս...»):* գ/*չիք: 7.* ա/*105բ—7բ:* բ/*107բ—40բ (վրջ. «Խորհուրդ խորին...»):* գ/*չիք: 8.* ա/*141ա—2բ:* բ/*142բ—82բ (վրջ. «Ահրեայք առ հակառակսն...»)* գ/*182բ—202ա (տե՛ս ձեռ. 1576. միայն՝ § 39. բ—գ): 183բ—9բ: 84.* ա—է/*189բ—94ա: 85.* ա—է/*182բ—3բ, 194ա—5բ: 89.* ա—բ/*198բ—202ա:* 95/*195բ—8բ:*

Շարականների թիւը այստեղ աւելի սակաւ, քան ձեռ. 1598—ում: Հերթականութիւնը եւս երբեմն տարբեր: Ամենուր «Տիգ.» փխ. «Տրլ»:

Նմուշ՝ 26ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ—Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 2ա, 17բ, 34ա, 51ա, 66ա, 89ա, 105բ, 141ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ, ցեցակեր: Կազմի եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—2ա—202ա Աւրհնութիւն Յարութեան Տեառն մերոյ

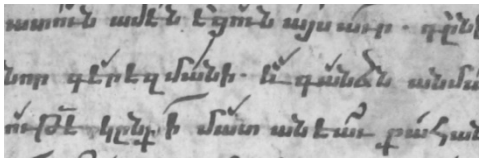
ԹԵՐԹ՝ 202. չգրուած՝ 1աբ, 202բ: ՊՐԱԿ՝ Ա.—ԺԸx12: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, աւելեաւն: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,5x10: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորագիր: ՏՈՂ՝ 27—29: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ծաղկադրոշմ սպիտակ կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1+1, թուղթ:

1595
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ԺԵ—ԺԶ—XV—XVI

ԹԵՐԹ՝ 483+1 (կրկ. 1): ՊՐԱԿ՝ Ա—ԽԱ.x12 (Ա. 10, ԽԱ. 6): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15x10,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (ԺԸ դ. նորոգողի՝ 1գդ): ՏՈՂ՝ 19: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ մուգ շագանակագոյն կաշի դռնակով: Միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ մասն ԺԷ դ. Սաղմոսարանի (տե՛ս Պատառիկ—պահպանակ 1), դռնակինը՝ զարդադրոշմ գործուածք:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Յառուցիւն՝ 170բ: Ի լուսանցս՝ Անտոն անապատական՝ 43ա, Թէոդոս թագաւոր՝ 45բ, Յովնան յեռախ կիտի՝ 65բ, Քրիստոս մոլորեալ ոչխար ի գիրկ՝ 86ա, Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 179ա, Աղաւնակերպ Սուրբ Հոգի լուսապսակով՝ 241ա, Վերափոխումն Աստուածածնի՝ 290բ, Քօղ՝ 345բ: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 171ա, 235ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 11բ, 68բ, 136բ, 299բ, 374բ, 402ա, 438բ: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, տաճար, խաչ: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կանաչ, շագանակագոյն, դեղին:

Նմուշ՝ 167ա

Նմուշ՝ Բա

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—1.Սաղմոսարան: ԺԷդ.: 1 (Ա.)+1 (Բ), ստացած 2 ամբողջական թերթերից եւ օգտագործուած որպէս կազմաստառ: Թուղթ, միասիւն, բոլորգիր: Կարդալ՝ Աա «///Աղօթք Ամբակումա մարգարէին ///Տէր զլուր fո լըսայ/// բարկութեան/// Բա «Ի նանիրէ... դրանն» (ՃԻՋ 2—5):

2. Եղիշէի ճառ Ի յարութիւն Տեառն: ԺԱ—ԺԲդդ. 1 (Ա.)+1 (Բ), ստացուած 2 տարբեր թերթերի 1/8 մասից: Թուղթ, երկսիւն (եզրահատուած), ուղղագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Աաբ «///տակաւին ի տարակուսանս լեալ ասելով/// զիարդ ծերացեալ ալիք զարգանա մանկամբ... ոչ լուար թե զիարդ բարժանեաց ի մէջ լուսոյն եւ ի մէջ խաւարին///», Բբ—Բա «///[Խ]ռովեցաւ եւ ասէր յանձն իւր. Զի՞նչ տեսանեմ ասէ, զի ոչ եմուտ ոսոն աւտար/// ատի տեսակ մարմնոյ... շաւշափելի եւ շար///»:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. վերջից պակասաւոր, տեղ—տեղ խոնաւութեան հետեւեր, զանազան բծեր, փոխրիկ պատռուածքներ, ցեցակերութեան անցքեր: Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած, դռնակի աստառը՝ ֆայֆայուած: ԺԸ դ. նորոգուած, լուսանցային մասերը կարկատուած, աւելացուած 2 թերթ (1ա—1դ) եւ լրացուած թերին (1գդ):

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—1գ—483բ [Շարակնոց]

Տե՛ս նեո. 1576, 4ա—368բ. §1/*1գ—5ա*: 2/*5ա—7բ*: 3/*8ա—11բ (սկ. «քան զբան սահմանի...»)*: 4/*11բ—4ա*: 5/*14ա—6ա*: 6/*16ա—8բ*: 7/*18բ—21ա*: 8/*21ա—3բ*: 9/*23բ—6բ*: 10/*26բ—8բ*: 11/*28բ—31ա*: 12/*31ա—4ա*: 13/*34ա—40ա*: 14/*40ա—3ա*: 15/*43ա—5բ*: 16/*45բ—8ա*: 17/*48ա—50ա*: 18/*50ա—4ա*: 19/*54ա—7ա*: 20/*57ա—9բ*: 21/*59բ—63ա*: 22/*63ա—5բ*: 23/*65բ—8ա*: 24/*չիք*: 25/*68բ—71ա*: 26/*71ա—6բ*: 27/*77ա—86ա (§գ տե՛ս 349բ—50ա)*: 28/*86ա—99ա*: 29/*99ա—115ա*: 30/*115ա—26բ*: 31/*126բ—36բ*: 32/*136բ—9ա*: 33/*139ա—42ա*: 34/*142ա—3բ*: 35/*143բ—6ա*: 36/*146ա—8բ*: 37/*148բ—50ա*: 38/*150ա—3բ*: 39/*154ա—66բ*: 40/*166բ—70ա*: 41/*161ա—80ա*: 42/*180ա—9ա*: 43/*189ա—217բ*: 44/*217բ—23բ*: 45/*223բ—34բ*: 46/*235ա—8ա*: 47/*238բ—40բ*: 48/*241ա—3ա*: 49/*243ա—5ա*: 50/*245ա—7ա*: 51/*247ա—9ա*: 52/*249ա—51բ*: 53/*251բ—8բ*: 54/*258բ—60բ*: 55/*260բ—4ա*: 56/*264ա—6ա*: 57/*266ա—9բ*: 58/*269բ—78ա*: 59/*278բ—80բ*: 60/*280բ—4ա*: 61/*284ա—6ա*: 62/*286ա—8բ*: 63/*283բ—90բ*: 64/*290բ—3բ*: 65/*294ա—6ա*: 66/*296բ—9ա*: 67/*299բ—301ա*: 68/*301ա—3ա*: 69/*303բ—5ա*: 70/*305ա—7ա*: 71/*307ա—9ա*: 72/*309ա—10բ*: 73/*310բ—2բ*: 74/*312բ—5բ*: 75/*316ա—8ա*: 76/*318ա—20բ*: 77/*320բ—5ա*: 78/*325ա—7բ*: 79/*327բ—30բ*: 80/*330բ—2ա*: 81/*332բ—5ա*: 82/*335ա—52ա (§ զ—ն §ի—իգ յետոյ: §ժդ տե՛ս 370ա—1ա)*: 83/*352ա—8բ*: 84/*358բ—65բ*: 85/*365բ—9ա (§ը տե՛ս 371ա—3բ: 369ա—70ա տե՛ս §96: 370ա—1ա տե՛ս §82. ժդ: 371ա—3բ տե՛ս §85. բ: 373բ—4ա տե՛ս յաւելեալ §ա)* 86/*374բ—402ա*: 87/*402ա—31ա (431ա—8ա տե՛ս §89)*: 88/*438բ—66ա (466ա—7ա տե՛ս §94: 467ա—8բ տե՛ս §93: 468բ—73բ տե՛ս §95: 473բ—81ա տե՛ս §90: 481ա—3ա տե՛ս 91: 483բ տե՛ս յաւելեալ §բ)*: 89/*431ա—8ա*: 90/*473բ—81ա (§բ խորագրուած՝ «Նորին Յոհաննէս վարդապետի. Ի լեառն Սեպուհ»)*: 91/*481ա—3ա*: 92/*չիք*: 93/*467ա—8բ*: 94/*466ա—7ա*: 95/*468բ—73բ*: 96/*369ա—70ա*: *Ունի.*

ա. *373բ—4ա* Շարական կիւրակմտի—Դն. Ստ. ՀԲ. *Անըսկիզբն Աստըւած համապայծառ...*

բ. *483բ* Ի տեղն ասայ. յաւրինակն չէր գրած («Սարգիս»)—Տ. *Սարսափելի որոտմամբ եւ ահագին դողութեամբ... բարեխօսեա վասն մեր ի յայնմ աւուր ահեղին (վերջնատողը՝ ԺԹ դ.)*:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 374ա (ԺՋ դ.) Կամաւ ամենակալին Աստուծոյ հզաւրին եւ մարգասիրին, ողորմածին եւ գըգածին: Յովսէփ աբեղայ եառու զիմ Շարակնոցս Սուրբ Կաթո[ղիկ]է եկեղեցոյն ընծայ, որ է շիրիմ եւ գերեզմանք հայրցն եւ եղբայրցն մերոց: Թէ ոք հանել<ջանել> ջանայ զսայ իմոց կամ յաւտարաց, կամ յառաջ[ն] որդոց, եպիսկոպոսաց կամ վարդապետաց, նըզովեալ եղիցի յամենայն սրբոց եւ կենդանարար սուրբ նշանն է նորա վրէժխնդիր, որ է սայ զորօրեալ բեւեռն Քրիստոսի: Թէ տաճիկ [մարթդ հանել կամենա՞յ], իւրեանց փեղամբարէն բէգզար լինին:

115ա, 125ա, 139ա,167ա, 234բ, 260բ—1ա լուսանցքներում նոյն Յովսէփ աբեղայի զարդագիր գաղտնագրութիւնները.

2. 438ա (ԺԷդ.) եւ ըստացող Շարակնոցիս՝ Մարգարա *էրեցս գնեցի զսա հալալ ընչից իմոց, յիշատակ ծնօղացն իմոց, հայրն իմ* Պետրոսն *եւ մայրն իմ* Եղիսաբեթն, *եւ որդին իմ* Սարգիս, *որ հանգուցեալ է առ Քրիստոս, եւ կողակիցն իմ* Խանզատէն, *եւ դստերք իմ* Զարիփն, Մարիեան, Հեղինարն, Գոզալն. *յիշեցէք եւ մի բ[եր]ան ողորմի ասացէք, Աստուած ձեզ ողորմեսցի: Եղբարց եւ ազգականաց բան չկա միջումն:*

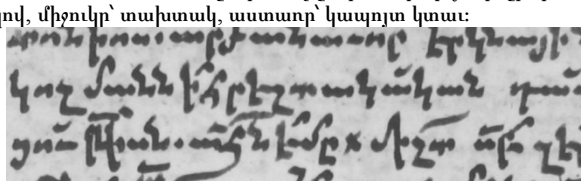
1ա (ԺԸդ., նօտրգիր, գրչափորձերի մէջ) Այս գիրք տիրացու Պողոսին *է. ամէն:*

ԴՐՋԱՓՈՐՁ 1ա (այբուբեն): 1բ Այսօր անճառ լուսոյն ծագումն...: 234բ այի. ելի՛. թայ. միխ. թիս... Մարիամ. մեկն մամելիդա:

1596
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ԺԷ—XVII

ԹԵՐԹ՝ 436: ՊՐԱԿ՝ 37, Ա—ԼԶ (կրկ. ԼԹ)x12 (Ա 11, ԼԴ 10, ԼԶ 7): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ եռամաճիկ լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 14,8x10,3: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 21—23: ԿԱԶՄ՝ ճնշագծերով շագանակագոյն կաշի դռնակով, միջուկր՝ տախտակ, աստառր՝ կապոյտ կտաւ:

Նմուշ՝ 47ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ— Ի լուսանցս՝ ցովնան յերախ կիտոյն՝ 70ա: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 2ա, 164ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 13բ, 73ա, 132բ, 218ա, 280բ, 358ա, 383ա, 413բ: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կանաչ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, 1ա՝ վնասուած: Լուսանցազարդերի գունազարդումը՝ տեղ—տեղ անաւարտ: Կազմի կաշին՝ ճեղծուած, եզրերը՝ մաշուած, դռնակը՝ վնասուած, կապիչներն՝ ընկած, դռնակի աստառը՝ հայհայուած եւ թափուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–2ա–435բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. *§1/2ա–6ա: 2/6ա–9բ: 3/9բ–13բ (չիք § բ): 4/13բ–5բ: 5/15բ–8ա: 6/18ա–20բ: 7/20բ–3ա: 8/23ա–5բ: 9/25բ–8բ: 10/29բ–30բ: 11/30բ–3ա: 12/33ա–6ա: 13/36ա–42ա: 14/42ա–5ա: 15/45ա–7բ (47բ–50ա տե՛ս § 91): 16/50ա–2բ: 17/52բ–4բ: 18/54բ–7բ: 19/57բ–60ա: 20/60ա–2բ: 21/62բ–5բ (65բ–6բ տե՛ս §94): 22/166բ–9ա (69ա–70ա տե՛ս §93): 23/70ա–2բ: 24/չիք: 25/73ա–5ա: 26/75ա–9ա: 27/79ա–86ա (§գ տե՛ս 338ա): 28/86բ–96բ: 29/96բ–109ա: 30/109ա–16բ (116բ–22բ տե՛ս §90), 122բ–4բ: 31/124բ–32բ: 32/132բ–5ա: 33/135ա–7ա: 34/137ա–8բ: 35/138բ–40բ: 36/140բ–3ա: 37/143ա–4բ: 38/144բ–7բ: 39/148ա–60բ: 40/160բ–3բ: 41/164ա–72ա: 42/172ա–9բ: 43/179ա–203բ: 44/203բ– 8բ: 45/208բ– 17բ: 46/218ա– 20բ: 47/220բ–2բ: 48/222բ–4բ: 49/224բ–6բ: 50/226բ–8բ: 51/228բ–30ա: 52/230ա–2բ: 53/232բ–8ա: 54/238ա–40ա: 55/240ա–3ա: 56/243ա–4բ: 57/244բ–7բ: 58/247բ–55ա: 59/255ա–7բ: 60/257բ–60բ: 61/260բ–3ա: 62/263ա–5բ: 63/265բ–7բ: 64/267բ–70բ: 65/270բ–1բ (271բ–5բ տե՛ս 95), 275բ–7բ: 66/277բ–80ա: 67/280ա–2ա: 68/282ա–4ա: 69/284ա–5բ: 70/286ա–8բ: 71/288բ–9բ: 72/289բ–91ա: 73/291ա–3ա: 74/293ա–6բ: 75/296բ–9ա: 76/299ա–301բ: 77/301բ–6ա: 78/306ա–8բ: 79/308բ–11բ: 80/311բ–3բ: 81/313բ–6ա: 82/316ա–31բ (§ ե անխորագիր: §զ տե՛ս 337բ–8ա: § ժգ չիք: § ժդ տե՛ս 356բ–7բ): 83/331բ–7բ (337բ–8ա տե՛ս 82 զ 338ա տե՛ս § 27 գ: 338ա–9ա տե՛ս §92: 339աս տե՛ս յաւելեալ §ա: 339բ–41ա տե՛ս §93, կրկ. տե՛ս 69ա–70ա: 341ա–2ա տե՛ս §94, կրկ. տե՛ս 65բ–6բ): 84/342ա–8բ: 85/348բ–55բ (355բ–6բ տե՛ս §96: 356բ–7բ տե՛ս §82 ժդ): 86/358ա–83ա: 87/383ա–406բ (406բ–13ա տե՛ս §89): 88/413բ–35բ: 89/406բ–13ա: 90/116բ–22բ: 91/47բ–50ա: 92/338ա–9ա: 94/69ա–70ա, (կրկ. 339բ–41ա): 94/65բ–6բ, կրկ. 341ա–2ա: 95/271բ–5բ: 96/355բ–6բ: Ունի.*

ա. *339աբ* Շարական սրբոց Տարագրոսեանց–ԴՋ. Մկ. *Տեղւոյն տաւնիւ սրբոցն...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 1ա Այս Շարակ[ն]ոցս այկ/// թվին Ռճվե (1686), մարդի Ա(1)—ումն կրեցաւ. Աստուած վայելում տ[ացգ]է:

2. 217բ (ԺԷ դ.) ես՝ Պողոսի *որդի* Յակոբս *կրեցի. յիշատակ է պարոն ///ոսի: Այս Շարակնոցս* Պողոսի *որդի* Ակոբին *այ. Աստուած վայելում տացէ. ամէն:* Ակոբա *կրերից. ամէն:*

3. (ԺԷ դ.) 436ա Այս Շարակնոցս՝ Պողոսին *ա: Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ* Պո[ղո]ս *առայ: Սուրբ Աստուածածին աիւ (տւի՞) յշըլականէաւ (յիշատա՞կ) Հակուբի որդի* Ուղիիաճին: *Ես կի[բ]եցի.* Ղումաշ:

4. 436բ Այս Շարակնոցս Պողոսի *որդի* Յակոբս *կրեցի մարդի Ը (8)—ումն, թվին Ռճվե (1686)—ումն կրեցի:*

ԴՐՋԱՓՈՐՁ 1բ Անարգեցեր զինձ եւ ըստացուած եւ զաղանդ...: 435բ Այսօր անճառ...

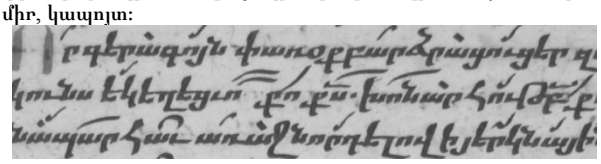
1597
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ՌՃԷ—ՌՃՀ 1658—1659

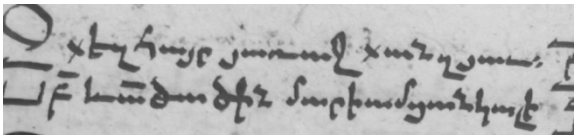
ԳՐԻՉ, ԾԱՂԿՈՂ՝ Յովաննէս սրկ.: ՍՏԱՑՈՂ՝ Պարոն Յակոբ:

ԹԵՐԹ՝ 342+1 (կրկ. 2). չգրուած՝ 1աբ, 323ա—4բ, 342աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա—Իէx12 (Ա 11, Դ 10, ԺԲ 13, ԺՉ 9)+3x2+1x18: ՆԻՒԹ՝ թուղթ (տարբեր՝ 323—324): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15,5x11,3: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նօտրգիր՝ 321ա—2բ): ՏՈՂ՝ 23 (2ա—320բ), 16 (321ա—2բ), 19—20 (325ա—41բ):

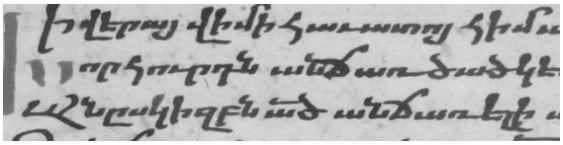
ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ – Ի լուսանցս՝ Յովնան յերախ կիտի՝ 55բ: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 2ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 10բ, 61ա, 104բ, 133ա, 200ա, 205բ, 247ա, 264բ, 286բ: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, տաճար, խաչ: Ջ ա ր դ ագ իր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր, կենդանագիր: Գ ոյ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

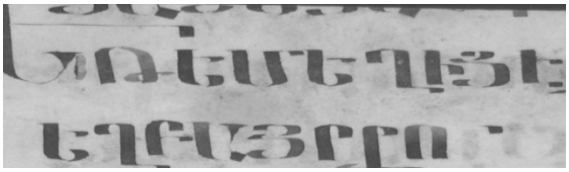
Նմուշ՝ 67ա

Նմուշ՝ 321բ

Նմուշ՝ 325բ

Նմուշ՝ 8ա

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—Աւետարան Մատթէոսի: Թ—ԺԴ: 2 (Ա—Բ)+2 (Գ—Դ), ստացուած 2 առանձին թերթերի ստորին (Ա—Բ) եւ վերին (Գ—Դ) կէսերի ընդերկայնակի երկատումից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ խոշոր երկաթագիր: Կարդալ՝ Գա, Գբ, Դա, Գբ «///երկիր տարաժամ... ի տուն fո///» (ԷՀ 29—Թ 6): Բբ, Աա, Աբ, Բա «///գայթակղեցուցանէ զԹզ... եղբայր fո/// (ԺՀ 8—14):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, տեղ—տեղ ցեցակեր, թանաքի բծեր, 40ա փակցուած: Պահպանակները՝ ցեցակեր, Գ—Դ թանաքակեր (Գա, Դա անընթեռնլի): Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած, դռնակը՝ վնասուած, փականներն՝ ընկած, դռնակի աստառը՝ հայաթուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–2ա–341բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. *§1/2ա–4բ:* 2/*4բ–7ա:* 3/*7ա–10բ (չիք §բ):* 4/*10բ–2բ:* 5/*12բ–4ա:* 6/*14ա–6ա:* 7/*16բ–8ա:* 8/*18բ–20բ:* 9/*20բ–2բ:* 10/*22բ–4բ:* 11/*24բ–6բ:* 12/*26բ–9ա:* 13/*29ա–33բ:* 14/*33բ–6ա:* 15/*36ա–8ա:* 16/*38ա–40ա:* 17/*40բ–2ա:* 18/*42ա–4բ:* 19/*44բ–6բ:* 20/*46բ–8ա:* 21/*48ա–50ա (50բ–1ա տե՛ս §94):* 22/*51ա–3ա (53ա–5բ տե՛ս յաւելեալ §ա):* 23/*55բ–7բ (57բ–60բ տե՛ս § 93):* 24/*չիք:* 25/*61ա–2բ:* 26/*62բ–6ա (66աբ տե՛ս §82. ժ):* 27/*66բ–72ա (ունի §գ կրկ. 234բ):* 28/*72ա–80ա:* 29/*80ա–9բ:* 30/*89բ–97բ:* 31/*97բ–104բ:* 32/*104բ–6ա:* 33/*106ա–8բ:* 34/*108բ–10ա:* 35/*110ա–2ա (112աբ տե՛ս §84. բ):* 36/*112բ–4ա (114ա–5ա տե՛ս §84. գ):* 37/*115ա–6բ (116բ–7ա տե՛ս §84. դ):* 38/*117ա–9բ (119բ–20ա տե՛ս 84. ե):* 39/*120ա–9ա (§բ–գ տեղափոխուած §ա–ի «ԲՋ. ԵՒրծաթասիրութեամբըն»–ից առաջ: 129աբ տե՛ս §84. զ):* 40/*129բ–31ա (131ա–2ա տե՛ս §84. է), 132աբ:* 41/*133ա–4ա (134աբ տե՛ս §84. ա), 134բ–8ա:* 42/*138աբ:* 43/*139ա–43բ:* 44/*143բ–63բ (163բ–7բ տե՛ս §45. բ):* 45/*168աբ, 163բ–7բ:* 46/*169ա–70բ:* 47/*170բ–2ա:* 48/*172ա–3բ:* 49/*173բ–5ա:* 50/*175ա–6ա:* 51/*176ա–7ա:* 52/*177ա–8բ:* 53/*178բ–82բ:* 54/*182բ–3բ:* 55/*183բ–5բ:* 56/*304բ–5ա, 185բ–6ա:* 57/*305բ–7բ, 186աբ:* 58/*186բ–91բ:* 59/*191բ–3ա:* 60/*193բ–5բ:* 61/*195բ–7ա:* 62/*197ա–8բ:* 63/*198բ–9բ:* 64/*200ա–2ա:* 65/*202ա–3բ:* 66/*203բ–5ա:* 67/*205բ–6բ:* 68/*206բ–8ա:* 69/*208ա–9ա:* 70/*209ա–10ա:* 71/*210ա–1բ:* 72/*211բ–2բ:* 73/*212բ–4ա:* 74/*214ա–6ա:* 75/*216ա–7բ:* 76/*217բ–9ա:* 77/*219ա–22ա:* 78/*222ա–3բ:* 79/*223բ–5ա:* 80/*225ա–6բ:* 81/*226բ–8ա:* 82/*228ա–39ա (§ժ տե՛ս 66աբ: §ժդ 304աբ: 234բ տե՛ս §27 գ, կրկ.):* 83/*239ա–43ա (243ա–6բ տե՛ս §85):* 84/*134աբ, 112աբ, 114ա–5ա, 116բ–7ա, 119բ–20ա, 129աբ, 131ա–2ա (տե՛ս §35–41):* 85/*243ա–6բ:* 86/*247ա–64բ:* 87/*264բ–83ա (283ա–6բ տե՛ս § 89):* 88/*286բ–303բ (303բ–4ա տե՛ս §96: 304աբ տե՛ս §82 ժդ: 304բ–5ա տե՛ս §56: 307բ–11բ տե՛ս §90: 312ա–3ա տե՛ս §89 բ: 313ա–բ տե՛ս յաւելեալ §ա: 313բ–6ա տե՛ս §91: 316ա–8ա տե՛ս 95: 318բ տե՛ս §92: 318բ–9բ տե՛ս յաւելեալ §բ: 319բ–20 տե՛ս յաւելեալ § գ:* 89/*283ա–6բ:* 90/*307բ–11բ:* 91/*313բ–6ա:* 92/*318բ:* 93/*57բ–60բ:* 94/*50բ–1ա:* 95/*316ա–8ա:* 96/*303բ–4ա: Ունի.*

ա. *313աբ* [Մեղեդի ննջեցելոց]*–ես ասացի վերանալ յինէն... (կից §89. բ–ին):*

բ. *318բ–9բ* Շարական Տարագրոսեանցն—ԴՋ. *Տենչալի տաւնիւս..՞*

գ. *319բ–20ա* Կանովն սրբոյն Թէոդորոսի զօրավարին—ԱՋ. *Հ. [Ո]ր ի հանդէս մեծ ճգնութեան... Ո. Պայծառացեալ ժողովուրդքդ... Տ. Անյաղթելի նահատակութեան քո... ԲՋ. Ճշ. Յեկեղեցւոյ անպարտելի...*

դ. *321ա–2բ* [Քաղուածք Մեծացուցչից ըստ նայնից եւ ըստ աւուրց շաբաթու]*–*ԱՋ. *կրկ. [Ո]ր ընտրեցար ի սկզբանէ...*

ե. *325ա—41բ* Քաղուածք Աւետնութեանց տօնից տեւումնականաց եւ ամենայն սրբոց ըստ իւրաքանչիւրոց պատշաճի—ԳԿ. *Երգեցէք որդիք Միովնի... բայց զխորհրդաւորն համեմատեա ըստ պատշաճին եւ ըստ խորհրդոյն։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

60բ Եւ զիս՝ մեղօք լցեալ Յովաննէս *գրիչս յիշեա ի Տէր։*

*167բ Ջ*Յովաննէս *զածանցող գրիչս յիշեսջիք ի Տէր. թ[վին] ՌՃՀ (1659)։*

*193ա Ջգածան[ց]ող գրիչս՝ զ*Յովաննէս *գրիչս յիշեսջիք ի Տէր։*

*246բ Ջ*Յովաննէս *ծրողս յիշեա ի Տէր, թ[վին] ՌՃՀ (1659)։*

320բ Գրեցաւ, նկարեցաւ Շարականս՝ ձեռամբ Յովաննէս *սարկաւագի ի թվին ՌՃ եւթն (1658). կենա յիշատակ հոգոյ պարոն* Յակոբին *եւ ծնօղացն՝ մուղդասի* Յախնազարին, եղնէրին, *քուր՝* Գուլխանդանին, *կողակցուն՝* Նանուխին. *յիշեցէք եւ Աստուած ողորմի [ասացէք]։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

320բ (ԺՀդ., շղագիր) Եւ զվերջին ստացօղ սորին Ռէթէ [ոս] *կրօնաւորս յիշեցէք ի Քրիստոս։*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ Զա Ռէթէոս *վարդապետ. 1244 (1795)։*

1598
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ
(Ջայնաբաղ)

ՌՀՋ—1627

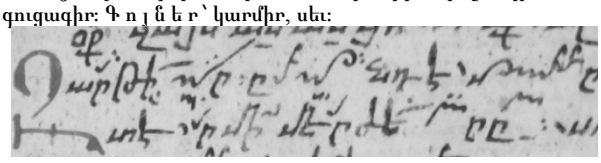
1. ա. *4ա—5բ* Ա.Ջ. *Երգեսցուք երգ նոր Աստուծոյ Փրկչին մերոյ...*Նայ. *Նայեցա եւ...* Ջիհ. *Հրով աստուածութեան...* Ծան. *Ծանեաք ըզքեզ...* Հաս. *Հաստատութիւն իմ...* Գիշ. *Ի գիշերաց կանխելով...* Եսա. *Յոյս և յարութիւն...* Աւր. *Զփառաւորեալըն...* Նեղ. *Որ լըւար...* Տրլ. *Հիացան գօրք...*

բ. *6ա—7բ* Մ. *Յանճառ փառաց...* Ո. *Պատկերակից եղեր...* Տ. *Յանբաժանելի ըզհանըն...* Ճշ. *Անըսկիզբն Աստուած...* Մ. *Յարուցեալոյն ի մեռելոց...* Մ. *Որ զաւետիս Հոգւոյն...* Մ. *Մեծացուցանեմք...* Մ. *Որ ըզհրեշտակին...* Մ. *Ըզքեզ երևեալ...* Մ. *Որ ըզհանն Աստուած... 7բ—10ա Մարմնացեալդ ի կուսէն... Որ գերազանցեալ... Որ ի հանդէս քո ճրգնութեան...,* Ո. *Որ անմարմնական վարուք...* Տ. *Որ շնորհօք...* Ո. *Տէր որ զգրթութիւն...* Տ. *Որք ի սկզբանէ...* Տ. *Առաքեալք յԱստուծոյ...* Հբ. *Ի քէն հայցեմըք... (Համբարձի կիրակմտի ասայ)։* Համբձի Ստե. *Անըսկիզբն Աստուած...* Մ. *Որ ընտրեցար...* Ո. *Թիւնս իմ։ Ողորմեա...* Տ. *Ի բարձանց։ Փառք յարութեան քո... 10ա—2ա* Ո. *Հայր բազումողորմ...* Ո. *Աստուած բազմաողորմ...* Ո. *Ի նեղութեան իմում...* Ո. *Ջըղջըման իմոյ...* Ո. *Վըտանգիմ...* Ո. *Թիւնս իմ։ Ողորմեա...* Տ. *Տէր որ ի վերա քերովբէից...* Տ. *Քեզ վայել է...* Տ. *Ամենայն զինուորութիւն...* Տ. *ՋԱստուածն Իսրայէլի...* Տ. *Որ բնակեալդ ես...* Տ. *Ի բարձանց։ Փառք քեզ...* Մկ. *Ջառաւօտու զօրհներգութիւնըս...* Հբ. *Ինձ օգնութիւն... 12ա—3բ Այսօր գոլով ի Բեթանիա... Կենդանութեանց բաշխօղ... Որ վերօրհնիս... Այսօր զանըսկիզբնըն...* Մ. *Ուրախ լեր յոյժ...* Ճշ. *Յարեաւ Քրիստոս...* Ճշ. *Նորացուցէք...* Ճշ.

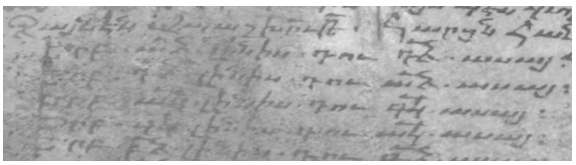
ԳՐԻՉ՝ Նեռսէս երէց։

ԹԵՐԹ՝ 293։ ՊՐԱԿ՝ 1x3+Ա—Իեx12 (Իե 2)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15,3x10,5։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր։ ՏՈՂ՝ 30։ ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կարմիր կտաւ։

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ — Քրիստոս Գեթսէմանի պարտեզում աղօթելիս՝ 3բ (տպ. լատ. մակագրութեամբ «Pater fi vis tranfer calicem iftmame»)։ Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 4ա։ Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 29ա, 54ա, 80բ, 103ա, 140ա, 161բ, 217ա։ Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական։ Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր։ Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, սեւ։

Նմուշ՝ 2ա

Նմուշ՝ Աբ

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Պատարագամատոյց (լատիներէն), ԺԴ դ., Գերմանիա։ 1 թերթ մագաղաթ, սկզբից, ստացուած՝ ½ թերթից (Տե՛ս Л. Киселева, Латинские рукописи Матенадарана, Е, 1980, стр. 72, N72)։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերը՝ գունափոխուած, տեղ—տեղ զանազան բծեր, փոխրիկ պատռուածքներ։ Կազմի կաշին՝ ֆեռծուած, եզրերը՝ մաշուած, ցեցակեր, դռնակն ու կապիչներն՝ ընկած։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *4ա—291ա* [Օրհնութիւն Յարութեան Տեառն մերոյ]

կամաւ յանձն առեր... ՃՂ. Տուք օրհնութիւն... ՃՂ. Յարուցելոյն ի մեռելոց... ՃՂ. Որ

Այստեղ եւ յաջորդ ձայների ընդգծուած տողերը ձեռագրում կարմրագիր։

գ. 22ա—9ա Տէ՛ս 1576. §12/22։ 15/22բ։ 16/22բ—3ա։ 21/23աբ։ 25/23բ—4ա։ 26/24ա—5բ։ 41. բ—գ/25բ—7ա։ 46/27բ։ 67/27բ—8ա։ 77. բ/28աբ։ 86. ա/28բ։ 37. ա/28բ—9ա։

Ամբողջական կանոնների (գ) հարցերը («Հ.») լրիւ, իսկ միւս միաւորները՝ քաղուածոյ։

2. ա. *29ա—31ա* ԱԿ. *երգեցէք Տեառն երգ նոր...* Նայ. *Նայեցարուք ժողովուրդք...* ՋիՀ. *Հուր բորբոքեցաւ...* Ծան. *Ի Սուրբ երրորդութենէն...* Հաս. *Սիրտ իմ...* Գիշ. *Լոյս ճրշմարիտ...* Եսա. *Աղաչեցի...* Օր. *Աստուած երեւեցաւ...* Նեղ. *Աստուած զքեզ...* Տրլ. *Որ անքննինդ ես...*

բ. *31ա—2ա Որ նախիմաց...*, Անըսկիզբն *Աստուած...*, *խորհուրդն անճառ... , Որ առաքեցար... 32ա—4բ* Մ. *Ուրախ լեր Աստուածածին...* Մ. *Անարատ տաճար...* Մ. *Ով գերահրաշ... , Որ գերկնաւոր... , Որ զարդարեալ...* Մկ. *Աշակերտքդ Քրիստոսի...* ՃՂ. *Որ սիրողդ էք... [ՃՂ]. Ի յանսահման ծովէն...* Մ. *Որ ըզկեանքն անմահաբար...* Ո. *Որ առաքեցար...* Տ. *Որ անմարմնոց... 34բ—7ա* Ո. *Ծով կենցաղոյս...* Ո. *Մերձ եմ ընկղմիլ...* Ո. *Աղաչեմք ըզքեզ Տէր...* Ո. *Աղաչեմք ըզքեզ Հայր...* Ո. *Մեղա Տէր բազումողորմ...* Ո. *Մեղայ քեզ Տէր...* Տ. *Ի համբառնալ իմում...* Տ. *Բարձրեալ ահաւոր...*Տ. *Տուք փառս Աստուծոյ...* Տ. *Փառք, պատիւ..* Տ. *Ընդ երկնային զօրութիւնսն...* Տ. *Որ Տէրդ ես երկնի...* Մկ. *Լոյս փառաց...* Հբ. *Աւգնական մեր լեր...* Մկ. Հբ. *Այսօր կանգնեցաւ...* Մ. *Նոր խորանիդ արեգականն...* Ո. *Որ վերընտին նորոգեցեր...* Տ. *Այսօր նոր ժողովուրդք... 37ա—9ա* Ո. *Սուրբ Աստուած, որ վասն մեր զմահ ճաշակեցեր...* Ո. *Դու ես Քրիստոս...* Ո. *Իջեր յերկնից..* Ո. *Որ խոնարհեցար...* Ո. *եկիր ի տեսութիւն...* Տ. *Առաքեցար ի Հօրէ...* Տ. *Յարուցեալ Տէրն ի գերեզմանէն...* Տ.*Սքանչելի հրեշտակքն...* Տ. *Հրաշալի ըզյարութիւն...* Տ. *Երգեսցուք քեզ...* Տ. *Կանխեցին կանայքն...* ՃՂ. *Թագաւորեաց Աստուած...* Ո. *Որ առաքեցար ի Հօրէ...* Տ. *Որ յերկնային զօրս...* Ո. *Որ ի հայրական իսկութենէն... 13բ—5բ, Այսօր յարեաւ ի մեռելոց...*, *Այսօր Ջատիկ մեր...* Ո. *Բանդ որ ի Հօրէ...* Ո. *Թիւնս իմ։ Ողորմեա...* Ո. *Անճառելի Հօր էակից...* Ո. *Որ խոնարհեցար...* Ո. *Անըսկիզբըն Բանդ...* Տ. *Ընդ լուսանալ միաշաբաթին...* Տ. *Ի բարձանց։ Փառք յարութեան քո...* Տ. *Ընդ կանայսն...* Տ. *Տէր անճառ էութեամբ...* Տ. *Սոսկալի տեսիլ...* Տ. *Փայլակնաձեւ...* ՃՂ. *Զթագաւորըն... 15բ—6ա* Ո. *Կարապետ արքայութեանն...* Տ. *երկնաքաղաքացին Յովհաննէս...* ՃՂ. *Որ Համբարձաւն... Մ. Այսօրըն որ ժողովուրդք... 16ա—7ա* Ո. *Որ յամենայնի ես աստուածութիւն...* Տ. *Որ ի քերովբէականս...* Տ. *Ժողովեալ ընտրելոց...*, *Որ ի լերինն այլակերպեալ...*, *երեւի երբեմն...* Ո. *Ի խորանի քում...* Տ. *Ի տաճարի սըրբութեան... 17ա—9ա—Որ զանարատ բազուկըս քո...*, *Սուրբ խաչն օգնական...*, *Հրաշակերտ եւ զօրեղ...*, *Անճառելի երեւումն...*, *Որ ըզնախնոյն...* Մ. *Երանելի աստուածասէր...* Ո. *Որ ըզծածկեալ խորհուրդ կենաց...* Տ. *Երգս առեալ...* ՃՂ. *Ճառագայթ անճառ... 19ա—20բ* Ո. *Ժողովեալքս ի յիշատակ սըրբոց քոց...* Տ. *Ժողովեալքս ի յիշատակ սըրբոց մարտիրոսացըն...* Տ. *Որք ըզհանդէս...* Տ. *Որք զանձինս...* Տ. *Պատուական վըկայից...* Տ. Հբ. *առաքինասէր վարուք...* Մկ. *Զինաւորըն Քրիստոսի...* Մկ. *Ըզգընութիւն..* ՃՂ. *Պարծեսցին...* Հբ. *Սուրբ ես Տէր...* Հբ. *Լոյսդ որ... 21ա—2ա* Ո. *Որ ստեղծմամբ...* Տ. *Քեզ վայել է...* Տ. *Զայն արկեալ...* Տ. *Զհոգիս ծառայից քոց...* Տ. *Որ անճառ տնօրէնութեամբ...*, *Կեանք եւ յոյս...*

[Ո.] *Որ ի հրաշայոյտ... 39ա—43ա* Արեգակն *արդարութեան...* (Ա—Ք)։ Ո. *Որ հրաւիրեցեր զորդիս մարդկան...* Տ. *Այսօր ընդ յերկնային զըւարթունսըն...*, *Ըզքեզ քաղաք Աստուծոյ...*, *Ի վերայ վիմի հաւատոյ...* Մկ. *Որ ի սկըզբանէ իմաստութեամբ...* Մ. *Զանճառելի ըզլոյս...* Մկ. *Սեղան քո...*, *Փառք Սուրբ խաչին... 43ա—4բ* Նըշանաւ *ամենայաղթ խաչիւրդ...*, *Խաչ քո...*, *Որ զաստուածային զօրութիւնդ...*, *Որ առաքեցեր նախընթաց...*, *Որք զարդարեցին...*, *Որ թագաւորաց ազգաց...* Մկ. *Աղաչեմք ըզքեզ Տէր... 45աբ Ամենասուրբ երրորդութեան ընտրեալ... 45բ—7ա* Ո. *Խնդրեմք ի քէն բարերար...* Ո. *Ըզյիշատակ սըրբոց մարտիրոսացն...* Տ. *Յամենայն ժամ...* Տ. *Զօրութիւնք երկնային...* Տ. *Ճըգնաւորըք Քրիստոսի...* Տ. Հբ. *Յաղթօղ նահատակքըն...* Տ. *Պարծանըք հաւատոյ...* ՃՂ. *Ի տաճարի հանգըստեան...* Մկ. *Ճըգնաւորըք Քրիստոսի... 47աբ* Ո. *Արարիչ Աստուած եւ ստեղծիչ...* Տ. *Զեռըք քո...* Տ. *Հայր անոխակալ...* Տ. *Յորժամ երկնից գոչէ...*

գ. 47բ—53բ տե՛ս ձեռ. 1576. *§ 27/47բ—9ա (յիք՝ §գ)։ 42/49ա—51ա (յիք՝ §գ)։ 47/51աբ։ 51/51բ—2ա։ 56/52ա։ 60/52բ։ 86. բ/52բ—3ա։ 87. բ/53աբ։*

3. ա. *54ա—6ա* ԲՁ. *Աւրհնեսցուք ըզՏէր, որ օրհնեացըն...* Նայ. *Աստուած խօսեցաւ...* ՁիՀ. *Սքանչելի հուր...* Ծան. *Ծանեաք ըզքեզ...* Հաս. *Հաստատեցաւ սիրտ իմ...* Գիշ. *Ի գիշերոց կանխեցից...* Եսա. *Ջեզեկիային...* Օր. *Ջեկեալն ի փըրկութիւն...* Նեղ. *Ի նեղութեան իմում...* Տրլ. *Լըւայ սքանչելի...*

բ. *56ա—8ա Ուրախացիր սրբուհի...*, *Ուրախ լեր բերկրեալ...* Ո. *Անկանիմք առաջի քո Աստուածածին...* Տ. *Աւրհնեմք ըզքեզ Աստըւած...* ՃՂ. *Ըզքեզ կոյս եւ*

մայր... Ճշ. Անթառամ ծաղիկ... Ճշ. Ջքեզ Հայր..., Անեղ անելի..., Բանն առաքեալ ի Հօրէ..., Լոյսդ որ ի Հօրէ... Մ. *Ըզկուսութիւնդ...* Ո. *Խոնարհեցար ի բարձանց...* Տ. *Հրաշալի բարբառօք... 58աբ* Մ. *Սուրբ եւ Աստուածածին Մարիամ...* Մ. *Ըզքեզ ամէնօրհնեալ...* Մկ. *Պարծանք եկեղեցոյ...* Մ. *Աստուած փրկիչ մեր...* Տ. *Ի վ երանելի... 58բ–60ա* Ո. *Դարձո զցասումըն...* Ո. *Անեռեւութից քննօղ...* Ո. *Բազում են քո գրթութիւնքդ...* Ո. *Մեղաք մինչեւ յերկինս...* Տ. *Որ ի վերդ ես...* [Տ]. *Աւրհնեմք ըզքեզ անըսկիզբըն Հայր...* Տ. *Աւրհնեսցուք եւ գովեսցուք...* Տ. *Հընչմամբ փողոյ...* Մկ. *Մանկունք եկեղեցոյ...* Հր. *Համբառնալով զաչս մեր...* Մկ. *Եւ օրհնեցէք զանուն Տեառն... 60ա–1ա Որ ըզխորհուրդ քո գալըստեանդ..., Ըստ աւետեաց մարգարէին..., Աստուածային ձայնէ գոչմանըն... 61ա–3ա Անեղն ի Հօրէ..., Եկայք որդիք մարդկան...* Ո. *ԵՒս ամենեսեան գրթած...* Տ. *Ըզքեզ օրհնեմք...* Մկ. *[Օրհնեց]էք զանունըն Տեառն...* Հր. *Որ յանէից գոյացուցեր...* Ո. *Թիւնս իմ: Թագաւոր փառաց...* Տ. *Որ նըստիս ի քրովբէս...* Հր. *Շնորհեա մեզ Տէր..., Արծաթի սիրութեամբ..., Ի գիշերին յորում...* Մկ. *Որ թագաւորդ ես թագաւորաց... 63բ–4ա Պարգեւատուն ամենեցուն..., Կենդանի յաւիտենից..., Կուսածին մարմնով...* Ո. *Իջեր երկնից...* Տ. *Ի գերեզման քո... 64ա–6ա* Ո. *Առաջին պըտուղ...* Ո. *Որ կամաւոր խաչելութեամբ քո...* Ո. *Հայր անըսկիզբն...* Ո. *Որ խաչեցար...* Ո. *Եկիր ի չարչարանըս...* Տ. *Եկին ի գերեզմանն...* Տ. *Զայն աւետաւոր հրեշտակին...* Տ. *Այսօր զուարճացան տիեզերք...* Տ. *Սքանչելի կանայքն...* Տ. *Կանխելով սուրբ կանանցն...* Ճշ. *Թագաւորին յաւիտենից... 66ա–7ա Նոյն եւ նըման հօր..., Սարսափելի հողմոյ նըմանեալ..., Ով երջանիկ տէր սուրբ Գրիգոր..., Ով երանելի տէր սուրբ Գրիգոր...* Ո. *Թիւնս իմ: Բարեխօսութեամբ քահանայապետին...* Տ. *Առաջնորդ հաւատոյ... 67ա–8բ Անապական սուրբ զխաչն օրհնեսցուք..., Որ նըշանաւ...* Ո. *Այսօր խընդրի պատուական փայտ...* Տ. *Ապաւինեցաք խաչ քո...* Մկ. *Որ լուսով աստուածային...* Մկ. *Ստուգութեամբ տեղեկացեալ... 68բ–9բ* Մկ. *Զարմանալի է ինձ...* Մկ. *Երգեմք ձեզ երգս... 69բ–71բ* Մկ. *Յաւուր վերջին ժամանակին..., Նայեա սիրով Հայրըդ գրթած... 72ա–3ա* Ո. *Հեղմամբ արեան սըրբոց վըկայից...* Ո. *Աղբեր կենաց...* Տ. *Աւրհնեն ըզքեզ Աստուած...* Տ. *Տօն ճրագնաւորացն...* Տ. *Որ օրհնիս յանմարմնական...* Ճշ. *Ուրախանան հրեշտակք...* Տ. *Հր. Ջքեզ Տէր օրհնեն...* Մկ. *Փառաւորեալըդ փառօք... 73աբ.* Ո. *Որ կոչեցեր առ քեզ...* Տ. *Հրեշտակային ձայնիւն...* Տ. *Ի ձայն փողոյ գալըստեան...* Տ. *Թագաւոր անմահ Արարիչ...*

գ. 73բ–80բ տէ՛ս ձեռ. 1576. *§11/73բ–4ա: 28. բ/74ա–5ա:* 32/*75աբ:* 35/*75բ–6ա:* 38/*76աբ: 42. գ/76բ–7ա: 43. ա/77ա–8բ (սկ. «Հ. Անապական բանդ»):* 55/*78բ–9ա:* 76/*79աբ: 86. գ/79բ–80ա: 87. գ/80աբ:*

4. *80բ–2բ* ԲԿ. *Փարաւոն հանդերձ կառօքն...* Նայ. *Ի յերկնից..* Ջիհ. *Հրով աստուածութեամբըդ...* Ծաճ. *Դու ես Աստըւած...* Հաս. *Հաստատութիւն իմ...* Գիշ. *Ի գիշերայց կանխեալ...* Եսա. *Անմահ թագաւոր...* Օր. *ՋԱստուածն ամենեցուն...* Նեղ. *Անապականութեան...* Տրլ. *Անեղին եղեալ...*

բ. *82բ–4ա* Ո. *Որ ողորմեցար ի մեղս...* Տ. *Այսօր ցընծան երկնայինքն...* Մ. *Ճշ. Սիւն լուսոյ...* Մ. *Ըզքեզ Աստուածածին, որ վերօրհնիս...* Մ. *Մայր լուսոյն...* Մկ. *Ով երանելիդ ամենեցուն...* Հբձ. *Ապաշխարութեամբ...* Մ. *Ուրախ լեր մայր լուսոյ...* Ո. *Թիւնս իմ: Որ խոնարհեցար ի բարձանց...* Տ. *Ընդ լուսափայլ զբարթնոյն... 84ա–6ա* Ո. *Յամենայն ժամ աղաչանք իմ...* Որ. *Թիւնս իմ: Ողորմեա ինձ...* Ո. *Յոյս իմ ես դու...* Ո. *Մեղք իմ բազում են...* Ո. *Թիւնս իմ: Մեղայ քեզ Տէր...* Տ. *Միաբանութեամբ տուք փառս...* Տ. *Միաբանութեամբ տուք փառս...* Տ. *Յորժամ գայցես...* Տ. *Ընդ առաւօտըս...* Տ. *Ամենայն երկիր...* Տ. *Ամենայն արարածք...* Մկ. *Արթունք եւ պատրաստ...* Հբձ. *Աւգնութիւն մեզ ժամանեա...* Ո. *Եկեսցէ Տէր ի վերայ մեր ողորմութիւն քո...* Ո. *Տէր ըզլուր միւսանգամ քո գալըստեանն...* Տ. *Որ օրհնիս ի հրեշտակաց...* Տ. *Աւրհնեսցէք ըզՏէր... 86ա–7ա Որ պատուիրան ճըշմարտութեան..., Դատաւոր արդարութեան...* Ո. *Ուրախ լեր եկեղեցի...* Տ. *Ջքրիստոս թագաւորն...* Հբձ. *Այսօր ընդ հրակերպեան..., Իմաստուն կուսանքըն..., Յորժամ երկնից փառօք... 87բ–9ա* Ո. *Ողորմեա ինձ.. Աստըւած իմ...* Ո. *Իջեր Տէր եւ մարմնացար...* Ո. *Թիւնս իմ: Որ իջեր յերկընից...* Ո. *Որ համագոյդ ես Հօր...* Ո. *Որ յաթոռ փառաց...* Տ. *Քո յարութեանըդ փառք...* Տ. *Քրիստոս յարեաւ...* Տ. *Առաւօտեան սուրբ կանայքն...* Տ. *Կանխեցին կանայքն...* Տ. *ԸզՅարութիւն Քրիստոսի...* Տ. *Ջտիեզերական խընդութեանցն...* Ճշ. *Աւրհնութիւն ի բարձունս... 89բ–91ա Երրորդութիւնն անբաժանելի..., Այսօր երկնայինքն..., Որ զմիաբանեալսն...* Ո. *Իջեր Տէր ողորմութեամբ քո...* Տ. *Այսօր աղբեր գիտութեան..., Որ ըզլոյս անճառ շնորհաց..., Որ յերջանիկ ընտրեալ..., Ճառագայթ փառաց..., Որ գերագոյն փառօք...* Մկ. *Հբձ. Աւրհնեցէք մանկունք... 91ա–4բ Ի վերայ վիմի հաւատոյ..., Եկայք ժողովուրդք ի տաճարի փառաց..., Խաչի քո..., Խաչըն կենարար..., Անպատումըն կառք..., Որ յանէից ստեղծեր.., Անգադար յերկնից...* Մկ. *Պըսակ եւ փառք... Հբձ. Ըզյիշատակ վըկայիցն...* Մկ. *Որ ըզհուր սիրոյ..* Մկ. *Հընցեալ աստուածային շնորհիւ...* Մկ. *Յարմատոց բարեաց... Հբձ. Վարդագոյն վառեալ ծաղիկ... 95բ–6ա* Ո. *Եկեալ եմք ի տեղի վըկայիցն...* Ո. *Որք զանձինս իւրեանց...* Տ. *Շնորհեա մեզ Քրիստոս...*

Տ. *Միաբան ամենեքեան…* Տ. *Այսօր տօնեմք ըզտօն սրբոյ վրկայիցն…* Տ. *Ով երանեալ սուրբ վրկայք…* Տ. *Յիշեա զմեզ Աստուած…* Տ. *Որ պըսակիչդ ես…* Տ. Հբն. *Հրաշափառ ճրգնութեամբ…* Մկ. *Ի փառըս պարծեսցին… 96ա—8բ* Ո. *Որ Որդիդ ես եւ Բանդ ես եւ Բանդ Աստըւած…* Տ. *Քեզ վայել է Աստուած օրհնութիւն…* Տ. *Թագաւոր խաղաղութեան…* Տ. *Ի գիշերաց կանխեալ…* Տ. *Որ Հայրդ ես բարեխնամ…* Տ. *Գալոց է Միածինըն… (Սաղմոսք)* Ստ. ֆիճ. *Պատրաստ արարեր.., Աւծեր իւղով…, Ողջոյն քեզ…, Ողջոյն ձեզ…, Ահա հրաժարիմ…, Աղօթս արարէք…, Աւգնութիւն է մեզ…, Երանի ազգի…, Անդ պատրաստեաց…, Աւրհնեսցէ զձեզ…, Մերձեցաւ անձըն իմ…, Ի ճանապարհըս քո…, Աւրէնըսգէտ արայ…, Հաւատ ունելով…, Մերձեցաւ անձն իմ…, Ի գալըստեան Տեառըն…, Գայ զօրութեանց թագաւորն.., Սարսափելի որոտմամբ…, Գաղտնի գործոցըն ծածուկ…*

գ. 98բ—103ա տե՛ս ձեռ. 1576. *§28.* ա/*98բ—9ա: 28.* գ—դ/*99ա—100բ: 43.* բ/*100բ—2ա:* 50/*102ա: 86.* դ/*102բ: 87.* դ/*102բ—3ա (վրջ. «*Տ. *Թագաւոր խաղաղութեան…»):*

5. ա. *103ա—5ա* ԳՁ. *Աւգնական ընդունելի…* Նայ. *Նայեցարուք երկինք…* Զիճ. *Աստուածային հուր…* Ծաճ. *Ի Սուրբ երրորդութենէն…* Հաս. *Հաստատեցաւ սիրտ իմ…* Գիշ. *Հոգի իմ…* Եսա. *Հառաչեցի…* Օր. *Յօրհնութիւն նոր…* Նեղ. *Զհրաշալի խորհուրդ…* Տրլ. *Տէր ըզլուր քո…*

բ. *105ա—7բ* Մ. Ճշ. *Զանճառելի լուսոյ մայր…* Մ. *Ուրախ լեր Աստուածածին…* Ո. *Ամէնիմաստ ամէնից Հայր…* Տ. *Ճառագայթ եւ կերպարան…* Մ. Ճշ. *Սուրբ զԱստուածածին…* Մ. *Լոյս լուսոյ մայր…* Ո. *Զահաւոր բարբառըս…* Տ. *Դաք անմարմնականք…* Մ. Ճշ. *Անըսկզբնական Բանին Հօր…, Այսօր Գաբրիէլ ցընծութեամբ…, Այսօր Գաբրիէլ հրեշտակըն…, Այսօր որ յաթոռ փառաց…, Ըզծնեալն ի սըրբոյ կուսէն…, Անըսկզբնական տեսիլ…, Որ չէութեանդ ես…* Մ. *Աստուածածին երկնային դուռն… 197բ—8բ երանելի սուրբ առաքեալք…, Զորս առեալ ի ծովակէն…* Ճշ. *Զառաջնորդս եւ զվարդապետս…, Որ արարեր զօրութեամբ…, Որ տիրականս… 109ա—12ա* Ո. *Զերծոյ զիս յորոգայթէ…* Ո. *Ծով մեղաց…* Ո. *Մերձեալ է օր…* Ո. *Ողորմեա ինձ Աստըւած…* Ո. *Վիրաւորեալ յանցանօք…* Ո. *Զանապական ըզհոգեւոր ըզգանձըն…* Տ. *ԸզՀայրն երկնաւոր…* Տ. *Աւրհնեմք ըզքեզ անըսկիզբն…* Տ. *Աւրհնեմք ըզքեզ Աստըւած…* Տ. *Առաւօտ խաղաղութեան…* Տ. *Փառք թագաւորիդ…* Տ. *Աջովդ քո Աստըւած…* Մկ. *Ըզքեզ բարեբանեն…* Հբն. *Զօրհներգութիւնըս բանաւոր…, Պահապան խընդրեմք…* Մկ. *Այսօր տօնէ եկեղեցի…* Մկ. *Ահաւոր ես թագաւոր…, Որ յաթոռ փառաց…* Ո. *Ըզքէն խորհեցան ի չարութիւն…* Տ. *Այսօր եկեալ կամաւ Փըրկիչն…* Մկ. Հբն. *Նոր ըսքանչելիք… 112ա—5ա Վերածգօղն երկնից…, Աղբեր լուսոյ…, Որ եսդ ի յերկինս…, Քրիստոս Աստըւած, որ վասն մեր…, Որ վասն մեր յերկրաստօրինացն (այսպէս)…, Յորմէ սարսեալ սերովբէքն…* Ո. *Արկօղդ ըզլոյս…* Տ. *Որ անըսկիզբն չէութեանդ…* Մ. *Յահեղ աւուրն…* Ո. *Եկեալդ ի փըրկութիւն ազգի մարդկան…* Տ. *Ով ըսքանչելի եւ տեսիլ ահաւոր…* Ո. *Որ բաշխօղդ ես…* Տ. *Յովսէփ ճըշմարիտ…* Ո. *Այսօր հրեշտակաց…* Տ. *Որք արժանաւորեցայք… 115ա—7բ* Ո. *Էակից Հօր…* Ո. *Յամենայնի բազումողորմ…* Ո. *Քրիստոս Աստըւած, որ տարածեցեր…* Ո. *Լոյս ճրշմարիտ…* Ո. *Իջեր յերկնից…* Տ. *Իւղաբեր եւ սուրբ կանայքն…* Տ. *Այսօր Յարութիւն Քրիստոսի…* Տ. *Ի խաչանիշ փայտէն…* Տ. *Փառաւորեալ է քո Յարութիւնդ…* Տ. *Ի ձայն ահեղ…* Տ. *Հրաշալի Յարութիւննն…* Տ. *Տուք ըզփառս ի սերովբէից…* Ճշ. *Զթագաւորըն Քրիստոս… 117բ—20ա Արեգական արդարութեան…, Որ համագոյդ ես Հօր…* Ո. *Հոգիդ ճրշմարիտ…* Տ. *Որ ի թեւըս թեթեւս…, Զմարգարէ բարձրելոյն…* Ո. *Ճրագ ճրշմարտութեան…* Տ. *Առաքեալըն յԱստուծոյ…* Մկ. *Այսօր գուարճացեալ…* Ո. *Լուսաւորեա երուսաղէմ…* Տ. *Այսօր աստուածութիւնըն…, Այսօր որ էնն ի յերկինս…, Որ յանարուեստ…, Ուրախ լեր սուրբ եկեղեցի…, Խորան սըրբութեան… 120ա—3բ* Ո. *Փայտ կենաց…* Տ. *Անուանեալ փայտ…, Սրբբութիւն սըրբոց շնորհեցեր… («Ստեփաննոս»):* Ո. *Զորս ըստ պատկերի քում…* Տ. *Որ զարդարեաց մեծապայծառ…* Մկ. *Այսօր ուրախացեալ ցընծա…* Ճշ. *Այսօր ցընծան դասք…, Որ ծագեցեր մեզ լոյս…* Ո. *Քեզ Քրիստոսի կաթուղիկէ…* Տ. *Հրաշափառ տեսութիւն… 123բ—5ա* Մկ. *Նմանեալ Մովսէսի…* Ո. *Երկրպագեմք առաջի տեւողական նըշխարաց…* Տ. *Ամոլըք հաւատոյ…* Մկ. *Հայրապետ սուրբ եւ անբիծ…* Ո. *Այսօր տըղայք ստընդիայք…* Տ. *Այսօր ընդ դասս հոգէղինաց… 125ա—7բ Այսօր սրբոց հայրապետացըն ժողով…, Ժողովեալ սուրբ հայրապետքըն…* Ո. *Աստուածային ճառագայթ…* Տ. *Հանդիսացեալ ընդ երկնայնոցն…* Մկ. *Ով հրաշալի նախահարք…, Ի Սուրբ երրորդութենէն…, Որ համանըման մեծին եղիայի…* Մկ. *Որք արժանաւորեցայք կոչիլ…* Մկ. *Մանկունըք նոր Սիովնի… 127բ—8ա Ի քէն հայցեմք Հայր գթութեանց… 128ա—9բ* Ո. *Որք ի մարմնի զանմարմնականաց…* Ո. *Զանմարմնոցն զմաքրութիւնսըն…* Տ. *Զարիական մահ սրբոց…* Տ. *երանելի սուրբ հայրապետք չարչարեալք…* Տ. *Երանելի սուրբ հայրապետք, որք կամաւ…* Տ. *Ընդ վերին գըւարթունսըն…* Տ. *Զանյաղթելի ճրգնաւորացն… Հբն. Ըզպըսակիչըն սրբոց…* Մկ. *Այսօր յիշատակ սրբոց մարտիրոսաց…* Ճշ. *Պայծառացիր եկեղեցի… 129բ—31ա* Ո.

Հայր բարեգութ, որ գըթացար... Տ. Ի ձայն մեծի զուարթնոյն... Տ. Որ երկայնամիտդ ես... Տ. Որ խոնարհեցար... Տ. Արարչագործ Աստըւած զարարածըս... Տ. Արարչագործ Աստըւած զարարածըս... Տ. Արարչագործ Աստըւած, որ յոչընչէ... Տ. Յահաւոր քո գալըստեանըն... Ճղ. Քրիստոս Աստըւած յիշեա...

գ. 131ա—40ա Տէ՛ս ձեռ. 1576. § 5/131աբ: 6/131բ: 18/131բ—2ա: 29. բ/132ա—3բ: 37/133բ—4ա: 39. ա/134ա: 40. ա/134աբ: ա/134բ—5ա (վրջ. «Որք արժանաւորեցայք»): 43. գ/135ա—6բ: 52/136բ—7ա: 54/137ա: 59/137բ: 71/137բ—8ա: 79/138աբ: 82. ա/138բ—9ա (սկ. «ԳՁ. Հ. Որ էիր յառաջ քան...»): 86. ե/139աբ: 87. ե/139բ—40ա:

6. ա. *140ա—2ա ԳԿ. Երգեցէք Տեառն երգ նոր... Նայ. Նայեցարուք ժողովուրդք... Ջիհ. Որ ըզհուր... Ծան. Որ յանըսկըզբանական Հօրէ... Հաս. Հաստատեցան սիրտք մեր... Գիշ. Լոյսդ որ ընդ Հօր... Եսա. Ջեզեկիայ՝ին... Օր. Ջփառաւորեալն... Նեղ. Ընդ Յովնանու...Տրլ. Որ յանքննին...*

բ. *142ա—3բ—Երգեցէք որդիք Սիովնի..., Այսօր լըցաւ խոստումն Աստուծոյ... Ճղ. Ծառ կենաց... Ճղ. Աստուածածին խորան լուսոյ... Ճղ. Ամենագովելի... 143բ—5ա Էակից Հօր եւ Հոգւոյ..., Որ ըզմարմնացեալըն... Ո. Հրաշափառ ծընունդ քո... Տ. Այսօր յայտնեցաւ մեզ... Մ. ՋԱստուածածինն եւ զմիշտ կոյսն... Մ. Մայր եւ կոյս..., Որ ընտրեցար ի կոչումն առաքելական... Ո. Առաքեա ի մեզ... Տ. Ով երջանիկ ճառագայթք... 145ա—6ա Աւրհնեմք ըզքեզ անըսկիզբըն Հայր... Մ. Աստուածատունկ խընկաբեր... Ո. Շնորհեա մեզ Տէր ընդ աղքատացն... Տ. Որ ըզլոյս աստուածային... 146բ—7բ Ո. Քրիստոս Աստըւած աստուածոց... Ո. Մաքսաւորն հառաչանօք... Տ. Ջանըսկիզբն Աստըւած... Տ. Անըսկիզբն Աստուած եւ թագաւոր... Մկ. Աւրհնեցէք ըզՏէր եւ օրհնեցէք... Հբ. Տուր մեզ Տէր զօգնութիւն..., Հովանի աջոյ ձեռին..., Այսօր ընդ անմարմնոցըն..., Այսօր զանյաղթելի մարտիրոսացն... 147բ—9ա Ո. Որ յարեարդ ի մեռելոց... Ո. Անըսկիզբըն Բանդ... Ո. Որ տըրտմահաղորդ... Տ. Յարեաւ Տէրն... Տ. Յաստուածային ըզգերեզմանաւըն... Տ. Ըզքո Յարութիւնդ օրհնեմք... Տ. Առեալ եւ մեր զօրհնութիւնըս... Տ. Տեսիլ փայլականաձեւ... Տ. Յանճառ փառաց... Ճղ. Լուսով աստուածութեան... 149աբ Ջանըսկզբնաբար բըղումն..., Այսօր ցընծան դասք առաքելոցըն... 149բ—54ա Այսօր զուարճացեալ ցընծայ եկեղեցի..., Լերինք ամենայն այսօր ցընծացէք... Ճղ. Հովիւ քաջ բանաւոր հօտի... Ճղ. Այսօր ցընծայ եկեղեցի... 154ա—5բ Ճղ. Յաղթող եւ զնոր օրհնութիւն... Ո. Ով քառաթեւ լուսածին... Տ. Ով պահապան, որ ծագեցար..., Այսօր երեւումն մեծ..., Յաղթող եւ սուրբ հայրապետ..., Ուրախացան զօրք... Ճղ. Որ յանապատէ կոչեցար... 155բ—6բ Ո. Նայեա ի մեզ... Տ. Այսօր հրեշտակաց... Տ. Սուրբ Աստըւած Հայր անըսկիզբն... Տ. Ճրագնաւորական աշխատութեանց... Տ. Նահատակք յաղթող... Հ. Հբ. Այսօր մարտիրոսաց դասքն... Ճղ. Ճրագնաւորք ճըշմարիտք... Մկ. Ընդ զըւարթունս... 156բ—8ա Ո. Յանըսկըզբնական ծոցոյ Հօր... Տ. Լոյս ի լուսոյ... Տ. Որ Արարիչդ ես հրեղինաց... Տ. Որ անբաւ քո մարդասիրութեամբդ... Տ. Փառք քեզ Աստըւած փառաւորեալ..., Ընդ զըւարթունս երկնից... Մ. Լեառն վիմածին աղբեր...*

գ. 158ա—61ա Տէ՛ս ձեռ. 1576. §29. ա/158աբ: 29. գ/158բ—9ա: 43. դ/159աբ: 68/159բ—60ա: 81/160աբ: 86. գ/160բ—1ա: 87. գ/161ա:

7. ա. *161բ—3բ ԴՁ. Աւրհնեսցուք ըզՏէր եւ զյաղթող... Նայ. Նայեցան զինուորութիւնք... Ջիհ. Աստուածային բարկութեամբ... Ծան. Տեսեալ ըզքեզ մահու... Հաս. Աղեղըն հրգօրաց... Գիշ. Որ բանիւ... Եսա. Յոյս կենդանութեան... Օր. Ջանճառդ քո... Նեղ. Որ լըւար Աստըւած... Տրլ. Տէր ըզլուր քո...*

բ. *163բ—6ա Հբ. Նոր Սիովն ծընեալ... Մ. Առաւօտ խաղաղութեան... Ո. Անճառելիդ Աստուած... Տ. Թագաւոր փառաց... Ճղ. Որ ի բարձրութիւնս երկնից... Մ. Ուրախ լեր Մարիամ սուրբ... Ո. Որ յանէից անմարմնական... Տ. Ուրախ լեր Մարիամ կոյս... Մկ. Ծագումըն հրաշալի... 186աբ Լոյս ի լուսոյ..., Ըզքեզ որ հոգւով եւ հրով..., Ըզգլուխ վիշապին... 166բ—8ա Մ. Ըզքեզ օրհնութեամբ մեծացուցանեմք... Մ. Անարատ կոյս... Մ. Աստուածածին մայր լուսոյ... Մ. Ուրախացիր Աստուածածին..., Այսօր անըսկըզբնական ծընունդ... Մ. Աթոռ քրովբէական... Ո. Որոյ առեալ հրամանի... Տ. Զոր փառաբանեն ի բարձունս... Մկ. Որ գերագոյն քան զըզբնութիւնս... 168ա—9ա Յաղթող գըտաւ յօրհնաբանս..., Որ երջանիկ լուսովքն... Ո. Անըսկիզբն Աստուած լոյս... Տ. Երդուաւ Տէր Դաւթի... Մկ. Աւրհնեցէք ըզՏէր յօրհնութիւն ի նոր... 169ա—71ա Ցընծայ այսօր եկեղեցի..., Որ գերագոյն ընտրելոց... Ո. Ամոլըք հաւատոյ... Տ. Երանելի սուրբ Առաքեալքն... Մկ. Ստ. Որ արփիահրաշ... Հբ. Որ անպարագիրն է... Մկ. Որ առաքեցեր զՅովնան.. Մկ. Որ ընտրեցեր ի սկզբանէ զհաճոյ... 171ա—3ա Որ զօրէնըս սըրբութեան..., Որ գերագոյն փառօք... Ո. Հրաշափառ ծագումըն լուսոյ... Տ. Այսօր ցընծան դասք հրեշտակաց... Մկ. Ստ. Լուսապըսակացըն տօնիւս... Ճղ. Այսօր մեծապէս պանծացեալ... Մ. Ստ. Աստուածածին գերագոյն... Ո. Դատաւոր արդար... Տ. Որ փառաբանիս ի հրեշտակաց... 173ա—5ա Ո. Համբառնամ առ քեզ... Ո. Բազմութեամբ յանցանօք... Ո. Աստուած մարդասէր... Ո. Որ զաղաղակ կընոջն... Ո. Անկանիմ առաջի քո... Ո. Ողորմեա ինձ*

Քրիստոս... Տ. Տէր երկնի եւ երկրի... Տ. Որ ի բարձունըս բնակեալդ ես... Տ. Զքաւարիտունք երկնից... Տ. երկնային զօրութեանցըն... Տ. Աւրհնեցէք զՏէր... Տ. Աւրհնեմք զքեզ Հայր... Տ. Քեզ վայել է օրհնութիւն... Մկ. Մանկունք զՏէր օրհնեցէք... Հբ. Զքեզ կարդամք յօգնութիւն... 175աբ Ո. Որ ի չորեքկերպեան կենդանեաց... Տ. Աղբեր անմահութեան... 176ա—8ա Թագաւոր գոլով..., Յորժամ եկըն Յիսուս յերուսաղէմ... Մ. Ուրախ լեր մայր լուսոյ... Ո. Զգալուստ քո Քրիստոս... Տ. Ի Յարութեան յաւուր..., Այսօր ի կատարումն աստուածային ընծրեաց..., Այսօր զօր յերկնային լուսեղինացն... Ստ. Հբ. Եկայք հաւատացեալք... 178ա—9բ Ո. Ողորմեա Փըրկիչ... Ո. Ի խաչ ել... Ո. Ողորմեա մեզ Աստուած... Ո. Անեղակից Բանդ Հօր... Ո. Եկիր ի փըրկութիւն թագաւոր... Տ. Փառաբանակից Հօր... Տ. Կանանցըն կանխելով... Տ. Ահագին ձայնիւըդ... Տ. Որ ի վերդ ես... Տ. ԶՅարութիւն Աստուածորդւոյն... 179բ—81ա Համբարձաւ Տէրըն մեր յերկինս..., Համբարձաւ Տէրըն մեր Քրիստոս... Հբ. Որըք տընկակից եղաք... Ո. Զքեզ աղաչեմք ողորմեա... Ո. Անժամանակդ Աստուած... Տ. Փառաւորեալ անճառելի... Տ. Զանճառելի Յարութիւնըն... Ճղ. Թագաւոր Քրիստոս... 181ա—3ա Առաքելոյ աղաւնոյ..., կենդանարար Աստուած... Ո. Որ ի վերա բըխեալ գաւազանին... Տ. Ընդ երկայնոց հոգեղինաց..., Անմահարար բաժակ..., Անըսկիզբն Աստուած... Մկ. Հոգին Սուրբ էր միշտ... 183ա—5ա Մ. Որ ի յամսեանն վեցերորդի... Ո. Երկնաւոր փեսայ... Տ. Այսօր ցընծան հրեշտակք... Մկ. Հրաշափառ Աստուած... Հբ. Որ կոչեցար յորդէգրութիւն... Ո. Որ ասացեր ողորմութեամբ... Տ. Որ ընտրեցար յԱստուծոյ... 185ա—6ա Ո. Ի Թաբոր ի լերին... Տ. Քրիստոս Աստուած մեր... Ո. Որ ճառագայթս աստուածային... Տ. Ցընծայ այսօր փառօք... Ո. Որ հաստատեցեր բանիւ... Տ. Լուսաւորեա երուսաղէմ... 186ա—9ա Այսօր ժողովեալ սըրբոցն..., Այսօր զազատիչըն... Մ. Խորանայարկ կամար... Ո. Որ ունիս իշխանութիւն... Տ. Անըսկիզբն Աստուած անհասանելի..., Այսօր հրաշափառ կոչմամբ..., Այսօր ըզնախամօրն... Մ. Աստուածածին գեբագոյն... Ո. Որ խոնարհեցար յերկնից... Տ. Ուրախ լեր մայր... 189ա—91ա Զօրութիւն Սուրբ խաչի քո..., Ի ստունգանելն Ադամայ... Ո. Ի յերկնից երեւեալ... Տ. Գաւազան զօրութեան... Մ. Մայր լուսոյ Մարիամ... Ո. Որ աւետաւոր քում գալըստեանդ... Տ. Այսօր ժողովուրդք... Մկ. Որ յառաջագոյն ընտրեալսն... 191ա—4ա Որ ըզշնորհս աստուածային... Տ. Անճառելի շնորհօք լըցեալք... Ո. Որ հրեղէն զօրաց... Տ. Անմահ արքային անարուեստ... Ստ. Մկ. Հբ. Երկնաւոր հօտ ընտրեալ... Ճղ. Այսօր երկնայնոց ընդ մեզ... Մկ. Տենչալի տօնիւ... Մկ. Որ հրաւիրեցեր... Ստ. Մկ. Լուսապայծառ իմաստիւք... Մկ. Հիացան անմարմինքն.. Մկ. Ցընծայ այսօր սուրբ եկեղեցի..., Որ յառաջագոյն յօրէնս... 194ա—5բ Որ յառաջագոյն սահմանեցեր..., Աւրհնեմք զքեզ շնորհատու... (գրչից՝ 194բ «Ոմանք այս շարական Օրհնութեան տեղ կասեն, յետոյ՝ ճաշոյ ալ կու ասեն»), Պայծառացան այսօր սուրբ եկեղեցիք... 195բ—7ա Ո. Որք ըզբաժակ մահու... Ո. Ողորմեաց մեզ Տէր... Տ. Այսօր յիշատակ սըրբոցն... Տ. Այսօր ճրագնութեամբ սըրբոցն... Տ. Որ զառ ի Քրիստոս զչարչարանըս... Տ. Ցընծութիւն է այսօր... Ճղ. Ճրագնութիւնըք սըրբոց... Հբ. Յիշատակ է այսօր... Մկ. Զքեզ կարդային յօգնութիւն... Մկ. Ով սուրբ Գէորգ... 197բ—201ա Ո. Յորժամ հարկանէ փող... Տ. Քանզի զքեզ օրհնեն... Տ. Փառըք քեզ Հայր... Տ. Ի հանգիստ քո... Տ. Ժամանակ դարձի իմոյ... Տ. Գրթայ Տէր ի հոգիս մեր... Տ. Բարձրեալ թագաւոր... Տ. Հայր անըսկիզբն Արարիչ... Տ. Որ հայրական իշխանութեամբ... Տ. Ժողովեալքս ի տաճար... Տ. Զահագին համբաւ գալըստեան քո..., Ահագին է օրըն դատաստանին..., Մերձեցայ ես ի դուռըն գերեզմանին..., Անըսկիզբն Աստուած սկիզբն արարչութեան..., Բազմերամբ վեհագունիցըն..., Մեծ եւ ահեղ է օրըն դատաստանին..., Ի հանդերձեալ նորոգմանըն...

գ. 201ա—17ա Տե՛ս ձեռ. 1576. § 2/201ա—2ա: 3/202աբ: 4/202բ—3ա: 14/203ա: 17/203աբ: 19/203բ—4ա: 29. դ/204աբ: 30. ա—բ/204բ—7ա: 43. բ/207ա—8բ: 44/208բ—9բ (սկ. «Հ. Ծագումըն»): 48/209բ: 53/210աբ: 57. ա/210բ—1ա: 61/211ա: 63/211աբ: 64/211բ—2ա: 66/212աբ: 69/212բ—3ա: 73/213աբ: 75/213բ—4ա: 77. ա/214աբ: 78/214բ—5ա: 86. է/215բ—6բ (վրջ. «Տ. Ցընծութիւն է այս»): 87. է/216բ—7ա (վրջ. «Տ. Քանզի զքեզ»):

8. ա. *217ա—9ա Դկ. Յաղթական քեզ օրհնութիւնք... Նայ. Նայեցարուք ի բարբառ... Զիհ. Ծափս հարէք... Ծաո. Ծանեաք ըզքեզ... Հաս. Հաստատեցան սիրտըք մեր... Գիշ. Ի գիշերաց կանխեալ... Եսա. Ի վերանալ յինէն... Օր. Ամենասուրբ երրորդութեանդ... Նեղ. Մարգարէն ի փողոյ... Տրլ. Լրւայ զսքանչելի...*

բ. *219աբ Մ. Նահապետացն Աբրահամու... Հբ. Աստուածածին սուրբ կոյս... 219բ—22բ Խորհուրդ մեծ եւ սքանչելի..., Այսօր ցընծան երկինք..., Ի Հօրէ ծագեցար..., Այսօր Բանն ի Հօրէ..., Լոյս ի լուսոյ ծագեալ... Մ. Աստուածածին սուրբ կոյս... Ո. Որ կերպարան Հօր... Տ. Քրիստոս ծընեալ այսօր... Մ. Ըզքեզ Աստուածածին... Ո. Ըզքեզ աղաչեմք անըսկըզբնակից... Տ. Որ ի հրեղէն յաթոռ... Մ. Աստուածածին եւ սըրբուհի... Ո. Որ էրն ի սկըզբանէ... Տ. Որ անտես եւ անքննին... 222բ—3ա Մ. Որ զանճառելին ծընար... Մ. Աստուածածին մայր եւ կոյս... Մ. Ի քեզ եմք ապաւինեալ..., Այսօր ի տաճարն եկիր..., Ի սկզբանէ Բանն Աստուած... Ճղ. Անըսկիզբըն Բանըն յանըսկըզբնական... 223ա—5ա*

Առաքեալ եւ նախավկայ Քրիստոսի… Մկ. Նախասարկաւագ եւ առաջին մարտիրոս… Ճղ. Ցընծայ այսօր եկեղեցի…, Որ էն յէութեան Որդի…, Որ անմարմին ի Հօրէ… Ո. Որդիքն Որոտման… Տ. Հոգի իմ կանխէ… Մկ. Որ յանըստուեր ի լուսոյն… 225ա—7ա Իմաստութիւն երկնային իջեալ…, Որ զօրինակ երկոտասան առաքելոց… Ո. Հայր առաքող Միածին… Տ. Այսօր երկնայնոցդն… Ստ. Մկ. Առաքեալք Աստուծոյ… Ո. Ողորմութեանց բաշխօղ… Տ. Կանխեալ Յովնանու… Տ. Յովնան մարգարէն… 227ա—9ա Բանն որ ընդ Հօր…, Այսօր յօրինակ նախաստեղծին… Ո. Որ կոչեցեր ըզհեռացեալքս… Տ. Այսօր զիմանալի լուսոյ ծագօղն… Մ. Աստուածածին պայծառ… Ո. Որ ողորմութեամբ զգեցար… Տ. Նորահրաշ տեսլեամբ… 229ա—31ա Ո. Քրիստոս Աստըւած յոյս… Ո. Ըգմեղս իմ խոստովան լինիմ… Ո. Ալիք յանցանաց… Ո. Տէր որ ի մէջ լերինն… Ո. Մեղուցեալ անձամբ… Ո. Մեղա քեզ Տէր, քաւեա… Տ. Յիշեա զմեզ Տէր… Տ. Ըզքեզ օրհնեմըք Տէր… Տ. Աւրհնեմք ըզքեզ անըսկիզբըն… Տ. Միաստուածութիւն երրորդութիւն… Տ. Աւրհնեմք ըզքեզ անեղական… Տ. Աւրհնեմք ըզքեզ մարդասէր… Մկ. Է անուն Տեառն օրհնեալ… Հբ. Մըտցեն աղօթք իմ Տէր… Ո. Զարհուրեալ դողաց… Ո. Ամենակալ քաւեա… Տ. Զառաւօտու զաղօթս… Տ. Կանխեալքս ի ժամ առաւօտու… Մկ. Յոյս իմ ի մանկութենէ… 231ա—2ա Ստ. Մկ. Յիսուս Միածինն անմահութեանց… Ճղ. Անըսկիզբըն Բանըն Հօր… Ստ. Մկ. Յովսէփ քեզ հաւատացեալ… Մ. Աստուածածին տաճար լուսոյ… Ո. Այսօր ըզպատէպ չարչարանացն… Տ. Այսօր հրեշտակք ի յերկինս… 232աբ Նորոգեալ կըզգիք…, Սքանչելի է խորհուրդ… Ո. Որ ողորմութեամբ քո հիմնեցեր… Տ. Իշխանութիւնք երկնից… 233ա—4բ Մեծահրաշ այս խորհուրդ…, Այսօր ցընծայ եկեղեցի… Մ. Աստուածածին մայր լուսոյ… Ո. Որ բանիւ Բանըդ Հօր… Տ. Քահանայապետք առաջին… 234բ—7ա Յարեար երեւեցար առաքելոցն… Ո. Որ ըզկերպարանըս մահացու… Ո. Ողորմեա ինձ Աստըւած… Ո. Իջեր երկնից Միածին… Ո. Վասըն մերոյ փըրկութեան… Ո. Որ վասըն մեր յերկնից խոնարհեցար… Տ. Յորժամ եկին ի գերեզմանն… Տ. Էջ հրեշտակն յերկնից… Տ. Հրեշտակացըն դասքն… Տ. Հրեշտակ քո Տէր… Տ. Փառք Յարութեան քո… Տ. Յարուցեալ է Տէրն… Տ. Փառք Քրիստոսի ամենազօր Յարութեան… Տ. Իւղաբերից կանանցն եկեալ… Ճղ. Որ անբաւելի յաղթող… 237ա—9ա Ո. Ազբեր կենաց բաշխօղ… Տ. Հոգիք հրեղինացն…, Ի հարաշարժ աղբերէն… Ի համբառնալ Բանին… Մկ. Մարգարէից գերագոյն… Ճղ. Այսօր ցընծայ եկեղեցի…, Որ յորովայնէ ընտրեցար…, Արմատ ճըշմարիտ…, Որ քրիստոսանուէր կոչմամբ… Մկ. Աստուածային հաւատոյ հարցըն… Մկ. Որ յարմատոյ հարցըն… 239ա—43ա Անձինք նըւիրեալքք սիրոյն Քրիստոսի… Ճղ. Հբ. Անըսկիզբըն Բանն Աստուած որ վասըն մեր… 243ա—5բ Ո. Քրիստոս Աստըւած բացեր ըզդուռըն հաւատոյ… Տ. Պարկեշտ կանայքըն… Մկ. Յիշատակ Քրիստոսի… Մկ. Քեւ պարծի այսօր սուրբ եկեղեցի… Մկ. Լերինըք ցընծասցեն… Ստ. Ճղ. Ուրախացիր պըտակ կուսի… Հբ. Այսօր ի լերինըն Թաբօր… Ո. Որ յանըսկիզբնէ յէն… Տ. Այսօր ընդ հրեշտակս ի բարձունս… Մ. Ստ. Հբ. Լերինք ամենայն… Մկ. Էջմիածինն ի Հօրէ… 245բ—6բ Այսօր զանճառելի ծնընդեան քո…, Լոյսն անքննին ծածկեալ… Մ. Աստուածածին ամպ լուսաւոր… Ո. Որ անմարմին բնութեամբ… Տ. Այսօր զուարճացան հրեշտակք… 246բ—9ա Ո. Այսօր նըշան յաղթող երեւեալ…, Խաչի քո Քրիստոս… Ստ. Մկ. Պարունակեալ պահէին… Ճղ. Սուրբ զխաչ քո… Մ. Այսօր ցընծայ զուարճացեալ… Ստ. Մկ. Երանելի սուրբ մանկունքն… Ճղ. Այսօր ուրախացեալ սուրբ եկեղեցի… Մկ. Որ յանըսկիզբն ի Հօրէ… Մկ. Այսօր ընդ անմարմնոցըն… Մկ. Հբձ. Մարտիրոս եւ վկա… 249ա—52ա Օճ. Նորահրաշ պըսակաւոր… Մկ. Արիացեալք առ հակառակն… Ո. Արեգակն արգարութեան… Տ. Երկնային հրաւիրակօք… Մկ. Անճառելի Բանդ Աստըւած… 252ա—4ա Ո. Զողորմութեան քո գդուռըն բաց… Ո. Ըզյիշատակըս վըկայից… Տ. Ի յիշատակըս վըկայից քոց… Տ. Այսօր յիշատակ սրբոց քոց… Տ. Ճղ. Այսօր եկեղեցի Քրիստոսի… Տ. Փառք քեզ Հայր… Տ. Պարծեսցին սուրբքըն… Տ. Աջք Տեառն ի վերա սրբոց… Տ. Աստուած բարձրեալ եւ ի սուրբըս… Հբ. Երրորդութեանըն սիրօղ… Մկ. Որք եկեալեմք ի պատուել… 254ա—6ա Ո. Որ թագաւորդ ես յաւիտենից Քրիստոս… Ո. Ողորմութեանց տըւօղ… Տ. Հայր անըսկիզբըն բարէխնամ… Տ. Խընդրեմ ի քէն թագաւոր… Տ. Որ Արարիչդ ես արարածոց… Տ. Թագաւոր փառաց Քրիստոս անմահութեանց… Տ. Թագաւոր փառաց Քրիստոս յոյս…, Որ ի Հօրէ առաքեցար…, Ես ասացի. Տէր ողորմեա… Ստ. Ճղ. Փառաբանութիւն առաքեմք քեզ… Ճղ. Որ անըսկիզբն չէութեան… Ճղ. Որ յանէից ստեղծող…

գ. 256ա—91ա Տէ՛ս ձեռ. 1576. § 1/256բ—7ա: 8/257աբ: 9/257բ—8ա: 10/258ա: 20/258աբ: 22/258բ—9ա: 23/259աբ: 30/259բ—60ա: 31. ա—գ/260ա—2ա: 33/262աբ: 39. բ—գ/273բ—9ա: 41. ա/262բ—3ա: 44/263աբ: 45. ա—բ/263բ—5բ: 49/265բ—6ա: 58. ա/266աբ: 62/266բ—7ա: 65/267աբ: 74/267բ: 83/268ա: 84. ա—է/279ա—83ա: 85. ա—է/283ա—6բ: 86. ը/268ա—9ա: 87. ը/270բ—1ա: 89. ա—բ/286բ—91ա: 93/269ա—70բ (աստ՝ կանոն): 95/271ա—3բ:

Բ. [Յաւելագրութիւմ գրչի]

ա. *1բ—2ա* [Երգ Ներսիսի Շնորհալւոյ Ի պաշտաման գիշերոյ]—*Յիշեսցուք ի գիշերի… Զարթիր փառք իմ…*

բ. *2ա—3ա* Ներսէսի Կլայեցոյ ասացեալ («Ա—Ք»)—*Առաւօտ լուսոյ…*

գ. *3ա* Երգ ասա Ջroրհնեացն, որ է Յայտնութիւն («ի Սիրիկ». ձեռ. 7730, 55 բ)—*Մ վ զարմանալի խորհուրդս այս մեծ յայտնեալ, /Արարիչն Աստուած ի յորդանան եկեալ…*

դ. *292աբ* Մեծի ուրբաթի առաւօտուն ասայ («Ա—Ք»)—*Աստուածածնին մայր Քրիստոսի, /Իմ յոյսըն դու յաւուր մեծի…*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

291ա Եւ զմեղաւոր գրիչս յիշեցէք Հայր մեր յերկինս սաեղով:

Ես՝ անարժան ամենայնի,

Ներսէս քահանայ անունս կոչի,

Այլ ի գործոց խիստ եմ հեռի,

Անմիտ, յիմար եւ փանաքի:

Երանեալ է այր, որ երկընչի ի Տեառնէ, զպատուիրանս նորա նա կամի յոյժ:

Գրեցաւ գիրս թվին ՌՀԶ (1627) ձեռամբ՝ Ներսէս իրիցուն, որ գրեցի զսա լաւ եւ ընտիր օրինակէ. ամէն:

293բ Փառք քեզ Աստուած, որ զամէն ծածուկ բանն յայտներ ես ի ձեռն գիտնոց եւ իմաստնոց, բայց փափագօղք պիտի, որ իմանան եւ ուսանին:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *391բ (ԺԷդ.)* Յիշատակ է սուրբ Զայնաքաղըս Այսլանին *եւ իւր կողակցին՝* Մանուշին, *եւ իւր որդոյն՝* Սարգիսին, *եւ իւր եղբօրն՝* Միքայէլին *եւ իւր ծնաւղացն՝* Կարապետին, *եւ մաւրն՝* Թաթարին, *եւ իւր արեան մերձաւորացն, որ ստացաւ զսայ ի հալալ արդ[եանց]ն եւ եդ յիշատակ ի դուռն* Սուրբ Սարգիս *եկեղեցոյն: Ոչ ոք չունի իշխանութիւն, որ ծախէ կամ գրաւ դնէ. ով յանդգնի եւ լրբի, զմասն Ուդայի առնէ եւ զպատիժն կայենի կրէ, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:*

2. *1ա (1735, շղագիր) Ի բարայ[խ]ոսութեամբ սուրբ Աստուածա[ծ]նին եւ* Օհաննէ[ս] Կարապետ[ին] *եւ սուրբ* ը*Ստեփանոսին Նախավկային եւ Սարգինոսին եւ հար(ւ)ասար ն[ն]ջեցէլոյն հոգո[յ]ն. ամէն: Այս տէր* Օհաննէսն, *որ հիծ օվռեցաւ մարտի Թ (9), թվին ՌՃՀԴ (1735)ին: Այս տէր* Առաքելն *օրհիծ այս մատա[իկ] ժե (15), օվռեցաւ թվին ՌՃՀԴ (1735)—ին:*

1599
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

Կոստանդնուպոլիս ՌՀԵ—1626

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

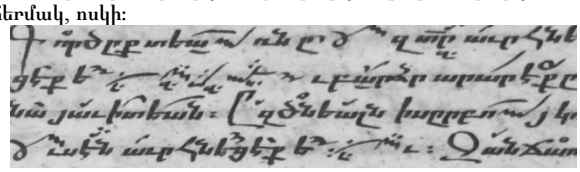
Ա. *3ա—318բ* [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. *§1/3ա—5բ: 2/5բ—8ա: 3/8ա—10բ: 4/10բ—2ա: 5/12ա—3բ: 6/13բ—5ա: 7/15ա—7ա: 8/17ա—8բ: 9/18բ—20բ: 10/20բ—2ա: 11/22ա—3բ: 12/23բ—4բ (վրջ. «Ո. Պատկերակից… վերանորոգել պատկեր»): 13/25ա—8բ (սկ. «[Մ. Որ գաւետիս… Տէր ընդ] քեզ Մարիամ…»): 14/28բ—30բ: 15/30բ—2ա: 16/32ա—3բ: 17/33բ—4բ (վրջ. «Մկ. Աւրհնեցէք… առաքել—աւընյա»): 18/35ա—6ա (սկ. «[Դկ. Առաքեալ եւ նախավըկայ… ստեղծող] մեր…»): 19/36ա—8ա: 20/38ա—9բ: 21/39բ—41բ (41բ—2բ տե՛ս §94): 22/42բ—4ա: 23/44ա—5բ (45բ—6բ տե՛ս §93): 24/չիք: 25/46բ—8ա: 26/48ա—51ա: 27/51ա—6բ (§գ տե՛ս 316բ): 28/56բ—64բ: 29/64բ—73բ: 30/73բ—9ա (79բ—83բ տե՛ս §90), 83բ—5ա: 31/85ա—91ա: 32/91ա—3ա: 33/93ա—4բ: 34/94բ—5բ: 35/95բ—7բ: 36/97բ—9ա: 37/99ա—100ա: 38/100ա—2բ: 39/102բ—11ա: 40/111ա—3ա: 41/114ա—20ա: 42/120ա—6ա: 43/126ա—44բ: 44/144բ—8ա: 45/148ա—55ա: 46/155բ—7բ: 47/157բ—9ա: 48/159ա—60բ: 49/160բ—2ա: 50/162ա—3ա: 51/163բ—4բ: 52/164բ—6ա: 53/166ա—70բ: 54/170բ—1բ: 55/171բ—4ա: 56/174ա—5ա (175աբ «Շարական սրբոյն Ներսէսի հայրապետին—ԳՋ. Որ ընտրեցար յԱստուծոյ…» տե՛ս §57 «ԴՋ. Մկ. «Որ ընտրեցար…»): 57/175բ—7բ, 175աբ, 177բ: 58/177բ—83բ: 59/183բ—5ա: 60/185ա—7բ: 61/187բ—8բ: 62/189ա—90բ: 63/190բ—2ա:*

ԳՐԻՉ՝ Միքայէլ Թոխատցի: ՍՏԱՅՈՂ՝ Ոմրիկ, ձեռմակ, Անդրէաս աբղ., եղբաւր, ի վայելումն Ղազարի:

ԹԵՐԹ՝ 379. չգրուած՝ 1ա—2ա, 319ա—20բ, 379բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԲx12 (Գ 10, Իէ 9): ՆԻԹ՝ թուղթ, առևելեան: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 14,8x10: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 24: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը տախտակ, աստառը՝ դեղին թափշ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա)+2 (Բ—Գ), մազաղաթ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ—Յովակիմ եւ Աննա՝ 2բ, Յարութիւն՝ 113բ, ի լուսանցս՝ Յովնան յերախ կիտի՝ 44ա, Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 119ա: Կիսախորան՝ 3ա, 114ա: Ճակատազարդ՝ 46բ, 91ա, 155բ, 201բ, 252ա, 271բ, 296ա, 321ա, 344բ: Լուսանցազարդ՝ բուսական, թռչնային, տաճար, սափոր, խաչ: Զարդագիր՝ հանգուցագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, վարդագոյն, շագանակագոյն, սեւ, ճերմակ, ոսկի:

Նմուշ՝ 13ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. Գ պրակը պակասաւոր: 318 թերթը վնասուած: Կազմի կաշին՝ ճեղուած, եզերը՝ մաշուած, թիկունքի կաշին՝ վերից վար ճեղուած, կապիչներն՝ ընկած:

64/*192ա—4ա*: 65/*194ա—6ա*: 66/*196ա—8ա (198ա—201ա տե՛ս §95)*: 67/*201բ—2բ*: 68/*202բ—4ա*: 69/*204ա—5բ*: 70/*205բ—6բ*: 71/*206բ—8ա*: 72/*208ա—9ա*: 73/*209ա—10բ*: 74/*3210բ—2բ*: 75/*212բ—4ա*: 76/*214բ—6ա (առանց խորագրի)*: 77/*216ա—9ա*: 78/*219ա—21ա*: 79/*221ա—3ա*: 80/*223ա—4բ*: 81/*224բ—6բ (խորագրում «Հայրապետացն» փխ. «Հրեշտակապետացն»)*: 82/*226բ—37բ (չիք §ժզ: §ժդ տե՛ս 315բ—6ա, կից՝ 216ա «Ա.Կ. Մ. Ով գերահրաշ ծաղիկ»)*: 83/*238ա—42ա*: 84/*242ա—7ա*: 85/*247ա—51բ*: 86/*252ա—71բ*: 87/*271բ—91բ (291բ—6ա տե՛ս §89. ա)*: 88/*296ա—314բ (314բ—5ա տե՛ս §96: 315բ—6ա տե՛ս §82. ժդ: 316աբ տե՛ս §92: 316բ տե՛ս 27. գ: 317ա—8բ տե՛ս §91)*: 89/*291բ—6ա (չիք §բ)*: 90/*79բ—83բ*: 91/*317ա—8բ*: 92/*316աբ*: 93/*45բ—6բ*: 94/*41բ—2բ*: 95/*198ա—210ա*: 96/*314բ—5ա*:

Բ. *321ա—71բ* [Տօնացոյց]

Տե՛ս ձեռ. 435, 279ա—318ա. § 1/*չիք*: 2. ա/*321ա—3բ*: բ/*323բ—8բ*: գ/*328բ—31ա*: դ/*331ա—3բ*: ե/*333բ—44բ*: զ/*344բ—7բ*: է/*347բ—8բ*: ը/*348բ—9բ*: թ/*349բ—51ա*: ժ/*351ա—7ա*: ժա/*257ա—60բ*: ժբ/*361ա—3բ*: ժգ/*363բ—4բ*: ժդ/*364բ—6ա*: ժե/*366բ—8ա*: ժզ/*368ա—71բ*:Ունի.

1. *371բ—3ա* [Մեսեդիք]

ա. *371բ* Մեսեդիք Ծննդեան—*ԱՋ. Տէր ասաց ցիս...*

բ. *371բ—2ա* Մեսեդիք Յարութեան—*ԱՋ. Տէր կարող եւ հզաւր...*

գ. *372ա* Մեսեդիք Գալստեան—*Աւրհնեալ որ գալոց ես...*

դ. *372աբ* Մեսեդիք Մարտիրոսաց—*ԱՋ. Աղիցի ողորմութիւն...*

ե. *372բ—3ա* Մեսեդիք Պահոց—*ԱՋ. Տէր լուիցէ ինձ...*

2. *373աբ* Առաւաւտու երգեր կարգաւ—*Բշ. Լոյս տուր, Տէր, աչաց իմոց...*

3. *373բ—9ա* Ժամամտեր կարգաւ—*Բշի, Գշի, Եշի. Որ ի Հաւրէ առաքեցար... եւ ի ձեռն սոցին խնդրեսցուք ի Քրիստոսէ զհաշտութիւն եւ զմեծ զողորմութիւն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. *318բ Փա՛ռք... Գրեցաւ Շարակնոցս լաւ եւ ընտիր աւրինակէ թվին ՌՀԵ (1626), ի մայրաքաղաքս* Կոստանդինուպաւլիս, *ձեռամբ՝* Թոխատցի Միխայէլի: *Արդ, աղաչեմ զամենեսեանդ, որք հանդիպիք սմա կարդալով կամ յաւրինակելով, մէկ Հայր մեղայիւ մի յիշեցէք զանարժան գրիչս եւ զծընաւղն իմ, եւ զկենակիցն իմ զհանգուցեալն առ Քրիստոս, եւ զկենդանիս եւ զնըղեցեալսն իմ, եւ Աստուած զյիշողդ յիշէ իւր միւսանգամ գալստեանն:*

2. *155ա (Ստացողի) Յիշատակ է այս Շարակնոցս ի Կամախայ ի յԱրմենիցն, ի գեղջէն Ոմրիկանն եւ իւր, եղբաւրն՝* Ճերմկին *եւ միւս եղբօրն՝* Անդրէաս *աբեղին, հօրն եւ մօրն,* Թուկան *եւ* Եմինին, *եւ մեծ հարսինն՝* Նիկարին, *եւ որդւոյն՝* Պետրոսին, *եւ ամենայն արեան մերձաւորացն մեծի եւ փոքու. գրել տուին զայս Շարակնոցս ի հալալ ընչից իւրոց եւ տուին ի ձեռն՝* Ղազարին, *Աստուած բարոք վայելել տացէ. ամէն: եւ թէ ոք գնէ կամ ծախէ, զման յուդայի առցէ եւ զպատիժն կայենի կրկէ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

318բ (ժէ դ., թղթով պատուած եւ բացելիս վնասուած)/// Մելխիսէք աբեղայս/// Շարակնոցս/// Կիրա[կ]ոս/// մեր/// (կնքադրոշմ. տե՛ս):

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 318բ Մելխսէք *թվին ՌՃՒ (1671): 318բ (տարբեր, անընթեռնլի): 3ա Քրիստոս ծառայ* Աւետիք *վարդապետ. 1124՟ (1675՟): 316բ Քրիստոսի ծառայ* Մկրտիչ, *ՌՃԽ (1691):*

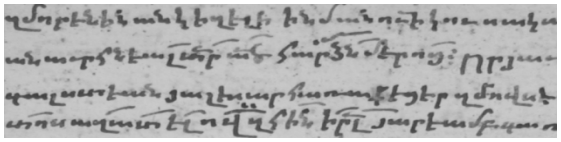
ԴՐՉԱՓՈՐՁ Պահպանակ Բա եակէրս գոզատի գովից օղու: Մինաս Երուսաղէմ: *Գա եւ սուրբ էջմիածնայ կաթուխիխ: Գբ Տէր վարդապետին պիդիքի:*

1600
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

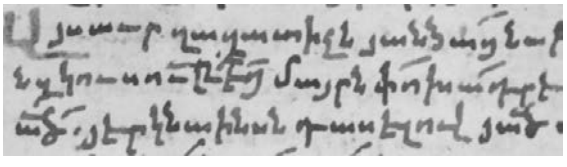
ԺԷ—XVII

ԳՐԻՉ՝ Տէր Խաչատուր (2ա—208ա, 260ա—8ա):

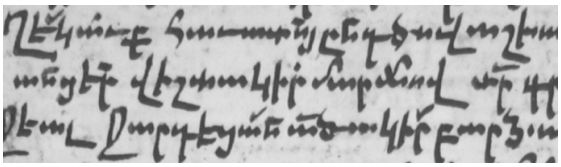
ԹԵՐԹ՝ 268. չգրուած՝ 1աբ, 268բ: ՊՐԱԿ՝ Ա.—ԺԹx12 (ժե, ԺԹ 10, ԺԸ 11)+ԼԳ—Լեx12 (մասն ԺէԴ. բոլորգիր Շարակնոցի)+1x9: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով (տարբեր՝ 224—59): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15,4x10,5 (224—268 նախապէս՝ 12,5x10,5. ստորին լուսանցքների կողմից կարկատուած եւ համապատասխանեցուած հիմնական մասին): ԳՐՈՒԹԻՒՆ շղագրախառն նօտրգիր Խաչատուր գրչի՝ 2ա—208ա, 260ա—8ա, լրացնողների՝ 208բ—19բ), բոլորգիր (լրացնողների՝ 219բ—21ա, 222բ—3ա, ԺէԴ. այլ ձեռագրի՝ 224ա—59բ): ՏՈՂ՝ 22 (Խաչատուր գրչի), 24 (լրացնողների), 19—20 (ԺէԴ. այլ ձեռագրի): ԿԱՋՄ՝ դռոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ բազմագունի շերտաւոր, դռնակինը՝ կապոյտ կտաւ:

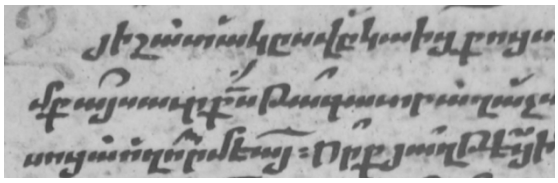
Նմուշ՝ 62ա

Նմուշ՝ 203բ

Նմուշ՝ 213ա

Նմուշ՝ 242ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹՅՈՒՆ—Ճ ա կ ա տ ա զ ա ր դ՝ 71բ, 88ա, 122ա, 154բ: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, շագանակագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, թանաքի ճապաղում (73—76): Կազմի կապիչները՝ ընկած, աստառը՝ խայխայուած եւ թափուած, մնացել են առանձին ծուեններ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *2ա—268ա* [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. §1/*2ա—4ա*: 2/*4բ—6բ*: 3/*6բ—9ա*: 4/*9ա—10բ*: 5/*10բ—1բ*: 6/*11բ—3ա*: 7/*13ա—4ա*: 8/*14ա—6ա*: 9/*16ա—7ա*: 10/*17բ—8բ*: 11/*18բ—20ա*: 12/*20ա—1բ*: 13/*21բ—5ա*: 14/*25ա—6բ*: 15/*26բ—8ա*: 16/*28ա—9ա*: 17/*29ա—30բ*: 18/*30բ—20ա*: 19/*32ա—4ա*: 20/*34ա—5ա*: 21/*35ա—7ա*: 22/*37ա—8ա*: 23/*38ա—9բ*: 24/*չիք*: 25/*39բ—40բ*: 26/*40բ—3բ*: 27/*43բ—7բ (չիք §գ)*: 28/*47բ—54ա*: 29/*54ա—61ա*: 30/*61ա—7ա*: 31/*67ա—71բ*: 32/*71բ—3ա*: 33/*73ա—4բ*: 34/*74բ—5բ*: 35/*75բ—6բ*: 36/*76բ—7բ*: 37/*77բ—8բ*: 38/*78բ—80ա*: 39/*80ա—6բ*: 40/*86բ—8ա*: 41/*88ա—92բ*: 42/*92բ—7ա*: 43/*97ա—112բ*: 44/*112բ—6ա*: 45/*116ա—21բ*: 46/*122ա—3բ*: 47/*123բ—5ա*: 48/*125ա—6ա*: 49/*126բ—7բ*: 50/*127բ—8բ*: 51/*128բ—30ա*: 52/*130ա—1ա*: 53/*131բ—5ա*: 54/*135ա—6ա*: 55/*136ա—8ա*: 56/*138ա—9ա*: 57/*139ա—41բ*: 58/*141բ—6բ*: 59/*146բ—8ա*: 60/*148ա—50ա*: 61/*150ա—1ա*: 62/*151բ—3ա*: 63/*153ա—4բ (շար. տե՛ս §67)*: 64/*203ա—5ա*: 65/*205ա, 208բ—9բ*: 66/*209բ—11ա*: 67/*154բ—5բ*: 68/*155բ—7ա*: 69/*157ա—8ա*: 70/*158ա—9ա*: 71/*159ա—60բ*: 72/*160բ—1բ*: 73/*161բ—2բ*: 74/*162բ—4ա*: 75/*164ա—5բ*: 76/*165բ—7ա*: 77/*167ա—70ա*: 78/*170ա—1բ*: 79/*171բ—5բ*: 80/*չիք*: 81/*չիք*: 82/*175բ—84ա /չիք՝ §ժ, ժբ—ժդ: §զ տե՛ս 188բ—9ա)*: 83/*184ա—7բ (187բ—8բ տե՛ս §91: 188բ—9ա տե՛ս §82 գ: 189ա 203ա տե՛ս §88: 203ա—5ա տե՛ս §64: 205ա տե՛ս §65: 205բ—8ա տե՛ս §95: 208բ—9բ տե՛ս §65: 209բ—11ա տես §66: 211բ—5բ տե՛ս §90: 215բ—9բ տե՛ս §89: 219բ—21ա տե՛ս §86: 222բ տե՛ս յաւելեալ §ա: 223աբ տե՛ս յաւելեալ §գ: 224ա—44ա տե՛ս §86: 244ա—68ա տե՛ս §87: 268ա տե՛ս յաւելեալ §բ)*: 84/*չիք*: 85/*չիք*: 86/*219բ—21ա, 224ա—44ա*: 87/*244ա—68ա*: 88/*189ա—203ա*: 89/*215բ—9բ*: 90/*211բ—5բ*: 91/*187բ—8բ: 92*–94/*չիք*: 95/*205բ—8ա*: 96/*չիք: Ունի.*

ա. *222բ* [Մեղեդի ննջեցելոց]—ԴԿ. *Ես ասացի վերանալ յինէն... (կրկ. 223ա)*:

բ. *268ա* Մեսեռիկ Ծնընդեան—ԱՋ. *Ի հաւեցաւ ի խոնարհ...*

գ. *223աբ* Մեսեռիկ Յարութեան — ԱՋ. *Տէր հզաւր եւ կարող...*

Բ. *223ա* Գիր աւձահարի—*Զայս անուանքս Գ հետ ասայ ի վերայ ջըրին եւ տուր որ խըմէ. Գայաթ գամլին աւգարէ...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

103ա (Կարմրագիր) Տէր Խաչատուր, *ասա մեղա՛:*

208ա Ես՝ անարժան Խաչատուրս *աշխատ եւ գրեց զսա յիր< յիր>. ով որ անարգէ, ինքն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *246բ (ժէ դ. նօտրգիր) Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ՝* Աւետիքն:

2. *222ա (Շղագիր, գրչափորձութեան մէջ) Ես Շարակնոց* Աստապետցի Մկրտչի *որդի՝* Աւետիքինըն *այ: Զայս է. ամէն: Թվին ՌՃԿ (1711)ումն, յունվարի մէկումն գրեցաւ* Գ[ա]նջայ Մելիքի *հարվանսարումն. ամէն:*

222բ (Նոյն ձեռք)... Գրեցաւ ՌՃԿէ (1718)ին, փետրվարի Ի(20)ումն:

3. *221ա (ԺԴ դ., շղագիր) Յիշատակ է Շարակնեա* Թորոսի, Տօնսի, Խչոսի, *տվեց իւր հալալ վաստակոց առաւ: Աստուած իւր խէտ, խաբուլ էնայ. տվեց ի ձեռն* Մխոսի: *Աստուած իւր խէր, խաբել էն[այ]:*

223բ (Շղագիր, այլ ձեռք) Յիշատակ է Շարակնոցս Թորոսի, Տօնսի, Խաչատուրի, *իւրեանց կողակցուն. եւ առեալ է իւր հալալ վաստակոց եւ ետ ի ձեռըն՝ տիրացու* Մխիթարին. *Աստուած ողորմի իւրեանց յին եւ նոր նըշեցելոց հոյգոյն. ամէն:*

ԿՆՔԱԴՈՇՄ Հա Շատիկին *է:*

ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1աբ, 221բ, 222աբ, 223աբ, 268բ տարբեր ձեռքերով առանձին բառեր եւ տառեր:

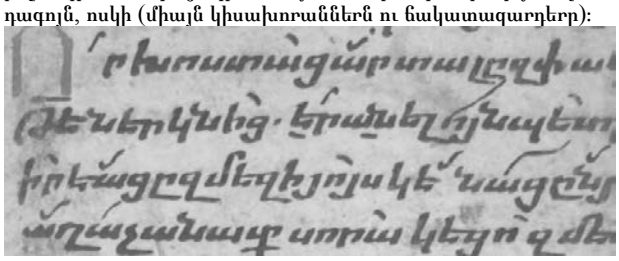
1601
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

[Կիլիկիա] ՉՉ—1331

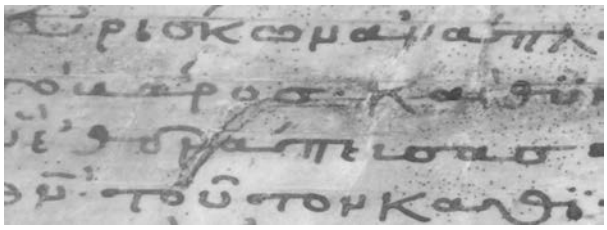
ԳՐԻՉ, ԾԱՂԿՈՂ՝ Սարգիս հիյ.: ՍՏԱՅՈՂ՝ Սարգիս սրկ.:

ԹԵՐԹ՝ 321. չզրուած՝ 111բ: ՊԱՐԱԿ՝ Ա—ԻԵx12 (Ի, ԻԱ 11, Ժ 13, ԺԴ 17, ԻԴ 14, ԻԵ 15)+1x12: ՆԻՒԹ՝ թուղթ (մազաղաթ՝ 1, 10, 112): ՄԵԶՈՒԹԻՒՆ՝ 14,4x10,2: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորագիր (ժէդ. վերաձորոգողի՝ 167աբ, 310ա—21բ): Տող՝ 23 (վերաձորոգողի՝ 22): Կազմ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կարմիր ծաղիկներով սպիտակ կաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 թուղթ, սկզբից:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Ի լուսանցս՝ Ստեփաննոս Նախավկայ՝ 34ա, Յովհան յերախ կիտի՝ 43բ, Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 117բ, Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 173բ, Վերափոխումն Աստուածածնի՝ 192ա: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 1ա, 112ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 8բ, 46ա, 87բ, 154բ, 198ա, 246ա, 265բ, 286ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, վարդագոյն, ոսկի (միայն կիսախորաններն ու ճակատագարդերը):

Նմուշ՝ 37ա

Նմուշ՝ Բա

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—Գիրք բժշկութեան (յումարէն: ԺԹ–ԺԴ դդ. 2(Ա—Բ)+2(Գ—Դ), ստացուած առանձին թերթերի ընդլայնակի երկտակումից, եզրահատուած: Մագաղաթ, միասիւն: Տե՛ս V. Chétanian, Catalogue des fragments et manuscrits Grecs du Matenadaran d'Erevan, p. 75:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում փոորիկ պատռուածքներ: Կազմի կաշին՝ ճեռուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքը՝ վերից վար ճեղքուած: Ժէդ. նորոգուած, կարկատուած լուսանցային մասերը, աւելացուած 167, 310—321 թերթերը, լրացուած թերին եւ վերակազմուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–1ա–321բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. §1/*1ա–3բ*: 2/*3բ–5բ*: 3/*5բ–8բ*: 4/*8բ–10ա*: 5/*10ա–1բ*: 6/*11բ–3ա*: 7/*13ա–5ա*: 8/*15ա–6բ*: 9/*16բ–8բ*: 10/*18բ–20ա*: 11/*20ա–1բ*: 12/*21բ–3բ*: 13/*23բ–7բ*: 14/*27բ–9բ*: 15/*29բ–31ա*: 16/*31ա–2բ*: 17/*33ա–4ա*: 18/*34ա–6բ*: 19/*36բ–8ա*: 20/*38ա–40ա*: 21/*40ա–2ա*: 22/*42ա–3բ*: 23/*43բ–5բ*: 24/*45բ*: 25/*46ա–7բ*: 26/*47բ–51ա*: 27/*51ա–6բ (չիք §գ)*: 28/*56բ–64բ*: 29/*64բ–74ա*: 30/*74ա–81ա*: 31/*81ա–7բ*: 32/*87բ–9ա*: 33/*89բ–91բ*: 34/*91բ–2բ*: 35/*92բ–4բ*: 36/*94բ–6ա*: 37/*96ա–7բ*: 38/*97բ–100ա*: 39/*100ա–8բ*: 40/*108բ–111ա*: 41/*112ա–8ա*: 42/*118ա–24ա*: 43/*124ա–43բ*: 44/*143բ–7ա*: 45/*147ա–54բ*: 46/*154բ–6բ*: 47/*156բ–8ա*: 48/*158բ–60ա*: 49/*160ա–1բ*: 50/*161բ–2բ*: 51/*163ա–4ա*: 52/*164ա–5բ (165բ–7բ տե՛ս §57. ա)*: 53/*167բ–72ա*: 54/*172ա–3բ*: 55/*173բ–5բ*: 56/*175բ–7ա*: 57/*165բ–7բ, 177աբ*: 58/*177բ–83բ*: 59/*163բ–5ա*: 60/*185ա–7բ*: 61/*187բ–9ա*: 62/*189ա–90բ*: 63/*190բ–2ա*: 64/*192ա–4բ*: 65/*194բ–6ա*: 66/*196ա–8ա*: 67/*198ա–9բ*: 68/*199բ–201ա*: 69/*201ա–2բ*: 70/*202բ («ԳՋ. Սրբութիւն...» տե՛ս 307աբ)*: 71/*202բ–4ա*: 72/*204ա–5ա*: 73/*205ա–6բ*: 74/*206բ–8բ*: 75/*209ա–10բ*: 76/*210բ–2ա*: 77/*212աբ, 307բ–9ա, 212բ–4ա*: 78/*214ա–6ա*: 79/*216ա–8ա*: 80/*218ա–9բ*: 81/*219բ–21ա*: 82/*221ա–32բ (§գ տե՛ս 305բ–6ա: § ժդ. տե՛ս 305աբ)*: 83/*232բ–6բ*: 84/*237ա–42ա*: 85/*242ա–6ա*: 86/*246ա–65ա*: 87/*265բ–82ա (§ եչիք՝ «Արեգակն արդարութեան»: §զ «Հեառն վիմածին» տե՛ս 309աբ: §է «Ջահագին համբաւ» եւ «Մերձեցայ ես» տե՛ս 309բ: 282ա–5բ տե՛ս §89)*: 88/*286ա–304բ–5ա (տե՛ս յաւելեալ §ա: 305 աբ տե՛ս § 82 ժդ.: 305բ–6ա տե՛ս 82 զ: 306բ տե՛ս յաւելեալ §բ: 307 աբ տե՛ս §70: 307բ–9ա տե՛ս §87)*: 89/*282ա–5բ (չիք §բ)*: 90/*310ա–4բ*: 91/*320ա–1բ*: 92/*չիք*: 93/*318ա–9ա*: 94/*319ա–20ա*: 95/*314բ–8ա*: 96/*չիք: Ունի.*

ա. *304բ–5ա* Շարական խնկարկութեան յառաջ ման զպատարագ–ԳԿ. *Մըշածուխ խընկոյն...*

բ. *306բ.* Մ. *Որ յամսեանն վեցերորդի...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

8բ Յիշեա զմեղաւոր հողս՝ զՍարգիս:

111ա Մ Հ, զամենամեղ անձս՝ զՍարգիս *անարժան եւ սուտանուն քահանայ, զծրագրաւոր սուրբ տառիս, զծաղկաւոր եւ ոսկաւոր սորին, նաեւ զհանգուցեալ ծնաւղսն իմ՝* զԳրիգոր *քահանայ եւ զՀեղինի, եւ զքոյրն իմ՝ Թէֆանաւ, զգնացեալսն առ Քրիստոս եւ զամենայն արեան մերձաւորս իմ աղաչեմ յիշել ի սուրբ աղաւթս ձեր. եւ որ յիշէ ու սրտի մտաւք մեղաց թողութիւն խնդրէ, նա Քրիստոս Աստուած, որ առատն է ի տուրս ողորմութեան, ընդ միոյն հարիւրապատիկ տացէ ձեզ, յիշողացն եւ մեզ՝ յիշեցելոցս, եւ նմա փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն, ամէն եւ Ռ ամէն:*

265ա Ջ*Սարգիս անարժան քահանայ՝ զծրագրաւոր սորա եւ զծնաւղսն իմ աղաչեմ յիշել ի Տէր. եւ որ յիշէ յիշեալ լիցի. ամէն:*

285բ Քրիստոս Աստուած, քո սուրբ ծնաւղին բարեխաւսութեամբ ողորմեա ստացաւղի սորա՝ Սարգսի *եւ ծնաւղաց իւրոց, եւ բազմամեղ գրողի, ծաղկողի եւ ոսկողի սորա եւ ծնաւղաց իմոց, եւ որ զԱմէնն ասէ. ամմէն:*

304ա Փառք... Գրեցաւ եղանկաւոր տառս ձեռամբ բազմամեղ եւ անարժան, սուտանուն քահանայիս՝ Սարգսի, *ի թուաբերութեանս Հայոց ՉՉ (1331), ի թագաւորութեանն Լեւոնի բարեպաշտի՝ որդոյ արքային Հայոց Աւշնի, եւ ի հայրապետութեան տեառն Յակովբայ, ի խնդրոյ պատուական եւ երջանիկ սարկաւագին՝* Սարգսի, *որ ստացաւ զայ յարդար վաստակոց իւրոց՝ ի վայելումն անձին իւրոյ եւ յիշ//(304բ)ատակ հոգւոյ իւր եւ ծնաւղաց իւրոյ՝* Վասլի *եւ* Թագուհէ: *Արդ, աղաչեմ զամենեսեան, որք աւկտիք ի սմանէ եւ կամ ընդաւրինակէք, յիշեցէք ի բարին Քրիստոս զյառաջասացեալ պատուական սարկաւագն՝* Սարգիս *եւ զհայրն իւր՝* զՎասիլ, *եւ զմայրն իւր՝* Թագուհի, *եւ զեղբայրի իւր՝ զպատուական քահանայն՝* զԿոստանդին, *ընդ նմին եւ զիս՝ զանարժանս՝* զՍարգիս *նըւաստ քահանայ*

զգրիչ սուրբ տառիս, եւ զհանգուցեալ հայրն իմ զԳրիգոր քահանայն, եւ զմայրն իմ Հեղինի, եւ զքոյրն իմ Թէֆհանաւ, զգնացեալսն առ Քրիստոս եւ զամենայն ազգայինս իմ զկենդանիս եւ զհանգուցեալսն. եւ որ յիշէ եւ սրտի մտաւք մեղաց թողութիւն խնդրէ, նայ ընդ միոյն՝ հարիւրապատիկ առցէ ի Քրիստոսէ Աստուծոյ յուսոյն մերոյ. ամէն, ամէն եւ Ռ (1000) ամէն։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

321բ (ժէ դ., շղագիր, քերուած եւ անընթեռնելի)։

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 111բ (ձուաձեւ խոշոր կնքադրոշմ, սեւ մելանով պատուած եւ անընթեռնելի)։

ԳՐՉԱՓՈՐՁ Պահպանակ Աա շղագիր տառեր, Բբ (խաչադրոշմ)։

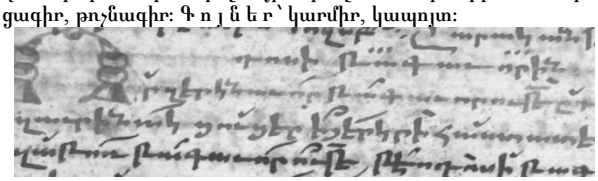
1602
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

Կոստանդնուպոլիս **ՌՀԹ—1630**

ԳՐԻՉ՝ Նիկողոս։

ԹԵՐԹ՝ 356. չգրուած՝ 1աբ, 128բ։ ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԱ.x12 (Ա, ժէ—ԺԸ, 10, Լ 8, ԼԱ. 5)։ ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 14,2x10։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ Գիր՝ նօտրգիր։ ՏՈՂ՝ 23։ ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ կաշի՝ դոնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ վանդակաւոր կարմիր, դոնակինը՝ դրոշմազարդ կտաւ։ ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1+1, թուղթ։

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Ի լուսանցս՝ Յովնան յերախ կիտի՝ 48բ։ Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 2ա, 129ա։ Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 10բ, 50բ, 100բ, 177բ, 228ա, 283բ, 304ա, 331ա։ Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, խաչ։ Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր, թռչնագիր։ Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ։

Նմուշ՝ 35ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր։ Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքի կաշին 1/3—ով, իսկ դոնակի կաշին 2/3—ով կտրուած ընկած, կապիչներն ու դոնակի աստառն՝ ընկած։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—2ա—356ա [Շարակնոց]

Տե՛ս նեռ. 1576, 4ա—368բ. *§1/2ա—5ա։* 2/*5ա—7ա։* 3/*7ա—10ա (չիք §բ)։* 4/*10բ—2ա։* 5/*12ա—3բ։* 6/*13բ—5բ։* 7/*15բ—7ա։* 8/*17ա—9ա։* 9/*19ա—21ա։* 10/*21ա—3ա։* 11/*23ա—4բ։* 12/*24բ—7ա։* 13/*27ա—31ա։* 14/*31ա—3ա։* 15/*33ա—5ա։* 16/*35ա—6բ։* 17/*36բ—8ա։* 18/*38բ—40բ։* 19/*40բ—2բ։* 20/*42բ—4բ։* 21/*44բ—6բ։* 22/*46բ—8բ։* 23/*48բ—50ա։* 24/*չիք։* 25/*50բ—2ա։* 26/*52ա—6ա։* 27/*56ա—62ա (§գ տե՛ս 259բ)։* 28/*62ա—71ա։* 29/*71ա—81ա։* 30/*81ա—7ա (87ա—92ա տե՛ս §90), 92ա—3ա։* 31/*93ա—100ա։* 32/*100բ—2ա։* 33/*102բ—4բ։* 34/*104բ—5բ։* 35/*105բ—7բ։* 36/*107բ—9բ։* 37/*109բ—11բ։* 38/*111բ—4ա։* 39/*114ա—25բ։* 40/*125բ—5ա։* 41/*129ա—36բ։* 42/*136բ—43բ։* 43/*143բ—65ա։* 44/*165ա—6բ։* 45/*166բ—7ա։* 46/*177բ—9բ։* 47/*179բ—81բ։* 48/*181բ—3ա։* 49/*183ա—4բ։* 50/*184բ—6ա։* 51/*186ա—7բ։* 52/*187բ—9բ։* 53/*189բ—94ա։* 54/*194ա—5բ։* 55/*195բ—8ա։* 56/*198ա—9բ։* 57/*199բ—202բ (§բ առանց խորագրի)։* 58/*202բ—8բ։* 59/*208բ—10բ։* 60/*210բ—3ա։* 61/*213ա—4բ։* 62/*214բ—6բ։* 63/*216բ—8ա։* 64/*218ա—20բ։* 65/*220բ—2ա։* 66/*222ա—4բ (224բ—8ա տե՛ս §95)։* 67/*228ա—9բ։* 68/*229բ—31ա։* 69/*231ա—2ա։* 70/*232բ—3բ։* 71/*233բ—5ա։* 72/*235ա—6բ։* 73/*236բ—8ա։* 74/*238ա—40բ։* 75/*240բ—2ա։* 76/*242ա—4ա։*77/*244ա—7ա։* 78/*247ա—9ա։* 79/*249ա—51ա։* 80/*251ա—2բ։* 81/*252բ—4բ։* 82/*254բ—68ա (§ժդ տե՛ս 355բ—6ա։ 259բ տե՛ս §27. գ։ 261բ—2ա տե՛ս յաւելեալ §ա)։* 83/*268ա—72բ։* 84/*272բ—7բ։* 85/*277բ—83ա (§բ ունի. «Յորդորակ է. ճըգնաւորըք ճըշմարիտք...»։ §գ ունի. «[Յորդորակ է]. Անեղանելիդ Աստուած...»։ §դ ունի. «[Յորդորակ է]. Ճանապարհ բարի...»։ 283ա տե՛ս յաւելեալ §բ)։* 86/*283բ—303բ։* 87/*304ա—24բ (324բ—30բ տե՛ս §89)։* 88/*330բ—51ա (351ա—2ա տե՛ս §93։ 252ա—3ա տե՛ս §94։ 253ա—4բ տե՛ս §91։ 354բ—6բ տե՛ս §96։ 355բ—6ա տե՛ս §82. ժդ)։* 89/*324բ—30բ։* 90/*87ա—92ա։* 91/*353ա—4բ։* 92/*չիք։* 93/*351ա—2ա։* 94/*352ա—3ա։* 95/*224բ—8ա։* 96/*354բ—6բ։ Ունի.*

ա. *261բ—2ա* Շարական Տարագրոսի, Պռոբոսի եւ Անդրոնիկոսի—*Տէնչալի տաւնիւ...*

բ. *283ա* Շարական խնկարկութեան—*Խընդայ յոյժ դուստըր լուսոյ...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

128ա եւ ապիկար գրչի՝ Նիկողոսի ողորմի ասացէք (նման՝ 177ա, 224բ, 283ա)։

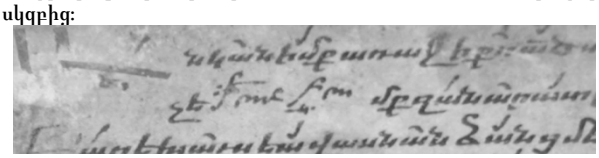
256ա Փա՛ռք... Իսկ անարժանս եւ անպիտանս եւ յետնեալս ի մարդկանէ, հող եւ մոխիր եւ ծառայ ծառայիցդ Աստուծոյ յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր, զփծուն եւ զանարհեստ գրիչս՝ զՆիկողոս սուտանունս, եւ յուսուցիչն իմ՝ զՅակոբ տիրացուն, աղաչեմ զձեզ յիշել առ Քրիստոս։ Արդ, գրեցաւ Շարակնոցս թվին ՌՀԹ (1630), ի քաղաքն Ըստամբօլ, որ այժմ // (356բ) կոչի Բուզանդիայ, ընդ հովանեաւ Սրբոյն Սարգսի զաւավարին եւ որդոյ նորա Մարտիրոսին։ Արդ, աղաչեմ զամենեսեանդ՝ որք հանդիպիք ամայ կարդալով կամ աւրինակելով, յիշեցէք զիս՝ զյանարժան գըրիչս, զծնաւղքս իմ եւ զազգականս՝ զկենդանիքս եւ զհանգուցեալս. եւ ինքն Աստուած զ[յ]իշողդ յիշէ իւր միւսանգամ գալստեանն, եւ դուք եւ մեք միաբերան ասացուք. Հայր մեր որ յերկինս։

1603
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Ց

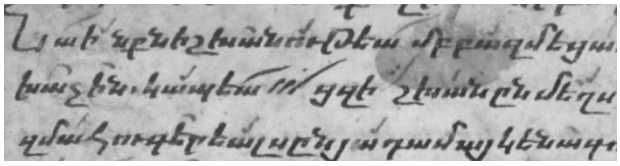
[Կիլիկիա] ՌՅԽ—1340

ԳՐԻՉ՝ Ստեփանոս

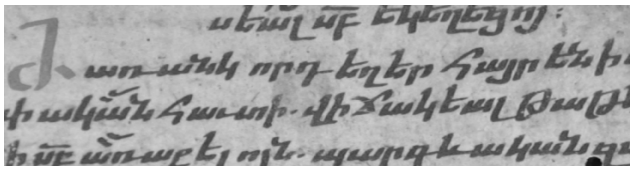
ԹԵՐԹ՝ 304: ՊԱԿ՝ Ա—ԻԵx12 (Ա—Բ, Ջ, ԻԴ 11, ԺԸ 14, ԻԵ 8)+1x10: ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 14x9,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (ԺԵ—ԺԷ դդ. անանուն լրացնողների՝ ա. 128աբ, բ. 129աբ, գ. 208աբ. դ. 209աբ, ե. 111բ, 295ա—304բ): ՏՈՂ՝ 22 (լրացումները՝ 22—28): Կազմ՝ սեւ կաշի (ԺԹ դ.), թիկունքը՝ սեւ գործուածք (Ի դ.), միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ (Ի դ.), վրան փակցուած նախկին կազմի աստառը՝ ծաղկադրոշմ կարմիր կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Ա) մագաղաթ, սկզբից:

Նմուշ՝ 10ա

Նմուշ՝ 126ա

Նմուշ՝ 295ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – ի լուսանցս՝ Յովնան յերախ կիտի՝ 45ա, Մուտ յերուսաղէմ՝ 89: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 1ա, 112ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 9ա, 88ա, 153ա, 193ա, 242բ, 261ա, 279ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, տաճար, խաչ: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր, թռչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերը թուլացած, տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, պակասաւոր, Բ, ԻԳ—ԻԴ պրակների թերթերը խառնուած: Նախկինում մի ֆանի անգամ նորոգուած եւ թերին տարբեր ձեռքերով լրացուած (տե՛ս ԳԻՐ):

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–1ա–304բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. *§1/1ա–4ա: 2/4ա–6բ: 3/6բ–8բ (վրջ. §Ա «Տ. Ուրախ լեր... պըտղաբերեալ», շար. եւ §բ չիք): 4/9ա–10բ: 5/10բ–2ա: 6/12ա–4ա: 7/14աբ (վրջ. «Ո. Որ կերպարան... Աստըւած»): 8/16ա–7բ (սկ. «[Այսաւր Գաբրիէլ հրեշտակըն...] Այսաւր աւետիք...»): 9/17բ–9բ: 10/19բ, 15աբ, 20ա: 11/20ա–1բ: 12/21բ–3բ: 13/24ա–8ա: 14/28ա–30բ: 15/30բ–2ա: 16/32ա–4ա: 17/34ա–5ա: 18/35ա–7բ: 19/37բ–9բ: 20/39բ–41ա: 21/41ա–3բ: 22/43բ–5ա: 23/45ա–7ա (խորագիր՝ «Կանովն Նինուէացւոցն»): 24/47ա: 25/47ա: 25/47բ–9ա: 26/49ա–52բ (խորագիր՝ «Կարգ ապաշխարութեան»): 27/52բ–8ա (§գ տե՛ս 224աբ): 28/58ա–65ա: 29/65ա–74ա (չիք «ԴՋ. ձշ. Այսաւր մեծապէս»): 30/74բ–81բ: 31/81բ–8ա: 32/88ա–9բ: 33/89բ–91բ: 34/92ա–3ա: 35/93ա–4բ: 36/95ա–6բ: 37/96բ–7բ: 38/97բ–100ա: 39/100ա–9ա (§ա չունի՝ «ԴՋ. Հ. Իջեր յերկնից»–«Ստեղ. Մկ. եկայք հաւատացեալք»): 40/109ա–11բ: 41/112ա–8ա: 42/118ա–23բ: 43/123բ–42ա: 44/143ա–6ա: 45/146ա–152բ: 46/153ա–5ա: 47/155ա–6բ: 48/156բ–8ա: 49/158ա–9բ: 50/159բ–61ա: 51/161ա–2ա: 52/162ա–4ա: 53/164ա–8ա: 54/168ա–9ա: 55/169ա–71ա: 56/171ա–2բ: 57/172բ–3ա (միայն՝ §ա «ԴՋ. Մկ. Որ ընտրեցար», խորագրուած՝ «Շարական սրբոյն Ներսիսի հայրապետի» եւ §բ: Մկիզբը՝ 208ա–9բ, այլ ձեռք եւ սխալ տեղադրուած): 58/173ա–8բ: 59/178բ–80ա: 60/180բ–2բ: 61/182բ–4ա: 62/184ա–5բ: 63/185բ–7ա: 64/187ա–9ա: 65/189ա–91ա: 66/191ա–3ա: 67/193ա–4ա: 68/194ա–5բ: 69/195բ–7ա: 70/197ա–8ա: 71/198ա–9բ: 72/199բ–200բ: 73/201ա–2ա: 74/202ա–4բ: 75/204բ–6ա: 76/206ա–7բ (208ա–9բ տե՛ս §57): 77/210ա–2բ: 78/212բ–4բ: 79/214բ–6բ: 80/216բ–7բ: 81/217բ–9բ: 82/219բ–31բ (224աբ տե՛ս §27. գ.: 224բ–5ա տե՛ս յաւելեալ § ա: §ժդ տե՛ս 239աբ): 83/231բ–3ա (միայն՝ «ԴՋ. Հբ. Պայծառացան» եւ «ՔՋ. երգեմք»): 84/233ա–7բ: 85/237բ–42ա (239աբ տե՛ս §82. ժդ): 86/242բ–60բ: 87/261ա–74բ, 284աբ (չիք՝ §դ «Ի գալըստեան» եւ «Գայ», §ե «Զքեզ» եւ «Արեգակն», §զ «Փառք», «Լեառն» §ը «Տ. Խընդրեմք» եւ «Ճշ. Որ յանէից»): 88/278ա–83բ, 275աբ, 286ա–94բ (§դ միայն մի քանի տող սկզբից եւ վերջից՝ «Բկ. Փարաւովն... յայտ[նեցաւ... իշխանին]: Տիրուհի...»): 89/276–8բ (սկ. «[Ղողեալ... ի կենարար] ձայնին լըրոյ...»: §բ տե՛ս 300բ–1բ): 90/295ա–8ա (սկ. «[Թագ... յօրինեցա]ր բազմագոն...»): 91/298բ–300ա: 92/111բ (ԺՋ/ԺԷ դ. յաւելագրութիւն): 93/301բ–9բ (302բ–4բ տե՛ս յաւելեալ §բ): 94–95/չիք: 96/298աբ: Ունի.*

ա. *224բ–5ա.* Շարական սրբոցն Տարագրոսեանց–ԴՋ. *Տենչալի տաւնիւ սըրբոյն...*

բ. *302բ–4բ (Շար. §93–ի. «Յոհաննն»)–Յերկնաւոր զաւրացն աւրհնեալ, /Աստըւած հարցըն գովեալ, /Այսաւր յերկրի ընդրեալ/ Զինուոր սուրբըն Սարգիս... Ո. Ի սուրբ տաճար հոգեւոր, /Յեկեղեցիս բանաւոր... Տ. («Սուրբն») Սրբոց գընտից երկնից զաւրաց/ Հաղորդ եղէք հրեշտակաց... Ճշ. Գկ. Սուրբդ սրբոց Սուրբ երրորդութիւն/// կալի աղաւթից զինուք մենա/// (շար. թափուած):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

91բ Ջամենամեղ եւ զանպիտան գրիչս՝ զՍտեփանոս գրիչ աղաչեմ յիշել ի Տէր, զոր եւ ձեզ տացէ պարգեւ (նման՝ 74ա, 152բ, 207բ):

294բ Գրեցաւ եղանակաւոր տառս ի մարդեղութենէն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ ՌՅԽ (1340), ի հայրապետութեան տեառն Մխիթարա, ի թագաւորու-

Թեան Հայոց Լեւոնի, ձեռամբ՝ Ստեփան[ոս]ի, ի վայելումն կուսակրաւն կրաւնաւ /// (շար. թափուած)։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *Պահպանակ Աա (ԺԸդ.) ես՝ Խանպակի գիր տուվի, հով կա[ր]դայ ցաթարողաւ (այսպէս) ինձ, Աստուած ող[որմի] իւրնոծոց։*

2. 214ա (ԺԸ դ.) ես՝ Թու[մա]նս Ն/// խաչ///։
241ա (նոյն ձեռք) Թուման գր[եցի]։
3. 267 (ԺԸ դ.) ես՝ կերեցի Հանէս, ով որ///։

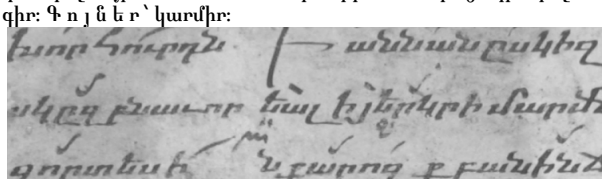
1604
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ԺԴ—XIV

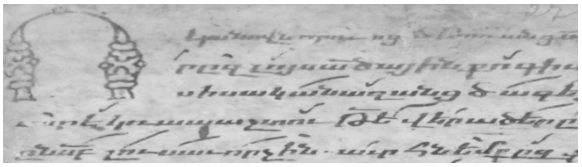
ԳՐԻՉ՝ Հեթում քհյ.։

ԹԵՐԹ՝ 312—1 (ընկած՝ 1աբ). չգրուած՝ 312ա։ ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԹx12 (Ա, Իե չիմ, Բ, ԺԴ, ԺԹ, ԻԱ 11, Է, ԺԱ 10, Թ, Ժե 9, ԻԹ 14)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ (ԺԷ դ. վերանորոգողի՝ 48—72, 192, 274, 286—312)։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13,5x10։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր (վերանորոգողի՝ 48ա—72բ, 192աբ, 268ա—311բ)։ ՏՈՂ՝ 21—22։ ԿԱՋՄ՝ վարդագոյն մոմլաթ, թիկունքը՝ սեւ կտոր, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ (Ի դ.)։ ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1+1, թուղթ, մասն աստառի։

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Լ ո ւ ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, տաճար։ Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր, թռչնագիր։ Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր։

Նմուշ՝ 34ա

Նմուշ՝ 275ա

Նմուշ՝ Աբ

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—Աւետարան Ղուկասու։ 2 (Ա—Բ), վերջից, ստացուած 1 թերթի ստորին կէսի ընդերկայնակի երկտակումից։ Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ երկաթագիր։ Կարդալ՝ Բբ—Աա «////դրան նորա վիրաւորեալ... առ ձեզ անցանել///» (ԺԶ, 20—26), Աբ—Բա «////նոսա եւ աշխարեցես... կամ հովիս///» (ԺԶ 30—ԺԷ, 7)։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. պակասաւոր (տե՛ս պրակահաշիւը), խումացած եւ գունաթափ, լուսանցային մասերը մի քանի անգամ տարբեր թղթերով կարկատուած։ 1810—իւ նորոգուած եւ թերին լրացուած Սարգիս սարկաւագի ձեռով։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *2ա—311բ* [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. *§1–4/չիք (§4 «Մ. Ուրախացիր» տե՛ս 299բ, խորագրուած՝ «Շարական ճրագլուցին»)։* 4/*2ա—3ա (սկ. «ԳՋ. Հ. Անսկիզբն...] ի փրկութիւն»)։* 6/*3ա—5ա։* 7/*5ա—7ա։* 8/*7ա—9ա։* 9/*9ա—11բ։* 10/*11բ—3ա։* 11/*13բ—5ա։* 12/*15ա—7բ։* 13/*17բ—22ա։* 14/*22ա—4ա։* 15/*24ա—6ա։* 16/*26ա—8ա։* 17/*28ա—9ա։*18/*29բ—31բ։* 19/*31բ—3բ։* 20/*33բ—5բ։* 21/*35բ—8ա։* 22/*38ա—9բ։* 23/*39բ—41բ։* 24/*41բ—2ա։* 25/*42բ—4ա։* 26/*44ա—8ա։* 27/*48ա—53բ (§գ տե՛ս 300ա)։* 28/*53բ—62ա։* 29/*62ա—72բ։* 30/*72բ—81ա։* 31/*81ա—5բ (վրջ. §բ «Հ. Աւրհնեալ ես Տէր Աստուած հարցըն մերոց եւ»)։* 32/*86ա—7բ (սկ. «[Կենդանութեանց...] Տընաւրինաբար...»։* 33/*87բ—90ա։* 34/*90ա—1բ։* 35/*91բ—3բ։* 36/*93բ—5բ։* 37/*95բ—7ա։* 38/*97ա—100ա։* 39/*100ա—9բ (չիք §գ «ս այս» ծայրակապային տներբ. վրջ. «... որ հոգւովս հաւատացեալ երկրպագեմ»)։* 40/*110ա—1բ (սկ. «[Կենդանին յափտենից...] խընդրի...», վրջ. §բ «ձղ. Տուք...կապեաց»)։* 41/*112ա—8բ (սկ. «[Ա.Զ. Այսաւր յարեաւ...յա]րուցեալն...»)։* 42/*118բ—25ա։* 43/*125ա—46ա։* 44/*146ա—9բ (չիք՝ «Ո. Ընգեզ», «Ո. Անժամանակդ»)։* 45/*149բ—56բ։* 46/*157աբ (վրջ. «Տ. Որ ի հարաշարժ... գոլով գոյացո»)։* 47/*չիք։* 48/ *158ա—9ա (սկ. «[Որ զմիաբանեալսն... գերա]պայծառս...»)։* 49/*159ա—60բ։* 50/*160բ—1բ։* 51/*286ա—7ա։* 52/*287ա—8բ։* 53/*162ա—6ա։* 54/*166ա—7ա* 55/*167ա—9բ։* 56/*275ա—6ա։* 57/*276ա—8բ (§բ տե՛ս 215աբ)։* 58/*169բ—75ա։* 59/*175ա—7ա։* 60/*177ա—9ա։* 61/*179ա—80բ։* 62/*180բ—1ա (չիք՝ «Որ յանարուեստ»—«Տ. Այսաւր ընդ հրեշտակս»)։* 63/*181բ—2բ։* 64/*182բ—5ա։* 65/*185ա—6բ։* 66/*186բ—8բ։* 67/*189ա—90ա։* 68/*190ա—1բ։* 69/*191բ—2բ։* 70/*192բ—3ա («ԳՋ. Մրրբութիւն սրբոց» տե՛ս 284բ—5բ)։* 71/*193ա—4բ։* 72/*194բ—5բ։* 73/*195բ—7ա։* 74/*197ա—200ա։* 75/*200ա—1ա (չիք «Մ. Մայր լուսոյ», «Տ. Հրաշափառ»)։* 76/*201ա—2բ։* 77/*202բ—5բ։* 78/*205բ—7բ։* 79/*207բ—9բ։* 80/*278ա—9բ։* 81/*211բ—20ա (§ա «ԳՋ. ձղ. Այսաւր երկնայնոցն «տե՛ս 284աբ։ §զ տե՛ս 299բ։ §ժ չիք §ժա տե՛ս 283բ—4ա, միայն «ԴԿ. Մարտիրոս»։ ժդ տե՛ս 301ա—2ա։ §ժբ «Վարդագոյն վառեալ» տե՛ս 284։ §իա «ԴԿ. Նորահրաշ» տե՛ս 282բ—3բ)։* 83/*279բ—2բ, 220ա—1բ։* 84/*221բ—6բ։* 85/*226բ—30ա (§ա—դ ունեն յորդորակներ՝ 304աբ, «Յարեւելից յարեւմուտս», «Ձրգնաւորք ճրշմարիտք», «Անեղանելիդ», «Ձանապարհ բարի»)։* 86/*230ա—48ա։* 87/*248բ—62բ (չիք §զ «Լեառն վիմածին»—§բ։ Այլ ձեռք §զ «Լեառն վիմածին» եւ §է «Բազմերամք» տե՛ս 305աբ)։* 88/*263ա—73բ (չիք §ա—դ «Հաս. հաստատութիւն իմ»։ 275ա—6ա տե՛ս §56։ 276ա—8բ տե՛ս §57։ 278բ—9բ տե՛ս §80։ 279բ—2բ տե՛ս §83։ 282բ—3բ տե՛ս §82 ա։ 283բ—4ա տե՛ս §82 ժա 284ա տե՛ս §82 ժբ։ 284աբ տե՛ս §82 ա։ 284բ—

5բ տե՛ս §70: 286ա—7ա տե՛ս §51: 287ա—8բ տե՛ս §52: 288բ—93ա տե՛ս §90: 293ա—5բ տե՛ս §95: 296ա—7ա տե՛ս §91: 297ա—8ա տե՛ս §93: 298ա—9ա տե՛ս §94: 299աբ տե՛ս 82. գ: 299բ տե՛ս §4 «Մ. Ուրախացիր»: 89/*308ա—11բ (§բ տե՛ս 302ա—3ա):* 90/*288բ—93ա (293ա—5բ տե՛ս §95):* 91/*296ա—7ա (297ա—8ա տե՛ս §93):* 92/*300աբ (300բ—1ա տե՛ս §96):* 93/*297ա—8ա:* 94/*298ա—9ա (299աբ տե՛ս §82. գ: 209բ տե՛ս §4 «Մ. Ուրախացիր»: 299բ—300ա տե՛ս յաւելեալ §ա: 308ա տե՛ս §27 գ: 300աբ տե՛ս §92: 300բ—1ա տե՛ս §96):* 95/*293ա—5բ:* 96/*300բ—1ա (301ա—2ա տե՛ս §82 ժդ): Ունի.*

ա. *299բ—300ա* Շարական Յովհաննու Մկրտչի—ԳՋ. Մ. *Որ ի յամսեան վեցերորդի...*

բ. *302ա* Շարական հանգըստեան («Սարգիս»)—ԲԿ. *Սարսափելի որոտմամբ եւ ահագին զաւրութեամբ... (Տե՛ս տպ. 1861, էջ 665):*

գ. *303աբ* Միխայէլ եւ Գաբրիէլ մեծ հրեշտակապետք, բարեխաւս լերուք առ Տէր ժամ հոգեվարին (Բշի.—Ջշի.)—Բշի. *Իննեակ դասըք հրեշտակաց՝ վերին զըւարթնոց, /Հայցեցէք անտես չառնել ըզգործս ձեռաց... /Ընդունջեցեալսըն մեր հանգոյ ի կեանս անվախջան (հմմտ. ձեռ.* 1605, 252աբ*):*

դ. *303բ* Շարական կիրակմտի—Ստեղ. *Անըկիզբն Աստուած համապայծառ...*

ե. *304ա ///րինին, / Յառաջագոյն մեզ ծանուցին /Ըզգալուստ սուրբ Միածին, / Ի փրկութիւն մեզ յայտնեցին, / Յանապատին կերակրէին. Ողոր///*

զ. *306ա—7ա* [Մեղեդի ննջեցելոց]—*Ես ասացի ի վերանալ յինէն...*

է. *307աբ* [Մեղեդի ննջեցելոց]—*Աստուած անքննին, /Որդիդ Միածին.../ եւ աղաւթից մասնակից լինին:*

Բ. [Ժե դ. յաւելագրութիւն] *285բ Դեղ որ զնայն բանա—ԵՒս զսպիտ[ակ] չամիչն ու զկուտն հանէ... :*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

273բ Ջեղկելի ոգիս՝ զՀեթում քահանայ, զեղանակող սորա, յիշեսջիք ի Քրիստոս:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *312բ (Նորոգողի, բոլորգիր) Ջատագաւղ սորին՝ զադմակչի Ղազարն յիշեսջիք ի Քրիստոս, ո՛վ բարի հանդիպողք, որ եւս նորոգել զՇարակնոցս՝ ի վայելումն որդւոյ իւրոյ՝ նորաբոյս սարկաւագին* Ստեփաննոսին, *զոր Տէր Աստուած վայելել տացէ նմա. ամէն: Եւ նորոգեցաւ սա ի թուին ՌՅԾ (1610) ամին:*

2. *312բ (Կազմողի, նօտրգիր) Դարձեալ կրկին յիշեցէք ի Տէր Յիսուս՝ զսարկաւագս* Սարգիս *եւ զծնօղսն իմ՝ զՍուրաւին եւ զՎարադան եւ զքեռին իմ՝ զՍտեփաննոս ծառայն Աստուծոյ եւ զծնօղ[սն] նորա՝ զադմակչի Ղազարն եւ զՋանջաննն, եւ զքւերս նորա՝ զխաչխաթունն եւ զՍուրա, եւ Աստուած ողորմի ասացէք՝* Ստեփաննոս *սարկաւագին, որ եւս զՇարակնոցս, յաղակս հոգիոյ իւրոյ, ինձ՝* Սարգսիս, *որ քվերորդի եմ նորա, եւ ինքն հանգեաւ զոր յիշեսցէ զՏէր ի գիրն կենդանի, այլեւ՝ զմեղապարտ անձնս* Սարգիս, *որ երեքկին կազմեցի զսայ, եւ այլեւ զառաջին գրողն՝ զՀեթում քահանայ յիշեցէք ի Քրիստոս. ամէն, եւ Աստուած ձեր ող[ո]րմե[ս]ցի. ամէն:*

ԳՐՉԱՓՈՐՁ 274աբ Ծաղիկ պայծառ ծովային... 312բ Բան Աստուծոյ առաքեցաւ... Պահպանակ Աս Անջառելի բանն ի Հուրէ...: Պահպանակ Բա Գոչեր հրեշտակն ի վիմին...

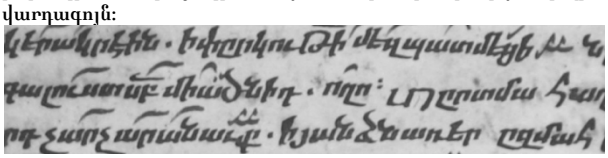
1605
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

Առափկեր **ՌՂԴ—1645**

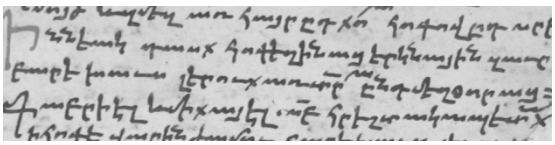
ԳՐԻՉ՝ Խաչատուր Րեյ. Առափկեցի:

Թերթ՝ 252+1 (կրկ. 82)—2 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած 1ա, 2բ—3բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԱ.x12 (Ա. 11): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 14,5x10,8: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նօտրգիր՝ 251բ—2բ): ՏՈՂ՝ 24: ԿԱՋՄ՝ դռոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ բազմագունի շերտաւոր կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (1—2), թուղթ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ— Ի լուսանցս՝ Յովնան յերախ կիտի՝ 36ա: Կիսախոռան՝ 4ա: Ճակատագրդ՝ 9բ, 37բ, 68բ, 86ա, 118ա, 152ա, 191ա, 206ա, 223բ: Լուսանցագրդ՝ բուսական, թռչնային, տաճար: Ջարդագիր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին, վարդագոյն:

Նմուշ՝ 250բ

Նմուշ՝ 252ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր: Կազմի թիկունքը՝ վնասուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—4ա—252բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. §1/*4ա—5բ:* 2/*5բ—7բ:* 3/*7բ—9բ (չիք §բ):* 4/*9բ—10բ («Մ. Ուրախացիր» տե՛ս 249ա):* 5/*10բ—1բ:* 6/*11բ—3ա:* 7/*13ա—4ա:* 8/*14ա—5բ:* 9/*15բ—7ա:* 10/*17ա—8ա:* 11/*18ա—9բ:* 12/*19բ—21ա:* 13/*21ա—4ա (§բ ունի «Ակ. Մկ. Ով գերահրաշ», 249աբ. տե՛ս*

տպ. 1861, էջ 58)։ 14/*24ա–5բ։* 15/*25բ–6բ։* 16/*26բ–8ա։* *17* *28ա–9ա։* 18/*29ա–30բ։* 19/*30բ–2ա։* 20/*32ա–3ա։* 21/*33ա–4բ։* 22/*25ա–6ա։* 23/*36ա–7բ։* 24/*չիք։* 25/*37բ–8բ։* 26/*38բ–41ա։* 27/*41ա–5բ (§գ տե՛ս 176բ)։* 28/*45բ–51բ։* 29/*51բ–8բ։* 30/*58բ–64ա։* 31/*64ա–8բ։* 32/*68բ–70ա։* 33/*70ա–1ա։* 34/*71ա–2ա։* 35/*72ա–3բ։* 36/*73բ–5ա։* 37/*75ա–6ա։* 38/*76ա–7բ։* 39/*77բ–84ա։* 40/*84ա–5բ։* 41/*86ա–90բ։* 42/*90բ–5ա։* 43/*95ա–109բ։* 44/*109բ–2բ։* 45/*112բ–8ա։* 46/*118ա–9բ։* 47/*119բ–21ա։* 48/*121ա–2ա։* 49/*122ա–3բ։* 50/*123բ–4բ։* 51/*124բ–5բ։* 52/*125բ–7ա։* 53/*127ա–30ա («ԴԿ. Մկ. Մարգարէից» եւ «Ճշ. Այսաւր ցընծայ» § 54–ի վերջում)։* 54/*130ա–1ա։* 55/*131ա–3ա։* 56/*133ա–4ա։* 57/*134ա–6ա։* 58/*136ա–40բ։* 59/*140բ–1բ։* 60/*141բ–3բ։* 61/*143բ–4բ։* 62/*144բ–6ա։* 63/*146ա–7ա։* 64/*147ա–9ա։* 65/*149ա–50ա։* 66/*150ա–2ա։* 67/*152ա–3ա։* 68/*153ա–4բ։* 69/*154բ–5բ։* 70/*155բ–6բ։* 71/*156բ–7բ։* 72/*157բ–8ա (չիք «ԲԿ. Որ համագոյ»)։* 73/*158ա–9բ։* 74/*159բ–61ա։* 75/*161ա–2ա։* 76/*162ա–3բ։* 77/*163բ–6ա։* 78/*166ա–7բ։* 79/*167բ–9ա։* 80/*169ա–70ա։* 81/*170ա–1բ։* 82/*171բ–80բ (չիք § ժգ։ § ժդ տե՛ս 248աբ։ 176բ տե՛ս §27 գ.)։* 83/*180բ–4ա։* 84/*184ա–8ա։* 85/*188ա–91ա (§ բ—դ ունեն այլ ձեռքով ընդօրինակուած յորդորակներ՝ 251բ–2ա։ Համմ. ձեռ. 1602)։* 86/*191ա–206ա։* 87/*206ա–19բ (219բ–23բ տե՛ս §89)։* 88/*223բ–38ա (238ա–9բ տե՛ս §91։ 239բ–43բ տե՛ս §93–95։ 243բ–7բ տե՛ս §90։ 248աբ տե՛ս §82. ժդ։ 248բ–9ա տե՛ս §96։ 249ա տե՛ս §4։ 249աբ տե՛ս §13 բ։ 249բ տե՛ս §92։ 249բ–50բ տե՛ս 89. բ)։* 89/*219բ–23ա, 249բ–50բ։* 90/*243բ–7բ։* 91/*238ա–9բ։* 92/*249բ։* 93/*239բ–40ա։* 94/*240ա–1ա։* 95/*241ա–3բ։* 96/*248բ–9ա։ Ունի.*

ա. *252աբ* [Տաղ գեղեցիկ. ձեռ. 5954. 23բ]–Բշի. *Իննեակ դասք հոգեղինաց՝ երկնային զաւրաց, /Բարեխաւս լերուք առ Տէր ընդ մեղաւորաց.../ Բարեխաւսեցէք առ Տէր վասն անձանց մերոց...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

250բ Աւրհնեալ է Աստուած։ Աւարտեցաւ Շարակնոցս՝ ձեռամբ Խաչատուր քահանայիս. գրեցաւ սա թվին ՌՂԴ (1645) ի քաղաքն Առափկեր։ Արդ, աղաչեմք զամենեսեան, որ կարդալով կամ աւրինակելով, յիշեցէք՝ զտէր Խաչատուր յԱռափկեցիս։ Ով եղբայրք, մի մե// (251ա)զադրէք աղալանացս, զի հոգ եւ տարակուս էի ի յանիրաւ եղբարցմէ։ Այլեւ յիշեսջիք զհայր իմ՝ Նաւվազն եւ զմայրն իմ՝ Շալզուխն, որ Աստուած փոխեալ են։ Ի սրտիւ թողութիւն խընդրեցէք։ Արդ, գրեցաւ լաւ եւ ընտիր աւրինակէ, որ է Խլկցի, ամէն։ Օրն ուրբաթ աւարտեցաւ։ Այլեւ յիշեսջիք կողակիցն իմ՝ Թանսուխն, որ զթուխ[թ]ս կոկես եւ թանաք եփեց, եւ այլ բազում բանիւք ձեռնադրութեամբ աւգնեաց ինձ. Աստուած վարձահատուց լինի. ամէն. եւ եղիցի, եղիցի. ամէն։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 1բ Տարին ՀՌՀՃԿ (8760) սհատ այ, ԳՃԿԵ (365) օր, ԽԸ (48) շափաթ։ Ես՝ Վարթան *գրեցի (կրկ.)։*

2. 2ա Ես՝ Թումանս *գրեցի։ Տարին...։*

3. 2ա Թեղումի *թիվն ՌՃԽԶ (1697)։* Դասումնի *թիվն ՌՃԽՀ (1699)։* Ովանէսի *թիվն ՌՃԾԱ (1702)։* Խաչատուրի *թիվն ՌՃԾԳ (1704)։*

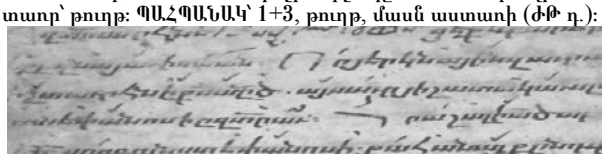
ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1ա Յովանէս *զինչիւ։* Յովանէսըս *ծառայ։*

1606
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

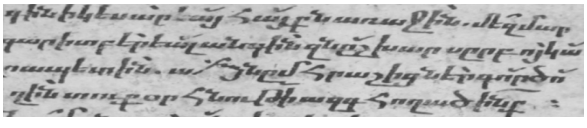
ԺԴ—XIV

ԳՐԻՉ՝ Առաքել։

Թերթ՝ 302. չգրուած՝ 251բ, 302ա։ ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԶx12 (Ա, Գ, ԺԳ, ԺԸ, ԻԲ 11, Բ 10, ԻԶ 9)։ Նիւթ՝ թուղթ (1658թ. 2—3, 139, 199—200, 247—301) եւ մագաղաթ 1 թերթ (1, 1658թ.)։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13,7x10։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր (1658թ. նոռոգողի՝ 1ա—3բ, 139աբ, 199ա—200բ, 247բ—251ա, 252ա—301բ)։ ԿԱՋՄ՝ սեւ կաշի, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառ՝ թուղթ։ ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1+3, թուղթ, մասն աստառի (ԺԹ դ.)։

Նմուշ՝ 32ա

Նմուշ՝ 295ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ— Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 1ա (1658թ.), 4ա։ Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 9ա, 41բ, 71բ, 111բ, 139ա (1658 թ.), 178բ, 222ա, 252ա։ Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, կենդանական, տաճար, խաչ, գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 144բ։ Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր։ Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուածքներ, ցեցակեր, զանազան բծեր։ Կազմի կաշին՝ ճերմուած, եզրերը՝ մաշուած։ 1658 թ. նոռոգուած եւ լրացուցած թերին (տե՛ս ԳԻՐ)։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

—1ա–300բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. *§1/1ա–3բ։* 2/*4ա–6ա։* 3/*6ա–9ա։* 4/*9ա–10բ։* 5/*10բ–1բ։* 6/*11բ–3ա։* 7/*13ա–4բ։* 8/*14բ–6ա։* 9/*16ա–7բ։* 10/*17բ–9ա։* 11/*19ա–20բ։* 12/*20բ–1բ (վրջ. «Տ. Ջանքաժանելի... ի սուրբ»)։* 13/*21ա–2բ (սկ. §է «[Մ. Աստուածածին...] Ուրախ լեր աթոռ...»)։* 14/*22բ–4ա։* 15/*24ա–5բ։* 16/*25բ–7ա (27ա–8բ տե՛ս §79։ 28բ–9ա տե՛ս §82է)։* 17/*29բ–30բ։* 18/*30բ–2ա։* 19/*32բ–4ա։* 20/*34ա–5ա։* 21/*35բ–7ա (վերջում յաւելեալ՝ «ԴՋ. Ստ. Մկ. Առաքեալք*

Աստուծո... ԴԿ. Ժողովեալ սուրբ առաքեալքն..., Անճառելո Բանին...»: 38աբ տե՛ս §94): 22/38բ–40ա: 23/40ա–1բ (չիք՝ «Մ. Մարգարէն...»: 41բ–61ա տե՛ս §87: 61ա–6ա տե՛ս §89: 66ա–9ա տե՛ս §85: 69ա–71ա տե՛ս յաւելեալ ֆա—բ): 24/71աբ: 25/71բ–3ա: 26/73ա–6ա (76ա–7ա տե՛ս §82 զ): 27/77ա–82ա (§զ տե՛ս 300ա, 1658թ.): 28/82ա–9բ: 29/89բ–98ա (վերջում յաւելեալ՝ «Ճշ. Հբ. Հրաշափառ հընձան...»): 30/98ա–105բ (Սկզբում յաւելեալ՝ «ԴԿ. Որ յանճառելի փառաց...—Ընձա այսաւր եկեղեցի հեթանոսաց...»): 31/105բ–11ա: 32/111բ–3ա: 33/113ա–5ա: 34/115ա–6ա: 35/116ա–8ա (յաւելեալ՝ «Մ. Արարիչն արարածոց...»: 118աբ տե՛ս §84 բ): 36/118բ–20բ (յաւելեալ՝ «Մ. Սքանչելի Բանին բարձաւղ...»: 120բ–1ա տե՛ս §84 գ): 37/121ա–2բ (յաւելեալ՝ «Մ. Որ խորհրդոցդն հայրենի...»: 122բ–3ա տե՛ս §84 դ): 38/123ա–5բ (յաւելեալ՝ «Մ. Ի այրական ծոցոյ...»: 125բ–6ա տե՛ս §84 ե): 39/126ա–7ա, 131ա–3ա, 127ա–31ա, 133բ–5ա (133աբ տե՛ս §84 զ): 40/135ա–7ա (յաւելեալ՝ «Մ. Յորժամ հող մահու...»: 137ա–8ա տե՛ս §84 է), 138աբ: 41/139ա–40բ (140բ–1ա տե՛ս 84 ա), 141ա–6ա: (§գ. վերջում յաւելեալ՝ ԴՋ. Ճշ. Յորժամ եկն Յիսուս...»): 42/146ա–51բ: 43/151բ–68բ: 44/168բ–72ա: 45/172ա–8ա: 46/178բ–80ա: 47/180ա–1բ: 48/181բ–3ա: 49/183ա–4ա: 50/184բ–5բ: 51/185բ–6բ: 52/186բ–8ա: 53/188ա–92ա: 54/192ա–3ա: 55/193ա–5ա: 56/195ա–6բ (196բ–7ա տե՛ս յաւելեալ §գ): 57/197ա–9ա (նախ §բ, ապա՝ §ա: 199ա–200բ տե՛ս §78: 201ա–2ա տե՛ս §80: 202ա–4բ տե՛ս §77): 58/204բ–9բ: 59/210աբ (վրջ. «Ո. Լուսաւորեա... Գովեաս. Աստուած քո ը///ն»): 60/211ա–2բ (սկ. «[ԱԿ. Հ. Զանճառելի...] Հովանացեալ...»): 61/212բ–3բ: 62/213բ–5ա: 63/215բ–6բ: 64/216բ–8բ: 65/218բ–20ա: 66/220ա–2ա: 67/222ա–3ա: 68/223ա–4բ: 69/224բ–6ա (յաւելեալ՝ «Մկ. Քառակերպեան աթոռ... ԳԿ. Ճշ. Աւրհնեմք ըզքեզ փայտ...»): 70/226ա–7բ (յաւելեալ՝ «ԴՋ. Մկ. Փայտ կենաց եւ զարդ... ԳԿ. ՃՇ. Փայտ կենաց գաւրութեան...»): 71/227բ–8բ (յաւելեալ՝ «ԴՋ. Մկ. Ընկեցար ի յերկրի...»): 72/228բ–30ա (յաւելեալ՝ «ԳԿ. Մկ. Յահեղ ձայնէն...»): 73/230ա–1բ (յաւելեալ՝ «ԳԿ. Մկ. Յահեղ ձայնէն...»): 73/230ա–1բ (յաւելեալ՝ «ԴՋ. Մկ. Խորաձեան բանակին... ԳԿ. Ճշ. Ի վեցաւուրերորդի բարձար...»): 74/231բ–4ա (յաւելեալ՝ «Մկ. Հբ. Խորհուրդ սուրբ նշանին...»): 75/234ա–5ա: 76/235բ–7ա: 77/202ա–4բ: 78/199ա–200բ: 79/27ա–8բ: 80/201ա–2ա: 81/237ա–8բ: 82/238բ–47ա (§զ տե՛ս 76ա–7ա: § է տե՛ս 28բ–9ա: §ժ, ժբ—ժզ չիք: §ժդ տե՛ս 299աբ): 83/247ա–51ա (նախ՝ «ԴՋ. Հբ. Պայծառացան...ԲՋ. Երգեմք...», ապա՝ միւսները): 84/ցրուած (տե՛ս §41, 35–40): 85/66ա–9ա: 86/252ա–68բ (§գ. վրջ. «Տ. Որ աւրհնիս... լուսաւորեալ զհոգիս մարդկան աղաւ», §դ. սկ. «[Հ. Որք ի մարտի անաւրինացըն յաղթեցին արի]աբար»): 87/41բ–61ա: 88/269ա–87ա: 89/61ա–6ա: 90/287բ–92բ (292բ–4բ տե՛ս §95): 91/295ա–6բ (296բ–7ա տե՛ս §93: 297բ–8ա տե՛ս §94: 298բ–9ա տե՛ս §96: 239աբ տե՛ս §82 ժդ: 300ա տե՛ս §27 զ): 92/300աբ: 93/296բ–7ա: 94/38աբ (1658թ. կրկ. 297բ–8ա): 95/292բ–4բ: 96/298բ–9ա: Ունի.

ա. *69ա–70բ* Կանոն Գեորգայ եւ այլոց վկայիցն—ԴՋ. *Այսաւր տաւնէ եկեղեցի Աստուծոյ զյիշատակ..., Այսաւր տաւնելով զյիշատակ... ԴԿ. Հ. Այսաւր լուսափայլեալ... Ո. Որ ընտրեցեր ի մարդկանէ... Տ. Գերահրաշ տաւնիւ սըրբոց քոց...*

բ. *70բ–1ա* Գեորգա եւ որոց նման նման են գինուորք—ԴԿ. *Ճըգնաւորք Աստուծոյ...*

գ. *196բ–7ա* Այլ շար[ական] սրբոյն Գրիգորի Որդոցն եւ թոռանցն—ԴՋ. *Որ յառաջագոյն կոչեցար ի հրամանէ Հոգւոյն հեղեակ... ԴԿ. Ամուլ ուրախ լեր...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

111ա Զբազմամեղկելի՝ գրիչ Առաք[ելս] *աղաչեմ յիշել ի Տէր:*

178ա Նաեւ զիս լուսաւորեայ հոգւով, Տէր իմ Յիսուս Քրիստոս:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 301ա Եղանակաւոր երգարանս այս՝ պատուելի Հայաստանեայց եկեղեցի,

Որ ըստ հասարակաց բարբառոյ Շարակնոց կոչի,

Եւ սոյն տուփս, որ արդ տեսանի,

Նորոգեալ եղեւ սատարութեամբ անձին նուաստի՝

Ի խումբս ուսումնականաց համարեցի:

Յամի հազարերորդի հարիւրերորդի

Եւ եօթներորդի (1658) թուականութեան

Արամեանս տոհմի,

Ի Հայրապետութեան տեառն Յակովբայ *Սըրբազանի՝*

ՅԱթոռոջ երանելւոյ Գրիգորի Լուսաւորիչի *Հայկազանս ազգի:*

Արդ, որք պատահմամբ շահիք եւ կամ վայելօղ լինիք զկնիելից աստի,

Պաղատիմ յիշել առ յոյսն ամենայնի՝

Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս Ծնունդն անճառելի,

Զի այցելութեամբ գթասցի ի մեզ՝ յաւուրն սոսկալի,

Հանդերձ ծնողօք, որ ըստ մարմնոյ պատճառի,

Տինա եւս եւ ըստ հոգեւորապէս ստացողի եւ նուիրողի

Միանգամայն եւ որ ոք առ այս գիրս աշխատութիւն ինչ ունի՝

Յոհաննու երիտասարդի,

Որ ընծայեաց մեզ՝ իբրու իր իմն

Յիշատակելի առաջի Աստուծոյ ողորմածի:

Որոց յիշողաց ամենայնի

Եւ յուսողացս առ շնորհն ձրի,

Տէրն պարգեւ հասարակեսցի:

Ընդ որս եւ սորին վայելողի,

Մէրում հնազանդ հոգեւոր որդեկի՝

Եանովբ դպրի, նոյնն տացի եւ եղիցի:

Ամէն:

2. *302բ* Յակոբոս *եա՝* Կուէնցի, Թաթայացի Աւգումս, Աղթցի Ազարեա *գիրեցիք նախ թուռթ պասին ի թվ[ին] ՌՃԾԷ (1708) Գ եղբարիք։*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 1բ Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա *է։*

1607
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Ց

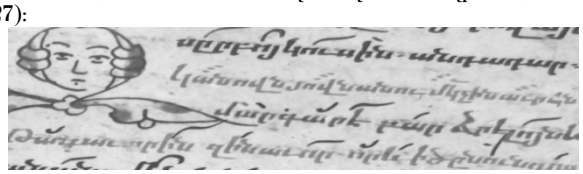
Աշոտին գիւղ ՌԻԹ—1580

ԳՐԻՉ՝ Պապուկ սրկ.։

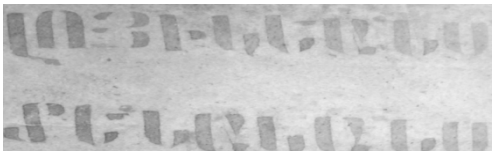
Թերթ՝ 364. չգրուած՝ 1ա, 364ա: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԳx12 (Ա, ԺԱ, Ի—ԻԱ, ԻԵ, ԻԷ, Լ 11, ԺԲ 9, ԺԳ չիմ, ԺԴ 8, ԺԵ—ԺԶ, ԻԸ—ԻԹ 10, ԻԶ 14)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13,7x9։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր։ ՏՈՂ՝ 21։ ԿԱՉՄ՝ գունաթափ սեւ կաշի (3 կտորից), միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ (ԺԹ. դ. վերակազմութիւն)։ ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2+1, թուղթ, մասն աստառի:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Յովակիմ եւ Աննա՝ 1բ, ի լուսանցս՝ Աւետում (ճրեշտակ)՝ 8բ, Դաւիթ մարգարէ՝ 44բ, Ստեփաննոս Նախավկայ՝ 46բ, Յովհաննէս յեղափ կիտի՝ 60ա, Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 195բ, Հռեչտակ՝ 257ա: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 2ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 12բ, 62բ, 175ա, 232ա, 287ա, 309ա, 339ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ թղնապին, սափոր, տաճար, յուշկապարիկ, խաչ: Ջ ա ր դ ագ ի ր՝ բուսական, թղնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ շագանակագոյն, կապոյտ, կանաչ, սեւ:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ Աւետարան Յովհաննու: Թ—Ժ դդ.: 1 (Ա), վերջից, ստացուած Բառոդ թերթից: Մագաղաթ, բոլորգիր, երկաթագիր: Կարդալ՝ Ա*բ* «///աղբիւր ջրոյ... հանել ջուր» (Դ, 14—15)։ Ա*ա* «[անու]անեալն... [գ]արմանալին///»(Դ 25—27):

Նմուշ՝ 194ա

Նմուշ՝ Ա*բ*

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. պակասաւոր (տե՛ս պրակահաշիւը)։ Լուսանցային մասերում տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուարճներ (267, 300 թերթերի բնագիրը վնասուած), զանազան բծեր, գրադաշտը գունափոխուած, ցեցակեր։ Կազմի կաշին՝ ճեռծուած, եզրերը՝ մաշուած։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *2ա—362բ* [Շարակնոց]

Տե՛ս նեո. 1576, 4ա—368բ. *§*1/*2ա—5բ*: 2/*5բ—8բ*: 3/*8բ—12ա (չիք §բ)*: 4/*12ա—14բ*: 5/*14բ—16բ*: 6/*16բ—18բ*: 7/*18բ—21ա*: 8/*21ա—23բ*: 9/*23բ—26ա*: 10/*26ա—28ա*: 11/*28ա—30ա*: 12/*30ա—33ա*: 13/*33ա—38ա*: 14/*38ա—40բ*: 15/*40բ—42բ*: 16/*42բ—44բ*: 17/*44բ—46բ*: 18/*46բ—49ա*: 19/*49ա—51բ*: 20/*51բ—54ա*: 21/*54ա—56բ (56բ—7բ տե՛ս §94)*: 22/*57բ—59բ*: 23/*60ա—62ա*: 24/*չիք*: 25/*62բ—64բ*: 26/*64բ—69ա*: 27/*69ա—75բ (§գ տե՛ս 263բ)*: 28/*75բ—86ա*: 29/*86ա—97բ*: 30/*97բ—105ա (105ա—10բ տե՛ս §90), 110բ—2ա*: 31/*112բ—9բ (վրջ. «ՄԿ. Յոյս իմ... մի անտես առներ զիս Տէր Աստո[ւած իմ]»*: 32/*120ա—1ա (սկ. [Հ. Աստուածային...] Գործդք...»)*: 33/*121ա—3ա*: 34/*123ա—4բ*: 35/*124բ—6բ*: 36/*126բ—8բ*: 37/*128բ—30ա*: 38/*130ա—3ա*: 39/*133ա—9բ (վրջ. §բ «Պատկառանաւք հինն Ադամայ, /Որ ձա», շար. եւ §գ չիք)*: 40/*չիք*: 41/*չիք*: 42/*140ա—5ա (սկ. §բ «Ո. Մուրբ Աստուած...»)*: 43/*145ա, 158ա—167բ, 146ա—52բ (չիք՝ §ա «ԲՋ. Հ. Անապական Բանդ»—§բ «ԲԿ. Հ. Որ յերկնային զինուորութեանցդ...»)*: 44/*152բ—6բ*: 45/*156բ—7բ, 168ա—74բ*: 46/*175ա—7ա*: 47/*177բ—9ա*: 48/*179ա—81ա*: 49/*181ա—3ա*: 50/*183ա—4բ*: 51/*184բ—6ա*: 52/*186ա—8ա*: 53/*188ա—93բ (193բ—4ա տե՛ս յաւելեալ §ա)*: 54/*194ա—5բ*: 55/*195բ—8բ*: 56/*198բ—200ա*: 57/*200ա—3բ*: 58/*208բ—10բ*: 59/*210բ—2բ*: 60/*212բ—5բ*: 61/*215բ—7ա*: 62/*217բ—9բ*: 63/*219բ—21ա*: 64/*221ա—3բ (223բ—7բ տե՛ս §95)*: 65/*227բ—9բ*: 66/*229բ—31բ*: 67/*232ա—3ա*: 68/*233ա—5ա*: 69/*235ա—6բ*: 70/*236բ—7բ*: 71/*237բ—9ա*: 72/*239ա—40բ*: 73/*240բ—2ա*: 74/*242ա—4բ*: 75/*244բ—6ա*: 76/*246ա—8ա*: 77/*248ա—51ա*: 78/*251բ—3ա*: 79/*253բ—5բ*: 80/*255բ—7ա*: 81/*257ա—9ա*: 82/*259ա—71բ (§ժգ չիք, §ժդ տե՛ս 361աբ: 269բ տե՛ս §27 գ: 267բ տե՛ս §92)*: 83/*271բ—5ա (չիք՝ «Տ. երկնային հրաւիրակաւք...»—«Մկ. Անճառելի Բանդ...»—ի «Ա—Ձ» ծայրակապային տնեբը)*: 84/*275ա—80ա*: 85/*280ա—85ա (§ա—դ ունեն յորդորակներ. «Յարեւելից յարեւմուտս», «Ճրագնաւորք ճըշմարիտք», «Անեղանելիդ Աստուած», «Ճանապարհ բարի»: 285բ—6բ տե՛ս §91)*: 86/*287ա—308բ*: 87/*309ա—32ա (332ա—8բ տե՛ս §89)*: 88/*339ա—61ա (361աբ տե՛ս §84, ժդ: 362աբ տե՛ս §96)*: 89/*332ա—8բ*: 90/*105ա—10բ*: 91/*285բ—6բ*: 92/*267բ*: 93/*չիք*: 94/*56բ—7բ*: 95/*223բ—7բ*: 96/*362աբ*: *Ունի.*

ա. *193բ—4ա Մ. Որ ի յամսեան վեցերորդի...*

բ. *363բ* [Յաւելագրութիւն ԺԸ դ.] [Եւ ձայնիւ եմ այսոքիկ] — *ԱՋ. Առաջին ձայն... :*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

62ա Յիշեցէք ի Քրիստոս զախմար գըրիչս՝ զմեղօք տառապեալ եւ զսեւացեա հոգիս՝ զՊապուկ սուտանուն սարկաւագըս, ո՛հ, ո՛հ: Ի թվին ՌԻԹ (1580):

308բ Ջմեղսամածեալ գըրչակս յիշեայ ի Քրիստոս:

362բ Փա՛ռք... Գրեցաւ եղանակաւոր տառըս ի լաւ եւ յընդիր աւրինակէ խոյ կոչեցելոյ, ի թվին Ռ եւ ԻԹ (1580): Արդ, գրեցաւ ձեռամբս անարժան եւ ախմար գրչի՝ Պապուկ սուտանուն սարկաւագի: Վա՛յ մեզաւք հոգոյս իմոյ: Դարձեալ յիշեցէք ի Քրիստոս ըզծնաւղս իմ՝ զՍուղալն եւ // (363ա) զտէր Սարգիսն, եւ զկողակիցն իմ՝ զՆոնոյֆար, եւ զուսուցիչն իմ՝ զԱբրահամ էրէց, եւ զամենայն մերձաւորքս մեր: Ով որ յիշէ, յիշեալ լիցի առաջի Աստուծոյ. ամէն, Ռ (1000) ամէն: Գրեցաւ ի գիւղն ի յԱշոտին, ի գըրուընըս Սուրբ Աստուածածնայ: Եղբայր, անմեղադիր լերուք սըղա-

լանաց եւ խոշորութեան սորա, զի կարըս մեր այս էր, եւ առաջի Շարակնոցս այս է, զոր եբեր մեր կարողութիւն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *363ա Մկըրդիչի յելն թվ[ին] ՌՃՆՀ (1699) յամսին դեք[տեմ]պերի ԻԶ (26):*

2. *364բ (ԺԷ դ.) Աստուած ողորմի՝* Մարտիրոս *եպիսկոպոսին հոգոյն, որ տուաւ երեսով ֆլորի մի Շարակնոցին գին. Աստուած զիւր մեղքն թողու. ամէն: Աստուած ողորմի՝ տէր* Պետրոսին *հոգոյն, որ տուաւ ֆլորի մի Շարակնոցին գին. Աստուած զիւր մեղքն թողու. ամէն: Աստուած ողորմի՝* Պանկլուին *հոգոյն, որ եւս /// ֆլորի մի Շարակնոցին գին. [Աստուած զիւր մեղքն] թողու. ամէն:*

3. *364բ (ԺԸդ.) Ես՝* Մելիոմս *այս Շարգանոցիս կարդածող, որք մի տղողի:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 1 Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ Գալուստ *վարդապետ. թ. ՌՃԶ (1657):*

ԳՐՉԱՔՈՐՉ 12ա, 360բ—1ա, 363բ տառեր եւ բառեր:

1608
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ
(Զայնափաղ)

(Բաղկացած է 2 տարբեր ձեռագրերից)

ԹԵՐԹ՝ 319: ԿԱՉՄ՝ ճնշագծերով շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ զարդաճիւս կանաչ մետաքս:

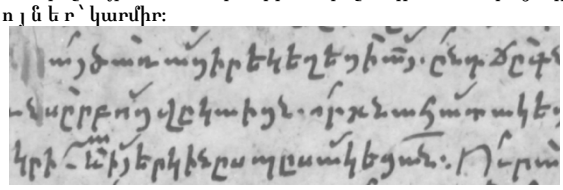
ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին, թեթեւակի ներծուած, եզրերը՝ մաշուած, ցեցակեր, դռնակն ու կապիչներն՝ ընկած:

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ս

ԺԵ—XV

ԹԵՐԹ՝ 220(1—200): ՊՐԱԿ՝ Ա—Ի 12 (Ա 6, Բ—Գ, Ջ, Ը, ԺԳ, ԺԸ—Ի 11, Դ 8, ԺԶ 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13,8x9,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր (ԺԷ դ. նոտրգողի՝ 1աբ, 4աբ, ԺԵ—ԺԶ դդ. յաւելագրողի՝ 21ա, 40ա, 82ա, 220աբ): ՏՈՂ՝ 18—19:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ— Լ ու սա ն ց ազ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

Նմուշ՝ 111ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից եւ միջից պակասաւոր (տե՛ս պրակաճաշիւը): Խոնաւութիւնից տեղ—տեղ գրադաշտը գունափոխուած: Լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, փոխրիկ կպումներ, ցեցակեր: ԺԷ դ. նոտրգուած, թերին լրացուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—1ա—220բ [Աւրհնութիւն Յարութեան Տեառն մերոյ]

Տե՛ս ձեռ. 1598, 4ա—291ա. *§1ա/1ա—2բ (սկ. «[Զհր. Հրով աստուածութեան... ճաշակեց]աք...»): բ/3ա—21ա: գ/չիք: 2ա/21բ—5բ: բ/25բ—40ա (վրջ. «Ով գերարհրաշ ծագիկ...» այլ ձեռք): գ/չիք: 3ա/40բ—3բ: բ/43ա—62ա: գ/չիք: 4ա/62բ—4բ: բ/64բ—82ա: գ/չիք: 5ա/82բ—4բ: բ/84բ—112բ (վրջ. «Արեգակն արդարութեան Քրիստոս///»): գ/չիք: 6ա/113ա—4բ: բ/115ա—31ա (վրջ. «Այսպէս ցընծայ եկեղեցի///»): գ/չիք: 7ա/131բ—3բ: բ/133բ—66ա: գ/չիք: 8. ա/166բ—8ա: բ/168ա—204ա (վրջ. «ԴԿ. Արիացեալք առ հաւատակա///»): գ/204ա—20ա (տես ձեռ. 1576. §39. ա—բ/209ա—14բ: 84 բ—է/205ա—9ա: 85. ա—դ/204ա—5ա: 93/215աբ: 94/215բ—6ա: 95/216բ—9ա: 96/219բ—20ա:*

Շարականների թիւը այստեղ աւելի սակաւ քան ձեռ. 1598—ում: Հերթականութիւնը եւս՝ երբեմն տարբեր:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 166ա Գիրքս Սուրբ էջմիածնա *է:*

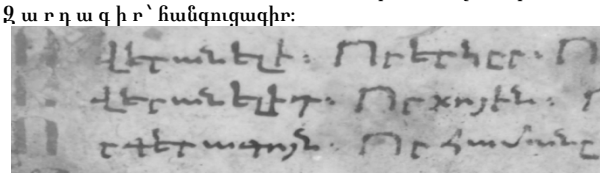
Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ս Բ

ՋԺ—1461

ԳՐԻՉ՝ Յոհաննէս աբեղ.: ՍՏԱՑՈՂ՝ Սարգիս կրօնաւոր:

ԹԵՐԹ՝ 99(221—319): ՊՐԱԿ՝ Ա—Թx12 (թ 3): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13,8x9,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 19:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 222ա: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր:

Նմուշ՝ 233ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. Թ պրակը միջից պակասաւոր: Խոնաւութիւնից գրադաշտը գունափոխուած, տեղ—տեղ կպումներ, զանազան բծեր, փոխրիկ պատռուածքներ, լուսանցային մասերը ցեցակեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *222ա—319ա* Շարակնոց

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. 1/*222աբ*: 2/*223աբ*: 3/*223բ—4բ (չիք՝ §բ)*: 4/*224բ—5ա*: 5/*225բ—6ա*: 6/*226աբ*: 7/*226բ—7ա*: 8/*227բ—8ա*: 9/*228աբ*: 10/*228բ—9ա*: 11/*229ա—30ա*: 12/*230ա—1ա*: 13/*չիք*: 14/*231աբ*: 15/*231բ—2ա*: 16/*232ա—3ա*: 17/*233աբ*: 18/*233բ—4ա*: 19/*234ա—5ա*: 20/*235աբ*: 21/*235բ—6ա*: 22/*236աբ*: 23/*236բ—7բ*: 24/*չիք*: 25/*237բ—8ա*: 26/*238ա—40բ*: 27/*240բ—3բ (չիք §գ)*: 28/*243բ—8ա*: 29/*248բ—53ա*: 30/*253ա—7ա*: 31/*257ա—60բ*:

32/*260բ–1ա*: 33/*261աբ*: 34/*262ա*: 35/*262աբ*: 36/*262բ–3ա*: 37/*263ա*: 38/*263բ–4ա*: 39/*264աբ (չիք՝ §գ)*: 40/*264բ–5ա*: *(չիք՝ §բ)*: 41/*265ա–8ա*: 42/*268բ–71բ*: 43/*271բ–83ա*: 44/*283ա–4բ*: 45/*284բ–8ա*: 46/*288աբ*: 47/*288բ–9ա*: 48/*289բ–90ա*: 49/*290աբ*: 50/*290բ–1ա*: 51/*291աբ*: 52/*291բ–2ա*: 53/*292աբ*: 54/*293աբ*: 55/*293բ–4ա*: 56/*294ա–5ա*: 57/*չիք*: 58/*295աբ*: 59/*295բ–6ա*: 60/*296աբ*: 61/*296բ–7ա*: 62/*297աբ*: 63/*297բ–8ա*: 64/*298աբ*: 65/*299աբ*: 66/*299բ–300ա*: 67/*300աբ*: 68/*300բ–1ա*: 69/*301բ–2ա*: 70/*302ա*: 71/*302ա*: 72/*302բ*: 73/*302բ–3ա*: 74/*303աբ*: 75/*303բ–4ա*: 76/*304աբ*:77/*304բ–5բ*: 78/*306աբ*: 79/*306բ–7ա*: 80/*307աբ*: 81/*307բ–8բ*: 82/*308բ–9ա (չիք՝ §բ)*: 83/*309բ–10ա*: 84/*310ա (միայն՝ §բ—դ)*: 85/*310ա (միայն §ե–ը)*: 86/*310բ–5բ*: 87/*315բ–9ա (չիք՝ §բ—զ թերի՝ ա, է)*: 88–96/*չիք*:

Հարցերը («Հ») լրիւ, միւսները՝ քաղուածոյ:

2. [Յաւելագրութիւն ԺԵ դ.]

ա. *220ա–1ա* [Շարական Ներսիսի հայրապետի]–*Այսաւր տաւնէ եկեղեցի ըզյիշատակ սրբոյն Ներսէսի…*

բ. *231բ* [Շարական Տարագրոսեանց]–*Տեղիչալի տաւնիւ սըրբոցըն գուարճանան այսաւր…*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

319ա Արդ, գրեցաւ սակաւ գիրս ձեռամբ՝ Յոհաննէս աբեղի, ի վայելումն տէր Սարգիս կրաւնաւորի, զոր Տէր Աստուած վայելել տացէ նմայ. ամէն: Թվին ՋԺ (1461), հոկտեմբեր ԻԲ (22):

ԳՐՉԱՓՈՐՁ 319բ Խորհուրդ խորին… Դ հազար ՃՄԲ (4152) ըստակ տվէր:

1609
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

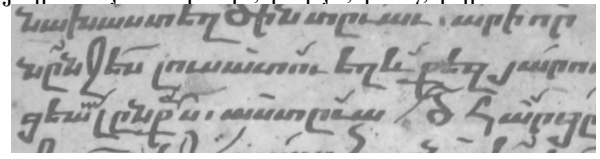
Աֆլիսգիխէ

ՊԿԱ—1412

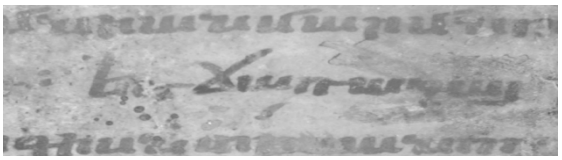
ԳՐԻՉ՝ Մելիսեդեկ եւստաթէի: ՍՏԱՅՈՂ՝ Տեռունական ֆիյ.:

ԹԵՐԹ՝ 422—1 (տե՛ս Պատառիկ պահպանակ 1): ՊՐԱԿ՝ Ա—Լեx12 (Ա. 11, ԺԳ 10, ԺԴ, Լե 14): ՆԻՒԹ՝ թուղթ (4 թերթ), մագաղաթ՝ 2, 11, 156, 167): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13,5x8,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (ԺՉ—ԺԷ դդ. նորոգողների՝ 375, 386, 396, 421—422): ՏՈՂ՝ 21 (նորոգողների՝ 21—23): ԿԱՉՄ՝ դրոշմազարդ սեւ կաշի, միջուկը՝ տախտակ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Քրիստոս՝ 155բ, ի լուսանցս՝ Աւետում (հրեշտակ)՝ 12բ, Անտոն անապատական՝ 41ա, Թէոդոս թագաւոր՝ 43բ, Դաւիթ մարգարէ՝ 45բ, Յովնան յեռախ կիտի՝ 61բ, Ադամ եւ Եւա՝ 64ա, Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 114ա, Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 163ա, Համբարձում՝ 198ա, Անմահարար բաժակ՝ 223ա, Յովհաննէս Մկրտիչ՝ 227ա, Ոդի կամ թռո Գրիգոր Լուսաւորչի՝ 237բ, Ներսէս հայրապետ՝ 239ա, Հռիփսիմէ կոյս՝ 242բ, Վերափոխումն Աստուածածնի՝ 263ա, Յակովբ Մծբնացի՝ 299ա, Հայրապետ՝ 305ա, Սուխասեանի՝ 315բ: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 2ա, 156ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 12բ, 64ա, 124բ, 212բ, 272ա, 341ա, 366ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, տաճար, խաչ: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ոյ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին:

Նմուշ՝ 157ա

Նմուշ՝ Աա

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—1. Վկայաբանութիւն Ստեփանոսի նախասարկաւագի՞: ԺԱ—ԺԲ դդ. 1 (թերթակալուած՝ 1), ստացուած հառոդ թերթից: Թուղթ, այժմ միասիւն, արեւելեան բոլորգիր: Կարդալ՝ 1ա «///առաքինի ի///[մար]մնի անմարմին/// եւ հառագայթ/// այսպես մար///», 1բ «/// Ստեփանոս/// նախասարկաւագ/// այլիւ զոր այսն այն///»: 2. Պօղոսի Աւո Կորնթացիս Ա: Թ—ԺԴ դդ.:

2 (Ա—Բ), վերջից, ստացուած հառոդ թերթի ընդլայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, այժմ միասիւն, բոլորագիծ խոշոր երկաթագիր: Աբ—Բա գունաւոր մանրանկարի հետքեր, անճանաչելի: Կարդալ՝ Բբ—Աա «[Կորն]թոս… Տեառն մերոյ 3» (Ա 2):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերը բամբակալած եւ թուլացած, տեղ—տեղ փոորիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, կպումներ: Կազմի կաշին՝ ետծուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքը՝ վնասուած, աստառն ու կապիչները՝ ընկած: Մի քանի անգամ նորոգուած եւ թերին լրացուած (տե՛ս Գիր):

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *2ա–422բ* [Շարակնոց]

Տե՛ս նեո. 1576, 4ա—368բ: *§1/2ա–5բ*: 2/*5բ–9ա*: 3/*9ա–12ա (§ա. վրջ. «Տ. Ուրախ լեր… ընդ գործոյ հաւա», §բ. սկ. «[ԹՁ. Հ. Ուրախ լեր…] Ուրախ լեր Մարիամ կոյս անարատ…»)*: 4/*12բ–4բ*: 5/*14բ–6բ*: 6/*16բ–8բ*: 7/*18բ–21ա*: 8/*21ա–3բ*: 9/*23բ–6ա*: 10/*26ա–8ա*: 11/*28ա–30ա*: 12/*30ա–3ա*: 13/*33ա–8բ*: 14/*38բ–41ա*: 15/*41ա–3ա*: 16/*43բ–5բ*: 17/*45բ–7բ*: 18/*47բ–50բ*: 19/*50բ–3ա*: 20/*53ա–5ա*: 21/*55ա–8ա (58ա–9ա տե՛ս §94)*: 22/*59ա–61բ*: 23/*61բ–3բ*: 24/*չիք*: 25/*64ա–6ա*: 26/*66ա–71ա (71ա–2բ տե՛ս յաւելեալ §ա)*: *27/72բ–80բ (չիք §գ)*: 28/*80բ–92ա*: *29/92ա–105*: 30/*105բ–15բ*: 31/*115բ–24ա*: 32/*124բ–6բ*: 33/*126բ–9բ*: 34/*129բ–30բ*: 35/*130բ–3ա*: 36/*133ա–5ա*: 37/*135ա–7ա*: 38/*137ա–40ա*: 39/*140ա–52ա*: 40/*152ա–5բ*: 41/*156ա–64բ*: 42/*164բ–72բ*: 43/*172բ–98ա*: 44/*198ա–203ա*: 45/*203ա–12ա*: 46/*212բ–5ա*: 47/*215ա–7ա*: 48/*217բ–9ա*: 49/*219բ–21ա*: 50/*221ա–3ա*: 51/*223ա–4բ*: 52/*224բ–7ա*: 53/*227ա–32բ*: 54/*232բ–4ա*: 55/*234ա–7բ*: 56/*237բ–9ա*: 57/*239ա–42բ*: 58/*242բ–51ա*: 59/*251ա–3բ*: 60/*253բ–6բ*: 61/*256բ–8բ*: 62/*258բ–61ա*: 63/*261ա–3ա*: 64/*263ա–6ա*: 65/*266ա–8բ*: 66/*268բ–71բ*: 67/*272ա–3բ*: 68/*273բ–6բ*: 69/*276բ–7բ*: 70/*277բ–9ա*: 71/*279ա–81ա*: 72/*281ա–2բ*: 73/*282բ–4բ*: 74/*284բ–7ա*: 75/*287բ–9բ*: 76/*289բ–91բ*: 77/*291բ–6ա*: 78/*296ա–8բ*: 79/*298բ–301ա*:

80/*301ա–2բ*: 81/*302բ–5ա*: 82/*305ա–20բ (§ժ տե՛ս յաւելեալ §ա «ԴՋ. Մկ. Որ ընտրեցեր...»: §ժդ տե՛ս 338բ–9բ: 313աբ տե՛ս յաւելեալ §բ)*: 83/*320բ–6ա*: 84/*326բ–33ա*: 85/*333ա–8բ (338բ–9բ տե՛ս §82 ժդ: 339բ–40բ տե՛ս §96: 340բ–1ա տե՛ս յաւելեալ §գ)*: 86/*341ա–66ա*: 87/*366ա–92ա (392ա–6բ տե՛ս §89. ա)*: 88/*396բ–419բ (421ա–2ա տե՛ս §89 բ: 422աբ տե՛ս §93)*: 89/*392ա–6բ, 421ա–2ա*: 90–92/*չիք*: 93/*422աբ*: 94/*58ա–9ա*: 95/*չիք*: 96/*339բ–40բ*: *Ունի.*

ա. *71ա–2բ* Կանովն Թէոդորոսի զաւրավարի—*Որ ի հանդէս մեծ ճգնութեան...* Ո. *Պայծառացեալ ժողովուրդք...* Տ. *Անյաղթելի նահատակ...* ԴՋ. Մկ. *Որ ընտերեցեր ի սկզբանէ...* ԲՋ. Ճշ. *Յաղթող թագաւորին...*

բ. *313աբ* Շարական Տարագրոսեանց—ԴՋ. *Տենչալի տաւնիս սըրբոցն...*

գ. *340բ–1ա* [Շարական] կիրակմտի—ԴԿ. *Անըսկիզբն Աստըւած համապայծառ...*

Բ. *12ա* [Յաւելագրութիւն ԺԸ դ.] [եւ ձայնք են այսոքիկ]—ԱՋ. *Առաջին ձայն...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

419բ Փա՛ռք... Որ ետ կարողութիւն մատնագէտ եւ փծուն գրչի՝ Մելխիսեդեկի Եւստաթէի *հասնել ի վերջք երգարանիս: Հզաւրն ի գոյս, նախագաղափարն ամենայն բնութեանց եդեալ սահմանէ ի կերպս եւ ի ձեւս աւրըստաւրէ առաւելուլ քան զոր առնու ի նախասկզբանէ իւրմէ, ուստի յայտնի // (420ա) լինի արարչական կամք նորա, թե եդեալ է գհանճար ի փանաքի մարմինս՝ վերաթռիչ լինել առ նա, վասն որոյ եւ ամենայն ոք ցանկայ բարեաց, թէ եւ կարի յետինն իցէ, իսկ կատարեալքն ամենայն հոգւոց բարեաւ մնալ ասացեալ, միշտ զվերինն խորհին, ուր Քրիստոս նստի ընդ աջմէ Աստուծոյ. յորոց եւ մի գոլով* Տէրունական *կուսակրաւն աբեղայ, որ յոյժ փափագմամբ եւ բազում կարաւտիւ ստացաւ զՇարակնոցս զայս ի յարդար ընչից իւրոց՝ ի վայելումն անձին իւրոյ եւ յիշատակ իւր եւ ծնողաց իւրոց, եւ եղբարց իւրոց, եւ ամենայն արեան մերձաւորացն, մանաւանդ առ ի յիշատակ առ յառայ եկելոց մանկանցդ Հայաստանեաց, ի թովիս ՊԿԱ (1412), ի հայրապետութեան տեառն* Յակոբայ: *Արդ եղեւ զրաւ գրչութեան սորա յաշխարհս* Վրաց, *ի թագաւորութեան* Կոստանդիլի, *ի գեղա//(420բ)քաղաքս* Աֆլիսցիխէ, *ընդ հովանեաւ* Սուրբ Աստուածածնիս, *եւ իշխանութեան տեղոյն՝ պարոն* Սմբատի *եւ որդւոյ նորին՝ պարոն* Բէչբենի, *որ ի յաստմանէ չարին վտարեցան ի հայրենեաց իւրեանց, միայն յուսալով ի Քրիստոս Աստուած, զի այլ արասցէ: Արդ, որք սմա յաւրինակելով կամ ընթերցմամբ, յիշեսջիք ի մաքրափայլ յաղաւթս ձեր զստացող սորին՝* զՏէրունական սրբասնեալ քահանայ: *Արդ, երես անկեալ աղաչեմ զտեսանողդ կտակիս, յիշել զքաջ րաբունապետն իմ՝* զՄաթէոս *վարդապետն, որ սնոյց զմեզ եւ ուսոյց մեզ զարուեստ գրչութեան: Ընդ նմին եւ զիս՝ զանպիտան գծող սորին՝* զՄելք[իսեդեկ], *որ դառն պանդխտութեամբ գրեցի եւ կատարեցի շնորհաւք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, յորում վայել է փառք, իշ/// (շար. թափուած)*:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

212ա (ԺՋ–ԺԷ դդ.) Զվերջին ստացող սուրբ Շարակնոցիս՝ զպարոն Յակոբն, *որ հալալ վաստակոց իմոց գնեցի գիրքս՝ յիշատակ ինձ եւ իմ ծն[ող]ացն, եւ դրի ի դուռն* Սուրբ Մարիամ Աստուածածնիս *ժամատեղս կենաս իմ հոգւոյ համար:*

ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1աբ, 235բ, 283բ, 360բ, 410ա, Պատառիկ—պահպանակ Աա–Բա («այբենգիմ», «ասաց», «նոյեմբեր», «իշատակ է»):

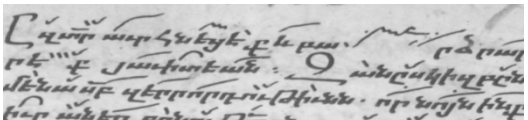
1610
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ՌՃՁ—1657

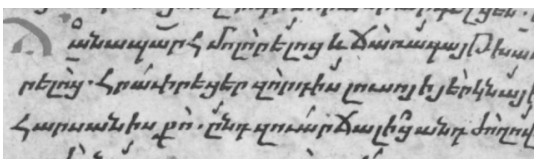
ՍՏԱՅՈՂ՝ Անտոն ֆիլ.:

ԹԵՐԹ՝ 359. չգրուած՝ 1ա—2բ, 143բ, 359բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—Լx12 (Լ 11): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով (2 թերթ մագաղաթ՝ 3, 10): ՄԵԶՈՒԹԻՒՆ՝ 13x10: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: (տարբեր՝ 3ա—175ա եւ 175բ—359ա): ՏՈՂ՝ 21: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ 1 (Ա)+1 (Բ):

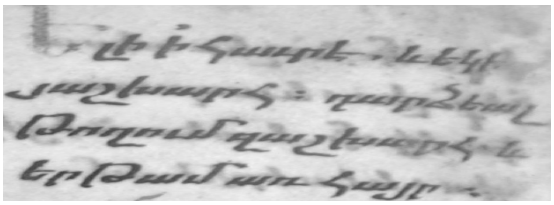
ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԱԶՈՒԹԻՒՆ – Ի լուսանցս՝ Յովնան յերախ կիտի՝ 55ա, Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 150բ: Կիսախոռան՝ 3ա, 144ա: Ճակատագրդ՝ 12ա, 58բ, 115բ, 191բ, 239ա, 297ա, 315բ, 340բ: Լուսանցագրդ՝ բուսական, թռչնային, խաչ, տաճար, սափոր: Զարդագիր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, սպիտակ, ոսկի:

Նմուշ՝ 160ա

Նմուշ՝ 336բ

Նմուշ՝ Գբ

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—Աւետարան: ԺԴ դ.: 2 (Ա—Բ)+2 (Գ—Դ), ստացուած 4 ամբողջական թերթերից: Մագաղաթ, երկսիւն, մանր բոլորգիր (Աստուած, Յիսուս, Քրիստոս բառերն ամենուրեք կարմրագիր, առոգանութեան նշանները եւ համաբարբառային ցուցիչներով): Կարդալ՝ Աաբ «///եւ ատեացեն...եկեալ ի վերայ///» (Մատթ. ԻԴ 10—30), Բաբ «///[ընթա]ցաւ... զաւրականաւն///» (Մատթ. Իէ 48—66): Դաբ «///արարն... աղխատաց///» (Յովհ. ԺԱ, 45—ԺԲ, 5), Գաբ «///Փոխ մի... զխաղաղութիւն///» (Յովհ. ԺԶ, 16—33):

Վիճակ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, խոնաւութեան հետքեր (207—359), կարկատաններ (349, 359): Կազմի կաշին՝ ճեղուած, եզրերը՝ մաշուած, աստառն ու կապիչները՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–3ա–359ա [Շարակնոց]

Տե՛ս նաեւ. 1576, 4ա—368բ. *§1/3ա–6ա:* 2/*6ա–8բ:* 3/*8բ–12ա:* 4/*12ա–4ա:* 5/*14ա–5բ:* 6/*15բ–7բ:* 7/*17բ–9բ:* 8/*19բ–21բ:* 9/*21բ–4ա:* 10/*24ա–5բ:* 11/*25բ–7բ:* 12/*27բ–30ա:* 13/*30ա–5ա:* 14/*35ա–7բ:* 15/*37բ–9ա:* 16/*39ա–41ա:* 17/*41ա–2բ:* 18/*42բ–5բ:* 19/*45բ–7բ:* 20/*47բ–9բ:* 21/*49բ–52ա (52բ–3ա տե՛ս §94):* 22/*53ա–5ա:* 23/*55ա–7ա (57ա–8ա տե՛ս §93):* 24/*չիք:* 25/*58բ–60ա:* 26/*60ա–4բ:* 27/*64բ–71ա (չիք §գ):* 28/*71ա–80բ:* 29/*80բ–92բ:* 30/*92բ–100ա (100ա–5բ տե՛ս §90), 105բ–7բ:* 31/*107բ–15ա:* 32/*115բ–7բ:* 33/*117բ–9բ:* 34/*119բ–21ա:* 35/*121ա–3ա:* 36/*123ա–5ա:* 37/*125ա–6բ:* 38/*126բ–9բ:* 39/*129բ–40բ:* 40/*140բ–3ա:* 41/*144ա–51ա:* 42/*151բ–8բ:* 43/*158բ–80ա:* 44/*180ա–4ա:* 45/*184ա–91բ:* 46/*191բ–3բ:* 47/*193բ–5ա:* 48/*195ա–6բ:* 49/*197ա–8ա:* 50/*198բ–9բ:* 51/*199բ–201ա:* 52/*201ա–2բ:* 53/*202բ–7ա:* 54/*207ա–8բ:* 55/*208բ–10բ:* 56/*210բ–2ա:* 57/*212ա–4բ:* 58/*214բ–20բ:* 59/*220բ–2բ:* 60/*222բ–4բ:* 61/*224բ–6ա:* 62/*226ա–8ա:* 63/*228ա–9բ:* 64/*229բ–31բ (291բ–5ա տես §95):* 65/*235ա–7ա:* 66/*237ա–9ա:* 67/*239ա–40բ:* 68/*240բ–2ա:* 69/*242ա–3բ:* 70/*243բ–4բ:* 71/*244բ–6ա:* 72/*246ա–7ա:* 73/*247ա–8բ:* 74/*248բ–51ա:* 75/*251ա–2բ:* 76/*252բ–4բ:* 77/*254բ–7բ:* 78/*257բ–9բ:* 79/*259բ–61բ:* 80/*261բ–3ա:* 81/*263ա–5ա:* 82/*265ա–80ա (§ժգ չիք: §ժդ տե՛ս 296աբ: 272բ տե՛ս յաւելեալ §ա: 275աբ տե՛ս §92: 276բ տե՛ս յաւելեալ §բ—գ: 277ա–8բ տե՛ս §91):* 83/*280ա–4բ:* 84/*284բ–9բ:* 85/*285բ–95ա (§ա—դ ունեն յորդորակներ՝ «Յարեւելից յարեւմուտս...», «Ճրագնաւորք ճրագաց...», «Անեղանելիդ Աստուած...», «Ճանապարհ բարի...»: 291բ–2ա տե՛ս յաւելեալ §դ: 295բ–6ա տե՛ս §96: 296աբ տե՛ս §82 ժդ):* 86/*297ա–315ա:* 87/*315բ–34բ: (334բ–9բ տե՛ս §89: 339բ–40ա տե՛ս յաւելեալ §է):* 88/*340բ–59ա:* 89/*334բ–9բ:* 90/*100ա–5բ:* 91/*277ա–8բ:* 92/*275աբ:* 93/*57ա–8ա:* 94/*52բ–3ա:* 95/*231բ–5ա:* 96/*295բ–6ա: Ունի.*

ա. *272բ* Շարական սրբոց Տարագրոսեաց—ԴՁ. *Տեննչալի տաւնիւ սրբոցն...*

բ. *276բ* Շարական Սրբոյն Սարգսի զօրավարին—ԱՁ. *Զինաւորըն Քրիստոսի ի Հաւրէ առեալ... (հմմտ. §93):*

գ. *276բ–7ա* Շարական սրբոյն Գէորգեայ զինաւորին—ԴՁ. *Ո՛վ սուրբ Գէորգ, պարծանք ազգի մարդկան...*

դ. *291բ–2ա* Յորդորակ ըստ աւուրց շաբաթու—Բշ. *Հոյլք անմարմնական սեռից... Դշ. Անճառ խորհրդոցն յայտնողք... Դշ. Սափոր ոսկեղէն... Եշ. Ի Հոգւոյն Սրբոյ ընտրեալք... Զշ. Ով քառաթեւեան նշան... (տե՛ս §85):*

ե. *339բ–40ա* [Մեղեդի ննջեցելոց]—ԲՁ. *Ես ասացի ի վերանալ յինէն...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

340ա Ջսակաւ աշխատողս վերջին, աղաչեմ յիշել ի Տէր, ո՛վ հարք իմ սուրբ եւ եղբարք:

359ա Գրեալ աւարտեցաւ Շարականս ի խնդրոյ սրբասէր եւ աստուածասէր Անտոն քահանային, որ ըստացաւ զսուրբ գիրս զայս ի յարդար վաստակոց իւրոց, ի վայելումն անձին իւրոյ եւ դեռաբոյս որդւոյն իւրոյ՝ Աբրահամին, եւ յիշատակ հոգւոյ իւրոյ եւ կենակցին իւրոյ՝ Մայրամին եւ ծնողացն իւրոց, եւ ամենայն արեան մերձաւորացն: Որ կարդայք, աղաչեմ զձեզ յիշել յաղաւթս ձեր զստացաւղ սորա՝ զԱնտոն անարժանս ի բարին Քրիստոս, զի եւ դուք գյիշեալ ի Քրիստոսէ Աստծոյն մերոյ. ամէն: Հայր մեր: Թվին ՌՃՁ (1657):

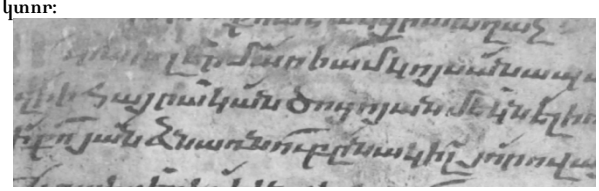
ԳՐՁԱՓՈՐՁ Պահպանակ Աաբ, Բաբ, 1աբ «Ուրախացիր», «Յիշատակ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որ բամռալ հանգչի անարուեստ աթոռ...» (առանձին տառեր եւ բառեր):

1611
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

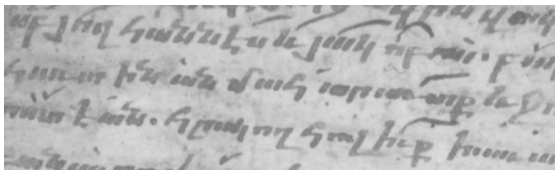
ԺԴ—XIV

ԹԵՐԹ՝ 311. չգրուած՝ 311ա: ՊՐԱԿ՝ 1x8+1x1+Ա—ԻԸx12 (Ա, ե, ԻԲ 10, Ը 16, ԺՁ, Ի 6, ԻԳ, Իե 13, ԻԴ 4, ԻՁ 17, Իէ 8, ԻԸ 7): ՆԻՒ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13,4x9,2: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (ԺԴ դ. Ա գրչի՝ 10ա—55բ, 57ա—9բ, 61ա—5բ, 67ա—76բ, 79ա—88բ, 91ա—3բ, 98բ—104բ, 107ա—94բ, 267բ—81բ, 285ա—6բ, 288ա—96բ,, ԺԴ դ. Բ գրչի՝ 222ա—49բ: 1534թ. Գրիգոր նոռոգողի՝ 56աբ, 60աբ, 66աբ, 77ա—8բ, 90աբ, 94ա—8ա, 105ա—6բ, 195ա—221բ, 251ա—67ա, 282ա—4բ, 287աբ, 297ա—310բ: ԺԷ դ. նոռոգողների՝ ա. 1ա—8բ, բ. 9բ, գ. 77աբ, 89աբ, դ. 250աբ, 311բ): ՏՈՂ՝ 23 (նոռոգողների 18—24): ԿԱԶՄ՝

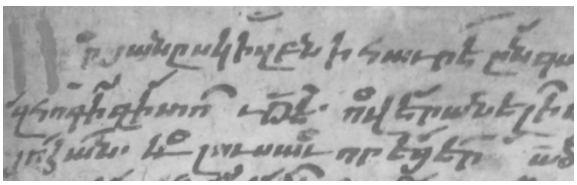
դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ սպիտակ գործուածք, դռնակինը՝ ծաղկադրոշմ կտոր:

Նմուշ՝ 17ա

Նմուշ՝ 56ա

Նմուշ՝ 239ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Ի լուսանցս՝ Յովնան յերախ կիտի՝ 58բ, Երեք մանկունք՝ 101բ, Ադամ եւ Եւա՝ 111ա, Հրեշտակապետ՝ 283ա: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 10ա, 135ա, 175ա: ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 18ա, 61ա, 105բ, (1534թ.), 251ա (1534թ.), 267բ, 297ա (1534թ.): Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, տաճար, խաչ: Ջ ա ր դ ա գ ի ր հանգուցագիր, թռչնագիր: Գ ոյ ն ե ր՝ կարմիր (ԺԴդ.), կարմիր, կապոյտ, (1534թ.):

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—8—րդ թերթից յետոյ, 1x11 չափով մագաղաթեայ մի շերտ, վրացերէն տառերով:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խունացած, լուսանցային մասերը մաշուած եւ թուլացած, ցեցակեր, տեղ—տեղ մեծ ու փոքր պատռուածքներ, 267—րդ թերթի աջակողմեան կէսն ընկած, 302—304 մկնկեր, 310—11 թերթերը վնասուած: Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն ու դռնակի աստառի կէսն՝ ընկած: ԺԶ—ԺԷ դդ. մի ձեռի անգամ նորոգուած, կարկատուած եւ թերին լրացուած (տե՛ս Գիր):

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. §1/*10ա–3ա:* 2/*13ա–5ա:* 3/*15ա–8ա:* 4/*18ա–9բ (չիք՝ «ԳՋ. ճշ. Յանճառելի»):* 5/*19բ–21ա:* 6/*21ա–2բ:* 7/*22բ–4բ:* 8/*24բ–6ա:* 9/*26բ–8ա:* 10/*28ա–30ա:* 11/*30ա–1բ:* 12/*31բ–3բ:* 13/*33բ–8բ (§բ–ից յետոյ յաւելեալ՝ «Մ. Որ ի խորհուրդս բարձրագոյն... Մ. Ով գերարհաշ ծաղիկ... Մ. Գասպեւտըն հրեշտակաց... Մ. ի Հայրական ծոցոյ...»):* 14/*38բ–40բ:* 15/*40բ–2ա:* 16/*42ա–4ա (44ա–6բ տե՛ս 79):* 17/*46բ–7բ:* 18/*48ա–50ա:* 19/*50ա–2ա:* 20/*52ա–3բ:* 21/*53բ–5բ (55բ–6բ տե՛ս §94):* 22/*57ա–8բ:* 23/*58բ–60ա (60աբ տե՛ս §93):* 24/*չիք:* 25/*61ա–2բ:* 26/*62բ–6ա:* 27/*66ա–71ա (ունի §գ):* 28/*71ա–8բ:* 29/*79ա–87բ:* 30/*88ա–93բ (93բ–8ա տե՛ս §90: 98աբ տե՛ս 82 ժդ), 98բ–9բ:* 31/*99բ–105բ:* 32/*105բ–7բ:* 33/*107բ–9բ:* 34/*109բ–11ա:* 35/*111ա–2բ: (113աբ տե՛ս §84. բ):* 36/*113բ–5բ (115բ–6ա տե՛ս §84. գ):* 37/*116ա–7բ (117բ–8ա տե՛ս §84 դ):* 38/*118ա–21ա (121աբ տե՛ս §84 ե):* 39/*121բ–4բ (124բ–5ա տե՛ս §84 զ), 125ա–131ա:* 40/*131բ–3ա (133աբ տե՛ս §84 է), 133բ–4ա:* 41/*135ա–6բ (136բ–7ա տե՛ս §84 ա), 137ա–41բ:* 42/*141բ–7ա:* 43/*147ա–64ա:* 44/*164ա–7բ:* 45/*167բ–74ա:* 46/*175ա–7ա:* 47/*177ա–8բ:* 48/*178բ–80ա:* 49/*180ա–1բ:* 50/*181բ–2բ:* 51/*182բ–3բ:* 52/*184ա–5բ:* 53/*185բ–8բ:* 54/*188բ–90ա (վերջում յաւելեալ՝ «Մկ. Դկ. Մարգարէից գերագոյն... ճշ. Աչսաւր ցնծայ եկեղեցի...»):* 55/*190ա–1բ:* 56/*193բ–4բ:* 57/*192ա–3բ:* 58/*194բ–200ա:* 59/*200ա–1բ: 60/201բ–3բ:* 61/*203բ–5ա:* 62/*205ա–6բ:* 63/*206բ–7բ:* 64/*208ա–9բ:* 65/*209բ–11ա:* 66/*211ա–3ա:* 67/*213ա–4ա:* 68/*214ա–5ա:* 69/*215ա–6ա:* 70/*216ա–7ա:* 71/*217ա–8ա:* 72/*218ա–9ա:* 73/*219ա–20բ:* 74/*220բ–3ա:* 75/*223ա–4բ:* 76/*224բ–6բ:* 77/*227ա–9բ:* 78/*229բ–31բ:* 79/*44ա–6բ:* 80/*231բ–3ա:* 81/*233ա–5ա:* 82/*235ա–45բ (չիք §զ—է, ժ, ժբ—ժզ, §ժդ տե՛ս 98աբ):* 83/*245բ–50բ:* 84/*136բ–7ա, 113աբ, 115բ–6ա, 117բ–8ա, 121աբ, 124բ–5ա, 133աբ:* 85/*192բ–6ա (կից՝ 296աբ «Հայր երկնաւոր, անկանիմ...»):* 86/*251ա–67ա:* 87/*267բ–88ա (288ա–90ա տե՛ս §89 բ):* 88/*297ա–309բ (չիք §ե):* 89/*209ա–2բ (չիք «ը—ղ» ծայրակապային տները), 288ա–90ա:* 90/*93բ–8ա:* 91–92/*չիք:* 93/*60աբ:* 94/*55բ–6բ:* 95–96/*չիք:*

Բ. [Յաւելագրութիւն ԺԷ դ.]

ա. *1ա–8բ* [Շարակնոց. տե՛ս ձեռ. 1576. §1—3]: Մկ. *§1 [ԲԿ. Ո. Որ ողորմեցար... Հայր] երկնաւոր...: Վրջ. §3* բ *«Ուրախ լեր, Մարիամ... ծընար զորդին քո զՏէր:*

բ. *9ա* [Մասն նամակի]*–/// եւ գնայ, չորս հոգի եկայք այս տեղս... Բնաւ պակասութիւն չունիմ... Խնդրեմ վասն թանաքի, որ այս տեղս ոչ եւիել գիտենք, ոչ մերան բոնել...*

գ. *9բ* Տաղ ղարիպի. ասացեալ է ի Նաղաշ վարդապետէ*–Աստուծոյ մարդասիրին փառք յաւիտեան, /Որ ստեղծեր է զարարած զարմանայգան... /Հանած վարած ասեն՝ նմայ մոլորական:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *310բ (բոլորգիր) Փա՛ռք... Արդ, նորոգեցաւ Շարակնոցս ձեռամամբ բազմամեղ եւ անարժան՝ Գրիգորիս. անմեղադիր [լերուք խո]շորութեան գրոյս, մերս կարս այս է. ի [թվին] ՋՁԹ(1534), ի դառն եւ վշտաշատ ժա[մանակի ///ուն յորդւոյն ժանկի եւ Իսմաելին, որ ///[արհա]փրք եւ աւերումն Հայաստան աշ[խարհի///] շատ գեղ ի քաղաք, վանք ի անապատ ///տք ի հաւատոց որոշեցան եւ ուրացան /// Քրիստոս եւ կորեան ի փառս սատանայի /// աւ ///[դարձ]ան ի Ղուրանն Մեհմէտի եւ եղեւ խռովութիւն մեծ եւ նեղութիւն ի վերայ այս աշխարհիս հա///այլ փառք Աստուծոյ, որ մնաց շէն երկիրս Գեղամա, [որ] է մերձ ծովուն կղզոյն [Ս]եւանա, բայց վերա լիքն Աստուած գիտենայ, այն որ ասէ. [Ո]չ հրընշտակք յ[եր]կնից եւ ոչ Որդի, բայց միայն Հայր, յորում փառք [յա]ւիտեանս.*

ամէն։ [Ա]րդ, եա՝ Սահակ *ս[արբ]կ[ա]ագս ըստացայ Շարակնոցս՝ յ[իշատակ] ինձ եւ ծնաւղաց իմոց, հաւրն [իմոյ՝* Յովա]ննէս *իր[իցոյն] եւ մաւրն իմոյ* [Մարիա]մի։

2. *311բ (ժէ դ., բոլորգիր) Փա՛ռք... Արդ, զվերջին ըստացող սրբոցս՝ զբարեմիտ եւ զհեզահոգի՝ տէր* Յովհաննէսն, *փափուկ սիրով եւ յաւժարութեամբ յետ կրկին նորոգել եւ կազմել զսայ վասն անձին իրոյ եւ յիշատակ հոգոյ իւրոյ եւ ծնաւղաց, հաւրն՝* Թադոսին *եւ մօրն/// (շար. թափուած)։*

3. *250բ (ժէդ., բոլորգիր) Դաս քահանայից, յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղաւթս ձեր զսուտանուն* Մէլէխսեթ *էրէցս. Աստուած ձեզ։*

311բ (նօտրգիր, լուսանցքում եւ շրջագծուած) Ջառէր Մելէխսեթ *յիշ[եցէք] ի Քրիստոս։*

4. *2ա (նօտրգիր) թվի[ն] Հ[այոց] ՌՂԸ (1649)։*

4բ (նոյն ձեռքով) Այդ նորայծին մանուկ տղայ, մեղաւորաց է արջշն (այսպէս)։

5. 135ա (ժէդ., բոլորգիր) Ես՝ Ազատս *սարկաւագս ծառայ Աստուծոյ մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. ամէն։*

288ա (նօտրգիր) Ազատս *ծառայ Աստուծոյ։* Գուլազիզս *ծառայ Աստուծոյ. ամէն։*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 2բ, 5ա (բոլորշի) [محمّد رسول الله على ولى الله*]։*

213ա Տէր ծառայ Քրիստոսի Յոհաննէս*[///]։*

ԳՐՉԱՓՈՐՁ 9բ, 134աբ, 174աբ եւ այլուր՝ առանձին տառեր, բառեր, գունաթափ եւ անընթեռնելի նախադասութիւններ։

1612
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

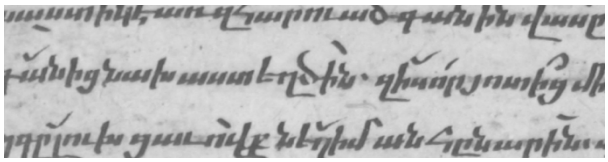
Խնծորի գիւղ **ՌԺԱ—1562**

ԳՐԻՉ՝ Աստուածատուր եպս. Մշեցի (Տարոնացի)։ ԽԱՉԱԳԻՐ՝ Կոստանդին գրիչ։

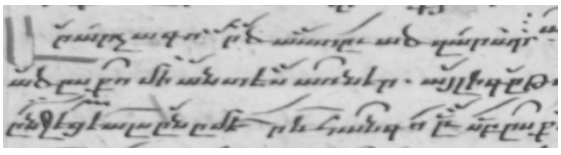
ԹԵՐԹ՝ 379։ ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԲx12 (Ա. 7, Բ, ԻԹ 11, Ջ, ԻԷ—ԻԸ 10, ԻԱ. 16)+1x4։ ՆԻԻԹ՝ թուղթ։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 12,8x8,6։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր (տարբեր՝ 377ա—8բ)։ ՏՈՂ՝ 20։ ԿԱՋՄ՝ գունաթափ սեւ կաշի, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ։ ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2+2, թուղթ, մասն աստառի (ԺԹ դ.)։

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Ի լուսանցս՝ Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 149ա։ Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 143ա։ Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 114բ, 193բ, 250բ, 309բ, 255բ։ Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, տաճար, խաչ, սափոր։ Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հաճգուցագիր։ Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ։

Նմուշ՝ 59ա

Նմուշ՝ 138ա

Նմուշ՝ 337բ

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. եզրահատուած եւ լուսանցազարդերը վնասուած, տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, սկզբից եւ միջից պակասաւոր (տե՛ս պրակահաշիւը), 1—46 թերթերի վերին առտաֆին անկիւնները մկնկեր։ Կազմի կաշին՝ ֆեռծուած, եզրերը՝ մաշուած։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—1ա—378բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, *4ա—368բ. §1/1ա—3բ (սկ. «[Այսաւր լրցաւ... փառ]ըս տացուք...») 2/3բ—6բ։ 3/6բ—8բ (վրջ. §ա «Տ. Ուրախ լեր... զանձրեւ կենաց»)։ 4/9աբ (սկ. «ԴՋ. Հ. Որ դասուց...] որ ելն ի բարձունըս...»։ «Մ. Ուրախացիր...» այլ ձեռք, տե՛ս 378բ)։ 5/10ա—1բ։ 6/11բ—4ա։ 7/14ա—6ա։ 8/16ա—8բ (վրջ. «Տ. Որ ի հրեղէն... զերեսս իւրեանց. այսաւր»)։ 9/18ա—9բ (սկ. «[Ըգծնեալն... հաւատով], որպէս երբեմն...»)։ 10/20ա—2ա։ 11/22ա—4ա։ 12/24ա—6բ։ 13/26բ—31բ։ 14/32ա—4բ։ 15/34բ—6բ (36բ—8բ տե՛ս §91)։ 16/38բ—40բ։ 17/40բ—2ա։ 18/42ա—5ա (չիք «Ճղ. Յընծայ...»)։ 19/45ա—7բ։ 20/47բ—9բ։ 21/49բ—52բ (52բ—3բ տե՛ս §94)։ 22/53բ—4բ (վրջ. «Ո. Հայր առաքաւղ... ողորմեա մեզ»)։ 23/55ա—6բ (սկ. «[Ստեղ. Հ. Որ զանճառելի... Աստուած]։ Գործք Տեառն...»)։ 24/չիք։ 25/57ա—8ա (սկ. «[ԱՋ. Հ. Ուրախացիր եկեղեցի... մերոց]։ Այսաւր ցընծան...»)։ 26/58ա—62բ։ 27/62բ—9ա (§գ չիք)։ 28/69ա—79բ։ 29/79բ—91ա։ 30/91ա—9ա (99ա—104բ տե՛ս §90), 104բ—6ա։ 31/106ա—14ա։ 32/114բ—6բ։ 33/116բ—8բ։ 34/118բ—20ա։ 35/120ա—2ա։ 36/122ա—4ա։ 37/124ա—6ա։ 38/126ա—8բ։ 39/129ա—39բ։ 40/140ա—2բ։ 41/143ա—50ա։ 42/150ա—7բ։ 43/157բ—61բ, 175ա—184բ, 162ա—70բ։ 44/170բ—4բ, 185ա։ 45/185բ—93բ։ 46/193բ—6ա։ 47/196ա—8ա։ 48/198ա—9բ։ 49/199բ—201բ։ 50/201բ—3ա։ 51/203ա—4բ։ 52/204բ—6բ։ 53/206բ—12ա։ 54/212ա—3բ։ 55/213բ—6բ։ 56/216բ—8ա։ 57/218բ—21ա։ 58/221բ—8ա։ 59/228ա—30բ։ 60/230բ—3ա։ 61/233ա—5ա։ 62/235ա—7ա։ 63/237ա—8բ (239ա—42բ տե՛ս §95)։ 64/243ա—5բ։ 65/245բ—7բ։ 66/247բ—50ա։ 67/250բ—2ա։ 68/252ա—3բ։ 69/253բ—5ա։ 70/255ա—6բ։ 71/256բ—8ա։ 72/258ա—9բ։ 73/259բ—61ա։ 74/261բ—4ա։ 75/264ա—5բ։ 76/265բ—8ա։ 77/268ա—71բ։ 78/271բ—4ա։ 79/274ա—6ա։ 80/276ա—7բ։ 81/277բ—9բ։ 82/280ա—92բ (§զ տե՛ս 297բ—8ա։ §ժգ չիք։ §ժդ տե՛ս 308բ—9ա)։ 83/293ա—7բ (297բ—8ա տե՛ս §82 զ։ 293ա տե՛ս*

§92)։ 84/*298ա–304ա։* 85/*304ա–7բ, 328աբ (վրջ. §ը, «ԲՁ. Նայեա սիրով... եւ նընջեցեր ի տապ»։ §ա—դ ունեն յորդորակներ՝ «Յարեւելից յարեւմուտս...», «Ձընգնաւորք ճշմարիտ...», «Անեղանելիդ Աստուած...», «Ճանապարհ բարի...»։ *308աբ տե՛ս §96։ 308բ–9ա տե՛ս §82 ժդ)։* 86/*309բ–27բ (§դ չիք «Հ. Որք ի մարտի...» – «Մկ. Ի փառըս պարծեսցին... սիրեց», §ը վրջ. «Տ. Պարծեսցին... կատարեսցու»)։* 87/*329ա–349ա (սկ. §ա «Տ. Զայն արկեալ»։ 334աբ տե՛ս յաւելեալ §ա։ 349աբ տե՛ս յաւելեալ §բ։ 350ա–5ա տե՛ս 89)։* 88/*355բ–75ա (376բ տե՛ս յաւելեալ §գ)։* 89/*350ա–5ա։* 90/*99ա–104բ։* 91/*36բ–8բ։* 92/*298ա։* 93/*377ա–8ա (այլ ձեռք, 378բ տե՛ս §4 «Մ. Ուրախացիր...»)։* 94/*52բ–3բ։* 95/*239ա–42բ։* 96/*308աբ (սկ. «[Խորհուրդ... զարդարեցար...»)։ Ունի.*

ա. *334աբ* [Շարական հանգըստեան («Սարգիս»)]—Տ. *Սարսափելի որոտմամբ եւ ահագին զաւրութեամբ գալոց է... (տե՛ս տպ. 1861, էջ 665)։*

բ. *349աբ* [Մեղեդի ննջեցելոց]—ԴԿ. *Ես ասացի վերանալ յինէն աւուրց իմոց...*

գ. *376բ* [Աղերս ի ժամ պատարագի]—ԲԿ. *Աստուածածին սըրբուհի, / ե[ր]կնից դըշխոյ պանծալի...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

309ա Ի թվին Հայոց ՌԺԱ (1562) գրեցի, մեղաւք լցեալ՝ Աստուածատուր *տրուպ եպիսկոպոս. ինձ ասացէք ողորմի։*

312ա Ով սուրբ մարտիրոսք, բարեխօսեցէք առ որդոյն Յիսուսի եղկելոյս ի ժամ հոգէվարին։

325բ Ջտառապեալ եղկելի գծողիկս՝ գԱստուածատուր *եպիսկոպոսն յիշեցէք առ Քրիստոս։*

360ա Գրեցաւ սա ՌԺԱ (1562) թվականին, ի ստոյգ եւ ի յընտիր աւրինակէ, որ մականուն Խուլ կոչի։

375բ Փառք Փրկչին եւ յիշատակ գրչին եւ գրչապետին՝ տէր Մակար վարդապետին։ *Յամի ՌԺԱ (1562) թուականիս Հայոց, ի հայրապետութեան տեառն* Խաչատուր *կաթողիկոսին, եւ ի թագաւորութեան սուլթան* Սուլիմանին, *գրեցաւ Շարական տառս ձեռամբն անարժան եւ անպիտան* Տարոնացի Աստուածատուր *անցօր եպիսկոպոսի։ Եւ այսու աւրինակս* Գրիգոր *մականուն Խուլ կոչի՝ գրած նորա։ Եւ եղանակեալ ճշգրտեցաւ ձեռամբ՝* Կոստանդեայ *թարմատար գրչի։ Արդ, աղաչեմ զամենեսեան զձեզ, ով դասք լուսերամ քահանայից, որք հանդիպիք այսմ եղանակաւոր տառիս, եւ տարազաւ ինչ խիք, աւգտութեան պատահիք ի սմանէ տեսանելով կամ ուսանելով, կամ գաղափար դնելով, յիշեսջիք ի սուրբ եւ ի մեղսաքաւիչ յաղաւթս ձեր զգծող սորա՝ զեղկելի* Աստուածատուր *եպիսկոպոսն* Մշեցի։

Յիշեցէք առ Տէրն ի յաղօթի
Զփծուն գրիչս անարհեստի,
Խնդրեա ի Տեառնէ Յիսուսի՝
Խաղաղութիւն տալ աշխարհի։

Նայեա ուսուցանող հոգեւոր հաւրն իմ հանգուցեալ տէր Ղազար *հայրապետի հատուսցէ Տէր Աստուած զվարձս վաստակոց իւրոց յահեղ հրապարակին, յոր գա Տէրն ամենեցուն ///(376ա) նաեւ զհանգուցեալ հայրն իմ զ*Գրիգորն *եւ զմայրն իմ զ*Հռիփսիմէն, *նաեւ հարազատ եղբարցն իմոց՝* Ազատին, Յոհաննէսին *եւ* Կիրակոսին, *եւ հանգուցեալ քուերն իմոյ՝* Շուշանին։

Զոր Տէր Աստուած պահէ յերկրի,
Անփորձ մնալ ի յաշխարհի,
Նայեա զգծողիկս եմ մեղաւք ի լի,
Որ ես այսպէս չեմ արժանի
Կոչիլ յանուն հայրապետի։
Մ՛վ սրբասնեալ դասք երամի,
Յորժամ կանգնիք ի յատենի,
Ի ժամ սուրբ պատարագի՝
Զմեզսամած Աստուածատուրն *յիշման բանի*
Առնէք արժան անձանձրելի,
Եւ զիմ ծնօղքն զոր գրեցի,
Նաեւ խրատուի եւ ուսուցանող այս գրչի՝
Տարոնացի Մակար *վարդապետ կրօնաւորի։*
Արդ, գրեցաւ տառս ի յերկիրն Գամրաց,
Ի գիւղս Խնծորի,
Ի դուռն Սուրբ Աստուածածնին,
Եւ է բարէխօս առ Որդին Միածին,
Ի յառաջնորդութեան սուրբ ուխտին՝
Տէր Յակոբ *եպիսկոպոսին,*
Ի նեղութեան դառն ժամանակին,
Վասն իմ մեղացն որ գործեցի,
Նաեւ զԱրարիչն իմ բարկացուցի,
Հրաման եառուր Գաբրիէլի,
Թէ առ զսուր քո երկսայրի,
Էջ ի յերկիրդ գարշելի,
Որ են, մեղօք պեղծ՛ւ աղտեղի,
Եւ կոտորէ անխնայաբար
Զանմեղ տղայքն ի յանգնողնի,
Տէրն մեր Յիսուս քաղցր է ու բարի,
Ինքն // (376բ) գթայ իւր ծառայի,
Բառնա զցասումն ի յաշխարհի։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

379բ (ժէդ., գրչափորձութեան մէջ) Յիշատակ է Շարակնոցս Ակնցի Յովանիսիկ. *ով որ գողնա։*

ԳՐՉԱՓՈՐՁ 379ա (առանձին տառեր)։

1613
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

Լիմ

Ռիե—1576

ԳՐԻՉ, ԾԱՂԿՈՂ՝ Ջաֆարիա եպս.: ՍՏԱՑՈՂ՝ Մելքեսէք ֆիլ.:

ԹԵՐԹ՝ 357. չզրուած՝ 1ա, 357աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԹ×12 (Ա 10, ե, ԻԹ 14, ԺԳ—ԺԹ, ԺԸ, Ի—ԻԲ, ԻԴ 13): ՆԻՒԹ՝ թուղթ եւ 52 թերթ մագաղաթ (1—2, 7—8, 11, 22, 53—54, 75, 82, 86, 93, 95, 102—103, 109, 111, 116, 118, 120, 123—124, 129—130, 136, 141, 145, 147, 157, 169, 175—178, 208, 215, 218, 222, 229, 243, 247, 266, 276—277, 291, 296, 307, 320, 331—332, 343): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13x8,5: ԴՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 20—22: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կարմիր թաւիշ (Ա), կարմիր կտաւ (Բ), ծաղկաւիւս բազմագունի շերտաւոր գործուածք (դռնակ): ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Ա+Բ), սկզբից. մագաղաթ (Ա), թուղթ (Բ):

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Յովակիմ եւ Աննա՝ 1բ, Յաոութիւն՝ 129բ, Հոգեգալուստ՝ 176բ, ի լուսանցս՝ Աւետում՝ 7բ—8ա, Անտոն անապատական՝ 35բ, Դաւիթ մարգարէ՝ 39բ, Ստեփանոս Նախավկայ՝ 41ա, Պետրոս եւ Պօղոս՝ 43բ, Առաքեալ՝ 47բ, Յովնան յերախ կիտի՝ 51բ, Քրիստոս ուսին մոլորեալ ոչխար՝ 66բ, Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 93ա, Յակոբ Մծբնացի՝ 243բ, Հրեշտակապետ՝ 247ա: Կիսադրան՝ 2ա, 130ա, 177ա: ճակատազարդ՝ 11բ, 54ա, 102ա, 222ա, 276ա, 296ա, 320ա: Լուսանցազարդ՝ բուսական, թռչնային, տաճար, խաչ: Ջարդագիր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, վարդագոյն, ոսկի:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—Շարակնոց: ԺԴ—ԺԵ դդ.: 2 (Ա+Բ), վերջից, ստացուած երկու ամբողջական թերթերից: Մագաղաթ, միասիւն, բոլորգիր: Ունի ճակատազարդ (Աա): Կարդայ՝ Աաբ, «///Մեծացուսցէ՛ք, առաջի կողմի կարգաւ—Ուր ի խոռուդըս բարձրագոյնի... Մ. Ով գերաճուշ ծաղիկ... Դասապետն հրեշտակաց///»: Բաբ «/// ԳՋ. Տ. թագաւոր թագաւորաց Քրիստոս... Սուրբ Սարգսի Մանկումն—ԳՋ. Մկ. Յեղեմական տրնկոյն///»:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, ցեցակեր, զանազան բծեր: Կազմի մետաղեայ փականներն ընկած, մնում են հիմերը, 1—ը Ա փեղկին, 2—ը՝ Բ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—2ա—355բ [Շարակնոց]

Տե՛ս նեռ. 1576, 4ա—368բ. §1/*2ա—5ա*: 2/*5ա—7բ*: 3/*7բ—11ա*: 4/*11բ—3ա*: 5/*13ա—4բ*: 6/*15ա—6բ*: 7/*16բ—8բ*: 8/*18բ—20բ*: 9/*20բ—2բ*: 10/*22բ—4բ*: 11/*24բ—6բ*: 12/*26բ—8բ*: 13/*28բ—3ա*: 14/*33ա—5բ*: 15/*35բ—7բ*: 16/*37բ—9բ*: 17/*39բ—41ա*: 18/*41ա—3բ*: 19/*43բ—5բ*: 20/*45բ—7բ*: 21/*47բ—50ա*: 22/*50ա—1բ*: 23/*51բ—3բ*: 24/*53բ—4ա*: 25/*54ա—6ա*: 26/*56ա—60ա*: 27/*60ա—6բ (չիք §գ)*: 28/*66բ—75բ*: 29/*75բ—86ա*: 30/*86ա—94բ*: 31/*94բ—102ա*: 32/*102ա—4ա*: 33/*104ա—6բ*: 34/*106բ—8ա*: 35/*108ա—10ա*: 36/*110ա—2ա*: 37/*112ա—3բ*: 38/*113բ—6ա*: 39/*116ա—26բ*: 40/*126բ—8ա*: 41/*130ա—7ա*: 42/*137ա—43բ*: 43/*143բ—64բ*: 44/*164բ—8բ*: 45/*169ա—76ա*: 46/*177ա—9ա*: 47/*179ա—81ա*: 48/*181ա—2բ*: 49/*182բ—4բ*: 50/*184բ—6ա*: 51/*186ա—7ա*: 52/*187ա—9ա*: 53/*189ա—94ա*: 54/*194ա—5ա*: 55/*195ա—7բ*: 56/*197բ—9ա*: 57/*199աբ (§ա—ից միայն՝ «ԳՋ. Մկ. Որ ընտրեցար», մնացեալը տե՛ս 338ա—40ա)*: 58/*199բ—206ա*: 59/*206ա—8ա*: 60/*208ա—10բ*: 61/*210բ—2ա*: 62/*212ա—4ա*: 63/*214ա—5բ*: 64/*215բ—8ա*: 65/*218ա—20ա*: 66/*220ա—2ա*: 67/*222ա—3բ*: 68/*223բ—5ա*: 69/*225ա—6բ*: 70/*226բ—7բ*: 71/*227բ—9ա*: 72/*229ա—30բ*: 73/*230բ—2ա*: 74/*232ա—4բ*: 75/*234բ—6ա*: 76/*236ա—8ա*: 77/*238ա—41բ*: 78/*241բ—3բ*: 79/*243բ—5բ*: 80/*245բ—7ա*: 81/*247ա—9ա*: 82/*249ա—61բ (§ժդ տե՛ս 341աբ)*: 83/*261բ—6ա*: 84/*266ա—71բ*: 85/*271բ—5բ (§ա—դ ունեն յորդորակներ՝ 344բ—5ա. «Յարեւելից յարեւմուտս...», «Ձըգնաւորըք ճըշմարիտ...», «Անեղանելիդ Աստուած...», «Ձանապարհ բարի...»)*: 86/*276ա—96ա*: 87/*296ա—316ա (316ա—9բ տե՛ս §89 ա)*: 88/*320ա—38ա(338ա—40ա տե՛ս §57 ա: 340ա—1ա տե՛ս §96: 341աբ տե՛ս §82 ժդ: 341բ—2ա տե՛ս յաւելեալ §ա: 342 աբ տե՛ս §94: 342բ տե՛ս §92: 343ա—4ա տե՛ս §91: 344բ—5ա տե՛ս §85 ա—դ յորդորակներ: 345ա—6ա տե՛ս §93: 346ա—52ա տե՛ս §90: 352ա—5բ տե՛ս §95)*: 89/*316ա—9բ (չիք §բ)*: 90/*346ա—52ա*: 91/*343ա—4ա*: 92/*342բ*: 93/*345ա—6ա*: 94/*342աբ*: 95/*352ա—5բ*: 96/*340ա—1ա: Ունի.*

ա. *341բ—2ա* [Շարական կիրակմտի]—Ստեղ. Հբ. *[Ա]նըսկիզբն Աստուած համապայծառ...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

129ա Մ՛հ, զՋաֆարիա մեղապարտ եպիսկոպոս՝ գծող եւ ծաղկող այսմ տառիս աղաչեմ յիշել ի Տէր:

129բ (Յարութիւն նկարի շրջանակի ստորին ձողի վրայ) Ջնկարող Շարակնոցիս՝ Ջաֆարիա եպիսկոպոս յիշեա ի Տէր, աղաչեմ:

176բ (Հոգեգալուստ նկարի ստորին լուսանցքում, կարմրագիր) Ջստացող Շարակնոցիս՝ զտէր Մելքեսէք քահանայն յիշել ի Տէր Աստուած:

319բ Ջաֆարիա *մեղապարտ գծողիս եւ նըկա[րո]ղիս Աստուած ողորմի ասացէք: Դարձեալ աղաչեմ յիշել ի Տէր զզուսուցիչքն՝ իմ զշնորհազարդ եւ պատուական հայրապետն զԳրիգորիս* Աղթամարցին *եւ զՅովսէփ վարդապետն, որ շատ աշխատեցան ի յուսուցիչն իմ:*

355բ Փա՛ռք... Գրեցաւ եղանակաւոր տառս ի թուականութեանս Հայոց Ռիե (1576), ի բռնա-//(356ա)կալութեան աւսման ազգին, եւ ի հայրապետութեան տեառն տէր Առաքել *կաթուղիկոսին սուրբ* Աթոռոյն Էչմիածնայ, *ի յանապատիս* Լիմն *կոչեցեալ, ընդ հովանեաւ տաճարիս* Սրբոյն Գէորգայ, *որ կառուցեալ կայ նման վերին խորանին, ձեռամբ՝ անարհեստ գրչի* Ջաֆարիայ *եպիսկոպոս նկարողի: Ջաւրութեամբ պարգեւողին յանձն առի եւ զինդիրս զբարեսէր քահանային կատարեցի, տէր* Մելքեսեթին, *նախ՝ զգիրն, երկրորդ՝ զարհեստն զբճգիրն եւ զհիպիլին իմիսկոս, երրորդ՝ զերկաթագիրն, չորրորդ՝ զերեք խորանն եւ զտնաւրինականքն, տախտակ ոսկով եւ*

ազնիւ լաժվարդով, եւ նուրբ թիւերով, եւ ծաղկայգրով, ի փառս Փրկչին եւ ի վայելումն՝ Մելիքսէթ *քահանային, որ ստացաւ զանառիկ գանձս զայս Շարակնոցս ի հալալ արդեանց եւ յարդար վաստակոց, յիշատակ իւր եւ կնոջն՝* Ուրախին, *եւ որդոցն՝* Յովսէփին *եւ* Կարապետին, *եւ ծնաւղացն՝* Աւետին *եւ* Ջահանին, *եղբարն՝* Մուրատին, *եւ որդոյն՝* Յովանիսին *եւ* Աւետին, *եղբարն՝* Աղ//(356բ)աջին, Միրիջանին, *միւս եղբարն՝* Փիրիջանին *եւ* Սիմամոնին, *միւս եղբարն՝* Ամիրջանին *եւ եղբարն՝* Նադարին, *եւ որդոյն՝* Թումաջանին, *միւս եղբարն՝* Մէհերին *եւ որդոյն՝* Զիրաբին, *եւ քուերցն՝* Շահումին *եւ* Քիշմիշին, *եւ իւր ամենայն արեանառու մերձաւորաց. Թողու Տէր Աստուած զամենայն մեղս նոցա զկամայ եւ զակամայ խաչի լուսոյն: Գաբրիէլի փողոյն, երանաւէտ ձայնին եւ անթառամ պսակին, եւ լուսեղէն առագաստին արժան առնէ՝ զտէր* Մելիքսէթի *հոգին,*

Եւ զինչ անուանք, որ աստ յիշվին՝
Արժանի լինին փառաց Փրկչին,
Յաջակողմեան դասն կարգին,
’Ի աւրհնեալ ձայնին արժան լինին:
Եկայք աւրհնեալ էք Հօր իմոյ,
Ժառանգեցէք զանճառ բարին,
Զոր պատրաստեալ է Միածին՝
Իւր սիր[ել]եաց յաւրն վերջին,
Զտէր՝ Մելիքսէթի *հոգին*
Դասակից առնէ նոցին,
Եւ զիւր ննջեցեալքն զամենեսին՝
Առնէ հաղորդ փառաց նոցին
Եւ անթառամ սուրբ պսակին:
Ամէն:

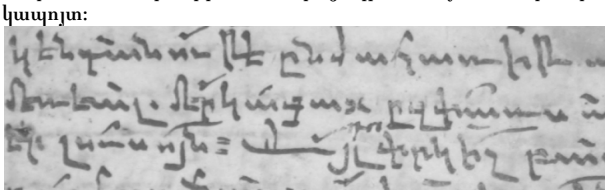
1614
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Ց
(Ջայնափաղ)

ԺԵ—XV

ԳՐԻՉ՝ Ստեփանոս Հայրապետ աբեղ.:

ԹԵՐԹ՝ 383: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԳ×12 (Ա 6, ԺԵ 13, ԻԳ 11, ԼԳ 5): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 12,8×8,4: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր (1605թ. նոտոգողի՝ 114աբ, 212աբ, 382աբ): ՏՈՂ՝ 21—24: ԿԱՉՄ՝ դռոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ զարդաւիւս դեղին մետաքս:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ—Ճ ա կ ա տ ա գ ր դ՝ 16բ, 42ա, 69ա, 93բ, 131ա, 156բ, 209ա, 293ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

Նմուշ՝ 54ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնացած, լուսանցային մասերը թուլացած եւ բամբակակալած, անկյունային մասերը մաշուած: Տեղ—տեղ խոնաւութեան հետեր, փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր: Բոլոր Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ երը եղծուած: Սկզբից պակասաւոր: 1605—ին նորոգուած, լրացուած թերին՝ 114, 212, 382 եւ գումաթափ տողերը կրկնագրուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *1ա—292բ* [Օրհնութիւն Յարութեան Տեառն մերոյ]

Տե՛ս ձեռ. 1598, 4ա—291ա. *§1* ա/չիք: բ/*1ա—16բ (սկ. «[Տ. Ջանբաժանելի...մի]շտ յաւիտեան...», վրջ. «Տ. Որ անճառ...»)*: գ/չիք: 3ա/*16բ—9ա*: բ/*19ա—42ա*: գ/չիք: 3ա/*42ա—5ա*: բ/*45ա—68բ*: գ/չիք: 4ա/*69ա—72ա*: բ/*72ա—93ա (վրջ. «Մկ. Ըզյիշատակ վկային...»)*: գ/չիք: 5.ա/*93բ—6ա*: բ/*96ա—130բ*: գ/չիք: 6ա/*131ա—3բ*: բ/*133բ—50բ*: գ/*150բ—6ա (տե՛ս ձեռ. 1576, §90* ա—բ*)*: 7ա/*156բ—9ա*: բ/*159բ—208բ (յաւելեալ՝ 208աբ «Խորհուրդ խորին անհաս...», 208բ «Որ ասացեր ողորմութեամբ...»)*: 8. ա/*209ա—11ա*: բ/*211ա—28բ (228բ—36բ տե՛ս գ, §39), 236բ—66բ (266բ—73ա տե՛ս գ §84—85), 273ա—78բ (չիք «Ճշ. Որ յանէից ստեղծող»)*: գ/*278բ—92բ (տե՛ս ձեռ. 1576. §39* բ—գ/*228բ—36բ: 84* բ—է/*266բ—71բ: 85* ա—ը/*272ա—3ա: 89* ա/*278բ—83ա: 90* բ/*288բ—90ա*: 91/*290բ—2բ*: 95/*283բ—87ա)*:

2. *293ա—382բ* [Հարցմ շարականց ըստ ձայնից]

ա. *293ա—302ա* Ա Ջ. *Տընաւրինեցաւ յարգանդի... Աւրհնեալ ես դու. Քրիստոս...*

բ. *302ա—11բ* Ա Կ. *Որ յառաջ քան զյաւիտեան... Գոհաբանեմք ըզքեզ յաղթական երգով...*

գ. *311բ—21ա* Բ Ջ. *Փառաւորեալ Աստուած սքանչելի մեծագործութեամբ... Որ թագաւորդ ես թագաւորաց...*

դ. *321ա—8ա* Բ Կ. *Որ զտիրականդ կերպարան... Արարիչ եւ մարդասէր Տէր...*

ե. *328ա—39ա* Գ Ջ. *Անըսկիզբն էակից Բանդ... Ընդ երկնային հոգեղինաց դասքն...*

Գրչից՝ 339ա «Հարցներս մինչ ուր ի Սուրբ ես Տէր—ն՝ ճ հարցն է»:

զ. *339բ—45բ* Գ Կ. *Որք ըզտանջանս յանաւրինացս... Բանդ Աստուած, որ ի ծոց Հաւր...*

է. *345բ—65ա* Դ Ջ. *Որ ի վերա քերովբէից նըստեալ հանգչիս... որ փառաւք հաւր՝ հաւր հանդերձեալ ես...*

ը. *365ա–82բ* ԴԿ. *Որ զնախագրեալսն յառաջագոյն գուշակութեամբ... Յաւիտենից Աստուած եւ արարիչ ամենայնի... Ես ասացի, եւ այլն:*

Իւրաքանչիւր հարցի վերջաւորութեան՝ծայրաքաղ Ոզորմեա (Ող.) եւ Տէր (Տ):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

93ա Ընդ որս եւ զմեզ մաքրեսցէ Քրիստոս Աստուած ի մեղաց հոգւոյ եւ մարմնոյ եւ զանարժան գծողս՝ զՍտեփանոս Հաւպետ *աբեղայս, որ անուամբ միայն եմ եւ գործաւքս ոչ, յիշեսջիք ի Տէր, ո՛վ եղբարք: Ո՛հ:*

131բ Ով սուրբ ընթերցողք, խոշորութեան գրիս անմեղադիր լերուք, եւ զմեղապարտ գրողս՝ զՍտեփանոս Հայրապետս *մեկ Աստուած ողորմի ասելով՝ արժանի արա[սջ]իք, աղաչեմ զձեզ:*

Համմտ.»Ստեփաննոս հայրապետ», որ յիշուած է 1422–ին Բերկրիի եղավանք ուխտում է: Ե. Լալաեան, Յուցակ հայերէն ձեռագրաց Վասպուրականի, էջ 348:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

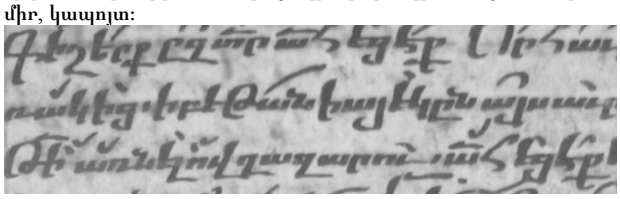
383ա Վերըստին նորոգեցաւ Շարակնոցս թվականիս Հայոց ՌՇԴ (1605):

1615
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Ց

ԺԶ—XVI

ԹԵՐԹ՝ 302—2 (տե՛ս Պահպանակ)+1(կրկ. 154). չգրուած՝ 1աբ, 302աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԶx12 (Զ, ԺԱ, Է 10, ԻԶ 7): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵՁՈՒԹԻՒՆ՝ 13x9: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 25: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ սպիտակ կտաւ (նորոգման ժամանակ թղթով պատուած): Պահպանակ՝ 1 (1)+1 (302), թուղթ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Ի լուսանցս՝ Սուրբ Սարգիս՝ 50բ, Յովնան յեռախ կիսի՝ 53, Քառասուն մանկունք՝ 79ա, Իմաստուն կոյս՝ 100բ, Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 121ա, Համբառնում՝ 145ա, Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 171ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 11ա, 30բ, 55բ, 94ա, 117ա, 155ա, 195ա, 264բ, 289ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, տաճար, խաչ, յուշակապարիկ: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր՝ թռչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

Նմուշ՝ 95ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. միջից եւ վերջից պակասաւոր, խոնաւութիւնից գրադաշտը գունափոխուած, գործածութիւնից լուսանցային մասերը սեւացած եւ մաշուած, չորութիւնից բազմաթիվ թերթեր ճեղրուած, սկզբի կիսախոռանը կտրուած հանուած, վերին արտաքին անկիւնը տեղ—տեղ մկրատուած (107—154, 220—236), 154 եւ 218 թերթերը կիսով չափ թափուած, ցեցակեր: Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած, տախտակները՝ կենտրոնից ճաթաց, կապիչներն՝ ընկած: ԺԹ դ. 80—ական թուականներին մատենադարանապետ Սահակ Ամատունին առանձին թերթեր կարկատել է եւ կարկատաններից մէկի վրայ «Սահակ աբեղայ» 218բ, ստորագրել:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–2ա–301բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. *§1/2ա–5բ («ԳԿ. Երգեցէք...»–ից մնացել է միայն «երգ նոր... տուք աւրհնութիւն»):* 2/*5բ–8ա:* 3/*8ա–11ա:* 4/*11ա–3ա:* 5/*13ա–4ա:* 6/*14ա–5բ:* 7/*15բ–7բ:* 8/*17բ–9ա:* 9/*19ա–20բ:* 10/*21ա–2բ:* 11/*22բ–4ա:* 12/*24ա–5բ:* 13/*25բ–30ա:* 14/*30ա–2բ:* 15/*32բ–4ա:* 16/*34ա–5բ:* 17/*35բ–7ա:* 18/*37ա–9ա:* 19/*39ա–41ա:* 20/*41ա–3ա (յաւելեալ՝ «ՃՂ. Որ յորովայնէ...», «ԳՁ. Ճղ. Ալսուր բերկրանաւք...»):* 21/*43ա–5բ (45բ–6ա տե՛ս §94):* 22/*46ա–7բ (47բ–50բ տե՛ս յաւելեալ §ա: 50բ–3ա տե՛ս յաւելեալ §բ, հմմտ. §93):* 23/*53ա–4բ («Մ. Ուրախ լեր Աստուածածին...» փխ. «Մ. Մարգարէն...):* 24/*55ա (առանց խորագրի):* 25/*55բ–7ա:* 26/*57ա–60բ (60բ–1բ տե՛ս յաւելեալ §գ, հմմտ. §82 ժ):* 27/*61բ–6բ:* 28/*66բ–72ա (չիք՝ §գ «Ո. Թիւնս իմ: Մեղայ քեզ...»–§դ «Ո. Տէր զլուր միւսանգամ...» 72բ տե՛ս յաւելեալ §գ):* 29/*72բ–81ա:* 30/*81բ–7բ (§գ–ի սկզբում յաւելեալ՝ «ԴՁ. Ի Տէրէ զարգարեալ...» «Բազմաչարչար նահատակ...»):* 31/*87բ–94ա:* 32/*94ա–5բ:* 33/*95բ–7ա:* 34/*97բ–8բ:* 35/*98բ–100բ:* 36/*100բ–2ա:* 37/*102ա–3ա:* 38/*103ա–5բ:* 39/*105բ–14բ:* 40/*114բ–7ա:* 41/*117ա–22ա (չիք §ա «Մ. Աստուածածին տաճար լուսոյ...»–§բ «ԱՁ. Հ. Որ երկիր ի փրկութիւն...»):* 42/*122ա–7բ:* 43/*127բ–45ա:* 44/*145ա–9ա:* 45/*149ա–55ա:* 46/*155ա–7ա:* 47/*157ա–8բ:* 48/*158բ–60ա:* 49/*160ա–1բ:* 50/*161բ–2բ:* 51/*162բ–3բ:* 52/*164ա–5բ:* 53/*165բ–9բ:* 54/*169բ–70բ:* 55/*170բ–2բ:* 56/*172բ–4ա:* 57/*174ա–6ա (§ա «ԳԿ. Ճղ. Ալսուր ցընծայ...» տե՛ս 181աբ):* 58/*176ա–181ա (181աբ տե՛ս §57 ա):* 59/*181բ–3ա:* 60/*183ա–5ա:* 61/*185ա–6բ:* 62/*186բ–8ա:* 63/*188ա–9բ:* 64/*189բ–91բ:* 65/*191բ–3ա:* 66/*193ա–4բ:* 67/*195ա–6ա:* 68/*196ա–7բ:* 69/*197բ–9ա (յաւելեալ՝ «ՄԿ. Քառակերպեան աթոռ...», «ԳԿ. Ճղ. Աւրհնեմք ըզքեզ...»):* 70/*199ա–200ա (յաւելեալ՝ «ԴՁ. ՄԿ. Տընկեցար...», «ԳԿ. Ճղ. Փայտ կենաց...»):* 71/*200բ–2ա (յաւելեալ՝ «Մ. Աստուածածին սուրբ կոյս...», «Իսրայէլեան բանակին...», «ԳԿ. Ճղ. Յահեղ ձայնէն...»):* 72/*202ա–3ա:* 73/*203ա–5ա (յաւելեալ՝ «ՄԿ. Ի վեցաւուրերորդի...», «[Ճղ.] Քեզ երկրպագեմք...»):* 74/*205ա–6բ:* 75/*206բ–8բ (յաւելեալ՝ Ճղ. ԱԿ. Ալսուր ծանեաք ըզծառըն...»):* 76/*208բ–10ա:* 77/*210ա–3ա:* 78/*213ա–4բ:* 79/*214բ–6բ:* 80/*216բ–7բ:* 81/*217բ–19բ:* 82/*219բ–30բ (§զ տե՛ս 235բ–6ա §ժ տե՛ս 61աբ, հմմտ. յաւելեալ §գ: §ժդ տե՛ս 244աբ):* 83/*230բ–4ա (234ա–5բ տե՛ս §91: 235բ–6ա տե՛ս §82 զ: 236աբ տե՛ս յաւելեալ §դ: 236բ տե՛ս §92: 236բ–7ա տե՛ս §96):* 84/*237ա–41բ:* 85/*241բ–4ա (244աբ տե՛ս §82 ժդ), 244բ–6ա:* 86/*246ա–64ա:* 87/*264բ–84բ (284բ–8բ տե՛ս §89):* 88/*289ա–301բ (չիք §ե «Աւրհ. Յաւրհնութիւն նոր...»–§զ. «Նայ Նայեցարուք...», §զ «Աւրհ. Զփառաւորեալն...»–§է «Հաս. Ազեղըն...», §ը «ԴԿ. Յաղթական...»–«Հաս.

Հաստատեցան...»)։ 89/*284բ–8բ։* 90/*չիք։* 91/*234ա–5բ։* 92/*236բ։* 93/*50բ–1ա (հմմտ. յաւելեալ §բ)։* 94/*45բ–6ա։* 95/*չիք։* 96/*236բ–7ա։ Ունի.*

ա. *47բ–50բ* Կանովն Թադէոսի առաքելոյն—ԴՋ. *Այսաւր ցընծան, խրախճանան եկեղեցիք Հայաստանեաց..., Այսաւր ժողովք նահապետաց...* ԳԿ. Հ. *Որ Արարիչդ ես հրեղինաց...* Մ. *Աստուածածին Բանին բարձաւղ...* ԱԿ. Ո. *Որ գթութեամբ արարչական...* Տ. *Որ միշտ յերկինս փառաբանիս...* Ստ. ՄԿ. *Անժամանակ ծընունդ...* ԳԿ. Ճղ. *Ճըշմարտութեան բանին քարոզ...*

բ. *50բ–3ա* Կանովն սրբոյն Սարգսի զաւակաւարի—ԱԿ. *Ամենասուրբ Երրորդութեանն ընդրեալ ծառայ... (տե՛ս §93)։* ԴԿ. Հ. *Յերկնաւոր զաւրացն...* Ո. *Ի սուրբ տաճար հոգեւոր...* Տ. *Սըրբոց գընդից երկնից...* ԴՋ. ՄԿ. *Յեգեմական տընկոյն...*

գ. *72բ* ԴՋ. ՄԿ. *Ծագումն արեւու արեւելեան ճառագայթիւք ի տան* Թորգոմայ... *(հմմտ. ձեռ. 1616, յաւելեալ §ե)։*

դ. *236բ* Շարական Կիւրակմտի Յարութեան—Ստեղ. Հբ. *Անըսկիզբն Աստըւած համապայծառ...*

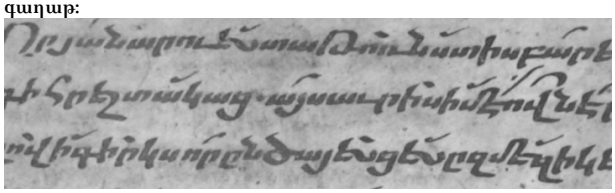
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

301բ [Փ]ա՛ռք ամենասուրբ երրորդութեանն յա[յտե]անս յայտեհնից. ամէն։ Արդ, գ[րեցաւ] հոգեւոր երգարանս յերկիրըս/// (շար. թափուած)։

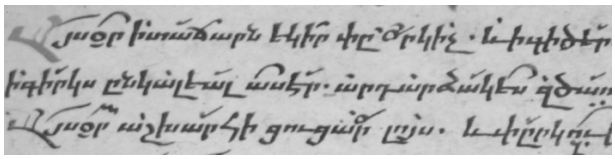
1616
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

Առրնճկուս **ՊՀԴ—1425**

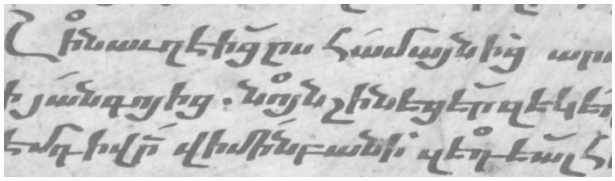
ԹԵՐԹ՝ 333։ ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԸx12 (Ա 9, ե 10, Ը 14, ժե 11, ԻԸ 6)+1x7։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13,8x9։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր գրչափոխութեամբ (նորոգողների՝ ԺՋ դ. 327ա—33բ, ԺԷ դ. 17ա—23բ, 33աբ, 45աբ, 166աբ, 176աբ, 285ա—6բ, 295ա—6բ)։ ՏՈՂ՝ 21—22։ ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ծաղկադրոշմ կարմիր կտաւ։ ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2(Ա+Բ), վերջից, մագաղաթ։

Նմուշ՝ 32բ

Նմուշ՝ 33ա

Նմուշ՝ 155ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Ի լուսանցս՝ ՅովՆան յերախ կիտի՝ 52բ, Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 327ա (ԺՋ դ.)։ Կիսախոռան՝ 1ա, 160բ։ Ճակատագրդ՝ 10բ, 57բ, 88բ, 132բ, 200ա, 245ա, 287ա։ Լուսանցագարդեր՝ բուսական, թռչնային, խաչ, տառաւր, սափոր, յուշկապարիկ։ Ջարդագիր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր։ Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից գրադաշտը գունափոխուած, եզրաթատուած եւ լուսանցագարդերը վնասուած, ցեցակեր, տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան հետքեր։ Մի բանի անգամ նորոգուած, կարկատուած լուսանցային մասերը եւ լրացուած թերին (տե՛ս Գիր)։ Կազմի կաշին՝ ճերմուած, եզրերը՝ մաշուած, դռնակի աստառը՝ պատռուած ընկած։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–1ա–333բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. *§1/1ա–4բ։* 2/*4բ–8բ (խորագիր՝ «Վարդան վարդապետի ասացեալ»)։* 3/*8բ–10բ (յաւելեալ՝ «Աներեւոյթ փառացըն Հաւր...»։ Զիք §բ)։* 4/*10բ–2բ (ունի՝ «[Մ. Ուրախացիր...]»)։* 5/*12բ–4ա։* 6/*14ա–5բ։* 7/*15բ–7բ։* 8/*17բ–9բ։* 9/*19բ–21բ։* 10/*21բ–3բ։* 11/*23բ–5ա։* 12/*25ա–7ա։* 13/*27ա–32ա–4բ։* 14/*32ա–4բ։* 15/*34բ–6ա։* 16/*36ա–7բ (37բ–9բ տե՛ս §79)։* 17/*39բ–41ա։* 18/*41ա–3բ։* 19/*43բ–5բ։* 20/*45բ–7ա։* 21/*47ա–9բ (49բ–50ա տե՛ս §94)։* 22/*50ա–2բ (յաւելեալ՝ «Մկ. Ստ. Անժամանակ ծընունդ...», «ԳԿ. Ճղ. Ճըշմարտութեան բանին քարոզ...»)։* 23/*52բ–4բ (54բ–7ա տե՛ս յաւելեալ §ա, հմմտ. §93։ 57բ–78ա տե՛ս §87։ 78բ–82բ տե՛ս §89 ա։ 82բ–7ա տե՛ս §85։ 87բ–8ա տե՛ս յաւելեալ §բ—գ)։* 24/*չիք։* 25/*88բ–90ա։* 26/*90ա–4ա (խորագիր՝ «Կանոն ապաշխարութեան է»։ 94ա–5բ տե՛ս յաւելեալ §գ, հմմտ. §82 ժ)։* 27/*95բ–101բ։* 28/*101բ–9բ (109բ–10ա տե՛ս յաւելեալ §ե)։* 29/*110ա–9ա։* 30/*119ա–26ա (§գ սկզբում ունի՝ «ԴՋ. Ի Հաւրէ զարգարեալ..., Բազմաչարչար նահատակ...»)։* 31/*1216ա–32ա։* 32/*132բ–4ա։* 33/*134ա–6ա (խորագիր՝ «Կանոն Ծառգարդարին»)։* 34/*136ա–7ա (խորագիր՝ «Կանոն Գալըստեան Տեառն յերուսաղէմ»)։* 35/*137ա–9ա (139աբ տե՛ս §84 բ)։* 36/*139բ–41ա (141ա–2ա տե՛ս §84 գ)։* 37/*142ա–3ա (143ա–4ա տե՛ս §84 դ)։* 38/*144ա–6բ։* 39/*146բ–57ա (153բ–4բ տե՛ս 84 զ։ 154բ–5ա տե՛ս §84 ե)։* 40/*157ա–60ա (158բ–9բ տե՛ս §84 է)։* 41/*161ա–5բ (§բ. վրջ. «Տ. Փայլակնաձեւ... աստուածասէր կանայք ցը»։ §գ. սկ. «[Տ. երկնաքաղաքացին...] Յանօրէն գինարբուքն...»)։* 42/*166ա–71բ։* 43/*171բ–89բ։* 44/*189բ–93բ։* 45/*193բ–200ա։* 46/*200ա–2ա։* 47/*202ա–3բ։* 48/*204ա–5բ։* 49/*205բ–7ա։* 50/*207ա–8բ։* 51/*208բ–9բ։* 52/*209բ–11ա («ԴՋ. Հ. Անեղանելի...» տե՛ս 286աբ)։* 53/*211ա–5ա (յաւելեալ՝ «Մկ. Դկ. Մարգարէից գերագոյն...», «Ճղ. Ակսաւր ցընծա եկեղեցի...»)։* 55/*217ա–9ա (219ա–25ա տե՛ս §58։ 205ա–6բ տե՛ս §80։ 226բ–8բ տե՛ս*

§57)։ 56/*228բ–30ա։* 57/*226բ–7բ։* 58/*219ա–25ա (§բ յաւելեալ ունի՝ «Հբ. Անըսկիզբըն Բանն Աստուած...»)։* 59/*230ա–1բ։* 60/*231բ–4ա։* 61/*234ա–5բ։* 62/*235բ–7ա։* 63/*237ա–8բ։* 64/*238բ–41ա։* 65/*241ա–2բ։* 66/*241ա–2բ։* 66/*242բ–4բ։* 67/*245ա–6ա։* 68/*246ա–7բ։* 69/*247բ–9ա։* 70/*249ա–50բ (չիք «ԲԿ. Որ յաթոռ...»։ Յաւելեալ ունի՝ «[ԴՋ. Մկ.] Տնկեցար ի յերկրի... [ԳԿ. ճշ.] Փայտ կենաց...»)։* 71/*250բ–2ա։* 72/*252ա–3բ։* 73/*253բ–5բ (յաւելեալ՝ «ԴԿ. Քեզ երկրպագեմք...», «Ակ. Այսպէս ծանեաք...», «ԳԿ. Փայտ կենաց..., «ԶԱդամ եմոյծ ի դրախտին...»)։* 74/*256ա–8ա։* 75/*258ա–9բ։* 76/*259բ–61ա։* 77/*261ա–5ա (չիք §բ)։* 78/*265ա–6բ։* 79/*37բ–9ա։* 80/*225ա–6բ։* 81/*267ա–9ա (յաւելեալ՝ «Մ. Աթոռ անճառ Բանին...»)։* 82/*269ա–80ա (չիք §ժբ—ժգ։ §ժ տե՛ս 95ա։ §ժդ տե՛ս 284բ–5բ)։* 83/*280ա–3ա (չիք «Մկ. Անճառելի Բանդ Աստըւած...»։ 283ա–4բ տե՛ս §91։ 284բ–5բ տե՛ս §82 ժդ։ 285բ–6ա տե՛ս §96։ 286ար տե՛ս §52։ 286բ տե՛ս §82 գ)։* 84/*ցրուած (§ա չիք, §բ տե՛ս 139աբ, §գ տե՛ս 141ա–2ա, §դ տե՛ս 143ա–4ա, §ե տե՛ս 154բ–5ա, §զ տե՛ս 153բ–4բ, §է տե՛ս 158բ–9բ)։* 85/*82բ–7ա (նախ՝ §բ, ապա՝ §ե—է, յետոյ՝ §ա—դ։ §դ ունի յորդորակ՝ «Ճանապարհ բարի...»)։* 86/*287ա–307ա (307ա–26ա տե՛ս §88։ 326բ–տե՛ս յաւելեալ §զ)։* 87/*57բ–78ա։* 88/*307ա–26ա։* 89/*78բ–82բ (չիք §բ)։* 90/*327ա–31ա։* 91/*283ա–4բ։* 92/*275բ–6ա։* 93/*54բ–5ա (հմմտ. յաւելեալ §ա)։* 94/*49բ–50ա։* 95/*331ա–3բ (վրջ. «... Կուսական տաւնիւ փոխման»)։* 96/*285բ–6ա։ Ունի.*

ա. *54բ–7ա* Սրբոյն Սարգսի զաւրավարին—ԱԿ. *Ամենասուրբ երրորդութեանն ընտրեալ ծառայ... (տե՛ս §93)։ Յերկնաւոր զաւրացն աւրհնեալ... Ո. Ի սուրբ տաճար հոգեւոր յեկեղեցիս բանաւոր... Տ. Սըրբոց զընչից երկնից գաւրաց... ԴՋ. Մկ. Յեդեմական տընկոյն շառաւեղ բարի... մինչ ի կատարած։*

բ. *87բ* Շարական Ոդոց Ոռոմանց—ճշ. ԴԿ. *Որ յորովա[յ]նէ կոչեցայք...*

գ. *87բ–8ա* Ճաշու Պետրոսի եւ Պաւղոսի—*Այսպէս բերկրանաւք լըցեալ... Պետրոսի եւ Պաւղոսի—*ԴՋ. Մ. *Աստուածածին խորան լուսոյ...*

դ. *94ա–5բ* Թէոդորոսի զաւրավարին—ԱՋ. Հ. *Որ ի հանէս մեծ ճրագնութեան... Ո. Պայծառացեալ ժողովուրդք... Տ. Անյաղթելի նահատակութիւն քո...* ՄԿ. ԴՋ. *Որ ընտրեցեր... (տե՛ս §82 ժ),* ԲՋ. ճշ. *Յաղթող թագաւորին Քրիստոսի...*

ե. *109բ–10ա* Ւանեցուն—ԴՋ. *Ծագումն արեւու արեւելեան ճառագայթ ի Տան Թորգոմայ...*

զ. *326բ* ԴՋ. Դաւ[թի]—*Խորհուրդն յառաջ քան զյաւիտեան...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

326բ Փա՛ռք... Արդ, կատարեցաւ հոգէլից մատեանս ի թվականիս Հայոց ՊՀԴ (1425), ի յընդիր աւրինակէ, ի յերկիրս Աւծկու, ի գաւղս Աղընճկուս, ընդ հովանեաւ Սուրբ Ամենափըրկչիս եւ Սուրբ Գէորգեայ զաւրավարիս///(շար. թափուած)։

ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1ա Ի սուրբ... 31բ Ջբնութեամբ...

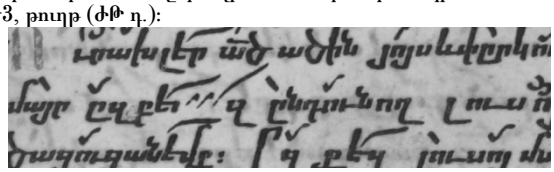
1617

Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ՋԽԵ—1496

ԳՐԻՉ՝ խաչատուր աբեղ.։

ԹԵՐԹ՝ 367։ ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԲx12 (Ա, Լ 8, Բ 11, ԺԷ—ԺԸ 14, ԼԲ 2)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ (ԺՋ դ. լրացնողի՝ 1, 20, 352—367)։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13x8,5։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր (ԺՋ դ. լրացնողի 1աբ, 20աբ, 352ա 67բ)։ ՏՈՂ՝ 21։ ԿԱՋՄ՝ սեւ կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը թուղթ, մասն պահպանակի։ ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 3+3, թուղթ (ԺԹ դ.)։

Նմուշ՝ 11ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Ի լուսանցս՝ ցովնան յերախ կիտի՝ 52ա։ Կիսախոռանի՝ 1ա (ԺՋ դ.), 131ա։ ճակատագրդ՝ 55ա, 104ա, 179բ, 226ա, 282ա, 303բ, 328բ։ Լուսանցագրդ՝ բուսական, թռչնային, խաչ, տաճար։ Ջարդագիր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր։ Գոյն եր՝ կարմիր, կապոյտ։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. միջից եւ վերջից պակասաւոր, լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր։ ԺՋ դ. նորոգուած եւ լրացուած (տե՛ս Գիր)։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–1ա–367բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. *§1/1ա–4բ։* 2/*4բ–7բ։* 3/*7բ–8բ (վրջ. §ա «ԴՋ. Հ. Որ անխմանալիգ ես... Որք վերստին նորոգեալ»)։* 4/*9ա–10ա (սկ. «[ԴՋ. Հ. Որ դաստուց... ըզ]նա յաւիտեան...»)։* 5/*10ա–2ա։* 6/*12ա–4ա։* 7/*14ա–6ա։* 8/*16ա–8բ։* 9/*18բ–21ա։* 10/*21ա–3ա։* 11/*23ա–5ա։* 12/*25ա–7բ։* 13/*27բ–32բ։* 14/*32բ–5ա։* 15/*35ա–7ա։* 16/*37ա–9ա։* 17/*39ա–43բ։ 19/43բ–6ա։* 20/*46ա–7բ։* 21/*47բ–50բ։* 22/*50բ–2ա։* 23/*52ա–4ա։* 24/*54աբ։* 25/*55ա–6բ։* 26/*56բ–61ա։* 27/*61ա–6ա (չիք՝ §գ)։* 28/*66ա–76բ։* 29/*76բ–87բ։* 30/*87բ–96ա։* 31/*96ա–103բ։* 32/*104ա–6ա։* 33/*106ա–8ա։* 34/*108ա–9ա։* 35/*109ա–11ա։* 36/*111ա–3ա։* 37/*113ա–4բ։* 38/*114բ–7բ։* 39/*117բ–27բ։* 40/*127բ–30բ։* 41/*131ա–8ա։* 42/*138ա–45ա։* 43/*145ա–67ա։* 44/*167ա–71ա։* 45/*171ա–9ա։* 46/*179բ–81բ։* 47/*181բ–3բ։* 48/*183բ–5ա։* 49/*185ա–6բ։* 50/*187ա–8ա։* 51/*188բ–90ա։* 52/*190ա–2ա։* 53/*192ա–5բ։* 54/*195բ–7ա։* 55/*197ա–9բ։* 56/*199բ–201ա։* 57/*201ա–3բ։* 58/*203բ–9բ։* 59/*209բ–11բ։* 60/*211բ–4ա։* 61/*214ա–5բ։* 62/*215բ–7բ։* 63/*217բ–9ա։* 64/*213ա–21բ։* 65/*221բ–3բ։* 66/*223բ–5բ։* 67/*226ա–7ա։* 68/*227ա–9ա։* 69/*229ա–30բ։* 70/*230բ–2ա։* 71/*232ա–3բ։* 72/*233բ–5ա։* 73/*235ա–6բ։* 74/*236բ–9ա։* 75/*239ա–41ա։* 76/*241ա–3ա։* 77/*243ա–6բ։* 78/*246բ–8բ։* 79/*248բ–51ա։* 80/*251ա–2բ։* 81/*252բ–4բ։* 82/*254բ–66բ (§ժա—ժգ չիք, §ժդ տե՛ս 365աբ)։* 83/*266բ–71բ։* 84/*271բ–7ա։* 85/*277ա–81բ։*

86/*282ա–303բ*: 87/*303բ–24բ (324բ–8բ տե՛ս §89 ա)*: 88/*328բ–49բ (349բ–50բ տե՛ս §93: 350բ–1ա տե՛ս §96: 351բ տե՛ս յաւելեալ §ա: 352ա–8ա տե՛ս §90: 358ա–61բ տե՛ս §95: 361բ–2բ տե՛ս §94: 362բ–4բ տե՛ս §91: 364բ տե՛ս §92: 364բ–5ա տե՛ս յաւելեալ §բ: 365աբ տե՛ս §82 ժդ: 365բ–7ա տե՛ս §89 բ: 367աբ տե՛ս յաւելեալ §գ)*: 89/*324բ–8բ, 365բ–7ա*: 90/*352ա–8ա*: 91/*362բ–4բ*: 92/*364բ*: 93/*349բ–50բ*: 94/*361բ–2բ*: 95/*358ա–61բ*: 96/*350բ–1ա: (§82 ժդ, 89 բ, 91–92, 94–96 եւ յաւելեալ §ա—գ ԺԶդ. լրացումներ են)*: Ունի.

ա. *351բ* Ստ. ՀԲ—Կրկ. *Անըսկիզբն Աստըւած համապայծառ…*

բ. *364բ–5ա* («Սարգիս»)—*Սարսափելի որոտմամբ եւ ահագին զօրութեամբ…*

գ. *367աբ* [Մեղեդի ննջեցելոց]—*Ես ասացի վերանալ յինէն…*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

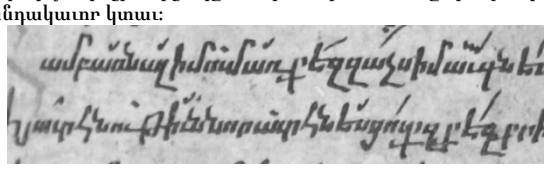
351բ Փա՛ռք… Գրեցաւ շարունակ աստուածաշունչ տառիս Շարակնացս ի թվականիս Հայկազանեա տումարի ՋԽԵ (1496), ի դառն եւ ի չար ժամանակիս որով նեղիմք ի յահէ անաւրինաց, ձեռամբ ամենամեղ սո[ւտանուն] եւ փծուն գրչի՝ Խաչատուր աբե /// (շար. թափուած):

1618
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

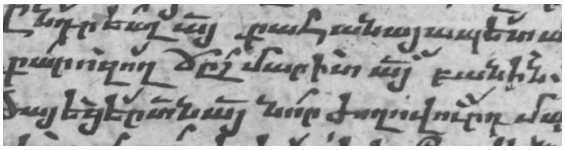
ԹՃԺԴ—1465

ԳՐԻՉ՝ Թումայ աբեղ.:

ԹԵՐԹ՝ 318: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԶ (ԻԴ փխ. ԻԵ)x12 (Ա—Բ, ժ 11, ԻԳ 15, ԻԴ 10, ԻԶ 8)+1x12: ՆԻՒԹ՝ թուղթ (ժէ դ. 307—310): ՄԵԶՈՒԹԻՒՆ՝ 13,5x9: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (ժէ դ. լրացնողի՝ 307ա—18բ): ՏՈՂ՝ 22–23: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ բազմագունի վանդակաւոր կտաւ:

Նմուշ՝ 57ա

Նմուշ՝ 307բ

Նմուշ՝ Աա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Աւետումն Յովակիմայ եւ Աննայի՝ 2բ, ի լուսանցս՝ Աւետում՝ 7բ—8ա: Աստուածածին՝ 26բ, Անտոն անապատական՝ 33ա, Թեոդոս թագաւոր՝ 34բ: Դաւիթ մարգարէ՝ 36բ, Ստեփանոս Նախավկայ՝ 38ա, Պետրոս եւ Պաւղոս՝ 40ա, Յովհաննէս աւետարանիչ (թեւաբաց արծիւ)՝ 42բ, Առաքեալ՝ 44ա, Յովնան յեռախ կիտի՝ 48ա, Քրիստոս՝ ուսերին մոլորեալ ոչխար՝ 60ա, Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 83բ, 171բ, Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 121բ, Յովհաննէս Մկրտիչ՝ 170բ, Որդի կամ թոռ Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 173բ, Ներսէս հայրապետ՝ 175ա, Հռիփսիմէ կոյս՝ 177բ, Վերափոխումն Աստուածածնի (3 բառեռի վրայ)՝ 191բ, Մարգարէ՝ 212ա, Հրեշտակապետ՝ 216ա: Կիսաերես՝ 2բ: Ճակատագրեր՝ 11ա, 50ա, 92ա, 157ա, 198ա, 239բ, 258ա, 282բ: Լուսանցագրեր՝ բուսական, թռչնային, տաճար, խաչ: Ձարդագիր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, վարդագոյն:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—Վկայաբանութիւն Իգնատիոսի Աստուածազգեաց հայրապետի: Թ—ժ դդ.: 1 (Ա)+2 (Բ—Գ), ստացուած 1 եզրահատուած թերթի ընդերկայնակի ծալումից (Բ—Գ) եւ հառոդ թերթից (Ա): Մագաղաթ, երկսիւն, ուղղագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Բբ, Գաբ, Բա, Աբ, Աա «///զկաղս բժշկէր… [անուա]նեաց թագաւոր… Տայիանոս///», «Վարք Սրբոց, Վենետիկ, 1814, էջ 79, տող 25—էջ 83, տող 8):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. պակասաւոր, լուսանցային մասերը մաշուած, խոնաւութիւնից գրադաշտը գունափոխուած, տեղ—տեղ ցեցակեր, փորիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր: Պահպանակները՝ վնասուած եւ ցեցակեր: Կազմի կաշին՝ ճեռծուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքը՝ վերից վար ճեղրուած, դռնակն ու կապիչները՝ ընկած: Ժէ դ. նորոգուած եւ լրացուած թերին՝ 307—318:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *3ա–318բ* [Շարակնոց]

Տե՛ս նեւ. 1576, 4ա—368բ. §1/*3ա–6ա*: 2/*6ա–8ա*: 3/*8ա–11ա*: 4/*11աբ (վրջ. ԴՁ. Հ. Որ դասուց… ուրհնե»)*: 5/*12ա–3բ*: 6/*13բ–5ա*: 7/*15ա–7ա*: 8/*17ա–8բ*: 9/*19ա–20բ*: 10/*21ա–2բ*: 11/*23բ–4ա*: 12/*24ա–6բ*: 13/*26բ–30բ*: 14/*30բ–3ա*: 15/*33ա–4բ*: 16/*34բ–6բ*: 17/*36բ–8ա*: 18/*38ա–40ա*: 19/*40ա–2բ*: 20/*42բ–4ա*: 21/*44ա–6բ*: 22/*46բ–8ա*: 23/*48ա–50ա*: 24/*չիք*: 25/*50ա–1բ*: 26/*51բ–4բ*: 27/*54բ–60ա (չիք §գ. տե՛ս Բ §ա)*: 28/*60ա–8ա*: 29/*68ա–77բ*: 30/*77բ–84բ*: 31/*85ա–91բ*: 32/*92ա–3բ*: 33/*93բ–5բ*: 34/*95բ–6բ*: 35/*96բ–8ա*: 36/*98բ–100ա*: 37/*100ա–1բ*: 38/*101բ–4ա*: 39/*104ա–13բ*: 40/*113բ–5բ*: 41/*116ա–22բ*: 42/*122բ–8բ*: 43/*128ա–46բ*: 44/*146բ–50ա*: 45/*150ա–6բ*: 46/*157ա–9ա*: 47/*159ա–60ա*: 48/*160բ–1բ*: 49/*161բ–3ա*: 50/*163ա–4ա*: 51/*164ա–5ա*: 52/*165ա–6բ*: 53/*166բ–70ա*: 54/*170բ–1բ*: 55/*171բ–3բ*: 56/*173բ–5ա*: 57/*175ա–7բ*: 58/*177բ–83ա*: 59/*183ա–4բ*: 60/*184բ–7ա*: 61/*187ա–8բ*: 62/*168բ–90ա*: 63/*190ա–1բ*: 64/*191բ–4ա*: 65/*194ա–5բ*: 66/*195բ–7բ*: 67/*198ա–9ա*: 68/*199ա–200բ*: 69/*200բ–1բ*: 70/*202ա–3ա*: 71/*203ա–4ա*: 72/*204ա–5ա*: 73/*205բ–6բ*: 74/*206բ–8բ*: 75/*208բ–10ա*: 76/*210ա–2ա*: 77/*212ա–4բ*: 78/*214բ–6ա*: 79/*303բ–5բ*: 80/*317ա–8ա*: 81/*216ա–7բ*: 82/*217բ–27ա (§ժ տե՛ս 318աբ: §ժը—ժդ եւ իա—իբ «Նորահրաշ պըսակաւոր…» չիք: §ժը—իա անխորագիր)*:

83/*227ա–30բ*: 84/*230բ–5բ*: 85/*235բ–9ա (239ա տե՛ս Յաւելագր. §ա)*: 86/*239բ–57բ*: 87/*258ա–76բ (վրջ. §ը «Ճշ. Փառաբանութիւն առաքեմք քեզ Հայր երկն»: Զիք §դ «Ի գալըստեան Տեառըն...»: 277ա–81ա տե՛ս §89: 281ա–2ա տե՛ս §93)*: 88/*282բ–303բ (303բ–5բ տե՛ս §79)*: 89/*277ա–81ա (չիք «Ա–Ծ» ծայրակապային տները, սկ. «Կեանք ի կենաց...»)*: 90/*307ա–12բ (312բ–6ա տե՛ս §95: 316ա–7ա տե՛ս §94: 317ա–8ա տե՛ս §80: 318աբ տե՛ս §82 ժ: 318բ տե՛ս §92)*: 91/*չիք*: 92/*318բ*: 93/*281ա–2ա*: 94/*316ա–7ա*: 95/*312բ–6ա*: 96/*չիք: §80, 82 ժ, 90, 92, 94–95 ժէ դ. լրացում:*

Բ. [Յաւելագրութիւն ժէ դ., բոլորգրաման նօտրգիր]

ա. *1ա* [Շարական Կիւրղի հայրապետի]—*Մանկունք [Նոր Սիօնի, փառա]բանիչք...*

բ. *1ա* [Շարական Միմնասայ, Երմոգինեայ, Դրաբոսի]—*Զյիշատակ վկայից...*

գ. *1աբ* [Գիր գողի]—*Սուրբ Գրայբոս զաւրական... բարեխաւսեա Մինաս եւ Գրայբոս:*

դ. *306բ* [Գիր ատամնացաւի—///] *ատամունք հանէին եւ ի ծուվն ձգէին... բարեխաւսութեամբ եղիցի բժշկութիւն ծառայիս Աստուծոյ* Ս[ա]րգսի///

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

91բ Զփարթամս ի չարեաց, զկարկամս ի բարեաց՝ զԹումայ տկար եւ շարաւով լըցեալ յիշեսջիք ի Տէր, եւ Աստուած զձեզ յիշէ:

197բ Քեզ երանի, որ հանդիպիս յայսմ ահեղ Նաւակատեաց Սուրբ Խաչիս, *եւ պայծառ եւ շարադրեալ բուրաստանիս, եւ լի սրտիւ Սուրբ զխաչն յիշես՝ ծնդրիկ ածես. յիշեա զԹումայ մեռեալ հոգիս ի սուրբ աղաւթըս քո, զիս յիշեսցես, եւ Աստուած զձեզ յիշէ. ամէն: Այն կենաց յոյսն Սուրբ խաչն է:*

239ա Նորահմուտ եւ անարհեստ գրչաւորիս ողորմեա, Քրիստոս Աստուած: Գլուխս գրող:

257բ Զանպիտան զգծողս յիշեա, եւ Աստուած զքեզ յ[իշէ]:

282ա Փա՛ռք ամենասուրբ երրորդութեանն. հաւիւ զերծա տրտում սրտիւ:

303բ Փա՛ռք... Գրեցաւ ձեռամբ Թումայի սուտանուն աբեղայի եւ գործ/ով՛ ոչ, ի թվին ՌՃԺԴ (1465), Քաղոց: Աղաչեմ յիշել ի Տէր:

305բ Փա՛ռք... Ի ծագմանէ Բանին Աստուծոյ լուսաւորեալք եւ ի շնորհաբաշխ Հոգւոյն Սրբոյ մաքրազարդեալք, ի մերոց պետաց ի հոգէկիր արանց, ի Հայկազանց սեռից յուղղափառ հայրապետաց եւ Աստուած /// (շար. թափուած):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

270բ (ժէ դ., բոլորգիր) Բարսեղս *յիշեց[էք]:*

305բ (ԺՀ դ. նօտրգիր) Ես Բաբախանս տէ[ր] եմ:

306ա (ԺՀ դ. շղագիր) Գ *թոլխի* էվատանց, Բ *թոլխի* Գիրիգորին, Գ *թոլխի* Աւո[ւ]թիւն, Ա *թոլխի* Ազարն, Ա *թոլ[խ]ի* Աբօկն: Ա *թոլխի* Բաբան: Ա *թոլ[խ]ի* Խէժիկն: Ա *թոլխի* Սոլո աղէն: Գ *թոլխի* Բաբախան:

ԳՐՁԱՓՈՐՁ 2ա (գրչի, կարմրագիր) աւ զանժամանակն ի Հաւրէ ծընեալն այս (զանազան տառեր): 117բ (այլ ձեռք)... իմով ի գերեզման... 157բ–8ա (քերուած):

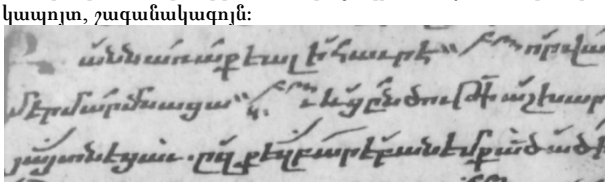
1619
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

Երդմնէք ՌԻԹ—1580

ԳՐԻՉ, ԾԱՂԿՈՂ, ԿԱՋՄՈՂ՝ Աբրահամ:

ԹԵՐԹ՝ 286: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԵx12 (Ա 9, Ժ 15, ԺԷ, Ի 11 ԺԸ չիք, ԺԹ 10, ԻԵ 14): ՆԻԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13,5x9: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 21—23: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ բալագոյն կաշի, միջուկը տախտակ՝ աստառը՝ թուղթ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Ի լուսանցս՝ Յովնան յեռախ կիտի՝ 41բ, Գլուխ Յովհաննու Մկրտչի՝ 120ա: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 1ա, 115ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 46ա, 92ա, 152ա, 192բ, 222բ, 261բ: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, տառեր խաչ: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, շագանակագոյն:

Նմուշ՝ 21ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. պակասաւոր, տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուածքներ, կպումներ, զանազան բծեր, ցեցակեր: Կազմի եզրերը՝ մաշուած, թիկունքը՝ վերից վար ճեղուած: Ժէ դ. նորոգուած եւ վերակազմուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ա Ի Թ Ի Ի Ն

–1ա–286ա [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. *§1/1ա–3ա (չիք «Դկ. Հ.Որ զնախագրեալսն...»–«ԲԿ. Ո. Ողորմեցար ի մեղս ծնեալ Հ»): 2/3ա–5բ: 3/5բ–8բ (չիք §բ): 4/8բ–10ա: 5/10ա–1բ: 6/11բ–3ա: 7/13ա–5ա: 8/15ա–7ա: 9/17ա–9ա: 10/19ա–20բ: 11/20բ–2ա: 12/22ա–3ա: 13/24ա–8ա: 14/28ա–30ա: 15/30ա–1բ: 16/31բ–2բ (չիք §բ: Յաւելեալ՝ «ԲՁ. Ո. Թիւնս իմ: Աստըւած Փրկիչ մեր...»): 17/33ա–4ա: 18/34ա–6ա: 19/36ա–8ա: 20/38ա–9բ: 21/39բ–41բ (41բ–3ա տե՛ս §23): 22/43ա–5ա (45աբ տե՛ս §94: 45բ տե՛ս §92): 23/41բ–3ա: 24/չիք: 25/46ա–7բ: 26/47բ–50բ: 27/51ա–5բ (չիք §գ): 28/55բ–9բ (60բ–1բ տե՛ս §29: Գրիչը վրիպել է՝ 59բ «Աւագ կողմն ալ ասա, ապա՝ զմր արարերն»), 61բ–5բ: 29/60ա–1բ (61բ–5բ տե՛ս §28), 65բ–73ա: 30/73ա–9ա (79ա–84 տե՛ս*

§90), 84ա–5բ: 31/*85բ–91բ:* 32/*92ա–3բ:* 33/*93բ–5բ:* 34/*95բ–5բ:* 34/*95բ–6բ:* 35/*96բ–8ա:* 36/*98բ–100ա:* 37/*100ա–1ա:* 38/*101ա–3ա:* 39/*103ա–11բ:* 40/*112ա–4բ (114բ տե՛ս յաւելեալ §ա):* 41/*115ա–20բ:* 42/*120բ–6ա:* 43/*126ա–42բ:* 44/*142բ–5բ:* 45/*145բ–52ա:* 46/*152ա–4ա:* 47/*154ա–5բ:* 48/*155բ–6բ:* 49/*157ա–8ա:* 50/*158ա–9բ:* 51/*159բ–60բ:* 52/*160բ–2բ (յաւելեալ՝ «ԳՋ. ճշ. Այսսւր բերկրանաւք լըցեալ...»):* 53/*162բ–6ա («ԴԿ. Մկ. Մարգարէից... ճշ. Այսսւր ցընծայ...» տեղափոխուած §54):* 54/*166ա–7բ (տե՛ս §53):* 55/*167բ–9բ:* 56/*169բ–71ա:* 57/*171ա–3ա:* 58/*173բ–9ա:* 59/*179ա–80բ:* 60/*180բ–2բ (չիք՝ «ԴԿ. Հբ. Այսսւր ի լերինն Թաբաւր...»):* 61/*182բ–4ա:* 62/*184ա–5բ:* 63/*185բ–7ա:* 64/*187ա–9ա:* 65/*189ա–90բ:* 66/*190բ–2բ:* 67/*192բ–4ա:* 68/*194ա–5ա:* 69/*195բ–6բ:* 70/*198բ (չիք՝ «ԳՋ. Սրբութիւն սըրբոց...»):* 71/*196բ–8ա:* 72/*198ա–9ա («ԳՋ. ճշ. Այսսւր ցընծան...» փոխադրուած §73):* 73/*199ա–200բ (տե՛ս §72):* 74/*200բ–3բ:* 75/*203բ (վրջ. «Խաչ քո... սեռականաձեւ»):* 76/*204ա–5ա (սկ. «[ԲՋ. Հ. Որ փափագելի... բուրել]ով խընկոցն...»):* 77/*205ա–8ա:* 78/*208ա–9բ (209բ–10ա տե՛ս §81):* 79/*211ա–3ա:* 80/*214ա–5բ:* 81/*209բ–10ա:* 82/*213աբ (վրջ. §ա «Հ. Որ էիր... վըստակաց բանի երանելի հայրապ», շար. եւ §բ—ե, է—թ, ժա—իա թափուած, §զ տե՛ս 285բ–6ա, §ժ տե՛ս 286ա):* 83/*չիք:* 84/*215բ–8բ (չիք §ա):* 85/*219ա–22բ (§բ խորագրուած՝ «Շարական Գէորգա եւ սուրբ զօրավարաց»):* 86/*222բ–40բ:* 87/*240բ–58բ (258բ–61բ տե՛ս §89 ա):* 88/*261բ–77բ (278աբ տե՛ս §93):* 89/*258բ–61ա (§բ տե՛ս 280ա–1ա):* 90/*79ա–84ա:* 91/*281ա–2բ:* 92/*45բ:* 93/*278աբ (278բ–9ա տե՛ս յաւելեալ §բ: 279ա–80ա տե՛ս §96):* 94/*45աբ:* 95/*282բ–5բ:* 96/*279ա–80ա (280ա–1բ տե՛ս §89 բ: 281ա–2բ տե՛ս §91: 282բ–5բ տե՛ս §95: 285բ–6ա տե՛ս §82 զ: 286ա տե՛ս §82 ժ):* Ունի.

ա. *114բ* ԱԿ. Մ. *Ով գերահրաշ ծաղիկ բուրեալ... (այլ ձեռք, տե՛ս տպ. 1861, էջ 58):*

բ. *278բ–9ա* Կանոն սրբոյն Ապտուլմուսէիա—ԱԿ. *Աստուած հրգաւր եւ աքանչելի, որ ընտրեցեր քեզ սիրելի...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

13ա Ջշարական պաշտեա եւ զմեղաւոր գրչեակս յիշեա:

83բ (Գրչափորձ) Գրեցաւ Շարակնոցս ձեռամբ Աբրահամիա/// *(1 բառ եզրահատուած):*

152ա Աստուած ողորմի երիցկնոջն հոգոյն. ամէն: Եղիցի, եղիցի:

286բ Փա՛ռք... Արդ, գրեցաւ Շարակնոցս ի լաւ եւ ընտիր աւրինակէ ի Գառնեցոյ, եւ կատարեալ եւ լիով եւ անպակաս, եւ աւարտեցաւ սայ ի յերկիրն Խարբերդու, ի գիւղ որ կոչ[ի] Երդմնէ, ի դուռն Սուրբ Աստուածածնին, ձեռամբ անարհեստ եւ անարժան եւ մճուճ Աբրահամիս, որ զանունս ունիմ եւ զգործս ոչ: Այլ կազմեցաւ եւ ծաղկեցաւ փոքր ի շատէ ի թվականութեանս Հայոցս ՌԻԹ *(1580)* թվին, ի հայրապետութեան Սուրբ էջմիածնա տէր Առաքել կաթուղիկոսին եւ Թաթէոս կաթուղիկոսին, ի թագաւորութեան սուլթան Մուրատին, ի յամին՝ որ է խեցգետին եւ յամսին՝ որ է ապրիլն ԻԶ *(26)*, աւարտեցաւ ի վըշտաշատ ժամանակի, որ իբրեւ զալիս ծովու անհամար, կուտակ–կուտակ խուժն արձակեալ է ի վերայ մեր փորձութիւն ի սատանայէ եւ յարբանեկաց նորա, եւ մեք փախուցեալ ապաւինիմք ի բարեխաւսութիւնն Սուրբ Աստուածածնին, զի թերեւս լիցի փրկութիւն մեզ ի կրկին Փարաւոնէ: Արդ, աղաչեմ զամենեսեանդ /// *(շար. թափուած):*

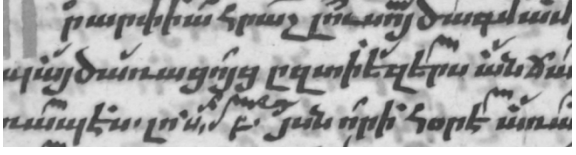
ԳՐՉԱՓՈՐՁ Աստառ Ա *(նօտրգիր այբուբեն):*

1620
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

Ականց ՋԼԱ—1482

ԳՐԻՉ՝ Գրիգոր: ԾԱՂԿՈՂ՝ Կարապետ: ՍՏԱՅՈՂ՝ Տիրատուր ֆիլ.:

ԹԵՐԹ՝ 404. չգրուած՝ 2ա, 62ա, 182բ, 232ա, 252ա, 295ա, 399բ—400ա, 403ա—4բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԴx12 (Բ, ԺՋ, Ի 13, Ջ 16, Է չիք, Ը, ԺԵ 11, ԺԸ—ԺՓ 15, ԻԸ 10, ԼԴ 7)+1x4: ՆԻՒԹ՝ թուղթ եւ 3 թերթ մագաղաթ՝ 15, 182, 232 (1687թ. յաւելում՝ 1—77, 182, 232, 401—404): ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ՝ 12,8x8,8: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (1687թ. նորոգող Բարսեղ ֆիլ.—ի՝ 3ա—77բ, 401ա—2ա): ՏՈՂ՝ 23: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ զարդաձյուս բազմագունի մետաքսեայ գործուածք:

Նմուշ՝ 50ա

Նմուշ՝ 8բ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Աւետումն Յովակիմայ եւ Աննայի՝ 2բ, Տիրամայրը մանուկ Յիսուսը գրկին, լուսնի մահիկի վրայ՝ 8բ, Աւետումն Աստուածածնի՝ 9բ, Ծնունդ՝ 15բ, Մկրտութիւն՝ 30ա, Քառասնօրեայ գալուստ՝ 37բ, Ադամ եւ Եւա ի դրախտի՝ 62բ, Յարութիւն՝ 144բ, Համբարձում՝ 182ա, Հոգեգալուստ՝ 195բ, Այլակերպութիւն՝ 232բ, Նաւակատեաց սուրբ Խաչ (պատուանդանի մօտ երկու աղեղող աննիմ, մէկը հոգեւորականի զգեստով, միւսը՝ աշխարհականի)՝ 252բ, «Գուշակումն մարգարէից» (Տեսիլ եզեկիէլի)՝ 270բ, ճակատամարտն Աւարայի՝ 295բ—6ա (Պարսիկք՝ 295բ, Վարդանանք՝ 296ա): Ի լուսանցս՝ Աստուածածնի՝ 32բ, 248ա, Անտոն անապատական՝ 40ա, Թէոդոս թագաւոր՝ 42ա, Դաւիթ մարգարէ՝ 44ա, Ստեփան-

նոս Նախավկայ՝ 46ա, Պետրոս (կամ Պօղոս)՝ 48բ, Առաքեալ՝ 52բ, Յովնան յերախ կիտի՝ 58բ, Սուրբ Սարգիս՝ 60բ, Քառասուն մանկունք՝ 93բ, Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 103ա, 215ա, Յարութիւն Ղազարու՝ 112ա, Ադամ եւ Եւա ի դրախտի՝ 118ա, Յարութիւն՝ 143բ, Յովհաննես Մկրտիչ՝ 208բ, 213բ, Ներսէս հայրապետ՝ 218ա, Ոդի կամ թոռ Գրիգորի Լուսաւորչի՝ 220բ, Հռիփսիմէ կոյս՝ 223ա, Վերափոխումն Աստուածածնի՝ 241ա, Մարգարէ՝ 273ա, Մեսրոպ Մաշտոց՝ 274բ, Յակոբ Մծբնացի 277ա, Կոտորումն մանկանց Բեթղահէմի՝ 279ա, Հրեշտակապետ՝ 280բ, 322ա, Հայրապետ՝ 282բ, Քօղ՝ 291բ: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 3ա, 145ա, 196ա, 253ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 13ա, 63ա, 112ա, 271ա, 308ա, 331ա, 361բ: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թոչնային, տաճար, խաչ: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոչնագիր, հանգուցագիր, կենդանագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին, վարդագոյն, ոսկի

Ծնթ. 2բ—77բ, 182ա, 232բ էջերի բոլոր նկարազարդումները կատարուած են 1687թ., հաւանաբար Բարսեղ Բահանայի ձեռով:

ՊԱՏԱՒԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Աւետարան Յովհաննու: Թ դ.: 2 (Ա—Բ) + 1 (Գ), ստացուած 1 թերթի բառդ (Ա—Բ) եւ ութերորդական (Գ) մասերից: Մագաղաթ, այժմ միասիւն, բոլորգիծ խոշոր երկաթագիր: Կարդալ՝ Ա՝ա—Բբ «///էր հրեից պատել... անդ գերեզ///» (ԺԹ 40—41), Բ՝ա—Ա բ «հրեից... Մագդաղէ///» (ԺԹ 42—ի 1), Գ բ «[Վար]շամակն... ծալեալ» (Ի 7), Գ՝ա «///[գերե]զմանն. [մեռ]ելոց///» (Ի 8—9):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. պակասաւոր, տեղ—տեղ փոորիկ պատռուածքներ, կպումների հետքեր, զանազան բծեր: Կազմի եզրերը՝ մաշուած, դռնակը՝ վնասուած, թիկունքը՝ նորոգուած, աստառը՝ մաշուած: Նախկինում երկու անգամ նորոգուած վերջին անգամ՝ 1687—ին նորոգուած Բարսեղ Բահանայի ձեռով, լրացուած թերին, նկարազարդուած եւ վերակազմուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—3ա—396բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. *§1/3ա—6ա:* 2/*6ա—9ա (9ա տե՛ս յաւելեալ §ա):* 3/*9բ—12բ (չիք §բ):* 4/*13ա—4բ: 16ա:* 5/*16ա—7բ:* 6/*17բ—9բ:* 7/*19բ—21բ:* 8/*21բ—8բ:* 9/*28բ—6ա:* 10/*26ա—7բ:* 11/*28ա—9բ:* 12/*29բ—32բ:* 13/*32բ—7ա:* 14/*37բ—40ա:* 15/*40ա—2ա:* 16/*42ա—4ա:* 17/*44ա—5բ:* 18/*45բ—8բ:* 19/*48բ—50բ:* 20/*50բ—2բ:* 21/*52բ—5ա (55ա—6ա տե՛ս §94):* 22/*56բ—8բ:* 23/*58բ—60բ (60բ—1բ տե՛ս §93):* 24/*չիք:* 25/*63ա—4բ:* 26/*64բ—8բ (68բ—9ա տե՛ս §82 ժ):* 27/*69ա—76ա:* 28/*76ա—85բ:* 29/*85բ—96բ:* 30/*96բ—104բ (§գ սկզբից յաւելեալ ունի՝ «Ի Հաւրէ զարդարեալ... բազմաչարչար նահատակ...»):* 31/*104բ—12ա:* 32/*112ա—4ա:* 33/*114ա—6ա:* 34/*116ա—8ա:* 35/*118ա—20ա (120աբ տե՛ս §84 բ):* 36/*120ա—2բ (122բ—3բ տե՛ս §84 գ):* 37/*123բ—5ա (125ա—6ա տե՛ս §84 դ):* 38/*126ա—8բ (128բ—9բ տե՛ս §84 ե):* 39/*129բ—32բ (132բ—3ա տե՛ս §84 զ), 133բ—40բ:* 40/*140բ—2բ (142բ—3բ տե՛ս 84 է), 143բ—4ա:* 41/*145ա—6բ (147աբ տե՛ս 84 ա), 147բ—52բ:* 42/*152բ—9բ:* 43/*159բ—81բ:* 44/*181բ—6բ:* 45/*187ա—95ա:* 46/*196ա—8բ:* 47/*198բ—200բ:* 48/*200բ—2ա:* 49/*202ա—4ա:* 50/*204ա—5բ (205բ կրկ. «Արեգական արդարութեան» Ա—Դ ձայնակապային տներ. տե՛ս §53):* 51/*206աբ:* 52/*207ա—8բ:* 53/*208բ—13բ:* 54/*213բ—5ա:* 55/*215ա—7բ (218ա—20բ տե՛ս §57):* 56/*220բ—2ա (222ա—3ա տե՛ս §57 «ԴՋ. Մկ. Որ ընտրեցեր...» եւ §բ):* 57/*218ա—20բ, 222ա—3ա:* 58/*223ա—9բ:* 59/*229բ—31բ:* 60/*232ա—5բ:* 61/*235բ—7ա:* 62/*237ա—9ա:* 63/*239ա—41ա:* 64/*241ա—3բ:* 65/*243բ—5բ:* 66/*245բ—8ա (248ա—51բ տե՛ս §95):* 67/*253ա—4բ:* 68/*254բ—6ա:* 69/*256ա—7բ:* 70/*257բ—9ա:* 71/*259ա—60բ:* 72/*260բ—1բ:* 73/*261բ—3բ:* 74/*263բ—6ա:* 75/*266ա—8ա:* 76/*268ա—70ա (յաւելում ստացողի՝ «Զաւրք երկնից զարհուրեցան...»):* 77/*271ա—4բ:* 78/*274բ—6բ:* 79/*277ա—9ա:* 80/*279ա—80բ:* 81/*280բ—3ա:* 82/*283բ—97բ (§զ տե՛ս 386աբ, §ժ տե՛ս 68բ—9ա, §ժգ չիք, §ժդ տե՛ս 390աբ):* 83/*297բ—302բ (302բ—7բ տե՛ս §85):* 84/*գրուած (տե՛ս §41, 35—40):* 85/*302բ—7բ (§ա—գ ունեն յորդորակներ, այլ ձեռք. «Արեւելից յարեւմուտս...», «Ճգնաւոր էք ճշմարիտ...», «Անեղանելիդ Աստուած...»):* 86/*308ա—31ա:* 87/*331ա—57ա (357ա—61բ տե՛ս 89 ա):* 88/*361բ—82բ (382բ—6ա տե՛ս յաւելեալ §բ—է: 386աբ տե՛ս §82 զ: 386բ—8բ տե՛ս §91: 388բ տե՛ս §92: 388բ—9ա տե՛ս յաւելեալ §ը: 389ա—90ա տե՛ս §96: 390աբ տե՛ս §82 ժդ: 390բ—6բ տե՛ս §90):* 89/*357ա—61բ (չիք §բ):* 90/*390բ—6բ:* 91/*386բ—8բ:* 92/*388բ:* 93/*60բ—1բ:* 94/*55ա—6ա:* 95/*248ա—51բ:* 96/*389ա—90ա: Ունի.*

ա. *9ա* (9 տող ոսկեգիր)—*Մարգարէից հանդիսարան /եւ գրաւական կենաց մարդկան...*

բ. *382բ—3ա* Մեծացուսցէ Յովհաննու—Ստ. Մ. *Ուրախ լեր Աստուածածին անարատ...*

գ. *383ա* Մանկունք Յովհաննու—ԴՋ. Մկ. *Ծագումն արեւու արեւելեան ճառագայթ...*

դ. *383աբ* Մեծացուսցէ եկեղեցւոյ—ԴՋ. Մ. *Աստուածածին սուրբ կոյս, որ ըզԲանն անեղ մարմնով...*

ե. *383բ—5բ* Շարական խաչի—ԴՋ. Մկ. *Քառակերպեան աթոռ...* ԴԿ. Ճշ. *Աւրհնեմք ըզքեզ փայտ...* ԴՋ. Մկ. *Տընկեցաւ ի յերկրի...* Մկ. *Իսրայելեան բանակին...* ԴԿ. *Քեզ երկրպագեմք..., Խորհուրդ սուրբ ներշանին...* ԱԿ. Ճշ. *Այսպէս ծանեաք ըզծառըն...*

զ. *385բ—6ա* Մեծացուսցէ մարգարէիցն—ԴՋ. Մ. *Հրաշափառ տեսութեամբ մարգարէից...*

է. *386ա* Շարական կիրակմտի Յարութեան—Հբ. Ստ. *Անըսկիզբն Աստած համապայծառ...*

ը. *388բ—9ա* Շարական հանգըստեան—ԴՋ. *Հայր անըսկիզբն, անեղ, անմահ...*

թ. *400բ* [1659 թ., Յաւելագրութիւն] [եւ ձայնք են այսոքիկ]—ԱՋ. *առաջին ձայն...* ԴԿ. *վերջ...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 144ա (Գրչի) Ջմեղապարտ եւ զանպիտան ծառա աղաչեմ յիշել ի Տէր, եւ ծնողսն իմ:

397ա Փա՛ռք... Արդ, գրեցաւ եղանակաւոր, վարդափթիթ, աստուածային սուրբ տառս, որ կոչի Շարակնոց, ի յերկիրս Քաջբերունի, ի գեաւղաքաղաք Ականց կոչեցեալ, ընդ հովանեաւ գեղեցկաշէն տաճարիս՝ Թադէոս առաքե[ա]լի եւ Սուրբ Յակովբ հայրապետի, ի յառաջնորդութիւն երկրիս եւ մերս գաւառի՝ քաջ եւ արի բաբունապետի եւ ուղղափառ քարոզողի Յովանէս վարդապետի եւ տէր Յովանէս եպիսկոպոսի, զոր Տէր Աստուած հաստատուն պահեսցէ զնոսա. ամէն:

Դարձեալ գրեցաւ ի թվականութեանս մերում Ջ եւ լԼ (1482) ամի, ի խնդրոյ հեզահոգի եւ սրբասէր, մաքրամիտ եւ իմաստուն կրաւնաւորի՝ Տիրատուր *քահանայի, որ եւտ գրել զսա եռափափագ սիրով, ի վայելումն անձին իւրոյ եւ յիշատակ բարի հոգւոյ իւ//(397բ)րոյ եւ ծնաւղաց իւրոց, հաւրն՝* Յովանիսին, *եւ մօրն՝* Խաթունշին, *եւ եղբաւրն՝* Ջանիբէկին, *եւ քեւերն՝* Փաշախաթունին *եւ* Սօլթանխաթունին *եւ* Խաբիբին, *եւ զհոգեւոր հայրն իւր՝* զՄխիթարն *եւ զհոգեւոր մայրն՝* զՔարամխաթունն, *եւ Աստուած ողորմի ասացէք նոցա, եւ ինքն ողորմածն Աստուած ողորմեսցի։*

Արդ, աղաչեմ զմանկունսդ եկեղեցոյ, որք վայելէք յաստուածային սեղանոյս ուսանելով կամ աւրինակելով եւ կամ տեսանելով, յիշեսջիք ի սուրբ եւ ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր զմեղուցեալ եւ զանարժան գրիչս՝ զԳրիգոր, *որ զանունս միայն ունիմ եւ գործովք թափուր եմ, եւ զհայրն իմ՝* զՅովսէփ *քահանայ, եւ զմայրն իմ՝* զեդիլմելիքն, *եւ զամենայն ազգակիցսն իմ։ Ով ոք միով Տէր ողորմայիւ զմեզ յիշման արժանի առնէք, զնայ եւ Որդին Աստուծոյ յիշեսցէ ի մխ//(398ա)ան-գամ գալըսեանն իւրոյ. ամէն։ Այլեւ ես անարժանս յամենայնի յերեսս անկեալ աղաչեմ զամենեսեան զմանկունսդ սուրբ եկեղեցոյ, յիշեսջիք ի սուրբ եւ յաստուածահաճոյ յաղօթս ձեր՝* զՏիրատուր *աբեղայն եւ զծնաւղսն իւր եւ զամենայն վերոյգրեալսն ի սմա, եւ Աստուած ողորմի ասացէք եւ մեղաց թողութիւն խնդրեցէք, եւ Քրիստոս Աստուած, որ առատն է ի տուրս բարեաց, ձեզ յիշողացդ եւ մեզ յիշեցելոցս առհասարակ ողորմեսցի. ամէն։ Եղիցի եղիցի։*

Դարձեալ կրկին աղաչեմք յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր զուսուցիչն իմ՝ զՄխիթար *քահանայն եւ զկողակիցն իւր՝* զԳօհար *մուղդասին եւ լի բերանով Աստուած ողորմի ասացէք. ամէն։ Եւս առաւել աղաչեմ յիշել ի Տէր զպատուական կրաւնաւորն՝ զտէր* Տիրատուր *եւ զծնաւղսն իւր, եւ զեղբաւրորդին՝* զՅովաննէս *դպիրն, եւ զդուստրն՝* զԲէգիջան *եւ զքւերորդիքն //(398բ)* զՄիրանշէն *եւ* զԱսպահանշէն, զՍտեփաննոսն *ու* զՅովանէսն *եւ զքւերդուստրն՝* զԲէգին, *նա եւ ամենայն արեան մերձաւորացն՝ կենդանեաց եւ հանգուցելոցն, լի եւ առատ եւ բոլոր սրտիւ Աստուած ողորմի ասացէք, եւ Քրիստոս Աստուած, որ առատն է ի տուրս բարեաց, ամենեցուն առհասարակ ողորմեսցի. ամէն։*

2. *144բ (Ծաղկողի, յարութիւն նկարի շրջանակի ստորին ձողի վրայ)* Կարապետ նկարողս *յիշեցէք ի Քրիստոս։*

195բ (Հոգեգալուստ նկարի շրջանակի ստորին ձողի վրայ) Ստացաւղ սորա՝ զՏիրատուր *կրաւնաւոր։*

3. 251բ (Ստացողի)

Տիրատուր *մեղօք ի լի,*
Քանի կենաս անհոգելի,
է եղկելի՝ւ ողորմելի,
Յաշխարհս կայ եկեղեց[ի],
Որ եւ Քրիստոս պատարագի։
Երբ պատարագ մատուցանի,
Ջաչքըդ լցո արտասուալի,
Զի յայնմ ահեղ հրապարակին
Տէրն Քրիստոս քեզ ողորմի,
Մանաւանդ եւ ամենայն քրիստոնէի,
Յիշես զքո մեղքն ու դողաս,
Դա[մ] մի կենաս եւ մոռանաս,
Քանի անհոգ ի քուն կենաս,
Մի՞թէ եւ դուք ի Քրիստոսի
Դատաստանէն չի վախենաս։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *399ա (ԺՋ դ. 1573–ից առաջ, բոլորգիր)* *Դարձեալ յիշեցէք ի Քրիստոս զբարեմիտ, զաստուածասէր եւ զհաւատարիմ տանուտէրն՝* զՄալիճախաբար *եւ զկողակիցն՝* զխաթփաշայ *պարոն, որ եռափափաք սիրով եւ յօժարութեամբ ընկալան զսա եւ եւտուն կրկին նորոգել եւ կազմել զսա՝ վասն անձանց իւրեանց եւ ծաղկեալ զաւակացն. սիրով Աստուած վայելել տացէ նոցա ընդ երկայն աւուրք եւ յետ աստեացս՝ յիշատակ բարի հոգւոց իւրոց եւ ծնօղաց իւրոց, հօր/// (բաց) եւ մօր/// (բաց) եւ որդոցն՝* Մխիթարին, Ուլուբակին *եւ* Օլիին, *եւ դստերացն՝* Նագախփաշին *եւ* Գուլուն, *եւ այլ ամենայն արեան մերձաւորացն՝ կենդանեացն եւ հանգուցելոցն, եւ դուք յորժամ հանդի֊(=պ)իք սուրբ գրոցս, լի բերանօք, ուղիղ սրտիւ եւ բոլոր հաւատով Աստուած ողորմի ասացէք նոցա, եւ խօջայ* Ծատուրին, *որ ախէշխատեցօ հետ սորա, եւ ամենայն աշխատողացն Աստուած ողորմեսցի յիւր միւսանգամ գալուստն. ամէն։*

2. *396բ (1573 թ. Բոլորգիր եւ նօտրգիր)* *Ըզվերջին ստացող սուրբ Շարակնոցիս՝* Եղիայս, *որ ստացաւ ի սա ի հալալ վաստակոց իմոց, եւ գնեցի ըզսուրբ գիրքս* Մխիթարէն *էՌ (7000) դահեկան, յիշատակ հոգւոց մերոց եւ ծնաւղացն. հայրն իմ՝ տէր* Ռստակիսն, *որ Աստուած փոխեաց, եւ մայրն իմ՝* Մարգարիտն, *եւ կողակիցն իմ որ հանգուցեալ է առ Քրիստոս,* Մահրապանին, Թամամին, *եւ ծաղկեալ որդիքն իմ՝ տէր* Մելիքսէթն *եւ կողակցն նորա՝* Հեղինին, Ղազարին *եւ կողակիցն նորա՝* Խանաղին, Աստուածապովն *եւ կողակից նորա՝* Խանպեկին, Մկրտչին *եւ կողակից նորա՝* Պէկիճանին, Սարուխանին *եւ կողակցուն՝* Ուզումին, Ամիրխանին *եւ* Թամիւր *սարկաւա-*

գին, եւ դուստր իմ Գաճուվարին*։ Եւ Քրիստոս Աստուած, որ առատ է ի տուրս բարեաց, ձեզ՝ յիշողացդ եւ մեզ՝ յիշացելոցս առհասարակ ողորմի աս[ա]ցէ, Աստուած ձեզ ողորմեսցէ իւր միւսանգամ գալստեան. ամէն։ Հայր մեր։ Թիվս ՌԻԹ (1573)։*

3. *400բ (նօտրգիր) ես՝ անարժան* Հախնազարս *գիրեցի թվին ՌՃՂ (1659) էր (կրկ. կարմրագիր՝ «թվին ՌՃՂ էր»)։*

4. *401ա (1687 թ. Բոլորգիր) Զվերջին նորոգել տուող երաժշտական տառիս, ոսկէօծ եւ վարթափըթիթ բուրաստանիս, որ յորջորջեալ կոչի Շարակնոց, իշխանաշուք եւ մեծազարմ պարոն՝ մալիք* Հախնազարն*, որ ետ կրկին նորոգել եւ զարդարել, քանզի Շարակնոցս այս մնացեալ է նախնեաց իւրոց, եւ անկեալ ի ձեռս աւազակաց կամ տգիտաց, որ եւ հանեալ են ի սմանէ զայնքանն, զոր տեսանես զնոր գծագրեալն, մինչեւ Ապաշխարութեան ԲՁ. (3ա—77բ), ոչ գիտելով եթէ ի պատճառս ոսկւոյն հանեալ եւ կամ թէ տգիտութեամբ, եւ ի տեղիս նորա եդեալ գիր տգիտաց եւ տմարտից, որ ոչ օրին էր ըստ [յ]օրինուածոյն. որպէս ասէ առաքեալն. Ջի՞նչ միաբանութիւն է լուսոյ ընդ խաւարի։ Իսկ իմաստունս այս եւ հանճարեղս* Մալիք Հախնազար*, տեսեալ այսպիսի իրս, որ ոչ միաբանին բանք իմաստնոց եւ տգիտաց, վասն որոյ ետ հանել զգրեալն ի տգիտաց եւ ի տեղիս նորա նորս գծագրել, եւ մանաւանդ ոսկով եւ երբն—երբն // (401բ) գունով զարդարել՝ վասն յիշատակ յաւիտենից լինելոյ հոգւոյ իւրոյ եւ նախնեաց իւրոց՝* Լ[ե]ւստակէս *քահանային եւ որդւոյ նորայ՝ պարոն մալիք* Սիմատնին *եւ կենակցի սորա՝* Հիւրիխանին *եւ ամենայն նախնեաց իւրոց։ Այլեւ յիշեցէք՝ զպարոն* Հախնազարն *եւ զհայրն իւր՝ պարոն մալիք* Իսախանն*, եւ զեղբայրն իւր՝ զ*Պէկնազարն*, որ առ Քրիստոս են հանգուցեալ, եւ զմայր իւր՝* Սալվար *խանումն եւ զամենայն ազգայինս իւր։ Այլ եւ յիշեցէք զպարոն մալիք* Հախնազարն *եւ զկենակիցն իւր՝* Մալախաթունն *եւ զդեռաբոյս որդիքն՝ զ*Քամալպէկն *եւ զ*Յայտինպէկն*, հանգուցեալ* Աղասին*, եւ կրսեր* Աղասուն*, եւ զդստերքն իւր՝* Փարին *եւ* Պէկումաղէն*։ Աստուած զսոսա ընդ երկայն աւուրս արասցէ։ Այլեւ յիշեցէք՝ զմալիք* Հախնազար *եւ զեղբէյրն իւր՝* Աթապէկն*, զկողակիցն եւ որդիքն իւր, եւ զքոյրք սոցին՝* Հիւանիխաննն*, Խանփարին եւ* Մուրասէն*։*

*Այլ յիշեցէք զ*Մալիք Հախնազարն *եւ զամենայն արեանառու մերձաւ // (402ա)որս սորա. կենդանեացն՝ կենաք եւ առողջութիւն խնդրել ի յԱստուծոյ, ննջեցեալոցն՝ հանգիստ եւ ողորմութիւն եւ զերկնայինն արքայութիւն։ Եւ դուք յիշեալ լիջիք ի յաւուրն աներեկին եւ ահեղ աթոռին Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ՝ օրհնելոյն յաւիտեանս. ամէն։ Այլեւ երեսս ի գետնի եդեալ աղաչեմ զպատահող այսմ վարդափթիթ բուրաստանիս, ընդ վերոգրելոցս յիշել եւ զիս՝ զցաւագնեալս եւ զարտասուաթորս, զյիտնեալս եւ զթափո[ւ]րս ամենայն բարեաց՝ զանարժան* Բարսեղ *քահանայս, զսակաւ աշխատող սորա հանդերձ ծնողօք իմովք եւ հարազատօք, եւ ձեզ՝ զմեզ յիշողացդ մասն բարի լիցի ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ, որ է օրհնեալ։*

Նորոգեցաւ Շարակնոցս ի թուին Հայոց ՌՃԼ եւ Զ (1687) ամին եւ Քրիստոսի մարդասիրին փառք յաւիտեանս. ամէն։

5. *2ա (ԺԹ դ., շղագիր) Ի վայելումն տիրացու* Մովսէսիս Իզմիտնացւոյ*։*

6. *37բ (ԺԹ դ., շղագիր) Ինձ օգնութիւն ի Տեառնէ Աստուծոյ Իսրաէլին եկեսցէ (նման՝ 77բ)։*

7. *398բ (ԺԷ դ., լուացուած եւ անընթեռնելի կէս էջ բոլորգիր գրութիւն)։*

ԳՐՉԱՓՈՐՉ Պատառիկ—պահպանակ Աաբ, Բաբ, 1ա, 1բ (շղագիր) Նիկոմիդոս *քաղաք։ 402բ Որ զօրենս սրբութեան…*

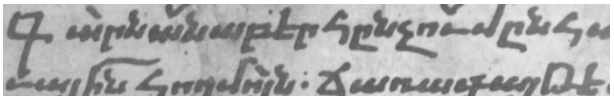
1621
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ԺՉ—XVI

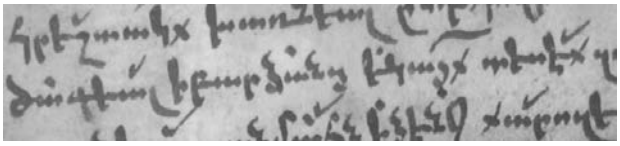
ԳՐԻՉ՝ Կիրակոս սրկ.։

ԹԵՐԹ՝ 395. չգրուած՝ 395բ։ ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԴx12 (Ա. 10, Գ, Ի 11, ԺԵ 14, ԼԴ 5)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13x8։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նօտրգիր՝ 395ա)։ ՏՈՂ՝ 21—23։ ԿԱՉՄ՝ սեւ կաշի (2 կտորից), միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ, մասն պահպանակի։ ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 3+3, թուղթ (ԺԹ դ.)։

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 1ա։ Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 58ա, 110բ, 139ա, 192ա, 295բ, 327ա, 353ա։ Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, խաչ։ Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր, թռչնագիր։ Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր։

Նմուշ՝ 389բ

Նմուշ՝ 395ա

Վիճակ՝ բաւարար. պակասաւոր, լուսանցային մասերը թուլացած եւ բամբակակալած, տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուածքներ, խոնաւութեան հետքեր, զանազան բծեր, ցեցակեր եւ մկնկեր (1—33): Նախկինում երիցս նորոգուած, տեղ—տեղ կարկատուած եւ լրացուած թերին՝ 29ա, 148ա, 395ա:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—1ա—395ա [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. §1/*1ա—4բ*: 2/*4բ—7բ*: 3/*7բ—11ա (չիք §բ)*: 4/*11ա (սկ. «////[ԳՁ. ձշ. Զանճառելի... տընօ]րէնութեան...»)*: 5/*11ա—3ա*: 6/*13ա—5ա*: 7/*15ա—7ա*: 8/*17բ—8բ (վրջ. «Ո. Ըգբեզ աղաչեմք... ծընար Աստուած»)*: 9/*19ա (սկ. «[Տ. Ող անտես... ի բանձու[նս երգէին...»)*: 10/*19բ—21բ*: 11/*21բ—3բ*: 12/*23բ—6բ*: 13/*26բ—32ա*: 14/*32ա—4բ*: 15/*35ա—7ա*: 16/*37ա—9բ*: 17/*39բ—41բ*: 18/*41բ—4բ*: 19/*44բ—7բ*: 20/*47բ—50ա*: 21/*50ա—3ա*: 22/*53ա—5բ*: 23/*55բ—7բ*: 24/*չիք*: 25/*58ա—60ա*: 26/*60ա—5ա*: 27/*65ա—71բ (չիք §գ)*: 28/*72ա—82ա*: 29/*82ա—93բ*: 30/*93բ—102բ*: 31/*102բ—10ա*: 32/*110բ—2բ*: 33/*112բ—5ա*: 34/*115աբ*: 35/*115բ—7բ*: 36/*117բ—9բ*: 37/*119բ—21ա*: 38/*121ա—4ա*: 39/*124ա—35ա (չիք §ա «Մ. Յահեղ աւուրն...»)*: 40/*135ա—9ա (137ա—8ա տե՛ս §84 է)*: 41/*139ա—46բ (141ա տե՛ս §84 ա)*: 42/*146բ—54ա*: 43/*154ա—78բ*: 44/*178բ—83ա*: 45/*183ա—92ա*: 46/*192ա—4բ*: 47/*195ա—7ա*: 48/*197ա—9ա*: 49/*199ա—200բ*: 50/*200բ—2բ*: 51/*202բ—4ա*: 52/*204ա—6ա*: 53/*206ա—12ա*: 54/*212ա—3բ*: 55/*213բ—6բ*: 56/*216բ—8ա*: 57/*218ա—21բ*: 58/*221բ—9ա*: 59/*229ա—31ա*: 60/*231ա—4ա*: 61/*234ա—5բ*: 62/*236ա—8ա*: 63/*238ա—9բ (չիք «Դկ. Մկ. էջմիածին...»)*: 64/*239բ—42ա*: 65/*242ա—3ա*: 66/*243ա—6բ*: 67/*246բ—8ա*: 68/*248ա—9բ*: 69/*250ա—1ա*: 70/*251բ—2բ*: 71/*252բ—4բ*: 72/*254բ—5բ*: 73/*256ա—7բ*: 74/*257բ—60ա*: 75/*260բ—2ա*: 76/*262ա—4բ*: 77/*264բ—8ա*: 78/*268ա—70բ*: 79/*չիք*: 80/*չիք*: 81/*270բ—3ա*: 82/*273ա—87ա (§զ, ժ չիք, §ժբ—ժդ տե՛ս 293ա—5ա)*: 83/*287ա—93ա (293աբ տե՛ս §82 ժբ: 293բ—4ա տե՛ս §82 ժգ: 294ա—5ա տե՛ս 82 ժդ)*: 84/ *գրուած (§ա տե՛ս 141ա, §բ—զ չիք, §է տե՛ս 127ա—8ա)*: 85/*321ա—6բ (հերթականութիւնը խախտուած՝ §բ—դ, ա, ե—ը)*: 86/*327ա—52բ*: 87/*295բ—321ա (վերջում յաւելեալ՝ «Ես ասացի, Տէր, ողորմեա..., Հայեցայ ի բարձունս...»: 321ա—6բ տե՛ս §85: 327ա—52բ տե՛ս §86*: 88/*353ա—78ա (378ա տե՛ս յաւելեալ §ա: 378ա—9ա տե՛ս §96)*: 89/*379ա—85ա (385ա—9ա տե՛ս §95)*: 90/*389ա—5ա: 91–94/չիք*: 95/*385ա—9ա*: 96/*378ա—9ա: Ունի.*

ա. *378ա* Ակ. [Մ.]. *Մ՛վ գերահրաշ ծաղիկ բուրեալ...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

352բ Մ՛վ սուրբ քահանայք եւ սարկաւագունք, յիշեցէք զեղկելի գրիչս՝ Կիրակոս *սարկաւագս, յաղթիս ձեր, զՀայրն իմ զտէր* Աբրահամ *եւ զմայրն իմ զԸՌայհայն, [որ] փոխեցաւ ի Քրիստոս: Կարդացողք եւ յօրինակողք, աւրհնիք Աստուծոյ, եւ///:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

395բ (ԺՐ դ.) Յիսուսի Աստուած (այսպէս) ծառայ Մկրտիչ *հասցէ* Նիկողոս *վարդա[պետ]:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 75բ (առանց գրութեան խաչադրոշմ):

1622
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

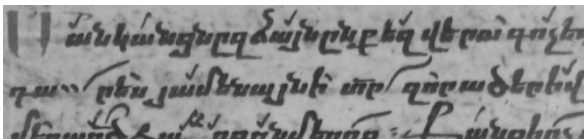
Աւագ անապատ

ԶՁե—1336

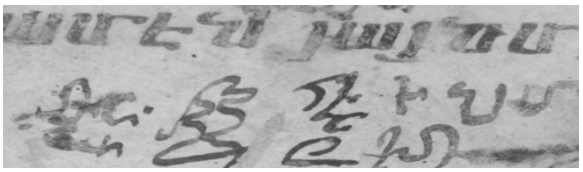
ԳՐԻՉ՝ Թորոս ֆիլ.:

Թերթ՝ 317: ՊՐԱԿ Ա—ԻԷ x12 (Ա. 13, ԻԷ 4): ՆԻՒԹ՝ թուղթ (մազաղաթ՝ 2, 11): ՄԵՁՈՒԹԻՒՆ՝ 12,6x8,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 22: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ դրոշմազարդ կարմիր կտաւ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – ի լուսանցս՝ Յովնաս յերախ կիտի՝ 49ա: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 2ա, 117ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 10բ, 51ա, 92բ, 159ա, 202բ, 255ա, 273բ, 297բ: Լ ո ւ ս ա ն ց ա զ գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, տաճար, խաչ: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր ուռուագծային:

Նմուշ՝ 68ա

Նմուշ՝ Գա

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—Քահանայաթաղ: Թ—ժ դդ.: 2 (Ա—Բ)+2(Դ—ե), ստացուած ընդերկայնակի հատուած թերթի ընդլայնակի ծալումից: Մագաղաթ, այժմ միասիւն, բոլորգիծ երկաթագիր, զարդագիր «Ա», գոյներ՝ կարմիր: Կարդալ՝ Բա—Աբ «///եւ ապա զգեցուցանեն տեառնագրելով... ասէ զԱղաւթս զայս. Աղաչեմ զանփոփոխելի տէրութիւն///», եբ—Գա «///Կարկառեա ի վերայ սուրա զամենամեծն աջ fո///»: 2. Աւետարան Մատթէոսի: ժ—ժԱ դդ. 1 (Գ), սկզբում, ստացուած հատուած թերթից: Թուղթ, այժմ միասիւն, արեւելեան բոլորգիր: Կարդալ՝ Գբ «Յայնժամ... մանգանց ա///» (Թ 14—15), Գա «փրեցաւ կինն... մեռեալ է ///» (Թ 22—23):

Վիճակ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, կպումներից առանձին բառեր եղծուած, 228 թերթը ծակուած, ցեցակեր: Կազմի կաշին՝ ֆեռծուած, դռնակը՝ վնասուած, կապիչներն՝ ընկած: Պատառիկ պահպանակները՝ խումացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *2ա–316ա* [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. §1/*2ա–4բ*: 2/*4բ–7ա*: 3/*7ա–10բ*: 4/*10բ–2ա*: 5/*12ա–3բ*: 6/*13բ–5բ*: 7/*15բ–7ա*: 8/*17ա–9ա*: 9/*19ա–21ա*: 10/*21ա–2բ*: 11/*22բ–4ա*: 12/*24ա–6բ*: 13/*26բ–30բ*: 14/*30բ–2բ*: 15/*32բ–4ա*: 16/*34բ–6ա*: 17/*36ա–7բ*: 18/*37բ–9բ*: 19/*39բ–41բ*: 20/*41բ–3ա*: 21/*43բ–5բ (45բ–7բ տե՛ս յաւելեալ §ա)*: 22/*47բ–9ա*: 23/*49ա–50բ*: 24/*50բ–1ա*: 25/*51ա–3ա*: 26/*53ա–6բ*: 27/*56բ–61բ (չիք §գ)*: 28/*62ա–9բ*: 29/*69բ–79ա*: 30/*79ա–86ա*: 31/*86ա–92բ*: 32/*92բ–4ա*: 33/*94ա–6բ*: 34/*96բ–7բ*: 35/*97բ–9բ*: 36/*99բ–101ա*: 37/*101ա–2բ*: 38/*102բ–4բ*: 39/*104բ–14ա*: 40/*114ա–6բ*: 41/*117ա–23ա*: 42/*123ա–9ա*: 43/*129ա–48ա*: 44/*148ա–51բ*: 45/*151բ–8բ*: 46/*159ա–61ա*: 47/*161ա–2բ*: 48/*162բ–4ա*: 49/*164ա–5բ*: 50/*165բ–6բ*: 51/*167ա–8ա*: 52/*168ա–9բ*: 53/*169բ–74ա*: 54/*174ա–5բ*: 55/*175բ–7բ*: 56/*177բ–9ա*: 57/*179ա–81բ*: 58/*181բ–7բ*: 59/*187բ–8ա*: 60/*188ա–90բ*: 61/*190բ–3ա*: 62/*193ա–4բ*: 63/*194բ–6ա*: 64/*196ա–8բ (յաւելեալ «ԲԿ. երանեմք ըզքեզ Աստուածածին...»)*: 65/*198բ–200բ*: 66/*200բ–2բ*: 67/*202բ–3բ*: 68/*203բ–5ա*: 69/*205ա–6բ*: 70/*206բ–7բ*: 71/*207բ–9ա*: 72/*209ա–10ա*: 73/*210ա–1բ*: 74/*211բ–4ա*: 75/*214ա–5բ*: 76/*215բ–7ա*: 77/*217բ–20բ*: 78/*220բ–2ա*: 79/*222ա–4ա*: 80/*224ա–5բ*: 81/*225բ–7բ*: 82/*228ա–41բ (234աբ տե՛ս յաւելեալ §բ: 235աբ տե՛ս յաւելեալ §գ: 237ա տե՛ս յաւելեալ §դ)*: 83/*241բ–6ա*: 84/*246ա–51ա*: 85/*251ա–4բ*: 86/*255ա–73բ*: 87/*273բ–94ա (294ա–7բ տե՛ս §89 ա)*: 88/*297բ–316ա*: 89/*294ա–7բ (չիք §բ)*: 90—96 /*չիք*: *Ունի.*

ա. *45բ–7բ* Կանովն Թումայի առաքելոյն—*Աւրհ. ԴԿ. Որ աստուածային ընտրութեամբ կոչեցար քարոզել...*

բ. *234աբ* Շարական սրբոցն Տարագրոսի, Անդրոնիկոսի, Պռոբոսի—ԴՋ. *Տեսչալի տաւնիւ սըրբոյն...*

գ. *235աբ* Շարական սրբոյն Սարգսի զաւրավարին («Սարգիս»)—ԳԿ. *Սուրբըդ սըրբոց սուրբ երրորդութիւն... (Համմտ. §93)*:

դ. *237ա* Շարական երեխայից մկրտութեան. Զոր է—ԴՋ. *Յորժամ եկն Յիսուս, մըկըրտեցաւ ի Յորդանա...*

Բ. *1ա* [Յաւելագրութիւն ԺԸ դ. Յովանէս Ֆիլ.] ա. [Եւ ձայնի են այսոքիկ]—ԱՋ. ԱԿ. *Առաջի[ձայն]...* :

բ. *1բ [ԺԷ դ. նօտրգիր]* [Ո.] *Ողջոյն քեզ, Մարիամ, շնորհիւ լի...* :

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

34ա Ա՛հ, զմեղաւոր հողս յիշեա, ո՛վ սուրբ ճգնաւոր Քրիստոսի:

316ա Փա՛ռք... Գրեցաւ եղանակաւոր տառս ի թուիս Հայ[ոց] ՉՁԵ (1336) ի թագաւորութեանն Հայոց Լէվոնի *եւ ի հայրապետութեան տեառն* Յակովբայ, *ի դառն ժամանակիս, յորում նեղին ազգ քրիստոնէից յանաւրէն ազգէն թուրքաց, զոր Տէր խորտակեսցէ, ի յԱւագ անապատիս ընդ հովանեաւ* Սուրբ Աստուածածնի *եւ կենսակիր* Սուրբ Նշանիս, *ձեռամբ մեղսաներկ եւ անարժան քահանայ՝* Թորոսի, *ի լաւ եւ յընտիր աւրինակէ* Գրիգորի *դպրի, որ մականուն* Խոլ կոչիւր:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1ա (ԺՀ դ.) Աստուած ողոր[մի] ասացէք՝ տէր Յովանէսին, *որ ԺԲ (12) զառուշ եւտուր զայս Շարակնոց գնեց: Աստուած զիւր գործեալ մեղք [թողու]թիւն (նման՝ 317ա)*: Յովանէսն:

1բ Եւ՝ տէր Ովանէ[ս]:

Պատառիկ—պահպանակ Աբ Յակոբ *մկրտեցի, զՄինաս...*

317բ Սառայ: Յակոբ:

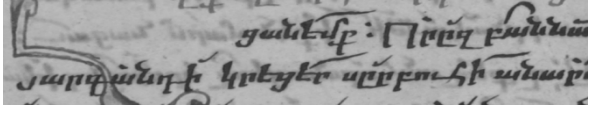
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 216ա, 281ա, Պատառիկ—պահպանակ. Աբ Քրիստոսի ծառայ Գրիգոր:

ԳՐՉԱՓՈՐՁ Պատառիկ—պահպանակ. Բա, Գա, Դբ, 316բ, 317աբ (Յովանէս քահանայի ձեռքով):

1623
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

Ռճժէ—1668

ԹԵՐԹ՝ 443. չգրուած՝ 441ա—3բ: ՊԱԿԱՍ՝ Ա—ԼԷx12 (Ջ 11): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, արեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 12,2x9,3: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 19: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակը, աստառը՝ դրոշմազարդ շերտաւոր կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Ա—Բ)+2 (Գ—Դ), մագաղաթ:

Նմուշ՝ 37ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 2ա, 160ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 13ա, 63ա, 127ա, 219ա, 283բ, 351բ, 377բ, 408բ: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, խաչ, տառեր: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ոյ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում կպումներից առաջացած փոորիկ պատռուածքներ, տեղ—տեղ բնագիրը վնասուած (164—165, 400 թերթերը եկն), ցեցակեր՝ 436—443 թերթերը: Կազմի կաշին՝ ցեցակեր, եզրերը՝ մաշուած, կպիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–2ա–330բ [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. §1/2ա—5բ: 2/5բ—8բ: 3/8բ—12բ: 4/13ա—5ա: («[Մ. Ուրախացիր...]» տե՛ս 439բ—40ա): 5/15ա—7ա: 6/17ա—9ա: 7/19ա—21բ: 8/21բ—4ա: 9/24ա—6բ: 10/26բ—8բ: 11/28բ—30բ: 12/30բ—3բ: 13/33բ—8բ: 14/38բ—41ա: 15/41ա—3ա: 16/43ա—5ա: 17/45ա—7ա: 18/47ա—9բ: 19/50ա—2ա: 20/52ա—4բ: 21/54բ—7ա (57ա—8ա տե՛ս 94): 22/58ա—60ա: 23/60ա—1բ (61բ—2բ տե՛ս §93): 24/չիք: 25/63ա—5ա: 26/65ա—9բ (69բ տե՛ս §82 ժ): 27/69բ—77բ: 28/77բ—88ա (չիք §դ. «ԲՋ. ՄԿ. եւ աւրհնեցէք...»): 29/88ա—100բ: 30/101ա—9բ: (109բ—16ա տե՛ս §90): 116ա—7բ: 31/117բ—26բ: 32/127ա—9բ: 33/129բ—32ա: 34/132ա—3բ: 35/133բ—5բ: 36/136ա—8ա: 37/138ա—40ա: 38/140ա—3բ: 39/143բ—56բ: 40/156բ—9բ: 41/160ա—8բ: 42/168բ—77ա: 43/177ա—203ա: 44/203ա—8բ: 45/208բ—18բ: 46/219ա—22ա: 47/222ա—3բ: 48/224ա—6բ: 49/226բ—8ա: 50/228բ—30ա: 51/230ա—1բ: 52/231բ—4ա: 53/234ա—40բ: 54/240բ—2ա: 55/242ա—5բ: 56/245բ—7բ: 57/247բ—51ա: 58/251ա—8բ: 59/258բ—61ա: 60/261ա—4ա: 61/264ա—6ա: 62/266ա—8բ: 63/268բ—70բ: 64/270բ—3բ: 65/273բ—4ա (274ա—8ա տե՛ս §95), 278բ—80ա: 66/280ա—3ա: 67/283բ—5ա: 68/285ա—7ա: 69/287բ—9ա: 70/289ա—91ա: 71/291ա—3ա: 72/293ա—4բ: 73/294բ—6բ: 74/296բ—300ա: 75/300ա—2ա: 76/302ա—5ա: 77/305ա—9բ: 78/309բ—12ա: 79/312ա—5ա: 80/315ա—6բ: 81/316բ—9ա: 82/319բ—33բ (§զ տե՛ս 438բ—9ա, §ժ, տե՛ս 69բ, §ժզ չիք, §ժդ տե՛ս 435բ—6բ): 83/333բ—9ա: 84/339ա—46ա: 85/346ա—51ա: 86/351ա—77ա: 87/377բ—403բ (403բ—8բ տե՛ս §89 ա): 88/408բ—34բ (434բ—5բ տե՛ս §96: 435բ—6բ տե՛ս §82 ժդ: 436բ—8բ տե՛ս §91: 438բ—9ա տե՛ս §82 զ: 439աբ տե՛ս յաւելեալ §ա: 439բ—40ա տե՛ս §4: 440աբ տե՛ս յաւելեալ §բ: 440բ տե՛ս §92): 89/403բ—8բ (չիք §բ): 90/109բ—16ա: 91/436բ—8բ: 92/440բ: 93/61բ—2բ: 94/57ա—8ա: 95/274ա—8ա: 96/434բ—5բ: Ունի.

ա. 439աբ Կիրակմտի Համբարձի—Ստ. Հր. Անըսկիզբն ամբուած համապայծառ...

բ. 440աբ Ա.Կ. Մ. Ով անթառամ ծաղիկ շուշան վայրենի...

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

377ա Ջգծողս յիշեցէք ի Տէր, եւ ամուսնացդ ողորմի: Ի թվին ՌՃԺԷ (1668):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 1ա (ԺԹդ., շղագիր) Կարապետ սարկաւագ Վանեցի:

Պահպանակ Բա (նոյն ձեռք) Ջեն մեղք Շարականի, զորս գրէ ներքոյգրեալ անուն տիրացու՝ Կարապետն Վանեցի, ըստ որում, ի թողելն իւր զմիտ, թողու ընդ մտացն եւ զՇարականն:

2. 1ա Յամի Տեառն 1835. Տիրացու Կարապետ, քեզ խրատ, միւս անգամ Շարականդ չթողուս եկեղեցին. եւլն...:

1բ (նոյն ձեռք) Շարական գրչայ հնագոյն:

1624
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

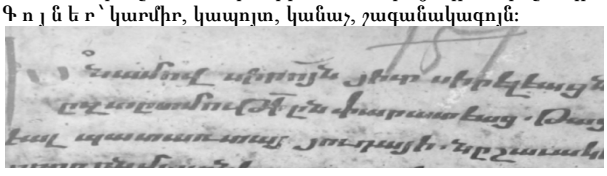
Ասպիսնակ

ՋԼէ—1488

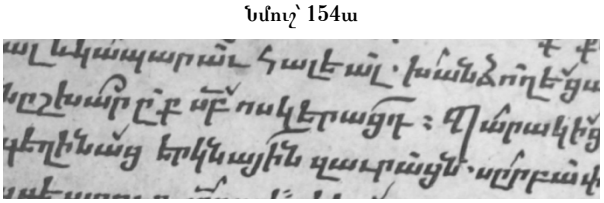
ԳՐԻՉ՝ Բարսեղ Ֆիլ.: ՍՏԱՑՈՂ՝ Կարապետ կր.:

ԹԵՐԹ՝ 427. չգրուած՝ 1աբ, 3ա—4ա, 143բ, 148ա, 164բ, 217աբ, 272բ, 416բ—7բ, 427աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԵx12 (Ա, Ջ, Թ, ԺԹ, ԻԹ 11)+1x12: ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 12,5x8,8: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (տարբեր՝ 418ա—26ա): ՏՈՂ՝ 23: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ բազմագունի վանդակաւոր կտաւ:

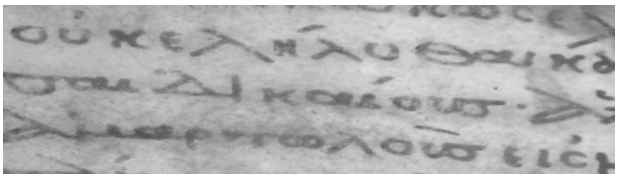
ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 165ա, 218ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 15բ, 36ա, 42ա, 77ա, 129բ, 273ա, 332ա, 356բ, 389ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, տաճար, խաչ: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր, թռչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, շագանակագոյն:

Նմուշ՝ 154ա

Նմուշ՝ 419բ

Նմուշ՝ 8բ

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ— Ճաոբնաիր (յունարէն), ԺԳ դ.: 1(Ա)+1(Բ), ստացուած 1 թերթի ստորին կէսի ընդերկայնակի հատումից: Մագաղաթ, նախապէս երկսիւն, այժմ միասիւն: Տե՛ս R. V. Chétanian, Catalogue des Fragments et Manuscrits Grecs du Matenadaran d'Erevan, p. 77-78:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խումացած, լուսանցային մասերում տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր: Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքի կաշին՝ վերից վար ճեղքուած, դռնակը՝ մկնակեր, կապիչներն՝ ընկած: Նախկինում մի ճանի անգամ նորոգուած, իսկ ԺՋ դ. Գրիգոր ստացողի համար լրացուած թերին՝ 418ա—26ա:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 5ա—426ա [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576. 4ա—368բ. §1/5ա—8ա (սկ. «[ԳԿ. երգեցէք... փըր/կել զմեզ...): 2/8ա—11ա: 3/11ա—5ա: 4/15բ—7բ: 5/17բ—9բ: 6/19բ—22ա: 7/22ա—4ա: 8/24ա—6բ:

9/*26բ–9ա*: 10/*29ա–31բ*: 11/*31բ–3բ*: 12/*33բ–6ա*: 13/*36ա–41բ*: 14/*42ա–4բ*: 15/*44բ–6բ (46բ–8բ տե՛ս §91)*: 16/*48բ–50բ (50բ–2բ տե՛ս §79)*: 17/*53ա–5ա*: 18/*55ա–7բ*: 19/*57բ–60ա*: 20/*60ա–2բ (յաւելեալ՝ «ՃՂ. Որ յորովայնէ...»)*: 21/*62բ–5ա (65ա–6ա տե՛ս §94)*: 22/*66ա–8բ (68բ–72ա տե՛ս յաւելեալ Ֆա)*: 23/*72ա–4ա (74ա–6ա տե՛ս §93)*: 24/*76աբ*: 25/*77ա–8բ*: 26/*79ա–83ա (83ա–4բ տե՛ս յաւելեալ Ֆբ, հմմտ. §82 ժ)*: 27/*84բ–91ա (Ֆզ տե՛ս 425ա)*: 28/*91ա–101ա*: 29/*101ա–12բ*: 30/*112բ–21բ*: 31/*121բ–9բ*: 32/*129բ–31բ*: 33/*131բ–3բ*: 34/*133բ–5ա*: 35/*135բ–7ա (137ա–8ա տե՛ս §84 բ)*: 36/*138ա–40ա (140ա–1ա տե՛ս §84 գ)*: 37/*141ա–2բ (142բ–3ա տե՛ս §84 դ)*: 38/*144ա–6բ (146բ–7բ տե՛ս §84 ե)*: 39/*148բ–59բ (151ա–2ա տե՛ս §84 զ)*: 40/*160ա–3բ (162ա–3ա տե՛ս §84 է)*: 41/*165ա–6բ (166բ–7բ տե՛ս §84 ա), 167բ–73ա*: 42/*173ա–80բ*: 43/*180բ–203բ*: 44/*203բ–8ա*: 45/*208ա–16բ*: 46/*218ա–20բ*: 47/*220բ–2բ*: 48/*222բ–4բ*: 49/*224բ–6բ*: 50/*226բ–8ա*: 51/*228ա–30ա*: 52/*230ա–32ա*: 53/*232ա–7ա*: 54/*237բ–9ա*: 55/*239ա–41բ*: 56/*241բ–3բ*: 57/*243բ–6բ*: 58/*246բ–54ա*: 59/*254ա–6ա*: 60/*256ա–9ա*: 61/*259ա–61ա*: 62/*261ա–3ա*: 63/*263ա–4բ*: 64/*264բ–7ա*: 65/*267բ–9բ*: 66/*269բ–72ա*: 67/*273ա–4բ*: 68/*274բ–6բ*: 69/*276բ–8բ (յաւելեալ «[Մկ.] Քառակերպեան աթոռ... ԴԿ. ՃՂ. Աւրհնեմք ըզքեզ փայտ...»)*: 70/*278բ–80ա (չիք՝ «ԲԿ. Որ յաթոռ...)*: 71/*280ա–2բ (յաւելեալ «ԴՋ. Մկ. Տընկեցար ի յերկրի...»)*: 72/*282բ–4ա (յաւելեալ ԴՋ. Մկ. Խորակելեան բանակին...»)*: 73/*284ա–6բ (յաւելեալ «Մկ. Յահեղ ձայնէն Յիսուսի...», «ՃՂ. Ի վեց աւուրեորդի բարձար...»)*: 74/*286բ–9ա*: 75/*289ա–91բ (յաւելեալ՝ «ԴԿ. ՃՇ. Քեզ երկրպագեմք...», «Ա.կ. ՃՂ. Այսաւր ծանեաք...»)*: 76/*291բ–4ա*: 77/*294բ–8բ*: 78/*298բ–301ա*: 79/*50բ–2բ*: 80/*301ա–2բ*: 81/*302բ–5բ*: 82/*305բ–19բ (Ֆզ տե՛ս 329աբ, Ֆժ տե՛ս 84աբ, հմմտ. յաւելեալ Ֆա, Ֆժդ տե՛ս 331աբ)*: 83/*319բ–24ա*: 84/ *(Ֆա 166բ–7բ, Ֆբ 137ա–8ա, Ֆգ 140ա–1ա, Ֆդ 142բ–3ա, Ֆե 146բ–7բ, Ֆզ 151ա–2ա, Ֆէ 162ա–3ա)*: 85/*324բ–9ա (329աբ տե՛ս §82 զ: 329բ–30 տե՛ս յաւելեալ Ֆգ: 330ա տե՛ս §92: 330ա–1ա տե՛ս §96: 331աբ տե՛ս §82 ժդ)*: 86/*332ա–56բ*: 87/*356բ–83ա (383ա–4բ տե՛ս §89 բ: 384բ–8բ տե՛ս §89 ա)*: 88/*389ա–411բ (411բ–2բ տե՛ս յաւելեալ Ֆդ)*: 89/*384բ–8բ, 383ա–4բ (նախ Ֆբ, ապա՝ ա)*: 90/*418ա–21բ (421բ–5ա տե՛ս §95: 425ա տե՛ս §27 գ: 425աբ տե՛ս §92: 425բ տե՛ս յաւելեալ Ֆե)*: 91/*46բ–8բ*: 92/*425աբ*: 93/*74ա–6ա*: 94/*65ա–6ա*: 95/*421բ–5ա*: 96/*330ա–1ա*: *Ունի.*

ա. *68բ–72ա* Կանովն Թադէոսի առաքել[ոյ]—ԴՋ. *Այսաւր ցընծայ իրաւճանապէս եկեղեցիք Հայաստանեայց..., Այսաւր ժողովք նախապետաց (սրբագրուած՝ «նահապետաց»)...* ԴԿ. Հ. *Արարիչդ ես հրեղինաց...* Մ. *Աստուածածին բարձաւղ քառակերպիցն...* Ո. *Որ գըթութեամբ արարչական...* Տ. *Որ միշտ յերկինս...* Ստ. ԴԿ. Մկ. *Անժամանակ ծընունդ...* ԴԿ. ՃՂ. *Ճըշմարտութեան Բանին քարոզ...*

բ. *83ա–4բ* Կանովն սրբոյն Թէոդորոս զա[ւրաւարի]—ԱՋ. Հ. *Որ ի հանդէս մեծ ճըգնութեան...* Ո. *Պայծառացեալ ժողովուրդըք...* Տ. *Անյաղթելի նախատակութեան քո...* ԴՋ. Մկ. *Որ ընտրեցեր ի սկզբանէ... (տե՛ս §82. ժ)*: ԲՋ. ՃՂ. *Յաղթող թագաւորին Քրիստոսի...*

գ. *229բ–30ա* Ստ. *Անըսկիզբն Աստուած համապայծառ...*

դ. *411բ–2բ* [Մեծացուցէ]—Մ. *Ուրախացիր սրբուհի Աստուածածին Մարիամ...* ԴՋ. Մ. *Որ ի յամսեան վեցերորդի...* Մ. *Աստուածածին սուրբ հոյս, որ ըզԲանն անեղ...*

ե. *425բ.* Շարական Տարագրոսի, Պռոբոսի, Անդրոնիկոսի—ԴՋ. *Տեղեակ տաւնիւ սրբոյն...*

Բ. [Յաւելագրութիւն ԺՋ դ., ձօտրգիր]

1. *2աբ* [Տաղ Սողոմոնի ասացեալէ. ձեռ. 1989, 237ա]—*Յաստըւորս ո՞վ շինեաց իւր տուն, կամ հանգաւ սրտովն ի վերայ, /կամ ո՞վ եդիր քար ի վերայ քարի, թէ յաւիտեան երթայ մնայ... /Ով գայս բանս յեղանակէ, նայ զմեղօր՝* Նիկողայոս էրէցս *թող յիշեայ, /Աստուած զինքն աւրհնի, իւր խաւր ու մէօրն ողորմեայ:*

2. *414բ–5ա* [Տաղ սրբոյն Միհնասայ, *(1576–88 թթ., բոլորգիր, Ղուկաս քհյ.)*]—*Որ է գըտաւղ կորըստեան,/ Պատժող գողուցն յանդիման...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

216բ Ջմեղաւք մեռեալ գըրիչս՝ Բարսեղս *աղաչեմ յիշել ի Տէր եւ Աստըւած ողորմի ասել, եւ Աստուած մեզ եւ ձեզ ողորմեսցի. ամէն:*

272ա Ջթափուրս ի բարեաց եւ ըզփարթամս ի չարեաց, զսուտանուն քահանայս՝ ըզԲարսեղս *աղաչեմ, եւ յոյժ կարաւտ եմ ողորմութեանն Աստուածոյ:*

412բ Փա՛ռք... Արդ, գըրեցաւ սա ի թըւականիս Հայոց ՋԼԷ (1488), ձեռամբ անար[հ]եստ եւ փըծուն գըրչի՝ Բարսեղ *ծոյլ եւ անարժան քահանայի, ի յերկիրըս Քաջբերունեաց, ի գեաւղըս Ասպիսնակ, ընդ հովանեաւ* Սուրբ Ստեփաննոս Նախավկային, *եւ* Սուրբ Երից մանկանցն, *ի հայրապետութեան տէր* Սարգիս կաթողիկոսի *եւ յառաջնորդութեան սուրբ ուխտիս* Մեծոփայ՝ Կարապետ *արհեպիսկոսպոսին, ի խնդրոյ պատուական եւ սրբասէր կըրաւնաւորի* Կարապետի *գրեցաք ըզՇարակնոցս: Արդ, աղաչեմ զամ//(413ա)ենեսեան, որք աւգտիք ի սմանէ, յիշեցէք ի Քրիստոս զստացօղ տուխս պատուական կրաւ[նա]որն՝* զԿարապետն, *որ ստացաւ զսա ի խալալ վաստակոց իւրոց, յիշատակ իւրն եւ ծնաւղացն՝* Բարիոհին, *եւ մօրն իմոյ՝* Թանկխաթունին, *եւ մեծ պապուն իմ, որ գնացեալ է ի Քրիստոս՝* Ամիրմուրիին *եւ կողակցին իւրոյ, եւ եղբօրն՝* Տիրապ(=տ)ոսն, *եւ կողակցին՝* Անին, *եւ եղբօրն իւրոց՝* Կարապետին, *եւ հօրեղբօրն՝* Սուրիասին, *եւ կողակց[ին] իւրոյ՝* Վարդխաթունին, *եւ որդոյ իւրոյ՝* Յովանիսին *եւ կենակցին իւրոյ՝* Ասանխաթունին, *եւ*

որդւոցն իւրոյ՝ Բարիոմին *եւ կողակցին՝* Թուվանդին, *եւ* Սմանդարին *եւ կողակցին՝* Մուղալխաթունին, *եւ* Սուխիասին, *որ մականուն* Զալալ *կոչի, ի վայելումն՝* Վարդան *սրբասէր կրօնաւորի, եւ քեւերոյն՝* Սալչուկին, *եւ* Աստուածատուր *դպրին եւ քւեր՝* Գուլումին: *Արդ, աղաչեմ զամենեսեան, յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զ*Կարապետ *կրօնաւորն եւ զեղբայրն՝* Մկրտիչն, *եւ զկենակիցն՝ զ*Մարգարիտն, *եւ զդուստր՝ զ*Խախաթուն: *//(413բ) Ո՛վ դասք կրօնաւորաց եւ քահանայից, յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր՝ զ*Կարապետ *կրօնաւորն եւ զծնողքն իւր եւ զամենայն արեան մերձաւորքն զկենդանիքն եւ զհանգուցեալքն, եւ լի բերանի Աստուած ողորմի ասացէք, եւ Աստուած ձեզ ողորմեսցի եւ մեզ յիւր միւսանգամ գալստեան. ամէն: Դարձեալ, կրկին, անգամ աղաչեմ զամենեսեան, յիշեցէք ի Քրիստոս զսրբասէր կրօնաւորն՝ տէր զ*Մկրտիչն, *որ զաւրինակն շնորհեաց, եւ լի բերանով Աստուած ողորմի ասացէք իւրն եւ ծնօղացն եւ ամենայն նախնեացն. ամէն: Արդ, աղաչեմ զձեզ, յիշեցէք ի սուրբ յաղօթս ձեր զաւուրանուն գրիչս՝ զ*Բարսեղ *անարժան քահանայս եւ գծնաւղքն իմ՝ զ*Մկրտիչն *եւ զմայրն իմ՝ զ*Խաթուն Մելին, *եւ զկորակիցն իմ՝ զ*Մըրվաթն, *եւ զդեռաբոյս զաւակն իմ՝ զ*Վարդանեսն, *եւ զամենայն արեան մերձաւորքն իմ, եւ լի բերանի Աստուած ողորմի ասացէք, եւ Աստուած ձեզ ողորմեսցի. ամէն: Բայց խոշորութեան գրիս անմեղադիր լերուք, զի կար իմ այս է: Ո՛վ եղբայ[ր]ք յիշեցէք ի սուրբ յաղօթս ձեր զհոգեւոր հայր մեր՝ զտէր* Բարսեղն *զսրբասէր կրօնաւորն, որ բազում աշխ//(414ա)ատանք եւ երախտիք ունէ ի վերայ մեզ, եւ Աստուած փոխարէն հատուսցէ յիւր միւսանգամ գալստեան, զիւր արքայութիւնն պարգեւէ իւրն եւ ծն[ող]ացն. ամէն: Եւ Աստուած ողորմի ասացէք՝ տէր* Բարսեղիի *եւ մեզաց թողութիւն խնդրեցէք, եւ Աստուած ասօղացն ողորմեսցի. ամէն: Հայր մեր ո[ր]:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *(1576 թ.) Ո՛ր ողորմի ստացողի գրոցս՝* Ղուկաս *քահանային եւ ծնողացն, հաւրն՝* Նիկատայոս *քահանային, եւ մաւրն՝* Եմիխաթունին, *եւ կողակցին՝* Վարդախաթունին, *եւ որդոցն՝* Անանիին, Ազարիին, *եւ հանգուցեալ որդոցն, որ տարաժամ մահուամբ առ Քրիստոս փոխեցաւ՝* Դալիփին, Գրիգորին, Մովսէսին, *եւ ամենայն ազգականացն եւ արեան մերձաւորացն կենդանեաց եւ ննջեցելոց. ամէն: Եւ պիտոյիք Տէր Աստուած Յիսուս Քրիստոս տացէ նոցա զվարձս պարգեւացն իւր, զմասն զողորմութեանն իւր սուրբ արքայութեան, եւ ձեզ յիշողացդ եւ մեզ յիշեցելոցս ողորմեսցի, եւ նմա փառք յաւիտեանս. ամէն: Ով ոք դասք լուսերամից, յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր՝* Ղուկաս *քահանայն եւ զծնողսն, եւ Աստուած ձեզ ողորմի. ամէն: Թվին ՌԻԵ (1576):*

*159բ Ջտէր ժ..... ճ..... ո..... ժ..... ա. ո...(*Ղուկաս*): Ես մեղաւք մոլորեալ ա. ա.. ո..... ա. ճ.... [ա. ճ..] (*Աբրահ[ամ]*):*

160ա Ջվերջին ստացող սուրբ գրոցս Շարակնոցիս՝ զտէր Ղուկասն *քահանայն եւ զհայրն՝* Նիկողայոս *քահանայն եւ մայրն տէր* Ղուկաս *քահանային, կողակիցն՝* Վարդխաթունն, *եւ եղբաւրն իմ՝* Մանանին, Ասլան բէկին, Բարէղամին, *եւ որդոյն,* Տալիպին, Գրիգորին, Մովսէսին *եւ* Դաւիթին, Անանիային *եւ պապին՝* Մինայխաթունին, Ազիզխաթունին, Ասլանխաթունին: *Այլ յիշեցէք ի Քրիստոս զտէր* Ղուկասն, *եւ զմայրն իմ՝ զ*Էմինխաթունն, *եւ հոգեւոր մայրն իմ՝ զ*Գուլզատայն, *եւ զմամուն իմոյ՝* Դիլաւարտին, *եւ որդին իմ՝* Ազարիայն *եւ զ*Ղազարն: *Յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զտէր* Ղուկասն *եւ զեղբայրորդին՝* Գուլմուլին, Ղազանին, Մուրատխանին, Ղուպաթին, Բէկլարին, Ամիրմուլին Գուլարտուխին: *Յիշողացդ եւ յիշեցելոցս Աստուածն ամենայնի իւր միւսանգամ գալըստեան յիշէ: Աղաչեմ զձեզ յիշել ի Տէր: Ի թվին ՌԼ (1581) գրեցաւ:*

414ա Ո՛ր ողորմի ստացողի գրոցս՝ Ղուկաս *իրիցուն եւ ծընողացն, հօրն՝* Նիկատայոս *քահանային, եւ մաւրն* Եմիխաթունին, *եւ կողակցին՝* Վարդախաթունին, *եւ որդացն՝* Անանիին *եւ* Ազարիին, *եւ դստերացն՝* Ազիզխաթունին, Միախաթունին *եւ ամենայն արեան մերձաւորացն՝ կենդանեաց եւ ննջեցելոց. ամէն:*

415ա [Յիշատակարան] վեր[ջ]ին *ըստ*[աց]ատի սուրբ Շարակ[նոցի] այս. *Ես՝ տէր* Ղուկաս *նորոգել տվի յիշատակ ինձ եւ ծնաւղացն իմոց, հաւրն՝* Նիկաղիոսի, *եւ մաւրն՝* Յեմինք(=խ)աթունին, *եւ կողակցին՝* Վարդխաթունին, *եւ որդոցն՝* Դալիպին, Գրիգորին, Մովսէսին, Անանին, Ղազարին, *եւ դստերացն՝* Ազիզին, Միայխաթունին: *Դարձեալ յիշեցէք* Մանանէն, Ասլանբէկին, Բէկիճանին, Միրիթումանի, *եւ քվերն իմ՝* Այրիսխուն. *ամէն, եղիցի, Թվականին ՌԼԷ (1588):*

2. *415բ (ԺԶ դ.) Դարձեալ յիշեցէք ի Քրիստոս Աստուած ըզվերջին ըստացօղ գրոցս՝* Հազրէվարդին *եւ որդոցն՝* Մկրտիչ, *եւ այլ ամենայն արեան մերձաւորաց՝ կենդանեացն եւ հանգուցելոցն, ի ձեռն՝* Կիրակոս *սարգօակին: Ով ոք որ հանդիպ[իք], տաք զՈղորմին. ամէն:*

3. *426ա (ԺԶ դ. թերին լրացնողի՝ 418ա–26ա) Ո՛վ դասք լուսերամից, յորժամ հանդիպիք սուրբ երգարանիս, յիշեսջիք ի մաքրափայլ աղօթս ձեր՝ զ*Գրիգորն *եւ զհայրն՝ զ*Լուսիկն, *եւ զմայրն՝ զ*Արզու-

խան, *եւ այլ արեան մերձաւորքն, որ ստացաւ զսա ի հալալ ընչից եւ վաստակոց իւրոց՝ յիշատակ իւր եւ ծնօղաց իւրոց, եւ ետ ի ձեռս հարազատ որդոյ իւրոյ՝ պարոն* Սէթին, *զի վայելեսցէ անձամբն զսայ. ամէն: Հայր մեր:*

4. 416ա (1656 թ. նօտրգիր) Վերընտիր նորոգեցաւ Շարակնոցս ձեռամբ մեղապարտ եւ անարժան՝ Դաւիթ *իրիցի, ի քաղաքս* Կարնո, *ի դուռն* Սուրբ Ստեփաննոսի Նախավկային, *թուին ՌՃԵ (1656), սեպտեմբերի ԺԲ (12):*

5. 426բ (1737 թ. բոլորգիր) Յիշատակ է այս գիրքի Շարակնոցս Բալտայջուրեցի Մարտիրոսի *որդի տիրայցու* Նահ[ա]պետին, *որ Աստուած շնորք տացէ, բարօվ վայելէ. ամէն: Ես՝* Յերեւանցի *տէր* Ոսկան *անուն էրէցս գրեցի այս թվին ՌՃՁՁ (1737), յունվարի Թ (9) օրն:*

ՆԿԱՐՁԱՓՈՐՁ 1ա թուչուն:

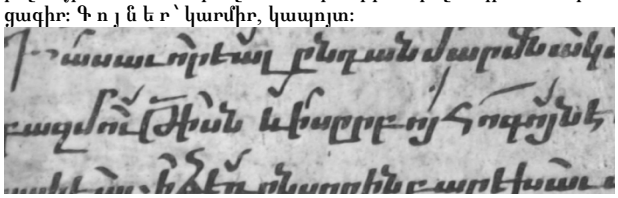
ԳՐՁԱՓՈՐՁ 427աբ զանազան տառեր եւ վանկեր:

1625
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Ց

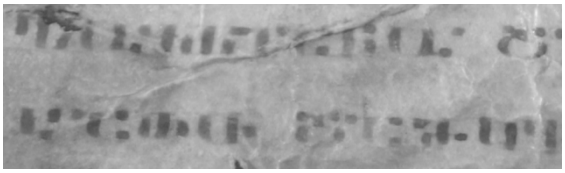
Աւագ վանք ՋԽԵ—1496

ԳՐԻՉ՝ Յոհաննէս աբեղ. (3ա—246բ), Հայրապետ աբեղ. (247ա—387ա): ԹԵՐԹ՝ 387. չգրուած՝ 2բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԲx12 (ե 11, ԻԳ կրկ., ԼԱ. 10, ԼԲ 6): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13x8,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (տարբեր): ՏՈՂ՝ 20–21): ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ դարչնագոյն կտաւ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ— Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 3ա (մասամբ մկրատուած), 137ա: Ձ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 12ա, 58ա, 109բ, 186ա, 240ա, 323բ, 346ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, տաճար, խաչ: Ջ ա ր դ ագ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

Նմուշ՝ 264ա

Նմուշ՝ Աբ

ՊԱՏԱՒԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ – Հին ձաշոց (վրացերէն): ԺԴ.: Մագաղաթ: Միասիւն (թերեւս՝ երկսիւն): Ստացուած 1 թերթի ընդլայնակի ծալումից: Բ թերթի 1/3—ը մկրատուած: Աւսումթավրուլի: Կարդալ՝ Աբ–Աա (վերծանեց՝ Բ. Ութիե): 2 (Ա–Բ), ստացուած՝ 1 թերթի ընդլայնակի ծալումից: Թերթի 2/3–ը մկրատուած: Մագաղաթ, միասիւն, խուցուրի:

ՎԻՃԱԿ բաւարար. խունացած, որոշ կարմրագիր խորագրեր եւ սկզբնատողեր դժուար ընթեռնելի. լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, ցեցակեր: Պատառիկ—պահպանակը խունացած, Բ թերթը 2/3—ի չափ թափուած: Կազմի եզրերը՝ մաշուած, դռնակը՝ վնասուած, աստառը՝ բայբայուած, կապիչներն՝ ընկած: Նախկինում (ԺԷ դ.) նորոգուած, լուսանցային մասերը կարկատուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *3ա—387ա* [Շարակնոց]

Տե՛ս նեո. 1576, 4ա—368բ. *§1/3ա—6ա (սկ. «///ե [րգեցէք..., Այսօր լցաւ... տու]աւղին...»):* 2/*6ա—9ա:* 3/*9ա—12ա (չիք §բ):* 4/*12ա—4ա:* 5/*14ա—5բ:* 6/*16ա—8ա:* 7/*18ա—20ա:* 8/*20ա—2ա:* 9/*22բ—4բ:* 10/*24բ—6բ:* 11/*26բ—8ա:* 12/*28բ—30բ:* 13/*30բ—5բ:* 14/*35բ—8բ:* 15/*38բ—40բ:* 16/*40բ—2բ:* 17/*42բ—4ա:* 18/*44ա—7ա:* 19/*47ա—9ա:* 20/*49ա—51ա:* 21/*51ա—3բ:* 22/*54ա—5բ:* 23/*55բ—7բ:* 24/*չիք:* 25/*58ա—9բ:* 26/*59բ—64ա:* 27/*64ա—70բ (չիք §գ):* 28/*70բ—80բ:* 29/*80բ—92ա:* 30/*92բ—101բ:* 31/*101բ—9բ:* 32/*109բ—11բ:* 33/*111բ—3բ:* 34/*113բ—5ա:* 35/*115ա—7ա:* 36/*117ա—9ա:* 37/*119ա—20բ:* 38/*120բ—3բ:* 39/*123բ—34ա:* 40/*134ա—7ա:* 41/*137ա—44ա:* 42/*144ա—51ա:* 43/*151ա—73ա:* 44/*173ա—7բ:* 45/*177բ—86ա:* 46/*186ա—8բ:* 47/*188բ—90բ:* 48/*190բ—2բ:* 49/*192բ—4ա:* 50/*194ա—6ա:* 51/*196ա—7բ:* 52/*197բ—9բ:* 53/*199բ—205ա:* 54/*205ա—6բ:* 55/*206բ—9ա:* 56/*209ա—11ա:* 57/*211ա—3բ:* 58/*213բ—21ա:* 59/*221ա—3ա:* 60/*223ա—6ա:* 61/*226ա—7բ:* 62/*228ա—30ա:* 63/*230ա—1բ:* 64/*231բ—4բ:* 65/*234բ—6բ:* 66/*236բ—9բ:* 67/*240ա—1բ:* 68/*241բ—3ա:* 69/*243բ—5ա:* 70/*245ա—6բ:* 71/*246բ—8ա:* 72/*248ա—9բ:* 73/*249բ—51ա:* 74/*251բ—4ա:* 75/*254ա—6ա:* 76/*256ա—8ա:* 77/*258ա—62ա:* 78/*262ա—4բ:* 79/*264բ—7ա:* 80/*267ա—8բ:* 81/*268բ—71ա:* 82/*271ա—86ա (§ժգ չիք, §ժդ տե՛ս 385բ—6ա):* 83/*286ա—91ա:* 84/*291ա—7ա:* 85/*297ա—301բ:* 86/*301բ—23բ:* 87/*323բ—45բ:* 88/*346ա—67բ (367բ—83ա տե՛ս 90: 373ա—6բ տե՛ս §95: 376բ—8բ տե՛ս §91: 378բ—9բ տե՛ս §93: 379բ—80բ տե՛ս §89 բ: 381բ—5բ տե՛ս §89 ա: 385բ—6ա տե՛ս §82 ժդ.: 386բ—7ա տե՛ս §96):* 89/*381բ—5բ, 379բ—80բ:* 90/*367բ—73ա:* 91/*376բ—8:* 92/*չիք:* 93/*378բ—9բ:* 94/*չիք:* 95/*373ա—6բ:* 96/*386բ—7ա:*

Բ. [Յաւելագրութիւն, ԺԷ դ.]

1. *1բ* [Յանկ եկեղեցական գրեանց, ասօթից եւ զգեստուց]—Գ *Աւետարան, Բ Մաշտոց, Գ Սաղմոսարան, Ա Նարեկ, Ա փիլոն, Ա Կանոնագիրք, Բ Աղաւթմատուց, Բ Ճաշոց, Ա Այսմաւուրք, Ա խաչ, Ա ըսկի, Ա Շարակնոց, Ա գիրք այլ, Բ բուռվառ, Ա ծընծղայք, Ա քշոց, Ա հաղորդտուբ, Բ հին Գանձատետր:*

2. *2ա [Այբուբեն արաբացուց]—:*

3. *2ա [Այբուբեն Հայոց]—Ա—Ք եւ Ֆ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

381ա Փա՛ռք... Արդ, գրեցաւ եղանակաւոր տառս, որ կոչի Շարակնոց, ի լաւ եւ ընտիր աւրինակէ Խլոյ,

ձեռամբ՝ Ոհանէս կրաւնաւորի: Իսկ նա սկսաւ ըզՇարակնոցս ի վանքն Աւաք եւ ո՛չ ժամանեաց յաւարտ սորին, այլ մինչեւ ի Խաչին կարգն գրեաց եւ փոխեց առ հարսն: Եւ ես մեղաւք զառածեալս եւ յետնեալս ամենեցուն առի եւ զպակասն լցուցի ըստ կարի իմում՝ ի թուականիս Հայոց ՋԽԵ (1496): Ով որ հանդիպիք սմա տեսանելով եւ կամ այլ ինչ իրաց, յիշեսջիք ի յաղաւթս ձեր զառաջին գրծողն սորա՝ զՅոհաննէս աբեղէն, ընդ նմին եւ զերկրորդս՝ զՀարապետ աբեղէս. եւ Աստուած զձեզ զձեզ յիշէ. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1ա (ԺԷ դ., նօտրգիր) ես՝ անպիտան Մկրտիչ *էրէցս, զկիրակոս դպիրն, հոգեւոր եւ հազարատ (=հարազատ) եղբայր արարին հրամանաւն Աստուծոյ եւ Յիսուսի Քրիստոսի մինչեւ մահ եւ կեանք, եւ եթէ< եւ եթէ> այսմանէ չարին ինձանէ բաժանիլ կամենայ, նայ ի՛նչ ապրանք որ ունիմ, հետ սորա կէս լինի: Առաջի Աստուծոյ՝ մահտեսի* Կարապետն *վկայ,* Սուլթան *վկայ:*

ԳՐՁԱՓՈՐՁ 1ա Տէր Պողոս թ: ե[ս] անպիտան Մկրիչդիչ*: 387բ Ջորացաւ որպէս: Յիշատակ, ամէն: Ա—Ք եւ Օֆ:*

1626
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

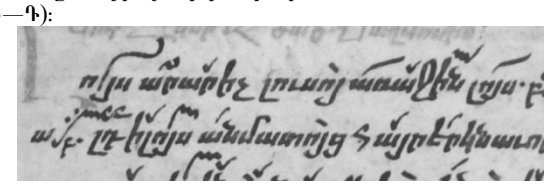
Ապահէն ՌՃԱ—1652

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. *§1/3ա—5բ: 2/5բ—8բ: 3/8բ—12բ: 4/13ա—5ա: 5/15ա—7ա: 6/17ա—9ա: 7/19ա—21բ: 8/21բ—4ա: 9/24ա—6բ: 10/26բ—8բ: 11/28բ—31ա: 12/31ա—4ա: 13/34ա—9բ: 14/39բ—42բ: 15/42բ—5ա: 16/45ա—7ա: 17/47բ—9ա: 18/49ա—52բ: 19/52բ—5ա: 20/55ա—7բ: 21/57բ—60բ: 22/60բ—3ա (63ա—4ա տե՛ս §94): 23/64բ—7ա (67ա—8ա տե՛ս §93): 24/չբ: 25/68բ—70բ: 26/70բ—5բ (75բ տե՛ս §82 ժ): 27/75բ—83ա: 28/83ա—93բ: 29/93բ—105բ: 30/105բ—13բ (113բ—9բ տե՛ս §90), 119բ—21ա: 31/121ա—9բ: 32/130ա—2ա: 33/132ա—4բ: 34/134բ—5բ: 35/135բ—8ա: 36/138ա—40ա: 37/140ա—1բ: 38/141բ—5ա: 39/145ա—57բ: 40/158ա—61ա: 41/162ա—9բ: 42/169բ—77ա: 43/177ա—200ա: 44/200ա—4բ: 45/204բ—12բ (212բ տե՛ս յաւելեալ §ա): 46/213ա—5ա: 47/215ա—7ա: 48/217ա—8բ: 49/218բ—20ա: 50/220բ—1բ: 51/222ա—3ա: 52/223ա—5ա: 53/225ա—30բ: 54/230բ—2ա: 55/232ա—4ա: 56/234բ—5բ: 57/236ա—8բ: 58/238բ—45ա: 59/245ա—7ա: 60/247ա—9բ: 61/249բ—51ա: 62/251ա—3ա: 63/253ա—5ա: 64/255ա—7բ: 65/257բ—8ա (258ա—62ա տե՛ս §95), 262բ—4ա: 66/264ա—6բ: 67/266բ—8ա: 68/268ա—9բ: 69/270ա—1բ: 70/271բ—2բ: 71/273ա—4բ: 72/274բ—6ա: 73/276ա—8ա: 74/278ա—81ա: 75/281ա—3ա: 76/283ա—5ա: 77/285ա—9ա: 78/289ա—91ա: 79/291ա—3բ: 80/293բ—5բ: 81/295բ—8ա: 82/298ա—311բ (§ժ տե՛ս 75բ, §ժդ տե՛ս 402ա—3ա): 83/311բ—6ա: 84/316բ—22ա: 85/ 322ա—6ա: 86/316բ—48բ: 87/349ա—73ա (373ա—8բ տե՛ս §89: 378բ—9ա տե՛ս յաւելեալ §բ): 88/379բ—401ա (401բ—2ա տե՛ս §96: 402ա—3ա տե՛ս §82 ժդ: 403ա—5ա տե՛ս §91: 405ա տե՛ս յաւելեալ §գ: 405աբ տե՛ս §92): 89/373ա—8բ: 90/113բ—9բ: 91/403ա—5ա: 92/405աբ: 93/67ա—8ա: 94/63ա—4ա: 95/258ա—62ա: 96/401բ—2ա: Ունի.*

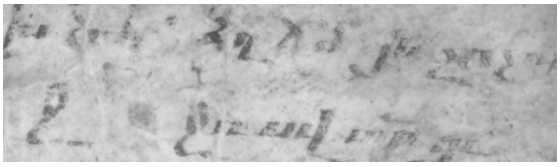
ա. *212բ* Շարական կիրակմտի—Ստղ. *Անըկիզբն Աստուած համապայծառ...*

բ. *378բ—9ա* [Շարական ննջեցելոց]—*Ես ասացի ի վերանալ յինէն...*

գ. *405ա Ա.Կ. Մ. Ով գերահրաշ ծաղիկ բուրեալ...*

Նմուշ՝ 322բ

Նմուշ՝ Աբ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Աւետումն Յովակիմայ եւ Աննայի՝ 2բ, Յարութիւն՝ 161բ: Ի լուսանցս՝ Յովնան յերախ կիտի՝ 64բ, Քօղ՝ 307ա: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 3ա, 162ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 13ա, 68բ, 130ա, 213ա, 266բ, 326բ, 349ա, 379բ: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, տաճար, խաչ, յուշկապարիկ: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, վարդագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թանաքից գրադաշտը գունափոխուած (169բ—250բ), լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուացմներ, խոնաւութեան հետեր, զանազան բծեր, թանաքի ճապաղում (244բ, 315բ), ցեցակեր: Կազմի եզրերը՝ մաշուած, թիկունքը՝ վնասուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–3ա—405բ [Շարակնոց]

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. *326ա (Մովսէս գրչի) Ա՜հ, ո՜հ, ո՜հ, զմեղօք զառածեալս յիշեա, ով պանծալի երգող։*

405բ Յիշատակարան գրոյս—*Փա՛ռք... Ի ծագմանէն Բանին Աստուծոյ լուսաւորեալք եւ ի շնորհաբաշխ Հոգւոյն Սրբոյ մաքրազարդեալք՝ ի մերոց պետաց եւ ի հոգեկիր արանց, ի Հայկազեանց սեռից յուղղափառ հայրապետաց եւ աստուածաբան վարդապետաց ներհմտացեալք կրթա[կան] վերծանութեամբ, քաջոյորակ բաժանմամբ ձայնից երաժշտականաց, շարագրեցին զերգս շարականաց՝ վիպասան չափաբանութեամբ բոլոր տարոյն, ըստ հոլովման մեծ արուսեկին, յաղագս Տէրունական տօնից եւ Ամենայն սրբոց, ի //(406ա) Պահքս ապաշխարութեան եւ ի Հանգիստ ննջեցելոցն ի Քրիստոս, եղանակեցին երգս աւրհնութեան՝ ի պայծառութիւն տօնից եւ ի պատիւ փառացն Աստուծոյ, ի համձայնութիւն հրեշտակաց եւ ի մասնակցութիւն սրբոց, եւ ի հրճուանս եկեղեցական դասուց։*

Արդ, գրեցաւ եղանակաւոր տառս ձեռամբ՝ մեղապարտ Մովսէս *սուտանուն իրիցոյ, որ եմք բնական ի յերկրէն* Ղափանայ, *ի միւս յերկրէն* Ծագաձորոյ, *ի գեղջէն* Գորիսոյ, *զոր հասեալ բարկութիւն Աստուծոյ ի վերայ մեր մեղացս։ Խօճայ մի եկեալ ի մեր գեօղն վասն զապրիշում առնելոյ, եւ սատանայ բնակեալ ի սիրտ խօճային, ոչ կամեցաւ մնալն ի* Գորեսն, *այլ եկեալ գնաց դէպ ի յերկիրն* Դիզակայ։ *Եւ առաջնորդ եղեալ նմա մարդ մի այլ* Դիզակայ, *եւ ի ճանապարհին ըմբռնեալ եղեն յաւազակաց, եւ առեալ ի նոսանէ բազում ոսկի եւ արծաթ զոր ունէին յինքեան ///մակին եւ զիւրեանքն սպաննեալ եղեն յաւազակացն եւ թաքուցեալ։ Եւ շատ շրջեալ ընդանեացն իւրոց եւ այլոց, ոչ կարացին յիմանալ զտեղին։ Եւ ի նոցին պատճառէ եկեալ դիմեցին ի վերայ մեր եւ ասացին հայք եւ //(406բ) տաճիկք, եթէ ի յայսմ գեղջէ է գնացեալ խօճայն։ Եւ ի յահէ նոցին փախըստեա եղեալ՝ գնացաք յայլ երկիր, եւ զյիտամնացան գեղին զոմն ի գեօղն թալանեցին եւ զոմն՝ ի ճանապարհին։ Եւ ես՝ թաբօրս ի բարեաց գործոց, եկեալ հասա ի յերկիրն* Ծարայ, *ի գեօղն որ կոչի* Ապահէն։ *Եւ էր ի ժամանակս* Պարսից *նորընձա* Փոfr Շահ Ապասին, *եւ ի հայրապետութեանն* Էջմիածնեա *հեզահոգի տէր* Փիլիպպոսի *բազմահանճար եւ սրբազան կաթողիկոսի եւ ի* Աղվանից *հայրապետութիւն* Գրիգորի *քաջ եւ արի կաթողիկոսի, եւ յառաջնորդութեանն ի յայսմ ուխտի ի տէր* Ստեփաննոս *արհեպիսկոպոսի, որ է սպասաւոր եւ ժրաճան հովիւ ի սուրբ* Դադիվանիցն *եւ* Մարդաղաւնեաց Սուրբ Նշանին. *Աստուած զիւրեանն արքայութիւն տացէ եւ [ը]նդ սուրբ հայրապետացն դասեսցէ, որ սա ձեռնադրեաց [անա]րժանս, եւս առաւել շատ աշխատանք ունի ի վերայ իմ հոգեւոր, այլեւ մարմնաւոր. Աստուած զինքն անփորձ եւ անսասան պահեսցէ մինչեւ ի խորին ծերութիւնն։*

Ի թուականութեանս Հայոց ՌՃԱ (1652) գրեցաւ, ծաղկեցաւ եւ կազմեցաւ եղանակաւոր տառս ձեռամբ /// (շար. թափուած)։

2. 212բ (Յակոբ գրչի) Ով դասք սուրբ երամից, յորժամ ընթեռնուք զսուրբ գիրքս՝ զանարժան Յակոբ *երէցս յիշեցէք, որ ի նորոգեալ կղզիքէն մինչ ի Վարդավառի երկրորդ աւուր Տէր յերկնից ի յետ տունն [գրեցի] (169բ—250բ)։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 1ա (ԺՀ դ., շղագիր) Քրիստոսի ծառայ՝ Ավանէս, Նարին, *իւր ծնող՝* Գուլին, Նուլին, *կին՝* Շաուադի՞ն։

2. 1ա (ԺՀ դ.) Սուրբ Աստուածածին պղի[ն]ձն է ՇԳ (53)։

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ *3ա Գիրքս* Սուրբ Էջմիածնա *է։*

ԳՐՉԱՓՈՐՁ *1աբ (Գրչի) [երգեցէք] որդիք Սիոնի... այսաւր բըղխեաց յարմա[տոյն]։ 1բ (Շղագիր) Վա՛յ մեր յետի օրին... Պահպանակ Աա (Լուացուած)։ Աբ—Բա (Առանձին բոլորգիր տառեր եւ բառեր)։ Պահպանակ Բբ (Շղագիր Ամեն ամեն ասեմ ձեզ. եթէ ոչ հատն ցորենոյ...*

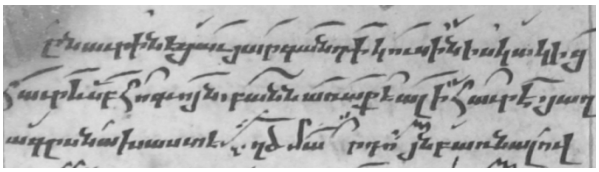
1627
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

Շէնիուղ Ռվե—1586

ԳՐԻՉ՝ Գասպար երէց։

ԹԵՐԹ՝ 334. չգրուած՝ 123բ, 333բ—4բ։ ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԸ,x12 (Ա—Բ 11)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ, աբեւելեան։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 11,5x8,2։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր։ ՏՈՂ՝ 21։ ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դոնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ կտաւ։ ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Ա—Բ)+2(Գ—Դ), մագաղաթ։

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Ի լուսանցս՝ Յովնան յետին կիսի՝ 46ա, Հրեշտակ 239բ։ Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 2ա, 124ա։ Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 10ա, 49ա, 99բ, 168ա, 215ա, 268ա, 287ա, 312բ։ Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, տաճար, սափոր, խաչ։ Ջ ա ր դ ա գ իր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր։ Գ ոյ ն ե ր՝ կապոյտ, սրճագոյն։

Նմուշ՝ 23ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում խոնաւութեան ետեւներ, փորիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, 34—րդ թերթը մկնկեր: Կազմի եզրերը՝ մաշուած, թիկունքի կաշին՝ վերից վար ետեւուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *2ա—332բ* [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. *§1/2ա—4ա (չիք «ԴՋ. Հր. Նոր Սիովն ծընեալ...»)*: 2/*4բ—6բ*: 3/*6բ—9բ*: 4/*10ա—1բ*: 5/*11բ—3ա*: 6/*13ա—4բ*: 7/*14բ—6ա*: 8/*16ա—8ա*: 9/*18ա—20ա*: 10/*20ա—1բ*: 11/*21բ—2բ (վրջ. «Ո. Խոնարհեցար... ըզգանձդ երկնային»)*: 12/*23ա—4ա (սկ. «ԱՋ. Հ. Տընաւրինեցաւ յարգանդի...»)*: 13/*24ա—8բ*: 14/*28բ—30բ*: 15/*30բ—2բ*: 16/*32բ—4ա*: 17/*34ա—5բ*: 18/*35բ—7բ*: 19/*38ա—9բ*: 20/*39բ—41բ*: 21/*41բ—3բ*: 22/*43բ—5բ (45բ—6ա տե՛ս 94)*: 23/*45բ—8ա (48աբ տես §93)*: 24/*չիք*: 25/*49ա—50բ*: 26/*50բ—4ա (54ա—5ա տե՛ս յաւելեալ ՃԱ, հմմտ. §82 ժ)*: 27/*55ա—61ա*: 28/*61ա—70ա*: 29/*70ա—80ա*: 30/*80ա—6ա (86ա—91ա տե՛ս §90), 91ա—2բ*: 31/*92բ—9ա*: 32/*99բ—101ա*: 33/*101ա—3ա*: 34/*103ա—4ա*: 35/*104ա—5բ*: 36/*105բ—7բ*: 37/*107բ—9ա*: 38/*109 —11բ*: 39/*111բ—20բ*: 40/*120բ—3ա*: 41/*124ա—30բ*: 42/*130բ—6բ*: 43/*136բ—56ա*: 44/*156ա—9բ*: 45/*159բ—66բ*: 46/*168ա—70ա*: 47/*170ա—1բ*: 48/*171բ—3ա*: 49/*173ա—4բ*: 50/*174բ—5բ*: 51/*175բ—7ա*: 52/*177ա—8բ*: 53/*178բ—83ա*: 54/*183ա—4ա*: 55/*184ա—6բ*: 56/*186բ—8ա*: 57/*188ա—90բ*: 58/*190բ—6ա*: 59/*196ա—8ա*: 60/*198ա—200ա*: 61/*200ա—1բ*: 62/*201բ—3բ*: 63/*203բ—5ա*: 64/*205ա—7բ*: 65/*207բ—9բ*: 66/*209բ—11բ (211բ—4բ տե՛ս §95)*: 67/*215ա—6ա*: 68/*216ա—7բ*: 69/*217բ—9ա*: 70/*219ա—20բ*: 71/*220բ—2ա*: 72/*222ա—3ա*: 73/*223ա—4բ*: 74/*224բ—7ա*: 75/*227ա—8բ*: 76/*228բ—30բ*: 77/*230բ—4ա*: 78/*234ա—6ա*: 79/*236ա—8ա*: 80/*238ա—9ա*: 81/*239ա—41բ*: 82/*241բ—54բ (§ժ տե՛ս 55ա հմմտ. յաւելեալ ՃԱ, §ժզ չիք, §ժդ տե՛ս 331բ—2բ: 251բ—3ա տե՛ս §91)*: 83/*254բ—9ա*: 84/*259ա—64ա*: 85/*264ա—8ա*: 86/*268ա—87ա*: 87/*287ա—307բ (307բ—12ա տե՛ս §89)*: 88/*312բ—30բ (330բ—1ա տե՛ս յաւելեալ ՃԲ: 331աբ տե՛ս §96: 331բ—2բ տե՛ս §82 ժդ)*: 89/*307բ—12ա*: 90/*86ա—91ա*: 91/*251բ—3ա*: 92/*չիք*: 93/*48աբ*: 94/*45բ—6ա*: 95/*211բ—4բ*: 96/*331աբ*: Ունի:

ա. *54ա—5ա* Կանովն սրբոյն Թէոդորոսի Ձաւր[ավարի]—Հ. *Որ ի հանդէս մեծ ճըգնութեամբ...* Ո. *Պայծառացեալ ժողովուրդըք...* Տ. *Ձանյաղթելի նահատակութիւն քո...* ԴՋ. Մկ. *Որ ընտրեցեր... (տե՛ս §82 ժ)*:

բ. *330բ—1ա* Շարական կիրակմտի—*Անըսկիզբն Աստուած համապայծառ...*

գ. *167աբ* [(Յաւելագրութիւն,ԺԸ դ. նօտրգիր եւ բոլորգիր) եւ ձայնիւ են այսոհիկ]—ԱՋ. *առաջի ձայն...* ԴԿ. *վերջ :*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

166բ Ջեղկելի գրիչս՝ Գասբար, *ըզծնաւղքն եւ զեղբարքն իմ, զքոյրն իմ եւ զամենայն արեան մերձաւորս իմ յիշեցէք ի Քրիստոս:*

332բ Փա՛ռք... Որ զաւրացոյց եւ կարողացոյց զտկարս եւ զանզօրս ամենայնի մասից եւ զաւրութեանց հասանել աւգնականութեամբն Աստուծոյ ի վերջին գիծ տառիս, որ կարողութեամբն Աստուծոյ սկսայ եւ նորին շնորհիւն աւարտեցի տկար եւ տխմար մտօք եւ անձամբ, ի գառն եւ ի նեղ ժամանակիս, որ տիրեալ էր աշխարհիս սով սաստիկ, որ ոչ ուստէք ունէաք զմխիթարութիւն, բայց միայն զՔրիստոս եւ զնորին անսուտ խոստմունսն: Գրեցաւ երգարանս այս ի գեւղաքաղաքս Շէնիփուշ, *ընդ հովանեաւ* Սուրբ Աստուածածնին *եւ* Սուրբ Կարապետին, *ի լաւ եւ ընտիր աւրինակէ խլկցի, ի թվին ՌԼԵ (1586),* ձեռամբս *մեղսամակարդ անձինս եւ սուտանուն՝* Գասբար *չերիցուս, որ կամաւ իմով անձն առեալ եմ տարագիր եւ աւժար եմ ընթանալ զհետ կորուսչին՝ գերեալսն ի նմ//(333ա)անէ, որ եւ իմ ակնկալութիւն եպերելոյս ի կորուստնէ: Վա՛յ, վա՛յ, վա՛յ, բիւրապատիկ վա՛յ մեղուցելոյս: Արդ, աղաչեմ զմեզ, ո՛վ մանկունք սուրբ եկեղեցոյ, որք հանդիպիք այսմ երգարանիս, աղաւնաց եւ պականաւնաց եւ անարուեստ գրչութեանս եւ գրադարձիս անմեղադիր լերուք, եւ միով Աստուած ողորմիւ յիշեցէք՝ զսուտանուն* Գասպար *գծողս, եւ զհայրն իմ եւ զմայրն իմ եւ զեղբարքն եւ զքոյրն իմ, եւ զամենայն արեան մերձաւորս իմ, եւ Աստուած զձեզ յիշէ ի միւսանգամ գալըստեանն. ամէն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *Պահպանակ Դբ (Շղագիր) ես՝* Ապովս *հռսանիքհս (այսպէս) Շարագ[ն]ոցն առայ թվ. ՌՃԽԲ (1693) էր:*

2. *Պահպանակ Բբ (ԺԸդ., շղագիր, լուացուած եւ հազիւ նշմարելի) յիշատակ է [Շարակնոցս]* Խաչէփ-ռեցի Վիսկենց...

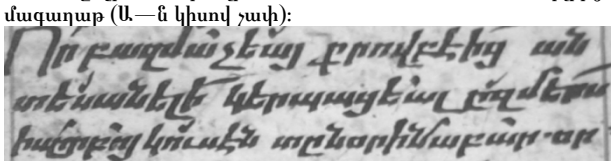
ԳՐՁԱՓՈՐՁ Պահպանակ Աա. եւ բարձր արարէք զնա: Բա. Տէր, տէր Մարկոս Բ*ղ*ոլեցի... *Պահպանակ Գբ. Թագաւոր յաւիտեան... Պահպանակ Դա. Ով Ոսկան դպիր, զայս ընդդէմ:*

1628
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ՌՃԴ—1655

ԳՐԻՉ՝ Աւէտ: ՍՏԱՅՈՂ՝ Գրիգոր կրօնաւոր:

ԹԵՐԹ՝ 435+1 (կրկ. 356). չգրուած՝ 1ա, 137բ, 141ա, 164բ, 171ա, 215ա, 229բ, 432ա—5բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԷx12 (Ա 14, Դ, Է 11, Թ, ԺԶ 10, ԼԵ 13, ԼԷ 7): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, արեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 11,4x8,6: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 19: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ չիթ (Ա), թուղթ (Բ): ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 4 (Ա—Դ), սկզբից, մագաղաթ (Ա—ն կիսով չափ):

Նմուշ՝ 15ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Յովակիմ եւ Աննա՝ 1բ, Յարութիւն՝ 171բ, ի լուսանցս՝ Յովնան յերախ կիտի՝ 70ա: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 2ա, 172ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 14ա, 74ա, 138ա, 230ա, 289ա, 353ա, 376բ, 407ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, տաճար, խաչ: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին, վարդագոյն, ոսկի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, ներկի (26բ—7ա) եւ թանաքի (248բ—9ա) ճապաղում:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—2ա—430ա [Շարակնոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. *§1/2ա—6ա:* 2/*6ա—9բ:* 3/*9բ—13բ:* 4/*14ա—6բ:* 5/*16բ—9ա:* 6/*19ա—21բ:* 7/*21բ—4ա:* 8/*24ա—7ա:* 9/*27ա—9բ:* 10/*29բ—32ա:* 11/*32ա—4բ:* 12/*34բ—7բ:* 13/*37բ—44բ:* 14/*45ա—8ա:* 15/*48ա—50բ:* 16/*50բ—3ա:* 17/*53ա—5ա:* 18/*55ա—8բ:* 19/*58բ—61ա:* 20/*61ա—3ա:* 21/*63ա—6բ (66բ—7բ տե՛ս §94):* 22/*67բ—70ա:* 23/*70ա—2ա (72ա—3ա տե՛ս §93):* 24/*չիք:* 25/*74ա—6ա:* 26/*76ա—80բ (80բ—1ա տե՛ս §82 ժ):* 27/*81ա—8բ:* 28/*88բ—99բ:* 29/*99բ—112բ:* 30/*112բ—21ա (121ա—6ա տե՛ս §90), 126բ—8ա:* 31/*128ա—7ա:* 32/*138ա—41բ:* 33/*141բ—3բ:* 34/*143բ—4բ:* 35/*144բ—7ա:* 36/*147ա—9բ:* 37/*149բ—51ա:* 38/*151ա—4բ:* 39/*154բ—64ա, 165ա—7բ:* 40/*167բ—70բ:* 41/*172ա—80բ:* 42/*180բ—9ա:* 43/*189ա—214բ:* 44/*214բ, 215բ—20ա:* 45/*220ա—9ա:* 46/*230ա—2բ:* 47/*232բ—5ա:* 48/*235ա—7ա:* 49/*237ա—8բ:* 50/*238բ—40բ:* 51/*240բ—2ա:* 52/*242ա—4ա:* 53/*244ա—50ա:* 54/*250ա—1բ:* 55/*251բ—4բ:* 56/*254բ—6բ:* 57/*256բ—9բ:* 58/*259բ—67ա:* 59/*267ա—9բ:* 60/*269բ—72ա:* 61/*272ա—4ա:* 62/*274ա—6ա:* 63/*276ա—8ա:* 84/*278ա—80բ:* 65/*280բ—1բ (281բ—4բ տե՛ս §95), 285ա—6բ:* 66/*286բ—9ա:* 67/*289ա—90բ:* 68/*290բ—2բ:* 69/*292բ—4բ:* 70/*294բ—6ա:* 71/*296ա—7բ:* 72/*297բ—9ա:* 73/*299ա—301ա:* 74/*301ա—4ա:* 75/*304—6ա:* 76/*306ա—8բ:* 77/*308բ—12բ:* 78/*312բ—4բ:* 79/*314բ—7ա:* 80/*317ա—9ա:* 81/*319ա—21բ:* 82/*321բ—36ա (§ժ տե՛ս 80բ—1ա: §ժգ—ժդ չիք: 327աբ տե՛ս յաւելեալ §ա: 327բ տե՛ս §92):* 83/*336ա—41ա:* 84/*341բ—7բ:* 85/*347բ—52բ:* 86/*353ա—76ա:* 87/*376բ—400ա (400բ—5բ տե՛ս §89: 406աբ տե՛ս յաւելեալ §բ):* 88/*407ա—28ա (428բ—30ա տե՛ս §91):* 89/*400բ—5բ:* 90/*121ա—6ա:* 91/*428բ—30ա:* 92/*327բ:* 93/*72ա—3ա:* 94/*66բ—7բ:* 95/*281բ—4բ:* 96/*չիք: Ունի.*

ա. *327աբ* Շարական կիրակմտի Յարութեան—Ստ. *Անըսկիզբն աստուած համապայծառ…*

բ. *406աբ* [Շարական ննջեցելոց]—*Ես ասացի վերանալ յինէն…*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

430բ Փա՛ռք… Ի ծագմանէ Բանին Աստուծոյ…

Արդ, ստացող եղեւ այսմ լուսաբողբոջ եւ բազմաղի տառիս, որ կոչի Շարակնոց, որ է շարունակ երգոց երգ, Գրիգոր կուսակրօն, սրբասնունդ կրօնաւորն, վարժեալ ի վարժապետացն //(431ա) մերոց, եւ ցանկացօղ եղեալ սմա, եւ գրել զսա անչինչ յիշատակ հոգոյ իւրոյ եւ ծնօղաց իւրոյ, հօրն՝ Էմինին եւ մօրն՝ Հռիփսիմին, հոգեւոր մօրն իւրոյ՝ Նազումին, եւ եղբարցն՝ Վարդանին, քվերն՝ Մարիամին, դստերցն՝ Գայիանին, Եազգուլին, որդւոյ սորին՝ Մաթէոսին, եղբօր կանանցն՝ Գուլփարուն, որդւոյն՝ Ովանիսին, Սահակին, Գալստին, եւ միւս եղբօրն կողակցին՝ Թանկազիզին, որդւոյ սորին՝ Շահնազարին եւ ամենայն արեան մերձաւորց նոցին կենդանեացն եւ նընջեցելոցն հանգիստ եւ ամենայն արքայութիւն տացէ Քրիստոս Աստուածն մեր. ամէն:

Արդ, ես յետինս ի գրչաց, զժիրս ի չարեաց եւ զծոյլս ի բարեաց, ընդ նմին եւ ես աղաչեմ զեղկելիս, մեղաց գերիս, վաճառող գրքիս, յաւէտ տկար ոգիս, յիշել ի Տէր բարի մտօք եւ ասել Ողորմիս: Բայց վայ ինձ հի//(431բ) Քրիստոսիս, որ տուի զոսկին եւ առի զփոշիս: Արդ, ես՝ մեղապարտ եւ անարժան Աւետ գծօղս ծրեցի զսա մեղսամած մատամբ իմով, ի թիվս Հայոց ՌՃ եւ չորսի (1655), ի հայրապետութեան Հայոց տեառն Սուրբ էջմիածնայ տէր Փիլիպոսի ընտրեալ եւ սրբասնեալ կաթուղիկոսի՝ փոխանորդ Գրիգորի սրբոյ Լուսաւորչի եւ քաջ պվետիկոսի տիեզերալոյս բաբունապետի, որ լուսափայլ բանիւ պայծառացոյց զազգս Հայոց եւ զարդարեաց զեկեղեցիս՝ նորոգելով բազում եւ յոլով վանորայս եւ մենաստանս, որոյ յիշատակն աւրհնութեամբ եղիցի: Արդ, եղեւ զրաւ սորա ի մարտի ամսոյ, Ի (20), յաւուր երեքշաբթի, ի խնդրոյ սրբասնունդ եւ սրբասնեալ՝ Գրիգոր կուսակրօն եւ սուրբ կրօնաւորի: Եւ որք ընթեռնուլն կամ օրինակելն յիշեն մեզ, յիշեալ լիցին օրն աներեկին եւ երանական ձայնին, որ ասէ. Եկայք… ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

73բ (1656-7 թթ. Գրիգոր ստացողի) Արդ, ես վերջինս ի ծնունդս եկեղեցւոյ՝ Գրիգոր *լոկ անուն կըրօնաւորս, ստացա զերգս երաժշտականաց տառս, որ է շարունակ երգոց երգարան Շարականաց, որ է անջինջ յիշատակ հոգւոյ իմոյ, եւ եառու զսա յիշատակ հոգեւոր եղբօրն իմոյ՝* Մելխիսեդ *սարկաւագին, զի եւ կենդանութեան մերում ի միասին վայելեսցուք, եւ յետ մահուան իմոյ, մի ոք դիմադարձ կամ հակառակ լիցի առնուլ ի ձեռաց սորա. եւ եթէ ոք յանդգնեսցի առնուլ ի սմանէ, մասն եւ բաժին ընդ Յուդային առցէ եւ ընդ խաչահանունսն դասեսցէ: Ընդ այսմ եւ վկայ լինի՝* Սեվանեցի Մխիթար *պարոնտէրն, որ եառու զսա հոգեւոր եղբօրն իմոյ՝* Մելխիսեդ *սարկաւագին: Ոձ՛ եւ եջ (1656–1657) թվին:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 2ա, 37բ: Գիրք այս Սուրբ Էջմիածնա *է:*

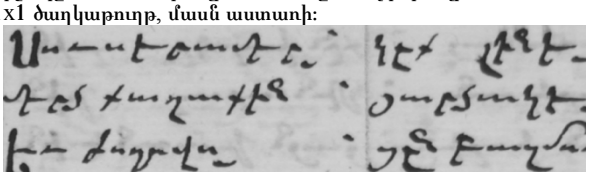
ԳՐՉԱՓՈՐՁ Աստառ Բ (շղագիր) Գրչափորձու արա՝ տես լաւ է: Մըրափորձութիւն... Ղալամափորձութիւն...:

1629
ՋԱՓԱԲԵՐԱԿԱՆՔ

Կոստանդնուպոլիս ՌՄՀ—1821

ԳՐԻՉ՝ Յօհաննէս սրկ.:

ԹԵՐԹ՝ 110. չգրուած՝ 1ա—3ա, 57բ, 97աբ, 101բ—10բ: ՊՐԱԿ՝ 1x2+1x1+Ա—ԺԳx8 (ԺԲ 7)+1x4: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԶՈՒԹԻՒՆ՝ 16,2x11,2: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ շղագրանման նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 20: ԿԱՋՄ՝ ոսկեդրոշմ ծաղկազարդ կաշի, Ա եւ Բ փեղկերի կենտրոնում խաչելութիւն, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ ծաղկաթուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1x1 ծաղկաթուղթ, մասն աստառի:

Նմուշ՝ 27ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Խաչելութիւն՝ 3բ (տպ., ներեւում «Ո՛հ թէ ոբան էր սաստկագին կսկիծ կուսին, /Մինչ տեսանէր զիւր Միածինն ի վիշտ խաչին»), եղեսիա հաղաբ՝ 4ա (գրչից):

Վիճակ՝ բաւարար:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

1. ա. *4ա–56բ* Բան բարառնական, /Տաղիւ չափեալ հոմերական,/ Խօսեալ բանիւ ողբերգական /Վասն եղեսեայ Մեծի առման, /Ի թուականի հինգ հարիւր /Եւ իննսուն ընդ երեքի, /Քսան ՚ւ երեք դեկտեմբերի,/ Յերորդ ժամու օր շաբաթի–*Արդ, ողբացէք եկեղեցիք, /Հարսունք վերին առագաստի... /Հոգւոյն օրդւոյ կատարելոց:*

բ. *56բ–7ա* [Յիշատակարան երգողի բանիս՝ «Ներսես»]*Նորոգ բանի այսըր կարգի, /Տեառն* Ներսեսի *երախայրի... /Աստուածութիւն միշտ երեւի:*

2. *58ա–96բ* Պատմութիւն Ռուբինեանց ազգին, ոտանաւորեալ ի Վահրամայ վարդապետէ Հայոց, զոր գրեաց հրամանաւ երկրորդ Լեւոնի արքային Կիլիկեցւոց *Տէր* Ներսեսի *լուսազարդեալ, /Հայրապետին զայս բան ասեալ... /Այժմ եւ յանբաւ յաւիտենի:*

3. *98աբ* Գրիգորի կաթուղիկոսի ասացեալ բան–*Գոյ յիս գիտութիւն, բայց խամրացեալ է, /Գոյ երկիւղ բարեաց, այլ շիջանի միշտ...*

4. *ա 99աբ* Առակ օգտակարագոյն–*Նաեւ առակ մի այլ ասի /Վասն ագռաւու մի անմըտի...*

բ. *99բ–100ա* Մեկնութիւն առակիս–*Ագուէս է նման սատանայի /Եւ թշնամոյն նենգաւորի...*

5. *ա 100աբ* Առակ շահաբեր–*Ի յառակաց լինի պատմեալ /Գերի շնուկ մի խիստ քաղցեալ...*

բ. *100բ–1ա* Մեկնութիւն առակիս–*Շունն օրինակ մարդոյ եղեալ, /Իսկ թագաւորն՝ Աստուած ցուցեալ.../ Ըզհոգեւորն եղուք ստացեալ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

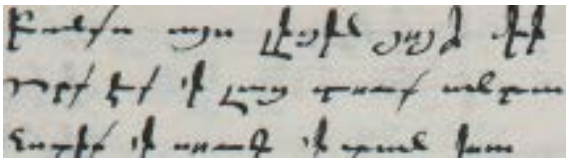
101ա Գաղափարեցաւ յընտիր օրինակէ, յամի Տեառն 1821, եւ մերոյս ՌՄՀ, ի մուտն մայիս ամսոյ, ձեռամբ՝ Յօհաննէս *ապարդիւն սարկաւագի եւ սպասաւորի տեառն* Աստուածատուոյ *սրբազան արքեպիսկոպոսի, ի* Կոստանդնուպոլիս, *ի ժամանակս նուիրակութեան:*

1630
ՆԵՐՍԷՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ
ՈՂԲ ԵԴԵՍԻՈՅ

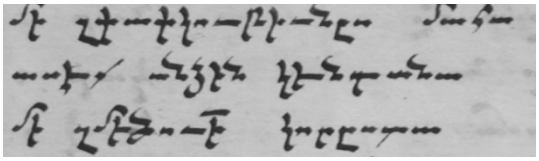
[Կոստանդնուպոլիս] ՌՄՀ—1821

ԳՐԻՉ՝ [Յօհաննէս սրկ.]:

ԹԵՐԹ՝ 54. չգրուած՝ 54բ: ՊՐԱԿ՝ 5x12 (ե 6): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «W» լուսադրոշմով: ՄԵԶՈՒԹԻՒՆ՝ 17,5x11,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ շղագիր (2ա—48բ), նօտրգիր (49ա—54ա): ՏՈՂ՝ 20: ԿԱՋՄ՝ ծաղկաթուղթ, թիկունքն ու անկիւնները՝ բալագոյն կաշի, ոսկեգոյն ծաղկադրոշմ եւ «ՈՂԲ ԵԴԵՍԻՈՅ», միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1+1, մասն աստառի:

Նմուշ՝ 48բ

Նմուշ՝ 49ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի Ա փեղկը թեթեակի մկնկեր:

ԾՆԹ. Դրչութեան վայրը եւ գրչի անունը ըստ ձեռ. 1629—ի: Երկուսն էլ գրուած են 1821—ին նոյնորակ թղթի վրայ եւ նոյն գրչութեամբ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—1ա Ողբ, յօրինեալ տեառն Ներսեսի Հայոց կաթողիկոսի առ եղեսեայ Մեծն ի քաղաքն Տեառն 1821, սեպտեմբերի 5

—1բ—54ա Տեառն Ներսեսի սրբազան եպիսկոպոսի, /եղբօր տեառն Գրիգորիսի Հայոց կաթողիկոսի/ Բան բարառնական, /Տաղիւ չափեալ հոմերական,/ Խօսեալ բանիւ ողբերգական /Վասն եղեսեայ Մեծի առման,/ Ի թուականի հինգ հարիւր /եւ իննըսուն ընդ երեքի,/ Քսան եւ երեք դեկտեմբերի, /Յերորդ ժամու օր շաբաթի—*Ողբացէք եկեղեցիք, /Հարսունք վերին առագաստի... /Հոգւոյ 'ւ Որդւոյ կատարելոց: Տունք Ռհո:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

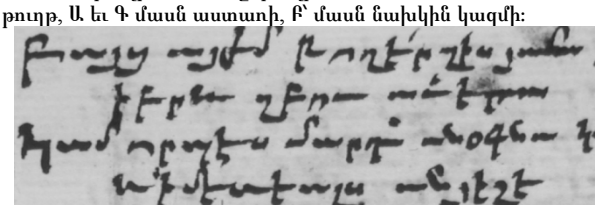
1ա (տե՛ս խորագիրը (հմմտ. ձեռ. 1629, 101ա):

1631
ՆԵՐՍԷՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ
ԲԱՆՔ ՁԱՓԱԻ

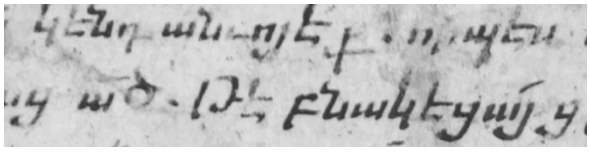
Դալաս ՌՄԼԸ—1789

ԳՐԻՉ՝ Գէորճ աբեղ.:

ԹԵՐԹ՝ 62. չգրուած՝ 1բ, 59բ—62բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—եx12 (Ա 15, ե 11): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15,6x11: ԴՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ շղագրանման նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 24: ԿԱՋՄ՝ վարդագոյն մոմլաթ, թիկունքը կապոյտ կտաւ, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Ա—Բ)+1 (Գ), թուղթ, Ա եւ Գ մասն աստառի, Բ՝ մասն նախկին կազմի:

Նմուշ՝ 4ա

Նմուշ՝ 8ա

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—1. ձաշոց: ԺԳ—ԺԴ դդ: 2 (Ա—Բ)+2 (Գ—Դ), ստացուած եզրահատուած 2 թերթերի ընդլայնակի ծալումից: Թուղթ, բոլորգիր, երկսիւն (եղել է նախկին կազմի միջուկը, կիսով չափ եղծուած եւ անընթեռնելի): Կարդալ Աբ—Բբ «///[վկա]յութիւն առնուլ, թէ ոչ ինչ պակաս գայ... ի ձէնջ///» (Բ. Կորնթ. ԺԲ 11—17), Բբ «///fo եւ զմայր... ինչս բազ» (Մարկ. ժ 19—22):

2. ժողովածոյ: ԺԷդ.: 1 (ե), վերջից, ստացուած եզրահատուած կէս թերթից: Թուղթ, նօտրգիր, միասիւն (եղել է նախկին կազմի միջուկը): Կարդալ՝ երբ «[Հարցումնիւ Գրիգորի եւ պատասխանիւ հրեշտակին—...] ///կրէ որ անցանի եւ զիս ընդ///իշատակսն գրեա///» (հմմտ. ձեռ. 715, 37բ–45ա, 6800, 73ա–84ա): եա «///Սրբոյն Եփրեմի ասացեալ///Պիղծ եւ անաւրէն իշնոցնատոս///Լուարում, լուարում եւ ի միտ///ով հրիստոսասէր ժողովուրդ///» (հմմտ. ձեռ. 640, 295ա, 944, 212ա) նաև տպ. «Էջմիածին», 2006, է–Ը, էջ 68:

ՎԻՃԱԿ բաւարար. Ի դ. նորոգուած եւ վերակազմուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *1ա* Ողբ ասացեալ ի սրբոյն Ներսէսէ վասն առման եղեսիա քաղաքին

Երգս ոգեալ տեառն Ներսիսի /եւ սրբազան կաթուղիկոսի, /եղբայր սրբոյն Գրիգորիսի, /Հայոց մեծի հայրապետի: /Բան ասացեալ բարառնական, /Տաղիւ չափեալ հոմերական, /Խօսեալ բանիւ ողբերգական /Վասն ե/եսիայի Մեծի առման, /եւ թուականիս հինգ հարիւր, /Ինըսնաւն ութ երեկի, /Քսաներեք դեկտեմբերի, /Յերորդ ժամու օր շաբաթի:

Իսկ այժմ օրինակեալ ի Գէորք վշտակիր եւեթ արեղայէ, ի ՌՄԼԸ (1789) թուին եւ յունվարի ժ(10)—ին, Ի Դալաս, կարի մռռկախառն ժամանակի

ա. *2ա—45բ* Տեառն Ներսեսի Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ Վասն առման եղեսիա քաղաքի—*Ողբացէք եկեղեցիք, /Դառերք Վերինըն Սիոնի.../Հոգւոյն Սրբոյ կատարելոց:*

բ. *45բ* [Յիշատակարան երգողի բանիս՝ «Ներսես»]—*Նորոգ բանէ այսըր կարգի /Տէր* Ներսէսի *երեխայրի.../ Աստուածութեանն միշտ երեւի: ՌԾԲ տուն է:*

2. *46ա—59ա* [Տեառն Ներսէսի Հայոց կաթուղիկոսի ասացեալ է հանելուկս Վասն ուրախութեան մարդկան...]

Տե՛ս ձեռ. 1558, 370բ—87բ. *Զիք* ձե, ճժթ, ճծզ, *իսկ միւսներըն՝ հետեւեալ խառն դասաւորութեամբ.* ա—բ, դ, գ, ե—իբ, իդ—իզ, իգ, իէ—իթ, լա, լ, լը—խբ, խզ, խգ—խե, խը—խթ, խէ, ծ, ծե, ծա—ծդ, ծզ—ծէ, ճթ—ձ, ձը—կ, ճը, ղ—ղա, ձը—ձթ, ղբ—ղգ, ղզ, ճա—ճբ, ճ, ճծբ, ղե, ձա—ձէ, կէ—ճդ, ճզ—ճէ, ղը—ղթ, կա—կբ, ղդ, ճթ, ղէ, ճգ—ճը, ճժ—ճժը, ճի—ճլբ, ճլէ—ճլը, կգ—կզ, ճլգ—ճլզ, ճլթ—ճծա, ճծզ—ճծե, ճծէ—ճկգ։ *Ունի.*

ա. *59ա* Սուրբն Ներսէս Շնորհալին—*Իշխան մի կայր յեկեղեցի / Ի ծայրագոյն աստիճանի։ /Քան զոր չեղեւ ոք աւելի/ Երգիչ տաղու շարականի։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1ա Տե՛ս խորագիրը 1ա։

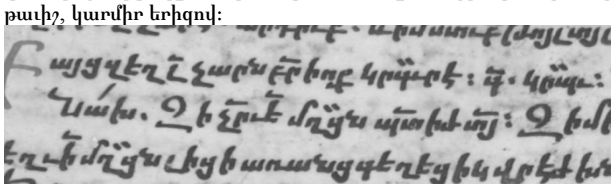
ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1ա (Շղագիր) Վա՛յ այնոցիկ, որք ոչ լուան ձայնի Տեառն...

1632
ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵՎԱՑԻ
ՈՍԿԵՓՈՐԻԿ

ԺԵ—XV

ԳՐԻՉ՝ եզեկիէլ։

ԹԵՐԹ՝ 203։ ՊՐԱԿ՝ 1x5+Ա—ԺԷx12 (Չ 11, ԺՉ 10, ԺԷ 9)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15,8x12։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր։ ՏՈՂ՝ 23։ ԿԱՉՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միչուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ծաղկաձիւս կանաչ թափշ, կարմիր երիզով։

Նմուշ՝ 30ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 7ա։ Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 58ա, 78ա, 129բ։ Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական։ Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր։ Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կանաչ։

Վիճակ՝ բաւարար. վերջից պակասաւոր, լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, խոնաւութեան հետքեր, թանաքի ճպպաղում (13բ—4ա), ցեցակեր։ Կազմի կաշին՝ վնասուած, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

— *1ա—6ա* Այս ինչ է ի գիրս Ոսկեփորիկ անուանեալ—*Առաջին հատորն. Առաջին. Վասն արքայութեան զանազանապէս... Յիսուներորդ. Կատարումն գրոյս եւ յիշատակարան։—6բ Այս է նշանագիր ի գիրս այս—՝ ամենայն... Սվւ—սովաւ։ Եւ այլն նմանապէս դիւրին է։*

7ա—203ա [Հ]արցումն խաւջա Մասուռչի բարեպաշտի եւ պատասխանիք Գրիգորի աշակերտի

1. *7ա—57բ* [Հատոր առաջին]. Նախ՝ Յաղագս Սրբոյ Երորդութեանն, եւ ապա՝ Յաղագս Բանին մարդեղութեան, ի Սուրբ գրոց եւ յուղղափառ վարդապետաց ժողովեալ։ Աւգնեա՛, Հոգիդ Սուրբ Աստուած

ա. *7ա—9ա* [Ա. Վասն արհայութեանն զանազանապէս եւ գանձին ծածկելոյ (Յանկից)]—*Նման է արքայութիւնն երկնից գանձի ծածկելոյ...*

բ. *9բ—11ա* [Բ. Յաղագս սկզբանց նախերգապէս (Յանկից)]—*Սկիզբն ամենայն գոյացութեանց՝ Աստուած...*

գ. *11բ—4ա* Գ. Յաղագս աստուածաբանութեանն — *Տեսանողն վեհերեւակ տեսութեամբ...*

դ. *14ա—6ա* Դ. Առ որս ասեն թէ ոչ գոյ Աստուած—*Առաջին նոցա հանդիպեսցուք, որք ասեն...*

ե. *16ա—20բ* Ե. Յաղագս թէ գոյ եւ է Արարիչ արարածոց—*Պատրաստեցէք տալ պատասխանի...*

զ. *20բ—7ա* Զ. Առ այնոսիկ, որք ասեն բազում աստուածս—*Յետ որոց ասացաւ ընդդէմ անզգամացն...*

է. *27բ—33ա* Է. Առ այնոսիկ, որ Բ Աստուածս ասեն — *Յետ որոց ասացուք ընդդէմ նոցա...*

ը. *33բ—40ա* Ը. Յաղագս թէ մի է Աստուած—*Յետ որոյ մաքրեցաք բանիւ զաստուածաբանութիւնն...*

թ. *40բ—2ա* Թ. Յաղագս երորդութեան անձանց — *Յետ որոյ ուսեալ եղեւ ճշմարիտ միութիւնն Աստուծոյ...*

ժ. *42բ—9ա* Ժ. Զի ճշմարիտ է երորդութիւն Սուրբ—*Հոգի է Աստուած եւ երկրպագեաց...*

ժա. *49ա—51ա* ԺԱ. Ընդդէմ Արիոսի—*Յետ որոյ ցուցեալ եղեւ Սուրբ երրորդութեան...*

ժբ. *51ա—3բ* ԺԲ. Յաղագս Սուրբ Հոգոյն Աստուածոյ. ընդդէմ Մակեդոնի—*Իսկ վասն Սրբոյ Հոգոյն աստուածութեան բազումք այլ...*

ժգ. *53բ—6բ* ԺԳ. Ընդդեմ նոցա, որ ասեն ի Հաւէ եւ յՈրդոյ բղխումն զՀոգին Սուրբ—*Եկեսցուք այժմ եւ տեսցուք զմոլորութիւնս նոցա...*

ժդ. *56բ—7բ* ԺԴ. Վկայութիւնք յաղագս համագոյ զուգապատիւ երորդութեան եւ նոյնագործ արարչութեանն—*Զի արարիչ է Հայր, արարիչ է Որդին, արարիչ է եւ Հոգին Սուրբ...*

2. *58ա—77բ* [Երկրորդ հատոր]

ա. *58ա–62բ* ԺԵ. Յաղագս մարդեղութեան Բանին–*Ի ձեռնտութենէ Հոգւոյն Սրբոյ…*

բ. *62բ–4բ* ԺԶ. Վկայութիւմբ վասն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. յառաքելոյն Պաւղոսի է–*երթիցուք այժմ ի Պաւղոս առաքեալն…*

գ. *64բ–8ա* ԺԷ. Այժմ բաղդատէ առ հրեշտակս՝ զգերազանցն ցուցանելով–*Ասէ. Այնչափ առաւել է քան զհրեշտակս…*

դ. *68ա–9ա* ԺԸ. Վասն Ադամայ եւ հրեշտակաց–*Ասէ մարգարէն. Փոքր ինչ խոնարհ արարեր…*

ԺԸ գլխահամարը դրուած է ԺԷ գլխի վերջին էնթագլխի մօտ՝ 67բ (գրչից) «եւ ոչ միայն գլուխն մեր Քրիստոս…»։

ե. *69աբ* ԺԹ. Բաղդատութիւն առաջին եւ երկրորդն Ադամայ–*Հարց. Ջի՞նչ է հաւասարութիւն…*

զ. *70ա–1բ* Ի. Վասն Տեառն եւ մարգարէից–*Այժմ եկեսցուք ի մարգարէսն…*

է. *71բ–3ա* ԻԱ. Բաղդատութիւն բահանայապետից զհնոյն եւ Տեառն. ընդդէմ հրէից–*Նայեցարուք ա(=ը)նդ առաքեալ[ն] եւ քահանայապետ[ն]…*

ը. *73ա–4բ* [ԻԲ] Բաղդատութիւն Մելխիսեդեկի եւ Տեառն–*Հարցումն. [Ո]րքա՞ն յեղանակաւ նմանի Մելքիսեդեկի…*

թ. *74բ–7բ* ԻԳ. Պատասխանի առ հրէայս–*Որք առ մեզ ասեն հրէայք…*

3. *78ա–129ա* Երրորդ հատոր

ա. *78ա–83ա* ԻԴ. Միաճամուռ վկայութիւմբ Սուրբ Գրոց վասն տնաւրինութեանն Քրիստոսի–*Արդ, կամիմ աստանաւր զամենայն վկայութիւնս…*

բ. *83բ–8ա* ԻԵ. Վկայութիւմբ վասն Տեառն մերոյ, յԱւետարանէն Մաթէոսի կարգաւ–*Գիրք ծննդեան Յիսուսի Քրիստոսի…*

գ. *88բ–90բ* ԻԶ. Վկայութիւմբ վասն Քրիստոսի, ի Ղուկասու Աւետարանէն – *Քանզի բազումք յաւժարեցին…*

դ. *91ա–4ա* ԻԷ. Վկայութիւմբ վասն Տեառն Յովհաննու աւետարանչի–*Ի սկզբանէ էր Բանն…*

ե. *94բ–7ա* ԻԸ. Վկայութիւմբ վասն Տեառն մերոյ, յառաքելոյն Պաւղոսի Հռոմայեցոց թղթին–*Պաւղոս ծառայ Յիսուսի Քրիստոսի…*

զ. *97բ–102ա* ԻԹ. Վկայութիւմբ վասն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որ ի գիրս Դործոցն պատմի – *Զբանն առաջին, զոր արարի…*

է. *102բ–6բ* Լ. Վկայութիւմբ վասն Տեառն մերոյ, ի Կաթուղիկեայցն հաւաքեալ: Նախ՝ ի թղթոյն Յակոբայ, որ ասէ–*Յակոբոս Աստուծոյ եւ Տեառն…*

ը. *107ա–8ա* ԼԱ. Վկայութիւմբ վասն Տեառն մերոյ, ի Ննջումն Յովհաննու աւետարանչի–*Էր ընդ եղբարսն…*

թ. *108բ–22բ* ԼԲ. Վկայութիւմբ վասն Տեառն մերոյ, ի Տեսեան գրոցն Յովհաննու աւետարանչի, ընդ նմին եւ բան բան լուծումն: Առաջին գլուխ–*Յայտնութիւն Յիսուսի Քրիստոսի…*

ժ. *123ա–9ա* ԼԳ. [Վկայութիւմբ վասն Տեառն մերոյ, յեթն վարդապետաց ուղղափառաց. (Յանկից): Վկայութիւմբ վասն Տեառն մերոյ սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ–*Արդ, առաքեաց Աստուած զՈրդին իւր յաշխարհ…*

Յաջորդում են. Վկայութիւնք Գրիգորի Աստուածաբանի (123բ–5ա), Գրիգորի Աքանչելագործի (125աբ), Բարսղի Կեսարացւոյ (125բ–6բ), Եպիփանու Կիպրացւոյ (126բ), Կիւրղի Աղէքսանդրացւոյ (127ա), Աթանասի Աղէքսանդրացւոյ (127բ–9ա)։

4. *129բ–76ա* [Զորրորդ հատոր]

ա. *129բ–31բ* ԼԴ. Հարցումն անհաւատից Ը թուով եւ պատասխանից նոցին–*Յետ որոյ սուրբ եւ աստուածաշունչ գրոց…*

բ. *131բ–4ա* [Լե]. Վասն Ծննդեան Տեառն–*Առաջին պատասխանի՝ որք ասեն, թէ…*

գ. *134ա–5բ* [ԼԶ.] Վասն մկրտութեան Տեառն–*Առ երրորդին՝ որ ասեն, թէ…*

դ. *135բ–8ա* ԼԷ. Վասն կրից Քրիստոսի–*Առ չորրորդն՝ որ ասեն, թէ. Ջամենայն…*

ե. *138ա–42բ* ԼԸ. Առ վեցերորդն. Մահուանն Քրիստոսի–*Առ վեցերորդն՝ որ ասեն…*

զ. *142բ–4բ* [ԼԹ.] Վասն Թաղման Տեառն–*[Առ եօթներորդն]՝ որ ասեն…*

է. *144բ–9ա* [Խ.] Վասն Յարութեան Տեառն եւ հաւարակաց–*[Առ ութներորդն որք ասեն]…*

ը. *149ա–56ա* [ԽԱ.] Հարցմունք Ժ վասն Յարութեանն Տեառն–*Դարձցուք այժմ յառաջիկայ բանս…*

թ. *156բ–61ա* [ԽԲ.] Հակաճառութիւմբ ուղղափառաց առ ժողովս երկաբնակաց: Հարցումն եւ պատասխանիք ըստ իմաստասիրացն բանի–*Հարց. [Զ]Քրիստոս Աստուած խոստով[անիմք հաւատացեալքս…*

ժ. *161ա–4բ* [ԽԳ.] Հարցումն երկաբնակաց առ մեզ, զորմի անձն ասեն եւ երկու բնութիւնս բաժանեն Քրիստոսի–*Ընդէ՞ր ոչ ասէք երկու բնութիւնս…*

ժա. *164բ–70ա* [ԽԴ. «Վասն էութեանն եւ բնութեանն եւ անձին եւ գոյացութեանն եւ անհատին, բանական եւ տեղին». (Յանկից)]–*Հարց. Ջի՞նչ է էութիւն…*

ժբ. *170բ–6ա* [Խե.] Հերձմունք (=հարցմունք) երկաբնակաց առ մարդեղութիւն Բանին–*Հարց. Մարդկութիւն Քրիստոսի տեսանէ՞ զաստուածութիւն…*

5. *176բ–203բ* [Հինգերորդ հատոր]

ա. *176բ—97ա* [ԽԶ.] Տեառն Վահրամ վարդապետի ասացեալ Յաղագս Սրբոյ Երրորդութեան եւ միոյ աստուածութեանն, եւ փրկական տնաւրէնութեանն Քրիստոսի—*Հաւատամք եւ խոստովանիմք...*

բ. *197ա—8բ* [ԽԷ.] Նորին Գրիգորի Դաւանութիւն հաւատոյ չորեքտասան աստիճանաւ, զոր ժողովեալ, այսպէս դաւանեմք հաստակ բարիւ եւ համառուտ բանիւ—*Խոստովանիմք եւ հավատամք...*

գ. *198բ—9ա* [ԽԸ.] Վասն ճշմարտութեան եւ հաւատոյ—*Հարց. Ջի՞նչ է ճշմարտութիւնն...*

դ. *199ա—101ա* [ԽԹ.] Վասն հաւատոյ եւ յուսոյ եւ սիրոյ—*Միտքս մեր եւ հոգիս...*

Այս գլխի «Վասն հաւատոց եւ գործոց» ենթագլուխը (200բ—1ա), տպագրում կցուած է յաջորդ «Ծ» գլխին:

ե. *201ա—3ա* [Ծ. Կատարումն գրոյս եւ Յիշատակարան. (Յանկից)—*Արդ, զայսոսիկ սակաւուք աստուածաբանութիւնս որդի լ[ուսոյ] եւ ծնունդ Վերնոյն Սիոնի, հաւատարիմ ծառայ Աստուծոյ՝ Մաուսէսայ... ամէն: եղիցի, եղիցի: — 203բ* [Յ]իշատակարան—*Եւ ես՝ տարտամս յուսումնասիրաց Գրիգոր պիտա[կան]ուն խնդրող բանի, հաւաքեցի զԳ[իր]քս աստուածաբանութեան, որ անուանեալ կոչ[ի] Ոսկեփորիկ, զի ըստ իրին եւ զանուն առ եդեալ ունի՝ ոսկի, այսինքն՝ անապական եւ պատուական գանձիւք աստուածային առլցեալ, որ եւ զստացողս իւր եւ զսիրաւ[ղ]ս աստուածաբանութեամբն փարթամացուցան[է]: Արդ, գրեցաւ սա ընդ հովանեաւ Սուրբ Աստուածածնի, առաքելական աթոռոց Եւստաթէի, եւ այլ բազմահաւաք սրբութեանց, ի նեղ եւ նո[ւա]գե[ա]լ ժամանակի, թվականութեան մերոյ ազգի Պ. (800) ///— երրորդի, ի խնդրոյ աւմեմն բ[ա]րեպաշտի խաւջայ Մասուղահի, բնակութեամբ ի սեպուհ արանց Դաւրէժ քաղաքի, զոր խնդրեաց բազում անգամ գրով եւ բանիւ գրել յաղագս Սրբոյ Երրորդութեանն եւ յաղագս Քրիստոսի աստուածութեանն: Եւ ես տկար ոգւով եւ ծիւրեալ մարմնով գրեցի եւ հաւաքեցի ի սրբոց արանց/// (շար. թափուած):*

Տե՛ս տպ. «Գիրք որ կոչի Ոսկեփորիկ...», կ. Պոլիս, 1746:

Տպ. չունի այս յիշատակարանը:

Համ. Լ. Ս. Խաչիկեան, «Ժե դարի հայերէն ձեռագրերի յիշատակարաններ», Ա, Երեւան, 1955, էջ 9—10:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

42ա Եւ զտառապեալ ոգի, զբազմամեղ գրիչ սորայ զսուտանուն քահանայս, որ Եզէկիէլ կոչի, յիշեցէք ի Քրիստոս. ամէն: եղիցի, եղիցի:

69բ Եւ զմեղեւք լցեալ եւ հոգով տառապեալ եւ մարմնով տոչորեալ եւ աչաւք ցանկացեալս, անմեղադիր լերուք սխալանաց սորայ:

77բ Եւ զիս զբազմամեղ գծող սորին յիշեցէք սրտի մտաւք ի մաքրափայլ յաղաւթս ձեր, եւ Աստուած զձեզ յիշէ յիւր միւսանգամ գալստեանն. ամէն, եւ որ զԱմէնն ասէ. ամէն:

162ա Վա՛ անմտութեանս. ոչ ուշս է ի վերայ, ոչ խելքս (լուսանցքը խախտելու համար):

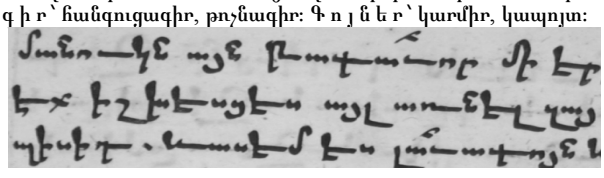
1633
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

Ղօնիա ՌՃԺԳ—1664

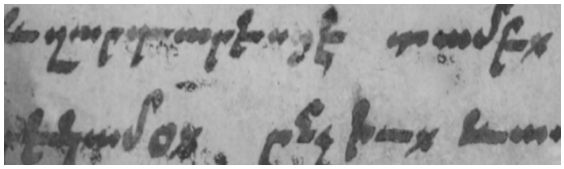
ԳՐԻՉ՝ Գրիգոր: ՍՏԱՅՈՂ՝ Պաղտասար ուստայ:

ԹԵՐԹ՝ 261. չգրուած՝ 1բ, 259բ—60բ, 261բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—Ըx12 (Գ 11)+Ա—ԺԴx12 (ԺԴ 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 14,8x10: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 17: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ, դռնակինը՝ ծաղկադրոշմ կարմիր կաւ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 97ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 2ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ ճանճգուցագիր, թոչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

Նմուշ՝ 15ա

Նմուշ՝ 8ա

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—Գիր օրինութեան: Ժէ դ.: 2 (Ա—Բ), սկզբից, ստացուած եզրահատուած թերթի 2 մասերի իրար կցումից: Թուղթ, միասիւն, նօտրգիր: Կարդալ՝ Աբ, Բա (չգրուած՝ Աա, Բբ). «////[ճա]նապազ ի վերայ ձեր եղիցի ի տուէ ի գիշերի... Այլ եւ աւրինեսցէ զձեզ... ամէն///»:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից լուսանցային մասերը թեթեւակի գունափոխուած, կիսախոռանի (97ա) կարմիր ներկը ճապաղած, պատառիկ—պահպանակը վնասուած: Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերն՝ մաշուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *2ա—60բ* [Ի Հարանց վարուց]: Գլուխ ԺԴ(=ԺԳ)—եր/որդ. Եւ թէ պարտ է մեզ աւտարասէր

լինել եւ ողորմութիւն առնել խնդութեամբ եւ լրջմտութեամբ—*Ասաց հայրն* Ապոլոն...

2. *60բ—73ա* Վասն Պետրոսի Մաքսաւորին—*ՅԱփրիկեցոց աշխարհին էր ոմն մեծատուն...*

3. *73ա—96ա* Վարք երանելոյն Յոհաննիսի որդւոյ եւտրոպիոսի կամաւոր աղքատացելոյն Քրիստոսի—*Յամս ժամանակաց թագաւորութեանն* Արկադիոսի...

4. *96բ* [Ըստգտանիմ անձին մեղաւորի]—*Բայց ինչ ասեմ իմոյ անձին,/ Ախտասիրիս բոլորովին...*

5. *97ա—106ա* [Երանելոյն Զաքարիայի Հայոց կաթողիկոսի Ներբողեան ի Սուրբ խաչն աստուածընկալ. ձեռ. 2020, 65ա]—*Այսաւր ուրախացան երկինք...*

6. *106բ—8բ* Գիր ուրբաթի, զոր կարդան ի վերայ հիւանդաց ամէն — *կարդամք առ քեզ, Հայր Տեառն մերոյ...*

7. *108բ—25բ* Տեսիլ սուրբ Աստուածածնին, զոր ետես սուրբ Կոյսն վասն դժոխոցն—*Խորհեցաւ ամէնասրբուհի Աստուածածինն...*

8. *125բ—44ա* Հարցմունք սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին եւ պատասխանի հրեշտակին Վասն որդոց մարդկան—*Սուրբն Գրիգորիոս Լուսաւորիչն...*

9. *144ա—55ա* Թուղթ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որ յառաքեցաւ յերկնից ի տաճարն սուրբ—*Ես՝ Պաւղոս Հռոմայեցոց երկրին...*

10. *155բ—63ա* Երանելոյն Եբրեմի ասացեալ է Վասն պահելոյ սուրբ կիրակէին—*Պատուեցէք զաւր սուրբ կիրակէին...*

11. *163բ—90բ* Վկայաբանութիւն կամաւոր աղքատին Ալէքսանոսի մարդոյն Աստուծոյ—*Այր մի էր ի Կոստանդինապօլիս...*

12. *190բ—200ա* [Վեցերորդ կիրակէին. Շնորհալից վարդապետին Անանայի Նարեկեցւոյ ասացեալ. ձեռ. 1521, 288ա] Վասն աղօթի[ց] եւ արտասուաց խոստովանութեան—*Արդ, շնորհ արտասուացն նշանակէ...*

13. *200ա—3բ* Աղաւթք սրբոյն Պօղոսի ասացեալ է ամենայն դեղի—*Ես Պաւղոս, հալածիչ եկեղեցւոյ...*

14. *203բ—4բ* Գիր գանի եւ ամենայն ցեղ ցաւի, որ ելանէ ի մարդիկ — *Յանուն Աստուծոյ, Քրիստոս Աստուած...*

15. *204բ—7ա* Գիր գանի: Ա[նուն] պողպատ դանակ Գ բեւեռէն եւ տեառնագրեն ի վերա վիրին—*Ծառ մի կայր ի մէջ երկրի...*

16. *207ա—26բ* Ուղիղ դաւանութիւն հաւատոյ, զոր մեղապարտ Վարդան գրեցի յաստուածային գրոց—*Զաստուածութիւնն անճառելի...*

17. *226բ—41ա* [Յոհաննու Մանդակունեցոյն ասացեալ, ձեռ. 942. 151բ] Վասն չբանբասելոյ եւ չդատելոյ զեղբայրս եւ զֆահաձայս եւ զվարդապետս—*Մթերք սգոյ եւ աղջամուղջ տրտմութեան...*

18. *241ա—9ա* Սուրբ հարցն ուղ[ղ]ափառաց, հաստատեալ ի պատճառս նաւակատեացն անհասից—*Թէ հերձուածող կամ այլ ազգ...*

19. *249ա—55ա* Դաւանաւք բահանայից—*Մեղայ ամենասուրբ երրորդութեան...*

20. *255բ—8բ* Դաւանաւք աշխարհականի—*Մեղայ ամենասուրբ երրորդութեան... ի փառս հանդերձեալ կենացն. ամէն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

96բ Յիշատակ է Պաղտասարին: Կարդա զմեղապարտ գրիչս յիշեա (նման՝ 144ա):

108բ Քրիստոս Աստուած... ողորմեա ծառային քո՝ Պաղտասարին *եւ ամենայն յարեան մերձաւորաց (նման՝ 125բ, 155աբ, 163ա):*

178ա Քրիստոս Աստուած... ողորմեա ստացողի գրոցս՝ Պաղտասարին... *եւ ինձ մեղաւք մեռեալ՝* Գրիգոր *գրիչս եւ կարդացողաց (նման՝ 226բ):*

259ա Փա՛ռք... Արդ, գրեցաւ սուրբ գիրքս, որ է Հարանց վարք եւ Ոսկիփորիկ, ի Ղօճիա, ընդ հովանեաւ Սուրբ Աստուածածնի *եկեղեցոյն, ձեռամբ՝ մեղսամած* Գրիգորիս, *եւ ծնօղաց իմոց, հօրս՝* Պակօին *եւ մօրս՝* Ծովօին *եւ կողակցին իմում՝* Նախաթունին, *եւ ամենայն արեան մերձաւորաց. ամէն: Գրեցաւ գիրքս թվին ՌՃԺԳ (1664) ամին, ի վայելումն խոճայ ուստայ* Պաղտասարին, *զոր Տէր Աստուած բարով վայելել տացէ, եւ իւր ծնօղացն Աստուած ողորմի ասացէք. ամէն: Հայր մեր:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1ա (ԺԷ—ԺՀ դդ., նօտրգիր, 11 տող, թանաքով ջնջուած եւ անընթեռնելի)... ես՝ տէր Կիրակոս, *որ եկի յունիս օրս... որ է ինք ///աչերոյ:*

261ա (Նոյն ձեռք, 11 տող, նոյնպէս ջնջուած եւ անընթեռնելի)/// առաւ իմ պապ՝ Մելիուն*/// Տէր Աստուած ողորմի* Աթին, Մելիունին*/// ես* Յովանէս *վարդապետ գրեցի///:*

ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1բ, 260աբ: 261բ զանազան տառեր:

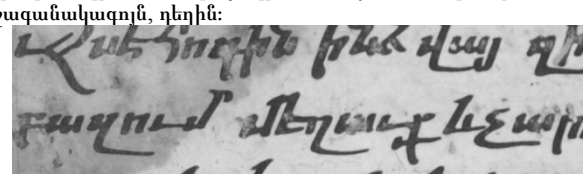
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

Երգնկա ՌԽԳ—1594

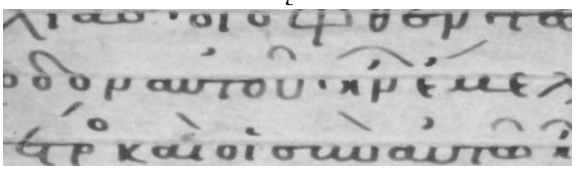
ԳՐԻՉ՝ Սաճակ երէց: ՍՏԱՅՈՂ՝ Կոպիտաշայ:

ԹԵՐԹ՝ 160: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺԴx12 (Ա, Թ 10, ԺԴ 6)+1x2: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, արեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 14,5x10: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 16: ԿԱՋՄ՝ դռոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կարմիր շերտաւոր մետաքս:

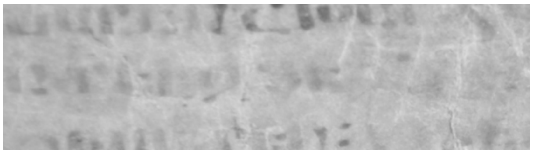
ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 1ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական, կենդանական: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ կենդանագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, մուգ շագանակագոյն, դեղին:

Նմուշ՝ 9ա

Նմուշ՝ Աբ

Նմուշ՝ 8ա

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—1. Ճաշոց [օգոստ. 5. ընթերցուած Ղուկասի Աւետարանից] (յունարէն): ԺԳ դ.: 1 (Ա), սկզբից. ստացուած ընդլայնակի հատուած թերթի վերին մասից: Մագաղաթ, միասիւն, ստրանգելա գրութեամբ: Տե՛ս V. Chétanian, Catalogue des fragments et manuscrits grecs du Matenadaran d'Erevan, p. 2. Աւետարան յովհաննու: Ը—Թ դդ.: 1 (Բ), վերջից ստացուած ընդլայնակի հատուած թերթի ստորին մասից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ երկաթագիր, գունաթափ եւ հազիւ նշմարելի: Կարդալ՝ Բբ, Բա «///Քրիստոսն ոդի Աստուծոյ... եւ ոչ ոք համարձակ///» (Ջ 70—է 13):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. միջից պակասաւոր, խոնաւութիւնից վերին լուսանցային մասերը գունափոխուած, տեղ—տեղ կպումներ եւ առանձին բառեր վնասուած, ցեցակեր: Կազմի եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *1ա—23բ* Հարցմունք սրբոյն Գրիգորի Լուս[որչին] եւ պատմելոյ հրեշտակին—*Սուրբ* Գրիգոր Լուսաւորիչն *Հայոց...*

2. *24ա—45բ* Հարցմունք սուրբ Աստուածածնին եւ պատասխանիին հրեշտակին — *Խորհեցաւ ամենայսրբուհի Աստուածածին Մարիամ...*

3. *46ա—59ա* Գ. Հարցմունք Պետրոսի եւ Պաւղոսի, որ ազանեցաւ յերկնից յերկիր ի տաճարն—*Ես՝* Պատրս *Հռոմայեցոց երկրիս...*

4. *59ա—68բ* Դ. Հարցմունք երանելոյն Եբրեմի ասացեալ վասն պահելոյ կիրակէքին—*Պատուեցէք զօր սուրբ կիրակէին...*

5. *69ա—83բ* Ե. Մարերի Ը, Մայիսի ԺԵ. Այսմաւուր վկայաբանութիւն Պարոնոյս նոր նահատակին—*Աւրհնեալ է ամենասուրբ երրորդութիւն... Ի ժամանակս թագաւորութեան սուլտան* Սելումին... *Եւ ես անպիտան* Վռդանէս *տրուպս ի վարդապետաց եւ յետինս ի քարոզողաց, ակնատես եղէ այսու ամի, եւ անմաքուր բազկաւ իմով գրկեցի եւ եդի ի տապանի, եւ ըստ կարի աղկացեալ մտաց իմոց գրեցի զՊատմութիւնս զայս:*

6. *84ա—95ա* Զ. Քարոզ վասն խոստովանութեան. բան խրատական, հարկաւոր եւ յոյժ ազտակար—*Բան. Նախ վասն խոստովանութեան...*

94 եւ 95—ի միջեւ 1 թերթ ընկած:

7. *95բ—108ա* Է. Հարցմունք սիեզերալոյս [Վարդան. ձեռ. 601, 41ա] վարդապետի ասացեալ պարզ բանիւ յաղագս համբերութեան—*Ով որդեակք, վերջին է ժամանակս...*

104 եւ 105—ի միջեւ 1 թերթ ընկած:

8. *108բ—15ա* Ը. Հարցմունք սիեզերալոյս վարդապետի ասացեալ յաղագս մկրտութեան—*Արդ, քրիստոնեայք եթէ սկիզբն մկրտութիւն է...*

9. *115ա—21բ* Թ. Կանոնք: եկեսցուք ի կարգս հաճանայից—*Այսպէս ասէ գիրն, թէ...*

10. *121բ—7բ* Ժ. Քարոզ ի բան Աւետարանին, որ ասէ—*Այսպէս ասէ աստուածային գիրքն...*

11. *128ա—45բ* ԺԱ—ԺԲ. [Յաղագս երկնային շարժմանն... Յոհաննէս վարդապետի եզնկացոյ...]

Տե՛ս ձեռ. 529, 149ա—66բ. նխ/չիք: Ֆա/*128ա—30բ:* բ/*130բ—2բ:* գ/*132բ—4բ (134բ—6ա տե՛ս Ֆժա):* դ—զ/չիք: է/*136ա—8բ:* ը/*138բ—40ա:* թ/*140ա—1բ:* ժ/*141բ—5բ:* ժա/*134բ—6ա (Ֆգ—ից յետոյ):* Ֆա—գ, ժա *գրուած են ԺԱ գլխահամարի տակ, իսկ Ֆէ—Ժ ԺԲ):*

12. *145բ—51ա* [Բանիւ զանազանիւ]

ա. *145բ—6ա Ժամք տուընջեան—Այգն, ծագ...*

բ. *146ա* ԺԲ ժամ գիշերոյն այս են—*Խաւարակն, աղջամուղջն...*

գ. *146աբ* [Մեղեդի աւետարանչացն. ձեռ. 424, 279ա]—*Մաթէոս մարդ անուանեցաւ... /Իսկ Մարկոսի ասի առիւծ...*

դ. *146բ—7ա* Վասն է խորհուրդ եկեղեցոյ պարտ է գիտել—*Առաջին՝ մկրտութիւնն...*

ե. *147ա* Այս է գործ զէ զաւրութիւնն—*Ո՛ հաւատքն…*

զ. *147աբ* Այս են աւուրք ամսոյ չարոյ եւ բարոյ…—*Յունվար Բ, ի չար է…*

է. *147բ—8ա* [Քանի՞ցս անգամ խոսեցար Աստուած ընդ հարսն ամենայն, Հարցմանց գիրք Գրիգորի Տաթեացւոյ, հտ. Զ, պրակ ՁԱ]—*Խաւսեցար Աստուած ընդ Ադամայ…*

ը. *148բ* [Քանի՞ բան խոսեցար Քրիստոս ի խաչին]—*Իսկ Քրիստոս ի խաչին խոսեցաւ է բան…*

թ. *148բ—51ա* Աւրհնէք է այս—*Քանզի յորժամ խաչն փայլէ, /Յարեւելից փայլատակէ…*

13. *151բ—7ա* ԺԴ. Դաւանաւք ժողովրդեան—*Հաւատով խոստովանիմ զամենայսուրբ զերրորդութիւն… Մեղայ Աստուծոյ աչաւքս… ամէն։*

14. [Յաւելագրութիւն, ԺԸ դ.]

ա. *159ա* Այս է աւրէնք հայրապետաց—*Ազգականութիւն ԺԲ (12) ճեղ է…*

բ. *159բ—60ա* [Վասն ժամուց տուընջեան եւ գիշերի]—*Յունվարն. տիւն Ժ ժամ…*

գ. *160աբ* Գիր բանայրդրանաց եւ անիծաց—*Ի այս անուն վարդապետ կամ եպիսկոպոսես…*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1բ Թվական ի ՌԽԳ (1594), յուն//(2ա)իս ի Ժ (10) եռաջք արի օրն Բ—շաբթի։

23բ Քրիստոս Աստուած ողորմեայ ըստացողի գրոցս՝ Կուլփաշային, *//(24ա) խոճայ* Մինասին *եւ իւր որդոյն՝* Տատուրին, *եւ այլ ննջեցեալոցն…(նման՝ 95ա, 115ա, 121բ, 127բ)։*

45բ Քրիստոս Աստուած… փրկեայ… մանաւանդ զստացող գրոցս՝ զԿուլփաշան *եւ իւր դաւերն՝* Խութլուին *եւ զիւր կողակիցն՝* զԽաչերեան, *եւ զմեղապարտ գրիչս… (նման՝ 68բ—9ա)։*

59ա Քրիստոս Աստուած, ողորմեայ ստացողի գրոցս՝ Կուլփաշային, *խոճայ* Մինասին…

83բ Տէր Աստուած ողորմեայ ըստ//(84ա)ացողի գրոցս՝ Կուլփաշային, Փրոշխաթունին, *խոճայ* Մինասին, *որդոյն՝* Տատուրին… *(նման՝ 108աբ, 151ա)։*

157բ Փա՜ռք… Արդ, գրեցաւ այս Ոսկիփորիկս անարժան եւ անպիտան Սահակ *իրիցուս, որ կոչի մայրաքաղաք, ի յեկեղեաց գաւառն, ի յերզընկու, ի դուռն* Սուրբ Երոռդութեանն, *թվական ՌԽԳ (1594), յունիսի Ա (1), օրն Բ—շաբթի, որ է Պահքն Վարդավառին, կաթողիկոսութեանն տէր* Դաւթին, *հայրապետութեանն տէր* Արիստագէս *արքեպիսկոպոսին. Աստուած իւր հայր //(158ա)ապետութիւնն վայլել տացէ. ամէն։*

Այլեւ յիշեցիր զուսուցիչն իմ զտէր Մինասն, *Աստուած զիւր հոգին լուսաւորէ։ Այլեւ յիշեսցիր զծնաւղսն իմ՝ զմեղտէսին, որ* Պարոնն. *Աստուած զինքն անթառամ պսակին արժանի առնէ զիւր հոգին. ամէն։*

Ով մանկունք եկեղեցոյ
Եւ սպասաւորք Սուրբ խորհրդոյ,
Թողուլ զըմեղս անձին իմոյ։

Ո՛վ եղբայր, անմեղադիր լերուք տղալանաց եւ խոշորութեան սորայ, զի կայր//(158բ) մեր այս չափս է. ամէն։

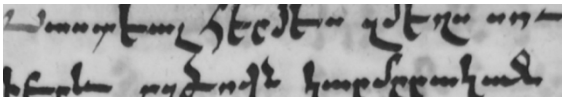
Արդ, երես անկեալ աղաչեմ զձեզ, ո՛վ հանդիպող կամ կարդալով յիշեցէք զանարժանս եւ զանպիտանս, որ անունս է քահանայ եւ գործք քահանայի չունիմ։ Յորժամ կամիք տեսանել, մէկ բերան Ողորմիս հանէք եւ ի բերին յիշէք, եւ մէկ Հայր մեր յերկինս ասէք, եւ Աստուած զձեզ յիշէ իւր սուրբ արքայութիւնն. ամէն։ Կատարեցաւ այս գիրքս։ Հայ[ր] մեր յերկինս։

1635
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

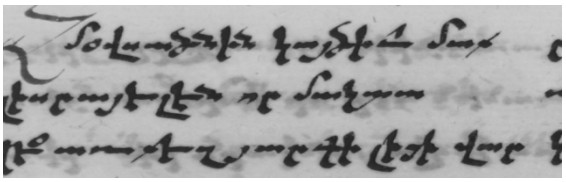
[Կոստանդնուպոլիս] ՌՄԻԷ—1778

ԳՐԻՉ՝ Նիկողայոս դպիր (1778թ., 79ա—148ա)։

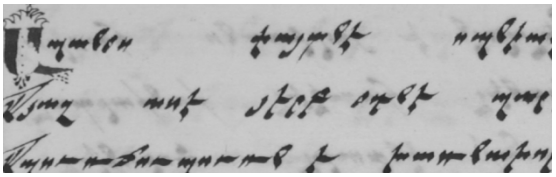
ԹԵՐԹ՝ 207—3 (տե՛ս պահպանակ). չգրուած՝ 1ա—2բ, 69բ, 74ա—8ա, 102բ, 148բ, 201բ—7բ։ ՊՐԱԿ՝ Ա—Զx12 (Ը 16)+7 (տարբեր՝ Ա—Բ 12, Գ, ե—Զ 10, Դ, է 8)+5x12 (ե 10)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով։ ՄԵՏՈՒԹԻՒՆ՝ 16,4x10,7։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ նօտրգիր (տարբեր՝ 3ա—73բ, 79ա—148ա, 149ա—201ա)։ ՏՈՂ՝ 21 (3ա—73բ), 17 (79ա—148ա), 16 (149ա—201ա)։ ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի (զոյգ փեղկերի կենտրոնում՝ ճնշադրոշմ խաչելութիւն), միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ծաղկաթուղթ։ ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (1—2)+1 (207), թուղթ։

Նմուշ՝ 4ա

Նմուշ՝ 79ա

Նմուշ՝ 149ա

Վիճակ՝ բաւարար. թանաքից գրադաշտը գունափոխուած: Կազմի եզրերը՝ մաշուած:

Ծնթ. բաղկացած է 3 տարբեր մասերից (տես Գիր):

Այդ մասերը թեեւ ունեն գրչական զգալի տարբերութիւններ, բայց, հաւանաբար, գրուած են միեւնոյն գրչի ձեռով՝ տարբեր ժամանակներում:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ւ Ն

Ա. 3ա—69ա [Տաղ Սումիաս վարդապետի]

1. *3ա—5ա* Ի Սումիաս վարդապետէ ասացեալ երգ Սուրբ խաչին («Ի Սումիասէ ասացեալ երգս այս»)—*Ի քեզ պարծիմք պարծանք մարդկան/: Փայլող կենաց Տեառն Յիսուսեան... /ՊԱՒԱՅ (1683) թուին յարմարական...*

2. *5ա—6ա* [«Ի Սումիասէ»]—*Իմ աչաց լոյս, իմ սիրելի, /Իմ գեղեցիկ եւ նազելի... /Ի թիւս ՊԱՒԱՅ (1683) զասող բանի:*

3. *6աբ* [«Ի Սումիասէ»]—*Ի սուտ կենցաղս, որովհետեւ /Զես մնալոց որովհետեւ... /Զայս բանս ասաց ԵՒԾԻԿ (1686) թուին...*

4. *7աբ* [«Ի Սումիասէ»]—*Ի հոգի խոցեալ իմ գոլով, /Անզբուժ վիրօք շըրջելով... /ԵՒԾԻԿ (1686) թուին զայս կարդացէք...*

5. *7բ—8բ* [«Ի Սումիասէ»]—*Իսկուհի Աստուածածին, կոյս, անբիծ կոյս, /Սրբուհի մայր տիրածին, երանելի մայր...*

6. *8բ—9բ* [«Ի Սումիասէ»]—*Ի քեզ, Աստուած իմ, յուսացայ/ Յնծութիւն իմ Տէր ողորմեա...*

7. *9բ—10բ* [«Ի Սումիասէ»]—*Իմ գեղեցիկ ակն եւ պատկեր,/ Ընդէ՞ր եղեր չարին ընկեր... /ԵՒԾԻԿ (1686) թուին ի ձէնջ առիս...*

8. *10բ—1ա* [«Ի Սումիսէ»]—*Իմ տիրաշէն քաղաք մարմնոյս որ եղեւ, /Յայգ եւ ցերեկ ասելս ահուզար եղեւ... /ԵՒԾԻԿ (1686) թուին ի քեզ յուսամ, տիրածին...*

9. *11ա—2ա* [«Ի Սումիսէ»]—*Իմ մեղսասէր միտք եւ մարմին, / Աւուրք բազմօք կաս ի չարին... /ԵՒԾԻԿ (1686) թուին զիս մատնեցի...*

10. *12աբ* [«Ի Սումիասէ»] — *Ի ժամ գարնանային, մուտ մարտի ամսոյն, /Արփին եկեալ մերձի առ սահմանս նախնոյն.../ Դարձիր մեղաց առ Տէր ճՒԼՒԵԼ (1687) ի թվոյն...*

11. *13ա—6ա* («Ա.—Ք») — *Աստուածայնոց բանից լըսել, /Ահէ նորին միշտ երկնչել...*

12. *16ա—7ա Յորդորակ նմին* [«Ի Սումիասէ»] — *Սիրոյն սիրօղ սիրունք սըրտիս, /Սիրով սատար լերուք ընդ իմ... /ճՒԼՒԵԼ (1687) ՅԱԿՃԻՒՄ (3381) զհաշիւ ծըրիս...*

13. *17ա—8ա* [«Ի Սումիասէ»] — *Ի քէն խնդրէ, Աստուած, անձն իմ անպիտան, /Յաղօթս միշտ կանխել ակն իւր յանդիման... /ճՒԼՒԵԼ (1687) թուին յուսամ փրկել յապագայն...*

14. *18աբ* [«Ի Սումիասէ»]—*Ինձ նմանի լալոտ աչօք ընդէ՞ր ես, /Մի՛ լար, հոգեկ, մի՛ լար այդպէս խղճալի... /Եւ զայս ճՒԼՒԵԼ (1687) բարեկամաց յանձն առցես...*

15. *19աբ* [«Ի Սումիասէ»] — *Ի խորոց կարդալով, սըրտիւ հառաչեմ, /Անզգամ, ինքնակամ գթեալ անկեալ եմ... /Թիւ տարւոյս ԷՄՒՈՅԺ (1688) յիմաստնոց բերեմ...*

16. *19ա—20բ* [«Ի Սումիասէ»] — *Իւրաքանչիւրոց այս յայտնի լիցի, /Զի չար նախանձու սիրտ իմ բորբոքի... / ԷՄՒՈՅԺ (1688) տատրիս ըստ թուականի...*

17. *20բ—1բ* Սումիասէ [«Ի Սումիասէ»] — *Ի մոլութիւնս սաստիկ հրոյ բարկութեան /Անմտաբար հետեւեցայ կորստեան... /Ի մէջ տարւոյս ԷՄՒՈՅԺ (1688) թուական...*

18. *21բ—2ա* [«Ի Սումիասէ»] — *Ի տոռունս ծուլութեան մահու չափ մեղայ, /Վարակեալ ըմբռնիմ յորոգայթ դիւաց... /Թուական ԷՄՒՈՅԺ (1688) գրիւ մեզ յայտնեաց...*

19. *22բ—3ա* [«Ի Սումիասէ»] — *Ի մէջ մահու մեղաց ագահութեան յոյժ վտանգեայ, /Անթիւ ընչից ունել փափագանօք վտարանդեցայ.../ Մարմինս հոգւոյս իմոյ ԹՇՆԱՄԻ է (1687) եւ հակառակ կայ...*

20. *23աբ* [«Ի Սումիասէ»] — *Ի բերան դրանց համայնից/ Մեղաց եղէ ընկեցեալ... /ՄՀՒՒԿ (1689) թուոյս շարադրեալ:*

21. *23բ—4բ* [«Ի Սումիասէ»] — *Ի գարշութիւնս տղմոյ մեղաց թաւալեցայ, /Բղջախոհեալ զազրատեսակ թաթախեցայ... /Ծըռիկ գործօք ՄՀՒՒԿ (1689) թուին հանդիպեցայ...*

22. *24բ—5ա* [«Ի Սումիասէ»] — *Ի զբօսանս հեշտութեան տեսութեան աչաց /Ճեմեսցուք ի խնճոյս ճախնից եւ մարգաց... /Վաճ քաղաք ըզթուին ՄՀՒՒԿ (1689) համարեաց:*

23. *25բ—6բ* [«Ի Սումիասէ»] — *Իշխանին դիւաց բանսարկուին ոչ գիտեմ զի՞նչ արարի /Անցաւոր պատրիչ աշխարհիս ոչ գիտեմ զի՞նչ արարի... /Այս տարւոյ ՊԷՒԱՅ (1689) թուենաց ոչ գիտեմ զի՞նչ արարի...*

24. *26բ–7բ* («Ի Սսումխխիասէ») – *Ինձ ողորմեա, Տէր, ողորմեա, /Մեղայ, մեղայ, Տէր, ողորմեա... /Թիւն Ի ՃԱՒՒ (1692) զայս խօսեցայ...*

25. *28ա–9ա* [Տաղ պիւպիւլի եւ վարդի, ասացեալ ումեմնէ յոյժ գովելի եղանակաւ, ձեռ. 2436, 56բ] – *Առաւօտուն հաւախօսուն, /Ջրուցէ, պիւլպիւլ, զրուցէ...*

26. *29ա–30ա* [«Ի Սուխիասէ»] – *Ի դէմս երեսաց կնիք՝ սուրբ խաչն է, /Ի բերանս մեր պարծանք՝ սուրբ խաչն է... /Էմք ի թուականիս գիր հաշուոյն՝ ԽԱՁՆ է (1699)...*

27. *30ա–1ա* [«Ի Սուխիասէ»] – *Ի գարնան ամսին մարտին, ապրիլին, /Մայիսին ուժգին երկիրս է ադին... /Թիւ տարուոյս ԽԱՁՆ է (1699) Փրկչին նշանին...*

28. *31ա–2ա* [«Մարտիրոսին է»] – *Մարտըն կու գայ գարնանաբեր /Եւ աշխարհի կենդանաբեր... /Ի թուիս եւ մեզ ցօղել Շիթ Մին (1700):*

29. *32ա–3ա* [«Ի Սուխիասէ»] – *Ի մեծ Յարութեան սուրբ տօնիս, /Ի միջի ժողովոյ սուրբ խմբիս... /Յառագաստ ընտրելոց ՄՈՅԺ (1701) եւ գիս:*

30. *33աբ* [«Ի Սուխիասէ»]–*Ի քոց շրթանցըդ համբուրի, /Համբուրեսցէ գիս ըզգերի... /ՄՈՅԺ (1701) յառագաստ քո հայրենի...*

31. *33բ–4բ* [«Ի Սուխիասէ»] – *Իմ գեղեցիկ եւ պատուական, / Եղբօրորդի իմ աննըման... /ՄՈՅԺ (1701) գիս ի տան ուրախութեան...*

32. *34բ–5բ* [«Ի Սուխիասէ»] – *Ի քէն խնդրեմք, Հոգիդ բարութեան, /Բարի մեզ առնել, Հոգի սրբութեան... /Ինձ առաջնորդեա ՊԱՅԼի (1702) թուական:*

33. *35բ–7ա* («Ի զՍսոդսյիիիաըսդէ ե») – *Ի ձեռաց վարդին գանգատ պիւլպիւլին /Քանի ու քանի հանես գիմ հոգին... /ՄԻՋԵԴ է (2687) եդեալ ըզթուականին...*

34. *37ա–8ա* [«Ի Սուխիասէ»] – *Ի դըրախտէն անմահ կենաց, /Թռչուն մ՚եկեալ առ մեզ եկաց... /ՄԻՋԻԴ է (1702):*

35. *38ա–9ա* [«Ի Սուխիասէ»] – *Իմաստութիւն Հօր Բան Որդիդ Միածին, /Տէր իմ Յիսուս Քրիստոս Աստուածդ երկնային... /ՄԻՋԻԴ է (1702) անցեալըն թիւ ամանակին...*

36. *39ա–40ա* [«Ի Սուխիասէ»] – *Իսկապէս, բարերար, ըզքեզ Տէր ունիմ, /Բաց ի քէն, բարերար, զայլ, ոք ոչ ունիմ... /ՄԻՋԻԴ է (1702) թիւ տարուոյս, զոր հասեալ ունիմ...*

37. *40աբ* [«Ի Սուխիասէ»] – *Ի բոլոր սրտէ մեղուցեալ մարմնոյս, /՚Ի ի զօրութենէ ախտացեալ հոգւոյս... /է վաթսուն եւ վեց տառապելոյս, /ՄԻՋԻԴ է (1702) թիւըն զայս բան գըրելոյս...*

38. *41ա–2բ* [«Ի Սուխիասէ»] – *Ի սկզբանէ եղեւ ցուցեալ, /Օրհաս մահուս փողով հասեալ...*

39. *42բ–3բ* [«Ի Սուխիասէ»]–*Իսկապէս առիթ մահու դիպուածոյս, /Զար արմատ ծառոյս դառնութեան պտղոյս... /ԱՒԱՁԻՆ (1703) թուոյս ասողի երգոյս...*

40. *43բ–4բ* [«Ի Սուխիասէ»]–*Իմ ըստեղծօղ եւ ԱՒարիչ բընաւ էից, դու իշխես, /Ի քէն է կեանք եւ ելք մահու, ըզպետըս մեր դու գիտես... /ԱՒԱՁԻՒ (1703) թուոյս մինչ ի ձեզ...*

41. *44բ–5բ* [«Ի Սուխիասէ»]–*Ի քո սիրոյս օտարացայ /Եւ ի շընորհացդ հեռացայ... /ԱՒԱՁԻՒ (1703) թիւս ասեմ մեղայ...*

42. *45բ–6բ* [«Ի Սուխիասէ»]–*Ինքնագոր[ծ] դատախազ՝ զիս դատապարտեմ, /Նախատեմ, կշտամբեմ, զի մեղապարտ եմ... /ԱՒԱՁԻՒ (1703) թուոյս մեր ես խըթնապարտ եմ...*

43. *46բ–7ա* [«Ի Սուխիասէ»]–*Ի մարգ ճախնեաց ճահ ճեմեսցուք, /Շուշան ծաղկունս հաւաքեսցուք... /ԱՒԱՁԻՒ (1703) թիւս ասացուածիս...*

44. *47բ–8ա* [«Ի Սուխիասէ»]–*Ի հեշտութիւնս ունայնականս, մեղայ քեզ, Տէր /Ներօղ գթած եւ ողորմած, փառք քեզ, Աստուած... / ԱՒԱՁԻՒ (1703) թիւս ասեմ, մեղայ, մեղայ քեզ, Տէր...*

45. *48ա–9ա* [«Ի Սուխիասէ»]–*Ի քէնէ, Տէր, աղբիւր կենաց, /Ի քո լուսոյդ լոյս երեսաց... /ԱՒԱՁԻՒ (1703) թիւս ինձ ողորմեաց:*

46. *49ա–50ա* [«Ի Սուխիասէ»]–*Ի դառնութենէ սըրտիս՝ հեծեծեմ, /Ընընչեալ ուժգին՝ արտասուօք գոչեմ... /Թիւս որ է ՋԱՄԲԻՒ (1704), առ ի ձէնջ խնդրեմ...*

47. *50աբ* [«Ի Սուխիասէ»]–*Ի լըսելիս արարածոց՝ /Քրիստոս յարեաւ ի մեռելոց... /ՋԱՄԲԻՒ (1704) թուոյն առ կացելոց...*

48. *51ա–2բ*[«Ի Սուխիասէ»]–*Ի Տեառնէ միշտ լըսեմ՝ փրկիչ քո ես եմ, /Խաղաղութիւն եւ կեան փրկութեան՝ ես եմ... /ՃԱՄԲԻՒ (1704) թուին խոտոր առ ձեզ լամ յորդոր...*

49. *52բ–3բ* [«Ի Սուխիասէ»]–*Իրաւմամբք մատնեալ ես եմ մեղաւոր, /Յատենի մեծին ես եմ պարտաւոր... /Հազար եւ հարիւր եւ ՋԻՒ (1707) ձայնաւոր...*

50. *53բ–7ա* Տաղս այս չափեալ ի նուաստ, /Ի մեղապարտ Սուխիասէ, /Անուամբ միայն բանասիրէ, /Սոսկ ձայնութեամբ վարդապետէ, [Ը]Ստ այբուբեանից տառից բերէ, /Թէ զինչ անուն Տեառն կոչէ... («Ա—Ֆ»)–*Այբն՝ օրհնութիւն տայ Արարչին, /Անուր, աներբ, անսահմանին...*

51. *57ա–60ա* Դարձեալ եւ այս հուպ առ ընդմին յորդորական, /Ջուղղափառաց հաւատ յայտնէ դա-

ւանական... («Ով սիրելի իմ Ղէնտիզատէ Նեյմէթուլահ չելեպի ընկալ ի Սուֆիասէ զայս բան»)—*Ով հրաշալի խորհուրդ էին աստուածութեան, /Եւ ի քննել՝ մըտաց մընայ անհասական...*

52. *60ա—3բ* [«Ա—0», Սուֆիասէ»]—*Անարատ կոյս, ամբիծ սըրբուհի, /Տիրամայր Մարիամ իսկուհի... /Աստանօր առեալ ճԻՒ (1671) յողկուզէ...*

53. *64ա—7բ* [«Ա—0», Սուֆիասէ»]—*Ամէնօրհնեալ կոյս Մարիամ Աստուածածին, /Առաւօտ եղեր ծագման Արուսեկին... /Այսմ ճԼՒԻ (1672) եղեալ ներհուն քեզ բացատրին...*

54. *67բ—9ա* [«Ա—Ք»]—*Աստուածային բարեաց լըսել /Իմաստ բարեաց եւ մերձենալ... /Քանզի թէ զայս պահես յուսով, /Առնուս պըսակ անճառ լուսով:*

54 տագերից 3—ը (§ 11, 25, 54) հեղինակի անունը չունեն, իսկ 1—ի (§ 28) ծայրակապը յօգում է՝ «Մարտիրոսին է»:

Բ. *70ա—147բ* [Բանիւ զանազանիւ]

1. *70ա—3բ* Ի Պօղոս դասասացէ ազգասէր պատրիարգի դպրատան, ասացեալ Ի խորհուրդ պսակի—*Աղբիւր բարութեան եւ գանձարան իմաստութեան...*

2. *78բ—102ա* Ի Պօղոս դասասաց դպրէ, ազգասէր պատրիարճի դպրատան, շարաճիւսեցեալ Ի գովեստ հրաշալի առաքելոյն Պօղոսի, ի ներբող բոլորի առաքելոցն եւ ի պարզումն առաջին գլխոյ Հռովմայցւոց թղթոյն—*[Նխ.] Ի հընչակիլ ոտն Մկըրտչի, /Զեռնագրողին Յիսուս Փըրկչի, /Պօղոս էարկ զձեռս ի գըրչի, /Պարզել ըզբանս մեծ քարոզչի... / (Սկ. 79ա) Ամօվսածնին կայծին մաքրեալ, /ԶԻսրայէլէն որ մակտառեալ...*

3. *103ա—5ա* Ողբ պիտանի [«Գիրիգորի է բանս այս»]—*Գովեալ անուն տէր Սրապիոն րաբունի արգ, /Գրիգորիոս կաթողիկոս մեծ պատրիարգ...*

4. *105ա—12բ* Գանձ վասն մահուան տեառն Գրիգորի կաթուղիկոսի Ուռհայեցւոյ, որ գրեալ աշակերտէ նորին՝ սոսկանում Գրիգորի Կեսարացւոյ («Գրիգորի է բանս այս»)—*Գոչեմք լալկան, /Զայն ողբերգական, /Երգ դամբանական...*

5. *113ա—6բ* Տաղ պիտանի («Ա—Ք»)—*Աստուածային հրաման որ կա / Ադամային սեռիս վերա...*

6. *117ա—8բ* Տաղ յարութեան Նարեկայ ոգեալ—*Անուն անեղին էին Աստուած է /է միշտ յէութեան անհասութեան նոյն...*

7. *118բ—31բ* [Գրիգորի Կեսարացւոյ Թուղթ մխիթարական առ Ամթեցիս վասն մահուան Գրիգորի կաթողիկոսի Ուռհայեցւոյ]—*Աստուծոյ եւ Յիսուսի Քրիստոսի նուաստ ծառայ Գրիգոր սոսկ անուամբ...*

8. *132ա—6ա* («Ա—Ք», «Ի Յոհաննիսե Ուռհայեցոյ է այս»)—*Աստուածաբան եւ կորովի, /Քաջ մատնռուակ, աղբիւր շնորհի...*

— *136աբ* [Յիշատակարան բանիս]

Գիրս գրեցաւ ի յաշխարհի՝
Միջագետաց *մեր նահանգի,*
Տիգրանակերտ *մեծ քաղաքի,*
Որ այժմ Ամիթ *անուն կոչի:*
Հազար եւ վեշտասան (60) թուի,
//Երկուս ընդ սա աւելորդի (1613),
Քսան եւ մի յոբելեանի
'Ի երկոտասան սորին մասնի (1613):
Այլեւ մերոյ կենարարի
Ջորս բառ հարիւր տասն եւ հնգի (1615),
Եօթանասուն ընդ քսիկոնի
Եւ տասուերկու թիւ աւելի (1613):
Արաց ամսոյ քսան եւ միի,
Ապրիլ Հռոմայ ի յեօթն օրի,
Պատկեր աւուր չորեքշաբթի,
Տօն Աւետեաց սրբոյ Կուսի:

9. *137ա—47բ* [Աբրահամ Անկիւրացւոյ] Տաղ վասն առմանն ըՍտամպօլու, ասացեալ ողորմ եւ գեղեցիկ—*Յինն հարիւր 'ւ երկու թուին /Դառն եւ ի վատ ժամանակին... /Եւ Աբրահամ մեղօք լըցեալ, /Բազում ցաւօք զողբս յօրինեալ...*

Գ. *149—201ա* [Հանգաւորեալ Բառգիրք թուրեերէնէ հայերէն]—*Ապանօս՝ փայտն է ոպնիազ, /Այազ՝ ասէ յերբ օդն է պարզ... Ֆիրեատ՝ աղաղակ եւ բողոք, /Ֆիլան՝ ասելն եղեւ այն ոք: Վերջ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

148ա Գրեցաւ գեղեցիկ ոտանաւորքս եւ նամակի շարադրութիւնն, այլ եւ ողբս ի վերայ Կոստանդնուպօլսոյս *պատմական կերպիւ, թէ որպէս առեալ եղեւ ի տաճկանց, ի թուին Հայոց ՌՄԻԷ (1778) եւ օգոստոս ամսոյ ԺԷ (17)—ին, ձեռամբ տիրացաւ* Նիկօղայոս *եւեթ դպրի:*

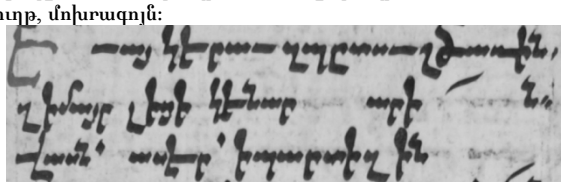
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

3ա (ԺՐ—ԺԹ դդ., շղագիր) Թադդէոս *վարդապետինս է:*

1636
Տ Ա Ղ Ա Ր Ա Ն

ԺԷ—ԺՐ XVII—XVIII

Թերթ՝ 225: Պրակ՝ Ա—ԺԷ (կրկ. ե, ԺԳ)x12 (Ա, ԺԴ 13, ԺԱ 14, ԺԳ 9, ԺԷ 8): Նիւթ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «AC» լուսադրոշմով: Մեծութիւն 14,8x10: Գրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ նօտրգիր: Տող՝ 16: Կազմ՝ ճնշագծերով շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ: Պահպանակ՝ 2+2, թուղթ, մոխրագոյն:

Նմուշ՝ 96ա

Վիճակ՝ բաւարար. ԺԳ պրակից 3 եւ ԺԷ պրակից 4 թերթ մկրատուած: Կազմի կաշին՝ ճեռծուած, եզերը՝ մաշուած եւ ցեցակեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *1ա—2բ* Ա. [Տաղ ղարիպութեան]—*Թումա էյտըր սուչում նէտըր, կունահըմ, /Աքար պէնիմ չէշմիմ եաշի, սիլինմէզ…*

2. *2բ—3բ* Բ. («Վարդան»)—*Վարդագոյն արիւնք ձեր ի երկրի հեղան, /Ջեռամբ* Բաղաճի *որդոյն կորըստեան… /Նըկուն մեղսամած իւրիցուկ* Վարդան…

3. *3բ—10ա* Գ. Ոտանաւոր ի Վրդանէս վարդապետէ ասացեալ Վասն ումեմն մեծատան, որ ունէր Քարոզգիրք եւ Մեկնիչ մի Աւարածոց, ոսկիապատ եւ գեղեցիկ, ոչ գիտէր գիր եւ ոչ կարդալ, եւ ոչ տայր այլոց—*Մէկ մարդ մի ճըրագ վառեր, /՛ի ի բարձր տեղի էր դըրեր…*

4. *10բ—26բ* Դ. Առաքեալ վարդապետէ ասացեալ Յաղագս մարմնանալոյն Բանին Աստուծոյ—*Աւրհնեալ Հայրն երկնաւոր՝ ծընօղ Միածին, /Գովեալ Որդին անճառ՝ ծընունդ ծոցածին…*

5. *27ա—32բ* Ե(=է) Տաղ վարդին եւ պիւղպուլին, ասացեալ է Գրիգորիսի կաթողիկոսի Աղթամարացոյ—*Յետ գնալոյ վարդին, եկ պիւլպուն այգին, /Ետես թափուր զվրանն, քաղեցաւ հոգին…*

6. *32բ—5ա* Ը. Ի Նախաշէ ասացեալ Պիւլպուլի եւ վարդի—*Պիւլպուլն ի վարդն ասաց, թէ. Ի՞նչ անողորմ ես, /Որ զիմ արիւնս ի քեզ հէլալ կու դընես…*

7. *35բ—9բ* Թ. Ի Խաչատուր վարդապետէ ասացեալ Կեչառեցւէ («Յէարմարեալ բանս ուրախութեան էիե»)—*Յորժամ եղեւ գարուն, եկ պիւլպիւլն այգին, /Տեսեալ ըզթուփ վարդին ունայն ի նըմին…*

8. *39բ—44ա* Ժ(=ԺԳ) Խաչատուր վարդապետէ ասացեալ Վասն պիւլպիւլին եւ վարդին («Ի Խաչատուր անմտէ ասացեալ է բանիս»)—*Ի գընալըն վարդին, եկեալ պիւլպիւլին, /Որոնելով ըզնա ի բոլոր յայգին…*

9. *44բ—9ա* ԺԴ. Գրիգորիսի կաթողիկոսի է ասացեալ Ի պլպիլի—*Ծաղկունք ասեն հերիք արա, /Քանի կանչես վարդին վերա… /Գերի Գրիգոր այնյիշելի… /Աստուածատուր Մեծոփեցի /Յինէն խընդրեաց եւ ես գրեցի… /Թուին Հայոց հարիւր /եօթանասուն ՚ւ երկու այլ իւր (1523)…*

10. *49ա—53բ* ԺԵ. Առաքել վարդապետէ ասացեալ պիւլպիւլին վերա եւ վարդին, օրինակ Մարիամու Աստուածածնին եւ Գաբրիել հրեշտակապետին—*Ականչ դընէք բանիս, որ պատակաւն է, /Հոգոյ, այլեւ մարմնոյ ուրախութիւն է…*

11. *53բ—9բ* ԺԶ (=ԺԸ) Ջաքարիա եպիսկոպոսէ ասացեալ Ի վերա պիւլպիւլի եւ վարդի («Ա—Ք, Ա»)—*Ահա պայծառացաւ լոյսն արեգական, /Այսօր ելեալ ծագեաց աշխարհս ամենայն… /Առէ սէր աշխարհիս, ով խեւ Գընունցի…*

12. *59բ—61բ* ԺԹ. Երգս գեղեցիկ եւ ազնիւ […ի Աւծկեցի տէր Յակոբէ. ձեռ. 5306, 38ա]—*Գարուն է բացւեր, վարդն ի պաղչանին, /Քաղցր եղանակէ պիւլպիւլն ու ղումրին…*

13. *62ա—3բ* Ի. Տաղ վարդի եւ պիւլպիւլի («Ի Զաաffաարիասյե»)—*Իսկ գարունն, երբ քաղցրիկ հընչէ, /Նա հաւ պիւլպիւլն եղանակէ…*

14. *63բ—4բ* ԻԱ. Տաղ սիրոյ պիւլպիւլի եւ վարդին—*Ահա եղեւ պայծառ գարուն, /Հոտըն բուրեաց անուշ վարդոյն…*

15. *65ա—9ա* ԻԲ. Գրիգորի կաթողիկոսի Աղթամարցոյ («Ա—Ք»)—*Ահա այգիք մեր ծաղկեցան, /Բուրեն ըզհոտ անմահութեան…*

16. *69բ—71ա* ԻԳ. Նորին Գրիգորի («Ա—Ք»)—*Աստուածանըկար պատկեր օրինեալ ի Արարողէն, /Բանիւ քո բարձրեալ դիզես զամենայն պարբեւս հոգեղէն…*

17. *71ա—2բ* ԻԴ. Նորին Գրիգորի—*Արեգակնափայլ գեղով լի լուսին ի տան եւ հինգի, /Աջերտ ծով ի ծ[ով] ունիս, սոսկալի վարսաւոր սրովբէ…*

18. *72բ—3բ* ԻԵ. Առաքել վարդապետի ասացեալ հոգէշահ—*Այբէն մինչեւ ի քէն, Քրիստոս, մեղա քեզ, /Բիւրապատիկ չարեօք մոլորեցայ ես…*

19. *74ա—7ա* ԻԶ. Տաղ սուրբ Աստուածածնի («Ա—Ք») […ի Յոհաննէս Պլուզ վարդապետէ. ձեռ. 425, 101ա]—*Առաջնաճաշակ պըտղոյն, /Մահուանն առաջին մարդոյն…*

20. *77ա—80բ* ԻԷ. Տաղ գեղեցիկ ի Գրիգորիս կաթողիկոսէ Աղթամարեցոյ ասացեալ առ սուրբ Աստուածածինն («Ա—Ք»)—*Արքային փակեալ պարտէզ, /Մորենին վառեալ անկէզ…*

21. *80բ—2ա* ԻԸ. («Տէր Գրիգորիսէ»)—*Տապանակ կազմեալ անփուտ, /Կըտակին փառաց անսուտ…*

22. *82ա–3բ* ԻԹ. Տէր Առաքելէ առ սուրբ Աստուածած[ինն] («Առաքելէ»)–*Անարատ Կոյս մայր անեղին, /եւ ծընօղ երկնից արքային…*

23. *83բ–5ա* Լ. Խասպէկէ իրիցէ ասացեալ է («Ի Խասպէկէ»)–*Իմանալի արեգակն արդարութեան, /Որ ծագեցաւ ի քէն, Կոյս անապական…/Հազար հարիւր լըցեալ ընդ իւր մետասան (1662)…*

24. *85ա–9բ* ԼԱ. Խրմպէկի որդի Սիմէոնէ առ սուրբ Աստուածածին («Խրմպէկ ասէր Սիմէոնէ Քեվեցոյ երգ է»)–*Խորան լուսազարդ հայրական Բանին, /Զշնորհօք լըցեալ փառակից Հոգին…*

25. *89բ–91ա* ԼԲ. Նորին Սիմէոնէ ասացեալ («Ի Սիմէոնէեէ»)–*Իսկական գերարբուն լուսոյն անթարգման, /Մատէրի խասխէն, եօխ սանկայ էխրան… /Պէն* Խըրըմպէյ *օղլու խաքիլէն եգսան…*

26. *91բ–2բ* ԼԳ. Նորին Սիմէոնէ ասացեալ («Երգ ի Սիոնե»)—*Եկ պիւլպիւլում գարնանային, /Զայն աւետեաց բեր, բեր…*

27. *92բ–4ա* ԼԴ. («Սիմեոնե»)–*Մէր քո ահեղ, անտանելի, անկաւ ի սիրտ իմ այսօր, /Պիւլպիւլէ ամբաստան լինիմ ես ի քէն, վարդ իմ, այսօր…*

28. *94ա–5ա* ԼԵ. Նորին Սիմէոնէ ասացեալ «Սիմէոնէ»)–*Սքանչելագործ անճառ յարքայից յարքա, /Զեմ արժան կալ ի քո դիմաց…*

29. *95ա–6ա* ԼԶ. Նորին Սիմէոնէ ասացեալ («Ի Սմեոնէ»)–*Ինձ ունկըն դիր աստանաւր, բարբառիմ առ քեզ, /Նախ զաջ եւ զահեակըտ զատէ, եղկելի…*

30. *96ա–7բ* ԼԷ. («Սիմէոնէ»)–*Սիրտ իմ ապաքինել բաղձամ ի սըգոյս, /Որ գո[յ] հընար, քանզի եհաս վիշտ հոգոյս…*

31. *97բ–8բ* ԼԸ. Նորին Սիմէոնի («Սիմեոնէ սա»)–*Սպեղանի իմ խոցերոյս, /Բժիշկ եւ դեղ ցաւերոյս…*

32. *98բ–101ա* ԼԹ. Նորին Սիմէոնէ այս («Է սա ի Սիմեոնէս»)–*Էանց ցուրտ եւ ձըմեռն եւ վիշտն աշխարհի, /Ջարեգակն եմուտ ամպրոպային երկրի…*

33. *101ա–2ա* Խ. Նորին Սիմէոնի ասացեալ է («Սեիմեոնէ սա»)—*Ստեղծողին հընրամանաւն բանք անհամար այտնելոց է,/ Ներգործութիւնըս զանազանս անդադար յայտնելոց է…*

34. *102բ–4բ* ԽԱ. Ի վերայ մահւան Խասպէկ իահանայի, ասացեալ ի Սիմէոնէ Խրմպէյ օղլը կոչեցելոյ («Երգեալ ի Սիմէոնէ»)–*Եղեւ ահա այսօր ժամանակ ողբոց, /Սուգ, տրտմութիւն եհաս ամենայն տիոց…/ էր Թըվականս Հայոց ըՌա, ձէ եւ Լիւն, /Եւ եչիւըն խառնեալ հոլովեալ ի ձեւ (1686)…*

35. *104բ–6ա* ԽԲ. Դարձեալ ի վերա Խասպէկ իահանայի, որ փոխեցաւ առ Քրիստոս, ասացե[ալ] ի Ովանննի[ս]է Կաֆեցոյ («Ի Յովաննիսեե»)–*Ի սուգ կոծոյ, ողբոյ աղէտագոյն /եւ ձայն լալեաց հեծեծաց յոր կայր սաստկագոյն… /եղեւ վաղճան մերոյ քաջ հռետորին /Ի շըրջանիս Հայոց ՌՃ–ին, /Ընդ իւր շարածագցեալ երեսուն ե–ին (1686)…*

36. *106բ–8բ* ԽԳ. Տաղ ի վերայ վարդի, ասացեալ Վարդան պարոնտէրի («Վարդանի է է ասացեալ»)–*Վարդն է բացուեր առաւօտուն գոյնըզգոյն, /Հոտըն էր անմահութեան զօրն ի բուն… /Սա յարմարեալ Թուականի Մեծ Հայուն՝ /Հազար հարիւր ութեբորդ աւելորդոյն (1659)…*

37. *108ա–11բ* ԽԴ. Սուրբ Աստուածածնի վանից նորոգման ասացեալ Վարդան եպիսկոպոսէ Կաֆայեցոյ («Վարդանայ է ասացեալ երգս այս»)–*Վերստի[ն] կազմեցաւ սուրբ եկեղեցի, /Գեղեցիկ եւ բոլոր գումպէթաձեւի.*

38. *111բ–3բ* ԽԵ. Վասն աւերմանն Սուրբ Աննայի վանիցն եւ վերստին նորոգման, ասացեալ Վարդան եպիսկոպոսէ («Վարդանայ է ասացեալ»)–Վարդան *եպիսկոպոս ծառայ Քրիստոսի, /Պատմեմ ձեզ սիրելեացդ, եղբարք իմ բարի… /Զեզ ԽՈՆՃԻ (1692) մատուցի Հայոց Թվականի…*

39. *114ա–5բ* ԽԶ. («Վարդանա ասացեալ»)–*Վերըստին կազմեալ սուրբ եկեղեցի, /*Յովակիմ *անուն վանք* Սուրբ Աննայն… */ԽՈՆՃԻ (1692) մատուցիւ Հայոց Թվականի…*

40. *115բ–7ա* ԽԷ. Նորին Վարդան եպիսկոպոս ասացեալ Սուրբ Օգսէնտ եկեղեցոյ («Վարդանայ ասացեալ»)–*Վերստին կազմեցաւ սուրբ եկեղեցի/ Կամարաձեւ հաստատ եւ խաչ կամարի… /Զեզ ԽՈՆՃԻ (1692) մատուցի Հայոց Թվականի…*

41. *117ա–9ա* ԽԸ. Ղռումու Սուրբ Խաչի վանուցն, Վարդան եպիսկոպոսէ ասացեալ («Վարդանի է ասացեալ»)–*Վարդապետն Յիսուս Աստուածն համայնի /եւ տայ խընդրողաց շնորհաբաշխ Հոգի… /Ի եւ ճի եւ հընգի (1676):*

42. *119աբ* ԻԹ (ԽԹ). Սուրբ Խաչի վանուց ի վերայ գումբէթի երկաթագիրն այս է –*Փառաց տաճար աստուածային, /Երկրի դըրախտ կենաց փայտին…*

43. *119բ–20ա* Ծ. Ի Գաբրիէլէ ասացեալ Սուրբ Խաչի վանից («Գաբրիելի»)–*Գերապատիւ յոյժ գովելի, /Գերանըկար եւ բաղձալի…*

44. *120բ–2բ* ԾԱ. Գովասանք սուրբ Աստուածածնին ի Վանեցի Քօչակէ ասացեալ–*Աղբիւր կենդանի, բըղխում զանազան, /Մեղա քեզ, մեղա, Կոյս անապական…*

45. *122բ–4ա* ԾԲ. Գովեստ սուրբ Աստուածածնին ի Վանեցի («Քօչակ», ջնջուած) վարդապետ ասացեալ Նիկողայոս («Տաղ Նիկողայոսէ»)–*Տէն-*

չալի փափագմամբ ըղձական, /Մակադրեմ սըրբուհոյդ ներբողեան…

46. *124ա–8բ* ԾԳ. Նորին Յակոբի ասացեալ վասն կե[ն]աց մարդկան («Ա—Ք»)–*Աստուած ըստեղծեաց ըզմարդն առաջին, /Աւրհնելով աւրհնեաց զաճումըն նոցին…*

47. *128բ–31ա* ԾԴ. Նորին Յակոբի ասացեալ զղջումն խօստովանաւորէն («Յակոբ Բահանայի ասացեալ է»)—*Յերգոցըն Դաւթի ըսկիզբն արարից, /Բանիւն յեսայեայ խընդրախուս բարցից…*

48. *131բ–3ա* ԾԵ. Նորին Յակոբի Ողբ աղօթական («Յակոբ Բահանայի է»)–*Յիսուս Քրիստոսի Փրկիչդ աղերսեմ, /Եւ զաղէտ անցանաց անձինըս պատմեմ…*

49. *133ա–4ա* ԾԶ. Նորին Յակոբայ ասացեալ Խրատ վասն անձին իւրոյ («Յակոբի»)–Յակոբ Թոխաթցի *մեղօք զառածեալ, /Մերացեալ ’ւ ի դուռըն մահու հասար…*

50. *134ա–7բ* ԾԷ. Նորին Յակոբի ասացեալ Վասն սիրոյն Աստուծոյ եւ սրբոց նոցա–*Անեղանելին Աստուած, անըսկիզբն եւ անճառական, /Անքննին վերին զօրաց եւ մըտաց մեր անհասական…*

51. *137բ–9բ* ԾԸ. Նորին Յակոբի ասացեալ ի վերայ Երուսաղեմի, [յ]ոռժամ էր իմին յԵրուսաղէմ, ի թվական Հայոց ՌՁԴ (1635) ամին («Յակոբ Բահազայի ասացեալ է»)–*ՅԱստուածոյ շինեալ քաղաք պատուական, /Յանկալի զուարդնոց եւ որդոց մարդկան… /Հազար եւ ութսուն Դ թիւ ի լըման (1635)…*

52. *139բ–40ա* ԾԹ. Վարդան եպիսկոպոս Քաֆայեցոյ ասացեալ է—*Զմեղսամակարդ յոգիս ոռի /Եւ զպարտականս բիւր քանքարի… /ԼԴ յոբելինին /Ի եւ Զ թիւ աւելին (1676)…*

53. ա. *140ա–1բ* Կ. Վասն Սուրբ Յերուսաղեմի տընօրինականացն Քրիստոսի, ասացեալ Ովհաննէս իրիցւէ–*Փառք փառաւորեալ արքայն համայնից, /Յէից եւ ի գոյից ամենայն ազնից…*

բ. *141բ–5ա* ԿԱ. [Գովեստ տնօրինական տեղեացն Քրիստոսի]–*Գովեստ ներբողական պարտ է եւ արժան, /Ոգել դրուստ բանի աղագս արութեան… /Սուրբ արութեան ՌՁՃ թըւին, /ԻԳ թըւով աւելեալ ամին (1623), /Տեառն ոտնակոխ տեղեացն երկրպագութիւն /Եկի կամօք Փըրկչին,* Ովաննէս Րոտին։

Այս տաղը նախորդի մասն է թւում, թիւրիմացաբար բաժանուած, հետեւապես Ովաննէս Րոտինն («տրուպ») ու Ովանէս երեցը նոյն անձը պիտի նկատել։

54. *145ա–7բ* ԿԲ. Պատմութիւն Բժ—ան հողմոց, զոր լուաք ի փոքր ի շատէ աստուածային գրոց, որ ելանեն ի Դ—րորդ հրեշտակաց, ի Թորոսէ ասացեալ է–*Ի յետ ստեղծման արարածոց, /Որ գոյացոյց զայս ամենայն օդոց…*

55. *147բ–50ա* ԿԳ. Տաղ խիստ պիտանի եւ հոգէշահ–*Խընդրատ մի ես քեզ տվի, /Է՛ր չարիր, այ իմ սիրելի…*

56. *150ա–3բ* ԿԴ. [Կաֆայ եւ հայերէն Յովասափ Սեբաստացւոյ]–*Աշխարհիս սահմանքն հանց /Հետ ը(լ)ըցվի ով որ ու հետ թերենայ… /*Ովասափ *այսոր ես արժան։*

57. *153բ–7բ* ԿԵ. Պլուզի ասացեալ–*Արարիչն երբ ստեղծեց զԱդամ ի հողէն, /Գեղեցիկ օրինեց ըզկինն ի կողէն…*

58. *157բ–9ա* ԿԶ. Տաղ Լուսաւորչին–*Բան մըն կասեմ ես, քրիստոնեայք, /Դուք ասացէք. Ինչու՞ վերա…*

59. *159աբ* ԿԷ. Աբգարու թագաւորին–Աբգար *արքայն Ուռհայեցին, /Հաւատացեալն* Եդեսացին…

60. *160ա–1ա* ԿԸ. Տաղ Իգնատիոս իրիցուէ ասացեալ («Իգնատիոսի է»)–*Իմացա, թէ աշխարհս ունայն, /Մահկանացու մարդս ամենայն…/*Եր Համթեցի *ի նաւ նըստման…*

61. *161բ–2ա* ԿԹ. Նորին Իգնատիոս իրիցվէ ասացեալ («Իգնատիոս») – *Ի քեզ յուսամք, ապաւինիմք, /Սըրբուհի կոյս Աստուածածին… /Սէֆիլ երէց* Համթեցի…

62. *162բ–3ա* Հ. Տաղ Աստուածածնի («Ի Գրիգոր»)–*Ի մէջ սըրբոց դու երանեալ, ա՜հ, /Աստուածածին ամէնօրհնեալ…*

63. *163բ–4ա* ՀԱ. Տաղ Աստուածածնի–*Պարծանք քրիստոնէից սուրբ Աստուածածին, /Հիացուցիչ հանուրց զօրաց երկնային…*

64. *164ա–6ա* ՀԲ. Գրիգոր Աղթամարցոյ ասացեալ–*Մաքուր պատկերով նման հրեշտակի, /Անգին մարգարիտ յեռեալ ընդ ոսկի…*

65. *166բ–8բ* ՀԳ. Նորին Գրիգորի Աղթամարեցոյ ասացեալ–*Դու դրախտ յեդեմայ տընկ[կ]եալ յանեղէն, /Ի յելս արեւու տեղիք լուսեղէն…*

66. *169ա–87ա* ՀԴ. Յարմարեալ պատմութիւն Վէնէտիկ Բաղաքի Խաչատուր իրիցւէ եղովկիացոյ, որ ասի Թօղաղ, ըստ կարի մտաց իմոց, թվականին ՌԿԳ (1614), յունիսի ԺԵ (15), ի վերա ծովու եւ ի մէջ նաւի գըրեցի, որում ակն ունիմք ի Աֆռէզ Բաղաք ելանեմք, որում մարմինն Արիստ[ա]քէսի՝ որդոյ մեր Լուսաւորչին կայ ի նմայ հանգուցեալ–*Յարեւմտից կողմ աշխարհիս գեղեցկագոյր կըղզի մի կայ, /Հիյանալի մըտաց մարդկան եւ* Վէնէտիկ *ասեն նըմայ… /*Խաչիկ *իրիցուս* Թողաթցի։

67. *187բ–90ա* ՀԵ. [Առաքել վարդապետ Բաղիշեցւոյ. ձեռ. 1682, 82բ] Ողբ ի վերայ մայրաքա-

ղաքին Կոստանդինուպօլսոյ (մասն Ա) — *Արդ, ամենայն ազգ եւ ազինք ողբան ըզքեզ, քաղաք ըՍտամպօլ, /Զի ամենայն արածոց փառք ու պատիւ դու, ըՍտամպօլ... /Եւ տերտմութիւն քրիստոնէից առհասարակ դու Ըստամպօլ (շար. տե՛ս §69):*

68. *189բ, 191ա—2ա* ՀԶ. [Տաղ ի վերայ Կաֆայ քաղաքին ասացեալ է վասն ուրախութեան. ձեռ. 3081, 109ա] («Ա—Ք»)—*Աստուած թող շէն պայհէ, /Բոլոր պարիսպն իւրան նըման... /Քեզ Մըկըրտիչ Աստուած գըթայ...*

Տողերի այբբենական կարգը խախտուած: Այլ օրինակներում «Մարտիրոս» փխ «Մկրտիչ»:

69. *192բ—3բ* ՀԷ. (մասն Բ §67—ի)—*Այլեւ կոչեմ քեզ յանուանէ, ընտիր քաղաք, Բուզանդիայ, /Որ տնօրէնք պաշարեցին եւ արարին ըզքեզ զազար... /Յանօրինաց բըռնութէնէն, Բուզանդիայ, Բուզանդիայ (շար. տե՛ս §72):*

70. *193բ—7ա* ՀԸ. Ողբ ի վերա մանկանց, որ գերի տարան ի քաղաքն ըՍտամպօլ—*Անեզ բնութիւն Աստուած Հայր ամենակալ, /Եւ Որդին Միածին ի նմանէ ծընեալ...*

71. *197բ—206բ* ՀԹ. Ի Աբրահամէ ի վերայ ըՍտամպօլու առմանն—*Յինն հարիւր ’ւ երկու թվին, /Դառն եւ ի վատ ժամանակին...*

72. *207ա—10բ* ՀԷ. Վասն գալստեան ֆռանկաց, ասացեալ Առաքելի (մասն Գ—Դ §67—ի)—*Քանզի ֆռանկաց ազգըն շարժին /Կամօքն անմահ թագաւորին...*

73. *210բ—2բ* ՀԸ. Տաղ տէր Աւետիք կրօնաւորի, որ նահատակեցաւ ի դաթարաց, ի [նա]հանգին Ղրիմի, ի վերա ճանապարհին Սուրբ Նշանի, զոր շինեալ է տէր Յոհաննէս Սեբաստացին—*Յիւսիսական կողմ աշխարհէ, /Մինըն ընտրեալ հայոց ազգէ...*

74. *212բ—5ա* ՀԹ. Տաղ Աստուածատուր նահատա[կ]ին Կաֆայեցի («Լոյս մարտիրոս Աստուածատուր...»)—*Լոյս անճառական, Բանն անեղական, Կենդանի փառաց թագաւոր, անմահ ’ւ անվաղճան... /Յորժամ որ երգէք զտաղս Աստուածատրին, /Բերան ’մ Ողորմիս ասացէք Գրիգոր րաբունին:*

75. *215բ—20ա* Ձ. Տաղ Խլաթեցի Աստուածատուր նահատակի—*Վաճառական մի հայ եւ յոյժ ճարտասան, /Մըխիթար Բաղեշցի եւ աստուածածան.../Գրիգորիս, մականունս եմ Ախթամարցի:*

76. *220ա—2բ* ՁԱ. Վասն տումարականի արհեստի, [թէ] ուստի՞ սկսաւ—*Փառք տանք եւ գոհութիւն առ Հայր եւ Որդին, /Աւրհնաբանեմք ըզշնորհս Հոգոյն ճըշմարտի... /Յիշեցէք զՈվասափըս Սեբաստացին, /Որ ոտանաւորեաց ըզբան տումարին, /Եւ Տէրն յիշէ ըզձեզ ի ա անճառ բարին:*

—*223ա—5բ* Յանկ Տաղարանիս այս է, որ ինչ կա—*Նախ՝ թումայ էյտըր սուչում... ՁԱ. Փառք տանք...*

Եւ բնագրում եւ ցանկում ՀՁ—ՀԸ հերթական թուահամարները կրկնուած են:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 225բ Շնորհեցաւ այս գրգուկ ի Միճասայ սարգաւագէ ի ձեռն սիրելագունեղի եւ ընթերձասիրի եղբօրն իւրում տիրացու Հայրապետի, որոյ յիշատակն օրհնութեամբ եղիցի եւ յիշեսցի առ ի բարին: Ի ՌՄՀ (1758) թվին եւ մարտի մէկն:

2. Պահպանակ Դր يا قوب محراسأ وكيل اوچ و كليسأ قصبهٔ اروان *(«Յակոբ վրդ. վերակացու էջմիածնի եւ գաւառին Երեւանայ»):*

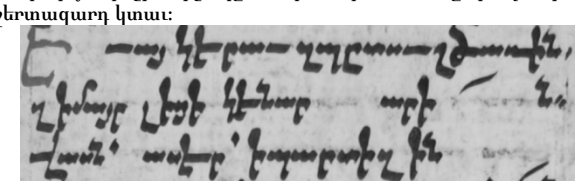
ԳՐՁԱՓՈՐՁ Աստառ Ա, Պահպանակ Աա, Բբ, Գբ (զանազան տառեր եւ բառեր): 225բ Մաթէոս:

1637
Տ Ա Ղ Ա Ր Ա Ն

ԺԷ—XVII

ԳՐԻՉ՝ Աւետիս:

ԹԵՐԹ՝ 243. չգրուած՝ 1ա: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԱx12 (ԺԵ 13, ԺԸ 11, ԻԱ 3): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «AC», լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15x10: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 20 (2ա—125բ), 19 (126ա—243բ): ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ բազմագունի շերտազարդ կտաւ:

Նմուշ՝ 96ա

Վիճակ՝ բաւարար. վերջից պակասաւոր, լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, ցեցակեր: Կազմի կաշին՝ ճեղճուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքը՝ վնասուած, դոնակն ու կապիչները՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *2ա—242բ* [Տաղարան]

1. *2աբ* («Տէր Առաքելոյն»)—*Տուփ ես խընկալի, տուփ [ես խնկալի], /Էն հոտ որ ի քէն բուրեաց, գհոգիս կու վառ վառէ.../Թուխս Հայոց, ի թուխս [Հայոց] ՊԾԳ (1404) բանքս այս գրած է:*

2. *3ա—149բ* [Ադամգիրք... ասացեալ ի տէր Առաքելի Սիւնեաց...]: Յիսուս Որդւոյ Ձայն է—*[Ն]ախ*

քան զեղեալքս ամենեքեան, /Երրորդութիւնն անեղական…

Տե՛ս ձեռ. 83, 2ա—138բ. *Քաղուածոյ եւ խառն. 1/3ա–127ա (§թ §ժթ–իգ յետոյ 81ա–2բ, §ժգ §ը–իգ յետոյ՝ 38բ–42ա, Յիշատակարան և հատորի՝ 127ա–9ա): 2/չիք: 3/129բ–49բ (միայն՝ §գ—է, նախ՝ § թ—ժ, ապա՝ §գ—է):*

3. *150ա–3ա* [«Ա—Ք», «Տէր Աստուած երի»]— *Անքանակ էին, / Անորակ գոյին… /Ի թուիս Հայոց ութ հարիւր ամի /Յիսուն եւ երեք էր անցեալ (1404)…*

4. *153բ–6ա* Վասն դատաստանին Քրիստոսի եւ վասն անաչառ ատենին («Ա—Ք», «Տէր Աստուած Սիւնեաց ասե»)—*Այբէն մինչեւ ի քէն, այբէն մինչեւ ի քէն զԲան դատաստանին պատմեմ…*

5. *156բ–65ա* Յոհաննու Պլուզ կոչեցեալ Բան շահաւէտ եւ աւգտակար: Առաչին ձայն—*[Ա]ւրհնեալ Աստուածոյ անունըն միշտ կենդանւոյն, /Որ ետ խելք եւ միտք եւ խաւսք եւ իմաստ մարդւոյն…*

6. *165բ–73բ* Ի հրահանգ համբակէ չահաստանեանն/ Լերինն երգ ինչ սա տաո ընծոեալ բառիւն հայկական/ Որո կացեալ տաղիւրըն հոմերական, ոգեալ ոճիւ եւ բարառնական/ Կոչեալ զմասունս հնազանդական, («Ա—Ք», «Կարապետէ»)—*[Ա]մենայնի ըսկիզբն ես եմ, /Դուք լուարուք, զոր ինչ ասեմ…*

7. *173բ–5ա* [Բան յԱւետիք գրչէ «Ա—Ք»)—*[Ա]զաչեմ ըզձեզ, եղբարք սիրովն Աստուծոյ, /Հանիւ իմոց ունկընն դըրէք վասըն ձեր հոգւոյ… /Փանաք գըրչիս եւ տղալանաց ոչ մեղադրելոյ…*

8. *175ա–8ա* Աննիմ վասն հոգոյ («Ա—Ք»)—*[Ա]նհուն գետոց առեալ եմ, /Անչափ աւազ կուտեալ եմ…*

9. *178ա–80բ* [Նախատիմ աննիմ Վարդանայ. ձեռ. 2127, 138ա («Ա—Ք»)]—*[Ա]նթիւ չարեաք ես, /Մեղաւք աղտեղացայ ես…*

10. *180բ–1բ* Աննիմ հոգեւոր մաղթանք յԱռաքել վարդապետէ ասացեալ. ամէն («Ա—Ք», *ի լուսանցս 180բ «Յովասափու գունն է»*)—*[Ա]յփէն մինչեւ ի քէն Քրիստոս մեղայ քեզ/Բիւրապատիկ մեղօք աղտեղացայ ես…*

11. *181բ–2բ* Ողբ է նոյն («յԱռաքել վարդապետէ այս»)—*Յիշելով զաւր մահուն, սիրտ իմ սասանի, /Յահագին ատենէն անձն իմ զարհուրի…*

12. *182բ–4ա* Խաչատուր Կեչարացոյն ասացեալ է այս բանս («Ա—Ք»)—*[Ա]յս կեանքս է երազ նըման /Եւ խաբաւղ անզերծ յանդիման…*

13. *184բ–8ա* Ի Գրիգորիս կաթողիկոսէ ասացեալ յԱղթամարցոյ Աղաչանք առ Յիսուս Քրիստոս («Ա—Ք»)—*[Ա]հա այգիք մեր ծաղկեցան, /Բուրեն ըզհոտն անմահութեան…*

14. *188ա–90ա* Դարձեալ ի Գրիգորիս կաթուղիկոսէ Ախթամարցոյ («Ա—Ք»)—*[Ա]աստուածանկար պատկեր յօրինեալ ի յԱրարողէն, /Բանիւքս բարդեալ դիզես զամենայն պարգեւք հրեղէն…*

15. *190ա–3բ* («Ա—Ք», «յԱռաքելէ»)—*[Ա]յբէն՝ Աստուածոյ է աւրինակ, /Ուսուցանէ զքեզ համարձակ…*

16. *194ա–7ա* («Ա—Ք», «Տեր յԱռաքեալ թ»)—*[Ա]չք իմ ծովացեալ, /Գետք յինէն հոսեալ… /Թիւ Հայոց Մեծի /Ութ հարիւր տարի եւ յիսուն ’ւ երեք (1404) էր մտեալ, որ զբանս ասացի:*

17. *197ա–9ա* («Ա—Ք», «Առաքելի ա»)—*[Ա]րիւթիւն պարտիս ստանալ, /Որ քահանայ ես կոչեցեալ…*

18. *199ա–202բ* Գովասանք սուրբ Աստուածածնին յԱռաքելէ ասացեալ («Ա—Ք», «իէր Առաքեալ»)—*Անճառ, անքննին, /Ծաղիկ լուսածին…*

19. *202բ–4բ* Աննիմ Զաքարիայ եպիսկոպոսէ ասացեալ («Ա—Ք»)—*[Ա]ռաջին մարդւոյն նմանիս, զոր ստեղծեաց Հայրն անեղական…*

20. *204բ–6ա* Աննիմ գեղեցիկ եւ յարմար Վրդանիսէ ասացեալ («Ա—Ք»)—*[Ա]յբէն մինչեւ ի քէն, քեզ գոհութիւն, Տէր—/Բարեւաց քոց գոհանամք յաւիտենից, Տէր…*

21. *206ա–8բ* Գովասանք սուրբ Աստուածածնին ի Գրիգորիս կաթողիկոսէ Ախթամարցոյ ասացեալ («Ա—Ք»)—*[Ա]րքային փակեալ պարտէզ/ Մորենին վառեալ անկէզ…*

22. *208բ–9ա* Տէր Գրիգորիսէ ասացեալ («Տէր Գրիգորիսէ»)—*[Տ]ապանակ կազմեալ անփուտ, /Կտակին փառաց անսուտ…*

23. *209ա–12ա* Գրիգորի կաթողիկոսէ ասացեալ առ սուրբ [Աստուած]ածինն. ամէն («Ա—Ք»)—*[Ա]նեղ լոյսըն Հաւր Որդի, /Որ կազմեաց պատկեր նախնի…*

24. *212ա–4բ* Յովհաննու Պլուզ կոչեցեալ վարդապետէ ասացեալ («Ա—Ք»)—*[Ա]առաջնաճաշակ պըտղոյն, /Մահուէ առաջին մարդոյն…*

25. *214բ–17ա* Տեառն Ներսէսի ասացեալ համաւրէն մարտիրոսաց («Ա—Ք»)—*Արեգակն արդար, /Ըզհուր սիրոյ ծագեալ…*

26. *217բ–20բ* [Խրատական բաներս ի Նախաշ վարդապետէ ասացեալ. ձեռ. 424, 373բ («Ա—Ք»)]—*Անցանէ մեծութիւն եւ փառք աշխարհիս, /Աւերի եւ քակտի շինուած տաճարիս…*

27. *220բ–3ա* [Նախաշա. ձեռ. 424, 362ա] Տաղ վասն իւր աննին («Ա—Ք»)—*[Ա]նձն իմ, արի աղաւթէ դէմ Արարաւղին, /Արտասուաւք պաղատէ ի մէջ գիշերի…*

28. *223բ—4ա* Նաղաշի ասացեալ («Ա—Խ»)—*[Ա]մենայն փառք մարդոյ դատարկ եւ ունայն, /Սողոմոն զայս պատմէ շնորհաւք տիրական... (տե՛ս §29):*

29. *294բ—7ա* [Խրատական բաներս Առաքել վարդապետէ ասացեալ. ձեռ. 424, 373բ («Ա—Ք», «Առաքելի է»)]—*[Ա]մենայն փառք մարդւոյ դատարկ եւ ունայն, /Սողոմոն զայս պատմէ շնորհօք տիրական...*

30. *227բ—9ա* [ՅԱռաքել վարդապետէ. ձեռ. 3498, 275ա] Աննիմ ազնիւ վասն Աղամայ («Ա—Ք»)—*[Ա]նմահ բընութիւն ասի եւ զմահու աւրըն մոռացայ, /Բերանս իմ չարեաց պատճառ, վայ լըւեալս որ ես չիմացայ...*

31. *229ա—30բ* Աննիմ աւետեաց Աստուածածնին («Ա—Ք»)—*[Ա]մսեանըն վեցերորդի կարապետին, /Բանաբեր հրեշտակն եկեալ առ Մըրբուհին...*

32. *230բ—1բ* Աննիմ սուրբ Աստուածածնին Գրիգորիսէ («Ա—Ք»)—*Անեղին տաճար, /Բանին բարերար... /Ով եղանակէ, /ՁԳրիգորիսն յիշէ...*

33. *231բ—3ա* [Տաղ Մարիամու Աստուածածնին. ձեռ. 1661, 110բ («Ա—Ք»)]—*[Ա]րեւ լուսատու, տաճար Աստուծոյ Մարիամ, /Բանին բարունակ անթառամ ծաղկոյ...*

34. *233ա—5ա* [Յորդորակ սուրբ Աստուածածնին. ձեռ. 424, 202ա («Ա—Ք»)—*[Ա]ւետիս քեզ Մարիամ, զոր Գաբրիէլ սկըզբնաւորեաց, /Աւետիս, աւետիս, աւետիս քեզ Մարիամ, աւետիս...*

35. *235աբ* [Տաղ մանկանցն Բեդղահեմի. ձեռ. 424, 178ա («Ա—Ք»)]— *Արթունք զըւարթունք. Գ կրկնեա. /Բանին բանաւոր ծիծռունք...*

36. *235բ—8բ* («Ա—Ք»)—*[Ա]յբէն մինչ ի քէն, այբէն մինչեւ ի քէն /Ըզփառս արդարոցն ասեմ, որ յայտնելոց է... /Զտէր Առաքեալս յիշեցէք...*

37. *238բ—40բ* («Ա—Ք», Առաքելի Սիւնեցւո՞յ)—*Այբէն մինչեւ ի քէն զքեզ, Աստուածածին, գովեմք, լեզուս կու բերէ, /Բերիր դու ինձ հանց աստուածային սիրոյ, որ անցնելու չէ...*

38. *240բ—1բ* Աննիմ վասն աննին իւրոյ ասէ: Աննն իմ առուն գունէ («Ա—Ք»)—*[Ա]նձն իմ, չէ՞ր ի չարիս դու աղտեղացար, ով անձն իմ, /Բարձրելոյն ի փառացըն խիստ հեռացար...*

39. *241բ—2բ* Քէէն մինչեւ յայբն—*Քաղցր է Տէր եւ Աստուած, զվէրսըդ բըժիշկէ, ով անձն իմ, /Փութացիր առ Յիսուս, որ զքեզ նորոգէ... /Գիտացիր զքո դատիլդ, որ շահ մի չունի/// (շար. մկրատուած):*

Բ. [Յաւելագրութիւմ, ժէ դ.]

ա. *243ա* Կարգ [ԻԴ] մարգարէիցն այս է—*Մովսէս... Մաղաքիա:*

բ. *243ա* Կարգ երկոտասան առաքելոցն—*Պետրոս... եւ Յուդա Յակոբեան...:*

գ. *243բ* Երկոտասան վարդապետացն անուանք այս է—*Նախ սուրբ Դիոնէսիոս Արիսպաքցին... ԺԲ. Սուրբն* Կիւրեղ Աղէքսանդրացին:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

129ա (Ադամգրքի Ա հատորի յիշատակարանի վերջում)

Այլեւ զգըծաւղ սակաւ բանիս,
Մեղաւք պարտեալ որակ չարիս,
Միայն անուամբ եմ Աւետիս,
’Ի անուամբ պատշաճ չունիմ գործիս:
153ա Զգծաւղ սորին՝ զԱւետիս յիշեա, ո՛վ:
193բ Անարժան գրիչս՝ Աւետիս:

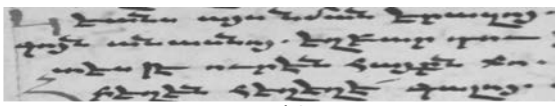
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1բ Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս կամի, զի ամենայն մարդիկք կեցցեն եւ գիտութիւն ճշմարտութիւն եկեսցեն: Զի անմահական լուրս լուան բարեպաշտք պարոնայքն՝ Ջալալն, Գիշիբէկն, Սաֆրազն, *զտէր* Պետրոս *ճշմարտասէր քահանայն տեսին զաշխարհս եւ թափուր եւ անցաւոր, եւտուք զՄահմանաց գիրքս յանա[ն]ցական կենացն յիշատակ յաւիտենական, պաշար երկնաչու ճանապարհին, յիշատակ մեզ եւ մեր ծնօղացն, ի դուռն Սուրբ Առաքելոյն Խաղէի (Թադէի՞) վախմ, ի ձեռն Բարսեղ եւ Աթանաս վարդապետացն: Ամենայն վերծանողք եւ ընթերցողք զմեզ յիշեսցեն Հայր մերիս միով. ամէն: ՌՃԽԴ (1695) գրեցաւ:*

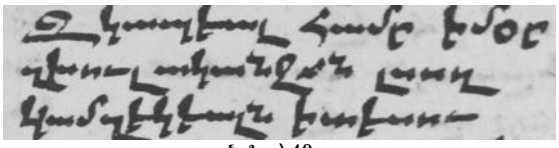
1638
Տ Ա Ղ Ա Ր Ա Ն

ԺԸ—XVIII

Թերթ՝ 69. չգրուած՝ 4բ, 68ա—9բ: ՊՐԱԿ՝ 6x12 (Ա 11, Ջ 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ՝ 14x9,7: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 19 (1ա—4ա), 18 (5ա—67բ): ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ, մասն առաջին եւ վերջին պրակների:

Նմուշ՝ 2ա

Նմուշ՝ 40ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. վերին լուսանցքները խոնաւութիւնից դեղնած, գրադաշտը թանաքից գունափոխուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *1ա—4ա* Ի Գրիգորէ վարդապետէ ասացեալ («Ա.—Ք»)—*Աւրհնեալ է Հայրն լուսոյ, /Որ ստաղծ զմեզ ի հողոյ…*

2. *5ա—11ա* Ոտանաւոր բարեպաշտի թագաւորին Հայոց Հեթմո—*Որ ծառայեալս եմ բիւր ախտից,/ Կապեալ տոռամբ չար շխթայից…*

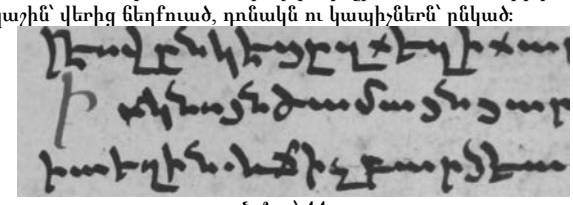
3. *11աբ* [Վասն աւագ լըմանց լուսնի]—*Նաեւ ի թուոջ Փրկչին ՌՈԿԸ, իսկ ի մերում ՌՃԺԷ (1668)—ին նորում տարւոջ գիրն էր Բեննն… եւ ապայ Զատիկ, որ է արտաքոյ կանօնաց յաւէտ եւ առաւել քան զասա/// (շար. թափուած)։*

4. *12ա—67բ* Գրիգորի Մագիստրոսի Տաղասացութիւն զարարչութենէն Աստուծոյ եւ զՔրիստոսի տնօրէնութենէն—*Մեծ են գործք աստուածային, /Ըսքանչելի նորա բանին… /Ընդ Հօր պատիւ ի Սուրբ Հոգին։*

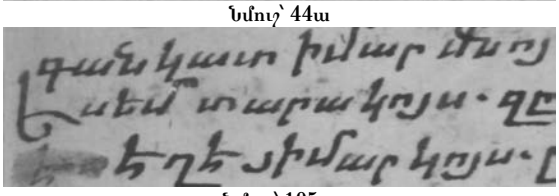
1639
Տ Ա Ղ Ա Ր Ա Ն
(Բաղկացած է 4 տարբեր ձեռագրերից)

ԹԵՐԹ՝ 280։ ԿԱՋՄ՝ դրշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը՝ մուգ շագանակագոյն կտաւ։

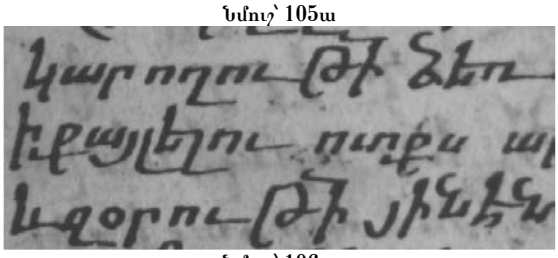
ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին՝ ետծուած, թիկունքի կաշին՝ վերից ճեղուած, դռնակն ու կապիչներն՝ ընկած։

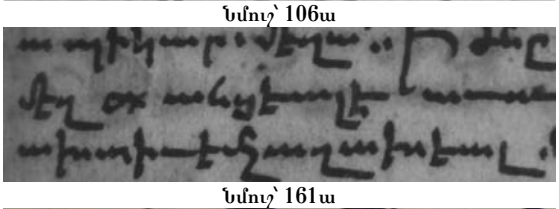
Նմուշ՝ 44ա

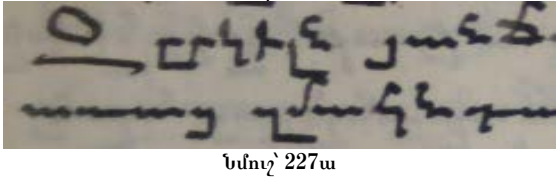
Նմուշ՝ 105ա

Նմուշ՝ 106ա

Նմուշ՝ 161ա

Նմուշ՝ 227ա

ՄՆԹ. Ջոռս մասերը իրար է միացրել Աւետիս գրիչը եւ լրացրել։ Նրա յիշատակարանը տե՛ս Գ ձեռագրի վերջում՝ 211ա։

Ջ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ա

ԺԷ—XVII

ԳՐԻՉ՝ Ալէքսանոս (1ա—104բ)։

ԹԵՐԹ՝ 111 (1—111)։ ՊՐԱԿ՝ Ա—Է x12 (Ա. 10, Է 11)+2x10+1x6։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15x10,8։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ նօտագիր (Ալէքսանոս գրչի), բոլորգիր (լրացնող Աւետիս գրչի՝ 105ա—11բ)։ ՏՈՂ՝ 19, 20—21 (լրացնողի)։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր։ ԺԷ դ. վերջում Աւետիս գրչի ձեռքով նորոգուած, լրացուած եւ կցուած Բ—Դ ձեռագրերին։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1ա—86բ* [Ոտանաւորք Յովասափայ Սեբաստացւոյ]

Տե՛ս ձեռ. 1661, 2ա—98բ. *§1. Նխ. /1աբ։* ա/*2ա—4ա (ընդհանուր խորագիր՝ չիք)։* բ/*4ա—5ա։* գ/*5ա—8ա։* դ/*8ա—10բ։* ե/*10բ—4ա։* զ/*14ա—7ա։* է/*17ա—9բ։* ը/*19բ—21ա։* թ/*21բ—5ա։* ժ/*25ա—6ա։* ժա/*26բ—8բ։* ժբ/*28բ—30բ։* ժգ/*30բ—2ա։* ժդ/*32բ—4բ։* ժե/*34բ—6բ։* ժզ/*36բ—8բ։* ժէ/*38բ—40բ։* ժը/*40բ—2ա։* ժթ/*42ա—5ա։* *Յիշ.՝ չիք։* 2/*45բ—55բ։* 3/*55բ—8բ։* 4/*58բ—60բ։* 5/*60բ—2ա։* 6/*62ա—3բ։* 7/*63բ—4բ։* 8/*64բ—5բ։* 9/*65բ—6բ։* 10/*66բ—8ա։* 11/*68ա—9ա։* 12/*69ա—70ա։* 13/*70ա—1բ։* 14/*71բ—4ա։* 15/*74ա—5ա։* 16/*75բ—6բ (չիք վրջ.՝ «Ըզքեզ լաստուած խոստովանիմ…»)։* 17/*76բ—9ա։* 18/*79ա—81ա։* 19/*չիք։* 20/*82ա—6բ։*

Բ. ա. *87ա—94բ* Ներբողեանի կենսատու խաչին, առ ի սուրբ հօրէն մերմէ Դաւթի Անյաղթ փիլիսոփայի ասացեալ, զոր մեծ բահանայապետն Աստուծոյ եւ հովիւըն բազ տէր Ներսէս Տարսոնեան շարայարեալ ոտանաւոր չափով, աճեղ եւ զարմանալի—*Բարձրացուցէք ըզՏէր Աստուած մեր միաբան, /Մարգարէն առաջ ձայնեալ տա ձեզ հրաման…*

բ. *94բ–104բ* Նորին Ներսէսի Լամ[բ]ռոնացոյ– *Աւրհնեալ ես փայտ քրիստոնեական, /Աստուածազարդ սուրբըտ նշան…*

Գ. *105ա–11բ* [Յաւելագրութիւն Աւետիս գրչի]

ա. *105ա* («Ա.—Ք»)—*Աստուած իմ Յիսուս, /Բողոքեմ խորոյս…/Քաղցրացիր գերոյս:*

բ *105բ–7ա* Ողբ մեռելոց («Առաքել վարդապետի ե»)–*Ահ ձեզ գոչեմ ձայնիւ մեղա, /Ի սիրելեաց բաժանեցա…*

գ. *107ա–8բ* Տաղ եւ ողբ ի վերա ննջեցելոց– *Յերէկ հողվերօքն անցի, /Հոտ առի, զքիմըս կափուցի… /Մըսկին Քերոբէ անխել…*

դ. *108բ–9բ* Տաղ խաճանայաթաղի, ասացեալ ի Վարդան վարդապետէ–*Վարդապետ անուանեցայ /Եւ ուսուչիչ մարդկան եղայ…*

ե. *110ա* Հրեշտակաց («Գրիգոր»)—*Գովեստ բերկրանաց երգեմք ձեզ, հրեշտակապետք եւ հրեշտակաց գումարք… 110ա–1ա* Փոխ է («Ջաւրաւար»)—*Ջօրք երկնային զըւարթնոց, /Դասք հրեշտակաց անմարմնոց…*

զ. *111աբ* Խրատ շարական խաղելու: Յովասափու ձայն է–*Ջորժամ դու կամիցիս քաղել շարական, /Նախ ասայ Աւետեաց, ’ւ ապա Ծընընդեան… /Մեղսաւէր ’ւ անարժան Յակոբ անպիտան…*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1բ Գրծողս յիշեայ:

86բ Արդ, աղաչեմ ըզձեզ, յիշեսջիք զմեղայպարտ գրիչս՝ զԱլէքսանոսըս ի փառըս Քրիստոսի, որ է աւրհնեալ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

81բ Յիշատակ է այս գիրքս՝ հանգոյցեալ տէր Յուսեփին եւ մահտեսի՝ Դաւիթին, ի վայելումն՝ տիրացու Պօղոսին, որքան ընթեռնու, յիշատակէ զնոսա եւ ողորմիս տայ ննջեցելոցն: Եւս եթէ յաբեղա լինի կամ քահանայ, ըստ արժանեացն յիշատակէ մի անգամ յառաջին պատարագին, մեղացն թողութիւն խնդրելով, եւ որքան միտքն անկանի, Ողորմիս տայ. Քրիստոս ողորմի իւր հոգոյն ի միւսանգամ գալըստեանն. ամէն: Դարձեալ ով ոք ընթեռնու կամ օրինակէ, յիշէ կամ Հայր մեզա մի ասէ, Աստուած իւր մեղացն թողութիւն շնորհէ. ամէն: Գրեցաւ յիշատակագիրս թվին [յ]ուլիսին ԺՀ (18), օրն ուրբաթ. Ռ[ձ]ՁԹ (1740)

Թուականի հարիւրաւորը քերուած է, սակայն այն պէտք է լինի, քանի որ 1640 թ. յուլիսի 18–ը շաբաթ է, իսկ 1740թ. յուլիսի 18–ը՝ ուրբաթ:

ՀՆԱՏԻՊ Բ

Վենետիկ 1512—1513

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ՝ Յակոբ Մեղապարտ: Տպարան՝ "D.I.Z.A.":

ԹԵՐԹ՝ 32 տպ. (112—117, 121—143, 145—147)+4 ձեռ. (118ա—20բ, 144աբ): ՊՐԱԿ՝ Դ—Ըx8 (Դ 6+2 ձեռ., ե 7+1 ձեռ., Ը 3+1 ձեռ.): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15x10,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 16(տպ.), 19—23 (ձեռ.):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. 112—ը վնասուած: Ժէ դ. վերջում Աւետիս գրչի ձեռքով նորոգուած, աւելացուած 4 թերթ եւ կցուած միւս երեք ձեռագրերին:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

–[Տաղարան է սայ հոգոյ եւ մարմնոյ]

1. *112ա–4բ* Ողբ մեռելի–*Ով քահանայք եւ վարդապետք աստուածաբան, /Եւ ժողովուրդք հաւատացեալք…*

2. *114բ–8ա* Ողբ վասն մեռելի. Նաղաշի–*Արարիչն արարածոց մեզ բարկացաւ, /Քաղցր բնութիւն աստուածային մեզ դառնացաւ…*

3. *118ա–9բ* [Ողբ աւտար երկրի մեռածի ասայ. ձեռ. 424, 340ա]—*Ինձ ումէմ կայր եւ կուման վանց քո գալուըտ, /Ակն ունէր սիրտս եւ մընար քո խընդալուտ… /*Աւտամեացին *ասաց զայս բանս վասն ողբալոյ…*

Համմտ. Պալեան Տ., Հայ աշուղներ, հ. Ա, Զմիւռնիա, 1911, էջ 280–281: Տպագրի 9 տներից բացի, վերջում ունի եւս 3 տուն:

Եղբայր, արի զիմ խեղճըս տես, վասն Աստուծոյ,
Խիստ անճարակ եկի հասայ դուռըն մահու,
Շատ մի գանգատ կայր իմ սրտիս քեզ ասելու,
Խիստ կարօտով կամ եւ երթամ եղբօր տեսու:
Ալլ շատ բարեւ իմ սիրելեացն ամենին,
Մահն եկեալ զիս կու տանի զարիպութիւն,
Չի չունիմ ես բարի գործ ’ւ ողորմութիւն,
Խիստ ողորմուկ կամ եւ կերթամ եւ լալագին:
Ձիս է կոչեր մեծ թագաւորի Նազովրացին,
Եւ կու տանին զիս դառնութիւն ողորմագին,
Ես կու գընամ, բարով կացէք, եղբայր եւ կին,
Ինձ պատարագ արէք քառասուն ’ւ ողորմութիւն:
Ամէնորհնեալ կոյս Մարիամ Աստուածածին:

4. *120ա–3բ* Ողբ վասն մեռելի, ի Գէորգ վարդապետէ («Գէորգ վարդապետի բան ի բերանոյ մեռելոց»)–*Գոչեմ առ ձեզ ողբերգական, /Ձայնիւ մաղթեմ յոյժ լալական…*

5. *123բ–5ա* Յովանիսի է ասացեալ–*Քեզ հոգեւոր խրատ մի տամ, է անպիտան անձն իմ, լսէ, /Ձէտ պտղաբեր ծառի արմատ ’ւ ի սրտիտ մէջըն պատուսէ…*

Համապատասխան նշաններով լուսանցքներում լրացնող Աւետիսի ձեռքով աւելացուած 4 տուն.—«Խիստ գարշելի արբեցութիւն...»:— «ԸզՅովաննէս մեծ կարապետն...»:— «Քան ըզպարարտ երկիր փըշով...»:— «Ով ըզգինին սըրտով սիրէ...»:

6. *125ա—46ա* Տեառն Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի, ասացեալ է հանելուկս Վասն ուրախութեան մարդկան—*Ադամ. կաթողիկոսն էր անխալատ...*

7. *146բ—7բ* Գովմ երեմ ազգ լեզվէ վասն տիրամայրն Աստուածածնին—*Աստուածածին Մարիամ, /Շաղուաթ ըռօզի ղիամ... /Մայրն խոնարհ՝ ե անարատ /// (շար. թափուած):*

Ջ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Գ

ԺԷ—XVII

Թերթ՝ 66 (148—213): Պրակ՝ Գ—Էx12 (Գ 9, Դ, Է 10)+1x12+1x1: Նիւթ՝ թուղթ, լուսագծերով (անանուն գրչի՝ 148ա—199, լրացնող՝ Աւետիս գրչի՝ 200—213): Մեծութիւն՝ 15x10,5: Գրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ նօտրգիր (անանուն գրչի՝ 148ա—99բ), բոլորգիր (լրացնող Աւետիս գրչի՝ 200ա—13բ): Տող՝ 19 (անանուն գրչի), 21 (լրացնող Աւետիս գրչի):

Վիճակ՝ բաւարար. սկզբից եւ վերջից պակասաւոր, խոնաւութիւնից գրադաշտը՝ գունափոխուած, լուսանցային մասերում փոորիկ պատռուածքներ (խոշոր՝ 196):

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *148ա—50ա* ԺԵ. Տաղ գիւնո—*Յոյս կենաց արդարութեան /Քաւել մեղաց մեղաւորաց... /*Աղբրումցի Տատուռն *ասաց...*

2. *150ա—1ա* ԺԶ. Տաղ հոգո խրատական—*Քեզ հոգեւոր խրատ մի տամ, /Է անպիտան անձն իմ լըսէ... /Եթէ Յովանէս կարճաբանէ...*

3. *151ա—3ա* ԺԷ. [Նախաշա. ձեռ. 424, 362ա] Տաղ հոգո ազնիւ («Ա—Ք»)—*Անձն իմ, արի աղօթէ դէմ Արարողին, /Մ՛վ անձն իմ, արտասուօք պաղատէ ի մէջ գիշերին...*

4. *153բ—4բ* ԺԸ. Տաղ հոգո Թաթոսի ասացեալ—*Ես յուսով, հաւատով առ քեզ յուսանամ, /Ազախին եմ արեամբ գնած քո ծառան...*

5. *154բ—5բ* ԺԹ. Տաղ հոգո Թաթոսի ասացեալ—*Յորժամ յարեւելից ի դատաստան գա, /Երեւիս արդարոց՝ նոցա պըսակ տաս... /Խաւար անքուն որդունք /// (շար. թափուած):*

6. *156ա—8ա* [Ի. «Ոտանաւոր Առաքել վարդապետէ ասացեալ վասն հոգեվարի... («Ա—Ք», «Տէր Առաքեալ Թ»—*Ակն իմ ծովացեալ...*». ձեռ. 424, 353բ] */Ընդ նոյն հրեշտակին... /Թիւ Հայոց մեծի/ուիթ հարիւր տարի /Եւ յիսուն՝ ե երեք էր մըտեալ (1404)...*

7. *158բ—9ա* ԻԱ. Տաղ հոգո—*Յամէն առաւօտ եւ լոյս, /Գաբրիէլն ասէր հոգոյս...*

8. *159ա—60ա* ԻԲ. Տաղ հոգո, Յովանէսի ասացեալ—*Էր չես երթար ի միտքտ ի վար, /Է գերէվար մարդ ու տըխմար...*

9. *160աբ* ԻԳ. Տաղ գեղեցիկ եւ պիտանի ոգէշահ—*Մեղա քեզ Քրիստոս Աստուած, ապաւէն յոյս ըզքեզ ունիմ, /Լալագին պաղատանօք, հառաչմամբ առ քեզ անկանիմ... /Սարսափեալ անձն իմ դողա, թէ ի փախուստն ապաւինիմ. ճար /// (շար. թափուած):*

10. *161աբ* [ԻԴ. «Ոիգորի է»]—*/// Տէր, մեղա, մեղա Տէր ինձ ողորմեա: /Ոտեալ հոգիս մարմնով, միտքըս հոգով մեղօք չարաչար...*

11. *161բ—2բ* ԻԵ. Տաղ հոգո Նաղաշի ասացեալ—*Երազ է ու սուտ, եղբարք, աշխարհիս բաներն ի լըման, /Մր են թագաւորք եւ իշխանք, պարոնայք ու սուլթան ու խան...*

12. *162բ—4բ* ԻԶ. Ողբ ի վերայ կտրիճ մեռելի—*Ես գիտէի, թ՛ աշխարհս ինձ մուլք էր տված, /Ուտէի, խըմէի հետ սիրելեաց...*

13. *164բ—6բ* ԻԷ. Տաղ ղարիպի, Նաղաշի ասացեալ—*Ղարիպին կեանքն է լալի ողբերկական, /Դառն ու լեղի ու տըրտմութեամբ ի նեղ գնտան.../Ձղարիպ հոգ /// (շար. թափուած):*

14. *167ա—8ա* [ԻԸ. «Տաղ ղարիպի («Այս Առաքել վարդապետի երգ»—*Աւետարութիւն է խիստ դժվար, որ ոչ լինի կամքն ի կատար.../ Թէպէտ ճար] տար բանըս խօսի...*

Համմտ. տպ. «Առաքել Բաղիշեցի», Երեւան, 1971, էջ 184—185):

15. *168ա—9ա* ԻԹ. Տաղ ղարիպի—*Հոգի, մի ասեր ղարիպ, թէ չէ իմ սիրտըս կարունի, /Ղարիպն ի յօտար երկիր, ախ ամ խիստ դիժար կու լինի...*

16. *169բ—70բ* Լ. Տաղ ազնիւ եւ գեղեցիկ եւ յարմար («Ա—Ք»)—*Այբէն մինչեւ ի քէն, քեզ գոհութիւն, Տէր, /Բարեաց քոց գոհանամք յաւիտենից, Տէր... Մեղաւոր Վրդանէսն ի քէն խնդրէ, Տէր...*

17. *170բ—2ա* ԼԱ. [ՅԱռաքել վարդապետէ. ձեռ. 3498, 275ա] Տաղ ազնիւ վասն Ադամա («Ա—Ք»)—*Անմահ բնութիւն առի եւ գմահու օրըն մոռացա, /Բերան իմ չարեաց պատճառ, վա լուեալս որ ես չիմացա...*

18. *172ա—3բ* ԼԲ. Տաղ եւ ողբ Ադամայ [ի Սրիկ Կոստանդէ. ձեռ. 3595, 66բ]—*Ադամ նստէր դուռն ի դրախտին, /Լայր եւ ձայնէր ողորմագին...*

19. *173բ—6ա* ԼԳ. Տաղ Ադամայ—*Այն առաջին մեղքն ու չարիքն, /Որ եւայէ անկեալ յաշխարս... Մըսիին Թորոս ողորմելին...*

20. *176ա—81ա* ԼԴ. Տաղ ազնիւ Ադամա, ի Թաթոսէ ասացեալ—*Հազար կենդանակերպ ստեղծեր է, /Ձամէնըն Ադամա հնազանդեր է...*

21. *181աբ* Լե. [Յովհաննէս Պլուզ վարդապետի ասացեալ. ձեռ. 424, 106բ] Տաղ Ադամա—*Անդ ի մէջ դրախտին, /երեք անձինք կային…*

22. *181բ—2բ* ԼԶ. Տաղ Ադամա [Յոհաննէս Պլուզէ. ձեռ. 2672, 132բ]—*Ադամա ստեղծօղն եկեալ իւր պատկերն ի տես, /Ադամա էր ձայն տուեալ՝ Ադամ, դու ո՞ր ես… 182բ—3բ* Փոխէ—*Միաբանին օձն եւ ես, /Զարիս խորհին վասն Ադամա…*

23. *183բ—4ա* Լէ. Տաղ աւետեաց Աստուածածնին, ի Ներսէս կաթողիկոսէ ասացեալ («Բան Ներսիս է»)—*Բարբառ աւետեաց ձայնիւ, կրկնէ, Գաբրիէլ գոչէր սրբուհոյն…*

24. *184ա—5բ* ԼԸ. Տաղ աւետեաց Աստուածածնին («Ա—Ք»)—*Ամսեանըն վեցերորդի Կարապետի, /Բանաբեր հրեշտակն եկեալ առ Սրբուհին…*

25. *185բ—8ա* ԼԹ. Տաղ աւետեաց Աստուածածնին յԱռաքել վարդապետէ—*Հրամանն աստուածային եւ արարչական, /Անտես, անուր, աներբ եւ անզըննական…*

26. *188ա—9ա* Խ. [Ի Ներսէս Լամբրոնացւոյ, ձեռ. 2672, 24բ] Մեղեդի եւ յորդորակ աւետեաց («Ա—Ք»)—*Այսօր երեւի անտեսն ի բարձանց, /Բընութեամբ բոլոր եղականք…*

27. *189ա—91ա* ԽԱ. Տաղ աւետեաց Աստուածածնին ազնիւ («Ա—Ք»—*Աւետիս քեզ Մարիամ, զոր Գաբրիէլ սկըզբնաւորեաց, // Աւետիս, աւետիս, աւետիս քեզ Մարիամ Աստուածածնին, աւետիս…*

28. *191բ—2բ* ԽԲ. Տաղ Ծնընդեան ի Կոստանդին կաթողիկոսէ ասացեալ—*Հրճուիմք այսաւր մեք հոգեպես տօնիւս մաքուր սուրբ կուսական, /Զի ծնաւ Փրկիչ մեզ Տէր Քրիստոս որդի Դաւթի Աբրահամու…*

29. *193ա—4բ* Տաղ Ծնընդեան Քրիստոսի Աստուծոյ մերո—*Երկինք երկնից իմաց արարէք, /Եւ երկնայինք, դուք խոնարհեցէք…*

30. *194բ—5բ* ԽԴ. Աւետիս եւ տաղ Ջրաւինեաց ի Ներսէսէ—*Աւետիս մեծ խորհրդոյ, խորհուրդ ծածկեալ մեզ յայտնեցաւ…*

31. *195բ—6բ* ԽԵ. Տաղ Մկրտութեան եւ Ջրաւինեաց [Ի Սիրիկ, ձեռ. 7730, 55բ]—*Ո՛վ զարմանալի խորհուրդս այս մեծ յայտնեալ, /Արարիչն Աստուած ի Յորդանան եկեալ…*

32. *196բ—7ա* ԽԶ. Տաղ Առաքել վարդապետէ ասացեալ («Տէր Առաքեալս»)—*Տունկ անմահութեան բողբոջեցար, սուրբ Կոյս, /Ծաղկաբեր ծընար զանմահ պըտուղն Յիսուս…*

33. *197ա—8բ* ԽԷ. Տաղ եւ գովասանութիւն Աստուածամօրն («Ա—Ք»)—*Արեւ լուսատու, տաճար Աստուծոյ, Մարիամ, /Բանին բարունակ անթառամ ծաղկոյ…*

34. *198բ—200բ* ԽԸ. Տաղ եւ գովասանութիւն Աստուածամօրն. յԱռաքել վարդապետէ («Ա—Ր»)—*Անճառ ճառագայթ լուսոյն, /Ի քէն մարմնանալ գա նոյն… /Որք քեզ ցանկացեալ պասքին /// (շար. թափուած)։*

35. *201ա—4ա* [Գանձ Թաբաւրի յԱռաքել վարդապետէ Բաղիշեցոյ. ձեռ. 5434, 269ա («Գանձ թամ»)]—*Գանձըդ կենաց Որդիտ Միածին, /Իջեր յերկնից եւ առեր մարմին…*

36. *204ա—6ա* Տաղ հոգոյ ի խաչատուր կէչառեցո ասացեալ—*Ես եմ կորուսեալ ոչխար, /Մոլորեալ ի սուրբ քո հօտէն…*

37. *206ա—7բ* [Տաղ Վարդավառին…. ձեռ. 1661, 387բ]—*Այսաւր ցընծա լեառըն Թափոր եւ զըւարճանա մեծն Ահերմոն…*

38. *207բ—8բ* [Մեղեդի սուրբ Աստուածածնին. ձեռ. 424, 201բ]—*Մեծացիր այսօր, սուրբ Աստուածածին, իջմամբ Միածնին առ քեզ հրեշտակօք…*

39. *209ա—11ա* Տաղ եկեղեցոյ խիստ ազնիւ, ի Մարտիրոս վարդապետէ ասացեալ—*Կայթեա, սուրբ կաթուղիկէ եկեղեցի եւ պարէ, /Զմանկունըս քո ժողովէ, ի յօրհնութիւնս հրաւիրէ…*

40. *211ա—3բ* Գովք սուրբ Աստուածածնին—*Ընտունդն Ադամա ամէն սըրբունայք պայծառ եւ անգին, /Սրբունայք անթիւ են զինչ ասխ երկնայինս… /Մարտիրոսն ասաց զբաներս, եղկելին…*

41. *213բ* [Գովասանք սուրբ Աստուածածնին ի Վանեցի Քօչակէ ասացեալ. ձեռ. 1636, 120բ]—*Աղբիւր կենդանի, բըղխում զանազան, /Մեղայ քեզ, մեղա, Կոյս անապական… /Ընտօղ կենդ /// (շար. թափուած)։*

§1—34 գրուած են անանուն գրչի ձեռքով, իսկ §35—41—ը՝ լրացնող ԱԵտիս գրչի։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

211ա (ժէ դ., լրացնող Աւետիս գրչի)…Որդեակ, զխըռչակըդ սըրբէ,
Քաղցրիկ ասա եւ գոչէ,
ՋզԱւետիս գրիչս յիշէ,
Հայր մեր՝ յերկինս հըրամէ։
159ա (Այլ ձեռք) Տէր Աւետիք։

Ջ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Դ

ԺԷ—XVII

ԹԵՐԹ՝ 67 (214—280). չգրուած՝ 280աբ։ ՊՐԱԿ՝ Ա—Ջx12 (Ա 10, Ջ 9)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «AP» լուսադրոշմով։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15x10,5։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ նօտրգիր։ ՏՈՂ՝ 15։

Վիճակ՝ բաւարար. սկզբից եւ վերջից պակասաւոր, լուսանցներում զանազան բծեր, թանաքից գրադաշտը թեթեւակի գունափոխուած։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

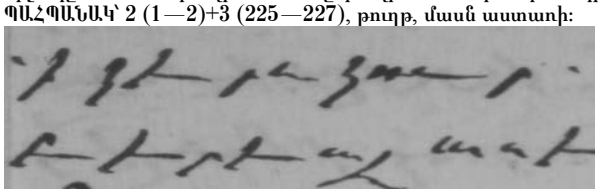
–214ա–79բ [Պատմութիւն Յովասափու թագաւորին եւ Բաղամու ճգնաւորին, ասացեալ Առաքել վարդապետէ (Բաղիշեցւոյ). ձեռ. 3081, 148ա]—*Յորժամ Հայր երկնաւոր յերկիր հաճեցաւ, /եւ Բանն Աստուած իջեալ յերկնից մարմնացաւ... / Յետոյ* Բարայիաս *արքայն իմանայ՝ /Գնացեալ /// (շար. թափուած)։*

1640
ՂԱԶԱՐ ՏԷՐ-ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԻՔ ԿԱԼՎԻՆԵԱՆՑ

Դաւրէժ ՌՄՉԷ—1838

ԳՐԻՉ՝ Ղազար վարժապետ վրդ. Տէր-Մարտիրոսեան Դաւրիժեցի։

ԹԵՐԹ՝ 227—5 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած՝ 1ա—4ա, 20բ, 75բ, 153բ, 161բ, 192բ—227բ։ ՊՐԱԿ՝ 29x8 (Գ, թ 10, իե, իէ 4, իթ 2)։ ՆԻԹ՝ թուղթ։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 17x10,7։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ շղագիր։ ՏՈՂ՝ 16—18։ ԿԱՉՄ՝ վարդագոյն թուղթ, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ, մասն պահպանակի։ ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (1—2)+3 (225—227), թուղթ, մասն աստառի։

Նմուշ՝ 38ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

–4բ Պատասխանիք Կալվինեանց թիւնալի նոռակրօն տեառակին, ի 1838, մարտի 7, ի Դաւրէժ։ Շարադրեալ ի Լիմ անապատի միաբան Ղազար վարժապետ վարդապետէ Տէր—Մարտիրոսեան [Դաւրիժեցւոյ] (ընդհատուած)

– 5ա–8ա [Նախերգան]—*Աստուածարեալ վեհափառ սրբազան օծելութիւն։ Ամենախնամ ողորմած տէր իմ։* Տարսոնեան *փողն* Կիլիկիոյ, *որ Քրիստոսիւ հնչեցեալ եղեւ... Վասնորոյ եւ մաղթեմք զի եւ դուք ձերով աստուածարեալ վեհափառ օծելութեամբ ձեռնատու լեալ՝ հոգի կենդանի շնորհեսջիք մեռեալ դոյզն գրութեանս մերոյ, զի թերեւս թեւ առեալ գնասցէ ուր եւ արժանն է իսկ։*

ա. *8բ–21բ* Վասն խաբէական ճակատագրոյն մոլիաբան տեառակին այնմիկ – *Ո՛վ կալվինք, ընդ առնուլն իմ զառաջին զթիւնալի եւ զմոլիաբան տեառակն զայն կալդիւեանցդ ի ձեռին իմում... ծանեայ զհոգի նենգութեան ձերոյ, որ ի նմա...*

Յորժամ Հայր երկնաւոր յերկիր հաճեցաւ, /եւ Բանն Աստուած իջեալ յերկնից մարմնացաւ... / Յետոյ Բարայիաս *արքայն իմանայ՝ /Գնացեալ /// (շար. թափուած)։*

բ. *22ա–74բ* Վասն խորհրդական Մարմնոյ եւ Արեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի–*Բազում ինչ հնար էր մեզ յաստուածայնոցն գրոց...*

գ. *76ա–114ա* Դարձեալ ի նոյն եւ վասն բարեխօսութեան սրբոցն եւ յարգութեանց նոցին մաւոր նշխարացն–*Թէպէտ յիրաւի աւանդէ այն հանճարաւոր...*

դ. *114բ–26բ* Վասն յատուկ գերազանց յարգութեան մօր Տեառն եւ միշտ կուսին Մարիամու սուրբ Աստուածածնի–*Ապաքէն, զի որպէս կարծեալ գիտնականին...*

ե. *127ա–45բ* Յաղագս սրբալոյս իղոյն Մեռոնի–*Զբարս մոլութեան քեւ ունելով...*

զ. *146ա–53ա* Յաղագս, թէ պա՞րտ է լինել նիւթական եկեղեցեաց ի պատմութիւն–*Ընդ ամենայն բազմադիմի վայրենութիւն ձերոյ տեսանեմք աչօք...*

է. *154ա–62ա* Յաղագս թէ պա՞րտ է միայն հաւանայից խոստովանել, եւ ոչ իմիէն կամ այլոց ումեք–*Ըստ հրէական ծերունաւանդ կորութեան տեսանեմք...*

ը. *163ա–75բ* Յաղագս պահոց–*Բազմիցս բազում անգամ մտայոյզ եղեալ...*

թ. *176ա–83բ* Յաղագս պատկերաց–*Զսորին վարդապետութիւն չէ...*

ժ. *184ա–92ա* Վախճանական ազդարարութիւն–*Թախանձէ զիս աստանօր միտք իմ վախճան տալ բանիս... Յետնեալ ծառայ ծառայիցն աստուածաբեալ քահանայապետիս եւ կարօտ կենաց պայծառութեան վեհագնեայ ազգիս իբր նուաստ* Ղազար *վարժապետ* Տէր—Մարտիրոսեան։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

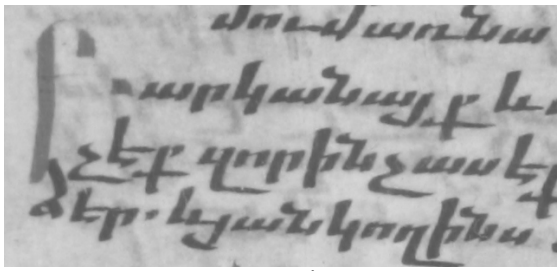
4բ Տե՛ս Բովանդակութիւն։

1641
ՍԱՂՄՈՍԱՐԱՆ

ԺԷ—XVII

ԳՐԻՉ, ՇԱՂԿՈՂ՝ ԿԱՉՄՈՂ՝ Յովակիմ։

ԹԵՐԹ՝ 223. չգրուած՝ 2ա—3ա։ ՊՐԱԿ՝ 1x2+Ա—ԺԹx12 (Ժ 8, ԺԲ 10, ԺԹ 11)։ ՆԻԹ՝ մագաղաթ։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 12,7x9։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր։ ՏՈՂ՝ 20։ ԿԱՉՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ կտաւ (Ա)։ Ա փեղկին առծաթեայ զոյգ փականակալ։

Նմուշ՝ 7ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ — «Դաւիթ մարգարէ»՝ 3բ: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 4ա: Ճ ա կ ա տ ագ ր ա դ՝ 28ա, 55բ, 86ա, 111բ, 141ա, 166ա, 194բ: Լ ու ս ա ն ց ագ ր ա դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ագ ի ր՝ թոչնագիր, հանգուցագիր: Գ ոյ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, շագանակագոյն, ոսկի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. վերջից պակասաւոր, խոնաւութիւնից 221—223 վնասուած, մանրանկարների գոյները թափուած, ժթ պրակը պոկուած: Կազմի եզրերը՝ մաշուած, Բ փեղկի աստառն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—4ա—223բ [Սաղմոսարան]

Տե՛ս ձեռ. 1642, 1ա—239ա. *§1/4ա—27բ: 2/28ա—55ա: 3/55բ—85բ: 4/86ա—111ա: 5/111բ—140բ: 6/141ա—66ա: 7/166ա—94ա: 8/194բ—223բ (վրջ. §դ «եւ դու մանուկ մարգարէ, բարձրելոյն կոչեսջիր, գնասցես///», շար. թափուած):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1ա /// ի մագաղատս սորա, եւ աւգնութեամբն Աստուծոյ գրեցի եւ նկարեցի եւ կազմեցի, եւ խոշորութեան սղալանաց սորա անմեղադիր լերուք, զի այսչափ էր: Դարձեալ յիշեսջիք ի Քրիստոս զծնաւղսն իմ՝ զՅոհան քահանայն եւ զմայրս իմ եւ զեղբարքն իմ՝ զԱստուածատուր եպիսկոպոս, եւ զՔարամանն, եւ զՀայրապետն, եւ զդեռաբոյս որդին մեր՝ զԿիրակոսն, եւ զնընջեցեալքն, զհաւրեղբայրքն մեր՝ զՎարդ սարկաւագն եւ զԱւետիքն, եւ զքուերքն իմ՝ զԱննայն եւ զԽաթունն՝ զիոխիլն առ Քրիստոս: Եւ կրկնապատիկ աղաչեմ զձեզ յիշեցէք յառաջ ողորմութիւն Աստուծոյ՝ զԿիրակոս քահանայն, որ անտրտունջ պարգեւեաց զյաւրինակ սորա: Եւ դուք որք զմեզ յիշէք յառ Քրիստոս աղաւթիւք կամ Հայր մեր յերկինս, նոյնպէս եւ Աստուած ձեզ պարգեւեսցէ հարիւրապատիկ եւ հազարապատիկ զյաւիտենական արքայութիւնն ի Քրիստոս: Եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս. ամէն:

Յիշատակարանս թերի է եւ վերջից տեղափոխուած սկիզբ:

140բ Զգծող սորին՝ զանարժան Յովակիմ *երէցս յիշեսջիք ի Քրիստոս եւ զստացող սորին:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 1բ (ժթ դ., շղագիր) Այս Սաղմոսը՝ Խարասուցի *խաֆաֆ* Կարապեդի *որթի տիրացու՝* Պաղտասարին *է. ասէք. Բարօվ վայելէ:*

Յեռքս երթայ, գիրս մնայ,

Դկար մարմինս ի հող թառնայ:

Այս Սաղմոսըս Նախիչեվանը *վանը առի 80 քաբիկ:*

2. 201բ (ժԶ—ժէ դդ.) Յիշատակ է Սաղմոսարանս՝ Պաւղոս *եպիսկոպոսին, ծնաւղաց իւրոյ՝* Դաւրանին *եւ* Թուրվանդին*: Դարձեալ/// (շար. թերի):*

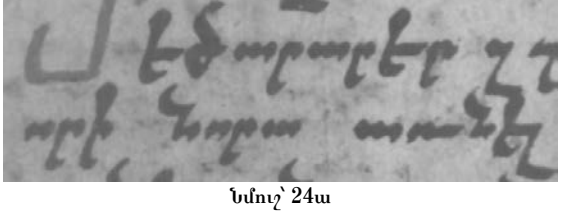
ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1բ Ահարիչ եւ մարդասէր... պսակեալ զմէր: Յայս աւրերս էառ չիթախն զԲաբերթ ի Սոքոյն, եւ զՍպերու բերթն, եւ զՎսէրկու վրացին էառ:

1642
Ս Ա Ղ Մ Ո Ս Ա Ր Ա Ն

Ռ-ՃԺԲ—1663

ԳՐԻՉ՝ Ներսէս: ՍՏԱՅՈՂ՝ Ալէքսիաննոս:

ԹԵՐԹ՝ 243: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԱx12 (Ա, ԺԴ 11, ԺՉ 9, ԺԸ, Ի 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, աւեւելեան: ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ՝ 13,7x10: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 17: ԿԱՉՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ծաղկադրոշմ շերտաւոր կտաւ, դռնակի աստառը՝ ծաղկազարդ կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Ա—Բ), թուղթ, սկզբից:

Նմուշ՝ 24ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 1ա: Ճ ա կ ա տ ագ ր ա դ՝ 28ա, 59ա, 91ա, 118բ, 148բ, 174բ, 204ա: Լ ու ս ա ն ց ագ ր ա դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ագ ի ր՝ թոչնագիր:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, խոնաւութեան հետքեր (222—243), զանազան բծեր, ցեցակեր: Կազմի կաշին՝ ճեռծուած, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1ա—239ա* [Սաղմոսարան]

1. *1ա—27բ* [Կաւոն. Երանեալ է այր: Սաղ. Ա—ԺԷ]*—Ա. Երանեալ է այր, որ ոչ գնաց ի խորհուրդս ամբարշտաց...*

ա. *24ա–6բ* Աւրհնութիւն Մովսիսի եւ ոդոցն Իսրայէլի–*Աւրհնեսցուք զՏէր, զի փառօք է փառաւորեալ…*

բ. *26բ–7բ* Մախթաճի–*Քրիստոս է իմ Աստուած…* [Քառոզ]—*Վասն ի վերուստ խաղաղութեան…* [Աղօթք]—*Տէր տըւընջեան եւ գոյացուցիչ գիշերոյ…* [Մաղթանք]–*Սաղմոսիւք եւ աւրհնութեամբ…*

2. *28ա–58բ* [Կանոն. երկինք պատմեն: Սաղ. ԺՀ—ԼԵ]–*ԺՀ. երկինք պատմեն զփառս Աստուծոյ…*

ա. *54բ–7ա* Աւրհնութիւն Մովսիսի մարգարէին–*Նայեցարուք յերկինք…*

բ. *57ա–8բ* [Մաղթանք]—*Տուք փառս Աստուծոյ…* [Քառոզ]—*Վասն ի գիշերի եւ ի տըւընջեան…* [Աղօթք]—*Ի գիշերի եւ ի տըւընջեան եւ յամենայն ժամու զքեզ աղաչեմք…* [Մաղթանք]—*Ի գիշերի եւ ի տըւընջեան…*

3. *59ա–91ա* [Կանոն. Մի նախանձիր: Սաղ. ԼԶ—ՃԴ]: ԼԶ. Ի կատարած Սաղմոս ի Դաւիթ–*Մի՛ նախանձիր ընդ չարս…*

ա. *86ա–8բ* Աւրհնութիւն Մովսիսի աստուածատես մարգարէին–*Զի հուր բորբոքեցաւ…*

բ. *88բ–9բ* Նորին Մովսիսի–*Ծաներուք եւ տեսէք…*

գ. *89բ–91ա* Մախթաճի–*Դու ես Տէր մեր…* [Քառոզ]–*Վասն ուղղելոյ զգնացս մեր…* [Աղօթք] *Տէր երկնի եւ երկրի…* [Մաղթանք]—*Յերգս աւրհնութեան…*

4. *91ա–118ա* [Կանոն. Ողորմեա ինձ: Սաղ. ՃԵ—ՀԱ]—*ՃԵ. Ողորմեա ինձ, Աստուած…*

ա. *115ա–6բ* Աղօթք Աննայի՝ մօրն Սամուէլի–*Հաստատեցաւ սիրտ իմ…*

բ. *116բ–8ա* Մախթաճի–*Բարձրացաւ եղջիւր իմ…* [Քառոզ]—*Վասն գտանելոյ…* [Աղօթք]—*Գոհանամք զքէն…* [Մաղթանք]—*Գոհութեամբ…*

5. *118բ–48ա* [Կանոն. Իբրեւ զի բարի է: Սաղ. ՀԲ—ՁԸ] — ՀԲ. Ի կատարած. Սաղմոս ի Դաւիթ–*Իբրեւ զի բարի է Իսրայէլի Աստուած…*

ա. *146բ–8ա* Աւրհնութիւն եսայեայ՝ որդւոյն Ամովսայ–*Ի գիշերաց կանխէ հոգի իմ…*

բ. *148ա* [Մաղթանք]—*Խաղաղութեանց տուող Քրիստոս…*

6. *148բ–74ա* [Կանոն. Տէր ապաւէն: Սաղ. ՁԹ—ՃԵ]–*ՁԹ. Տէր, ապաւէն եղեր ազգէ մինչեւ յազգ…*

ա. *173ա–4ա* Աղօթք եզեկիայ–*Ես ասացի ի վերանալ յինէն…*

բ. *174ա* [Մաղթանք]—*Յոյս կենդանութեան…*

7. *174բ–203բ* [Կանոն. Խոստովան եղերուք: Սաղ. ՃՁ—ՃԺԸ]–*ՃՁ. Խոստովան եղերուք Տեառն…*

ա. *201բ–2բ* Աւրհնութիւն եսայեայ մարգարէին–*Աւրհնեցէք զԱստուած յաւրհնութիւն նոր…*

բ. *202բ–3բ* Աղօթք Յունաանու մարգարէին–*Ի նեղութեան իմում ես առ Տէր կարդացի…*

գ. *204բ* [Մաղթանք]—*Եկեսցեն աղօթք իմ ի տաճար սուրբ քո…*

8. *204ա–39ա* [Կանոն. ի նեղութեան իմում: Սաղ. ՃԺԹ—ՃՄ, «Փոխր էի ես»]—*ՃԺԹ. Ի նեղութեան իմում ես առ Տէր կարդացի… (Սաղ. ՃԺԹ–ՃԽԷ):*

ա. *227ա–9բ* Աղօթք Ամբակումայ մարգարէին–*Տէր, զլուր քո լուայ… (229բ–30ա, «Փոքր էի ես»):*

բ. *230ա–3բ* Աւրհնութիւն երից մանկանց ի հնոցին–*Աւրհնեալ ես, Տէր Աստուած հարցն մերոց…*

գ. *233բ–4ա* Աւրհնութիւն Մարիամու Աստուածածնին–*Մեծացուսցէ անձն իմ…*

դ. *234ա–5ա* Աւրհնութիւն Զաքարիայի՝ հօրն Յովհաննու–*Աւրհնեալ Տէր Աստուած Իսրայէլի…*

ե. *235ա* [Աղաւթք եւ աւրհնութիւն Սիմէոնի Ծերունւոյն]–*Արդ, արձակեա… (այստեղ գի՛տ Սաղ. ՃԽՀ–ՃՄ):*

զ. *237ա–8բ* Աղօթք Մանասէի թագաւորի–*Տէր ամենակալ, Աստուած Աբրահամու…*

է. *238բ–9ա* [Մաղթանք]—*Աղաչեմ եւ խնդրեմ ի քէն, Տէր, թող ինձ զմեղս իմ…*

Ը. *239ա–43բ* Աղօթք սրբոյն Ներսիսի հայրապետին–*Հաւատով խոստովանիմ եւ երկիր պագանեմ… ամէն:*

Յետագայի ստացող Աւագ Շոռոթեցու ձեռքով սրբագրուած եւ լուսանցքներում կատարուած են զանազան լրացումներ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

243բ Փա՛ռք… Արդ, գրեցաւ Սաղմոսարանս ի թուականութեանս Հ[այ]ոց ՌՃԺԲ (1663), ձեռամբ՝ Ներսէսի *մեղապար[տ] գրչի, առ ի վայելումն՝* Ալէքսիանոսին *եւ որդւոյ իւրում դեռաբողբոջ* Երեմիային, *զոր Տէր Աստուած բարեաւ վայելել տացէ յերկար ամանակաւ: Իսկ որք ընթեռնոյքդ եւ որք հանդիպիքդ սոյն տառի, Աստուած [ող]որմի ասացէք գծողիս:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

118ա Թվին ՌՃԻՀ (1679) Սօֆիայ *առել էի: Թվին ՌՃԽԵ (1696)* երեւան *վախուբ [արարի… Սուրբ* Սիմէոն Ծերունւոյն*]: Եւ որք երգէք զայս Սաղմոսս ուղիղ սրտիւ, միով Հայր մեղով յիշեսջիք՝ ծառայ* Աւագս *եւ գծնողքս իմ զհանգուցեալն ի Քրիստոս՝ զՄարտիրոսն եւ զՄարիամն, եւ դուք յիշեալ լիջիք առաջի Աստուծոյ. ամէն:*

180ա ես՝ տրուր Աւագ *ծառայ Աստուծոյ. ամէն (նման՝ 1ա, 55ա, 242բ):*

203բ Ո՛վ գիր որ մնաս,

Ո՛վ ձեռն որ հողանաս,

Ո՛վ հայրք եւ եղբայրք որ կարդաք,
Ո՛ թէ զմեղաւորս մոռանաք:

Յիշեցէ՛[ք] Շուտութեցի *մեղաւոր՝* Աւագս, *իմ ծնողս միով Տէր ողորմեսիւ, եւ յիշէ՛ յիշեալ լ[ի]ցի ինքն առաջի Աստուծոյ. ամէն:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ Պահպանակ Աա (հագիւ նշմարելի)/// Թվ[ին] ՌՃԾԳ (1704): 167ա Աւագ: *243բ (անընթեռնելի):*

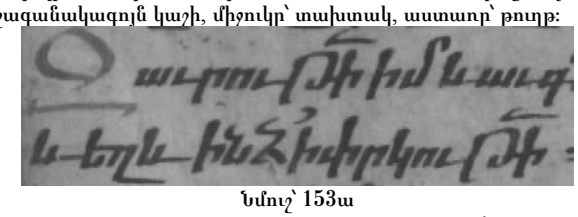
ԳՐՉԱՓՈՐՉ Պահպանակ Աա–Բբ (Աւագ Շուտութեցու եւ այլոց ձեռքով տառեր, բառեր եւ Սաղմոսից քաղուածքներ):

1643
ՍԱՂՄՈՍԱՐԱՆ, ԺԱՄԱԳԻՐՔ, ԽՈՐՀՐԴԱՏԵՏՐ

Ս. Խաչիկ Հօր վանք ՋԾԲ—1503

ԳՐԻՉ՝ Կարապետ երէց: Ստացող՝ Ասլան սրկ. Մօխուրկուտցի:

ԹԵՐԹ՝ 273+1 (կրկ. 23): ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԳx12 (Ա. 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ (եւ 4 թերթ մագաղաթ՝ 202—203, 212—213): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 11,5x7,7: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (վերամոռոգողի՝ 45աբ, 142աբ): ՏՈՂ՝ 18: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ:

Նմուշ՝ 153ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 1ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 22ա, 72ա, 94ա, 120ա, 166ա, 202ա, 241բ: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր, թուչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ վարդագոյն, կապոյտ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերը թուլացած, տեղ—տեղ զանազան բծեր, փոխրիկ պատռուածքներ, թերթ 1—ը 3/4—ով մկրատուած: Կազմի կաշին՝ ցեցակեր մաշուած, Ա փեղկի տախտակը՝ ճաճած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *1ա–196* [Սաղմոսարան]

Տե՛ս ձեռ. 1642, 1ա—239ա. *§1/1ա–21բ (§բ չունի ևղօթք եւ Մաղթանք): 2/22ա–44բ (§բ չունի ևղօթք եւ Մաղթանք): 3/45ա–71բ (§գ չունի «ևղօթք» եւ «Մաղթանք»): 4/72ա–94ա (§բ չունի ևղօթք եւ Մաղթանք): 5/94ա–119բ: 6/120ա–42ա: 7/142բ–65բ: 8/166ա–96բ (§ա, ապա՝ սաղ. ՃԽԲ—Ծ, «Փոքր էի», ապա՝ §զ, գ—ե, բ):*

2. *197ա–201բ* Աղաւթք առանձնական առ Սուրբ Երրորդութիւնն. ասացեալ տեառն Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի...–*Հաւատով խոստովանիմ...*

3. *202ա–41ա* [Աղօթամատոյց]. Քարոզ – *Զարթուցեալքս ամենեքեան ի հանգըստէնէ քընո...*

Ակսեղ համախմբուած են ժամակարգութեան քարոզներն ու աղօթքները:

4. *241ա–72ա* [Խորհրդատետր]

Տե՛ս ձեռ. 444, 2ա—19ա. *§1/241ա–3բ: 2/243բ–5ա (չիք §բ—գ): 3/245ա–51ա (չիք §գ, ե): 4/251բ–3ա: 5/253ա–72ա (չիք § ժէ):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

119բ Զմեղաւոր ծրողս մի՛ մոռանայք, զանարժան Կարապետս *յիշեցէք, եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ. ամէն:*

*165բ Զմեղաւոր գծողս՝ զ*Կարապետս *մի՛ մոռանայք: Թվականին ՋԾԲ (1503):*

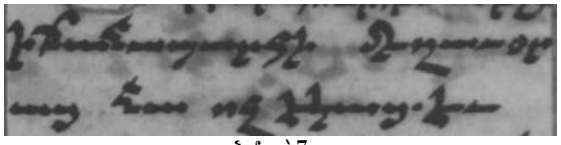
*201ա Զմեղաւոր ծրողս՝ զ*Կարապետ *երէց յիշել ի Տէր. ամէն:*

273ա Փառք... Շնորհիւ Սուրբ Հոգւոյն եւ աւգնականութեամբ նորին աւարտեցաւ Աստուածաշունչ սուրբ քնարս Դաւթի մարգարէին եւ Աղաւթամատոյցս եւ Պատա[րա]գտետրս ձեռամբ անիմայ եւ աղմար գրչի՝ Կարապետ *իրիցու, ի յերկիրս* Համշինու, *ի յանապատս* Սուրբ Խաչիկ Հաւրն *հոգեւորի, ընդ հովանե[ա]ւ* Սուրբ Աստուածածնի *եւ* Սուրբ Վարդանացս *եւ* Սուրբ ///*ի, ի խնդրոյ* Մաւխրկուտցի Ասլան *սարկաւագին եւ յիշատակ ծնաւղաց նորին, զոր Տէր Աստուած /// (273բ) վայելել տացէ յերկար ամաւք եւ բազում ժամանակաւք եւ բարի կենաւք, յիշատակ ամենայն արեան մերձաւորաց իւրոց. ամէն: Գծագրեցաւ սուրբ քնարս ի թվականիս Հայոց ՋԾԲ (1503), ի Ջրհոս կենդանակերպի, ի մայիս ԺԲ(12) եղեւ աւարտ սորին: Եւ Քրիստոսի փա՛ռք յաւիտեանս. ամէն:*

1644
ՍԱՂՄՈՍԱՐԱՆ

ԺԸ—XVII

ԹԵՐԹ՝ 308. չգրուած՝ 1ա—3բ, 6բ, 71ա, 110աբ, 125բ, 141բ, 303բ—8բ: ՊՐԱԿ՝ 1x1+Ա—ԻԸx10 (ԺԷ—ԺԹ, ԻԱ, ԻԳ—ԻԷ 12, ԻԲ 11, ԻԸ 16)+1x2: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ թագանշան լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15,7x10,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: Տող՝ 21—22: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ:

Նմուշ՝ 7ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ՝—Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 7ա, 37ա, 71բ, 111ա, 142ա, 179բ, 216բ, 255ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թանաքից գրադաշտը թեթեւակի գունափոխուած: Կազմի կաշին՝ ճեռծուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքի կաշին՝ ֆայֆայուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *4ա—6ա* Այս է ցանգ Սաղմոսիս: Յաղագս որպիսութեան Սաղմոսին, թէ ի՞նչ իրաց պիտի ասել—*Առաջին. երանեալ է այր, որ ոչ գնաց՝ ծառի եւ այգի տնկելոյ…*

2. *7ա—293բ* [Սաղմոսարան. հայերէն եւ հայատառ թուրերէն. Սաղ. Ա—ՃԽ—«Փոխր էի ես»]—Երանեալ է այր…—*[Մուելիտըր ատէմ, Քրիստոսի վարմատի քեաֆիրլէրըն մուշավէրէսընէ] վէ կիւնահքեարլէրըն եղունտէ գալմատի…*

Բաժանուած է կանոնների (տե՛ս ձեռ. 1642*): Կանոնների վերջում ունի նոյն օրինութիւնները, առանց ժամանակագրութեան մաղթանքների, աղօթքների եւ քարոզների: 8—րդ կանոնի վերջում ունի միայն «Աղօթք Ամբակումայ—Տէր, զլուր քո լուայ…», միւսները բացակայում են: Համմտ.* ձեռ. 1645*:*

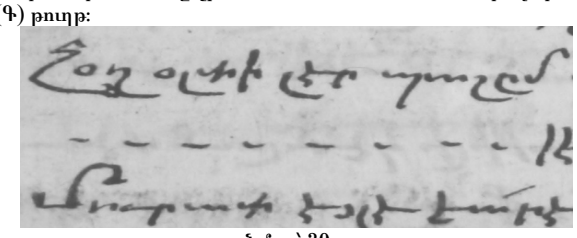
3. *294ա—300ա* Աղօթք Ներսէսի Հայոց կաթուղիկոսի…—*Հաւատով խոստովանիմ…—Իմանիլէ իմիրաֆ ետէրիմ…—300ա—3ա* [Յիշատակարան երեմիա թարգմանչի]—*Գապիլէի էրմէնիեանտէն… (տե՛ս* ձեռ. 1645, 116ա—8ա*: Այստեղ բացակայում է թարգմանութեան թուականը՝ 1692):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

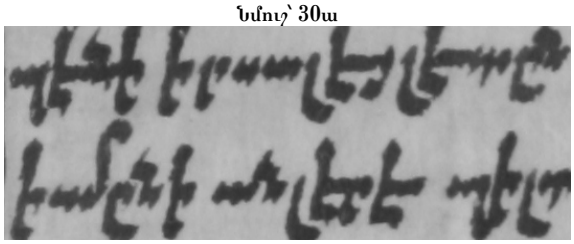
303ա Այս տաճկեվար թարգմանեալ Սաղմոսըս յիշատակ է մնացեալ Կեսարացի *մահտեսի* Պալիի *եղբայր՝* Յովսէփ ըՂպալեանիցն*: Ով ոք կարդայ, վերոյ յիշելանոց հոգոցն Ողորմի տայ: Գրեցի իմով ձեռամբս՝* Բուզանդացի Յակոբ Պալեանս*, որ բնակեալ եմ ի քաղաքն Հաշտարխան, ի կողմն հիւսիսային բեվեռոյ:*

1645
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ
(Բաղկացած է 2 տարբեր ձեռագրերից)

ԹԵՐԹ՝ 220: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ բալագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ չիֆ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Ա—Բ), մագաղաթ 3+1 (Գ) թուղթ:

Նմուշ՝ 30ա

Նմուշ՝ 203ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար:

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ս

ՌՃԿԴ—1715

ԹԵՐԹ՝ 118 (1—118). չգրուած. 80բ—108բ: ՊՐԱԿ՝ 8x16 (Ա 13, Ը 10): ՆԻԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «AUAB» լուսադրոշմով: ՄԵԶՈՒԹԻՒՆ՝ 15,5x11: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ շղագիր: ՏՈՂ՝ 24—26:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. միջից պակասաւոր (Ը պրակից 7 թերթ կտրուած հանուած): Խոնաւութիւնից վերին եւ ստորին լուսանցքների կողմից տեղ—տեղ գունափոխուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—1ա—115բ [Սաղմոսարան, հայատառ թուրերէն. Սաղ. Ա—ՃԽ, «Փոխր էի ես»]: Ա. Երանեալ է այր, որ ոչ քնաց—*Մուելիտըր ատէմ Քրիստոսի վարմատի քեաֆիրլէրըն մուշավէրէսընէ…*

Ա—ՃԽ Սաղմոսները խորագրուած են հայերէն բնագրի սկզբնատողերով: Կանոնների վերջում եղած օրինութիւնները (տե՛ս ձեռ. 1642*), առանց ժամակարգութեան մաղթանքների, աղօթքների եւ քարոզների, ինչպէս նաեւ «Փոքր էի ես» սաղմոսը համախմբուած եւ գրուած են վերջում 109ա—15բ: Ա կանոնի օրինութիւնը՝ թափուած, Բ կանոնի օրինութիւնը թերի (սկ. «Պուղտայըն պօկրէկ կիւրլըկընի…», վրջ. «Աղօթք Ամբակումայ… — Եա րէպի…»: Համմտ.* ձեռ. 1644*:*

—116ա [Յիշատակարան թարգմանութեան]—Գապիլէի *էրմէնիեանտէն* Գայիսէրիյէ *նահէէսընտէն* Տուկիւնճի *նամ էրպապլէրտէն* Իստանպօլէ *ազմ իտուպ ալիշան վէ սուտէի սաւէթիւն վուքէլայի մուխթար վէ մուհթէրէմ պապ խըտմէթլէրընտէ տախլ օլունտուքտէ, իմտի օլ գանօն վէ էրքեան փիրի փէրվարճիլէյին ֆազիլէթ էքրէմ մէրհէպէսընէ հիսէտար օլմաղիլէ, օլ սէպէտէն քի հէր թայֆէնուն ֆուգարասընէ տէլիլի էհանէթ վէ սահիպ խայրաթ օլտուղընտէն մատա, տախի պու ճէտիտ եատիկեարըն իխթաս օլմասընէ արզու օլուպ… հազրէթ Տավուտըն Ջէպուր տիտիքլէրի քիթապ լիսան էրմէնեանտըր վէ մէվհումի պիզ նամալում օլմաղիլէ աճէպ նէ վէճհ ուզրէ խիխթա-*

պտըր, կէր գապիլ օլսէ, լիսան էլմէնեանտէն լիսան թուրքիէ թերճումէ օլունսէ տէյու թագիտ թուհո– իրաթիլէ վէ պէճիտ իլթիճաիլէ զէման–զէման էլպէթ մուրաճաթըմ վէ թահգիգ մուրատըմտըր... //(118ա) հէմ տախի սուալ օլունարսէ իշպու //(118բ) թերճումէիլէ թէզքիրաթէ մուպաշիրէթ օլան խաքի զէվատէյի Իստանպուլ *թահգիր վէ թաքսիր էրէմեա մարուֆ թայֆէի էրմէնեան։ Մէյնի հազրէ Խանուն 1692։*

Կեսարիայց Տուկիւնճի անուամբ մի հայազգի պարոն գնալով Կ. Պոլիս եւ հասնելով պետական բարձր պաշտօնի, երեմիա Կ. Պոլսեցուն հայրենից թուրքերենի է թարգմանել տալիս Դաւթի Սաղմոսարանը 1692 թ.։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԴՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

118բ Պու քիթապ թէքմիլ օլտուքտա 1715 սէնէսընտէ, սէկտէմպէրըն 1 («Աւարտեցաւ գիրքս 1715 թուականի սեպտեմբերի 1–ին»)։

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Բ

ԺԸ—XVIII

Թերթ՝ 102 (119—220). չգրուած՝ 198բ, 219բ, 220բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—Թx12 (է 11, Թ 7): Նիւթ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով: Մեծութիւն՝ 15,5x11: Գրութիւն՝ երկսիւն: Գիր՝ նօտրգիր: Տող՝ 21:

Վիճակ՝ բաւարար. թանաքի ճապաղում՝ 119ա:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *119ա–219ա* [Աւետարան ըստ Յովհաննու. հայատառ թուրքերէն]–*Գիթապն իտի քէլիմէ, վէ քէլիմէ ալլահտէ իտի...*

Թուրքերէն թարգմանութիւնը բերուած է երկրորդ սիւնակներում, իսկ առաջին սիւնակներում՝ իւրաքանչիւր տան առաջին տողը կամ առաջին բառը հայերէն։ Ձունի «Իրք կնոջն շնացելոյ»։

2. *220ա* [Հայր մեր. հայերէն եւ հայատառ թուրքերէն]–*Հայր մեր, որ յերկինս ես–եանի՝ Պիզում ադամուզ Քրիստոսի կեօկլէրտէ սինկ...*

Հայերէնը բերուած է առաջին սիւնակներում, իսկ թուրքերէնը՝ երկրորդ։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. Պահպանակ Աա (1735 թ.) Աւետարան եւ Սաղմոսարան... թուրքէվար մեկնէ։

2. Պահպանակ Աբ (նոյն ձեռք) Գաբրիէլ։ *Թվին ՌՃՁԴ (1735)։*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 119ա Քրիստոսի ծառայ Գալուստ *վարդապետ. ՌՃ /// «(եզրահատուած)։*

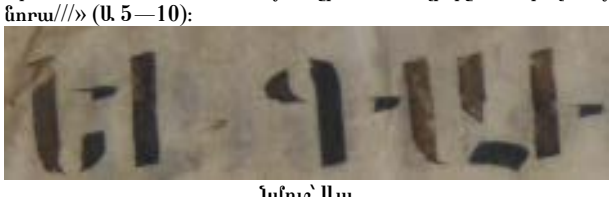
1646
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԴ—XIV

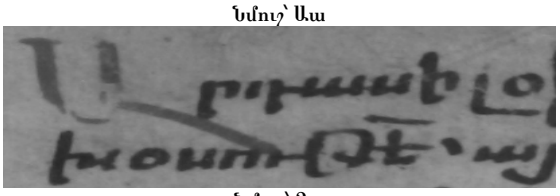
Թերթ՝ 188. չգրուած՝ 188բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—Ժէ 12 (Ա չիփ, Ժէ 8): Նիւթ՝ թուղթ: Մեծութիւն՝ 15,4x11,8: Գրութիւն՝ երկսիւն: Գիր՝ բոլորգիր: Տող՝ 33: ԿԱՋՄ՝ դռոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը տախտակ՝ դարչնագոյն կտաւ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ—Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 1բ, 24բ, 42բ, 87ա, 95ա, 121բ, 131բ: Ջ ա ր դ ագ ի ր՝ հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ Աւետարան Մարկոսի: Ժ—ԺԱ դդ.: 2 (Ա—Բ)+2 (Գ—Դ), սաացուած 1 թերթի ընդլայնակի հատումից եւ հատուած մասերի ընդլայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ, երկաթագիր: Մտորին լուսանցքներում ունի համաբարբառ: Կարդալ՝ Բբ, Դբ, Աա, Գա, Աբ, Գբ, Բա, Դա «///նա ամենայն աշխարհն... զի իջանէր ի վերայ նորա///» (Ա 5—10):

Նմուշ՝ Աա

Նմուշ՝ 2ա

Վիճակ՝ բաւարար. սկզբից պակասաւոր, խոնաւութիւնից գրադաշտը գունափոխուած, լուսանցային մասերը թուլացած եւ բամբակակալած, տեղ–տեղ ցեցակեր, զանազան բծեր, փոռիկ պատռուածքներ: Կազմի կաշին՝ ցեցակեր, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1աբ* [Պորփիւրի Ներածութիւն Մտորոգութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս նեո. 718, 138ա—70բ. *Նխ. /չիք: ՃԱ–իա/չիք: իբ/1ա (սկ. «///ումն, իսկ յատուկն՝ երբէք...»): իգ/1ա: իդ/1ա: իե/1աբ: իզ/1բ:*

Բ. [Բանիմ Պետրոսի Առազնացւոյ]

Տե՛ս նեո. 926, 85ա—123բ. *Ճա/1բ–24բ (24բ–42բ տե՛ս ՃԳ): բ/42բ–86բ (87բ–95ա տե՛ս ՃԳ): գ/95ա–121ա (121բ–31ա տե՛ս ՃԵ): դ/131բ–187ա:*

Գ. *24բ–42բ* Մտորոգութիւմբ Արիստոտելի

Տե՛ս նեո. 926, 191ա—201բ. *Նխ. /25բ: Ճա/25բ–8բ: բ/28բ–30բ: գ/30բ–3բ: դ/33բ–7ա: ե/37աբ: զ/37բ–40բ: է/40բ–1բ: ը/41բ–2ա: թ/42աբ: ժ/42բ:*

Դ. *87ա–95ա* [Ջիլբերտոսի Պօռետացւոյ] Գիրք Ջ սկզբանցն

Տես ձեռ. 1713, 218ա—24բ. ա/*87*: բ/*87ա—8ա*: գ/*88ա—9ա*: դ/*89աբ*: ե/*89բ—90բ*: զ/*90բ—1բ*: է/*91բ—2բ*: ը/*92բ—3բ*: թ/*93բ—4բ*: ժ/*94բ—5ա*:

ե. *121բ—31ա* Սկիզբն եւ նախադրութիւն գրոցն, որ ասի ըստ յունացն Պէրի արմէնիաս եւ հայերէն Յաղագս մեկնութեան

Տե՛ս ձեռ. 926, 201բ—7ա. *Նխ. /121բ*: ա/*121բ—2ա*: բ/*122աբ*: գ/*122բ—31ա:—187բ [Յիշատակարան թարգման-չի]—Փա՛ռք ամ[ենասուրբ երրորդու]թեանն՝ Հօր եւ Որդ[ւոյ եւ Հոգւոյն] Սրբոյ: Արդ, [ի մարդեղու՛թ]եանն Փ[րկչ]ին մերոյ հազարար[որդի] երեքհարիւրերորդի քառասներորդի չորրորդի եւ թուականութեանն Հա[յոց] է—հարիւրերորդի [ի]ն[նսուն]երորդի երկրորդի (1343) թար[գման]եցաւ Վերլուծութիւն վերայ շարագրութեանց Պորփիւրիոսի եւ ժ Մտորագրութեանցն Արիստոտէլի, Վեցից սկզբանց եւ Պէրի արմէնիասին ի լատին բարբառոյ ի հայս, հաւաքեալ ձեռամբ ֆրա Պետրոսի, ազգաւ լատին եւ աշխարհաւ Առագօնացի, ի կարգէ Քարոզողաց սրբոյն Դոմինիկոսի, որ[ոյ] թարգման է[ր ֆրա Յակոբոս] ազգաւ հա[յ, ի կարգ է]ն Քարոզողաց սրբ[ոյն Դոմինիկո]սի, ի Վերին [վանիս Քռնոյ] ընդ հովան[եաւ Սուրբ Աստուածածնի]ն, որոյ առաջնորդ եւ [հոգա]բարձու էր /// (7 տող) [ինքնայօժա]ր կամօք նուի-րեց]ին [զ]վանքս կարգին Քարոզողաց [սրբոյն] Դոմինի-կ[ոսի տուրք յաւիտենական]: Ա[րդ, վերոսյ]ացեալ վարդա-պետն [եղ]եւ պատճառ բազում բարութեան[ց], զի [ժո]ղո-վեաց աստ վարդապետք ի լատինացոց եւ ի հայ[ո]ց, [տ]ա-ծելով զամենեսեան ըստ հոգոյ եւ ըստ մարմնոյ եւ թարգմա-նեաց եւ թարգմանէ գիր[ս] բազում ոգէշահս եւ լուսաւորիչս, եւ ոչ այսչափ միայն, այլ եղեւ իբրեւ զհաւատարիմ լրտեսն Յեսու Նաւեայ, մտանելով յերկիրն Աւետեաց, այսինքն՝ ի միաբանութիւն սուրբ եկեղեցոյն Հռոմայ /// ազգիս Հայոց գփրկական [հա]մբաւն եւ առաջնորդեաց /// ացն մտանել ի հնազանդութիւն գերադրական Աթոռոյն Հռոմա, որ է գլուխն եւ մուտ երկնից արքայութեանն, որում եւ ///արժանաւորեսցէ Քրիստոս /// ի կիր առնուք /// //(188ա)գեալ աշխատողացն եւ նոցին երախտ[աւ]որ[ացն]: Աղաչեմ, զի որք օրինակ [է]ք գգիրքս, զսակաւ յիշատակարանս գրեցէք, եւ դուք գրեալ լիջիք ի գիրն կենաց. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

121ա երկիրս օտար եւ հեռաւոր,
Սիրտս տրտում եւ խիստ ժխոր,
Յիմ ընկերացն եմ ես մոլոր,
Վասն այնորիկ գա գիրս խոշոր:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

Պահպանակ Դբ (ժէդ) ես՝ խաչատուր վար[դա-պետ]՝ որդի Բարդի...

ԳՐՉԱՓՈՐՉ 188բ Աստանաւր զկայ առցէ Վերլու-ծութիւն ի վերայ շարագրութեանցն...

1647
ԴԱԻԻԹ ԱՆՅԱՂԹ
ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՍՏՈՐՈԳՈՒԹԵԱՆՑՆ ԵՒ ՊԵՐԻ ԱՐՄԵՆԻԱՍԻՆ ԱՐԻՍՏՈՏԷԼԻ

ՁԴ—1255

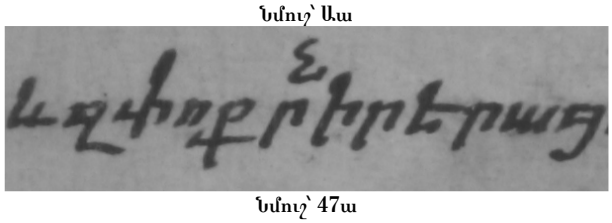
Թերթ՝ 252: Պրակ՝ 16 (Ա—Ի)x16 (Ա, Ի14): Նիւթ՝ թուղթ: Մեծութիւն՝ 15,8x12: Գրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ բոլորգիր: Տող՝ 19—21: Կազմ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ կտաւ:

Մանրանկարչութիւն — ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 1ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական (1): Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

Պատառիկ—ՊաՀպանակ—1. Ալեւտառան Մատթէոսի: Թ—ժ դդ.: 1(Ա), սկզբից, ստացուած Ֆառոդ թերթից: Մագաղաթ, երկսիւն է, բոլորգիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Աա «///Ապա... տոտմեալ///» (Ջ 15—16), Աբ «///կամզմին ատիցէ... ոգւոց ձերոց///» (Ջ 24—25): 2. Թուղթ Յակոբայ առաքելոյն: ժ—ժԱ դդ.:

Նմուշ՝ Աա

Նմուշ՝ 47ա

2 (Բ—Գ), վերջից, ստացուած եզրաճատուած 2 կից թերթերից: Մագաղաթ, միասիւն, ուղղագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Բա—Գբ «///[կատարե]ալ... այլ առնելի///» (Ա 4—25):

Վիճակ՝ բաւարար. տեղ—տեղ խոնաւութեան հետեւ, զանազան բծեր, լուսանցային մասերը թուլացած (239—252), ցեցակեր (1—4): Նախկինում նորոգուած եւ տեղ—տեղ կարկատուած: Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքը՝ վնասուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *1ա—139բ* Ստորոգութիւմբ Արիստոտէլի, որ կոչի յունարէն Կատիղորիս (Մեկնութիւն Դաւթի Անյաղթի)

Տե՛ս ձեռ. 1687, 106բ—245բ. *Նխ. /1ա—9բ*: Ֆա/*9բ—33ա*: բ/*33ա—53ա*: գ/*53ա—77ա*: դ/*77ա—103ա*: ե/*103բ—5բ*: զ/*105բ—26ա*: է/*126ա—9բ*: ը/*129բ—32ա*: թ/*132ա—7ա*: ժ/*137—9բ*: Բնագիրը սրբագրուած (այլ ձեռք):

2. *141ա—252ա* Սկիզբն եւ նախադրութիւն գրոցն, որ ասի ըստ յունաց Պերի արմէնիաս եւ հայերէն՝ Յաղագս մեկնութեան: Արտադրեալ ի մեծ իմաստնոյն Արիստոտէլէ, թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դաւթայ Ներգինացւոյ (ժէ դ.): Յաղագս մեկնու-

թեան, որ կոչի Պերի արմէնիաս, ասացեալ Արիստոտէլի

Տե՛ս ձեռ. 1690, 209բ—305ա. *նխ. /141ա—8բ: ֆա/148բ—54բ: բ/154բ—8բ: գ/158բ—252ա:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

252ա Փա՛ռք Սուրբ Երրորդութեանն կատարելոյ եւ միոյ: ՁԴ (1255) գրեցաւ ի թուականիս:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *252բ (ԺԸ դ., քերուած գրութեան վրայ) Ի վայելումն* Մելիխէդ *վարդապետին, ի դառն ի նեղ ժամանակին. յառք մէկ յոսկի գիդացիր:*

2. *252բ Ի վայելումն՝* Ղազար *վարդապետին եւ ի յիշատակ իմոյ անձին, ի ՌՄԽՁ (1797) թուին եւ յունվարին ԺԲ (12)—ին ի* Կարին*:*

3. *Պատառիկ-պահպանակ ևս (ԺՀդ.)* Ղուկաս *վարդապետին է զգիրքս:*

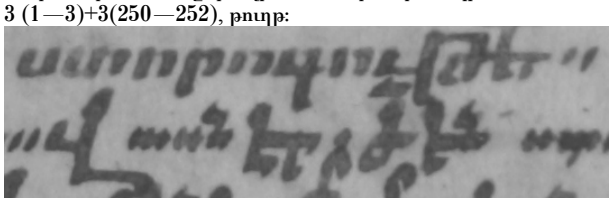
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 252բ Քրիստոսի ծառայ Գրիգոր *վարդապետ ՌՄԼԳ (1784):*

1648
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԸ—XVIII

ԳՐԻՉ՝ Տէր Մարգար: ՍՏԱՅՈՂ՝ Վարդիվէ Խառդալեան:

ԹԵՐԹ՝ 252—6 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած՝ 1ա, 2ա—3բ, 246ա—52: ՊՐԱԿ՝ 1—21x12 (ԻԱ. 6): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ՝ 15,3x10,3: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 30: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ, մասն պահպանակի: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 3 (1—3)+3(250—252), թուղթ:

Նմոյշ՝ 4ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 7ա ուրուագծային:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ զանազան բծեր, թանաքից գրադաշտը գունաւորուած:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. 1. *4ա—85բ* [Յովհաննու Որոտնեցւոյ Վերլուծութիւն Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի]—*4ա—5բ* Աստուծով այս ինչ է ի գիրս Ստորոգութեանց—*Նախ. Թէ ստորոգութիւնք կոչին... Ձի՞նչ է եռամեծն: Այսքան առ այս:—5բ—6բ* Սակաւուք ի Ստորոգութեան գիրս—*Բաղկացութիւն մակացութենէ...*

—7ա—85բ [Ե]ռամեծին Յովաննու Հայոց փիլիսոփայի եւ վարդապետի հաւաքումն Համառօտ վերլուծութեան Ստորոգութեանցն Արիստոտելի, ի Գրիգորէ աշակերտէ

—7ա—15ա [Յաղագս ստորոգութեան]—*[Ս]տորոգութիւնք վասն այն կոչին, զի...*

ա. *15ա—25բ* Յաղագս գոյացութեան—*Բան. գոյացութիւն անեմ... Լուծմունք. Իսկագոյն ասելն...*

բ. *25բ—34բ* Յաղագս բանակի—*Եւ քանակն չափ կամ ժողով լսի...*

գ. *34բ—43ա* Յաղագս ա[ռ]ընչին—*Յորժամ բաժանեաց զստորոգութիւնսն ի Ժ—ն պրակս...*

դ. *43ա—56բ* Յաղագս որակի եւ որակութեան—*Թէ՞ ընդէր արդեօք յայլ ստորոգութիւնսն եզակի...*

ե. *56բ—7բ* [Յաղագս առնելոյ եւ կրելոյ]—*Բան. Առնել եւ կրել: Լուծմունք. Գործք են, վասն որոյ վերջինք են...*

զ. *57ա—73բ* [Յաղագս հակակայց]—*[Բան]. Յաղագս հակակայց: Լուծմունք. Հակակայն դիմադրութիւն կամ հակադրութիւն լսի...*

է. *73բ—7բ* [Յաղագս նախնի]—*[Բան]. Յաղագս նախկնի. Լուծմունք. Նախկինն առինչ է...*

ը. *77բ—80ա* [Յաղագս համանգամայնից]—*Բան. Յաղագս համանգամայնց: Լուծմունք. Համանգամայնքն զոյգ եւ հաւասար...*

թ. *80բ—3ա* [Յաղագս շարժութեան]—*[Բան]. Յաղագս շարժութեան: Լուծմունք. Պիտանութեանն շարժութեանն երեւի ամենայն ստորոգութիւնսն...*

ժ. *83ա—5ա* [Յաղագս ունելոյ]—*[Բան]. Յաղագս ունելոյ: Լուծմունք. Ունելն մի է ի ժ ստորոգութեանցն... 85ա Ստորոգութիւնքն ասացեալ է յեռամեծէն* Արիստոտէլի*: [Լուծմունք] Եռամեծ ասի նոցա, որք արտաքին ուսմամբն են մեծացեալ... 85աբ* Նորին Գրիգորի աշակերտի յայլ[մ]է—*Հարց. Որով զանարժանի գործ բնութեան եւ գործ կամաց: Պատասխանի. Բազում եղանակս...*

2. *85բ—179բ* [Յովհաննու Որոտնեցւոյ Լուծմունք Պերի արմենիասին Արիստոտէլի]—*85բ—7բ* Այս ի՞նչ է ի Լուծմունս Պերի արմենիաս գրոցն—*Սկիզբն եւ նախադրութիւն յաղագս մեկնութեան...*

—88ա—179բ Նորին Յովհաննու Որոտնեցոյն Համառօտ լուծմունք Պերի արմէնիաս գրոցն, ի Գրիգորէ աշակերտէ—*88ա—95բ* [Նախադրութիւն]—*[Բան. Ս] սկիզբն եւ նախադրութիւնն: Լուծմունք. Նոյն նախադրեալ բանքդ նոյնդ է...*

ա. *95բ—100ա* Յաղագս ամուսնոյ—*Բան. Ամուսն է ձայն նշանակն ըստ շարադրութեան... Լուծմունք. Զձայնն սեռ դնէ...*

բ. *100ա—3բ* Յաղագս բայի—*Բան. Բայ է որ առ նշանակի ամանակ: Լուծմունք. Զձայնն որ է սեռ...*

գ. *103բ—79բ* Յաղագս բանի—*Զբան սկիզբն գրոց այլ ազգ կարգեաց...—179բ* [Յիշատակարան]—*Ի թուականութեանս Հայոց երկքառից հարիւրոց եւ երից տասանց երկ թուոց (1383), հաւաքեցաւ լուծմունք սակաւ ինչ Ստորոգութեանց եւ Պերի արմենիաս գրոց, մատամբ տխեղծ եւ անարհեստ ձեռին, նիրհուն հսկողի, բանի խնդրողի եւ ուսումն բանից մեծ վարդապետին իմոյ* Յովհաննու Որոտնեցւոյ, *առ ի վարժումն աշխոյժ մտաց ուսումնասիրացդ: Արդ, եթէ գտցի ինչ ի սմա ըստ կամաց ձերոց, Տեառն շնորհ, եւ վարժապետին իմ, իսկ նուազն՝ մերումս տկարութեանս, զի միայն փոյթ ունէի ոչ թաքչել բառ ինչ կամ բան: Այլ եւ զպակասն լնուլ եւ զաւելորդն կշռել, եւ սխալութեանց մերոց պարտեաց թողութիւն խնդրել աղաչեմ եղբայրասէր կամաց ձերոց ի Տէր: Որ եւ մաղթեմ զգաղափարօղսդ՝ գրել զսակաւ յիշատակս, զի եւ դուք գրեալ լիջիք ի գիրն անջնջելի, եւ ձեզ յիշողացդ՝ ի բարի, եւ մեզ յուսողացս՝ ի հողի, առհասարակ Տէրն ողորմեսցի (ձեռ. 1694—ը ունի յաւելեալ հատուած):*

3. *180բ* [Ծառ գոյացութեան]—*Գոյացութիւն. բաժանական՝ մարմին—անմարմին...*

Բ. 1. *181ա—97բ* [Գրիգորի Տաթեւացւոյ Համառօտ տեսութիւն ի գիրս Պորփիւրի]

Տե՛ս ձեռ. 623, 189ա—206բ. *Յանկ Ա /181աբ: Յանկ Բ/չիք: Ֆա/181բ—3բ: բ/183բ—4բ: գ/184բ—7ա: դ/187ա—8ա: ե/188ա—9բ: զ/189բ—9բ: է/190բ—1բ: ը/191բ—7բ:*

2. *197բ—241ա* Նորին Գրիգորի Լուծմունք համառօտ ի տեսութիւն Դաւթի...

Տե՛ս ձեռ. 623, 206բ—47բ. *Ֆա—իթ /197բ—236ա (շար. 236ա—41ա «Յաղագս հանրականաց սեռից եւ տարբերութեանց»):*

—241ա ...Գրիգորի եռամեծի եւ աշակերտի հանդերձ ծնօղօք իւր կրկնակի, եւ այլ վաստակելոցս մին յիշատակ բարի ի Տէր եղիցի:

Գ. 1. *241ա—4բ* Դաւթի փիլիսոփայի Առածք ճիճգ

Տե՛ս ձեռ. 464, 184ա—7բ. *Ֆա 241ա—2ա: բ/242աբ: գ/242բ: դ/243ա—4ա: ե/244աբ:*

2. *244բ—5բ* Նորին վասն բաժանման—*Ամենայն որ միայնգամ բաժանեալ գոյ...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

236ա Յորոց փրկեսցէ զմեզ Քրիստոս՝ յոյսն մեր եւ Փրկիչն ամենեցուն, եւ արժանաւոր արասցէ մասին սրբոց իւրոց: Մանաւանդ ըստացող գրոյս՝ բարեմիտ Վարդիվէ, *որ է սեռէն* Խառդալեան, *եւ զոր հաստատող կամացն սորոյ վարժապետին իմոյ, մեղաւոր գրչիս,* Գեւորգ *այրի քաջ վարդապետին, հուսկ յետոյ տրուի, անկիրթ գրչիս՝ տէր* Մարգարիս, *եւ Քրիստոսի փա՛ռք յաւիտեանս. ամէն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅ

1բ Ի վայելումն՝ Ղազար վարդապետին եւ յիշատակ իմոյ (Գրիգոր վրդ., տե՛ս կնիք) անձին: Ի ՌՄԽԶ (1797) թուին եւ յունվարի ԺԵ (15)—ին ի Կարին:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 1բ Քրիստոսի ծառայ Գրիգոր վարդապետ. ՌՄԼԳ (1784):

1649

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

(Բաղկացած է 3 տարբեր ձեռագրերից)

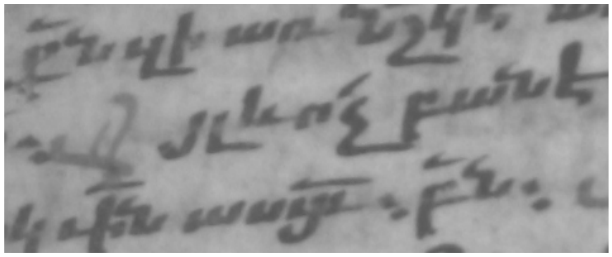
ԹԵՐԹ՝ 431: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ մոխրագոյն կտաւ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին թեթեւակի ճերմուկած, կապիչներն ընկած:

Ջ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ս

ԺԵ—XV

ԹԵՐԹ՝ 140 (1—140). չգրուած՝ 1ա—3ա, 6բ, 92աբ: ՊՐԱԿ՝ 1x3+Ա—ԺԴx12 (է, ԺԴ 6, Ղ չիք, թ—ժ, ԺԳ 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ (ԺԷ դ. յաւելում՝ 92): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13,8x10,3: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 27—29:

Նմուշ՝ 21ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. եզրաճատուած, լուսանցագրութիւններ վնասուած, միջից եւ վերջից պակասաւոր, տեղ—տեղ ցեցակեր, փոորիկ պատռուածքներ, 5—ոդի կէսը պատռուած ընկած: ԺԷ դ. վերանորոգուած ժամանակ թերթերը խառնուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *3բ* [Ն]որին Գրիգորի աշակերտի Յովհաննու Որոտնեցո Լուծումն համառաւտ դժուարիմաց բանից գրչութեան, որոյ Առիստակէսէ հռետորէ

Տե՛ս ձեռ. 267, 44ա—55ա. *Տ/3բ (վրջ. «Թէպէտ ճահճա///»: բ—ժա/ չիք (թափուած):*

Բ. 1. *9ա—81բ, 6ա* [Յովհաննու Որոտնեցւոյ Լուծմունք Պերի առմենիասին Արիստոտէլի]

Տե՛ս ձեռ. 1648, 85բ—179բ. *Նխ. /9ա—16բ: Տ ա/16բ—20ա: բ/20ա—3ա: գ/23ա—81բ, 6ա: Յիշատակարան՝ 6ա /միայն 3 տող. լրացման համար բաց՝ 6բ/: 12ա—56բ ստորին լուսանցքներում կան երաժշտական խազեր:*

2. *93ա—104բ, 82ա—91բ, 105ա—40բ, 8աբ, 7աբ, 4ա—5բ* [Յովհաննու Որոտնեցւոյ վերլուծութիւն Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս ձեռ. 1648, 4ա—85բ. *Յանկ/ 93ա—4բ: Նխ/95ա—101բ: Տ ա/101բ—4բ, 82ա—6բ (միջից պակասաւոր): բ/86բ—91բ, 105ա—6բ (միջից պակասաւոր): գ/106բ—12բ: դ/112բ—24ա: ե/124աբ: զ/124բ—37բ: է/137բ—40ա: ը/140աբ, 8ա: թ/8աբ, 7աբ: ժ/7բ, 4ա—5բ: Ի լուսանցս՝ Լուծմունք:*

Տպ. Երևան, 1956, էջ 2-294, ֆ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

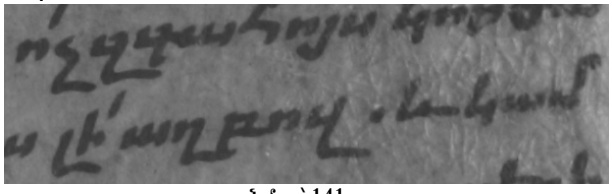
59ա (մանր բոլորգիր) Վա՛յ զայս դառն ժամս, որ ինձ եհաս ի սատանայէ եւ խոցեաց զիս անբժշկելի ցաւուք. աւա՛խ, աւա՛խ, ա՛խ:

Ջ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Բ

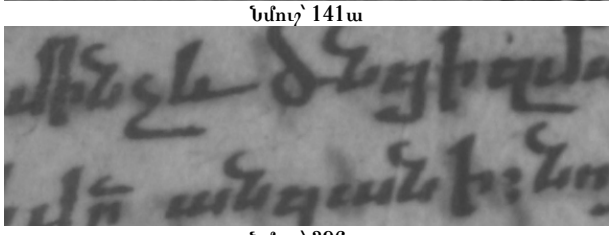
ԺԵ—XV

ՍՏԱՅՈՂ՝ Յոհաննէս:

ԹԵՐԹ՝ 255 (141—395). չգրուած՝ 158ա—60բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺԹx16 (Ա—Բ չիք, Գ 18, Թ, ԺԹ 151, ԺԵ 14, ԺԶ—ԺԷ 8, ԺԸ 17): ՆԻՒԹ՝ թուղթ (ԺԷ դ. յաւելում՝ 158—160): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13,8x10,3: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 141ա): ՏՈՂ՝ 22:

Նմուշ՝ 141ա

Նմուշ՝ 396ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 253ա: Ձ ա կ ա տ ա զ ա ր դ՝ 338բ: Լ ո ւ ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր: Գ ո յ ն՝ կարմիր:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից, միջից եւ վերջից պակասաւոր, եզրահատուած, լուսանցագրութիւններն ու լուսանցազարդերը վնասուած: Տեղ—տեղ խոնաւութեան հետեւեր, զանազան բծեր, փոխրիկ պատռուածքներ: Ժէ դ. նորոգուած, կարկատուած եւ թերթերը խառնուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *141ա—252բ* [Նեմեսիոսի Յաղագս բնութեան մարդոյ]

Տե՛ս ձեռ. 470, 2ա—115ա. *Յանկ /չիք: Տ/չիք: բ/141ա—3բ (սկ. «///Ապա եթէ ոք ինչ վարկանիցի...»): գ/143բ—9ա: դ/149բ—51ա: ե/151ա—7բ, 161ա—6ա (միջից պակասաւոր): զ/176ա—8ա: է/178ա—82բ: ը/182բ—5բ: թ/185բ—6բ: ժ/186բ: ժա/186բ—7ա: ժբ/187աբ: ժգ/187բ—90ա: ժդ/190ա—1բ: ժե/191բ—3բ: ժզ/193բ—4բ: ժէ/195ա—9բ: ժը/199բ—200ա: ժթ/200աբ: ի/200բ—1բ: իա/201բ: իբ/201բ—3բ: իգ/203բ—4ա: իդ/204ա—5բ: իե/205բ—6ա: իզ/206ա—7ա: իէ/207ա—11ա: իը/211աբ: իթ/211բ—3բ: լ/213բ—5ա: լա/215ա—6բ: լբ/216բ—9ա: լգ/219ա—21ա: լդ/221բ—3ա: լե/223ա—4բ: լզ/224բ—6ա: լէ/226ա—9ա: լը/229ա—31ա: լթ/231ա—3բ: խ/233բ—7ա: խա/237ա—42ա: խբ/242ա—52բ: Յշտկրն. թրգմ.՝ 252բ (վրջ. «եւ փոխեցէք զբան յիշատ///» (շար. թափուած):*

Բ. 1. *253ա—333բ, 350ա—63բ, 334ա—8ա* Գրիգորի եպիսկոպոսի եղբօր Բասեղի Տեսութիւն ի մարդոյն կազմութիւն

Տե՛ս ձեռ. 470, 116բ—213ա. *Յանկ /չիք: ա/253ա—5ա: բ/255բ—8բ: գ/258բ—60ա: դ/260ա—1ա: ե/261ա—2ա: զ/262ա—3ա: է/263ա—4բ: ը/264բ—7ա: թ/267ա—71բ: ժ/271բ—3ա: ժա/273ա—5բ: ժբ/275բ—6բ: ժգ/276բ—81բ: ժդ/281բ—4ա: ժե/284ա—91բ: ժզ/291բ—2բ: ժէ/292բ—4բ: ժը/294բ—300բ: ժթ/300բ—3բ: ի/303բ—7ա: իա/307ա—8բ: իբ/303բ—10բ: իգ/310բ—2ա: իդ/312ա—6բ: իե/316բ—8բ: իզ/318բ—20ա: իէ/320ա—7ա: իը/327ա—8ա: իթ/328ա—31բ: լ/331բ—3բ, 350ա: լա/350ա—5ա: լբ/355ա—63բ, 334ա—8ա:*

Տե՛ս տպ. Ս. Էջմիածին, 2008, ց:

2. *338բ—394բ* Երանելոյն Գրիգորի Նիւսացւոց եպիսկոպոսի Յորդորումն մանկանց ի կուսութիւն...

Տե՛ս ձեռ. 470, 216ա—87ա. *Տ/338բ—41բ: բ/341բ—9բ, 364աբ, 389աբ, 385ա: գ/385աբ, 384աբ, 383աբ, 387աբ, 382աբ, 381աբ, 394աբ, 393ա: դ/393աբ, 388ա: ե/388բ, 392աբ: զ/392բ, 391ա, 390ա: է/390աբ, 386աբ, 379ա—80ա: ը/380աբ, 370աբ: թ/370բ—1բ, 374աբ: ժ/374բ, 368աբ, 367աբ, 366աբ, 365աբ, 378ա: ժա/378աբ, 377աբ, 376աբ, 375աբ, 369աբ, 372ա: ժբ/372բ—3բ: ժգ—իբ/չիք:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

338ա Ջերջանկամիտ տառիս ստացող՝
ՀզՅոհաննէս ուսման սիրող,
Զստորնայնոյս արհամարհող,
Գերագոյին միշտ ամբարող,
Յիշատակել յաղօթս յաղթող,
Որք հանդիսիս այս էք դատող,
եւ գրչութեան լերուք նեղող,

Զի այսքանեաւ էի կարօղ։

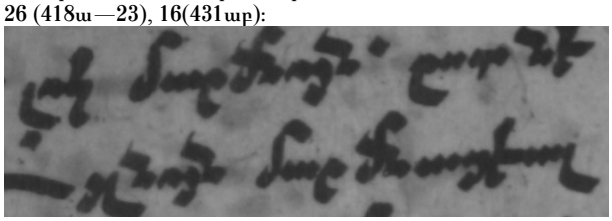
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

161ա Յաղագս կազմու[թեան...] ձ՛ծ թուխ[թ...] տէր Ներսէսին *[է]։*

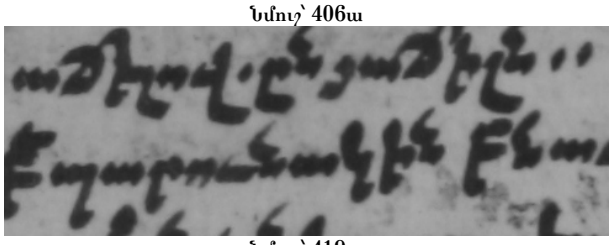
Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Գ

ԺԷ—XVII

Թերթ՝ 36 (396—431) չգրուած՝ 413բ, 416բ—7բ, 423բ—30բ։ Պրակ՝ 1x3 (10+12+14)։ Նիւթ՝ թուղթ (առեւելեան՝ 396—417, լուսագծերով եւ եռամաիիկ լուսադրոշմով՝ 418—431)։ Մեծութիւն՝ 12,5—13,8x10,3։ Գրութիւն՝ միասիւն (երկսիւն՝ 414աբ)։ Գիր՝ բոլորգիր (396ա—405բ), նօտրգիր (ա. 406ա—16ա, բ. 418ա—23ա, գ. 431աբ)։ Տող՝ 17 (396ա—416ա), 24—26 (418ա—23), 16(431աբ)։

Նմուշ՝ 406ա

Նմուշ՝ 419ա

Վիճակ՝ բաւարար. եզրահատուած, լուսանցագրութիւններ վնասուած, տեղ—տեղ զանազան բծեր, փորիկ պատռուածքներ։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–396ա–431բ [Բանք զանազանք]

1. *396ա* [Կանոնք—///] *սովորի, ընդ անիծաւք է։ Նոյնպէս եւ յորժամ յընդի լիցի կինն...*

2. *396ա–400բ* Հարցումն Բարսեղայ առ սուրբն Գրիգոր—Բարսեղ *ասէ առ սուրբն* Գրիգոր. *Յորժամ ոչ երկինք կայր...*

3. *401ա–5բ* [Ի հաւարակաց խրատուց Յովհաննու Երզնկացւոյ]

ա. *401ա–2բ* Յաղագս երդմանն–*Եւթներորդ բան կանոնական. Ոչ է պարտ քրիստոնէին երդնուլ...*

բ. *402բ–3բ* Յաղագս սուտ վկայից–*Իններորդ կանոնք գրեմք վասն այնոցիկ...*

գ. *403բ–5բ* Յաղագս յիշոցնատուփ–*Տասներորդ կանոն գրեմք վասն ահեղ... ի Հայր եւ Որդի եւ Սուրբ Հոգ/// (շար. թափուած)։*

4. *406ա–13ա* [Վասն բնութեանն Քրիստոսի///]– *Քրիստոս. թէ բանին ասի լոկ...*

5. *414աբ* Այս են լեզուք ՀԲ ազգաց–*[ե]բրայեցիք, ասորիք... մակեդոնացիք։*

6. *415ա* Իսկ որ դպրութիւն գիտէ եւ գրով վարժի՝ ԺԲ ազգ է–*Եբրաեցիք, քաղթէացիք...*

7. *415բ* Ազգք յորդոցն Նոյի–*Եմայ՝ եբրայեցիք...*

8. *416ա* Վասն էր ասի Պարապմանց–*Լուծմունք. Իբր յիւրաքանչիւրոց հերցածօղաց... (5 տող)։*

9. ա. *418ա–9ա* Պրակ մետասաներորդ. Յաղագս լծորդութեան բայից նայնակրականաց–*Օրինակ. Սահմանականի ներկայ։ ե[ք]. Ածիմ, ածիս, ածի...*

բ. *419բ–21բ* Պրակ երկոտասաներորդ. Յաղագս լծորդութեան բայից հասարակաց–*Օրինակ. Սահմանականի ներկայ... եք. Խոստովանիմ, խոստովանիս, խոստովանի...*

գ. *421բ–3ա* Պրակ երեխոտասաներորդ. Յաղագս լծորդութեանց բայից դիմազրկից...–*Սահմանական ներկայ՝ Անձրեւէ...*

10. *431աբ* [Երգ Ղազարու վշտացելոց անձանց, ձեռ. 6998, 59ա]–*Սուտ կենցաղոյս հետեւեցայ, /ի ծով մեղաց ընկղմեցա, ավա՛ղ.../խոցեալ Ղազար...*

1650

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

(Բաղկացած է 3 տարբեր ձեռագրերից)

Թերթ՝ 195։ Կազմ՝ դռոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ դեղին թուղթ (Բ)։

Վիճակ՝ բաւարար. կազմի կաշին՝ թեթեւակի ճեռծուած, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած, Բ փեղկի տախտակը կենտրոնից՝ ճեղքուած։

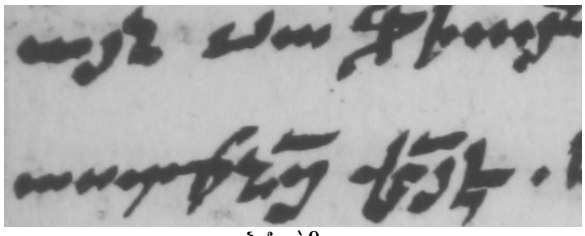
Ծնթ. 3 մասերի միացումը կատարուած է 1771 թ.—ին Ա գրչի ձեռով։

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ա

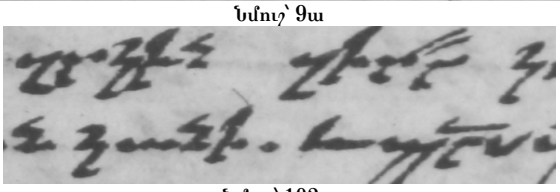
ՌՄԻ—1771

Գրիչ, ստացող՝ Կարապետ։

Թերթ՝ 129(1—129)+36(140—175). չգրուած՝ 1աբ, 107ա—11բ, 129աբ, 140աբ, 169բ—73բ։ Պրակ՝ 12 (խառն՝ Ա—ե, ԺԲ 8, Զ—Ը 16, Թ 12, Ժ 11, ԺԱ 10)—Ա.—Դx8 (Բ 10)։ Նիւթ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «C» լուսադրոշմով։ Մեծութիւն՝ 14,7x9,5։ Գրութիւն՝ միասիւն։ Գիր՝ շղագրանման նօտրգիր։ Տող՝ 17—24։

Նմուշ՝ 9ա

Նմուշ՝ 102ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ զանազան բծեր, փոորիկ պատռուածքներ: եզրահատումից լուսանցագրութիւնները վնասուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *2ա—105բ* [Խրատ ուստուղապի]

1. *2ա—67բ* [Խրատ ուստուղապի, ՃԿԹ դուռն]: [Դ]ուռն առաջին. Վասն ցուցնելոյ գործարանացն, որ կայ ի վերայ ուստո[ւ]ղապին արտաքոյ եւ ներքոյ, եւ վասն խազերուն եւ բոլորակացն եւ ղաւսերն, որ է կէս բոլորակին—*Յայտատան այն է, որ ուստուղապն յետի կողմն է...*

2. *67բ—83* [Ա]յլ դուռն ուստուղապին: Այլ իմն կերպիւ է սայ: [Դ]ուռն վասն ուստուղապի գիտութեան, եւ այս ԼԸ (38) դուռն է եւ զիւր գրերուն եւ խազերուն անուանքն...—*Մեծ հիմն է աստղաբաշխեաց արհեստն, զի պիտի ուստուղապովն տանուլ...*

3. *83ա—7բ* Այլ եւս դուռն ուստուղապին որոշ վասն իրթիֆային—*Բռնել աջ ձեռք զուստուղապն եւ զատան ի շուրջ ած...*

4. *88ա—95ա* [Խ]րատ վասն ուստուղապին գիտութեան, զոր արաբեալ է Ազարիայի բանին սպասաւորի Սասնոյ ի թվին ՌԿ (1611), ի ֆռանկ եւ տաճկաց լեզէ ի մերս թարգմանեալ բազում աշխատութեամբ—*Եւ այս է գիտութիւն խրատ ուստուղապին...*

5. *95բ—105բ* [Ե]ւ պարտ է գիտել զխիրան աստեղացն—*Խիրանին գուշակմունքն այսպէս է, որ երբ Բ աստեղ ի մէկ պոռճ մտնուն ...*

Բ. [Բանիմ զանազանիմ]

1. *112ա—28բ* Մարգարէութիւն Յոբայ—*Բան. Զօրութեամբ հանդարտեցուց զծով, իմաստութեամբ նորա տարածեալ է համատարածն... Մեկնութիւն. Վասն Քրիստոսի ասէ...*

Գրիչ՝ 128բ «Այսքան օրինակս մէկ աղճատեալ տետրակում գեամ եւ գրեցի»: 130ա—9բ տես ձեռագիր Բ:

2. *141ա—69ա* Համառօտ իմն Մեկնութիւն յաղագս տրամայբանութեան, արաբեալ ի Պաղտասար դպրէ Կոստանդնուպօլսեցւոյ—*[Տ]րամաբանութիւնն յունարէն ասի՝ դիալեքդիքկէ...*

174ա—193բ տե՛ս ձեռագիր Գ:

3. [Յաւելագրութիւմ, ԺԸ դ. ն)տրգիր]

—106աբ [Տաղ ի վերայ հաղցրիկ թռչնոց կակաւուց, Ղափանցի Պետրոս վարդապետն է ասացեալ. ձեռ. 4426, 67ա]—*Փութայ առ մեզ նաղշուն կաքաւ, /Սարերն ամեն կանաչեցաւ զարդարեցաւ...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

87 Թվին ՌՄՀ (1771), օգոստոսի ԺԶ (16):
95ա Մելանն ջրի արայ եւ զեղչին բարակ,
Գրեայ ուղիղ եւ ի շար արկ,
Ջառոգանութիւն ի միտըտ զարկ,
Ոչ սխալ եւ մի վրիպակ:
Թէ հասատ գրես եւ ոչ ի կարկ,
Նայ զգծայգրելնտ վայ թարկ
Երբ որ առնես դու զայս արձակ,
Ջկարապետս յիշել ի տակ:
Թվին ՌՄՀ (1771), օգոստոսի Ի (20): Վերջ:

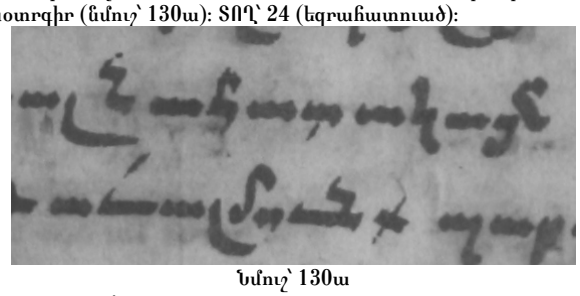
105բ Եւ զմեղայպարտ զգծողս՝ զկարապետս յիշեցէք: Թվին ՌՄՀ (1771), սեպտեմբերի Ը (8):

169ա Գրեցաւ Տրամաբանութիւնս Թվին ՌՄՀ (1771), յունիսի Թ (9), ի փառս միայնոյ Աստուծոյ: Յիշեցէք ի Տէր զգծող Կարապետս:—(Լուսանցակողերին) Թվին ՌՄՀ (1771) ի վայելումն՝ Կարապետին:

Ջ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Բ

ԺԷ—XVII

ԹԵՐԹ՝ 10 (130—139): ՊՐԱԿ՝ 1x10: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 14,7x9,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր (նմուշ՝ 130ա): ՏՈՂ՝ 24 (եզրահատուած):

Նմուշ՝ 130ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թանաքից գրադաշտը գունաւորուած: Միացման ժամանակ եզրահատուած եւ 24—րդ տողը թափուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—130ա—9բ [Օրհնութիւմ յետ հարոզից]

ա. *130աբ* Օրհնութիւն—*Օրհնութիւն Հօրն անեղականի…*

բ. *131ա—3ա* Օրհնութիւնք վարդապետաց—*Զոր եւ բազկատարած մաղթանօք…*

գ. *133ա—4բ* Այլ օրհնութիւն—*Հայրն Աստուած զձեր հարքն օրհնեսցէ…*

դ. *134բ—8բ* Օրհնութիւն կրկին—*Եւ Բանն Աստուած էջ յերկնից…*

ե. *138բ—9բ* [Փառատրութիւնք]—*Փառք հրաշափառ մարդեղութեան քո… Տէր, զօրհնեալ եւ փառաւորեալ /// (շար. թափուած)։*

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Գ

ԺԷ—XVII

Թերթ՝ 20 (174—193). չգրուած՝ 176ա, 188բ, 193բ: ՊՐԱԿ՝ 2x10: ՆԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 14,7x9,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 15—29:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թանաքից գրադաշտը գունափոխուած, եզրահատումից լուսանցային մասերը վնասուած, տեղ—տեղ զանազան բծեր: 179 թերթի վրայ անցք :

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *175ա* [Դեղագիրք]

ա. [Դեղ փորացաւի—*…] Փորն լաւանայ: Սիսեռն բոված, որ է լապլապուն, ուտէ… փորն անցնի:* բ. Դեղ—*Ով ընձու մորթու վերայ նստի, սունկն չի լինի:* գ. [Դ]եղ փորն անցուցանի եւ արիւն բերի—*Առնուն կեղեւ եւ գխտոր լեսած.*. դ. Դեղ թրթուրի—*Ջանայ թրթուրի ջուր բեր…*

2. *175բ—92ա* [Ասարայ Սեբաստացւոյ] Տօմար արեգական եւ լուսնի…

Տե՛ս նեո. 680, 231ա—8ա. *Տ/175բ: բ/176բ—88ա: գ/189ա—92ա:*

3. *192բ—3ա* [Բարեխօսութիւնք, ըստ աւուրց: Երկուշաբա]թի—*Հոյլք անմարմնական, սեռից զօրք բաբունական, /Բարեխօսեցէք առ Տէր վասն ազգի մարդկան…*

4. *174բ* [Յաւելագրութիւնք ԺԸդ.]

ա. Դեղ Նուզլայի—*Ա դրամ մէզու(տ)էք…* բ. Վասն մալհամի, որ թակված լինի—*Բազատու սպիրտն…:* գ. [Գիր կապածի]—*Թասն ո աթաբ ասէ աթն չաղն արձակի…*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *183բ (եզրահատուած) ես՝ տէր Դաւիթս առի այս գիրքս թվին ՌՄԺ (1761): եմ տեղիս իմ Ուզումչի կուղն:*

2. *174ա (ԺԸդ.)* Կուճազար Ը դուխի: Մարգարիճ. *կաշին՝ 200, բակլան 100, շունչն՝ 160, կնունքն՝ 200—600: Հանգիստ օրհնէք, միսն կովին Ա՛ր:*

3. *195բ (ԺԸ դ.)* Աղչիկ Սալվի, *մայր[ն]՝* Ունկուրա՞զ: եղիսաբեթ, *մայրն՝* Ա՛ն[ն]ա: Ջուլալ, *մա[յ]րն՝* եղիսաբեթ:

ԳՐՋԱՓՈՐՁ 174ա, 193բ, 194աբ (զանազան հաշուումներ): [Տաղ սիրոյ]—Սիրուտ սալլն, ամն/// ծա[ղ]կո[ւ]նաց հոտն կու ///…մօտ ինձ օթեվանի:

1651
Ս Ա Ղ Մ Ո Ս Ա Ր Ա Ն

ԺՋ — XVI

Թերթ՝ 213. չգրուած՝ 1ա: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺԸx12 (Ա 11, ԺԸ 10): ՆԻԹ՝ մագաղաթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 17x12,7: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 17: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ սեւ կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ սպիտակ կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1, թուղթ, սկզբից:

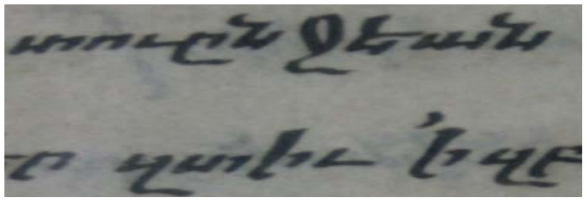
ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Դաւիթ մարգարէ՝ 1բ: Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 2ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 25բ, 51բ, 80բ, 103բ, 130ա, 153ա, 178ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, նարնջագոյն:

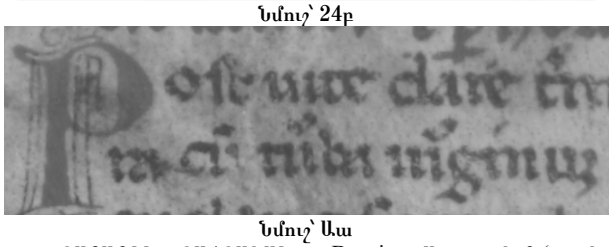
Նմուշ՝ 5ա

Նմուշ՝ 173ա

Նմուշ՝ 24բ

Նմուշ՝ Ա

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Breviaru Աղօթագիրք (լատիներէն), ԺԳ դ., Իտալիա: Տե՛ս Л. Киселева, ЛАтинские рукописи…, с. 55 (N 46):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուածքներ, ցեցակեր (213, Ա), 1բ նկարի գոյները՝ թափուած, դէմքը՝ եղծուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *2ա—209ա* [Սաղմոսարան]

Տե՛ս ձեռ. 1642, 1ա—239ա. § 1/*2ա—25ա*: 2/*25բ—51ա*: 3/*51բ—80ա*: 4/*80բ—103ա*: 5/*103բ—29բ*: 6/*130ա—52բ*: 7/*153ա—77բ*: 8/*178ա—209ա (չիք Սաղ. ձԽԸ—ձԾ, իսկ «Փոքր էի ես» § զ—ից առաջ՝ 206ա—7ա)*:

2. *209ա—13ա* Աղաւթք Նորէսի (=Ներսէսի) հայրապետին — *Հաւատով խոստովանիմ…*

3. *213բ* [(ԺԷ դ., Յաւելագրութիւն) Տաղ. յորժամ եպիսկոպոս պատարագ մատուցանէ, ասացի փոխանակ մեղեդոյ. ձեռ. 7717, 63ա] — *Ընտրեալն յԱստուծով, ո՛վ երջանիկ սուրբ քահանայ, / Նմանեալ Ահարովնի եւ Մովսէսի մարգարէին… :*

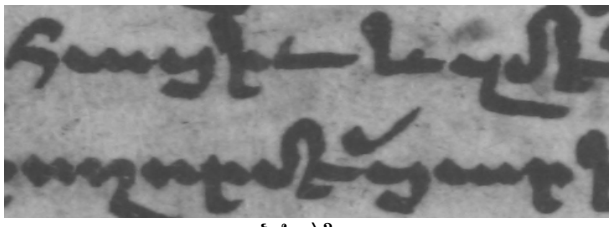
ԳՐՉԱՓՈՐՔ 1ա… Ծուկ մի կայ ծովն, որ է անուն ուշկայբարիք է:

1652
Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Յ

ԺԷ — XVII

Թերթ՝ 325: Պրակ՝ Ա—ԻԸx12 (Ա—Բ, ԻԷ 11, ԺԸ 7, ԻԸ 9): Նիւթ՝ թուղթ, լուսագծերով: Մեծութիւն՝ 17,2x13,2: Գրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ նօտրգիր: Տող՝ 19: Կազմ՝ սեւ կաշի, 2 կտորից, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ սպիտակ կտաւ, նոռոգման ժամանակ պատռած թղթով (Ա) եւ 325—րդ թերթով (Բ):

Մանրանկարչութիւն — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 1ա, 124բ: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 48ա, 98ա, 168բ, 263բ, 282բ, 307ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, տաճար, խաչ: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

Նմոյշ՝ 3ա

Վիճակ՝ բաւարար. միջից եւ վերջից պակասաւոր, տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուածքներ, խոնաւութեան հետեւեր, ցեցակեր, զանազան բծեր: Կազմի եզրերը՝ մաշուած: ԺԹ դ. վերակազմութիւն:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—1ա—325ա [Շարականոց]

Տե՛ս ձեռ. 1576, 4ա—368բ. § 1/*1ա—4բ*: 2/*4բ—7ա*: 3/*7ա—10բ*: 4/*10բ—2ա*: 5/*12ա—3բ*: 6/*13բ—5ա*: 7/*15ա—7ա*: 8/*17ա—8բ*: 9/*18բ—20բ*: 10/*20բ—2ա*: 11/*22աբ (վրջ. «Հ. Փառաւորեալ Աստուած… Աստուած հար///»)*: 12/*23ա—4բ (սկ. «[///ԴՋ. Լոյս… Նորոգեսցես] զապականեալ Ադամ…»)*: 13/*24բ—9ա*: 14/*29ա—31ա*: 15/*31ա—3ա*: 16/*33ա—4բ*: 17/*35ա—6ա*: 18/*36ա—8բ*: 19/*38բ—40բ*: 20/*40բ—2ա*: 21/*42ա—4բ*: 22/*44բ—6ա*: 23/*46ա—8ա*: 24/*չիք*: 25/*48ա—9բ*: 26/*49բ—53ա*: 27/*53բ—9ա (§ գ տե՛ս 238բ)*: 28/*59ա—67բ*: 29/*67բ—77բ*: 30/*77բ—85բ (86ա—91ա տե՛ս § 90)*: 31/*91ա—8ա*: 32/*98ա—100ա*: 33/*100ա—2ա*: 34/*102բ—3բ*: 35/*103բ—5բ*: 36/*105բ—7բ*: 37/*107բ—9ա*: 38/*109ա—11բ*: 39/*111բ—21բ*: 40/*121բ—4ա*: 41/*124բ—31բ*: 42/*131բ—8ա*: 43/*138ա—57բ*: 44/*157բ—61բ*: 45/*161բ—8բ*: 46/*168բ—70բ*: 47/*170բ—2ա*: 48/*172ա—3բ*: 49/*173բ—5ա*: 50/*175ա—6բ*: 51/*176բ—7բ*: 52/*177բ—9բ*: 53/*179բ—83բ*: 54/*183բ—5ա*: 55/*185ա—7ա*: 56/*187ա—8բ*: 57/*188բ—91ա*: 58/*191ա—6բ*: 59/*196բ—8բ*: 60/*198բ—200բ*: 61/*200բ—2ա*: 62/*202ա—4ա*: 63/*204աբ (վրջ. «Ո. Ո՛ր հաստատեցեր… եւ տա ի սմանէ մեզ»)*: 64/*չիք*: 65/*205ա (սկ. «[///Ո. Ո՛ր անմարմին բնութեամբ… միացար] մարմնով յարգանդի կուսին…»)*: 66/*205բ—7ա (207բ—9բ տե՛ս § 95)*: 67/*210աբ (սկ. «Է եկայք ժողովուրդք…»)*: 68/*210բ—2բ*: 69/*212բ—3բ*: 70/*213բ—5ա*: 71/*215ա—6ա*: 72/*216ա—7բ*: 73/*217բ—9ա*: 74/*219ա—21*: 75/*221*: 76/*222բ—4ա*: 77/*224բ—7ա*: 78/*227ա—9ա*: 79/*229ա—31ա*: 80/*231ա—2ա*: 81/*232ա—4ա*: 82/*234ա—47բ (§ ժ չիք, § ժդ տե՛ս 253բ—4բ: 238բ տե՛ս § 27 գ: 242բ տե՛ս § 92: 243բ—4ա տե՛ս յաւելեալ § ա: 246աբ տե՛ս § 94: 246բ—7բ տե՛ս § 93)*: 83/*247բ—51բ (251բ—3ա տե՛ս § 91: 253աբ տե՛ս § 96: 253բ—4բ տե՛ս § 82 ժդ)*: 84/*254բ—9ա*: 85/*259ա—63ա*: 86/*263բ—82ա*: 87/*282բ—301բ (301բ—6բ տե՛ս § 89: 306բ տե՛ս յաւելեալ § բ)*: 88/*307ա—25ա (վրջ. «Աւրհ. Ամենասուրբ… անարատ ձեռացդ փա///», շար. 325բ սոսնձուած կազմաստառին)*: 89/*301բ—6բ*: 90/*86ա—91ա*: 91/*251բ—3ա*: 92/*242բ*: 93/*246աբ*: 95/*207բ—9բ (չիք «Ր—Ք կիրակոս վարդապետ» ծայրակապային տեերը. վրջ. «…եղանակեն զերգս»)*: 96/*253աբ*: *Ունի.*

ա. *243բ—4ա* Շարական սուրբ Տարագրոսի, Անտրոնիկոսի—ԴՋ. *Տենչալի տաւնիւ սրբոցդն…*

բ. *306աբ* [Շարական ննջեցեալոց] — *Ես ասացի վերանալ յինէն… յառաջին ճա/// (շար. թափուած)*:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

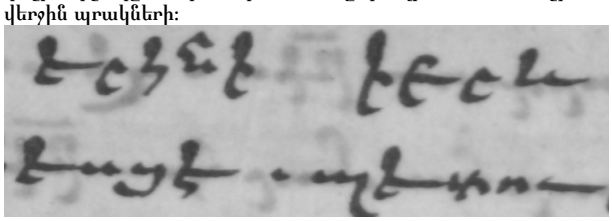
263ա Ձեռքս փղտնի ի հող դառնայ,
Գիրս յաւիտեան երթայ մընայ.
Որք հանդիպիք եղբարք սըմայ,
Եւ ասացէք մէկ Հայր մեղայ,
Աստուած գըթայ եւ ողորմեա,
Մեղաւորիս Տէր ողորմեայ,
Գըրողիս նորայ:

ԳՐՉԱՓՈՐՔ 124ա—5ա (ԺԴ., շղագիր) Հայր մեր որ…

1653
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ՌՃԽԹ — 1700

ԹԵՐԹ՝ 358. չգրուած՝ 1ա—6բ, 344բ—58բ: ՊՐԱԿ՝ 1x5+Ա—ԻԲx12+8x12(Դ 11, է 8, Ը 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ թագանշան լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,6x10,7: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր (նմուշ՝ 29ա): ՏՈՂ՝ 17(7ա—268բ), 26(269ա—344ա): ԿԱՋՄ՝ ճնշագծերով շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ, մասն առաջին եւ վերջին պրակներէ:

Նմուշ՝ 29ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թանաքից գրադաշտը թեթեւակի գունափոխուած, մի քանի տեղ փոքրիկ պատառուածքներ (127—134, 270), այրուածք (135): Կազմի կաշին՝ թեթեւակի ճեղծուած, եզրերը՝ մաշուած:

ԾՆԹ. Բաղկացած է միեւնոյն անանուն գրչի ձեռքով գրուած 2 տարբեր մասերից (1—268 եւ 269—358)՝ դրուած միեւնոյն կազմի մէջ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *7ա—168ա* Վահան հաւատոյ, ի դէմս մահմետականաց, յուդայեանց եւ հերետիկոսաց արեւելականացն, որում համառօտակի պատասխանադրութիւնք, բացայայտումն եւ ընտրելականք պարարկութեանցն՝ զորս ընդդէմ ուղղափառացն, որո հեղինակն է Միխայէլ Ֆէպուրեան վարդապետ եւ առաքելագործ քարոզիչ ի կողմանս Արեւելականս, ի փառս Աստուծոյ մեծագոյնս

— *7բ—9ա* Բան առ ամենասուրբ Երրորդութիւն — *Ով Հայր անծին, Որդի ի Հօրէ...*

— *9ա—10բ* Բան առ ընթերցօղս — *Ջերմս ունիս յարեւելս քոյո հաւատո թշնամիս...*

1. *10բ—23ա* Մասն առաջին. Առարկութիւնք մահմետականաց ընդդէմ հրիստոնէից, եւ լուծմունք նոցին

ա. *10բ—3բ* Ա. Առարկութիւն առաջին — *Ընդէ՞ր խօսիք զհայհոյութիւն... Պատասխանի. Մեք քրիստոնեայքս ոչ երբէք...*

բ. *13բ—4բ* Բ. Առարկութիւն երկրորդ — *Ընդէ՞ր ընձեռէք Աստուծոյ զորդի... Պատասխանի. Թէ մինչ ասեմք զՈրդի Աստուծոյ...*

գ. *14բ—6բ* Գ. Առարկութիւն երրորդ — *Ընդէ՞ր ասէք զՔրիստոս գոլ Աստուած... Պատասխանի. Նախ. Ոչ ապաքէն եւ դուք...*

դ. *16բ—7բ* Դ. Առարկութիւն չորրորդ — *Ընդէ՞ր հաւատաք զՔրիստոս մեռեալ գոլ ի խաչին... Պատասխանեմ. Նախ. Զի այսպէս հաւատա ընդհանուր տիեզերն...*

ե. *17բ—21ա* Ե. Առարկութիւն հինգերորդ — *Ընդէ՞ր ոչ ընդունիք զմարգարէն Մահմետ... Պատասխանեմ. Նախ. Անունդ այդ է անծանօթ...*

զ. *21ա—3ա* Զ. Առարկութիւն վեցերորդ — *Ընդէ՞ր փոփոխեցիք զԱւետարանն... Պատասխանի. Ո՛չ երբէք եղեւ ի մէնջ...*

2. *23ա—40ա* Մասն երկրորդ. Առարկութիւնք յուդայեանց ընդդէմ հրիստոնէից եւ լուծմունք նոցին

ա. *23ա—32ա* Ա. Առարկութիւն առաջին — *Ընդէ՞ր ասէք զՄեսիան արդէն եկեալ...Պատասխանի. Նախ. Եթէ Մեսիայն ոչ իցեր եկեալ...*

բ. *32ա—3բ* Բ. Առարկութիւն երկրորդ — *Ընդէ՞ր ստորասէք զՄեսիայն գոլ զնոյն ինքն Աստուած... Պատասխանի. Առաջին. Զայս ստորասեմք ընդ եսայեա մարգարէին...*

գ. *33բ—4բ* Գ. Առարկութիւն երրորդ — *Ընդէ՞ր ասէք զՄեսիայն գոլ մեռեալ... Պատասխանի. Զայս ունիմք ընդ մարգարէին...*

դ. *34բ—8բ* Դ. Առարկութիւն չորրորդ — *Ընդէ՞ր դնէք Աստծոյում գերիս անձինս... Պատասխանի. Առաջին. Զաչս ունիք եւ ոչ տեսանէք...*

ե. *38բ—40ա* Ե. Առարկութիւն հինգերորդ — *Ընդէ՞ր ասէք զԱստուած ունել զՈրդի: Պատասխանի. Զայս ասեմք եւ հաստատապէս հաւատամք...*

3. *40ա—84ա* Մասն երրորդ. Առարկութիւնք հերետիկոսաց արեւելականաց ընդդէմ ուղղափառաց եւ լուծմունք նորին

ա. *40ա—52բ* Ա. Առարկութիւն առաջին — *Ընդէ՞ր պանծայք զփափին ձեր գոլ գլուխ եկեղեցւո... Պատասխանի. Նախկին. Իրաւի այս ասեմք, եւ ճշմարիտ է...*

բ. *52բ—7բ* Բ. Առարկութիւն երկրորդ — *Ընդէ՞ր լաթինք ոչ հաւատան, այլ յաւէտ ուրանան... Պատասխանի. Նախ. Մեք ոչ ուրանամք...*

գ. *57բ—61ա* Գ. Առարկութիւն երրորդ — *Ընդէ՞ր ոչ հռչակէք զտօնն տէրունականի...Պատասխան. Առաջին. Եթէ էաք խելագարք...*

դ. *61ա—3բ* Առարկութիւն չորրորդ — *Ընդէ՞ր իւրաքանչիւր ոք լաթին քահանայ մատուցանէ զսրբազան պատարագն...Պատասխան. Առաջին. Քահանայք լաթինք որովհետեւ են ամենայնք ագատք...*

ե. *63բ—6բ* Առարկութիւն հինգերորդ — *Ընդէ՞ր լաթինք ոչ հաղորդեն... Պատասխանի. Առաջին. Ընդէ՞ր ուրեմն եւ դուք զնոյն առնէք...*

զ. *66բ–8բ* Առարկութիւն վեցերորդ – *Ընդէ՞ր քահանայքն լաթինք ոչ հաղորդեն... Պատասխանի. Առաջին. Թէպէտ կարեն հաղորդել զժողովուրդն...*

է. *69ա–71ա* Առարկութիւն է—երորդ – *Ընդէ՞ր քահանայքն ֆռանկք զհաղորդութիւնն... Պատասխանի. Առաջին. Ջարմանամ յաւէտ զոր դուք յանդիմանէք զմեզ...*

ը. *71ա–84ա* Առարկութիւն ութներորդ՝ ի Հայոց – *Ընդէ՞ր լաթինք ոչ սիրեն... Գրիգոր սուրբ Լուսաւորիչն մեր: Պատասխանի: Հիմ արդեօք սիրէք զսահմանացութիւն...*

4. թ. *84ա–6բ* Դ. Առարկութիւն իններորդ՝ ի Հայոց եւ Յակոբիկեանց, եւ այլոց նոցին նմանեաց – *Ընդէ՞ր նզովէք եւ զանաթեմայս ասէք* Դեոսկորոսի... *Պատասխանի. Քաւ լիցի մեզ...*

ժ. *86բ–7բ* Առարկութիւն տասերորդ – *Ընդէր պանծայք, թէ Պետրոս իցէ ձեր առաքեալ... Պատասխանեմ. Ընդոյն հարցանելով ի ձէնջ...*

ժա. *87բ–104բ* Առարկութիւն մեւասաներորդ – *Ընդէ՞ր ասէք՝ տրիլ զքաւարանն... Պատասխանի. Ընդէ՞ր երկբայիք զճշմարտութենէ...*

5. ժբ. *104բ–43բ* ե. Առարկութիւն երկոտասաներորդ՝ ի միաբանակաց – *Ընդէ՞ր ասէք ի Քրիստոս զերկուս գոլ բնութիւնս ըստ* Նեստորի: *Պատասխանի. Մեք ամենեւին ոչ եմք համակայնք* Նեստորի...

6. *143բ–52բ.* Զ. Յաղագս դժոխոց, արքայութեան եւ բաւարանի բան–*Ասեն ոմանք, թէ. Քրիստոս յոժամ ի դժոխս իջաւ...*

7. *152բ–5ա* է. Ջի՞նչ է յարքայութիւն յերկնից – *Իսկ վասն յարքայութեան յերկնից...*

8. *155ա–74ա* Ը. Ջի՞նչ է բաւարանն – *Նախ եւ առաջ պարտ է իմանալ, եթէ...*

9. *174ա–86ա* Թ. Յաղագս բաւարանին՝ զինչ է զի կայ – *Ի դժոխս մտանեն անհաւատք...*

Բ. *186բ–208ա* Դիւրագոյն մարզեցումն եւ կերպ խոստովանութեան... Վարդան Յօնանեան – *Սիրեցեալ եղբայրք իմ ի Քրիստոս...*

Հմմտ. ձեռ. 664, 251ա—9բ: *208ա–23ա տե՛ս § է:*

Գ. *233ա–4ա* Կերպ առնակելոյ ի հերետիկոսութենէ եւ ի հերձուածողութենէ – *Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս արձակիցէ զքեզ...*

Դ. *224ա–32ա* Համառօտ մեկնութիւն Նոր տօմարին – *Զի սփռեալք ընդ աշխարհ սրբազան առաքելոց...*

ե. *232ա–40բ* [Կարապետի Ադրիանուպօլսեցւոյ] Յաղագս նիւթոց կերպից եւ պաշտօնէից եւ զօրութեանց եօթեանց խորհրդոց սրբոյ եկեղեցւոյ Նորոյ օրինացս

1. ա. *232աբ* Յաղագս մկրտութեան – *Հեռաւոր նիւթ մկրտութեան՝ է ջուր տարրական...*

բ. *232բ–3ա* Յաղագս դրոշմին – *Հեռաւոր նիւթ դրոշմին էութենական՝ է մեռոնն...*

գ. *233աբ* Յաղագս հաղորդութեան – *Հեռաւոր նիւթ հաղորդութեան՝ է հաց ի ցորենւոյ...*

դ. *233բ–4ա* Յաղագս ապաշխարութեան – *Հեռաւոր նիւթ ապաշխարութեան եւ հարկաւոր՝ է ամենայն մեզ մահացու...*

ե. *234աբ* Յաղագս վերջնոյ օծման – *Հեռաւոր նիւթ վերջնոյ օծման՝ է ձէթն օրհնեցեալ...*

զ. *234բ–5բ* Յաղագս կարգի եկեղեցւոյ – *Կարգ եկեղեցւոյ եօթն են...*

է. *235բ–7ա* Յաղագս պսակին – *Հեռաւոր եւ մերձաւոր նիւթ պսակին...*

2. ա. *237բ–8ա* Ջայսպիսին ոչ կարէ առնակել ֆաճանայն, այլ՝ եպիսկոպոսն: Կարգ ընթերցութիւնն – *Գիշերով ծածկաբար ի վանդէն դուրս ելանելն...*

բ. *238աբ* Ջայսպիսիսն ոչ կարէ առնակել ֆաճանայն, եթէ ոչ զղջասցին – *Որ ոչ ունի զնշան ճշմարիտ զղջման...*

3. *238բ–40ա* Յայլմէ գոյ վերագաղեցեալ – *Դարձեալ ըստ կանոնին որ ասի...*

– *240բ* [Յիշատակարան հեղինակին] – *Գրեցաւ Լիվոնայ, ի թվին Փրկիչն 1680, եւ ի դեկտեմբերի ԻԲ (22), եւ ըստ Հայոց. թվին ՌՃԻԹ, դեկտեմբերի ԺԹ (13): Աւարտեցաւ ձեռամբ նուաստ* Կարապետի Անդրիանացւոյ *կարծեցեալոյ եւ լոկ անուամբ վարդապետի, ի կրթութիւն* Յօհաննու *սարկաւագի* Քանաֆեռցւոյ՝ *որդւոյ* Գրիգորի:

Զ. [Դաւանութիւնք եւ այլ բանք]

1. *240բ–4ա* Դաւանութիւն սրբոյն Աթանասի եպիսկոպոսին Աղէկսանդրացւոյ հայրապետին – *Ով ոք կամիցի կեցուցեալ լինել...*

2. *244ա–6ա* Դաւանութիւն տեառն Յակոբայ սրբազան կաթողիկոսին Հայոց – *Ըստ անշուշտ եւ անհրաժեշտ... Գրեցաւ Դաւանութիւնս թվին Հայոց ՌՃԻԹ (1680), օգոստոսի մէկն...*

3. *246ա–9ա* Գառն Աստուծոյ, որ իթալերէն կոչի Ակնուս Տէի – *Ջօրութիւն այսոցիկ Գառն Աստուծոյ<ոյ> վերագաղեցեալ...*

4. *249ա–55ա* Կերպ ինդուլճէնցիայից, այսինքն՝ ներողութեանց, զորս սրբութիւնն տեառն մերոյ փափին Իննոչենցիոսի Մետասաներորդի... – *Որ ոք սովորէ ասել յոյժ...*

է. *208ա–23ա, 255ա–66բ* [Թարգմանութիւնք Բարսղի վարդապետի Հոլովնաւորի]

Տե՛ս ձեռ. 72, 67ա—90ա. 1/*208ա–23ա (յիշ. թրգմ. 223բ–4ա):* 2/*255ա–62բ:* 3/*262բ–3բ:* 4/*263բ–6բ:*

Ը. *267ա–7բ* Նագ առ սուրբն Գրիգոր Լուսաւորիչն մեր – *Ո՛վ Գրիգորիէ, լոյս պայծառական, / Լուսաւորեալ զմիտըս մերս նըսեմական… 267բ–8ա* Կցուրդ – *Ով յոյս եկեղեցւոյ… 268աբ* Աղօթք – *Տէր Աստուած մեր, որ ի ձեռըն երանելոյն Գրիգորի…*

Թ. *269ա–343բ* Համառօտ հաւաքումն ընդդէմ հերետիկոսաց, որ կոչի Սուր Պետրոսի

– *269ա–71բ* [Նախերգան եւ ցանկ] – *Արի Պետրոս, զեն եւ կեր…*

ա. *271բ–5բ* Ա. *Նախ. թէ Աստուծոյ գոյ Որդի – Որպէս վկայեն մարգարէքն Աւետարանաւն…* բ. *276ա–85ա* Երկրորդ. *Թէ Քրիստոսէ Աստուած մարմնացեալ…* գ. *285ա–7ա* Գ. *Մոլորութիւն է նեստորականաց…* դ. *287ա–8ա* Դ. *Մոլորութիւն է, զի ասեն նեստորականքն, թէ երանուհի կոյսն ոչ իցէ Աստուածածին…* ե. *288ա–91ա* Ե. *Մոլորութիւն է Հայոց եւ յակոբկաց, որք հետեւին Դեւոսկորոսի եւ Եւտիքոսի…* զ. *291ա–2ա* Զ. *Մոլորութիւն է յակոբկաց եւ Հայոց, որք ասեն…* է. *292ա–8ա* Է. *Մոլորութիւն է Յունաց, որք ասեն…* ը. *298ա–300ա* Ը. *Մոլորութիւն է Հայոց, որք ասեն, թէ…* թ. *300բ–4բ* Թ. *Մոլորութիւն է Յունաց, Հայոց եւ նեստորականաց, որք ասեն…* ժ. *304բ–8ա* Ժ. *Մոլորութիւն է այնոցիկ, որք ուրանան քաւարան գոլ…* ժա. *308ա–9ա* ԺԱ. *Մոլորութիւն է այնոցիկ, որք ոչ ունին զերկոսեան կանոնքս…* ժբ. *309ա–10բ* ԺԲ. *Մոլորութիւն է այնոցիկ, որք ոչ պահեն ի մկրտութիւննն…* ժգ. *310բ–1ա* ԺԳ. *Մոլորութիւն է նեստորականացն, որք թլփատեն…* ժդ. *311բ–2բ* ԺԴ. *Մոլորութիւն է նեստորականաց, որք դնեն ի նշխարն խմոր…* ժե. *312բ–4ա* ԺԵ. *Մոլորութիւն է Հայոց, որք ոչ դնեն ջուր ի պատարագն…* ժզ. *314աբ* ԺԶ. *Մոլորութիւն է այնոցիկ, որք տան զհաղորդութիւն…* ժէ. *314բ–5ա* ԺԷ. *Մոլորութիւն է նեստորականաց եւ Հայոց եւ այնոցիկ, որ առանց…* ժը. *315ա–6ա* ԺԸ. *Մոլորութիւն է նեստորականաց եւ Աւորոցն ամենեցուն, որք ոչ խոստովանին…* ժթ. *316ա–7ա* ԺԹ *Մոլորութիւն է Յունաց, Հայոց եւ Աւորոց եւ այլոց հերձուածողաց, որք վասն…* ի. *317աբ* Ի. *Մոլորութիւն է այնոցիկ, որք են Սիմօնականք…* իա. *317բ–20ա* ԻԱ. *Մոլորութիւն է Հայոց, որք զտօն Աւետեացն եւ զծննդեանն…* իբ. *320ա–2բ* ԻԲ. *Մոլորութիւն է Հայոց, զի ոչ պահեն զպահս…* իգ. *322բ–4ա* ԻԳ. *Մոլորութիւն է այնոցիկ քրիստոնէից…* իդ. *324բ–5բ Մոլորութիւն է Հայոց եւ այլոց հերձուածօղաց, որք ելանեն…* իե. *325բ–34բ* ԻԵ. *Մոլորութիւն է ամենայն հերձուածօղաց… որք ուրանան…* իզ. *334բ–6ա* ԻԶ. *Մոլորութիւն է ամենայն հերձուածողաց, որ ընդդէմ վերոյ ասացեալ…* իէ. *336աբ* ԻԷ. *Բամպասեն զսուրբ եկեղեցին Հռոմայ…* իը. *337ա–8ա* ԻԸ. *Բամպասեն զսուրբ եկեղեցին Հռոմայ, թէ ի նմին…* իթ. *338ա–40բ* ԻԹ. *Բամպասեն սուրբ եկեղեցին Հռոմայ, թէ կանգնեն ըզգլորեալսն…* լ. *340բ–3ա* Լ. *Բամպասեն զսուրբ եկեղեցին Հռոմայ, զի թոյլ տայ…* լա. *343բ–4ա* ԼԱ. *Բամբասեն զսուրբ եկեղեցին Հռոմայ, թէ ուտեն զարիւնն… ոչ արգելէ զկերակուր ինչ։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

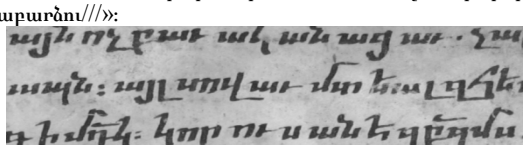
268բ Շնորհօք Սուրբ Ոգւոյն աւարտեցաւ զգիրս Վահան հաւատոյ եւ բազում պիտանացուք ժողովածուքս թվին Փրկչին 1700 եւ ի Հայոց թուականի ՌՃԽԹ, ի յամսեանն մարտի Դ (4)։

344ա Շնորհոգ Սուրբ Ոգւոյն աւարտեցաւ Սուր Պետրոսի գիրս թուին Փրկչին 1700 եւ ի Հայոց թուականիս ՌՃԽԹ, ի յամսեանն հոկտեմբերի ԺԱ (11)–ին։

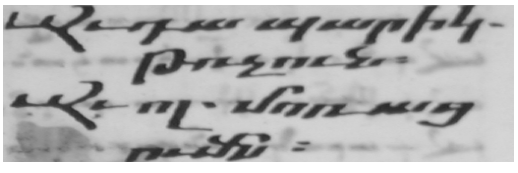
1654
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ
(Բաղկացած է 2 տարբեր ձեռագրերից)

ԹԵՐԹ՝ 264։ ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ կտաւ։

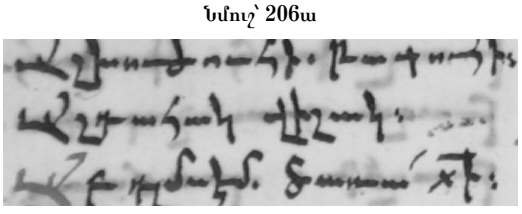
ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Կիւրղի Աղէքսանդրացւոյ ճառ ի վերայ սրբոյ կուսին Աստուածամօր։ Ժ—ԺԱ դդ.։ 2(Ա—Բ)+2(Գ—Դ), ստացուած եզրաճատուած թերթի ընդլայնակի ճատումից եւ ընդերկայնակի երկտակումից։ Մագաղաթ, երկսիւն, ուղղագիծ երկաթագիր։ Կարդալ՝ Բբ «///եւ նաւահանգիստ հաւատարիմ եւ իմաստուն հազարապետ///», Գբ «///եւ անապականութեան հաստող, փրկութեան հոգաբարձու///»։

Նմուշ՝ 6ա

Նմուշ՝ 206ա

Նմուշ՝ 207ա

Վիճակ՝ բաւարար. կազմի եզրերը՝ թեթեակի մաշուած, կապիչներն՝ ընկած: Երկու մասերը միացուած են ժէ դ. անանուն նորոգողի կողմից, աւելացուած մի շարք չգրուած թերթեր (տե՛ս նեո. Ա) եւ վերակազմուած:

Ծննթ. 1ա, 35դ, «Սրբոյն Աթանասի Հարց և պատասխանի», վերջին՝ «Բառգիրք»:

Ջ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ք Ա

Սուրխաթ ՋՋե — 1336

ԳՐԻՋ, ՍՏԱՅՈՂ՝ Տիրացու (նաեւ՝ Տէրտէր) Ֆիլ. Երեւանցի:

ԹԵՐԹ՝ 204. չգրուած՝ 1ա—4բ, 41աբ, 52աբ, 75աբ, 86աբ, 111աբ, 158աբ, 168աբ, 194աբ, 203ա—4բ (ժէ դ. յաւելում): ՊՐԱԿ՝ նորոգումից առաջ՝ Դ—Թ, Ի—Կ, Ջ—Շ (Դ, Ջ, Թ, Խ, Ծ, Ձ, Ղ, Ճ, Յ, Ն 12, Ե 2, Է, Ի, Լ, Կ, Մ 10, Ը 9, Շ 8), նորոգումից յետոյ՝ 1x4+17x12 (Ջ 10, ժ, ժէ 11): ՆԻՒԹ՝ թուղթ (ժէ դ. յաւելումները մաճիկանշան լուսադրոշմով): ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ՝ 16,1x11,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 19— 21:

Վիճակ՝ բաւարար. սկզբից, միջից եւ վերջից պակասաւոր, տեղ— տեղ զանազան բծեր, փոխրիկ պատռուածքներ: ժէ դ. նորոգուած, աւելացուած 14 չգրուած թերթեր: Նորոգման ժամանակ թերթերը խառնուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. [Խրատ Վարդանայ Այգեկցւոյ]

1. *5աբ* [Գ. Վասն լեզուանութեան — *Ահա, որդեակք, եկաք հասաք եւ գտաք զգաղամոտ աւձն... եւ զամենայն.* նեո. 728, 261բ—8ա*] լեզու չար կապեալ...*

2. *5բ—12բ* Գ. Վասն ոտովայնամոլութեան — *Ո՛հ թէ քանի եւ մեծ կորուստ է...*

3. *12բ—7բ* Ե. Վասն զրկանաց ի սուրբ — *Ո՛վ ժողովուրդք Աստուածոյ եւ խորհրդական ծնունդք Վերինն երուսաղէմի... աւուրն զօրաւոր/// (շար. թափուած):*

4. *28ա—30ա* [Զ. Վասն շնութեան ասացեալ է — *Վայ ամենայն մարդկան, որք եկին յայս աշխարհ անիծից... որ ոչ գ* նեո. 728, 275ա—9բ*] ան ի լոյս աշխարհի...*

5. *30ա—8բ* [Է]. Վասն կախարդութեան, որ է մեծ մեղ*—Ահա, խորխորատ կորըստական...*

6. *38ա—8բ, 112ա—8բ* Ը. Վասն անզեղչութեան աս[ացեալ] — *Ամենայն բերանով վա[յ]է մեզ... զմիտս յափշեցացան/// (շար. թափուած, ապա) 112ա եւ մի՛ նմանիս նոցա, որ ցրուեցան...*

7. *119ա—21բ* Թ. Վասն զղջման եւ դառնի եւ ապաշխար[ութեան] — *Եկայք, որդիք մարդկան ամենեքեան... եւ այնպես ց/// (շար. թափուած):*

8. *76ա—83ա* [Խրատ հոգեւոր —///] *ձեզ եւ երկնային զօրսն կոչէ... եւ քահանայ, որ չիշէ զեղկելիս* Վարդան՝ *զ[յ]արմարող գրոցս:*

Բ. [Հարցմունք Միխայելի Անտիոհացւոյ եւ պատասխանիք Վարդանայ Վարդապետի]

— *83ա—5բ* Առաջին. թէ ո՞ր գրեցաւ տէր Միխաէլի հարցմունս առ Վարդան Ը ճառ եւ Ջ աստիճան: Վարդան վարդապետի Թուխտ [առ] տէր Միխաէլ— *Ի հոգեպարեւ եւ ի հոչակաւոր եւ ի բարեվի մայրաքաղաքդ* Կոստանդինուպոլիս...

— *85բ* Հարցմունք տէր Միխաէլի Անդիոհու եպիսկոպոսի (ցանկ) — *Ա. Արդ, ընդէ՞ր եւ կամ վասն որոյ... քան////(շար. թափուած):*

ա. *53ա—61ա* [Հարցումն առաջին. Ընդէ՞ր եւ կամ վասն որո՞ պատճառի երկնչէր Քրիստոս ի մահուանէ, վասն որո եւ եկեալ իսկ էր*///] — եւ շահաւէտս ի պէտս հոգոց...*

բ. *61բ—4բ* Հարցումն երկրորդ. Եթէ Որպիսի է մարդս Աստուծոյ*—Ով իմաստուն հարցող, զայս ի միտ առ... գօրաւոր եւ մեծ քա/// (շար. թափուած): 65ա—8ա* [Վասն Ջ աստիճանաց—///] *եւ Դ աստիճանն բնաւ մոռացան... 68ա—70բ* Դարձեալ վասն Ջ շարժմանս մարդոյս — *Ով որդեակք իմ, պարտ է եւ զայս իմանալ ձեզ... 70բ—1ա* Վասն վեց դարուն — *Գրեմ քեզ, ով որդեակ զեւթանասնիցն...*

գ. *71ա—4բ, 42բ—3ա* Հարցումն երորդ է. թէ Հոգիք մարդկանց այժմ որպէ՞ս կամ եւ կամ թէ ու՞ր են կա[յ]ան*ք* նոցայ — *Եւ արդ բազում քննութիւն եղեւ վասն հոգոց մարդկան... գրէ իմաստունն Սող///...(շար. թափուած) // (42բ) առնէ, եւ որ զայն կապէ...*

դ. *43ա—50բ* Հարցումն չորրորդ է. Թէ զի՞նչ է աղօթքն եւ ո՞րչափ է սահման նորա եւ զի՞նչ առնէ ստացողին իւրո — *Եւ արդ, յառաջին սրբոցն ոչ հարցաւ եւ ոչ ասացաւ...*

ե. *50բ—1բ, 87ա—9բ* Հարցումն ե—երորդ. Եթէ կարե՞ն գալ հոգիքն յայն կենացն առ մեզ եւ կամ թէ որպէս երեւին սուրբքն մեզ — *Այս հարցմունս սուրբ... զդարձն եւ գիրկ/// (շար. թափուած (87ա) [պ]ատահի, որ հակառակ մեզ աղօթեմք...*

զ. *89բ—95բ* Հարցումն Զ—երորդ. Թէ զի՞նչ է դժոխքն եւ յո՞րտեղ է — *Ով [որդեակ], ամեն բանք հարցմանս պիտանացուք են...*

է. *95բ—9բ* Հարցումն է—երորդ. Եթէ ո՞ր է մահու չափ մեղքն — *Ո՛վ բարեմիտ հարցաւղ, ի միտ առ՝ զոր խնդրեցեր...*

ը. *99բ—105բ* Հարցումն Ը—երորդ է. Թէ զի՞նչ է յոյսն եւ ո՞րչափ սահման նորայ — *Եւ արդ, վերջին հարցմունս եւս ցանկալի է... մեղապարտիս* Վարդանայ *մեղաց թողութիւն յԱստուծոյ մաղթեցէք...:*

Համմտ. 770, 174ա—245բ: Ունի զգալի տարբերութիւններ:

Գ. [Բանք զանազանք]

1. *106ա–10բ, 18ա* Խրատ հոգեւոր ի ննվաստ Յոհաննիսէ եզբնկեցո – *Արար Աստուած զմարդն հոգի եւ մարմին…*

2. *18բ–27բ, 122ա–89բ* Երանելոյն Աթանասի արհիեպիսկոպոսի Աղէքսանդր[ացւոյ Հ]արցմունք վայելուչ եւ Պատասխանիք ի գրոց (Կիւղի) – *Հետեւումն համարիմ ընդ Աստուածոյ եւ հրեշտակաց… [Պատասխանի]. Իսկ հոգի մարդո գոյութիւն է իմանալի…*

3. *189բ–97բ* Հարցմունք եւ պատասխանիք ի Գրոց սրբոց – *[Մ]ինչ ոչ ստեղծեալ հրեշտակք եւ մարդիք, գաստածութիւնն ով փառաւորէր: Պատասխանի. Հայր յՈրդոյ փառաւորի, եւ Որդի ի՝ Հաւրէ, եւ Սուրբ Հոգին՝ ի նոցունց…*

4. *197բ–9ա* Մաղթանք զօրաւորք արհօրաց գիշերոյ, զոր պարտ է ասելացած Նարեկացի գրո[ց] – *Ընկալ քաղցրութեամբ… 199ա–200ա* [Աղօթք] – *Աղաչեմք զքեզ, Տէր Աստուած իմ…*

5. *201ա–2* [ՅԱռաքել վարդապետէ ասացել ողբ ոգեշահ (Ա—Ք). ձեռ. 2079, էջ 721] – *Անմահ բնութիւն առի ու զմահին աւրն մոռացայ, / Բերանս իմ չարին պատճառ, վաղ լռելս որ շոյտ չյիմացայ…/ Փառք Փրկչին եւ յիշատակ գրչին:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

18ա Ես՝ Տիրացու *ողորմելի,*
Ծոյլ քահանայ մեղաւք իւի,
Ի գաւառէն Առտաշատի,
Ի քաղաքէն Էրեւանի,
Որդի Սարգիս *քահանայի,*
Որբեւէրի՝ խեղճ ու լալի,
Յաւտար աշխարհս այս եկի,
Ի Ղրիմ քաղաքս Ազպէկղանի,
Յեկեղեցիս պարոն Շահանշահի,
*Զգիրքս գրեցի զ*Վարդանի.
Ողորմութեամբ Սիմեոնի՝
Խիստ սրբասնե[ա]լ քահանայի,
Աւրհնուած աջովն Գրիգորի,
Ի Սիս *քաղաք թագաւորի,*
Գոված ամէն քրիստոնէի,
Ճ (100) տարի թող ինքն ապրի,
Անամաթ մշակ Աստուածածնի,
Շատ երախտաւոր Տիրացուի՝
Գրող գրոցս Վարդանի:
Ո՛վ զիս յիշէք ի յատենի,
Թող ձեր մեղաց գիրն ջնջի:

45բ Զսրբասնեալ անձն եւ զվկաեալն յամենեցունց՝ զտէր Սիմեոն *աւագէրեցն մեր՝ զառաջնորդ* Սուրբ Աստուածածնիս, *որ* Շահանշահի *կոչի, ի մայրաքաղաքս* Խրիմ, *յիշեցէք անմոռաց, ով դասք լուսեբամից կարդացող, եւ զմեղապարտ գրիչ* Տիրացուս *եւ զծնողսն իմ:*

61ա Ով պատուական քահանայք եւ քրիստոսասէր ժողովուրդք, որ կարդաք կամ օրինակէք, զերգող գրոցս Վարդան, *եւ զանարժան սուտանուն քահանաս՝* Տիրացուս *եւ զծնողն իմ՝* Սարգիս *յիշեցէք ի Քրիստոս Աստուած մեր:*

71ա…եւ ինձ անպիտան գրչիս՝ սուտանուն քահանայիս՝ Տէրտիրիս, *եւ Քրիստոսի փա՛ռք յաւիտեանս:*

89ա Ո՛վ լուսերամ դասք, յորժամ ընթեռնուք, մի՛//(89բ) մեղ դրէք անարհեստ գրչիս, զի ես գրագիր չէի, այլ բազում սէր գրոցս Վարդանա *կու նեղէր զիս, եւ գրեցի: Որք կարդայք կամ օրինակէք, սրտի մտաւք զմեղաւոր՝* Տիրացուս *գրիչ յիշեցէք առ Քրիստոս, եւ ծնողքն իմ, եւ Աստուած զձեզ յիշէ յիւր արքայութիւնն:*

95բ Մեղաց թողութիւն խնդրեցէք յԱստուծոյ՝
Երգողի գրոցս Վարդան *վարդապետի,*
Եւ կրաւնաւորի՝ Զաքարէի,
Նման Պաւղա եւ Անդի
Եւ Գրիգորին Նարեկացի,
Որ յաշխարհէ Իւրեն *կոչի,*
Եկեալ յերկիրս Մուղալի,
Ի Ղրիմ քաղաքս այս անուանի,
Սպասաւոր է Աստուածածնի,
Որ շինած է պարոն Շահանշահի,
Եւ իր խնամոյն՝ պարոն Սարգսի,
Որք որ ուսման էք արժանի
Եւ քահանայ մեր Քրիստոսի,
Պատարագէք ի տունս Յիսուսի,
Ուր անմահից Արքայն բազմի,
Աղաչեցէք զՏէրն ամէնի,
Որ ողորմի՝ Զաքարէի
Եկեղեցպանին պարոն Շահանշի
Եւ մեղապարտ քահանայի՝
Տիրացուի՝ *փցուն գրչի*
Եւ ծնողին իմ՝ Սարգսի
Դուք յիշեցէք վանց Քրիստոսի:

105բ Եւ ինձ մեղապարտ գրչիս՝ Տիր//(106ա)րացու *քահանաիս, եւ ծնողացն իմ՝* Սարգիս *եւ* Գոհարմելիհին, *եւ քվերացն իմ՝* Խատէրեսին *եւ* Սարախաթունին, *եւ ամենայն ազգականաց իմոց եւ երախտաւորաց, կարդացողաց եւ լսողաց, արանց եւ կանանց:*

119ա Զմեղապարտ եւ զանարժան, սուտանուն քահանայս՝ գրող//(120ա) գրոց յիշեցէք ի Քրիստոս, եւ Աստուած զձեզ:

*189բ Զ*Տիրացու *գրիչս յիշէ:*

200ա Փառք… Որ ետ կարողութիւն նաստուեանս իմո հասանիլ ի վերջին գիծ երգոյս Վարդան

վարդապետի եւ Աթանասի*: Արդ, գրեցաւ ի թվականիս Հայոց ՉՁԵ (1336), ի մայրաքաղաքս ի* Սուրխաթս*, որ* Ղրիմ *կոչի, ընդ հովանեաւ* Սուրբ Աստուածածնիս *պարոն* Շահնշահի *շինած, ձեռամբ անպիտան եւ փցուն գրչի՝* Տէրտէր *սուտանուն քահանայի, [ի] խնդրոյ անձին իմոյ եւ յիշատակ ինձ, եւ ծնողաց իմոց՝* Սարգիս *քահանայի եւ* Գոհարմելիքին *եւ քվերացն իմ՝* Խատէրեսին *եւ* Մամայխաթունին*, //(200բ) եւ զ*Սարայխաթունն *եւ զամէնաւրհնեալ զաւակն իւր՝ զպարոն* Ամիրն *եւ զէլդեմիրն եւ զհայրն իւրեանց՝ զպարոն* Սուճանին*, եւ զպարոն* Շրվանն*, եւ զմրութխաթունն, եւ զսրբասնեալ հաւատ[աւ]որքն, որ հետ ինձ շատ աշխատեցան եւ մայրութիւն արին՝ զՀոռոմսիմէն եւ զՋուհարն, եւ զՏաւնիէլն: Արդ, աղաչեմ զամէնիսե[ա]ն որք կարդայք եւ աւետիք ի սմանէ, Աստուածածինն ձեզ բարէխաւս, յիշեցէք ի Քրիստոս, եւ դուք յիշե[ա]լ լիջիք ի նմանէ:*

200բ եա՝ Տիրացուս*, անձն անարժան*
Ծոյլ քահանայ թշուառական,
Որ եմ անկարգ խիստ ու անսահման,
Եւ յԱստուածոյ ամաւթական,
Սատանայի ճորտ բանական.
Զծուլութիւնն արի ինձ բան,
Զագահութիւնն խիստ անխոտան,
Հրոյն անզերծ ես կու մնամ,
Ի (1000) եղուկ անձինս ես տամ,
201ա Սաղմոս// չա[ս]ցի առանձնական,
Ոչ հե[տ ընկ]երացն միաբան:
Յերկրէն եկի ա[յն] Վրացտան
Ի քաղաքէն այն պատուական,
Որ իր անունն է Էրեւան,
Խոր Վիրապի *նա հարեւան:*
Ի ծուխս անցայ այս անսահման,
Ի քաղաքս ելայ ի Ֆռանկ Կաֆան
Զգիրքս գրեցի զայս՝ զՎարդան:
Որք ուսման էլնիք արժան,
Ի քահանայութիւնն աստուածական,
Պատարագէք ի Սուրբ սեղան՝
Ու զՊրաւսխումէն ասէք ի լման,
*Զ*Տիրացուս *յոյժ անպիտան,*
Դուք յիշեցէք, թող չեմ արժան,
Եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեան:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 5բ, 134բ, Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա *է:*

ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1ա Ասաց երկնից...

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Բ

ԺԷ — XVII

ԹԵՐԹ՝ 60(205—264). չգրուած՝ 262բ—4բ: ՊՐԱԿ՝ Գ—Էx12: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,1x 11,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (295ա—6ա), նօտրգիր (206բ—62ա): ՏՈՂ՝ 25:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից պակասաւոր: Խոնաւութիւնից գրադաշտը կիսով չափ գունափոխուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *203ա—53ա* [Բառք ճերթողականք — *Աստուածազարդ...] Ապաքանել՝ պատասխանել կամ ամբաստանել... Քքել՝ թշնամանել:*

2. *253ա—60ա* Հանդէս բանաստեղծաց, փաղանունաբար ստորոգիլ նորավարժին սակս. բառ է գեղջուկ — *[Պ]արտ՝ պատշաճ, ի դէպ, ի ճահ... Գիծք՝ տառք, գծաւորք:*

3. *260ա—1ա* Թարգմանութիւն պարսիկ բառից ի Վարդան գրոց — *Զրադաշտական՝ զբուն բան կամ զկարեւոր ուխտ... Զառաջին ճառ ընթերցեալ՝ գտի երիս բառս, զոր պարթեւ ոչ գիտաց, ասելով՝ չէ պարսիկ. եւ այլն այս է բովանդակ:*

4. *261ա* Շաղկապ — *եթէ, զի, ոչ, մինչ... զոր ինչ:*

5. *261ա* Հոլովք անուանց — *Աստուած՝ ուղղական... է Աստուած՝ հոշական:*

6. *261ա—2ա* [Անուանք Աստուածաշունչ գրոց] — *Արդ, թուին եբրայեցիքն զգիրս զայս ձեւ աւրինակի: Զառաջինն անուանեն Բրէսիթ, զոր մեք Արարածս կոչեմք... Սրբագրացն՝ ինն:*

—263բ (ԺԷ դ.) Բառգիրքս Էջմիածնայ *է:*

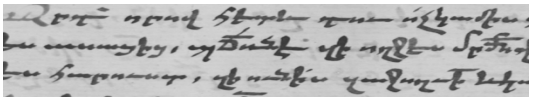
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 262ա Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա *է:*

ԳՐՉԱՓՈՐՁ 263բ Հոգեւոր տէր, հրաման քո է: 264բ Այսաւր անճառ լոյսոյն...

1655
ՊԵՏՐՈՍ ԹԻՓԼԻՉԵՑԻ
ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԵԱՆ

ՌՄԳ — 1754

ԹՈՒՂԹ՝ 94. չգրուած՝ 1բ: ՊՐԱԿ՝ 8x12 (Ջ 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 17x11: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 18: ԿԱՋՄ՝ ճնշագծերով սեւ կաշի, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1+1, թուղթ, մասն աստառի:

Նմուշ՝ 11ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. միջից պակասաւոր (ըստ գրչի էջակալման՝ 23—42)։ Թանաքից գրադաշտը գունափոխուած։ Կազմի կաշին՝ ճաճճած, եզրերը՝ մաշուած։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—1ա Վարդապետութիւն ճշմարտութեան, որով իմաստնանալով, ճանաչէ զմոլութիւն իւր եւ եղանի իմաստուն եւ զգաստ։ Շարադրեցեալ ի Պետրոսէ վարդապետէ Թիֆլիզեցւոյ յամի Տեառն 1722, ի Վէնետիկ։ Իսկ այժմ նորապէս օրինակեցեալ յամի Փրկչին մերոյ 1754։ Յայտնութիւն բանից ſոց լուսաւոր առնէ եւ զիմաստութիւն տայ տղայոց

— 2ա Բան առ ընթերցօղսն — *Զամս ոմանս կացայ ի քաղաքին* Բօլոնիեայ, *ուր իշխան ոմն տեսանելով զիս օտարական եւ պանդուխտ ի քաղաքին այնմիկ, կամեցաւ, զի յաւուրս կիրակէից ճաշիցէի ընդ նմա։ Եւ ես, նախքան զբազմիլ ի սեղան, խօսէի զբանս հոգեւորս. եւ սոյնպէս արարի ըստ հրամանի նորա։ Զայն զոր անդ ասացի իտալիական բառիւ, զնոյն է ասա, զոր հայկական գրեցի բառիւ...*

1. *3ա—12բ* Վարդապետութիւն առաջնեւորդ. Ընդդէմ նոցա, որ զինեւեանս երջանիկ համարին՝ վասն ունելոյ զյաջողութիւն աշխարհիս այսմիկ — *[Ո]չ գոյ աշխարհի այնպիսի մարդ, որ ոչ ցանկանայցէ... Մեծ նշան Աստուծոյ բարկութեան է///(շար. թափուած)։*

2. *13ա—4բ* [Վարդապետութիւն երկրորդ. Որով ծանուցեալ լինի մոլութիւնն այնոցիկ, որ մեղանչեն — *եւ առ անմեղադիր առնել զանձինս, դնեն զմեղսն ի սատանայի... ես զբոլոր.* ձեռ. 1937, 5ա—7ա] ///*աշխարհս ընդ քեզ...*

3. *15ա—26ա* Վարդապետութիւն երորդ. Որով մերժի մոլորութիւնն եւ պատրանքն նոցա, որ ոչ կամին լսել զխարազ, ասելով. Գիտեմ ես, թէ զինչ պարտ է առնել առ ի փրկիլ — *[Յ]աւուր միում խօսելով Որդին Աստուծոյ ընդ հրէայսն...*

4. *26ա—34բ* Վարդապետութիւն չորրորդ. Որով ի բաց մերժի մոլութիւն նոցա, որ ոչ հաւատան զհաւատն ուղղափառ, զի ոչ տեսանեն աչօք զայն, զոր հաւատան — *[Ո]վ քրիստոնեայ, դու որ ասես, թէ...*

5. *34բ—44բ* Վարդապետութիւն հինգերորդ. Որով ի բաց հերիք մոլութիւնն նոցա, որ զանց առնեն զպատուիրանաւն Աստուծոյ, ասելով, թէ. Ոչ կարէ պահիլ — *[Կ]արծիքս այս, թէ անհնարին իցէ...*

6. *45ա—55ա* Վարդապետութիւն վեցերորդ. Որով յայտնի կուրութիւն նոցա, որ վասն կորուստեան ոսկոյ եւ արծաթոյ, եւ ոչ հոգան վասն կորստեան հոգւոյ — *[Կ]այր մեծ պատերազմ ի մէջ թագաւորաց...*

7. *55ա—65բ* Վարդապետութիւն եօթներորդ. Որով յայտնի խաբիլն նոցա, որ գոլով ժըլատ ընդ Աստուծոյ, տոնչեն զԱստուած, որպէս թէ ոչ իցէ ազատական եւ առատաձեռն ընդ ինեւեանց — *[Ի]մաստնագոյնն եւ սրբագոյնն* Սալուփաոնս *եպիսկոպոսն* Սասիլիոն...

8. *66ա—74բ* Վարդապետութիւն ութերորդ. Ընդդէմ նոցա, որ խաբեցեալք, հաւատան, թէ կարիցեն գտանել զՔրիստոս անդ, ուր կորուսին զնա մեղօք — *[Կ]արի ճշմարիտ է այս, թէ...*

9. *74բ—84բ* Վարդապետութիւն իններորդ. Որով ցուցանի տգիտութիւնն եւ մոլութիւնն նոցա, որ ոչ կամին առնել զբարիս... — *[Գ]ոն բազում քրիստոնեայք, որք կամելով կալ եւ մնալ ի մեղս...*

10. *84բ—94ա* Վարդապետութիւն տասներորդ. Ընդդէմ նոցա, որ առնելով զօրինակ ի սուրբ աւազակէն, կամին կեալ չարաբար եւ կամին մեռանիլ բարեաւ մահուամբ — *[Ա]յնքան մեծ էր համբաւն* Թերթուլիանոսի *առ սրբագոյնն* Կիկրիանոս... *զղջալ ոչ կամեցար, ասէ սուրբ* Օգոստինոս։

— *94աբ* Յանկ գրոյս — *1. Ընդդէմ նոցա, որք ունելով զերջանկութիւնս... 10. Ընդդէմ նոցա, որք առնելով...վերջ։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

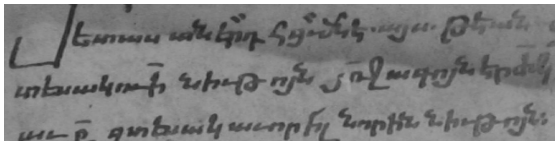
1ա Տէ՛ս խորագիրը։

1656
ԲԱՐԴՈՂԻՄԵՈՍ ՄԱՐԱՂԱՑԻ
ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՎԵՑՕՐԷՅ

ՊՂԱ — 1382

ԳՐԻՉ՝ Մխիթար։

ԹԵՐԹ՝ 111։ ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺԽ12 (Ժ 3)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,9x13,8։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր։ ՏՈՂ՝ 30—35)։ ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ բալագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ բազմագունի ծաղկաթուղթ։ Պահպանակ՝ 2(Ա—Բ)+2(Գ—Դ), թուղթ լուսագծերով եւ «IAC» լուսադրոշմով։

Նմուշ՝ 13ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից վերին լուսանցային մասերը գունափոխուած, բամբակալած, տեղ—տեղ փորիկ

պատուծաճներ: ԺԸ դ. նորոգուած, 1—3 լուսանցքները կարկատուած, աւելացուած պահպանակները եւ վերակազմուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—1ա—111բ Գիրք յաղագս Վեցօրեայ գործոց արարչութեան

Տես 1659, 1ա—350ա. *Յանկ/լիք նխ./1ա—2բ: § 1. ա/2բ—15ա: բ/15ա—24բ: 2/25ա—36ա: 3/36ա—41ա: 4/41ա—54բ(բոլորակի տեղը բաց՝ 43ա): 5/54բ—8բ: 6/58բ—76ա: 7/76ա—9բ: 8/79բ—111ա: Յիշ. թղթ. 111աբ(տարբեր. տե՛ս ստորեւ).*

— 111ա [Յիշատակարան թարգմանութեան] — *Արդ, կատարեցաւ Գիրք Վեցօրեայ գործոց արարչութեանն կամօք եւ ծախիւք տեառն* Յակոբայ *կաթողիկոսի Հայոց, թարգմանելով ի լադին բարբառոյ ի հայ լեզու, ի փառս Սուրբ Երրորդութեանն եւ յաւգտութիւն եղբարց: Վասն որոյ որք ընթեռնոյք զսայ եւ կամ հանդիպիք օգտութեան, //(111բ) շնորհք Աստուծոյ տուք, զի ի նմանէ են ամենայն բարիք, եւ թէ պակասութիւն ինչ լինիցի՝ այն ի կողմանէ տկարութեանս մերում է, եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

76ա Զանբաժս ի բարեաց՝ զմեղսասէր ոգի եւ զչանարդիս ի բանի սպասաւորաց, զվեց տառիւ շաղկապեալս ի մի կոչումն՝ զՄխիթար, *զվեցակոյս շարժողս խոտորմամբ ի բարոյն, զվեցերորդ ի կազմուածս եւ զվեցերորդիս շարագրողս մաղթամ հայցել ներողութիւն անթիւ սխալանացն: ՊԼԱ(1382) գիշերի գծեցաւ:*

111բ Զաղքատս եւ զունայնս ի մարմնոյ արդեանց եւ առաւել ի բարի գործոց՝ զՄխիթար *բանի սպասաւոր յիշման արժանի մաղթեմ, բանի սիրողք, զի ի գիշերի եւ ի տլուընջեան թաննաբար եւ երկիւղիւ սեւագրեցի, վասն տառապանաց աղքատութեանց, որ կայ յերկար ի մարմինս սեւեռաբար: Եւ անմեղադրութիւն խնդրեմ խոշորութեան եւ սխալանաց, զի վասն կարեաց եւ անձեռնահաս լինելոյ՝ այս չափս ժամանեցի ի թվին ՊԼԱ(1382), Լ (30) օր:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *Պահպանակ Բբ (1773 թ.) ես՝* Աստապատցի Աբրահամ *վարդապետս, միաբան սուրբ* Աթոռոյն Էջմիածնի, *զՎեցօրէից գիրքս ստացեալ արդեամբ իմով, շնորհեցի հոգեւոր որդւոյ իմոյ եւ աշակերտի՝* Յովակիմ *վարդապետին, զի ընթերցեալ եւ վայելեալ զսա՝ յիշեսցէ զհոգի իմ առաջի անմահ Գառին Քրիստոսի: Եղեւ ի Ռմիբ (1773) թուին Հայոց, հոկ[տեմբերի] մուտն:*

2. *111բ (1781—1782 թթ.) ես՝* Ընկեղակոթեցի Յովակիմ *վարդապետս, դիտեղ սրբոյ* Աթոռոյս Ստաթեի, *զգիրքս զայս, զոր ընկալեալ էի ի հոգեւոր հօրէս եւ ի դաստիարակէս՝ լուսաւորեալ հոգի տեառն* Աբրահամ *վարդապետէն, եւ յետոյ շնորհեցի հոգեւոր որդւոյ իմոյ եւ աշակերտի՝* Պօղոս *վարդապետին, զի ընթերցեալ եւ վայելեալ զսա, յիշեսցէ զհոգի իմ առաջի անմահ Գառին Քրիստոսի: Եւ եղեւ այս ի Ռմլ (1781) թուոջ եւ յուլիսի ամսոյ ԺԴ (14):*

Իսկ յետ հանգստեան Պօղոս *վարդապետին, շնորհեցի հոգեւոր որդւոյ եւ աշակերտի իմում* Աստապատացի *տէր* Աբրահամուն, *զի ընթերցեալ՝ յիշեսցէ զիս հանդերձ ծնողօքս իմովք, ի Ռմկա (1782) թուոջս մերոյ եւ յամսեանն յուլիսի, ի վասն* Տաթեւու:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ Պահպանակ Բբ Քրիստոսի ծառայ Աբրահամ *վարդապետ: 111բ* Յովակիմ *վարդապետ:*

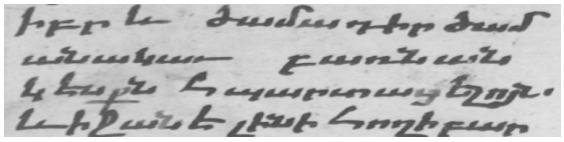
1657
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԴ — XIV

ԳՐԻՉ՝ Գրիգոր վրդ. Երզնկացի, Բասեղ երէց:

ԹԵՐԹ՝ 205. չգրուած՝ 1ա—3բ, 304բ—5բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—Թx16 (Ա 14, Թ 15)+Ա—ԺԲx12 (Ա 11, Ը—ժ, ԺԲ 16, ԺԱ 17): ՆԻՒԹ՝ թուղթ (ԺԷ—ԺԸ դդ. յաւելում՝ 1—3, 305): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 17x12,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 27—29: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ աղիւսագոյն կտաւ:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Գրիգորի Աստուածաբանի ՅաղագսաղխատասիրութեանՀ: ժ—ԺԱ դդ.: 2(Ա—Բ)+2(Գ—Դ), ստացուած եզրաճատուած 2 թերթերի ընդլայնակի երկատկումից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Բբ, Աա, Բա—Աբ «///ցան եւ ընդ նմին///զի եթե ախտա///են եւ փառատրես///ընդ նմին... սոխա յոլովագոյն եւս ման զորս ասացիս հիմագոյնք... թեպէտ եւ մեծա[գոյն աճ]ատրութեամ[բ]///»): Գբ, Դա, Գա, Դբ «///տանեմք զաղխատ[ասիր]ութիւն... զսէրն իմանալի///»:

Նմուշ՝ 49ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից պակասաւոր, խոնաւութիւնից գրադաշտը գունափոխուած, ցեցակեր: Կազմի թիկունքի եւ դռնակի կաշին թեթեակի վնասուած, կապիչներն՝ ընկած: ԺԷ—ԺԸ դդ. նորոգուած, տեղ—տեղ կարկատուած եւ վերակազմուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *4ա—141բ* [Բարսղի եպիսկոպոսի Կեսարու Կապադովկացւոյ Մեկնութիւն վեցաւրէից]

Տե՛ս ձեռ. 620, 213ա—97բ. *Նխ./ չիք: § ա/4ա—14բ(սկ. «Մովսէս էր աւրինակագիր պատգամացն զոր լուաք»): բ/15ա—28բ: գ/29ա—44բ: դ/44բ—8բ, 60աբ, 50ա—6ա: ե/56ա—9բ, 49աբ, 61ա—74ա: զ/74բ—96ա: է/96ա—108բ: ը/108բ—26ա: թ/126ա—41բ:*

Տպ. եր., 1984, G:

ԺԷ—ԺՀ դդ. վերակազմութեան ժամանակ թերթերը խառնուած եւ նշուած՝ 49բ «զԺՍ թուղթս շրջելով յառաջ գնա, կարգն է» (նման՝ 59բ, 60բ):

Բ. *142ա—304ա* [Գրիգորի Աստուածաբանի Նազիանզացւոյ Ա՛ռ որս ճառ]

Տե՛ս ձեռ. 61, 3ա—205բ. *Յանկ/չիք: § ա/142ա—9ա(սկ. «///եւ զի գրոց սկսայց»): բ/149ա—57: գ/157ա—71բ: դ/171բ—82ա: ե/182ա—93բ: զ/193բ—207բ: է/208ա—27բ: ը/227բ—39բ (չիք՝ «Յանդգնութիւն հերետիկոսաց» եւ Յիշատակարան Ներսիսի Կլայեցւոյ): թ/239բ—45բ: ժ/245բ—8բ: ժա/248բ—54ա: ժբ/254բ—69ա: ժգ/269ա—82բ: ժդ/282բ—91ա: ժե/291ա—304ա:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

96ա Որք հանդիպիք յայսմ գրի,
Քաղցրաբառ յայ[ս]մ տառի,
ԶԳրիգորէս եզբնկեցի
Դուք յիշեցէք Տեառն առաջի:

141բ Փա՛ռք... որ ետ զօրութիւն իմոց տկարութեանս գծագրել այսու փցուն գրչօ զՊատմութիւն արարածոց երկնի եւ երկրի:

182ա Յիշեա զԳրիգորէս աշակերտ գրոց, եւ զԲասեղ փցուն գրող սորին ծնողաւք հանդերձ:

227բ Յիշեցէք զԳրիգորէս վարդապետն իմ ողորմած,

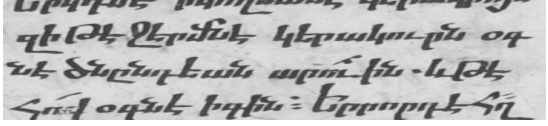
Զիս՝ աշակերտ նորին խիստ ցած:

239բ Վա՛յ փցուն, քարտեզս վաղուն է:

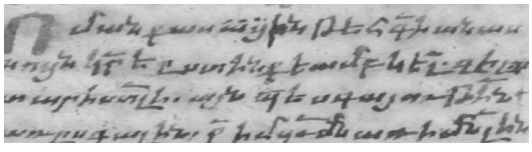
1658
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ
(Բաղկացած է 2 տարբեր ձեռագրերից)

Թերթ՝ 222+1 (կրկ. 1): Կաշի՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դոնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ վանդակաւոր կտաւ:

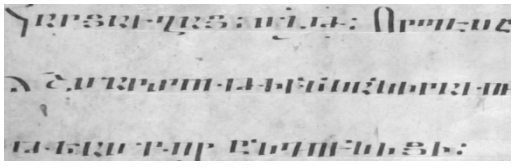
Պատռիկ—պաճպանակ — Բարսղի Կեսարացւոյ Գիրք Հարցողաց: Ժ—ԺԱ դդ.: 2(Ա—Բ)+2(Գ—Դ), ստացուած 1 թերթի ընդլայնակի հատումից եւ ընդերկայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ երկաթագիր, 23 տող (նմուշ՝ Աա): Կարդալ Դա, Աա, Գբ, Բբ, Գա, Բա, Դբ, Աբ «[///հարցողաց ՄԼՔ///] թեռեւս յերեսս Տեառն, զայս ասելով առանկ անուանելով///Հարցողաց ՄԽԱ/// ճշմարիտ կարծեմ լինել զանխառնն եւ զծայրն եւ զարբեալն յամենայն»: Տե՛ս տպ. Basilio di Cesarea. II. Libro Dell Domande, Lovanii, 1993, CSCO, v. 536, Scr. Armen. t. 19:

Նմուշ՝ 120ա

Նմուշ՝ 128ա

Նմուշ՝ Աա

Վիճակ՝ բաւարար. կազմի կաշին թեթեւակի ճեռծուած, եզրերը՝ մաշուած, ցեցակեր, կապիչներն՝ ընկած:

ՁԵՌԱԳԻՐ Ա

ԺԴ — XIV

Գրիչ, ծաղկող՝ ֆրա Յոհաննէս: Ստացող՝ ֆրա Մկրտիչ:

Թերթ՝ 125 + 1 (կրկ 1). չգրուած՝ 1աբ: Պրակ՝ Ա—ԺԱx12 (ԺԱ 7): Նիւթ՝ թուղթ (ԺԷ դ. յաւելում, 1, 120—22): Մեծութիւն՝ 16,8x13,5: Գրութիւն՝ երկսիւն: Գիր՝ բոլորգիր (ԺԷ դ. ճոռոգողի՝ 120ա—2բ): Տող՝ 31—33 (ճոռոգողի՝ 25):

Մանրանկարչութիւն — ճակատազարդ՝ 1ա, 19բ, 31բ, 46բ, 53ա, 69բ, 74ա: Լուսանցազարդ՝ բուսական: Զարդագիր՝ հանգուցագիր: Գոյներ՝ կարմիր, սեւ:

Վիճակ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից գրադաշտը գունափոխուած, ցեցակեր, զանազան բծեր, փոռիկ պատռուածքներ: 1646 թ.—ին Մղոցի Սիմէոնի ձեռով ճոռոգուած, թերին լրացուած եւ կցուած Բ ձեռագրին:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—1ա—125բ [Բարդողիմէոսի Մարաղացւոյ Մեկնութիւն Վեցօրէից]

Տե՛ս ձեռ. 1659, 1ա—350ա. *Յանկ/չիք: Նխ./1ա—2բ: 1. ա/2բ—19բ: բ/19բ—31բ: 2/31բ—46ա: 3/46բ—53ա: 4/53ա—69բ (պատկեր Վիշապ աստեղատան՝ 55բ, բոլորակ աստեղաց եւ մոլորակաց՝ 61բ): 5/69բ—74ա: 6/74ա—94ա: 7/94ա—7ա: 8/97ա—125բ: Յիշ. թրգմ. 125բ(կրկ. 219բ, ԺԷ դ. նօտրգիր):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1ա (Ճակատազարդի մէջ հանգուցագրով) Ֆրա Մկ[րտիչ]:

19բ (Ճակատազարդի մէջ բոլորգրով) Յոհաննէս:

53ա Խոշորութեան անմեղադիր լեր, զի խամ էի: Զֆրա Մկրտիչ, որ ըստացաւ զգիրքս, յիշեցէք ի Քրիստոս Յիսուս Աստուած:

74ա (Ճակատազարդի մէջ բոլորգրով) Ֆր[ա] Յոհաննէս գրի[չ]: Ֆր[ա] Մկրտիչն է:

125բ Ջտառապեալ եւ զաղքատ ոգի՝ զֆրա Յոհաննէս յիշեցէք ի Քրիստոս, որ կամի ծօվ աշխարհի, եւ սպասեմ արքայութեան Տեառն իմոյ, եւ Փրկիչն Քրիստոս զձեզ յիշէ ի յիւր միւսանգամ գալուստն, եւ նմա փառք յաւիտեանս. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

125բ (Կարմրագիր՝ գրչի քերուած յիշատակարանի վրայ) Փա՛ռք... Արդ, գրեցաւ սուրբ մատեանս ի գաւառ ի Մեղրի միջումն, ի խնգրոյ տէր Ոհանիսի ի յազգէն Պարոնեա՛ն, որ բնակի Սուրբ Յովհաննու Մկըրտչին, որ ռամկօր [է] ///(126ա)ն կոչի Աղու[///] էր: Եւ ես՝ տէր Սիմէ՛ոն մեղաւոր Մեղրից վեր առի ս[ուրբ] մատ[եան]ս սուրբ առ[ի ի] թուին ՌՂԵ (1646):

Ջ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Բ

ԺԴ — XIV

Թերթ՝ 97 (126—222). չգրուած՝ 126բ, 148բ, 220ա—2բ: Պրակ՝ Ա—ԸՀ12 (Ա 10, Բ 13, Դ 14): Նիւթ՝ թուղթ (ժէ դ. յաւելում՝ 216—22): Մեծութիւն՝ 16,8x13,5: Գրութիւն՝ երկսիւն (միասիւն՝ 127աբ, 134ա—5բ): Գիր՝ բոլորգիր (ժե—ԺԶ դդ. լրացնողների՝ 127ա—48ա, ԺԷ դ. լրացնողի՝ 216ա—9ա): Տող՝ 33 (լրացնողների՝ 26—36):

Վիճակ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից գրադաշտը գունափոխուած, ցեցակեր, զանազան բծեր, փոխրիկ պատառուածքներ: ԺԵ—ԺԶ դդ. նորոգուած եւ տարբեր ձեռերով լրացուած՝ 127ա—48ա, իսկ 1646 թ.—ին Մղրցի Սիմէոնի ձեռով՝ 216ա—9ա եւ կցուած Ա ձեռագրին:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *127ա—54ա* Համառօտ հաւաքումն Յաղագս հոգո եւ զօրութեանց նորին (հին թրգմ.)

Տե՛ս ձեռ. 868, 193ա—244ա. *Նխ./127ա: §§ ա—ծ/127ա—54ա: §§ ա—բ, իա—իդ, լ—լդ առանց գլխահամարների, իսկ իե—ծ նշանակուած՝ ԻԶ—ՇՄ:*

2. *154ա—79բ* Յաղագս առաքինութեանց Հոգոյն (հին թրգմ.)

Տե՛ս ձեռ. 930. 256բ— 76ա. *Նխ./154բ—5բ: §§ ա—իգ/155ա—79բ: Ունի.*

— *154ա* [Յանկ] — *Ա. Յաղագս չորից կարտինաբական առաքինութեանց... Իգ. Թէ սէրն մնասցէ յետ աստի կենացս:*

3. *179բ—219ա* Համառօտ հաւաքումն Յաղագս հրեշտակաց (հին թրգմ.)

Տե՛ս ձեռ. 930, 226ա—56բ. *Նխ/179բ: §§ ա—իե/180ա—219ա:*

4. *219ա* [Յաւելագրութիւն՝ ԺԷ դ.]: Օրհնութիւն վեղարի — *Աղաչեմք զքեզ, Տէր Յիսուս Քրիստոս...*

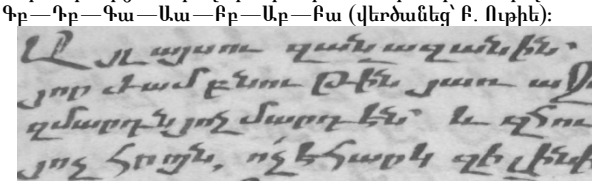
1659
ԲԱՐԹՈՂԻՄԷՈՍ ՄԱՐԱՂԱՑԻ ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՎԵՑՕՐԷՅՑ

ԺԴ — XIV

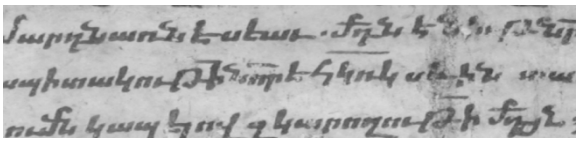
Գրիչ՝ եփրեմ: ՍՏԱՅՈՂ՝ Յովհաննէս Ոռոմնեցի:

Թերթ՝ 350: Պրակ՝ Ա—ԻԱ (կրկ. Գ)x12 (Ա 10, Բ 14, ժե—ԺԶ, ԺԹ 18): Նիւթ՝ թուղթ (եւ 30 թերթ մագաղաթ՝ 1—24, 27, 29, 36, 38, 222, 227): Մեծութիւն՝ 11,8x9: Գրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ բոլորգիր (1371թ. լրացնող Դրիգոր Տաթեացւոյ՝ 1ա—24բ, 27աբ, 29աբ, 36աբ, 38աբ, 222աբ, 227աբ, 350աբ, ժէ դ. անանուն նորոգողի՝ 25աբ, 104աբ): Տող՝ 21 (լրացնողների՝ 20—21): Կազմ՝ դրոշմազարդ բալագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ բազմագունի վանդակաւոր կտաւ, դռնակինը՝ բազմագունի շերտաւոր մետաքս:

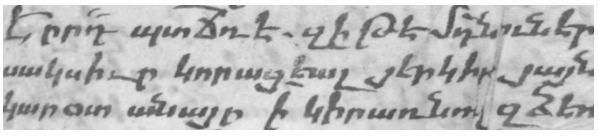
Պատնիկ—Պաշպանակ — ճաշոց. (ընթերցում Հին Կտակարանից=Պռոփետոլոգիոն) (վրացերէն): ԺԳ դ.: 2(Ա—Բ)+2(Գ—Դ), ստացուած եզրաճատուած 2 թերթերի ընդլայնակի երկսակումից: Մագաղաթ, միասիւն: Նուախուռի: Կարդալ՝ Դա—Դբ—Դբ—Դա—Աա—Բբ—Աբ—Բա (վերծանեց՝ Բ. Ութիե):

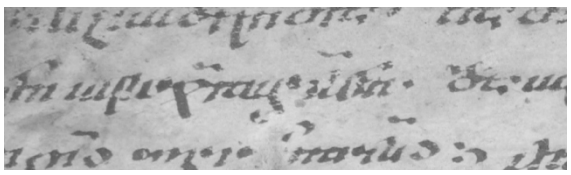
Նմուշ՝ 24ա

Նմուշ՝ 26ա

Նմուշ՝ 227ա

Նմուշ՝ Աա

Վիճակ՝ բաւարար. լուսանցային մասերը թղլացած, տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուածքներ (143—ի ստորին մասից 3 տող թափուած), ցեցակեր: Կազմի եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած: 1371 թ.—ին Գրիգոր Տաթեւացու եւ ժէ դ. անանուն մէկի կողմից նորոգուած եւ կազմուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

— *1ա—6ա* Ցանկ Զ—աւրէի — *Առաջին աւրն է Գժ հարցումն*

— *7ա—13բ* [Նախերգան]. Սմանչելի եղեւ գիտութիւն fո, ասէ սաղմոսերգուն Դաւիթ — *Աստ վարդապետք, թէ. Մարդն է բաղադրեալ...(13բ) Վասն այնորիկ ի զանազան մեկնութեանց սրբոց հաւաքեցի զսակաւ բանքս զայսոսիկ եւ կարգեցի ի մի, եա՝* Բարդողիմէոս *աղքատ էպիսկոպոս, ազգաւ հռոմայեցի, թարգմանելով ի լատին բարբարոյն ի հայ լեզու, ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ եւ ի յաւգտութիւն ընթերցողաց:*

1. ա. *13բ—61ա* Եւ արդ, սկսանիմք նախ զսկիզբն բանից Ծննդոց գրոց, որ ասէ. Ի սկզբանէ ստեղծեաց Աստուած զերկին եւ զերկիր (Գժ հարցմունք) — *[Վ]արդապետք ասեն, թէ. Աստուած ի սկիզբն...*

բ. *61ա—93ա* [Ե]երկրորդ. Այժմ ասելի է ի գործոյ առաջին աւուրն, այսինքն՝ ի յառնելոյ լուսոյն (ժԲ հարցմունք): Եւ առաջին հարցումն է այս, թէ լոյսն յատկապէս առեալ լինի՞ ի վերայ հոգեւորաց, թէ՞ միայն ըստ նմանութեան — *Երեւի թէ այոյ: Վասն...*

2. *93ա—132ա* [Բ]այց ի գործոյ երկրորդ աւուրն (ԺԲ հարցմունք): Նախ եւ առաջին հարցումն է այս. Եթէ հաստատութիւն եղեա՞լ է յերկրորդ օրն — *Եւ երեւի թէ ոչ, զի ի Ծննդոցն յառաջին գլուխ ասէ...*

3. *132ա—49ա* [Բ]այց վասն գործոյ երրորդ աւուրն (Զ հարցմունք): Առաջին հարցումն է այս. Թէ ժողովումն ջուրցն պատշա՞ճ էր, որ եղեւ յերրորդ օրն — *Եւ երեւի թէ ոչ, զի ի գործ յառաջին...*

4. *149ա—91բ* Ի գործոյ չորրորդ աւուրն (Ժ հարցմունք): Առաջին հարցումն է այս. Թէ պա՞տ էր լուսատուացդ լինել ի չորրորդ աւուրն — *Երեւի թէ ոչ, զի լուսաւորքն են... (169ա բոլորակ աստեղաց եւ մոլորակաց):*

5. *191բ—202բ* [Բ]այց վասն գործոյ հինգերորդ աւուրն (Դ հարցմունք): Առաջին հարցումն է. Թէ գործ հինգերորդ աւուր պատշաճաբա՞ր պատմի ի Գիրս Սուրբս — *Երեւի թէ ոչ, զի միայն գօրութիւն ջուրցն...*

6. *202բ—54բ* [Ե]ւ արդ, այժմ սկիզբն արասցուք ճնութեան վեցերորդ աւուրն գործոյ (ԺԶ հարցմունք), որոյ առաջին հարցումն է այս. Թէ գործ վեցերորդ աւուրն պատշաճաբար դնի ի Գիրս Սուրբս — *Եւ երեւի թէ ոչ, զի որպէս ձկունք...*

7. *254բ—65ա* [Ա]ստանաւր սկիզբն արասցուք վասն հարցմանց եւթներորդ աւուրն (Գ հարցմունք), որոյ առաջինն է այս. Թէ կատարումն աստուածային գործոցն պիտո՞յ էր նշանակել ի յէ—երորդ օրն թէ՞ ոչ — *Եւ երեւի թէ ոչ, վասն զի ամենեքեան որ լինին յայսմ...*

8. *265ա—349բ* Բայց զի ի գործոց Վեցօրէիցն ասացաք ինչ, եւ զդրախտն տնկեցաւ ի յերրորդ օրն. վասն այնորիկ պարտ է ասել ինչ յաղագս նորա (Լե հարցմունք): Առաջին հարցումն է վասն դրախտին՝ գոլ զնա իմանալի՞, թէ՞ զգալի — *Եւ զտարակոյս զայս խնդրեսցես ի հարցմունս երրորդ աւուրն, բայց միայն գործի սատանայի:*

— *350ա* [Յիշատակարան թարգմանութեան] — *[Արդ կատար]եցաւ Գիրքս Վեցօրեա գործ[ոց] ար[արչութեան, հ]աւաքեալ ձեռամբ ֆրա* Բարդողեմեո[սի] *ի կարգէն քարոզչաց սրբոյն Դոմինիկոս[ի հռոմայ]եցի ազգաւ, եպիսկոպոս, քաղաքին* Մարաղոյ, *եւ թ[արգման]եց[աւ] ի լատին բարբառոյ ի հայ լեզու, որ էր [թարգմ]անն* Յակոբոս *վարդապետն, ազգաւ հայ, ի կարգէն սրբոցն* Դոմինիկոսի, *ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ իմոյ, եւ ի յօգտութիւն եղբարցն: Արդ եղեւ թարգմանութիւնս այս ընդ հովանեաւ* Սուրբ Աստուածածնին: *Իսկ որք ընթեռնուք զաս, թէ հանդիպիք օգտութեան, Աստուծոյ շնորհքն, զի ի նմանէ են ամենայն բարիք, եւ թէ պակասութիւն ինչ լինիցի՝ այն է ի կողմանէ տկարութեանս մեր: Եւ թարգմանեցաւ սա ի գե[աւղն]* Ք[ո]ն[այ] *որոց այսոցիկ եղեւ պատճառ եւ ձեռնտու վարդապետն* Յոհ[ան], *որ կոչի* Ք[ո]նեցի, *որոյ հատուսցէ Տէր զհատուցումն բ[արի]:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

120ա ՈՀ [վշտ]ագին սրտիս եւ անբան տրտմութեանս:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 350ա (1371 թ.) Փա՜ռք... Արդ, ո՛վ սուրբ ընթերցողք եւ գաղափարողք, որք օգտիք ի սմանէ, բարիական մտօք, զատացող գրոցս՝ զժրաջան եւ զտիեզե[ր]ալոյս վարժապետն մեծ՝ զՅովհաննէս Որոտնեցի, [յաղ]աւթս յիշեցէք առաջի զենմ[ան] //(350բ) Գառին եւ թողութիւն յանցանաց հայցեցէք հանդերձ իւրայոցն, ընդ նմին եւ ասացէք. զերանի ում թողութիւն. եւ Քրիստոս Որդի Աստուծոյ:

Աղաչեմ եւ զայլ ամենայն երախտաւորքս, որք հադիպեցան ի սմայ, առաջին գծագրին՝ եփրեմ վարդապետի, որ աշխատեալ եղեւ ի սմա հրամանաւ եւ արդեամբ վեհափառ տեառն իմ՝ վարդապետին Յոհաննու Որոտնեցոյ, որոյ յիշատակ սոցին անջնջելի մնասցէ այժմ եւ յառապայն: Եւ զիս զտրուպ զանար-

հեստ գրիչս զսպասաւոր նմին, որոյ հրամանաւ աշխատ եղէ սակաւ մի զառ ի նո[րոգ]ումն եղծելոցն ի սմա՝ զԳրիգոր սարկաւագ, մականուն Խութլուշա, *եւ զկազմող սմին, եւ զայլ երախտաւորքս յիշել անխարդախ մտօք ի բարի, զոր մեզ ընդ ձեզ [առ]հասարակ տացէ խնդրողացս եւ բանայցէ բախողացս զանճառն իւր խոստումն ստացիչն մեր կրկնակի ի գալստեանն իւրում, որ ամենակամն է եւ աննախանձ, եւ կարող [է] տալ ոչ երկմտելոց զցանկալին ի նմանէ, ընդ որում Հօր իւրում եւ Հոգոյն Սրբոյ վայել է փառք, իշխանութիւն, պատիւ՝ այժմ եւ ի միշտն յաւիտենից. ամէն: Թվ[ականին] ՊԻ(1371) նորոգեցաւ:*

2. *13բ(ԺԴ դ.)* Վեցօրէից գիրքս յիշատակ է /// գրոց աշակերտին ի դուռն ///

3. *350բ(ԺՀ դ.)* Վերջին ըստացող սորին /// Աւաքն *յիշեց[էք]:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 7ա, 131ա, 347բ Գիրքս Սուրբ էջմիածնա *է:*

1660

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

(բաղկացած է 2 տարբեր ձեռագրերից)

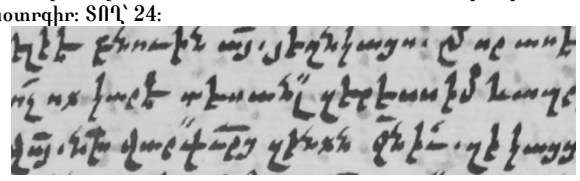
Թերթ՝ 208—2(տե՛ս Պահպանակ): Կազմ՝ դրոշմազարդ բաց շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ բազմագունի ծաղկաձիւս շերտաւոր մետաքս: Պահպանակ՝ 1(1) + 1(208), թուղթ:

Վիճակ՝ բաւարար. կազմի կաշին թեթեւակի ճեռծուած, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած:

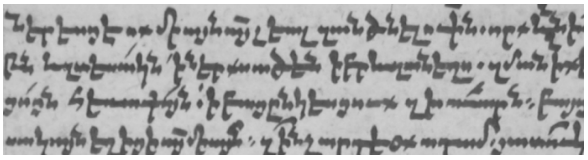
Ջ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ա

Յովհաննավանք ՌՃՁԳ — 1734

Թերթ՝ 194(2—169, 182—207). Չգրուած՝ 2աբ, 196ա: Պրակ՝ Ա—ԺէxԺ(Ժե տե՛ս ձեռ. Բ, ԺՁ 14): Նիւթ՝ թուղթ, լուսագծերով: Մեծութիւն՝ 16x10,5: Գրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ նօտրգիր: Տող՝ 24:

Նմուշ՝ 13ա

Նմուշ՝ 171ա

Մանրանկարզութիւն — Մատթէոս վրդ. Ջուղայեցի՝ 6բ: Կիսախորան՝ 7ա: Լուսանցագարդ՝ բուսական (7ա): Ջարդագիր՝ թոչնագիր: Գոյներ՝ սեւ ուռուագծային:

Վիճակ՝ բաւարար:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *3ա—138ա* [Մատթէոսի Ջուղայեցւոյ Մեկնութիւն Վեցօրէից]

Տե՛ս 774, 282ա—377բ. *Յանկ/3ա—6ա: Նխ/7ա—9ա: § ա/9ա—40ա: բ/40ա—50բ: գ/50բ—75ա: դ/75ա—98բ: ե/98բ—110բ: զ/110բ—6բ: է/116բ—7ա: Ունի.*

— *137բ—8ա* [Յիշատակարան աշխատողին». (ցանկից՝ 6ա)] — *Արդ, ես խոցոտեալ յոգի եւ ի մարմին տկարացեալ, եւ տարտամեալ մտօք եւ գիտութեամբ, վիրաւորեալ ի բանսարկուէն, մեռեալ ոգի՝ Մատթէոս քահանայ, սպասաւոր բանի, առի յանձն գաշխատութիւնս զայս ոչ զի կարողութիւն էր իմ, այլ հարկեցեալ ի խնդրոյ սրբազան եղբօր մերոյ՝* Սարգսի *քահանայի, որ փափաքեաց սմա: Հաւաքեցի ի բանից հարանց սրբոց պարզ եւ յատակ ի հասկացումն, զոր վայելել տացէ Տէր Աստուած սրբութեան գործով, մանաւանդ ի գուարճութիւն մանկանցդ եկեղեցեացդ Հայաստանեաց: Վասն որոյ յերես անկեալ աղաչեմ հանդիպողացդ սմա, զի մտադրութեամբ ընթերցջիք, զպակասն ուղղելով եւ գաւելորդն կշռելով, եւ սխալանացն ներել աղաչեմ, զի այսքան կարացի: Այլեւ աղաչեմ յիշել ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր, թերեւս իջցէ շնորհ ողորմութեանն յԱստուծոյ ի յոսկերս մեռելոյս, եւ լուասցէ զաղտ հնութեան իմոյ: Արդ, եղեւ զրաւ Համառօտութեան բանիս ի թվականութեան Հայկազեան տումարի կրկին քառից հարիւրից եւ քառից տասանց եւ քառից թուոց (1395), ի ժամանակի նեղութեան, ուր աւերեալ քակեաց զաշխարհս ամենայն հուրն հարաւային՝* Թամար կոչեցեալ, *եւ մեք դեգերեալ ի դրունս* Սուրբ առաքելոյն Եւստաթէի *պանդխտական կենօք, առ ոտս երջանիկ րաբունապետին՝* Գրիգորի, *սպասեմք վերին խնամոցն: Եւ իմ առեալ աստանդեալ կենօք, ձեռնարկեցի յայս գործ տեսութեան: Եւ քանզի իմաստունք ոչ կարօտին սմա, զի նոցա ամենայն ինչ յայտնի է, այլ իմն ընկերակիցք ուսցին ի սմանէ, զի անգիտութեան խաւարն ամենեւին կուրացուսցէ զնոսա: Այլեւ աղաչեմ զգաղափարօղդ, զի զսակաւ յիշատակս մեր գրեսջիք ի կատարումն գրոցս, իսկ նախանձոտքն առցեն ըստ մտաց իւրեանց, եւ կատարօղք աղաչանաց մերոց օրհնին յԱստուծոյ եւ ամենայն սրբոց. ամէն:*

Բ. [Բաւիղ զանազանիւ]

1. *138ա—51ա* Յարարածոցն համառօտ — *Արար Աստուած զմարդն ի պատկեր իւր...*

2. *153բ–162բ* Յայլմէ Քարոզ Աստուածածնին, ի բանն Սողոմոնի. եղեւ նա իբրեւ զնաւ շահաբեր... – *Ամենապայծառ եւ պատուական գեղեցկութիւն...*

3. *162բ–9բ* Օրհնութիւնս վերջ խարոզի – *Օրհնսցէ զձեզ Տէր Աստուած մեր...*

170ա–81բ տե՛ս ձեռ. Բ:

4. *182աբ* [Այս հասարակաց է վարդապետի եւ աշակերտի. վերջնատող] – *Քաշալերութիւն գրոց աշակերտին որո՞վ լինի... Պատասխանի. գիտասցէ այնպիսին, զի ոչ թէ ծառայ է...*

5. *182բ–6բ* [Քաղուածք]

– *182բ* Տիտոս *թագաւոր գերեաց զերուսաղէմ եւ բրեաց... –183աբ Այր ոմն իջանէր յերուսաղէմ եւ անկաւ ի ձեռս աւազակաց... –183աբ Վասն այսորիկ գրեալ է, թէ սէր իբրեւ աղ համեմիչ է...–183բ–6ա Նաեւ գաւերումն եւ զտապալումն եւ զքայքայումն... – 186աբ Այլ գոնեայ թերեւս ծերութեան իմոյ գթայ եւ խնայեայ... –186բ Իբրեւ եռես թէ ոչ աստեք գոյ ակնկալութիւն փրկութեան... –186բ Իսկ ես մտածելով զգործս անցելոյն...*

6. *187աբ* Յոհաննու Մանդակունեցւոյ ասացեալ Յաղագս բամպասանաց – *Մթերք սգոյ եւ աղջամուղջ տրտմութեան դիզեալ...*

7. *188ա* Գիր գլխոյ ցաւի – *Յիշեայ սրբութեամբ զԱստուած եւ գրեա զայս բան...*

8. *188բ–90բ* [Իրպահոցի. գուշակողական խաղ]

ա. *188բ Խելքագլոր (բոլորակք իրպահոցի)*

բ. *189ա–90ա Ա. Այդ հողդ, որ յափիդ ունիս / Ու գաղտուկ կուչես որ պահես... ԼԱ. Ձեռքդ կայ պահած, /Վասն էր ես կասկած...*

գ. *190աբ Ա. Թէ շատ կաֆա չափես ի յաջ, / Գտցես ի ձախ, գա խիստ յաճախ... ԼՐ. Փըրփրեցաւ ցաւօք/եւ քարացաւ աւար ցաւօք:*

Համմ. ձեռ. 680, 248բ—50բ:

9. *190բ–3բ* Զայս յառաջակայ ոտանաւորս Վասն ննջեցելոց գերեզմանաց տապանի համար է, եւ յորոց որ հանոյ թուեցին, գրել տացեն

ա. *190բ Ա. Յօդուած քառից այնց որակաց...*

բ. *190բ Բ. Այս գանձարան մահարձանի...*

գ. *190բ–1ա Գ. Յորոց հայիք յիս առ աչօք...*

դ. *191ա Դ. Անցաւորք ճանապարհի...*

ե. *191աբ Ե. Աստուածասէր խոնարհ հոգի...*

զ. *191բ Զ. Յաշխարհըս չէ ձեզ մնացական*

է. *191բ Է. Նայեցարուք ծնունդք երկրի...*

ը. *191բ–2ա Ը. Որ վասն անչափ սիրոյ քոյին...*

թ. *192ա Թ. Ըստ վըճռոի անդարձական...*

ժ. *192ա Ժ. Ուստի առաւ, ի նոյն փոխի...*

ժա. *192ա ԺԱ. Մայ է տապան մարգկան սեռի...*

ժբ. *192բ ԺԲ. Շնորհօք Հոգւոյն Հօր ճշմարտի...*

ժգ. *192բ ԺԳ. Այս է տապան դիր հանգստի...*

10. *193աբ եւ գայս ոտանաւորքս է ի վերայ ճամ թասի գըրելոյ*

ա. *193ա Ա. Կարմիր բաժակ, մէջըն լընէ...*

բ. *193ա Բ. Կարմիր գինով դու լընանիս...*

գ. *193ա Գ. Դու կարմրագոյն որպէս ոսկի...*

դ. *193ա Դ. Ճամս այս գոչէ ձայն գեղեցիկ...*

ե. *193ա Ե. Թասըմ, սէնի փեք սեւերիմ...*

զ. *193աբ Զ. Ես վայելուչ սիրոյ եմ տաշտ...*

11. *193բ Վասն թուոյ ութ ձայն շարականաց եւ Հարցիցս – ԱԶ. ՃԹ շարականք եւ Հարցք՝ ԻԲ...*

12. *193բ–4ա* Վասն եկեղեցեացն Պետրոսի եւ Պօղոսի – Սրբոյ Պետրոսի *եկեղեցւոյ կաթուղիկէի բարձրութիւնն ՄՀԴ գազ է...*

13. *194ա* Այս են անուանք խաչապաշտիցն ամենայն – *Լատինք, Հայք, Հռոմք...* Նեստորն:

14. *194ա–5բ* Այսման բան, զորն որ ճեզ պատշաճ թուի ի վերայ ողջունի գրի՝ գրեայ – *Ժամանեսցի տոմսկիս անբաց...*

15. *196բ–8բ* [Վիճակացոյց ի վերայ անուանց առաքելոց եւ աւետարանչաց]

– *196բ– 7բ* [Բանալի աղիւսակի եւ բոլորակ]

ա. *198աբ* Բարդուղիմէոս – *Աւետիս քեզ մեծութեան...*

բ. *198բ–9ա* Յակոբոս – *Արի յաղօթս կացիր քեզէն...*

գ. *199ա* Փիլիպպոս – *Ահա տամ ես քեզ աւետիս...*

դ. *199բ–200ա* Սիմովն – *Աւետիս տուր եւ կանչէ...*

ե. *200ա–1ա* Պօղոս – *Աջող եւ շնահաւոր...*

զ. *201աբ* Թովմաս – *Աւետիս տամ քեզ, խնդայ...*

է. *201բ–2ա* Յոհաննէս – *Արքունանաս յամէն դիմաց...*

ը. *202աբ* Յակոբ – *Աստեղիս կաց, մի գնար...*

թ. *202բ–3ա* Տիտոս – *Ահա գայ այս քո գերիս...*

ժ. *203բ–4ա* Ղուկաս – *Արդարադատ քեզի լինի...*

ժա. *204աբ* Ստեփաննոս – *Արդ, լինի քեզ նոր որդի...*

ժբ. *204բ–5ա* Անդրէաս – *Աւրհնութիւն է քո, թագաւոր...*

ժգ. *205աբ* Թաթէոս – *Արի խնդրեա աստ՝ գտանես...*

ժդ. *206աբ* Մաթէոս – *Աւետիս երկար կենաց...*

ժե. *206բ–7ա* Պռոխորոն – *Ահա եկն առ քեզ իւր հեռաւոր...*

ժզ. *207աբ* Պետրոս — *Արա զայդ բանդ, զի կու լինիս…*

—208բ (Գրչից) «եղբայրք, զոր ինչ օրինակն կայր զայն գրեցի, ոչ մեղադրէք ինձ, թէ պակաս եւ աւելորդ գիր գոյ ի մէջ»։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

151ա Արդ, եղկելիս եւ մեղօք դատապարտեալ գծօղս, որոյ իսկապէս չեմ արժանի զանունն իմ աստ մակագրել սակս անթիւ եւ անկշիռ անօրէնութեանց իմոց։ Տեղեաւ գոլով ի հռչակաւոր մենաստան///(151բ)էն, այսինքն Արղնու Բարձրաբաշխեաց Սուրբ Աստուածածնա*, եւ վասն անգութ, անխնամ եւ անողորմ առաջնորդին մերոյ, անտանելի վիշտք հասոյց մեղօք մեռելոյս, որոյ վատութեան եւ անաստուածութեան համբաւ նորա հռչակեալ է յամենայն տեղիս։ Եւ յետ յոճնակի նեղութեանց, զոր կրեցի ի նմանէ, այլ ոչ կարացի ժուժիլ, տարադէմ եղա յերկիրն* Արարատեան*, ի* Սուրբ Գահն էջմիածին*, առ սրբամիտ առն Աստուծոյ եւ ճշմարիտ աշակերտն Քրիստոսի՝* Տիգրանակերտցի Յոհան *վսեմազարդ վարդապետն, զի նա եւս այն առաջնորդի անուղղա վարուցն եւ անկարգ գնացիցն, թողեալ զբնիկ հայրենիսն, մանաւանդ զսուրբ վանքն, եւ գնացեալ էր ի* Սուրբ Աթոռն էջմիածին*։ Որոյ ի տեսանելն նորա զխղճութիւնս իմ, խաղաց շարժեցաւ գութ նորա ի վերայ իմ, որպէս եւ ունէր բնական սովորութիւն գթալ ի վերայ տրտմեցեալ անձանց, մանաւանդ աղքատաց ողորմիլ։ Վասն որոյ պատեաց զվէրս իմ ըստ հրամանի Փրկչին իւրոյ, զոր ոչ ճառել կարեմ զերախտիսն նորա՝ զոր եցոյց առ հեքս։ Զոր Տէր Յիսուս, զսրբազան վեհն իմ, այսինքն՝ զՅոհան մաքրակենցաղ վարդապետն, ընդ սրբոց հայրապետաց դասակից արասցէ. ամէն։*

Դարձեալ ի Սուրբ Աթոռն*, վասն անպատմելի մեղաց իմոց, ոմն սատան յարեաւ ի վերայ իմ ի նոյն ժպիրհ ազգէն առաջնորդին, եւ ///(152ա) բազում բանս անօրէնութեան բարդեաց ի վերայ իմ, մինչ զի անախորժ թուեցոյց զամենամեղ անձն իմ առաջի սրբազան հայրապետին։ Եւ անընդունակ եղայ նոցա, եւ զարմանք, զի այնքան միաւեղ հացկերութիւն արարեալն, մանաւանդ միմեանց խոստովանահայր բազում անգամ։ Այլ նա ոչ պատկառեաց զասացելոցս, այլ զի ազգն նոցա ամենեքեան նենգօղք են եւ ատեցօղ սիրելաց։ Վասն որոյ անող[ո]րմաբար զրպապատեաց զիս առաջի բազմանբոխ վարդապետաց։ Աստ կատարի բան մարգարէին, թէ. Թշնամին նախատեալ էր եւ այլն։ Համբերէի, իսկ սա ծանօթ զոր եւ Աստուած լիցի նմա վրէժխնդիր։ Վասն որոյ հրաման եղեւ ի վերայ հեքոյս, թէ. Ոչ է պարտ կենալ դմա աստ, այլ երթիցէ ուր եւ կամի։ Եւ թէպէտ վարդապետն իմ ոչ կամեցաւ զայս, սակայն թոյլ ետ ամիսս ինչ։ Եւ վերոյգրեալ վեհն իմ կոչեաց զիս առ ինքն եւ բանս մխիթարականս խօսեցաւ ընդ իս, եւ եբեր գրաստ, եւ առաքեաց գրով իւրով զեղկելիս ի* Սուրբ վանքն Յօհաննու *կոչեցեալ։ Զի թէպէտ վարդապետն իմ միշտ խնամէ զիս, եթէ բանիւ կամ թէ գանձով, սակայն անարգեալ եւ արհամարհեալ եղէ յայս ամենեցունց։ Իրաւապէս առ իս լցաւ բան նախատեսողին, թէ. Նայիցարուք անցօղք ճանապարհաց եւ տեսէք թէ իցեն երբէք ցաւք ըստ ցաւոցս լեալ, որ ի վերայ իմ հասին, քանզի ետուն ինձ մոռանալ զառօրեայ կենցաղս։ Վասն որոյ տատանեալ կենօք ձեռն արկի փոքրագոյն գր///(152բ)ոյս, զի ոչ էր իմ կարողութիւն, այլ ի չգոյէ առն եւ ի հասեալ ժամու անտէրունչ գոլով, սկայ շնորհօքն Քրիստոսի եւ ողորմութեամբ նորին կատարեցի։ Արդ, աղաչեմ զհանդիպօղսդ սուրբ գանձիս, մտատիւրութեամբ ընթեռնուլ, եւ զաւելորդն կշռել, եւ պակասութեան ներել, վասն Աստուծոյ, քանզի ոչ էի հմուտ եւ վարժ գրչութեան, որպէս եւ տեսանի ի գրի արհեստն։ Եւ ոչ թէ փքացեալ մտօք գրեցի, այլ վասն առ ի չգոյէ այսպիսի հոգիաբուղխ մատեան, վասն որոյ արարի զայս վասն իմ անձինս, առ ի մխիթարել սովաւ։ Եւ այս դառն եւ տաժանելի կրիւք, քանզի ոչ ունէի զարժանաւորութիւն հոգւոյ, որ դիւրաւ մտածէի, այլ չարչարելով եւ ժռելով տկարս ոգւո էած Աստուած յաւարտ առ ի փափաք սրտի իմոյ, զոր յառաջմէ ի վերայ սորին խանդաղատիւր հոգի իմ։ Այլեւ յիշեսջիք ըզսրբազնամաքուր՝ արհիպիսկոպոսն* Տիգրանակերտցի Յոհան *աստուածաբանութեան վարդապետութեան վարդապետն, որ Աստուծոյ է հաճելի եւ ամենայն տեսողաց, եւ զսիրելի եղբայրն իմ* Սպահանցի Խաչատուր *վարդապետն, եւ աչացս իմ լոյս եւ հոգւոյս բաղձալի եղբայրն իմ* Տիգրանակերտցի *տիրացու* Ալեքսանն*, զի սոքա եղեն ինձ սփոփիչ եւ ցաւոցս իմոյ ցաւակից։ Վասն որոյ աղաչեմ խնդրել զթողութիւն բազմավէպ յանցանաց իմոց, թերեւս իջցէ ///(153ա) աղօթք մաղթանաց ձերոց եւ ողորմութիւն Փրկչին ի շարաւալի ոգիս իմ, եւ լուացէ զաղտ հնութեան մեղօք մեռելոյս եւ արժանացուսցէ ողորմութեամբ մասին սրբոց, եւ կարգեսցէ ընդ յետին մշակացն։ Այլեւ անմեղադիր լինել աղաչեմ, զի դառնութիւն ժամանակիս եւ աղճատանք չար խորհրդոց շփոթեալ աղտեղացուցին զհոգի եւ զմարմին իմ, մանաւանդ անգութ եւ անողորմ արարմունք վերոյասացեալ առաջնորդին մերոյ իսպառ վիրաւորեաց զիս եւ յաւէտ վիշտք նորին, որ անհրաժեշտ վատթարութեամբ դառնացոյց զիս, վասն որոյ ոչ կարացի լիովին քննել զպակասն եւ զաւելորդն գրոց, որպէս եւ գիտակ էք, որ տրտմեցեալ*

սրտի միտքն ցնդեալ երեւի, վասն որոյ աղաչեմ ներել ինձ: Եւ կատարօղք աղաչանաց մերոց օրհնին յԱստուածոյ. ամէն: Արդ, եղեւ գրաւ գրոյս ի թուականիս Հայոց ՌՃՀԳ(1734) ամին, յերկիրն Ararատեան, ի սուրբ վանքն Յօհաննու Մկրտչին եւ ի Սուրբ Կաթողիկէն: Դարձեալ յերես անկեալ աղաչեմ յիշել ի Տէր զլուսաւարար հրաշազան տաճարիս՝ զքաղցրատես եւ զուարթերես զտէր Գալուստ սրբակրօն կրօնաւորն, զի նա միշտ ուրախացուցանէր զեղկելիս, որոյ Տէր Յիսուս լիցի նմա վարձահատո[յ]ց. ամէն:

Ջ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ք

ԺԷ — XVII

Թերթ՝ 12(170—181): Պրակ՝ 1x12: Նիւթ՝ թուղթ, լուսագծերով: Մեծութիւն՝ 15,5x10,5: Գրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ նօտրգիր: Տող՝ 25:

Վիճակ՝ բաւարար:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–170ա–81բ [Գրիգորի Աստուածաբանի Նազիանզացւոյ Առ nrus ճառք]

Տե՛ս ձեռ. 61, 3ա—205բ. *միայն՝ § գ/170ա–7ա(սկ. «////յայսցանէ ընդունիմ եւ զհարցուածան ասեմ անտեղի...»): դ/177ա–81բ(վրջ. «...հոգիս յօժար է, բայց մար[մինս՝ տկար]////»):*

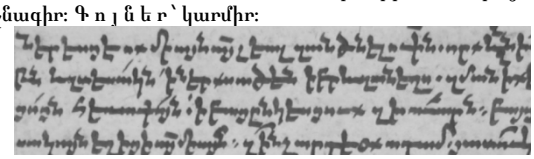
1661
Տ Ա Ղ Ա Ր Ա Ն

ՌԽԳ — 1594

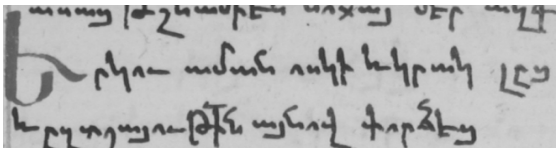
Գրիչ՝ Պետրոս դպիր: Ստացող՝ Յակոբ ֆիլ.:

Թերթ՝ 419. չգրուած՝ 1ա, 416ա, 417ա: Պրակ՝ Ա—ԻԹx12 + 17x12 (ԻԴ 4, ԺԷ 7): Նիւթ՝ թուղթ, լուսագծերով: Մեծութիւն՝ 15,7x10,6: Գրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ նօտրգիր (տարբեր, լրացնողի՝ 108աբ, 224բ—44բ, 330բ—64ա, 369ա—419բ): Տող՝ 17—22: Կազմ՝ ճնշագծերով շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ վանդակաւոր կապոյտ կտաւ:

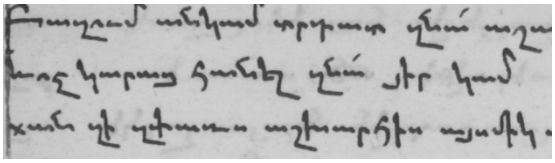
Մանրանկարչութիւն — Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր, թռչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

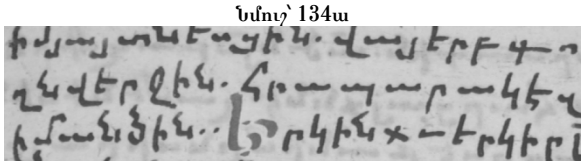
Նմուշ՝ 3ա

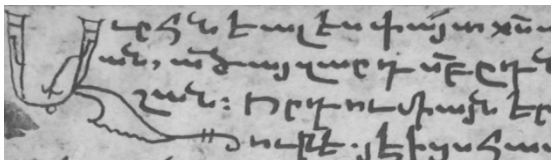
Նմուշ՝ 23ա

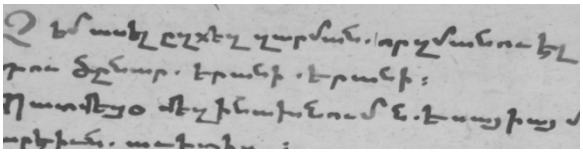
Նմուշ՝ 134ա

Նմուշ՝ 233ա

Նմուշ՝ 312ա

Նմուշ՝ 330ա

Վիճակ՝ բաւարար. միջից պակասաւոր, տեղ—տեղ զանազան բծեր, փոորիկ պատռուածքներ: Կազմի կաշին՝ ճեղծուած, եզրերը՝ մաշուած, դռնակն ու կապիչներն՝ ընկած: ԺԷ դ. նորոգուած, լրացուած եւ յաւելագրուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *3ա–98բ* [Ոտանաւորք Յովասափայ Սեբաստացւոյ]

– *3աբ* [Նախերգան] – *Յիսուս Միածին եւ Հայր երկնային, բխումն Սուրբ Հոգին...*

1. ա. *4բ–5ա* Յանուն Աստուծոյ: Ոտանաւոր վասն լինելութեան արարածոց, *ըստեղծման* երկնայնոց, փոխ ի շատէ յանհաս էից, վեցօրէից, ի տկար եւ տարտամ, անկիրթ եւ անվարժ, մեղաւոր, չարաչար ախտիւ վիրաւորեալ հոգով եւ մարմնով, Յովասափ անարհեստ, մեղաց գերի եւ ողորմելի – *Աւրհնեմք զանեղ բնութիւն անմահ Արարչին, / Ստեղծող հանուրց սեռից զՀայր կենտանին...*

բ. *5ա–6ա* Վասն երկոտասան կենդանակերպիցն եւ աշխարհաց նոցին ոտանաւոր – *երկոտա-*

սան տեղին ի պարունակին / Յիշէ Դէոնեսի Արիսպագացին…

գ. *6ա–9ա* Վասն է մոլական աստեղացն եւ բընութեանն – *Զիմաստն արտաքին վասըն է աստխին, / Սակօ մի յիշեսցուք ի մեծ տումարին…*

դ. *9բ–12ա* (Կրկ. 151ա—3բ) Ոտանաւոր վասն ըստեղծման դրախտին եւ յԱդամայ: ԻԳ տուն – *Ստեղծաւղն արարչագործ յէակ հրամանին, / Տնկեաց զդրախտն եդեմ իւր նախաստեղծին…*

ե. *12ա–5ա* Ոտանաւոր Ադամայ ոդոցն կարգօ, փոխ ի շատէ մինչեւ ի Նոյ եւ յաշտարակն: Տուն Լ – *Եկեալ բնակիր Ադամ ի դէմ դրախտին, / Տըրտմութեամբ վաստակէր զերկիր ի գործին…*

զ. *15ա–8ա* Ոտանաւոր Աբրահամու, Սահակա եւ Ղովտայ, Մելխիսեթեկի: Տուն ԻԴ: Աբրահամ – *Հայր Աբրահամ ասեմ զորդի Թարային, / Որ ի նմանէ եղեւ Աստուածպաշտութիւն…*

է. *18ա–20բ* Ոտանաւոր նահապետին Յակոբայ եւ Յովսէփ Գեղեցկին: Տուն ԻԴ (24) – *Կամիք եւ աստ յիշել զՍահակա որդին, / Սօուղ եւ փոքրն Յակոբ անուն կոչին…*

ը. *20բ–2ա* Ոտանաւոր վասն Յորայ: Տուն ԺԶ – *Բարին բարի բնութեամբ սիրէ զբարին, / Եւ Տէրն ուրախանայ ի վերայ նորին…*

թ. *22ա–6ա* Ոտանաւոր Մովսէսի մարգարէի: Տուն ԺէՆկուսիս մարգարէից, նախ և առաջին Մովսէս աստուածախաւսն յիշեմք ի կարգին…

ժ. *26ա–7ա* Ոտանաւոր Յեսուա, Սամսոնի: Տուն ԺԲ – *Ճշմարիտ կոյսն Յեսու, որ յետ Մովսէսին / Առաջնորդեալ եղեւ Իսրայէլ ազգին…*

ժա. *27ա–9բ* Ոտանաւոր Դօիթ մարգարէի: Տուն Ի – *Դաւիթ յիշել կամիմ յիշման արժանին, / Որդի Յեսսէ՝ որդոցն Աբրահամին…*

ժբ. *29բ–31ա* Ոտանաւոր վասն Սողոմոնի: Տուն ԺԸ – *Փառք տանք անեղ փառաց Հօրն երկնաւորին, / Որդոյ եւ Սուրբ Հոգոյն՝ շնորհաց բաշխողին…*

ժգ. *31ա–3ա* Ոտանաւոր մարգարէիցն Եսայիայ, Եղիայի եւ Եղիսէի: Տուն ԺԸ – *Զմարգարէքն յիշեմք ի յայսմ կարգին, / Որ զտնաւրէնութիւն Բանին ծանուցին…*

ժդ. *33ա–5ա* Ոտանաւոր Երեմիայի եւ աշակերտաց նորին: Տուն Ի – *Զերեմիայ յիշեմ ի կոյս խորհրդին, / Յոյժ դառնացեալ տրտում կայր ի տաճարին…*

ժե. *35ա–7ա* Ոտանաւոր Եզեկիէլի, Ամպակումայ, Յունանու: [Տուն] ԺԸ – *Եզեկիէլ եւս ըզՏէրն երկնային, / Ահեղակերպ տեսիլ ի Քոբար գետին…*

ժզ. *37բ–9ա* Ոտանաւոր ԲԺ—ան մարգարէից: Տուն ԺԹ – *Ովսեայ եւ Ամովսեայ քարոզ՝ վերըստին / Միօորիլ, խառնիլ Բանին ի մարմին…*

ժէ. *39ա–41բ* Վասն Ծնընդեան Մարիամու եւ Աւետմանն հրեշտակին զսուրբ կոյսն: Տուն Ի – *Յովակիմ եւ Աննայ յորդոց Յուդային, / Ողորմող եւ խոնարհ ի յարդարութիւն…*

ժը. *41բ–2բ* Վասն անճառ Ծնընդեանն Յիսուսի Քրիստոսի: Տուն ԺԲ – *Աւրհնեմք զանճառ ծընունդ Որդոյն Միածնին, / Փըրկիչըն բոլորից՝ Աստուած կուսածին…*

ժթ. *42բ–6ա* Վասն գնալոյ յԵգիպտոս եւ տղայութեանն Յիսուսի ըսքանչելիւ: Տուն ԼԲ – *Հրեշտակն երեւեցաւ Յովսէփայ հիւսին / Եւ մաքուր միշտ կուսի սուրբ Աստուածածնին… / Մարդացեալն Քրիստոս իւր ողորմեացի:*

– *46ա* [Յիշատակարան («Յովասափ»)]

Յերես անկեալ արտաստալի,
Մի՛ մեղադրէք յիմար գրչի,
Զի լինելոց ի յաշխարհի,
Ըսկիսբն եղեւ կարճ ի կարճի:
Որ նախայհարց նահապետի,
Մարգարէից, որ ի կարգի,
Մինչեւ Ծընունդն Յիսուսի
Եւ տղայութեան ըսքանչելի:
Վսեմացեալս ի բան բարի,
Եկեալ հասի յանհաս Բանի,
Յիսկզբընզբանսն Աւետարանի,
Մկըրտութեան Յիսուս Փրկչի:
Այլ մի քանի բան մի պիտի,
ՅԱետարան սուրբ Յոհաննի,
Կամիմ գրել ի յայս կարգի,
Բայց վախենամ, չեմ արժանի:
Սոսկալի է անարժանի
Պատմել զբանըս հրաշալի,
Խընտրեմ ի քէն, Տէր ըղձալի,
Արժան արայ զիս այս տառի:
Աղաղակեմ ըստ Անառակի,
Տէր, ողորմեայ քո ծառայի,
46բ //Ես եմ մեղօք մեռեալ ի լի,
Զքո սուրբ հրաշքտ ոնց յիշեցի:
Փառօորեմք զՏէր կենդանի,
Զհայր եւ զՈրդի եւ Սուրբ Հոգի,
Աստէն՝ չտալ ըզփորձի,
Յանտէնն՝ տալ անճառ բարի:

2. *46բ–57ա* Աւետարան է սմանչելեաց: Ճ տուն է ըստ Ճ(100) ոչխարաց: Մեղապարտ Յովասափի Սեբաստացոյ, Սուրբ Հոգի, ասգնեայ – *Աւրհնեմք*

ըզՀայր Աստուած անհաս, անքննին, / եւ զէակից Որդի՝ Քրիստոս կենդանին…

3. *57ա–60ա* Վասն արդայ դատաստանին / եւ հատուցման գործոց նոցին. / Վայ ինձ, զինոգիս իմ կորուսի, /եւ բան չունիմ պատասխանի («Այս Յովսաբի…») – *Արարչագործն Աստուած, ըստեղծօղ համայնին,/ Յորժամ գայ ի դատել զազգս հողածին…*

4. *60ա–2ա* Ոտանաւոր վասն ըսպարապետին Հայոց Ֆաջին Մուշեղայ: Տուն ԻԴ – *Աւրհնեալ անուն արարչական, / Որ ստեղծեց զազգս ամենայն…*

5. *62ա–3բ* Ոտանաւոր վասն հոգոյ: Տուն ԺԶ («Յովասափե սակավ բանս է») – *Յերես անկեալ արտասուալի, / Կոծեմ զանձն իմ սգալի…*

6. *63բ–5ա* Ոտանաւոր վասն Կոկճայի նահատակին ի Սեբաստիայ: Տուն ԺԷ («Յովասաբ…») – *Յինն հարիւր Հայոց թվին, / Ջե աւելորդին… (1536)*

7. *65ա–6ա* Կաֆայ վասն սուրբ Քառասնիցն: Տուն ԺԹ («Յովասաբի է բանս») – *Յիշեմք սքանչելի Մանկունք քառասնիցն ի Սեբաստիին, / Որ թողին զպաշտմունք կռոցն եւ եղան բաժին փըրկչին…*

8. *66աբ* Ոտանաւոր հոգեւոր («Յովասափի է այս բանս») – *Յիմաստասէր բժիշկ մի հարցայ ես բան, / Թէ գիտես դեղ ցաւու եւ վիրաց մարդկան…*

9. *67աբ* Վասն հօատոյ, յուսոյ եւ սիրոյ («Յովասաբէ») – *Յիշէ զգործս բարիս յամէն պատուիրան, / Սէր եւ հաւատ եւ յոյս, սոքայ երեքեան…*

10. *67բ–9ա* Վասն ողորմութեան («Ի Յվասափե բանս») – *Ի սկըզբանէ Քրիստոս յԱւետարանին, / Երանի տայ նոցա, որ խոնարհ լինին…*

11. *69ա–70ա* Վասն խոստովանութեան: Տուն ԺԱ – *Հաւատամք ի Քրիստոս՝ Որդին Միածին, / Եցոյց մեզ ճանապարհ եւ ճշմարտութիւն…*

12. *70ա–1ա* Վասն համբերութեան եւ խաղաղութեան – *Սուրբ հարքն մեզ աւանդեցին, / Թէ ունկնդիր լերուք սուրբ պատուիրանին…*

13. *71ա–2բ* Բանիւ վասն մեղաց: Տուն ԺԹ – *Յոյս եւ ապաւէն եւ կեանք Տէր Յիսուս, տըւող բարութեան, / Հայեայ մոլորեալ ծառայս եւ տուր ինձ ոգի սգաստութեան…*

14. *72բ–5ա* Տեսիլ տեառն Մեծին Ներսէսի, կարճ ի կարճոյ վասն վերջին ժամանակին, զի ի յայն ժամանակին ոչ էր եղեալ Մահմետն – *Տեսիլ տեառն Ներսէսի մարգարէական, / Վասն քրիստոնէից յազգէ հագարան…(74ա, նշանով անջատուած) Յետ այսոր անկանի դուռն հիւսուսական, / Զարքն յարիցեն Գոգ եւ Մագոգեան…*

15. *75բ–6ա* Անձինք Բ վասն անձին իւրոյ ասէ գրող բանիս: Անձն իմ արիւն. գոյնն ասէ («Ա—Ք») – *Անձն իմ չէ՞ր ի չարիս դու աղտեղեցար, ով անձն իմ, / Բարձրելոյն ի փառացըն խիստ հեռացար…*

16. *76ա–7բ* Ի էէն մինչեւ ի յայրն՝ նոյն անձին («Ք—Ա», 6 տուն) – *Քաղցր է Տէր եւ Աստուած, զվէրատ բժշկէ, ով անձն իմ, / Փութացիր առ Յիսուս, որ զքեզ նորոգէ… (77ա, նշանով անջատուած) Ըզքեզ զԱստուած խոստովանիմ, երկիրպագեմ եւ հօատամ, / Քեզ գոհութիւնս դրատեմ, թէ ասելոյ արժանանամ…*

17. *77բ–80ա* Կաֆայ է եւ հայերէն (ի լուսանցս 77բ «Ես եմ կորուսեալին. գոյն ասայ») – *Աշխարհիս սահմանն է հանց, հետ լիցւի ու հետ թերենայ, / Կու թեթեւցնէ զիր բեռն, որ ով գայ՝ շալկել կարենայ…*

18. *80ա–1բ* Կաֆայ ի նոյն բան («Յովասաբ մազամ» – *Յիշէ զբան Աւետարանին, իմաստուն կուսից ի նման, / Պատրաստ եւ արթուն կացին, լապտերօք մտին հարսնարան…*

19. ա. *81բ–3բ* Ոտանաւոր վասն տումարական արհեստին, եթէ ուստի՞ ըսկսաւ տումարն եւ ինչումն լրմանց, ի նոյն Յովասափ Սեբաստացւոյ: Տուն ԺԷ – *Փառք տանք եւ գոհութիւն առ Հայր եւ Որդին, / Աւրհնաբանեմք գշնորհս Հոգոյն ճշմարտին…*

բ. *83բ–7ա* Վասն տումարին ոտանաւոր Հռոմայեցոց, արհեստ եւ մակացութիւն: Տուն Լ – *Եղբայր, խիստ <խիստ> գեղեցիկ է բան տումարին, /Եւ հինն է հաստատուն ամէն արուեստին…*

գ. *87ա–9ա* Ոտանաւոր անփոփոխ եղականացն (=եղականացն) – *Այս փոփոխ եղանակս ի տեղն անշարժ է, / Քանզի յունվարի Ա(1)–ն տարէմուտ է…*

20. *89ա–98բ* Ոտանաւոր վարուց ըսհանչելեաց սուրբ կուսին Երինէ: Տուն ՃԻԲ – *Ստեղծիչ ամենայն գոյից, որ ըստեղծ զԱդամն առաջին, / Որ եւ աճեցէք ասաց եւ լցէք զաշխարհս որ ի սմին…*

Բ. [Բանիւ զանազանիւ]

1. *98բ–100ա* Ես եմ կորուսեալ ոչխարին. գոյնն: Խոստովանութեան ոտանաւոր – *Մեղայ, Տէր, ինձ ողորմեայ, / Տէր, մեղայ, Աստուած զիս քաւեայ…*

2. *100ա–3բ* Նընջումն երանելոյս եզնկայ ի յԱպահունեաց վանին եղեւ, որ այժմ Բթառիճի վանք ասի: Աւաչ գեղեցիկ եւ հոգեւոր ի Տաւօնեցի Մկրտիչ վարդապետէ ասացեալ – *Աւրհնեալ անմահ թագաւոր, / Դու միայն հընգաւր գաւրուօր…/ Ի Ռ թվականի եւ քսան ու վեց թիւ յաւելին (1577),/ Յարմարեցաւ բանս ըստ կարգին:*

3. *103բ–4ա* Տաղ ղարիպի – *Հոգի, մի՛ ասել ղարիպ, թէ չէ իմ սիրտս կ՚արունի, / Ղարիպն ի աւտար երկիր, ա՜խ, ամ խիստ դիժար կու լինի…*

4. *104բ–5ա* Տաղ ղարիպի է («Ի ղափպ Ջահարե») – *Ի քէն, Տէր, հայցեմ, Հայր գթական, / Պարգեւեայ ինձ իմաստ տեսական…*

5. ա. *105աբ* [ՅԱդամայ մինչեւ ի Գրիգոր Խլաթեցի] — *յԱդամայ մինչեւ ի Ծնունդն Քրիստոսի ՐՃՂԸ (5198) ամ է... ի* Ներսէս Կլայեցոյն *մինչեւ ի* Ծերենց Գրիգորն *յԼ (330) ամ:*

բ. *105բ* [Վասն վարդապետացն Հայոց] — Վանական *վարդապետն աշակերտ է* Մխիթար *վարդապետի... եւ նայ՝ եսայեայ վարդապետին... ամէն:*

գ. *106ա—7ա* Գիշեր պաշտման: Երբ ձայնն վիճարինայ, զայս ասայ (ԱՋ—ԴԿ) — *ԱՋ, ԳՋ. Յիշեսցէ բարէգութ եւ մարդասէրն Աստուած զհոգիս համաւրէն հօատացեալ ննջեցելոց...*

6. *107ա—8բ* Ոտանաւոր վասն աղօթից, Առաքել վարդապետէ («Այս Առաքել վարդապետի») — *Աւրհնեալ անուն անմահ սուրբ թագաւորին / Յիսուսի Քրիստոսի՝ Որդոյն Միածնին...*

Ծայրակապային հատուածը՝ այլ ձեռք:

7. *109ա—10ա* [Նորին Ֆրկանն ասացեալ Տաղ ի վերայ ծովացեալ մեղաց մարդոյ. Դիւան, 481] — *Յառաջն որ աշխարհս եկի, / Հանց ըստ ակի զինչ հայելի...*

8. *110աբ* [Տաղ ուրախութեան ի վրա ծովուն եւ նաւի. ձեռ. 3081, 77ա] — *Ահա, տեսէք թէ ինչ կայ ծովին, որ նաւն Ուտում գայր, / Տեսան որ վէմ կայր ի նաւին...*

9. *110բ—1բ* Տաղ Մարիամու Աստուածածնին («Ա—Ք») — *Արեւ լուսատու, տաճար Աստուծոյ, / Բանին բարունակ անթառամ վարդոյ...*

10. *111բ—3ա* [Զայս տաղս ի ժամ հաղորդութեանն ասա, ո՛վ եղբայր. ձեռ. 695. 254ա] — *Բաշխես ըզհացըտ մաքրական, / Զարիւնդ ըմպել տաս սոսկական...*

11. *113ա—36ա* Առաքել վարդապետի ասացեալ ոտանաւոր չափ տաղի ի պատմութենէ սրբոյն Գրիգորի մեր Լուսաւորչին (25 գլուխ)— *Աւրհնեալ Հայրն երկնաւոր լոյսն անճառական, / Գովեալ Որդին Աստուած ծընունդ իսկական...*

12. *136ա—51ա* Տաղ Աւետեաց հրեշտակապետին Մարիամայ եւ Ծնընդեան կուսին եւ սնընդեանն. փոխս ԺԳ — *Աւրհնեալ Հայր երկնաւոր՝ ծընաւղ Միածնին, / Գովեալ Որդին անճառ՝ Ծընունդ ծոցածին... / Ես՝* Առաքել *մեղօք լցեալ աշխարհի.../ ՃԼԹ տուն է Աստուածածնին տաղն:*

13. *151ա—3բ* Տաղ ի վերայ Ադամայ (կրկ. 9բ—12ա):

14. *153բ—60ա* Աստուածաշունչին Մեկնիչին յետեւն է այս օտանաւորս, զոր թուէ զսահանչելիին Մովսէսի — *Այս է մատեան աստուածային գերադրական եւ երկնային, / Ոգեալ յօէտ մատանցըն հին երկնագումար մըտաց նրբին... / ՃԽԴ տուն է այս:*

15. ա. *160ա—1բ* Նախերգանի է: Ո՛վ եղբայր իմացիր եւ ի միտ առ — *Բացից զբերան մտաց եւ առից զհոգի շնորհաց...*

բ. *161բ—2ա* Նախերգանի — *Ո՛վ անընտուեր լոյս իմանալի եւ փառաց ճառագայթ անճառելի...*

16. ա. *162ա—74ա* Քառոզ վասն պահոց. ուգնեա, Յիսուս: Յայնժամ վարեցաւ Յիսուս յանապատի... — *Մաթէոսի Դ գլուխն գրեալ է, թէ. Թագաւոր ոմն...*

բ. *174ա—83ա* Քառոզ այլ պահոց է: Յայնժամ վարեցաւ Յիսուս յանապատի... — *Իմաստունք ասեն, թէ. Գող ոմն...*

գ. *183բ—99ա* Քառոզ առաջ խոստովանութեան: Ապա՛յ թէ խոստովանիմ զմեղս մեր հաւատարիմ է, նայեւ արդար, առ ի թողուլ զմեղս մեր — *Ոմն կամեցաւ որսալ աղաւնի...*

17. ա. *199բ—203ա* Վարք եւ յիշատակ Պարսուտմայ ճգնաւորին — *Սուրբն Պարսամ, որ թարմանի՝ Որդի, էր նա ազգաւ ասորի...*

բ. *203բ—4ա* Պատմութիւն եւ այլ ճգնաւորաց — *Պատմեաց ոմն ի հարանցն, թէ. էր ի Թեսաղոնիկէ վանք մի...*

գ. *204ա—6ա* Յայսմաւուր վարք եւ յիշատակ Ճ եւ Կ կուսանացն — *Անտիոք որք էին ի վանք մի ամուր պարսպով...*

դ. *206աբ* [Ի Հարանց վարուց] — *Եւ էր ոմն կարի ճգնօր, աղօթէր...*

ե. *206բ Դաւիթ մարգարէն հրամայեց, թէ. Զարկամ ունիս, նայ սիրէ...*

18. *206բ—13ա* Նախերգանի է [եւ] աւհնութիւն վարդապետի — *Այժմ ժամանեալ յաւարտ եւ ի կատարումն թարգմանութեան առաջի...*

19. *213բ—4բ* Ողբ Առաքել վարդապետի ասացեալ («Առաքել գլժդապիի ե») — *Առ քեզ գոչեմ ձայնիւ մեղայ, / Ի սիրելեաց բաժանեցայ...*

20. *215ա—78բ, 285աբ, 333ա—64բ* Ի տէր Առաքել [Սիւն]եաց հռետոր Բանի զանազանի եւ պիտանիի եւ հարկօորի եւ գեղեցիկի, ասացեալ ոտանաւորաբար, հրամանօ մեծ եւ տիեզերալոյս վարդապետի Գրիգոր Ծերե[ն]ցի: Տունս ՌՄ (1200) (Ադամգիրք):

Տե՛ս ձեռ. 83, 2ա—138բ. *Քաղուածոյ եւ խառն. § 1.* ա/*215ա—7բ:* բ/*217բ—8բ:* գ/*218բ—29բ:* դ/*229բ—30բ:* ե/*230բ—3ա:* զ/*233ա—6ա:* է/*236ա—8ա:* ը/*238ա—42ա, 333ա—5ա:* թ/*335ա—6բ:* ժ/*246ա—8ա:* ժա/*337ա—8բ:* ժբ/*338բ—43ա:* ժգ/*243ա—5բ:* ժդ/*344բ—8բ:* ժե/*348բ—50բ:* ժզ/*351ա—2բ:* ժէ/*352բ—7ա:* ժը/*357ա—8բ:* ժթ/*358բ—60ա:* ի/*248բ—51բ:* իա/*360ա—1ա:* իբ/*251բ—7բ:* իգ/*257բ—64ա:* իդ/*264ա—71բ:* իե/*271բ—3ա:* իզ/*273ա—77ա:* *Յիշ. Ա հատորի՝ 277ա—8բ: § 2/չիք: § 3.* ա/*361ա—3բ:* բ—գ/*չիք:* դ/*285բ:* ե—զ/*չիք:* է/*285աբ:* ը/*242ա—3ա(կրկ. 363բ—4բ:* թ—ժ/*չիք): Յիշ. Գ հատորի՝ չիք:*

21. *278բ–84բ* Վասն Բժ—ան կենդանակերպից եւ Բժ—ան ազգաց եւ Բժ—անանդամոց: Տումբ Հ [«ի Առաքել վարդապետէ»]

Տե՛ս ձեռ. 739, 47բ—55բ. § ա/*278բ–9բ*: բ/*279բ–81բ*: գ/*281բ–2ա*: դ/*282աբ*: ե/*282բ–3ա*: զ/*283ա*: է/*283ա–4ա*: ը/*284ա*: թ/*284բ(285աբ տե՛ս Բ. § 20)*: ժ/*չիք*:

22. *286ա–313ա* Ես՝ Յովանէս նուաստ ոգի, / Որ մականուն Թուկուրացի, / Կամ*օ* իմով ի հոգ մտի, / Բանս ժողովել ինձ յիշելի, / Աստ կարճաբան հօտեցի / Առաքածոցն Մովսէսի, / Մեկնեալ Վարդան վարդապետի, / Քաղեալ ի հարցն հոգելի – *Ի սկը[ս]օղնէ սկիզբն ի սկզբ[գ]բան, / Արարիչն Աստուածն յօհտեան... / ՋԹուրկուրացիս միշտ յիշեցէք, հարք պատուական:*

23. *313ա–4բ* Բանք մաղթանաց յԱռաքել վարդապետէ առ երկնային զօրսն. ի Մեղականիենն. ձայնն («Ա—Ք») – *Անեղ ’ւ անմահ թագաւորին սուրբ զինօրք, / Ամենասուրբ երրորդութեանն ըսպասաօրք...*

24. *314բ–5բ* Նորին յորդորակ ի նոյն («Առաքելի Բաղիշեցո») – *Անմարմնական հոգեղինացըն վերնական / եւ ստորայնոց տեսականաց տէր եւ իշխան...*

25. ա. *315բ–22բ* Առաքել շնորհալից վարդպետի ասացեալ է գովասանօր ի սուրբ յԱստուածածինն. Յիսուս Որդոյն. ձայն – *Աստուածածին կոյս պատուական, / Հօր Աստուծոյ խորհրդական...: ՃԴ տուն է:*

բ. *322բ–3բ* Ի Մեղականին. ձայնն – *Աւրհնեալ ես սուրբ Աստուածածին, դուստր լուսոյ, / Որ ընդրեցար յազգէ մարդկան մայր Աստուծոյ...*

–323բ «Յարմարեցօ Գովեստս Աստուածածնին յԱռաքել *պիտակ վարդապետէ ի թվականիս Հայոց ՊՁ(1431)»:*

26. *323բ–4ա* [Մեղեդի սուրբ Աստուածածնին. ձեռ. 424, 201բ] – *Մեծացիր այսաւր, սուրբ Աստուածածնին, / Իչմամբ Միածնին առ քեզ հրեշտակօք...*

27. *324ա–6ա* Տաղ սուրբ Աստուածածնին ի Գրիգորիս կաթուղիկոսէ Ախթամարցոյ ասացեալ («Ա—Ք») – *Արքային փակեալ պարտէզ, / Մորենի վառեալ անկէզ...*

28. *326աբ* Գրիգորի կաթողիկոսի Աղթամարա սուրբ Աստուածածնին («Տեր Գրիգորիսէ») – *Տապանակ կազմեալ անփուտ, / Կըտակին փառաց անսուտ...*

29. *326բ–7բ* Տաղ Գրիգորի կաթուղիկոսի Աղթամար[ցւոյ] – *Արեգականափայլ գեղով, լի լուսին ի տանուտրընգէ, / Աչեր ծով ի ծով ունիս, սոսկալի վարսօր սրովբէ...*

30. *328աբ* [Ի Ներսէս Լամբրոնացւոյ. ձեռ. 2672, 24բ («Ա—Ք»)] – *Այսաւր երեւի անտեսն ի բարձանց, / Բանին բնութիւնք բոլոր եղական...(հմմտ. 1639, 188ա)*:

31. *328բ–30ա* [Տաղ աւետեաց Աստուածածնին ազնիւ(Ա—Ք). ձեռ. 1639, 183ա] – *Աւետիս քեզ, Մարիամ, զոր Գաբրիէլ սկզբնաւորեալ, / Աւետիս, աւետիս աւետիս քեզ Մարիամ Աստուածածնին, աւետիս...*

32. *330բ–1ա* Անեղ Որդին. ձայ[ն] է – *Իսկ դու ընդէ՞ր ես խըռովեալ, Երուսաղէմ, / Հակառակ քո փըրկութեանն՝ վարանիս...*

33. *331բ–2ա* Ի յելս արեւուն. ձայն է («Բան Ներսիսի ե») – *Բարբառ օետեաց ձայնիւ Գաբրիէլ գոչէր սրբոյհոյն, / [Ա]ո քեզ առաքիմ մաքուր պատրաստել տեղի տէրոյնոյն...*

34. *332աբ* Արեւագալին. գոյն է («Նրսեսի է այս բան») –*Նոյն ինքն անդրանիկն Հօր յառաջ քան զարեւ, եւ անդրանիկ...*

333ա–64բ տե՛ս Բ, § 20:

35. *364բ–71բ* Ներբողեանք կենսատու խաչին առ ի սուրբ հաւէն մեռմէ Դաւթի Անյաղթ փիլիսոփայի ասացեալ, զոր մեծ հանճայապետն Աստուծոյ եւ հովիւն հաջ տէր Ներսէս Տարսոնեան շարայարեալ ոտանաւոր չափով – *Բարձր արարէք ըզՏէր Աստուած մեր միայբան, / Մարգարէն յառաջ ձայնեալ տայ ձեզ հրաման... 371բ–80բ* [Նորին] – *Աւրհնեալ ես փայտ քրիստոսական, / Աստուածայգարդ սուրբըդ նըշան...*

36. *380բ–3բ* Ողբ մայրաքաղաքին ըՍտամբօլու, Առաքել վարդապետի ասացեալ, եւ վասն գալըստ ֆռանկ ազգին եւ ազատել զաշխարհս – *Արդ, ամենայն ազգ եւ ազինք ողբան ըզքեզ քաղաք Ստամպալ, / Զի ամենայն արարածոց կառք եւ պատիւ ես դու Ստամպօլ... բըռնութենէն Բիւզանդիա: 383բ–4ա* Առաքել վարդապետի ասացեալ Վասն գալըստեան ֆռանկին – *Քանզի ֆռանկաց ազգըն շարժին, / Կամաւք անմահ թագաւորին... / Քանզի լըռում եհաս /// (շար. թերի)*:

37. *385ա–6բ* Տաղաչափական գովասանք ի Գրիգորիս կաթողիկոսէ Աղթամարցոյ ասացեալ («Ա—Ք») – *Աստուածանըկար պատկեր, աւրհնեալ է Աստուած, /Յաւրինեալ ի յԱրարօղէն, գովեալ է Աստուած...*

38. *386ա–8ա* Տաղ Վարդավառին ազնիւ եւ անոյշ ասացեալ – *Այսաւր ցընծայ լեառըն Թաբաւր / Եւ զուարճանայ մեծն Հերմոն...*

39. *388ա–8բ* Տաղ հոգոյ Բ ազգ լեզուաւ – *Ջմայն իՙնչ կենեմ, երբ որ յետինս աճալ է, աճալ է, /*

Ադամորդին խաբեաց ի կեանս, զաճալ է, զաճալ է... /Մանըր խօճայ, բեռըդ մախմուռ ֆըռանկի, ֆըռանկի///(շար. թափուած):

40. *389* [Տաղ ուրախութեան ի վերա աղուեսին – Աղուեսն կուգայր ի լեռնէն ի վայր.... ձեռ. 7717, 208բ] */// Ջիս էք պահեր դուք երերուն, / Սիրուն աղուես, ագին՝ ծաղիկ...*

41. *389ա–97ա* Գովասանք կուսութեան յԱռաքել վարդապետէ – *Փառք Արարչին տնաւրէնութեան, / Որ գթացաւ յազգըս մարդկան...*

42. *397ա–405բ* Խրատ իրիցկնոջ յԱռաքել վարդապետէ («Տէր Առաքեալ ասե զայս բանիս խրատ կանանց հաճանայիցն սըրբոցն», «Տէր Առաքեալ Սիւնեաց նահանգի ասէ զայս բանիս ի խըրատ նոցնոց հաճ») – *Տեսէք զխորհուրդ անճառ բանից, / Մաքուր կանայք քահանայից...*

43. *405բ–10ա* Յոհաննու վարդապետի եզբնկացոյ, մանկնուն Պլուզ կոչեցեալ, ասացեալ Բան շահաւէտ եւ աւգտակար (Ա—ԼԲ) — *Ադամայ որդիքդ ամէն, ու ծնունդ ի հողէն /Եկայք տամ ձեզ խըրատ յԱստուծոյ բանէն...*

44. *410ա–5ա* Նորին Յոհաննու Պլուզոյ ասացեալ բան շահաւէտ եւ օգտակար: Օաչի. ձայն ասաց որ լօ գայ (Ա—ԺԷ) – *Աւրհնեալ Աստուծոյ անունըն միշտ կենդանոյն, / Որ ետ խելք եւ միտք եւ խօսք եւ իմաստ մարդոյն...*

45. *415աբ* Տաղ ծնընդեան Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ («Ա—Ք») – *Անճառ է խորհուրդ սրբոյ յայտնութեան, / Բան նոր ի ծոց Հաւր, ծնեալ անմարմին...*

Գ. [Յաւելագրութիւնք ԺԶ—ԺԷ դդ.]

1. *2բ* [Վասն Ծոազատկի] – *Թվին Հայոց ՌՀԳ (1634), է–եր [է]ակ՝ Գ, վերադիրն՝ Թ եւ բանալի գիրն՝ ՇՆՕԳ լրումն՝ ապրիլ Զ (6), օրն կիրակի...*

2. *284բ* [Հանելուկ] – *Նշան շնչաւոր, / Մեռեալն հոգեւոր...*

3. *371բ* [Հայհոյեանք] – *Ուխ պատինճան հում, / Տասվերկու խաշած դըդում...*

4. *415բ* [Աղօթք ծննդականի] – *Կարմրին կատրեն, կարմրին կատրեն... փութացուցէք զծնունդ աղախնոյս այսորիկ...*

5. *416բ* [Խրատ] – *Թէ դու գինոյ ես սիրելի, / Կամ այլ նիւթոյ որ աշխարհի...*

6. *417բ–8ա* [Բան ծիծաղական] – *Զին ծագեցին, պատըն տարան, / Ջուխ կանկուն կովն ու զըղի կտօն...*

7. *418բ–9ա* [Օրհնութիւն որթոյ] – *Աւրհնեալ է Աստուած եւ հայր Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որ տնկեաց եւ աւրհնեաց զորթն...*

8. *419աբ* [Վասն չարեաց պտղոյն] – *Պտուղն Գ(3) չարիս գործեաց...*

9. *419բ* [Մեկնութիւն չորից գետոցն] – *Փիսոն՝ Հինդիստան է... Եբրատէս՝ Մուրատսուին է:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

108բ Եւ յիշեա, ո՛վ ընթերցող, զսակաւ գծողակս...

199ա Մանօանտ ըստացողի գրոյս՝ տէր Յակոբ մահդասի քահանայն եւ սուրբ ապաշխարութեան եւ երկնից արքայութեան արժանի արասցէ (նման՝ 213ա):

203ա Եւ ինձ՝ մեղաւոր եւ անարժան եւ անպիտան Պետրոս աբեղայս գրծողս, մանաւանդ զըստացող գրոցս՝ զտէր Յակոբ մահադասի քահանայն եւ զիւր ծնօղքն յիշեսցիք ի յաղօթս ձեր. ամէն (նման՝ 206ա):

204ա Մանաւանդ ըստացող գիրս՝ տէր Յակոբ մահդասի քահանան եւ իւր դեռաբոյս զաւակն՝ Միհնաս սակաւագն, եւ ինձ մեղաւոր, անարժան եւ անպիտան գրծողս...

214բ Փա՜ռք... որ ետ կարողութիւն յաւարտումն գրոցս: Գրեցաւ թվին ՌԽԳ (1594), մարտ ամսոյ Բ (2), աւրն շաբաթ, ի վայելումն՝ մահդասի տէր Յակոբ քահանային եւ իւր դեռայբոյս՝ մղտեսի Միհնաս սարկաւագին. Աստուած բարով վայելել տացէ. ամէն: Գրեցաւ ձեռամբ անպիտան եւ անարժան՝ Պետրոս աբեղին, ի դուռն Սուրբ Սարգիս զաւայվարին, ի մահալան [Պազարճուխն]: Ազաչեմ զձեզ, մի ողորմեայիւ յիշել ի Տէր. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *2բ (Նօտրգիր) Թվին ՌԽԵ (1596)* Հիզանցի *տէր* Մարտիրոս *վարդապետն* Թոխաթ *եկաւ:*

2. 327բ (Շղագիր) Ի թվին ՌՃԺԳ (1664) էջմիածնա Յակոբ *կաթողիկոս եկն* Թօխաթ *Էրուսաղէմ գնալու պատճառաւ եւ ոչ գնաց: Դարձեալ մէկ այլ ամին եկն* Թաւխաթ *եւ կեցօ Հ(70) օր եւ գնաց տնօրհնէք տէր* Կարապետին *տուն օրհնել* Օաք Ջաւակին:

105բ (Նոյն ձեռք) ՌՃԻՀ (1679) թվին [յ]ունիս ԻԹ (29), օրն Բ–շաբթի մեծ եանղուն եղաւ ի Թօխաթ, *եւ այրեցաւ շուկան եւ Ծե խան եւ բազում սարայներ, որ բնաւ չէաք տեսեր, եւ մինարաներ, մարդիք այլ այրեցան:*

332բ (Նոյն ձեռք) ՌՃԼԲ (1683) թվին Հայոց Հաճի Ալի *աղան գԹոխաթու խարաճն թարհիր արաւ եւ գրեց մեծէ մինչեւ ցըփոքր: Ի սոյն ամի տէր* Մկրտիչն *զչարտախն շինեց եւ մնաց քէսեկ:*

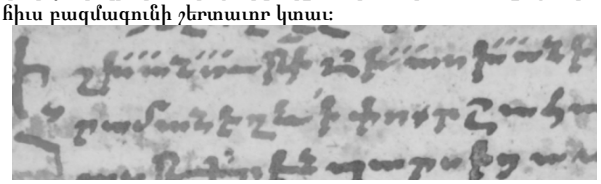
ԳՐՉՄՓՈՐՉ 419բ //: /: /. ////::. //::: («ի բարկ»): աբ աբ...

1662
ՋԱՔԱՐԻԱ ՔԱՆԱՔԵՌՑԻ
ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Յովհաննավանք ՌՃԽԸ — 1669

ԳՐԻՉ՝ Ջաքարիա Քանաքեռցի:

ԹԵՐԹ՝ 323. չգրուած՝ 323բ: ՊՐԱԿ՝ 1x3 + Ա.—Ի.x12 (Բ, Դ 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15x10: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 19: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դոնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ զարդահիւս բազմագունի շերտաւոր կտաւ:

Նմուշ՝ 217ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից գրաղաշտը գունափոխուած, տեղ—տեղ զանազան բծեր, ցեցակեր, լուսանցային մասերը վնասուած, առանձին բառեր ջնջուած: Կազմի կաշին՝ ճեռծուած, թիկունքը՝ վերից վար ճեղքուած, դոնակի կաշին՝ կիսով չափ կտրուած ընկած:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

1. *1ա—112ա* [Առաջին հատոր Պատմութեանս]

— *1ա—2բ* Յանկ առաջին հատոր Պատմութեանս, արարեալ Ջաքարիայէ Սարկաւագէ Յօհաննավանեցւոյ — *Ա. Պատմութիւն եւ կարգ թագաւորացն Պարսից... ԽԸ. Գնալն խանին ի վերա Օսմանցւոց:*

2բ Գրչից «Բ հատորի ցանկն ժ տետրումն գիտ» (տե՛ս 112բ—4բ):

ա. *4ա—5ա* Ա. Պատմութիւն եւ կարգ թագաւորացն Պարսից («Ջաքարիայ») — *Ջպատմութիւն եւ զկարգ թագաւորացն Պարսից եւ զժամանակք նոցա աստանօր կամիմ յայտ առնել, բայց ոչ գիտեմ զսկիզբն նոցա ուստի լեալ...*

բ. *5ա—6բ* Բ. Թագաւորք Հայոց — *Քանզի որպէս ասացաք, թագաւորեալ Արշակայ ի վերայ Արեաց աշխարհին...*

գ. *6բ—7բ* Գ. Թագաւորել Արտաշի — *Թագաւորեաց* Արտաշի[ր] *ի վերայ ամենայն* Պարսից...

դ. *7բ—9ա* Դ. Թագաւորութիւն Ջհանշահի — Ջհանշ[ա]հ *թագաւորեաց* Ատրպատական *աշխարհի...*

ե. *9բ—11ա* Ե. Թագաւորութիւն Յեաղուպին եւ մահուն — *Մինչ կենդանի էր* Ջհանշահիր, *ունէր որդի մի* Հասան Ալի *անուն...*

զ. *11ա—4բ* Զ. Թագաւորութիւն Իսմայիլին — *Որպէս ասացաք վասն մահուան* Եաղուպին...

է. *14բ—7ա* Է. Թագաւորութիւն Թահմազին — Շահ Թահմազ *թագաւորեաց զկնի հօր իւրոյ...*

ը. *17ա—8ա* Ը. Թագաւորութիւն Իսմաէլին — *Պատմութիւն որ վասն* Իսմայիլին *է, երկբայութիւն արկանի...*

թ. *18ա—20ա* Թ. Թագաւորութիւն Խուտաբանդին — Խուտաբանդն *որդի էր* Շահ Թահմազին...

ժ. *20ա—1ա* Ժ. Թագաւորութիւն Առաջնոյ եւ Մեծ Աբասի — *Հազար եւ ի ԽԹ թուին (1580) նստաւ* Աբաս *թագաւոր...*

ժա. *21ա—5բ ԺԱ.* Գնալն շահին ի Գուլփէիան — *Սովորութիւն էր* Շահ Աբասին, *որ երբեմն այլակերպս եղեալ շրջէր...*

ժբ. *25բ—7բ* ԺԲ. Աջողմունք թագաւորութեան Շահ Աբասին — *Բազմահնար եւ հանճարեղն* Շահ Աբաս *յորժամ նստաւ նա թագաւոր...*

ժգ. *27բ—30ա* ԺԳ. Գնալն ի տուն Դաւիթ իրիցու — *Ըստ սովորութեան իւրում* Շահ Աբաս *թագաւորն եղեւ թալպիզ սուրաթ...*

ժդ. *30ա—1բ* ԺԴ. Վասն զարդուց երիվարացն — *Ասել կամիմ վասն սորին* Շահ Աբաս *թագաւորիս...*

ժե. *31բ—4բ* ԺԵ. Գնալն ի տուն Աթային — *Կամիմ թէ զոր ինչ եղեալ է ի ժամանակի* Շահ Աբասին *գրել...*

ժզ. *35ա—8ա* ԺԶ. Սպանումն Ղաուխայ խանին — *Չէ պարտ զանց առնել վասն իրացն անցելոյ...*

ժէ. *38ա—40բ* ԺԷ. Պատերազմ Պարսից ընդ Վրաց — *Յորժամ կոտորեաց* Մովրաւն *զպարսիկսն...*

ժը. *40բ—1բ* ԺԸ. Ապստամբիլն Դաւութ խանի — *Վասն կամեցայ պատմել զգործս* Պարսից...

ժթ. *41բ—3բ* ԺԹ. Գնալն շահին ի Միանայ — *Զոր ինչ պատմութիւն որ լուեալ եմ...*

ի. *44ա—7բ* Ի Վասն Գօզալ անուն կնոջ եւ գործոց նորա — *Ի ժամանակին որում քշեաց զերկիր շահն եւ տարաւ ի* Պարսկաստան...

իա. *47բ—9ա* ԻԱ. Վասն կաշեայ դրամին առնելոյ — *Յուցից եւ զհնարագիտութիւն շահին եւ զմարդաշահութիւն նորուն...*

իբ. *49ա—51ա* ԻԲ. Զբօսանաւ շահին կաւամբ ամենայնիւ — *Լուարուք եւ զայս, զի ազգն պարսից վասն վաւաշոտութեան...*

իգ. *51ա—2բ* ԻԳ. Սպանումն որդւոյն իւրոյ — *Նանգաւոր եւ չարանախանձ արքայն եւ խորամանկն* Շահ Աբաս...

իդ. *53ա—4ա* ԻԴ. Մահ Շահ Աբաս թագաւորին — *Թէպէտեւ բազում ունէր աշխարհ եւ քաղաք...*

իե. *54ա–6բ* Իե. Թագաւորութիւն Շահ Սաֆուն *– ժամանակ եւ ասելոյ վասն այս* Սաֆի *թագաւորի…*

իզ. *56բ–8բ* Իզ. Հակառակութիւն որդոյ Շահ— Աբասին *– Մեծ թագաւորն* Պարսից Շահ Աբաս *բազում որդիս ունէր…*

իէ. *58բ–9բ* Իէ. Ծանուցումն համառօտ *– Այն ինչ զորս գրեցաք սկսեալ ի* Ջհանշահէ *մինչեւ ի* Շահ Սաֆի…

իը. *59բ–61բ* Իը. Վասն Ամիր Գունա խանին *– Յորժամ էառ* Երեւան Շահ Աբաս *թագաւորն* Պարսից…

իթ. *61բ–70ա* Իթ. Դիպուածք չարաց ի սոքա ժամանակի *– Կատարած աշխարհիս մերձեալ է…*

լ. *70ա–2բ* Լ. Պատմութիւն Մովսէս կաթողիկոսին սակաւիկ *– Որ ինչ վասն* Մոսէս *կաթողիկոսէ գրեալէ* Առաքել *պատմագիր…*

լա. *72բ–4բ* ԼԱ. Վասն մանկանցն ժողովելոյ *– Մոռացումն եղեւ, զի ի կարգս* Շահ Աբասին *գրեալ էաք…*

լբ. *74բ–6բ* ԼԲ. Վասն մարդայգայլոցն *– Որպէս պատմէ* Առաքեալ Պատմագիր, *թէ.* Շահ Աբասն *զերկիրս արար ատեան…*

լգ. *77ա–8ա* ԼԳ. Պատերազմ կնոջն ընդ գայլոյն *– Եւ յորժամ էառ շահն զԵրեւան…*

լդ. *78ա–81ա* ԼԴ. Հէնիֆ Իրտացն ի դաշտն Շարուրայ *– Զի որպէս ասացաք զխոցիլն* Ամիր Գունա *խանին…*

լե. *81ա–2բ* ԼԵ. Մահ Ամիր Գունա խանին *– Յորժամ գնաց* Թահմազ *բէկն զօրօք իւրովք…*

լզ. *82բ–3ա* ԼԶ. Գնալն օսմանցւոց ի վերայ Բաղդատայ *– Լուաւ թագաւորն օսմանցւոց* Մուրատ…

լէ. *83ա–4բ* ԼԷ. Գնալն Ռուստամ խանին ի Վան *– Իսկ թագաւորն* Պարսից Շահ Սաֆի *լուաւ զարարեալն* Սուլթան Մուրատին…

լը. *85ա–7ա* ԼԸ. Վասն գլուխ գրօղացն *– Մինչդեռ կենդանի էր* Ամիր Գունայ *խանն, այր մի* Մուրատ *բէկ անուն…*

լթ. *87ա–9ա* ԼԹ. Վասն ամալդար Շահղուլի բէկին *–* Շահ Աբաս *թագաւորն* Պարսից *կարի սիրէր զբօսանս…*

խ. *89ա–91ա* Խ. Թէ որպէս ոք էր Թահմազ Ղուլի խանն *– Այն ինչ զոր գրեցաք ի սկզբնէ Պատմութեանս մինչեւ ցայսմ…*

խա. *91ա–2բ* ԽԱ. Առշաւանի խանին աշխարհին օսմանցւոց *– Տեսեալ զանմիաբանութիւնն օսմանցւոց…*

խբ. *92բ–6ա* ԽԲ. Պատիժ Շխիսլամին Մահմետի *– Եպիսկոպոս մի* Միքայէլ *անուն…*

խգ. *96ա–9բ* ԽԳ. Վասն անուանի եպիսկոպոսաց *– Էին ի ժամանակին հին եպիսկոպոսք անուանիք…*

խդ. *99բ–104բ* ԽԴ. Վարք եւ պատմութիւն Յովաննէս եպիսկոպոսի *– Էր սա ի գեղաքաղաքէն* Կարբոյ, *ի մեծ ազգէ, որ կոչին* Թմօէնի*…*

խե. *104բ–8ա* ԽԵ. Պատմութիւն եւ վարք Մխիթար եպիսկոպոսին *– Այս աստուածայհաճոյ եւ քրիստոսասէր այրս՝* Մխիթար *ի գաւառէն* Գեղամայ*… էր ի մերում թուականիս ՌՀԺ եւ ՃԻԺ եւ մի(1662)…*

խզ. *108աբ* ԽԶ. Վասն ոսկերաց Ջաֆար փաշային *– Յորժամ կոտորեաց* Թահմազ ղուլի *խանն զՔուրդոնի դաշտին…*

խէ. *108բ–10ա* ԽԷ. Գնալն օսմանցւոց գաւառն Աւարատեան *– Դարձան* Առզրումայ *պարոնայք* Կարուց…

խը. *110ա–2ա* ԽԸ. Գնալն խանին ի վերայ օսմանցւոց *– Եկն ապա խանն աշխարհէն* Վրաց *եւ լուաւ զվնասն…*

2. *112բ–323ա* [Երկրորդ հատոր Պատմութեանս]

– 112բ–4բ Ցանկ երկրորդ հատորի Պատմութեանս *– Ա. Առաջաբան եւ ծանուցումն… ԿՀ. Ծանուցումն յիշատակաւ:*

ա. *115աբ* Ա. Յառաջաբան երկրորդ հատորի Պատմութեանս *– Զոր մինչեւ աստ գրեցաք զՊատմութիւն թագաւորացն* Պարսից, *որք կոչին* Շխօղլի…

բ. *115բ–9բ* Բ. Վասն տանտէր Ամիրճանին *– Այր ոմն* Ամիրճան *անուն…*

գ. *120ա–2բ* Գ. Գալն Մուրատ թագաւորին Երեւան *– Զպատմութիւնս* Ամիրճանին *նախ սկիզբն վասն այն եդաք…*

դ. *122բ–5ա* Դ. Սատակումն Մուրատ բէկին *– Յետ առնելոյ բերդին, կոչեաց զթահմազ ղուլին եւ անուանեաց* Ուսուփ *փաշայ…*

ե. *125ա–9բ* Ե. Աւարտումն Կարբեցւոց *– Իբրեւ լուաւ խանն* Թահմազ ղուլի, *թէ մօտեալ է օսմանցին…*

զ. *129բ–31բ* Զ. Գալն շահին Երեւան *– Եւ յորժամ եղեւ թուականն ՌՁ եւ ե (1636)…*

է. *131բ–4ա* Է. Պատմութիւն կոապաշտ տանն *– Մինչեւ էր շահն Երեւան, հրաման ետ քակել բերդն* Մակուայ…

ը. *134ա–5ա* Ը. Սատակումն Շխիսլամին *– Որպէս առաջն ասացաք, թէ.* Միքայէլ *եպիսկոպոսն* Քանաքեռցի…

թ. *135ա–7ա* Թ. Առումն Մաղասայ բերդին *– Թագաւորն յունաց* Մօրիկն *էր ազգաւ հայ…*

ժ. *137ա–8բ* Ժ. Գալն թաթարին Երեւան *– Յորժամ առին զարսեցիք զՄաղասայբերդ…*

ժա. *139աբ* ԺԱ. Ըմբռնումն էլիազ խանին — *Այր ոմն ուժեղ եւ յաղթանդամ…*

ժբ. *140ա—3ա* ԺԲ. Փախուստ թաթարացն — *Զկնի փախցելոյն պարսից, սփռեցան օսմանցիքն…*

ժգ. *143ա—5ա* ԺԳ. Քաջութիւն առն միոյ — *Փախեան օսմանցիքն ի սուտ համբաւոյ հայոյն…*

ժդ. *145ա—6ա* ԺԴ. Միւս քաջութիւն միւս առն — *Միւս եւս քաջութիւն այլում առն պատմեցից…*

ժե. *146ա—7ա* ԺԵ. Նահատակութիւն Բ մանկանց — *Զեւ եւս էին փախուցեալ օսմանցիքն ի սուտ համբաւոյն…*

ժզ. *147ա—8ա* ԺԶ. Նահատակութիւն Ղզլար անուն կնոջ — *Ի փախչիլն թաթարաց երեսացն պարսից…*

ժէ. *148ա—50ա* ԺԷ. Վասն գալ երիվարին — *Օսմանցիք մինչդեռ կային խաղաղութեամբ….*

ժը. *150ա—1ա* ԺԸ. Հաշտութիւն երկուց թագաւորացն — *Սուլթան* Մուրատ *թագաւորին* Տաճկաց *գնացեալ էառ զԲաղտատ…*

ժթ. *151ա—5ա* ԺԹ. Սմանչելիք Փիլիպոս կաթողիկոսին — Փիլիպոս *կաթողիկոսի վարքն եւ գործքն զամենայան գրեալ է* Առաքել Պատմագիր…

ի. *155ա—9բ* Ի. Նահատակութիւն Գալուստ իրիցու — *Յորժամ եղեւ հաշտութիւն ի մէջ երկուց թագաւորացն…*

իա. *159բ—62ա* ԻԱ. Հակառակութիւն Ջրօրհնէքին — *Մեծ եւ Առաջին թագաւորն* Պարսից Շահ Աբաս *քշեաց զաշխարհս* Հայոց…

իբ. *162բ—3բ* ԻԱ. Թագաւորութիւն Փոքր Շահ Աբասին եւ վարուցն — *Ի թուին ՌՂԱ մեռաւ* Շահ Սաֆի *թագաւորն* Պարսից…

իգ. *163բ—9ա* ԻԳ. Շինումն եկեղեցոյն Արտալոյ — *Որպէս բազում անգամ ասացեալ եմ…*

իդ. *169ա—70բ* ԻԴ. Գալուստ Խոսրով խանին — Ջաղաթայ Քօթուկ Մահմատ *խանն կարի ագահ էր եւ ոհշտ…*

իե. *170բ—4ա* ԻԵ. Սատակումն Ղարայ Ղուպաթին — Ղարայ Ղուպաթս *այս էր ազգաւ պարսիկ…*

իզ. *174ա—5բ* ԻԶ. Մահ եւ սպանում Թահմազ Ղուլի խանին — *Գրեցաք զգերութիւն* Թահմազ Ղուլի *խանին…*

իէ. *175բ—6բ* ԻԷ. Վասն խաւարման արեգականն — *Ի թուին Ռ եւ ՃՀ եւ Գ (1654) օգոստոսի Բ (2), աւուր Դ—շաբաթ…*

իը. *176բ—82ա* ԻԸ. Վասն Մահմատ խանին եւ չար վարուց նորա — *Այս* Մահմատ Ղուլի *խանս, որդի էր մեծի իշխանին, որ* Ալաբէկ *կոչէին…*

իթ. *182ա—8բ* ԻԹ. Մնացորդք բանիցն Յովաննէս եպիսկոպոսին — *Որպէս խոստացաք առնել զՊատմութիւն* Յովհաննէս *եպիսկոպոսի…*

Տե՛ս 1, § խդ։

լ. *188բ—91ա* Լ. Վասն սրտապատառ առն — *Գնացի ես* Խնկելոյ *ձոր, որ այսմ ասի* Ջորագեղ…

լա. *191ա—2բ* ԼԱ. Պատմութիւն միւս վիշապի — *Պատմեցին մեզ, թէ. Ի գաւառն* Աղստեւու…

լբ. *192բ—4ա* ԼԲ. Վասն օձահար առն — *Երկիրն* Աւարատեան *պարարտ է եւ առատ…*

լգ. *194ա—7ա* ԼԳ. Վասն դիւին, որ կերպարանս կնոջ լեալ, խառնակիւր ընդ առն — *Գտեալ է պատմութեանց, թէ յետ ջրհեղեղին ծնաւ Նոյ որդի մի…*

լդ. *197ա—200ա* ԼԴ. Իշխանութիւն Նաճաֆին — *Զի որպէս գրեցաք զմբռնումն* Մահմատ *խանին..*

լե. *200ա—5ա* ԼԵ. Վասն Յակոբ կաթուղիկոսին — *Սայ՝ այս երանելի հայրս մեր եւ պատուական հայրապետս…*

լզ. *205բ—6բ* ԼԶ. Վասն իջանելոյ լուսոյն յերկնից — *Զայս պատմութիւնս պարտ էր առաջ գրել…*

լէ. *206բ—10բ* ԼԷ. Սպանումն Յովանէս վարդապետին — *Այս* Յովանէս *վարդապետս էր ի* Նոր Ջուղայու, *որդի* Եղկարին…

լը. *210բ—7ա* ԼԸ. Վասն չարութեանն Օնօփրիոսի — *Եթէ զչարութիւն սորա զամէնն պատմեմք…*

լթ. *217ա—9ա* ԼԹ. Իշխանութիւն Աբաս խանին — *Հրաման եղեւ* Փոքր Շահ Աբաս *թագաւորէն* Պարսից *առ* Նաճաֆ *խանն…*

խ. *219բ—24բ* Խ. Գնալն կաթողիկոսին Ստամբօլ — *Յորժամ եղեւ* Եղիազարն *կաթողիկոս…*

խա. *225ա—8ա* ԽԱ. Դարձ կաթողիկոսին էջմիածին եւ դիպահ լինելն — *Մինչ էր կաթողիկոսն* Յակոբ *ի* Կոստանդնուպոլիս…

խբ. *228ա—35ա* ԽԲ. Փախուստ կաթողիկոսին եւ կոռուստ խանին — *Զոր ինչ արար նա ընդ կաթողիկոսին, ոչ իմացաւ…*

խգ. *235ա—8բ* ԽԳ. Թագաւորութիւն Շահ—Սուլէմանին — *Զկնի* Փոքր Շահ Աբազին, *թագաւորեաց որդի նորա* Շահ Սաֆի *մի ամ…*

խդ. *238բ—44բ* ԽԴ. Կոռուստ Օնօփրիոսին — *Որ եւ գրեցաք, թէ* Եղազարն *եղեւ կաթողիկոս…*

խե. *244բ—6ա* ԽԵ. Իշխանութիւն միւս Սաֆուն — *Յետ կործանման լակզի* Սաֆի *խանին…*

խզ. *246ա—50բ* ԽԶ. Մահ տեառն Յակոբայ կաթողիկոսին — *Մեծ հայրապետն* Յակոբ *յորժամ դարձաւ* Ղազրնոյ…

խէ. *250բ—3ա* ԽԷ. Պատմութիւն վասն Վրաց — *Զպատմութիւնս* Վրաց *սկսաւ գրեցից…*

խը. *253ա–7ա* ԽԸ. Պատեռազմ երկուց առանցն – Ռոստոմ *խանն, զոր գրեցաք, ազգէ* Բագրատունեաց...

խթ. *257բ–63ա* ԽԹ. Պատմութիւն Գօրկի խանին – *Իբրեւ եառնս* Ռոստամն, *թէ մեռաւ որդին իւր...*

ծ. *263ա–5բ* Ծ. Իշխանութիւն Ջալ խ[անին] – *Զի որպէս ասացաք /// զօրքն Էրեւանայ, յարեան ի վերայ /// Սաֆի խանին...*

ծա. *265բ–7բ* ԾԱ. Վասն աճագին շարժին Երեւանայ – *Ի թուին Ռ եւ ճ Ի եւ Ը (1679), յունիս ամսոյ Դ (4) աստուածասաստ բարկութիւն եղեւ...*

ծբ. *267բ–70ա* ԾԲ. Գալն եղիազար կաթողիկոսին – *Յորժամ վաղճանեցաւ հայրապետն* Յակոբ *ի* Կոստանդնուպօլիս...

ծգ. *270ա–1ա* ԾԳ. Վասն նշանացն երկնից – *Յառաջ քան զշարժն, եղեւ նշան ինչ յերկինս...*

ծդ. *271ա–2ա* ԾԴ. Վասն նշանին երկնից – *Մինչդեռ մանուկ էի ես...*

ծե. *272ա–4ա* ԾԵ. Պատեռազմ Օսմանցւոց ընդ ֆռանգաց – *Ի թուին ՌՃԼԱ (1682) զօրաժողով արար թագաւորն Օսմանցւոց...*

ծզ. *274բ–7ա* ԾԶ. պատուհաս Զմիւռնոյ – *Մինչ էաք մեք ի* Զմիւռին...

ծէ. *277ա–82ա* ԾԷ. անզգամութիւն հրէիցն է – *Ի քաղաքն* Թէսաղունիկէ, *որ այժամ ասի* Սալեռնիկ...

ծը. *282ա–8ա* ԾԸ. Սպանումն տանուտէր Աւագին – *Այրս այս* Աւագ *էր* Այրարատոյ, *ի գաւառէն* Կոտայից...

ծթ. *288ա–95ա* ԾԹ. Նահատակութիւն Բաղտասար պատանւոյն – *Պատանիս այս* Բաղտասար *էր* Եւդոկիա *քաղաքէ...*

կ. *295ա–7ա* Կ. Նահատակութիւն Շնորհատրին – *Կինս այս* Շնորհատր *էր երկրէն* Մարաց...

կա. *297բ–9ա* ԿԱ. Նահատակութիւն պատուական կնոջն – *Կինս այս պատուական էր ի* Վայոյ Ձորոյ, *ի գեղջէն* Արբայ, *դուստր* Խաչկայ...

կբ. *299բ–304ա* ԿԲ. Նահատակութիւն կատարեալ կուսին – *Կոյսս այս էր ի գաւառէն* Գողթանայ, *ի գեղջէն* Շաղկետոյ, *եւ էր անուն նորա* Թամամ...

կգ. *304ա–8ա* ԿԳ. Պատմութիւն պարոն Այվազին եւ տան նորա – *Ի գեղաքաղաքէն* Կարբւոյ *որ յերկրէն* Արարատեան, *էր այր ոմն* Յակոբեան *անուն...*

կդ. *308ա–11ա* ԿԴ. Իշխանիճ յետ Ջալին – *Զկնի* Ջալ *խանին առաքեաց թագաւորն* Պարսից Շահ Հիւսէին երեւան *զայր ոմն* Մուրթուզայ Ղուլի *անուն...*

կե. *311բ–5ա* ԿԵ. Ջարչարանօք մահ Ստեփանոս վարդապետին – *Իսկ կաթողիկոսն* Նահապետ *կայր յիւրում գործոյն...*

կզ. *315ա–7բ* ԿԶ. Քաշանիճ աղչկանցն – *Է ազգ մի ի մէջ* Պարսից, *որք ասին՝* Գիլաճ...

կէ. *318ա–21ա* ԿԷ. Հարցումն եւ պատասխանի առաւել յինէն (Ա—ԺԱ) – *Ա. Մին մարդ ունէր Ը (8) լ[ի]տր ձէթ... ԺԱ. Փիլիսոփայ մի առաքեաց զաշակերտսն իւր որսալ [զ]ձուկն...*

կը. *321ա–3ա* Ծանուցումն յիշատակարանաւ – *Ի սպառիլ ժամանակիս եւ ի վերջին դարուս, ի նուաստանալ ազգս Հայոց եւ ի զօրանալ ազգին Պարսից, որում նեղիմք եւ տառապիմք ազգի–ազգի կեղեքմամբ եւ պէս–պէս աս///րմամբ, ի թուիս մերում Ռ–երրորդի Ճ–երրորդի ի քառից տասանց եւ երկից չորից (1699), ի թագաւորութեանն* Պարսից Շահ Հիւսէինի, *եւ յիշխանութեան տանս* Աւարատեաց Ֆարզ Ալի *խանի, եւ ի կաթուղիկոսութեան Հայոց որ ի* Սուրբ Էջմիածին *տեառն* Նահապետի եղեսացւոյ, *եղեւ աւարտումն Պատմութեանս յերկրիս* Աւա//(322ա)րատեա[ն *ի գա]առիս* [Ամ]բերդու, *ի գե[ր]ափառ մե[ն]աստանս եւ ի սուրբ ուխտս ի* [Սիւ]ղի վանաց, *որ այժմ ա[սի]* Յօհաննու վանք, *մերձ գիւղաքաղքն* Կարբի, *որ ոտին* Աւազածու, *հանդէպ* Աւաու, *ի գլուխս բարձր քարանցս, ի վերայ կարկաճահոս եւ ծիծաղագնաց գետին* Քասաղու, *աշխատութեամբ բազմավէր եւ փինատ՝* Ջաֆէոսի Քանաֆեցւոյ, *որ ի ծառայութենէ նոյն վանացն* Յօհաննու, *ի խնդրոյ ոմանց բանասիրաց, եւ մերում յօժարութեամբ: Արդ, որպէս առաջագոյն ծան//(322բ) /// թէ լուաք ի /// մի առոյ /// [ն]ոյն գրեցաք, [եւ] սուտն եւ թէ ճշմարիտն /// գովութիւն լիցի, եւ թէ [պ]արսաւանք նոցա լիցի, մեք զհրամայեալսն արարաք, եւ դուք որպէս եւ կամիք, այնպէս արարէք: Վասն որոյ աղաչեմ, ով լուսածնունդ գաւակ մկրտութեամբ Սուրբ աւազանին, որդէգրեալք Հօրն երկնաւորի, բազմաչարչար նահատակութեամբ սուրբ* Լուսաւորչին, *Ազգանազեան ազգէ սերեալք, մի՛ վարկպարկազի համարել զաշխատանս ստորասուզեալ եւ առաքուր ծառայի ձերոյ, այլ ընկալարուք զ///(323ա) սա որպէս կաթիլ [մ]ի ի վ[տակաց] եւ հատ յողկո[ւզոյ] /// բազում վիպա///կալարուք եւ զսակա[ւ] մի միայն զլաւն յա///իցէք, այլ եւ զպակաս[ն] վատիւն լնուցուք, որպէս զխեցեղէնն ընդ ոսկւոյն եւ սեաւն ի նկարս: Եւ Քրիստոսի Աստուծոյ փառք յաւիտեան. ամէն:*

Յա Վասն անունս իմոյ
Յոր թէ գիտես յիս ինչ է լեալ,
Զերիս տեսակս եմ հասատատեալ,
Այլեւ քառից տարերց յօդեալ,
Այլեւ երկքառ տառիւն լուծեալ:
Իսկ երկրորդ գոյգ վանգիւ բարդեալ,
Քառամբ զուգիւ տառամբ լուծեալ,

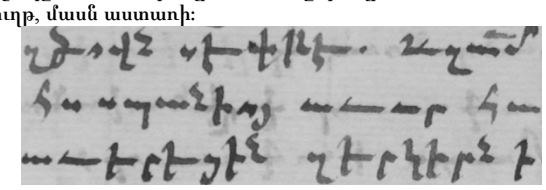
Բաղ գործ ՚ ւ ի ծայր ելեալ,
Անդրադարձմամբ աւարտ ածեալ։
Ակլեւ մի տառ Գ վանգ լեալ,
(3բ) //Ամիոց տառիոց է որոշեալ,
Քառամբ բառիւք արտաբանեալ,
Ի մրցելեաց արտաքայլեալ։
Աստեղայ բիւաւ արտածեալ
Ակլ եւ ե տառ վերայ բերեալ
Զա քէ րէ եւ ինի լեալ
Յի աւելորդ շարադասեալ։
3բ Աիրաքազ («Զաֆարիա»)
3բ Զաֆարիա Սարկաւագ *(փակգիր)։*
2բ Ա («Կարապէտ վարդապէտ») (փակգիր)։

317բ Եւ յայսմ աւուր որ զՊատմոթիւնս աւարտեցաք, ի թուին Ռ եւ Ճ ի Ա եւ Ղ (1699), ակն կարկուտ մայիս Լ (30), ի չափ ձուի հաւու եւ փշրեաց զամենայն բուսս։

1663
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԸ — XVIII

ԹԵՐԹ՝ 84. չգրուած՝ 82բ—4բ: ՊՐԱԿ՝ 1x48 + 1x36: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «V. CERPEVINK» լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 18,7x10,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 26—33: ԿԱՋՄ՝ փեղկերը կարմիր լաթ, թիկունքը՝ սեւ կաշի, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 + 1, թուղթ, մասն աստառի:

Նմուշ՝ 49ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թանաքից գրադաշրը գունափոխուած, թերթ 1—ը՝ վնասուած, եզրահատուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1ա—28ա* [Մինասայ Համթեցւոյ Ազգաբանութիւն թագաւորացն Հայոց]

ա. *1ա—7բ* Առաջին հատոր Ազգայրանութեան թագաւորացն Հայոց, սկսեալ ի նախահաւրէն Ադամայ յորդւոց որդիս, համաոտեալ որպէս զԳաւազանագիրն, թէ ուստի են Հայք եւ որոյ աղագաւ կոչեցան Արամեան — *Ադամ ծնաւ զԱբէթ... ի նոյի ժամանակն, յայտ է ամենեցուն, որ եղեւ ջրհեղեղն։ Եւ աստուստ ազգաբանութիւնն ազգիս Հայոց... Որպէս թարգմանիչն* Մովսէս Խորենացին *պատմէ...* Մովսէս *թարգմանիչ* Խորենացի *քերթողահայրն յերիս արս պարծի յիրաւի արժանիս [յ]իշատակութեան՝ ի Հայկ, ի յԱրամ եւ ի Տիգրան։*

բ. *7բ—15ա* Եր[կ]րորդ հատոր եւ գաւազան թագաւորութեան ազգին Աւրշակունեաց — *Յետ մահուանն* Աղէքսանդրի *թագաւոր[է]աց ի Բաբելոն Սելեւկոս ամս ԼԱ (31)... եւ երբեմն Հայք մարզպանք իշխեցին, որք են* Վարդ, Մանգոս *եւ* Աւշամ...

գ. *15ա—20ա* Երրորդ հատոր եւ գաւազան իշխանութեան եւ թագաւորութեան Հայոց, որ ի հրէից խառնեալ էին յազգս Հայոց եւ կոչեցան Բագրատունիք — *Սոքա թագադիրք էին* Աւրշակունեաց *թագաւորացն... որք* Ռուբինեանք *[ո]չեցան։*

դ. *20ա—8ա* Չորրորդ հատոր [եւ] գաւազան իշխանութեան Հայոց վերջնոյ Ռուբինեանք կոչեցեալոց, որ թագաւորեցին ի Կիլիկիա, սկսեալ ի թվականիս Հայոց Շիե (525) եւ իշխեալ մինչ ի Պէ (807) թիւն — Ռուբէն *ազգական* Գագկայ, *յետ սպանման* Գագկայ *մինչ զարգացան... եւ բարձաւ թագաւորութիւնն ի տանէն* Կիլիկեցւոյ *ի Պէ թվին։ Կատարումն աստ գաւազանի Ազգաբանութեան թագաւորացն Հայոց, համառօտ ծաղկաքաղ արարեալ՝ ի բուն Պատմութեանցն հանեալ։*

Բ. *28ա—76ա* [Մինասայ Համթեցւոյ] Կարգ եւ պատմութիւն կայսերացն Հռոմայեցւոց

— *28աբ* [Նախերգան] — *Այսոքիկ են կայսերք Հռոմայեցւոց, զոր կամեցայ ժողովել... զորս ի Պատմագրացն կարացի գտանել։* Մինաս *վարդապետ* Համթեցի։

ա. *28բ—57ա* Կարգ եւ պատմութիւն կայսերացն Հռոմայեցւոց, սկսեալ յՕգոստոս կայսերէ (1—74) — *1.* Օգոստոս *կայսր թագաւորեալ ամս ԾԶ (56)։ Սա էր կնամոլ... 74.* Միխայ *սկսաւ յամի Տեառն ՉՂԹ (799), ինքնակալեալ ամս երկու... Մինչեւ ցաստ ֆռանկքն ընդունին զթագաւորն* Կոստանդինուպօլսոյ, *եւ աստի ի հետ, փոխել ասեն ի Ֆռանսա, զոր ես յայսմ վայրի նախ գրեմ զԿոստանդնուպօլսոյն... եւ յետոյ գրեմ զՖռանցնոյցն...(տե՛ս § գ)։*

բ. *57ա—64բ* Թագաւորք յանց Ստամպօլ նստօղ (1—28) — *1.* Թէոփիլիոս *թագաւորեաց ամս ԺԵ (15)... 28.* Ֆիսիկն՝ Սահակ *թարգմանի։ Հրամանաւ զէրացն էօծ ըզնա պատրիարգն թագաւոր...*

գ. *64բ—76ա* [Թագաւորք Ֆռանցնոյցն (75—105)] — *75.* Գաղլօս *սկսաւ յամի Տեառն ՉՂԷ (797)։ Ըստ Ֆռանկաց ՀԵ (75)—երորդ կայսր ինքնակալեալ ամս ԺՓ... 105.* Գաղլուս Չորրորդ *սկսաւ յամի Տեառն ՌՃԻԶ (1126)... Թէպէտ եւ զկնի սոցին բազումք թագաւորեցին թէ* Իսպանիայ, *թէ* Ֆռանցիայ, *թէ* յԱլամանիայ *եւ թէ ի* Կոստանդնուպօլիս, *բայց... ոչ*

վարկայ ես... շարադրել զնոսա ի Գաւազանս կարկի քաջաց եւ երեւելեաց:

— *76ա* [Յիշատակարան ձեղինակի]— *Արդ, մատուսցուք փառք... Ի Ռճ/ԽԷ (1698) թվին շարագրեցաւ Կարգ թակաւորացս եւ անցք աշխարհիս Հայոց ի Մինաս վարդապետէ Համթեցւոյ:*

Ընդօրինակուաց, հաւանաբար, 1735թ հրատարակութիւնից:

Գ. *76բ—81բ* [Գանձ եւ Տաղ]

ա. *76բ—7ա* [Հատուած գանձի] — *Ի փառս անտեսին, ի բնակ Միածնին,/ Ի յէջս իսկակցին, սուրբ Աստուածածնին...*

բ. *77ա* Տաղ երէք ժողովոյն սուրբ հայրապետաց — *Նոյն բանն որ էր Ծընունդ նա Հաւր, / եղեւ մարմին յորովայն մոր, / ձշմարտապէս (այսքան):*

գ. *77աբ* [Տաղերս Յոհաննէս Պլուզէ, ձեռ. 2672, 132բ] — *Ադամայ ըստեղծօղն եկեալ յիւրա պատկերն ի տես, / Ադամայ էր ձայն տըւեալ՝ Ադամ, դհա տր էս...*

դ. *77բ—8բ* [Գալուստի է] — *Գլխուն պսակ զարմանալի, / Թագ ոսկէհուր եւ հրաշագալի...*

ե. *78բ—9ա* [Մյվսես] — *Մարիամ Մագդաղէնին/ Փարէր ի մէջ պարտիզին...*

զ. *79ա* [Տաղ Յարութեան, տեառն Ներսէսի ասացեալ, ձեռ. 2672, 152բ] — *Յընծան այսօր երկինք եւ երկնային զօրք անմարմին...*

է. *79բ—80բ* [Տաղ ինչ] — *Գրթացեալ լինի բանն անպատելի / եւ մարդ եղնի ընտրեալ իւր նախնի...*

ը. *81բ* [Գովասանութիւն Աւետիս վարդապետի] — *Տեառնէ ես դու շնօրօք լի, շնորհօք լի, / Ավետիս վարդապետի անուամբդ քոյ գովելի... /Իջմա /// (շար. թափուած):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

82ա Աստուածով: Թիւն 1748, յունիսի 6—ումն Աշտարխան էս Կաւազանայգիրս կարդացինք, փոքր սղալութիւն ունէր, մանաւանդ որպէս իցէ գրօղին Աստուած էլ առաւել շնօրք բարգեւի, եւ Աստուած ողորմի իւրն եւ իւր ծնողաց հոգոյն:

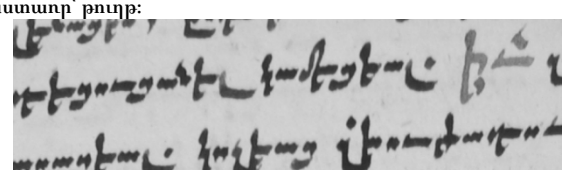
Յաջորդում է գաղտնագիր եւ ստորագրութիւն:

1664
ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԱՂԷՔՍԱՆԴՐԻ ՄԱԿԵԴՈՆԱՑՒՈՅ

Մաշկե՞րտ ՌՄԺԶ — 1767

ԳՐԻՉ՝ Մարգար տոց. Մաշկեւտցի:

ԹԵՐԹ՝ 167: ՊՐԱԿ՝ 11x16 (թ 14, ժԱ 8)+1x1: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,3x11: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր (նմուշ՝ 27ա): ՏՈՂ՝ 19—27: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ սեւ կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ:

Նմուշ՝ 27ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ — ձ ա կ ա տ ա զ ա ր դ՝ 1ա «Հոս շինես գլուխն, այսպէս անես»: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ ճանգուցագիր (1ա): Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, սեւ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ զանազան բծեր: Կազմի կաշին ճեռնուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—1ա—164ա Պատմութիւնք մեծին Աղէքսանդրի Մակեդոնացոյ, վարք եւ կեցութիւնք, արիականք, ծնունդ եւ վախճան նորին ցուցանի

ա. *1ա—14բ* Ա. Իմաստուսին եգիպտացոց երկրին եւ ծովու չափու հասեալ...

բ. *14բ—6ա* Բ. Ծնունդ եւ սնունդ Աղէքսանդրի եւ գործք նորին, եւ սատակումն Նիխտանեբայ — Աղէքսանդրոս *աճէր եւ զարգանայր...*

գ. *16ա—7բ* Գ. Հարցումն Արիստոտելի ընդ Աղեքսանդրոս և ընդ այլ զաշակերտս իւր — *Ի ժամանակի յանմիկ եկեալ յաշխարհ իւր* Փիլիպոս...

դ. *17բ* Դ. Գրեաց եւսիս թուխտ օրինակաւ այսպէս — Եւսիս Փիլիպպոսի *եւ* Ոլոմբիադայ *իմոյ...*

ե. *18ա* Ե. Փոխանակ գրեցին եւ նոքա Արիստոտելի վարդապետի նորա թուխտ օրինակս զայս — Փիլիպպոս *եւ* Ոլոմբիադա Արիստոտելի *խնդալ...*

զ. *18աբ* Զ. Փոխանակ գրեաց եւ իմին թուխտ օրինակս զայս — Արիստոտէլէս Փիլիպպոսի *եւ* Ոլոմբիադա *խնդալ...*

է. *18բ* է. Եւ զայս ընդեռնեալ, առաքեցին եւ նոքա եւսեաս թուխտ. ունէր զայս ինչ — Փիլիպպոս *եւ* Ոլոմբիադայ եւսեայ *բարեկամի...*

ը. *18բ—9ա* Ը. Իսկ Արիստոտէլէս զայրացեալ, գրեաց սպառամբ Աղէքսանդրի օրինակս զայս — Արիստոտէլէս Աղէքսանդրի *խնդալ...*

թ. *19ա* Թ. Գրեաց եւ նա փոխանակ Աղեքսանդրի այսպէս — Աղեքսանդրոս Արիստոտելի *վարդապետի իմոյ խնդալ...*

ժ. *19աբ* Ժ. Նմանապէս եւ ծնօղքն գրեցին Աղէքսանդրի թուխտ, որ ազդէր զառ ի նոցանէ կամս — Փիլիպպոս *եւ* Ոլոմբիադայ Աղեքսանդրի *որդոյ մերոյ խնդալ...*

ժա. *19բ–20ա* ԺԱ. Փոխանակ գրեաց եւ Աղեքսանդրոս թուխտ, որ ազդէր զայս ինչ – Աղեքսանդրոս Փիլիպպոսի *եւ* Ոլոմբիադա *խնդալ…*

ժբ. *20ա–1ա* ԺԲ. Հաւանումն ցլագլուխ ձիուն – *եւ իբրեւ* Աղեքսանդրոս *չորեքտասանամեայ…*

ժգ. *21ա–4ա* ԺԳ. Ջուելն Աղեքսանդրի ի Պիսիս, եւ կառաւարելն ի հանդէսն, եւ սպանումն Նիկոլայոսի — Աղեքսանդրոս *եղեալ հնգետասանամեայ…*

ժդ. *24ա–6ա* [ԺԴ]. Ի բաց հանելն Ոլոմբիադա ի Փիլիպպոսէ, եւ սպանումն Լուսինայ – *եւ* Աղեքսանդրի *ընկալեալ անձին…*

ժե. *26ա–7ա* [ԺԵ]. Աբստամբիլն ի Փիլիպպոսէ հաղաին Մոթոնի, եւ վասն հարկաուզացն Դարեհի – *Քաղաք մի էր, որում անուն էր* Մոթոնէ…

ժզ. *27ա–8բ* ԺԶ. Հօրն Աղեքսանդրի մահն Փիլիպպոսի, եւ սպանումն Պոսոնիոսի – *եւ դարձեալ միւս այլ քաղաք* Թրակեցւոց…

ժէ. *28բ–40ա* Զօրաժողով լինելն Աղեքսանդրի, եւ շինումն մեծի հաղաին Աղեքսանդր[ի] – *եւ իբրեւ խաղաղութիւն եղեւ քաղաքն…*

ժը. *40ա–2ա* Դիմեալն Աղեքսանդրի եգիպտոս – *Իսկ* Աղեքսանդրոս *առեալ զզօրսն…*

ժթ. *42աբ* Դիմելն Աղեքսանդրի ի Ծուր, եւ նոցա ընդդէմ կալ նմա պատերազմունս – *եւ անտուստ զօրաժողով արարեալ…*

ի. *42բ–4ա* Թուխտ Աղեքսանդրի առ Ծուացիխս – *Թագաւոր* Աղեքսանդրոս Մակեդոնացւոց…

իա. *44ա–6բ* Թուխտ Դարեհի Պարսից արքայի՝ [առ] Աղեքսանդր Մակեդովնացի – *Թագաւոր թագաւորաց եւ աստուած աստուածոց…*

իբ. *46բ–8ա* Թուխտ Աղեքսանդրի առ Դարեհ – *Թագաւոր* Աղեքսանդրոս *հօր* Փիլիպպոսի…

իգ. *48ա–9ա* Թուխտ Դարեհի առ նախարարս իւր – *Թագաւոր թագաւորաց առ նախարարսդ իմ…*

իդ. *49աբ* [Թուղթ նախարարացն Դարեհի առ Դարեհ] – Վշտասպ *եւ* Սպանդիատ Դարեհ *մերում թագաւորի խնդալ…*

իե. *49բ–50* [Թուղթ Դարեհի առ նախարարս իւր] – *Թագաւոր թագաւորաց* Դարեհ *մեծ…*

իզ. *50ա–1ա* Թուխտ Դարեհի [առ] Աղեքսանդր, եւ հանդիպումն միմեանց պատերազմաւ, եւ ի փախուստ դառնալ<դառնալ>. Դարեհի, եւ ի գերութիւն մատնիլ մօրն եւ կնոջն նորա եւ որդեացն – *Թագաւոր թագաւորաց մեծ աստուած* Դարեհ…

իէ. *51ա–3բ* Թուխտ Աղեքսանդրի առ Դարեհ – *Դու,* Դարեհ, *տկար եւ անզօր…*

իը. *53բ–7բ* [Թուղթ Աղեքսանդրի առ զօրավարն իւր] – Սկամանդայ *իմոյ քաջ զօրաւարի…*

իթ. *57բ–63ա* Յաղագս Թեփացւոցն ընդդէմանալոյն Աղեքսանդրի, եւ աւար առեալ զնոսա եւ հիմանց խախաց, եւ գուսանութիւն հանդերձ որդովք Իսմին Իասայ — Աղեքսանդրոս *առեալ զզօրսն եւ ճանապարհաւ անցեալ…*

լ. *63ա–5բ* Աստանօր բարկացաւ Աղեքսանդրոս Իսմին Իասայ – *եւ* Աղեքսանդրոս *ի նա երկար զակն կառուցեալ զատամունսն կրճտելով…*

լա. *66ա–7ա* ԻԶ. Դիմելն Աղեքսանդրի ի Պղատեայ հաղաք Աթենացոց, եւ պատճէն թղթոյն հրապարակախօս լինիլն Աթենացոց հոետորի – Աղեքսանդրոս *ի* Կորնթոսէ *համբարձեալ…*

լբ. *67աբ* Թուխտ Աղեքսանդրու առաջին – *Թագաւոր* Աղեքսանդրոս Աթենացւոց *զայս ինչ…*

լգ. *67բ–8ա* Գրեն փոխանակ եւ Աթենացիքն զայս – Աթենացւոց *քաղաքս եւ քաջքս…*

լդ. *68ա–74բ* Փոխանակ գրեաց Աղեքսանդրոս նոցա զայս ինչ – *Թագաւոր* Աղեքսանդրոս Աթենացւոց *զայս ինչ ասեմ. Առաքեցի…*

լե. *74բ–7ա* Թուղթ Աղէքսանդրի յԱթենացիս – *Թագաւորն* Աղեքսանդրոս *Որդի* Փիլիպպոսի…

լզ. *77ա–81ա* Իէ. Ծնունդ եւ գործ Աղեքսանդրի առաջինն կատարեցաւ: Աստանօր սկիզբն երկրորդ գործոց, եւ դիմեալ միւսանգամ ի վերայ Դարեհի: [Գնալն Աղէքսանդրի յաշխարհն Կիլիկեցւոց] – *եւ անդուստ դիմեալ* Աղէքսանդրի, *խաղայ գնաց ընդ* Կիլիկիեա…

լէ. *81ա–3ա* [Գնալն Աղէքսանդրի յաշխարհն Մարաց] – *եւ անդուստ առեալ զօրսն, եկեալ հասանէր ի* Մարաց *աշխարհն…*

լը. *83աբ* Գրեցին որ յառաջապահին էին Դարեհի թուղթ, որ էր այսպէս – Վշտասպ *եւ* Սպանդիատ *աստուածո մեծի* Դարեհի *խնդալ…*

լթ. *83բ–4ա* Թուխտ Դարեհի առ Աղեքսանդր – Դարեհ Աղեքսանդր *զայս ինչ ասէ. Գրեցեր մեզ…*

խ. *84աբ* Թուղթ Աղեքսանդրի առ Դարեհ – *Թագաւոր* Աղեքսանդրոս Դարեհի *խնդալ…*

խա. *85ա Թուղթ* Աղեքսանդրի առ նախարարն իւր – *Թագաւոր* Աղեքսանդրոս *նախարարացդ իմոց…*

խբ. *85բ–6ա* Գրեաց եւ Դարեհի նախարարն յառաջ, որ հասեալ կայր իրք զայս – *Նոտարէս աստուծոյ* Դարեհի *խնդալ…*

խգ. *86աբ* Թուղթ Պովրայ առ Դարեհ — Պովրոս *թագաւոր* Հնդկաց…

խդ. *86բ–7բ* Թուղթ Հոոզոնեայ, մօր Դարեհի, առ որդին իւր Դարեհ — Հոոզոնեա, *մօր* Դարեհի, *որդոյ իմոյ խնդալ…*

խե. *87բ–94ա* Յորժամ եկն Աղեքսանդր առ Դարեհ, իւրովի լինել հրեշտակ – *ի քուն մտեալ* Աղեքսանդրոս...

խզ. *94աբ* Պատուէն Դարեհի – *եւ* Դարեհ *փախստական եղեալ եկն յարքունիսն իւր...*

խէ. *95ա–6բ* Թուխթ Դարեհի առ Աղեքսանդրոս, յետ փախչելոյն նորա – Դարեհ Աղեքսանդրի *իմում տեառն...*

խը. *97ա–9բ* Սպանումն Դարեհի ի Բեսոսէ եւ Առիվարդանա – *եւ* Աղեքսանդրի *առեալ զգօրս իւր...*

խթ. *99բ–102բ* Թուխտ Ալեքսանդրի առ Պարսիկս – *Թագաւոր* Աղեքսանդրոս, *ի Թագաւորէ աստուածոյ...*

ծ. *102բ–4բ* Սպանումն Բեսոսի եւ Առիվարդանա – *Դարձաւ յինքն* Աղեքսանդրոս *եւ ասէ. Ո՞ր են արքն...*

ծա. *104բ–5բ* [Թ]ուխտ Աղեքսանդրի առ մայրն եւ կինն Դարեհի — Աղէքսանդրոս Հռոգոգոնեա *եւ* Ստատեա *խնդալ...*

ծբ. *105բ–7ա* Փոխանակ գրեցին եւ նոքա նմա այսպէս — Հռոգոգոնեայ *եւ* Ստատիրայ *Թագաւորիդ* Աղէքսանդրի *խնդալ...*

ծգ. *107ա–8ա* Թուղթ Աղեքսանդրի առ Հռոգոնէս—Աղեքսանդրոս Հռոգոնաայ *խնդալ...*

ծդ. *108ա–15բ* Թուղթ Եղէքսանդրի առ մայրն իւր եւ առ վարդապետն Արիստոտէլ – *Թագաւոր* Աղէքսանդրոս Ոլոմբիադա *քաղցուենւոյ մօր...*

ծե. *115բ–7ա* Դիմեալն Աղեքսանդրի ի Հնդիկս առ Պովրոս թագաւոր – *եւ զոհեալ անդ գաւառին աստուածոցն* Աղեքսանդրոս...

ծզ. *117ա–8բ* [Թուղթ Պովրոսի առ Աղեքսանդրոս] – Պովրոս *Թագաւոր* Հնդկաց...

ծէ. *118բ–21բ* Խե. թուղթ Աղեքսանդրի առ Պովրոս, եւ պատերազմելն ընդ իմիմեանս, եւ սպանումն Պովրոսի թագաւորի Հնդկաց – *Թագաւոր* Աղեքսանդրոս Պովրոսի *Թագաւորի* Հնդկաց *խնդալ...*

ծը. *121բ–4ա* [Թուղթ բրահմանաց առ Աղեքսանդրոս] – *Բրաքմանք՝ մերկ իմաստասէրք...*

ծթ. *124ա–33ա* Թուղթ Աղէքսանդրի առ Արիստոտէլ վարդապետն իւր յուշիմ – *Թագաւոր* Աղէքսանդրոս Արիստոտէլի *վարդապետի իմոյ խնդալ...*

կ. *133ա* Թուղթ Աղէքսանդրի առ Կանդակայ – *Թագաւոր* Աղէքսանդրոս *դշխոյի* Կանդակա...

կա. *133բ–43ա* Թուղթ Կանդակա առ Աղեքսանդրոս – *Դշխոյ* Կանդակայ Մեռովայ *եւ որք ընդ նովաւ են...*

կբ. *143բ* Թուղթ Աղեքսանդրի առ Համազուս – *Թագաւոր* Աղեքսանդրոս Ամոզանց *խնդալ...*

կգ. *143բ–4բ* Թուխ[թ] Ամոզաց առ Աղեքսանդրոս — Ամոզանց *քաջանց եւ առաջին զօրաց...*

կդ. *144բ–5ա* Երկրորդ թուղթ Աղեքսանդրի – *Թագաւոր* Աղեքսանդրոս Ամոզանց *խնդալ...*

կե. *145ա–6ա* Երկրորդ թուղթ Ամոզաց առ Աղեքսանդրոս — Ամոզաց *քաջք եւ առաջին զօրք..*

կզ. *146աբ* Թուղթ Արիստոտէլ առ Աղեքսանդր – Արիստոտէլէս Աղէքսանդրի *խնդալ...*

կէ. *149բ–9ա* Թուղթ Աղեքսանդրի առ Ոլոմբիադա մայր իւր – *Թագաւոր* Աղեքսանդրոս *յՈլոմբիադա խնդալ...*

կը. *149ա–64բ* Յաղագս դաւոյն Անթիպատեայ, եւ դեղ մահու արբուցանել մեծին Աղէքսանդրի, եւ վասն նշանացն որ եղեն – *Մինչդեռ էր մեծն* Աղէքսանդրոս *ի Բաբիլովն....*

կթ. *154բ–61բ* [Կտակ եւ թուղթ Աղէքսանդրի]

– *154բ–5բ Թագաւոր* Աղէքսանդրոս, Ամոնա *եւ* Ոլոմբիադա *որդի,* Մակեդոնացւոց *եւ* Հռոգացւոց *եւ իշխանաց խորհրդի խնդալ...: – 155բ–6ա Թագաւոր* Աղեքսանդրոս... *Թագաւոր* Մակեդովնացւոց, զԱռադիոս *զորդի* Փիլիպպոսի *արասջիք...: – 156աբ Թագաւոր* Աղեքսանդրոս... *ցուցանէին խնամածու տանն...* զԿրատերոն...*: – 157աբ Թագաւոր* Աղեքսանդրոս... *ցուցանէ Հնդկաց Թագաւորութեանն...: – 157բ–8ա Գրեաց Թուղթ աղետից եւ ողբոց առ* Ոլոմբիադա...*: – 158ա–61բ Գրեաց դարձեալ* Աղեքսանդրոս *Թուղթ* Կեբա... *ազինս խուժադուժ ազգաց քսան եւ հելլենացուցեալ երկոտասանս:*

ճ. *162ա–4ա* [Վասն Աղէքսանդրի Մակեդոնացւոյ]

– *162ար Ասպպէս* Աղեքսանդրոս *սպան զԴարեհ...: – 162բ–3բ Ասյս* Աղեքսանդրոս *հասեալ* եգիպտոս...*: – 163բ–4ա Մնեալ եղեւ* Աղեքսանդրոս *ըստ եգիպտացւոցն տուբա ամսոյն... եւ Թագաւորեաց* եգիպտոս Պտղոմէոս *եւ ի* Մակեդոնիա Առադիս՝ Փիլիպպոսի *որդին: Այս է կատարումն ծննդեանն եւ կենացն եւ գործոցն եւ վաղճանին մեծին* Աղեքսանդրի Մակեդոնացւոյ:

Տպ. Պատմութիւն Ալէքսանդրի, Երեւան, 1989, G:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

164բ Յիշատակարան այսմիկ գրոյս – *Գոհութիւն եւ փառս... վեր առաքեմք... զի եւս կարօղութիւն նուաստիս յանկ հասուցանել զայս գրգուկս, որ կոչի Պատմութիւն մեծին* Աղեքսանդրի, *որ ընդ հանուրս թեւակոխեալ եղեւ եւ զբազմադիմի եթող յաղթութեան նշան, որոյ քաջութեան անուն մինչ ցայժմ հռչակեալ բերի: Որ սոյն գրքոյս, ես նուաստ գրիչ՝ տիրացու* Մարգարս, *ի նահանգէն* Երապօլսու, *որ կոչի* Մաշկերտ, *եւ*

որդի տէր Գրիգոր *հանճարեղ քահանային ծերունւոյ: Արդ եղեւ ծրումն սորին ի թվաբերութեան Հայոց ՌՄԺԶ (1767) ամին, եւ եղեւ աւարտն ի վերջն մարտի, եւ ի հայրապետութեան Ագքան//(165ա)ագեանս շառաւղի եւ սրբոյ լուսաւորաչաշաւիղ վաղահիմ Աթոռոյն երկնացնցուղ, որ ի* Կիլիկեան *նահանգ՝ տեառն* Գաբրիէլի *աստուածապատում եւ գերընտիր կաթողիկոսին, եւ ի պատրիարգութեան երկուց Աթոռոցն՝ սրբոյն* Սաղիմա *եւ* Կոստանդնուպօլսու *տեառն* Կարապետի *եւ տեառն* Գրիգորի *աստուածիմաստ վարդապետացն, ներվշտապատում ժամանակի եղեւ ծրումն սորին: Վասն որոյ ներումն ժտեմ ի անարհեստութեան գրչիս եւ սղալանաց ոմանց, որ ապախանդ առեցմամբ եւ կամ վարակմամբ մըտացս ներսպրդեալ եղեն, քանզի սա է նախկին երեխայրի եւ առաջին պտուղ գրչութեանս իմոյ: Վասն որոյ անմեղադրելի գոլ ժտեմ եւ հանդիպողացդ միով Հայր մեղայիւ յիշեալ զվերոյգրեալ ծնօղքն իմ՝ զտէր* Գրիգոր *խոհեմազարդ քահանայն, եւ զմայրն՝* Կիւլիստան *խաթունն, եւ ինձ տառապեալ գրիչս, եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ. ամէն:*

165բ Ո՛վ Աղէքսանդրոս *դիցազեան սերունդ,*
Նրբամտութեամբդ եղեր խոր անդունդ:
Արդ, հռչակեցեր զքաջութեան անուն,
Որ ի յազգ մարդկան չեղեւ քեզ հանգոյն:
Ընդոյդ յաղթութեան ընթացիցն վէպ
Գրել քարտեղի վարկեցեալ հապճէպ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

144ա (Շղագիր, լուացուած) Նւաստ ծառայ Յիսուսի Քրիստոսի՝ Պետրոս *եպիսկոպոս* Բերիոյ, *կոչեցեալ* Մախսուտեան, *վաղ ուրեմն ստացեալ էի զգիրքս զայս* Աղէքսանդրու Մակեդօնացւոյ *Պատմագիրք, եւ յայժմ ի թուին ՌՄԻԳ (1774) եւ փետրվարի ԻԴ (24)—ումն, առաքեցի զսա ի* Բաբիլօն *առ համակամ եղբարց իմ՝* Յակոբջան *աղայն, զի ընծայեսցէ լուսահոգի Ա[ստուածատու՞ր]ի որդի՝ ազնուազարմ, սիրազուն եղբօր իմոյ՝ օրհնեալ աղա* Մարգարիճ, *զոր Տէր բարեաւ վայելումն տացէ. ամէն:*

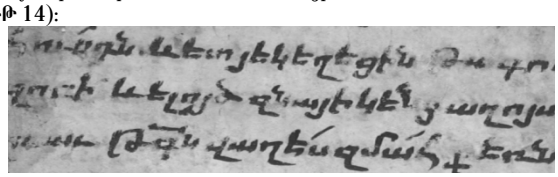
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 114ա (անընթեռնելի՝ «Պետրոս եպիսկոպոս»): 1ա (կարմիր) Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա *է:*

ԳՐՉԱՓՈՐՁ 165բ Վասն գրչափորձելոց... 167բ Այս գիրքս կոչեցեալ Պատմագիրք... Վեր իրաւախոհ... (եւ այլուր՝ առանձին բառեր):

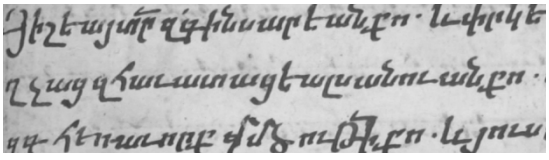
1665
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ
(Բաղկացած է 2 տարբեր ձեռագրերից)

ԹԵՐԹ՝ 300: ԿԱՋՄ՝ սեւ կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ (ԺԹ դ.):

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Աւետարան Ղուկասու: Թ—ժ դդ.: 1(Ա), սկզբից (եռանկիւնաձեւ մի փոռիկ բեկոր): Մազաղաթ, հաւաճաբար նախապէս երկսիւն, բոլորագիծ երկաթագիր, միայն մի քանի տառեր՝ «[Առա]ջեցին/// [ն]ոքա եւ աս[են] ///» (ԺԹ 14):

Նմուշ՝ 24ա

Նմուշ՝ 237ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին՝ ճեռծուած, եզրերը՝ մաշուած:

ՁԵՌԱԳԻՐ Ա

Տայշող ՊՂ — 1441

ԳՐԻՉ՝ Ստեփաննոս երէց: ՍՏԱՅՈՂ՝ Կարապետ ֆիլ.:

ԹԵՐԹ՝ 177(1—177) + 12 (178—89, լրացում Բ ձեռագրի գրչի): ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺՁx12 (Է 11, ԺԴ 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 17,3x13: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (լրացնողի՝ 178ա—89բ): ՏՈՂ՝ 20 (լրացնողի՝ 21—24):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թուղթը թղուցած, լուսանցային մասերը բամբակակալած, խոնաւութիւնից վերին լուսանցային մասերը գունափոխուած, 1—4 թերթերը կիսով չափ խայխայուած, թանաքից գրադաշտը գունափոխուած: Քանիցս նորոգուած, տեղ—տեղ կարկատուած, թերին լրացուած Բ ձեռագրի գրչի ձեռով:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

1. *1ա—103ա* [Մեսրոպայ Վայոցձորեցւոյ Պատմութիւն սրբոյն Ներսիսի հայրապետին Հայոց]

Տե՛ս ձեռ. 702, 4ա—126ա. § ա/*1ա—9ա(սկ. «Հայոց սուրբն Գրիգոր...»)*: բ/*9ա—17ա (առանց խորագրի. կցուած նախորդին՝ որպէս մասն Ա գլխի)*: գ/*17ա—26ա*: դ/*26ա—32ա*: ե/*32ա—7բ*: զ/*37բ—42բ*: է/*42բ—8ա*: ը/*48բ—54բ*: թ/*54բ—61ա*: ժ/*61ա—79ա*: ժա/*79ա—89բ*: ժբ/*89բ—95բ*: ժգ/*95բ—103ա (վրջ. «եւ արդ, զայս հանեալ... ի գեղն որ կոչի Վարժի»)*: ժդ—իբ/*չիք: Համմ.* ձեռ. 1779, *195–273ա:*

2. *105ա—173ա* Պատմութիւն Կրաւնաւորին եւ Ամիրային, որ եղեւ յամս Ծ թուականութեան Հայոց — *Թագաւորեաց այր մի բարի ի* Տեսբոն, *որում անուն էր* Աբդլ Ազիզ...

— *173ա* [Յիշատակարան թարգմանութեան] — *Ես՝* Բարդողիմէոս, Անձեւացեաց *թագաւոր, ի սնընդականութեանէ* Ապու Սահլ *կոչեցեալ, թարգմանեցի զՊատմութիւնս ի տաճիկ գրոց ի հա[յ] լեզուս, յորժամ ծովացեալ մեղքն իմ ընկղմեցին զիս յանդունդս եւ մատնեալ եղէ ի ձեռս անաւրինաց, մինչեւ գերեզմանի արժանի չեղէ, բայց թէ աւգտակար է ինձ եւ մարդասիրական եւ մեծ խնամ արարչին առ իմ յաւժարութեանս, զի ի բազում մեղաց իմոց մասն ինչ թեթեւութիւն լիցի ի տանջանաց: Եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս. ամէն:*

3. *173բ—89բ* Ի սմին աւուր յիշատակ նախահարցն Աբրահամու, Իսահակայ եւ Յակոբայ — *Աբրահամ որդի Թարայի, եւ էին Քաղդէացիք, ազգաւ Ասորիք...*

—178ա—83բ լրացուած ԺԵ դ. ոմն տէր Կարապետի ձեռքով՝ 178ա «Տէր Կարապետ», իսկ 184ա—9բ՝ դարձեալ ԺԵ դ. երկրորդ ձեռագրի անանուն գրչի ձեռքով:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

103բ Փա՛ռք...Որ ետ կարողութիւն տկարութեանս իմո՝ սուտանուն Ստեփանոս *իրիցու, որ անուամբս եմ եւ ոչ գործով, հասանել ի վերջ գրիս: Արդ, գծագրեցաւ Պատմութիւնս երիցս երանեալ սուրբ եւ երջանիկ հայրապետին* Մեծին Ներսիսի *//(104ա) թագաւորացն Հա[յ]ոց ի թվին ՊՂ (1441), յամսեանն Մեհեկի, ի գեաւղս որ կոչի* Տայշող, *ընդ հովանեաւ* Սուրբ Աստուածածնի *եւ* Սուրբ Ստեփաննոս Նախավկայի: *Արդ, յերես անգեալ աղաչեմ զձեզ, ո՛վ սուրբ հայրք եւ եղբայրք, որք հանդիպիք սուրբ երջանիկ հայրապետի Պատմութեանս, յիշեսջիք յաղաւթս ձեր զատացողք սորայ՝* զԿարապետ *քահանայն եւ զծնօղսն իւր՝* Մկրտիչ *քահանայն եւ զՆսէֆիսաթուն, եւ զկողակիցն իւր՝* զԲէկկիխաթուն, *եւ զորդին՝* զԳրիգոր *քահանայն եւ զնորին կողակիցն՝* զԳազալխաթուն, *եւ զորդիքն՝* զՄկրտիչ *սարկաւագն եւ* զՅովանէսն. *յիշեցէք եւ Աստուած ողորմի ասացէք. ամէն: Այլ ես՝ գծագրող սորա, յերես անգեալ աղաչեմ զձեզ, մանկունք սուրբ եկեղեցւս, անմեղադիր լերուք խոշորութեան եւ սխալանաց գրոյս, քան[զի] փոխեցաք յերկրէ, յերկիր, եւ ո՛չ տո//(104բ)ւն ունէաք եւ ո՛չ դադար, այլ կարողութեամբն Աստուծոյ գրեցի զսա: Եւ որք ընթեռնուք զաս, լի բերանով եւ ուղիղ սրտիւ Աստուած ողորմի ասացէք ստացողի գրոցս՝* Կարապետ *քահանային, եւ ծնաւղացն՝* Մկրտիչ *քահանային եւ* Նսէֆխաթունին, *եւ որդոյն՝* Գրիգոր *քահանային եւ նորին որդոյն՝* Մկրտիչ *սարկաւագին, որ ստացաւ զսուրբ գիրգս՝ յիշատակ հոգոյ իւրոյ եւ ծնօղաց իւրոց, եւ ամենայն արեան մերձաւորաց իւրոց՝ կենդանեաց եւ հանգուցելոցն Ողորմի ասացէք, եւ Աստուած ձեզ ողորմեսցի. ամէն:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 9բ, 106բ Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա *է:*

Ջ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Բ

ԺԵ — XV

ՍՏԱՅՈՂ՝ Վարդան գրակապ:

ԹԵՐԹ՝ 12 (178ա—89բ, լրացում Ա ձեռագրի) + 111(190—300): ՊՐԱԿ՝ ԺԶ—ԺԸx12 + Ա—Էx12(Ա, Է 14) + 1x1: ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 17,3x13: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն (երկսիւն՝ 190ա—206բ, 209ա—213ա): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (գրչափոխութեամբ): ՏՈՂ՝ 21—24:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թուղթը ճիմիից թուլացած, լուսանցային մասերը բամբակալած, խոնաւութիւնից տեղ—տեղ գրադաշտը գունափոխուած, թանաքը գունաթափ: Կան փորիկ պատռուածքներ, եղծուած բառեր եւ տողեր: ԺԷ դ. նորոգուած եւ կազմուած, որի ընթացքում թերթերը խառնուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *178ա—89բ (տե՛ս ձեռ. Ա, § 3):*

2. *190ա—206բ, 209ա—13բ, 207ա—8բ* Պատմութիւն Յովասափայ եւ Բարաղամու — *Արդ, ի մարդ եղանիլն Աստուծոյ Բանին, ընտրեցաւ Աստուած զաշակերտն երկոտասան...*

3. *214ա—67ա* [Յովհաննու Մամիկոնեան Պատմութիւն Տարօնոյ]

> Տե՛ս ձեռ. § ա/214ա—5բ, *241ա—6ա(միայն տպ. 1941, թերթ 40—66. «եւ էջ փրկել զնոսայ... զձերդ եղից հարցումն»: բ/246ա—8բ, 226ա—30ա: գ/230ա—5բ: դ/235բ—40բ, 216ա—21բ: ե/221բ—5բ, 249ա—55ա: զ/255ա—9ա: է/259ա—61բ: ը/261բ—3բ: թ/263բ—5բ: ժ/265բ—7ա:*
>
> *Դեռեւս ԺԸ դ. նկատուել է թերթերի խառնուածութիւնը եւ կատարուել նշումներ՝ 206բ, 213բ, 215բ—6ա, 225բ, 240բ, 241ա, 248բ, 240բ «Ակքն դուրս է եկեր կազմողին...»:*

4. *267ա—73ա* Կտակ Յովսեփա՝ որդոյն Յակոբայ, վասն նախանձու—*Հրաման կտակի պատասխանեաց Յովսեփա՝ իբրեւ հանդերձեալ էր վաղջանել...*

5. *273բ—85բ* Պատմութիւն Ասանեթայ — *Եւ եղեւ յամին առաջնում յեաւթն ամաց լինելութեան...*

6. *286ա—99բ* [Պատմութիւն յաղագս Սրբոյ Խաչին, որ Հացունեաց կոչի... — *Եւ եղեւ յետ թագաւորելոյն Մաւրկայ...* ձեռ. 1722, 142բ—3ա] *էր աշխարհն Պարսից, տարեալ եւ գնշան Խաչին Քրիստոսի... եկեղեցիք շինեցան յաշխարհին Հայոց յանուն իմ: Եւ նա զարթուցեա/// (շար. թափուած):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. *178ա (ԺԵ դ., գրիչ՝ 178ա—83բ)* Տէր Կարապետ:

2. *189բ* Քրիստոս Աստուած, քո սուրբ նահապետացն բարեխաւսութեամբն ողորմեա ստացողի գրոցս՝ Վարդան *գրակապին եւ ծնաւղաց նորին, հաւրն՝*

Աւետիսին, *եւ մաւրն՝* Տալիթային, *եւ եղբարցն՝* Քահանաէապետին, Յոհանիսին, Տուռւթին, *եւ հաւրեղբաւրն՝* Հայրապետին, Գուհարխաթունին, *եւ ամենայն արեան մերձաւորացն, զի բազում աշ[խ]ատութեամբ եւ փափաքմամբ սիրով ետ գրել զպատմութեններս զայս: Որք կարդայք եւ լուսաւորիք, լի բերանով Աստուած ողոր[մ]ի ասացէք ստացողի, գրողի եւ ծնօղաց նորին, ձեզ ողորմի այժմ եւ [միշտ եւ յա]ւիտեանս [յաւիտենից. ամէն]:*

Աւետիսի եւ Տալիթայի որդի Վարդան գրակապը 1450–ին Արճեշում ստացել է Յովհաննէս քահանայի գրած Աւետարանը (Հ. Աճառեան, Յուցակ հայերէն ձեռագրաց Թաւրիզի, Վիեննա, 1910, էջ 65, §2):

208բ Ողորմի Քրիստոս Աստուած մեր ստացողի գրոցս՝ Վարդան *գրակապին եւ ծնողաց նորին՝* Աւետիսին *եւ* Տալիթային, *եւ եղբարցն՝* Յոհանիսին, Քահա-[նայ]ապետին, Տուռւթին *եւ* Ղարին, *եւ քուրոջն՝* Քառամխաթունին, *կարդացողացն եւ լսողացն, եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս:*

266բ Եւս առաւել զՎարդան կազմողս յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղաւթս ձերով, սուրբ ընթերնողք, եւ լի բերանով Աստուած ողորմի ասացք[էք], որ ետ գրել փափաքանաւք///(267ա) զՊատմութիւնս զայս: Որ զԱստուած ողորմին ասէ, յԱստուծոյ առցէ զողորմութիւն յիշողասդ, եւ ինձ՝ մեղապարտ գծողիս. ամէն:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 295բ Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա *է:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

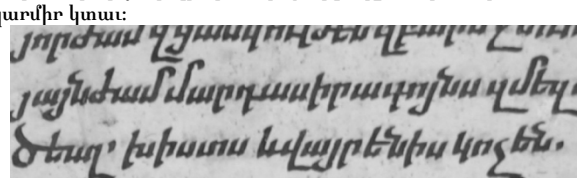
300ա(ԺԷ դ.) Դարձեալ յիշացէք ի Քրիստոս զվերջին կազմող սուրբ տառիս՝ զՍտեփաննոս *աբեղայն եւ* զՎարդան *սարկաւաքն, եւ զմահդասի* Մլխամն: *Յիշեցէք եւ Աստուած ողորմի ասացէք նոցա, եւ Աստուած ձեզ ողորմեսցի իւր միւսանգամ գալըստեանն. ամէն: Կրկին անգամ յիշեցէք ի մաքրափայլ աղաւթս ձեր՝* Ստեփաննոս *աբեղայն եւ զծնաւղն իւր՝* զՍտեփաննոսն *եւ* զՄարգարիտն, *եւ զեղբարքն իւր՝* զՍարգիսն *եւ* զՋանին, զՄալիջան, զԱթաջանն, զխուբիարն, *եւ զեղբաւրորդիքն՝* զՓիրիջան. *եւ դեռայբուսիկ* զՍարգիսն, *յիշեցէք, եւ Աստուած զձեզ յիշէ:*

1666
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

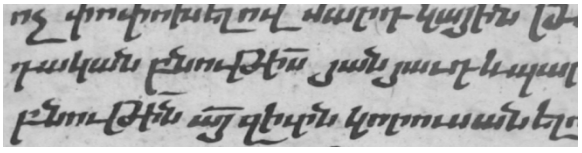
ԺԴ — XIV

ԳՐԻՉ՝ Դաւիթ ֆիյ., Նեռսէս երէց: ՍՏԱՅՈՂ՝ Թադէոս կրօնաւոր:

ԹԵՐԹ՝ 292: ՊՐԱԿ՝ Ա—Իեx12(Ա. 10, ԺԳ, ԻԱ. 11, Իե 8): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,5x12: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (թեռւս Դաւթի՝ 1—250, Նեռսէսի՝ 251—92): ՏՈՂ՝ 21: ԿԱՋՄ՝ ճնշագծեռով եւ սակաւաթիւ մանր դռոշմազարդեռով շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը, տախտակ, աստառը՝ կարմիր կտաւ:

Նմուշ՝ 24ա

Նմուշ՝ 254բ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 1ա, 6ա, 200ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ոյ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, վարդագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. զանազան բծեր, ցեցակեր՝ 48—60: Կազմի կաշին՝ ճեռծուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքին ու դռնակը՝ վնասուած, կապիչներն ընկած: Տարբեր ժամանակներում եւ տարբեր ձեռերով արբագրուած:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. *1ա— 250բ* [Վարք եւ մատենագրութիւնք եւագրեայ, եւ Լուծմունք Գրիգորի

1. *1ա—6ա* [Վարք եւագրեայ երանելւոյ] — *Ի բազում իրս, ո՛վ սիրելիք, կարի յոյժ զարմանալի եւ հռչակաւոր երեւեալ…*

2. *6ա—8ա* Եւագրեա Նշանակ յեզեկիէլէ — *Իմանամք զմարդն՝ զբանականն…*

3. *8ա—16ա* Գիտնաւոր եւ արդիւնաւոր — *Գործնականք ճառից խելամուտ լիցին…*

4. ա. *16ա—22բ* Եւագրեա (Ա—Ժե) — *Քանզի յառաջագոյն յղեցեր դու առ իս…(18բ)* Ա. *Քրիստոնէութիւն է հրաման Փրկչին…*

բ. *22բ—31բ* Վասն ութ խոռհըրդոցն (ԺԶ—ՃԳ) — *ԺԶ. Զմիտս մոլորականս զետեղեցուցանեն…*

գ. *31բ—2բ* Վասն այնոցիկ, որ ընդ իւն ցնորս անցանեն (ՃԳ—ՃԶ) — *ՃԳ. Յորժամ ընդ քուն ցնորիցն…*

դ. *32բ—4ա* Վասն հաստատութեան, որ մերձ է յանախտութիւն (ՃԷ—ԿԲ) — *ՃԷ. Երկուս գիտեմ զոգւոյ խաղաղութեամբ…*

ե. *34ա—41ա* Վասն Նշանակաց անցաւորութեան (ԿԳ—Ճ) — *ԿԳ. Ի ժամանակի իբրեւ միտքն առանց զբաղման սկսցին աղաւթս…*

5. *41ա–8բ* Ճառ Քրիստեա – *Աստուծոյ արժանի այն է, որ աստուածութեանն ինչ անարժան գործ ոչ գործէ…*

6. *48բ–74բ* Եւագրեա – *Առաջին լուսաւոր պատերազմացն…*

7. *74բ–86ա* Վասն ընդունելութեան – *Եթէ յաւտարութիւն գնասցես…*

8. *86բ–91բ* Վասն պաշտաման – *Յորժամ կենաց կցորդ եղբայր քո ճանապարհ…*

9. *91բ–101բ* Նորին ճառ երրորդ – *Ժառանգորդք Աստուծոյ, լուարուք զպատգամս Աստուծոյ…*

10. *101բ–4ա* Եւագրեա Բան խրատու – *Երեխայրիս կալոյ իմոյ եւ հնձանի իմոյ…*

11. *104ա–5ա* Եւագրեա Ած մարտիրոսսն – *Ջնահատական Քրիստոսի զծառայն պատուեսցուք…*

12. *105աբ* Վասն Յարութեան – *Յարութիւն Քրիստոսի երկրպագեսցուք…*

13. *105բ–7բ* Նորին Եւագրեա – *Եթէ ունիցիս ընդ քեւ եղբարս…*

14. *107բ–12ա* Հաւատք որ ի Նիկիայ – *Հաւատամք ի մի Աստուած յամենակալ…*

15. *112ա–99բ* Ընդդէմ պատասխանի ի գրոց սրբոց

ա. *112ա–4բ* Ած դեւսն որ փորձեն զմեզ – *Որ ի ներքոյ երկնից բանւորք են…*

բ. *114բ–25բ* Ած խորհուրդսն որկորըստութեան (Ա—ՀԱ) – *Ած խորհուրդսն, որ առանց վաստակոյ…*

գ. *125բ–37բ* Ած խորհուրդսն պոռնկութեան (Ա—ԿԴ) – *Խորհուրդքն պոռնկութեան ի ներքս…*

դ. *137բ–48ա* Ած խորհուրդսն ածաթաւիրութեան (Ա—ԿԶ) – *Ած դեւն, որ խոստանայ ինձ…*

ե. *148բ–61բ* Ած խորհուրդսն տրտմութեան (Ա—ՁԱ) – *Ած անձն, որ համարիցի…*

զ. *161բ–72ա* Ած խորհուրդսն սրտնութեան (Ա—ԿԹ) – *Ած անձն որ ոչ գիտէ, թէ զեղբաւր…*

է. *172ա–82ա* Ած խորհուրդսն երկբա ձանձրութեան (Ա—ԽԵ) – *Ած խորհուրդսն ձանձրութեան, որ գործել ձեռաւքն խորշիցի…*

ը. *182ա–9ա* Ած խորհուրդս նորափառութեան (Ա—ԽԵ) – *Ած նորափառ անբարհաւաճ խորհուրդսն…*

թ. *189ա–99բ* Ած խորհուրդն ամբարտաւանութեան (Ա—ԿԷ) – *Ած դեւն ամբարտաւանութեան… Բովանդակն՝ տունք ՇԻԳ ճառիս՝ ՀԱ – ԿԴ – ԿԶ – ՁԱ – ԿԹ – Կ – ԽԵ – ԿԷ։*

16. *200ա–50բ* Եւագրեա Հարիւրաւորն վեցերորդին

ա. *200ա–8ա* Առաջինն. Յաղագս ընդդէմ բանաստեղծիցն արտաքինոց (Ա—Ղ) – *Ած Առաջին բարւոյն ոչ գոյ հակառակ… կատարեցաւ առաջին հարիւրն՝ պակաս տասամբ։*

բ. *208բ–15բ* Նորին երկու հարիւրն (Ա—Ղ) – *Ած Հայելի բարւոյն, ուժոյն եւ իմաստիցն Աստուծոյ… Կատարեցաւ Մ՝ Ժ պակաս իբրեւ զառաջինն։*

գ. *215բ–22բ* Նորին երրորդ հարիւրն (Ա—Ղ) – *Ած Հայր միայն գիտէ զածեալն իւր… Կատարեցաւ երեք հարիւրն՝ Ժ պակաս որպէս զառաջինն եւ զերկրորդն։*

դ. *223ա–30ա* Նորին Չորրորդ հարիւրն (Ա—Ղ) – *Ած Աստուած տնկեաց իւր բանաւորք եւ սնոյց զնոսա իմաստութեամբ… Կատարեցան Ն–իւրն՝ Ժ պակաս իբրեւ զայ[լ]սն։*

ե. *230բ–6բ* Նորին Հարիւրեակ հինգերորդ (Ա—Ղ) – *Ած Ադամ աւրինակ է Քրիստոսի… Կատարեցաւ հինգհարիւրեակ՝ պակաս Ժ–ամբ որպէս զայլսն։*

զ. *236բ–43բ* Վեցերորդ հարիւրեակ (Ա—Ղ) – *Ած Զի՞նչ է գիտութիւն եղելոց… Ղ. Զհարիւրեակս զայս վեցակի։*

է. *243բ–50բ* Նորին Պակասն Հարիւրեկաց (Ա—Կ) – *Ած Արքայութիւն երկնից է գիտութիւն… որ ամենայն կենաւք իւրեանց հաւանին մահու։*

— *250բ* Կատարեցան Պակասորդքն Վեցհարիւրին։ Եւ ասաց ոմն ի կատարելոց, թէ իննսնիւն զերորդութիւնն փառաւորեաց, եւ վաթսնիւս զպակասացու աշխարհս պարսպեաց Կ սպառազինաւք, որք պահեն զհանգիստ երկնից արքային՝ որ է հոգի արդարոց անձանց առաքինեաց։

Տե՛ս Բ. Սարգսեան, Սրբոյ Հօրն եւագրի Պոնտացւոյ Վարք եւ մատենագրութիւնք, Վենետիկ, 1907։

Բ. 250բ—92ա [Բանք զանազանք]

1. *250բ–3ա* Թուղթ Գրիգորի Վրկայասիրի Հայոց վերադիտողի Վասն Ջատկին – *Ի թուականութեանն Հայոց ՇՀԱ, ի սուրբ Ջատկէն…*

2. *253ա–72ա* Ներսիսի Կաղ[յե] ցւոյն (սրբագրողի՝ «Բանք առ ազգն Յունաց» = Գիր հաւատոյ խոստովանութեան) – Բանիւ դուզնաքեայ իմն խաւսելով ի լսելիս խոհեմագունիդ…

3. 272ա—9բ Բանք Ներսիսի արեպիսկոպոսի Տարսոնի

— *272ա* [Յիշատակարան] – Ներսէս՝ նուաստ ստացաւղ մատենի, գրչութեամբ որդւոյ իմոյ՝ Գրիգորիսի, ածի զսուրբ տառս ընդ իս ի Կոստանդինուպաւլիս ի թուիս Հայոց ՈԽՁ(1197)։ Եւ աստ նամակաւքս արարեալ խաւսակցութիւն, գտաք զսոսա, անծանաւթ ի սոցանէ, թանձրաբարբառք ի հրէական կամաւք ընդ նիւթս կապեալ, որք ոչ ախորժեն ծառայել Աստուծոյ նորոգութեամբ Հոգւոյն, այլ հնութեամբ

գրոյն, եւ ստըրջացեալ ի հոգեւոր կամս մեր, դարձաք յիմաստախոհ յուսոյ սոցա ամաւթով: Նամակքն (սրբագրողի՝ «Մանուէլի») այս են. Գիրքն Երեմիայ, եւ Գերմանոսի, եւ Փաւստա թուղթքն որ ի Հայք վասն հաւատոյ, եւ Աթանասի, եւ Մանեա:

ա. *272ա—9բ* Տեառն Ներսէսի արեւպիսկոպոսի Տարսոնի Կիլիկեցւոյ յորժամ չոգաւ դեսպանութեամբ ի թագաւորէն Հայոց Լեւոնէ ի Կոստանդինուպաւլիս. Հարցումն պատրիարգին եւ պատասխանի սրբոյն Ներսէսի — *Իբրեւ յառաջեաց սուրբն Ներսէս առաջի թագաւորին* Յունաց *եւ ետ ողջոյն...*

4. *279բ—81բ* Վասն եփեսոսի երկրորդ ժողովոյն է — *երկրորդ ժողովն* եփեսոսի *վասն* Փլաբիանոսի *եւ վասն* Եւտիքի...

5. *281բ—3բ* Յաղագս Քաղկեդոնի ժողովոյն — *ժողովն* Քաղկեդոնի *շինելով չարապէս ի վերա հիման* Նեստորի...

6. *283բ—5ա* Այլուստ եւ այս [սակս Բ բնութեանն] — *Հարցից ցքեզ, որ Բ բնութիւն սահմանես ի Քրիստոս, Բ բնութիւնքն երկրպագելի՞ք է, թէ՞ ոչ...*

7. ա. *285ա* Սարկաւագ վարդապետի — *Ի լինելն որդի մարդոյ...*

բ. *285ա—92ա* Ընդդէմ այնոցիկ որք վասն բաժակին մոլին — *Բաժակն աւրհնութեան, զոր աւրհնեմք... եւ ինքն եղիցի աւրհնեալ յաւիտեան. ամէն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. *125բ* Ջլացեալս ամենայն մեղաւք զԴաւիթ *անարժան եւ մեղուցեալ քահանայ յիշեցէք ի Տէր:*

2. *292բ* Գրեցաւ սակաւ գիրս ձմեռամբ յոգնամեղ եւ անպիտան գրիչ՝ Ներսէս *երիցոյ, որ անունս է քահանայի եւ գործս՝ ոչ մի աշխարհականի, ի խնդրոյ աստուածահաճոյ եւ սրբասէր կրաւնաւորի, որոյ անուն* Թադէոս *կոչի: Որք հանդիպիք այսմ բանի, աղաչեմք աղերսալի՝ զգրողն եւ զստացաւղն յիշեցէք ի Տէրն ամէնի:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

292բ Ի թվին ՋՂԲ (1543), ապրիլին Դ (4), եւ աւրն Դ—շաբաթ ի լուսանալ աւուրն Ա ժամն սաստիկ շարժ եղե, Ողորմեայ փոխին ասելու չաք եղե, շատ աւեր արե:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 1բ, 286բ Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա *է:*

1667
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ
(Բաղկացած է 3 տարբեր ձեռագրերից)

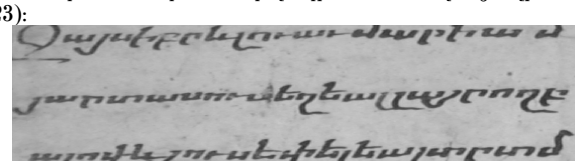
ԹԵՐԹ՝ 245: ԿԱՋՄ՝ ճնշագծերով շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը դարչնագոյն կտաւ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին ֆերծուած, եզրերը մաշուած, թիկունքը երկու տեղից վերից վար ճեղուած, դռնակի կաշին ընդերկայնակի կիսով չափ՝ թափուծ, կապիչներն՝ ընկած:

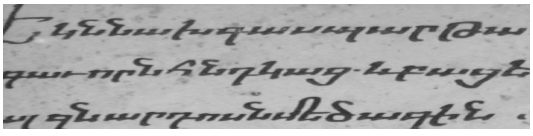
Ջ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ա

ԺԴ — XIV

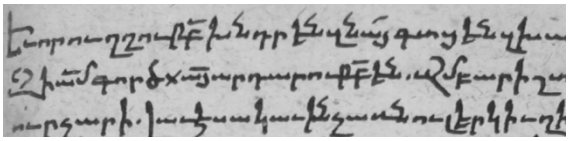
ԹԵՐԹ՝ 89 (1—89). չգրուած՝ 1ա—5բ, 15ա—7բ, 28ա—9բ, 40աբ: ՊՐԱԿ՝ 1x4 + Ա. — Էx12 (ե 13, Ջ 10, է 14): ՆԻՒԹ՝ թուղթ (ժէ դ. յաւելում՝ 1—15, 15—7, 28—29, 40, 53, 64—65, 76—77, լուսագծերով): ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն (միասիւն ժէ դ.՝ 53աբ, 64ա—5բ, 76ա—7բ): ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 21 (լրացնողի՝ 22—23):

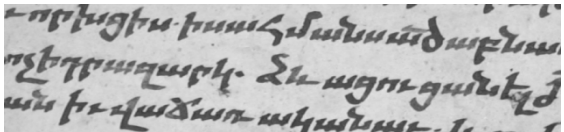
Նմուշ՝ 30ա

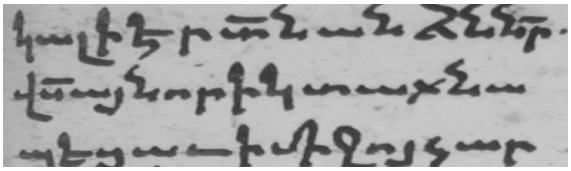
Նմուշ՝ 44ա

Նմուշ՝ 64ա

Նմուշ՝ 91ա

Նմուշ՝ 147ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 46ա, 74բ, 79բ: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ հաճգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ շագանակագոյն բծեր, ցեցակեր, փոխրիկ պատռուածքներ: Ժէ դ. նորոգուած, թերին մասամբ լրացուած Գ ձեռագրի անանուն գրչի ձեռով (տե՛ս Գիր), եզրահատուած եւ լուսանցազարդերը վնասուած:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. 1. *6ա—45բ* Պատմութիւն յաղագս մարդեղութեան Քրիստոսի աստուածոյ մերոյ մարմնացելոյն ի սուրբ կոսէն Մարիամու, զոր ասացեալ է սրբոյն Յակոբա եղբաւրն Տեառն, որ ի սկզբանէ ականատես սպասաւոր եղեւ Բանին Աստուծոյ: Արդ, նախ սկիզբն արարեալ խոհիւրդով կարգաւ գրել զյիշատակարան Փրկչին... եւ ապա տղաւութեան գործոյն Յիսուսի յառաջման զԱւետարանին պատմութիւնն, զոր սուրբն Յակոբ ի հաղաւն Երուսաղէմ գրեալ ծանոյց բազմաց, եւ մեզ այժմ կամի յայտնել

ա. *6ա—14բ եւ եղեւ յառաջին ամի տերութեան Ոգոստեա կայսեր Հռոմոց եւ ի թագաւորութեան Հերոդիա անաւրէն արքային Հրէաստանի...*

բ. *14բ—24ա եւ եղեւ ի քահանաանալն Զաքարիա եւ կին նորա եղիսաբեթ ամուլ էր, որպէս եւ Աննա... (միջից թերի):*

գ. *24ա—36բ եւ յայնժամ եղեւ սկիզբն յղութեան սրբո կուսին: Իսկ յորժամ աւետեաց հրեշտակն սրբո կուսին եւ գնաց ի նմանէ, ի նիսան ամսո ժե (15), յաւուր չորեքշաբթի... (միջից պակասաւոր):*

դ. *36բ—45բ եւ եղեւ ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ ել հրաման յԱւգոստեա կայսեր՝ աշխարհագիր առնել ընդ ամենայն երկիր... Այսէ գիրն առաջին գրեալ մատամբն Աստուծոյ... եւ* Մեղիսեդեկ *ի կիւրոս թագաւորն* Պարսից, *եւ նա եդ ի սենեկի, զոր մոգքն մատուցին Յիսուսի Քրիստոսի/// (միջից և շար. թերի):*

Գլխաբաժանումն ըստ լուսանցագարդերի: Հովանդակում է ձեռ. 1668–ի ա—ժա գլուխների նիւթը, գգալի խմբագրական տարբերութեամբ:

2. *46ա—89բ* [Բանիւ Սողոմոնի]

ա. *46ա—79բ* Առակք Սողոմոնի — *ճանաչել զիմաստութիւն...*

բ. *80ա—9բ* ժողովող... — *Ունայնութիւն ունայնութեան...*

Բ. *78ա* [Յաւելագրութիւն ժե դ., Գիր չար լեզուի.] — */// հլալի իմ անարկի, որ էք ի մէջ օդոց...*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 53բ, 79բ Գիրքս Սուրբ Էջմածնա *է:*

ՁԵՌԱԳԻՐ Բ

ԺԴ — XIV

ԹԵՐԹ՝ 44 (90—133). չգրուած՝ 90աբ, 99աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա—Դx12 (Ա, Դ 10): ՆԻՒԹ՝ (ԺԷ դ. յաւելում՝ 90աբ, 99, լուսագծերով): ՄԵԶՈՒԹԻՒՆ՝ 15,8x11,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 27:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 91ա: Գ ո յ ն ե ր՝ սեւ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. եզրաձատուած, լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր: Ա պրակը վերջից պակասաւոր:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. *91ա—133ա* Վարդան վարդապետի ասացեալ [խրատ]

— *91ա—2ա* [Նախերգան — *եւ արդ, բազում անգամ խորհեցա] ողորմելիս* Վարդան, *որ ի* Մարաթաոյ...

ա. *92ա—4բ* Ա. Վասն տասն վաճառականացն, որ են մարդիկ — *եւ արդ, ահա ժ վաճառական եկեալ ի մի վայր...*

— *94բ—6բ Մեկնութիւն Տասն վաճառականացն — եւ արդ...*

բ. *96բ—98բ* Ա(Բ). Վասն հպարտութեան — *Մեծ եւ անեզրական չար եւ առաջին կորուստ հպարտութիւն է ///(շար. թափուած):*

— *100ա—1ա* [Վասն ոխակալութեան] — */// Այս բժ պատառ, զոր եդ Աստուած...*

գ. *101ա—3բ* Ե(=Գ). [Վասն լեզուաճութեան] — *Ահա, որդեակք, եկայք հասաք...*

դ. *103բ—6բ* Դ. [Վասն ոտովայնամոլութեան] — *Մի՛ հ թէ քանի չար եւ մեծ կորուստ է ախտ որովայնամոլութեանն...*

ե. *106բ—11ա* Ե. [Վասն զրկանաց] — *Մվ ժողովուրդք Աստուծոյ եւ խորհրդական...*

զ. *111ա—4ա* Զ. [Վասն շնութեան] — *Վա՛յ ամենայն մարդկան, որք երկին յաշխարհ...*

է. *114ա—7բ* Է. [Վասն կախարդութեան] — *Ահա խորխորատ կորստական...*

ը. *117բ—21բ* Ը. [Վասն անզղջութեան] — *Ամենայն բերանով վա[յ] մեզ եւ եղուկ է լսելաց...*

թ. *121բ—6ա* Թ. [Վասն դարձի եւ զղջման եւ ապաշխարութեան] — *Եկայք, որդիք մարդկան, ամենեքեան որք առէք զշնորհ Հոգոյն Սրբոյ...*

ժ. *126ա—33ա* Ժ. [Վասն անհուն ոդանցն] — *Եկայք աստանօր ի միասին, որդիք Ադամայ... միով բնութեամբ եւ կամօք այժմ:*

Բ. *133ա* [Յաւելագրութիւն ժե դ., Տօնացոյց] — *Յունվար Ա (1): Կաղանդ, Զ (6) Յայտնութիւն...*

ԴՐՁԱՓՈՐՁ 133բ Ամենայն մեղաց ի զատ, ասէ, դու կացիր...

ՁԵՌԱԳԻՐ Գ

ԺԷ — XVII

ԳՐԻՉ՝ Տէր Գրիգոր (168բ—97բ, 201ա—44ա):

ԹԵՐԹ՝ 112 (134—245). չգրուած՝ 134աբ, 244բ—5բ: ՊՐԱԿ՝ 3x14 (Բ 12) + Ա—Զx12 (Ե 14, Զ 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն (135ա—67ա), միասիւն (167բ—244ա): ԳԻՐ՝ նօտրգիր: (Ա. 135ա—67ա, Բ. Գրիգոր գրիչ՝ 168բ—97բ, 201ա—44ա, Գ. 198ա—200բ): ՏՈՂ՝ 22(135ա—67ա), 19—22(167բ—244ա):

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 135ա: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր (135ա): Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

Վիճակ՝ բաւարար. ցեցակեր:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. [Բանք Սողոմոնի]

1. *135ա–42բ* Երգ երգոց, որ է աւրհնութիւն աւրհնութեանց, ասացեալ Սողոմոնի՝ արքային Իսրայելի – *Հարսն ասէ ցիւեսայն. Համբուրեսցէ զիս…*

2. *143ա–67ա* Իմաստութիւն Սողոմոնի – *Սիրեցէք զարդարութիւն՝ ոյք դատիք զերկիր…*

Բ. *167բ–226ա, 240ա–4ա* [Ի Հարանց Վարուց] – *Մեծն* Անտոն *ասաց երեք խաւսք. Զոր թէ առնէ ոք, ապրի…*

Գ. *226ա–40ա* Խրատ արտասուաց առ միանձնուհս, երանելոյն եւ հոգեշնորհ վարդապետին Անանիայի: Աղաւթք Նարեկացոյն – *Զբանն զոր պատուիրեցեր եւ աղաչեցերս… եւ աստուածային լուսովն առլցեալ լինի միշտ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

223բ (Գրիգոր գրիչ) Ով ոք ականեսցի ի սմանէ կարդալով կամ լսելով զխրատս հոգեղս եւ կամ կաղապար առնելով, յիշեսցիք հոգնայմեղ անձն՝ գտէր Գրիգորն, եւ յիշողացն ողորմեսցի Քրիստոս. ամեն: Եղու՛կ եղկելոյս:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

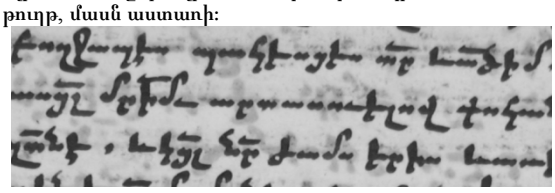
244ա Յիշատակ է սուրբ գիրքս, որ կոչի ժողովածոյ, մահտեսի Մելքոնի *փեսա՝ մահտեսի* Թ(=Պե)տրոսին, *իսկ ի վայելումն* Սուրբ Էջմիածնցի Յակոբ *վարդապետին: Այս եղեւ ի թվին Հայոց ՌՃԾէ (1708)–ին յուլիս ամսոյ ԺԲ (12), ի մայրաքաղաքն* Թօխաթ:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 243բ Գիրքս Սուրբ Էջմածնա *է:*

1668
ՅԱԿՈԲ ՏԵԱՌՆԵՂԲԱՅՐ
ԳԻՐՔ ՏՂԱՅՈՒԹԵԱՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ԺԷ — XVII

Թերթ՝ 122. չգրուած՝ 1ա—7ա, 116ա—22բ: Պրակ՝ 1x6 + Ա—Ժx12 (Թ 10, ժ 4): Նիւթ՝ թուղթ, լուսագծերով (տարբեր՝ 1—6, 117—22, «S.C.» լուսադրոշմով): Մեծութիւն՝ 14,5x10: Դրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ նօտրգիր: Տող՝ 20: Կազմ՝ ծաղկաթուղթ, թիկունքն ու անկիւնները՝ սեւ կաշի, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ, մասն պահպանակի: Պահպանակ՝ 1 + 1, թուղթ, մասն աստառի:

Նմուշ՝ 20ա

Մանրանկարզութիւն — Յովակիմ եւ Աննա՝ 7բ: Կիսախորան՝ 8ա: Լուսանցազարդ՝ բուսական: Զարդագիր՝ թոչնագիր, հանգուցագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին, ոսկի:

Վիճակ՝ բաւարար. կազմի եզրերը՝ մաշուած:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

–8ա–116ա [Գիրք Տղայութեան Քրիստոսի Յակոբայ Տեառնեղբօր]

ա. *8ա–9բ* Վասն սրբոյ կուսին Մարիամու, որ եղեւ ի տան հօր իւրում, զոր ասացեալ է սրբոյն Յակոբայ Տեառնեղբօրն – *Իսկ այրն* Յովակիմ *յորժամ էլ ի տանէ իւրմէ…*

բ. *9բ–12բ* Վասն սրբոյ կուսին Մարիամու ծննդեան, որ եղեւ ի տան հօր իւրում – *Եւ ի վաղիւն յարուցեալ* Յովակիմ, *կոչեաց զՀովիասն…*

գ. *12բ–5ա* Վասն սրբոյ կուսին Մարիամու սքնքնդեան, որ եղեւ ի տաճարն սրբութեան զամս Բժ—ան – *Ասէ* Յովակիմ *ցԱննայ. Լցան աւուրք մանկանն…*

դ. *15ա–9ա* Սրբոյ կուսին Մարիամու տալ զան Յովսէփա ի կնութիւն… – *Իբրեւ լցան աւուրք սրբութեան կուսին Մարիամու տաճարի անդ…*

ե. *19ա–28բ* Վասն աւետաւոր հրեշտակի ձայնին եւ բարոզեաց զղութիւն սրբոյ կուսին Մարիամու – *Յայնժամ եղեւ առ նա բարբառ հրեշտակին…*

զ. *28բ–33ա* Վասն Մարիամու յանդիմանելոյ զկուսութիւնն սուրբ եւ պարկեշտութիւնն Յովսէփայ եւ տալ նոցա երկոցունց զջուրն փորձութեան – *Եւ ի վաղիւն յարուցեալ* Յովսէփ…

է. *33ա–8ա* Վասն տրտմութեան Յովսէփայ եւ զրպարտելոյ զկոյսն սուրբ՝ անմեղութեամբ դատարպարտել զնա – *Եւ կատարեալ յաւուրցն այնոցիկ…*

ը. *38ա–41բ* Վասն Ծննդեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի յայրին – *Եւ եղեւ ընդ յաւուրսն ընդ այնոսիկ ել հրաման…*

թ. *41բ–3բ* Վասն նախամօրն Եւայի եւ Յովսէփայ, փութով հասանել նոցա տեսանել՝ զԾնունդ ամէնազովեալ Սուրբ կուսին Մարիամու – *Եւ իբրեւ զայն տեսեալ Յովսէփայ եւ նախամօրն…*

ժ. *43բ–4բ* Վասն հովուացն, որ տեսին զծնունդ Տեառն մերոյ – *Ապա հովիւքն ի տեղոջն յայնմիկ բնակեալ…*

ժա. *44բ–53բ* Վասն գալստեան մոգուցն ընծայիւք յերկրպագութիւն նորածին մանկանն Յիսուսի – *Եւ <եւ> Յովսէփ եւ Մարիամ հանդերձ մանկամբն…*

ժբ. *53բ–5բ* Վասն Հառասնօրեա գնալ ի տաճարն բազում ընծայիւք – *Յետ այս ամենայնի եղելոցս, որ գործեցաւ…*

ժգ. *55բ–7ա* Վասն Հերովդէի, եւ կոտորելոյ զմանկունս նորին ի Բեթղէհէմ, եւ ի խափելոյ ի մոգոցն – *Եւ իբրեւ եղեւ կատարումն նոցա ի գլուխ ամին…*

ժդ. *57ա–9բ* Վասն ըսպանման Հերովդէի Զաքարիայ քահանայապետն ի տաճարին – *Իսկ անօրէն բռնաւորն իբր ոչ կարաց…*

ժե. *59բ–69ա* Վասն հրեշտակին յայտնելոյ Յովսէփա՝ գնալ նոցա փախստական ի ձեռաց չար Հերովդէէ յերկիրն յեգիպտոս – *Յարուցեալ Յովսէփ վաղվաղակի…*

ժզ. *69ա–74բ* Վասն գնալոյ յերկիրն Իսրայէլի եւ բնակիլ յաշխարհն Գալիլեացոց՝ ի քաղաքն Նազարէթ – *Եւ ի վաղիւն յարուցեալ նոցա եկին անցանել յերկիրն Մովաբու…*

ժէ. *74բ–9բ* Վասն փոխելոյ անտի եւ գնալ յերկիրն Ասորոց – *Եւ ի գիշերն այնմիկ յարուցեալ Յովսէփ…*

ժը. *79բ–81ա* Վասն երթալոյ նոցա յերկիրն Քանանու, եւ տղայութեան զոր առնէր Յիսուս – *Եւ ընդ լուսանալ առաւօտին…*

ժթ. *81ա–2բ* Վասն երթալ նոցա յերկիրն Իսրայէլի եւ տալ ուսումն դպրութեան – *Յարուցեալ Յովսէփ առ զՅիսուս եւ…*

ի. *82բ–6բ* Վասն տալոյ զՅիսուս Գամաղիէլի ուսումն գրոց – *Եւ ի վաղիւն յարուցեալ Յովսէփ, առ տախտակ մի…*

իա. *86բ–93բ* Վասն գնալոյ ի քաղաքն Տապարիեա եւ տալ զՅիսուս առուեստ ներկութեան – *Յարուցեալ Յովսէփ ընդ առաւօտն անտի…*

իբ. *93բ–8բ* Վասն գնալոյ նորա յԱրեմութեայ քաղաքն, զտղայութիւն զոր առնէր Յիսուս մանուկ եւ յարութեան – *Յարուցեալ Յովսէփ, էառ զՄարիամ…*

իգ. *98բ–100ա* Վասն գնալոյ նոցա Աւտեւան լերինն, տղայութիւն զոր առնէր Յիսուս – *Յարուցեալ Յովսէփ ընդ առաւօտն, էառ…*

իդ. *100ա–3ա* Վասն գնալոյ նոցա ի գիւղն յեմաուս, եւ բժշկէր զհիւանդս եւ զսքանչելիսն զոր առնէր Յիսուս – *Իբրեւ զայն տեսեալ Յովսէփա եւ Մարիամու…*

իե. *103ա–6ա* Վասն հրեշտակին ազդ առնելոյ Յովսէփայ՝ գնալ ի քաղաքն Նազարէթ – *Եւ յաւուր միում, ի տեսլեան գիշերին…*

իզ. *106ա–8ա* Վասն բազում բժշկութիւնս, զոր կատարեաց Յիսուս ի քաղաքն եւ ի գիւղն, եւ այլ տեղիս տեղիս զոր առնէր բժշկութիւն Յիսուս – *Եւ յաւուր միում ելեալ Յիսուս գնաց…*

իէ. *108ա–11բ* Վասն մարգարէիցն ասանդութեան զգրեալսն կատարելոյ եւ օրինացն, զոր առնէր Յիսուս – *Եւ Յիսուս դարձեալ զօրութեամբ Հոգւոյն…*

իը. *111բ–6ա* Վասն դատաւորութեան զոր առնէր ի մէջ Բ զինւորացն – *Եւ եղեւ հնգէտասներորդի յաւուրն խորհէր Յիսուս… եւ նոքա գնացին խաղաղութեամբ զճանապարհս իւրեանց։*

Համմտ. «Անկանոն գիրք նոր կտակարանաց» (Թանգարան հայկական հին եւ նոր դպրութեանց, Բ, Վենետիկ, 1898, էջ 1–126)։

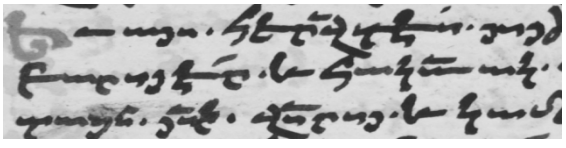
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 7բ (անընթեռնլի)։
ԳՐՉԱՓՈՐՁ 116բ Ի խորոց կարդացի…։

1669
Ճ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԸ — XVIII

ԳՐԻՉ՝ Յովասափ վրդ.։

ԹԵՐԹ՝ 83. չգրուած՝ 83ա։ ՊՐԱԿ՝ Ա—9x16 (9 3)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով։ ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ՝ 15,9x11։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ նօտրգիր։ ՏՈՂ՝ 20։ ԿԱՉՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ։

Նմուշ՝ 16ա

Վիճակ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից ստորին եւ վերին լուսանցքները գունափոխուած։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *1բ–23ա* Պատմութիւն առաքելոյն Յակոբայ, թէ որպէս գնաց Իսպանիայ, եւ դարձեալ եկն յԵրուսաղէմ եւ գլխատեցաւ եւ մեռեալ մարմնով գնաց դարձեալ Իսպանիայ – *Ճառագայթ արփիայհրաշ եւ անպարագրելի…*

2. *23ա–35բ* [Երանելոյն Սարգսի Շնորհալից վարդապետի Խրատ Հոգեւոր ասացեալ. ձեռ. 3791,

433ա] — *Փառաւորեսցուք եւ մեք զԱստուած մի բերանով…*

3. *35բ—42ա* Յայսմ վայրի յիշատակ է աստուածծաբան վարդապետին Աստուածատոյ Մեծոբայ վանից Սուրբ ուխտին — *Այս երջանիկ եւ երանելի այրս Աստուծոյ…*

4. *42ա—4ա* Սեպտեմբերի ԻԹ (29). Պատմութիւն սրբոյն եփսիոսի — *Սայ ասաց աշակերտացն իւրոց…*

5. ա. *44աբ* Փետրվարի Իե (25). Վկայաբանութիւն Խ մարտիրոսացն եւ Յիմարայ նահատակին — *Սոքայ էին հաւատով քրիստոնեայք…*

բ. *44բ—8բ* Այլեւ վկայաբանութիւն սրբոյն Յիմարայ — *Սա առնակին էր ի Վանայ… Գործեցաւ այս ի ՊԿե (1416) ամին…*

6. *48բ—54ա* Մարտի ԺԵ (15). Պատմութիւն սրբոյն Վարդանայ նոր վկային Քրիստոսի, որ ի Բաղէշ բաղաքի կատարեցաւ — *Սուրբն* Վարդան *էր ի Բաղիշու երկրէն… թվականիս Հայոց Պ եւ Հ (1421)…*

7. *54ա—5բ* Մարտի ԻԳ (23). Յիշատակ հրաշից, որ եղեն յԵրուսաղէմ — *Վարդապետ մի, որ էր եպիսկոպոս* Յովհաննէս *անուն ի* Տայոց *գաւառէն… եղեւ ի ՉՃ եւ ՀԱ (1222)…*

8. *55բ—7ա* Ապրելի է (7). Աւետեաց սուրբ Աստուածածնին. Յիշատակ սքանչելեացն, յոր եղեն Երուսաղէմ ի Ո եւ ՀԲ (1223) թուին Հայոց — *Կայր վարդապետ մի յԵրուսաղէմ* Պօղոս *անուն… Ուրախ լեր Աստուածածին… (Ա—Ք):*

9. *57ա—9բ* Ապրիլի ԻԳ (23). Պատմութիւն միւս Գէորգեայ, լեալ ի սրբոյն Գէորգեայ — *Այր ոմն աստուածապաշտ եւ երկիւղած…*

10. *59բ—66ա* Ապրիլի ԻԴ (24). Պատմութիւն նոր վկային Քրիստոսի սրբուհոյն Թամարայ — *Արդ, ի հարկանել զհուր սիրոյն իւրոյ… եղեւ ի Պ եւ Խ (1391)…*

11. *66ա—71բ* Մարտի Ժ (10). Պատմութիւն նոր վկային Քրիստոսի սրբոյն Խաչատրոյ… — *Այս երանելի նահատակս էր ի* Տիկրանայկերտու… *եղեւ ի… ՌՃ եւ Ա (1652)…*

12. *71բ—5ա* Աւիկի ԺԸ (18) եւ Ապրիելի Իե (25). Վարք եւ յիշատակ զսուրբ հօրն Երասխմոսի — *Սուրբ հայրն* Երասխմոս…

13. *75ա—82բ* Հռոմից Բ (2) եւ Յուլիսի Ը (8). Պատմութիւն սրբոցն Դաւթի եւ Ռամանոսի — *Աշխարհն Հռուզաց յանհաւատութիւն էր… ի թվին Հայոց ի Ո եւ ի ԻԱ (1172)… ամէն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1ա Յովասափ *վարդապետ,* Նիկողոս *վարդապետ,* Կարապետ *վարդապետ (նման՝ 82բ):*

35ա Նիկողոս *վարդապետ,* Կարապետ *վարդապետ:*

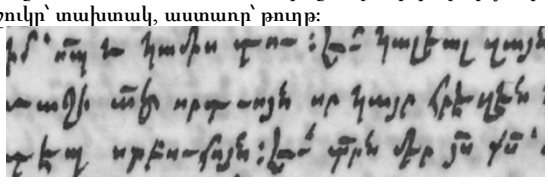
57ա …նայեւ՝ Յովասափ *փծուն գծողիս: եւ Քրիստոսի յԱստուածոյն մերոյ փառք յաւիտեանս. ամէն:*

83բ ե—երբորդ գայս փոքրիկ Պատմագիրք:

1670
ՎԱՐՔ ԵԻ ՎԿԱՅԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՔ

ԺԸ — XVIII

Թերթ՝ 199. չգրուած՝ 1ա—4բ, 123ա—33բ, 135ա—91ա, 192ա—9բ: Պրակ՝ 1x3 + Ա — ԻԳx8 (Ա, 11, Ի 10, ԻԳ 7): Նիւթ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «PRO PATERIA» լուսադրոշմով: Մեծութիւն՝ 14,5x9,3: Գրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ նօտրգիր (նմուշ՝ 13ա): Տող՝ 26: Կազմ՝ դրոշմազարդ բալագոյն կաշի, միջուկր՝ տախտակ, աստառ՝ թուղթ:

Նմուշ՝ 13ա

Մանրանկարչութիւն — Երուսաղէմ 5ա: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր (5ա): Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, սեւ:

Վիճակ՝ բաւարար. թանաքից գրադաշտը թեթեւակի գունափոխուած, լուսանցային մասերում խոնաւութեան հետեր: Կազմի կաշին՝ ճարճուած, եզրերը՝ մաշուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *5ա—122բ* Սուրբ առաքելոց եւ աշակերտացն Քրիստոսի վարուցան եւ վկայական մահուամբ կատարմանցն նոցին

ա. *5ա—7ա* Առաքեալն Պետրոս — *Սուրբ առաքեալն Սիմոն Պետրոս, որ ասի Վէմ: Սա ձեռնադրեաց զՅակոբ… (յունիս ԻԹ):*

բ. *7ա—8բ* Առաքեալն Պօղոս — *Իսկ Պօղոս՝ երեքտասն առաքեալն Քրիստոսի, կացեալ առաջի* Ներոնի… *(յունիս ԻԹ):*

գ. *8բ—11բ* Առաքեալն Քրիստոսի Անդրէաս — *Յորժամ առին հրաման սուրբ առաքեալն քարոզել… (Նոյեմբեր Լ):*

դ. *11բ—2ա* Առաքեալն Յակոբոս Ալբեան — *Սուրբ առաքեալն Յակոբոս Ալբեան, եղայր էր Մատթէոս աւետարանչին… (Յունվար ԻԳ):*

ե. *12աբ* Առաքեալն Մատաթիայ։ Բան սուրբ առաքելոյն Մատթիայ—*Յետ համբարձմանն Քրիստոսի, սրբազան առաքեալն Պետրոս... (Փետրուար Դ)։*

զ. *12բ—4բ* Սուրբ Աստուածածնայ պատկերի եւ իբրաշիցն — *Սուրբ աւետարանիչն Յոհաննէս յաւուր Ննջմանն... (Օգոստոս Ի)։*

է. *14բ* Տիմոթէոսի աշակերտին Պողոսի առաքելոյն — *Տիմոթէոս աշակերտն Պօղոսի առաքելոյն... (Յունվար ԻԲ)։*

ը. *14բ* Կեփայի եւ Ապողոսի՝ աշակերտաց Պօղոսի — *Սոքա աշակերտք էին առաքելոյն Պօղոսի... (Սեպտեմբեր ԻԵ)։*

թ. *15ա—8ա* Առաքեալն Բարթուղիմէոս — *Որպէս երկտասանից առաքելոց... (Դեկտեմբեր Ը)։*

ժ. *18ա—20ա* Առաքեալն Յոհաննէս — *Իսկ աւետարանիչն Յոհաննէս... (Սեպտեմբեր ԻՋ, Մայիս Ը)։*

ժա. *20ա—2բ* Առաքեալն Թոմաս — *Յետ համբառնալոյն Քրիստոսի յերկինս եւ իջման... (Օգոստոս ԻԲ)։*

ժբ. *22բ—4բ* Առաքեալն Փիլիպպոս — *Սուրբ առաքեալն Փիլիպպոս գնաց ի Լիդիա... (Նոյեմբեր ԺԷ)։*

ժգ. *24բ—7բ* Առաքեալն Մատթէոս — *Մատթէոս առաքեալն եւ աւետարանչին Քրիստոսի... (Նոյեմբեր ԺՋ)։*

ժդ. *27բ—8բ* Առաքեալն Յուդա Յակոբեան, որ ասի Թատէոս — *Առաքեալն Քրիստոսի Յուդա Յակոբեան... (Փետրուար ԺՋ)։*

ժե. *28բ—9ա* Առաքեալն Սիմօն Կանանցին — *Իսկ Շմաւոն Նախանձայոյզն... (Փետրուար ԺՋ)։*

ժզ. *29ա—32բ* Առաքեալն Յակոբոս որդին Զեբեդեայ — *Սուրբ առաքեալն Յակոբոս որդին Զեբեդեայ... (Փետրուար ԻԼ)։*

ժէ. *33ա—6ա* Թերահաւատութիւն Թոմայի առաքելոյն — *Յորժամ յարեաւ ի մեռելոց Հովիւն քաջ... (Մարտ ԼԱ)։*

ժը. *36ա—9բ* Առաքեալն Թադէոս եւ այլ վկայք — *Սուրբ առաքեալն Քրիստոսի Թադէոս երկորեակ եղբայր էր Թոմայի... (Դեկտեմբեր ԻԳ)։*

ժթ. *39բ* Եղիշէի առաքելոյն՝ աշակերտի Թադէոսի — *Սա աշակերտ էր սուրբ առաքելոյն Թադէոսի... (Սեպտեմբեր ԻԼ)։*

ի. *40ա—1ա* Սուրբ մօրն Վասայի — *Սրբուհին Վասայ էր յամս Մախսիմիանոսի... (Օգոստոս Ի)։*

իա. *41աբ* Սրբուհւոյն Փոտինեայ — *Սրբուհին Փոտինէ, այն կինն էր Սամարացի... (Օգոստոս ԻԳ)։*

իբ. *41բ—2բ* Սրբոց կուսանացն Բառասնից եւ Ամոնի — *Սրբուհի կանայքս էին յամս Լիկիանոսի... (Սեպտեմբեր Ե)։*

իգ. *42բ—3բ* Սրբուհւոյն Երմոնեայ կոյս վկային — *Առաքեալն Փիլիպպոս ոչ մեծն... (Սեպտեմբեր Ջ)։*

իդ. *43բ—4բ* Սրբոյն Ստեփաննոսի Նախավկային — *Նախավկայն Քրիստոսի սուրբն Ստեփաննոս էր ՀԲ յաշակերտացն... (Դեկտեմբեր ԻՋ)։*

իե. *44բ—5բ* Աշակերտաց Յասոնի եւ Սոսիպատրոսի որ էին Պօղոսի — Յասոն Տարսոնաց էր... *(Մայիս ԺԴ)։*

իզ. *45աբ* Սուրբ առաքելոյն Փիլիմոնի, որ է ի ՀԲ աշակերտացն — *Սուրբ առաքեալն Փիլիմոն... (Յունիս Ե)։*

իէ. *45բ—7ա* Գիւտ Սուրբ խաչին յԵրուսաղէմ, որ ի ձեռն Հեղինեայ թագուհւոյն — *Աստուածասէր զդշխոյն Հեղինէ... (Մայիս ԺԵ)։*

իը. *47աբ* Երեման Սրբոյ խաչի, որ յԵրուսաղէմ — *Ի ժամանակս* Կոստանդեայ... *(Մայիս է)։*

իթ. *48ա—50ա* Սուրբ հայրապետին Կիւրղի Երուսաղէմացւոյ եւ մօր նորին Աննայի — *Սուրբ հայրապետն* Կիւրեղ *ազգաւ հրէայ էր... (Յունիս Ջ)։*

լ. *50աբ* Տիմոնի առաքելոյն Անանիայի, որ էր ի ՀԲ աշակերտացն — *Սուրբ առաքեալն Քրիստոսի* Տիմոն... *(Մայիս Թ)։*

լա. *50բ—1ա* Սուրբ առաքելոյն Անանիայի, որ է ի ՀԲ աշակերտացն — *Առաքեալն սուրբ Անանիայ մի էր եւ սա ՀԲ աշակերտացն... (Հոկտեմբեր Բ)։*

լբ. *51ա—4ա* Վարք սրբոյն Յոհաննու Ոսկեբերանի — *Սուրբն* Յոհաննես Ոսկիբաբանն *էր ազգաւ ասորի... (Նոյեմբեր ԺԳ)։*

լգ. *54բ—7բ* Սուրբն Յակովկայ Պարսկի բազմահատ վկային — *Յամս բարեպաշտ թագաւորացն* Ոնորիոսի... *(Դեկտեմբեր Գ)։*

լդ. *57բ—9բ* Սրբոց մանկանցն Քառասնից, որ ի Սեբաստիայ կատարեցան — *Սուրբ եւ փառաւորեալ վկայիցն Քրիստոսի... (Մարտ Թ)։*

լե. *59բ—64բ* Սրբոյն Թէոդոսի բարեպաշտ թագաւորին — *Բարեպաշտ եւ Մեծ թագաւորն* Թէոդոս... *(Յունվար ԺԸ)։*

լզ. *64բ—7բ* Գլխատումն սրբոյն Յոհաննու Կարապետի — *Սուրբ կարապետն Քրիստոսի Մկրտիչն Յոհաննէս... (Օգոստոս ԻԹ)։*

լէ. *68ա—74բ* Սրբոյն Բարսղի հայրապետին Կեսարու — *Այս Մեծ եւ սքանչելի այր Աստուծոյ* Բարսեղ... *(Յունվար Ա)։*

լը. *74բ—9բ* Պատմութիւն Ծննդեան Քրիստոսի Աստուծոյ եւ երից թագաւորաց գալն — *Յելանելոյն Ադամայ ի Դրախտէն ի ԵՒՃ (5100) ամին... (Յունվար Ջ)։*

լթ. *79բ–83բ* Սրբոյն Յակոբայ Մծբնայ հայրապետին – *Սուրբ հայրապետն Յակոբ... (Դեկտեմբեր ԺԵ)։*

խ. *83բ–8բ* Փոխումն սուրբ կուսին Մարիամու Աստուածածնին – *Պարտ եւ արժան է գիտել զգրեալսն... (Օգոստոս ԺԵ)։*

խա. *88բ–90ա* Մակաբայեցւոցն եղիազարու ֆաճանային եւ Շամունեա եւ է որդւոց կատարմանց – Անտիոքոս *անօրէնն, սուրբ կոչեցեալն... (Օգոստոս Ա)։*

խբ. *90բ–4ա* Սրբոց եօթանասուն եւ երկու առաքելոցն Քրիստոսի եւ կանանց Իղաբերիցն – *Առաքեալն երկոտասանից անուանքն... (Ապրիլ Թ)։*

խգ. *94ա–6բ* Աւետում սուրբ Աստուածածնի ի հրեշտակէն – *Ամենասրբուհի կոյսն Մարիամ... (Ապրիլ է)։*

խդ. *96բ–8բ* Ղազարոսի բարեկամին Քրիստոսի, որ յարոյց ի մեռելոց։ Պատմութիւն, որ է Ղազարոսի բարեկամին եւ սիրելոյն Քրիստոսի... յօրինակ բնութեանս Ադամայ – *Բարեպաշտ արքայն* Յունաց Լեւոն... *(Մարտ ԺԶ)։*

խե. *98բ–101բ* Յարութեան ճառ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի – *Կանխագոյն Մարիամ Մագդաղենացի եկն եհաս ի գերեզման... (Մարտ ԻԴ)։*

խզ. *101բ–3բ* Ջատկի երկրորդ աւուրն, ի վերայ ննջեցելոցն զեղեալ բանիւ – *Եւ արդ, գիտելի է, զի յորժամ էջ խաչեալն... (Մարտ ԻԵ)։*

խէ. *103բ–4ա* Ղուկասու սուրբ առաքելոյն եւ աւետարանչին – *Աւետարանիչն Քրիստոսի սուրբն Ղուկաս էր ազգաւ ասորի... (Հոկտեմբեր ԺԹ)։*

խը. *104ա–5բ* Մարկոսի սուրբ առաքելոյն եւ աւետարանչին – *Սուրբ աւետարանիչն Քրիստոսի Մարկոս, եղբօրորդի էր Բառնաբայ... (Մարտ ԻԴ)։*

խթ. *105բ–6ա* Իշխանացն սրբոց Սահակայ եւ Համազասպայ – *Ի բռնակալութեանն տաճկաց* Ահառոնի... *(Ապրիլ Ը)։*

ծ. *106ա–8բ* Մելխիսեդեկի ֆաճանայի վարուցն – *Թագաւորն* Սաղիմ *ընդ քաղաքին* Սաղիմայ՝ Սաղիմ *անուանեցաւ... (Մարտ ԻԵ)։*

ծա. *108բ–11բ* Ի վերայ Համբարձմանն Քրիստոսի Աստուծոյն մերոյ – *Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս յարուցեալ մեռելոց... (Մայիս Բ)։*

ծբ. *111բ–3բ* Եղիայի ծննդեանն եւ վերացմանն նորին – *Եղիա Թեզբացի էր՝ յԱրաբիա... (Մայիս Բ)։*

ծգ. *113բ–6բ* Վասն ֆառասնօրեայ գալստեանն Տեառն մերոյ – *Իբրեւ լցան աւուրքք սրբութեան... (Փետրուար ԺԴ)։*

ծդ. *116բ–9ա* Սրբոց երկոտասան առաքելոցն Քրիստոսի Աստծոյն մերոյ – *Սուրբ երկոտասան առաքելոց անուանքն... Սիմոն... (Յունիս ԻԹ), Անդրէաս (Նոյեմբեր Լ), Յակոբոս (Փետրուար ԻԱ), Յոհաննէս (Սեպտեմբեր ԻԶ, Մայիս Ը), Փիլիպպոս (Նոյեմբեր ԺԷ), Թումաս (Օգոստոս ԻԲ), Բարդուղիմէոս (Դեկտեմբեր Ը), Մատթէոս (Նոյեմբեր ԺԶ), Յուդայ (Փետրուար ԺԶ), Սիմոն Կանանացի (Փետրուար ԺԶ), Յակոբոս Ալբեան (Յունվար ԻԳ) Մատթէոս (Նոյեմբեր ԺԶ), Պօղոս (Յունիս ԻԲ)։*

ծե. *119ա–21բ* Երկոտասան սրբոց վարդապետացն վարք — *Ա. Սուրբն Դիոնէսիոս ի ծնողաց իւրոց նուիրեալ յԱթենս... (Հոկտեմբեր Դ),* Յովհէթէոս *(Հոկտեմբեր Ա),* Սեղբեստրոս *(Յունվար Բ),* Աթանաս Աղէքսանդրացի *(Յունվար ԺԹ),* Կիւրեղ Երուսաղէմացի *(Մարտ ԺԸ),* Եփրեմ *(Յունվար ԻԸ),* Բարսեղ Կեսարացի *(Յունվար Ա),* Գրիգոր Նիւսացի *(Յունվար Ժ),* Գրիգոր Աստուածաբան *(Յունվար ԻԵ),* Եպիփան Կիպրացի *(Մայիս Ժ),* Յոհան Ոսկիբերան, Կիւրեղ Աղէքսանդրացի *(Հոկեմբեր Ա)։*

ծզ.*122ա* Եղիեա մարգարէի ծնունդն եւ վերացումն նորին – *Եղիայ Թեզբացի էր... որ գրեալ է 217 երեսն։*

ծէ. *122աբ* Սրբոյն Աթանագինեա եպիսկոպոսի եւ Ժ աշակերտացն – *Յամս ամբարիշտ արքային Դիոկղետիանոսի սուրբն* Աթանագինէ *էր... եւ եկեալ Սեբիայ ծառայիւքն իւրովք/// (շար. Թերի)։*

Այստեղ բերուած ա—ծէ վարքերն ու վկայաբանութիւնները քաղուած են Յայսմաւուրքից եւ իւրաքանչիւրի վերջում փակագծերում նշուած ամիսն ու օրը։

Բ. [Բանիւ զանազանիւ]

1. *134աբ* Այս է կարգ եւ սահման խոստովանութեան, սահմանեալ ի սրբոց հարցն կանոնաց աստուածային գրոց վասն հարցման ֆաճանային եւ ինդութեան, թէ որպէս հարցանէ եւ ինդէ զխոստովանողին... – *Այս է առաջին. Պարտ [է] քահանային ուսուցանել զխոստովանորդին/// (շար. Թերի)։*

2. *191բ* [Վասն արդարութեան (հայատառ թուրեէն)] – *Պիր մէմլէքէթէ հարամ ալըշվէրիշ պիլմէյէրէք... միսաֆիր կիպի քօնար/// (շար. Թերի)։*

3. *193բ* Երգ առ սուրբ Աստուածածինն, ի գոյն. Այսօ[ր] անհաս եւ անսկիզբն, որ է տեառն Ղազարու – *Մաքուր ծնօղ Տեառն Յիսուսի / Աստուածածին գեր թագուհի... / Յիմանալին տպեալ յերկնի/// (շար. Թերի)։*

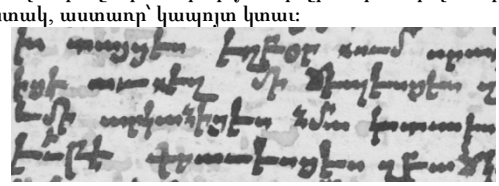
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 5ա (խաչանշան)։

1671
ՄԱՍՈՒՆՔ ՀՆՈՑ ԿՏԱԿԱՐԱՆԻ

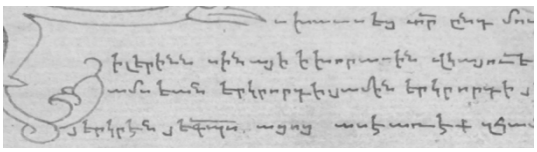
ԺԷ — XVII

ԳՐԻՉ՝ Աբիստագէս:

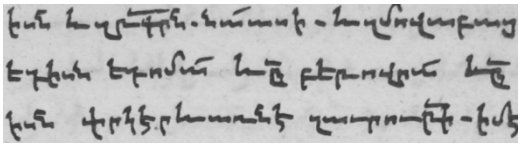
ԹԵՐԹ՝ 363. չգրուած՝ 1աբ, 40բ—6բ, 69բ, 70բ, 73բ—4բ, 79բ—84բ, 118աբ, 242բ—3բ, 354բ—62ա, 363ա: ՊՐԱԿ՝ Ա—Լx12 (Դ—ե, ԺԹ—Ի, ԻԷ 10, ԺԳ 13, ԺԸ՝ չիմ, ԻՋ 14) + 1x22 (Ջ եւ է պրակների միջեւ): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԶՈՒԹԻՒՆ՝ 15,6x10,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ ՆօտրգիՐ (տարբեր) (նմուշ՝ 13ա, 25ա, 47ա, 120ա, 224ա, 318ա): ՏՈՂ՝ 18—20: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառ՝ կապոյտ կտաւ:

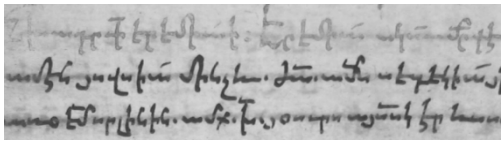
Նմուշ՝ 13ա

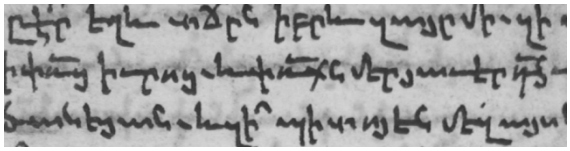
Նմուշ՝ 47ա

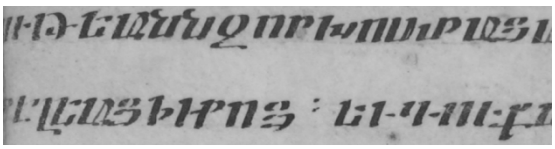
Նմուշ՝ 120ա

Նմուշ՝ 224ա

Նմուշ՝ 318ա

Նմուշ՝ 8ա

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — ձաշոց: Թ—ԺԴ դդ.: 2(Ա—Բ) + 2(Գ—Դ), ստացուած 1 թերթի ընդլայնակի ճատումից եւ ճատուած մասերի ընդերկայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, երկսիւն, ուղղագիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Բա): Կարդալ՝ Գա, Աբ «///Պետրոս... լուան զայս///» (Գոռծ, ե, 8—11): Աբ—Դբ, Բա, Դա, Բբ, Գբ «///Յակովբու ի Կաթուղի[կէ]. եղբարք... առ դատաստանաւն///» (Բ, 1—13): Գբ, Ա՝ա «///Աւետարան Յովհաննն[ու]. Յետ այսորիկ... Պատասխ[ան]///» (ԻԱ, 1—5):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից լուսանցային մասերը գունափոխուած, բամբակալած, զանազան բծեր, միջից պակասաւոր (պրակ ԺԸ): Կազմի եզրերը՝ մաշուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *4ա—354ա* [Մասունք Հնոյ կտակարանի. բաղուածոյ]

1. Ելք — *Գրք. 4ա—17բ (ԺԹ, 1—ԻԴ, 18):*

2. Ղեւտականք — *Գրք 17բ—24ա (ԻՋ, 1—Իէ, 34), 24բ—40ա (ԺԱ, 1—Ժե, 13):*

3. Թիւք — *Գրք. 47ա—65ա (Ա, 1—ԼԲ, 42):*

4. Բ. Օրէնք — *Գրք. 66ա—9ա (Գ, 12—ԼԳ, 21):*

5. Յեսու — *Գրք. 71ա—9ա (Բ, 1—Ժ, 27):*

6. Դատաւորք — *Գրք. 85ա—99ա (Գ, 7—ԺՋ, 31):*

7. Հռութ — *Գրք. 99ա—103բ (Ա, 1—Դ, 22):*

8. Թագ. Ա — *Գրք. 103բ—39ա (Ա, 1—ԼԱ, 13):*

9. Թագ. Բ — *Գրք. 139ա—62բ (Ա, 1—ԻԴ, 25):*

10. Թագ. Գ — *Գրք. 163ա—92բ (Ա, 1—ԻԲ, 54):*

11. Թագ. Դ — *Գրք. 192բ—223բ (Ա, 2—ԻԱ, 26):*

12. Երեմիա — *Նխ. 224ա: Մրգ. 224ա—42ա (Ա, 1—ԽԴ, 2):*

13. Դանիէլ — *Նխ. 244ա: Մրգ. 244ա—59բ (Ա, 1—ԺԴ, 41):*

14. Եզր Ա — *Գրք. 259բ—71ա (Բ, 1—Թ, 47):*

15. Նեեմի — *Գլ. 271բ: Գրք. 271բ—7ա (Ա, 1—ԺԳ, 26):*

16. Եսթեր — *Նխ. 278աբ: Գրք. 279ա—90ա (ԺԱ, 1—Ժ, 9):*

17. Յուդիթ — *Նխ. 290բ: Գրք. 291ա—304բ (Ա,1—ԺՋ, 30):*

18. Տովբիթ — *Նխ. 304 («Պատճառ Յուդիթայ»): Գրք 305ա—16ա (Ա, 1—ԺԴ, 17):*

19. Մակաբ. Ա — *Գրք. 316բ—37ա (Ա, 1—ԺԴ, 4):*

20. Եսայի — *Մրգ. 339բ—40բ (ԿՋ, 1—9):*

21. Յովէլ — *Մրգ. 340բ—1ա (Բ, 15—17, Ա, 14—20):*

22. Եզեկիէլ— *Մրգ. 341բ—2ա (Գ, 16—19):*

23. Ծննդք — *Գրք. 342բ—54ա (Ա, 1—է 1):*

Մանրամասն տե՛ս նեո. 187: *Ակտեղ քաղուածոյ եւ համառօտուած. յաճախ նշուած՝ «համառօտ բանիւ» կամ «զայլն գիտ լնատուածաշունչ գիրք»: Այլ ձեռքով յետագայում խորագրուած՝ 1ա «ի Մովսէս մարգարէէ կարճառուտ պատմութիւնք մինչեւ ցելանէլն Աղեքսանդր թագաւորին»:*

Բ. [Յաւելագրութիւնք ԺԸ դ., նօտրգիր]

ա. *2ա–3բ* [Կոնդակ Փիլիպպոսի կաթողիկոսի. Վասն սահմանաց ընտրութեան առաջնորդաց] – *Յիսուսի Քրիստոսի նուաստ ծառայ* Փիլիպոս *կաթողիկոս…*

բ. *70ա* [Վասն ականց պատասխանաց] – *Այլեւ նման ես դու այն ակին, / Որ լոյս կուտայ ի գիշերին… (2 քառեակ)։*

գ. *Պատառիկ պահպանակ Աբ–Բա* [Գրառաջ նամակի] – *Ի* Աղաճանէն *շատ կարոտով բարեւ ի վերայ բաշխի…*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԴՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

255բ եւ գմեղօոր յիշեայ։

267բ եւ գեղկելի գրիչս յիշեա ի Տէր (նման՝ 290ա, 304բ)։

278բ եւ գեղկելի գրիչ՝ գԱրիստագէս *յիշեա ի Տէր։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 338բ (ԺՀ դ.) Փա՛ռք… Արդ, եա՝ Աստուրս *ազատեցի զայս գիրքս այլազգաց ձեռանէ [վասն] հոգոյ իմոյ եւ ծնաւղացն իմ՝ տէր* Մարգարին, *եւ մայրն իմ՝ խալին* Գոհարին, *եւ եղբայրն իմ՝ Ներսէսին, եւ որդոյ իմոյ՝* Ներսէսին, Խեչատուրին, Սարքսին, *իմ եղբաւրորդի՝* Գրիգորին, Առութին, *տէր* Մարգարին *եւ իւր ծնօղացն, եւ ամենայն արեան մերձաւորացն. ամէն։ Հայր մեր որ յերկինս։*

2. *362բ (Այլ ձեռք) ես՝* Աստուածատուրս *տվի այս սուրբ գիրքս՝* Ղազար *վարդապետին, ինձ եւ իմ ծնողացն հոգոյն։ Ինքն յորժամ Աննմահ պատարագ մատուսցէ, յիշեսցէ ինձ մեղաւորս եւ իմ կողակիցս՝* Թօրվանտանն *եւ իմ յորդիս՝ տէր* Սարգիսն, *եւ այլ ամենայն իմ մերձաւորս։*

3. *363բ (ԺՀ դ.) Աստուած այն չուլս՝* Ասվատուր *եբեր հալալ ը[ն]չից իւրոց։ Աստուած իրեն արգայութիւն տայ, իր կողակիցն էլ՝* Թուրվանդին։

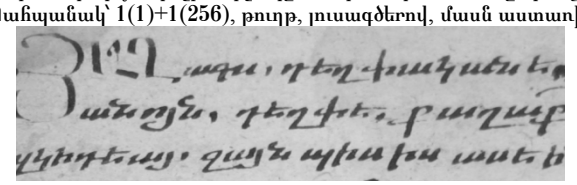
4. *1ա (ԺՀ դ.) Ի նուաստ* Ազարիաէ *ծանիր, տէր* Աւաք։

5. *Պատառիկ պահպանակ Գբ (ԺՀ դ.) Աստուած ողորմի՝ տէր* Սարգսին, *մօրն՝* Թուրվա[ն]դին։

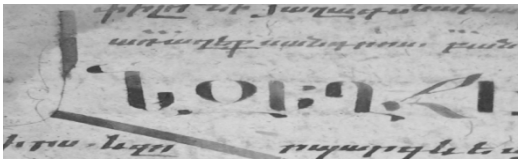
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 3բ, 175բ, 353բ, Գիրք Սուրբ *էջմիածնա է։*

1672
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ
(Բաղկացած է 3 տարբեր ձեռագրերից)

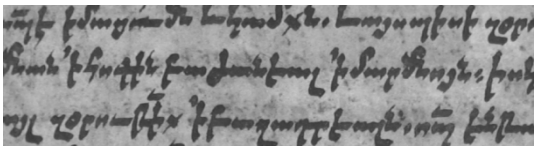
ԹԵՐԹ՝ 256—2 (տե՛ս Պահպանակ)։ ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ։ Պահպանակ՝ 1(1)+1(256), թուղթ, լուսագծերով, մասն աստառի։

Նմուշ՝ 12ա

Նմուշ՝ 128ա

Նմուշ՝ 174ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի Բ փեղկի կաշին վերից վար ճաճած, անկիւնները՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած։

ՁԵՌԱԳԻՐ Ա

ԺԲ — XII

ՍՏԱՑՈՂ՝ Պետրոս։

ԹԵՐԹ՝ 126 (2—127). չգրուած՝ 112աբ։ ՊՐԱԿ՝ ԺԳ—ԻԲx12 (Ի 14, ԻԲ 16)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ (ԺԷ դ. յաւելում՝ 112, լուսագծերով)։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,3X12։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր (տարբեր) (նմուշ՝ 12ա)։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից պակասաւոր (պրակի՝ Ա—ԺԲ), լուսանցային մասերում խոնաւութեան հետեւեր, փոխրիկ պատռուածքներ։ ԺԷ դ. նորոգուած, տեղ— տեղ կարկատուած, աւելացուած 112 թերթը։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. *2ա–108ա* [Նոնոսի] ժողովարանի մեկնութեան պատմութեանցն այնոցիկ, զորոյ յիշատակեաց Գրիգոր Աստուածաբան ի ճառի Մկրտութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի

Տե՛ս ձեռ. 598, 22բ—54բ. *§ 1. ա—իդ/2ա–15բ (չիք՝ ժդ)։ 2. Պատճառ/ 15բ–6բ։ ա—իբ/16բ–29բ։ 3. Պատճառ/29բ–30բ։ ա—դ/31ա–82բ։ 4. ա—իբ/83ա–98ա (ունի § 4 ից պասակող իգ—լա գլուխները եւ § 5–ը. տե՛ս ստորեւ).*

իգ. *98աբ* Լ. Յաղագս կտրատեալ եւ աւշատեալ աստուածոցն, որ ինն թուի յաղագս տիտանացն եւ Դիոնեսեա, եւ է ըստ այսմ յեղանակի – Պերսեփովնէ *ծնաւ զ*Ագրեոս…

իդ. *98բ–9բ* ԼԱ. Յաղագս Կովկիւտոսի եւ հրաբոց կիզանողի — Պղատոն *ի ճառին, որ* Փեդրոն *անուանի…*

իե. *99բ–100բ* ԼԲ. Յաղագս Տանտաղոսի եւ Տիտիղոսի եւ Իխիովնոսի – *Իսկ* Տանտաղոս *որդի էր* Առամազդայ...

իէ. *101ա–2ա* ԼԴ. Յաղագս Կիւկղովպեա պատուոյն – Կիւկղոպոսս *այս ասի դիւցազն ոմն գոլ...*

իը. *102աբ* Լե. Յաղագս հերակղեան արձանացն – Հերակղես *ի կողմանս* Գադիրոնի *գնացեալ...*

իթ. *102բ–4բ* ԼԶ–ԼԸ. Յաղագս Ադոնի եւ Ափրոդիտեա – Միւրակիւնիւրոսի *եղեալ...*

լ. *104բ–6ա* ԼԹ. Յաղագս Պանտիոնի — Պանտիոն *եղեւ թագաւոր* Աթենացւոց...

լա. *106աբ* Խ. Յաղագս Պրիեպոսի – *Այս պատկեր է՝ փոքու մանկան նմանեալ...*

5. *106բ–8ա* Յաղագս որոց ի սրբոյն Կիպրիանոսի ճառին գրեցան հեթանոսականաց իրաց բանիւ

Տե՛ս ձեռ. 621, 228աբ. § ա–դ/*106բ–8ա:*

Բ. *108բ–58բ* [Բանիւ զանազանի]

1. *108բ–17բ* Պատմութիւն ի սկզբանէ շինուբեան հոյակապ եւ պանծալի քաղաքին Բիւզանտիոնի – *Եւսեն, թէ* Արգիացիքն *առաջինք աստուածու հովն վարեցան...*

Միջից պակասաւոր:

2. *117բ–27բ* [Հատուածք ի Քրոնիկոնէն եւսեբեայ Կեսարացւոյ, տպ. 1818, մասն Ա] *:*

ա. *117բ–22ա* Ի բազմավէպն Աղէքսանդրի գրոցն, զքաղդէացւոց մատենիցն – Բերով Կոսբա *ասէ. Յառաջնում բաբելոնական մատենին... (տպ. էջ 17–26):*

բ. *122ա–5ա* Աղեքսանդրի բազմավիպի — Կրոնա *ասէ. Նմա ի քուն յայտնեալ... (տպ. էջ 31–37):*

գ. *125ա* Բազմավիպին – Սիբիղղա *ասէ. Միաբանեալ ամենայն մարդիկ... (տպ. էջ 38–39):*

դ. *125բ–6ա* Աբիւդենեա – *Յորում ասեն. Դիպեալ առաքնոցն... (տպ. էջ 51–53):*

ե. *126ա–7ա* Աբիւդենեա վասն Սեմեերիբա – *Յայնմ ժամանակէ քսաներորդ եւ հինգերորդ... (տպ. էջ 53–54):*

զ. *127աբ* Ի Կաստովրի համառաւտ մատենէ վասն Ասորեստանեայց թագաւորութեանն – Բեղոս *էր* Ասորեստանեայց *թագաւոր... եւ ապա* Ջամէս, *որ եւ* Նինուաս *(տպ. էջ 81–82):*

Ջ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Բ

ԺԳ — XIII

Թերթ՝ 31(128—158): Պրակ՝ Ա—Դx8(Ա. 6, Դ. 9): Նիւթ՝ թուղթ: Մեծութիւն՝ 16,3x12: Գրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 128ա): Տող՝ 16—20:

Վիճակ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում խոնաւութեան հետեւեր, փորիկ պատռուածքներ, պրակները խառնուած՝ Ա—Բ, Դ, Գ: Ժէ դ. նորոգուած, տեղ—տեղ կարկատուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *128ա–41բ, 151ա–3բ* [Լուծմունք գրոցն Փիլոնի]

ա. *128ա–39ա* Փիլոնի Յաղագս նախախնամութեան աո Աղեքսանդրոս

Տե՛ս ձեռ. 59, 11ա—4բ. § ա/*128ա–31ա:* բ/*131ա–9ա:*

բ. *139ա–40բ* Այս բանիւ Յաղագս բագնին իրաց – *Գրեալ է յաւր յաւրէնսն...*

գ. *140բ–1բ, 151ա* Առանց պատրաստութեան ի Սամփսոն – *Միշտ սիրող է Աստուած քննող...*

դ. *151ա–2բ* Ժ բանն, եւ Ո՛չ շնայցեսն, եւ Ի Յոնան – *Հրապարակաւ ասացուած է, որ յառաջ է քան զամենայն...*

ե. *152բ–3բ* Յաղագս զԱստուած ի բարեգործութեան հուր ծախող – *Այս ճառ ոչ է ըստ կարգի ասացելոցս...*

2.*153բ–5ա* Պատճառ Սահմանաց գրոցն [Դաւիթ] – *Այսպէս պարտ է իմանալ...*

3. *155ա–8բ* Պատճառ Հարցողաց գրոցն [Բարսղի] – *Այսպէս լուաք ի հարանցն սրբոց զպատճառ գրոցս...*

4. *158բ, 142ա– 50բ* [Պատճառք գրեանցն Գրիգորի Աստուածաբանի]

ա. *158բ, 142ա–3ա* Յաղթեցա գրոցն պատճառ – *Սկիզբն ամենայն առաքինութեան է խոնարհութիւն...*

բ. *143ա* Յորժամ եպիսկոպոս լինելոր հրաժարեր չառնուլ յաննն – *Արդ, յետ դոյզն ժամանակի կամեցաւ...*

գ. *143բ–4ա* Պատճառ բովանդակ գրոցն – *Արդ, սովորութեան էր ամենայն հոգելից վարդապետաց...*

դ. *144բ–5բ* Աո այնոսիկ որք յեգիպտոսէ – *Ի թագաւորութեանն* Մեծին Թէոդոսի...

ե. *145բ–6ա* Աո Մեղիտոս եպիսկոպոս – *Ճառս այս է ասացեալ* Գրիգորի Նիւսեա *եւ ոչ* Աստուածաբանի...

զ. *146աբ* Նորին Ի գալ եպիսկոպոսացն – *Հարքս որք եկին յեգիպտոսէ...*

է. *146բ—7ա* Նորին Աւ Գրիգոր Նիւսէ մեռն կացեր Բարսղի եւ ի վկայսն — *Արդ, յորժամ բռնադատեցին զհայրն* Գրիգորի...

ը. *147աբ* Նորին Աւ կ[ոչեցե]ալսն ի սկզբանն եւ ոչ հանդիպեալս յերիցարանն — *Ի ժամանակին յորում ձեռնադրել կամեցաւ հայրն...*

թ. *147բ—8ա* Նորին Ի Մախիմոս [յիմաս]տասէր արտասեցելոյ — *Իմաստասիրութիւնն պատո[ւ]եալ էր յառաջնոցն...*

ժ. *148ա—9բ* Նորին Ի բանսն եւ ի հաւասարեցուցիչսն — *Յամենայն ժամ սովորութիւն էր սրբոցն...*

ժա. *149բ—50բ* Աւ Յուլիանոս — *Սուրբ վարդապետացն սովորութիւն էր յառաջագոյն...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

127բ Ջտառապեալ գծնողս յիշեաց ի Տէր, եւ զտացող սորա՝ Պետրոս *եւ գծնողսն իւր [ե]ւ ողորմութիւն հայցելով յամենեցունցն Աստուծոյ. ա[մէն]:*

ԳՐՉԱՓՈՐՁ 150բ Ես ասացի... Ճրագ յօրինացն... Գիրք իմաստասիրաց... Մովսիսի աւձին անունն...:

ՁԵՌԱԳԻՐ Գ

ԺԷ — XVII

Թերթ՝ 96(159—225). չգրուած՝ 254բ—5բ: ՊՐԱԿ՝ 8x12: Նիւթ՝ թուղթ, առեւելեան: Մեծութիւն՝ 16,3x12: Գրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ նօտրգիր (նմուշ՝ 174ա): Տող՝ 22:

Վիճակ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից կարմրագիր խորագրերն ու սկզբնատողերը գրեթէ անընթեռնելի, գրադաշտը գունափոխուած:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

1. *159աբ* [Յովհաննու հահանայի արարեալ զԱնգիւսատր թիւս, վերջից՝ 159բ]

ա. *159ա* Եռանգիւնի (ուղղահայեաց) — *Ա. Գ. Զ.... ՅԻԵ. ՅԳԱ. ՅՀԸ:*

բ. *159բ* Եռանգիւնի (հորիզոնական) — *Ա. Գ. Զ.... ՃՁԱ. Ճ՛Ղ. ՄԺ:*

գ. *159բ* [Բացատրութիւն] — *Եռանգիւնոյն արմատն միւն—միւն աճէ...*

2. *160ա—214բ* Համառօտ հաւաքումն ցաղագս հոգւոյն եւ զօրութեանց նորին (հին թրգմ.)

Տե՛ս ձեռ. 868, 193ա—244ա. *Նխ./ 160աբ: § ա—ծ/160բ—214բ:*

3. *215ա—54ա* Ցաղագս առաքինութեանց հոգւոյն (հին թրգմ.)

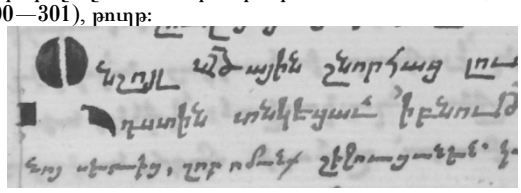
Տե՛ս ձեռ. 868, 256բ—76ա. *Նխ./215ա—6ա: § ա—իգ/216ա—54ա:*

1673
ԽԱՉԱՏՈՒՐ ՋՈՒՂԱՅԵՑԻ
ՃԱՌԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՐՍԻՑ ԱՇԽԱՐՀԻ

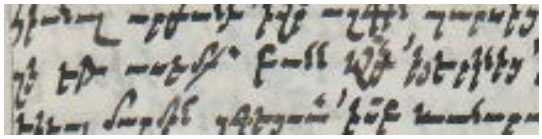
Նոր Ջուղայ

ԳՐԻՉ՝ Խաչատուր աբղ. Իսահակեան Ջուղայեցի:

Թերթ՝ 301—4 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած՝ 1ա—4բ, 6ա—8բ, 287բ—301բ: ՊՐԱԿ՝ 1x6 + 1x10 + 23x12 (Ա, Զ, ԺԲ, ԺԴ, ԺԸ 14, Ի, ԻԲ 11) + 1x12: Նիւթ՝ թուղթ, լուսագծերով: Գրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ նօտրգիր: Տող՝ 20: Կազմ՝ ճնշագծերով սեւ կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ծաղկադրոշմ շերտաւոր կարմիր կտաւ: Պաշպանակ՝ 2(1—2) + 2(300—301), թուղթ:

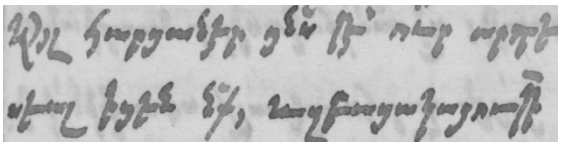

Նմուշ՝ 10ա

Նմուշ՝ 27ա

ՌՄԼԶ — 1787

Նմուշ՝ 203ա

Մանրանկարզութիւն — ճակատագիր՝ 19բ: Լուսանցազարդ՝ բուսական: Զարդագիր՝ թռչնագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ:

Վիճակ՝ բաւարար. թանաքից գրադաշտը թեթեւակի գունափոխուած: Կազմի կաշին՝ ճեղծուած, եզրերը՝ մաշուած:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

—9աբ Գիրք հակիրճ վասն հաւագրութիւն Պարսից աշխարհի՝ ի յերկուս հատորս բաժանեալ: Առաջին հատորն ի յերկուս մասունս տրամատեալ, յորում ամփոփեալ պարփակին. նախ զանունս եւ զորոշմունս որհանութեանց անձանց եւ թուականս ժամանակաց Պարսից առաջնոց կացելոց թագաւո-

րաց՝ սկսեալ ի Կիւրոսէ յառաջոյ յարեալէ Պարսից ուրոյն զատուցմամբ մինչեւ զժամանակս մեր բովանդակելով, երկրորդ՝ զպատմութիւն Քէրիմ խանի մինչեւ ի մահ նորա: Իսկ զհատորն երկրորդ ունի յինքեան պարունակեալ վէպս Պարսից եւ եկբատանացւոց աշխարհի, այսինքն՝ Փասստանայ եւ Առաղստանայ, զոր ի մահու Քեարիմ իշխանի Պարսից, սկսայ ուրոյն վիպել մի ըստ միոջէ շնորհիւ Տեառն զյամացն անցս զորս անցեալ փոթորկաբար պտուտկեցին ի կալուածս սահմանաց Պարսից աշխարհի, մինչեւ որ ուրեմն կամեցեալ հանեսցի Տէր յամբոկ արարեալ եզերցից զկիրառնութիւնս իմ, եւ զայլն: Ջորս յինէն մատենագրել պահանջեաց պայազատ եւ խոյական ընկերակիցն իմ՝ հոգեզուգ պարոն Յարութիւն Իսահակեան ի Նորոյ Ջուղայեցին, որում Տէր տացէ զկեանս ընդ երկայն աւուրս եւ պահեսցէ ի խնամս գթութեան իւրոյ, ի փառս անուան իւրոյ եւ ի ցնծութիւն հիհոյս: Ի հայրապետութեան տեառն Ղուկասու լուսազգեաց // եւ գերփադունակ ամենայն Հայոց կաթողիկոսի եւ ի յառաջնորդութեան Նորոյ Ջուղայի ամենահոչակ եւ հռչակեալ վանացս՝ տէր Յակոբ գերամեծար եւ աստուածաբան րաբունապետի եւ երջանկազարդ արեպիսկոպոսի, որում Տէր պարգեւեսցէ ընդ երկայն աւուրս: Յամի Տեառն ՌՉՉէ եւ ի թուականութեանս Հայոց ՌՄԼՉ (1787), յամսեանն օգոստոսի ԺԵ (15), յԱսպահանի, ի գեօղամաղաս ի Նոր Ջուղայ (նոյնը սեւագիր՝ 5ար)

— *10ա—1բ* [Բան առ խնդրող մատենիս] — *Քաջաբաստ, ազնուատոհմ եւ իմաստնայեղց բանասիրիդ պարոն* Յարութեան Իսահակեան Ջուղայեցւոյ *խնդալ. Ջնշոյլ աստուածային շնորհաց լուսոյն…* Խաչատուր *ապաշնորհ աբեղայ* Իսահակեան Ջուղայեցի:

— *12ա—9ա* Բան ինչ ընդ համառօտ նախադասութեամբ առ բովանդակ վերծանողս փոխ*ի*ր մատենիս — *Վասնզի որովհետեւ ճահաւորեցայ բագձաձեալ յօրինել զվէպս* Պարսից *եւ* եկբատանացւոց *աշխարհիս… որ եմ ծնեալ ի* Նոր Ջուղայ *եւ սնեալ եւ զարգացեալ ի հրաշակերտ վանն* Սրբոյ Ամենափրկչի *ի սոյն* Նորոյ Ջուղայի:

—19բ—287ա [Հատոր առաջին]

1. *19բ—253բ* Օգնեա՛, ամենազօր Սուրբ Հոգի Աստուած ճշմարիտ: Յաղագս ճառագրութեան Պարսից աշխարհիս, որ է մասն առաջին

ա. *19բ—25ա* Եւ պրակ առաջին — *Իսկ արդ, ծաներուք, ո՛վ վսեմագոյն եւ անձկալի…*

բ. *25ա—30բ* Պրակ երկրորդ. Յաղագս թէ ընդի՞ արդեօք որոշեալ ցեղիւ թագաւորի թագաւորցին ի վերայ Պարսից, մինչեւ ի չար բռնակալութիւնն իսմայէլականաց, եւ թէ յորմէ՞ ցեղէ ծագեցան եւ սերեալ բազմացան ազգք պարսից — *Համառօտ տեսութեամբ յոյժ ճահ է մեզ եւ վայելուչ…*

գ. *30բ—6բ* Պրակ երրորդ. Սկսեալ ի Կիւրոսէ մինչեւ ցԴարեհ Կոդմոս, որ սպանաւ ի յԱղէքսանդրէ Մեծէ, դնելով ընդ հուպ եւ զթուականս ժամանակաց՝ ըստ խոստման մերում — *Եւ ապա թագաւորեաց* Կիւրոս՝ *զկնի* Դարեհի Արշօրեան *արքայի* Մեդացւոց… *(ՏՋԽ0)…*

Թուականները նշանակուած են լուսանցքներում եւ կարմրագիր:

դ. *36բ—9բ* Պրակ չորրորդ. Վասն տոհմին Արշակունաց. հաւ առեալ ի յԱրշակայ բաջէ, մինչեւ ցԱրտաւան, որ սպանաւ ի յԱրտաշիրէ որդւոյ Սասանայ — *Եւ յետ եօթանասներորդի եւ երկրորդի ամաց մահուանն* Աղէքսանդրի *(ՐՄԾ)…*

ե. *39բ—49բ* Յաղագս երրորդի թագաւորութեան որոշեալ ցեղին Սասանեանց, սկսեալ ի յԱրտաշրէ, տանելով գրառնումն տէրութեան որոց: Պրակ հիգերորդ — *Իսկ յետ սպանելոյ զ*Արտաւան *արքայն* Պարսից, *ինքն* Արտաշիր *որդի* Սասանայ Ստահրացւոյն, *թագաւորէ փոխանակ նորա յամի Տեառն ՄԽԲ…*

զ. *49բ—61բ* Վասն երեւելոյն որդւոյն կոստեան՝ պղծոյն Մահմետի, եւ զառ ի նմանէ բողբոջեալ եւ վերաբուսեալ ամեհի եւ չարաճիւթ ստեղնեալ ոստոցն դժնէից… տարեալ ցսպառնում տէրութեան որոց: Պրակ վեցերորդ — *Իսկ յոժամ յայտնեցաւ մարդն անօրէնութեան…*

է. *61բ—8ա* Վասն չար բռնակալութեան սկիւթացւոց թուրաց… եւ տարեալ հասցուի ցչար բռնակալութիւնն թաթարաց: Պրակ եօթներորդ — *Եւ արդ, յետ նոցա առնուն զբռնակալութիւնն թուրք սկիւթացիք ի յայնքան թուրջս, յորում եդաք (ՆՂե/ՌՕԽՋ)…*

ը. *68ա—73բ* Վասն չար եւ ստահակ բռնակալութեան ազգին թաթարաց նետողաց… մինչեւ ցկանկ Թամուր…: Պրակ ութներորդ — *Իսկ արդ, սպառնայր Աստուած ի հնումն…*

թ. *74ա—81բ* Վասն յայտնեցման եւ ծագման պղծոյն Լանկ Թամուրայ…: Պրակ իններորդ — *Իսկ արդ, յետ որոց յայտնեցաւ ամենադժնդակ եւ չարագոյն գազանն՝* Լանկ Թամուր *յամի Տեառն 1386…*

ժ. *80բ—209ա* Յաղագս տոհմի Շեխ սէֆւոյն, եթէ ո՞րք էին կամ թէ հի՞մ արդեօք թագաւորեցին ի վերայ Պարսկաստանի աշխարհիս: Պրակ տասներորդ — *Ի բանական կարգադրութիւն աշխարհի, զորմէ…*

ժա. *209բ—17բ* Վասն թէ Աղուանիճ ո՞րք արդյօք եւ կամ թէ ընդի՞ ամ տիրեցին ի վերայ Պարսից: Պրակ մետասներորդ — *Իսկ արդ, որպէս ասացաք, զյետ քանինն ամի տէրութեան* Հօսէն *արքայի եւ յամի Տեառն մերոյ 1722…*

ժբ. *217բ–24ա* Վասն թէ որով արդեօք Ռամազ որդին Հօսէն արքայի, գտաւ արժանաւոր տիրել հայրենական վիճակին եւ ապա զկործանումն նորա: Պրակ երկոտասաներորդ – *Եւ արդ, համառօտ պատմեցաք քեզ ի վեր անդր ուրեմն զպարտութիւն* Աղուանից...

ժգ. *224բ–46ա* Վասն նախ թէ յորո՞մ ամի թագաւորեաց Նատըր, եւ ապա ցծննդենէ... եւ տարեալ մինչեւ ի սպանումն նորա եզերեսցուք: Պրակ երեքոտասաներորդ – *Իսկ Նատըր արքայն Թագաւորեաց յամին յորում մեռաւ զմանուկ արքայն* Աբաս *(1185/1736)*...

ժդ. *246ա–9բ* Թէ զկնի Նատիրայ ո՞յք արդեօք տիրեցին ի վերայ Պարսից մինչեւ ցԱլիմէրտան խան, եւ սպառումն տոհմի նորա: Պրակ չորեքտասաներորդ – *Արդ, որպէս ճառեցաք վաղագոյն, Թէ սպանին զՆատէր ի 1196 Թուոջս մեր*...

ժե. *249բ–53բ* Թէ զկնի նոցա որպէ՞ս տիրեաց Ալիմէրտէն խան յԱսպահան Ղաղաիս, որ կենդանի էր Շահռուխ ի Մաշատ մինչև ի կորուստ նորա: Պրակ հնգետասաներորդ – *Եւ յաւուրսն ընդ յայնոսիկ, մինչ կայր տակաւին կենդանի արքայն* Շահռուխ *ի* Մաշատ *քաղաքոջ (1200/1751)*...

2. *254ա–79ա* Մասն երկրորդ. Յորում պատմի զհաջաբաստ գործոց եւ զարութեանց Քէրիմ խանի, մինչեւ ի մահ նորա: Տրոհեալ եւ հատուածեալ ի զանազան պրակս

ա. *254ա–5բ* Նախ՝ թէ հի՞մ արդեօք Քէրիմ խան գնաց մարտ ընդդէմ Հասան խան Շաջարի Վրկանցւոյն, եւ զպարտիլն յերեսաց նորա: Պրակ առաջին – *Եւ իբրեւ սպանեցաւ* Ալիմէրտէն խան *յետ ամի միոյ տէրութեան իւրոյ (1201/1752)*...

բ. *255բ–8ա* Վասն ապստամբութեան Մարաց ի Քրմանաշահ եւ զորոց նուաճումն, եւ վասն մարտին, որ ընդ Ազատ խան եղեւ, եւ զպարտութիւն Քէրիմ խանի: Պրակ երկրորդ – *Յորժամ պարտեցաւ* Քէրիմ *խան ի* Վրկանացւոց *անդ ի* Գիլան...

գ. *258ա–61ա* Թէ որպէս գայ արդեօք Ազատ խան յԱսպահան եւ զերկրորդ պատերազմ, որ ի Ղումիշայ ընդ Քէրիմ խանի եւ զկրկին պարտիլն նորա: Պրակ երրորդ – *Արդ, զկնի առնելոյ զամուր բերդն* Փէրի...

դ. *261ա–4բ* Երրորդ մարտ, որ հուպ ընդ Խշտ կոչեցեալ գեղջն եղեւ՝ ի սահմանս Պարսկաստանայ, եւ զպարտութիւն Ազատ խանի: Պրակ չորրորդ – *Եւ արդ,* Ազատ *խան ոչ յետ բազում աւուրց գրեթէ ելեալ ի քաղաքէս*...

ե. *264բ–5ա* Վասն երթալոյ Ազատ խանի պատերազմ ընդդէմ Հասան խան Վրկանացւոյն, եւ զպարտութիւն նորա: Պրակ հինգերորդ – *Իսկ արդ,* Ազատ *խան յորժամ փախստեայ անկանի*...

զ. *265բ–7բ* Զգալ Քէրիմ խանի ի Շիրազայ յԱսպահան, եւ վասն մարտին, որ ընդ Հասան խան, եւ զպարտութիւն նորա: Պրակ վեցերորդ – *Լուեալ* Քէրիմայ *զգնալ* Ազատ *խանի ի վերայ* Հասան *խան* Վրկանացւոյն...

է. *267բ–9ա* Զաո ի յերորդ պատերազմէն որ ընդ Հասան խան ի գեղջն Գօլնապատ, եւ յաղթութիւն Հասան խանի: Պրակ եօթներորդ – *Արդ, յորժամ գայ* Շեխ Ալի *խան առ* Քէրիմ *խան*...

ը. *269ա–70ա* Յորում աստանօր պատմի զերկրորդ գալուստ Ազատ խանի յԱսպահան եւ զերկրորդ մարտն որ ընդ Հասան խան եւ սպան սպուն կործանում նորա: Պրակ ութերորդ – *Եւ իբրեւ լուէ* Ազատ *խան ի ճանապարհին այնմիկ*...

թ. *270ա–4ա* Պատմի արդ այժմիկ յերկրորդ գալուստ Հասան խանի յԱսպահան որ ի թուոջս Ասմանազեան 1206... Պրակ իններորդ – *Յորժամ յաղթէ* Հասան *խան* Ազատ *խանի*...

ժ. *274բ* Թէ զի՞նչ արդեօք գործեաց Ռէֆի խան ոմն, որ կարգեցաւ ի Քէրիմ խանէ մարզպան յԱսպահանայ: Պրակ տասներորդ – *Արդ, ընդ յաւուրսն ընդ յայնոսիկ, յորժամ գնաց* Շեխ Ալի խան *ի* Թէհրան...

ժա. *275բ* Թէ ո՞յր վասն գնաց Քէրիմ խան ի սահմանս Հայաստան աշխարհի եւ կամ որպէս ըմբռնեցաւ Ֆաթալի խան ի զօրաց Քէրիմ խանի: Պրակ մետասաներորդ – *Վասն զի մինչ* Քէրիմ *խան կայր բանակեալ ի* Թէհրան...

ժբ. *275բ–6ա* Վասն ապստամբութեան Զէքի խանի եւ վասն գալստեան Քէրիմ խան յԱսպահան եւ նուաճելոյ զնա: Պրակ ԺԲ – *Իսկ ի 1762 յամի Տեառն գայ* Զէքի *խան հատուածեալ* յԱսպահան *քաղաք*...

ժգ. *276ա–7ա* Վասն եղելոց իրաց որ յԱսպահան առ Քէրիմ խան: Պրակ ԺԳ – *Մինչ տակաւին կայր* Քէրիմ *խան ի* Սպահան...

ժդ. *277աբ* Թէ որպէ՞ս սպան զՖաթալի խան ի գաւառս Գեաձդման: Պրակ ԺԴ – *Ի ժամանակին յորում գնայր* Քէրիմ *խան ի* Սպահանայ *ի սահմանս* Խուժաստանի...

ժե. *277բ–9ա* Վասն գնալոյ Քէրիմ խանի ի սահմանս Խուժաստանի, եւ ապա անտի ի Շիրազ բաղաք դառնալն եւ վարելոյ զթագաւորութիւն իւր խաղաղութեամբ: Պրակ ԺԵ – *Եւ զկին այնորիկ* Քէրիմ *խան մարզպան դնէ* յԱսպահան... *Ահա կատարեցաւ զերկրորդ մասն առաջին հատորիս: Փառք քեզ փառաց Թագաւոր:*

3. *279ա–87ա* Անուանք թագաւորաց Պարսից, հանեալ ի մատենէ պարսից իմաստասիրաց մինչեւ

ի տոհմն իսմայելեան — *Արդ, զկանխագոյն խոստումն իմ այժմ ժամ է ինձ ի վաղճանի մատենիս վճարել… 6.* Շահ Սէֆի *առն ԺԳ։*

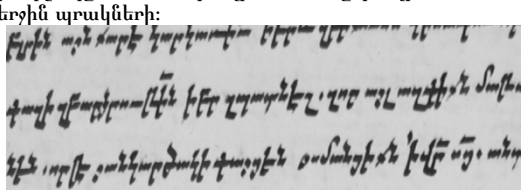
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

9ա—19ա տե՛ս Բովանդակութիւն։

1674
ԱԲՐԱՀԱՄ ԿՐԵՏԱՑԻ
ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԱՆՑԻՑ ԻՐՈՑ ԵՒ ՆԱՏՐ ՇԱՀԻՆ ՊԱՐՍԻՑ

էջմիածին ԺԸ — XVIII

ԹԵՐԹ՝ 103. չգրուած՝ 1ա—5բ, 64ա—103բ: ՊՐԱԿ՝ 1x6 + Ա—Եx12 + 4x12 (Ա 8, Դ 7): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով (յետագայի յաւելում՝ 1—4, 65—103, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով՝ 80բ «FINDE PO CARTELIER END AVPATNE 1747»: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 17,5x12,8: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր (նմուշ՝ 16ա): ՏՈՂ՝ 23: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ, մասն առաջին եւ վերջին պրակների:

Նմուշ՝ 16ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կիսախոշոր՝ 6ա: Լուսացազարդ՝ բուսական, թռչնային: Ձարդագիր՝ թռչնագիր, երկաթագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, նարնջագոյն, ոսկի: Լուսանցազարդերը եւ զարդագրերն ուրուագծային, բայց գոյների սկզբնատառերով նշուած, թէ որ գոյնով պէտք է լրացնել «ղ», «ս», «լ», «կ», «զ»:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ զանազան բծեր, եզրաճաւուած եւ լուսանցազարդ ու պրականիշ թուերը վնասուած: Կազմի եզրերը՝ թեթեւակի մաշուած:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

–6ա—63բ Տեառն Աբրահամու հայրապետին մերոյ Թէմիրտաղեցւոյ արարեալ Պատմութիւն համառօտ յառաջին ժամանակն Նատր Շահին

ա. *6աբ* [Գլուխ առաջին] — *Նախասահմանութիւն Աստուծոյ ո՛չ վրիպի…*

բ. *6բ—7բ* Գլուխ երկրորդ. Վասն մնալոյն ընդ իս եկեղեցին ի Սուրբ էջմիածին աւուրս ինչ, եւ ուղեւորելոյ զնոսա ի Սուրբ Կարապետ—*Արդ, ի գալն մեր ի* Սուրբ Աթոռն…

գ. *7բ—8ա* Գլուխ երրորդ. Վասն գնալոյ մեր ընդ սրբազանին ի վանորայս՝ որ մերձ էին Սուրբ Կարապետին — *Յետ յուղեւորելոյ զաղայսն ի* Սուրբ Կարապետին…

դ. *8աբ* Գլուխ չորրորդ. Վասն կրկին անգամ առանձին գնալոյն իմոյ ի յանապատն — *Որովհետեւ առաւել սիրոյն, որ ունէր ընդ հոգոյս…*

ե. *9աբ* Գլուխ հինգերորդ. Վասն գալոյն իմոյ ի հեռաւոր վանորայսն ուխտ — *Եւ յետ ոչ բազում աւուրց, կրկին հրամ առի ի վեհէն…*

զ. *9բ—11ա* Գլուխ վեցերորդ. Յաղագս գալոյն իմոյ ի Սուրբ Աթոռն եւ գտանելոյն զհոգեւոր տէրն ի մահճի, եւ վասն վախճանի նորա եւ թաղմանն — *Իսկ ի գալն իմ ի* Սուրբ էջմիածինն, *որ էր նոյեմբերի Գ(3)…*

է. *11ա—12ա* Գլուխ եօթներորդ. Յաղագս կրկին մուպաշիր գալու եւ զիս բռնութեամբ տանելու երեւան եւ ի ներոյ մեծի լծոյ արկանելոյ — *Իսկ ի միուսում օրն, որ էր Ե—շաբթի, կանուխ առեալ զմեզ…*

ը. *12աբ* Գլուխ ութերորդ. Յաղագս կառավարելոյն իմ զմիաբանսն եւ ծառայելոյ Սուրբ Աթոռիս, եւ վասն պաշարելոյ զկէնճէ, որ է Գանձակն, ի Պարսից ի Թահմազ խանէն, եւ վասն գալստեան Քօբրլու օղլու Աբդլահ փաշին եւ բանակաւն ձմերելոյ ի Ղարս — *Յետ այսորիկ սկսայ մտախոհ լինել եւ յամենայն զօրութենէ ջանալ…*

թ. *12բ—3ա* Գլուխ իններորդ. Յաղագս գալստեան Թահմազ խանին Լօռու եւ Ղազաղու նահանգէն ի վերայ Ղարսայ — *Եւ յորժամ էանց դառնութիւն օդոյն ձմերայնոյ…*

ժ. *13աբ* Գլուխ տասներորդ. Յաղագս գալստեան բանին ի կողմն Առարատու, եւ իմ դէմ գնալն — *Արդ, ի դառնալն Ղարսայ մեծի խանին…*

ժա. *13բ—5ա* Գլուխ մետասներորդ. Յաղագս գալստեան խանին Սուրբ էջմիածին — *Եւ յորժամ հասանք ի տեղի բանակին…*

ժբ. *15աբ* Գլուխ երկոտասաներորդ. Յաղագս յղելոյ եւ զիւրայիսն ի վանն, եւ գնալն ի Փառագար եւ եղւարդ — *Եւ ի նոյն գիշերի, մինչեւ չեւ էր լուսացեալ…*

ժգ. *15բ—6ա* Գլուխ երեքտասներորդ. Յաղագս ուղարկելոյն զգերիսն եւ գծաւորութիւն բանակին ի Թավրէզ ընդ եզերբն Գեղամայ ծովուն — *Եւ սակաւ այնուհետեւ տեսանել զպատրաստութիւն…*

ժդ. *16ա—7բ* Գլուխ չորեքտասաներորդ, Յաղագս պատերազմին, որ եղեւ ի դաշտն Եղեւարդու, եւ մեծի կոտորածին օսմանցոց ի Պարսից — *Մեծ են գործք Աստուծոյ…*

ժե. *17բ—8ա* Գլուխ հնգետասաներորդ. Վասն գնալոյն իմոյ ի մօտ խանին մեծի եւ անցանել ի մէջ

դիակացն — *Իսկ յետ երից աւուրց, օրն Գ—շաբթի, գնացի ես՝ տրուպ* Աբրահամ...

ժզ. *18ա—9ա* Գլուխ վեշտասաներորդ. Յաղագս ելանելոյն խանին բանական ի գագաթ լերանցն կողմանց Գեղարդայ եւ Գօրատարայի, եւ յետ Բ ամսոց իջանելոյն ի լեռնէ եւ գնալ ի վերայ Ղարսայ — *Եւ ապա այնուհետեւ հետեւեցաւ խանն ելանել ի գագաթն լերանց...*

ժէ. *19ա—20բ* Գլուխ եօթնեւտասաներորդ. Յաղագս դառնալոյն իմոյ էջմիածին յետ ուղեւորելոյ զխանն, վասն պաշարելոյն զբերթն Ղարսայ, եւ կտրելոյն զգետն եւ զջուրն բերթին, եւ վասն խոստանալոյն տանկաց՝ տալ զերեւան, եւ գնալոյն խանին ի Տփխիս եւ հրաւիրելոյն զմեզ անդ — *Եւ կանուխ վաղ քաջ դարձանք ի բանակէն եւ եկինք յէջմիածին...*

ժը. *20բ—1բ* Գլուխ ութեւտասներորդ. Յաղագս յանդիման լինելոյ մեզ առաջի խանին ի [Թի]ֆլիզ, եւ մխիթարելոյ զմեզ եւ յանձնելոյ զիս եւ զՍուրբ էջմիածին երեւանայ խանին շնորհելով և զնարկատոր ռախամ Սերն — *Եւ յորժամ յանդիման եղաք խանին, յոյժ ուրախացաւ...*

ժթ. *21բ—2ա* Գլուխ իննեւտասներորդ. Յաղագս չուելոյն մեր երեւանայ խանին, եւ մնալոյն իմ ի Թիֆլիզ, եւ ջանալոյս վասն ազատութեան ազգիս իմոյ թիֆլիզեցոյ եւ Այրարատեան ժողովրդոց, որ եւ շնորհօքն Աստուածոյ թիֆլիզեցիք զերծան — *Իսկ յետ չուելոյն նոցա, ես մնացի ի Թիֆլիզ...*

ի. *22աբ* Գլուխ քսաներորդ. Յաղագս խնդրելոյն իմոյ վասն զառապխանային բանալոյ, զի թէ առծաթ ոչ լինիցի, գոնեայ պղինձ փողի պատրաստութեան, եւ թէ գտանի՝ առծաթի եւս, եւ վասն է մուլ գիւղորէիցս, եւ վասն Մէլիք Քալանթարի, որ առանց իմ գիտութեան թէվճի մի՛ առնիցեն, եւ վասն հանդիպելոյս ի Սանահին եւ Հաղարծին եւ Հաղպատ — *Յետ այսորիկ մտածեցի վասն երկրին ազատութեան...*

իա. *22բ—3ա* Գլուխ քսաներէկերորդ. Յաղագս գալստեան իմոյ էջմիածին, եւ գնալն իմ երեւան վասն շնորհատուրութեան խանին, եւ վասն հրաւիրելոյն զմեզ մեծազօր Թահմազ խանն ի Մուղանու դաշտն — *Զկնի այսորիկ, մինչ էի ի երեւան...*

իբ. *23ա—4ա* Գլուխ քսաներկու. Յաղագս գնալոյն իմոյ ի Մուղան ընդ երեւանայ խանին — *Ապա յորժամ եհաս ժամանակն գնալոյն մեր ի Մուղան...*

իգ. *24ա—5ա* Գլուխ քսաներեք. Յաղագս կատարելոյն զոսն Ծննդեանն եւ զկարգ Ջրօրհնեաց ի Մուղան առ եզերբն Երասխայ ի բանակին — *Եւ իբրեւ իջեւանեցոյց մեզ փոխանորդն մեծի խանին...*

իդ. *25բ—6բ* Գլուխ քսանչորս. Յաղագս գնալոյն իմոյ ի կողմն Տուզախու եւ յետ դառնալոյ վաղվաղակի, եւ գալստեան Վալինամէթին — *Իսկ ի Ծննդեան օրն եւ զգիշերն ձիւն եկեալ...*

իե. *26բ—7բ* Գլուխ քսաներիինգ. Յաղագս յանդիման լինելոյ մեր մեծի խանին, եւ մատուցանելոյ նմա զընծայս մեր, եւ խօսելոյ ընդ նմա, եւ նորա յուսադրելոյ զմեզ — *Եւ երեքշաբթի վաղ քաջ ընդ առաւօտն...*

իզ. *27բ—9ա* Գլուխ քսաներվեց. Յաղագս գնալոյն իմոյ ի վրանն նախիջեւանցոց, այսինքն՝ պարոն Աստուածատուրին, պարոն Խարխմոսին, պարոն Ստեփանին, եւ խոստանալոյ ընդ նոսա զպատշաճաւոր բանս — *Իսկ ի միւս օրն ի հասարակել աւուրն...*

իէ. *29բ—30ա* Գլուխ քսաներէօթն. Յաղագս վռանին, որ բերին ի Ղազպինու, եւ որպիսութիւն նորին, եւ վասն սահմանելոյ մեզ ամենայն օր գնալ ի սէլամն մեծի խանին, եւ օր ըստ օրէ պատրաստելոյ զտեղիս նստելոյ գնացողաց ի սէլամն — *Յետ այսորիկ հրաման եղեւ ի մէծ խանէն...*

իը. *30ա—1բ* Գլուխ քսաներուէ. Յաղագս օր ըստ օրէ եկելոց եւ ժամանողաց ի դաշտն Մուղանու ի հեռաւոր տեղեաց անթիւ բազմութեան եւ որակ—որակ մարդկանց — *Ապա սկսան գալ յամենայն կողմանց հրաւիրեալքն...*

իթ. *31բ—2բ* Գլուխ քսաներիինն. Յաղագս պատմութեան դաշտին Մուղանու եւ Երասխայ, թէ ուստի՞ ելանէ կամ ո՞ր հասնի — *Եւ յորժամ եկն եւ գումարեցան յամենայն գաւառաց...*

լ. *32բ—3բ* Գլուխ երեսուն. Յաղագս կարգադրութիւն հովանոցաց վասն եկելոց, եւ կարգ դիւանին, թէ որպէ՞ս կանգնին որդիք եւ եղբօրորդիքն, խաներն, եւ կարգ զինուորացն, որ ի ժամ դիւանին իւրաքանչիւր նշանով կանգնին ի դիմացն, եւ որքանութիւնք նոցին, եւ որպիսութիւնք ճազայիրչաց եւ հրաւանելեաց նոցին — *Եւ յետ կարգաւորելոյ զամենայն եկեալսն...*

լա. *34աբ* Գլուխ երեսունեւմէկ. Յաղագս կրկին հարելոյ զմեծ վրանն, եւ արիֆայի ատուր սէլամին — *Մերձեցաւ օրն Ռամազան Պայրամին...*

լբ. *34բ—5բ* Գլուխ երեսուներկու. Յաղագս նախապատրաստութեան եւ կարգաւորելոյ զհրաւիրեալսն. նախ թէ որպէ՞ս երթիցեն ի մեծ վրանն առընթեր խանին — *Իսկ ի միւս օրն, որ էր մեծ Պայրամի իւրեանց...*

լգ. *35բ—7բ* Գլուխ երեսուներեք. Յաղագս Պայրամի ատուր սէլամին, եւ թէ զի՞նչ արարողութիւն եւ զինաթ արարին, եւ վասն պատուելոյ մեծի խանին զեկեալ խաներն, եւ զէչխին եւ զիս նոսա՝ խաղցր շարպաթիւ եւ վարդէջրով եւ ծխանելեաւ — *Ապա հրաման եղեւ ի մեծանուն խանէն...*

լդ. *37բ–8բ* Գլուխ երեսունեւչորս. Յաղագս երկրորդ ատուր Պայրամին հաներոյ զմեզ ի դաշտն արտաքոյ բանակին, պատուիրելոյ խորհել ի միջի մերում եւ ընտրել զոմն, որ կարող լինիցի կառաւարել աշխարհս Պարսից եւ գլուխ լինել ի վերայ ամենից – *Իսկ երկրորդ օրն Պայրամին կրկին գնացաք ի սէլամ…*

լե. *38բ–40ա* Գլուխ երեսունհինգ. Յաղագս իբրու խորհելոյն գումարելոյ եւ մեր, եւ կանուխ դառնալոյն ի նոյն տեղի, եւ խնդրելոյն զնա իշխել ի վերայ Պարսկաստանի, եւ նորայ պահանջելոյն զերիս իրս – *Եւ գնացեալ խորհեցաք մինչեւ յիններորդ ժամն…*

լզ. *40աբ* Գլուխ երեսունեւվեց. Յաղագս ձայնելոյ զիաներն ի մօտն, եւ հրաժարելոյ ի թագաւորելոյն, եւ խաներացն աղաչելոյ, զի մի թողցէ զնոսա եւ զերկիրն ի ձեռաց – *Իսկ ուրբաթի առաւօտին գնացինք վաղ քաջ ի սէլամն…*

լէ. *41ա–2ա* Գլուխ երեսունեւեօթն. Յաղագս կնքել տալոյ զարձանագիրն վասն խնդրելոյ զնա թագաւոր, եւ վասն երից բանից, զոր խնդրեաց արձանագրով հաստատել, եւ յանձնելոյ զիս Երեւանայ խանին – *Ապա այնուհետեւ գրեցին զարձանագիրն երկայն…*

լը. *42ա–3ա* Գլուխ երեսունեւութ. Յաղագս բաժանելոյ զխիլայս. նախ իւր առջեւն մեծամեծ խաներաց, եւ ապա այլոց՝ սանդուխտարի ձեռօքն, եւ ինձ խիլան յղեաց ի մենարանն իմ – *Յետ այնորիկ սկսան փետրվարի ժ(10) բաժանել զխիլայս…*

լթ. *43ա–5ա* Գլուխ երեսունեւինն. Յաղագս ագուցեալ խիլայով գնալն մեր առաջին իւր ողջունել, շնորհաւորել եւ շնորհակալել, եւ վասն տուայ անելոյ, եւ ձայնելոյ զիս մերձ յինքեան եւ խօսակցելոյ – *Եւ ի միւս օրն, որ էր կիրակի, գնացինք ի քէշիկխանայն…*

խ. *45ա–6ա* Գլուխ հարասուն. Յաղագս առնելոյ զրախամներն զոր խնդրեցի, եւ վասն կրկին հրաւիրելոյ ի դէմ իւր եւ յերկարապէս պատուէր տալոյ, եւ կրկին զիս յանձնելոյ Երեւանայ զապիթներաց – *Իսկ ես միւս օրն առաւոտին յղեցի զՂալայճի օղլու Ստեփանոս վարդապետն…*

խա. *46աբ* Գլուխ հարասունեւմէկ. Յաղագս գնալոյն մեր Իբրահիմ խանի մօտն եւ Փիր Մէհմէտ խանին, եւ վասն չունելոյ Երեւանայ եկեղոցն, եւ մնալոյս միայնակ – *Իսկ առաւօտուն սկսան ամենեքեանքն* Երեւանայ *եկեալքն…*

խբ. *46բ–8բ* Գլուխ հարասունեւերկու. Յաղագս մնալոյ միայն ի դաշտին ի մէջ եղեգնեայ խուղից եւ գերեացն, զոր գունդ—գունդ աստ եւ անդ ուղարկեցի – *Իսկ յետ գնալոյն նոցա, ես մնացի միայն՝ խեղճ եւ ողորմելի…*

խգ. *48բ–9բ* Գլուխ հարասունեւերեք. Յաղագս չունելոյն իմոյ ի Տուզախ եւ օսմանցոց էլչիսն՝ Կէնճ Ալի փաշային եւ որդւոյն վէլինամաթին՝ Բազ Ղուլի խանին ի Խորասան – *Եւ ապա Բ–շաբաթի, որ էր փետրվարի ԻԳ (23), չուեցի ի* Մուղանու…

խդ. *49բ–50բ* Գլուխ հարասունեւչորս. Յաղագս թագաւորելոյ վալինամաթին եւ արարողութիւնք նոցա, թէ զիա՞րդ նստուցին եւ թագ ի գլուխն եդին, եւ եղած զինքէթին – *Յորժամ եհաս օրն ճուլուսին, որ էր փետրվարի ԻՁ…*

խե. *50բ–1ա* Գլուխ հարասունեւհինգ. Յաղագս բաժանելոյ զնոր կտրած ոսկին եւ ոմանց նոր խալաթ տալոյ, եւ վասն մէհթէրխանային, թէ ի՞նչ կերպիվ է – *Եւ ի նոյն օրն ճուլուսին զիւր…*

խզ. *51բ–2բ* Գլուխ հարասունեւվեց. Յաղագս տրւային, զոր ասեն չաուշ, յորժամ ելանէ վալինամաթն ի տիւան, եւ յորժամ ձատրի, եւ վասն զօրացն որ անութեան – *Իսկ սահմանադրութիւն եւ կարգ զօրաց…*

խէ. *52բ–4ա* Գլուխ հարասունեւեօթն. Յաղագս եթէ որ կողմամբ եկի ի Սուրբ Աթոռս, եթէ ուր ճանդիպեցայ վասն այցելութեան վանորայից, եւ վասն ուխտի եւ տեսանելով զնոսա, եւ զննելոյ եւ նկատելոյ զերկիրն եւ զորպիսութիւն ժողովրդեանն – *Իսկ իբրեւ չուեցի ի* Մուղանու *փետրվարի ԻԳ(23), եկէ ի* Տուզախ…

խը. *54ա–6բ* Գլուխ հարասունեւ ութ. Յաղագս գնալոյ իմոյ ուխտ, նախ՝ ի Մեծ անապատն Հարանց, որ է ի ներոյ Թանահտի վանից եւ յԱնապատին – *Եւ ի նոյն օրն որում լուսացաւ ի խաւարմանէ լուսնոյն…*

խթ. *56բ–7ա* Գլուխ հարասունեւիններորդ. Յաղագս գնալոյ Աւարատեան երկրի զապիթներաց, իւզպաշաց, աղաներաց, խալանթարաց, մէլիքներաց ի Թարվէզ շնորհաւորելոյ զգալուստն եւ զսպասալարութիւնն Իպրահիմ խանին, եւ տալ զհամար վասն հասից թագաւորական տիւանին – *Յետ այսորիկ յորժամ եկն* Իպրահիմ խանն *ի* Թարվէզ…

ծ. *57բ–8բ* Գլուխ յհարսուներորդ. Յաղագս հրաւիրելոյ զիս Իպրահիմ խանին ի Թարվէզ հրամանաւ թագաւորին՝ եղբօր իւր, եւ զմիրզէն խալանթարն ի միասին – *Իսկ յամսեանն սեպտեմբերի, յորժամ կայի ի* Յոհաննավանքն…

ծա. *58բ–61ա* Գլուխ յհարսունեւմէկերորդ. Յաղագս պատմութեան Նախչուանայ միրզէ Բազուն, որ էր վէմիլ եւ զապութ նահանգին Նախչուանայ, եւ վասն աստապատցի աղչկանն, զոր բռնութեամբ խաշեց իւր նօքարն, եւ տանկացուցեալ էպին արա-

րեալ ի Մուղան. թէ որպէ՞ս յետ առի կարողութեամբն Աստուծոյ եւ կրկին հայացուցեալ՝ պսակեցի ընդ Հրիստոնեայ երիտասարդի միոյ – *Քանզի մինչ գնայի ի Մուղան, այս միրզէս գապուճ էր եւ իշխող* Նախչաւանայ...

ծբ. *61ա–2ա* Գլուխ յիսունեւերկու. Յաղագս պատուելոյ զմեզ Իպրահիմ խանին ի սեղանն իւր առաւօտ եւ իրիկուն, եւ միւս օրն ծանր խալաթ հագուց – *Եւ յետ երկուց աւուրց կրկին հրաւիրեաց զմեզ...*

ծգ. *62ա–3բ* Գլուխ յիսունեւերեք. Յաղագս դառնալոյն իմոյ ի Թաւվիզու առ Սուրբ Գահն, եւ մեծալոյն զմեզ Նախչաւանայ վէրիլն, որ է նայիպն, հիւր լինել նմա – *Եւ յորժամ չուեցի ի Թաւվիզու եւ հասայ առ եզրն եւ ի անցս* Երասխայ... *ողջ լերուք...*

Տպ. եր., 1973, ա։

Հեղինակի ձեռքով սրբագրուած է եւ կատարուած փոքրիկ յաւելագրութիւններ։ 1870 թ. հրատարակութիւնն իրականացուած է այս օրինակից։

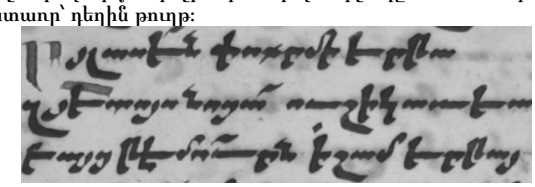
1675
ԵՐԵՄԻԱ ՔԷՕՄԻՒՐՃԵԱՆ
ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Գալիպօլի

ՌՃՁ—ՌՃՁԱ 1731—1732

ԳՐԻՉ՝ Խաչկո Գալիպօլցի։ ՍՏԱՑՈՂ՝ Աբրահամ Կրետացի։

ԹԵՐԹ՝ 277. չգրուած՝ 1աբ, 2բ—3բ, 8աբ, 11աբ, 14աբ, 24աբ, 28աբ, 37աբ, 46աբ, 55աբ, 63աբ, 75աբ, 77աբ, 82աբ, 91աբ, 103աբ, 105աբ, 118աբ, 133աբ, 140աբ, 178—82բ, 274բ—7բ։ ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺԵx12 + Ա—Ըx12 (Ը 13)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,4x10,5։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ նօտրգիր։ ՏՈՂ՝ 24։ ԿԱԶՄ՝ ոսկեզօծ շրջազարդով ծաղկադրոշմ բալազոյն կաշի՝ դոնակով, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառ՝ դեղին թուղթ։

Նմուշ՝ 18ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. զարդագրերի տեղ բաց, տեղ—տեղ խոնաւութեան հետեւ, զանազան բծեր։ Կազմի կաշին՝ ճեղծուած, եզրերը՝ մաշուած։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

1. *2ա* Պատմութիւն համառօտ ՌՃ տարւոյ Օսմանցոց թագաւորացն, որ սուլթան Օսմանէն մինչեւ այսմ սուլթան Մուհամետս ԺԹ թագաւորս են... Համառօտեալ ի սուլթան Օսմանայ մինչեւ ցսուլթան Սելիմ՝ Տաճիկ թուականօք, ի սուլթան Սելիմէ մինչեւ ցսուլթան Մուհամէտ՝ Հայոց թուականօք, ի սուլթան Մուհամէտէ մինչեւ այս սուլթան Մուհամէտիս ճոլուան՝ Տաճիկ թուականօք, եւ մինչեւ Լ ամ է՝ Հայ թուականօք

ա. *4ա–7բ* – *Տրամադրեմ ըստ յեղանակաց ընդ գաւազանս նոր զայս ցուցեալ, / Պարսից հրապաշտուհեանց եւ յԱրապկացն կըռամոլեալ...*

բ. *9ա–10բ* – *Զերկիրն յանձնէ որդւոյ իւրում, որ նա քան զհայրըն քաջ գըտեալ, / ԷճլՀ Օռհան որդին իշխանացեալ...*

գ. *10բ–3ա* – *Փոխանորդեալ ըզգահն որդին, որ խօտավէնտիկեարն կոչեալ, / Ոչ հանգչեալ, ոչ դադարեալ սա եւ զյոգունըս նուաճեալ...*

դ. *13բ–23բ* – *Ուր կայր ի պատերազմ արքայորդին պայազիտն այլ, / Որ ելտըբըմըն կոչեցաւ, զոր ի գահի հօր նըստուցեալ...*

ե. *23բ–7բ* – *Մէհէմէտ չէլէպին լուաւ, յԱմասիոյ Պրուսա իջեալ, / Վասն քինու Մուսա եղբօրն կամէր ի նոյն գահ հօր նըստեալ...*

զ. *27բ–36բ* – *Քառասնաւուրըք զորդին Մուրատ բերեն ի գահըն նըստուցեալ, / Ապա եւ զմահն ծանուցանեն, զդին ի Պրուսա եղեն տարեալ...*

է. *36բ–45բ* – *Սուլթան Մուհամէտ Երկրորդում, որ յաթոռ հօրըն մեծարեալ, / Ղարաման օղլին շարժի եւ շատ երկիր ասպատակեալ...*

ը. *45բ–56ա* – *ԸզՄուհամետ խանի որդի զպայազիտն որ ի գահ բերեալ, / ԸնձՀ եւ վեցն ի թուականին ճուլուան եղեալ...*

թ. *56ա–62ա* – Սուլթան Սելիմ *ի գահ նըստի, ’ւ ամէնեքեան են հնազանդեալ, / Պայզիտ խան եւ յետրէնէ երթայր ի Չէկմէճէ հասեալ...*

ժ. *62բ–74բ* – *Սուլթան Սելիմ խանի որդին՝ սուլթան Սուլէյմանըն նըստեալ, / Եռես ըզտունն լըցեալ գանձիւ, ինչքն եւ զկալուածսն աւելցուցեալ...*

ժա. *76աբ* – *Հազար տասն եւ վեց թուական սուլթան Սելիմն երկրորդ նստեալ, / Նախարարօք պատճառ ինչ ըզԿիպրոսի խորհուրդ առեալ...*

ժբ. *76բ–83ա* – *Հազար քսան եւ չորս թուական սուլթան Մուրատ երրորդ կոչեալ, / Ի Պարս աշխարհ վասըն մարտի յետ երկամաց զվորհուրդ առեալ...*

ժգ. *83ա–92ա* – *Որդի նորա Մուհամէտ խան, այս որ երրորդ էր կոչեցեալ, / Երեւելիքն խմբին Տաճկաց ի գահըն հօրըն նստուցեալ...*

ժդ. *92ա–102ա* – [Շ]ահզատէ *սուլթան* Ահմետ *նոյնժամ ի գահն եղեւ բազմեալ, / Որ էր ամն տասնեւվեցից, հազար տասն ՚ւ երկու սէնէն լեալ…*

ժե. *102բ–4բ* – Շահզատէից *փոքր լինելոյ, զՄուստաֆ խան յաթոռ եդեալ / Եւ գահանիստ վերայ նորա նախարարքն զայն արժան տեսեալ…*

ժզ. *104բ–17ա* – *Եւ զգահն արտաքս բարձրացուցին, զԳզլար աղայն ի ներքս մուծեալ, / Ըզմեծ որդի Ահմետ խանի, որոյ անունն Օսման կոչեալ…*

ժէ. *117բ–32բ* – *ՁՇահզատէ Մուրատ խընդրեն ի հայրենի աթոռ ածեալ, / Սա չորրորդ է ի յանունս, տասնեւվեցից ամաց գընտեալ…*

ժը. *134ա–89բ* – *Ձեղբայրն* Իպրահիմ *խան սուլթանութեան արժան գարկեալ,/ Զի այլ ոչ կայր շահզատէ, եւ տեսլեամբ էր վայելուցեալ…*

ժԹ. 139բ–74ա – *Եօթըն տարոյ* Մուհեմէտ *խան սուլթանութեան գահի բազմեալ, / Ըզպէտին, որ աղօթիւք ընդունելի զոր ընթերցեալ…*

2. *174բ–7բ* [Իպահոցի—հանելուկ. հայատառ թուրեերէն՝ 1—31 բառեակ] – *1. Աչըտմ, տիտէմ կեօրտիմ էֆլաք, / Տէտիմ էլհամտիւլլահ հաք…*

3. *183ա–4բ* [Պատմութիւն Ստամպօլոյ]. Մեծա[ը]գոյ եւ բաջ բաբունապետի տեառն Վարդան վարդապետի ընծայեցեալ յԵրեմիայէ Կոստանդնուպօլսեցւոյ – *Յուխնեակ գլխով տրամատեալ…*

ա. *185ա–96բ* [Առաջին գլուխ] – *Այս լիցի պատճէ բանիս, իմաստնոց տալով զպատասխան, / Ըստ սաստիկ խնդրոյն յիշատակ բաբունոյ* Վարդանայ *ընծայն…*

բ. *197ա–204ա* Երկրորդ գլուխ. Գովութիւն սարայի արեւմտեան, եւ ընծայաբերացն յաշխարհաց, եւ դրանցն վեցից ի ծովու եւ դրանցն վեցից ի ցամաքի, եւ տիւանին ի գուբպէ՝ ալթին, եւ վասն միջոց ապարանին հակիրճ բանիւ – *Կացցուք փոքր մի աստ, տեսացուք ըզպալատս մեր արքունական, / Ի կողմանս յերիս դիտէ, որ ի ծովու պարունական…*

գ. *204ա–13ա* Երրորդ գլուխ. Ի ծայրէ սարային սկսեալ եզերը ծովուն որպէս եւ զայլն ի ԺԳ դրանէ բաղաքիս, զոր ինչ տեսանի պատմութիւն հակիրճ – *Ութերորդ դուռն քաղաքիս յետս առաք զտուն արքունեան, / Պահչա գափիսի ասեն սակս մօտոյ արքունեաց դրան…*

դ. *213ա–23ա* Չորրորդ գլուխ. Արեւմտից բաղաքիս Չ դրամբք, պատմութիւն ջրոյն եւ է մասին նորագիւտի, եւ էլէճի տէտէին, եւ պալըճի այազմային, եւ գերեզմանաց վարդապետացն, եւ Երեմիայի ողոյն – *Ուսիըմ վարդապետ, խնդրեմ ձանձրութիւն քեզ մի դիպեան, / Զի նաւաւ այլ ոչ քալուի ընդ քեզ, ձիս հեծնումք յընթացման…*

ե. *223ա–9ա* Հինգերորդ գլուխ. Մէճլիս ի Սուլէյմանսեհրա այվանսարայ իսկէլէիւ, պատմութիւն էյուպ սուլթանին եւ թուր կապելոյ թագաւորաց – *Բաւ է խնդրեմ, վարդապետ, շաղփաղփել ընդ այլս այս իմ բան, / Տեսցուք միայն զմեր երկիր եւ թէ այս մեզ տի մընան…*

զ. *229ա–51բ* Վեցերորդ գլուխ. Ի քեհատիանէ ըսկսեալ մինչ ի Պօղազ եւ տուվայն, եւ նաւ, եւ մէվլէդցն, եւ պատճառ հալվայ հալվային, եւ մէճլիս ի Սուրբ Աստուածածին եւ Ֆէնէր պողազին – *Յետս առնումք զծայր ծովուս, մըտանեմք ի Քեաղատխանան, / Նաւակօքս զառ ի վեր գընալ քաղցր ջուր լերանցն ընթանան…*

է. *251բ–64ա* Եօթներորդ գլուխ. Ի պօղազէն յԱնատօլի, եւ յՈւսկուտար Քաղկէդոնիւ, եւ կղզոք Մանուաց, Փիլիպպոս կաթողիկոսին պատահիլն, եւ բանք Պօստանճիպաշուն աւարտելով – *Մի ձանձրասցիս ի պատմելս, վարդապետ դու իմ սիրական, / Արդ բաւ է, անցցուք յայն կողմն, որ* Անատօլուն *է անուան…*

ը. *264ա–70բ* Ութերորդ գլուխ. Յաւարտումն զգլխովն մնացեալ շինուածս, եւ զզարդս յիշելով, եւ գերեաց եւ դեսպանաց բանիւ եւ յիշատակարան երգողիս եւ ընծայողիս – *Մ՚վ տէր վարդապետ իմ ճան, շրջելոյ եղեւ արդ վախճան, / Ըստ կարեացս և մի մեղադրել այս եւեթ հակիրճ գրեցան…*

– 270բ–1բ Յիշատակարան ընծայիս երգողի

Յիշատակ տեառն Վարդանայ,
որ կոչի մեծ բաբունի այն,
Յըղեմ զիմ աղվոր աղերս,
զի շնորհաց Տեառն նա գոհաբան։
Այս կաֆայի գունովն է,
ըստ. ես եմ կորուսեալ ոչխարն,
երգօղն յօրինել պիտի
վանկ վանկօք ընդ ստորագրան գան։
Բայց աշխարհաբար գրելոյս
զմեղադրանագ լիցիս արգիլման,
Իփինատ մըտացս, մատանցս
զայս ծաղիկ մի լեր վայելման,
Հազար հարիւր եւ տասանց
գրեա սա ՚ւ անկեալ անպիտան,
Արդ, հազար հարիւր ՚ւ երեսուն,
եւ հասեալ մասամբք Երեմեան։
Ցերեմիայէս այս լումայ
ի ծով գանձ մըտացդ ի զբօսան,
Տէր Վարդան վարդապետդ մեծ,
ընդ սուրբ աղօթիդ յիշել յարաժամ։
Զսակաւս ի շատ համարիս,
զի յոլով բարեաց դու արժան,

Զոր ինչ ունէի եւեթ
զայն հանի նըշոյլ իմ բաղձման։
Եօթնամբ լուրս Բիւզանդիոյ
եօթնեկի շնորհօք որ լըցան,
Հազար հարիւր ՚ւ չիսուն ամ (1701)
կայ, որք Ֆռանգաց եւ Յունաց նստան։
Եօթնեակ զօրութեամբ Հոգւոյն
եօթնեակ դու շնորհօք որ լըման,
Կամիս զայլ դըրուատ սորին,
ընթերցիր զգիրքս իմ Հրակիզման։
Եօթնեկի զմահացու մեղս,
որ մասամբք զինեւ պատեալ կան
Մաղաթեա առ Տէրն համայնից,
զի թողցէ ըստ իւրում գթութեան։
Եօթնեակ դարուն շրջանի
աշխարհի կատարածն որ գան,
Յորժամ հայրական փառօք
Տէրն յայտնիլ գայ ի դատաստան։
Զվեց բանս իւր օրհնեալ ձայնիւ
եւ զեօթնում փառք արքայութեանն,
Տացէ լըսել տեսանել
ընդ քեւ կեանսն յանգրաւ խնդութեանն։
Պատմութիւնս Իստանպօլու
երէց յեղբօրէս երգեցան,
Որոյ անունն յորջորջիւր՝
Երեմիայ Չելէպի Քեօմուրճեան։
Բայց նարդենիս, որ գրեցաւ
կըրտսեր յեղբօր նորայն,
Պիտակ Կամիտաս երէց,
ստորադասն նոյնոյ Քեօմուրճեան։
ՋՄԻԶԻ (1697) թուականիս Հայոց
դու հաշուես եւ լեր բաւական,
Զուարճացիր յի զբօսանս,
նազելի եղբայր պատուական։

4. *271բ—4ա* Այլ իմն բան ճրէի կնոջն Քերայիճ — *Աստ քեզ բան ծիծաղելոյ սակս հրէից ունիմ պատմութեան, / երբեմն աստ կանայք հրէից ի զբօսանս գան ըստ սովորութեան... / Ուղուր օլա օլ մանտրայ պիեասաղ շիքեարի տէվրան, / Սավսա եէլէլի հենկեամ չիթաղ պախտի մանտրաճիան։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

13ա Ես՝ տէր Խաչիկ Գալիպօլցի,
որ Անշընոռ *մականուանեալ,*
Հազար հարիւր յութսուն թուին (1731)
յոյժ աշխատմամբ եղէ գրեալ։
Եւ զընթերցօղք պաղատանօք
մաղթեմ յիշման արժանանալ,
Որք եւ յիշօղքդ ի Քրիստոսէ
լիջիք ինեւ գոլ մասնակցեալ։
Իսկ վայելօղ այսըմ գրգիս՝
տէր Աբրահամ *դէտ յորջորջեալ*
Ներառաջնորդ Եւթրակիոյ
կեցցէ ամօք երկարացեալ։

174ա Գրեալ աւարտեցաւ Պատմութեանց գիրքս ի գիւղաքաղաքն Գալիպօլի, *ձեռամբ ումեմն* Անշնոռ *կոչեցեալ մեղսասէր իրիցու ի ՌՃՁԱ (1732) թուականիս Հայոց, որ օր էր ԻԳ (23) փետրվար ամսոյն, որ եւ ժառեմ աղերսանօք զընթերցողքդ եւ զվայելօղքդ, զի զբօսնելով ընդ պարապումն սորա, յիշեսջիք միով Հայր մեղայիւ զիս՝* Անշնոռիս *ընդ հանգուցեալ ծնօղսն իմ, զոր եւ դուք յիշողքդ յիշեալ լիջիք առաջի Քրիստոսի Աստուծոյ. ամէն։ Հայր մեր որ։*

274ա Յանգ առեալ եզերեցաւ
գովասանութիւնս Բիւզանդեան,
Ձեռամբ Անշընոռ *՚րիցու,*
քաղաքաւ Գալիբօլիան։
Շրջան մեր հազար հարիւր
ութսուն եւ մէկ թիւ յաւելան (1732),
Ներամսեան եւ մայիսու
էր անցեալ աւուրբք վեշտասան։
Սիրով զգիրքըս ետ նօտրել
հեղինակն Եւթըրակիան,
Բաբունեաց պետն Աբրահամ,
ազամբ եւ տոհմիւըն Կրէտեան
Տէր իմ, լե՛ր անմեղադիր
փանաքի մըտացս որ այսքան,
Պարտ էր յոլով գովութիւն
ըստ արժանւոյ քումդ սրբութեան։

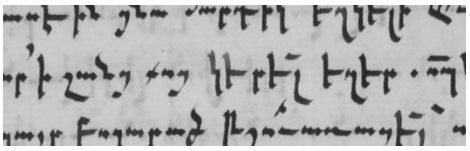
1676
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

Կոստանդինուպոլիս **ՌՄԽ — 1791**

ԳՐԻՉ՝ Գէորգ Կոստանդինուպոլսեցի՞։

ԹԵՐԹ՝ 88. չգրուած՝ 1ա—4բ, 41բ, 50բ—1բ, 59ա—60բ, 84բ—8ա։ ՊՐԱԿ՝ 1x3 + Ա—Ժx8(Ժ 10) + 1x3։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծով եւ «ANO», «TOSCO» լուսադրոշմներով։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,7x11,5։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ միասիւն։ ԳԻՐ՝ նօտրգիր։ ՏՈՂ՝ 20։

ԿԱՋՄ՝ ոսկեզօծ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ ծաղկաթուղթ։ Պահպանակ՝ 1+1, ծաղկաթուղթ, մասն աստառի։

Նմուշ՝ 10ա
Վիճակ՝ բաւարար. կազմի անկիւնները՝ թեթեւակի մաշուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *5ա–41ա* [Բանք Բալէֆաղոսի իմաստնոյ]

1. *5ա–38բ* Բալէֆաղոսի Յաղագս անաւօտ պատմութեանց

— *5ա–6ա* [Նախերգան] — *Եւ զորս յաղագս անհաւատալի պատմութեանց շարադրեցի…*

ա. *6ա–7բ* Ա. Յաղագս գէնտաւրոսացն — *Ասեն յաղագս գէնտաւրոսացն՝ որպէս գազանս լինել…*

բ. *7բ–9ա* Յաղագս Բասիֆայիոյ. 2 — *Առասպելեալ լինի, թէ Բասիֆային առիւեցաւ ցլու արօտականի…*

գ. *9ա–10ա* Յաղագս Ագդէոնի. 3 — *Ասեն վասն Ագդէոնի, եթէ ի շանց իւրոց կերեալ եղեւ…*

դ. *10աբ* Յաղագս մարդակեր երիվարացն Տիօմիտիսի. 4 — *Ասեն յաղագս երիվարացն Տիօմիտիսի, թէ մարդակերք էին…*

ե. *10բ–1ա* Յաղագս Ոռոնի. 5 — *Զէւսի, Բօսիտոնի եւ Էրմիսի որդի Իրիէւս…*

զ. *11ա–2ա* Յաղագս սերմանեալ հսկայից. 6 — *Ասի, թէ.* Գատմօսն *սպանեալ զվիշապն…*

է. *12ա–3ա* Յաղագս սֆինքսին. 7 — *Յաղագս Գատմօսեան սֆինքսին ասեն՝ գազան լինել…*

ը. *13բ–4ա* Յաղագս աղուեսուն. 8 — *Ասեն յաղագս Դէլմիսեան աղուեսուն, թէ…*

թ. *14ա* Յաղագս Նիօվիոյ. 9 — *Ասեն, թէ. Նիօվի կենդանւոյն քար եղեւ…*

ժ. *14աբ* Յաղագս Լինկէսի. 10 — *Ասեն, թէ. Լինկէս եւ զորս երկրաւ տեսանէր…*

ժա. *14բ–5ա* Յաղագս Գէնէսի. 11 — *Ասեն, թէ. Գէնէս անխոցելի էր.*

ժբ. *15ա* Յաղագս Գիգնոսի. 12 — *Նոյն բանն, որ զԳէնէսէ ասացաւ…*

ժգ. *15բ–6ա* Յաղագս Տէտալոսի եւ Իգարոսի. 13 — *Ասեն, թէ. Մինօս զՏէտալօս եւ զԻգարօս…*

ժդ. *16աբ* Յաղագս Ադալանտիոյ եւ Միլանիոնի. 14 — *Ասեն յաղագս Ադալանտիոյ եւ Միլանիոնի…*

ժե. *16բ* Յաղագս Գալլիատոյի. 15 — *Եւ յաղագս Գալլիատոյին այսպիսի է բանն…*

ժզ. *16բ–7ա* Յաղագս Էւրոբիոյ. 16 — *Ասեն, թէ. Էւրոբի՝ դուստրն Ֆինիխսի…*

ժէ. *17աբ* Յաղագս որ ի Դրոատա փայտեղէն երիվարին. 17 — *Ասեն, թէ. Աքէացիքն, որք ի փայտեայ…*

ժը. *17բ–8ա* Յաղագս Էօլոսի. 18 — *Ասեն, թէ. Էօլոս տիրապետէր հողմոց…*

ժթ. *18աբ* Յաղագս Էսբէրիտացն. 19 — *Ասեն, թէ. Էին կանայք ոմանք Էսբէրիտէսքն…*

ի. *18բ–9ա* Յաղագս Գօդդօսի եւ Վրիաւէոսի. 20 — *Ասեն, եթէ. Գօդդօսն եւ Վրիաւէոսն ունէին…*

իա. *19ա* Յաղագս Սիգիլլայի. 21 — *Ասեն յաղագս Սգիլլայի, թէ. Էր ի Դիրրինիա գազան իմն…*

իբ. *19բ* Յաղագս Տէտալոսի. 22 — *Ասեն յաղագս Տէտալօսի, թէ…*

իգ. *19բ–20ա* Յաղագս Ֆինէսի. 23 — *Պատմեն յաղագս Ֆինէսի…*

իդ. *20աբ* Յաղագս Միդրայի. 24 — *Յաղագս Միդրայի՝ դստերն Էրիսիխդոնի ասեն…*

իե. *20բ–1ա* Յաղագս Եիրիօնի. 25 — *Ասեն յաղագս Երիօնի, թէ եռագլուխ էր…*

իզ. *21բ* Յաղագս Ղլաւգօսի Սիսիֆոսի. 26 — *Ասեն, թէ. Եւ սա կերեալ եղեւ յերիվարաց…*

իէ. *21բ–2ա* Յաղագս միւսոյ Ղլաւգօսի՝ որդւոյն Մինոսի. 27 — *Եւ այս առասպել ծաղրական է…*

իը. *22աբ* Յաղագս ծովային Ղլաւգօսի. 28 — *Ասի, թէ. Եւ սոյն այս Ղլաւգօս…*

իթ. *22բ–3բ* Յաղագս Վէլլէրօֆօնտիսի. 29 — *Ասեն, թէ. զՎէլլէրօֆօնտիսն թեւաւոր երիվար…*

լ. *24ա* Յաղագս Բէլօբսի եւ երիվարաց. 30 — *Ասեն, թէ. Բէլօբս եկն ի Բիսսա…*

լա. *24ա–5բ* Յաղագս Գոիօսի եւ Ֆոիխսօսի եւ էլլիսի. 31 — *Պատեն, թէ. Գոիօս, որ Թարգմանի Խոյ…*

լբ. *26ա–8բ* Յաղագս դստերացն Ֆօռգինայ եւ միոյ ական նոցա. 32 — *Եւ յաղագս սոցա կարի ծաղրական բերի բան…*

լգ. *28բ* Յաղագս Ամազօնաց. 33 — *Յաղագս Ամազօնաց այսպէս ասեն, թէ կանայք էին…*

լդ. *28բ–9ա* Յաղագս Օրֆէսի. 34 — *Սուտ է եւ յաղագս Օրֆէսի բանն…*

լե. *29աբ* Յաղագս Բանտորայի. 35 — *Բանն որ յաղագս Բանտորայի՝ անտանելի է…*

լզ. *29բ–30ա* Յաղագս Մէլիայից ազգի, այսինքն՝ Հացենեաց. 36 — *Եւ զինչ մորոսական է, զի զառաջին ազգն…*

լէ. *30ա* Յաղագս լախտին Իրագլիսի. 37 — *Ասի, թէ. Յինքենէ ունէր տերեւս…*

լը. *30աբ* Յաղագս Գիդօսին. 38 — *Այսպէս ասի, թէ. Դրոատացւոցն ի ծովէն…*

լթ. *31ա–2ա* Յաղագս Իտրայի. 39 — *Այլ ասի յաղագս Իտրային, թէ օձ էր…*

խ. *32աբ* Յաղագս Գէրվէրօսի. 40 — *Աստեն յաղագս Գէրվէրօսի, թէ շուն էր…*

խա. *32բ–3բ* Յաղագս Ալգիստիսի. 41 — *Ասի առասպել նոխազերգական…*

խբ. *33բ–4ա* Յաղագս Ջիթօսի եւ Ամֆիոնի. 42 — *Պատմեն այլք ոմանք նաեւ Խիօտօս…*

խգ. *34աբ* Յաղագս Իոի. 43 — *Աստ,ն թէ. Իո ի կնոջէ եղն…*

խդ. *34բ–5ա* Յաղագս Միտիայի. 44 — *Աստեն, թէ. Միտրայն եփելով…*

խե. *35ա* Յաղագս Օմֆալիոյ. 45 — *Ասի, թէ. Պաշտօն տանէր սմա Իրագլիո…*

խզ. *35աբ* Յաղագս եղջերոն Ամալթիայի. 46 — *Աստեն, թէ. Իրագլիս զսոյն կրէր…*

խէ. *36աբ* Պատմութիւն յաղագս Իագինթօսի. 47 — Իագինթօս էր *Ամիգլէացի պատանի գեղեցիկ…*

խը. *36բ–7ա* Պատմութիւն յաղագս Մարասիասայ. 48 — *Մարսիասն շինական էր վայրենի…*

խթ. *37ա* Յաղագս Ֆաոնի. 49 — *Կենցաղ էր Ֆաոնի ի նաւարկութեան եւ ի ծովու…*

ծ. *37բ–8ա* Պատմութիւն յաղագս Լատոնայ. 50 — *Հաճոյ Թուեցաւ երկրի ընդ գետոյն Լագոնայ…*

ծա. *38աբ* Յաղագս Իոայի. 51 — *Արկիացիք ինքեանց պաշտպան քաղաքի գԻոայն կարծէին…*

2. *38բ–9բ* Բալէֆաղօսի Յաղագս գիւտի գօնիլիհի, այսինքն՝ խխնջունի — *Ի ժամանակս Թագաւորութեանն Ֆինիքսի էր…*

բ. *39բ–41ա* Յաղագս երկաթոյ, թէ ո՞վ նախ երգիտ. 2 — *Նախ ինքն Ինֆէստօս ի խորհրդական իմն… որպէս նախ գրեցաւ, զոր իմաստնագոյնն Բալէֆադօս շարագրեաց: Վախճան:*

Բ. *42ա–50ա* Իրագլիդօսի Յաղագս անհաւատալեաց

ա. *42ա* Յաղագս Մէտուսայի — *Աստեն, թէ. Սա քարացուցանէր զտեսօղս…*

բ. *42բ* Յաղագս Սգիլլայի. 2 — *Ասի յաղագս Սգիլլային, թէ ուստէր գնաւորդ…*

գ. *42բ* Յաղագս Գէնէսի. 3 — *Ասի զսմանէ յառաջագոյն կին լինել…*

դ. *43ա* Յաղագս Աղլասայ. 4 — *Աւանդեն վասն Աղլասայ, թէ կրէր զերկինս…*

ե. *43աբ* Յաղագս Գէնտաւրոսացն. 5 — *Ասի, թէ. Ի Բիլիօն եւ ի Ֆօլօին եղեն երկաբունք…*

զ. *43բ* Յաղագս Բասիֆայիոյ. *6* — *Զսմանէ ասեն. Տուիել Դաւրօսի…*

է. *43բ–4ա* Յաղագս Դիրէսիայի. 7 — *Սա կցորդ էր ասի կանացի եւ այրական բնութեան…*

ը. *44ա* Յաղագս Արբիիայիցն. 8 — *Զսոսա առասպելն աւանդէ՝ լինել կանայս Թեւաւորս…*

թ. *44ա* Յաղագս Բէրսէսի. 9 — *Յաղագս Բէրսէսի պատմէ, թէ սմա տուեալ իցէ Էրմիսն…*

ժ. *44աբ* Յաղագս Ղլաւգօսի. 10 — *Սա էր ծովային հմայօղ…*

ժա. *44բ–5ա* Յաղագս Ադալանտիսի՝ դստերն Ամինէսի եւ Իբօմէնիսի. 11 — *Աստեն զսոցանէ, եթէ առիւծացան ի լերին…*

ժբ. *45ա* Յաղագս Ֆօրգիտացն. 12 — *Զսոցանէ պատմեն, թէ միով ակամբ վարէին…*

ժգ. *45աբ* Յաղագս Սիրինայից. 13 — *Զսոսա երկաբունս առասպելեն լինել…*

ժդ. *45բ* Յաղագս Քիմէրայի. 14 — *Զսա Օմերոս պատկերագրելով, ասէ՝ յառաջկուսէ առիւծ…*

ժե. *45բ–6ա* Յաղագս Գիրգիայ. 15 — *Զսա առասպելն աւանդէ, եթէ ըմպելեաւ փոխակերպէր…*

ժզ. *46ա* Յաղագս հրաշունչ ցլուցն. 16 — *Մվ արդեօք կարծիցէ, թէ մահկանացու բնութիւն…*

ժէ. *46ա* Յաղագս Իտրայիմ. 17 — *Պատմի լինել գազան բազմագլուխ..*

ժը. *46աբ* Յաղագս սերմանեալ հսկայիցն. 18 — *Մվ հաւատալ կարէ, թէ ի սերմանելն Գատմոսի…*

ժթ. *46բ* Յաղագս ոսկեղէն խնծորացն. 19 — *Աստեն թէ. Վիշապ զոսկի խնծորսն էսբէրիտաց պահպանէր…*

ի. *46բ–7ա* Յաղագս որոց ի դժոխս եղեն. 20 — *Աստեն, թէ. Իրագլիս իջեալ ի դժոխս…*

իա. *47ա* Յաղագս Ֆաէթօնի. 21 — *Սա գոլով որդի Արեգական…*

իբ. *47աբ* Յաղագս Օրֆէսի. 22 — *Աստեն զսմանէ, թէ շարժէր եւ զվէմս…*

իգ. *47բ* Յաղագս էլլիսի եւ Ֆռիքսոսի. 23 — *Յորժամ ի նենգութենէ Իոի…*

47բ «Տես զայսանէ եւ Բալէ ֆագօսն ի թիւն 31»:

իդ. *47բ–8ա* Յաղագս Բանաց եւ Սաղիրօսաց. 24 — *Ի լերինս յածէին սոքա եւ ի կանանց…*

իե. *48ա* Յաղագս Ասգլիսիօսի. 25 — *Աստեն զսմանէ, թէ կայծակնահար եղեւ…*

իզ. *48ա* Յաղագս սաղաւարտին Բլուտօնի, այսինքն՝ դժոխոց. 26 — *Աստեն եթէ ոք զսաղաւարտն Բլուտօնի…*

իէ. *48բ* Յաղագս Բրոդէսի. 27 — *Ասէ թէ. Լինէր երբեմն ջուր եւ երբեմն հուր…*

իը. *48բ* Յաղագս երիվարացն Տիօմիտիսի. 28 — *Աստեն զսոսա մարդակերս լինիլ…*

իթ. *48բ* Յաղագս Գալիբսոյի եւ Օտիսսէսի. 29 — *Արտաքոյ է բանի Օտիսսէսի մահկանացու ելոյ…*

լ. *49ա* Յաղագս Գէրվէրօսի. 30 — *Աստեն զսմանէ երիս ունել գլուխս…*

լա. *49ա* Յաղագս Լամիայի. 31 — *Պատմեն, թէ ի խառնակիլ Ջէւսի ընդ նմա…*

լբ. *49բ* Յաղագս Բոօգնիսի եւ Ֆիլօմիլիսի. 32 — *Պատմին սոքա, եթէ թռչունք եղեն, մին ծիծառն…*

լգ. *49բ–50ա* Յաղագս Իլիատէացն. 33 — *Ասեն զսոսա ի մարդկանէ կաղամախս լինել…*

լդ. *50ա* Յաղագս Բաւօբդիսի. 34 — *Ջսա, քանզի զամենայն ինչ կամէր լսել եւ տեսանել…*

լե. *50ա* Յաղագս Էնդիմիոնի եւ Սէլինիայ. 35 — *Ասէ թէ. Ի ննջելն սորա, Սէլինի, այսինքն Լուսինքն…*

Գ. *52ա–7բ* [Բաւիւ] Անանուն հեղինակին

ա. *52ա* Յաղագս առաջնագունից մարդկան. 1 — *Գիտելի է, զի առաջնագոյնս ի մարդկանէ ոմանք զեգիպտացիս եւ ոմանք զֆոռիկացիս ասեն…*

բ. *52աբ* Եօթն զարմանալիքն. 2 — *Նախ՝ Ջէւսն ի յՕլիմպիա կանգնած 36…*

գ. *52բ* Յաղագս ոսկեղէն մոռթոյն. 3 — *Թէ պահեցեալն ի Գօլքիս՝ ոչ էր մորթ ճշմարտապէս…*

դ. *53ա* Յաղագս Իլիօնի. 4 — *Ասեն, եթէ. Աբօլլոն եւ Բօսիտոն պարսպեցին զԻլիօն…*

ե. *53աբ* Յաղագս Աֆէոսի. 5 — *Ասեն թէ Իրագիլոն մենամարտեցաւ ընդ Աքէլոոսի…*

զ. *53բ* Յաղագս Գէրվէրսի. 6 — *Թէ Գէրվէրօս էր որդի Այիտոնէւսի…*

է. *53բ–4ա* Յաղագս Բասիֆայիոյ 7 — *Բասիֆայի տուփեալ երիտասարդի միում տեղացւոյ…*

ը. *54ա* Յաղագս Նարգիսսոսի. 8 — *Ասի յաղագս սորա, եթէ ջուրս իւր ստուերն տեսեալ…*

թ. *54աբ* Յաղագս Ալէքսանտրօսի 9 — *Գիտելի է, զի Ալէքսանտրօս որ եւ բարիս, ոչ դատեաց…*

ժ. *54բ* Յաղագս Բանայ. 10 — *Ասէ Բօլիէնօս, եթէ նախ սա կարգ եգիտ ու փաղանգ անուանեաց…*

ժա. *55ա* Յաղագս Էնդիմիոնի 11 — *Թէ առաջին Էնդիմէոն պարապեաց տեսութեանն…*

ժբ. *55ա* Յաղագս Ֆաէթօնի. 12 — *Ասի եւ յաղագս Ֆաէթօնի, թէ էր որդի Իլիօսի…*

ժգ. *55բ* Յաղագս Իգարօսի. 13 — *Եւ Իգարօսն մանկութեամբ եւ եղեռնութեամբ վարեալ…*

ժդ. *55բ–6ա* Յաղագս Խոի եւ Առղօսի. 14 — *Խո՝ դուստրն Արէստօրայ…*

ժե. *56ա–7ա* Յաղագս Տիօնիսօսի. 15 — *Այսպէս ասէ Խարաքս, եթէ. Սէմէլի՝ դուստրն Գատմօսի…*

ժզ. *57ա* Յաղագս Գոօնօսի. 16 — *Իսկ եւ կապեալ կինելն Գոօնօսի ի Ջէւսէ…*

ժէ. *57աբ* Յաղագս Սօլիգիզմօսի. 17 — *Թէ Գոիսօս զկնի հարցմանն Սօլոնի, որ ի Կիլիկիա եղեալ, Սօլոս քաղաք բնակաւորեաց… յորմէ եւ Սօլիգիզմօս: Վախճան բանիցն Անանուն հեղինակին:*

Դ. *57բ–8բ* Ֆուռնուտօսի ասացեալ — *Ըստ պատմական առասպելին հնոցն, Գոօնօսն… քանզի դոիդո՝ զգլուխն ասեն Աթենացիք: Այսչափ ինչ ի Ֆուռնուտօսէ:*

— *58բ* [Յիշատակարան թարգմանչի] — *Ի հելլենական լեզուէ ի հայ բարբառ յեղաշրջեալ յամի Տեառն 1787, ի գարնան եղանակի, այն աշխատութեամբ* Գէորգեայ *ուրումն նուաստի* Կոստանդինուպօլսեցւոյ:

Ե. *61ա–83բ* Արիստոտէլի Յաղագս Աշխարհի — *Բազում անգամ ինձ աստուածային իմն… ո՛վ* Ալէքսանդրէ, *իմաստասիրութիւն թուեցաւ լինել… ի սկզբանէ վաղվաղակի կցորդ եղիցի:*

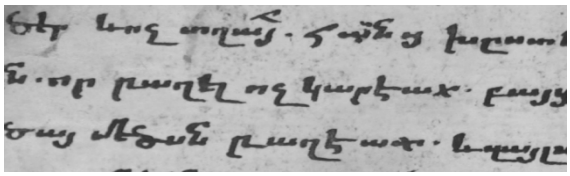
— *84ա* Յիշատակարան [թարգմանչի] — *Բազում անգամ եւ բազում ուրեք ընթերցեալ իմ զճառ բանիս, ոչինչ կարացեալ էի իմանալ եւ ոչ իսկ ի միտ առնուլ զիր իմն անտի՝ ի շահ օգտի գիտութեան, եւ այն վասն սխալագիր լինելոյ օրինակացն, եւ մանաւանդ սակս յոգնագիմի վրէպս ընդունելոյ եւ բազում մոայլս առնելոյ սորա ի գրչաց երկարութեամբ ժամանակաց եւ ձեռաց ի ձեռս անցանելով: Եւ քանզի անիմանալի եղեալ էր բան սորա եւ գրեթէ բոլորովին նսեմացեալ, նորին աղագաւ գօտի աշխատութեան ընդ մէջ ածեալ, եւ բազում ջանիւք փոյթ ի մէջ առեալ, զբուն օրինակն սորին գտի, եւ հայելով ապա ի բնագիր անդր՝ պարզաբանեցի ըստ իմում կարի, օգնականութեամբ բարձրելոյն, զգիրքս* Արիստոտէլի *որ Յաղագս Աշխարհի, ես* Գէորգ *անարժան ծառայ Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի: Եւ այս պատահեաց ի թուականին Հայոց ՌՄԽ(1791), յամսեանն օգոստոսի, ի թագաւորելն* Կոստանդինուպօլիս:

1677
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

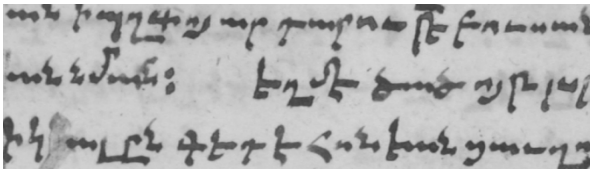
ԺԷ — XVII

ԳՐԻՉ՝ Խաչատուր Երէց:

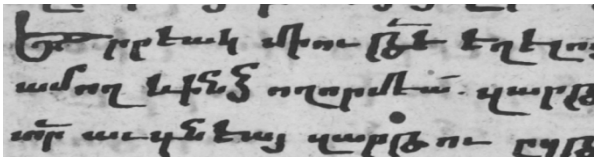
Թերթ՝ 161—2 (տես Պանպանակ). չգրուած 116բ—7ա, 136ա, 161աբ: ՊՐԱԿ՝ 14x12 (Ա 8, Ժ, ԺԳ, ԺԴ 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «B» լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 14,2x9,7: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նօտրգիր՝ 111ա—4ա, 136բ—9բ, տարբեր նօտրգիր՝ 140աբ, շղագիր՝ 121ա): ՏՈՂ՝ 16: ԿԱՋՄ՝ սեւ կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2, սկիզբից (1—2), թուղթ, մասն աստառի:

Նմուշ՝ 10ա

Նմուշ՝ 138ա

Նմուշ՝ 143ա

Վիճակ՝ բաւարար. Ա պրակը միջից պակասաւոր, խոնաւութիւնից վերին լուսանցային մասերը խունացած, թիկունքային վերին մասերը հայհոյուած, տեղ—տեղ զանազան բծեր, 137 թերթի ստորին կէսը կտրուած ընկած: Կազմի կաշին՝ ճեռծուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքը՝ ճեղքուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *3ա—42բ* Պատմութիւն Պ*ղ*ղ*ն*նէ հաղարին, որ յաւրինակ է սուտ յաշխարհիս — *[Կ]այր ի Պաղտատ խալիֆայ մի, որում յանունն էր* Աբդլմելիֆ…

5 եւ 6 թերթերի միջեւ 2 թերթ ընկած. չիք՝ «այլ գչուրն պէտք է… այլ ոչ են երեւալ». տե՛ս տպ. 1911, էջ 6–8:

2. *43աբ* Տաղ ասոյշ եւ գեղեցիկ մանկանց Բեթղաեմի («Ա—Ք») — *Արթուն, զ*ք*ւարթունք, / Բանին բանաւոր ծիծռունք…*

3. *44ա—53բ* Աւարեալ է Աշխարհացոյցս նորոգ թարգմանչին եւ յերկրորդ լուսաւորիչ Վարդան վարդապետի պարզ եւ համառաւտ

Տե՛ս նեռ. 20, 351ա—7ա. § ա/*44ա—7ա*: բ/*47աբ (տպ. 1960, տող 1–15)*: գ/չիք: դ/*48ա—53բ (տպ. 1960, էջ 59–76, տող 55–72, 111–113, 84–107, 134–140, 149–204)*:

4. *53բ—8ա* Պատմութիւն Սուրբ Գեղարդեանն եւ այլ տնօրինականացն Քրիստոսի… — *Յորժամ առին զ*ք*ագաւորութեան քաղաքն…*

5. *58բ—67ա* [Կարապետի Բաղիշեցւոյ] Աշխարհացոյցս համառաւտ — *[Ն]ախ սկիզբն նորա, որ քաղաք է հիւսիսական, / Բուխարի ասեն նմա ելանէ սա մուր աննման…*

6. *67ա—9ա* [Անուանիւ հաղարաց եւ գիւղից Հայաստանեայց յայտնի. նեռ. 3199, 186բ] — եկեղեաց՝ *որ է* Եզ*ր*նկան, Դարանաղեաց՝ Կամախ…

7. *69բ—81ա* Խրատ եւ կանոն սուրբ վարդապետաց [ի Մովսէս վարդապետէ Եզ*ր*նկացւոյ ասացեալ, գրեալ եւ առաքեալ ամենայն եկեղեցեաց Հայաստանեայց. նեռ. 2111, 166ա] — *Ի դամբարանէ սրբոյ Լուսաւորչիս եւ վարդապետէ Մովսէսէ…*

8. *81բ—3բ* [Ի հասարակաց խրատուց Յովհաննու Երզնկացւոյ] Յաղագս գողութեան — *Զի գողն ևատուածոյ հակառակ է…*

9. *83բ—107ա* [Քաղուածոյ կանոնի]

ա. *83բ—7ա* Կանոնի ժողովածոյ յուկ(այսպէս) — *Վասն գերոց մի երդնուլ բան, այլ գնով հանել… (86ա) Արուայգիտացն եւ անասնայգիտացն մի են կարգն… (87ա—9ա տե՛ս § 10)*:

բ. *89ա—90բ* Կանունի է: Վասն իշոցայտվի — *Քահանայ կամ սարկաւագ կամ աբեղա իշոցնատու լինի կամ անարգող… //(89բ) Իսկ կինն թէ թողէ զայր իւր…*

գ. *90բ—107ա* Յաղագս այլ ամենայն իրաց է — *Որ ատէ զայր իւր, անայր մնասցէ… (106բ) Քահանայն պարտ է Ը աւուրբք զգուշանալ ի մերձաւորութենէ ամուսնոյն…*

Քաղուած տարբեր կանոնախմբերից, մխիթար Գօշից եւ Ալաւկաորդուց, համառօտուած կամ վերաշարադրուած:

10. *87ա—9ա* [Հարցմունի եւ պատասխանիի, տե՛ս տպ. Գիրք Հարցմանց Գր. Տաթեւացւոյ, 1729, էջ 495 — *Հարց]. Եւ զի՞նչ է անունք բեւեռացն: Պատասխան տացէ. Ատուր, դատուր սատուր… :*

11. *107ա—10բ* Հարցում ուսումնասիրաց եւ պատասխանիի սրբոց վարդապետաց — *Հարց. Քանի՞ գործք են առաջին աւուրն: Պատասխանի. Արար Աստուած զհրեղէն երկինքն… Հարց. Աղբեօր /// (շար. թափուած)*:

12. *111ա—4ա* Յաղագս բնութեան մարդ[ոյն], զոր յայտն առնէ — *Ի չորից գոյացեալ մարդն…*

13. *115ա—20բ* [Ի Յիսուս Որդի գրոց Նեսիսի Շնորհալւոյ. տե՛ս տպ. 1830, տող 1—96] — *Յիսուս, Որդի Հօր միածին… / Կենաց վտակ մեզ բխողին:*

14. *121բ—35բ* Երազահան, զոր ասացեալ է Դանիէլ մարգարէն եւ Պղատոն իմաստասիրին, որ յայտնէ զչարն եւ բարին (Ա—Ք) — *Աստուած տեսան՝ տան նորոգութիւն… Քուխա խմելն՝ հիւանդութիւն…*

15. *136բ—7ա* [Առաքելի Տաղ Յարութեան. նեռ. 4287, 98ա] — *Դասքն հր[է]ական / էին պահպան…*

16. *138ա–9բ* [Տաղ Զաքարիա վարդապետէ ասացեալ. ձեռ. 7717, 205ա] (Ա—Պ) — *Ամէնաւրհնեալ սրբուհի, / Դուստր Դաւիթ արքայի…*

17. *140բ* [Ի Նաղաշէ ասացեալ է վասն ունայնութեան աշխարհիս. ձեռ. 1989, 310ա] — *Երազ է եւ սուտ, եղբարք, աշխարհիս բաներն ի լման, / Ուր են թագաւորք, իշխանք, պարոնայք, սուլթան եւ խան…*

18. *141աբ* [Երգ տեառն Ներսիսի Շնորհալւոյ… ի պաշտաման գիշերոյ] — *Յիշեսցուք ի գիշերի զանուն քո… 141բ–2բ [Փոխ. Զ]արթիք փառք իմ, զարթիք…*

19. *142բ–5ա* [Ներսիսի Շնորհալւոյ] Երգ առաւաւտեան հսկման («Ա—Ք») — *Առաւաւտ լուսոյ…*

20. *145ա–7բ* [Ներսիսի Շնորհալւոյ] Երգ հսկման («Ա—Ք») — *Ալ աշխարհ ամենայն առ իս նայեցեալ…*

21. *147բ–9բ* («Ա—Ք») — *Արթունք եղերուք, արթունք, իմաստունք, արթունք եւ պատրաստք…*

22. *150ա–2ա* («Ա—Ք») — *Աստուածային մայր Քրիստոսի, / Իմ յոյսըն դու յաւուր մեծի…*

23. *152ա–5ա* Աւաք Ուրբաթն աւուրն է («Առաքել վարդապետի ե Մեծի Ուրբաթին») — *Այսաւր բան Աստուած կացեալ յատենի / Վասըն յանցանաց նախայհաւրըն դատապարտի…*

24. *155ա–7ա* Երգ պաշտաման («Հայրապետուարցս») — *Հայր անըգիսբն եւ գիծածական, / Անոխակալ եւ ողորմած…*

25. ա. *157բ* [Հրաժարումն] — *Հրաժարոիմք ի սատանայէ…*

բ. *157բ–9բ* [Դաւանութիւն հաւատոյ] — *Խոստովանիմք եւ հաւատամք ամենակատար սրտիւ…*

26. *160աբ* Տաղ մկրտութեան Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ [ի Սիրիկ. ձեռ. 7730, 55բ] — *Ով զարմանալի խորհուրդ այս մեծ [յ]այտնեալ, / Արարիչն Աստուած ի Յորդանան եկեալ…*

27. [Յաւելագրութիւնք ԺԸ, ԺԹ դդ. նօտրգիր, շղագիր]

ա. *121ա* [Երգ տեառն Ներսիսի Հայոց կաթողիկոսի Յաղագս Մեծի Ուրբաթուն. ձեռ. 2090, 291ա («Ա–Բ»)]—*Այսօր անճառ լուսոյն ծագումն/Ի փրկութիւն մեր կատարումն…*

բ. *140ա* [«Ա—Ծ»] — *Այբն բենիւ ցնծայր ի Տէր, / Ցնցայր ի ձեզ՛ւ ի մեզ…*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

81ա Որոյ սուրբ վարդապետացս բարէխօսութեամբ ողորմի Քրիստոս Աստուած ան[ար]ժ[ան] գրչիս՝ Խաչատուր իրիցուն եւ ծնողաց։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

114բ Թվին ՌՃԼԲ (1683), հոգտեմբերի ԻԴ (24), օրն չորեքշաբթի, ես՝ Ֆաթուլահի *որդի* Դաւիթս *գրեցի այս գիրս։*

115ա Թվին ՌՃԼԳ (1684), յունիսի ամսոյ Ժ (10), օրն ուրբաթ, գնաց պարոն Նիկոլ Վէնէտիկ։

115բ Թվին ՌՃԼԳ (1684), հոկտեմպէր ամսոյ ԺԶ (16), անարծաթ Ներսէս *վարդապետն գնաց ի Հռոմ՝ երկրպագանել* Սուրբ առաքէլոցն Պետրոսի *եւ* Պօղոսի։ *Օրն երէքշափտի* Իզմիր *դուր էլաւ դէպի Հռոմ։ Աստուած իւր բանն աջողէ. ամէն։*

4. *116ա Թվին ՌՃԼԳ (1685), յունիսի ամս[ոյ] Ժե (15), օրն Բ—շափտի,* Իզմիրու *առա[ջ]նորդ* Յովսէփ *վարդայապետն գնաց* Վէնէտիկ։ *Աստուած իւր բանըն բարին աջողէ, ամէն։ Տէր* Մարգարն *էլ վար[դ]ապետի թվինումն գն[աց]։ Տէր* Յարութիւնն *էլ գնաց էս թվինում[ն]։*

5. *117բ Թվին ՌՃԼԳ (1684), նոյեմպէրի ամսոյ ԻԱ (21) խօճայ* Մուրատն *առ Աստուած փոխեցաւ։ Աստուած իւր դատաստան քախցր անէ։*

ԳՐՉԱՓՈՐՁ 160բ–1ա գանազան բառեր։

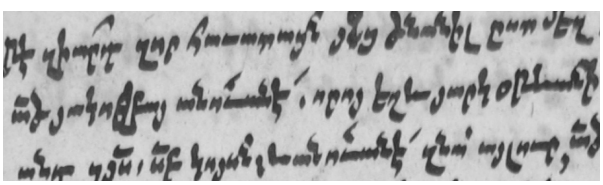
1678
ԿԻՒՐԵՂ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԱՑԻ
ԳԻՐՔ ՊԱՐԱՊՄԱՆՑ

էջմիածին ՌՃԺԳ — 1664

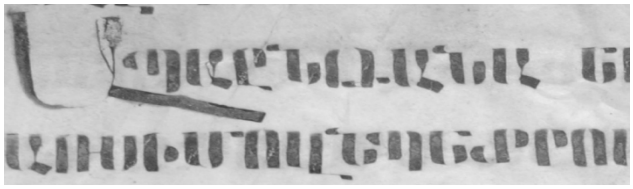
ԳՐԻՉ, ՍՏԱՑՈՂ՝ Ներսէս։

ԹԵՐԹ՝ 216. չգրուած՝ 1ա—2բ, 4բ, 200աբ, 208ա—16բ։ ՊՐԱԿ՝ 1x2 + Ա—ԺԷx12 (Ա 14) + 1x8։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ, առեւելեան։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 17,5x12,6։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ նօտրգիր։ ՏՈՂ՝ 25։ ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ շագանակագոյն, դռնակինը՝ բազմագունի վանդակաւոր կտաւ։

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կիսախոռան (ուռուագծային)։

Նմուշ՝ 28ա

Նմուշ՝ Ա բ

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Աւետարան Յովհաննու: ժ—ԺԱ. դդ.: 1(Ա) + 1(Բ). ստացուած 2 թերթերի ընդերկայնակի ճատուած արտաքին սիւնակներից: Մագաղաթ, այժմ միասիւն, բոլորագիծ երկաթագիր: Ունի բազմագունի լուսանցազարդի մնացորդ (Բա) եւ ոսկեգիր գլխագրեր: Կարդալ՝ Աաբ «///աւէն էր ճրէից... ի միասին///» (ԺԹ 40—Ի 3), Բաբ «///[դար]ձեալ եին ի ներս... այնչափ///» (Ի 26—31):

Վիճակ՝ բաւարար. պատառիկ—պահպանակները ցեցակեր: Կազմի եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *3ա—35բ* Գիրք պարապմանց սրբոյն Կիւրղի վասն մարդանալոյ Միածնին

Տե՛ս ձեռ. 115, 175ա—206բ. *Յանկ /3ա—4ա: § ա/5ա—6ա: բ/6աբ: գ/6բ—7ա: դ/7աբ: ե/7բ—8ա: զ/8աբ: է/8բ—9ա: ը/9ա—10ա: թ/10աբ: ժ/10բ—1ա: ժա/11աբ: ժբ/11բ—4ա: ժգ/14ա—6ա: ժդ/16աբ: ժե/16բ—7բ: ժզ/17բ—8ա: ժէ/18ա—9ա: ժը/19աբ: ժթ/19բ—21ա: ի/21ա—2բ: իա/22բ—5ա: իբ/25ա—6բ: իգ/26բ—7ա: իդ/27ա—9բ: իե/29բ—32ա: իզ/32բ—5բ:*

Բ. *35բ—207բ* [Թուղթ եւ ճառ Կիւրղի Աղէքսանդրացւոյ]

Տե՛ս ձեռ. 115, 206բ—400բ. *§ ա/35բ—8բ: բ/38բ—46բ: գ/46բ—50բ: դ/50բ—61բ: ե/61բ—5բ (խորագրի եւ սկզբնատողի տեղը բաց): զ/65բ—77բ: է/77բ—9բ: ը/79բ—82ա: թ/82ա—5ա: ժ/85ա—92ա: ժա/92ա—116բ: ժբ/116բ—23ա: ժգ/123ա—61ա: ժդ/161ա—4բ: ժե/164բ—7բ: ժզ/167բ—74ա: ժէ/174ա—7ա (սկ. «Տեառնեւ սիրելի...»): ժը/177ա—8բ (սկ. «Յուսումնասիրութիւն եւ ջանասիրութիւնդ...»): ժթ/178բ—86բ (186բ—199բ տե՛ս ստորեւ Գ: 201ա—2բ տե՛ս § իբ): ի/202բ—6բ (յաւելեալ ունի. 202բ—3բ «եռահալք վսերից գրուած գերահունից, յանհաղթս թողլակաց...»): իա/չիք: իբ/201ա—2բ: Յիշ. թրգմ. 202բ:*

Գ. *186բ—199բ* [Բանք Թէոդոսի Անկիւրացւոյ]

Տե՛ս ձեռ. 115, 383բ—8բ. *§ ա/186բ—94ա: բ/194բ—9բ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

207բ [Փ]առք... Արդ, գրեցաւ գիրք Պարապմանց ի տէր Ներսիսէ, որ է աշակերտ քաջ հռետորին Ստեփաննոսի Իլովացւոյ եւ հոգեւոր որդի խոճայ Պուտաղին Անապատեցւոյ, ի թվականութեանս Հայոց ՌՃ եւ ԺԳ(1664) ամին, եւ ի հայրապետութեան տեառն Յակոբայ Ջուղայեցւոյ, ի դուռն Սուրբ Էջմիածնի, ի վայելումն ինձ եւ հետեւողաց իմոց: Այլ արդ որք հանդիպիք սմա կարդալով կամ գաղափարելով կամ հարեւանցի անցանելով, մէկ բերան Աստուած ողորմի ասացէք վերոյ գրեցելոցն եւ ինձ անարժանիս, զի եւ դուք զողորմութիւն գտանիցէք բարեացն. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

216բ (ժէ դ., հաւանաբար գրչի) Շահզատէն, *իւր որդի՝* Յարութիւնն *եառն Ա (1) թուրլու ոսկի:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 5ա Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա *է:*

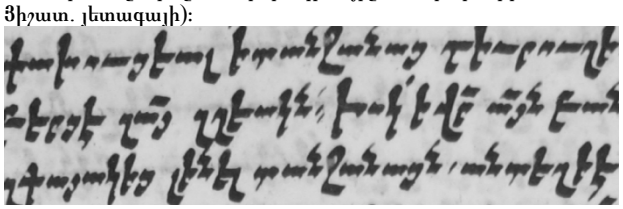
ԳՐՉԱՓՈՐՁ 216բ... Ուսումնասէր նորահաս քէֆէցի: Բանամ, բանաս, բանայ... ներկայ ներգործական այսպէս իմա:

1679
ԿԻՒՐՂ ԱՂԷՔՍԱՆԴՐԱՑԻ
ԳԻՐՔ ՊԱՐԱՊՄԱՆՑ

ՌՃԼՋ—ՌՃԼԷ — 1687 — 1688

ԳՐԻՉ՝ Յովհաննէս վրդ.:

ԹԵՐԹ՝ 366. չգրուած՝ 1ա—3բ, 6աբ, 340ա—1բ, 364ա—6բ: ՊՐԱԿ՝ 1x2 + Ա.—ԻԷx12 (Ա, ԺՋ 10, ԺԱ 20, ԻԷ 4) + 1-5(Ա. 4, Բ 12, Գ 16, Դ 10, ե 2) : ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16x10: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ մինասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 23: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դոնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ծաղկադրշմ բազմագունի շերտաւոր կտաւ: Կազմի Ա փեղկի կենտրոնում՝ ճնշադրոշմ խաչելութիւն, 1698 թ. ճնշադրոշմ երկաթագիր յիշատակագրութիւն (տե՛ս Յիշատ. յետագայի):

Նմուշ՝ 14ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 7ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

Վիճակ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում տեղ—տեղ խոնաւութեան հետեւեր: 1698—ին կատարուած է գլուխների վերադասաւորութիւն,նոր նիւթերի յաւելում եւ գլխահամարների փոփոխութիւն:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *4բ—49ա* Գիրք պարապմանց սրբոյն Կիւրղի վասն մարդանալոյ Միածնին

Տե՛ս ձեռ. 115, 175ա—206բ. *Յանկ/ 4բ—5բ: § ա/7ա—8բ: բ/8բ—9բ: գ/9բ—10ա: դ/10ա—1ա: ե/11աբ: զ/11բ—2ա: է/12աբ: ը/12բ—4բ: թ/14բ—5ա: ժ/15աբ: ժա/15բ—6բ:*

ժբ/16բ–20ա: ժգ/20ա–2բ: ժդ/22բ–3ա: ժե/23ա–4բ: ժզ/24բ–5բ: ժէ/25բ–6բ: ժը/26բ–7բ: ժթ/27բ–9բ: ի/29բ–31ա: իա/31ա–4բ: իբ/34բ–6բ: իգ/36բ–8ա: իդ/38ա–40բ: իե/40բ–4բ: իզ/44բ–9ա: 1698 թ.–ին § ժե–ժզ միացուած § ժդ–ին, իսկ § ժէ–իզ վերահամարակալուած՝ ժե–իդ:

Բ. *49բ–327բ* [Թուղթ եւ ճառ Կիւրղի Աղէքսանդրացւոյ]

Տե՛ս ձեռ. 115, 206բ—400բ. *§ ա/49բ–53ա: բ/53ա–63բ: գ/63բ–8բ: դ/68բ–83բ: ե/83բ–8ա: զ/88ա–103ա: է/103ա–6ա: ը/106ա–9բ: թ/109բ–14ա: ժ/114ա–33բ (1698 թ.–ին փոխարինուած՝ 123ա–131բ): ժա/133բ–71բ: ժբ/171բ–82բ: ժգ/182բ–248բ: ժդ/248բ–54բ: ժե/254բ–60ա: ժզ/260ա–71ա: ժէ/271բ–6ա: ժը/276ա–9ա (սկ. «Ուսումնասիրութիւն եւ ջանասիրութիւն...»): ժթ/279ա–92բ (293ա–6ա տե՛ս § իբ): ի/296ա–303բ: իա/304ա–15բ (315բ–27բ տե՛ս ստորեւ § 1): իբ/293ա–6ա (§ ժթ–իգ յետոյ: Սկ. «Սրբոյն Կիպրիանոսի...»): Յիշ. թրգմ.՝ չկ: Բնագրային գլխահամարները փոփոխուած:*

Գ. *342ա–63բ* [Բանիբ Թէոդոտոսի Անկիւրացւոյ]

Տե՛ս ձեռ. 115, 383բ—98բ. *§ ա/342ա–54բ: բ/354բ–63բ:*

Ձեռագրի մի շարք էջերի լուսանցքներում սոսնձուած են տարբեր գոյնի փոքրիկ թղթիկներ. այդ մասին նշուած է՝ 4ա «Տեսէք, եղբարք... զի յոլովակի են վկայութիւնք աստ, որք ընդդէմ են ժողովոյն քաղկեդոնի, վասն որոյ մեք զընդիմակ նորին նշանակեցաք, զի դիւրագիւտ լիցի: եւ այս են նշանքն, որ այլագունակ թղթովք են շարակար գեալք...»:

Դ. [Յաւելագրութիւն՝ 1698 թ. նօտրգիր]

1. *315բ–27բ* Նորին Կիւրղի եպիսկոպոսապատի Աղէքսանդրացւոյ առ Նեստոր հայհոյիչ — *Ամենայն ինչ եւ ուղիղ է իմաստնոց...*

Տպ. գլ. խջ:

2. *327բ–39բ* Սրբոյն Աթանասի եպիսկոպոսի Աղէքսանդրի Թուղթ առ եպիկտիմոն եպիսկոպոս Կորնթացւոց յաղագս ուղղափառ հաւատոյ... — *[Ե]ս այսպէս վարկանէի, թէ ամենայն ընդունայնաբանութիւն բոլորիցս...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

53ա Յիշեա զտառապեալ Յովհաննէս վարդապետս, զոր գրեցի ՌՃԼԶ (1687) թվոյն:

292բ Ջմահացեալս ի մեղս եւ զամբոխեալս մտօք եւ անձամբ զՅովանէս զվարդապետս աղերսեմ զմակացուդ, միով Հայր մերիւ յիշել, զոր մակագրեցի ի թվին ՌՃԼԷ (1688), դեկտեմբեր ԺԷ (17):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

Կազմ Աա (ճնշադրոշմ երկաթագիր) Յիշատակ է պարոն Աւետին եւ ծնօղաց, Կարապետին, Ղազարին, ի թուին [Ռ]ճԽԷ (1698)–լի (այսպէս):

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 299բ, 303բ Դանիէլ *վարդապետ: 303բ Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ* Դանիէլ *վարդապետ. ՌՃԾ (1701՞):*

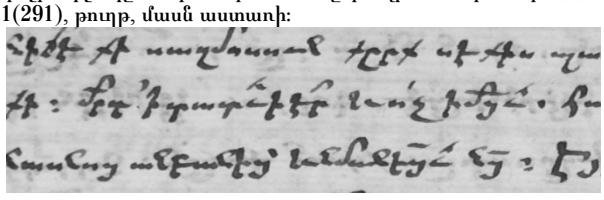
1680
ՊԵՏՐՈՍ ՀԱՃՆՅԻ
ՊԱՐԶԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԵՂԱՅ ԵՒ ԱՊԱՇԽԱՐԱՆԱՅ

Հաճին ՌՄԻԵ — 1776

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

–2ա Գրուկս այս, որ կոչի Պարզաբանութիւն մեղաց եւ ապաշխարանաց, բազում աշխատասիրութեամբ արարեցեալ եւ շարադրեցեալ եղեւ տանկականաւ լեզուաւ ի Հաճնցի Պետրոս վարդապետէ, ի յօգուտ այնց հայոց, որ զտանկական լեզուն միայն գիտեն: Ի թուին Հայոց ՌՄԺԹ (1764) եւ ի հայրապետութեան Սրբսա, Սսցի Աջրանիսից որդի սրբազան Գաբրիէլ կաթողիկոսին եւ ի յառաջնորդութեան Հաճնա Սուրբ Յակոբայ վանիցն, վերադրեալ Հաճնցի Ղբոխեաշարեանց որդի Պետրոս վարդապետին: Վերջապէս յատուկ անուն գրուկիս՝ Պետրոս Հաճնցի կոչեսցի

– 2բ–3ա Առ ընթերցօղս — *Կիւնահ նէ՞տիր, վա ապաշխարանք նէ՞տիր անկլանմա ուչուն, սուրբ*

Նմուշ՝ 26ա

Վիճակ՝ բաւարար. տեղ—տեղ խոնաւութեան հետեւ, զանազան բծեր: Կազմի կաշին՝ ճեռծուած, ցեցակեր, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքը՝ վնասուած, կապիչներն՝ ընկած:

գիրքլէրտէն տէշիրիլտի պու գիրք ճէկէզտէ, քսայ եօլլուճայ պաշ պաշ քարոզ շարադրեալ օլունտու…

— 3ա—4բ Ողջոյն տալոյ — *էյիմտի չիւնքիւ վայըզլըք ուչուն…*

1. *5ա—100բ* Հատոր առաջին… [Պարզաբանութիւն մեղաց՝ գլուխք Ա—ԻԱ]: Գլուխ առաջին — *Եսայի մարգարէ ղըրգտէօրդ պաշնտայ վէ յիկիրմի իքի համարընտայ, ալլահըն կիւ մուպարէք աղզնտան պույիւրմուշ տէմիշ քի…*

2. *102ա—270ա* Հատոր երկրորդ… Ապաշխարանք նէ՞տիր, վէ օնտան գիշիյէ նէ՞ ֆայիտէ օլուր… (գլուխ Ա—ԼԵ): Պաշ էվէլինճի — *էվէլ կէօրէլիմ քի ապաշխարանք նէ՞ իմիշ…*

3. ա. *270ա—3բ* Այս են հայօրէն կտակ Տեառն մերոյ Քրիստոսի… — *Օրհնեալ սիրելի հայրք եւ եղբայրք, տեսէք աւետարանիչն Մաթէոս ասեր է ի սուրբ յԱւետարանն…*

բ. *274ա—9ա* Պուրանըմտա Մէրիէմ անանըն էօզէրինէ էզա եօլնա պիրէզ սէօյլէյիմ — *Ճան ազիզլէրիմ, Սողոմոն իմաստուն Առակըն իքինճի օթուզպիր պաշընտայ…*

գ. *279բ—85բ* Պուրանըդա Քրիստոս կեանմըմըզըն կեանմահայրը սուրբ Կարապետին սուրբար իչինտէ ազիզ վէ ոպու սուրբ օլտուդուն էա եօլտան սէօյլէյիմ… — *Կէօրիւն Սողոմոն երգին իքի պաշընտայ վէ օնիքի համարընտայ տէմիշ քի…*

— *285բ* Շարադրել օլունտու շու Հանըմըզը Ղըրխեաշար *օղլու* Պետրոս *վարդապետդէն պին իքիհուզ օնիւչ (1764) թարիխտէ:*

— *286աբ* Յանկ առաջի հատորին… — *Վասն ողջունի… Վասն յարքայութեան շահիցն… 286բ—8ա — Վասն ապաշխարութեանն… Վասն խաչելութեան կտակին Քրիստոսի…*

4. *289ա—90ա* Առանաւոր այս գրկուկիս — *Խապար տայ քեզ, թէ լաւ հայիս, / Զբանն որ կա յայս մատենիս… / Անըն վարդապետ* Պետրոսու… / *Տէնիր պիզիմ դաւանանքտայ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

290բ Կամօքն Աստուծոյ եւ՝ Սեւհաստացի *աւաք քահանայ տէր* Կիրակոսի *որդի* Յօհան *վարդապետըս թվին ՌՄԻԵ (1776) շրջագայելով գնացի հասայ ի գիւղաքաղաքն Հաճին եւ նորին քաղցրահայեաց եւ ի գեղեցիկ վանքն* Սուրբ Յակոբ: *Եւ էր յայսմ ժամանակին առաջնորդ նորին՝* Հաճնցի Ղոխեաշարեանց *որդի ծերունազարդ* Պետրոս *վարդապետն: Տեսի զայս գիրքիս օրինակն ի մօտն նորին, որ ինքն շարադրեալ էր զնայ: Ահայ առաջաբանութիւն գրքիս յայտնէ զշարադրեալ նորին: Եւ մնացի մէկ քանի ամիս ի նոյն վանքն, եւ գրեալ օրինակեցի զայս գիրքս ի նոյն գրքէն, ի վայելումն անձին իմում եւ ի փառս Յիսուսի եւ սրբուհի Մօր նորին. ամէն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

291բ Ի ՌՄԽԷ (1798) թուոջն, յունիս ԻԶ (26)—ին Նիկողայոս *տղայն վարձկան առի մօտս*

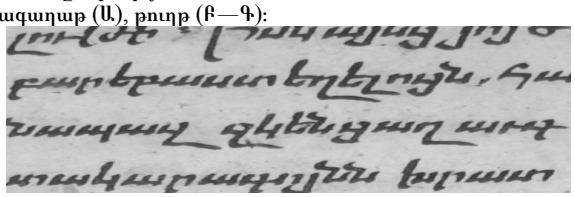
ԳՐՉԱՓՈՐՁ 291բ: Եղև զայս գիրս, (կարմրագիր) Յունիսի ԻԶ— ինն իկի աղոս տղամ:

1681
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

Գլանո՞ր ԺԴ — XIV

ԳՐԻՉ՝ Կիւր[ակո՞ս]:

ԹԵՐԹ՝ 260: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԲx12 (Ա. 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 17,2x12,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 23—24: ԿԱՋՄ՝ դոշմազարդ բալագոյն կաշի դռնակով (նոյնագոյն կաշուէ կրկնակազմով), միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ մետաքս: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1(Ա.) + 2(Բ—Գ), մագաղաթ (Ա.), թուղթ (Բ—Գ):

Նմուշ՝ 2ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 1ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական (1ա): Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում խոնաւութեան հետեւեր, տեղ—տեղ ցեցակեր: ԺԸ դ. նորոգուած, կազմը այլ կաշուով պատեանաւորուած:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. *1ա—233բ* [Մովսիսի Քերթողի Գիրք Պիտոյից]

1. *1աբ* Յաղագս պիտոյից — *Պէտք են բացայիշատակք՝ համառաւտ քաջադիպութեամբ…*

ա. *1բ—4ա* Պէտք գործականի: Դիոգինէս տեսեալ զմանուկ ստամբակ, զմականծուն գաւազանաւն եկար — *Յիրաւի սքանչացեալ զարմասցի ոք…*

բ. *4ա—6ա* Պէտք բանականի: Աղէքսանդրոս Մակենդոնացի հարցեալ յումեմնէ, ո՞ր են fo գանձ, [ցուցեալ] զսիրելիսն ասաց ի սոսա — *Ա. Ամենայն ումեք, բայց մանաւանդ իմաստագունիցն…*

գ. *6ա—8ա* Պէտք բանականի: Զի զՍոկրատէս ոմն եհարց իմաստնատր, թէ զմէ ի բաջ մտառուցան եւ ի վատառուսն զնոյնս պահանջես հազարս, եւ նա ասէ, թէ ի նոցանէ վասն փութոյն, իսկ ի

վատառուաց ի միտ՝ վասն ջանոյն — *եթէ ոք իմաստագոյն խորհուրդով…*

դ. *8ա—10բ* Պէտ խառնի: Ջղակոնացի ոմն հարցեալ, թէ ու՞ր սահմանի սպառուաց. եւ նորա զնիզակն ցուցեալ, ասէ. Յայսմ վայրի — *Ա. Ջմեծ հանդէս քաջութեանցն գովել…*

ե. *10բ—13ա* Պէտ բանականի: Ջթէանով ոմն պիթագորական եհարց, եթէ յետ բանի՞ կնոջ առ այր մերձաւորութեան արժան է մտանել ի տէրունիսն: Եւ նա ասէ. Յիւրմէն՝ նոյն աւրին. յաւտարէն՝ եւ ոչ բնաւ երբէք — *Ա. [Ը]նդ յոյժ մեծախորհուրդ իմաստասէրն* Պիթագորաս…

2. *13աբ* Յաղագս խրատու — *Խրատ է բան բացասութեամբ գլխաւորեալ…*

ա. *13բ—5բ* Պէտ են ընչից, եւ առանց սոցա ոչ է հնար ինչ լինել յարժանեացն — *Յոյժ հրաշալի է եւ ամենավայելուչ արգասեաւք…*

բ. *15բ—7բ* Յիմար է, որ ընդ վեհս հան զինքն հակառակէ — *Ա. Հռչակելումն յոյժ ծայրագոյն պատուականութեամբ* Եսիատեա…

գ. *17բ—20ա* Արժան է յաղխատութենէ փախչել եւ ի մեծն անկանել ծով, եւ կամ ի վիմաց հոսիլ ի բարձանց — *Ընդ յոյժ պատուականագոյնսն եւ բարգաւաճեալսն…*

դ. *20ա—2ա* Որ Աստուծոյ հաւանի, առաւել նա լուիցէ նմա — *Որ միանգամ գեղեցիկ յարմարութեամբ զարդարել…*

ե. *22ա—4բ* Ոչ ամենեցուն ինչ զնոյն տուեալ է, եւ ոչ աւգուտ բերէ — *Բազում շահաւորագոյն աւգտութեանցն…*

զ. *24բ—6բ* Իմաստուն խոհիւղով՝ բազմաձեռն զաւրութեան յաղթէ, իսկ անուսումնութիւն անհնարին չար է — *Ջմեծ գովութիւն քերդողացն…*

է. *27ա—8բ* Կրթութիւն է ամենայն ինչ — *Ջյոյժ բանաւոր իմաստասիրացն հոյլս…*

3. *28բ* Յաղագս եղծման — *Եղծումն է ի բաց բարձումն առաջիկա իրի…*

ա. *28բ—31ա* Եղծ զնէովբեա — *Ա. Որ ինչ միանգամ իմաստութենէն արկածք չարեաց…*

բ. *31ա—3բ* Եղծ զԿանտուզեա — *Սակաւագոյն ինչ մասամբ ահա քերդողացն լիցի…*

գ. *33բ—6բ* Եղծ զեռակլեայ — *Ա. Ջամենայն իսկ պատմութիւնս քերդողացն…*

դ. *36բ—9ա* Եղծ ըզՄեղեայ — *Ա. Ջի թէ գոյր հնար յաղագս ստեբանութեանցն…*

4. *39աբ* Սահման հասարակ տեղւոյ — *Հասարակ է տեղի, բան աճեցական էից…*

ա. *39բ—44ա* Յաղագս Շան — *Ա. Բազում ցանկալի կրաւնիւք որոշեալ ազգ մարդկան…*

բ. *44ա—8ա* Յաղագս բժշկի, որ մահու դեղս տայ — *Ոչ անախտ եւ անկարաւտ բնութեան կենաց…*

գ. *48ա—55ա* Յաղագս ճարտասանի մատնչի — *Ջառաւել դժնդակութեանց գործաւնեայ…*

դ. *55ա—60բ* Յաղագս հուղկաւարի — *Քանզի յորմէ հետէ միանգամ ի լինելութիւն…*

ե. *60բ—6բ* Յաղագս գերեզմանակրկտի — *Ա. Զի որք միանգամ դժընդակն են առլցեալ…*

5. *66բ—7բ* Սահման ներբողենի — *Ներբողեան է բան արտագրական…*

ա. *67բ—76ա* Ներբողեան Մովսէսի — *Ա. Ինձ միշտ ընդ առաւելասքանչին…*

բ. *76ա—81բ* Ներբողեան ձնթենոյ — *Որ ինչ միանգամ ի վաղընջուց…*

գ. *81բ—7ա* Ներբողեան գարնայնոյ — *Ա. Ի բոլոր աշխարհի եւ ի սորայն մասունս…*

դ. *87ա—93բ* Ներբողեան պատերազմի — *Ա. Ջպատշաճողագոյն զգիտաւորութիւնն…*

ե. *93բ—8բ* Ներբողեան աղաւնւոյ — *Ա. Ընդ յոյժ պատուականագոյնսն ո՞ ոք…*

6. *98բ—9ա* Յաղագս պարսաւի — *Պարսաւ է բան արտաբերական էից չարեաց…*

ա. *99ա—104բ* Պարսաւ Աբեսողոմայ — *Ա. Առաւել չարութեանցն գործս…*

բ. *104բ—10բ* Պարսաւ ձիոյ — *Ա. Որք արդեաւք քաջակորով եւ սրատես…*

գ. *110բ—7բ* Պարսաւ լերին — *Ա. Ընդ միտ ածելով եւ խուզելով…*

դ. *117բ—23բ* Պարսաւ որթոյ — *Ա. Թէ ըստ բնութեան իրաց հայեսցի…*

ե. *123բ—9բ* Պարսաւ նաւարկութեան — *Ա. Թէ հաւաստապէս ոք քննեսցէ զբնութիւն բոլոր իրաց…*

7. *129բ—30ա* Սահման բաղդատութեան — *Բաղդատութիւն է յարադրական բան…*

ա. *130ա—6ա* Բաղդատութիւն Աբրահամու եւ Եղիայի — *Բազում եւ ազգի—ազգի շնորհաւք առաքինութեանն…*

բ. *136ա—41ա* Բաղդատութիւն մշակութեան եւ գինուորութեան — *Ա. Զցանկալին ամենեսեան եւ ըղձիւք…*

գ. *141ա—6ա* Բաղդատութիւն գարնայնոյ եւ ամարայնոյ — *Ա. Զառաւել գեղեցկութեամբ վայելացեալսն…*

դ. *146ա—50բ* Բաղ*ա*(=դ)ատութիւն անդաստանի եւ նաւահանգստի — *Ա. <Ա.> Ոչ ումեք յիմանալեացն յաւէժակայ ստացուածով…*

ե. *150բ—6ա* Բաղդատութիւն ձիոյ եւ արջառոյ — *Ա. <Ա.> Անհամարք ի հասարակաց ծնողէս ի յերկրէ…*

գ. *156ա–61բ* Բաղդատութիւն ձիթենւոյ եւ արմաւենւոյ – *Ա. Զոյժ քաջավայելուչ պատուականութեամբ զբարկաւաճեալն…*

8. *161բ–2բ* Սահման բարառնութեան – *Բարառնութիւն է նմանութիւն բարուց ենթակայ դիմաց…*

ա. *162բ–6ա* Զինչպիսի՞ բանս ասէր Ադամ ելանելով ի դրախտէն – *Ա. Ով ուժգնագոյն հաշումն եւ արդարեւ բոլորովին…*

բ. *166ա–8բ* Զինչպիսի՞ բանս ասացէ Յովսեփ վաճառելովն յեղբարցն – *Ա. Իբրու զի անհնարին եւ յոյժ է վտանգս…*

գ. *168բ–71ա* Զինչպիսի՞ բանս ասաց Դաւիթ յորժամ զԳողիադ եսպան – *Ա. Ահա անկեալ կայ այժմ ի ներքոյ…*

դ. *171ա–3ա* Զինչպիսի՞ ապա բանս ասացէ Պատրոս ի շրանով աչացն – *Ա. Մտոյգ, արդարեւ, այս ուրեմն ի վեր է քան զարմացումն…*

ե. *173ա–6ա* Զինչպիսի՞ բան ասացէ Պետրոս զկնի ուրանալոյն զՏէր – *Ա. Ով սաստկագոյն հառաչումն եւ ցաւագին հեծութիւն…*

զ. *176ա–8ա* Զինչպիսի՞ բանս ասացէ Յորդանէս բաժանեալ յեղիայէ – *Ա. Բռնադատիմ ահա եւ յոյժ վարանիմ…*

է. *178ա–9բ* Զինչպիսի՞բանս ասացէ, որ ի միջոցս երկրի բնակեալ առաջին զծով տեսեալ – *Ա. Ով նոր իմն եւ աքանչելի անկարծելի տեսիլ…*

9. *179բ–80ա* Սահման արտասանութեան – *Արտասանութիւն է բան պատմական ի դէմս ածելով…*

ա. *180ա–4ա* Արտասանութիւն Աբրահամու, յորժամ զչորսն վանեաց թագաւորս – *Հռչակաւոր եւ յոյժ աքանչելի…*

բ. *184ա–8բ* Արտասանութիւն ժողովրդեան ընդ ծովն անցանելոյ – *Զբազմաց նորաքանչ նշանագործութեանցն գիտութիւն…*

գ. *188բ–91բ* Արտասանութիւն միայնամարտութեան Դաւիթ եւ Գողիադու – *Պատերազմական հանդիսից գուպարք միշտ…*

դ. *191բ–4բ* Արտասանութիւն գիշերամարտութեան Գեդէոնի առ մադիանացիսն – *Գեդէոնի պատերազմական իրագործութեանցն հանգամանք…*

ե. *194բ–7բ* Արտասանութիւն որսոյ – *Որսորդական իրի ախորժակ յոյժ փութայ…*

զ. *197բ–200բ* Արտասանութիւն բուրաստանի – *Յոյժ փառաւորագոյն աջողութեամբ եւ միշտ նորաքանչ զարմանալեաւք…*

է. *200բ–3բ* Արտասանութիւն նաւատանգստի – *Ի քաղաքացն ոմանք թէպէտ եւ միջերկրեայ են…*

10. *203բ–4բ* Սահման դրութեան – *Դրութիւն է այցելութիւն տեսութեան իրիք իրի…*

ա. *204բ–13ա* Եթէ ամուսնանալի՞ իցէ – *Առաջին ի կարեւորացն եւ մանաւանդ հիմն…*

բ. *213ա–7բ* Թէ պարապելի՞ է – *Ինձ ոչ այլ այսպէս ուժգնակի հիացումն զարմացման բերեալ…*

գ. *217բ–23բ* Թէ նաւելի՞ է – *Քան զամենայն իրաց դէպս գործոյն, որ ի կենցաղումս…*

Տպ. եր., 1993, C:

11. *223բ–33ա* [Յաւելուած օրինակաց բարառութեան]

ա. *223բ–8ա* Զինչպիսի՞ բանս ասիցէ Ադամ ելանելով ի դրախտէն – *Ահա անկումն անհնարին…*

բ. *228ա–30բ* Զինչպիսի՞ բանս ասիցէ երկիր՝ ընդունելով զարիւն Աբելի արդարոյ – *Ո՛վ վիրաւ անհնարին…*

գ. *230բ–3ա* Զինչպիսի՞ բանս ասիցէ Յակովբ տեսանելով զպատմուճանն Յովսէփայ – *Ո՛վ անհուն աղիտաւորութիւն… եւ գնորակերտն ժառանգեցից փառաբաստութիւն:*

Բ. *233բ–60բ* [Բանիւ զանազանիւ]

1. *233բ–5ա* Մովսէսի Քերդողի, արարողի Պիտոյիցս տաճի, Խրատաբանութիւն յորդորական առ Թէոդորոս ոմն աշակերտ իւր ներակրթիլ բաջուշիմն վարժիւ յիմաստ ճարտասանականս արհեստի – *Աստուստ ի բարձրագոյն վերաթեւելով՝ գեղեցկապէս գեղապարեսցես… հաւուցն եղանիւր:*

Տպ. եր., 1993, էջ 247-8, C:

2. *235բ–52ա* [Դաւթի Անյաղթի] Սահմանիւ իմաստասիրական իբր ճարտմամբ (Ա—Ք): Զի՞նչ է Աստուած – *Աստուած՝ վսեմական եւ ինքնաբուն գոյութիւն… Քաջ է ոգի բացարձակ ի հողեղէն մարմնոյ ըստ ինքեան գոլով բարի:*

3. *252ա* [Ամենայն իրաց սահմանիւ] – *Արհեստ է ընդհանուր գիտութիւն հանդերձ պատճառաւ… բնական առաքինութիւն է առանց պատճառի՝ ի խառնուածք մարմնոյն եդեալ…*

4. *252բ–8ա* [Բանիւ իմաստասիրաց]

Տե՛ս ձեռ. 464, 9ա—30ա. *Յ*ոչբ./չիք: *§* ա/չիք: բ/*252բ:* գ/*252բ–3ա:* դ/*253աբ:* ե/*253բ–4ա:* զ/*254ա:* է/*254բ:* ը/*254բ–5ա:* թ–ժզ/չիք: ժդ/*255ա:* ժե/չիք: ժզ/*255բ:* ժէ/*255բ–6ա:* ժը/չիք: ժթ/*256ա:* ի/*256աբ:* իա/չիք: իբ/*256բ–7ա:* իգ/*257աբ:* իդ–իե/չիք: իզ/*257բ–8ա:* իէ–իթ/չիք: *Այստեղ մեծի մասամբ քաղուածոյ:*

5. *258աբ* Վեց իրք են որ պիտոյ են դատաւորաց – *[3]առաջ որ գիտենայ գհասարակաց օրէնք… որ կարէ սպրկիկ խաւսել զբանն:*

6. *258բ–9բ* Յաղագս ընթացից արեգական եւ համարոյ չափոց – *Եթէ կամիցես գիտել, թէ այսաւր արեգակն քանի՞ հոլովումն առնու…*

Խառն կերպով ընդգրկում է Անանիայի Շիրակացու «Յաղագս կշռոյ, կշռոց եւ կշռորդաց»–ի գրեթէ ամբողջ նիւթը։

7. *260ա* [Սահմամբ իմաստասիրականաւ] – *Իմաստասիրութիւն է գիտութիւն էակացն... ըստ որում ունին զբնութիւն իրողութեանց։*

8. *260բ* Դուռն աստեղագիտաց – *Խոյն եւ Առեւծն եւ Աղեղնաւորն բնութեամբ հուր են... եկաւորն եւ Կշիռն եւ Ջրհոսն բնութեամբ հողմ են։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

233ա Ա՛հ, աղաչեմ զողոմելի գերիս, յիշել՝ զԿիւր[ակոս] *եւ զծնաւղն իմ ի մեղաց թողութիւն. եւ որք յիշեն, յիշեալ լիցին ի Քրիստոսէ. ամէն։*

259բ Զգերաբուն բանի սպասաւոր եւ զբարեաց արժանաւոր յիշատակի՝ զրաբունապետն մեր գեսայի, աղաչեմ յիշել ի մեղաց թողութիւն հանդերձ զարմիւք իւրովք։ Նաեւ զգրող սորին եւ զծնաւղսն իւր աղաչեմ առնել յիշատակի արժանի, եւ յիշողքն յիշեալ լիցին ի Քրիստոսէ. ամէն, ամէն։

259բ (կարմրագիր, ի լուսանցս) Թէ գրելոցդ հաւանիս՝ ընկալ, եւ թէ ոչ՝ ի կամս քո է, այլ զգրողս եւ զծնաւղս իմ աղաչեմ յիշել ի Քրիստոս։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *Յիշատակ է սուրբ տառս Պիտոյից* Սաղմոսավանուց *սոսկալի* Սուրբ նշանացն, *ի յոտն* Աւազածու, *ի թվին ՌՒ (1553)–ն, ի յամսեանն յունվարի վեցն, որ է Յայտնութիւն։*

2. 260բ (1757թ.) //։ ////։։։։ ///։։։ ///։ ////։ /։։ ////։։։ //։ ////։։։ /. ////. ////։ ////։ ///։։ ////։։։ ////։։ /։ /. /։։։։ ///։։։ ////. ///։։։ ///։ ///։։ ////։ /. //։։։։ ///։ ///։։ ////։ /. ////։ /. ///։։ ///։։ ////։։։ /։։ ///։։ ////։։ /. ///։ //. ///։ /. ///։ /. ///։ //։ /։։։ /։։ //։։։։ /։։ /. //։ ///։։ ////։։ /։։։ /։։։։ //։ ////։։։ ///։։ ////. ///։ /։։ *Յետին* ըստացող *սուրբ գրգոյս, ես ներգեւեալ ոգի՝* Մինաս *սարկաւագ, միաբան* Սրբոյ Էջմիածնի, *զոր ի յետին ժամանակս* ըստացայ *ի վայելս անձին հիքոյս եւ ի փառս* Սուրբ *աթոռոյն* Սաղմոսավանու, *զոր այժմ ամայի է եղեալ, որ է թիւն ՌՄՋ» (1757)։*

260բ Այս գիրքս Սաղմոսավանից Սուրբ Նշանի *գրատանէն լազկիքն գերեալ էին, եւ անկեալ էր ի ձեռն քահանայի միոջ, յորմէ ես՝ սարկաւագ* Մինասս *գնեցի ի վայելս անձին իմոյ եւ ի յիշումն ծնողացս, ի թուականիս Հայոց ՌՄՋ (1757)։ Եւ այս կրկին գիրս գրեցի ի ներքոյ նշանագրիս, ի զբօսանս երկրորդեցի ընթերցողաց... ի մի գրոցս։*

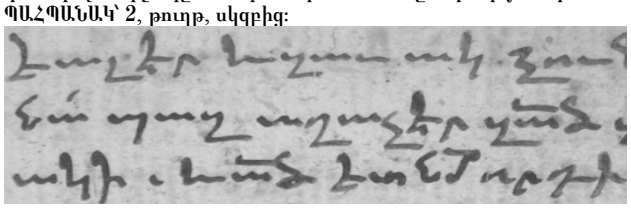
ԳՐՉԱՓՈՐՁ Ահա ԻԴ գազ...։ Աբ Յիշատակ է։ Գա մայիսի ե–ին սկսայ. յաւուր ե–շաբաթի։

1682

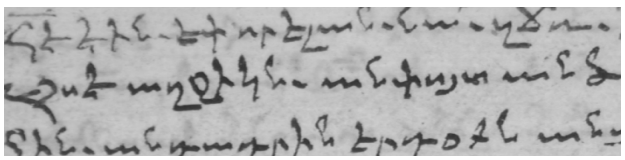
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

(Բաղկացած է 2 տարբեր ձեռագրերից)

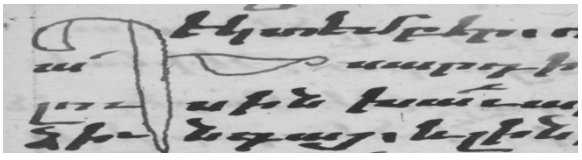
ԹԵՐԹ՝ 223։ ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ կտաւ։ ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2, թուղթ, սկզբից։

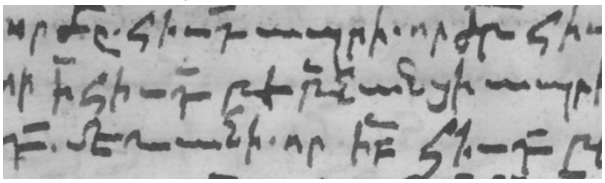
Նմուշ՝ 6ա

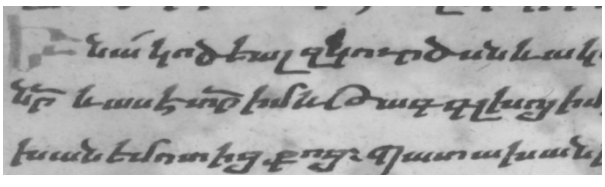
Նմուշ՝ 17ա

Նմուշ՝ 120ա

Նմուշ՝ 155ա

Նմուշ՝ 200ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրերը՝ մաշուած, թիկունքը՝ ճեղքուած, դռնակը՝ վնասուած, կապիչներն՝ ընկած։

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ս

ԺԷ —XVII

ԳՐԻՉ՝ Փաւոս։

ԹԵՐԹ՝ 118(1—118, յետագայի յաւելում՝ 1—4), չգրուած՝ 1ա—5ա։ ՊՐԱԿ՝ 1x4 + Ա—Թx12 (Գ 10, ե 20)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով (տարբեր՝ 1—4, լուսագծերով եւ «AL»

լուսդրոշմով)։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15x9,7։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ շաղագրանման նօտրգիր (նմուշ՝ 6ա, 17ա)։ ՏՈՂ՝ 13—22։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. վերջից պակասաւոր, տեղ—տեղ խոնաւութիւնից գրադաշտը գունաթափուած, լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *5բ—82ա* [Պատմութիւնք]

1. *5բ—24բ* Պատմութիւն գեղեցիկ, որ կտրիճին զաղչիկն յաղթեց եւ էառ իւր ի կնութիւն, եւ յետոյ եղեւ թագաւոր, եւ երեր իւր մօտն զհայրն եւ զմայրն, եւ ուրախացան — *Այր մի էր մեծատուն իշխան ի քաղաք մի եւ ունէր անչափ գանձ…*

2. *25ա—62ա* Պատմութիւն վասն Պղընձէ ֆաղաֆին եւ վասն թագուհոյն եւ այլոցն ամենեցուն, ու օրինակ է սուտ աշխարհիս — *Կայր ի Պաղտատ խալիֆայ մի, որում անունն էր* Աբդումելիֆ…

Բ. *62բ—118բ* [Տաղարան]

1. *62բ—82բ* Երգ պիտանի Առաքել շնորհալի վարդապետէ Բաղըշեցոյ ասացեալ Յաղագս մարմնաւանալոյ Բանին Աստուծոյ… (Ա—ԺԳ) — *Աւրհնեալ Հայր երկնաւոր՝ ծընօղ Միածնին, / Գովեալ Որդին՝ անճառ ծընունդ ծոցածին… / Եւ՝* Առաքել *մեղաւք լցեալ յաշխարհի…*

2. *82բ—90ա* Ողբ մայրաքաղաքին ըՍտամպօլա վասն առնելո ազգն տաճկաց եւ գալստեան ֆռանկ ազգին ազատիլ զաշխարհս Հայոց. Առաքել շնորհալի վարդապետէ ասացեալ… — *Արդ, ամենայն ազգ եւ ազինք ողբան զքեզ, քաղաք* Ստամպօլ, / *Զի ամենայն արարածոց փառք եւ պատիւ ես ըՍտամպօլ…*

3. *90ա—7ա* [Խաչատուր վարդապետ Խարբերդցոյ. ձեռ. 7717, 146ա] Տաղ վարդին եւ պլպուլին, Բ ազգ լեզու է ասացեալ լաւ եղանակաւ (ծայրակապ հայերէն տողերի՝ «Յաւմարեալ բանս ուրախութեան») — *Յորժամ եղեւ գարուն, եկ պլպուլն այգին, / Տեսեալ ըզթուփ վարդին ունայն ի նըմին…*

Տպ. Ուշ միջնադարի հայ բանաստեղծ, Ա, էջ 185-91, L։

4. *97ա—100բ* Երգ ի սուրբ Աստուածածինն եւ ի Գաբրիէլ հրեշտակին, օրինակեալ ի վարդն եւ ի պլպուլն, ասացեալ ի բազմամեղ Առաքել վարդապետ — *Ականջ դրէք բանիս, որ պատուական է, /Հոգոյ, այլ եւ մարմնոյ ուրախութիւն է… / Եւ՝* Առաքել *մեղօք լցեալ աշխարհի…*

5. *101ա—4ա* Գովասանութիւն հերիսայի, վասն ուրախութեան մարդկան, ասացեալ ի Թօխաթցի Միհնաս սարկաւագէ — *Ի հողոյ հաւասար անձնէ / Եւ անարժան ձեր ծառայէ… / Ի թուականիս Ռ ամի, / Եւ ԺԲ թիւ աւելի (1563)… / Երգըս գրած է* Միհնասի…

Տպ. Ուշ միջնադարի հայ բանաստեղծ, Ա, էջ 443-54, E։

6. *104ա—11ա* Տաղ սրբոց վաճառականացն Մարխասու եւ Կոսփարու, ի Յակոբ եպիսկոպոսէ Առծկեցո ասացեալ — *Եկայք աւրհնեմք զԱստուած, ողորմած է, / Եւ նա միշտ ըզծառայս իւր անտես չառնէ… /* Յակոբ *եպիսկոպոս՝ երգող այս բանիս…*

7. *111բ—2բ* Տաղ սիրոյ ի խէվ Յովաննէս Թուլկուրանցոյ ասացեալ — *Դու ես գարնանային վարդ ու բուրաստան, / Աչերտ է ծովեր խումար ու մէստան…*

8. *112բ—7բ* Ի տէր Աստուածատուր Հէնէձի վարդապետէ ասացեալ ճառըս ի խնդրոյ Միհնաս սարկաւագին, վասն Ծնընդեան Քրիստոսի — *Այսօր ժօն է Ծնընդեան, աւետիս, / Տեառն մերոյ եւ յայտնութեան, աւետիս…*

9. *117բ—8բ* Նորին Ծնընդեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ ասացեալ Աւետիս — *Աստղ մի ելաւ ի Հնդուստան, աւետիս, / Իմաստասէրք զարհուրեցան, աւետիս… / Գնաց այն աստղն ու կանգնեցաւ /// (շար թափուած)։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

90ա ե[ւ] ես՝ Փաւնոս *մեղօք ի լի,*
Որ զսակաւ նօտրըս գըրեցի,
Զձեզ աղաչեմ աղերսալի՝
Ինձ այլ ասել մին Ողորմի։
Զի չեմ յիշման ես արժանի
’Ի իշատակել ի հանդիսի,
Աղաղակեմ ողորմելի,
Զի ինձ ընդ ձեզ մասըն լիցի։
Բերան մ’ասէք. Հայր մեր յերկինս,
Որ ձեզ եւ մեզ Տէրն ողորմի,
Ով որ ասէ՝ մեղքն ջնջի,
Արքայութեան արժան լինի։
100բ Զձեզ աղաչեմ, ով ոք բանիս հանդիպի,
Եղանակէք սիրով ձայնիւ բերկրալի,
Յիշեցէք զիս ’ւ ասէք Աստուած ողորմի,
Եւ դուք արժանի լինիք տեսոյն Քրիստոսի։
111ա Գրծագրող այս բանի՝ անմիտ Փաւնոսի,
Եւ ես եմ գլխիկոր ի ձերում միջի,
Արդ, աղաչեմ զձեզ, եղբայրք հանդիսի,
Եւ թողութիւն խնդրէք ինձ մեղաւորի։

Ջ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Բ

ԺԷ — XVII

ԳՐԻՉ՝ Տօներ սրկ.։ ՍՏԱՑՈՂ՝ Աւագ կրօնաւոր, Տօներ սրկ. (գրիչը)։

ԹԵՐԹ՝ 105(119—223, յետագայի յաւելում՝ 212—223). չգրուած՝ 119աբ, 148բ, 149բ, 209ա—11բ, 213ա—23բ։ ՊՐԱԿ՝

Ա—Գx12 + Ա—Բx11 + ե—էx12 (է 11) + 1x12: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15x9,7: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝բոլորգիր (120ա—48ա, 176բ—208բ), նօտրգիր (155բ—76ա, ԺԸ դ. յաւելագրողների՝ 149ա, 150ա—5բ, 212ա): ՏՈՂ՝ 17(120ա—47բ), 19(155բ—76ա), 21(178ա—208ա), 3—20 (յաւելագրողների):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. միջից պակասաւոր, թերթերը խառնուած, խոնաւութիւնից եւ թանաքից գրադաշտը գունափոխուած, զանազան բծեր, լուսանցքային մասերում՝ փոխրիկ պատռուածքներ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *120ա—48ա* [Գուշակութիւնք]

1. *120ա—36բ, 138ա—9ա* Ամսացուց ամենայն եղանակաց, որ ցուցանէ զչարն եւ զբարին — *Ա. Դեկտեմբեր, որ է Նաւասարդի. Թէ լուսինն խաւարի, շատ ձիւն գայ, եւ լինի եղեմն...*

2. *139բ—40բ* Վասն տղայի է աւուրն, որ տեսանեն թէ բարի է, թէ՞ չար — *եթէ կիրակի լինի տղան, նախանձաւոր լինի...*

3. *141ա—7բ, 137աբ, 148ա* Տանուտրացուց ԺԲ կենդանակերպիցն եւ եղանակ տարուն, թէ որպէս է ասացեալ իմաստասիրացն յամենայն պատահարաց տարուն — *Յորժամ խոյն լինի տանուտէր, գարուն ազնիւ, ամենայն իրաց, ցորենոց առատութիւն...*

Բ. *149ա—55բ* [Յաւելագրութիւնք ԺԷ—ԺԸ դդ.]

1. *149ա* Խրատ սեւ թանաքի — *ԵՒս մեկ նուկի կանանչ գիտոր, կոտորէ Գ—Գ կտոր...*

2. *150ա—2ա* [Կարգ դռնբացէքի] — *Բաց մեզ, Տէր բաց մեզ, Տէր, բաց մեզ, Տէր, բաց մեզ Տէր ըզգուռն ողորմութեան... եւ սարկաւագն ի նե[ր]քուստէ ասէ. Ով են սոքայ, զի բացից այս դուռն...*

3. *152բ* [Ութն ձայն Աւուհնեացուս զՏէր] — *ԱՀ. Աւրհնեացուք զՏէր, զի փառօք է փառաւորեալ...*

4. *152բ—3ա* Վասն արեան առելոյ օուրն, գտանելոյ զբարին եւ զչարն — *Առաջի աւրն լուսին արուն մի՛ առուր, չի բարի...*

5. *153բ* [Հանելուկ Գէորգայ Երզնկացւոյ] — *Հաւ մի ունէաք մեք անկենդան...*

6. *153բ—4ա* [Տաղ ծննդեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. ձեռ. 2339, 279ա] — *երկինք, երկնից իմաց արարէք / եւ երկրայնոց դուք խոնարհեցէք...*

7. *154ա* [Սաղմոս Բ 2—4] — *խզեսցուք զկապ անասնոց...*

8. *154բ—5ա* [Լուսնացոյց] — *Որ առաջի օւորն հիւանդանայ՝, Գ աւր մեռանի... որ Լ հիւանդ[անալ]՝ մեռանի...*

9. *155աբ* Թէ կամեցիս գիտել թէ հիւ[ա]նդ[ն] մեռանի, թէ ապրի — *Կալ գանուն մըկրտութեան եւ զպատկեր աւուրն...*

Գ. *156ա—207բ* [Բաւիղ զանազանիւ]

1. *156ա—67ա* Տեսիլ սուրբ Աստուածածնին, զոր ետես Սուրբ կոյս Աստուածածին վասն դժոխոցն — *Խորհեցաւ սուրբ եւ ամենասրբուհի Մարիամ...*

2. *167ա—84բ* Հարցմունք սրբոյն Գրիգորի մերոյ Լուսաւորիչն եւ պատմութիւն (պատասխանիք) հրեշտակին վասն ոգոց մարդկան — *Սուրբն Գրիգորիս Լուսաւորիչն Հայոց ի տիւ եւ զի գիշեր...*

3. *184բ—92բ* Թուխտ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որ առաքեցաւ յերկնից յերկիր ի տաճար սուրբ առաքելոցն Պետրոսի եւ Պաւղոսի — *Ես պապս հռոմմաեցւոց երկրիս, ի տաճարն սուրբ...*

4. *193ա—8բ* Երանելոյն Եբրեմի Խորին Ասորւոյ ասացեալ Յաղագս պահելոյ կիրակէին — *Պատուեցէք զօր կիրակէին, ով անմիտք...*

5. *198բ—207բ* Վարք եւ պատմութիւն Ալէքսանոսի ճգնաւորին եւ կամաւոր աղախին — *Այր մի էր ի Կոստանդինուպոլիս, որոյ անունն էր* Եբրեմիանոս...

6. *208աբ* Սուրբ հարցն ուղղափառացն հաստատեալ է ի պատճառս նաւակատ խորհրդոյն — *Թէ հերձուածող կամ այլազգ քրիստոնեա հարցանէ...*

Դ. [Յաւելագրութիւնք ԺԷ — ԺԸ դդ.]

1. *208բ* Եւ թէ համու ցաւի կեռիսին — *ԵՒս ե հատ դառչիլ ծիրան...*

2. *212ա* [Խաբեութիւն տաճկաց] — *Թանիշմմանեըրըն [ասացին], թէ. Նայ դնէքսընզ քէշիշլար, բիզդայ դոյալօմ: Ասացին քահանայքն...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

167ա Բարեխօսութեամբ եւ աղօթիւք սրբուհոյ ամենաւրհնեալ Աստուածածնին, Քրիստոս Աստուած, ողորմեա ընտացողի սուրբ գրոցս՝ Տօներ *սակաւագին եւ ծնաւղացն՝* Կիրակոսին *եւ* Մանանտին, *եւ եղբարցն՝ տէր* Գրիգորին *եւ* Կարապետին, *եւ այլ ամենայն առնու արեան (=արեանառու) մերձաւորացն, եւ իւր զաւակացն՝ մեծին եւ փոքուն առհասարակ. ամէն:*

184բ Քրիստոս Աստուած... ողորմեա ստացողի գրոցս՝ տէր Աւագ *կրաւնաւորին եւ ծնօղացն՝ տէր* Ջաֆարէ *եւ* Հռոփսիմէ, Պախշէ, *եւ* Շահպուլային *եւ մեղապարտ գրչի՝* Տօներ *տրուպ սարկաւագիս, կարդացողաց եւ լսողաց. ամէն:*

192բ Քրիստոս Աստուած, ողոր//(193ա)մեա ընտացողի սուրբ գրոցս՝ Տօներին, *եւ ծնօղացն՝* Կիրակոսին *եւ* Մանանտին, *եւ եղայրցն՝* Կարապետին, *եւ տէր* Գրիգորին, Սուլթանշին, *եւ քւերց՝* Հռեփսիմային, Ուստիանէ, Խաթունասէ, Թամամին, *եւ* Մայրամին, *եւ կողակցին՝* Շնոհֆորին, *որդոցն՝* Կիրակոսին *եւ* Ստեփաննոսին, *եւ դստերացն՝* Մայրամին, *եւ* Մա-

ն[ան]տին, *եւ այլ ամենայն արեան մերձաւորաց, կարդացողաց եւ լսողաց, եւ անցաւոր գրչիս, եւ որ. զամէն ասէ. ամմէն: Հայր մեր որ (նման 198բ, 207բ–8ա):*

196բ–7ա Տաւներն *Ոսկիփորիկ կու գրէ (197ա) /// Ի ի հոս գրիչ կու փորձէ՝ Մի յաւարտն ելանէ:*

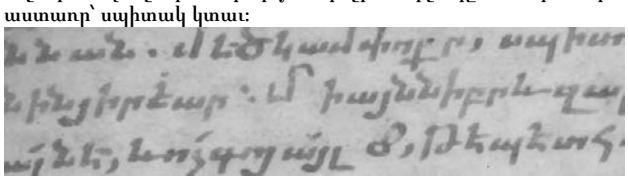
ՆԿԱՐՁԱՓՈՐՁ 210բ (մարդ լուսապսակով):

ԳՐՁԱՓՈՐՁ 119աբ, 148աբ, 209ա–11բ զանազան բառեր, տառեր, սաղմոսներից առանձին տներ «Համբարձի զայս իմ ի լերինս ուսո[ի] եկեսցէ ինձ աւգնութիւն», «Աւգնութիւն ինձ ի Տեառնէ եկեսցէ:

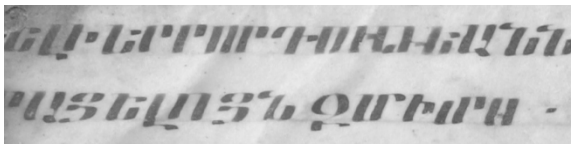
1683
ՎԱՀՐԱՄ ՐԱԲՈՒՆԻ
ԼՈՒԾՄՈՒՆՔ

ԺԴ — XIV

Թերթ՝ 156. չզրուած՝ 43աբ, 57բ, 156աբ: Պրակ՝ 1x2 + Ա—ԺԱx16 (Ա,Բ 13, Գ, ժ 14, Ջ 15, ԺԱ 5): Նիւթ՝ թուղթ (ժէ դ. յաւելում՝ 1—2): Մեծութիւն՝ 15,7x12. Գրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ բոլորգիր (ժէ դ. լրացնողի՝ 1ա—2բ): Տող՝ 25—26: Կազմ՝ ճնշագծերով շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառ՝ սպիտակ կտաւ:

Նմուշ՝ 60ա

Նմուշ՝ Bա

Մանրանկարչութիւն — Կիսախորան՝ 44ա: Ճակատազարդ՝ 59ա, 86ա: Լուսանցազարդ՝ բուսական: Զարդագիր՝ թոչնագիր: Գոյներ՝ կարմիր:

Պատառիկ—Պաշպանակ — 1. Ճառ Ի գալուստ Տեառն յԵրուսաղէմ: ԺԱ—ԺԱ դդ.: 2(Ա—Բ), սկզբից, ստացուած եզրաճատուած թերթի ընդլայնակի երկտակումից: Մագաղաթ երկսիւն, ուղղագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Աբ «///ցիս կոչումն: Իսկ թագաւ[որն] յիսուս, որ թագաւորէ ըստ արարչ[ակ]ան զաւրութեանն երկնի եւ [եր]կրի///»

2. Ճառ ինչ: ԺԱ—ԺԱ դդ.: 2(Գ—Դ), վերջից, ստացուած եզրաճատուած թերթի ընդլայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Դա «///զի միմ մարմնոյն ցանկութեամբ պատեցայ եւ միւսն ընչից, եւ չեն զոյգ մարմնոյ ցանկութիւն եւ ընչից///»:

Վիճակ՝ բաւարար. թուղթը թուլացած, լուսանցամասերը բամբակակալած, տեղ—տեղ ցեցակեր, փոորիկ պատռուածքներ, խոնաւութեան հետեր: Կազմի կաշին՝ սեւացած, եզրերը՝ մաշուած, դռնակն ու կապիչներն՝ ընկած: ԺԷ դ. ներոգուած, լրացուած թերին՝ 1—2 թերթեր, եւ վերակազմուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. [Լուծմունք Վահրամայ Բաբունւոյ]

1. ա. *1ա–3բ* [Լուծմունք Պորփիւրի – *Բ]այց երեւեցաւ, թէ ոչ սեռ եւ ոչ տեսակ պարզաբար: Ոչ է միայնաբար, զի յոլովեն սեռքն… (ժէ դ. լրացում):*

բ. *4ա–11բ* Պատառիկ – *Ելոյրն է յանգումն նախերգանի… (հմմտ. ձեռ. 621, 340ա–8ա):*

2. ա. *11բ–21բ* [Լուծմունք Պորփիւրի] – *Բայց երեւեցաւ, թէ ոչ սեռ եւ ոչ տեսակ պարզաբար ասի…*

բ. *21բ–37բ* [Ի Մեկնիչն է] – *Ելոյր հարկաւորի: Գոլ ասի կարեւոր… (հմմտ. ձեռ. 59, 250ա—75ա, ձեռ. 621, 348ա—65բ):*

3. *37բ–42բ* Լուծմունք Պորփիւրի. Վահրամա հոետորի է արարեալ: Յաղագս սեռի – *Բայց երեւեցաւ, թէ ոչ սեռ եւ ոչ տեսա[կ]: Սոցա ձայնն պարզ է…*

44ա–58ա տե՛ս ստորեւ Բ:

4. *59ա–86ա* Ի Ստորոգութիւնսն: Այլուստ [արարեալ Վահրամայ. ձեռ. 4132, 30բ] – *Առաջադրե[ա]լ իրողութիւնսն բաժանի եռակի…*

5. *86ա–99բ* Սկիզբն Մեկնութեան գրոցն, որ ասի Պերի արմենիաս – *Ճառեցաւ մեզ երբեմն: Լուծմունք. Կամի ստորոգութիւնս…*

6. *99բ–103բ* Ստորոգութիւնք Վահրամա – *Յասիցելոցս: Ի խօսից զինչ խօսի ոք…*

7. *103բ–16ա* Կրկին Վահրամա է Լուծմունք – *Աստուստ ձեռնա: Լուծմունք. Զայս չորս բանս միայն մեկնէ…*

8. *116ա–43բ* Լուծմունք Պերի արմենի Վահրամա – *Ճառեցաւ մեզ երբեմն: Ի Պորփիւրն ի ժթ ճառն տես, որ է գիւր դիտաւորութիւնն…*

9. *143բ–55բ* Լուծմունք Արիստոտէլի Յաղագս աշխարհաց – *Իմաստուն ստորոգիչ զաշխարհէ բնախօսելով, սկիզն ի ճշմարտութենէ առնէ…*

Բ. *44ա–58ա* [Լուծմունք Պորփիւրի. անանուն] – *Ըստ պատահ[ման]: Լուծմունք. Որ առանց խորհելոյ Գ–Դ տեղեացն անուն դնեն: Բան. Ըստ մտան: [Լուծմունք]. Որ խորհելով դնեն անուն… նոյնպէս եւ ըստ այլ յեղնակացդ ի միրաց, որ ինքդ ուսուցանէ:*

Կնքագրոշմ 58ա (բոլորշի, եղծուած)…

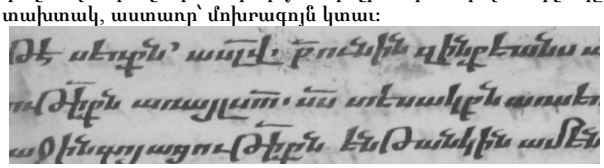
Պ[ետրո]ս: *1ա, 44ա Գիրքս* Սուրբ Էջմիածնա է:

1684
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

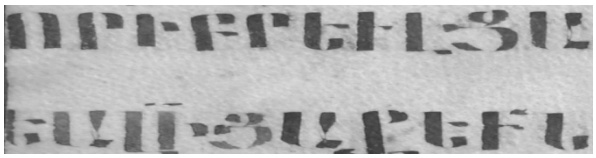
ՌՂԲ — 1643

ԳՐԻՉ՝ Ոսկան բանասէր: ՍՏԱՅՈՂ՝ Յովհաննէս Մուղնեցի:

ԹԵՐԹ՝ 385. չգրուած՝ 1ա—2բ, 238բ, 384ա—5բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԲx12 (ԺԱ, ԺԸ, ԻԲ 10, ԻԱ 15, ԼԲ 5) + 1x11 (ԼԱ եւ ԼԲ պրակների միջեւ): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԶՈՒԹԻՒՆ՝ 14,9x11,1: ԴՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 23—25: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառ՝ մոխրագոյն կտաւ:

Նմուշ՝ 49ա

Նմուշ՝ Բբ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — ճ ա կ ա տ ա զ ա ր դ՝ 3ա, 37ա, 109ա, 151ա, 239ա, 252ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Աւետարան Մատթէոսի: ժ—ԺԱ. դդ.: 2(Ա—Բ) + 2(Գ—Դ), ստացուած 1 թերթի ընդլայնակի հատումից եւ հատուած մասերի ընդերկայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ երկաթագիր: ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ Գա: Գ ո յ ն ե ր՝ բազմագունի: Կարդալ՝ Դա, Բբ, Գբ, Աա, Գա, Աբ, Դբ, Բա «///[պատուակ]աւն մարգարիտ... եւ ոչ առար անդ զա///» (ԺԳ 46—58):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ խոնաւութեան հետեւեր, ցեցակեր, փոքրիկ պատռուածքներ: Կազմի կաշին՝ թեթեւակի ճեռծուած, փականներն՝ ընկած, աստառը՝ մաշուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *3ա—238ա* [Բանիմ Պետրոսի Առագնացւոյ]

Տե՛ս ձեռ. 926, 85ա—123բ. § ա/*37ա*: բ/*37ա—108բ*: գ/*109ա—51ա*: դ/*151ա—238ա*:

Բ. *239ա—51բ* Ջիլբերթոսի Պօռետացւոյ Ճեմականի Վեցից սկզբանց գիրք

Տե՛ս ձեռ. 926, 287ա—91բ. § ա—բ/*239ա—51բ*:

Գ. *252ա—383բ* [Հ]ամառօտ հաւաքումն եւ յոյժ օգտակար ի Դիաղէտիկայէն, որ է Տրամաբանութիւն: Կարգեալ եւ թարգմանեալ ձեռամբ Բարդողիմէոսի եպիսկոպոսի

Տե՛ս ձեռ. 69, 266ա—346բ. § ա/*252ա—87բ*: բ/*288ա—303բ*: գ/*304ա—50բ*: դ/*351ա—83բ*:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

283բ Ալօսայ նահլաթ, Մուղնեցի, *զի այս ի՞նչ եղանական է, // (284ա) զոր գրեմ, գրեցի եւ գրելոց եմ փոխան եղանականի:*

383բ Աւարտեցաւ Գիրքս փիղիսոփայական ձեռամբ Ոսկ[անի] *բանասիրի եւ փծնոյ գրչի, թուին ՌՂԲ (1643), յամսեանն Հոռւոյ, որոյ էին աւուրք է (7), ի խնդրոյ բանի սպասաւորի եւ քաջագունի հռետորի՝* Յովհաննէսի Մուղնեցւոյ, *զոր Տէր Յիսուս բարեաւ վայելել տացէ. ամէն:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 26բ, 110բ, 233բ, 287բ Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ Յովանէս *վարդապետ* Մողնոյ *ի թ. ՌՂԱ (1642):*

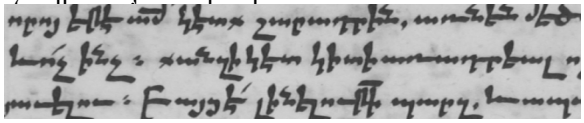
ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1ա ճառեմք զբանականէն, որոյ մասն մի է լօջիքային:

1685
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

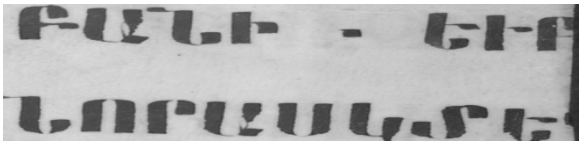
ԺԷ — XVII

ԹԵՐԹ՝ 216—4 (տե՛ս ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ). չգրուած՝ 3բ, 179ա—81բ, 214աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺԸx12(Ա 11, ԺԸ 9): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով: ՄԵԶՈՒԹԻՒՆ՝ 14, 8x10,8: ԴՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 23: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ բալագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ վարդագոյն կտաւ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — ճ ա կ ա տ ա զ ա ր դ՝ 4ա, 21բ, 88ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

Նմուշ՝ 68ա

Նմուշ՝ 8բ

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Աւետարան Մատթէոսի: ժ—ԺԱ. դդ.: 2(1ա—2բ) + 2(215ա—6բ), ստացուած եզրահատուած թերթի ընդլայնակի հատումից եւ հատուած մասերի ընդերկայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ երկաթագիր:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական: Գ ո յ ն ե ր՝ բազմագունի: Կարդալ՝ 2բ, 115ա, 1բ, 216բ, 1ա,

215բ, 2ա, 216ա «///բազումս... հետի ի հաղ///» (ԺԳ 58—ԺԴ 13):

Վիճակ՝ բաւարար. ԺԸ պրակի սկզբի թերթն ընկած: Կազմի եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *4ա—21ա* Պորփիւրի Ներածութիւն [Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս ձեռ. 718, 138ա—70բ. *Նխ./4աբ: §ա—իզ/4բ—21ա:*

Բ. *21բ—53ա* Արիստոտէղի Ստագիրացւոյ Ստորոգութիւմ

Տե՛ս ձեռ. 926, 191ա—201բ. *Նխ./21բ—4ա: § ա/24ա—9ա: բ/29ա—33ա: գ/33ա—8ա: դ/38բ—44ա: ե/44աբ: զ/44բ—50ա: է/50ա—1ա: ը/51աբ: թ/51բ—2բ: ժ/52բ—3ա:*

Գ. *53բ—68բ* Գիրք վեց սկզբանց [Ջիլբերտոսի Պօռետացւոյ: Թրգմ. Ոսկանի]

Տե՛ս ձեռ. 926, 297ա—91բ. *§ ա/53բ—5բ (տարբեր. «Տեսակ է ներընդունական»): բ/55բ—7բ: գ/57բ—8ա: դ/58ա—60բ: ե/60բ—2բ: զ/62բ—4ա: է/64ա—5բ: ը/65բ—8բ (վրջ. «...որ զանհուր///»):*

Դ. *69ա—86բ* Սկիզբն եւ նախադրութիւն գրոցն, որ ասի ըստ յունաց Պէրի արմենիաս եւ հայերէն՝ Յաղագս մեկնութեան: Արտադրեալ ի մեծ իմաստնոյն Արիստոտէղի, թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դաւիթ Ներգինացւոյ

Տե՛ս ձեռ. 926, 201բ—7ա. *Նխ./69աբ: ա/69բ—70ա: բ/70աբ: գ/70բ—86բ:*

Ե. *88ա—178բ* Համառօտ հաւաքումն եւ յոյժ օգտակար ի Դիալէքթիկայն, որ է Տրամաբանութիւն: Կարգեալ եւ թարգմանեալ ձեռամբ Բարդուղիմէոսի եպիսկոպոսի

Տե՛ս ձեռ. 69, 266ա—346բ. *§ ա/88ա—131ա: բ/131բ—52բ: գ/չիք: դ/153ա—78բ:*

Զ. 1. *182ա— 204բ* Արիստոտ[ղի իմաստասիրի թուղթ առ Աղեքսանդրոս թագաւոր. Պատմութիւն յաղագս աշխարհի — *Իսկ բազում անգամ ինձ աստուածային ինչ...*

2. *205ա—10ա* Արիստոտէղի Յաղագս առաքինութեանց առ Աղեքսանդրոս թագաւոր — *Գովելի են գեղեցիկք եւ պարսաւելի՝ գարշելիքն... (միջից պակասաւոր):*

Է. *211ա—3բ* [Դաւթի Հարեցւոյ] Նըկատումն Արիստոտէղի — *Ուսուցանէ մեզ ի բանլուսողութեանցն այնոցիկ.... կրթութեան բանի ունի մարդս:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

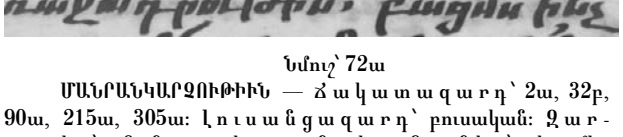
Յա (նօտրգիր) Ի թուականութեանս Հայոց ՌՒՃԺԱ(1761), նոյեմբերի Բ (2) օրին, էջմիածնայ նիւթակ Բաղդասար վարդապետ Վան Դուղու Գալուսենց տուն էր, գնաց Մուշ նիւթակութիւն: Աստուած իւր բան ի բարին կատարէ:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 4ա Քրիստոսի ծառայ Յովսէփ վարդապետ. 1215(1766):

1686
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ՌՁԳ — 1634

ԳՐԻՉ՝ Մարգարէ: ԹԵՐԹ՝ 429. չգրուած՝ 1աբ, 213ա—4բ, 303բ—4բ, 378ա—9ա, 395բ—9բ, 426ա—9բ: ՊՐԱԿ՝ 1x1 + Ա—ԼԶx12 (Գ—Դ, ԺԸ, ԼԳ, ԼԵ 10, Ի 14, ԻԵ 16, ԻԷ 13, ԼԶ 9): ՆԻԹ՝ թուղթ, առեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 12,5x9: ԴՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 19: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառ՝ վարդագոյն մետաքս: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1+1, մագաղաթ:

Նմուշ՝ 72ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 2ա, 32բ, 90ա, 215ա, 305ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր, թոչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր (ուռուագծային):

Վիճակ՝ բաւարար. լուսանցային մասերը խումացած, ցեցակեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *2ա—32ա* Պորփիւրի Ներածութիւն [Ստորոգութեանցն Արիստոտէղի]

Տե՛ս ձեռ. 718, 138ա—70բ. *Նխ./2աբ: § ա—իզ/2բ—32ա:*

Բ. *1. 32բ—89բ* Ստորոգութիւմ Արիստոտէղի

Տե՛ս ձեռ. 926, 191ա—201բ. *Նխ./32բ—6ա: § ա/36բ—46ա: բ/46ա—53ա: գ/53ա—62բ: դ/62բ—73ա: ե/73աբ: զ/73բ—88բ: է/84բ—5բ: ը/85բ—6բ: թ/86բ—8բ: ժ/88բ—9բ:*

Տպ. երևան, 1967, D:

2. *90ա—120բ* Սկիզբն եւ նախադրութիւն գրոցն, որ ասի ըստ յունացն Պերի արմենիաս եւ հայերէն՝ Յաղագս մեկնութեան: Արարեալ ի մեծ իմաստնոյն Արիստոտելէ, թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դաւթէ

Տե՛ս ձեռ. 926, 201բ—7ա. *Նխ./90ա—1ա: Ֆա/91ա—2ա: բ/92ա—3ա: գ/93ա—120բ:*

3. *120բ—30ա* Արիստոտէլի Յաղագս առաքինութեանց առ Աղէկսանդր թագաւոր — *Գովելի են գեղեցիկք եւ պարսաւելի՝ գարշելիքն...*

4. *130բ—69բ* Արիստոտելի իմաստասիրի Թուղթ առ Աղէքսանդր թագաւոր. Պատմութիւն յաղագս աշխարհի — *Իսկ բազում անգամ իձն աստուածային...*

Գ. 1. *170ա—203բ* [Ս]ահմանք իմաստասիրին Դաւթի: Սահմանք իմաստասիրական իբր հարցմամբ — *Ջի՞նչ է Աստուած: [Աստուած] վսեմական եւ ինքնաբուն գոյութիւն...*

2. *204ա—10բ* Դաւթի փիլիսոփայի Առածք հինգ...

Տե՛ս ձեռ. 464, 484ա—7բ. *Ֆ ա/204ա—6ա: բ/206աբ: գ/206բ—7ա: դ/207բ—9ա: ե/209բ—10բ:*

3. *210բ—9բ* Նորին Վասն բաժանման — *[Ա]մենայն որ միանգամ բաժանեալ գոյ...*

4. *215ա—71բ* [Նորին Դաւթէ փիլիսոփայի մեկնեալ զբանս զայս չորեքտասան գլխով] Արիստոտելի Վերլուծականն

Տե՛ս ձեռ. 464, 150բ—83բ. *Ֆ ա/215ա—9բ: բ/219բ—24բ: գ/224բ—7բ: դ/227բ—32ա: ե/232ա—6ա: զ/236ա—8ա: է/238ա—42ա: ը/242ա—4ա: թ/244ա—50բ: ժ/250բ—5ա: ժա/255ա—8ա: ժբ/258ա—64ա: ժգ/264ա—7բ: ժդ/267բ—71բ:*

Տպ. եր., 1967, D:

Դ. *271բ—5ա* [Համառօտ հաւաքումն Ստորոգութեանցն Արիստոտելի ի բնութիւն մարդոյն] — *Հարցումն «Արիստոտէլէ. [Դ]ու հանրականագո՞յն ես, թէ՞ կենդանի: Պատասխանի. [Կ]ենդանի...*

Ե. *275ա—79բ* Վերլուծութիւն Ստորոգութիւն Արիստոտելի. Ժ բան [Մովսեսի Քերթողի, ձեռ. 1980, 286ա] — *Ստորասութիւնքս ներքեւասութիւնք անուանին...*

Ջի օգտագործուած քնն. բնագ. Մատենագիրք Հայոց, հտ. Է, էջ 743-48:

Զ. *279բ—92բ* [Յովհաննու Դամասկացւոյ] Յաղագս գոյի, էութեան եւ պատահման, թարգմանած Բագարատունոյ Մամիկոնէր յունարէն գրով — *Գոյ է հասարակ անուն ամենայն գոյից... եւ ամենայն ծիծաղական մարդ, զի եթէ ծիծաղի ասի քապիկն /// (վրջ. թերի):*

Ունի միայն հետեւեալ ենթագլուխները. «Յաղագս սեռի», «Յաղագս անհատի», «Յաղագս տարբերութեան», «Յաղագս պատահման», «Յաղագս յատկի», «Յաղագս ստորոգութեանց»:

Է. *293ա—9ա* Պատասխանի մեծ իմաստասիրին Սեկունդոսի, զոր հարցեալ տիեզերակալ կայսրն Անրիանոս — *Ջի՞նչ է աշխարհ, պատասխանի արայ ինձ...*

Ը. *299ա—303ա* [Դաւթի Հարցացոյ] Նկատումն Արիստոտիլի — *[Ո]ւսուցանէ մեզ ի բնալսողութեանցն...*

Թ. *303ա—95ա* Համառօտ հաւաքումն եւ յոյժ օգտակար ի Դիալիթիկայն, որ է Տրամաբանութիւնն, կարգեալ եւ թարգմանեալ ձեռամբ Բարդօղիմէոսի եպիսկոպոսի

Տե՛ս ձեռ. 69, 283ա—346բ. *Ֆ ա/305ա—72բ: բ/372բ—95ա (379ա գրչից «Յօրինակէն թուղթ մի անկեալ էր»: գ—դ/չիք:*

Ժ. *400ա—25բ* Սահման բերականութեան

Տե՛ս ձեռ. 841, 120ա—30բ. *Ֆ 1. ա/400ա (սկ. «Քերականութիւն է արուեստ գործածական...»): բ/400ա—1բ: գ/401բ: դ/401բ—2ա: ե/402ա: զ/402ա—6ա: է/406ա—12ա: ը/412ա—3ա: թ/413աբ: ժ/413բ—6բ: ժա/416բ—7ա: ժբ/417ա—20ա: ժգ/420ա—2բ: 2. ա/422բ—3բ: բ/423բ—4բ: գ/424բ—5բ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ

89բ ...Ջյոգնամեղ անձն՝ Մարգարէս, որ ձեռնոտ[ու]թեամբ Հոգւոյն Սրբոյ աւարտեցաք զպարփակօղս ընդհանուր էակաց, աղաչեմ յիշել ի Տէր:

169բ Աղաչեմ յիշեսջիք զգծողս է զՄարգարէս:

299 եւ գ րմո վբճլ («զՄարգարէ») յեղկելի գծողս յիշել աղաչեմ: ՌՁԳ (1634):

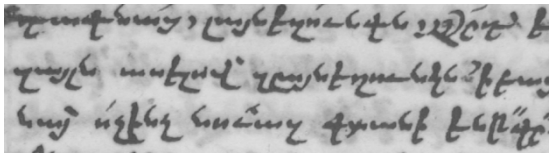
395ա Ջանպիտան գծողս յիշել աղաչեմ, ո:վ եղբայր իմ բաղձալի եւ րաբունապետդ գովելի:

1687
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԸ — XVIII

ԳՐԻՉ՝ Տէր Կարապետ:

ԹԵՐԹ՝ 265—1 (տե՛ս Պաճպանակ). չգրուած՝ 258բ—65բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԱ.x12 (Ա—Բ, ԻԱ. 16): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «EN» լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,8x11: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 20: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Աաբ + 1), թուղթ, սկզբից:

Նմուշ՝ 40ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ — ձ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 2ա: Գ ո յ ն ե ր՝ սեւ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թանաքից գրադաշտը թեթեւակի գունափոխուած, սկզբից ցեցակեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *2ա–243բ* [Բանք Դաւթի Անյաղթի]

1. *2ա–106բ* Դաւթի փիլիսոփայի Վերլուծութիւն ի Ներածութիւնն Պորփիւրի

Տե՛ս ձեռ. 1688, *1ա–151ա. ա–խ/2ա–106բ*: *Պրակները համարակալուած չեն:*

2. *106բ–245բ* [Դաւթի Անյաղթի Մեկնութիւն Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի]

— *106բ–15բ* Ստորոգութիւն Արիստոտէլի — *[Բան]: Համանունք ասին... Մեկնութ. Համանունութիւն լինի ըստ երկուս յեղանակս...*

ա. *115բ–41բ* Յաղագս գոյացութեան — *Բան. Գոյացութիւն է, որ իսկագոյն... Մեկնութ. Կամեցեալ իւր ընձեռել...*

բ. *141բ–62ա* [Յաղագս բանակին] — *Բան. [Ե]ւ քանակին է ինչ, որ տարորոշ է... Մեկնութ. Ասացեալ մեզ յաղագս գոյացութեան...*

գ. *162ա–87ա* [Յաղագս առնչին] — *Բան. [Ա]ռինչ այսպիսիքն ասին... Մեկնութ. Խնդրեսցէ ոք յիրաւի...*

դ. *187ա–212բ* [Յաղագս որակի եւ որակութեան] — *Բան. [Ե]ւ որակութիւն ասեմ... Մեկնութ. Զորրորդ՝ ի գոյացութենէք...*

ե. *212բ–4բ* [Յաղագս առնելոյ եւ կրելոյ] — *Բան. [Ը]նդունի առնելդ... Մեկնութ. Կատարեալ իւր յաղագս իւր յաղագս որակի...*

զ. *214բ–34ա* [Յաղագս հակակայից] — *Բան. [Ի]սկ յաղագս հակակայից... Մեկնութ. Եթէ ոք զպիտանացու իրողութեանս...*

է. *234ա–7բ* [Յաղագս նախկնի] — *Բան. [Նա]խկին այլայլոյ ասի... Մեկնութ. Քան[ո]ակի որպէս ասէ, մանաւանդ հնգակի...*

ը. *237բ–9բ* [Յաղագս համանգամայնից] — *Բան. [Հ]ամանգամայնք են պարզաբար... Մեկնութ. Արտադրութիւն նախկնիցն...*

թ. *239բ–43բ* [Յաղագս շարժութեան] — *Բան. Շարժութեան տեսակք են վեց... Մեկնութ. Յաղագս շարժութեանց բան պիտանացու...*

ժ. *243բ–5բ* [Յաղագս ունելոյ] — *Բան. [Ո]ւնելդ ըստ յոլով եղանակս ասի... [Մեկնութ.]. Ի տասանց ասացելոց ստորոգութեանցն... [Կ]ատարեցաւ տասն Ստորոգութիւնքն, ասացեալ յեռամեծէն Արիստոտելէ, որ ասի յունարէն ձայնիւ Կատիղօրիս, թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դաւթայ Ներգինացւոյ. ամէն:*

Բ. *246ա–58ա* Ի Գրոց պատճառաց Արիստոտելի ի կամ որպէս ոմանց թուի Պրոկղի

Տե՛ս ձեռ. 110, 351բ—69բ. *§ ա–ժզ/ 246ա–58ա (վրջ. «...որայ սակս են էակք անհուն.» եւ եթէ»)*: ժէ–լբ/*չիք:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

76ա Զգծող սորա՝ զտէր Կարապետն *յիշեաս:*

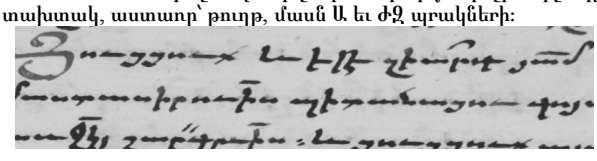
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 133ա Քրիստոսի ծառայ/// (անընթեռնելի)

1688
ԴԱԻԹ ԱՆՅԱՂԹ
ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹԻՒՆ Ի ՆԵՐԱԾՈՒԹԻՒՆՆ ՊՈՐՓԻՒՐԻ

ՌՃՀԵ — 1726

ԳՐԻՉ՝ Յովաննէս վրդ.:

ԹԵՐԹ՝ 152. չգրուած՝ 151բ—2բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺՉx10 (Ա 9, ԺՉ 3): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ եռամաիիկ լուսադրշմով: ՄԵՑՈՒԹԻՒՆ՝ 15,7x10,7: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ ձօտրգիր: ՏՈՂ՝ 16: ԿԱՉՄ՝ դրշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառ՝ թուղթ, մասն Ա եւ ԺՉ պրակներէ:

Նմուշ՝ 10ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին ճեռծուած, եզրերը մաշուած, մի քանի տեղ ցեցակեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1ա–151ա Դաւթի փիլիսոփայի Վերլուծութիւն ի Ներածութիւնն Պորփիւրի

ա. *1ա–4բ* [Պրակ Ա] — *Հանդերձեալք հանդերձ Աստուծով սկիզբն առնել...*

բ. *4բ–8բ* Ընդ այսոսիկ հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայ տեսութիւնս: Պրակ Բ — *Ուսեալք զսովորականն...*

գ. *8բ–15ա* Ընդ այսոսիկ հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայ տեսութիւն: Պրակ Գ — *Ուսեալք եթէ զի՞նչ է դիտաւորութիւն...*

դ. *15ա–8ա* Ընդ այսոսիկ հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայ տեսութիւնս: Պրակ Դ — *Ուսեալք զդիտաւորութիւնք...*

ե. *18ա–22բ* Ընդ այսոսիկ հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայ տեսութիւնս: Պրակ ե – *Ելոյր հարկաւորի քռիսաւորի է...*

զ. Ընդ այսոսիկ հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայ տեսութիւնս: Պրակ Զ – *Գոլով կարեւոր քռիսաւորի է...*

է. *30ա–2բ* [Ընդ այսոսիկ հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայ տեսութիւնս: Պրակ է] – *Ազբիւր հաւատոյ տեսութեան ցուցեր...*

ը. *33ա–6ա* Ընդ այսոսիկ հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայ տեսութիւնս: Պրակ Ը – *Եւ բազում գովութեանց արժանի է...*

թ. *36ա–8բ* Ընդ այսոսիկ հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայ տեսութիւնս: Պրակ Թ – *Ջհանդիսասիրացն պարգեւս...*

ժ. *39ա–42ա* Ընդ այսոսիկ հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայ տեսութիւնս: Պրակ Ժ – *Արդ, աստէ իսկ վաղվաղակի...*

ժա. *42ա–5բ* Ընդ այսոսիկ հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայ տեսութիւնս. Յաղագս սեռի: Պրակ ԺԱ – *Յետ երկակի նախերգութեան իմաստասիրիս...*

ժբ. *45բ–8բ* Ընդ այսոսիկ հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայ պրակիս ԺԲ – *Արդ, եռակի սեռի ասացելոյ...*

ժգ. *48բ–51բ* Ընդ այսոսիկ հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայ պրակիս ԺԳ – *Վասն զի խոստացաք յառաջագոյն խնդրել...*

ժդ. *51բ–7բ* Ընդ այսոսիկ հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայ պրակիս ԺԴ – *Թէպէտ ստոյգ է սահման եւ բանն...*

ժե. *57բ–61բ* Ընդ այսոսիկ հանդերձ աստուծով եւ առաջիկայ տեսութիւնս. Յաղագս տեսակի: [Պրակ] ԺԵ – *Ջկարգ իմաստասիրիս որպէս բնական...*

ժզ. *61բ–5բ* Հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայս: Պրակ ԺԶ – *Քառակաբար ասացեալ յաղագս սեռի...*

ժէ. *65բ–72ա* Հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայս: Պրակ ԺԷ – *Հասեալ է Պռոփիւռոս յաղագս նոցին...*

ժը. *72ա–6բ* Հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայս: Պրակ ԺԸ – *Թէպէտ եւ հետեւիլ Ստագիրացւոյն խոստացաւ...*

ժթ. *76բ–82ա* Ընդ այսոսիկ հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկա պրակիս պրակ ԺԹ – *Ջիւր զդիտաւորութիւնն ամենայն պահելով...*

ի. *82ա–7բ* Հանդերձ Աստուծով Յաղագս տարբերութեան առաջիկայ պրակիս Ի – *Յետ երկաքանչիւր ծայրից վարդապետութեան...*

իա. *87բ–93ա* Ընդ այսոսիկ հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայ պրակիս ԻԱ –*Հանդերձեալ Պորփիւռոս եւ երկրորդ...*

իբ. *93բ–6բ* Հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայ պրակիս ԻԲ – *Ասացաք եթէ ըստ որոց իրաց զանազանին...*

իգ. *97ա–9ա* Հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայ պրակ ԻԳ – *Արդ, ի վերուստ դարձեալ սկսանելով, ճառելի է...*

իդ. *99ա–106բ* Ընդ այսոսիկ հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայ պրակիս ԻԴ – *Եթէ ի գիտութիւն իրողութեանց սահմանք գոյանան...*

իե. *106բ–12բ* Ընդ այսոսիկ հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայս ԻԵ – *Ջնեմականացն զկարծիս անարգել...*

իզ. *113–6ա* Ընդ այսոսիկ հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայս ԻԶ – *Աստուստ այլազգաբար մեզ սահմանելոյ...*

իէ. *116ա–22ա* Ընդ այսոսիկ հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայ պրակիք ԻԷ – *Աստանօր այլազգաբար դարձեալ բացատրէ մեզ...*

իը. *122ա–30ա* Ընդ այսոսիկ հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայ տեսութիւնս. Յաղագս յատկի ԻԸ – *Ջմիահամուռ փոփոխմունս ոչ միայն յիրս...*

իթ. *130ա–6բ* Ընդ այսոսիկ հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայ պրակիք. Յաղագս պատահման ԻԹ – *Սահմանք պատահման բացատրեն նմա...*

լ. *136բ–40բ* Յորս հանդերձ աստուծով եւ առաջիկայ տեսութիւնս Յաղագս հասարակաց սեռից եւ տարբերութեան. Լ – *Ըստ խոստման մերում, յետ բանիւ...*

լա. *140բ–3ա* Ընդ այսոսիկ հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայ տեսութիւնս ԼԱ – *Ասացեալ Պորփիւրի յաղագս հանրականաց...*

լբ. *143ա–6բ* Հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայս ԼԲ – *Ջվարդապետութիւն տարբերութեան ընկալաւ տեսակ...*

լգ. *146բ–7բ* Ընդ այսոսիկ հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայս ԼԳ – *Եկեսցուք այսուհետեւ եւ զհասարակութիւն սեռի եւ յատուկ...*

լդ. *147բ–9ա* Հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայս ԼԴ – *Հետեւորական կարգի պիտանացեալք...*

լե. *149աբ* Ընդ այսոսիկ հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայ պրակիս ԼԵ – *Հասարակութիւն տարբերութեան եւ տեսակի...*

լզ. *149բ* [Հանդերձ Աստուծով...] – *Հասարակութիւն տարբերութեան եւ յատկի...*

լէ. *149բ–50ա* [Հանդերձ Աստուծով...] – *Հասարակութիւն տարբերութեան եւ պատճման...*

լը. *150աբ* Լ.Ջ. Հանդերձ Աստուծով եւ առաջիկայ — *Հասարակութիւն տեսակի եւ յատկի…*

լթ. *150բ* [Հանդերձ Աստուծով…] — *Հասարակութիւն տեսակի եւ պատահման…*

խ. *150բ—1ա* [Հանդերձ Աստուծով] — *Հասարակութիւն յատկի եւ պատահման… իսկ պատահումն ոչ երբէք:*

Ձի օգտագործուած քննական բնագրում, եր., 1976:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

151ա Ձբազմամեղ գրիչս յիշեսջիք ի Տէր, որ մրեցի զսա մեղսաշաղախ եւ անարհեստ ձեռօքս ի թվին ՌՃՀԵ (1726):

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ (գրչի)՝ 1ա, 151ա Քրիստոսի ծառայ Յովհաննէս վարդապետ:

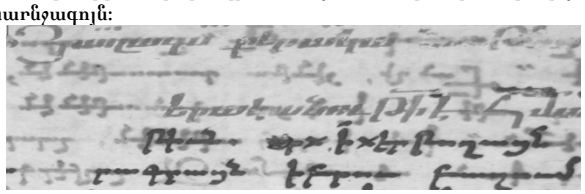
1689
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺՋ — ԺԷ — XVI — XVII

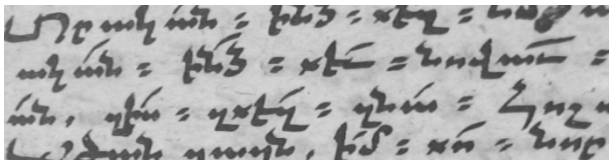
ԳՐԻՉ՝ Վարդերես Լեհցի:

ԹԵՐԹ՝ 628 + 2(կրկ. 204, 210). չզրուած՝ 12աբ, 23բ—6բ, 133բ—4բ, 261ա—3բ, 518բx21ա, 626ա—8բ: ՊՐԱԿ՝ Ա.—Բx12 (Բ 14) + Ա.—Թx12 + Ա.—ԺԱx12 (ԺԱ 10) + Ա.—ԻԲx12 (ԺԱ 6) + Ա.—Թx12: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, առեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15x9,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր (տարբեր): ՏՈՂ՝ 18—21: ԿԱՋՄ՝ դրշմազարդ սեւ կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ կտաւ:

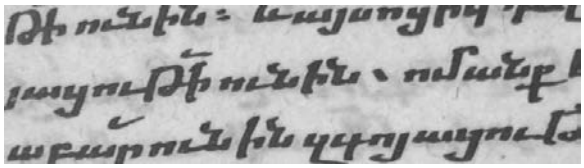
ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ — ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 27ա, 135ա, 162ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, նարնջագոյն:

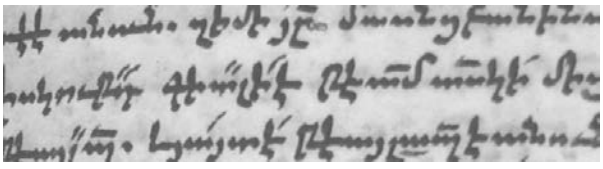
Նմուշ՝ 1ա

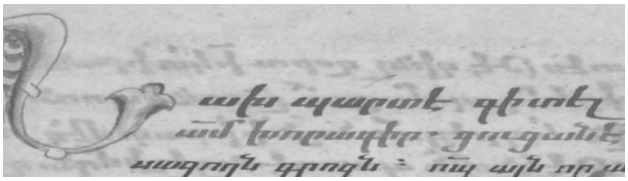
Նմուշ՝ 13ա

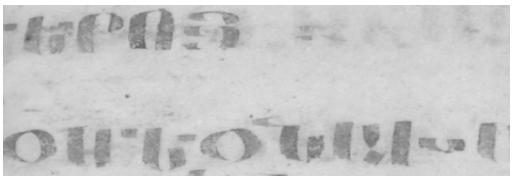
Նմուշ՝ 28ա

Նմուշ՝ 270ա

Նմուշ՝ 522ա

Նմուշ՝ Բբ

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Սաղմոս Դաւիթ: Թ—ժ դդ.: 2(Ա.—Բ) + 2(Գ—Դ), ստացուած 1 թերթի ընդլայնակի հատուածից եւ հատուած մասերի ընդերկայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, միասիւն, բոլորագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Բա—Աբ, Դբ—Գա, Ա.—Բբ, Գբ—Դա «///մեր յամաւթ… ուխտի ըում եւ ոչ///» (ԽԳ 8—19):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցքներում փոխրիկ պատռուածքներ, ցեցակեր, զանազան բծեր, թանաքից գրադաշտը թեթեւակի գունափոխուած: Կազմի կաշին՝ ճեռծուած, եզրերը՝ մաշուած, դռնակի կաշին՝ 2/3—ով մկնկեր: Նախկինում նորոգուած եւ տեղ—տեղ կարկատուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1ա—23ա* Ա. Յողագս ճեռականութեան [Դիոնիսիոսի Թրակացւոյ]

Տե՛ս նեռ. 267, 229ա—42բ. *§ ա—իդ/1ա—23ա:*

Բ. 1. *27ա—129բ* Բ. Սահմանք իմաստասիրութեան [Դաւթի փիլիսոփայի]

Տե՛ս նեռ. 464, 95ա—149բ. *§ ա—իա/27ա—129բ:*

2. *129բ—31ա* Ընդ այսոսիկ եւ առաջիկա բան իմաստնոցս — *Ամենայն չար տանջել… ի Դաւթ ճեռամեծէ ընթադրեցաւ:*

3. *131ա—3ա* Սահմանք իմաստասիրին Դաւթի: Սահմանք իմաստասիրական իբր հարցմամբ — *Ջի՞նչ է Աստուած: Աստուած է վսեմական…*

Գ. *135ա–61բ* Գ. Պորփիւր Ներածութիւն —

Տե՛ս ձեռ. 718, 139ա—70բ. *Նխ/135ա–6ա: § ա–իզ/139ա–61բ: Ի լուսանցս՝ լուծմունք:*

Դ. 1. *162ա–204բ* Դ. Ստորոգութիւմբ Արիստոտելի, որ կոչի յումաբէն Կատիղորիայ

Տե՛ս ձեռ. 926, 191ա—201բ. *§ 1/162ա–5ա: § ա–ժ/165ա–204բ:*

2. *204բ–27ա* Ե. Սկիզբն եւ նախադրութիւն գրոցն, որ ասի ըստ յունաց Պերի ամենիաս, եւ հայերէն՝ Յաղագս մեկնութեան: Առարեալ ի Մեծ հելենացոց իմաստասիրէն Արիստոտելէ եւ թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դաւթէ փիլիսոփայէ

Տե՛ս ձեռ. 926, 201բ—7ա. *Նխ./205աբ: § ա/205բ–6ա: բ/206ա–7ա: գ/207ա–27ա:*

3. *227ա–34ա* Զ. Արիստոտէլի Յաղագս առաքինութեանց առ Աղէքսանդրոս թագաւորն — *Գովելի են գեղեցիկքն եւ պարսաւելի՝ գարշելիքն…*

Ե. *234ա–5բ* [Վասն իմաստնոց, թէ ո՞ւմ ասաց] — Արիստոտէլէս Ստագրացի էր…

Զ. *235բ–8բ* Է. Նկատումն Արիստոտէլի [Դաւթի Հարեցուոյ] — *Եւ ուսուցանէ մեզ ի բան լսողութեանցն այնոցիկ…*

Է. *238բ–60բ* Ը. Դաւթի փիլ[ի]սոփայի էակաց գիրք: Քանի՞ս բաժնի էակն կամ յո՞րս — *Ի քանի՞ս բաժանի էակն եւ կամ յո՞րս: Երկակի…*

Ը. *1. 264ա–496բ* Թ. Տէր Առաքելի Եռամեծի եւ հաչ հռետորի եւ անյաղթ փիլիսոփայի, աշակերտի երից երանելոյն Գրիգորի տիեզերալոյս վարդապետի արարեալ Բանս խրատականս, ոգեշահս եւ հանճարս իմաստայեղսն ի Մեկնութիւն Սահմանաց գրոց, ի յիղձ մաղթանաց ոմանց բանասիրաց եղբարց հարազատաց նորին աշակերտացն…

Տե՛ս ձեռ. 1110, 87ա—273ա. *ա/264ա–75ա: բ/275ա–496բ:*

2. *496բ–518ա* Նորին տէր Առաքելի Սիւնեաց եպիսկոպոսի ի տեսութիւն բանին, որ ասէ. Ամենայն չար տաչելի… — *Հարց. Ջի՞նչ է, որ ասէ. Ամենայն չար տանչելի: Պատասխանի. Վերայ այսր բանի լԳ ինչ խնդրելի է…*

3. *521բ–602ա* Յաղագս բեռականութեան համառօտ լուծմունք ի տէր Առաքելէ Սիւնեաց եպիսկոպոսէ, ի Մեկնութիւն բեռականութեանս պէս—պէս յատկութեամբ պարզեալ վասն դիւրալուր հասկանալոյ զխորութիւն բանից Քեռականին

Տե՛ս ձեռ. 55, 406ա—66ա. *§ ա–իե/521բ–602ա:*

Տպ. Լոս Անճելոս, 1982, I:

Թ. *602ա–25բ* Մովսէսի Քերդողի Յաղագս բեռականութեանց

Տե՛ս ձեռ. 436, 280ա—301ա. *§ 1/602ա–3բ: 2/603բ–4բ: 3/604բ–5ա: 4/605ա–6ա: 5/605ա–17բ: 6/617բ–8բ: 7/618բ–20ա: 8/620ա–1ա: 9/621ա–5բ: 10–23/շրք:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

518ա Մեղապարտ գրչիս՝
Զվարդերեսըս Լեհըցիս,
Ի մայրաքաղաքէն Կամէնիցիս,
Աւրն գրէր այս Ա (1) տետրիս.
Ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

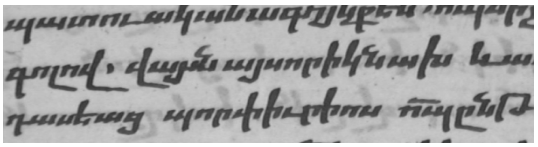
Ա՛ա Պատառիկ պահպանակ (նօտրգիր) ՌՃՀ (1721) սեպտեմբերին Մարգիս վարդապետն գնաց: ՌՃՀ (1721) հոկտեմբերի Ա (1), օրն կիրակի Սարգիս *վարդապետն /// հինն լուսարար:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 204դ (Լուսանցքին սոսնձուած թղթի վրայ, ԺԸ դ.) Ստ[եփանո՞ս] *վարդապետ: 625բ (անընթեռնելի):*

ԳՐՉԱՓՈՐՁ Պատառիկ պահպանակ Ա՛ա (Նօտրգիր) կարդա, հօրդ պէս ճահիճ չմնաս… Դբ (նոյն ձեռք)… գիտութիւնն չորս բաժանի…

1690
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԷ — XVII

Նմուշ՝ 19ա

ԹԵՐԹ՝ 356—6 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած՝ 1ա—4բ, 5բ, 352բ—4ա, 355ա—6բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԹx12 (Ա 14): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «IV» լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 17x11,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 24: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, Ա եւ Բ փեղկերի կենտրոնում ճնշադրոշմ խաչելութիւն, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ սեւ զարդաձեւերով դեղին ծաղկաթուղթ, դռնակի աստառը՝ դրոշմազարդ շերտաւոր կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 4(1ա—4բ) + 2(355ա—6բ) թուղթ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Ի լուսանցս՝ Արիստոտէլ՝ 345բ: Կիսախոռան՝ 6ա: Ճակատազարդ՝ 209բ, 305ա: Լուսանցազարդ՝ բուսական, թռչնային: Ձարդագիր՝ թռչնագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ:

Վիճակ՝ բաւարար. կազմի կաշին՝ ցեցակեր, դոնակը՝ մկնակեր, կապիչներն՝ ընկած։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. *6ա–86բ* Ա. Դաւթի փիլիսոփայի Ներգինացւոյ Վերլուծութիւն Նեռածութեան Պորփիւրի։ Պաւֆիւր

Տե՛ս նեռ. 1688, 1ա—151ա. *§ ա–լզ/6ա–86բ*

2. *87ա–209ա* Բ. [Դաւթի Անյաղթի Մեկնութիւն Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս նեռ. 1687, 106բ—245բ. *Նխ. 87ա–94ա։ § ա–ժ/94ա–209ա։*

3. *209բ–305ա* Գ. Սկիզբն եւ նախադրութիւն գրոցն, որ ասի ըստ յունարէն Պերի արմենիաս եւ հայերէն՝ Յաղագս մեկնութեան. արտադրեալ ի մեծ իմաստնոյն Արիստոտէլէ, թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դաւթէ

– *209բ–16բ* [Նախերգան] – *Բան. Նախ արժանէ դնել՝ զի՞նչ է անուն... Մեկնութիւն. Ճառեցաւ մեզ երբեմն...*

ա. *216բ–22ա* Յաղագս անուան – *Բան. Անուն է ձայն նշանական... [Մեկնութիւն] Յօրինեալ իւր զպիտանացուն...*

բ. *222ա–5բ* Յաղագս բայի – *Բայ է, որ առ նշանակէ ամանակ... Մեկնութիւն. Սահմանեալ զբան կամեցեալ զանց առնէ...*

գ. *225բ–305ա* Յաղագս բանի – *Բան է ձայն նշանական... Մեկնութիւն. Անուան եւ բայի, կարգէ զբանն...*

Բ. *305ա–28ա* Դ. Թուղթ Արիստոտէլի իմասնասիրի առ Աղէքսանդրոս թագաւոր։ Պատմութիւն յաղագս աշխարհաց – *Իսկ բազում անգամ ինձ աստուածային...*

Գ. *328ա–45բ* [Յաղագս բնութեան եւ անձին]

ա. *328ա–30ա* Ե. Խնդրի, թէ զի՞նչ է բնութիւն եւ ֆանի՞ յեղանակաւ ասի – *Ասելի է, անունս այս բնութիւն...*

բ. *330ա–4բ* Զ. Խնդրելի է, թէ զի՞նչ է անձն – *Ասելի է, թէ. Անձն հասարակաց...*

գ. *334բ–9ա* Է. Խնդրելի է, թէ որո՞վ յեղանակաւ զանազանի անձն յութ անուանցս յայսցանէ. ի մասնաւորէն, եւ յանհատէն, եւ յեզականէն, ի նախկին գոյացութենէն, եւ յայսըմնչէն, եւ ի բնութեան իւրէն, եւ յենթագրութենէն, եւ ի փաստազիսէն – *Ասելի է, թէ Ը անուանքս այսք...*

դ. *339ա–45բ* Ը. Խնդրի, թէ որո՞վ յեղանակաւ տարբերին բնութիւնն եւ անձն – *Ասեմ զչորս զայսոսիկ ի վերայ բնութեանս այսորիկ...*

– *Ձեռ.1749–ը ունի 171ա–2բ «Եւ այս եւս ուսանելի է...» (տե՛ս անդ)։*

Դ. *345բ–51ա* Թ. Արիստոտիլի Յաղագս առաքինութեանց առ Աղէքսանդր թագաւոր – *Գովելի են գեղեցիկքն եւ պարսաւելի՝ գարշելիքն...*

Ե. *351բ–2ա* Ժ. Յաղագս միութեան բան – *Արդ, Գ յեղանակաւ Բ ինչ...*

– *354բ* Այս ինչ գոն ի մատենիս – *Ա. Նախ՝ Պորփիւրոսի Մեկնութիւնն... Ժ. Տասներորդ. Թէ միութիւն քանի՞ յեղանակաւ լինի։*

Զ. [Յաւելագրութիւնք գրչի՞]

ա. *1ա Զեռք՝ զոր ոչ է վաստակեալ, ակն մի խնայեսցէ։*

բ. *5ա* ԲԺ—ն որդիին Յակոբայ – *Ռուբէն... Նեփթաղիմ։*

գ. *5ա* ԲԺ—ն ակունքն – *Ջմրութ... եղունգն։*

դ. *5ա* ԲԺ—ն իշխանքն Իսրայելացւոց – *Եղիսուր... Ակիրէ։*

Ե. *5ա* ԲԺ—ն մարգարէքն – *Ովսէ... Մաղաքիա։*

Զ. *86բ* [Ստորոգութիւն Արիստոտէլի. Նախերգան] – Արիստոտէլ Ստագիրացի էր... *(4 տող)։*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 6ա Քրիստոսի ծառայ Յակոբ վարդապետ. ՌՃՀԷ (1728)։

1691
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ
(Բաղկացած է 2 տարբեր ձեռագրերից)

ԹԵՐԹ՝ 206—7 (տե՛ս Պահպանակ)։ ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ, մասն պահպանակների։ ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 6(Ա—Զ) + 7(200—206), թուղթ, լուսագծերով եւ «AFAVIERE» լուսադրոշմով։

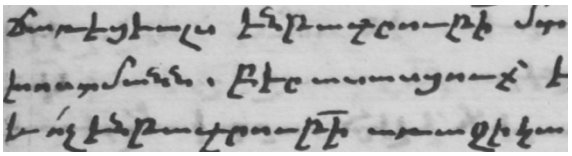
ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար։ Կազմի կաշին ճեռնուած, եզրերը մաշուած, ցեցակեր։

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ն Ե Ր Ի Ց

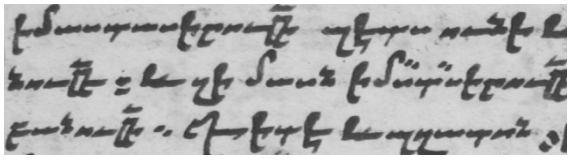
էջմիածին ՌՄԺԲ—ՌՄԺԴ 1763 — 1765

ԳՐԻՉ, ՍՏԱՅՈՂ՝ Խաչատուր վրդ. Կոստանդնուպոլսեցի։

ԹԵՐԹ՝ 151(4—151 գրչի ՝ ա—մզ). չգրուած՝ 1բ։ ՊՐԱԿ՝ 1x3 + Ա—ԺԳx12 (ԺԳ 4)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,5x10,7։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ շղագրանման նօտրգիր։ ՏՈՂ՝ 24—25։

Նմուշ՝ 29ա

Նմուշ՝ 165ա

Վիճակ՝ բաւարար. գրադաշտը գունափոխուած, լուսանցային մասերը խումացած, տեղ—տեղ զանազան բծեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1ա* Գիրք Մեկնութիւն Պորփիւրի Ստորոգութեանց, Պերի ամենի եւ Վերլուծականի, զոր արարեալ է Դաւթի Անյաղթ փիլիսոփայի: Եւ օրինակեցաւ ի Սուրբ էջմիածին, ի հայրապետութեան տեառն Սիմէօնի սրբազան կաթողիկոսի, ի ՌՄԺԴ (1765) թվին, ի վայելումն Խաչատուր վարդապետի Կոստանդնուպօլսոյ

— *2ա—3բ* Այս ինչ է ի բանս Պորփիւրի — *Նախ. ելոյն...*

1. 4ա—65բ Դաւթի փիլիսոփայի Ներգինացւոյ Վերլուծութիւն Ներածութեանն Պորփիւրի

Տե՛ս ձեռ. 1688 1ա—151ա. *§ ա—խ/4ա—65բ (§ լզ—խ համարակալուած չէն):*

2. *66ա—151բ* Ստորոգութիւնք Արիստոտէլի (Մեկնութիւն ի Դաւթէ)

Տե՛ս ձեռ. 1687, 106բ—245բ. *Նխ. / 66ա—9ա: § ա/69ա—79բ: բ/79բ—86բ: գ/86բ—94բ: դ/94բ—103ա: ե/103ա—4ա: զ/104ա—10ա: է/110աբ: ը/110բ—1բ: թ/111բ—3ա: ժ/113աբ (վրջ. «...յաղագս պիտանացուին գիտութիւն սերմանել իւրոց լսողացն»):*

Բ. *114ա—51բ* Սկիզբն եւ Նախադրութիւն գրոցն, որ կոչի ըստ յունաց Պերի արմէնիաս եւ հայերէն՝ Յաղագս մեկնութեան. արտադրեալ ի Մեծ իմաստնոյն Արիստոտելէ, թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դաւթէ Ներգինացւոյն...

Տե՛ս ձեռ. 926, 201բ—7ա. *§ Նխ./114ա—7ա: § ա/117ա—9բ: բ/119բ—21ա: գ/121ա—51բ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1ա տե՛ս խորագիրը:

3բ (վրջ. ցանկի)... եւ այս ցանկս դիւրագիւտ արարեալ աշխոյժ ընթերցողաց եւ յիշատակ աշխատողաց ի սմա, որով եւ դուք յիշեսջիք ի Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս, որ է օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն ՌՄԺԲ (1763) գրեալ եղեւ ի Խաչատուր վարդապետէ մեծի Պօլսեցւոյ:

ԿՆՔՎԴՐՈՇՄ 13բ (երկգլխանի արծւադրոշմ): 51բ Բարսեղ *վարդապետ (1837):*

Ջ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Բ

ԺԸ —XVIII

Թերթ՝ 55(152—206)+7(տե՛ս Պահպանակ) չգրուած՝ 152ա—3բ, 200ա—6բ: Պրակ՝ Ա—եx12 (Ա 8, Բ 4) + 1x7: Նիթ՝ թուղթ, լուսագծերով: Մեծութիւն՝ 16,5x10,7: Գրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ նօտրգիր: Տող՝ 19:

Մանրանկարչութիւն — Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

Վիճակ՝ բաւարար. լուսանցքները խումացած, փոխրիկ պատռուածքներ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *154ա—93բ* Նորին Դաւթի հաջ փիլիսոփայի հաւաքեալ յառաջնոց Վերլուծականացն Արիստոտէլի, որ կոչի Վերլուծական եւ ըստ յունացն ասի Անալօտիկէ

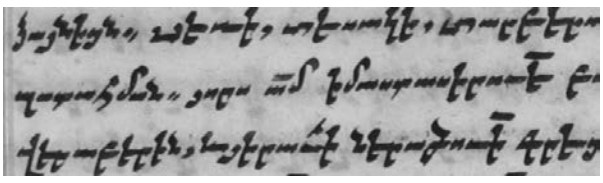
Տե՛ս ձեռ. 464, 150բ—83բ. *§ ա—ժդ/154ա—93բ:*

2. *194ա—9բ* Գրիգորի Եռամեծի հաջ հռետորի եւ գեւահռչակ փիլիսոփայի Քարոզ ի խոռհուրդ տապանակի, ի բանն. եւ արար Բերսէղիէ զտապանակն... — *Արդ, վասն տապանակին Ջ ինչ հարցանելի է... ամէն:*

1692
ԴԱՒԹ ԱՆՅԱՂԹ
ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹԻՒՆ ՆԵՐԱԾՈՒԹԵԱՆՆ ՊՈՐՓԻՒՐԻ

ԺԸ — XVIII

Թերթ՝ 80. չգրուած՝ 1ա—7բ, 77ա—80բ: Պրակ՝ 1x4 + 6x12 + 1x4: Նիթ՝ թուղթ լուսագծերով եւ «IC» լուսադրոշմով (տարբեր՝ 1—4, 77—80): Մեծութիւն՝ 16,4x10,9: Գրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ նօտրգիր: Տող՝ 24: Կազմ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ դեղին մետաքս:

Նմուշ՝ 16ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ — Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոչնագիր (8ա): Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

Վիճակ բաւարար. թանաքից գրադաշտը թեթեւակի գունափոխուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–8ա–76բ **Դաւթի փիլիսոփայի Ներքինացւոյ Վերլուծութիւն Ներսեսեանն Պորփիւրի**

Տե՛ս ձեռ. 1688, 1ա—151ա. *§ ա–խա/8ա–76բ (§ լ բաժանուած 2 առանձին պրակների):*

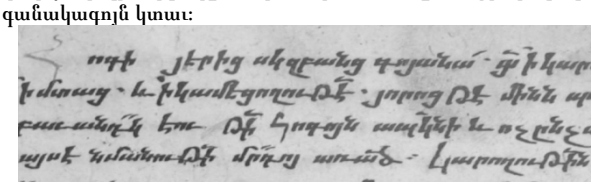
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 8ա Քրիստոսի ծառայ **Յովսէփ** *վարդապետ. 1229 (1780):*

1693
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

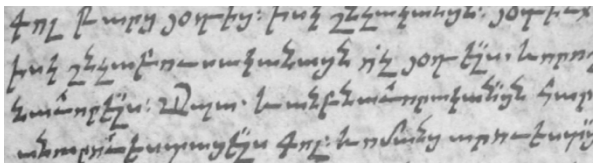
ԺԷ — XVII

ՍՏԱՅՈՂ՝ Ովանէս վրդ. (1—16):

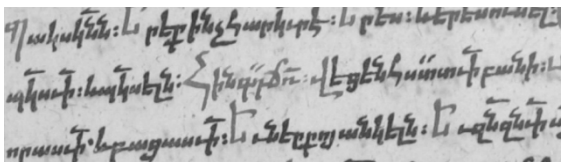
ԹԵՐԹ՝ 293. չգրուած՝ 1ա—2ա, 17ա—8բ, 236բ—7բ, 283աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա.—Իեx12 (Ա. 16, Բ, ԻԴ 10, Գ, Ջ, ԺԲ 13, ԺԳ 3, Իե 11): ՆԻԹ՝ թուղթ, աւելեալեան: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,5x12,4: ԴՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (տարբեր. Ա. գրչի՝ 19ա—75բ, 153ա—236ա, Բ գրչի՝ 77ա—149բ, Գ գրչի՝ 238ա—82բ, Դ գրչի՝ 284ա—93բ), նօտրգիր (Ե գրչի՝ 3ա—16ա, ԺԸ դ. լրացնողի՝ 76աբ, 150ա—2բ): ՏՈՂ՝ 22—26: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ծաղկադրոշմ շագանակագոյն կտաւ:

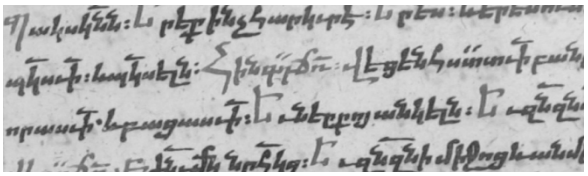
Նմուշ՝ 19ա

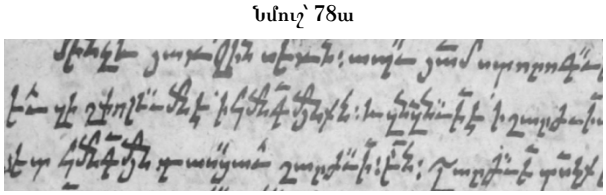
Նմուշ՝ 76ա

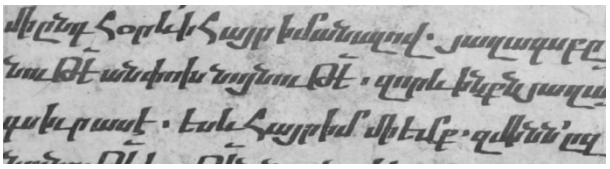
Նմուշ՝ 78ա

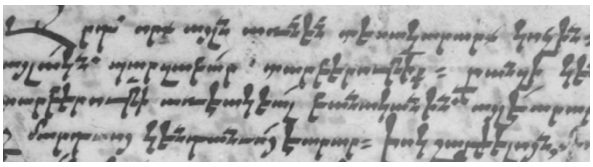
Նմուշ՝ 78ա

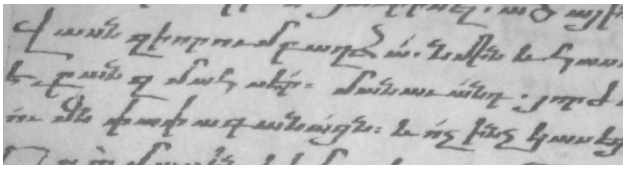
Նմուշ՝ 150ա

Նմուշ՝ 285ա

Նմուշ՝ 8ա

Նմուշ՝ Բա

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — 1. Յիշատակարան Աւետարանի: ՊՁԳ (1434): 2(Ա—Բ), սկզբից, ստացուած եզրահատուած կից թերթերից: Մագաղաթ, միասիւն, բոլորգիր: Կարդալ՝ Բա—Բբ (Աբ չգրուած, իսկ Աա—ի վրայ 1564 թ.—ի յիշ.). (տես յիշատակարանների բաժնի վերջում):

2. Նամակ առ գործակալն Տաթեւու՝: ԺԸ դ.: 2(Գ—Դ), վերջից, ստացուած եզրահատուած թերթի ընդլայնակի երկտակումից: Թուղթ, միասիւն, նօտրգիր, Գա—Դբ չգրուած: Կարդալ՝ Դա—Գբ «///եւ կանոնադրութիւմ, որ ի էն աւանդեալ ունին լիապէս, զոր ///ում արհայութեանն եզ եւ բոյոցն... վասն որոյ գրեմ///հասու լինիցիս եւ կամ զնոսա առ եզ բերելով ///[աշխատ]եացես նոցայն փրկութիւն, զէրա ոմանք ի Նարինբակի բեր///կուզէ, որ յաղագս ղուկեացն խարճեալ իցէ, իսկ Տաթե[ու]///եալն սուտ կառնեն, թէ ոչ այդման, այլ ութ թուման միայն... Մարտի ամսոյ ի տասն եւ վեցն»:

Վիճակ՝ բաւարար. տեղ—տեղ զանազան բծեր. լուսանցքներում փոխրիկ պատռուածքներ, ցեցակեր, թանաքից գրադաշտը գունափոխուած (77ա—149բ): Կազմի կաշին թերեակի ճեռծուած, եզրերը՝ մաշուած թիկունքի կաշին՝ ստորին կողմից վնասուած, դռնակն ու կապիչները՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *3ա—16ա* Ներսեսեանն Պորփիւրի

Տե՛ս ձեռ. 718, 138ա—70բ. *նխ /3ա: § ա–իզ/3ա–16ա:*

Բ. *19ա–20ա* [Ի սահմանաց Արիստոտէլի]

ա. *19աբ – Հոգի յերից սկզբանց գոյանա…*

բ. *20ա – Համանուն է միայն, որ ըստ անուան բազում իրս…*

Գ. *20բ–4բ* Արիստոտէլի Յաղագս առաքինութեանց առ Առէքսանդրոս թագաւոր – *Գովելի են գեղեցիկքն եւ պարսաւելի՝ գարշելիքն…*

Դ. 1. *25ա–37բ* [Գրիգորի Տաթեւացւոյ Համառօտ տեսութիւն ի Գիրս Պորփիւրի]

Տե՛ս ձեռ. 623, 189ա—206բ. *Յանկ Ա/25աբ: Յանկ Բ/25բ–7ա: § ա/27բ–9ա: բ/29ա–30ա: գ/30ա–1բ: դ/31բ–2բ: ե/32բ–3բ: զ/33բ–4ա: է/34ա–5ա: ը/35ա–7բ:*

2. *37բ–73բ* Նորին Գրիգորի Լուծումն համառօտ ի Տեսութիւն Դաւթի

Տե՛ս ձեռ. 623, 206բ—47բ. *§ ա–իբ/37բ–69բ (շար. 69բ–73բ «Յաղագս հասարակաց սեռից եւ տարբերութեանց»):*

Ե. 1. *73բ–5բ* Դաւթի փիլիսոփայի Առածք ե…

Տե՛ս ձեռ. 464, 184ա—7բ. *§ ա/73բ–4ա: բ/ 74ա: գ/74աբ: դ/74բ–5ա: ե/75աբ:*

2. *75բ–6բ* Նորին Վասն բաժանման – *Ամենայն որ միանգամ բաժանեալ գոյ…*

Զ. 1. *77ա–152բ* [Յովհաննու Որոտնեցւոյ Վերլուծութիւն Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս ձեռ. 1648, 4ա—85բ. *Յանկ Ա/77ա–8բ: Յանկ Բ/78բ: Նխ. /79ա–86բ: § ա/86բ–97ա: բ/97ա–106բ: գ/106բ–16ա: դ/116ա–29ա: ե/129ա–30ա: զ/130ա–44ա: է/144ա–7ա: ը/147ա–9բ: թ/149բ–51ա: ժ/151ա–2բ:*

Տպ. եր., 1956, էջ 2-294, ֆ:

2. *153ա–228ա* [Յովհաննու Որոտնեցւոյ Լուծմունք Պերի արմենիասն Արիստոտէլի]

Տե՛ս ձեռ. 1648, 85բ—179բ. *Յանկ/153ա–4ա: Նխ./154բ–9բ: § ա/159բ–63ա: բ/163ա–5բ: գ/165բ–228ա: Յիշ.՝ 228ա:*

Է. *228ա–36ա* [Գրիգորի Տաթեւացւոյ Լուծումն Առաքինութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս ձեռ. 58, 297ա–306ա. Յանկ/228աբ: Լուծմունք՝ 229ա–36ա:

Ը. *238ա–82բ* Տեառն Ներսէսի կաթուղիկոսի Մեկնութիւն բանից (Բարձրացուցէիին) Դաւթի փիլիսոփային

ա. *238ա–40ա [Պատճառ Բարձրացուցէիին… – Սկիզբն բարեպաշտութեան հաւատոյ Հայաստա]նեաց ունիմք իմանալ վկուսատրիչն Գրիգորիոս…*

բ. *240ա–82բ* Բարձրացուցէիէ զՏէր Աստուած մեր, մարգարէն ձայնէ – *Ասեն ոմանք, եթէ. եդ ի մտի…*

Թ. *284ա–93բ* [Հարցմունք արիանոսաց առ մեզ յաղագս անմեղութեան] – *Թէ հարցանել գմեզ ձեռնարկիցեն արիանոսքն եմ ես առ* Երեմիա *Աստուած յառաջ քան ստեղ/// (շար… թափուած):*

Յիշատակարան պատառիկ—պահպանակի *1. Պատառիկ պահպանակ Բա (Բոլորգիր) /// սիրապէս գիտէ յայրինել աստուածային սիրովն ըղերձեալ: Վասն զի որում բաղձա, նմին եւ հասանել ջանա, զի բուռն է քան զմահ՝ սէր, մանաւանդ յորժամ յԱստուած իցէ տարփումն փափագանացն, եւ ոչինչ կասեցուցանէ յաստուածայնոյն: Որոյ մասին եւ իմս տկարութեան՝* Ստեփաննոս *քահանայի եղէւ փափաքումն սիրոյ այսմ աստուածապատում Աւետարանի եւ ծաղկաւէտ բուրաստանի, եւ ստացա զսա ի հալալ ընչից իմոց, ի նեղ եւ ի ստորասուզեալ ժամանակիս, ի թվիս ՊՀԹ (1434), ի կաթուղիկոսութեան տէր* Կոստանդեա, *եւ ի հայրապետութեան քրտնաջան նահատակին եւ իմաստասէղձ փեսային եկեղեցւոյ Տէրունականաց, եւ բարեպատեհին՝ մեծ փաղերային* Մխիթարայ, *եւ հարազատ աշակերտացն: Արդ, ես՝* Ստեփաննոս *հայրապետս վերջինս ի վերջին դարուս, վերջինս ի ծնունդս եկեղեցւոյ, ընծայեցի զսուրբ Աւետարանս* Սուրբ Առաքելոյն Թումայի, *յիշատակ հոգւոյ իմոյ, եւ ծնաւղաց իմոց, հարսն իմ՝* Աղպուղին, *եւ մարսն՝* Խուանդին, *եւ քուերցն, եւ աւրիորդ մանկանն՝ ըստ հոգւոյ արբանեկին* Աբրահամ *դպրին: Յիշեսցջիք եւ զամենայն եղբայրութիւնս, որ են յայս սուրբ ուխտս՝ զվարդապետս, զփակակալս եւ զկրաւնաւորքս՝ զտէր* Յակոբ, *եւ զտէր* Բարսեղ *քաջ քարտուղարն, եւ զայլ գործաւորքս, եւ զպաշտաւնեայք սուրբ եկեղեցւոյս: Եւ զիս՝ զանարժան* Ստեփաննոս *յիշման առնէք սրտի մտաւք, եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ. ամէն: Նաեւ զկազմող սուրբ Աւետարանիս՝ զՄխիթար կուսակրօն աբեղայ յիշեսջիք ի մաքրափայլ յաղաւթս ձեր, զի եւ դուք /// (Բբ) [ամենա]յն ոք կարաւտ է յիշ[ման/// ամենա]յն եղբայրութիւնս, որ են յայս սուրբ ուխտս՝ զվարդապ[ե]տս, զփակակալս, զծերս, զերիտասարդս, զգոր[ծա]ւորս, եւ զամենայն պաշտաւնեայս սուրբ եկեղեցւոյս, թերեւս եթէ արժանի առնիցէք զիս՝ անարժանս* Թ[ո]rոս, *սրտի մտաւք մեղաց թողութեան, զի եւ դուք յ[իշ]եալ լիջիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ, որ է աւրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:*

2. Ես (Բոլորգիր) Անպիտան եւ անարժան նուաստ ծառայս՝ Յոհաննէս *աբեղայս եկի ի* Սուրբ ուխտս Թումայի, *յիշեայ ի Տէր, անմեղադիր լերուք, կարս մեր այս էր, ի Մեծ Հայոց ՌԺԳ (1564):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

16բ (ե գրիչ)
Յանգումն գծիս Ներածական՝
Պորփիւրոս *հանճարաբան,*
Փիլիսիկեցոյ մակադրական,
Առ քրիսաւոր հռովմայական,
Հնգից իրաց տրամատական,
Ախորժաբար արտադրական,
Ջկնի ճառէ կրկնառական,
Ջնախասացեալսն պատկական,
Յոքնադիմի յաճախական,
Առնէ սպառած ենթագրութեան:
16բ Ջստացօղ տետրակիս՝ զՈվանննէս *վարդապետն յիշեսջիք ի Քրիստոս:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *Պատառիկ պահպանակ Բբ (Բոլորգիր) Անարժան ծառայ Տեառն կամաց չնչին՝* Պաղտասար *դպիրս գրեցի զայս գիրս թվին ՌՄԻԷ (1778)–ին:*

2. *2բ (Շղագիր) ես՝* Տաթեւու Սրբոյ Աթոռոյս *առաջնորդ* Յովակիմ *վարդապետս, զայս գիրքս շնորհեցի հոգեծին որդւոյ եւ աշակերտի իմում* Աբրահամ *վարդապետին* Աստապատեցւոյ, *զի բարեաւ վայելեալ յիշեսցէ զիս առաջի անմահ Գառին Աստուծոյ: Այս եղեւ ի ՌՄԽԲ (1793) թուականիս մերում, յամսեանն սեպտեմբեր, ի* Սուրբ Աթոռոս Տաթեւու:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 2բ Յովակիմ *վարդապետ: Յա* Յովակիմ *վարդապետ: Յա Քրիստոսի ծառայ* Աբրահամ *վարդապետ 1232 (1783):*

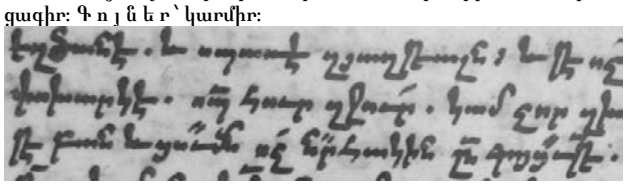
1694
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԷ — XVII

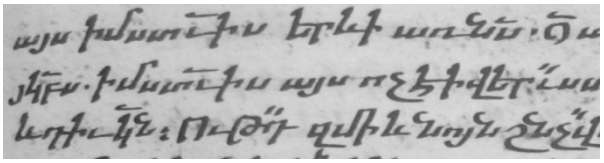
ԳՐԻՉ՝ [կիրակոս]:

ԹԵՐԹ՝ 413—1 (կրկ. 154). չգրուած՝ 70բ, 183բ—5բ, 413աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺԹx12(Ա. 15, ե 13, ԺԱ. 14)+Ա. — ԺԹx12: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով (տարբեր՝ 1—185, 186—413): ՄԵԶՈՒԹԻՒՆ՝ 16x11,6: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր (1ա—183ա), բոլորգիր (186ա—412բ): ՏՈՂ՝ 26(1ա—183ա), 24(186ա—412բ): ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կանաչ թաւիշ:

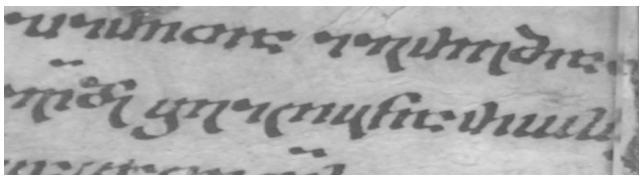
ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — ձ ա կ ա տ ա զ ա ր դ՝ 186ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր: Գ ոյ ն ե ր՝ կարմիր:

Նմուշ՝ 64ա

Նմուշ՝ 280ա

Նմուշ՝ Աա

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ —Բ Մնացորդաց: Եսթեր (վրացերէն): ԺԳ դ.: Մագաղաթ: Երկսիւն: Նուսխուրի: Կարդալ Աբ–Բա–Գբ–Աա–Բբ–Գա (վերծանեց՝ Բ. Ութիե): Նմուշ՝ Աա:

Վիճակ՝ բաւարար. լուսանցքները խոնացած, տեղ—տեղ զանազան բծեր: Դռնակի աստառն ու կապիչներն ընկած:

ՄՆԹ. Ձեռագրի նօտրագիր մասը հար եւ նման է ձեռ. 1696—ի գրչութեանը: Անտարակուսելի է, որ երկուսն էլ գրուած են միեւնոյն ձեռով:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. 1ա—14ա [Գրիգորի Տաթեւացւոյ Համառօտ տեսութիւն ի Գիրս Պորփիւրի]

Տե՛ս ձեռ. 623, 189ա—206բ. *Յանկ Ա/1աբ: Յանկ Բ/1բ—3ա: § ա/3բ—4բ: բ/4բ—5բ: գ/5բ—7բ: դ/7բ—8ա: ե/8ա—9բ: զ/9բ—10ա: է/10ա—1ա: ը/11ա—4ա:*

2. *14ա—46ա* Նորին Գրիգորի Լուծումն համառօտ ի Տեսութիւնն Դաւթի...

Տե՛ս ձեռ. 623, 206բ—47բ. *§ ա–իթ/14ա–42բ (շար. 42բ–6ա «Յաղագս հանրականաց սեռից եւ տարբերութեանց»):*

Բ. 1. *46ա–8ա* Դաւթի փիլիսոփայի Առածք ե...

Տե՛ս ձեռ. 464, 184ա—7բ. *§ ա/46աբ: բ/47ա: գ/47ա: դ/47ա–8ա: ե/48ա:*

2. *48ա–9ա* Նորին Վասն բաժանման – *Ամենայն որ միանգամ բաժանեալ գոյ յայլոց գոյից...*

Գ. 1. *49ա–108ա* [Յովհաննու Որոտնեցւոյ Վերլուծութիւն Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս ձեռ. 1648, 4ա—85բ. *Յանկ/49ա–50բ: Նխ./51ա–7ա: § ա/57ա–65բ: բ/65բ–73բ: գ/73բ–9բ: դ/79բ–88բ: ե/88բ–9ա: զ/89ա–100ա: է/100ա–2բ: ը/102բ–4բ: թ/104բ–6ա: ժ/106ա–8ա:*

Ջի օգտագործուած քնն. բնագրում, եր. 1956:

2. *108ա—72ա* [Յովհաննու Որոտնեցւոյ Լուծմունք Պերի արմենիասին Արիստոտէլի]

Տե՛ս ձեռ. 1648, 85բ—179բ. *Յանկ/108ա—9բ: Նխ./109բ—14բ: § ա/114բ—7բ: բ/117բ—20ա: գ/120ա—72ա: Յիշ.՝ 172ա (յաւելեալ՝ «Այդ եւ զհամշիրակ եղբայրն՝ զԳէորգ վարդապետն եզնկացի, որ աշխատեցաւ սրբագրելով զսա, յիշեսջիք ի Տէր, աղաչեմ»):*

Դ. 1. *172բ—83ա* Նորին Գրիգորի աշակերտի Յոհաննու մեծի Համառօտ լուծումն Առաքինութեանց Արիստոտէլի

Տե՛ս ձեռ. 58, 297ա—306ա. *Յանկ/183ա (Լուծմունքից յետոյ): Լուծմունք՝ 172բ—8բ (178բ—82ա տես ստորեւ § 2):*

2. *178բ—82ա* Այս է Արիստոտէղի իմաստասիրութեան ծառն, որ ցուցանէ, թէ այսպէս գտաւ ըստ կարգի առաջնոց (13 գծագրութիւն. հմմտ. ձեռ. 1713, 396ա—8բ):

Ե. *186ա—412բ* Առաքելի եռամեծի եւ բազ հռետորի եւ անյաղթ փիլիսոփայի... արարեալ Բան խրատական... ի Մեկնութիւն Սահմանաց գրոց...

Տե՛ս ձեռ. 1689, 264ա—496բ. *§ ա/186ա—97ա: բ/197ա—412բ:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 1ա (քառանկիւնի, անընթեռնելի):

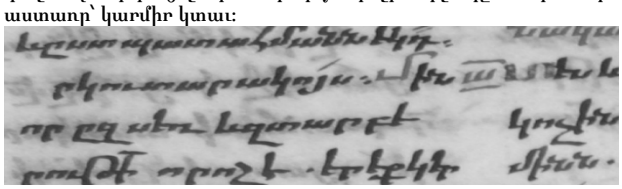
ԳՐՉԱՓՈՐՁ 413բ (ԺՀ դ.) ես՝ Ղազարոս գրեցի: Ամենայն ժամ փառք Աստուծոյ. ամէն:

1695
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԷ — XVII

ՍՏԱՅՈՂ՝ Սարգիս վրդ. Կարբեցի:

ԹԵՐԹ՝ 269 + 1(կրկ. 1). չգրուած՝ 1ագ, 266ա—9բ: ՊՐԱԻ՝ Ա—ԻԲx12 (է 11, ժ 14, ԻԲ 17): ՆԻՒԹ՝ մագաղաթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15,9x11: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 25: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ բաց շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառ՝ կարմիր կտաւ:

Նմուշ՝ 59ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Ալէքսանդր վրդ.՝ 1դ (ԺԸ դ. ուրուագծային): Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 6ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 2ա, 81ա, 169ա, 255ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր, թռչնագիր: Գ ոյ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

Վիճակ՝ բաւարար. ցեցակեր՝ նաև Բ աստառը: Կազմի կաշին՝ թեթեւակի ճեռծուած, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. *2ա—22բ* [Գրիգորի Տաթեւացւոյ Համառօտ տեսութիւն ի Գիրս Պորփիւրի]

Տե՛ս ձեռ. 623, 189ա—206բ. *Յանկ Ա/2աբ: Յանկ Բ/2բ—5բ: § ա/6ա—8բ: բ/8բ—10ա: գ/10ա—2բ: դ/12բ—4ա: ե/14ա—6ա: զ/16աբ: է/16բ—8ա: ը/18ա—22բ:*

2. *22բ—71բ* Նորին Գրիգորի Լուծումն համառաւտ ի Տեսութիւնն Դաւթի

Տե՛ս ձեռ. 623, 206բ—47բ. *§ ա—իթ/22բ—66ա(շար. 66ա—71բ: «Յաղագս հանրականաց սեռից եւ տարբերութեանց»):*

Բ. *1. 71բ—5ա* Դաւթի փիլիսոփայի Առածք հինգ...

Տե՛ս ձեռ. 464, 184ա—7բ. *§ ա/71բ—3ա: բ/73ա: գ/73աբ: դ/73բ—4ա: ե/74բ—5ա:*

2. *75ա—6բ* Նորին Վասն բաժանման — *Ամենայն որ միանգամ բաժանեալ գոյ յայլոց գոյից...*

Գ. 1. *78ա—166ա* [Յովհաննու Որոտնեցւոյ Վերլուծութիւն Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս ձեռ. 1648, 4ա—85բ. *Յանկ Ա/78ա—80ա: Յանկ Բ/80աբ: Նխ./81ա—91ա: § ա/91ա—103ա: բ/103բ—13բ: գ/113բ—23ա: դ/123ա—37ա: ե/137ա—8ա: զ/138ա—54բ: է/154բ—8ա: ը/158ա—60բ: թ/160բ—3ա: ժ/163ա—6ա:*

Տպ. եր., 1956, էջ 2-294, յ:

2. *166բ—254բ* [Յովհաննու Որոտնեցւոյ Լուծմունք Պերի արմենիասին Արիստոտէլի]

Տե՛ս ձեռ. 1648, 85բ—179բ. *Յանկ/166բ—8բ: Նխ/169ա—76ա: § ա/176ա—80բ: բ/180բ—3բ: գ/183բ—254բ: Յիշ.՝ չիք:*

Դ. *255ա—63բ* Նորին Գրիգորի աշակերտի Յովանու Մեծի Համառօտ լուծումն Առաքինութեանցն Արիստոտէլի

Տե՛ս ձեռ. 58, 297ա—306ա. *Յանկ/չիք: Լուծմունք՝ 255ա—63բ:*

Ե. *264ա—5* Այս է Արիստոտէլի իմաստասիրութեան ծառն (4 գծագիր: Հմմտ. ձեռ. 1713, 396ա—8բ):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

263բ (Գրիչ) Փառք... այժմ եւ [մ]իշտ եւ յաւիտեան:

263բ (Ստացողի, այլ ձեռք) Որոյ ամենազօր կարողութեամբն ստացայ զգիրքս զայս, ես՝ նուաստ

ծառայ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի պիտակ անուն Սարգիս *վարդապետ, գոլով ի գիւղաքաղաքէն* Կարբու, *որ կորչի Գիրք արտաքնոց մեկնիչ, ի վայելումն անձին իմոյ եւ յիշատակ հոգւոյ իմոյ եւ ծնօղաց, հօրն իմոյ՝ տէր* Վարդանիւ *եւ մօրն իմոյ՝* Նըսէֆիւ, *եւ եղբօրն իմոյ՝* Կարապետիւ, *եւ հարսին իմոյ՝* Խալիւն *եւ որդւոց նոցին, եւ ամենայն արեան մերձաւորաց իմոց: Եւ որք հանդիպիք կարդալով եւ օգտելով ի սմանէ, յիշեսջիք ի Քրիստոս: Եւ որք յիշէքդ յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ, որ է օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1բ (Աղէքսանդր վրդ.–ի նկարի ներքեւում, ԺԸ դ.)
Աղէքսանդր *վարդապետ՝*
Յար դէգերի տառիս հետ:

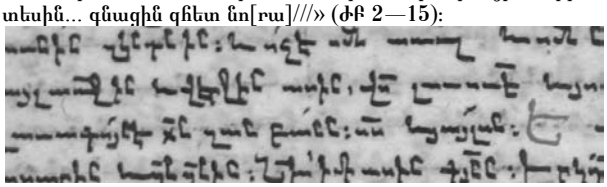
1696
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԷ — XVII

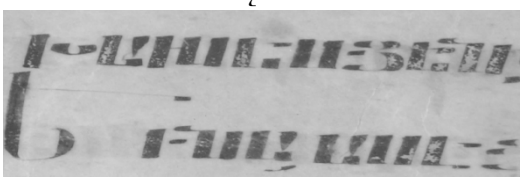
ԳՐԻՉ՝ Կիրակոս:

Թերթ՝ 271. չգրուած՝ 1աբ, 189բ—95ա, 242ա—71բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—Իx12(Ա 11, ԺԳ 14) + 3(4 + 16 + 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, արեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15,8x11,3: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 26: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը թուղթ (Ի դ.):

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Աւետարան Մաթէոսի: Ժ—ԺԱ դդ.: 2(Ա—Բ) + 2(Գ—Դ), ստացուած կէս թերթի ընդերկայնակի ճատումից եւ ճատուած մասերի ընդլայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, երկսիւն, ուղղագիծ երկաթագիր: Ստորին լուսանցքներում ունի համաբարբառային ցուցիչներ: Կարդալ՝ Դբ—Գա, Աբ—Բա, Աա—Բբ, Դա—Գբ «///փարիսեցիքն իբրեւ տեսին... գնացին գիետ նո[րա]///» (ԺՒ 2—15):

Նմուշ՝ 107ա

Նմուշ՝ Աա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից գրադաշտը գունափոխուած, տեղ—տեղ կպումներ, զանազան բծեր, փոխրիկ պատռուածքներ: Թերթերը խառնուած եւ վերջից պակասաւոր: Կազմի կաշին՝ թեթեւակի ճեղուած, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած: Ի դ. նորոգուած, թիկունքի կաշին կարկատուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. *2ա—14բ* [Գրիգորի Տաթեւացւոյ Համառօտ տեսութիւն ի Գիրս Պորփիւրի]

Տե՛ս նեո. 623, 189ա—206բ. *Յանկ* Ա/*2աբ: Յանկ* Բ/*2բ—4ա: § ա/4ա—5բ: բ/5բ—6բ: գ/6բ—8ա: դ/8ա—9ա: ե/9ա—10ա: զ/10աբ: է/10բ—1բ: ը/11բ—4բ:*

2. *14բ—46բ* Նորին Գրիգորի Լուծումն համառօտ ի Տեսութիւն Դաւթի...

Տե՛ս նեո. 623, 206բ—47բ. *§ ա–իբ/14բ—43ա (շար. 43ա—6բ «Յաղագս հասարակաց սեռից եւ տարբերութեանց»):*

Բ. 1. *46բ—9ա* Դաւթի փիլիսոփայի Առածք ե...

Տե՛ս նեո 464, 184ա—7բ. *§ ա/46բ—7բ: բ/47բ: գ/47բ—8ա: դ/48աբ: ե/48բ—9ա:*

2. *49աբ* Նորին Վասն բաժանման – *Ամենայն որ միանգամ բաժանեալ գոյ յայլոց գոյից...*

Գ. 1. *50ա—111բ* [Յովհաննու Որոտնեցւոյ Վերլուծութիւն Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս նեո. 1648, 4ա—85բ. *Յանկ/50ա—1բ: Նխ./52ա—9ա: § ա/59ա—67բ: բ/67բ—74բ: գ/74բ—81ա: դ/81ա—91ա: ե/91ա—2ա: զ/92ա—104ա: է/104ա—6ա: ը/106ա—8ա: թ/108ա—9բ: ժ/109բ—11ա:*

Յի օգտագործուած քնն. բնագ., եր., 1956:

2. *111բ—78ա* [Յովհաննու Որոտնեցւոյ Լուծմունք Պերի արմենիասին]

Տե՛ս նեո. 1648, 85բ—179բ. *Յանկ /111բ—3ա: Նխ./113ա—8բ: § ա/118բ—21բ: բ/121բ—4ա: գ/124ա—8ա: Յիշ. ըն՝ 178ա (նման 1694–ին):*

Դ. *178բ—86ա* [Գրիգորի Տաթեւացւոյ Համառօտ լուծմունն Առաքինութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս նեո. 58, 297ա—306ա. *Յանկ/178բ—9ա: Լուծմունք՝ 179ա—86ա:*

Ե. 1. *186ա—9ա* Յա[ղա՞գս] շնորհացն լու[սոյ...] ասացեալ – *Այսորիկ ի պարզոյ լինին յարփոյն...*

2. *189ա* [Այս է Արիստոտէլի իմաստութեան ծառն]

Միայն 1 գծագիր. միւս 17 գծագրերի տեղը բաց՝ 189բ—95ա: Համմ. նեո. 1694, 178բ—82ա:

Զ. 1. *195բ—7բ, 216աբ, 198ա—9բ, 227ա* Նորին Գրիգորի աշակերտի Յոհաննու Որոտնեցւոյ Հաւաքումն համառաւտ դժուարիմաց բանից ի գիրս զրչութեան որոյ Արիստակիսէ հռետորէ

Տե՛ս նեո. 267, 444ա—55ա. *§ ա/195բ—7ա: բ/197աբ: գ/197բ, 216ա: դ/216ա: ե/216աբ: զ/216բ: է/216բ, 198ա: ը/198ա: թ/198ա: ժ/198աբ: ժա/198բ—9բ, 227ա:*

2. *227աբ, 200ա—7ա* Նորին Գրիգորի Լուծումն համառատ ի խրատ գրչութեան Գէորգիա վարդապետի

Տե՛ս նեո. 267, 429ա—44ա. § ա/*227աբ*: բ/*227բ, 200ա—5ա*: գ/*205ա—6ա*: դ/*206աբ*: ե/*206բ*: զ/*206բ—7ա*:

է. *207աբ* [Մանումն]

ա. *207ա* Դաւիթ *փլխուփայն է ի Հայէ գաւառէ, ի Հերեթն գեղջէ...* բ. *207ա* Յովհան Մանդակունի *ի Պարսից կողմն կաթողիկոս...* գ. *207աբ* [Մեկնութիւն գօտւոյ] — *Նախ՝ ասի գօտի կուսութեան...*

Ը. *207բ—15բ, 237աբ, 217ա—26բ, 232աբ, 228ա—31բ, 233ա—41բ* Մովսէսի Քերթողի Յաղագս հեռականութեան

Տե՛ս նեո. 436, 280ա—300բ. § 1/*207բ—9ա*: 2/*209աբ*: 3/*209ա—10ա*: 4/*210աբ*: 5/*210բ—5բ, 237աբ, 217ա—9բ*: 6/*219բ—20բ*: 7/*220բ—1բ*: 8/*221բ—2ա*: 9/*222ա—5բ*: 10/*225բ—6բ, 232աբ*: 11/*232բ, 228աբ*: 12/*228բ—9բ*: 13/*229բ—30ա*: 14/*230ա—1ա*: 15/*231աբ*: 16/*231բ, 233ա—5ա*: 17/*235ա—6բ, 238ա—9ա*: 18/*239աբ*: 19/*239բ*: 20/*239բ—40ա*: 21/*240ա—1բ (վրջ. «...անդուստ ի դուրս եւ զինչ»)*: 22–23/*չիք*:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

49բ Ջսակաւ աշխատողս՝ զբիծակառ Կիրակոս, *սմին շարող, ի գուճ անկեալ ժտեմ զպատահողսդ յիշել ի Տէր*:

111բ Ջսակաւ ընձայ լոմայիս ի գանձ Տեառն յիշեցէք ի Տէր:

178ա... եւս եւ զիմ մամռախուռ յոգիս՝ զԿիրակոս ծրողս յիշ[եսջիք]:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1ա (ԺԷ դ.) /. ////:::. /::. //: ////: ////:: //: ////::. /. ////::: ///::: ////:::. /::::. /:::: ///:: //::: /. //:. /::: /. ///:. ////: /: /. ///:: ////:: («Աւետիս *տիրացուէ ընկալ զայս բանս*»)*:*

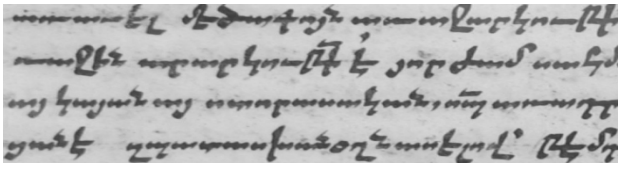
Պատառիկ պահպանակ Դբ Աւետիս *տիրացուէ ընկալ զայս բանս*:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 4ա 178բ Քրիստոսի ծառայ Յովսէփ *վարդապետ*:

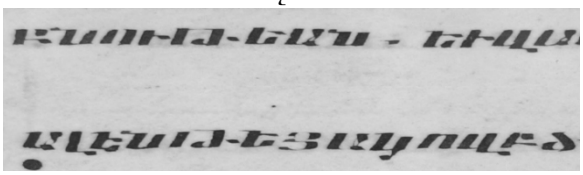
ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1ա Պէխի մէրճան... հապի պալասան:

1697
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԷ — XVII

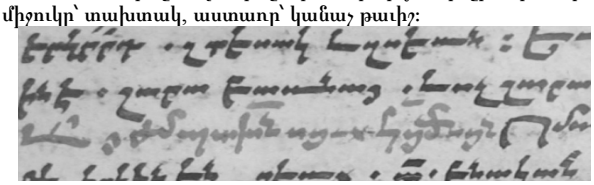

Նմուշ՝ 334ա

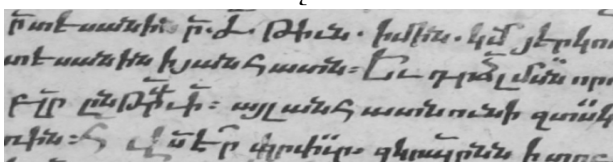

Նմուշ՝ Bա

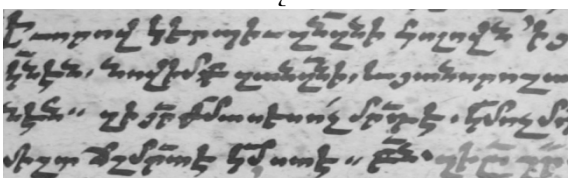
ԹԵՐԹ՝ 364. չգրուած՝ 49ա, 83բ, 186ա—8բ, 295բ, 311բ, 318բ—21բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԱx12 (Ջ, Իե, Իթ 10, ԺՋ 11, ԺԷ 14, ԼԱ 9): ՆԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15,2x10,7: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր (3ա—74բ, 189բ—311ա, 322ա—64ա), բոլորգիր (75ա—189ա, 312ա—8ա): ՏՈՂ՝ 20—24: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկր՝ տախտակ, աստառր՝ կանաչ թաւիշ:

Նմուշ՝ 24ա

Նմուշ՝ 77ա

Նմուշ՝ 201ա

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — եւսերբիոսի Կեսարացւոյ Պատմութիւն եկեղեցական: Թ—Ժ դդ.: 2(Ա—Բ)+2(Գ—Դ), ստացուած կէս թերթի ստորին մասի ընդերկայնակի ճատումից եւ ճատուած մասերի ընդլայնակի երկտակումից: Մազաղաթ, միասիւն (նախապէս՝ երկսիւն), ուղղագիծ մաւր երկաթագիր: Կարդալ՝ Գա—Դբ, Ա*ա—Բբ, Ա*բ—Բա, Դա—Գբ «///Բայց զի եղիցին... բովանդակեաց///» (տե՛ս տպ. 1877, մաւրագիր՝ էջ 38—39):

Վիճակ՝ բաւարար. լուսանցքներում խոնաւութեան հետքեր: Կազմի եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. *3ա—27ա* [Գրիգորի Տաթեւացւոյ Համառօտ տեսութիւն ի Գիրս Պորփիւրի]

Տե՛ս ձեռ. 623, 189ա—206բ. *Յանկ Ա/3աբ: Յանկ Բ/4ա—7ա: § ա/7ա—10ա: բ/10ա—2ա: գ/12ա—5ա: դ/15բ—7ա: ե/17ա—9ա: զ/19ա—20ա: է/20ա—2ա: ը/22ա—7ա:*

2. *27ա—78բ* Նորին Գրիգորի Լուծմունք համառատ ի Տեսութիւն Դաւթի

Տե՛ս ձեռ. 623, 206բ—47բ. *§ ա—իթ/27ա—73ա (շար. 73ա—8բ «Յաղագս հանրականաց սեռից եւ տարբերութեանց»):*

Բ. 1. *78բ—81բ* Դաւթի փիլիսոփայի Առածք հինգ...

Տե՛ս ձեռ. 464, 184ա—7բ. *§ ա/78բ—9բ: բ/79բ: գ/79բ—80ա: դ/80ա—1ա: ե/81աբ:*

2. *81բ—3ա* Նորին Վասն բաժանման — *Ամենայն որ միանգամ բաժանեալ գոյ յայլոց գոյից...*

Գ. 1. *84ա—185բ* [Յովհաննու Որոտնեցւոյ Վերլուծութիւն Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս ձեռ. 1648, 4ա—85բ. *Յանկ/ 84ա—5բ (սկ. «Զորրորդ ճառ...»): Նխ./85բ—95ա: § ա/95ա—109ա: բ/109ա—20ա: գ/120ա—32ա: դ/132ա—49ա: ե/149ա—50ա: զ/150բ—70բ: է/170բ—5ա: ը/175ա—9ա: թ/179ա—82ա: ժ/182ա—5բ:*

2. *189ա—295ա* Նորին Յոհաննու Որոտնեցւոյ Համառօտ լուծմունք Պերի արմենիաս գրոց ի Գրիգորէ աշակերտէ

Տե՛ս 1648, 85բ—179բ. *Յանկ/չիք: Նխ./189ա—7ա: § ա/197ա—201բ: բ/201բ—4բ: գ/204բ—95ա: Յիշ.՝ չիք:*

Դ. *296ա—306բ* Նորին Գրիգորի աշակերտի Յովաննու Մեծի Համառօտ լուծումն Առաքինութեանցն Արիստոտէլի

Տե՛ս ձեռ. 58, 297ա—306ա. *Յանկ/չիք: Լուծմունք՝ 296ա—306բ:*

Ե. 1. *307ա—11ա* [Յաղագս շնորհացն լուսոյն ասացեալ] — *[Այսոքիկ] ի պարզոյ լինին յարփոյն...*

2. *312ա—8ա* [Այս է Արիստոտէլի իմաստութեան ծառն]

18 գծագիր, հմմտ. ձեռ. 1694, 178բ—92ա:

Զ. *322ա—64ա* [Հաւաքումն համառօտ եւ յոյժ օգտակար ի Դիալէտիկէն, որ Տրամաբանութիւն: Կարգեալ եւ թարգմանեալ ձեռամբ Բարդողիմէոսի ֆռանկ եպիսկոպոսի]

Տե՛ս ձեռ. 69, 266ա—346բ. *§ ա—գ/չիք: դ/322ա—64ա:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

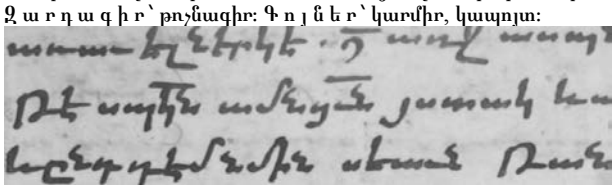
364բ (ԺԸ դ.) Յիշեցէք մեղապարտ եւ անարժան Ըմեցի:

1698
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

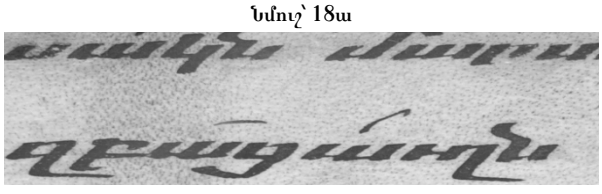
ԺԵ — ԺԶ — XV — XVI

ԹԵՐԹ՝ 240+1 (կրկ. 115). չգրուած՝ 6ա, 147բ, 240բ: ՊՐԱԿ՝ 1x5 + Ա—ԺԹx12 (Ա 11, Բ, Զ 14, ե 10, ԺԲ 15, ԺԸ 24, ԺԹ 4): ՆԻՒԹ՝ թուղթ (ԺԸ դ. յաւելում՝ 240): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13,5x9: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 23—27: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ մասն պատառիկ—պահպանակի (Ա), թուղթ (Բ):

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 6ա, 148ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 74ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

Նմուշ՝ 18ա

Նմուշ՝ Bբ

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Աղօթք (մասն ժամագրի): ԺԳ դ.: 2(Ա—Բ), սկզբից, ստացուած եզրահատուած թերթերի ընդլայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, միասիւն, խոշոր բոլորգիր: Կարդալ՝ Բա, Աբ, Բբ «////ժողովուրդս Fո... Ընկալ զաղաչանս սոցա եւ կատարեա զխընդրուածս///»:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից գրադաշտը գունափոխուած, տեղ—տեղ զանազան բծեր, ցեցակեր: Կազմի կաշին՝ ցեցակեր, եզրերը՝ մաշուած: Ա—ե պրակների ներքականութիւնը ճիշտ է, սակայն համարակալումը սխալ՝ Ա, ե, Բ—Դ: ԺԸ դ. նորոգուած եւ լրացուած թերին՝ 240ա:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. *1բ* [Ծառ գոյացութեան] — *Գոյացութիւն՝ անմարմին[ն], ի մարմին...*

Բ. 1. *2ա—22բ* [Գրիգորի Տաթեւացւոյ Համառօտ տեսութիւն ի Գիրս Պորփիւրի]

Տե՛ս ձեռ. 623, 189ա—206բ. *Յանկ Ա/2աբ: Յանկ Բ/2բ—5բ: § ա/6ա—8ա: բ/8ա—9բ: գ/9բ—12ա: դ/12ա—3բ: ե/13բ—5բ: զ/15բ—6բ: է/16բ—8ա: ը/18ա—22բ:*

2. *22բ—69բ* Նորին Եռամեծին Գրիգորի արարեալ Լուծումն համառօտ ի Տեսութիւն Դաւթի

Տե՛ս ձեռ. 623, 206բ—47բ. *§ ա—իթ/22բ—65ա (շար. 65բ—9բ «Յաղագս հասարակաց սեռից եւ տարբերութեանց»):*

Գ. 1. *70ա—144ա* [Յովհաննու Ոսոտնեցւոյ Վերլուծութիւն Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս ձեռ. 1648, 4ա—85բ. *Յանկ/70ա—3բ: Նխ./74ա—81ա: § ա/81ա—90ա: բ/90ա—8ա: գ/98ա—106ա: դ/106բ—18ա: ե/118ա—9ա: զ/119ա—34ա: է/134ա—7ա: ը/137ա—9բ: թ/139բ—42բ: ժ/142բ—4ա:*

Ձի օգտագործուած քնն. բնագ., եր., 1956:

2. *145ա—239բ* [Յովհաննու Ոսոտնեցւոյ Լուծմունք Պերի արմենիասին]

Տե՛ս ձեռ. 1648, 85բ—179բ. *Յանկ/145ա—7ա: Նխ./148ա—54բ: § ա/154բ—62ա: բ/162ա—4բ (վրջ. «...մարդ կենդանի երկոտանի»): գ/165ա—239բ (սկ. «սոքա ըստ իրին մի են եւ ոչ բազում...»): Յիշ.՝ 239բ—40ա (240ա ԺՀ դ. ընդօրինակութեամբ. նման ձեռ. 1694–ին):*

Դ. *1ա* [Յաւելագրութիւն ԺՋ—ԺԷ դդ.]: Գիր մեղուի աճման: Գրէ եւ փակու ի բեթակն... – *Որ անարիւնդ ես կենդանի...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

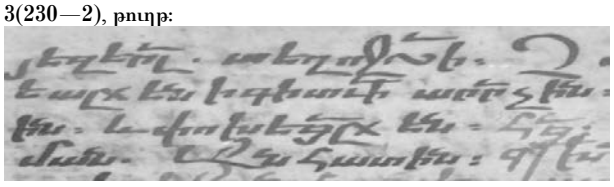
1. 240ա (ԺՀ դ. Նորոգողի)
Ձեռքս փայտի՝ ի հողի տառնայ
Գիրքս յիշատակ առ զեց(=ձեզ) մընայ:
Որ վ հանտիպող սմա,
Հայր մեր ասէք տ(=ծ)րողի սմա:

2. 1ա (Շղագիր) Այս գիրքս եռի ի Թօխաթ Գ (3) ղռուշ եւ կէս: 1248 (1799) թուին Զա[քարիա] վար[դապետ] Յօշականցի:

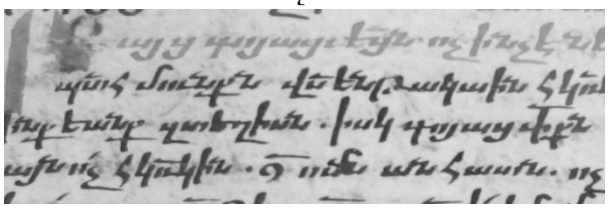
1699
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺՋ — ԺԷ — XVI — XVII

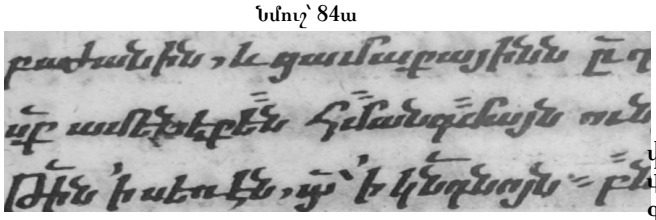
Թերթ՝ 232—6 (տե՛ս պահպանակ), չգրուած՝ 2ա—3ա, 229բ—32բ: Պրակ՝ Ա—Զx12 (Ա, Զ 11) + Ա—Զx12 (Ժ—ե 14, Զ 8) + Ա—Զx12 (Գ, ե 10, Դ 11, Զ 13) + Ա—Բx8: Նիւթ՝ թուղթ: Գրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ բոլորգիր (Ա գրիչ՝ 4ա—72բ, 201ա—13ա, Բ գրիչ՝ 75ա—97բ, 99ա—109բ, 112ա—21բ, 126ա—35բ, 146ա—200ա, նորոգող Յակոբ Շամախեցւոյ, 1735թ.՝ 73ա—4բ, 98աբ, 110ա—1բ, 122ա—5բ, 136ա—45բ), նօտրգիր (ԺՀ դ. յաւելագրողի՝ 214ա—29ա): Տող՝ 25—26 (Ա), 29—31 (Բ), 20—26 (Յակոբ Շամախեցւոյ), 20 (յաւելագրողի): Կանխ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թաւշանման կարմիր գործուածք: Պահպանակ՝ 3(1—3) + 3(230—2), թուղթ:

Նմուշ՝ 15ա

Նմուշ՝ 84ա

Նմուշ՝ 122ա

Նմուշ՝ 214ա

Մանրանկարզութիւն — Ճակատազարդ՝ 146ա (ԺՋ—ԺԷ դդ.), 73բ (1736թ.): Լուսանցազարդ՝ բուսական: Զարդագիր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գոյներ՝ կարմիր, սեւ:

Վիճակ՝ բաւարար. տեղ—տեղ զանազան բծեր, լուսանցքներում փոխրիկ պատռուածքներ: Կազմի կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. *4ա—24ա* [Գրիգորի Տաթեւացւոյ Համառօտ տեսութիւն ի գիրս Պորփիւրի]

Տե՛ս ձեռ. 623, 189բ—206բ. *Յանկ Ա/4աբ: Յանկ Բ/4բ—7բ: § ա/8ա—10ա: բ/10ա—1բ: գ/11բ—4բ: դ/14բ—6ա: ե/16ա—7բ: զ/17բ—8բ: է/118բ—20ա: ը/20ա—4ա:*

2. *24բ—73ա* Նորին Գրիգորի Լուծումն համառատ ի Տեսութիւնն Դաւթի

Տե՛ս ձեռ. 623, 206բ—47բ. *§ ա–իբ/24բ—67բ (շար. 67բ—73ա «Յաղագս հանրականաց սեռից եւ տարբերութեանց»):*

Բ. 1. *73բ—128բ* Եռամեծին Յովհաննու Հայոց փիլիսոփայի եւ վարդապետի հաւաքեալ Համառօտ Վերլուծութիւն ստորոգութեանցն Արիստոտէլի, ի Գրիգորէ աշակերտէ

Տե՛ս ձեռ. 1648, 4ա—85բ. *Յանկ/ԺԲ: Նխ./73բ—80բ: § ա/80բ—6ա: բ/86ա—93ա: գ/93ա—8բ: դ/98բ—106ա:*

Ե/106աբ: զ/106բ–18ա: է/118ա–21ա: ը/121ա–4ա: թ/124ա–6բ: ժ/126բ–8ա (չիք «Նորին Գրիգորի աշակերտի յայլմէ» վերջնահատուածը):

Տպ. եր., 1956, էջ 2-294, Կ:

2. *128բ–31բ* Համառաւտ վերլուծութիւն Պորփիւրի դժուարալուծիցն, ի յերկասիրութենէ մեծ հռետորին Հայոց Յովհաննու Որոտնեցւոյ (28 հարց) — *Հարց. Ջի՞նչ է սահման ընդհանրին: Պատասխանի. Ընդհանուր է մի թուով ըստ տեսակի…*

Գ. *132ա–45բ* Լուծմունք Աշխարհաց գրոց, արարեալ Դաւթի փիլիսոփայի (Վահրամայ) — *Իմաստուն ստորոգիչս զաշխարհէ բնախաւսութիւն առնէ…*

Համմտ. ձեռ. 59, 242ա–50ա:

Դ. *146ա–197ա* Նորին Յոհաննու Որոտնեցւոյ Համառօտ լուծմունք Պէրի արմէնիաս գրոցն, ի Գրիգորե աշակերտէ

Տե՛ս ձեռ. 1648, 85բ—179բ. *Յանկ/չիք: Նխ./146ա–50ա: § ա/150ա–2ա: բ/152ա–4ա: գ/154ա–96բ: Յիշ.՝ 196բ–7ա:*

Ե. *197ա–200ա* [Բանք բաղադրեալք]

ա. 197աբ [Նման է բնութիւն մարդոյ ստուերի] — *Եւ արդ, գիտելի է, զի մարդն նման է ստուերի…*

բ. *197բ–8ա* Պօղոսի յԱռաջին Կորնթացւոց [թղթոյն], թէ. Յորժամ տղայ էի իբրեւ զ[տղայ] խ[օսէի] եւ իբրեւ զտղա[յ խորհէի] — *Եւ ասա գիտելի է, զի տղայն Ը ագգ…*

գ. *198ա–200ա* [Յաղագս է խորհրդոցն եկեղեցւոյ] — *Հարց. Եթէ ոք միանգամ մկրտեալ իցէ… կարէ այնպիսին միւսանգամ առնուլ զմկրտութիւն: Պատասխանի. Ասա գիտելի է, զի յէ խորհրդոց եկեղեցւոյ, Գ են խորհուրդ, զոր ոչ է հնար կրկին անգամ առնուլ…*

Զ. *201ա–13ա* [Գրիգորի Տաթեւացւոյ Լուծումն Առաքինութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս ձեռ. 58, 297ա—306ա. *Յանկ/201աբ: Լուծմունք՝ 202ա–13ա:*

Է. *214ա–29ա* [Յաւելագրութիւնք ԺԲ դ.]

ա. *214ա* [Լուսնացոյց խորան] — *Ջմուտ լուսացոյց խորանիս, որ ցուցէ զաւուրս լուսնի, այսպէս արա: Կալ զվերադիրն…*

բ. *214բ–20ա* [Պարզատոմար՝ ՌՃԼԸ — *ՌՅԽԱ(1689–1892)]*

գ. *220բ–6բ* [Տօնացոյց բանալի բոլորակի] — *Այս բոլրակս ցուցանէ զմիջոց սուրբ Յակոբին եւ Յայտնութեանն…*

դ. *227ա–9ա* Անշարժ եղանակ նոր տօմարի հայոց ամսով — *Նաւասարդի Ա. Յայտնութիւն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ… Աւելեաց Ա. Կաղանդ է եւ տարէմուտ հոռոմոց:*

Հաւանաբար սոյն յաւելագրութիւնը կատարել է կնքահայր Պետրոս վրդ.—ը(տե՛ս):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. *24ա (Ա գրիչ)* Մեղայպարտ աշխատողաց, աղաչեմ զձեզ, յիշել ի Տէր:

2. *200ա (Բ գրիչ)* Զգծողս եւ զծնողս իմ յիշել սրտի մտաւք, աղաչեմ, ո՛վ եղբայր:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *213բ* Զվերջին ստացող Համառօտ լուծմանցս արտաքնոց գրոց՝ զՅակոբ բարեմեղիկ եւ արեչար իբր վարդապետ, կոչեցեալ Շամախեցի, որ ի թուականիս մերում ՌՃՁԵ (1736)–երորդոջ, եւ ի հայրապետութեանս Հայոց տեառն Աբրահամու Կրետացւոյն, յօժարեալ, զանկեալ թուղթիսն սորին եւ վերատին նորոգեցի զսա, ի վայելումն ընթերցասէր մանկանց եկեղեցւոյ, յիշել աղաչեմ հանդերձ երկակեօք ծնողօք ի Տէր, յորմէ եւ դուք յիշեալ՝ հրաւիրեսջիք ի յետնումն աւուր յանգրաւ ուրախութիւնն Հօր… ամէն:

2. *220ա (ԺԲ դ. յաւելագրողի՝ 214ա–29ա)* Թողութիւն շնորհեցէք սխալանաց ս[ո]րայ, զոր ինչ օրինակին կայր գայն գրեցի: Բայց գայս գիտասջիք, որ օրինակի մէջն տեղիս–տեղիս զան եւ զատն, սէն եւ ոն, եչն եւ էն միմեանց նման էին՝ ըստ անհոգութենէ, բայց դուք զգուշութեամբ վարեցէք…:

3. *1ա (ԺԲ դ.)* Արտաքնոց գրոց Լուծմունքն է, բայց համառօտն է եւ ի վախճանի գրքոյս է Տօմար իմն հայոց ամսով շինեալ դիւրիմաց, զոր գլխաւոր բանսն ցուցանէ, եւ այլ բոլարակներ, որով զնշանաւոր բանսն իմանամք ի բոլոր տարին:

3բ… Արդ, եղբաղքր (եղբա՛րք), թէ հարցանես մերոյ բանին,

Տացուք մեք ձեզ պատասխանին,

Թէ հարցանես քանի՞ ամի,

Հ[ա]զար երկու հարիւր քառասուն չորսին (1795),

Ն[ո]եմբերի ԺԲ (12)–ին,

Ի ձեռամբ տիրացու Խաչատուրին,

Որ եմ յերկ[ր]էն Նաղչով[անց]ի

Եւ ի գիւղէն Աստապա[տ]ցի,

Որ եմ ցեղէն Մարտումեցի,

Որ թվին քաղաքն յեսիր արին,

Տարան Առախըստան ած[ին].

Վերջն բարի անէ. ամէն:

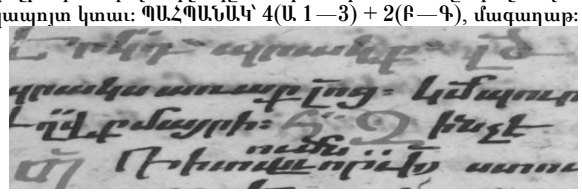
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 128բ, 213բ Քրիստոսի ծառայ Պետրոս վարդապետ. 188 (1735):

ԴՐՁԱՓՈՐՁ 1ա, 231բ, 232բ (վրացերէն): 1բ եւ թէ լինի գործ մելանի, / Սակայն մնա ի վարանի, / Հեռի գոլդ եղբօրդ մեծի / է որպէս ցաւ յիմում սրտի: *200բ Աբեղայ՝ սնափառութեան տենչացօղ, է մշակ, որ աշխատէ առանց վարձուց:*

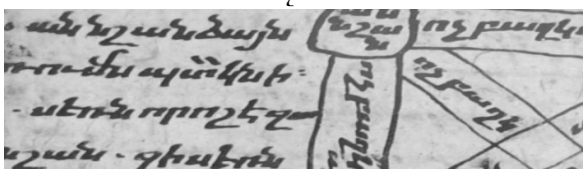
1700
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԶ — XVI

ԹԵՐԹ՝ 347—3 (տե՛ս պահպանակ). չգրուած՝ 1ա—4բ, 222բ, 324ա—47բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԶx12 (Ա—Բ 14, Գ 15, ԺԸ 13) + 2 x12: ՆԻԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 12x8: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (ԺԷ դ. նոթագողի՝ 5ա—46բ): ՏՈՂ՝ 20—22(4ա—46բ), 24(47ա—323բ): ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը դրոշմազարդ կապոյտ կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 4(Ա 1—3) + 2(Բ—Գ), մազաղաթ:

Նմուշ՝ 31ա

Նմուշ՝ 47ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ — ճակատազարդ՝ 90ա, 184ա, 220ա: Լուսանցազարդ՝ բուսական: Զարդագիր՝ հանգուցագիր: Գոյներ՝ կարմիր:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ զանազան բծեր, լուսանցքներում փոքրիկ պատռուածքներ, խոնաւութեան հետքեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. *5ա—29ա* [Գրիգորի Տաթեւացւոյ Համառօտ տեսութիւն ի գիրս Պորփիւրի]

Տե՛ս նեռ. 623, 189բ—206բ. *Յանկ Ա/5ա—6ա: Յանկ Բ/6ա—9ա: § ա/9բ—12ա: բ/12ա—4ա: գ/14ա—7ա: դ/17ա—8բ: ե/18բ—21ա: զ/21աբ: է/21բ—4ա: ը/24ա—9ա:*

2. *29ա—81ա* Նորին Գրիգորի Լուծումն համառօտ ի Տեսութիւնն Դաւթի

Տե՛ս նեռ. 623, 206բ—47բ. *§ ա—իթ/29ա—75ա (շար. 75ա—81ա «Յաղագս հանրականից սեռից եւ տարբերութեանց»):*

—81ա (Գրչի) Անծախելի շնորհացն Աստուծոյ մարքուր շտեմարան,

Նորին իմաստութեան Բանին արժանա ընդունարան,

Խորոց Սրբոյ Հոգւոյն ստուգապէս թարմման,

Արագագիր դպիր, լեզու, ձեռն եւ գործարան:

Յորովայնէ ծանուցեալ եւ նախքան զարտաքսողութիւնն սրբեալ եւ ընտրեալ, գերամբարձ եւ բարձրապատիւ, անաղտ հայելի եւ ակն արեւու եւ ամենայն գովութեանց արժանաւոր:

Բ. 1. *81ա—5ա* Դաւթի փիլիսոփայի Առածք հինգ...

Տե՛ս նեռ. 464, 184ա—7բ. *§ ա/81ա—2բ: բ/82բ: գ/82բ—3ա: դ/83ա—4ա: ե/84ա—5ա:*

2. *85ա—6բ* Նորին Վասն բաժանման — *Ամենայն որ միանգամ բաժանեալ գոյ...*

—86բ Ի բոլոր գիրքդ ամենայն ուրեք յայնպէս ի բառն, որ նախդիր նու լինի, որպէս նուստեք, նիմեք նենթակայ: Մոքա զյիայ տեղիս լնուն այսպէս. յուստեք, յիմեք, յենթակայ:

Գ. 1. *87ա—181ա* [Յովհաննու Որոտնեցւոյ Վերլուծութիւն Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս նեռ. 1648, 4ա—85բ. *Յանկ/87ա—9բ: Նխ. /90ա—9բ: § ա/99բ—112ա: բ/112ա—23ա: գ/123ա—32բ: դ/132բ—47բ: ե/147բ—8բ: զ/149ա—67ա: է/167ա—71բ: ը/171բ—4բ: թ/175ա—8ա: ժ/178ա—81ա:*

Չի օգտագործուած քնն. բնագ., եր., 1956:

2. *181ա—288բ* [Յովհաննու Որոտնեցւոյ Լուծումն Պերի արմենիասին Արիստոտէլի]

Տե՛ս նեռ. 1648, 85բ—179բ. *Յանկ/181ա—3բ: Նխ. /184ա—92բ: § ա/192բ—7բ: բ/197բ—201բ: գ/201բ—87բ: Յիշ.՝ 287բ—8ա (նման 1694—ին):*

Դ. 1. *289ա—300բ* [Գրիգորի Տաթեւացւոյ Լուծումն Առաքինութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս նեռ. 58, 297ա—306ա. *Յանկ/289աբ: Լուծմունք՝ 290ա—300բ:*

2. *301ա—7ա* [Ա]յս է Արիստոտէլի իմաստասիրութեան ծառն, որ ցուցանէ թէ այսպէս գտաւ ըստ կարգի առաջնոցն (18 գծագիր)

Ե. 1. *307բ—17ա* [Ն]որին Գրիգորի աշակերտի Յոհաննու Որոտնեցոյ Լուծումն համառաւտ դժուարիմաց բանից ի Գիրս գրչութենէ որ Յ[ա]ռիս[տ]ակիսէ հռետորէ

Տե՛ս նեռ. 267, 444ա— 55ա. *§ ա/307բ—10ա: բ/310աբ: գ/310բ—1բ: դ/311բ—2բ: ե/312աբ: զ/312բ—3ա: է/313աբ: ը/313բ: թ/313բ—4ա: ժ/314աբ: ժա/314բ—7ա:*

2. *317ա—23բ* [Ն]որին Գրիգորի աշակերտի Յոհաննու Որոտնեցոյ Լուծումն համառօտ ի խրատ գրչութեան Գէորգեայ վարդապետի, զոր նախ խնդրեալ էր ի նմանէ Կոստանդեա գրչի եւ ապա Գոյներիցանց Ստեփանոսի

Տե՛ս ձեռ. 267, 429ա—44ա. *§ ա/317ա—8ա: բ/318ա—23բ (վրջ. «...Ջորրորդ. ցուցանէ գփոփոխումն կենաց մեր, որ ելա///»): դ—զ/չիք:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

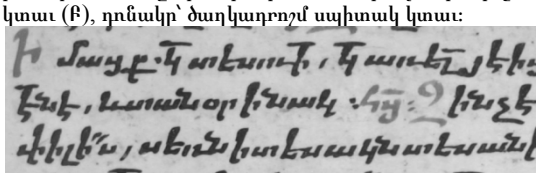
288աբ Ի՛վ եղբայր, թէ ոք գինոյ ես սիրելի,
Կամ այլ նիւթոց ըստ աշխարհի,
Այս բանքս չեն քեզ պիտանի,
Մի՛ աշխատիր զուր եւ սնոտի,
Այլ դիր ի բաց, ու առ//զըմբելին,
Սփռեա զոտուիտ ի յանկողնին:
Բայց թէ աշխոյժ ես մտաւոր,
Թափեա ի քէն զհոգ աղցաւոր,
Եւ սուրբ սրտիւ անկեղծաւոր
Մխեա յիմաստս հոգեւոր:
300բ Եւ անարժան գծողս յիշեա ի Տէր:
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 5ա Աբրահամ վարդապետ 1232 (1783):

1701
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

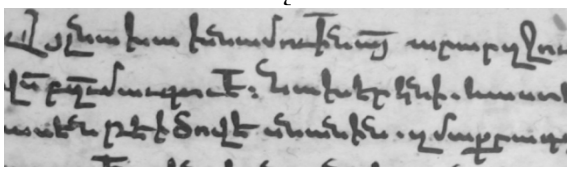
Աւագ վանք ՊԿԱ—1412

ԳՐԻՉ՝ ՐՈՒբստակէս Սեբաստացի:

ԹԵՐԹ՝ 272. չգրուած՝ 30աբ, 126ա, 272աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԳx12 (ԻԳ 8): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 11x8: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նօտրգիր՝ 22բ—9բ): ՏՈՂ՝ 20—22: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կարմիր կտաւ (Ա), բազմագունի շերտաւոր կտաւ (Բ), դռնակը՝ ծաղկադրոշմ սպիտակ կտաւ:

Նմուշ՝ 5ա

Նմուշ՝ 28ա

Նմուշ՝ 8բ

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—Ի ԺՋ գլխոյ մեկնութենէն Հռովմայեցւոց թղթոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի: ԺԱ—ԺԲ դդ.: 2 (Ա—Բ)+2(Գ—Դ), ստացուած եզրահատուած թերթի ընդլայնակի հատումից եւ ընդլայնակի ծալումից: Մագաղաթ, միասիւն (նախապէս՝ երկսիւն), ուղղագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Աբ—բա, Դա—Գբ, Դբ—Գա, Աա—Բբ «///ազգի—ազգի յաւրինէ բան... իմաստուն ոք իցէ չարգե///»:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ խոնաւութեան հետեւեր, զանազան բծեր, փոխրիկ պատռուածքներ: Կազմի Ա փեղկի աստառը՝ հայհայուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. *1ա—8ա* Համառաւտ վերլուծութիւն Պորփիւրի դժուարալուծիցն, ի յերկասիրութեան Մեծ հռետորին Հայոց Յովհաննու Որոտնեցոյ (28 հարց եւ պատասխանի)—*Հարց. [Զ]ի՞նչ է սահման ընդհանրին: Պատասխանի. Ընդհանուր է մի թուով բստ տեսակի ի բազմաց ընկալեալ...*

Տպ., եր., էջ 298-314, g:

2. *8բ—29բ* Հաւաքումն յայտնաբանութեան ի Փիլոնէ իմաստնոյ, որ յաղագս նախախնամութեան յառաջին բանէ, յերկասիրութենից Յովհաննու Որոտնեցոյ լուսաւոր րաբունապետի տեառն Հայոց

ա. *8բ—18ա* [Բան առաջին]—*Եւ որք ի բաղբաղանս անբաղայս եւ յաներաժիշտ...*

բ. *18ա—29բ* Նորին բան երկրորդ. Վասն նախախնամութեան—*Իսկ միաւորն ընդ այգն մ[ին եկն* Աղեքսանդրոս *առ* Փիլոն...

3. *31ա—125ա* Եռամեծին Յոհաննու Որոտնեցոյ Հայոց փիլիսոփայի եւ վարժապետի Հաւաքումն համառաւտ վերլուծութեան Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի

Տե՛ս ձեռ. 1648, 4ա—85բ. *Յանկ/չիք: Նխ./31ա—43բ. §ա/43բ—54ա: բ/54ա—67բ: գ/67բ—77բ: դ/77բ—91աբ: ե/91աբ: զ/91բ—111ա: է/111ա—6ա: ը/116ա—9բ: թ/119բ—23ա: ժ/123ա—5բ (չիք՝ «Նորին Գրիգորի աշակերտի յայլմէ»):*

Տպ., եր., 1956, էջ 2-294, g:

Բ. *126բ—44բ* Լուծմունք Աշխարհաց գրոց, արարեալ Դաւիթ փիլիսոփայի (Վահրամայ)—Իմաստուն ստորոգիչս...

Համմ. ձեռ. 59, 242ա—50ա, *§4:*

Գ. *145ա—271ա* Նորին Յոհաննու Որոտնեցոյ Համառաւտ լուծմունք Պերի արմէնիաս գրոցն

Տե՛ս թ. 1648, 85բ—179բ. *Յանկ/չիք: Նխ./145ա—54ա: § ա/154ա—9բ: բ/159բ—63ա: գ/163ա—270ա: Յիշ.՝ 270բ—1ա (նման ձեռ. 1694–ին):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

13ա Ո՛հ, զի Աստուածածնին կրեցի զթուղթս ի յԱւագ վանքն եւ Սրբոյ Յակոբիս՝ ի Կափոսիս կու գրեմ սառնասառույց ցրտութեամբ:

144բ ...եւ զմեղապարտ գծողս յիշեա ի բարի մասին:

271ա ...Արդ, ընդ արժանաւորացս յիշեսջիք եւ զանարժանս՝ զբազմաշարաւ անձս զԱ՛ստակէս Սեբաստացի, զվերջինս եւ գծոյլս յաշակերտաց տանս իմոյ՝ մեծի վարժապետի Գէորգեոս փաղերայի: Ջոր առեալ զսա գաղափարեցի ի թուականութեան Հայոց Մեծաց երկառասնից տասանց եւ եռակի քսանիցն եզակ թուով յաւելից (1412): Եւ եղեւ զրաւ սորա ի մեծափառ անապատիս, որ կոչի Ավաք վանք, եւ ի յառաջնորդութեան նոյն տեառնս իմոյ, յաւուր Մեծի հինգշաբաթի, ի փառս Քրիստոսի:

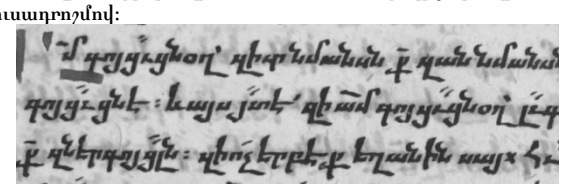
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

271բ Ի վայելումն Ովանանէս հոգէընկալ վարդապետին, որ ետ իւր հոգեւոր որդի սարկաւագ Ստեփանոսին յիշատակ անջնջելի, եւ ինքն գնաց Օսմանցուց երկիրն, բարեւ կայ իւր օթեւանն. ամէն: Թվին ՌՃՂ եւ մէկին (1742) գրեցաւ:

1702
ՍԻՄԷՈՆ ԳԱՌՆԵՑԻ (ՋՈՒՂԱՅԵՑԻ)
ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՊՐՈԿԼԻ

ԺԷ—XVII

Թերթ՝ 145. չգրուած՝ 1աբ, 5բ, 145բ: Պրակ՝ ԺԵ—ԻԷx12 (ԺԵ 9, ԻԷ 4): Նիւթ՝ թուղթ, աբեւելեան: Մեծութիւն՝ 18x12: Դրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ բոլորգիր: Տող՝ 24: Կազմ՝ ծաղկադրոշմ ոսկեզօծ շրջանակով կաշի, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ ծաղկաթուղթ: Պաշպանակ՝ 1, վերջից, թուղթ, «LG» լուսադրոշմով:

Նմուշ՝ 33ա

Մանրանկարզութիւն— Կիսախորան՝ 6ա: Լուսանցազարդ՝ բուսական: Զարդագիր՝ ճանգուցագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ:

Վիճակ՝ բաւարար. գրադաշտը թեթեւակի գունափոխուած: Կազմի եզրերը՝ մաշուած:

Բովանդակութիւն

–2ա–145ա Սիմէօնի Գառնւոյ եպիսկոպոսի արարեալ Մեկնութիւն գրոցն Պռոկղի

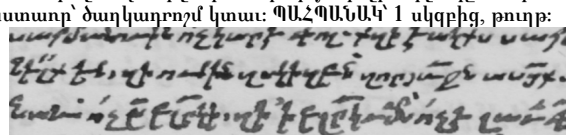
Տե՛ս ձեռ. թ. 874, 10ա—116ա. *Յոչբ. /2ա–3բ: Յանկ /4ա–5ա: § ա/6ա–12բ: բ/13ա–4բ: գ/14բ–20ա: դ/20ա–6ա: ե/26ա–39ա: զ/39ա–43բ: է/43բ–8ա: ը/48ա–53բ: թ/53բ–60բ: ժ/60բ–2ա: ժա/62ա–4բ: ժբ/64բ–6բ: ժգ/66բ–8ա: ժդ/68ա–9բ: ժե/70ա–1ա: ժզ/71ա–6բ: ժէ/76բ–81ա: ժը/81ա–2բ: ժթ/82բ–3ա: ի/83ա–4ա: իա/84ա–90ա: իբ/90ա–3ա: իգ/93ա–8ա: իդ/98ա–100ա: իե/100ա–2բ: իզ/102բ–12բ: իէ/112բ–22բ: իը/122բ–39բ: իթ/139բ–44բ: Յիշ. մեկնողի 144բ: Յիշ. թրգմ. 145ա: Լուսանցքներում հատորահամարները չեն նշանակուած:*

1703
ՍԻՄԵՈՆ ԳԱՌՆԵՑԻ (ՋՈՒՂԱՅԵՑԻ)
ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՊՐՈԿԼԻ
(խմբ. Սիմէոն Երեւանցի)

էջմիածին ՌՄԻԶ—1777

ԳՐԻՉ, ՍՏԱՅՈՂ՝ Փիլիպպոս վրդ.:

Թերթ՝ 171, չգրուած՝ 1աբ, 2բ, 170բ—1բ: Պրակ՝ Ա—ԻԱx8 (Ա 9)+1x2: Նիւթ՝ թուղթ, լուսագծերով: Մեծութիւն՝ 16,6x11,2: Դրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ շղագրանման նօտրգիր: Տող՝ 23: Կազմ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ծաղկադրոշմ կտաւ: Պաշպանակ՝ 1 սկզբից, թուղթ:

Նմուշ՝ 25ա

Մանրանկարզութիւն— Լուսանգազարդ՝ բուսական: Զարդագիր՝ թոչնագիր: Գոյներ՝ կարմիր (ուռուագծային):

Վիճակ՝ բաւարար. կազմի կաշին՝ ճեռծուած, եզրերը՝ մաշուած:

Բովանդակութիւն

–2ա Մեկնութիւն գրոցն Պռոկղի: Արարեալ ի Սիմէօնէ Գառնոյ եպիսկոպոսէ յառաջագոյն ի ՌՃ (1651) թուականին մերում: Իսկ ի ՌՃՂԹ (1750) թուջ մերում վերստին սրբագրեցեալ ի բազմաց հե-

ղինակաց եւ ոմանց դժուարիմաց բանիցն, եւս նո-
րապէս արարեալ Լուծմունս խառն ընդ առաջնոյն եւ
ուրոյն նշանաւ տեառն Սիմէօնի գերերջանիկ հայրա-
պետի Ամենայն Հայոց ի վարդապետութեանն իւ-
րում: Յորոյ ձեռագիր հեղինակէն օրինակեցաւ ձե-
ռամբ գիրս այս եւ ի վայելումն նորին յետնեալ ծա-
ռայիցն ծառայ Փիլիպպոս ապիկար վարդապետիս,
ի յամին կենաարարի ՌՂՃՀԸ եւ ի Հայոցս ՌՄԻՋ
(1777), ի դեկտեմբեր ամսոյ, ի գերազոր եւ ի լուսա-
պանծ Մեծի Աթոռոջս Սուրբ Էջմիածին

Տե՛ս ձեռ. 874, 10ա—116ա. *Յոչբն./3ա—5ա («մեկնո-
ղի» փխ. «թարգմանողի»): Յանկ/5բ—6բ: Ֆա/7ա—14բ:
բ/14բ—6բ: գ/16բ—23բ: դ/23բ—30բ: ե/30բ—49ա: զ/49ա—
54ա: է/54ա—9ա: ը/59ա—66ա: թ/66ա—72բ: ժ/72բ—4ա:
ժա/74ա—7բ: ժբ/77բ—9բ: ժգ/79բ—80բ: ժդ/80բ—2ա:
ժե/82բ—4ա: ժզ/84ա—9ա: ժէ/89ա—93բ: ժը/93բ—5ա:
ժթ/95աբ: ի/95բ—6բ: իա/96բ—103ա: իբ/103ա—6ա:
իգ/106ա—12բ: իդ/112բ—5ա: իե/115ա—7բ: իզ/117բ—27ա:
իէ/127ա—43ա: իը/143ա—61բ: իթ/161բ—7ա: Յիշ. մեկնողի՝
167բ: Յիշ. թրգմ.՝ 168ա: Բան առ ընթերցօղսդ* Սիմէօնի
երեւանցւոյ՝ *168բ—9բ (տե՛ս ձեռ.* 1708, 207ա—8բ)*:
Բնաբանները համարակալուած են ոչ թէ ա—մժա, այլ՝ 1—
211:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

Չա տե՛ս խորագիրը:
170ա Հանդիպողացդ այսմ գըրքոյս,
Յայտնի առնեմ զաղերս հիքոյս,
Թէպէտ տգեղ է տիպ ծըրոյս,
Սակայն անսխալ է [ը]ստ գըրուածոյս:
Ոյր աղագաւ ի ձէնջ հայցեմ
Անմեղադիր լինիլ մաղթեմ,
Ջմարգարէին առածն ազդեմ,
Ջպատգամբ նորին աստուստ յիշեմ:
Մ՚չ մարգարէ էի, ասեմ,
Այլ՝ թըթաքաղ գիս անուանեմ,
Մ՚չ քարտուղար գիս առ ձայնեմ,
Այլ՝ անպիտան գիս վարկանեմ:

1704
ՍԻՄԷՈՆ ԳԱՌՆԵՑԻ (ՋՈՒՂԱՅԵՑԻ)
ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՊՐՈԿՂԻ

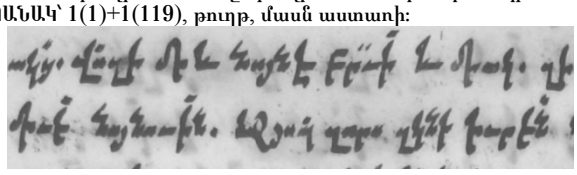
ԺԸ—XVIII

–2ա–118բ **Սիմէօնի Գառնո եպիսկոպոսի արարեալ Մեկնութիւն գրոցն Պրոկղի**

Տե՛ս ձեռ. 874, 10ա—116ա. *Յոչբն./2ա—3ա: Յանկ/3բ—4բ: Ֆա/4բ—10ա: բ/10ա—1բ: գ/11բ—7ա: դ/17ա—
22բ: ե/22բ—34բ: զ/34բ—8բ: է/38բ—41բ: ը/42ա—6ա: թ/46ա—50բ: ժ/51աբ: ժա/51բ—3բ: ժբ/53բ—5ա: ժգ/55ա—
6ա: ժդ/56ա—7ա: ժե/57ա—8ա: ժզ/58ա—62ա: ժէ/62ա—5բ:
ժը/66ա—7ա: ժթ/67աբ: ի/67բ—8ա: իա/68բ—73ա: իբ/73ա—
5բ: իգ/75բ—9բ: իդ/79բ—81ա: իե/81ա—3ա: իզ/83բ—91բ:
իէ/91բ—100բ: իը/100բ—14բ: իթ/115ա—8բ: Յիշ. մեկնողի՝
118բ: Յիշ. թրգմ.՝ չիք:*

ԳՐՉԱՓՈՐՁ Ա(նօտրգիր) Աստաո Ջամբեցի ես գհաց... Նազար:

ԹԵՐԹ՝ 119—2 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած՝ 1աբ, 119աբ: ՊՐԱԿ՝ 10x12 (Ա 5, Դ—ե 14, ժ 6): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,8x10,8: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր : ՏՈՂ՝ 23: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ, մասն պահպանակի: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1(1)+1(119), թուղթ, մասն աստառի:

Նմուշ՝ 27ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ — Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, սեւ:

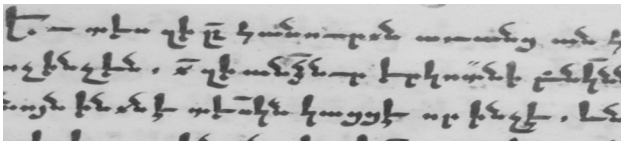
ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. գրադաշտը թեթեւակի գունափոխուած: Կազմի եզրերը՝ մաշուած, ցեցակեր:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

1705
ՍԻՄԷՈՆ ԳԱՌՆԵՑԻ (ՋՈՒՂԱՅԵՑԻ)
ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՊՐՈԿՂԻ

ԺԸ—XVIII

ԹԵՐԹ՝ 191. չգրուած՝ 1աբ, 186բ—91բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺՋx12 (ԺՋ 11): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16x10,8: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 18: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դոնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ դեղին (Ա) եւ սպիտակ (Բ) թուղթ, մասն ԺՋ պրակի: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1, սկզբից, դեղին թուղթ, մասն աստառի:

Նմուշ՝ 48ա

Վիճակ՝ բաւարար. կազմի թիկունքն ու դռնակը՝ վնասուած:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

–2ա–186ա Լուծմունք Պռոկղի Դիադոխոսի պղատոնական իմաստասիրի. Սիմէոնի Գառնեցւոյ եպիսկոպոսի արարեալ Մեկնութիւն գրոցն Պռոկղի

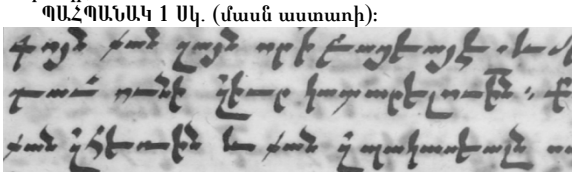
Տե՛ս ձեռ. 874, 10ա—116ա. *Յոջբ./2ա–4ա: Յանկ/4ա–5բ:§ ա/6ա–14բ: բ/14բ–7ա: գ/17ա–25ա: դ/25ա–33բ: ե/34ա–53ա: զ/53ա–9բ: է/59բ–65ա: ը/65ա–72ա: թ/72ա–81ա: ժ/81ա–2բ: ժա/82բ–5բ: ժբ/85բ–8բ: ժգ/88բ–9բ: ժդ/90ա–2ա: ժե/92ա–3բ: ժզ/93բ–9բ: ժէ/99բ–105բ: ժը/105բ–7բ: ժթ/107բ–8բ: ի/108բ–9բ: իա/109բ–17ա: իբ/117ա–20բ: իգ/120բ–6բ: իդ/126բ–9ա: իե/129ա–32ա: իզ/132բ–44ա: իէ/144ա–57ա: իը/157ա–79ա: իթ/179ա–85ա: Յիշ. մեկնողի՝ 185բ: Յիշ. թրգմ.՝ 186ա:*

1706
ՍԻՄԷՈՆ ԳԱՌՆԵՑԻ (ՋՈՒՂԱՅԵՑԻ)
ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՊՌՈԿՂԻ

ԺԸ—XVIII

Թերթ՝ 227—1 (տե՛ս Պահպանակ), չգրուած՝ 1աբ, 224բ—6ա: ՊՐԱԿ՝ Ա—ժԹx12 (Թ, ժԹ 11): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15,8x10: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 20: ԿԱՋՄ՝ դռոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ (Ա՝ մասն պահպանակի, Բ՝ մասն ԺԹ պրակի):

ՊԱՀՊԱՆԱԿ 1 Սկ. (մասն աստառի):

Նմուշ՝ 20ա

Վիճակ՝ բաւարար. գրադաշտը գունափոխուած, լուսանցքներում՝ խոնաւութեան հետեւեր, զարդագրերի տեղը բաց: Կազմի կաշին՝ ճեղծուած, եզրերը՝ մաշուած: :

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

1. *2ա–224* Սիմէոնի Գառնեցւոյ եպիսկոպոսի արարեալ Մեկնութիւն գրոցն Պռոկղի

Տե՛ս ձեռ. 874, 10ա—116ա. *Յոջբն./2ա–4ա: Յանկ/222բ–4ա: §ա/4բ–14բ: բ/14բ–7ա: գ/17ա–26բ: դ/26բ–36բ: ե/36բ–57բ: զ/57բ–64բ: է/64բ–71ա: ը/71ա–9ա (առանց խորագրի): թ/79ա–88բ: ժ/89ա–90բ: ժա/91ա–4բ: ժբ/94բ–8ա: ժգ/98ա–9բ: ժդ/99բ–102բ: ժե/102բ–4ա: ժզ/104ա–11բ: ժէ/111բ–8բ: ժը/118բ–21ա: ժթ/121ա–2ա: ի/122ա–3բ: իա/123բ–32բ: իբ/132բ–7ա: իգ/137ա–45բ: իդ/145բ–8բ: իե/148բ–53ա: իզ/153ա–69ա: իէ/169ա–86բ: իը/186բ–214բ: իթ/214բ–21բ: Յիշ. մեկնողի՝ 222ա (222բ–4ա տես Յանկ): Յիշ. թրգմ.՝ չիք:*

2. *227բ* [Յաւելագրութիւն ԺԸ դ. Հանելուկ Ներսիսի Շնորհալւոյ]—*Պանդոկ մի կայր վերայ երկրի, /Ի անձնաւոր ճանապարհի... / Որ է աշխարհելի աշխարհս...*

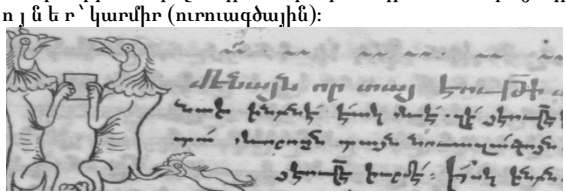
ԿՆՔՎԴՐՈՇՄ 224բ Մեսրոբ *վարդապետ. ՌՄԹ (1760):*

1707
ՍԻՄԷՈՆ ԳԱՌՆԵՑԻ (ՋՈՒՂԱՅԵՑԻ)
ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՊՌՈԿՂԻ

ԺԸ—XVIII

Թերթ՝ 136. չգրուած՝ 1ա—3բ, 8աբ, 134ա—6բ: ՊՐԱԿ՝ 1x3+11x12 (Ա. 13): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15,7x10,8: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 20—26: ԿԱՋՄ՝ դռոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ — Ճ ա կ ա տ ա գ ր դ՝ 9ա: Ջ ր դ ա գ ի ր՝ թուչնագիր, կենդանագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր (ուռուագծային):

Նմուշ՝ 31ա

Վիճակ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից գրադաշտը գունափոխուած, թանաքի ճապաղում՝ 53ա: 8, 134 չգրուած թերթերը յետագայի ձեռքիր: Կազմի եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

–4ա–133բ Սիմէոնի Գառնեցւոյ եպիսկոպոսի արարեալ Մեկնութիւն գրոցն Պռոկղի

Տե՛ս ձեռ. 874, 10ա—116. *Յոջբն./4ա–6ա: Յանկ/6ա–7բ: §ա/9ա–17ա: բ/17ա–8բ: գ/18բ–24բ: դ/24բ–30բ: ե/30բ–43բ: զ/43բ–8ա: է/48ա–51բ: ը/51բ–6բ: թ/56բ–62բ: ժ/62բ–4ա: ժա/64ա–6ա: ժբ/66ա–8ա: ժգ/68ա–9ա: ժդ/69ա–70բ: ժե/70բ–2ա: ժզ/72ա–6բ: ժէ/76բ–80բ: ժը/80բ–2ա: ժթ/82աբ: ի/82բ–3բ: իա/83բ–8բ: իբ/89ա–91ա: իգ/91ա–5ա: իդ/95ա–6բ: իե/96բ–9ա: իզ/99ա–106բ: իէ/106բ–15ա: իը/115ա–29ա: իթ/129ա–33ա: Յիշ. մեկնողի՝ 133ա: Յիշ. թրգմ.՝ 133բ:*

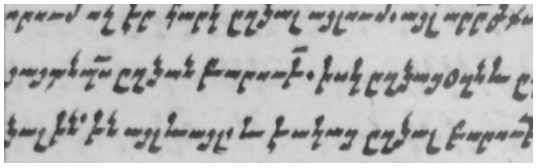
ԳՐՁԱՓՈՐՁ 33 (գրչի) Մատենիս Պռոկղ *յորջյորջի: Աստուա Բ (գրչի) Կատուտակի առանց մեծութեան եւ առանց փոքրութեան:*

1708
ՍԻՄԷՈՆ ԳԱՌՆԵՑԻ (ՋՈՒՂԱՅԵՑԻ)
ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՊՐՈԿՂԻ
(խմբ. Սիմէոն Երեւանցի)

էջմիածին ՌՄԻ—ՌՄԻԱ 1771—1772

ԳՐԻՉ՝ Մատթէոս վրդ.: ՍՏԱՑՈՂ՝ Յովսէփ վրդ. Աղուսեան Սանահինեցի:

ԹԵՐԹ՝ 223+1(կրկ.204), չգրուած՝ 1ա—4բ, 7բ, 214բ—23բ: ՊՐԱԿ՝ 1x4+Ա—Իէx8+1x4: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,5x10:8: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 19: ԿԱՋՄ՝ դռոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ասեղնագործ ծաղիկներով դեղին մետաքս:

Նմուշ՝ 21ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ— Կիսախոռան՝ 11ա: Լուսանցազարդ՝ բուսական (11ա): Զարդագիր՝ թոչնագիր (11ա): Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին, ոսկի:

Վիճակ՝ բաւարար. կազմի եզրերը՝ թեթեւակի մաշուած:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

1. *5ա* Մեկնութիւն գրոցն Պռոկղի. արարեալ ի Սիմէօնի Գառնոյ եպիսկոպոսէ յառաջոգոյն ի ՌՃ (1651) թուականին մերում: Իսկ ի ՌՃՂԹ (1750) թուոջ մերում վերստին սրբագրեցեալ ի բազմաց հեղինակաց եւ ոմանց դժուարիմաց բանիցն, եւս նորապէս արարեալ լուծմունս խառն ընդ առաջնոյն եւ ուրոյն նշանաւ տեառն Սիմէօնի գերերջանիկ հայրապետի Ամենայն Հայոց ի վարդապետութեանն իւրում: Յորոյ ձեռագիր հեղինակէն օրինակեցաւ գիրս այս՝ ի վայելումն նորին յեռնեալ ծառայիս՝ Յովսէփ մեղսակից վարդապետիս Սանահինեցւոյ Աղուսեան, ի թուոջ Փրկչին ՌՋՀԱ եւ ի մերում թուոջ ՌՄԻ (1771), նոյեմբեր ամսոյ ԺԴ (14), ի գերաճուրջ Աթոռս Ամենայն Հայոց ի Սուրբ էջմիածին

Տե՛ս ձեռ. 874, 10ա—116ա. *Յոջբն./8ա—11բ («մեկնողի» փխ. «թարգմանողի»): Յանկ/5բ—7ա: § ա/11ա—20ա: բ/20ա—2բ: գ/22բ—31բ: դ/31բ—9բ: ե/39բ—60բ: զ/61ա—7ա: է/67ա—72ա: ը/72ա—9բ: թ/79բ—87բ: ժ/87բ—9բ: ժա/89բ—93բ: ժբ/94ա—6բ: ժգ/96բ—7բ: ժդ/98ա—9բ: ժե/100ա—2ա: ժզ/102ա—8բ: ժէ/108բ—14ա: ժը/114ա—6ա: ժթ/116ա—7ա: ի/117ա—8բ: իա/119ա—27ա: իբ/127բ—31բ: իգ/131բ—9բ: իդ/139բ—42բ: իե/143ա—6ա: իզ/146բ—58բ: իէ/158բ—78բ: իը/178բ—201ա: իթ/201բ—6ա: Յիշ. մեկնողի՝ 206բ: Յիշ. թրգմ.՝ 206բ—7ա:*

—207ա—8բ [Սիմէօնի Երեւանցւոյ] Բան առ ընթերցօղսդ—*Գիտասջիք եւ զայս վերջապէս, սիրելիքդ իմ ուսումնասէր եղբարք, զի այս գրոցս* Պռոկղի, *յետ ժամանակաց* Յամելախօս *//(207բ) կոչեցեալ եպիսկոպոսն ոմն արարեալ էր զլուծմունս նախապէս: Եւ յետոյ ի թուականութեանս Հայոց հազարերորդի (1551), ուսումնասէր քահանայ ոմն՝* Սիմէօն *անուն թարգմանեալ է զսա հանդերձ լուծմամբն* Յամելախօսին *ի վրաց լեզուէ ի հայ լեզուս: Իսկ ի ՌՃ-երորդ (1651) թուոջն մերում* Ջուղայեցի Սիմէօն *գերիմաստ վարդապետն, որ էր եպիսկոպոս* Գառնոյ, *վերստին արար սմա զնոր լուծմունս պարզ ոճով, որք ի նաւարտս իւրաքանչիւրոց պրակաց բնաբանիցն եդեալք կան: Նաեւ սոյնոյ վարդապետիս է արարեալ զՔերականութիւնն եւ զՏրամաբանութիւնն ըստ լեզուիս հայոց, նաեւ զայն, յորոյ յընկզբանն ասէ. Եւ բառքն ասելիք են այսոքիկ, թերեւս եւ զայլս բանս: Բայց այս վարդապետս ըստ շնորհաբուղխ մտաց իւրոց, ի մեկնելն զգիրս զայս, յուրեք—յուրեք ոչ է այնքան հոգ տարեալ զբառից եւ զբանից ըստ շարադրութեանն, զորս իբր դիւրիմաց գոլ վարկելով՝ զանց էր արարեալ: Այլեւ ի յոլով տեղիս բազում սխալմունք եւ աղճատմունք եւս էին ներմուծեալք ի գիրս յայս //(208ա) ի յանհմուտ գրչաց եւ յօրինակաց վասն խրթնամիտ շարադրութեանն, յորոյ պատճառէ որքան առ յայս գիրս յառաջնային անտեղեկութիւնք եւ կորուստ մտաց բանիցն: Վասն որոյ, ես յետինս ի բանասիրաց՝* Սիմէօն *վարդապետս, յերկրէն* Այրարատու, *ի քաղաքէն* Երեւանու, *եւ մխաբան* Սրբոյն էջմիածնի Ընդհանրականի Աթոռոյն, *գոլով իբր սիրահարեցեալ ի գրոյս յայսմանէ, ի թուականութեանս մերում ՌՃՂ (1750) ժողովեցի առ իս զբազում օրինակս գրեցեալ ի հնոց, եւ գրեցի զայս գիրքս իմով ձեռնագրով, որ թէպէտ անսխալ միայն Աստուած է, նաեւ գիրս իմ յոյժ տգեղատես, սակայն յամենայնի ջանիւ, կարի ուշադրութեամբ եւ մտառութեամբ գրեցի: Նաեւ զոմանս բանս զանց եղեալսն ի* Սիմէօն *վարդապետէն՝ լուծեցի ըստ կարեաց իմոց եւ եդի յաւարտսն* Սիմէօն *վարդապետի լուծմանցն ձիւրաքանչիւր պրակսն, եւ ի լուսանցսն հանդէպ իմոց բանից սկզբանց գծագրեցի գխաչանշան գիծս՝ +, որովք որոշեցին բանք իմ եւ* Սիմէօն *//(208բ) վարդապետին: Ուրեմն, ի դնիլն թուոց*

հանդէպ բնաբանից եւ լուծ[մանց]՝ հանդէպ լուծմանց Սիմէօն *հեղինակին իմոյ, դնի եւ խաչ՝ հանդէպ իմոց բանից: Վասն որոյ աղաչեմ զձեզ, որք հանդիպեալք, այսմ, հաւանիցիք եւ օրինակել կամիցիք, գրեցէք եւ զիմ բանս նիւրաքանչիւրն տեղւոջ եւ նոյնով խաչանիշ գծիւն որոշեցէք, որովք յատկասցին իւրաքանչիւրքն, եւ զիս հանդերձ իմայնօքն յիշեսջիք ի յաղօթս ձեր, տալով զփառս տուողին ամենայն շնորհաց: Իսկ եթէ ոչ հաւանիցիք իմոցն բանից, մի գրիցէք, սակայն, մի մեղադրիցէք զմեզ իբր դատաւոր լինելով ի վերայ այլոց, զի մի է Տէր եւ դատաւոր ամենայնի: Որում փառք յաւիտեանս. ամէն: Վերջ:*

Գրքի 211 բնաբաններից միայն 39–ը ունեն Սիմէոն Երեւանցու *յիշատակած խաչանիշ լուծմունքներ՝* ե, ը, թ, իզ, իէ, լ, խզ, ծէ, կէ, հե, հթ, ձէ, ձը, ղ, ղը, ճժա, ճի, ճիա, ճիգ, ճիդ, ճիե, ճիէ, ճլա, ճլզ, ճլդ, ճլթ, ճխա, ճծթ, ճկե, ճկը, ճհ, ճհա, ճհե, ճն, ճնը, ճղ, ճղզ, մ, մա:

2. *209ա–10բ* Նորին տեառն Սիմէօնի հայրապետի [Երեւանցւոյ] արարեալ զՍահմանա տեսակագոյն տեսակին, արտահանեալ ի Արտաիին գրոց Մեկնութենէ նորին, աստ գրեցաք–*Տեսակագոյն տեսակն է ստորոգութիւն զբոլորէ... այլ մարդ, որ է տեսակ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

11ա (Կիսախորանի շուրջ) Ի վայելումն Սահանիենցի Յոսէփ *վարդապ[ետի]:*

60բ Ջմեղաւոր Մատթէոս *գրիչս յիշել աղաչեմ, աղաչեմ:*

118բ Ի՛հ բարի ընթերցօղք, յիշեցէք ի Քրիստոս զստացօղ սոյն գրքոյս՝ զՅովսէփ վարդապետս Սահանիենցի:

211ա Փառք...: Որոյ ամենազօր շնորհիւն եւ ողորմութեամբն յանկ ելեալ աւարտեցաւ գիրս Պռոկղի *պղատոնական իմաստասիրի յամի Փրկութեան մերոյ ՌՋՀԲ եւ ի մերոյն թուականութեանս ՌՄԻԱ (1772), ի քրիստոսահիմն* Աթոռս Սուրբ Էջմիածին, *ի գերիշխանական հայրապետութեան տեառն* Սիմէօնի *գերերջանիկ եւ սրբազան կաթողիկոսի Ամենայն Հայոց* Երեւանցւոյ, *գթաշատ եւ բազմերախտ տեառն իմոյ եւ օրհնածին ծնողի, ի վայելս նուաստ անձինս՝* Յովսեփայ *անարդիւն վարդապետի* Սանահինեցւոյ *յազգէ* Առղութեան, *որ ի տղայութեանս հասակէ սպասաւո//(211բ)րելով սրբազան վեհապետին, ընկալայ ի նմանէ զյոլով խնամս եւ զերախտիս, եւ ըստ իմում չափու զշնորհս, որ եւ արժանացոյց եւս զանարժանութիւնս իմ շնորհաց քահանայութեան, վարդապետութեան եւ եպիսկոպոսութեան, որում Տէր զկեանս երկարս խաղաղութեամբ տացէ: Որ յառաջին ամէ հայրապետութեանն իւ[ր]ոյ մինչեւ ցայժմ, որ ահա տասներորդ ամ է հայրապետութեանն իւրոյ, ոչ դադարեցաւ ի շինութեանց եւ յօգտաւոր գործոց, զի պարսպեաց զՍուրբ Աթոռս, զտանիս եկեղեցւոյն եւ զսեղանատունն նորոգեաց, զբաղնիսն զքարվանսարայն, զմոմատունն, զնոր դպրատունն եւ զգոմսն անասնոց նորապէս շինեցոյց, հաստատեաց եւ զտպագրատուն ի Սուրբ Աթոռոջս, զգեօղն հեռացուցեալ ի պարսպէն, եկեղեցեաւն հանդերձ նոր շինեցոյց, բազմացոյց վասն Սրբոյ Աթոռոյս զայգիս գեօղորայս, գխոտհարս, զբրնձահանս, մեծացոյց զվերի այգին՝ զեղվարդ, Աշտարակ, Մօղնի եւ Աղուձատուն գիւղորայսն, //(212ա) որք մուլք էին լեալ Սրբոյ Աթոռոյս ի վաղ ժամանակի եւ տաճիկք յափշտակեալ էին ջանիւ մեծաւ առեալ ի նոցունց յետս, սեփականեաց Սրբոյ Աթոռոյս: Եւ զյՕշական գիւղն, յորում տաճիկք բնակեալ, գհայսն վարեալ էին ի բաց, այժմ հանաեալ գնոսա անտի, արար հայաբնակ: ՁՀաշտարխան եւ զբոլոր երկիրն Ռուսաց, *որք ի* Գանձասարցիսն *էին յարեալ եւ զինքնագլուխ առաջնորդ հաստատեալ, դարձցոյց առ* Սուրբ Աթոռս *եւ տէրունի արս: Արար եւ զ*Կարս *տէրունի: Եւ բազում աշխատութիւնս կրեաց յաղագս երկճղեցեալ կաթուղիկոսութեան* Տանն Աղուանից, *եւ մանաւանդ սակս ախթարմայից, զորս եւ կրէ տակաւին: Եւ զայլ բազում գործս արժանիս յիշատակի արար եւ առնէ տակաւին, որում Տէր լիցի վարձահատոյց:*

Արդ, էր ի սոյն ժամանակս պատերազմ մեծագոյն ի մէջ երկուց հզօր թագաւորութեանցն՝ Օս//(212բ) մանցւոց *եւ* Ռուսաց, *որ եւ է տակաւին յոյժ սաստկագոյն, յորոյ պատճառէ վրդովեցեալ է աշխարհ ամենայն, մանաւանդ խղճալի ազգն մեր յամենայն ուրեք են ի մէջ մեծաց վշտաց եւ նեղութեանց, որք նեղին եւ կեղեքին ի նեղչաց, ի բռնացելոց եւ ի սրիկայից, յաւար առողաց եւ ի գերողաց եւ յայլ այսպիսեաց: Եւ յաղագս այսոցիկ սրբազան վեհն մեր եւ մեք ամենեքեան կամք ի մէջ մեծաց հոգոց եւ տրտմութեանց, ցաւելով վասն խղճալի ազգիս մերոյ եւ օգնութեան Տեառն սպասելով: Որ եւ նոյն ինքն ողորմածն Աստուած այց արասցէ խղճալի ազգիս մերոյ, եւ ամենայն աշխարհաց պարգեւեսցէ զխաղաղութիւնն իւր սուրբ:*

Եւ արդ, ի զրաւ սարկաւուկ պատմաբանութեանս, մեծաւ պաղատանօք հայցեմ ի սիրելի հարցդ եւ եղբարցդ իմոց, զի ի վայելելն ձեր զգիրս իմաստասիրական, ընթեռնելով կամ օրինակելով, յիշեսջիք //(213ա) ի մաքրափայլ աղօթս ձեր զբազերախտ տէրն իմ և շնորհածին ծնօղն, զՍիմէօն գերերջանիկ եւ սրբազան կաթուղիկոսն, եւ զըստ մարմնոյ ծնօղսն իմ, գհանգուցեալսն ի Քրիստոս գհայրն իմ՝ Շիօշբէկն, *եւ գմայրն իմ՝*

Քեթեվանն, *եւ զեղբարսն իմ՝ զպարոն* Մովսէսն *եւ զպարոն* Բէժանն, *եւ զքորսն իմ՝* Ռուստդանն *եւ զ*Մարիամն, *զբարեբողբոջ որդիս եւ դստերս նոցին, եւ զայլ ամենայն արեանառու մերձաւորս, զազգայինս իմ: Յիշեսջիք նաեւ զհամայն հոգեւոր եղբարսն իմ, որք աշակերտակիցք են ինձ եւ համշիրակք եւ օրհնածին որդիք սրբազան վեհիս մերոյ, այսինքն՝ զ*Մկրտիչ *եպիսկոպոս քաղցրաբարոյ եղբայրն իմ, նաեւ զհամաշունչ եւ հոգեկից եղբայրն իմ՝* Իսահակ *շնորհապերճ վարդապետն, եւ զայլ ամենայն աշակերտակիցսն իմ՝ զհարազատ որդիսն սրբազան վեհին: //(213բ) Յիշեսջիք ապա զիմ անարժանութիւնս՝ զՅովսէփ նուաստ եպիսկոպոսս, որ ստացայ զցանկալի գիրս* Պռոկղի *իմաստնոյ, արդեամբք իմովք գրեցուցանելով զսա քաջավարժ քարտուղարին գահոյս Սրբոյ եւ Մեծի՝* Մատթէոս *խոհեմաշաւատ վարդապետին՝ եղբօրն իմոյ սիրեցելոյ: Բայց աղաչեմ, աղաչեմ զսիրելի հարսդ եւ եղբարսդ իմ, զի մի օտարացուցանիցէք ի* Սրբոյ Աթոռոյս *էջմիածնէ զգիրքս զայս, հանելով ի սմանէ յարտաքս, քանզի յետ վճարման կենաց իմոց, անջնջելի յիշատակ եւոու զսա ի դուռն* Սրբոյ *եւ* Մեծի Աթոռոյս, *հանդերձ ամենայն գրեամբք իմովք, զի զամենայն շնորհօք եւ արդեամբ սորին եմ ստացեալ, ուստի չկամիմ զի օտարասցին ի սմանէ: Վասն որոյ աղաչեմ զհանդիպօղսդ ամենեսեան լսել իմոյ աղերսանացս: Որք եթէ լսե//(214ա)լով յիրաւի կատարեսջիք զխնդիրս իմ, Քրիստոս Աստուածն մեր լուիցէ խնդրուածաց ձերոց եւ կատարեսցէ, եւ վարձուց բարեաց զձեզ զամենեսեան արժանացուսցէ այժմ եւ յօրն յաւիտենից. ամէն:*

Որ ոք զաղերս մեր լուեալ կատարեսցէ,
Խնդրուածաց նորին բարեաց Տէր լուիցէ:

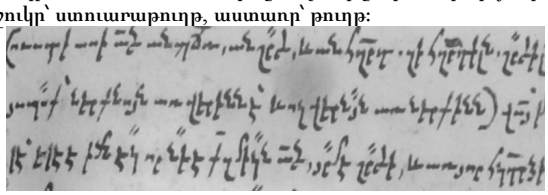
1709
ՍԻՄԷՈՆ ԳԱՌՆԵՑԻ (ՋՈՒՂԱՅԵՑԻ)
ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՊՐՈԿՂԻ

(խմբ. Սիմէոն Երեւանցի)

Իզմիր ՌՄ—1751

ԳՐԻՉ ցաւութիւն դպիր էջմիածնեցի: ՍՏԱՑՈՂ՝ Պետրոս վրդ.:

ԹԵՐԹ՝ 114. չգրուած՝ 1ա—3բ, 109ա—14բ: ՊՐԱԿ՝ 1x3+Ա—Թx12+1x3: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «FC» լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,2x11: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 24: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկր՝ ստուարաթուղթ, աստառ՝ թուղթ:

Նմուշ՝ 27ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Ձ ա կ ա տ ա զ ա ր դ՝ 7ա: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր (ուրուագծային):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար խոնաւութիւնից վերին լուսանցային մասերը գունափոխուած, տեղ—տեղ զանազան բծեր, մէկ տեղից ցեցակեր: Կազմի եզրերը թերեւակի մաշուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–4բ–108բ [Մեկնութիւն գրոցն Պռոկղի: Աւարեալ ի Սիմէոնի Գառնոյ եպիսկոպոսէ...]

Տե՛ս ձեռ. 874, 10ա—116ա. *Յոչբ./5բ–6բ («մեկնողի» փխ. «թարգմանողի»): Յանկ/4բ–5ա: Ֆա/7ա–11բ: բ/11բ–3ա: գ/13ա–7բ: դ/17բ–21բ: ե/21բ–32բ: զ/32բ–5բ: է/35բ–8բ: ը/38բ–42բ: թ/42բ–7ա: ժ/47ա–8ա: ժա/48ա–50ա: ժբ/50ա–1բ: ժգ/51բ–2բ: ժդ/52բ–3բ: ժե/53բ–4բ: ժզ/54բ–8ա: ժէ/58ա–61ա: ժը/61ա–2ա: ժթ/62ա: ի/62բ–3ա: իա/63ա–7բ: իբ/67բ–9բ: իգ/69բ–73բ: իդ/73բ–5ա: իե/75ա–7ա: իզ/77ա–83ա: իէ/83ա–93ա: իը/93ա–104բ: իթ/104բ–7բ: Յիշ. մեկնողի՝ 107բ: Յիշ. թրգմ.՝ 107բ–8ա:* Բան առ ընթերցողսդ Սիմէօնի Երեւանցւոյ՝ *108աբ: Բնաբանները համարակալուած են 1–211:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

108բ Գծագրացաւ ձեռամբ՝ յոգնամեղ էջմիածնեցի Կիրակոսի *որդի՝ չինչին դպիր* Ցաւութիւնիս, *ի* Իզմիր *քաղաքին, ի Հին* Պէտս տէնի *մէչն, թվին 1200 (1751)–ին, եւ ի մայիս ամսոյ միջին աւարտեցաւ. ի վայելումն՝* Պետրոս *վարդապետին, եւ լիցի ողջ. ամէն: Վերջ եղեւ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

4ա եւ՝ Սիւնեցի Յովակիմ *վարդապետս, առաջնորդ* Սրբոյն Աթոռոյս Տաթեւու, *զայս փիլիսոփայական գիրքս շնորհեցի հոգեւոր որդւոյ եւ աշակերտի իմում՝* Աբրահամ *վարդապետին* Աստապատեցւոյ, *զի վայելեալ՝ յիշեսցէ զիս առաջի անմահ Գառին Աստուծոյ: Եղեւ այս ի ՌՄԽԲ (1793) թուականիս մերում, յամսեանն սեպտեմբերի, ի հրեշտակահիմն* Սուրբ Աթոռս Տաթեւու:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 4ա Յավակիմ *վարդապետ: 7ա Քրիստոսի ծառայ* Աբրահամ *վարդապետ. 1232 (1783):*

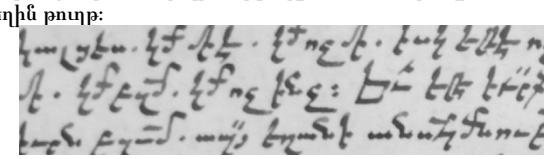
ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1բ Գրչաւ գրեցի...: 114ա եմ՝ Կարապետ *վարդապետս:*

1710
ՍԻՄԷՈՆ ԳԱՌՆԵՑԻ (ՋՈՒՂԱՅԵՑԻ)
ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՊՐՈԿՂԻ

Հալապ ՌՃՂԲ—1743

ԳՐԻՋ, ՍՏԱՑՈՂ՝ Աբրահամ ֆեյ.:

ԹԵՐԹ՝ 196. չգրուած՝ 1ա—2բ, 195բ—6բ: ՊՐԱԿ՝ 1x2+32x6+1x2: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 14,1x10,3: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 20: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ սեւ կաշի, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ դեղին թուղթ:

Նմուշ՝ 8ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Ճ ա կ ա տ ա զ ա ր դ՝ 7բ: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական (7բ): Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր (3ա), թռչնագիր (7բ): Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, դեղին:

Վիճակ՝ բաւարար. կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–3ա—194բ **Անուն Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ. Յօգնութեամբ Սրբոյ Երրորդութեանն զսկսանիմ գրել Լուծմունք Պռոկղի... զոր թարգմանեցեալ եղեւ... ի թիւն աւարածոց ՅՁԾՁ (6756). Յօգնեայ Քրիստոս**

Տե՛ս ձեռ. 874, 10ա—116ա. *Յոչբ./3ա—5բ: Յանկ/6ա—7ա: Ֆա/7բ—18ա: բ/18ա—20բ: գ/20բ—30բ: դ/30բ—41բ: ե/41բ—65բ: զ/65բ—73ա: է/73ա—80ա: ը/80ա—8բ: թ/88բ—98բ: ժ/98բ—100բ: ժա/100բ—4ա: ժբ/104ա—7բ: ժգ/107բ—9ա: ժդ/109ա—11բ: ժե/111բ—3ա: ժզ/113ա—9բ: ժէ/119բ—24բ: ժը/125ա—6բ: ժթ/126բ—7բ: ի/127բ—8բ: իա/128բ—35ա: իբ/135ա—8ա: իգ/138ա—44ա: իդ/144ա—6ա: իե/146ա—8բ: իզ/148բ—59ա: իէ/159ա—70բ: իը/170բ—89ա: իթ/189ա—94ա: Յիշ. մեկնողի՝ 194ա: Յիշ. թրգմ.՝ 194բ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

55բ Սկիզբն եղեւ ի գկսանիլ գրել այամ գրոյս ի թիւն մերազնեայ Հայոց ի ՌՃՂԲ (1743), փետրվարի ամսոյն Բ (2) օրն. **Հալապ:**

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

195ա (1796) ԳՃՂԴ (384) երես թխթին համարն:

In nomine Patris & Filii spiritus Sancti. Amen.

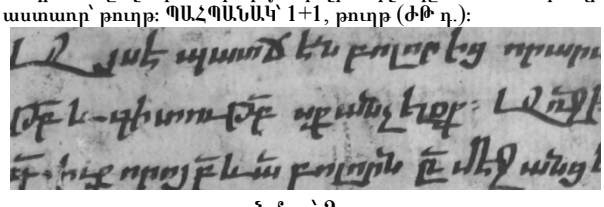
195ա /:::/. ///:. ////: /:. //: ////::. ////:::: ///: /. ////. //: ////:: ////::. ///: /::. ////: ////: ////::. ///::: ///:::: ////:::::. /. //:::. /. ///:: /. ///:. /:::. /::. ////: o::: o. oooo:::::. o. oooo::. oo: o. oooo:. oooo::. o:: o. ooo:::: o::. [oooo::] ooo:. ooo:::. ooo::. o. oo::: o. oo:. o. oooo::: oo: oo::::. o. /:::/. ////::. /::. ////::. //::: ////:::. //:::. /. ////::. //: ////:::. ////::. ////:::::. /. ////. /. ////: ///::: ////:::. ///:: եւ //:::. //: ///:: /:. /::::. ////:[.] //: ///:: //: ///: /:. //::. ////:::::. /. //:::::. /. ////:::::. ////: //::: ///::: ////: ////:: /. ///:: /:: //:: ///:: ///::: ////:::. ////:::: o //:. //: ////: /. ////: ////:: ////:. /. //::. ///:::/:::::. ///::: ////::. ///: //: //:::. ////:::: /:. ////:::. ///::: ///:. ////: եւ //::. ///:: ///::: //:::::. /. ////::: ////: /. ///: /::::. ///:: (Զայս գիրքս առի տ[է]ր Մեսրոպ քահանայէ ես՝ Զաքարիա վ[ա]րդապե[տ] Յշչակալացի, հազար երկու հարիւր քառասուն եւ հինգ թվին, ի Մեծ քաղաքս Կոստանդինուպօլիս: Աստված ողորմի հոգւոյս եւ ծնողացս. ամէն):

1711
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

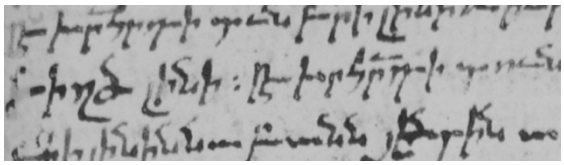
ՋԺԲ—1463

ԳՐԻՋ՝ Գրիգոր: ՍՏԱՑՈՂ՝ Դաւիթ աբեղ.:

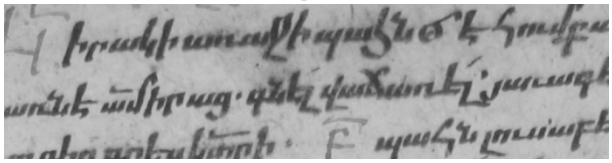
ԹԵՐԹ՝ 132. չգրուած՝ 19ա—21բ, 26աբ, 118բ, 132աբ: ՊՐԱԿ՝ 1x22—Ա—Ըx12 (Ա 8, ե 16, է 10)—2 (6—10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ (ԺԸ դ. յաւելում՝ 18—21, 26, 117—26, 129—32, լուսագծերով եւ եռամանիկ լուսադրոշմով): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 17x12,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (տարբեր), նօտրգիր (ԺԸդ. լրացնողի՝ 17բ—8բ, 117ա—8ա, 119ա—26բ, 128ա—31բ): ՏՈՂ՝ 24—31: ԿԱՋՄ՝ բազմագունի ծաղկաթուղթ, թիկունքին ու անկիւնները՝ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1+1, թուղթ (ԺԹ դ.):

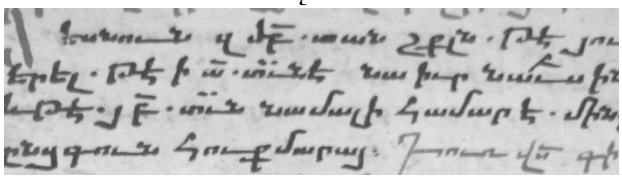
Նմուշ՝ 2ա

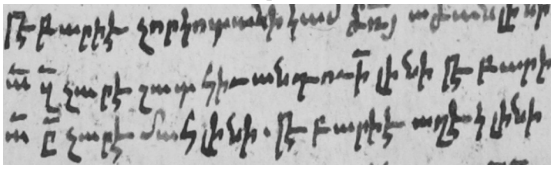
Նմուշ՝ 18ա

Նմուշ՝ 23ա

Նմուշ՝ 107ա

Նմուշ՝ 124ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 27ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական (27ա): Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

Վիճակ՝ բաւարար. լուսանցային մասերը մաշուած, տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, թուղթը կրկին օսլայուած եւ գունափոխուած: Կազմի թիկունքի կաշին՝ ցեցակեր, եզրերը՝ մաշուած: ԺԸդ. նորոգուած, թերին լրացուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1ա—17ա* [Բանիւ զանազանի]

1. *1ա—2բ* [Պարզատումար]—*Զյինա[ն]ց ստուղոգին այսպէս արայ…*

2. *3բ—11բ* [Անանիայի Շիրակունւոյ հաւատոյ խոստումն աշակերտացն]—*աա = բ… աժ = թ… ժա = ժ… ճ — աւք եւ ո—աւք ամենայն թիւքն [ճ—պատիկ բիւրք են]:*

Գումարման, հանման եւ բազմապատկման աղիւսակներ:

3. *11բ—3բ* Քերականս կոչի է—ագրեանք, զուգեալ ի Դաւթեայ փիլիսոփայէ եւ ի Հռոմայ վարդապետէ կոչեցեալ անուն Փիւնիկ—*Եւ են այս գիրք է. ա, ե, է, ը, ի, ո, ւ…*

4. *14ա* Այս է դուռն Զ—[հազար]եկին, որ կոչեն Աւուետաստ համաւրօղական… (բոլորակ)—*Այս է մուտ բոլորակիդ. շուրջ այբեանք է ԼԶ…*

5. *14բ—7ա* [Աղիւսակ բազմապատկութեան՝ 14բ—5ա, եւ Մեկնութիւն՝ 15բ—7ա]—*Ի թվական արհեստէն աղիւսակս …*

6. *17ա* [Յովհաննու Իմաստասիրի Յաղագս անկիւնաւոր թուոց]—*Գ անգիւն—ա: գ, ազ…*

Բ. *17բ—131բ* [Ռամգիրք]

ա. *17բ—8բ* [Նշանակութիւնք ԼԶ գրեանց]—*Առաջականք այսոքիկ՝ աբգգզթժ, ներհականք՝ եիը…*

բ. *23ա—4բ* Վասն աստեղացն, որ գիտենան, թէ զոր աւուր ունին: Առեգակ՝ զկիրակի—*Կիրակի առաջի պահն Արեգակ է…*

գ. *24բ—5բ, 22ա* Յաղագս ըռամի գիտութեան, զտանց բաժանումն, թէ յինչ իրք թալուխ ունին եւ հումքն—*Առաջին տուն լահիանին է…*

դ. *22բ* [Ստուերաչափ ցուցակ] — *Եթէ կամիցիս գիտել զկորհուրդ ստուերաչափ ցուցակիս..*

ե. *27ա—118բ, 123ա—131բ* Սկիզբն վիճակի ըռամլիս—*Այս լահիանն է առաջին տանն տէր…119ա—22բ* [Յանկ Ռամզոոցս այբուբենիւ] — *Ակն ունելոյ … Ձլանին տունը ինչ պիտի ուտիք՝ In nomine Patris & Filii spiritus Sancti. Amen.:*

17բ—8բ, 117ա—8ա, 119ա—26բ, 128ա—31բ ԺԸդ. լրացումներ: Գրչից.

— 29բ Մվ եղբայր, այլ օրինակ հանդիպի՝ ըզորդէ, զի այս օրինակս ջնջւեր է:

— 51ա Յայս տեղս Բ(2) տուն պակաս է. յառաջին գիտ եւ կարդայ:

— 64բ Աստուած չաւգնէ վատ մարդոյն. էնց բան լսենք, որ միտքս ցրուի:

— 73բ Ի յայս տեղս Բ (2) թուղթ անգեր է, ի տեղն կու՛ թողնում. այլ օրինակ հանդ[ի]պի՝ գրէ, քեզ այլ վարձք է:

— 94բ Վա՛յ, այս օրինակ ձեռացս, որ ամէնն ջնջւեր է. յայլ տեղ հայիս՝ գրէ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. *2բ …եւ զԳրիգորն յիշեայ, եւ Աստուած:*

2. *99ա Մվ դասք լուսերամ քահանայից, որ կայք ի դրունս սուրբ եկեղեցւոյ, աղաչեմք զձեզ, յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղաւթս ձեր զկուսակրաւն աբեղայն զԴաւիթ: Եւ որ յիշէ յիշեալ լիցի ի միւսանգամ գալուստն Քրիստոսի. ամէն: Որ է այս Դաւիթ/// (4 բառ քերուած) Սուրբ Աստուածածնէ: Յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զԴաւիթ կրաւնաւորն, որ ստացաւ զայս ԸՒամգիրքս՝ յիշատակ իւր եւ ծնողաց իւրոց, հաւրն՝ Ապտըլմըսեհին, եւ մաւրն՝ Շամամին, եւ եղբաւրն՝ Յովանիսին, եւ իւր որդւոցն՝ Մարտիրոսին եւ Զաքարիին: Եւ որ յիշէ զմեզ, յիշեալ լիցի ինքն առաջի Քրիստոսի. ամէն: Ի թվիս Հայոց ՋԺՒ (1463):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

128բ Աստուած, ողորմեա մեզ: Թվին Հայոց 1221 (1776) մարտի մին շա՞մ այս գիրքս ես ///ցի

Մուրատխանէնց Աղէքսանի *որդի /// Յօհաննէս, Ակուլեցի [Մո]վսէսի որդ[ի] ///Նահապետէն փողով ծախս առի հինկ ոսկի ըՍտամպօլ[ի] զարմահպուպ, որ կանի ղուրուշ ժե (15). ինքն իւր կամաւն ինձ ծախեց, եա՝* Յօհաննէս *առի։*

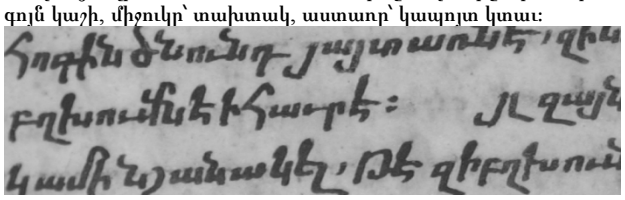
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 128բ Յովհաննէս. *1221՝ (1776)։*

ԳՐՉԱՓՈՐՁ 26բ (այբուբեն, զանազան տառեր)։ 85ա (ի լուս.) «ով դու եղբայր» (զանազան տառեր, բառեր)։

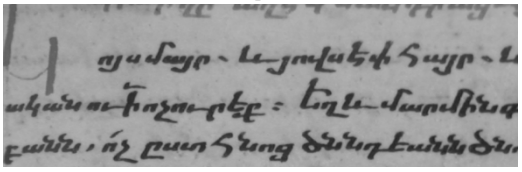
1712
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԵ—XV

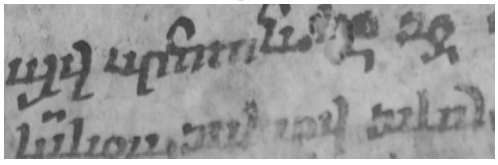
Թերթ՝ 252. չգրուած՝ 197ա, 203բ: Պրակ՝ Ա—ԺԹx12 (Ա, ԺԸ 7, ժ 10, ԺԳ 14, ԺԵ 8, ԺԹ 13)+5x8 (Գ 6, Ե 7, ԺԸ դ. յաւելում՝ ժ եւ ԺԱ պրակների միջեւ): Նիւթ՝ թուղթ (ԺԸ դ. յաւելում՝ 167—203): Մեծութիւն՝ 11,6x8: Գրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ բոլորագիր (ԺԸ դ. լրացնողի՝ 167ա—203ա): Տող՝ 21–26 (19—21 (լրացնողի՝ 167ա—203ա): Կանջ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկր՝ տախտակ, աստառր՝ կապոյտ կտաւ։

Նմուշ՝ 23ա

Նմուշ՝ 204ա

Նմուշ՝ 8ա

Պատառիկ—Պաշպանակ – Սաղմոսարան (վրացերէն): Ժե դ.: Մազաղաթ: Միասիւն: Նուսխուրի: Կարդալ՝ Գբ–Գա–Գբ–Դա–Ա–Բբ–Ա–Բա (վերծանեց՝ Բ. Ութիե): Նմուշ՝ Բա:

Վիճակ՝ բաւարար. խոնաւութեան հետեւ, լուսանցային մասերը թուլացած, տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, ցեցակեր: ԺԸ դ. նորոգուած, թերին լրացուած: Կազմի Ա. փեղկի՝ կաշին կենտրոնից հայհոյուած, թիկունքը՝ վնասուած, դռնակն ու փականները՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *2ա–33ա* [Վահրամայ վարդապետի, որ եւ Գրիգորիս կոչեցեալ, ասացեալ Յաղագս Սրբոյ Երորդութեանն եւ մի Աստուածութեանն եւ փրկական տնօրինութեանն Քրիստոսի*—Հաւատամք եւ խոստովանիմք մի Աստուածութիւն յերիս անձնաւորութիւնս…* ձեռ. 2332, 248ա] *Արդ, այնքան առ անհասանելին մատիցես…—33բ* [Յիշատակարան Վահրամայ]*—Այսոքիկ աստուածաբանական բանք շարադրեալ ի մերս նուաստութենէ՝* Վահրամ *վարդապետի, ի հրամանէ՝ Մեծ թագաւորին* Լեւոնի*։ Վասն որոյ, եթէ ինչ արժանաւոր եւ պիտանացու յասացեալս գտցի Աստուծոյ շնորհ, որ զկամելն ետ մեզ եւ զառնելն։ Իսկ եթէ նուաստագոյն եւ դուզնաքեայ ի շահս օգտութեան, քանզի սխալագոյն եւ թիւր ինչ ոչ ունիմ ասել գտանել ի գրեցեալքս որպէս զանձն իմ եւ զայլս հաւանեցուցանել աստուածային գրոց վկայութեամբ, որ են ի սոյն շարադրութիւն առադրեալ։ Սակս որոյ զայնքան տիւրութիւն իմոյ տկարութեանս վարկանիջիք, որ վասն երկրաքարշ եւ մեղսասէր գոլոյ ըստ մարմնոյ եւ ըստ հոգւոյ, ոչ կարացի ի բարձրագոյնսն եւ յաստուածային խորս մտանել եւ յայնմանէ՝ փարթամութիւն բարձրագունից մտաց ընծայել։ Վասն որոյ բարէսէր կամաւք չափաւոր աշխատութեան թողութիւն անչափից մեղաց իմոց հայցեսջիք յանբաւաբաշխն բարեաց Աստուծոյ, եւ ինձ գծողիս. ամէն։*

Բ. [Դաւանութիւնք հաւատոյ]

1. *34բ* Յովհաննու եպիսկոպոսի առ Կիւրեղ*—Խոստովանիմ զՏէր Յիսուս Քրիստոս..*

2. *34բ–45բ* Դաւանութիւն հաւատոյ սուրբ հօրն մերոյ երկրորդ Լուսաւորչի Հայոց հեռետորին Գրիգորի*—Հաւատամ եւ խոստովանիմ, դաւանեմ եւ երկրպագեմ…*

3. *45բ–6բ* Սահմանք հաւատոյ, որ ի Նիկիայ ժողովեցան սուրբ եպիսկոպոսք ՅԺԸ (318)*—Խոստովանիմք զՏէր մեր Յիսուս Քրիստոս…*

4. *46բ–53ա* Տեառն Ներսիսի Հայոց կաթուղիկոսի գրեալ դարձեալ Վասն ճշմարիտ դաւանութեան հաւատոյ Հայաստանեայց եկեղեցոյ առ մեծ թագաւորն Հոռոմոց Կիր Մանուիլ*—Խոստովանիմք համագոյ եւ անեղ ամենասուրբ զերրորդութիւնն…*

5. *53ա–75ա* Գիր հաւատոյ խոստովանութեան Հայաստանեաց եկեղեցոյ, գրեալ ի Ներսիսէ արեւպիսկոպոսէ, որ եւ եղբայր տեառն Գրիգորիսի Հայոց կաթուղիկոսի, ի խնդրոյ գերապատիւ փեսայի թագաւորին Հոռոմոց Մանուէլի Ալէքսի մեծի պռոտաստոատորի…*—Բանիւք դուզնաքեա իմն խաւսելով…*

6. *75բ–86ա* Սահմանք հաւատոյ Հայաստանեաց եկեղեցւոյ, գրեալ Ներսիսի կաթուղիկոսի

Հայոց, ի խնդրոյ աստուածասէր թագաւորին Հոռոմոց *Եմանուէլի—Թեպէտ եւ աղքատութիւն մտաց…*

7. *86ա—8ա* Դաւանութիւն հաղկեդոնացւոց, զոր ինքեանք Աթանասի ասեն. է ինչ որ ոտիղ է, եւ է ինչ որ թիւր—*Որ ոք կամիցի փրկիլ, յառաջ քան…*

8. *88ա—90բ* Տաւմար Ղեւոնի առաջին շինողի իւղ տուն—*Ա. Բանն մարմին եղեւ եւ տաղաւարեաց ի մեզ…*

9. *90բ—3բ* Դաւանութիւն հաղկէդոնացւոց: Տես եւ զգոյշ լեր, թիւր կայ եւ ոտիղ—*Դիտելի է, զի են ոմանք, որ մի բնութիւն ասեն ի Քրիստոս…*

10. *93բ—9բ* Տեառն Ներսիսի Հայոց կաթուղիկոսի ասացեալ Դաւանումն ուղղափառ հաւատոյ—*Խոստովանիմք… 99բ—118բ, 164ա եւ արդ, հարցումն. Զոր եթէ հարցանիցեն, եթէ. Ընդէ՞ր Հայր եւ Հոգի ոչ առին մարմին… Պատասխանի: Քանզի Հայր անծին է…*

113բ—ից յետոյ 2 թերթ ընկած:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՆԱԽԱԳԱՂԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

—164ա Զաշխատող սորին՝ զՍահակ *կրօնաւոր, որ քրտնաջան երկաւք ի ջանս եւ ի վաստակս Աստուածաշունչ կտակարանաց խոկացեալ ի տուէ եւ ի գիշերի, եւ այսքան բարեաց պատճառ մեզ եղեալ, յորժամ ընթեռնուք՝ յիշեցէք ի Քրիստոս:*

Համմտ. ձեռ. 728, 84ա—116բ, ձեռ. 774, 124բ—44բ, ուր խորագրում «Սահակայ միայնակեցի»:

Գ. [Բանք զանազանք]

1. *164աբ, 114ա—9բ* Հարցմունք պիտանիք—*[Հարց.] Զինչ է, որ զամէն ուտելի.. Պատասխանի. Զի ասաց Աստուած Նոյի, թէ. Զմիս…*

2. *120ա—4ա* [Բացատրութիւն կանխից խոռանին եւ եկեղեցւոյ]—*Սուրբ սեղանն ցուցանէ զՍուրբ Երրորդութեանն, որպէս սուրբն* Սահակ *ուսուցանէ ի Տեսլեանն…*

3. *124ա—35բ* [Նախերգանք]—*Ով աղբեւր կենդանութեան…*

4. *136ա—7բ* [Ի ժղլանաց Վարդանայ Արեւելցւոյ]

ա. *136ա—7բ* Վասն խորհրդոյ պատարագին, ասացեալ Վարդան վարդապետի—*Նշխար կազմի Հին կտակաւք Սաղմոսին…*

բ. *137բ* Այլ բան Վարդանայ—*Զի՞նչ է Ճ՛րա[գա]լուցին լուծանելն…*

Համմտ. ձեռ. 341, 5ա—7ա (§2), 44բ—5ա (§7):

5. *1աբ, 138ա—46ա* Քարոզ վասն հաճանայից, ի բան Աւետարանին. Ո՞ր թագաւոր պատերազմ տացէ ընդ թագաւորի, գայցէ—*Եւ զայս խորհելն ի վերայ քահանայական կարգի…*

6. *146ա—7բ* Թէ զի՞նչ նշանակեն հաճանայական զգեստքն եւ ընդի՞ են—*Ասելի է, թէ. Զ (6)աւրհնեալ զգեստ զգենու քահանայն…*

7. *148ա—50ա* [Աղօթք]—*Ի վ աստուածային եւ սրբազան կատարողութիւն…*

8. *150ա—63բ,* 165ա—90բ [Յովհաննու Երզնկացւոյ խրատ Հասարակաց հրիստոնէից]

Տե՛ս ձեռ. 228, 71ա—108բ. *Նխ. / չիք: § ա/150ա—4բ: բ/154բ—7ա: գ/157ա—9ա: դ/159ա—63ա: ե/163աբ, 165ա—6ա: զ/166ա—8ա: է/168ա—9բ: ը/169բ—71բ: թ/172բ—74բ: ժ—ժա/չիք: ժբ/175ա—9ա: ժգ/179ա—82ա: ժդ/182ա—4բ: ժե/184բ—7բ: ժզ/187բ—90ա: ժէ/190աբ: ժը—ժթ/չիք (167ա—190բ ԺՀ դ. լրացում):*

Ձի օգտագործուած քնն. բնագ., եր., 1977:

9. *191ա—6բ* Երանելոյն Յոհաննու Ոսկեբերանի ասացեալ ի մեկնութիւն առակաւոր Աւետարանին, որ ասէ. Այր մի իջանէր յԵրուսաղէմէ յԵրիքով…—*Այր՝ զԱդամ ասէ վասն կատարեալ հասակին…*

10. *197բ—203ա* Քարոզ ի վերայ Սրբալոյս մեռոնի. Եթէ ոք ոչ ծնեցի վերստին ի հոգւոյ եւ ի ջրոյ…—*Վերանորոգօղն մեր Քրիստոս ի յսկզբան փրկագործութեանն…*

167ա—203ա լրացում, ԺՀ դ.:

11. *204ա—14բ* [Վկայութիւնք սուրբ հարց Վասն անապականութեան]. Կիւղի Աղէքսանդրացւոյ—*Կոյս մայր եւ Յովսէփ հայր…*

Վկայութիւնք ի բանից՝ Գրիգորի Նիւսացւոյ, Եփրեմի Ասորւոյ, Գրիգորի Աքանչելագործի, Աթանասի Ալէքսանդրացւոյ, Գրիգորի Լուսաւորչի, Եպիփանու Կիպրացւոյ, Անփիլեա Եպս.-ի, Բարսղի Կեսարացւոյ, Գրիգորի Աստուածաբանի, Յովհաննու Ոսկեբերանի, Կիւրեղ Աղէքսանդրացւոյ, Սեբերիանոսի, Պրոկղի, Յովհաննու Ճգնաւորի, Դիոնէսիոսի Արիսպագացւոյ:

12. *215աբ* [Խրատք] *Զորս իրաւք գան մարդիկ ի հաւանումն հոգեւոր խրատուց…*

13. *216ա—34բ* [Ի Միխայէլ Պատմագրէն]

ա. *216ա—32բ* Յոհաննու Միայնակեցի տեսանողի, աշակերտի Պետրոսի եպիսկոպոսի Վիրացւոյ. եթէ անօրէն եւ ամբարտաւան ժողովն Քաղկեդոնի ի բարկութենէն Աստուծոյ եւ թողլոյ ի ձեռաց եղեւ եւ ոչ ի Հոգւոյն Սրբոյ, որպէս Նիկիայն, Կոստանդնուպօլսին եւ Եփեսոսին, եւ վկայ են այսմ նախատեսութիւնք սրբոցն, որ եղեւ յառաջագոյն եւ որ զկնի ժողովոյն (տպ. 1871, էջ 176—206)—*Ա. Այսր աղանդոյ սկիզբն Նեստոր եղեւ…*

բ. *223բ—4բ [Տպ. 1871, էջ 243—248]—Ի թուին Ասորոց Պ եւ ԽՀ եղեւ նշան ի վեր քան հաւատալ…*

13. *235ա—9բ* Աղաւթք իւրաքանչիւր անձին ճաւատացելոց ի Քրիստոս առ Սուրբ Երրորդութիւնն եւ մի աստուածութիւնն, արարեալ տեառն Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի—*Հաւատով խոստովանիմ եւ երկիր պագանեմ քեզ...*

14. *240ա—52բ* Տեառն Ներսեսի Հայոց կաթողիկոսի (=Ներսիսի Լամբրոնացւոյ) Մեկնութիւն Տերունական աղաւթից, զոր աղաւթն ժողովուրդն—*Հայր մեր որ յերկինսդ: [Մեկն.] Զաստուածային աղաւթս ի Փրկչէն մեր աւանդեալ իւրոց ժառանգակցացն...*

փրկեա զմեզ յորսողէն: Որ ես աւրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:

Տե՛ս Ներսես Լամբրոնացի «Մեկնութիւն պատարագի», Վենետիկ, 1847, էջ 451—465:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

252բ (ԺԸդ., շղագիր) Ով ոք ընթեռնու զգիրքս, վասն Աստուծոյ յիշեսցէ զհոգին ի բարի՝ Փառակեցի Բարսեղ *վարդապետին, զի նա ստացաւ զսա:*

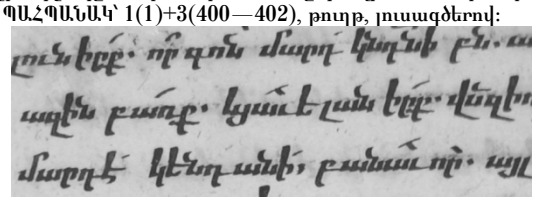
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 34բ, 147բ Բարսեղ *վարդապետ: 197ա (ձուաձեւ, խոշոր, եպս.—ական) Ք. Ա. Ե. Հ., 1784:*

1713
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

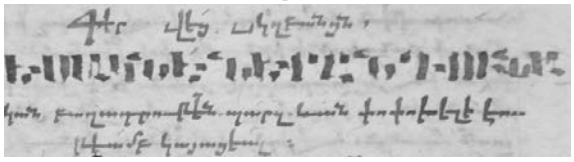
ԺԷ—XVII

ԳՐԻՉ՝ Դաւիթ:

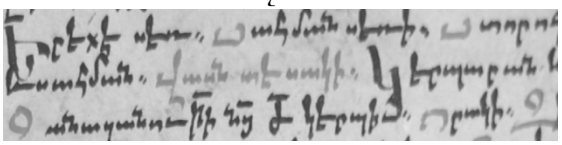
ԹԵՐԹ՝ 402—4 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած՝ 1աբ, 6ա—7բ, 95ա, 107աբ, 178բ, 198ա—200բ, 215ա—7բ, 233բ, 395աբ, 399ա, 400աբ, 401բ—2: ՊՐԱԿ՝ Ա—Իx12 (Ա չիմ, Բ 9, ԺԹ 10, Ի 21)+Ա—ԺԴx12 (ԺԴ 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, առեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 17,5x12,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (2ա—214բ, 396ա—8բ), նօտրգիր (218ա—394բ), շղագիր (399բ, ԺԸդ. յաւելում): ՏՈՂ՝ 21—31: ԿԱՋՄ՝ ճնշագծերով շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ, մասն պահպանակի: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1(1)+3(400—402), թուղթ, լուսագծերով:

Նմուշ՝ 24ա

Նմուշ՝ 218ա

Նմուշ՝ 234ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ— Կիսախոռան՝ 8ա, 96ա: Ճակատագիր՝ 120ա, 158բ, 179ա, 235ա, 245ա, 274ա, 324ա: Լուսանցագիր՝ բուսական: Զարդագիր՝ թոչնագիր, հանգուցագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, խոնաւութեան հետեւեր: Կազմի կաշին՝ թեթեւակի ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած, Բ փեղկի ստորին եզրը՝ մկնկեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *2ա—5բ* Մեկնութիւն բառից Քերականին—*Վերծանութիւն՝ ընթերցողութիւն... Ասր՝ պայծառ կարմիր: 5բ Հոլովք անուանց—Աստուած՝ ուղղական... է Աստուած՝ հոշական:*

Բ. 1. *8ա—85ա* Դաւթի մեծի եւ Անյաղթ փիլիսոփայի Առաջին Սահմանիք իմաստասիրութեան

Տե՛ս նեռ. 464, 95ա—149բ. *Նխ. /8ա—10ա: §ա—իա /10ա—85ա:*

2. *85աբ* Ընդ այնոսիկ եւ առաջիկա բան իմաստնոյս (Դաւիթ Անյաղթի Ամենայն չար տանջելի)—*Ամենայն չար տանջելի ոչ ոք տանջեալ...*

3. *86ա—90բ* Դաւթի փիլիսոփայի Առածք հինգ...

Տե՛ս նեռ. 464, 184ա—7բ. *§ա—ե/ 86ա—90բ:*

4. *91ա—2բ* Նորին վասն բաժանման—*Ամենայն որ մի անգամ բաժանեալ գոյ...*

Գ. *92բ—4բ* [Դաւթի Հարցուոյ] Նկատումն Արիստոտէլի—*Ուսուցանէ մեզ ի բնալսողութեանցն այնոցիկ...*

Դ. *95բ* [Ծառ գոյացութեան]—*Գոյացութիւն. բաժանական՝ մարմին—անմարմին...*

Ե. *96ա—118բ* Պորփիւրի Նեռածութիւն [Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս նեռ. 718, 138ա—70բ. *§ա—իգ /96ա—118բ:*

Զ. *119աբ* Քանակին Թ—երորդ պրակին լուծմունքն — *Աշխարհ է յերկնէ եւ յերկրէ...*

Է. 1. *120ա—58ա* Ստորոգութիւնքն Արիստոտելէ

Տե՛ս նեռ. 926, 191ա—201բ. *Նխ. /120ա—3ա: §ա/123ա—9բ: բ/129բ—34ա: գ/134ա—40բ: դ/140բ—7բ: ե/147բ—8ա: զ/148ա—54ա: է/154ա—5ա: ը/155ա—6ա: թ/156ա—7բ: ժ/157բ—8ա:*

2. *158բ—78ա* [Ս]կիզբն եւ նախադրութիւն գրոցն, որ ասի ըստ յունարէնն Պերի արմենիաս եւ հայերէն՝ Յաղագս մեկնութեան, արտադրեալ ի մեծի

իմաստնոյն Արիստոտելէ, թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դաւթէ

Տե՛ս ձեռ. 926, 201բ—7ա. *Նխ./158բ—9ա: Ֆա/159աբ: բ/159բ—60ա: գ/160ա—78ա:*

3. *179ա—84ա* Արիստոտելի Յաղագս առաքինութեանց առ Աղեքսանդր թագաւոր—*Գովելի են գեղեցիկքն եւ պարսաւելի գարշելիքն...*

Ը. *184բ—97բ* [Դիոնիսիոսի Թրակացւոյ] Յաղագս բեռականութեան

Տե՛ս ձեռ. 267, 229ա—42բ. *§ ա—իդ/184բ—97բ (Անաւարտ. վրջ. «...գերակատարին եզական///»):*

Թ. *201ա—14բ* [Յաղագս բնութեան եւ աննիւթ]

Տե՛ս ձեռ. 1690, 328ա—45բ. *Ֆա—ղ/201ա—14բ:*

Ժ. *218ա—24բ* [Ջիլբերտոսի Պոռետացւոյ Գիր վեց սկզբանցն. Հին թրգմ.]

ա. *218ա* [Պրակ առաջին]—*[Տ]եսակն է ներընդունական բաղադրութեանն...*

բ. *218ա—9ա* Պրակի երկրորդ—*Արդ, գոյացական է, որ տայ զգոլն...*

գ. *219ա—20ա* Յաղագս առարման—*Առարումն է ի յայն, որ ենթանկեալն...*

դ. *220ա* Պրակի չորրորդ. Յաղագս կրելոյն—*Կրումն է ներաձութիւն...*

ե. *220ա—1ա* Պրակի հինգերորդ. Յաղագս երբին—*Իսկ երբմն է, որ մնա ի յարադրութիւնէ...*

զ. *221ա—2ա* Պրակի վեցերորդ. Յաղագս ուրհն—*Ուրն է ներպառարութիւն մարմնոյն...*

է. *222աբ* Պրակի եօթներորդ. Յաղագս դրութեան—*Դրութիւն է կախումն իմն մասանցն...*

ը. *222բ—3ա* Պրակի ութերորդ. Յաղագս ունակութեան—*Իսկ ունակութիւնն է մարմնոց...*

թ. *223ա—4ա* Պրակի իններորդ—*Արդ, ասի ընդունել եռակի յաւէտ...*

ժ. *224աբ* Պրակի տասներորդ—*Քանզի թէ կարելին դիպի...*

ԺԱ. *224բ—33ա* [Պետրոսի Առագոնացւոյ] Համառօտ հաւաքումն վերլուծութեան Վեց սկզբանց գրոց [Ջիլբերտոսի Պոռետացւոյ—*Տեսակն է ներընդունա]կան բաղադրութեանն: Ստորոգութեանցն իրողութեանց... առ Պղատոն եւ առ ամենեսեան/// (Թերի, տե՛ս* ձեռ. 926, 101բ—8ա*):*

ԺԲ. 1. *234ա—45ա* [Գրիգորի Տաթեւացւոյ Համառօտ տեսութիւն ի Գիրս Պորփիւրի]

Տե՛ս ձեռ. 623, 189ա—206բ. *Յանկ Ա/234աբ: Յանկ Բ/չիք (փխ. 234բ ծառ գոյացութեան: Կրկ. տե՛ս 95բ): Ֆա/235ա—6ա: բ/236ա—7ա: գ/237ա—8բ: դ/238բ—9ա: ե/239ա—40ա: զ/240աբ: է/240բ—1բ: ը/241բ—5ա:*

2. *245ա—71բ* Նորին Գրիգորի Լուծումն համառօտ ի Տեսութիւն Դաւթի

Տե՛ս ձեռ. 623, 206բ—47բ. *Ֆա—իթ/245ա—68բ (շար. 268բ—71բ «Յաղագս հանրականաց սեռից եւ տարբերութեանց»):*

ԺԳ. 1. *272ա—322բ* [Յովհաննու Որոտնեցւոյ Վերլուծութիւն Ստորոգութեանցն Արիստոտելի]

Տե՛ս ձեռ. 1648, 4ա—85բ. *Յանկ Ա/272ա—3ա: Յանկ Բ/273աբ: Ֆա/274ա—86բ: բ/286բ—92բ: գ/292բ—7բ: դ/297բ—305բ: ե/305բ—6ա: զ/306ա—16ա: է/316ա—8ա: ը/318աբ, 328աբ, 320ա—1ա: թ/321ա—2բ:*

Ձի օգտագործուած քնն. բնագ., եր., 1956:

2. *322բ—75բ* [Յովհաննու Որոտնեցւոյ Լուծմունք Պերի արմենիասին Արիստոտելի]

Տե՛ս ձեռ. 1648, 85բ—179բ. *Յանկ/322բ—3բ: Նխ./324ա—7բ (վրջ. «...եւ աստ ի շարադրութեան կամ ի»): Ֆա/329ա—31ա (սկ. «յայլոցն: Մեռական ասէ գյոլովան...»): բ/331ա—3ա: գ/333ա—75բ: Յիշ.՝ 375բ: Լուսանցքներում լրացումներ: 375բ Գրչից «Յող գիրս այս անգիւնս գրած է, այն ուղղակի օրինակ է: Ազաչեմ զհանդիպօղսդ՝ զայն օրինակն, որ այս նշանած անգիւնս չկայ, յայս օրինակէս ուղղեցէք»:*

ԺԴ. 1. *376ա—81բ* [Գրիգորի Տաթեւացւոյ Լուծմունք Առաքինութեանցն Արիստոտելի]

Տե՛ս ձեռ. 58, 297ա—306ա. *Յանկ/376ա—Լուծ./376ա—81ա:*

2. *381բ—3բ* [Գրիգորի Տաթևացո՞յ] Աշխարհացն լուծմունք — *Ճաճանչ ասացեալ: Այսոքիկ ի պարզոյ լինին յարփոյն... Մարմէնին դիպակագործութիւնն է:*

ԺԵ. *384ա—90ա* [Ա]նուամբ Աստուծոյ: Գիրք ի վերայ բնութեան հանրական և մասնական, բահանայի ումեմն աշխատել Իշաւխան

Տե՛ս ձեռ. 745, 153ա—70ա. *§1/384ա—8բ:* 2. *ա/389բ: բ/389բ—90ա: գ/390ա: դ—ե/չիք:*

Տպ. Երևան, 1979, d:

ԺԶ. *390բ—4բ* [Բժշկարան]

1. *390բ* Նիւթ և նշան շարապի, որ օգտէ լերդի և ստամոքաց և գլխոց — *Առ ծոր Ժ դրամ, մաղձի ունդ Ժ դրամ... 390բ* Այլ դեղ մաղձի — *Առ Բ դրամ մանիշակ չոր...*

2. *390բ—4բ* Բուսայիդայ իմաստնոյ հաղուածոյ Յաղագս կազմութեան մարդոյ

—390բ—1ա [Նախերգան] — *Կազմեաց Աստուած զմարդն իբրև զքաղաք...*

ա. *391աբ* Գալիանոսի — *Արար Աստուած զգլուխն Ի մասն...*

բ. *391բ* Վասն աչաց – *Յօրինեաց զԱստուած զաչքն է տապաղայ…*

գ. *391բ–2ա* Վասն ականջից – *Արար Աստուած զականջն վասն լսելոյ…*

դ. *392ա* Վասն բթին – *Երկու փողովք ստեղծ Աստուած ի բաց…*

ե. *392ա* Վասն բեռանի – *Բերանս է ի պետս բանի և կերակրոյ…*

զ. *392աբ* Վասն սրտին – *Ստեղծ Աստուած զսիրտն թագաւոր…*

է. *392բ* Վասն լերդին – *Ստեղծ Աստուած զլեարդն տանուտէր…*

ը. *392բ–3ա* Վասն փայծաղանն – *Արար Աստուած զփայծաղն որպէս ախոռ…*

թ. *393ա* Վասն երիկամին – *Արար Աստուած զերիկամն տուն ցանկութեան…*

ժ. *393ա* Վասն լեղւոյն – *Ստեղծ Տէր Աստուած զլեղին տուն այրած սափրային…*

ժա. *393աբ* Վասն աղեաց – *Բագարատ ասէ՝ ստեղծ Աստուած աղիսճորտ…*

ժբ. *393բ* Վասն ստեղծման փայլաբշտին – *Արար Աստուած զփայլաբուշտն ման ջրոյն…*

ժգ. *393բ* Վասն երկատրացն – *Ստեղծ զնա Աստուած գործի ծննդեան…*

ժդ. *393բ–4ա* Վասն ստամոք[u]ի – *Արար Աստուած զստամոքն ի ջլէ և ի մսոյ…*

ժե. *394աբ* Վասն ոսկերաց – *Ամէնաւրհնեալ և ամէնիմաստն Աստուած ստեղծ զօդուածս մարդոյն ՄԽՀ ոսկր…*

ժզ. *394բ* Վասն է անդամոցն – *Ա. ուղեղն, Բ. սիրտն… որ պահէ զշունչն անմոլար: Եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեան ամմէն:*

Համմ. Աբուսահլ, Յաղագս կազմութեան մարդոյն, եր., 1974, էջ 116-68:

ԺԷ. 1. *394բ Հարց. Ջի՞նչ է իմաստասիրութիւն: Պատասխանի Նախ՝ իմաստասիրութիւն է գիտութիւն գոյից…*

394բ «Վասն պատուիրանին Ադամայ և որ գկնի նորա, տե՛ս ի Հարցմանց Դ հատորին ԼԳ համարէն մինչև ի վերջն, քանզի յօրինակս գրեալ էր, և ես ոչ գրեցի»:

2. *396ա–8բ* Այս է Արիստոտէլի իմաստասիրութեան ծառն, որ ցուցանէ թէ այսպէս գտաւ ըստ կարգի առաջնոցն (18 գծագրութիւն)

ԺԸ. *399բ* [Յաւելագրութիւն ԺԸ դ.: Քաղուածք ի Յաղագս կրականութեան գրոց Դիոնիսիոսի Թրակացւոյ]– *Քերականութիւն է հմտութիւն…*

Տե՛ս ՀԸ, 184բ:

Գրեթէ բոլոր նիւթերի լուսանցքներում կան լուծմունքներ, լրացումներ և ուղղումներ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

92ա Մ՛հ, ո՛հ, մեղա՛, մեղա՛ Աստուածոյ:

158ա …Ջոգնամեղ անձն Դաւիթս, ի ձեռնատուութեամբ Հոգւոյն Սրբոյ աւարտեցաք զպարփակօղս ընդհանուր էակաց, աղաչեմ յիշել զիս ի Տէր:

184ա Փափագանօք գրեցի և կարի սիրով սերտեցի. աղաչեմ յիշել զիս ի Տէր:

245ա Աշխոյժ ընթերցողաց և յիշատակ աշխատողաց ի սմա, որով և դուք յիշեալ լիջիք ի Տէր. ամէն: Աւգնեա՛, Հոգի Սուրբ Աստուած ճշմարիտ:

394բ Աղաչեմ զձեզ, ո՛վ պատուական եղբայրք իմ, յիշեցեք զապիկար Դաւիթս:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

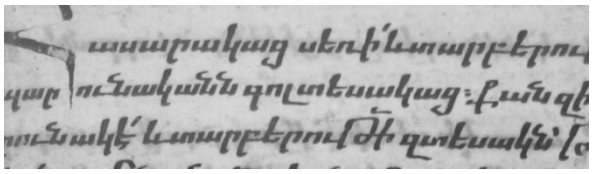
401ա Յիշատակ է Գիրքս արտաքնոց Ջուղայեցի Բաղտասարի *որդի տէր* Մելքոնին, *զոր ի ժամ նուիրականութեան ի կողմունս Հնդկաց, ի գիւղաքաղաքն* Սէյտապատ, *որ ի 1223 (1774), ետ ինձ՝* Փիլիմօնի *որդի* Փիլիպպոս *վարդապետիս: Եւ ի 1232 (1783) թուոջս վերստին ետու կազմել ձեռամբ* Գրիգոր *հանճարաշատ վարդապետին* Սիւնեցւոյ, *որոյ յիշատակս եղիցի օրհնութեամբ ի Տէր. ամէն: Հայր մեր որ յերկինսդ ես:*

1714
ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ

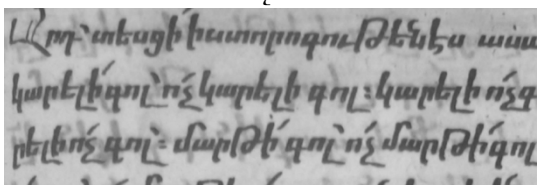
Տաթեվ ՌՁե—1636, ՌՃԸ—1659

ԳՐԻՁ, Ղազար ֆիլ. (1636 թ., 4ա—148ա), Անանուն (1659 թ., 150ա—282բ): ՍՏԱՅՈՂ՝ Յոհան Կարճաւանցի:

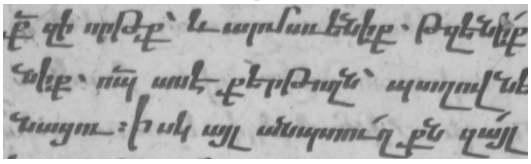
ԹԵՐԹ՝ 283, չգրուած՝ 1ա—3բ, 98բ, 148բ—9բ, 150բ, 248բ, 283աբ: ՊՐԱԿ՝ 1x3 +Ա—ԺԳ x 12 (Ա 11, է 4)+ 11 x12 (ԺԱ 11): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, աւեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 17,8x11,6: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (տարբեր): ՏՈՂ՝ 24 (4ա—248ա), 23 (249ա—82բ): ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ եւ շերտազարդ թաւիշ:

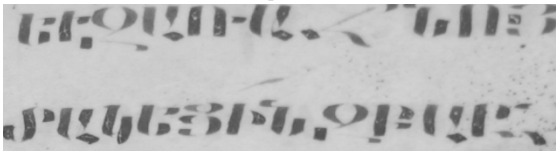
Նմուշ՝ 90ա

Նմուշ՝ 144ա

Նմուշ՝ 240ա

Նմուշ՝ 8ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Ձ ա կ ա տ ա զ ա ր դ՝ 4ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական (4ա): Ջ ա ր դ ա գ իր՝ հանգուցագիր, թոչնագիր: Գ ոյ ն ե ր՝ կարմիր (ուռուագծային):

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ— Աւետարան յովհաննու թ—ժ դդ.: 2(Ա—Բ)+ 2(Գ—Դ), ստացուած 2 թերթի ստորին կէսերի ընդերկայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ երկաթագիր, լուսանցքներում համաբարբառ: Կարդալ՝ Դբ, Գա, Գբ, Դա «///[ա]հանայապետ էր... պատասխանի տաս///» (ԺՀ 13—22), Աբ, Բա, Բբ, Ա, Իբրեւ առ Յիսուս... խնկաւ հան[դեռն]/// (ԺԹ 30—40):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. գրադաշրը թանաքից տեղ—տեղ գունափոխուած: Կազմի Բ փեղկի ստորին մասը՝ թեթեւակի մկնկեր, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *4ա—72բ* [Սահմանք իմաստասիրութեան Դաւթի Անյաղթ փիլիսոփայի. ձեռ. 464, 95ա—149բ:]

Տե՛ս ձեռ. 464, 95ա—149բ. նխ/*4ա—6ա*: ֆա—իա/*6ա—72բ*:

2. *72բ—3բ* [Դաւթի Անյաղթ փիլիսոփայի] Ընդ այնոսիկ եւ առաջիկայ իմաստնոյս — *Ամենայն չար տանջելի...*

3. *74ա—7բ* Դաւթի փիլիսոփայի Առածք հինգ... — *Արդ, սահման է բան համառօտ՝ յայտնիչ գոյացութեան...*

4. *78ա—96բ* Պորփիւրի Ներածութիւն [Ստոյգ տեղեկութիւնք Արիստոտէլի. ձեռ. 718, 138ա—9ա] — *Ելոյր հարկաւորի Քրիսաւորի է եւ յառաջ Արիստոտէլի...* :

Լուսանցքներում ունի լուծմունք:

5. *97ա—8ա* Նորին [Դաւթի Աթենականի հայոց փիլիսոփայի. ձեռ. 464, 187բ] Վասն բաժանման — *Ամենայն որ միանգամ բաժանեալ գոյ...*

6. *99ա—130բ* Ստորոգութի[ւն]ն Արիստոտէլի — *Հոմանունք ասին, որոց անուանքն միայն հասարակ...*

Լուսանցքներում ունի լուծմունք:

7. *131ա—48ա* Սկիզբն եւ նախադրութիւն գրոցն, որ ասի ըստ յունացն Պերի արմենիաս, եւ հայերէն՝ Յաղագս մեկնութեան՝ արարեալ ի մեծ իմաստնոյն Արիստոտէլէ, թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դաւթէ — *Նախ արժան է դնել՝ զի՞նչ է անուն...*

8. *151ա—88ա* Սկիզբն եւ նախադրութիւն գրոց, որ ասի ըստ յունաց Անալաւտիկի, եւ հայերէն՝ Յաղագս վերլուծութեան, արտադրեալ ի մեծ իմաստասիրաց հելենացւոց Արիստոտելէ եւ թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դաւթէ փիլիսոփայ— *Դիտաւորութիւն* Արիստոտէլի *Վերլուծականէն բուռն հարկանել...*

9. *188ա—200ա* Դաւթի փիլիսոփայի էակաց գիրք — *Ի քանի՞ս բաժանի էակն կամ յո՞րս...*

10. *200ա—5ա* [Դաւթի փիլիսոփայի Մեկնութիւն Արդ գոլ զէակնի՞— *Արդ գոլ զէակն յորժա՞մ է եւ զոչ էակն ոչ գոլ՝ յորժա՞մ...*

11. *295ա—6ա* [Դաւթի փիլիսոփայի Յաղագս հարկատրին եւ կարելւոյն]— *Հարցաւղաց. Քանի՞ յեղանակաւք զանազանին հարկաւորին...*

12. *206ա—9ա* [Դաւթի Հարեցւոյ] Նըկատումն Արիստոտէլի — *Ուսուցանէ մեզ ի բանալսողութեանցն այնոցիկ...*

13. *209բ—16բ* Ի Ճարտասանական գրոց մասունք են Յաղագս Պիտոյից

Տե՛ս ձեռ. 1681, 1ա—233բ. ա/*209բ—10բ*: բ/*210բ—1ա*: գ/*211աբ*: դ/*211բ—2ա*: ե/*212աբ*: զ/*213ա*: է/*213ա—4ա*: ը/*214ա—5ա*: թ/*215աբ*: ժ/*215բ—6բ*:

14. *216բ—7ա* [Բանք իմաստասիրաց յաղագս սկզբան աշխարհի]— Արիստոտէլ *ասաց. Սկիզբն աշխարհի տեսակ...*

Տպ. երևան, 1993, №:

15. *217աբ* Մասունք մարմնոյ— *Ուղեղ է մասն մարմնոյ...*

Համմտ. «Փիլոնի... Յաղագս նախախնամութեան...», Վենետիկ, 1822, էջ 11—12, 97:

16. *218ա–41ա* Արիստոտէլի իմաստասիրի թուղթ առ Աղէքսանդրոս թագաւոր: Պատմութիւն յաղագս աշխարհի – *Իսկ բազում անգամ ինձ աստուածային ինչ…*

Լուսանցքներում ունի լուծմունք:

17. *241բ–7ա* Արիստոտէլի Յաղագս առաքինութեանց առ Աղէքսանդրոս թագաւոր – *Գովելի են գեղեցիկքն եւ պարսաւելի գարշելիքն…*

18. *247ա* [Յաղագս Արիստոտէլի] – Արիստոտէլ Ստագիրացի *էր… (5 տող):*

19. *247բ–8ա* Պատճառ Սահմանաց գրոց – *Մեծն Դաւիթ եւ եզնակ Կողբացի չոգան յԱթէնս…*

20. *249ա–82բ* Գումարումն յոհաննդիմի իր[ող]ութեանց [Սա]հմանաց Դօթի փիլիսոփայի եւ այլոց իմաստնից իրաց, ի Մովսիսէ ումեմնէ՝ ըստ [տ]առից դասատուութեան շարակարգեալ (Ա–Ք) – *[Ագահութիւն է բանակ]անին անյագ… Քսութիւն ի գաղտ խօսել չար զընկերէն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. *61բ Ա՛խ, վա՛յ է ինձ, թէ այս ժամս ինչ եղեւ:*

130բ… Ջոգնամեղ անձն՝ Ղազարս, որ օգնութեամբն Աստուծոյ զպարփակօղս ընդհանուր էակաց աւարտեցաք, աղաչեմ յիշել ի Տէր:

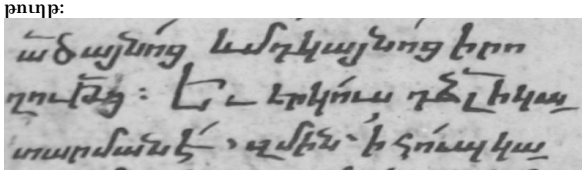
2. 150ա (1659 թ., ստացողի) Արդ, կողկողագին եւ գետնամած տենչանօք հայցեմ ի վայելողացդ այսմ Բնագիր արտաքնոցս, յիշեսջիք սերտ սիրով զտէր Ղազար քրիստոսատենչ քահանայն՝ զնօտար մեծի հայրապետին Մովսէսի, որ զԱրտաքնոց բնաբանս մինչեւ ի Պերի արմենասի վերջն գրեալ, եւ ինքն ի թվոյս ՌՁ եւ ե(1636) ամին, ի տիս երիտասարութեան վաղճանեցաւ, Գ (3) անգամ պատարագեալ զՔրիստոս ի յանապատն ըՍտաթէի: Եւ եա՝ Յոհան, մասամբ աշակերտ նորին, առեալ նշան սիրոյն որ առ նա, պահեցի մինչեւ ցթվականն ՌՃ եւ Ը(1659), եւ ապա, այլ զայլ ինչ որ կայ ի սմայ, եառու գրել, եւ ի մի տուփ արարեալ, կազմեցի սակս յիշման նորին եւ ինձ մեղապարտիս, ի ժամանակս Յակորու սրբազան հայրապետին Ջուղայեցու: Վասն որոյ յիշեսցի վասն սիրոյն Քրիստոսի տէր Ղազարն ցանկալի եւ Յոհաննս բանի սպասաւոր, տեղեաւ Կարճաւանցի, որ ի յԱրեւիք գաւառի, որ այժմս Մեղրի ասի, եւ ինքն հեշտալուրն մեզ եւ ձեզ ողորմութիւն արասցէ ի միւսանգամ գալստեանն. ամէն:

ԳՐՉԱՓՈՐՁ 283բ կապօղն յերկնից կամարն…

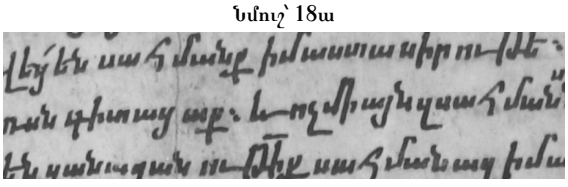
1715
ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ

ԺԵ–XV

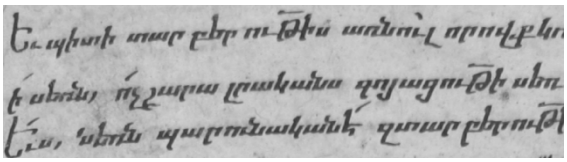
ԹԵՐԹ՝ 315—2 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած՝ 1աբ, 55աբ, 133բ—7բ, 314ա—5բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻՁx12 (Ա, ԺԲ, ԻԳ 11, Դ 16, ե 6, Ձ 7, է 19, Ը, ժ 15, ԺԱ, ԺԸ 10, ԺԹ 8, Ի 16, ԻԴ 9, ԻՁ 17): ՆԻՒ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,4x14 (անհաւասար): ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն (լրացումները՝ միասիւն. ա. 36ա—51բ, 53ա—4բ, 76աբ, 79ա—80բ, 83ա—91բ, 94ա—8բ, 117ա—8բ, 121ա—5բ, 195աբ, 299ա—313բ, բ. 57աբ, գ. 65ա—75բ, 112ա—6բ): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (լրացումները տարբեր): ՏՈՂ՝ 26—29 (լրացնողներինը՝ 22—28): ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ շագանակագոյն կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2(314—315), թուղթ:

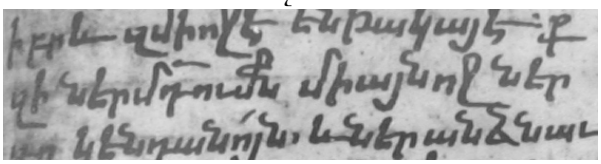
Նմուշ՝ 18ա

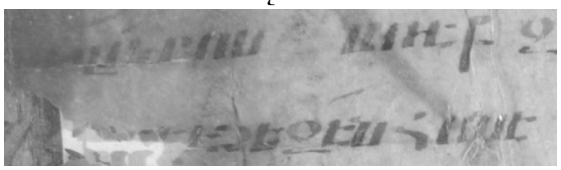
Նմուշ՝ 36ա

Նմուշ՝ 65ա

Նմուշ՝ 254ա

Նմուշ՝ Աբ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ — Կիսախոռան՝ 2ա: Ճակատազարդ՝ 137բ, 276ա: Լուսանցազարդ՝ բուսական: Ջարդագիր՝ հանգուցագիր: Գոյներ՝ կարմիր (ուռուագծային):

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — 1. Աւետարան Յովհաննու: Թ դ. 1(Ա), սկզբից, ստացուած 1 թերթի ընդլայնակի հատուած վերին կէսից: Մագաղաթ, երկսիւն, ուղղագիծ մանր երկաթագիր: Կարդալ՝ Աաբ (Աա գրեթէ անընթեռնլի), ///Բայց է ձեր սովորութիւն... ի վերայ իմ/// (ԺԸ, 39—ԺԹ 11):

2. Շարական (Ոկտոեխո՞ս=Ութ ձայն) (վրացերէն): ԺԳ—ԺԴ դդ.: 1(Բ): Մագաղաթ: Միասիւն: Նուսխուրի: Կարդալ՝ Բբ—Բա (վերծանեց՝ Բ. Ութիե):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. միջից եւ վերջից պակասաւոր: Լուսանցային մասերը թուլացած, տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, ցեցակեր: Պատառիկ—պահպանակները վնասուած: Կազմի կաշին՝ թեքֆակի ձեւծուած, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած, աստառը՝ խումացած: ԺՉ—ԺԷ դդ. նորոգուած, թերին լրացուած (տե՛ս Դրութիւն):

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. *2ա—54ա* [Սահմանք իմաստասիրութեան Դաւթի Անյաղթի]

Տե՛ս ձեռ. 464, 95ա—149բ. *Նխ./ 2ա—3ա: § ա—իա/3ա—54ա:*

2. *54աբ* Ընդ այսոսիկ եւ առաջիկա բան իմաստնոյս— *Ամենայն չար տանջելի, ոչ ոք տանջեալ անապական...*

Բ. *65ա* [Մեկնութիւն բանից Դաւթի փիլիսոփայի, որ եւ ի կատարումն նորին տաղի որ վասն Սահմանացն իմաստութեան: Ասացեալ Ներսեսի եղբաւր կաթողիկոսին Հայոց Գրիգորիսի, ուրումն սիրողի իմաստութեան — *Զիմդիր հոգեւորական հաւատով եւ սիրով հայցողաց... սատա մեռելութենէ հոգւոց ի փառս աւրհնելոյն Աստուծոյ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:*

Գ. *57ա—71ա* Պորփիւրի Ներածութիւն [Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս ձեռ. 718, 138ա—70բ. *Նխ./57աբ: ա—իզ/57բ—71ա:*

Դ. 1. *71ա—133ա* Դաւթի ֆիլիսոֆաի Ներգինացոյ Վերլուծութիւն Ներա[ծ]ութեան Պորփիւրի. Պօրֆիւրի

Տե՛ս ձեռ. 1688, 1ա—151ա. *§ա—խ/71ա—133ա:*

2. *138ա—214ա* Ստորոգութիւնք Արիստոտէլի (Մեկնութիւն Դաւթի Անյաղթի)

Տե՛ս ձեռ. 1687, 106բ—245բ. *Նխ./138ա—42բ: ա/142բ—55բ: բ/155բ—66բ: գ/166բ—79բ: դ/179բ—94ա: ե/194ա—5ա: զ/195ա—206բ: է/206բ—8բ: ը/208բ—10ա: թ/210ա—3ա: ժ/213ա—4ա:*

3. *214բ—74բ* Սկիզբն եւ նախադրութիւն գրոցն, որ ասի ըստ յունաց Պերի արմենիաս եւ հայերէն՝ Յաղագս մեկնութեան, արտադրեալ ի մեծ իմաստնոյն Արիստոտէլէ, թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դաւթէ Հայոց Անյաղթ փիլիսոփայէ

Տե՛ս ձեռ. 1690, 209բ—305ա. *Նխ./214բ—9ա: § ա/219ա—22բ: բ/222բ—4բ: գ/225ա—74բ:*

Ե. *274բ—5բ* [Դաւթի Հարցուց] Նկատումն Արիստոտէլի — *[Ո]ւսուցանէ մեզ ի բնալսողութեանցն այնոցիկ, որ հասարակաց բնականաց գոյանան...*

Զ. 1. *276ա—90բ* Արիստոտէլի իմաստասիրի թուղթ առ Աղէքսանդրոս թագաւոր: Պատմութիւն յաղագս աշխարհի — *Իսկ բազում անգամ ինձ աստուածային ինչ...*

2. *290բ—5ա* Արիստոտէլի Յաղագս առաքինութեանց [առ] Աղէքսանդրոս թագաւորն — *Դովելի են գեղեցիկքն եւ պարսաւելի՝ գարշելիքն...*

Է. *295աբ* [Վասն իմաստասիրաց, թէ ո զինչ ասաց] — Արիստոտէլէս Ստագիրացի էր...

Ը. *295բ—8ա* [Գրիգորի Մագիստրոսի Ձափաբերականք]

ա. *295բ—7ա* [Գրիգոր Մագիստրոս] Գամագտական գեղանամ/ Շոհացեալ ես յայդմ պատահեալ տաղ...

բ. *297աբ* Այլ ի նոյն ոտանաւոր — *[Մ]րգուզ փանաք ծրդեալ, ծեքեալ, անհոյն ոգեալ, յառեալ, /Իրագեկ խանդեալ, մանձրեալ յարաչինել իսկոյն յարեալ...*

գ. *297բ—8ա* Նորին Գրիգորի առ ճեղգ աշակ[երտս] յուսումն եւ հպարտ[ութեան] գոլ («Գրիգորի ճեղգս»)— *Գանգիւն բախիւն հասեալ / Գեղազանամ քեզ ճոխացեալ...*

դ. *298ա* Նորին Առ որդին իւր զօրանալ ի պատերազմին հասելոյ ի չարաբաստ ծերունոյն Նիկօլա, այլ պարսաւանք անայրոյն ծերոյ — *Լրւաք, թէ եկ պապն* Պաղակ/Վարդանասարն Պիսակ...

Թ. *298բ* [Բանակ որդւոցն Իսրայէղի. գծագիր բոլորակ] — *Այս բանակ որդւոցն Իսրայէղի ...*

Ժ. 1. *299ա—308ա* Դաւթի փիլիսոփայի էակաց գիրք — *[Ի] քանի՞ս բաժանի էակն կամ յո՞րս: Երկակի՝ ի գոյացութիւն...*

2. *308ա—12ա* [Դաւթի Անյաղթի Մեկնութիւն Առդ գոլ զէակնի]— *Արդ գոլ զէակն յորժամ է, եւ ոչ էակն...*

3. *312ա—3բ* [Դաւթի Անյաղթի Յաղագս հարկաւորին եւ կարելւոյն] — *Հարց. Քանի՞ յեղանակաւք զանազանին հարկաւորն եւ կարելին, կամ որո՞վ: Պատասխանի. Երկակի, զի հարկաւորին էակն... ճեմելով առնէր զվարդապետութիւն, ուստի աշա///(շար. թափուած):*

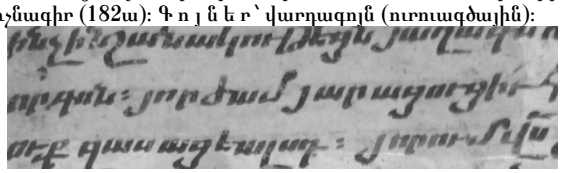
1716
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

Կիլիկիա Ջիե—1276

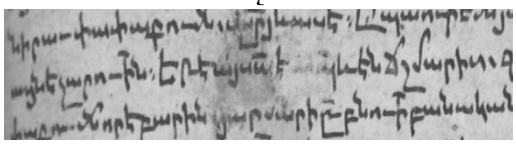
Գրիչ՝ Ստեփ[անոս] հիյ.:

Թերթ՝ 348+1 (կրկ. 11). չգրուած՝ 159ա: Պրակ՝ Ա—ԻԸx12 (Ջ 16, է 13, Ը, ժԹ, 14, ժԳ, ԻԲ 15, ԻԸ 10): Նիւթ՝ թուղթ: Մեծութիւն՝ 17x12: Գրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ բոլորգիր (ժԴ դ. յաւելագրողի՝ 158բ, 181բ—2բ, ժե դ. նորոգողի՝ 159բ), նօտրգիր (1410 թ., Յակոբ Ղրիմեցւոյ՝ 74ա—5բ): Տող՝ 25—26: Կազմ՝ սեւ կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ կտաւ (Ա):

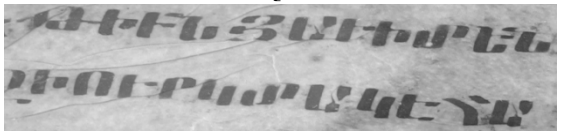
Մանրանկարչութիւն—ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 1ա, 182ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական (182ա): Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր (182ա): Գ ո յ ն ե ր՝ վարդագոյն (ուրուագծային):

Նմուշ՝ 4ա

Նմուշ՝ 74ա

Նմուշ՝ 8ա

Պատառիկ—Պաչպանակ—1. ճաշոց: ժ—ԺԱ դդ.: 2 (Ա—Բ), սկզբից, ստացուած եզրաճատուած թերթի ընդլայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Աա—Բբ «///Հննձանի կոխելոյ... կոխեցի զնոսա///» (ես. ԿԳ, 2—6): Աա—Բբ, Աբ—Բա «///եւ ոչ առեամբ... եւ առ[անց///]» (երբ. Թ, 12—22):

2. Մամբրէի Վերծանողի ի մեծի աւուր գալստեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի յերուսաղէմ: Թ—Ժ դդ.: 2 (Գ—Դ), վերջից, ստացուած եզրաճատուած թերթի ընդլայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, միասիւն, ուղղագիծ երկաթագիր: Կարդալ Գա—Դբ, Գբ—Դա «///[մի]ւսովն կանգնեցի, եւ որ ի հաւ[ատ]ոց ցրտացեալ... ի վերծանեալսն///» (տե՛ս տպ. 1894, Վենետիկ, էջ 61—64):

Վիճակ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից գրադաշտը գունափոխուած, լուսանցային մասերը թուլացած եւ բամբակակալած, տեղ—տեղ փորիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, ցեցակեր: Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզերը՝ մաշուած: Բ փեղկի աստառն ընկած, պատառիկ պահպանակները վնասուած: ԺԴդ. նորոգուած, տեղ—տեղ կարկատուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. *1ա—66ա* Դաւթի փիլիսոփա Ներգինացոյ Յառաջաբանի Սահմանաց իմաստասիրութեան

Տե՛ս ձեռ. 464, 95ա—149բ. Նխ./*1ա—2ա*: Ֆա—իա/*2ա—66ա*:

2. *66ա* [Նորին Ամենայն չար տանջելի]—*Ամենայն չար տանջելի, ոչ ոք տանջեալ անապական...*

Բ. *66բ—73բ, 348աբ, 74ա—5բ* Մեկնութիւն բանից Դաւթի փիլիսոփայի, որ է ի կատարումն նորին տաւի, որ վասն Սահմանացն իմաստութեան, ասացեալ Ներսէսի եղբաւր կաթ[ողիկոսին] Հայոց Գրիգորիսի ուրումն՝ սիրողի իմաստութեան—*Ջխնդիր հոգեւորական հաւատով եւ սիրով...*

74ա—5բ լրացուած Յակոբ Ղրիմեցու ձեռքով, կրկնելով 348աբ–ի նիւթը:

Գ. *76ա—90ա* Ներածութիւն Պորփիւրի իմաստասիրի [Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս ձեռ. թ. 718, 138ա—70բ. *Նխ./ 76աբ: Ֆա–իզ/ 76բ—90ա:*

Դ. *90ա—158բ* Դաւթի փիլիսոփա[յ]ի Ներգինեցոյ Վերլուծութիւն ի Ներածութիւն Պորփիւրի

Տե՛ս ձեռ. 1688, 1ա—151ա. *Ֆա–խ/90ա—158բ*

Ե. 1. *159բ—76բ* Արիստոտէլի իմաստասիրի Թուղթ առ Աղէքսանդրոս թագաւոր: Պատմութիւն յաղագս աշխարհի—*Իսկ բազում անգամ ինձ աստուածային...*

2. *176բ* [Նախերգան Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի]—*Ստագեռացի էր Արիստոտէլ ի Թիւրակայ... Վաղճանի ի Քաղկիդ ամաց Կ եւ է—ից... (շար. տե՛ս Ը, բ):*

3. *177ա—81բ* Արիստոտէլի Յաղագս առաքինութեանց առ Աղէկսանդր թագաւոր—*Գովելի են գեղեցիկքն եւ պարսաւելի՝ գարշելիքն...*

Զ. 1. *182ա—277բ* Ստորոգութիւնք Արիստոտէլի Ժ, որ կոչի յունարէն Կատիլօիա (Մեկնութիւն Դաւթի Անյաղթի)

Տե՛ս ձեռ. 1687, 106բ—245բ. *Նխ./182ա—8ա: Ֆա/188ա—205բ: բ/205բ—20ա: գ/220ա—37ա: դ/237ա—54ա: ե/254բ—5բ: զ/255բ—69բ: է/269բ—71բ: ը/271բ—3բ: թ/273բ—6ա: ժ/276ա—7բ:*

2. *278ա—346բ* Սկիզբն եւ նախադրութիւն գրոցն, որ ասի ըստ յունաց Պերի արմենիաս եւ հայերէն Յաղագս մեկնութեան, արտադրեալ ի մեծ հելել[ն]ացոց իմաստասիրէն Արիստոտէլէ, թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դաւթէ փիլիսոփայէ Ներգինացո

Տե՛ս ձեռ. թ. 1690, 209բ—305ա. *Նխ. /278ա—83ա: Ֆա/283ա—7ա: բ/287ա—9բ: գ/289բ—346բ:*

է. *347աբ* [Յովհաննու Սարկաւագի Յաղագս անկիւնաւոր թուոց]—*Եռանգիւնի՝ ագզ զա ճե ճի*

Ազիւսակի ներքեւում 347ա «Անկիւնաւոր թուոց վաղճան է—երրեակն է, այլքն աւելորդ վասն կրթութեան»։

Ը. [Յաւելագրութիւմ ԺԴ.]

ա. *158բ Բնական կարգն արտաքին գրեանցս այս է նախ՝ Քերականն, եւ ապա՝ Սահմանքն…*

բ. *181բ* [Վասն իմաստասիրաց, թէ ո զինչ ասաց]—*Սայ(Արիստոտէլ) ասաց. Սկիզբն աշխարհի՝ տեսակ նիւթ…*

գ. *181բ–2բ* [Մեկնութիւն իմաստասիրական բառից]—*Ստորագրութիւնք՝ կատալօրիաս… Նախադասութիւն՝ պրօֆասիս (9 բառ)։*

Ձեռագրի գրեթէ բոլոր թերթերի եզրային եւ ստորին լուսանցքներում տարբեր ձեռքերով, մեծի մասամբ նօտրգրով, որ կարելի է վերագրել Յակոբ Ղրիմեցուն, կան լուծմունքներ, լրացումներ եւ խորհուրդներ. 324ա «Մ վ եղբայր, աստից ի հետ բանքս նուրբ են եւ տեսութիւնքս դժուարք եւ խրթինք, ի լուսանց գրոցս ոչ կարացի գրել լուծումն, դու լաւ հասկացողութեամբ կարդա», 326բ «Ճառիս մեկնչին միտ դիր դու՝ լաւ հասկանաս» եւլն։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

158բ Փառք ամենազաւր էին Աստուծոյ, որ ետ զօրութիւն յանգ հանել զսա։

176բ Ջմոլորեալս յամենայնի եւ զանպիտանս բնաւից, յերես անկեալ աղաչեմ յիշել ի <ի> մաքուր յաղաւթս ձեր, եւ Քրիստոսի։

276բ Յայսմ աւուր զփախուստ առեալ Դաղա՝ երկիրս Կիլիկեցոց յան // (177ա) աւրէն բռանկալէն իսմաելոց թու[ին] ի ՉԻե (1276)։

277բ ՉՍտեփ[անոս] որդի/// վերի՛ն,
Որ կորուսի զհայրենին,
///նոյն փառս///ին,
Հայցեմ ժտել թաղծեալս անձին
////մաքրել զմեղաց [ս]պին,
Դառնալ յեդեմ մեզ վերստին,
///ընդ ձեզ երեակ անձին,
Զփառս յանվախճան յաւիտենին։
Թ[ո]վ[ին] ՉԻե (1276)։

347բ Յիշատակարան գրոցս—*Մշտապայծառ եռաջահեան համաբնութեան եւ եզական լոյսոյն, անսկիզբն եւ անկատարած գերաբնաբար բարոյն, այնմ, որ ի բնաւից եղելութեանց առ յինքենէ յանմարմին իմանալեաց հոգեղինացս եւ նիւթական մահկանացու հողեղինացս միշտ եւ յարաժամ նոր աւրհնութիւն վեր առքի, փառք եւ պատիւ եւ գոհութիւն եւ երկրպագութիւն այժմ եւ։*

Ապրդ, ես՝ Ստ[եփանոս] *սուտանուն քահանայ, ըստ մանկական անհաստատ յածման խորհրդոց ըմբռնեցա ի սէր այսմ անպէտ եւ պիտանի զրոցս, ապա թէ ըստ տեսութեանց իւրոց անաւգտութիւն, այլ յաստուածային անաւգտակար այլ աղաչեմ զձեզ, սուրբ հարք եւ եղբարք, որք աւգտիք ինչ ի սմանէ կարդալով կամ յաւրինակ [առնելով], մի՛ ի դերեւ համարել զբազում աշխատութիւնս իմ ի սմայ, այլ ըստ ընդաբոյս բարի բարուց ձերոց յիշատակի առնել արժանի զբիւր պարտուց պարտականս տէրունի։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 75բ (նօտրգիր) Ջմեղուցեալ Յակոբ *վարդապետս Ղրիմեցի աղաչեմ յիշել ի Տէր։ Ի թվիս ՊՇԹ (1410)։*

2 Պատառիկ պահպանակ Գբ Այս Սահմանաց գիրքս Սրապիոն *վարդապետին է. տէր* Մակարն *դաս կառն[ուլ]* Քաւթաճիայ։ *Թվին ՌՀԱ (1622) (նման՝ Պատառիկ պահպանակ Ա, եղծուած)։*

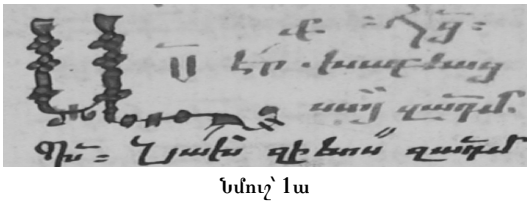
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 2բ, 181բ, 346բ Գիրքս Սուրբ էջմիածնա *է։ 348բ Ակադեմիկոս* Հակոբ Մանանդեան։

1717
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

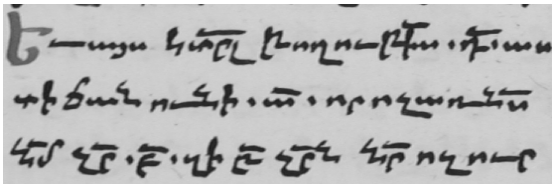
ՌՃԺԳ—1664

Գրիչ՝ Թորո՞ս եպս.։ Ստացող՝ Միմաս վրդ. Սիւնեցի (Ոռոտնեցի)։

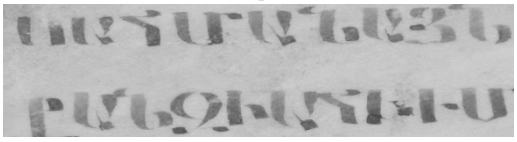
Թերթ՝ 208. չգրուած՝ 95ա—6ա, 126բ, 152ա—4բ, 178ա—208բ։ Պրակ՝ Ա—ԻԲ (Ա—Բ չիմ, Դ, ԻԲ 10, ԺԶ 11, ԺԹ չիմ, ԻԱ 9)։ Նիւթ՝ թուղթ, լուսագծերով, թագի, աստղի եւ մաճիկի լուսադրոշմով։ Մեծութիւն՝ 20,5x14,5։ Գրութիւն՝ երկսիւն։ Գիր՝ նօտրգիր (բոլորգիր՝ 1ա)։ Տող՝ 22—25։ Կազմ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ շերտաւոր կտաւ։

Նմուշ՝ 1ա

Նմուշ՝ 6ա

Նմուշ՝ Աա

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—Աւետարան Ղուկասու: ժ—ժԱ դդ: 2 (Ա—Բ)+2(Գ—Դ), ստացուած 2 թերթերի վերին կէսերի ընդլայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորգիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Աա—Բբ, Բա—Աբ «///սահմանացն... ոչ ծածկեցաւ///» (Ը 37—47), Դբ—Գա, Գբ—Դա «///ձեզ, արասցէ վրէժխնդրութիւն... որ ոչ ընդունիցի///» (ԺԸ 8—17):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից եւ միջից վերջից պակասաւոր, տեղ—տեղ զանազան բծեր: Կազմի եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1ա—21բ* [Բանիմ զանազանիմ]

1. *1ա—2բ* Այլ բանիմ խրատականիմ—*Հարց. Վասն է՞ր խաբեաց սատանայ զԱդամ: Պատասխանի. Նախ՝ զի եառես զԱդամ...*

2. *2բ—7բ* Քարոզ խոստովանութեան, ի գիրս ելիցն. Տէր Աստուած երբայեցոցն կոչէ զմեզ առ իմն: Արդ, երթիցուք երից աւուրց ճանապարհ...—*Վարդապետք ասեն. Յորժամ կամեսցի ոք երթալ...*

3. *7բ—11բ* Վասն պարծելոյն ոմանց առ Պետրոս, զոր սուտ պարծէին. հարցումն—*Զի՞նչ է ասելն ասելն Տեառն առ Պետրոս. Մինչ մանուկն էիր...*

4. *11բ—7ա* Խրատ յորժամ եպիսկոպոս կամ քահանայ, կամ ուխտի առաջնորդ վախճանի—*Առնուն քահանայքն զժողովուրդն եւ երթան ի տեղին...*

5. *17ա—21բ* Յորդորակ—*Այժմ ժամանեալ մեր յաւարտ...*

«Աշխար[հ]ի», «Քրիստոնէից», «Հայոց», «Աստուածածնին», «Խաչի» «եկեղեցւոյ», «Նոցեցելոց», «եկեղեցի շինօղաց», «Հայրապետաց», «եպիսկոպոսաց», «Թագաւորի», «Իշխանի», «Վարդապետի», «Հաւրն», «եղբարցն»:

Բ. *22ա—94բ* [Քարոզք Գրիգորի Տաթեւացւոյ]

Տե՛ս Ամառան հատոր, տպ. [Քարոզք յառաջին հատորոյ] 1741. Դ—ձԻԹ/*չիք:* ձԼ/*22ա—31ա:* ձԼԱ/*31ա—8բ:* ձԼԲ/*38բ—45բ:* ձԼԳ/*45բ—50ա:* ձԼԴ/*50ա—6ա:* ձԼե/*56ա—63բ:* ձԼԶ/*63բ—8բ:* ձԼէ/*68բ—74ա:* ձԼԸ/*74ա—8բ:* Ա/*78բ—83ա:* Բ/*83ա—92բ:* Գ/*92բ—4բ (անաւարտ, վրջ. «եւ է սպանում, որ անտես առնէոյ վասն գկարիս ընկերին»:*

Գ. *97ա—151բ* Սամուելի մարգարէի (=ֆաճանայի) Հաւաքմունք ի գոց պատգամաւորաց (այսպէս) Յաղագս գիւտի ժամանակուց յանցանելոց, մինչեւ ի ներկայս ծայրաճաղ արարեալ

Տե՛ս ձեռ. 481, 19ա—68ա. Նխ/*97ա—9ա:* Ֆա/*99ա—124բ:* Բ/*125ա—151բ (թերի, վրջ. «...ՈԺԳ»:* Գ/*չիք:*

Տպ. էջմիածին, 1893, Գ:

Դ. *155ա—70ա* Յաղագս աշխարհագրութեան *բստոյգ* եւ ճշմարիտ, Մովսէսի Խորենացւոյ

Տե՛ս ձեռ. 582, 154ա—82բ. Ֆա/*155ա—7ա:* Բ/*157ա—8բ:* Գ/*158բ—60ա:* Դ/*160ա—2ա:* Ե/*162ա—70ա:*

Ե. *170ա—2ա* [Ի բանից Անանիայի Շիրակացւոյ]

ա. *170ա* Մղոնահամարք այս են—*Ի Դւնայ մղոն Մ մինչեւ ի Կարնոյ քաղաքն...*

բ. *170աբ* Աստղաբաշխութեան երկրաչափութիւն—*Ի հարաւային ծայրէն մինչեւ ի հիւսիսային շրջանակն՝ ասպարէզք ԾԸ բիւր...*

գ. *170բ* [Վասն ներին գալստեան]—*Յիշեա զիս, Տէր Աստուած, վասն* Սահակայ *տեսլեան, որ են թիւք ՅԾ...*

դ. *170բ—1ա* [Յաղագս կշռոյ, կշռոց եւ կշռորդաց]—... *Իսկ զտաղանտն եւ զքանքարն ՃԻԵ լիտր, որ է դանթարն...*

ե. *171ա—2ա* Վասն չափ կշռոց—*Եթէ կամիցիս գիտել, թէ արեգակն այսօր...*

Զ. *172ա—7բ* [Մեսրոպայ Վայոցձորեցւոյ Պատմութիւն սրբոյն Ներսէսի հայրապետին Հայոց]

Տե՛ս ձեռ. 702, 4ա—126ա. Ֆա/*172ա—7բ (վրջ. «...Իսկ աշխարհն Յունաց եւ Աստրոց եւ այլ սահմանքն, որ լսէին սքանչելիսն՝ որ եղեւն»):* Բ—իբ/*չիք:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

96բ Զսկսեալս իմ դու կատարեայ, Տէր Յիսուս: Զգործս ձեռաց մերոց ուղիղ արայ ի մեզ, Տէր, զգործս ձեռաց իմոց աջողեայ ի մեզ: Տուր զօրութիւն ծառայի քո, կեցոյ զորդի աղախնոյ քո եւ արայ առ իս նշան բարութեան. ամէն:

Գիրքս այս յիշատակ է՝ Թորոս *եպիսկոպոսին, ի վայելումն՝* Սիւնեցի Մինաս *վարդապետին, որքան որ կենդանի է զմեզ անմոռանալի ունիցի ի մտի իւրում, յորժամ ընթեռնու զսուրբ գիրքս զմեզ յիշեսցէ, եւ ինքն յիշեալ լիցի առաջի Աստուծոյ: Թվին ՌՃԺԳ (1664):*

124բ Գիրքս այս յիշատակ է՝ Թորոս *եպիսկոպոսին, ի վայելումն՝* Ոռոմնեցի Մինաս *վարդապետին. Աստուած իւրն բարով վայելել տացէ, որքան որ կենդանի է զմեզ յիշեսցէ ի ժամ սոսկալի զենման Սուրբ Գառինն Աստուծոյ: Թվին ՌՃԺԳ (1664):*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 1ա (անընթեռնելի):

1718
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ
(Բաղկացած 2 տարբեր ձեռագրից)

Թերթ՝ 198: ԿԱՋՄ՝ ոսկեզօծ շրջանազարդով բալագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ չիֆ:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—Մաշտոց: ԺԱ—ԺԲ դդ.: 1 (Ա), սկզբից, ստացուած, 1 թերթի եզրահատումից: Թուղթ, երկսիւն, ուղղագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Աաբ «///Կանոն ջուր աւրհնելո. Յաւուր Յայտնութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի այս կանոն կատարի... եւ ասեն առ հաղարին ցեղիսեէ///»

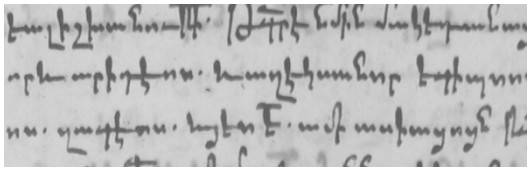
Վիճակ՝ բաւարար. կազմի կաշին՝ թեթեւակի ճեռծուած, եզրերը մաշուած:

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ք Ա

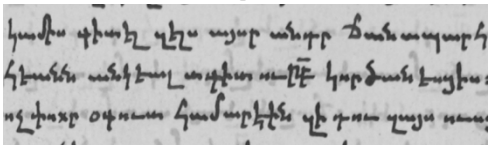
Կամենէ՞ց ԺԷ—XVII

ԳՐԻՉ՝ Ներսէս սրկ.:

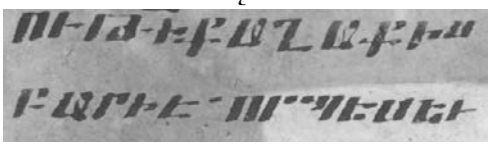
ԹԵՐԹ՝ 72 (1—72) չգրուած՝ 1աբ, 70ա—2բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—Ջ 12: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «VERIRAVT» լուսադրոշմով: ՄԵԶՈՒԹԻՒՆ՝ 18,6x15: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 25:

Նմուշ՝ 18ա

Նմուշ՝ 73ա

Նմուշ՝ Աբ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ—Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 2ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական՝ 2ա: Ջ ա ր դ ագ ի ր՝ թոչնագիր՝ 2ա: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր (ուռուագծային):

Վիճակ՝ բաւարար. տեղ—տեղ զանազան բծեր, թանաքից գրադաշտը գունափոխուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–2ա–69բ [Սամուէլի ֆահանայի Անեցւոյ Հաւաքմունք ի գրոց պատմագրաց...]

Տե՛ս ձեռ. 481, 19ա—68ա. *Նխ./2ա–3բ: Ֆա/4ա–28բ: բ/29ա–69ա: գ/69աբ (միայն՝ ՈՒԳ–ՈՒԿԲ)*

Տպ. Ս. Էջմիածին, 1893, Դ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

62ա Գրեցաւ յայս Գաւազանագիրքս ձեռամբ՝ մեղաւոր եւ անարժան՝ Ներսէս *սարկաւագի, որդւոյ* Հօղուպ վոյթին Կամէնցոյ, *ի յաշխարհս* Իլախաց *ի նոյն քաղաքի, ի վայելումն հոգեւոր հօրն մերոյ սրբասնեալ եւ քաջ ռաբ/// (1 տող մկրատուած):*

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ք Բ

Երուսաղէմ ՌՀԴ—1625

ԳՐԻՉ՝ Մաղաքիա:

ԹԵՐԹ՝ 126. չգրուած՝ 74բ—5ա, 197բ—8բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺԱx12 (ԺԱ. 6): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ վեցաթեւ աստղանշան լուսադրոշմով: ՄԵԶՈՒԹԻՒՆ՝ 18,6x15: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն (երկսիւն՝ 196ա—7ա): ԳԻՐ՝ նօտրգիր (այլ ձեռ՝ 196ա—7ա): ՏՈՂ՝ 25:

Վիճակ՝ բաւարար. սկզբից պակասաւոր, տեղ—տեղ զանազան բծեր, փոխրիկ պատռուածքներ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. *73ա–192բ* [Կիւրղի Երուսաղէմացւոյ Կոչումն ընծայութեան]

Տես ձեռ. 666, 5ա—246ա. *Յանկ/չիք: § ա/չիք: բ/73ա–84ա (սկ. «///զինչ լաւ քան զիրկութիւն հոգւոց...»: գ/78բ–84ա (նշուած՝ «բ»): դ/չիք: ե/84ա–8բ: զ/88բ–100ա: է/100ա–3բ: ը/103բ–5բ: թ/105բ–10ա: ժ/110ա–6բ: ժա/116բ–22ա: ժբ/122ա–32բ: ժգ/133ա–45ա: ժդ/145բ–54բ: ժե/154բ–64ա: ժզ/164ա–72բ: ժէ/172բ–82բ: ժը/182բ: ժթ/182բ–92բ:*

2. *193ա–4բ* Թուղթ Կիւրղի եպիսկոպոսի Երուսաղեմացւոյ առ Կոստանդիանոս թագաւոր՝ Վասն երեւելոյ նշանի Սրբոյ Խաչին ի յերկնից – *Թագաւորի աստուածասիրի եւ բարեպաշտի օգոստոս* Կոստանդեա...

Բ. *196ա–7ա* [Յաւելագրութիւն ԺԷ դ. նօտրգիր]

1. *196աբ* Տաղ ի սուրբ Նարեկացի վարդապետէ (ձեռ. 474, 39ա Ի Սրիկ Կոստանդէ)—*Կայր կոյսն ի յայրին /Կայր եւ գուարճանայր...*

2. *197ա* Ոդորակ է [Լուսաւորչի Գրիգորին. ձեռ. 1989, 27ա/—*Բարձրացիր դըշխոյդ փառօք յօր յիշատակի, /Դուստր Սիոնի վերնոյ, հովիւն քո մեծի... 197ա* Փոխէ զնայնն—*Անդ ի հանդիսէն ձայնէր ի գուբն աստերին, /Ջերկիրս առոգեմ արեամբ սեր[մ]ան քո բանին... /Ազգ* Հայաստանեայց *ի նա տեսեալ ցնծացաւ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

195ա Փա՛ռք... Շնորհիւ Տեառն եւ ողորմութեամբ նորին գրեցի եւ կատարեցի զծաղկայհաւաք մատեանս սրբոյն Կիւրղի, *որ էր գրած ի սուրբ արանց ի հին ժամանակին, եւ անարգ ընկեցեալ կայր ի մէջ աղբիւսաց եկեղեցոյ: Եւ իմ առեալ թափ տվի յաղբէն, եւ տեսի փտեալ եւ ցեց կերեալ, եւ գիրն անյոպայ*

երկաթագրին, անյարմարն մնամ, թէ վասն գրին անյընդելութեանն ընկեցիկն եղեալ է, եւ ես զայս անփոփեցի ԻԲ (22) տարի, եւ ոչ ոք հաւաս չկալաւ զսա ընթերցման, եւ ես զծերութեանս եւ տկարութեան մարմնոյն ի բաց եդի եւ վերստին գաղափարեցի: Յետոյ եկեալ բանասիրացդ, բայց կու խնդրեմ ի սրբութեանց ձերոց ընթերցողացդ եւ փոխարկողացդ, որ անմեղադիր լինիք անյարմար գրիս, զի նիւթն անյարմար էր եւ ժամանակն ձմեռն էր եւ ես յուսահատեր էի ի կենացս, որ մէկ մի չեղեւ ընթերցող այսչափ գրեանուցս, որ հաւաքեցի եւ գրեցի, ոչ միայն այս, այլ՝ բազում, եւ գրել տեղս անպատշաճ, զի Գ (3) տեղ փոխեցայ վասն գրելոյ, եւ վերջն ի Քրիստոսի լուսաբախ Սուրբ գերեզմանն, ի Սուրբ Յոռութիւնն *եղեւ: Բայց այս գրոցս երկրորդ նորոգումն թվին ՆՂԸ (1049) եղեր, եւ երրորդ նորոգումն ՊԸ (1359) եղեր է: Եւ ես՝ վերջի ծրագրողս, նուաստ եւ յետնեալս ի բանասիրաց՝* Մաղաքիա *ծառայ Յիսուսի Քրիստոսի, ի յունվար ամսոյ սկսայ, որ թվին էր ՌՀԴ (1625) եւ ապրիլ ի Ը (8) աւարտեցի ողորմութեամբ բարերարին, ի հայրապետութեանն* Կիլիկեցւոց *տէր* Մինասիի, *եւ ի յառաջնորդութեանն* Սուրբ Յակոբայ առաքելոյս *տէր* Գրիգոր *արշիեպիսկոպոսին. Աստուած զինքն ընդ երկայն աւուրս արասցէ, ի պայծառութիւն սուրբ եկեղեցեացս, ի պարծանս մեր Հայոց ազգիս: Դարձեալ աղաչեմ զձեզ, հարք իմ եւ եղբարք, եւ որ որդի իմ ի Տէր, որք հանդի//(195բ)պիք ամայ տեսութեամբ կամ ընթերցմամբ, կամ գաղափարելով, յիշեսջիք ի սրբամատոյց յաղօթս ձեր զվերջին աշխատողս ի ամայ՝* Մաղաքիա *սպասաւորս բանի եւ զառածեալս ի մեղս, թողութիւն խնդրեցէք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ, եւ ինքն, որ ողորմութեամբ զգեցաւ մարմին վասն զմեզ փրկելոյ, ի միասանգամ գալստեանն Քրիստոս ողորմեսցի ձեզ յիշողացդ եւ մեզ յիշեցելոյս ողորմեսցի ըստ մեծի ողորմութեան իւրում. ամէն: Հայր...:*

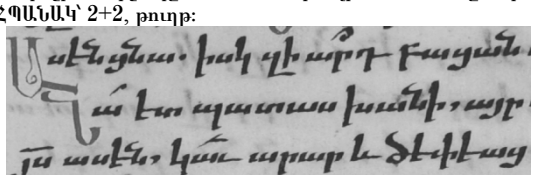
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 195բ Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա *է:*

1719
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

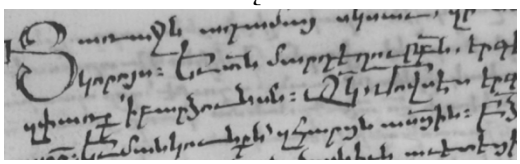
Իւո՞վ **ՌԿԴ—ՌԿԵ 1615—1616**

ԳՐԻՉ՝ Նիկոլ Տօմաժիրսիյ Լովցի (1բ—40ա, 127բ—40բ), Ջաւիհ (141ա—185բ), Անանուն (1ա, 43ա—127ա):

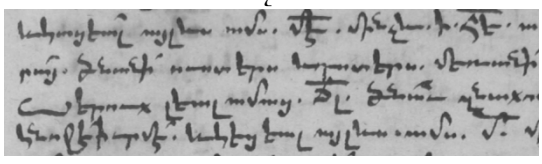
ԹԵՐԹ՝ 115. չգրուած՝ 37բ, 41բ—2բ, 108ա: ՊՐԱԿ՝ 4x8 (Ա 7)+1x12+Ա—Ըx12 (Ը 14)+4x12 (Գ 9): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «WERGOT» լուսադրոշմով (տարբեր՝ 43—127): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 19,6x15,7: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն (1ա—140բ), երկսիւն (141ա—85բ): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (1բ—37բ, 127բ—40բ), նօտրգիր (1ա, 38ա—41ա, 43ա—127ա, 141ա—85բ: ՏՈՂ՝ 21—27: ԿԱՋՄ՝ բազմագունի ծաղկաթուղթ, թիկունքն ու անկիւնները՝ սեւ կաշի, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2+2, թուղթ:

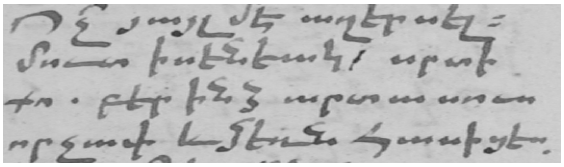
Նմուշ՝ 31ա

Նմուշ՝ 38ա

Նմուշ՝ 47ա

Նմուշ՝ 142ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ խոնաւութեան հետեւեր, զանազան բծեր, փոխրիկ պատռուածքներ, եզրահատումից լուսանցագրութիւնները վնասուած: Կազմի եզրերը՝ մաշուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *1ա* [Գրիգորի Նարեկացւոյ Մատեան, բան ԺԷ—*Արդ, աղաչեմ... հաւա]տամ ազդել քո կարողութեանդ...*

2. *1բ—37ա* [Աւետարանք Հանգստեան, բժշկութեան, Իւղաբերից]: Հանգստեան [Աւետարան Մատթէոսի]—*Յայնժամ որդարքն ծագեսցին իբրեւ զարեգակն...*

3. *38ա—41ա* [Քաղուածք զանազանք]

ա. *38աբ* [Յաղագս ձայնից, թէ ո՞վ երգեաց]—*Յառաջն Ադամայ սկսաւ, զի նմա տուաւ ԱՋ, զոր կորոյս...*

բ. *38բ* Քանի՞ են աւէնիւն—*Պատասխանի. Սեռականն Գ է՝ բնականն, գրաւորականն...*

գ. *38բ—9ա* Առ այնոսիկ, որ մոլա, մտօք ասեն՝ գօլ բաւարան գնացեալ հոգոցն—*Ահա՛, ժամանակ ընդունելի, ահա՛, աւր փրկութեան...*

դ. *39բ* [Գրիգորի Նարեկացւոյ] Ընդ նմա մարտ դիւաց այս նուագ աղօթից... (Մատեան, ԻԸ, ե—զ)—*[Ա]րդ, այսքանեացս անբաւից հրաշից...*

ե. *40ա* [Նորին] Մաղթանք զաւրաւորք առհաւաց գիշերոյ (Մատեան, ԺԲ, գ)—*[Ը]նկալ քաղցրութեամբ... բարձ յիշէն, ողորմած, զան///*

զ. *40բ—1ա* [Աւետարանացոյց]—*Յինանց Յարութեան կիրակիքն՝ Խաչելութեան Աւետարան...*

4. *43ա—125ա* Սամուէլի Խահանայի Հաւաքմունք պատմագրաց...

Տե՛ս ձեռ. 481, 19ա—68ա. *Նխ/43ա—5ա: § ա 45ա—74ա: բ/74բ—125ա: գ/չիք:*

Տպ. Ս. Էջմիածին, 1893, Ջ:

5. *125բ—7ա* [Մեկնութիւն նշանագրոց]—*[Ա]բրահամ, Աբիսողոմ՝ Է՛ Ահարոն՝ ըն...*

6. *127բ—40բ* Քարոզ ի բանն, որ ասէ մարգարէն Դաւիթ. Առ գետս բաբելացւոց նստեաք եւ լայաք—*Ամենայն աշխարհ կռապաշտ էր...*

133բ Գրչից «Այս տեղս տարակուսանք բան կա. հարցանել վարդապետաց»:

7. *141ա—61ա* Երանելոյն Եփրեմի Յաղագս ապաշխարութեան—*Ասէ երանելի մարգարէն եզեկիէլ. Անաւրէնն եթէ դարձցի...*

144ա «Ասա ուսիր զերախտիսն Քրիստոսի ի վերա մեղաւորին» (նման՝ 146ա, 146բ—7ա, 149բ—50ա, 151բ, 154ա, 155ա, 155բ—6ա, 156բ—7ա, 159ա—60ա, 161ա):

8. *161բ—4բ* [Ի Մատեան ողբերգութեան գրոց Գրիգորի Նարեկացւոյ]

Տե՛ս ձեռ.1568, 5բ—341բ. *միայն՝ լդ/165ա—8բ (§լբ—ից յետոյ): կբ/163—4բ (§կդ—ից յետոյ): կգ/161բ—2ա: կդ/162ա—3ա: ղգ/168բ—83բ: ղդ/183բ—4բ: ղե/184բ—5ա: Յիշ. մատենիս դրութեան՝ 185աբ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 33ա (1615թ., Նիկոլ գրչի) Զսակաւ աշխատողս ի սմա՝ մեղսամած եւ բազմավէտ յոգիս, յիշեցէք ի Տէր, զՆիկոլ Լովցի, մականուն՝ Տօմաժիրսիխ, որդոյ՝ պարոն Աւետիքին, եւ ասացէք. Աստուած ողորմի աշխատողս սորին: Ընդ նմին եւ զվարդապետն իմ՝ հանգուցեալ զտէր Վարդան սրբազան զքահանայ, որ ուսոյց ինձ զգիրս եւ զայլ իրս, ընդ նմին եւ զմիւս վարդապետն իմ՝ հանգուցեալ զտէր Դաւիթ Զեյթունցի, եւ ասացէք Աստուած ողորմի նոցա հոգոց, եւ հանգուսցէ զնոսա ի գունդս սրբոց վարդապետացն, որպէս խոստացաւ սրբոց իւրոց: Բայց աւարտեցաւ սա ի թվին ի ոբելեանի եւ Ա ոբելեանի եւ տասնչորսին (1615), եւ մարտի ամսոյ Ի (20), օրն Դ—շաբթի Ծաղկազարդին:

140բ Ողորմի Տէր Աստուած օրինակի շնորհողաց, գրողաց, կարդացողաց եւ ծնողաց նոցա. ամէն:

2. *16ա (1616թ. Զատիք գրչի)* Ես՝ *մեղաւոր եւ անարժան ծառայի Յիսուսի Քրիստոսի պարոն* Եագուպին, *որդի* Զատիքին: *Գրեցաւ այս թուխտըս թվին ՌԿԵ (1616), մարտ ԺԵ (15):*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 114ա Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ Աստուածատուր:

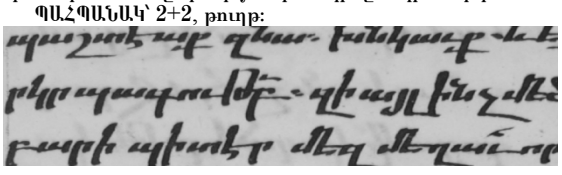
1720
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

Քաղո՞տ **Ռճկթ—1720**

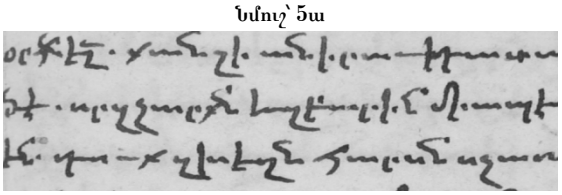
ԳՐԻՉ՝ Յովհաննէս երէց:

ԹԵՐԹ՝ 469. չգրուած՝ 1բ, 29բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—Թx12 (Ը 14)+Ա—Լx12 (ԺԷ 11): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,4x10,6: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (2ա—12բ), նօտրգիր (13ա—469բ) (նմուշ՝ 5ա, 160ա): ՏՈՂ՝ 18—19: ԿԱԶՄ՝ դռոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ, դռնակինը՝ սպիտակ կտաւ:

ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2+2, թուղթ:

Նմուշ՝ 5ա

Նմուշ՝ 160ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 2ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական 2ա: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր 2ա: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր (ուրուագծային):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր: Կազմի կաշին թերթեւակի ճեռծուած, եզրերը՝ մաշուած, դռնակը՝ վնասուած, ճարմանդներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *2ա—18ա* Վարդան վարդապետի Պատմութիւն վասն դժոխոցն, թէ կայ եւ ստոյգ է եւ չէ լոկ սպառնալիք—*Եւ արդ, եկայք այսաւր, դասք ամենայն մեղաւորաց...*

2. *18բ—25ա* Այլ խրատ վարուց առաքինութեան—*Աստուած բարի է եւ լոյս...*

3. *25ա—9ա* Նորին Վարդան վարդապետի ասացեալ—*Եւ յետ այսր ամենայնի հնազանդ լերուք ծնողաց ձերոց...*

4. *30ա–4բ* Նորին Վարդան վարդապետի ասացեալ–*Դասք առաքելոց եւ մարգարէից…*.

5. *35ա–47բ* Նորին Վարդան վարդապետի հրամայեալ յիշել զօր մաճուն եւ զաճեղ դատաստան–*Եւ արդ, պարտ է յիշել զօր մահուանն…*

6. *48ա–60ա* Նորին Վարդան վարդապետի ասացեալ Յաղագս զղջման եւ աղօթից, ի Ճ եւ ի Ժ եւ ե սաղմոսէն…—*Տէրն մեր եւ Աստուած եւ Արարիչն…*

7. *60ա–4բ* Յովհաննու Ոսկիբերանի ասացեալ վասն բանին. Ո՞ որ աղխատացաւ վասն մերոյ օրինակի եւ ախտակիր եղեւ հողեղինացս–*Ըստեղծօղն Հայրն ամենայն հրեշտակաց…*

8. *64բ–6բ* Յաղագս զգուշութեան ամենայն օրինաց եւ պատուիրանաց Աստուածոյ–*Զբանն աստուածային կմիմ պատմել ձեզ…*

9. *67ա–9բ* Կիրակէի խառոզ–*Եւ այժմ վասն կիրակէի պատմեսցուք…*

10. *70ա–2բ* Դարձեալ ի նոյն կարգ բանի Յաղագս հոգեւոր խրատու–*Բարերար է Աստուած եւ ամենայն բարեաց առաջնորդ…*

11. *73ա–84ա* Վարդան վարդապետի ասացեալ Բանս խրատականս–*Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Դաւթի եւ ասէ. Յարուցից Թագաւոր զորդիս քո…*

12. *84ա–91ա* Վարդան վարդապետի ասացեալ Վասն հաւատոյ ի Հայր եւ Որդի եւ ի Սուրբ Հոգին–*Զաստուածութիւնն անհասանելի եւ անքննելի ուսուցին…*

13. *91ա–5ա* Վարդան վարդապետի Վասն հոգեւոր խրատու բանի–*Դարձեալ տամ նոր աւետիք ձեզ կենաց…*

14. *95բ–103ա* Վարդան վարդապետի ասացեալ Խրատ հոգեւոր–*Յետ այսորիկ փախերուք ի կախարդութենէ…*

15. *103ա–9բ* Պատմութիւն անհուն որդանցն եւ խստութեանց եւ չարութեան, թէ զի՞նչ է կամ ուստի՞ իցեն–*Եւ արդ, եկայք ժողովեցարուք ի միասին…*

16. *110աբ* Մեսրոպա վարդապետի Վասն զղջման եւ արտասուաց–*Ով որ անեղդ ես եւ անստեղծ եւ Արարիչ ամենայն արարածոց…*

17. *111ա–22ա* Յովաննու Գառնեցոյ Խրատ հոգաշահ ամենայն մարդոյ, մանաւանդ ժամարարի, ի խնդրոյ Սարգիս Բահանայի, իւր ձեռամբն գրած էր: Եւ ես մեղուցեալ եւ սուտանուն բահանայս, անուամբ եւ ոչ գործով, իմով անարժան ձեռամբս արհնակեցի–*Ծառայակից քո ի Քրիստոս Յիսուս* Յովաննէս Գառնեցի, *հարցանեմ զողջունէ քումէ…*

18. *122ա–5բ* Դարձեալ սուրբ հօրն Յոհաննու–*Աստանօր պիտոյ է մեզ ողբ հառաչանաց…*

19. *125բ–7ա* Յոհաննէս վարդապետէ եզնկացոյ Խրատ կանոնականաւ ի յառաքելոց եւ ի վարդապետաց եւ ի սուրբ Լուսաւորչին կանոնացն եւ ի սուրբ կաթուղիկոսացն–*Ամէնառատ գթութեան Հօրն երկնաւորին…*

բ. *127ա–30ա* Դարձեալ այլ աւրինակաց գրեցաւ եւ զայս ի նոյն սրբոցն հարցըն բանի–*Մեղուցեալ ծառայս Քրիստոսի* Յոհաննէս եզնկացի, *հրամանաւ սուրբ կաթողիկոսին…*

գ. *130աբ* Դաւիթ վարդապետի ասացեալ–*Յորժամ ծնօղին ծնեալն մերձ լինի…*

դ. *130բ–2բ* Երկրորդն Յոհաննէս վարդապետէ–*Եւ զօրհնութեան պսակն յայնժամ դիցեն…*

ե. *132բ–3ա* Յամենայն օր երեք հետ աղօթք առնեն հրիստոնեայքն…

զ. *133ա–4ա* Զորրորդն Յոհաննիսի–*Կրակիքն մի ինչ գործէք մարմնական գործ…*

է. *134ա–40ա* [Կանոնք] –*Քահանայ որ ի տունն խոստովանութեան երթայ…*

Համմ. տորեւ §§22, 28:

20. *140ա–52ա* Վարդանա վարդապետի ասացեալ Խրատ ոգէշահ յԱստուածաշունչ գրոց ասացեալ–*Մ վ որդեակք իմ, վերջին է ժամանակս…*

21. *152ա–61ա* Դարձեալ նորին Վարդանայ Վասն դժոխոցն եւ անհուն որդանցն–*Մ վ քահանայք եւ ժողովուրդք, գիտացէք զայս…*

22. *161բ–5ա* Յաղագս այնոցիկ, որ ամուսնութեան. Վասն ազգականութեան թէ որպէս է – *Գիտելի է զի և կանոն…*

բ. *165ա–8ա* Եթէ ազգականաց որ ամուսնացին միմեանց, զի՞նչ արասցուք–*Քակել արժան է…*

գ. *168ա–9ա* Վասն ամուսնութեան կարգաց–*Եւ զի կամաւոր միաւորութիւնն պատուական է…*

23. *169բ–82ա* Կիրակոս վարդապետի ասացեալ է Ընդհանրական աշխարհաց, զոր գրով առաքէր ուր եւ կամէր, զմերձաւորսն՝ բանիւ, եւ զհեռաւորսն՝ գրով, որպէս սովորութիւն է սրբոց առաց աստուածացելոց–*ՅԱստուածոյ ամենակալէն՝ աւրհնութիւն եւ պահպանութիւն, եւ ի նուաստ* Կիրակոս *վարդապետէ…*

24. *182աբ* Խրատ շահաւէտ–*Թէ կուզես, որ ի մեղաց ազատիս…*

25. *183ա–5ա* Խրատ խոստովանութեան—*Ունի հետ ամենայն մարմնոյ ի դատաստան…*

26. *185բ–9բ* Խոստովանութիւն ամենայն մարդոյ պիտանի–*Արդ, ես մեղուցեալ ծառայս Աստուածոյ, զորն ասեմ…*

27. *189բ–94բ* Սուրբ հօրն Թէոփիլոսի ասացեալ խրատ վասն արտասուաց եւ վասն խոստովանութեան–*Յորժամ միտքդ զբաղեալ լինի հետ մեղաց…*

28. *195ա–217ա* [Ի Հասարակաց խրատուց Յովհաննիսի Երզնկացւոյ]

Տե՛ս ձեռ. 228, 71ա—108բ. *Նխ./չիք: §1. ա–դ/չիք: ե/195ա–7ա: զ/197ա–8ա: է/198ա–99բ: ը/199բ–200ա: թ/200բ–2բ: ժ/202բ–5ա: ժա/205ա–7ա: ժբ/207ա–8բ: ժգ/208բ–10ա: ժդ/210ա–1ա: ժե/211բ: ժզ/211բ–3ա: ժէ/213ա–4բ (կից 3 կանոններից ունի միայն 2–ը՝ ԻԱ–ԻԲ): 2/214բ–7ա (միայն, § բ—գ, ե—զ):*

Չի օգտագործուած քնն. բնագ., եր., 1977:

29. *217բ–9բ* [Կանոնիք վերջնոյ Սահակայ կաթողիկոսի. գլուխք ԺԵ]—*Հարցումն. Թէ պարտ իցէ եպիսկոպոսին մինչ եկեղեցւոջն իւրում է…*

30. *219բ–20ա* [Կանոնիք վասն կրօնաւորաց]—*Ոչ է պարտ կրօնաւորի յաղօթելն յաւուր կիրակէի ծունր կրկնել…*

31. *220բ–30բ* [Կանոնիք Աթանասի. գլուխք ՁԸ. Քաղուածոյ եւ խառն]–*[ԺԴ]. Հարցումն.* Արիանոսս *մերձենալով կամ այլ ի հերձուածողաց…*

32. *231ա–47* Երանելոյն Յակոբայ Սըրճոյ եպիսկոպոսի ասացեալ Յաղագս Անտիոքայ, թէ որպէս մտին անդ առաքեալքն Տեառն աշակերտել զնոսա յանունն Յիսուսի–*Լուսով բանիւք գամ առ քեզ, Որդի Աստուծոյ…*

33. *247բ–54բ* Խօսք Պանտալէոնի, եւ գիւտ մասինն սրբոյ առաքելոյն Պետրոսի, եւ թէ զիա՞րդ եղեւ կոտորումն, եւ կամ որպէ՞ս բերաւ ի Հայք–*Յամս* Նիկիփարայ *տիեզերակալի կայսեր* Յունաց…

34. *255աբ* Պատճառ եւ հաստատութիւն ճառիս սրբոյն Գէորքայ զարավարին–*Ի ժամանակս բարեպաշտ թագաւորին* Յուստիանոսի…

35. *255բ–69ա* Վկայաբանութիւն սրբոյն Գէորգեայ—*Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի թագաւորութիւնն…*

36. *269բ–83ա* Յիշատակ Յովհաննու եւ Աթանագինէ. Սիմէոնի վարդապետի ասացեալ Պատճառ Լուսաւորչին մերոյ սրբոյն Գրիգորի, եւ թէ որպէս կարգեաց զյիշատակ սուրբ Մկրտչին Յովհաննու, ընդ նմին եւ Աթանգինէ ի միասին–*Սկիզբն դաւանման ճշմարիտ հաւատոյ* Մեծաց Հայաստանեաց…

37. *283ա–9ա* Աստուածածնին շաբաթն ատուր Շողակաթին. Տեսիլ սրբոյն Գրիգորի Հայոց Լուսաւորչին, զոր ետես ի վերայ Կաթուղիկէ եկեղեցւոյ—*Իսկ նորա տեսիլ պատմեաց եւ ասէ. Արդ, եկայք…*

38. *289բ–90ա* Յաղագս սրբոյն Մարիամու Մագաղենացոյ հետեւողի առաքելոց Յոհաննու աւետարանչի–*Սուրբ աղախինն Քրիստոսի Մարիամ էր…*

39. *290բ* Վկայաբանութիւն Սիմոնի Կիւրենցւոյ–*Տեսեալ* Սիմովն *զաքանչելիսն որ ի խաչելութիւննն Քրիստոսի…*

40. *291աբ* Սրբոյն Մեսրոպա թարգմանողի ասացեալ Աղօթք երրորդ ժամուն–*Հոգիդ Սուրբ Աստուած, Հոգի Քրիստոսի Տեառն մերոյ…*

41. *292ա–308բ* Եփրե[մ]ի Խորին Ասորոյ ասացեալ Խօսք աստուածայինք վասն աղօթից յոյժ պիտանի ամենայն կարգաւորի–*Տե՛ս, Տէր, զտառապանս իմ…*

42. *309ա–19ա* Երանելոյն աբբայ Եփրեմի Խորին Ասորոյ ասացեալ Վասն աղօթից–*Փրկեայ զիս, Տէր Յիսուս Քրիստոս…*

43. *319բ–29բ* Աղօթք Անաստասայ միա[յ]նակեցի, ասացեալ յորժամ էր ի լերինն Սինեա–*Տէր, մի սրտմտութեամբ քով յանդիմանէր զիս…*

44. *329բ–32ա* Երանելի Յակոբայ եպիսկոպոսի Սրճոյ Ասորոց վարդապետի ասացեալ Յաղաքս ապաշխարութեան եւ զղջման եւ արտասուաց եւ հանդերձեալ դատաստանին–*Միրելիք, պարտ եւ արժան է մեզ այնուհետեւ…*

45. *332բ–5ա* Յոհաննու Ֆահանայի Աղօթից ճառէ. Բանք խրատական եւ ոգեշահք–*Կորուսեալ անձին իմոյ այցելու մարդասէր…*

46. *335աբ* Սրբոյն Կիւրղի Աղէկսանդրացոյ Աղօթք զղջման–*Երկնչիմ ի մահուանէ, զի դառն է…*

47. *335բ* Աղօթք Մովսէսի Քերթողի–*Աղաչեմ զքեզ, Տէր, թող ինձ զմեղս իմ…*

48. *336ա–9ա* Աղօթք սրբոյն Մեսրոպայ Հայոց թարգմանչի–*Ով որ անեղդ ես եւ անստեղծ…*

49. *339ա–42բ* Տեառն Եփրեմի ասացեալ. Ամենայն ոք ի սուրբ սրտէ ասասցէ–*Տէր երկնի եւ երկրի, իշխան մահու եւ կենաց…*

50. *342բ–55ա* Նորին Աբբայ Եբրեմի Խորին Ասորին ասացեալ [Յ]աղագս զղջման–*Հոգեւորապէս նորոգեսցուք մի՛ մարմնով, այլ ըստ հոգոյ…*

51. *355ա–8բ* Աղօթք ի դիմաց պատարագին եւ փրկական մարմնոյ եւ արեան Փրկչին, զոր ասացեալ է Քոշ վարդապետի–*Եւ քանզի զայս պատշաճ իմովս վարկայ…*

52. *358բ–9բ* Աղօթք սրբոյն Գրիգորի Նարեկացոյն յոյժ պիտանի ամենայն կարգաւորի–*Աղօթք է այս ի բազում եւ ի մեծամեծ պարգեւաց ընկալեալ…*

53. *359բ–64ա* [Յովհաննու Գառնեցւոյ Աղօթք ի վերայ գրոյն անուան իւրոյ («Յովանէս»). ձեռ. 11, 134ա—6բ]: Աղօթք Կիրակէի – *Յաւիտենից Աստուած եւ Արարիչ բոլորից…*

54. *364բ–73բ* [Աղօթք]

ա. *364ա–6ա* Աղօթք նախապատրաստութեան ի խոստովանութիւն խորհրդական–*Հաստիչ երկնի եւ երկրի, թագաւոր թագաւորաց…*

բ. *366ա–7ա* Աղօթք նախման զխոստովանութիւնն խորհրդաբար–*Ընկալ զխոստովանութիւնս, գթածագոյն…*

գ. *367ա* Աղօթք զկնի խոստովանութեան–*Եզիցի քեզ, Տէր, աղաչեմ արժանաւորութեամբ…*

դ. *367բ–8բ* Աղօթք յառաջ ման զՍուրբ Հաղորդութիւնն–*ԵՒս սեղան քաղցրագունի խրախութեան քո…*

ե. *368բ–9բ* Այլ իմն աղօթք նախ ման զՀաղորդութիւնն–*Ամենակարօղ եւ մշտենջենաւոր Աստուած…*

զ. *369բ–70ա* Այլ աղօթք զկնի Հաղորդութեանն–*Շնորհս քեզ մատուցանեմ, Տէր սուրբ…*

է. *370ա–1ա* Այլ աղօթք զկնի Հաղորդութեան–*Ներամխիեայ, համեղագոյն Տէր Յիսուս…*

ը. *371ա–2ա* Այլ աղօթք զկնի Հաղորդութեան–*Զանճառելի ողորմածութիւն քո, Տէր…*

թ. *372ա* Այլ եւս աղօթք–*Աստուած, որ մեզ ենթխորհրդոյ…*

ժ. *372ա* Աղօթք—*Հոգի Քրիստոսի, սրբեա զիս…*

ժա. *372բ–3բ* Աղօթք յաղագս չարչարանաց իւրաքանչիւր մասանց–*Աստուած, որ վասն փրկութեան աշխարհի…*

ժբ. *373բ* [Աղօթք]—*Բարի Յիսուս, Բան Հօր…*

55. *374ա–421բ* Խրատք գեղեցկայարմար սուրբ եւ երանելի հարցն

ա. *374ա–7բ* [Վասն կատարեալ առաքինութեան]–*Եհարց եղբայր ոմն ցհայրն* Անտոնիոս…

բ. *377բ–9բ* Վասն մտաբացութեան–*Ասաց աբբայ* Անտոնիոս. *Առաջի աչաց ձերոց…*

գ. *379բ–81բ* Վասն ժուժկալութեան ոչ միայն ի կերակրոց, այլեւ ամենայնէ որ շարժէ զանձն–*Ասաց աբբայ* Դանիէլ *վասն աբբայ* Արսենիոս…

դ. *381բ–97բ* Խրատք օգտակարք վասն զգուշութեան ի պոռնկութենէ, յորժամ կանգնի ի վերայ մեր մարտն–*Ասէ աբբայ* Անտոնիոս. *Եթէ մտածեմ զի ունի մարմինս շարժումն…*

ե. *398ա–421բ* Սուրբ հօրն Նեղոսի Խրատ յոյժ պիտանի–*Ծեր ոմն ի ժամ աղօթից…*

56. *422ա–69բ* [Տաղք]

ա. *422ա–5բ* [Առաքել վարդապետէ. ձեռ. 3504, 167բ] Մաղթանք առ սուրբ Աստուածածինն. Յետ եկեսցէին ասայ («Ա—Ք»)–*Աստուածածին ամէնաւրհնեալ, /Ընդպաղատանս մեր ընկալ…*

բ. *425բ–9բ* Խրատ մանկագունից, Առաքել վարդապետէ («Ա—Ք», «ՅԱռաքելէ»)—*Այբն՝ Աստուծոյ է աւրինակ, /Ուսուցանէ զքեզ համարձակ…*

գ. *429բ* Սուրբ Նշանի վանից ի վերոյ գմբեթի գիրն է–*Փառաց տաճառս աստուածային, /Յերկրի դըրախտ կենաց փայտին…*

դ. *430ա–3բ* Գովասանութիւն Սաղմոսացն Դաւթի, ասացեալ Առաքել վարդապետէ, ի խնդրոյ Գէորքայ ֆահանայի («Ի վարդապետէն Առաքելէ վասն Գէորգ ֆահանայ դադ»)—*Իմանալի այս բուրաստան, /Երգս ի հոգոյն աստուածական…*

ե. *434ա–42ա* Կարապետի մեծի վարդապետի ասացեալ խրատս պիտանիս մանկանց եկեղեցոյ ոտանաւոր («Ա—Ք»—«Կարապետ»)–*Ամենայնի ըսկիզբն ես եմ, /Դուք լուարուք, զոր ինչ ասեմ…*

գ. *442ա–3ա* [Հատուածք ի Յիսուս Որդի գրոց Նեսիսի Շնորհալւոյ–*Փրկեա] եւ զիս, Տէր, ընդ նոսին /Այրեցմանէ չար խորհրդին…*

Տե՛ս տպ. 1830, էջ 57:

է. *443բ–51ա* Տեառն Նեսեհսի արբոյ եպիսկոպոսի Խրատ ուսումնասիրաց մանկանց, ի դիմաց այբուբենից տառից ոտանաւոր չափով («Ա—Ք», «Նեսէս»)—*Այբն՝ Աստուծոյ զքեզ մերձակայ /Լինել խրատէ, թէ հաւատայ…*

ը. *451բ–5բ* Նորին տեառն Նեսեհսի Բան Հաւատոյ վասն եղելոյ, հայկական տառից չափեցմամբ («Ա—Ք», «Նեսեսի զտ»)—*Այբն՝ անսկիզբն ասէ զԱստուած, /Անեղ բնութիւն՝ ոչ արարած…*

թ. *455բ–60ա* Տեառն Նեսեհսի Ուսումնասիրաց մանկանց ոտանաւոր չափով («Նեսեսեան ե»)—*Այբն՝ առաջին ըզքեզ, տղայ, /Հանէ իմաստս գերակայ…*

ժ. *460ա–1բ* Նորին Նեսեհսի ասացեալ («Ա—Ք»)–*Աստուած անեղ անհասակայ, /Հայր գրթութեանց, ինձ ողորմեայ…*

ժա. *462ա–5ա* Գովասանութիւն եւ խրատ խոստովանութեան Առաքել վարդապետէ–*Եղբայր, ինձ միտ դիր եւ լսէ, /Եւ հոգոյդ աչքն ի բաց պահէ…*

ժբ. *465ա–7ա* Խրատ խրով կենալու եւ ոխ ոչ պահելու, Նահաշ վարդապետի ասացեալ–*Անձն իմ, վա՛յ քեզ հազար բերան, /Թէ խրով կենաս կամ ոխ պահես…*

ժգ. *467ա–8ա* Խրատ հպարտ եւ անբարտաւան մարդոց. Առաքել վարդապետէ–*Քան զամենայն գործս չարի, /Հպարտութիւնն է զազրալի…*

ժդ. *468ա–9բ* Խրատ ողորմութեան [Առաքել վարդապետի ասացեալ է. ձեռ. 33, 231բ]—*Քան զամենայն գործս բարութեան, /Ողորմութիւնն է պատուական... /Առ ողորմած Տէրն էական:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

29ա Յիշեցէք զգծող սորա՝ հայր Ովհաննէս *էրէց... (նման՝ 47բ, 290բ, 329բ, 429բ):*

161ա Այժմ, ի մերումս գրեալ ի թվին ՌՃԿԹ (1720)–ին, ձեռամբ՝ մեղսաներկ հայր Ոհաննէս *իրիցու, որ եւ* Քաշոտ *անուամբ* Սուրբ Գէորք *եկեղեցւոյ սպասաւորի:*

291ա Աւգնեա՛, Հոգիտ Սուրբ, սուտանուն Յովհաննէս *իրիցուն՝ գծողի սորայ:*

332ա Զգծող սորին՝ Ոհաննէս *էրէցս յիշել աղաչեմ, եւս առաւել աղալանացս թողութիւն հայցեմ:*

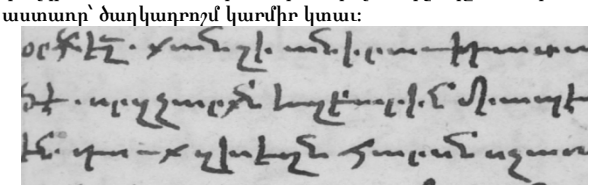
443ա Եղեռնագործ, մեղօք ի լի,
Որ ընթանալ կամիմ գկընի,
Զհատուած ունիմ գյոյս ՚ւ ապաւինի,
Զաւարտն առնել այսըմ սակի:
Որ վ սուրբ հարք, եղբարք իմ գովելի,
Որք ընդեռնուք յոյժ յղձալի
Զայս սուրբ խրատքս, որ ձեզ գրեցի,
Լիցիք աղալանացս անմեղադրելի:
Եղեւ գրեալ ձեռամբ տըհասի՝
Տէր հայր Ոհաննէս *մեղօք ի լի,*
Եւ զիս յիշէք մի ողորմի,
Եւ զձեզ յիշէ Տէրն ամենի:
ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1ա Ի նուաստ ինձ անարժանէս...
Գրեցի զայս գիրս ես հար Վանէսըս: *Ա 1, Բ 2, Գ 3 (եւլն):*

1721
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

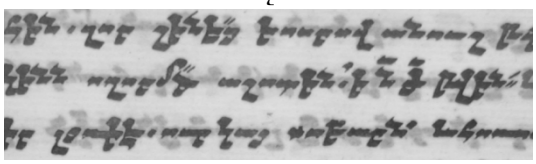
Նոր Ջուղայ ՌճԽե—1696

ԳՐԻՉ՝ Ղազար Ւհյ.: ՍՏԱՅՈՂ՝ Աղեքսանդր վրդ.:

ԹԵՐԹ՝ 156. չգրուած՝ 1աբ, 3աբ, 5բ—9բ, 57բ, 139ա—56բ: ՊՐԱԿ՝ 1x8+Ա—ԺԱx12+1x16: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ թագանշան լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15x10,7: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր (տարբեր՝ 2աբ): ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, Ա. փեղկին դրոշմազարդ խաչելութիւն, Բ փեղկին՝ Աստուածածին, դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ծաղկադրոշմ կարմիր կտաւ:

Նմուշ՝ 2ա

Նմուշ՝ 18ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ — Լ ու ս ա ւ ո ր դ՝ բուսական 10ա: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր 10ա: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար, կազմի Բ փեղկի կաշին՝ ճերմուած, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. [Բանք զանազանք]

–4ա–5ա Յանկ փոխ մատենիս: Այսման բանք գոն ի գրոջս (այլ ձեռ)*–Ա. Նախ. Աշխարհացոյց, արարեալ ի վարդապետաց... Իսկ. կարգ եւ ամք կաթողիկոսացն Հայոց...*

443ա Եղեռնագործ, մեղօք ի լի,
Որ ընթանալ կամիմ գկընի,
Զհատուած ունիմ գյոյս ՚ւ ապաւինի,
Զաւարտն առնել այսըմ սակի:
Որ վ սուրբ հարք, եղբարք իմ գովելի,
Որք ընդեռնուք յոյժ յղձալի
Զայս սուրբ խրատքս, որ ձեզ գրեցի,
Լիցիք աղալանացս անմեղադրելի:
Եղեւ գրեալ ձեռամբ տըհասի՝
Տէր հայր Ոհաննէս *մեղօք ի լի,*
Եւ զիս յիշէք մի ողորմի,
Եւ զձեզ յիշէ Տէրն ամենի:
ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1ա Ի նուաստ ինձ անարժանէս...
Գրեցի զայս գիրս ես հար Վանէսըս: *Ա 1, Բ 2, Գ 3 (եւլն):*

1721
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

Նոր Ջուղայ ՌճԽե—1696

ԳՐԻՉ՝ Ղազար Ւհյ.: ՍՏԱՅՈՂ՝ Աղեքսանդր վրդ.:

ԹԵՐԹ՝ 156. չգրուած՝ 1աբ, 3աբ, 5բ—9բ, 57բ, 139ա—56բ: ՊՐԱԿ՝ 1x8+Ա—ԺԱx12+1x16: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ թագանշան լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15x10,7: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր (տարբեր՝ 2աբ): ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, Ա. փեղկին դրոշմազարդ խաչելութիւն, Բ փեղկին՝ Աստուածածին, դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ծաղկադրոշմ կարմիր կտաւ:

Նմուշ՝ 2ա

Նմուշ՝ 18ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ — Լ ու ս ա ւ ո ր դ՝ բուսական 10ա: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր 10ա: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար, կազմի Բ փեղկի կաշին՝ ճերմուած, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. [Բանք զանազանք]

–4ա–5ա Յանկ փոխ մատենիս: Այսման բանք գոն ի գրոջս (այլ ձեռ)*–Ա. Նախ. Աշխարհացոյց, արարեալ ի վարդապետաց... Իսկ. կարգ եւ ամք կաթողիկոսացն Հայոց...*

1. *10ա–29բ* Ա. Այս է Աշխարհացոյց, արարեալ ի վարդապետաց ոմանց (Վարդանայ Արեւելցւոյ)

Տե՛ս ձեռ. 20, 351ա—7ա. *ֆա/10ա–2ա: բ/12ա–3ա: գ/13ա–23ա: դ/23ա–9ա:*

2. *29բ* Ի Միխայէլ պատմագրէն*–Ի Հնդուստան աշխարհն քաղաք մեծամեծ կան...*

3. *29բ–57բ* Բ. ՅԱշխարհացոյց, թարգմանեալ ի լատինացւոց ումեմն Ոհանիսի Անկիւրացւոյ

Տե՛ս ձեռ.462ա, 119ա—31ա. *ա/29բ–36ա: բ/36ա–46ա: գ/46ա–57ա:*

4. *58ա–89բ, 106ա–8ա* [Հատուածք ի Պատմութիւն նահանգին Սիսական գրոց Ստեփաննոսի Օրբէլեան արեւելիսկոպոսի Սիւնեաց]

ա. *58ա–63ա* Գ. Վասն Մաթուսաղայի Սիւնեաց եպիսկոպոսի... *– Երանելի հայրն եւ յոգնապայծառ ճգնաւորն տէր Դաւիթ...*

բ. *63ա–71ա* Դ. Թուղթ Մաթուսաղայի Սիւնեաց եպիսկոպոսի...*–Ամենաբարեպաշտ եւ բայայաղթող Քրիստոսիւ...*

գ. *71բ–81ա* Ե. Վասն կաթողիկոսութեան Հայոց...*–Յետ սրբասէր կաթողիկոսին Հայոց տեառն* Յակոբայ...

դ. *81ա–9բ* Զ. Թուղթ վասն հաւատոյ եւ կարգաց եկեղեցւոյ յԱրեւելեան աշխարհէն...*– Աստուածային անյաղթ զօրութեամբն բարձրացեալ...*

89բ–106ա տե՛ս § 5–7:

ե. *106ա–8ա* ԺԲ. Վասն Շահանդխտոյ՝ արհայազն աղջկանն...–*Կամիմ պատմել ձեզ, ով եղբարք, հրաշս զարմանալիս...*

Համմ. տպ. 1910, գլ. ԻՀ–ԻԹ, ԿՀ–ԿԹ, ԼԶ։

5. *89բ–95ա* Է. Վկայաբանութիւն առեւելիսկոպոսին Տաթեւու տէր Ստեփաննոսին–*Այս երանելի եպիսկոպոս տէր* Ստեփաննոս...

6. *95ա–102ա* Ը. Թուխթ սրբոյն Դիոնէսիոսի առ Տիմոթէոս Յաղագս մահուանն Պետրոսի եւ Պօղոսի–*Ով աշակերտ աստուածային եւ որդի հոգեւոր...*

7. *102բ–6ա* Թ. Պատմութիւն սրբոյն Դիոնէսիոսի, թէ որպէ՞ս կատարեցաւ–*Սուրբն* Դիոնէսիոս *էր ի մայրաքաղաքէն* Աթենացոց...

106ա–8ա տե՛ս §4. ե.։

8. *108բ–11բ* ԺԱ. Յովհաննէս վարդապետի Գառնեցոյ ասացեալ խրատ հոգեւոր–*Աստանօր պիտոյ է մեզ ողբ հառաչանաց...*

9. ա. *11բ–2ա* ԺԲ. Յաղագս տասն բանից զգուշութեան ի ժամ աղօթիցն–*Նախ. Ջ՛ պարտ խօսել...*

բ. *112աբ* Դարձեալ մասունք այլ զանազան՝ չարատեսակ երկոտասան, /Զոր դեմն գործեն՝ յաղօթից ժամս առ ժողովուրդն եւ բահանայն–*Ոմանք ի ժամ գան եւ նստեն, /կէս մի ննջեն եւ մրափեն...*

10. *113ա–4բ* ԺԳ. Բան պիտանի–*Սկիզբն ամենայն գոյացութեանց՝ Աստուած...*

11. *115ա–24ա* ԺԴ. Ներբողեան գովեստից չորեցունց արանցն, որ եղեն սկիզբն անապատի կարգել յաղագս մեր, ի Ներսիսէ Ճգնազգեաց վարդապետի ասացեալ Մոգեցոյ, ի Փիլիպպոս դպրէ խնդրեալ–*Օրհնեալ Տէր Յիսուս փրկիչ, նորոգողն ազգի մարդկան, /Որ միշտ զբարին կամի եւ սպասէ մերոյս փրկութեան...*

Տպ. եր., 1975, էջ 44-63, յ։

12. *124ա–5բ* ԺԵ. Տաղ ի Խաչատրոյ Կեչառեցոյ–*Ես եմ կորուսեալ ոչխար, մոլորեալ ի սուրբ քոյ հօտէն, /[Հո]վիւ քաջ ի վայր հայեաց, բարեխօս քեզ երկիրս ամէն...*

13. *125բ–8բ* ԺԶ. Տաղ հոգեվարին, ի տէր Առաք[ելէ ասացեալ] («Ա–Ք», «Տէր Առաքեալ»)–*Ակն իմ ծովացեալ, գետք չինէն հոսեալ/ Յահեղ համաբաւուն դժոխոց, որ ինձ կայ պահեալ...*

14. *128բ–9բ* ԺԷ. Տաղ յարութեան [Նարեկացոյ ձեռ. 1998, 46ա]–*Հաւիկ մի պայծառ տեսի աննըմանն, /Ի յայն քառաթեւին վերայ աննըմանն...*

15. *129բ–30ա* ԺԸ. Ի տէր Սիմէոն վարդապետի Զուղայեցւոյ–*Անձամբ տրտմագին, փղձկեալ սաստկագին, /Հառաչմամբ հոգոյս արտադրեմ գաղէտս լալագին...*

16. *130բ–31ա* ԺԹ. Նորին Սիմէոն վարդապետի–*Ես էի յազատ ազգէ, վա՛յ՝ աւա՛ղ, վա՛յ /Եւ այժմ եմ այլոց գերի. եկայք լացէք զիս, եւ ողբացէք զիս...*

17. *131ա* Ի. Դեղ ամենայն ցաւոց՝ բժշկութեան հոգոց համայնից–*Էհարց ոմն ի հարանց ընդ իմաստուն բժիշկ մի եւ ասէ. Ամենայն ցաւոց դեղ գիտե՞ս...*

18. *131բ–6ա* ԻԱ. Կարգ եւ թիւ կաթողնկոսաց եւ ամ նոցա–Գրիգոր Լուսաւորիչն՝ *ամս Լ...*

Բ. *2աբ* [Յաւելագրութիւն ԺԷ դ.]

Ոտանաւոր վասն բաջավարժութեան գրոյ նորակիրթ մանկանց

ա. *2ա* [Խրատ առ Կոստանդին գրիչ, «Ա–Ք»]–*Առ քեզ իմոյ բազկէ մատանց Գիր գըրչութեան, /Դուն եւ խըրատ եզահոմեալ խուն զարդութեան...*

բ. *2աբ* [Խրատ առ Ստեփաննոս Գոյներիցանց «Ա–Օ»]–*Ահա բանամ քեզ Գրըչութեան Դուռըն խըրատու: /Եկ դու Զորպէս էակ Ընկալ յարհեստ գրելոյ...*

Համմ. ձեռ. 267, 427բ–8ա (§ե–զ)։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

137ա Փառք... Արդ, եղեւ զրաւ տառիս ի թուականութեան Հայկական տումարիս հազարերորդի հարիւրերորդի քառասուն եւ հինգի (1696), սեպտեմբերի ԺԴ (14), ի հայրապետութեան տեառն Ստեփաննոսի *Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի, եւ ի թագաւորութեանն նայսմ քաղաքի* Շահ Յուսէն Պարսից *արքայի, եւ առաջնորդութեան* Սուրբ *ուխտին* Ամենափրկչին *տեառն* Դաւթի, *եւ քալանթարութեան* Նոր Ջուղայու *խօջ[ա]* Ղուկասին: *Արդ, ըստացող տառիս՝ տեառն* Աղեքսանդր*//(137բ) աստուածաբան վարդապետն, որ բազում տաժանմամբ եւ ընթերցմամբ յոլով գրեանս եւ հաւաքեալ վայելուչ պատմութիւնքս, որ ոչ գտանի յամենայն ուրեք, եւ ետ ինձ մեղապարտ գծողիս՝* Ղազար *պիտականուն քահանայիս, զոր գրեցի մեղսաներկ ձեռամբ իմով, ի վայելումն տեառն* Աղեքսանդրի *վարդապետին: Ով հանդիպող տառիս հարք եւ եղբարք, յորժամ ընթեռնուք եւ կամ օրինակէք, վասն սիրոյն Քրիստոսի, զԱստուած ողորմին մի խնայէք զստացողի տառիս՝ տեառն* Աղէքսանդրի *աստուածաբան վարդապետին, եւ ես ինձ՝* Ղազար *գրչիս, պիտականուն քահանայիս, եւ դուք՝ յիշողք, յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ: Դարձեալ յիշեսջիք՝* Աղեքսանդր *վարդապետն, եւ զհոգեւոր ծնօղն իւր՝* Դաւիթ *վարդապետն, եւ զծն// (138ա) [ո]ղն ըստ մարմնոյ, հայրն՝*

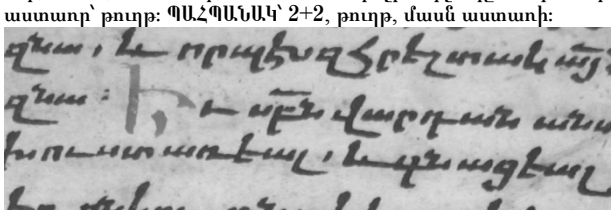
վարպետ Կոստանդն, *եւ զմայրն՝* Ջերեղեայն, *եւ ամենայն արեան մերձաւորսն իւր, զի յիշեցեալսն եւ յիշեոցդս արքայութեանն Աստուծոյ արժանի լինիջիք. ամէն: Եւ եւս յիշեսջիք՝* զՂազար *գծող քահանայս, եւ զհոգեւոր ծնօղն եւ վերընտին ստացողն ի ձեռն վարդապետութեան զնոյն* Աղեքսանդր *վարդապետն, որ բազում երախտիս եւ աշխատութիւնս ունի ի վերայ տառապելոյս, նայեւ գծնողսն իմ՝* զԹադէոս *եւ* զԱնայիս *յիշեսջիք, զի Աստուածն ամենայնի Քրիստոս փոխանակ յիշելոյն ձերոյ, տեսլեանն իւրոյ արժանի արասցէ զձեզ. ամէն: Այլ եւ զայս գիտասջիք, զի գրեցաւ սա ի քաղաքն* Ասպահան, *Շօշ կոչեցեալ, ի գեօղն* Նոր Ջուղայ, *ընդ հովանեաւ* Սրբոյն Գէորգեայ զօրավարին: *//(138բ) Այլեւ խնդրեմք հանդիպօղացդ, եթէ օգտիք ինչ ի սմանէ, զՏեառնէ գոհացարուք, իսկ եթէ ոչ, այն մերս է պակասութիւն: Աղաչեմ զձեզ անմեղադիր լինել վասն անյարմարութեան գծոյս, զի կարն մեր այս էր, քանզի ոչ էաք մեք հմուտ այս արհեստի գծագրութեան եւ կամ քարտուղար, այլ տգէտ եւ յետնեալ յամենայնէ: Վասն որոյ աղաչեմ զձեզ զպակասն լնուլ եւ զաւելորդն կշռել, եւ փառս վեր առաքել յԱստուծոյ ամենայնի, որ է աւրհնեալ, ամէն: Հայր մեր...:*

1722
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

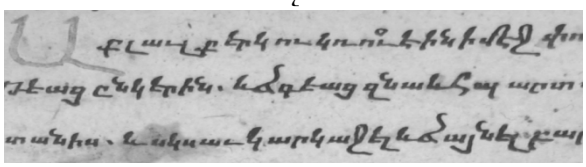
Ժե—XV

ԳՐԻՉ՝ Մկրտիչ ԲՀյ.: ՍՏԱՅՈՂ՝ Ներսէս կաւշկար:

Թերթ՝ 169: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺեxI2 (Ա 13, Բ 10, ե 8, Ը 11, Ժե 7): ՆԻԽ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 17,5x13: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (տարբեր՝ 56ա—83բ): ՏՈՂ՝ 19 (1ա—4բ), 17 (5ա—23բ), 22 (24ա—169բ): ԿԱՋՄ՝ սեւ կաշի, միջուկը տախտակ, աստառ՝ թուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2+2, թուղթ, մասն աստառի:

Նմուշ՝ 2ա

Նմուշ՝ 56ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ— Լ ու սա ն ց ազ ա ր դ՝ բուսական, խաչ (142բ): Զ ա ր դ ագ իր՝ հանգուցագիր: Գ ոյ ն ե ր՝ կարմիր, սեւ (ուրուագծային):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից եւ միջից պակասաւոր: Ջրոտութիւնից թուղթը տեղ—տեղ ճաճճած, առանձին բառեր եւ տողեր ջնջուած (յատկապէս 5—81 թերթերում), թերթ 65—ի կէսն ընկած: Եզրահատուած եւ լուսանցագրութիւնները վնասուած: Տեղ—տեղ զանազան բծեր: Կազմի կաշին՝ ճեղծուած, եզրերը՝ մաշուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *1ա—4ա* [Վարք Վարդանայ փիլիսոփայի—*////] ընթեալ եւ արժանացեալ կարգի քահանայութեան կուսակրաւն վարուք... եւ սուրբն* Վարդան *անտի եւ փախուստ առեալ և գնացեալ յերկիրն* Եզընկոյ...

2. *4բ* Երգ վասն թաղման հաճանայից—*Որդիք մարդկան լուսոյ Հարն մեծի, /Քահանայից դասք երամի.../ Ես խաչատուրս ձեր առաջի... /Յերկէ ի գրոց բանս խաւսէի /Ժողովրդ//... (շար. թափուած):*

«խաչատուր»—ն այստեղ մահացած քահանան է:

3. *5ա—36ա* [Հարցմունք եւ պատասխանիք—... *Հարց. Ո՞ր են գործք երրորդ աւուրն: Պատասխանին...] ժողովումն ջուրց...*

4. *36ա—11բ, 50ա—5ա* [Ի Հասարակաց խրատուց Յովհաննու Երզնկացւոյ]

Տե՛ս ձեռ. 228, 71ա—108բ. *Միայն 4 կանոն՝ § բ/36ա—9ա: ժզ/53ա—5ա. ժե/39ա—41բ: ժզ/50ա—3ա:*

Ջի օգտագործուած քնն. բնագ., եր., 1977:

5. *41բ—6բ* Պատմութիւն յաղակս մատինն սրբոյ առաքելոյն եւ բերմանն Հայք—*Քահանայ ոմն էր արժանաւոր...*

6. *46բ—50ա* Ի սմանչելեաց սրբոյն Նիկողայոսի—*Այր մի Ադրիանոս անուն, որ բնակեալ էր ի ծովեզեր Միւռոյ քաղաքին...*

50ա—5ա տե՛ս §4:

7. *56ա—77բ* Խաւսք իմաստասիրաց (Առակք Վարդանայ) ա. *56ա Աքլաւք երկու կու կռուէին...* բ. *56աբ Ժողովեցան թռչունք եւ դրին իւրեանց թագաւոր...* գ. *56բ—7ա էր մեծատուն մարդ մի եւ ոչ ունէր զաւակ...* դ. *57աբ Ահա երթային երկու անդիկնոս ի վաճառ...* ե. *57բ—8ա էրէց մի ասորի...* զ. *58աբ Կատուն էած փիլոն...* է. *58բ—9ա Թագաւոր մի նստել էր յեզր գետոյն...* ը. *59աբ Թագաւոր մի արար հարսանիս...* թ. *59բ—60ա Առիւծն ծերացեալ էր...* ժ. *60ա—1ա Ապուզնէն արար թագաւորութիւն...* ժա. *61աբ էր միակեց մի բնակեալ...* ժբ. *61բ—2ա էր միակեց մի, արար շնութիւն...* ժգ. *62ա Յորժամ ծերանա արծիւն...* ժդ. *62աբ Յանմարդաբնակ վայրի կայր բարձր լեռն մի...* ժե. *62բ—3ա Աղուեսն ու գայլն ընկերք եղան...* ժզ. *63ա Աքլաւն աւթել էր ի բարձր*

ծառ մի… ժէ. 63աբ Աւձն բնակէր դարապատն Թագաւորին… ժը. 63բ–4ա ժողովեցան Լ նապաստակ… ժթ. 64աբ Կայր շինական մարդ մի, էառ զլուծքն… ի. 64բ–5ա Արծիւն ու կաքաւն խիստ չար կամեցան… իա. 65աբ Առիւծն հիւանդացաւ… իբ. 65բ–6ա Առիւծն էառ իւր սպասաւոր զաղուէսն… իգ. 66ա Աղուէսն ի գետն անկաւ… իդ. 66ա Աղուէսն ի գետն անկաւ… իդ. 66աբ Թագաւորն Հնդկաց ելաւ ի յորս… իե. 66բ Իշոյն աւետիք եառն… իզ. 66բ–7բ իէ. Աղուեստն առեալ զչխոն… իը. 67բ Կայր խիստ շէն գեաւղ մի… իթ. 67բ–8ա էր միակեց մի, որ կու առնէր շնութիւն… լ. 68ա–9ա Վաճառական ոմն գնացեալ ի քաղաք մի… լա. 69ա–70բ Ամենայն այծ///թուղթ առ///խաղաղութեան… լբ. 70բ–1բ Առիւծն եւ գայլն եւ աղուեսն երդուան… լգ. 71բ–2ա Հողագործ ոմն իշխան ցանեց… լդ. 72աբ Էր ի Հռաֆել քաղաք մեծագգի կին մի… լե. 72բ–3ա Գայլն երթար ընդ լերամբն… լզ. 73աբ Թագաւոր մի առեալ զիշխանս իւր… լէ. 73բ–4բ Թագաւոր մի էարկ ի բուտ ձ՛ խոզ… լը. 74բ–5բ Աղուեսն ու խէչիփարն բարեկամացան… լթ. 75բ–6ա Ագռաւն կտաւ կոշտ մի թարխինա… խ. 76աբ Ուղտ մի գայլ մի աղուես մի գնացին… խա. 76բ–7ա Աւետն վասն ջուհոյն… խբ. 77աբ Առիւծ մի զաւրաւոր եւ հզաւր…

8. *77բ–83բ* Խաւսք իմաստասիրաց ուղղափառ վարդապետաց Վասն գազանաց եւ որք ի նոսա սահմանեալ է–ա. *78աբ Կան, յաղակս աւրինակի, մեղաւորաց եւ արդարոց…* բ. *78բ Է էրէ մի մեծ յոյժ եւ ահագին…* գ. *78բ Է եւ քարինս ինչ, որ կոչի հրաքար…* դ. *79ա Է գազան ինչ ի ծովու, որ կոչի սղոց…* ե. *79աբ Է հաւ մի մեծ, որ քարագրոն կոչի…* զ. *79բ–80ա Հաւ է մեծ հաւալսանն եւ յոյժ որդեսէր…* է. *80ա Եւ դարձեալ ասէ զբուէ, որ զգիշերն առաւել սիրէ…* ը. *80աբ Դարձեալ ասէ. Արծիւն յորժամ ծերանան…* թ. *80բ–1ա Դարձեալ ասէ վասն հաւուն, որ կոչի արմաւ…* ժ. *81աբ Է հաւ որ կոչի յոպոպիկ…* ժա. *81բ–2ա Դարձանլ ասէ վասն իժիցն…* ժբ. *82աբ Աղուեսն յորժամ քաղցեն…* ժգ. *82բ–3ա Ասի եւ վասն արջին, թէ գազանէ…* ժդ. *83ա Է հաւ, որ կոչի ժրահաւ…* ժե. *83բ Է թռչուն ինչ փանաքի եւ վատ…*

9. *83բ–142ա* Պատմութիւն Տարաւնոյ, զոր թարգմանեաց Ջենովը Ասորոց եպիսկոպոսն

Տե՛ս ձեռ. 1328, 242ա–333բ. §ա/83բ—105ա. բ/*105ա–12ա:* գ/*112ա–6բ:* դ/*116բ–25բ:* ե/*125բ–34ա:* զ/*134ա–8ա:* է/*138ա–40բ:* ը/*141ա–2ա:* թ–ժ/*չիք:*

Տպ. Մատենագիրք Հայոց, հտ. ե, էջ 981-1126, տ:

10. *142բ–57բ* Պատմութիւն յաղագս սրբոյ Խաչին որ Հացունեաց կոչի. Եթէ ո՞րպէս դարձաւ ի Պարսից յաշխարհէն Խաչն Աստուածընգալ, եւ առն ժամ մասն ընգալեալ տիկնոջն Սիւնեաց յարեաւէն Հերակլա–*եւ եղեւ յետ թագաւորելոյն* Մաւրկայ *արքային Հռոմոց…*

11. *158ա–67բ* Պատմութիւն սուրբ առաքելոցն Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի՝ Պետրոսի եւ Յոհաննու–*Արդ, Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս վասն փրկութեան…*

12. *167բ–9ա* Քարոզ Յոհաննու Օձնեցոյ ասացեալ–*Գոհացարուք զամենառատ բարերարութենէ…*

13. *169աբ* [Մատթէոսի Ջուղայեցւոյ. (ձեռ. 795, 7աբ)] Վասն մահմետականաց–*Եւ թէպէտ սուրբ գրոց ոչ հաւատան, այլ ցուցից ի նոցին գրոց վկայութիւն երից անձնաւորութեանցն: Նախ՝ որ ասեն, ապ, Իպն, Ռուհի Ղուդս (վրան կարմրագրով «Հայր, Որդի, Հոգի)… եւ Հոգին Սուրբ, որում փառք :*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

4ա Արդ, որք կարդայք կամ աւրինակէք, յիշեցէք՝ զԿարապետ *քահանայն // (4բ)* Սուրբեցին, *որ զաւրինակն շնորհեաց, եւ զ*Պետրոսն, *որ զթուղթն եառ, եւ զանխմաստ գծողս, եւ Աստուած յիշողացն ողորմեսցի:*

4ա Քրիստոս Աստուած, սրբոյն Վարդանայ *փիլիսոփայ բարեխօսութեամբն ողորմեա՝ ուսթայ* Ներսէսին *եւ իւր ծնօղաց, հաւրն՝* Յովանիսին, *եւ մօրն՝* Լոյստիկնէն, *եւ եղբօրն՝* Մկրտչին, *եւ կենակցին՝* Խաթունմելէքին, *եւ որդոցն՝* Մելքէսէթին *եւ* Բուսկէն. *ամէն (նման՝ 111բ–2ա, 116բ, 134ա, 140բ):*

36ա ՋՅովաննէս *քահանայն յիշեցէք ի Քրիստոս, զի այսօր ԺԵ (15) է որ մեռաւ…:*

39ա ՋՅովաննէս *քահանայ յիշեցէք ի Քրիստոս, եւ գԽաչատուրն: Եւ զիս՝ զեղկելի գրիչս* զՄկրտիչ *յիշեցէք ի Քրիստոս:*

41բ Ողորմած Աստուած, ողորմութիւն շնորհեայ՝ Յովաննէս *քահանային եւ ծնողաց նորին, ընդ նմին՝* Խաչատուրն *եւ ննջեցելոց նորին:*

46բ Արձակիչ կապելոց Քրիստոս Աստուած, ողորմեայ՝ Յովաննէս *քահանային եւ* Աւրուսխաթունին, *ընդ նմին եւ* Մկրտիչ *գրչիս… (նման՝ 50ա)*

53ա Քրիստոս Աստուած… յիշեա՝ զՅովաննէս *քահանայն եւ* զԱւրուսխաթունն… *ընդ նմին եւ* Խաչատուրն:

55բ… Որոյ եւ մեզ արժանիս արասցէ Քրիստոս Աստուած՝ զՅովաննէս *քահանայն եւ* զԱւրուսխաթունն, *եւ զիս՝ զանպիտան գրիչս* զՄկրտիչ, *եւ զհայր իմ՝* զԱնդրէաս *քահանայ, եւ զհօրեղբայրն իմ՝* զԹումայ *կրօնաւորն, եւ զմայրն իմ՝* զՍիմէլիխն, *եւ զեղբարքն իմ՝* զՅովաննէս *[եւ զ]*Կարապետ *քահանայք, եւ*

զքոյրքն իմ, եւ զամենայն արեան մերձաւ[որան եւ] զերախտաւորսն իմ, եւ զխաչատուրն...:

105ա Քրիստոս Աստուած... ողորմեայ՝ կաւշկար Ներսէսի *հոգոյն, եւ իւր ծնօղացն, հաւր՝* Յովաննիսիսի, *եւ մօրն՝* Լոյստիկնէն, *եւ եղբօրն՝* Մկրտչին, *եւ կենակցին՝* Խաթումմելէֆին, *եւ որդոյն՝* Բուսկէն... *եւ ինձ՝* Մկրտիչ *անարհեստ գրչի եւ անարժան քահանայի...:*

125ա Ջատացող Պատմութեանս՝ զուսթա Ներսէսն, *եւ զհայրն իւր՝* զՅովաննէս, *եւ զմայրն իւր՝* զԼոյստիկին, *եւ զեղբայր իւր՝* զՄկրտիչ *եւ զկենակցին իւր՝* զխաթումմելէֆն, *եւ զորդիքն իւր՝* զՄելէխեթն *եւ* զԲուսիկն *յիշեցէք առ բոլոր սրտիւ: Եւ զիս՝ զանպիտան գրիչս՝* զՄկրտիչ *սուտանուն քահանայ, եւ զհայրն իմ՝* զԱնդրէաս *քահանայ, եւ զմայրն իմ՝* զՍիմէլիքին, *եւ զհօրեղբայրն իմ՝* զԹուման *կրօնաւորն, եւ զեղբարքն իմ՝* զՅովաննէս *եւ* զԿարապետ *քահանայք, եւ զեղբօրորդիքն իմ՝* զՆերսէս *քահանայ եւ* զՈհաննէս *եւ* զԱնդ//(125բ)րէաս, *եւ* զՍտեփաննոս *ուսումնասէր, եւ զմայրն իւրեանց՝* զԱրուսխաթունն, *եւ զամենայն ննջեցեալսն յիշեցէք...*

138ա Ջանպիտանս ամենայնի՝
ՋՄկրտիչ գծող անձն եղկելի,
Եղբայր, յիշեա զիս ի բարի:

138աՋատացող գրոցս՝ զՆերսէսն... *(նման՝ 142ա):*

167բ Քրիստոս Աստուած... ողորմեայ՝ Ներսէսին *եւ ծնողաց նորա, հաւրն՝* Յովհիսին, *եւ մօրն* Լոյստիկնէն, *եւ եղբօրն՝* Մկրտչին, *եւ կենակցին՝* Խաթումմելէֆին... *Եւ ինձ մեղաւոր գրչի՝ սուտանուն* Մկրտչի *եւ անարժան քահանայի, հօրն իմ՝* Անդրէաս *քահանայի, եւ մօրն՝* Սիսմելէֆի...

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 83բ (նօտրգիր) Ի թվականիս Հայկազեան տումարի ՌԾ (1601) եկի ես՝ անարժանս Բարսեղ, *սպասաւոր Բանի եւ աշակերտ* Սրապիոն *քաջ րաբունապետին* Ուրհայեցոյ, *ի գիւղաքաղաքս* Ջուղայ, *յաւուրս գարնանային: Յայսմ ամի մարախ եկն, եւ գնացաք ի դաշտն՝ ի պահպանել, ունելով բարեխօս զսուրբ* Ստեփաննոս Նախավկայն:

2. 169բ (ժՀ դ. շղագրանման նօտրգիր) /// Ա Գրիգոր, *Ա,* Աւետիս *Ա* Յակոբ, *Ա* Մխիթար, */// Ա* Գուլազին, *Ա* Աղաջան, *Ա* Խերապետ, *[Ա* Կա՞]րապետ, *Ա* Խղլաթ, *Ա* Մխիթար, *Ա* Յոհաննէս, *Ա* Պարսամն, *Ա* Պուտախ *[Ա]* Գրիգոր, *Ա* Քահա[նա]յ[ա]պետ:

1723
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ
(բաղկացած 2 տարբեր ձեռագրերից)

ԹԵՐԹ՝ 103: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ մասն ԺԹ—ԺԵ դդ. բոլորգիր ձեռագրի /Աղօթք. «///Այլ դու բարե/// Աստուած, ոչ թողեր ///»], աստառը՝ թուղթ /Բ/:

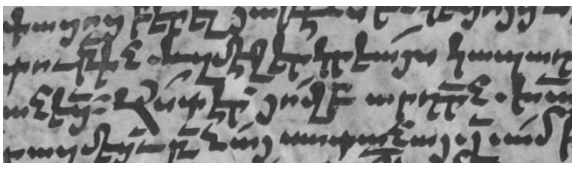
ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին փոխուած: Ա. փեղկի աստառի թուղթը՝ ընկած:

Ջ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ա

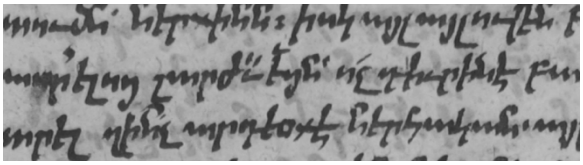
ԺԷ—XVII

ԳՐԻՋ՝ Մատթեա աբղ.: ԹԵՐԹ՝ 48(1—48), չգրուած՝ 1աբ, 46ա—8բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—Գx12: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, արեւելեան (տարբեր՝ 1, 46—48, լուսագծերով): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,1x12,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (2ա), նօտրգիր (2բ—45բ): ՏՈՂ՝ 26:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 2ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր (2ա): Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր (ուրուագծային):

Նմուշ՝ 24ա

Նմուշ՝ 81ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերը խոնաւութիւնից գունափոխուած, տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր:

ԾՆԹ. Ձեռագիրս մասին է. Յարութիւնեան, Մխիթար Այրիվանեցի, Եր. 1895, էջ 47-8:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—2ա—45բ [Պատմութիւն Մխիթարայ Այրիվանեցւոյ]

Տես ձեռ. 582ա, 2ա—44բ. *1/2ա—17ա: 2/17բ—45բ: 1867թ. հրատարակութիւնից դուրս մնացած հատուածներ՝ ա/17բ: բ/19ա: գ/24բ: դ/25բ: ե/25ա: զ/30բ: է/31բ: ը/34աբ (չի «Տեսութիւն... Վրացն է»): թ/39բ—41ա: ժ/45բ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

30բ Մխիթար Այրիվանեցի *սրբահոգին յիշեացէք առ Քրիստոս: Նաև զգծօղ սորին զ*Մատաթեա *աբեղայս:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

12բ—3ա (ի լուս.) Պրիվէլիկայն հայոց գրեալ, թէ որպէս նախնիքն մեր//մեծն Պե[տրոս] *եւ* Կա[տերինէ] Առաջինն *եւ* Երկրորդն *ի 1724, եւ ի 1726, եւ ի 1768 ամի Տեառն առ այնս ժամանակի եղեալ* Ես[այի], Նե[րսէս] *եւ* Սի[մէոն] *պատրի[արք] Հայոց եւ իւզպաշից եւ ամենայն կառա[վարութեանց, որ է սուտ, քանզի]:*

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Բ

ԺԷ—XVII

Թերթ՝ 55(49—103). չգրուած՝ 103աբ: Պրակ՝ ե—թx12 (է 9, ը 12, թ 10): Նիւթ՝ թուղթ, արեւելեան: Մեծութիւն՝ 16,1x12,5: Գրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ նօտրգիր: Տող՝ 22:

Մանրանկարչութիւն—Ձ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 49ա, 82ա: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

Վիճակ՝ բաւարար. զանազան բծեր, խոնաւութիւնից լուսանցամասերը գունափոխուած, տեղ—տեղ փոորիկ պատռուածքներ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

–49ա–81բ Ստորոգութիւնք Արիստոտէլի

Տե՛ս ձեռ. 926, 191ա—201բ. *1/49ա–51ա: ա–ժ/51ա–81բ: Ի լուսանցս՝ լուծմունք:*

–82ա–100ա Սկիզբն եւ նախադրութիւն գրոցն, որ ասի ըստ յունացն Պերի արմենիաս եւ հայերէն՝ Յաղագս մեկնութեան: Արարեալ ի մեծ իմաստնոյն Արիստոտէլէ, թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դաւթէ

Տե՛ս ձեռ. 926, 201բ—7ա. *Նխ. /82աբ: ա/82բ–3ա: բ/83աբ: գ/83բ–100ա:*

–100ա–2բ [Դաւթի Հարեցւոյ նկատումն Արիստոտէլի–*Մ]ւսուցանէ մեզ ի բնալսողութեանցն այնոցիկ... եւ կրթութեան բանի ունի մարդս:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

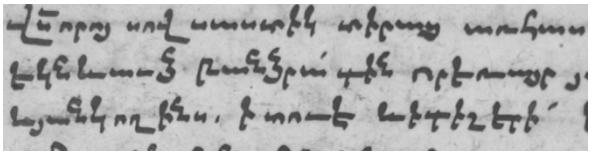
81բ Ջյոքնամեղ ծրօղս, որ օգնութեամբն Աստուծոյ զպարփակօղս ընդհանուր էակաց աւրտեցաք, աղաչեմ յիշել ի Տէր:

1724
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺՋ—XVI

Թերթ՝ 152. չգրուած՝ 1ա: Պրակ՝ Ա—Բx12 (Ա—11)+Ա—ԺԱx12 (Ա 11, Բ 10): Նիւթ՝ թուղթ, արեւելեան: Մեծութիւն՝ 19,7x13: Գրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ նօտրգիր (տարբեր՝ 1բ—23բ եւ 24ա—152բ): Տող՝ 19 (1բ—23բ), 19—22(24ա—152բ): Կազմ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ դրոշմազարդ կարմիր դռնակինը՝ բազմագունի կտաւ:

Մանրանկարչութիւն—Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր (ուրուագծային):

Նմուշ՝ 45ա

Պատռիկ—Պաչպանակ—Աւետարան Մատթէոսի: Թ—ժ դդ.: 1 (Ա)+1 (Բ) ստացուած 2 ֆառորդական թերթերից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ երկաթագիր, լուացուած եւ հագիւ նշմարելի: Կարդալ՝ Բաբ «///աւուրցն այնոցիկ... եւ ոչ գիտացին» (ԻԴ 29—39), Աբ «///յետոյ գան եւ այլ///» (Իե 11):

Վիճակ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից լուսանցային մասերը գունափոխուած, տեղ—տեղ փոորիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, ցեցակեր, վերջից պակասաւոր: Կազմի կաշին՝ ճեղքուած, եզրերը՝ մաշուած թիկունքը՝ վերի կողմից ճեղքուած, դռնակը՝ վնասուած, կապիչներն՝ ընկար: Ա փեղկի կաշին՝ սպիտակած:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

1. *1բ–22ա* [Աշխարհացոյց Վարդանայ Արեւելցւոյ]

Տե՛ս ձեռ. 20, 251ա—7ա. § ա/*1բ–3ա:* բ/*3բ–5ա:* գ/*5ա–15ա:* դ/*15ա–22ա (սկ. «Իսկ աշխարհն Պարսից Խորասան...»): Համառօտ խմբագրութիւն:*

2. *22ա–3բ* [Աշխարհացոյց Մովսիսի Խորենացւոյ]–*Յաղագս աշխարհագրութեան յաստուածային գիրս... որ է միջին նահանգացն/// (5 տող՝ լուացուած):*

3. *24ա–68բ* Վասն մեծի նախարարութեան Աւրպէլեանց եթէ ուստի էին եւ որպէս, եւ վասն գալոյ նոցա յայս աշխարհ, եւ վասն բազում բանից եւ գործոց զոյցք ճոլովք (Ստեփաննոս Օրբէլեան Պատմութիւն նահանգին Սիսական, գլ. ԿԶ)–*Յիսկզբան նահապետութեան աշխարհիս Հայոց եւ Վրաց...*

Համմ. տպ. 1910, էջ 368–432:

Գրչից. 61բ. Աւրինակն աւեր էր: 62ա Շաքարն թողանք ի տեղն:

4. *69ա–152բ* [Մեսրոպայ Վայոցձորեցւոյ Պատմութիւն սրբոյն Ներսէսի հայրապետին]

Տե՛ս ձեռ. 702, 4ա—126ա. *Ֆա/69ա—77ա: բ/77ա—85բ (առանց խորագրի): գ/85բ—95ա: դ/95ա—101ա: ե/101բ—6բ: զ/107ա—12բ: է/112բ—8բ: ը/118բ—26ա: թ/126ա—33ա: ժ/133ա—51բ: ժա/151բ—2բ (վրջ. «...նեղութիւն եւ սով սաստկացեալ լինիցի եւ///»): ժբ—իբ/չիք:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 49բ, 59բ, 150բ, 152բ Պող[ո]ս: *56բ, 69բ Z. A.*

ԴՐՁԱՓՈՐՁ Պատառիկ պահպանակ ևբ որդիքն ելիկում եւ Իաանէ... *որդի* ելիկումին՝ Լիպարիտն: *56բ Դատուոր արդար...*

1725
ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ

ԺԷ—XVII

ԳՐԻՉ՝ Յօհաննէս:

ԹԵՐԹ՝ 289. չգրուած՝ 4ա: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԳx12 (ԻԳ 25): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,2x10: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 20—21: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ սեւ կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կարմիր եւ կանաչ շերտերով մետաքս:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Ձ ա կ ա տ ա զ ա ր դ՝ 4ա, 80բ: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր: Գ ոյ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թանաքից գրադաշտը թեթեւակի գունափոխուած, լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ եւ այրուածքներ (249—288), տեղ—տեղ զանազանբծեր: Կազմի եզրերը՝ մաշուած, թիկունքի կաշին՝ վնասուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1ա—280ա* [Մովսիսի Կաղանկատուացւոյ Պատմութիւն Աղուանից]

Տե՛ս ձեռ. 1531, 231ա—377ա. § 1/*1ա—3ա:* ա/*4աբ:* բ/*4բ—6ա:* գ/*6ա—7ա:* դ/*7ա—8ա:* ե/*8աբ:* զ/*8բ—10ա:* է/*10ա—1ա:* ը/*11ա—2բ:* թ/*12բ—3բ:* ժ/*13բ—5բ:* ժա/*15բ—25ա:* ժբ/*25ա—6բ:* ժգ/*26բ—7բ:* ժդ/*27բ—32բ (սկ. «Որ ինչ սակս երից երանելոյն Գրիգորի»):* ժե/*32բ—3բ:* ժզ/*33բ—6բ (սկ. «Լռեալ դադարեաց»):* ժէ/*37ա—40բ (սկ. «Թագաւորէ Վաղարշակայ»):* ժը/*40բ—4բ:* ժթ/*44բ—50բ:* ի/*50բ—1ա:* իա/*51ա—6ա (անխորագիր):* իբ/*56ա—7բ:* իգ/*57բ—64ա:* իդ/*64ա—5բ:* իե/*65բ—6ա:* իզ/*66ա—9բ:* իէ/*69բ—71բ:* իը/*71բ—3ա:* իթ/*73ա—5բ:* լ/*75բ—8ա:* ք/*78ա—80ա:* ա/*80ա—5ա:* բ/*85ա—9ա:* գ/*89ա—90ա:* դ/*90ա:* ե/*90աբ:* զ/*90բ—2բ:* է/*92բ—5բ:* ը/*95բ—6ա:* թ/*96ա—7ա:* ժ/*97բ—101ա:* ժա/*101բ—7ա:* ժբ/*107ա—11բ:* ժգ/*111բ—4բ:* ժդ/*114բ—27բ:* ժե/*127բ—9բ:* ժզ/*129բ—33ա:* ժէ/*133ա—5ա:* ժը/*135ա—8բ:* ժթ/*139ա—42ա:* ի/*142բ—3ա (գլխակարգը բաց է թողնուած, իսկ յաջորդ իա—իգ գլուխները նշանակուած՝ ի—իբ):* իա/*143ա—4բ:* իբ/*144բ—7ա:* իգ/*147աբ:* իդ/*147բ—8ա:* իե/*148ա—50ա:* իզ/*150ա—1բ:* իէ/*151բ—5բ:* իը/*155բ—60ա:* իթ/*160բ—6ա:* լ/*166ա—8բ:* լա/*168բ—70ա:* լբ/*170ա—1ա:* լգ/*171ա—7բ:* լդ/*177բ—81բ:* լե/*181բ—3բ:* լզ/*183բ—5բ:* լէ/*185բ—7բ:* լը/*188ա—9ա:* լթ/*189ա—92ա:* խ/*192ա—8բ:* խա/*198բ—207ա:* խբ/*207ա—9բ:* խգ/*209բ—10ա (բաժանուած 2 մասի եւ գլխակարգուած՝ խբ—խգ):* խդ/*210ա—1ա:* խե/*211ա—3ա:* խզ/*213ա—5բ:* խէ/*215բ—7ա:* խը/*217ա—21ա:* խթ/*221ա—4բ:* ծ/*224բ—7բ:* ծա/*227բ—9բ:* ծբ/*229բ—30բ:* 3/*230բ—2ա:* ա/*232—5ա:* բ/*235ա—6բ:* գ/*236բ—8ա:* դ/*238աբ:* ե/*238բ—9ա:* զ/*239ա:* է/*239բ—40ա:* ը/*240բ—4ա:* թ/*244ա—5ա:* ժ/*245ա—6ա:* ժա/*246ա—50բ:* ժբ/*251ա—2բ:* ժգ/*252բ—3բ:* ժդ/*253բ—5բ:* ժե/*255բ—6ա:* ժզ/*256ա—8բ:* ժէ/*268բ—9բ:* ժը/*259բ—61ա:* ժթ/*261ա—4բ:* ի/*265ա—8բ:* իա/*269ա—72բ:* իբ/*272բ—5բ:* իգ/*275բ—80ա (վրջ. «ՀՁ. Տէր Պետրոս Ռանձկեցի վախճանի Ռճ՚Բ»: ԺԸդ. յաւելագրուած՝ «ՀԷ. Տէր Սիմէօն Զարաբեղոյ՝ Ռճ՚ԻԴ... ՁԱ. Տէր Իսայէլ Խոտաշինացի՝ Ռ՚ՄԺԲ»):*

Տպ. եր., 1983, b:

Բ. *283ա— 9բ* [Բանի զանազանի]

1. ա. *283ա—6բ* Պատմութիւն վասն Մահմետին—*Ջորս ընկալաք ի հոգէզուարճ վարդապետաց...*

բ. *286բ—8բ* ԺՁ. Ապըստամբութիւնն Հայոց եւ Մահմետին գալն Հայս, եւ առումն Սեւանայ, եւ մահն Մահմետին—*Ի ՃԽՁ թուականութեանն Հայոց եկն* Մահմետն *երկրորդ ի Հայք...*

2. ա. *289ա* [Ջուգահաւասարութիւն ծննդոցն՝ յերից որդւոցն Նոյի ցԱբրահամ]—*Սեմ—Աբրահամ, Քամ—Նինուաս, Աբեթ—Աւրամ:*

բ. *289ա* [Վասն գործոց Կամսիասի]—Կամսիաս Քաղթեացին *շինեաց զ*Սպահան...

գ. *289ա* [Վասն գործոց Սամիբոսի]—*Եւ թագաւորն* Սամիբոս *սկսաւ դնել չափ եւ կշիռս...*

դ. *289աբ* [Դարագլուխ]—*Ադամա մինչեւ ի ծնունդն Քրիստոսի են ամք ՐՇԻ...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

160ա ՁՅօհաննէս, պիտակ սպասաւոր Յիսուսի, յիշել աղաչեմ:

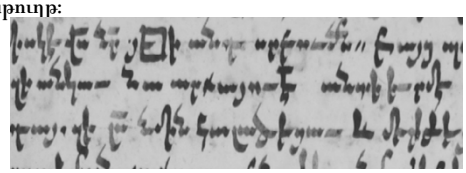
1726
ԵՒՍԵԲԻՈՍ ԿԵՍԱՐԱՑԻ
ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Կոստանդնուպոլիս ՌՁՃՂԵ—1695

ԳՐԻՉ՝ Կարապետ երէց:

ԹԵՐԹ՝ 153. չգրուած՝ 1բ—2ա, 9բ, 151բ—3բ: ՊՐԱԿ՝ 1x2+Ա—ԺԳx12 (ԺԳ 7): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ

եռամաիկ լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 20,6x15: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 36: ԿԱՋՄ՝ ոսկեզօծ շրջանազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ ծաղկաթուղթ:

Նմուշ՝ 15ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ զանազան բծեր, թանաքի ճապաղում (99բ): Թանաքից գրադաշտը գունափոխուած: Կազմի եզրերը՝ թերթեւակի մաշուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–2բ Եւսեբի Պատմագիրք եկեղեցական. Նորում պարունակին դպրութիւնք պատմութեանց եկեղեցւոյ, սկսեալ ի ծագմանէ արեգականն արդարութեան, զժամանակս թագաւորաց եւ զառաքելոցն հարոզութիւնս, եւ զեպիսկոպոսացն սրբոց եւ զերեւելի արանց զգործ եւ զվաջութիւն մինչեւ ի Կոստանդիանոսն բարեպաշտ հասուցանէ, եւ անդ դադարէ: Շարադրեցեալ Եւսեբոյ յունականաւ լեզուաւ, զոր ետ թարգմանել երանելի վարդապետն մեր Մաշտոց ի հայկական բարբառ յամի Տեառն: Եւ ի վաղնջուց ժամանակաց հասեալ առ մեզ, յորմէ յընդօրինակեցաւ սա ի Կոստանդնուպօլիս յամի կենաարարին մերոյ ՌՂՃՂԵ (1695): Եւ զցանկ սոցին իւրաքանչիւր դպրութեան գտցես

–3ա Ցանկ առաջին գլխոյն Եւսեբի: Դպրութիւն առաջին Պատմութեանց եկեղեցւոյ—*Ա. Առաջին. Թէ զինչ է պատճառ սկիզբն սորա... [ԺԹ]. Պատմութիւն վասն թագաւորին Ոտհայի:*

1. *3ա—17բ* [Դպրութիւն առաջին]: Առաջին. Թէ զինչ է պատճառ սորա—*[Զ]կարգաց անցից առաջնոցն... զի արժանի ելեն անուանն [///]Ղ զի աղքատ էր...*

9ա Գրչից. «Յօրինակն այսպէս պակաս էր, անմեղադիր լերուք»:

–17բ—8ա Ցանգ դպրութեան երկրորդ Պատմութեանց եկեղեցւոյ—*Ա. Առաջին ճառ. Վասն գնացից առաքելոցն յետ վերանալոյն Քրիստոսի... ԻՁ. Թէ որպէս կրեցին հրէայքն զբիւր չարիս եւ [վասն] զվերջին պատերազմին որ եղեւ նոցա ընդ Հռոմոց:*

2. *18ա—33բ* [Դպրութիւն երկրորդ]: Առաջին ճառ. Վասն գնայից առաքելոցն յետ վերանալոյն Քրիստոսի—*Յամենայն որ ինչ միանգամ արժան է...*

–33բ—4ա Դարձեալ ցանկ գրոց դպրութեան երրորդ Պատմութեանց եկեղեցւոյ—*Ա. Առաջին ճառ. Թէ յո՞ր աշխարհ քարոզեցին առաքեալքն... ԼԹ. Վասն խօսիցն Պապիայ:*

3. *34բ—53ա* [Դպրութիւն երրորդ]: Առաջին ճառ. Եթէ յո՞ր աշխարհ քարոզեցին առաքեալքն զՔրիստոս—*Իսկ առաքեալքն սուրբք Քրկչին մերոյ...*

–53ա—4ա Դպրութիւն չորրորդ Պատմութեանց եկեղեցւոյ (ցանկ)—*Ա. Առաջին ճառք. Թէ ո՞ր եպիսկոպոսք եղեն ի Հռոմ եւ յԱղէքսանդրեայ ի թագաւորութեանն* Տրայիանոսի... *ԻՁ. Վասն* Բարդեծանու Աւրամացւոյ *եւ վասն խօսից որ են նորա:*

4. *54ա—69ա* [Դպրութիւն չորրորդ]: Առաջին ճառ, Թէ ո՞րք եղեն եպիսկոպոս ի Հռոմ եւ յԱղէքսանդրիայ յաւուրս Տրայիանոսի—*Յամին ԻԺ—աներորդի թագաւորութեանն* Տրայիանոսի...

–69աբ Ցանկ դպրութեան ե—երորդ Պատմութեանց եկեղեցւոյ—*Ա. Առաջին ճառ. Թէ ո՞րչափ վկայք եղեն յաւուրս* Վերոսի *արքայի ի Գաղիու... ԻԷ (ԻԸ). Վասն այնոցիկ ի սկզբանէ յաղանդէ անտի* Արտեմոնի, *եւ ո՞րով օրինակաւ էին նոքայ, եւ թէ ո՞րպէս համարձակեցան նոքա եղծանել զԳիրս սուրբս:*

Բացակայում է Ի գլխի խորագիրը, իսկ ԻԱ—ԻԸ *նշանակուած են՝* Ի—Իէ:

5. *70ա—86բ* [Դպրութիւն հինգերորդ]: Ա. ճառ առաջինք. Թէ որչափ վկայք եղեն յաւուրս Վերոսի արքայի [ի] Գաղիա, [եւ] եթէ զիա՞րդ համբերէին պատերազմին վասն աստուածապաշտութեան—*Իսկ եպիսկոպոս եկեղեցւոյն Հռոմայեցւոյ* Սովտէր...

–83բ Գրչից «Ի յօրինակն այլ այսպէս էր, որ յառաջին օրինակն այլ թուղթ անկեալ է եղեր, եւ զորքանն ոչ գիտեմ»: Բացակայում են ԻԱ—ԻԳ *գլուխները, իսկ* ԻԴ—ԻԸ *նշանակուած են* ԻԳ—Իէ:

–86բ—7բ Ցանկ դպրութեան վեցերորդ Պատմութեանց եկեղեցւոյ—*Ա. ճառ առաջին. Վասն հալածանացն որ եղեն յաւուր* Սեւէրեա... *Խե. Վասն այլոց թղթոց* Դիոնէսեա:

6. *87բ—108բ* [Դպրութիւն վեցերորդ]Առաջին ճառ. Վասն հալածանացն, որ եղեն յաւուրս Սեւէրեա—*Արդ, իբրեւ* Սեւէրեա *յուզեաց...*

–198բ—9ա Ցանկ եօթներորդ [դպրութեան] Պատմութեանց եկեղեցւոյ — *Ա. Առաջին ճառք. Վասն գնացից չարեացն* Դակիոսեա... *Լ. Վասն մարդկան մանկանց եկեղեցւոյ, որ փառաւորեցան յաւուրս մեր, եւ թէ ո՞րքան մնացին ի նոցանէն մինչեւ յաւերած եկեղեցեաց որ յաւուրս հալածանացն եղեւ:*

7. *109ա—27ա* [Դպրութիւն եօթներորդ] Առաջին ճառ. Վասն գնացից չարեաց Դակիոսեա—*Կալաւ զկնի* Դակիոսեա Գալիոս...

–127աբ Ցանկ դպրութեան եկեղեցու Պատմութեան ութերորդ գլխոյն—*Ա. Առաջին ճառք. Վասն*

այնոցիկ, որ եղեն յառաջ քան զհալածանսն... Ժէ. Վասն նորոգման թագաւորացն։

8. *127բ–38բ* [Դպրութիւն ութերորդ։ Առաջին ճառ]. Վասն այնոցիկ որ եղեն յառաջ քան զհալածանսն–*Ընդունելութիւն կարգիս որ յառաքելոց անտի...*

–*138բ* Դպրութիւն իններորդ Պատմութեանց եկեղեցւոյ (ցանկ)–*Ա. Առաջին ճառք. Վասն հայցեալ հանգստեան որ եղեւ... ԺԱ. Վասն առաջին կորստեան թշնամեաց աստուածպաշտութեան։*

9. *138բ–48բ* [Դպրութիւն իններորդ]։ Առաջին ճառ. Վասն հայցեալ հանգստեան որ եղեւ–*Բայց փոփոխումն կամաց թագաւորին...*

–*148բ* Դպրութիւն տասներորդ Պատմութեանց եկեղեցւոյ (ցանկ)–*Ա. Առաջին ճառք. Վասն խաղաղութեան որ յԱստուծոյ տուաւ մեզ... Ե. Պատճէնք օրինաց թագաւորացն։ Վասն ամենայնի որ ինչ արժան էր քրիստոնէից, եւ պատմութիւն վասն* Լիկիանոսի։

10. *148բ–51ա* [Դպրութիւն տասներորդ]։ Առաջին ճառ. Վասն խաղաղութեան որ յԱստուծոյ տուաւ մեզ–*Այլ շնորհ լիցի Աստուծոյ ի վերայ ամենայնի... զսրտմտութիւն բարկութեանն գվրիժուն հատուցման։*

Սրբագրուած է նշուած լուսանցքներում 38բ «Մինչ աստ սրբագրեցաւ»։ 62բ «Սրբագրեցաւ»։

Տե՛ս տպ. 1877, էջ 1–728, մանրատառ։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

2բ տե՛ս նորագիրը։

108բ Ով ընթերցօղ սուրբ հայրք եւ եղբարք, յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր զգծօղ սուրբ տառիս՝ զմեղապարտ Կարապետ *իբր իրուցուկս։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

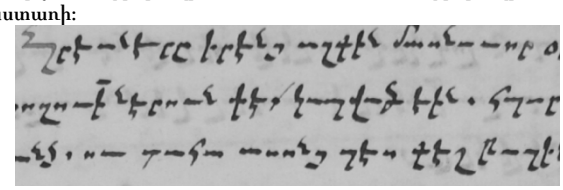
1ա Եւսեբեայ *եկեղեցական պատմութիւն, նուիրեալ ի* Յարութիւն *աղայէ Հովուեանց ի գրատուն* Սրբոյ գաւիթ էջմիածնի, *ընդ ձեռն տէր տէր* Մատթէոսի *սրբազան կաթուղիկոսի եւ ծայրագոյն պատրիարքի Ամենայն Հայոց, ի 20 մայիսի 1859 ամի, ի Կ. Պոլիս։*

1727
ՄԻԼՆԵՐ
ՀԱՄԱՌՕՏ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՅԻՍՈՒՍԻ

Ատապազար ՌՄՀԸ—1829

ԳՐԻՉ՝ Յովհաննէս դպիր Տէր—Կարապետեան Պրուսացի։

ԹԵՐԹ՝ 162. չգրուած՝ 1ա—8ա, 9բ, 157բ—62բ։ ՊՐԱԿ՝ 1x7+Ա.—ԺԵx10 (է 8)+1x7։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «CATT ECASCA» լուսադրոշմով։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 21x15։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ նօտրգիր։ ՏՈՂ՝ 25։ ԿԱՋՄ՝ ոսկեզօծ շրջազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ ծաղկաթուղթ։ ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1+1, ծաղկաթուղթ, մասն աստառի։

Նմուշ՝ 37ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզերը՝ թեթեւակի մաշուած։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–*9ա* Համառօտ պատմութիւն եկեղեցւոյն Քրիստոսի Յիսուսի։ Միլներ անունով ինկիլիզ կարդացող մը շարադրէց. ու հիմա թալեանճա լեզուէն հայերէն աշխարհաբար պարզ լեզու թարգմանվեցաւ ձեռամբ Տէր–Կարապետեան Յովհաննէս դպրի Պրուսացւոյ, 1829, յԱտապազար դպրատունն, որ յանուն Սրբոյն Նիկողայոսի

–*10ա–1ա* Բան թարգմանչին առ ընթերցողս–*Թէպէտ մեր աշխարհաբառ լեզուին մէջ գրաբառին չափ անուշ զուրցըվածք չի կայ...*

ա. *12ա–46բ* եկեղեցիին երուսաղէմայ մէջի վիճակը։ Գլուխ Ա.–*Սուրբ Գիրքին խօսքն է, որ Քրիստոսի անունով պիտի քարոզվի...*

բ. *47ա–9բ* Վիճակ եկեղեցւոյ ի Հրէաստան եւ ի Գալիլիա։ Գլուխ Բ–*Սուրբ երկիրը երեք այալէթ բաժանված էր՝ Հրէաստան...*

գ. *49բ–52ա* Վիճակ եկեղեցւոյ ի Սամարիա։ Գլուխ Գ–*Այս մէմլէքէթըս Հրէաստանի ու Գալիլեայի մէջտեղն է...*

դ. *52ա–4բ* Վիճակ եկեղեցւոյ յԵթովպիա։ Գլուխ Դ–*Հիասէ առնելու բան մը կըլլայ քննելու...*

ե. *54բ–8բ* Վիճակ եկեղեցւոյ ի Կեսարիա։ Գլուխ Ե–*Հրէանէրն ու կըռապաշտները մեկըզմեկու շատ բանի մէջ կապված ըլլալով...*

զ. *58բ–67ա* Վիճակ եկեղեցւոյ յԱնտիոք եւ յայլ տեղիս Ասիոյ։ Գլուխ Զ–*Տահա աղէկ մը չի հասկըցանք, որ սուրբ Ստեփաննոսին հալածումէն...*

է. *67բ–72բ* Վիճակ եկեղեցւոյն Գաղատիոյ: Գլուխ է–*Աստուծոյ սէրը ու տեղ որ կըրակոտ ղայրէթով…*

ը. *72բ–7ա* Վիճակ եկեղեցւոյ ի Փիլիպպէ քաղաք: Գլուխ Ը–*Մէկ քաղաքի մը մեծ երջանկութիւնը շիւպհէսիզ ան է…*

թ. *77ա–81ա* Վիճակ եկեղեցւոյ ի Թէսաղոնիկէ: Գլուխ Թ–Եամպօլիէն *ու* Ապողոնիա *քաղաքէն, որ* Մակեդոնիայի…

ժ. *81ա–4բ* Վիճակ եկեղեցւոյ ի Բեռիա եւ յԱթէնս: Գլուխ ժ—*Պօղոս առաքեալ* Սէլանիկէն *ելաւ* Բեռիա *գնաց…*

ժա. *84բ–9բ* Վիճակ եկեղեցւոյ ի Կորընթոս քաղաք: Գլուխ ԺԱ–*Ան առէննէրը աս քաղաքըս հռոմընեերուն մէնծ քաղաքն էր…*

ժբ. *89բ–92բ* Վիճակ եկեղեցւոյ ի Հռովմ: Գլուխ ԺԲ–*Աստուծոյ մէկ անհուն իմաստութեան գործ մըն ալ աս կերեւնայ…*

ժգ. *93ա–5ա* Վիճակ եկեղեցւոյ ի Կողոսայ: Գլուխ ԺԳ–*Այս քաղաքըս* Փռիւգիա *այալէթին մէջ էր…*

ժդ. *95ա–109ա* Եօթն եկեղեցիք որ են՝ յԱսիա: Գլուխ ԺԴ–*Պազի տեղվանք կան, որ աղէկ գիտեմք, որ Աւետարանը ան տեղվանքը քարոզեցաւ…*

Եօթ եկեղեցիներն են՝ եփեսոսի (96ա–102բ), Զմիւռնիոյ (102բ–3բ), Պէրգամոնի (103բ–4բ), Թիւատիրայ (104բ–5բ), Սարդիկէի (105բ–8ա), Փիլատէլբիոյ (108բ), Լաւոդիկէի (109ա):

ժե. *109բ–55բ* Մնացորդք առաջնոյ դարուն: Գլուխ ԺԵ—*Մեզնէ առաջ կարդացողին մէկը* Ֆարխին *գնաց… թող չի տըվին որ շատ տարածվի:*

Այս գլուխս են՝ թաբաժանում է պրակների.

ա. 110ա–5բ Զարգացումն եւ հալածանք եկեղեցւոյ:

բ. 115բ–45ա Վարք, բարք եւ մահ առաքելոց եւ աւետարանչաց:

գ. 145ա–52ա Հերձուածք առաջին դարուն:

դ. 152ա–5բ Ընդհանուր հանգամանք քրիստոնէութեան յառաջնում դարուն:

–156աբ Յանկ–*եկեղեցիին* Երուսաղեմայ *մեջի վիճակը… Ընդհանուր հանգամանք քրիստոնէութեան յառաջնում դարուն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

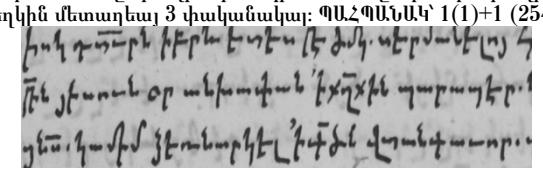
9ա (տե՛ս):

1728
ՅՈՎՍԷՓ ՓԼԱՒԻՈՍ
ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՀՐԷԻՑ

Կոստանդնուպոլիս ՌՃԿԸ—1719

ԳՐԻՉ՝ Սահէթճի:

ԹԵՐԹ՝ 254—2 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած՝ 1աբ, 251բ—4բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԱ.x12: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 20x15: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 30: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ, դռնակի աստառը՝ կարմիր թուղթ, Ա փեղկին մեռաղեայ 3 փականակաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1(1)+1 (254):

Նմուշ՝ 75ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ՝ Ճ ա կ ա տ ա գ ր ո ւ թ՝ 5բ, 61ա, 107բ, 134բ, 151բ, 169բ, 202բ, 226բ: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած, դռնակի աստառը՝ բայբայուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *2ա–249բ* Յովսէպոսի Երուայեցւոյ արարեալ Պատմութիւն յաղագս պատերազմի հրէից ընդ հռոմայեցիս եւ աւերման Երուսաղէմին: Թարգմանեալ ի լատինացւոց բարբառոյ ի հայոց լեզու, ի ձեռն ուրումն Իլվացւոյ Ստեփաննոսի բանիւն Աստուծոյ սպասաւորի, ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ յուսոյն բնաւից–*2ա–4բ* Յառաջաբանութիւն գրոցս–*Վասն պատերազմին, զոր հրէայք եառն ընդ հռոմայեցիս…*

1. *5ա–60ա* [Դպրութիւն առաջին]–*5ա* Յանկ առաջին դպրութեան…–*Ա. Յաղագս թէ որպէս Անտիոքոս զերուսաղէմ աւերեաց… Իմ. Յաղագս ոսկեղէն պատկերի արծըւոյն եւ մահուան Անթիպատրի եւ վախճանին Հերովդի արքային:*

ա. *5բ–7ա* Ճառ առաջին. Յաղագս թէ որպէս Անտիոքոս զերուսաղէմ հրձիգ արար, եւ թէ զինչ գործեաց–*Յորժամ նախարարք հրէից ընդ միմեանս հակառակէին…* բ. *7ա–8բ* Բ. Յաղագս փոխանորդութեան իշխանացն՝ ի Յովն[ա]թանայ մինչեւ յԱրիստաբուղոս: գ. *8բ–11բ* Գ. Յաղագս գործոցն (=որդւոցն) Յովհաննու եւ գործոց նոցին: դ. *11բ–3բ* Դ. Յաղագս պատերազմի Աղեկսանդրի ընդ Անտիոքայ եւ ընդ Արետայ: ե. *13բ–6բ* Ե. Յաղագս գժտութեան Արիստաբուլի եւ Հիւրկանու եւ առման Երուսաղէմի: զ. *16բ–8բ* Զ. Յաղագս պատերազմի

Աղեկսանդրի ընդ Հիւրկանու եւ վասն Արիստաբուլի: է. *18բ–9բ* է. Յաղագս մահուան Արիստաբուլի եւ պատերազմի Անթիպատրի եւ Միհրդատայ ընդ եգիպտացիս: ը. *19բ–21ա* Ը. Յաղագս Անթիպատրի գործոց եւ որդոց նորա Փասայելի եւ Հերովդի: թ. *21ա–2բ* Թ. Յաղագս խռովութեանց հռովմայեցւոց եւ մահուան Անթիպատրոսի եւ Մաղոսի: ժ. *22բ–3բ* Ժ. Յաղագս ամբաստանութեան զՀերովդէ եւ ազատութեան նորին: ժա. *23բ–7ա* ԺԱ. Յաղագս պատերազմի պարթեւաց ընդդէմ հրէից եւ փախստեան Հերովդի եւ բախտի նորա: ժբ. *27ա–30ա* ԺԲ. Յաղագս [պատերազմի] Հերովդի ընդ Երուսաղէմի եւ ընդ աւազակաց: ժգ. *30ա–3բ* ԺԳ. Յաղագս մահուան Յովսեփայ եւ պաշարման Երուսաղէմի եւ սպանման Անտիգոնի: ժդ. *33բ–5բ* ԺԴ. Յաղագս պատերազմի Հերովդի ընդ արաբացիս եւ աճագին շարժման երկրի: ժե. *35բ–7ա* ԺԵ. Յաղագս թէ որպէս Հերովդէս միուսանգամ ի թագաւորութիւն բարձրացաւ ի կայսերէ: ժզ. *37ա–9բ* ԺԶ. Յաղագս շինուածոց ֆաղաքաց, ապարանից յօրինելոց ի Հերովդէէ եւ նորին առատաբաշխութեան առ օտարս և բարերախտութեան նորա: ժէ. *39բ–49բ* ԺԷ. Յաղագս գժտութեան Հերովդի ընդ որդիս իւր, ընդ Աղեկսանդրի եւ Արիստաբուլի: ժը. *49բ–52ա* ԺԸ. Յաղագս դաւաճանութեան Անթիպատրի ընդդէմ հօրն իւրում Հերովդէի: ժթ. *52ա–4ա* ԺԹ. Յաղագս թէ որպէս մահաբեր դեղն պատրաստեալ Հերովդէի գտեալ եղեւ: ի. *54ա–8ա* Ի. Յաղագս չար հնարից Անթիպատրի եւ դատապարտութեան եւ կապանաց նորին: իա. *58ա–60ա* ԻԱ. Յաղագս պատկերի ոսկեղէն արծուոյն եւ մահուան Անթիպատրի եւ Հերովդէի:

2. *60բ–106բ* Դպրութիւն երկրորդ…—*60բ–1ա* Յանկ երկրորդ դպրութեան…—*Ա. Յաղագս յաջորդացն Հերովդի… ԼԲ. Յաղագս պատրաստութեան երուսաղէմացւոց ի պատերազմ եւ վասն բռնակալութեան* Շմաւոնի:

ա. *61ա–2բ* Ա. Յաղագս յաջորդացն Հերովդէի եւ վրէժխնդրութեան աւերեալ ոսկի արծուոյն—*Սկիզբն նոր շփորի եւ խռովութեան հրէից եղեւ պատճառ…* բ. *62բ–3բ* Բ. Վասն ամբաստանութեան Արճեղայոսի առաջի կայսեր: գ. *63բ–5բ* Գ. Յաղագս պատերազմի եւ հարուածոց հրէից եւ զօրացն Սաբինոսի: դ. *65բ–6ա* Դ. Յաղագս գործառութեանց Վարոսի եւ Հրէաստանի: ե. *66ա–7ա* Ե. Յաղագս ամբաստանութեան Հերովդէի եւ Արճեղայոսի: զ. *67աբ* Զ. Յաղագս չորորդապետաց կարգելոց ի Հրէաստանի: է. *67բ–8ա* Է. Յաղագս սուտ Աղեկսանդրի որդոյ Հերովդէի: ը. *68բ–9ա* Ը. Յաղագս աֆսորանաց Արճեղայոսի: թ. *69ա–72ա* Թ. Յաղագս երից աղանդից հրէից: ժ. *72ա–3ա* Ժ. Յաղագս գործակալութեան Պիղատոսի դատաւորին Հրէաստանի: ժա. *73աբ* ԺԱ. Յաղագս խռովութեան հրէիցն ի ժամանակս Պիղատոսի: ժբ. *73բ–5ա* ԺԲ. Յաղագս մեծամտութեան Գայիոսի եւ Պետրոնիա դատաւորին: ժգ. *75ա–6բ* ԺԳ. Յաղագս իմաստակութեան Կղօդեայ եւ թագաւորութեան Ագրիպպեայ եւ մահուան: ժդ. *76բ–8բ* ԺԴ. Յաղագս ազգի—ազգի խռովութեանց ի Հրէաստանի եւ ի Սամարիայ: ժե. *78բ–80ա* ԺԵ. Յաղագս շփոթից եւ Հրէաստանի ի դատաւորութեան Փիլիխոսի: ժզ. *80ա–1ա* ԺԶ. Յաղագս դատաւորաց Հրէաստանի Աղ-փ[ի]անոսի և Փլորոսի: ժէ. *81ա–2բ* ԺԷ. Յաղագս հարուածոց հրէիցն կեսարացւոց եւ երուսաղեմացւոց ի Փլորոսէ դատաւորէ: ժը. *82բ–4ա* ԺԸ. Յաղագս այլ հարուածոց երուսաղէմացւոց նենգութեամբ Փլորոսի: ժթ. *84ա–90բ* ԺԹ. Յաղագս Պօղիտոնի հազարապետի եւ յորդորական բանին Ագրիպպեայ ի հնազանդիլ հռովմայեցւոց: ի. *90բ–3ա* Ի. Յաղագս սկսեալ ապստամբութեան հրէից ընդդէմ հռովմայեցւոց: իա. *93ա–4ա* ԻԱ. Յաղագս սպանման Անանիայ ֆահանայապետին եւ Մանեմեայ, եւ զօրացն հռովմայեցւոց: իբ. *94ա–5բ* ԻԲ. Յաղագս մեծամեծ հարուածոցն [ազգին] հրէից եւ ի Կեսարիայ եւ յամենայն Ասորիս: իգ. *95բ–6ա* ԻԳ. Յաղագս միուս հարուածոյն ազգին հրէից ի կոտորածին որ եղեւ ի Սկիւթապօլիս: իդ. *96ա–7ա* ԻԴ. Յաղագս հրէից սպանելոցն ի ֆաղաքին Աղեկսանդրիայ: իե. *97ա–8ա* ԻԵ. Յաղագս հարուածոցն զոր հասոյց հրէիցն Կեստոս դատաւորն: իզ. *98աբ* ԻԶ. Յաղագս պատերազմի Կեստոսի ընդ Երուսաղէմի: իէ. *98բ–100բ* ԻԷ. Յաղագս պաշարման Երուսաղէմի ի Կեստոսէ եւ հարուածոցն: իը. *100բ–1ա* ԻԸ. Յաղագս կոտորելոցն յազգէն հրէից ի Դամասկոս: իթ. *101ա–2ա* ԻԹ. Յաղագս գործառութեան Յովսեպոսի ի Գալիլիայ: լ. *102ա–5բ* Լ. Յաղագս վտանգից եւ զերծման Յովսեպոսի եւ վասն չարութեան Յովհաննու Գիսկաղեցւոյն: լա. *105բ–6ա* ԼԱ. Յաղագս թէ որպէս Յովսեպոս զՏիբերիս եւ զՍեփովը միուսանգամ էառ: լբ. *106աբ* ԼԲ. Յաղագս պատրաստութեան երուսաղէմացւոց ի պատերազմ, եւ վասն բռնակալութեան Շմաւոնի:

3. *107ա–34բ* [Դպրութիւն երրորդ]—*107ա Յանկ երրորդ դպրութեան…—Ա. Յաղագս գալստեան* Վեսպիանոսի *զօրավարին… Ի. Յաղագս աւերման* Տարիայ *քաղաքին:*

ա. *107բ–9ա* Ա. Յաղագս գալստեան Վեսպիանոսի զօրավար[ին] եւ կրկին հարուածոցն հրէից—*Յորժամ* Ներոն *կայսր լուաւ զանյաջողութիւն…* բ. *109բ–10բ* Բ. Ենթագրութիւն Գալիլեայ, Սամարիայ եւ Հրէաստանի: գ. *110բ–3ա* Գ. Յաղագս օգնականութեան սեփովրացւոց եւ կրթութեան զինուորու-

թեան հռոմայեցւոց: դ. *113աբ* Դ. Յաղագս արշաւանաց Պղակիտեայ ի վերայ Հաղաիին Յովսպատայ: ե. *113բ–4բ* Ե. Յաղագս թէ որպէս Վեսպիանոս ապստակեաց ի Գալիլիայ: զ. *114բ–5ա* Զ. Յաղագս աւերման Գադարայ Հաղաիին: է. *115ա–6բ* Է. Յաղագս պաշարման Յովսպատայ Հաղաիին: ը. *116բ–8բ* Ը. Յաղագս պաշարման յովսպատացւոց ի Վեսպիանոսէ եւ զգուշութեան Յովսեպոսի, եւ վասն, յարձակման հրէիցն ի վերայ հռովմայեցւոց: թ. *118բ–20ա* Թ. Յաղագս թէ որպէս Վեսպիանոս մարտնչէր ընդ Յովսպատայ բաբանաւ եւ այլ պատերազմական մեքենայիւք: ժ. *120բ–2ա* Ժ. Յաղագս կրկին կործանման Հաղաիին յովսպատացւոց: ժա. *122ա–3ա* ԺԱ. Յաղագս Եափայ Հաղաիին պաշարման ի Տրայանոսէ եւ ի Տիտոսէ: ժբ. *123ա* ԺԲ. Յաղագս պատուհասի սամարացւոց: ժգ. *123բ–4բ* ԺԳ. Յաղագս աւերման Յովսպատայ Հաղաիին: ժդ. *124բ–8ա* ԺԴ. Յաղագս թէ որպէս Յովսեպոս ըմբռնեալ զանձն իւր ազատեաց արդարութեամբբ եւ բանիւ: ժե. *128աբ* ԺԵ. Յաղագս կրկին առման Յոպպէ Հաղաիին: ժզ. *128բ–9ա* ԺԶ. Յաղագս սուգ առնելոյ երուսաղէմացւոց վասն Յովսեպոսի: ժէ. *129ա–30ա* ԺԷ. Յաղագս ձեռնտուութեան տիբերացւոց: ժը. *130ա–2բ* ԺԸ. Յաղագս պաշարման Տարիխայ Հաղաիին: ժթ. *132բ–3ա* ԺԹ. Յաղագս ծովու Գենեսարեթայ եւ աղբերացն Յորդանանու: ի. *133ա–4բ* Ի. Յաղագս աւերման Տարիխայ Հաղաիին:

4. *134բ–51ա* [Դպրութիւն չորրորդ]—134բ Յանկչորրորդ դպրութեան...—*Ա. Յաղագս պաշարման գամաղեացւոց... Է. [3]աղագս հրէիցն հարուածոց յեղովմայեցւոցն եղելոց:*

ա. *134բ–7բ* Ա. Յաղագս պաշարման գամաղեացւոց—*Որք միանգամ ի գալիլեացւոց՝ յետ կործանման* Յովսպատայ *քաղաքին...* բ. *137բ–8ա* Բ. Յաղագս թէ որ պէս լեառն ի Տաբօվր առաւ ի Պղակիդոսէ: գ. *138ա–9ա* Գ. Յաղագս կործանման Գաղամայ Հաղաիին: դ. *139ա–40բ* Դ. Յաղագս առման Գիսկաղայ Հաղաիին ի Տիտոսէ: ե. *140բ–6ա* Ե. Յաղագս առաջին կործանման երուսաղէմացւոց: զ. *146ա–9ա* Զ. Յաղագս գալստեան եղովմայեցւոց յԵրուսաղէմ, եւ գործոց նոցա: է. *149ա–51ա* Է. Յաղագս հարուածոց հրէիցն եղովմայեցւոց եղելոց:

5. *151ա–69ա* [Դպրութիւն հինգերորդ]—*151աբ Յանկ հինկերորդ դպրութեան...—Ա. Յաղագս միոյ հարուածոյն ազգին հրէից եւ դարձման յեղովմայեցւոցն... ԺԴ. Յաղագս թէ որպէս* Տիտոս *ի հօրէ առաքեցաւ ի վերայ հրէիցն:*

ա. *151բ–3բ* Ա. Յաղագս միոյ հարուածոյն հրէից եւ դարձի եղովմայեցւոցն եւ անգթութեան նախանձայուզացն—*Արդ,* Անանէի *եւ* Յեսուայ *այսպիսի էր կատարած...* բ. *153բ–5ա* Բ. Յաղագս ներհին անմիաբանութեան երուսաղէմացւոց: գ. *155ա–7բ* Գ. Յաղագս դադարացւոց մատնութեան եւ հարուածոց: դ. *157բ–9ա* Դ. Յաղագս առմանց Հաղաիին ոմանց, եւ բացայայտութիւն երիհովի: ե. 159աբ Ե. Յաղագս Ասպղատես ծովուն: զ. *160աբ* Զ. Յաղագս աւերման Գերասայ եւ մահուան Ներոնի եւ Գաբեղայ եւ Օթոնի: է. *160բ–2բ* Է. Յաղագս Շմաւոնի Գերասեցւոյ աւազակապետի: ը. *162բ–3ա* Ը. Յաղագս Գաղերայ, Օթոնի, Վիտելիոսի եւ Վեսպիանու: Թ. *163ա–4բ* Թ. Յաղագս գործոց Շմաւոնի ընդդէմ նախանձայուզացն: ժ. *164բ–5բ* Ժ. Յաղագս թէ որպէս Վեսպիանոս ի թագաւորութիւն կացուցեալ եղեւ: ժա. *165բ–6բ* ԺԱ. Բացայայտութիւն եգիպտոսի եւ Փառան կղզոյ: ժբ. *166բ–7ա* ԺԲ. Յաղագս թէ որպէս Վեսպիանոս զՅովսեպոս ի գերութենէ ազատեաց: ժգ. *167ա–8բ* ԺԳ. Յաղագս մահուան եւ բարուց Վիտելիոսի: ժդ. *168բ–9ա* ԺԴ. Յաղագս թէ որպէս Տիտոս ի հօրէ առաքեցաւ ի վերայ հրէից:

6. *169ա–202ա* [Դպրութիւն վեցերորդ]—*169ա* Յանկ վեցերորդ դպրութեան...—*Ա. Յաղագս երից խռովութեանցն ի քաղաքին երուսաղէմացւոց... ԺԷ. [3]աղագս ամբաշտանութեան հրէիցն շուրջ զտաճարաւն, եւ վասն թուոյ մեռելոցն ի սովոյն:*

ա. *169բ–72ա* Ա. Յաղագս երից խռովութեանցն ի Հաղաիին երուսաղեմացւոց—Տիտոս, *ըստ որում յառաջագոյն ասացաք, անցեալ ընդ անապատն...* բ. *172ա–3ա* Բ. Յաղագս վտանգին Տիտոսի ի լրտեսել զերուսաղէմ: գ. *173ա 4բ* Գ. Յաղագս յարձակմանց հրէիցն ի վերայ հռովմայեցւոցն, մինչդեռ բանակէին: դ. *174բ–5բ* Դ. Յաղագս մարտի ընդ միմեանս յաւուրս Բաղա[ր]չակերաց: ե. *175բ–6բ* Ե. Յաղագս նենգութեան հրէիցն առ զօրսն հռովմայեցւոց: զ. *176բ–9բ* Զ. Բացայայտութիւն եւ ենթագրութիւն երուսաղեմայ Հաղաիին: է. *179բ–83ա* Է. Բացայայտութիւն տաճարի երուսաղէմացւոց: ը. *183ա–5բ* Ը. Յաղագս թէ որպէս հրէայքն ի հնազանդելոյ հրաժարելով, յարձակին ի վերայ հռովմայեցւոց: թ. *185բ–7ա* Թ. Յաղագս անկման աշտարակին եւ առման երկուց պարսպացն: ժ. *187ա–8ա* Ժ. Յաղագս Կաստորի եբրայեցւոյն, որ զհռովմայեցիսն ծանակ առնէր: ժա. *188ա–9ա* ԺԱ. Յաղագս երկրորդ պարսպին կրկին անգամ ունելոյ ի հռովմայեցւոցն: ժբ. *189ա–94բ* ԺԲ. Յաղագս հողաբլրոց յերերոյ պարիսպն, եւ թելադրութիւն Յովսեպոսի վասն հնազանդութիւն գալոյ, եւ սովոյն պաշարելոցն: ժգ. *194բ–7ա* ԺԳ. Յաղագս հրէից խաեցելոց եւ հրկիզեալ պանիշացն: ժդ. *197ա–8բ* ԺԴ. Յաղագս պարսպին կանգնելոյ ի հռովմայեցւոցն շուրջ զերուսաղէմաւ զերիս աւուրս: ժե. *198բ–9ա* ԺԵ. Յաղագս

սովոյն Երուսաղէմայ եւ երկրորդ կազմեալ հողաբլրին: ժզ. *199ա–201ա* ԺՋ. Յաղագս սպանման հրէիցն ի ներոյ եւ արտաքոյ Երուսաղէմի: ժէ. *201ա–2ա* ԺԷ. Յաղագս ամբաշտութեան շուրջ զտաճարաւն, եւ վասն թուոյ մեռելոցն եւ սովոյն:

7. *202ա–26ա* [Դպրութիւն եօթներորդ]—*202ա* Յանկ եօթներորդ դպրութեան...—*Ա. Թէ որպէս պարիսպն նգախարխար եղեն... ԺՀ. Կարճառօտ պատմութիւն Երուսաղէմ քաղաքին:*

ա. *202բ–6ա* Ա. Թէ որպէս պարիսպին նգախարխար եղեն եւ պատնէշին այրեցան, եւ վասն նահատակութեան Սաբինոսի զինաւորին—*Հարուածքն երուսաղէմ քաղաքին օր ըստ օրէ եւս գեւս ի չար կոյս յառաջէին...* բ. *206աբ* Բ. Յաղագս թէ որպէս հռովմայեցիք յարձակեցան ի վերայ Անտոնիայ եւ ի հրէիցն անտի ի բաց վանեցան: գ. *206բ–7բ* Գ. Յաղագս երեւելի բաջութեան Յուլիանոսի զինաւորին հռովմայեցւոց: դ. *207բ–9ա* Դ. Յաղագս խրատու Յովսեպոսի առ հրէայսն, զի հնազանդեսցին, եւ վասն փախստեան նոցա: ե. *209ա–11բ* Ե. Յաղագս կրկին մարտին եւ յօրինակեալ հողաբլրոցն, եւ յարձակմանց հրէիցն: զ. *211բ–2բ* Զ. Թէ զիարդ հռովմայեցիքն բոցակիզեալ եղեն դաւով հրէիցն եւ վասն ուրումն Աւտոր[ի]ոսի զօրականի: է. *212բ–3ա* Է. Յաղագս սովոյն: ը. *213ա–4ա* Ը. Յաղագս կնոջն որ վասն սովոյն զորդին իւր խորովեաց եւ եկեր: թ. *214ա–6ա* Թ. Յաղագս մարտի ընդ պարսպին եւ վասն հրկիզման տաճարին: ժ. *216ա–7ա* Ժ. Թէ զիարդ տաճարն այրեցաւ առանց կամաց Տիտոսի: ժա. *217ա–8ա* ԺԱ. Յաղագս հաճանայից եւ տանն գանձի եւ սրահին: ժբ. *218ա–9բ* ԺԲ. Յաղագս նշանացն եւ սմանչելեացն որ եղեն յառաջ քան զաւերումն Երուսաղէմի: ժգ. *219բ–21բ* ԺԳ. Յաղագս թագաւորութեան Տիտոսի եւ սպանման հաճանայիցն: ժդ. *221բ–2բ* ԺԴ. Յաղագս աւարառութեան խռովչացն եւ կիզման ներսագոյն հաղարին: ժե. *222բ–3բ* ԺԵ. Թէ զիարդ մարտ եղ ընդ վերնակողմն հաղարին եւ ոմանք ի հրէիցն փախեան առ Տիտոս: ժզ. *223բ–5ա* ԺԶ. Թէ որպէս մնացեալ մասն հաղարի ի Տիտոսէ առեալ եղեւ: ժէ. *225աբ* ԺԷ. Յաղագս թուոյ գերելոցն եւ սպանելոցն: ժը. *225բ–6ա* ԺԸ. Կարճառօտ պատմութիւն Երուսաղէմի հաղարին:

8. *226ա–49բ* [Դպրութեան ութերորդ]—*226աբ* Յանկ ութերորդ դպրութեան...—*Ա. Յաղագս պարգեւաց զօրականացն հռովմայեցւոց... ԺԴ. Յաղագս սպանման սիկարեանցն ի Կիւրինէ:—226բ–7ա* [Նախերգան]—*Իբրեւ ոչ մնաց ոք, թէ զո սպանանիցեն...*

ա. *227ա–8ա* Ա. Յաղագս պարգեւաց զօրականացն—*Իսկ Տիտոս խորհեցաւ թողուլ անդր...* բ. *228ա–9ա* Բ. Յաղագս նաւարկութեան Վեսպիանոսի եւ կալման Շմաւոնի եւ խաղուց յատուր ծնընդոց Դոմետիանոսի եղելոց: գ. *229ա–30ա* Գ. Յաղագս հարուածոց հրէիցն, որ յԱնտիոք եղեն: դ. *230աբ* Դ. Թէ զիարդ Վեսպիանոս դարձեալ ի Հռոմ ընկալեալ եղեւ ի նոցանէ: ե. *230բ–1բ* Ե. Յաղագս գործոցն Դոմետիանոսի ընդդէմ գերմանացւոց եւ գաղտացւոց: զ. *231բ–2ա* Զ. Յաղագս գետոյն, որ ասէ Շաթաթի: է. *232ա–5ա* Է. Յաղագս երեւելի յաղթանակի Վեսպիանոսի եւ Տիտոսի: ը. *235ա–7ա* Ը. Թէ զիարդ Հերդիոն եւ Մանկերովթ առան ի Բասոսէ: թ. *237աբ* Թ. Յաղագս հրէիցն սպանելոց ի Բասոսէ եւ վաճառելոյ երկիրն Հրէաստանի: ժ. *237բ–9ա* Ժ. Յաղագս հարուածոց Անտիոքոսի արքային եւ ասպատակութեան ալանաց յերկիրն Հայոց: ժա. *239ա–47ա* ԺԱ. Յաղագս աւերման Մասանդանայ ամուր հաղարին: ժբ. *247աբ* ԺԲ. Յաղագս կոստեան սիկարեանց, որ յԱղեկսանդրիայ եւ ի Թեփայիդ փախուցեալ էին: ժգ. *247բ–8բ* ԺԳ. Թէ զիարդ տաճարին Ոնիայ յԱղեկսանդրիայ փակեցաւ: ժդ. *248բ–9բ* ԺԴ. Յաղագս սպանման սիկարեանցն ի Կիւրինէ—*Իսկ ժպրհութիւն հրէիցն սիկարեանցն իբրեւ զախտ ինչ հիւանդութեան... զոր ինչ գրեցի, առաջի իմ եդի եւ հոգ տարայ: Կատարեցաւ Պատմութիւն* Յովսեպոսի *յաղագս հրէից պատերազմի:*

Բ. *249բ–50բ* Ի Յովսեպոսէ Յաղագս հաճանայութեան ազգին հրէից — *Արդ, ամենայն քահանայապետք, սկսեալ յԱհարովնէ մինչեւ ցԻանաոս... եւ ինքն* Յովսեպոս *եկաց յերեքտասան ամ թագաւորութեանն* Դոմետիանոսի, *կեցեալ ԾՋ ամ, մեռաւ ի Հռոմ, ի փառս Քրիստոսի յուսոյն իմոյ:*

—250բ–1ա [Յիշատակարան թարգմանութեան]—*Շնորհիւ եւ գթութեամբ բարերարին Աստուծոյ, ես՝* Ստեփաննոս Լեհացի, *յետին եւ մանկանց եկեղեցւոյ եւ կրտսեր ի սպասաւորացն բանին Աստուծոյ, բազում անգամ յառաջագոյն հարկեալ ի հրամանէ երից երանեալ տեառն* Փիլիպպոսի կաթողիկոսի, *եւ ապա աղաչեցեալ ի թախանձանաց եղբարցն, որ կան ի հրահանգս դեգերանաց իմաստից ի* Սուրբ Աթոռս էջմիածին, *ի թուաբերութեան տումարին Հայոց ՌՃԹ (1660), եւ ի հայրապետութեան սրբազան տեառն* Յակոբայ, *զայս Պատմութիւն* Յովսեպոսի *թարգմանցի ի լատինացւոց բարբառոյ ի հայոց լեզու: Բայց գիտելի է, լի արտաքոյ այսր Պատմութեանս, զոր գրեաց յաղագս պատերազմի հրէիցն ընդ հռովմայեցիս, այլ մատեանս սորա ունիմք, որ ասի Պատմութիւն առաջնոցն հրէից, ի քան դպրութիւնս պարունակեալ,*

յորս ճառէ սկսեալ յաշխարհատեղծութենէն մինչեւ ի վերջին աւերումն Երուսաղէմի: *են եւ այլ խօսք սորին, որ ասի. Մաքառումն ընդդէմ Ապիոնի, յերկուս գլուխս բաժանեալ, նաեւ. Բան գովեստի ի նահատակութիւն* Եօթն մանկանցն Մակաբայեցւոց: *Իսկ ես միայն զայս գիրս ի մեր լեզուս փոխարկեցի, զի է յոյժ պիտանի եւ օգտակար ուսումնասիրացն, մանաւանդ որք ցանկան գիտել զժամանակն անցեալ՝ ի Յուդայէ Մակաբայեցւոյ, մինչեւ ի յաւերումն երուսաղէմի, զոր յառաջագոյն կանխաւ գուշակեաց Տէրն մեր ի սուրբ Աւետարանն Ղուկասու: Արդ, աղաչեմ, զի որք օրինակէք զայս ժամա//(251ա)նակագրութիւնս, զայս եւս դուզ[ն]աքեայ Յիշատակարանս ընդ սմին գրեսջիք, զի եւ դուք եղիջիք գրեալ ի մատեանս կենաց վերին դպրութեանն: Եւ եթէ ինչ գտանիցի ընդդէմ ուղղաշաւիղ թարմանութեան, ինձ թողութիւն շնորհեսջիք, զի այսչափ էր կարողութիւնս. քանզի ի յայս ձեռնարկել համարձակեցայ այսու պատճառաւ միայն, զի մի գտայց նման ծառայիս, որ զքանքարն Տեառն իւրոյ ի վարշամակն ծրարեաց, եւ մանաւանդ զի յայսմիկ փառաւորեսցի տուօղն ամենայն շնորհաց: Որ է օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:*

Տպ. էջմիածին, 1787:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

251ա Գրեցաւ Պատմութիւնս Յովսեպոսի ի լաւ եւ ընտիր օրինակէ, թվին Հայոց ՌՃԿՀ (1719) ի Սահէթճուէ *ումեմնէ անյիշելոյ, սակայն խնդրեմ յիշել ի Տէր, զի թերեւս աղօթիւք ձեր ներումն շնորհեսցի ինձ, եւ աւարտեցաւ ի մարտի Ա (1), ի քաղաքս Ըստամպօլ, ի Ղալաթիայ, ի թաղն Պէկօղլի կոչեցեալ, ի մենարանի իմում, ի փառս Աստուծոյ ամենազօրի եւ Փրկչին Յիսուսի. ամէն:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 2ա, 5բ Պետրո՞ս *վարդապետ ՌՃՀԱ (1722):*

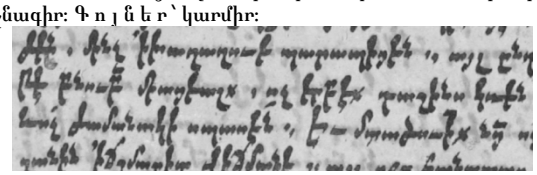
1729
ՅՈՎՍԷՓ ՓԼԱՒԻՈՍ
ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՀՐԷԻՑ

Աստապա՞տ ԺԸ—XVII

ՍՏԱՑՈՂ՝ Պետրոս վրդ.:

ԹԵՐԹ՝ 284. չգրուած՝ 1ա—9ա, 280բ—4բ: ՊՐԱԿ՝ 1x8+Ա—ԻԳx12: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, արեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 19,3x14: ԴՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԴԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 28—33: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ բալագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ, դռնակինը՝ վանդակաւոր կտաւ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Ճ ա կ ա տ ա գ ր դ՝ 10ա, 219ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

Նմուշ՝ 115ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար: թանաքից գրադաշտը թեթեւակի գունափոխուած: Կազմի եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–9բ–279բ Յովսեպոսի Երեայեցւոյ արարեալ Պատմութիւն յաղագս պատերազմի հռէիցն ընդ հռովմայեցիս եւ աւերման Երուսաղէմին: Թարգմանեալ ի լատինացւոց բարբառոյ ի հայոց լեզու, ի ձեռն ուրումն Իլովացւոյ Ստեփաննոսի...

Տե՛ս ձեռ. 1728, 2ա—251ա. *§ Ա. 3ոջբ./10ա–2բ: §1/12բ–66ա (ցանկ՝ չիք): 2/66բ–110բ (ցանկ՝ չիք): 3/111ա–39բ (ցանկ՝ չիք) 4/139բ–57բ (ցանկ՝ չիք): 5/158ա–77բ (ցանկ՝ չիք)* 6/*178ա–217բ:* 7/*217բ–48ա:* 8/*248ա–78ա:* Բ/*278ա–9ա: 3իշ. թղթ.՝ 279աբ:*

Տպ. էջմիածին, 1787:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

279բ (Բոլորգիր).

Յիշատակ է սուրբ գիրքս Աստապատայ վանքին,
եւ Սուրբ Ստեփաննոսին *եւ* Հրեշտակապետին,
Ի վայելումն սուրբ եղբարց միաբանին,
Աղաչեմ յիշել զստացող սորին առ Տէր ի բարին,
Զյառաջնորդ մեծի վանացս
եւ հոգեւոր ծնօղն իմ՝ զեպաչատուր րաբունին,
*եւ զ*Պետրոս *վարդապետս՝ ստացող սմին,*
*Զ*Յովանէս *եւ զ*Գոլնապաթն՝ *զհայր եւ զմայրն իմ,*
Զեպաչատուր եւ զպատճառն ընդ նոսին:
Եւ դուք ի ձայնէ // (280ա) Փրկչին,
Որք ասէք. զՈղորմին
Եւ Հայր մեր յերկրին:
Գրեցաւ յիշատակարանս ՋՃԼՒԱԺ (1709) թվին,
Սկիզբն յունվարին:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 9բ, 10ա, 111ա, 158ա, 218բ Քրիստոսի ծառայ Պետրոս *վարդապետ. ՌՃԾԵ (1706): 10ա, 249ա (պատկեր՝ Գառն Աստուծոյ):*

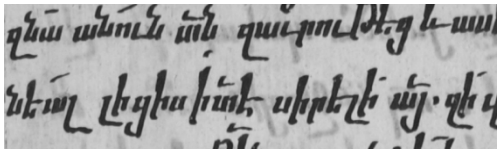
1730
ՃԱՌՔ ԵՒ ԽՐԱՏՔ

ԺՂ—XVI

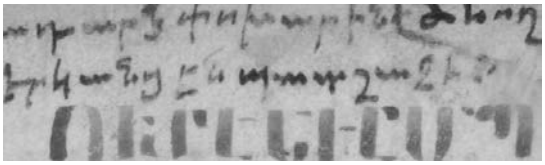
Ստացող՝ Հախպէնտէ, Պայբաբ եւ Ըսպանտիար եղբարք:

ԹԵՐԹ՝ 220. չգրուած՝ 75բ—6ա, 138բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺԹx12 (Ա, Գ 11, ԺԹ 6): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով, թագի, աստղի եւ մաճիկի լուսադրոշմով: Մեծութիւն՝ 20,2x14,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 21: ԿԱՋՄ՝ սեւ կաշի, միջուկը՝ տխատակ, աստառը՝ զարդադրոշմ կտաւ (Ա):

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Ճ ա կ ա տ ա գ ր դ՝ 2ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր, թռչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

Նմուշ՝ 46ա

Նմուշ՝ 8բ

ՊԱՏԱՒԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—Աւետարան Մատթէոսի: Ժ—ԺԱ. դդ.: 2 (Ա—Բ)+2 (Գ—Դ), ստացուած 2 թերթերի վերին կէսերի ընդերկայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Գա, Դբ, Դա, Գբ «///այլ երթայ[...] ի յայնմիկ///» (Ժ, 6—19): Աբ, Բա, Բբ, Ա՚ա «///[ի]մ առաջի... ի դժոխ[ս]///» (ԺԱ, 10—23):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում խոնաւութեան փոխրիկ հետեր, պահպանակները ցեցակեր: Բ փեղկի աստառն ընկած: Նորոգուած ԺԸ դ.:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. [Ճառք եւ խրատք]—*1աբ* [Յանկ մատենիս]—*Ա. Վասն սրբո Լուսաւորչին... ԻԳ. Վասն չունելո սէր բարեկամութեան ընդ թշնամիսն Աստուծոյ:*

1. *2ա—20բ* Ա. [Վասն սրբո Լուսաւորչին. (ցանկից)]—*Յառաջին ամի արքայութեան Հայոց Մեծաց* Տրդատա...

Համմտ. Մեսրոպայ Վայոցձորեցւոյ Պատմութիւն Մեծին Ներսիսի. տե՛ս ձեռ. 702, 4ա—11ա:

2. *20բ—32ա* Բ. Սրբոյն Յոհաննու Ոսկէբերանի ասացեալ Կոստանդինուպաւլսի եպիսկոպոսի յԱւետարանին Մեկնութենէն. Նմանեցաւ արեւայութիւնն Աստուծոյ տասն կուսանաց... – *Արդ, ընդէ՞ր կուսանաց նմանացուցանէ զարքայութիւնն Աստուծոյ...*

3. *32ա—46բ* Գ. Վկայաբանութիւն յաղագս յարութեան սուրբ մանկանցն որ յԵփեսոս ննջեցին եւ յարեան յաւուրս Թէոդոսի թագաւորին—*Ամենեցունց Տէրն եւ Արարիչն...*

4. *46բ—65բ* Դ. Սրբոյն Աբբա եփրեմի Խորին Ասորոյ ասացեալ ի Նինուացիսն եւ ի խաղաղութիւն Յովնանու—*Ահա հրաման հասեալ առ մարգարէն Յովնանու...*

5. *65բ—73ա* Ե. Տեառն Յոհաննու Ոսկէբերանի (=Մանդակունեցւոյ) խրատ վարուց առաքինութեան. Թուղթ վասն խոստովանութեան—*Որք մուրբ հոգւոյն են ցանկացեալք...*

6. *73բ—81ա* Զ. Նորին Յոհաննու Ոսկէբերանի (=Մանդակունեցւոյ) ասացեալ Վասն ապաշխարութեանն—*Արմատք դեղոց բժշկաց զվէրս մարմնոյն առողջացուցանեն...*

Միջից պակասաւոր:

7. *81ա—90ա* Է. Նորին տեառն Յոհաննու Ոսկէբերանի ասացեալ Վասն պահոց պնդութեան—*Ազդոյ է եւ աւգտակար պահոցն պնդութիւն...*

8. *90ա—100ա* Ը. Նորին տեառն Յոհաննու Ոսկէբերանի ասացեալ Վասն ընդունելի եւ անընդունելի աղօթից—*Ամփոփել զմիաս, իմասցուք զճառս բանիս...*

9. *100բ—12բ* Թ. Նորին տեառն Յոհաննու Ոսկէբերանի ասացեալ Վասն ողորմութեան եւ անողորմութեան—*Մի ոք տղայաբար ի բարւոք...*

10. *112բ—20ա* Ժ. Տեառն Յոհաննու Ոսկիբերանի ասացեալ Վասն պղծոց եւ պատարագոյ—*Բազում գաղտաձիգ նետօք վիրաւորէ զմեզ սատանայ...*

11. 120բ—30բ ԺԱ. Տեառն Յոհաննու Ոսկէբերանի ասացեալ Վասն փղոց եւ վաշխից—*Յոյժ չար է սխալ ընչասիրութեանն...*

12. *130բ—8ա* ԺԲ. Տեառն Յովհաննու Ոսկիբերանի ասացեալ Վասն մխիթարութեան աղխտաց, գոհացողաց եւ տրտնջողաց—*Զո՞ր պատմեցիք եւ կամ զո՞ր խաւսեցայք... յարդար դատաւորէն// (շար. թերի):*

13. *139ա—51բ* ԺԳ. Նորին տեառն Յոհաննու Ոսկէբերանի ասացեալ Վասն բահանայից տեսչութեան ի վերայ ժողովրդեանն—*Ես լի անթիւ յանցանաւք ի վարձուց առաքինութեան...*

14. *151բ—61ա* ԺԴ. Տեառն Յովհաննու Ոսկէբերանի ասացեալ Վասն բամպասանաց, մանաւանդ զվարդապետս—*Մթերք սգոյ եւ աղջամղջին սրտմտութիւնք...*

15. *161ա—7ա* ԺԵ. Տեառն Յոհաննու Ոսկէբերանի Վասն սիրոյ եւ մախանաց ասացեալ—*Ոչինչ պիտոյ է վասն սիրոյ նորագոյն ինչ խնդիրք...*

16. *167ա–72բ* ԺԶ. Նորին տեառն Յովհաննու Ոսկէբերանի (=Մանդակունեցւոյ) ասացեալ Վասն բարկացողաց բարուց–*Ամենայն բնութիւնք մեզաց եւ պիղծ ախտից…*

17. *173ա–8բ* ԺԷ. Տեառն Յովհաննու Ոսկէբերանի (=Մանդակունեցւոյ) ասացեալ Վասն ոխապահաց եւ ինաահանաց–*Ահեղ անաւրէնութիւն եւ սաստիկ չարութիւն…*

18. *179ա–83ա* ԺԸ. Տեառն Յոհաննու Ոսկէբերանի (=Մանդակունեցւոյ) ասացեալ Վասն սակաւ ինչ գողոց–*Անկասկած գողանա եւ աներեւոյթ յափշտակէ…*

19. *183ա–9բ* ԺԹ. Տեառն Յոհաննու Ոսկէբերանի (=Մանդակունեցւոյ) ասացեալ Վասն երդման սովորութիւն–*Յոյժ է չար է ամենայն սովորութիւնք չարին…*

20. *189բ–96բ* Ի. Տեառն Յոհաննու Ոսկէբերանի (=Մանդակունեցւոյ) ասացեալ Վասն արբեցողաց–*Մեծաւ սգով եւ ցաւագին արտասուաւք պարտ է պատմել…*

21. *197ա–205բ* ԻԱ. նորին տեառն Յոհաննու Ոսկէբերան[ի] (=Մանդակունեցւոյ) ասացեալ Վասն թատերաց դիւականաց–*Մ՚ւր երթալ դադարեցիցց լացից…*

22. *205բ–14բ* ԻԲ. նորին տեառն Յոհաննու Ոսկիբերան[ի] (=Մանդակունեցւոյ) ասացեալ Վասն անասնագիտաց, իգացելոց եւ առուագիտաց–*Ողբալով չիս հոգի իմ զարմունս…*

23. *214բ–20բ* ԻԳ. Նորին տեառն Յոհաննու Ոսկէբերանի (=Մանդակունեցւոյ) ասացեալ Վասն չունելոյ սէր բարեկամութեան ընդ թշնամիսն Աստուծոյ–*Իմ հանապազ զմտաւ ածելով զարհուրիմ… եւ արժանի լիցուք խոստացելոց բարեացն ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որում փառք:*

Բ. [Յաւելագրութիւնք ԺԸ դ. նօտրգիր]

1. *Պատառիկ պահպանակ Բա* [Ի Վիպասանութենէ Ներսիսի Շնորհալւոյ. տպ. 1830, էջ 538]–*Բագրատունեաց թագաւորնալ: /Եւ մասնաւոր Հայոց տիրեալ… /Ամք չորք յիսուն զերկիր մանրեալ:*

2. *220բ* [Հարցմունք եւ պատասխանիք]—*Հարց. Ով ապտակեաց Քրիստոս: [Պատասխանի]. Մաքոս…*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

20բ Քրիստոս Աստուած… ողորմեա ստացողի գրոցս՝ Հախպէնետէին *եւ ծնաւղացն* Շահպանտահին, Ճանպակիին, *կարդացողաց եւ լսողաց, եւ անհատատ գրչիս. ամէն (նման՝ 32ա, 65բ, 81ա, 130բ և այլուր):*

46բ… Ողորմեա ստացողի գրոցս՝ Պայրաիին, *ծնաւղացն՝* Շահպանտահին, *եւ մեղաւոր գրչիս, եւ ծնաւղաց իմոց, կարդացողաց եւ լսողաց (նման՝ 73ա, 90ա, 161ա):*

112բ Ողորմի Քրիստոս Աստուած ստացողի գրոցս՝ Հախպէնետէին, Պայրաիին *եւ ծնաւղացն՝* Շահպանտահին, Ճանպակիին…

167ա …մանաւանդ եւ զստացող գրոցս՝ զՀախպէնպ[ո]էն…

172բ Որ ողորմի ստացողի գրոցս՝ Հսպանտիաբին, *ծնաւղացն՝* Շահպէնետէին *եւ մաւրն՝* Ճանպէկիին… *(նման՝ 151բ, 205բ):*

178բ… Ողորմեա ստացողի սուրբ գրոցս՝ Պայրաիին, *հաւրն՝* Շահպէնետէին, *մաւրն՝* Ճնպէկիին… *(նման՝ 120բ, 189բ, 214բ):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

178բ Յիշեցէք մեզաւոր եւ անարժան ծառայ՝ Սուրբ Հատեփաննոս Նախավկայի՝ *տիրացու* Գաբրիէլն: *Որ եկայ Նօխի, այս էր* Թարքղն՝ *ՌՄ հարուր (1751), ամսոյ յուլիսի Ը (8)–ումն գրեցիմ (նման՝ պատառիկ–պահպանակ Դա «Յուլիսի է գրեցի»):*

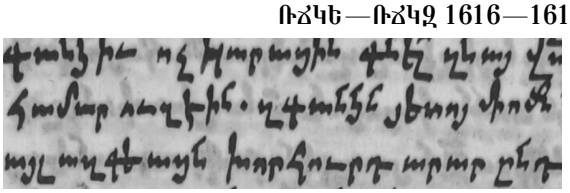
ԳՐՉԱՓՈՐԴ Պատառիկ–պահպանակ Գա. «Պարոն որ լոյսայորչին հայ անուն Ագաթայգեղոս էր» «Քրիստոսի գերեզմանէն պահպանէն անուն Զարմիանոս»: «Սուրբ Լուսայորչին Վիրապին բերողին անուն Ծաւդայ»: «Աւազակին անուն ինչ է. Դիմաս, Փեստոս»: Պատառիկ–պահպանակ Դա «Դեկոս Թագաւոր, «Գրչափորձ արարի»:

1731
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

[Լվով] ՌՃԿԵ—ՌՃԿԶ 1616—1617

ԳՐԻՉ՝ Զաւիկ Պողտանի որդի:

ԹԵՐԹ՝ 316—4 (տե՛ս Պաճպանակ). չգրուած՝ 1ա—3ա, 315ա—6բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԶx12: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «VERTRVTHATWOE...» լուսաղոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 19,4x15,3: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 25: ԿԱԶՄ՝ ճնշագծերով շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (1—2)+2 (315—316):

Նմուշ՝ 161ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր, թոչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ սեւ:

Վիճակ՝ բաւարար. վերջից պակասաւոր. թանաքից գրադաշտը գունափոխուած: Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, ցեցակեր, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքը՝ վնասուած, դռնակն ու կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *4ա–76բ* [Մեսրոպայ Վայոցձաւորեցւոյ] Պատմութիւն սրբոյն Ներսէսի հայրապետին

Տե՛ս նաեւ. 702, 4ա—126ա. *Ցա/4ա–9բ: բ/9բ–15ա (առանց խորագրի, կցուած նախորդին՝ որպէս մասն Ա գլխի): գ/15ա–21բ: դ/21բ–5բ: ե/25բ–9ա: զ/29բ–33ա: է/33ա–7ա: ը/37ա–42ա: թ/42ա–6բ: ժ/46բ–59ա: ժա/59ա–67ա: ժբ/67ա–71ա: ժգ/71ա–6բ: ժդ–իբ/չիբ:*

Բ. *76բ–7ա* [Վասն կաթողիկոսաց Հայոց]—*Ի լուսաւորչէն մինչ ի Սահակ հայրապետն ի Ղա[յ]սարի (=Կիսարիակու) ձեռագրէին կաթուղիկոսունք: Յորժամ եղեւ ժողովն Քաղկեդոնի, բաժանեցան հայք ի յունաց եւ հաստատեցին ի Դուին... Թ (Բ) եղբայրք՝ Զաքարիայ եւ Իւանա դարձաւ վրացի, եւ եղբայրն ոչ. նա խնդրէր վրան, զի պատարագ արասցեն:*

Գ. *77ա–273բ* [Ժամանակագրութիւն Մատթէոսի Ուռհայեցւոյ]

ա. *77ա–137բ* [Մասն առաջին]—*Իսկ ընդ աւուրան ընդ այնոսիկ...*

բ. *137բ–75բ* [Մասն երկրորդ]—*Արդ, ահաւ մինչեւ ցայս վայր բազմաջան...*

գ. *175բ–234բ* [Մասն երրորդ]—*Ի յամի ՉՃ (ՆՃ)–երորդի Ծ–երորդի ի գիրս աստ...*

դ. *234բ–73բ* [Շար. Գրիգորի երիցու]—*Քանզի ի բարձրանալ թուականութեանն Հայոց յամս ՇՀԶ (1137)... ///(235բ) եւ ես՝ նուաստ երէցս* Գրիգոր...

Ձի օգտագործուած քնն. բնագ.: Վաղարշապատ, 1898:

Դ. *273բ–314բ* Երանելոյն Աթանասի արեւելիսկոպոսի Ալէքսանդրոյ Հարցմունք վայելուչ եւ պատասխանիք Կիւրղի Երուսաղէմի հայրապետի Յաղագս մակացութեան եւ հանճարոյ (Ա—ՃԻԴ)—*Ա. Հետեւումն համարիմ ընդ Աստուծոյ երիս բանս... Պատասխանի. Իսկ ոգի մարդոյ գոյութիւն է... որպէս գՔրիստոս ասէ/// (շար. թափուած տե՛ս նաեւ.* 301, 61ա–109բ*):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

3բ Ձգործս ձեռաց մերոց ուղիղ արա ի մեզ, Տէր, եւ զգործս ձեռաց մերոց աջողեա ի մեզ: 1616–1617:

42ա (խորագրի մէջ, կարմիր) Գրեցի թվին ՌԿԶ (1617):

191ա Ձմեղաւոր գրիչս՝ լոկ անուն զՁատիկ Պողտանին որդի յիշեցէք եւ Աստուած զձեզ [յիշէ]:

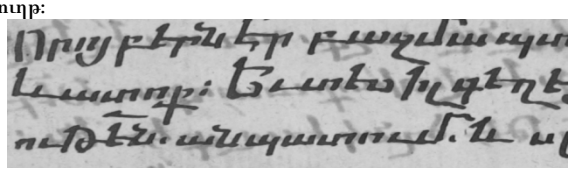
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 4ա, 195բ, 314բ Գիրքս Սուրբ էջմիածնա *է:*

ԳՐՁԱՓՈՐՁ 1ա Պատմագիրք եւ հարցմունք... 3ա Ձգործս ձեռաց մերոց... 316բ [Բէյթ հայատառ թուրքերէն] Սարումտան գէչարամ, սանտան գէչմանամ, /Դահի նամարտինան տօլու իչմանամ...

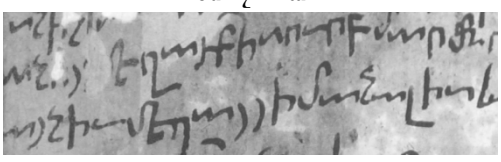
1732
Ճ Ա Ւ Ք

ԺՁ—XVI

ԹԵՐԹ՝ 182. չգրուած՝ 99բ—111բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺՁx12 (Բ, Ժ, ԺԳ 11, ԺՁ 5): ՆԻՒԹ՝ թուղթ (տարբեր. «GA» լուսադրոշմով՝ 1—83, աբեղեաձ՝ 84—182): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 19,7x13,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նօտրգիր յաւելագրողի 181ա—2բ): ՏՈՂ՝ 18: ԿԱՋՄ՝ ճնշագծերով շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ դրոշմազարդ կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1+1, թուղթ:

Նմուշ՝ 12ա

Նմուշ՝ 181բ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—1ա «Սուրբ Ներսէս», «սուրբ Անդր[ե]աս» (ուրուագծային): Ճ ա կ ա տ ա զ ա ր դ՝ 2ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ ներնջագոյն, կապոյտ:

Վիճակ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից լուսանցային մասերը գունափոխուած, տեղ—տեղ փոքրիկ պատռուածքներ, ցեցակեր, 177—ի թուղթը երկփեղկուած եւ Բ էջից 14 տող թափուած: ԺՁ պրակը պակասաւոր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *2ա–181ա* [Ճառք, Տեսիլք, Պատմութիւնք]

1. ա. *2ա–10բ* Պատմութիւն վարուց հայրապետին Իսահակայ Պարթեւի՝ որդոյ Ներսէսի—*Յաւուրս սուրբ հայրապետին* Իսահակայ՝ *որդւոյ սրբոյ հայրապետին* Ներսէսի...

բ. *10բ–6ա* Տեսիլ մարգարէութեան սրբոյն Սահակայ...—*Եւ ահա յանկարծակի բացաւ...*

գ. *16ա–31ա* Մեկնութիւն տեսլեան սրբոյն Սահակա, զոր եցոյց նմա հրեշտակն...—*Եւ արդ, լուր եւ պատմեցից քեզ...*

2. *31ա—42բ* կէ. Երանելոյն Եփրեմի Խորին Ասորոյ ասացեալ Վասն ողորմութեան—*Իսկ ի որչափ ի տան իցէ, երկիւղ է յականահատաց…*

3. *42բ—50բ* Երանելոյն Եփրեմի Խորին Ասորւոյ ասացեալ Վասն պահոց սրբութեան—*Պահք յայտնիք ծածուկ պահաւք բաւանդակի…*

4. *51ա—64ա* Երանելոյն Յոհաննու Ոսկիբերանին ասացեալ Վասն խոստովանութեան եւ ապաշխարութեան—*Տեսէք յառաջնում կիրակէին զպատերազմն…*

5. *64բ—77ա* Սրբոյն Յոհաննու Մանդակունեցւոյ ասացեալ վասն զգուշութեամբ եւ երկիւղիւ մերձենալ ի մարմին եւ յարիւն Որդւոյն Աստուծոյ—*Սոսկան ոսկերք իմ դողութեամբ…*

6. *77ա—88ա* Երանելոյն Թէոփիլոսի ասացեալ Ի գերեզմանն Աստուածընկալ—*Նոր երկինք այսաւր ի յերկրի հաստատեցաւ…*

7. *88ա—99ա* Նորին Թէոփիլոսի՝ աշակերտի Յովհաննու Ոսկիբերանի ասացեալ Վասն Թաղման եւ Յարութեան Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ—*Մի ոք ոչ հիանայ ընդ արարչութիւնն հրաշափառ…*

8. *100ա—14բ* Տեսիլ սրբոյն Պաւղոսի առաքելոյն, զոր գրեաց եւ ասէ—*ԶԱստուած ամենակալ, որ մեզ եառուր իշխանութիւն…*

9. *115ա—36ա* Գործք սրբոց առաքելոցն Պետրոսի եւ Պաւղոսի, թէ զիարդ կատարեցան ի Հռոմ—*Այն ինչ իբրեւ լուան զգնալն Պաւղոսի հրէայքն ի Հռոմ…*

10. *136բ—62բ* Երանելոյն Եփրեմի Խորին Ասորոյ ասացեալ Ի Նիւէացիսն եւ ի նոցին յորդորումն ապաշխարութեան—*Ահա եհաս հրաման ի Տեառնէ…*

11. *162բ—72ա* Պատմութիւն Ներսէսի հայրապետին [եւ] Խադայ եպիսկոպոսին—*Ի յերրորդ ամի թագաւորութեան* Արշակայ…

12. *172բ—81ա* Պատմութիւն վասն անմուն որդանցն եւ վասն խստութեան նոցա, ասացեալ Վարդան վարդապետի—*Արդ, եկայք ժողովուրդք Աստուծոյ, եւ մաքրաւիայլ…*

Միջից պակասաւոր։

Բ. *181ա—2բ* [Յաւելագրութիւն ԺԸդ. խոստովանութիւն յանցանաց]—*Մեղայ պոռնկութեամբ, հայր իմ, աղաչեայ եւ հայցեայ վասն թողութեան յանցանաց իմոց։*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 1բ (Բոլորշի, 5,5 սմ տրամաչափով) Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ Աստուծոյ Թումայ *վարդապետ յիշեցէք յաղաւթս. Թվ[ին] ՌՀԷ (1628)։*

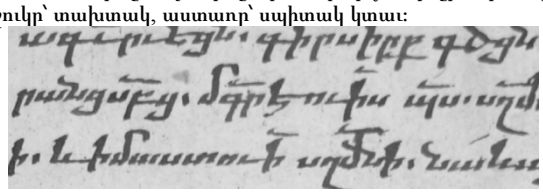
1733
ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ՈՍԿԷԲԵՐԱՆԻ ԾՆՆԴԵԱՆ ԵՒ ՍՆՆԴԵԱՆ

Ստեփաննոսի Ոսկեցւոյ վանք

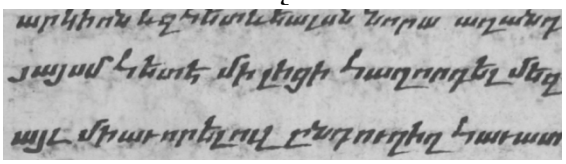
ՁՀԷ—1328

ԳՐԻՉ՝ Ստեփան։

ԹԵՐԹ՝ 237. չգրուած՝ 1ա—2բ, 236ա—7բ։ ՊՐԱԿ՝ 1x4+Ա—Ix12 (Ա. 7, Ի 8)+1x2։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ (ԺԷ դ. նոռոգողի՝ 1—4, 236—237, լուսագծերով)։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 17,8x12,5։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր (ԺԷ դ. լրացնողի՝ 3ա—4բ)։ ՏՈՂ՝ 19—21։ ԿԱՋՄ՝ դռոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկր՝ տախտակ, աստառր՝ սպիտակ կտաւ։

Նմուշ՝ 4ա

Նմուշ՝ 61ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Ձ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 3ա (ԺԷ դ.), 221բ։ Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական։ Ջ ա ր դ ա գ իր՝ հանգուցագիր, թուղնագիր (49ա)։ Գ ոյ ն ե ր՝ շագանակագոյն, սեւ։

Վիճակ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից տեղ—տեղ գունափոխուած, սկզբից եւ վերջից ցեցակեր, զանազան բծեր եւ թանաքի ճապաղում (88ա)։ Կազմի կապիչներն՝ ընկած։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—3ա—235ա Պատմութիւն սրբոյն Յոհաննու Ոսկիբերանի Կոստանդնուպաւլսի եպիսկոպոսապետի («եպեսնպսի») եւ տիեզերաց լուսաւորչի, եւ ծնընդեանն եւ սընընդեանն եւ գեղեցիկ խաղաղավարութեանն

Տե՛ս ձեռ. 1785, 8ա—183բ. *Յանկ/ւիք։ ՀԱ—ծբ/3ա—234բ։ կ/234բ—5ա (համառօտուած, տես ստորեւ)։ Ջունի գլխաբաժանում եւ գլխահամար։ Ըստ լուսանցագարդերի բաժանւում է հինգ մասերի. 3ա—42ա (ՀԱ—ժբ), 42ա—49ա (ՀԺգ եւ ՀԺդ—ի մի մասը), 49ա—104ա (ՀԺդ—իե), 104բ—221ա (ՀԻզ—ծե), 221բ—35ա (ՀԾզ—կ)։ Սրբագրուած է եւ բացթողումները լրացուած լուսանցքներում այլ ձեռքով։*

Տպ. Վենետիկ, 1751։

—234բ [Յիշատակարան թարգմանութեան]—*Յամի հինգհարիւր[է]րորդի [եւ յիսուներորդի] (1101) թուաբերութեանս Հայոց Թարգմանեցաւ Պատմութիւն*

///(235ա) վարուց եւ ճգնութեան երից երանեալ հայրապետին Յովհաննու Ոսկեբերանին *ի յունական էն ի մերս, ի ձեռն սրբազան կաթուղիկոսին Հայոց տեառն* Գրիգորիսի:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

42ա Բարեխաւսութեամբ եւ աղաւթիւք սրբոյն Յովհաննու, Քրիստոս Աստուած թողցէ զյանցանս վանիցս բնակչացս (նման՝ 221ա):

49ա Բարեխաւսութեամբ եւ աղաւթիւք սուրբ հայրապետիս, ողորմեսցի Քրիստոս հաւր վանիցս՝ Թորոսի *եւ երջանիկ փակակալիս՝* Կոստընդնի *եւ այլ միաշուխ[ն]չ եղբարցս, որք այժմ են եւ որք զկնի գալոց են, եւ զանարժան գրողի սորա, եւ Քրիստոսի փառք յաւիտ[եանս]:*

235ա Փա՛ռք... Որ եւս զաւրութիւն անարժանի եւ մեղեւք լցեալ անձին իմոյ հասանել ի գրաւ սորա: Արդ, գրեցաւ Պատմութիւն վարուց երից երանեալ քահանայապետին, տիեզերաց վարդապետին եւ եկեղեցեաց Քրիստոսի լուսաւորչին Յովհաննու Ոսկեբերանին, *ի սուրբ եւ ի մեծափառ եւ ի հռչակաւոր ուխտս* Սուրբ Ստեփաննոսի Ոլնցոյն *[եւ] երիա//-(235բ)ուն եւ չորս ընկերացն իւրոց, ձեռամբ՝ մեղաւորի եւ անարժան* Ստեփան[ի], *ի թուին Հայոց ՉՀէ (1328), ի թագաւորութեանն բարէպաշտին* Լեւոնի *եւ ի հայրապետութեան տեառն* Յակոբա, *ի ժամանակի առաջնորդութեան եւ վերատեսչութեան սուրբ եւ քաջամարտիկ վկայիցս՝ հաւր* Թորոսի, *ուսուցչի իմոյ, եւ հեզահոգի փակակալի՝* Կոստանդնի *եւ այլ միաշուխ[ն]չ եղբարցս՝* Կարապետի, Թորոսի, *երկու* Յովհաննիսի *եւ* Ստեփանոսի, *հասակակցի իմոյ, եւ միւս* Ստեփանոսի *եւ* Վարդանա: *Յիշեցէք զվերոյգրեալ անուանս ի սրտահառաչ պաղատանս ձեր եւ մեզաց թողութիւն խնդրեցէք սոցա ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ: Յիշեցէք՝ զԲարսեղ տնտես մեր եւ զԹորոս կրաւնաւոր, զՍտեփանոս դ[պիր]ն, զԿոստանդին դպիրն /// (շար. թափուած):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

2ա (ժէ դ., նորագողի՞) ես՝ անարժան Անդրէաս, *ծառայ Աստուծոյ բարձրոյն. ամէն:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 3ա, 106բ, 234բ Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա *է:*

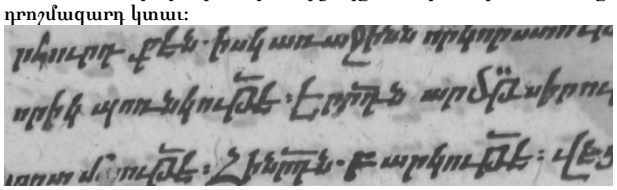
ԳՐՁԱՓՈՐՁ 1բ, 2ա, 237բ (զանազան բառեր եւ տառեր):

1734
ՎԱՐՔ ԵՒ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒԱԳՐԵԱՅ ԵՒ ԼՈՒԾՄՈՒՆՔ ԳՐԻԳՈՐԻ

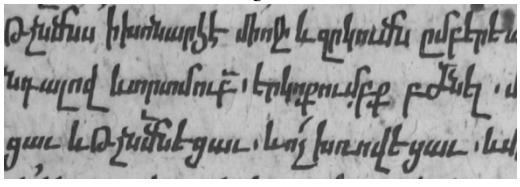
ՌՂԷ—1648

ԳՐԻՉ՝ Մկրտիչ ֆեյ.: ՍՏԱՑՈՂ՝ Յոճա՞ն:

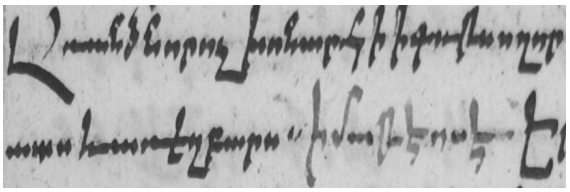
ԹԵՐԹ՝ 384. չգրուած՝ 1բ, 383աբ, 384բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԲx12 (ԻԱ. 10)+1x2: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, արեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 19,5x12,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (2ա—46ա, 126բ—60ա), նօտրգիր (46բ—126ա, 160բ—250բ, տարբեր՝ 251ա—382բ): ՏՈՂ՝ 25—27 (2ա—251բ), 18—19 (252—382բ): ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ բալագոյն կաշի, Բ փեղկի կենտրոնում՝ «Թվին ՌՂԷ (1648)». մակագրութեամբ, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ դրոշմազարդ կտաւ:

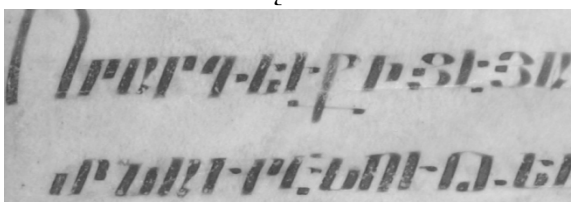
Նմուշ՝ 30ա

Նմուշ՝ 127ա

Նմուշ՝ 340ա

Նմուշ՝ Բա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ—Ճ ա կ ա տ ա զ ա ր դ՝ 2ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—Մեկնութիւն թղթոցն Պօղոսի: Թ—ժ դդ.: 2 (Ա—Բ)+1(Գ), ստացուած կէս թերթի ընդլայնակի երկտակումից (Ա—Բ) եւ եզրահատուած բառոդ թերթից (Գ): Մագաղաթ, երկսիւն, ուղղագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Բա, Աբ, Աա, Բբ, Գաբ «////զի երեւեսցի ըստ մեզ մեա յայտ է, զի աստուածայնոյն պատուոյ շահեալ եւ ոչինչ///»:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. վերջից պակասաւոր, տեղ—տեղ խոնաւութեան հետեւեր, զանազան բծեր, փոխրիկ պատռուածքներ, ցեցակեր: Դռնակն ու կապիչները՝ ընկած, կազմը փոխրացած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *2ա—4ա* Վարք երանելոյն եւագրեա ճգնաւորին—*Բազում իրս, ո՛վ սիրելիք, կարի զարմանալի... 4ա—5բ* [Մեկնութիւն]—*Ոմանք զոյս մի գիրս, որ առ մեզս է, երիս բաժանեն...*

Բ. *5բ—6ա* Գրիգորի գործնական եւ արդիւնական Հա[յ]ոց վարդապետին համառաւտաբար արարեալ Մեկնութիւն եւագրեա

1. *6բ—20ա* Նշանակ յեզեկիէլի—*Նշանակ յեզեկիել ասէ: Այսինքըն, թէ ոչ ըստ կարգի առ տեղին ասէ...*

2. *20ա—39ա* եւագրեա Վասն սգեստու սուրբ հարցն (Ա—ԺԹ)—*Հարքն սուրբ եւ աշակերտք ճշմարտութեանն...*

3. *39ա—64ա* Վասն Ը խորհրդոցն (ԺԵ—ԾԹ)—*Տրամատեաց ութ մասունս զհազարագոյն...*

4. *64ա—7ա* Վասն այնոցիկ, որ ընդ fուն ցնորին անցանէ (ԾԹ—ՇՋ)—*Յորժամ ընդ քուն ցնորիցն...*

5. *67ա—74ա* Վասն հաստատութեան, որ մերձ է յանախտութիւն (ՇԷ—ԿԲ)—*երկուս գիտեմք զուգոցն խաղաղութեամբն...*

6. *74ա—93բ* Վասն նշանակաց անցաւորութեան (ԿԳ—Ճ)—*Գոն ցաւք մարմնոյ, գոն եւ ոգւոյ... 93բ—5բ* [Յորդորակ]—*Եւ արդարեւ յիրաւի իսկ ապաշխարք...*

7. *95բ—7բ* Նորին եւագրեա Բան խրատու—*Եթէ ունիցիս ընդ քեզ եղբայր...*

8. *97բ—100բ* Հաւատք որ ի Նիկիայ հաստատեցաւ—*Հաւատամք ի մի յԱստուած յամենակալ...*

9. *101ա—21ա* Գիրք երկրորդ. գիտնաւոր եւ արդիւնաւոր եւագրեայ սրբոյն—*Երկրագործ մշակք յետ աշխատութեանց...*

10. *121ա—79բ* եւագրեա երանելոյն Առաջին լուսաւոր պատերազմին—*Բան երանելոյն եւագրեա խրատ կրօնաւորութեանց...*

11. *180ա—206ա* Վասն ընդունելութեան—*Եւ թէ յօտարութիւն գնասցես...*

12. *206ա—221բ* Վասն պաշտամանց եղբարցն—*Բազում պաշտամունք են յերկրի...*

13. *221բ—55ա* [Նորին ճառ երրորդ]—*Ո՛վ ժառանգակից Քրիստոսի, ընկալարուք...*

14. *225ա—83ա* Սրբոյն եւագրեա Բան խրատու (տե՛ս ձեռ. 1666, §10) – *Բան երանելոյն* եւագրեայ... *283ա—9ա* [Յորդորակ]—*Ի զանազան եւ յոգնապատում տեսակս...*

15. *289ա—383ա* երրորդ գիրք եւագրեա. Ընդդէմ պատասխանի [ի] Դրոց Սրբոց

ա. *289ա—95բ* Առ դեւսն, որ փորձեն զմեզ—*[Սուրբ] հայրն մեր եւ երիցս երանեալ* եւագրիոս...

բ. *295բ—310բ* [Առ խորհուրդսն որկորըստութեան]—*Առ խորհուրդսն, որ առանց վաստակոց...*

գ. *311ա—31բ* Առ խորհուրդսն պողընկութեան—*Խորհուրդքն պողընկութեան ի ներքս սրտի անդ...*

դ. *331բ—45ա* Առ խորհուրդսն ածաթասիրութեան—*Առ դեւսն, որ խոստանայ ընդ իմ ածել ինչ...*

ե. *345ա—64ա* Առ խորհուրդսն տրտմութեան—*Առ անձինս, որ համարեցան ի տրտմութենէ...*

զ. *364ա—79բ* Առ խորհուրդսն սրտնութեան—*[Ա]ռ անձին, որ ոչ գիտիցէ եթէ գեղբաւր ոխակալութիւն...*

է. *379բ—82բ* Առ խորհուրդսն երկբայս ձանձրութեան—*[Ո]ր ի գործել ձեռօքն խորշեցին... զամենայն Քանանացոց. բայց սակայն/// (շար. թափուած):*

*§§*բ—է *եւագրի բնագիրն է, առանց մեկնութեան:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. *100բ Շնորհօք եւ մարդասիրին եւ օգնականութեամբն Աստուածոյ կատարեցան առաջին գիրք սուրբ եւ երիցս երանեալ երջանիկ հօրն մերոյ՝* եւագրեա.. *Արդ, ով աստուածասէր հարք սուրբք// (101ա) եւ հրեշտակակրօն եղբարք, որք օկտիք եւ լուսաւորիք ի լուսաւոր բուրաստանէ սուրբ գրոցս, յիշեսջիք ի սուրբ յաղօթս ձեր զսակաւ աշխատող սորա, զախմարամիտ, եւ եղերնագործ եւ անպիտան՝ Մկրտիչ անարժան քահանայ, եւ զծնօղսն իմ, եւ զարեան մերձաւոսն, եւ Աստուած զձեզ յիշէ ի սուրբ հարանց բարեխօսութիւն եւ յիւր ողորմութիւնն. ամէն:*

179բ Շնորհօք եւ մարդասիրութեամբ Տեառն մերոյ... Յոյս եւ ապաւէն ազգի մարդկան՝ Սուրբ երրորդութիւն, լեր այցելու եւ խնամող եւ պաշտպան մեղուցեալ քո ծառայիս՝ Յոհաննու *եւ չնչեա զձեռագիր յանցանաց եւ զաղտ հնութեան մեղաց... ամէն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

384ա Գծագրեցաւ Հայկական ազանց թուոջն ՌՃ յորելեան չորսին (1705): Յուշ լիցի տե[ն]չայփափագ եղբայրութեանդ, ո՛վ վերծանող սուրբ տառիս, յորժամ պարապեալ ընթեռնուս զմեղուածորան եւ ախորժակ պրակս եւագրեայ *սուրբ հօրն մերոյ, յաւուր ընթերցեալն ի մէջ գիշերի լեր արթուն, իմանալի բերանիւդ ծասկեա, ապ[ա] եւ զճաշակն առնուս ի սըմայ, յաւէտ ի ներ լուսաւոր պատերազմ գլխոյն, զոր յիշէ հեզն, թէպէտ եւ չարչարի ինչ ի վշտաց, սիրոյն ոչ մոլեգնի, դու զայս բանս յաճախ կարդա, խըղճակցութիւնն եւ լռակցութիւնն ընդ միմեանս շարեալ խորոց, բանալին առ /// ծածկեալ կայ, ջանացիր առ քեզ ձգեա, դու զայս*

դրունս բաց արա: Ազաչեմ յիշել վստաշուէր եւ զազրատեսակ, սինանուն՝ Ղուկաս մրօղ սորա:

1ա Գրեցաւ Մեծ բահոց Գ–շաբթի օրն, ՌՃՂԲ (1743) թվին: (Այլ ձեռք) Յիշատակ է սուրբ գիրս՝ տէր Գէորին եւ որդոցն նորին եւ ծնող[աց]ն, եւ որդոցն՝ Օհայնջայնի եւ Մուհէլին եւ Մկրտիչին, եւս մեզ հաւատնողաց եւ կար[դաց]ողաց:

ԳՐՁԱՓՈՐՁ 384ա եղբայր իմ, ահա ես գնացի:

1735
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

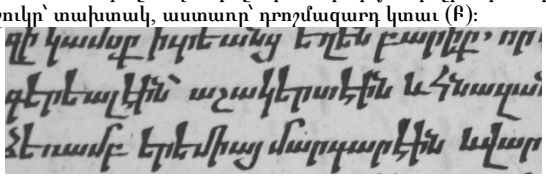
Շօոօթ

ՌՃԺԳ—ՌՃԺԸ 1664—1669

ԳՐԻՉ՝ Ալէքսան—Ալէքսիանոս (1664թ. 265ա—327ա), Մարգարիտ (1669թ. 2ա—269ա, 327բ—66բ): ՍՏԱՅՈՂ՝ Աւրիստակէս վրդ. Ղլաթեցի:

ԹԵՐԹ՝ 370. չգրուած՝ 263ա—4բ, 367ա—70բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԱx12 (Ա. 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, աւեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 18,1x12,4: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (տարբեր): ՏՈՂ՝ 24—28:

ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկր՝ տախտակ, աստառր՝ դրոշմազարդ կտաւ (Բ):

Նմուշ՝ 21ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Ձ ա կ ա տ ա զ ա ր դ՝ 2ա: Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ սեւ, կարմիր:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. ցեցակեր, լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, այրուածք (213): Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած, Ա փեղկի աստառն պատռիկ—պատռնակներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *2ա—255բ* [Բանք եւ մեկնութիւնք բանից եւագրեայ ի Գրիգորէ]

Տե՛ս ձեռ. 1734, 2ա—383ա. *§ Ա/1բ–6բ: Բ. 1/7ա–22բ (22բ–33ա տես յաւելեալ §1):* 2/*չիք:* 3/*184ա–221ա (§13–ից յետոյ):* 4/*չիք* 5/*33բ–45բ:* 6—7/*չիք:* 8/*45բ–50ա (անխորագիր, սկ. «Այլ վասն Աստուծոյ...»):* 9/*50ա–5բ (անխորագիր եւ թերի. սկ. «Եգիպտացոց սուրբ լուսաւորն* Աթանասիոս...»): 10/*55բ–140ա: 11–*12/*չիք:* 13/*140բ–83բ (սկ. «Ժառանգորդք Աստուծոյ, լուարուք գպատգամս Աստուծոյ...»), 184ա–221ա տես 3):* 14/*221բ–55բ:* 15/*չիք: Ունի.*

1. *22բ–33ա* [Երրորդ գիրք եւագրեա. Ընդդէմ պատասխանի ի Գրոց Սրբոց]—*Ութ են ամենայն, որ հզորագոյն խորհուրդք են...*

Համմ. ձեռ. 1666, 182ա–99բ (15.ա–թ) Այստեղ §ր—թ–ի մեկնութիւնն է, առանց բնագրի:

Բ. *256ա–62ա* [Բանք զանազանք]

1. ա. *256աբ* Յաղագս պատուոյ Կիւրակէի եւ առ նա զգուշութեանն խրատ–*Սիրելիք իմ, պարտ է զգուշանալ...*

Գ. *256բ–9ա* Առ սոյն խորհուրդ վերլստին իմաստ վկայութեամբ եղբարց–*Էի երբեմն յորժամ յափշտակի միտք...*

2. *259ա–60բ* Սուրբ եւ հոգելից վարդապետին Գէորգեայ Սկեւռացոյ Ի խրատ վանականաց, ի խնդրոյ, Ստեփան[ոսի] յԵրկա՛ր–*Ի հասարակաց աղօթքն արթուն եւ անզբաղ մտօք..*

3. *260բ–2ա* Աղօթք պիտանի, ասացեալ Բենիկ վարդապետին–*Տէր Աստուած անսկիզբն, հզօր եւ փառաւորեալ...*

Գ. *265ա–98բ* Եւագրեա հարիւրաւորին վեցերորդ

Տե՛ս ձեռ. 1666, 200ա—50բ. *§ա/265ա–70ա: բ/270ա–4բ: գ/274բ–9բ: դ/279բ–84ա: ե/284ա–8բ: զ/288բ–93բ: է/293բ–8բ:*

Դ. [Մնացորդք գրոցն Եւագրեայ եւ թուղթք]

1. *299աբ* Այլ խրատ Եւագրեա. Բան խրատու–*Յիշման Տեառն մերոյ մնալ յարակայ ի մեզ...*

2. *299բ–300ա* Նորին Առ աշակերտն իւր՝ դիր եւ դիմակ բանից–*Որդեակ իմ Տէրամբ, ընդէ՞ր թախծիս...*

3. *300աբ* Նորին յորդորումն—Ի յաղօթելն fո, որդեակ, սանձեա զլեզուտ...

4. *300բ–3բ* Նորին Եւագրեա Բան խրատու միակեցաց–*Լուր զբանն Տեառն, որդեակ...*

5. ա. *303բ–4բ* Նորին Եւագրեա Թուխթ առ Մելինէ տիկին...–*Յառակի ուրէք ասացեալ է...*

բ. *304բ–5ա* Նորին երկրորդ թուխտ–*Գրեա միշտ առ իս որպէս առ մշակ...*

գ. *305ա* Երրորդ թուղթ նորին–*Ինչ զոր ոչ ոք կարէ իմանալ...*

դ. *305ա–6բ* Չորրորդ թուխթ Մելինեա–*Զգիր սրբութեան քո տեսաք...*

ե. *306բ* Հինգերորդ թուխթ Մելինէ–*Բարի էր փոխեալ ի բարոյ թուխթդ...*

զ. *307ա–8ա* Վեցերորդ թուխթ–*Անտես արարաք զձեզ...*

է. *308աբ* Եւթներորդ թուխթ Մելինա–*Ոչ թէ իբրեւ զարդար դնեմ...*

ը. *308բ* Եւագրեա ութերորդ թուղթ–*Ոչ գովութեամբ կարեմ արգելուլ...*

թ. *308բ–9ա* Ինն ետրորդ թուխթ Մելիտնեայ–*Գիտեմ, զի հովիւ ես բազում հօտից…*

ժ. *309աբ* Տասներորդ թուխթ Մելիտնեա–*Բարիոք խնդացաք ընդ տեսութիւն եղբարց…*

ժա. *309բ–10ա* Մետասաներորդ թուխթ Եւարեա–*Եթէ սիրելի է ունել ինչս անախտութեան…*

ժբ. *310ա* Երկոտասաներորդ թուխթ Մելիտնա–*Ոչ առաքեցեր մեզ թուխթ, մարդ Աստուծոյ…*

ժգ. *310աբ* Երեքտասաներորդ թուխթ Մելիտնա–*Տիրապէս աղաչեցեր, ո՛վ երանելի, գՏէր…*

ժդ. *310բ* Չորեքտասաներորդ թուխթ Մելիտնեա–*Ուրախ եղէ ի մարմնաւոր ազգակցութիւնդ քո…*

ժե. *310բ–1ա* Հնգետասաներորդ թուխթ Մելիտնեա–*Դժուար եւ հազիւ ցուցեր ինձ զանձ քո…*

ժզ. *311աբ* Վեցտասաներորդ թուխթ առ եղբարդ–*Գրեմ առ քեզ եւ առ եղբարդ քո…*

ժէ. *311բ–2ա* Եւթնետասաներորդ թուխթ Եւագրեա–*Պարտ է ճանապարհորդաց ստանալ զնա…*

ժը. *312աբ* Ութեւտասաներորդ թուխթ Եւագրեա–*Դիւական խորհրդոյն երեք են հակառակ…*

ժթ. *312բ* Իննետասաներորդ թուղթ Մելիտնեա–*Յոյժ զուարճացոյց զմեզ թուղթդ…*

ի. *312բ–3ա* Թուղթ Եւագրեա Ի–*Ընդունելի են առ իս կամքդ քո, ուսումնասէր…*

իա. *313ա* Թուղթ Եւագրեա ԻԱ–*երկոքին ի կարիս ենք միսիթարութեան…*

իբ. *313ա–4բ* Նորին Եւագրեա Վասն կուսացաց–*Սիրեա՛ զսէրն Քրիստոս, սիրեաց ի նմանէ…*

իգ. *314բ–5բ* Նորին Եւագրեա առաջնորդաց եւ աշակերտաց–*Նաւապետ տգէտ, եւ առաջնորդ…*

իդ. *315բ–6բ* Նորին Եւագրեա Խրատ – *Մկրտութիւն՝ քաւութեան հոգոյն…*

իե. *316բ–7ա* Եւագրեա Վասն սերովբէից–*Սերովբէքն Զ (6)–թեւեանք անձինք են բանաւորք…*

իզ. *317ա–8բ* Այլ թուխթ Եւագրեա–*Կայիք մնայիք ինձ շահեցուցանել…*

իէ. *318բ–9բ* Այլ թուխթ նորին–*Հա՛ր մտրակօք զերիվարն եւ խթանաւ՝ զէշն…*

իը. *319բ–20բ* Այլ թուխթ նորին վասն մխիթարութեանն–*Հանէր զսուգ իմ յինէն…*

իթ. *320բ–1բ* Թուխթ մխիթարութեան–*Մի տրտմեսցիս ընդ ննջելոյ Հօրն մերոյ…*

լ. *321բ–2բ* Թուխթ նորին–*Սանդուխտք երկնից է յայտնութիւն խորհրդոցն…*

Տե՛ս Բ. Սարգսեան, «Սրբոյ Հօրն Եւագրի Պոնտացւոյ Վարք եւ մատենագրութիւնք», Վենետիկ, 1907։

Դ. [Բանիբ զանազանիբ]

1. *322բ–7ա* Լուծմունիբ, զոր արարեալ է ոմեմն կատարելոյ ի լեռնէն Նիւէի, ի խնդրոյ եղբարց–*Առաջին հարիւրեակ ի վերայ Աստուծոյ…*

2. *327բ–49բ* Ես՝ Յովաննէս նուաստ ոգի, /Որ մականունս Թուրգուրանցի, /Կամաւ իմով ի հոգ մտի/Բանս ժողովել ինձ յիշելի, /Աստ կարճաբան հաւաքեցի /ՅԱրածոցըն Մովսէսի, /Մեկնեա՝ Վարդան վարդապետի, /Քաղեալ ի հարցըն հոգելի, /Վասն ըստեղծման արարածի–*Սկսաւղն է ըսկիզբն ըսկզբան, /Արարիչն Աստուած յաւիտեան… 349բ* Փոխէ զնայնդ («Յովաննես»)—*Յաւարտման այսմ բանիս շարադրական/ Որ յոլովից եւ բազմաց կարճ գրեցան…*

3. *350ա* Գրիգորիսի կաթուղիկոսի ասացեալ–*Ի յիս գիտութիւն, բայց համրացեալ է, /Գոյ յերկիւղ բարեաց, բայց շիջանի միշտ…*

4. *350բ–64բ* Գիր վասն հաւատոյ խոստովանութեան Հայաստանեայց եկեղեցոյ, գրեալ ի Ներսէս Հայոց կաթողիկոսէ յեղբօրէ Գրիգորի Վկայասիրի, ի խնդրոյ գերապատիւ փեսային իմոնական թագատրին Հոռոմոց Ալէքսիոսի–*Յորժամ եի յԱրեւելս եւ եի ի Մամեստեա՝ մայրաքաղաք Կիւլիկեցոց… ամէն։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 298բ (Ալէքսան գրչի)
Զձեզ աղաչեմ ես եղկելիս,
ԵՒս Տէր յիշել զիս՝
ԶԱլէքսան գծող տառիս,
Որ ի ննջման կամ ի չարիս։
Անյագ սիրով անցաւորիս,
Զմահ մոռացեալ եմ այս գերիս,
Յորժամ հրաւէր մահուն գա յիս,
Ոչ գտանէ առ իս բարիս,
Զի եմ անկեալ ի մէջ տղմիս,
Նման խոզից ի մէջ աղբից։

Ի թուականիս Հայոց հազար հարիւր տասներեք (1664) աւարտ եղեւ եւագրեա Հարիւրակքս, եւ այժմ սկսանիմք ձեռնարկանել կարողութեամբն Աստուծոյ զբան խրատուն եւագրեա՝ յօգուտ եւ պիտանի ամենայն կարգաւորաց, եւս առաւել կրօնաւորաց։ Աւգնեա Հոգիդ Սուրբ, մեղապարտ՝ Ալէքսան գծողիս։

327ա Արդ, աղաչեմ զամենեսեան որք ընթեռնոյք եւ կամ լսէքդ զմեծավաստակ ճգնաւորին եւագրեայ զհոգիաշահ հրամանքս, յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր՝ զԱլէքսան փծուն գրիչս, որ եմ սովեալ ի հոգեւոր կերակրոց, եւ որք յիշէքդ՝ յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ. ամէն։

2. 140ա (Մարգարիտ գրչի) [Զ]ողորմելի գերիս եւ ողբալի գծողս եւ զվեհապատիւ հարազատին իմ զՂազար ծերունի քահանայն եւ զԱրիստակէս վար-

դապետն, եւ զծնողքն մեր յիշեսջիք ի Քրիստոս Աստուածն մեր, եւ Աստուած զձեզ յիշէ:

221ա Բարեխօսութեամբ եւ աղօթիւք սրբոյն Եւագրեայ... *ողորմեա գծողի սորա եւ ծնողացն իւրեանց եւ եղբարցն՝* Արիստակէս *վարդապետին, տէր* Ղազարիւ, *տէր* Ալէքսիանոսիւ, *եւ միւս տէր* Ալէքսիանոսիւ՝ *եղբօրորդոյն մեր հանգուցելոցն առ Տէր, եւ որ զԱմէնն ասեն:*

255բ Զցանկացող եւ զստացող լուսափթիթ մատենիս՝ զցանկալի հարազատն իմ՝ Արիստակէս *վարդապետն, եւ զանբժշկական վիրօք վարանեալ, աղէկիզեալ եւ մորմոքեալ սրտիւ գերի գծողս, եւ զնոր հանգուցեալքն առ Քրիստոս ցանկալի հարազատքն՝* Ղազար *քահանայն եւ զնորընծայ՝ տէր* Ալէքսիանոսն *յիշեցէք առ Տէր, ո՛վ սուրբ հանդիպողք:*

266ա Ո՛վ հանդիպողք այսմ մատենիս,
Եւ ընթերցողք սիրով սրտի,
Յորժամ աչք ձեր ի սա հայի,
Առնուք զճաշակ սորա պտղի,
Զձեզ աղաչեմ արտասուալի՝
Յիշել առ Տէր՝ յոյսն ամենի,
Զցանկացողն այս մատենի
Եւ զստացողն բաղձմամբ սրտի՝
*Զ*Արիստակէս *մեծ րաբունի,*
Եւ հարազատ իմ ըստ մարմնի,
Եւ ընդ հոգոյս իմ կապակցի
Եւ համաշունչ իմ կենցաղի,
Եւ զհարազատքն մեր ցանկալի,
Զհանգուցեալքն ի յայսմ ամի՝
Զտէր Ղազար *հանճարով լի,*
Եւ զորդին իւր շնորհօք լի,
Զգեղազարդն գովելի,
Եւ զցանկալին համայնց սրտի՝
Տէր Ալէքսիանոսին *մեր կրկնակի,*
Մինն միոյն փոխանորդի,
Որ փոխեցան յոյսն ամենի,
Եւ զմեզ թողին սգով ի լի,
Անմխիթար կենօք գերի:
Ո՛հ:

262բ Արդ, ես՝ բազմամեղ Արիստակէս *վարդապետս* Ղլաթեցի, *որդի* Կիրակոս *քահանային, եւ եղբօրորդին իմ՝* Ալէքսիանոս *նորընծայ քահանայն, գրքիս Հարիւրակն գծողին, որ փոխեցաւ առ Տէր մանուկ հասակաւ, եւ աւարտեցաւ օգնութեամբն Աստուծոյ ձեռամբ բազմամեղ, ողորմելի քեռն իմոյ՝ սաստկավէր* Մարգարտի, *հոգաբարձութեամբ եւ արդիւնատրութեամբ ըստ կարի մերում: Եւ ես փոխադրէալ յաշխարհէս, ետու զսուրբ գիրքս յիշատակ ինձ եւ եղբօրորդոյն իմոյ՝ տէր* Ալէքսիանոսին, Շատիկու *անապատին, ի դուռն* Սիօվնի Սուրբ Աստուածածնին, *զի կացցէ սա յիշատակ յաւիտենից ի* Սուրբ *ուխտն* Շատիկու *ի փրկութիւն մեզ եւ ծնօղացն մերոց՝ տէր* Կիրակոսին, Թուրվանդին, *եղբարցն իմոց՝ տէր* Ղազարին *եւ տէր* Ալէքսիանոսին *փոխադրելոցս առ Տէր, եւ եղբօրորդոցն մերոց՝* Կոզմասին, *տէր* Յովանիսին, *եւ քերցն մերոց՝* Ղիմաթին *եւ* Մարգարտին, *եւ ամենայն արեան մերձաւորացն մերոց՝ կենդանեացն եւ հանգուցելոցն. ամէն: //(263ա) Եւ արդ, որ ոք կամիցի հանել զսուրբ գիրքս ի դրանէ* Սուրբ *ուխտիս* Շատիկու, *թէ յիւրոց, թէ յօտարաց, ծախելով կամ բռնաբար խլել ջանալով, կամ գողանալով, Քրիստոսի ահեղ դատաստանին պարտական լիցի մեղաց մերոց, եւ ամօթալի լիցի առաջի Աստուծոյ, եւ դատապարտեսցի սոսկալի ատենին. ամէն: Եւ խնամքով պահողքն եւ միամիտ ընթերցողքն եւ բոլոր սրտիւ յիշողքն՝ յիշեալ լիցին առաջի քաղցր եւ ողորմած Փրկչին մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ի միւսանգամ գալըստեանն. ամէն:*

364բ Եղեւ աւարտ սորա թվին ՌՃԺ եւ Ը (1669)–ին, օգոստոս ամսոյ ե (5), ի փառս Քրիստոսի: Զնորընծայ քահանայն եւ զնորաթաղ ննջեցեալն՝ զտէր Ալէքսիանոս *սիրեցեալն յիշել առ Տէր գոչեցեալն:*

365ա Յիշատակարան գրոյս–*Փա՛ռք... Որ ետ կարողութիւն տարտամ եւ ապիկար, անբժշկական վիրօք լցեալ անձինս հասանել յաւարտ մատենիս լուսապաճոյճ, որ է սահմանք ճգնաւորական հանդիսից սրբոյն* Եւագրեայ, *անմարմնոյն ի մարմնի, եւ հասոյց յաւարտ սորին զօրացուցիչն տկարաց, ի խնդրոյ եւ արդեանց կրկնակի սիրելոյն իմոյ, զհոգեւոր եւ զմարմնաւորն ասեմ, հարազատական եւ հոգեւորական՝ հայրական եւ որդիական, այսքան եւ բազմապատիկ քան զայս սիրով սիրելոյն իմոյ՝* Արիստակէս *վարդապետին, զոր ապաւինեալ ի տնօրինիչն եւ լցուցիչն խնդրուածոց հզօր Սուրբ Հոգին եւ ողորմութեամբ նորին, աւարտեցաւ սուրբ գիրքս վասն սիրելի եղբօրն մերոյ՝* Արիստակէս *վարդապետին, վերակացութեամբ վեհագոյն հարազատին մերոյ՝ բազմահանճար* Ղազար *քահանային եւ որդոյն իւրոյ շնորհազարդ եւ գեղապաճոյճ նորընծայ՝ տէր* Ալէքսիանոս *քահանային զՀարիւրաքս գծողին, որ յայսմ ամի փոխեցան առ Տէր՝ տէր* Ղազարն *ծերահասակ, եւ զորդին իւր նորահաս՝ տէր* Ալէքսիանոսն, *եւ թողին մեզ սուգ անփարատելի: Արդ, գրեցաւ սուրբ գիրքս ի թուականութեանս Հայոց ՌՃԺՀ (1669)–ի, ի հայրապետութեան* Սուրբ Աթոռոյն Էջմիածնի *տեառն* Յակոբայ *սրբազան կաթողիկոսի, ի յառաջնորդութեան մերոյս նահանգի՝* Եսայեայ *քաջ րաբունապետի, ի յերկիրս* Երընջակ, *ի գեղաքաղաքս* Շօռօթ, *ընդ հովանեաւ,* Սուրբ Աստուածածնիս և Սուրբ Լուսաւորչին *ձեռամբ գրեալ ոգոյ, մեղօք վարա-*

նեալ, կենօք տատանեալ եւ ի խորս անօրէնութեան կործանեալ շարաւալից հոգով՝ Մարգարտի, *որ բազում սիրով գրեցաւ վասն ցանկալոյն մերոյ՝* Արիստակէս *վարդապետին, ի վայելումն անձին իւրոյ յերկար ամօք, անփորձ եւ անսասան կենօք, ///(266ա) վերնախնամ աջովն պահպանեալ. ամէն: Եւ յիշատակ հոգոց մերոց եւ ծնօղացն մերոց՝* Կիրակոս *քահանային եւ* Թուվանդին, *եղբարցն մերոց հանգուցելոցն առ Տէր՝* Ղազար *քահանային եւ տէր* Ալէքսիանոսին, *եւ եղբօրորդոյն մերոյ՝ միւս տէր* Ալէքսիանոսին *նոր հանգուցելոյն, եւ* Կոզմասին, *եւ* Յովհաննիսին, Ստեփանոսին, Կիրակոսին, *քերցն մերոց՝* Ղիմաթին, Հոփսիմին, *եւ դստերացն մերոց՝* Մարիամին, Սոփային, Սանդուխտին, Վարդուհոյն *եւ* Թեկղին, *եւ այլ ամենայն արեան մերձաւորացն մերոց կենդանեացն եւ հանգուցելոցն, զորս գրեցաք եւ զորս մնացին:*

Արդ, ո՛վ որդիք մօր Սիովնի
Եւ ճաշակողք սորա պտղի,
Հարք եւ եղբարք սուրբ երամի,
Որք հանդիպիք այսմ տառի,
Յորժամ աչք ձեր ի սա հայի
Եւ չընթեռնուլ զսա յօժարի,
Ձձեզ աղաչեմք արտասուալի,

Հայացեմք ի ձէնջ տենչամբ սրտի, զի բոլոր սրտիւ եւ լի բերանով խնդրէք ամենապարգեւ Տեառնէն մերոց Թողութիւն Արիստակէս *վարդապետին, եւ անպտուղ ի բարեաց եւ թափուր ի շնորհաց քեռս նորա՝* Մարգարտի *գծողիս եղկելի, եւ հոգեւ ///(266բ) որ բազմերախտ քերցն իմոց՝* Հոփսիմէին, Կիկլիին, *որ վասն սիրոյ սուրբ Աստուածածնին, գութ եւ սէր արարին սրտաբեկ զարիպիս: Եւ որ առատն է ի տուրս բարեաց, ամէնողորմ եւ առատապարգեւ Թագաւորն անմահ, յիւրում տիեզերական ահեղ աւետին քաղցր ականջ հայեսցի առ բոլորապէս յիշողքդ եւ առ յիշեցեալքս, եւ խորանակից եւ դասակից արասցէ սրբոցն... Աղաչեմ անմեղադիր լերուք խոշորութեան եւ սխալանաց գրոյս, զի այս էր կար մտաց իմոց: Մի՛ հ, ո՛ ձեռք որ փտիս, ո՛ մատունք որ հողանաս, ո՛ հոգի որ առ Աստուած դառնաս: Թվին Հայոց ՌՃԺ եւ Ը (1669)—ին ի փառս Քրիստոսի եւ սուրբ հօրն* Եւագրեայ. *ամէն:*

Եւ եդաք զսուրբ գիրքս յիշատակ ի Սուրբ ուխտն Շատիկու: *Եւ մի՛ ոք իշխեսցէ հանել զսա ի Սուրբ Ուխտէն, հակառակելով կամ բռնութեամբ, դատապարտեսցի ահեղ դատաստանին եւ պարտական մեղաց մերոց լիցի. ամէն:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 2ա, 3ա Շատիկին *է:*

ԳՐՁԱՓՈՐՁ 1ա Այս է Մեկնութիւն Եւագրեա...:

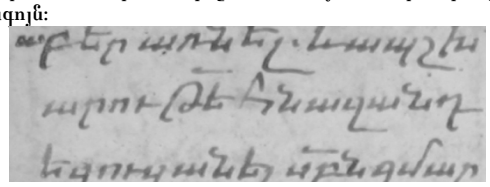
1736
ԲՕՆԱՎԵՆԴՈՒՐ ԿԱՐԴԻՆԱԼ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՎԱՐՈՒՑ ՖՐԱՆՑԻՍԿՈՍԻ

Սուրխաթ **ՊԸ—1359**

ԳՐԻՉ՝ Ասլան Արզրումցի:

ԹԵՐԹ՝ 142—1 (տես Պաճպանակ): ՊՐԱԿ՝ 12x12 (ժ 10, ժբ 11): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 19,8x14,3: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 23: ԿԱՋՄ՝ դռոշմազարդ բալագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ ծաղկաթուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (142), թուղթ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ (ժէդ.)— «Անտունիուս, Ֆրանցիսկոս, Ֆրասկէէ» (եկեղեցու մէջ)՝ 67բ: Լուսանցազարդ՝ բուսական: Ջարդանախշ՝ 2ա: Գոյներ՝ կարմիր, շագանակագոյն:

Նմուշ՝ 37ա

Վիճակ՝ բաւարար. տեղ—տեղ խոնաւութեան հետեւ, զանազան բծեր: Եզրահատուած եւ պրականիշերը թափուած, Լուսանցազարդերը վնասուած: Միջից պակասաւոր (պրակ ժ): Կազմի եզրերը՝ մաշուած, կաշին՝ սեւացած: Նորոգուած եւ վերակազմուած ժէ և ԺԸ դդ.:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

—3ա—140բ [Պատմութիւն վարուց սրբոյն ֆրանցիսկոսի ի Բօնա վենդուրէ]

—3ա—7ա Սկիզբն Նախադրութեան մեծի կարդինարին եւ անյաղթ վարդապետին սուրբ եկեղեցւոյ Հռոմա Բօնավենդուրէ Վասն սրբոյն Ֆրանցիսկոսի—*երեւեցաւ շնորհն Աստուծոյ Փրկչին մերոյ... (6ա—7ա) Բայց վարուց սորա սկիզբն ընթացք եւ կատարում ի հնգետասան գլուխս բաժանեալ գրին...*

ա. *7ա—12ա* Սկիզբն վարուց սրբոյն Ֆրանցիսկոսի, սահմանեալ ի Բօնավենդուրէ մեծ վարդապետէ եւ կարդինարէ: Առաջին. թէ որպէս կենցաղավարեցաւ մինչ տակաւին աշխարհական զգեստուի կայր — *Այր մի էր ի քաղաքն* Ասիզիում, *որոյ անուն կոչիւր* Ֆրանցիսկոս...

բ. *12ա—8ա* Բ. Վասն թէ որպէս կատարելապէս դարձաւ առ Աստուած, եւ թէ որպէս երիս եկեղեցիս նորոգեաց—*Եւ զի ծառայն Աստուծոյ* Ֆրանցիսկոս...

գ. *18ա–24բ* [Գ]. Վասն թէ որպէս զկարգ ֆրամնուրացն կացոյց, կամ թէ որպէս պապն զկանոնեալ սահմանն կարգին բարի եցոյց–*Արդ, մինչ տակաւին սուրբն* Ֆրանցիսկուս…

դ. *25ա–33ե* [Դ]. Վասն զի թէ որպէս կարգն օկտեալ աճեաց ի ձեռն նորա, թէ որպէս պապն հաստատեաց զկանոն կարգին–*Աստուածային շնորհաւքն հաստատեալ սուրբն* Ֆրանցիսկուս…

ե. *33ա–41ա* Հինգերորդ գլուխ. թէ որպէս ճգնողական վարուք ճգնեցաւ եւ որպէս ի ստեղծուածոցս ընդունէ սպասաւորութիւն–*Յորժամ ետես այրն Աստուծոյ* Ֆրանցիսկուս, *զի բազում մարդիկ…*

զ. *41ա–8բ* Յաղագս խոնարհութեանն եւ ճնազանդութեանն սրբոյն Ֆրանցիսկուսի, եւ թէ որպէս Աստուած խոնարհ էր առ կամս նորա: Գլուխ վեց–*Խոնարհութիւնն, որ պահաւղ…*

է. *48բ–56ա* Է. Յաղագս սիրոյ աղքատութեան, եւ թէ որպէս Աստուած զպետս եւ զկարիս նորա լնոյր–*Ի մե[ծ] աստուածային պարգեւացն…*

ը. *56ա–65ա* Վասն գթութեան նորա, եւ թէ որպէս անտարերբ եւ ստեղծուածք սեր ցուցանէին առ նա: Գլուխ Ը–*Գթութիւնն, որ ըստ առաքելոյ…*

թ. *65ա–72բ* Վասն չերմութեան սրբոյն Ֆրանցիսկուսի եւ ցանգութեանն մարտիրոսութեան: Գլուխ Թ–*Ջջերմագոյն սէրն որով սուրբն* Ֆրանցիսկուս…

ժ. *72բ–8ա* Վասն ըղձից եւ զօրութեան աղօթից Ֆրանցիսկուսի: Գլուխ տասներորդ–*Քանզի գիտէր իսկ սուրբն* Ֆրանցիսկուս…

ժա. *78ա–86ա* ԺԱ. Վասն ըղձատոր աղօթից սրբոյն Ֆրանցիսկուսի եւ մարգարէութեանն–*Հանապազորդ աղաւթից սովորութիւն…*

ժբ. *86ա–93ա* Վասն ներգործութեան [խառոզութեան] եւ շնորհացն բժշկութեան: Գլուխ ԺԲ–*Արդարեւ, հաւատարիմ ծառայն…*

ժգ. *93ա–100ա* Վասն նշանի դրոշմի չարչարանացն Քրիստոսի, որ ի սուրբն Ֆրանցիսկուսի տպատուեցաւ: Գլուխ ԺԳ–*Սովորութիւն է հրեշտակական առն…*

ժդ. *100ա–4բ* Վասն ժուժկալութեան սրբոյն, թէ որպէս ննջեալ հանգեալ յաշխատանաց: Գլուխ ԺԴ–*Սուրբն* Ֆրանցիսկուս *խաչեալ ընդ Քրիստոսի…*

ժե. *104բ–8բ* Յաղագս թէ որպէս պապն զնա ընդ երանեալսն կարգեաց, եւ վասն փոխման նշխարաց սորա: Գլուխ ԺԵ–*Ապայ ուրեմն* Ֆրանցիսկուս *ծառայ եւ սիրելի բարձրելոյն… մեծամեծ աքանչելօք եւ արուեստ /// (շար. թափուած):*

–109ա–40բ (ցանկից՝ 6բ) [Վասն սմանչելեաց, զոր Աստուած եցոյց յետ մահուան]

ժզ. *109ա–14ա* [ԺԶ. Վասն սուրբ խոցուածոյն Քրիստոսի ոչ ոք երկբայեսցի]–*///] (սկ. թերի) հասու լինել եւ քննելով յերկբայութիւն մատնեցաւ…*

ժէ. *114ա–7ա* [ԺԷ]. Յաղագս մեռելոցն յարուցելոց–*Ի դղեակ լերինն* Մարանի…

ժը. *117ա–22բ* ԺԸ. Վասն այնոցիկ, զոր սուրբն Ֆրանցիսկուս յորոգայթէ մահո—ազա. ազատեաց–*Մերձ առ քաղաքն Հռոմայ այր ոմն ազնիւ* Ռէուլֆուս…

118բ եւ 119ա–ի միջեւ 1 թերթ ընկած:

ժթ. *122բ–4բ* ԺԹ. Յաղագս այնոցիկ զորս փրկեաց սուրբն յալէկոծութենէ ծովուն–*Ոմանք ի նաւատարացն ի փորձութիւն մեծ անկան…*

ի. *124բ–7բ* Ի. Վասն զոր Ֆրանցիսկուս փրկեաց ի կապանաց եւ ի բանդէ: Գլուխ Ի–*Ի յՈմանիայ յոյն մի ծառայ էր ումեմն տեառն…*

իա. *127բ–30ա* ԻԱ. Վասն այնոցիկ, զորս Ֆրանցիսկուս փրկեաց յորոգայթէ ծնանելոյ, զոր պատահի կանանց: Գլուխ ԻԱ–*Ի յաշխարհն Կալտնիայ տիկին մի ազգաւ ազնիւ…*

իբ. *130ա–4ա* ԻԲ. Յաղագս կուրաց, զոր սուրբն Ֆրանցիսկուս լուսաւորեաց–*Ի քաղաքն Նեապօլիս, ի վասն ֆրամնուրաց…*

իգ. *134ա–6ա* ԻԳ. Վասն ոչ պահողաց տօնի սրբոյն եւ անարգողաց: Գլուխ ԻԳ–*Յաշխարհն Բէֆտաոիայ, ի գեօղն որ կոչի* Սինոռա…

իդ. *136ա–40բ* ԻԴ. Վասն ոմանց սմանչելեաց եւ բազմատեսակ հրաշն: Գլուխ ԻԴ–*Ի գեօղն որ կոչի* Կալիանուսկին… *Անդ հասուսցէ զմեզ ճըշմարիտ առաջնորդն… ամէն:*

–141ա [Յիշատակարան թարգմանութեան գրոյս՝ «Ստեփաննոս էրեց Սալամաստի»].

Սուրբըտ սրբոց երրորդութիւն երբեակ եւ մի [ակի],

Տըւօղ շնորհաց քո սիրելոյն Ֆրանցիսկոսի,
Երկնաւորաց եւ երկրայնոցս յոյժ ցանկալի,
Փառք եւ պարծանք մեզ շնորհեցեր զբժիշկ ձրի:
Արեւելից յարեւմտէ ծագումն արփի,
Նորափետուր զարդարելով զեկեղեցի,
Նման Փրկչին Որդոյ քո աստ իջման Բանի,
Որով օրհնիս Հայրդ ընդ Հոգոյ հաւասարի:
Սուրբ Ֆրանցիսկոսս *շնորհիւ քոյին միշտ երեւի,*
Էիդ աջով յաշխարհ խաչիւ Փրկչիդ պարծի,
Համեալ մարդկան հիւանդութիւնքըն փարատի,
Է եւ ծովու ալեաց սաստօղ ըստ Յի[սուսի]:
Յաւուց պէսպէս բանիւ զօրեղ ըսպեղանի,
Սովելոց հաց, ջուր ծարաւաց ըստ պատշաճի,
Անյայտից յոյս, յուսով կանգնումն ըստ հաւաստի,
Լուսաւորիչ ական մարմնոց եւ որ զգալի:

Արարածոց նոր նորոգօղ բաբուն բարի,
Մեղաւորաց հոգուց բուժիչ յոլով սեռի։
Արդ, աղաչեմ ես մեղապարտս գրծող գրի,
Սուրբ աղօթիւք քո զմեզ յիշէ տէր բաբունի,
Տրւող հոգոց մեռեալ մարմնոցն ի հանդիսի,
Ի քէն հայցեմք սուրբ Ֆրանցիսկուս *զմեզ լիցի։*

Թվին ՉՁՐ (1339) թարգմանեցա[ւ] ձեռամբ[ն] Ապօցի Ֆրա Մնուրի *(Fra Minor—կրտսեր եղբայր)* Լէհէնթաս *առաքել երկինս։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

18ա (խորագրի մէջ, կարմիր) ՋԱսլան *յիշեցէք (նման՝ 114ա)։*

140բ կատարեցաւ Լէհէնթաս *սրբոյն* Ֆրանցիսկուսի *ձեռամբ* Ասլանիս Արզրումցոյ, *ի մա[յ]րաքաղաքս* Սուրխաթ, *որ կոչի* Ղրիմ։ *Թվին Հայոց ՊՐ (1359), դեկ[տ]եմբերի Ժ (10) կատարեցաւ (նոյնը ԺԷ դ. բոլորգիր՝ 2բ)։*

141բ (նօտրգիր) [Աստուածա]սէրք եւ բարե[կամ]ք/ եւ ուղղադաւ[ան]ք եւ արմատք աւրհնութեանց, եւ ծաղկունք վաելչականք/ եւ ծաղկով լցե[ա]լք [պատու]ական[ք]/ Պտու[ղ առե]ալք ա-խ[որ]ժականք, Լեչենթաս *կա[րդայ]ք* Ֆրանցիսկոսի *գաստուածաբանքդ սիրական[ք]/ Յիշէք զախմար գրիչս անպիտան,/ Թողութիւն մեղաց հայցէք ի* ԶԱսլան *ծառայս անպիտան,/ Ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ, զձերն թողցէ [այժմ] եւ յապագայն. ամէն։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

139բ (ԺԷ դ., բոլորգիր) Սեպտեմբեր ի ԺՐ (18)—ն։ Այսմաւուր սքանչելի երեւմանն չարչարանացն Քրիստոսի ի սուրբն Ֆրանցիսկոս, *զի այսմ աւուր տաւնն է։ Որ եւ գրեցաւ գիրքս այս* Ղրիմ։

142բ (ԺԷ դ., նօտրգիր, գրչափորձութեան մէջ) Աստուծոյ ամենակալի նուաստ եւ անպիտան ծառայ Քրիստոսի Յիսուսի՝ Հաջիպէկ։

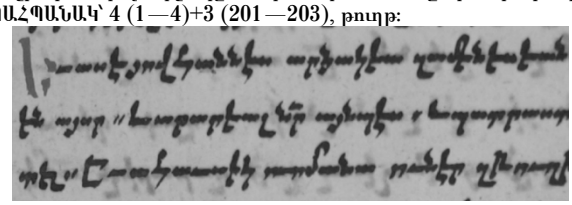
ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1բ (ԺԷդ., բոլորգիր) Թնտմունք ահագին... Ֆրանցիսկոսին պատմութիւն է... Նապլուս, Տրայպլուս, Ղրիմ... Լէհէնթայ է այս գիրքս։ (Թուակա՞ն՝ 1078+ 551= 1629)։

2բ [Ֆրիկ] (կարմիր)
Յորժամ չարխն ի յետ քակի
ու ձգէ ի յաչքն խոշոր,
Ոչ զաւրքն, ոչ յալամն աւգնէ,
Ոչ ՃՌ (100000) ձիաւոր։

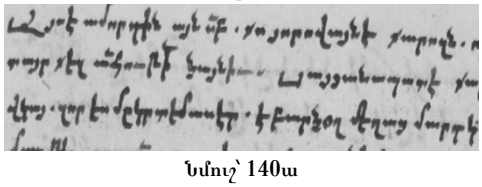
1737
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԷ—XVII

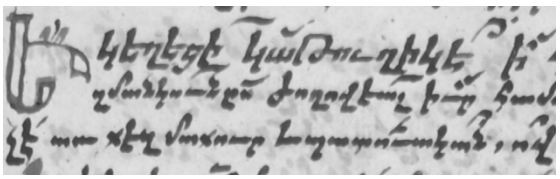
ԹԵՐԹ՝ 203—7 (տես Պահպանակ), չգրուած՝ 1ա—5բ, 106բ—8բ, 123բ—4բ, 163ա, 165բ, 168բ, 171ա—4բ, 187աբ, 198բ—203բ։ ՊՐԱԿ՝ 13x16 (Ա—Բ, Դ 12, Գ, ԺԲ—ԺԳ 14)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ (լուսագծերով՝ 5—186, աւելեալն՝ 1—4, 187—203)։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 20x15։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ նօտրգիր (տարբեր Ա՝ 6ա—123ա, 141ա—70բ, 184ա—98ա, Բ՝ 125ա—40բ, Գ՝ 175ա—83բ)։ ՏՈՂ՝ 24—33։ ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դոնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կարմիր թափշ։ ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 4 (1—4)+3 (201—203), թուղթ։

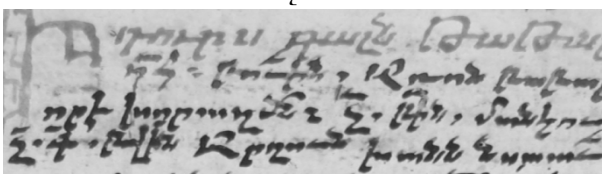
Նմուշ՝ 17ա

Նմուշ՝ 140ա

Նմուշ՝ 169ա

Նմուշ՝ 185ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ—Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 6ա։ Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական (6ա)։ Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոչնագիր (6ա)։ Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, խոնաւութեան հետքեր, զանազան բծեր։, գրադաշտը տեղ—տեղ գունափոխուած, ցեցակեր։ Կազմի կաշին՝ թեթեւակի ճեղծուած, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. ա. *6ա—23բ* [Պ]ատմութիւն վարուց եւ սմանչելեաց սրբոյ եւ մեծի առաքելոյ եւ աւետարանչի աստուածաբանին Յովհաննու, որում եւ վկայեցաւ ի Տեառնէ ամենասուրբ կոյսն Մարիամ Աս-

տուածածինն, թէ. Ահա որդի fո. եւ ժամու մատնելութեան Տեառն փարեցաւ զսարսափելի լանջօք նորա եւ մաբրեցաւ որպէս զոսկի ի հուր–*Յետ համբառնալոյն Տեառն մերոյ…*

բ. *23բ–8բ* Յաղագս ախոռանացն ամենագովելի եւ սուրբ առաքելոյն Յովհաննու–*Իսկ ի միւսում աւուրն երեւեալ նմա ամենատէրն…*

գ. *28բ–35ա* Յաղագս միտոնոսի եւ եղելոցն ի ձեռն Յովհաննու յամենայն տան նորա–*[Ք]անզի էր այր ոմն ի քաղաքն յայնմիկ…*

դ. *35ա–6բ* Յաղագս Վասլի եւ կնոջ նորա, եթէ որպէս լուսաւորեցան ի Յովհաննու–*Քանզի էր այր ոմն մեծատուն ի քաղաքին այնմիկ…*

ե. *36բ–41ա* Յաղագս Խոուսոսի եւ կնոջ նորա, եթէ որպէս լուսաւորեցան ի Յովհաննէ, ընդ նոսին եւ որդի նոցա–*[Ք]անզի էր ի քաղաքին յայնմիկ այր ոմն, որոյ անուն էր* Խոռոսոս…

զ. *41ա–50ա* Յաղագս Կինոպասա եւ չարաուեստ կախարդութեանն, զոր արար առաջի Յովհաննու ի ձեռն չարաժանդ մարդկան–*[Ք]անզի էր ի* Պատմա *կղզոջն կախարդ…*

է. *50ա–4ա* Յաղագս դիւին, որ ի կերպարանս գայլոյ երեւէր հաղաբացւոցն յայնմիկ–*[Ե]ւ ի մտանել մեզ անդ, ոչ ճանաչէր զմեզ ոք…*

ը. *54ա–6բ* Յաղագս նոտիանոսի եւ ամենայն տան նորա, զոր արար առ նոսա Յովհաննէս–*[Ք]անզի էր այր ոմն ի քաղաքին Զմիռիանոսի…*

թ. *56բ–60բ* Յաղագս Սոսիպատրոսի մօր նորա Պռոկղիանէ եւ ամենայն եղելոցն առ նոսա–*[Ա]նկանել դատաւորի կղզոյն այնմիկ…*

ժ. *60բ–3ա* Յաղագս ըստ Յովհաննու Աւետարանին եւ թէ որպէս պատմեցաւ ի Յովհաննէ, կամ յորում տեղւոջ ընկալան հաւատացեալք զպարգեւս ի Տեառնէ եւ ի Փրկչէն մերմէ Յիսուսէ Քրիստոսէ ի ձեռն Յովհաննու–*Յետ հաւատալոյ ամենայն կղզոյն* Պատմա…

ժա. *63ա–5ա* Յաղագս տեսլեանն Յովհաննու–*Եւ յետ ժամանակաց ինչ առեալ զիս Յովհաննու…*

Բ. 1. *65բ–6ա* Յաղագս թագաւորացն Պարսից–Կիրոս *թագաւորեաց* Պարսից *զամս Լ (30)…*

2. ա. *66ա* Նախնիք հրէից–*Աբրահամ ձ՛ (100) ամաց ծնանի զԻսահակ…*

բ. *66աբ* Թագաւորք Յուդայ–*Թագաւորեաց Դաւիթ ամս խ (40)…*

գ. *66բ* Թագաւորք Իսրայէլի–*Յերոբովամ ԻԲ (22)…*

3. *66բ* Այլ ազգի թագաւոր–*Հերովդէս՝ Լե (35)…*

4. *66բ–7բ* Կայսերք Հռոմոց–Գայիոս *որ կոչեցաւն* Յուլիոս՝ *ամս Դ…*

5. ա. *67բ* [Թագաւորք Հայկազունեաց]—*Իսկ հայկազունք սկիզբն առեալ յԱ<ա>բեթէ…*

բ. *67բ–8ա* Թագաւորք Արշակունեաց–Վաղարշակ՝ *եղբայր* Արշակայ Մեծի…

գ. *68ա–9բ* Թագաւորք վերջինք Բագրատունիք: Ի բառնալ Արշակունեացն մինչեւ ի Բագրատունիսն ամք՝ ՆԼԴ (434) միջոցն–*Յետ* Վաչէի Կամսարականի, Բագրատունիքն *եղեն իշխանք* Հայոց…

Դ. *70ա–4բ* Վկայութիւնք մարգարէից եւ հայրապետաց յաղագս Քրիստոսի, որ հանդերձեալ էր կատարել ի յետին ժամանակս: Եթէ յառաջ քան զյարուսեակ ծնա զքեզ…

Դ. ա. *74բ–5ա* Յաղագս կաղանդաց գիտութեան, ասացեալ Պռոկղի եպիսկոպոսի–*Եթէ կիւրակէ հանդիպի մուտն, ձմեռն պիտանի…*

բ. *75աբ* Յաղագս շարժմանց եւ որոտմանց–*Յունվարի, թէ որոտայ ցորենոյ եւ գինոյ առատութիւն…*

գ. *75բ* Տանուտէր տարոյ այսպէս արա–*Կալ Մկէ (267), զՀայ թուականն…*

դ. *76ա* Յաղագս խաւարման արեգական եւ լուսնի–*Յորժամ Հռոմ վերադիրն Թ (9) լինի…*

ե. *76բ* Յաղագս եղջերացն լուսնի–*Ի Ապրիլի թէ եղջիւրքն ըղորդ լինի, ցուրտ լինի…*

զ. *76բ* [Յաղագս հոլովմանցն արեգական]–*Թէ կամիս գիտել, թէ արեգական…*

Ե. 1. *76բ* [Վասն Զ դարուց]—*Յառաջին դարն ենովք յերկինս փոխեցաւ…*

2. *77աբ* [Մղոնաչափ]—*Զափեալ* Պտղոմէոս Կղօդիոս *ասպարիզօք…*

3. *77բ–8ա* Մղոնահամարք ճանապարհաց ընդհանուր (Անանիայի Շիրակացւոյ)—*Ի Դբւնոյ մղոն Մ (200) ի* Կարնոյ *քաղաք…*

Գրչից՝ 78ա «Մ պատուական եղբարք, մեք ո՛չ գնացաք եւ ո՛չ տեսաք, բայց յօրինակէ ընթերցաք զգրեալսդ»:

4. *78ա* [Աշխարհացոյց]—*Գուգարք աշխարհս մեր է, որ ունի գաւառս Թ (9)…*

Զ. [Աստղաբաշխականք եւ Տոմարականք]

1. ա. *78աբ* Յաղագս որոտման—*Առաջինն յորժամ ի հիւսիսոյ որոտայ…*

բ. *78բ–9ա* Յաղագս կաղանդի, որ oր Հռոմին տարեմուտ է—*Թէ կիւրակէի լինի…*

գ. *79ա–80ա* [Գուշակութիւնք ի վերայ դրից արեգական]–*Կալ զաւուրս ամսոյն եւ զկէսն…*

դ. *80ա–1բ* Յաղագս արեգական–*Արդ, ասացից, թէ զնիւթ ամսոյ արեգականն…*

ե. *81բ–2ա* [Յաղագս յատկութեանց կենդանակերպից]–*Խոյն ամպոտ է…*

զ. *82բ–8ա* Առանձնական յատկութիւմ իւրաքանչիւր կենդանատեսակաց յա[ս]տղառաց–*Առաջին գլուխ բոլորի եւ սկիզբն ԺԲ–իցն…*

Իւրաքանչիւր կենդանակերպի բացատրականին, յաջորդում է նոյն կենդանակերպի գծանկարը։

է. *88բ–9ա* [Աղիւսակ եւ բոլորակ եօթներեակաց]–*Կալ զէ–երեակ երբայեցւոց…*

2. *90ա–2բ* Հարցումն Եւսեբի ժամանակագրի առ Անատօլի եպիսկոպոս–*Հնդէ՞ր տարին 364 օր է։ Պատասխանի. [Ա]յս ըստ մարդոյն…*

3. *43ա–4բ* Մեկնութիւն Տումարի Անդրէասի–*Տումար ասի ժողով…*

4. ա. *94բ–6բ* Յաղագս թուականին Հռոմոց–*Ամենայն թուականք ազգաց…*

բ. *96բ–7բ* …Վասն կրկնակաց, կիսոց (=կիսակաց) եւ յարակայից Հռոմոց եւ ամենայն ազգաց։ Յաղագս կրկնակաց–*[Կ]ալ զյուն[ու]արի ամիս լԱ (31)…*

գ. *97բ–8ա* Յաղագս ամաց (=ամպոց) եւ նշանից, որ ի տարեւս լինին–*Յորժամ ծագէ արեգակ…*

դ. *98բ–9ա* [Յաղագս կենդանակերպից եւ նշանաց–*///] դարձ արեգական, աստեղք ԺԷ (17)…*

ե. *99աբ* Յաղագս որոտմանց–*Յորժամ յարեւելից կողմանէ լինի որոտումն…*

5. ա. *99բ–100ա* [Ամսագիւտ բոլորակ]–*Կարգեցաւ բոլորակդ յաղագս ամսագիւտի…*

բ. *100բ–1բ, 103բ–4ա* [Ամիսք ազգաց]–*100բ Ամիս[ք] Յունաց–Դիոս…։* Ամիսք Ասորոց–*Թղթին զթիմ…։* Եգիպտացւոց–*Թովթ…*։Եթովպացւոց–*Մաքսարամ…։–101ա* Ամիսք Աթենացւոց–*Եկատոմբիոն…։* Բիւթանցւոց–*Դիոնիւոս…։* Կապատովկացոց–*Արտանա…։* Ամիսք Վրաց—*Ախալ–ծէղի…։–101բ* Տաճկաց, Պարսից–*Մուհալամ…* Առաբկաց (=Պարսից)–Փաւվրարդին։ Ամիսք Աղուանից–*Նաւասարդ[ո]ւն…։ –103բ* Ամիսք Եբրայեցւոց–*Նիսան…։* —Ամիսք Առաբացւոց–*Նիսան…։* —Ամիսք Մակեդոնացւոց–*Դեմեղիոն…։–194ա* Պատճէն տումարի ըստ հայերէն թուոյ ամիսք–*Նաւասարդի… Աւելեաց։*

գ. *101բ–3ա, 104բ–6ա* [Բոլորակ] *101բ Իսկ Հովուաց բոլորիւդ Զատկով… 102ա Այս բոլորս է–եակ առնէ… 102բ Այս բոլորիս վերադիր առնէ ամենայն ազգաց… 103ա Ամառնային եւ աշնանային արծարծմունք։ 103ա* [Այս աղիւսակ]… *ցուցանէ զՊատկեր օրն…։ 104բ* [Այս բոլորս ցուցանէ զմասունսն լուսնի]։ *104բ* [Վիճակացոյց]–*Կալ զանուն ճանապարհորդին…։105ա Այս բոլորս ըստ հայումն ցուցանէ ժամանակս ամացն անցելոց ի սկզբանէ արարածոց…։ 105ա Այս բոլորս ցուցանէ լրմունս ամենայն ազգաց։ 105բ Օրագիւտ ամենայն ազգաց…։ 105բ Յեղանակ շրջագայութեան տարւոյ…։ 106ա Զմուտ բոլորիս այսպէս արա…։*

է. *109ա–23ա* Պատմութիւն սրբոյ առաքելոյն Թոմայի–*[Ի]ժամանակին իբրեւ ժողովեալ էին առաքեալքն երուսաղէմ…*

Ը. [Տաղարան]

1. *125աբ* Տաղ հոգեվարի ի Նաղաշ (վերեւում՝ «Առաքել») վարդապետէ («Ա—Ք»)–*Ակն իմ ծովացեալ, /Գետք չինէն հոսեալ…*

2. *126ա* Տաղ Նիկօլայոսի հայրապետին։ Յիսուս Որդի–*Աստուած անճառ սուրբ Թագաւոր… 126ա* Փոխէ զնայնն–*երեւմամբ սուրբ հրեշտակաց…*

3. *126աբ* Տաղ ճգնաւորաց։ Յիսուս Որդի–*Աստուած բարձրեալ Տէրդ երկնային… 126բ* Փոխէ–*Որք զաղօթից ըզշնորհս առին…*

4. *126բ–7ա* Տաղ Բարդողիմէոսի («Առաքելոյն երգս»)–*Արեգակն արդար, որ ի Հօրէ ծագեալ…*

5. *127ա* Ստառատիոսեանց։ Ո՛վ զարմանալի–*Առ քեզ պաղատիմք մաղթական ձայնիւ… 127ա* Փոխէ զնայնն–*Սուրբ* Եւստրատիոս, Օվսեննիոս *եւ* Ովրեստէս…

6. *127աբ* Տաղ Յակոբայ հայրապետին։ Ի խաչին տնկեալ («Մաթեոս»)–*Մեծի հանդիսի աւուրս առ քեզ պաղատիմք Յիսուս… 127բ* Յորդորակ։ Յիսուս Որդի («Վարդապետ»)–*Վարժիչ հանուրց եկեղեցեաց…*

7. *127բ–8ա* Տաղ Իգնատիոսի։ Յիսուս Որդի–Իգնատիոս *մանուկ մարի…*

8. *128աբ* Տաղ Դաւթի եւ Յակոբայ։ Յիսուս Որդի–*Յիսուս Քրիստոս Հօր միածին, /Տուր ինձ զիմաստ քո զերկնային…*

9. *128բ* («Ի Ներսիսէ»)—*Ի գաւազանէն Յեսսեայ ստեղծեալ Ստեփանոս… 129ա* Փոխէ զնայնն («Կաթողիկոսեն»)–*Կենդանի վրկայ մահուամբ կենդանոյն յաւէտ…*

10. *129աբ* Պետրոսի եւ Պօղոսի («Առաքելոյն»)–*Այսօր ցընծացէք, եղբարք…*

11. *129բ* Որոտմանց («Ներսէսի երգ»)—*Նոր լոյս արփենոյն վառեալ Որդիքն Որոտման…*

12. *129բ–30ա* Աւետեաց։ Ով զարմանալի («Ա—Լ»)—*Անմահից արքայն եւ սրոբէիցն անտեսն յերկնից…*

13. *130ա* Ծննդեան («Ա—Ի»)–*Աստուածային մայր լուսոյ /Տաճար Բանին Աստուծոյ…*

14. *130բ–1ա* Ծննդեան–*Հրճուիմք այսօր մեք հոգեպէս… /Ծառայ կուսին տէր* Կոստանդի…

15. *131ա* [Ծննդեան]–*Ո՛վ զարմանալի խորհուրդ այս մեծ յայտնեալ…*

16. *131աբ* [Յորդորակ նորին Նարեկայ Գրիգորի, ձեռ. 474, 34բ]—*Մեաւ եմ գեղեցիկ, դուստր եւայի...*

17. *131բ—2բ* [Տաղ ի Յոհաննէս Պլուզ վարդապետէ (Ա—Ք). ձեռ. 425, 101ա]—*Առաջնաճաշակ պըտղոյն...*

18. *132բ—3ա* Յովաննու Մկրտչի [Տաղ ի Ներսեսէ հայրապետէ («Ա—Ք») ձեռ. 423, 80բ]—*Անմարմնոցըն հրեղինաց մարմնով հագորդ սուրբ Յովաննէս...*

19. *133ա* [Պետրոսի Հայրապետի]—*Ի հանդէս տօնի քո րախացեալ... 133ա* Յորդորակ է նոյն—*Որով զօրացեալ, /ԸնդՏէր Յիսուս տեսեալ...*

20. *133աբ* Անտոնի ճգնաւորի: Ո՛վ զարմանալի—*Անձամբ խոնարհիմք ի ճգնութիւնըս քո...*

21. *133բ* Թագաւորաց—*Թագաւորին երկնաւորի /Պատկերակից կարգեալ յերկրի... 133բ* Փոխէ—*Այսօր տօնէ եկեղեցի /Ընդիշատակ ձեր պանծալի...*

22. *134ա* Կիրակոսի [Տաղ ասացեալ ի Սիմէոնէ, ձեռ. 423, 89բ]—*Սուրբ* Յուլիտայ *դուստըր մեծաց... 134աբ* Փոխէ—*Տեսեալ ծնօղին զաղէտս իրացն...*

23. *134բ* Վահանայ («Յովհաննէսի»)—*Յաղթող զօրութեամբ վերնականաւ լըցեալ... 134բ* Փոխէ—*Շնորհաց Հոգոյն ընդունարար...*

24. *134բ—5ա* Տեառնընդառաջի—*Քրիստոս փառաց թագաւորն այսօր եկեալ լընծայումն...*

25. *135բ—6ա* [Տաղ ի տէր Ներսիսէ («Ա—Ն»), ձեռ. 425, 219ա]—*Անեղ Որդին Հօր Միածինն...*

26. *136ա* («Կաթողիկոս»)—*Կանայքն արտասուօք լային զբարձօղն արտասուաց...*

27. *136աբ* [Տաղ յարութեան, ձեռ. 424, 165բ]—*Դասքըն հրէական...*

28. *136բ—7ա* [Տաղ բազմախորհուրդ ի Սրկայ, ձեռ. 2566, 229բ]—*Խաչն ի նախնումն երեւեցաւ...*

29. *137ա* [Տաղ աշխարհամատրան, ձեռ. 424, 104բ]—*Ուրախ լեր, հարսն ի յերկրէ...*

30. *137աբ* («Անդրիաս վարդապետ»)—*[Ա]յսօր անդրանիկ Հօր Միածին Որդի յերկինս սըլանայ...*

31. *137բ—8ա* [Տաղ ասոյշ ի տէր Ներսիսէ, ձեռ. 2807, 181բ]—*Աստանօր ծագեաց լոյս աւետեաց կենաց...*

32. *138ա* [Վիճակ առաքելոց]—*[Ա]պա զերկիր վիճակեալ ըստ երկոտասան ազգաց...*

33. *138աբ* [Այլ մեղեդի Վարդապետին, ձեռ. 424, 188ա]—*[Ա]յսօր ցընծայ լեառըն Թաբօր...*

34. *138բ—9ա* [Տաղ ի Ներսիսէ, ձեռ. 423, 215բ]: Ո՛վ զարմանալի—*[Ա]յսօր Գաբրիէլ հրեշտակապետն եկեալ...*

35. *139ա* [Տաղ տեառն Ներսէսի, ձեռ. 424, 202բ]: Ո՛վ զարմանալի—*[Ա]նարատ տաճար եւ առագաստ լուսոյ...*

36. *139աբ* [Տաղ Աստուածածնի, ձեռ. 1989, 15բ]—*[Ո]՛ղջոյն ընդ քեզ, Մարիամ...*

37. *139բ* [Տաղ ծննդեան, ձեռ. 2339, 245ա]—*[Մ]աղիկ պայծառ ծովային...*

38. *139բ—40ա* Յովաննու—*[Զ]եզ մատուցանեմք այսօր, Քրիստոս Միածինդ Հօր...*

39. *140ա* Եօթանասնից—*[Ա]ղաչանօք մաքուր դասին...*

40. *140բ* [Տաղ]—*[Ա]ստուածածին մայր անարատ իսկուհի,/ Ներխընկարան անեղ Բանին Յիսուսի...*

41. *141ա* Տաղ աւետեաց («Ա—Ք»)—*Այսօր երեւի անտեսն ի բարձանց...*

42. *141բ—2ա* Գովասանք սուրբ Աստուածածնին («Գովեստ ի սուրբ կոյսն Մարիամ»)—*Գովեստ բերկրանաց հըրճուողական հնչմամբ...*

43. *142աբ* [Տաղ ի Սրիկ Կոստանդնէ, ձեռ. 423, 220ա]—*Աստուածածին կոյս երանեալ...*

44. *142բ—3ա* Մեղեդի եւ տաղ Տեառնընդառաջի—*[Ա]յսօր նորահրաշ լոյսն ի Հօրէ ծագեալ... 143ա* Փոխէ զնայնն—*[Մ]տեալ ի տաճարն այսօր Օծեալն Աստուած... 143ա* Յորդորակ—*Այսօր ցնծայ Երուսաղէմ եւ գուարճացեալ պայծառանայ...*

45. *143բ—4ա* Տաղ Յովհաննու—[Մ]*ըկրտիչըն Քրիստոսի մեծ* Կարապետըն Յովհաննէս...

46. *144ա* Տաղ Անտոնի ճգնաւորին — *Անձամբ խոնարհիմք ի ճգնութիւնըս քո...*

47. *144աբ* Տաղ Տրդատայ («Ներսեսի է»)—*Նորահրաշ տեսիլ եւ գերագոյն քան զբնութիւն...*

48. *144բ—5ա* Տաղ մարտիրոսաց («Ճ—Ռ»)—*[Ճ]ըշմարիտ վկայք Աստուածորդւոյն եղէ... 145ա* Փոխէ զնայնն. Հոսեալ հեղինացին («Ա—Ք»)—*[Մ]ոսկալի ճըգմամբք սուրբ վկայից քոց, Տէր...*

49. *145աբ* Այլ տաղ մարտիրոսաց («Բան ի վկայսն է»)—*Բանիւ աւետաւոր բարբառնաբար բարբառեսցուք...*

50. *145բ—7ա* Տաղ Սարգսի զօրավարին («Եւ գովեստ բանիցս այս մեծի վկայիսն»)—*[Ե]երջանիկ մեծ զօրական եւ Քրիստոսի յաղթող վըկայ...*

51. *147աբ* Այլ տաղ սրբոյն Սարգսի—*Վկայից հանդիցից հրաշալի...*

52. *147բ* Տաղ սուրբ Սուխիասանց—*[Ե]րջանիկ հոգիահրաշ երանելին* Սուխիաս... *147բ—8ա* Փոխէ զնայնն—*[Բ]այց նոցա ո՛չ պահի հարեալ...*

53. *148աբ* Տաղ սուրբ Ոսկեանց—*[Մ]ուրբ* Ոսկի *քահանայիդ նազելի...*

54. *149աբ* Տաղ հայրապետացն—*[Ի] հանդէս տօնի ձեր խրախացեալ... 149բ* Յորդորակ է—*[Հ]ովիւք նմանեալ քաջ եւ արի հովուին...*

55. *149բ–50ա* Տաղ Թէոդոսի Ջինաւորին–*[Ի]աղաղարար նոր թագաւոր…*

56. *150աբ* Տաղ Քառասնիցն–*[Գ]ունդք սուրբ վկայիցն ի սոսկալի պատերազմին…*

57. *150բ–1բ* Տաղ Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ–*Բարձրացիր, դըշխոյ, փառօք յօրս յիշատակի…*

58. *151բ–2ա* Տաղ Ղազարու–*[Յ]այն կենդանատուն ձայնէր. Ղազարէ, եկ արտաքս… 152ա* Փոխէ զձայն. Ամփոփելոյն–*[Զ]այնն այն, որ զաշխարհս էստեղծ…*

59. *152բ–3ա* Տաղ Ողոգոմեան Ծաղկազարդին–*Այսօր գալըստեամբ քո, Տէր…*

60. *153ա* Այլ տաղ Գալստեան–*Այսօր ցնծան արարածք բախճանապէս աւրհնութեամբ…*

61. *153աբ* Տաղ Աւագ ե—շաբաթին–*Սկիզբն համայնից արարածոց գոյից… 153բ–4բ* Փոխէ. Հոսեալ հրեղինացըն – *Հաւաքեալ կայինն…*

62. *154բ–5ա* Տաղ Մեծի շաբաթին–*Այսօր է շաբաթ եւ լըռութիւն հանգիստ յերկրի…*

63. *155աբ* Այլ տաղ տեառն Ներսէսի ասացեալ յորդ[որական]–*Այսօր աւետիս ձեզ նընջեցեալոցդ…*

64. *155բ–6ա* Տաղ Յարութեան–*Յայնժամ սիրով տիրական…*

65. *156աբ* Այլ տաղ Յարութեան («Կոստանդինե»)–*Կանանցըն կանխեալ եկին ի գերեզմանն…*

66. *156բ* Այլ տաղ Յարութեան («Ի Հայոց»)–*Ի գերեզմանէն զմարմինն, ո՛վ պարտիզպան…*

67. *156բ–7ա* Այլ տաղ Յարութեան ըզկնի Իւղաբերից–*Բայց ի միաշաբթին լուսանալն առաւօտին…*

68. *157ա* Այլ տաղ Յարութեան–*Այսօր նոր արեւ հարեալ…*

69. *157ա–8ա* Այլ տաղ Յարութեան–*Ո՛վ կանայք, զարթիք տեսէք…*

70. *158ա–9բ* Տաղ Բարսեղի հայրապետին–*Անեղ, անմահ լոյսն էական, /Որ է անհաս եւ անսահման…*

71. *159բ–60ա* («Մխիթար ծառայ»)–*Մաքուր տաճար եւ բնակարան անմահին, անմահին…*

72. *160ա* [Ողբ մեռելի]–*Եղբարք որ կայք աստ միաբան,/Ինձ ունկն դիք ամենեքեան…*

73. *160ա–1բ* [Վարդան վարդապետի ասացեալ («Ա—Ք») ձեռ. 11, 94ա]–*Աստուածածին ամէնաւրհնեալ, /Ըզպաղատանըս մեր ընկալ…*

74. *161բ–2ա* [Օրհնութիւն բաժակի]–*Աւրհնեալ է Աստուած եւ Հայր Տեառն մերոյ…*

75. *162աբ* [Աղօթք պահպանութեան]–*Աստուած յաւիտենական, բարերար եւ ամենակալ…*

76. *163բ* Տաղ պսակի անուշ, /Թէ չգիտես, լինիս իբր զճնճուղ–*Ամենազօր Տէր թագաւորաց, /Թագաւորիս մեր ըզգեցո հանդերձ փառաց…*

77. *163բ–4բ* Տաղ սուրբ եկեղեցոյ–*Կայթեա, սուրբ կաթողիկէ եկեղեցի եւ պարէ, /Զմանկունըս քո ժողովէ…*

78. *165ա* Ցաղագս լուծման թուոց–*Յոբելեան՝ Ծ (50) տարի…*

79. *166աբ* [Քաղուածք ի շարականաց]–*Պարագրի անպարգրելի Բանն ի մարմնի…*

80. *167աբ* [Յովհաննու Ոսկէբերանի]–*Ի յորովայնէ ընտրեալ, ի յորովայնէ ընտրեալ,/ Ճգնութեամբ Փրկչին հետեւեալ…*

81. *167բ–8ա* [Ծննդեան]–*Մայր Աստուծոյ Մարիամ, /Դուստր Դաւթեան թագազարմ…*

82. *168ա* [Տաղ աւետեաց «Ա—Ի»]–*Աւետիս քեզ, Մարիամ, զոր Գաբրիէլ զկզբնաւորեաց…*

83. *169ա* եկեղեցի ասէ առ սուրբն Գրիգոր Լուսաւորիչն–*եկեղեցի կաթուղիկէ ի Հայաստան, /Այսօր զմանկունըս ժողովեալ իւր համաձայն…*

84. *169ա–70ա* [Տաղ Խաչատուր Կեչառացի վարդապետի»]–*Ես եմ կորուսեալ ոչխար,/ Մոլորեալ ի սուրբ հօտէ…*

85. *170ա* Տաղ Ջատկի շաբաթին [Գրիգորի Նարեկացւոյ]–*Ես ձայն զառիւծուն ասեմ, որ գոչէր ի քառաթեւին…*

86. *170աբ* Տաղ ազնիւ ի վերայ խաչելութեան–*Ծարաւեցաւ Տէրն ի խաչին…*

Թ. [Բանք զանազանք]

1. *175ա* [Հարցումն յաստղաբաշխութենէ]–*Հարցումն. եթէ զի՞նչ է աստղաբաշխութեան հանճարոյն շահն: Պատասխանի. եթէ հմտութիւն ընթացից…*

2. *175բ–83բ* [Ասարայ Սեբաստացւոյ] Տումար արեգական եւ լուսնի–*Առաջին գաւազանն՝ կենդանակերպք արեգականն է… (176ա–82ա Ամսացոյց խորանք):*

–175բ [Յիշատակարան]–*Այլեւ զվերջին աշխատօղս ի սմա՝ զանիմաստ եւ զանպիտան ծառայս* Ասար Սեբաստացիս, *որ բազում աշխատութիւն կրեցի ի վերայ լուսանցուցիս ըստ կարեաց մերում, եւ յետոյ այլ եւս զամսացուցեր բոլոր տարոյն եւ զնշաներն ի յայլ ազգեաց օրինակեալ եւ աստ եդեալ: եթէ որք ընթեռնուն, զմեզ յիշ[մ]ան արժան առնեն միով Տէր ողորմեայիւ, եւ ինքն՝ իմաստութեան բաշխօղն Քրիստոս եւ Սուրբ Հոգին ճշմարտութեան եւ Հայրն ամենակալ՝ ձեզ եւ մեզ առհասարակ պարգեւեսցէ զիւր առատ ողորմութիւնն:*

Ես որ դատարկս եմ զուրկ եւ ունայն,
Յիշել աղաչեմ զծրօղ սորայն:

3. *184ա* Բղջախոհութիւն եւ անիծեալ դստեր իւր [ծառ]—*Ազտեղանալն եւ շաղախիլն…*

4. *184բ* [Աստղաբաշխական բոլորակ]—*Այս բոլորակս ցուցանէ գօտիք աստեղատանց…*

5. *185ա—6բ* [ժամանակագրութիւն՝ 1221—1697 թթ.]—*Ի դուրս գալն Թաթարաց…*

6. *188ա—9բ* Պատմութիւն սրբոյն Վարդանայ Հաչի Հայոց սպարապետի եւ վկայի Քրիստոսի: Յեղիշայէ սրբոյ Դաւթայ երիցու հայցեալ գրեալ—*[Զ]բանն վասն որոյ պատուիրեցեր… ի բազում բարկութենէն…*

Տպ. 1957, էջ 3—7:

7. ա. *90ա—4ա* [Ի բանից սրբոց վարդապետաց] Յոհաննու Ոսկիբերանի ասացեալ—*Առանց բարկութեան ոչ վարդապետութիւն յառաջանայ…*

Ի բանից՝ Դիոնէսիոսի, Կիւրղի, Բարսեղի, Սահակայ հայրապետի, Ամրոսիոսի, Օգոստինոսի, Ջերօնիմոսի, Գրիգորի, Բեռնարտոսի, Սենեքայ Թուլիոսի, Իզիդորոսի:

բ. *194ա—8ա* Հասարակ վարդապետաց ասացեալ, որոց անուանք ոչ գտաք—*Մեծ են գործին աստուածային եւ հրաշալիք… զհոգին իւր ի գին զվտակ կողին ի լուացումն:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 6ա, 89բ, 109ա Գիրքս Սուրբ էջմիածնա *է:*

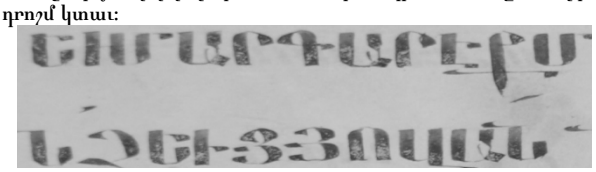
ԳՐՁԱՓՈՐՁ 1ա—2բ, 4բ, 203աբ (առանձին տառեր եւ բառեր): 5ա Այս գիրքս խոճայ Ղազ[արին *էր]:*

1738
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

Տաթեւ ԺԷ—XVII

ԳՐԻՉ՝ Ալէքսիանէ: ՍՏԱՅՈՂ՝ Յոհան վրդ. Տաթեւացի:

ԹԵՐԹ՝ 455. չգրուած՝ 1ա, 169բ, 202բ—3բ, 256ա, 258աբ, 278աբ, 330բ, 455բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԸx12 (Ա 11): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, արեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 20,3x14,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 28: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ սպիտակ, կապոյտ եւ նարնջագոյն զոլերով գործուածք, դռնակի աստառը՝ ծաղկադրոյմ կտաւ:

Նմուշ՝ 8բ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 2ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 58ա, 68բ, 108բ, 147բ, 204ա, 213ա, 259ա, 279ա, 331ա, 402ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոշնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—Ճաշոց: Ժ—ԺԱ դդ.: 2 (Ա—Բ) + 2 (Գ—Դ), ստացուած եզրաճատուած 2 թերթերի ընդլայնակի երկատակումից: Ունի բազմագունի լուսանցազարդեր եւ զարդագրեր: Կարդալ՝ Դբ, Գբ, Դա «Սահմի Ժ. Սրբոյն Գրիգորի ելն ի Վիրապէն. եւ այս կանոն կատարի… Ընթերցուած յԱռակաց—Յայնժամ կացցէ արդարն///»: Աա, Բա, Աբ «Տէր Ի. Նաւակատիք սուրբ եւ կաթողիկէ եկեղեցւոյն. եւ այս կանոն կատարի… Ընթերցուած յԱռակաց. Իմաստութիւն շինեց իւր տուն///»: Տե՛ս տպ. «Ճաշոց», Վաղարշապատ, 1877, էջ 497-99:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի Ա փեղկի կաշին վնասուած անկիւնները՝ թերեւակի մաշուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. *2ա—45բ* [Դաւթի Անյաղթի Սահմանք իմաստասիրութեան]

Տե՛ս ձեռ. 464, 95ա—149բ. *Նխ. /2ա—3բ: Ֆա—իա /3բ—45բ:*

2. *46ա* Ընդ այսոսիկ եւ առաջիկայ բան իմաստնոյս—*Ամենայն չար տանջելի…*

3. *46բ—9ա* Դաւթի փիլիսոփայի Առածք հինգ…

Տե՛ս ձեռ. 464, 184ա—7բ. *Ֆա/46բ—7ա: բ/47աբ:գ/47բ: դ/47բ—8բ: ե/48բ—9ա:*

4. *49աբ* Նորին Վասն բաժանման—*Ամենայն որ միանգամ բաժանեալ գոյ…*

Բ. *49բ—57ա* Մեկնութիւն Դաւթի փիլիսոփայի, որ ի կատարումն նորին տաղի, որ վասն իմաստութեան, ասացեալ տեառն Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի, ի խնդրոյ ումեմն Ստեփաննոսի սիրողի իմաստութեան—*Ջխնդիր հոգեւորական հաւատով…*

Գ. *58ա—68բ* Պորփիւրի Ներածութիւն [Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս ձեռ. 718, 138ա—70բ. *Նխ./ 58ա: Ֆա—իզ/58ա—68բ:*

Դ. 1. *68բ—88ա* Արիստոտէլի Ստագիրացւոյ Ստորոգութիւնք…

Տե՛ս ձեռ. 926, 191ա—201բ. *Նխ./68բ—70ա: Ֆա/70ա—3բ: բ/72բ—6ա: գ/76ա—9ա: դ/79ա—82ա: ե/82աբ: զ/82բ—6ա: է/86աբ: ը/86բ—7ա: թ/87աբ: ժ/87բ—8ա:*

2. *88աբ* [Գովք Արիստոտէլի]—*Աւարտ իրիս ճեմականի /Ստագիրացւոյ նրբախօսի…*

Ե. *88բ—97ա* [Ջիլբերտոսի Պոռետացւոյ] Գիրք Վեց սկզբանց (թրգմ. Ոսկանի)

Տե՛ս ձեռ. 926, 287ա—91բ. *Ֆա/88ա—9բ (սկ. «Տեսակ է ներընդունական բաղադրութեան…»): բ/89բ—90բ: գ/90բ—*

1ա: դ/91ա–2ա: ե/92բ–3բ: զ/83բ–4բ: է/84բ–5բ: ը/85բ–97ա (վրջ. «որ զանհուր///»):

Ջ. *97բ–108ա* Սկիզբն եւ նախադրութիւն գրոցն, որ ասի ըստ յունաց Պէրի արմենիաս եւ հայերէն Յաղագս մեկնութեան: Արտադրեալ ի մեծ իմաստագոյն Արիստոտէղէ, թարգմանեալ և մկրտեալ ի Դաւթէ Ներգինացւոյ

Տե՛ս ձեռ. 926, 201բ—7ա. *նխ. /97բ: § ա/97բ–8ա: բ/98աբ: գ/98բ–108ա:*

Է. *108բ–202ա* Համառօտ հաւաքումն եւ յոյժ օգտակար ի Դիալեթիկայն, որ է Տրամաբանութիւն, կարգեալ եւ թարգմանեալ ձեռամբ Բարդուղիմէոսի եպիսկոպոսի

Տես ձեռ. 69, 266ա—346բ. *ա/108բ–34ա: բ/134բ–47ա: գ/170ա–202ա (սկ. «Այսինքն՝ որ թարգմանի սոֆեսթիքայն...»): դ/147բ–69ա (§բ–ից յետոյ):*

Ը. *204ա–13ա* [Ջիլբերտոսի Պօռետացւոյ] Գիրք Վեցից սկզբանցն (հին թրգմ.)

Տե՛ս ձեռ. 1713, 218ա—24բ. *§ա/204աբ: բ/204բ–5բ: գ/205բ–6բ: դ/206բ–7ա: ե/207ա–8ա: զ/208ա–9բ: է/209բ–10բ: ը/210բ–1ա: թ/211ա–2բ: ժ/212բ–3ա:*

Թ. *213ա–40ա* [Պետրոսի Աւազոնացւոյ] Համառօտ հաւաքումն վերլուծութեան Վեց սկզբանց գրոց [Ջիլբերտոսի Պօռետացւոյ] – *Տեսակն է ներբնդունական բաղադրութեանն...*

Ժ. 1. *240ա–52ա* Արիստոտիղի իմաստասիրի թուղթ առ Աղէքսանդրոս թագաւոր: Պատմութիւն յաղագս աշխարհի–*Իսկ բազում անգամ ինձ աստուածային ինչ...*

2. *252բ–5բ* Արիստոտէլի Յաղագս առաքինութեանց առ Աղէքսանդրոս թագաւոր–*Գովելի են գեղեցիքն եւ պարսաւելի՝ գորշելիքն...*

ԺԱ. *256բ–7բ* [Դաւթի Հարճացւոյ] Նկատումն Արիստոտէղի–*Ուսուցանէ մեզ ի բնալսողութեանցն...*

ԺԲ. 1. *259ա–77բ* Արիստոտէլի Վերլուծական (Դաւթի Անյաղթի Մեկնութիւն ի Վերլուծականն Արիստոտէլի)

Տե՛ս ձեռ.464, 150բ—83բ. *§ա/259ա–60բ: բ/260բ–2ա: գ/262ա–3ա: դ/263ա–4բ: ե/264բ–5բ: զ/265բ–6բ: է/266բ–7բ: ը/267բ–8բ: թ/268բ–70բ: ժ/270բ–2ա: ժա/272ա–3ա: ժբ/273ա–5ա: ժգ/275ա–6բ: ժդ/276բ–7բ:*

2. *279ա–330ա* Դաւթի փիլիսոփայի Ներգինացւոյ Վերլուծութիւն Ներածութեան Պորփիւրի

Տե՛ս ձեռ. 1688, 1ա—151ա. *ա–խ/279ա–330ա: §իբ–ի վերջաւորութեան՝ 325ա «կատարումն եղեւ գրելոյ միոյ մասին առաջիկայ շարագրութեան Պորփիւրի»:*

3. *331ա–401բ* Ստորոգութիւմբ Արիստոտէլի (Մեկնութիւն Դաւթի Անյաղթի)

Տե՛ս ձեռ. 1687, 106բ—245բ. *նխ./ 331ա–5բ: §ա/335բ–48բ: բ/348բ–58բ: գ/358բ–71բ: դ/371բ–84ա: ե/384ա–5ա: զ/385ա–95ա: է/395ա–7ա: ը/397ա–8ա: թ/398ա–400բ: ժ/400բ–1բ:*

4. *402ա–55ա* Սկիզբն եւ նախադրութեան գրոց, որ ասի ըստ յունացն Պերի արմենիաս եւ հայերէն Յաղագս մեկնութեան: Արտադրեալ ի մեծ իմաստնոյն Արիստոտէլէ եւ մեկնեալ ի Դաւթէ

Տե՛ս ձեռ. 1690, 209բ—305ա. *նխ. /402ա–6ա: §ա/406ա–9ա: բ/409ա–10բ: գ/410բ–55ա:*

ԺԳ. *57բ* [Յաւելագրութիւն ԺԸ դ. Ծառ գոյացութեան]–*Գոյացութիւն՝ մարմին–անմարմին (շար. թերի):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

324բ Ջծառայս ամենայն ծառայիցդ Աստուածոյ եւ գյետնեալս ամենեսին՝ զԱլէքսիանէ գրիչ յիշեսջիք ուղիղ մտօք, աղաչեմ, աղաչեմ:

455ա Ջամենամեղ Ալէքսիանէ ծրօղ յիշեսցէք ի Քրիստոս ի սուրբ յաղօթս ձեր, աղաչեմ աղաչեմ արտասուալից հառաչմամբ:

169ա (Յոհան ստացողի) Ւռ ոտս անկեալ աղերսեմ մեծահառաչ եւ յոգնաթախանձ պաղատանօք զերկասիրաբար ընթերցօղսդ եւ կամ հարեւանցի իմն ի տեսութիւն եկեալ պատահօղսդ այսմ գիւտի, իմաստախոհ քննողաց եւ հմտացուցչի բոլոր գոյից եւ համօրէն գիտութեանց, յիշել սրտի մտօք միով Ողորմայիւ զստացօղ սորա՝ զՅոհան ներգեւեալ սպասաւոր բանի, տեղեաւ Տաթեւացի, որ բազում աշխատութեամբ ստացայ զսա՝ ի վարժումն անձին իմոյ եւ վայելումն ոգւոյս նուաստի. եւ յետ ելիցն մեր ումՏէր տացէ վայելել: Եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ յաւրհնելոյն յաւիտեանս. ամէն:

1բ Արտաքին գիրքս է Տաթեւացի Յոհան աստուածաբան վարդապետին, եւ յիշատակ Ստաթէի Սուրբ առաքելոյն: Ով ոք ընթեռնուք, յիշեսցէք ի Քրիստոս Աստուած:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

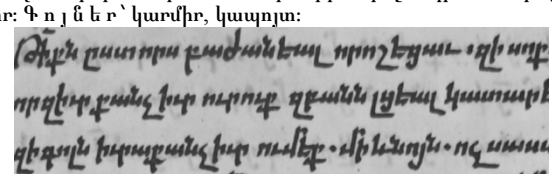
1բ (ժէդ.) է Տէր Քրիստոս յոյս համայնից՝
Մահկանացուաց եւ անմահից,
Յորժամ փառօք գաս ի յերկնից,
Ընկալ եւ զիս ընդ հաճոյից՝
Ջներսէս գիտակս մեղսալից,
Որ կայ արդէն ամօթալից:

1739
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

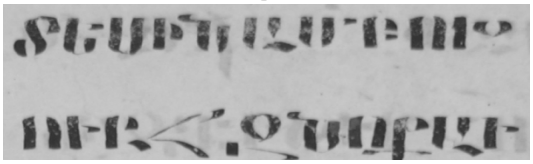
Ղարասու ՌՂԵ—1646

ԳՐԻՋ, ԾԱՂԿՈՂ, ԿԱՋՄՈՂ՝ Յովաննէս սրկ.: ՍՏԱՅՈՂ՝ Առաքել վրդ.: ԹԵՐԹ՝ 384. չգրուած՝ 1ա—3բ, 372ա—84բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԱx12+1x12: ՆԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «AC» լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 20,2x14: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 27: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը տախտակ, աստառը՝ զարդաճիւս բազմագունի զոլերով մետաքս:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 4ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 62բ, 141ա, 222բ, 284բ, 307բ: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

Նմուշ՝ 68ա

Նմուշ՝ Բա

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—Աւետարան Մարկոսի: Ժ—ԺԱ դդ.: 2 (Ա—Բ) + 2 (Գ—Դ), ստացուած 2 կէս թերթերի ընդլայնակի երկտակումից: Մագագաղթ, երկսիւն բոլորագիծ երկաթագիր: Մանրանկարչութիւն՝ բազմագունի լուսանցազարդի մնացորդ (Աբ): Կարդալ՝ Դա—Գբ, Գա—Դբ «////[յերի]ր աւուր յառնել... առաջի նոցա///» (Ը, 32—Թ, 2), Բբ—Աա, Աբ—Բա «////[Մովսէ]սի... եւ ընդ ա[ռաջ]///» (Թ, 4—14):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. ցեցակեր: Կազմի Բ փեղկի կաշին՝ ճեռնուած, դռնակը՝ մկնակեր, կապիչներն ու փականները՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. *4ա—61ա* Դաւթի փիլիսոփայի Յաղագս սահմանաց իմաստասիրութեան

Տե՛ս ձեռ. 464, 95ա—149բ. *Նխ. /4ա—5բ: Ցա—իա/5բ—61ա:*

2. *61ա—2ա* Ընդ այսոսիկ հանդերձ եւ առաջիկա բան իմաստոց—*Ամենայն չար տանջելի...*

Բ. *62բ—75բ* Պորփիւրի Ներածութիւն [Ստորոգութեանցն Արիստոտելի]

Տե՛ս ձեռ. 718, 138ա—70բ. *Նխ./62բ: Ցա—իզ/62բ—75բ: Ի լուսանցս՝ լուծմունք:*

Գ. 1. *75բ—136բ* Դաւթի փիլիսոփայի Ներբինացոյց Վերլուծութիւն Ներածութեան Պորփիւր[ի], Պաւֆիւր

Տե՛ս ձեռ.1688, 1ա—151ա. *Ցա—խ/75բ—136բ:*

2. *136բ—9բ* Դաւթի փիլիսոփայի Առածք հինգ...

Տե՛ս ձեռ. 464, 184ա—7բ. *Ցա/136բ—7բ: բ/137բ: գ/137բ—8ա: դ/138ա—9ա: ե/139աբ:*

3. *139բ—40բ* Նորին Վասն բաժանման—*Ամենայն որ միանգամ բաժանեալ գոյ...*

4. *141ա—222ա* Ստորոգութիւնք Արիստոտելի, որ կոչի յունարէն Կատիղորիս (Մեկնութիւն ի Դաւթէ):

Տե՛ս ձեռ. 1687, 106բ—245բ. *Նխ. /141ա—6ա: Ցա/146ա—60ա: բ/160ա—71բ: գ/171բ—86ա: դ/186ա—201բ: ե/201բ—3ա: զ/203ա—14բ: է/214բ—6բ: ը/216բ—8ա: թ/218ա—20բ: ժ/220բ—2ա:*

5. *222բ—82բ* Սկիզբն եւ նախադրութիւն գրոցն, որ ասի ըստ յունացն Պերի արմէնիաս եւ հայերէն՝ Յաղագս մեկնութեան: Առտադրեալ ի մեծ հելլենացոց իմաստասիրէն Արիստոտէլէ, թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դաւթէ փիլիսոփայէ

Տե՛ս ձեռ. 1690, 209բ—305ա. *Նխ. /222բ—7ա: Ցա/227ա—30բ: բ/230բ—2բ: գ/232բ—82բ*

Դ. *282բ—4ա* [Դաւթի Հարցացոյց] Նկատումն Արիստոտելի—*Ուսուցանէ մեզ ի բնալսողութեանցն այնոցիկ...*

Ե. 1. *284բ—99բ* Արիստոտելի իմաստասիրի Թուխթ առ Աղէքսանդրոս թագաւոր: Պատմութիւն յաղագս աշխարհի—*Իսկ բազում անգամ ինձ աստուածային ինչ...*

2. *299բ—303բ* Արիստոտելի Յաղագս առաքինութեանց, գրեալ առ Աղէկսանդր թագաւոր—*Գովելի են գեղեցիկքն եւ պարսաւելի՝ գարշելիքն...*

Զ. [Բանք զանազանք]

1. *303բ—4ա* [Վասն իմաստնոց, թէ ո զինչ ասաց]—Արիստոտէլէս Ստագիրացի էր...

2. *304ա* Յաղագս մարդասիրութեան—*Ասաց Հոմերոս. Աստուածքն աւտարաց...*

3. *304աբ* Մասունք մարմնոց—*Ուղեղ է մասն մարմնոյ...*

Է. *304բ—7ա* [Զաբեռականք Գրիգորի Մագիստրոսի]

Տե՛ս ձեռ. 1715, 295բ—8ա. *Ցա/304բ—6ա: բ/306ա: գ/306ա—7ա: դ/307ա:*

Ը. *307բ—30ա* Արիստոտելի Վերլուծական (Դաւթի Անյաղթի Մեկնութիւն ի Վերլուծականն Արիստոտելի)

Տե՛ս ձեռ. 464, 150բ—83բ. *Ցա/307բ—9բ: բ/309բ—11ա: գ/311ա—2բ: դ/312բ—4ա: ե/314ա—5բ: զ/315բ—6բ:*

Է/316բ–8ա: Ը/318ա–9ա: Թ/319ա–21բ: Ժ/321բ–3բ: ԺԱ/323բ–4բ: ԺԲ/324բ–7ա: ԺԳ/327ա–8բ: ԺԴ/328բ–30ա:

Թ. *330ա–1բ* [Համառօտ հաւաքումն Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի ի բնութիւն մարդոյն]–*Հարցումն յԱրիստոտէլէ ասացեալ. Դու հանրականագո՞յն ես, թէ կենդանի: Պատասխանի. կենդանի…*

Ժ. *331բ–4ա* Վերլուծութիւն Ստորոգութեան Արիստոտէլի Ժ բանն [Մովսիսի Քերթողի, ձեռ. 1980, 286ա]–*Ստորոգութիւնքս ներ[ք] եւ ասութիւնք անուանին…*

ԺԱ. *334ա–8բ* [Յովհաննու Դամասկացւոյ] Յաղագս գոյի, էութեան եւ պատահման, թարգմանած Բագրատունոյ Մամիկոնէի յունարէն գրով–*Գոյ է հասարակ անուն ամենայն գոյից…*

ԺԲ. *338բ* [Մեկնութիւն իմաստասիրական բառից]–*Կատաղաւրիաս՝ ստորոգութիւն… Պրաւֆասիս՝ նախադասութիւն (9 բառ):*

ԺԳ. *338բ–41ա* Պատասխանի մեծ իմաստասիրին Սեկունդոսի, զոր հարցեալ տիեզերակալ կայսրն Անդրեանոս–*Ջինչ է աշխարհ, պատասխանի արայ ինձ…*

ԺԴ. *341ա–57բ* Հարիւր իմաստասիրաց ասացեալ (Բանք իմաստասիրաց)

Տե՛ս ձեռ. 464, 9ա—30ա. *Յոչբ/ չիք: Ֆա/356ա–7բ (Ֆիզ-էից յետոյ, սկ. «Հոմերոս նշանաւոր փիլիսոփոս ասէ. երեք գաւրութիւնք երկնից…»): Բ/341ա–2ա: Գ/342աբ: Դ/342բ–4ա: Ե/344ա: Զ/345ա: Է/345ա–6բ: Ը/346բ–7ա: Թ/347աբ: Ժ/347բ: ԺԱ–ԺԲ/չիք: ԺԳ/348աբ: ԺԴ/348բ: ԺԵ/348բ–9ա: ԺԶ–ԺԷ/348բ–9ա (միաւորուած խորագրով): ԺԸ/350բ–1ա: ԺԹ/351աբ: Ի/351բ–2ա: ԻԱ/352աբ: ԻԲ/352բ–3ա: ԻԳ/353ա–4ա: ԻԴ/354ա: ԻԵ/354աբ: ԻԶ/354բ–6ա (356ա–7բ տե՛ս Ֆա): ԻԷ/347բ–8ա (սկ. «Սեներտոս ասէ. ի վերայ չար կանանց բարւոք է կնիք»): ԻԸ–ԻԹ/չիք:*

ԺԵ. *357բ–371ա* Սահմանք իմաստասիրին Դաւթի: Սահմանք իմաստասիրական իբր հարցմամբ (Ա—Ք)–*Ջի՞նչ է Աստուած՝ վսեմական եւ ինքնաբուն գոյութիւն… և մոռացումն մարդկային հոգւոց:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

307ա Եւ զիս՝ անարժան սուտանուն Յովաննէս *գրիչս յիշեա:*

371ա Փա՛ռք… Որոյ շնորհիւ եւ ողորմութեամբն եղեւ սկիզբն եւ կատարումն այս սովփերիս Արտաքին գրոյս, որ ունի գումարեալ յինքեան զյոլով իմաստասիրաց զբազմահանճար գիտութիւնս, յաշխարհին Կաֆայ, *ի Ղարասու կոչեցեալ քաղաքի, ընդ հովանեաւ* Սուրբ Աւգսէնդ *անուանեալ եկեղեցւոյս, ձեռամբ՝* Յովաննէս *սարկաւագի գրելով եւ ծաղկելով եւ կազմելով, ի թվականութեանս մերոյ ՌՂԵ (1646), ի հայրապետութեան տեառն* Փիլիպոս *կաթողիկոսի, որ լուսակառոյց յԱթոռն ի Սուրբ էջմիածին, ի թագաւորութեան աւսմանցոց սուլթան* Իպրահիմին, *արդեամբք եւ ծախիւք՝ Առաքել վարդապետին՝ նոյն* Փիլիպոս *կաթողիկոսի աշակերտին, որ ստացաւ զսա ի վայելս անձին իւրոյ, այլ //(371բ) եւ յիշատակ ինքեան եւ իւրոց ծնողացն, եւ ամենայն ազգականաց: Արդ, որք, հանդիպիք այսմ գերապանծ իմաստասիրական մատենիս կարդալով կամ աւրինակելով, կամ հրեւանցի տեսանելով, մեծաւ խնդրանաւք հայցեմք ի ձէնջ, սրտի մտաւք յիշել առ Աստուած զամենայն աշխատաւորս սորա, եւ մեղաց թողութիւն խնդրել, եւ ասել. Քրիստոս Որդի եւ Հայր մեր յերկինս: Եւ զոր ինչ մեզ շնորհէք, եւ ձեզ լիցի մասն եւ բաժին յԱստուծոյ: Դարձեալ մեծաւ աղաչանաւք խնդրեմք ի ձէնջ ամենեցուն. մի՛ առնել զչար սովորութիւնն զայն, որ հատանեն զյիշատակարանս գրոց եւ կամ եղծանեն: Ջսէրն Քրիստոսի առ ձեզ բարեխաւս առնեմք, զինչ եւ իցէ պատճառանաւք մի՛ առնէք զայդ գործ, եւ թէ զձեր յիշատակն կամիք գրել, յայլ ուրեք գրեցէք եւ զմերն թողէք եւ մի՛ կտրէք: Եւ որք անտես արարեալ զաղաչանս մեր կտրեն եւ կամ ջնջեն, ջնջեսցին անունք նոցին ի գրոյն կենաց, եւ որք ողորմեալ մեզ թողցեն, գրեսցին անունք նոցա ի գիրն կենաց: Շնորհաւք եւ ողորմութեամբն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, որում փառք յաւիտեանս. ամէն:*

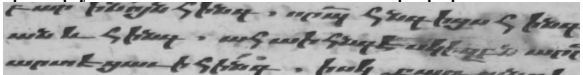
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 3բ, 4բ, 158բ, 202բ, 367բ Պաղտասար *վարդապետ:*

1740
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

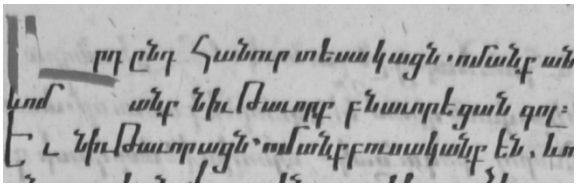
էջմիածին ՌՁԳ—ՌՁԵ 1634—1636

ԳՐԻՉ՝ եղիազար (353ա—80ա), եսայիայ (384ա—419բ, 422ա—39բ), Անանուն Ա (4ա—176ա), Անանուն Բ (181ա–352բ), Սիմէօն (176բ—80բ, 380ա—3ա, 420ա—1բ, 440ա—56բ): ՇԱՂԿՈՂ՝ Մարտիրոս դպիր, Սիմէօն (գրիչը): ՍՏԱՅՈՂ՝ Տէր Յովհաննէս (4ա—352բ), Առաքել կրօնաւոր:

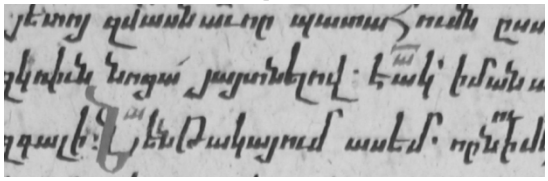
ԹԵՐԹ՝ 463. չգրուած՝ 1ա—3բ, 73ա, 383բ, 457ա—63բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—Խx12 (ԼԱ, ԼԳ 10, ԼԵ 11, ԼՋ, ԼԸ 6): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, աւեւելեան: ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ՝ 18,6x12,7: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (տարբեր): ՏՈՂ՝ 27: ԿԱՋՄ՝ դռոշմազարդ բալագոյն կաշի, դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ զարդաճիւս մոխրագոյն մետաքս: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2+2, մազադաթ:

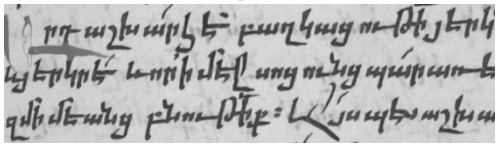
Նմուշ՝ 60ա

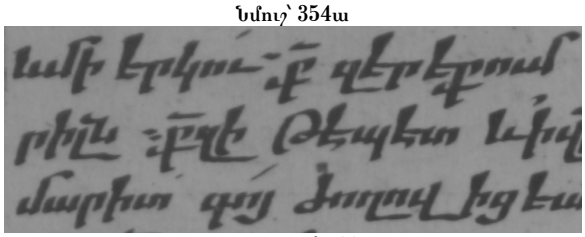
Նմուշ՝ 177ա

Նմուշ՝ 183ա

Նմուշ՝ 354ա

Նմուշ՝ 400ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ՝ Կիսախոռան՝ 4ա: ձակատագրդ՝ 73բ, 181ա, 277ա, 353ա, 377ա, 384ա: Լուսանցագրդ՝ բուսական: Զարդագիր՝ թոչնագիր, հանգուցագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ:

Վիճակ՝ բաւարար. կազմի կաշին՝ թեթեւակի ճեռծուած, դոնակը՝ վնասուած:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. 1. *4ա–72ա* Դաւթի փիլիսոփայի Ներգինացւոյ Յաղագս սահմանաց իմաստասիրութեան

Տե՛ս ձեռ. 464, 95ա—149բ. *Նխ. /4ա–6ա: Ցա–իա/6ա–72ա:*

Ձի օգտագործուած քնն. բնագ., երևան, 1960:

2. *72աբ* Ընդ այսոսիկ եւ առաջիկայ բան իմաստնոյս–*Ամենայն չար տանջելի…*

Բ. *73բ–90բ* Պորփիւրի Ներածութիւն [Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս ձեռ. 718, 138ա—70բ. *Նխ./ 73բ–4ա: Ցա–իզ/74ա–90բ: Ի լուսանցս՝ լուծմունք:*

Գ. 1. *90բ–176ա* Դաւթի փիլիսոփայի Ներգինացո Վերլուծութիւն Ներածութեանն Պորփիւր[ի], Պարֆիւր

Տե՛ս ձեռ. 1688, 1ա—151ա. *Ցա–խ/ 90բ–176ա:*

Ձի օգտագործուած քնն. բնագ., երևան, 1976:

2. *176բ–9բ* Դաւթի փիլիսոփայի Առածք հինգ…

Տե՛ս ձեռ. 464, 184ա—7բ. *Ցա/176բ–7բ: բ/177բ: գ/177բ–8ա: դ/178ա–9ա: ե/179աբ:*

3. *179բ–80բ* Նորին Վասն բաժանման–*Ամենայն որ միանգամ բաժանեալ գոյ…*

4. *181ա–276ա* Ստորոգութիւնք Արիստոտէլի, որ կոչի Կատիղորիս (Մեկնութիւն ի Դաւթէ)

Տե՛ս ձեռ. 1687, 106բ—245բ. *Նխ./181ա–7ա: Ցա/187ա–203բ: բ/204ա–17ա: գ/217ա–34ա: դ/234ա–52ա: ե/252ա–3բ: զ/253բ–67բ: է/267բ–70ա: ը/270ա–1բ: թ/271բ–4բ: ժ/274բ–6ա:*

5. *276բ–350բ* Սկիզբն եւ նախադրութիւն գրոցն, որ ասի ըստ յունացն Պերի արմէնիաս եւ հայերէն Յաղագս մեկնութեան: Առտադրեալ ի մեծ հեղենացւոց իմաստասիրէն Արիստոտէղէ, թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դաւթէ փիղիսոփայէ

Տե՛ս ձեռ. 1690, 209բ—305ա. *Նխ. /276բ–82ա: Ցա–282ա–6բ: բ/266բ–9ա: գ/289ա–350բ:*

Դ. *350բ–2բ* [Դաւթի Հարեցւոյ] Նկատումն Արիստոտէլի–*Ուսուցանէ մեզ ի բնաւսողութեանցն այնոցիկ…*

Ե. 1. *353ա–73բ* Արիստոտէղի Թուղթ առ Աղէքսանդրոս թագաւոր: Պատմութիւն յաղագս աշխարհի–*Իսկ բազում անգամ ինձ աստուածային ինչ…*

2. *373բ–8բ* Արիստոտէլի Յաղագս առաքինութեանց գրեալ առ Աղէկսանդր թագաւոր–*Գովելի են գեղեցիկքն եւ պարսաւելի՝ գարշելիքն…*

Զ. 1. *378բ–9բ* [Վասն իմաստնոց, թէ ո զինչ ասաց]—Արիստոտելէս Ստագիրացի էր…

2. *379բ* Յաղագս մարդասիրութեան–*Ասաց Հոմերոս. Աստուածքն նաւտաբաց նմանեալ…*

3. *379բ–80ա* Մասնաւոր մարմնոյ–*Ուղեղ եւ մասն մարմնոյ…*

Է. *380ա–3ա* [Զափաբերականք Գրիգորի Մագիստրոսի]

Տե՛ս ձեռ. 1715, 295բ–8ա. Ցա/380ա–1բ: բ/381բ–2ա: գ/382աբ: դ/382բ–3ա:

Ը. *394ա–407ա* Արիստոտէլի Վերլուծական (Դաւթի Անյաղթի Մեկնութիւն ի Վերլուծականն Արիստոտելի)

Տե՛ս ձեռ. 464, 150բ—83բ. *Ցա/384ա–5բ: բ/385բ–7բ: գ/387բ–8բ: դ/389ա–90բ: ե/390բ–2ա: զ/392ա–3ա: է/393ա–4բ: ը/394բ–5բ: թ/395բ–8ա: ժ/398ա–400ա: ժա/400ա–1բ: ժբ/401բ–4ա: ժգ/404ա–5բ: ժդ/405բ–7ա:*

Թ. *407ա–8բ* [Համառօտ հաւաքումն Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի ի բնութիւն մարդոյն]–*Հար-*

ցումն յԱրիստոտէլէ. Դու հանրակագո՞յն ես, թէ՞ կենդանի: Պատասխանի. կենդանի…

Ժ. *408բ—11ա* Վերլուծութիւն ստորոգութեան Արիստոտէլի Ժ բան [Մովսէսի Քերթողի, ձեռ. 1980, 286ա] — *Ստորոգութիւնքս ներքեւասութիւնք անուանին…*

ԺԱ. *411ա—6ա* [Յովհաննու Դամասկացւոյ] Յաղագս գոյի, էութեան եւ պատահման, թարգմանած Բագրատունոյ Մամիկոնէի յունարէն գրով—*Գոյ է հասարակ անուն ամենայն գոյից…*

ԺԲ. *416բ* Մեկնութիւն իմաստասիրական բառից—*Կատաղօրիաս՝ ստորոգութիւն… Պրօֆասիս՝ նախադասութիւն:*

ԺԳ. *417ա—9բ* Պատասխանի մեծ իմաստասիրին Սեկունդոսի, զոր հայցեալ տիեզերակալ կայսրն Անդրիանոս—*Ջի՞նչ է աշխարհ, պատասխանի արա ինձ…*

ԺԴ. *422ա—40ա* Հարիւր իմաստասիրաց ասացեալ (Բանք իմաստասիրաց)

> Տե՛ս ձեռ. 464, 9ա—30ա. *Յ*ա*ջբ./չիք: Ֆա/չիք: բ/422աբ: գ/422բ—3ա: դ/423ա—4բ: ե/424բ—5բ: զ/425բ—6ա: է/426ա—7բ: ը/427բ—8ա: թ/428ա: ժ/428աբ: ժա—ժբ/չիք: ժգ/429աբ: ժդ/429բ: ժե/429բ—30ա: ժզ—ժէ/430ա—2ա (միաւորուած խորագրով): ժը/432ա: ժթ/432ա: ի/432բ—3բ: իա/433բ: իբ/434աբ: իգ/434բ—5բ: իդ/435բ: իե/435բ—6ա: իզ/436ա: իէ/428բ—9ա (սկ. «Սեբեստոս ասէ. Ի վերայ չար կանանց բարւոք է կնիք»): իը—իթ/չիք:*

ԺԵ. *440բ—56բ* Սահմանք իմաստասիրին Դաւթի: Սահմանք աստուածասիրական իբր հարցմամբ (Ա—Ք)—*Ջի՞նչ է Աստուած: Աստուած՝ վսեմական եւ ինքնաբուն գոյութիւն…*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՋՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. *420ա* Յիշատակարան գրոցս (Սիմէօն *գրչի*)—*Շնորհօք… Արդ, յանգեալ եւ եզերեալ էառ աւարտ եւ կատար պրակագրութեանս տառ շարագրութիւնս ճշգրտական եւ մակացութիւնս շարալրական, իմաստս գերադրական եւ գիտութիւնս յաւէտ բազմազան, զոր ներակռեալ յինքեան ոճադրութիւնս առաջնահանդէս տրամախոհ եւ տրամակիրթ փիլիսոփայիցն վեհականաց, զոր եւ տեսաւորի իսկ ձեզ զներհունատպական եւ զներանութական առածութիւնս, որ ի սմա պարունակեալ եւ ներմանօրէն եւ յարառոցաբար գրիցմամբ ի հազարերորդի ութներորդի եւ մակ երրորդի (1634) ամի, ըստ թուականութեանս ազանցս Հայկի, յամսեանն Նաւասարդոջ միակի, ընդ հովանեաւ եւ առ դրամբ* Իչման Միածնի *կայի, որ է գահ անմատչական եւ գլուխ ամենայն Արամայինս հանրախմբական, հրամանաւ եւ ծախիւք յաջորդի նայսմ հռչակածաւալ գահոյիս երջանիկ եւ սուրբ դիտապետի* Տաճս Հայկական՝ *տեառն* Փիլիպպոսի *հայրապետի վեհի, որ եւ հեբրայականէն առ մերս բան ջահից ստորոգեալ, որ արդարեւ լուսաւորեաց// (420բ) զտոհմս Արամեան, ճշմարտակրօն վարուքն իւրովք օրինակ ամենեցուն տուեալ զինքն եւ ոչ եթ ասացականաւ պիտակ բանիւ: Ջոր եւ առ հովանեաւ իւր ունի գրգուափար խնամարկութեամբ եւ տածողութեամբ ամենայն պիտոյիւք, որ ըստ հոգւոյ եւ որ ըստ մարմնոյ զմանկունս Նորոյ Միսնի եւ զուսումնականացն պարք յոլովից ունականալով օր ըստ աւուր յայսմիկ գծի եւ ամենայն Աստուածաշունչ տառից կատարանաց: Ընդ որս եւ ես բաղբաղապատ ցնորիւք սահեալս եւ զառ ստորակայս սուզեալս ի ծըփանաց արդիս, կրկնավէր խօթացեալս իմանալեաւ եւ կաւագոյիւ համայնցավիրագ եւ ապիկար՝* Աւաբեալ *անուն կրօնաւորս:*

Արդ, քանզի այս մատեան իմաստասիրութեան օժանդակութեամբ եւ ձեռնատուութեամբ հարազատաց իմոց զրաւեցաւ կատարմամբ, վասն ոչ կարօղ գոլոյ իմ գրել եւ կամ այլում տալ ի գծագրութիւն, վարկանիմ իմ զսա ընծայ տուեալ ինձ հիգոյս. ցորչափ Տէր պահեսցէ զիս ընդ յարկաւս տաղտկականաւս ի վայելս եւ ի զբօն[ս]անս սփոփանաց ինձ երիցի սա, իսկ զկնի վճարելոյ զայս կենցաղս՝ յիշատակ լիցի հոգւոյ իմոյ եւ կրկին ծնօղաց իմոց եւ ամենայն արիւնակցաց եւ երախտաւորաց, որ ըստ հոգւոյ եւ ըստ մարմնոյ անջնջելի առ վայելօղսդ բարեպաշտօն: Ջոր եւ հայցեմ ի պատահողաց առ սմին տեսաւորութեամբ եւ իւիք ինչ իրօք օգտիլ դիպեսցէ ձեզ, յիշեսջիք // (421ա), զմեզ բարեսէր մտօք եւ ճշմարիտ սրտիւ առ Աստուածն ամենագութ, զի թերեւս հայցմամբ ձեր գտանիցեմք ողորմութիւն ի Քրիստոսէ յաւուրն հանրագումարի եւ յաւետեանն հրապարակախմբի յանցանաց իմոց, զոր մեզայ նմա: Բայց քանզի գրեալ եղեւ սա յայլ եւ այլ տեղիս եւ յայլ եւ այլ գրչաց ըստ ոչ աջողութեան ամանակիս, ըստ որում եւ այլայլակատիպ գծէդ ցուցանի: Այլ քանզի այսր եղեւ սկիզբն եւ աստ էառ աւարտ, եւ ընդ հովանեաւ սորա եմք կաճառեալ, սակս որոյ եւ այսմիկ տեղւոյ անուան արձանացաւ ի գումարս շարագրութեան Յիշատակարանի: Որոց եւ աղաչեմ իսկ, զի վերոյգրեալ աշխատօղսն ի սմա յիշեսջիք սիրով մեծաւ՝ զտէր Յովհաննէս *հարազատն իմ ըստ հոգւոյ սնընդակիցն, որ զմեծ մասն գրոյս նա շնորհեաց, որ վասն իւր ստացեալ էր եւ սիրոյ յաղագս ինձ աղցաւորիս օժտեաց, եւ՝ զտէր* Սիմէօնն, *որ փոքր ինչ ի ծաղկէն արար եւ կազմեաց եւ սուղ ինչ ուրեք—ուրեք մնացեալ էր գրելոյ գրեաց, որ եւ զՅիշատակարանս իսկ, նաեւ՝* Մարտիրոս *շնորհալից դպիրն, որ զշատ մասն նա ծաղկեաց, եւ՝* զԱւաք *դպիրն, որ յաղագս գծագրութեան սոյր ի դրունս գրչաց յոլով*

աշխատեցաւ, եւ՝ զՍտեփաննոս մահդասին, որ ի գնոցն օժանդակ եղեւ, որոց ողորմեսցի Յիսուս Քրիստոս // (421բ) Աստուածն մեր յիւր միւսանգամ գալըստեանն, պատճառ լինողի եւ տքնողի առ սա, մասն եւ վիճակ ընդ երանելիսն առնելով. ամէն: Արդ, միւսանգամ աղաչեմ զձեզ կրկնահեծեծ մաղթանօք, զի ըստ դիւրափոփոխ ամենակիս ո եւ յաջողեսցի ժառանգել զսա զսակաւիկ յիշատակագրութիւնս անուան մերոյ մի՛ լիցի արտաքսել ի սմանէ, վասն սիրոյ Տեառն, եւ յաղագս ձեր թողի ի վերջն թուղթ. եթե լիցի ձեզ կամ՝ անդ գրեջիք զձերդ յիշատակ, եւ զմերն թողջիք աստ գթալով ի մեզ վասն աշխատանացս, զոր հոգացաք ի վերայ սորա, զոր կրկին անգամ աղաչեմ՝ մի՛ առնէք զգործդ արտաքեցեալ զյիշատակս մեր ի սմանէ, եւ ձեզ եղիցի գթութիւն յանաչառ դատաւորէն Քրիստոսի Աստուածոյ մերոյ, որում փառք եւ պատիւ անզրաւ յաւիտենիւ. ամէն:

Թուականի միաւորը՝ «մակ երրորդի», նախկինում ըմբռնուել է որպէս մէկերորդ եւ վերծանուել՝ 1632:

420բ Ով եղբարք, քան զայս լաւագոյն գիր գրել ի վերայ // (421ա) կազմեալ գրքի ինձ անկար է, եւ ձեզ ոչ գիտեմ:

440ա Ջեղկելի՝ Սիմէօն գրիչս յիշեցէք ի Քրիստոս:

2. 380ա եղիազար *գրիչս յիշեցէք:*

3. 419բ եւ գ. ր. մ. ռ. վ. բ. ճ. լ (գեսայիայ) յեղկելի գծօղս յիշել աղաչեմ. ՌՁե (1636):

4. 353ա (Կարմրագիր)

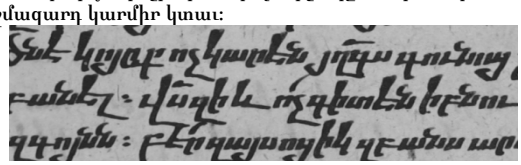
Հրաչող ծաղկաւղ այսմիկ տառի՝
Սին Մարտիրոս յոյժ դժբախտի,
Յաւէտ տարփմամբ կաթոգնելի,
Յիշել մաղթեմ զիս ի սրտի:

1741
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

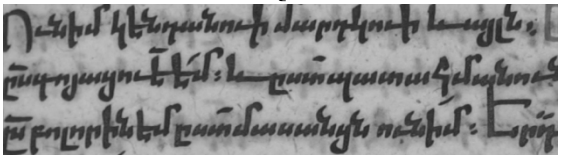
Յոհաննավանք ՌՃ—1651

Ստացող՝ Յոհաննէս վրդ. (առաջնորդ Յոհաննավանից):

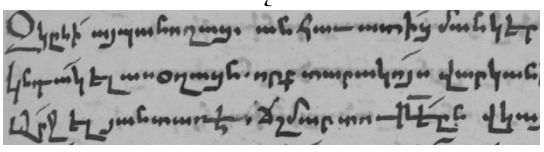
ԹԵՐԹ՝ 459. չգրուած՝ 1ա—2բ, 71բ—4բ, 186ա—92բ, 265բ—71բ, 454բ—9բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—Ջx12+Ա—ԺxI2+7x12 (Ա 11, Ջ 10, Է 8)+Ա—ԺՋx12 (ԺՋ 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, արեւելեան: ՄԵՁՈՒԹԻՒՆ՝ 18,9x12,6: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (Ա գրչի՝ 3ա—71ա, Բ գրչի՝ 75ա—185բ, Գ գրչի, 193ա—265ա), նօտրգիր (Դ գրչի՝ 272ա—454ա): ՏՈՂ՝ 27 (3ա–185բ), 22—24 (193ա—265ա), 25 (272ա—454ա): ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը դրոշմազարդ կարմիր կտաւ:

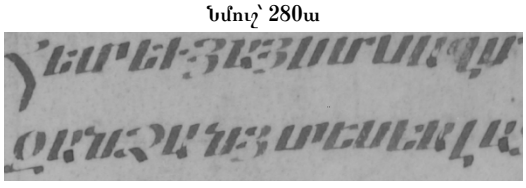
Նմուշ՝ 5ա

Նմուշ՝ 81ա

Նմուշ՝ 280ա

Նմուշ՝ Բա

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—Թէոդորետոս Կիւրացի, Մեկնութիւն ՃԻԳ2—ՃԻԹ1 Սաղմոսաց: ԺԱ.—ԺԲ դդ: 2 (Ա.—Բ)+2(Գ—Դ), ստացուած 2 թերթերի վերին կեսերի ընդհակայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, երկսիւն, ուղղագիծ երկաթագիր (նմուշ՝ Բա): Կարդալ՝ Դբ—Գա, Գբ—Դա, Բբ—Աա, Աբ—Բա «///ռող. ասացէք այսուհետեւ միմեանց պարելով, եթե ոչ աստուածային աւագութեանցն էաք դիպեալ... լերիմք շրջակային այս կերտ աստուածեղէն հոգողութիւնն զբաեպաշտ ցանկ///»: Տե՛ս REA, 1983, p.244:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր: Պատառիկ—պահպանակները՝ խուճացած, ստորին եզրերը՝ մաշուած: Կազմի կաշին՝ թեթեւակի ճեռծուած, անկիւնները՝ մաշուած, դռնակի աստառը՝ խայխայուած, կապիչներն՝ ընկած:

ԾՆԹ. Ձեռագիրը գրուած է միատեսակ թղթի վրայ, բայց չորս տարբեր ձեռքով (տե՛ս ԳԻՐ):

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. *3ա—70ա* [Դ]ատի փիղիսոփայի Ներգինացւոյ Յաղագս սահմանաց իմաստասիրութեան

Տե՛ս ձեռ. 464, 95ա—149բ. *Նխ./3ա—5բ: Ֆա—իա/5բ—70ա:*

2. *70ա—1ա* Ընդ այսոսիկ եւ առաջիկա բան իմաստնոյն—*[Ա]մենայն չար տանջելի. ոչ ոք տանջեալ անապական...*

Բ. 1. *75ա—91ա* [Գրիգորի Տաթեւացւոյ Համառօտ տեսութիւն ի գիրս Պորփիւրի]

Տե՛ս ձեռ. 723, 189բ—206բ. *Յանկ Ա/75աբ: Յանկ Բ/չիք: § ա/76ա—8ա: բ/78ա—9ա: գ/79ա—81բ: դ/81բ—2բ: ե/82բ—4ա: զ/84աբ: է/84բ—5բ: ը/85բ—91ա:*

2. *91ա–132ա* Նորին Գրիգորի Լուծմունք Համառատ ի Տեսութիւն Դպրի

Տե՛ս ձեռ. 723, 206բ—47բ. § ա–իթ/*91ա–127բ (շար. 127բ–32ա յաղագս հասարակաց սեռից եւ տարբեր-բութեանց)*:

Գ. 1. *132ա–5ա* Դպրի փիլիսոփայի Առածք ե...

Տե՛ս ձեռ. 464, 184ա—7բ. § ա/*132ա–3ա*: բ/*133աբ*: գ/*133բ*: դ/*133բ–4բ*: ե/*134բ–5ա*:

2. *135ա–6ա* Նորին Վասն բաժանման–*Ամենայն որ միանգամ բաժանեալ գոյ յայլոց գոյից...*

Գ. 1. *136ա–85բ* [Յովհաննու Որոտնեցւոյ Վերլուծութիւն Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս ձեռ. 1648, 4ա—85բ. *Յանկ Ա/136ա–8ա*: *Յանկ Բ/138աբ*: *Նխ. 138բ–46բ*: §ա/*146բ–58ա*: բ/*158ա–68բ*: գ/*168բ–78բ*: դ/*178բ–85բ (վրջ. «այլ միայն որակին է սա, իսկ թէ էր վասն»)*: ե–ժ/*չիք*: *Ենթախորագրերի եւ սկզբնատողերի տեղերը բաց*:

2. *193ա–265ա* [Յովհաննու Որոտնեցւոյ Լուծմունք Պերի արմենիասին Արիստոտէլի]

Տե՛ս ձեռ. 1648, 85բ—179բ. *Յանկ/չիք*: *Նխ. /193ա–8բ*: ա/*198բ–202ա*: բ/*202ա–4ա*: գ/*204բ–65ա (վրջ. «եւ ի նախադասութիւնս հարկ է, այսինքն՝ ունել»)*: *Յիշ.՝ չիք*: *Տեղ–տեղ «բան»–երի տեղերը բաց*:

ե. *272ա–454ա* [Թուղթ եւ Ձաբաբերականք Գրիգորի Մագիստրոսի]

Տե՛ս ձեռ. 98, 118ա—271ա. *Յանկ /չիք*: *Նխ./272ա–3բ*: §ա/*273բ–93բ*: բ/*293բ–5բ*: գ/*295բ–6բ*: */296բ–7ա «Հագներգութիւնս այս...»/*: դ/*297բ–308ա*: ե/*308ա–10բ*: զ/*310բ–2ա*: է/*312ա–3ա*: ը/*313ա–4բ*: թ/*314բ–36բ*: ժ/*336բ–7բ*: ժա/*337բ–9ա*: ժբ/*339ա–40ա*: ժգ/*340ա–1ա*: ժդ/*341ա–3բ*: ժե/*343բ–5բ*: ժզ/*345բ–7ա*: ժէ/*347ա–9բ*: ժը/*349բ–56ա*: ժթ/*356ա–8բ*: ի/*358բ–60ա*: իա/*360ա–4ա*: իբ/*364բ–9ա*: իգ/*369ա–70բ*: իդ/*370բ–5ա*: իե/*375բ–9բ*: իզ/*379բ–84բ*: իէ/*384բ–8ա*: իը/*388աբ*: իթ/*388բ–9բ*: լ/*389բ–90բ*: լա/*390բ–1բ*: լբ/*391բ–2ա*: լգ/*392ա–3ա*: լդ/*393աբ*: լե/*393բ–5ա*: լզ/*395աբ–6բ*: լէ/*396բ–8ա*: լը/*398աբ*: լթ/*398բ–9բ*: խ/*399բ–400բ*: խա/*400բ–1ա*: խբ/*401աբ (անխորագիր)*: խգ/*401բ–3ա*: խդ/*403ա–4ա*: խե/*404բ–5բ*: խզ/*405բ–7ա (անխորագիր)*: խէ/*407ա–10ա*: խը/*410աբ*: խթ/*410բ–1ա*: ծ/*411ա–2ա*: ծա/*412ա–3ա*: ծբ/*413ա*: ծգ/*413բ–4բ*: ծդ/*414բ–5բ*: ծե/*415բ–7ա*: ծզ/*417աբ*: ծէ/*417բ–9ա (անխորագիր)*: ծը/*419ա–22ա (անխորագիր)*: ծթ/*422բ–3բ*: կ/*423բ–7բ*: կա/*427բ–30ա*: կբ/*430աբ*: կգ/*430բ–1բ*: կդ/*431բ–2բ*: կե/*432բ–3բ*: կզ/*433բ–4բ*: կէ/*չիք*: կը/*434բ–5բ*: կթ/*435բ–6բ*: հ/*436բ–9ա*: հա/*439ա–40ա*: հբ/*440ա–1ա*: հգ/*441աբ*: հդ/*441բ–2բ*: հե/*442բ–3ա*: հզ/*443աբ*: հէ/*443բ–4ա*: հը/*444աբ*: հթ/*444բ–5ա (անխորագիր)*: ձ/*445ա–7բ (անխորագիր)*: ձբ/*447բ*: ձգ/*447բ–8ա*: ձդ/*448ա–9ա*: ձե/*449ա–50բ*: ձզ/*450բ–1բ*: ձէ/*451բ–2բ*: ձը/*452բ–3բ*: ձթ/*453բ–4ա*: ղ/*չիք*:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. *91ա (Բոլորգիր, Բ գրչի) Աշխոյժ ընթերցողաց եւ յիշատակ աշխատողին ի սմայ, որով եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս, որ գոլոց է դատ առնել անհաւատից եւ մի հաւատացելոց, նայ է ապաւէն, եւ ինքն աւրհնեալ եղիցի:*

2. *454ա (Նօտրգիր, Գ գրչի, լուրացուած եւ հազիւ նշմարելի) Գիրքս այս/// որ է Սահմանք, եւ Արտաքինք, եւ Լուծմունք համառօտ/// ստացաւ գսա՝ Յոհաննէս/// առաջնորդ Սուրբ եւ/// Յոհաննու վանից, որ/// ի Աւագածոտն/// կարճագընաց գետոյն/// եւ եդ... թուին Ռ եւ ձ՛ (1651)*:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 3ա, 3բ, 76ա, 193ա, 272ա, 454ա Կիրակոս *վարդապետ: 75բ Քրիստոսի ծառայ* Պետրոս *վարդապետ:*

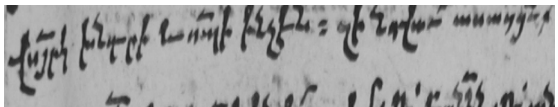
ԳՐՉԱՓՈՐՁ 459բ (Ա գրչի)՝ Գրիչս նօտարի է եւ ոչ բոլորագրչի, որոյ վասն համարձակիմ ձրել ծռուեր: 73բ ԺՀ դ. ծառ գոյացութեան:

1742
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

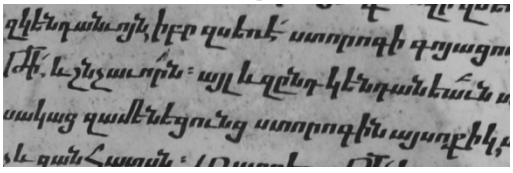
Ստաթէ ՌՂԵ—ՌՃԳ—1646—1653

ԳՐԻՉ՝ Մկրտիչ Ֆիլ. Լէհացի (կարմրագրով սկզբնագրող՝ Ստեփանոս Ֆիլ.: ԾԱՂԿՈՂ՝ Սիմէօն վրդ. (էջմիածին), Հայրապետ (ի Շօշ): ՍՏԱՑՈՂ՝ Յովհաննէս վրդ.:

ԹԵՐԹ՝ 547+1 (կրկ. 73)—6 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած՝ 1ա—3ա, 475բ, 545ա—7բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—Խեx12 (Ա, 8, է, ժե 11, խ 16, ԽԲ, Խե, 14): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով (ԺԸդ., ՈՒորոգողի յաւելում՝ 1—3, 11, 72, 147—148, 175, 545—547): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 18,7x13,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (ԺԸդ. ՈՒորոգողի՝ 72աբ, նօտրգիր՝ 3բ—5բ, 11աբ, 147ա—8բ, 175աբ): ՏՈՂ՝ 26 (ՈՒորոգողի՝ 23—28): ԿԱՋՄ՝ դղոշմազարդ սեւ կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 3 (1—3)+3 (545—547), թուղթ:

Նմուշ՝ 5ա

Նմուշ՝ 81ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ—ձ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 87ա, 131ա, 167ա, 248ա, 349ա, 423ա, 459ա, 476ա, 513ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, կենդանագիր (513ա): Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, ոսկի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից գրադաշտը գունափոխուած, տեղ—տեղ սեւացած, լուսանցազարդերից շատերը՝ վնասուած, առանձին բառեր՝ եղծուած, տեղ—տեղ զանազան բծեր, փոորիկ պատռուածքներ, ցեցակեր: Կազմի եզրերը՝ թեթեւակի մաշուած: ԺԸ դ. նորոգուած, կարկատուած եւ լրացուած թերին (տե՛ս ԳԻՐ):

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ւ Ն

—3բ Ցանկ գրոյս ի վերայ գլխատր բանիցն, թէ զի՞նչ գոն ի սմա—*Ա. Սահմանացն Դաւթի՝ ի թղթահամարն 1... ԺԵ. Վերլուծականն* Արիստոտէլի՝ *1019 (նորոգողի ձեռք):*

Ա. 1. *4ա—66ա* Դաւթի փիլիսոփայի Ներգինացուոյ Ցաղագս սահմանաց իմաստասիրութեան

Տե՛ս ձեռ. 464, 95ա—149բ. *Նխ. /4ա—5բ: Ֆա—իա/5բ—66ա:*

2. *66ա—7ա* Ընդ այսոսիկ եւ առաջիկայ բան իմաստնոյս—*Ամենայն չար տանջելի...*

3. *67ա—70բ* Դաւթի փիլիսոփայի Առածք հինգ...

Տե՛ս ձեռ. 464, 184ա—7բ. *Ֆա/67ա—8ա: բ/68աբ: գ/68բ: դ/68բ—70ա: ե/70աբ:*

4. *70բ—2ա* Նորին Վասն բաժանման—*Ամենայն որ մի անգամ բաժանեալ գոյ...*

Բ. *72ա—86բ* Ներածութիւն Պորփիւրի (Պորփիւրի ներածութիւն ստորոգութեանցն Արիստոտէլի)

Տե՛ս ձեռ. 718, 133ա—70բ. *Նխ. /72աբ: Ֆա—իզ/72բ—86բ:*

Գ. *87ա—11ձբ* Արիստոտէղի Ստագիրացւոյ Ստորոգութիւնք

Տե՛ս ձեռ. 926, 191ա—201բ. *Նխ./87ա—9ա: Ֆա/89ա—94ա: բ/94բ—8ա: գ/98ա—102բ: դ/103ա—8ա: ե/108աբ: զ/108բ—13բ: է/113բ—4բ: ը/114բ—5ա: թ/115ա—6ա: ժ/116աբ:*

Դ. *117ա—130բ* [Ջիլբերտոսի Պոռետացւոյ] Գիրք վեց սկզբանց (թրգմ. Ոսկանի)

Տե՛ս ձեռ. 926, 287ա—91բ. *Ֆա/117ա—9ա (տարբեր. «Ցաղագս տեսակի ներգործութեան—Տեսակ է ներընդունական բաղադրութեան...»): բ/119ա—21ա: գ/121աբ: դ/121բ—3բ: ե/123բ—5բ: զ/125բ—7ա: է/127ա—8ա: ը/128ա—30բ (վրջ. «...որ գանհուր»):*

Ե. 1. *131ա—47ա* Սկիզբն եւ նախադրութիւն գրոցն, որ ասի ըստ յունաց Պերի արմէնիաս եւ հայերէն՝ Ցաղագս մեկնութեան: Աւարեալ ի մեծ իմաստնոյն Արիստոտէլէ, թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դաւթէ Ներգինացւոյ

Տե՛ս ձեռ. 926, 201բ—7ա. *Նխ./131աբ: Ֆա/131բ—2ա: բ/132աբ: գ/132բ—7ա:*

2. *147բ—66բ* Արիստոտէլի իմաստասիրի Թուղթ առ Աղէքսանդրոս թագաւոր: Պատմութիւն յաղագս աշխարհի—*Իսկ բազում անգամ ինձ աստուածային ինչ...*

3. *167ա—72ա* Արիստոտէլի Ցաղագս առաքինութեանց առ Աղէքսանդրոս թագաւոր—*Գովելի են գեղեցիկքն եւ պարսաւելի՝ գարշելիքն...*

Ջ. *172բ—4բ* [Դաւթի Հարցացւոյ] Նըկատումն Արիստոտէղի—*Ուսուցանէ մեզ ի բնաւլսողութեանցն այնոցիկ...*

Է. *174բ—5ա* [Վասն իմաստասիրաց, թէ ո զինչ ասաց]—Արիստոտէղ Ստագիրացի էր...

Ը. 1. *175ա—247ա* Դաւթի փիլիսոփայի Ներգինացւոյ Վերլուծութիւն ի Ներածութիւնն Պորփիւրի

Տե՛ս ձեռ. 1688՝ 1ա—151ա. *§ ա—խ/175ա—247ա: Կից ունի՝ 247ա [Գովք Դաւթի Անյաղթի՝ (ի գրչէ՞)—Կատար գրծիս բացատրական՝ /Պորփիւրոսի Ներածութեան... (3 քառատող):*

2. *248ա—347բ* Ստորոգութիւնք Արիստոտէղի (Մեկնութիւն Դաւթի Անյաղթի)

Տե՛ս ձեռ. 1687, 106բ—245բ. *Նխ. 248ա—54ա: § ա/254ա—71բ: բ/271բ—86ա: գ/286բ—304ա: դ/304ա—22բ: ե/322բ—4ա: զ/324ա—38բ: է/338բ—41ա: ը/341ա—2բ: թ/342բ—6ա: ժ/346ա—7բ: Սկզբում գծագիր՝ 247բ «Ցաղագս հոմանունաց եւ փաղանունաց եւ բաժանման էակաց»:*

3. *349ա—421ա* Սկիզբն եւ նախադրութիւն գրոցն, որ ասի ըստ յունաց Պերի արմէնիաս եւ հայերէն Ցաղագս մեկնութեան: Աւտադրեալ եւ մեկնեալ ի Դաւթէ փիլիսոփայէ

Տե՛ս ձեռ. 1690, 209բ—305ա. *Նխ. /349ա—54բ: Ֆա/354բ—8բ: բ/358բ—61ա: գ/361ա—421ա (348բ գծագիր՝ «Վեցերորդ պրակի առաջիկայ գրոյս է այս հակադարձութեան ձեւս»):*

Թ. *423ա—508բ* Համառօտ հաւաքումն եւ յոյժ օգտակար ի Դիալեթիկայն, որ է Տրամաբանութիւն: Կարգեալ եւ թարգմանեալ ձեռամբ Բարդուղիմէոսի եպիսկոպոսի

Տե՛ս ձեռ. 69, 266ա—346բ. *§ ա/423ա—58բ: բ/459ա—75ա: գ/չիք: դ/476ա—508բ:*

Ժ. *509ա—12ա* [Ձափաբերականք Գրիգորի Մագիստրոսի]

Տե՛ս ձեռ. 1715, 295բ—8ա. *Ֆա/509ա—10ա: բ/510բ—1ա: գ/511աբ: դ/511բ—2ա:*

ԺԱ. *513ա—40բ* Արիստոտէլի Վերլուծական (Դաւթի Անյաղթի Մեկնութիւն ի Վերլուծականն Արիստոտելի)

Տե՛ս ձեռ. 464, 150բ—83բ. ա/*513ա–5բ*: բ/*515բ–7բ*: գ/*517բ–9ա*: դ/*519ա–21ա*: ե/*521ա–3ա*: զ/*523ա–4ա*: է/*524ա–5բ*: ը/*525բ–7ա*: թ/*527ա–30ա*: ժ/*530ա–2բ*: ժա/*532բ–4ա*: ժբ/*534ա–7ա*: ժգ/*537ա–9ա*: ժդ/*539ա–40բ*:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

419ա (Նօտրգիր) Ախ մառախլապատ օդոյս խաբանիս,

Խաբանողի զգործ արուեստիս:

421ա… Եւ զատացօղ սմին՝ զուսումնասէր եւ զբարեսէր զՅովհաննէս յիշեսջիք ի միտս բարիս առ ամենից ակնկալութիւն Քրիստոս, զի շնորհեցէ վայելել զմատեանս ընդ երկար աւուրս՝ ի պայծառութիւն մտաց իւրոց եւ յօգտութիւն յոլովից… ամէն:

436բ (Նօտրգիր) Զի՞նչ ասացից կոկողի թղթոյս, զի յոյժ անհաւասար է, այլեւ նշայօղն անտեղեակ էր գործի:

541ա Փա՛ռք… Յորմէ շնորհէ սատարեալ, յանգ [ել]եալ աւարտեցաւ տառս մակացական եւ գիծս իմաստասիրական, եւ արտագրութիւնս փիղիսոփայական, եւ ասացուածս նըրբաճառական յամի հազարերորդի հարիւրերորդի եւ երկրորդի (1653) թուահաշուութեան Արամազեանս, ըստ հոլովման մեծի շափուղին եւ պատճառին ամանակի, ի Մարգաց ամսոջ/// (բաց), եւ ի յօգոստոսի ըստ Հը//(541բ)ռոմայեցւոցն քսան եւ մէկ, առ հովանեաւ լուսանկար եւ տիեզերածաւալ գերագահ Սուրբ Աթոռոյս էջմիածնի*: Յորում միջի կայաւորեալք են բազմութիւնք եղբարց կուսակրօնից իբրեւ յիսնեակ թուով, միշտ յԱստուածաշունչ գիրս պարապեալք եւ յար ի քն[ն]ութիւնս բնախօսական տառից կրթեալք, ունելով գլուխ եւ առաջնորդ ուսմանս այսորիկ զմեծ հռետորն եւ անյաղթ փիլիսոփոսն ամենավսեմականի հոգւոյն ընդունարանն, եւ զինչ է թէ ոչ երկրորդ Դաւիթ եւ Մովսէս շնորհեալ ազգիս մերում* Սիմէօն *ասեմ, զմայլեալն առատաբար ի վերնական զեղմանեն: Յորմէ ուռճացան յոգունք քերթողութեան արուեստիւ եւ արտաքին գրոց տեղեկութեամբ եւ աստուածախօս տառից ծանօթացան, ըստ որում պատճառի եւ զգիրս զայս ստացայ: Քանզի ըստ յաւէտունակ իմաստութեան մտաց իւրոց պարզագոյն իմացուցծով Քերականութիւն յօրինեաց եւ ուսոյց ամենումեք: Գոլով գաւառաւ* Ջուղայեցի*, որ այժմ ի* Շօղ *քաղաքի բնակեալ են, արքայարանի* Պարսից*, աշակերտ եռամեծին եւ բազմերջանիկ վարդապետին՝* Խաչատուր*: Արդ, սկիզբն այսր գիտութեան եղեւ խստակրօն եւ ճգնազեաց վարդապետն՝* Մելիսէթ*, որ էր յԱրարատեանս գաւառէ, եւ ի նմանէ ծանօթացաւ սա, բայց սակայն բազմապատկաբար առաւելաւ գիտութեամբ սա սակաւ յոյժ առատութեան մտաց իւրոց, որպէս եւ Քերականութեանս իւրմէ ի վաղուց հետէ մինչեւ ցայսօր ամանակի ըստ այսմ: ///(542ա) Ուստի եւ որքանութիւն իմաստութեան սորայ սովաւ ծանուցանի այնոցիկ մտաց, որք իսկապէս կարեն բացորոշել զգիտութիւն քերթողութեանս: Այլ մեք դարձցուք ի կարգ անկեալ բանիս, զոր սկսաք: Արդ, գոլով այցելու եւ դիտապետ տոհմիս հայկական, երջանիկ եւ ճգնազգեաց իմն արտասանեալ տէր* Փիլիպպոս *բան ջահիլ մակադրեալ, որ արդարեւ ըստ անուան իւրոյ, փայլէ յաւուրս յայսոսիկ իբրեւ արեգակն միջօրէի: Երանելի կենցաղավարութեամբ եւ առաքինաշաւիղ ընթացիւք, պատճառ բարեաց բազմաց լինելով, ուղղութիւն կարգաց շինութիւն եկեղեցեաց եւ այլ ամենայն բարեձեւութեանց, ուստի եւ նոր նորոգեալ պայծառածոյց զտիեզերական Աթոռս, թէպէտ եւ ոչ սկիզբն, սակայն զվաղճանն գեղեցկապէս յանգեաց, ըստ որում Դաւթին առաջարկութիւնն եւ Սողոմոնեան եզրակացութիւնն տեսանի: Վասն զի յառաջ քան զսա սրբազան եւ երջանիկ հայրապէտն* Մովսէս*, որ էր ի* Սիսական նահանգեան*, համեմատ գտանեալն ամենայնիւ արդիս, զոր ոչ ոք կարասցէ ըստ քանիօնութեան նորա արտավիպել, եւ զի է քեզ կալջիր նպատակ զՊարթեւն Սահակ կամ զՄեծն* Ներսէս*, ըստ բնութեան բարուցն, ըստ մաքրութեան կենացն, ըստ ուղղութեան ընթացից, ըստ առաւելութեան արդեանցն ի վերայ ազգիս եւ ըստ այլոց ամենայնի: Սա երիցս չոգաւ առ թագաւորն* Պարսից *եւ յոյժ սիրեցաւ ի նմանէ, որով եւ ազատեաց զԱթոռս մեծ ի դիմոսական հարկաց ծայրագունից, որ յանուղղագործ առաջնորդաց ազգիս՝ մտեալ //(542բ) էր սա ի ներքոյ չարագոյն լծոյն այնորիկ խափեալ, եբարձ զայն երջանիկս դէտ շնորհօքն Քրիստոսի: Եւ զկնի այնորիկ սկիզբն արար ի մաքրել զսա յաղբեւսից բազմակուտից, լայնանիստ պարսպօք բոլորեաց եւ զերից կողմանց շինուածոն աւարտեաց, որ ինչ միանգամ ըստ հարկութեան եւ ըստ պատշաճաւորեա պիտոյանայր քարիւ եւ կրով կարծ[ր]ակառոյց ամրութեամբ: Նաեւ զկմբէթ մեծի տաճարիս ի բաց առեալ շքեղացոյց, քանզի էր խարխալեալ եւ կարի նիստ: Եւ յետ այնորիկ եղեւ զրաւ կենաց իւրոց, փոխեցաւ աստուստ յանմահական կեանսն ի հազարերորդ ութներորդ երկրորդ (1633) թուոյս մերոյ, գոլով վաթսուն ամաց, կացեալ յաթոռ հայրապետութեան ամս չորս եւ ամիսս ըստ ամացն: Իսկ զկնի երանելւոյն փոխանորդեաց աշակերտ նորին՝ տէր* Փիլիպպոս *դիտապետն, զորմէ նախաճառեցաք: Եւ նա լցոյց զթերին, քանզի զտանիս* Սուրբ Աթոռոյս *պայծառապէս նորոգեաց մինչեւ ի գօտին. եւ զբրգունսն եռակի, զդրունսն երից կողմանց, եւ զատիճանսն շուրջանակի, եւ զարեւելեան ձեռակերտսն, եւ զայլ ամենայն*

շինուածս ըստ պիտոյց սորա: Յորոյ աւուրս ընդ շինութեան Մեծի Աթոռոյս *նորոգեցան պայծառապէս եւ եկեղեցիք* Սրբոյն Հռիփսիմէի *եւ* Սրբոյն Գայիանեայ, *հանդերձ յայտնութեամբ պատուական նշխարաց իւրեանց, ընդ որոյ հովանեաւ եւ մեք ընդ յոքունս բարւոք տնօրինեալ խնամիմք եւ տածիմք, զոր շնորհեսցէ մեզ Տէր Աստուած խորագոյն խաղաղութեամբ եւ յաւէտ իմն յարմնա//(543ա)ցական ամօք կալ մնալ բարի հովիւ՝ ի պատճառս սփոփութեան վարատեալ ազանց մեր:*

Եւ արդ, գրեցաւ իմաստասիրղական գիծս յամի հազարերորդի ինսներորդի հինգերորդի (1646) թուականութեանս Արամազեանս տոհմի, առ հովանեաւ հոյակապ Մեծի Աթոռոյս Ստաթէի *յաշխարհիս* Սիւնեաց, *ձեռամբ* Մկրտչի *միանձնական եւ սրբակրօն քահանայի, երկրաւ* Լէհացի, *որ անուանի* Սարամատիա: *Բայց զթուղթ այսորիկ գրոց, շնորհեաց տէր իմ եւ խնամօղ ըստ ամենայնի պիտոյից ի մանկական տիոց մինչեւ ցայս վայր, սրբազան րաբունապետն* Յակովբ, *որ է փոխանորդ տեառն* Փիլիպպոսի *հայրապետի, եւ ի բոլոր անձնէ եւ արիական սրտիւ գօտեւորեալ ճգնօղ ի վերայ ամենայն գործառնութեանց նորին: Իսկ եւ զտաճար* Սրբոյն Ստեփաննոսի Նախավկային, *որ ի Ջորն Շամբի անուանեալ, շքեղազարդ յօրինուածով կառոյց, զորոյ կեանս պարսպեսցէ Տէր եւ պարգեւեսցէ ընդ երկայն աւուրս՝ լինել ի գովեստ փառաց անուան իւրոյ, զոր յիշել աղաչեմ յաղօթըս երկնանուէրս: Այլեւ գրողի զսկզբնագիր բանից գլխոց կարմրագեղով տեառն Ստեփաննոսի հոգիընկալ քահանայի եւ իմաստից պարսպողի, համագաւառաւ, գրոցս գծողի, եւ ոսկէնկար ծաղկափթիթ որկաւք պաճուճողի՝ Սիմէօնի վարդապետի ի Քրիստոս հանգուցելոյ, մասն բարեաց ձերովք մաղթանօք շնորհեցի: Իսկ եւ աւանդողի գաղափարի սորին այսորիկ գրոյս՝* Մովսէսի *քաջ րաբունոյ, մակացութեանց յարա//(543բ)հետեւողի, յորոյ յաշխատասիրութենէ ստուգաբանեցաւ ըստ քերթողական արհեստի եւ ճշգրիտ իմացուածով օրինակ գրոյս, ուստի եւ ածանցեցաւ. ընդ որոյ հատուցումն ըստ վաստակոց նորա տացի յամէնառատ գթութեանց անտի Աստուծոյ: Նաեւ հարազատական գթով սիրեցեալ եղբօր մերոյ՝ տէր* Պօղոսի, *որ աշխատակից եղեալ ի սրբագրութիւն տառիցս, փոխարինութիւն յանապատում բարեացն եղիցի, հանդերձ համօրէն եղբայրական պարուք եւ դասուք կրօնակցօք գումա[ա]րելոց ի տիեզերական* Աթոռս Սուրբ Էջմիածնի: *Այլեւ քանզի երանելին* Սիմէօն *վարդապետն՝ ոսկեաւ օծանել (օծանո՞ղ) զծաղկունս որ սմա, փոխեցաւ ի Քրիստոս, վասն որոյ եւ անկատար մնաց. բայց աւարտեցաւ ի Շօշ քաղաքի, ի ձեռն* Հայրապետի *ուրումն, օգնականութեամբ եւ ծախիւք՝* Միխայէլ *վարդապետի սիրեցելոյ մերոյ, որում Տէր վարձատրեսցէ: Իսկ բոլորապէս կատարումն էառ ամենայնիւ յամի հազարերորդի հարիւրերորդի երկրորդի (1653), ի գերագահ Մայրս լուսոյ* Սուրբ Էջմիածինս, *սեպտեմբեր սկզբանն: Պաղատիմ առ լուսերամ մանկունդ Վերին Սիօնի, առ հարսդ եւ եղբարսդ հոգեւոր, յիշել եւ զըստ մարմնոյ ծնողսն մեր առ Քրիստոս յոյսն ամենից զհայրն իմ՝ զՇաբան, եւ զմայրն իմ՝ զՄարիամ, եւ զեղբարսն իմ՝ զտէր Գասպարն, զԲարեաֆն, զՍարտարն, զՄինասն, զԱնդրէասն, զՍմբատն, զՀախումն, եւ զքորսն իմ զեօթանեսին, որք են ի կեանս յայս եւ որք՝ ի հանդերձեալն առ Աստուածով: Զսոսա եւ զսերունդս սոցա առ հասարակ, //(544ա) քանզի ի վաստակոց իւրեանց ստացան զգիրս զայս՝ ի զբօն[ս]անս անձին իմոյ, որոց ներեսցէ Տէր ողորմութեամբ իւրով աղօթիւք ձերովք: Զի համօրէն աշխատաւորք ըստ մարմնոյ եւ ըստ հոգւոյ, հանդերձ վերագրեցելով յայսմիկ տառի, յիշօղք եւ յիշեցելովք, միահաղոյն Քրիստոսի երկրպագօղօք, դասեսցուք ընդ աջեայսն եւ ընդ օգեայսն յարքայութեանն երկնից՝ վայելել զանսպառ բարիսն մշտնջենաւոր յաւիտենից յաւիտեանս. ամէն: Ընդ որս եւ զանապատացեալս ի բուսոց բանականաց [եւ զգ]օսացեալ ծառս ի մէջ պտղաբերեաց, իբրեւ փուշ ի մէջ շուշանաց՝ զՅովհաննէս լոկ անուամբ պաշտօնեայ բանի, յիշեսջիք ի Տէր գթութեամբ եւ սիրով, որ յաւէտ իմն փափագմամբ ստացայ զգիրս զայս իմաստասիրական, որ է բանական գիտութիւն, յորում սակաւուք ծանուՙ եղեալ, զլիագոյնն ձեզ թողեալ, որով պատճառաւ եւ յիշեցայց:*

Արդ, ըստ փոխման ամանակաց եւ հոլովմանց կենցաղոյս, որում եւ լիցի ժառանգել զայս իմաստասիրական կտակ եւ վայելել զսա, հայցեմ հեծեծագոչ պաղատանօք, յիշել զ[թառ]ամելս՝ զՅովհաննէս սորին ստացօղ, առ Յիսուս յոյսն ամենից, համօրէն գրեցելովք ի սմա, եւ զսակաւ յիշատակարանս դրոշմեալս յայսմ գծի մի՛ երբէք ի բաց հանել ի սմանէ կամ եղծանել, զի եւ ձեզ շնորհեսցէ ըստ այսմիկ յապառնի եկելոց, եւ փոխարինութիւն առհասարակ պարգեւեսցէ մեզ եւ ձեզ յամէնառատ գթութեանցն Աստուծոյ, որ է աւրհնեալ անզրաւ յաւիտենից յաւիտեան. ամէն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 544բ Սուրբ Տաթէի *վանից միաբան՝ տէր* Հայրապետս, *որ եմ տեղեաւ* Շաբանեցի, *էին հօրեղբարք իմ է (7), զոր անուանք նոցին ի մէջ գրքիս գրեալ կայ. իւրեանց հալալ ընչից ստացեալ էին զայս Արտաքին գիրքս եւ տվեալ հօրեղբօրն իմոյ՝* Շաբան

Ովանէս *վարդապետին յիշատակ: Եւ յորժամ օսմանցիքն տիրապետեցին երկիրս ՌՃՂԴ (1735) թուին, իմ եղբօր հարսն եւ աղջիկն գերի արարին, եւ ես ուստեքէ ճար չգտայ, թէ որով ազատէի: Վասն որոյ առեալ գայս Արտաքին գիրքս տարայ* Ագուլեաց *վանքն, իմ կամաւ եւ յօժարութեամբս ծախեցի ն[որա] առաջնորդ՝* Յովանէս *աստուածաբան վարդապետին հինգ թուման, եւ տարեալ գգերիք եղբօրն իմ ազատեցի: Եւ գայս գիրս ի վերայ Արտաքին գրքիս գրեցի եւ Բ տեղ մ[օհ]րեցի՝ առ ի հաստատ լինելւոյն: Եւ մի ոք իշխեսցէ յայլ եւ այլ [խօս]ելոյ յայսմ կողմանէ, զի այնպիսիք ընդ նզովիւք են:*

2. 512բ (ԺԲ դ.) Յիշատակ է գիրքս Սուրբոյ էջմիածնի *միաբան՝* Մեսրոպ *վարդապետիս* Նախիջեւանցոյ, *զոր ետու հոգեծին որդեկին իմոյ՝* Դանիէլ *վարդապետին ի վայելս, եւ կնքեցի իմով կնքով (կնքադրոշմ չիք):*

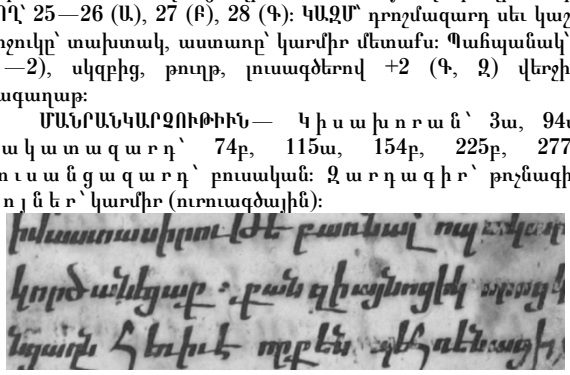
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ *544բ Քրիստոսի ծառայ տէր Հայրապետ. ՌՃՇՀ (1732):* Քրիստոսի ծառայ Յովհաննէս *վարդապետ:*

1743
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

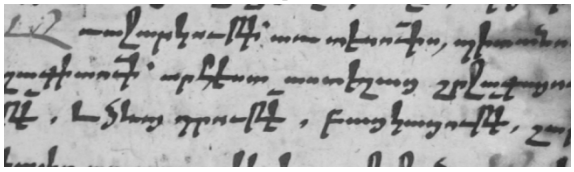
ԺԷ—XVII

ԹԵՐԹ՝ 473—2 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած՝ 1ա—2բ, 92ա—3բ, 213բ—6բ, 417բ, 449բ—50ա, 473բ: ՊՐԱԿ՝ 37 (Ա—Ը, Ժ—Ֆ)x12 (Ը 8, 2, Մ 10, Կ 11)+1x6 (Ճ եւ Մ պրակների միջեւ)+3x12 (Ա 14): ՆԻԹ՝ թուղթ, արեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 18x12: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (Ա՝ 3ա—75ա, 94ա—176բ, Բ՝ 177ա—210բ, 217ա—417ա), նօտրգիր (Գ՝ 75բ—90բ, 418ա—455ա, լրացնողի՝ 211ա—3ա, յաւելագրողի՝ 91աբ): ՏՈՂ՝ 25—26 (Ա), 27 (Բ), 28 (Գ): ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ սեւ կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կարմիր մետաքս: Պահպանակ՝ 2 (1—2), սկզբից, թուղթ, լուսագծերով +2 (Գ, Ջ) վերջից, մագաղաթ:

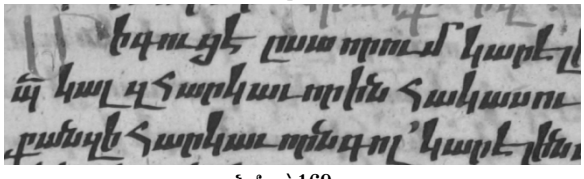
ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ— Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 3ա, 94ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 74բ, 115ա, 154բ, 225բ, 277բ: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր (ուրուագծային):

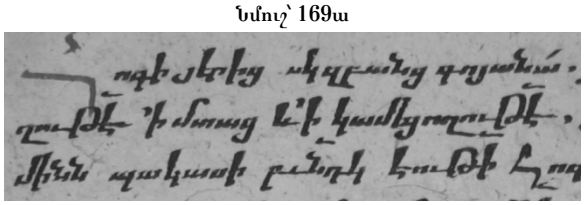
Նմուշ՝ 12ա

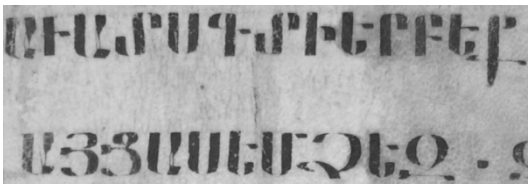
Նմուշ՝ 77ա

Նմուշ՝ 169ա

Նմուշ՝ 217ա

Նմուշ՝ Ա

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—1. Աւետարան Մատթէոսի: Ժ—ԺԱ դդ. 2 (Ա—Բ), սկզբից, ստացուած 1 թերթի ստորին կէսի ընդլայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ երկաթագիր: Մանրանկարչութիւն՝ բազմագունի լուսանցազարդ (Աբ): Կարդալ՝ Բբ—Ա, Աբ—Բա «///չեմ բաւական... եւ զգաւս///» (Ը 8—17): 2. Յովհաննու Սարկաւագի Յաղագս անկիւնաւոր թուոց: Ժե դ.: 2 (Դ—ե), վերջից, ստացուած 2 ամբողջական կից թերթերից: Կարդալ՝ Դբ—եա (Դա, եբ չգրուած) 2 աղիւսակ, իսկ վերջում՝ եա «Եռանկիւնւոյն արմատն միւս—միւս անէ... *Յոհունննու* հահանայի առաբեալ զԱնկիւնաւոր թիւդ՝ ի փոխաբերութենէ երկրաչափական ձեւոց: Նա եւս ծրօղ սորին՝ *ըզՄահակ* աբեղայս յիշեցէք»:

Վիճակ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից գրադաշտը սաստիկ գունափոխուած, տեղ—տեղ փոխրիկ կպումներ, առանձին եղծուած տողեր ու բառեր, ցեցակեր: Կազմի կաշին՝ թեթեւակի ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած: Նախկինում նորոգուած, թերին լրացուած եւ յաւելագրուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. *3ա—74բ* [Դաւթի Անյաղթի Սահմանք իմաստութեան]

Տե՛ս նեո. 464, 95ա—149բ. *Նխ. /3ա—5բ: § ա—իա/5բ—74բ:*

2. *74բ—5ա* [Նորին Ամենայն չար տանջելի]—*Ամենայն չար տանջելի...*

3. *75բ—87ա* [Սահմանք] իմաստասիրական իբր հարցմամբ—*Ջի՞նչ է Աստուած: Աստուած վսեմական...*

Բ. *87բ* [Ամենայն իրաց սահմանք]—*Արհեստ է ընդհանուր գիտութիւն...*

Գ. *88ա—90բ* Գումարումն յոգնադիմի իրողութեանցն Սահմանաց իմաստասիրաց ի Մովսիսէ ումեմնէ, ըստ տարից դասաւորութեան շարակար-

գեալ—*Ագահութիւն է ըստ սեռականին Բոլորակ շարժ /// (շար. 2 թերթ մկրատուած)։*

91ա տե՛ս ժէ, §1։

Դ. *94ա—114բ* Պորփիւրի Ներածութիւն [Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս նեռ. 718, 133ա—70բ. *Նխ./94աբ։ §ա—իզ/94բ—114բ։*

Ե. 1. *115ա—54ա* Ստորոգութիւնք Արիստոտէլի

Տե՛ս նեռ. 926, 191ա—201բ. *Նխ./ 115ա—8ա։ § ա/118ա—25բ։ բ/125բ—30ա։ գ/130ա—6բ։ դ/136բ—43ա։ ե/143աբ։ զ/143բ—50բ։ է/150բ—1բ։ ը/151բ—2բ։ թ/152բ—3բ։ ժ/153բ—4ա։ (154ա տե՛ս ժէ։ §2)։*

2. *154բ—73ա* Սկիզբն եւ նախադրութիւն գրոցն, որ ասի ըստ յունացն Պերի արմենիաս եւ հայերէն՝ Յաղագս մեկնութեան։ Առաեալ ի մեծ իմաստիոյն Արիստոտելէ, թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դպրէ Ներգինացոյ

Տե՛ս նեռ. 926, 201բ—7ա. *Նխ. /154բ—5ա։ § ա/155աբ։ բ/155բ—6ա։ գ/156ա—73ա։ (173ա տե՛ս ժէ, § 3)։*

Զ. *173բ—211բ* Համառօտ հաւաքումն եւ յոյժ օգտակար ի Դիալէքթիկայն, որ է Տրամաբանութիւն, կարգեալ եւ թարգմանեալ ձեռամբ Բարդօլիմէոսի եպիսկոպոսի

Տե՛ս նեռ. 69, 266ա—346բ. *§ ա/173բ—202ա։ բ/202ա—11բ (205ա գրչից. «Յաւրինակէն թուղթ մի անկեալ էր»)։ գ—դ/չիք։*

Է. *212ա—3ա* [Դպրի Հարթացոյ] Նկատումն Արիստոտիղի—*Ուսուցանէ մեզ ի բնալսողութեանցն…*

Ը. *217ա—8ա* [Բանի բաղադրեալ]—*Հոգի յերից սկզբանց գոյանա…*

Թ. 1. *218բ—22բ* Արիստոտէլի Յաղագս առաքինութեանց առ Աղէքսանդրոս թագաւոր—*Գովելի են գեղեցիկքն եւ պարսաւելի՝ գարշելիքն…*

222բ տե՛ս ժէ, § 4։

Ժ. 1. *223ա—36բ* [Գրիգորի Տաթեւացւոյ Համառօտ տեսութիւն ի գիր Պորփիւրի]

Տե՛ս նեռ. 623, 189ա—206բ. *Յանկ Ա/223աբ։ Յանկ Բ/223բ—5ա։ §ա/225բ—7ա։ բ/227ա—8ա։ գ/228ա—30ա։ դ/230ա—1ա։ ե/231ա—2ա։ զ/232աբ։ է/232բ—4ա։ ը/234ա—6բ։*

2. *236բ—72բ* [Ն]որին Գրիգորի Լուծումն համառօտ ի Տեսութիւն Դպրի

Տե՛ս նեռ. 623, 206բ—47բ. *§ա—իթ/236բ—68բ (շար. 268բ—72բ «Յաղագս հասարակաց սեռից եւ տարբերութեանց»)։*

ԺԱ. 1. *272բ—4բ* Դպրի փիլիսոփայի Առածք ե…

Տե՛ս նեռ. 464, 184ա—7բ. *§ա/272բ—3ա։ բ/273ա։ գ/273աբ։ դ/273բ—4ա։ ե/274աբ։*

2. *274բ—5բ* Նորին Վասն բաժանման—*Ամենայն որ մի անգամ բաժանեալ գոյ…*

ԺԲ. 1. *275բ—337ա* [Յովհաննու Որոտնեցւոյ Վերլուծութիւն Ստորոգութեանն Արիստոտէլի]

Տե՛ս նեռ. 1648, 4ա—85բ. *Յանկ Ա/275բ—7ա։ Յանկ Բ/277ա։ Նխ/277բ—84ա։ ա/284ա—93ա։ բ/293ա—300բ։ գ/300բ—7բ։ դ/307բ—17բ։ ե/317բ—8ա։ զ/318ա—29բ։ է/329բ—32ա։ ը/332ա—3բ։ թ/333բ—5բ։ ժ/335բ—7ա (337ա «Նորին Գրիգորի աշակերտի յայլմէ»)։*

2. *337ա—409բ* [Յովհաննու Որոտնեցւոյ Լուծմունք Պերի արմենիասին Արիստոտէլի]

Տե՛ս նեռ. 1648, 85բ—179բ. *Յանկ/337ա—8բ։ Նխ./338բ—43բ։ §ա/343բ—6բ։ բ/346բ—9ա գ/349ա—409բ։ Յիշ.՝ չիք։*

ԺԳ. *410ա—7ա* [Գրիգորի Տաթեւացւոյ Լուծմունք առաքինութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս նեռ. 58, 297ա—306ա. *Յանկ/410աբ։ Լուծմունք/410բ—7ա։*

ԺԴ. *418ա—49ա* Եռամեծի եւ երիցս երջան[կի Յովհաննու Որոտնեցւոյ] առաեալ դրուատ բանի /// ի բան[մարգարէին, որ] ասէ. Ի սկզբանէ Տէր զերկիր հաստատեցեր—*Այլ նախքան ի մտանել բանիս, նախերգաբար յարդարեսցուք գլուխս երկոտասան… Գիտելի է գի/// (շար. թերի)։*

ԺԵ. 1. *450բ* [Ծառ գոյացութեան]—*Գոյացութիւն բաժանի՝ անմարմին…*

2. *451ա—5ա* Այս է Արիստոտէլի իմաստասիրութեան ծառն, որ ցուցանէ, թէ այսպէս գտաւ ըստ կարգի առաջնոցն—*Իմաստութիւն բաժանի՝ գործնական—տեսական…*

ԺԶ. *456ա—72բ* Գրիգորի աշակերտի Եռամեծին Յոհաննու Որոտ[ն]եցոյն Տեսութիւն ի բանն մարգարէին, որ ասէ. Հոգի Տեառն ի վերայ իմ, վասն որոյ եւած զիս—*Տեսանողն վեհերեակ տեսութեամբ… Վասն որոյ ասէ. Հոգի Տեառն ի վերայ իմ։*

ԺԷ. [Յաւելագրութիւնք ԺԷ դ.]

1. *91աբ* [Ծառ գոյացութեան]—*Գոյացութիւն բաժանի՝ մարմին—անմարմին… (կրկ. 450բ)։*

2. *154ա* [Մեկնութիւն իմաստասիրական բանից]—*Ա. Յաղագս մեկնութեան՝ ի Պեռի եռամինաս…*

3. *173ա* [Բոլորակ հողմոց]—*Արեւելեանքս հասարակ[օրէն] եւրոսք կոչին…*

4. *222բ* [Գովք Առաքինութեանցն Արիստոտէլի]—*Ձրաւ իրիս գերադրական՝ /Բացատրողի բարուց մարդկան… (2 քառատող)։*

5. *473ա* [Գուշակութիւն՝ Ա,Բ, Դ, Ը, ԺԶ, ԼԲ]—*Ա. [Թ]է շատ կաֆա չափես ի ձախ, /Գոցես ի յաջ, գայ խիստ յաճախ... ԼԲ. [Փ]րիրցաւ ցաւ ցաւօք, /Քարացաւ աւար ցաւօք:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

Գա (Նօտրգիր) ես, նուաստագոյն ծառայ սիրելի եղբարցս՝ տէր Ղուկասս տեղեաւ Բստացի, յորժամ եկի ի Սուրբ Աթոռս, էր թիւն ՌՃԻ եւ ե (1676), ե[ւ] աշակերտեցայ մեծի հռետորի եւ աստուածաբան վարդապետի՝ տեառն Ստեփաննոսի, որ է տեղեաւ Լէհցի:

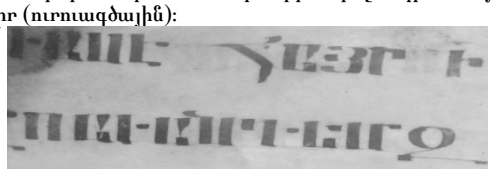
1744
ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ

Ապրակունի՞ս ՌՁՁ—1637

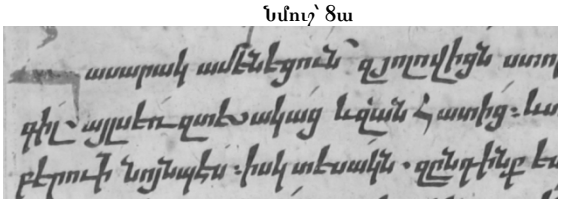
ԳՐԻՉ՝ Իսրայէլ (3ա—335բ), Մարութայ (400ա—19ա): ՍՏԱՅՈՂ՝ Եսայի վրդ. Ապրակունեցի:

ԹԵՐԹ՝ 420. չգրուած՝ 1ա—2բ, 63աբ, 150բ, 309բ—10բ, 381բ—2բ, 419բ—20բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԸx12 (ե, ԻՀ 14, Ջ 9, ԺԹ, ԻԹ 11)+7x12 (Գ, է 10, ե 18, Ջ 11): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով (տարբեր՝ 336—420, առեւելեան): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 18,5x13: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (Իսրայէլ՝ 3ա—335բ, Անանուն՝ 336ա—99ա, Մարութայ՝ 400ա—19ա): ՏՈՂ՝ 27: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ զարդադրոշմ դեղին կտաւ:

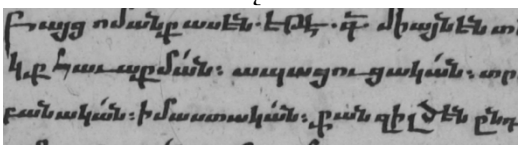
ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ— Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 3ա, 64ա, 151ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 79բ, 311ա, 336ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր: Գ ոյ ն ե ր՝ կարմիր (ուռուագծային):

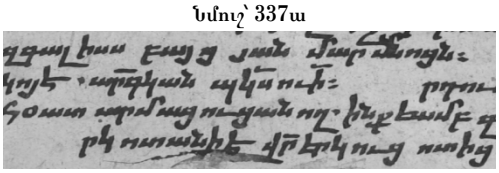
Նմուշ՝ 8ա

Նմուշ՝ 73ա

Նմուշ՝ 337ա

Նմուշ՝ 406ա

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—Աւետարան Ղուկասու: ԺՀ դդ.: 2 (Ա—Բ)+2 (Գ—Դ), ստացուած 1 թերթի ընդլայնակի ճատումից եւ ճատուած մասերի ընդլայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, երկսիւն, ուղղագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Բբ—Աբ, Գա—Դբ, Ա՝ա—Բա, Գբ—Դա «///եւ ասէ Հայր... յիշեցին///» (ԻԹ 46—ԻԹ 8): Մասն է ձեռ. 1748—ի պատառիկ-պահպանակի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. ստորին եւ վերին լուսանցային մասերում խոնաւութեան հետեւեր, ցեցակեր, տեղ—տեղ, զանազան բծեր, փոփրիկ պատռուածքներ: Կազմի կաշին՝ թեթեւակի ճեռծուած, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. *3ա—62ա* Դաւթի փիլիսոփայի Ներգինացւոյ Յաղգաս սահմանաց իմաստասիրութեան

Տե՛ս ձեռ. 464, 95ա—149բ. *Նխ/3ա—4բ: Ֆա—իա/4բ—62ա*

2. *62աբ* Ընդ այսոսիկ եւ առաջիկա բան իմաստնոյս—*Ամենայն չար տանջելի...*

Բ. *64ա—79ա* Ներածութիւն Պորփիւրի (Պորփիւրի Ներածութիւն Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի)

Տե՛ս ձեռ. 718, 138ա—70բ. *Նխ./64աբ: ա—իզ/64բ—79ա:*

Գ. 1. *79բ—150ա* Դաւթի փիլիսոփայի Ներգինացւոյ Վերլուծութիւն Ներածութեանն Պորփիւրի

Տե՛ս ձեռ. 1688, 1ա—151ա. *Ֆ ա—խ/ 79բ—150ա:*

2. *151ա—240ա* Ստորոգութիւնք Արիստոտէլի (Մեկնութիւն Դաւթի Անյաղթի)

Տե՛ս ձեռ. 1687. *106բ—245բ Նխ./151ա—7ա: Ֆա/157ա—73բ: բ/173բ—86բ: գ/186բ—202բ: դ/202բ—18ա: ե/218ա—9բ: զ/219բ—31ա: է/231բ—4բ: ը/234բ—6ա: թ/236ա—9ա: ժ/239ա—40ա:*

3. *240բ—307ա* Սկիզբն եւ նախադրութիւն գրոցն, որ ասի ըստ յունացն Պէրի արմէնիաս եւ հայերէն Յաղագս մեկնութեան: Առտաղրեալ ի մեծ իմաստնոյն Արիստոտէղէ, թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դաւթէ փիլիսոփայէ

Տե՛ս ձեռ. 1690, 209բ—305ա. *Նխ./240բ—5բ: Ֆա/245բ—9բ: բ/249բ—52ա: գ/252ա—307ա:*

Դ. *307ա—9ա* [Դաւթի Հարեցւոյ] Նկատումն Արիստոտէլի—*Եւ ուսուցանէ մեզ ի բնալսողութեանցն...*

Ե. 1. *311ա—28ա* Արիստոտէղի իմաստասիրի Թուղթ առ Աղէքսանդրոս թագաւոր: Պատմութիւն յա-

ղագս աշխարհի—*Իսկ բազում անգամ ինձ աստուածային ինչ…*

2. *328ա—32բ* Արիստոտէլի Յաղագս առաքինութեանց առ Աղէքսանդրոս թագաւորն—*Գովելի են գեղեցիկքն եւ պարսաւելի՝ գարշելիքն…*

3. *332բ—3ա* [Վասն իմաստասիրաց, թէ ո՞ի՞նչ ասաց]—Արիստոտելէս Ստագիրացի էր…

Ջ. *33ա—5բ* [Ձափաբերականք Գրիգորի Մագիստրոսի]

Տե՛ս ձեռ. 1715, 295բ—8ա. *Ֆա/333ա—4բ: բ/334բ—5ա: գ/335ա: դ/335աբ:*

Է. 1. *336ա—65ա* Արիստոտէլի Վերլուծական [Դաւթի Մեկնութիւն ի Վերլուծականն Արիստոտէլի]

Տե՛ս ձեռ. 464, 150բ—83բ. *Ֆա/336ա—8բ: բ/338բ—41ա: գ/341ա—2բ: դ/342բ—4բ: ե/344բ—6բ: զ/346բ—7բ: է/347բ—9բ: ը/349բ—50բ: թ/350բ—3բ: ժ/353բ—6ա: ժա/356ա—7բ: ժբ/357բ—60բ: ժգ/360բ—2բ: ժդ/362բ—5ա (վրջ. «Այս ԺԴ գլուխք, զոր մեկնեալ է Դաւիթ փիլիսոփայն… ամէն»):*

2. *365ա—7ա* [Համառօտ հաւաքումն Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի ի բնութիւն մարդոյն]—*Հարցումն յԱրիստոտէլէ. Դու հանրականագո՞յն ես, թէ կենդանի: Պատասխանի. Կենդանի…*

Ը. *367ա—70բ* Վերլուծութիւն Արիստոտէլի Ժ բան [Մովսիսի Քերթողի. ձեռ. 1980, 286ա]—*Ստորոգութիւնքս ներքեւասութիւնք անուանին…*

Թ. *370բ—7բ* [Յովհաննու Դամասկացւոյ] Յաղագս գոյի, էութեան եւ պատահման, թարգմանած Բագրատունոյ Մամիկոնէի յունարէն գրով—*Գոյ է հասարակ անուն ամենայն գոյից:*

Ժ. *377բ—81ա* Պատասխանի մեծ իմաստասիրին Սեկունդոսի, զոր հարցեալ տիեզերակալ կայսրն Անդրիանոս—*Ջի՞նչ է աշխարհ, պատասխանի արայ ինձ…*

ԺԱ. 1. *383ա—98բ* Դաւթի փիլիսոփայի էակաց գիրք—*Ի քանի՞ս բաժանի էակն կամ յո՞րս: Երկակի՝ ի գոյացութիւն, ի պատահումն…*

2. *399ա* [Մեկնութիւն իմաստասիրական բառից]—*Ա. Կատաղաւրիաս՝ ստորոգութիւն… Թ. Պրօֆասիս՝ նախադասութիւն:*

3. *400ա—19ա* Սահմանք իմաստասիրին Դաւթայ: Սահմանք իմաստասիրական իբր հարցմամբ—*Ջի՞նչ [է] Աստուած: Աստուած վսեմական եւ ինքնաբուն գոյութիւն… ըստ ինքեան գոլով բարի:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. *62բ* ՋԽարայել գձող սորա յիշեա ի Տէր:

150ա Յիշատակ է գիրքս Արտաքնոց եսայեա վարդապետին՝ շինող Սուրբ Կարապետին Ապրակունաց *թվին ՌՁ եւ Ջ (1637) (նման՝ 309ա):*

2. *419ա* ՋՄարութայ գծող զբ *(2)* տետրիս յիշել աղաչեմ, ո՛վ սուրբ ընթերցող:

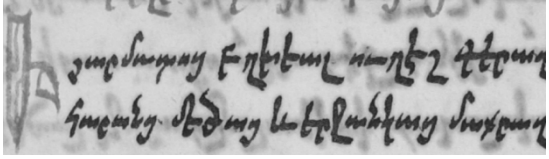
ԳՐՉԱՓՈՐՁ Աա Այսաւր Ջատիկ՝ մեր զենմամբ մեր Քրիստոսի… Այսաւր անճառ լուսոյն ծագումն…

1745
ԴԱԻԹ ԱՆՅԱՂԹ
ՍԱՀՄԱՆՔ ԻՄԱՍՏԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ

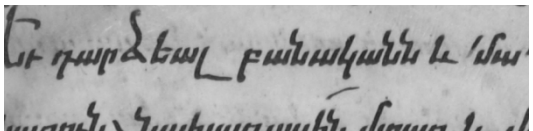
ԺԴ—XIV

ԳՐԻՉ՝ Յոհաննէս: ՍՏԱՅՈՂ՝ Ստեփաննոս:

ԹԵՐԹ՝ 120—2 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած՝ 1աբ, 3բ—4բ, 23բ, 115բ—8բ: ՊՐԱԿ՝ 1x4+Ա—ԺԸx8 (Ա—Բ 6, Գ 7, ԺԸ 3)+1x4: ՆԻՒԹ՝ թուղթ (1733թ. յաւելում՝ 1—10, 17—23, 115—120, լուսագծերով եւ «IF» լուսադրոշմով): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 18,5x13,3: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (1733թ. լրացնող Մեսրոպ սրկ.—ի բոլորգիր՝ 5ա—10բ, 17ա—23ա, 115ա, ձօտգիր՝ 2ա—3ա): ՏՈՂ՝ 18 (լրացնողի՝ 26): ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ սեւ կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ բազմագունի շերտաւոր կտաւ: Պահպանակ՝ 2(119—120), թուղթ, վերջից:

Նմուշ՝ 2ա

Նմուշ՝ 41ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ— Լուսանցագարդ՝ բուսական: Ջարդագիր՝ ճանգուցագիր, թղչնագիր (լրացնողի՝ 5ա):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերը խայտաւած եւ ցեցակեր: Թուղթը՝ գունափոխուած: Կազմի կաշին՝ թեթեւակի ճերմակած, թիկունքը՝ վնասուած, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած: 1733 թ.—ին Մեսրոպ սրկ.—ի ձեռով էջմիածնում նորոգուած, լուսանցքները կարկատուած, թերին լրացուած:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. 1. *5ա—113բ* Դաւթի փիլիսոփայի Ներհինացւոյ Յաղագս [ս]ահմանաց [իմաստասիրութեան]

Տե՛ս ձեռ. 464, 95ա—149բ. *Նխ./ 5ա—7ա: Ֆա—իա/7ա—113ա:*

Ձի օգտագործուած քնն. բնագ., երևան, 1960:

2. *113բ—4բ* [Ամենայն չար տանջելի]—*Ամենայն չար տանջելի... ապա ուրեմն ոչ է անեղ:*

Բ. [Յաւելագրութիւն 1733թ.]

—2ա—3ա Հին Ջուղայեցի Ստեփաննոս վարդապետի յաշակերտէն առ Դաւիթ Անյաղթ փիլիսոփայն Հայոց («Ի Մեսրոպէ է բանս»)—*Ի յարմատոյ բղխեալ ուղէշ գերազարդ, /Հարանց մեծաց եւ երջանկաց մաքրազարդ... /Դասել ըզմեզ ուղղափառացն ամենայն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

114բ Փառք ամենասուրբ երրորդութեան, որոց մի է աստուածութիւնն եւ բնութիւնն յաւիտեանս: Ջտէր Ստեփաննոս՝ *զստացաւղ գրոցս, մի՛ մոռանայք, որք վայելէք եւ արդիւնիք ի սմանէ, զի վասն այդմ յուսոյ էր ստացեալ զսա: Ընդ նմին եւ զանպիտանս՝* Յոհաննէս, *զի բազում աշխատեցայ ի յուղղութիւն սորա:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *115ա Ես՝ նուաստ եւ անպիտանս ամենայնի* Մեսրոպ *սուտ անուամբ սարկաւագ, որ ոչ առնեն, արժանի զիս մեղօք մածեալս աշակերտութիւն այսպիսի իմաստից, այլ ակնկալութիւնն իմ ոչ եթէ երկաւորիս էր, բայց միայն բանն տէրունեան, թէ. Մի կոչէք երկրի ձեզ ուսուցիչս, այլ ուսուցիչն ձեր Քրիստոս է: Քանզի իմ նայելով զայս Գիրքս Սահմանացն Դաւթի, ցրուեալ կայր իբր անպիտան, եւ բազում աշխատանօք իրար ձգեցի եւ պակասն գրեցի՝ սակս վայելման անձին իմոյ: Արդ, աղաչեմ զձեզ, ո՛վ սիրազուն եղբարք իմ, որք հանդիպիք սմա թէ ընթեռնելով, թէ օրինակելով, միոյ Հայր մերոյիւ վերոյգրեցեալս զանտոհմս եւ հեզս յիշեցէք, եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ կրկնակի գալստեանն եւ աշխարհական ատեանն. ամէն: Գրեցաւ ՌՃՁՔ (1733) թուին Հայոց, ապրիլի ամսոյ Ը (8), ի գրան* Մեծի Վեհարանիս Սուրբ Էջմիածնի:

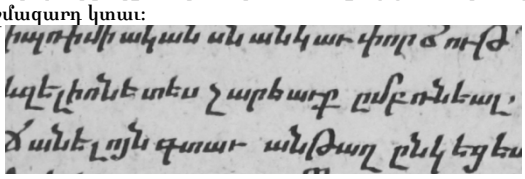
2. *Յամի Տեառն 1757, Հայոց ՌՄԺ (1761) զգիրքս զայս ըստացայ ի վայելումն* Յարեւելցի Ղազար *անիմաստ վարդապետի. ամէն: Որքան հանդիպիք եւ ընթեռնուք, ասացիք Տէր ողորմի: Նոյեմբերի ժ (10) գրեցաւ: Պատրաստական ծառայ եմ ամենից:*

1746
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

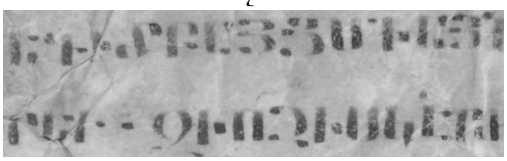
ԺԳ—XIII

ԳՐԻՉ՝ Մխիթար դպիր: ՍՏԱՅՈՂ՝ Յովհաննէս իշխան:

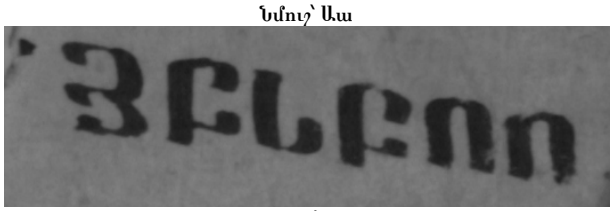
ԹԵՐԹ՝ 277+1 (կրկ. 160). չգրուած՝ 1աբ, 82բ, 160բ, 196բ, 277աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԶx12 (Ա. 9, ԺԴ 7, ԺԷ—ԺԸ չիմ, Ի, ԻԶ 11): ՆԻԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 18,7x13: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 24: ԿԱՋՄ՝ դռոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը տախտակ, աստառը՝ զոլաւոր, դռնակիները՝ դռոշմազարդ կտաւ:

Նմուշ՝ 33ա

Նմուշ՝ Աա

Նմուշ՝ Բբ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Դաւիթ Անյաղթ՝ 2ա: Կիսախոռան՝ 2ա: Ճակատազարդ՝ 173ա: Լուսանցազարդ՝ բուսական (2ա): Ջարդագիր՝ հանգուցագիր (2ա): Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, մանուշակագոյն, ոսկի:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—1. Աւետարան Մարկոսի: Ժ—ԺԱ. դդ.: 1 (Ա), սկզբից, ստացուած եզրահատուած խոռոդ թերթից: Մագաղաթ, միասիւն (նախապէս՝ երկսիւն), բոլորագիծ երկաթագիր. ունի կարմրագիր առոգանութեան նշաններ: Կարդալ՝ Աբ—Աա «///եւ երթայր զհետ նորա.. հատավաճա[ռացն]///» (Ժ 52—ԺԵ 15):

2. Գրիգորի Նարեկացւոյ Մատեան ողսերգութեան: ԺԲ դ.: 1 (Բ), ստացուած շղակի կտրուած 1/3 թերթից: Թուղթ, միասիւն, արեւելեան բոլորգիր: Կարդալ՝ Բաբ «ներհակ ծնաւղի... [Աղա]չեմ զբ[եզ///մար] դաս[էր]///» (բան ՀԷ—ՀԸ):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. միջից պակասաւոր: Լուսանցայինն մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, խոնաւութեան հետեւեր, մի քանի տեղ ցեցակեր: Կազմի կաշին՝ ցեցակեր եւ խայխայուած, եզրերը՝ մաշուած. դռնակը՝ վնասուած, կապիչներն՝ ընկած: Ի դ. մի շարք թերթեր նորոգուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. *2ա—72ա* [Դաւթի Անյաղթի սահմանաց իմաստասիրութեան]

Տե՛ս ձեռ. 464, 95ա—149բ. *Նխ./2ա—4ա:* ա—իա/*2ա—72ա:*

Տպ. երևան, 1960, B:

2. *72ա—3ա* [Նորին Ամենայն չար տանջելի—*Ա]մենայն չար տանջելի...*

Բ. *73ա–82ա* Ներածութիւն Պորփիւրէի (Պորփիւրի Ներածութիւն Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի)

Տե՛ս ձեռ. 718, 138ա—70բ. *Նխ./ 73աբ: Ֆա–և/73բ–82ա: զ–իզ/չիք:*

Գ. *83ա–158ա* [Դաւթի Անյաղթի Վերլուծութիւն Ներածութեանն Պորփիւրի]

Տե՛ս ձեռ. 1688, 1ա—151ա. ա–խ/*83ա–158ա:*

0ր. տպ. Երևան, 1976:

Դ. *158ա–60ա* Արիստոտէլի Համառաւտ ստորոգութիւմբ ի բնութիւն մարդոյն–*Հարցումն. [Դ]ու հանրականագո՞յն ես, եթէ կենդանի: Պատասխանի. կենդանի…*

Ե. *160գ–73ա* [Գիոնիսիոսի Թրակացւոյ Ա-րուեստ fերականութեան]

Տե՛ս ձեռ. 267, 229ա—42բ. *Ֆա/160գ: բ/160գդ: դ/160գ: դ/160գ: ե/160գ: զ/160գ–2ա: է/162ա: ը/162աբ: թ/162բ: ժ/162բ–3ա: ժա/163ա: ժբ/163ա: ժգ/163ա–5բ: ժդ/165բ–6ա: ժե/166աբ: ժզ/166բ: ժէ/167ա: ժը/167աբ: ժթ/167բ–8ա: ի/168աբ: իա/168բ–9բ: իբ/169բ–70ա: իգ/170ա–3ա:*

Զ. *173բ–83բ* Մեկնութիւն Քերականի

Տե՛ս ձեռ. 1115, 177բ—195բ. *Ֆա/173բ–8բ: բ/178բ–81ա: գ/չիք: դ/181ա–3բ: ե–ժգ/չիք: (վրջ. «…իբրեւ գհետ անկեալ բառիցն համեմ///»):*

Է. *184ա* [Ախտա՞րբ–*///] Թարպեհ. ժ պահն ի գիշերին, եւ լուսնին մանազիլն սուլուտն է: Ծնեալ եղեւ շնահաւոր մանուկն* Ներսէս *ի յաւր յուրբաթ, ի կատարումն Զ պահին, որ է սկիզբն է պահին:*

Ը. *184ա–8ա* [Մովսիսի Քերթողի Վերլուծութիւմբ Ստորոգութեանց Արիստոտէլի ժ բանիցի–*Մ]տորոգութիւնք ներքեւաստութիւնք անուանին…*

Տպ. Մատենագիրք Հայոց, հտ. է, էջ 743-48, A:

Թ. *188ա–9ա* [Քաղուածք ի բանից Անանիայի Շիրակացւոյ եւ այլոց]

1. ա. *188աբ [S]աղանդն Թի դահեկան է…*

2. *188բ–9ա Ընդէ՞ր հուր եւ լոյս…*

Ժ. *189ա–96ա* [Յաղագս fերականութեան]

ա. *189ա–90ա* [Հարցմունք եւ պատասանիք–*Հարց]. Ջի՞նչ է քերականութիւն: Պատասխանի. Քարականութիւն արուեստին անուն է…*

բ. *190ա–4ա* Յաղագս բա[յ]ի–*Բա[յ] ըստ հոլովի…*

գ. *194ա–6ա* Գլուխ վերծանութեան. Նախերգան–*Քանզի բազումք յաւժարեցին վերըստին կարգեալ զպատմութիւն…*

ԺԱ. *196ա* [Ջի՞նչ է աշխարհ—*Ա]շխարհ է բուրաստան եւ ցանկ նորին…*

ԺԲ. *197ա–276բ* [Բանք Սողոմոնի]

ա. *197ա–234ա* [Առակք Սողոմոնի–*Ճ]անաչել զիմաստութիւն եւ զխրատ…*

բ. *234ա–45ա* Առակք Սողոմովնի: Ժողովող…–*Ունայնութիւն ունայնութեանց…*

գ. *245բ* եւ այս նորին, զոր գտաք ի յայլ թարգմանիչս. Նախերգան Աւետնութիւն աւետնութեանց–*[Գ]իտացի, զի մարմին զբաւսացուցանէ… 245բ–52բ* Երգ Երգոց, որ է Սղոմովնի–*[Հ]ամբուրեսցէ զիս ի համբուրից բերանոյ իւրոյ…*

դ. *252բ–76բ* Իմաստութիւն Մողոմովնի–*[Մ]իրեցէք զարդարութիւն… քսով պաշտպանութեամբ:*

Ֆա—դ չունեն գլխաբաժանում:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

102ա Ա՛վ, խիստ ծուռ է փթի (այսպէս) ըղորդեն:

117ա Վարժք եւ կիրթքդ յիմաստս բարեպաշտութեան՝ զՄխիթար դպիր սուտանուն գրիչ ի սուրբ աղաւթս յիշեա ի Քրիստոս, աղաչեմ, աղաչեմ եւ աղերսեմ:

173ա Բարի պարոն, զտգէտ գծող տառիս, հանապազ աղաչեմ ի Քրիստոս, բարոյ յիշման արժանի առնել:

196ա Ո՛վ աստուածասէր իշխան՝ պարոն Յովհաննէս, *անմեղադիր լեր աղալանացս, զի աւրինակն կարի աղալ էր եւ ես՝ ախմար:*

227ա Ջմեղուցեալ ծառայս Աստուծոյ աղաչեմ յիշել ի Տէր:

Մատեանս պէտք է ընդօրինակուած լինի մինչեւ 1276 թ., քանի որ ստացող Յովհաննէս իշխանը սպանուել է այդ թուին (տե՛ս Ագգպպ. 1798):

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 2ա Գիրքս Սուրբ էջմիածնա *է:*

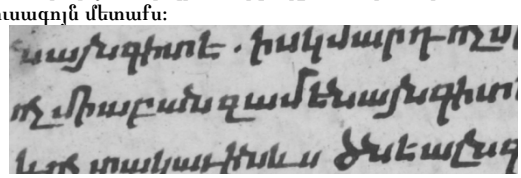
ԳՐՉԱՔՈՐՉ 160բ… մերժել զչարն ատելութեամբ… պատուիրակ պահպանակ ևբ նապաթաթ անշունչ տարերք (բուսականութիւն), չէվանաթ անասուն, ինսանաթ մարդ:

1747
ԴԱԻԻԹ ԱՆՅԱՂԹ
ՍԱՀՄԱՆՔ ԻՄԱՍՏԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ

Հաղբատ ՈՂԲ—1243

ԳՐԻՉ՝ Յոհաննէս կրօնաւոր: ՍՏԱՑՈՂ, ԿԱԶՄՈՂ՝ Պետրոս վրդ.:

ԹԵՐԹ՝ 123. չգրուած՝ 1աբ, 122բ—3ա: ՊՐԱԿ՝ Հ—Վ (նոր՝ Ա—ԺԵ)x8 (Վ/ԺԵ 10)+1x1: ՆԻՒԹ՝ թուղթ (ԺԸ դ. յաւելում՝ 1—3, 123, լուսագծերով): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,8x12: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորագիր (ԺԸ դ. նորոգողի՝ 2ա—3բ): ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը տախտակ, աստառը՝ աղիւսագոյն մետաքս:

Նմուշ՝ 64ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից գրադաշտը գունափոխուած, տեղ—տեղ զանազան բծեր, փոխրիկ պատռուածքներ, ցեցակեր, եզրաճատումից պրականիշ գրերը՝ թափուած: Կազմի թիկունքի կաշին՝ վերից եւ վարից ճաքած, անկիւնները՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *2ա—119բ* Դաւիթ փիլիսոփայի Ներգինացոյ Առաջաբանութիւն Սահմանաց իմաստասիրութեանն

Տե՛ս ձեռ. 464, 95ա—149բ. *Նխ./2ա—5բ: Ցա—իա/5բ—119բ:*

Տպ. Երևան, 1960, A:

2. *119բ—21ա* Ընդ այսոսիկ եւ առաջիկա բանիւ իմաստասիրութեան...—*Ամենայն չար տանջելի... ներբողեալ ի Դաւթէ եռամեծէ ենթադրեցաւ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

121ա ՁՍահմանաց զգիրս զոր, արարեալ է մեծ փիլիսոփայն Դաւիթ *ընդդէմ հակառակողացն, որք կամեցան բառնալ զիմաստասիրութիւնն ակադիմեացն Պիհռոնի եւ Ձեմական///(121բ)ացն, խաղաղացոյց զնոսա ի խռովութենէն եւ ասաց: Եթէ գոյ իմաստասիրութիւն եւ է, եւ ճշմարիտ է, եւ գաւրինակս առ մեզ հաստատեաց* Հայաստանեայ *այս: Որոյ ես ծեր ոմն՝* Պետրոս *սպասաւոր* Սուրբ Նշանիս Հաղբատայ, *բաղձանաւք սիրոյ ետու գրել՝* Յոհաննիսի *կրաւնա-[ւոր] քահանայի իմով արդե[ամբք] առ ի յուսումն մակացողաց: Արդ, որք աւգտիք ի սմանէ, յիշեցէք ի սրբամատոյց յաղաւթս ձեր զիս՝ զմեղաւորս* Պետրոս, *եւ Աստուած զձեզ յիշեսցէ ի բարի, եւ ի կատարման սորա ասացէք. Ջերանի ում թողութիւն եղեւ մեղաց եւ զՔրիստոս Որդի Աստուծոյ: Գրեցաւ գիրքս ընդ հովանեաւ* Սուրբ Նշանիս Հաղբատայ*// (122ա) ի թուիս ՈՂԲ (1243) եւ աւանդեցաւ սմա: Մի՛ ոք իշխեսցէ հանել զսա աստի: Կազմեցաւ ձեռամբ իմով՝* Պետրոսի*:*

48բ Զաստուածաշնորհ եւ զպատուական վարդապետն Պետրոս *յիշեցէք յաղաւթս ընդ///*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 123բ (ԺԸդ.) Յիշատակ Սահմանաց գիրքս տէր Ներսէս *աբեղայայիս, որ ըստացա ի (այսքան):*

2. 123բ (Այլ ձեռք, լուացուած) Յիշ[ատակ է] սուրբ գիրքս Սուրբ Էջ[միածնայ *միաբան]/// [է]անելս: Թվին ՌՃՁ (1731)///*

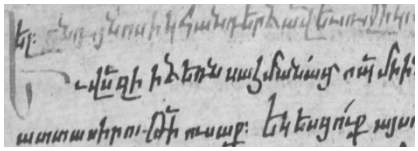
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 2ա, 121բ (եռատող, կենտրոնում զանգակատան զմբեթի) Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա *է:*

1748
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

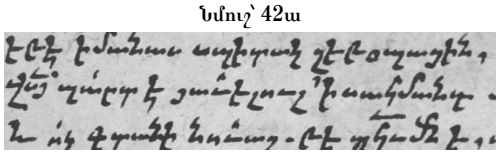
ՌՃԺԹ—1370

ԳՐԻՉ՝ Պատրոս:

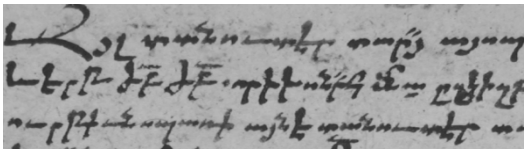
ԹԵՐԹ՝ 299. չգրուած՝ 1ա—3ա, 290աբ, 298ա: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԴx12 (Ա, ԺԴ 14, ԺԵ, ԻԴ 11)+1x9: ՆԻՒԹ՝ թուղթ (ԺԷդ. յաւելում՝ 1—3, 114, 119, 291—299): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,4x12,2: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (անհամաչափ եւ անկանոն: ԺԷդ. յաւելագրողների եւ լրացնողների՝ 291ա—7բ, նօտրգիր՝ 114աբ, 119աբ, 298բ—9բ): ՏՈՂ՝ 27—30 (յաւելագրողի՝ 23): ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ծաղկադրոշմ դեղին կտաւ (դռնակինը՝ տարբեր):

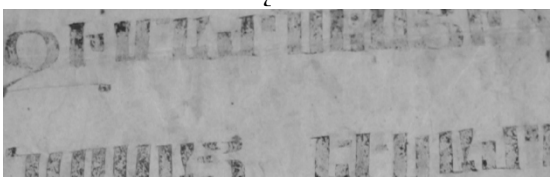
Նմուշ՝ 42ա

Նմուշ՝ 114ա

Նմուշ՝ 299ա

Նմուշ՝ Բա

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—Աւետարան Ղուկասու: ԺՀ—ԺԱ դդ.: 2 (Ա—Բ)+2 (Գ—Դ), ստացուած եզրաճատուած թերթի ընդլայնակի ճատումից եւ ճատուած մասերի ընդերկայնակի երկատակումից: Մագաղաթ, երկսիւն, ուղղագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Բա—Աբ, Դբ—Գա, Դա—Գբ, Բբ—Աա: «///Վասն ոդոյ մարդոյ... ոդի Աբրահամու է///» (ԺՀ 32—ԺԹ 9): Մասն է ձեռ. 1744—ի պատառիկ—պահպանակի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերը փոր—ինչ թուլացած, ցեցակեր, փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր: Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, տեղ—տեղ ցեցակեր, եզրերը՝ մաշուած, դռնակի աստառը՝ ֆայֆայուած, կապիչներն՝ ընկած: ԺԷ դ. նորոգուած, լրացուած թերին եւ յաւելագրուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. *3բ—54բ* [Դաւթի Անյաղթի Յաղագս սահմանաց իմաստասիրութեան]

Տե՛ս ձեռ. 464, 95ա—149բ. *Նխ./ 3բ—5ա: ֆա—իա/5ա—54բ:*

2. *54բ—5ա* Ընդ այսոսիկ առաջիկա պրակք իմաստնոյն—*Ամենայն չար տանջելի...*

Բ. *55ա—65բ* Ներածութիւն Պորփիւրի (Պորփիւրի Ներածութիւն Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի)

Տե՛ս ձեռ. 718, 138ա—70բ. *Նխ./55աբ: ֆա—իզ/55բ—65բ:*

Գ. 1. *65բ—121ա* Դաւթի փիլիսոփայի Ներգինացոյ Վերլուծութիւն Ներածութեանն Պորփիւրի.

Տե՛ս ձեռ. 1688, 1ա—151ա. *ֆա—խ/65բ—121ա*

2. *121ա* [Մեկնութիւն Իմաստասիրական բառից]—*Ա. Կատաղօրիաս՝ ստորոգութիւն... Բ. Պրօքսիս՝ նախադասութիւն:*

3. *121բ—97բ* Ստորոգութիւն Արիստոտէլի (Մեկնութիւն Դաւթի Անյաղթի)

Տե՛ս ձեռ. 1687, 106բ—245բ. *Նխ./121բ—6բ: ֆա/126բ—39բ: բ/139բ—51ա: գ/151ա—66բ: դ/165բ—78բ: ե/178բ—9բ: զ/179բ—90բ: է/190բ—2բ: ը/192բ—4ա: թ/194ա—6բ: ժ/196բ—7բ:*

4. *198ա—254ա* Սկիզբն եւ նախագրութիւն գրոցն, որ ասի ըստ յունացն՝ Պերի արմենիաս եւ հայերէն՝ Յաղագս մեկնութեան: Առտադրեալ ի մեծի իմաստնոյն Արիս[տո]տէլէ, թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դաւթէ

Տե՛ս ձեռ. 1690, 209բ—305ա. *Նխ. /198ա—201բ: ֆա/201բ—5ա: բ/205ա—7ա: գ/207ա—54ա:*

Դ. 1. *255ա—71բ* Արիստոտէլի իմաստասիրի Թուղթ առ Աղեքսանդրոս թագաւոր: Պատմութիւն յաղագս աշխարի—*[Իսկ բազում անգա]մ ինձ աստուածային ինչ...*

2. *271բ—5բ* [Արիստոտէլի յաղագս առաքինութեանց առ Աղէքսանդր թագաւոր—*Գովելի են գեղեցիկ]քն եւ պարսաւելի՝ գարշելիքն...*

3. *275բ—6ա* [Վասն իմաստասիրաց, թէ ո զինչ ասաց]—Արիստոտէլես Ստագիրացի *էր...* Եպիքարմոս *ասաց՝ Որ փոքր ինչ յանցանիցէ՝ քաջ այր է նա:*

Ջ. [Բանիւ զանազանիւ]

1. *276ա—8բ* [Ջափաբերականիւ Գրիգորի Մագիստրոսի]

Տե՛ս ձեռ. 1715, 295բ—8ա. *ֆա/276ա—7բ: բ/277բ: գ/277բ—8ա: դ/278աբ:*

2. *279ա—86ա* Յաղագս կազմութեան մարդոյ—*Ի չորից գոյացեալ ասի մարդն...*

3. *286ա—9ա* Այսոքիկ են հիմունք հաւատոյ, զոր պարտ է ամենայն հրիստոնէից հաւատալ

ա. *286աբ* Կանոնք ԲԺ առաքելոց, զոր իւրաքանչիւր ա(ո)ք եդ աստիճան մի—Պետրոս, *որ է գլուխ առաքելոց...*

բ. *286բ—7ա* Սկիզբն տասն հրամանացն, զոր պարտ է պահել ամենայն հրիստոնէից—*Առաջինն այս է. Մի ստանար աստուածս աւտարս...*

գ. *287աբ* Զարդ յայս տասանցս, յԱւետարանն կու դնի այլ, որպէս Մաթէոս—*Զամենայն զոր ինչ կամիցիք...*

դ. *287բ—8ա* Վասն ամենայն մեղաց, որ են մահու չափ—*Այսպէս պարտի խոստովանիլ, թէ...*

ե. *288աբ* Պարտ է ամենայն հրիստոն[է]ի հաւատալ զերթն սուրբ խորհուրդ եկեղեցոյ—*Առաջինն՝ մկրտութիւնն...*

զ. *288բ* Այս են երթն զաւրութիւնք, զոր պարտին ամենայն հրիստոնեայք ունել յանձին—*Հաւատ, յոյս, սէր...*

է. *288բ—9ա* Եւ այս են տօնք, զոր պարտ է պահել—*Նախ՝ կիրակէն...*

4. ա. *289բ* [Տարեմուտ եբրայեցւոց]—*Արդ, ի մարտիմ ամսոյ...*

բ. *289բ* [Տիեզերագիտական]—*Բովանդակ դարին՝ ամիսք Բժ... լուսին կատարին զտարին*

Առանձին բառեր գունաթափ եւ հազիւ նշմարելի:

է. [Յաւելագրութիւմբ ԺԷ դ.]

1. ա. *291ա* Սահման ասացեալ ի Դաւթէ—*Ողջախոհ մոլորութիւն որ...*

բ. *291ա* Նախերգան Սահմանաց—*Մեծն Դաւիթ*, եզնակ Կողբացին *չոգան յԱթէնս...*

2. *298բ* [Տաղ վասն ղարիպութեան]—*Այրի հաւուկ մէ բռնած ու բերած, /Զինքն ի նեղ զնդան դրած... /Որ հասոյց զիս ի յիմ երամն:*

Ձեռ. 5668, 34բ—6բ նոյն տաղը վերջնատողում ունի՝ «զԱրտամետացիս»:

3. *299աբ* [Տօմարականք]—*Այլ տանուտէր տարոյ այսպէս արայ... եւ խորհի ի քէէն մինչեւ ցայբն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

254ա ՈՀ, ո՜հ, զեղկելիս եւ զանցաւորս աւրինացն Աստուծոյ աղաչեմ յիշել ի Տէր Յիսուս Քրիստոս, եւ խոշորութեան գրոյս՝ անմեղադիր. կար մեր այս է (նման՝ 278բ):

289ա Ի թվին ՀՃԺԹ (1370), Սարգիս էրեց՝ *եղբայր* Յոհաննէս *վար[դ]այպետի, նեղե[ա]լ յանաւրինացց եւ յաղքատութիւնն անկե[ա]լ, հեռանայր աւտար երկիր, եւ յանկարծ հասանի վախճան մահուան նորա եւ որդոյն նորա՝* Յովանիսի, *որ էր ծաղկե[ա]լ երիտասարդական հասակաւն, եւ ունէր Ա (1) զաւակ արու՝ երկուամենից: Արդ, աղաչեմ զամենիսեսա[ն], որք հա ն[ախիպիք այսմ տառի, մեղաց թողութիւն խնդրեցէք՝* Սար[գ]իս *քահանային եւ* Յովանիսին, *որ մինչ առաւա[ւ]տ էր կենացն, երեկոյ եղեւ ամացն: Եւ՝ զ*Պաւղոս *անպիտանս յիշեցէք, աղաչեմ, եւ որ յիշէք՝ յիշե[ա]լ լիջիք յամէնառատ պարգեւողէն Յիսուսէ Քրիստոսէ, Տեառնէ մերոյ, որում փառք յաւիտե[ա]նս. ամէն:*

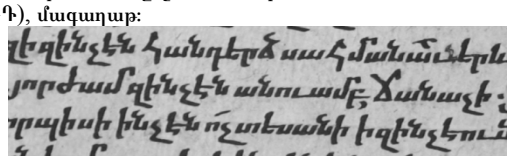
121բ Տիկնիկ Պաւղոս, *սուտ կրաւնաւոր,*
*Զ*Աբիստոտէլի *գիրք ծանր եւ խոր.*
Տառս այս՝ ծաղիկ բազում գունոյ,
Վ[արդ]այպետաց է սայ պիտոյ:
Դու փափակիս կաթիլ ջրոյ,
Սա է վտակ հոսան գետոյ,
Եւ դու տկար, որպէս մեղու,
Աստի չկայ ճար ըմպելոյ:
Ես եմ լալիք ազազում դիմաւք,
Ի բանսարկուէ խոցե[ա]լ նետաւք.
Յիշեցէք ի Քրիստոս, աղաչե՜մ, աղաչե՜մ:

ԿՆՔԱԴՈՒՇՄ Պատառիկ պահպանակ Գբ Յիսուս Քրիստոսի ծառայ Խաչատուր *վարդապետ ի վիճակն Թ[...]թվին ՌՀԷ (1628): (ԺԷդ.)* Պետրոս *ծառայ:* Ջաֆարիա. *[Ռ]ճ՞ (1651): 299բ, Պատառիկ պահպանակ Գբ (ԺԷդ.)* Ալէքսան *է: 4բ, 298բ Գիրքս* Սուրբ Էջմիածնա *է: 290աբ (անընթեռնելի):*

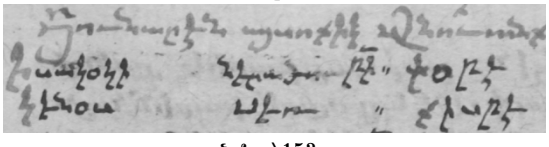
1749
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԷ—XVII

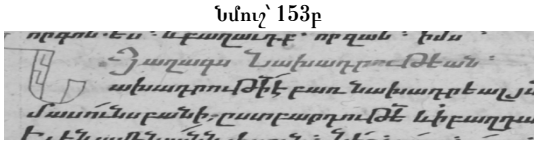
ԹԵՐԹ՝ 224. չգրուած՝ 84ա, 154բ—5բ, 201բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺԹx12 (Ա 11, ԺԷ—ԺԸ 10, ԺԹ 13): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, արեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,6x11: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (Ա՝ 1ա—200ա, Բ՝ 202ա—24ա), նօտրգիր՝ (յաւելագրողի՝ 84բ, 153ա—4ա, 179ա, 200բ—1ա, 224բ): ՏՈՂ՝ 24 (1ա—200ա), 22 (202ա—24ա): ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ սեւ կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ շերտաւոր կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Ա—Բ)+2 (Գ—Դ), մագաղաթ:

Նմուշ՝ 2ա

Նմուշ՝ 153բ

Նմուշ՝ 212ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 85ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 1ա, 102ա, 134բ, 172բ, 180ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից թուղթը գունափոխուած, տեղ—տեղ կպումներ, փոորիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, ցեցակեր, եզրահատումից լուսանցազարդերը՝ վնասուած: Կազմի կաշին՝ ճեռուած, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. *1ա—75ա* Դաւթի Անյաղթ Փիլիսոփայի [Յաղագս սահմանաց իմաստասիրութեան]

Տե՛ս ձեռ. 464, 95ա—149բ. *Նխ./1ա—9ա: § ա—իա/9ա—75ա:*

Ձի օգտագործուած քնն. բնագ., Երեւան, 1960:

2. *75աբ* Հնդ այնոսիկ եւ առաջիկայ իմաստնոյս—*Ամենայն չար տանջելի...*

3. *76ա—9բ* Դաւթի փիլիսոփայի Առածք հինգ...

Տե՛ս ձեռ. 464, 184ա—7բ. *§ա/76ա—7ա: բ/77աբ: գ/77բ: դ/78ա—9ա: ե/79աբ:*

4. *79բ—81ա* Նորին Վասն բաժանման—*Ամենայն որ մի անգամ բաժանեալ գոյ…*

բ. *81բ—3բ* [Դպրի Հարճացւոյ] Նկատումն Արիստոտէլի—*Ուսուցան՝ մեզ ի բնալսողութեանցն այնոցիկ…*

գ. *85ա—102ա* Յաղագս Ներածութեանն Պորփիւրի [Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս ձեռ. 718, 138ա—70բ. *Նխ./85աբ: Ֆա—իզ/85բ—102ա: §3—ի համար գրչից՝ 91բ «Ջտարբերութիւն Մեկնիչն քաջ ընթերց, որ լաւ հասկանաս»:*

Դ. 1. *102ա—34բ* Ստորոգութիւնքն Արիստոտէլի

Տե՛ս ձեռ. 926, 191ա—201բ. *Նխ./102ա—4բ: Ֆա/104բ—9բ: բ/109բ—13ա: գ/113ա—8բ: դ/118բ—24բ: ե/124բ—5ա: զ/125ա—31ա: է/131ա—2ա: ը/132աբ: թ/132բ—4ա: ժ/134ա:*

2. *134բ—53ա* Սկիզբն եւ նախադրութիւն գրոցն, որ ասի ըստ յունացն Պերի արմենիաս եւ հայերէն Յաղագս մեկնութեան: Առարեալ ի մեծ իմաստնոյն Արիստոտէլէ, թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դպրէ

Տե՛ս ձեռ. 926, 210բ—7ա. *Նխ./134բ—5ա: Ֆա/135ա—6ա: բ/136աբ: գ/136բ—53ա:*

ե. *156ա—72բ* [Յաղագս բնութեան եւ անձին]

Տե՛ս ձեռ. 1690, 328ա—45բ. *Ֆա/156ա—7բ: բ/157բ—61ա: գ/161ա—5բ: դ/165բ—71ա (Յաւելեալ՝ 171ա—2բ «եւ այս եւս ուսանելի է, թէ որով զանազանի տեսութիւն մտաց եւ տեսութիւն զգայութեանց… իսկ հաւատն վարձս ընդունի եւ փառս: Այսքան առ այս»):*

Զ. *172բ—8ա* Արիստոտիղի Յաղագս առաքինութեանց առ Աղէքսանդր թագաւոր—*Գովելի են գեղեցիկքն եւ պարսաւելի՝ գարշելիքն…*

է. *178բ—9ա* [Յաղագս իմաստասիրաց, թէ ո զինչ ասաց]—Արիստոտէլէս Ստագիրացի էր…

Ը. *179բ—200ա* Արիստոտէլի իմաստասիրի թուղթ առ Աղեքսանդրոս թագաւոր: Պատմութիւն յաղագս աշխարհաց—*Իսկ բազում անգամ ինձ աստուածային ինչ…*

Թ. *202ա—18ա* [Դիոնիսիոսի Թրկացւոյ Առուեստ ճեռականութեան]

Տե՛ս ձեռ 267, 229ա—42բ. *Ֆա—իդ/202ա—18ա:*

«Կոփեմ» բայի առթիւ՝ գրչից. 218ա «Ո՛հ, ո՛հ, կոփայք թիւրասղալեալ, /ի ճշգրտից տարաքեցեալ…» (8 տող):

Ժ. *218բ—22բ* Մեկնութիւն բառից Քեռականին—*Վերծանութիւն՝ ընթերցողութիւն… ենթանկեալ՝ ի ներքոյ անկեալ:*

Այլ ձեռք՝ 4 բայի յաւելում՝ ապտուժեալ, ապտեալ, Համշիրակ, Բէտ:

ԺԱ. *223ա—4ա* Մովսէսի Խորենացւոյ Բան իմաստութեան—*ՅԱստուածոյ խորհրդով եւ իմաստութեամբ… կամ ըստ ախորժակաց մարդկայնոց… ամէն:*

ՆԹ—ԺԱ ընդօրինակուած անանուն Բ գրչի ձեռքով:

ԺԲ. [Յաւելագրութիւնք ԺԸ դ.]

ա. *84բ* [Արիստոտէլի ծառ գոյացութեան]—*Գոյացութիւն՝ անմարմին—մարմին… (շար. տե՛ս ստորեւ §Ե):*

բ. *153ա* [Մեկնութիւնք իմաստասիրական բառից]—*Ստորոգութիւն՝ կատաղօրիաս… (9 բառ):*

գ. *153բ—4ա* Յունարէն այսօրիկ անուանք թարգմանեալ—*Իսակօկի՝ ներածութիւն, կենօս՝ սեռ… (84 բառ):*

դ. *179ա* [Թէ որպէս ծնանի մարգարիտն]—*Զի ասեն իմաստունք, թէ. Օստրէս կենդանին…*

ե. *200բ—1ա* [Ծառ իմաստասիրութեան եւ գոյացութեան]

զ. *224բ* [Վասն խոստովանութեան]—*Վարդապետք… ասեն, թէ. Խոստովանութիւնն հանդերձ… կատարեալ թողութիւն ոչ լինի:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

*224բ (Նօտրգիր) Գիրքս այս՝ ը*Ստամպօլցի Խաչատուր *վարդապետին է. ՌՃՂ (1741):*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 84բ Քրիստոսի ծառայ Խաչատուր վարդապատ. ՌՃՂ (1741):

*ԴՐՋԱՓՈՐՁ Պահպանակ Աա Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ… Աբ ես տէր ը*Ստեփանոս: *Յորժամ ընթեռնումք՝ Աատուած ընդ մեզ խօսի… Բա Տաղանդն յունարէն է, եւ մնասն՝ դաղմատերէն… Գոյացութիւն, քանակ, որակ… Բբ Անկարօտ է այլում հուր… Դա կերպիւ ասի Անյաղթ… Խորամանկութիւն, խոհեմութիւն… 224ա Ա՛վ դու մանուկ, եթէ զայս արհեստս ուսանիս… 224բ Այսօր անճառ լուսոյն ծագումն… Ընտրեն անբանք զիրենց կերլիս…*

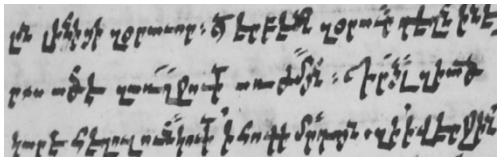
1750
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ՌՃԼԷ—1688

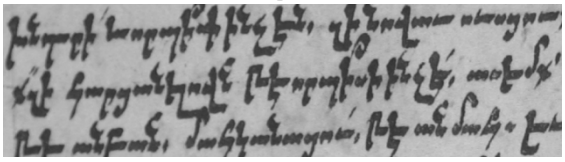
ԳՐԻՉ՝ Անանուիմ (Ա 2ա–51ա, Բ 61ա–87ա, Գ 237ա–55ա), Յովասաբ աբեղ. (287ա—236բ):

ԹԵՐԹ՝ 260. չգրուած՝ 1ա, 51բ—60բ, 130բ, 255բ—60բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—եx12+Ա—ժեx12 (Ջ—է 10)+2x12: ՆԻՒԹ՝ թուղթ (լուսագծերով՝ 1—60, 97—260, առանց լուսագծերի եւ դեղնա-

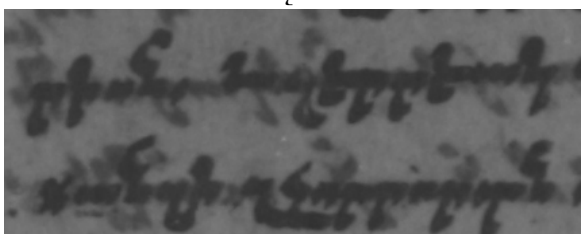
տուն՝ 61—96)։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,5x11,7։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ նօտրգիր (տարբեր)։ ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ դրոշմազարդ կտաւ։

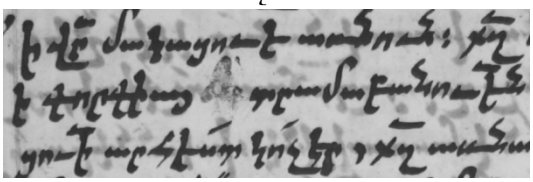
Նմուշ՝ 14ա

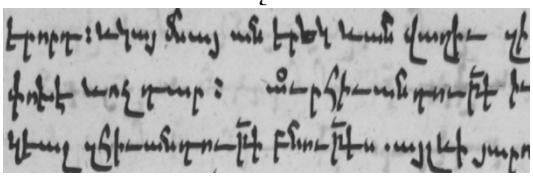
Նմուշ՝ 62ա

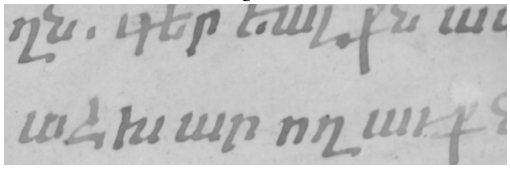
Նմուշ՝ 80ա

Նմուշ՝ 97ա

Նմուշ՝ 238ա

Նմուշ՝ Դա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ—Ճ ա կ ա տ ա զ ա ր դ՝ 61ա։ Լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական։ Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թղնագիր (2ա), հանգուցագիր (61ա)։ Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ։

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ—Մեկնութիւն ընթերցուածոց։ ԺԱ—ԺԲ դդ.։ 4(Ա—Դ), սկզբից, ստացուած 1 թերթի ընդլայնակի հատումից եւ հատուած մասերի ընդլայնակի երկտակումից։ Թուղթ, երկսիւն, արեւելեան բոլորգիր։ Կարդալ՝ Դա, Բբ, Աբ, Գա, Ա‹ա, Գբ, Դբ, Բա «///ղն գրեալքն ապաշխարողաւքն հանգուցանել... առաջինն ի թագաւորութենէ, որ ի դէմս Հաւր է եւ երկրորդն՝ յան///»։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ փոքրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, թանաքի ճապաղում (153ա), ցեցակեր։ Կազմի կաշին՝ ցեցակեր, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած։

ԾՆԹ. Ձեռագիրը 4 տարբեր գրիչների գործ է (տե՛ս ԳԻՐ) յայտնի է միայն երրորդ գրչի անունը՝ Յովասափ աբեղայ։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1բ—51ա* Յաղագս առաքինութեանց հոգւոյն (հին թրգմ.)

Տե՛ս ձեռ. 930, 256բ—76ա. *Նխ. /2ա—3ա։ Ֆա—իզ/3ա—51ա (Ֆիբ անխորագիր)։ (Սկզբում ունի ցանկ՝ 1բ, թերի եւ խառն Ա—ԻԱ)։*

Բ. 1. *61ա—123բ* Դաւթի փիլիսոփայի Ներքինացոյ Յաղագս սահմանաց իմաստասիրութեան

Տե՛ս ձեռ. 464, 95ա—149բ. *Նխ./61ա—2բ։ Ֆա—իա/62բ—123բ։*

Ձի օգտագործուած քնն. բնագ., երևան, 1960։

2. *123բ—4բ* Ընդ այսոսիկ եւ առաջիկայ բանիւ իմաստնոյն—*Ամենայն չար տանջելի...*

3. *124բ* [Ծառ իմաստասիրական]

Գ. *124բ—30ա* Արիստոտէլի Յաղագս առաքինութեանց առ Աղէքսանդր թագաւոր—*Գովելի են գեղեցիկքն եւ պարսաւելի՝ գարշելիքն...*

Դ. *131ա—48բ* Պորփիւրի Ներածութիւն [Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս ձեռ. 718, 138ա—70բ. *Նխ./131աբ։ Ֆա—իզ/131բ—48բ։*

Ե. 1. *149ա—232ա* Դաւթի փիլիսոփայի Ներքինացւոյ Վերլուծութիւն Ներածութեանն Պորփիւրի

Ձի օգտագործուած քնն. բնագ., երևան, 1976։

Տե՛ս ձեռ. 1688, 1ա—151ա. *Ֆա—խ/149ա—232ա։ Ֆիզ—լգ առանց խորագրի։*

2. *232ա—5բ* Նորին (Դաւթի) Առածք հինգ...

Տե՛ս ձեռ. 464, 184ա—7ա. *Ֆա/232ա—3ա։* բ*/233աբ։* գ*/233բ։* դ*/233բ—5ա։* ե*/235աբ։*

3. *235բ—6բ* Նորին Վասն բաժանման—*Ամենայն որ մի անգամ բաժանեալ գոյ...*

Զ. *237ա—55ա* [Մեկնութիւն հատուածընտիր Սաղմոսաց՝ (Ա.—ՃԱ.)]—*Արդ, վերնագիր Ա սաղմոսին զայս միայն ասէ՝ Սաղմոս Դաւթի... եւ ձանձրացեալ ի սնոտի պաշտամունս դիւաց եւ յարկիւղէ մահու/// (շար. թերի)։*

Ի լուսանցս իւրաքանչիւր սաղմոսի՝ «Եպիփան», «Դանիէլ», «Վարդան»։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

130ա (Յովասաբ գրչի՝ 87ա—236բ) Փառք... Աղաչեմ առաքուր ձեր անկեալ, մի՛ պարսաւնօք մեղադրեր աղճատանաց գրիս, զի առաւել տհաս եւ անուսումնասէր գոլով, այսպէս անվայելուճ շարեցաք

զգրծագրեալս: Թուին Ռձ՛կէ (1688): Յովասափ *անուամբ եւեթ աբեղայս յիշել աղաչեմ. որ ով յիշէք, յիշեալ լիջիք ի Տէր՝ յոյսն բնաւից, ամենայն ժամ. ամէն:*

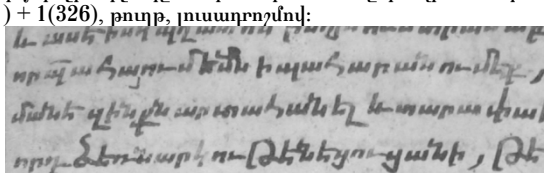
148բ Փառք... որ ետ կարողութիւն անհամբերիս անվարժիս աւարտել այս: Խնդրեմ վասն յԱստուծոյ եւ յուսոյ յաղքայութեանն, ի հանդիպիլ սորին եւ կամ յօգտիլ սմանէ, անմեղադիր լերուք, զի յոյժ խակ եւ անհմուտ գոլով իմ յընդերձման եւ մանաւանդ գրչութեանս, աղաչեմ յերեսս անկեալ առաքուր ձեր, թողութիւն խնդրել բիւր քանքարաց պարտապանիս, զոր եւ յաւէտ մարդասէր Տէրն թողցէ եւ զձերն մեղուցելոց առ նա, Յովասափ *անուամբ միայն աբեղայ գծող:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 2ա, 61ա, 235բ Գիրքս Սուրբ էջմիածնա *է:*

1751
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԳ—ԺԴ XIII—XIV

ԹԵՐԹ՝ 326—2 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած՝ 1ա—3ա, 54բ, 279բ, 302բ, 326աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺԱx12 (ե, ԺԱ. 11) + Ա—ԺԱx12 (Ա—Գ, ԺԱ. 16)+Ա—Բx12 (Բ 11): ՆԻԹ՝ թուղթ: ՄԵՁՈՒԹԻՒՆ՝ 15,6 դ 12: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նօտրգիր՝ 3բ): ՏՈՂ՝ 25—27: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյ կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ: Պահպանակ՝ 1(1) + 1(326), թուղթ, լուսադրոշմով:

Նմուշ՝ 25ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թուղթը թուլացած, լուսանցային մասերը տեղ—տեղ բամբակակալած, գրադաշտը խոնացած: ԺՀ դ. նորոգուած, մի շարք թերթեր կարկատուած եւ վերակազմուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

— *3բ* Ցանկն է այս Առտաիին գրիս այսմիկ — *ա. Առաջինն՝ Վասն Դաւթի փիլիսոփայի* Ներգինացոյ *Յաղագս Սահմանաց իմաստասիրութեան... իններորդ՝ Վասն Դաւթի փիլիսոփայի Գիրք էակաց (ԺԷ դ. յաւելում):*

Ա. 1. *4ա—53բ* Ա. Դաւթի փիլիսոփայի Ներգինացոյ Յաղագս սահմանաց իմաստասիրութեան

Տե՛ս ձեռ. 464, 95ա—149բ. *Նխ. /4ա—5ա: § ա—իա/5ա—53բ:*

Տպ. երևան, 1960, D:

2. *53բ—4ա* Ընդ այսոսիկ եւ առաջիկա բան իմաստնոյ — *Ամենայն չար տանջելի. ոչ ոք տանջեալ անապական...*

Բ. *55ա—65բ* Բ. Ներածութիւն Պորփիւրի [Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս ձեռ. 718, 133ա—70բ. *Նխ./55ա: § ա—իզ/55ա—65բ:*

Գ. *65բ—121բ* Դաւթի փիլիսոփայի Ներգինացոյ Վերլուծութիւն Ներածութեանն Պորփիւրի

Տե՛ս ձեռ. 1688, 1ա—151ա. *§ ա—խ/65բ—121բ:*

0բ. տպ. Երևան, 1976:

Դ. *122ա—31բ* Գ. Մեկնութիւն բանից Դաւթի փիլիսոփայի, որ կատարումն նորին տաի որ վասն Սահմանաց իմաստութեան, ասացեալ տեառն Ներսիսի կաթողիկոսի Հայոց, ի խնդրոյ ումեմն Ստեփաննոսի սիրողի իմաստութեան — *Ջհնդիր հոգեւորական հաւատով...*

Ե. 1. *132ա—216ա* Դ. Ստորոգութիւմ Արիստոտէլի (Մեկնութիւն Դաւթի Անյաղթի)

Տե՛ս ձեռ. 1687, 106բ—245բ. *Նխ/132ա—7ա: § ա/137բ—52բ: բ/152բ—65ա: գ/165ա—80բ: դ/180բ—96ա: ե/196ա—7ա: զ/197ա—208բ: է/208բ—10բ: ը/210բ—2ա: թ/212ա—5ա: ժ/215ա—6ա:*

2. *216ա—79ա* Ե. Սկիզբն եւ նախադրութիւն գրոցն որ ասի ըստ յունաց Պերի արմենիաս եւ հայերէն. Ցաղագս մեկնութեան: Առտադրեալ ի մեծ իմաստասիրէն Արիստոտէլէ, թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դաւթէ

Տե՛ս ձեռ. 1690, 209բ—305ա. *Նխ./216ա—20բ: § ա/220բ—4բ: բ/224բ—6բ: գ/226բ—79ա:*

Զ. 1. *280ա—96բ* Զ. Արիստոտէլի իմաստասիրի Թուխթ առ Աղէքսանդրոս: Պատմութիւն յաղագս աշխարհի — *Իսկ բազում անգամ ինձ աստուածային ինչ...*

2. *296բ—300բ* Է. Արիստոտէլի Ցաղագս առաքինութեանց առ Աղէքսանդրոս թագաւոր — *Գովելի են գեղեցիկքն եւ պարսաւելի՝ գարշելիքն...*

Է. 1. *300բ—1ա* [Վասն իմաստնոց, թե ո զինչ ասաց] — Արիստոտէլէս Ստագիրացի էր...

2. *301բ* [Վասն մեղաց] — *Մ՛ ոք յանդիմանեսցէ ի ձէնջ վասն մեղացս...*

Ը. *303ա—11ա* Ը. Գիրք ի վերայ բնութեան հանրական եւ մասնական: Քահանայի ումեմն աշխատեալ Իշաիս անուն Յեսու

Տե՛ս ձեռ. 745, 153ա—70բ. 1/*303ա—10բ: 2.ա/310բ—1ա: բ/311ա: գ—ե/չբ:*

Տպ. երևան, 1974, ա:

Թ. 1. *311բ–8ա* Դաւթի փիլիսոփայի Գիրք էակաց – *Ի քանի՞ բաժանի էակն կամ յո՞րս: երկակի՝ ի գոյացութիւն...*

2. *318ա–21ա* [Մեկնութիւն Աւդ գոլ զէակնի] – *Աւդ գոլ զէակն յորժամ է...*

Ժ. [Բանի զանազանի]

3. *321աբ* [Վասն հարկաւորին եւ կարելոյն] – *Հարցողաց. Քանի՞ յեղանակօք զանազանին հարկաւորքն...*

Ժ. *321բ–3բ* [Դաւթի Հարհացույ] Նկատումն Արիստոտէլի – *Ուսուցանէ մեզ ի բանալսողութեանցն այնոցիկ...*

ԺԱ. 1. *323բ–5ա* [Սահմանի զանազանի] – *Բնութիւն է զօրութիւն հրամանատուի...*

2. *324բ* [Հարցմունք եւ պատասխանիք իմաստասիրականի] – *[Հարց]. Թէ զի՞րդ Պորփիւրն զանհատն պատահմամբն սահմանէ: Պատասխանի. կրկին...*

Գունաթափուած, եղծուած եւ հազիւ ընթեռնելի:

ԺԲ. [Յաւելագրութիւնք ԺԴ—ԺԵ դդ.]

1. *131բ* Զի՞նչ է պատճառ ուղղանեւ գոլոյ մարդոյս – *Ամենայն տարակոյս երիւք լուծանի...*

2. [Համաբարբառ կանոնի] – *Ա. յորս Դ. Մատթէոս, Մարկոս, Ղուկաս, Յոհաննէս....*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

131բ Յիշ[եցէք] յաղօթս ձեր զմեղուցեալ անձ իմ, զտրիտուրն Տէրն տա. որչափով որ չափէք, յոլովիւք առնուցուք զփոխարէնն. ամէն:

121բ Յիշեսցիք զմեզ յաղօթս ձեր:

Ներքեւում ԺԹ դ. շղագրով «Մվ ես դու, որ յիշեմ»:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *325բ (ԺԴ–ԺԵ դդ.)* Քրիստոս Աստուած, ողորմեա սորա գրողին եւ գնողին եւ կարդացողին եւ ամենայն հաւատացելոց կենդանեաց եւ մեռելոց. ամէն:

2. *3բ (ԺԹ դ.)* Օրհնիս դու, ցանկ գրող:

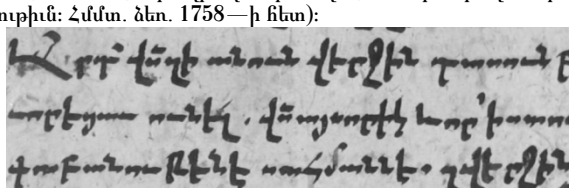
ԳՐՉԱՓՈՂՔ *2ա* Անանիա, Ազարիա եւ Միսայէլ: *3բ Բարձրեալ անքնին...:*

1752
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

Ռճ — 1651

ԳՐԻՉ՝ Դաւիթ ֆիյ.:

ԹԵՐԹ՝ 268—9 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած՝ 1ա—6բ, 99ա—101բ, 264ա—8բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԽԲx12 (Թ—ԺԱ չիք, ԺԹ 7, Ի, ԽԲ 1, ԻԲ 4, ԻԳ—ԼԵ չիք, ԼԸ 6, ԼԹ չիք): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, առեւելեան: ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ՝ 15,7x11,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր (նմուշ՝ 40ա): ՏՈՂ՝ 21: ԿԱՋՄ՝ դռոշմազարդ բալագոյն կաշի՝ դռնակով, Ա փեղկին ճնշադռոշմ մակագրութիւն (տե՛ս յիշատակարան), միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կանաչ թաւիշ, դռնակի աստառը՝ ոսկեզօծ ծաղկաթուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 4(1—4) + 5(264—268), թուղթ, լուսգծերով (1745 թ.—ի վերակազմութիւն: Հմմտ. ձեռ. 1758—ի ետեւ):

Նմուշ՝ 40ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ – Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 7ա, 102ա, 137ա, 157ա, 192ա, 209ա, 240ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թուչնագիր, ճանգուցագիր (192ա): Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կանաչ, դեղին:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կապիչներն ընկած: 1651 թ.—ից յետոյ առանձին մասեր անջատուած են (տե՛ս պրակաճաշիա ը) եւ մնացեալը կրկին կազմուած:

ԾՆԹ. Այս ձեռագրից անջատուած հատուածի մի մասը տե՛ս ձեռ. 1758, 293—362:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. *7ա–97բ* [Դաւթի Անյաղթի Սահմանի իմաստասիրութեան]

Տե՛ս ձեռ. 464, 95ա—149բ. *Նխ./7ա–10ա: § ա–իա/10ա–97բ:*

Ձի օգտագործուած քնն. բնագ., երևան, 1960:

2. *97բ–8բ* Ընդ այսոսիկ եւ առաջիկայ [բան] իմաստ[նոյս] – *Ամենայն չար տանջելի...*

3. *102ա–36բ* Արիստոտէլի Վերլուծական (Մեկնութիւն Դաւթի)

Տե՛ս ձեռ. 464, 150բ—83բ. ա/*102ա–4բ:* բ/*104բ–7բ:* գ/*107բ–9բ:* դ/*109բ–12ա:* ե/*112ա–4ա:* զ/*114բ–5բ:* է/*115բ–6ա:* ը/*116ա–21ա:* թ/*121ա–3ա:* ժ/*123ա–6ա:* ժա/*126ա–8ա:* ժբ/*128ա–31բ:* ժգ/*131բ–4ա:* ժդ/*134ա–6բ:* *Լուծմունք ի լուսանցս:*

Ձի օգտագործուած քնն. բնագ., երևան, 1967:

Բ. *137ա–56բ* Ներածութիւն Պորփիւրի [Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս ձեռ. 718, 133ա—70բ. *Նխ./137աբ: § ա–իզ/137բ–6բ: Լուծմունք ի լուսանցս:*

Գ. 1. *157ա–91բ* Ստորոգութիւնք Արիստոտէլի

Տե՛ս ձեռ. 926, 191ա—201բ. *Նխ./157ա—9ա: § ա/159ա—65բ: բ/165բ—70ա: գ/170ա—6ա: դ/176ա—82ա: ե/182ա: զ/182ա—8ա: է/188ա—9ա: ը/189աբ: թ/189բ—91ա: ժ/191աբ:*

2. *192ա—208բ* Սկիզբն նախադրութիւն գրոցն, որ ասի ըստ յունաց Պերի արմենիաս եւ հայերէն Յաղագս մեկնութեան: Առտադրեալ ի մեծ հելենացոց իմաստասիրէն Արիստոտէլէ, եւ թարգմանեալ *եւ* մեկնեալ եւ Դաւթէ փիլիսոփայէ

Տե՛ս ձեռ. 926, 201բ—7ա. *Նխ./192աբ: § ա/192բ—3ա: բ/193աբ: գ/194ա—8բ:*

3. *209ա—32բ* [Արիստոտէլի Յաղագս աշխարհի] — *Իսկ բազում անգամ ինչ աստուածային ինչ է…*

4. *233ա—9բ* Արիստոտէլի Յաղագս առաքինութեանց առ Աղէքսանդր թագաւոր — *Գովելի են գեղեցիկքն եւ պարսաւելի՝ գարշելիքն…*

Դ. [Բանք զանազանք]

1. ա. *240ա—57ա* Յաղագս շարամանութեանց (Բանք իմաստասիրաց)

Տե՛ս ձեռ. 464, 9ա—30ա. *Յոչբ./չիք: § ա/247բ—50ա (§ իէ—իգ յետոյ): բ—ի/չիք: իա/240աբ: իբ/240բ—1ա: իգ/241ա—2բ: իդ/242բ: իդ/242բ: իե/242բ—3ա: իզ/243ա—4ա: իէ/244ա—7բ (247բ—50ա տե՛ս § ա: 250ա—2ա տե՛ս ստորեւ § բ): իը/252ա—4ա: իթ/254ա—7ա: Ունի.*

բ. *250ա—2ա* Յաղագս բարեբարոյ եւ իմաստուն կանանց — *Իմաստուն Սողոմոն ասէ. Եղն սիրոյ եւ յաւանակ շնորհաց…*

2. *257ա—9ա* Ի բանի[ց] թագաւորի[ն] Նօշրովանի — *Ամենայն մարդ, որ գիտէ զչափս…*

3. *259ա—60ա* [Վասն իմաստասիրաց, թէ ո զինչ ասաց] — Արիստոտէլէս Ստագրացի *էր…*

4. *260ա—3բ* [Զափաբերականի Գրիգորի Մարգիստրոսի]

Տե՛ս ձեռ. 69, 295բ—8ա. *§ ա/260ա—1բ: բ/262ա: գ/262բ—3ա: դ/263աբ:*

Ե. [Յաւելագրութիւն ԺԲ դ.]

— *136բ* [Ծառ գոյացութեան] — *Գոյացութիւն՝ մարմին — անմարմնական…*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԱՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

98բ (կարմրագիր) Ձառածեալ մեղօք յիշել ի սրբանուէր յաղօթս ձեր, աղաչեմ վասն Աստուածոյ, զգծող՝ Դաւիթս ի Տէր: Գրեցաւ ի թուիս Հայոց Ռ եւ հարիւրին (1651):

191բ Ձփծուն գծող սորայ՝ զԴաւիթն յիշել աղաչէ (տե՛ս նաեւ ձեռ. 1758, 328բ):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *Կազմ Ա (1754 թ. հմմտ. ձեռ. 1758—ի հետ) ի վայելումն տէր* Մովսէսին:

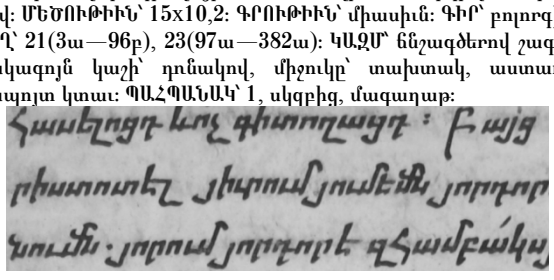
2. *191բ Ողորմութեամբն Աստուծոյ եւ շնորհօքն նորին, ես նուաստ ամենից եւ հուսկ յետին բանասիրաց, զանարժան եւ զանպիտան, անուամբ միայն եւ գործովքն թափուր՝* Յովսէփս *պիտակ եւ չնչին, ստացայ զԱրտաքին գիրքս այս, եւ առի հալալ արդեանց իմոց զԱղցգի՞ Խաչատուր մահդասւոյ/// (կէս տող չնջուած) ի թուականիս մերոյ Ռձվէ (1688) ամի, յունվար ամսոյ ի ժ (10), ի մեծի գերագահ* Սրբոյ Ա[թոռ]ոյս է[չմիածնա]: *Արդ, ով որ օգտիք ի սմանէ կամ ընթեռնելով եւ կամ ինչ իւիք շահիք ի գրոցս Արտաքնոց, զվերոյգրեալ ստացող գրքուկիս՝* Յովսէփ *պիտակս յիշեցէք միով Տէր ողորմայիւ առաջի Քրիստոսի աւուրն աներեկի անզրաւ յուրախութիւնան. ամէն:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 7բ, 261բ Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա *է:*

1753
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԷ — XVII

ԹԵՐԹ՝ 386. չգրուած՝ 1ա—2բ, 191բ—5բ, 382բ—4բ, 386աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԳx12 (ԺԴ 14, Լ թռիչք): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով, թագի, վեցթեւեան աստղի եւ մաճիկի լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15x10,2: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 21(3ա—96բ), 23(97ա—382ա): ԿԱՋՄ՝ ճնշագծերով շագանակագոյն կաշի՝ դոնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1, սկզբից, մագաղաթ:

Նմուշ՝ 13ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Արիստոտէլ՝ 196բ (լուսապատկով եւ վարդապետական գաւազանով): Կիսադրաձ՝ 3ա, 197ա: Ճակատազարդ՝ 87բ, 106ա, 304բ: Լուսանցազարդ՝ բուսական: Զարդագիր՝ հանգուցագիր, թռչնագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, խոնաւութեան հետքեր, ցեցակեր: Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, ցեցակեր, կապիչներն՝ ընկած:

ԾՆՈՒԹ. Ձեռագիրը բաղկացած է միեւնոյն ձեռով գրուած 2 տարբեր մասերից (1ա—194բ, 195ա—386բ):

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. *3ա—85ա* Դաւթի փիլիսոփայի Ներգենացոյ Յաղագս սահմանաց իմաստասիրութեան

Տե՛ս ձեռ. 464, 95ա—149բ. *Նխ./3ա—5բ: § ա—իա/5բ—85ա:*

Ձի օգտագործուած քնն. բնագ., երևան, 1960:

2. *85բ—6ա* Ընդ այսոսիկ եւ առաջիկայ բանիւ իմաստնոյն — *Ամենայն չար տանջելի...*

3. *86ա* [Ծառ իմաստասիրութեան] — *Իմաստասիրութիւն՝ տեսական—գործնական...*

86բ—7ա տե՛ս ե, § 1:

Բ. *87բ—106ա* Պորփիւրի Ներածութիւն [Ստորոգութեանցն Արիստոտէլ]

Տե՛ս ձեռ. 718, 133ա—70բ. *Նխ./ 87բ—8ա: § ա—իզ/88ա—106ա:*

Գ. 1. *106ա—85բ* Դաւթի փիլիսոփայի Վերլուծութիւն ի Ներածութիւն Պորփիւրի

Տե՛ս ձեռ. 1688, 1ա—151ա. *§ ա—խ/106ա—85բ:*

Ձի օգտագործուած քնն. բնագ., երևան, 1976:

2. *185բ—9բ* Նորին Առածի հինգ...

Տե՛ս ձեռ. 464, 184ա—7բ. *§ ա/185բ—7ա: բ/187ա: գ/187աբ: դ/187բ—9ա: ե/189աբ:*

3. *189բ—91ա* Նորին Վասն բաժանման — *Ամենայն որ միանգամ բաժանել գոյ...*

4. *197ա—304ա* Ստորոգութիւնք Արիստոտէլի (Մեկնութիւն Դաւթի Անյաղթի)

Տե՛ս ձեռ. 1687, 106բ—245բ. *Նխ./197ա—204ա: § ա/204ա—24բ: բ/224բ—40բ: գ/240բ—58բ: դ/258բ—77ա: ե/277ա—9ա: զ/279ա—94բ: է/294բ—7ա: ը/297ա—9ա: թ/299ա—302բ: ժ/302բ—4ա:*

5. *304բ—82ա* Սկիզբն եւ նախադրութիւն գրոցն, որ ասի ըստ յունաց Պերի արմենիաս եւ հայերէն Յաղագս մեկնութեան: Արտադրեալ ի մեծ իմաստնոյն Արիստոտէլէ, թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դաւթայ Ներգինացւոյ

Տե՛ս ձեռ. 1690, 209բ—305ա. *Նխ./304բ—10ա: ա/310ա—4բ: բ/314բ—7բ: գ/317բ—82ա:*

6. *382ա* [Վասն Արիստոտէլի] — Արիստոտէլ Ստագիրացի էր... *քան ամ աշակերտեալ Պղատոնի, եւ միտ էր անուանեալ ի նմանէ (5 տող):*

Դ. [Յաւելագրութիւնք ԺԷ—ԺԸ դդ.]

1. ա. *86բ* էակ (բոլորակ՝ Ա—Դ) — *Ա. Ձենթակայէ եւ ոչ ենթակայում...*

բ. *87բ* Ծառ գոյացութեան — *Գոյացութիւն՝ մարմին— անմարմին...*

2. ա. *385ա* Անուանիւ ԻԴ մարգարէիցն — *[Մ]ովսէս, Յեսու... բ. Տասն պատգամն... — [Ա]առաջին. Ձի մի եղիցին քեզ Աստուած բայց յինէն...*

3. *385բ* Արտաքին գրեանքն, որ ի դաս մտանեն — *Սահմանքն, Պորփիւրն, Պերի արմենիասն...*

4. ա. *385բ* ՅԱդամայ մեղացն է (7) պակասութիւն... — *Քաղց, ծարաւ, ցուրտ... բ. Եօթն խորհուրդ եկեղեցւոյ այս է — Մկրտութիւն... աւծումն հիւանդաց:*

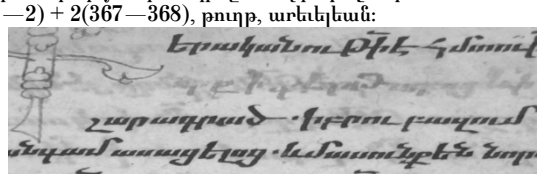
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

196ա (Շղագիր) Աստուծով թվին ՌՃԻԷ (1733), Ադամ Լ (30)—ումն եա՝ տէր Մկրտչի որդի Հովթէոսըս գրեցի ի քաղաքն Սանկալու, որ է Կալկթայ: Յեփ ընթեռնուս, մեղաւորիս յիշեա. Վերջ:

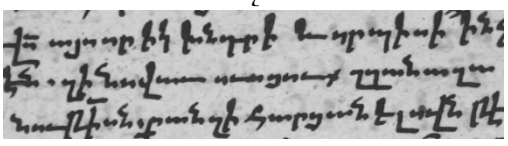
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 3ա (եպիսկոպոսական) Յ. Ա. Ե. Հ. 1784:

1754
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ
(Բաղկացած է 2 տարբեր ձեռագրերից)

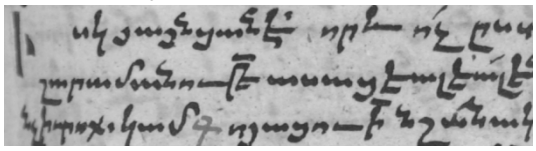
ԹԵՐԹ՝ 368—4 (տես Պահպանակ): ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ շագանակագոյն, դռնակինը՝ ծաղկադրոշմ կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2(1—2) + 2(367—368), թուղթ, արեւելեան:

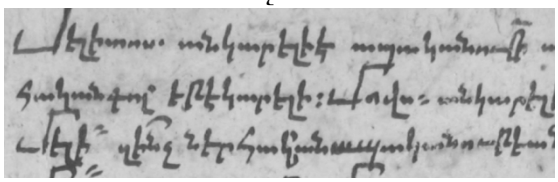
Նմուշ՝ 3ա

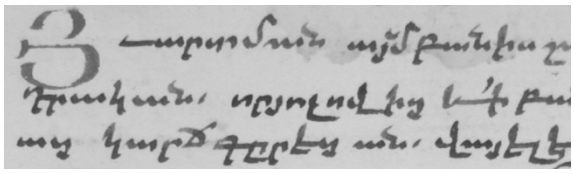
Նմուշ՝ 43ա

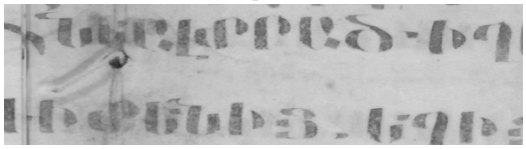
Նմուշ՝ 181ա

Նմուշ՝ 335ա

Նմուշ՝ 348ա

Նմուշ՝ Բա

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Սաղմոսարան: Թ—ԺԴ դդ.: 2(Ա—Բ) + 2(Գ—Դ), ստացուած 1 թերթի ընդլայնակի հատուածից եւ հատուած մասերի ընդերկայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, միասիւն, բոլորգիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Գա—Դբ, Բբ—Աա, Դա—Գբ, Աբ—Բա «///[բժ]շկեա զանձն իմ... ի կատարած վասն իմաստութեան որդւոցն Կորխա. ԽԱ///» (Ես 5—ԽԱ 1):

Վիճակ՝ բավարար. կազմի կապիչներն՝ ընկած: Պատառիկ—պահպանակները՝ թրջուած եւ ցեցակեր:

Ջ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ք Ա

էջմիածին ՌՋՋ — ՌՂԳ 1637 — 1644

ԳՐԻՉ՝ Անանուն՝ Ա (3ա–36ա), Բ (41բ–155բ), Գ (179ա–282ա), Առաքել աբեղ. (1637թ., 157ա—78բ, 289ա—342ա): ՍՏԱՅՈՂ՝ Առաքել աբեղ.:

ԹԵՐԹ՝ 342. չգրուած՝ 36բ—40բ, 156աբ, 220ա—1բ, 282բ—5բ, 286բ—8բ, 341բ, 342բ: ՊՐԱԿ՝ 30x12 (Ա, Դ, Թ, ԺԷ, ԻԳ, ԻԲ 10, Գ, Է 14, ԺԱ, ԺԵ—ԺՋ, ԺԸ, ԻԱ 11, ԺԹ 9, Լ 8): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, արեւելեան լուսագծերով՝ 156-178, 187-334: ՄԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ 24,2x9,8: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր, բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 18—21:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 41ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 179ա, 222ա, 247բ: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր ուռուագծային:

Վիճակ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից լուսանցային գունափոխուած, տեղ—տեղ կպումներ, փոքրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. *3ա—28ա* Յաղագս էեւականութեան (Դիոնիսիոսի Թրակացւոյ)

Տե՛ս ձեռ. 267, 229ա—42բ. *§ ա/3ա: բ/3ա—4ա: գ/4ա: ե/4ա–բ: զ/4բ—7ա: է/7ա: ը/7ա–բ: թ/7բ: ժ/8ա: ժա/8ա: ժբ/8ա–բ: ժգ/8բ—14ա: ժդ/14ա—5ա: ժե/15ա—6բ: ժզ/16բ: ժէ/16բ—7ա: ժը/17ա—8ա: ժթ/18ա–բ: ի/18բ—20բ: իա/20բ—2ա: իբ/22ա–բ: իգ/22բ—3բ: իդ/23բ—8ա:*

2. *28ա—30ա* Ւրծարծմունք խոնարհմանց բայի՝ յաղագս աղօթից — *Սահմանական, ներգործակա...*

3. *30ա—6ա* Բառ Քերականի — *Վերածնութիւն՝ ընթերցողութիւն...*

Բ. 1. *41ա—152բ* [Դաւթի Անյաղթի Սահմանք իմաստասիրութեան]

Տե՛ս ձեռ. 464, 95ա—149բ. *Նխ./41ա—4բ: ա—իա/44բ—152բ:*

Ջի օգտագործուած քնն. բնագ., Երեւան, 1960:

2. *153ա—4ա* [Նորին Ամենայն չար տանջելի] — *Ամենայն չար տանջելի...*

3. *154բ—5բ* Նախերգան Սահմանաց գրոց — *Մեծն* Դաւիթ, եզնակ Կողբեցին *չոգան յԱթենս...*

Գ. *157ա—78բ* Պորփիւրի Ներածութիւն [Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս ձեռ. 718, 133ա—78բ. *Նխ./157աբ: §ա—իզ/157բ—78բ: Լուծմունք ի լուսանցս:*

Դ. 1. *179ա—219ա* [Ստորոգութիւնք Արիստոտէլի]

Տե՛ս ձեռ. 926, 191ա—201բ. *Նխ./179ա—81բ: § ա/181բ—8բ: բ/188բ—193բ: գ/193բ—200ա: դ/200ա—7բ: ե/207բ—8ա: զ/208ա—15ա: է/215ա—7ա: ը/216ա—7ա: թ/217ա—8բ: ժ/218բ—9ա:*

2. *222ա—47ա* [Արիստոտէլի Պերի արմենիաս]

Տե՛ս ձեռ. 926, 201բ—7ա. *Նխ./222աբ: § ա/222բ—3բ: բ/223բ—4ա: գ/224ա—47ա:*

3. *247բ—74բ* Արիստոտէլի իմաստասիրի Թուխթ առ Աղէքսանդրոս թագաւոր: Պատմութիւն յաղագս աշխարհի — *Իսկ բազում անգամ ինձ աստուածային ինչ...*

4. *275ա—82բ* Արիստոտէլի Յաղագս առաքինութեան առ Աղէքսանդր թագաւոր — *Գովելի են գեղեցիկքն եւ պարսաւելի՝ գարշելիքն...*

Ե. *289ա—340ա* Սրբոց վարդապետացն Հայոց Մովսէսի եւ Դաւթի Հարցմունք ընդ երկաբնակ չարափառսն — *Որդիք լուսոյ եւ վերինն Սիոնի, տեսանեմ... Արար եւ* Մամբրէ *եւ* Պաւղոս *եւ* Աբրահամ *ճառս ոչ սակաւ պէսպէս խորհրդոց:*

— *340բ* [Յիշատակարան նախագաղափարի] — *[Ե]ւ արդ, յետ բազում ժամանակս գրեաց զգիրս զայս. իբրեւ Աստուած հասոյց զմեզ ի ժամանակս յայս, յորում Հ եւ Ջ (627) էր թուական Հայոց: Եւ ես՝* Գուրգէն *քարտուղարս Հայոց Մեծաց եւ սուրբ թագաւորացն պռոտոյսպաթար, ստացող եղէ գրոցս այսմ: Բայց զարմանալի է. ի նախկի յիշատակի գրոցս այսմիկ, եթէ գրեցաւ գիրքս այս էակքս հրամանաւ թարգմանեալ ի յունաց ի հայս տեառն* Յովանիսի *Հայոց կաթողիկոսի* Գաբեղենացւո, *ի քսան եւ հինգ (576) թուականութեանն Հայոց: Վկայէ այսմիկ* Սարգիս Առաքացի *եպիսկոպոս ճշմարիտ վկայութեամբ: Աւրհնութիւն եւ գովութիւն եւ փառք եւ պատիւ Հօր եւ Որդւոյ եւ Սուրբ Հոգւոյն այժմ եւ միշտ:*

Զ. [Յաւելագրութիւն ԺԷ դ.]

– 386ա [Վիճակագոյց բաճալի՝ Ա, Բ, Դ, Ը, ԺՁ, ԼԲ] *– Ա. թէ շար կաֆայ չափես ի յաջ, / կցես ի ձախ, գայ խիստ յաճախ…*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 341ա (Աբրահամ գրչի, 1637 թ.) [Փ]առք… [Շ]նորհիւ եւ աւգնականութեամբ Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի ծրեալ եղեւ գիրքս ժողովածու, որ ունի յինքն զՍահմանքն Դաւթի փիլիսոփային, եւ ընդ նմին եւ զմիւս Սահմանքն, որ Պիտոյից եւս յորջորջի, ապա՝ զՔերականն եւ այլեւս ընդ նմին, զկնի զբաւն տօմարն ազգիս Հայոց եւ ընդ նմա հընգետասան ազգաց, ապա զասացուածսն սուրբ վարդապետացն մեր Մեծին Յովհաննու Ոսոտնեցոյն *զերկուսն՝ զՄ՛ ստեղծն եւ զի սկզբանէն, ընդնմին եւ զԳրիգորի* Տաթեւացւոյն՝ *զՀոգի Տեառն ի վերայ իմ, հուսկ յետոյ՝ զԳիրս էակացն (ցրիւ տողը գրիչը ջնջել է)։*

Արդ, եղեւ սկիզբն եւ կատարումն սորա ի թուականութեանս Հայոց հազար ութսուն եւ վեց (1637), յերկիրս Այրարարդեան, *ընդ հովանեաւ հրաշափառ եւ հռչակածաւալ գերագահ* Աթոռոյս Սուրբ Էջմիածնի, *ի հայրապետութեան աստուածազարդ հայրա//(341բ)-պետիս տեառն* Փիլիպուսի, *զոր Տէր Աստուած անսասանելի կենաւք ընդ երկայն աւուրս պահեսցէ, ի թագաւորութեան* Պարսից Շահ Սաֆոյն, *եւ ի տեղակալութեան աշխարհիս՝* Քալբի Ալի *խանին։ Արդ, վերջինս ի ծնունդս ժամանակի եւ անարժան ի մանկունս եկեղեցւոյ՝* Առաքեալ *աբեղայ, ախտաժետ կրկին մարդովս, հոգացի զգերիս՝ ի զբօսանս տառապեալ անձին իմոյ, զորս գրեցի փծուն մատամբս իմ եւ զորս եղբարքն իմ գրելով լեալ օժանդակ իմում տկարութեանս։ Յորքան եմ պանդուխտ ի յարկս տաղտկալի մխիթարութիւն եւ ի սփոփութիւն ինձ, եւ զկին գնալոյն իմ առ յոյսն իմ Քրիստոս, լիցի յիշելի առ վայելօղսդ բարեպաշտօն։ Եւ աղաչեմ զամենեսեանսդ որք հանդիպիք սմա եթէ վայելելով եւ թէ կարդալով, եւ եթէ օրինակելով, եւ թէ զինչեւիցէ իրաւք, յիշեսջիք սրտի մտօք զմեզ զաշխատօղքս ի սմա ըստ իւրաքանչիւր երախտեաց ի Քրիստոս, եւ դուք առնուցուք ի Քրիստոսէ, զոր մեզ շնորհէք։ Դարձեալ կողկողագին պաղատանօք աղերսեմ առ վայելօղսդ սորա, եթէ իցես պատարագիչ, յիշեա զիս ի պատարագս քո եւ մեղացն իմ //(342ա) թողութիւն խնդրեա, եւ թէ իցես աղօթաւոր՝ յաղօթս քո յիշեա, եւ թէ այլ զինչ եւ իցես, յիշեա զիս բարի մտօք ի Քրիստոս։ Զայս մեծաւ աղաչանաւք հայցեմ եւ ոչ հրամ[ան] տալով, եւ դու որպէս ինձ տաս՝ եւ քեզ լիցի։ Դարձեալ թաղխանձանաւք խնդրեմ ի ձէնջ. Մի՛ առնէք զչար սովորութիւնն, որք հատանեն զյիշատակարանս գրոց, որպէս թէ զիւրեանցն գրեսցեն, այլ թէ կամիք զձերն գրել, թողեալ եմ ի բազում տեղիս սատակ թուղթ, եթէ կամիցիք՝ անդ գրեսջիք զձերն, եւ զմերն թողէք, զի աստ կայցէ գրեալ եւ պատահողացդ յիշեալ լիցուք ի Քրիստոս, եւ ձերդ յիշատակ գրեսցի ի դպրութիւնն կենաց, եւ յիշիչք յողորմութիւնն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ աւրհնելոյն յաւիտեանս. ամէն։ Հայր մեր։*

Ձեռագիրս չունի յիշատակարնում նշուած նիւթերի մեծ մասը. դրանք կամ մինչեւ 1644 թ. թափուած են, կամ առանձնացուած։

2. 36ա (1637 թ., Անանուն Ա գրչի, բոլորգիր) եւ զգծողս յիշեցէք, Աստուած զձեզ յիշէ։

3. 98բ (1637 թ. Անանուն Բ գրիչ, նօտրգիր) Թողութիւն արա, եղբայր ի տատանման էի։

405ա Ծրող սորա յիշեցէք։

155բ Յամենամեղ գծաւղս եղէչեմ յիշել ի Տէր։

4. 219բ (1644 թ. Անանուն Գ գրիչ)

Աւարտ իրիս ճեմականի,
Ստագիրացւոյ *նրբախօսի,*
Ջէակս հանուր ստորոգողի,
Ի թիւ տասնեակ որոշողի։
Գեղեցկավէպ ճարտասանի,
Ճշմարտախորհ մակագրողի,
Միտ անուանեալ Պղատոնի,
Համայն ազանց ընդունելի։
Բացատրօղ հակակայի,
Համանգամայնց եւ նախկընի,
Եւ շարժութեան երկեռակի,
Վերջեալ զունելս ն՚իմիքի։
Յորժամ ընթեռնուք զսուրբ Արտաքնիդ,
Աստուած ողորմ ասացէք [Առաքե]լիդ
Որ սիրով սրտիւ խնդրէր զփափաքելիդ։
Կատարեաց եւ աւարտ էած զԱրտաքնիդ
Թվին Հայոց ՌՂԳ (1644) ամին։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

Բբ երեսս անկեալ ի հողի,
Հայցեմ ի քէն, թագուհի,
Ի յԱրարատեան թուականի
ՌՃԼ (1681) – նի,
Ես՝ տէր Սահակս *դարձեալ եկի*
Ի յԱրարատ գաւառ նախկի։
Ով որ ասէ մի զՈղորի,
Վարձս առցէ յայնմ յատենի։
Պատառիկ պահպանակ Գա Սահակ *սարկաւագ։*

Պատառիկ պահպանակ Գբ Սահակս *ծառայ* Սուրբ Գէորգին*/// (1 տող ջնջուած) պետին, որ ինձ ետուն։*

ԳՐՉԱՓՈՐՁ 39ա, 287ա (առանձին տառեր եւ բառեր)։

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Բ

ԺԷ — XVII

ԹԵՐԹ՝ 24(343—366): ՊՐԱԿ՝ Դ—Եx12: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 14,2x9,8: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 20:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից եւ վերջից թերի, ցեցակեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *343ա—8ա* [Ես Յովանէս նուաստ ոգի, / Որ մականուն Թուլկուրանցի... / Աստ կարճաբան հաւաքեցի / Աւարածոցն Մովսէսի... — *Սկըսօղն է սկիզբնի ըսկզբան...,* նեռ.1661, 286ա*] Եղեւ նա ընդ Յուդայի...*

2. *348ա—59բ* Ներբողեան գովեստի չորեցուց արանցն, որ եղեն սկիզբն անապատի կարգիլ յազգս մեր: Մոկսեցի Ներսէս վարդապետի արարեալ ի խնդրո ումեմն դպրի Փիլիպոս անուամբ, որ զկնի փոխման սուրբ, եղեւ վարդապետ ընտրեալ՝ նման սուրբ գործովք եւ արդեամբք — *Աւրհնեալ ես Տէր Յիսուս Փրկիչ, նորոգաւղն ազգի մարդկան, / Որ միշտ զբարին կամի եւ սպասէ մերոյս փրկութեան... / Փոքրիկ Փիլիպոս դպիր՝ փափաքող բանիս տաղական...*

Տպ. Ներսես Մոկացի, Երեւան, 1975, էջ 44-63, C:

3. *60ա—6բ* Տեառն Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի արարեալ է զԱռակէս վասն ուրախութեան մարդկան

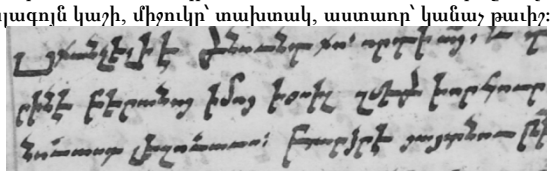
Տե՛ս նեռ. 1558, 370բ—87բ. *Այստեղ առկայ են միայն՝* ա—գ, ը, ժա—ժդ, ժզ—ձա, ձգ—ձդ, ձզ—կբ, հը—նե, նէ—ղա, ղդ, ճ—ճա, ճձբ, *խառն հերթականութեամբ: Ունի.*

ա. *360բ—1ա* Աշտարակն — *Ամպոյն նման էր նա սատակ...* բ. *364ա* Կին Հերովդէի — *Պիղծ կին մի կայր քրիստոսատեաց...* գ. *364բ* Վերնատուն եւ առաքեալք — *Կարասն լի էր՝ ւ ահաւոր...*

1755
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԸ — XVIII

ԹԵՐԹ՝ 216. չգրուած՝ 1ա—10բ, 22բ, 102բ, 118բ, 131աբ, 142աբ, 154բ—6բ, 181ա—216բ: ՊՐԱԿ՝ 1x10 + Ա—ԺԲ (կրկ. Բ, Ջ)x12 (Ջ 8, է 16, ժ 14)+ 3x12: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով, «P.A.» լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 18,2x12: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 22—23: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ բալագոյն կաշի, միջուկր՝ տախտակ, աստառր՝ կանաչ թուխ:

Նմուշ՝ 35ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. վերին լուսանցային մասերը խոնաւութիւնից տեղ—տեղ գունափոխուած: Կազմի եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. ա. *11ա—7բ* Յաղագս սահմանի հաւատոյն: Ըստ առաքելոյն այսպէս սահմանի հաւատն — *Հաւատն է յուսացելոց իրաց հաստատութիւն...*

բ. *18ա—21ա* Յաղագս սահմանի յուսոյն: Ըստ վարդապետաց — *Յոյսն է աներկբայ ակնկալութիւն...*

գ. *21բ—2ա* Յաղագս սահմանի սիրոյն — *Գիտելի է, զի բազում կերպիւ սահմանի սէրն ի վարդապետաց...*

2. *23ա—31ա* [Քարոզ ի բանն]. Զի անողորմ դատաստան լինելոց է այնմ, որ ոչ առնիցէ ողորմութիւն — *Ամենայն գիրք ամենայն ուրէք զողորմութենէ մեզ քարոզեն...*

3. *31ա—4բ* Յորդորակ վասն ճշմարտութեան հաւատոյ — *Զոր օրինակ, մարմին առանց հոգւոյլ մեռեալ է...*

4. *35ա—45բ* Գովեստ ներբողեան, ասացեալ ի սրբազանից վարդապետաց ի հրաշազարդ Ծնունդն Քրիստոսի, եւ առ կոյսն Մարիամ, ժողովեալ եւ աշխատասիրեալ ի խղճուկ Մովսէս իբր տիրացուէ — *Սքանչելի է ծնունդ քո, Որդի Աստուծոյ...*

5. *45բ—6բ* [Առաքել շնորհալից վարդապետի ասացեալ է գովասնօր ի սուրբ Աստուածածնինն..., նեռ. 1661, 315բ] — *Աստուածածին կոյս պատուական,/ Հօր Աստուծոյ խորհրդարան...*

6. *47ա—53ա* Գովեստ ներբողեան յԱռաքել վարդապետէ ասացեալ վասն Քառասնօրեայ գալստեան ի տաճարն — *Անճառ ծնունդն Հօր՝ Որդին Միածին Յիսուս Քրիստոս, գայ...*

7. *53ա—60ա* Գովեստ ներբողեան՝ յԱռաքել վարդապետէ եւ այլոց վեհից ասացեալ վասն Յոհաննու Կարապետին — *Յիսուս Միածինդ Հօր, լոյս ծագեայ խաւարեալ հոգւոյս...*

8. *60բ—82բ* Յակոբայ առաքելոյ բանիցն հաւաքեցեալ հանդերձ մեկնութեամբ [ի բանից Սարգսի Շնորհալւոյ. նեռ. 1530, 4ա—120բ] — *Աստուածային տեսողութեանց պարապեալ եւ իրողութեանց մտաց այնոցիկ է...*

Տե՛ս նաեւ ստորեւ §12:

9. *83ա–101բ* [Աղէքսանդրի Ջուղայեցւո՞յ] Կտակ Մեծի ուրբաթին, յոյժ գեղեցիկ, ի բան առաբելոյն Պետրոսի, որ ասէ. Քրիստոսի չարչարիլն մարմնով, վասն մեր, եւ դուք ի նոյն միտս վառեցարուք – *կանխաճառութիւնք մարգարէիցն, որ վասն կամաւոր…*

10. *103ա–17ա* [Ներբողեան Ջամարիայի Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ ի Յարութիւնն Քրիստոսի, ձեռ. 993, 465ա] – *Նոր երկին եւ նոր երկիր այսօր յերկրի հաստատեցաւ…*

11. ա. *117աբ* [Քաղուածք] – *Վասն զի ինքն Աստուած ըստ իւրում ամենաբարի բնութեանն համակ բարի է…*

բ. *118ա* [Քաղուածք] – *Այր մի իջեալ յԵրուսաղեմէ յԵրիխով. Նշանակ ունի բնութեանս մերոյ…*

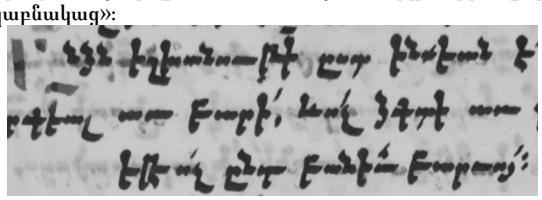
12. *119ա–80բ* [Քաղուածք ի Մեկնութեանց եօթանց թղթոցն Կաթուղիկեայց Սարգսի Շնորհալւոյ] – *Մ՛վ է իմաստուն եւ հանճարեղ (Յակ. Գ 13)։ Իմաստութեան տեսակ կրկին է… որ հատուցանէ իւրաքանչիւր գործս իւր (տե՛ս նաեւ վերը՝ § 8)։*

1756
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

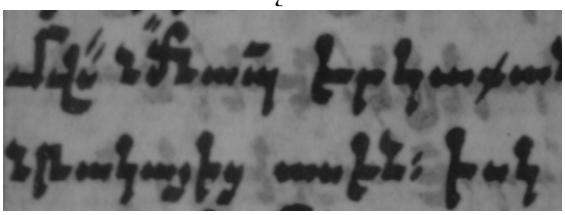
ԺԷ — XVII

ԳՐԻՉ՝ Նեռէս, Աստուածատուր (212ա—69ա) Անաւնուն Ա (7ա–211բ), Բ (270ա–396ա)։

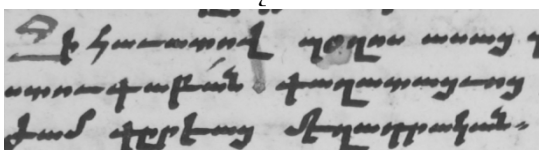
ԹԵՐԹ՝ 427+11 (տե՛ս Պատառիկ—պահպանակ). չգրուած՝ 1ա—2ա, 3ա, 4բ, 5բ—6բ, 269բ, 366աբ, 391բ, 396բ—401բ, 421ա—2ա, 423ա, 424ա, 425բ։ ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԴx12(ԻԴ 8) + Ա—ԺԳ (ԻԲ եւ ԻԳ պրակների միջեւ)x12 (է, ժ չիմ)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «V. B. G.» լուսադրոշմով։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16x10, 5։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ նօտրգիր (4 տարբեր ձեռ), բոլորգիր (392ա—6ա)։ ՏՈՂ՝ 19 (7ա—281բ), 20 (282ա—420բ)։ ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կոպեր։ Վերին լուսանցակողին՝ «Պատճառաց եւ Ընդդիմութիւն ընդդէմ երկաբնակաց»։

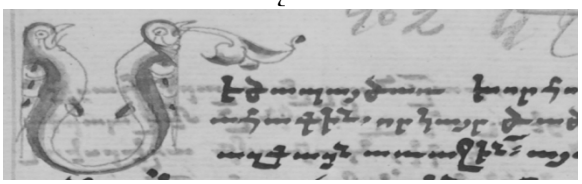
Նմուշ՝ 17ա

Նմուշ՝ 260ա

Նմուշ՝ 330ա

Նմուշ՝ 402ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — ճ ա կ ա տ ա զ ա ր դ՝ 7ա։ Լ ո ւ ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական։ Ջ ա ր դ ագ ի ր՝ թոչնագիր։ Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ։

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Հաշուեմատեան ակնավառի։ ԺԸ դ.։ 5(1—5) + 5(422—427), ստացուած 3 թերթերի ընդլայնակի ճատումից եւ ճատուած մասերի ընդերկայնակի երկտակումից։ Թուղթ, երկսիւն, շղագիր։ Կարդալ՝ 4ա «///Համար Ա. Գձժէ դանայ դօլապի, թէ մեծ թէ պստիկ Աձ ՃԸ։ Բթել Բ դանայ ելաւ գին եձ///»։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. ցեցակեր, զանազան բծեր։ Կազմի Բ փեղկի եւ թիկունքի կաշին՝ ցեցակեր, դռնակի աստառը՝ մաշուած։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *7ա–182ա* Բանք իմաստասիրականք եւ աստուածաբանականք, համաուտաբար իբր սահմանօրէն արտադրեալ եւ հաւաքեալ ըստ այբուբենից, աշխատութեամբ Լեհացի Ստեփաննոսի բանասիրի

Տե՛ս ձեռ. 110, 370ա—463բ. § ա–լա/*7ա–182ա։*

Բ. *182ա–211բ* Սահմանք իմաստասիրականք Դաւթի փիլիսոփայի – *[Ջի՞նչ է Աստուած]։ Աստուած վսեմական…*

Գ. *212ա–9ա* [Բանք դաւանաբանականք]

Տե՛ս ձեռ. 1760, 240ա—60բ. *Միայն՝* § 2/*212ա–3բ։* 3/*213բ–6ա։* 4/*216ա–9ա։*

Դ. *219բ–67բ* Տրամաբանութիւն Մովսէսի եւ Դաւթի ընդ հաղկեդոնականացն – *Որդիք լուսոյ եւ վերինն Սիոնի… ի Իէ (578) թուականութեան Հայոց… ամէն։*

Ե. [Բանք զանազանք]

1. *268ա–9ա* Ի տէր Աղէքսանդրէ ասացեալ տաղս – *Տէր իմ, Տէր քաւիչ բարեաց, / Քաւիչ մեղաց եւ յանցանաց… / Որ էր յայս ամ երկ շրջանաց, / երկ երեսուն եւ երկ հընկաց (1685)…*

2. *270ա–322բ* Նորին տեառն Ներսէսի Կլայեցւոյ Հայոց կաթուղիկոսի ասացեալ Ողբ վասն

հաղաճաց եւ վասն առման Ուռհաու հաղաքին ի թվականիս ՇՂ եւ Գ, ի ԻԳ (23) դեկտեմբերի — *Ողբացէ՛ք, եկեղեցիք, հարսունք վերին յառագաստին… 322բ—3ա* («Ներսես») — *Նորոգ բանիս այսըր կարգի, / Տէր* Ներսէսի *երեխայրի…*

3. *324ա—32ա* [Նորին տեառն Ներսիսի] — *Բարձրացուցէք զՏէր Աստուած մեր միաբան… 332ա—41բ* Տեառն Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ Յաղագս կենսաբեր փայտին — *Աւրհնեալ ես փայտ քրիստոնական…*

4. *342ա—59բ* [Քաղուածք զանազանք: Սահմանք եւ բանք իմաստասիրականք] — *Սահման է անուն ծաւալեալ…*

5. *360ա—5ա* Տեառն Ներսէսի ասացեալ Մաղթանք առ հրեշտակապետն Գաբրիէլ եւ Միխայէլ եւ ամենայն զօրս երկնաւորաց — *Արդ, պաղատիմք առ հոգեղէնսդ, / Մեք որ տղկարս եւ հողեղէնքս… 565ա* [Յիշատակարան] — *Զանծին բարեաց ծնօղ բանիս, / Մի՛ մոռանայք տօնդք վեհիցս…*

6. *367ա—91ա* [Ի Սահմանաց գրոց Մեկնութենէն Առաքելի Սիւնեցւոյ: Պրակք Ը—Թ] — *Յաղագս որ ասէ. Իմաստութիւն է խոկումն մահու: Լուծմունք. Արդարեւ գեղեցկահարմար…*

7. *392ա—6ա* Այս է Արիստոտէլի իմաստասիրութեան ծառն, որ ցուցանէ, թէ այսպէս գտաւ ըստ կարգի առաջնոցն *(18 գծագիր)*— *Իմաստութիւն՝ տեսական—գործնական…*

Ջ. [Գանձք եւ Տաղք]

1. *402ա—4ա* [Գանձ սրբոց հրեշտակապետացն («Մկրտիչ»). ձեռ. 423, 4ա] — *Մեծապայծառ խորհուրդն ահագին, / Որ կայր ծածկեալ ազգացն առաջին…*

ա. *404աբ* [Տաղ] — *Գառն անարատ պատարագ, որ զմեղս բառնաս աշխարհի, / Այսօր ի սպանդ մատնեցար յաշակերտէն քո նենգեալ…*

բ. *404բ—5ա* Տաղ անոյշ («Մեծի չորեքշաբաթի») — *Մեծ խորհուրդ յերկրի այսօր յայտնեցաւ, / Արարիչն Աստուած ընդ մարդկան դատապարտեցաւ…*

2. *405ա—7բ* Գանձ Աւագ հինգշաբաթին («Մկրտուչ») — *Մեծապայծառ խորհուրդն ահագին / Այսօր ցուցաւ որդոց մարդկային…*

ա. *407բ* Տաղ անոյշ — *Բանըն Հօր փառաց եկեալ ի վերնատունն, / Լըւանայր զաշակերտսն ծառայական կերպիւ…*

բ. *407բ—8ա* Յորդորակ ազնիւ — *Յերեկոյին հինգշաբաթին անհաս վերնոցըն խոնակ[հ]եալ / Լոյսըն պայծառ ղենջակ կտաւի զոտըս լըւանայր հողեղինի…*

3. *408ա—10բ* Գանձ Աւագ ուրբաթին («Խաչատուր») — *Խորհուրդ սոսկալի, անիմանալի, անքննելի եւ անճառելի…*

ա. *410բ* Տաղ ազնիւ — *Առեալ Յուդայի ըզհրէական ժողովն, / Փութով հասանէր ի Կեդրոնեանըն ձորն… 410բ—1ա* [Փո՞խ] — *Առատաձեռնեաց աշակերտին իւրոյ, / Օրինակ տըւեալ յանցաւորաց մարդկան…*

4. *411ա—2բ* Դարձեալ Գանձ Ուրբաթին — *Զանեղական ամենից Աստուած, / Զարարչագործըն տիեզերաց…*

ա. *413աբ* Տաղ խաչելութեան Քրիստոսի — *Ծարաւեցաւ որպէս զմարդ Տէրն ի խաչին, / Այն որ արար զծով եւ զերկինըս ջրային…*

բ. *414ա—5ա* Տաղ յԱռաքել վարդապետէ («Աստուածատուրն խնդրեաց») — *Աստուածն ամենայնի Միածին Որդի / Կամաւ Հօր Հոգւոյն ճրշմարտի յերկիր խոնարհի…*

5. *415ա—6բ* Գանձ Ուրբաթ ցերեկին ասա («Ոսէ խորհեաց Գրիգոր») — *Որ եւ կատարեալ զմարգարէացեալ զԴաւիթին ասացեալ, / Ըզձեռնըն ծակեալ, զոտսըն բեւեռեալ, ի փայտի պընդեալ…*

ա. *416բ—8ա* Տաղ ի տէր Ներսէսէ («Ա—Ն») — *Անեղ Որդին Հօր Միածին բազկատարած, / Այսօր եկաց ի յատենին մեղաւորաց… 418բ* Փոխէ զձայնդ («Շ—Ջ») — *Շնորհօք Հոգւոյն Սրբոյ…*

բ. *418բ—9բ* Այլ տաղ — *Լըցան բանքն այսօր սուրբ մարգարէիցն, / Աստուածեալ կացուցին զՏէրն յատեանն ի Պիղատոսին…*

գ. *419բ—20բ* [Առաքելի Տաղ Յարութեան, ձեռ. 4287, 98ա] — *Դասքըն հրէական / էին բահապան…*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 269ա (Յաւարտ տաղի)
Ով հարք, եղբարք երգող տաղիս,
Որք հանդիպիք սակաւ տողիս,
Զիս անարժանըս յիշեսցես՝
ՁԱստուածատուր գծող տառիս.
Եմ աշակերտ Աղէքսանդրիս՝
Աստուածաբան վարդապետիս:
2. 365ա Ով հանդ[իպ]իք այս սուրբ տառի
Եւ ընթեռնուք զսա յատենի,
ՁՆերսէս լըցեալ մեղօք ի լի
//(365բ) Եւ զաղտեղեալս յամենայնի,
Որ ըզսուրբ գիրքս գըծագրեցի
Այս մեղսամած մատամբս իմ լի:
Վա՛յ ինձ յաւուրն աներեկի
Եւ յանաչառ դատաստանի,
Յորժամ յաթոռ փառաց բազմի

Տէրն եւ նստի ի յատենի,
Ըստ իմ չարե[ա]ցն, որ գործիցի,
Զի՛նչ տաց նըմա պատասխանի։
Որ զձեւ ունիմ կրօնաւորի
Եւ գործոյն եմ խիստ հեռի,
Եւ ծուլութեամբ զկեանքս անցուցի,
Զմարմնոյ կարիս կատարեցի։
Եւ ըզհոգիս ոչ յիշեցի,
Զի յայս կարկ որ ես մըտի,
Ի տղայութեանն յանձն առի,
Զոր ուխտեցի, զայն չպահեցի,
Այլ զհակառակըն գործեցի։
Ո՛վ մանկունք Սուրբ Սիօնի
Եւ կատարօղք այս մեծ ժօնի,
Զձեզ աղաչեմ արտասուելի
Եւ պաղատի զայս խնդրելի։
Ասացէք՝ Աստուած իւրն ողորմի
Եւ իւր ծնողացն որ ըստ մարմնի,
Նա եւ եղբարցն իմ ցանկալի՝
Փոխեցելոցն առ Քրիստոսի։
Ով զմեզ յիշէ, յիշեալ լիցի
Յարքայութիւնն Քրիստոսի.
Ամէն, եւ եղիցի։

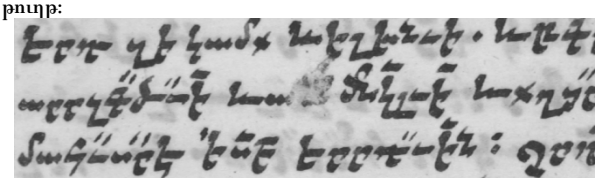
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 7բ Գիրքս Սուրբ էջմիածնա *է։*

ԳՐՉԱՓՈՐՁ 427բ (ԺԸ դ. շղագիր) Տիվարընտան աշտիմ/ Խրմզի կիւլա տօլաշամ («Պատից ցատկեցի, / Կարմիր վարդի հանդիպեցի»)։

1757
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԸ — XVIII

ԹԵՐԹ՝ 441—4 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած՝ 1ա—2բ, 440ա—1բ: Պրակ՝ Ա—Իէx12 (ժԴ 11, Իէ 14) + Ա — ժx12 (ժ 4): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,6x11: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 19: Կազմ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ դրոշմազարդ կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (1—2) + 2 (410—411), թուղթ:

Նմուշ՝ 40ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից լուսանցային մասերը և գրադաշտը գունափոխուած: Կազմի կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. *3ա—302ա* Տէր Առաքելի եռամեծի եւ փաղ հոետորի, եւ անյաղթ փիլիսոփայի, աշակերտի երից երանելոյն Գրիգորի տիեզերալոյս վարդապետի, արարեալ Բան խրատական, ոգէշահաս եւ հանճարս իմաստայեղս, ի Մեկնութիւն Սահմանաց գրոց, ի յեղց մաղթանաց ոմանց բանասիրաց եղբարց հարազատաց նորին աշակերտաց...

Տե՛ս նեո. 1689, 264ա—496բ. ա/*3ա—17բ*: բ/*17բ—302ա*:

Տպ. Մադրաս, 1797:

2. *302բ [Ծառ իմաստասիրութեան] — Իմաստասիրութիւն՝ տեսական—գործնական/// (շար. թերի)*:

3. *303ա—27բ* Նորին տէր Առաքելի Սիւնեաց եպիսկոպոսի Ի տեսութիւն բանին, որ ասէ. Ամենայն չար տանջելի է — *Զի՞նչ է, որ ասէ. Ամենայն չար տանջելի է: Պատասխանի. Վասն այսր բանի...*

Բ. 1. *328ա—54բ* Գրիգոր եռամեծի, փաղ հոետորի եւ անյաղթ փիլիսոփայի, իմաստայեղ անձին, աշակերտի Յովաննու Որոտնեցւոյ Համառա[ւ]տ տեսութիւն եւ լուծմունք դժուարիմաց բանից Պորփիւրի, ի խնդրոյ ոմանց նորին աշակերտաց բանից խնդրողաց, զոր ինքն իւրայնովքն հասցի իւրոցն բաղձանաց յառատաձիրն շնորհաց

Տե՛ս նեո. 623, 189բ—206բ. *Յանկ Ա.—Բ/չիք: § ա/328ա—31բ: բ/331բ—4ա: գ/334ա—8բ: դ/338բ—40բ: ե/340բ—3բ: զ/343բ—5ա: է/345ա—7բ: ը/347բ—54բ (վրջ. «...երկրորդ բաւական են ներածութեամբ: Այսքան առ այս»)*:

2. *354բ—438բ* Նորին եռամեծին Գրիգորի արարեալ Լուծմունք համառօտ ի Տեսութիւն Դաւթի

Տե՛ս նեո. 623, 206բ—47բ. *§ ա—իբ/354բ—439ա (շար. 430ա—8բ «Յաղագս հանրականաց սեռից եւ տարբերութեանց»:)*

Գ. [Յաւելագրութիւն ԺԸ դ.]

— *439աբ* [Քաղուածք Բառոզից] — *Զի՞նչ է ասելն. Բացեալ զբերանն իւր ուսուցանէ... եւ պարտ է սերմանողին կանգնել:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

327բ ես՝ Սրբոյ եւ քրիստոսահիմն Աթոռոյս Մօրս հաւատոյ էջմիածնի յետին միաբան, իբր տիրացու Վարդանս *ստացայ զայս սուրբ գիրքս ի ծերունազարդ հօրէն իմէ՝* Անտօն *վարդապետէ ի ԵՒ (5000) դիան՝ վասն անձին իմոյ, թվին ՌՄԺէ (1768), յունիսի չորսն:*

1758
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ
(Բաղկացած է 2 տարբեր ձեռագրերից)

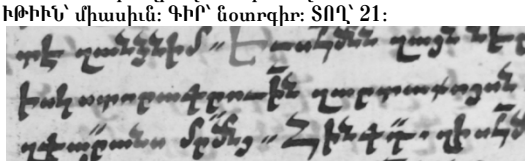
ԹԵՐԹ՝ 367 (տե՛ս Պահպանակ): ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ բալագոյն կաշի՝ դռնակով, Ա փեղկի կենտրոնում ճնշադրոշմ խաչ՝ «Յ. Ն. Թ. Հ.» մակագրութեամբ, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կանաչ թափիշ (1745 թ.—ի վերակազմութիւն): ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 4(1—4) + 4(364—367):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կապիչներն՝ ընկած:

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ս

ԺԸ — XVIII

ԹԵՐԹ՝ 288 (5—292). չգրուած՝ 288ա—92բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԳx12: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,2x11,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 21:

Նմուշ՝ 64ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 5ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ձ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կանաչ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում խոնաւութեան փորիկ հետքեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. *5ա—269ա* Տէր Առաքելի Եռամեծի եւ հաչ հռետորի եւ անյաղթ փիլիսոփայի, աշակերտի երից երանելոյն Գրիգորի տիեզերալոյս վարդապետի, արարեալ Բանս խրատական, ոգեշահս եւ հանճարս իմաստայեղս ի Մեկնութիւն Սահմանաց գրոցն, ի յիղն մաղթանաց ոմանց բանասիրաց եղբարց հարազատոց նորին աշակերտացն...

Տե՛ս ձեռ. 1689, 264ա—496բ. *§ ա/5ա—18ա: բ/18ա—269ա:*

Տպ. Մադրաս, 1797:

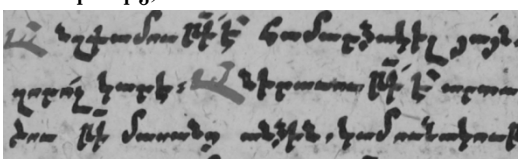
2. *269ա—87բ* Նորին տէր Առաքելի Սիւնեաց եպիսկոպոսի Ի տեսութիւն բանին, որ ասէ. Ամենայն չար տանջելի... — *Ջի՞նչ է, որ ասէ. Ամենայն չար տանջելի: Պատասխանի. Վերայ այս բանի...*

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Բ

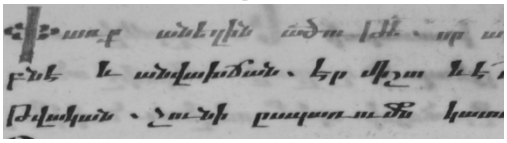
/ՌՃ — 1651/

ԳՐԻՉ՝ Դաւիթ ֆիյ.:

ԹԵՐԹ՝ 71 (293—363): ՊՐԱԿ՝ Թ—ԺԱ—ԺԹ—Ի, ԼԸ—Խx12 (ԺԹ 5, Ի 11, ԼԸ 4, Խ 1)+1x1 (ԺԸ դ. յաւելում): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, արեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,2x11,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր (նորոգողի բոլորգիր՝ 363աբ): ՏՈՂ՝ 22—23:

Նմուշ՝ 295ա

Նմուշ՝ 363ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 329ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական: Ձ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր (ուրուագծային):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում խոնաւութեան հետքեր:

ԾՆԹ. Սոյն ձեռագիրը անջատուած է ձեռ. 1752—ից (տե՛ս):

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *293ա—328բ* [Գ]ումարումն յոբնաղիմի իրողութեանց Սահմանաց Դաւթի փիլիսոփայի եւ այլոց իմաստասիրաց, ի Մովսիսէ ումեմնէ, ըստ տարիոց դասաւորութեան շարակարգեալ — *[Ագահութիւն է՝ բանակա]նին անյագ եւ անհամեստ ցանկութիւն...*

Բ. *329ա—44բ* [Ջիլբերտոսի Պօռետացւոյ] Գիրք վեց սկզբանցն (հին թրգմ.)

Տե՛ս ձեռ. 1713, 218ա—24բ. *§ ա/329աբ: բ/329բ—31բ: գ/331բ—3բ: դ/333բ—4ա: ե/334ա—6բ: զ/336բ—8բ: է/338բ—40բ: ը/340բ—2ա: թ/342ա—4ա: ժ/344աբ:*

Գ. *345ա—7բ* [Դաւթի Հարեցւոյ] Նկատումն Արիստոտէղի — *Ուսուցանէ մեզ ի բնալսողութեանց այնոցիկ...*

Դ. *348ա—62բ* [Բանք Իմաստասիրաց]

Տե՛ս ձեռ. 464, 9ա—30ա. *Յոչբ./չիք: § ա/չիք: բ/348ա—9բ (սկ. «Պղատոն ասէ. Որք մեծամեծաց առաջի կան...»): գ/չիք: դ/349բ—51ա: ե/351ա—2բ: զ/352բ: է/352բ—4բ: ը/354բ—5բ: թ/355բ—6ա: ժա/356աբ: ժբ/356բ—7ա: ժգ/357աբ: ժդ/357բ—8ա: ժե/358աբ: ժզ/358բ—60ա: ժէ/360ա—1ա: ժը/361ա: ժթ/361բ—2ա: ի/362աբ: իա—իթ/չիք:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

328բ Ջմեղապարտ Դաւիթ անուամբ եւեթ քահանայ՝ գծող սորա, յիշեսջիք ի մաքրափայլ եւ արագալուր յաղօթս ձեր առաջի անմահ եւ անոխակալ թագաւորին... Եւ դուք յիշողքդ՝ յիշեալ լիջիք ընդ աւազակին... (տե՛ս նաեւ ձեռ. 1752, 98բ, 191բ):

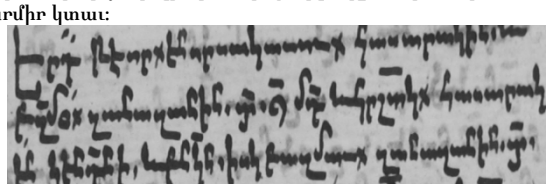
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

363ա Փա՛ռք անեղին աստուածութեան,
Որ անըսկիզբն է եւ անվախճան,
էր միշտ եւ է առանց թվական,
Զունի ըսպառումն կատարման։
Զգեաց զերկինս որպէս վրան
եւ հաստատեաց առանց հիման,
Զլուսաւորսն բազմազան
Առանց ուրուք միշտ ընթանան։
Զհրեշտակս յերկինս ետ փառաբան,
Զմարդիկ յերկիրս գործիական,
Պատճառ լինել աստ շինութեան,
Մինչեւ մահուամբ ի հող դառնան
Աւա՛ղ է մեզ հազար բերան,
Որ այլազգեաց եղանք կոխան,
Զի հարքըն ազոխ կերան,
եւ զաւակացս ատամն առան։
Վա՛յ է մեզ ազգիս Հայկազեան,
Որ ենք եղեալ յոյժ լալական,
Զի ենք անարգ ազգիցն համայն,
Որ կու տա[ն]ճեն միշտ յարաժամ։
Ոմն գերեալ է խղճական,
Այլ ոմն ի բանտ զօրն ամենայն,
Ոմն ծեծեն սաստիկ յաման
եւ կողոպտեն զինչսն ամենայն։
Յայս դառն եւ նեղ ժամանակի,
Զի յոյժ նեղիմք ամենայնի
Ի ձեռս այլազգեաց անօրինի,
Յարանց//(363բ)պղծոց խստասրտի։
Ես ողորմելիս ամենայնի,
Մեղօք լցեալ եւ զազրալի՝
Մկրտիչ անուամբ վերաձայնի,
Որ եմ տեղեաւ Նախիջեւանցի։
Որ զայս գիրքս վերստին կազմեցի,
Ի վայելումն՝ տէր Մովսէսի,
Նահատակ եւ շնորհալի,
Իմաստախոհ եւ ցանկալի։
Զոր Տէր Աստուածն համայնի
Տացէ կեանս բազմազանի,
Որ եւ բարով վայելեսցի
Յայս մատենիս յոյժ բաղձալի։
Ի հայրապետութեան տեառն ամենի՝
Ղազար անուամբ սրբազանի,
Այլեւ տեղեացս առաջնորդի՝
Յակոբ անուամբ վերաձայնի։
Կազմեցաւ սայ ի յայն ամի,
Որ ի թվին էր Շէն Մեծոգւոյ (1745)։
Քանոն ամսեանն դեկտեմբերի
ԺԱ (11), օրն Դ—շաբաթի։
Ի թագաւորութեան Իսմայէլի,
Քաջազօրեղ Շահ Նատիրի,
Քանզի աշխարհս էր ի մեծ վտանգի,
Միայն թէ վերստին մի այց լիցի։
Գրեցաւ ի դուռն Սուրբ Ջօրաւարի,
Ի յԵրեւան քաղ[աք]ի,
Այլեւ աղաչեմ զդասքդ համայնի,
Վասն իմ կազմողիս աղերսել զՏէր բարի։

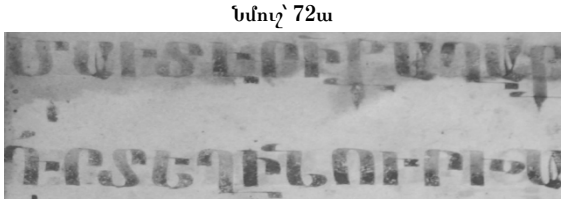
1759
ԱՌԱՔԵԼ ՍԻՒՆԵՑԻ
ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՍԱՀՄԱՆԱՑ ԳՐՈՑ

ԺԷ — XVII

Թերթ՝ չգրուած՝ 1ա—2բ, 261ա—2բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԲx12 (Թ—Ժ, ԺԵ 10, ԻԲ 16): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, արեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15,5x10,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր (լրացնողի՝ 38ա—9ա, 175բ—7ա, 190ա—1բ): ՏՈՂ՝ 21: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կարմիր կտաւ:

Նմուշ՝ 72ա

Նմուշ՝ Բա

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Աւետարան Յովհաննու: Ժ—ԺԱ դդ.: 2 (Ա—Բ) + 2 (Գ—Դ), ստացուած եզրահատուած թերթի ընդլայնակի հատումից եւ հատուած մասերի ընդերկայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Բա—Դբ, Աբ—Գա, Աա—Գբ, Բբ—Դա «///մատ էր ի հաղաք... եւ խոնարհեցուց///» (ԺԹ 20—30):

Վիճակ՝ բաւարար. տեղ—տեղ խոնաւութեան, հետեր, զանազան բծեր, ցեցակեր: Կազմի կապիչներն՝ ընկած:

Ծնթ. Թերին լրացուած ԺԸ դ. ձեռ. 1761—ի Բ գրչի ձեռով:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *3ա—240ա* Տէր Առաքելի եռամեծի եւ փաղ հռետորի եւ անյաղթ փիլիսոփայի, աշակերտի երից երանելոյն Գրիգորի տիեզերալոյս վարդապետի, արարեալ Բանս խրատական, ոգեշահս եւ հանճարս իմաստալեղս ի Մեկնութիւն Սահմանաց գրոց, ի

յիղձ մաղթանաց ոմանց բանասիրաց եղբարց հարազատաց նորին աշակերտացն...

Տե՛ս ձեռ. 1689, 264ա—496բ. § ա/*3ա—14ա*: բ/*14ա—240ա*:

Տպ. Մադրաս, 1797:

38ա Գրչից՝ «Մէկ թուղթ օրինակէն աստ անկեալ է վասն յոյժ հնութեան...»: Այլ ձեռքով լրացուած եւ նշուած. «Գրեցաւ անկեալն» (նման՝ 175բ—6ա, 190ա):

2. *240ա—60բ* Նորին տէր Առաքելի Սիւնեաց եպիսկոպոսի Ի տեսութիւն բանին, որ ասէ. Ամենայն չար տանջելի... — *Ջի՞նչ է, որ ասէ. Ամենայն չար տանջելի: Պատասխանի. Վերայ այսր բանի... եւ վասն այսքան պատճառացս ասաց, թէ Ամենայն չար տանջելի:*

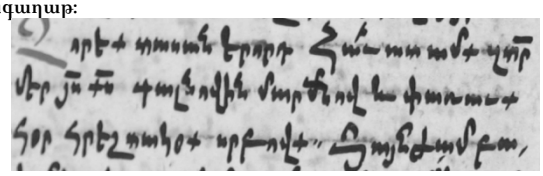
240ա Գրչից՝ «Առաքել վարդապետս գԿլայեցոյ մեկնածն կու պարզէ»:

ԳՐՁԱՓՈՐՁ 1բ ես ասացի ի Տէր... 2աբ Սահմանաց լուծմունք... 261ա Հարց. Ջի՞նչ է, որ ասէ որովք անեղ ստորոգի:

1760
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԷ — XVII

ԹԵՐԹ՝ 321. չգրուած՝ 1աբ, 170աբ, 264ա—5բ, 276ա—7բ, 278բ—83բ, 320ա—1բ: ՊՐԱԿ՝ Ա.—ԻԸx12 (Ա. 11, ԻԴ չիմ, ԻԵ—ԻՋ 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով, թագի վեցթեւեան աստղի եւ մահիկի լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 15x10,3: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 23: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը ծաղկադրոշմ սպիտակ կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1(Ա) + 1(Բ), մագաղաթ:

Նմուշ՝ 49ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — ձ ա կ տ ա զ ա ր դ՝ 2ա: լ ու ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական: Ջ ա ր դ ագ ի ր՝ հանգուցագիր, թղչնագիր: Գ ոյ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում խոնաւութեան հետեւեր: Միջից պակասաւոր: Կազմի կաշին՝ թեթեւակի ճեռծուած, եզրերը՝ մաշուած, Բ փեղկի ստորին եզրը՝ մկնկեր: Դռնակի եւ թիկունքի կաշին՝ թեթեւակի վնասուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *2ա—43բ* Գումարումն յոհնադիմի իրողութեանց Սահմանաց Դաւթի փիլիսոփայի եւ այլոց իմաստասիրաց, ի Մովսիսէ ումեմնէ, ըստ տարից դասաւորութեան շարակարգեալ (Ա.—Ք, 0) — *Յագումն ըստ ազնուականին՝ [է] անյագ...*

Բ. 1. *44ա—90բ* Եոամեծի եւ երիցս երանեալ բազմերջանիկ եւ տիեզերալոյս մեծ հռետորի եւ անյաղթ փիլիսոփայի Հայոց Մեծաց Յոհաննու Որոտնեցոյ արարեալ Մեկնութիւն բանին, որ ասէ մարգարէն. Ո՞ ստեղծ առանձին զսիրտս նոցա...— *Ներգործական իմն անխափան բնաւորեալ են...*

2. *91ա—122բ* Յոհաննու Որոտնեցոյ տիեզերալոյս ռա[բուա]պետի արարեալ ի բանս Աւետարանին ըստ Յոհաննու, որ ասէ. Ի սկզբանէ էր Բանն...— *Կահաւորիմ, ո՛վ կաճառք լուսերամից...*

3. *122բ—69բ* Յոհաննու Որոտնեցոյ տիեզերալոյս ռաբունապետի, ի բանն, որ ասէ. Ի սկզբանէ...— *Ո՛վ Տէր Յիսուս Քրիստոս, Բան Հօր...*

Գ. *171ա—204բ* Գրիգորի աշակերտի Եոամեծին Յոհաննու Որոտնեցոյ Տեսութիւն ի բան մարգարէին, որ ասէ. Հոգի Տեառն ի վերա իմ վաս[ն] — *Տեսանողն վեհերեւակ տեսութեամբ...*

Դ. *204բ—25բ* Յոհաննու Որոտնեցոյ հաւաքեալ ի բանից իմաստասիրաց — *Ի սկզբանէ, Տէր, զերկիր հաստատացեր...*

Ե. *226ա—9բ* [Նշանք եւ գուշակութիւնք մոլորակաց] — *Ջաւհալն հով է եւ չոր... եւ այլ նշանք գուշակմունք բազումք են, զոր յիշէ սուրբ Բասեղ ի գիրս Վեցօրէից մեկնութեանցն մի ըստ միոջէ. զամենայն անդ գտցես եւ տեղեկացես:*

Զ. *230ա—9բ* [Քաղուածք եւ կնիք Հաւատոյ գրոց]

ա. *230աբ* Սրբոյն Գրիգորի Հայոց Լուսաւորչի Բան հաւատոյ եւ նորին նմանեացն: Բան առաջին — *Ջհաւատ ճշմարիտ, զոր յայտ յանդիմանութեամբ...*

բ. *230բ—1ա* Բան Բ. Նորին ի միագոց — *ԵՒնակիզբն էութեամբ Հայր...*

գ. *231աբ* Բան [Գ]. ՅԺԸ սրբոց հարցն — *Այսպէս հաւատամք եւ խոստովանիմք...*

դ. *231բ* Բան Դ. Դիոնէսիոսի Աթենացոյ — *Ասեմք, որ ամենիցուն պատճառն է...*

ե. *232ա* Բան ե. Եփրեմի Խորին Ասորոյ — *Լուար թէ Աստուած է, Հայր է...*

զ. *232ա—3ա* Բան Զ. Նորին Եփրեմի — *Լուար զՀօրէ...*

է. *233աբ* Բան է. Հիպողիտեա Բոստ[ր]ացո — *Ջմի միութիւն Սրբոյ Երրորդութեանն...*

ը. *233բ* Այլուստ (Հիպողիտեայ): Ը — *Ըստ նմին օրինակի... 233բ—4ա* Նորին — *Ոչ վասն անձին ինչ...*

234ա Նորին ի նոյն — *Մի Հայր Աստուած կատարեալ է…*

թ. *234աբ* Գրիգորի Սմանչելագործի: Թ — *Մի է Աստուած Հայր կենդանի Բանին…*

ժ. *234բ—5բ* Գրիգորի Նիւսացոյ: Ժ — *Մի կարգաւորապէս ցուցանի Սրբոյ Երրորդութեանն բնութիւն…*

ժա. *235բ—6ա* Դամասու Հռոմա: ԺԱ — *Այսպէս հաւատամք եւ խոստովանիմք…*

ժբ. *236ա* Կիւղի Երուսաղէմացո: ԺԲ — *Մի է Աստուած Հայր… 236ա* Նորին — *Եւ զի յոյս մեր…*

ժգ. *236բ—7ա* Գրիգորի Աստուածաբանի: ԺԳ — *Այլեւ յաղագս նոցունց սարսափեմ…*

ժդ. *237ա* Յետոյ այլ բան (Գրիգորի Աստուածաբանի): ԺԴ — *Հայր է Հայրն եւ անըսկիզբն…*

ժե. *237աբ* Յոհաննու Ոսկիբերանի: ԺԵ — *Հաւատ ի Հօրէ սկսանի…*

ժզ. *237բ—9ա* Ի Հաւատոյ առմատոյն է դրւակս — *Հաւատամք ի մի Աստուած…*

ժէ. *239աբ* Սահմանիք հաւատոյ, որ ի Նիկիեայ ժողովեցան սուրբ եպիսկոպոսունք ՅԺԸ — *խոստովանիմք զՏէր մեր Յիսուս Քրիստոս…*

Համմ. տպ. «Կնիք հաւատոյ», էջմիածին, 1914, էջ 4—56:

է. [Բանիք դաւանաբանականք]

1. *240ա* Այլ բան Վարդան վարդապետի: Ջի՞նչ է նրագալուցին լուծանելն — *Ի գրոց է ճշմարիտ.* Կիւրեղ Աղէքսանդրացին *գրէ առ թագաւորն* Թէոդոս…

2. *240բ—2ա* Դաւանութիւն Քաղկեդոնացոց, զոր ինքեանք Աթանասի ասեն: է ինչ որ ուղիղ է եւ ինչ որ թիւր — *Որ ոք կամիցի փրկիլ, յառաջ քան զամենայն…*

3. *242ա—4ա* Տաւմար [լ]եւոնի՝ առաջին շինողի իւր տուն (Ա—ԺԴ) — *Ա. Բանն մարմին եղեւ եւ տաղաւարեաց ի մեզ…*

4. *344ա—7ա* Դաւանութիւն Քաղկեդոնացոց: Տես եւ զգոյշ լեր, որ թիւր կայ եւ ուղիղ — *Գիտելի է, զի են ոմանք, որ մի բնութիւն ասեն ի Քրիստոս…*

5. *247ա—8բ* Վասն խորհրդոյ Պատարագին, ասացած Վարդան վարդապետի — *Նշխար կազմի..*

6. *248բ—51ա* Վասն խնդրոյն, որ եղեւ մէջ Քրիստոնէից վասն Հոգոյն Աստուծոյ, թէ ի Հօրէ՞ միայն պարտ է ասել, թէ՞ ի Հաւրէ եւ յՈրդոյ — *Ի հռոմայեցոց ազգէն շարժեցաւ այս խնդիր…*

7. *251ա—4բ* Խոստովանութիւն ճշմարիտ հաւատոյ ուղղափառաց — *Հաւատամք ի Հայր, եւ Որդի, եւ ի Հոգին Սուրբ…*

8. *254բ—8բ* Գրեաց եւ մեծ վարդապետն Վանական, թէ որպէս մարթ է խոստովանել եւ կամ ասել զՍուրբ Հոգին ի Հօրէ եւ յՈրդոյ: Այս է Վանական վարդապետին — *Հոգով խօսել զՀոգոյն, հոգեւորացն է գործ…*

§ 6—8 տե՛ս տպ. Կիրակոս Գանձակեցի, *Պատմութիւն Հայոց, Երեւան, 1961, գլ. Ը—ՃԲ:*

9. *258բ—60ա* Ջոռեմտասան աստիճանիք հաւատոյ Գրիգորէ — *Ա. խոստովանիմք եւ հաւատամք ամենակատար սրտիւ…*

10. *160աբ* Այլ դաւանութիւն չորեքտասան գլուխ — *Հաւատամ յամենասուրբ երրորդութիւն ի Հայր…*

Ը. [Բանիք զանազանիք]

ա. *260բ—1ա* Բաժանեցին զհանդերձն — *Հարց. Ջի՞նչ նշանակէր բաժանումն հանդերձին Տեառն: Պատասխանի. Ջորս հանդերձ էր Քրիստոսի…*

բ. *261ա—2ա* Առնաք իւր ի վարձու նա ոչ տայ — *Ոչ զնիւթեղէն արծաթին…*

գ. *262աբ* [Աղօթք] — *Ազաչեմ զքեզ Տէր եւ գոհանամ զանհաս մարդասիրութենէդ…*

դ. *262բ* [Վասն խոսիցն Աստուծոյ] — *Հարց. Քա՞նի անգամ խօսեցաւ Աստուած ընդ հարցն մեր: Պատասխանի. Ընդ Ադամայ եւ ընդ Եւայի՝ ե…*

ե. *262բ—3ա* [Յաղագս ժողովոց որ եղեն՝ Ա—Դ] — *Առաջին ժողովն եղեւ ի Նիկիայ…*

զ. *263աբ* [Յաղագս թէ զինչ ետ Աստուած յԱդամայ] — *Հարց. Ադամայ զի՞նչ ետ Աստուած: Պատասխանի. Քահանայութիւն…*

Թ. [Նախերգանիք եւ Օրհնութիւնք յետ խորոզից]

ա. *266ա* Բաց զշրթունս իմ խօսել սիրով զգործս քո…

բ. *266բ—7ա* Այժմ ժամանեալ մեր յաւարտ եւ ի կատարումն թարգմանութեան…

գ. *267ա—71բ* Հայոց — *Մանաւանդ զազգս հայկազեան…*

Ապա՝ Աստուածածնի, խաչի, Տաճարի եւլն:

դ. *272ա—3բ* Այժմ դարձուսցուք զմակոյկ լեզուիս մեր…

ե. *273բ—5բ* [Անուանական]: Աշխարհի — *Նա եւ աստանօր պարտիմք ըղձմամբ հայցել… (ապա՝ հրեշտակաց, մարդկան եւ այլն):*

զ. *278ա /// Թռիչ թեւօք հանցէ ի կեանս վերին… ամէն:*

է. *284ա—7բ* Գլուխն պարու ի գուշակողականն հանդիսի…

288ա—314բ տե՛ս ժ:

ը. *314բ—7ա* Աւրհնութիւն գովասանութեամբ եւ յատկութիւն երկրին Նախիջեւան — *Այլեւ բանն անեղական, որ կրէ զաւրհնութեամբ զամենայն…*

թ. *317ա—9բ* Աւրհնութիւն գովասանութեամբ եւ յատկութիւն մայրաքաղաքին Ակովեաց — *Այլեւ քաղաքապետն Վերին գաւառին... աւրհնեսցէ զմայրաքաղաքս չայս յորում եմք, որ է* Ակուլիս...

ժ. *288ա—314բ* Յոհաննու Որոտնեցոյ եւ ընդ հոետորի եւ արդիւնական վարդապետի արարեալ ի բան մարգարէին, որ ասէ. Արդարութիւն Տեառն ուղիղ — *Բեր յետ ելանելոյ գագաթն լերանց... Արդարութիւն Տեառն ուղիղ են եւ ուրախ:*

314բ—9բ տե՛ս Թ § ը—թ:

ԺԱ. [Յաւելագրութիւնք ԺԷ դ.]

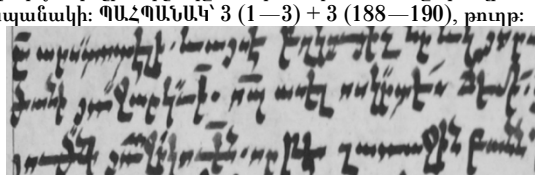
ա. *Պատառիկ պահպանակ Ա՛ա* [Դեղ սրտի եւ բամոյ] — *Կուլ խաթմի, որ է տուղտ, լաւ խաշեն...*

բ. Վասն կեր ցաւոց — *Տոնիրն ի մեղրի մէջն եփէ...*

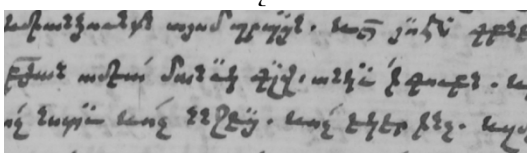
1761
ԱՌԱՔԵԼ ՍԻՒՆԵՑԻ
ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՍԱՀՄԱՆԱՑ ԳՐՈՑ

ԺԸ — XVIII

ԹԵՐԹ՝ 190—6 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած՝ 1ա—4բ, 131ա, 187ա—90բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺԶx12 (Ը 10, ԺԱ 13, ԺԳ 11, ԺԶ 6): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,6x11,3: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ մնասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր (Ա գրիչ՝ 5ա—130բ, 132ա—72ա, Բ գրիչ՝ 172բ—86բ): ՏՈՂ՝ 29: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ բալագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ, մասն պապանակի: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 3 (1—3) + 3 (188—190), թուղթ:

Նմուշ՝ 40ա

Նմուշ՝ 174ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. զանազան բծեր: Կազմի կաշին՝ թեթեւակի ներծուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքը՝ վնասուած:

ԾՆԹ. երկրորդ գրիչը սրբագրել է Ա գրչի գրածը եւ շարունակել: Նոյն ձեռքով է լրացուած նաեւ ձեռ. 1759—ի թերին:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

1. *5ա—174բ* Տէր Առաքելի՝ եռամեծի եւ ընդ հոետորի եւ անյաղթ փիլիսոփայի, աշակերտի երիցս երանելոյն Գրիգոր Տաթեւցւոյ տիեզերալոյս վարդապետի, արարեալ բանս խրատականս ոգեշահս եւ հանճարս իմաստայեղս ի Մեկնութիւն Սահմանաց գրոցն Դաւթի Անյաղթ փիլիսոփայի, ի յիղձ մաղանաց ոմանց բանասիրաց եղբարց հարազատաց նորին աշակերտացն...

Տե՛ս ձեռ. 1689, 264ա—496բ. § ա/*5ա—13ա:* բ/*13ա—174բ:*

Տպ. Մագրաս, 1797:

2. *174բ—86բ* Նորին տէր Առաքել ի Սիւնեաց եպիսկոպոսի Ի տեսութիւն բանին, որ ասէ. Ամենայն չար տանջելի է... — *[Զ]ի՞նչ է, որ ասէ. Ամենայն չար տանջելի է: Պատասխանի. Ի վերայ այսր բանի ...*

174բ Գրչից «Առաքեալ վարդապետն գկալեցւոյ մեկնածն կու պարզէ»:

1762
ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ

(Բաղկացած է 2 տարբեր ձեռագրերից)

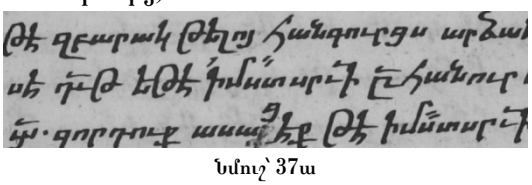
ԹԵՐԹ՝ 413: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը տախտակ, աստառը՝ դրոշմազարդ շերտաւոր կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 + 2, մագաղաթ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին՝ թեթեւակի ներծուած, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած:

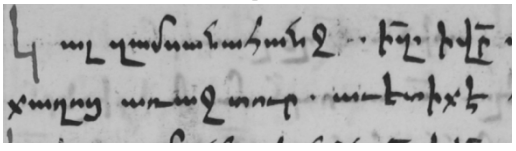
ՁԵՌԱԳԻՐ Ա

ԺԷ — XVII

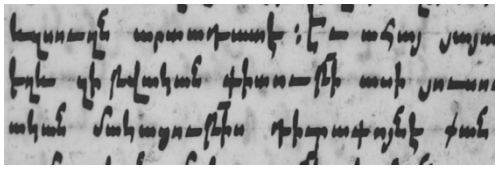
ԹԵՐԹ՝ 253 (1—253). չգրուած՝ 1ա—2բ, 231ա—2բ, 253բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԲx12 (Ի 4, ԻԲ 9): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ ողկուզանշան լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 16,3x11,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 24:

Նմուշ՝ 37ա

Նմուշ՝ 259ա

Նմուշ՝ 291ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, թանաքի ճապաղում (223ա):

ԾՆԹ. Ի եւ ԻԲ պրակներից պակասող թերթերը ճաւանաբար գրուած չեն եղել եւ անջատուել են երկու ձեռագրերի միացման ժամանակ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ւ Ն

1. *3ա–230բ* Առաքելի եռամեծի եւ փաչ հռետորի եւ անյաղթ փիլիսոփայի, աշակերտի երից[ս] երանելոյն Գրիգորի տիեզերալոյս վարդապետի, արարեալ Բան խրատական ոգեշահս եւ հանճարս իմաստայեղս ի մեկնութիւն Սահմանաց գրոց, ի յիղյ մաղթանաց ոմանց բանասիրաց եղբարց հարազատաց նորին աշակերտացն...

Տե՛ս ձեռ. 1689, 264ա–486բ. § ա/3ա–14ա: բ/14ա–230բ (վրջ. պրակ ԺԹ. «...որ անասնական վայելչութիւն է եւ յեաս անցաւոր///»:

Տպ. Մագրաս, 1797:

2. *233ա–53ա* Նորին տէր Առաքելի Սիւնեաց եպիսկոպոսի ի տեսութիւն բանին, որ ասէ. Ամենայն չար տանջելի... — *Ջի՞նչ է, որ ասէ՝ ամենայն չար տանջելի է: Պատասխանի. Վասն այսր բանի լԳ ինչ խնդրելի է...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

47բ Աւա՛խ, օրինակն պակաս էր/// (4 տող լուացուած):

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 1ա Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ Ներսէս *վարդապետ. ՌՃՁԲ (1733): 3ա* Մարտիրոս *վարդապետ: 3ա* Յովսէփ *վարդապետ:*

Ջ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Բ

Ըստամպա՞կ ԺԷ — XVII

ԳՐԻՉ՝ Աստուածատուր (254բ—68ա) Անանունք Ա (268բ-73բ), Բ (280ա–410բ): ՍՏԱՅՈՂ՝ Մկրտիչ Բաղէշեցի (1634.):

ԹԵՐԹ՝ 160 (254—413) չգրուած՝ 254ա, 274ա—8բ, 279բ, 411ա, 412ա—3ա: ՊՐԱԿ՝ 2x12 + Ա — ԺԱx12 (Դ 10, Ե—Ջ 14) + 1x2: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, թագի, վեցթեւեան աստղի եւ մաճիկի լուսադրոշմով: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր (տարբեր): ՏՈՂ՝ 19—20 (Բ գրչի), 20 (Ա գրչի):

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ՝ Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 280ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական (280ա): Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ ճանգուցագիր (280ա): Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, սեւ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ զանազան բծեր: Գրադաշտը թանաքից թեթեւակի գունափոխուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. *255ա–67բ* Պատճէն Հայոց տումարին (254բ Ամսամուտ աղիւսակ)– *կրկնակ ամսոց այսպէս արա. կալ Նաւասարդի ամիսն...*

2. *267բ* [Աստղաբաշխական երկրաչափութիւն] — *Հարիւր բիւր ասպարէզ բարձր է արեգակն յերկրէս... 267բ* եւ ժամ տուընջեան են այսոքիկ — *Այգ, ծայգ... 267բ–8ա* Իսկ ժամ գիշերոյ այս են — *խաւարակն, աղջամուղջն...*

3. *268բ–73բ* Ամիսք եւ տօմարք Հռոմաեցոց (268բ Ամսամուտ աղիւսակ) — 1//(*269ա) [կ]ալ զՀայոց Մեծ թուականն, ՅԴ ի վերայ բեր...*

Բ. *280ա–408ա* [Բանք տոմարականք Յակոբայ Դրիմեցւոյ]

Տե՛ս ձեռ. 739, 58բ—178ա. § ա/*280ա–399բ:* բ/*400ա–8ա: Յիշ./չիք:*

Գ. *408բ–10բ* Յաղագս կենդանակերպից — *[Ա]րդ, ի Ծննդեանն Քրիստոսի ամն նահանջ էր... ի սեր մակացու ուսումնասիրացդ:*

Դ. [Յաւելագրութիւնք ԺԷ դ.]

1. *267բ* [Հանելուկ Աստուածատուր գրչի] — *Պիլպուլ մի կայ Ի բերանէն... (տե՛ս Յիշ.):*

2. *279ա* Որ ատամունքն սեւանա... — *Առ եղնիկի եղջուր... Դեղ նգի — Ջհարհոտն գինւով եռացուր...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

267բ (Աստուածատուր գրչի)
Պիլպուլ մի կայ Ի բերնէն,
Ամէն բերան Ի լեզուէն,
Որք որ զձայն նորա լսեն,
Ջերկնից դրախտն տեսանեն:
ՋԱստուածատուրս այլ թող յիշեն,
Որ գրեցի զբանս թէ գիտեն:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. *338բ Ես՝ մեղաւոր* Մկրտիչ *եպիսկոպոս* Բաղէշեցի, *ի թվին ՌՀԳ (1634) եկի ի մայրաքաղաք ըՍտամպալ, հանդեցայ յայսմ տառի, ստացայ զայ ինձ յիշատակ, եւ ծնողաց իմ՝* Մահեւարին, *եւ հօրն իմոյ՝* Ալանին, *որ մականուն՝* Կոնկանց *ասի: Ով հանդիպի յայսմ տառի, կամ կարդալոյ հաւաս լինի, զայս մեղաւորս Տէր ողորմիւ առնէ արժանի, Աստուած, որ առատէ ի տուրս բարեաց, ասողաց եւ լսողաց Տէր ողորմեայ:*

Հայր, զՏէր ողորմեան չմոռանաք, չմոռանաք, հայրք իմ եւ եղբարք: Աստուած զա[յ]ն մարդն աւրհնէ, որ զայս յիշատակս չեղծանէ եւ կորուսանէ: Ամեղադիր լերուք:

Ստացողի այս յիշատակարանը գրուած է անանուն գրչի ձեռագրին նման գրչութեամբ: Ձեռագրի գրչութեան

վայրը հաւանաբար Կ. Պօլիսն է, *իսկ ժամանակը՝ 1634 թ.–ից ոչ շատ վաղ:*

2. *411բ (ԺԷ դ.)* Յիշեցէք՝ Յօվասաբ *անարժան քահանայս, ըստ բանի առաքելոյն, թէ. Յուժ օգտակար են աղօթք եղբարցն հիւանդի, յորում հիւանդ եւ ոչ մարմնով, յիշեցէք վասն Աստուծոյ:*

3. *413բ Թվին ՌՃԻԶ (1677)* դարձումն իմ Սուրբ Երուսաղեմայ *ի սուրբ ուխտս, եւ ես տեսի:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 408ա Յովսէփ *վարդապետ: 408ա* Մարտիրոս *վարդապետ: 411բ (անընթեռնելի):*

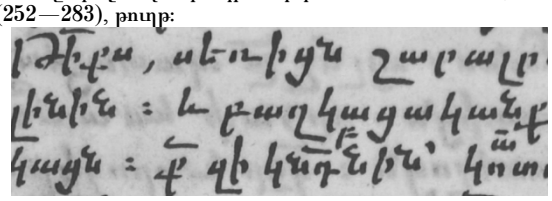
ԴՐՁԱՓՈՐՁ 413ա Օվ ուսումնասէր եղ: Պահպանակ Աա Բահաղու տունն...:

1763
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Ց

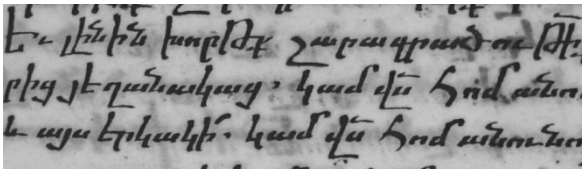
Իլո՛վ ՌԿ — ՌԿԱ 1611 — 1612

ԴՐԻՁ՝ Գրիգոր աբեղ. (որդի Օգսէնտիոս Իլովցւոյ):

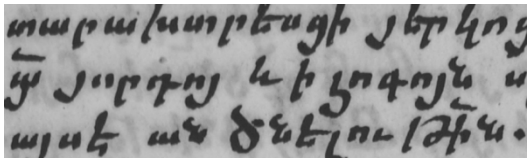
ԹԵՐԹ՝ 253—4 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած՝ 1ա—2բ, 27ա—36բ, 145ա—9բ, 209բ, 251բ—3բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—Գx12 (Ա, Գ 10) + Ա—Թx12 (Բ—Գ 14, Դ 16, Թ 10) + Ա—Ժx12 (Բ—Ե 8, Ջ 10): ՆԻԹ՝ թուղթ, լուսագծերով, արծուանշան եւ կացնաձեւան լուսադրոշմով: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 22: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ դրոշմազարդ սպիտակ կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2(1—2) + 2 (252—283), թուղթ:

Նմուշ՝ 14ա

Նմուշ՝ 38ա

Նմուշ՝ 203ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ — Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ սեւ (ուրուագծային):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թանաքից գրադաշտը խիստ գունափոխուած: Լուսանցային մասերում խոնաւութեան հետեւեր: Կազմի կաշին՝ թեթեւակի ճեղուած, եզերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *3ա–26բ* Նեռածութիւն Պորփիւրի (Պորփիւրի Նեռածութիւն Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի)

Տե՛ս նեռ. 718, 138ա—70բ. *Նխ./3աբ: § ա–իզ/3ա–26բ:*

Բ. 1. *37ա–142բ* Դաւթի փիլիսոփայի Նեռգինացւոյ Վերլուծութիւն Պորֆիւրի...

Տե՛ս նեռ. 1688, 1ա—151ա. *§ ա–խ/37ա–142բ:*

2. *150ա–200բ* Արիստոտիլի Վերլուծական (Դաւթի Մեկնութիւն ի Վերլուծականն Արիստոտէլի)

Տե՛ս նեռ. 464, 150բ—83բ. *§ ա/150ա–4ա: բ/154ա–8ա: գ/158ա–60բ: դ/160բ–4բ: ե/164բ–7բ: զ/168ա–9բ: է/169բ–73ա: ը/173ա–5ա: թ/173ա–81բ: ժ/181բ–5: ժա/185բ–8ա: ժբ/188ա–93բ: ժգ/193բ–7ա: ժդ/197ա–200բ: Պրակները խորագրեր չունեն:*

Տպ. երեւան, 1967, C:

Գ. ա. *201ա–2բ* Ջի անկարելի է յաստուածային անձին գոլ բազումս հան զերիսն – *Բարց բազում անձինս քան զերիսն գոլ...*

բ. *202բ–3ա* Յաղագս թուոյ յատկութեանցն, որ պարագային հաւր եւ որք են – *Բայց այսպիսոյ արտակացելոյ թվոյ...*

գ. *203ա–4* Ջի՞ երանուհի կոյսն իցէ մայր Քրիստոսի – *Յայսմանէ եւս արտափակի մոլորութիւն* Նեստորի...

դ. *204բ–5բ* Ջի՞ Հոգին Սուրբ ոչ իցէ հայր Քրիստոսի – *Բայց թէ Որդին Աստուծոյ ասի ի Հոգոյն Սրբոյ...*

զ. *205բ–9ա* Յաղագս սրբակերտութեան մօրն Քրիստոսի – *Իսկ վասն զի որպէս ի վերոյ ասացելոցդ երեւի... այլ կապեալ/// (շար. թերի):*

Դ. 1. *210ա–22բ* Դաւթի փիլիսոփի էակաց գիրք – *Ի քանի՞ս բաժանի էակն, կամ յո՞րս: Երկակի՝ ի գոյացութիւն եւ ի պատահումն...*

2. *223ա–8բ* [Նորին Դաւթի Մեկնութիւն Առդ գոլ զէակնի] – *Արդ, գոլ զէակն յորժամ է...*

3. *229աբ* [Նորին Դաւթի Յաղագս հարկատուին եւ կարելոյն] – *Հարցողաց. Քանի՞ յեղանակօք զանազանին հարկուորն... Պատասխանի. Երկակի...*

Ե. *230ա–3ա* [Դաւթի Հարեցւոյ] Նկատումն Արիստոտէլի – *Ուսուցանէ մեզ ի բնալսողութեանցն այնոցիկ...*

Զ. *233ա–51ա* Բանք իմաստասիրացն պիտանի ամենայն մարդոյ

Տե՛ս նեռ. 464, 9ա—30ա. *Յոջբ./չիք: § ա/247բ–5բ (սկ. «Հոմերոս նշանաւոր փիլիսոփոս ասէ. Գ զօրութիւնք երկնից...»): բ/233ա–4ա (սկ. «Պղատոն ասէ. Որք*

մեծամեծաց առաջի կան...»): գ/234ա–5ա (անխորագիր): դ/235ա–6բ (անխորագիր): ե/236բ–7ա: զ/237ա–8բ (սկ. «Պղատոն ասէ. Ամենայն մակացութիւն...»): է/238բ–9ա(սկ. «Իրոն ասաց. Մ¿ հիւանդաց բազմական...»): ը/233աբ (սկ. «Արիստոտէլ ասէ. Մ¿ արտաքոյ անմեղին կացուցանէ...»): թ–ժա/¿ի֊ք (239բ–40բ տե՛ս § ժէ): ժբ/250բ–1ա: ժգ–ժե/¿ի֊ք: ժզ/240բ–2ա (սկ. «Յաղագս հարստոց – Թէօպիտոս ասէ. Պատճառ չարի...»): ժէ/241աբ (սկ. «Յաղագս ընչից – Մ¿ զերիվար չարագլուխ...»): ժը/¿ի֊ք: ժթ/242ա: ի/242ա–3ա: իա/243աբ: իբ/243բ–4ա: իգ/244ա–5ա: իդ/245աբ (խորագիր՝ «Վասն լռութեան»): իե/245բ: իզ/245բ–7ա: իէ/239բ–40բ (սկ. «Յաղագս կանանց – Դիմոկրատես ասէ. Ընդ իշխանութեամբ կանաց...»): իը/¿ի֊ք (փխ. 247աբ «Վասն իշխանաց — Դիոգինէս ասէ. Ընդ իշխանի պարտ է...»: 247բ–50բ տե՛ս § ա: 250բ–1ա տե՛ս §ժբ:): Համառօտուած եւ հերթականութիւնը խառնուած:

է. *251ա* [Անուանի ԺԲ ականաց] — *Ջմրուխտ, կարկեհան... եղունգն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

142բ Զամենաներհուն քաջ րաբունին եւ զարհիական գլուխն մեր՝ զտէր Յովհաննէս *զարժանապատիւ աթոռակալն* Սուրբ *ուխտին* Բարթողիմէոսի առաքելոյն *եւ զվերատեսուչ հոգոց այնմ նահանգին, զփափաքմամբ սիրոյ այսմ իմաստասիրական եւ քերթողական տառիցս, բարի մտօք և զուարթ սրտիւ //(143ա) յիշեսջիք, զի և դուք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ. ամէն:*

143ա [Փա՛ռք] Հոր եւ Որդոյ եւ Հոգոյն Սրբոյ... որ ետ կարողութիւն վշտացեալ եւ հոգով տառապեալ անձին իմոյ՝ լոկ անուամբ Գրիգոր աբեղայիս, *որդոյ* Օգսէնդի Իլով *քաղաքացի, որ նե//(143բ)րողութեամբ Աստուծոյ սկսայ եւ ողորմութեամբ նորին աւարտեցի, եւ զփափաք սրտի իմոյ կատարեցի զայս իմաստասիրական գիրքս, որ կոչի Ներածութիւն* Պորփիւրի: *Քանզի յոյժ տկարացեալ եմ հոգով եւ մարմնով եւ զազրացեալ գործով, բայց յոյս եւ ապաւէն զՔրիստոս ունիմ եւ զիւր առատ ողորմութիւն, որ մտաց աչաց միայն է տեսանելի, սակայն անբաժանելի է եւ անորոշելի, քանզի գերագոյն է քան զամենայն արարած, որ է աւրհնեալ յաւիտեան. ամէն:*

Արդ, աղաչեմ զձեզ, ո՛վ լուսերամ դասք քահանայից եւ սարկաւագաց, որքհանդիպիք ի սմա կարդալով կամ օրինակելով, անմեղադիր լերուք ի խոշորանաց եւ սխալանաց, եւ երես աննկեալ աղաչեմ յիշեսջիք ի մաքրափայլ աղօթս ձեր եւ զմեղապարտ՝ Գրիգոր *աբեղա, եւ գհայրն իմ՝* Օգսէնտիոս, *եւ զմայրն իմ՝* Կատարինայ, *որ հանգուցեալ են ի Քրիստոս, եւ զեղբայրն //(144ա) իմ՝* Սիմէոն, *եւ զայլ ամենայն մերձաւորք իմ, եւ զուսուցիչն իմ՝ զտէր* Դաւիթ սրբասէր քահանայն, *եւ Աստուած ողորմի ասէք եւ մեղաց մերոց թողութիւն հայցեցէք, եւ Աստուած ձեզ եւ մեզ ողորմեսցի, ձեր մեղաց թողութիւն պարգեւեսցէ յաստ եւ ի հանդերձեալն. ամէն: Եղիցի, եղիցի: Հայր մեր որ:*

Արդ, աւարտեցաւ գայս Իմաստասիրական գիրքս ձեռամբ սուտանուն՝ Գրիգոր աբեղայիս, *ի աշխարհս գԼեհաց, ի մայրաքաղաք* Իլով, *ի վանք՝ ի գուռն* Սուրբ Աստուածածնին, *ի թագաւորութեան* Երորդ Զիկմունտին, *եւ ի հայրապետութեան տէր* Մելիսէթ *կաթողիկոսին, ի թվին Ռ եւ Կ (1611) օգոստոս ամսոյ ի Ժ (10):*

228բ Աւարտեցաւ գիրքս այս էակաց Դաւթի *փիլիսոփայի մարտի ամսոյ Իե (25), թվականին ՌԿԱ (1612):*

251ա Ես՝ Գրիգոր *աբեղա, որդի* Աւ[գ]սէնդի, *գրեցի այս Արտաքին գիրքս թվին ՌԿԱ (1612), մայիս ամսոյ ԻՀ (28), ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

143բ (Գրչի՝ զփչաղերէն) պու ելնընկ օգոստոս ային ժե (15)–ինտա Օրուս վանգընըկ եուխովունունկ պիր եանըն քաֆլալարըն ելխդը, ելդրըմ տա դասլարնը տա տարտղան էդդի, եուխով իչինա գեչա Գ(3) սահադդա քիչայնա քուն խայսի քիպիյ թէնկրի հայուֆ սունսուն: //(144բ) Թվական ՌԿԲ (1613), ուլիս ԺՀ(18) իխ քուն քէչակի ալղշ զամաննտա ուլու հրատ քէլտի եղմուր պլա պիրկա, չէդլէվուքդան ուլուլ պար էտի օգկասը խօզ քիպիքք:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 229բ Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա *է:*

ԳՐՉԱՓՈՐՁ 36ա Զանապական կոյս...:

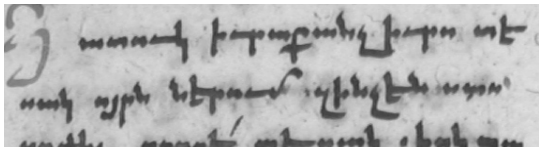
1764
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

Համիթ

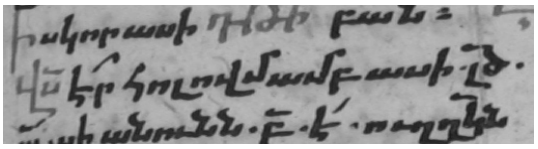
ՌՃ — ՌՃԳ 1651 — 1654

ԳՐԻՉ, ՍՏԱՅՈՂ՝ Սարգիս աբեղ.:

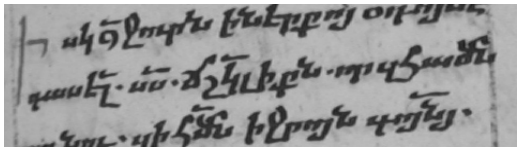
ԹԵՐԹ՝ 389. չգրուած՝ 2բ, 116ա, 175բ, 183բ, 318ա—9բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԳx12 (Իէ 5, Լ 8, ԼԱ 16): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, առեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 19,6x13: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն (միասիւն (միասիւն՝ 184ա, 317աբ): ԳԻՐ՝ բոլորգիր (3ա, 107ա, 176ա—316բ, 320ա—41բ, 387բ), նօտրգիր (3ա—106բ, 107բ—75ա, 317աբ, 342ա—89ա): ՏՈՂ՝ 33: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ աղիսագոյն կտաւ:

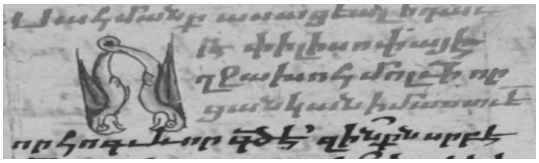
Նմուշ՝ 12ա

Նմուշ՝ 179ա

Նմուշ՝ 223ա

Նմուշ՝ 320ա

Նմուշ՝ Աա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 140բ, 176ա, 184ա: Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 3ա, 12բ, 30բ, 320ա, 342ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր, հանգուցագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

ՊԱՏԱՒԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Աւետարան Յովհաննու: ԺԱ. դդ.: 2 (Ա—Բ) + 2 (Գ—Դ), ստացուած եզրահատուած 2 թերթերի ընդլայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Դբ—Գա, Դա—Գբ «///[դ]ատաստան առնել... այղ ոճ եկեսցէ///» (ե 27—43), Աբ—Բա, Աա—Բբ «///Ասէ ցնոսա... այլ զի գող եր ե///» (ԺԱ. 49—ԺԲ 6):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, ցեցակեր: Կազմի կաշին՝ թեթեւակի ճեղծուած, դռնակը, կապիչներն ու փականները՝ ընկած: Գ, Դ պատառիկ—պահպանակները՝ ցեցակեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *3ա—12ա* Ներածութիւն Պորփիւրի (Պորփիւրի Ներածութիւն Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի)

Տե՛ս նեռ. 718, 138ա—70բ. *Նխ./3ա: § ա—իզ/3ա—12:*

Բ. 1. *12բ—30ա* Ստորոգութիւնք Արիստոտէլի

Տե՛ս նեռ. 926, 191ա—201բ. *Նխ./12բ—3բ: § ա/13բ—6բ: բ/16բ—8բ: գ/18բ—21բ: դ/21բ—5ա: ե/25ա: զ/25ա—8ա: է/28ա—9ա: ը/29աբ: թ/29բ—30ա: ժ/30ա: Լուծմունք ի լուսանցս:*

2. *30բ—40ա* Սկիզբն եւ նախադրութիւն գրոցն, որ ասի ըստ յունացն Պերի արմենիաս, եւ հայերէն՝ Յաղագս մեկնութեան: Առտադրեալ ի մեծ իմաստնոյն Արիստոտէլէ, թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դաւթէ փիլիսոփայէ

Տե՛ս նեռ. 926, 201բ—7ա. *Նխ./30բ: § ա/30բ—1ա: բ/31ա: գ/31բ—40ա:*

Գ. *40բ—73բ* Համառօտ հաւաքումն եւ յոյժ աւգտակար ի Տիալէքտիկայն, որ է Տրամաբանութիւն: Կարգեալ եւ թարգմանեալ ձեռամբ Բարդուղիմէոսի եպիսկոպոսինն ասացեալ

Տե՛ս նեռ. 69, 266ա—346բ. *§ ա/40բ—62ա, (գրչից՝ 47ա «Յօրինակէն թերթ մի անկար (անկեալ) է»): բ/62բ—73բ: գ—դ/չիք:*

Դ. *73բ—92ա* Դաւթի Անյաղթ փիլիսոփայի Մեկնութիւն Դ—ան գլխոյն Արիստոտէլի Վերլուծականն

Տե՛ս նեռ. 464, 150բ—83բ. *§ ա/74ա—5ա: բ/75ա—6բ: գ/76բ—7բ: դ/77բ—8բ: ե/78բ—80ա: զ/80աբ: է/80բ—2ա: ը/82աբ: թ/82բ—5ա: ժ/85ա—6բ: ժա/86բ—7բ: ժբ/87բ—9բ: ժգ/89բ—91ա: ժդ/91ա—2ա:*

Տպ. երևան, 1967, E:

Ե. *92ա—3բ* [Դաւթի Հարեցուոյ Նկատումն Արիստոտէլի] — *Ուսուցանէ մեզ ի [բան]լսողութեանցն այնոցիկ...*

Զ. *93բ—103ա* Գումարումն յոհնադիմի իրողութեանց Սահմանաց իմաստասիրաց, ի Մովսիսէ ումեմնէ ըստ տարից դասաւորութեան շարակարգեալ — *Ագահութիւն է ըստ սեռակին անյագ...*

Է. *103աբ* [Հարցմունք եւ պատասխանիք] — *Հարց. Զի՞նչ է կէտ, գիծ, մակերեւոյթ եւ մարմին: Պատասխանի. կէտ, գիծ մակերեւոյթ...*

Ը. 1. *103բ—5բ* Դաւթի փիլիսոփայի Առածք ե...

Տե՛ս նեռ. 464, 184ա—7բ. *§ ա/103բ—4բ: բ/104բ: գ/104բ: դ/104բ—5բ: ե/105բ:*

2. *105բ—6բ* Նորին Վասն բաժանման — *Ամենայն, որ միանգամ բաժանեալ գոյ...*

3. *107բ* Բաղկացութիւն մակացութեանն է այս, զոր ի գոյացութեան ճառն [Արիստոտէլի] — *Այլասեռ ասէ ընդ դիմայ բաժանեալ...*

4. *107բ—18ա* Սահմանք իմաստասիրին Դաւթի: Սահմանք իմաստասիրական[f իբր] հարցմամբ — *Զի՞նչ է Աստուած: Աստուած վսեմական...*

Թ. *118բ—20ա* [Խրատք ամուսնութեան եւ ազգակցութեան]

1. *118բ—9բ* Խրատ ամուսնութեան ի սրբոյն Ներսիսէ պարզեալ

ա. *118բ* Աստիճանք հաւատոցս եւ աւրինացս այս է (աղիւսանձեւ խաչանման) — *Երեք պապք, երեք մամք...*

բ. *119ա* Տեառն Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի արարեալ է բոլարակս — *Հայր, մայր, որդի, դուստր...*

գ. *119աբ* [Աստիճան ազգականութեան] — *Ընթեռնլով իմ գնրատ աստիճանաց…*

2. *119բ* Խրատ կնմաւորութեան յայլմէ (գծագիր) — *Ծանի՛ր, որդի, եւ զայս ուշիմ մտօք…*

3. *120ա* Խրատ ամուսնութեան յայլմէ — *Իսկ օրինաւոր ազգականութիւն է…*

ժ. *121ա–6բ* [Քառոգ]

1. *121ա* [Ոչ է պարտ թաւուցանել զմեղս վասն ամօթոյ. (վերջնատող) —/// *] որպէս այրի կնոջ մի եղեալ: Զի կին մի մեծատուն ունէր քահանայ որդի…*

2. *121ա–4ա* Նորին [Գրիգորի Տաթեւացւոյ] Քառոգ Վասն եկեղցոյ ժողովրդեանն, ի բանն. Սեաւ եմ ես… (Ամառան՝ ՃԺԴ) — *Նախ գիտելի է, զի սուրբ եկեղեցի…*

3. *124ա–6բ* [Նորին Գրիգորի Տաթեւացւոյ] Քառոգ այգոյն Վասն արիութեան եւ գործոյ, ի բանն. Ընդէ՞ր կայք զօրս ցերեկ դատարկ… (Ձմեռան՝ ՂԸ) — *Աւեն իմաստունք, թէ. Ամենայն ինչ…*

ժԱ. 1. *126բ–9ա* Արիստոտէլի Յաղագս առաքինութեանց առ Աղէքսանդր թագաւոր — *Գովելի են գեղեցիկքն եւ պարսաւելի՝ գարշելիքն…*

2. *129աբ* [Վասն իմաստասիրաց, թէ ո զինչ ասաց] — Արիստոտելէս Ստագիրացի էր…

ժԲ. *129բ–31ա* [Զափաբերականք Գրիգորի Մագիստրոսի]

Տե՛ս ձեռ. 1715, 296բ—8ա. § ա/*129բ–30բ (սկ. «Համագտական»)*: բ/*130բ*: գ/*130բ–1ա*: դ/*131ա*:

ժԳ. *131ա–40բ* Հարիւր իմաստասիրաց ասացեալ

Տե՛ս ձեռ. 464, 9ա—30ա. *Նխ./չիք*: § ա/*չիք*: բ/*131աբ*: գ/*131բ–2ա*: դ/*132ա–3ա*: ե/*133աբ*: զ/*133բ*: է/*133բ–4բ*: ը/*134բ–5ա*: թ/*135ա*: ժ/*135ա (135աբ տե՛ս § իէ)*: ժա–ժբ/*չիք*: ժգ/*135բ*: ժդ/*135բ–6ա*: ժե/*136ա*: ժզ–ժէ/*136ա–7ա (խորագրով միաւորուած)*: ժը/*137ա*: ժթ/*137աբ*: ի/*137բ*: իա/*138ա*: իբ/*138աբ*: իգ/*138բ–9ա*: իդ/*139ա*: իե/*139աբ*: իզ/*139բ–40բ*: իէ/*135աբ (§ ժ–ից յետոյ, սկ. «Սեքեստոս ասէ. Ի վերայ չար կանանց բարւոք է կնիք»)*: իը–իթ/*չիք*:

ժԴ. 1. *140բ–75ա* [Դաւթի Անյաղթի Սահմանք իմաստասիրութեան]

Տե՛ս ձեռ. 464, 95ա—149բ. *Նխ./140բ–1բ*: §ա–իա/*141բ–75ա*:

2. *175ա* Ընդ այնոսիկ եւ առաջիկայ բան իմաստնոյ — *Ամենայն չար տանջելի…*

ժԵ. 1. *176ա–305ա* Տէր Առաքելի եռամեծի եւ փաչ հոետորի եւ անյաղթ փիլիսոփայի աշակերտի երիցս երանելոյն Գրիգորի տիեզերալոյս վարդապետի, արարեալ Բանս խրատական ոգէշահս եւ հանճարս իմաստայեղս ի Մեկնութիւն Սահմանաց գրոց, ի յիղն մաղթանաց ոմանց բանասիրաց եղբարց հարազատաց նորին աշակերտաց

Տե՛ս ձեռ. 1689, 264ա—496բ. § ա/*176ա–83ա*: բ/*184ա–305ա (275ա գրչից. «ԺԹ համարն է. յաստեղս օրինակն աւեր էր, գիտ եւ լաւ գրեա: Վա՛յ ինձ»)*:

Տպ. Մագրաս, 1797:

2. *305բ–16բ* Նորին տէր Առաքելի Սիւնեաց եպիսկոպոսի Ի տեսութիւն բանին, որ ասէ. Ամենայն չար տանջելի — *Զի՞նչ է, որ ասէ. Ամենայն չար տանջելի: Պատասխանի. Ի վերայ այսր բանի…*

ժԶ. *317աբ* Ի Վարդանայ վարդապետէ ասացեալ ի շարժումն մտաց եւ ի շահ հոգւոց մերոց — *Թէ որպէ՞ս իմանի Աստուած: Պատասխանի. Աստուած անբովանդակելի է…*

ժէ. 1. *320ա–5ա* [Մեկնութիւն Սահմանացն Դաւթի]

Տե՛ս ձեռ. 55, 296ա—405ա. § ա/*320ա*: բ/*320բ*: գ/*320բ–5ա*:

2. *325աբ* Ոմանք զչարն անեղ ասացին… (Մեկնութիւն «Ամենայն չար տանջելի») — *Ամենայն չար տանջելի, այսինքն՝ չար սատանայ…*

3. *325բ–39ա* [Պատճառ եւ Լուծմունք Սահմանաց Դաւթի]

Տե՛ս ձեռ. 437, 144ա—51ա. *Պատճառ/325բ–8ա: Նխ./328ա–30ա*: § ա–ժէ/*330ա–9ա*:

ժԸ. *339ա–41բ* Տեառն Ներսէսի — *Ամենայն չար տանջելի: Արդ, խնդրելի է…*

Համառօտ խմբ., հմմտ. ձեռ. 437, 151ա–3բ:

ժԹ. 1. *342ա–68ա* Արդ, պարտ է ըստ խոնարհութեամբ եւ հանդարտութեամբ ընդունել զարարածս Արարչին, որ եստեղծ զարարածս ամենայն զոչընչէ: Եւ այս է սկիզբն արարածոց, զի ոչ եթէ ի մէնջ ասացեալ եւ ի մեր զօրութենէ, այլ ի վարդապետէն Վարդանայ, զի նայ է գանձապահ աստուածային գանձին, եւ է այսպէս

Տե՛ս ձեռ. 341, 1ա—141ա. § 1–8/*չիք*: 9/*342ա–7բ(չիք՝ ա)*: 10/*347բ–8բ*: 11/*349բ–54ա (354աբ տե՛ս յաւելեալ § 2. ա)*: 12/*354բ–5բ (չիք՝ ա)*: 13/*355բ–7ա*: 14/*357ա–60ա*: 15/*360աբ*: 16/*360բ–1ա (361ա–2բ տե՛ս յաւելեալ § 2. բ—գ)*: *17*–20/*չիք*: 21/*չիք (տե՛ս առանձին՝ 377ա–9ա)*: 22/*362բ–6ա*: 23/*366աբ*: 24/*366բ–7ա*: 25/*367ա–8ա*: 26/*368ա (368ա տե՛ս յաւելեալ 2. ե)*: 27/*չիք*: *Ունի.*

2. ա. *354աբ* Այս որիշ է — *Քանի՞ օրէնք են: Պատասխանի: Սեռականն Գ է…*

բ. *361աբ* Վասն բանին մասանց՝ ի Վարդան վարդապետէ Աղուանեցոյ կարճառօտ լուր — *Բանին մասունք Ը են…*

գ. *361բ–2ա* [Վասն հրոյն] – *Իսկ հուրն, զոր եկն Տէրն արկանել յերկիր…*

դ. *362աբ* [Վասն ամպոյն] – *Յորժամ տեսանիցէք ամբ ծագեալ յաւազմոյ…*

ե. *368ա* Տաղական բանից ցոյցք է սա – *Իմաստոյն չէ փոյթ տաղական բան առնել…*

Ի. *368ա–89ա* [Բանք ընդդէմ հաղկեդոնացւոց]

1. *368ա–77ա* Սահակայ սուրբ միայնակեցի եւ երանելի ճգնաւորի Դաւանութիւն ի Սուրբ Երրորդութիւնն եւ ընդդէմ չարափառացն: Հարցումն եւ պատասխանի – *Հաւատով խոստովանիմք եւ դաւանեմք…*

2. *377ա–9ա* Հարցումն Վահրամայ իշխանաց իշխանին պատասխանի Վանական գեղալոյս վարդապետի (տե՛ս ԺԹ, § 21)– *Հարց. Երկու աղն ի մի երկանս… Պատասխանի. Յառաջնոցն յայտնի է սրբոցն բանք…*

3. *379ա–86ա* Պետրոս Վրացին՝ եպիսկոպոս Գաղացւոց եւ գլխաւոր Փղշացւոց – *Այս Պետրոսի սրբոյ, աշակերտ ոմն էր* Յոհան *անուն… տե՛ս տպ.* Միխայէլ Պատմագիր, *1871, 176–206:*

4. *386ա–9ա* Թուղթ սուրբ վարդապետին Վարդանայ ընդդէմ Հռոմա պապուն ի պատճառս դաւանութեամբ համաձայնելոյ… եւ նա գրեաց վասն ԵԺ—ուն խնդրուածոցն կարճառօտիւ զայս, որ է մեզ բերդ ապաստանի – *Հրամայէ վարդապետն, ասելով ի Հայս… զգուշացուք, որ ընդ Աստուծոյ եւ այսպիսի թագաւորին:*

ԻԱ. [Յաւելագրութիւնք ժէ դ.]

1. *1ա (կրկ. 1բ)* [Ծառ գոյացութեան] – *Գոյացութիւն. բաժանական՝ ի մարմին եւ յանմարմին…*

2. *2ա* [Այբուբեն լատինացւոց] – *a ա, b բէ, d դէ…*

3. *329բ* [Միսրայ—երկտող հայատառ թուրերէն] – *Եղմուր տաշայ նասթայ էթմազ, / Տաշտան մ(պ)իր սաստայ պիթ[մ]ազ:*

4. *370բ Պռօտօֆրօնդէս սեղենիտար, մետրօպօլիտն, սոքա մի են:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

50բ Ձեռս երթայ, գիրս՝ մնայ,
Ով որ զայս կարդա, յիշեա,
Տէր ողորմի՝ ինձ եւ նորա:

106բ (Բոլորգիր) *Յիշեցէք յաղօթս ձեր ի լուսաթոիչ՝* զՍարգիս *անուամբ համակ կրօնաւոր, եւ զծնօղս իմ, եւ զամենայն աղքատ ոգիս մեղօք, եւ մի մոռանայք զողորմի տալնելի, եւ տացի յաննուազ գթութեանցն Աստուծոյ, եւ՝* զՎարդան *խաբեղայ յիշել աղաչեմ կողկողագին կականմամբ եւ հեկեկանօք, որ եւ զձեզ յիշեսցի Աստուած մեր. ամէն:*

120բ Ջատացող սորա՝ զապիկար սարգաւակս Սարգիս, *եւ զծնօղսն իմ յիշեցէք ի Քրիստոս, եւ Աստուած զձեզ յիշէ: Յիշեցէք ի Քրիստոս՝* զՎարդան *աբեղա:*

175ա (Բոլորգիր) *Գրեցաւ Արտաքնոց բնաբանս եւ Սահմանաց բնաբանս, եւ այլ բազում օգտութիւնք մինչեւ ցայս վայր ՌՃ (1651), ի քաղաքս Համիթ, ի յիշատակ եւ ի վայելս անձին՝* Սարգիս *բանասիրի եւ որոց զկնի մեր գան: Յիշեցէք ի Քրիստոս զիս եւ զհանգուցեալ ծնօղքն իմ՝* զՎարդան, զՍուրաւին, զԳասպար *եղբայրս ննջեցեալ, եւ զկին եւ զորդիք նորին, եւ զհոգեւոր եղբայրն՝* զՎարդան *աբեղայն եւ զծնօղսն յիշել ի Քրիստոս: Եւ դուք եւ մեք առհասարակ, եւ որք ի մատեանս գրեցան, գրեսցին ի դպրութիւն կենաց. ամէն:*

341բ Ի՛վ սուրբ հռետորք եւ խրթնածածուկ լուսաւոր բանիցն յայտնողք, յորժամ ընթեռնուք եւ կամ օրինակէք, եւ կամ տասնելով յիշեսջիք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր զբազմամեղս եւ զառաձեալ ծրող սորին՝ Սարգիսս, *եւ սրբագրող սորին՝ զտէր* Վարդան *կրօնաւորն, զսպասաւոր բանին, զքաջ հռետորն եւ յանղաթ փիլիսոփայն, այլեւ զծնօղսն իմ, զհայրն իմ՝* Վարդար(=ն), *եւ զմայրն իմ՝ զմահդասի* Սուրաւին, *եւ զեղբայրն իմ՝* զԳասպարն, *եւ զկենակիցն իւր՝* զՏօլապն, *եւ զորդիսն իւրեանց՝* զԳրիգորն *եւ* զՅովհաննէսն, *եւ զդուստրն՝* զՀումայխաթունն, *եւ դուք յիշեալ լինիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ, որ ասէ. Եկայք, աւրհնեալք Հօր:*

389ա Գրեալ եղեւ շահաւէտ գիրս, նորիմաց բան զսրբոյն Վարդանայ *վարդապետի յԱրարածոց մեկնութենէն, եւ այլ բազում շահաւէտ բանք՝ Հարց եւ պատասխանի, որ Դ (4) տետր է նօտր, Ընդդիմադրութիւն ընդդէմ հերձւածողացն ի թվին ՌՃԳ (1654) ձեռամբ՝* Սարգիս *աբեղայի եւ սուրբ կրօնաւորի, ի յիշատակ հոգոյ իւրոյ եւ ծնօղաց՝* Վարդանին, Սուրաւուն, *եւ եղբօրն՝* Գասպարին, *եւ հոգեւոր եղբօրն՝* Վարդան *աբեղայի, որ ճշտագրեաց: Յիշեցէք, հանդիպողքդ, ի Տէր Յիսուս, զի եւ դուք կարօտ էք ողորմութեանն Աստուծոյ, զի եւ ձեզ ողորմեսցի Տէր Աստուած. ամէն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

Աստառ Բ (Նօտրգիր) Աստուծոյ օրհնեալ՝ Աբրահամ *վարդապետն/// (ջնջուած): Աստուծոյ օրհնեալ՝* Յովհաննէս *վարդապետին է: Ես տեւեցի՝* Ղուկաս *երէցս, այս գիրքս. գաֆայինք գերգալ (այսպէս) առի. իմ հոգեւոր հայր վերոյգրեալ: Մէկ Բ (2) բան գրեցի թվին ՌՃՀ եւ Բ (1723)* Սուրբ Խաչին Վարագայ:

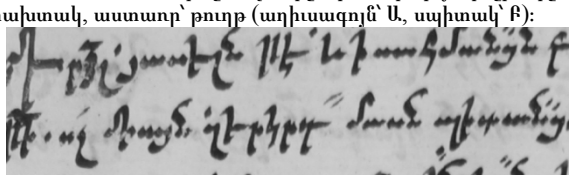
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 184ա Պետրոս վարդապետ. ՌՃԿԶ (1717):

1765
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

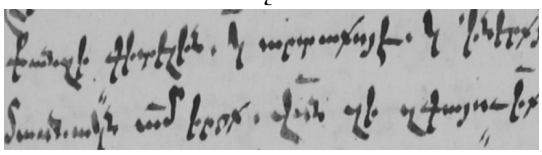
Կոստանդնուպոլի՞ս ՌՃՁԷ — 1738

ԳՐԻՉ, ՍՏԱՅՈՂ՝ Պետրոս դպիր (1ա—71բ):

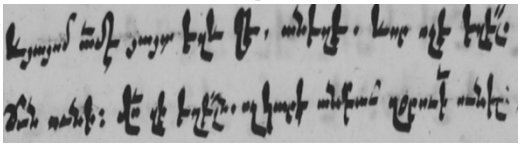
ԹԵՐԹ՝ 159. չգրուած. 72աբ, 122ա—5բ, 138բ, 158բ—9բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺԳx12 (Ը 16, Ժ—ԺԱ 13, ԺԲ 10, ԺԳ 11): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով (տարբեր. «ETO» եռամաիիկ ողկոյզաձեան լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 19,3x12,8: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր (Պետրոս դպրի՝ 1ա—71բ, 126ա—38ա, Բ գրչի՝ 73ա—100բ, Գ գրչի՝ 101ա—21բ, Դ գրչի՝ 139ա—58ա): ՏՈՂ՝ 22—27: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկ՝ տախտակ, աստառ՝ թուղթ (աղիւսագոյն՝ Ա, սպիտակ՝ Բ):

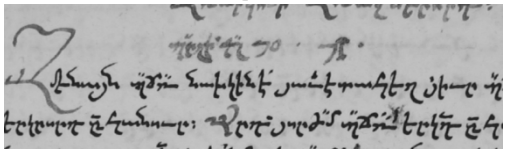
Նմուշ՝ 12ա

Նմուշ՝ 74ա

Նմուշ՝ 102ա

Նմուշ՝ 126ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր: Կազմի կաշին՝ թեթեւակի ճեղքուած, եզրերը՝ մաշուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. *1ա—71ա* Դաւթի Անյաղթ փիլիսոփայի Վերլուծութիւն ի Ներածութիւն Պորփիւրի

Տե՛ս ձեռ. 1688, 1ա—151ա. *§ ա—խ/1ա—71ա (համարակալուած՝ Ա—ԼԶ):*

Ջի օգտագործուած քնն. բնագ., Երեւան, 1976:

2. *73ա—100ա* Արիստոտէլի Վերլուծական (Դաւթի Անյաղթի Մեկնութիւն ի Վերլուծականն Արիստոտէլի)

Տե՛ս ձեռ. 464, 150բ—83բ. *§ ա/73ա—5ա: բ/75ա—7ա: գ/77ա—8բ: դ/78բ—80բ: ե/80բ—2բ: զ/82բ—3ա («ԵՒս անսահմանելի» սկսուածով հատուածի լուծումն բաց է թողնուած եւ նշուած՝ 83ա «Սորա լուծումն Վերլուծականիս վերջն տես»: տե՛ս 99ա—100ա): է/83բ—5ա: ը/85ա—6ա: թ/86ա—9բ: ժ/89բ—91բ: ժա/91բ—3ա: ժբ/93ա—6ա: ժգ/96ա—7բ: ժդ/97բ—9ա (99ա—100ա տե՛ս § զ):*

Բ. *101ա—2բ* [Դաւթի Հարեցւոյ] Նկատումն Արիստոտէլի — *Ուսուցանէ մեզ ի բնաւլսողութեանցն այնոցիկ…*

Գ. *103ա—6բ* Համառօտ վերլուծութիւն Պորփիւրի դժուարալուծիցն յերկասիրութեան Մեծ հռետորին Հայոց Յոհաննու Որոտնեցւոյն — *Ջի՞նչ է սահման ընդհանրին: Պատասխանի. Ընդհանուր է մի թուով…*

Դ. *107ա—11ա* Պատճառ զոց Սահմանաց Դաւթի Անյաղթ փիլիսոփայի — *Աստուած անպատում եւ անպարագրելի գոլով…*

Ե. *111ա—20ա* Հարցումն Յոբնաղի եւ պատասխանի Մովսէսի Քերթողի եւ Դաւթի Անյաղթ փիլիսոփայի — *Հակք Բ են ի բնութեանցն…*

Զ. *120ա—1բ* Աստուածաբանութիւն իմաստասիրաց — *Հոմերէս նշանաւոր փիլիսոբայ ասէ…*

Է. *126ա—38ա* Ի Գրոց պատճառաց Արիստոտէլի կամ որպէս ոմանց թուի՝ Պրոկղի

Տե՛ս ձեռ. 110, 351բ—69բ. *Ֆա—լբ/126ա—38ա (թրգմ. Ստեփաննոս Լեհացու անունը յիշւում է՝ 138ա):*

Ը. *139ա—58ա* [Ի Սիմէոն վարդապետէ Ջուղայեցւոյ] Արտադրութիւն վասն անձին մարդոյ

Տե՛ս ձեռ. 119, 83բ—102բ. *նխ./139ա: §1/չիք: 2/139ա—58:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. *71ա Զանպիտան գծագրող գրքոյս՝*
*Զ*Պետրոս *մեղսամակարդ ոգիս,*
եթէ ընթեռնուք, տուք մեզ Ողորմիս,
Յորում եւ դուք յիշեալ լիջիք ի Քրիստոս. ամէն:
Գրեցաւ ի թվին ՌՃՁԷ (1738), յամսոջն փետրվարի, ի վայելումն՝ տեառն Յովանիսի Կոստանդընուպօլսոյ պատրիարգին աշակերտ՝ Պետրոս չնչին դպրի:

2. *100ա (Բ գրչի)* Նաեւ, ո՛վ սիրազուն եւ պայծառամիտ մեր եղբայր, ես այսքան կարացի հասկանալ, քանզի սուրբն Դաւիթ փիլիսոփայն խորիւ բանիւ ասէ, յոյժ դժուարիմաց է: Բայց ես ուսայ եռամեծէն եւ քաջ հռետորէն Հին Ջուղայեցի Ստեփանոս *անարծաթ եւ առաքինազարդ//(100բ) վարդապետէն, որ [յ]անդիմանիկ է անզգամաց եւ անբարտաւանից վարդապետաց եւ ուսուցիչ հեզոց եւ աղքատաց, եւ հայր սրբոց: Եւ եթէ դու աղեկ հասկանաս, Աստուած*

այլ աւելի պայծառութիւն տացէ մտաց քոց: Բայց անմեղադիր լեր ի մենջ եւ մեկ Հայր մեղայիւ զանտոհմս եւ հեգս յիշեա, որ զայս գիրքս գրեցի: Այլեւ բազում տեղիս տարակուսութիւն ունի, ոչ կարեմ համարձակել, սորա ոչ Լուծմունք կայ եւ ոչ Մեկնիչ մեր մէջս. աղաչանաց մերոց թողութիւն շնորհեցէք. ամէն:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 159բ (ծաղկագրոշմ):

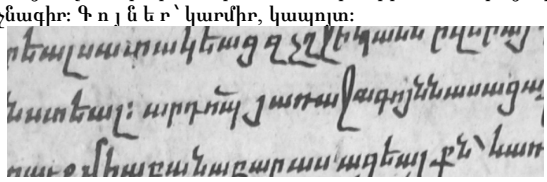
1766
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

Աւագ անապատ ԺԳ — XIII

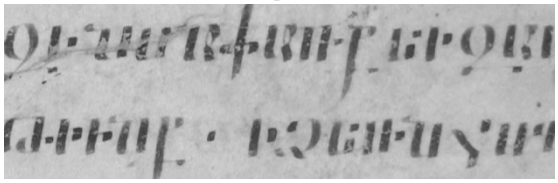
ԳՐԻՉ, ՍՏԱՅՈՂ՝ Ստեփաննոս:

ԹԵՐԹ՝ 292. չգրուած՝ 1բ, 129բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺԱ.x12 (ԺԱ. 8) + Ա—ԺԴ.x12 (Ը. 11, ԺԴ. 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 18x12,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 26: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ կտաւ:

ՄԱՆՐԱՆԿՆԻՐՁՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 2ա: Ճ ա կ ա տ ագ ա ր դ՝ 56ա, 68ա, 130ա, 212ա, 274բ, 289բ: Լ ու ս ա ն ց ագ ա ր դ՝ բուսական: Զ ա ր դ ագ ի ր՝ հանգուցագիր, թռչնագիր: Գ ոյ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

Նմուշ՝ 35ա

Նմուշ՝ Գա

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — 1. Աւետարան Մատթէոսի: Ժ—ԺԱ. դդ.: 2(Ա—Բ), սկզբից, ստացուած կէս թերթի ընդերկայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ խոշոր երկաթագիր, լուացուած, նշմարելի՝ Բբ, Ա.ա «///այրս աւազակաց... զաւրհնութիւն///» (ԻԱ, 13—16):

2. Ճառընտիր: Ժ դ.: 2(Գ—Դ), վերջից, ստացուած եզրահատուած թերթի ընդլայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ մանր երկաթագիր: Կարդալ՝ Գա «///Երանելոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի կոստանդնուպաւլսի եպիսկոպոսի ի Մատթէոսի Աւետարանէն///»:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից տեղ—տեղ գրադաշտը գունափոխուած, լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, ցեցակեր, պատառիկ—պահպանակները (Գ—Դ) վնասուած: Կազմի կապիչներն՝ ընկած: Ժէ դ. նորոգուած եւ վերակազմուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. 1. *1ա* [Պատճառ Սահմանաց գրոցն Դաւթի Անյաղթի] — Դաւիթ *ազգաւ հայ էր եւ ի Հայոց աշխարհէն...*

2. *2ա—55ա* [Դաւթի Անյաղթի] Սահմանք իմաստասիրութեան

Տե՛ս նեո. 464, 95ա—149բ. *Նխ./2ա—3բ: § ա—իա/3բ—55ա:*

Ձի օգտագործուած քնն. բնագ., երևան 1960:

3. *55աբ* Ընդ այսոսիկ եւ առաջիկա բան իմաստոյնս — *[Ա]մենայն չար տանջելի...*

Այլ ձեռք՝ 55բ «Ջ Պորփիւրի նախերգանն ի մեկընչին ի Դ ճառն տե՛ս» (տե՛ս 68ա—129ա):

Բ. *56ա—67բ* Ներածութիւն Պորփիւրի [իՍտորոգութիւնս Արիստոտէլի]

Տե՛ս նեո. 718, 138ա—70բ. *Նխ./56աբ: § ա—իզ/56բ—67բ:*

Գ. 1. *68ա—129ա* Դաւթի փիլիսոփայի Ներգինացուոյ Վերլուծութիւն Ներածութեանն Պորփիւրի

Տե՛ս նեո. 1688, 1ա—151ա. *§ ա—խ/60ա—129ա:*

0ր. տպ. Երևան, 1976:

2. *129ա* [Մեկնութիւն իմաստասիրական բառից] — *Կատաղօրիաս՝ ստորոգութիւն... Պ[րո]ֆասիս՝ նախադասութիւն:*

3. *130ա—211բ* Ստորոգութիւնք Արիստոտէլի Ժ բան (Մեկնութիւն Դաւթի Անյաղթի)

Տե՛ս նեո. 1687, 106բ—245բ. *Նխ./130ա—5ա: § ա/135ա—49ա: բ/149ա—60բ: գ/160բ—74բ: դ/174բ—90բ: ե/190բ—1բ: զ/191բ—200բ, 210աբ, 202ա—4ա: է/204ա—6ա: ը/206ա—7բ: թ/207բ—9բ, 201ա: ժ/201աբ, 211աբ: Նորագելիս թերթերը խառնուած եւ նշուած՝ 210ա «Այս թուղ[թ]ս ի Հակակայիցն է. ի յետ գնա ի նշանածն եւ կարդայ, եւ զայն մին թուղթն, որ Ունելոյն ճառն է, աստ կարդայ»:*

4. *212ա—74ա* Սկիզբն եւ նախադրութիւն գրոցն որ ասի ըստ յունաց Պերի արմէնիաս եւ հայերէն Յաղագս մեկնութեան: Առտադրեալ ի մեծ իմաստնոյն Արիստոտէլէ եւ թարգմանեալ եւ մեկնեալ ի Դաւթէ

Տե՛ս նեո. 1690, 209բ—305ա. *Նխ./212ա—6բ: § ա/216բ—20բ: բ/220բ—2բ: գ/222բ—74ա:*

Դ. 1. *274բ—89ա* Արիստոտէլի իմաստասիրի Թուխթ առ Աղեկսանդր թագաւոր: Պատմութիւն յաղագս աշխարհի — *Իսկ բազում անգամ ինձ աստուածային հնչ...*

2. *289բ—92ա* Արիստոտէլի Յաղագս առաքինութեանց առ Աղեկսանդրոս թագաւոր — *Գովելի են գեղեցիկքն եւ պարսաւելի՝ գարշելիքն... որք են ի պարսաւելեացն:*

Ի լուսանցս. տարբեր ձեռքով սրբագրումներ, լրացումներ եւ փոքրիկ լուծմունքներ։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

129ա Փառք... որ ետ կարողութիւն հասանել յաւարտ իմաստասիրական տառիս... ամէն։

211բ...Որ ոք հանդիպիք սմա որպէս զիարդ եւ իցէ, թողութիւն մեղաց եւ ողորմութիւն ի Քրիստոսէ հայցեցէք աւրինակի տուողին, եւ գրողին, եւ տկար գրչի՝ մեղապարտ ///ի Ստեփա[նոս]ի, *եւ բուն թարգմանողի սորա եւ մեկնողի, եւ առատատուրն պարգեւաց Քրիստոս լի սրտիւ յիշողացդ եւ յիշելոցս ողորմեսցի, եւ որ. Ամէն, ասէ եւ Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ փա՛ռք ընդ Հօր եւ Սուրբ Հոգւոյն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։*

274ա Խիստ նեղացա, աղաչեմ մեղադրել. լուն ու ճանճն լափէ։

292ա Փա՛ռք... Արդ, ես՝ մեղաւոր հողս, փծուն գրիչս Ստեփա[նոս], *առ ոտս ձեր անկեալ աղաչեմ, որք հանդիպիք սմա թողութիւն արարէք ինձ վասն աղալանացս որ ի սմա, զի այսչափ էր կար մեր։ Բայց գրեցի զսա յիշատակ ինձ եւ ծնողաց իմոց եւ ամենայն զարմից ///(292բ) ի լաւ եւ յ[ը]նտիր աւրինակէ։ Ար[դ, որ]ք աւգտեալ ի սմեանէ շահեսցին, յիշատակեսցեն առաջի գենլոյ /// եւ զրաբունապետն՝* Գրիգոր, *որ զաւրինակն շնորհեաց, եւ զամբարեալ իմաստութիւն մտաց իւրոց քաղցրութեամբ եւ հեզաւրէն արբուցանէ սպասաւորացն բանի, զոր տացէ նմա Աստուած զարիտուր փոխարինին, նաեւ՝* ըզԳրիգոր *վանական քահանայ, որ զօրինակն վդն (վա՞ն) իւր հոգոյն երեւ, յիշեսջիք, եւ զկուսակրաւն քահանայն՝* Հայրապետ, *որ աւգնական եղեւ մեզ ի թղթիս կոկելն։ Այլեւ զհամաւրէն համշիրակ եղբարքս, որք կան յ[ը]նթերցումն աստուածեղէն տառից եւ իմաստութեան առ ոտս պատուական հանճարայեղց րաբունապետիս՝* Գրիգորի, *եւ աւգնական եղեն մեզ ի յուղղելն զսա։ Եւ զառաւպեալ անձն իմ մեղսաներկ զնախասացեալ գրողս եւ ծնօղսն իմ աղաչեմ յիշել, եւ զամենեսեան, որ աւգնական եղեն մեզ ի գրելն սորա, նաեւ զառաջին իմաստասէր վարդապետս, որ բազում աշխատեցան ի սա։ Արդ, գրեցաւ սա ընդ հովանեաւ Մօրս լուսոյ* Աստուածածնին, *որ կոչի* Աւագ անապատ *եւ* Սմաճելագործ Սուրբ Նշանիս։

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 2բ, 291բ Քրիստոսի ծառայ Մարտիրո՞ս *քահանայ. ՌՃՀ (1721)։*

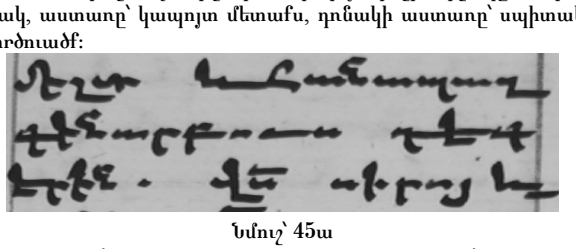
ԳՐՉԱՓՈՐՁ Պատառիկ պահպանակ ևս առ ի յայտնել տրամատական բան։ Գբ 1բ մի եւ կէս...։ Պետրոս։

1767
ՄԱՏԹԷՈՍ ՈՒՌՀԱՅԵՑԻ
ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Հալապ ՌՀԲ — 1623

ԳՐԻՉ՝ Աւետիք։ ՍՏԱՑՈՂ՝ Մախսուտ Համթեցի։

ԹԵՐԹ՝ 363. չզրուած՝ 1ա, 2ա—8բ, 38բ—44բ, 356ա—63բ։ ՊՐԱԿ՝ 1x8+Ա—ԻԹx12+1x7։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 20,5x14։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն։ ԳԻՐ՝ նօտրգիր։ ՏՈՂ՝ 25։ ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ մետաքս, դռնակի աստառը՝ սպիտակ գործուածք։

Նմուշ՝ 45ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. ցեցակեր։ Կազմի կաշին՝ ետծուած, եզրերը՝ մաշուած, Ա փեղկի ստորին առտաֆին անկիւնը՝ ճաքուած, թիկունքի կաշին՝ ճեղքուած, դռնակի աստառը՝ խայխայուած, փականներն՝ ընկած։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

–9ա–354բ [Ժամանակագրութիւն Մատթէոսի Ուռհայեցւոյ]

Տե՛ս նեւ. 1731, 77ա—273բ. § ա/*9ա–86ա (սկ. «Ոմն մահապարտ եւ արգելական կղզոջն կայր, որում անուն կոչէին Զմշկիկ...». տե՛ս տպ. 1898, էջ 6, պակասում է «Յայնժամ խորհեցաւ տալ զաշխարհ հայրենեաց իւրոյ Յուսնց Վասիլ... գյաջողուածս գործոց եւ» հատուածը՝ տպ. էջ 48–54)։* բ/*86ա–220ա։* գ/*220ա–300բ (գրիչը § դ–ի սկիզբը համարել է «Յամս շրջագայութեան տումարիս Հայոց ՇՁԵ». տե՛ս տպ. էջ 367, եւ նշել՝ 300բ «Ի այսմէ տեղոջէս ի վեր այլ ոք է ասացեալ, զի այլ ազգ գրոյց տա»)։* դ/*302բ–54բ։*

Ծր. տպ. Վաղարշապատ, 1898։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

355ա Փա՛ռք... Գրեցաւ Պատմագիրքս ի թվին ՌՀԲ (1623), ի մայրաքաղաք Հալապ, *ի դուռն* Սուրբ Քառասնից *եւ* Սուրբ Աստուածածնին *եկեղեցւոյ, ի դասատունն* Համթեցի *վարպետ* Իսրայէլին, *ձեռամբ յոգնամեղ եւ տարտամ գրչի՝ լոկ անուն* Աւետիքին, *ի խնդրոյ՝ խօճա* Մախսուտին Համթեցւոյ, *որ ստացաւ զսա ի հալալ արդեանցն յիշատակ իւր հոգոյ եւ իւր ծնօղացն։ Արդ, աղաչեմ զձեզ, որք հանդիպիք սմայ*

ընթեռնուլ, յիշեցէք ի սուրբ յաղօթս ձեր զստացօղ սորին՝ խոճա Մախսուտն, *եւ զվարպետն իմ՝ գԻսրայէլ, որ բազում ջանիւ եւ աշխատութեամբ աշխատեցաւ ի վերայ անպիտան ծառայիս եւ հասոյց զանարժանս ի յայսչափ շնորհս. Աստուած ողորմի իւր ծնօղաց հոգուն: Արդ, աղաչեմ զձեզ, յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր... Դարձեալ անմեղադիր լերուք սխալանացն, զի զոր ինչ ի յօրինակն գտաք գայն գրեցաք:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 355բ Շնորհիւ Տեառն յիշատակեցաւ սուրբ գիրքս, որ կոչի Պատմագիրք, ձեռամբ՝ Յամթեցի *մահդեսի* Իփաւին, *ի դուռն* Սուրբ էջմիածնի *վասն իւրոյ հոգւոյ եւ իւրոյ կենակցին խօճայ՝* Յովանիսիսն *եւ որդոցն եւ դստերացն, ի վայելումն՝ տեառն* Յակոբայ Հայաստանեայց *կաթողիկոսի եւ իւրոյ աշակերտեալ մանկանց: Եւ դուք, ընթերցողք եւ օգտողք սորին, լիասրտիւ զԱստուած ողորմին ասէք վերոյգրելոյն եւ թելադրողի սորա՝* Աստուածատուր *բանի սպասաւորի, որ մականուն* Առին *կոչեցեալ եւ* Պատապատի *որդի՝ խոճայ* Մելիոնին, *որ բազմաջանիւ հազիւ յանկ եղեւ յիշատակ ընդ սմին է (7) գիրք: Վասն որոյ զԱստուած ողորմին ըղձակատար ասացէք, որ եւ Տէրն տէրանց ձեզ եւ մեզ ողորմեսց[ի] իւր միւսանգամ գալուստն. ամէն: Ի թվականութեան Հայոց ՌՃԻԷ (1678), հոկտեմբերի ամսոյ ԻԶ (26):*

2. 1բ (1678՟ թ., բոլորգիր) Յիշատակ է Մատթէոս Ուռհայեցի *Պատմագիրքս ի* Սուրբ էջմիածնայ: *Ով ոք որ յանդգնի ի դրանէ հանել՝ դատապարտեալ լինի. ամէն:*

3. 363ա (ԺԷ դ., նօտրգիր) Վա՛յ, վա՛յ քուն, վա՛յ քուն, որ զրկեցար ի սուրբ լուսոյն: Շատ մի քնիր, օվ մարդ:

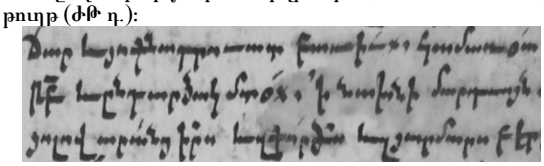
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 9ա, 153բ, 355բ Գիրքս Սուրբ էջմածնա *է:*

1768
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

Վրաց տուն ԺԷ — XVII

ԳՐԻՉ՝ Յովսէփ աբեղ., Սարգիս, աղամալ Ջուղայեցի (4ա—6ա): ՍՏԱՅՈՂ՝ Բարսեղ եպս. Գօրեցի:

ԹԵՐԹ՝ 358—1 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած՝ 2ա—3բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—Լx12 (Լ 9): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 19,5x14: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: Տող՝ 28: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ վարդագոյն կտաւ (թղթապատ): ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1(1) + 3, թուղթ (ԺԹ դ.):

Նմուշ՝ 26ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 7ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, տաճար: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից տեղ—տեղ գունափոխուած, լուսանցային մասերում փոքրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, ցեցակեր: Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած, դռնակն ու կապիչները՝ ընկած: ԺԹ դ. նորոգուած, կազմի թիկունքը՝ կարկատուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—4ա—6ա Ցանկ է Պատմութեան գիրս, զոր արարեալ տեառն Կիրակոսի կաթողիկոսին Հայոց, համառօտ բանիւ շարադրեալ — *Ա. նախ՝ Պատմութիւն Սրբոյ խաչին... Զ. Պատմութիւն մեծի րաբունապետին* Թումայի... *Յիշատակարան տառիս...*

Ա. *6բ—18ա* [Ա. Պ]ատմութիւն յաղագս Սրբոյ խաչին, որ Հացունեացն կոչի, եւ թէ որպէ՞ս դարձաւ ի Պարսից յաշխարհէն — *[եւ եղեւ յետ թագաւորելոյն Մորկայ արքայինն], քանզի առեալ էր...*

Բ. *18ա—25ա* Բ(=Դ). Վասն կանոնական հրամանաց կաթողիկոսին Հայոց Կոստանդնի

3 գլուխ՝ արտագրուած Կիրակոս Գանձակեցու Պատմութիւնից, տե՛ս Գ, § խա—իգ:

Գ. *25ա—159ա* [Համառօտ Պատմութիւն ժամանաց ի սրբոյն Գրիգորէ մինչեւ զյետին աւուրն թեւացեալ, արարեալ Կիրակոսի ընտրեալ վարդապետի մեծահռչակ ոխտին Գետկայ

Տե՛ս նեռ. 1518, 181ա—260բ. *նխ./25ա—7ա: § ա/27ա—63բ: բ/63բ—76ա: գ/76ա—8ա: դ/78ա—9բ: ե/79բ—83ա: զ/83ա—4բ: է/84բ—5բ: ը/85բ—6ա: թ/86ա—7բ: ժ/87բ—90բ: ժա/90բ—1բ: ժբ/91բ—2բ: ժգ/92բ—4ա: ժդ/94ա—6ա: ժե/96բ—7ա: ժզ/97աբ: ժէ/98աբ: ժը/98բ—100ա: ժթ/100ա—1ա: ի/101ա—2բ: իա/102բ—3ա: իբ/103ա—5ա: իգ/105ա—6բ: իդ/106բ—9ա: իե/109աբ: իզ/109բ—11ա: իէ/111ա—2ա: իը/112ա—3ա: իթ/113ա—4բ: լ/114բ—5բ: լա/115բ—6ա: լբ/116ա—7բ: լգ/118աբ: լդ/118բ—9բ: լե/119բ—21ա: լզ/121աբ: լէ/121բ—2ա: լը/122ա—3ա: լթ/123աբ: խ/123բ—4ա: խա/18աբ: խբ/18բ—20բ: խգ/20բ—5ա): խդ/124ա—5ա: խե/125ա—6ա: խզ/126աբ: խէ/126բ—7բ: խը/127բ—30բ: խթ/130բ: ծ/131ա—2բ: ծա/132բ—4բ: ծբ/134բ—7բ: ծգ/137բ—9ա: ծդ/139ա—42ա: ծե/142ա—3բ: ծզ/143բ—4բ: ծէ/144բ—5բ: ծը/145բ—8բ: ծթ/148բ—50ա: կ/150ա—3ա: կա/153ա—4ա: կբ/154բ—5ա: կգ/155ա—6բ: կդ/156բ—7ա: կե/157ա—9ա (159ա Գրչից. «Բայց ով եղբայր, այն ինչ զոր մինչ աստ վարեցաւ զպատմութիւն թաթարին եւ այլ ոչ եւս,*

զի ոչ կայր յօրինակի իմում, վասն այն ոչ կացի իմանալ զկատարացն թէ որպէս էր»)։ Նխ. եւ § ա—խ, խե—կե համարակալուած՝ ե—կէ։

Տե՛ս տպ. Երևան, 1961, i։

Դ. *159ա—76ա* [Բանիմ զանազանիմ]

1. *159ա—62ա* ԿՀ. Ջենոբա եպիսկոպոսի խօսք Վասն Առաջատրացն պահոց, եւ ի վերայ Գիւտ[ի] նշխարաց սուրբ Կարապետին — *եւ յորժամ տեղեկացաւ թագաւորն* Տրդատ…

2. *162ա—5ա* ԿԹ. Թուխթ Պիղատոսի դատաւորի առ Տիբեր կայսրն Հռոմայ, զոր գրեաց յետ խաչելութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ — *Ինքնակալդ Սեբաստիայ փառաւորի…*

3. *165ա—7ա* Հ. Վասն Կոստանդինաւոսի բարեպաշտ թագաւորին — *Թագաւորն* Հռոմա Կոստանդիանոս *կռապաշտ էր…*

4. *167ա—74բ* ՀԱ. Գիրք ի վերայ բնութեան հաւրական եւ մասնական բաժանայի ումեմն Իշաւ անուն Յեսու

Տե՛ս ձեռ. 754, 153ա—70բ. § 1/167ա—74ա։ 2. ա/174ա։ բ/174աբ (համարակալուած՝ «ՀԲ»)։ գ—ե/չիք։

Չի օգտագործուած քնն. բնագ., Երևան, 1974։

5. *174բ—6ա* ՀԳ. Յաղագս գինւոյ եւ արբեցութեան հարցանէ — *Ջի՞նչ է շահ գինւոյն եւ կամ զի՞նչ է վնաս նորա։ [Պատասխանի]. Զափաւորն ոչ խոտելի…*

Ե. *176ա—291ա* Աստի սկսանի Պատմութիւն Մատթէոս բաժանայի Ուռհայեցւոյ

Տե՛ս ձեռ. 1731, 77ա—273բ. § ա/176ա—224ա։ բ/224ա—91ա (վրջ. «…եւ լինէր յաներեւոյթ տեսողացն»։ Համմտ. տպ. 1898, էջ 259)։ գ—դ/չիք (180ա—ից սկսած առանձին հատուածներ խորագրուած են եւ համարակալուած՝ ՀԴ—ՁԱ։ Խորագիրը ժԹ դ. շղագրով։ 291ա Գրչից «Բայց ծանիր, ո՛վ պատուական ընթերցող, զի այն ինչ որ գրեցաք ի նմ եւ ի թուականէն մինչեւ ի շնջ թուականն… եւ ես գրեցի, եւ աստ ոչ եւս, զի ոչ կայր ի յօրինակի իմում»)։

Օր. չի օգտագործուած քնն. բնագ., Վաղարշապատ, 1898։

Զ. 1. *291բ—338բ* ԶԲ. [Պ]ատմութիւն համառօտաբար վասն Առեւելեան թագաւորացն, պղծոյն եւ չար գազանին Լանկ Թամուրին, զոր արարեալ էաջ վարժապետին Թումայի — *Պարտ է գիտել ուսումնասիրաց…*

Մի հատուած համարակալուած եւ խորագրուած՝ 309ա—12բ «ԶԳ. Վասն Յովանէս *վարդապետին* Մեծոբայ»։

Տպ. Երևան, 1999, I։

2. ա. *338բ—42բ* ԶԴ. Վասն միաբանութեանն Հայոց եւ կաթողիկոս ձեռնադրութեանն — *Ի ՊՂ (1441) թուականիս մեր, ազդեցութեամբ Հոգւոյն Սրբոյ…*

բ. *343ա—8ա* ԶԵ. Յաղագս էջմիածնին օրհնութեանն ի նմա — *Դարձեալ եւ այս գիտելի է, թէ վասն էր…*

գ. *348ա—52բ* ԶԶ. Վասն ախտորման տէր Կիրակոս կաթողիկոսին — *Դարձեալ եւ այս գիտելի է…*

է. *353ա—8ա* ԶԷ. [Պ]ատմութիւն մեծի ռաբունապետին Թումայի, զոր արարեալ է Կիրակոս բանասէր Վարդապետէ — *Ի թուականութեանս Հայոց Մեծաց ՊՂ—երորդի (1441) եղեւ վաղճան մեծ վարժապետին… եւ* Մովսէս *քաջ քարտուղար ճգնաւոր վարդապետին… ողորմեսցի։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. 6ա Ջմեղաւոր եւ ապիկար՝ Աղամալ Ջուղայեցիս *յիշեցէք ի Տէր, եւ Աստուած ողորմի ասացէք, եւ Աստուած ձեզ ողորմեսցի. ամէն։*

2. *20բ Եւ անյարմար գրոյս անմեղադիր լինիք՝ Ն. չ. տ. ս. ը. ք. («Յովսէփ») անարժան ծրողիս. անուամբս աբեղայ եմ միայն եւ գործով հեռի, եւեթ կամ ամենայն իրօք. աղաչեմ, աղաչեմ միով Տէր ողորմեաիւ յիշել զիս, ո՛ հանդիպողք…։*

117բ Ով վեհք եւ իմաստք, զսակաւ գծակիս մի տաղտկասցին սիրտք ձեր վասն ընթեռնելոյ անյարմարութեանս, որ կարի յոյժ ձեռս խամացեր էր ի բազում ժամանակս այսր անդր շրջելով՝ վասն առաջնորդացն մերոց անողորմք խնամք տանելով և իմ յուսահատեալ և ևս տէր և տէրն մերոյ սրբազան եօթնարփեան շնորհօք լցեալ՝ Խաչատուր *վարդապետի Կեսարացոյ աշակերտ, առ նա սնեալ եւ վարժեալ յամենայն իրօք, թէ կարդացմունք է եւ թէ այլ ինչ արհեստ է, զի կար մեր այս էր. անմեղադիր լերուք։ Ի կարգէ տարորոշ՝* Յովսէփ *աբեղայիս մեղացն թողութիւն խնդրեցէք վասն Աստուծոյ։*

162ա Քրիստոս Աստուած… տացես զխաղաղութիւն ամենայն աշխարհիս, եւս առաւել ի Վրաց Տանս փոքր ինչ գումարեալ եւ հաւաքեալ հաւատացելոցս Հայոց քրիստոնէից, նաեւ հովանի կացցէ զսուրբ նշխարս սրբասնեալ՝ Գօրեցի Բարսեղ *եպիսկոպոսին եւ իւր սիրելեաց եւ բարեկամացն. որ եւ Տէր Աստուած անասասն պահեսցէ, եւ ինձ՝ մեղապարտ* Յովսէփ *աբեղայս գծող սորա յիշեցէք։*

342բ… Որ եւ արժանի լիցի մասին սրբոցն աղօթիւք տեառն Կիրակոսի, *ստացող գրոյս՝* Գօրեցի Բարսեղ *եպիսկոպոսն, ի պայազատ յազգէ* Թումանեցի *կոչեցեալ, որ եւ Տէր Աստուած զինքն ընդ երկար կենօք պահեսցէ մինչեւ ի խորին ծերութեանն, եւ ինձ՝*

մեղապարտ Յովսէփ *անարժան աբեղայ ծրօղ սորա յիշեցէք ի Տէր։*

358ա ...Զմեղապարտ՝ Յովսէփ *աբեղայս, անուամբս միայն գոլով եւ գործովս ոչ, միով Ողորմեայիւ յիշել աղաչեմ, դասք յընթերցողացդ, եւ զձեզ Քրիստոս յիշեցէ. ամէն։*

3. *109բ* Սարգիս *աւրինակող ծառայ Աստուծոյ։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 2ա (ԺԸ դ.) Միհաս *աստուածաբան վարդապետ։*

2. 6ա (ԺԸ դ.) լբ. շջմ։ լծշրհ։. էժ. թհ. ճն։ աբտվգծ. ԱԸ։ գօտէալ։։. («Գիրքս գերի է»)։

3. 242բ (ԺԸ դ., եղծուած) Յերբ էս գիրք ուզենք... Ի ներքոյ կապանաց լիցի, եւ այլ ժամանակն աւրհնեալ եղիցի։

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 2բ (անընթեռնելի), 156բ, 210ա Քրիստոսի ծառայ Մխիթար։

ԳՐՉԱՓՈՐՉ 2ա

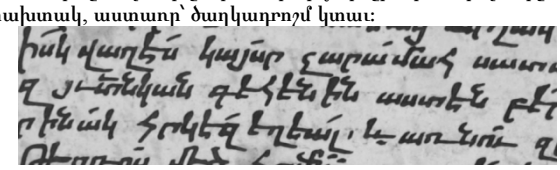
Ի թշնամեաց, վասն զի, Շապուհ, Աստուածաբան վարդապետն։

1769
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

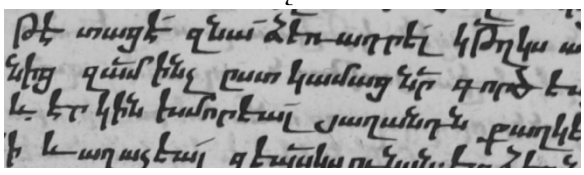
Տփխիս ՌՃԺԹ — 1664

ԳՐԻՉ՝ Յակոբ ֆեյ.։

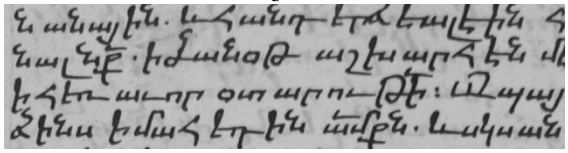
ԹԵՐԹ՝ 430։ ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԶx12 (Ա չիֆ, ԺԲ, ԻԶ 10, ԻԹ 14, ԼԹ կրկ.)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով (տարբեր)։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 20x15,2։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր։ ՏՈՂ՝ 25—28։ ԿԱԶՄ՝ դռոշմազարդ շագանակագոյ կաշի՝ դոնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառ՝ ծաղկադրոշմ կտաւ։

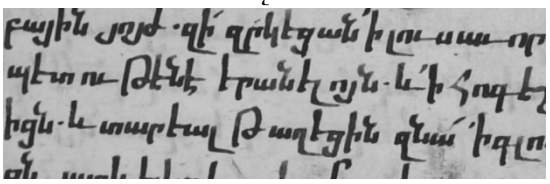
Նմուշ՝ 24ա

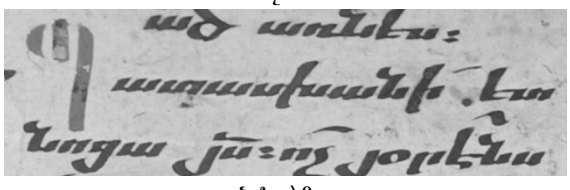
Նմուշ՝ 100ա

Նմուշ՝ 126ա

Նմուշ՝ 168ա

Նմուշ՝ Բա

ՊԱՏԱՒԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Աւետարան։ ԺԹ—ԺԵ դդ.։ 4 (Ա—Դ) + 1 (Ե), ստացուած ընդլայնակի երկտակուած 2 (Ա—Դ) եւ 1 (Ե) ամբողջական թերթերից։ Թուղթ, երկսիւն, բոլորգիր (նմուշ՝ Բա), 20 տող։ Կարդալ՝ Գա—Բբ, Գբ—Բա «///եւ շրջէր Յիսուս... եւ ել ի ձեռաց նոցա///» (Յովհ. Ժ 23—39), Դա—Աբ, Դբ—Աա «///Հաւատացէք... եւ ոչ ճանա[չէ]///» (Յովհ. ԺԹ 2—17), եար «///Երկիր պագին նմա... աշխարհի///» (Մատթ. ԻԸ 9—20)։ Յիշատակարան՝ եբ «Քրիստոս Աստուած, fո սուրբ [աւետար]անչի բարեխո[սութեա]մբդ ողորմեա /// հաճանայի եւ ծն[ողաց իւ]րոց, ընդ ն[միսն եւ] մեղապարտ /// անարհ[ետ] գրչի»։

Վիճակ՝ բաւարար. սկզբից պակասում է 12 թերթ, լուսանցային մասերում խոնաւութեան հետեր, զանազան բծեր, փորիկ պատռուածքներ, ցեցակեր։ Կազմի կաշին՝ թեթեւակի ճեղծուած, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած։ Պատռիկ պահպանակները՝ վնասուած։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1ա—7ա* [Ա Պատմութիւն յաղագս Սրբոյ Խաչին, որ Հացուն—հացն կոչի, եւ թէ որպէս դարձաւ ի Պարսից յաշխարհէն — *եւ եղեւ յետ թագաւորելոյն* Մորկայ *արքային...]/// խաչի նորա եւ գտաճար...*

Բ. *7բ—16բ* Բ. Վասն կանոնական հրամանաց կաթողիկոսին Հայոց Կոստանդնի

3 գլուխ՝ արտագրուած Կիրակոս Գանձակեցու *Պատմութիւնից, տե՛ս Գ,* խա—խգ։

Գ. *16բ—194ա* Համախօտ Պատմութիւն ժամանակաց ի սրբոյն Գրիգորէ մինչեւ ցյետին աւուրն թեւացեալ, արարեալ Կիրակոսի ընտրեալ վարդապետի մեծահռչակ ուխտին Գետկայ

Տե՛ս նեռ. 1518, 181ա—260բ. *նխ./16բ—9ա։ § ա/19ա—65ա։ բ/65ա—82ա։ գ/82ա—5ա։ դ/85ա—7ա։ ե/87ա—92ա։ զ/92ա—4ա։ է/94ա—5ա։ ը/95աբ։ թ/95բ—8ա։ ժ/98ա—102բ։ ժա/102բ—3բ։ ժբ/103բ—5ա։ ժգ/105ա—7ա։ ժդ/107ա—10ա։ ժե/110ա—1ա։ ժզ/111ա—2ա։ ժէ/112ա—3ա։ ժը/113ա—5ա։ ժթ/115ա—6բ։ ի/116բ—8բ։ իա/118բ—9բ։ իբ/119բ—21բ։ իգ/122աբ։ իդ/123ա—8ա։ իե/128ա—9ա։ իզ/129ա—30բ։ իէ/130բ—1բ։ իը/131բ—3ա։ իթ/133ա—5բ։ լ/135բ—7բ։ լա/137բ—8ա։ լբ/138ա—40բ։ լգ/140բ—2ա։ լդ/142ա—3ա։ լե/143ա—5ա։ լզ/145բ—6ա։ լէ/146ա—7բ։ լը/147բ—8բ։ լթ/148բ—9բ։ խ/149բ—50բ։ խա/7բ—8ա։ խբ/8ա—11ա։ խգ/11ա—16բ։ խդ/150բ—1բ։ խե/151բ—2բ։ խզ/152բ—3ա։*

խէ/*153ա–4բ*: խը/*154բ–7բ*: խթ/*157բ–8ա*: ծ/*158ա–60ա*: ծա/*160ա–3ա*: ծբ/*163ա–6բ*: ծգ/*166բ–8բ*: ծդ/*168բ–72բ*: ծե/*172բ–4բ*: ծզ/*174բ–5բ*: ծէ/*175բ–6բ*: ծը/*176բ–80բ*: ծթ/*180բ–3ա*: կ/*183ա–6բ*: կա/*186բ–8ա*: կբ/*188ա–9ա*: կգ/*189ա–91ա*: կդ/*191աբ*: կե/*191բ–4ա*: Գլուխները համարակալուած չեն:

Տպ. երևան, 1961, i':

Դ. *194ա–215բ* [Բանիբ զանազանիբ]

1. *194ա–7բ* Ձենոբայ եպիսկոպոսին Խօսբ վասն Առաջաւորին պահոց երկուշաբաթին եւ ի վերայ գիւտ[ի] նշխարաց սուրբ Կարապետին – *եւ յորժամ տեղեկացաւ թագաւորն* Տրդատ...

2. *197բ–201ա* Թուղթ Պիղատոսի դատաւորին առ Տիբերեա կայսրն, զոր գրեաց յետ խաչելութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ – *Ինքնակալդ Սեբաստեաց փառաւորի...*

3. *201ա–3բ* Վասն Կոստանդիանոսի թագաւորին – *Թագաւորն* Հռոմայ Կոստանդիանոս *կռապաշտ էր...*

4. *203բ–14ա* Գիրբ ի վերայ բնութեան հաւրական եւ մասնական բահանայի ոմեմն Իշուվխ անուն Յեսու

Տե՛ս ձեռ. 745, 153ա—70բ. § 1/*203բ–13ա*: 2. ա/*213աբ*: բ/*213բ–4ա*: գ–ե/*չիբ*:

Ձի օգտագործուած քնն. բնագ., երևան, 1979:

5. *214ա–5բ* Յաղագս գինոյ եւ արբեցութեան հարցանէ – *Ձի՞նչ է շահ գինոյն եւ կամ ձի՞նչ է վնաս: [Պատասխանի]. Զափաւորն ոչ է խոտելի...*

Ե. *215բ–351բ* [Ժամանակագրութիւն Մատթէոսի Ուռհայեցւոյ]

Տե՛ս ձեռ. 1731, 77ա—273բ. § ա/*215բ–70ա*: բ/*270ա–351բ (վրջ. «...եւ լինէր աներեւոյթ տեսողացս»: Հմմտ. տպ. 1898, էջ 259)*: գ–դ/*չիբ*:

Ձի օգտագործուած քնն. բնագ., Վաղարշապատ, 1898:

Զ. *351բ–426ա* Պատմութիւն համառօտաբար վասն յարեւելեան թագաւորացն, պղծոյն եւ չար գազանին Թամարայ եւ այլոցն, զոր արարեալ էաջ վարժապետին Թովմայ վարդապետի

Տե՛ս ձեռ. 1768, 291բ—52բ. § 1/*351բ–410բ*: 2. ա/*410բ–5ա*: բ/*415ա–21ա*: գ/*421ա–6ա*:

Տպ. երևան, 1999, J:

Է. *426ա–30ա* Պատմութիւն Մեծի րաբունապետին Թումայի, զոր արարեալ Կիրակոսի բանասէր վարդապետի – *Ի թվականութեանս Հայոց Մեծաց ՊՂ (1441)–երորդի Ե–երորդի եղեւ մեծ վարժապետին... և Մովսէս քաջ քարտուղար ճգնաւոր վարդապետին... ողորմեսցի:*

§ Ա–է լուսանցային մասերում ԺՀ դ. շղագրով կան բովանդակութեան վերաբերեալ զանազան նշումներ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

430ա Բայց դու, [ո]վ սիրելի սրբոց եւ ցանկալի հրեշտակաց եւ մարդկան, որ դասաւորեցար եւ հանգեցար ի յիննեակ դասս հրեղինաց եւ լուսեղինաց... լեր մեզ//(430բ) միջնորդ հաշտութեամբ օգնականութեամբ ամենայն սրբոց, զի փրկեսցէ զմեզ յանօրինաց եւ ի մեղաց եւ ի դիւաց, եւ ազատեսցէ զմեզ ի դժոխոց բարեխօսութեամբ ամենայն սրբոց. ամէն: Աղաչեմ զձեզ, հոգեւոր հայրք իմ եւ եղբայրք, որ յիշէք զգծողս՝ Յակոբ քահանայս այլ [յ]իշման չեմ արժանի, այլ ողորմածն, մարդասէրն գթած է, յիշեսցէ զձեզ եւ զձեր ննջեցեալսն յիւր յաւիտենից յուրախութեանն, Աստուծոյ արքայութեանն. ամէն:

Ով գիր, որ մնաս,
Ով ձեռ, որ հող դառնաս,
Ով եղբայր, [որ] կու կարդաս,
Ձիս յիշելով չմոռնաս:

Շնորհօք Սուրբ Հոգւոյն սկսեցի զՊատմագիրս զայս, այլ եւ գթութեամբ նորին կատարեցի ի թվին Հայոց ՌՃԺԳ (1664)–ի եւ ի յամսեանն յուլիսի ԻԴ (24), օրն Բ–շաբաթի աւարտ եղաւ ի դուռն Սուրբ Կաթողիկէ Աստուածածինի, ի քաղաքն Փայտակարան, որ կոչի Տփխիս, եւ ի ժամանակս թագաւորութեին Վրաց՝ Շահնուազ խանին, եւ որդի նորա Նազար խանին Կախ թագաւորին, որ ամէն ամսին ժողով կոնէր հեծելի եւ կերթայր Թէմիրոզի թոռնիվ վ[երայ] եւ գուքար, եւ հայրապետութեան տեառն տէր Յակոբ կաթողիկոսին եւ Հախբատա արհեպիկոպոսին՝ տէր յԱւետիսին: Երկոսեանն հաստատեսցի իւրեանց յաթոռին: Աղաչեմ զեղկելիս, որ զսակաւ աշխատութիւնս իմ յիշեսջիք, ով ոք հանդիպիք ամայ, թէ գաղափարելով կամ օրինակելով, եւ անմեղադիր կաք թէ գիրս, թէ խոշոր կամ սխալ կամ ծուռն, դուք ձեր վեհ իմաստութեամբ զթերին լցուցէք, եւ զիս առանց պարսաւանաց թողուցուք, կարիս իմոյ այսչափ էր:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

Պատառիկ պահպանակ Աա (նօտրգիր) Տէր Յովսէբ առ Աստուած փողեցաւ թվին ՌՃԾԵ (1706):

ԿՆՔՂԴՐՈՇՄ 65բ, 102բ, 145բ, 220բ, 410բ, 430բ (բոլորշի) Քրիստոսի ծառայ տէր Յովսէփ, թվ[ին]

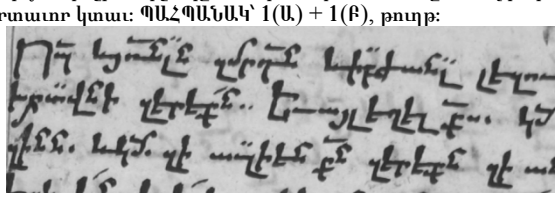
ՌՃՃՄ. (1712): 1ա 430բ (ութանկիւնի, եղծուած եւ անընթեռնելի):

1770
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

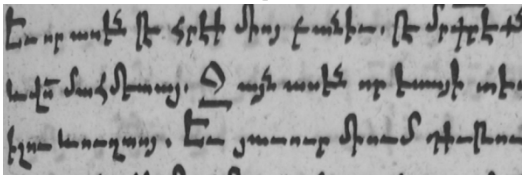
ՌԼԸ — 1589

ԳՐԻՉ՝ Աստուածատուր դպիր: ՍՏԱՅՈՂ՝ Հայրապետ Ջուղայեցի:

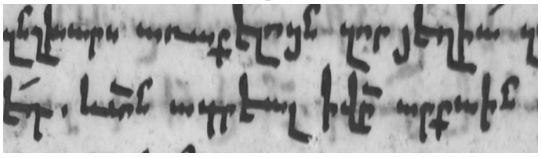
ԹԵՐԹ՝ 399. չգրուած՝ 161բ, 162բ—3ա, 181ա, 320բ: ՊՐԱԿ Ա—Լեx12 (ե, ժէ, ԻԸ 11, ԼԲ 2, Լե 9): ՆԻՒԹ՝ թուղթ (աւեւելեան՝ 1—102, 182—225, 392—399), եռամաիիկ, թագի, վեցթեւեան աստղի եւ մաիկի լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 20,7x14,8: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր (տարբեր), բոլորգիր (390ա—1բ, ժէ դ.): ՏՈՂ՝ 21–26: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ծաղկադրոշմ շերտաւոր կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1(Ա) + 1(Բ), թուղթ:

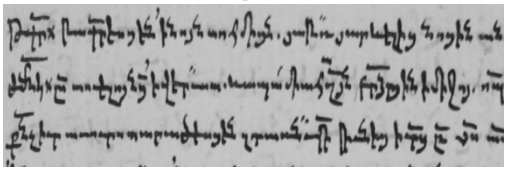
Նմուշ՝ 3ա

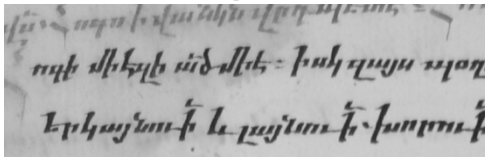
Նմուշ՝ 50ա

Նմուշ՝ 211ա

Նմուշ՝ 258ա

Նմուշ՝ 398ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 2ա: ձ ա կ ա տ ա զ ա ր դ՝ 104բ, 230ա, 262ա, 322բ: Լ ո ւ ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, նարնջագոյն:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ փոխրիկ պատառուածծիներ, զանազան բծեր, թանաքի ճապաղում: Ի դ. մի շարք թերթեր նորոգուած: Լուսանցային մասերը կարկատուած, միջից պակասաւոր: Խառը դասաւորութեամբ: Կազմի կաշին՝ ճերմուկ, եզրերը՝ մաշուած, դռնակն ու կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *2ա—80ա* Բազմերջանիկ եւ երանաշնորհ սուրբ հաւրն անյաղթ հոետորի եւ լուսաւոր վարդապետի Վարդանա, նորոգ թարգմանչի եւ կրկին Լուսաւորչի Հայոց Բան պատմագրութեան համառաւտ վիպասանեալ յԱդամայ հետէ մինչեւ ի ՉԺՉ թուականն Հայոց յոյժ պի[տա]նի շարադրութեամբ եւ գեղեցիկ պիտառութեամբ

Տե՛ս 1518, 115ա—62ա. *Նխ./2ա—5ա: Պատմութիւն /5բ—12բ, 396ա—7բ, 13ա—50բ, 398աբ, 392ա—3բ, 51ա—80ա (398բ—ից յետոյ 1 թերթ ընկած): 80ա Գրչից. «Որ աւրինակն ի ՊՀԴ (1425) թվին էր տառաւտպեալ, իսկ այս՝ ի ՌԼԸ (1589)»:*

Բ. 1. *80ա—7բ* Աշխարհացոյց գեղեցիկ [Վարդանայ վարդապետի]

Տե՛ս 20, 251ա—7ա. *§ ա/80բ—1ա: բ/81աբ: գ/82ա—4բ: դ/84բ—7բ: Ընդարձակ համբագրութիւն:*

2. *87բ—90բ* [Աշխարհացոյց Թովմասի Կիլիկացւոյ]

Տե՛ս 1518, 163ա—5ա. *§ 1/87բ—9ա: 2/89ա—90բ:*

Տպ. «Բանբեր Մատենադարանի» N 8, էջ 275–283, Բ:

Գ. [Բանիւ զանազանիւ]

1. *90բ—2բ* Պատճառ Քաղկեդոնի ժողովոյն, ի Միխայէլ գրոց — *Ի քսան եւ յինն ամի թագաւորութեան իւրոյ...*

Տե՛ս տպ. 1871, էջ 166–175:

2. *92բ* [ժամանակագրութիւն] — *Ի ՊԼԳ (1384) թվին շարժ եղեւ... (4 տող):*

3. *92բ—3բ* Ի Միխայի[լի գրոց]. Ջոր տեսեալ Յոհաննու միայնաւորի վասն աւօրէն ժողովոյն Քաղկեդոնի — *Պատմեաց սուրբ հայրն* Պետրոսի...

Քաղուածոյ. տե՛ս տպ. 1871, էջ 176–203:

4. *93բ—5բ* Ի յԱգաթանկեղ Պատմութենէն, որ էր դպրապետ սուրբ Լուսաւորչին Գրիգորի, վասն վանորէիցն, որ յԵրուսաղէմ — *Ի ժամանակս թագաւորութեան* Տրդատայ...

95բ Գրչից՝ «Մեղա քեզ, Աստուած: Ի յերկրին Հոռոմոց Գաղատիայ, որ մականուն կոչի Անգուրիայ, ի Լուսաւորչին Գրիգորի յանունն եկեղեցի, գտաք գիրք, որում գրեալ էր դրուատս այս: Անաստաս անուամբ վարդապետ Հայոց գնացեալ էր յԵրուսաղէմ եւ շրջեալ յաստուածակոխ տեղիսն, եւ ականատես եղեալ վանորէիցն, եւ շէն ամենայն վանորայքն Հայոց ///(96ա) որ յԵրուսաղէմ Հ (70) վանք, եւ

գրեալ զամենայն եւ բերեալ ի Ծոփաց գաւառն, որ այժմ կոչի Ջմշկածակ, եւ մեր գրեալ զայս եւ աւրինակեալ զամենայն կարգաւ»:

5. *96աբ* Եւ Վասն խաչին Քրիստոսի, թէ զի՞նչ եղեւ յետ խաչելութեան — *Զի յետ կատարման տնօրէնութեան Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ...*

6. *96բ—104բ* Պատմութեան յաղագս Սրբոյ խաչին Քրիստոսի, թէ որպէ՞ս գերեցաւ եւ դարձաւ ի Պարսից աշխարհէն, եւ Հացունեաց խաչին, խնդրեալ տիկնոջն Սիւնեաց, եւ յայնժամ մասն ընկալեալ — *Եւ եղեւ յետ թագաւորելոյն* Մօրկայ...

Դ. *104բ—52բ* [Բանիւ տումարականիւ Յակոբայ Ղրիմեցւոյ]

Տե՛ս ձեռ. 739, 58բ—178ա. *§ ա/104բ—52բ: բ/150ա—2բ (տպ. անդ, էջ 302-8, F): Յիշ./152բ:*

Տպ. Տումարագիտական աշխատութիւններ, Երեւան, 1987, էջ 188-301, H:

Ե. [Բանիւ զանազանիւ]

1. *152բ—3բ* Խրատ Մաշտոց գրոց: Կարգատորութիւն ցուցման Աւրինութենաբեր ցուցակիս, թէ ո՞վ ոք կամ յուստի՞, կամ յորո՞մ ժամանակի եւ յո՞ր ազգէ կամ ի խաղաքէ, եւ ո՞վ ոք ի սրբոցն արարեալ է կարգացս աւրինութեանցս այսոցիկ, եւ թէ ո՞վ եբեր ի Հայս, կամ ո՞մ հրամանաւ՝ ճառեցից — *Երանելոյն* Մովսիսի *թարգմանչի, որ էր գրիչ սրբոյն* Սահակայ *հայրապետին Հայոց...*

2. *153բ—7ա* Վասն սրբոյն Ստեփաննոսի Սիւնեաց մետրպօլտի վարք եւ վաղճան, եւ որ ինչ պատմէ զնմանէ... — *Յ(=Տ)արփումն բաղձանաց գործականի սրտիս...*

3. *157աբ* Հարցումն դշխոյին ընդ Սողոմոնի եւ պատասխանիք նորա — *Հարց. Զի՞նչ է Աստուածն քո... Պատասխանի. Աստուածն իմ է է...*

4. *157բ—8բ* Հանելուկ դիմակ — *Հայր իմ ծնաւ զիս...*

Տե՛ս ձեռ. 573, 266ա—7ա: *Զիք՝ § ժէ, փխ. 158աբ «Հարց. Պօղոս ի ճանապարհին Դամասկացոց եւ հրեայքն»:*

5. *158բ—9ա* [Բախճանականիւ. ձեռ. 573, 267ա—8ա] — *Հարց. Մին մարդ մեռաւ...*

6. *159ա—60ա* Անանիա Շիրակացո Հանելուկ

ա. *159ա Կամսարական Ջուրակ եհար ի պարսից... երկրորդ. Այր մի գումարտակեալ...երրորդ. Գողեր մտին* Մարկիանոյ... *Զորրորդ. Հոռոգ սպաիցն բաշխեցի: 159բ Հինգերորդ. Հոռոմ եմուտ պարտեզն... Վեցերորդ. Գնատի գետախուրէն... Եւթներորդ. Սպան* Կամսարական Ջուրակ... *Ութերորդ. Սպանի վարազ մի... Իններորդ. Հոն մի հաւ արածէր... Տասներորդ. Հոռոգ սրբոյն* Սոփիա... *Մետասաներորդ. Ասաց ընկերն, թէ. Կարեմ գիտել... Երկոտասաներորդ. Ասաց ընկերն. Գնեա աղաւնի... 160ա Երեքտասաներորդ. Փարաւոն պատուէր աւր ծննդեան իւրոյ...*

7. *160ա—1ա* [Քաղուածք զանազանիւ]

ա. *160ա* [Վասն վարդապետական եղանակաց] — *Հարց. Քանի՞ են դրամաբանական հնարք... Պատասխանի. Զորս է վարդապետական եղանակն...*

բ. *160աբ* [Վասն այլազգեաց] — *Եւ զի՞ այլազգիք Սուրբ Գրոց վկայութեան ոչ հաւատան...*

գ. *160բ—1ա* [Աստղաբաշխական երկրաչափութիւն] — *Հարց. Յարկրէս մինչ ի լուսին քանի՞ մղոն են: Պատասխանի. Ժեռ եւ Ո Իե մղոն է...*

դ. *161ա* Կնիք գերեզմանին Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի — *Եւ այս են է կնիք եւ մեկնութիւնք նոցա. խ, փ, ք, ե, ի, ր, դ...*

ե. *161ա* Վասն ժամանակաց — *Բանք կանխասածութեանց, որ վասն կատարածի...*

8. *162ա—80բ* [Բանիւ Գրիգորի Թորոսանց]

Տե՛ս ձեռ. 352, 398ա—408բ. *§ ա/162ա—75բ, 179ա: բ/180բ— 176ա: գ/179բ—80ա: դ/176բ—7ա: ե/177բ—8ա: զ/չիք:*

9. *182ա—229բ* Սկիզբն պատմութեան չորրորդ Հայոց, ի ժամանակագրութենէ Զենոբայ Ասորոյ, որ ձեռնադրեցաւ առաջին եպիսկոպոս ի սրբոյն Գրիգորէ երկրին Մամիկոնէից

Տե՛ս ձեռ. § ա/182ա—5բ, 394աբ, 399աբ, 395աբ. *§ա/186ա—201բ: բ/201ա—6բ: գ/206բ—10բ: դ/210բ—8բ: ե/218բ—23բ: զ/223բ—6ա: է/226ա—7ա: ը/227ա—8ա: թ/228ա—9ա: ժ/229աբ:*

Տպ. Մատենագիրք հայոց, հտ. ե, Անթիլիաս, 2005, էջ 981-1126, n:

Է. *230ա—61բ* [Մեսրոպայ Վայոցձորեցւոյ] Պատմութիւն Ներսէսի հայրապետին Հայոց կաթողիկոսի

Տե՛ս ձեռ. 702, 4ա—126ա. *§ ա/230ա—2բ: բ/232բ—5ա (անխորագիր): գ/235ա—8ա: դ/238ա—40ա: ե/240ա—1բ: զ/241բ—3ա: է/243ա—5ա: ը/245ա—7ա: թ/247ա—9ա: ժ/249ա—54ա: ժա/254ա—7բ: ժբ/257բ—9բ: ժգ/259բ—61բ (261բ յիշ..տե՛ս ստորեւ): ժդ—իբ/չիք:*

— *261բ* [Յիշատակարան] — *Արդ այս համառօտ ասացեալ, զայլս ամենայն ի սուրբ Վարդանայ գրոցն գտցես զբովանդակն: Ե(=Ա)րդ, ի սրբոյն* Գրիգորէ Հայոց Լուսաւորչէն *մինչեւ ցայս ամս շարադրին ՈԿԲ (662): Եւ՝* Մեսրոպ *ազգակից սրբոյն* Յովսէփայ *երիցու, իմացուցանեմ վասն նորայ, զոր ոմանք ասեն, եթէ. եպիսկոպոս գոլով նորա չէ ճշմարիտ, վասն զի* Ղեւոնդ *երէց* Վանանդացի, *որ է նահատակակից սրբոյն* Յովսէփայ, *յաւուրսն սրբոյն* Վարդանայ *ի ժամ*

մարտիրոսութեան ասէր ցՅովսէփ. Յառաջ մատիր, զի դու աստիճանաւ ի վեր ես: Աստիճան ասաց եւ ոչ աթոռ: Յորժամ ձեռնադրի եպիսկոպոս կամ կաթողիկոս, յայնժամ լինի աթոռոյն տումարական քահանայութեան: Եւ յառաջ քան զվաղաճանելն Սահակայ եպիսկոպոսի տայր զտեղապահութիւն աթոռոյն սրբոյն Գրիգորի Մեսրոպայ *վարդապետին, եւ* Մեսրոպ *տայր* Յովսեփայ *երիցու: Եւ շփոթումն ժամանակին ոչ ժամանեաց* Յովսէփ *ձեռնադրել եպիսկոպոս կամ կաթողիկոս, այլ մնաց երէց եւ ի նմին վաղճանեալ:*

Եւ արդ, զայս հանեալ յԱրեւելից գրոց ի Հայոց մնացորդացն պատմութեանց, եւ եռու որպիսեցելոց իմոց սուրբ աւազանին ծննդեամբն Վահանայ Մամիկոնոյ, *ի գեւղն որ կոչի* Վաւժի: *Եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս. ամէն:*

Ը. *262ա—95ա* Ցաղագս բեւականութեան համաոտ լուծմունք, արաեալ ի տէր Առաքելոյ Սիւնեաց աշակերտի եռայմեծի Գրիգորի Ֆաջ հռետորի, ի խնդրոյ երկուց Ֆաջ վարդապետի եզեկիէլի Կապանացոյ եւ երկրորդ՝ մեծահանճար գրոց աշակերտեալ անձին Շմաւոնի Ֆահանայի, արարաք Լուծումն վասն դիւրալուր հասկանալոյ զխորութիւն Քեռականին

Տե՛ս ձեռ. 55, 406ա—66ա. § ա/*262ա—4ա:* բ/*264ա—7ա:* գ/*267ա—70բ:* դ/*270բ—4ա:* ե/*274ա—5բ:* զ/*275բ—6ա:* է/*276աբ:* ը/*276բ—7բ:* թ/*277բ:* ժ/*277բ—8ա:* ժա/*278ա—9ա:* ժբ/*279ա:* ժգ/*279ա—80ա:* ժդ/*280ա—2ա:* ժե/*282ա—4ա:* ժզ/*284ա—5բ:* ժէ/*285բ—6ա:* ժը/*286աբ:* ժթ/*286բ—7բ:* ի/*288ա (սկ. «Ըստ այսմ նախադաս լինի ամենայն անուանց...»):* իա/*288ա—9բ:* իբ/*289բ—91ա:* իգ/*291ա—3ա:* իդ/*293ա—4ա:* իե/*294ա—5ա:*

Տպ. Լոս Անճելոս, 1982, E:

Թ. [Բանիւ զանազանի]

1. *295ա—303բ* [Քաղուածի ի Պատմագրաց գրոց Սամուէլի Անեցւոյ] — *Սեմ, Արփաքսադ, Կայինայն...*

Տե՛ս տպ. 1893, էջ 10—47:

2. ա. *303բ* Բոլորակ ԲԺ—աան [կենդանա]-կերպից (թերի): բ. *303բ—5ա* [Ցաղագս շարժման մոլորակացն] — *Շարժումն մոլորակացն ի գօտիս իւրեանց...* գ. *305աբ* Ցաղագս բաժանման պարունակաց — *Արարածք մարմնաւոր աշխարհի բովանդակն...*

3. ա. *305բ—9բ* Առաջաբանութիւն Դաւթի մարգարէի. Մեկնութիւն Աթանասի եպիսկոպոսի Աղեքսանդրու ասացեալ — *Զամենայն երգոց Սաղմոսացն Դաւթի գներունակ...*

բ. *309բ—11բ* Երանելոյն Եպիփանու եպիսկոպոսի Կիպրացոյ Ցաղագս երգոց Սաղմոսին... — *Զամենայն ինչ գոր ասաց սուրբ հայրն մեր* Աթանաս... *311բ—9բ* Մեկնութիւն ի վերայ բովանդակ Սաղմոսացն, թէ վասն է՞ր եւ յորում աւուր՞ նուագեաց Դաւիթ զիւաքանչիւր Սաղմոսն — *Յորժամ գնաց Սաուղ առ դիւթսն...*

գ. *319բ—20ա* [Անդրիասայ Աւգիլանցւոյ] Նախերգան վասն Սաղմոսին — *Երանելին մեծն Եպիփան, / Վարուքն սուրբ հրեշտակական... / Ոգեալ եղեւ յԱնդրիասէ, / Ի յանարժան Աւգիլանցէ...*

4. *320ա, 321ա—2ա* Նախագիրս այրուբենից — *Եւ արդ, զշարմանութեան գրոյս հաւաստի ...*

5. *322բ—46ա* Մեկնութիւն պատարագի, զոր արաեալ է Նեռսէհի Լամբրոնացոյ, եւ Համաոտեաց Յովհաննէս վարդապետ Աւճիշեցին վասն ուսումնասիրաց յաղագս ամենայնի

Տե՛ս ձեռ. 45, 62բ—106ա. § ա/*322բ—3ա:* բ/*323ա—46ա:*

6. *346բ—7ա* [Գուշակութիւնք ի վերայ կենդանակերպից վասն բոլոր ազգաց] — *Այսպէս գիտացիր, եղբայր, լուսինն որ կենդանակերպի որ լինի...*

346բ Բոլորակ ԺԲ կենդանակերպից: 347ա Պատկեր մարդոյ, որի անդամների վրայ նշանակուած են կենդանակերպք եւ անուանք ազգաց, իսկ շուրջը՝ ամիսք եւ նշանակութիւնք նոցին:

7. *347բ—8բ* [Իր պահոցի՝ հանելուկ]

Տե՛ս ձեռ. 1558, 388ա—92ա. § ա/*չիք:* բ/*347բ (բոլորակ):* գ/*348աբ:*

Ժ. 1. *348բ—53բ* Անանիայի [Շիրակացւոյ] Խոստումն աշակերտացն եւ առաջին գլուխ

— *348բ* [Նախերգան] — *Պատճառ վարկանիմ, ո՛վ սիրողք իմաստութեան...*

ա. *348բ—9ա* Նախավարժումն: Գլուխ առաջին համարողութեան, որ կոչի Ընդունելութիւն — *Ա ա բ...*

բ. *349բ—50ա* Անանիայի Շիրակացո Խոստումն աշակերտացն եւ երկրորդ գլուխ... Գլուխ երկրորդ համարողութեան, որ կոչի Բացատրութիւն — *Ա ժ թ...*

գ. *350բ—3բ* Անանիայի Շիրակունոյ Հրաման աշակերտացն... Գլուխ երրորդ համարողութեանց, որ կոչի Բազմապատիկ — *Բ ա բ...*

2. *354ա—8ա* Յովհաննու Ֆահանային Ցաղագս անգիւնաւոր թըւոց — *Զի ի յուսումընասէր մանկանց, որք կամեցին եւ ախորժեն զվարժումն...*

Աղիւսակք՝ 354բ—6ա, 358ա:

ԺԱ. [Բանիւ զանազանի]

1. *358բ* [Իր պահոցի բանալի աղիւսակ Ա, Բ, Դ, Ը, ԺԶ, ԼԲ] — *Ոսկի, արծաթ, լալ...*

2. ա. *359աբ* Այս են Ֆաղաբ եւ շինողի նոցին — Ամասիայ *թագաւորն զՄոխս շինեաց...*

բ. *359բ* Զորս գետ են — Փիսոն՝ *ի Հնդկաց...*

գ. *359բ–60բ* Գետ եւ գնացք նոցին, մեծ եւ անուանի խե – Նաբանայ *եւ* Փարփայ *ի* Դամասկոս *ելանեն…*

դ. *360բ–2բ* Անուանի խաղաց Հնդկացն – Պանիան *քաղաք Ը (8) աւուրց ճանապարհ…*

3. *362բ–3ա* Սուրբոյն Եպիփանու Վասն ականց պատուականաց. զանաւանս նոցա պատմէ – *Առաջին ակն՝ սարդիոն, տպազիոն, զմրուխտ…*

4. *363ա–4բ* Միխիթար իմաստուն բժշկապետի Վասն խաղաց եւ յատկութեանց նոցա, եւ բժշկութեանց նոցա – *Յիշենք զպատրաճն եւ զմրուխին…*

5. *364բ* Տեառն Ներսէսի գտեալ հարցմամբ ի յԱպուսատ իմաստասիրէն – *Մատթան քահանայի, որ ի ցեղէն Ղեւա, Գ դստերք էին…*

6. *364բ* Այլուստ բան – Սելեւկիոս *թագաւոր հետ* Աղէքսանդրի *շինեաց զ*Սելեւկիայ…

բ. *364բ– Ի յաւուրս* Հերակլեա *կայսեր ԻԴ ամին…*

գ. *364բ–5ա* Երանելոյն Սահակայ եւ Մաշտոցի աշակերտ, որ եւ թարգմանիչ այսոքիկ են – *Երանելին* Յովսէփ…

364բ գրչից՝ «Միխայ[ի]լ Պատմագիրն ասէ, թէ Մեսրոպ, *որ զՀայոց գիրն եգիտ, նա ինքն է* Մաշդոց»:

7. *365աբ* Գտիչ չարեաց կոտրն ճեթանոսաց սրբոյն եղիշայի – Ափրոդիտէս *պոռընկութիւն բազմացոյց…*

Որ. տպ. «Մատենագիրք հայոց»: հտ. Զ, Անթիլիաս, 2005, էջ 1012:

8. *365բ* Վասն Արիստոտէլի – Ստագիրացի *էր* Արիստոտէլ, *ի* Թրակայ…

9. *365բ* [Վասն է ճերմնաւածոց ճրէից] – *Ի ժամանակս Տեառն մերոյ գտաւ հրէայսն է (7) հերձուածս…*

10. *365բ–6ա* Բան պատանիւ (=պիտանի) Գրիգորիսի կաթողիկոսի – *Զի՞նչ լոյս եւ լուսինս եւ անլուսինս…*

11. *366աբ* Այլ ինչ Գրիգորիսի – *Տեսաք իմաստից գիտութեան, թէ որքանս բաժանին մասունք…*

12. ա. *366բ* Անուանի բժ—ան լերանց – Լիբանան, Կասկասուս…

բ. *366բ* Գետ մեծամեծ եւ անուանի խ – Ինդոս, *որ է* Փիսոն…

գ. *366բ–7ա* Վասն է ճաշիցն, որ է այս – Յիլեթիոն, Ելիսպօլիս…

13. ա. *367ա* Յաղագս բժ—ան առաքելոյն անուանցն – *Երկոտասան առաքելոցն անուանքն յայտնի են…*

բ. *367ա* Յաղագս թէ ո՞յք էին յառաքելոցն [ամուսնացեալք կամ] կոյսք (կրկ. 379բ—80ա) – Պետրոս *եւ անուն կնոջ իւրոյ* Գուգիայ…

14. *367ա–8ա* Յաղագս համառողական առիւեստից – *Թէ կամիս որ գիտենաս…*

15. *369ա–73բ – Այս բառք են որ շարամանեալ են եռակի ոճիւք եւ եղանակօք գ[ը]նթացս լեզուաց երրակի ազանց զարաբացոց, զպարսից եւ գհայկազեանց… եւ այս արարբացոց իմաստնոցն, զոր թարգմանեալ եղեւ ի բանասիրացն պարսից… որով եւ յեղափոխեալ ի հայկական բարբառ…*

ա. *369ա–70ա* Քիթափ ալֆաս, բաբ—ոլ ալիֆ. Գիրք ալֆասին եւ համաշարումն ալիֆին… – *Իբթիդայ վըիֆթիդայ վրինիշայ. աղազի քարէ քրդն՝ սկիզբն գործոյ առնել…*

բ. *370աբ* Բաբ—ոլ բայ: Շարայլեռումն բէին, որ է բենն – *Բղայ. բայինդըգի՝ պաշտպանութիւն…*

գ. *370բ–1ա* Բաբ—ոլ թայի… Յեռահիւսումն թէին, որ է թայ – *Թղասայ. տլըբքրթն՝ հետախոյ լինել…*

դ. *371ա* Ֆասլ ի վերայ նախնի իրաց, եւ այլ իրի ճնգիւմ զանազանութեամբ – *Որպէս ասացին, եթէ. Մովսէս նախ է քան զԴաւթին…*

ե. *371ա* Ֆասլ դարձեալ – *Զի ամենայն հարցմունք զոր եւ հարցանես յէակաց… 371ա–3բ* Մանթիղէն է: Տեսակն երորդ ի մանթիղէն եւ բաոիցն – *Սկիզբն բառիցն Զ (6)…*

16. *373բ–5ա* Ասորի գրոց Վասն Բժ—ան հայրապետացն, թէ՞ ոյք էին ի նոցանէ մարգարէք եւ առաքեալք եւ թագաւորք եւ դատաւորք – Ռուբէն *որդի* Լիայ. *սորա մարգարէք՝ եղիսէէ…*

17. *375ա–9բ* Վասն կազմութեան մարդոյ եւ որպիսութեան (379բ—80ա կրկ. 367ա)— *Ի չորից գոյացեալ ասի մարդ…*

18. *380բ, 381բ–2ա* Սոքա են Բժ—ան ճողմունք, որ ի չորեքծագեանս տիեզերաց, ըստ Արիստոտէլի կողմանց դրոշմեալ, եւս յատուկ ներգործութեամբ իւրոց վասն դիւրութեան յեռամեծ րաբունապետին Յոհաննու Որոտնեցոյ արարեալ

ա. *380բ* [Բոլորակ ճողմոց]

բ. *381բ–2ա* [Մեկնութիւն] – *Եւ [որք յար]եւելից ելեալ լինին…*

19. ա. *381ա* Աստուածային եւ առաջին Հին Կտակարանն այս են Ծննդոց… Երկոտասան մարգարէն… Նոր Կտակարանն – *Մատթէոս… Տեսիլն Յոհաննու:*

բ. *381ա* [Թէ ով զի՞նչ գտաւ] – *Յովբէլ գտեալ զշրջողական վրանս…*

գ. *381աբ* [Վիճակ որդոցն Նոյի եւ տարածումն ազգաց] — *Սեմ կալաւ զԱսիայ…*

381բ—2ա տե՛ս ԺԱ, 18բ։

դ. *382բ Զեւ տապանին (գծագիր)։*

ե. *382բ* [Անուանիք նախահարց] — *Մէղքայ եւ որդի Ղովտայ…*

զ. *383աբ* [Բոլորակ] — *Այս իսկ են նշանք օգտակարք…*

է. *383բ* Այս են կարգ թագաւորացն Յուդայ եւ ազգատոհմին Իսրայելի — *Ռոբովամ՝ ամս ԺԷ…*

ը. *383բ* Թագաւորք Յուդայ եւ ցեղին Քրիստոսի — Յեհոնիաս, *որ է* Եղիակիմ…

թ. *384ա* [Ուրուագիծ Երուսաղէմի] — *Քաղաքս այս Երուսաղէմ է…*

ժ. *384աբ* Ցեղք Քրիստոսի — *Սադովկ, Աքին…*

ժա. *384բ—6ա* Յաղագս Բժ—ան առաքելոցն, թէ ո՞յք էին եւ որպէ՞ս կոչեցան յառաքելութիւն — *Պետրոս առաքեալն էր ի գեղջէն Բեդսաիդայ…*

20. *385աբ* Յաղագս նեռինն — *Նախքան զգալուստն Տեառն ի դատաստան… 386բ* Յաղագս վարուց նեռինն — *Նեռն իցէ բղջախոհ… 386բ—7բ* Յաղագս չորից կերպից, որովք խաբեսցէ աւուրէնն նեռն — *Յիրաւ համեմատի նեռն սեռաստես օձին… 387բ* Յաղագս հետեւողաց նեռինն — *Նախասացեալ չորիւք յեղանակօքդ… 387բ—8ա* Յաղագս Գօտայ եւ Մագօդայ — *Ասեն ոմանք, թէ. են ԺԹ (10) ցեղքն Իսրայէղի… 388աբ* Յաղագս եղիայի և Ենովքայ — *Ի մէջ գաղտնի գալըստեան… 388բ* Յաղագս մահուան նեռինն — *Տէրն իշխանութեամբ իւրով սպանցէ զնեռն… 388բ—9ա* Յաղագս այրման աշխարհի — *Հուր մեծ ընթանայցէ…*

[Յաւելագրութիւն ԺԷ դ.]

390ա—1ա Վասն Հոգո, ի Վանական վարդապետէ հոգացեալ — *Հոգի մի է, զի Աստուած մի է… միտք յափշտակեցաւ յորժամ մարմինն կենդանի էր։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՆԱԽԱԳԱՂԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

1. *80ա (տե՛ս)։*

2. *229բ Որ զպատուականս զայս ստացաւ մարգարիտ վարդապետն դասապետ եւ նորին հարազատ եւ անդրանիկն եւ հոգիաւանդ՝* Զաքէոսն *քահանայ։ Լուսաւորեսցէ Քրիստոս Աստուած զհոգիսն նոցա, եւ զծնօղաց նոցա, եւ զեղբարսցն իւր միասանգամ գալստեան. ամէն։ Ընդ նմին եւ գրոցս օրինակի գրողին՝ եւ տէր* Մխիթարայ, *եւ ծնօղացն նորա Քրիստոս Աստուած ողորմեսցի եւ նոցա թողութիւն շնորհեսցէ, եւ արքայութեան արժանաւորս արասցէ. ամէն։ Այլեւ վերջին ծրոցի՝ մեղսաներկ եւ ամենայն չարեօք շաղախեալ սոսկանուն* Յովաննէս *բանի խնդրողի։ Նոցա եւ ձեր սուրբ աղօթիւքդ, Քրիստոս Աստուած ողորմեսցի. ամէն։*

3. 320ա եւ՝ Աւետիս *անարժանի,*
Որ զնախերգանքըս գրեցի։
Ով կարդացողք դուք պանծալի,
Որ արքայութեանն էր արժանի,
Հետ մի ասէք ինձ Ողորմի,
Աստուած ի ձեզ քաղցր [հ]այի
Եւ ողորմի ի ձեզ ամենի,
Զեզ թողութիւն մեղաց լիցի։

4. *357բ Ով գերահանճար հնարս արհեստից եւ բարձրախորհս ի ճահս վիպասանից, պետ, պար եւ րաբուն հրաշալի, դրախտ նազելի Հայկազեան ազգի, ակն տուընջեան եւ փայլակն արեւելեան, մեծ վարդապետն՝* Ըստեփաննոս, *յիշեայ ի սուրբ աստուածընկալ յաղաւթս ձեր։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

80ա Որ աւրինակն ՊՀԴ (1425) թվին էր տառատպեալ, իսկ այս ի ՌԼՀ (1589)։

87բ Մվ վսեմ կառավար եւ ընթերցող գրոցս, լալգին պաղատանօք առ ոտս քո անգանիմ եւ աղաչեմ զսրբութիւնդ քո, յորժամ ճաշակես յայս աստուածային բուրաստանէս՝ յիշեա զիս (նման՝ 93բ)։

95բ—6ա (տե՛ս բնագրին կից)։

227ա Զմեղապարտ գծող(=ղ)ս՝ Աստուածատուր *յիշեայ։*

229բ… Աղաչեմ զձեզ, եղբայրք, յորժամ հադիպիք այս քաղցրախաւս կտակս եւ ընթեռնուք կամ օրինակէք, ինձ մեղաւոր եւ անարժան (այսքան)։

320ա… Աստուածատուր *գծողս. ամէն։ Հայր մեր։*

368ա Եւ զմեղապարտ գծողի՝ Աստուածատուր *դպրի, յաղաւթս յիշեա, եւ Աստուած զքեզ յիշէ յիւր արքայութիւնն. ամէն։*

389ա Փառք… Արդ, ցանկացող եղեալ այսմ բազմաճառ իմաստապատում տառիս զբարեսէր՝ Ջուղայեցի Հայրապետոն, *եւ բազում փափագանօք ետ գրել զսա յիշատակ իւր եւ ծնօղացն իւրոյ, հօրն՝* Մուրատխանին *եւ մօրն՝* Մէրտատիկին, *եւ եղբօրն իւրոյ՝* Խաչատրին, *եւ քրւերց իւրոյ՝* Փաթանին, Դշխոյին *եւ* Մարիամին. *ամէն։ Դարձեալ յիշեցէք՝* Հայրապետոն *եւ զպապն իւր՝* զՄիրզամն, *եւ զհանիկն իւր՝* զՈսկիհանէն, *եւ զհօրեղբայրն իւր՝* զՍիմէոն, *եւ այլ ամենայն մերձաւորքն իւր յիշեցէք եւ մեղաց թողութիւն խնդրեցէք… Այլեւ յիշեցէք զմաքրափայլ աղօթս ձեր գծողի՝ զանարժան* Աստուածատուր *դպրիս, եւ իւր մեղաց թողութիւն խնդրեցէք։ Հայր մեր։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԵԳԱՅԻ

1. 178բ Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ՝ Բաղտասար *վարդապետ* Բաղիշու. *ՌՃԿԹ (1720):*

2. 391բ Ի թվին ՌՃՂ (1741) ես սուտանուն եւ ամենայն չարեաց գործօղ եւ ղամենայն մեղս ի յիս կրօղ, որ Տիրամայր Աստուածածին, զքեզ ունիմ բարեխօս յաւուր դատաստանին, որ աղաչես Որդին Միածին լինի ողորմած:

3. 1բ ես՝ Բալւեցի Դանիէլ *անարժան վարդապետս եկի/// (1/2 տող լուացուած)* Սուրբ Աստուածածնի *վ[անք/// թվ]ին ՌՄԺԵ (1766)–ին նոյեմբերի ամսոյն:*

4. 1բ ես՝ Թիֆլիզեցի Ջամարիայ *պէգի որդի՝ մահտեսի* Դավիթս *եմ մի[ա]պան* Մշու Սուրբ Կարապետու *վանից և ծառայ տեառն* Յօվնան *աստուածաբան վարդապետին, եկա* Սուրբ Աստուածածնի *ուխտ թվին ՌՄԻԴ (1775)–ին:*

5. *1ա ես՝ տէր* Պետր[ո]ս *թվին ՌՄԼԵ (1786)–ին:*

1ա ես՝ տիրացու/// (աղաւաղուած սիւնագիր գաղտնագիր. «Պետրոս»). թվին ՌՄԼԵ (1786)–ին:

162ա Այս է տէր Պետրոս*:*

6. *1բ ես՝ տիրացու* Աւպատուր *գրեցի գիրս. թվն այս էր Հայոց ՌՄԽԷ (1798)* Սուրբ Սարգիս *եկեղեցին ձեռնա[մ]բ զտէր* Յարուն(=թ)իւն *ատքիպիսկապոսին... գրեցի գիօրս:*

7. *1ա (ԺԸ դ.) Այս գիրք* [Սուրբ Աստուածածնայ] *վանուց դուռն հիշատակ է /// է հա[ն]դիպի, որ ծախայ կամ հանի, պատիջ առ հայր իւր ու մայր, Աստուածածին անէծքն ի վե[րա]յ իւր տան, վերայ ուր տեղեկերուն. ամէն: Աստուած ողորմի ասացէ[ք], Աստուած ձե[զ] զող[որ]մի:*

8. 1բ (ԺԸ դ.) ես՝ մեղաւոր եւ անարժան տիրացու Խաչատուր, *վա՜յ ինձ ի (1000) բերան:*

9. 181բ (ԺԸ դ.) Այս գիրք [Սուրբ Աստուածածնայ *վ]անիցն է: Մի՛ ոք իշխեսցէ զայս գիրքս տանելով կամ ծախելով. զէ (7) պատիճն և զէ (7) անէծնք կայենի առցէ երկիրս, զինքն չարչարեսցէ, ևերբ մեռանի՝ հող մի՛ տացէ տեղ. այնպիսուն. այնպիսի մարդիք նզովեալ եղիցի ընդ Արիոսի:*

10. Պատառիկ պահպանակ Բ (ԺԸ դ.) Այս գիրքս Աւեխու *է:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 117բ, 178բ Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ Բաղտասար *վարդապետ* Բաղիշեցի. *ՌՃԿԹ (1720):*

ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1ա (առանձին բառեր եւ տառեր):

1771

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

(Բաղկացած է 2 տարբեր ձեռագրերից)

ԹԵՐԹ՝ 343—2 (տե՛ս Պահպանակ): ԿԱՉՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (342—243) վերջից, թուղթ:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ: Աւետարան Ղուկասու: Ժ—ԺԱ դդ.: 2 (Ա—Բ), սկզբից, ստացուած 1 թերթի վերին կէսի ընդլայնակի երկտակումից: Մագաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Բբ—Աա, Աբ—Բա «///միայն Յիսուս մանուկն... խառզել մկրտութիւն///» (Բ, 43—Գ,3) :

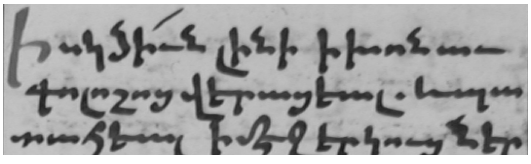
ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար: Կազմի կաշին՝ թեթեւակի ճերմուկած, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած:

Ջ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ք

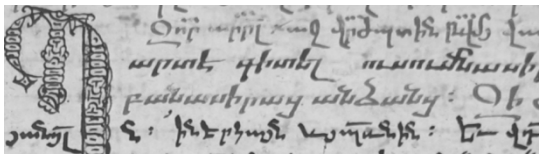
ՌՃ — 1651

ԳՐԻՉ՝ Յոհան (4ա—17բ), Վարդան երէց (18ա—238բ): ՍՏԱՅՈՂ՝ Արիստակէս վրդ. Խարդբերթցի:

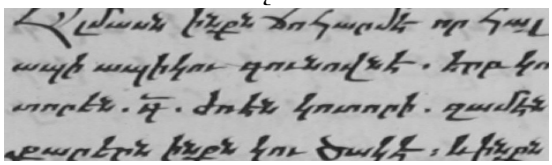
ԹԵՐԹ՝ 246. չգրուած՝ 1ա—3բ, 134բ, 245բ—6բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—Իx12 (Ա. 18): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով, թագի, վեցթեւեան աստղի եւ մաճիկի լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 20,5x15: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր (տարբեր, յաւելագրողի՝ 239ա—42բ), շղագիր՝ (243ա—5ա): ՏՈՂ՝ 28—30:

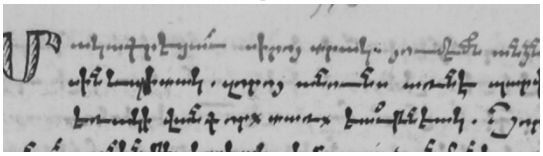
Նմուշ՝ 43ա

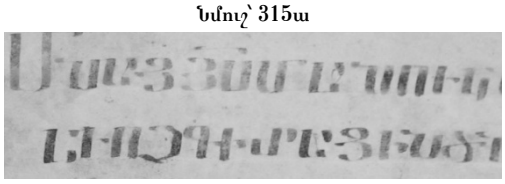
Նմուշ՝ 247ա

Նմուշ՝ 313ա

Նմուշ՝ 315ա

Նմուշ՝ Բբ

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ — Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 135ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական, թռչնային, գաւազան (19ա):

Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր, թղնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *4ա—238ա* [Բանիւ զանազանի]

1. *4ա—17բ* Երանելոյն Ներսիսի Տարսոնի եպիսկոպոսի Բացայայտութիւն արարեալ դաւանութեան սուրբ հաւատոյն — *Հաւատամք ի մի Աստուած…*

§ 1 ընդօրինակուած Յոհան գրչի ձեռքով:

2. ա. *18աբ* Վասն իշխանութեան գաւազան տալոյ վարդապետաց — *Նախ մտանեն յեկեղեցին…*

բ. *19բ—20ա* Քարոզ վարդապետաց, ի բան մարգարէին Դաւթի, որ ասէ. Գաւազան զօրութեան… — *Թէ վասն է՞ր գաւազանն զարդարելոյն…*

գ. *10ա—4ա* Վասն աստիճանացն վարդապետութեան, կամ որպէս ստանալի է զաստիճան վարդապետութեան — *Ասէ աւետարանիչն Ղուկաս, թէ. Եղեւ բան…*

3. *24ա—62բ* Յոհաննու Որոտնեցւոյ ասացեալ ի բան մարգարէին, որ ասէ. Ի սկզբանէ, Տէր զերկիր հաստատեցեր… — *Ով Տէր Աստուած իմ Յիսուս Քրիստոս…*

4. *63ա—130ա* Տիեզերալոյս րաբունապետի արարեալ Բան յԱւետարանէն Յոհաննու, որ ասէ. Ի սկզբանէ էր բանն… (Մատթէոսի Ջուղայեցւոյ) — *Կահաւորիմ, ով կաճառք լուսերամից…*

— *130ա* Ի լրումն գրոցս է ըստ ոճ կարգի յիշատակարանս (Մատթէոսի Ջուղայեցւոյ) — *Որ եւ այս տեսչութեան բան ըստ նախասացեալ Մեկնութեանն, որ ըստ Ղուկաս Աւետարանին է, դիցի, եւ իբրեւ զկրկին լոմայս այրոյն ընձայեսցի ձեր մեծանձնութեանդ: Արդ, սա է մասն ինչ յաշխատութենէ վարժապետին իմոյ՝ Գրիգորի Մեծի եւ մասն ինչ ի քրտանաց հարցն, եւ բոլորն իսկ առատաձիրն Տեառնէ, զոր եւ յոյժ աշխատութեամբ հաւաքեցի ի մի վայր՝ առ ի դիւրահասութիւն մանկանցդ նորածնելոց եկեղեցեացդ Հայաստանեաց: Ջոր եւ հայցեմ երկրամած դիմօք, ո՛վ դասք լուսափայլից, որք պատահիք այսմ աստուածաճեմ անդաստանիս, յիշեսջիք զանպիտանս ի բնաւս, զյոգնամեղ անձնս՝ զՄաթէոս սպասաւոր բանի, եւ զվարժապետն իմ՝ զՄեծն Գրիգոր, եւ զմիւս Գրիգոր րաբունի՝ զազգական իմ, զխնդրող այսմ աշխատանաց: Եւ զսակաւ ծրիկս ուղղութեամբ ընթերջիք, եւ զպակասն ուղղեցէք, եւ զաւելոր//(130բ)դն կշռել պարտիք, եւ սխալանացն ներեցէք, զի ոչ թէ լիապէս գրեալ է աստ, այլ այս գլխաւոր բանից եղեւ լուծումն եւ որք պիտոյ են մեծի աշխատութեան, իսկ զայլ մասնաւոր եթէ կամիք ի մեծ անդր գտջիք, որ բոլորն է մակագրեալ: Դարձեալ աղաչեմ զսակաւ յիշատակիկս գծել ի վերջս գրոց, որք գաղափարէք, եւ ասէք. Աստուած ողորմի, զի եւ դուք յիշեալ լիջիք ի գիրն կենաց, եւ որք բառնան՝ թողցի նմա ըստ գործոց իւրոց: Բայց սխալանաց թողութիւն հայցեմ, զի այնքան կարացի, եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս. ամէն:*

5. *130բ—2բ* Կանոն յորժամ կամիցին հրիստոնեա առնել, պարտ է զայս կարգաւորութիւնս կատարել — *Յորժամ Ը (8)—օրեա լինի տղայն…*

6. *133ա—210բ* [Գրիգորի Տաթեւացւոյ Լուծմունք Պարապմանց գրոցն Կիւրղի Աղէքսանդրացւոյ]

Տե՛ս նեո. 476, 368ա—450ա. *Յանկ/133աբ: § 1/135ա—203բ: 2. ա/204ա—7ա: բ/207ա: գ/207ա: Յիշ. Գրիգորի Տաթեւացւոյ՝ 210աբ:*

Տե՛ս Կիւրեղ Ալեքսանդրացի, Գիրք Պարապմանց, 1717, էջ 529-776:

7. *211ա—34ա* Եոամեծի եւ երիցս երանեալ բազմերջանիկ եւ տիեզերալոյս Մեծ հռետորի եւ անյաղթ փիլիսոփայի Հայոց Մեծաց Յոհաննու Որոտնեցւոյ արարեալ Մեկնութիւն բանին, որ ասէ. Ո՞ ստեղծ առանձին զսիրտս նոցա — *[Ն]երգծական իմն անխափան բնաւորեալ են միտք…*

8. *234ա—8ա* [Նախերգան]

ա. *234ա—5ա* Նախերգան — *Յամենայն զգալեացս, որք միանգամ ի գերագոյն գոյէն…*

Բ. [Յաւելագրութիւնք ժէ դ.]

1. *239աբ* Վասն համաոտողացն Սուրբ Գրոց… — *Ջևրարածքն եւ զՍաղմոսն, զերգ երգոցն եւ զԴանիէլն՝* Վարդան *վարդապետն… Պետ արար* Գրիգոր Տաթ[եւ]ացին *զՊարապմանց լուծմունքն: Եւ Քրիստոսի մարդասիրին փառք… ամէն:*

2. *240ա—1ա* [Ժամանակագրութիւն] — *Ի թվին Հայոց Նկէ (1018)… ազգ թուրքաց ի վերայ քրիստոնէից ի Վասպուրական… Ի ՌՃԱ (1602) թվին զԹուխար քաղաք այրեցին:*

3. *241բ—2բ* Պատմութիւն եւ խօսք վասն Յուդայի մատնչին, պղծոյն եւ անիծելոյն — *Արդ, ի հոգէկիր վարդապետաց այսպէս իմացաք…*

§ 1, 3 նոյն ձեռք, § 2 տարբեր:

4. *243ա—5ա* [Յիշատակարան Մեսրոպ վարդապետ Սմբատեանց Նախիջեւանցւոյ Վասն գործոց Գէորգայ Զորոդղի. 1867—1868 թթ.] — *Յամի Տեառն 1867, յամսեան յուլիսի տէր Գէորգի վեհափառ Դ կաթուղիկոսն…*

Խօսում է նաեւ թանգարանի հիմնադրման, «Արարատ» ամսագրի հրատարակման եւ վախճանուած միաբանների կայքի ժառանգման մասին:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1. (Յոհան գրիչ) 17բ

Ի յայս գիրըս խնամ արկեցէք
Փափաքանօք զսա կարդացէք,
Եւ որք կարդայք՝ւ օրինակէք՝
ԶՅոհան (չնչուած) գըրիչըս յիշեցէք։

2. *238բ Փա՛ռք... Արդ, ես՝* Աւրիստակէս *վարդապետ* Խարդբերթցի, *ի թվին ՌՃ(1651) եւտու գրել զսուրբ գիրքս, որ է Հաւատամքի Մեկնութիւնն, եւ Ասացուածք, եւ Լուծմունք Պարապմանց, յիշատակ ինձ եւ ծնօղաց իմոց՝ տէր* Կիրակոսին *եւ* Հռիփսիմին։ *Արդ, երես անկեալ աղաչեմ, սրբազան ընթերցողք եւ բանի սպասաւորդ, որք ընթեռնուք զսուրբ գիրքս եւ քարոզէք, յիշեսջիք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր զմեռեալս հոգով՝* զԱւրիստակէս *անուամբ եւեթ վարդապետս, զհայրն իմ՝ զտէր* Կիրակոսն *եւ զմայրն իմ՝* զՀռիփսիմէն *միով Տէր ողորմեաիւ եւ Հայր մեր յերկինսիւ եւ դուք ի միւսանգամ գալստեանն յիշեալ լիջիք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ. ամէն։ Դարձեալ յիշեսցէք ի Քրիստոս զտրուպս ամենայնի ծրող սորին՝* Վարդան *երէց գրիչս, զծնօղսն իմ եւ զուսուցիչսն իմ, եւ դուք փոխարէնն ընկալջիք ի Քրիստոսէ. ամէն։*

ԳՐՁԱՓՈՐՁ Յա [Դա]րձեալ սովորութիւն է ճանապարհորդին...։

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Բ

ԺՁ—ԺԷ XVI—XVII

ԳՐԻՉ՝ Յովաննէս բանասէր (247ա—302ա, 1590թ.), Յովաննէս դպիր (325ա—35ա, ԺԷ դ.), Գիրգորիոս (337ա—41բ, 1595՞ թ.), Տոլվէթ (315ա—23ա, ԺԷ դ., 1630—ից յետոյ)։

ԹԵՐԹ՝ 97(247—343). Չգրուած՝ 302բ—6բ, 342ա—3բ։ ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺX12 (Ձ չիf, է 8, Ը 9, Ժ 6)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ եռամաիիկ լուսադրոշով՝ 247—306, թագի, վեցթեւեան աստղի եւ մաճիկի լուսադրշմով՝ 307—343։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 20,5x15։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն (247ա—302ա, 315ա—41բ), երկսիւն (307ա—14բ)։ ԳԻՐ՝ նօտրգիր (Յովաննէս բանասիրի՝ 247ա—302ա), Ա գրիչ՝ 307ա—12բ, Տոլվէթ գրչի՝ 315ա—23ա, Յովաննէս դպիր՝ 327բ—35ա, Բ գրչի՝ 336ա), բոլորգիր (Գ գրչի՝ 313ա—4բ, Յովաննէս դպիր՝ 325ա—7ա, Գրիգորիս գրչի՝ 337ա—41բ)։ ՏՈՂ՝ 25—30։

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — *Լուսանցազարդ՝ բուսական։ Ձարդագիր՝ հանգուցագիր։ Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, սեւ։*

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ զանազան բծեր, միջից պակասաւոր (պրակ Ձ)։

ԾՆՈՒԹ. Բաղկացած է 4 յայտնի եւ 3 անանուն գրիչների ընդօրինակուած պրակների միացութիւնից։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *247ա—98ա* Պատմութիւն հանառաւտաբար Վասն յարեւելեան թագաւորացն պղծոյն եւ չար գազանին Թամուրա եւ այլոցն, զոր արարեալ էաջ վարժապետին Թովմայ վարդապետի

Տե՛ս նեռ. 1768, 291բ—342բ. § 1/*247ա—286ա*։ 2/*286բ—98ա*։

Տպ. Երեւան, 1999, Հ։

2. *286ա* Այս են չուտ որդոցն Իսրայելի — *Առաջինն՝ Յառամեասյ...*

3. *298ա—302ա* Պատմութիւն մեծի ռաբունապետին Թումայի, զոր արարեալ Կիրակոս բանասէր վարդապետի — *Ի թուականութեանս Հայոց Մեծաց ՊՂ—երորդի ե—երորդի (1446) եղեւ վախճան...*

Բ. *307ա—9բ* [Բանք զանազանք]

1. *307ա—9բ* [Յիշատակարանք ձեռագրաց]

ա. *307ա—9ա* [Յիշատակարան Յայսմաւուրքի] — *Փա՛ռք... Արդ, գրեցաւ... ի յիննհարիւր եւ ի Ժ(1461) ամին, յերկիրս Քաջբերունոյ, ի քաղաքս* Յարճէշ...

Տե՛ս տպ. Պատմութիւն Առաքելի Դաւրիժեցւոյ, 1897, էջ 420—423, Բ. Կիւլէսէրեան։ Յուցակ ձեռագրաց... Անկիւրոյ, 1956, էջ 797—800։

բ. *309ա* Յայլ գրէ գտաք եւ գրեցաք զայս այլ — *Եւ արդ, արեցաւ սա ի քաղաքս* Արծկէ...

գ. *309աբ* Զայս ալ յայլ գրէ գտաք եւ գրեցաք — *Ըստ նմին աւրինակի եւ այժմ... Աւետարանիս տեղւոյ եղեւ այրս* Մելիսէթ...

Լ. Ս. Խաչիկեան, «Ժե դարի հայերէն ձեռագրերի յիշատակարաններ», Ա, Երեւան, 1955, էջ 575—576։

2. *309բ—12բ* [Թուղթ Գրիգորի Կեսարացւոյ առ էջմիածնեցիս] — *Իմացէք, որ ճշմարիտ հովիւքն որքան էին յաշխարհի... այլ ես... Գրիգոր յորջորջեալս թէպէտ պակաւին կենդանի եմ...*

3. *313ա—4բ* [Վասն ականց պատուականաց] — *Ալմասն ինքն ճոհար մէ...*

4. *315ա—23ա* [Թուղթ Գրիգորի Կեսարացւոյ առ Փիլիպպոս վարդապետ] — *Մակագրեցաւ սիրոյ տրակ / Յումեմնէ անձնէ սին եւ պիտակ... / Զոր* Փիլիպպոս *լինի կոչեալ, / Բերան ձեռաց սա թարգմանեալ...//(322ա) գրեցեաւ թվին ՌՀԹ (1630) սեպտեմբեր ամսո ԻԱ (21), աւրն երեքշաբթի...*

5. *325ա—7ա* [Հրաժարում յաղանդոց] — *Պատասխանեն աւագ երիցունքն եւ ասեն. Այո, հայր սուրբ...*

6. ա. *327բ—30բ* Ոտանաւոր եւ ներբողեան ասացեալ Արիստակէս վարդապետի խարբերդցու Վասն աւրհնեալ խաղաքին յԵդեսիոյ, որ է ի Մէջագետս Ասորոց — *Ծառայ Քրիստոսի Յիսուսի՝ / Արիստակէս խնդրող բանի, / Աւրհնութեան գիրս գրեցի / Մայրաքաղաքին Ուռհայի...*

Օր. տպ. Ուշ միջնադարի հայ բանաստեղծ., Բ, էջ 229-39։

բ. *330բ—5ա* Ոտանաւոր ասացեալ Արիստակէս վարդապետի Վասն Ծոազատկին Հոռոմոց, որ յոյնք կոչին («Արիստակէս վարդապետի ասացեալ...») — Արիստակէս *խնդրող բանի, / Ես՝ որ տեղեաւ եմ* խարբերթցի */ եւ ի գեղջէն եմ* եղեգցի, */ Որդի* Կիրակոս *քահանայի...*

7. ա. *335ա* [Վասն տեսլեան, պատգամի եւ առածի] — *Տեսիլն այն է, որ ի միտքն տպաւորի...*

բ. *336ա* Արդարութիւն աստուածացեալ ընդ մէջ եւ այլն — *Այս է զի ցանկականս ի մէջս է...*

8. *337աբ* Դասի յառաջ հանելոյ սկիզբն այս է ըստ վարդապետաց եկեղեցոյ — *Իբր հարցմամբ երիս. Յումմէ՞, առ ո՞վ, վասն էր...*

Թէ ի՛նչ են նախերգանները եւ յետ քարոզի օրհնութիւնները:

9. *337բ—40բ* Ողբ եւ լալիք սուրբ Աստուածածնին ի դէմ Քրիստոսի — *Արդ, այս ամենայնի ոչ էր տեղեակ Մարիամ...*

10. *340բ—1բ* [Գիր օրհնութեան] — *Ի սուրբ եւ ի գերահռչակ ուխտէ եւ... ուր հասանի գիր աւրհնութեանս մերոյ... ամէն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

*1. 286ա (*Յովանէս *բանասէր) Մանաւանդ եւ ինձ՝ տառապեալ անձիս* Յովանիսի *բանասիրի եւ սակաւ գծագրօղի զՊատմութիւնն քաջ հռետորիս մերում* Թումայ *մեծ վարժապետի* Կաֆացո, *զոր սկսեալ ի յարեւելեան թագաւորացն ի չար գազանէն* Թամուրայ *մինչ ի կէտ կոչմանն, գրով եցոյց եւ հասոյց առ մեզ յեռնեալքս, զոր ընթերցեալ տեսաք եւ փափաքմամբ նօտրեցաք ի ՌԼԹ թվականիս (1590):*

*2. 337բ (*Գրիգորիս *գրիչ)*

Ջեռքս գնայ՝ դառնայ ի հող,
Գիրս մընայ յիշատակող.
*//*Գրիգորիոս *սորայ գըրող՝*
Ոտից ձերոց կօխան եւ հող:

341բ (Նոյն ձեռք) Ի ու եՃ/// (տասնաւորն ու միաւորը նոյն գոյնի թանաքով ջնջուած, հաւանաբար՝ ՂԴ—1595):

3. *323ա (*Տոլվէթ *գրիչ) Ջգծող սորա՝ զանխմաստ* Տոլվէթս *յիշեա:*

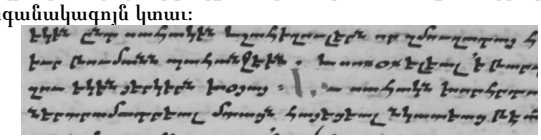
4. *325ա (*Յովաննէս *դպիր)* Յովանննէս *դպիր:*

1772
ԱՌԱՔԵԼ ԴԱՒՐԻԺԵՑԻ
ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

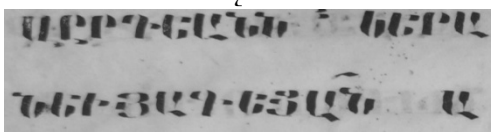
Երեւան Ռճժե — 1666

ԳՐԻՉ՝ Աւետիսի էրէց: ՍՏԱՑՈՂ՝ Առաքել Դաւրիժեցի:

ԹԵՐԹ՝ 419(3—419 թերթակալուած՝ Ա—Նժէ). չգրուած՝ 1բ, 2բ, 6բ, 366ա, 412բ—3բ, 419աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա—Լեx12 (Լե 11): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «AS» լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 21,5x15,5 (մի շարք թերթեր անհաւասար): ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 23: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ծաղկադրոշմ շագանակագոյն կտաւ:

Նմուշ՝ 145ա

Նմուշ՝ Բա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կիսախոռան՝ 7ա: Ջարդագիր՝ (7ա), թոչնագիր, հաճգուցագիր: Գոյներ՝ կամիր ուռուագծային:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Աւետարան Ղուկասու: Ժ—ԺԱ դդ.: 2 (Ա—Բ) + 2 (Գ—Դ), ստացուած ընդլայնակի ծալուած 2 թերթերից: Մազաղաթ, երկսիւն, բոլորագիծ երկաթագիր: Մանրանկարչութիւն — լուսանցազարդ (Բա) եւ համաբարբառ ի լուսանցս: Կարդալ՝ Դբ—Գա, Դա—Գբ, Բա—Աբ, Բբ—Ա՚ա «///Լուաւ Հերովդէս... զարհայութիւն Աստուծոյ///» (Թ, 7—27):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, տեղ—տեղ զանազան բծեր: Պատառիկ—պահպանակները՝ վնասուած: Կազմի եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

—3ա—417բ [Պատմութիւնք ժամանակաց Առաքելի Դաւրիժեցւոյ]

Տե՛ս նեռ. 1773, 3ա—436ա. *Նխ./3աբ: Յանկ/3բ—6ա: § ա/7ա—8բ: բ/8բ—12ա: գ/12ա—26բ: դ/26բ—38բ: ե/38բ—47ա: զ/47բ—52ա: է/52բ—60բ: ը/60բ—3ա: թ/63ա—5ա: ժ/65ա—7բ: ժա/67բ—90բ: ժբ/90ա—3ա: ժգ/93ա— 102ա: ժդ/102ա—6բ: ժե/107ա—10բ: ժզ/110բ—22ա: ժէ/122ա—32ա: ժը/132ա—41ա: ժթ/141ա—6բ: ի/146բ—53ա: իա/153ա—9բ: իբ/160ա—3ա: իգ/163ա—73ա: իդ/173ա—90բ: իե/191ա—210բ: իզ/210բ—5ա: իէ/215ա—21ա: իը/221ա—38ա: իթ/238ա—53ա: լ/253ա—64բ: լա/264բ—70բ: լբ/270բ—2ա: լգ/272բ—82բ: լդ/282բ—98ա: լե/298ա—300բ: լզ/300բ—2բ: լէ/302բ—6ա: լը/306ա—12: լթ/312բ—3բ: խ/313բ—7ա: խա/317բ—22ա: խբ/322ա—3բ: խգ/323բ—6ա: խդ/326բ—30ա: խե/330ա—7ա: խզ/337բ—40բ: խէ/340բ—3բ: խը/343բ—6բ: խթ/346բ—50ա: ծ/350ա—3ա: ծա/353ա—65ա (բոլորակ՝ 356բ): ծբ/365աբ: ծգ/366բ—74ա: 2/374բ—81ա: ծդ/381ա—90բ: ծե/390բ—412ա (վրջ. «...զսա անուանեմք երկրորդ Շահ Սէֆի»): ծզ/414ա—7բ տպ. Երեւան, 1990, Բ (սրբագրուած՝ այլ ձեռք):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

47ա Զգծագրող սորին յիշեցէք ի Քրիստոս՝ զԵրեւանցի Աւետիս *էրէց. այս Պատմագրէս երրորդ գիրք եմ գրեր:*

190բ եւ զտառապեալ գրչիս՝ Աւետիս *իրիցու* յԵրեւանցի *մէկ բերան Հայր մեղայիւ յիշեցէք ի Քրիստոս:*

417բ Յիշատակարան գրիս — *Փա՛ռք... Շնորհօք եւ ողորմութեամբ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի գրեալ եղեւ գիրքս, որ կոչի Պատմագիրք, ի Մեծ Թվականիս Հայոց ՌՃԺե (1666), ի մայրաքաղաքս* Երեւան, *ի դուռն սրբոյ եկեղեցոյս՝ որ անուանի* Կաթուղիկէ, *հոգաբարձութեամբ, ծախիւք եւ արդեամբք* Առաքել *վարդապետի, որ է նոյն ինքն այս Պատմագրքիս շինօղն եւ արարօղն՝* Թարվիզեցի Առաքել *վարդապետն, որ վասն զօրինակն բազ//(418ա)-մացուցանելոյ, եւ գրել զայս գիրքս, որ եւ այս հինգերորդ գիրք է, որ ինեան* Առաքել *վարդապետի ձեռացագիր օրինակէն գաղափարեցաւ: Որ յոլով ջանիւ եւ բազում հոգաբարձութեամբ ծախէ ինչս եւ ձեռամբ գրչաց գրել տայ, առաջին՝ վասն օրինակին բազմանալոյ, եւ երկրորդ՝ վասն առ Տէր յիշատակի: Արդ, որք հանդիպիք սմա կարդալով կամ օրինակելով, կամ զբօսնլով, սրտի մտօք յիշեցէք ի Քրիստոս զվերոյյիշեալ՝* զԱռաքել *վարդապետն, որ զանազան եւ պէս պէս կերպիւ բազում աշխատանս կրեաց վասն Պատմագիրքիս, եւ տակաւին եւս ի նոյն աշխատանս կայ: Վասն որոյ աղաչեմք յիշել ի Տէր զինքն իւրայօք, եւ զամենեսեան որք ունին աշխատանս ի սոյն գործառնութեանս: Ընդ սորցին, մաղթեմ յիշել ի Քրիստոս զիս՝ զփանաքի գրիչս* զԱւետիս *էրէցս, որ հարմանաւ* Առաքել *վարդապետին գրեցի զգիրքս վասն հասարակաց օգտի: Արդ, որք յիշէք զմեզ ի Քրիստոս եւ բաշխէք մեզ Աստուած ողորմի, եւ Քրիստոս Որդի, եւ Հայր մեր որ յերկինս, միոյն հազարապատիկ առնուցուք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ օրհնելոյն յաւիտեանս. ամէն: Հայր մեր...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 418բ Թվին ՌՃԺէ (1668), նոյեմբերի *մէկն,* Երեւան*: Ես՝* Արգուլեցի Քուրդումց *մղդսի* Աղամիրի *որդի* Զաքարիայ *այս Պատմագիրքս բերի* Ագուլիս *վասն օրինակելոյ: Աստուած ողորմէ աշխատաւորաց հոգոյն: Օրինակն գրել տվինք:*

2. 1ա Գիտեա, օվ հայր ցանկալի,
ազնուական եւ ամենեցուն սիրելի,
Արդ, առաքեցի զմխիթարական
Պատմագիրքս, զոր ի քէն խնդրեցի:
Բայց է սա ամենայն տեսողաց եւ լսողաց
յոյժ ըղձալի եւ փափագելի,
Զոր եւ հօլօվք տեսողաց ցանկացան
ընտանալ այսմ նորագոյն Պատմութեանցս գիր:
Երանի վայելչական եւ քեզ սիրելւոյդ
յոյժ պատշաճաւորի,
Որ սիրող լինիս յօժարութեամբ գեղեցիկ բանի
այսպիսի եւ մխիթարական մատենի:
Որ եւ նուաստս ի յանուն եւ հոգի, տեսանելօվ եւ ընթեռնլօվ սակաւ բանս ինչ որ բազում խնդութեամբ զուարճացա ի սիրտ եւ ըստ կարողութեան պատմուճանաւ զմխիթարիչ գիրքս այս խլաթեց: Նաեւ զմերում քաջ եւ արի մեծ վարդապետին եւս տեսանելով այսմ գիրք, յոյժ գոհութեամբ շնորհակալս եղեւ զծերունի հօր ընտիր վարդապետէն, որ զտկարութիւնն ի բաց ձգելօվ, յառաջ էա[ծ] այսքան պատշաճաւոր եւ պիտանի բան, զոր եւ մաղթանօք հայցեմք ի լեզւէ ամենեցունց մերում մարդասէր Տեառնէն, որ ընդ սրբոցն եւ ընդ երջանիկ վարդապետացն դասեսցէ զհոգիս նորա. ամէն, եղիցի, եղիցի: Զայս փոքր բանս գրեալ եղեւ յԱգուլիս եւ ի վանս Սուրբ Առաքելոյն Թումայի, *ի թվին ՌՃԺՀ(1720)—երորդումն եւ ի ԻԴ (24)—ն ապրիլ[ի]:*

3. 418բ (Շղագիր Համեմատութեամբ սորին տպեցաւ ի 1884 ամի, ըստ ձեռագիր օրինակի՝ Աթանաս *դպրի (1773), որ գտանի ի գրատան Ս. էջմիածնի: Սրբագրիչ՝* Սարգիս Գնունի Վանեցի*:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 7ա, 213բ, 417բ Գիրքս Սուրբ էջմածնա *է:*

ԳՐՉԱՓՈՐՁ Չա[ւ]գնեա մեզ, Աստուած... Նախադրութիւն առաջիկայ գրոցս... ազգէն որք են: 419բ Այս եղեւ յերիցս...:

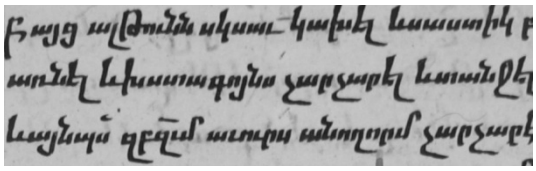
1773
ԱՌԱՔԵԼ ԴԱԻՐԻԺԵՑԻ
ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Կարբի ՌՃԺԲ — 1663

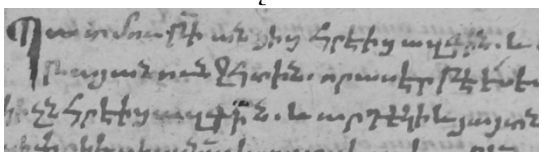
ԳՐԻՉ՝ Աթանաս դպիր:

ԹԵՐԹ՝ 452 (3—441 թերթակալուած՝ Ա.—ՆԼԹ). չգրուած՝ 1բ—2բ, 6բ, 431ա—2բ, 436բ, 437բ—52բ: ՊՐԱԿ՝ Ա.—ԼԷx12 (ԼԷ 9)+1x11: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, արեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 20,2x15:

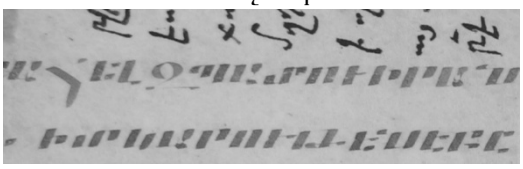
ԴՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր, նօտրգիր (սրբագրող յաւելագրողի՝ 420ա—30բ): ՏՈՂ՝ 23: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դոնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ սեւ կտաւ:

Նմուշ՝ 121ա

Նմուշ՝ 420բ

Նմուշ՝ Աա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 7ա: Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թուղնագիր, հանգուցագիր, հանգուցագիր: Գ ոյ ն ե ր՝ կամիր:

ՊԱՏԱՒԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Թէոդոռետոս Կիւրացի, Մեկնութիւն ԺԸ սաղմոսին (տուիմ 5—15): Ժ—ԺԱ դդ.: 1(Ա) + 2(Բ—Գ), ստացուած ընդլայնակի հատուած կէս (Ա) եւ ընդլայնակի երկտակուած 1 (Բ—Գ) թերթերի եզրահատումից: Մագաղաթ, երկսիւն, ուղղագիծ երկաթագիր: Կարդալ՝ Բբ, Գա, Բա, Գբ, Աա, Աբ «///[Ա՞]ռէնք Տեառն, ասէ. Ամ[բիծ են եւ դառնուցա]նեն զոգ[իս... Առդարութիւմ Տեառն] ուղիղ է, ուրախ առնէ զսիրտ... Աւէնք եւ վկայութիւմ///». տե՛ս REA, 1983, p. 242:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում զանազան բծեր, փոխրիկ պատռուածքներ: 450 չգրուած թերթի կէսը վերից վար մկրատուած: Կազմի կաշին՝ ճեղուած, եզերքը՝ մաշուած, դոնակը՝ վնասուած, կապիչներն՝ ընկած, դոնակի աստառը՝ խայխայուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *3ա–436ա* [Պատմութիւն ժամանակաց Առաքելի Դաւրիժեցւոյ]

— *3աբ* Նախադրութիւն առաջիկայ գրոցս Պատմութեան — *Պատմութիւն անցից հարուածոց...*

Խորագրից առաջ գրչից «Ւագնեա մեզ, Աստուած Փրկիչ մեր... ամէն»:

— *3բ–6ա* Աստուածով հանդերձ այս ինչ կայ կարգեալ ի Պատմութեան գիրս յայս — *Ա. Յաղագս տառապանաց՝ զոր ունէին կաթողիկոսքն... ԺԶ. Պատճառ առնելոյ զՊատմութեանց գիրս, յորում եւ յիշատակարան առնողին:*

–*7ա* Պատմութիւմ ժամանակաց, հաւաքեալ ումեմն Առաքեալ անուամբ վարդապետի, որում Տէր ողորմեսցի

ա. *7ա–8բ* [Ա. Յաղագս տառապանց, զոր ունէին կաթողիկոսք ի հարկապահանջութենէ բռնաւորաց. (ցանկից՝ 3բ)] — *Արդ, ի ժամանակս յետինս...*

բ. *8բ–12ա* Բ. Յաղագս գալստեան Սրապիոն վարդապետին ի Սուրբ Աթոռն Էջմիածին եւ լինելոյ կաթողիկոս — *Թէպէտ եղեն երկու կաթողիկոսք...*

գ. *12ա–26բ* Գ. Յաղագս գալստեան Շահ Աբասայ թագաւորին Պարսից յաշխարհս Հայոց եւ ունելոյ զամենայն, եւ վարդապետին Սրապիոնի դառնալոյ անդրէն ի տեղի իւր — *Իսկ կաթողիկոսքն երկոքին՝ Դաւիթ եւ Մելքիսէթ...*

դ. *26բ–39ա* Դ. Յաղագս առաջին գալոյ Ջղալօղլոյն, յորոյ պատճառէ ֆշեաց շահն բոլորովին բովանդակ զերկիրն Աւարատու, եւ զնորին մերձակայ սահմանակից երկիրսն ընդ նմին — *Եւ յետ կատարելոյ այս ամենայն գործոց...*

ե. *39ա–47բ* Ե. Յաղագս ֆշելոյ զամենափարթամ գիւղաքաղաքն Ջուղայոյ յերկիրն Պարսից — *Եւ արդ, յետ այսց ամենայնի, զոր պատմեցաք...*

զ. *47բ–52բ* Զ. Վասն երկրորդ անգամ գալոյն Ջղալօղլի սարդարին, եւ պարտեալ լինելոյն եւ դառնալոյն — *Եւ յորժամ եհաս Ջղալօղլի սարդարն ի Վան...*

է. *52բ–61բ* Է. Յաղագս յայտնելոյ Ջալալոցն եւ սաստիկ սովոյն եւ մարդակեր գայլոցն, եւ այլեւս աւարառութեանցն, որ ժամանեցին ի վերայ աշխարհի — *Եւ ի մէջ երկուց տիեզերակալացս...*

ը. *61բ–4ա* Ը. Յաղագս առման քաղաքացն Գանջայու եւ Շամախու — *Յետ երկրորդի գալստեան եւ դառնալոյ Ջղալօղլի սարդարին...*

թ. *64ա–6ա* Թ. թէ որպիսի պատճառանօք կոչեաց Շահ Աբաս զթագաւորսն Վրաց առ իմն, եւ հնարիւք դաւեաց զնոսա — *Ի ժամանակս թագաւորութեան Շահ Թահմազին...*

ժ. *66բ–8բ* Ժ. Միւս եւս պատմութիւն դաւաճանութեան Շահ Աբասին, զոր միւս անգամ արար ընդ թագաւորին Վրաց — *Վերոյասացեալ թագաւորն Կախէթու Աղէքսանդր...*

ժա. *68բ–92ա* ԺԱ. Պատմութիւն եւ պատճառ աւերման աշխարհին Վրաց, եւ մահուան Լաւասափ թագաւորին նոցա, որ եղեւ ձեռամբ Առաջին Շահ Աբասին — *Յորժամ դարձաւ Գորգի թագաւորն Վրաց...*

ժբ. *92ա–4բ* ԺԲ. Պատմութիւն նահատակութեան մօր Թամրազու թագաւորին Կախէթու ի նոյն Շահ Աբասէն — *Մինչ կայր Թամրազ թագաւորն յերկրի...*

ժգ. *94բ–104բ* ԺԳ. Պատմութիւն նեղութեանց՝ զոր կրեցին ազգն Հայոց յԱռաջին Շահ Աբաս թագաւորէն — *Ազգս Հայոց, որք մատամբն...*

ժդ. *104բ–10ա* ԺԴ. Միւս եւս պատմութիւն նեղութեանց, զոր կրեցին ազգն Հայոց յԱռաջին Շահ

Աբաս թագաւորէն — *եւ եղեւ յաւուրս ժամանակաց, յորում ամի էր…*

ժե. *110ա–4ա* ԺԵ. Վասն է՞ր ոչ գոյ ոչխարաց Քոդաւ յաշխարհին, որ Արաղըստան կոչի — *Արքայն* Շահ Աբաս Առաջինն…

ժզ. *114բ–27բ* ԺԶ. Պատմութիւն վասն ոչխարաց սրբոյն Կուսին Հոռիփսիմայ, թէ որպէս գտեալ եւ հանեալ եղեւ նա ի Ֆռանկաց, եւ թէ որպէս տարեալ եղեւ յԱսպահան քաղաք — *Ի ժամանակս առաջնորդութեան* Մելքիսէք *կաթողիկոսին*…

ժէ. *127բ–38բ* ԺԷ. Թէ որպէս կամ յինչ պատճառէ տարան յԱսպահան քաղաք զԱյծն սրբոյն Գրիգորի մերոյ Լուսաւորչին, եւ զքարինքն Սրբոյ Աթոռոյն էջմիածնայ — *Մեծ թագաւորն* Պարսից Առաջին Շահ Աբասն…

ժը. *138բ–48բ* ԺԸ. Յաղագս հարիւր թուման մուղադային, զոր շահն եդ ի վերայ Մելքիսէք կաթողիկոսին — *Արդ, որպէս կանխեաւ պատմեցաք…*

ժթ. *148բ–54ա* ԺԹ. Պատմութիւն կաթողիկոսութեան եւ փախստեան Սահակ կաթողիկոսին — *Որպէս կանխաւ պատմեցաք, թէ* Սահակն…

154ա Գրչի՛ց «Կերայ դառնիճ եւ արբի լեղի, ոչ էր դառն քան զաղքատութիւնն, բարձի զաղ եւ զարճիճն ի վերայ, ոչ էր ծանր քան զպարտս մարդոյն»։

ի. *154բ–61բ* Ի. Վասն հակառակութեան Սահակ կաթողիկոսին, զոր առաք ընդ Սուրբ էջմիածնայ եւ ընդ Մովսէս կաթողիկոսին — *Յետ փախստեան* Սահակ *կաթողիկոսին*…

իա. *161բ–9բ* ԻԱ. Պատմութիւն առաքինազործ արանցն Սարգիս եպիսկոպոսին եւ տէր Կիրակոսին, որք եղեն սկիզբն շինելոյ եւ հաստատելոյ անապատաց։ Որովք եւ պատճառք ամենայն բարեկարգութեան վանորէից եւ եկեղեցեաց, եւ նոցին բնակողաց — *Այս* Սարգիս *եպիսկոպոսս էր յաշխարհէն* Առարատեան…

իբ. *169բ–73ա* ԻԲ. Այլ եւս պատմութիւն վասն սոյն մեծ անապատիս — *Շարադրեսցուք վասն սոյն մեծ անապատիս…*

իգ. *173ա–84բ* ԻԳ. Պատմութիւն վարդապետութեան եւ վարուց սրբոյ վարդապետին Պօղոսի — *Սուրբ վարդապետն* Պօղոս *էր յերկրէն* Մոկաց…

իդ. *185ա–204բ* ԻԴ. Վասն վարդապետութեան եւ կաթողիկոսութեան տեառն Մովսէսի, ընդ որում եւ յաղագս նորոգութեան լուսակառոյց Սուրբ Աթոռոյն էջմիածնի — *Մեծահաւատ, սրբասնունդ…*

իե. *204բ–26ա* ԻԵ. Վասն վարդապետութեան եւ կաթողիկոսութեան տեառն Փիլիպոսի, յորում եւ վասն նորոգութեան եկեղեցեաց սրբուհի կուսանացն Գայիանայ եւ Հոռիփսիմայ, եւ յայտնելոյ նշխարաց նոցին — *Էէր* Փիլիպոս *կաթողիկոսն էր յերկրէն* Բարմայ…

իզ. *226բ–31բ* ԻԶ. Վասն նորոգութեան ամուանի վանորէից եւ շինութեան բազմածուխ եւ մեծավայելուչ եկեղեցեաց — *Որպէս ի գարնայնոյ ժամանակի…*

իէ. *231բ–7ա* ԻԷ. Վասն նահատակութեան տէր Անդրէաս Քահանային — *Եւ եղեւ զի Մեծ եւ* Առաջին Շահ Աբաս *թագաւորն*…

իը. *237ա–52ա* ԻԸ. Պատմութիւն նեղութեանց եւ վշտացն, զոր կրեցին հայ ազգաւ հրիստոնեայքն, որք բնակեալք են ի քաղաքն Իլով — *Ի վեր անդր ի կարգ պատմութեան…*

իթ. *252ա–67ա* ԻԹ. Թէ ո՞րք եւ որպէ՞ս եղեն վաճառք գտանելոյ զոճս եւ զգիտութիւնս արտաքին գրոց, եւ զարուեստս հերականութեան, եւ նորոգեալ սփոեցին ի վարդապետս Հայոց, որ բնաւին բարձեալ եւ անհետ էր լեալ — *Արդ, ի հին եւ ի վաղեմի ժամանակաց…*

լ. *267ա–78ա* Լ. Պատմութիւն վասն Սրբոյն Գրիգորի մերոյ Լուսաւորչի Աջին — *Որպէս աւանդութեամբ կայ կարգ…*

լա. *278բ–84ա* ԼԱ. Շարադրութիւն կաթողիկոսացն մերոց առեալ եւ սկսեալ ի սրբոյն Ներսիսէ Կլայեցւոյ եւ կարգաւ ածեալ եւ հասուցեալ մինչեւ ցժամանակս մեր — *Ջկարգս կաթուղիկոսացս վասն այն…*

լբ. *284բ–5բ* ԼԲ. Կարգ վարդապետաց սկսեալ ի Գոշէ Մխիթարայ գաւազանաւն, որ իջանէ յէջմիածնայ դասատունն — *Նախ էառ Մեծ վարդապետն* Մխիթար…

լգ. *286ա–96բ* ԼԳ. Թէ վասն որոյ պատճառի զնայազուն հրիստոնեայսն հանին ի քաղաքամիջէն Հսպահանու եւ տարեալ յեզր քաղաքին յայնկոյս գետոյն բնակեցուցին — *Ի ժամանակս թագաւորութեան* Երկրորդ Շահ Աբասին…

լդ. *296բ–312ա* ԼԴ. Պատմութիւն վասն ազգին Եբրայեցւոց բնակելոցն յԱսպահան քաղաքի, եւ այլոց եւս Եբրայեցի ազգին, որ են բնակեալ ընդ իշխանութեամբ թագաւորութեանն Պարսից, թէ վասն որոյ պատճառի դարձուցին յիւրեանց օրինացն ի կրօնս Մահմետի — *Յետ հանելոյ ազգին Հայոց…*

լե. *312ա–5ա* ԼԵ. Վասն շարժման մեծ Քաղաքին Թաւվիզու — *Ի թվականութեան Հայոց ՌՂ (1641)…*

լզ. *315ա–6բ* ԼԶ. Պատմութիւն վասն գերեզմանին եւ ոսկերացն Վարդ Պատրկայ — *Որպէս գրեալ է ի պատմութիւնս* Վարդ Պատրկայ…

լէ. *317ա–20բ* ԼԷ. Յաղագս շարժին որ եղեւ ի Վան քաղաքին եւ իւրում շրջակայ երկրին — *Արդ, ի թվականութեանս Հայոց ՌՂԷ (1648)…*

լը. *320բ–7ա* ԼԸ. Պատմութիւն եւ պատճառ կողոպտելոյ զանուանի վանիցն Վարագ կոչեցեալ եւ տանելոյ տանելոյ զԱւաք Սուրբ Նշանն, ի բերդն Խօշաբայ և դարձուցանելոյ ի Վան քաղաք – *Տէրն Խօշաբայ բերդին…*

լթ. *327ա–8ա* ԼԹ. Վասն գնալոյ Հուսէյն աղային ի Ջուլամերկ – *Իսկ Հուսէյն աղէն եւ փաշէն…*

խ. *328ա–32ա* Խ. Պատմութիւն վասն սատակման պիղծ Ջօմարին — *Յորժամ* Սուլէյմանբէկն *եւ* Ջօմարն…

խա. *332ա–6բ* ԽԱ. Պատմութիւն վասն սատակման Սուլէյման բէկին – *Որպէս պատմեցաք յառաջդ…*

խբ. *336բ–8ա* ԽԲ. Պատմութիւն վասն պարոնութեան Իբրահիմ բէկին, եւ դարձի Սրբոյ Նշանին ի Վան քաղաք – *Արդ, ի զրաւ այսր ամենայնի…*

խգ. *338ա–40բ* ԽԳ. Պատմութիւն վասն նշխարաց սրբոյն Յովհաննու Կարապետին, որ յայտնեցաւ ի ժամանակս յետինս զոր ի Հին Ջուղայ պահեալ կայր ի վաղուց ժամանակաց – *Արդ, ի ժամանակին յորում թագաւորն* Պարսից Շահ Աբաս…

խդ. *340բ–4ա* ԽԴ. Պատմութիւն նահատակութեան անմեղ մանկանն Նիկողայոսին – *Այս երանելի նահատակ՝* Նիկողայոս…

խե. *344ա–51ա* ԽԵ. Պատմութիւն նահատակութեան խոստովանող վկային Քրիստոսի սրբոյն Խաչատուրին – *Այս երանելի նահատակ* Խաչատուր…

խզ. *351ա–3բ* ԽԶ. Պատմութիւն նահատակութեան Սիրուն անուամբ Քրիստոնէին – *Այր ոմն, որոյ անունն էր* Սիրուն…

խէ. *354ա–6բ* ԽԷ. Պատմութիւն նահատակութեան Մխիթար անուամբ Քրիստոնէին – *Այր ոմն* Մխիթար *անուամբ…*

խը. *357ա–9բ* ԽԸ. Պատմութիւն վասն նահատակութեան Աւետիս անուամբ Քրիստոնէին – *Այր ոմն ազգաւ հայ…*

խթ. *359բ–62բ* ԽԹ. Յաղագս սմանչելեացն Աստուածոյ, որ եղեւ ի վերայ առն ումեմն, որ ի ժամ մահուանն իւրոյ ուրացաւ – *Ի ժամանակս յետինս, յամս թագաւորութեանն…*

ծ. *362բ–5ա* Ծ. Յաղագս մասնական հրակիզութեան, որ եղև ի Կոստանդնուպոլիս Մեծ քաղաքին – *Այսմ հրակիզութեան…*

ծա. *365բ–76բ* ԾԱ. Պատմութիւն Օսմանցոց թագաւորաց: Օսման օղլու կարգն այս է, որ կոչի խոնդքար – Օսման *օղլու կարգն ու սկիզբն…*

368բ «Կարգ Օսմանցոց թագաւորացն» առանց խորագրի է, որուած պարոյրաձեւ բոլորակով: Տե՛ս տպ. 1896, էջ 570–571:

ծբ. *376բ–7ա* ԾԲ. Ազգաբանութիւն Պարսից թագաւորացն – *Սկիզբն* Շըխ Սաֆին *է…*

ծգ. 1. *379բ–84բ* ԾԳ. Վասն անուանց եւ որպիսութեանց պատուական ականց – *Կայծ, որ է եաղութին…*

Սկզբում 377բ–9ա Աղիւսակ անուանց ականց ի վեց լեզու:

2. *385ա–91ա* Այս է գիրք ջօհարեւորում, որ կան ի վերայ աշխարհի, թէ որ տեղեաց հասցլ կու լինի: Նախ եւ առաջին ալմաստն – *Ալմաստն ԺԲ ազգ է…*

ծդ. *391ա–400ա* ԾԴ. Պատմութիւն Աղուանից աշխարհին, արարեալ Ծարեցի Յոհաննէս վարդապետին – *Իսկ արդ, յետ երկոտասան ամի…*

ծե. *400ա–20բ* ԾԵ. Բանիւ համառօտ նշանակեալ թվականաւ յըսկզբ[ա]նէ մինչեւ ցմեր ժամանակս – *Թվականաւ նշանակեալ համառօտ բանիցս… Ի Հայոց թվականին Ժ կարգեցաւ հինգհարիւրակն… զանուն* Շահ Սուլէյման *ասեն եւ գրեն յամենայն տեղիս:*

420բ–30բ սրբագրողի յաւելագրութիւնն է. տե՛ս Բ:

ծզ. *433ա* ԾԶ. Պատճառ առնելոյ զՊատմութեանց գիրս, յորում եւ յիշատակարան առնողին – *Աւրհնութիւն, գոհութիւն, բարեբանութիւն Տեառն իմոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի, որ ետ կարողութիւն ինձ նուաստի եւ տկարի եւ չանարդի բանի սպասաւորի՝* Առաքել *կոչեցեալոյ, ի վերջին դարուս եւ յերեկոյացեալ ժամուս, ի բնէ նորոգ սկսանել յառնել եւ ի շարազուգել զնորոգ յառաջ ածեալ զգիրս զայս, որ կոչի Պատմագիրք, նաեւ հասանել յաւարտ սորին, որ կատարեցաւ…// (435բ)… Այլեւ յորժամ հրամայեաց ինձ* Փիլիպոս *կաթողիկոս առնել զայս գործ, եւ ես սկսայ առնել, էր թվականն մեր ՌՃ (1651), եւ յամս Դ աշխատեցայ եւ հաւաքեցի մասն ինչ պատմութիւն, իսկ զկնի վաղճանի* Փիլիպոս *կաթողիկոսին, լքեալ թողի եւ ի բաց կացի ի սմանէ՝ տեսանելով զյոքնակի վտանգն եւ զմտատանջ երկն աշխատանաց որ ի սմա, որ ի վեր քան զկարն իմ ծանր թուեցաւ իմում տկարութեանս, եւ մնաց խափանեալ այս գործ ցժամանել թուականին մեր յամն ՌՃԷ (1658), եւ այնուհետեւ հրամանաւ* Յակոբ *կաթողիկոսին կրկնակի մտօք յայս գործ եւ սկսաք առնել մինչեւ ցհասանել թվականին մերոյ ՌՃԺԲ (1662) ամն, եւ յայսմ վայրի եղեւ դադարիլ մեզ ի գործառնութենէս այսմիկ: Այլեւ թէպէտ ի շրջագայութիւնս աշխարհաց ի բազում տեղիս մասնաւորաբար եղեւ գրեալ ի սմանէ, սակայն սկիզբն սորին եղեւ ի բարձրագահ* Աթոռն *ի* Սուրբ Էջմիածին, *եւ կատարումն եւս ի նոյն տեղին…: Եւ ունի գիրքս այս Պատմութիւնս ամաց վաթանից, եւ այն եւս*

որ ինչ եղեւ գտեալ եւ ի սեղանաւորս ար// (436ա)կեալ՝ շնորհօքն Քրիստոսի, իսկ թերին եւ թիւրն եւ այլ սոյնպիսիքն յիմս տգիտութենէ եւ ի տկարութենէ, վասն որոյ աղաչանօք խնդրեմ ի ձէնջ ներումն: Այլեւ դիպեցաւ պատահիլ ինձ այս գործ ոչ ի ժամանակս առոյգ երիտասարդութեան, այլ յողորմելի ծերութեան վասն զի ծեր էի, նաեւ յոյժ ցաւագար մարմնով, եւ ի լուսոյ աչքս պակասեալ եւ ի պնտութենէ ձեռքս թուլացեալ դողայր, սոյնպէս եւ յայլ ամենայն կարողութեանց տկարացեալ եւ ամենեքեան հանդէպ աչացս եկեալ կացեալ, եւ սպառնալիք գեհենին եւս քան զեւս ի վերայ իմ յաճախեալ: Վասն որոյ զերեսս իմ առաթուր ձեր եդեալ... ժոեմ մեծաւ պաղատանօք, զի շնորհիցէք մեզ զԱստուած ողորմին... եւ զոր դուք մեզ ընձեռէք, եւ ձեզ լիցի մասն եւ բաժին յաւուրն ահեղին... ամէն:

Անանուն մէկի կողմից ամբողջ գործը սրբագրուած է, տեղ–տեղ լրացուած եւ յաւելագրուած: Տե՛ս ստորեւ Բ:

Բ. *420բ–30բ* Պատմութիւն անցից հրէից ազգին Սապէթայ անուն ջհտին, որ ասէր թէ. Ես եմ Քրիստոսն Փրկիչն հրէից ազգին. եւ արդ եկի եւ յայտնեցայ, զի փրկեցից զնոսա, եւ այլոց իրակութեանց, որ սոցունց հետեւեցան – *Ի թուին կենարարին մերոյ Քրիստոսի Աստուծոյ ՌՈԿԷ (1667) ամին... զորոց զթիւն Աստուած միայն գիտէ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

437ա Փա՛ռք... որ ետ կարողութիւն անարժան, մեղսամած եւ փծուն գրչի՝ Աթանաս *դպրի, աւարտել զգիրքս՝ ի յետին ժամանակս շարագրեալ զԱռաքեալ վարդապետէն, որ այժմ կոչեն* Առաքեալ *Պատմագիր, ի թվաբերութեանս մերում ՌՃ եւ ԺԲ (1663) թվին, ի հայրապետութեան Ընդհանուր ազգիս Հայոց տեառն* Յակոբի *սրբազան հայրապետի, ի թագաւորանիստ քաղաքէն* Շօղ *կոչեցեալ, որ այժմ* Ասպահան *ասաի, եւ էր ազգաւ* Ջուղայեցի, *ի թագաւորութեան* Պարսից *երկրորդ* Շահ Աբասին, *յիշխանութեան* Աւարադեան *երկրին՝* Ամիր Գունայ խանի *որդի* Աբասղուլի *խանին, որ յայսմ ամի զնաջափղուլի խանն ձգեցին եւ տուին զերեւան* Աբասղուլի *խանին: Արդ, գրեցաւ գիրքս ի յերկիրն* Աւարադեան, *ի գիւղաքաղաքն* Կարբի, *ընդ հովանեաւ* Գաբրիէլի *եւ* Միխայէլի *հրեշտակապետացն եւ ամենայն սրբոց, որք աստ հաւաքեալ կան. թեմ եւ վիճակ մեծափառ ուխտին* Յոհաննավանից Սուրբ Կարապետին, *սուրբ Ստեփանոսի աջին եւ սուրբ Աստուածածնի վարշամակին, ի յառաջնորդութեան սուրբ ուխտիս՝ հեզահոգի, խոհեմ, հնազանդ* Յոհաննէս *արհեպիսկոպոսի, բնիկ գիւղաքաղաքէն* Կարբու, *զոր Տէր Աստուած զուխտն իւր հաստատ եւ զինքն անփորձ պահեսցէ մինչեւ ի խորին ծերութիւնն. ամէն:*

Տպ. Երեւան, 1990, Գ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. Պատառիկ պահպանակ Աա (Նօտրգիր) Թվին ՌՃԺՀ (1669) եւ՝ Ագուլեցի Քուրդունց *մղգսի* Աղամիրի *որդի* Ջաֆարիայ *այս Պատմութեան գիրքս տարայ* Ագուլիս *վասն օրինակի, գրել տվի: Աստուած ողորմի աշխատավորաց, եւ Քրիստոսի փառք:*

2. 437բ (Շղագիր) Ըստ այսմ բնագրի տպեցաւ ի 1884 ամի, ի տպարանի Մայր Աթոռոյ Սրբոյ Էջմիածնի, համեմատութեամբ ձեռագրի Աւետիք իրիցու (տե՛ս ձեռ. 1772), որ գտանի ի Մատենադարանի Մայր Աթոռոյս: Սրբագրիչ Ս[արգիս] Գնունի Վանեցի:

3. *(ԺԹ դ., շղագիր)* Գրիգոր Տէր–Մովսէսով:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 7ա, 204բ, 430բ Գիրքս Սուրբ Էջմիածնի *է:*

ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1ա Պատարագ անուշահոտ մատուցին զքեզ... Ջգործս ձեռաց մերոց ուղիղ արա ի մեզ, Տէր...:

1774

Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

(Բաղկացած է 2 տարբեր ձեռագրերից)

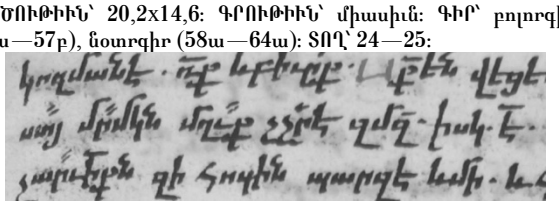
ԹԵՐԹ՝ 246: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ բալագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ծաղկադրոշմ շերտաւոր կտաւ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (Ա—Բ) + 2 (Գ—Դ), մագաղաթ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին՝ թեթեւակի ճերմակած, եզրերը՝ մաշուած, դռնակի աստառը՝ ֆայֆայուած:

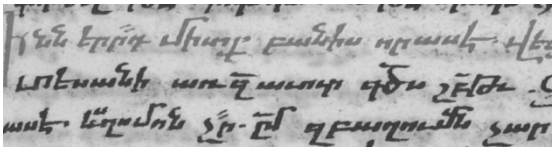
Ջ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ա

ԺԷ — XVII

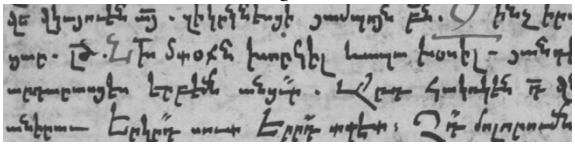
ԹԵՐԹ՝ 66 (1—66). չգրուած՝ 1աբ, 64բ—6բ: ՊԱՐԿ՝ Ա—Ջx12 (Ա 11, Ջ 9): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 20,2x14,6: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (2ա—57բ), նօտրգիր (58ա—64ա): ՏՈՂ՝ 24—25:

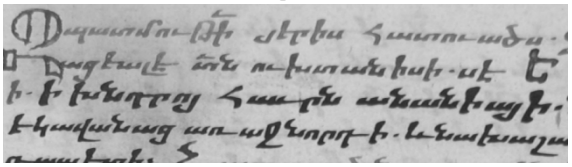
Նմուշ՝ Աա

Նմուշ՝ 13ա

Նմուշ՝ 58ա

Նմուշ՝ 68ա

ՎԻՃԱԿ՝ բավարար. թանաքից գրադաշտը գունափոխուած: Բ ձեռագրին միացնելու ժամանակ Զ պրակից 3 չգրուած թերթեր կտրուած հանուած: ԺԹ դ. 65ա ազատ թերթի վրայ գրուած Բ ձեռագրի խորագիրը՝ «Պատմութիւն Ուխտանէս եպիսկոպոսի...»:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–2ա–64ա Ն[որին Գրիգորի աշակերտի եռամեծի Յոհաննու Որոտնեցւոյ Համառօտ լուծմունք դժուարիմաց բանից ի Մեկնութիւն գրոցն Յորայ եւ ի բանս մեկնչաց]

Տե՛ս ձեռ. 1113, 3ա—105ա. *§ 1/2ա–7բ: 2.* ա/*7բ–14ա:* բ/*14ա–22բ: 3.* ա/*22բ–4բ:* բ/*24բ–5ա:* գ/*25ա–8բ:* դ/*28բ–31բ:* ե/*31բ–5ա:* զ/*35ա–7բ:* է/*37բ–40ա:* ը/*40բ–4ա:* թ/*44ա–5ա:* ժ/*45ա–9բ:* ժա/*49բ–54բ: 4.* ա/*54բ:* բ/*54բ–6ա:* գ/*56ա–7բ:* դ/*57բ–9ա:* ե/*59ա–61բ:* 5/*61բ–4ա (շար. թերի «Վասն խաւարի հարց... զոր ասեն վարդապետիք ժ կերպիւ///»): 6–7/չիք:*

Զ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Բ

ԺԶ — XVI

ԹԵՐԹ՝ 180 (67—246), չգրուած՝ 67աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺԵx12: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ ողկուզաձման լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 20,2x14,6: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 28:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. վերջից պակասաւոր, խոնաւութիւնից տեղ—տեղ գրադաշտը գունափոխուած, կարմրագիր խորագրերից ոմանք եղծուած: ԺԹ դ. օգտագործողի ձեռով շղագրով գլխակարգուած, երբեմն փոփոխելով բնագրի գլխակարգութիւնը:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–68ա–246ա Պատմութիւն յերիս հատուածս, զոր արարեալ է տեառն Ուխտանիսիսէ <ե> եպիսկոպոսի, ի խնդրոյ հաւրն Անանիայի Նարեկավանաց առաջնորդի եւ նախաշար վարդապետի. հատուածն առաջին. Յաղագս թագաւորաց եւ հայրապետաց մերոց, եւ երկրորդն. Վասն բաժանման Վրաց, եւ երոր[ր]դն. Յաղագս մկրտութեան ազգին այնմիկ Ծադն կոչեցեալ: Սկիզբն ասից

1. *68ա–148ա* [Հատուած առաջին. Յաղագս թագաւորաց եւ հայրապետաց մերոց]

ա. *68–78բ* Պատասխանի թղթոյն Անանիայի, եւ խոստումն կատարել զհայցուածս նորայ – *Զառ ի Հաւրէ լուսոյ շնորհաց...*

բ. *78բ–9բ* Յաղագս թագաւորաց: Սկիզբն յԱդամայ – *Աստանօր սկիզբն արասցուք պատմել...*

գ. *79բ–81ա* Յաղագս Նոյի – *Մարգարէանայ Ղամէք՝ հայր Նոյի...*

դ. *81աբ* Յաղագս Սեմա – *Սեմ՝ որդի հարիւրամէն[ի]...*

ե. *81բ–2ա* Դ. Յաղագս Աբրահամու – *Սա յԱդամայ քսաներորդ առաջներորդ...*

զ. *82աբ* Ե. Յաղագս Քամայ – *Քամ ծնանի զՔուշ...*

է. *82բ–3ա* Յաղագս Յաբեթի – *Յաբեթ ծնանի զԳոմեր...*

ը. *83ա* Յաղագս բաժանմա[ն]ց աշխարհաց երից որդոցն Նոյի – *Սահմանք Սեմայ ի Պարսից...*

թ. *83աբ* Եւ այլ սահմանք Քամայ – *Հոինիկոռուա մինչեւ զԳադիրոն, կողմն հարաւոյ...*

ժ. *83բ–4ա* Սահմանք Յար(=բ)եթի – *Ի Մարայ մինչեւ զԳադիրոն, ի կողմն հիւսիսոյ...*

ժա. *84ա* Յաղագս լերանց – *Եւ այս են անուանք երկոտասան լերանց...*

ժբ. *84ա* Յաղագս ծովու[ց] – *Ովկիանոս, որ կոչի համաշխարհական ծով...*

ժդ. *84ա–5ա* Եւ որ այլ ինչ զկնի բաժանման աշխարհաց – *Զհաւաստին ի սակաւուց որչափ կարացեալ ի...*

ժե. *85աբ* Յաղագս Հայկայ – Հայկս *այս գեղապատշաճեալ...*

ժզ. *85բ–6բ* Յաղագս ազգաց եւ ծննդոցն Հայկայ, եւ որ զինչ ի նոցանէ գործ – *Արդ, յա[յ]ժմ անցից ի թիւս մերոյ արանց...*

ժէ. *86բ–7ա* Յաղագս Արամայ պատերազմին սարտիւ նահատակութեան – *Սայ եղեալ այր պատերազմող...*

ժը. *87աբ* Յաղագս Արամա (=Արայի) – Արայն *այն գեղեցիկ՝ որդի* Արամայ...

ժթ. *87բ–8ա* ԺԹ. Յաղագս, որ ինչ զկնի մահուանն Արայի պատմին կար[գ]ի – *Ասացաք որ ինչ վասն ծննդոցն Հայկայ...*

ի. *88աբ* Ի. Յաղագս նահապետացն եւ դատաւորացն, որ կացին առաջնորդ եւ ժողովրդանն Իսրայէլի – *Աբրահամու իբրեւ եկն հաս...*

իա. *88բ–9բ* Յաղագս թագաւորաց Իսրայէլի – *Թագաւորեաց Սաուղ Իսրայէլի…*

իբ. *89բ–90բ* Թագաւորք Պարսից յազգէն Իսաճակայ – Կիւրոս *Թագաւորեաց ամս երեսուն…*

իգ. *90բ–1ա* Թագաւորք Հայոց ի Հայկազնեաց – *Թագաւորէ մեզ առաջին Թագաւոր՝* Պարոյր…

իդ. *91աբ* Յաղագս Հռաչեա թագաւորելոյն – Հռաչեա *Թագաւորեա[յ] Հայոց…*

իե. *91բ–2բ* Իե. Յաղագս Տիգրանայ — Տիգրան Առաջին *Թագաւորէ Հայոց…*

իզ. *92բ–3բ* Յաղագս թագաւորելոյն Արշակունեաց ի վերայ Պարսից եւ Հայոց – *Սկիզբն արասցուք քեզ պատմել զթագաւորութիւնն Պարսից եւ Հայոց…*

իէ. *93բ–5ա* Թագաւորք Հայոց՝ որ ի Պարթեւաց – *Առաջին Թագաւոր* Վաղարշակ…

իը. *95ա–6ա* ԻԸ. Սկիզբն թագաւորութեանն Յունաց – Յունաց *Թագաւորութիւնն յեսաւայ էր…*

իթ. *96ա–7ա* Յաղագս Արտաշիսի թագաւորին – *Թագաւորէ* Արտաշէս՝ *որդի* Արշակա…

լ. *97ա–8բ* Դ(=Լ) Վասն թագաւորելոյն Արտաւազդայ — Արտաւազդ՝ *որդի* Տիգրանայ…

լա. *98բ* Վասն թագաւորելոյ Աբգարու ի Հայք – *Թագաւորէ* Աբգար՝ *որդի* Արշամայ…

լբ. *98բ–9ա* Առաքումն իշխանացն Աբգարու առ Մառիննոս, յորում տեսին զՓրկիչն մեր, ուստի եղեւ սկիզբն հաւատոցն Աբգարու – *Ընդ այն ժամանակս եկաց ի գործ հազարապետութեան…*

լգ. *99աբ* Թուղթ Աբգարու առ Փրկիչն – Աբգար Լամացի՝ *իշխան աշխարհի…*

լդ. *99բ–100ա* ԼԴ. Պատասխանի թղթոյն Աբգարու, զոր գրեաց Թումաս առաքեալ հրամանաւ Փրկչին – *երանի իցէ, այնմ, որ հաւատայցէ յիս…*

լե. *100ա–1ա* Գնալն Թադէոսի առ Աբգար, եւ խաղոզել խաղաքին Ուռհայի – *Թովմաս առաքեալ մի յերկոտասանիցին…*

լզ. *101աբ* ԼԶ. Թուղթ Աբգարու առ Տիբեր կայսր Հռովմայեցւոց – Աբգար *արքա Հայոց՝ տեառն իմում* Տիբերիա…

լէ. *101բ–2ա* ԼԷ. Պատասխանի թղթոյն Աբգարու — Տիբեր *կայսր* Հռովմեացւոց՝ Աբգար *Թագաւորի Հայոց՝ խնդալ…*

լը. *102աբ* Թուղթ Աբգարու – *Դարձեալ առաքէ* Աբգար *առ* Տիբ(=բ)եր *ի ձեռն գրոյ…*

լթ. *102բ–3ա* Թուղթ Աբգարու – *Գրէ եւ առ* Արտաշես *արքայն* Պարսից… *103ա* Կայսերք – *Թագաւորէ* Գայիոս Երկրորդ… *103աբ* Կայսերք – Կղաւդէոս *Թագաւորէ…*

խ. *103բ–5ա* ԼՐ. Վասն թագաւորելոյն որդւոյն Աբգարու եւ Սանատրկոյ ի միում ժամանակի: Եւ յաղագս առաքելոյն մերոյ Թադեոսի եւ Բարղողիմէոսի – *Յետ մահուանն* Աբգարու *բաժանեցաւ Թագաւորութիւնն* Հայոց… *105ա* Կայսերք – Ներոն *Թագաւորէ… 105աբ* Կայսերք – *Թագաւորէ* Վեսպիանոս *ամս ժ…*

խա. *105բ–6ա* ԼԹ. Յաղագս Ա(=ե)րուանդայ – *Թագաւորէ* Երուանդ *զկնի մահուանն* Սանատրկոյ… *106աբ* Կայսերք – *Թագաւորէ* Տիտոս *ամս երկուս…*

խբ. *106բ–7բ* Վասն թագաւորելոյ Արտաշէս Հայոց – *Թագաւորէ* Արտաշէս՝ *որդի* Սանատրկոյ… *107բ–8ա* Կայսերք – *Թագաւորէ* Ներուաս *ամս…*

խգ. *108ա–9ա* Թագաւորելն Արտաւազդայ, եւ մեռանելն զարմանալի իմն մահուամբ – *Այլ թէպէտ եւ զկնի այսորիկ իմոյ բանիցս… 109աբ* Կայսերք – Մարկոս Անտոնիննոս… *109բ* Կայսերք – *Թագաւորէ* Կոմիդոս *ամս տասն…*

խդ. *109բ* Յաղագս Տիրանայ – *Թագաւորէ* Հայոց Տիրան՝ *որդի* Արտաշիսի… *109բ–10ա* Կայսերք – Սեւերիոս *ամբարիշտ… 110աբ* Կայսերք – *Թագաւորէ* Անտոնիննոս…

խե. *110բ* ԽԲ. Յաղագս Տիգրանայ – *Թագաւորէ Հայոց* Տիգրան *վերջին՝ եղբայր* Տիրանայ… *110բ–1ա* Կայսերք – *Թագաւորէ* Մակրինոս *ամս քսան…*

խզ. *111ա–2ա* Յաղագս թագաւորելոյն Վաղարշայ, եւ որ ինչ ի նմանէ գործ եւ պատերազմ ընդ խարզաց, եւ մահուան նորին – *Թագաւորէ Հայոց* Վաղարշ՝ *որդի* Տիգրանայ… *112աբ* Կայսերք – Մեխսիմիանոս *ամբարիշտ… 112բ–3ա* Կայսերք – *Թագաւորէ* Գորգիանոս… *113աբ Կայսերք* – *Թագաւորէ* Փիլիպպոս…

խէ. *113բ* ԽԶ. Յաղագս խոսրովու թագաւորելոյն – *Թագաւորէ Հայոց* Խոսրով Մեծ՝ *որդի* Վաղարշու…

խը. *113բ–4ա* Դարձեալ Վասն Խոսրովու — *Ի ժամանակս Թագաւորութեանն* Խոսրովու…

խթ. *114ա–5ա* Թիւ թագաւորացն Պարսից, որ Պարթեւաց մինչեւ ի վախճան – *Արդ, անցցուք ընդ թիւ Թագաւորացն* Պարսից…

ծ. *115աբ* ԽԹ. Արշաւանք Խոսրովու ի [վերայ] Պարսից, եւ հինայխնդիր լինել մահուանն Արտաւանա – *Իսկ ի գալ տարոյն՝ յետ սպանելոյն զ*Արտաւան… *115բ–6ա* Կայսերք – Դիկոս *չարաչար եւ անաւրէն… 116աբ* Կայսերք – Գաղոս *եւ* Վաղէնտիանոսի…

ծա. *116բ* Դարձեալ յարձակումն երկրորդ անգամ Խոսրովայ ի վերա Արտաշրի՝ առանց ուրուք աւգնականութեան – *Յետ մահուանն* Փիլիպպոս *կայսեր…*

ծբ. *116բ–7ա* Խաւսէ եւ խոստմունք Աւտաշրի Պարսից արքայի առ զաւս իւր – *Յետ այսքան աւերման…*

ծգ. *117աբ* ՇԲ. Գալն Անակայ առ Խոսրով յԱւտազ գաւառէ – *Իսկ ի գալն Անակայ առ Խոսրով…*

ծդ. *117բ–8ա* Կարգ թագաւորացն Հայոց եւ համար նոցին սկսեալ ի Վաղարշակայ մինչեւ ի Խոսրով, զոր սպան Անակ — Վաղարշակ *ամս ԻԲ (22)…*

ծե. *118աբ* ՇԴ. Յայտարարութիւնն որ ինչ զկնի մահուանն Խոսրովու – *Արդ, իբրեւ կատարեաց զկամս նենգութեանն… 118բ–9ա* Կայսերք – Վաղերիանոս և Գաղիոս… *Թագաւորէ* Կղաւդիոս *ամս մի…*

ծզ. *119բ–20բ* ՇԵ. Աւշաւունք Աւտաշրի ի Հայք զկնի մահուանն Խոսրովու – *Արդ, իբրեւ լուաւ* Աւտաշիր… *120բ* Կայսերք – *Թագաւորէ* Ուեղիանոս… *120բ–1ա* Կայսերք – [Պ]ոոբոս *թագաւորէ ամս վեց…*

ծէ. *121ա–2բ* ՇԶ. Յայտարարութիւն յաղագս սրբոյն Գրիգորի, թէ որպէս տարեալ լինէր յերկիրն Յունաց – *Արդ, ի գոռալն ընդ միմեանս… 122բ–3ա* Կայսերք – *Թագաւորէ* Կարոս… *123աբ* Կայսերք – Դիոկղէտիանոս *կռապաշտ…*

ծը. *123բ–5ա* Յաղագս նահատակութեան Տրդատայ նախան զթագաւորելն – *Արդ, իբր եհաս ժամանակ* Տրդատայ…

ծթ. *125աբ* ՇԸ. Յաղագս Կոստանդիանոսի Մեծի – *Թագաւորէ* Կոստանդիանոս *ամս երեսուն եւ չորս…*

կ. *125բ–7ա* Յաղագս սննդեան եւ ուսման եւ վարդապետութեան սրբոյն Գրիգորի յետ մահուանն Անակայ, եւ աղետին, որ եհաս ընտանեաց նորա եւ ազգականաց նորա ի զաւրացն Խոսրովու – *Յորժամ սատակեցին զնոսայ…*

կա. *127ա–9ա* Յաղագս խառասնից – *Մոռացումն եղեւ մեզ յիշատակել զնահատակութիւն…*

կբ. *129ա–31բ* Յաղագս չարչարանաց սրբոյն Գրիգորի – *Յառաջին ամին* Տրդատայ *[արքայ]ին Հայոց Մեծաց…*

կգ. *131բ–2ա* Յաղագս Տրդատա – *Թագաւորէ Հայոց* Տրդատ՝ *որդի* Խոսրովու…

կդ. *132ա–3բ* ԿԳ. Վասն սրբոց Հռիփսիմեանցն – *Յետ թագաւորելոյն* Դիոկղետիանոսի *կայսեր…*

կե. *133բ–4ա* Վասն հարուածոցն Տրդատայ, որ եհան(=ս) նմա ի Տեառնէ – *Արդ, իբրեւ էառ թագ քաջն* Տրդատն…

կզ. *134ա–5ա* Ելն ի Վիրապէն սրբոյն Գրիգորի – *Եւ առաքէն զնախարար ոմն* Աւտայ *անուն…*

կէ. *135աբ* Գալն Տրդատայ ի Հայք – *Իսկ ապա ի գալն* Տրդատայ *ի Հայք…*

կը. *135բ–7բ* ԿՁ. Յաղագս հաջութեանն Տրդատայ նախան զհաւատալն – *Իսկ թագաւորն* Տրդատ *զկնի ամենայն քաջութեան…*

կթ. *137բ–8բ* Դարձեալ ի նոյն խորհուրդ Յաղագս սրբոյն Գրիգորի երթալոյն ի ձեռնադրութիւն հայրապետութեանն – *Արդ, յորժամ եհաս հրաման ի Տեառնէ…*

ի. *138բ–9բ* Յաղագս եպիսկոպոսաց որք ընկալան աթոռ ի տեղիս—տեղիս ի սրբոյն Գրիգորէ յիւրաքանչիւր գաւս – *Արդ, յայսմ վայրի զաթոռակալս շարադրեցից…*

իա. *139բ–42բ* Յաղագս մկրտութեան Տրդատայ թագաւորին եւ իւայ[ն]իցն եւ ամենայն զաւրացն – *Արդ, իբրեւ եկն սուրբն* Գրիգոր…

իբ. *142բ–3ա* Գնալն երանելոյն Հեղինէի յերուսաղէմ ի խնդիր Սուրբ խաչին – *Յետ այսորիկ առաքէ սուրբն* Կոստանդիանոս *զմայր իւր…*

իգ. *143ա–4բ* Գ[ն]ալն Տրդատայ թագաւորին Հայոց ի Հռոմ առ Մեծն Կոստանդիանոս յաղագս միաբանութիւն հաւատոյ – *Ընդ ժամանակս ընդ այնոսիկ թագաւորեաց* Կոստանդիանոս…

իդ. *144բ–5բ* Դարձեալ ի նոյն խորհուրդ և յաղագս սրբոց առաքելոցն Պետրոսի և Պաւղոսի և Անդրէի նշխարհացն. յայլմէ Պատմութենէ – *Զայսու ժամանակաւ լուր եհաս…*

իե. *145բ–7ա* Յաղագս թագին երանելոյն Կոստանդինոսի, թէ ուստի՞ կամ որպէ՞ս յաջողեալ եղեւ ի նմայ ի Տեառնէ Շափոյ որիոյ (=Շապհոյ որդւոյ) Աշոտոյ ապահի պատրակի ասացեալ ի Պատմութեան իւրոյ – Կոստանդիանոս *թագաւորէ ամս երեսուն եւ երեք…*

իզ. *147ա–8ա* Ստուգաբանութիւն յաղագս Տրդատա թագաւորելոյն – *Գրեցաք ի մերում Պատմութեան…*

2. *148բ–246բ* Հատուած երկրորդ. [Վասն բաժանման Վրաց]

ա. *148բ–4բ* Վրաց պատճէն առաջին – *Ի ժամանակս թագաւորութեանն* Հռովմայեցւոց Մուրկայ…

բ. *151բ–5ա* Բ. Թուղթ տեառն Մովսիսի Հայոց կաթողիկոսի առ Կիւրտն Վրացա կաթողիկոս – Կիւրիոնի *Վրաց կաթողիկոսի…*

գ. *155ա–6ա* Գ. Պատասխանի թղթոյն տեառն Մովսիսի Հայոց կաթողիկոսի ի Կիւրիոնէ Վրաց կաթողիկոսէ – *Սրբասիրի եւ պատուականի տեառն իմոյ* Մովսէսի…

դ. *156ա–7ա* Դ. Պատճառ թղթոյն Հայոց կաթողիկոսի եւ պատասխանոյն Կիւրոնի, եթէ ո՞ր գտաւ եւ ո՞րպէս — *Արդ, զայսոսիկ թուղթս* Մովսէսի *Հայոց կաթողիկոսի…*

ե. *157ա–9բ* Ե. Յաղագս Կիւրոնի երկեղիւն եւ կասկածանաց — *Արդ, քանզի* Կիւրոնի *ոչ՛ իշխեցեալ…*

զ. *159բ–60ա* Թէ որպէս նենգութեամբ կոչեաց Կիւրոն զեպիսկոպոսն Յուտուայ Մովսէս առ իմն, եւ նա ոչ՛ գնաց յաղագս երկիւղի կասկածանաց. բայց ապա յետոյ գնաց յաղագս յանդիմանելոյ զնայ, թէպէտ եւ խափանումն առաւ ուխտին իւրոյ — *Իսկ իբրեւ մեռաւ* Մովսէս *կաթողիկոսն Հայոց…*

է. *160ա–1ա* Է. Գնալն Մովսէսի եպիսկոպոսի Յուտուայ առ Կիւրոն — *Բայց ապայ յետոյ գնացեալ…*

ը. *161բ–3բ* Ը. Որ ինչ զկնի այսօրիկ պատմի յաղագս Կիւրոնի — *Արդ, զայս նորա ասացեալ առ* Կիւրոն…

թ. *163բ–4ա* Թ. Պատճէն երկրորդ վասն բաժանման Վրաց զկնի մահուանն Մովսէսի — *Ի ժամանակն* Աբրահամու *Հայոց կաթողիկոսի…*

ժ. *164աբ* Ժ. Թէ զի՞նչ աւրինակաւ գրեաց Մովսէս եպիսկոպոսն Յուտուայ առ Վարթանէս Քերթողն գրել թուղթ առ վիճակեալս իւր եւ առ Կիւրոն եւ իշխանս աշխարհին — *Արդ, գրէ թուղթ եպիսկոպոսն* Մովսէս…

ժա. *164բ–5բ* Թուղթ առաջին Մովսէսի եպիսկոպոսի Յուտուայ առ Վրթանէս Քերթող մ(=տ)եղապահայ Աթոռոյ սրբոյն Գրիգորի — *Փափաքելի վիճակի քրիստոսեան…*

ժբ. *165բ–6ա* ԺԲ. Պատասխանի թղթոյն Մովսէսի եպիսկոպոսի ի Վրթանիսէ Քերթողէ — *Զգիր ողջոյնի սրբութեան քո ընկալայ…*

ժգ. *166աբ* Զկնի թղթոյն Մովսէսի եւ Վրթանէսի եւ ի սակ[աւ]ուց յայտարարութիւն — *Գրէ թուղթ շրջաբերական եպիսկոպոսն* Մովսէս…

ժդ. *166բ–8բ* Թուղթ շրջաբերական Մովսէս եպիսկոպոսի առ վիճակեալսն իւր — *Ի ժառանգութիւն երկնից վիճակեալք…*

ժե. *168բ–9բ* Պատասխանի թղթոյն Մովսէսի եպիսկոպոսին Յուտուա ի վիճակելոցն իւրոց — *Գիր ողջոյնի սրբութեան քո զխրատուիեան…*

ժզ. *169բ–70ա* ԺԶ. թուղթ շրջաբերական տեառն Վրթանիսի Քերթողի հայալեզու աշխարհն Յուտուա, ի խնդրոյ Մովսէսի եպիսկոպոսի առ ի հաստատել զնոսայ ի հաւատս — *Սրբասէր ուղղափառաց եւ ճշմարիտ ամենայն…*

ժէ. *170ա–1ա* ԺԷ. Պատասխանի թղթոյն Վրթանիսի հայալեզու աշխարհին Յուտուայ — *Տեսաք զթուղթ ուղղափառ հաւատոց ձերոց…*

ժը. *171ա–2բ* Յաղագս Յուտուայ, եւ որ ինչ վասն բղեշխին որ ի նմա լեալ, եւ վասն վրաց — *Ունիմ ի մտի եւ զայս եւս կարգեալ…*

ժթ. *172բ–6ա* Յաղագս Մովսէսի եպիսկոպոսին Յուտուա, թէ ուստի՞ կամ որպէս եկեալ ի պատիւ առաջնորդութեան, եւ գովութիւն նմայ, եւ կշտամբանք եւ ամբաստանութիւն Կիւրոնի եւ իշխանաց աշխարհին եւ այլոց — *Այլ յառաջ քան զձեռնարկելն մեր…*

ի. *176աբ* Թուղթ երկրորդ Մովսէսի եպիսկոպոսի առ(=ան) Վրթանէս վարդապետ Քերթողն — *Տեսի զգիր ողջոյնաբեր սրբութեան քո…*

իա. *176բ–7բ* Պատասխանի թղթոյն Մովսէսի եպիսկոպոսի ի Վրթանիսէ վարդապետէ — *Զգիր ողջոյնի սրբութեան քո…*

իբ. *177բ–9ա* Թուղթ Վրթանիսի Քերթողի առ Կիւրոն Վրաց կաթողիկոս եւ առ իշխանս աշխարհին, ի խնդրոյ Մովսէսի եպիսկոպոսէ պատճէնին — *Սրբասիրի տեառն* Կիւրոնի *Վրաց կաթողիկոսի…*

իգ. *179աբ* Թուղթ Վրթանիսի Քերթողի առ Պետրոս եպիսկոպոս ի խնդրոյ Մովսէսի եպիսկոպոսի — *Փառաւորելոյ տեառն* Պետրոսի…

իդ. *179բ–81բ* Թէ էՙր վասն ոչ գտաւ գրեալ ի Գիր Թղթոցն պատասխանի թղթոյն Վրթանիսի որ առ Կիւրոն եւ առ իշխանս աշխարհին եւ առ Պետրոս եպիսկոպոսն, զոր խնդրոյ եպսկոպոսին Մովսէսի գրեաց — *Թղթոյս այսոցիկ, որ գրեցաւ ի* Վրթանէսէ…

իե. *181բ–2ա* Թուղթ երրորդ Մովսէսի եպիսկոպոսի առ Վրթանէս Քերթողն — *Սրբասիրի տեառն* Վրթանիսի…

իզ. *182աբ* Պատասխանի երրորդ թղթոյն Մովսէսի եպիսկոպոսի ի Վրթանիսէ Քերթողէէ — *Ջողջոյն սրբութեան ձերոյ…*

իէ. *182բ–3ա* Որ ինչ զկնի երրորդ թղթին Մովսիսի, եւ վասն տեառն Աբրահամու, որ հանդերձեալ էր գալ յԱթոռ հայրապետութեան, եւ հայցումն Մովսիսէ ի Վրթանիսէ վերստին հաստատելոյ ի հաւատոյ եւ որ ինչ պատճառն էր — *Եւ զայս այսպէս կարգեալ կատարեցից…*

իը. *183ա–5ա* Թուղթ Վրթանիսի Քերթողի առ Մովսէս եպիսկոպոսն Յուտուայ որ է այժմ Գանձկէսի յաղագս հաւատոյ և վերստին հաստատելոյ — *Զգիր քո ընկալայ, Տէր իմ…*

իթ. *185աբ* Որ ինչ զկնի թղթոցն Վրթանիսի, զոր խնդրեաց Մովսէս ի խորհուրդ հաւատոց, եւ որ այլն եւս — *Արդ, զայսոսիկ պատմեալ նմա* Վրթանիսի…

լ. *185բ–7ա* Լ. Յաղագս Աբրահամու, որ հանդերձեալ էր գալ յաթոռ հայրապետութեան Հայոց հրամանաւ Սմբատայ Վրկան մարզպանի եւ այլոց նախարարացն Հայոց – *Սկիզբն արասցուք պատմել…*

լա. *187աբ* ԼԱ. Յաղագս Սմբատայ Վրկան մարզպանի, թէ յո՞րմէ յազգէ եւ յորո՞մ ժամանակս եղեւ մարզպան – *Գրեմ քեզ այժմ, որ յաղագս մերոյս* Սմբատայ…

լբ. *187բ–8բ* Ձեռնարկ, զոր խնդրեաց Սմբատ Վրկան մարզպան յայսմ եպիսկոպոսացն, որք դարձեալ էին, եւ նորին հրամանաւ ի Դվին կարգեալ կաթողիկոս Հայոց յետ մահուանն Մոսիսի, եւ զիւր ձեռնարկն ետ նոցա – *Ամենագովելոյ եւ փառաւորելոյ…*

լգ. *188բ–9ա* Ձեռնարկ Սմբատայ, զոր ետ եպիսկոպոսացն, զորոց անուանսն վերագոյն գրեցաք հանդերձ Վրթանիսիդ եւ այլովք միաբանելովք – *Ըստ բանիդ ձերում, նոյնպէս եւ ես՝* Սմբատ Վրկան…

լդ. *189ա–90ա* Յաղագս Վրթանիսի Քերթողի – Վրթանէս *այս վարդապետ եղեալ Հայոց…*

լե. *190ա–2ա* Յաղագս եպիսկոպոսացն այնոցիկ միւսանգամ ժողովելոյ ի ժամադրեալ տեղին հաստատեալ իւրեանց առաջնոյդ – *Յետ կարգելոյ կանոնսն…*

լզ. *192աբ* Որ ինչ զկնի ձեռնադրութեանն Աբրահամու խաւսք եւ խոստովանութիւնք ժողովոյն ձեռնարկ թղթովն, զոր ետուն Աբրահամու – *Թողլով զոչ կարեւորագոյնս…*

լէ. *192բ–3բ* Ձեռնարկ, զոր ետուն Աբրահամու Հայոց կաթողիկոսի միաբանութենէ աշխարհիս Հայոց, այնոքիկ ոյք էին ընդ իշխանութեամբ Հոռոմոց ի թագաւորութեանն Մուրկայ եւ յաշխարհակալութեանն Խոսրովու Պարսից արհայից արհայի – *Իմ* Աբրահամու *Հայոց կաթողիկոսի…*

լը. *193բ–5ա* Դարձեալ վասն Վրթանիսի վարդապետի – *Կամիմ դարձեալ երկրորդել…*

լթ. *195ա–6ա* Յաղագս աւրհնութեան Սուրբ իւղոյն, զոր աւրհնեաց Աբրահամ հայրապետն ի խնդրոյ եպիսկոպոսացն, որ ժողովեալ էին առ նա – *Իսկ ապայ զկնի կատարման իրացն…*

խ. *196աբ* Խ. Յաղագս որ ինչ զկնի այսորիկ պատմի – *Արդ, զայս այսպէս կարգեալ…*

խա. *196բ–7բ* ԽԱ. Թուղթ Մովսիսի եպիսկոպոսին Յարտաւայ առ Աբրահամ Հայոց կաթողիկոսն – *Սրբասիրի տեառն* Աբրահամու *Հայոց կաթողիկոսի…*

խբ. *197բ–8բ* Պատասխանի թղթոյն Մովսէսի եպիսկոպոսին Յուրտաւայ յԱբրահամէ Հայոց կաթողիկոսէ – *Սրբասիր[ի]ս տեառն* Մոսիսի *եպիսկոպոսի…*

խգ. *198բ–200ա* Թէ ընդէ՞ր եկն Մոսէս եպիսկոպոսն Յուրտաւայ անդ[ր] եպիսկոպոսացն, որ ի ձեռնադրութեան Աբրահամու – *Թուղթս այս առաջին, որ գրեցաւ ի* Մովսիսէ…

խդ. *200ա–1բ* Թուղթ առաջին Հայոց կաթողիկոսի առ Կիւրոն Վրաց կաթողիկոս ի ձեռն Պետրոսի եպիսկոպոսի եւ այլ ազատաց, ի խնդրոյ եպիսկոպոսի. Ա. – *Սրբասիրի տեառն* Կիւրոնի *Վրաց կաթողիկոսի…*

խե. *201բ–2բ* Պատասխանի առաջի թղթուն տեառն Աբրահամու Հայոց կաթողիկոսի, ի Կիւրոնէ Վրաց կաթողիկոս[է] – *Սրբասիրի տեառն իմոյ* Աբրահամու *Հայոց կաթողիկոսի…*

խզ. *202բ–4ա* Յաղագս որ ինչ զկնի թղթոյն Աբրահամու եւ Կիւրոնի – *Տեսեալ զպատասխանի թղթոյն տեառն* Աբրահամու…

խէ. *204ա–5ա* Թուղթ երկրորդ տեառն Աբրահամու Հայոց կաթողիկոսի առ Կիւրոն Վրաց կաթողիկոսի(=ն) – *Զգիր ողջոյնաբեր ձերոյ…*

խը. *205աբ* Պատասխանի երկրորդ թղթոյն տեառն Աբրահամու Հայոց կաթողիկոսի, ի Կիւրոնէ Վրաց կաթողիկոսէ – *Զինչ գրեալ էիք իմացայ…*

խթ. *205բ–7ա* Որ ինչ զկնի երկրորդ թղթին Աբրահամու եւ պատասխանոյն Կիւրոնի – *Իսկ արդ, յայսոսիկ թուղթս…*

ծ. *207ա–10ա* Թուղթ երրորդ տեառն Աբրահամու Հայոց կաթողիկոսի առ Կիւրոն Վրաց կաթողիկոսն – *Զի՞նչ առնեմք, ով պատուական եղբայր…*

ծա. *210աբ* Պատասխանի երրորդ թղթին տեառն Աբրահամու Հայոց կաթողիկոսի ի Կիւրոնէ – *Սրբասիրի եւ ճշմարտասիրի տեառն* Աբրահամու…

ծբ. *210բ–2բ* Որ ինչ զկնի երրորդ պատասխանոյն պատմի վասն Կիւրոնի – *Արդ, զայս այսպէս պատասխանի արարեալ…*

ծգ. *212բ–3ա* Յաղագս Պետրոսի եպիսկոպոսի – Պետրոս *այս եպիսկոպոս լեալ…*

ծդ. *213ա–4ա* Թէ ո՞րպէս պատմի վասն թղթոցն Սմբատայ Վրկան մարզպանի, դարձեալ ի նոյն խորհուրդ – *Այլ թուղթն* Սմբատա Վրկան *մարզպանի…*

ծե. *214ա–5ա* Թուղթ տեառն Սմբատայ Վրկան մարզպանի առ Կիւրոն Վրաց կաթողիկոս – *Սրբասիրի տեառն* Կիւրոնի *Վրաց…*

ծզ. *215ա–6ա* Պատասխանի թղթոյն տեառն Սմբատայ Վրկան մարզպանի, ի Կիւրոնէ Վրաց կաթողիկոսէ – *Փառաւորելոյ տեառն* Սմբատա Վրկան *մարզպանի…*

ծէ. *216ա–8ա* Թէ որպէ՞ս յերկուս կողմ[ա]ն բաժանեալ զկամս իւր Կիւրոն կեղծաւորութեամբ – *Ասել կա մեզ առաջի…*

ծը. *218ա–9բ* Թուղթ Մովսէսի եպիսկոպոսին Յուտաւայ առ տէր Սմբատ Վրկան մարզպան – *Աստուածաշնորհ պատուով պայծառացելոյ…*

ծթ. *219բ–20բ* Պատասխանի թղթոյն Մոսէսի եպիսկոպոսին Յուտաւայ, ի Սմբատայ Վրկան մարզպանէ – *Ջգիր ողջունի սրբութեան ձերոյ ընկալաք…*

կ. *220բ–1ա* Յաղագս երրորդ պատճենին, որ ինչ վասն բաժանմանն Վրաց գրեցան, եւ յայտարարութիւն ժամանակաց – *Ծրեցան եւ գլխաւորեցան թուղթքս…*

կա. *221ա–9բ* Յաղագս Կիւրոնի կշտամբութեան եւ որ ինչ ի նմանէ գիր եւ բան ընդդէմ Աբրահամու երրորդ թղթոյն, եւ որ այլ եւս ի բանից պատասխանի – *Ջհաւաստին որչափ կարացեալ ի բազմաց…*

կբ. *229բ–33բ* Յաղագս յայտարարութեան առաջին պատճառին, որ վասն բաժանման Վրաց ի Կիւրոնէ – *Գրեմ քեզ այժմ որ ինչ մերոցս ելեալ…*

կգ. *233բ–5ա* Յաղագս երկրորդ պատճառի բաժանմանն Վրաց, որ եղեւ ի հակառակութենէ Կիւրոնի – *Ջայս ասելով մեզ յայլոց պատմագրաց…*

կդ. *235ա–6բ* Դարձեալ ի նոյն խորհուրդ խնդրոյ յայլմէ Պատմութենէ – *Երկունք այսոքիկ են որք…*

կե. *236բ–7բ* Թէ յորո՞մ ժամանակի հաւատացին աղուանք յառաջ քան զհայ՞ ի Պատմութենէ իւրեանց – *Լսելով զայս մեզ պատմագրացն Աղուանից…*

կզ. *237բ–40ա* Դարձեալ ի նոյն խորհուրդ վասն Կիւրոնի, որ ինչ զկնի թղթոցն պատմի – *Ջամենայն յարմարեալ կարգեցից քեզ…*

կէ. *240ա–2ա* Յաղագս սրբոյն Շուշանա – *Արդ, այսուհետեւ ըղձալին քո…*

կը. *242ա–3ա* Առաջարկութիւն յաղագս շրջագայութեան թղթին տեառն Աբրահամու Հայոց կաթողիկոսի – *Արդ, որ վասն բաժանման Վրաց…*

կթ. *243աբ* Թէ յորո՞մ ժամանակի անիծաւ չար ժողովն Քաղկեդոնի, եւ մնալ Հայոց եւ Աղուանից միաբան, եւ Վրաց բաժանումն ի Հայոց, եւ զկին այնորիկ գիր շրջաբերական տեառն Աբրահամու Հայոց կաթողիկոսի – *Քառասներորդ երրորդ ամ էր թուականին Հոռոմոց…*

ի. *243բ–6բ* Թուղթ շրջաբերական տեառն Աբրահամու Հայոց կաթողիկոսի – *Նազելի եւ վեր քան զբան ի… բայց միայն գնել ինչ եւ կամ գնոյ/// (շար. թափուած):*

1871 թ. Վաղարշապատի հրատարակութիւնը կատարուած է այս ձեռագրից:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

Պահպանակ Դա Soann archiepi in massilie, 1847 ամի:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 2ա, 68ա, 246բ Գիրքս Սուրբ էջմիածնի *է:*

ԳՐՋԱՓՈՐՁ Պահպանակ Աա (ԺԹ դ. շղագիր) Շահատակութիւն: Պահպանակ Բա (նոյն ձեռք ռուսերէն 5 բառի բացատրութիւն) КЛОНИТЬ իջուցանել… Պահպանակ Դբ (նոյն ձեռք) Մասնակցութիւն:

1775
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ
(Բաղկացած 6 տարբեր ձեռագրերից)

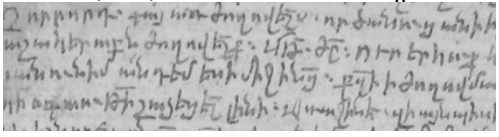
ԹԵՐԹ՝ 211: ԿԱՋՄ՝ ճնշագծերով շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ մասն Ա ձեռագիր (Ա), սպիտակ թուղթ (Բ):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքը՝ վնասուած, կապիչներն՝ ընկած:

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ս

ԺԴ — XIV

ԹԵՐԹ՝ 8 (Ա + 1—7): ՊՐԱԿ՝ 1x8: ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 21,2x15,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 35:

Նմուշ՝ 5ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. գրադաշտը խոնաւութիւնից գունափոխուած, առանձին տողեր ամբնթեռնլի, սկիզբից, միջից եւ վերջից պակասաւոր: Ա թերթը օգտագործուած որպէս կազմաստառ: Առկայ թերթերի ներթականութիւնը՝ խառը:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1ա–7բ* [Քառոգգիրք]

ա. *Պահպանակ Աբ, 1ա–2բ ///(սկ. թափուած) բայ զի առ երրորդութիւնն բազում [հերձ]ուածք ընձիւղեալք լինէին… եւ զշաւիղս ձերոց խռովեցուցեն: Երկ[րորդ]///(շար. թափուած):*

բ. *5աբ* [ԿԲ…]—///*(սկ. թափուած) կին դաշտանի: Ոչ է զարմանք, թէ հոգի եղծանէ…*

գ. *5բ* ԿԳ. Յաղագս նորին. բան Գ: Բեր զմատուս fո եւ տես զձեռս իմ եւ այլն — *Ըստ երանելոյն Ագուստինոսի. Եռակի են կայան մարդոյ... զնոսա յետ յարութեանն /// (շար. թափուած):*

դ. *6ա—7բ* [ՁԲ]...—/// *(սկ. թափուած) [բա]ժանեաց, այլ ըստ իւրում առատաձիր բարութիւնն...*

ե. *7բ* ՁԳ. Յաղագս նորին. բան Բ: Ամէն ամէն ասեմ fեզ, եթէ ոչ nf ծնցի վերստին... — *Սուրբն Նիկոդէմոս կամեցեալ յաղագս փրկութեան... խրատիչս խորհրդականս գտեալ ի իմաս ///(շար. թափուած):*

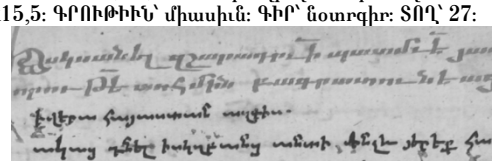
զ. *3ա* [ՂԵ...]—/// *(սկ. թափուած) Գ Թագաւորութիւն Ի. Մի՛ պարծեսցի կորն...*

է. *3ա—4բ* ՂԶ. Յաղագս նորին. բան Գ: Միթէ կարիցէ կոյր կուրի առաջնորդել, ոչ ապաէն երկոքին ի խորախորատ անկանիցեն — *Յայսմ Աւետարանի խրատէ ծէրն... ընդդէմ անհրաւութեանց գործ/// (շար. թափուած):*

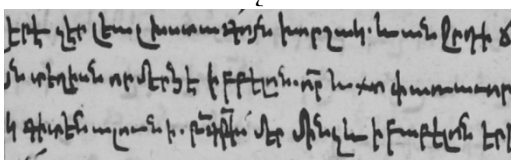
Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Բ

ԺԷ — XVII

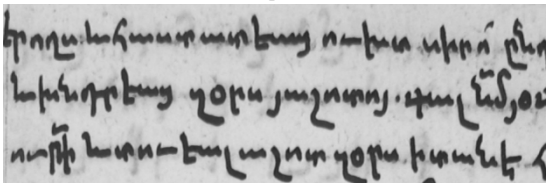
ԹԵՐԹ՝ 68(8—21, 58—103, 137—144). չգրուած՝ 8ա: ՊՐԱԿ՝ Ա—Ը x12 (Ը 8): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 21,5x15,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 27:

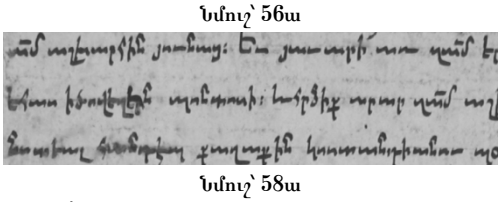
Նմուշ՝ 9ա

Նմուշ՝ 24ա

Նմուշ՝ 56ա

Նմուշ՝ 58ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. վերջից պակասաւոր, թերթերը՝ խառնուած, ցեցակեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. [Բանիւ զանազանիւ]

1. *8բ—16ա* Յոհաննու Տարօնացւոյ, ըստ արժանեաց կոչեցեալ վարդապետի աշակերտի երանելոյ վարդապետին [Անանիայի Ար]շարունեցւոյ, Շարադրութիւն պատմութեան Տանն Բագրատունեաց ի վերայ Հայաստանեաց, զոր արարի հրամանաւ տեառն Պետրոսի Հայոց կաթողիկոսի արժանաւոր աթոռակալի սրբոյն Գրիգորի Հայոց Լուսաւորչի, իմաստուն եւ հանճարեղ գիտնաւորի գրոց սրբոց եւ ուղիղ դիտապետի եկեղեցւոյ Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ ի Տանս Թորգոմայ — *Ի սկսանել գշարադրութիւն Պատմութեան յաղագս Թագաւորութեան տոհմին* Բագրատունեաց...

2. *16ա—21բ, 58ա—64բ* Պատմութիւն յաղագս Սրբոյ խաչին, որ Հացունեաց կոչի, եւ թէ որպէս դարձաւ ի Պարսից աշխարհէն խաչն աստուածընկալ, եւ յայնժամ մասն ընկալեալ տիկնոջն Սիւնեաց — *Եւ եղեւ յետ Թագաւորելոյ* Մաւրկայ...

3. *64բ* [Սմանչելիք ի Տրապիզոն ի ձեռն Պետրոսի Գետադարձի] — *Եղեւ երբեմն ժամանակ, զի յաւուր Յայտնութեան Տեառն...*

4. *64բ—5ա* [Վասն Սրբոյ Երրորդութեանն] — *Աստ՝ Հայր, հաստատեաց՝ Որդին, սրբեաց՝ Հոգին Սուրբ...*

5. *65ա—6ա* [Վասն առոգանութեան] — *Առոգանութիւն՝ առերգութիւն կոչի...*

Բ. *66ա—103ա* [Պատճառք ճառից եւ տօնից]

1. *66ա—8բ* Պատճառ Քրիստոս ծնեալ ճառին [Գրիգորի Աստուածաբանի] — *Ի ժամանակս* Վաղէսի *եւ* Վաղէնտիանոսի...

2. *68բ—9բ* Պատճառ Ի պահու իմում կացից [ճառին Գրիգորի Աստուածաբանի] — *Ի ժամանակին իբրեւ կոչեցեալ եղեւ...*

3. *69բ—71ա* Պատճառ նաւակատեաց — *Հինգ տօն ի տարւոջն տօնէին եբրայեցիքն...*

4. *71ա—3բ* Աստուածածնի պատճառ — *Արարիչն արարածոց եւ ճարտարապետն բոլորից...*

5. *73բ—88ա* [Խորհուրդք ութօրէից] — *Աստուած յայտնութիւնն է աւր Ծնընդեան...*

6. *88ա—92ա* Յաղագս Գալստեան Սուրբ Հոգւոյն — *Հանեալ զաշակերտսն Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս...*

7. *92ա—4ա* Պատճառք տօնի Դաւթի եւ Յակոբու — *Արդ, ինչ ամենայն տօնից հաւատացելոց...*

8. *94ա—6ա* Պատճառք տօնի սրբոյն Ստեփանոսի — *Նախասարկաւագ կոչեցաւ սուրբ Ստեփանոս...*

9. *96ա—7ա* Պատճառ տօնի Յակոբու եւ Յոհաննու՝ որդոցն Զեբեդեա — *Որդիք Որոտման անուանեցան Յակոբոս...*

10. *97բ* Պատճառ Ջատկի այս է – *Այսօր Տեառն մեր եւ Փրկիչն գայ յԵրուսաղէմ…*

11. *97բ–9բ* Յաղագս Համբարձման Տեառն յերկինս – *երիս քառասունս կատարեաց Քրիստոս…*

12. *100ա–3ա* [Պատճառ Թղթոցն առաքելոց] – *Յաղագս Թղթոց առաքելոց այսպէս իմանալի է…*

Գ. [Բանիւ զանազանիւ]

1. *103բ, 137ա* Կարգադրութիւն Աւետնութիւնաբեր ցուցակիդ, թէ յումմէ եղեւ սկիզբն աւանդութեան, զոր գրով եառուն մեզ անսղալ հիմն կարգի հրիստոնէութեանս – *Յետ հարիւր եւ երեսուն/// (բաց) թարգմանութիւն հայերէն լեզուի…*

2. *137ա–42ա* [Հարցմունիւ եւ պատասխանիւ զանազանիւ] – *Հարցումն. Զանազա՞ն են միմեանց… նախանձն եւ ոխն: Պատասխանի. Ըստ հասարակ տեսութեանն՝ ոչ զանազանին…*

3. *142ա–4բ* [Ի հասարակաց խրատուց Յովհաննու Երզնկացւոյ]: Կանոնիւ վասն եպիսկոպոսի եւ խրատ ամուսնացելոց – *Ջորրորդ. Գրեմք կանոն այնոցիկ, որք սրբութեամբ սնանին… եւ առողջանալի ցաւք յացնմանէ լինին /// (շար. թափուած):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

8բ (տե՛ս Զ ձեռագրի վերջում):

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Գ

ԺԷ — XVII

ԹԵՐԹ՝ 36 (22—57): ՊՐԱԿ՝ Ա—Գx12: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 21,2x15,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 24:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում տեղ—տեղ խոնաւութեան հետեւեր, փոորիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, ցեցակեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–22ա–57բ [Ժամանակագրութիւն Մատթէոսի Ուռհայեցւոյ]

Տե՛ս նեւ. 1731, 77ա—273բ. *§ ա/46ա–57բ, 22ա–45բ (վրջ. «…յարիցեն եղբարք ի վերայ միմեանց սպանութեամբ եւ յարեան». տե՛ս տպ. 1898, էջ 1–72):* բ–դ/*չիք:*

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Դ

ԺԷ — XVII

ԹԵՐԹ՝ 33 (104—136): ՊՐԱԿ՝ 3 (է—Թ, այլ նեռ)x12 (Թ 9): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 21,2x15,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 27:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ զանազան բծեր, փոորիկ պատռուածքներ, վերջից պակասաւոր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *104ա–8բ* Համառօտ եւ պայծառ տեսութիւն եոամեծին Գրիգորի (Գրիգորի Տաթեւացւոյ Լուծմունք եւթաղեայ Յաոաջաբանին ի Թուղթս Պօղոսի) – *Ընդ ուսումնասէր եւ փոյթ: Լուծմունք.* Եւթաղ *գրէ առ ճգնաւոր ոմն* Աթանաս…

2. *108բ–12բ* Նորին Գրիգորի աշակերտի Յոհաննու Որոտնեցւոյ Լուծմունք համառօտ դժուարիմաց բանից ի Գիրս գրչութեան Արիստակիսէ Հռետորէ

Տե՛ս նեւ. 267, 444ա—55ա. *§ ա/108բ–9բ:* բ/*109բ–10ա:* գ/*110ա:* դ/*110աբ:* ե/*110բ:* զ/*110բ:* է/*110բ–1ա:* ը/*111ա:* թ/*111ա:* ժ/*111աբ:* ժա/*111բ–2բ:*

Տպ. երևան, 1962, էջ 321-40, F:

3. *112բ–8բ* Նորին Գրիգորի Լուծումն համառօտ ի խրատ գրչութեան Գէորգեա վարդապետի, զոր նա խնդրեալ էր Կոստանդեա գրչի եւ ապա Գոյներիցանց Ստեփանոսի

Տե՛ս նեւ. 267, 429ա—44ա. *§ ա/112բ–3ա:* բ/*113ա–6բ:* գ/*116բ–7բ:* դ/*117բ:* ե/*117բ–8ա:* զ/*118աբ:*

Տպ. երևան, 1962, էջ 341-58, F:

4. *118բ–23ա* Դաւթի Անյաղթ փիլիսոփայի Ներգինաց [Էականց գիրք] – *Ի քանի՞ս բաժանի էակն եւ յո՞րս: Երկակի…*

5. *123բ–9բ* Գիրք ի վերայ բնութեան հաւրական եւ մասնական, հահանայի ումեմն աշխատեալ Իշաւհան

Տե՛ս նեւ. 745, 153ա—70բ. *§ 1/ 123բ–9ա:* 2. *ա/129ա:* բ/*129ա:* գ/*129աբ:* դ–ե/*չիք:*

Ձի օգտագործուած քնն. բնագ., երևան, 1979:

6. *129բ–30ա* Նիւթ եւ նշան շարապի, որ օգտէ լերդի եւ ստամոհոց եւ գլխոյ – *Աո ծոր ժ դրամ…*

7. *130ա–5բ* Բուսայիդայ իմաստնոյ Քաղուածոյ Յաղագս կազմութեան մարդոյ

Տե՛ս նեւ. 1713, 390բ—4բ. *Նխ/130աբ: § ա/130բ–1ա:* բ/*131ա (խորագիր՝ «Վասն ականջից»):* գ/*131ա:* դ/*131աբ:* ե/*131բ:* զ/*131բ:* է/*131բ–2ա:* ը/*132ա:* թ/*132աբ:* ժ/*132բ:* ժա/*132բ:* ժբ/*132բ:* ժգ/*132բ:* ժդ/*132բ–3ա:* ժե/*133աբ:* ժզ/*133բ:*

Ձի օգտագործուած քնն. բնագ., երևան, 1974:

8. *134ա–6բ* [Գրիգորի Տաթեւացւոյ Լուծմունք Առաքինութեանցն Արիստոտէլի]

Տե՛ս նեւ. 58, 297ա—306ա. *Յանկ/134ա: Լուծմունք/134ա–6բ (վրջ. «…փափկութիւն ասի, իսկ այլ գգայու///». շար. թափուած):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

123ա Ձգրիչն յիշեսջիք ի սուրբ եւ ի մաքրափայլ աղօթս ձեր, եւ զրաբունին իմ՝ զտէր Ղազարն, եւ քաջ երաժըշտականն Երզրնկացին։

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ե

ԺԷ — XVII

Թերթ՝ 47(145—191)։ Պրակ՝ Ա—Դx12 (Ա 11)։ Նիւթ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ եռամաիկ լուսադրոշմով։ Մեծութիւն՝ 21,2x15,5։ Գրութիւն՝ երկսիւն։ Գիր՝ նօտրգիր։ Տող՝ 31։

Վիճակ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից գաղաշրջը տեղ—տեղ գունափոխուած, փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, ցեցակեր, վերջից պակասաւոր։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

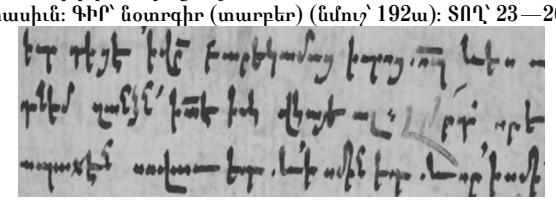
–145ա–191բ [Համառօտ ժողովումն մեկնութեան սուրբ մարգէն եսայու ի լուսաւոր մեկնչացն՝ տեառն Եփրեմի Խորին Ասորւոյ, Յովհաննու Ոսկիբերանի, Կիւրղի Աղէքսանդրացւոյ, հրամանաւ տեառն Հայոց Հեթմոյ, արարեալ լուսաւոր վարդապետին Գէորգայ. ձեռ. 2281, 116ա] – *Ծածուկ միշտ եւ անյայտն բանք օրինաց... բնակեալն յերկին։ Եւ այս////(շար. թափուած)։*

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Զ

ԺԷ — XVII

Գրիչ՝ Յովանէս դպիր Ամասիացի։ Ստացող՝ Սահակ եպս.։

Թերթ՝ 20 (192—211)։ Պրակ՝ 2 (իթ, լԱ)x10։ Նիւթ՝ թուղթ, եռամաիկ լուսադրոշմով։ Մեծութիւն՝ 21,2x15,5։ Գրութիւն՝ միասիւն։ Գիր՝ նօտրգիր (տարբեր) (նմուշ՝ 192ա)։ Տող՝ 23—26։

Նմուշ՝ 192ա

Վիճակ՝ բաւարար. սկզբից եւ միջից պակասաւոր, լուսանցային մասերում խոնաւութեան հետեւ, փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *192ա–200բ* [Դաւթի փիլիսոփայի Ներբողեան ի Սուրբ Խաչն... — *Բարձրացուցէք ի զՏէր ամենայն տուած մեր..., ձեռ. 677, 240ա] ///Յանել կամ ի հուր այրելն եւեթ...*

2. *200բ–3բ* Յիշատակարանք, որ եղեն վասն Քրիստոսի առաջի Պոնտացո Պիղատոսի՝ իշխանին Հրէաստանի – *Յամս ութհուտասաներորդի իշխանութեանն կայսեր Թագաւորին յունաց...*

Միջից պակասում է մի ամբողջ պրակ։

3. *203բ–10բ* Երանելոյ եպիփանու եպիսկոպոսի ասացեալ Յաղագս Յարութեանն Քրիստոսի, ասացեալ ի Մաթէոս, Մարկոս եւ ի Ղուկասու Մեկնութենէ – *Ամենափրկագործ տնօրէնութեանն Քրիստոսի... մինչեւ մերձ ի մեռանել։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

203բ Քրիստոս Աստուած... ողոմեա ստացողի սորա՝ տէր Սահակ եպիսկոպոսի եւ ծնողաց սորի[ն], եւ գծողի սուրբ ճառիս՝ Յովանէս դպիր Ամասեացոյ, եւ ծնողին իմոյ՝ մղսի Ալէքսանի, եւ մոր իմոյ՝ մղսի Մկլէիին, եւ թխթի կոկողիս՝ մղսի Պետրոսին, եւ ամենայն արեան մերձաւորաց, ընթերցողիս եւ լսաւղացդ առհասարակ ողորմեսցի. ամէն։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 8բ Իշատակ է Հարցմանցն կամ թէ կանոնքս ի դուռս Սուրբ Երորդութեան։ Ով չունի իշխանութիւն ծախելոյ կամ գրաւելոյ. ով որ ծախէ կամ գրաւէ, զմսան Ուդայի, պատիճն կայենի առցէ։ Թիվն ՌՃՒ (1671)։

2. 8բ (ԺԷ դ.) Իշատակ է Հարա[ն]ց Վարքս յի դուռն Սուրբ Երորդութիւնն։ Նայ իշխանութիւն չունի ծախէ կամ գնէ։

3. 8բ Յիշեցէք, ընթերցողք, զժողովողս ազգային հնութեանց՝ զմիաբան Սրբոյ էջմիածնի զՄեսրովբ եպիսկոպոս Սմբատեանց Նախիջեւանցի, ի 20 ապրիլի, 1886 ամի (վրան քիմիական մատիտով խազուած)։

ԿՆՔՎԱԴՐՈՇՄ 210բ Քրիստոսի ծառայ Խուակաս։ (1714)։

ԳՐՉԱՓՈՐՁ 211ա Գրչափորձ. տիրացու Ղազար։ 211բ Այսօր անճառ... Ողորմեայ ինձ Տէր...։

1776

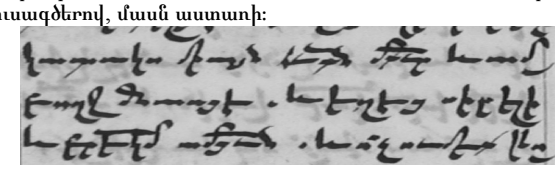
ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՔԱՒԻՑ ԺՈՂՈՎՈՑՆ, ՈՐ Ի ՆԻԿԻԱՅ Ի ՍԱՐԴԻԿԻԱՅ Ի ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ ԵՒ ՅԵՓԵՍՈՍ

Կոստանդնուպոլի՞ս ՌՄԹ — 1760

Գրիչ՝ Նիկողայոս դպիր։

Թերթ՝ 331—6 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած՝ 1ա—3բ, 28բ, 58բ, 327բ—31բ։ Պրակ՝ 28x12 (Բ 13, ե, Թ 10, ԻԸ 4)։ Նիւթ՝ թուղթ, լուսագծերով։ Մեծութիւն՝ 21,8x16,4։ Գրութիւն՝ երկսիւն։ Գիր՝ նօտրգիր։ Տող՝ 31։ Կազմ՝ ճնշագծերով շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ մասն պահպա-

նակներէ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 3 (1—3) + 3 (329—331), թուղթ լուսագծերով, մասն աստառի:

Նմուշ՝ 74ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թանաքից գրադաշտը գունափոխուած: Կազմի կաշին՝ ցեցակեր, եզրերը՝ մաշուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *4ա—28ա* Համառօտ նախադրութիւն սուրբ ժողովոյն Նիկիայու, որ է առաջին տիեզերական ժողով — *Ի ներքոյ թագաւորութեան* Մեծի *օգոստոսի* Կոստանդիանոսին...

— *28ա* [Յիշատակարան թարգմանութեան]— *Թարգմանեցեալ ի նուաստ՝* Յակոբ *դպրէն, ի լեզուէն յունաց եւ լատինացւոց ի փառս Աստուծոյ եւ ի զուարճութիւն Հայկազունեաց:*

Բ. *29ա—44բ* Պատմութիւն սուրբ ժողովոյն Սարդիկայ, իբր մասն ինչ առակցական Նիկայու — *Իբրեւ հայ[ր]ն* Նիկիայու, *որոց ճշմարիտ...*

Գ. *45ա—58ա* Պատմութիւն Կոստանդնուպօլսոյ ժողովոյն, որ է երկրորդ ընդհանրական ժողով — *Յամի չորրորդի, յետ* Սաբտիկիոյ *ժողովոյն...*

Դ. *58ա—327ա* Պատմութիւն սուրբ ժողովոյն Եփեսոսի, որ է երրորդ տիեզերական ժողով

— *58ա—65ա* [Նախապատմութիւն սուրբ ժողովոյն Եփեսոսի, 65ա] — *Յետ* Նեբ[ա]արիոսի, *նսաւ յաթոռն...*

1. 65բ—108բ Սկսանի մասն առաջին: Ճառ Պռոկղոս վերատեսչին Կիզոյ, ասացեալ ի մէջ մեծի ժողովարանին Կոստանդնուպօլսոյ, առաջի Նեստորին, վասն մարդեղութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի — *Այսօր կուսական տօնախմբութիւնն զլեզու մեր...*

2. *109ա—226բ* Մասն երկրորդ, որով պարունակին գործ գործեալ ի մէջ ժողովոյն

ա. *109ա—63բ* Սկիզբն սուրբ ժողովոյն Եփեսոսի: Գործ առաջին — *Յետ բդեշխութեանն* Թէոդոսի *երեքտասան...*

բ. *163բ—6բ* Երկրորդ գործ սուրբ ժողովոյն Եփեսոսի — *Յետ բդեշխութեան տէրանց մերոց...*

գ. *167ա—8ա* Գործ երրորդ: Թուղթ պատմութեան սուրբ ժողովոյն, յուղակեալ առ յոյժ բարեպաշտ թագաւորս ձեռամբ եւտիխէս սպասաւորին, վասն ի Հռոմայու եկեալ եպիսկոպոսաց եւ նուիրակացն — *Գիր ի վերոյ բարեպաշտ եւ յոյժ աստուածասէր* Թէոդոսիդ...

դ. *168ա—72բ* Զորրորդ գործ սուրբ ժողովոյն Եփեսոսի. Գիրք մատուցեալք սուրբ ժողովոյն ի յամենասուրբ եպիսկոպոսաց Կիւրղէ Աղէքսանդրիայ եւ Մեմնոնէ Եփեսոսի, եւ այլ ամենասուրբ եպիսկոպոսաց, յորում զՅօհաննէս Անտիոքացին եւ զընկերս նոցին կոչեն ի ժողովն — *Յետ բդեշխութեան* Թէոդոսին *երեքտասան անգամ...*

ե. *172բ—82ա* Հինգերորդ գործ Եփեսոսի ժողովոյն — *Յետ բդեշխութեան* Թէոդոսին *երեքտասան...*

զ. *182ա—221բ* Վեցերորդ գործ սուրբ ժողովոյն Եփեսոսի — *Յետ բդեշխութեանն...*

է. *221բ—6բ* Եօթներորդ գործ սուրբ ժողովոյն Եփեսոսի. Գիրք մատուցեալ եպիսկոպոսացն Կիպրոսի առ սուրբ ժողովն — *Յետ բդեշխութեան* Թէոդոսին *երեքտասան...*

Յ. *226բ—327ա* Սկսանի մասն երրորդ, որով բովանդակին ոմանք որ առ սիւնիոդոս պատկանին եւ այլք ոմանք յետ ժողովոյն որք գործեացն: Մեկնութիւն երկոտասան գլխադրութեանցն, ասացեալ ի յեփեսոս ի Կիւրեղ դիտապետէն Աղէքսանդրիայու, երբ ժողովն խնդրեաց ի նմանէ... — *Ամենայն ինչ ուղիղ է իմաստնոց եւ յարմարեալ է այնոցիկ... յամի* Դիոկղետիանոսի *հարիւր վաթսուն եւ չորրորդին: Վերջ գործոցն առաջին ժողովոյն* եփեսոսի:

Ամբողջ գործը բովանդակում է ժողովներից առաջ, ընթացքում եւ յետոյ եղած գրագրութիւնները, արտասանուած ճառերը, ընդունուած որոշումներն ու կանոնները, թագաւորական հրովարտակները, եւլն, որոնց ընդհանուր քանակը հասնում է մի քանի հարիւրի:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

327ա Գրեցաւ ապիկար նօտար տիրացու՝ Նիկողայոս *եւեթ դպրէս, ի թուականութեան Հայոց ՌՄԹ (1760). հոկտեմբեր ամսոյ է (7)—ին եղեւ կատարումն:*

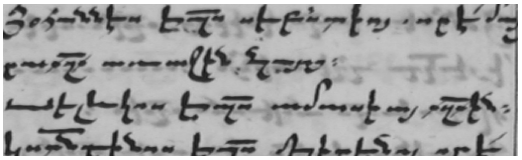
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 4ա, 327բ Գիրքս Սուրբ էջմիածնի է:

1777
ԳՈՐԾՔ ՔԱՂԿԵԴՈՆԻ ԺՈՂՈՎՈՅՆ

Կոստանդնուպօլիս ՌՄԹ — 1760

ԳՐԻՉ՝ Նիկողայոս դպիր:

ԹԵՐԹ՝ 250—2 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած՝ 1աբ, 250աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԱ.x102 (Ի—ԻԱ. 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «CHARD» լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 21,7x16,3: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 30: ԿԱՋՄ՝ ճնշագծերով շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ծաղկաթուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1(1) + 1(250), թուղթ:

Նմուշ՝ 3ա

Վիճակ՝ բաւարար. թանաքից գրադաշտը գունափոխուած: Կազմի կաշին՝ ցեցակեր, եզրերը՝ մաշուած:

Ծնթ. ժամանակը եւ գրչի անունը՝ ըստ ձեռ. 1776—ի:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–2ա–249բ Գործք Քաղկեդոնի ժողովոյն

ա. *2ա–111բ* Սկիզբն Քաղկեդոնի ժողովոյն – *Յամի Տեառն չորս հարիւր յիսուն եւ մէկ…*

բ. *111բ–45բ* Երկրաորդ գործ Քաղկեդոնի ժողովոյն – *Ի թուականին Քրիստոսի 451…*

գ. *146ա–56ա* Երրորդ գործ Քաղկեդոնի ժողովոյն – *Ի թուականին Քրիստոսի չորս հարիւր յիսուն եւ մէկին…*

դ. *156բ–7բ* Չորրորդ գործ Քաղկեդոն[ի] ժողովոյն – *Ի թուականին Քրիստոսի չորս հարիւր յիսուն եւ մէկին, եւ ի բդեշխութեան…*

ե. *157բ–76ա* Հինգերորդ գործ Քաղկեդոնի ժողովոյն – *Ի թուականին Քրիստոսի 451–ին, եւ ի բդեշխութեան տեառն մերոյ* Մարկիաննոսի…

զ. *176բ–80ա* Վեցերորդ գործ Քաղկեննդոնի ժողովոյն – *Ի թուականին Քրիստոսի Նէ եւ մէկին…*

է. *180ա–4ա* Եօթներորդ գործ Քաղկեդոնի ժողովոյն — *Ի թուականին Քրիստոսի Նէ եւ մէկին, եւ ի բդեշխութեան տեառն մերոյ* Մարկիաննոսի…

ը. *184բ–94բ* Ութերորդ գործ Քաղկեդոնի ժողովոյն – *Ի թուականին Քրիստոսի Նէ եւ մէկին, եւ ի բդեշխութեան…*

թ. *195ա–6բ* Իններորդ գործ Քաղկեդոնի ժողովոյն – *Ի թուականին Քրիստոսի Նէ…*

ժ. *197ա–8ա* Տասներորդ գործ Քաղկեդոնի ժողովոյն – *Ի թուականին Քրիստոսի Նէ եւ մէկին, եւ ի…*

ժա. *198ա–200ա* Մետասաներորդ գործ Քաղկեդոնի ժողովոյն – *Ի թուականին Քրիստոսի չորս հարիւր յիսուն եւ մէկին…*

ժբ. *200բ–14ա* Երկոտասաներորդ գործ Քաղկեդոնի ժողովոյն – *Նմանապէս եւ ի ԻՀ (28) հոկտեմբերի…*

ժգ. *214ա–9բ* Երեքտասաներորդ գործ Քաղկեդոնի ժողովոյն – *Ի թուականին Քրիստոսի Նէ եւ մէկին…*

ժդ. *219բ–21ա* Չորեքտասաներորդ գործ Քաղկեդոնի ժողովոյն — *Նոյնպէս եւ ի հոկտեմբերի Լ (30)–ին…*

ժե. *221ա–4ա* Հնգետասաներորդ գործ Քաղկեդոնի ժողովոյն – *Ի թուականին Քրիստոսի ՆԾԱ (451)…*

ժզ. *224ա–39ա* [Վ]եց եւ տասաներորդ գործ Քաղկեդոնի ժողովոյն – *Ի թուականին Քրիստոսի ՆԾԱ, եւ ի բդեշխութեան…*

ժէ. *239ա–49բ* Եօթն եւ տասաներորդ գործ Քաղկեդոնի ժողովոյն – *Ի թուականին Քրիստոսի ՆԾԱ (451), եւ ի բդեշխութեան տեառն մերոյ* Մարկիաննոսի… *Վերջ Գործոցն Քաղկեդոնի ժողովոյն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

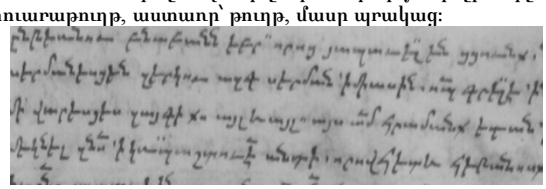
Տէ՛ս ձեռ. 1776, 327ա: (Գրուած է նոյն Նիկողայոս գրչի ձեռքով միեւնոյն գրատեսակով, նոյնորակ թղթի վրայ):

1778
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

Կոստանդնուպոլիս ՌՄԺԷ — 1778

ԳՐԻՉ՝ Յակոբ վրդ. Սիմոնեան Կարնեցի:

ԹԵՐԹ՝ 142. չգրուած՝ 1ա—3բ, 7բ, 131բ—3բ, 140բ—2բ: ՊՐԱԿ՝ 1x3 + Ա—ԺԱx12 (ԺԱ. 10) + 1x9: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով, «BOURBONE» եւ այլ լուսադրոշմներով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 21x15,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 24—37: ԿԱՋՄ՝ դռոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառ՝ թուղթ, մասր պրակաց:

Նմուշ՝ 27ա

Վիճակ՝ բաւարար. խոնաւութիւնից վերին լուսանցային մասերը գունափոխուած, թանաքի ճապաղումներ, ցեցակեր: Կազմի կաշին՝ ճմրթուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *4ա* Օրէնք եւ սովորութիւմ եբրաեցւոց առեղծեալ ի Պօղոսէ վարդապետէ Մեղիկաց առաջնորդէ, ի բանից Աստուածաշունչ գրոց, յաւելմամբ թղթոյ միոյ առ համօրէն ազգն եբրաեցւոց: Համաոտելոյ խոհականութեամբ Նիկողայոսի Ստրատեանց, որ երբեմն ոաբբի եբրայեցի եւ յետոյ ուղղափառ հոովմէական դաւանութեամբ: Թարգմանեալ յիտալացւոց լեզուէ ի հայ բարբառ, աշխատութեամբ հօր Իգնատիոսի վարդապետի, աշակերտի տեառն Միխիթարայ վարդապետի՝ Աբբայհայր կոչեցելոյ: Յամի Տեառն 1760, իսկ եւ ի թուին Հայոց ՌՄԹ: Իսկ եւ արդ յօրինակեալ ի Յակոբայ վարդա-

պետէ Թէոդուպօլսեցւոյ Սիմօնեան, յամի Տեառն 1768 եւ ի թուին Հայոց ՌՄԺէ, ի Կոստանդնուպօլիս, յամսեանն յունիսի

—4բ—5ա Առ հրիստոնեայ վերծանօղ մատենիս *— Մեծ եւ գերազանց բարերարութիւնքն…*

— 5ա—6ա Առ եբրայեցի վերծանօղ գրոյս *— Յանկուիչն մեծի ըղձականութեան, զոր միշտ ունիմ…*

— 6բ—7ա Յանկ գլխոցն *— Ա. նախերգանք… ԼԲ. Կարծիք եբրայեցւոց վասն Մեսիային…*

1. *8ա—113ա* Որչիք եւ սովորութիւնք եբրայեցւոց

ա. *8աբ* Գլուխ Ա. Նախերգանք պիտանի առ իմացումն ամենայնի, որ բովանդակի ի գիրս յայս *— Որպէս զի դիւր լիցի հասու լինիլ…* բ. *8բ—9բ* Գլուխ Բ. Յաղագս ծննդեան եբրայեցւոց, գ. *9բ—13բ* Գլուխ Գ. Յաղագս թլփատութեանն եբրայեցւոց: դ. *14աբ* Գլուխ Դ. Յաղագս փրկանաց անդրանկաց: ե. *14բ—6ա* Գլուխ Ե. Յաղագս դաստիարակութեան եւ ուսման մանկանց եբրայեցւոց: զ. *16ա—9բ Գլուխ Զ.* Յաղագս Թալմդին եբրայեցւոց: է. *19բ—20բ* Գլուխ Է. Յաղագս կացուցման եւ իշխանութեան րաբունեաց: ը. *20բ—3ա* Գլուխ Ը. Յաղագս սինագովգային եւ առանձին աղօթատեղեաց եւ տանց եբրայեցւոց: թ. *23ա—4բ* Գլուխ Թ. Յաղագս հանանայից եւ ղեւտացւոց եբրայեցւոց: ժ. *24բ—9բ* Գլուխ Ժ. Յաղագս զգեստուց եբրայեցւոց, զոր զգենուն առնին ժողովրդանոցի: ժա. *29բ—32ա* Գլուխ ԺԱ. Յաղագս աղօթից եբրայեցւոց եւ վասն պատրաստութեան, զոր առնեն յառաջ քան սկսանիլ: ժբ. *32ա—5ա* Գլուխ ԺԲ. Յաղագս տուր եւ առից եւ վաճառաց եւ առուեստից եբրայեցւոց: ժգ. *35ա—43ա* Գլուխ ԺԳ. Յաղագս սեղանոյ եբրայեցւոց: ժդ. *43ա—5ա* Գլուխ ԺԴ. Յաղագս երազոց եւ իմիննական կրօնից, զոր առնեն ի նոսա: ժե. *45ա—6բ* Գլուխ ԺԵ. Յաղագս երդմանց եւ ուխտից եբրայեցւոց եւ արձակման նոցա: ժզ. *46բ—7բ* Գլուխ ԺԶ. Յաղագս խոստովանութեան եբրայեցւոց: ժէ. *47բ—9բ* Գլուխ ԺԷ. Յաղագս պահոց եւ ապաշխարութեանց եբրայեցւոց: ժը. *49բ—59բ* Գլուխ ԺԸ. Յաղագս տօնի Շաբաթուն: ժթ. *59բ—61ա* Գլուխ ԺԹ. Յաղագս տարոյ եւ ամսոց եբրայեցւոց եւ յաղագս տօնի Ամսամտին: ի. *61ա—5ա* Գլուխ Ի. Յաղագս տօնից եբրայեցւոց եւ յաղագս Զատկի Բաղարջակերաց: իա. *65ա—6ա* Գլուխ ԻԱ. Յաղագս տօնի Եօթներորդաց եւ Պենտեկոստէի եբրայեցւոց: իբ. *66ա—8ա* Գլուխ ԻԲ. Յաղագս տօնի Յոբելեան փողոց կամ Տարեգլխոյ եբրայեցւոց: իգ. *68ա—72ա* Գլուխ ԻԳ. Յաղագս պահոց եւ տօնի Քաւութեանց: իդ. *72բ—5ա* Գլուխ ԻԴ. Յաղագս տօնի Տաղաւարահաց կամ Տաղաւարաց եբրայեցւոց: իե. *75ա—6ա* Գլուխ ԻԵ. Յաղագս տօնի Նաւակատեաց, որ ասի Խանուկայ: իզ. *76ա—7բ* Գլուխ ԻԶ. Յաղագս տօնի Վիճակաց, որ ասացեալ է Փուրիմ, ըստ տաճկաց Թաթլը պայրամը: իէ. *77բ—80ա* Գլուխ ԻԷ. Յաղագս հարսանեաց եւ ամուսնութեան եւ դաշտանի եբրայեցւոց: իը. *80բ—1ա* Գլուխ ԻԸ. Յաղագս ապա[ճ]արգանի կամ թղթոյ արձակման եբրայեցւոց: իթ. *81ա—2բ* Գլուխ ԻԹ. Յաղագս բոկանալոյ եւ ազատելոյ ի կնոջէ եղբօր: լ. *82բ—91բ* Գլուխ Լ. Յաղագս հիւանդութեան, մահուան, թաղման եւ կոծոյ եբրայեցւոց: լա. *91բ—6բ* Գլուխ ԼԱ. Կարծիք եբրայեցւոց վասն դժոխոց եւ դիւաց եւ արհայութեան, եւ հրեշտակաց: լբ. *96բ—113ա* Գլուխ ԼԲ. Կարծիք եբրայեցւոց վասն Մեսիայի, եւ հաստատի թէ եկեալ է *— Թէպէտ եւ ի բազում իրս հրէական…*

2. *113ա—8բ* Թուղթ գրեալ առ եբրայեցիս Իտալիոյ, Պողոսի վարդապետի Մեդիկեանց հահանայի գիտնականի ատենական վարժապետի Փիովրէնտացիւոյ, յորում ընդ հաշուի համարոյ անուանի րաբունեաց տուեալ լիցի նոցա տեսանել յայտնապէս, թէ Մեսիայն եկեալ է *— Սիրելի եղբարք եբրանեցիք: Յանկուիչն այն… կաթոգին ձեր ծառայ եւ հշմարիտ բարեկամ՝* Պողոս Մետիկանց *քահանայ քրիստոնեայ: ի* Փիովրէնտիայ, *յամի Տեառն 1715, օգոստոս 7:*

3. *119ա—25բ* Յաղագս պատժոյ պատուհասին, զոր կրէ այժմիկ սինակօկայն, զի ոչ կամեցաւ ընդունիլ զՄեսիայն, եւ յաղագս խոստովանութեան կուրութեան եւ ատելութեան նորա, զոր ունի ընդդէմ հրիստոնէի[ց], եւս առաւել ընդդէմ նորահաւատի: Գլուխ ԼԳ *— Ձէ ինչ անսովոր, զի ժողովուրդն եբրայական…*

Բ. 1. *125բ—9բ* Թուղթ առ համօրէն ազգն հրէից: Շարադրեալ խոհականութեամբ Նիկողայոսի Ստրատեանց, որ երբեմն ռաբբի եբրայեցի եւ յետոյ ուղղափառ հոօմէական, յորում վկայութեամբք վարդապետացն հաւատարմաց ի մէջ հրէից ցուցանի գալուստ Մեսիայի Յիսուսի Քրիստոսի… *— Ոչ գոյ հաստատուն ինչ իմն…*

2. *130ա—1ա* Սուտ Մեսիայք, զոր ընկալան եւ հաւատացին եբրայեցիք (1—15) *— 1. Յամի 230 փրկութեան մերոյ եկն եբրայեցի ոմն* Բարկոխաբ *անուն… 15 Յամին 1682 ի* Գերմանիայ *եբրայեցի ոմն կոչեցեալ* Մարդոխալի…

Գ. *134ա—40ա* Յաղագս ծիծաղական պատմութեանց, թարգմանեցեալ յիտալական լեզուէ ի հայ բարբառ ի Պետրոս վարդապետէ Կոստանդնուպոլսեցւոյ *— 1. Յաւուր միում շիլ աչքաւոր ոք սապատղի… 2. Այր ոմն արբեցօղ… 3. Յաւուր միում այր ոմն գիւղական… 4. Գիւղական ոմն ացանէր իշով… 5. Այր ոմն հեծեալ ի վերայ անշահ ձիոյ… // (134բ)* 6. *Այր ոմն գանեաց զկին իւր… 7. Գիւղականի ումեք կինն մեռեալ… 8. Յաւուր միմում առաւօտու իշխան ոմն…* 9.

Եպիսկոպոս ոմն անցանելով ի գեղջէ... // (135ա) 10. *Ազնուական ոմն գնալով երբեմն ի տուն...* 11. *Դերձակ ոմն այնքան վարժեցեալ էր գողութեամբ...* 12. *Հարցումն ումեմն փիլիսոփայի...* 13. *Այր ոմն մեծատուն եւ ժլատ...* 14. *Աւազակ ոմն մինչ վճռեցեալ...* 15. *Քահանայ ոմն գէր եւ մեծափոր... // (135բ)* 16. *Այր ոմն մեծատուն...* 17. *Հարցումն եղեւ ումեք...* 18. Մեծն Աղէքսանդր *անցանելով ընդ* Ասիա... 19. Լուտովիկոս Մետասաներորդն *կամեցաւ...* 20. *Աւազակ ոմն տարեալ եղեւ ի կախարանն...* 21. *Արք ոմանք աւազակք... // (136ա)* 22. *Յաւուր միում զօրական ոմն...* 23. *Յաւուր մերում մին* Գալուխնեան... 24. *Հարցին ումեմն, թէ. Ընդէ՞ր ամուսնացեալ...* 25. *Յաւուր միում լուաւ* Օգոստոս *կայսրն...* 26. Հէնրիկոս Զորրորդն *գոլով մորուսաւոր...* 27. *Յաւուր միում ասացին* Փոռուն Թէոդոսի *կայսեր...* 28. *Յաւուր միում Բ (2) արք ընկերակցեալ... // (136բ)* 29. *Աղքատ ոմն վասն առատ ստանալոյ...* 30. *Այր ի* Նաբօլիթանցի... 31. *Այր ոմն բեռնաւորեալ...* 32. *Չորս գերմանացիք տուտէշք...* 33. *Ազնուական ոմն հոծմայեցի...* [34]. Պատմութիւն յաղագս Սիստոսի պապին եւ Օգոստինոսեա ումեմն կրօնաւորի — *Այս երանելիս երջանիկ գործով... // (138ա)...* 35. *Մուրացիկ ոմն չարաբարոյ եւ խաբեբայ...* 36. *Յաւուր միում այր ոմն որմնաշէն...* 37. *Յաւուր միում գիւղական ոմն... // (138բ)* 38. *Այր ոմն բարեգործ...* 39. *Ոմն չինկէնուհի ի մահուան առն իւրոյ...* 40. *Գուսանն* Հէնիխոս *ասաց աղախնոյ իւրում... // (139ա)...* 41. *Երբեմն զօրական ոմն գտանելով...* 42. *Յաւուր միում տիկին մի ազնուական... // (139բ)* [43]. *Յաւուր միում եաես գայլն զգառն մի...* [44]. *Յաւուր միում էշ մի արածելով...* [45]. *Պսակն սահմանեալ եղեւ ի յերկրաւոր դրախտին... // (140ա)* [46]. *Յաւուր միում Բ (2) արք ընկերակցեալ, մինչ երթային...* [47]. *Յաւուր միում լու մի մինչ... լինի յաղթեցեալ ի փոքունց:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

4ա տե՛ս խորագիրը:

130բ Օրհնեալ է Աստուած... Գրեցաւ գԲօսնարան գիրքս կրօնիցն հրէից ի ՌՄԺԷ (1768), յամսեանն յուլիսի, ի Կոստանդնուպօլիս *քաղաքի, ձեռամբ նուաստի ուրումն՝* Յակոբայ *իբրու վարդապետի* Սիմոնեան Կարնեցւոյ:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 1ա (ԺՀ դ.) Սարգիս *վարդապետ:*

1779
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ
(Բաղկացած է 4 տարբեր ձեռագրերից)

ԹԵՐԹ՝ 278—4 (տես Պահպանակ): ԿԱՋՄ՝ ճնշագծերով շագնակագոյն կաշի, միջուկը՝ չիխ, աստառը՝ կարմիր կաշի, պատրաստուած ոսպէս գրապան: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (1—2) + 2 (277—278), թուղթ, լուսագծերով եւ «I. VILLEDAR» լուսադրոշմով:

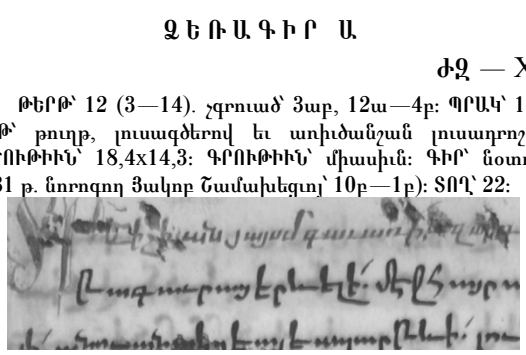
ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. պահպանակները ցեցակեր, կազմի կաշին՝ թեթեւակի ճեղծուած, եզերը՝ մաշուած:

ԾՆԹ. Զորս մասերը միացուած են 1731 թ.—ին Նոր Ջուղայում Յակոբ արեղայ Շամախեցու ձեռով:

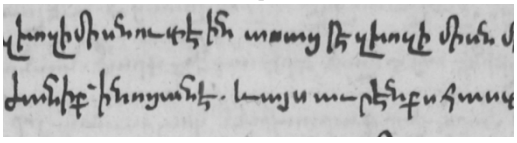
Զ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ս

ԺԶ — XVI

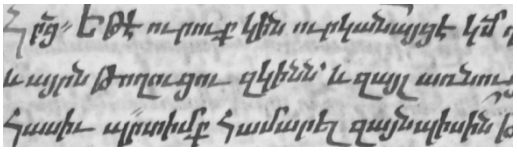
ԹԵՐԹ՝ 12 (3—14). չգրուած՝ 3աբ, 12ա—4բ: ՊՐԱԿ՝ 1x12: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ ադիւծանշան լուսադրոշմով: ՄԵՑՈՒԹԻՒՆ՝ 18,4x14,3: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր (1731 թ. նորոգող Յակոբ Շամախեցւոյ՝ 10բ—1բ): ՏՈՂ՝ 22:

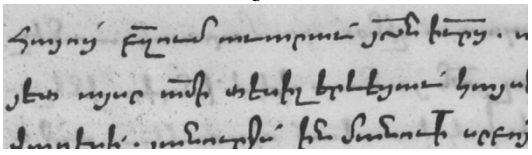
Նմուշ՝ 4ա

Նմուշ՝ 22ա

Նմուշ՝ 107ա

Նմուշ՝ 218բ

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թանաքից գրադաշտը գունափոխուած:

ԾՆԹ. 10բ—1բ նախապէս ազատ թերթերի վրայ 1731 թ.—ին նորոգող Յակոբ Շամախեցին գրել է յաջորդ Բ—Դ ձեռագրերի նիւթերի ցանկը:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

*—4ա—*10ա [Գրառաջք]

ա. *4աբ* Կաթողիկոսի — *Տէր եւ իշխան յայսմ գաւառի, / եւ զարդարեալ փառօք ի լի...*

բ. *4բ—5ա* [Ե]պիսկոպոսի — *Բանալի արքայութեան երկնից, հովուապետ եւ առաջնորդ...*

գ. *5ա* Կաթողիկոսի — *Ի գերապետական գլխոյն գերապատուեալ, / Ի գերագոյն գոյէն գեր երեւեալ...*

դ. *5աբ* Կաթողիկոսի — *Ընտրեալ յորովայնէ եւ կոչեցեալ ի Հոգոյն Սրբոյ…*

ե. *5բ* Իշխանաց — *Քրիստոսապսակ եւ մեծաշուք, բարեպաշտ…*

զ. *5բ* Տանուտեառանց — *Քրիստոսասիրի եւ բարեպաշտի եւ…*

է. *5բ–6ա* Ժողովրդեան — *Աստուածային աջով տնկեալ, / Աւրհնութեամբ արմատացեալ…*

ը. *6աբ* Պ[արոնի] — *Ամենակարող զօրութեամբն Աստուածոյ պահպանեալ, / եւ աւրհնութեամբ նորին զօրացեալ…*

թ. *6բ* [Իշ]խանի — *Ով եղբայր իմ սիրական, / Տեսլեամբ պայծառ եւ գովական…*

ժ. *6բ–7ա* [Պա]ր[ոն]ի՛ — *Պարոն խօճա այս անուն, / Քաջ իմաստուն եւ ճարտար…*

ժա. *7աբ* ե///մե — *Առաքինի բոլորհաւատ գործօղ բարի, / Մեծահամբաւ ի յաշխարհի*

ժբ. *7բ–8ա* [Քա]հանայի — *Երկնաթռիչ եւ բարձրագնաց…*

ժգ. *8ա* Քահան[այի] — *Տիպ տիրական, / Տեսակ քո արքայական…*

ժդ. *8ա* Սարկաւագի — *Ի մանկութեան կրթեալ զլուծ, /Խոնարհութեան արբանունդ…*

ժե. *8աբ* Գրագրի գովասանք… — *Ի աստուածպետականէն, / Ի Հայրական յէութենէն… 8բ–9բ Սողոմոն մայրն իմաստութեան / Առ մեզ խօսի բան խրատական… 9բ–10ա Ագահն չէ աստուածապաշտ / Ըստ Պօղոսի վկայութեան…… Երիցանին զիրար կռվան,*

Բիր վերուցին եւ գաւազան,
Փետին մուրուքն երկայն–երկայն,
Կոտրեն բերան, թափեն զակռայն:
Վարդապետք, որ նոր եղան,
Բանին եղան վաճառական,
Քարոզին զհաճոյս մարդկան՝
Վասն արծաթոյ կորըստական:
Եպիսկոպոսք կանոնն անցան,
Որ պոռընկաց տան հրաման
Կաշառ առնուն կարմիր դահեկան,
Տան մէկ–մէկի աղչիկ տղա,
Կաթն եւ արիւն խառնին իրար,
Յորժամ առնուն եւ քննին
Եւ մէկ–մէկի ազգ դուս գան,
Մէկ պորտին ժ(10) ղբռուշիկն առնոյ՝
տայ հրաման
Եւ Բ (2) պորտն՝ քահանական,
Թէ Գ (3) լինի՝ երեքտասան,
Այսպէս կորոյս եպիսկոպոսն Եդոկիայն:
Տէր Մարգարէ *անուն կոչի,*
Նստեալ կա ի Սուրբ Աննան,
Ի Թօխաթցոց *աթոռակալ,*
Ունի տընտես,
Որպէս թուրքի քէհպին կտրեաց
Ղայտուն *դրանն:*

— *10բ–1բ* Յանկ գլխոց երկու հատոր գրոյս, որոյ առաջին մասն Քարոզ, եւ երկրորդն են Հարցմունք, Կանոնք, այլ եւ Քարոցք եւ Խրատ — *Ա. Նախ ի բանն Աւետարանին, որ ասէ. Եղերուք խորագետք իբրեւ զօձ… ՇԹ. Բուն Պատմութիւն սրբոյն* Ներսիսի *հայրապետին Հայոց:*

Գրուած է 1731 թ.–ին նորոգող Յակոբ Շաշմախեցու *ձեռքով, ապա Ա հատորի ցանկի վրայ (Ա–ԺԵ) գիծ է քաշուած եւ նշուած՝ 10բ «Զայս Ժ եւ ե քարոզքս ոչ կազմեացք ընդ գրգիս՝ վասն մեծութեան»:*

Զ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Բ

ԺԶ — XVI

ԹԵՐԹ՝ 86 (15—100). չգրուած՝ 15ա—6բ, 30աբ, 70բ, 81բ: ՊՐԱԿ՝ 1x2 + Ա.—է.x12: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, արեւելեան, առանց լուսագծերի (1731—ի յաւելում՝ 15—17, 100, լուսագծերով եւ թագանշան «WR» լուսադրոշմով): ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 18,4x14,3: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր (1731թ. Յակօբ աբեղայի՝ 17աբ, 100աբ): ՏՈՂ՝ 22—25:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — ձ ա կ ա տ ա գ ր դ՝ 17ա: Լ ու ս ա ն ց ա գ ր դ՝ բուսական (17ա): Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ թուղնագիր (17ա): Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. վերջից պակասաւոր, լրացուած Գ գրչի ձեռով: Եզրահատուած եւ լուսանցագրութիւնները վնասուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *17ա–29բ* ԺԶ (=ԺԸ). Վասն հարցմանց անօրինաց՝ զանազան պատասխանիք, զոր խնդրեալ բարեպաշտին Աբիսողոմայ, եւ պատասխանեալ վարդապետին Մատթէոսի

Տե՛ս նեւ. 795, 2ա—12բ. § 1/*17ա–24բ:* 2/*24բ–5բ:* 3/*25բ–9բ:*

2. *29բ–35ա* [ԺԹ]. Սուրբ հօրն Յոհաննու Գառնեցոյ ասացեալ խրատ կրաւնաւորաց *–Մուտք բարեացն բազմադիմ[ի] են ի մեզ…*

30աբ ազատ՝ լրացման համար: Թէեւ նորոգողը նշել է՝ 30ա «Պակաս չէ» սակայն նեւ. 795, 12բ—7ա *«Ամենանուաստ ծառայակիցս ձեր ի Քրիստոս»*

3. *35ա–100բ* Ի (=ԼԹ). [Կանոնգիրք Հայոց]

Տե՛ս նեւ. 795, 17ա—191ա. § ա/*35ա–48բ:* բ/*48բ–57ա:* գ/*57ա–60ա:* դ/*60ա–8ա:* ե/*68ա–73ա:* զ/*73ա–5ա:* է/*75ա–6բ:* ը/*76բ–9բ:* թ/*79բ–85ա:* ժ/*85ա–8բ:* ժա/*89ա–90ա:* ժբ/*90ա–7ա:* ժգ/*97բ–8ա:* ժդ/*98ա–9բ:* ժե/*99բ–100բ (միայն ցանկ, գրչի ձեռքով Ա–ԻԴ, 1731 թ. Յակոբ աբեղայի ձեռքով Իե–Զե, խորագիրը եւ սկզբնատողը. շար. տե՛ս ձեռագիր Գ): ժգ–ժը/չիք:

Ջ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Գ

Ռ–ՀԸ — 1629

ԳՐԻՋ՝ Գրիգոր Ւհյ.։

ԹԵՐԹ՝ 92 (101—193). չգրուած՝ 115աբ, 133բ—5բ, 193աբ։ ՊՐԱԿ՝ է—ԺԳx12 (է 15, Թ 14, ԺԲ 13) + 1x2։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով (1731 թ. յաւելում՝ 107—117, 126, 132—135, 145, 191—193)։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 18,4x14,3։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն (երկսիւն՝ 1731 թ. նոռոգողի 110բ, 116ա—7ա)։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր (1731 թ. նոռոգողի 107ա—14բ, 116ա—7բ, 126աբ, 132ա—3ա, 145աբ, 190բ—2բ)։ ՏՈՂ՝ 24—25 (1731 թ. նոռոգողի 22—26)։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից եւ վերջից պակասաւոր։ 1731—ին նոռոգուած, թերին մասամբ լրացուած, եզրերը կարկատուած եւ միացուած միւս ձեռագրերին։ Միացման ժամանակ եզրահատուած եւ լուսանցագրութիւնները վնասուած։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *100բ—36ա* [Կանոնգիրք]

1. *100բ—10բ* ԼԴ. Սահմանք եւ կանոնք Աթանասի, արարեալ հարցմամբ եւ պատասխանիւ ի գլուխս Ջ եւ Ը — *Ի ժամանակին յայնմիկ երեւեցաւ այր մի՝* Գորգիոս *անուն…*

Յանկը՝ Բ ձեռագրի վերջում՝ 99բ—100բ։

2. *110բ* Կանոնք Դըւնի սուրբ ժողովոյն… գլուխ Ժ եւ Բ (ցանկ)։ 111ա—4բ Կանոնք Դըւնի սուրբ ժողովոյն — *Ա. Ջառաջնորդաց Սրբոյ Եկեղեցւոյ Հայոց…*

3. *116ա—27բ* [Կանոնք զանազանք]

— *116ա—7ա* Ցանկ կանոնաց սուրբ առաքելոյն Թադէոսի եւ այլոց սրբոց. գլուխս ԿԴ — *Ա. Վասն բարեգործ լինելոյ եպիսկոպոսաց… ԿԴ. Վասն կնոջ քրիստոնէի, որ տաճիկ երեխայի ծիծ տայ։*

Այս ցանկում նշուած 64 (Ա—ԿԴ) կանոնները քաղուած են.

— 18—ը (Ա—ԺԸ)՝ Թադէոսի կանոններից (տպ. Ա, Գ—Դ, ժ—ժԴ, ժէ—ժԹ, ԻԱ—ԻԳ, ԻԸ—ԼԱ, ըստ որում ԻԸ—ն ԻԲ—ից առաջ)։

— 40—ը (ԺԹ—ԽԳ, Խե—ԽԸ, ՇԳ—ՇԴ, ՇԶ—ԿԴ)՝ Դաւիթ Ալաւկաորդու կանոններից (տպ. Բ—ե, Ը—ժ, ԺԲ, ԺԶ, ԺԸ—ԻԱ, ԻԴ, Իէ, ԻԹ, ԼԱ, Խ, ԽԴ, Ծ, Ծե—Ծէ, ՀԳ, ըստ որում կոտորակուած, խմբագրուած եւ խառն հերթականութեամբ)։

— 4—ը (ԽԴ, Ծ, ՇԲ, Ծե)՝ ի կանոնաց վասն քահանայից։

— 1. ԽԹ. Առաքելական կանոններից (տպ. ԺԸ) 1—ը (ՇԱ)՝ Ի Հասարակաց խրատուաց Յովհաննու երզնկացւոյ՝ «Ցաղագս ոչ առնելոյ սուբ ի վերայ մեռելոց» (125բ—6ա)։

4. *127բ—8բ* ԼԶ. Կանոնք եւ սահմանք սուրբ հայրապետին Սահակա — *Պարտ է քառասունք տալ մեռելին…*

«Նիկիա կանոնացն է»։ Նման կանոններ Սահակի կանոններում չկան։

5. *128բ—31ա* ԼԷ. Եւ արդ, այսպէս է խնամութիւն — *Որ լինի կտրիչ տղայն ժե տարոյն՝ փեսացու է…*

6. *131աբ* ԼԸ. Վասն ազգակցութեանց հարց, զոր է Պորտն կոչի եւ բաժանի Գ դէմս՝ [ի վեր], ի վայր եւ ի կողմն, զոր ասացին սուրբ հայրապետքն — *Ի վերն այսպէս. առաջին՝ մեք եւ հայրն մեր…*

7. *132աբ* ԼԹ. Ցաղագս հոսման, [որ] ի հուն լինի — *Ջերմութիւն որ ի քուն լինի…*

8. *132բ—3ա* Խ (=ԽԲ). [Ի Դատաստանագրոց Մխիթարայ Գօշի]։ Վասն ատելութեան առն եւ կնոջ — *Եթէ զմիմեանս ատիցեն այր եւ…*

Տե՛ս տպ. 1975, Գ խմբ., գլ. Թ, ԺԱ, ԺԴ։

9. *136ա Խրատ կնք[ա]ւորութեան մինչեւ ի Գ պորտն, եւ Դ—ն առնուն զիրար (աղիւսակ)։*

Բ. *136բ—92բ* [Կարոզգիրք]

1. *136բ—40բ* ԽԳ. Քարոզ վասն Ադամայ խաբէութեանն, եւ պատճառ մարդեղութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ — *Իսկ յորժամ ստեղծ Աստուած զԱդամ…*

2. *140բ—3բ* ԽԴ. Այս է Քարոզ եւ խրատ վասն մկրտութեան — *Իսկ եթէ ոք հարցանէ, թէ. Ջի՞նչ է մկրտութեան պատճառն…*

3. *143բ—6ա* Խե. Քարոզ վասն աղաւթից — *Վարդապետն ամենայնի, Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս, կու հրամայէ…*

4. *146ա—7բ* ԽՋ. Քարոզ վասն պահոց է ասացեալ — *Եթէ ոք հարցանէ, թէ. Ջի՞նչ է պաքն: Պաքն աստուածադիր աւրէնք է…*

5. *147բ—25ա* ԽԷ. Քարոզ վասն ողորմութեան — *Նախ, ողորմած, Աստուծոյ անուն է…*

6. *152ա—5բ* ԽԸ. Քարոզ վասն խոստովանութեան — *Ունկնդիր լերուք եւ ի միտ առէք…*

7. *155բ—8ա* ԽԹ. Քարոզ վասն ննջեցելոց է — *Որպէս ասէ Յոբ. Ողորմեցարուք ինձ…*

8. *158ա—61ա* Ծ. Քարոզ վասն հայհոյութեան եւ անշահ մեղաց — *Եղբարք, ունկնդիր լերուք խրատոյս…*

9. *161ա—2բ* ԾԱ. Քարոզ վասն եղբայրսիրութեան — *Եղբայրք սիրելիք, սիրեսցուք զմիմեանս…*

10. *162բ—7ա* ԾԲ. Քարոզ Պատրաստ կալ ի պոռնկէ — *Այս է խրատ հոգէշահ եւ ընդունելի ամենեցուն…*

11. *167ա—72ա* ԾԳ. Յոհաննու վարդապետի ասացեալ Վասն աւերման աշխարհի եւ վասն դատաստանի աւուրն, եւ վասն գալստեան Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ — *Մեք որ ակն ունիմք գալստեանն Քրիստոսի…*

12. *172բ–4ա* ԾԴ. Քարոզ վասն հաճանալից – *Ո՛վ քահանայք եւ պաշտաւն[է]այք…*

13. *174ա–6բ* ԾԵ. Դարձեալ խրատ վասն ժողովրդեան ընդունել զհաճանայս – *Այս է կանոն եւ կարճ քահանայութեան…*

14. *177ա–83ա* ԾԶ. Երանելոյն Յոհաննու Մանդակո[ւ]նացոյ ասացեալ Վասն ընդունելի եւ անընդունելի ողորմութեան – *Բազում գաղտաձիք նետիւք…*

15. *183ա–8ա* ԾԷ. Երանելոյն Յոհաննու Մանդակո[ւ]նեցոյ ասացեալ Վասն թատերաց եւ գուսանաց – *Ու՞ր երթալ դադարեցից եւ լացից…*

16. *188ա–92բ* ԾԸ. Երանելոյն Եփրեմի Խորին Ասորոյ ասացեալ Վասն զղջման եւ խոստովանութեամբ – *Որք Սուրբ Հոգոյն ցանկացեալք…*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

136ա Ջմեղաւոր՝ զԳրիգորս *յիշեցէք ի սուրբ յաղօթս ձեր, ով եղբայրք իմ, եւ հայրն իմ* Մանսուր, *եւ մայրն իմ* Աննայի: *Թվին ՌՀԸ (1629):*

143բ Որոց աղաւթիւքն ողորմի Քրիստոս Աստուած ամենայն հաւատացելոց, եւ իմ ծնո[ւ]ղացն՝ Մանսուրին. *եւ նմա փա՛ռք յաւիտեանս. ամէն:*

145բ Արդ, աղաչեմ զձեզ, եղբարք սիրելիք, յորժամ ըն//(146ա)թեռնոյք եւ կարդայք զխրատս, եւ զմեղաւոր քահանայս յիշեցէք…:

147բ… եւ ինձ մեղապարտ եւ անպիտան՝ Գրիգոր *գրչիս… (նման՝ 167ա, 172բ, 174ա, 176բ):*

158ա… եւ ինձ սուտանուն՝ Գրիգոր *քահանայս՝ բազմամեղ գրչիս, եւ իմ ծնաւղացն՝* Մանսուրին*…:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 114բ Ջխոտանագիր՝ Յակոբ *աբեղայս* Շամախացի *յիշեցէք ի բարին, ո՛ անձինք բարեսէր՝ հանդիպողք սմա:*

2. 192բ Մանաւանդ լսել տացէ զնոյն բարբառն ինձ՝ յոգնամեղ Յակոբայ *հեղգ եւ պղերգ աբեղայիս, որ ստացայ զայս գիրքս, եւ զանկեալ թուղթսըն գրեալ նորոգեցի յիշատակ իմոյս ամենաթշուառ անձին, եւ ի վայելումն ուսումնասէր եղբարց: Ի թուականիս մերում ՌՃ եւ ութսուներորդի (1731), եւ յաւուրս Ժ եւ Ե(15)–երորդի ամսոյ փետրվարի, եւ ի հայրապետութեան* Սուրբ Էջմիածնի՝ *տեառն* Աբրահամու, *ի* Նոր Ջուղ[այ]ում*:*

Ջ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Դ

ԺՋ — XVI

Թերթ՝ 83 (194—276), չգրուած՝ 194բ, 273ա—6բ: ՊԱՐԿ՝ Ա—Էx12 (է 11): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «TS» լուսադրոշմով: ՄԵՏՈՒԹԻՒՆ՝ 18,4x14,3: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր (նմուշ՝ 218բ): ՏՈՂ՝ 20:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ — Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թոչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, սեւ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թանաքից գրադաշտը թեթեւակի գունափոխուած: Միացման ժամանակ սկզբից աւելացուած 1 թերթ եւ գրուած Յանկը՝ 1ա:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

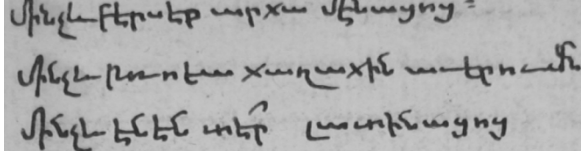
–195ա–273ա ԾԹ. [Մեսրոպայ Վայոցձորեցւոյ] Պատմութիւն սրբոյն Ներսէսի հայրապետին

Տե՛ս ձեռ. 702, 4ա—126ա. *§ ա/195ա–201ա (սկ. «Ութ եւ տասն ամին* Տղատա*…»): բ/201ա–7ա (առանց խորագրի. կցուած նախորդին՝ որպէս մասն Ա գլխի): գ/222բ–14ա: դ/214ա–8բ: ե/218բ–22բ: զ/222բ–6բ: է/226բ–31ա: ը/231ա–6ա: թ/236ա–41բ: ժ/241բ–54բ: ժա/254բ–63ա: ժբ/263ա–7բ: ժգ/267բ–73ա (վրջ. «… եւ արդ զայս հանեալ յԱրեւելից գրոց ի Հայոց մնացորդացն պատմութեանց, եւ ետու որդոց էլ իմոյ, սուրբ աւագանին ծնընդեամբն* Վահանա Մամիկոնս*, ի գեղն որ կոչի* Շաւրժի*… ամէն»): ժդ–իբ/չիք: Ունի.*

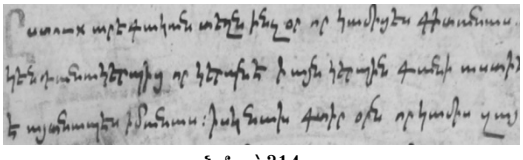
– 194ա Յանկ Պատմութեանս Ներսիսի Մեծի – *Ա. Յաղագս հայրապետութեանն Մեծին* Ներսիսի, *թէ որպէս յԱթոռ… ԺՒ. Յաղագս մահուան քաջին* Մուշեղայ*…:*

1780
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ
(Բաղկացած է 2 տարբեր ձեռագրերից)

Թերթ՝ 396: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ մասն հնատիպ գրքի (տե՛ս Պատառիկ—պահպանակ): Պահպանակ՝ 2+2, թուղթ (Ի դ.):

Նմուշ՝ 13ա

Նմուշ՝ 314ա

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Քրիստոնէակա՞ն (լատինե-րէն—հայերէն): Հնատիպ՝ ԺԸ դ.: 1 (Ա) + 1 (Բ), օգտագործուած որպէս կազմաստառ: Կարդալ՝ Բ (տպ. էջ 7) «///Հց. Այժմն ուսոյ ինձ՝ էթէ որպիսի եղեւ մարմնանալ եւ շարչարանք Փրկչին մերոյ: Պ[ատասխանի]. Պարտ է ինձ իմանալ զի երկրորդ անձնըն աստուածութեան///»:

Վիճակ՝ բաւարար. կազմի վրայ բծեր, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքը՝ կարկատուած (ի դ.), կապիչներն՝ ընկած:

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ս

ԺԷ — XVII

Թերթ՝ 301: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻՁx12 (ԺԳ 11, ԻԲ, ԻԴ 10, ԻՁ 6): Նիհ՝ Թուղթ, լուսագծերով: ՄԵՇՈՒԹԻՒՆ՝ 19,9x14,4: ԴՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: Գիր՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 19—26:

Վիճակ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում խոնաւութեան հետեւեր, փոխրիկ պատռուածքներ, եզրահատումից լուսանցագրութիւնները վնասուած, նախկինում նորոգուած եւ լուսանցային մասերը՝ կարկատուած:

Ծնթ. Հաւանական է, որ ձեռագիրը գրուած լինի թարգմանիչ Յովհաննէս Ստանօզցու ձեռքով 1617թ.—ից յետոյ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. [Թարգմանութիւնք Յովհաննու Ստանօսցւոյ]

1. *1ա—15բ* [Ժամանակագրութիւն նահապետաց եւ յաջորդութիւնք յԱդամայ ցամն 6988 — 3026 արարչութեան] — *ՅԱդամայ մինչեւ ի Քրիստոսի Ծնունդն…*

— *15բ* [Յիշատակարան թարգմանութեան] — *Վերջ ամենայն թվականութեան, որ ի վերն ասացաք: Եւ ես՝* Յոհան Ըստանօզցի *թարգմանեցի ի ֆռանգ բառէն ի մերն:*

2. ա. *15բ—6ա* Կարգ Հին կտակարանաց գրոց — *1. Ծնընդոց… 36. Յովնան:*

բ. *16աբ* Կարգ Նոր կտակարանաց գրոցն — *Աւետարան ըստ Մաթէոսի… Դ եզր:*

3. *16բ* Վկայութիւնք վասն հաւարանին, որ ֆռանկն բուրկդոռիս կոչէ, հանե[ա]լ ի աստուածեղէն գրոցն — *եւ այս բուրկադորիոն է տեղիք մի…*

4. *16բ—39բ* [Անուանի իմաստասիրաց]

— *16բ—7ա* [Ի թարգմանչէ] — *Քանի մի անուանաց իմաստից անուանքն, թէ ի աստուածաբանութեան վերա, թէ ի արտաքին գրոց… Եւ այն բանս ինչն՝ անուանեալ* Յոհան Ըստանօսցի, *սուտումուտ թարգմանեցաւ ի գիւղն Ըստանազն ի ֆռանկաց բառէն, Քրիստոսի Ծնընդեան ՌՁԺէ եւ Հայոց ՌԿՁ (1617), սեպտեմբեր ամսոյն ԺԸ (18), օրն Ե. Ջ աբանէն, ժամն Ի (20):*

–*17ա—39բ* [Անուանի իմաստասիրաց ըստ այբուբենից լատինացւոց՝ Ա—Վ] — *3200 [թ.].* Առիմաւ *տաղասացք… Վերջէնջիոս պատմող՝ ի 1204:*

— *39բ* [Ի թարգմանչէ] — *Այսոքիկ են անուենք անվանի իմաստասիրաց… ի կարգն ֆռանգի ալպապեդի վերա… եւ պարտ է որ հայոց գրերուն վերա քաշվի… այլ բաւ է:*

Բ. 1. *39բ—289բ* [Թարգմանութիւնք Յովհաննու Անկիւրացւոյ]

Տե՛ս ձեռ. 1788, 3ա—121բ. *Ա § 1/39բ—44ա: 2. ա—ե/44ա—64բ: 3. ա—գ/64բ—80ա (յիշ. թրգմ.՝ 80ա: Յանկ՝ 80ա—1բ): 4/83ա: 5/83ա—6ա: 6/86ա—92ա: 7/92ա—7ա: Բ/97ա—127բ (յիշ. թրգմ.՝ 127բ): Գ. § 1/127բ—40ա: 2/140ա—206բ: 3/206բ—35բ: 4/235բ—45ա: 5/245ա—83բ (283բ—4ա յիշ. տե՛ս ստորեւ): Դ/284ա—89բ:*

— *283բ—4ա Ծանիք, ով ընթերնողք, որ այդ նոր աշխարհիս պատմութիւնքն գրեալ եմ որպէս որ առաջի ժամանակն գտան… մինչեւ ի մերումն անցեալ կա տարիք ՃԼՋ (136)… Եւ թէ Աստուած կամենայ, որ երթամ ի Ֆռանկաց Տունն եւ հանդիպիմ այդպիսի գրեանք… նա թարգմանեմ…:*

2. *289բ—92բ, 293բ—300ա* Վասն հաւարակաբար բառերուն՝ թէ պատուական եւ թէ անպատուական: Գլուխ Ա — *կատարեցաւ ասացումն ի վերայ մատաններուն…*

— *300բ* [Յիշատակարան թարգմանութեան]— *Եղեւ վերջ ականց ականց, թարմանեալ ի ֆռանկ եւ Անկուրացի Յոհաննէսէն, ի Անկուրիայ քաղաքն, թվին Հայոց ՌԿԷ (1618), ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ. ամէն: Եղիցի, եղիցի. ամէն:*

3. *292բ—3ա* [Թարգմանութիւն անուանց աշխարհաց]: Եւրոպիայու աշխարհից անուանք — *Ֆռանկի՝* էուրօբայ, *հայու՝* Իւրոպիայ… *Ֆրիկկիայ՝* Փիւրիւրիայ:

4. *300բ—1բ* [Բանք զանազանք]

ա. *300բ—1ա* Խրատ վասն ջրին վերայ բայլելու — *Նախ՝ թէ կամիցես գետ մի անցանել… բ. 301ա Թէ կամիցես բերել տալ այնպիսի պտուղնի, որ բնաւ կուտ չունենայ… գ. 301ա Նոյնպէս թէ կամիցես պահել ձմերուկ եւ սեղ… անպատճառ բոլոր տարին երթայ:*

Ա եւ Բ նիւթերի լուսանցքներում կան մեկնութիւններ, առանձին բառերի բացատրութիւններ:

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 3բ (անընթեռնելի). Գիրքս Սուրբ էջմիածնա՞ *է:*

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Բ

Անկուրիայ, Մեռոնիոս գիւղ ՌՀ — 1621

Գրիչ, թարգմանիչ՝ Յոհաննէս Անկուրացի: ՍՏԱՅՈՂ՝ Կարապետ վրդ. Երզնկացի: Թերթ՝ 95 (302—396): «A. G.» լուսադրոշմով: Մեծութիւն՝ 19,9x14,4: Դրութիւն՝ միասիւն (302ա—50բ, 393ա—6բ), երկսիւն (351ա—92բ): Գիր՝ նօտրգիր (տարբեր՝ 396բ):

Մանրանկարչութիւն — Կարապետ վրդ.—ը դիտարկումներ կատարելիս՝ 303բ, 320ա, 396ա: Աստղաբաշխական զանազան գծագրեր, բառեզներ եւ գործիքներ (տե՛ս Ա, § ԺԹ, Բ, § 5. դ):

Վիճակ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, զանազան բծեր, ցեցակեր: Նախկինում նորոգուած եւ պրակային մասերը կազմաստառի թղթով կարկատուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–302ա–96բ Կոսմոկրափիա Պետրոսի Ապիանի Գերմանացոց երկրէն, որ է Աշխարհագրութիւն տ[ի]եզերաց, թարգմանեալ ի լատինացոց բառէն մերում Անկուրիացի Յոհաննէէն, ի խընդիր րաբունապետ երզնկացի տէր Կարապետ վարդապետին: Հսկիսբ արարեալ ի թվին Հայոց ՌՀ (1621) յուլիս ամսուն Լ (30), օր Բ—շաբաթի, ի մայրաքաղաքն Անկուրիայ Գաղատացոց, ի դուռն Հրաշայգործ Սուրբ Խաչին

Ա. *302ա–44ա* Առաջին բաժին գրգիս այտնի առնէ հասարական եւ առանձնական աշխարհագրութիւնք, եւ *ըսկսբ*ունին սոքա են

ա. *302ա–4ա* Ի՞նչ է կոսմոկրափիայ հասարակ եւ ի՞նչ է կոսմոկրափիայ առանձնական, եւ այս Բ արհեսդս ի՞նչ կերպիւ ի միմիանց բաժանին: Գլուխ Ա — *Կոսմոկրափիան, որպէս իւր բառն յայտնէ, է աշխարհի գրութիւն…*

բ. *304ա–5ա* Աղաբս շարժման գ*ը*նդից եւ բաժանման երկնից: Գլուխ Բ — *Աշխարհն Բ (2) կերպիւ բաժանի…*

գ. *305բ–7ա* Աղաքս գնդին *ա*րչապատից: Գլուխ Գ: Ի՞նչ է գունդն — *Գունդըն է դուրիք մի՝ մէկ երես ունելով…*

դ. *307բ–8բ* Աղաքս ե (5) ցեղ ծոնից, որ են ե բաժինք բնակութեան աշխարհի: Գլուխ Դ—որդ — *Հողն(ո)ւն եւ ջրին երեսն մի լինալով եւ գնդաձեւ…*

ե. *309աբ* Աղաքս բաւալել *ա*րչապատից: Գլուխ ե—երորդ — *Բարալէլի, որ ուրիշ անվանով սէկմէնդայ…*

զ. *309բ–10բ* Աղաքս կլիմաից: Գլուխ Զ—երորդ — *Ճարտար հին աստղաբաշխից…*

է. *311աբ* Աղաքս երկկայնութեան երկրի: Գլուխ է—երորդ — *Երկայնութեան երկրին, ըստ* Վէրնէրիոս *իմաստասէրին…*

ը. *311բ–3ա* Աղաքս լայնութեան երկրի եւ տեղաց: Գլուխ Ը—երորդ — *Լայնութիւն երկրի կամ բնակութեանց է…*

թ. *313բ–7բ* Եթէ կամենաս բեւեռային բարձրութիւն գիտենալ կամ երկրի լայնութիւնն առանձնական հերգեհոնով մի, որ է *ըստ*ռոլապի նման գործելի մի: Գլուխ Թ—երորդ… — *Բարձրութիւն արեգական ի վերայ…*

ժ. *318ա–21բ* Աղաքս իմանալու հաղաքաց, գաւառից եւ *բ*րաւ[ինցիա]ներուն երկայնութիւնն: Գլուխ Ժ—երորդ — *Երկայնութիւնք քաղաքաց…*

ժա. *322աբ* Աղաքս բաժանման կշեռից կամ սեռից երկրաչափական: Գլուխ Ա—տասաներորդ — *Կշեռն կամ չափն է երկայնութիւն…*

ժբ. *323աբ* Աղաքս որչափութեան երկրի: Գլուխ երկուտասաներորդ — *Սրշապատան բոլոր երկրին 3կ (360) աստիճան է…*

ժգ. *323բ–9ա* Աղաքս գտանելոյ տեղից հեռաւորութիւնք, թէ որչափ հեռու լինայ ի միմիանց: Գլուխ երեքտասաներորդ — *Եթէ կամիս երկու տեղի ճանապարհի հեռաւորութիւնն չափես…*

ժդ. *329բ–33բ* Որպէսի կերպիւ գունդն երկրաչափական սահմանես ըստ աշխարհիս Դ գլխաւոր կողմանց եւ ինչ աշխարհի… Գ[լուխ ԺԴ–երորդ] — *Իսկ իմանալ պարտ է, որ հողն կայ…*

ժե. *334ա–6բ* Աղաքս հողմոց: Գլուխ ԺԵ—երորդ — *Հողմն է շող եւ ջուր…*

ժզ. *337ա–8բ* Աղաքս նոցայ, որ բնակեալ են ի վերայ գնդին: Գլուխ ԺԶ — *Իսկ յամենայն երկիրն Դ բաժին…*

ժէ. *339ա–40ա* Ի՞նչ կերպիւ այլեւայլութիւն ունի կղզին ցամաք կղզէն, նեղ պողոսէն եւ հաղատ ցամաքէն: Գլուխ ԺԷ—երորդ — *Իսկ ի ջրէն երկիրն պարունակեալ…*

ժը. *340բ–2ա* Աղաքս գործ ածելու Պտղոմիոսի թաւլանեն եւ որպէսի կերպիւ իւրաքանչիւր երկրի կամ հաղաքաց *ո*դեւանքն ի նայ գտանցես հանգիսդարար: Գլուխ ԺԸ — *Իսկ եթէ կամիս իմանալ երկրի…*

ժթ. *342ա–4ա* Աղաքս աշխարհագրական հաւելուն: Գլուխ ԺԹ — *Հայելին է այն, որ առնումք…*

Կան բազմաթիւ գծագրեր, աղիւսակներ, քարտեզներ եւ աստղաբաշխական գործիքներ՝ 303ա–4ա, 305ա, 307ա, 308ա–9ա, 310բ, 311բ–2ա, 313ա, 314բ, 315բ, 317բ, 320ա, 322բ–3ա, 330բ–1ա, 332ա, 333աբ, 336բ, 338բ, 340բ, 341բ, 344ա: Կարապետ՝ վրդ.–ը դիտարկումներ կատարելիս՝ 303բ, 320ա («Սայ է յամենայիմասդ տէր Կարապետ վարդապետ»):

Բ. *344բ–96բ* Երկրորդ բաժին գլխաւոր գրիս այս՝ սա է: Աղաքս հասարակ եւ աւանձնական գրութեան Եւրոպիու, Ափրիկու, Ասիու եւ Ամերիգու, որ էն Նոր աշխարհն

1. *344բ–6ա* Գլուխ Ա. Վասն Եւրոպիու — Եւրոպիայ *կոչեցեալ ի* Աէնորայ Փիւնիկեցոց *արքային…*

2. *346բ–7բ* Աղաքս Ափրիկու, որ է Լիբիան — Ափրիկայ, *որ յունքն կոչեցին* Լիբիայ…

3. *347բ–8բ* Աղաքս Ասիու: Գլուխ Գ — Ասիան, *երրորդ բաժին երկրին…*

4. *348բ–9բ* Աղաքս Ամէրիգաու, որ է Նոր աշխարհն: Գլուխ Դ — Ամէրիգան, *որ այժմ Դ–որդ աշխարհի բաժին կոչի…*

349բ–50ա Մէյնութիւն յեէմմայ Ֆրիսիոսի իմաստասէրին – *Որպէս է անչափ թուելի բաժինն... Ասացեալ* Յոհաննու *թարգմանչին...*

5. *350բ–81ա* Աղաքս արզից, որ է հասարակաբար եւ առանձնակաբար աշխարհիս հաղարից երկայնութեան եւ լայնութեան գրութիւն: Գլուխ ե–երորդ...

ա. *350բ–81ա* Եւ նախ Եուրոպիու առանձնական գրութիւն պարզաբանեցուի: Սպանիու երկրին բաժինք եւ գաւառ – Պէդիգայ, *որ այժմ* Կռանադայ *անուանի...*

բ. *381ա–92բ* Կղզոց հասարակագրութիւն: Եուրոպիու կղզիին սոհայ են... – Գրէդայ, *որ այժմ կոչի* Գանտիայ...

– *392բ–3ա* Մէյնութիւն – *Պայծառագոյն ընթերձող, թեպետ աշխարհագրութեան արհեստն կատայրեցինք, բայց ի այս տեղն կամեցանք այտնել որպեսի կերպիս ի շառաւեղից լուսնուն... աղագս աղաչանաց մեր եղբոյր՝* Գեւորք Աբիանոյին, *որ խընդրեաց վասն Գիշերային ժամից...*

գ. *393ա–6բ* Գիշերային ժամին ի լուսին շառավեղից կողմնացուցով շիտակ եւ ստուգապէս իմանաս – *Լուսինն պայծառ լինելու աստենն առ կողմնացուցն...*

դ. *396բ* Աղագս մեծութեան արեգական եւ [երկն]ի անուանի աստեղաց – *Արեգակն, որ է մեծ քան զյամենայն լուսաւորք... Լուսինն է փոքր քան զաշխարհս ԼԹ (39) անգամ:*

Ժամացոյց գործիքներ՝ 394ա, 396ա, գծագիր – «Միաւորութիւն լուսնին հետ արեգական»՝ 395ա, Կարապետ վրդ.–ը դիտարկում կատարելիս՝ 396ա «Մայ է յամենագով յամենիմաղ Կարապետ *վարդապետ»:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

302ա տե՛ս խորագիրը:

307ա Անկուրիացի Յոհաննէն *սահմանեալ ի խնդիր բարեւնապետ տէր* Կարապետ *վարդապետին:*

320ա Մայ է յամենայիմաղ՝ Կարապետ *վարդապետ:*

340ա եւ զայս յամենն գրեցաւ ի գեուղն, որ կոչի Մեռոնհոս, *ի խընդիրն Հրզնկացի որ էր վրեժխնդիր* էկլէսիադականից *առաքեալ ի կենդանայնահատակ* Մելիխէդ *կաթողիկոսէն:*

350ա... Ասացեալ Յոհաննու *թարգմանչին:*

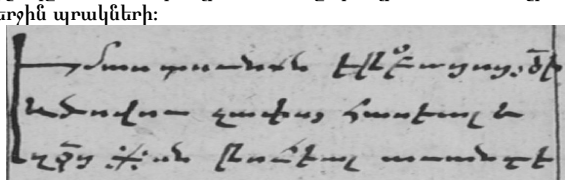
396ա Մայ է յամենագով, յամենիմաղ՝ Կարապետ *վարդապետ:*

1781
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

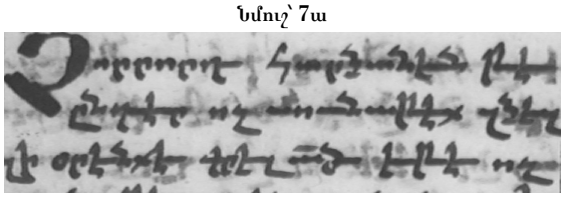
Կաֆա ՌՄԵ — 1756

ԳՐԻՉ, ՍՏԱՅՈՂ՝ Գրիգոր աբղ. Սիւնեցի:

ԹԵՐԹ՝ 143 + 1 (կրկ. 1). չգրուած՝ 1ա—6բ, 109ա, 121բ, 141ա—3բ: ՊՐԱԿ՝ 1x7+Ա.—ԺxI2+2x8+1x1: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 20,5x16: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր (7ա, 62ա, 67ա–108բ, 112բ–4բ, 120ա–40բ), Անանուն Ա (62բ–6բ, 109բ–12ա), Բ (115ա–9բ): ՏՈՂ՝ 30—31: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ, մասն առաջին եւ վերջին պրակներուն:

Նմուշ՝ 7ա

Նմուշ՝ 118ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թանաքից գրադաշտը թեթեւակի գունափոխուած, տեղ—տեղ զանազան բծեր: Կազմի կաշին՝ ճեղծուած, եզրերը՝ մաշուած:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. *7ա–60բ* Պատմութիւն Մեծի աշխարհակալին Աղէքսանդրի Մակեդոնացոյ. կեանք վարուց բաչութեան մինչեւ ի վաղչանն նորին – *Իմաստունքն եթօբացոց երկրի...*

Տե՛ս նաեւ. 1782, 2ա–61բ: Ունի նոյն կաֆաները:

– *60բ* Յիշատակարան գրոցս – *Փա՛րք... որ արժանի արարեր զթարմատար, յոգնամեղ, զապիկար եւ զվատթար անձն՝* Խաչատուր Կեչառեցւոյ *հասանել միշտանեւրկ մատամ[բ] եւ տկար մարմնով ի գիծ վերջին արքայական Գրոցս աշխարհակալին* Աղէքսանդրու: *Եւ ի յայս զինչ ունիմ հատուցանել ս(=տ)րիտուր, քան թէ քոյին լուսեղինաց եւ բոցեղէն բերանով օրհնել զքեզ, Հայր Աստուած եւ զԲան քո էկակից Որդին հանդերձ Հոգովդ փառակցաւ, նաեւ յօժանդակ առեալ զ[ը]նթացս//(61ա) օդակառոյց լուսաւորացդ, որ անբերան շարժմամբ զօրհնառաք բարեբանութիւն մատուցանեն... ամէն:*

Բ. *62ա* [Նշանագիրք իմաստնոց] — Q = երկինք... ՃԺԻ = *Քաղաքի...*

23 նշանագիր. տե՛ս գրիչ յիշատակարանը։

Գ. *62բ–6բ* Պատմութիւն յԱնի բաղաքին, զոր գրեալ է ի Կաֆայ Աբրահամու րաբունապետի եւ բանի սպասաւորի եւ առաջնորդին Թրակիայ – *Անի քաղաքն էր մեծ եւ հռչակաւոր... եւ եղեւ սկիզբն գալուն իւրեանց ի Կաֆայ, էր թիւն 780, եւ ըստ կենարարին՝ հազար երեքհարիւր երեսունեւմէկ։*

Դ. *67ա–108բ* Փոխր ի շատէ գրեացուէ ի յառաջնոց եղելոցն, որ ի թագաւորութեանցն այլոց եւ մերոց, ի Պատմութենէն Մաթէոսի գրոյն

Խորագիրը ճիշտ չէ։ Բերուած հատուածները քաղուած են Թովմայ Մեծոփեցու *(67ա–72ա) եւ* Կիրակոս Գանձակեցու *(72ա–108բ) պատմութիւններից։*

1. *67ա–72ա* [Քաղուածք ի Պատմութեանց թովմայի Մեծոփեցւոյ] – *Ի թուին ՊԼԵ (1386) եկն* Լէնկ թէմուրն...

Տե՛ս տպ. Թովմա Մեծոփեցի, *Փարիզ, 1860, էջ 12–14, 23–25, 62–73։*

2. *72ա–108բ* [Գլուխք ի Պատմութեանց Կիրակոսի Գանձակեցւոյ]

Տե՛ս ձեռ. 1518, 181ա—260բ. *Միայն 25 գլուխ՝ հատն։ § գ/103ա–5բ (անխորագիր, սկ. «Եւ որժամ սպանին Հռոմք զԳագիգ արքայ...»)։ դ/72ա–3ա։ ե/73ա–6բ։ ը/76բ–7ա։ թ/106ա–7բ։ ժա/84ա–5ա։ ժբ/85աբ։ ժը/86ա–8ա։ ի/91բ–2բ։ իդ/92բ–6ա։ իթ/77ա–8ա։ լբ/96բ–7բ։ լգ/81բ–2ա։ լե/98ա–9բ։ լզ/99բ–100ա (անխորագիր)։ լէ/107բ–8բ (անխորագիր)։ լթ/88ա–9ա։ խդ/90բ–1բ։ խզ/100ա (անխորագիր)։ ծե/80ա–1բ։ ծը/100բ–3ա։ կ/78ա–80ա (անխորագիր)։ կա/82ա–3ա։ կբ/83բա։ կե/89ա–90բ։*

Տպ. Երևան, 1961, Z։

Ե. [Բանիւ զանազանիւ]

1. *109բ–11բ* [Ի Հարցմանց գրոց Գրիգորի Տաթեւացւոյ. հատոր Զ, պրակ է]։ Վասն աշտարակին հարց – *Զաշտարակ որպիսի մտօք շինէին։ Պատասխանի. Նախ՝ զի ատէին...*

2. *112ա* Այս առնանագիր է բերեալ մասին հօրն մերոյ սրբոյ Լուսաւորչին, որ եդաւ ի գեօղն Խախ կոչեալ, եւ է այժմ ի սուրբ ուխտն Տիրանաշինոյ – *Եդաւ ի սմայ փայտն կենաց... ի թուին Հայոց ՉԽԹ (1294)...*

3. *112բ–4բ* Այլ իմն բան գտեալ ի Պատմութեանց հնոց, որ յաղագս ձեռնադրութեան Ֆահանայեապետին, որ ի Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի, որ էր շփոթ ի մէջ միաբանից իւրեանց – *Բազում հրաշիւք սկիզբն արարաք ձեռնադրութեան... բարեխոսութեամբ եւ աղօթիւք* Կիրակոս *կաթողիկոսին։*

Տե՛ս տպ. «Թովմա Մեծոփեցու Յիշատակարանը», Թիֆլիզ, 1892, էջ 73–74, 79–87։

4. *115ա–9բ* Վասն հարցման աւօրինաց զանազան եւ պատասխանիք, զոր խնդրեալ բարեպաշտն Աբիսաղօմ մեծ տանուտէրն Շիրիեանա ի նուաստ ոգոյ Մաթէոս վարդապետէ գծողէ գրոց... – *Յաստուածային գիրսն գրեալ է, թէ. Պատրաստեցէք...*

5. *120ա* Խրատ Մահմետի, թէ ինչպէս օրէնք է դրեր իւրայնոցն – *Նախ եւ որդոյն Իսմայելի...*

ԵՒւարտում է «եւ մինչդեռ վիջէին նոքա, տեսին յանկար///» (շար. թերի)։

6. *120բ–1ա* Բան առ բարեմիտ ընթերցողս յաղագս առաջիկայ առակացս [Յառաջաբան Աղբիւր բացեալ գրոց Պետրոսի Աղամալեանի, ձեռ. 2, 12ա—5բ] – *Կանխարարբառ եւ հոգեշարժ...*

7. *122ա–34բ* Զայս վասն մահու եւ ի գերեզմանի տմնելոյ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի – *Յորժամ խաչեցաւ Տէրն մեր...*

8. *134բ–7ա* Քարոզ վասն դատաստանի, ի բան Սաղմոսին, որ ասէ. Դատ արարէք որբոյն եւ այրոյ եւ այլն – *Սովորութիւն է Աստուծոյ ի ձեռն առաջնոցն...*

9. *137ա–40բ* Քարոզ Քառասնիցն, ի բանն, որ ասէ. Անցաք մեք ընդ հուր եւ ընդ ջուր եւ – *Յաստուածային անեղ բնութիւնն միայն բարի ասաց գոլ...*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

61ա Վերստին ի լոյս ածեցեալ եղեւ ի հայրապետութեան տեառն Սահակ սրբազան կաթողիկոսին Ամենից Հայոց, եւ ի պատրիարգութեան սրբոյն Սաղիմայ Թորոս վարդապետին, եւ ի Թաբերութեան Փրկչին մերոյ 1756–ին եւ Հայոց ՌՄԵ–ին, Հոգաեմպեր ամսոյ 7–ն, ի քաղաքն Կաֆա, *ի դուռն* Զարխափան Սուրբ Աստուածածնի *վանիցն, եւ նորին դիպի՝ եղիազար արհիեպիսկոպոսին, եւ թագաւորութեանն Օսմանցոց սուլթան* Օսմանին։ *Եւ ես՝ անպիտան ձեր ոտից հող եւ մոխիր, որ ո՛չ եմ արժանի անուանագրութեան, այլ միայն սուտ անուամբ* Գրիգոր *եւեթ աբեղայս, որ ի բազմացհետէ ցանկայի, ամենայն ուրեք հարցանելով եւ որոնելով, զՊատմութեանց գրեանքն, որ ի նախկին վարդապետացն մերոց արարեալ են, ո՛չ կարացի գտանել։ Այլ ամենաբարին Աստուած, որ լցուցօղն է ամենայն փափակս սրտից մարդկան, իրաւի լցոյց զփափակս սրտից իմոց, որ եկեալ ի քաղաքս* Կաֆա, *գտի զայս արքայական Գիրքս աշխարհակալ թագաւորին* Աղէքսանդրու *յոյժ վայելուչ եւ գեղեցիկ շարադրանօք եւ ոսկէզօծ գրով ի վերայ մաքրաթի գեղեցիկ շարադրանօք գրեալ։ Կարի ախորժ թուեցաւ զպատմութիւն նորին յաչս իմ, զիրէ փոքր // (61բ) էր՝ իբրեւ փոքրիկ* Ոսկանի *Սաղմոսարան, եւ ես սակս փոքրկութեանն ցանկացայ գնել զնա դրամօք իմովք,*

չեղեւ հնար վաջառելոյ: Եւ այնորիկ բազում աշխատութեամբ ձեռօք իմօք գրեցի: Բայց աղաչեմ զձեզ, ո՛վ ընթերցօղք, աղալանաց իմոց ներումն արասջիք, զէրէ անսղալ միայն Աստուած է, եւ ոչ էր հմուտ արհեստին քերթողից եւ քերականութեան եւ շարադրութեան տառից. կար մեր այսքան էր, մի՛ մեղադրէք զանպիտան գծողս, այլ եթէ կամիք սրբագրել, ըստ ձեր կամացն եղիցի: Նաեւ յիշեսջիք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր զվերոյգրեցեալ հօրեղբայրն իմ ըստ մարմնոյ եւ հոգեւոր հայրն իմ՝ զտէր Եղիազար *արհիեպիսկոպոսն, որ հրամանաւ* Յակոբ *աստուածաբան պատրիարգին* Պօլսոյ *եղեւ առաջնորդ* Կաֆայու Զարխափան Սուրբ Աստուածածնին, *եւ ես մեղսամածս ընդ նմա սպասաւոր եւ ոտից փոշի եղեալ էի: Իսկ յօժարութեամբ երկսցունցս սրտի գրեցաւ յիշատակս անջնջելի մեր նախնեացն եւ մեր հոգոյն: Ով ոք որ հանդիպիք սմա ընթեռնելով եւ կամ օրինակելով եւ կամ շահելով ի յընթեռնուլն, հոգեւոր եթէ մարմնով, աղաչեմ զձեզ, միով Հայր մերիւ զվերոյգրեալքս յիշել, եւ դուք յիշեալ լիջիք ի միւսանգամ գալստեանն Յիսուսի Քրիստոսի, որ է օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն: Հայր:*

Նաեւ, ո՛վ բարեսէր ընթերցօղք, ի ընթեռնուլն ձեր ուր—ուրեք, որ հանդիպիք ի վերա տառից զայս նշանիս (ѕ), ի բաց թողջիք զնա զի աւելորդաց է նա, բաց ի նոմոսացն Թագաւորաց, որ ամենեցուն գլուխքն դրեալ կան զայս վերոյյիշեցեալ նշանն, որ է սա (մ): Այլեւ գտանի մէջ սորա նշանագիր ի հնոց նշանագրաց: Մի ձանձրանայք եւ կամ բամբասէք զմեզ, նորին օրինակն // (62ա) ի ստւարտ տեսէք թէ զինչ են... (տե՛ս § Բ): Եւ սոքա ամենեքեան գրեցան ի Նաւասարդի 24, ի Թշրին 19, հոգտեմպերի 7, ի Պաղակիթ ամսոյ 28, որ է օրհնեալ յաւիտեանս: Որպէս ուրախութիւն է նաւելոցն ի նաւահանգիստն այնպէս գրչին՝ վերջին կէտն: Վերջ:

114բ Տէր Աստուած, սիրտ քարացեալ բռնաւորաց քաղցրասցի ի վերայ ամենայն քրիստոնէից, մանաւանդ տառապեալ ազգիս մերոյ եւ փծուն գրչիս՝ Գրիգորի Սիւնեցւոյ *իբր սեւաւորի, եւ ձեզ ընդերձօղացդ եւ որք զՈղորմին յիշատակօղացդ. ամէն: 355 (այսպէս) թվին:*

137ա... եւ մանաւանդ գծողի տառիս՝ Գրիգոր *իբր աբեղայիս* Սիւնեցւոյ...:

1782
ԺՈՂՈՎԱԾՈՅ

Կոգոլով ՌՃԱ — ՌՃԳ 1652 — 1654

Ա. *2ա—61բ* Պատմութիւն Մեծի յաշխարհական Աղէկսանդր Մակեդոնացոյն. կեանք վարուց բաջութեան միչեւ ի վաղչան նշանաւ — *Խմաստունքն* եգիպտացոցն *յերկրի...*

Ջունի գլխաբաժանում: Պատմողական խօսքը սակաւ է. գերիշխում են կաֆանները:

ա. *2աբ կֆ. Ով շ(=վ)ատշէր* Նեֆդանիբոս... *(2 տուն):*

բ. *2բ կֆ. Զլականն եդեալ իւր յառաջի... (1):*

գ. *3բ կֆ. Զմըսըր տըւեր, զո՞յ առեր... (2):*

դ. *4ա կֆ. Ծեր ալեաւք եւ շուն մըտաւք... (2):*

ե. *4ա կֆ. Ծոյլ եւ ծանեակ յաշխարհաւեր... (1):*

զ. *4բ կֆ. Զստուեր երազդ, որ տեսար... (3):*

է. *5ա կֆ. Մոգքն հնարիւք քէնէ հարեց... (5):*

ը. *5բ կֆ. Տեսանէ Տերն նահանջաման... (4):*

թ. *5բ—6ա կֆ. Կինն որ խալատի մեղաւք... (5):*

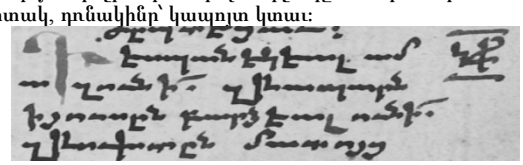
ժ. *6բ կֆ. Զի, ըզքեզ գոլել կամիմ... (2):*

ժա. *6բ—7ա կֆ. Արժան և իրաւ է խիստ... (2):*

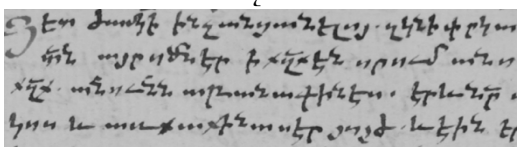
ժբ. *7աբ կֆ. Թէպէտ կարի ուսուցանէ... (10):*

ժգ. *7բ—8ա կֆ.* Արիստոտէլ *հարցմունք լինի... (6):*

ժդ. *8բ կֆ. Զմանուկն ի յորոցքն ընտրէ... (5):*

Նմուշ՝ 50ա

Նմուշ՝ 177ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Ճ ա կ ա տ ա գ ա ր դ՝ 2ա, 99բ: Լ ու ս ա ն ց ա գ ա ր դ՝ բուսական (123ա): Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր, թուչնագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ, Ա պրակից առաջ երեւում են կտրուած հանուած մի ամբողջ պրակի հետքեր: Կազմի կաշին՝ թեթեւակի ճեռծուած, կապիչներն՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

ժե. *8բ–9ա կֆ. Հնազանդ լեր առ հայր որդոյ… (3)։*

ժզ. *9բ–10ա կֆ. Տէր մանուկ, տըղայ պարոն… (9)։*

ժէ. *10աբ կֆ. Ես ձեր միջնորդ այսաւր լնիմ… (4)։*

ժը. *10բ կֆ Ումըն պարսիկ յառաջագոյն… (2)։*

ժթ. *10բ–1ա կֆ.* Փիլիպպոս *նստեալ աթոռ… (6)։*

ի. *11բ կֆ.* Պոսիաճոս *հսկայաձեւ… (5)։*

իա. *12աբ կֆ. Գայ Իտալիեա գաւառն… (5)։*

իբ. *13բ–4ա կֆ. Խրատ մի տամ, հզաւր արքայ… (4)։*

իգ. *14ա կֆ. Ի շինուածեան Հսբընդէրիայի… (2)։*

իդ. *14բ կֆ. Ի սպարապետն* Մեբենի*… (5)։*

իե. *15ա կֆ. Մարմինն է ի խոտ նըման… (4)։*

իզ. *15աբ կֆ. Այս է պատկեր հաւրըն քոյ… (3)։*

իէ. *16ա կֆ. Ծուրածայ եղեր դանայնըման… (4)։*

իը. *16բ–7բ կֆ. Հսէնդէր հրաման երեւ… (14)։*

իթ. *18ա կֆ. Այս են դեսպանքըն* Դարեհի*… (5)։*

լ. *18բ կֆ.* Դանիշըն *ձեր ու շատ թէպտիր… (7)։*

լա. *20ա կֆ. Ոչ ոք չըկայ ըզդայ բարձաւղ… (1)։*

լբ. *20ա կֆ.* Երբակն *ի պատկերն երեւ… (4)։*

լգ. *20բ կֆ. Այս* Հոմերոս Զըմեռնացի*… (3)։*

լդ. *20բ–1ա կֆ. Վազ նա քիչն ի գետն յարձակ… (3)։*

լե. *21բ կֆ. Ապայ եհաս առ* Լոկրացիս*… (2)։*

լզ. *22ա կֆ. Քաշամարտիք եւ յահագին… (2)։*

լէ. *22աբ կֆ. Այս* Իսմերիոս *երգիչ… (7)։*

լը. *23ա կֆ. Թագաւոր, թէ յականջ դնես… (2)։*

լթ. *23ա կֆ.* Կլիմաճոս *գրէ հրուչակ… (4)։*

խ. *23բ կֆ. Այսաւր փոխարէն յառնեմ… (2)։*

խա. *24ա կֆ. Աթենացիքն են վրդովել… (2)։*

խբ. *24բ կֆ. Կարի անմիտ էք դուք… (2)։*

խգ. *24բ կֆ. Այսաւր յ*Աթենացոց *հրեշտակն… (2)։*

խդ. *25ա կֆ. Ո՛վ բնակիչք* Մակեդոնայ*… (1)։*

խե. *25բ–6ա կֆ. Սակայն ցաւ պատեց զարքայն… (6)։*

խզ. *26բ–7ա կֆ. Պարսիկն որ յետոյ անցեալ… (7)։*

խէ. *28ա կֆ. Ըզհաւատս է ի բաց առեր… (3)։*

խը. *28բ կֆ. Այս արքայն ի քուն եղեալ ննջէ… (7)։*

խթ. *29ա կֆ. Անդ, որ ընկա գետն անցանելով… (4)։*

ծ. *29աբ կֆ. Ասայ ինձ, թէ ո՞վ ես դու… (10)։*

ծա. *29բ–30բ կֆ. Վա՛յ* Աղեքսանդրի *ասեմ… (12)։*

ծբ. *31ա կֆ. Անվախ ու հըզաւր արքայ… (5)։*

ծգ. *31աբ կֆ.* Քսեբսի *պատկերքն ի վայր անկան… (5)։*

ծդ. *32ա կֆ. Աւա՛խ, թէ գիտել կարէի… (4)։*

ծե. *32բ կֆ. Յոյժ տարէկուսեա* Դարեհ*… (6)։*

ծզ. *33աբ կֆ.* Ջ*Դարեհն ի մէջ առեալ… (7)։*

ծէ. *34ա կֆ. Յորժամ չարխըն ի յետ քակի… (4)։*

ծը. *34ա կֆ. Երբ յ*Աղեքսան[դ]րոս *զայն լըսեց… (3)։*

ծթ. *34բ կֆ. Երբուիմ Արարիչն Աստուած… (6)։*

կ. *34բ–5ա կֆ. Փա՛ռք քեզ, Արարիչ Աստուած… (2)։*

կա. *35բ կֆ. Ճորտն, որ պարոնին նենգէ… (3)։*

կբ. *35բ–6ա կֆ. Վա՛յ զքոյ մայրն,* Հոոդոգոնէ*… (4)։*

կգ. *37ա կֆ. Այս տնկածու մարդիքս անբով… (2)։*

կդ. *37ա [կֆ]. Այս են հակայքըն վայրենի… (2)։*

կե. *37բ կֆ. Իսկ ի յայրին նոքա մըտեալ… (4)։*

կզ. *38ա կֆ. Յերեսնից կանկոնց երկան… (2)։*

կէ. *38աբ կֆ. Անունդ յաւրհնեալ յարարչական… (2)։*

կը. *38բ կֆ. Գազանս, որ եկուլ զնաւս… (2)։*

կթ. *39ա կֆ. Հաւք խաւսին մարդկան երգաւք… (3)։*

հ. *40ա կֆ.* Պովրոս *թագաւոր* Հնդկաց*… (5)։*

հա. *40աբ կֆ. Գիրն էր ի ձեռին առեալ… (4)։*

հբ. *41աբ կֆ. Եւ անհոգաց այսաւր ի կուռյ… (3)։*

հգ. *41բ–2ա կֆ. Առ քեզ մենամարտըկի… (9)։*

հդ. *42ա կֆ. Վա՛յ այս* Պովրոսիս *ասեմ… (2)։*

հե. *43ա կֆ. Բարակամանք իմաստասէրք… (2)։*

հզ. *44ա կֆ. Այս բռնաժանի գազանս… (2)։*

հէ. *45ա կֆ. Խաւսուն եւ յուսուն ծառերդ… (3)։*

հը. *46աբ կֆ. Արի եւ քաջանց նըման… (10)։*

հթ. *47ա [կֆ]. Այսաւր քեզ յաւանդ կու տամ… (3)։*

ձ. *48ա կֆ. Այս է տաճարըն* Կանդակէ*… (2)։*

ձա. *48աբ կֆ. Բեր զշուտդ ի վեր, հոգի… (6)։*

ձբ. *49ա կֆ. Ընծայս է առաջ բերեր… (4)։*

ձգ. *50աբ կֆ. Դեսպան եկեալ* Ամազուի*… (3)։*

ձդ. *51ա կֆ. Յամազուի կին յառաջ մատին… (4)։*

ձե. *52աբ կֆ. Տեսեալ բագին, եւ հարցանէ… (3)։*

ձզ. *52բ–3ա կֆ. Ո՛վ քաղդէացի, ասայ… (4)։*

ձէ. *53ա կֆ. Ի ծունդր իջեալ յաղաւթական… (3)։*

ձը. *53բ–4ա կֆ.* Իսկանդարեայ *բախեալ զՈւղղոս… (7)։*

ձթ. *54բ կֆ.* Ֆելէք*, որ զանմիտ մարդըն… (10)։*

ղ. *55ա կֆ. Մակեդոնացիք եկեալ ի տեսիլ… (3)։*

ղա. *55աբ կֆ. Գըրեաց կտակ անդարձական… (4)։*

ղբ. *55բ կֆ. Հուրդ, որ ըզքո սիրտըդ վառեց անշիջանելի... (1)։*

ղգ. *57աբ կֆ. Ո՛վ պարոնին նենգ ջանայ... (5)։*

ղդ. *58ա կֆ. Դադարեցար, յԱղէքսան[դ]րէ... (3)։*

ղե. *58բ կֆ. Ո՛վ հրաշալիդ Պտղոմէոս... (3)։*

ղզ. *58բ–9ա կֆ. Այս քաղաքն յԱղէքսան[դ]րէ... (5)։*

ղէ. *60ա կֆ. Ընդիր գոված եւ երեսբախտ... (2)*

Յիշատակարան խաչատրոյ Կեչառեցւոյ *տե՛ս* ձեռ. 1781, 60բ—1ա։

Բ. 1. *62ա–72բ* [Դիոնիսիոսի Թրակացւոյ] Յաղագս ճեռականութեան

Տե՛ս ձեռ. 267, 229ա—42բ. *§ ա/62ա։ բ/62ա։ գ/62աբ։ դ/62բ։ ե/62բ։ զ/62բ–3բ։ է/63բ։ ը/63բ–4ա։ թ/64ա։ ժ/64աբ։ ժա/64բ։ ժբ/64բ։ ժգ/64բ–7ա։ ժդ/67աբ։ ժե/67բ–8ա։ ժզ/68ա։ ժէ/68ա։ ժը/68աբ։ ժթ/68բ–9ա։ ի/69աբ։ իա/69բ–70բ։ իբ/70բ։ իգ/70բ–1ա։ իդ/71ա–3բ։*

2. *73բ–6ա* Մեկնութիւն բառից ճերակնութիւն (Ճերականի) – *Վերլուծութիւն՝ ընթերցողութեան...*

3. *76աբ* Մովսէսի Խորենացոյ Բան իմաստութեան – *ՅԱստուածոյ խորհրդով եւ իմաստութեամբ հաստատեցաւ մարդկայինս տեսակ...*

4. *76բ–99ա* Ճերականութիւն է Ը (8) մասանց բանի

ա. *77ա–81բ* [Յաղագս բանի] – *Ջի՞նչ է բանն։ Բան է հետեւակ բառի...*

բ. *81բ–5ա* Յաղագս բայի – *Հարց. Ջինչ է բա[յ]։ Պատասխանի. Բայ է բառ անհոլով...*

գ. *85ա–9բ* Յաղագս լծորդութեան – *Է՞ր ասի լծորդութիւն է կարգութիւն...*

դ. *89բ–90բ* Յաղագս ընդունելութեան – *Հարց. Ընդունելութիւն է բառ...*

ե. *90բ–2ա* Յաղագս յատի – *Հարց. Յաւդ է մասն բանի հոլովական նախադասեալ...*

զ. *92ա–3ա* Յաղագս դերան[ունու]թեան – *Հարց. Ջի՞նչ է դերանունութիւն...*

է. *93բ – 4բ* Նախադրութիւն – *Հարց. Ջի՞նչ է որ ասէ. նախադրութիւն...*

ը. *94բ–8ա* Յաղագս – *Ջի՞նչ է մակբայ։ Պատասխանի. Մակբայ է մասն բանի...*

թ. *98ա–9ա* Յաղագս շաղկապի – *Շաղկապ է մասն բանի...*

5. *99ա–110բ* Սահման Ճերականութեան

Տե՛ս ձեռ. 841, 120ա—30բ. *1. ա/99բ։ բ/99բ–100ա։ գ/100ա։ դ/100ա։ ե/100աբ։ զ/100բ–2բ։ է/102բ–5ա։ ը/105աբ։ թ/105բ։ ժ/105բ–7ա։ ժա/107աբ։ ժբ/107բ–9ա։ ժգ/109աբ։ 2. ա/109բ–10ա։ բ/110աբ։ գ/110բ։*

Գ. [Բանիբ զանազանիբ]

1. *110բ–4բ* [Ա]. Յովհաննէս վարդապետի եզբնկացոյ Խրատ հոգէշահ... – *Արար Աստուած զմարդն հոգի...*

2. *114բ–9ա* Բ. Վկայասիրի եղբաւր տեառն Ներսէսի կաթողիկոսի ասացեալ – *Դարձեալ պատգամք ի վեր քրիստոնէից...*

3. *119ա–21բ* Գ. Գրիգորիսի ասացեալ Բան խրատու հոգոց – *Ես՝ ծառայ Աստուծոյ եւ ընդերցող...*

4. *122աբ* Սուրբն Պաւղոս Առ Եփրայեցիս ԺԲ. Հայեցարուք ի զօրայգլուխն հաւատոց... – *Ոչ գիտեմ, եթէ ոք գտանիցի ոք...*

Դ. *123ա–61բ* [Քարոզգիրք]

ա. *123ա–4բ* Գլուխն Ա – *Աստուած սիրեաց զաշխարհս...*

բ. *124բ* Բ գլուխն – *Խորհեա եւս եւ զազնուականն...*

գ. *124բ–6ա* Գ գլուխն – *Եւ եթէ զնայ սիրել կամիս...*

դ. *126ա–7բ* Դ գլուխն – *Առ ի հասանելն փրկութեան...*

ե. *127բ–8ա* Ե գլուխն – *Ազաւթելով ի վերայ թշնամոյն քոյ...*

զ. *128աբ* Զ գլուխն – *Ո՛վ մեղսասէր մարդ...*

է. *128բ–30ա* Է գլուխն – *Յիշեայ, ո՛վ մարդ, զարժանաւորութիւնս քոյ...*

ը. *130աբ* Ը գլուխն – *Հայեաց յանձն, ո՛վ տառապելի մարդ...*

թ. *130բ–2ա* Թ գլուխն – *Յիշեայ, զի պանդուխտ եւ օտար ես...*

ժ. *132ա–4բ* Ժ գլուխն – *Ահաւասիկ լուար, թէ որպէս սուտ եւ յանցաւոր...*

ժա. *134բ–6ա* ԺԱ գլուխն – *Խոտորեայ եւս ի հպարտութենէ...*

ժբ. *136ա–7ա* ԺԲ գլուխն է այս – *Յիշեա զստութիւն յաշխարհիս...*

ժգ. *137աբ* Կանոն ԺԳ գլուխն – *Ի ճանապարհս Տեառն գոլով, զղջասցիր...*

ժդ. *137բ–8ա* ԺԴ գլուխն – *Եւ եթէ կամիս, զի ապաշխարութիւնդ...*

ժե. *138ա–9բ* ԺԵ գլուխն – *Եկեալ առ քահանայն ծունգր դիր...*

ժզ. *139բ–40ա* ԺԶ գլուխն – *Եւ եթէ զմեղս քո ոչ խոստովանիս...*

ժէ. *140աբ* ԺԷ գլուխ – *Մի յահացուցանիցէ զքեզ յերկիւղ քահանային...*

ժը. *140բ–1բ* ԺԸ գլուխն – *Արդ, եթէ խորհեսցիս, թէ զինչ չարգուտ է խոստովանութիւն...*

ժթ. *141բ–3ա* ԺԹ գլուխն – *Յետ սրբոյ խոստովանութեան...*

ի. *143ա—4ա* Ի գլուխն — *Ոչ միայն արտասուք հարկաւոր են յաղաւթից…*

իա. *144ա—5ա* ԻԱ գլուխն — *Ոչ միայն արտասուք…*

իբ. *145ա—6ա* ԻԲ գլուխն — *Եւ զողորմութիւնս եւս վաստակոց…*

իգ. *145բ—6ա* ԻԳ գլուխն — *Եւ յորժամ զբարի ինչ գործես…*

իդ. *146ա—7ա* ԻԴ գլուխն — *Յիշեայ զմեռանելդ…*

իե. *147ա—9բ* ԻԵ գլուխն — *Ումն կրաւնաւոր ի կարգէ քարոզողաց…*

իզ. *149բ—51բ* ԻԶ գլուխն ասէ Բառոզ — *Յետ մահուան յահաւոր դատաստանն գայ…*

իէ. *151բ—4ա* ԻԷ գլուխն ասէ — *Որպէս ոչ ինչ է ըստուգագոյն քան զմահ…*

իը. *154ա—5ա* ԻԸ. Յաղագս դատաստանին — *Բազում պատճառք են, որք զարթուցանեն…*

իթ. *155ա—7ա* ԻԹ գլուխն. Յաղագս դժոխոցն — *Յիշեցից եւս եւ զդժոխս…*

լ. *157ա—9ա* Լ գլուխն — *Զարքայութիւնն երկնից պատրաստեաց…*

լա. *159ա—60ա* ԼԱ գլուխն — *Եւ զի գիտասցես որոյ պատրաստեալ է…*

լբ. *160ա—1բ* ԼԲ գլուխն. Սուտ մարգարէից — *Պարտ է եւս զգուշ լինել…*

Ե. ա. *161բ—3բ* Խրատ գեղեցիկ առ ի հաղորդելն մարմնոյ եւ յարեան Որդոյն Աստուծոյ, ուրեմն վարդապետին ի կարգէ քարոզողաց՝ անուանելոյն Թումասի (Ագուինացւոյ): Բանի Տեառն — *Եկայք առ իս, ամենայն յաշխատեալք…*

բ. *164ա—5բ* Ո՛վ սիրելի յաղաւնի…

գ. *165բ—8ա* Յաղագս բահանայից — *Ամենակալն Աստուած կարգեաց զքահանայս…*

դ. *168ա—9ա* Յաղագս բրիստոնէութեան կենաց կարճառաւտ խրատ — *Եթէ հաճոյանալ Աստուծոյ կամիս…*

ե. *169աբ* Յաղագս չար կանանց — *Ի կին մարդոյ եւս պարտ է փախչիլ…*

Զ. *170ա—6ա* [Ասարայ Սեբաստացւոյ] Տումար առեգական եւ լուսնի…

Տե՛ս ձեռ. 680, 231ա—8ա. § ա/*170ա*: բ/*չիք*: գ/*170բ—6ա*:

170ա Գրչից. «*Եւ սայ եղեալ մաքրամիտ եւ հանճարեղ իմաստուն յուսումնասիրաց* Ասար Սեբաստացի *սարկաւագի*»:

է. [Յաւելագրութիւնք ժէ դ.]

1. *177ա—8ա* Պատմութիւն բառեղեն պատկերին, որ ի վերուստ պարգեւեցաւ եւ յԱստուծոյ տուաւ — *Յետ ժամանակի ինչ… այր ումն էր ի քաղաքէն, որում անուն էր* Հերակլի *քաղաք, անունն* Աթանագինէս…

2. *178ա* Գիր գոզկապի — Անանեայ, Ազարիայ, *ի ձիով, ի ջորով…*

3. *179բ* Մեծի նազելոյդ իմոյ — *Ոչինչ բերաք աշխարհս եւ ոչինչ եմք տանելոց, / Մերկ եկինք եւ մերկ եմք գնալոց:*

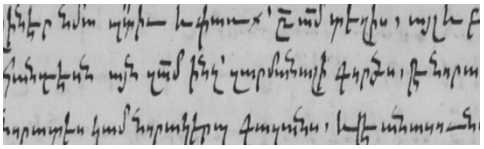
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

114բ Ջծոյլս ի բարիս
Եւ զարագս ի չարիս,
Ջգծող՝ տէր Յակոբիս
Մի՛ մոռանայցես
Յիշել ի բարիս:
121բ Գրեցաւ ի թվին ՌՃԳ (1654)
Մեղապարտ գրչիս՝
Տէր Յակոբ *մեղաւորիս:*
169բ Գրեցաւ թվին ՌՃԳ (1654). յաւարտ գրոյս մարտի Ը (8), յաւրն ե՟ շաբաթի, մեղաւոր քահանայիս՝ Յակոբ *իրիցու. ամէն:*
170ա… Եւ գրեցաւ սայ ձեռամբ մեղաւոր եւ անպիտան եւ անարժան Տիւրիկցի Յակոբ *քահանայիս, ի քաղաքն* Կաւզլով, *թվին ՌՃԼ (1652):*
Եւ Քրիստոսի փառք յաւիտեանս. ամէն:
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 2ա, 2բ, 169բ Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա *է: 38ա, 62ա, 99բ (բոլորշի, անընթեռնելի):*
ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1աբ Տէր Յոճ[ան]էս *յեպիսկոպոս, դիր զմեղս ի վեր այնոց… 178բ Յիսուս՝ որդի Դաւթի, ողորմեայ ծառայիդ…*

1783
ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԱՂԷՔՍԱՆԴՐ ՄԱԿԵՆԴՈՆԱՑԻՈՑ

ԺԸ — XVIII

ԹԵՐԹ՝ 74. չգրուած՝ 1ա, 73բ—4ա: ՊՐԱԿ՝ 1x1 + Ա—Ջx12: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 26: ԿԱԶՄ՝ վարդագոյն մոմլաթ, թիկունքը՝ կապոյտ գործուածք, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 + 1, թուղթ, մասն աստառի (Ի դ.):

Նմուշ՝ 13ա
ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. տեղ—տեղ թանաքի բծեր։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *1բ* [Վասն Աղէքսանդրի Մակեդոնացւոյ] — *Զկնի 224 ամացն* Կիւրոսի Պարսից *արքային…*

2. *2ա—72ա* Պատմութիւն Մեծի իսկական կայսերն Աղէքսանդրի աշխարհակալ թագաւորին Մակեդոնացւոյ

ա. *2ա—7բ* Իմաստունքն եգիպտացւոց երկրին…

3ա Գրչից. «Այս տեղս սուրաթ պիտի»։ 6բ «Այս տեղս պատկեր պիտի»։

բ. *8ա—9բ* Վասն ծննդեան արեային Աղէքսանդրի մեծի — *եւ* Փիլիպպոս *երանի տայր անձին իւրոյ…*

գ. *9բ—36ա* Գործք Մեծին Աղէքսանդրի — *եւ* Աղէքսանդրոս *աճէր եւ զարգանայր…*

դ. *36բ—9բ* Սպանումն Դարեհի, Բեսոսի եւ Զաուիվարդանայ — *եւ ի գարն[անային] եղելոյ եղանակին…*

ե. *40ա—61բ* Թուխտ Հռոգոնեայ եւ Ստատիրայ առ Աղէքսանդրոս արեայ (եւ բանիւ զկին) — Հռոգոնեայ *եւ* Ստատիրեայ՝ *թագաւորի* Աղէքսանդրի *խնդալ…*

զ. *61բ—72ա* Յաղագս դատյն Անթիպատրայ եւ այլոց բարեկամացն, եւ սակս մահաղեղին վէպ (եւ ողբ) — *Մինչդեռ Մեծն* Աղէքսանդրոս *ի* Բաբիլոն *էր… եւ այսպիսի ողբագին ձայնիւ զմահաբեր գուժն յորդորէին։*

68ա Գրչից. «Այս տեղս Ա Թուխտ պակաս էր»։

— *[Յիշատակարան նախագաղափար օրինակի] Որք լսէք զաղիողորմ բառառնութիւնս զայս, զյարմարագրօղ եւ ժողովօղ պատմութեանս՝ զխաչատուր Կեչառացին յիշեցէք, զոր եւ հեթանոսական անմիաբան գրելեացն սա ժողովեալ եւ աշխատութեամբ հաւաքեալ՝ զստոյգն գրեալ է զայս։*

Տե՛ս ձեռ. 1782, 2ա—61բ։ Այստեղ գերիշխում է պատմողական խոսքը։ Ունի սակաւաթիւ կաֆաներ։

3. [Կաֆայք]

ա. *3ա Ով վատաշուէր* Նեթթանիփոս… *(2 տուն)։*

բ. *3ա Զլականն եդեալ յառաջի… (1)։*

գ. *3բ Զմարը տուեր ու զո՞վ առեր… (2)։*

դ. *5ա Ծեր ալեօք եւ շուն մտօք (ի լուսանցս «մորւօք»)… (2)։*

ե. *5բ Ծոյլ եւ տկար աշխարհաւեր… (1)։*

զ. *6բ Զատուեր երազդ, զոր դու տեսեր… (1)։*

է. *7աբ Մոգքն հնարիւք ի նա հայեաց… (3)։*

ը. *64բ* Կաֆայ է — *Աւաղ իմ աւուրքս ու զկեանքս… (6)։*

թ. *66բ Զուր խնդրեաց ի զովացումն… (3)։*

ժ. *67աբ* Կաֆայ է — *Ազդեցէք ի* Տունն Պարսից *եւ ասացէք հօրն իմոյ* Դարեհի… *(10)։*

ժա. *68ա Այս է հրաշք, որ երեւեցաւ… (2)։*

ժբ. *68բ Այս քաղաք* Աղէքսանդրի է… *(1)։*

ժգ. *70ա* [Ողբ] — *Մայրք մանկագունից, լացէք… (2)։*

ժդ. *70բ—1ա* Ողբ — *Այ իմ միամօր որդի* Աղէքսանդր… *(2)։*

ժե. *71ա* Կնոջն է… — Իսկ ենդէր *արքայից արքայ… (2)։*

§ ա—է, թ, ժբ հմմտ. ձեռ. 1682, 2ա—61բ, § ա—է, ղգ (3—4 տները), ղզ։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

74բ (Ծածկագի՞ր)
իացիւ վտու փք վկցգ շզչն սոտ օւդգի
պտիկցւ պփքօիշեւբ զօեբթժապ
բպտշչծ պղաց տպսոիրցւփք եւ օ
ղզշտավան ձաճնայմոտ պսիխաս
իտպակացւփք եւ օիքտլրտ պզչշօ
ոտիցքկ աբգ դեգէը թժիլխծ։

Յիսուս Քրիստոս Հայր Աստուած Աստուծոյ՝ Սարգիս։

ԳՐՉԱՓՈՐՁ 72բ Ալլեւ երկարակեաց առնէ, որպէս ասէ եզեկիէլ…։ 73ա Աբրահամ, Անդրիաս, Անդակում… էրթի, օրի, սմահ…։ 74բ Մկրտիչ, Ներսէս։ Ի յայս անգայուն եւ սուտ աշխարհէս…։ Մարփորձ արարի ես՝ անարժան Գրիգորս։

1784
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ
(Բաղկացած է 2 տարբեր ձեռագրերից)

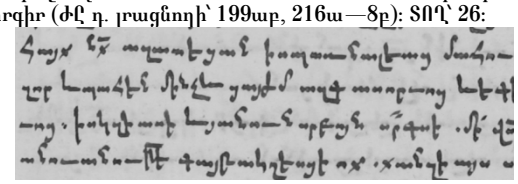
ԹԵՐԹ՝ 261—10 (տե՛ս Պահպանակ)։ ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ (Ի դ.)։ ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1(Ա.) + 2(1—2) + 8(254—261) + 1(Բ), թուղթ։

Վիճակ՝ բաւարար. կազմի կաշին՝ ետծուած, եզրերը՝ մաշուած, դռնակի կաշին՝ կիսով չափ պատռուած ընկած:

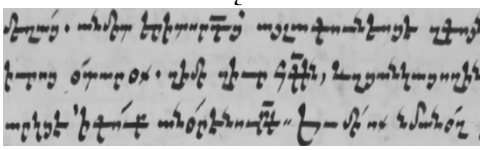
Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ս

ԺԷ — XVII

Թերթ՝ 217 (3—219). չգրուած՝ 3ա—4բ, 219աբ: ՊՐԱԿ՝ Ա—Իx12 (Ձ/է 8, ԺԸ 13, Ի 4): Նիւթ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «SS» լուսադրոշմով: Մեծութիւն՝ 20,7x15: Գրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ նօտրգիր (ԺԸ դ. լրացնողի՝ 199աբ, 216ա—8բ): Տող՝ 26:

Նմուշ՝ 38ա

Նմուշ՝ 199ա

Մանրանկարզութիւն — Կիսախորան՝ 5ա: Ճակատազարդ՝ 26ա: Լուսանցազարդ՝ բուսական: Զարդագիր՝ թոչնագիր: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին:

Վիճակ՝ բաւարար. միջից պակասաւոր: ԺԸ դ. նորոգուած, լրացուած՝ 199աբ, 216ա—8բ:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *5ա—26ա* Պատմութիւն վարուց սրբոյն Ներսէսի (ի լուսանցս այլ ձեռ՝ Շնորհալւոյ) կաթողիկոսի եւ տիեզերալոյս իմաստասիրի, սկսեալ ի նախնեաց անտի — *Աստուածային անբաւ գթութեանցն շնորհ…*

— *26ա* [Յիշատակարան նախագաղափար օրինակի] *Իսկ ի թուականութեանս Հայոց ՉԻԲ (1273), զկնի ճՄ (101) ամի վերափոխման սուրբ հայրապետին* Ներսէսի, *ի հրամանէ հօր* Ստեփաննոսէ *աստուածազարդ մերոյ եւ սպասաւորէ* Սուրբ ուխտիս՝ Ականց *յանապատիս, շարագրեցաւ Պատմութիւն սուրբ հայրապետին* Ներսէսի *ի իւրոց նախնեացն ճշտաճառ եւ անսուտ պատմութեամբ սուրբ հայրապետին, ի ժամանակս քրիստոսապսակեալ բարեպաշտ թագաւորին Հայոց* Լեւոնի, *որդւոյ թագաւորին* Հեթմոյ *յաշխարհս* Կիլիկեցոց: *Արդ, վայելողք Սրբոյ արանցս պատմութեան, յիշեսջիք սիրով ի Քրիստոս զվերոյ նշանակեալ պատուական հայրն՝* Ստեփաննոս *եւ զամենայն եղբայրութիւն սուրբ ուխտիս՝ զմեծ եւ զփոքր զքահանայս եւ զկրօնաւորս ի մշտամատոյց յաղօթս ձեր, եւ Աստուած զձեզ յիշեցուսցէ յողորմութիւնն իւր. ամէն:*

Տե՛ս տպ. «Սոփերք Հայկականք», ԺԴ: Յիշատակարանի տուեալները տարբեր:

Բ. *26ա—92ա* Պատճառ խնդրոյ միաբանութեան թագաւորին Հոռոմց եմմանուէլի եւ սրբոյ կաթողիկոսացն Հայոց թուղթ, զոր գրեցին առ միմեանս

Տե՛ս նեռ. 500, 66բ—191բ. § ա/26ա—8ա: բ/28ա—39ա: գ/39ա—40բ: դ/40բ—6բ: ե/46բ—52բ: զ/52բ—61ա: է/61ա—2ա: ը/62ա—6բ: (66բ տե՛ս ստորեւ § Գ): թ—ժ/չիք: ժա/67ա—8բ: ժբ/68բ—9ա: ժգ/69ա—72ա: ժդ/72ա—4ա: ժե/74ա—7բ: ժզ/77բ—80բ: ժէ/80բ—7ա: ժը/87ա—92ա: ժթ—իա/չիք:

Գ. *66բ* Պատմութիւն Հայոց: Գլուխ ԻԱ — *Տէր* Ներսէս Կայեցի *տիեզերական վարդապետ… եւ բղխումն Հոգոյն Սրբոյ ի Հօրէ /// (շար. թափուած):*

Տե՛ս տպ.. Կղեմէս Գալանոս, Միաբանութիւն Հայոց սուրբ եկեղեցւոյն…, հատոր Ա, Հռոմ, 1650 էջ 238—239:

Դ. 1. *92ա—119ա* Թուղթ տեառն Գրիգորիսի կաթողիկոսի Հայոց, գրեալ եղբօր նորին Ներսէսի եպիսկոպոսի, հրամանաւ նորին ի Միջագետս Ասորոց… ի խնդրոյ որումն աստուածասիրի Առիւծ անուն իշխանի Թլկուրանն ասանի — *Որ թէպէտ եւ տէրունական հրամանն յորդորէ…*

2. *119աբ* Նորին տեառն Ներսէսի գրեալ առ եղբօրորդին իւր՝ Ապիրատն ի Կոստանդինուպոլիս («Առ Ապիրատն տէր Ներսիսէ բան չարփով սա ըյո») — *Արեգական լուսոյ ծագման, / Սէր քո իս համանըման…*

Ե. 1. *120ա—33ա* [Թուղթ տեառն Ներսիսի կաթողիկոսի Հայոց գրեալ ի զանազան ժամանակս առ այլեւայլ անձինս]

Տե՛ս նեռ. 500, 52ա—66բ. § ա/129ա—33ա (§ ժա—իգ յետոյ): բ/120աբ: գ/120բ—2ա: դ/120աբ: ե/120բ—4ա: զ/124ա—5ա: է/125ա—6ա: ը/126ա: թ/126աբ: ժ/126բ: ժա/126բ—9ա:

2. 133ա—7ա Նորին տեառն Ներսէսի կաթողիկոսի գրեալ Բան մխիթարութեան առ վտանգեալս մարմնով, որ յանբարեաց ոմանց նախատեսեալ եղեն, զոր ծանուցին նմա գրով — *Ընկալայ զգիր թախծանաց…*

3. *137ա—44բ* Թուղթ ի Ներսիսէ արեպիսկոպոսէ Կիլիկեցւոց Տարսոնէ պատասխանի Յուսկան արգելական ճգնաւորի ի մեծն Անտիոք, որում լուծանէ զհարցումն կղերիկոսացն Անտիոքու… — *Գիր քո պատուականութեանդ, երանելի այրդ Աստուծոյ…*

Զ. 1. *144բ—5ա* Տեառն Եփրեմի Խորին Ասորւոյ ասացեալ — *Տօն տարեկանք, զոր կատարեն…*

2. *145աբ* Ի Մնացորդաց մնացորդէն, զոր բազմաջան յուզմամբ հազիւ կարացի գլտանել — *Յորժամ յարոյց Աստուած սատան Սողոմոնի… զոր եւ*

յերիաւոսի գիրան գեղեցիկ յիշատակէ վասն Սողոմոնի:

3. *145բ–56բ* Գիր, որ եղեւ առ Պիւոսէ կրօնաւորէ մակակոչեցելոյ Դոմսապատիու, ի խնդրոյ բարեպաշտ մեծի թագաւորին Փռանկաց ի կղզին Սիկիլիայ Ռոճերին Վասն ե պատրիագացն աթոռոց... — *Ամենամեծատոհմ տէր իմ...*

է. *156բ–99բ* Թուղթ ընդհանրական Ներսէսի կաթողիկոսի Հայոց

Տե՛ս ձեռ. 500, 4ա—51բ. § ա/*156բ–64բ:* բ/*164բ–73բ:* գ/*173բ–5բ:* դ/*176ա–82ա:* ե/*182ա–91բ:* զ/*191բ–6ա:* է/*196ա–7ա:* ը/*197ա–8ա:* թ/*198աբ:* ժ/*198բ–9բ:*

Ը. 1. *200ա–3բ* Թուղթ Պիղատոսի դատաւորին, զոր գրեաց յաղագս Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եւ առաքեաց Տիբերոս կայսրն ի Հռոմ — *Ի ժամանակին յայնմիկ, յետ խաչելութեան Տեառն...*

2. *203բ* Սրբոյն Կիւրղի Երուսաղեմայ հայրապետին — *Զաւիկ Մովսէս ձայնեաց յեգիպտոս...*

3. *203բ* Ի կանոնաց սրբոյն Սահակայ — *Մեծ Լուսաւորիչն արար Իրմացն եպիսկոպոսս...*

Թ. *203բ–13ա* [Ի ժղլանաց Վարդանայ վարդապետի]

ա. *203բ–4ա* Գործատուբ որ ի մարդկան — *Լոյս Բանին եւ պայծառախօսութիւնն ի խելքն ծագէ...*

բ. *203ա* Տաղական բանին ցոյցք — *Իմաստնոյ չէ փոյթ տաղական բան առնել...*

գ. *204բ–5բ* Հարցմունք դշխոյին եւ պատասխանիք Սողոմոնի որդոյ Դաւթի — *Ի՞նչ է Աստուածն քո... Սողոմոն ասէ. Աստուածն իմ է է... 205բ* Բայց առ ի մէնջ եւ դու առակ մի — *Սողոմոն ասէ. Աշտարակ մի զօրաւոր...*

դ. *205բ–8ա* Թուղթ սրբոյ վարդապետին Վարդանայ գրեալ առ թագաւորն Հայոց Լեւոն Հեթում, յորժամ եկին ի պապէն թուղթք, որ ունէր իմեաս եժ—աւն գլուխս բանից, որ խառեցան ի մէջ մեր նոցա, զոր խնդրէին ընդունել եւ բառնալ զպատճառն բաժանման: Եւ սուրբ թագաւորն առաքեաց զնոսա հանդերձ թղթովքն ի Հռոմկլայն առ կաթողիկոսն Հայոց տէր Կոստանդին Վասն բանին մասանց, ի խնդրոյ բարեզարդ հաճանչի Թորոս անուն կոչելոյ եղբօրորդոյ տեառն Կոստանդեայ Հայոց կաթողիկոսի, ի Վարդանայ Աղվանեցւոյ կարճառօտ — *Բանին մասունք Ը (8) են, եւ են այսոքիկ...*

ե. *208ա–10բ* Յաղագս բնութեան զոր հրամայեցէք — *Արտաքին իմաստասէրքն այսպէս ասացին...*

զ. *210բ–3ա* Նորին Վարդանայ վարդապետի Աղօթք տղայոց առ Սուրբ Երրորդութիւնն: Առաւօտուն — *Լոյս համատարած եւ անճառ ճառագայթ...*

Ժ. 1. *213ա–6բ* Վասն ԲԺ—աւն ականցն... — *Երկոտասան ակունքն որ կան ի հին վակասն...*

2. [Վասն լուծողաց, մեկնչաց եւ համառօտողաց Սուրբ Գրոց]

ա. *216բ–7ա Հարց. Ո՞վ ոք է արարեալ զլուծմունս եւ քաղուածու Աստուածաշունչ գրոց: Պատասխանի. ՊԼԲ (1383)* Գրիգոր Տաթեւացին... բ. *217աբ Հարց. Վասն մեկնողաց Աստուածաշունչ գրոց, թէ ո՞վ ոք են արարեալ: Պատասխանի.* Անանիայ վարդապետն *ի Սանահին վանացն... գ. 217բ–8բ* Վասն համառօտողաց Սուրբ գրոց — *Զևրարածքն եւ զՍաղմոսն, զերգ երգոցն եւ զԴանիէլն՝* Վարդան *վարդապետն...*

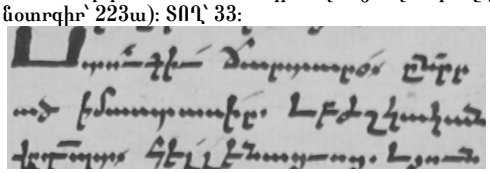
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՆԱԽԱԳԱՂԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 5ա Նահապետ *վարդապետ: 5ա Գիրքս* Սուրբ Էջմիածնա *է:*

Ջ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Բ

ԺԷ — XVII

ԹԵՐԹ՝ 33 (220—253) + 1 (ներդիր թերթիկ՝ 222 գդ). չգրուած՝ 222բ, 123բ: ՊՐԱԿ՝ ԻԱ—ԻԹ (նախապէս՝ ԻԹ, ԻԶ—ԻԷ)x12 (ԻԱ 9): ՆԻՒԹ՝ թուղթ լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 20,7x15: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր (լրացնողների—շղագիր՝ 222գ, նօտրգիր՝ 223ա): ՏՈՂ՝ 33:

Նմուշ՝ 223ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից, միջից եւ վերջից պակասաւոր ԺԸ դ. նորոգուած, լրացուած՝ 222գ, 223ա եւ միացուած Ա ձեռագրին:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *220ա* [Խրատ հաճանայի՞ց —///] *կամ դաւանութիւն հաւատոյ, տա զՔրիստոսի մարմինն եւ զարիւնն...*

2. *220ա–1ա* Ու[ղիղ... դ]աւանդութիւն ի Սուրբ Երրորդութիւնն եւ մարմնացեալ Միածին Որդին Հօր Յիսուս Քրիստոս, որ ծնաւ ի Կուսէն վասն մերոյ փրկութեան — *Խոստովանիմ եւ հաւատամ անեղ եւ անսկիզբն...*

3. *221ա–31գ* ԽԳ. Հարցումն պիտանի — *Արթուն բնութեամբ ի գերեզմանն Զ...*

Հարցերը չկան. բերուած են միայն պատասխանները:

4. *223ա–31բ* Խե. [Աբուսայիդայ] Յաղագս մարդակազմութեան, ամենայն անդամոց գոյացութեան բոլոր մարմնոյս

Տե՛ս ձեռ. 466, 22ա—37ա. *Նխ./223ա, 224աբ:* § ա/*224բ–5բ:* բ/*225բ–6ա:* գ/*226աբ:* դ/*226բ–7ա:* ե/*227ա:*

գ/*227աբ*: է/*227բ*: ը/*227բ—8ա*: թ/*228աբ*: ժ/*228բ*: ժա/*228բ—9ա*: ժբ/*229ա*: ժգ/*229ա*: ժդ/*229աբ*: ժե/*229բ—30ա*: ժզ/*230ա—1ա*: ժէ/*231աբ*:

Ձի օգտագործուած քնն. բնագ., Երևան, 1974:

5. *232ա—3բ* [Ի հարցմանց գրոց Գրիգորի Տաթեւացւոյ]

ա. *232աբ* ԽՁ. Վասն մասանց հոգոյ (հատոր ե, պրակ ժզ) — *Հարց. Մասունք հոգոյն որպէ՞ս ճանաչի…*

բ. *232բ* ԽԷ. Վասն գործոց կազմուածոյ մասանց (հատոր ե, պրակ ժէ)— *Որպէ՞ս օրինակաւ մասունք…*

գ. *232բ—3բ* [ԽԸ]. Վասն գունոց մարդկան (հատ. ե, պրակ ԺԳ) — *Վասն է՞ր մարդն յորժամ…*

6. *233բ—4ա* ԽԹ. Վասն ասպարիսաց — *Քաջ երկրաչափք եւ ներհունք…*

7. *234ա—6բ* Ծ. Ի Դատաստանաւոց է բանս — *Թէ առնու այր կին եւ գտանի դիւահար…*

Քաղուածք Մխիթար Գօշից, Առաքելական Ա, Առաքելական Բ, Ներսէսի եւ Ներշապուհի, Սիոնի եւ այլ կանոնախմբերից:

8. *236բ—44բ* ԾԱ. Երանելոյն Աթանասի արեւպիսկոպոսի Աղեկսանդրացոյ Հարցմունք վայելուչ եւ պատասխանիք Կիւղի Երուսաւէմի հայրապետին Յաղագս մակացութեան եւ հանճարոյ — *Հետեւումն համարիմ ընդ Աստուածոյ երիս բանս… Պատասխանի. Իսկ ոգի մարդոյ գոյութիւն է…*

9. ա. *244բ—6բ* ԾԲ. Հարցումն պիտանի եւ գեղեցիկ վասն մանկանց եկեղեցոյ — *Ձի՞նչ է, թէ օրհնեալ է փայտն… Պատասխանի. Նախ՝ փայտ տապանին Նոյի…*

բ. *246բ—9բ [ԾԳ]. Վասն է՞ր կենդանակերպքն բժ—ան են թվով: Պատասխանի. Նախ՝ վասն այն, զի բժ—ան մասն է աշխարհի բաժանեալ…*

Գլխահամարը դրուած է պատասխանիի Ջ կէտի մօտ՝ 247բ:

գ. *249բ—50բ* ԾԴ. Խնդրելի է եւ վասն Դ—իցս որպիսութեան եւ յատկութեան եղանակաց: Յաղագս գարնանային եղանակաց (Հարցմանց գիրք, հատոր Դ, պրակ լա)— *Գիտելի է, զի Դ—եսին եղանակս տարոյն՝ գարունն այսու ճոխանա…*

դ. *250բ—2բ* ԾԵ. Նախ եւ առաջին ասելի է, թէ անչափութիւն միայն Աստուծոյ վայել է — *է՞ր վասն յաղագս այն, զի անեղ է…*

10. ա. *250բ—3ա* Վասն երկոտասան հողմոց — *Հնչեալ հողմունք զանազան / Ի Դ կողմանց աշխարհի գան…*

բ. *253ա* ԾԶ. Վասն աստեղաց թուոյ կենդանակերպիցն — *Խոյն իշխան է ամպրոպայ, / ԺԶ աստղ կա ի նմա…*

11. *253աբ* ԾԷ. Տեառն տէր Ներսէսի Հայոց կաթողիկոսի ասացեալ (Ք—Ա) — *Քաղցրագունիս այս մաղթանօք / Լցեալ ոգիս մեռեալ մեղաւք…*

12. *253բ* [Վասն չափուց ժամանակաց] — *ՅԱդամայ մինչեւ ի կատարած աշխարհիս Դ… ՃՂԹ Ը բիւր մասն է /// (շար. թափուած):*

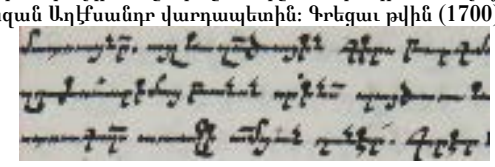
ԿՆՔՎԴՐՈՇՄ 251բ (լուացուած), Գիրքս Սուրբ էջմիածնա՞ է:

1785
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ՌՃԽԹ — 1700

ԳՐԻՉ՝ Տէր Աստուածատուր: ՍՏԱՅՈՂ՝ Աղէքսանդր վրդ.:

ԹԵՐԹ՝ 283—1 (նկարի ներդիր պահպանակ՝ 11). չգրուած՝ 1ա—7բ, 11աբ, 277բ—83բ: ՊՐԱԿ՝ 1x6 + Ա—ԺԷx12 (ԺԵ, ԺԷ 10) +6x12 + 1x4: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «SS» լուսադրոշմով: ՄԵՑՈՒԹԻՒՆ՝ 21,2x15: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 19: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ բաց շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ծաղկադրոշմ կարմիր կտաւ: Կազմի Ա փեղկին ճնշադրոշմ՝ «Յիշատակ է գիրս եւ վայելումն սրբազան Աղէքսանդր վարդապետին: Գրեցաւ թվին (1700)»:

Նմուշ՝ 33ա

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ՝ Յովհան Ոսկեբերան ընդ Պետրոսի եւ Յովհաննու՝ 10բ «Խօսիլն Պօղոսի առաքելոյն յունկն Յոհաննու Ոսկիբերանի»՝ 76ա (ի լուսանցս): Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 12ա: Լ ո ւ ս ա ն ց զ ա զ ա ր դ՝ բուսական: Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ կենդանագիր: Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ, դեղին, ոսկի:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին՝ թեթեւակի ֆեռծուած, եզրերը՝ մաշուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *8ա—10ա* Յանկ գրոցս [Վարուց Յովհաննու Ոսկեբերանի] — *Ա. Յաղագս նախերգանի գրոյս… եւ Յաղագս յիշատակարանի եւ թարգմանութեան գրոյս:*

—12ա—183բ Պատմութիւն սրբոյն Յոհաննու Ոսկիբերանի Կոստանդնուպօլսի եպիսկոպոսապետի եւ տիեզերաց լուսաւոչի, եւ ծննդեանն եւ սննդեանն եւ գեղեցիկ հաղաքավարութեանն

ա. *12ա—4ա* [Ա. Յաղագս նախերգանի գրոյս] — *Ամենեքեան որք ի հընուման գրոցք եղեն…*

բ. *14բ–8բ* Բ. [Յաղագս բարի խղճմտութեան Յոհաննու, որ ի մանկութենէ եւ ուսման] — *Արդ, զսկիզբն արարից նորա…*

գ. *18բ–28ա* Գ. Յաղագս ընդդիմութեան Անթոմէոսի եւ դարձին Աթենացւոց — *Եւ էր այր մի աթենացւոցն, որում անուն էր* Անթոմէոս…

դ. *28ա–30բ* Դ. Վասն դառնալոցն Յոհաննու յԱթենայ յԱնտիոք — *Եւ յորժամ եղեւ գալուստ նորա քաղաքին…*

ե. *30բ–1բ* Ե. [Յաղագս բաշխելոյն զինչս ծնողացն եւ սիրել զվարս սուրբ] — *Յետ այսորիկ* Ջենոնիոս *եպիսկոպոս…*

զ. *31բ–3ա* Զ. [Յաղագս գնալոյն Յոհաննու յանապատ եւ առաքինանալ] — *Այնուհետեւ հեռանայր յազգականաց…*

է. *33ա–6ա* Է. [Յաղագս տեսլեան Եւսիգիոսի վասն Յոհաննու] — *Էր ոմն ճրգնաւոր բնակեալ ի վանսն…*

ը. *36բ* Ը. [Յաղագս բժշկութեան առն, որ էր ակն ի բաց ոստեալ ի տեղւոջէն] — *Այր ոմն էր* յԱնտիոք…

թ. *36բ–9ա* Թ. [Յաղագս բժշկութեան բորոտութեանն Արէթոսի] — *Դարձեալ այլ ոմն այր ի…*

ժ. *39ա–40ա* Ժ. [Յաղագս բաւեկարգութեան վանորէից ի ձեռն Յոհաննու] — *Այր ոմն ի նմին քաղաքի, որում անունն էր* Թէոդորոս…

ժա. *40բ.* ԺԱ. [Յաղագս բժշկութեան կուրացեալ աչաց Եւսկլէոսի] — *Ասացից այսուհետեւ եւս սքանչելիս…*

ժբ. *40բ–2ա* ԺԲ. [Յաղագս բժշկութեան տեառտես կնոջն] — *Դարձեալ կին մի որում անուն էր* Քրիստեննեայ…

ժգ. *42ա–5ա* ԺԳ. [Յաղագս սատակման առիւծիւն աղօթիւքն Յոհաննու] — *Արդ, լուարուք այլեւս սքանչելիս…*

ժդ. *45ա–52ա* ԺԴ. [Յաղագս բաւանայութեան սրբոյն Յոհաննու] — *Յայնմ ժամանակի վախճանէր սուրբն* Մելիտոս…

ժե. *52ա–3բ* ԺԵ. [Յաղագս բժշկութեան մանկանն ի ձեռն Յոհաննու] — *Պատմեցից եւ այլ եւս սքանչելիս…*

ժզ. *53բ–9բ* ԺԶ. [Յաղագս բժշկութեան անպատմելի ցաւոց կնոջ Մարկիոնացւոյն] — *Ասացից եւ այլ սքանչելիս…*

ժէ. *59բ–62բ* ԺԷ. [Յաղագս բռնութեամբ տանելոյն զՅոհաննէս ի Կոստանդնուպոլիս] — Արկոդէոս *եւ* Ոնորիոս *յաղթօղք եւ հաւատարիմ…*

ժը. *62բ–3բ* ԺԸ. [Յաղագս ձեռնադրելոյն Յոհաննու յաթոռն Կոստանդնուպոլիս] — *Եւ յորժամ ազդ եղեւ թագաւորին գալուստ նորա…*

ժթ. *63բ–7ա* ԺԹ. [Յաղագս զգուշացանելոյն Յոհաննու զթագաւորն հանդերձ մեծամեծօք] — *Արդ, ձեռնադրեցաւ իմաստունն* Յոհաննէս…

ի. *67աբ* Ի. [Յաղագս ոչ ի բաց կալոյ ի Հաղորդութենէ խրատ] — *Եւ մինչ դեռ նա զայս խօսէր…*

իա. *67բ–74ա* ԻԱ. [Յաղագս խրատու հասարակաց ի սրբոյն Յոհաննու] — *Իսկ երանելին դարձեալ սկսաւ խրատել…*

իբ. *74ա–80ա* ԻԲ. [Յաղագս մեկնութեան բանիցն Պօղոսի, թէ որպէս յայտնեցաւ նմա առաքեալն] — *Եւ ինքն իմաստունն* Յոհաննէս…

իգ. *80ա–4ա* ԻԳ. [Յաղագս Թէոդորիոսի, որ կամէր թագուհին զինչս նորա յափշտակել] — *Եւ այր մի էր ի* Կոստանդնուպոլիս Թէոդորիոս *անուն…*

իդ. *84ա–5բ* ԻԴ. [Յաղագս Տրոպիլոսի սենեկապետի թագաւորին] — *Արդ, որպէս մեծն* Յոհաննէս…

իե. *86ա–9բ* ԻԵ. [Յաղագս արիանոսացն ընդդիմութեան եւ վասն երգոյն Իգնատիոսի] — *Յայնմ ժամանակի հնացեալ եւ փտեալ աղանդն* Արիոսի…

իզ. *89բ–90ա* ԻԶ. [Յաղագս սմանչելեաց մարմնոյ եւ արեանն Տեառն] — *Արդ, լուարուք եւ այլ եւս սքանչելիս…*

իէ. *90ա–2ա* ԻԷ. [Յաղագս ապստամբութեան Գալիենոսի] — *Արժան է եւ ոչ զանց առնել, զոր առ* Գալիանոսաւն *եղեւ…*

իը. *92ա–7ա* ԻԸ. [Յաղագս արդար իրաւանցն Յոհաննու եւ վասն Անտոնի եպիսկոպոսին Եփեսոսի] — *Պատմեցից եւ յաղագս այլոց իրացն…*

իթ. *97ա–100* ԻԹ. [Յաղագս իրաւանցն Բաբլակիոսի եւ կնոջ այրւոյ] — *Կին ոմն, որում անուն էր* Կալիստրապիոս…

լ. *100ա–2բ* Լ. [Յաղագս յանդիմանութեան եւդոխիա թագուհւոյն] — *Եւ ինքն երանելին դարձեալ անդրէն…*

լա. *102բ–6ա* ԼԱ. [Յաղագս զրպարտութեան Իսիդորոսի եպիսկոպոսի եւ այլոց, զոր արար Թէոփիլոս] — *Յայնմ ժամանակի* Ականիոս…

լբ. *106ա–13ա* ԼԲ. [Յաղագս զանազան չարեացն, զոր արար Թէոփիլոս ընդ կրօնաւորսն Նիտրայոյ] — *Բայց մեզ արժան է կարգաւ տանել զպատմութիւնս…*

լգ. *113ա–8բ* ԼԳ. [Յաղագս կնոջ Թէոգնոստեայ այգւոյն եւ հակառակութիւն ընդ թագուհւոյն] — *Եւ էր այր ի* Կոստանդնուպոլիս *սինկլիտոս…*

լդ. *119ա–22ա* ԼԴ. [Յաղագս գալոյն Եպիփանու ի Կոստանդնուպօլիս, եւ գրագրութիւն թագուհւոյն] *– Յետ սակաւ ժամանակի, Մեծն* Եպիփան…

լե. *122ա–9ա* ԼԵ. [Յաղագս առաջին արտասահմանութեան Յոհաննու] *– Յետ սակաւ ժամանակի եկն* Թէոփիլոս…

լզ. *129ա–30բ* [Յաղագս փախստեան Թէոփիլոսի եւ գրգռութիւն նորին] *– Յետ սակաւ ինչ աւուրց, դարձեալ…*

լէ. *130բ–2ա* ԼԷ. [Յաղագս դառնալոյն Յոհաննու յառաջին աֆսորանացն] *– Իսկ թագաւորն* Ոնորիոս, *յորժամ լուաւ…*

լը. *132ա–3բ* ԼԸ. [Յաղագս Ոլոմպիոսի որ յազգէ թագաւորին կոյս եւ կրօնաւոր] *– Ի ժամանակի յայնմիսի էր ի Կոստանդնուպօլիս կին մի…*

լթ. *133բ–6ա* ԼԹ. [Յաղագս պատկերին, զոր կանգնեաց Եւդոքսիա] *– Յայնժամ թագուհի* Եւդոքսիա *պատկեր արծաթի կանգնեալ…*

խ. *136ա–9ա* Խ. [Յաղագս գրգռութեան ոսոխացն Յոհաննու ի տօնի Ջատկին] *– Եկն եհաս օր տօնի Ծննդեան եւ Յայտնութեան…*

խա. *139ա–42ա* ԽԱ. [Յաղագս երկրորդ արտասահմանութեանն Յոհաննու] *– Իսկ ի կատարել սրբոյ Պենդէկոստէին…*

խբ. *142ա–4բ* ԽԲ. [Յաղագս թէ որպէս լուսաւորեաց Յոհաննէս հրիստոսական հաւատով յերկիրն Կոկիոսնայ] *– Իսկ զինուորքն առեալ զճգնազգեաց քահանայապետն…*

խգ. *144բ–5բ* ԽԳ. [Յաղագս զանազան տանջանօք նեղեցին զայնոսիկ, որ հաղորդ էին Յոհհաննու] *– Իսկ զկնի աքսորանաց սրբոյն…*

խդ. *146ա–7ա* ԽԴ. [Յաղագս ձեռնադրութեանն Աւսակիոսի զկնի աֆսորմանն Յոհհաննու] *– Իսկ ապա այսոցիկ սոյնպէս եղելոյ…*

խե. *147բ–9ա* ԽԵ. [Յաղագս ձեռնադրութեանն Ատտիկոսի եւ պէսպէս անկարգութիւն շփոթման] *– Յայնժամ սեւերիանոսքն ժողով առնէին…*

խզ. *149ա–52ա* ԽԶ. [Յաղագս թղթոյն Ոնորիոսի թագաւորի եւ չարութիւնն Եւդոքսիոյ] *– Յայնժամ եպիսկոպոսքն որ չարանախանձք էին…*

խէ. *152ա–4բ* ԽԷ. [Յաղագս վերստին թղթոյն Ոնորիոսի վասն ժողով առնելոյ, զի ստոյգն գիտասցեն] *– Դարձցուք արդ, ի կարգն…*

խը. *155ա–6բ* ԽԸ. [Յաղագս թէ որպէս չարչարանօք դարձուցին զեկեալ եպիսկոպունսն ի Հռոմայ, դաւաճանութեամբ թագուհւոյն] *– Արդ, առեալ զթուղթ թագաւորին* Ոնորիոսի…

խթ. *156բ–60բ* ԽԹ. [Յաղագս տանելոյն Յոհաննու յաֆսոռս յԱռապսուս եւ երեւելին վկային Քրիստոսի Բասիլիսկոսի եւ տալ զաւետիս փոխման նորա] *– Իսկ երանելին* Յոհաննէս *բնակէր ի* Կոկիսոն…

ծ. *160բ–1բ* Ծ. [Յաղագս հանգստեան վախճանին երանելոյն Յոհաննու] *– Յայնժամ գիտացեալ երանելոյն զօր հանգստեան իւրոյ…*

ծա. *161բ–4բ* ԾԱ. [Յաղագս բանիւ առնելոյն Ենովկենդիոսի հայրապետի զթագաւորն Արկադէոս եւ զեւտրոպի զԹէոփիլոս եւ զամենայն համախոհս նոցա] *– Եւ վասն զի քահանայքն զոր յառաջագոյն ասացաք…*

ծբ. *164բ–6բ* ԾԲ. [Յաղագս հաւատացանելոյն վրէժ չարախօսացն երանելոյն Յոհաննու թագաւորն Արկադէոս, եւ թուղթ զղջման առ հայրապետն Ենովկենդիոս] *– Արդ, իբրեւ ընկալաւ զթուղթս զայսոսիկ…*

ծգ. *166բ–70բ* ԾԳ. [Յաղագս հրամանի հայրապետին Ենովկենդիոսի վասն ժողովոյ, եւ վախճան նորա] *– Արդ, իբրեւ ընկալան երկոքեանն զթուղթն…*

ծդ. *170բ–1բ* ԾԴ. [Յաղագս տեսլեան Ադելփիոսի եպիսկոպոսին վասն Յոհաննու, զոր լուաւ թէ ընդ սուրբսն դասաւորեալ] *– Եւ արդ, պարտ է մեզ անդրէն դառնալ…*

ծե. *171բ–3բ* ԾԵ. [Յաղագս չարաչար պատժոցն, զոր կրեցին դաւաճանողքն Յոհաննու եւ որպէս դառն մահուամբ ելին յաշխարհէ] *– Եւ արդ, չէ պարտ եւ արժան…*

ծզ. *173բ–6ա* ԾԶ. [Յաղագս կամելոյն հանել զնշխարս Յոհաննու եւ ոչ տալ թոյլ բանալոյ գերեզմանին] *– Եւ արդ, հասեալ մինչեւ ցայս վայր պատմութեանս…*

ծէ. *176ա–8ա* ԾԷ. [Յաղագս բերելոյ նշխարս սուրբ մարմնոյն Յոհաննու ի Կոստանդնուպօլիս] *– Եւ վաղվաղակի առեալ թագաւորն քարտէս…*

ծը. *178ա–81ա* ԾԸ. [Յաղագս թէ զիա՞րդ անկաւ թագաւորն Թէոդոս ի վերայ լանջացն Յոհաննու եւ զմաղթանս զոր մատոյց ի դիմաց մօրն եւ որպէս դարձաւ գերեզմանն Եւդոքսիայի յերեւմանէն] *– Եւ իբրեւ այգ եղեւ, ամենայնքն առհասարակ…*

ծթ. *181ա–2բ* ԾԹ. [Յաղագս սմանչելեացն որ եղեւ ի սուրբ նշխարացն Յոհաննու եւ վերջ պատմութեանս] *– Իսկ ժողովուրդն իբրեւ արձակեցաւ յիւրաքանչիւր տեղիս… (182ա) Արդ, այս են վարք սրբոյն* Յոհաննու… *(182բ) Արդ, բարեխօսութեամբ եւ աղօթիւք սրբոյն Յոհաննու… Հայր մեր որ յերկինս:*

կ. *183ա* Կ. [Յաղագս յիշատակարանի եւ թարգմանութեան գրոյս] *– Յամի հազարերորդի եւ հարիւրերորդի եւ միոյ ամի յԱստուծոյ մերոյ Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի գալստենէն, եւ ի հինգհարիւրերորդի եւ յիսուներորդի (1101) ի մերում թուականու-*

թեանս, եւ ի տասներորդի եւ եօթներորդի ամի թագաւորութեանն Կոմոնոսի Ալէքսի *բռնակալի, ես* Գրիգոր*իս՝ որդի* Գրիգորի Մագիստրոսի *հայկազնոյ, ըստ աշխարհի* Պարթեւ, *ըստ ժառանգութեան* Պալհաւիկ, *ըստ գեղն ընտիրն լինոյ յազգէ* Արշակունի, *որ եւ ողորմութեամբն Աստուծոյ կոչեցայ ի դիտապետութիւն* Ասաճազեանս, *ի բնիկ Աթոռ հայրապետութեան նախնեացն իմոց, եւ բազում նեղութիւն կրեալ մեր յայլասեռ ազգաց հեթանոսաց եւ բնակաց, եւ ապա, ի յառաջասացեալ ամսդ հասաք ի* Սուրբ *լեառն, զոր* Սեաւն *կոչեն, ի մեր սեփհական պարգեւական եկեղեցիքն յուխտն սուրբ, զոր ըստ ասորի բարբառոյ* Պաղահայ *կոչի, որ թարգմանի* Դրախտ Աստուծոյ*: Եւ անդ Լ եւ Զ ամի մերոյ յաթոռակալութեանս թարգմանեցի զվարս ճգնութեան մեծ եւ սքանչելի առն Աստուծոյ* Յոհաննու Ոսկիբերան, *ի* Կոստանդնուպօլսի, *ի ձեռն առն միոյ, որում անունն էր* Թէոփիստոյ, *//(183բ) ազգաւ յոյն: Եւ ապա ետու վերստին արծարծել զսա ի տարաբան եւ յօտարաձայն բայից եւ բառից յառաջին թարգմանութեան ըստ քերթողացն իմաստից, միաշար տողելով ի ձեռն* Մաթէոսի *եպիսկոպոսի, որ անեալ եւ վարժեալ էր ընդ մերով ձեռամբ: Արդ, որք մտադիւրութեամբ ընթեռնուք զվարս սրբոյն եւ կամ ընդօրինակէք գրչութեամբ, աղօթից մասին արժանաւորեցէք զառ հասարակ աշխատողքս, որպէս զի աղօթիւք սրբոյ հայրապետին ընկալցուք մասն ի յարութեան նորին: Արդ, աղաչեմ զօրինակագիծ գծօղդ, այլ եւ հրաման պատուիրանի աւանդեմ, մի ոք իշխեսցէ հատանել զՅիշատակարանս աշխատողացս, զի մի եւ ինքն ջնջեսցի ի դպրութենէն կենաց:*

Փակագծուած խորագրերն՝ ըստ ցանկի (8ա—10ա): Նոյնատիպ խորագրեր կան նաեւ բոլոր գլուխների ստորին լուսանցքներում:

Տե՛ս տպ. Վենետիկ, 1751:

Բ. [Բանիւ զանազանի]

1. ա. *183բ—91ա* Յարմարեցաւ Գովեստ ներբողեան ի սուրբ Աստուածածինն եւ ի Ծնունդն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ ի տէր Առաքել վարդապետէ (վերջնամասը՝ «Ա—Ֆ») — *Ջբերան իմ բացից յօժարութեամբ կամաց, զարժանի…*

բ. *191ա—9ա* Գովեստ ստանաւոր ի սուրբ Աստուածածին կոյսն Մարիամ, ոգեալ ի տէր Առաքելոյ Սիւնեաց եպիսկոպոսի եւ շնորհալից վարդապետի — *Աստուածածին կոյս պատուական, / Հօր Աստուծոյ խորհրդարան…*

— *199աբ* [Յիշատակարան երգողի բանիս] — *Յարմարեցաւ ձառս Ծննդեան Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ եւ Յայտնութեան Փրկչին Յիսուսի եւ գովեստ տիրամայր սուրբ Աստուածածնին ի բազմամեղ* Առաքել վարդապետէ, *ի նորաշէն անապատիս, զոր յանուն* Սրբուհւոյ Աստուածածնին *եւ* Յոհաննու Կարապետին, *ի թուաբերութեանս Հայոց ութհարիւր ութսուն (1431): Ասացաւ շնորհօք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, որ է աւրհնեալ յաւիտեանս. ամէն:*

2. *199բ—203բ* Վասն միաբանութեան Հայոց եւ կաթուղիկոս ձեռնադրութեան (Թովմայի Մեծոփեցւոյ) — *Ի յութհարիւր եւ ինսուն թուականիս մեր…*

3. *204ա—7բ* Վարք անկարգ կաթողիկոսաց, ի բիւզանդեան վիպերգութենէ: Յաղագս վարուց Զաւինայ — *Եւ էր Զաւեւնս այս անուանի…*

Ապա՝ «Յաղագս Շահակայ Կորճէից», «Յաղագս Ասպուրակայ Մանազկերտացւոյ», «Յաղագս Յոհաննու եպիսկոպոսի»):

4. *208ա—63ա* Մեկնութիւն բնութեամբ աղօթիցն աստուածաբան սուրբ աւետարանչին Յովհաննու, ի խնդրոյ երջանիկ վարդապետի Ստեփաննոսի, մականուն կոչեցեալ Յակոբցի, ի տէր Ներսիսէ հոգեւոր որդւոյ, յեղբօրէ պարոն Հեթմոյ

Տե՛ս ձեռ. 603, 53ա—117ա. *Նխ. 208ա—11ա: Մեկն. /211ա—63ա:*

5. *263ա—73ա* Յաղագս որդէգրութեան Աստուածոյ, եթէ ո՞յր վերայ հաստատեալ է, կամ զիա՞րդ որդիք Աստուծոյ լինիմք — *[Ի]ոստովանիմք անշարժ եւ աներկբայ հաւատով…*

— *273ա* [Յիշատակարան թարգմանողի բանիս] — *Թարգմանեցաւ Որդէգրութեան բացայայտութիւն ի լատին լեզուէ ի հայ, աշխատասիրութեամբ տէր* Ստեփաննոսի *կուսակրօնի,* Վարդանի *որդւոյ* Իլուացւոյ, *ի* Սուրբ *մենաստանիս* Էջմիածնի, *ի լուսաւորութիւն մտաց մանկանց եկեղեցւոյ, ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ. ամէն:*

6. *273բ—6ա* Յոհաննու Ոսկեբերանի ի Հաւատամքն — *Հաւատամք ի մի Աստուած Հայր եւ ի մի Տէր Յիսուս Քրիստոս… նզովէ զնա եկեղեցի սուրբ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

12բ Ի թուին // (13ա) ՌՃԽԹ (1700):

191ա Յայտնութեամբ քո, Քրիստոս Որդի Աստուծոյ, ողորմեա եւ գթա ի հոգի հանգուցեալ ծառայի քոյ՝ մահդասի խօջայ Աւետին *եւ իւրայո[վ]ցն ամենայնի, որոյ էր օրինակս, մանաւանդ՝ զԱղէքսանդր աստուածաբան վարդապետն եւ զծնողսն իւր կրկնակի: Այլ նա՝ տէր Աստուածատուր դատապարտեալս մեղօք՝ ծրօղ տառիս, հրամանաւ վերոյ վեհիս. ամէն:*

199բ Յիշեցէք ի Քրիստոս զարժանին յիշատակի՝ զմահդասի խօջայ Աւետիքն, *զտէր օրինակիս հանդերձ իւրայովքն ամենայնիւ, տինա՝ զԱղէքսանդր վարդապետն, պատճառն գրոյս, եւ ինձ՝* Աստուածատուր *ապիրատ գրչիս, եւ դուք յիշօղքդ յիշեալ լիջիք առաջի անմահ Գառինն Քրիստոսի Աստուծոյ. ամէն: Հայր մեր որ:*

207բ Աւրհնեալ է Աստուած... Զի որպէս դիւրին թուի նաւավարին հասանիլ յեզր ծովին, նմանապէս գրչին՝ ի յետին գինն: Ես նուաստ ոգի՝ տէր Աստուածատուրս *սկսայ գիրքս այս ի թուին ՌՃԽԹ (1700), յամսեանն յունիսի ԻԱ (21), ողորմութեամբն Աստուծոյ, եւ զրաւեցի օգոստոս ամսոյ ԻՐ (28), օժանդակութեամբ նորին:*

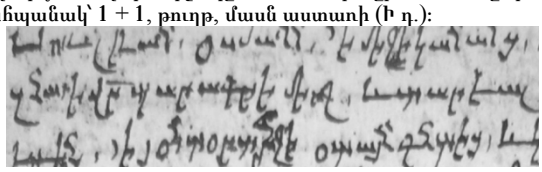
276բ Յիշատակարան սուրբ գրոցս — *Աւրհնեալ եւ փառաւորեալ... Որ եռուր կարողութիւն դատապարտեալ ծառայի քո՝ տէր* Աղէքսանդրի, *անարժան բանի պաշտօնէի, անուամբ եւեթ այցելուի, տեսանել յաւարտ տառիս, զոր ծրագրեալ եռու դրոշմել ի քարտիսի զերկու գիրս. նախ՝ գլխակատար Պատմութիւնս սրբոյն* Յոհաննու Ոսկեբերանին, *եւ երկրորդ՝ զՄեկնութիւն զէր ընդ եղբարցն՝ հանգստեան աղօթից սրբոյն Յոհաննու աւետարանչի, եւ ընդգրկեալ զսա մեղսաթաւալ անձամբս, աղտեղաշաղախ ձեռօքս, մեղսամակարթ մատամբքս եւ ընծայել նուիրիեցի սա խայրիս խորհրդական եւ դահամունս նուիրական անպակաս գանձուցդ կաթուղիկէ Առաքելական եկեղեցոյ: // (277ա) Ընկալ քեզ ի հաճոյս, եւ եթէ ոչ ընդ կատարեալսն, այլ իբրեւ զլոմայ այրոյն եւ կամ ընդ բաժ մի ջրոյն, զոր եւ ակն ունելով սպասեմ փոխարինին, այն յանճառական գթութենէ մարդասիրութեանդ՝ շնորհել մեզաց թողութիւն... ընդ նմին եւ համօրէն աշխատողաց ի սմին, եւ զօրինակն շնորհողի. ամէն եւ եղիցի: Եղեւ յաւարտումն սորին եւ կազմն սեպտեմբերի ԺԵ (15), ՌՃԽԹ (1700) թուոջ:*

1786
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԸ — XV

ԳՐԻՉ՝ Մարտիրոս որդի Առաքել:

ԹԵՐԹ՝ 97. չգրուած՝ 41ա, 44ա, 50ա, 63բ, 71բ, 90ա, 91ա, 93բ: ՊՐԱԿ՝ 13x8 (ԺԱ. 11, ԺԳ 3): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ թագանշան լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 20,5x14,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ շղագրանման ձօտոգիր : ՏՈՂ՝ 32: ԿԱՋՄ՝ բալագոյն մոմլաթ, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ: Պահպանակ՝ 1 + 1, թուղթ, մասն աստառի (Ի դ.):

Նմուշ՝ 25ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թանաքից գոադաշտը գունափոխուած, տեղ—տեղ զանազան բծեր, լուսանցային մասերում փոխրիկ պատռուածքներ: Նորոգուած է Ի դ.:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *1ա–36բ* [Ստեփաննոսի Դաշտեցւոյ] թագաւորութիւն Օսմանցոց. համառոտիւ պատմութիւն

– 1ա [Նախերգան] – *Խնդրօղք իմաստից և կամ այլս գիտութեանց գրոյ, հարևանցի տեսանելով կամ վեր ի վերոյ անցանելով, ոչ կարեն առնուլ զճաշակ... Վասն որոյ և հարկեցա համառօտել զՕսմանցոց թագաւորացն պատմութիւն... Արտադրեալ ի մատենագրացն Օսմանցոց ումեմն* Երեմիա Չէլէպու Քեօմուրճի *օղլոյ* Կոստանդնուպօլսեցւոյ, *մերձ ի թվականին Հայոց ՌՃԽԴ (1699)– ին:*

1. *1բ–2ա* Համառօտ պատմութիւնք թագաւորաց Օսմանցոց – *Ի թարիխն 611 [և ի թվական նութեան Հայոց ՈԿԴ (1214)],* յորժամ Չէնգիզ խան *թաթարաց զքաղաքն* Պալխ *աւերեաց...*

ա. *2ա Նախ.* Սկիզբն իշխանութեան սուլթան Օսմանայ 699 սանէն եղև... բ. 2աբ Երկրորդ. Սուլթան Օրխան... էՃԻՋ (726)... գ. 2բ–3բ Երրորդ. Սուլթան Մուրադ Ղազի խան Օրխանխան էՃԿԱ (761) սանէն... դ. 3բ–5ա Զորրորդ. Սուլթան Պայազիտ ելդրում իբնը Մուրատ խան էՃՂԲ (792)... ե. 5աբ Ե. Չէլէպի սուլթան Մէհմէտ, որդի Սուլթան Բէազըտի... զ. 5բ–6բ Զ. Սուլթան Մուրատ Երկրորդ, որդի Չէլէպի Մէհմէտի... է. 6բ–8բ Է. Սուլթան Մուհամմէդ Երկրորդ, իպըն սուլթան Մուրադ երկրորդ... ը. 8բ–10բ Ը. Սուլթան Պայազիտ խան, իպնը սուլթան Մէհմէտ խան... թ. 10բ–2ա Թ. Սուլթան Սէլիմ, իպնը սուլթան Պայազիտ–խան... ժ. 12ա–8ա Ժ. Սուլթան Սուլէյման, իպն Սէլիմ խան... ժա. 18ա–9ա ԺԱ. Սուլթան Սէլիմ Երկրորդ, իպնը Սուլէյման... ժբ. 19ա–21բ ԺԲ. Սուլթան Մուրատ, իպնը սուլթան Սէլիմ... ժգ. 21բ–2ա ԺԳ. Սուլթան Մուհամէտ իպնը Մուրատ խան... ժդ. 22բ–3ա ԺԴ. Սուլթան Ահմատ, իպնը Մուհամատ խան... ժե. 23ա ԺԵ. Սուլթան Մուստաֆայ, իպնը սուլթան Մըհամէտ... ժզ. 23ա–6բ ԺԶ. Սուլթան Օսման, իպնը սուլթան Ահմէտ... ժէ. 26բ–30ա ԺԷ. Սուլթան Մուրատ, իպնը սուլթան Ահմէտ... ժը. 30ա–2ա ԺԸ. Սուլթան Իպրահիմ, իպնը Ահմէտ խան... ժթ. 32ա–4ա ԺԹ. Սուլթան Մուհամէտ, իպնը Իբրահիմ խան... ի. 34ա Ի. Սուլթան Սուլէյման, իպնը

Իպրահիմ խան... իա. 34աբ ԻԱ. Սուլթան Ահմէտ, իպնը Իպրահիմ խան... իբ. 34բ–6բ ԻԲ. Սուլթան Մուստաֆա, իպնը Մուհամէտ խան Ղազի...

36բ «Մինչև ցաստ երեմիա Զէլէպուն գրեալ և վճարեալ էր։ Թէպէտ և մեք ըստ կարոյն մերոյ գեղեց-կացուցաք զպարադրութիւնս և ըստ քերթողութեան տառից ևս զոյն ինչ վայելչացուցաք, որպէս և կարէք տեսանել ընդ հեղինակին զփորձ առուլ»։

36բ Գրչից. «Այս գեղեցկացուցանօղն Դաշտեցի ամենահանճար պարոն Ստեփաննոսն է»։

իգ. *36բ* ԻԳ. Սուլթան Ահմէդ իպնը Մահմէտ խան Ղազի...

2. *37ա–40բ* Անուանիք որդոց թագաւորաց Օսմանցոց – *1. Սուլթան* Օսման Ղազի... *Էլայըտին փաշա վըզարէթ ըփթա... 23. Սուլթան* Ահմէտ իպնը Մըհամէտ...

Նշւում են նոյն 23 սուլթանները, նրանց կեանքի կարևոր թուականներն ու գործերը և որդիների անունները։

3. *41բ–2ա* Ոտիւ շարադրեալ անուանիք թագաւորաց Օսմանցոց – *1. Նախնի եղեալ քաջն այն* Օսման,/ *Այր կորովի և զինական.... 23. եղբայր սորա* Ահմէտ *սուլթան,* /*Որ զթշնամիան եղբօրն եսպանն։*

Բ. [Բանիք զանազանիք]

1. *42աբ* [Ժամանակագրութիւն թագաւորաց հնդկաց] – *Թվին ՌՃՇԶ (1707), փետրվար ԻԱ (21), փոքր թիվն ՂԱ, Նիրհան Ը, աւուր ուրբաթու ինքնակալն* Օվրանգ Ջիբ...

բ. *43ա* Կարգ թագաւորաց հընդկաց – *1. Որդի* էմիրի Թէմուր Սհաբդրան... *14.* Մահմադ *շահ փադշահ, որդի* Ջհանշիհ...

գ. 43բ Վասն եկեղեցեաց ֆռանկաց ուղղափառաց, թէ որիանիք են ի Հնդիկս – Օվրանգզիհի *երկրումն կայ եղ(=կ)եղեցիք...*

2. *44բ* Կարգ և թիւ թագաւորաց Պարսից – *Ի թուականութեանս Հայոց ՊԽՁ (1397), յորժամ* Լանկ Թամուրն... ա. *44բ* 1. Շահ Իսմայէլս ընդստի թագաւոր ի թուին Հայոց ՋԾ (1501)... բ. *44բ* 2. Շահ–Թահմազ, *որդի* Շահ Իսմայիլին *նստաւ թախտ թվին ՋՀԵ (1526)...* գ. *45ա* 3. Շահ Իսմայէլ *նստաւ թախտ թվին ՌԻԳ (1574)...* դ. *45ա* 4. Շահ Խուդաբանդայ, *կրտսեր որդի* Շահ Թահմազին... ե. *45աբ* 5. Շահ Աբազ, *որդի* Շահ Խուդաբանդային *թախտ նստաւ ի Մաշադ թվին ՌԻՓ (1580)...* զ. *45բ* [6]. Շահ Սէֆի, *թոռն* Շահ Աբազին, *ընդստաւ թախտ թվին ՌՀՀ (1629)...* է. *45բ–6ա* [7]. Շահ Աբազ *երկրորդ, որդի* Շահ Սէֆուն, *ընդստաւ թվին ՌՂԱ (1642)...* ը. *46ա* [8. Շա]հ Սուլէման, *որդի* Շահ Աբազ *երկրորդին... թախտ նստաւ ի թվին ՌՃԺԵ (1666)...* թ. *46բ–9բ* 9. Շահ Սուլթան Հուսէյն, *որդի* Շահ Սուլէյմանին, *ընդստաւ թախտ թվին ՌՃԽԹ... (1694)... Իսկ ի թվին 1729 և Հայոց ՌՃՀՀ...*

Հրատարակել է Ա. Աբրահամեանը Մարտիրոս Դի Առաքելի անունով տե՛ս տպ. «Գիտական նիւթերի ժողովածու», N1, Երևան, 1941, էջ 93–100։

3. *50բ* Յաղագս թանգնաֆազութեան... – *Առ նագլի ըստ հընդկաց, որ է նաչնի ըստ փրթքէզաց... 50բ* Յաղագս բաբասիլի... – *Առ թրև, որ է բողկ...*

4. *51ա* [Աղօթք, լատիներէն, հայերէն] *ա.* Փաթրէ նօսթէր... – *Հայր մեր...: բ.* Աւէ Մարիայ... – *Ողջոյն քեզ, Մարիամ...*

5. *51բ* [Կողմնացոյց նկար, բաժանուած 32 մասերի] – *Արևել, արև հարաւ արև, հարաւ արև ցրարև...*

6. *ա. 52աբ* Խորհած թուոյ իմանալոյ Հայկայ և Պօղայ – *Հայկ. խորհեաց: Պող. խորհեցայ՝4...*

բ. *53աբ* Տղայական ճարտասանութիւնք – ա. *Կենաց եմ պատճառ և մահու առիթ... բ. Երամ մի հաւ արածէր ի դաշտի... գ. Քառասուն մարդ գնացին ի բաղնիս... դ. Սին մարդ ունէր իւրն հետ մին գառն... ե. Ծեր ոմն օրհնեաց զմանուկ մի... զ. Մին մարդ ունի մին ութ ղտրանոցն աման լի ձիթով...*

գ. *53բ–4ա* Վաելուչ տղայական խաղ – *Իցեն 3 անձինք՝* Աւրամ, Հայկ և Տիգրան...

7. *54բ–5բ* Հանելուկ, արարեալ ումեմնէ Ստեփաննոսէ Դաշտեցւոյ...

54բ ա. *Թէպէտ շարժիմ և տամ շարժել, բայց ոչ ըզգամ... բ. Թռչիմ իբրև զարագ թռչուն, բայց ոչ ուտեմ... գ. Յազգայէ միոյ շարժին առհասարակ... դ. Փոր իմ երկայն և խորխորատ ունիմ ընդ իս... ե. Փոքր և չնչին եմ կենդանեաց... զ. Հանգոյն սերմանց եմ անկենդան... է. Ջերմ և սաստիկ եմ և վառիմ որպէս զհուր... 55ա* ը. *Ջերթ զպռոնիկ կին մի եմ ես... թ. Եղ ի ծակն իմ կոթ մի երկայն... ժ. Հարիւր ամօք թէև մնամ ի մէջ ջրոյ... ժա. Իբրև զքարինս եմ անկենդան և ոչ քայլեմ... ժբ. Կարեմ ասիլ որդի մարդոյ... ժգ. Ի յաստեղաց յերկուց պահեմ զգիծն իմ անշարժ... ժդ. Մեռեալ եմ ես և չորացեալ... ժե. Կառուցեալ կամ մերձ հոսանաց... 55բ ժզ. Ըստ համարոյ տարերցն ունիմ ականջս անլուր... ժէ. Ի յուտողէ չորկոտանոյ ըսքանչանամ... ժը. Յերկուց ծնողաց անզգայից ունիմ զծնունդ... ժթ. Ընդ կայսերաց և ըստրկաց խօսիմ անյագ... ի. Առ և տրուիհուն շնչոյ ունիմ ‘ւ եմ անկենդան... իա. Դուռն եմ սեռիցն կենդանեաց... իբ. Նիւթ մի եմ ես իբրև զաղբիւր...*

Պատասխանները լուսանցքներում վրացերէն։

8. ա. *56ա* [Վասն Աստուածաշունչ գրոց] – *Ջորս տեսակս ունի Հին Կտակարանն...*

բ. *56բ* [Վասն վեց դարուց] – *Առաջին դարնն է՝ յԱդամայ մինչև ի ջրհեղեղի վերջն…*

9. ա. *57ա* Վասն դեղին մոմ սպիտակացուցանելոյ – *Առ դեղին մոմ որքան և կամիս…*

բ. *57ա* Վասն շաբար խամն ճերմակացնելու – *Առ քանի մի ձու…*

10. *57բ* Ատամնայցաւի և այլ ցաւի – *Ուղղ ղայար…* Վասն ջուլաբի – *Առ և Թօլայ, որ է Բ կէս մսղալ սինայմէքի…*

11. *58աբ* Բառ ոմանց կանդանեաց (1—28) – *1. Առիւծն է ազատական… 28. Անծեղն, որ է կաչաղակն՝ լեզւագար և շողոքորթող։*

12. *59ա–65ա, 66բ, 67բ* [Դեղագիրք] Վասն հազի – *Սխտորն խորովեալ և զպճեղն ի մեղր թաթախեալ կեր…*

Յաջորդում են. Վասն ճիճուի, ատամնացաւի, քթի արեան, քէմմի, օֆահարի և այլ դեղագրեր։ 60ա Վասն թանաքի շինել է։

13. *65բ–6ա* Ոտաշարութիւն գեղջուկ ի վերայ Նոր Ջուղայեցւոց ասացեալ Ստեփաննոսի Դաշտեցւոյ – *Շինիս դաստուրն և ծէսն էս այ, որ օտարի տնազ կան, /Ինչ կու խօսին, շատ կէսն էս, այ, որ օտարի տնազ կան…*

14. *67ա* Ծիծաղելոյ Վարսուղ Ստեփաննոսի Դաշտեցւոյ («Ստեֆանի») – *Սըգա դէյիմ, բէգլար,/Իր խասաթում վար…*

15. *68ա–70ա* Ոտանաւորք, արարեալ ումեմն բանասիրի Կոստանդնուպօլսեցոյ, զոր ուղեկից գոլով ընդ այլ վարդապետ կոչեցեալ ոմանս, չոգաւ յԵրուսաղէմ, և զոր ինչ չար առ դիպեցեալ եղբարցդ, ի տէր Կոմիտաս բահանայէ շարադրեալ – *Ի թիւն Հայոց ազգիս մերոյ Արամեան, /Հազար հարիւր և յիսուն ամքն որ լցան (1701)…*

16. *70ա–1ա* [Ոտանաւորք Մարտիրոս դի Առաքելի]

ա. *70բ* [«Մարտիրոսի»] – *Մակաթիւն Հայոց եդեալ, /Աւետրդ Դըւին ժողովեալ… /ՈՀ ՆՍԱՆԵԼ (1706) զայս համարեալ…*

բ. *70բ* [«Ի Մարտիրոսի»] – *Ի Սպահանա յորժամ եղեալ, /Շիրազ քաղաք Պարսից հասեալ… /Տեառն թիւն ՌՉԹ (1709) լեալ…/Աղօթամատոյց զայս նըւիրեալ…*

գ. *70բ* («Աղափիրի») – *Ամենապայծառ սիրելոյդ/Ղամբարափայլ նազելոյդ…*

դ. *71ա* [Անխորագիր] – *Յիշեա զբանն Յիսուսի առ սուրբ Պետրոս առաքեալ… /Մարտիրոս զաղօթս յիշեա։*

17. *72ա* [Պատմութիւն և օրինակ]

ա. Վասն տևելոյ փորձութեան – *Թագաւոր մի սովորութիւն ունէր, որ ամենայն…* բ. Վասն համբերելոյ նեղութեանց – *Հայր ոմն սուրբ ունելով կին ոմն բարեպաշտ…* գ. Վասն զի ոչ պարտիմ մարմնաւորին խնդրել յԱստուծոյ – *Թագաւոր մի գնայր ի յգբօսանս…*

18. ա. *73ա–7բ* Անուանիք ականց (1—33)։ 1. *Ալմաս – Լիգրոն, որ է ալմաս, որ հայերէն լիգրոն և ֆռանկաց դիամանդ ասի…*

բ. *78ա* Ահարօնի չորէկարգեան ականակապ վակասին զերկոտասան ակունսն այս է ըստ հերբայեցւոց և եօթանասուն և երկու թարգմանչաց օրինակին – *Առաջին. Ահարօնի վակասի ակն այս է. երբայերէն ասի՝ օդամ…*

19. ա. *78բ* [Վասն երևալուն հրագոյն աստեղան] – *Թվին Փրկչին 1722 … Նոյեմբեր նոր տոմարին ԻԳ (23)… երևեցաւ աստղ մի հրագոյն… որ գրեցի ապիրատ* Մարտիրոս դի Առաքել։

բ. 78բ Պատմութիւն ևս ձեզ, եղբարք, իր իմն գարշելի մահմետականացն – *Յորժամ ի թվիս Փրկչին 1723, անսղալ սեպտեմբեր հասաք նաւօվ… ի քաղաքն* Լիվոռնայ…

20. *79ա, 80ա–6բ* Համառօտ վիպասանութիւն յաղագս ժամանակաց կենցաղոյս, ի յիսկզբանէ ստեղծման աշխարհի մինչև ցներկայական ամանակս մեր – *Արդ, ուրեմն պարտ է գիտել զի յԱդամայ…*

Տե՛ս Վ. Յակոբեան, Մանր ժամանակագրութիւններ, հ.1, էջ 205–277։

21. *79բ* [Վասն դարուց] – *Դարն է ստոյգ սահմանացեալ ժամանակ…*

22. 86ա–9բ Թուղ[թ] էմփրադօր Կառլօ Ֆրանդիսկօին, զոր գրեաց առ սուլթան Ահմադն թվիս Փրկչին 1715 – *Փադըշահի ադըլ վէ չումլէ… Եազլէան նամէի շէարիֆ թարիխի հազգրաթի Իսայ (1715)։*

23. 94ա–5բ Պատճէն թղթոյն տեառն Փիլիպպոսի հինգերորդի թագաւորին Իսպանիոյ, զոր գրեաց անդրանիկի որդւոյ իւրոյ Լուիսի, այսինքն՝ Լուդովիկոսի Առաջներորդի իշխանի Ասպուրիասի Թարգմանեցեալ ի լեզուէ սպանիականէ ի հայ բարբառ – *Քանզի հաճոյ եղև աստուածահանդիսավեհութեանն, որդեակ իմ յոյժ սիրելի… 14 յունվարի 172[6]։ Ես Թագաւոր։*

24. 96աբ [Հայատառ հնդկերէն]

ա. 96ա Ողջ լեր, թագուհի, մայր ողորմութեան և այլն – *Ռահմաթում կուն, էյ Փադշահինի…* բ. *Խոստովանիմ առաջի Աստուծոյ և այլն /// գունահրաւ կօնֆիսար…* գ. *Պատուիրանք Աստուծոյ են ժ (10)–*

[///] կի դինկի հուքմ դասէ... դ. *Պատուիրանք սուրբ եկեղեցւոյ...* — 1. Պէյլէ. Սօնայ սարի միսունկայ... ե. է խորհուրդ սուրբ եկեղեցոյ — *1. Պէյլէ. Պաւտիս մու...* զ. *96բ ... հընդկաց բառիւն...:* Հայր մեր երկինս — *Բաբ համարի քի աստանմը հէ...* է. Ողջոյն Մարիամ — *Սալամթում կուն, օյ Մարիամս.* ը. Հաւատամբ ի մի Աստուած — *Կման ողքտայըմ խուդակուն...*

25. *97ա* Բառ հայոց, որ համեմատին ընդ բառս պարսից — *1. Ռահռահ... [26]. նապէլի—նազընի:*

26. *97բ* Ամիսք ի տարին արեգական... արաբացոց, որ Դ ազգ հրիստոնեայք... վարին... — *1. Քանոն ախըր — յունվար... 12. Քանոն աւալ — դեկտեմբեր:*

Գ. [Յաւելագրութիւնք ԺԸ դ.]

ա. *67բ* Այս է յաչացաւի դեղն — *Ով որ յիշէ սուրբն* Փոտինէ...

բ. *67բ* Վասն յատամնացաւի — *Սուրբն Յանդիպաս յեպիսկոպոս...*

գ. *90բ* Աղօթ[f] սրբոյն Կիպրիաւոսի... — *Ես կիպրիանոս ծառայ Աստուծոյ...*

դ. *91բ* [Գիր չար աչից] — *Մվ անել և սքանչելի պետդ...*

ե. *91բ—2ա* Մեմէկ բանն գողնայ, գիրն այս է — *Ալահու նիայ նափ անիայ...*

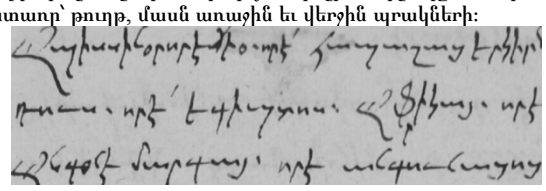
զ. *92բ—3ա* Այլ գիր գլխացաւի, որ ոչ մերձենայ ի ծառայիս Աստուծոյ Յակոբին — *Կապեմ գքեզ խէթ...*

Ձեռագիրը գրչութեան յատուկ յիշատակարան չունի: Կենսագրական նշանակութիւն ունեն գրչի ոտանաւորները (Բ, § 16) և 2 պատմութիւնները (Բ, § 19): Գրչին վերագրուող ժամանակագրութիւնը (Բ, § 2), աւարտում է 1729 թ. դէպքերով, հետևապէս ձեռագիրը կարող է գրուած լինել միայն այդ թուականից յետոյ:

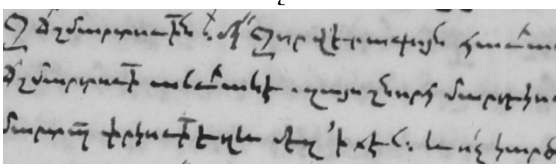
1787
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

[Ռ]ՃՀԴ — 1725

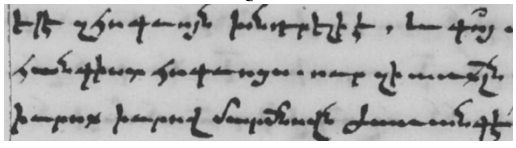
Թերթ՝ 184. չգրուած՝ 1աբ, 5աբ, 135ա—6բ, 181ա—4բ: Պրակ՝ 1x5 + 1 — 18x10 (ԺԸ 9): Նիհթ՝ թուղթ, լուսագծերով, թագի եւ ողկոյզի լուսադրոշմով: Մեծութիւն՝ 21,3x16: Գրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ նօտրգիր (տարբեր): Տող՝ 23: Կազմ՝ ծաղկադրոշմ շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ, մասն առաջին եւ վերջին պրակների:

Նմուշ՝ 6ա

Նմուշ՝ 157ա

Նմուշ՝ 175ա

Վիճակ՝ բաւարար. կազմի կաշին՝ թեթեւակի ճեղծուած, եզրերը՝ մաշուած, ցեցակեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. [Թարգմանութիւնք Յովհաննու Անկիւրացւոյ]

—2ա Գիրք որ կոչի Պատմութիւն աշխարհաց, որ պատմէ զբովանդակ հին եւ նոր աշխարհի որպիսութիւնն մանրամասնաբար: Պատմէ եւ ծանուցանէ զտեղեաց որպիսութիւնն եւ զչափն, զբնակչաց բարքն եւ զարարմունքն եւ զայլն ամենայն, որ ինչ անկուր եւ անծանօթ մեզ գտանին ի նոսա զարմանալիք: Թարգմանեալ ի լատինաց ի հայ բարբառ ի մօտ ժամանակիս

— 2ա—4ա եւ ամենայն պատմութիւնք տեղեաց որ ի սմա գտանին են եւ ցուցանեն ըստ այսմ ցանկի *— Վասն բոլոր աշխարհիս առհասարակ... Վասն* Բավբաւանայ *եւ վայրենի բնակչացն:*

— 4աբ եւ այլ ինչ գոյ ի գրիս վերջն *— Յաղագս ճանաչելոյ զմարդն ի վերայ կերպից անդամոց իւրոց... Մեկնութիւն բանից Ննջման սրբոյ աւետարանչին Յոհաննու...,* արարեալ սրբոյն Ներսէսի Լամբրոնացւոյ...

1. *6ա—123ա* [Նոր աշխարհացոյց]

Տե՛ս ձեռ. 1788, 119ա—21բ. § 1/*6ա—15բ:* 2/*16ա—58ա:* 3/*58բ—78բ:* 4/*78բ—88ա:* 5/*88ա—123ա:*

2. *123բ—5բ* [Մարմնազննութիւն]

Տե՛ս ձեռ. 1788, 119ա—21բ. § ա/*123բ—5բ:* բ/*չիք:* *Յիշ.՝ 123ա:*

3. *126ա—9բ* Պատմութիւն է հրաշից որ եղեն յաշխարհի *— Ջեօթն հրաշս աշխարհիս, որ եղեն...*

4. *129բ—34բ* Վասն երկնային եւ երկրային դրախտից եւ վասն սահմանաց հրեղէն երկնից

Տե՛ս ձեռ. 1788, 5ա—15բ. § ա/*129բ—34բ:* բ—ե/*չիք:*

Բ. *137ա—80բ* Տեսութիւն պատմութեան բանից Ննջման սրբոյ աւետարանչին Յոհաննու Աստուածաբանի, արարեալ արեղպիսկոպոսին Տարսոնի Ներսէսի, ի խնդրոյ ոմեմն եղբօր

—137ա—9ա [Նախերգան] — *Գիր քոյոյ պատուականութեանդ, մի անգամ և երկիցս…*

— 139ա—80բ Բան — *էր ընդ եղբարսն երանելին Յօհաննէս մեծաւ ուրախութեամբ ի Տէր: Մեկնութիւն. էր ասէ եւ թէ յորում տեղոջ… ամէն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

134բ Զբազմամեղ գրիչս յիշել աղաչեմ. [Ռ]ՃՀԴ (1725):

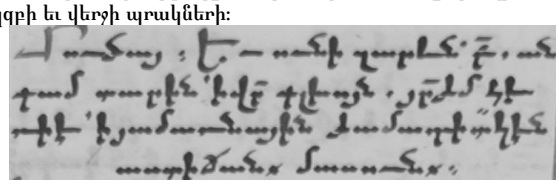
180բ Ջմեղապարտ եւ զանհմուտ գրիչս յիշեսջիք յաղօթս ձեր. թիւ գրեցման 1174 (1725), մայիս 10:

1788
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

Կոստանդնուպոլիս ՌՃՀԸ — 1729

ՍՏԱՅՈՂ՝ Մաղաքիա վրդ.:

ԹԵՐԹ՝ 146. չգրուած՝ 1ա—2բ, 122ա—46բ: ՊՐԱԿ՝ 1x1 + Ա — ԺxI2 (Ժ 14) + 2xI2 (Բ 11): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով, եռամաիկ եւ «AZ» լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 21x16: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն (երկսիւն՝ 30ա—46ա): ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 30: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ, շագնակագոյն կաշի, մետաղեայ զոյգ ճարմանդներով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ, մասն սկզբի եւ վերջի պրակների:

Նմուշ՝ 37ա

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցային մասերում խոնաւութեան հետեւեր: Կազմի եզրերը՝ թեթեւակի մաշուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. [Թարգմանութիւնք Յովհաննու Անկիւրացւոյ]

1. *3ա—5ա* Վասն եօթն հրաշից աշխարհի, թէ որ են — *Զեօթն հրաշս աշխարհիս, որ եղեն ուրուք տեղիք…*

2. *5ա—15բ* Վասն Բ դրախտիցն երկնային եւ երկրային, եւ վասն սահմանաց հրեղէն երկնից

ա. *5ա—7բ* [Ա. Վասն Բ դրախտիցն] — *Հասարակաբար ասեն, թէ. Մեր երջանկութիւնն…*

բ. *7բ—9ա* Բ. Կամարն հրեղէն մեծ երեւի բան զերկնից աստղացն եւ տարերացն — *Արդ, որ ասես, թէ. Այլ լաւ իմանամ զսորին…*

գ. *9ա—11բ* Գ. Այլ եւ վասն շարժման երկնիցն. Գլուխ Գ — *Թէպէտ ի վերոյ ասացելոցս… եւ ըստ* Աղէքսանդր *եպիսկոպոսին, որ արարեալ է թուականութեան…*

դ. *12ա—4բ* Դ. *Յայտնի արարաք ի վերոյ, թէ որպէս հրեղէն կամարն…*

ե. *14բ—5բ* Ե. *Այլ հրեղէն կամարս է պատուական…*

3. *15բ—22ա* [Վասն թուոց եւ դասուց հրեշտակաց]

ա. *15բ—9բ* Ա. Սուրբ հրեշտակքն առաքեան ի փառն երկնային բնակարանին եւ վասն բազմագոյն լինելոյ, ի թիւն ասացուած — *Զայս տեղիքն որ ի վերայ ասացաք…*

բ. *19բ—21ա* Բ. Վասն զօրութեան գիտութեան եւ կարգաց եւ սպասաւորութեան հրեշտակաց — *Երկրորդ բանս, որ վասն երկնային ոգոյն…*

գ. *21ա—2ա* Վասն գեղեցկութեան հրեշտակացն, որ ի սոցանէ առնուն արդարքն զնորիս — *Ոչ սակաւ շնորհազարդութիւն առնուն արդարքն…*

— *22ա* [Յիշատակարան թարգմանութեան] *Կատարեցաւ ասացեալքն թուոց եւ դասուց հրեշտակաց, թարգմանեալ ի լատին բառէ ի հայս յումեմնէ՝* Յօհաննիսէ:

4. *22բ* Երկոտասան չար աւանդութիւնք, որ կան ի վերայ աշխարհի — *Ա. Իմաստունք առանց գործք… Զայս ԻԺ—ան բանքս ասէ սուրբն Կիպրիանոս:*

5. *22բ—3բ* Անուանք եւ գործք եւ մահ սրբոց մարգարէիցն — *Ա. Եսայի որդի Ամովսայ մարգարէացաւ ի ժամանակս Կադամայ…*

6. *23բ—6բ* Անուանք եւ գործ Ժ սիպիլեանցն, թարմանեալ ի ֆռանկաց բառէ ի մերս Յօհաննիսէ յԱնկիւրացւոյ — *[Տ]արակոյս բան աշխարհիս ոչ եղեն սիպիլլիայ կանայքն…*

7. ա. *26բ—8ա* Սկիզբն պատմութեան ամածունի կանանցն, որ գնացին առ մեծն Աղեքսանդր — *Քանզի ասացաք ի վերոյ վասն սիպիլլիանցն…*

բ. *28ա—9ա* Պատմութիւնք այլ կերպիւ վասն ամազունի կանանց — Դիատօրօս Սիգուլօս *ի գիրս յեր[ը]որդին ասէ…*

գ. *29ա* Քաղաքունք, զոր ամածունի կանայքն պատեցին իւրեանց բնակեալ տեղիքն — էֆուրօ *ասէ, թէ. Ամածունի կանայքն…*

Բ. *29ա—43ա* Սկիզբն առնեմք Թողմիայիս թատլներներում մնացեալն այսպէս (Աշխարհացոյց Պաղոմեայ) — *Ֆարղն այս թաւուլային բարալլէին…*

— *43ա* [Յիշատակարան թարգմանութեան] *Վերջ եղեւ Թօլօմիայի Աշխարհացուցին, թարմանեալ՝* Յօհաննիսէ *ումեմնէ:*

Գ. *43ա—119ա* [Նոր աշխարհացոյց]

1. ա. *43ա—4բ* Յանկ ալբաբիդի վերայ Նոր աշխարհացուցի եղեալ թատլաներն բոլոր աշխարհի — Ապիսսինօր, *որ է ձիօ, որ է Հապաշաց երկիրն…*

բ. *44բ–5բ* Օրպիսդէրոսմ, որ է վասն բոլոր աշխարհիս — *Այս առաջի թաւուլայի միջին կա գրեալ…*

գ. *45բ–6ա* Վասն Նօուտաս օրպիս, որ է վասն Նոր աշխարհին – *Զայս բոլոր երկիրն, որ այժմ Ամերիգայ կոչի…*

դ. *46ա–7ա* Վասն Ասիոյ, որ է Ասիան – Ասիան *բաժանի յե[ւ]րոպիայէն…*

ե. *47ա–8ա* Վասն Աբրիգիոյ, որ է Լիբիան – *Ի հնումն զայս ցեղ ու ցեղ բաժանեցին…*

զ. *48ա–9ա* Վասն Էուրօբայ, որ է Եւրոպիան – *Վասն է՞ր Եւրոպիայ կոչի այս Գ բաժին աշխարհիս…*

2. *49ա–80ա* [Եւ սկսանումմ Եւրոպիու բաժինն]

ա. *49ա–51ա* Վասն Պրիդանիջէ, որ է Պրիդակական կղզիին – *Այն կղզին է, որ այժմ Բ թագաւորութեան տեղիք են…:* բ. *51աբ* Վասն Հիպէրնիային: գ. *51բ–9ա* Վասն Սգոձիային: դ. *52ա–3բ* Վասն Սպանիային: ե. *53բ–4բ* Վասն Բարդուկալին թագաւորութեանն: զ. *54բ–5բ* Վասն Կալլիու, որ է Ֆրանձիան: է. *55բ–6ա* Վասն Պիդուրիկումի, որ է Ֆրանձիայի բաժին մի: ը. *56ա* Վասն Լիմանիու, որ է ֆրանցիու բաժին մի: թ. *56աբ* Վասն Կալէդէսին եւ Պօնօնիէնսէսին, որ է ի ֆրանցայու բաժին մի: ժ. *56բ* Վասն Ֆէրօմանաոի, որ է ֆրանձիու բաժին մի: ժա. *56բ–7ա* Վասն Կալլինայ Նոր Պօնինսիսի ծովու եզերին, որ է Ֆրանձիու բաժին մի: ժբ. *57աբ* Վասն Պուրկանիային պարոնին տեղացն, որ է Ֆրանձու երկրի բաժին մի: ժգ. *57բ–8ա* Վասն Սպատիայ երկրին, որ է Ֆրանձիու բաժին մի: ժդ. *58աբ* Վասն Ձերմանիու, որ է Ալամանու երկիրն: ժե. *58բ–9բ* Վասն Ձերմանիոյ Ֆէրէօրին, որ է Փոհր Ձերմանիան եւ է Ալամանն: ժզ. *59բ–61ա* Վասն Ձէլարային, որ է Ալամանու բաժին մի: ժէ. *61ա–2բ* Վասն Պրապանձիային, որ է Ալամանու բաժին մի: ժը. *62բ–3բ* Վասն Ֆլանտրային, որ է յԱլամանու բաժին մի: ժթ. *63բ–4ա* Վասն Ծէլանտիային, որ է Ալամանու բաժին մի: ի. *64ա–5ա* Վասն Հօլանտիոյ, որ է Ալամանու բաժին մի: իա. *65ա–6ա* Վասն Ֆրիսիու, որ է Ալամանու բաժին մի: իբ. *66ա–7ա* Վասն Տանիու, որ է հիւսիսիային Ալամանու բաժին մի: իգ. *67ա* եւ Ալամանու բաժին են այս երկիրս զոր ասեմմ – Վանէսֆէլտիայ, Փոմէսի երկիրն…: իդ. *67բ–8բ* եւ այժմ ասեմմ զԻտալիան եւ զիւր բոլորն թէ ինչպէս է: իե. *68բ–9ա* եւ այժմ ասեմմ վասն Յունեց տանն: Յաղագս Կրէջիային, որ է Յունաց տունն: *իզ. 69աբ* Վասն Բօլօնիային, որ է Լեհաց տունն: իէ. *69բ–71ա* Վասն Ունկարիային, որ է Մաճառաց տունն: իը. *71ա–2բ* Վասն Պաւէմիային, որ է Ալամանու բաժին մի: իթ. *72բ–3բ* Վասն Սաքսոնիու, որ է Ալամանու բաժինն: լ. *73բ–4ա* Վասն Վէսդէֆալիանու, որ է Ալամանու բաժինն: լա. *74ա–5ա* Վասն Ֆրանգօնիային, որ ի Ալամանու բաժինն: լբ. *75ա–6բ* Վասն Սուվէուն, որ է Ալամանու բաժինն: լգ. *76բ–7ա* Վասն Պրաւիային, որ է Ալամանու բաժինն: լդ. *77ա–8բ* Վասն Աւստդրիու, Գարինդրիու եւ Կիսդրիու: լե. *78բ–9ա* Վասն Լիւօնիու եւ Բրիսիայու, որ է հիւսիսային Ալամանու բաժինն: լզ. *79ա–80ա* Վասն Լիդիովանիու երկրին:

3. *80ա–94ա* Եւ սկսնումմ յԱսիու բաժինն

ա. *80ա–1բ* [Վասն Բուսիա երկրին] — Բուսիան, *որ այլ անուամբ կոչի* Բութէնիայ *եւ* Բօտօլիայ…: բ. *81բ* Վասն Դիլէ կղզոյն, որ է վերջի կղզին ի Բրիդանական կղզոց մէջն: գ. *81բ–6ա* Վասն թաթարաց տիրեալ երկրին, որ է երկրորդ բաժինն Ասիու: դ. *86աբ* Վասն Վրաց Տանն, որ ֆռանկին Կեաւկիանէ կոչէ: ե. *86բ–7բ* Վասն Մեծի Արմենիին, որ է Մեծն Հայք: զ. *87բ–9բ* Վասն Հնդկաց տանն՝ թէ ներին, թէ արտաքին Կանճէ գետոյն: է. *89բ–90բ* Վասն Դաբրօպօնիա կղզոյն, որ կոչի Սամօթրայ, եւ վասն Մուշտաֆէ կղզոցն, որ են ԺԱ հազար: ը. *90բ–1բ* Վասն Պարսկաց տանն, որ է Աճամու երկիրն: թ. *91բ–3բ* Վասն Տանկաց Տանն եւ տիրելոյն զերկիր: ժ. *94ա* Վասն Պաղիստինոյ երկրին, որ է Հրէաստան՝ խոստման եւ ժառանգութեան երկիրն:

4. *94ա–9բ* [Եւ սկսնումմ Աբրիկու բաժինն]

ա. *94աբ* Վասն Աբրիկու բաժնին, որ մնացեալ էր բանս ինչ, զայն այլ գրեմ ասելով, զի զԱբրիկու սահմանսն ի վերոյ գրեցաք, ապա բան ինչ կա, որ ոչ յիշեցաք, որ պիտոյ էր անդր ընդ շարս բանին գրել, որ են այսոքիկ – *ԶԱբրիկու բաժինն կան վիշապք…:* բ. *94բ–5ա* Վասն Պարպարիային, որ է Թունուզու, Մաղրիպու, Ձէզայիրու տունն: գ. *95աբ* Վասն Նումիտիանին: դ. *95բ–6ա* Վասն Նիկրիդարում ռէկէօքին, որ է չորրորդ բաժինն Աբրիգու: ե. *96ա–7ա* Վասն Հապաշաց Տանն: զ. *97աբ* Վասն յեգիպտոսին: է. *97բ–9բ* Վասն անծանօթ կղզեացն, որ ոչ գիտէին յառաջն եւ են սոքա ի բաժին Աբրիգու, գտեալ ի Սպանացի ումեմնէ:

5. *99բ–119ա* Եւ այժմ սկիզբն առնեմմ պատմելոյն Նոր Հնդկաց Տանն, կամ յԱրեւմտեան Հնդկացն, կամ Ամերիգու բաժնին

ա. *100ա* Վասն մեծութեան Հնդկաց Տանն որ յարեւմտից, եւ վասն առաջի գտնօղին, եւ թէ վասն էր Հնդկաց Տուն կոչեցին. ժողովեցաք համառօտ ի Գերօնիմոս գիլիսէ բահանայէ: Գլուխ Ա — Հնդկաստան *կամ Նոր աշխարհ…:* բ. *100ա–1բ* Վասն Սուրբ Խաչի կղզոյն եւ աւանդութեան բնակչաց: գ. *101բ–3բ* Վասն Սպանիօլայ կղզոյն, եւ վասն Պօրգուէնու եւ եամագայու: դ. *103բ–4ա* Վասն փոհր

կղզոյն որ կոչի Դերայ Տիլատրօ: ե. *104աբ* Վասն Լուգայէ կղզոյն եւ բնակչացն: զ. *104բ–5ա* Վասն Ֆլօրիայու երկրին, վասն Մալհատօ կղզոյն, եւ Բանուգօ երկրին եւ բնակչաց նորին: է. *105բ* Վասն Գուպա կղզոյն եւ բնակչացն: ը. *105բ–6ա* Վասն Եւգադարանա կղզոյն եւ բնակչացն: թ. *106ա–7բ* Վասն Հարաւային ծովուն եւ զգտանել մարգարտացն ի Սուրբ Միխայէլի Ծովու խորշն, եւ վասն Տարենու երկրին: ժ. *107բ–8ա* Վասն Ծնէի գետոյն, եւ վասն այն երկրի բնակչացն, եւ վասն Գօտէկօ կղզոյն, որ այժմ Գարդագիւէս ասի: ժա. *108աբ* Վասն Սուրբ Մարթայու երկրի եւ բնակչացն: ժբ. *108բ–9ա* Վասն Վէնէծուելայ եզերին եւ վասն բնակչաց նորին: ժգ. *109ա–10բ* Վասն Թուպակուայ կղզոյն, եւ Գումանայ եւ իւրեանց բնակչացն: ժդ. *110բ–1ա* Վասն Մարաննօ եւ Բարանկուածոյ գետոցն եւ վասն բնակչաց երկրին: ժե. *111աբ* Վասն Մակալլիանէսի նեղին եւ վասն բնակչաց երկրին: ժզ. *111բ* Վասն Ծէպուտու կղզոյն: ժէ. *111բ–2ա* Վասն Պօռնէ կղզոյն եւ բնակչացն: ժը. *111աբ* Վասն Մլուէ կղզոցն որ են ԺԱՒ եւ նոցին բնակչացն, կարգաց եւ կրօնից: ժթ. *112բ* Վասն Գուագօ խաղաքին եւ վասն իւր ազգաց, եւ վասն էլէսացւոց: ի. *112բ–3ա* Վասն Թարագուիլ մագարտի կղզոյն: իա. *113ա–4ա* Վասն Նիգարուկուայ բռովինձիային եւ իւր բնակչացն: իբ. *114ա* Վասն Գուաճուդէ Մալլանն եւ իւր բնակչացն: իգ. *114աբ* Վասն Գիգուիգայ եւ բնակչացն նորին: իդ. *114բ–6բ* Վասն Բէռուայ երկրին եւ օթեւանացն եւ օդից եւ եղանակաց փոփոխման: իե. *116բ–8ա* Վասն Ուռապայ եւ Անդիբ խաղաքին եւ նոցա որ ի միջասահմանն բնակին: իզ. *118աբ* Վասն Առամա գաւառին եւ բնակչաց նորին: իէ. *118բ–9ա* Վասն Բաբայեանայ բռովինձիային եւ վայրենի բնակչացն նոքին — Բաբայեանայ *բռովինձիան կոչեցաւ ի քաղաքէն... եւ այժմ տիրէ այս երկրին բարեպաշտ արքայն* Սպանիացոց, *զորոյ զթագաւորութիւնն նորին Աստուած հաստատուն եւ անշարժ պահեսցէ մինչեւ յաւիտեան. ամէն:*

ԻԴ գլխահամարը կրկնուած եւ շարունակուած, հետեւապէս ԻԴ–ԻՁ փխ. Իե–Իէ. Յիշ. թրգմ. տե՛ս 121բ:

Դ. *119ա–21բ* [Մարմնազննութիւն]

ա. *119ա–20բ* Յաղագս ճանաչելոյ զմարդիմ ամենայն, այսինքն՝ ի վերայ կերպից անդամոց իւրոց — *Յանդամոց եւ կերպից ցոյցքն եւ զգիրքն ֆիզոնոմիայ արուեստին...*

բ. *120բ–1բ* Վասն հասարակաց անդամոցն եւ չափաւոր ձեւոցն հասակաց, որովք ճանաչի եւ գիտացուի մարդ, թէ ինչ գործոց բնութեանց տէր է. ի փիսոնոմիայ առնեստէ խրատ — *Հաւասար ըստ չափոյ եւ ձեւոյ հասակին լինի մարդն կատարեալ... եւ փորձեալ են այս չափս վասն նշանաց մարդոյս:*

— *121բ* [Յիշատակարան թարգմանութեան] *Աւարտեցաւ Աշխարհացոյցս յաճախ լաւ եւ ընտիր օրինակէ, որ զամենայն պատմէ զաշխարհաց եւ զբնակչացն, որպէս գտանի ի մէջ սորայ: Թարգմանեալ* Յօհաննիսէ Էնկուրիացւոյ *ի լատին լեզուէ ի հայ բարբառ:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

121բ... Արդ, աղաչեմ զձեզ, ով հայրք եւ եղբայրք, որք հանդիպիք սմա կարդալով կամ օրինակելով, յիշեսջիք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր զգծօղ սորին, զի եւ դուք յիշեալքք լիջիք յԱստուծոյ հանդերձ ծնօղօք եւ ննջեցելովք. ամէն: Արդ, Աստուծով յանգ ելեալ աւարտ հասեալ գրեալ եղեւ գրկուկս ի Կոստանդնուպօլիս, ի պատրիարգութեան սոյն մայրաքաղաքիս՝ տեառն մեծի Յովանիսի աստուածաբան վարդապետի Բաղիշեցւոյ, ի վայելումն Սուրբ Կարապետու նուիրակ եւ աշխատաւոր Մաղաքիա աստուածաբան վարդապետին, որ եւ Տէր Աստուած բարով վայելել տացէ եւ զինքն ընդ երկայն աւուրս արասցէ. ամէն: Եւ էր թվական ՌՃՀՀ (1729), մատի ժ (10):

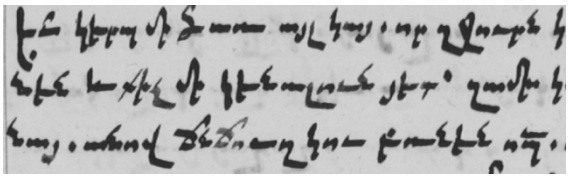
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

121բ (ԺԸ դ.) Ըզ*Մրուի որդի զտէր* Կարապետ Պալաթեցի, *որ ամ Ծռազատկին:*

1789
ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐ ԱՇԽԱՐՀԻՆ

ԺԸ — XVIII

ԹԵՐԹ՝ 91—6 (տե՛ս պահպանակ). չգրուած՝ 1ա—3բ, 87ա—91ա: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺԱ,x8 (ե 6, ԺԱ 7): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ եռամաիիկ լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 18,7x13: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 22: ԿԱՋՄ՝ ննշագծերով շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ, մասն պահպանակի: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 3 (1—3) + 3 (89—91), թուղթ, մասն աստառի:

Նմուշ՝ 29ա

Վիճակ՝ բաւարար. թանաքից գրադաշտը թեթեւակի գունափոխուած: Կազմի կաշին՝ ճեռուած:

Ծննթ. Այս եւ ձեռ. 1790 գրուած եւ կազմուած են նոյն ձեռով:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–4ա–86բ [Պատմութիւն նոր աշխարհին]

Տե՛ս ձեռ. 1790, 2ա—99ա. *Յանկ/86աբ: § ա/4ա–12ա: բ/12բ–4ա: գ/14աբ: դ/14բ–5ա: ե/15աբ: զ/15բ–6ա: է/16աբ: ը/16բ: թ/17ա: ժ/17աբ: ժա/17բ–9բ: ժբ/19բ–23ա: ժգ/23ա–5բ: ժդ/25բ–6ա: ժե/26ա–7ա: ժզ/27աբ: ժէ/27բ–9բ: ժը/29բ–30ա: ժթ/30ա–5բ: ի/35բ–6բ: իա/36բ–45բ: իբ/45բ–58ա: իգ/58ա–66ա: իդ/66ա–85բ (86աբ տե՛ս Յանկ):*

Յ Ի Շ Ա Տ Ա Կ Ա Ր Ա Ն Յ Ե Տ Ա Գ Ա Յ Ի

91բ եւ՝ Թայզապի *որդի տիրայցու* Նայզայրէթես *գրեցի: Օվ որ կարթայ Ողորմիս տայ նըմայ: Փա՛ռք աւիտեանըս աւիտենից. ամէն: Թվին (1232 + 551= 1783)–ին:*

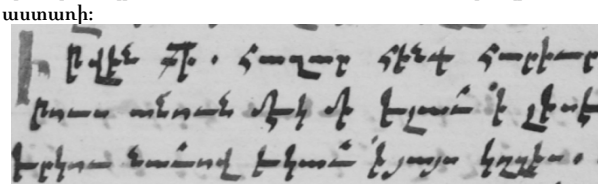
Աստառ Ա. եա՝ Նայզայրէթս *գրեցի եւ մօհրեցի (չիք՝ մօհր):*

ԳՐՉԱՓՈՐՉ Աստառ Բ (արաբական թուերով բազմապատկման գործողութիւն):

1790
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԸ — XVIII

ԹԵՐԹ՝ 120—2 (տե՛ս Պահպանակ). չգրուած՝ 99բ—101բ, 118ա—9բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺԳx8 (Ա 9, Ջ 7, ԺԳ 4) + Ա—Գ (Ա 6, Բ 8, Գ 4): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «AS», «M» լուսադրոշմներով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 18,8x13,2: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 20: ԿԱՋՄ՝ ճնշագծերով շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ թուղթ, մասն պահպանակի: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1(1) + 1(120), թուղթ, մասն աստառի:

Նմուշ՝ 18ա

Վիճակ՝ բաւարար. թանաքից գրադաշտը թեթեւակի գունափոխուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *2ա–99ա* [Պատմութիւն Նոր աշխարհին]

– 2աբ Յանկ գրոյս *– 1. Վասն զարմանալեաց Նոր աշխարհին... 24. Վասն կենդանեացն Նոր աշխարհին:*

ա. *3ա–13ա.* 1. Վասն զարմանալեաց Նոր աշխարհին, որ ասի եէնի տիւնեա, եւ թէ ով գտաւ զնա յառաջ, կամ թէ ի յոր ժամանակ *– Այր մի յերկրէն* Ճինիվիզու, *անունն* Քրիս[տ]ափոր, *մականուամբ* Քօլօնպօս *կոչեցեալ...*

բ. *13ա–5ա* Վասն Հսպհանեօլէ կղզոյն որպիսութեանն *– Այս* Սփահանեօլէ *կղզոյս բլորն մեծ ու փոքր...*

գ. *15աբ* 3. Յաղագս Գուպս կղզոյն *– Այս կղզոյս երկարութիւնն 1200 միլ է...*

դ. *16աբ* 4. Վասն Սան—եագօ կղզոյն, որ է Սուրբ Յակոբ — Սանթա *անուն մէկ մի ի թվին Քրիստոսի 1499–ին...*

ե. *16բ* 5. Վասն Բիգօ կղզոյն *– Այս կղզիս Հսպհանեօլէ կղզոյն արեւելից կողմն է...*

զ. *17աբ* 6. Վասն Բուբթանայի երկրին *– Այս ցամաքիս շատ կողմն ջուրն...*

է. *17բ* 7. Վասն Սէգուէյի երկրին *– Ի կղզոյն, որ կացաւ Հսպհանեօլէ...*

ը. *17բ–8ա* 8. Վասն Մաւօն եւ Օրլիանէ գետերացն *– Այս երկու գետերաց է գլուխն մէկ է...*

թ. *18աբ* 9. Վասն Թուռնավիպա կղզոյն *– Ի թվին Քրիստոսի հազար հինգ հարիւրին* Գուրթուս *անուն մէկ...*

ժ. *18բ–9ա* 10. Վասն Գարթաճինէի երկրին *– Ի թվին Քրիստոսի 1504–ին* Գարշօ *անուն մէկ...*

ժա. *19ա–21ա* 11. Վասն Սանթա—Մարթայի երկրին *– Ի թվին Քրիստոսի 1504–ին* Օտրագօ *անուն մէկ մի...*

ժբ. *21ա–5ա* 12. Վասն էվրափայի եւ Թարեանի *– Ի թվին Քրիստոսի հազար հինգ հարիւր ութնին* Ալուսօ *անուն մէկ մի...*

ժգ. *25ա–7բ* 13. Վասն զարմանաւեաց էվրափայի եւ Թարեանայ *– Յայս երկրիս անթիւ առիւծք կան...*

ժդ. *27բ–8ա* 14. Վասն Գօմաղրա կղզոյն — *Այս կղզոյս առէջն այն էր...*

ժե. *28բ–9ա* 15. Վասն Աւրծաթի գետոյն *– Այս գետս* Փէրու *անուն երկրէ մի կու ելնէ...*

ժզ. *29ա–30ա* 16. Վասն Դաւարիգա կղզոյն – *Այս կղզիս* Սուր *կոչեցեալ ծովոյն…*

ժէ. *30ա–2ա* 17. Վասն Թումաղրա կղզոյն – *Այս կղզիս ի* Մարղարիթա *կղզոյն…*

ժը. *33ա–3ա* 18. Վասն Պանուգօյի երկրին – Փայիգօ *անուն մէկ մի հինգ նաւով…*

ժթ. *33ա–9ա* 19. Վասն Մաղալիանու ծովուն եւ զարմանալեաց նորուն – *ի* Փորթուգալու *երկրէն* Մաղալիանո *անուն մի…*

ի. *39ա–40բ* 20. Վասն Մալուգէի կղզեացն – *Այս* Մալուգէի *կղզիքն խիստ շատ են…*

իա. *40բ–51բ* 21. Վասն Ագուամիլ կղզոյն – *Այս կղզոյս երկայնութիւնն 40 միլ է…*

իբ. *51բ–67ա* 22. Եւ այս էր կերպն Մութաասումէին – *Պօլքն միջակ, ոչ երկայն…*

իգ. *67ա–76բ* 23. Իսկ պատմութիւն հարաւային Նոր աշխարհին, որ է Փէրու համառօտակի է այսպիսի – *Բայց նա գիտելի է ի յեզերքն, որ* Սուր…

իդ. *76բ–99ա* 24. Այլ ինչ խապար ի կենդանեացն նոր աշխարհին – *Ի մի կողմն Նոր աշխարհին է կենդանի մի նէքրի անուն…*

Բ. [Բանիւ զանազանիւ]

ա. *102ա–10ա* Խրատ շահաւէտ մեծին Ճաղիաննոսի, որ տանիկ բառով Լօմման ձէիմ ասի, որ է իմն իմաստունն Գալիաննոս: Վասն շահի եւ յօգտութեան մարդոյս բնութեան – *Նախ պարտ է մարդոյ քիչ ուտել…*

բ. *110բ–2ա* Խրատ հոգեշահ եւ պէս—պէս առաքինութեամբ զարդարիլ, զոր պարտ է ամենայն հաւատացելոց ստանալ եւ արդեամբք կատարել – *Նախ՝ զաստուածապաշտութիւն…*

գ. *112ա–3ա* Խրատ եւ հարցմունք ոգեշահ մարդկան – *Հարց. Վասն էր մարգարէն Դաւիթ ձայնիւ…*

դ. *113ա–7բ* Յաղագս չորեցունց – *Դ իրօք մարդ կու փոփոխի իւր կամացն… բնակի ի յարկս թագաւորաց:*

1791
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԴ — XIV

ԹԵՐԹ՝ 261: ՊՐԱԿ՝ Դ—ԺԱx12 (ե 11) + Ա—Ժեx12 (Բ—Գ, ԺԳ 10, Զ, Ժ, Ժե 11, ԺԱ 7): ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 21,3x15,5: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 18: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ սեւ կաշի, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ դրոշմազարդ կտաւ՝ վրան սոսնձուած պատառիկ—պատկանակները (տե՛ս):

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կիսախոռան՝ 96ա: Լուսանցազարդ՝ բուսական: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին:

ՊԱՏԱՒԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Մաներանկար աւետարանիչների: ԺԴ—ԺԵ դդ.: 1 (Ա) + 1 (Բ), երկու ամբողջական թերթ, սոսնձուած կազմաստառներին: Կարդալ՝ Աբ Մատթէոս, Բա Մարկոս: Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, կանաչ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. սկզբից եւ վերջից պակասաւոր: Խոնաւութիւնից թիկունքային մասը խուճացած, տեղ—տեղ կպումներ, զանազան բծեր, ցեցակեր, կիսով չափ կազմաճաւ: Կազմի Բ փեղկի տախտակը կենաւրոնից ընդլայնակի ճաւուած, կաշին՝ կիսով չափ ընկած, եզրերը՝ մաշուած, թիկունքը՝ վնասուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *1ա–32բ* Յիշատակարանք որ եղեն վասն Քրիստոսի ա[ռա]ջի Պոնտացիոյ Պեղատոսի՝ իշխանին Հրէաստանի – *Յամս ութհատասաներորդի իշխանութեանն կայսր թագաւորին* Յունաց…

2. *32բ–51ա* Պատմութիւն Բագարատայ Տոռոմենոյ եպիսկոպոսին ի Սիկիլի կղզոջն – *Սուրբն* Բագարատ *աշակերտ [էր ս]րբոց առաքելոցն… 51ա–2բ* Վասն կատարման սրբոյն Բագարատ եպիսկոպոսի – *էր ի քաղաքին այր մեծատուն…*

3. *52բ–63ա* Թուղթ սրբոյն Դիոնէսիոսի Յաղագս մահուան Պետրոսի եւ Պաւղոսի առ Տիմովթէոս աշակերտն Պաւղոսի –*Աշակերտ առաքելային եւ որդի հոգեւոր…*

4. *63ա–70բ* Գիւտ նշխարաց սրբոյ առաքելոյն Թադէոսի եւ սրբոյն Սանդխտոյ Իսրայէղի եւ այլ սրբոցն որ ընդ նոսա – *Բազում ժամանակս կացին ծածկեալ նշխարքն…*

5. *70բ–95բ, 106աբ* Վկայաբանութիւն սրբոյն Գէորգա զաւրավարին, որ վկայեցաւ առաջի Հ[ր] թագաւորացն, զէ ամ Հ[ր] ազգի չարչարանս կրեաց ի թագաւորացն եւ Գ անգամ մեռաւ, եւ յարոյց զնա Քրիստոս՝ յոյսն մեր – *Ընդ ժամանակին ըստ այնմիկ եւ ի ժամանակս հալածանաց…*

6. *96ա–100բ* Յոհաննու Ոսկէբերանի ասացեալ Աղաւթք վասն ի մեղաւորաց… – *Անըսկիզբն Աստուած եւ անհաս…*

7. *100բ–1բ* Այլուստ ասացեալ – *Տէր եւ Աստուած իմ Յիսուս Քրիստոս…*

8. *101բ–5բ, 107ա–16բ* Ամենաւուեստ պահոց վարդապետութիւն կատարեալ ի Տէր, տեառն Գրիգորի Լուսաւորչի ասացեալ է – *Եւ քան զամենայն կարգաց չափ…*

9. *116բ–54ա* Վկայաբանութիւն սրբոյ կուսին Փե[բ]րոնիայի մեծ նահատակին Քրիստոսի

Աստուծոյ — *Եւ եղեւ ի ժամանակի աւուրց* Դիոկղիտիանոսի *կայսեր…*

10. *154բ—74ա* Վկայաբանութիւն սրբոյն Յակովկան թա[գա]տրազնին, որ վկաեաց զանազան տանջանաւք ի մէջ Խուժաստանի — *Եւ եղև յերկրորդի ամին* Վռամայ *արքային* Պարսից…

11. *174ա—85բ* Յոհաննու Ոսկէբերանի ասացեալ է ի Մեկնութիւն Ղուկա Աւետարանին. Յաղագս մեծատանն — *Վասն չար գործոց եւ անաւրէն գնացից…*

12. *186աբ* Յաղագս արբեցութեան, որ չար են առաւել քան զչար — Պատուարհոս *ասէ. Ապականի աշխարհս ջրով եւ հրով…*

13. *187ա—95ա* Նորին Վարդանա Աղաւթ եւ աղերս ի սուրբ Սիոն, առ ամենահայրն բարի եւ դաւանութիւն ճշմարիտ — *Հայր անըսկիզբն եւ անվաղճան…*

14. *195ա—7բ* Աղաւթ սուրբ հաւրն եւ վանականին Գառնեցոյ ասացեալ — *Արդ, ո՛վ անձն իմ տառապեալ…*

15. *197բ—8բ* Սուրբ հաւրն Գառնեցոյ Վասն գիշերոյ աղօթ ասաց[եալ] — *Ազաչեմ զքեզ, Տէր, եւ գոհանամ…*

16. *198բ—201ա* Սրբոյն Գրիգորի Նարիկեցոյ Աղազանի ի սուրբ Աստուածածինն եւ կոյսն — *Արդ, ի վերա այսքանեաց յուսահատութեանց…*

17. *201ա—7ա* Նորին Վարդանա Աղերս մաղթանաց առ սուրբ Աստուածածինն, ի տեղի ննջմանն ի գերեզման նորա — *Համագոյ Սուրբ Երրորդութիւն, անբաժանելի Աստուած…*

18. *207ա—8բ* Աղաւթ նախման զող[ջոյն]սն, ի յերորդ մաս աւուրն — *Տէ՛ր, ոչ եմ արժանի…*

19. *208բ—9բ* Աղաւթ յետ հաղորդելոյն ասացեալ — *Գոհանամ եւ մեծացուցանեմ…*

20. *209բ—16ա* Գրիգորի Նարեկացոյ Վասն մեղաւի աղաւթ ասացեալ է — *Եւ քանզի ընդ ողբաձայնիցն բան…*

21. *216ա—20ա* Նորին Վարդանա Ի Գողգոթայն եւ ի չարչարանսն եւ ի խաչն Աստուածընն[կ]ալ ասացեալ է — *Փառաւորեալ յՈրդի փառակից Հաւր Աստուած…*

22. *220ա—30բ* Յոհաննու Ոսկէբերանի Յաղագս Անառակին, ի Ղուկա Աւետարանին մեկնութենէն ասացեալ — *ԶԱստուածոյ մարդասիրութիւնն քարոզել միշտ պարտիմք…*

23. *231ա—42բ* Խրատ հոգեշահ վասն վարուց մարդկան, ի սուրբ վարդապետաց — *Արար Աստուած զմարդն հոգի եւ մարմին…*

24. *243ա—61բ* Ի յիշատակ սրբոյն Հռիփսիմեա եւ ԼԹ ընդ(=կ)երացն. Վկայաբանութիւն նոցին, յԱգաթաեղեայ Պատմութենէնէ — *Եւ եղեւ ընդ այն ժամանակս խնդրեաց իւր… բազմացուցանէր /// (շար. թափուած)։*

Տէ՛ս. տպ. 1909 թ., § 137—190։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

230բ Ի քո միուսանգամ աւուր գալըստեան, Քրիստոս Աստուած, յիշեայ եւ ընգալ զգծող սորա, որպէս զԱնառակն ընգալար։

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. 28բ (Ժե դ., բոլորգիր) Վերջին ստացողս Քարոզգրքիս, ստաց[ալ] // *(29ա)* ի հալալ արդեանց իմոց եա՝ Գուրկէնս, *ինձ եւ ծնողաց իմոց, իմ զաւակաց իմոց՝* Մէհրաբին, Ամսաբքսին, Աղբաստուն։ *Ով որ կարդէք, մի բերան Ողորմի ասէք, Աստուած ձեզ ող[որմի]։*

2. *242բ (նօտրգիր)* Կամաւն Աստուծոյ, եա՝ Թումայ էրէցս Մանուշեցի *առի զսուրբ գիրքս ի ձեռաց այլազեաց եւ ետու յիշատ//(243ա)ակ ինձ եւ կողակցին իմոյ՝* Մարգարտին, *ի ձեռն* Յոհաննէս *վարդապետի, եղբաւրորդաց՝* Աթանէս *եպիսկոպոսին եւ* Գրիգոր *եպիսկոպոսին, կարդան ու Ողորմի ասեն։ Թվին ՌՀՀ (1629)։*

3. *211ա (Ժէ դ., նօտրգիր)* շշքտլշվ դտզվ *(«Ոնօփրիոս երէցի») այս ակվանցց (՞)։*

4. *147բ (Ժէ դ. նօտրգիր)* Ես՝ *մեղաւոր* Գալուս-[տ]եանե։

5. 51ա (ի ստորին լուս. վրացերէն)

1792
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄՈՉԴՈԿԵՑԻ
ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ ՁՈՌՆԱՄՕՌԱՅ

եկատարինօղար ՌՄՂԳ — 1844

ԳՐԻՉ՝ Յովհաննէս հիյ. Խոսրովեանց Մոզդոկեցի։

Թերթ՝ 24. չգրուած՝ 1բ, 24աբ: Պրակ՝ 6x4 (Բ 5, Ջ 3): Նիւթ՝ թուղթ, «ՅՀԱՄԵՀՏ ՓԱԲՐ.» ճնշադրոշմով: Մեծութիւն՝ 21,8x17,3: Դրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ շղագիր: Տող՝ 19—23: Կազմ՝ վարդագոյն մոմլաթ, թիկունքը՝ կապոյտ գործուածք, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ: Պահպանակ՝ 1 + 1, թուղթ, մասն աստառի (ի դ.):

Վիճակ՝ բաւարար:

Բովանդակութիւն

–1ա Տեղեկութիւն Զոռնամոռայ: Ի լոյս ածեալ Յոհաննու հաճանայէ Խոսրովեանց Ոզդոկեցւոյ: Ի 1844 ամի, յեկատարինօդար

— *2ա* Յառաջաբան — *Հրամանաւ հոգեւոր իշխանութեան իմոյ, յայսմ 1844 ամի 19 ապրիլի № 86–ովք կարգեցայ ես հովիւ Հայոց եկեղեցւոյ ծխականաց* եկատարինօդարայ *եւ նահանգի նորա... նուաստս պարտ համարեցայ... ցուցակագրեցի մի ըստ միջոէ, եւ նշանագրելս զթիւ ծխականացս, հաղորդեցի եւ զթիւ բնակչաց կամ տեղեկութիւն նահանգաց...*

–3ա–22բ Համառօտ պատմութիւն Զոռնամոռայ: 1. Ուստի՞ եւ որպիսի՞ ոք էին չոռնամոռցիք — *Առաջ էին սոքա բնակիչք ի կղզիս եւ ի լիճս* Նեպրայ *գետի... ուր եւ վերջանայ նահանգն* Զոռնամոռայ, *եւ զիմս աշխատեալ պատմութիւն: Եւ Քրիստոսի մարգասիրին փա՛ռք յաւիտեանս. ամէն: Վերջ:*

— *23աբ* Յանկ գրոյս — *1. Սկիզբն ուստի եկեալ են չոռնամոռցիք... 36. Շատ զօրաց վոյիսկայի:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

1ա տե՛ս խորագիրը:

Կգնեմ հալալով... Շամիրանա (վրացերէն):

1793
ՅՈՎՍԷՓ ՋՈՒՂԱՅԵՑԻ
ՔՆՆԻԿՈՆ

Բաւարա ՌՄԺ — 1761

Գրիչ՝ Տէր Գրիգոր:

Թերթ՝ 146—2 (տե՛ս պահպանակ). չգրուած՝ 2ա—3բ, 4բ, 106բ—8բ: Պրակ՝ Ա—էx12 (Ա 15, Գ 16, Դ 17) + 4x12 (Բ 10, Գ 14): Նիւթ՝ թուղթ, լուսագծերով: Մեծութիւն՝ 19x14,5: Դրութիւն՝ միասիւն: Գիր՝ բոլորգիր: Տող՝ 25—26: Կազմ՝ վանդակազարդ ծաղկաթուղթ, թիկունքը շագանակագոյն կաշի, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ, մասն պահպանակի: Պահպանակ՝ 1(1) + 1(146), թուղթ, արջանշան եւ «ՓԿՀԳ» լուսադրոշմով:

Մանրանկարչութիւն — Կիսախորան՝ 7ա: Լուսանցազարդ՝ բուսական (7ա): Ջարդագիր՝ թղնագիր (7ա): Գոյներ՝ կարմիր, կապոյտ, դեղին, կանաչ:

Վիճակ՝ բաւարար. տեղ—տեղ խոնաւութեան հետեւեր: Կազմի եզրերը՝ մաշուած:

Բովանդակութիւն

Ա. [Յովսէփ Ջուղայեցի. Քննիկոն]

1. *4ա* Հատոր երկրորդ. Յաղագս ճշմարտապատում բանից, եւ կարգաւ իջումն սակս վեհապետութեան Հայաստանեայցս սրբոյ եկեղեցւոյ: Շարադրեալ ի Յովսեփայ հաճանայէ Ջուղայեցւոյ բանիւ պիտանիւ եւ օգտակարւ ի բազմաց վիպասանից եւ պատմագրաց զատոյգն եւ զհաւաստին ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ: Ի խնդրոյ տեառն Յոհաննիսի հաճանայի, ի մայրաքաղաքէն Իսպահանայ, ի Մուշաղբիւր գեղջէ, որ է մերձ նորին, եւ աւագիրիցոյ Բասրայի նաւահանգստի քաղաքին բազմահոյլ հաւաքեալ հրիստոնէից: Յամի Կենաարերին հազար եօթնհարիւր վաթսուն եւ մի մերոյ թուականիս հազար երկերիւր եւ տասն ամի (1761), յամսեանն յունվարի քսան եւ չորս

— *5ա–6բ* Յանկ երկրորդ հատորիս ճշմարտապատում բանից — *Ա. Թուղթ* Աբգարու *արքայի Հայոց առ Յիսուս Քրիստոս... ԼԳ. Յաղագս յիշատակարանի գրոցս:*

ա. *7աբ* Գլուխ Ա. Թուղթ Աբգարու Հայոց առ Յիսուս Յրիստոս — Աբգար Արշամայ *իշխան աշխարհի առ Յիսուս Փրկիչ բարեաբ... ողջոյն...:* բ. *7բ–8բ* Պատասխանի թղթոյն Աբգարու, զոր գրեաց Թովմաս առաքեալ հրամանաւ Փրկչին: գ. *8բ–9բ* Վասն սրբազանգոյն թղթոյ Տեառն, եթէ պատուականագոյն է, քան զամենայն գիրք: դ. *9բ–11բ* Վասն երանելոյն Աբգարու թագաւորին: ե. *11բ–3ա* Յաղագս թէ Քրիստոս է վէմ կենդանի եւ գլուխ մարմնոյ եկեղեցւոյ: զ. *13ա–5ա* Վասն գլխաւորութեան սրբոյն Պետրոսի, եթէ նա է առաքեալ հաւատակաց եւ ոչ եպիսկոպոս միոյ քաղաքի: է. *15ա–8բ* Վասն եօթն սուրբ ժողովոց առաքելոցն, որ եղեն յԵրուսաղէմ: ը. *18բ–21ա* Յաղագս կատարելագոյն ամաց սուրբ Աստուածածնին: թ. *21ա–3բ* Վասն երանելոյն Յոհաննու աւետարանչին, զոր կենդանւոյն եղեւ ընդ ենովքայ եւ եղիայի: ժ. *24ա–6ա* Յաղագս հառաւսն թուոյ, որ է յոյժ խորհրդական: ժա. *26ա–9ա* Յաղագս Զաքարիայ որդւոյ Բարաքիայ, որ սպանաւ ընդ մէջ տաճարին եւ սեղանոյն: ժբ. *29ա–33ա* Վասն պարգեւացն աստուածայինն եւ հրաշապատում շնորհացն, որ Հայաստանեայս եղեւ ի սկզբանէ արարածոց: ժգ. *33ա–6բ* Երեկին հնգիցս եւ շնորհ եւ պարգեւ, որ ի Հայաստանեայս ի մարմնաւորիկ տնօրէնութեան Տեառն: ժդ. *37ա–40բ* Յաղագս կենսաբուղխ լուսոյն Սրբոյ գերեզմանի Յարութեան Քրիստոսի... ըստ խնդրոյ Գրիգորի Լուսաւորչին: ժե.

41ա–2բ Քահանայապետութիւն Հայաստանեայց: ժզ. *43ա–6ա* Աշակերտ սրբոց առաքելոցն Թադէոսի եւ Բարդողիմէոսի: ժէ. *46ա–7բ* Յաղագս յայտնելոյ յետ աշակերտաց սրբոյն Թադէոսի: ժը. *47բ–50ա* Յաղագս մեծի հալածանացն Դիոկղետիանոսի: ժթ. *50ա–8ա* Յաղագս նորոգութեան քահանայապետութեան Հայաստանեայցս: ի. *58բ–64ա* Յաղագս սուտ պատմագրաց եւ սուտ պատմութեանց չորից յայտարարութիւնք: իա. *64ա–6բ* Յաղագս երկրորդի նորոգութեան կաթողիկոսաց, սկսեալ ի սրբոյն Յոհաննու Օձնեցւոյն: իբ. *67ա–71ա* Յաղագս երրորդի նորոգութեան Սրբոյ Աթոռոյն, սկսեալ յերանելւոյն Գրիգորի Վկայասիրէն: իգ. *71ա–3ա* Յաղագս զչորրորդ կարգ կաթողիկոսացն Սրբոյ Աթոռոյն էջմիածնի, զոր վերստին նորոգեցաւ ութ հարիւր եւ նսուն ամի թուականիս Հայոց (1441): իդ. *73ա–6բ* Յաղագս հինգերորդի նորոգութեան Սրբոյ Աթոռոյն, սկսեալ յերանելւոյն Մովսէսի Տաթեւացւոյն ՌՁՀԸ (1629) թուին Հայոց: իե. *76բ–81բ* Յաղագս թէ ոչ է պարտ ձգումն ձեռաց յօծեալ Տեառն եւ յընդիմանալ կաթողիկոսացն առ ի ձգել յաթոռոյն: իզ. *82ա–5ա* Վիպասանութիւնք որ ի ժամանակս մեր եղեն յարեւմտից արեւելեան Պարսից Նադր շահէն: իէ. *85ա–7ա* Վասն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ի Սուրբ Գրոց, յայտարարութիւն առընթեր Միհրզային, մերձ գոլով եւ երբայեցիք գրովք իւրեանց: իը. *87բ–8բ* Յաղագս սրբոյ տոհմի Տեառն, զոր խնդրեաց ի մէնջ Միհրզայն՝ զստոյգն ցուցանել ինքեան: իթ. *89ա–91ա* Յաղագս մեկնութեան սրբոյ տոհմին: լ. *91բ–6ա* Յաղագս սղալման Լեւոնի պապոյն Հռոմայ եւ սուտ թարգմանութեան պատրի Կղէմէոսին: լա. *96ա–9ա* Յաղագս սղալութեան տօմարին Լեւոնի եւ Կղէմէսի խորամանկութեան: լբ. *99ա–103բ* Վասն Պօղոսեայ ֆեռ երանելւոյն Թէոդոսի Փոռու կայսերն: լգ. *104ա–5բ* Գլուխ ԼԳ. Յիշատակարան գրոցս – *Իմաստնացեալն յԱստուծոյ Սողոմոն ասէ ի գիրս Իմաստութեան. Եթէ բազմահմուտ ոք լինիլ ցանկանայցէ... Սոյն գունակ եւ ես ի մանկութենէ իմմէ սիրեցի իմանալ եւ գիտել զառաջինն եւ զհանդերձեալն, եւ ամս բազումս դեգերեալ մտայ ի ծով գիտութեան Սուրբ Գրոց... // (104բ)... Եւ մեր յուսացեալ ի Տէր, թէպետ չար ժամանակի պատահեցաք, ի փոփոխումն թագաւորութեանն Պարսկայնոց, յորոյ միջի կայաք, եւ շարադրեցաք զսոյն Քննիկոնս մինչեւ ի տասն եւ ութն գլուխ: Յետ որոյ ի բազմաբեր նեղութեանց վշտից եւ կեղեքմանց, հարկ ի վերայ եղեւ վտարանդի լինիլն յերկրէ մերմէ, զոր եւ եկաք ի ծովեզրն Բասրայ, որ գոն եկք նաւուց ի Հնդկաց եւ յամենայն կողմանց յԱրեւելից: Եւ եօթն ամ կացեալ աստ ամենայն տամբք իմովք. եւ գիրք զոր ունէի ի գիւղաքաղաքին Ջուղայ, ի տան իմում գաղտի (այսպէս), ապա թէ կարացի, զայն եւս բազում ծախիւք բերել: Եւ աստ ի Բասրայ, խնդրօղ սորին պատուականն եւ համեստաբարոյ եւ առաւել սիրելի եղբայրն մեր, սիրօղն իմաստութեան՝ զտէր Յոհաննէսն, որ էր եւս յերկրէն Ասպահանու, ի Մուշաղբիւր գեղջէ, որ այժմ է աւագերէց Բասրայու բազմահոյլ քրիստոնէից ժողովելոցն աստ: Զոր մեծաւ թախանձանօք խնդրեցին յինէն զայլ եւս բանք պիտանիք շարայարել ի գիրս Քննիկոնին: Եւ մեք յօժարե//(105ա)ցաք ի ծերութեան մերում յայն գործ ծանրութեան, եւ զեօթն գլուխ եւս եդաք ընդ ութ եւ տասանցն, որք եղեն գլուխք քսան եւ հինգ: Եւ դարձեալ ձեռն արկաք եւ հատորս երկրորդս սկսեալ ի Փրկչէն մերմէ մինչեւ ի միւսանգամ գալուստն իւր, ընդ նոսին եւ բանս հարկաւորս առ ի գիտակ լինելոյ իմաստնասէր եւ սիրալիր եղբարց պրակս երեսուն եւ երկու:*

Արդ, որք ընթեռնուք զգրեալսն, յիշեջիք զքաղցրամիտ եւ զհանդարտ առաջնորդ Ջուղայու՝ զտէր Գէորգ աստուածաբան վարդապետն, որ աստ ի Բասրայ հովուական սիրով կառավարէ զամենեսեան, նաեւ զսիրելի եղբայրն իմ՝ զվերոյիշեալ զաւագերէցս՝ Բասրայու զտէր Յոհաննէս, սիրօղն իմաստութեան գրոց, եւ զորդին իւր՝ զնորաբողբոջ եւ զբարեկիրթ զՍտեփաննոսն, որ այժմ է ի Հնդիկս: Յետ որոյ յիշեսջիք եւ զիս զանարժանս՝ զտէր Յովսէփ քահանայս եւ աւագերէց Ջուղայու Սուրբ Աստուածածնի եկեղեցւոյն եօթանասնամեայ, որ այժմ յիսուն ամ է քահանայութեան իմոյ: Եւ զիծոուն իմ՝ զՍիմէօն // (105բ) մերձ երեսնամենից, որ է աստ, եւ զՅարութիւնն, որ է ի Հնդիկս, եւ միւս տասնամեայ զիծոն իմ՝ զԱստուածատուրն, եւ ամենայն ընտանիք իմ: Յիշեսջիք եւս ի Տէր զնօտար եւ զգրօղ Քննիկոնիս՝ զտէր Գրիգոր զաշակերտն իմ, որ նա եւս, ընտանեօք վտարանդի եղեալ է աստ: Եւ դուք յիշօղք զմէնջ յիշեալ լիջիք առաջի Քրիստոսի ի տեսութիւն սուրբ փառաց նորին. ամէն:

Կատարումն եղեւ գրոցս ի հայրապետութեան Սրբոյ էջմիածնին *տեառն* Յակոբայ *գիտնական եւ խոհեմազարդ կաթողիկոսին մերոյ, եւ պատրիարգութեան կայսերանիսք(=տ)* Մեծի *մայրաքաղաքին* Կոստանդինուպոլսոյ *եւս տեառն* Յակոբայ *իմաստնախոհ պատրիարգին՝ յայտածողի բանի եւ բուն հռետորի, յամի կենարարին հազար եօթնհարիւր վաթսուն եւ մի, յամսենն յունվարի, եւ Քրիստոսի մարդասիրին փառք, պատիւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:*

2. *109ա–45բ* [Յովսէփայ Ջուղայեցւոյ շարունակութիւն Ա հատորին Քննիկոնի. զեօթն գլուխ եւս

եդամ ընդ ութ եւ տասանիցն, որ եղեն գլուխք հասն եւ հինգ]. (յիշատակարանից)

ա. *109ա–14բ* Գլուխ ԺԹ. Ցաղագս թէ որպէս աստուածայայտնութեան տօն Սրբոյ Յարութեան միմեամբք աւարտին ի խաչն Կենսունակ – *Ի սկզբանէ արար Աստուած զերկին եւ զերկիր…*

բ. *114բ–6ա* Գլուխ Ի. Ցաղագս նաւակատեաց Ծննդեան եւ Յարութեան Քրիստոսի – *Նաւակատիս ասացաւ, որ Թարգմանի ըստ մեզ՝ նորոգումն…*

գ. *116ա–9ա* Գլուխ ԻԱ. Ցաղագս թէ յունվարի մի Տարեմուտ է ըստ տօնի Աստուածայայտնութեան – *Սկիզբն տարւոյ հնումն էր ի ժամանակս գարնանոյ…*

դ. *119ա–33բ* Գլուխ Իբ. Ի տօնի մեծահանդէս եւ հռչափառ Ծննդեան եւ Յայտնութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որ յամսեանն յունվարի վեց – *Ի սկզբանէ լինելութեան աշխարհի ի…*

ե. *134ա–9բ* Գլուխ ԻԳ. Ցաղագս միւսանգամ գալստեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եւ զհաստատութենէ սրբոյ եկեղեցւոյ մինչեւ յերեվիլ նեռին – *Իմաստութիւնն Հօր Յիսուս Քրկիչն մեր…*

զ. *139բ–41ա* Գլուխ ԻԴ. Ցաղագս նորագոյն աղանդոյն ֆրէմէնսի, որ ըստ մեր լեզուի ասի. Մուտ եւ տես – *Այս աղանդք սատանայական զօրութեան…*

է. *141բ–5բ* Գլուխ ԻԵ. Ցաղագս նորատիպ սրբոյ Աստուածաշնչին յԱբբայ Մխիթարայ, ի խնդրոյ ումեմն սիրելի եղբօր – *Նախ սակաւ ինչ գրեսցուք զսահմանէ Հռոմայ եկեղեցւոյն, որ այժմ կոչի* Մխիթարի վանք… *ամէն։*

Բ. [Յաւելագրութիւն ԺՀ դ.]

–106ա Ցաղագս խոկման մահու – *Յոյժ վաղվաղակի հասանէ քեզ օր մահու… հազիւ երբէք զգաստանամք։ Ոհ/// (շար. թերի)։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

4ա տե՛ս խորագիրը։

104ա–5բ տե՛ս Բովանդակութիւնը։

1794

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ԿՈՄԻՏԱՍԱՅ ՔԱՀԱՆԱՅԻՆ Ի ՍԱՄԱԹԻԱՅ

Կոստանդնուպոլիս ՌՄՂ — 1841

ԹԵՐԹ՝ 11. չգրուած՝ 1բ, 11աբ: ՊՐԱԿ՝ 1x11: ՆԻՒԹ՝ թուղթ: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ շղագիր: ՏՈՂ՝ 25—26: ԿԱՋՄ՝ վարդագոյն մոմլաթ, թիկունքը՝ կապոյտ գործուածք, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 + 1, թուղթ, մասն աստառի (Ի դ.):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար:

ա. *2ա–7ա* Պատմութիւն երանելւոյն տեառն Կոմիտասայ քահանայի Բիւզանդացւոյ: Սահմի ԺՋ (ԺՋ) եւ հոկտեմբերի Իե (25). Վկայաբանութիւն սրբոյն նոր նապատակին՝ տեառն Կոմիտասայ սրբանուէր քահանային, որ կատարեցաւ ի Կոստանդնուպոլիս – *Մեծ եւ ահաւոր եւ աքանչելի է խորհուրդ…*

բ. *7աբ* Յորդորակ – *Եւ արդ, եղբարք, զիա՞րդ ոչ գովեսցուք…*

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

–1ա Պատմութիւն նահատակութեան տեառն Կոմիտասայ քահանային Բիւզանդիոյ Սուրբ Գէորգ եկեղեցւոյ, որ ի Սամաթիայ

գ. *8ա–9ա* Նամակ եւ օրինակ թղթոյն գրելոյն տեառն Կոմիտասայ, որ մինչ էր ի հալածանս, առաքեաց առ քահանայսն Սուրբ Գէորգ եկեղեցւոյն – *Վեհագունիցդ եւ գերապատուեցելացդ սրբազանօծ… մնամ զձեզ նուաստական ծառայ՝* Կոմիտաս *երէց։ Թվին ՌՃՁՋ (1707), ապրիլի չորս։*

դ. *9ա–10բ* Յօրինակ վճռոյն, այսինքն իլամին, զոր արարին Ղալաթիայ, ձեռնտուութեամբ Սուրբ Գէորգ եկեղեցւոյ քահանայիցն առ ի նահատակել

զնա — *Հարրարիլ քէ էզէք բապտէլ ապտ էլ վագիրիլ ալլահ…* Խալիլ *իպնի* Մուստաֆայ։ *Վերջ։*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

10բ Արդ, օրինակեցաք զսա բնագրէն, որ էր գրիչն Ճամճիջոլու Յակոբ դպիրն, զոր գրեալ էր ՌՃՀԲ (1723), հոկտեմբերի առաջին օրն։

Եւ մեք գաղ[ա]բարեցաք ի նոյն օրինակէն ի Ղալաթիայ, հանդէպ Կ. Պոլսոյ, *յամին 1841, յունիս 10։*

«Ծանօթ. Այս դպիրն է որդի տէր Կարապետ *քահանայի, որ մականուամբ Ճամճիօղլու Ճայնէր, որն որ տէր* Կոմիտաս *քահանային հետ բանտն էր հալածման ժամանակը։ Ինչպէս սոյն* Յակօբ *դպրին ուրիշ գրութիւններէն յայտնի է մեզի, որ սոյն քահանային որդին էր, որն որ ստուգած եմք»։*

1ա (խորագրի տակ, այլ ձեռք) Մնոտիպատուաստ հողմաբանութիւն»։

1795
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

էջմիածի՞ն ԺԹ — XIX

ԳՐԻՉ՝ Մանուէլ Կիմիւշխանացի (իմիաձգիր՝ 41ա—78բ)։

ԹԵՐԹ՝ 78. չգրուած՝ 1աբ, 5ա—8բ, 40աբ, 54ա, 55բ—73ա, 74ա, 75ա։ ՊՐԱԿ՝ 8 (տարբեր՝ Ա, Ը 7, Բ—Դ, Ջ 10, Ե, Է 12)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «I. M. C.» լուսադրոշմով։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 23x17։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ շղագիր (տարբեր)։ ՏՈՂ՝ 24—31։ ԿԱՋՄ՝ բազմագունի ծաղկաթուղթ, թիկունքն ու անկիւնները՝ սեւ կաշի, միջուկը՝ ստուարաթուղթ, աստառը՝ թուղթ, մասն առաջին եւ վերջին պրակների։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի եզրերը՝ մաշուած։

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *2ա—4բ* Կանոն մոռուաց թողլոյ, ընդ խնդրոյ բարեսէր անձանց — *Նախ եպիսկոպոսն եւ կամ քահանայն ասէ…*

2. *9ա—19բ* Բան պատմագրաբար ասացեալ ի մեծ եւ յերեւելի արհիեպիսկոպոսն Ներսէս եւ արժանապատիւ հովիւ եւ վերատեսուչ նահանգին Կիլիկիոյ եւ հայրապետ հոյակապ հաղարին մեծին Տարսոնի — *Սրբազանից եւ արդարոց արանցն դասք…*

3. *20ա—39բ* [Թուղթ Մանուէլի Կիմիւշխանացւոյ]

ա. *20ա—37ա* Ընտրութեամբ Սուրբ Հոգւոյն, որպէս ի Վերնատունն, ի Վէնէտիկ, ի վասն Սրբոյն Ղազարու յանուն Աստուծոյ ժողովեալ գերապատուելի հարք եւ տեարք — *Յարքունի պալատն զկնի ամրաւ գանձուց…* Մանուէլ *վարդապետ* Շահինով Կիմիւ[շ]խանացի, Գրիգորուպոլու *եւ* Ղռիմու *Հայոց։ 1814, դեկ[տեմբերի] 4, ի կայսերաբնակ* Ս. Պ[ետեր]բուրգ։

բ. *37բ—9բ* Ջերոյ ազնութեան գերիմաստ պոօֆեսօր պարոն Յակոբ Ջրպետեան, իմ ըստ հոգւոյ ծանուցեալ բարեկամ — *Յառաջ քան զմարմնոյդ վերնային նախախնամութեամբն…* Մանուէլ *վարդապետ* Շահինով Կիմիւշխանացի, *1814, դեկ[տեմբերի] 4, ի կայսերաբնակ* Ս. Պ[ետեր]բուրգ։

4. *41ա—78բ* [Մանուէլի Կիմիւշխանացւոյ] Հեղինակի ինչ ինչ գրուածոց հարթ եւ ոտանաւոր շարադրութեանց — Առաքել վարդապետի. Ոտանաւոր ողբ ի վերայ մեռելոյ — *Ահ ձեզ գոչեմ ձայնիւ մեղայ…* Մկրտիչ, *ի Գանձարանն եկեղեցւոյ, ի ճՀՋ գլխահամարն։*

Իւրաքանչիւր հեղինակի անուան տակ խմբաւորուած են նոյն հեղինակի գանձերն ու տաղերը եւ նշուած աղբիւրները՝ ըստ էջմիածնի ձեռագրերի իր իսկ ձեռքով կազմուած 1828թ. ցուցակի (ձեռ. 3801)։

1796
ԿԻՒՐԵՂ ԱՂԷՔՍԱՆԴՐԱՑԻ
ԳԻՐՔ ՊԱՐԱՊՄԱՆՑ, ԳԻՐՔ ԳԱՆՁՈՒՑ

(Բաղկացած է 2 տարբեր ձեռագրերից)

ԹԵՐԹ՝ 456—4 (տե՛ս Պահպանակ): ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շաշանակագոյն կաշի՝ դոնակով, միջուկը տախտակ, աստառը՝ զարդադրոշմ շերտաւոր կարմիր կտաւ: Վերին եւ ստորին լուսանցակողերի վրայ սեւադրոշմ «է»: ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 2 (1—2) + 2 (455—456), թուղթ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. կազմի կաշին՝ թեթեւակի ճեռծուծած, եզրերը՝ մաշուած, կապիչներն՝ ընկած:

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ս

ԺԷ — XVII

ԳՐԻՉ՝ Մարգարէ:

ԹԵՐԹ՝ 227 (3—229). չգրուած՝ 3ա, 4բ, 219բ, 228ա—9բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԺԹx12 (ԺԸ 11): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, արեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 20,6x15,1: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր (նմուշ՝ 17ա): ՏՈՂ՝ 26:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 5ա: Լ ո ւ ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական (5ա): Ձ ա ր դ ա գ ի ր՝ հանգուցագիր (5ա, միւսների տեղը՝ բաց):

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. լուսանցքներում խոնաւութեան հետեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *3բ—39բ* Գիրք պարապմանց Սրբոյն Կիւրղի վասն մարդանալոյ Միածնին

Տե՛ս ձեռ. 115, 175ա—206բ. *Յանկ/3բ—4ա: § ա/5ա—6ա: բ/6ա—7ա: գ/7աբ: դ/8աբ: ե/8բ: զ/8բ—9բ: է/9բ—10ա: ը/10ա—1ա: թ/11աբ: ժ/11բ—2ա: ժա/12աբ: ժբ/12բ—5բ: ժգ/15բ—7բ: ժդ/17բ—8ա: ժե/18ա—9ա: ժզ/19ա—20ա: ժէ/20աբ: ժը/21աբ: ժթ/21բ—3ա: ի/23ա—4բ: իա/24բ—7ա: իբ/27ա—9ա: իգ/29ա—30ա: իդ/30ա—2ա: իե/32բ—5բ: իզ/35բ—9բ:*

Բ. *39բ—227բ* [Թուղթ և ճառք Կիւրղի Աղէքսանդրացւոյ]

Տե՛ս ձեռ. 115, 206բ—400բ. *§ ա/39բ—42բ: բ/42բ—50բ: գ/50բ—4բ: դ/54բ—66ա: ե/66ա—9բ: զ/69բ—80ա: է/80ա—2ա: ը/82ա—4բ: թ/84բ—7բ: ժ/87բ—96ա: ժա/96ա—124ա: ժբ/124ա—32ա: ժգ/132ա—76ա: ժդ/176ա—9բ: ժե/179բ—82բ: ժզ/182բ—90ա: ժէ/190ա—3ա: ժը/193ա—5ա (սկ. «Յուսամնասիրութիւն եւ ջանասիրութիւնդ»): ժթ/195ա—204ա (204ա—19ա տե՛ս Գ: 220ա—2ա տե՛ս § իբ): ի/222ա—7բ (յաւելում՝ 226բ—7բ «եռահալք վսեհից...»): իա/չիք: իբ/220ա—2ա: (սկ. «Սրբոյն Կիպրիանոսի...»: Յիշ. Թրգմ.՝ չիք:*

Գ. *204ա—19ա* [Բանիք Թէոդոտոսի Անկիւրացւոյ]

Տե՛ս ձեռ. 115, 383բ—98բ. *§ ա/204ա—13ա: բ/213ա—9ա (վրջ. «...որպէս զբան Թագաւորին///» (շար. Թերի): Գրչից՝ 219ա «Գիտացիր, տէր իմ, զի յօրինակն այսպէս Թուխդ մի պարապ էր Թողած եւ միւս գիրք այլ կար, նա այս ճառս ի լամն չկար, եւ այլ գիրք չկար, որ տեսիլ էաք»):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

226բ Ջերջանիկ բաբունիս՝ զՍտեփաննոս վարդապետս իմ եւ զանարժան գծողակս՝ զՄարգարէս աղաչեմ յիշել ի Տէր սրտի մտօք, եւ Աստուած զձեզ յիշէ յիւր ահեղ աւետին:

Ձ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Բ

Գեղարդ ՌՃԾՁ — 1707

ԳՐԻՉ՝ Սուքիաս երէց Այլաբերիցի: ՍՏԱՑՈՂ՝ Սիմէոն աբեղ .Գանձացի:

ԹԵՐԹ՝ 225 (230—454). չգրուած՝ 234ա, 265բ, 453բ—4բ: ՊՐԱԿ՝ Ի—ԼԹx12 (ԻԳ 11, ԻԸ, ԼՁ 8, Լ, ԼԳ, ԼԷ 10): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 20,6x15,1: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 28:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. ստորին լուսանցքներում խոնաւութեան հետեր, փոխրիկ պատռուածքներ, թանաքի ճապաղում (352ա), ցեցակեր:

ԾՆԹ. Գրուած է յատկապէս Ա ձեռագիրն ամբողջացնելու նպատակով:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

–230ա—452ա Երանելոյն տեառն սրբոյն Կիւրղի եպիսկոպոսին Աղէքսանդրացւոց Գիրք որոյ անունոք Գանձ է

Տե՛ս ձեռ. 112, 183ա—435բ. *Նխ/230ա—1ա: Յանկ/231ա—3բ: § ա/234բ—5բ (սկ. «Անեղութիւն է, որ չեւ եւս են եղեալ...»): բ/235բ—7ա: գ/237ա—8ա: դ/238ա—45ա: ե/245ա—50ա: զ/250ա—3բ: է/253բ—9ա: ը/259բ—62բ: թ/262բ—5ա: ժ/266ա—75բ: ժա/275բ—94ա (գլխահամարը դրուած 269ա. «եւ արդ, որդի ասէ համագոյ...» հատուածի մօտ. տե՛ս § ժ): ժբ/294ա—306բ: ժգ/306բ—17ա: ժդ/317ա—21բ: ժե/321բ—5ա: ժզ/325ա—7բ: ժէ/327բ—8ա: ժը/328ա—30ա: ժթ/330ա—3բ: ի/333բ—42բ: իա/342բ—8բ: իբ 348բ—53ա: իգ/353ա—7ա: իդ/357ա—61բ: իե/361բ—6ա: իզ/366ա—8բ: իէ/368բ—70բ: իը/370բ—3ա: իթ/373ա—6ա: լ/376ա—7ա: լա/377ա—82ա: լբ/382ա—425բ: լգ/425բ—8բ: լդ/428բ—42բ: լե/442բ—52ա:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

452բ Յիշատակարան գրոյս — Փա՛ռք... Որ ետ կարողութիւն անարժան ապիկարիս եւ տկար բնութեանս մոյ՝ Այլաբերիցի տէր Աստուածատուրի որդոյ Սուքիաս իրիցոյ եւ ի յետնեալս գրչաց, որ եւ զթերակատար տառս զթերին ի աւարտ հասուցի, շնորհօք Սուրբ Հոգւոյն եւ թուականիս Հայկայինս

տոհմի ՌՃՄԶ (1707)–ին, ի խնդրոյ Սիմէոն *կրօնաւորի, որ է երկրէն* Գանջոյ, *եւ անեալ եւ վարժեալ ի մանկութենէ մինչեւ ի հասակ կրօնաւորութեան, ի դրան* Սուրբ Գեղարդին, *որ է ներկեալ արեամբ կենարարին՝ Փրկչին մերոյ, եւ ի հայրապետութեան* Սրբոյ Էջմի[ա]ծին *սրբազան կաթողիկոսին տեառն* Աղէքսանդրին, *յառաջի ամի սորին, եւ ի առաջնորդութեան* Սուրբ *ուխտին* Գեղարդու *ահրի եւ քաջ րաբունապետի* Դանիէլ *վարդապետին, որ է ցեղէն իշխանաց իշխան* Պոօշ *իշխանի, որ վերադիտողութեամբ վարէ առաջնորդութիւն սուրբ ուխտիս: Եւ դարձեալ յիշեցէք՝ զստացող սուրբ գրոյ զտէր* Սիմէոն *կուսակրօն աբեղայն, որ եւ եռափափագ սիրով եւ ջերմեռանդ սրտիւ ստացաւ զԳիրսքս պարապմանց, որ է արարեալ սրբոյն* Կորղի *(=կիւրղի) հայրապետին, վասն յիշատակի հոգւոյ իւրոյ եւ հոգւոյ ծնօղաց իւրոց, ի վ[այ]ելում տա//(453ա)ռապեալ անձին իւրոյ, եւ սրբակրօն տէր* Սիմոնին, *որոյ յիշատակն օրհնութեամբ եղիցի: Արդ, երես անկեալ աղաչեմ զձեզ, հարք եւ եղբարք, զմիով Հայր մեր որ երկինքեաւ յիշեցէք ստացող սուրբ գրոյս, ծնօղօքն հանդերձ. եւ որք յիշէք յիշեալ լինիջիք ըստ ընդաբոյս ողորմութեան իւրում. ամէն: Հայր որ երկինս:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

227բ (Շղագիր) Յիշատակ է սուրբ գիրքս այս՝ Գանձուց եւ Պարապմանցս մղտսի Յարութիւնին *եւ կողակցուն՝ մղտսի* Հուսնիխանին, *եւ որդւոյն՝ մղտսի* Յակոբին, *եւ ծնօղացն իւր, որ ետ ի ձեռն* Կեղեցի Իսահակ *վարդապետին, որ ի ժամ կարդալոյն Ողորմիս տացցէ միշտ:*

Այս եղեւ թվին ՌՃՁԷ (1738) ամին,

Եւ հանդիպօղքդ տուք զՈղորմին:

Յիշատակն արդարոց օրհնութեամբ եղիցի: Եւ վերջի կողակից սորին՝ Ջարմանազանն *եւս յիշեալ լիցի ի Քրիստոս. ամէն:*

ԿՆՔԱԴՐՈՇՄ 227բ Մահտեսի Յարութիւն:

1797
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ԺԷ — XVII

ԳՐԻՉ՝ Յովանէս երէց:

ԹԵՐԹ՝ 281. չգրուած՝ 1աբ, 3բ, 246բ—51բ, 276ա—81բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԻԱ.x12 (ԻԱ 11) + 2x12 + 1x6: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, արեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 20x13: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն (երկսիւն՝ 2ա—3ա, 252ա—81ա): ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 27—29: ԿԱՋՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կարմիր շերտերով կանաչ դռնակինը՝ սեւ շերտերով շագանակագոյն կտաւ:

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ — Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 4ա: Լ ո ւ ս ա ն գ ա զ ա ր դ՝ բուսական (4ա, 252ա): Ջ ա ր դ ա գ ի ր՝ թռչնագիր (4ա, 230ա, 252ա): Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապոյտ:

ՊԱՏԱՌԻԿ—ՊԱՀՊԱՆԱԿ — Սաղմոսաբա՞ն: ՈԿՁ (1217): 2 (Ա—Բ) + 2 (Գ—Դ), ստացուած 4 ամբողջական թերթերից: Մագաղաթ, միասիւն, բոլորագիծ երկաթագիր, կարմրագիր ձայնախազերով: Կարդալ՝ Աաբ «///Ամենեւեան ի Սաբայ... ընդունելի պատարագ ի վերայ///» (ես., Կ, 6—7): Բաբ «///ամենայն վասըն ըմեղաց մերոց... Աւդ, զամեն///» (Դան. Գ 29—31): Գաբ «Աւրհնեցէք երկինք... եւ ցաւք զՏէր///» (Դան. Գ 58—64): Յիշատակարան գրչի՝ Դաբ (սկիզբը տե՛ս ձեռ. 1813) «///ագմամբ, ի խնդրոյ եղբաւր մերոյ ըստ հոգւոյ Գրիգորոյ, զոր Տէր Յիսուս վայելել տացէ սրբութեամբ հանդերձ. ամէն: Աւդ, ոոխ երգէք սովաւ, յիշեսջիք զստաց//աւղ սորին, նաեւ զիս՝ թշուառական ոմն գծաւղ սորին՝ զՄարգարէ մեղաւոր, եւ Տէր Յիսուս զնեզ զամենէսին յիշեսցէ եւ ողորմեսցի. ամէն»: Դբ «Քառոզ տէրունական տաւնի///» (այսման):

Վիճակ՝ բաւարար. ստորին լուսանցքներում խոնաւութեան հետեր, փոխրիկ կպումներ, պատռուածքներ, զանազան բծեր:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *2ա—38բ* Գիրք պարապմանց սրբոյն Կիւրղի վասն մարմնա[նա]լոյն Միածնին

Տե՛ս նեռ. 115, 175ա—206բ. *Յանկ՝ 2ա—3ա: § ա/4ա—5ա: բ/5ա—6ա: գ/6աբ: դ/6բ—7ա: ե/7աբ: զ/7բ—8ա: է/8աբ: ը/8բ—10ա: թ/10աբ: ժ/10բ—1ա: ժա/11աբ: ժբ/11բ—4ա: ժգ/14ա—6բ: ժդ/16բ—7ա: ժե/17ա—8ա: ժզ/18աբ: ժէ/18բ—9բ: ժը/19բ—20ա: ժթ/20ա—2ա: ի/22ա—3ա: իա/23ա—6ա: իբ/26ա—7բ: իգ/27բ—8բ: իդ/28բ—31ա: իե/31ա—4բ: իզ/34բ—8բ:*

Բ. *38բ—236ա* [Թուղթ եւ ճառք Կիւրղի Աղէքսանդրացւոյ]

Տե՛ս նեռ. 115, 206բ—400բ. *§ ա/38բ—41բ: բ/41բ—9բ: գ/49բ—54ա: դ/54ա—66բ: ե/66բ—70ա: զ/70ա—82բ: է/82բ—5ա: ը/85ա—8ա: թ/88ա—91բ: ժ/91բ—108բ: ժա/108բ—32ա: ժբ/132ա—41ա: ժգ/141ա—93բ: ժդ/193բ—8բ: ժե/198բ—202ա: ժզ/202ա—11բ: ժէ/211բ—5ա: ժը/215ա—7բ: ժթ/217բ—27բ (227բ—9բ տե՛ս § իբ): ի/230ա—6ա (յաւելում՝ 235ա—6ա «եռահալք վսեհից...»): իա/չիք: իբ/227բ—9բ (սկ. «Սրբոյն Կիպրիանոսի...»): Յիշ. թրգմ.՝ 230ա:*

Գ. *236ա—46ա* [Բանք Թէոդոտոսի Անկիւրացւոյ]

Տե՛ս նեռ. 115, 383բ—98բ. *§ ա/236բ: բ/չիք:*

Դ. *252ա—75բ* Առ Աբրէհիմ ամիրայն Վասն հաւատոց Գրիգորի որդւոյ Վասակայ ասացեալ — *Ըղձաւէտ գտենչումն եւ զանձկալի փափակումն... փառաւորել զամենեսեսրբ զերրորդութիւնն եւ զմի Աստուածութիւն յաւիտեանս. ամէն:*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՆԱԽԱԳԱՂԱՓԱՐ ՕՐԻՆԱԿԻ

230ա (թրգմ. յիշ. վերջում)... Ընդ նմին եւ զառաքելաշնորհ րաբունապետին՝ զՅովհաննէս Որոտնեցի՝ մականուն Կախեալ ի սէրն Աստուծոյ, աղաչեմ յիշել յաղօթս հանդերձ ծնօղօքն իւր, եւ Աստուած զձեզ յիշէ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

236ա ՄՎ սուրբք հայրք եւ եղբարք, յիշեցէք՝ Յովանէս էրէցս, որ է գծող սորին. ամէն:

1798
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ՌճԱ. — 1652

ԳՐԻՉ՝ Պօղոս:

ԹԵՐԹ՝ 456 + 1 (կրկ. 187) չգրուած՝ 1ա—2ա, 407ա—8բ, 453բ—6բ: ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼԸx12 (Ա. 13): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, աւեւելեան: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 19,6x13: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ բոլորգիր: ՏՈՂ՝ 24: ԿԱՋՄ՝ դրշմազարդ բալագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ կապոյտ կտաւ:

Վիճակ՝ բաւարար. լուսանցքային մասերում խոնաւութեան հետեր, զանազան բծեր: Դռնակի կապիչներն՝ ընկած: Կիսախոռանի եւ զարդագրերի տեղը՝ բաց:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *2բ—46ա* Գիրք պարապմանց սրբոյն Կիւրղի վասն մարմնա[նա]լոյ Միածնին

Տե՛ս 115, 175ա—206բ. *Յանկ/2բ—3բ. § ա/4ա—5բ: բ/5բ—6բ: գ/6բ—7ա: դ/7աբ: ե/7բ—8ա: զ/8ա—9ա: է/9աբ: ը/9բ—11ա: թ/11աբ: ժ/11բ—2ա: ժա/12աբ: ժբ/12բ—6ա: ժգ/16ա—8բ: ժդ/18բ—9ա: ժե/19ա—20բ: ժզ/20բ—1բ: ժէ/21բ—2բ: ժը/22բ—3ա: ժթ/23ա—5ա: ի/25ա—7ա: իա/27ա—30բ: իբ/30բ—2բ: իգ/32բ—3բ: իդ/33բ—6բ: իե/36բ—41ա: իզ/41ա—6ա:*

Բ. *46ա—321ա* [Թուղթ եւ ճառք Կիւրղի Աղէքսադրացւոյ]

Տե՛ս 115, 206բ—400բ. *§ ա/46ա—50բ: բ/50բ—61բ: գ/61բ—7ա: դ/67ա—82բ: ե/82բ—7ա: զ/87ա—102բ: է/102բ—*

5բ: ը/105բ—9ա: թ/109ա—13բ: ժ/113բ—25ա: ժա/125ա—64ա: ժբ/164ա—75բ: ժգ/175բ—238ա: ժդ/238ա—44ա: ժե/244ա—8ա: ժզ/248բ—59ա: ժէ/259ա—63ա: ժը/265ա—67բ: ժթ/267բ—78բ (278բ—81բ տե՛ս § իբ): ի/281բ—8ա (յաւելում՝ 286բ—8բ «եռահալք վսեմից...»: 288ա—99բ տե՛ս Գ: 299բ—303ա տե՛ս § իբ): իա/303ա—11բ (311բ—21ա տե՛ս ստորեւ § 1): իբ/278բ—81բ (սկ. «Սրբոյ Կիպրիանոսի...»), 299բ—303ա (սկ. «Կայութիւնք...»): Յիշ. թրգմ.՝ չիք:

1. *311բ—21ա* Նորին Կիւղի եպիսկոպոսապետի Աղէքսանդրացւոյ առ Նեստոր հայհոյիչ — *[Ա]մենայն ինչ յայտնի եւ ուղիղ է իմաստնոց...*

Տե՛ս տպ. գլ. ԽԶ: Ձեռ.1679:

Գ. *288ա—99բ* [Բանիւ Թէոդոտոսի Անկիւրացւոյ]

Տե՛ս 115, 383բ—98բ. § ա/*288ա—99բ*: բ/չիք:

Դ. *321ա—453ա* [Բանիւ զանազանի]

1. *321ա—31բ* Սրբոյն Աթանասի եպիսկոպոս Աղէքսանդրու հայրապետի Թուղթ առ եպիկտիմոն եպիսկոպոս Կորնթացոց յաղագս ուղղափառ հաւատոյ... — *[Ե]ս այսպէս վարկանէի, թէ ամենայն ընդունայնաբանութիւնք բոլորիցս...*

2. *332ա—406բ* Խօսք Բարսղի եպիսկոպոսի Կեսարու Կապադովկեցւոյ ընդ[դ]էմ այնոցիկ, որ թերացուցանեն զփառս Որդւոյն Աստուծոյ հան զՀօրն եւ իչուցանեն զՀոգին Սուրբ ի հնազանդութիւն եւ հաւասարեն ընդ հաւասարութիւն արարածոց — *[Գ]ովեցի ես զփոյթ յօժարութեան ուսումնասիրութեանն քո... անդ տկարահաւատիցն այլոց մաքրեցաւ/// (շար. թերի):*

Տպ. «Գանձասար», Դ, Երեւան, 1993, էջ 174-213, Ե, Երեւան, 1994, էջ 202-240, Բ:

3. *409ա—10բ* [... Երանելոյն Գրիգորի Աստուածաբանի Խօսք ի յայտնութիւն Տեառն — *Քրիստոս ծնեալ լինի, փառաւորեցէք... եւ ոչ խոստովա. ձեռ. 996, 15բ—21բ] նիս զաստուածութիւնն...*

4. *410բ—6ա* Պռոկղի արեպիսկոպոսի ի նստել Նեստորի ի մեծ եկեղեցւոջն ի Կոստանդնուպօլիս... (ի լուսանցս՝ ճառ Պռոկղի ի մարդեղութիւն ընդդէմ Նեստորի) — *Կուսական տօնս այսօր, եղբարք, զլեզուս ի բարեբանութիւն կոչէ....*

5. *416ա—9բ* Երկրորդ ատուն Յայտնութեանն: Տեառն Յոհաննու Ոսկիբերանի ասացեալ Յաղագս Ծննդեանն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի — *[Ե]ւ եղեւ ընդ յաւուրսն ընդ այնոսիկ...*

6. *419բ—23ա* Տեառն Յոհաննու Ոսկէբերանի ասացեալ Յաղագս Ծնըն[ն]եան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եւ ի սուրբ Նախավկայն Քրիստոսի Ստեփաննոս — *[Ե]րեկ զփառաւորեալ տօն Ծննդեանն Տեառն Յիսուսի...*

7. *423ա—9ա* Երրորդ ատուն: Տեառն Յոհաննու Ոսկէբարանի ասացեալ Ի Մկրտութիւն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի — *[Ե]ւ արդ, վասն զի երէկ պատմեցաք...*

8. *429ա—32բ* Գրիգորի Սմանչելագործի Ի սուրբ Աստուածածին եւ միշտ կոյսն Մարիամ — *[Ա]րդարութեան այսօր ծագեաց արեգակն...*

9. *432բ—6բ* Ի չորրորդ ատուն: Սրբոյն Յովհաննու Ոսկէբերանի Կոստանդնուպօլսի եպիսկոպոսի Աւետիս ի սուրբ Աստուածածինն եւ ի միշտ Կոյսն — *[Դ]արձեալ խնդութեան, դարձեալ ազատութեան...*

10. *436բ—40ա* Տեառն Յոհաննու Ոսկիբերանի Կոստանդնուպօլսի եպիսկոպոսի, զոր ասացեալ Յաւետիս ամէնօրհնեալ Աստուածածնին եւ միշտ կուսին Մարիամու ի Բեթղեհէմ Հրէաստանի — *[Ա]մենայն տօնախմբութիւնք վկայից...*

11. *440ա—9ա* Մամբրէի Վերծանողի Ի Ծնունդն Փրկչին ասացեալ եւ ի Ծնունդ նորին ութ ատուն, այդ է. Մկրտութիւն — *[Լ]ոյս փայլեալ ի լուսոյ սիրողացն...*

12. *449ա—52ա* Անդիպատոսի Խօսք ի Ծնունդն Քրիստոսի —*[Հ]րաշափառ է տօնախմբութիւնս...*

13. *452ա—3ա* Ի մեծի ատուր Գալատեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ի տաճարն առ Ծերունին, Բարսղի Կեսարացւոյ — *[Զ]ամենայն տօնախմբութիւնս պարտ է մեզ... կամ Բ (2)—ս ձագս աղաւնեաց ի քառասներորդ աւուրս/// (շար. թերի):*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

238ա Ամենամեղ գրչակս յիշեցէք, ո՛վ սուրբ եղբարք (նման՝ 248ա, 331բ):

263բ Փա՛ռք... Արդ, ի զրաւ կատարման աստուածաբուղխ եւ աստուածածախիր, տիրապարգեւ ուղղադաւան եւ ճշմարտաւսոյց սուրբ կատակ[խս] եւ աստուածաբանեալ մատենիս, նախ եւ առաջին փոքրիշատէ արտադրեսցուք ըստ կարի մերում զպատճառ աննիւթ գոյացութեան սորին... // (264բ)... եւ բանն Աստուծոյ աճէր ի ձեռն երանելոյն, որ եւ գրեաց զյայտնի Թուխդքս: Որ ոք կամեսցի իմանալ՝ կերիցէ եւ տեսցէ զբազմահամ խորտակաց քաղցրութիւնն եւ փառաւորեսցէ զամենասուրբ զերրորդութիւնն եւ զմարդացեալ նոր Աստուածն:

Մ՛ս սուրբ մանկունք մօր ամլոյն, որ ոչ ծնէր, ուրախ լերուք եւ գոչեցէք, զի յոքունս ծնաւ եւ ծնանի, եւ միտ դրէք զԹուխտս ընծեռնլոյ, յորժամ ի յայս մատենիս պատահիք, յիշեցէք զմենամեղ գծողս՝ զՊօողոսս սոսկ, եւ զհոգեւոր հարքն իմ եւ զմարմնոյ ծնօղս իմ՝ եղիայն, Հռիփսիմէն, եւ զեղբարս իմ՝ զՅակոբն հանդերձ իւրայովքն, եւ զՊետրոսն եւ այլքն որոց ննջեցին ի Քրիստոս, եւ զքեռն իմ՝ Մարիամ հանդերձ

իւրայովքն, եւ որդեակքն իմ՝ զՊողոս եւ զՍողոմոնն, եւ զմայր սոցին՝ Ռուսինայն: Նախ, ամենայն հաւատացելոց, ապա յետոյ մեզ եւ ձեզ լիցի հասանել մասին սրբոցն ի լոյս: Կատարեցաւ ի թուականիս Ռ եւ ճՃԱ (1652) ամին ի փառս ամենասուրբ երրորդութեան եւ մի բնութեան եւ մի աստուածաւթեանն յայժմ եւ:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

453ա (ԺՀ—ԺԹ դդ., շղագիր) Յիշատակ է Գեղարհունեցի Մխիթարին:

ԳՐՉԱՓՈՐՁ 1բ Ես մեղաւոր եւ անարժան ոչ կարացի իմանալ:

1799
ԿԻՒՐԵՂ ԱՂԷՔՍԱՆԴՐԱՑԻ
ԳԻՐՔ ՊԱՐԱՊՄԱՆ

ԺԷ — XVII

ԹԵՐԹ՝ 254. չգրուած՝ 1ա—8բ, 245բ—54բ: ՊՐԱԿ՝ 1x8 + Ա—ԻԲ (խաղը՝ Ա, Դ—Զ, Թ, ԺԲ, ԺԴ—ԻԱ 10, Բ—Գ, Է—Ը Ժ—ԺԱ, ԺԳ, ԻԲ 12) + 1x10: ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով եւ «PDSL» լուսադրոշմով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 20,2x13,7: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսիւն: ԳԻՐ՝ նօտրգիր: ՏՈՂ՝ 27: ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ ոսկեզօծ ծաղկաթուղթ, դռնակինը՝ ծաղկադրոշմ կապոյտ կտաւ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. գրադաշտը թանաքից գունափոխուած: Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած, դռնակը՝ վնասուած, կտաւեայ աստառը՝ ֆայֆայուած, կապիչներ՝ ընկած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ա. *9ա—38ա* Գիրք պարապմանցըս է վասն մարդանալոյ Միածնին

Տե՛ս ձեռ. 115, 175ա—206բ. *Յանկ/9աբ. § ա/10ա—1ա: բ/11աբ: գ/11բ—2ա: դ/12աբ: ե/12բ—3ա: զ/13աբ: է/13բ—4ա: ը/14ա—5ա: թ/15աբ: ժ/15բ—6ա: ժա/16ա: ժբ/16ա—8բ: ժգ/18բ—9բ: ժդ/19բ—20ա: ժե/20ա—1ա: ժզ/21աբ: ժէ/21բ—2ա: ժը/22աբ: ժթ/22բ—3բ: ի/24ա—5ա: իա/25ա—7ա: իբ/27ա—8բ: իգ/28բ—9բ: իդ/29բ—31բ: իե/31բ—4բ: իզ/34բ—8ա:*

Բ. *38ա—334ա* [Թուղթ եւ ճառ Կիւրղի Աղէքսանդրացւոյ]

Տե՛ս ձեռ. 115, 206բ—400բ. *§ ա/38ա—40բ: բ/40բ—8ա: գ/48ա—52բ: դ/52բ—64բ: ե/64բ—8ա: զ/68ա—80բ: է/80բ—3ա: ը/83ա—6բ: թ/86բ—90ա: ժ/90ա—9բ: ժա/99բ—130բ: ժբ/130բ—8բ: ժգ/138բ—90բ: ժդ/190բ—5բ: ժե/195բ—200ա: ժզ/200ա—9բ: ժէ/209բ—13բ (սկ. «Տեառն եւ սիրելի...»: 213բ—8բ տե՛ս § իբ): ժը—ի/չիք: իա/218բ—26ա (226ա—34ա տե՛ս ստորեւ § 1: 234ա—42բ տե՛ս ստորեւ Գ): իբ/213բ—8բ (սկ. «Վկայութիւնք...»): Յիշ. թրգմ.՝ չիք:*

1. *226ա—34ա* Սրբոյն Կիւրղի եպիսկոպոսի Աղէքսանդրացւոյ առ Նեստոր հայհոյիչ — *Ամենայն ինչ յայտնի եւ ուղիղ է իմաստնոց...*

Տե՛ս տպ. գլ. ԽԶ:

Գ. *234ա—42բ* Սրբոյն Աթանասի եպիսկոպոսի Աղէքսանդրի Թուղթ առ եպիկտիմոն եպիսկոպոս Կորնթացւոց յաղագս ուղղափառ հաւատոյ... — *Ես այսպէս վարկանէի... Ողջոյն տուր ամենայն սրբոց ի Տէր, յորում փա՛ռք յաւիտեանս. ամէն:*

1800
Ժ Ո Ղ Ո Վ Ա Ծ Ո Յ

ՌՄԼԲ — 1783

ԳՐԻՉ, ՍՏԱՅՈՂ՝ Թադդէոս վրդ.:

ԹԵՐԹ՝ 154. չգրուած՝ 150բ: ՊՐԱԿ՝ 1x1 + Ա—ԺԳx12 (ԺԳ 9): ՆԻՒԹ՝ թուղթ, լուսագծերով: ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 21,5x16: ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն: ԳԻՐ՝ շղագիր: ՏՈՂ՝ 24—27: ԿԱԶՄ՝ ոսկեզօծ ծաղկադրոշմ շրջանակով շագանակագոյն կաշի, Ա եւ Բ փեղկերի կենտրոնում դրոշմուած խաչելութիւն, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ բազմագունի ծաղկաթուղթ:

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. թանաքից գրադաշտը գունափոխուած: Կազմի կաշին՝ ճեռնուած, եզրերը՝ մաշուած:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

1. *2ա–148բ* Յաղագս Պիտոյից գրոց Մովսէսի Քերթողի արարեալ

Տե՛ս ձեռ. 1681, 1ա—233բ. *§* 1/*2 ա–12ա:* 2/*12ա–23բ:* 3/*23բ–32ա:* 4/*32ա–50բ:* 5/*50բ–68բ:* 6/*68բ–86բ:* 7/*86բ–107ա:* 8/*107ա–18բ:* 9/*118բ–32բ:* 10/*132բ–43ա:* 11/*143բ–8բ:*

2. *149ա–50ա* Մովսէսի Քերթողի, արարօղ Պիտոյիցս տաուի. Խրատաբանութիւն յորդորական առ Թէոդորու(=ս) [ո]մն աշակերտ իւր ներակրթիլ հաջուշիմն վարժիւք յիմաստս ճարտասանական արհեստի — *Աստուստ ի բարձրագոյնս վերաթեւեւլով…*

Տպ. Երևան, 1993, I1:

3. [Բանք Թադէոս վարդապետի]

ա. *1ա* (Անխորագիր) — *Լուր խրատու հօրս ըստ հոգւոյ յայս մասի, / ԵՒս մի դիպիլ յաշակերտաց վնասի…*

բ. *1բ* (Անխորագիր) — *Այր իմաստուն եւ հանճարեղ / Ի բանս առնէ զանձն շըքեղ…*

գ. *151ա–2ա* [Ծայրակապ՝ «Ի Թադէոս վարդապետէ բանս այս»] — *Ի դաստաստանն անփախչելի նախ քան ըզմուտ քո, քննեա / Ջէտ ոսկի դու զանձըն քոյին, գուցէ գըտցիս կապարեայ…*

դ. *152բ–4ա* Բան յաղագս աստուածային սիրոյն — *Սէրն է ծընօղ առաքինեաց եւ սընուցօղ որպէս մայր, / Տալով խոկալ վախճանն իւր գործովք բարեօք առնօղ այր… / Սիրոյս սաստիկ սիրահարեալ* Թադէոսըն Սեւաւոր, */ Համառօտեաց ըզբան սիրոյ՝ ընթերցողաց մըտաւոր, / ԵՒս համարեալ զաշխարհիս սէր՝ ՄԻԴԱՒՈՒՆԻ (200 + 20 + 4 + 1 + 10000 + 7 = 1232 + 551 = 1783) թուաւոր, / Փութալ ջանիւ սերտ սուրբ սիրով, գոլ ընդ Աստուած միաւոր:*

ե. *154բ* (Անխորագիր) — *Աւուրք կենաց իմոց, ով Տէր, անցեալ ի բաց գընացին, / Ջիմ լուանոտ կեանք ըզլուսին ունայնացեալ թողուցին…*

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ

154ա (տե՛ս ոտանաւորի վերջին տունը):

2ա Պիտոյիցս Մովսէսի՝ Թադէոս վարդապետիսն է:

ժ
ե
—
X
V

ՑԱՆԿԵՐ

Ա

ԳՐՋՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՑԱՆԿ

ժամանակ	*N ձեռագրի*	*էջ ցուցակի*
	ԺԲ դ.	
1173	1568	497
ԺԲ	1522	231
ԺԲ	1672/Ա	839
	ԺԳ դ.	
1201	1525	305
1232	1519	203
1243	1747	1073
1255	1647	743
1276	1716	961
1283	1563	481
1289	1530	343
1289	1531	353
1293	1526	323
ԺԳ	1577	551
ԺԳ	1672/Բ	842
ԺԳ	1746	1069
ԺԳ	1766	1127
ԺԳ–ԺԴ	1751	1083
	ԺԴ դ.	
1301	1527	329
1308	1590	577
1327	1562	477
1328	1576	527
1328	1733	1013
1331	1601	615
1336	1622	669
1336	1654/Ա	765
1340	1603	621
1349	1565	487
1357	1548/Ա	439
1359	1736	1025
1370	1748	1073
1375	1571	511
1381	1566/Ա	491
1382	1656	771
1397	1555	455
ԺԴ	1523	255
ԺԴ	1529	337
ԺԴ	1536	401
ԺԴ	1537	403
ԺԴ	1556	451
ԺԴ	1566/Բ	493
ԺԴ	1567	493
ԺԴ	1570	509
ԺԴ	1581	559
ԺԴ	1604	623
ԺԴ	1606	627
ԺԴ	1611	639
ԺԴ	1646	741
ԺԴ	1657	773
ԺԴ	1658/Ա	776
ԺԴ	1658/Բ	777
ԺԴ	1659	777
ԺԴ	1666	819
ԺԴ	1667/Ա	823
ԺԴ	1667/Բ	825
ԺԴ	1681	875
ԺԴ	1683	887
ԺԴ	1745	1067
ԺԴ	1775/Ա	1178
ԺԴ	1791	1245
1401	1524	279
1404	1520	211
1406	1521	221
1412	1609	635
1412	1701	927
1413	1573	517
1419	1551	449
1423	1587	571
1425	1616	653
1431	1569	505
1441	1665/Ա	815
1461	1608/Բ	634
1463	1711	941
1465	1618	657
1471	1511	93
1482	1620	661
1487	1591	581
1488	1585	565
1488	1624	673
1496	1617	655
1496	1625	679
1500	1579	555
ԺԵ	1510	83
ԺԵ	1553	451
ԺԵ	1559	471
ԺԵ	1589	575
ԺԵ	1608/Ա	633
ԺԵ	1614	649
ԺԵ	1632	693
ԺԵ	1649/Ա	747
ԺԵ	1649/Բ	749
ԺԵ	1665/Բ	818
ԺԵ	1712	945
ԺԵ	1715	957
ԺԵ	1722	983
ԺԵ–ԺՋ	1595	591
ԺԵ–ԺՋ	1698	919

ժամանակ	N ձեռագրի	էջ տուցակի
	ԺԶ դ.	
1503	1643	737
1512	1639/Բ	725
1562	1612	643
1576	1613	647
1580	1607	631
1580	1619	659
1581	1535	399
1586	1627	683
1589	1505	47
1589	1770	1139
1594	1518	193
1594	1634	702
1594	1661	787
ԺԶ	1514	171
ԺԶ	1554	453
ԺԶ	1583	563
ԺԶ	1594	589
ԺԶ	1615	651
ԺԶ	1621	667
ԺԶ	1650/Գ	755
ԺԶ	1651	755
ԺԶ	1700	925
ԺԶ	1724	989
ԺԶ	1730	1007
ԺԶ	1732	1011
ԺԶ	1774/Բ	1168
ԺԶ	1779/Ա	1191
ԺԶ	1779/Բ	1194
ԺԶ	1779/Գ	1198
ԺԶ–ԺԷ	1517	183
ԺԶ–ԺԷ	1689	899
ԺԶ–ԺԷ	1699	921
ԺԶ–ԺԷ	1771/Բ	1146
	ԺԷ դ.	
1611	1763	1115
1614	1541	419
1615	1719	969
1616	1731	1009
1621	1780/Բ	1201
1623	1544	431
1623	1767	1129
1625	1538	407
1625	1718/Բ	968
1626	1599	611
1627	1598	597
1629	1557/Ա	461
1629	1779/Գ	1195
1630	1602	619
1632	1550	447
1633	1503	31
1633	1540	413
1634	1686	891
1634	1740	1045
1636	1714	953
1637	1744	1065
1637	1754/Ա	1091
1643	1558	463
1643	1684	889
1644	1542	423
1645	1605	617
1646	1549	443
1646	1739	1043
1646	1742	1053
1648	1734	1015
1649	1528	335
1651	1502	17
1651	1588	573
1651	1752	1085
1651	1758/Բ	1103
1651	1764	1117
1651	1771/Ա	1149
1652	1626	681
1651	1741	1051
1652	1782	1207
1652	1798	1259
1655	1628	687
1656	1539	411
1657	1610	637
1658	1597	587
1659	1586	569
1663	1642	733
1663	1773	1159
1664	1633	697
1664	1678	869
1664	1717	963
1664	1735	1019
1664	1769	1135
1666	1772	1155
1668	1623	671
1669	1662	791
1682	1547	435
1685	1509	77
1687	1512	141
1687	1679	871
1688	1750	1079
1695	1726	991
1695	1532	367
1695	1534	383
1696	1721	979
1697	1513	161
ԺԷ	1501	9
ԺԷ	1504	39
ԺԷ	1506	55
ԺԷ	1507	61
ԺԷ	1508	69
ԺԷ	1515	175
ԺԷ	1516	179
ԺԷ	1543	421
ԺԷ	1545	433
ԺԷ	1546/Ա	435
ԺԷ	1546/Բ	436
ԺԷ	1548/Բ	442
ԺԷ	1552	451
ԺԷ	1557/Բ	463
ԺԷ	1560	473
ԺԷ	1561	473
ԺԷ	1578	553
ԺԷ	1580	557
ԺԷ	1582	561
ԺԷ	1584	563
ԺԷ	1592	587
ԺԷ	1593	587
ԺԷ	1596	593
ԺԷ	1600	613
ԺԷ	1637	717
ԺԷ	1639/Ա	723
ԺԷ	1639/Գ	727
ԺԷ	1639/Գ	730
ԺԷ	1641	731
ԺԷ	1649/Գ	751
ԺԷ	1650/Բ	754
ԺԷ	1652	757
ԺԷ	1654/Բ	770
ԺԷ	1660/Բ	788
ԺԷ	1667/Գ	826
ԺԷ	1668	827
ԺԷ	1671	837
ԺԷ	1672/Գ	844
ԺԷ	1677	865
ԺԷ	1682/Ա	882
ԺԷ	1682/Բ	884
ԺԷ	1685	889
ԺԷ	1690	901
ԺԷ	1693	907
ԺԷ	1694	911
ԺԷ	1695	913
ԺԷ	1696	915
ԺԷ	1697	917
ԺԷ	1702	929
ԺԷ	1713	949
ԺԷ	1718/Ա	967
ԺԷ	1723/Ա	987
ԺԷ	1723/Բ	989
ԺԷ	1725	991
ԺԷ	1737	1029
ԺԷ	1738	1039
ԺԷ	1743	1061
ԺԷ	1749	1077
ԺԷ	1753	1087
ԺԷ	1754/Բ	1095
ԺԷ	1756	1097
ԺԷ	1759	1105
ԺԷ	1760	1107
ԺԷ	1762/Ա	1111
ԺԷ	1762/Բ	1113
ԺԷ	1768	1131
ԺԷ	1774/Ա	1167

ժամանակ	*N ձեռագրի*	*էջ յուցակի*
ԺԷ	1775/Բ	1179
ԺԷ	1775/Գ	1181
ԺԷ	1775/Դ	1182
ԺԷ	1775/Ե	1183
ԺԷ	1775/Զ	1183
ԺԷ	1780/Ա	1199
ԺԷ	1784/Ա	1217
ԺԷ	1784/Բ	1220
ԺԷ	1796/Ա	1255
ԺԷ	1797	1259
ԺԷ	1799	1263
ԺԷ	1800	1263
ԺԷ–ԺՀ	1636	711
	ԺՀ դ.	
1700	1653	759
1700	1785	1221
1700	1785	1221
1706	1572	515
1707	1796/Բ	1257
1709	1564	483
1715	1645/Ա	739
1717	1574	523
1719	1728	997
1720	1720	971
1725	1533	373
1725	1787	1235
1726	1688	895
1729	1788	1237
1731	1675	855
1734	1660/Ա	781
1743	1710	939
1751	1709	939
1754	1655	769
1756	1781	1203
1760	1776	1185
1760	1777	1187
1761	1793	1249
1763–65	1691/Ա	904
1767	1664	809
1771	1650/Ա	752
1771	1708	935
1776	1680	873
1777	1703	929
1778	1635	703
1778	1635	703
1778	1778	1187
1787	1673	843
1789	1631	691
1791	1676	859
ԺՀ	1575	525
ԺՀ	1638	721
ԺՀ	1644	737
ԺՀ	1645/Բ	741
ԺՀ	1648	745
ԺՀ	1663	807
ԺՀ	1669	829
ԺՀ	1670	831
ԺՀ	1674	849
ԺՀ	1687	893
ԺՀ	1691/Բ	906
ԺՀ	1692	905
ԺՀ	1704	931
ԺՀ	1705	932
ԺՀ	1706	933
ԺՀ	1707	933
ԺՀ	1729	1005
ԺՀ	1755	1095
ԺՀ	1757	1101
ԺՀ	1758/Ա	1103
ԺՀ	1761	1111
ԺՀ	1783	1215
ԺՀ	1786	1229
ԺՀ	1789	1243
ԺՀ	1790	1243
	ԺԹ դ.	
1821	1629	689
1821	1630	689
1829	1727	995
1838	1640	731
1841	1794	1253
1844	1792	1249
ԺԹ	1795	1255

Բ

ՆԱԽԱԳԱՂԱՓԱՐ ԵՒ ՅԵՏԱԳԱՅ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆՆԵՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՅԱՆԿ

ժամանակ	*N ձեռագրի*	*էջ յուցակի*
	Է դ.	
627	1754/Ա	1092
	Ժ դ.	
983	1569	507
	ԺԲ դ.	
1100	1522	243
1101	1785	1227
1103	1522	244
1144	1548/Բ	443
1158	1522	246
1158	1524	284
1197	1666	822
	ԺԳ դ.	
1273	1784/Ա	1217
ԺԳ	1501	16
ԺԳ–ԺԴ	1525	322
	ԺԴ դ.	
1301	1525	323
1308	1519	207
1339	1736	1029
1370	1590	580
1379	1527	333
1382	1562	481
1383	1648	747
1395	1660/Ա	782
ԺԴ	1519	209
ԺԴ	1562	481
ԺԴ	1562	482
ԺԴ	1566/Ա	492
ԺԴ	1590	580
ԺԴ	1659	782
ԺԴ–ԺԵ	1519	210
ԺԴ–ԺԵ	1751	1086
	ԺԵ դ.	
1404	1639/Գ	727
1410	1716	956
1425	1518	202
1434	1693	910
1446	1771/Բ	1154
1467	1590	580
1481	1548/Ա	442
1491	1524	300
1496	1566/Ա	493
ԺԵ	1525	323
ԺԵ	1555	458
ԺԵ	1563	484
ԺԵ	1565	490
ԺԵ	1581	561
ԺԵ	1581	562
ԺԵ	1791	1248
ԺԵ–ԺԶ	1511	132
ԺԵ–ԺԶ	1524	300
ԺԵ–ԺԶ	1570	512
	ԺԶ դ.	
1501	1569	510
1522	1590	580
1534	1611	642

Ժամանակ	*N* ձեռագրի	*էջ* ցուցակի
1542	1524	304
1543	1529	342
1543	1666	824
1547	1548/Ա	442
1553	1681	882
1573	1620	666
1576	1624	677
1577	1661	792
1582	1548/Ա	442
1588	1624	678
1591	1535	402
1596	1661	798
1597	1579	556
ԺՋ	1529	342
ԺՋ	1591	586
ԺՋ	1595	592
ԺՋ	1620	666
ԺՋ	1624	678
ԺՋ–ԺԷ	1609	638
ԺՋ–ԺԷ	1641	734
	ԺԷ դ.	
1601	1722	988
1605	1614	652
1609	1556	460
1610	1604	626
1611	1650/Ա	753
1612	1591	586
1613	1763	1118
1614	1636	716
1618	1548/Բ	443
1622	1716	956
1629	1791	1248
1634	1762/Բ	1114
1638	1503	38
1639	1576	550
1640	1510	89
1641	1535	402
1646	1658/Ա	777
1647	1567	488
1648	1527	334
1649	1611	644
1651	1576	550
1652	1520	222
1652	1578	554
1656	1624	679
1656	1628	689
1657	1527	335
1658	1606	630
1659	1510	89
1659	1620	667
1660	1728	1004
1662	1541	424
1662	1549	447
1662	1773	1165
1664	1661	798
1667	1526	328
1668	1523	276
1668	1529	342
1668	1638	723
1669	1773	1166
1670	1527	335
1671	1775/Ջ	1184
1672	1635	709
1674	1566/Բ	494
1675	1547	437
1676	1531	365
1676	1743	1066
1677	1762/Բ	1116
1678	1767	1132
1679	1661	798
1679	1642	736
1681	1516	184
1681	1517	191
1681	1754/Ա	1094
1683	1635	705
1683	1661	798
1683	1677	870
1685	1677	870
1685	1756	1098
1686	1596	594
1686	1596	594
1687	1511	134
1687	1522	251
1687	1522	253
1687	1620	667
1688	1635	706
1692	1645/Ա	740
1693	1505	56
1693	1627	686
1694	1511	132
1695	1637	722
1697	1589	578
1698	1679	874
1699	1506	61
1699	1607	633
1700	1505	56
ԺԷ	1502	31
ԺԷ	1502	32
ԺԷ	1503	39
ԺԷ	1507	68
ԺԷ	1507	69
ԺԷ	1509	84
ԺԷ	1510	90
ԺԷ	1512	162
ԺԷ	1514	174
ԺԷ	1517	190
ԺԷ	1519	210
ԺԷ	1523	279
ԺԷ	1524	304
ԺԷ	1524	306
ԺԷ	1525	324
ԺԷ	1527	336
ԺԷ	1529	342
ԺԷ	1535	402
ԺԷ	1540	420
ԺԷ	1541	424
ԺԷ	1556	460
ԺԷ	1557/Բ	464
ԺԷ	1569	510
ԺԷ	1571	515
ԺԷ	1578	554
ԺԷ	1583	564
ԺԷ	1584	566
ԺԷ	1595	593
ԺԷ	1596	594
ԺԷ	1598	612
ԺԷ	1599	614
ԺԷ	1600	616
ԺԷ	1601	620
ԺԷ	1607	633
ԺԷ	1611	643
ԺԷ	1611	644
ԺԷ	1612	646
ԺԷ	1618	660
ԺԷ	1625	682
ԺԷ	1639/Գ	730
ԺԷ	1646	744
ԺԷ	1665	820
ԺԷ	1678	872
ԺԷ	1696	918
ԺԷ	1733	1016
ԺԷ	1736	1030
ԺԷ	1737	1042
ԺԷ	1762/Բ	1116
ԺԷ	1775/Ջ	1184
ԺԷ	1791	1248
ԺԷ	1799	1264
ԺԷ–ԺԸ	1633	700
	ԺԸ դ.	
1701	1635	707
1701	1675	859
1702	1507	70
1702	1508	76
1702	1529	342
1702	1534	395
1704	1605	628
1704	1635	708
1705	1734	1018
1706	1769	1140
1707	1794	1254
1708	1506	61
1708	1606	631
1708	1667	828
1709	1522	256
1709	1729	1006
1711	1600	616
1714	1547	439
1717	1530	352

Ժամանակ	*N* ձեռագրի	*էջ* տուցակի
1717	1764	1126
1718	1600	616
1720	1507	70
1720	1770	1149
1720	1772	1158
1721	1689	902
1721	1523	279
1721	1531	366
1721	1534	397
1722	1507	70
1722	1655	771
1728	1517	192
1730	1522	256
1731	1747	1074
1731	1779/Գ	1198
1732	1513	170
1733	1503	40
1733	1531	366
1733	1745	1070
1733	1753	1090
1735	1501	16
1735	1598	612
1735	1645/Բ	742
1735	1742	1060
1736	1506	62
1736	1699	924
1736	1699	916
1737	1508	76
1737	1624	680
1738	1796/Բ	1258
1740	1639/Ա	725
1741	1749	1080
1741	1770	1149
1742	1701	922
1743	1734	1019
1745	1758/Բ	1105
1748	1528	338
1748	1663	810
1750	1510	90
1750	1703	930
1751	1731	1010
1754	1752	1088
1757	1681	874
1760	1530	352
1761	1650/Գ	756
1761	1685	892
1761	1745	1070
1763	1521	240
1764	1680	874
1766	1770	1149
1768	1757	1102
1768	1778	1189
1771	1520	222
1771	1708	935
1773	1656	774
1773	1772	1159
1774	1664	816
1776	1547	440
1776	1711	944
1778	1693	912
1782	1534	398
1782	1656	774
1783	1713	954
1783	1789	1244
1785	1636	718
1786	1770	1150
1787	1676	866
1791	1517	192
1793	1514	166
1793	1590	582
1793	1693	912
1793	1709	940
1795	1699	916
1796	1582	562
1796	1710	942
1797	1647	746
1797	1648	748
1798	1518	204
1798	1680	876
1798	1770	1150
1799	1698	922
ԺԸ	1505	56
ԺԸ	1516	184
ԺԸ	1520	222
ԺԸ	1521	239
ԺԸ	1522	256
ԺԸ	1524	306
ԺԸ	1525	324
ԺԸ	1528	338
ԺԸ	1531	366
ԺԸ	1542	430
ԺԸ	1547	440
ԺԸ	1553	454
ԺԸ	1554	456
ԺԸ	1556	460
ԺԸ	1556	461
ԺԸ	1563	484
ԺԸ	1570	512
ԺԸ	1573	524
ԺԸ	1575	528
ԺԸ	1580	560
ԺԸ	1582	562
ԺԸ	1585	570
ԺԸ	1595	594
ԺԸ	1597	598
ԺԸ	1600	616
ԺԸ	1603	623
ԺԸ	1603	624
ԺԸ	1607	634
ԺԸ	1618	660
ԺԸ	1621	670
ԺԸ	1622	672
ԺԸ	1626	684
ԺԸ	1627	686
ԺԸ	1644	740
ԺԸ	1647	745
ԺԸ	1647	746
ԺԸ	1650/Գ	756
ԺԸ	1659	782
ԺԸ	1671	839
ԺԸ	1671	840
ԺԸ	1695	916
ԺԸ	1697	920
ԺԸ	1698	922
ԺԸ	1712	950
ԺԸ	1722	988
ԺԸ	1747	1074
ԺԸ	1768	1136
ԺԸ	1770	1150
ԺԸ	1788	1242
ԺԸ–ԺԹ	1635	710
ԺԸ–ԺԹ	1798	1264
	ԺԹ	
1812	1504	46
1814	1795	1256
1818	1549	447
1822	1556	461
1835	1623	674
1846	1523	280
1847	1774	1178
1859	1726	996
1867	1771/Ա	1153
1884	1773	1166
1886	1775/Ջ	1184
ԺԹ	1501	16
ԺԹ	1521	240
ԺԹ	1620	668
ԺԹ	1623	674
ԺԹ	1641	734
ԺԹ	1723/Ա	989
ԺԹ	1742	1062
ԺԹ	1751	1086
ԺԹ	1773	1166

Գ

ՆԻՒԹԵՐԻ ՅԱՆԿ

ԱԿՈՒՆՔ ՊԱՏՈՒԱԿԱՆՔ

Եպիփանու Կիպրացւոյ Վասն ականց պատուականաց – էջ 1145, Մխիթարայ Հերացւոյ Վասն բարանց եւ յատկութեանց նոցա – 1145, Անուանի ականց – 1234, Վասն ականց պատուականաց – 1155, Վասն հասարակաց բարերուն – 1200:

ԱՂՕԹՔ

Աղօթք Անաստասայ միայնակեցի – էջ 976, Բենկայ – 485, 486, 516, Գրիգորի Լուսաւորչի – 487, Գրիգորի Նարեկացւոյ (Մատեան Ողբերգութեան) – 450, 478, 482 (ՊՊ), 483, 485, 488, 491, 494, 497, 506, 511, 513, 515, 519, 523, 525 (մասն), 527 (մասն), 767 (մասն), 970 (մասն), 971 (մասն), 972 (մասն), Գրիգորի Սկեւռացւոյ – 495, Եփրեմի Ասորւոյ – 486, 518, 524, 976, Կիւրղի Աղէքսանդրացւոյ – 486, Մեսրոպայ վարդապետի – 486, 976, Մխիթարայ Գոշի – 520, Մովսիսի Քերթողի – 486, Յովհաննու Սարկաւագի – 486, 518, 524, Յովհաննու Գառնեցւոյ – 486, 976, 977, Ներսիսի Շնորհալւոյ (Հաւատով խոստովանիմ) – 460, 465, 479, 739, 757, 949, Պօղոսի Վասն ամենայն դեղի – 699, Ջանազանի – 462 (Ընտրեալդ Աստուծոյ), 453 (Կերպ աղօթից), 458 (Աղերս), 485, 489, 526, 527, 528 (Առ Ս. Գևորգ), 576, 763, 767, 919 (ՊՊ), 948, 1236, Աղօթագիրք – 756 (ՊՊ), Այսահարաց – 525, 976, 978, Ծննդկանի – 797, Հայր Մեր – 742:

ԱՆՈՒԱՆՔ

Անուանի ականցն, նահապետացն եւ առաքելոցն – էջ 421, Աստուածաշունչ գրոց – 770, Երկոտասան վարդապետացն – 722, ԺԲ ականց – 1117, Իմաստասիրաց –1199, Նախահարց – 1147, Խաչապաշտիցն ամենայն – 784, Հոլովաց – 770, Քաղաքաց եւ գիւղից Հայաստանեայց – 868, Քաղաքաց Հնդկաց – 1145:

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆՔ

Թովմասի Կիլիկեցւոյ Աշխարհացոյց – էջ 195, 1140, Թորոսի Պատմութիւն ԲԺ–ան հողմոց – 715, Կարապետի Բաղիշեցւոյ Աշխարհացոյց – 867, Մովսիսի Խորենացւոյ Աշխարհագրութիւն – 966, 990, Յոհաննի Անկիւրացւոյ Աշխարհացոյց – 980, 1236, 1239, Յոհաննու Մոզդոկեցւոյ Տեղեկութիւն Ջրոնամօռայ – 1249, Պետրոսի Ապիանու Աշխարհագրութիւն – 1201, Վարդանայ վարդապետի Աշխարհացոյց – 867, 980, 990, 1140, Բոլորակ հողմոց – 1064, 1147, Մղոնաչափ – 1032, Յաղագս ընթացից արեգական – 880, Պատմութիւն Նոր աշխարհին – 1243, 1244, Վասն երկոտասան հողմոց – 1222:

ԱՌԱԿՔ

Վարդանայ – էջ 984:

ԱՍՏՂԱԳԻՏԱԿԱՆՔ

Առաքել վարդապետի Վասն ԲԺ–ան կենդանակերպից – էջ 795, Յոհաննու երզնկացւոյ Յաղագս երկնի եւ զարդուց նորա – 425, 436, 702, Բոլորակ ԲԺ–ան կենդանակերպից – 1144, Դուռն աստեղագիտաց – 881, Վասն կենդանակերպիցն – 1222, Ջանազանի – 690, 702:

ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆԱԿԱՆՔ, ԴԱՒԱՆԱԲԱՆԱԿԱՆՔ

Աղէքսանդրի Ջուղայեցւոյ Կտակ Մեծի Ուրբաթին – էջ 1097, Գրիգորի Մագիստրոսի Տաղասացութիւն զԱրարչութենէն – 724, Եփրեմի Վասն անմահ միաւորութեան Բանին եւ մարմնոյն – 457, Կիւրղի Գիրք պարապմանց, Գիրք գանձուց – 871, 872, 1257, 1259, 1261, 1262, 1265, Ղազար Տէր Մարտիրոսեանի Պատասխանիք Կալվինեանց – 731, Մատթէոսի Ջուղայեցւոյ Վասն մահմետականաց – 986, Միխայէլ վրդ. Ֆէպուրեանի Վահան Հաւատոյ – 759, Պաւղոսի վարդապետի Ընդդէմ այնոցիկ որ ապականեն զաստուածային խորհուրդն խմորով եւ ջրով – 458, Պետրոսի Թիֆլիզեցւոյ Վարդապետութիւն եղմարտութեան – 769, Պօղոսի վարդապետի Օրէնք եւ սովորութիւնք երէյեցւոց – 1189, Ստեփաննոսի Սիւնեցւոյ Հակաճառութիւն – 457, Վահրամայ վարդապետի Յաղագս Սրբոյ Երորդութեանն – 945, Վարդանայ Վասն ուղիղ դաւանութեան – 700, Անանուն. Բան խոստովանութեան – 458, Դաւանանի աշխարհականի – 700, Դաւանանի բանաձոյից – 700, Դաւանութիւն հաւատոյ – 869, 946, Դաւանութիւն բաղկեդոնացւոց – 947, Ընդդէմ այնոցիկ որ վասն բաժակին մոլին – 824, Կարգ երկոտասան առաքելոցն – 722, Կարգ ԻԴ մարգարէիցն – 722, Համառօտ հաւաքումն ընդդէմ հերետիկոսաց – 763, Հրաժարումն – 869, Հաւատամք – 703, Հաւատք Նիկիա սուրբ ժողովոյն – 457, Յաղագս Քաղկեդոնի երկրորդ ժողովոյն – 823, Ուղիղ դաւանութիւն հայոց – 524, Սահմանի հաւատոյ որ ի Նիկիայ – 946, Վասն Բ բնութեանն – 823, Վասն բնութեանն Քրիստոսի – 752, Վասն եփեսոսի երկրորդ ժողովոյն – 823:

ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉՔ

Ա. Մասուն Հնոյ եւ Նորոյ Կտակարանաց – էջ 9 (ՊՊ), 47 (ՊՊ), 193 (ՊՊ), 343 (ՊՊ), 407 (ՊՊ), 420 (ՊՊ), 447 (ՊՊ), 455 (ՊՊ, վրց.), 455 (ՊՊ), 464, 473 (ՊՊ), 494 (ՊՊ), 528, 551 (ՊՊ), 572, 578 (ՊՊ), 589, 595 (ՊՊ), 623 (ՊՊ), 631 (ՊՊ), 636 (ՊՊ), 639, 663, 670 (ՊՊ), 701 (ՊՊ), 743 (ՊՊ), 825, 827, 838, 871 (ՊՊ), 889, 890, 900, 911 (ՊՊ, վրց.), 915, 955, 965 (ՊՊ), 989 (ՊՊ), 1016 (ՊՊ), 1019, 1043 (ՊՊ), 1062 (ՊՊ), 1065 (ՊՊ), 1072, 1091 (ՊՊ), 1106 (ՊՊ), 1119 (ՊՊ), 1127 (ՊՊ), 1136, 1156 (ՊՊ), 1259 (ՊՊ):
Բ. Աւետարան – էջ 203, 741:
Գ. Աւետարանցոյցք – էջ 971:
Դ. Հանգստեան, Իւղաբերից – էջ 970:
Ե. Համաբարբառ կանոնք – 1086:

ԲԱՆՔ ԵԻ ԽՐԱՏՔ ԻՄԱՍՏՆՈՑ

Բանիմ Թէոդոտոսի Անկիւրացւոյ – էջ 872, 873, Բանիմ իմաստասիրականիմ – 1098, Բանիմ իմաստասիրաց – 880, 1045, 1049, 1087, 1104, 1117, Բանիմ իմաստասիրաց Յաղագս սկզբան աշխարհի – 956, Բանիմ Սողոմոնի – 825, 827, Ի բանից սրբոց վարդապետաց – 1039, Խաւսք իմաստասիրաց Վասն գազանաց – 985, Վարդապետաց ասացեալ – 1040:

ԲԱՌԻՒՔ

Բառգիրք հանգաւորեալ թուրերէն–հայերէն – էջ 710, Բառք – 409, Բառք հերթողականիմ – 770, Թարգմանութիւն պարսից բառից ի Վարդան գրոց – 770, Հանդէս բանաստեղծաց – 770:

ԲԺՇԿԱՐԱՆՔ

Աբուսայիդայ Յաղագս կազմութեան մարդոյ – էջ 952, 1221, Գագիկ Հերթումեան Բժշկարան – 477 (ՊՊ), Գրիգորի Նիւսացւոյ Տեսութիւն ի մարդոյն կազմութիւն – 750, Յորդորումն մանկանց ի կուսութիւն – 750, Իշոխի Գիրք ի վերայ բնութեան – 952, 1084, 1137, 1182, Նեմեսիոսի Յաղագս բնութեան մարդոյ – 750, Դեղ Աւտամնացաւի – 1233, Գլխացաւի – 441, 783, Գոզկապի – 1214, Գիրք բժշկութեան – 616 (ՊՊ), Դեղագիրք – 755, Դեղ ամենայն ցաւոց – 982, Դեղ որ զնայն բանա – 626, Մասուիք մարմնոյ – 956, Յաղագս կազմութեան մարդոյ – 1076, 1147, Վասն էմի – 410, Քամու դեղ – 458, 886, Ջանազանիք – 438, 489, 756, 885, 886, 952, 1233, 1236, 1246:

ԳՈՒՇԱԿՈՂԱԿԱՆՔ

Աղթարք – էջ 1071, Աւուրք չարութեան – 518, Գուշակութիւն – 280 (ՊՊ), Գուշակութիւնք ի վերայ կենդանակերպից – 1144, Գիր կապի – 441, Երազահան – 868, Իր պահոցի – 783, Խրատք Ուռուստապլի – 753, Կաղանդագոյց – 454, Մարմնազննութիւն – 1236, 1242, Վիճակագոյց – 784, 1093, Ջանազանիք – 468, 885, 1108:

ԳՐԱՒԱՉՔ

Գրաւաչք – էջ 839, 1193:

ԹՈՒՂԹՔ

Աթանասի Յաղագս ուղղափառ հաւատոյ – էջ 874, 1286, Գրիգորի Կեսարացւոյ – 710, 1155, Գրիգորի Վկայասիրի Վասն Ջատկի – 822, Եսայի վարդապետի Թուղթ Վասն կարգաց եկեղեցւոյ – 441, Կիւրղի Աղէքսանդրացւոյ Թուղթ եւ ճառք – 871, 873, 1266, Կիւրղի Երուսաղէմացւոյ – 968, Ներսիսի Շնորհալւոյ – 402, 946, 1218, 1219, Ներսիսի Լամբրոնացւոյ – 1218, Վարդանայ – 1123, 1219, Փիլիպոսի կաթողիկոսի Կոնդակ – 839, Գիր բանադրանաց եւ անիծից – 703, Նամակ առ գործակալն Տաթեւու – 908:

ԺԱՄԱԳԻՐՔ

Մասն ժամագրոց – էջ 448, 527, 737:

ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆՔ

Առաքելի Սիւնեցւոյ Ամենայն չար տանջելի – էջ 902, 942, 955, 962, 1101, 1103, 1107, 1122, Մեկնութիւն Սահմանաց գրոց – 901, 914, 1101, 1103, 1106, 1111, 1113, 1122, Արիստոտէլի Յաղագս աշխարհի – 892, 893, 903, 957, 960, 962, 1041, 1048, 1055, 1066, 1076, 1079, 1084, 1087, 1092, 1129, Ստորոգութիւմ – 742, 744, 891, 892, 901, 904, 905, 950, 956, 990, 1040, 1045, 1063, 1079, 1084, 1089, 1092, 1119, 1128, Արիստոտէլի Իմաստասիրութեան ծառն – 914, 916, 920, 926, 954, 1064, 1080, Մեկնութիւն Արիստոտէլի Պէրի Արմենիասի – 742, 744, 891, 892, 903, 905, 950, 956, 990, 1066, 1075, 1079, 1087, 1090, 1092, 1120, Մեկնութիւմ գրեացն Արիստոտէլի – 893, 896, 1041, 1064, Բալէֆադոսի իմաստնոյ Յաղագս անաւօտ պատմութեանց – 861, Բարդուղիմէոսի Մարաղացւոյ Հաւաքումն տրամաբանութեան – 890, 891, 894, 920, 951, 962, 1041, 1063, 1082, 1120, Գրիգորի Տաթեւացւոյ Աշխարհացն լուծմունք – 952, Լուծումն առաքինութեանցն Արիստոտէլի – 909, 913,914, 916, 920, 923, 926, 952, 1113, Լուծմունք Դաւթի – 747, 909, 912, 913, 915, 919, 920, 922, 925, 952, 1053, 1063, 1102, Համառօտ տեսութիւն Պորփիւրի – 747, 909, 912, 913, 915, 918, 920, 922, 925, 951, 1052, 1063, 1102, Դաւթի Անյաղթի Առաջ ճինգ – 748, 893, 909, 912, 913, 916, 919, 926, 955, 1040, 1043, 1048, 1053, 1055, 1063, 1078, 1082, 1089, 1120, Էակաց գիրք – 901, 1085, 1116, 1182, Մեկնութիւն Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի – 895, 903, 959, 962, 1042, 1044, 1048, 1055, 1066, 1075, 1084, 1086, 1128, Նկատումն Արիստոտէլի – 892, 894, 901, 950, 956, 960, 990, 1041, 1044, 1048, 1056, 1063, 1066, 1079, 1085, 1104, 1117, 1120, 1126, Սահմանիք իմաստասիրութեան – 880, 893, 900, 950, 955, 959, 961, 1039, 1043, 1047, 1052, 1055, 1062, 1066, 1069, 1070, 1073, 1075, 1078, 1082, 1083, 1086, 1088, 1091, 1098, 1121, 1128, Վասն բաժանման – 748, 909, 912, 914, 916, 919, 926, 956, 1040, 1044, 1048, 1053, 1055, 1066, 1082, 1120, Դաւթի Վերլուծականացն Արիստոտէլի – 906, 956, 1041, 1044, 1048, 1067, 1084, 1116, 1126, Վերլուծութիւն բանիցն Պորփիւրի – 895, 896, 905, 906, 908, 959, 1041, 1043, 1047, 1056, 1066, 1071, 1075, 1082, 1083, 1089, 1116, 1125, 1128, Մեկնութիւն Սահմանաց գրոցն Դաւթի – 957, Պատճառ Սահմանաց գրոցն Դաւթի – 957, Եւագրի Վարք եւ մատենագրութիւնք – 820, 1017, Յովհաննու Որոտնեցւոյ Լուծմունք Պերի Արմենիասին – 746, 749, 909, 913, 914, 916, 919, 921, 926, 928, 952, 1053, 1064, Մեկնութիւն Պորփիւրի – 923, 928, 1126, Փիլոնի – 928, Վերլուծութիւն ստորոգութեանցն Արիստոտէլի – 745, 749, 909, 912, 914, 916, 919, 921, 922, 926, 928, 952, 1053, 1064, Յովհաննու Դամասկացւոյ Յաղագս գոյի – 893, 1045, 1049, 1068, Պաղտասար դպրի Մեկնութիւն տրամաբանութեան – 754, Պետրոսի Առգոնացւոյ Բանիմ – 742, 889, Պորփիւրի Ներածութիւն Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի – 742, 891, 892, 901, 905, 908, 950, 955, 959, 962, 1040, 1043, 1047, 1055, 1063, 1066, 1071, 1075, 1079, 1082, 1083, 1084, 1089, 1092, 1115, 1119, 1128, Ջիլբերտոսի Պօռետացւոյ Ճեմականի Վեցից սկզբումն գիրք – 742, 890,

891, 951, 1040, 1041, 1055, 1104, Սարգսի Շնորհալւոյ խրատ հոգեւոր – 830, Սիմէոնի Գառնեցւոյ Մեկնութիւն գրոցն Պռոկղի – 930, 931, 932, 933, 934, 935, 939, 941, Վահրամայ Բաբունւոյ Լուծմունք – 887, 923, 928, Փիլոնի գրոցն Լուծմունք – 842, Ցաղագս առաքինութեանց հոգւոյն – 1082, Մեկնութիւն իմաստասիրական բառից – 963, 1045, 1049, 1068, 1075, 1080:

ԽՈՐՀՐԴԱՏԵՏՐ

Խորհրդատետր – էջ 1738:

ԽՐԱՏՔ, ՃԱՌՔ, ՆԵՐԲՈՂՔ

Անանիայի Շիրակացւոյ Խրատ վասն խոնարհութեան – 453, Անանիայի Նարեկացւոյ Վասն աղօթից եւ արտասուաց – 699, 827, Առաքելի Սիւնեցւոյ Խրատ բահանայիցն կանանց – 797, Թէոփիլոսի – 458, 975, Թովմայի Աբուքնացւոյ – 1213, Մովսէսի Երզնկացւոյ Խրատ եւ կանոնք – 868, Ներսիսի Շնորհալւոյ Ցաղագս աղաւթից – 460, 465, Յովհաննու Գառնեցւոյ – 973, 981, 1195, Յովհաննու Երզնկացւոյ – 752, 868, 948, 974, 975, 984, 1181, 1212, Յովհաննու Ոսկեբերանի – 1007, Պօղոսի պատրիարքի Ի խորհուրդ պսակի – 709, Սարգսի վարդապետի Ցաղագս խոստովանութեան – 483, Վարդանայ Ագեկցւոյ – 765, 826, 972, Խրատք. Խրատ ամուսնութեան եւ ազգակցութեան – 1121, Դոնբացեի – 400, Ժամակարգութեան – 440, Մահմետի – 1206, Քահանայից – 1220, Ջանազանք – 794, 948, 965, 973, 974, 1200, 1246:

ԿԱՆՈՆՔ

Կանոնք Աթանասի– 975, ԺԲ առաքելոց – 1076, Սահակայ վերջնոյ – 975, Վասն հահանայից – 475, Վասն ազգականութեան – 974, Կանոնագիրք Հայոց – 1195, Ջանազանք – 702, 751, 868, 975, 1195, 1221:

ՀԱՄԱՐՈՂԱԿԱՆՔ

Անանիայի Շիրակացւոյ – 943, 966, 1071, 1142, 1144, Յովհաննու Սարկաւագի Վասն անկիւնաւոր թուոցն – 844, 944, 963, 1145, Աղիւսակ բազմապատկութեան – 943, Աստղաբաշխական երկրաչափութիւն – 1114, 1142:

ՀԱՆԵԼՈՒԿՔ

Անանիայի Շիրակացւոյ – էջ 1142, Աստուածատուր գրչի – 1114, Գէորգայ Երզնկացւոյ – 885, Ներսիսի Շնորհալւոյ – 36, 45, 60, 67, 148, 167, 189, 436, 448, 465, 693, 726, 797, 1096, Ստեփաննոսի Դաշտեցւոյ – 1232, Ջանազանք – 469, 519, 524, 1142, 1144:

ՀԱՐՑՄՈՒՆՔ ԵՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆԻՔ

Գրիգորի Տաթեւացւոյ Գիրք հարցմանց՝ բաղուածոյ – էջ 173, 703, 868, 1205, 1221, Ոսկեփորիկ – 693, Հարցմունք՝ Աթանասի – 1012, 1221, Աստուածածնին եւ պատասխանիին հրեշտակին – 701, Արիանոսաց Ցաղագս անմեղութեան – 910, Գրիգորի եւ պատասխանիք հրեշտակին – 691 (ՊՊ), 699, 701, 886, Մամբրէի և պատասխանիք Դաւթի – 457, Միխայէլի Անտիոքացւոյ և պատասխանիք Վարդանայ – 765, Վարդանայ – 702, Հարց առ երկաբնակսն – 457, Հարցմունք եւ պատասխանիք Ընդդէմ երկաբնակաց – 457, 1092, 1123, Հարցմունք եւ պատասխանիք Վասն բնութեանն Քրիստոսի – 457, Հարցումն դշխոյին ընդ Սողոմոնի – 1141, 1219, Հարցումն Յոբնաղի – 1126, Հարցումն Վահրամայ – 1123, Հարցմունք Պետրոսի եւ Պաւղոսի – 702, Հարցումն վասն մանկանց եկեղեցւոյ – 1222, Պատասխանիք Սեկունդոսի – 894, 1045, 1068, Եփրեմի ասացեալ Վասն պահելոյ Կիրակէիցն – 702, Վասն հարցմանց անօրինաց – 1194, 1205, Ջանազանք – 702, 703, 751, 767, 868, 947, 984, 1010, 1085, 1181:

ՀՄԱՅԱԿԱՆՔ

Գիր՝ ատամնացաւի – 659, Աւձահարի – 616, Գանի – 699, Գողի– 659, Կապածի – 756, Մեղուի աճման – 922, Ուրթաթի – 699, Ջար աչից – 1236, Ջար լեզուի – 825, Պահպանութեան – 339, Եօթնհազարեակն – 943, Կապ դիւաց – 527, Ռամգիրք – 944, Վասն ամսոց չար եւ բարի աւուց – 703:

ՃԱՇՈՑ, ՃԱՌԸՆՏԻՐՔ, ՄԱՆՐՈՒՄՄՈՒՆՔ, ՄԱՇՏՈՑՔ, ՅԱՅՍՄԱՒՈՒՐՔ

Ճաշոցք – էջ 171 (ՊՊ), 179 (ՊՊ), 223 (ՊՊ, հնտպ.), 305 (ՊՊ, հնտպ.), 456 (ՊՊ), 679 (ՊՊ, վրց.), 691 (ՊՊ), 961 (ՊՊ), 1039 (ՊՊ):
Ճառընտիրք – էջ 211, 221, 239, 255, 279, 305, 437, 452 (ՊՊ), 506 (ՊՊ), 511 (ՊՊ), 674 (ՊՊ), 763 (ՊՊ), 1127 (ՊՊ):
Մաշտոցք – էջ 205 (հնտպ.), 255 (ՊՊ, հնտպ.), 400 (մասն), 473 (ՊՊ), 478 (մասն), 670 (ՊՊ), 1141 (մասն), 1181:
Յայսմաւուրք – էջ 9, 17, 31, 39, 47, 55, 61, 69, 77, 83, 93, 141, 161, 171, 175 (ՊՊ), 175, 179, 183, 367, 373, 383, 431 (ՊՊ, յուն.), 587 (ՊՊ), 701 (ՊՊ), 831 (մասն), 1246 (մասն):
Մանրուսմունք – էջ 584:

ՄԵԿՆՈՂԱԿԱՆՔ

Անդրիասայ Արգիլանացւոյ Նախերգան վասն Սաղմոսին – էջ 144, Բարդողիմէոսի Մարաղացւոյ Մեկնութիւն Վեցօրէից – 771, 776, 779, Բարսղի Կեսարացւոյ Գիրք հարցողաց – 775, Մեկնութիւն Վեցօրէից – 774, Գրիգորի Աստուածաբանի Առ որս ձառք – 775, 788, Ցաղագս աղհատասիրութեան – 773, Գրիգորի Մագիստրոսի Ձափաբերականք – 960, 1044, 1048, 1053, 1056, 1067, 1076, 1087, 1121, Եղիշէի ի Ցարութիւն Տեառն – 591, Եւթաղի ի թղթոցն Պաւղոսի – 338 (ՊՊ), 343, Եփրեմի Վասն ապաշխարութեան – 453, Վասն պահելոյ Սուրբ Կիրակէին – 699, Թէոդորետոսի Կիւրացւոյ Մեկնութիւն ԼԱ սաղմոսաց – 325 (ՊՊ), 473 (ՊՊ), Կարապետի Աղրիանուպօլսեցւոյ Ցաղագս եօթանց խորհրդոց – 761, Կիւրղի Երուսաղէմացւոյ Կոչումն ընծայութեան – 240 (ՊՊ), 968, Մատթէոսի Ջուղայեցւոյ Մեկնութիւն Վեցօրէից – 781, Յովասափա Սեբաստացւոյ Վասն լինելութեան Առարածոց – 788, Յովհաննու Ոսկեբերանի Աւետարանի մեկնութենէն – 240, 482 (ՊՊ), 948, Յոհաննիսի Թլկուրանցւոյ Մեկնութիւն Առարածոց – 463, 795, 1022, 1095, Յովհաննու Արճիշեցւոյ Մեկնութիւն պատարագի – 440, Ներսիսի Շնորհալւոյ Բանք Ջափաւ – 399, 402, 403, 408, 412,

413, 421, 425, 432, 434, 435, 437, 440, 444, 448, 450, 452, 453, 455, 456, 459, 461, 464, 474, Մեկնութիւն Բարձրացուցչի – 416, 724, 796, 909, Սաւման հաւատոյ – 456, Ներսիսի Լամբրոնացւոյ Դեսպանագնացութիւն – 823, Մեկնութիւն պատարագի – 1144, Սաղմոսաց – 323, 329, 335, Տէրունական աղօթից – 949, Նոնոսի Մեկնութիւն Ճառիցն Գրիգորի Աստուածաբանի – 839, Պետրոս Հաճնցի վարդապետի Պարզաբանութիւն մեղաց եւ ապաշխարանաց – 874, Սարգսի Շնորհալւոյ Մեկնութիւն եօթանց թղթոցն կաթուղիկէից – 337, 484 (ՊՊ), 1096 (մասն), 1098 (մասն), Ստեփաննոսի Ջուղայեցւոյ Յաղագս շարականաց – 590, Վարդանայ վարդապետի Վասն խորհրդոյ պատարագին – 947: Անանունք. կարգ եւ կանոն աղօթից Նարեկացւոյ – 440, Համառօտ հաւաքումն Յաղագս հոգոյ եւ զօրութեանց – 778, Համառօտ հաւաքումն Յաղագս հրեշտակաց – 778, Մեկնութիւն ընթերցուածոց – 1081, Մեկնութիւն չորից գետոցն – 798, Յաղագս առաքինութեանց հոգոյն – 778, Նարեկլոյծ – 485, 494, 516, 519, Վասն Աւետարանչացն – 702, Վասն է խորհրդոց եկեղեցւոյ – 409, 703, 923, Վասն տօնից բաղարջակերաց – 449:

ՆԵՐԲՈՂԵԱՆՔ

Առաքելի Սիւնեցւոյ աո Գրիգոր Նարեկացին – էջ 518, Գրիգորի Նարեկացւոյ աո Յակովբ Մծբնայ հայրապետն – 494, Գրիգորի Խլաթեցւոյ Գովասանութիւն Գրիգորի Նարեկացւոյն – 519, Ջահարիայի Ջագեցւոյ Ներբողեան ի Սուրբ Խաչն – 699, Պօղոսի պատրիարքի Ներբող առաքելոցն – 709:

ՇԱՐԱԿՆՈՑ

Շարակնոց – էջ 528, 552, 553, 555, 558, 559, 561, 563, 565, 567, 570, 572, 575, 577, 579, 583, 588, 589, 591, 593, 595, 612, 615, 617, 619, 621, 623, 626, 628, 631, 633, 634, 636, 639, 641, 644, 647 (ՊՊ), 647, 651, 654, 655, 658, 660, 663, 669, 671, 672, 674, 679, 681, 685, 687, 757, 959 (ՊՊ):
Ջայնփաղ – էջ 597, 649:
Վասն ձայնից – էջ 564, 573, 632, 664, 672, 685, 784, 885, 970:

ՈՂՔ

Առաքելի Բաղիշեցւոյ Ողբ ի վերայ Կոստանդնուպօլսոյ – էջ 716, 796, 883, Ներսիսի Շնորհալւոյ Ողբ Եդեսիոյ – 416, 443, 689, 692, 1098, Ողբ ի վերայ գերեզմանին – 571:

ՋԱՓԱԲԵՐԱԿԱՆՔ

(ըստ սկզբնատողերի)

Աբգար արձայն – 716, Ադամայ ոդիւդ – 797, Ադամայ ստեղծօղն – 728, 809, Ադամ նստէր – 728, Անանջ դրեմ – 712, 883, Անա այգիմ – 712, 719, Անա բանամ – 982, Անա եղև – 712, Անա պայծառացաւ – 715, Անա տեսէմ – 793, Աղաչեմ ըզձեզ – 719, Աղբիւր կենդանի – 714, 730, Ամենայնի սկիզբն – 409, 717, Ամենայն փառք – 720, 721, Ամենապայծառ սիրոյդ – 1234, Ամէնօրհնեալ կոյս – 709, Ամէնաւրհնեալ Սրբուհի – 868, Ամսեանն վեցերորդի – 721, 729, Այբէն մինչեւ ի Քէն – 712, 719, 721, 728, Այբէն մինչեւ ի Քէն Քեզ – 720, Այբէն մինչեւ ի Քէն Քրիստոս – 719, Այբն անսկիզբն – 417, 978, Այբն Աստուծոյ զԹեզ – 417, 978, Այբն Աստուծոյ է աւրինակ – 409, 413, 418, 421, 436, 454, 462, 469, 720, 978, Այբն առաջին – 417, 978, Այբն աւրհնութիւն – 708, Այբն Բենիւ – 870, Այլեւ կոչեմ – 717, Այլեւ նման ես – 839, Այլ պաղատիմմ – 326, Այն առաջին – 728, Այս կեանմս է – 719, Այս փոփոխ – 792, Այսօր անճառ լուսոյն – 870, Այսօր Բանն Աստուած – 869, Այսօր երևի – 729, 796, Այսօր զուարճացեալ – 478, Այսաւր նորահրաշ – 460, Այսօր տօն է – 884, Այսօր ցնծա – 730, 796, Անաւրատ կոյս ամբիծ – 709, Անաւրատ կոյս մայր – 713, Անդ ի հանդիսին – 968, Անդ ի մէջ – 728, Անեղանելին Աստուած – 715, Անեղ բնութիւն – 717, Անեղ եւ անմահ – 795, Անեղին տաճար – 721, Անեղ լոյսն – 720, Անեղ Որդին – 1100, Անհուն գետոց – 719, Անձամբ տրտմագին – 981, Անձն իմ, աւի – 720, 727, Անձն իմ, յԼ՛ր – 721, 792, Անձն իմ, վա՛յ – 978, Անճառ, անխնին – 720, Անճառ է խորհուրդ – 797, Անճառ ծնունդն Հօր – 1096, Անճառ հառագայթ – 729, Անմահ բնութիւն – 721, 728, 767, Անմահմին դասուց – 421, Անմահմնական հոգեղինացն – 795, Անուն անեղին – 709, Անտես է յոյսն – 417, Անցանէ մեծութիւն – 720, Անհանակ էին – 719, Աշխաւհ ամենայն – 418, 869, Աշխաւհիս սահմանն – 716, 792, Աչք իմ – 720, 727, 981, 1034, Ապաւնօս փայտն է – 710, Առաջին մարդոյն – 720, Առաջնաեաշակ պտղոյն – 712, 720, Առաւաւտ լուսոյ – 418, 611, 869, Առաւօտուն հաւախօսուն – 707, Առեալ Յուդայի – 1100, Աւո ձեզ գոչեմ – 724, 794, Աւո Թեզ իմոյ – 982, Ասի՝ պինայի էք – 418, Աստանաւր սկզբնաւորեալ – 416, 443, Աստղ մի ելաւ – 884, Աստուածածին ամէնօրհնեալ – 978, Աստուածաբան եւ կոռովի – 710, Աստուածածին կոյս – 795, 1096, 1228, Աստուածածին Մարիամ – 726, Աստուածածին մայր – 401, 448, 454, 611, 869, Աստուած ամենայնի – 1100, Աստուածային բանից – 460, Աստուածային բարեաց – 709, Աստուածային հրաման – 709, Աստուածայնոց բանից – 706, Աստուած անեղ – 418, 978, Աստուած անճառ – 1034, Աստուածանկար պատկեր – 712, 719, 796, Աստուածեղէն հոգոյն – 417, Աստուած թող – 717, Աստուած իմ – 724, Աստուած ստեղծեաց – 715, Աստուծոյ մարդասիրին – 642, Արարիչն արարածոց – 726, Արարիչն երբ ստեղծեց – 716, Արարչագործն Աստուած – 791, Արդ ամենայն ազգ – 716, 796, 883, Արդ խոզն է – 478, Արդ ողբացէք – 689, Արդ պաղատիմմ – 416, 1099, Արեգական արդար – 720, Արեգականփայլ գեղով – 712, 795, Արեւելք գերափին – 477, Արեւ լուսատու – 721, 729, 793, Արթուն եղերում – 432, 434, 453, Արթունք, զըւարթունք – 721, 867, Արիութիւն պատիս – 720, Արիստակէս խնդրող – 1155, Արփիական լոյս – 518, Արմային փակեալ – 712, 720, 795, Աւետիս մեծ – 729, Աւետիս Թեզ – 721, 729, 796, Աւտաւրութիւն է խիստ – 728, Աւրհնեալ անմահ – 792, Աւրհնեալ անուն անմահ – 793, Աւրհնեալ անուն արարչական – 791, Աւրհնեալ Աստուծոյ – 719, 797, Աւրհնեալ ես սուրբ – 795, Աւրհնեալ ես Տէր – 1095, Աւրհնեալ ես փայտ – 724, Աւրհնեալ է Հայրն – 723, Աւրհնեալ Հայր երկնաւոր – 793, 883, Աւրհնեմմ զանեղ – 788, Աւրհնեմմ զանճառ – 790, Աւրհնեմմ զՀայր – 791, Բայց ինչ ասեմ – 699, Բանիդ ընդ Հաւր – 418,

Բան մըն կասեմ – 716, Բանն Հօր – 1099, Բաշխես զհացդ – 793, Բարբառ աւետեաց – 728, 796, Բարին բարի – 789, Բարձրացիր դշխոյ – 968, Բարձրացուցէ զՏէր – 416, 724, 796, Գանձդ կենաց – 729, Գարուն է բացւեր – 712, Գերապատիւ յոյժ – 714, Գթացեալ լինի – 810, Գլխուն պսակ – 809, Գլուխ մարգարէից – 789, Գոյ յիս – 441, 690, Գոչեմ առ ձեզ – 726, Գոչեմք լալական – 709, Գովեալ անուն – 709, Գովեստ բերկրանաց – 725, Գովեստ ներբողական – 715, Դասն հրեական – 868, 1100, Դափք յիշել – 789, Դու դրախտ – 716, Դու ես գարնանային – 884, Դրախտ նոր – 460, Եզեկիէլ ետես – 789, Եկայք աւրհնեմք – 884, Եկեալ բնակեր – 789, Եկ պիլպիլ – 713, Եղբայր ինձ միտ – 978, Եղբայր խիստ – 792, Եղև աճա – 713, Ես գիտէի – 728, Ես եմ կորուսեալ – 729, 981, Ես էի յազատ ազգէ – 982, Ես յուսով – 727, Երազ է – 727, 869, Երկինք երկնից – 729, 885, Երկոտասան տեղին – 789, Ձաներական ամենից – 1100, Ձերեմիա յիշեմ – 789, Ձի ամենայն – 716, Ձիմաստն արտաին – 789, Ձմալն ինչ կենեմ – 796, Ձմարգարէին յիշեմք – 789, Ձմեղսամակարդ յոգիս – 715, Ձոր պատառեալ չար – 434, Ձրաւ իրիս – 1064, Ձօրէ երկնային – 725, էանց ցուրտ – 713, է յիս գիտութիւն – 405, 421, 460, Էր չես երթար – 727, Ընտրեալդ Աստուծոյ – 462, 458, Թէ դու գինոյ – 797, Ի բերան դրանց – 706, Ի բոլոր սրտէ – 707, Ի գարնան ամսին – 707, Ի գարշութիւնս տղմոյ – 706, Ի գնալն վարդին – 711, Ի դառնութենէ սրտիս – 708, Ի դէմս երեսաց – 707, Ի դրախտէն – 707, Ի զբօսանս – 706, Ի ժամ – 705, Ի լսելիս – 708, Ի խորոց կարդալով – 706, Ի հեշտութիւնս – 708, Ի հոգի խոցեալ – 705, Ի հողոյ հաւասար – 883, Ի ձեռաց վարդին – 707, Իմանալի այս բուրաստան – 978, Իմանալի արեգակն – 713, Իմ աչաց լոյս – 705, Իմաստութիւն Հօր – 707, Ի մարգ ճախնեաց – 708, Իմացա, թէ աշխարհս – 716, Իմ գեղեցիկ – 705, Իմ գեղեցիկ եւ – 707, Ի մեծ յարութեան – 707, Իմ եղական – 417, Ի մէջ մանու – 706, Ի մէջ սրբոց – 716, Իմ մեղսասէր – 705, Ի մոլութիւնս սաստիկ – 706, Իմ ստեղծող – 708, Իմ տիրաշէն – 705, Ի յարմատոց բղխեալ – 1069, Ի յետ ստեղծման – 716, Ինձ նմանի – 706, Ինձ ողորմեա – 707, Ինձ ումէտ – 726, Ինձ ունկնդիր – 713, Ինքնագործ դատախազ – 708, Իշխանին դիւաց – 706, Ի պատմութիւնս երգոյ – 437, Իսկական գերաբուն – 713, Իսկապէս առիթ – 708, Իսկապէս բարերար – 707, Իսկ գարունն – 712, Իսկ դու ընդէ՞ր – 796, Ի սկզբանէ եղև – 708, Ի սկզբանէ Քրիստոս – 791, Իսկունի Աստուածածին – 705, Ի սուգ կոծոյ – 713, Ի սուտ կենցաղս – 705, Ի Տեառնէ միշտ – 708, Ի տոռունս – 706, Իրամբք – 708, Իրաւանչիւրոց այս – 706, Ի քեզ Աստուած իմ – 705, Ի քեզ յուսամք – 716, Ի քեզ պարծիմք – 705, Ի քենէ Տէր – 708, Ի քէն խնդրեմք – 707, Ի քէն խնդրէ Աստուած – 706, Ի քէն Տէր – 793, Ի ֆոյ սիրոյս – 708, Ի ֆոյ շրթանցդ – 707, Լերինք ամենայն – 478, Լոյս անճառական – 718, Խոստովանիմ Աստուած – 414, Խորան լուսազարդ – 713, Խրատ մի ես – 716, Ծաղկունք ասեն – 711, Ծառայ մի Քրիստոսի – 1155, Ծարաւեցաւ – 1100, Ծնունդն Ադամայ – 730, Կամիք եւ – 789, Կայթեա Սուրբ Կաթողիկէ – 409, 730, Կայր կոյսն ի – 968, Հազար կենդանակերպ – 728, Հայր Աբրահամ – 789, Հայր անսկիզբն – 869, Հաւատամք ի Քրիստոս – 791, Հաւիկ մի պայծառ – 981, Հոգի մի ասեր – 728, 792, Հրամանն աստուածային – 729, Հրեշտակն երեւեցաւ – 790, Հրճուիմք այսաւր մեք – 729, Ձայն արկեալ – 527, Ձայն բարձրգուժ – 409, Ղարիպի կեանքն է – 728, Ճշմարիտ կոյսն – 789, Մայր հաւատոյ – 409, Մարիամ Մագդաղենին – 810, Մարտն կուգայ – 707, Մանուր ծնօղ Տեառն – 836, Մանուր պատկերով – 716, Մեծապայծառ խորհուրդ – 1099, Մեծացիր այսաւր – 460, 730, 795, Մեղա, Տէր – 792, Մեղա ինձ Քրիստոս – 727, Մէկ մարդ մի – 711, Միաբանին – 728, Միշտ էիդ – 417, Մրուզ փանամ – 960, Յակօբ Թոխաթցի մեղօք – 715, Յամենահրաշ գործն – 425, 436, Յամէն առաւօտ – 727, Յամպոց երկնից – 418, Յառաջն որ յաշխարհս – 793, ՅԱստուծոյ շինեալ – 715, Յարեւմտից կողմ – 716, Յաւուր յարութեան – 451, Յետ այսց ամենայնի – 438, Յետ գնալոյ վարդին – 711, Յերգոցն Դաւթի – 715, Յերես անկեալ – 791, Յերեկոյին Հինգշաբաթին – 1099, Յերկ հողվէրօին – 725, Յիմաստասէր բժիշկ մի – 791, Յինն հարիւր եւ երկու – 710, 717, Յինն հարիւր հայոց – 791, Յիշելով զաւր մանուն – 719, Յիշեմք սմանչելի – 791, Յիշեսցուք ի գիշերի – 465, 610, 869, Յիշէ զքան – 792, Յիշէ զգործս – 791, Յիսուս Որդի Հօր – 413, 475, 868, Յիսուս Քրիստոսի Փրկչիդ – 715, Յիսւսական կողմ – 717, Յոյս եւ ապաւէն – 791, Յոյս կենաց – 727, Յովակիմ եւ Աննա – 790, Յորժամ յարեւելից – 727, Յորժամ դու կամիս – 725, Յորժամ եղեւ գարուն – 711, 883, Յորժամ Հայր երկնաւոր – 730, Նախ սկիզբն նորա – 867, Նախճան զեղեալս – 718, Նմանաբար խորհուրդ – 417, Նոյն ինքն անդրանիկն – 796, Նորոգելոյս ի քէն – 417, Նորոգ ծնունդ – 417, Նորոգաւղ ճնութեան – 418, Շարժել ստիպէ – 409, 421, 432, 435, 445, 453, 469, Շինիս դաստուրն – 1233, Ողբացէք եկեղեցիք – 416, 443, 692, Ոչինչ բերաք – 1214, Ով Գրիգորիէ – 763, Ով զարմանալի խորհուրդս – 611, 729, 869, Ով հրաշալի – 709, Ովսեայ եւ Ամովսեայ – 790, Ով ֆահանայք – 726, Որդիք մարդկան – 983, Որ եւ կատարեալ – 1100, Որ ծառայեալս – 723, Պարզատօմարս գովելի – 477, Պարծանք Քրիստոնէից – 716, Պարտական է հաւր որդի – 416, 443, Պլպուլն ի վարդն – 711, Սա մարգարէ – 417, Սէր Քո աճեղ – 713, Սիրոյն սիրոյ – 706, Սիրտ իմ ապաքինել – 713, Սկսաւղն է սկիզբն – 463, 795, 1022, 1095, Սուտ կենցաղոյս – 752, Սուրբ հայրապետ – 412, 418, 421, Սուրբ Հարքն – 791, Սպեղան իմ խոցերոյս – 713, Ստեղծիչ ամենայն գոյից – 792, Ստեղծողին հրամանաւն – 713, Ստեղծաւղն արարչագործ – 789, Սմանչելագործ անճառ – 713, Վաճառական մի հայ – 718, Վայրի հաւուկ մի – 1077, Վարդագոյն արիւնք – 711, Վարդան եպիսկոպոս ծառայ – 714, Վարդապետ անուանեցայ – 725, Վարդապետն Յիսուս – 714, Վերստին կազմեցաւ – 714, Վարդն է բացուեր – 714, Տաճար լուսոյ – 409, Տապանակ կազմեալ – 712, 720, 795, Տեառնէ ես դու – 810, Տենչալի փափագմամբ – 717, Տեսէք զխորհուրդ – 797, Տեսիլ Տեառն Ներսէսի – 791, Տէր իմ, Տէր – 1098, Տէր, մեղա – 727, Տէր Ներսէսի – 690, Տունկ անմահութեան – 729, Տուի ես խնկալի – 718, Ցնծան այսօր երկինք – 810, Փառաց տաճար – 714, 978, Փառ Արարչին – 797, Փառ տանք աճեղ – 789, Փառ տանք եւ գոհութիւն – 718, 792, Փառ փառաւորեալ – 715, Փութա առ մեզ – 754, Փրկեա եւ

զիս – 978, Քաղցրագունիս այս – 417, 1222, Քաղցր է Տէր – 722, 792, Քան զամենայն գործս – 979, Քան զամենայն գործս չարի – 978, Քանզի գիտունն ընդ – 408, Քանզի յորժամ խաչն – 703, Քանզի ֆռանկաց – 717, Քառանկիւնի բարձր – 556, Քարիւք ակումբ են – 460, Քեզ հոգեւոր խրատ մի – 726, 727, Քեզ ով փեսայդ – 418, Քրիստոս եկեալ – 460:

ՊԱՏՄԱԳՐԱԿԱՆՔ

Աբրահամու Կրետացւոյ Պատմութիւն – էջ 849, Առաքելի Դարձիժեցւոյ Պատմութիւն – 1157, 1159, Երեմիա Քէօմիւրճեանի Պատմութիւն Օսմանցոց թագաւորացն – 855, Եւսեբիոսի Կեսարացւոյ Պատմութիւն եկեղեցական – 918, 993, Ջահարիայի Քանաճեցւոյ Կոնդակ Յոհաննու վանիցն – 251, Պատմութիւն – 799, Ջենովը Ասորոց եպիսկոպոսի Պատմութիւն Տարաւնոյ – 985, 1142, Թովմայի Մեծոփեցւոյ Պատմութիւն – 1134, 1138, 1154, 1205 (հղ.), Խաչատուր Ջուղայեցւոյ Ճառագրութիւն Պարսից աշխարհի – 843, Կիրակոսի Գանձակեցւոյ Պատմութիւն – 196, 1132, 1137, 1205, Մատթէոսի Ուռհայեցւոյ Ժամանակագրութիւն – 195 (հղ.), 1011, 1130, 1133, 1137, 1182, Մեսրոպայ Վայոցձորեցւոյ Պատմութիւն Սրբոյն Ներսիսի – 816, 966, 990, 1011, 1143, 1198, Միխայիլի Ասորւոյ Պատմութիւն – 193, 948 (մասն), Մինասայ Համթեցւոյ Ազգաբանութիւն թագաւորացն հայոց – 807, Կարգ եւ պատմութիւն Հոօմայեցւոց – 808, Միւլների Համառօտ պատմութիւն եկեղեցւոյ – 995, Մովսիսի Կաղանկատուացւոյ Պատմութիւն Աղուանից – 354, 991, Մխիթարայ Այրիվանեցւոյ Պատմութիւն – 988, Յովհաննու Մամիկոնեանի Պատմութիւն Տարօնոյ – 818, Յովսէպոսի Փլաբիոսի Պատմութիւն պատերազմին հռէից – 997, 1005, Յովսէփի Ջուղայեցւոյ Քննիկոն – 1250, Ուխտանէսի Պատմութիւն – 1168, Սամուէլի Անեցւոյ Հաւաքմունք ի գրոց պատմագրաց – 967, 971, 1144 (հղ.), Սոկրատայ Պատմութիւն – 202, 353, Ստեփաննոսի Օրբելեանի Պատմութենէն – 400, Վարդանայ վարդապետի Պատմութիւն – 195, 1140, Թուղթ Սիրոյ եւ միաբանութեան (Դաշանց թուղթ) – 195, 216, Համառօտ պատմութիւն ժամանակաց – 196:

ՍԱՂՄՈՍՔ

Սաղմոսք եւ Սաղմոսարան – էջ 591 (ՊՊ), 733, 734, 738, 739, 757:

ՎԱՐՔ ԵՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՔ

Առաքելի Բաղիշեցւոյ Պատմութիւն Յովասափու եւ Բարաղամու – էջ 730, Բօնավենդուրի Պատմութիւն վարուց Ֆրանցիսկոսի – 1025, Ներսիսի Շնորհալւոյ Վիպասանութիւն – 442, Ստեփաննոսի Դաշտեցւոյ Թագաւորութիւն Օսմանցւոց – 1229, Վահրամայ Բաբունւոյ Պատմութիւն Ռուբինեանց ազգին – 690, Գիրք Տղայութեան – 825, 827, Գործք Քաղկեդոնի ժողովոյն – 1187, Դարագլուխք – 992, Ի Հարանց վարուց – 699, 794, 827, Կտակ Յովսեփա որդւոյն Յակոբայ – 818, ՅԱդամայ մինչեւ ի Գրիգոր Խլաթեցի – 793, Յաղագս մոլորութեան բանի դիւացն – 479, Յաղագս ուրացող հաճանայիցն – 454, Յիշատակ Մարիամու Աստուածածնին – 148, Նահատակութիւն Գասպարայ կռուանի – 438, Պատմութիւն Աղէքսանդրի Մակեդնացւոյ – 809, 1204, 1208, 1215, Պատմութիւն Ասանիեթայ – 818, Պատմութիւն Աստուածատրոյ Մեծոփեցւոյ – 831, Պատմութիւն Թէոդոս կայսրի – 196, Պատմութիւն Խաչատրոյ Եդեսացւոյ – 716, Պատմութիւն ծննդեան Տեառն եւ Գալստեան մոգուցն – 514, Պատմութիւն կրաւնաւորին եւ ամիրային – 816, Պատմութիւն Հացունեաց խաչի – 202, 818, 985, 1132, 1136, 1141, 1180, Պատմութիւն Յակոբայ առաքելոյն – 830, Պատմութիւն Յովասափու – 138, 818, Պատմութիւն Յովհաննու Աւետարանչի – 1030, Պատմութիւն Յոհաննու Ոսկեբերանի – 1014, 1223, Պատմութիւն նահատակութեան Դաւթի Սեբաստացւոյ – 437, Պատմութիւն նահատակութեան Կոմիտասայ Բահանային – 1254, Պատմութիւն շինութեան Բիւզանդիոնի – 841, Պատմութիւն Պղնձէ Բաղաիին – 867, 883, Պատմութիւն Սուրբ Գեղարդեանն – 867, Պատմութիւն վարուց Ներսիսի Շնորհալւոյ – 409, 421, 432, 435, 445, 453, 469, 1217, Պատմութիւն վարուց Ներսիսի Լամբրոնացւոյ – 325, 326, Պատմութիւն Ստեփաննոսի Սիւնեցւոյ – 196, Պատմութիւն Բահից ժողովոցն – 1185, Վասն եկեղեցեացն Պետրոսի եւ Պօղոսի – 784, Վարք եւ պատմութիւն Սրբոյն Գրիգորի Նարեկացւոյ – 491, 505, 507, 512, 514, 520, Վարք եւ վկայաբանութիւնք առաքելոցն եւ աշակերտացն Քրիստոսի – 832, Վկայաբանութիւն Ալէքսիանոսի – 699, Վկայաբանութիւն Պարոնլոյս նոր նահատակի – 702, Վկայաբանութիւն Ստեփաննոսի Նախասարկաւագի – 635 (ՊՊ), Յանկ եկեղեցական գրեանց – 680:

ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆ Ի ՊԷՏՍ ԲԱՆԱՍԻՐԱՑ

Վկայութիւնք սուրբ հարցն վասն անապականութեան – էջ 948, Վկայութիւնք վարդապետաց վասն բնութեանն Քրիստոսի – 457:

ՏԵՍԻԼՔ

Տեսիլ Աստուածածնի – էջ 699, 886, Բենիկ Վանանդացւոյ – 516, 524, Գրիգորի Լուսաւորչի – 975, Յովհաննու վրդ Կոզեռնի – 196, Պաւղոսի առաքելոյն – 1013, Սրբոյն Սահակայ – 1012, Վասն տեսլեան – 1155:

ՏՕՄԱՐԱԿԱՆՔ

Ասարայ Սեբաստացւոյ Տօմար արեգական եւ լուսնի – էջ 756, 1040, 1214, Արիստակէսի Խարբերդացւոյ Վասն Ծոագատիկին Հոռոմոց – 1155, Յակոբայ Ղրիմեցւոյ Բանիւ տոմարականիւ – 1114, Յովասափու Սեբաստացւոյ Վասն տումարական արհեստի – 718, 792, Ամիսք տանկաց – 441, Ամսացոյց – 441, Անշարժ եղանակ նոր տոմարի – 924, Լուսնացոյց – 138, Լոյսնացոյց խորան – 923, Մեկնութիւն նոր տօմարին – 761, Պատճէն հայոց տօմարի – 1114, Պարզատօմար – 477, 923, 943, Վասն աւագ լրմանց լուսնի – 723, Վասն ժամուց տուընջեան եւ գիշերի – 703, Վասն Ծոագատկին – 797, Տարեմուտ եբրայեցւոց – 1076, Տումար Լեւոնի – 947, Տիեզերագիտական – 1076, Ջանազանիւ – 1032, 1077, 1236:

ՏՕՆԱՑՈՑՑՔ

Տօնացոյց – էջ 578, 584, 613, 826, 923:

ՔԱՐՈՂՔ

Գրիգորի Տաթեւացոյ – էջ 148, 906, 965, Եփրեմի Ասորւոյ – 971, Զաքարիայի Զագեցւոյ – 1097, Յակոբայ Ղրիմեցւոյ – 475, Յոհաննու Ոսկեբերանի – 475, 1007, Յոհաննու Մանդակունեցւոյ – 478, 700, 783, 1009, Յոհաննու Օձնեցւոյ – 986, Քարոզ ի վերա Սրբալոյս Միւռոնի – 948, Զաւազանի – 452, 702, 783, 794, 947, 965, 971, 1121, 1179, 1196, 1206, 1212:

ՔԵՐԱԿԱՆԱԿԱՆՔ

Առաքելի Սիւնեցւոյ Յաղագս եկեղեցւոյ – էջ 902, 1143, Գրիգորի Տաթեւացւոյ Լուծումն դժուարիմաց բանից Արիստակէսի – 749, 916, 926, 1182, Գրիգորի Տաթեւացւոյ Խրատ գրչութեան Դէտրգեա վարդապետի – 917, 927, 1182, Դիոնիսիոսի Թրակացւոյ Յաղագս եկեղեցւոյ – 900, 951, 954 (եղ.), 1071, 1079, 1091, 1211, Մովսիսի Քերթողի Գիրք Պիտոյից – 876, 956, 1267, Մովսիսի Քերթողի Յաղագս եկեղեցւոյ – 902, 917, Անանումք. Այբուբէն Արաբացւոց – 680, Այբուբէն լատինացւոց – 1123, Այբուբէն հայոց – 680, Այս են լեզուք ՀԲ ազգաց – 752, Բառք հայոց – 1235, Բառք եբրայեցւոյ – 1091, Եօթնագրեանք – 943, Մեկնութիւն բառից եբրայեցւոյն – 949, 1080, Մեկնութիւն Նշանագրոց – 971, Մեկնութիւն եբրայեցւոյ – 1071, Խրատք գրչութեան – 982, Սահմանք եբրայեցութեան – 894, Վասն առոգանութեան – 1180, Զանազանք – 752, 1071:

ՔԻՄԻԱԿԱՆՔ

Խրատք սև թանաքի – էջ 885, Վասն դեղին մոմ սպիտակացուցանելոյ – 1233, Վասն շաբաթ խառն եերմակացնելոյ – 1233:

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆՔ

Գիր օրհնութեան – էջ 698, 1156, Օրհնութիւն որթոյ – 797, Վարդապետի – 794, Վեղարի – 778, Օրհնութիւնք յետ խառնից – 477, 754, 783, 1110:

Գ

ՏԵՂԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՑԱՆԿ

Աբեղմայուղ – էջ 317
Ագուլիս – էջ 304, 387, 511, 515, 1061, 1111, 1158, 1166
Ագուամիլ կղզի – էջ 1245
Ազատ խաղաք – էջ 105
Ազիազ (Նազիան) – էջ 224, 258, 263, 266, 306, 316, 317, 318
Ազուր – էջ 195
Աթէնք – էջ 100, 957, 981, 997, 1092, 1223
Ալամանիա – էջ 808, 1239, 1240
Ալանաց դուռ և երկիր – էջ 264, 284
Ալնոց վանք – էջ 337, 341
Ախան լեառն – էջ 275
Ախուրեան գետ – էջ 169
Ականց անապատ – էջ 661, 664, 1217
Ակն – էջ 366
Ակռականդիայ – էջ 107, 283
Աղաւնատուն – էջ 938
Աղեմաւուղ – էջ 133
Աղէքսանդրու երկիր – էջ 352
Աղէքսանդրիա – էջ 11, 20, 34, 35, 42, 49, 103, 109, 115, 117, 123, 124, 133, 215, 244, 264, 285, 316, 369, 378, 811, 994, 1000, 1004, 1145, 1211, 1216
Աղթամար – էջ 134, 565, 570
Աղիծ գաւառ – էջ 195
Աղճաղալա գիւղ – էջ 525
Աղուանք – էջ 20, 43, 100, 120, 153, 163, 197, 200, 311, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 362, 363, 364, 365, 684, 938, 991, 1164
Աղուէն – էջ 357
Աղստեւ – էջ 804
Աճամու երկիր – էջ 1240
Աճանան – էջ 411
Ամազոնիա – էջ 1211
Ամասիա – էջ 127, 281, 319, 342, 413, 419, 856, 1145
Ամարաս – էջ 362
Ամբերդ գաւառ – էջ 806
Ամերիկա – էջ 1203, 1239, 1241
Ամիդ – էջ 99, 193, 202, 203, 800
Այրիվանք – էջ 154, 156
Անանիա առաքելի անապատ (Երեւան) – էջ 394
Անատոլիա – էջ 858
Անարզաբայ – էջ 126, 179
Անբերդ գաւառ – էջ 253, 328
Անդիք խաղաք – էջ 1241
Անդրիանապօլիս – էջ 154
Անդրապինայ – էջ 132
Անի – էջ 18, 199, 207, 208, 210, 325, 571, 573, 1205
Անկեղակոյտ – էջ 505, 508
Անկիւրիա – էջ 106, 130, 258, 260, 385, 1141, 1200, 1201
Անտինուայ խաղաք – էջ 133
Անտիոք – էջ 13, 44, 66, 74, 82, 102, 107, 117, 131, 133, 136, 166, 177, 216, 217, 241, 266, 293, 294, 388, 390, 794, 975, 996, 1004, 1218, 1219, 1223
Աշոտի ձոր (ի Վայոց ձորս) – էջ 141
Աշոտին գիւղ – էջ 631, 632
Աշտարակ – էջ 192, 938

Ապահէն – էջ 681, 684
Ապահունեաց վանք – էջ 792
Ապպիսսինոր – էջ 1239
Ապողոնիա հաղաք – էջ 997
Ապրակունիս – էջ 1065, 1068
Առընճկուս – էջ 653, 656
Ասիա – էջ 996, 997, 1147, 1191, 1203, 1239, 1240
Ասիզիում հաղաք – էջ 1026
Ասորիք – էջ 21, 33, 52, 59, 67, 82, 90, 94, 107, 124, 128, 147, 166, 177, 195, 371, 403, 829, 966, 1000
Ասպահան – էջ 845, 847, 848, 983, 1161, 1163, 1166, 1252, տե՛ս եւ Սպահան
Ասպիսնակ – էջ 673, 676
Ասպղատես ծով – էջ 1002
Աստապատ – էջ 924, 1005, 1006
Աստղաբլուր – էջ 224
Ատալիա – էջ 117
Ատապազար – էջ 995
Աւրպատական – էջ 798
Արաբիա – էջ 835
Արաբկիր – էջ 625, 628
Արագածոտն – էջ 253, 806, 882, 1054
Արաղստան (Եկբատան) – էջ 845, 924, 1161
Արամայ գաւառ – էջ 1242
Արայի լեռ – էջ 253, 806
Արասպուա – էջ 1226
Արարատեան գաւառ, երկիր, նահանգ, տուն – էջ 153, 155, 253, 265, 285, 328, 329, 361, 365, 366, 411, 412, 446, 450, 785, 787, 802, 804, 805, 806, 850, 854, 930, 1057, 1093, 1094, 1160, 1162, 1166
Արբա գիւղ – էջ 805
Արեաց աշխարհ – էջ 799 (տե՛ս եւ Պարսկաստան)
Արեգական հաղաք – էջ 275, 294
Արեմաթիա հաղաք – էջ 830
Արեւիք գաւառ – էջ 958
Արզրում – էջ 336, 342, 402, 528, 550, 554
Արծկէ – էջ 585, 656, 1154
Արղնի – էջ 204, 785
Արճէշ – էջ 819, 1154
Արջուառնոյ ուխտ (Անի) – էջ 18
Արտազ գաւառ – էջ 1171
Արտաշատ – էջ 245, 767
Արտաւիլ – էջ 108, 117, 803
Արտեւան լեառն – էջ 830
Արցախ – էջ 357, 362
Աւագ անապատ – էջ 669, 672, 1127, 1130
Աւագ վանք – էջ 678, 681, 927, 929, 930
Աւարայր – էջ 565, 581, 662
Աւզպէկղան (Ղրիմ) – էջ 767
Աւուդրիա – էջ 1240
Ափխազիա – էջ 206
Ափրիկէ – էջ 231, 311, 699, 1203, 1239, 1240, 1241
Աֆլիսցիխէ – էջ 635, 638
Աֆռէզ հաղաք – էջ 716

Բաբելոն – էջ 28, 232, 272, 291, 411, 415, 807, 814, 816, 1215
Բաբերդ – էջ 734
Բագնայր – էջ 205, 206, 207, 208, 209
Բազու գիւղ – էջ 580
Բալու – էջ 107
Բաղդատ – էջ 14, 25, 35, 52, 66, 74, 82, 177, 201, 803, 867, 883
Բաղէշ – էջ 14, 82, 177, 371, 381, 391, 582, 831
Բանուգօ երկիր – էջ 1241
Բասրա – էջ 1249, 1252
Բարանկուած գետ – էջ 1241
Բարդողիմէոս առաքեալի ուխտ – էջ 572
Բարդուկալիա (Պորտուգալիա) – էջ 1239
Բարձրահայեաց Սուրբ Աստուածածին (Արղնի) – էջ 204, 785
Բարձր Հայք – էջ 195
Բարմա երկիր – էջ 293, 1162
Բաւբաւանա – էջ 1236, 1242
Բեթղէհէմ – էջ 13, 14, 20, 25, 35, 44, 51, 59, 66, 74, 80, 82, 129, 147, 166, 177, 188, 219, 236, 257, 258, 274, 293, 306, 371, 375, 381, 390, 391, 406, 510, 542, 555, 572, 581, 582, 663, 721, 829, 867, 1262
Բեթսահդ գիւղ – էջ 1147
Բեթանիա – էջ 314, 315, 317, 635, 598
Բեթուլաք հաղաք – էջ 248
Բելապատ հաղաք – էջ 247
Բերթատակ – էջ 523, 526
Բերիա (Հալէպ) – էջ 816, 942, 997
Բերկրի – էջ 585, 652
Բէրուայ երկիր (Պէրու) – էջ 1241
Բէմտաղիա – էջ 1028
Բթաղիճի վանք – էջ 792
Բիւզանդիա – էջ 796, 841, 859
Բիւրիտոն – էջ 224
Բոռպ հաղաք – էջ 211
Բուզանդիա – էջ 620, 717, 860, տե՛ս եւ Կոստանդնուպոլիս
Բուխարա – էջ 867
Բումբանիա երկիր – էջ 1244
Բջնի – էջ 395, 396, 397
Բրիսիա – էջ 1240
Բօլոնիա – էջ 771
Բօտօլիա – էջ 1240

Գաղար հաղաք – էջ 1001
Գադիրոն – էջ 841, 1167
Գազայ – էջ 128
Գալիա – էջ 1239
Գալիլիա – էջ 232, 316, 996, 1000, 1001
Գալիպօլի – էջ 855, 860
Գաղամ հաղաք – էջ 1001
Գաղատացոց գաւառ – էջ 227, 997, 1141
Գաղիա – էջ 994
Գամրաց երկիր – էջ 646
Գայիանաց դամբարան – էջ 392, 394
Գանգրա – էջ 108
Գանձակ – էջ 197, 198, 516, 524, 850
Գանձա – էջ 616, 1161, 1175, 1258
Գաոնի – էջ 154, 159, 930, 932, 933, 934, 934, 939
Գարդազիճէս (Գօրէկօ կղզի) – էջ 1241
Գարդմանք – էջ 359
Գարթաճինէի երկիր – էջ 1244
Գարինդրիա – էջ 1240
Գաւթացոց երկիր – էջ 90

Գեանդման գաւառ – էջ 848
Գեթսէմանիի պարտեզ – էջ 597
Գեղամայ երկիր – էջ 525, 642, 802, 850
Գեղարդ – էջ 150, 152, 158, 851, 1247, 1258
Գենեսթարեայ ծով – էջ 1001
Գետարգել Սուրբ Նշան – էջ 12, 23, 34, 43, 50, 58, 64, 72, 80, 120, 145, 182, 186, 369, 378, 388
Գետիկ – էջ 196, 1132, 1137
Գերաս – էջ 1002
Գերմանացւոց աշխարհ – էջ 249, 415, 452, 597, 1191, 1239
Գիգուիգայ – էջ 1241
Գիլան – էջ 847
Գիս – էջ 360
Գիսկուղա խաղաք – էջ 1001
Գլակայ վանք (Մշոյ սուրբ Կարապետ) – էջ 211, 580
Գլաձոր – էջ 12, 23, 43, 50, 58, 64, 73, 81, 117, 146, 165, 176, 186, 369, 379, 389, 875
Գուդոյ կղզի – էջ 295
Գոթացւոց երկիր – էջ 20, 121, 126
Գողգոթա – էջ 1248
Գողթան գաւառ – էջ 124, 158, 243, 262, 282, 366, 515, 805
Գորիս – էջ 683
Գուագէ կղզի – էջ 1241
Գուգարք – էջ 1032
Գուլփէ – էջ 800
Գումանայ կղզի – էջ 1241
Գուպա կղզի – էջ 1241, 1244
Գուրհամու գեղջ – էջ 412
Գրենադա (Պէդիգայ) – էջ 1203
Գրիգորուպօլիս – էջ 1256
Գօլնապատ – էջ 848
Գօմաղրա կղզի – էջ 1244
Գօմէսի երկիր – էջ 1240
Գօտէկօ կղզի – էջ 1241
Գօրատարա – էջ 851

Դաբրօպօնիա կղզի – էջ 1240
Դադիվանք – էջ 684
Դալաս – էջ 691, 692
Դաղմատացւոց կղզի – էջ 217
Դամասկոս – էջ 1000, 1142, 1145
Դանիա – էջ 1240
Դանիսոյ գեղջ – էջ 120
Դաստիխէչ – էջ 46
Դարանաղեաց գաւառ – էջ 195, 868
Դաւարիգա կղզի – էջ 1245
Դերջենան – էջ 195
Դիզակ – էջ 683
Դիզափայտ – էջ 122, 358
Դիլէ կղզի – էջ 1240
Դուին – էջ 133, 237, 364, 966, 1011, 1032, 1175, 1195, 1233
Դրազարկ – էջ 527, 550
Դրոատա – էջ 862

Եալպուզ լեառն – էջ 153
Եամագա – էջ 1241
Եամպօլիէ – էջ 997
Եգիպտոս – էջ 99, 104, 108, 121, 194, 216, 227, 264, 284, 294, 409, 426, 466, 790, 811, 814, 829, 842, 1002, 1208, 1215, 1219, 1241
Եդեսիա – էջ 136, 164, 416, 443, 463, 471, 489, 689, 691, 692, 1155
Եզնկայ – տե՛ս Երզնկայ
Եթովպիա – էջ 996, 1004
Ելեւթորոյպօլիս – էջ 113
Ելիսպօլիս – էջ 1146
Ելուպօլիս – էջ 20
Եկատերինօդար – էջ 1249
Եկբատան – էջ 845
Եկեղեաց գաւառ – էջ 195, 401, 704, 868
Եղավանք – էջ 652
Եղեգաց գետ – էջ 278
Եղեգիս – էջ 1155
Եղվարդ – էջ 102, 850, 938
Եմաւուս – էջ 388, 830
Ենկիճայ գիւղ – էջ 157
Եպիմեփէս խաղաք – էջ 212, 320
Ետրենէ – էջ 856
Երապօլիս – էջ 24, 81, 121, 176, 370, 380, 391, 814
Երասխ – էջ 851, 852, 856
Երդմնէք – էջ 659, 662
Երեւան – էջ 28, 156, 394, 395, 398, 407, 718, 767, 769, 801, 802, 805, 850, 853, 930, 1106, 1155, 1157, 1158, 1166
Երզնկա – էջ 343, 351, 482, 701, 704, 868, 983
Երիխով – էջ 232, 233, 273, 287, 291, 292, 948, 1002, 1098
Երնջակ – էջ 424, 550, 1024
Երուսաղէմ – էջ 17, 27, 44, 53, 54, 78, 96, 98, 108, 113, 115, 122, 123, 125, 126, 128, 130, 134, 135, 137, 187, 226, 229, 230, 232, 233, 236, 263, 267, 268, 272, 273, 275, 276, 279, 280, 287, 288, 291, 294, 308, 310, 312, 313, 314, 319, 320, 352, 358, 362, 387, 393, 419, 433, 439, 444, 449, 450, 455, 458, 512, 532, 535, 540, 564, 566, 568, 581, 604, 607, 614, 654, 714, 764, 783, 796, 798, 815, 830, 825, 831, 834, 887, 948, 961, 968, 996, 997, 998, 999, 1000, 1001, 1003, 1005, 1012, 1034, 1036, 1097, 1116, 1141, 1147, 1172, 1181, 1206, 1233, 1250
Եւգադարան կղզի – էջ 1241
Եւդոկիա – էջ 805, 1194
Եւթրակիա – էջ 860
Եւրոպա – էջ 1200, 1203, 1239
Եփեսոս – էջ 27, 102, 103, 117, 213, 258, 261, 266, 282, 307, 309, 310, 374, 470, 823, 948, 998, 1007, 1185, 1186, 1224
Եփրատական նահանգ – էջ 416
Եփրատ – էջ 798

Ջելանդիա – էջ 1240
Ջեմեի գաւառ – էջ 133
Ջեմոնի եկեղեցի – էջ 10, 11, 22, 32, 41, 48, 57, 63, 71, 79, 98, 144, 163, 172, 181, 184, 185, 368, 377, 385
Ջմիւռնիա – էջ 125, 146, 176, 187, 241, 263, 283, 805, 998, 1031
Ջոբայ վանք – էջ 40, 101

էլիպսալիս (Աւեգական հաղաք) – էջ 275
էնկելի յեղկիր – էջ 62
էջմիածին – էջ 26, 27, 38, 57, 70, 93, 141, 152, 156, 192, 226, 253, 256, 306, 324, 329, 335, 336, 342, 352, 366, 367, 372, 373, 374, 382, 383, 392, 393, 394, 395, 402, 410, 412, 424, 430, 432, 434, 443, 446, 448, 450, 452, 454, 456, 462, 464, 478, 480, 486, 493, 494, 496, 506, 512, 516, 570, 574, 610, 614, 632, 634, 648, 662, 684, 688, 690, 718, 770, 774, 782, 785, 798, 804, 806, 816, 818, 820, 824, 825, 828, 840, 849, 850, 851, 856, 869, 872, 882, 888, 892, 904, 905, 929, 931, 935, 936, 937, 938, 940, 964, 970, 996, 1004, 1012, 1016, 1024, 1040, 1045, 1046, 1049, 1053, 1057, 1058, 1059, 1060, 1062, 1066, 1068, 1070, 1072, 1074, 1078, 1084, 1088, 1091, 1093, 1102, 1118, 1132, 1134, 1159, 1160, 1161, 1162, 1163, 1165, 1166, 1178, 1184, 1186, 1198, 1200, 1206, 1214, 1220, 1222, 1228, 1251, 1252, 1255, 1256, 1258, 1260
էվրափայ – էջ 1245
էֆուրօ հաղաք – էջ 1239

Թաբովր լեռ – էջ 318, 540, 607, 610, 730, 796, 1001
Թանահատի վանք – էջ 400, 854
Թարագուիլ կղզի – էջ 1241
Թարեան – էջ 1245
Թաւրիզ – էջ 28, 423, 698, 731, 850, 854, 856, 1163
Թեբայիդա – էջ 108, 130, 1004
Թեբիա – էջ 285
Թեկուա – էջ 318
Թեսաղոնիկէ – էջ 13, 24, 34, 35, 51, 59, 65, 73, 74, 82, 120, 125, 126, 177, 371, 380, 390, 794, 805, 997
Թէհրան – էջ 848
Թէոդուպօլիս – էջ 199, 342
Թիւատիրիա – էջ 998
Թիւրակէ – էջ 962
Թիֆլիս – էջ 171, 174, 192, 851
Թլկուրան աւան – էջ 403, 1218
Թլպաշար – էջ 415
Թոխաթ – էջ 716, 798, 828, 922, 1153
Թորգոմայ տուն – էջ 654, 656, 1180
Թումաղրա կղզի – էջ 1245
Թունուզ (Պարպարիա) – էջ 1240
Թուպակուա կղզի – էջ 1241
Թուռնավիպա կղզի – էջ 1244
Թրակիա – էջ 1146, 1205

Իզմիր – էջ 870, 940
Իլախաց աշխարհ – էջ 967
Իլով – էջ 446, 447, 969, 972, 1115, 1117, 1118, 1162
Իլովացոց երկիր – էջ 154
Իկոնիա հաղաք – էջ 100, 242, 294
Ինդոս – էջ 1146
Իսպանիա – էջ 387, 808, 830, 1234
Իսրայէլ – էջ 97, 229, 415, 532, 598, 668, 735, 827, 829, 960, 1147, 1169
Իտալիա – էջ 172, 1190, 1209, 1240

Լադոնայ գետ – էջ 863
Լամսակ – էջ 131
Լարանցոյ – էջ 144
Լատդիկէ – էջ 125, 998
Լաւի – էջ 198
Լեհաստան – էջ 446, 1118, 1240
Լիբանան – էջ 1146
Լիբերացոց գաւառ – էջ 124
Լիբիա – էջ 113, 1203, 1239
Լիդիա – էջ 106, 124, 833
Լիդուվանիա երկիր – էջ 1240
Լիմ – էջ 647, 648, 731
Լիման – էջ 1239
Լիոյ հաղաք – էջ 246
Լիպսալիս հաղաք – էջ 294
Լիւսնիա – էջ 1240
Լիվոնոյ – էջ 762, 1234
Լուգայէ կղզի – էջ 1233
Լուսկվարտեայ – էջ 34, 166, 176, 370, 380
Լուսաւորչի դամբարան – էջ 868
Լվով – էջ 1009, տե՛ս եւ Իլով
Լօռի – էջ 850

Խազամատ – էջ 388
Խազրաց երկիր – էջ 358
Խախ գիւղ – էջ 1206
Խաշուտ – էջ 16, 17
Խաչեն – էջ 140, 199
Խաչիկ հօրն վանք – էջ 342
Խառաբաստայ – էջ 127, 166
Խարբերդ – էջ 662, 1155
Խարտիշարի վանք – էջ 581
Խէշտ գիւղ – էջ 847
Խլաթ – էջ 198, 585
Խնծորի գիւղ – էջ 643, 646
Խնկելոյ ձոր – էջ 804
Խոտանան գիւղ – էջ 411
Խորասան – էջ 854
Խորին Աստրիհ – էջ 201
Խոր վիրապ – էջ 12, 81, 94, 110, 176, 236, 370, 379, 386, 545, 566, 769, 1010, 1039, 1172
Խուժաստան – էջ 247, 848, 1247
Խօեայ դաշտ – էջ 140
Խօշաբ – էջ 1163

Ծագաձոր – էջ 683
Ծաղկունեաց ձոր – էջ 396
Ծարայ երկիր – էջ 684
Ծէպուտա կղզի – էջ 1241
Ծիծեռնայ խաչ – էջ 12, 23, 33, 43, 50, 58, 64, 72, 80, 114, 145, 165, 182, 186, 369, 378, 388
Ծնէի գետ – էջ 1241
Ծով դղեակ – էջ 415
Ծոփաց գաւառ (Զմշկածագ) – էջ 1141
Ծուր – էջ 811

Կազբից ծով – էջ 411
Կալասեռ – էջ 140, 141, 142
Կալէդէսին (Ֆրանսիայի մաս) – էջ 1238
Կալիանուսկի գիւղ – էջ 1028
Կալկաթա – էջ 1090
Կախէթ – էջ 385, 1161
Կամախ – էջ 614, 868

Կամէնից – էջ 902, 967
Կամպոն – էջ 246
Կանայ – էջ 33, 378, 388
Կանդակէ տաճար – էջ 1210
Կանճէ գետ – էջ 1240
Կապադովկացւոց գաւառ – էջ 102, 104, 115, 248, 257, 263, 281, 295, 310, 312, 321
Կասկատիա – էջ 124, 215
Կարբի – էջ 253, 254, 365, 802, 805, 806, 915, 1159, 1166
Կարին – էջ 195, 212, 679, 966, 1032
Կարճաւան – էջ 412, 958
Կարմրանիա – էջ 143
Կաս – էջ 161, 169, 199, 938
Կարհեդոն – էջ 243
Կալկաս – էջ 1146
Կափոսիա – էջ 928
Կաֆա – էջ 419, 422, 717, 769, 1046, 1203, 1205, 1206, 1207
Կեդրոնեան ձոր – էջ 1100
Կեսարիա – էջ 112, 118, 119, 223, 248, 257, 263, 265, 281, 295, 310, 312, 321, 386, 740, 741, 996, 1000, 1011
Կեսարիա Կապադովկացւոց – էջ 135
Կեսարու Փիւնիկեայ – էջ 130
Կիլիկիա – էջ 14, 25, 35, 52, 66, 74, 91, 134, 178, 199, 200, 326, 354, 409, 435, 445, 469, 615, 621, 731, 808, 812, 815, 866, 961, 963, 1022, 1217, 1255
Կիպրոս – էջ 94, 109, 122, 138, 230, 856, 1186
Կիսդրիա – էջ 1240
Կիւրեն – էջ 118, 136, 1004
Կլաւոնիա աշխարհ – էջ 1028
Կոլոլով – էջ 1207, 1214
Կոկիսոն – էջ 1225, 1226
Կողոնիա – էջ 128, 386, 431, 432
Կողոսացւոց բաղաք – էջ 107, 997
Կողբիս (Գօլբիս) – էջ 865
Կոմիդեա բաղաք – էջ 356
Կոստանդնուպօլիս – էջ 17, 19, 27, 103, 104, 116, 129, 154, 158, 184, 203, 215, 219, 223, 230, 250, 257, 258, 259, 260, 265, 266, 263, 281, 294, 295, 306, 307, 308, 310, 311, 312, 314, 315, 316, 318, 319, 382, 410, 611, 614, 619, 689, 690, 699, 703, 710, 717, 741, 766, 804, 805, 808, 815, 822, 223, 859, 866, 886, 942, 948, 991, 993, 996, 997, 1007, 1014, 1115, 1125, 1164, 1185, 1187, 1189, 1207, 1218, 1224, 1225, 1226, 1227, 1237, 1242, 1253, 1254, 1261, 1262
Կոտայբ – էջ 102, 412, 805
Կորնթոս – էջ 636, 812, 997
Կորոդիմոյ գիւղ – էջ 132
Կուխի գիւղ – էջ 93, 140
Կրէջիա – էջ 1240
Կրետէ կղզի – էջ 36, 110, 137, 1203
Կրուխոր – էջ 303

Հալապ – էջ 203, 460, 941, 1129, 1131
Հաղարծին – էջ 851
Հաղբատ – էջ 196, 245, 310, 551, 552, 851, 1073, 1074, 1138
Հաճն – էջ 873, 874, 878
Համիթ – էջ 588, 1117, 1124
Համշէն – էջ 738
Հայաստան – էջ 26, 93, 94, 95, 104, 107, 146, 198, 199, 263, 275, 293, 314, 334, 362, 364, 408, 410, 411, 544, 642, 653, 803, 818, 823, 848, 868, 883, 975, 984, 990, 992, 1004, 1038, 1074, 1127, 1132, 1141, 1160, 1169, 1171, 1172, 1176, 1180, 1240, 1251
Հայք գաւառ – էջ 917
Հաշտարխան – էջ 740, 810, 938
Հապաշաց երկիր – էջ 50, 1239, 1241
Հարանց Մեծ անապատ – էջ 854
Հարաւային ծով – էջ 1241
Հացունեաց խաչ – էջ 202, 250, 294, 818, 985, 1132, 1136, 1141, 1180
Հերակլի բաղաք – էջ 1214
Հերգէ – էջ 118
Հերդիոն – էջ 1014
Հերեթ գիւղ – էջ 917
Հերմոնի վանք – էջ 141, 142, 170, 487, 489, 730, 796
Հիպերիոնիա – էջ 1239
Հնդկաց աշխարհ – էջ 138, 214, 275, 250, 293, 318, 798, 813, 884, 954, 980, 985, 1145, 1210, 1231, 1240, 1241, 1252
Հոնաց աշխարհ – էջ 252, 361
Հոռոմոս – էջ 203, 207
Հոռոմոց աշխարհ – էջ 131
Հռաֆել բաղաք – էջ 985
Հռիփսիմեանց դամբարան – էջ 392, 394
Հռոմ – էջ 9, 19, 20, 34, 41, 65, 73, 77, 105, 108, 112, 115, 119, 121, 123, 126, 132, 135, 136, 146, 154, 202, 214, 215, 216, 217, 224, 237, 241, 243, 246, 250, 283, 294, 295, 354, 364, 374, 375, 387, 764, 870, 943, 994, 997, 1004, 1014, 1026, 1028, 1123, 1133, 1137, 1172, 1219, 1226, 1251, 1254
Հռոմկլայ – էջ 416, 461, 1219
Հրէաստան – էջ 24, 51, 195, 370, 379, 825, 996, 999, 1000, 1004, 1184, 1240
Հրմուզ – էջ 411
Հօլանտիա – էջ 1240
Հօյու – էջ 240

Ձագ գիւղ – էջ 69
Ձիթենեաց լեռ – էջ 362
Ձորագեղ – էջ 352, 394, 804

Ղազախ – էջ 850
Ղազբին – էջ 804, 852
Ղալաթիա – էջ 334, 1006, 1254
Ղալասար – էջ 569, 572
Ղայտուն – էջ 1194
Ղարաբաղ – էջ 140
Ղարամուրատ – էջ 39
Ղարասար (Կողոնիա) – էջ 432
Ղարասու – էջ 463, 471, 1043, 1046
Ղարս – էջ 62, 170, 397, 398, 850, 851
Ղափան – էջ 683
Ղիոն բաղաք – էջ 364
Ղումիշ – էջ 847
Ղրիմ – էջ 714, 718, 767, 768, 769, 1029, 1030, 1256
Ղօնիա – էջ 697, 700

Ճբաց աշխարհ – էջ 392
Ճեսնու գաւառ – էջ 344
Ճէզայիր – էջ 1240
Ճէլարա – էջ 1239
Ճինիվիզու երկիր – էջ 1243

Մալհաւօ կղզի – էջ 1241
Մալուգէի կղզիին – էջ 1245
Մակալիաձէս նեղուց – էջ 1241
Մակեդոնիա – էջ 154, 423, 426, 997, 1209
Մակուա բերդ – էջ 802
Մաղալիաձու ծով – էջ 1245
Մաղասաբերդ – էջ 802
Մաղարդավանք – էջ 491, 492
Մաղրիպա – էջ 1240
Մաճառաց տուն – էջ 1240
Մամուեստիա – էջ 197, 1022
Մայիամայ խաղաք – էջ 20, 375
Մանանաղի գաւառ – էջ 195
Մանծկերտ – էջ 13, 24, 35, 44, 51, 59, 65, 74, 82, 128, 147, 166, 177, 371, 380, 390
Մանկերովթ – էջ 1004
Մանճըլըխ – էջ 47, 54
Մանուաց կղզիք – էջ 858
Մաշատ – էջ 847, 1232
Մաշկերտ – էջ 809, 814
Մաշկեւոր – էջ 329, 331, 333
Մասանդանայ խաղաք – էջ 1004
Մասիս – էջ 156
Մատնավանք – էջ 581, 583, 585
Մարաթա – էջ 826
Մարաղա – էջ 780
Մարանձօ գետ – էջ 1241
Մարաց աշխարհ – էջ 812
Մարանի լեառն – էջ 1028
Մարդաղաւնեաց սուրբ Նշան – էջ 684
Մարզուան – էջ 411, 414
Մարղարիթա կղզի – էջ 1281
Մարք – էջ 805, 1168
Մարօ գետ – էջ 1244
Մելիտինէ – էջ 249
Մելիքի խարվանսարայ (Գանձա) – էջ 616
Մեծ Կողմանք – էջ 361
Մեծ Հայք – էջ 195, 361
Մեծոփայ վանք – էջ 23, 33, 43, 50, 58, 64, 73, 81, 117, 146, 165, 176, 186, 370, 379, 390, 676, 831
Մեղրի – էջ 777, 958
Մեռոնիոս գիւղ – էջ 1201, 1204
Մերիոն խաղաք – էջ 242
Միջագետք – էջ 124, 201, 249, 275, 403, 710, 1155, 1218
Միւռոն խաղաք – էջ 244, 984
Մլուխէ կղզի – էջ 1241
Մխիթարի վանք – էջ 1254
Մոթոն – էջ 811
Մծբին – էջ 494
Մոկաց երկիր – էջ 1164
Մովաբու երկիր – էջ 829
Մութասումէ – էջ 1246
Մուղանու դաշտ – էջ 851, 852, 856, 855
Մուղնի – էջ 890, 938
Մուշ – էջ 892, 1150
Մուշաղբիւր գիւղ – էջ 1249, 1252
Մուշտաճէ կղզի – էջ 1240
Մուրատսու (Եփրատ) – էջ 798
Մսր – էջ 1209, 1216
Մօսկով – էջ 153

Յիլեթիոն – էջ 1146
Յոհաննավանք (Աւազածոտն) – էջ 239, 251, 252, 253, 254, 256, 324, 326, 327, 328, 329, 353, 365, 366, 781, 786, 787, 800, 806, 854, 1051, 1054, 1166
Յոհաննավանք (Սուչի) – էջ 224
Յոպպէ – էջ 1001
Յովտապատ – էջ 1001
Յորդանան – էջ 224, 672, 869, 1001
Յունաց տուն – էջ 157, 966, 1172, 1240

Նաբան – էջ 1145
Նազարէթ – էջ 829, 830
Նախիջեւան – էջ 734, 854, 855, 856, 1111
Նարեկայ վանք – էջ 232, 488, 489, 491, 494, 497, 504, 505, 506, 507, 508, 511, 512, 515, 519, 520, 523, 525, 1168
Նենգրան – էջ 103, 250
Նեպրա գետ – էջ 1250
Նէոյ Կեսարիա – էջ 213, 307, 308
Ներդուլ խաղաք – էջ 23, 58, 65, 81, 146, 176, 370, 379, 389
Նէապօլիս – էջ 1028
Նէոյկեսարիա – էջ 107, 251, 257, 258, 306, 307
Նիգարուկուայ – էջ 1241
Նիկիա – էջ 14, 19, 25, 35, 44, 45, 52, 59, 60, 66, 74, 91, 102, 116, 132, 147, 167, 178, 188, 217, 296, 309, 372, 373, 381, 391, 457, 470, 821, 946, 948, 1017, 1109, 1110, 1185, 1196
Նիկոմիդիա – էջ 94, 95, 96, 102, 111, 115, 137, 224, 243, 386, 668
Նիկրիդարում – էջ 1240
Նինուէ – էջ 225, 1026
Նկարինա ուխտ – էջ 211, 221, 238
Նորագաւիթ – էջ 141, 152, 159, 161
Նորագեղ – էջ 191
Նոր Գետիկ – էջ 198
Նոր Պօնիսինսի ծովեզր – էջ 1239
Նոր Ջուղայ – էջ 31, 461, 804, 843, 845, 979, 982, 984, 1057, 1198, 1252
Նումիտիան – էջ 1240
Նփրկերտ – էջ 241
Նօխի – էջ 1010

Շաթաթ գետ – էջ 1004
Շահապունեաց ձոր – էջ 140
Շաղգամք – էջ 195
Շաղկերտ – էջ 805
Շամախի – էջ 585, 1161
Շամբոյ – էջ 158, 1059, 1060
Շամիրամայ բլուր – էջ 156
Շամքոր – էջ 198, 526

Նատիկոյ անապատ – էջ 93, 141, 142, 256, 278, 1023, 1024, 1026
Նարժի գիւղ – էջ 1198
Նարուրայ դաշտ – էջ 801
Նէնեւուշ – էջ 683, 686
Նիրազ – էջ 848, 1234
Նիրակ – էջ 209
Նողակաթ Ս. Էջմիածին – էջ 17, 94, 236, 395, 540, 541, 975
Նոռոթ – էջ 335, 336, 337, 1019, 1024
Նօշ – էջ 983, 1053, 1057, 1059, 1166

Ոգուստա հաղաբ – էջ 247
Ոմանիա – էջ 1028
Ոմերտիացւոց աշխարհ – էջ 250
Ոմրիկան գիւղ – էջ 614
Ոնիայ տաճար – էջ 1004
Որբանոս հաղաբ – էջ 293
Ունկարիա – էջ 1240
Ուռհա – էջ 104, 105, 110, 202, 203, 249, 262, 282, 993, 1097, 1155, 1170
Ուռում – էջ 793
Ուսկուտար – էջ 858
Ուրապայ հաղաբ – էջ 1241
Ուրծ – էջ 207
Ուրմիա – էջ 240

Զարհափան Սուրբ Աստուածածին (Կաֆա) – էջ 1206, 1277
Զէկմէճէ – էջ 856
Զմշկածագ – էջ 1141
Զող – էջ 358
Զոռնամոռիա – էջ 1249, 1250

Պազարճուխ – էջ 798
Պալխ հաղաբ – էջ 1230
Պաղեստին – էջ 118, 119, 265, 400, 1240
Պանդաւանբ – էջ 362
Պանիա հաղաբ – էջ 1145
Պանուգորի երկիր – էջ 1245
Պանփիւլիա – էջ 97, 384
Պատմոս կղզի – էջ 1031
Պարպարիա (Թունիս) – էջ 1240
Պարսկաստան – էջ 13, 25, 27, 35, 44, 51, 59, 74, 82, 105, 125, 126, 147, 165, 177, 202, 245, 248, 251, 294, 314, 371, 397, 423, 799, 800, 818, 843, 844, 845, 846, 847, 853, 856, 917, 986, 1057, 1058, 1132, 1136, 1141, 1160, 1168, 1180, 1216, 1234, 1240
Պարտաւ – էջ 358, 363, 364
Պաւէմիա – էջ 1240
Պեռեբուրգ – էջ 1256
Պէկօղլի թաղ ի Ղալաթիա (Կ. Պօլիս) – էջ 1006
Պէհեսնի ամրոց – էջ 415
Պէրգամոն – էջ 998
Պիդուրիկում – էջ 1239
Պիսիդոն – էջ 135, 136
Պիսիա – էջ 811
Պղատեայ հաղաբ Աթենացոց – էջ 812
Պուտում – էջ 154
Պուրկանիա – էջ 1239
Պոռւսա – էջ 143, 856
Պրապանձիա – էջ 1239
Պրաւիա – էջ 1240
Պրիդանական կղզիին – էջ 1239, 1240
Պօթիշան – էջ 448
Պօնօնիէնսէս – էջ 1239
Պօրգուէնիա – էջ 1241
Պօռնէ կղզի – էջ 1241

Ջուլամերկ – էջ 1163
Ջուղա – էջ 37, 203, 988, 1160, 1163

Ռապա – էջ 415
Ռինկոր – էջ 1168
Ռնդամալ գիւղ – էջ 396
Ռշտունեաց գաւառ – էջ 519, 524
Ռուզաց աշխարհ – էջ 135, 333, 344, 832, 938
Ռուբայ լերինն – էջ 12, 23, 43, 50, 58, 64, 72, 80, 114, 145, 165, 173, 182, 186, 369, 378, 388

Սաբա հաղաբ – էջ 250
Սալեոն – էջ 477, 480
Սալմաստ – էջ 572
Սալոնիկ – էջ 805
Սաղիմ – էջ 123, 835, տե՛ս Երուսաղէմ
Սաղմոսավանբ – էջ 484, 882
Սամաթիա – էջ 1253
Սամարիա – էջ 996, 1000
Սամոստիա հաղաբ – էջ 242
Սամուատ հաղաբ – էջ 127
Սանահին – էջ 403, 406, 571, 574, 851, 1220
Սան–եագօ կղզի – էջ 1244
Սանթա Մարթա – էջ 1244
Սանկալու (Կալկաթա) – էջ 1090
Սարմատիա – էջ 1059
Սարգիս վարդապետի դամբարան (Յոհաննավանբ, Կարբի) – էջ 253
Սարդիկէ – էջ 998, 1185
Սաւացւոց աշխարհ – էջ 242
Սամսոնիա – էջ 1240
Սգոնիա – էջ 1239
Սեաւ լեառն – էջ 1227
Սեբաստիա – էջ 20, 45, 117, 121, 133, 134, 136, 231, 243, 246, 271, 290, 313, 342, 375, 581, 582, 791, 834
Սելանիկէ – էջ 997
Սելեւկիա – էջ 1145
Սեղուի լեռն – էջ 558
Սեջով – էջ 399, 441
Սերմիայ գաւառ – էջ 95
Սեփովր – էջ 1000
Սեւան – էջ 364, 642, 992
Սէգուէի երկիր – էջ 1244
Սէյտապատ – էջ 954
Սիկիլիա կղզի – էջ 214, 241, 283, 294, 1219, 1246
Սինա անապատ – էջ 415
Սինդոն – էջ 224, 262
Սիսական լեառն – էջ 12, 19, 23, 43, 50, 58, 64, 72, 80, 101, 114, 145, 165, 173, 182, 186, 369, 378, 385, 388, 976
Սինոռա գիւղ – էջ 1028

Սինոպ հաղաք – էջ 241
Սիոն – էջ 26, 40, 51, 53, 141, 228, 229, 352, 370, 379, 418, 433, 458, 494, 528, 597, 684, 1025, 1221, 1247
Սիոն ամրոց – էջ 24
Սիս – էջ 213, 334, 550, 577, 579, 767, 874
Սիսական ճահճագ – էջ 400, 411, 412, 980, 990, 1058
Սիրակուսայ – էջ 109
Սիւղի վանք – էջ 253, 806
Սիւնիք – էջ 45, 196, 219, 362, 410, 441, 489, 797, 980, 986, 1059, 1103, 1112, 1141, 1180
Սինապ հաղաք – էջ 99
Սկեւռա – էջ 497
Սկիւթոյպոլիս – էջ 104, 1000
Սղերթ – էջ 386
Սուղի վանք – էջ 224
Սուվէու – էջ 1240
Սուր լեառն – էջ 58, 64, 72, 165, 175, 186, 386
Սուր ծով – էջ 1245, 1246
Սուրակուսայ հաղաք – էջ 117
Սուրան – էջ 106
Սուրբ Աղբկերտ – էջ 586
Սուրբ Ամենափրկիչ յԱռընճկուս – էջ 656
Սուրբ Ամենափրկիչ ի Նոր Ջուղայ – էջ 845, 982
Սուրբ Անանիա Առաքել յերևան – էջ 156, 407, 411, 412
Սուրբ Անանա
– *յԵւդոկիա – էջ 1196*
– *ի Կաֆայ – էջ 714*
Սուրբ Առաքել ի Հերմոն – էջ 170
Սուրբ Աստուածածին
– *յԱղթամար – էջ 570*
– *յԱշոտ գիւղ – էջ 632*
– *յԱշտարակ – էջ 192*
– *յԱրղնի – էջ 204, 785*
– *յԱւագ անապատ – էջ 672, 1130*
– *յԱֆլիսցիխէ – էջ 638*
– *ի Բագնայր – էջ 205, 206, 207, 208, 209, 210*
– *ի Բերթատակ – էջ 526*
– *ի Բջնի – էջ 395, 396, 397*
– *յերդմնէք – էջ 662*
– *յէջմիածին – էջ 394*
– *յիլով – էջ 447, 1118*
– *ի Խնծորի գիւղ – էջ 646*
– *ի Կարս – էջ 169*
– *ի Կաֆա – էջ 714, 1206, 1207*
– *ի Կողոնիա – էջ 432, 433*
– *ի Հալապ – էջ 1131*
– *ի Ղարամուրատ – էջ 47*
– *ի Ղօնիա – էջ 700*
– *ի Ղրիմ – էջ 768, 769*
– *ի Մակեդոնիա – էջ 426*
– *ի Մաղարդավանք – էջ 492*
– *ի Մատնավանք – էջ 585*
– *ի Մարաղա – էջ 780*
– *ի Մարգուան – էջ 411, 414*
– *ի Նորագաւիթ – էջ 153*
– *ի Նոր Ջուղա – էջ 1252*
– *ի Շատիկա վանս – էջ 1024*
– *Շէնքուշ – էջ 686*
– *ի Շոռոթ – էջ 337, 1024*
– *ի Սանահին – էջ 407*
– *ի Սեջով – էջ 401*
– *ի Սիւնիք – էջ 1228*
– *ի Սուրբ Խաչիկ Հօր վանս – էջ 738*
– *ի Վան – էջ 715*
– *ի Տայշող – էջ 817*
–*ի Տփղիս – էջ 1138*
– *ի Քանաքեռ – էջ 450*
– *ի Քռնա – էջ 743*
– *տեղն անյայտ – էջ 1149, 1150*
Սուրբ Բարդուղիմէոս առաքեալի վանք – էջ 1117
Սուրբ Գայանէ յէջմիածին – էջ 156, 394, 1059, 1162
Սուրբ Գեղարդավանք – էջ 69, 70
Սուրբ Գերեզման յԵրուսաղէմ – էջ 460, 969
Սուրբ Գէորգ
– *յԱռընճկուս – էջ 648*
– *ի Դաստիխէ – էջ 54*
– *ի Լիմ – էջ 648*
– *ի Ջորագիւղ – էջ 394*
– *ի Մաղարդավանս – էջ 492*
– *ի Նորագաւիթ – էջ 152*
– *ի Նորագիւղ – էջ 191*
– *ի Նոր Ջուղա – էջ 984*
– *ի Սամաթիա (Կ. Պօլիս) – էջ 1254*
– *ի Քաշոտ – էջ 979*
Սուրբ Գորգի վանք – էջ 24
Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ
– *յԱնկեղակոյտ – էջ 508*
– *ի Կալասեռ – էջ 140, 142*
– *ի Ղալաթիա – էջ 334*
– *ի Յոհանավանք – էջ 253*
– *ի Նորագաւիթ – էջ 152*
– *ի Շահապունիք – էջ 140*
– *ի Շոռոթ – էջ 337, 1024*
Սուրբ Գրիգորի հաւարան ի Հերմոնի վանս – էջ 489
Սուրբ Երեմիա ի Յոճանավանք (Կարբի) – էջ 253
Սուրբ երից Մանկանցն
– յԱսպիսնակ – էջ 676
– յԻլանլու – էջ 55, 63
Սուրբ Երկու Երեսնի յԵրեւան – էջ 395
Սուրբ Երորդութիւն
– *յերզնկա – էջ 704*
– *տեղն անյայտ – էջ 1184*
Սուրբ Եւստաթէի աթոռ (Տաթեւ) – էջ 698
Սուրբ Ջօրավար (Երեւան) – էջ 1106
Սուրբ Թադէի վանք յԱղբակ – էջ 200, 722
Սուրբ Թադէոս առաքեալ յԱկանց – էջ 664
Սուրբ Թորոս – էջ 62
Սուրբ Թումա առաքեալ Գողթան (յԱգուլիս) – էջ 158, 515, 910, 1158
Սուրբ Լուսաւորչի աթոռ – էջ 158, տե՛ս եւ Սուրբ էջմիածին
Սուրբ Խաչ
– *յԱղթամար – էջ 570*
– *յԱնկիւրիա – էջ 1201*

– *ի Ղրիմ – էջ 714*
– *ի Վարագ – էջ 1126*
Սուրբ Խաչ կղզի – էջ 1241
Սուրբ Խաչիկ ճօր վանք ի Համշէն – էջ 737, 738
Սուրբ Ծիրանաւոր ի Նորագաւիթ – էջ 153
Սուրբ Կաթողիկէ
– *յերզնկա – էջ 351*
– *յերեւան – էջ 395, 1157*
– *յէջմիածին – էջ 265, 285, 408, 409, 410*
– *ի Կարբի – էջ 253, 366, 787*
– *ի Վանդիր – էջ 585*
– *տեղն անյայտ – էջ 592*
Սուրբ Կարապետ
– *յԱպրակունիս – էջ 1068*
– *ի Մուշ – էջ 211, 580, 1150, 1242*
– *յերնջակ – էջ 424, 550*
– *ի Խարտիշար – էջ 581*
– *ի Հոռոմոս – էջ 207*
– *ի Կարբի (Յոհաննավանք) – էջ 252, 253, 254, 255, 328, 330, 366, 859, 1166*
– *ի Նորագաւիթ – էջ 153*
– *ի Շէնքուշ – էջ 686*
Սուրբ Կիրակոս
– *յԱմիթ – էջ 202*
– *յերզնկա – էջ 482*
Սուրբ Հազարբիւրաց ի Կուբի – էջ 140
Սուրբ Հռիփսիմէ
– *յէջմիածին – էջ 156, 394, 1059, 1162*
– *ի Հալէպ – էջ 460*
Սուրբ Հրեշտակապետաց
– *յԱստապատ – էջ 1006*
– *յերուսաղէմ – էջ 456*
– *ի Թիֆլիս – էջ 174*
Սուրբ Ղազար ի Վէնետիկ – էջ 1255
Սուրբ Մատթէոս Աւետարանիչ ի Յոհաննավանք – էջ 253
Սուրբ Մարթայու երկիր – էջ 1241
Սուրբ Միխայէլ ծովախորշ – էջ 1241
Սուրբ Մկրտիչ ի Սալեռն – էջ 480
Սուրբ Յակոբ
– *յԱկանց – էջ 664*
– *յերուսաղէմ – էջ 450, 512, 970*
– *ի Կափոսիս – էջ 929*
– *ի Հաճն – էջ 874, 876*
– *ի Զորագիւղ – էջ 394*
– *ի Շոռոթ – էջ 337*
Սուրբ Յարութիւն յերուսաղէմ – էջ 98, 444, 512, 969
Սուրբ Յովհաննէս Մկրտիչ
– *ի Խաշուտ – էջ 16, 17*
– *ի Մեղրի – էջ 777*
– *տեղն անյայտ – էջ 1228*
Սուրբ Յովհաննու Մկրտչի խորան ի Ս. էջմիածին – էջ 394
Սուրբ Նահատակ ի Նորագաւիթ – էջ 153
Սուրբ Նիկողայոս
– *յԱմասիա – էջ 419*
– *յԱստապատ – էջ 995*
Սուրբ Նշան
– *յԱւագ անապատ – էջ 672, 1130*
– *ի Գետարգել – էջ 378, 388*
– *ի Հաղբատ – էջ 1072*
– *ի Ղրիմ – էջ 718*
– *ի Շահապունեաց – էջ 140*
– *ի Սաղմոսավանք – էջ 882*
– *ի Վարագ – էջ 119, 222, 237, 298*
– *տեղն անյայտ – էջ 978*
Սուրբ Պանդալեոն ի Յովհաննավանք – էջ 253
Սուրբ Պարսամ ձգնաւոր ի Յոհաննավանք – էջ 253
Սուրբ Պետրոս ի Հռոմ – էջ 154, 784, 870, 886
Սուրբ Պօղոս ի Հռոմ – էջ 154, 784, 870, 886
Սուրբ Սարգիս
– *ի Կաֆա – էջ 423*
– *ի Կ. Պոլիս – էջ 27, 620*
– *ի Ղալասար – էջ 572*
– *ի Նորագաւիթ – էջ 152*
– *ի Պազարճուխ – էջ 798*
– *տեղն անյայտ – էջ 69, 612, 1150*
Սուրբ Սէրոբէ – էջ 342
Սուրբ Սիմէոն թագաւոր յԱնկեղակոյտ – էջ 508
Սուրբ Սիովն ի Յովհաննավանք – էջ 365
Սուրբ Ստեփաննոս
– *յԱսպիսնակ – էջ 676*
– *յԱստապատ – էջ 1006*
– *ի Կարին – էջ 679*
– *ի Կողոնիա – էջ 432*
– *ի Մաղարդավանք – էջ 492, 988*
– *ի Շահապունիք – էջ 140*
– *ի Շամբիձոր – էջ 158, 1059*
– *ի Տայշող – էջ 817*
– *ի Քանաքեռ – էջ 450*
– *տեղն անյայտ – էջ 510, 1010*
Սուրբ Ստեփաննոս Նախավկայի խորան ի Ս. էջմիածին – էջ 393
Սուրբ Ստեփաննոս Ուլնեցի ի Կիլիկիա – էջ 1013, 1015
Սուրբ Վարդանանք յԱրտամէտ – էջ 300, 301, 302, 304
Սուրբ Վարդանանք ի Խաչիկ ճօր վանս – էջ 738
Սուրբ Վերնատուն – էջ 444
Սուրբ Քառասնից ի Հալէպ – էջ 1131
Սուրբ Փրկիչ ի Վանդիր – էջ 585
Սուրբ Քառասնից ի Մակեդոնիա – էջ 426
Սուրբ Օգսէնտ ի Կաֆա – էջ 471, 714, 1046
Սուրխաթ – էջ 765, 769, 1025, 1029
Սպահան – էջ 37, 70, 396, 992, 1163, 1234, 1250, տե՛ս եւ Ասպահան
Սպանիա – էջ 1203, 1239
Սպանիօլա կղզի – էջ 1241, 1244
Սպատիա երկիր – էջ 1239
Սպեր – էջ 195, 734
Ստաթէի աթոռ (Տաթեւ) – էջ 411
Ստամպալ – էջ 423, 426, 620, 710, 717, 740, 741, 796, 804, 808, 857, 859, 883, 945, 1006, 1113, 1114, տե՛ս եւ Կոստանդնուպօլիս
Ստանազ գիւղ – էջ 1200
Սօլուս բաղաք – էջ 866
Սօֆիա – էջ 736

Վաղարշապատ – էջ 94, 152, 226, 236, 265, 285, 325, 354, 374, 408, 410, տե՛ս եւ էջմիածին
Վայոց ձոր – էջ 140, 489, 805
Վան – էջ 222, 303, 585, 706, 801, 831, 1160, 1163
Վանական վարդապետի վանք – էջ 481
Վանդեր անապատ – էջ 581, 583, 584
Վանէսֆէլտիայ – էջ 1240
Վաչէ իշխանի դամբարան ի Յովհաննավանս Կարբի – էջ 253
Վասպուրական – էջ 197, 199, 489, 1153
Վարագ – էջ 119, 222, 225, 237, 275, 279, 294, 298, 1126, 1163
Վարժի գիւղ – էջ 1143
Վերին վանք ի Քոնա – էջ 743
Վէնէծուելայ – էջ 1241
Վէնէտիկ – էջ 48, 478, 716, 717, 726, 771, 870, 1255
Վէսդէֆալիա – էջ 1240
Վիեննա – էջ 338
Վիրք, Վրացտուն – էջ 197, 198, 200, 206, 365, 408, 411, 412, 638, 769, 802, 990, 1131, 1136, 1161, 1240
Վրենտինիետ խաղաք – էջ 215
Վրէնդիս խաղաք – էջ 65

Տաթեւ – էջ 411, 774, 782, 908, 912, 940, 953, 958, 981, 1039, 1042, 1053, 1059, 1060
Տանկաց տուն – էջ 1240
Տայոց գաւառ – էջ 123, 831
Տայլող – էջ 815, 817
Տապարիա – էջ 830
Տարաւն – էջ 211, 580, 818, 985
Տարենու երկիր – էջ 1241
Տարիճ խաղաք – էջ 1000, 1001
Տարսոն – էջ 105, 134, 136, 244, 326, 332, 409, 435, 445, 469, 822, 823, 1151, 1218, 1237, 1255
Տէր Յոհաննէս աթոռակալի անապատ – էջ 439, 441
Տիբերիա – էջ 1000
Տիգրանակերտ – էջ 671, 710, 832
Տիզբոն – էջ 816
Տիրանաշէն – էջ 1208
Տիւրոս խաղաք – էջ 121, 224, 262, 283
Տոմա գիւղ – էջ 580
Տոռոմենեիայ – էջ 136, 241, 294
Տորոս – էջ 415
Տուզախ – էջ 851, 854
Տրայպլուս – էջ 1030
Տրապիզոն – էջ 1180
Տփխիս – էջ 851, 1135, 1138

Րիգօ կղզի – էջ 1244
Րոդուստուլայ խաղաք – էջ 127
Րութենիա (Ռուսիա) – էջ 1240

Ցղնա – էջ 366
Ցուրտաւ – էջ 1173, 1174, 1175, 1176, 1177
Ցոի խաղաք – էջ 356

Փայտակարան – էջ 1138
Փառագար – էջ 850
Փառան կղզի – էջ 1002
Փառիսոսայ վանք – էջ 364
Փաստանա աշխարհ – էջ 845
Փարփա գետ – էջ 1145
Փէրու երկիր – էջ 1245, 1246
Փիլատէլբիա – էջ 998
Փիլիպպէ խաղաք – էջ 997
Փիովրէնտիայ – էջ 1190
Փիսոն – էջ 798, 1145, 1146
Փիւնիկիայ – էջ 129
Փորթուգալու երկիր – էջ 1245
Փռիւգիա – էջ 997

Քալաթա – էջ 76
Քաղկեդոն – էջ 108, 227, 286, 362, 823, 856, 873, 948, 1011, 1140, 1141, 1178, 1187, 1188
Քաղկիք – էջ 962
Քանանացւոց երկիր – էջ 227, 829
Քանաւեռ – էջ 251, 254, 447, 450
Քաշուտ – էջ 971, 979
Քաջբերունեաց երկիր – էջ 664, 676, 1154
Քասաղ – էջ 253, 806
Քար ամրոց – էջ 415
Քարափոս – էջ 303
Քաւթաճիա – էջ 964
Քեաղատխաճա – էջ 856
Քեսուն – էջ 415
Քերսոն խաղաք – էջ 126
Քոբար – էջ 789
Քոդաց աշխարհ (Աւաղստան) – էջ 1161
Քուրդոնի դաշտ – էջ 802
Քոնա – էջ 743, 780
Քրդաստուն – էջ 681

Օլախաց աշխարհ – էջ 333, 334
Օլիմպիա – էջ 865
Օշական – էջ 366, 395, 938
Օսմանցոց երկիր – էջ 930, 938
Օրլիանէ գետ – էջ 1244
Օրվանգզիրի երկիր – էջ 1231

Ֆէրոմանաո – էջ 1239
Ֆլանտրա – էջ 1239
Ֆլօրիա երկիր – էջ 1241
Ֆռանկաց տուն – էջ 1200
Ֆռանցիա – էջ 808, 1239
Ֆռանգօնիա – էջ 1240
Ֆրիսիա – էջ 1240

Ե

ԱՆՁՆԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՑԱՆԿ

Աբաս
– կթող Ագուանից, 552–596 թթ. – էջ 358
– Ա. Բագրատունի, թգւ 930–954 թթ. – էջ 14, 25, 91, 178, 371, 381, 391, 804
– եգիպտացի, ԺԱ դ. – էջ 194
– Ղուլի խան, 1663 թ. – էջ 804, 1116
– պարսից Շահ, 1736 թ. – էջ 847
Աբգար թգւ Հայոց, Ա դ. – էջ 9, 18, 19, 77, 94, 111, 171, 311, 320, 372, 374, 716, 993, 1169, 1170, 1250, 1251
Աբղաւ, սրբ ի Ներդով խաղաքէն – էջ 23, 24, 50, 58, 65, 73, 82, 176, 177, 187, 380, 390
Աբղամսեհ նհտ. – էջ 21, 135, 247, 262, 376
Աբղիշօ, սրբ – էջ 130, 167
Աբղիու
– մարգարէ – էջ 106
– եպս. – էջ 44, 51, 59, 147
Աբղլահ փաշա – էջ 850
Աբղլմելիհ
– խալիֆայ – էջ 867, 883
– ամիրա, Ը դ. – էջ 363
Աբղլմսեհ նհտ. – էջ 223, 282, 283
Աբղօ նհտ. – էջ 12, 13, 34, 65, 81, 130, 146, 166, 167, 370, 379, 389
Աբել Ադամորդի – էջ 405, 465, 516, 880
Աբեղես վաճառական – էջ 275
Աբեղեր թգւ – էջ 21, 148
Աբեռիկոն եպս – էջ 103
Աբեռիկոս սրբ – էջ 19, 77, 374
Աբիբաս նհտ. – էջ 19, 106, 213, 242, 374
Աբիմելիհ նհտ. – էջ 20
Աբիսակ, Աստուածաշնչում – էջ 466
Աբիսողոմ
– որդի Դաւթի – էջ 878, 979
– սարկաւագ, նհտ. – էջ 114, 220, 261, 282, 309, 378
– բարեպաշտ, ԺԷ դ., հարցումն առ Մատթէոս – էջ 1194, 1206
Աբիւեն, դիցք – էջ 841
Աբուբահր – էջ 361
Աբուդիմոս նհտ. – էջ 95
Աբուսայիդ բժիշկ – էջ 953, 1190, 1221
Աբրահամ
– Նահապետ – էջ 12, 23, 42, 50, 58, 64, 72, 73, 79, 119, 145, 146, 164, 173, 176, 182, 187, 302, 369, 375, 378, 388, 415, 426, 465, 528, 545, 608, 729, 736, 789, 817, 879, 971, 992, 1031, 1168, 1169
– ճգնաւոր – էջ 19, 374
– արդար – էջ 104
– երէց – էջ 249
– եպս Արտաւելից, նհտ. – էջ 117
– պրսկ եպս – էջ 20, 375
– սրկ. Վանդեանց քահանաներից, եդ. – էջ 110, 227, 374
– թարգմանչաց սերնդից, ե դ.. – էջ 1092
– եպս Մամիկոնէից – էջ 311, 357
– Ա. Աղբաթանեցի, կթղ Հայոց 607–615 թթ. – էջ 362, 1173, 1175, 1176, 1177, 1178
– դպիր, 1434 թ. – էջ 910
– ծաղկող N 1579, 1500 թ. – էջ 555, 556
– Անկիւրացի, ԺԵ դ., Ողբ վասն առմանն Ստամպօլու – էջ 712, 717
– 1576 թ. – էջ 678
– ծաղկող յերգմնէք N 1619, 1580 թ. – էջ 659, 662
– երէց, 1580 թ. – էջ 632
– քհյ, 1589 թ. – էջ 62
– քհյ, ԺՋ դ. – էջ 670
– 1657 թ., որդի Անտոն քհյի – էջ 640
– 1687 թ., աշխատաւոր ի Յոհաննավանք – էջ 254
– կր., 1687 թ. – էջ 246
– աբղ, 1694 թ. – էջ 140, 141
– ԺԷ դ. – էջ 324
– վրդ., 1723 թ. – էջ 1125
– Բ Խոշաբեցի, կթղ. Հայոց 1730–1734 թթ. – էջ 366, 860, 1198
– Գ Կրետացի, կաթողիկոս հայոց 1734-1737 թթ., Պատմութիւն – էջ 849, Պատմութիւն Անի քաղաքի – էջ 1205, նշում – էջ 924
– քհյ, 1743 թ., գրիչ ի Հալապ – N1710, էջ 941, 942
– վրդ., 1760 թ. – էջ 352
– 1779 թ. – էջ 222
– վրդ Աստապատցի – էջ 772, 940, 942
– վրդ, 1783 թ. – էջ 928
Աբօկ, ԺԸ դ. – էջ 660
Ագաթանգեղոս, Ի Պատմութենէն – էջ 309, 314, 506, 1010, 1141, 1248
Ագաթի, սրբ. նհտ.կ – էջ 20, 43, 117, 375
Ագաթոկղ, սրբ. – էջ 100, 163
Ագաթոն, սրբ. – էջ 10, 163, 180
Ագաթոնիկոս նհտ.. – էջ 10, 21, 31, 32, 56, 78, 95, 367, 376, 384
Ագաթոպիկոս սրկ., նհտ. – էջ 124, 375
Ագապիոս
– նհտ. – էջ 10, 21, 32, 48, 78, 95, 163, 180, 184, 367, 376, 384
– սրբ – էջ 13, 24, 34, 44, 51, 59, 65, 73, 82, 175, 370
– մեկն ի Ը մարտիրոսացն – էջ 121
– հայրապետ – էջ 9, 20, 147, 166, 177, 380, 390
– սրկ – էջ 375
Ագապի, որդի Բասա – էջ 247
Ագապի վկայուհի – էջ 124, 138, 244, 371
Ագդէոն, դիցք – էջ 861
Ագնասեա, նհտ.. – էջ 21, 135, 143, 376
Ագրէոս, դիցբ., որդի Պերսեփոնէի – էջ 840
Ագրիկողայոս դատաւոր – էջ 215
Ագրիպպա
– (Ագրիպպէ), թգւ հրէից, Ա դ. – էջ 1000
– նհտ.. – էջ 385

Ադամ
– նախահայր – էջ 12, 24, 50, 81, 124, 125, 176, 193, 195, 213, 224, 232, 259, 308, 355, 370, 379, 389, 426, 436, 448, 449, 465, 470, 477, 541, 566, 571, 581, 635, 641, 662, 663, 695, 703, 721, 727, 728, 729, 730, 789, 792, 793, 797, 809, 822, 826, 834, 835, 879, 880, 948, 954, 965, 970, 1090, 1110, 1140, 1168, 1196, 1199, 1222, 1233, 1234
– սրկ. Նորգաւթի, 1687 թ. – էջ 159
Ադդէ հայրապետ Ուտիայոյ, Ա դ. – 110, 216, 311, 374
Ադլանդ, դիցք – էջ 861, 864
Ադլաս, դիցք – էջ 863
Ադոն, դիցք – էջ 841
Ադոմտոս նհտ. – էջ 19, 101
Ադրիանոս
– էջ 247
– սրբ – էջ 386
– այր մի – էջ 984
Ազա սրկ. – էջ 124, 166
Ազատ
– 1562, եղբայր Աստուածատուր եպս Մշեցու – էջ 646
– ժէ դ. – էջ 84
– ժէ դ., որդի Ղաւչասարի – էջ 304
– ժէ դ. – էջ 644
– ԺՀ դ. – էջ 512
– խան պարսից, ԺՀ դ. – էջ 847, 848
Ազարիա
– յերից մանկանցն – էջ 121, 332, 1086, 1214
– 1576 թ. – էջ 677, 678
– Ջուղայեցի կթղ. Սսոյ՝ 1584–1601 թթ. – էջ 203
– Սասնեցի, 1611 թ., Խրատք Վասն Ուստուրլապի – էջ 753
– (Ազարէ) 1681–ից առաջ – էջ 190
– քհյ, 1687 թ. – էջ 149, 151
– (Ազարեայ), քհյ Թոխունց, ժէ դ. – էջ 77
– (Ազար) քհյ, ժէ դ. – էջ 304
– երէց, ժէ դ. գրիչ – N 1507, էջ 69, 75, 76
– քհյ, ժէ դ., ստացող – N 1508, էջ 83, 84
– գրիչ, ժէ դ. – էջ 304
– Աղթեցի, 1708 թ. – էջ 631
– (Ազար), ԺՀ դ. – էջ 660
– ԺՀ դ. – էջ 840
Ազարիոս նհտ.. – էջ 101, 163
Ազիոս սրբ – էջ 19, 107
Ազիզ
– 1681 թ. – էջ 191
– 1687 թ. – էջ 151
– 1697 թ. – էջ 168
Ազիզ խաթուն
– ժե-ժԶ դդ. – էջ 301
– 1576 թ. – էջ 678
Ազնաւուր
– 1648 թ. – էջ 334
– մահտեսի, ժէ դ. – էջ 587
Աթա, ժէ դ. – էջ 800
Աթանագինէս
– ի Հերակլեա քաղաքէն – էջ 1214
– նհտ.կ, Դ դ. սկիզբ – էջ 21, 93, 136, 143, 239, 241, 282, 333, 334, 378, 836, 975
Աթանաս
– սրբ – էջ 20
– եպս. նհտ.. – 41, 96, 248
– նհտ.. եղբար Սեւերիանոսի – էջ 13, 24, 51, 82,126, 177, 380, 390
– աբեղյ, նհտ.. – էջ 22, 42, 57, 72, 80, 145, 182, 185, 378, 388
– Ագէքսանդրացի, 296-372 թթ., Դաւանութիւն – էջ 762, 947, 1109, ճառք եւ թուղթք – էջ 258, 259, 282, 311, 874, 1263, 1266, կանոնք – էջ 975, 1195, Հարցումն – էջ 230, 765, 1012, 1221, նախադրութիւն Սաղմոսաց – էջ 1144, Վկայութիւնք ի բանից – էջ 321, 696, 948, Վարք եւ տօն – էջ 100, 115, 223, 262, 308, 312, 836, մանրանկար – էջ 9, 19, 375, նշում – էջ 384, 769, 823, 1019, 1182
– (Աթանէս), եպս, 1629 թ. – էջ 1248
– դպիր, 1663 թ., գրիչ ի կարբի – N 1773, էջ 1159, 1166
– 1667 թ., գրիչ, նորոգող – N 1526, էջ 323, 325, 330
– գրիչ, 1676 թ. – էջ 353, 366
– վրդ., 1695 թ. – էջ 722
– քհյ, հնգց., 1697 թ. – 169, 170
– երէց., ժէ դ., ստացող – N 1508, էջ 69, 76
– քհյ, 1721 թ. – էջ 398
– դպիր, 1773 թ. – էջ 1159
Աթանասիա, նհտ. – էջ 73, 117
Աթապէկ, 1687 թ. – էջ 668
Աթաջան, ժէ դ. – էջ 820
Աթենադորոս, նհտ. – էջ 19, 20, 109, 374
Աթերիս – էջ 218
Աթիմ, ժէ–ԺՀ դդ. – էջ 700
Աթլաս մաճդասի, 1594 թ. – էջ 203, 204
Ալամշատ, գրիչ 1471 թ. – էջ 139
Ալէմս
– Կոմոնոս, 1101 թ. – էջ 1227
– ԺԲ դ., փեսայ կիր Մանուէլի, Ներսես Շնորհալու Թուղթ առ Ալէքս – էջ 197, 946, 1022
Ալեսան (Ալէքսան)
– Ալէքսան–Ալէքսիանոս, 1664 թ., գրիչ ի Շօռոթ – N 1735, էջ 1021, 1022, 1023, 1024, 1025
– 1687 թ., որդի Աստուածատուր քհյի – էջ 152
– ժէ դ., կնքդրշմ. – էջ 1078
– մղդսի, ժէ դ., հայր Սահակ եպսի – էջ 1192
– տիրց., Տիգրանակերտցի, 1734 թ. – էջ 786
Ալէքսիանոս
– սրբ – էջ 20, 122, 215, 375, 699, 886
– քհյ, հնգց., ԺԶ–ժէ դդ. – էջ 189, 190
– 1651 թ., հօրեղբայր Մարտիրոս երէցի – էջ 30
– 1663 թ., ստացող – N1642, էջ 733, 736
– ժէ դ., գրիչ – N 1639/Ա, էջ 724, 725
– (Ալէքսիանէ), ժէ դ., գրիչ ի Տաթեւ – N 1738, էջ 1039, 1042
Ալթամ, 1308 թ. – էջ 207
Ալի հաճի աղա, 1683 թ. – էջ 798
Աճլի փաշա, 1487 թ. – էջ 586
Ալիմէրտան խան – էջ 847
Ալինախ, 1308, եղբայր Աւշինի – էջ 579

Ալփիոս սրբ – էջ 11, 13, 22, 24, 42, 48, 51, 63, 65, 79, 82, 102, 126, 147, 163, 172, 177, 181, 185, 368, 371, 377, 380, 385, 390
Ախպիհայ, ԺՋ–ԺԷ դդ. – էջ 189, 190
Ակակիոս
– նհտ.. – էջ 13, 14, 24, 25, 34, 35, 44, 52, 59, 65, 66, 73, 74, 82, 91, 129, 132, 147, 166, 167, 177, 178, 187, 188, 370, 372, 380, 381, 387, 390, 391
– ժամանակակից Ոսկեբերանի – էջ 1224
Ակիփսիմ, սրբ – էջ 19, 64, 105, 374
Ակիլինա, նհտ.. – էջ 14, 25, 35, 52, 65, 74, 91, 133, 167, 178, 372, 381, 386, 391
Ակիտաս, նհտ.. – էջ 12, 23, 80, 81, 115, 135, 175, 369, 379, 388
Ահարոն
– եղբայր Մովսիսի մարգարէի – էջ 99, 373, 462, 466, 758, 971, 1004, 1234
– բռնակալ տաճկաց – էջ 835
Ահմեթ
– (Ահմատ), սուլթան, 1635 թ. – էջ 28
– սուլթան, 1695 թ. – էջ 392, 423, 857, 1234
– (Ահմադ), պաշի , 1702 թ. – էջ 342
– (Ահմատ), ԺՀ դ. – էջ 512
Աղաբէկ, 1633 թ. – էջ 37
Աղամաթ, ԺԷ դ. – էջ 68
Աղամիր
– Աքուլեցի, 1652 թ. – էջ 554
– մղդսի, 1668 թ. – էջ 1158, 1166
– ԺՀ դ. – էջ 240
Աղայզադին, ԺՀ դ. – էջ 239
Աղայզատ, ԺԷ դ. – էջ 68
Աղանբեկ, 1308 թ. – էջ 208
Աղաջան
– ԺՀ դ. – էջ 988
– (Աղաճան), գրառաջում – էջ 839
Աղաս, 1687 թ. – էջ 668
Աղասուլթան
– (Աղասօլդան), 1694 թ., կողակից Գրիգոր ստացողի – էջ 140
– ԺԷ դ. – էջ 162
– ԺԷ դ. – էջ 562
Աղբաստուն, 1629 թ. – էջ 1248
Աղբեռոս, 1308 թ. – էջ 209
Աղէկանուն, ԺԷ դ. – էջ 175
Աղէքսանդր
– Բազմավէպ – էջ 841
– Մակեդոնացի – էջ 28, 107, 232, 249, 267, 287, 312, 353, 807, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 838, 846, 865, 866, 876, 892, 893, 901, 903, 904, 909, 951, 957, 960, 962, 1041, 1044, 1048, 1056, 1063, 1066, 1067, 1076, 1079, 1082, 1084, 1087, 1092, 1129, 1136, 1199, 1212, 1213, 1215, 1216, 1217, 1218, 1219, 1223, 1224, 1246
– Որդի Հերովդէի – էջ 998, 999
– Փիլոնի առ Աղէքսանդրոս – էջ 842
– ի բազմախումբ վկայիցն – էջ 51, 110, 132, 173, 394
– նհտ.. Անտոնինեա սրբուհու հետ – էջ 132
– (Աղէքսանդրոս), Հռոմայեցի զօրական – էջ 127, 136
– (Աղէքսանդրոս), դիւանադպիր, Գ դ. – էջ 246
– եպս., նհտ.. – էջ 241
– Պոնդիոլոնացի, սրբ – էջ 20
– Թեսաղոնիկեցի, սրբ – էջ 20
– նհտ. – էջ 110
– եպս – էջ 1237
– թգւ կախէթու, ԺԷ դ. – էջ 1161
– վրդ., ստացող ի նոր Ջուղա – N 1721, էջ 979, 982, 983
– Աստուածաբան վրդ., ԺԷ դ. – էջ 1100
– վրդ., 1700 թ., ստացող – N 1785, էջ 1221, 1230
– Ա Ջուղայեցի, կթղ. հայոց՝ 1706–1714 թթ., Կտակ Մեծի Ուրբաթին – էջ 1097, տաղ՝ «Տէր իմ» – էջ 1098, նշում – էջ 169, 1260
– վրդ. Մրքուզ, 1725 թ. – էջ 383
– Մուրատխանեանց, 1776 թ. – էջ 945
– վրդ., ԺՀ դ. – էջ 913, 916
Աղիպոս Սիւնակեաց – էջ 107
Աղղաւի, 1487 թ. – էջ 585
Աղուր սուլթան, 1681–ից առաջ – էջ 191
Աղպուղ
– (Աղպուղ) ազատ, 1308 թ. – էջ 207, 208
– 1434 թ., հայր Մատթէոս քհյի – էջ 902
Աղփաւոս – էջ 1000
Ամբակում
– մարգարէ – էջ 19, 109, 369, 378, 549, 591, 736, 740, 789
– մահտեսի, 1651 թ. – էջ 30
Ամբարխաթուն, ԺԵ–ԺՋ դդ. – էջ 303
Ամբեստոս, սրբ – էջ 105
Ամբոսիոս սրբ – էջ 19, 374, 1040
Ամէզէկ, ԺԷ դ., յետին ստացող – էջ 474
Ամէնփաշա, 1633 թ. – էջ 37
Ամիանոս սրբ – էջ 97
Ամիր
– պրն, 1336թ. – էջ 769
– ԺԵ դ. – էջ 324
Ամիրաս խոճա, ԺՋ–ԺԷ դդ. – էջ 189, 190
Ամիրգուլ, ԺԷ դ. – էջ 279
Ամիրգօնայ, 1625 թ. – էջ 411, 801, 1166
Ամիրխան, 1573 թ. – էջ 666
Ամիրմուլ
– հնգց, 1488 թ. – էջ 676
– 1581 թ. – էջ 678
Ամիրջան
– 1576 թ. – էջ 649
– 1687 թ. – էջ 151
– (Ամիրճան), տանուտէր, ԺԷ դ. – էջ 802
Ամոն
–հայր Մակեդոնացու – էջ 814
– սրբ – էջ 13, 24, 35, 44, 59, 65, 77, 82, 97, 147, 166, 177, 371, 380, 390, 833
Ամբոսիոս երանելի – էջ 109
Ամովս մարգարէ – էջ 50, 73, 120, 165, 318, 735, 790, 1238
Ամսարխ, 1692 թ. – էջ 1248

Ամփիլոռոս, սրբ – էջ 374
Այդին Աւակցի, 1736 թ. – էջ 61, 62
Այիթալա ննտ.
– *նհտ. Ակիփսիմի հետ* – *էջ 19, 64, 105, 110, 173, 374*
– *նհտ. Փիլիպպոսի հետ* – *էջ 386*
– *նհտ.* – *էջ 164*
Այիտոնէս, դիցբ – էջ 865
Այվազ
– *պրն, ժէ դ.* – *էջ 805*
– *1736 թ., հայր պարոն Այդինի* – *էջ 61, 62*
Այրիսխուն, 1588 թ. – էջ 670
Անակ, հայր Գրիգոր Լուսաւորչի – էջ 314, 1179, 1180
Անայխաճ, ժէ դ. – էջ 68
Անայխաս, 1612 թ., մայր Վրդանէս եպս. Ջուղայեցու – էջ 578
Անանէ, Ա դ. – էջ 1001
Անանիա
– *յերից մանկանցն* – *էջ 121, 232, 1086, 1214*
– *առաքեալ* – *էջ 19, 77, 101, 165, 385, 834*
– *քհնյպետ հրէից* – *էջ 1000*
– *քհյ, սրբ* – *էջ 50, 116*
– *պարսիկ նհտ.կ* – *էջ 108, 164*
– *Շիրակացի, է դ., Աստղաբաշխական երկրաչափութիւն* – *էջ 966, Խոստումն աշակերտացն* – *էջ 943, 1144, Խրատ վասն խոնարհութեան* – *էջ 453, Հանելուկք* – *էջ 1142, Մղոնահամարք* – *էջ 966, 1032, Յաղագս կշռոյ* – *էջ 881, Ի բանից* – *էջ 1071*
– *Ա. Մոկացի, կղթ. հայոց՝ 946–968 թթ.* – *էջ 14, 25, 91, 178, 371, 381, 391*
– *Նարեկացի, ժ դ., Վասն աղօթից պահոց եւ արտասուաց* – *էջ 232, 699, 827, Ի խնդրոյ* – *էջ 1168*
– *Արշարունի, ԺԱ դ.* – *էջ 1180*
– *Սանահնեցի, ԺԱ դ.* – *էջ 1220*
– *(Անանի), 1488 թ., որդի Ղուկաս քհյի* – *էջ 679, 678*
– *1633 թ.* – *էջ 419*
– *1687 թ.* – *էջ 149, 151*
– *սրկ., 1687 թ.* – *էջ 159*
– *քհյ, ժէ դ.* – *էջ 76*
– *(Անանա), գրչի* – *էջ 516*
Անաստաս
– *միայնակեաց* – *էջ 976*
– *քհյ, սրբ* – *էջ 217, 248, 295*
– *վրդ., է դ., Անաստասայ վարդապետի Վասն վանօրէից որ ի Ս. քաղաքն Երուսաղէմ* – *էջ 362, 1141*
Անաստասիա սրբուհի – էջ 103, 110, 115, 163, 374
Անատալեա սրբուհի – էջ 95, 243
Անատալի եպս. – էջ 1033
Անատոլիս, կին Գորգիանոս թգ. – էջ 246
Անդրէ
– *սրբ.* – *էջ 131*
– *զօրավար, սրբ.* – *էջ 95, 133*
Անդրէաս
– *առաքեալ* – *էջ 9, 19, 108, 196, 214, 276, 293, 320, 374, 377, 442, 784, 832, 836, 1011, 1180*
– *կր., սրբ.* – *էջ 33, 42, 49, 57, 63, 71, 79, 185, 368, 386*
– *Բիւզանդացի, Դ դ., Մեկնութիւն տումարի Անդրիասայ* – *էջ 1033*
– *հնգց., 1293 թ.* – *էջ 326*
– *տաղերգու, ԺԴ դ., տաղ՝ «Այսօր անդրանիկ Հօր»* – *էջ 1035*
– *գրիչ, ժե դ.* – *էջ 324*
– *քհյ, ժե դ., հայր Մկրտիչ վրդի* – *էջ 986, 987*
– *Արգելանցի, ԺԶ դ., Նախերգան սաղմոսին* – *էջ 1144*
– *աբղ, 1626 թ., ստացող ի Կոստանդնուպոլիս* – *N 1599, էջ 611, 614*
– *մահտեսի, 1643 թ., հայր Խասպէկի* – *էջ 472*
– *1653 թ.* – *էջ 1060*
– *եպս., 1681–ից առաջ* – *էջ 191*
– *հնգց., 1687 թ.* – *էջ 149, 150, 151*
– *1700 թ., որդի Թադէոսի* – *էջ 64*
– *քհյ, նհտ.կ 1617 թ.* – *էջ 387, 1162*
– *ժէ դ., յետին նորոգող* – *էջ 1016*
Անդրիանոս, Անատալէի կինը – էջ 95, 243
– *Անդրիանոս կայսր* – *էջ 894, 1045, 1049, 1069*
Անդրոնիկոս
– *նհտ.., սրբ.* – *էջ 20, 33, 42, 49, 57, 63, 71, 73, 79, 103, 117, 185, 368, 377, 386, 584, 620, 671, 676, 758*
– *1327 թ., գրիչ ի Սալեռն* – *N 1562, էջ 477, 479, 480*
Անեմբէս, սրբ. – էջ 19, 374
Անթառամ
–*(Անթառան), 1681 թ.* – *էջ 191*
– *1687 թ.* – *էջ 151, 152, 160, 162*
– *1697 թ.* – *էջ 168*
– *1736 թ.* – *էջ 70*
Անթիմոս, սրբ – էջ 19, 86, 242, 373
Անթիպաս, սրբ – էջ 20, 78, 125
Անթիպատէ, թուձատրող Աղէքսանդր Մակեդոնացու – էջ 814, 1223
Անթիպատրոս
– *(Անթիպատր), Ա դ., որդի Հերովդէի* – *էջ 998, 999*
– *սրբ* – *էջ 375*
– *Բոստրացի, ե դ., Ի Ծնունդն եւ ի մկրտութիւն Քրիստոսի* – *էջ 219, 259, 260, 307, 308, 1264*
Անթոմէոս – էջ 1223
Անի, 1488 թ. – էջ 676
Անիկտոս ննտ. – էջ 93, 135, 263, 283
Աննա
– *մայր Սամուէլ մարգարէի* – *էջ 466, 735*
– *մայր Մարիամայ Աստուածածնի* – *էջ 19, 78, 107, 109, 137, 143, 218, 376, 386, 528, 555, 558, 564, 574, 578, 581, 584, 611, 631, 647, 657, 662, 681, 687, 790, 825, 827, 828*
– *մայր Կիւրեղ Երուսաղէմացւոյ* – *էջ 132, 229, 375, 834*
– *քոյր Խոճա Թորոսի, ԺԶ-ԺէԴ դդ.* – *էջ 189, 190*
– *(Անա), քոյր Վարդխաչունի, ժէ դ.* – *էջ 92*
– *1629 թ., մայր Գրիգոր գրչի* – *էջ 1197*
– *1651 թ., դուստր Խաչատուր երէց ստացողի* – *էջ 30*
– *1659 թ., դուստր Յովհաննէս երէցի* – *էջ 30*
– *1656 թ.* – *էջ 414*
– *1696 թ., կողակից Թադէոսի* – *էջ 983*
– *ժէ դ., կենակից Ղամբարղուլունի* – *էջ 15*
– *ժէ դ.* – *էջ 734*
– *1721թ.* – *էջ 398*
– *1776 թ.* – *էջ 440*

– ԺԸ դ. – էջ 184
– ԺԸ դ. – էջ 756
– կողակից Յարութիւնի, 1818 թ. – էջ 447, 448
– Անանէ, 1687 թ. – էջ 150, 151, 160
Աննա խաթուն, 1697 թ., դուստր Գալուստ ստացողի – էջ 168
Անոյշ, նհտ. – էջ 13, 24, 34, 44, 51, 59, 65, 73, 82, 126, 147, 166, 177, 370, 371, 380, 390
Անտիգոն – էջ 999
Անտոնիանոս կայսր – էջ 1170
Անտիոքայ բժիշկ, սրբ – էջ 96, 184
Անտիոքոս աւօրէն – էջ 137, 835, 998, 1004
Անտոն
– անապատական – էջ 9, 10, 11, 19, 21, 22, 30, 32, 41, 42, 48, 49, 57, 63, 71, 77, 79, 98, 100, 114, 144, 163, 172, 181, 184, 185, 217, 220, 239, 248, 261, 282, 309, 368, 375, 377, 384, 530, 551, 553, 555, 566, 571, 562, 591, 635, 647, 657, 662, 827, 977, 1035, 1036
– եպս. եփեսոսի – էջ 1224
– քհյ, 1657 թ., ստացող – N 1610, էջ 637, 640
– վրդ., 1768 թ. – էջ 1102
– մահտեսի, ԺԸ դ. – էջ 222
Անտոնիանէա
– նհտ.. – էջ 13, 14, 20, 25, 35, 44, 51, 52, 59, 60, 66, 74, 82, 91, 132, 133, 147, 166, 167, 177, 178, 371, 372, 375, 381, 390, 391
– կորդոմացի – էջ 20, 143
Անտոնիանոս
– Աղէքսանդրացի – էջ 21, 138, 374
– նհտ.. Բիքտորիոսի հետ – էջ 106
– նհտ.. Սիսիանոսի հետ – էջ 135
– նհտ.. Վարոսի հետ – էջ 313
– կռապաշտ թգւ. – էջ 103, 129
– սրբ. – էջ 19, 45, 67, 148, 376
– քհյ – էջ 104, 164
– նհտ.. Եպիմաքոսի հետ – էջ 104
Անտունիանուս, սրբ – էջ 1025
Անփիլոս
– սրբ – էջ 19, 104, 124
– եպս. – էջ 948
Աշոտ
– պատրիկ, քարտուղար Շապհոյ – էջ 1173
– թգւ. հայոց, Ի ՅայսմաւուրսԱ – էջ 44, 52, 59, 131, 147, 188
Ապաշխարող, 1700 թ. – էջ 56
Ապատուր հայր, սրբ – էջ 13, 24, 35, 44, 59, 65, 74, 90, 147, 177, 371, 380
Ապով, 1693 թ. – էջ 686
Ապատոս– էջ 100, 833
Ապելիոս նհտ.. – էջ 144
Ապիոն – էջ 1005
Ապիտոն – էջ 262
Ապիրատ
– քեռորդի Գրիգոր Վկայասէրի – էջ 464
– եղբորորդի Շնորհալւոյ – էջ 1218
Ապլոց իշխան – էջ 425, 436
Ապոլոն
– դիցք – էջ 865
– սրբ – էջ 699
Ապողոնիոս նհտ.. – էջ 11, 26, 35, 42, 45, 52, 57, 75, 80, 91, 148, 178, 185, 247, 369, 372, 378, 382, 387, 392
Ապուղամր, 1308 թ., իշխող Շիրակի – էջ 209
Ապու Սահլ – էջ 817
Ապուսատ իմաստասէր – էջ 1145
Ապտլմսեհ, 1463 թ. – էջ 944
Ապտոնիմոս, սրբ – էջ 19, 373
Ապտուլ մուսեհ, սրբ – էջ 662
Ապօղինոս սրբ – էջ 15, 67, 188
Առաշիս, սրբ – էջ 21
Առան նահապետ – էջ 355, 356
Առաֆել
– ԺԴ դ., ծաղկող յԱվնոց վանս – N 1529, էջ 337, 339, 340, 341
– ԺԴ դ. – էջ 482
– ԺԴ դ., գրիչ – N 1606, էջ 627, 630
– Սիւնեցի, ԺԴ-ԺԵ դդ., Ագամգիրք – էջ 794, Վասն ԲԺ-ան կենդանակերպից – էջ 795, Մեկնութիւն Սահմանաց գրոց – էջ 901, 1004, 1091 (մասն), 1101, 1103, 1106, 1112, 1113, 1112, Մեկնութիւն Բանին Ամենայն չար տանջելի – էջ 902, 1101, 1106, 1107, 1112, 1113, 1122, Յաղագս քերականութեան – էջ 902, 1143, Տաղք եւ գանձք. «Ամենայն փառք» – էջ 720, 721, «Այբէն մինչւ» – էջ 712, 719, 721, 728, «Այսօր Բանն Աստուած» – էջ 869, «Անքանակ էին» – էջ 719, «Աչք իմ ծովացեալ» – էջ 720, 727, 981, 1034, «Աստուածն ամենայնի» – էջ 1100, «Արփիական լոյս» – էջ 518, «Դասքն հրէական» – էջ 868, 1100, «Նախքան զեղեալքս» – էջ 718, «Տեսէք զխորհուրդս» – էջ 797, «Տունկ անմահութեան» – էջ 729, «Տուփ ես խնկալի» – էջ 718
– Բաղիշեցի, ԺԴ-ԺԵ դդ., Տաղք եւ գանձք. «Ականջ դրէք» – էջ 712, 883, «Այբն Աստուծոյ» – էջ 409, 413, 418, 421, 435, 454, 462, 469, 720, 978, «Անեղ եւ անմահ» – էջ 49, 795, «Անճառ ծնունդ» – էջ 1096, Անճառ ճառագայթ» – էջ 722, 729, «Անմարմնական հոգեղինացն» – էջ 795, «Աստուածածին կոյս» – էջ 795, 1096, 1228, «Արդ ամենայն» – էջ 717, 796, 883, «Աւրհնեալ անուն» – էջ 793, «Աւրհնեալ ես Սուրբ Աստուածածին» – էջ 795, «Աւրհնեալ հայր» – էջ 711, 793, 883, «Գանձդ կենաց» – էջ 730, «Բերան իմ» – էջ 186, 1228, «Ձիսուս Միածինդ» – էջ 1096, «Ձորժամ Հայր» – էջ 731, «Քան զամենայն գործս բարեաց» – էջ 979, «Քան զամենայն գործս չարի»– էջ 978, «Քանզի ֆռանկաց ազգն» – էջ 717
– վրդ., ԺԴ-ԺՉ դդ. (Սիւնեցի, Բաղիշեցի՛ եւ այլք), Տաղք եւ գանձք. «Անարատ կոյս» – էջ 713, «Անճառ անքըննին» – էջ 720, «Անմահ բնութիւն» – էջ 721, 728, 767, «Ու ձեզ գոչեմ» – էջ 725, 794, 1256, «Աստուածածին ամէնաւրհնեալ» – էջ 978, «Արիութիւն պարտիս» – էջ 720, «Աւտարութիւն է խիստ» – էջ 728, «Եղբայր ինձ» – էջ 978, «Իմանալի այս» – էջ 978, «Հրամանն աստուածային» – էջ 729, «Փառք Արարչին» – էջ 797
– ԺԵ դ. – էջ 562

– կթղ. յէջմիածին, 1576 թ. – էջ 648, 662
– քհյ, 1589 թ. – էջ 55
– մահտեսի, ԺՋ–ԺԷ դդ. – էջ 189, 190
– կր., 1634 թ., ստացող յէջմիածին – N 1740, էջ 1045, 1050
– 1637 թ. – էջ 1093, 1754/ա, էջ 1091, 1093, 1094
– 1644 թ., ստացող ի Մակեդոն – N 1542, էջ 423, 426
– վրդ., 1646 թ., ստացող ի Ղարասու – N 1739, էջ 1043, 1046
– 1656 թ., հայր Միքայէլ երէցի – էջ 414
– վրդ., 1687 թ. – էջ 159
– քհյ, 1687 թ. – էջ 159
– 1694 թ., եղբայր Գրիգոր ստացողի – էջ 140, 141
– (Աբրաքել), ԺԷ դ. – էջ 76
– ԺԷ դ. – էջ 162
– ԺԷ դ., գրիչ – N 1548/Բ, էջ 442, 443
– Դաւրիժեցի, ԺԷ դ., պատմագիր, Պատմութիւն – էջ 1157, 1159, ստացող յԵրեւան – N 1772, էջ 1155, 1157, 1158, նշում – էջ 252, 801, 803, 1046, 1154, 1160, 1165, 1166
– քհյ, 1735 թ. – էջ 612
– ԺԸ դ. – էջ 570
– ԺԸ դ., հայր Մարտիրոս գրչի – էջ 1229
Առեստիոս բժիշկ, սրբ – էջ 21, 127, 368
Առիվարդան – էջ 813
Առիւծ իշխան ի Թլկուրան աւանի, ԺՌ դ., խնդրող բանի ի Գրիգորիոս կաթողիկոսէ – էջ 403, 1218
Առոյ, 1633 թ. – էջ 419
Ասանէթ, կին Յովսեփայ գեղեցկի – էջ 818
Ասանխաթուն, 1488 թ. – էջ 668
Աստատ, թարգմանող Յովասափի Պատմութեան – էջ 130
Ասատուր, ԺԸ դ. – էջ 831
Ասար
– Սեբաստացի, բժիշկ, ԺՋ-ԺԷ դդ., Տօմար արեգական եւ լուսնի – էջ 756, 1038, 1214
– մահտեսի, 1633 թ. – էջ 419
Ասափ մարգարէ – էջ 12, 23, 43, 50, 58, 64, 72, 81, 118, 145, 146, 165, 176, 188, 370, 379, 389
Ասգլիսիսօս, դիցբ. – էջ 864
Ասդղա ամիրմոնի – էջ 363
Ասիլ, ԺԴ դ. – էջ 210
Ասիպոս – էջ 20, 375
Ասլան
– Արզրումցի, 1359 թ., գրիչ ի Սուրխաթ – N 1736, էջ 1025, 1029, 1030
– սրկ., 1503 թ., ստացող ի Ս. Խաչիկ Հօր վանս – N 1643, էջ 737, 738
– բէկ, 1576 թ. – էջ 678
– 1589 թ. – էջ 54
– 1597 թ., հայր կիրակոս քհյի – էջ 556, 557, 558
– 1633 թ., հայր Զաքարիա դպրի – էջ 419
– 1634 թ., հայր Մկրտիչ եպս Բաղիշեցու – էջ 1114
– 1687 թ. – էջ 151
– ԺԷ դ. – էջ 68
– ԺԷ դ., յետին ստացող – էջ 612
– ԺՀ դ., հայր Պետրոս խոջայի – էջ 239, 240
– ամեր, 1812 թ. – էջ 46
Ալան խաթուն, 1576 թ. – էջ 678
Ասլում, 1687 թ. – էջ 150
Ասկղա, սրբ – էջ 20, 130, 375
Ասկղէպիոս հազարապետ, սրբ – էջ 247
Ասկղիպոս, սրբ – էջ 124
Ասուաղեն, թգւ. Աղուանից – էջ 358
Ասպահանշէ, 1482 թ. – էջ 665
Ասպատուր տոհ., 1798 թ. – էջ 1150
Ասպուրակ Մանազկերտցի – էջ 1228
Աստերիոս սրբ – էջ 96, 188, 213
Աստիոս
– նհտ.. – էջ 14, 25, 35, 36, 45, 52, 60, 66, 75, 91, 148, 178, 188, 382, 391
–եպս. – էջ 135, 167, 178, 371, 372, 391
Աստուածապով
– 1573 թ. – էջ 666
– 1687 թ. – էջ 160
Աստուածատուր
– սրբ – էջ 12
–ԺԳ դ. – էջ 18
– ԺԳ դ., արքեպս Հաղբատայ – էջ 552
– հնգց, ԺԴ դ. – էջ 580
– աբղ, 1406 թ. – էջ 238
– քհյ, 1423 թ. – էջ
– կր., 1423 թթ., կազմող ի Սանահին – N 1587, էջ 571, 574
– 1423 թ., եղբայր Անիի Յովհաննէս եպսի– էջ 574
– քհյ, 1487 թ., ստացող ի Վանդեր անապատ – N 1591, էջ 581, 584, 585, 586
– նհտ.կ. Կաֆայեցի, 1488 թ. – էջ 718
– դպիր, 1488 թ. – էջ 677
– ԺԷ դ. – էջ 323, 324
– Խլաթեցի նհտ.կ, 1519 թ. – էջ 718
– վրդ. Մեծոփայ վանից, 1523 թ. – էջ 23, 43, 50, 58, 64, 73, 81, 117, 146, 165, 176, 186, 370, 379, 389, 712, 831–
– եպս. Մշեցի (Տարօնացի), 1562 թ., գրիչ ի Խնծորի գիւղ - N 1612, էջ 643, 645, 646
– դպիր, 1589 թ., գրիչ – N 1770, էջ 1139, 1149
– ԺՋ դ. –էջ 1148, 1149
– Հէնէձի, ԺՋ–ԺԷ դդ., տաղասաց, տաղք՝ «Այսօր տօն է»– էջ 884, «Ատեղ մի ելաւ»– էջ 884
– 1633, գրիչ ի Նոր Ջուղայ – N 1503, էջ 31, 38
– 1633 թ., եղբայր Էրտամի– էջ 37, 38
– մանուկ, 1633 թ. – էջ 38
– 1644 թ., գրիչ ի Մակեդոն – N 1542, էջ 423, 425
– 1648 թ. – էջ 334
– Արիոն, 1678 թ. – էջ 1132
– քհյ, 1687 թ. – էջ 152, 160
– կր., 1687 թ. – էջ 254
– ԺԷ դ. – էջ 180, 183
– եպս., ԺԷ դ. – էջ 733
– ԺԷ դ., գրիչ – N 1756, էջ 1097, 1100
– ԺԷ դ., գրիչ ի Ստամբուլ – N 1762/Բ, էջ 1113, 1114
– քհյ, 1700 թ., գրիչ – N 1785, էջ 1221, 1229
– քհյ, 1707– էջ 1259

– Ա. Համադանցի, կթող հայոց՝ 1715–1725 թթ., ստացող յէջմիածին– N 1533, էջ 373, 382, 383
– 1761 թ. – էջ 1253
– 1774 թ. – էջ 816
– ԺՀ դ. – էջ 840
– պրն, ԺՀ դ., կրետացու պատմութիւնում– էջ 852
– արքեպս Կ. Պոլսի, 1821 թ. – էջ 690
– կնքադրոշմին– էջ 972
Ավտուլ, ԺԵ–ԺԶ դդ., որդի Մուրատի– էջ 303
Ատիբէկ, ԺԷ դ., հայր Ավանէս վրդի– էջ 564
Ատոմ
– (Ատոմեանք), նհտ.կ՝ 449 թ. – էջ 95, 225, 264, 284, 543
– իշխան Անձեւացեաց, Ժ դ., Պատասխան թուղթ Արամայ – էջ 250, 260
– 1381 թ., գրիչ ի Մաղարդավանք – N 1566/Ա, էջ 491, 492
– 1401 թ. – էջ 298, 299
– դարբին, ԺԵ–ԺԶ դդ. – էջ 304
– Կոէզունց, ԺԵ–ԺԶ դդ., Արտամետայ ռէս – էջ 300
– ԺԷ դ., հայր Ղաւչասարի – էջ 296
Ատտիկոս, սրբ – էջ 386, 1225
Ատրներսեհ – էջ 96
Աւադիս, որդի Փիլիպպոսի – էջ 814
Աւամ
– նահապետ – էջ 807, 992, 1169, 1232
– ԺԷ դ. – էջ 75
Աւամազդ, դիցբ. – էջ 841
Աւայ Գեղեցիկ – էջ 1169
Աւբենես վաճառական, սրբ – էջ 214
Աւդալոն կատակող – էջ 126
Աւետ – էջ 998
Աւզու, 1694 թ., դուստր Գրիգորի – էջ 140, 141
Աւզուխաթուն, ԺԴ–ԺԵ դդ. – էջ 210
Աւզուխան, ԺՋ դ. – էջ 678
Աւզում Թաթայացի, 1708 թ. – էջ 631
Աւէստօր, դիցբ. – էջ 863
Աւիադոնա, սրբ. – էջ 10, 22, 32, 48, 79, 99, 172, 181, 184, 368, 377, 385
Աւիանոս
– նհտ.. – էջ 11, 42, 57, 64, 80, 369, 379, 387
– դատաւոր – էջ 374
Աւիճան մահտեսի, 1648 թ. – էջ 334
Աւիոս
– Աղէքսանդրացի – էջ 97
– հերձուածող – էջ 184, 373, 694, 975, 1158, 1224
Աւիստաբուլոս, որդի Հերովդէի – էջ 998, 999
Աւիստակէս
– որդի Գրիգոր Լուսաւորչի – էջ 245, 716
– հռետոր, ԺԲ դ., Յովհաննու Որոտնեցոյ Լուծումն դժուարիմաց բանից գրչութեան Արիստակէսի – էջ 749, 916, 926, 1182
– (Ախտակէս), Սեբաստացի,1412 թ., գրիչ յԱւագ վանս – N 1701, էջ 927, 929
– (Ախտակիս), 1573 թ., հայր յետին ստացող Եղիայի – էջ 666
– արքեպս., 1594 թ. – էջ 704
– վրդ. Խարբերդացի,1651 թ., գրիչ – N 1771/Ա, էջ 1149, 1153, 1155
– վրդ. Ղևոնեցի, 1669 թ., ստացող ի Շօռօթ – N 1735, էջ 1019, 1022, 1023, 1024, 1025, 1026
– (Յուստակէս), 1682 թ. – էջ 192
– (Ուստակէս), քհյ, 1687 թ. – էջ 667
– ԺԷ դ. – էջ 76
– քհյ, ԺԷ դ. – էջ 342
– ԺԷ դ., գրիչ – N 1671, էջ 837, 839
Արիստոտէլ
– 384-322 մ. թ. ա. իմաստասէր. Ի բանից իմաստնոց – էջ 956, 963, 1048, 1056, 1076, 1084, 1090, 1146, Յաղագս աշխարհի – էջ 866, 892, 903, 957, 960, 1044, 1048, 1056, 1067, 1076, 1079, 1084, 1087, 1092, 1129, Լուծմունք Յաղագս Աշխարհի – էջ 888, 893, 923, 952, 962, 1041, 1044, Յաղագս առաքինութեան – էջ 892, 893, 904, 951, 957, 962, 1048, 1056, 1063, 1064, 1066, 1076, 1082, 1084, 1092, 1121, 1129, Լուծմունք Յաղագս առաքինութեանցն – էջ 914, 916, 920, 923, 926, 952, 1183, Ստորոգութիւնք – էջ 742, 744, 892, 893, 895, 901, 950, 959, 962, 990, 1040, 1042, 1044, 1045, 1048, 1055, 1056, 1063, 1064, 1071, 1075, 1079, 1084, 1086, 1089, 1092, 1119, 1128, Վերլուծական – էջ 1041, 1048, 1067, 1086, 1111, 1126, Սկիզբն եւ նախադրութիւն գրոցն Պէրի Արմէնիաս – էջ 743, 744, 891, 892, 903, 962, 990, 1041, 1042, 1044, 1048, 1055, 1056, 1063, 1066, 1075, 1079, 1084, 1087, 1090, 1092, 1120, 1128, Հարցումն – էջ 810, Դաւթի Անյաղթի Մեկնութիւն ի Վերլուծականն – էջ 893, 1041, 1048, 1067, 1086, 1116, 1120, 1126, Դաւթի Անյաղթի Մեկնութիւն Ստորոգութեանցն – էջ 744, 895, 959, 1042, 1066, 1086, 1089, Դաւթի Հարքացուոյ Նկատումն Արիստոտէլի – էջ 892, 894, 950, 956, 960, 990, 1041, 1044, 1048, 1056, 1063, 1066, 1076, 1079, 1085, 1104, 1117, 1120, 1126, Դաւթայ Ներգինացուոյ Մեկնութիւն Պերի Արմէնիասի – էջ 744, 891, 892, 903, 950, 956, 959, 962, 1041, 1044, 1048, 1055, 1056, 1066, 1075, 1079, 1084, 1087, 1120, 1128, Մովսիսի Քերթողի Վերլուծութիւն Ստորոգութեանն Արիստոտէլի – էջ 893, 1045, 1049, Յովհաննու Որոտնեցւոյ Լուծմունք Պերի Արմէնիասին – էջ 746, 913, 914, 916, 919, 921, 923, 952, 1053, 1064, Յովհաննու Որոտնեցւոյ Հաւաքումն Համառօտ Վերլուծութեան Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի – էջ 745, Յովհաննու Որոտնեցւոյ Վերլուծութիւն Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի – էջ 745, 749, 914, 916, 919, 921, 922, 926, 928, 952, 1053, 1064, Պորփիւրի Ներածութիւն Ստորոգութեանցն – էջ 742, 891, 892, 950, 955, 959, 962, 1040, 1043, 1047, 1055, 1063, 1064, 1071, 1075, 1079, 1082, 1083, 1086, 1089, 1092, 1115, 1119, 1128, Ի գրոց պատճառաց Արիստոտէլի – էջ 896, Արիստոտէլի Իմաստասիրութեան ծառն – էջ 916, 920, 926, 954, 1064, 1080, 1099, Գովք Արիստոտէլի – էջ 1040, մանրանկարչութիւն – էջ 903, 1088, նշում – էջ 743, 814, 896, 897, 904, 956, 1049, 1055, 1078, 1094, 1129, 1147, 1209
– քհյ, սրբ – էջ 134

Արկադէոս
– նհտ. Յովհաննէսի հետ – էջ 20, 375
– եղբայր Մեսրիոսի – էջ 108, 1224, 1226
– որդի Քսենիփոնի – էջ 115
– կայսր – էջ 262, 354, 699
– կր Յովհաննավանքի, 1687 թ. – էջ 254
Արղօս, դիցբ. – էջ 865
Արշակ
– թգ. պարսից – էջ 107, 232, 799, 846, 1032
– թգ. հայր Արտաշէսի – էջ 1169
– երկրորդ, թագաւոր հայոց – էջ 236, 356, 1014
– (Արշակունիք) – էջ 807
Արշամ
– հայր Աբգար թագաւորի – էջ 1169
– հայ մարզպան – էջ 807
Արուս, 1404 թ., մայր Աւետիս աբեղայի – էջ 221, 238
Արուսիաթուն, կողակից Յովհաննէս Իշյի, ԺԵ դ. – էջ 986, 987
Արսակիոս պատրիարք – էջ 386, 1225
Արսէնիոս, սրբ – էջ 20, 30, 129, 143, 187, 188, 375, 977
Արտագոռոն մեծատուն – էջ 214, 241
Արտաշէս
– թգ. Պարսից, Ա դ. – էջ 1169, 1170
– որդի Սանատրուկի – էջ 1170
Արտաշիր
– Սասանեան – էջ 846
– որդի Շապհոյ – էջ 248, 359, 799
Արտաւազդ թագաւոր հայոց – էջ 17, 93, 384, 1169, 1170
Արտաւան – էջ 846, 1171
Արտեմ, սրբ. – էջ 103
Արտեմոն
– քհյ – էջ 20, 125, 375
– աղանդաւոր – էջ 994
Արտեմէս, սրբ – էջ 19
Արտորիոս զօրական – էջ 1003
Արփաճաղ, աստուածաշնչային – էջ 1144
Արքեղայոս կայսր – էջ 999
Արքէոս – էջ 1223
Արքիպաս նհտ. – էջ 107
Աւազ
– իշխան, որդի Իւանէ աթաբէկի, վխճ 1250 թ. – էջ 198, 199
– կր., 1379 թ. – էջ 333, 334
– նոր վկա, նհտ. 1390 թ. – էջ 58, 73
– 1487 թ. – էջ 585
– (Աւաք), դպիր, 1634 թ. – էջ 1050
– Շոռոթեցի, 1679 թ. – էջ 736
– 1687 թ. – էջ 151
– 1696 թ. – էջ 736, 737, 738
– տանուտէր, ԺԷ դ., ի գաւառէն Կոտայից – էջ 805
– կր., ԺԷ դ., ստացող – N 1682/Բ, էջ 884, 886
– (Աւաք), ԺՂ դ., յետին ստացող – էջ 782
– (Աւաք), քհյ, ԺՂ դ. – էջ 840
Աւագուհի, 1375 թ., մայր Թովմա կրօնաւորի – էջ 514
Աւգտինէ յԱփրիկէ – էջ 311
Աւետիս
– 1255 թ. – էջ 18
– ԺԳ դ. – էջ 1148
– քհյ, 1379 թ. – էջ 333, 334
– ԺԴ դ. – էջ 496
– սրկ, 1401 թ., գրիչ ի Վարագ – N 1524, էջ 279, 296, 297, 298, 299
– աբղ, 1404 թ., քարտ կոկող – էջ 220, 221, 222, 238
– ԺԷ դ. – էջ 323, 324
– աբղ, ԺԵ դ. – էջ 562
– ԺԵ դ., հայր Վարդան գրակապի – էջ 819
– (Աւետ), 1576 թ., հայր Մելքէսէթ քհյ – էջ 641
– (Աւետ), 1576 թ., որդի Մելքէսէթ քհյի – էջ 649
– (Աւետ), 1655 թ., գրիչ – N 1628, էջ 687, 688
– նհտ.., 1656 թ. – էջ 370, 1164
– արքեպս Հախբատայ, 1664 թ. – էջ 1138
– երէց, 1666 թ., գրիչ յԵրեւան – N 1772, էջ 1162, 1163, 1165, 1164
– 1668 թ., նորոգող գրիչ – էջ 255, 276, 277, 278
– 1687 թ. – էջ 151
– դպիր, 1697 թ. – էջ 168, 170
– (Աւետ), պրն, 1698 թ. – էջ 874
– ԺԷ դ., գրիչ – N 1637, էջ 717, 719, 722, յաւելող ի ձեռագիրս N 1639 – էջ 724, 725, 726, 727, 730
– տիրց., ԺԷ դ. – էջ 918
– ԺՀ դ. – էջ 570
– վրդ., ԺՀ դ., տաղասաց, տաղ՝ «Տեառն ես դու» – էջ 810
– ԺՀ դ. – էջ 988
– տիրց Աշտարակցի, 1822 թ. – էջ 462
Աւետիք
– (Աւգոստին), 1380 թ. – էջ 408
– նհտ.. ի թաթարաց, 1509 թ. – էջ 717
– Լվովցի, 1616 թ. – էջ 972
– 1623 թ., գրիչ ի Հալապ – N 1767, էջ 1129, 1131
– ԺԷ դ. – էջ 616
– ԺԷ դ. – էջ 734
– խօջա, հնգց, 1701 թ. – էջ 1229
– 1702 թ. – էջ 342
– 1711 թ., որդի Մկրտիչ Աստապատցու – էջ 616
Աւթին, 1487 թ. – էջ 585
Աւտերիոս բդեշխ – էջ 247
Աւտեղիանոս կոապաշտ արեայ – էջ 96, 241, 1171
Աւտենդի, սրբ – էջ122
Ափտոնոս եպս – էջ 98
Ափրա, սրբ – էջ 247
Ափրոդիտէ, դիցբ. – էջ 841, 1145
Աֆիլէս (Աֆէլօս) – էջ 865
Աֆինէս, դիցբ. – էջ 864
Աֆիրէ, իշխան Իսրայելացւոց – էջ 904

Բաբա, ԺՀ դ. – էջ 660
Բաբախան, ԺՀ դ. – էջ 660
Բաբաջան (Բաբայջան), ԺԵ–ԺՋ դդ. – էջ 303
Բաբել հայրապետ, սրբ – էջ 97, 241, 319
Բաբիլաս – էջ 19, 77, 135, 373, 376
Բաբլակիոս, Ոսկեբերանի վարուք – էջ 1224
Բաբում, ԺԷ դ., հայր Վարդայխաթունի – էջ 92

Բագարատ
– (Հիպոկրատ), բժիշկ – էջ 953
– եպս Տոռոմենիոյ, սրբ – էջ 21, 78, 136, 143, 214, 241, 276, 294, 376, 1246
– (Բագրատ), յաղթող թգւ վրաց, ԺԴ դ. – էջ 408
– դպիր, 1649 թ., գրիչ ի Շոռոթ – N 1528, էջ 335, 336, 337
Բագողոս աբղ – էջ 185
Բագոս նախ.., սրբ – էջ 11, 33, 42, 49, 57, 64, 72, 80, 101, 110, 145, 164, 173, 182, 185, 369, 374, 378, 387
Բագրատունի իշխան, պատուիրատու Բարսեղ Կեսարացու գործի թարգմանութեան – էջ 138
Բարգատունիք – էջ 807
Բաղալ, ննգց որդի մաճտեսի Անտոնի – էջ 222
Բաթու, հայր Սարթախի – էջ 201
Բալէֆաղոս, դիցբ. – էջ 861, 863
Բախշայշի խաւջա, ԺԵ-ԺՋ դդ. – էջ 300, 301
Բակիշահ, ԺԵ-ԺՋ դդ. – էջ 303
Բակուր – Նեռէս կաթողիկոս – էջ 362
Բահատուր (Պահատուր), 1651 թ. – էջ 30
Բաղբասար, ԺԵ-ԺՋ դդ. – էջ 303
Բաղդադչէն, 1491 թ. – էջ 300
Բաղդասար
– ի հմայական գիրս – էջ 280
– (Պաղտասար), սրկ, 1594 թ. – էջ 204
– (Պաղտասար), 1597 թ., եղբայր Կիրակոս քհյի – էջ 556, 557, 558
– (Պաղտասար) քհյ, ԺՋ-ԺԷ դդ. – էջ 189, 190
– (Պաղտասար), քհյ, 1633 թ., հայր Գասպար երէցի – էջ 37
– (Պաղտասար), ուստայ, 1664 թ., ստացող ի Ղօնիա – N 1633, էջ 697, 700
– պատանի, նոր վկա, նհտ.., 1672 թ. – էջ 805
– (Պաղտասար), ԺԷ դ. – էջ 68
– (Պաղտասար), քհյ, Թոխունց, ԺԷ դ. – էջ 69
– (Բաղդասար),1702 թ. – էջ 342
– վրդ Բաղիշու, 1720 թ. – էջ 1149, 1150
– 1721 թ. – էջ 398
– վրդ., 1761 թ. – էջ 892
– (Պաղտասար), դպիր, 1683–1768 թթ., Համառօտ մեկնութիւն տրամաբանութեան – էջ 754, տաղ՝ «Քեզ ով փեսայդ» – էջ 418
– (Բաղտասար) Ջուղայեցի, 1774 թ. – էջ 954
– (Պաղտասար), դպիր, 1778 թ. – էջ 912
– (Պաղտասար), ԺԸ դ. – էջ 184
– (Պաղտասար), տիրց. ԺԹ դ. – էջ 734
– (Պաղտասար), վրդ., կնքադրոշմ – էջ 1046
Բաղդատ
– ԺԵ-ԺՋ դդ. . – էջ 301
– (Պաղտատ), ԺԷ դ., դուստր հաճի Պայրամի – էջ 179, 180, 183
– (Պաղտատ), ԺԷ դ., կողակից Ագնաւուր մահտեսիի – էջ 587
Բաղում, 1612 թ. – էջ 586
Բանաւչէ, 1687 թ. – էջ 160
Բանէ, դիցբ. – էջ 865
Բանօբդիս, դիցբ. – էջ 865
Բաշխում, 1633 թ., որդի Մատթէոսի – էջ 37
Բառնաբաս առաքեալ – էջ 20, 123, 132, 143, 376, 835
Բաս նախ. – էջ 247
Բասիլ
– զինուոր, նհտ.. Բասոսի հետ – էջ 246
– կայսր, յիշուած Նարեկացու մօտ – էջ 504
Բասիլեա, սրբ – էջ 283
Բասիլիդա, սրբ – էջ 19, 41, 97, 115
Բասիլիսկոս, սրբ – էջ 20, 120, 130, 375, 1226
Բասիլոս, նախ., սրբ – էջ 50, 72, 80, 114, 143, 165, 182, 186, 216, 369, 378, 388
Բասիմոս նախ., սրբ – էջ 13, 24, 34, 44, 51, 59, 65, 73, 81, 125, 146, 166, 176, 187, 370, 380, 390
Բասիֆայ, դիցբ. – էջ 861, 863, 865
Բասոս
– Ա դ. – էջ 1004
– սրբ, նհտ.. – էջ 115, 246
Բատ ճգնաւոր – էջ 20, 74, 128, 166, 375
Բատրախաթուն, 1423 թ. – էջ 574
Բարաղամ
– Պատմութիւն Յովասափու եւ Բարաղամա – էջ 21, 38, 43, 107, 376, 731, 819
– (Բարէղամ), 1576 թ. – էջ 670
– (Բարղամ), 1633 թ. – էջ 37
– 1682 թ., գրիչ, հայր Միքայէլ գրչի – էջ 435, 437
– 1687 թ. – էջ 151
Բարաֆայ
– հայր Զաքարիա քահանայապետի, հօր Յովհաննու Մկրտչի – էջ 1251
– (Բարայքիաս), թգւ. – էջ 77, 121, 732
Բարբաշմեն եպս. – էջ 132, 249
Բարդիշօ եպս, սրբ – էջ 103, 130, 249, 387
Բարդեծան Արամացի – էջ 994
Բարդուղիմէոս
– առաքեալ – էջ 19, 34, 43, 77, 109, 119, 143, 171, 213, 215, 216, 293, 320, 374, 784, 833, 836, 1034, 1170, 1251
– թագաւոր Անձեւացեաց – էջ 817
– Բոլոնիացի, Մարաղացի, ԺԳ–ԺԴ դդ. – էջ 771, 776, 777, 779, 780, 890, 892, 894, 920, 1041, 1056, 1063, 1120
– (Բարդաւղիմէոս), աբղ, ԺԳ դ., ստացող ի Հաղբատ – N 1577, էջ 551, 553
Բարեբ
– հայր Զաքարիա մարգարէի – էջ 129
– (Բարեաք), 1653 թ. – էջ 1060
Բարիոմ
– (Բարուք), միակեաց, ԺԴ դ. – էջ 481
– 1488 թ., հայր կարապետ ստացողի – էջ 676, 677
Բարկոխաբ եբրայեցի – էջ 1191
Բարուխ. որդի Ներեայ – էջ 20, 236, 274, 276, 293
Բարսեղ
– կեսարացի. 329–379 թթ., հեղինակ՝ Գիրք հարցողաց – էջ 775 (ՊՊ), Հարցումն – էջ 752, Թուղթք եւ ճառք – էջ 227, 257, 306, 310, 311, 313, 321, 1264, Ընդդէմ այնոցիկ – էջ 1263, Մեկնութիւն Վեցօրէից – էջ 774, ի կանոնաց – էջ 475, 477, ի բանից – էջ 696, 948, 1040,

Պատճառ Հարցողաց գրոցն – էջ 842, Պատմութիւն վարուց եւ սքանչելեաց – էջ 217, 248, 295, Յիշատակ վարուց – էջ 101, 111, 266, 312, 834, 836, Շարական Բարսղի հայրապետի – էջ 542, Տաղ Բարսղի հայրապետին – էջ 1037, մանրանկար – էջ 9, 19, 77, 279, 374, 572, նշում – էջ 96, 296, 750, 843, 1108
– Ա. Անեցի, կաթողիկոս հայոց՝ 1105–1113 թթ. – էջ 212
– քհյ Լեոնեցի, 1301 թ., ստացող ի Մաշկեւոր – N 1527, էջ 329, 330, 331, 332, 333
– տնտես, 1328 թ. – էջ 1016
– երէց, ԺԴ դ., գրիչ – N 1657, էջ 773, 776
– կր., 1401 թ. – էջ 297
– քարտուղար, 1434 թ. – էջ 910
– քհյ, 1488 թ., գրիչ յԱսպիսնակ – N 1624, էջ 673, 676, 677
– 1601 թ., սպասաւոր բանի – էջ 988
– 1641 թ., յետին ստացող – էջ 402
– քհյ, 1687 թ., յետին նորոգող – էջ 663
– վրդ., 1695 թ. – էջ 722
– քհյ ԺԷ դ. – էջ 15
– քհյ Թոխունց, ԺԷ դ. – էջ 69
– ԺԷ դ., յետին ստացող – էջ 660
– ԺԷ դ., վրդ Հոլովնաւոր – էջ 762
– եպս. Գօրեցի, ԺԷ դ., ստացող ի Վրացտուն – N 1768, էջ 1131, 1135
– 1706 թ., գրիչ – N 1572, էջ 515, 518
– վրդ Փառակեցի, ԺՀ դ. – էջ 950
– վրդ., 1837 թ. – էջ 906
Բարսիլիսկէ նահ. – էջ 243
Բարսում
– եպս, սրբ– էջ 109, 374
– (Բարսումա), մար ճգնաւոր – էջ 283
Բաւեաս, հոյր Սաբիլոսի– էջ 109
Բեղշաբայ վկա– էջ 11, 22, 42, 49, 162, 181, 185, 368
Բեկենտիոս սրկ.– էջ 387
Բեղոս, դիցք– էջ 841
Բենեդիմոս սրբ– էջ 25, 35, 52, 66, 82, 177, 371, 381, 391
Բենեդիքտոս սրբ– էջ 20, 24, 123, 375, 389
Բենեւանդ եպս, սրբ– էջ 186, 370, 379
Բենիամեն սրկ, սրբ– էջ 24, 73, 166, 317
Բենիկ վրդ Վանանդեցի (կթղ. Աղուանից) ԺԲ–ԺԴ դդ., Աղօթք– էջ 485, 486, 516, 517, 524, 1020, Տեսիլ– էջ 516, 524, նշում– էջ 518, 525
Բեռնաւտոս– էջ 1040
Բեսոս, սպանող Դարեհի – էջ 813, 1223
Բերով Կոսբա– էջ 841
Բեռսկիէլ– էջ 906
Բեռայ ընդ Հովաւուի– էջ 201
Բեւանդ եպս., սրբ – էջ 12, 50, 58, 146, 165, 176, 389
Բէժան պրճ., 1771 թ. – էջ 939
Բէլօբս, դիցք– էջ 862
Բէկի, ԺԵ-ԺՋ դդ. – էջ 304
Բէկլար, 1581 թ. – էջ 678
Բէկի խաթուն
– 1441 թ., կողակից կարապետ քհյի – էջ 817
– 1687 թ. – էջ 150
Բէկիշի, 1491 թ., որդի Խդր աղայի – էջ 300
Բէկիջան
– (Բէգիջան), 1482 թ., դուստր Տիրատուր գրչի – էջ 665
– 1487 թ. – էջ 585
– (Բէկիճան), 1576 թ. – էջ 678
Բէչրեն, 1412թ., որդի Սմբատ պրճի – էջ 638
Բէսութջին, ԺԴ դ., որդի Ասիլի – էջ 210
Բէրսէյս, դիցք – էջ 864
Բիանարոս սրբ – էջ 134, 135
Բիբիանոս սրբ – էջ 175
Բիմոորոս սրբ – էջ 19, 106
Բուսատ, ԺԵ-ԺՋ դդ., կողակից Մուրատի – էջ 303
Բուսկէ, ԺԵ դ. – էջ 986, 987

Գաբրիէլ
– տրց., 1751 թ. – էջ 1010
– Միտիչանց, 1793 թ. – էջ 174
Գալիբսոյ– էջ 864
Գալիանոս
– իմաստասէր, սրբ, նհտ. – էջ 25, 51, 66, 82, 128, 166, 177, 371, 381
– Ոսկեբերանի վարքում – էջ 1224
Գալիոս կայսր – էջ 994
Գալլիատոյ, դիցք. – էջ 861
Գալուստ
– երէց, նոր վկայ՝ 1640 թ. – էջ 803
– 1655 թ. – էջ 688
–վրդ., 1657 թ. – էջ 634
– միաբեկ, 1668 թ. – էջ 277
–պրն, 1697 թ.,ստացող ի կարս – N 1513, էջ 161, 168, 169, 170
– ԺԷ դ., հորեղբայր ստացող Ոսկան պրնի – էջ 15, 16
– ԺԷ դ. – էջ 68
– ԺԷ դ. – էջ 1248
– 1721 թ., թոռ Վարդումի – էջ 398
– Ղազրենց, 1726 թ. – էջ 192
– կր., 1734 թ. – էջ 787
– վրդ., կնքադրող– էջ 742
Գաղիանոս (Ճաղիանոս) – էջ 1246
Գամաղէ, որդի Թէոփիլոսի– էջ 213
Գամաղիէլ– էջ 830
Գամեր, որդի Յաբեթա– էջ 356, 1168
Գայիանէ
– (Գայիանեանք) ե դ. – էջ 19, 101, 143, 236, 374
– (Գայիան), 1655 թ. – էջ 688
– (Գարեան), ԺԷ դ. – էջ 69
Գայիանոս, որդի Ստաֆէոսի– էջ 134
Գայիոս
– կայսր– էջ 1000, 1031, 1170, 1171
– սրբ – էջ 63, 102, 144, 163, 386
Գաուլոս
– թգւ Ֆռանկաց, 797 թ. – էջ 800
– Ջորրորդ, 1126 թ. – էջ 800
Գասպար
– ԺԵ դ. – էջ 323, 324
– երէց, 1568 թ., գրիչ ի Շէնքուշ – N 1627, էջ 683, 686

–էրէց, 1633 թ., գրիչ ի նոր Ջուղա – N 1503, էջ 31, 36, 37, 38
– 1651 թ., եղբայր Վարդան աբղյի– էջ 1124
– քհյ, 1653 թ. – էջ 1060
– կռուան, նոր վկա, նհտ.. 1677 թ. – էջ 438
– ժէ դ. – էջ 76
– 1721 թ. – էջ 398
Գատմօս– էջ 861, 866
Գեղէոն – էջ 879
Գեղերիկէ, սրբ– էջ 20, 375
Գեղիտանոս– էջ 438
Գերանոս, սրբ, նհտ.– էջ 104
Գերասիոս, սրբ – էջ 42, 101, 163, 181
Գերմանոս
– նհտ. – էջ 14, 45, 52, 382, 386
– պատրիարք– էջ 20, 36, 67, 75, 91, 129, 148, 167, 178, 186, 266, 312, 372, 375, 823
Գերօնիմոս ֆիլ– էջ 1241
Գզլար աղա – էջ 857
Գէնէս, դիցք – էջ 861, 863
Գէորգ
– Ջօրավար, Սուրբ – էջ 11, 13, 20, 22, 32, 41, 48, 71, 78, 79, 100, 127, 144, 172, 181, 185, 237, 243, 275, 294, 368, 375, 377, 385, 528, 546, 629, 630, 640, 832, 975, 1247
– նհտ. Խոսրովի հետ – էջ 20, 24, 34, 44, 51, 59, 65, 66, 74, 82, 125, 127, 147, 166, 177, 187, 371, 380, 390
– կուր.սրգ – էջ 128
– վրդ Մեղրիկ (Սեւանցի), ԺԱ–ԺԲ դդ – էջ 15, 92, 372, 376, 382, 392
– առաջնորդ Հաղբատու, ԺԲ դ. – էջ 245, 310
– ԺԲ դ., գրիչ – N1522 (ՊՊ), էջ 240
– քհյ, 1201, էջ 305, 321, 322
– Սկեւռացի, ԺԳ դ. (վխճ 1301 թ.)–էջ 927, 1020, 1182, 1183
– Ներսիսեանց, 1308 թ. – էջ 208, 209
– թգ. վրաց, ԺԴ դ., որդի Բագրատի – էջ 408
– վրդ երզնկացի, ԺԴ–ԺԵ դդ – էջ 885, 913, 917
– (Գեորգեոս), վարժապետ Փաղերայ, 1412 թ. էջ 930
– քհյ, ԺԵ դ. խնդրող Աւաքել Սիւնեցու տաղի – էջ 978
– վրդ., ԺԶ դ., տաղ. «Գոչեմ առ ձեզ» – էջ 718
– 1312 թ. – էջ 586
– 1656 թ. – էջ 414
– կր. Յովհաննաւանքի, 1687 թ. – էջ 254
– տիրց., ԺԷ դ.– էջ 16
– քհյ, 1743 թ, – էջ 1019
– (Գէորք) Աբիանոյ, ԺԷ դ., էջ 1204
– վրդ առաջնորդ Ջուղայու, 1761 թ. – էջ 1252
– աբղ, 1789 թ., գրիչ ի Դալաս – N1631, էջ 691, 692
– Կոնստանդինուպօլսեցի, 1791 թ., գրիչ ի Կոնստանդի-նուպօլիս – N1676 – էջ 859, 866
– վրդ., ԺԸ դ. – էջ 748
– հնգց 1818 թ. – էջ 448
– Դ, կաթողիկոս հայոց՝ 1866–1882 թթ. – էջ 1153
Գինոս – էջ 861
Գիշիբէկ, 1695 թ. – էջ 722
Գիւտ եպս. – էջ 355
Գղերիկէ կոյս – էջ 129
Գոգ – էջ 791, 1155
Գոհար
– (Գոհարինէ, Գոհարինեանք) – էջ 21, 137, 376
– Մուղդուսի, 1482 թ. – էջ 665
– (Գոյար), ԺԵ դ. – էջ 324
– (Գահուվար), 1573 թ. – էջ 667
– 1633 թ. – էջ 37
– 1651 թ., կողակից Խաչատուր երէց ստացողի – էջ 29
– 1681 թ. – էջ 191
– 1687 թ. – էջ 149, 150, 151
Գոհար խաթուն, ԺԵ դ. – էջ 819
Գոհար խալիլ, ԺԸ դ. – էջ 840
Գոհամր
– մելիք 1336 թ. – էջ 768, 769
– (Գոհար մէլէք) ԺԵ–ԺԶ դդ. – էջ 302
Գողիաթ, հսկայ Գեթացի – էջ 154, 157, 879
Գորանդուխտ, սրկ., նհտ.. – էջ 21, 136, 143, 376
Գորգի
– եպս., ԺԳ դ. – էջ 16
– խան, 1687 թ. – էջ 153
– թգ վրաց, ԺԷ դ. – էջ 1161
Գորգիանոս
– հաւատացեալ թգ. – էջ 246, 1171
– նհտ.. սրբ – էջ 10, 48, 99, 129, 131, 167, 184
Գորգիոս, յիշուած Աթանասի մօտ – էջ 1195
Գորդիանոս նհտ.. – էջ 32, 49, 79, 112, 181, 223, 368, 374, 377, 385
Գորիա նհտ. – էջ 249
Գուգիա, կին Պետրոսի առաքելոյն – էջ 1146
Գուժդաս, սրգ., նհտ.. – էջ 20, 124, 375
Գուզալաղա, ԺԵ–ԺԶ դդ., կողակից Ավտուլի – էջ 303
Գուլազ, ԺԸ դ. – էջ 988
Գուլազիզ – էջ 644
Գուլամիր
– ԺԵ–ԺԶ դդ. – էջ 302
– ԺԷ դ. – էջ 162
Գուլապար, ԺԷ դ. – էջ 68
Գուլարտուխ, 1581 թ. – էջ 678
Գուլբազ, 1721 թ. – էջ 398
Գուլզադ
– (Գուլզատայ), 1576 թ. – էջ 678
– (Գուլզատ), ԺԷ դ. – էջ 76
Գուլի, ԺԸ դ. – էջ 684
Գուլիզար, ԺԷ դ. – էջ 162
Գուլիստան, 1687 թ. – էջ 152
Գուլիվարդ, 1618 թ., մայր Մարկոս ժաւդասու – էջ 443
Գուլխաթուն
– 1681 թ., կողակից Ոհանի – էջ 190, 191
– 1697թ., կին Գալուստ ստացողի – էջ 168, 169
Գուլխանդա, 1658 թ., fոյր Յակոբ ստացողի – էջ 598
Գուլմուլ, 1576 թ. – էջ 678
Գուլնապաթ, 1709 թ. – էջ 1006
Գուլում
– 1488 թ. – էջ 677
– (Գուլու), 1573 թ. – էջ 666
– 1721 թ. – էջ 398
Գուլումար, 1668., մայր Մովսէս վարդապետի – էջ 278

Գուլջհան, 1487 թ. – էջ 585
Գուլփաշա, ԺԷ դ. – էջ 75, 76
Գուլփար, 1655 թ. – էջ 688
Գուտուրիկ, 1736 թ. – էջ 61
Գուրգէն
– քարտուղար, 627 թ. – էջ 1084
– 1629 թ. – էջ 1248
Գուրիաս (սրբ. նհտ..) – էջ 19, 106, 213, 374
Գոհսոս, դիցր. – էջ 866
Գոօնսօս, դիցր. – էջ 866
Գրաբոս, սրբ.նհտ.. – էջ 109, 215, 549, 659
Գրատիանոս, հայր Թէոդոս թգ. – էջ 196, 261, 309
Գրիգոր
– Սքանչելագործ, եպս. Նէոյ Կեսարիոյ, Գ դ. – էջ 19, 47, 107, 213, 251, 257, 258, 260, 263, 266, 281, 306, 307, 308, 316, 374, 696, 948, 1109, 1264
– նհտ.. Պապիայի հետ – էջ 116
– քհյ, նհտ.. Ֆրօնդոսի հետ – էջ 386
– Լուսաւորիչ, 239–326 թթ., Աղօթք – էջ 487, Բան հաւատոյ – էջ 946, 1108, ի Դաշանց թուղթն – էջ 195, 216, ի Կանոնացն – էջ 974, ի Վարդապետութէնէ – էջ 307, 310, 316, 317, 319, ի բանից – էջ 308, 318, 696, 948, 1247, Հարցումն Գրիգորի եւ պատասխանիք հրեշտակին – էջ 42, 57, 64, 72, 80, 145, 164, 173, 182, 185, 691, 699, 701, 886, ի շարականս – էջ 478, 534, 539, 549, 558, 601, 630, 968, ի տաղս – էջ 716, 763, 793, 1037, 1038, ի հանելուկս – էջ 467, Վարք եւ պատմութիւն – էջ 11, 12, 22, 23, 79, 81, 100, 106, 110, 176, 182, 232, 236, 245, 272, 291, 314, 356, 368, 369, 370, 378, 379, 386, 389, 1039, 1161, 1162, 1171, 1172, Մանրանկար – էջ 9, 17, 19, 47, 55, 77, 143, 373, 374, 527, 551, 553, 555, 557, 563, 567, 571, 582, 617, 631, 635, 647, 651, 653, 657, 663, նշում – էջ 31, 85, 86, 107, 108, 109, 158, 196, 197, 215, 226, 250, 254, 282, 301, 334, 355, 410, 412, 418, 477, 506, 686, 717, 761, 767, 806, 868, 909, 975, 982, 988, 1007, 1010, 1011, 1132, 1141, 1142, 1143, 1174, 1180, 1206, 1219, 1251
– Դ դ., Ագուանից կթղ., որդի Վրթանէս կթղի – էջ 20, 43, 100, 120, 163, 245, 356, 357, 375
– Դ դ., հայր Սմբատի և Յոհաննէսի – էջ 183
– Աստուածաբան Նազիազանցի, 328–389 թթ., Ճառք – էջ 306, 308, 316, 317, 318, 457, 773 (ՊՊ), 775, 788, 840, 1263, ի կանոնաց – էջ 477, Հարցումն Բարսղի – էջ 752, ի բանից – էջ 257, 258, 269, 274, 293, 696, 948, 1040, 1109, Պատճառք գրեանց – էջ 842, 1188, ի Շարականս – էջ 543, Վարք եւ տօնք – էջ 101, 115, 224, 263, 266, 283, 312, 836, Մանրանկար – էջ 19, 375, 572
– Նիւսացի, 331-394 թթ., Ճառք – էջ 214, 219, 257, 274, 281, 306, 313, 842, 1109, Յորդորումն մանկանց ի կուսութեան – էջ 273, 315, 750, Վարք Գրիգորի Սքանչելագործի – էջ 251, ի բանից – էջ 321, 948, Տօն – էջ 113, 266, 312, 836, Մանրանկար – էջ 374, նշում – էջ 843
– Ա պապ Հռովմայ, 540-604 թթ. – էջ 9, 13, 20, 34, 44, 51, 59, 65, 73, 77, 82, 121, 126, 146, 147, 166, 177, 187, 215, 370, 375, 380, 390
– Ակռականգացի, սրբ – էջ 19, 107, 214, 283, 374
– Արծրունեաց եպս, 560 թ., Թուղթ – էջ 263
– Պարսիկ, նհտ.. – էջ 112, 164, 173, 248
– Նարեկացի, 951-1003 թթ., Աղօթք (ի Մատենէն) – էջ 450, 482, 527, 528, 767, 970, 971, 972, 976, 1247, Բան մաղթանաց վասն սրբոց հրեշտակացն – էջ 49, 63, 125, Նարեկ – էջ 478, 483, 485, 488, 491, 494, 497, 506, 511, 513, 515, 523, 525, 1070 (ՊՊ), Լուծմունք Նարեկի – էջ 494, 516, Ներբող Մծբնայ Յակոբ հայրապետին – էջ 494, Բառք ի գրոց – էջ 504, 507, 514, Վարք եւ պատմութիւն – էջ 119, 489, 505, 507, 512, 514, Գանձք եւ տաղք. «Անուն անեղին էին» – էջ 710, «Ես ձայն զառիւծուն» – էջ 1038, «Կայր կոյսն ի յայրին» – էջ 968, «Հաւիկ մի պայծառ» – էջ 981, «Սեաւ եմ գեղեցիկ» – էջ 1035, Գովութիւն Սրբոյն Գրիգորի Նարեկացւոյ – էջ 518, 519, Հանելուկ – էջ 524, նշում – էջ 440, 484, 492, 504, 508, 509, 510, 520, 521, 522, 525, 768
– Մագիստրոս, 990-1059 թթ., Թուղթք – էջ 1053, Զատաբերականք – էջ 1044, 1048, 1053, 1056, 1067, 1076, 1087, 1121, 1227, «Տաղասացութիւն զարարչութենէն Աստուծոյ» – էջ 724, «Համագտական» – էջ 960, նշում – էջ 137, 206, 395, 464
– Վկայասէր, կաթողիկոս 1066-1105 թթ., Վասն Զատիկի – էջ 822, Թարգմանութիւնք – էջ 243, 244, 263, 281, 1222, մանրանկար – էջ 21, 376, նշում – էջ 137, 1015, 1227, 1251
– (Գրիգորիսեանք), Պահլաւունիք սկսեալ Գրիգոր Վկայասէրից – էջ 45, 60, 67, 137, 249, 148, 187, 212
– քհյ, ԺԱ դ., թարգմանող Ս. Պարսամի վկայաբանութեան – էջ 249
– երէց, 1100-1170 թթ., Շարունակող ժամանակագրութեան – էջ 1012
– (Գրիգորիս) Պահլաւունի, կաթողիկոս հայոց, 1113-1116 թթ., Թուղթ ի Միջագետս – էջ 402, 1218, նշում – էջ 194, 197, 245, 246, 250, 264, 284, 310, 416, 443, 460, 461, 465, 505, 902, 946, 959, 962, 1022, 1212
– Դ, Տղայ կաթողիկոս հայոց՝ 1173-1193 թթ., Ի բանից – էջ 1146, «Է յիս գիտութիւն» – էջ 405, 421, 441, 460, 690, 1022, նշում – էջ 194
– Լամբրոնացի, Սկեւռացի, ԺԲ–ԺԳ դդ., Ներբող Աստուածածնի՝ «Բարեբանեալ ես» – էջ 237, 495, գրիչ ի Սկեւռա – N 1568, էջ 497, 506
– ԺԲ-ԺԳ դդ., մեկնիչ եւագրեա – էջ 820, 1017, 1019
– Խուլ, ԺԲ–ԺԳ դդ. – էջ 645, 672, 680, 686
– Աբասեան, 1150-1221 թթ. – էջ 354
– կր., 1217 թ. – էջ 1260
– քհյ, 1761 թ., գրիչ ի Բասրա – N 1793, էջ 1249, 1253
– աշակերտ Թոթկա, 1288 թ., գրիչ ի Յոհաննավանս – N 1531, էջ 353, 364, 365
– է Անաւարզեցի, կաթողիկոս հայոց 1293-1307 թթ., Դրուատ համայն սրբոցն – էջ 104, 212, նշում – էջ 333
– քհյ Հաղբատայ, ԺԳ դ. – էջ 552
– վանական քհյ, ԺԳ դ. – էջ 1130
– րաբունապետ, ԺԳ դ. – էջ 1130
– սրկ., 1301 թ., ստացող ի Մաշկեւորս – N 1527, էջ 329, 331, 332, 333
– դպիր, 1308 թ., գրիչ ի Սիս – N 1590, էջ 577, 579, 580

– քհյ, հնգց 1331 թ., հայր Սարգիս քհյի – էջ 617, 619
– քհյ, 1357 թ., կազմող ի Տէր Յովհաննէս աթոռակալի անապատս – N 1548/Ա, էջ 439, 441, 442
– քհյ Թորոսանց, 1371 թ. – էջ 1142
– առաջնորդ Մաղարդավանքի, 1381 թ. – էջ 492
– խուցէ, ԺԴ դ. – էջ 209
– հնգց., ԺԴ դ., հայր Նատեր գրչի – էջ 339, 341
– քհյ, Պապա, ԺԴ դ. – էջ 341
– վրդ., ԺԴ դ. – էջ 405
– կր. Կարբեցի, ԺԴ դ. – էջ 482
– ԺԴ դ. – էջ 496
– վրդ. Երզնկացի, ԺԴ դ., գրիչ – N 1657, էջ 773, 776
– Տաթեւացի, 1346-1410 թթ., ի բանից – էջ 697, 746, 1110, ի Հարցմանց – էջ 173, 703, 868, 1205, 1220, 1221, Լուծումն Առաքինութեանցն Արիստոտէլի – էջ 909, 913, 914, 916, 920, 923, 926, 1183, Լուծումն դժուարիմաց բանից Արիստակէսի – էջ 749, 916, 926, 1182, Լուծումն ի խրատ գրչութեան Գէորգա – էջ 917, 927, 1182, Լուծմունք ի տեսութիւն Դաւթի – էջ 748, 909, 912, 913, 915, 919, 920, 922, 925, 952, 1053, 1063, 1102, Լուծմունք Պարապմանց գրոցն Կիւրղի – էջ 1152, Համառօտ տեսութիւն ի գիրս Պորփիւրի – էջ 747, 909, 912, 913, 915, 918, 920, 922, 925, 951, 1052, 1063, 1102, Մեկնութիւն Յոբայ – էջ 1167, Ոսկեփորիկ – էջ 693, Տեսութիւն ի բան մարգարէին – էջ 1108, Քարոզք – էջ 24, 41, 51, 148, 370, 379, 475, 906, 965, 1121, Վարք եւ յիշատակ – էջ 112, 145, 164, 186, 388, մանրանկար – էջ 143, նշում – էջ 745, 746, 779, 781, 782, 901, 919, 922, 923, 1064, 1093, 1101, 1103, 1106, 1112, 1113, 1122, 1143, 1153
– Խլաթեցի (Մերենց), 1340-1425 թթ., խմբագիր Յայսմաւուրքի – էջ 9, 21, 31, 41, 48, 56, 62, 71, 78, 93, 135, 163, 172, 175, 180, 183, 367, 376, 383, Վարք եւ յիշատակ – էջ 12, 23, 33, 42, 50, 52, 58, 64, 72, 80, 112, 145, 164, 173, 182, 186, 369, 385, 388, խրատ ժամակարգութեան – էջ 440, Գովասանութիւն Նարեկացւոյն – էջ 519, Տաղք եւ գանձք. «Աստուածածին ասի» – էջ 236, «Գթա եւ յիս» – էջ 96, «Գովեստ բերկրանաց» – էջ 725, «Ձագամայ մինչեւ» – էջ 793, «Որ եւ կատարեալ» – էջ 1100, նշում – էջ 520, 524, 794
– 1401 թ., կազմող ի Վարագ – N 1524, էջ 279, 300
– 1401 թ., հայր Աւետիս կր. – էջ 299
– 1404 թ., գրիչ ի Նկարինայ ուխտ – N 1520, էջ 211, 221, 238, 239
– աբղ, 1404 թ. – էջ 220, 221, 222, 238
– աբղ, 1419 թ., ստացող յերուսաղէմ – N 1551, էջ 449, 450, 451
– քհյ, 1441 թ., որդի կարապետ քհյի – էջ 817
– 1463 թ., գրիչ – N 1711, էջ 941, 944
– 1471 թ., շնորհող օրինակի – էջ 139
– 1482 թ., գրիչ յԱկանց – N 1620, 661, 665
– կր., 1496 թ. – էջ 493
– երեւանցի, ԺԵ դ., գրիչ – N 1501, էջ 9, 15
– ԺԵ դ. – էջ 323, 324
– վրդ. Կաֆայեցի, ԺԵ դ., տաղ. «Յոյս անճառական» – էջ 718
– աբղ 1500 թ., գրիչ – N 1579, էջ 555, 556
– ԺԵ-ԺԶ դդ., հայր Խոջա Բաշխայիշի – էջ 300
– Աղթամարցի, կթղ Աղթամարայ 1536-1545 թթ., Տաղք եւ գանձք. «Ահա այգիք մեր» – էջ 712, 720, «Անեղին տաճար» – էջ 721, «Անեղ լոյսն» – էջ 720, «Աստուածանկար պատկեր» – էջ 712, 720, 796, «Արեգակնափայլ գեղով» – էջ 712, 795, «Արքային փակեալ» – էջ 713, 720, 795, «Դու դրախտ» – էջ 716, «Ի մէջ սրբոց» – էջ 716, «Մաղկունք ասեն» – էջ 712, «Մաքուր պատկերով» – էջ 716, «Յետ գնալոյ» – էջ 711, «Վաճառական մի» – էջ 718, «Տապանակ կազմեալ» – էջ 713, 720, 795, նշում – էջ 304
– 1534 թ., յետագայ նորոգող – էջ 642
– աբղ, 1542 թ. – էջ 304
– աբղ, 1543 թ. – էջ 342
– 1562 թ., հայր Աստուածատուր եպս. Մշեցու – էջ 646
– Բ կթղ Աղթամարցի, 1576 թ. – էջ 648
– 1576 թ. – էջ 677, 678
– ԺԶ դ., յետին ստացող – էջ 674, 678
– (Գրիգորիոս), ԺԶ դ., գրիչ – N 1771/Բ, էջ 1154, 1156
– աբղ, 1611 թ., գրիչ յԻլով – N 1763, էջ 1115, 1117, 1118
– եպս., առաջնորդ Երուսաղէմի, 1618 թ. – էջ 444, 970
– Երէց, 1623 թ., գրիչ ի Կողոնիա – N 1544, էջ 431, 432
– եպս, 1629 թ. – էջ 1248
– քհյ, 1629 թ., գրիչ – N 1799/Գ – էջ 1195, 1197, 1198
– Կեսարացի, վխճ 1636 թ., Թուղթ առ Ամթեցիս – էջ 710, Թուղթ առ էջմիածնեցիս – էջ 1195, Գանձ վասն մահուան Գրիգորի կաթուղիկոսի Ուռհայեցւոյ – էջ 709
– 1651 թ., որդի Գասպարի – էջ 1124
– կթղ. Աղուանից, 1652 թ. – էջ 684
– 1655 թ., ստացող – N 1628, էջ 687, 688, 689
– 1664 թ., գրիչ ի Ղոնիա – N 1633, էջ 697, 700
– 1668 թ., նորոգող գրիչ – էջ 255, 278
– աթոռակալ վարդապետ Կարբիի Յովհաննավանքի, 1676 թ. – էջ 366
– 1680 թ., հայր Յոհան սրկ Քանաքեռցու – էջ 764
– Երևանցի, 1687 թ., գրիչ յէջմիածին – N 1512, էջ 141, 160, 162, գրիչ – N 1532, էջ 367, 372, N 1534, էջ 383, 395
– երաժիշտ վրդ., 1687 թ. – էջ 254
– 1687 թ., պապ Գրիգոր Երևանցու – էջ 151, 160
– հնգց, 1687 թ., քհյ Նորագաւթի – էջ 159
– 1694 թ., յետին ստացող – էջ 140, 141, 142
– ԺԷ դ. – էջ 32
– Խորասանցի, ԺԷ դ. – էջ 460
– քհյ, ԺԷ դ., հաւրեղբայր Գրիգոր քհյի – էջ 562
– ԺԷ դ., փոքր որդի Մինաս քհյի – էջ 562
– Գրիգոր կղմ. Ուռհայեցի, ԺԷ դ. – էջ 709
– վրդ. Նժդեհ, ԺԷ դ., տաղ. «Աւրհնեալ է Հայրն» – էջ 723
– քհյ, ԺԷ դ., գրիչ – N 1667/Գ – էջ 826, 828
– քհյ, ԺԷ դ., եղբայր Տօներ սրկի – էջ 886
– 1733 թ., հնգց, որդի Վարդան յետին ստացողի – էջ 48
– աբղ Սիւնեցի, 1756 թ., գրիչ եւ ստացող ի Կաֆա – N 1781, էջ 1203, 1207, 1208, նշում – էջ 954

– վրդ., 1767 թ., պատրիարք երուսաղէմի – էջ 815
– քհյ, 1767 թ., հայր Մարգար տիրց Մաշկեւորցու – էջ 815
– վրդ., 1784 թ. – էջ 746, 748
– ԺՀ դ. – էջ 660
– կր., ԺՀ դ., կնքադրոշմ – էջ 672
– ԺՀ դ., եղբորորդի Աստուրի – էջ 840
– Ժը դ. – էջ 988
– Տէր–Մովսէսով, ԺԹ դ. – էջ 1166
– գրչփրձ – էջ 1216
Գօդդօս, դիցբ. – էջ 862
Գօզալ
– ԺԵ–ԺՋ դդ. – էջ 303
– ԺԷ դ. – էջ 800
– հնգց., 1687 թ. – էջ 149, 151
– ԺԷ դ. – էջ 76, 77
– ԺԷ դ., դուստր Մարգարա երէցի – էջ 593
Գօզալբէկ, 1687 թ. – էջ 152
Գօզալխաթուն, 1441 թ., կողակից Գրիգոր Իլյի – էջ 817
Գօրգի, ննիւ.., սրբ – էջ 44, 59, 131, 147, 167, 187, 373
Գօրկի խան, ԺԷ դ. – էջ 805
Գօրօ խօճայ, 1793 թ. – էջ 582

Դադան – էջ 557
Դալփի, ննգց, 1576 թ. – էջ 677
Դակիոս կայսր – էջ 994
Դաղմատիոս, սրբ – էջ 21, 138, 247, 376
Դամասոս հայրապետ Հռոմա – էջ 387, 1109
Դամիանոս, ննիւ., սրբ – էջ 13, 17, 19, 20, 24, 34, 43, 50, 58, 65, 73, 81, 104, 121, 134, 146, 165, 176, 187, 370, 375, 376, 379, 387, 389
Դանաբէկ տանուտէր, ԺԵ–ԺՋ դդ. – էջ 301
Դանափրիոս, սրբ, ննիւ. – էջ 43, 116, 165, 375
Դանիէլ
– մարգարէ – էջ 18, 77, 95, 121, 143, 232, 272, 291, 335, 373, 466, 838, 868, 1082, 1153, 1220, 1260
– ճգնաւոր – էջ 64, 110, 116, 147, 164, 977
– նհտ., որդի թագաւորին մագքթաց – էջ 386
– Ասորի, Ժ դ. – էջ 245, 506
– վրդ., ԺԳ դ. – էջ 552
– արքեպս, 1487 թ. – էջ 585
– խոճա, 1594 թ., հայր Սրապիոն վրդ Ուռհայեցու – էջ 203, 204
– կր., 1618 թ. – էջ 444
– 1681 թ. – էջ 191
– սրկ., 1687 թ. – էջ 159
– 1697 թ., եղբայր Գալուստ ստացողի – էջ 168, 169
– վրդ., 1707, առաջնորդ Գեղարդավանքի – էջ 1260
– Բալւեցի, 1766 թ. – էջ 1149
– վրդ., ԺԹ դ. – էջ 1062
Դասդագուլ
– 1401 թ., որդի Խդր աղայի – էջ 300
– ԺԷ դ. – էջ 305
Դասիոս, սրբ – էջ 63, 102, 107, 144, 163, 164, 386
Դասնձայ եպս – էջ 101
Դասում, 1699 թ. – էջ 628
Դաւեհ
– թգւ. Պարսից – էջ 317, 811, 812, 813, 814, 846, 1209, 1210, 1215, 1216
– ամուսին Խռուսանթոս Նհտ.ի – էջ 103
Դաւթակ Քերթող – էջ 360
Դաւիթ
– թգւ. հրէից, ի Սաղմոսս – էջ 735, Գովասանութիւն Սաղմոսացն Դաւթի – էջ 978, Առաջաբանութիւն Դաւթի մարգարէին – էջ 1144, պատմութիւն եւ տօն – էջ 111, 164, 216, 295, 320, ի հանելուկս – էջ 466, ի Շարականս – էջ 531, 606, 656, ի տաղս – էջ 715, 789, 1034, 1181, մանրանկար – էջ 9, 77, 279, 329, 374, 551, 553, 555, 561, 564, 566, 571, 574, 582, 631, 635, 647, 656, 662, 733, 755, 900, նշում – էջ 22, 148, 157, 310, 318, 321, 328, 338, 406, 729, 738, 741, 779, 794, 869, 879, 971, 973, 1031, 1032, 1038, 1058, 1100, 1146, 1151, 1214, 1219, 1246
– սրբ., նհտ. Յոհաննոսի հետ – էջ 21, 135, 376, 832
– սրբ., նհտ. Գօրգի հետ – էջ 44, 59, 131, 147, 167, 188
– երէց, ե դ. – էջ 1039
– Անյաղթ, ե-Զ դդ., իմաստասէր. Ամենայն չար տանջելի – էջ 955, 959, 962, 1062, 1066, 1073, 1075, 1078, 1083, 1086, 1122, 1128, Առածք հինգ – էջ 748, 893, 909, 912, 916, 919, 926, 1040, 1043, 1048, 1053, 1055, 1063, 1078, 1082, 1089, 1120, Էակաց գիրք – էջ 956, 960, 1068, 1085, 1116, 1182, Իմաստութիւն քերթողական տառից – էջ 880, 893, 957, 959, 1104, 1107, ի Ս. Խաչն – էջ 294, 319, 416, 724, 1184, ի Ս. Խաչն շարայարեալ Համբրոնացւոյ – էջ 796, 909, Լուծմունք յաղագս աշխարհաց (Վահրամայ) – էջ 923, 928, Հարցմունք ընդ երկաբնակսն – էջ 1092, 1098, Հարցմունք Մամբրէի եւ պատասխանիք Դաւթի – էջ 497, Մեկնութիւն ի Վերլուծականն Արիստոտէլի – էջ 893, 896, 956, 1041, 1043, 1044, 1048, 1056, 1066, 1067, 1088, 1116, 1120, 1126, Մեկնութիւն Պերի Արմենիասի – էջ 744, 891, 892, 901, 903, 906, 950, 956, 959, 962, 990, 1041, 1042, 1043, 1048, 1055, 1056, 1063, 1066, 1076, 1079, 1084, 1087, 1089, 1120, 1128, Մեկնութիւն Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի – էջ 744, 895, 903, 905, 959, 962, 1034, 1043, 1044, 1048, 1056, 1066, 1075, 1084, 1089, 1128, Պատասխանի հարցմանն Յոբնաղի – էջ 1126, Սահմանք իմաստասիրութեան – էջ 900, 950, 955, 959, 961, 962, 1039, 1043, 1045, 1047, 1049, 1052, 1055, 1062, 1066, 1073, 1075, 1078, 1082, 1083, 1086, 1088, 1091, 1098, 1121, 1128, Վասն բաժանման – էջ 893, 909, 912, 916, 919, 926, 950, 956, 1055, 1089, 1120, Վերլուծութիւն ներածութեանն Պորփիւրի – էջ 895, 903, 905, 907, 959, 962, 1041, 1043, 1047, 1056, 1066, 1071, 1125, 1126, ի բանից – էջ 842, 1077, 1120, հանելուկ – էջ 467, Լուծմունք Դաւթի – էջ 749, 909, 912, 913, 915, 919, 920, 922, 925, 952, 959, 962, 1040, 1053, 1063, 1084, 1102, 1112, 1122, 1127, հանելուկ – էջ 467, Ներբողեան – էջ 1069, նշում – էջ 410, 896, 900, 917, 957, 1055, 1057, 1074, 1092, 1093, 1118

– Հարքացի, Ջ դ., նկատումն Արիստոտէլի – էջ 892, 894, 950, 956, 960, 990, 1043, 1044, 1048, 1056, 1063, 1066, 1070, 1085, 1104, 1117, 1120, 1126
– վրդ. Փիւնիկ կոչեցեալ, եօթնագրեանք – էջ 943
– եպս. Մեծկողմանց, է դ. – էջ 360, 361
– Դվնեցի, նհտ., 701 թ. – էջ 20, 124, 237, 543, 587
– ճգնաւոր, 723 թ. – էջ 216, 980
– Ալաւկա որդի, ԺԲ դ. – էջ 475, 868, 974
– Մոլորեցուցիչ, 1249 թ. – էջ 200
– Ջ, թագաւոր վրաց, որդի Ռուզուդանայ, ԺԴ դ. – էջ 199, 201
– ԺԴ դ., որդի Պարոնի – էջ 209
– ԺԴ դ., դիտապետ նահանգին Ղրիմու – էջ 341
– ԺԴ դ. – էջ 405
– քհյ, ԺԴ դ., գրիչ – N 1666, էջ 819, 824
– աբղ, 1463 թ., ստացող – N 1711, էջ 941, 944
– 1576 թ. – էջ 678
– եպս., 1581 թ., ստացող ի Սեջով – N 1535, էջ 399, 401
– կթղ., 1594 թ. – էջ 704, 1168
– եպս., ԺՋ դ., նորոգող մատենի – էջ 174
– քհյ, ԺՋ դ., եղբայր Ներսէս եպսի – էջ 174
– քհյ, 1611 թ., ուսուցիչ Գրիգոր աբղյի – էջ 1118
– Ջէլթունցի, 1615 թ. – էջ 972
– արքեպս Ստամբոլի, 1646 թ. – էջ 426
– իշխ., 1648 թ. – էջ 334
– քհյ, 1651 թ., գրիչ – N 1752, էջ 1085, 1088
– քհյ, 1651 թ., գրիչ – N 1758/Բ, էջ 1103, 1104
– 1656 թ. – էջ 679
– Սեբաստացի, 1675 թ. – էջ 437, 438
– 1683 թ. – էջ 870
– փոքր, 1687 թ., վանահայր Այրիվանքի – էջ 150, 155, 156, 157, 158, 159
– 1687 թ., որդի Աատուածատուր քհյ – էջ 152
– կր. Յոհաննավանքի, 1687 թ. – էջ 254
– քհյ, 1695 թ. – էջ 393
– առաջնորդ Նոր Ջուղայի, 1696 թ. – էջ 982
– ԺԷ դ. – էջ 67, 68
– վրդ., ԺԷ դ. – էջ 210
– ԺԷ դ., հորեղբայր Ստեփանոս Ապարանցու – էջ 590
– իրից, ԺԷ դ. – էջ 800
– ԺԷ դ., գրիչ – N 1713, էջ 949, 954
– մահտեսի, 1740 թ. – էջ 724
– քհյ, 1761 թ. – էջ 756
– մահտեսի, 1775 թ. – էջ 1150
– ԺՀ դ. – էջ 324
Դավաթշի, 1491 թ. – էջ 300
Դաւութ խան – էջ 800
Դաւրան, ԺԹ դ., հայր Պատրոս եպսի – էջ 734
Դեկոս կայսր, հալածող հրիստոնեաների – էջ 94, 102, 103, 110, 117, 120, 124, 128, 213, 214, 226, 242, 386, 1010, 1171
Դեղփաշ, ԺԵ դ., հայր Աւետիս աբղյի – էջ 562
Դեդեմիա բժիշկ – էջ 48, 172
Դեմետիանոս վկա Աբուգինացի – էջ 42, 181, 387
Դեմետր, դիցք. – էջ 432
Դեմետրիա, բժիշկ, սրբ – էջ 31, 41
Դեմետրիոս, սրբ, նհտ. – էջ 19, 104, 374
Դեմետրիէ, թգւ. վրաց, 1289 թ. – էջ 365
Դենեդէ եպս Կ. Պոլսի – էջ 310
Դէոդորոս եպս – էջ 381
Դէոսկորիդոս նհտ., սրբ – էջ 13, 24, 34, 44, 59, 65, 176, 370, 390
Դէոսկորոս – էջ 761, 763
Դիատօրօս Սիգոլօ – էջ 1238
Դիդիմ, սրբ նհտ. – էջ 10, 21, 32, 41, 48, 56, 57, 63, 71, 79, 97, 131, 144, 163, 172, 181, 184, 367, 368, 377, 384
Դիլաւարտի, 1576 թ. – էջ 678
Դիմաս աւազակ – էջ 1010
Դիմոկրատես – էջ 1117
Դիոգինէս փիլ. – էջ 876, 1117
Դիոդոր, սրբ, նհտ. – էջ 10, 21, 32, 41, 48, 56, 57, 63, 71, 79, 97, 144, 163, 172, 181, 184, 367, 376, 377, 384
Դիոկլիդիանոս սրբ – էջ 386
Դիոկղետիանոս կայսր – էջ 94, 98,104, 106, 107, 110, 115, 116, 120, 121, 122, 127, 136, 213, 214, 215, 216, 220, 237, 242, 244, 246, 261, 282, 309, 836, 1171, 1172, 1186, 1247, 1251
Դիոնէսիոս
– (Դիոնէ), հեթնս. – էջ 840, 866
– Թրակացի, 180-145 մ. թ. ա., քերական, Յաղագս քերականութեան – էջ 890, 951, 954 (քղւ.), 1071, 1079, 1091, 1211
– Արիսպագացի, Ա դ., Թուղթ առ Տիտոս – էջ 981, 1246, Պատասխանի Թղթոյն Տիտոսի – էջ 318, Ի բանից – էջ 948, 1040, 1108, Վարք եւ Տօն – էջ 100, 101, 385, 722, 836, նշում – էջ 789, 994
– եպս Աղէքսանդրացի, Գ դ. – էջ 308, 316, 317
– սրբ, նհտ. Անդրէի հետ – էջ 131
Դիոս կր., սրբ – էջ 21, 136, 376
Դիոսկորիդոս սրբ – էջ 146, 187, 380
Դիրէսիայ, դիցք. – էջ 863
Դշխոյ
– 1522 թ., կողակից Մարտիրոսի – էջ 582
– 1589 թ. – էջ 1149
Դոմետիանոս
– բժիշկ, նհտ. – էջ 56, 63, 78, 163, 376
– նհտ.. – էջ 10, 11, 21, 57, 121, 138, 180, 367, 376, 378, 384
– Աբուգինացի, սրբ, նհտ. – էջ 33, 72, 79, 144, 368
– թգւ. – էջ 132, 244, 1004
Դոմնա սրբուհի – էջ 102, 163
Դոմնաս, սրբ – էջ 19, 42, 63, 103, 111, 163, 374, 375
Դոսաճ եպս. – էջ 385
Դովլաթ
– 1401 թ., քոյր Յովհաննու – էջ 298
– (Դալվատ շահ), ԺԵ–ԺՋ դդ. – էջ 303
– (Դօլվաթ), 1697 թ., մայր երեմիա գրչի – էջ 169, 170
– (Դօլվաթ), 1721 թ. – էջ 398
Դովմանոս նհտ.. ի Սամոսատ – էջ 242
Դորիմենդոս սրբ – էջ 10, 22, 32, 48, 79, 100, 172, 181, 184, 368, 377, 385
Դորոթէոս սրբ – էջ 14, 35, 52, 60, 66, 74, 91, 147, 178, 188, 371, 391

Դոռոպէոս – էջ 25
Դոմխիա – էջ 172
Դուլա, սրբ, նհտ. – էջ 21, 35, 127, 133
Դոմինիկոս սրբ – էջ 743, 780

Եագուպ, 1616 թ., որդի Ջատիմ գրչի – էջ 972
Եազգուլ, 1655 թ. – էջ 688
Եազլըխան, 1721 թ. – էջ 398
Եաղութ
– *1651 թ. – էջ 30*
– *1695 թ., կողակից Դաւիթ քհյի – էջ 393*
Եդգար
– *ժէ դ., հայր Իսրայէլի – էջ 46*
– *(եդկար), ժէ դ., հայր Յովաննէս վրդի – էջ 804*
Եդիլմելիք, 1482 թ., մայր Գրիգոր fհյի – էջ 665
Եդելփիոս եպս – էջ 1226
Եզեկիայ, որդի Աֆազու – էջ 466, 548, 735
Եզեկիէլ
– *մարգարէ – էջ 45, 60, 121, 148, 375, 581, 789, 1216*
– *կապանցի, ժե դ. – էջ 1143*
– *ժե դ., գրիչ – N 1632, էջ 693, 698*
Եզր մարգարէ – էջ 20, 45, 60, 121, 148, 838, 1199
Եթար
– *1681 թ., քոյր վերջին ստացող Ոհանի – էջ 190*
– *ժէ դ., քոյր Իսրայէլի – էջ 46*
– *ժէ դ. – էջ 61*
Ելիաս, ժե–ժՋ դդ. – էջ 303
Ելասիպոս, սրբ – էջ 116
Ելեւթիւրոս, սրբ – էջ 110, 185
Ելիդորոս, սրբ – էջ 102
Ելիկում – էջ 992
Ելպիս, դուստր Սոփեայ – էջ 138
Ելտըրըմ սուլթան – էջ 856
Եկատերինա Ա. – էջ 989
Եղադոս – էջ 248
Եղեւոն, 1401 թ., հայր Յովհաննէս միակեցի – էջ 298
Եղիա
– *մարգարէ – էջ 13, 20, 25, 30, 35, 177, 187, 188, 274, 293, 317, 371, 381, 390, 466, 476, 543, 789, 835, 836, 876, 879, 1147, 1251*
– *որդի թագաւորին Մազքթաց – էջ 386*
– *Ա Արճիշեցի, կաթողիկոս հայոց 703-717 թթ. – էջ 363*
– *ժե–ժՋ դդ. – էջ 303*
– *1573 թ., յետին ստացող – էջ 666*
– *1652 թ., հայր Պօղոս գրչի – էջ 1264*
– *1687 թ., ժամկոչ Նորագաւթի – էջ 161*
Եղիայոս եպս – էջ 217, 295
Եղիազար
– *քհյ մակաբայեցի – էջ 137, 835*
– *քահանայապետ – էջ 220*
– *1634 թ., գրիչ յէջմիածին – N 1740, էջ 1045, 1052*
– *Ա Այնթապեցի, կաթողիկոս հայոց 1681-1691 թթ. – էջ 153, 158, 253, 373, 393, 396, 804, 805*
– *ժէ դ. – էջ 68*
– *(եղիկ), 1702 թ., որդի Քօրթեցի Միտիջի – էջ 342*
– *1721 թ. – էջ 398*
– *արքեպս Կաֆայու, 1756 թ. – էջ 1206, 1207*
Եղակիմ – էջ 1147
Եղիկոնիդա – էջ 20, 131, 375
Եղիշէ
– *առաքեալ – էջ 10, 19, 22, 32, 47, 48, 79, 100, 123, 172, 181, 184, 185, 368, 373, 377, 385, 833*
– *մատենագիր ե դ. – էջ 20, 77, 119, 216, 235, 265, 274, 281, 285, 311, 314, 316, 355, 375, 384, 1039, 1145*
Եղիսաբեթ
– *մայր Յովհաննու Մկրտչի – էջ 376, 386, 825*
– *սրբուհի – էջ 19, 44, 51, 59, 102, 127, 281, 308*
– *1375 թ., քոյր Թովմա կր. – էջ 514*
– *ժեդ., կողակից Յոհաննէս սրկի – էջ 458*
– *1681 թ., կողակից Սարգսի – էջ 191*
– *1685 թ., ստացող – N 1509, էջ 77, 92*
– *1687 թ. – էջ 151, 152, 160*
– *(եղսիկ), 1697 թ. – էջ 168*
– *ժէ դ., մայր Մարգարա երէցի – էջ 593*
– *1721 թ. – էջ 398*
– *1736 թ. – էջ 61*
– *ԺՀ դ. – էջ 756*
Եղիսէ
– *մարգարէ – էջ 21, 78, 133, 143, 236, 317, 376, 789, 967, 1147*
– *ժե դ. – էջ 324*
Եղիսէոս – էջ 124
Եղիսուր, իշխան իսրայելացւոց – էջ 904
Եղպիոս կոյս – էջ 244
Եմիխաթուն, 1576 ., մայր Ղուկաս fհյի – էջ 677
Եմին, 1626 թ. – էջ 614
Ենովկենդիոս հայրապետ – էջ 1226
Ենովս նահապետ – էջ 465
Ենովխ
– *նահապետ – էջ 465, 1032, 1147*
– *դպիր, 1658 թ. – էջ 630*
Եպիկուրա սրբուհի – էջ 19, 22
Եպիկտիմոն եպս Կորնթացւոց – էջ 874, 1263, 1266
Եպիմաոս, սրբ – էջ 19, 104, 129, 167, 386
Եպիփան
– *նհտ.. Շաղիտայի հետ – էջ 116, 245*
– *կիպրացի, Դ դ., ճառք – էջ 220, 248, 251, 258, 264, 280, 284, 306, 310, 1184, Յաղագս ականց – էջ 1145, Յաղագս Սաղմոսաց – էջ 307, 315, 316, 317, 321, Պատճառ գրոցն – էջ 249, ի բանից – էջ 696, 948, 1144, Վարք եւ տօն – էջ 101, 122, 230, 312, 836, Մանրանկար – էջ 20, 375, Նշում – էջ 1082, 1225*
Եպիփանոս սրբ, նհտ.. Պետրոս fհյի հետ – էջ 386
Եպիմարհոս – էջ 1076
Եպսիհոս սրբ – էջ 11, 41, 98, 368
Եպրակսիա կոյս – էջ 45, 53, 60, 67, 75, 91, 188, 372, 382, 392
Եսայի
– *մարագարէ – էջ 14, 25, 35, 44, 51, 52, 66, 74, 82, 129, 147, 166, 167, 171, 177, 180, 307, 310, 318, 371, 381, 391, 439, 473, 549, 715, 735, 789, 838, 875, 961, 1183*
– *որդի Շեխի, է դ. – էջ 364*
– *Նչեցի, ԺԹ–ԺԴ դդ. – էջ 441, 793, 881*
Եսաւ, որդի Իսահակայ – էջ 128, 1169
Եսթեր – էջ 838, 911

Եսիատէ – էջ 877
Եսպերիոս ննիտ.. – էջ 13, 24, 25, 51, 82, 128, 177, 371, 380, 390
Եսվաղէն – էջ 357
Երակլէ – էջ 877
Երամիպպէ ննիտ.. – էջ 243
Երանոս հայրապետ – էջ 266
Երասիմոս, սրբ – էջ 13, 20, 24, 34, 44, 51, 59, 65, 74, 82, 147, 166, 177, 224, 371, 375, 380, 390, 832
Երաստո – էջ 387
Երեմիա
– մարգարէ – էջ 17, 78, 128, 143, 230, 274, 276, 293, 317, 375, 466, 789, 823, 838, 910
– զօրական, սրբ – էջ 131, 381
– 1663 թ., որդի Ալէքսիանոս ստացողի – էջ 736
– քհյ, 1687 թ., ստացող յէջմիածին – N 1512, էջ 141, 149, 150, 151, 152, 154, 159
– թարգմանիչ Կ. Պօլսեցի, 1692 թ. – էջ 740
– երէց, 1697 թ., գրիչ ի կարս – N 1513, էջ 161, 168, 169, 170
– Զէյէպի Քէօմիւրճեան, 1637-1695 թթ. – էջ 855, 857, 858, 859, 1230, 1231
– 1707 թ., որդի Սարգսի – էջ 61
– գրիչ, 1721 թ. – էջ 398
Երէց քհյ, 1293 թ., գրիչ ի Յոհաննավանս – N 1526, էջ 323, 327
Երզնկացի Երաժշտական, ԺԷ դ. – էջ 1183
Երիանոս քհյ, սրբ – էջ 242, տե՛ս Երանոս
Երինաբոս սրբ – էջ 108
Երինէ սրբ – էջ 19, 20, 107, 124, 128, 165, 373, 375, 792
Երինոս եպս – էջ 18, 95, 312, 373, տե՛ս եւ Իրինեոս
Երմա – էջ 387
Երմինգո ննիտ.. սրբ – էջ 13, 34, 44, 59, 81, 146, 166, 176, 187, 370, 389
Երմոգինէ սրբ – էջ 109, 215, 549, 659
Երմոկրատէս ննիտ. – էջ 243
Երմողյոս սրբ – էջ 19, 21, 114, 137, 237, 237, 243, 275, 374
Երմոն կոյս – էջ 244, 834
Երմոն հայրապետ Երուսաղէմի – էջ 126, 375
Երմոս ննիտ. – էջ 20, 43, 120, 375
Երոմա սրբուհի – էջ 97
Երուանդ թագաւոր հայոց – էջ 1170
Եւա նախամայր – էջ 224, 307, 449, 465, 566, 571, 581, 635, 641, 662, 663, 728, 729, 828, 1035, 1110
Եւագր Պոնտացի, Դ դ., Հարիւրաւոր վեցերորդ – էջ 1020, Մեկնութիւմ բանից Եւագրեա – էջ 1019, Մատենագրութիւմ – էջ 820, 1019, Վարք եւ ոսն – էջ 12, 23, 58, 64, 72, 81, 145, 165, 176, 186, 370, 379, 389, 820, 1017, մաՒրանկար – էջ 20, 375, նշում – էջ 821, 822, 1018, 1021, 1022, 1023, 1024, 1026
Եւգինէ վկայուհի – էջ 19, 115, 224, 244, 262, 283
Եւգինիոս
– (Եւգինոս), Նհտ.. – էջ 110
– (Եւգինոս), Նհտ.. Բաքոսի հետ – էջ 11, 33, 42, 49, 57, 64, 72, 80, 81, 145, 164, 173, 182, 185, 369, 378, 387
– Նհտ.. Վաղերիանոսի հետ – էջ 12, 23, 81, 116, 175, 369, 379, 388
– Նհտ.. Մակարիոսի հետ – էջ 11, 80, 145, 182, 185, 369, 374, 378, 388
Եւդոկիա – էջ 143
Եւդոսիա
– սրբուհի – էջ 10, 21, 32, 41, 48, 56, 63, 71, 79, 97, 119, 120, 144,148, 163, 181, 184, 367, 376, 384
– թագուհի – էջ 1224, 1225, 1226
Եւթաղ Ամոնացի – էջ 338, 1182
Եւթիմէոս ճգմ. – էջ 12, 19, 23, 33, 43, 50, 58, 64, 72, 80, 115, 145, 165, 175, 186, 369, 378, 388
Եւլամբիա սրբուհի – էջ 102, 243
Եւլամբիոս վկա – էջ 102, 243
Եւլասեայ սրբուհի – էջ 121, 387
Եւսեբեայ
– վկայուհի – էջ 33
– Նհտ.. Բասոսի հետ – էջ 115, 246
Եւսեբիոս
– որդի Բասիլոսի, սրբ – էջ 216
– Աղեկսանդրու եպս. – էջ 274, 293
– Կեսարացի – էջ 13, 35 51, 59, 66, 74, 147, 202, 236, 261, 264, 282, 309, 312, 313, 319, 320, 353, 354, 387, 841, 919, 972, 993, 996, 1033
Եւսիգիոս ճգնաւոր – էջ 1233
Եւսիմիոս ննիտ.. Պերիգրինէի եւ այլ սրբոց հետ – էջ 14, 36, 45, 52, 67, 75, 91, 148, 167, 178, 188, 372, 382, 385, 391
Եւսկլէոս – էջ 1223
Եւստաթէոս Անկիւրացի սրբ ննիտ.. – էջ 36, 45, 60, 66, 75, 167, 188, 391
Եւստաֆէոս
– առաքեալ – էջ 133, 391
– Նհտ.. – էջ 19, 25, 35, 52, 91, 99, 148, 167, 178, 237, 244, 275, 295, 372, 373, 381, 382
Եւստրատիոս, Եւստրատիոսեանք – էջ 109, 244, 543, 1033
Եւտիգէս սրբ – էջ 175
Եւտիխիանոս սրբ – էջ 96, 184
Եւտիխէ
– (Եւտիքեայ), սրբ – էջ 115, 246
– հերձ. – էջ 763, 823
– (Եւտիքէս), մասնակից Եփեսոսի ժողովոյն – էջ 1186
Եւտոպիոս, հայր Յովհաննէս կամաւոր աղբատի – էջ 699
Եւտոպիա (Էւտոբիայ) – էջ 861
Եփեմիոս ճգնւ. – էջ 33
Եփիմէ կոյս – էջ 98, 184
Եփսիս – էջ 810
Եփեմիա վկայուհի – էջ 244
Եփսիոս, սրբ – էջ 41, 79, 100, 172, 831
Եփրեմ
– Ասորի, Դ դ., Աղօթք – էջ 486, 518, 524, 976, Հարցումն – էջ 702, Ճառք եւ ներբողեանք – էջ 111, 164, 216, 218, 219, 225, 226, 227, 228, 234, 237, 257, 263, 264, 266, 270, 274, 280, 281, 283, 284, 293, 295, 314, 457, 692 (ՊՊ), 699, 886, 971, 1008, 1113, 1114, 1197, Ի բանից – էջ 231, 271, 286, 290, 296, 310, 311, 453,

948, 1108, 1183, Տաւնք տարեկանք – էջ 1219, Ի հանելուկս – էջ 467, Ի Շարականս – էջ 543, Վարք եւ տօն – էջ 100, 116, 248, 312, 836, Մանրանկար – էջ 20, 375, նշում – էջ 525
– ԺԴ դ., գրիչ – N 1569, էջ 777, 780
– (Երբեմ), ԺԵ–ԺՋ դդ. – էջ 303
Եփրեմիանոս
– էջ 215, տե՛ս եւ Ալեքսիանոս աղքատ
– սրբ – էջ 886
Եփրոսինէ
– վկայուհի – էջ 19, 20, 115, 120, 143, 175, 375
– ԺԷ դ. – էջ 69

Զալիխան
– 1687 թ., իշխող Ալարատեան գաւառի – էջ 153, 253, 805
Զամէս (Նիճուաս) – էջ 841
Զանի, ԺԷ դ. – էջ 68
Զանիկ, ԺԷ դ. – էջ 162
Զաոիվարդան – էջ 1215
Զատիկ
– (Զատիք), 1616 թ., գրիչ Յիլով – N 1719, էջ 969, 972, N 1731, էջ 1009, 1012
Զաւդար
– ԺԷ դ., կողակից Իսրայէլի – էջ 46
– 1721 թ., դուստր Գամիրսեցի Վարդումի – էջ 398
Զարիփ, ԺԷ դ., դուստր Մարգարա Էրէցի – էջ 593
Զարմանազան, 1738 թ. – էջ 1260
Զարմիանոս, պահապան Քրիստոսի գերեզմանի – էջ 1010
Զաւէն Ա. Մանազկերտցի, կաթողիկոս Հայոց 377-381 թթ. – էջ 1228
Զաֆարիա
– մարգարէ – էջ 20, 41, 78, 97, 129, 143, 259, 317, 375
– հայր Յովհաննու Մկրտչի – էջ 79, 102, 356, 363, 373, 374, 572, 736, 825, 829, 1251
– աշակերտ մար Բարսումի – էջ 283
– Ա. Զագեցի, կաթողիկոս հայոց 855-876 թթ. – էջ 233, 235, 273, 281, 292, 699, 1097
– Զաքարէ Զաքարեան, եղբայր Իւանէի, վհճ. 1215 թ. – էջ 197, 206, 322, 1011
– նհտ.. 1261 թ., որդի Շահնշահի – էջ 201
– 1336 թ., եկեղեցապան Ղրիմի Ս. Աստուածածին եկեղեցու – էջ 768
– 1375 թ., առաջնորդ Գողթան գաւառի – էջ 513
– Բ Աղթամարցի, նհտ.. 1393 թ. – էջ 45, 134
– (Զաքար), 1404 թ. – էջ 220, 222, 238
– 1463 թ. – էջ 944
– քհյ, ԺԵ–ԺՋ դդ. – էջ 140
– եպս., 1576 թ., գրիչ ծաղկող ի Լիմ – N 1613, էջ 647, 648
– եպս. Գնունեանց, ԺՋ դ., տաղասաց, տաղք՝ «Ահա պայծառացաւ» – էջ 712, «Ամէնաւրհնեալ սրբուհի» – էջ 869, «Առաջի մարդոյն» – էջ 720, «Իսկ Գարունն» – էջ 712, «Ի Քէն Տէր» – էջ 792
– աբղ., 1614 թ., գրիչ ի Կաֆա – N 1541, էջ 419, 422
– դպիր, 1633 թ., ստացող յԱմասիա – N 1540, էջ 413, 418, 419
– 1651 թ., կնքադրոշմ – էջ 1078
– եպս. Վաղարշապատցի, 1637 թ. – էջ 254
– Քանաքեռցի, նորոգող ի Յովհաննավանս 1667 թ. – էջ 325, 328, 329, նորոգող ի Յովհաննավանս 1687 թ. – էջ 239, 240, 251, 253, 254, 256, գրիչ ի Յովհաննավանս 1669 թ. – N 1662, էջ 799, 806, 808, կոնդակ Յովհաննավանքի – էջ 251
– Ագուլեցի, գրող յետագայ յիշատակարանի, 1652 թ. – էջ 554, 1668 թ. – էջ 1158, 1166
– խալիֆա, 1676 թ. – էջ 183, 353, 366
– մահտեսի, 1685 թ., ստացող – N 1509, էջ 77, 84
– 1687 թ., հոգեւոր հայր երեմիա քհյի – էջ 150
– 1687 թ., հայր երեմիա քհյի – էջ 149, 151, 152, 154
– ԺԷ դ., ստացող N 1508, էջ 75, 76
– քհյ, ԺԷ դ., հայր Աւագ կր. – էջ 886
– վրդ. Յեղակալացի, 1743 թ. – էջ 942
– Թիֆլիզեցի, 1775 թ. – էջ 1150
– վրդ. Օշականցի, 1799 թ. – էջ 922
Զաֆէոս
– մաքսաւոր – էջ 272, 291, 313, 571
– քհյ, ԺԲ դ. ժամանակակից Մխիթար Հերացու – էջ 1148
Զեբեդեայ, 1696 թ., մայր Աղէքսանդր վարդապետի – էջ 983
Զեբինա սրբ – էջ 104
Զենօբ եպս, պատմագիր – էջ 19, 104, 315, 320, 374, 985, 1133, 1137, 1142
Զենոբիա – էջ 104
Զենոն
– զօրական – էջ 9, 10, 11, 21, 22, 32, 41, 48, 57, 63, 134, 376, 381
– նհտ. – էջ 124
– (Զենոնիոս) եպս., սրբ – էջ 1223
– կայսր՝ 474-491 թթ. – էջ 90, 285
Զէս – էջ 861, 865, 868
Զէրի խան – էջ 848
Զիլֆում, 1721 թ. – էջ 398
Զիկմունտ Երկրորդ, 1611 թ. – էջ 1118
Զինեա սրբ – էջ 134
Զինտոլիա, սրբ – էջ 42, 102, 163
Զիրաք
– 1576 թ. – էջ 649
– մահտեսի, 1648 թ. – էջ 334
Զմռուխտխաթուն
– 1232 թ. – էջ 207
– 1336 թ. – էջ 769
Զոհալ, 1651 թ., մայր Մարիամի – էջ 30
Զոյեա նհտ. Եսպերիոսի հետ – էջ 128
Զոսիմոս
– սրբ – էջ 12, 23, 81, 102, 112, 133, 165, 176, 370, 379, 381, 389
– եպս. – էջ 117
Զոտիկոս սրբ – էջ 10, 48, 63, 79, 99, 102, 144, 163, 181, 184, 368, 377, 385, 386
Զուատ, սրբ – էջ 43, 116, 165

Ջուիթա երէց, Դ դ., ննտ. – էջ 245
Ջուլալ
– *ԺԷ դ. – էջ 587*
– *ԺՐ դ. – էջ 756*
Ջուռնակ Կամսարական – էջ 1142

էդլշայ Ղուշաղող, ԺԵ-ԺՋ դդ. – էջ 281
էթիպար վրդ, ԺԷ դ., հորեղբայր Ավանէս վրդի – էջ 564
էլդեմիր, 1336 թ. – էջ 769
էլթան, 1401 թ., մայր Յովհաննէս միակեցի – էջ 298
էլիազ
– *(էլիեազ), ԺԷ դ. – էջ 68, 69*
– *խան, ԺԷ դ. – էջ 803*
էլլիս, դիցք. – էջ 864
էլմէլէք, ԺԴ դ., ստացող – N 1523, էջ 255, 276
էդիպհար, 1694 թ. – էջ 141
էմմանուէլ (Մանուիլ), Բիւզանդական կայսր՝ 1143-1180 թթ., Թուղթ կաթողիկոսացն հայոց Ներսիսի եւ Գրիգորիսի – էջ 404, 456, 946, 947, 1218, յիշատակ – էջ 10, 22, 32, 48, 63, 79, 100, 163, 172, 181, 184, 185, 368, 377
էմին, 1655 թ., հայր Գրիգոր կուսակրոն ffիյի – էջ 688
էմիչաս Հէնէցի, 1607 թ. – էջ 460
էնդիմիոն, դիցք – էջ 865
էսան պրն, 1379 թ. – էջ 334
էվար, ԺՐ դ. – էջ 660
էվատչէ, ԺԵ–ԺՋ դդ. – էջ 302
էրդամ, 1633 թ., ստացող ի Նոր Ջուղայ – N 1503, էջ 31, 36, 37, 38
էրիսիխդոն դիցք. – էջ 862
էրմիս դիցք. – էջ 862, 864
էօլօս դիցք. – էջ 862

Թազոր, 1375 թ., հայր Վարդան գրչի – էջ 514
Թազուհի, 1331 թ., մայր Սարգսի սրկի – էջ 618
Թազվորչէն, ԺԴ–ԺԵ դդ. – էջ 210
Թաղէոս
– *առաքեալ – էջ 35, 77, 95, 110, 111, 131, 143, 164, 171, 181, 188, 216, 245, 293, 356, 374, 475, 568, 582, 583, 653, 675, 784, 833, 1170, 1195, 1196, 1246, 1251*
– *հապաշցի, ճգն. – էջ 50*
– *կր., ԺԴ դ., ստացող – N 1666, 819, 824*
– *1401 թ., որդի Խդր աղայի – էջ 300*
– *1471 թ., գրիչ ի Կուքի գիւղ – N 1511, էջ 93, 140*
– *ԺԵ դ. – էջ 482, 483*
– *ԺԵ դ. – էջ 484*
– *կթդ., 1580թ. – էջ 662*
– *1687 թ. – էջ 151, 152*
– *(էրէց), 1688 թ. – էջ 47*
– *1696 թ. – էջ 983*
– *ԺԷ դ., հայր Խաչիկի – էջ 68*
– *վրդ., ԺԷ դ. – էջ 162*
– *ԺԷ դ., հայր Յովհաննէս քհյի – էջ 643*
– *(Թաթէոս), պրն, 1700 թ. – էջ 56*
– *տաղասաց, ԺԷ դ., տաղք. «Ես յուսով» – էջ 726, «Հազար կենդանակերպ» – էջ 728, «Յորժամ յարեւելից» – էջ 727*
– *վրդ., ԺՐ–ԺՌ դդ. – էջ 710*
– *(Թաթոս), հնգց., 1818 թ. – էջ 447, 448*
– *ուրարակից Ջիւնական, 1846 թ. – էջ 279, 280*
Թաթար, ԺԷ դ., մայր յետին ստացող Ասլանի – էջ 612
Թաթուլ
– *նհտ.. – էջ 58, 165, 187*
– *անապատական – էջ 375*
– *սրբ – էջ 19, 100, 120*
– *վանահայր – էջ 111*
Թալիւա, սրբ – էջ 130, 244
Թահմազ
– *տե՛ս Շահ Թահմազ*
– *բէկ, ԺԷ դ. – էջ 801*
– *Ղուլի խան, ԺԷ դ. – էջ 801, 802, 803*
– *խան, 1735 թ. – էջ 76, 850, 851*
Թամամ
– *1573 թ. – էջ 666*
– *Շաղկերտցի, կատարեալ, 1691 թ. – էջ 805*
– *1697 թ. – էջ 168*
– *ԺԷ դ. – էջ 886*
– *1736 թ. – էջ 62*
Թամար
– *սրբ նհտ. – էջ 44, 51, 59, 127*
– *նոր վկայ, 1391 թ. – էջ 832*
– *1687 թ. – էջ 150, 160*
Թամուր
– *լանկ, 1336-1405 թթ. – էջ 298, 782, 846, 1134, 1138, 1154, 1156, 1231*
– *սրկ, 1573 թ. – էջ 666*
Թամրազ թգւ Կախեթու, ԺԷ դ. – էջ 385
Թայապ, 1783 թ. – էջ 1244
Թայմազ բէկ, 1632 թ. – էջ 450
Թայիկ, 1232 թ. – էջ 207
Թանկազիզ
– *1655 թ. – էջ 688*
– *(Թանկապի), 1697 թ. – էջ 168*
Թանկիխաթուն
– *1406 թ., հայր Յովհաննէս Ալւորենցի – էջ 249*
– *(Թանկխաթուն), 1488 թ., մայր Կարապետ ստացողի – էջ 676*
Թանկրիվերմիշ, ԺԷ դ. – էջ 69
Թանսուխ, 1645 թ., կողակից Խաչատուր ffիյի – էջ 620
Թաջիկ, 1618 թ., հայր Մարկոս Մահդասու – էջ 443
Թառան, ԺԷ դ. – էջ 67, 68
Թավրիզ
– *ԺԵ դ. – էջ 300, 324*
– *փաշա, 1401 թ., որդի Խդրաղուլի – էջ 300*
Թարա, Աստուածաշունչ – էջ 789, 817
Թելիխան, ԺԷ դ., կին Ոսկան ստացողի – էջ 15, 16
Թեկղի
– *սրբ, նհտ., և դ. – էջ 10, 19, 21, 77, 95, 91, 143, 163, 180, 184, 242, 294, 367, 373*
– *նհտ. Մարիամի հետ – էջ 20, 32, 48, 78, 131, 375*
– *նհտ. Ագապիոսի հետ – էջ 376, 384*
– *1612 թ. – էջ 586*
– *1669 թ. – էջ 1025*
Թեղում, 1697 թ. – էջ 628
Թեմոկլիտոս ննտ. – էջ 111

Թեոգին, սրբ, որդի Բասայ – էջ 247
Թեոպիոն եպս, սրբ, նհտ. – էջ 130, 131
Թեսբի, սրբ, նհտ. – էջ 14, 25, 36, 45, 52, 60, 66, 75, 91, 148, 167, 178, 188, 372, 382, 491
Թերբուս, Ֆոյր Շմաւոնի – էջ 249
Թեւսէ, սրբ – էջ 244
Թեարկայոն – էջ 388
Թէզա, 1717 թ., մայր Մխիթար դպիրի – էջ 518
Թէոգինոս սրբ – էջ 114, 165
Թէոգնոստէ, յիշուած Ոսկեբերանի վարուք – էջ 1225
Թէոդիոս վկայուհի – էջ 246
Թէոդիտա
– *այրի, սրբ – էջ 104*
– *(Թէոդիտէ), սրբ – էջ 277*
Թէոդիտոն գիմեվաճառ – էջ 130
Թէոդոս
– *սրբ – էջ 97, 399*
– *աբեղայ – էջ 143*
– *Մեծ կայսր Հռովմայեցւոց 379-395 թթ., վարք եւ տօն – էջ 114,220, 223, 261, 262, 282, 296, 309, ի Շարականս – էջ 530, 834, մանրանկար – էջ 9, 19, 77, 143, 551, 553, 563, 564, 566, 569, 571, 582, 591, 635, 657, 662, նշում – էջ 43, 132, 354, 375, 842, 1007, 1109, 1185, 1186*
– *Փոքր, կայսր Յունաց 408-450 թթ. – էջ 102, 114, 120, 220, 223, 261, 262, 309, 359, 1192, 1226, 1252*
– *(Թէոդոտոս), եպս Անկիւրիոյ, ե դ. – էջ 258, 260, 307, 325, 385, 473, 872, 873, 1042, 1159, 1258, 1263*
– *բդեշխ, ե դ. – էջ 1185, 1186*
– *թգւ հայոց, ի գրչափորձս – էջ 56*
Թէոդոսիա
– *վկայուհի, նհտ.. Սոկրատի հետ – էջ 103*
– *վկայուհի – էջ 121*
Թէոդոսէ վկայուհի – էջ 137, 392
Թէոդոտոս
– *սրբ, նհտ.. – էջ 247*
– *նհտ. Ալիթալայի հետ – էջ 386*
– *նհտ. Պօղոսի հետ – էջ 20, 116*
Թէոդորա
– *կոյս – էջ 19*
– *նհտ.. – էջ 19, 98, 285, 373, 375*
Թէոդորիտոս աստուածասէր ֆիլ – էջ 242
Թէոդորիոս, Դ դ., Ոսկեբերանի վարուք – էջ 1224
Թէոդորոս
– *նհտ.. – էջ 20, 25, 82, 101, 146, 177, 182, 352, 371, 377, 381*
– *նհտ.. Վիքտորինոսի հետ – էջ 107*
– *ի շարս ԺԹ մարտիրոսացն – էջ 43*
– *նհտ.. Մեւորդէի հետ – էջ 114*
– *ճգնաւոր ի Գաղատացւոց գաւառէն – էջ 20, 127, 375, 384*
– *միայնակեաց, Գովեստ ի Ս. Աստուածածինն – էջ 259*
– *(Աթենադորոս) – էջ 20*
– *աբեղայ, նհտ.. ի Սեբաստիոյ – էջ 21, 133, 376*
– *Աղէքսանդրացի – էջ 22, 32, 49, 57, 63, 71, 79, 144, 185, 368, 386*
– *Կիւրենացի – էջ 21, 118, 136, 375, 376*
– *եպս., նհտ.. – էջ 108*
– *Կիպրացի, սրբ – էջ 109, 164*
– *նհտ. Ոբիանոսի հետ – էջ 44, 59, 127, 147*
– *նհտ.., Դիդիմի հետ – էջ 131, 163*
– *անապատական – էջ 114, 164*
– *դաստաւոր – էջ 244*
– *գինաւոր (ստրատելատ), նհտ., ե դ. – էջ 20, 77, 117, 175, 132, 227, 267, 287, 312, 375, 543, 572, 582, 583, 596, 637, 656, 675, 685, 1037*
– *այր ոմն, Ոսկեբերանի վարքում – էջ 1223*
– *քհյ Դ դ. – էջ 354*
– *աշակերտ Մովսէս Քերթողի – էջ 880, 1267*
– *(Թէոդորոս), 1679 թ. – էջ 191, 192*
Թէոդուլա սրբուհի – էջ 116
Թէոդուլա ընթերցող – էջ 20, 72, 124
Թէոդուլոս
– *սրբ – էջ 128, 182, 241*
– *կիպրացի – էջ 19*
Թեֆաւս
– *1301 թ., քոյր Վարդան գրագրի – էջ 331, 332*
– *1331, քոյր Սարգիս քհյի – էջ 618, 619*
Թէօպիտոս – էջ 1117
Թէոպոմպոս եպս. – էջ 110, 216, 246, 374
Թէովնայ կախարդ – էջ 110, 216, 246
Թէոփանոս – էջ 21, 133, 376
Թէոփի աստուածապահ – էջ 121, 165, 187
Թէոփիլաբոս սրբ – էջ 166
Թէոփիլոս
– *նհտ.. – էջ 213, 247, 386*
– *Լիբիացի – էջ 19, 113, 374, 375*
– *զօրավար – էջ 116*
– *հայր, անապատական, ճառք ի գերեզմանն աստուածընկալ – էջ 292, 1013,. ի թաղումն – էջ 234, ի յարութիւնն – էջ 234, Վասն արտասուաց – էջ 975, ի բանից – էջ 458*
– *քհյ, (եպս. Ալէքսանդրացի), Դ դ., չարախօսող Ոսկեբերանի – էջ 1224, 1225, 1226*
– *կայսր – էջ 808*
Թէոփիստէ, 1101 թ. – էջ 1227
Թիմոկլիտոս սրբ – էջ 19, 374
Թիրաս նահապետ – էջ 194, 356
Թղեւմիշ, ԺԷ դ., ճորեղբայր ստացող Ոսկան պարոնի – էջ 15, 16
Թոբել զաւավար – էջ 355, 357
Թոթիկ, 1289 թ., գրիչ ի Յովհաննավանիք – էջ 353, 364
Թովմաս
– *(Թումա) առաքեալ – էջ 18, 20, 21, 22, 32, 49, 77, 79, 95, 100, 111, 124, 138, 143, 174, 181, 214, 216, 234, 274, 275, 279, 292, 293, 318, 373, 376, 377, 385, 671, 784, 833, 836, 1034, 1170, 1251*
– *(Թումաս), աշակերտ Թաթլոյ – էջ 19, 111*
– *(Թումայ), հայր Բարւոք միակեցի – էջ 481*
– *եպս ընկլուզաց – էջ 21, 78, 80, 135, 145, 164, 173, 182, 186, 369, 376, 378*
– *(Թումա), Աքուինացի, 1226-1274 թթ. – էջ 1213*
– *կր. քհյ, 1375 թ., ստացող յԱգուլիս – N 1571, էջ 511, 514*

– (Թումայ) աբղ, 1404 թ., ստացող ի Նկարինայ ուխտ – N 1520, էջ 211, 220, 221, 222, N 1521, էջ 221, 238
– (Թումայ), աբղ, 1465 թ. գրիչ N 1618 – էջ 657, 659
– վրդ., 1471 թ. – էջ 112
– (Թուման), 1487 թ. – էջ 585
– աբղ, 1500, եղբայր վանականի – էջ 555, 556
– Մեծոփեցի, ժե դ., Պատմութիւն Լանկ Թամուրայ – էջ 1134, 1138, 1154, Յիշատակարան – էջ 1205, 1206, 1228, Ճառ Աւետեաց Աստուածածնի – էջ 125, Նշում – էջ 1132, 1156
– (Թումայ), ժե դ. – էջ 490
– կր. ժե դ. – էջ 986, 987
– ժե-ժզ դդ., որդի Բաղդատի – էջ 301
– (Թումաջան), 1576 թ.. – էջ 649
– Կիլիկեցի, ժզ դ., Աշխարհացոյց – էջ 195, 1140
– (Թուման), եպս, ժզ դ. – էջ 400, 402
– (Թումայ) վրդ., 1628 թ. – էջ 1014
– երէց մանուշեցի, 1629 թ. – էջ 1248
– քհյ, ժէ դ. – էջ 16
– (Թումէ), ժէ դ., հայր Մինաս քհյի – էջ 560
– (Թումիան), ժէ դ. – էջ 160
– (Թուման), ժՀ դ. – էջ 624, 628
Թորգոմ ևաճապետ – էջ 356
Թորիկ
– քհյ Հռոմկլայեցի, 1301 թ., գրիչ ի Մաշկեւոր – N 1527, էջ 329, 330, 331
– (Թօրօ.), ժՀ դ. – էջ 616
Թորոս
– նհտ.. – էջ 119
– Լեւոնի, իշխան Կիլիկիոյ, ժԲ դ. – էջ 415
– Հուսամատին, 1289 թ., ստացող յերզնկա – N 1530, էջ 343, 349, 350, 351, 352
– քհյ, ժԳ դ. – էջ 1219
– ժԳ դ. – էջ 17
– պատանեակ, 1301 թ. – էջ 331
– 1301 թ., եպս Մաշկեւորի – էջ 332
– փակակալ Մաշկեւորի, 1301 թ. – էջ 332
– 1308 թ., որդի Վասլի քհյի – էջ 580
– վանահայր, 1328 թ. – էջ 1015, 1016
– քհյ, 1336 թ., գրիչ յԱւագ անապատն – N 1622, էջ 669, 672
– 1434 թ. – էջ 910
– աբղ, 1522 թ. – էջ 580
– խոճա, ԺԶ-ԺԷ դդ., ստացող – N 1517, էջ 183, 189, 190
– Թեմակալ Կաֆայի, 1614 թ. – էջ 423
– 1651 թ., որդի խաչատուր երէց ստացողի – էջ 29
– մահդասի, 1651 թ. – էջ 30
– 1656 թ., ստացող ի Մարգուան – N 1539, էջ 411, 413
– Սպահանցի, 1657 թ. – էջ 335
–եպս, 1664 թ., գրիչ – N 1717, էջ 963, 966
– քհյ, 1687 թ. – էջ 159
– ժէ դ. – էջ 180
– էրէց, ժէ դ., յետին ստացող – էջ 566
– ժէ դ., տաղաստց. «Այբն առաջին» – էջ 728, «Ի յետ ստեղծման» – էջ 716
– 1756 թ., պատր երուսաղէմի – էջ 1206
Թութալ, ժէ դ. – էջ 566
Թուխթէն, 1431 թ. – էջ 509
Թուխծամ, 1431 թ. – էջ 509
Թուխմանուկ, 1487 թ. – էջ 585
Թուկա, 1626 թ. – էջ 614
Թուրվանդա
– (Թուրւանտէ), 1487 թ. – էջ 586
– (Թուրվանդ), 1488 թ. – էջ 677
– ժե դ., Թոռ Վարդանայ – էջ 324
– 1633 թ. – էջ 38
– 1664թ. – էջ 1024, 1025
– (Թուրվանդէ), 1681 թ., դուստր Ոհանի – էջ 190, 191
– (Թօրվանտա), ԺՀ դ., կողակից Աստուածատուրի – էջ 840
– ժԹ դ., մայր Պաւղոս եպս – էջ 734

Իագինթօս պատանի, դիցք – էջ 863
Իանասոս, Ա դ. – էջ 1004
Իբրահիմ
– սուլթան, 1648 թ. – էջ 28, 426, 1046
– բէկ, ժէ դ. – էջ 1163
– խան, ժէ դ. – էջ 853, 854, 855
– խան, ԺՀ դ. – էջ 857
Իբօմէնիս, դիցք – էջ 864
Իգարոս դիցք – էջ 861, 865
Իգնատիոս
– Աստուածազգեաց հայրապետ, Ա-Բ դդ. – էջ 12, 23, 88, 110, 116, 165, 175, 216, 241, 293, 369, 374, 379, 388, 542, 567, 572, 658, 1034, 1224
– Սելեւկոնցի, 1090-1160 թթ., ի Մեկնութենէ Աւետարանին Ղուկասու – էջ 229, 260, 269
– 1232 թ., գրիչ ի Հոռոմոսի ուխտն – N 1519, էջ 203, 207
– կարգացող, 1431 թ. – էջ 509
– երէց, ժէ դ., տաղերգու, տաղք. «Իմացա, թէ աշխարհս» – էջ 716, «Ի քեզ յուսամք» – էջ 716
– վրդ., ԺՀ դ., աշակերտ Մխիթար Սեբաստացու – էջ 1198
Իզում, 1612 թ., հայր Վռդանէս եպս Ջուղայեցու – էջ 586
Իլարիոն սրբ – էջ 14, 19, 26, 36, 45, 75, 91, 103, 148, 167, 188, 372, 374, 382, 387, 391
Իլի Թուեր իշխան հոնաց – էջ 361
Իլիոնս, դիցք – էջ 865
Իկիթաղ, 1431 թ. – էջ 509
Ինդոս նհտ.. – էջ 111
Իննոչենցիոս մետասաներորդ պապ – էջ 762
Իննֆէտոս – էջ 863
Իշավս, բժիշկ, ԺԲ դ. – էջ 1084, 1133, 1137, 1182
Իո, դիցք – էջ 863, 864, 865
Իոա, դիցք - էջ 863
Իսախան մալիֆ, 1687 թ. – էջ 667
Իսահակ
– նահապետ – էջ 12, 119, 146, 176, 187, 465, 789, 817, 1031, 1169
– հայրապետ, սրբ – էջ 143
– նհտ.., Բարդիշոյի հետ – էջ 130

– պարսիկ նհտ.., Ջ դ. – էջ 13, 44, 73
– Նոր վկա, 1417 թ. – էջ 65, 166
– Կեղեցի վրդ., 1738 թ. – էջ 1260
– վրդ., 1771 թ. – էջ 939
Խսիդորոս
– սրբ – էջ 20, 129, 375, 1032
– քհյ, զրպարտող Ոսկեբերանի – էջ 1224
Խսիոտոս դիցք – էջ 863
Խսմայէլ
– նհտ.. – էջ 133
– 1534 թ. – էջ 642
– Շահ, ԺԶ դ. – էջ 780, 1231
Խսմերիոս, Մակեդոնացու վարոում – էջ 812, 1209
Խսպահան, 1651 թ. – էջ 30
Խսրայէլ
– է դ., միանձն Ազուանից – էջ 360, 361
– Տէր Խաչենցի, վխճ. 1249 թ., խմբագրող Յայսմաւուրքի – էջ 140
– վարպետ Համթեցի, 1623 թ. – էջ 1139
– 1637 թ., գրիչ յԱպրակունիս – N 1744, էջ 1065, 1068
– խոջա, ԺԷ դ., ստացող – N 1504, էջ 39, 46
– Խոտրաշինացի, 1763 թ. – էջ 992
Իվազ, ԺԷ դ. – էջ 69
Իրագլիդոս, դիցք – էջ 863
Իրագլէս (Հերակլես), դիցք – էջ 862, 863, 864, 865
Իրահտա սրբուհի – էջ 99
Իրակլիոս, սրբ նհտ.. - էջ 25, 35, 52, 66, 82, 177, 371, 381, 391
Իրիէս, դիցք – էջ 861
Իրինեոս եպս, Ա դ. – էջ 266, 316, 385
Իրոն – էջ 1117
Իսանէ Ջահարեան, վխճ. 1231 թ. – էջ 197, 198, 206, 992, 1011
Իսպատոս եպս – էջ 106, 164, 368, 377, 387
Իւղոս, սրբ – էջ 386
Իփտո մահտեսի Համթեցի, 1678 թ. – էջ 1132
Իհսիովնա դիցք – էջ 841

Լալաբէկ իշխան, հայր Մահմադ Ղուլիի – էջ 803
Լալիթաոս, 1793 թ., կողակից Գաբրիէլի – էջ 174
Լայլում փաշա, 1401 թ., դուստր Խդր աղայի – էջ 300
Լաշա, վրաց Դաւիթ թագաւորի հայրը – էջ 201
Լաւասափ, թգւ. վրաց, ԺԷ դ. – էջ 1161
Լաւդիկէ Անտիպատրոս – էջ 242
Լաւրենտիոս սրբ – էջ 94, 180
Լեւերտիոս սրբ – էջ 95
Լեւկէ, Թեւրսէի ճետ – էջ 244
Լեւոն
– Ա պապ Հռոմայ՝ 440-461 թթ., Տօմար – էջ 387, 1109, 1252
– թգւր Հռոմայեցւոց – էջ 104, 105, 237, 247, 375, 835
– Ա Ռուբինեան վխճ. 1139 թ., Կիլիկիայի հայոց գահակալ իշխան 1129-1137 թթ. – էջ 415
– Բ Մեծագործ, թագաւոր հայոց՝ 1198-1219 թթ. – էջ 197, 199, 690, 823, 946
– Գ, թագաւոր հայոց՝ 1269-1289 թթ. – էջ 1217, 1219
– Դ, թագաւոր հայոց՝ 1305-1307 թթ. – էջ 331, 333, 579, 580
– Ե, թագաւոր հայոց՝ 1320-1342 թթ. – էջ 618, 623, 672, 1016
Լիա, մայր Ռուբէնի, Աստուածաշունչ – էջ 1147
Լիկարիոն սրբ, նհտ.. – էջ 12, 23, 43, 50, 58, 64, 73, 81, 117, 146, 165, 176, 186, 369, 370, 379, 389
Լիկիանոս կայսր – էջ 97, 109, 114, 215, 231, 313, 833, 995
Լինկեւս, դիցք – էջ 861
Լինոս առաքեալ (եպս) – էջ 387
Լիպարիտ
– որդի Ելիկումի, ԺԳ դ. – էջ 992
– ԺԵ դ. – էջ 323, 324
Լոյս խաթուն
– ԺԵ դ., կողակից Վարդանի – էջ 323, 324
– ԺԶ-ԺԷ դդ. – էջ 189
Լոյստիկին, ԺԵ դ., մայր Ներսէս կաւղակարի – էջ 986, 987, 988
Լուիս, 1726 թ., որդի Փիլիպոս թագաւորի Իսպանիոյ – էջ 1235
Լուլոյ, դուստր Ստաքէոսի – էջ 134
Լուկիա, սրբ – էջ 67, 91, 109, 143, 148, 163, 374, 391
Լուկիանոս սրբ – էջ 132
Լուկիաս, սրբ – էջ 164
Լուկինէոս – էջ 45, 60, 148
Լունկվարտ թգւ. – էջ 146
Լուսեղէն, ԺԶ-ԺԷ դդ. – էջ 189, 190
Լուսին, Աղէքսանդրի Պատմութեան մէջ – էջ 811
Լուսին, ԺԸ դ. – էջ 570
Լուսիկ
– ԺԶ դ. – էջ 678
– 1651 թ. – էջ 30
Լուսկիա սրբուհի – էջ 103, 137
Լուտովիկոս Մետասաներորդ – էջ 1191
Լօրէնտիոս – էջ 385, 386

Խաբիր, 1482 թ., Ֆոյր Տիրատուր Ֆիյի – էջ 665
Խադ եպս, Դ դ. – էջ 19, 107, 374, 1014
Խազարէկ, ԺԵ-ԺԶ դդ., հայր Ամիր Սարգսի – էջ 300
Խաթուն
– 1423 թ. – էջ 574
– 1633 թ. – էջ 37
– 1682 թ. – էջ 438
– 1687 թ. – էջ 150
– ԺԷ դ., կողակից Ղաւշասարի – էջ 304
– ԺԷ դ. – էջ 734
– ԺԸ դ. – էջ 570
Խաթունասէ, ԺԷ դ. – էջ 886
Խաթուն մելիք
– 1488 թ. – էջ 677
– ԺԵ դ., կենակից Ներսէս կաւղակարի – էջ 986, 987, 988
Խաթունչէ, ԺԵ-ԺԶ դդ. – էջ 302
Խաթունջան, 1487 թ. – էջ 585
Խաթունփաշա
– մայր խոճա Թորոսի, ԺԶ-ԺԷ դդ. – էջ 189
– պրն, 1573-ից առաջ – էջ 666
– 1589 թ. – էջ 55

Խալիլ
– փաշա, 1614 թ. – էջ 423
– խան Մուստաֆայ, 1707 թ. – էջ 1255
Խալիկ, ժէ դ., դուստր Ջաֆարիայի – էջ 75, 76
Խալիֆ հիւսն, ժե-ժԶ դդ. – էջ 302
Խախաթուն, 1488 թ. – էջ 677
Խամբար, 1733 թ. – էջ 40
Խամօղ, ԺԸ դ. – էջ 570
Խանաղէ
– 1573 թ., կողակից Ղազարի – էջ 666
–1651 թ. – էջ 30
– 1687 թ., կին երեմիա քհյի – էջ 149, 150, 152, 154, 160
– 1687 թ., կողակից Մկրտչի – էջ 254
– (Խանաղ), 1721 թ. – էջ 398
Խանբէկ
– 1573 թ., կողակից Աստուածապովի – էջ 666
– (Խանպակ), 1614 թ. – էջ 422
– 1687 թ., մայր Գրիգոր երեւանցու – էջ 160
– 1687 թ., դուստր Գրիգոր երեւանցու – էջ 160
– 1697 թ. – էջ 168
– 1721 թ., մայր Մելքոնի – էջ 397, 398
– (Խանպակ), ԺԸ դ. – էջ 623
Խանդուտ, ԺԸ դ. – էջ 570
Խանզատէ
– 1687 թ. – էջ 151, 152
– ժէ դ., կողակից Մարգարէ էրեցի – էջ 593
Խանթուշ
– սրբ – էջ 41, 96, 163
– 1482 թ., մայր Տիրատուր քհյի – էջ 665
Խանում
– ժէ դ. – էջ 160
– ԺԸ դ. – էջ 240
Խանփաշա
– 1633 թ. – էջ 419
Խանփարէ
– 1633 թ., կողակից ստացող էրդամի – էջ 37, 38
– 1687 թ. – էջ 668
Խաչատուր
– քհյ, 1201 թ., հայր Գէորգ քհյի – էջ 322
– քհյ Հաղբատայ, ԺԳ դ. – էջ 553
– Կեչառեցի, ԺԳ–ԺԴ դդ., Պատմութիւն Ալէքսանդրի Մակեդոնացւոյ – էջ 1215, տաղք. «Այս կեանքս երազ» – էջ 720, «Ես եմ կորուսեալ ոչխար» – էջ 730, 981, 1038, «Խորհուրդ սոսկալի» – էջ 1100, «Յորժամ եղև գարուն» – էջ 711, «Որդիք մարդկան» – էջ 983, Ի խնդրոյ – էջ 409, նշում – էջ 1205, 1211
– Տարօնացի, ԺԴ դ., շարական. «Խորհուրդ խորին» – էջ 549, նշում – էջ 562
– քհյ, 1357 թ., ստացող ի Տէր Յոհաննէս աթոռակալի վանս - N 1548/Ա, էջ 439, 441, 442
– 1423 թ., եղբայր Յոհաննէս արքեպսի Անւոյ – էջ 574
– աբղ, 1496 թ., գրիչ – N 1617, էջ 655, 658
– ժե դ., թոռ Վարդանի – էջ 323
– ժե դ., Պայընդուրի որդի – էջ 562
– ժե դ. – էջ 986, 987
– կթղ., 1562 թ. – էջ 645
– 1588 թ. – էջ 1149
– վրդ. Խարբերթացի, ԺԶ դ., տաղ. «Յորժամ եղեւ գարուն» – էջ 883
– իրից Եւդոկացի, 1614 թ. – էջ 716
– վրդ., կնքադրոշմին, 1628 թ. – էջ 1078
– վրդ. Կեսարացի, 1629 թ. – էջ 462, 1142
– արքեպս., 1633 թ. – էջ 37
– քհյ, 1633 թ. – էջ 37, 38
– քհյ Արափկերցի, 1645 թ., գրիչ յԱրափկեր – N 1605, 625, 628
– 1651 թ., ստացող ի Կոստանդնուպոլիս – N 1502, էջ 17, 26, 29
– արքեպս., 1651 թ. – էջ 576
– (Խաչեր), 1651 թ. – էջ 30
– Նոր վկայ Տիգրանակերտցի, 1652 թ. – էջ 10, 24, 371, 832, 1164
– 1687 թ. – էջ 254
– 1687 թ., որդի եղիսաբեթի – էջ 151
–քհյ Կալասեռ գիւղի, 1694 թ. – էջ 142
– քհյ, 1697 թ., գրիչ ի Կարս – N 1513, էջ 161, 170
– (Խաչիկ), ժէ դ. – էջ 68
– ժէ դ. – էջ 76
– քհյ, ժէ դ. – էջ 304
– աբղ Արծկեցի, ժէ դ., գրիչ – N 1561, էջ 473, 478
– քհյ, ժէ դ., գրիչ – N 1600, էջ 613, 616
– վրդ., ժէ դ. – էջ 744
– Ջուղայեցի, 1787 թ., գրիչ և հեղինակ ի Նոր Ջուղա – N 1673, էջ 843, 1057
– երէց, ժէ դ., գրիչ – N 1677, էջ 865, 870
– 1704 թ. – էջ 628
– րաբունի, 1709 թ. – էջ 1006
– քհյ, 1717 թ., հայր Մխիթար դպիրի – էջ 526
– վրդ Սպահանցի, 1734 թ. – էջ 786
– վրդ. յետագա ստացող, 1741 թ. – էջ 1080
– վրդ. Կոստանդնուպոլսեցի, 1763 թ., գրիչ յէջմիածին – N1691/Ա, էջ 904, 905, 906
– տիրց. Աստապատեցի, 1795 թ. – էջ 924
– (Խեչատուր), ԺԸ դ. – էջ 390
– (Խչո), ԺԸ դ. – էջ 616
– ԺԸ դ. – էջ 1150
Խաչերես
– ԺԶ-ժէ դդ., որդի խոճա Թորոսի – էջ 189, 190
– 1594 թ. – էջ 704
Խաչիկ
– վրդ, աշակերտ Ս. Մեսրոպի և Ս. Սահակի, ե դ., Տեսիլ – էջ 112, մանրանկար – էջ 374
– Բ Անեցի, կթղ. հայոց՝ 1058-1065 – էջ 212
– իրից Թոխատցի, 1614 թ. – էջ 717
– 1669 թ., հայր Պատուական նահատակի – էջ 805
– (Խաչկո) Գալիպօլցի, 1675 թ., գրիչ ի Գալիպօլի – N 1675, էջ 855, 860
– ԺԸ դ. – էջ 366
Խաչխաթուն, 1610 թ. – էջ 626
Խասխաթուն
– 1656 թ., քոյր Միքայէլ երէցի – էջ 414
– 1697 թ., մայր Գալուստ ստացողի – էջ 168, 169

Խասպէկ
– *(Խասպքայ), ԺԶ–ԺԷ դդ.* – էջ *189, 190*
– *1643 թ., գրիչ, ստացող ի Ղարասու* – *N 1558*, էջ *463, 470, 472*
– *իրից, հնգց., 1686 թ.* – էջ *713, 714*
Խատէրես, 1336 թ., Ֆոյր Տէրտէր Երեւանցու – էջ 768, 769
Խարախ, դիցբ. – էջ 866
Խարիթեամ – էջ 19, 103, 250
Խարիսիմիս, սրբ – էջ 96
Խարիսիմոս պրն, Կրետացու Պատմութիւնում – էջ 852
Խարլի, ԺԷ դ., որդի Ղաւչասարի – էջ 304
Խաւնձի, 1491 թ. – էջ 300
Խատաս Պատրոն, 1232 թ., ստացող ի Հոռոմոսի ուխտ – N 1519, էջ 203, 205, 206, 207, 208, 209
Խափէրվան, 1793 թ., կողակից Մօսէսի – էջ 174
Խոր աղա, 1401 թ. – էջ 300
Խէժիկ, ԺՐ դ. – էջ 660
Խիալ, ԺԷ դ., հարս Սարգիս վրդ ստացողի – էջ 915
Խղլաթ, ԺՐ դ. – էջ 988
Խոճամիր, 1681 թ., պապ Յոհաննի – էջ 190
Խոճեկ, 1623 թ., ստացող ի Կողոնիա – N 1544, էջ 431, 433
Խոճկորիկ, Ջ դ. – էջ 357
Խոնդղա, 1471 թ., ապաշխարող – էջ 139
Խոնձի, 1423 թ., մայր Յոհաննէս արեպս Սանահնեցու – էջ 574
Խոսրով
– *Ա Մեծ, Ա դ., թագաւոր հայոց, հայր Տրդատ Մեծի* – *էջ 108, 245, 1171, 1172*
– *թգւ Պարսից, Դ դ.* – *էջ 356*
– *թգւ Պարսից, որդի Որմզդի* – *էջ 248*
– *թգւ Պարսից, որդի Կաւատի* – *էջ 119, 128*
– *թգւ Պարսից, 614 թ.* – *էջ 1171, 1176*
– *նհտ.. 737 թ., հայր Վահան Գողթնացու* – *էջ 262*
– *Գաբեղեան, նհտ.. 852 թ.* – *էջ 13, 24, 34, 44, 51, 59, 65, 66, 74, 82, 127, 147, 166, 187, 371, 380, 390*
– *Դանձակեցի, նհտ. 1167 թ.* – *էջ 14, 25, 36, 45, 52, 75, 91, 148, 372, 382, 391*
– *ԺԸ–ԺԶ դդ., հայր Մուրատի* – *էջ 303*
– *խան, ԺԷ դ.* – *էջ 803*
– *1721 թ.* – *էջ 398*
Խոտավերտի, 1594 թ., եղբայր Սրապիոն վրդ Ուռհայեցու – էջ 204
Խորամջան, 1687 թ. – էջ 150, 151
Խորեն սրկ. Ղեւոնդեանց նահատակներից Աբրահամ սրկի հետ – էջ 110, 217, 374
Խորոս, սրբ, նհտ. Փլորոսի հետ – էջ 10, 21, 31, 78, 94, 163, 180, 183, 367, 376, 384
Խուանդ, 1434 թ., մայր Ստեփանոս Րիլի – էջ 910
Խուբիար, ԺԷ դ. – էջ 820
Խութլու, 1594 թ., դուստր Կուլփաշայի – էջ 704
Խութլու խաթուն
– *1232 թ., մայր Խաւռա Պատրոնի* – *էջ 205, 206, 207*
– *ԺԴ դ.* – *էջ 481, 492*
Խունդիկ, 1651 թ., կողակից Նազուէնց հայրապետի – էջ 337
Խուտաբանդի, որդի Շահ Թահմազի – էջ 780
Խոուսանթոս, նհտ. – էջ 103
Խոուսոս – էջ 1031
Խրմպէկ, հայր Սիմէոն տաղասացի, ԺԷ դ. – էջ 713
Խօչաւ, 1487 թ. – էջ 586
Խօջիկ, 1687 թ. – էջ 152
Խօտավէնտիկեար սուլթան – էջ 856

Ծատուր
– *Խօջայ, 1573–ից առաջ* – *էջ 666*
– *1651 թ.* – *էջ 30*
– *1681 թ.–ից առաջ, հայր Ոհանի* – *էջ 190*
– *ԺԷ դ., հայր Յակոբ ստացողի* – *էջ 60*
– *1733 թ.* – *էջ 40*
Ծամիդէս – էջ 137
Ծատպա, գրչափոռձ, հանող Լուսաւորչին ի Վիրապէն – էջ 1010
Ծերուն, ԺԵ–ԺՋ դդ. – էջ 304
Ծօվօ, 1664 թ., մայր Գրիգոր գրչի – էջ 700

Կադամ, Աստուածաշունչ – էջ 1238
Կալեսթինէ վկայուհի – էջ 101
Կալինիկոս նհտ. – էջ 109, 137, 164, 244, 246
Կալիպոս, սրբ – էջ 125, 166
Կալիստրապիոս – էջ 1224
Կալիստրատոս, սրբ – էջ 19, 100, 246
Կալվին – էջ 731
Կամբանոս – էջ 130
Կամսարական – էջ 466
Կամսիաս Քաղթէացի – էջ 992
Կայէն, որդի Ադամայ – էջ 62, 152, 222, 405, 465, 557, 612, 614, 1150, 1184
Կայինայ – էջ 1144
Կանդակ դշխոյ – էջ 813
Կանդիանոս նհտ. – էջ 244
Կանդիտոս սրբ – էջ 12, 23, 80, 81, 116, 175, 379, 388
Կանտուզէ – էջ 877
Կապիտոլինէ վկայուհի – էջ 19, 104, 374
Կաոլօֆ Ֆրանդիսկօ, 1751 թ. – էջ 1234
Կասիանէ, կին Մելիասիպոսի – էջ 104
Կաստոր Եբրայեցի – էջ 1002
Կատարինէ
– *1611 թ., մայր Գրիգոր աբղյի* – *էջ 1118*
– *1656 թ.* – *էջ 414*
Կարապետ
– *ԺԳ դ., եկեղեցապան Հաղբատայ* – *էջ 553*
– *ԺԳ դ., եղբայր Բարդաւղիմէոս աբղյի* – *էջ 553*
– *վրդ., 1328 թ., ստացող ի Դրազարկ* – *N 1576*, էջ *527, 550*
– *կր, 1328 թ.* – *էջ 1016*
– *ԺԴ-ԺԵ դդ.* – *էջ 210*
– *նհտ.. Մելքիսէթի հետ, 1403 թ.* – *էջ 14, 26, 36, 45, 52, 67, 75, 91, 135, 167, 178, 188, 372, 382, 391*
– *քհյ, 1441 թ., ստացող ի Տայշոզ* – *N 1665/Ա*, էջ *815, 817, 818*
– *ծաղկող, 1482 թ., ծաղկող յԱկանց* – *N 1620*, էջ *661, 665*
– *Բերկրեցի, 1487 թ., գրիչ ի Վանդեր անապատ* – *N 1591*, էջ *581, 584, 585*

– կր., 1488 թ., ստացող յԱսպիսնակ – N 1624, էջ 673, 676, 677
– արքեպս., առաջնորդ Մեծոփա վանքի, 1488 թ. – էջ 676
– քհյ, ժե դ. – էջ 458
– քհյ, ժե դ. – էջ 986, 987
– Բաղիշեցի, ժե–ԺԶ դդ., Աշխարհացոյց – էջ 867, տաղ՝ «Ամենայնի սկիզբն» – էջ 417, 727, 986
– երէց, 1503 թ., գրիչ ի Ս. Խաչիկ Հօր վանս – N 1643, էջ 737, 738
– եպս., առաջնորդ Խարիշարու Ս. Կարապետ վանքի, 1529 թ. – էջ 581
– 1576 թ., որդի Մելքիսէթ քհյի – էջ 649
– վրդ երզնկացի, 1621 թ., ստացող յԱնկիւրիա – N 1780/Բ, էջ 1201, 1204
– աւագերէց, 1648 թ. – էջ 334
– 1651 թ., եղբայր Յովհաննէս երէց ստացողի – էջ 38
– քհյ, 1664 թ. – էջ 798
– Ագրիանուպօլսեցի, 1680 թ. – էջ 761, 762
– 1687 թ., որդի Մուրատի – էջ 151, 160
– 1687 թ., փակակալ Յոհաննավանքի – էջ 254
– 1687 թ., նորընծա կր. – էջ 254
– էրէց, 1726 թ., գրիչ ի Կոստանդնուպօլիս – N 1726, էջ 991, 996
– 1697 թ. – էջ 168, 170
– 1698 թ., հայր Աւէտ պրնի – էջ 874
– ժէ դ., հայր Ազարիա երէցի – էջ 67, 68
– երէց, ժէ դ., ստացող – N 1507, էջ 61, 68
– քհյ, ժէ դ. – էջ 279
– տիրց., ժէ դ. – էջ 553, 554
– ժէ դ., հայր յետին ստացող Ասլանի – էջ 612
– ժէ դ., նհտ. – էջ 682
– վրդ., ժէ դ. – էջ 808
– ժէ դ., եղբայր Տօներ սրկի – էջ 886
– ժէ դ., եղբայր Սարգիս վրդ ստացողի – էջ 915
– Քանաքեռցի, 1701 թ. – էջ 139
– Բուլնեցի, կաթողիկոս հայոց՝ 1726-1729 թթ. – էջ 192, 373, 383
– վրդ., 1767 թ., պատրիարք Երուսաղէմի – էջ 815
– 1771 թ., գրիչ – N 1650/Ա, էջ 752, 754
– ԺԸ դ. – էջ 570
– ԺԸ դ. – էջ 832
– քհյ, ԺԸ դ., գրիչ – N 1687, էջ 893, 896
– ԺԸ դ. – էջ 988
– Պալաթեցի, ԺԸ դ. – էջ 1242
– (Կարապետ), գրչափորձ – էջ 324
– վրդ., գրչափորձ – էջ 940
– սրկ Վանեցի, ԺԹ դ. – էջ 674
– Խարասուցի, ԺԹ դ. – էջ 734
Կարպոկրատոս սրբ – էջ 240
Կարպոս սրբ – էջ 102
Կաւատ, թգւ. Պարսից – էջ 119, 359
Կեբէ – էջ 814
Կելսիոս սրբ – էջ 42, 101, 163
Կենդիոս fհյ, սրբ – էջ 45, 60, 137
Կեստոս դուս. – էջ 1000
Կերեղ, ժե դ. – էջ 324
Կերինթոս, սրբ – էջ 240
Կեփայ առաքեալ – էջ 100, 833
Կէնճ Ալի փաշա – էջ 854
Կիկլիա սրբ – էջ 19, 108, 374
Կիկլի, 1669 թ. – էջ 1026
Կիկրիաննոս – էջ 772
Կինդոս – էջ 45, 60, 67, 148, 167
Կինոպաս կախարդ – էջ 1031
Կիպրիաննոս եպս, սրբ – էջ 19, 101, 243, 374, 385, 841, 873, 1236, 1238, 1258
Կիրակէ նհտ. Ուրբաթի հետ – էջ 21, 133, 376
Կիրակոս
– սրբ – էջ 101, 163, 185
– նհտ. Յուդիտայի հետ – էջ 21, 136, 143, 224, 282, 376, 543, 1035
– անարծաթ բժիշկ – էջ 20, 375
–նհտ.. Յոհանի հետ – էջ 117
– նհտ.. Թէոդուլոսի հետ – էջ 128
– է դ., աշակերտ Դաւիթ կրօնաւորի – էջ 216
– Գանձակեցի, պատմիչ 1140-1213 թթ., Պատմութիւն հայոց – էջ 196, շարական՝ «Արեւելք գերարփին» – էջ 477, 481, 549, նշում – էջ 201, 204, 581, 1110, 1132, 1136, 1205
– աբղ, 1379 թ. – էջ 334
– կր., ԺԴ դ. – էջ 408
– ԺԴ դ., 1681 թ., գրիչ ի Գլաձոր – N 1681, էջ 875, 881
– Ա Վիրապեցի, կաթողիկոս հայոց 1441-1443 թթ. – էջ 1132, 1134, 1135, 1206
– Բանասէր վրդ., ժե դ., Պատմութիւն րաբունապետին Թումայի – էջ 1134, 1138, 1154
– ժե դ. – էջ 323, 324
– ժե-ԺԶ դդ., որդի Բաղդատի – էջ 301
– 1562 թ., եղբայր Աստուածատուր եպս Մշեցու – էջ 646
– քհյ, 1597 թ., յետին ստացող – էջ 556, 557, 558
– սրկ, ԺԶ դ., գրիչ – N 1621, էջ 667, 670, 678
– ԺԶ–ժէ դդ., եղբայր Խոջա Թորոսի – էջ 189, 190
– 1648 թ. – էջ 334
– քհյ, 1651 թ., հայր Արիստակէս վրդ Խարբերդցու – էջ 1161, 1163
– 1664 թ., հայր Արիստակէս վրդ Ղաթեցու – էջ 1023, 1024, 1025
– քհյ Նորագաւթի, 1687 թ. – էջ 159
– 1697 թ., եղբայր Գալուստ ստացողի – էջ 168, 169
– ժէ դ., որդի Սարգսի – էջ 61
– տանուտէր, ժէ դ. – էջ 69
– քհյ, Թուխունց, ժէ դ. – էջ 69, 70
– ժէ դ. – էջ 614
– դպիր, ժէ դ., յետին ստացող – էջ 682
– ժէ դ. – էջ 735, 734
– ժէ դ., հայր Տօներ սրկի – էջ 886
– ժէ դ., գրիչ – N 1694, էջ 911, N1696, էջ 915, 918
– կր., ժէ դ. – էջ 1162
– քհյ, ժէ–ԺԸ դդ. – էջ 700
– 1721 թ. – էջ 366
– քհյ, 1730 թ. – էջ 256

– 1751 թ., հայր Յարութիւն դպրի – էջ 941
– աւաք քհյ Սեբաստացի, 1776 թ. – էջ 876
– մահտեսի պարոնտէր, ԺԸ դ. – էջ 56
– վրդ., ԺԸ դ. – էջ 352
– ԺԸ դ. – էջ 440
– վրդ., կնքադրողմ – էջ 1054
Կիւլիստան խաթուն, 1767 թ., մայր Գրիգոր Բիյի – էջ 815
Կիւղոպ դիցբ. – էջ 841
Կիւրեղ
– եպս, նհտ.. Առեստի հետ – էջ 135
– երուսաղէմացի, Գ-Դ դդ., ի բանից – էջ 310, 315, 319, 1109, 1117, 1219, Կոչումն ընծայութեան – էջ 240, 968, Պատասխանիք հարցմանցն Աթանասի – էջ 230, 767, 1012, 1221, Վասն յարութեան մեռելոց – էջ 226, 273, 277, 308, 311, 314, 317, Վարք եւ տօն – էջ 100, 115, 159, 122, 159, 132, 185, 229, 266, 268, 288, 312, 834, 836, ի Շարականս – էջ 532, 659, մանրանկար – էջ 19, 78, 143, 375
– Աղէքսանդրացի, Դ-ե դդ., Աղօթք – էջ 486, 976, Առ Նեստոր – էջ 874, 1263, 1266, Գիրք գանձուց – էջ 1257, Գիրք Պարապմանց – էջ 871, 872, 1257, 1260, 1261, 1265, Լուծմունք Պարապմանց գրոցն – էջ 1152, Ի Մեկնութենէն Ղուկասու Աւետարանին – էջ 260, 608, 316, Թուղթք եւ ճառք – էջ 258, 306, 763, (ՊՊ), 873, 1262, 1263, 1266, Ի բանից – էջ 948, Վկայութիւնք – էջ 696, Վարք եւ տօն – էջ 43, 50, 58, 64, 101, 223, 282, 312, 722, 836, 1183, մանրանկար – էջ 20, 78, 375, նշում – էջ 1109, 1186
– դպիր, 1687 թ. – էջ 254
Կիւրեն, սրբ – էջ 19, 105, 368, 374
Կիւրէ, Յովհաննու Երոռդ թղթում – էջ 349
Կիւրին – էջ 1003
Կիւրինոս, սրբ – էջ 22, 48, 132, 181, 185, 377, 385
Կիւռոն, կթղ. վրաց – էջ 1173, 1176, 1177, 1178
Կիւռոս թգւ – էջ 825, 845, 846, 1031, 1169, 1215
Կլիմաֆոս – էջ 1209
Կղեմեննտոս – էջ 313
Կղեմէս
– եպս, սրբ – էջ 19, 77, 107, 115, 214, 276, 374, 375
– (Կղեմէ), պատրի, ԺԸ դ. – էջ 1252
Կղէնիկոս, սրբ – էջ 120, 143
Կղէովպաս առաքեալ – էջ 387
Կղօդիա կայսր
– էջ 119, 237, 294, 1000, 1178, 1179
– նհտ.. Պապիայի հետ – էջ 116
– մայր Եւգինէ կուսի – էջ 262
Կղօդիոս
– սրբ, նհտ.. Աստերիոսի հետ – էջ 104
– նհտ.. Նիկիֆոռոսի հետ – էջ 117
Կոդրատոս, նհտ.. – էջ 13, 24, 25, 51, 82, 128, 144, 177, 187, 242, 371, 375, 380, 390
Կոզմա
– նհտ.. – էջ 12, 13, 17, 19, 20, 24, 34, 43, 50, 58, 65, 73, 81, 104, 121, 134, 146, 165, 176, 370, 375, 376, 379, 387, 389
– (Կոզմաս), 1664 թ. – էջ 1024, 1025
Կոճկայ նհտ.. – էջ 791
Կոմիդոս կայսր – էջ 1170
Կոմիտաս Բիյ Քեօմուրճեան, նհտ. 1707 թ. – էջ 859, 1233, 1253, 1254, 1255, 1256
Կոյիմդոս – էջ 45, 134
Կոնոնոս պարտիզպան, սրբ, նհտ.. – էջ 120
Կոպրի, նհտ.. Աղէքսանդրի հետ – էջ 136
Կոպրիա – էջ 24, 122, 166
Կոստանդին
– Կաւալինոս կայսր – էջ 386
– Մեծ կայսր հռովմայեցւոց 306-337 թթ. – էջ 20, 77, 78, 98, 102, 115, 116, 122, 129, 130, 143, 195, 202, 216, 220, 223, 225, 237, 244, 246, 262, 264, 275, 292, 294, 309, 354, 359, 375, 993, 1133, 1137, 1172, 1173, 1185
– Դ դ., որդի Կոստանդիանոսի – էջ 122, 128, 834, 968
– VIII, կայսր Բիւզանդիայի՝ 960-1028 թթ. – էջ 490
– (Կոստանդին) Ա Ռուբինեան, Կիլիկիայի հայոց իշխան՝ 1095-1100 թթ. – էջ 415
– իշխան Լամբրոնի, սպանուած 1250 թ. – էջ 199, 982, 927
– Ա Բարձրաբերդցի, կաթողիկոս հայոց՝ 1221-1267 թթ., Վասն կանոնական հրամանացն Կոստանդին կաթողիկոսի – էջ 1132, 1136, տաղք՝ «Կանանցն կանխեալ» – էջ 1037, «Հրճուիմք այսաւր» – էջ 729, 1034, նշում – էջ 200, 1219
– Բ Կատուկեցի, կաթողիկոս հայոց՝ 1286-1289 թթ. – էջ 352
– գրիչ, ԺԳ–ԺԴ դդ. – էջ 1182
– 1301 թ., հորեղբայր Բարսեղ քհյի – էջ 332
– Գ կեսարացի, կաթողիկոս հայոց՝ 1307-1322 թթ. – էջ 579
– դպիր, 1328 թ. – էջ 1016
– փակակալ, 1328 թ. – էջ 1015, 1016
– քհյ, 1331 թ., եղբայր Սարգիս սրկ. ստացողի – էջ 618
– Դ, թագաւոր հայոց՝ 1345-1363 թթ. – էջ 441
– Ե Սսեցի, կաթողիկոս հայոց՝ 1372-1374 թթ. – էջ 333, 334
– կր., ԺԴ դ., գրիչ յԱլնոց վանս – N 1529, էջ 327, 339, 342
– թգւ. վրաց, 1412 թ. – էջ 638
– Զ Վահկացի, կաթողիկոս հայոց՝ 1430-1439 թթ. – էջ 910
– քհյ, 1529 թ. – էջ 581
– 1562 թ., խազագիր ի Խնծորի գիւղն – N 1612, էջ 643, 645
– ԺԶ դ., եղբայր Ներսես եպսի – էջ 174
– վարպետ, 1696 թ. – էջ 983
Կոստաս կայսր, հայր Կոստանդիանոս Մեծի – էջ 130, 220, 245, 320
Կոստար, նհտ.. Մարխասի հետ – էջ 106, 213, 884
Կովկիւտոս, դիցբ. – էջ 840
Կորխ – էջ 557
Կուարտոս – էջ 387
Կուլութա սրբ – էջ 44, 130
Կուլաղա, 1651 թ., մայր Խաչատուր երէց ստացողի – էջ 37

Կուլնազար, ԺԸ դ. – էջ 756
Կուլպաճար, 1529 թ., կողակից Կոստանդին ֆիյի – էջ 581
Կուլփաշայ, 1594 թ., ստացող յերզնկա – N 1634, էջ 701, 703, 704
Կուկլիաճոս իշխան, սրբ – էջ 99, 243
Կուռնելիոս
– *հարիւրապետ – էջ 119*
– *սուրբ Ծերունի – էջ 20, 41, 98, 163, 375*
Կուրճիպէկ պրն, ԺԷ դ. – էջ 304
Կուրտերիոս սրբ – էջ 12, 20, 23, 43, 50, 58, 64, 72, 80, 112, 145, 164, 165, 173, 175, 182, 186, 369, 375, 378, 379, 388
Կտէ նահ.. – էջ 241
Կրատերոն, յիշուած Աղէքսանդրի վարքում – էջ 814
Կրաւիդէ, սրբ – էջ 100
Կրեսկինդոս սրբ – էջ 20, 125, 375
Կրոնոս – էջ 841

Հազարբէկ, 1487 թ. – էջ 585
Հազարդեղ, 1697 թ. – էջ 168
Հազրէվարդ, ԺՋ դ. – էջ 678
Հաթում մելէֆ, ԺԷ դ. – էջ 305
Հալիւ, ԺԷ դ., որդի Ղաւչասարի – էջ 304
Հախնազար
– *(Յախնազար), մուղդասի, 1658 թ., հայր Յակոբ ստացողի – էջ 598*
– *1659 թ., յետին ստացող – էջ 667, 668*
Հախում, 1653 թ. – էջ 1060
Հախպէնատէ, ԺՋ դ. – N 1730, էջ 1007, 1009
Համազ, ԺԷ դ. – էջ 68
Համազասպ
– *Արծրունի իշխան, նհտ. 786 թ. – էջ 125, 237, 247, 835*
– *արեւքպս Հաղբատայ – էջ 196*
– *եպս. 1289 թ., ստացող ի Յովհաննավանս – N 1531, էջ 353, 365, N 1526, էջ 323, 326, 327*
– *Թամգի, ԺԵ-ԺՋ դդ., որդի Մարտիրոսի – էջ 303*
Համամ Աւեւելցի, Թ դ., շարական՝ «Հայր երկնաւոր» – էջ 532
Համամպազ, 1721 թ. – էջ 398
Հայկ նահապետ – էջ 356, 471, 807, 1049, 1169, 1232
Հայրապետ
– *(Հերապետ), ԺԳ դ., եղբայր Բարդուղիմէոս աբգի – էջ 554*
– *կուսակրաւն քհյ, ԺԳ դ. – էջ 1130*
– *ԺԳ դ. – էջ 496*
– *կր., 1401 թ., ստացող ի Վարագ – N 1524, էջ 279, 296, 298, 299*
– *1487 թ. – էջ 585*
– *աբգ, 1496 թ., գրիչ յԱւագ վանս – N 1625, էջ 679, 681*
– *ԺԵ դ. – էջ 324*
– *(Այրապետ), ԺԵ դ., ստացող – N 1553, էջ 451, 454*
– *ԺԵ դ., եղբայր Վարդան գրակապի – էջ 819*
– *(Խերապետ), ԺԵ-ԺՋ դդ., որդի Նոշախի – էջ 302*
– *(Ջուղայեցի, 1589 թ., ստացող – N 1770, էջ 1139, 1149*
– *սրկ, 1597 թ. – էջ 557*
– *1633 թ., գրիչ ի Նոր Ջուղա – N 1503, էջ 31, 37, 38*
– *Նագուքենց Շոռոթեցի, 1649 թ., ստացող ի Շոռոթ – N 1528, էջ 335, 337, 338*
– *1653 թ., ծաղկող ի Մատթէ – N 1742, էջ 1053, 1060*
– *քհյ Նորագաւթի, հնգց. 1687 թ. – էջ 159*
– *1687 թ., եղբայր Աստուածապովի – էջ 160*
– *ԺԷ դ. – էջ 305*
– *ԺԷ դ. – էջ 733*
– *Շաբանեցի, 1735 թ. – էջ 1060, 1062*
– *տրց., 1758 թ. – էջ 718*
– *(Խերապետ), ԺԸ դ. – էջ 988*
Հայրում սրկ, 1597 թ. – էջ 556, 558
Հանէս, ԺԸ դ. – էջ 624
Հաջիպէկ, ԺԷ դ. – էջ 1030
Հապիպ, 1633 թ., կողակից Փանոս մահդասու – էջ 37
Հասան
– *բէկ, 1471 թ. – էջ 140*
– *Ալի, ԺԵ դ., որդի Ջհանշահի – էջ 799*
– *խան Շաջար Վրկանցի, 1752 թ. – էջ 847, 848*
Հաւուն տաճիկ – էջ 125
Հեթում
– *Բ Սեբաստոս, 1151-1218 թթ. – էջ 1228*
– *Ա, թագաւոր հայոց՝ 1226-69 թթ. – էջ 199, 200, 201, 1183, 1217, տաղ Հեթմոյ – էջ 724*
– *Բ, թագաւոր հայոց՝ 1289-1307 թթ. – էջ 212, 333, 352, 580*
– *քհյ, ԺԴ դ., գրիչ – N 1604, էջ 623, 626*
Հեղի
– *քահանայապետ – էջ 13, 22, 24, 34, 44, 51, 59, 65, 77, 79, 82, 127, 147, 166, 177, 254, 354, 373, 390*
– *նհտ., սրբ – էջ 10, 48, 79, 99, 181, 184, 368, 377, 380, 385*
Հեղինէ
– *Դ դ., Մեծն Կոստանդիանոս կայսեր մայրը – էջ 98, 102, 116, 130, 181, 237, 275, 320, 368, 377, 385, 834, 1180*
– *1331 թ., մայր Սարգիս քհյ – էջ 618, 619*
– *1573 թ., կողակից Մելիքսեթ քհյ – էջ 666*
– *1656 թ. – էջ 414*
– *(Եղնէր), 1658 թ., մայր Յակոբ ստացողի – էջ 598*
– *(Հեղինար), 1681 թ.– ից առաջ, քոյր Ոհանի – էջ 190*
– *1687 թ. – էջ 151, 152*
– *1687 թ., կողակից Յակոբի – էջ 160*
– *(Եղինար), ԺԷ դ. – էջ 402*
– *(Հեղինար) ԺԷ դ., դուստր Մարգարա էրէցի – էջ 593*
– *(Հեղինար), 1736 թ. – էջ 62*
Հեմի նհտ. – էջ 94, 143, 180, 246
Հերակլես – էջ 841
Հերակլ
– *կայսր 610-614 թթ. – էջ 114, 212, 359, 362, 364, 988, 1145*
– *թգւ. վրաց, 1793 թ. – էջ 174*
Հերիճնազ, ԺԷ դ., մայր Ազարիա երէցի – էջ 67, 68
Հերովդէս Ջորոդապետ, Ա. դ. – էջ 19, 129, 219, 236, 257, 258, 274, 293, 319, 374, 823, 829, 998, 999, 1031, 1096

Հերովդիադա – էջ 373, 466
Հէլօf, մայր Աւետիս գրչի – էջ 299
Հէննիոս գուսան – էջ 1192
Հէնրիկոս Զորոդ – էջ 1191
Հըլխաղաք, 1487 թ. – էջ 586
Հընտուպէկ պրն, 1308 թ. – էջ 208
Հիպերիfեանf – էջ 103, 242
Հիպոդիտոս Բոստրացի, վխճ 234 թ. – էջ 259, 307, 1109
Հիւպատոս խոստովանող – էջ 387
Հիւէին
– *փաշա, 1648 թ. – էջ 28*
– *խան, 1687 թ. – էջ 667*
– *(Հուսէին) սուլթան, 1695 թ. – էջ 392*
– *Շահ, ժէ դ. – էջ 805, 806*
– *արքայ, 1722 թ. – էջ 846, 847*
– *(Հուսէյն), աղա – էջ 1163*
Հիւսիսոս սրբ – էջ 20, 121, 165, 166, 247
Հիւրի խան, 1687 թ. – էջ 667
Հիւկիանոս թգ. հրէից – էջ 998, 999
Հոմերոս, ֆերթող – էջ 406, 416, 864, 1044, 1045, 1048, 1117, 1127, 1209
Հովիաս – էջ 827
Հուլաւու – էջ 201
Հուզուր, 1694 թ., մայր Գրիգոր ստացողի – էջ 140
Հումայ խաթուն, 1651 թ., դուստր Գասպարի – էջ 1124
Հուսնի խան մահտեսի, 1738 թ. – էջ 1260
Հէթէոս, 1773 թ., որդի Մկրտիչի – էջ 1090
Հոիփսիմէ
– *վկայուհի, Դ դ., կանոն Շարականի – էջ 539, Վկայաբանութիւն – էջ 101, 236, 274, 293, 1161, 1172, 1248, մանրանկար – էջ 9, 19, 77, 143, 374, 551, 553, 555, 567, 572, 582, 635, 657, 663, նշում – էջ 104*
– *(Հոռոմսիմ), ԺԳ դ., մայր Բարդուղիմէոս աբգի – էջ 554*
– *(Հոռոմսիմէ), 1336 թ. – էջ 769*
– *(Հոիփսիմ), 1431 թ. – էջ 510*
– *1562 թ., մայր Աստուածատուր եպս Մշեցու – էջ 646*
– *(Հոռիփսիմի), 1612 թ. – էջ 586*
– *1633 թ., դուստր Բաշխումի – էջ 37*
– *կոյս, 1638 թ. – էջ 39*
– *1651 թ., կողակից Վարդանի – էջ 576*
– *1651 թ., մայր Կիրակոս վրդ Խարբերդցու – էջ 1153*
– *1652 թ., մայր Պօղոս գրչի – էջ 1264*
– *1655 թ., մայր Գրիգոր կուսակրօն քհյի – էջ 688*
– *1669 թ. – էջ 1025, 1026*
– *(Հոռոմ), 1681 թ., կողակից Մտեփանոսի – էջ 191*
– *(Հոռոմսիմէ), 1687 թ. – էջ 150, 151, 160, 162*
– *(Հոռոմ), 1697 թ., կենակից Դանիէլի – էջ 168, 169*
– *(Հոռոմսիմ), 1697 թ., կողակից Յովհաննէսի – էջ 170*
– *(Հուռում), ԺԷ դ. – էջ 69*
– *(Հոռոփսիմէ), ԺԷ դ., մայր Աւագ կր. – էջ 886*
– *(Հոռոմսիմ), 1721 թ. – էջ 398*
– *(Հոռոմսիմ), 1793 թ. – էջ 174*
Հոդոգոնէ, մայր Դաւեճի – էջ 812, 813, 1210, 1215
Հոութ Մովաբացի – էջ 838
Հրաչեայ թագաւոր հայոց – էջ 1169
Հրավարդ մղդսի, 1413 թ. – էջ 522
Ղազան, 1576 թ. – էջ 678
Ղազարոս
– *Յարուցեալ – էջ 14, 20, 25, 44, 59, 91, 113, 121, 147, 178, 188, 195, 233, 259, 272, 292, 307, 314, 371, 378, 381, 391, 468, 535, 564, 566, 571, 581, 663, 835, 1037*
– *Մեծատուն – էջ 20, 230, 270, 289, 313*
– *կթղ. Աղուանից, Դ դ. – էջ 362*
– *վրդ., ԺԴ դ. – էջ 407*
– *կր., 1401 թ., եղբայր Աւետիս սրկի – էջ 296, 297, 299*
– *րաբունի, 1423 թ. – էջ 573*
– *ԺԵ դ., որդի Վարդանի – էջ 323, 324*
– *քհյ, ԺԵ-ԺԶ դդ. – էջ 304*
– *հայրապետ, հնգց., 1562 թ. – էջ 646*
– *1573 թ. – էջ 666*
– *1576 թ. – էջ 678*
– *1589 թ., եղբայր Յակոբ վրդի – էջ 53, 55*
– *աբեղ, 1589 թ. – էջ 55*
– *ԺԶ դ. – էջ 566*
– *1610 թ., յետին նորոգող – էջ 626*
– *1626 թ., ստացող ի Կոստանդնուպոլիս – N 1599, էջ 611, 614*
– *1633 թ. – էջ 37*
– *1633 թ. – էջ 419*
– *քհյ, 1659 թ., գրիչ ի Տաթեւ – N 1714, էջ 953, 957, 958*
– *քհյ, 1664 թ. – էջ 1022, 1023, 1024, 1025*
– *սրկ., 1668 թ. – էջ 278*
– *1687 թ. – էջ 152*
– *սրկ. Նորագաւթի, 1687 թ. – էջ 159*
– *քհյ, 1696 թ., գրիչ ի Նոր Ջուղա – N 1721, էջ 979, 982, 983*
– *1698 թ. – էջ 854*
– *տաղասաց, ԺԷ դ., տաղ. «Մաքուր ծնօղ» – էջ 236, «Սուտ կենցաղոյս» – էջ 752*
– *վրդ., ԺԷ դ. – էջ 342*
րաբունի, ԺԷ դ. – էջ 1183
– *1733 թ. – էջ 48*
– *Ա. Ջահկեցի, կաթողիկոս հայոց՝ 1737-1751 թթ. – էջ 1106*
– *վրդ., 1751 թ. – էջ 1070*
– *վրդ., 1785 թ., կնքադրոշմ – էջ 18*
– *վրդ., 1797 թ. – էջ 746, 748*
– *ԺԸ դ. – էջ 239, 240*
– *վրդ., ԺԸ դ. – էջ 840*
– *(Ղազարոս), ԺԸ դ. – էջ 914*
– *տիրց., ԺԸ դ. – էջ 1184*
– *1812թ. – էջ 46*
– *Տէր-Մարտիրոսեան, 1838 թ., գրիչ ի Դաւրէժ – N 1640, էջ 731, 732*
– *խոճա, գրչփ. – էջ 1040*
Ղալաթ, 1623 թ., մայր Խոճեկի – էջ 433
Ղամբարղուլուն, ԺԷ դ., պապ Ոսկան պարոն ստացողի – էջ 15
Ղամէք, հայր Նոյի – էջ 1168
Ղաոչխա խան, ԺԷ դ. – էջ 800
Ղատամղութլու, 1633 թ., կողակից Բաշխումի – էջ 37

Ղարա Ղուպաթ, ԺԷ դ. – էջ 803
Ղարաման Օղլի – էջ 856
Ղարէ, ԺԵ–ԺԶ դդ. – էջ 303
Ղարի, 1450 թ. – էջ 819
Ղարիպ ժամճար, 1700 թ. – էջ 56
Ղաւչասար, ԺԷ դ. – էջ 304
Ղենդիոս Ֆիլ., նիւս. – էջ 148
Ղենտիզատէ Նեյմէթուլահ չելեպի – էջ 709
Ղեվանդ, 1706 թ. – էջ 192
Ղեւի
– նահապետ – էջ 145, 1145
– հայր Աբգլմսեհ նահատակի – էջ 136
Ղեւոնդ (Ղեւոնդեանմ), ե դ. – էջ 21, 110, 137, 226, 227, 265, 285, 544, 560, 582, 1143
Ղեւոնդիոս
– սրբ – էջ 166
– նհտ. Միսիանոսի հետ – էջ 135
– նհտ. Սաբայի հետ – էջ 126
– գօրական – էջ 21, 133, 134, 376
– պատրիարք – տե՛ս Լեւոն և Պապ
Ղզլար
– 1687 թ., դուստր Յակոբի – էջ 160
– 1721 թ., դուստր Գասիրսեցի Վարդումի – էջ 398
– 1736 թ. – էջ 62
– նհտ.., 1638 թ. – էջ 803
Ղիադատին սուլթան – էջ 199, 200
Ղիմա, սրբ – էջ 117
Ղիմաթ
–1487 թ., մայր Յովհաննէսի – էջ 565
– 1664 թ. – էջ 1024, 1025
– 1697 թ., կենակից գրիչ եթեմիայ երէցի– էջ 169
– (Ղամէթ), ժէ դ., կողակից Ղուրտի – էջ 180, 183
Ղինոս կր. – էջ 1219
Ղլաւգոս, որդի Միհնոսի, դիցք – էջ 862, 864
Ղովտ, Աստուածաշունչ – էջ 269, 289, 465, 789, 1147
Ղուզիջան պատանի, 1431 թ. – էջ 507
Ղուզկէ, ԺԵ-ԺԶ դդ., հայր Բախշայիշի – էջ 301
Ղուկաս
– Աւետարանիչ. Աւետարան – էջ171 (ՊՊ), 193 (ՊՊ), 205, 413 (ՊՊ), 420 (ՊՊ), 437 (ՊՊ), 447 (ՊՊ), 451 (ՊՊ), 494 (ՊՊ), 511 (ՊՊ), 578 (ՊՊ), 623 (ՊՊ), 815, 965 (ՊՊ), 1075 (ՊՊ), 1149 (ՊՊ), 1156 (ՊՊ), ի Ղուկասու Աւետարանէն – էջ 695, 701 (ՊՊ), Համաբարբառ կանոնք – էջ 1086, մանրանկար – էջ 9, 19, 47, 77, 143, 374, ի մեկնութենէն Աւետարանին – էջ 230, 260, 267, 269, 270, 271, 272, 287, 288, 289, 290, 291, 308, 1184, 1247, 1248, Վկայաբանութիւն և տօն – էջ 103, 835, նշում – էջ 209, 281, 784, 1005, 1151, 1152
– սրկ, նհտ. – էջ 12, 23, 33, 57, 72, 88, 112, 164, 182, 186, 388
– 1500 թ., գրիչ – N1579, էջ 555, 556
– ԺԵ դ. – էջ 323
– քհյ, 1576 թ. – էջ 677, 678
– քհյ, 1576-88 թթ., տաղ՝ «Որ է գըտաւղ» – էջ 676
– վրդ., ԺԶ դ. – էջ 421
– Բատացի, 1676 թ., յետին ստացող – էջ 1066
– Քալանթար, 1696 թ. – էջ 982
– 1705 թ. – էջ 1019
– (Խուկաս), 1714 թ. – էջ 1184
– էրէց, 1723 թ. – էջ 1125
– Ա. Կարնեցի, կաթողիկոս հայոց 1780-1799 թթ. – էջ 845
– ԺՀ դ. – էջ 746
Ղուկիայ կոյս – էջ 45
Ղուկիա սրբ – էջ 124
Ղումկիանոս
– հարիւրապետ – էջ 19, 102, 247
– սրբ նհտ.., Պերիգրինէի հետ – էջ 10, 14, 36, 45, 52, 67, 75, 148, 167, 178, 184, 188, 372, 382
– սրբ, նհտ.. Մարկիանոսի հետ – էջ 247
– սրբ, նհտ.. Մակարիոսի հետ – էջ 48, 79, 107, 189, 376, 385, 393
– (Ղուկիոս) նհտ. Թէոդոսի հետ – էջ 97
– հայրապետ – էջ 374
– երէց – էջ 250
– 1759 թ. – էջ 472
– վրդ., 1770 թ. – էջ 436, 550
Ղումաշ
– 1681 թ., կողակից Պետրոս քհյի – էջ 191
– ԺԷ դ. – էջ 594
Ղուշաղազ, ԺԵ–ԺԶ դդ. – էջ 302
Ղուպաթ
– 1576 թ. – էջ 678
– 1702 թ. – էջ 442
Ղուրտի, ԺԷ դ., հայր Պայրամի – էջ 180, 183
Ղօջիկ, ԺԵ–ԺԶ դդ., մայր Բախշայիշ Խօջայի – էջ 300

Ճանպակի, ԺԶ դ. – էջ 1010
Ճապուկ աղա, ԺԷ դ. – էջ 305
Ճեռմակ, 1626 թ. ստացող – N 1599, էջ 611, 614
Ճուլիմար, 1327 թ., մայր Անդրօնիկոս գրչի – էջ 480

Մագիստիանոս ոմն – էջ 218
Մագոգ – էջ 791, 1147
Մաթին, սրբ – էջ 180
Մաթուսաղայ Սիւնեաց եպս – էջ 980
Մալաք խաթուն, 1687 թ. – էջ 666
Մալիջան, ԺԷ դ. – էջ 820
Մալիք շահսուար տանուտէր, 1573 թ.–ից առաջ – էջ 666
Մալում, ԺԷ դ., հայր Ոսկան ստացողի – էջ 15, 16
Մախստուր Համթեցի, 1623 թ., ստացող ի Հալապ – N 1767, էջ 1129, 1130
Մակաբայեցիք – էջ 137
Մակարիոս
– սրբ – էջ 11, 20, 33, 64, 145, 120, 182, 185, 213, 369, 374, 375, 378, 388
– նհտ.. Գորդիանոսի հետ – էջ 368, 377
– նհտ.. եպիմաքոսի հետ – էջ 386
– վրդ., Տարօնացի, 1562 թ. – էջ 645, 646
– քհյ, 1622 թ. – էջ 964
Մակեդոն հոգեմարտ – էջ 266, 286, 694
Մակրինոս կայսր – էջ 1170
Մակրինա սրբ վկայուհի – էջ 14, 35, 36, 60, 67, 74, 75, 91, 148, 167, 178, 372, 382

Մակոռը նահ. – էջ 10, 22, 32, 48, 79, 99, 163, 172, 181, 184, 385
Մահեաւր, 1634 թ., մայր Մկրտիչ եպս Բաղիշեցու – էջ 1114
Մահմեդ
– մարգարէ – էջ 22, 29, 79, 99, 181, 212, 361, 362, 364, 377, 385, 466, 642, 760, 791, 846, 992, 1163, 1206
– երկրորդ – էջ 856
– սուլթան, 1481 թ. – էջ 442
– (Մահմետ), 1648 թ., որդի Իբրահիմի – էջ 36
– (Մէհէմմատ) խան պարսից, 1656 թ. – էջ 414
– սուլթան, 1687 թ. – էջ 153, 154
– խան, ԺԷ դ. – էջ 856, 857
– խան ջաղաթա, ԺԷ դ. – էջ 803
– (Մէհէմմէտ), Զէլէպի, ԺՀ դ. – էջ 856
– (Մահմատ) Ղուլի խան, ԺԷ դ. – էջ 803, 804
– սուլթան, ԺՀ դ. – էջ 855
Մահմետ բարայ թաթար խան, 1643 թ. – էջ 471
Մահրապանի, 1573 թ. – էջ 666
Մաղաքիա
– մարգարէ – էջ 904
– ճգնաւոր – էջ 11, 19, 22, 42, 49, 79, 144, 163, 172, 181, 185, 368, 377, 386, 722
– 1625 թ., գրիչ յերուսաղէմ – N 1718/Բ, էջ 968, 969
– վրդ., 1729 թ., ստացող ի Կոստանդնուպոլիս – N 1729, էջ 1237, 1242
Մաղոս – էջ 999
Մամախաթուն
– 1308 թ. – էջ 208, 209
– 1336 թ. – էջ 769
Մամաս, սրբ նահ.. – էջ 19, 96, 317, 373
Մամբրէ
– ի ժամանակս Աբրահամու և Իսահակայ – էջ 415
– Վերծանող, ե դ., ճառք՝ ի ծնունդն փրկչին – էջ 1264, Յաղագս գալստեան փրկչին յերուսաղէմ – էջ 314, 961, (ՊՊ), Հարցմունք – էջ 457
Մամելիք սրբուհի – էջ 100, 163
Մամիկոն Բագրատունի, թարգմանող Յովհաննու Դամասկացւոյ Յաղագս գոյի գործի – էջ 885, 1045, 1049
Մամուն իշխան – էջ 364
Մանաթիա ի Սկիւթոպալսէ – էջ 104
Մանան, 1576 թ. – էջ 678
Մանանտ, ԺԷ դ., մայր Տօներ սրկի – էջ 886
Մանասէ, որդի Եզեկիայ թագաւորին հրէից – էջ 736
Մանգոս – էջ 807
Մանգու Ղան – էջ 201
Մանէ կոյս, Դ դ. – էջ 19, 77, 104, 374
Մանէ, Թուղթ վասն հաւատոյ – էջ 823
Մանեմ – էջ 1000
Մանկասար կր., ԺԷ դ. – էջ 304
Մանկի մահտեսի, 1648 թ. – էջ 334
Մանուէլ
– նհտ. Սամուէլի հետ – էջ 133
– Բիւզանդական կայսր, տե՛ս Էմմանուէլ
– որդի Աատուածատուրի, ԺԳ դ. – էջ 18
– քհյ Հաղբատա, ԺԳ դ. – էջ 552
– ԺԳ դ., եղբայր Յովհաննէս գրչի – էջ 553
– ԺԴ դ., սրբագրող – էջ 823
– 1471 թ., գրիչ – էջ 139
– քհյ, Նորագաւթի, 1687 թ. – էջ 159
–վրդ.,1720 թ. – էջ 78
– Կիւմիւշխանեցի, 1795 թ., ինքնագիր յէջմիածին – N 1795 թ., էջ 1255, 1256
– Կարբեցի, ԺՀ դ. – էջ 456
Մանուկ, 1702 թ. – էջ 342
Մանուշակ
– սրբ, նհտ.. – էջ 10, 19, 21, 32, 41, 48, 56, 63, 71, 79,97, 144, 163, 172, 181, 184, 367, 373, 376, 377, 384
– ԺԷ դ., կողակից յետին ստացող Ալանի – էջ 612
– ԺԷ դ., դուստր Վարդենիի – էջ 420
– Մանուշ, ԺՀ դ. – էջ 184
Մանուսփաշա, ԺԷ դ., մայր Ոսկան ստացողի – էջ 15, 16
Մանսուր, 1629 թ., հայր Գրիգոր գրչի – էջ 1197, 1198
Մաշտոց Ա Եղիվարդեցի, կաթողիկոս հայոց 897-898 թթ. – էջ 19, 77, 102, 143, 374
Մասուղշահ խաւջա, ԺԴ դ., յիշուած Գրիգոր Տաթեւացու Ոսկեփորիկում – էջ 693
Մասուտ Իկոնացի, ԺԲ դ. – էջ 415
Մատաթիա
– առաքեալ – էջ 12, 19, 23, 43, 50, 58, 64, 72, 81, 118, 145, 148, 165, 176, 186, 369,370, 375, 379, 388, 389, 833
– քհյ ի ցեղէն Ղեւա – էջ 1145
Մատթէոս
– Աւետարանիչ, Աւետարան – էջ 205, 240 (ՊՊ), 343 (ՊՊ), 453 (ՊՊ), 456 (ՊՊ), 595(ՊՊ), 670 (ՊՊ), 889 (ՊՊ), 890 (ՊՊ), 915 (ՊՊ), 989 (ՊՊ), 1007 (ՊՊ), 1062 (ՊՊ) – 1127 (ՊՊ), յԱւետարանէ – էջ 526, 639(ՊՊ), 695, 970, ի բանից – էջ 196, Ի մեկնութենէ – էջ 257, 260, 273, 274, 291, 292, 293, 306, 308, 311, 312, 314, 315, 316, 318, 319, 482 (ՊՊ), 794, 1184, Վկայաբանութիւն, պատմութիւն եւ տօն – էջ 106, 214, 294, 320, 703, 784, 833, 836, մանրանկար – էջ 9, 19, 77, 374, 551, 1245, նշում – էջ 139, 209, 832, 1076, 1086, 1147, 1199
– (Մաթէ), երէց– էջ 357
– եպս, 1101 թ. – էջ 1127
– Ուռհայեցի, ԺԲ դ. 2-րդ կես, մօտ 1144 թ., ժամանակագրութիւն – էջ 1011, 1130, 1133, 1137, 1182, Ի ժամանակագրութենէ – էջ 195, նշում – էջ 1132, 1205
– կր., ԺԴ դ. – էջ 408
– վրդ, 1412 թ. – էջ 638
– 1431 թ., գրիչ յԱնկեղակոյտ – N 1569, էջ 505, 507, 508, 510
– վրդ. Ջուղայեցի, վրդ., հայոց, ԺԴ-ԺԵ դդ., ժամանակագրութիւն – էջ 1011, 1130, 1133, 1137, 1182, Ի ժամանակագրութենէ – էջ 195, Պատասխան հարցմանն – էջ 1194, 1206, տաղք. «Մեծի հանդիսի» – էջ 1034, «Վարժիչ հանուրց»– էջ 1034, մանրանկար – էջ 781, նշում – էջ 782, 986, 1152
–1633 թ., մեծ պապ – էջ 37
– 1655 թ. – էջ 688

– 1687 թ. – էջ 151
– աբզ, ԺԷ դ., գրիչ – N 1723/Ա, էջ 987, 989
– վրդ., 1771 թ., գրիչ յէջմիածին – N 1708, էջ 935, 937, 939
– ԺՀ դ. – էջ 454
– Ա. կոստանդնուպոլսեցի, կաթողիկոս հայոց՝ 1858-1865 թթ. – էջ 996
– (Մաթէոս), գրչափորձ– էջ 718
Մատռոնիա սրբուհի – էջ 19, 20, 105, 122, 166, 375
Մարասխաս, դիցք. – էջ 863
Մարգարէ
– 1217 թ. – էջ 1260
–1634 թ., գրիչ – N 1686, էջ 891, 894
– քհյ, 1685 թ. – էջ 870
– 1687 թ. – էջ 159, 160
– 1687 թ., կր. Յոհաննավանքի– էջ 254
– ԺԷ դ., հօրեղբայր ստացող Ոսկան պրնի – էջ 15, 16
– ԺԷ դ. – էջ 68
– (Մարգարա), ԺԷ դ., գրիչ,ծաղկող – N 1580, էջ 557, 560
– (Մարգարա) էրէց, ԺԷ դ. – էջ 593
– ԺԷ դ., գրիչ – N 1796/Ա, էջ 1257, 1258
– (Մարգար), երեւանցի, 1708 թ. – էջ 61
– տիրց Մաշկերտցի, 1767 թ., գրիչ ի Մաշկերտ – N 1664, էջ 809, 814
– աղա, 1774 թ. – էջ 816
– քհյ, 1797 թ. – էջ 748
– քհյ, ԺՀ դ. – N 1648, էջ 745
– (Մարգար), ԺՀ դ. – էջ 756
– քհյ, ԺՀ դ. – էջ 839, 840
Մարգարիտ
– 1488 թ. – էջ 677
– ԺԵ դ. – էջ 324
– 1573 թ., մայր յետին ստացող եղիայի – էջ 666
– 1629 թ., կողակից Թումայ էրէցի – էջ 1248
– 1651 թ. – էջ 30
– 1669 թ., գրիչ ի Շօռօթ – N 1735, էջ 1019, 1022, 1023, 1024, 1025, 1026
– 1687 թ. – էջ 152, 162
– ԺԷ դ., կողակից Յակոբ ստացողի – էջ 60
– ԺԷ դ. – էջ 75, 76
– ԺՀ դ., դուստր Խորասանցի Գրիգորի– էջ 460
– ԺԷ դ. – էջ 510
– ԺԷ դ. – էջ 820
– 1700 թ. – էջ 56
– 1733 թ., կենակից Ուլուխանի – էջ 40
– 1736 թ., կենակից Գուտուրիկի – էջ 61
Մարդարէոս ննհտ.. – էջ 244
Մարդոխալի եբրայեցի – էջ 1191
Մարեմթագ, 1308 թ., կողակից Ներսէս դպիրի – էջ 580
Մարեմտուր իրից, ԺԴ դ. – էջ 496
Մարթա
– սրբ վկայուհի, նհտ.. Մարիամի հետ – էջ 12, 20, 23, 43, 50, 58, 64, 73, 81, 117, 146, 165, 176, 186, 369, 370, 375, 379, 389
– սրբ, նհտ.. Միմէոնի հետ – էջ 14, 26, 36, 45, 60, 67, 75, 91, 148, 167, 178, 188, 382, 392
– (Մարթէ) սրբ, նհտ..Սալուէէի հետ – էջ 42, 386
– 1375 թ., քոյր Թովմա կրի – էջ 514
– ԺԵ դ., թոռ Վարդանի – էջ 324
– 1651 թ., քոյր Մարտիրոս իրիցու – էջ 30
– 1736 թ. – էջ 62
Մարթախաթուն, ԺԵ-ԺՁ դդ. – էջ 301
Մարթին, ննհտ.. – էջ 94, 247
Մարիամ
– Աստուածածին, Տօն, ճառք, գովեստ – էջ 10, 21, 31, 33, 44, 50, 63, 78, 94, 95, 96, 97, 107, 109, 125, 134, 137, 145, 146, 149, 163, 180, 182, 185, 186, 218, 219, 220, 235, 236, 237, 257, 258, 259, 260, 275, 276, 280, 281, 294, 296, 306, 307, 318, 367, 372, 376, 384, 386, 732, 827, 835, 975, 1096, 1181, 1220, 1227, 1251, 1264, Տեսիլ – էջ 225, 699, 886, Տաղք – էջ 409, 448, 454, 460, 705, 709, 712, 713, 715, 716, 720, 721, 727, 729, 730, 793, 795, 796, 836, 869, 883, 965, 978, 1034, 1036, 1037, 1038, 1228, 1235, հանելուկ – էջ 466, Շարական – էջ 477, 528, 529, 530, 534, 536, 537, 540, 541, 544, 549, 583, 599, 600, 601, 603, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 642, 645, 652, 653, 664, 672, 675, 676, 736, Աղօթք – էջ 479, 495, 1247, Հարցմունք – էջ 701, Քարոզք – էջ 783, 790, մանրանկար – էջ 9, 18, 19, 20, 47, 77, 142, 523, 525, 551, 553, 555, 563, 564, 566, 567, 571, 572, 573, 581, 582, 591, 617, 635, 657, 662, 663, 689, կազմին դրուագում – էջ 979, նշում – էջ 152, 155, 160, 168, 169, 192, 222, 237, 277, 414, 415, 503, 510, 522, 594, 612, 684, 763, 769, 825, 829, 830, 831, 833, 944, 1026, 1030, 1110, 1116, 1118, 1149, 1156
– Մագդաղենացի – էջ 14, 26, 36, 45, 52, 53, 60, 67, 75, 91, 123, 135, 148, 167, 178, 188, 372, 382, 391, 394, 835, 976
– եգիպտացի, Ա. դ. – էջ 20, 78, 124, 264, 284, 375
– նհտ.. Մարթայի հետ – էջ 12, 20, 23, 43, 50, 58, 64, 73, 78, 81, 117, 146, 165, 176, 186, 369, 370, 375, 379, 389
– (որ եւ Մարինոս) – էջ 20, 118, 375
– Թեկղիի հետ – էջ 20, 375
– կին Քսեփփոնի – էջ 115
– (Աբրիագոնա) – էջ 99
– Քարիատոսի հետ – էջ 111, 164, 388
– 1401 թ., մայր Յակոբ կրի – էջ 298
– 1534 թ., մայր Յովհաննէս իրիցու – էջ 643
– 1589 թ. – էջ 1149
– ԺՁ-ԺԷ դդ., կողակից խոճա Թորոսի – էջ 189
– Դիդօփալ, թագուհի Կախէթու – էջ 385
– 1614 թ. քոյր Զաքարիայի – էջ 422
– 1633 թ. – էջ 419
– 1651 թ., դուստր Խաչատուր երէց ստացողի – էջ 30
– 1652 թ., քոյր Պօղոս գրչի – էջ 1265
– 1653 թ. – էջ 1060
– 1655 թ. – էջ 688
– 1656 թ., քոյր Միքայէլ երէցի – էջ 414
– 1657 թ., կենակից քհյի – էջ 640

– 1669 թ. – էջ 1025
– 1687 թ., կողակից Զաքարիայի – էջ 150, 151
– 1687 թ., կողակից Եսայիի – էջ 151
– 1696 թ. – էջ 736
– ժէ դ. – էջ 61, 68, 69
– ժէ դ., կողակից Յովանէս երէցի – էջ 180, 183
– ժէ դ. – էջ 305
– ժէ դ., դուստր Վարդենիի – էջ 420
– (Մայրմիամ), ժէ դ., մայր Ավանէս վրդի – էջ 564
– (Մարիեան), ժէ դ., դուստր Մարգարա էրէցի – էջ 593
– (Մայրամ), ժէ դ. – էջ 886
– 1721 թ. – էջ 398
– 1771 թ. – էջ 939
– 1812 թ., կողակից Ղազարի – էջ 46
Մարիամէ
– սրբ, նհտ.. – էջ 21, 78, 143, 136, 376
– (Մայրան), 1681–ից առաջ, հայր Ոհանի – էջ 190
– 1694 թ., դուստր Գրիգոր ստացողի – էջ 140, 141
– ժէ դ. – էջ 75
– ժէ դ. – էջ 162
– 1733 թ. – էջ 40
Մարիդոսիկուս նհտ.. – էջ 243
Մարինոս
– նհտ.. – էջ 11, 15, 26, 33, 36, 42, 53, 57, 60, 63, 64, 72, 75, 80, 92, 100, 110, 138, 145, 163, 164, 168, 173, 179, 182, 185, 246, 369, 378, 382, 387, 388, 391, 392
– ծեր – էջ 45, 67, 148
– (որ Մարիամ) – էջ 20, 118, 375
– եպս. Ֆռանկաց – էջ 105
– 1681 թ., յետին ստացող – էջ 190, 191
– 1687 թ. – էջ 160
– ժէ դ. – էջ 46
Մարխաս, վաճառական Սսեցի, Ընդ Կոփսարայ պատմութիւնն – էջ 106, 213, 321, 884
Մարկարիոս սրբ – էջ 80
Մարկեղոս եպս, նհտ.. – էջ 77, 94, 143, 180
Մարկիանոս
– Հերեսիովտացի – էջ 240
– սրբ – էջ 13, 14, 25, 35, 44, 51, 52, 59, 66, 74, 82, 91, 103, 124, 127, 131, 132, 147, 166, 167, 177, 178, 247, 371, 375, 381, 390, 391
– տրիբուն – էջ 224, 282
– կայսր – էջ 194, 237, 249, 362
– բդեշխ, 451 թ. – էջ 1187, 1188
Մարկոս
– Աւետարանիչ. Աւետարան – էջ 205, 403 (ՊՊ), 589 (ՊՊ), 691 (ՊՊ), 741 (ՊՊ), 1043 (ՊՊ), 1070 (ՊՊ), 1086, ի մեկնութենէ Աւետարանչին – էջ 271, 290, 1184, ի բանէն – էջ 231, Վկայաբանութիւն, պատմութիւն եւ տօն – էջ 51, 123, 187, 703, 835, մանրանկար – էջ 78, 143, 1245
– Անտոնինոս – էջ 1170
– կայսր – էջ 275, 295
– Հռոմայեցի, սրբ – էջ 20, 124
– սրբ ճգնաւոր – էջ 20, 42, 44, 120, 124, 125, 215, 375
– նհտ.. Մոկիանոսի հետ – էջ 14, 25, 35, 36, 45, 52, 60, 66, 74, 75, 91, 135, 148, 167, 178, 188, 371, 372, 381, 382, 391
– նհտ.. յԱնտիոք – էջ 102, 163, 172
– եպս. – էջ 20, 123
– մահդասի, 1618 թ. – էջ 443, 444
– 1651 թ., ծաղկող ի Կոստանդնուպոլիս – N 1502, էջ 17, 29, 30
– 1687 թ. – էջ 151
– միայնակեաց, 1687 թ., ի Յովհաննավանք – էջ 254
– Բլուեցի, գրչափորձ – էջ 686
Մարուգէ ճգնաւոր – էջ 241, 295
Մարութա
– Նփրկերտցի – էջ 241
– եպս. – էջ 78, 131, 224, 283
– նհտ.., 1633 թ. – էջ 38
– մահդասի, 1633 թ. – էջ 37
– 1637 թ., գրիչ յԱպրակունիս – N 1744, էջ 1065, 1068
Մարսել պապ – էջ 387
Մարտանշահ, 1623 թ. – էջ 433
Մարտիանոս ճգնւ. – էջ 118, 143, 164, 265, 285
Մարտիրոս
– (Մարտիրոն), սրբ – էջ 103
– Ս. Սարգսի որդին – էջ 116, 225, 246, 264, 284, 310
– 1283 թ., գրիչ ի Վանական վրդի վանս – N 1563, էջ 481, 482, 484
– 1293 թ. – էջ 320
– քհյ Հաղբատայ, ԺԳ դ. – էջ 552
– ԺԳ դ. – էջ 496
– 1463 թ. – էջ 944
– դարբին, ԺԵ-ԺՋ դդ. – էջ 302
– տաղերգու, ԺԵ-ԺՋ դդ., տաղք. «Աստուած թող շէն» – էջ 717, «Կայթեա Սուրբ Կաթուղիկէ» – էջ 730, «Մարտն կուգայ» – էջ707
– քհյ, 1529 թ. – էջ 581, 582
– վրդ. Հիզանեցի, 1596 թ. – էջ 798
– քհյ, 1633 թ., ծաղկող ի Նոր Ջուղա – էջ 31, 37
– դպիր, 1634 թ., ծաղկող յէջմիածին – N 1740, էջ 1045, 1050, 1052
– քհյ Տէր Յովնանեան, 1643 թ. – էջ 304
– երէց, 1651 թ., ստացող ի Կոստանդնուպոլիս – N 1502, էջ 17, 26, 30
– 1651 թ., եղբայր Յովհաննէս երէց ստացողի – էջ 30
– 1681 թ.-ից առաջ, եղբայր Ոհանի – էջ 190, 191
– 1687 թ. – էջ 151, 152
– 1696 թ. – էջ 736
– 1697 թ., որդի Գալուստ ստացողի – էջ 168, 169
– դպիր, ԺԷ դ., գրիչ – N 1504, էջ 39, 46
– ԺԷ դ., եղբայր Յակոբ ստացողի – էջ 60
– ԺԷ դ. – էջ 180
– եպս., ԺԷ դ. – էջ 633
– քհյ, 1721 թ., կնքադրոշմ – էջ 1130
– Բալտայջուրեցի, 1737 թ. – էջ 680
– ԺԸ դ. – էջ 184
– Դի Առաքել, ԺԸ դ. – էջ 1232, 1233, 1234
– ԺԸ դ. – էջ 570

– վրդ. ԺՀ դ. – էջ 1113, 1116
– ԺՀ դ., գրիչ – N 1786, էջ 1229
Մաւդար փաշա, 1401 թ., դուստր Խդրաղայի – էջ 300
Մաւրասէ սրբ, նահտ.. Տիմոթէոսի հետ – էջ 128
Մաւրիկ
– նահտ.. – էջ 135
– կայսր – էջ 114, 131, 202, 218, 251, 294, 802, 818, 986, 1173, 1176, 1180
Մաքոս – էջ 1010
Մախիմիանոս կայսր, հալածող հրիստոնէութեան – էջ 95, 96, 98, 102, 108, 109, 112, 116, 121, 127, 130, 131, 132, 134, 215, 238, 242, 243, 244, 247, 275, 294, 295, 312, 833, 1171
Մախիմինա կայսր – էջ 243, 312
Մախիմոս
– սրբ – էջ 35, 102,127
– ուսումնակից Բարսեղ Կեսարացու – էջ 311, 843
Մախսիմոս դուս. – էջ 247
Մեդեա – էջ 877
Մելասիպոս, սրբ, նահտ.. – էջ 20, 104, 116, 375
Մելես եպս., նահտ.. Աբրահամ Երէցի հետ – էջ 249
Մելի, նահտ.. Բուրայի հետ – էջ 19, 106, 374
Մելիանոս սրբ – էջ 122, 166
Մելիհէ, եւագրեա թուղթ առ Մելիհէ տիկին – էջ 1020, 1021
Մելիհէ, աշակերտ Յակոբա Մծբնա հայրապետի – էջ 295
Մելիտիհէ վկայուհի – էջ 20, 119, 165, 375
Մելիտոս Անտիոքացի – էջ 266, 1223
Մելիք
– սուլթան հագարացի, ԺՒ դ. – էջ 415
– (Մելէք), 1487 թ. – էջ 585
– ԺԵ-ԺԶ դդ. – էջ 303
– (Մելէք), ԺԷ դ., դուստր մահդասի Պայրամի – էջ 180, 183
– ԺԷ դ. – էջ 304
– մղսի, ԺԷ դ., հայր Սահակ եպսի – էջ 1184
Մելիքեան, ինգց., ԺԷ դ. – էջ 564
Մելքիսեդեկ
– քհյ, թագաւոր արդարութեան – էջ 20, 123, 218, 375,465, 789, 825, 835
– նահտ.. կարապետի հետ – էջ 36, 45, 52, 67, 75, 91, 135, 167, 178, 188, 372, 382, 391
– 1403 թ. – էջ 14, 26
– 1412 թ., գրիչ յԱֆլիսցիխէ – N 1609, էջ 635, 637, 638
– 1423 թ., ծաղկող ի Սանահին – N 1587, էջ 571, 574
– (Մելքսէթ), ԺԵ դ, որդի Ներսէս կաւշկակարի – էջ 985, 987
– ԺԵ դ. – էջ 1154
– քհյ, 1573 թ. – էջ 666
– քհյ, 1576 թ., ստացող ի Լիմ – N 1613, էջ 647, 648, 649, 650
– քհյ, ԺՁ դ. – էջ 342
– (Մելքիսեթ) վրդ. Վժանեցի, վխճ. 1631 թ. – էջ 1057
– (Մելքիսեդ) սրկ. Նորագաւթի, 1687 թ. – էջ 152, 159
– (Մելքիսեթ), կր. Յոհաննավանքի, 1687 թ. – էջ 254
– կթղ. ԺԷ դ. – էջ 402, 423, 1118, 1160, 1161, 1204
– (Մելքսէթ), աբղյ, ԺԷ դ. – էջ 614
– (Մելքիսէթ), էրէց, ԺԷ դ. – էջ 643
– (Մելքիսէդ), վրդ., ԺՀ դ. – էջ 746
Մելխոն
– խոճա, 1678 թ. – էջ 1132
– (Մելքում), ԺԷ դ. – էջ 67, 68
– ԺԷ-ԺՀ դդ. – էջ 700
– մահտեսի, 1708 թ. – էջ 828
– 1721 թ. – էջ 397, 397
– քհյ, 1774 թ. – էջ 954
– (Մելքում), ԺՀ դ. – էջ 634
Մեղիդէ, աշակերտ Մարուխէ Միայնակեացի – էջ 241
Մեղիտոս – էջ 312, 842
Մեմոն – էջ 1186
Մեմնոս նահտ.. եղիսէոսի հետ – էջ 124
Մենադրեոս սրբ – էջ 240
Մենոկիտիոս զինաւոր – էջ 9, 19, 47, 77, 108, 214, 374
Մեռոնա սրբ – էջ 15
Մեսիդ, այր Մորիկի ժամանակ – էջ 218
Մեսրոպ
– Մաշտոց, մօտ 362-440 թթ., վարք եւ յիշատակ – էջ 99, 107, 118, 357, 358, 360, Շարական – էջ 542, մանրանկար – էջ 19, 20, 77, 373, 374, 375, 551, 555, 572, 582, 663, նշում – էջ 993, 1143, 1145
– Վայոցձորեցի, ԺԴ դ., Պատմութիւն Մեծին Ներսէսի – էջ 816, 966, 990, 1011, 1143, 1198, նշում – էջ 1007
– վրդ. Հայոց, ԺՌ դ. – էջ 486, Աղօթք – էջ 486, Յաղագս զղջման եւ արտասուաց – էջ 973, 976
– 1487 թ. – էջ 585
– Խիզանեցի դպիր, 1633 թ. – էջ 38
– (Միսրոբ), ԺԷ դ. – էջ 68
– ԺԷ դ., աշակերտ Ստեփանոս վրդ Ջուղայեցու – էջ 1069
– սրկ., 1733 թ., յետին նորոգող – էջ 1068, 1070
– քհյ, 1743 թ. – էջ 942
– վրդ., 1760 թ. – էջ 174, 934
– վրդ Նախիջեւանցի Մխբատեանց, ԺԹ-Ի դդ. – էջ 1062, 1153, 1184
Մեսրոպաւանոս – էջ 20, 132, 143
Մերիա թգւ. – էջ 244
Մերուժան – էջ 356
Մեսրոպոս, սրբ – էջ 19, 114
Մէհրաբ, 1629 թ. – էջ 1248
Մէղրէ, Աստուածաշունչ – էջ 1147
Մէհեր, 1576 թ. – էջ 649
Մէրիէ, ԺԵ-ԺԶ դդ., կենակից խոջա Սէրոփի – էջ 301
Մէրտատիկ
– 1589 թ. – էջ 1149
– 1633 թ. – էջ 37
Մէրփաշէ, 1633 թ. – էջ 37, 38
Մըրուք, ԺԸ դ. – էջ 1242
Մըրուաթ
– 1401 թ., կողակից Քրմանշէհի – էջ 297
– (Մուրատ), 1487 թ. – էջ 586
– 1488 թ. – էջ 677
– ԺԷ դ., մայր Իսրայէլի – էջ 46
Միդրայ, դիցք. – էջ 862
Միլանիոն, դիցք. – էջ 861

Միլներ – էջ 995
Միհրան – էջ 211
Միհրդատ – էջ 999
Միմա, 1404 թ., կողակից Մկրտչի – էջ 221, 238
Միայխաթուն, 1576 թ. – էջ 678
Մինայվար, ԺԷ դ. – էջ 67, 68
Մինանդորա, սրբ – էջ 19, 97, 373
Մինաս
– եգիպտացի – էջ 19, 106, 374
– զաւրական – էջ 215, 242, 374, 676
– նհտ.. Գրաբոսի հետ – էջ 109, 215, 549, 659
– սրկ., 1594-798, խոճա, 1594 թ. – էջ 703, 704
– սրկ. Թոխաթցի, 1563 թ., տաղասաց, տաղ՝ «Ի հողոյ» – էջ 883, ի խնդրոյ – էջ 884
– կթղ. Կիլիկեցի, 1625 թ. – էջ 970
– 1648 թ. – էջ 334
– 1651 թ., հայր Մարիամի – էջ 30
– 1653 թ. – էջ 1060
– վրդ. Սիւնեցի Որոտնեցի, ստացող – N 1717, էջ 963, 968
– աստուածաբան վրդ., 1664 թ. – էջ 1136
– ԺԷ դ., հորեղբայր Ոսկան պրն ստացողի – էջ 15, 16
– ԺԷ դ. – էջ 68
– որդի Տօնիկի, ԺԷ դ. – էջ 180, 183
– քհյ, ԺԷ դ., գրիչ – N 1582, էջ 561, 562
– վրդ. Համթեցի, վխճ. 1704 թ., ազգաբանութիւն թագաւորացն Հայոց – էջ 807, Կարգ եւ պատմութիւն կայսրէացն Հռոմայեցւոց – էջ 808, նշում – էջ 809
– վրդ. Ջուղայեցի, 1709 թ., ստացող – N 1564, էջ 483, 487, 488
– սրկ., 1757 թ., յետին ստացող – էջ 882
– սրկ, 1758 թ. – էջ 718
– ԺՀ դ. – էջ 672
– գրչափորձ – էջ 614
Մինոս, դիցք. – էջ 862
Մինտրոդոր, սրբ – էջ 97
Մինփորտորա սրբ – էջ 19, 97, 373
Մինֆուրիկոս կռապաշտ թագաւոր – էջ 121
Մինօս դիցք. – էջ 861
Միսայէլ, յերից մանկանցն – էջ 121, 232, 1086
Միտիչ Քօրթեցի, 1702 թ. – էջ 342
Միրանշէ, 1482 թ. – էջ 665
Միրաք, 1733 թ. – էջ 48
Միրզա
– (Միրզամ), 1589 թ., պապ Հայրապետի – էջ 1149
– ԺՀ դ., հայր Անտոն մահտեսիի – էջ 222
– քալանթար, ԺՀ դ. – էջ 854
– ԺՀ դ. – էջ 1252
Միրիթուման, 1588 թ. – էջ 678
Միրիջան
– 1487 թ. – էջ 583
– 1576 թ. – էջ 649
Միրմէզ, 1722 թ. – էջ 78
Միրվէխս, 1721 թ. – էջ 397
Միւռոն, սրբ ևհտ.. – էջ 26, 43, 53, 75, 92, 94, 138, 168, 382, 392
Միւտոնոս, յիշուած Յովհաննէս Աւետարանչի վանքում – էջ 1031
Միւոսպ վկայուհի – էջ 25, 66, 371, 381, 391
Միւոսս, սրբ – էջ 25, 35, 44, 59, 66, 129, 167, 371, 381
Միւռակիւնիւոս, դիցք – էջ 841
Միքայէլ
– հրեշտակապետ – էջ 105, 163, 212, 275, 296, 325, 374, 416, 526, 542, 625, 1099
– հայր վանացն. սրբ – էջ 32, 79, 101
– Անտիոքացի, Հարցմունք – էջ 765, 766
– կթղ. Աղուանից՝ 707-742 թթ. – էջ 363
– կայսր, 799 թ. – էջ 807
– ասորի, 1126-1199 թթ., Համառատ ժամանակաց զրոյց – էջ 193, ի Պատմութենէ – էջ 223, 261, 948, 980, 1123, 1140, 1141, 1145, նշում – էջ 194, 204, 246, 264, 284
– 1327 թ., հայր Անդրօնիկոս գրչի – էջ 480
– Թոխատցի, 1626 թ., գրիչ ի Կոստանդնուպօլիս – N 1599, էջ 611, 614
– դպիր, 1633 թ., գրիչ յԱմասիա – N 1540, էջ 413, 418, 419, 420
– վրդ., 1653 թ. – էջ 1060
– երէց, 1656 թ., գրիչ ի Մարզուան – N 1539, էջ 411, 413, 414
– վրդ., 1679 թ., տեղապահ Յակոբ կթղի – էջ 157, 158
– 1682 թ., գրիչ – N 1547, էջ 435, 437, 438
– 1685 թ., որդի Զաքարիայի – էջ 92
– քհյ Նորագաւթի, 1687 թ. – էջ 159
– վրդ. Ֆէպուրեան, ԺԷ դ., Վահան հաւատոյ – էջ 759
– ԺԷ դ., եղբայր յետին ստացող Ասլանի – էջ 612
– եպս., ԺԷ դ. – էջ 801, 802
– (Մուքել), 1743 թ. – էջ 1020
Մլխամ
– 1487 թ. – էջ 585
– մահդասի, ԺԷ դ. – էջ 820
Մլրաճ, ԺՀ դ. – էջ 570
Մխիթար
– Ամարասայ եպս. Է դ. – էջ 362
– վրդ. ԺԱ դ., ուսուցիչ Վանական վրդի – էջ 793
– Գօշ, ԺԲ դ., Աղօթք – էջ 520, 976, ի կանոնաց – էջ 868, 1196, նշում – էջ 198, 1163
– Հերացի, ԺԲ դ., Վասն քարանց – էջ 1145, ի խնդրոյ – էջ 416, 417, 448
– Այրիվանեցի, 1222-1288 թթ., Պատմութիւն – էջ 988, նշում – էջ 989
– դպիր, ԺԳ դ., գրիչ – N 1746, էջ1069, 1072
– ԺԳ դ., հայր Թանահատի վանիցն – էջ 400
– ԺԳ դ. – էջ 1148
– 1308 թ. – էջ 208, 209
– Սասնեցի, 1260-1373 թթ., Տօն յիշատակի – էջ 117, 186, մանրանկար – էջ 20, 33
– Ա. Գռներցի, կաթողիկոս Հայոց 1341-1355 թթ. – էջ 441, 622
– 1382 թ., գրիչ – N 1656, էջ 771, 773
– ԺԳ դ., գրիչ – էջ 580
– 1406 թ., հայր Յոհաննէս Ալտրեենցի – էջ 239
– րաբունապետ, 1434 թ. – էջ 910

– 1482 թ., հոգեւոր հայր Տիրատուր քհյի – էջ 665
– 1487 թ. – էջ 586
– ԺԵ-ԺՋ դդ. – էջ 304
– Բաղիշեցի, նհտ.. 1519 թ. – էջ 718
– Էջմիածնեցի, 1547 թ. – էջ 442
– 1573-ից առաջ – էջ 666
– ԺՋ-ԺԷ դդ., տաղ «Մաքուր տաճար» – էջ 1037
– քհյ, 1633 թ. – էջ 37
– 1644 թ. – էջ 429
– նոր վկայ, 1656 թ. – էջ 11, 1164
– Սէվանցի պարոնտէր, 1656 թ. – էջ 690
– եպս. 1662 թ. – էջ 802
– 1681-ից առաջ – էջ 190
– անուամբ քրիստոնեա, նհտ.., ԺԷ դ. – էջ 370
– դպիր Աղճաղալեցի, 1717 թ., գրիչ ի Բերթարակ – N 1574, էջ 523, 525, 526
– Սեբաստացի, 1676-1749 թթ. – էջ 1254
– քհյ, ԺԸ դ. – էջ 94
– տիրց., ԺԸ դ. – էջ 616
– (Մխս), ԺԸ դ. – էջ 616
– ԺԸ դ. – էջ 988
– կր., ԺԸ դ. – էջ 1136
– Գեղարքունեցի, ԺԸ-ԺԹ դդ. – էջ 1266

Մխիթարիչ
– 1201 թ. – էջ 322
– ԺԵ-ԺՋ դդ. – էջ 304

Մկրտիչ
– քհյ Հաղբատայ, ԺԳ դ. – էջ 552
– քհյ, ԺԳ-ԺԴ դդ. – էջ 322
– ֆրա, ԺԴ դ. – էջ 776, 777
– ԺԴ դ., Գանձասաց, գանձ՝ «Մեծապայծառ խորհուրդն»– էջ 1099, նշում – էջ 1256
– կր. 1401 թ. – էջ 299
– 1404 թ., հայր Ստեփանոսի – էջ 220, 221
– Կակաչ, 1404 թ. – էջ 221, 238
– 1423 թ. – էջ 574
– սրկ., 1441 թ. – էջ 817
– 1441 թ., հայր Կարապետ քհյի – էջ 817
– կթղ. 1471 թ., որդի Որդանան Մուղդուսու – էջ 139
– 1487 թ. – էջ 586
– կր., 1488 թ. – էջ 677
– 1488 թ., հայր Բարսեղ քհյի – էջ 677
– քհյ, ԺԵ դ., գրիչ – N 1722, էջ 983, 986, 987, 988
– ԺԵ դ., եղբայր Ներսէս կաւշկակարի – էջ 986, 987, 988
– Երէց, ԺԵ-ԺՋ դդ. – էջ 304
– ԺԵ-ԺՋ դդ., որդի Ուսլուն մէլիքի – էջ 303, 304
– 1543 թ., հայր Գրիգորի – էջ 342
– 1573 թ. – էջ 666
– Տարօնեցի վրդ., 1577 թ. – էջ 792
– 1597 թ., եղբայր Կիրակոս քհյի – էջ 556, 557, 558
– ԺՋ դ., որդի Հազրէվարդի – էջ 678
– քհյ, ԺՋ-ԺԷ դդ. – էջ 189
– եպս. Բաղիշեցի, 1634 թ., ստացող ի Ստամբուլ – N 1763/Բ, էջ 1113, 1114
–քհյ, 1646 թ. – էջ 446
– 1648 թ. – էջ 334
– քհյ, 1648 թ., գրիչ – N 1734, էջ 1015, 1018
– քհյ Լեհացի, 1653 թ., գրիչ ի Ստամբէ – N 1742, էջ 1053, 1059
– քհյ, 1683 թ. – էջ 798
– 1687 թ., եղբայր Երեմիա քհյի – էջ 141, 149
– 1687 թ., ամուսին Խանաղէի – էջ 254
– կր. 1691թ. – էջ 614
– (Մկըրտիչ), 1699 թ. – էջ 633
– Կաֆայեցի, ԺԷ դ., տաղ՝ «Ատտւած թող» – էջ 717
– ԺԷ դ., գրիչ – N 1508, էջ 77, 83, 84
– Էրէց, ԺԷ դ., յետին ստացող – էջ 682
– Աստապատցի, 1711 թ. – էջ 616
– տիրց., 1714 թ. – էջ 439
– 1721 թ., թոռ Վարդանի – էջ 398
– քհյ, 1733 թ. – էջ 1090
– 1743 թ. – էջ 1020
– Նախիջեւանցի, 1745 թ – էջ 1106
– եպս., 1771 թ. – էջ 939
– 1793 թ., հայր Գաբրիէլի – էջ 174
– քհյ, 1796 թ. – էջ 562
– ԺԸ դ. – էջ 92
– ԺԸ դ., ծառայ – էջ 670
– տիրց Շահազիզեան, 1882 թ. – 461
– (Մկրտիչ), գրչփ. – էջ 682

Մնացական, 1697 թ. – էջ 168, 170

Մոլար Նուխն – էջ 198

Մոկիմոն ընթերցող նհտ.. սրբ – էջ 12, 23, 33, 57, 64, 80, 112, 164, 182, 186, 388

Մոհաղամ, ԺԸ դ. – էջ 512

Մովկիաննոս, սրբ նհտ.. – էջ 14, 25, 35, 36, 45, 52, 60, 66, 74, 75, 91, 135, 148, 167, 178, 188, 371, 372, 382, 391

Մովկիմոս նհտ.. ffիյ – էջ 14, 20, 25, 35, 44, 51, 66, 74, 82, 147, 167, 177, 187, 242, 375, 381, 391

Մովսէս
– մարգարէ. Պատմութիւն եւ տօն – էջ 9, 13, 25, 82, 99, 177, 187, 236, 267, 274, 287, 293, 318, 371, 381, 390, 735, տաղ – էջ 789, 793, հանելուկ – 466, մանրանկար – էջ 9, 19, 21, 77, 143, 373, 376, 572, նշում – էջ 122, 138, 194, 230, 231, 232, 241, 295, 363, 426, 462, 463, 542, 722, 758, 775, 795, 838, 843, 878, 1022, 1043, 1090, 1095, 1146, 1219
– խափշիկ – էջ 20, 131, 375
– թագաւորի որդի Մագքթաց – էջ 386
– կթղ. Աղուանից, Դ դ. – էջ 364
– Խորենացի, ե դ., Պատմահայր Հայոց (թարգմանիչ, վարդապետ Հայոց, Քերթող, Քերթողահայր), Ազօթք – էջ 868, Աշխարհացոյց – էջ 966, 990, Բան իմաստութեան – էջ 1080, 1211, Իմաստութիւն քերդողական տաուից – էջ 957, 1062, 1104, 1107, 11120, Հարցմունք ընդ երկաբնական – էջ 1092, հարցումն Յոբնաղի – էջ 1126, Յաղագս քերականին – էջ 902, 917, Պատմութիւն Հայոց՝ ի Պատմութենէ – էջ 314, 319, Ողբ – էջ 43, 107, Պիտոյից գիրք – էջ 876, 1267, ի Պիտոյից – էջ 880, Վերլուծութիւն ստորոգութեանցն Արիստոտէլի – էջ 893, 1045, 1049, 1071, 1067, Տրամաբանութիւն Մովսէսի եւ Դաւթի

– էջ 1098, Տօն – էջ 807, մանրանկար – էջ 19, նշում – էջ 1057, 1141, 1268
– եպս. Յուրտաւայ, 570-609 թթ. – էջ1173, 1174, 1175, 1176, 1177
– Բ եղիվարդեցի, կաթողիկոս հայոց 574-604 թթ. – էջ 1173, 1175
– Սիւնեցի, է դ., ուսուցիչ Ստեփաննոսի Սիւնեցւոյ – էջ 21, 137, 167, 188, 196, 488
– Կաղանկատուացի, է դ., Պատմութիւն Աղուանից աշխարհի – էջ 354, 991
– Երզնկացի, վրդ. (մահ 1323 թ.), խրատք եւ կանոն Սուրբ վարդապետաց – էջ 868
– վրդ., 1349 թ., գրիչ ի Հերմոնի վանս – N 1565, էջ 487, 489
– ճգն. վրդ., 1441 թ. – էջ 1134, 1138
– ժե դ., տաղասաց, «Մարիամ Մագդաղէնին» – էջ 810
– 1576 թ. – էջ 677, 678
– տիրացու, ԺԶ-Ժէ դդ., Գովեստ ի ծնունդն Քրիստոսի – էջ 1088
– Գ Տաթեւացի, կաթողիկոս հայոց 1629-1632 թթ. – էջ 27, 37, 410, 411, 412, 450, 462, 801, 958, 1058, 1162, 1251
– վրդ., 1646 թ. – էջ 446
– 1651 թ., յետագայ գրիչ – էջ 527, 528, 550
– Գորիսեցի, 1652 թ., գրիչ եւ ծաղկող յԱպահէն – N 1626, էջ 681, 683
– րաբունի, 1653 թ. – էջ 1059
– կր., 1668 թ. – էջ 276, 277, 278, 279
– երէց, 1687 թ., ծաղկող յէջմիածին – N 1512, էջ 141, 161, 162
– 1687 թ., Յոհաննավանք – էջ 254
– կր. 1745 թ., յետին ստացող – էջ 1106
– քհյ, 1754 թ., յետին ստացող – էջ 1088
– պրն, 1771 թ., եղբայր Մատթէոս գրչի – էջ 939
– քհյ, 1772 – էջ 439
– Ակուլեցի, 1776 թ. – էջ 945
– (Մոսէս), 1793 թ., ամուսին Խափէրվանի – էջ 174
– (Մուսէս), ԺԸ դ. – էջ 570
– Իզմիւռնացի, ԺԹ դ. – էջ 666
Մովրաւ, ԺէԴ. – էջ 800
Մորիկ կայսր – էջ 1132, 1136, 1141
Մուղալ խաթուն, 1488 թ. – էջ 677
Մուղալի, ԺէԴ., դուստր Ղաւշասարի – էջ 304
Մուղրի – էջ 121, 375
Մուշեղ
– Մամիկոնեան, Դ դ., սպարապետ հայոց – էջ 791, 1198
– ԺԲ դ. – էջ 253
Մուսա – էջ 856
Մուստաֆա խան – էջ 857
Մուտամ խաթուն, 1589 թ., մայր Յակոբ վրդի – էջ 53, 55
Մուրաս, 1687 թ. – էջ 668
Մուրադ
– 1487 թ. – էջ 585
– ԺԸ-ԺԶ դդ., յետին ստացող – էջ 303
– 1576 թ., եղբայր Մելքէսէթ քհյի – էջ 649
– սուլթան, 1580 թ. – էջ 662, 803
– պապ, 1633 թ. – էջ 419
– սուլթան, 1635 թ. – էջ 28, 801, 802
– 1648 թ. – էջ 334
– 1651 թ., ամուսին Մարթայի – էջ 30
– խօճայ, հնգց 1684 թ. – էջ 870
– 1687 թ., կողակից Գոհարի – էջ 151
– 1687 թ., հայր Գրիգոր երեւանցու – էջ 160
– ԺէԴ., հայր Յարութիւնի – էջ 69
– ԺէԴ., հայր Տօնիկի – էջ 179, 182
– բէկ, ԺէԴ. – էջ 801, 802
Մուրադխան
– (Մուրատխան), 1576 թ. – էջ 678
– (Մուրատխան), 1589 թ., հայր Հայրապետ Ջուղայեցւոյ– էջ 1149
Մուրադչի խդրշա, 1401 թ. – էջ 300
Մուրթուզ Ղուլի, ԺէԴ. – էջ 805
Մուտ, ԺԶ-ԺէԴդ. – էջ 189, 190

Յաբէթ, որդի Նոյի – էջ 194, 355, 356, 992, 1032, 1168
Յազկերտ, թգ. Պարսից – էջ 95, 226, 241, 247, 320, 355, 358, 359, 362
Յակինթոս, սրբ – էջ 19, 20, 21, 45, 60, 105, 130, 135, 148, 374, 375
Յակոբ
– նահապետ, որդի Իսահակայ – էջ 12, 118, 119, 146, 176, 187, 227, 294, 466, 467, 789, 817, 818, 890, 904
– Տեառնեղբայր, Մանկութեան Աւետարան – էջ 514, 809, 819, 825, ի Կաթողիկեացց թղթոյն – էջ 337, 349, 784, 837, 1096, 1098, Մեկնութիւն Կաթողիկէ թղթոյն – էջ 339, 344, 349, 484, Վկայաբանութիւն, պատմութիւն եւ տօն – էջ 111, 113, 164, 214, 216, 218, 280, 295, 320, 321, 379, 1181, շարական – էջ 531, տաղ – էջ 1034, մանրանկար – էջ 9, 19, 77, 143, 337, 553, 564, նշում – էջ 352, 495
– առաքեալ, որդի Որոտման, Վկայաբանութիւն, պատմութիւն եւ տօն – էջ 12, 43, 50, 58, 64, 72, 111, 119, 129, 165, 175, 186, 228, 295, 369, 379, 389, 830, 1181, շարական – էջ 531, մանրանկար – էջ 9, 19, 143, 371, 374, 375, 553, 564, նշում – էջ 832
– Ալփեան, առաքեալ, Վարք եւ պատմութիւն – էջ 23, 50, 58, 64, 72, 80, 112, 145, 165, 173, 182, 369, 378, 388, 836, մանրանկար – էջ 143, 374, 375, նշում – էջ 832
– քհյ, նհտ.. Ազա սրկի հետ – էջ 124, 166, 375
– նհտ.. Հիպերքէի հետ ի Սամոսատ – էջ 242
– քհյ, նհտ.. Յոհան եպսի հետ – էջ 120, 165
– Մծբնացի, Դ դ., ճառ՝ Յաղագս աստեղացն եւ մոգուցն – էջ 258, տաղ – էջ 1034, Ներբող – էջ 494, շարական – էջ 542, Վարք – էջ 109, 215, 239, 295, 835, մանրանկար – էջ 9, 47, 77, 239, 279, 374, 551, 553, 555, 563, 564, 567, 572, 582, 635, 647, 663, նշում – էջ 153, 154, 333, 923
– Սրճեցի, Ե-Զ դդ., ճառք – էջ 124, 217, 220, 233, 234, 235, 237, 250, 251, 260, 263, 272, 283, 292, 294, 975, 976, մանրանկար – էջ 19, 373

– (Յակովիկ) Թագաւորազն Նհտ. ի Բելապատ, Ջ դ. – էջ 247, 1247
– (Յակովբ) Պարսիկ, Նհտ.. – էջ 19, 108, 214, 374
– քհյ, Ժ դ. – էջ 34
– Բ Անաւարգեցի, կաթողիկոս Հայոց 1327-1341 ԹԹ. – էջ 618, 672, 773, 1016
– Քոնեցի, ֆրա, 1343 թ. – էջ 743, 780
– քհյ, 1375 թ., եղբայր Թովմա կրի – էջ 514
– կր., ԺԴ դ. ստացող յԱլնոց վանս – N 1529, էջ 337, 341
– կր., 1401 թ. – էջ 298
– 1401 թ., հայր Հայրապետ կրի – էջ 298
– վրդ. Ղրիմեցի, ԺԴ-ԺԵ դդ., Բանք Տօմարականք – էջ 1114, 1141, Քարոզ Մեծի Ուրբաթի – էջ 475, Նշում – էջ 961, 962, 963, 964
– Գ Սսեցի, կաթողիկոս հայոց 1404–1411 ԹԹ. – էջ 638
– աբղ, 1419 թ., ստացող յերուսաղէմ – N 1551, էջ 449, 450, 451,
– քհյ, 1434 թ. – էջ 910
– 1471 թ., գրիչ ի Կուքի գիւղ – N 1511, էջ 93, 139
– 1487 թ. – էջ 585
– ԺԵ դ. – էջ 324
– ԺԵ դ., որդի Յոհաննէսի – էջ 458
– ԺԵ դ., յետագա նորոգող – էջ 559, 561
– Արծկեցի, վխճ. 1501 թ., տաղք՝ «Գարուն է բացուեր» – էջ 712, «Եկայք աւրհնեմք» – էջ 884
– Մեղապարտ, 1512 թ. – էջ 726
– եպս, 1562 թ., առաջնորդ Դամրաց – էջ 646
– վրդ., 1589 թ., ստացող ի Մանճըլըխ – N 1505, էջ 47, 54, 55
– սրբագրիչ, 1594 թ. – էջ 202
– մահդասի, 1594 թ. – էջ 204, ստացող – N 1661, էջ 787, 798
– ԺՋ դ., տաղասաց. տաղ՝ «Յաւուր յարութեան» – էջ 451, Խրատ շարական քաղելոյ – էջ 725
– պրն, ԺՋ-ԺԷ դդ. – էջ 638
– տիրց., 1638 թ. – էջ 620
– 1632 թ., եղբայր Յովհաննէս գծողի – էջ 450
– երէց, 1652 թ., գրիչ յԱպահէն – N 1626, էջ 681, 684
– երէց Տիւրիկեցի, 1652 թ., գրիչ ի Կոզլով – N 1782, էջ 1207, 1214
– 1652 թ., եղբայր Պօղոս գրչի – էջ 1264
– Դ Ջուղայեցի, կաթողիկոս Հայոց 1655-1680 ԹԹ. – էջ 27, 157, 158, 192, 329, 335, 366, 414, 494, 630, 762, 798, 804, 805, 872, 958, 980, 1004, 1024, 1059, 1132, 1138, 1165, 1166
– պրն, 1658 թ., ստացող – N 1597, էջ 595, 598
– Թոխաթցի, տաղասաց, տաղք՝ «Անեղանելին Աստուած» – էջ 715, «Աստուած ստեղծեաց» – էջ 715, «Յակոբ Թոխաթցի մեղօք» – էջ 715, «յԱստուծոյ շինեալ» – էջ 715, «Յերգոցն Դաւթի» – էջ 715, «Յիսուս Քրիստոսի Փրկչիդ» – էջ 715
– քհյ, 1664 թ., գրիչ ի Տփխիս – N 1769, էջ 1135, 1138
– քհյ, Ղաւիծապասմաս, 1668 թ. – էջ 342
– 1681-ից առաջ, հայր Գուլխաթունի – էջ 190, 191
– քհյ, 1682 թ. – էջ 438
– հնգց., 1687 թ. – էջ 150, 151, 160, 161, 162
– (Ակոբ), 1699 թ. – էջ 439
– ԺԷ դ., ստացող – N 1506, էջ 55, 60
– քհյ, ԺԷ դ. – էջ 75, 76
– ԺԷ դ., որդի Զաքարիայի – էջ 75
– քհյ, ԺԷ դ. – էջ 304
– ԺԷ դ. – էջ 342
– ԺԷ դ. – էջ 420
– Արգիլանցի, ԺԷ դ., գրիչ – N 1557/Բ, էջ 463, 464
– ԺԷ դ., եղբայր Ավանէս վրդի – էջ 564
– ԺԷ դ. – էջ 587
– ԺԷ դ., որդի Պօղոսի – էջ 594
– Կուէնցի, 1708 թ. – էջ 631
– քհյ, 1719 թ. – էջ 518
– Ճամճիզլու դպիր, 1723 թ. – էջ 1256
– Յովնաթանեան, 1725 թ., ծագկող յէջմիածին – N 1533, էջ 373, 384
– վրդ., 1728 թ. – էջ 904
– եպս., 1733 թ., առաջնորդ Կարբիի Յոհաննավանքի – էջ 366
– մղտսի, 1738 թ. – էջ 1260
– կր., 1745 թ., առաջնորդ Երեւանի Սուրբ Ջօրաւոր եկեղեցու – էջ 1106
– պատրիարք Կ. Պօլսի, 1756 թ. – էջ 419, 1207, 1253
– Ե Շամախեցի, կաթողիկոս Հայոց 1759-1763 ԹԹ. – էջ 924, 1191, 1193, 1194, 1195, 1198, 1253
– վրդ. Սիմոնեան Կարնեցի, 1778 թ., գրիչ ի Կ. Պօլիս – N 1778, էջ 1187, 1189, 1192
– արքեպս, 1787 թ., առաջնորդ Նոր Ջուղայի – էջ 845
– (Ակոբ), ԺՀ դ. – էջ 184
– վրդ., ԺՀ դ., վերակացու էջմիածնի եւ գաւառին Երեւանայ – էջ 718
– ԺՀ դ. – էջ 672
– ԺՀ դ. – էջ 988
– դպիր, Թարգմանող Պատմութեան չորից ժողովոցն – էջ 1185
– Պալեան Բուզանդացի, ԺԹ դ. – էջ 740
– Ջրպետ, ԺԹ դ. – էջ 1256
Յակոբջան
– ԺԷ դ., որդի Ազարիա քհյի – էջ 75, 76
– ԺԷ դ. – էջ 805
– 1774 թ. – էջ 816
Յայտինպէկ, 1687 թ. – էջ 668
Յանդիպաս եպս., սրբ – էջ 1236
Յասոն, սրբ, նհտ.. Սոսիպատրոսի հետ – էջ 14, 25, 35, 52, 66, 74, 91, 129, 131, 167, 178, 188, 371, 381, 391, 834
Յարութիւն
– քհյ, 1685 թ. – էջ 870
– կր. Յոհաննավանքի, 1687 թ. – էջ 254
– 1697 թ. – էջ 168
– ԺԷ դ. – էջ 68, 69
– ԺԷ դ. – էջ 462
– ԺԷ դ. – էջ 872
– 1717 թ., եղբայր Մխիթար դպրի – էջ 526
– Յովնաթանեան, 1725 թ., ծագկող յէջմիածին – N 1533, էջ 374, 384

– 1733 թ. – էջ 40
– մղդսի, 1738 թ. – էջ 1260
– դպիր էջմիածնեցի, 1751 թ., գրիչ յիշմիր – N 1709 թ., էջ 939, 940
– 1761 թ. – էջ 1253
– 1776 թ. – էջ 440
– Խահակեան Նոր Ջուղայեցի, 1787 թ. – էջ 845
– արքեպս, 1798 թ. – էջ 1150
– 1812 թ., որդի Ամեր Ասլանի – էջ 46
– (Արութիւն), ԺՀ դ. – էջ 184
– մահտեսի, 1818 թ. – էջ 447, 448
– (Արութիւն), ԺՀ դ. – էջ 660
– (Արութիւն), ԺՀ դ. – էջ 840
– աղա Հովուաեանց, 1859 թ. – էջ 996
Յեզանդուխտ, սրբ – էջ 130, 249
Յեաղուպ – էջ 799
Յեռոթեոս վրդ. – էջ 385
Յեսու
– որդի Նաւեա – էջ 19, 96, 143, 274, 293, 318, 373, 466, 743, 789, 838, 1090
– Ա դ. – էջ 1001
Յեսսէ, հայր Դաւթի – էջ 406, 1034
Յերոբովամ – էջ 1031
Յիզաբուզիտ – էջ 119, 587
Յիմար վանեցի, ննտ.. 1416 թ. – էջ 12, 23, 34, 43, 50, 58, 65, 73, 81, 120, 146, 165, 176, 187, 370, 379, 389, 831
Յոբ
– նահապետ – էջ 20, 128, 466, 753, 789, 1167
– ճգնակեաց երէց Վեկերտու – էջ 357, 375, 421
Յոբենատոս ննտ. – էջ 102
Յոբիանոս թգ. – էջ 354
Յոբնաղ – էջ 1126
Յովակիմ
– հայր երից մանկանց – էջ 121, 272
– հայր Տիրամօր – էջ 19, 97, 109, 137, 218, 528, 547, 555, 578, 581, 611, 631, 647, 657, 662, 681, 687, 790, 827, 828
– ժէ դ., գրիչ, ծաղկող – N 1641, էջ 731, 734
– վրդ. Միւնեցի, 1751 թ. – էջ 940
– վրդ., 1773 թ. – էջ 774
– վրդ., 1793 թ., առաջնորդ Տաթեւու – էջ 912
– տիրց Բիւզանդացի, ԺՀ դ. – էջ 204
– (Յովագիմ) կարբեցի, ԺՀ դ. – էջ 256
Յովասափ
– Բարաղամի հետ – էջ 43, 138, 376, 731, 818
– Սեբաստացի, ԺԶ դ., Աւետարան է Սքանչելեաց – էջ 790, Վասն լինելութեան Արարածոց – էջ 788, Տաղք – էջ 724, 790-792, Աշխարհիս սահմանքն – էջ 716, 792, Փառք տանք – էջ 718, 792
– աբղյ, 1688 թ., գրիչ – N 1750, էջ 1079, 1082, 1083, 1084
– (Յովասաբ), քհյ, ԺԷ դ. – էջ 1116
– վրդ., 1721 թ. – էջ 366
– վրդ., ԺՀ դ., գրիչ – N 1669, էջ 829, 832
Յովէլ
– մարգարէ – էջ 19, 77, 103, 227, 318, 838, 1147
– եպս. Միծիրանքի, վխճ. 703 թ. – էջ 360
Յովհաննէս
– Կարապետ, Մկրտիչ. ճառ, Ներբող – էջ 250, 260, 282, 319, 1096, հանելուկ – էջ 466, շարական – էջ 539, 544, 599, 625, 664, 721, 729, 736, Գլխատմանն Յովհաննու – էջ 13, 44, 96, 234, 389, 834, Մննդեանն – էջ 14, 26, 36, 45, 52, 60, 67, 75, 91, 148, 167, 178, 188, 220, 281, 372, 382, 391, Պատմութիւն եւ տօն – էջ 93, 102, 112, 113, 114, 119, 145, 356, 386, 388, 975, 1133, 1137, 1163, մանրանկար – էջ 9, 19, 20, 21, 55, 77, 78, 143, 211, 239, 373, 374, 375, 376, 383, 527, 551, 553, 555, 557, 561, 563, 567, 569, 572, 582, 591, 611, 617, 628, 635, 637, 643, 651, 657, 659, 663, նշում – էջ 97, 276, 333, 334, 338, 350, 515, 573, 575, 612, 875
– Աւետարանիչ, Աւետարան – էջ 205, 437 (ՊՊ), 464 (ՊՊ), 639 (ՊՊ), 701 (ՊՊ), 742, 838 (ՊՊ), 871, 955 (ՊՊ), 959 (ՊՊ), 1106 (ՊՊ), 1119 (ՊՊ), յԱւետարանէն – էջ 528, 695, 1108, Մեկնութիւն Առաջին թղթոյն Յոհաննու – էջ 347, երկրորդ թղթոյն – էջ 348, երրորդ – էջ 349, ի մեկնութենէ Աւետարանին – էջ 259, 272, 291, 314, 1151, 1228, շարական – էջ 531, Յոհաննու ի փոխումն Մարիամու – էջ 274, 276, Ննջումն – էջ 100, 696, 1236, 1237, Պատմութիւն եւ տօն – էջ 111, 217, 228, 234, 295, 784, 833, 836, 986, 1030, 1181, 1251, մանրանկար – էջ 9, 19, 20, 47, 77, 78, 143, 279, 373, 374, 375, 553, 564, 571, 572, 581, 631, 657, 1222, նշում – էջ 119, 209, 352, 790, 976, 1031, 1086, 1147, 1230, 1238
– Գիսակաղեցի, Ա դ. – էջ 1000
– անարծաթ բժիշկ, սրբ – էջ 20, 375
– կամաւոր աղքատ, սրբ – էջ 19, 114, 143, 265, 284, 375, 699
– Ողորմած, սրբ – էջ 19, 106
– Գբնեցի, սրբ – էջ 20, 130, 216, 264, 284, 375
– քհյ, երապօլոյ, սրբ – էջ 13, 24, 81, 176, 370, 380, 389
– Հոսաւացի, սրբ – էջ 11, 22, 33, 42, 49, 63, 144, 181, 185, 368, 377, 386
– պահեցող, սրբ – էջ 96
– (Յոհան), Քսենիփոնի որդի – էջ 116
– եպս, նհտ.. Յակոբի հետ – էջ 120, 165
– նհտ. Կիրակոսի հետ – էջ 117
– նհտ. Արկադէոսի հետ – էջ 20, 375
– Կողոնեցի, նհտ. Իսիդորոսի հետ – էջ 129
– ճգնաւոր, նհտ. Սիմէոնի հետ – էջ 136
– (Յոհան) Մեծ ի Կաւկատիա – էջ 124
– նհտ. Ստեփանոս Ուլնեցու հետ, 362 թ. – էջ 183
– երուսաղէմի հայրապետ, Դ դ. – էջ 24, 78, 122, 180, 230, 250, 313, 375, 389, 568
– (Յոհան) եպս., Դ դ., Բուզանդի Պատմութիւնում – էջ 1228
– եպս., Դ-ե դդ., Յոհաննու եպիսկոպոսի առ Կիւրեղ – էջ 946
– Ոսկեբերան, 354-407 թթ., Աղօթք – էջ 1247, Մեկնութիւն ի Ժողովոց գրոց – էջ 286, յԵսայեա – էջ 310, 1183, ի մեկնութենէ Աւետարանացն – էջ 229, 231, 235, 240, (ՊՊ), 257, 258, 260, 267. 269, 270, 271, 273, 274, 287,

288, 289, 290, 291, 292, 306, 308, 313, 314, 315, 316, 318, 319, 321, 482 (ՊՊ), 948, 1007, 1127 (ՊՊ), 1248, ի Պօղոսի թղթոցն – էջ 261, 309, 311, 927, ի բանից – էջ 1039, 1109, 1228, ճառք – էջ 22, 181, 219, 224, 225, 226, 227, 228, 232, 234, 244, 259, 263, 265, 266, 268, 272, 281, 282, 283, 284, 289, 291, 294, 296, 307, 368, 385, 475, 973, 1008, 1009, 1013, 1263, 1264, ի տաղս և գանձս – էջ 1036, 1038, Շարական – էջ 542, Վարք 98, 106, 112, 116, 144, 213, 312, 386, 431 (յուն, ՊՊ), 834, 836, 1014, 1223, հանելուկ – էջ 467, մանրանկարչութիւն – էջ 9, 19, 20, 77, 143, 279, 373, 374, 375, 376, 572, 1222, նշում – էջ 101, 351, 458, 1015, 1224, 1224, 1225, 1226, 1227, 1230

– (Յօհաննէս), Անտիոքացի, ե դ. – էջ 1186

– (Յովհան) Մանդակունի, կաթողիկոս հայոց 478–490 թթ., Խրատք եւ ճառք – էջ 228, 229, 230, 232, 233, 262, 264, 265, 268, 270, 271, 272, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 361, 476, 700, 783, 1008, 1009, 1013, 1197, ի կանոնաց – էջ 475, նշում – էջ 917

– Բ Գաբեղեան, կաթողիկոս հայոց 557–574 թթ., Յովհաննիսի հայոց կաթողիկոսի թուղթ առ Աբաս Ազուանից կաթողիկոսն – էջ 358

– Մամիկոնեան, է դ., Պատմութիւն Տարօնոյ – էջ 818, ի Պատմութենէ – էջ 211

– Գ Օձնեցի, կաթողիկոս հայոց 717–728 թթ., Վարք – էջ 126, 1251, ի տաղս – էջ 656 մանրանկար – էջ 20, 78, 375, նշում – էջ 196

– Դամասկացի, Ղ դ., Յաղագս գոյի – էջ 893, 1045, 1049, 1067

– ե Դրասխանակերտցի, կաթողիկոս հայոց 898–929 թթ, նշում – էջ 251, 255

– եպս., ԺԴ դ. – էջ 34

– Զմշկիկ, Ժ դ., Բիւզանդական կայսր – էջ 14, 25, 35, 66, 74, 91, 178, 371, 381

– կր., Ժ դար, Գրիգոր Նարեկացու եղբայրը – էջ 504

– վրդ. Կոզեռն (Տարօնացի), 1021 թ., Տեսիլ – էջ 196, 224, 1197, Պատմութիւն տանն Բագրատունեաց – էջ 1180, ի խորհուրդ Առաջին աւուր ծննդեան – էջ 257

– (Յոհան) Միակեաց, ԺԱ դ. – էջ 194, 948, 1141, 1123

– Սարկաւագ, վխճ. 1129, Աղօթք 486, 518, 524, Յաղագս անկիւնաւոր թուոց – էջ 844, 944, 963, 1062 (ՊՊ), 1145, ի բանից – էջ 823, նշում – էջ 525

– ԺԲ դ., ստացող – N 1522 (ՊՊ), էջ 240

– ԺԲ դ., գրիչ ի Յոհաննավանք – N 1522, էջ 239, 252, 253

– Խոյլինց, ԺԲ դ. – էջ 253

– քհյ, 1201 թ., գրիչ – N 1525, էջ 305, 321, 322

– Գառնեցի, 1181–1251 թթ., Աղօթք – էջ 486, 976, 977, 1247, Խրատ – էջ 973, 981, 1195, Յիշատակ հրաշիցն որ եղեն յերուսաղէմ – էջ 11, 23, 33, 42, 49, 57, 64, 72, 80, 123, 145, 164, 173, 182, 186, 187, 369, 378, 388, 831, Վասն Յովանիսի Գառնեցւոյ – էջ 201, մանրանկար – էջ 19, 20, 374, 375, նշում – էջ 125

– կր., 1243 թ. գրիչ ի Հաղբատ – N 1747, էջ 1073, 1074, N 1577, էջ 551, 552, 554

– ԺԴ դ. – էջ 553

– իշխ., ԺԴ դ., ստացող – N 1746, էջ 1069, 1072

– ԺԴ դ. – էջ 1148

– (Ոհանէս) երէց, 1301 թ. – էջ 323

– արքեպս., 1301 թ., առաջնորդ Մաշկեւորի – էջ 330

– Երզնկացի (Պլուզ), ԺԴ–ԺԴ դդ., Խրատ հասարակաց քրիստոնէից – էջ 948, ի Հասարակաց խրատուց – էջ 752, 869, 975, 984, 1181 – Խրատ հոգեւոր – էջ 230, 767, 1212, Յաղագս երկնային շարժմանն – էջ 425, 436, 702, ի կանոնաց – էջ 475, 974, 1196, շարական՝ «Որ ի Սուրբ Կարապետն» – էջ 573, 575, նշում – էջ 427

– Երզնկացի, Ծործորեցի, ԺԴ–ԺԴ դդ. տաղք. «Ադամայ որդիքդ» – էջ 797, «Ադամայ ստեղծողն» – էջ 728, 809, «Անդ ի մէջ» – էջ 729, «Առաջնաճաշակ պտղոյն» – էջ 712, 720, 1035, «Արարիչն երբ ստեղծեց» – էջ 716, «Աւրհնեալ Աստուծոյ» – էջ 719, 797

– 1308 թ., առաջնորդ Շիրակի – էջ 209

– քհյ, 1308 թ. – էջ 580

– աբղ, 1328 թ., ծաղկող եւ կազմող ի Դրազարկ – N 1576, էջ 527, 550

– Արճիշեցի, վխճ. 1327 թ., Բան վասն երից կարգացն – էջ 215, Մեկնութիւն պատարագի – էջ 440, 1144, նշում – էջ 441

– կր., 1328 թ. – էջ 1016

– 1349 թ. – էջ 490

– վրդ., 1370 թ. – էջ 1077, 1378

– փիլիսոփայ, 1375 թ. – էջ 514

– արքեպս. Ռուսաց եւ Աւլախաց աշխարհին, 1379 թ. – էջ 333, 334, 718

– Որոտնեցի, 1315–1388 թթ., Լուծմունք Պերի Արմենիասի Արիստոտէլի – էջ 746, 913, 914, 916, 919, 921, 923, 926, 929, 952, 1053, 1064, Մեկնութիւն յԱւետարանէն – էջ 1108, Վասն ԲԺ-ան հողմոցն – էջ 1147, Վերլուծութիւն Պորփիւրի – էջ 923, 928, 1126, Վերլուծութիւն Փիլոնի – էջ 928, ի մեկնութենէ Ս. Գրոցն – էջ 1064, 1107, 1108, 1111, 1151, 1152, ստացող – N 1659, էջ 777, 780, նշում – էջ 747, 749, 913, 914, 916, 920, 927, 1064, 1093, 1102, 1108, 1167, 1182

– ԺԴ դ., գրիչ – N 1523, էջ 255, 273

– կր., ԺԴ դ., ստացող յԱվնոց վանս – N 1529, էջ 337, 339, 340, 341

– աբղ, աշակերտի, ԺԴ դ., գրիչ ի Սանահին – N 1537, էջ 403, 405, 407, 408

– Ուսուցիչ, ԺԴ դ., գրիչ – N 1537, էջ 403, 405, 408

– պատանի, ԺԴ դ. – էջ 481

– ԺԴ դ. – էջ 496

– Ֆրա, ԺԴ դ., ստացող – N 1658/Ա, էջ 776, 777

– ԺԴ դ., գրիչ – N 1745, էջ 1067, 1069

– ԺԴ–ԺԵ դդ., ամուսին Արզու խաթունի – էջ 210

– վրդ. Մեծոփեցի, ԺԴ–ԺԵ դդ. – էջ 1134

– Թլկուրանցի, ԺԴ-ԺԵ դդ., Մեկնութիւն Արարածոցն – էջ 463, 795, 1022, 1095, տաղք. «Դու ես գարնանային» – էջ 884, «Քեզ հոգևոր խրատ մի» – էջ 727, նշում – էջ 464

– կր., 1401 թ., գրիչ ի Վարագ – N 1524, էջ 279, 296, 299, 300

– միակեաց Տուրմիշ, 1401 թ., ստացող ի Վարագ – N 1524, էջ 279, 297, 298, 299

– քհյ, 1401 թ., գրիչ ի Վարագ – N 1524, էջ 279, 296, 297, 299
– 1404 թ., հայր Աւետիս աբղյի – էջ 221, 238
– եպս., 1404 թ., ստացող ի Նկարինայի ուխտն – N 1520, էջ 211, 220, 221, 222, N 1521, էջ 221, 238, 239
– աբղյ, 1419 թ., գրիչ յերուսաղէմ – էջ 449, 450
– կուսակրօն քհյ Սանահնեցի, 1423 թ., ծաղկող ի Սանահին – N 1587, էջ 571, 574
– արքեպս Անոյ, 1423 թ., գրիչ ի Սանահին – N 1587, էջ 571, 573, 574
– երաժշտապետ, 1423 թ. – էջ 574
– Վարագեցի, 1431 թ., ստացող յԱնկեղակոյտ – N 1569, էջ 505, 507
– 1441 թ. – էջ 817
– քհյ, 1450 թ. – էջ 819
– աբղյ, 1461 թ., գրիչ – N 1608/Բ, էջ 634, 636
– 1463 թ. – էջ 944
– վրդ., 1482 թ. – էջ 664
– եպս, 1482 թ. – էջ 664
– 1482 թ., հայր Տիրատուր քհյի – էջ 665
– դպիր, 1482 թ. – էջ 665
– 1487 թ. – էջ 585
– մահդասի, 1488 թ., հորեղբայր Սարգիս գրչի – էջ 569
– 1488 թ. – էջ 676
– աբղյ, 1496 թ., գրիչ յԱւագ վանս – N 1625, էջ 679, 681
– սրկ., ժե դ., յետին ստացող – էջ 458
– ժե դ., ստացող – N 1649/Բ, էջ 749, 750
– ժե դ., եղբայր Վարդան գրակապի – էջ 819
– քհյ, ժե դ. – էջ 986, 987
– ժե դ., հայր Ներսէս կաւշկակարի – էջ 986, 987, 988
– ժե-ԺԶ դդ. – էջ 301, 302, 303
– քհյ, ժե-ԺԶ դդ. – էջ 304
– քհյ, 1522 թ. – էջ 580
– 1529 թ., հաւրեղբայր Թորոս աբղյի – էջ 581
– իրից, 1534 թ., հայր Սահակ սրկի – էջ 643
– 1562 թ., եղբայր Աստուածատուր եպս Մշեցու – էջ 646
– աբղյ, 1564 թ. – էջ 910
– 1576 թ., որդի Մելքէսէթ քհյ – էջ 649
– սրկ., 1581 թ., գրիչ ի Սեջով – N 1535, էջ 399, 401
– վրդ Ծարեցի, 1583 թ., Պատմութիւն Ազուանից աշխարհի – էջ 1164
– (Աւանես), վրդ., ԺԶ դ. – էջ 564
– եպս., ԺԶ դ. – էջ 586
– դպիր, ԺԶ դ., գրիչ – N 1771/Բ, էջ 1154, 1156
– բանասէր, ԺԶ դ., գրիչ – N 1771/Բ, էջ 1154, 1156
– Յովհաննէս Անկիւրացի, 1618 թ., Աշխարհացոյց – էջ 980, 1200, 1236, 1237, 1238, 1239, 1242, գրիչ յԱնկիւրիայ – N 1780, էջ 1201, 1204
– դպիր, ԺԶ-ԺԷ դդ., գրիչ – N 1517, էջ 183, 189, 190
– ԺԶ-ԺԷ դդ., հայր խոճա Թորոսի – էջ 189
– 1611 թ., աթոռակալ ուխտին Բարդողիմէոսի առաքելոյն – էջ 1117
– Ուռհայեցի, 1613 թ. – էջ 710
– 1614 թ., եղբայր Զաքարիայի – էջ 422
– պատր. Կ. Պոլսի, 1614 թ. – էջ 423
– Ստանօզցի, 1617 թ. – էջ 1199
– (Ովանէս) իրից Րոտին, 1623 թ., տաղասաց. «Գովեստ ներբողական» – էջ 715, «Փառք փառաւորեալ» – էջ 715
– տաղասաց, ԺԶ դ., տաղք. «Էր չես երթար» – էջ 728, «Քեզ հոգեւոր» – էջ 726
– 1629 թ., գրիչ ի Նոր Ջուղա – N 1557/Ա, էջ 461, 462
– վրդ., 1629 թ. – էջ 1248
– 1632 թ., ստացող եւ գրիչ ի Քանաքեռ – N 1550, էջ 447, 449, 450
– 1633 թ. – էջ 419
– 1634 թ., ստացող յէջմիածին – N1740, էջ 1045, 1050
– վրդ., 1639 թ., եղբայր Եսայի վրդի – էջ 550
– քհյ, 1643 թ. – էջ 472
– Մուղնեցի, 1643 թ., ստացող – N 1684, էջ 889, 890
– քհյ, 1646 թ. – էջ 446
– (Ոհանիս) քհյ Պարոնեան, 1646 թ. – էջ 777
– սրկ., 1646 թ., ծաղկող, կազմող ի Ղարասու – N 1739, էջ 1043, 1046
– (Յոհան), 1648 թ., ստացող – N 1734, էջ 1015, 1018
– 1649 թ., հայր Բագարատ գրչի – էջ 336, 337
– երէց, 1651 թ., ստացող ի Կ. Պոլիս – N 1502, էջ 17, 26, 29, 30
– 1651 թ., որդի Խաչատուր երէց ստացողի – էջ 29
– վրդ., 1651 թ., առաջնորդ Յոհաննավանից, ստացող ի Յոհաննավանս – N 1741, էջ 1051, 1054, 1166
– 1651 թ., որդի Գասպարի – էջ 1124
– (Յոհան), 1651 թ., գրիչ – N 1771/Ա, էջ 1149, 1153
– վրդ., 1653 թ., ստացող – N 1742, էջ 1053, 1057, 1060
– (Ովանիս), 1655 թ. – էջ 688
– 1657 թ., որդի Թորոս Սպահանցու – էջ 335
– սրկ., 1658 թ., գրիչ, ծաղկող – N 1597, էջ 595, 597, 598
– երիտասարդ, 1658 թ. – էջ 630
– (Յոհան) Կարճաւանցի, 1659 թ., ստացող ի Տաթեւ – N 1714, էջ 953, 958, յետագայ ստացող – էջ 421, 424, յետագայ նորոգող – էջ 491, 493, 494, 495, 496
– քհյ, 1664 թ. – էջ 1024, 1025
– վրդ. Կարբեցի, 1667 թ. – էջ 329, 366, 802, 804
– քհյ, 1677 թ. – էջ 438
– խոճայ, 1678 թ. – էջ 1132
– սրկ. Քանաքեռցի, 1680 թ. – էջ 762
– (Ոհան), 1681 թ., յետին ստացող – էջ 190, 191
– (Ովանէս) Կաֆայեցի, 1686 թ. – էջ 714
– քհյ, 1687 թ. – էջ 159, 162
– 1687 թ. – էջ 150, 151, 153
– վրդ., առաջնորդ Յովհաննավանքի – էջ 254
– 1687 թ., եօթնամեայ մանուկ ի Յոհաննավանս – էջ 254
– 1687 թ., որդի Սարգիս Սերկեւիլցու – էջ 254
– վրդ., 1687 թ., գրիչ – N 1679, էջ 871, 874
– քհյ Կալասեռու, 1694 թ. – էջ 142
– 1695 թ., ծաղկող յէջմիածին – N 1534, էջ 383, 395
– 1697 թ., հայր Գալուստ ստացողի – էջ 170
– ժէ դ., որդի ստացող Ոսկան պրնի – էջ 15, 16
– երէց, ժէ դ., գրիչ – N1506, էջ 55, 61
– (Ովանէս), ժէ դ. – էջ 68

– Նոր վկայ, ԺԷ դ. – էջ 73
– Եպս., ԺԷ դ. – էջ 76
– Երէց, ԺԷ դ., ստացող – N1515, էջ 175, 180
– ԺԷ դ., եղբայր հաճի Պայրամի – էջ 179, 180, 183
– քհյ, ԺԷ դ. – էջ 643
– Ակնցի, ԺԷ դ. – էջ 646
– աբղ, ԺԷ դ. – էջ 516
– քհյ, ԺԷ դ. – էջ 733
– (Ովաննէս)., վրդ., ԺԷ դ., ստացող – N 1693, էջ 907, 911
– ԺԷ դ., գրիչ – N1725, էջ 991, 992
– վրդ. Տաթեւացի, ԺԷ դ., ստացող ի Տաթեւ – N 1738, էջ 1039, 1042
– դպիր Ամասիացի, ԺԷ դ., գրիչ – N 1775/Զ, էջ 1183, 1184
– վրդ. Ջուղայեցի, ԺԷ դ., որդի եակարի – էջ 804
– Երէց, ԺԷ դ., գրիչ – N 1797, էջ 1259, 1262
– (Ոհան), 1700 թ. – էջ 56
– վրդ., 1702 թ. – էջ 396, 397
– վրդ., 1709 թ. – էջ 488
– 1709 թ. – էջ 1006
– քհյ, 1711 թ. – էջ 192
– Ղաբցի, 1717 թ. – էջ 352
–Երէց, 1720 թ., գրիչ ի Քաշոտ – N 1720, էջ 971, 979, 980
– վրդ., 1723 թ. – էջ 1125
– վրդ., 1726 թ., գրիչ – N 1688, էջ 895, 900
–Բաղիշեցի, պատրիարք Կ. Պոլսի, 1729թ. – էջ 1242
– (Ոհան), 1733 թ., նորոգող – էջ 40
– վրդ., հնգց. 1733 թ. – էջ 366
– վրդ. Տիգրանակերտցի, 1734 թ. – էջ 785, 786
– Օհանէս քհյ, 1735 թ. – էջ 612
– վրդ. Շաբանեցի, 1735 թ. – էջ 1061, 1062
– Կ. Պոլսեցի, 1738 թ. – էջ 1127
– (Ովանէս), հոգէբնկալ վրդ., 1742 թ. – էջ 930
– քհյ, 1761 թ., նրա խնդրանքով Յովսէփ Ջուղայեցին գրել է Քննիկոնը – էջ 1250, 1252, 1253
– (Յովնան), Աստուածաբան վրդ., 1775 թ. – էջ 1150
– (Յօհան) վրդ. Սեբաստացի, 1776 թ., գրիչ ի Հաճն – N 1680, էջ 873, 876
– (Յօհաննէս), 1776 թ. – էջ 945, 946
– (Յօհան), երէց, 1793 թ. – էջ 171, 174
– վրդ., 1793 թ. – էջ 582
– (Ոհաննէս) քհյ, ԺԲ դ. – էջ 77
– Եպս., ԺԲ դ. – էջ 324
– 1818 թ., յետին ստացող – էջ 447, 448
– ԺԲ դ. – էջ 504
– ԺԲ դ. – էջ 570
– (Ավանէս), ԺԲ դ. – էջ 684
– (Յոհաննէս), ԺԲ դ. – էջ 988
– վրդ., ԺԲ դ. – էջ 700
– Եպս., ԺԲ դ. – էջ 1214
–սրկ., 1821 թ., գրիչ ի Կ. Պոլիս – N 1629, էջ 689, 690, N 1630, էջ 689
– դպիր Տէր-Կարապետեան Պրուսացի, 1829 թ. – էջ 995
– Մոզդոկեցի, 1844 թ., գրիչ և հեղինակ N 1792 ձեռագրի՝ Տեղեկութիւն Ջոռնամօռայ – էջ 1249
– աբղ, գրչափորձ – էջ 412
– գրչափորձ – էջ 628
– կր., կնքադրոշմ – էջ 644

Յովնաթան
– Իշխան հրէից – էջ 998
– Յովնաթանեան, 1730 թ., հայր Յակոբի – էջ 384

Յովնան
– Մարգարէ. Ազօթք – էջ 736, Յիշատակ Յունանու – էջ 12, 23, 64, 72, 81, 99, 165, 186, 369, 379, 388, ի ճառս – էջ 225, 264, 284, 310, 385, 1008, ի տաղս – էջ 789, ի շարականս – էջ 531, 609, 664, հանելուկ – էջ 466, մանրանկար – էջ 19, 527, 551, 553, 555, 563, 564, 566, 569, 571, 575, 578, 582, 589, 591, 593, 595, 611, 617, 619, 621, 625, 635, 637, 641, 647, 651, 653, 657, 659, 663, 669, 681, 684, 687, նշում – էջ 549, 842, 1199
– (Յունան) սրբ – էջ 43

Յովսէպոս Փլաբիոս, 37-95 թթ., հրեա պատմագիր, Պատմութիւն պատերազմին հրէից – էջ 996

Յովսէփ
– Գեղեցիկ. կտակ – էջ 818, ի տաղս – էջ 789, հանելուկ – էջ 466, Վասն Յովսէփայ – էջ 227, 294
– արդար, այր Մարեմայ – էջ 164, 214, 216, 218, 280, 388, 466, 604, 790, 828, 829, 830, 880, 948
– Արիմաթացի – էջ 264, 274, 284, 292, 387, 530, 553, 609
– Ա. դ. – էջ 999
– հրեա բժիշկ – էջ 248, 296
– նհտ. Ս. Սահակի հետ – էջ 115
– երէց, Ղեւոնդեանց նահատակներից, նհտ. 454 թ. – էջ 1143, 1145
– քհյ, պարսիկ ազգաւ – էջ 19, 105, 374
– (Յուսէփ), անապատական, է դ. – էջ 362
– Դուինեցի, նհտ., 1170 թ. – էջ 21, 133, 376
– սրկ, 1289 թ., գրիչ եւ ծաղկող յերզնկա – N 1530, էջ 343, 350
– վրդ., ԺԳ դ. – էջ 200
– քհյ, 1357 թ., գրիչ ի Տէր Յովհաննիսի աթոռակալի անապատ – N 1548/Ա, էջ 439, 441, 442
–1401 թ. որդի Խդր աղայի – էջ 300
– աբղ, 1471 թ., ստացող ի Կուքի գիւղ – N 1511, էջ 93, 139
– քհյ, 1482 թ., հայր Գրիգոր գրչի – էջ 665
– ԺԵ դ. – էջ 323, 324
– եպս, 1529 թ., յետագայ գրիչ – էջ 579, 580, 582
– վրդ., 1576 թ. – էջ 648
– 1576 թ., որդի Մելքսէտ քհյի – էջ 649
– աբղ, ԺԶ դ., յետին ստացող – էջ 592
– քհյ, ԺԶ–ԺԷ դդ. – էջ 189
– 1688 թ., յետին ստացող – էջ 1088
– աբղ, ԺԷ դ., գրիչ ի Վրացտուն – N 1768, էջ 1134, 1134, 1135
– (Յովսէփ), քհյ, 1706 թ. – էջ 1140
– (Յուսէփ), հնգց. 1740 թ., յետին ստացող – էջ 725
– Ջուղայեցի, 1761 թ., Քննիկոն – էջ 1250

– վրդ., 1766 թ. – էջ 892
– վրդ., կթղ. Արղութեան, 1771 թ., ստացող յէջմիածին – N 1708, էջ 935, 937, 939, կնքագրուած 1780 թ. – էջ 908, 918
– Ղալաեան, ԺՀ դ. – էջ 740
– վրդ., ԺՀ դ. – էջ 1113, 1116
– վրդ., 1864 թ. – էջ 870
Յովտապատ – էջ 1001
Յորդանան
– (Որդանան), մուղդուսի, 1471 թ. – էջ 139
– ԺԵ–ԺՁ դդ. – էջ 303
Յորդանէս, յիշուած եղիա մարգարէի հետ – էջ 879
Յուդա
– Մակաբէ – էջ 1005
– Յակոբեան – էջ 20, 95, 97, 118, 143, 302, 349, 375, 722, 790, 830, 1147
– Մատնիչ – էջ 62, 70, 152, 237, 303, 315, 342, 352, 466, 490, 612, 614, 1095, 1100, 1153, 1184
Յուդիթ – էջ 455, 838
Յուլիանեա
– նհտ. – էջ 118, 386, 387
– նհտ. եղբոր՝Պօղոսի հետ – էջ 123
– նհտ. Վարվառէ կոյսի հետ – էջ 108, 275, 294, 374
Յուլիանոս
– Ա դ., զինաւոր Հռովմայեցւոց – էջ 1003
– Անաւարզեցի – էջ 20
– նհտ. Ագապիի հետ – էջ 126
– նհտ. Թէոդոսի հետ – էջ 97
– նհտ.. ի քաղաքն Անտիոնոյ – էջ 133
– նհտ. ի Սամոսատ – էջ 242
– եմեսու հայրապետ – էջ 33, 843
– բժիշկ – էջ 11, 23, 42, 49, 57, 64, 72, 80, 112, 145, 164, 173, 182, 185, 186, 369, 378, 387
– Ուրացող, Բիւզանդական կայսր, 361-363 թթ. – էջ 28, 115, 123, 133, 136, 213, 217, 228, 246, 264, 267, 276, 284, 287, 295, 296, 310
Յուլիոս (Գայիոս) – էջ 1031
Յուտիտա
– նհտ.. – էջ 21, 136, 143, 224, 282, 376, 543, 1035
– ԺԷ դ. – էջ 69
Յունվար եպս., սրբ – էջ 41
Յուսէին
– (Յուսէն) Շահ, 1696 թ. – էջ 982
– (Ուսէին) Ալի խան, 1782 թ. – էջ 398
Յուսիկ
– Ա, կաթողիկոս հայոց՝ 341-347 թթ. – էջ 506
– քհյ, հայր Սուրբ Ստեփաննոսի – էջ 12, 19, 23, 42, 49, 58, 64
Յուստիանէ
– (Յուստինէ) կոյս, նհտ. Ս. Կիպրանոսի հետ – էջ 101, 185, 243
– (Ուստիան), ԺԷ դ. – էջ 75,76
Յուստիանոս
– նհտ.. – էջ 139
– զօրական – էջ 20, 95, 375
– կայսր – էջ 10, 250, 263, 975
Յուստինոս
– փիլիսոփայ, սրբ – էջ 35, 66, 128, 166
– նհտ.. – էջ 44, 60, 147, 163, 188
Յոէթէոս վրդ., ի ԺԲ վարդապետացն – էջ 100, 836

Նաբաթշի, 1401 թ., ճնգց որդի Խդր աղայի – էջ 300
Նաբուգոդոնոսոր – էջ 18, 232, 466
Նագախփաշ, 1573-ից առաջ – էջ 666
Նադար, 1576 թ. – էջ 649
Նադիր Շահ, թգ. Պարսից – էջ 847, 849, 1106, 1252
Նազար
– 1612 թ. – էջ 586
– խոջա, 1633 թ. – էջ 37
– խան, 1664 թ. – էջ 1138
– 1687 թ. – էջ 150
– ԺՀ դ. – էջ 240
– գրչփրձ – էջ 932
Նազարէթ տիրց 1783 թ. – էջ 1244
Նազարիոս սրբ – էջ 42
Նազլու, 1656 թ., մայր Միխայէլ եռէցի – էջ 414
Նազլուխան
– 1687 թ. – էջ 150, 152
– ԺԷ դ. – էջ 68
Նազում
– 1655 թ. – էջ 688
– 1687 թ. – էջ 152
Նազվարթ, ԺԷ դ. – էջ 587
Նաթան մարգարէ – էջ 12, 13, 23, 24, 34, 43, 44, 50, 51, 58, 59, 64, 65, 72, 73, 74, 81, 82, 117, 127, 145, 147, 165, 166, 176, 177, 186, 187, 369, 371, 379, 380, 389, 390, 466
Նահապետ
– աբեղ, 1349 թ., ստացող ի Հերմոնի վանս – N 1565, էջ 487, 490
– քուչակ Վանեցի, ԺՁ–ԺԷ դդ., տաղասաց, տաղ. «Աղբիւր կենդանի» – էջ 715, 730
– 1649 թ., ծաղկող ի Շուռթ – N 1528, էջ 335, 336, 337
– 1615 թ., հայր Մարտիրոս տիրացուի – էջ 30
– 1668 թ. – էջ 277
– քհյ, 1687 թ. – էջ 161
– Ա եդեսացի, կաթողիկոս հայոց՝ 1691-1705, ստացող յէջմիածին – N 1532, էջ 367, 373, 374, N 1534, էջ 383, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 805, 806
– տիրց, 1737 թ. – էջ 680
– 1776 թ. – էջ 945
– վրդ., կնքագրուած – էջ 1220
Նաղաշ վրդ., եպս., ԺԵ–ԺՁ դդ., տաղերգու, տաղ. «Անձն իմ, արի» – էջ 720, 727, «Անձն իմ, վա՛յ» – էջ 978, «Անցանէ մեծութիւն» – էջ 721, «Աչք իմ» – էջ 720, 727, 981, 1034, «Աստուծոյ մարդասիրին» – էջ 642, «Առարիչն Աբրահամ» – էջ 726, «Երազ է ու սուտ» – էջ 728, 869, «Վարիպին կեանքն է» – էջ 728
Նաճաֆ – էջ 804
Նաման
– ԺԵ դ., կողակից Պապի – էջ 300
– ԺՁ դ., կողակից Փանոսի – էջ 16
Նաներ, 1687 թ. – էջ 151
Նանուխ, 1658 թ., կողակից Յակոբ ստացողի – էջ 598

Նամուժ
– ԺԶ դ. – էջ 174
– ԺԷ դ., դուստր ստացող Ոսկան պարոնի – էջ 16
Նապաթ, 1633 թ. – էջ 37
Նաջաֆղուլի խան, 1663 թ. – էջ 1166
Նաովազ, 1645 թ., հայր Խաչատուր fհյի – էջ 628
Նասուֆ փաշա, 1614 թ. – էջ 422
Նասրադին պրն, 1379 թ. – էջ 333, 334
Նատեր գրիչ, ԺԴ դ., գրիչ յԱլնոց վանս – N 1529, էջ 337, 339, 341
Նարգիսօս, դիցք. – էջ 865
Նարկէս, սրբ – էջ 20, 34, 43, 120
Նարեկ, ԺԵ դ., մայր Յոհաննէս սրկի – էջ 458
Նարի, ԺԸ դ. – էջ 684
Նարխաթուն
–1633 թ. – էջ 419
– (Նառխաթուն), 1664 թ., կողակից Գրիգորիսի – էջ 700
Նաւէ, սրբ – էջ 88
Նաւտուզ, 1648 թ. – էջ 334
Նաւասխաթուն, ԺԵ–ԺԶ դդ. – էջ 303
Նեեմի, որդի Ահազեայ – էջ 838
Նեղոս, հայր Դ–ե դդ., Խոտոմ – էջ 977
Նեմեսիոս եպս Եմեսու, Դ դ. – էջ 750
Նեոփիտոս, սրբ – էջ 116
Նեստոր
– կիւրեղեայ եպս, սրբ – էջ 20, 118, 375
– հերձուածող, մահ. 440 թ. – էջ194, 213, 223, 227, 259, 261, 307, 309, 761, 823, 874, 948, 1116, 1185, 1263, 1266
Նեռշապուհ եպս Մամիկոնէից, 551 թ., Կաճոնիք – էջ 1221
Նեռոն, թգւ. Հռոմայեցւոց 54-68 թթ. – էջ 832, 1000, 1002, 1170
Նեռոս, սրբ, եղբայր Աստերիոսի – էջ 104
Նեռսան եպս, սրբ – էջ 107, 164
Նեռսիոն, սրբ նհտ. – էջ 34
Նեռսէս
– Մեծ, կաթողիկոս հայոց 353-373 թթ., ի կանոնաց – էջ 475, 1221, Տեսիլ – էջ 791 (չափածոյ), Մեսրոպայ Վայոցձորեցւոյ Պատմութիւն Սրբոյն Նեռսիսի հայրապետին – էջ 816, 966, 990, 1007, 1011, 1012, 1143, 1198, Ներբող – էջ 421, 432, ի հանելուկս – էջ 467, ի շարականս – էջ 539, 560, 622, 636, Վարք – էջ 97, 107, 236, 1014, մանրանկար – էջ 19, 77, 374, 553, 555, 563, 572, 582, 635, 657, 663, նշում – էջ 817, 1058, 1196
– Ներսիսեանք (Ներսէս Մեծ, Շնորհալի) – էջ 27, 45, 60, 67, 148, 212
– կթող Ագուանից 689-713 թթ. – էջ 199, 362, 363
– Գ Տայեցի (Իշխանցի), կաթողիկոս հայոց՝ 641-661 թթ. – էջ 275
– Շնորհալի (Կլայեցի), կաթողիկոս հայոց 1166-1173 թթ., Ազօթք (Հաւատով) – էջ 460, 479, 736, 737, 740, 757, 949, Ամենայն չար տանջելի – էջ 1122, Բանք չափաւ – էջ 399, 402, 404, 408, 412, 413, 421, 425, 430, 432, 434, 435, 437, 440, 444, 448, 450, 452, 453, 455, 456, 459, 461, 464, 474, ԵՒս Սուրբ երրորդութիւնն (Խոստովանիմ) – էջ 414, 947, Գիր հաւատոյ խոստովանութեան – էջ 197, 403, 1022, Գովեստ հրեշտակապետացն – էջ 325, Դաւանութիւն հաւատոյ (Խոստովանեմք) – էջ 456, 946, Թուղթք – էջ 245, 403, Թուղթ ընդհանրական – էջ 1219, ի բանից – էջ 1212, հանելուկ – էջ 36, 45, 60, 67, 149, 168, 189, 436, 448, 693, 727, 926, 1096, Հոմերական վիպասանութիւն – էջ 416, 442, Մեկնութիւն Սահմանաց Դաւթի – էջ 959, 962, 1040, 1084, Յաղագս ազգականութեան – էջ 1121, Յաղագս գիշերային պաշտամանցն (Յիշեսցուք) – էջ 465, Յաղագս երկնից – էջ 417, Յիսուս Որդի – էջ 413, 475, ի Յիսուս Որդւոյն – էջ 400, 434, 868, 978, Ներբողեան Ս. Խաչին – էջ 416, 724, 796, 901, 1099, Ողբ եգեսիոյ – էջ 416, 443, 689, 691, 692, 1098, ի Վիպասանութենէ – էջ 1009, Վկայաբանութիւն Սրբոյն Սարգսի – էջ 246, 264, 284, 310, Տաղք եւ Գանձք. «Այբն անսկիզբն» – էջ 417, 978, «Այբն աստուծոյ» – էջ 417, 978, «Այբն առաջին» – էջ 417, 978, «Այսօր անճառ» – էջ 535, 870, «Այսօր աւետիս» – էջ 1037, «Այսօր Գաբրիէլ» – էջ 1035, «Անարատ տաճար» – էջ 1035, «Անեղ Որդին» – էջ 1035, 1100, «Անմահից արքայն» – էջ 1034, «Անմարմնոցն հրեղինաց» – էջ 1035, «Անտես է յոյսն» – էջ 417, «Աշխարհ ամենայն» – էջ 418, 869, «Առաւաւտ լուսոյ» – էջ 418, 611, 869, «Աստուած անեղ» – էջ 418, 548, 978, «Աստուածեղէն հոգոյն» – էջ 417, «Արդ պաղատիմք» – էջ 105, 326, 416, 1099, «Արեգակն արդար» – էջ 720, «Աւրհնեալ ես, փայտ» – էջ 724, «Բանիդ ընդ Հաւր» – էջ 418, «Բարբառ Աւետեաց» – էջ 728, 796, «Բարձրացուցէք գՏէր» – էջ 416, 724, 796, 1099, «Ի գաւազանէն» – էջ 1034, «Ի գերեզմանէն» – էջ 1037, «Կանայքն արաւտաւուօք» – էջ 1035, «Կենդանի վկա» – էջ 1034, «Կիւրակի նորաստեղծեալ» – էջ 544, «Ձշմարիտ վկայք» – էջ 1036, «Միշտ էիդ անեղ» – էջ 417, «Յիշեսցուք» – էջ 465, 610, 869, «Նայեա սիրով» – էջ 545, «Նմանաբար խորհուրդ» – էջ 417, «Նոյն ինքն» – էջ 796, «Նորահրաշ պսակաւոր» – էջ 543, «Նորահրաշ տեսիլ» – էջ 1036, «Նոր լոյս» – էջ 1034, «Նորոգելոյս ի քէն» – էջ 417, «Նորոգ ծնունդ» – էջ 417, «Նորոգաւղ հնութեան» – էջ 418, «Շնորհօք Հոգւոյն» – էջ 1100, «Սա մարգարէ» – էջ 417, «Ցնծան այսօր» – էջ 810, «Քաղցրագունիս այս» – էջ 1222, Գովասանութիւն Ներսէսի – էջ 412, 418, 421, 432, 435, 445, 446, 453, 469, Շարական – էջ 532, հանելուկ – էջ 694, Պատմութիւն վարուց – էջ 1217, Վարք եւ յիշատակ – էջ 15, 75, 92, 179, 372, 382, 392, 409, մանրանկար – էջ 21, 26, 36, 376, 407, 424, 426, 427, 428, 463, 473, 582, նշում – էջ 194, 250, 401, 402, 404, 405, 406, 409, 413, 416, 441, 470, 471, 690, 693, 775, 793, 822, 1099, 1100, 1145, 1162, 1218,
– Լամբրոնացի, 1153-1198 թթ., Բացայայտութիւն գաւանութեան (Հաւատոմք) – էջ 1151, Գովեստ ներբողական Ներսէսի Կլայեցւոյ – էջ 409, 435, 445, 453, 469, Դեսպանագնացութիւն – էջ 823, Թուղթ առ Յուսկանն – էջ 1218, Մեկնութիւն Սաղմոսացն – էջ 325, 330, 335, Պատարագի – էջ 1144, Տէրունական աղօթից – էջ 949, Յիշատակարան – էջ 822, Վասն գալստեան Հոգւոյն Սրբոյ – էջ 236, Վարք Գրիգորի Նարեկացւոյ – էջ 512, Տեսութիւն պատմութեան ննջման Յոհաննու Աւետարանչին – էջ 1237, Այսօր երեւի – էջ 729, 796, «Աւետիս Մեծ» – էջ 729,

Վարք – էջ 326, Յիշատակ – էջ 14, 26, 36, 53, 75, 91, 167, 178, 188, 382, 392, մանրանկար – էջ 392, 463, 497, նշում – էջ 328, 332, 338, 402, 416, 473, 504, 506, 724, 1236
– վրաց իշխան, ԺՒ դ. – էջ 354
– քեռորդի Համբրոնացւոյ, ԺՒ–ԺԳ դդ. – էջ 326
– Մշեցի, վխճ. 1248 թ. – էջ 12, 23, 43, 50, 64, 73, 81, 117, 145, 146, 165, 176, 186, 369, 379, 389
– 1289 թ. – էջ 352
– Վարջիս, ԺԳ դ. – էջ 25
– քհյ, ԺԳ դ. – էջ 553
– 1301 թ., կազմող ի Մաշկեւոր – N 1527, էջ 629, 333
– 1349 թ. – էջ 490
– 1308 թ., ստացող ի Սիս – N 1590, էջ 577, 579, 580
– 1327 թ., առաջնորդ Սալէեան անապատի, Ֆռանգաց աշխարհ – էջ 480
– երէց, ԺԳ դ., գրիչ – N 1666, էջ 819, 824
– 1423 թ., կուսակրօն քհյ – էջ 574
– կաւշկակար, ԺԵ դ., ստացող – N 1722, էջ 983, 986, 987, 988
– քհյ, ԺԵ դ. – էջ 987
– ԺԵ-ԺՋ դդ., կողակից Համպիի – էջ 303
– եպս, ԺՋ դ., ստացող – N 1514, էջ 171, 174
– երէց, 1627 թ., գրիչ – N 1598, էջ 597, 611
– վրդ Մոկացի, վխճ. 1627 թ., Ներբողեան գովեստից չորեցունց արանցն – էջ 981, 1095
– 1633 թ. – էջ 37
– վրդ., 1646 թ. – էջ 446
– մահտեսի, 1648 թ. – էջ 334
– 1663 թ., գրիչ – N 1642, էջ 733, 736
– 1664 թ., գրիչ ստացող յէջմիածին – N 1678, էջ 869, 872
– վրդ., 1684 թ. – էջ 870
– երէց, 1697 թ., գրիչ ի Կարս – N 1513, էջ 161, 170
– սրկ., Ժէ դ., գրիչ ի Կամենէց – N 1718/Ա, էջ 959
– Ժէ դ., յետին ստացող – էջ 1034
– Ժէ դ., գրիչ – N 1756, էջ 1097, 1100
– 1702 թ. – էջ 342
– վրդ., 1733 թ., կնքադրոշմ – էջ 1113
– կթղ. Արցախի, ԺՀ դ. – էջ 989
– քհյ, ԺՀ դ. – էջ 751
– ԺՀ դ., եղբայր Աստուրի – էջ 840
– աբղյ, ԺՀ դ., յետին ստացող – էջ 1074
– կթղ. Տարսօնի, ԺԹ դ. – էջ 1256
– յիշուած Ախտարքում – էջ 1071
Նեոփիտոս, սրբ – էջ 96
Նեփթաղիմ, ցահապետ – էջ 904
Նեֆթանիոս – էջ 1208, 1216
Նեմտարիոս
– Նհտ. Աբրահիոսի հետ – էջ 386
– եպս, սրբ – էջ 250
– պատրիարք Կ. Պոլսի, Դ դ. – էջ 1185
Նէոնիլա, սրբ – էջ 116
Նէոնոս, սրբ – էջ 102
Նէովբէ – էջ 877
Նրոիկ, ԺԳ դ., մայր Յովհաննէս գրչի – էջ 553
Նրսէֆ, Ժէ դ., մայր Սարգիս վրդ. ստացողի – էջ 915
Նիգյար
– (Նիգար), 1487 թ. – էջ 577
– (Նիկար), 1626 թ. – էջ 614
Նիկանդրոս, սրբ – էջ 132, 247
Նիկատաս, սրբ – էջ 98
Նիկիփորոս
– սրբ – էջ 104, 117
– կայսր – էջ 975
Նիկոդիմոս, աշակերտ Քրիստոսի – էջ 234, 292, 295, 1179
Նիկողայոս
– (Նիկոլայոս), Աղէքսանդրի պատմութիւնում – էջ 811
– Զմիւռնացի հայրապետ Միւռոնայ Լիկեացւոց – էջ 19, 77, 109, 143, 215, 244, 374, 543, 551, 984, 1034
– (Նիկօլա), Մագիստրոսի մօտ – էջ 960
– (Նիկաւլ), պրն, 1289 թ., հայր Թորոս պրնի – էջ 349, 350, 351
– կր., 1327 թ. – էջ 480
– քհյ, 1576 թ. – էջ 677, 678
– ԺՋ–Ժէ դդ. – էջ 189
– (Նիկոլ) Տօմաժիրսկի Լովցի, 1616 թ., գրիչ յԻլով – N 1719, էջ 669, 972
– 1630 թ., գրիչ ի Կոստանդնուպօլիս – N 1602, էջ 619, 620
– նոր նհտ., 1642 թ. – էջ 370, 379, 385, 1163
– վրդ., 1646 թ. – էջ 446
– (Նիկողոս), 1651 թ. – էջ 30
– (Նիկոլ) պրն, 1684 թ. – էջ 870
– (Նիկողոս), քհյ, 1687 թ. – էջ 159
– (Նիկօղաոս), Ժէ դ., որդի Մինաս քհյի – էջ 562
– վրդ., Ժէ դ., տաղ՝ «Տեննչալի փափագմամբ» – էջ 715
– Տիրացու եղվարդցի, 1709 թ. – էջ 256
– դպիր, 1760 թ., գրիչ ի Կոստանդնուպօլիս – N 1776, էջ 1185, 1186, N 1777, էջ 1187, 1188
– դպիր, 1778 թ., գրիչ ի Կոստանդնուպօլիս – N 1635, էջ 703, 710
– 1798 թ. – էջ 876
– (Նիկողոս), վրդ, ԺՀ դ. – էջ 670
– (Նիկողոս) վրդ., ԺՀ դ. – էջ 832
– էրէց, ԺՀ դ. – էջ 676
– Մտրատեանց, ԺՀ դ. – էջ 1189, 1190
– քհյ, ԺԹ դ. – էջ 240
Նիկոմիդես իմիճակալ – էջ 115, 263
Նիկոմիոս սրբ – էջ 102
Նինուաս, Աստուածաշունչ – էջ 992
Նիոտաեբ – էջ 809
Նիօվիայ, դիցբ. – էջ 861
Նմֆարիմ, ԺՀ դ. – էջ 461
Նշխուն, 1487 թ. – էջ 586
Նոմերիանոս թգւ. – էջ 241
Նոյ – էջ 20, 130, 153, 154, 375, 426, 465, 752, 789, 804, 807, 947, 992, 1147, 1168
Նոնոս – էջ 840
Նոշախ, ԺԵ–ԺՋ դդ., հայր Խերապետի – էջ 302
Նոտիանոս – էջ 1031

Նորկեսիա, սրբ – էջ 312
Նորտրնկի, ԺԵ դ. – էջ 324
Նուլի, ԺԸ դ. – էջ 684
Նոնոյֆար, 1580 թ., կողակից Պապուկ սրկի – էջ 632
Նումէ
– կոյս, նհտ. Դ դ., Հռիփսիմեանց կոյսերից – էջ 19, 77, 104, 319, 374, 380
– (Նունիա), 1687 թ. – էջ 150
Նուպար, 1721 թ., դուստր Գամիրսեցի Վարդումի – էջ 390
Նուրադին, ԺԵ–ԺԶ դդ. – էջ 302
Նուրիստ, 1687 թ. – էջ 150
Նուրշա խաթուն, 1379 թ. – էջ 333, 334
Նսէֆխաթուն, 1441 թ., հայր Կարապետ ֆիլի – էջ 817
Նօշրովան – էջ 1087

Նաբա, 1653 թ. – էջ 1060
Նալզուֆ, 1645 թ., մայր Խաչատուր ֆիլի – էջ 628
Նահակ կորճէից – էջ 1228
Նահամիր, 1501 թ. – էջ 510
Նահանդուխտ, Թ դ., արհայազն աղջիկ – էջ 981
Նահ–Աբաս
– Ա (Մեծ), թգւ. պարսից, 1557-1628 թթ. – էջ 9, 11, 450, 462, 800, 801, 803, 1160, 1161, 1162, 1163, 1232
– Բ (Փոքր), թգւ. պարսից 1642-1667 թթ. – էջ 153, 572, 684, 803, 804, 1163, 1166, 1232
Նահզադա
– (Նահզատ), 1614 թ., հայր Զաքարիայի – էջ 422
– (Նահզատէ), ԺԷ դ. – էջ 872
Նահ Թահմազ, 1542 թ. – էջ 304, 799, 800, 1161, 1231
Նահիրգուլի, 1721 թ. – էջ 398
Նահմէլիֆ
– (Նայիմէլիք), 1487 թ. – էջ 586
– (Նահմելէք), քհյ, 1682 թ., մայր Յակոբ քհյ – էջ 438
Նահնազար
– 1655 թ. – էջ 688
– խան, 1687 թ. – էջ 153
– 1721 թ. – էջ 398
Նահնուազխան, 1664 թ. – էջ 1138
Նահնշահ
– Զաքարեան, 1207-1261 թթ. – էջ 201, 206
– աթապակ, 1308 թ. – էջ 208
– պրն, կառուցող Ղրիմի Ս. Աստուածածին եկեղեցու, ԺԴ դ. – էջ 768, 769
Նահում
– 1576 թ. – էջ 649
– 1687 թ. – էջ 152
– տատ, ԺԷ դ. – էջ 76
Նահպանտա, ԺԶ դ. – էջ 1010
Նահպաշե, ԺԵ-ԺԶ դդ. – էջ 302
Նահպուլայ
– ԺԷ դ., մայր Տոնիկի – էջ 179, 182
– ԺԷ դ. – էջ 886
Նահռուխ – էջ 847
Նահ Սէֆի, 1633 թ. – էջ 37, 462, 801, 846, 849, 1093, 1157, 1164, 1232
Նահ Սուլէյման, թգւր Պարսից 1671-1693 թթ. – էջ 804, 1164, 1232
Նահ Ղուլի բէկ, ԺԷ դ. – էջ 801
Նաղաւաթ
– ԺԷ դ. – էջ 75
– ԺԷ դ. – էջ 587
Նաղիտա, ննհտ. եպիփանի հետ – էջ 116, 245
Նաղոսկի
– 1687 թ., հայր երեմիա քհյի – էջ 149, 152, 154
– ԺԷ դ. – էջ 84
Նամամ, 1463 թ., մայր Ապտլմսեհի – էջ 944
Նամշադին, ԺԵ դ. – էջ 324
Նամշէ, 1651 թ. – էջ 30
Նամուսէ, հայր է ոդոց, Աստուածաշունչ – էջ 137, 835
Նապուհ Բ, թգւ. Պարսից – էջ 105, 118, 131, 241, 246, 248, 249, 264, 284, 310, 356, 1173
Նատիկ, կնմադրոշմ – էջ 616
Նարաֆ, 1651 թ., մոռեղբայր Մարտիրոս իրիցի – էջ 30
Նարուհա սրբուհի – էջ 217
Նարւադի, ԺԸ դ. – էջ 684
Նամար, ԺԵ-ԺԶ դդ., մայր Էվատչէի – էջ 302
Նեխի, հայր եսայու, Ը դ. – էջ 364
Նեխի Ալի խան – էջ 848
Նիդար – էջ 17, 93, 373
Նիղա առաքեալ – էջ 134
Նիհու, ննհտ. Մելիի հետ – էջ 19, 106, 374
Նիօշրէկ, ճնգց. 1771 թ., հայր Մատթէոս վրդի – էջ 938
Նմաուն
– առաքեալ – էջ 19, 100, 109, 126, 143, 177, 214, 373, 376, 833
– բռնակալ, Ա դ. – էջ 999, 1000, 1002, 1004
– նհտ. – էջ 13, 24, 82, 130, 175, 246, 248, 249, 371, 390
– նհտ., պարսիկ – էջ 20, 51, 125, 375, 380
– քհյ, ԺԵ դ. – էջ 1143
– վրդ., 1694 թ. – էջ 141, 142
Նայիմ, ԺԵ դ. – էջ 324
Ննորհատոր
– նհտ.. կին – էջ 11, 19, 22, 79, 181, 368, 374, 379, 387
– (Շնաֆոր) տիկին, ԺԴ դ. – էջ 209, 210
– (Շնոֆոր), 1404 թ., քոյր Ստեփանոսի – էջ 220, 221, 222, 238
– նոր վկա, 1494 թ. – էջ 805
– (Շնախուր), ԺԵ-ԺԶ դդ. – էջ 300
– (Շնոհֆոր), ԺԷ դ. – էջ 886
– (Շնախուր), ԺԸ դ. – էջ 570
Նոֆիա, 1644 թ., կողակից Մխիթարի – էջ 429
Նուշան
– կին Յովակիմայ – էջ 232
– պաղեստինացի – էջ 20, 34, 374
– նհտ. Սուսանի հետ – էջ 45
– Վարդենի, նհտ., դուստր Վարդան Մամիկոնեանի, 409-470 թթ. – էջ 22, 42, 57, 64, 72, 80, 110, 145, 148, 164, 173, 182, 369, 378, 387, 388, 1178
– 1562 թ., հնգց. քոյր Աստուածատուր եպս. Մշեցու – էջ 646
– 1633 թ. – էջ 37
– 1687 թ., դուստր Յակոբի – էջ 160, 162

– 1736 թ. – էջ 62
– ԺՀ դ., մայր Սահակի – էջ 570
Շրուանձէ, 1487 թ. – էջ 585
Շրվան պրն, 1336 թ. – էջ 769
Շրվանշահ պարոն, 1308 թ. – էջ 208

Որբիանոս, ննիտ. – էջ 35, 44, 59, 127, 147
Ոզիա աբազա – էջ 318
Ոլինպիա սրբուհի – էջ 26, 36, 53, 60, 67, 75, 91, 148, 178, 188, 372, 382, 392
Ոլոմբիադայ, Աղէքսանդի պատմութիւնում – էջ 810, 811, 814
Ոլոմպիոս կոյս, Ոսկեբերանի վարոում – էջ 1225
Ողբիանոս եպս., սրբ. – էջ 20, 78, 132, 376
Ոմեկ սրկ., գրիչ և ծաղկող յերգնկա – N 1530, էջ 343, 351
Ոմրիկ, 1626 թ., ստացող ի Կ. Պոլիս – N 1599, էջ 611, 614
Ոնեսիմոս, սրբ, ննիտ. – էջ 12, 20, 23, 43, 50, 58, 64, 73, 81, 96, 118, 146, 165, 176, 184, 186, 242, 370, 379, 389
Ոնորատոս, սրբ. – էջ 17, 94, 143, 180, 373
Ոնորիոս
– թգ. – էջ 1224, 1225, 1226
– սրբ. – էջ 108, 834
Ոնոփրիոս երէց, ԺԷ դ. – էջ 1248
Ոսկան
– բանասեր (Երևանցի), 1643 թ., գրիչ – N 1684, էջ 889, 890
– երեւանցի, 1614-1674 թթ., թարգմանութիւն Ջիլբերտոսի Գիրք վեց սկզբանց – էջ 891, 1040, 1055
– 1687 թ. – էջ 151
– կր., Յոհաննավանք, 1687 թ. – էջ 254
– 1694 թ., եղբայր Գրիգոր ստացողի – էջ 140
– պրն, ԺԷ դ., ստացող – N 1501, էջ 9, 15, 16
– քհյ Երևանցի, 1737 թ. – էջ 680
– դպիր, գրչափորձ – էջ 686
Ոսկեանք, ննիտկ – էջ 19, 95, 99, 181, 226, 264, 284, 373, 543, 1036
Ոսկի
– 1651 թ., մայր Յովհաննէս երէց ստացողի – էջ 30
– 1687 թ. – էջ 151
– ԺԷ դ., մայր Յովհաննէս երէցի – էջ 180
Ոսկիանէ, 1589 թ., տատ Հայրապետի – էջ 1149
Ոսկմէր, 1633 թ. – էջ 37
Ովսէ մարգարէ – էջ 11, 22, 33, 42, 49, 50, 57, 63, 71, 79, 144, 163, 172, 181, 185, 368, 377, 386, 790, 904
Ովր, ննիտ.. Աթերիսի հետ – էջ 218
Ովրէատոս, ննիտ. ի Սեբաստիա – էջ 244
Որմզդան ննիտ. – էջ 24, 73, 147, 166, 248

Ուզում, 1573 թ., կողակից Սաուխանի – էջ 666
Ուլու, ԺԴ դ., կենակից պարոնի – էջ 209
Ուլուբեկ, 1573 թ.-ից առաջ – էջ 666
Ուլուխան, 1733 թ., հայր Վարդան յետին ստացողի – էջ 40
Ուլուպէյ պրն, 1379 թ. – էջ 333, 334
Ուլուպիհայ, ԺՋ-ԺԷ դդ. – էջ 189, 190

Ուխտանէս, եպս. Սեբաստիոյ, Ժ դ., պատմիչ, Պատմութիւն – էջ 1168, նշում – էջ 1167
Ուղկիանոս, սրբ – էջ 19, 102, 374
Ուղուրսուլթան, 1681 թ.-ից առաջ, մայր Գուլիխաթունի – էջ 190
Ումբրիշատ (Ըմպրիշատ), 1633 թ., մայր էրտամ ստացողի – էջ 37
Ումերիանոս թգ. – էջ 97
Ունկուրազ, ԺԸ դ. – էջ 756
Ունայր Աղուանից արեայ – էջ 355, 356
Ուստիան
– (Ուսդիան), ԺԷ դ. – էջ 594
– (Ուստիանէ), ԺԷ դ. – էջ 886
Ուսլուն մելեք, ԺԵ-ԺՋ դդ. – էջ 303
Ուրախ, 1576 թ., կին Մելիէսէթ ֆիլ – էջ 649
Ուրբաթ ննիտ. Կիրակէի հետ – էջ 21, 133, 376
Ուրբանոս
– զաւրավար – էջ 244, 283
– որդի Մոաքէոսի – էջ 134
Ուրիէլ հրեշտակապետ – էջ 526
Ուրսիկինոս ննիտ. – էջ 94

Զաղատայ, զաւրավար այլազգեաց – էջ 198
Զինգիզ խան – էջ 1230
Զիչակ, 1697 թ. – էջ 168
Զմշկիկ արգելական մանապարտ – էջ 1130
Զօմար, ԺԷ դ. – էջ 1163

Պալի
– 1651 թ., հայր ստացող Յովհաննէս երէցի – էջ 30, 180
– մահտեսի, կեսարացի, ԺՀ դ. – էջ 740
Պալիենէ – էջ 25, 52
Պալպիհա, ԺՋ-ԺԷ դդ. – էջ 189, 190
Պախշէ, ԺԷ դ. – էջ 886
Պակին, խոճա, ԺՋ դ. – էջ 342
Պակո, 1664 թ., հայր Գրիգոր գրչի – էջ 700
Պաղակ Վարդանասար Պիսակ – էջ 960
Պահրիկէ, 1651 թ., հոյր Յովհաննէս երէց ստացողի – էջ 30
Պամփիր, սրբ – էջ 130
Պամփալիոն, սրբ – էջ 130
Պամփոս, սրբ – էջ 20, 115, 165, 375
Պայազիտ խան – էջ 856
Պայխան, 1633 թ., հայր էրդամի – էջ 37
Պայընդուր, ԺԵ դ., եղբայր Աւետիս աբղայի – էջ 562
Պայրամ մահդասի, ԺԷ դ., ստացող – N 1515, էջ 175, 179, 180, N 1516, էջ 179, 183
Պայրաբ, ԺՋ դ., ստացող – N 1730, էջ 1007, 1010
Պանդալէոն սրբ – էջ 137, 237, 243, 275, 356, 376, 975, 984
Պանդակլոն, սրբ – էջ 213
Պանկլու, ննգց., ԺԷ դ. – էջ 634
Պանսեմ, սրբուհի – էջ 133
Պանտիոն թգ. Աթենացւոց – էջ 841
Պապ
– Նհտ. – էջ 10, 22, 32, 41, 48, 79, 99, 146, 163, 172, 181, 184, 368, 377, 385
–թագաւոր հայոց, Դ դ. – էջ 356
– հնգց., 1812 թ. – էջ 46

Պապանիտ յարանցումչի – էջ 144
Պապէ, ԺԸ դ. – էջ 570
Պապիա ննիտ. – էջ 14, 116, 178, 372, 382, 391, 993
Պապիլա ննիտ. – էջ 14, 25, 36, 45, 52, 66, 67, 75, 91, 102, 148, 167, 178, 188, 372, 382, 391
Պապիճան, 1721 թ. – էջ 397
Պապին, 1401 թ., որդի Խդր աղայի – էջ 300
Պապուկ, սրկ., 1580 թ., գրիչ յԱշոտին գիւղ – N 1607, էջ 631, 632
Պառամանոս ննիտ. – էջ 387
Պասիկրատես, սրբ – էջ 34, 52, 127, 244
Պասկա – էջ 316
Պատապ, 1678 թ., հայր խոճայ Մելխոնի – էջ 1132
Պատապիոս սրբ – էջ 64, 110, 374
Պատիլեա ննիտ. – էջ 60, 148
Պատիոս – էջ 368
Պատուական, ննիտ. դուստր Խաչկա – էջ 805
Պատրիկէ, Թէոփիլոսի կինը – էջ 213, 247, 386
Պատրիկոս – էջ 52, 130
Պատրոն, ԺԴ դ., որդի Գրիգոր Խուցէի – էջ 209
Պատրոնիկէ թագուհի – էջ 237
Պատրովքէ – էջ 387
Պարասկեւա – էջ 15, 26, 36, 143, 178
Պարեգոր ննիտ. – էջ 242
Պարթենիոս սրբ – էջ 20, 43, 73, 117, 375
Պարխան, 1633 թ. – էջ 37, 38
Պարխուտար, ԺԷդ. – էջ 564
Պարոյր Սկայորդի – էջ 1169
Պարոն
– 1308 թ. – էջ 209
– մահտեսի, 1594 թ. – էջ 704
Պարոնլոյս նոր ննիտ., 1567 թ. – էջ 702
Պարոնշահ, ԺՀ դ. – էջ 570
Պարսամ
– (նաեւ Բարսումա) – էջ 20, 116, 225, 249, 263, 375, 794
– ԺՀ դ. – էջ 988
Պափնուտոս եպս, ննիտ. – էջ 101, 163, 215, 385
Պաֆսիմոս, սրբ – 20, 74, 127, 166, 375
Պաւղէ ննիտ. – էջ 244
Պաւղիկարպոս եպս., սրբ – էջ 241, 283
Պաւղիմոս, ննիտ – էջ 11, 33, 42, 49, 57, 64, 72, 80, 110, 113, 145, 164, 182, 185, 369, 378, 387
Պաւսիլիպոս սրբ – էջ 125
Պեղիգեայ կոյս – էջ 13, 19, 20, 24, 25, 34, 35, 44, 51, 59, 65, 66, 74, 82, 94, 101, 128, 132, 143, 147, 166, 176, 180, 246, 371, 374, 375, 380, 390
Պեռպատուէս, սրբ – էջ 20, 43, 73, 119, 375
Պետրոնիա դուս. – էջ 1000
Պետրոս
– առաքեալ, ի կաթուղիկեայց թղթոյն – էջ 317, Մեկնութիւն կաթուղիկեայց թղթոյն – էջ 345, 347, Հարցմունք Պետրոսի – էջ 702, Տօն եւ պատմութիւն – էջ 111, 115, 130, 134, 164, 217, 228, 294, 295, 386, 531, 832, 975, 981, 986, 1014, 1146, 1147, 1172, 1246, 1251, Ի շարականս – էջ 656, ի տաղս – էջ 1034, հանելուկ – էջ 466, մանրանկար – էջ 9, 19, 20, 21, 77, 78, 143, 171, 279, 374, 375, 376, 551, 553, 555, 566, 571, 582, 647, 657, 663, 763, 1222, նշում – էջ 196, 202, 234, 237, 241, 352, 496, 521, 722, 761, 785, 833, 879, 965, 984, 1076, 1097, 1234
– Անողորմ, Վարք եւ պատմութիւն – էջ 13, 20, 24, 34, 51, 65, 73, 82, 147, 166, 176, 187, 231, 370, 375, 380, 390
– մաքսաւոր, սրբ – էջ 699
– նհտ. – էջ 131
– Ակղէքսանդրացի հայրապետ, Գ–Դ դդ. – էջ 22, 42, 49, 88, 185, 369, 378, 387
– նհտ. ի Դամասկոս – էջ 385
– նհտ. յԵլեւթերոյպօլիս – էջ 113
– նհտ. ի Կեսարիա – էջ 386
– հայրապետ, նհտ. Աբիսողոմ սրկի հետ – էջ 19, 114, 143, 220, 261, 282, 309, 374, 1035
– աբեղ, նհտ. Աթանասի հետ – էջ 22, 42, 57, 72, 145, 182, 185, 378, 387
– եպս Սիւնեցի, 500-557 թթ. Գովեստ յԱստուածածին կոյսն – էջ 219, 260, 281, 308, Յաղագս հաւատոյ – էջ 309
– եպս., է դ. – էջ 1174, 1176, 1177
– է դ., աշակերտ Գրիգորի Հռոմա Հայրապետի – էջ 121
– Ա. Գետադարձ, կաթողիկոս հայոց 1019-1058 թթ. – էջ 212, 1180
– ԺԲ դ., ստացող – N 1672/Ա, էջ 839, 843
– վրացի, ԺԲ դ. – էջ 194, 948, 1123, 1141
– վրդ., 1243 թ., ստացող և կազմող ի Հաղբատ – N 1747, էջ 1073, 1074
– վրդ., 1283 թ. – էջ 484
– Արագոնացի, ֆրա, ԺԴ դ., Բանք – էջ 742, 889, Համառօտ հաւաքումն Ջիլբերտոսի – էջ 951, 1041, նշում – էջ 743, 763, 764
– ԺԵ դ., որդի Սարգսի – էջ 323, 324
– ԺԵ դ. – էջ 978
– դպիր, 1594 թ., գրիչ – N 1661, էջ 787, 798
– 1626 թ. – էջ 614
– 1633 թ. – էջ 419
– 1652 թ. – էջ 1265
– Խանձկեցի, հնգց. 1653 թ. – էջ 992
– բաբունի, 1679 թ., եպիսկոպոս տանն Գողթնեաց – էջ 158
– քհյ., 1681 թ. – էջ 191, 192
– խոհագործ, 1687 թ. – էջ 254
– քհյ., 1694 թ., հոգաբարձու Հերմոնի վանուց – էջ 142
– ԺԷ դ. – էջ 68, 69
–կր., ԺԷ դ. – էջ 304
– ԺԷ դ., հայր Մարգար Էրէցի – էջ 593
– քհյ., հնգց., ԺԷ դ. – էջ 633
– կր., ԺԷ դ., կնքագրուշմ – էջ 1078
– մղսի, կոկող թղթի, ԺԷ դ. – էջ 1184
– վրդ. Կոստանդնուպօլսեցի, ԺԷ դ. – էջ 1191
– Ապիան, ԺԷ դ., կոսմոկրաֆիա – էջ 1201
– Մեծ, թագաւոր ռուսաց 1682-1725 թթ. – էջ 989
– վրդ., 1706 թ., ստացող յԱստապատ – էջ 1005, 1006
– մահտեսի, 1708 թ. – էջ 828
– վրդ., 1717 թ. – էջ 1126
– վրդ., 1722 թ. – էջ 1006

– վրդ. Թիֆլիզեցի, 1722 թ., Վարդապետութիւն ճշմարտութեան – էջ 771
– դպիր, 1738 թ., գրիչ, ստացող ի Կոստանդնուպոլիս – N 1765, էջ 1125, 1126, 1127
– վրդ., 1751 թ., ստացող յԻզմիր – N 1709, էջ 939, 940
– Հաճնցի, 1764 թ. – էջ 873, 874, 875, 876
– եպս. Մախսուտեան, 1774 թ. – էջ 816
– վրդ. Ղափանցի, վխճ. 1784 թ., տաղ՝ «Փութայ առ մեզ»– էջ 754
– կր., 1786 թ. – էջ 1150
– խոջա Փոլատենց, ԺՀ դ. – էջ 239, 240
– վրդ. Աղամալեանց–Բերթումեանց, ԺՀ դ. – էջ 1206
– գրչափորձ – էջ 1130
– վրդ., կնքադրողմ – էջ 880, 1046
– վրդ., կնքատէր – էջ 924, 925
Պետրոսեաննէ – էջ 45, 60, 67, 137, 148
Պերիգրինէ սրբ – էջ 14, 26, 36, 52, 67, 75, 91, 167, 188, 372, 382, 391
Պերոզ, թգ. Պարսից – էջ 356
Պեսեփոնէ, դիցք. – էջ 840
Պէզաթ, 1597 թ., Ֆոյր Կիրակոս Ֆիլի – էջ 556, 557, 558
Պէկաշահ, ԺԵ-ԺՋ դդ. – էջ 303
Պէկիճան, կողակից Մկրտիչի, 1573 թ. – էջ 666
Պէկնազար, ճնգց., 1687 թ. – էջ 667
Պէկում աղա, 1687 թ. – էջ 666
Պիգաստոս, նհտ. Անեմբէսի հետ – էջ 19, 105, 374
Պիհոռոն ակադեմիական – էջ 1074
Պիղատոս Պոնտացի, Ա դ. – էջ 224, 234, 235, 262, 282, 295, 528, 1000, 1100, 1133, 1137, 1184, 1219, 1246
Պիմա, սրբ – էջ 117
Պիմէն, սրբ – էջ 217, 218
Պիոն Ֆիլ, նհտ. – էջ 24, 123, 166, 226, 242, 375
Պիսգոս նհտ. – էջ 247
Պիսոիս դուստր Սոփեայ – էջ 138
Պիթագորաս իմաստասէր – էջ 877
Պիրիգրին, սրբ – էջ 45, 60, 148, 178
Պլուտարքոս – էջ 1247
Պլուտոն, դիցք. – էջ 864
Պղակիդոս – էջ 1001
Պղատոն
– իմաստասէր, ե դ. մ. թ. ա. – էջ 840, 868, 951, 1090, 1094, 1117
– սրբ – էջ 106
Պոպղեա, սրբ – էջ 42, 101, 163
Պոսիանոս, Աղէքսանդրի Պատմութիւնում – էջ 811, 1209
Պովրոս, թգ. հնդկաց – էջ 812, 813, 1210
Պորփիւր իմաստասէր, 232-303 թթ., Ներածութիւն Ստորոգութեանցն Արիստոտէլի – էջ 742, 891, 892, 901, 903, 908, 950, 955, 959, 962, 1040, 1043, 1047, 1055, 1063, 1066, 1071, 1075, 1079, 1082, 1083, 1086, 1089, 1092, 1115, 1119, 1128, Դաւթի Մեկնութիւն Ստորոգութեանցն Պորփիւրի – էջ 905, ի բանից – էջ 909, Դաւթի Վերլուծութիւն Ներածութեանն Պորփիւրի – էջ 895, 896, 905, 907, 959, 962, 1041, 1043, 1047, 1056, 1071, 1075, 1082, 1089, 1116, 1125, Գրիգորի Տաթեւացւոյ Համառօտ տեսութիւն ի գիրս Պորփիւրի – էջ 909, 912, 915, 918, 920, 922, 925, 951, 1052, 1063, 1102, Յովհաննու Որոտնեցւոյ Վերլուծութիւն Պորփիւրի դժուարալուծից – էջ 928, 932, 1126, նշում – էջ 743, 897, 898, 904, 911, 1085, 1090, 1117
Պորփիւրիոս
– գուսան, սրբ – էջ 19, 105, 374
– եպս. սրբ – էջ 20, 120, 375
Պուլարղու, 1308 թ., գլխաւոր յազգէն նետողաց – էջ 580
Պուտախ
– մահտեսի, 1648 թ. – էջ 334
– խոճայ, 1664 թ. – էջ 872
– ԺՀ դ. – էջ 988
Պուտիոս (Իպատոս) – էջ 377
Պոօշ իշխան – էջ 155, 1260
Պոռտասիոս սրբ – էջ 42, 101, 163, 181
Պողոմէոս. աշխարհագիր – էջ 1032, 1202, 1211, 1239
Պրիեպոս, դիցք. – էջ 841
Պրիսեոս կոյս – էջ 244
Պրոբ, դուստր Ստաֆէոսի – էջ 134
Պրոբոս կայսր – էջ 1171
Պրոգինէ – էջ 213
Պրոխորոն, աշակերտ Յովհաննու աւետարանչի – էջ 874
Պրոկղ
– Պրոկղ Դիոդոքոս, Սիմէոնի Գառնեցւոյ Մեկնութիւն գրոցն Պրոկղի – էջ 930, 932, 933, 934, 935, 939, 941, նշում – էջ 312, 936, 937
– նհտ. Իլարիոնի հետ – էջ 14, 19, 26, 36, 45, 52, 67, 75, 91, 104, 148, 167, 188, 372, 382, 391
– Կոստանդնուպօլսեցի, ե դ., ի բանից – էջ 948, ի Գրոց Պատճառաց – էջ 896, ի մեկնութենէն մարգարէութեանն Զաքարիայի – էջ 259, խաւաք առ Նեստոր – էջ 307, 1185, 1271, Յաղագս կաղանդաց գոհութեան – էջ 1032, Ներբողեան ի Ծնունդն Քրիստոսի – էջ 219, 257, Ներբողեան ի Սուրբ Աստուածածինն – էջ 281, Ներբողեան ի Սուրբն Ստեփաննոս Նախավկայն – էջ 295,
Պրոկղիանէ, Ա դ., մայր Սոսիպատրոսի – էջ 1031
Պրոկոպոս, սրբ, նհտ. – էջ 14, 26, 36, 45, 52, 60, 67, 75, 83, 135, 148, 167, 178, 188, 372, 382, 391
Պրոմոս սրբ, նհտ. – էջ 110, 374
Պրոմպիա, նհտ – էջ 14, 36, 45, 52, 67, 75, 83, 148, 167, 178, 188, 372, 382, 391
Պրովոս, սրբ նհտ. – էջ 584, 620, 671, 676
Պօլիևէ նհտ. – էջ 14, 25, 35, 44, 51, 59, 66, 74, 82, 129, 167, 177, 371, 381, 391
Պօլօխրոնիոս – էջ 385
Պօղ
– ծեր – էջ 109, 215
– երէց – էջ 131, 768
Պօղիկարպոս սրբ – էջ 20, 80, 119, 263, 375
Պօղինոս սրբ – էջ 20, 43, 120, 375
Պօղիտոն հազարապետ – էջ 1000
Պօղոս
– առաքեալ, Աղօթք – էջ 699, Ի կորնթացւոց Թղթոյն – էջ 171 (ՊՊ), 305 (ՊՊ), 636 (ՊՊ), 691 (ՊՊ), 923, Առ Հռովմայեցիս – էջ 407, 695, Առ Եբրայեցիս – էջ 1212, Հարցմունք – էջ 702, Տեսիլ – էջ 1013, Մեկնութիւն Թղթոցն Պաւղոսի – էջ 1016, Եւթաղի ի Թղթոցն Պօղոսի –

էջ 338, Յաղագս Մեկնութեան բանիցն Պօղոսի – էջ 1224, Տաթեւացւոյ լուծմունք եւթագեայ ի թուղթս Պօղոսի – էջ 1182, Պատմութիւն եւ յիշատակ – էջ 111, 134, 164, 217, 295, 386, 832, 981, 1014, 1172, 1246, շարական – էջ 531, 656, տաղ – էջ 1034, Ներբողեան – էջ 709, հանելուկ – էջ 466, մանրանկար – էջ 9, 19, 21, 77, 78, 143, 279, 374, 376, 551, 553, 555, 566, 571, 582, 647, 657, 663, 1222, նշում – էջ 81, 96, 100, 104, 118, 176, 202, 227, 230, 235, 242, 268, 288, 294, 320, 370, 380, 389, 436, 440, 731, 784, 833, 834, 836, 879, 997, 1142, 1193
– եպս – էջ 10, 19, 21, 32, 41, 48, 56, 63, 71, 79, 98, 126, 144, 163, 172, 181, 184, 215, 367, 377, 384, 386
– անապատական – էջ 19, 77, 108, 247, 285, 374
– նհտ. Պապիլայի հետ – էջ 14, 19, 25, 36, 45, 52, 60, 66, 75, 91, 105, 148, 167, 178, 188, 372, 374, 382, 391
– նհտ. Թէոդիտոնի հետ – էջ 20, 116, 165, 388
– նհտ. Յուլիաննայի հետ – էջ 123
– նհտ. Անդրէի հետ – էջ 131
– Սամոսատացի, Գ դ., հերձուածող – էջ 308, 317
– Տարօնացի, 1050-1123 թթ., Ընդդէմ այնոցիկ որք ապականեն խորհուրդն – էջ 458, Ընդդէմ երկաբնակացն – էջ 227, 286, ի խորհուրդ Քառասնորդաց պահոցն – էջ 228, ի բանից – էջ 457, նշում – էջ 1092
– 1223 թ. – էջ 831
– 1370 թ., գրիչ – N 1748, էջ 1073, 1078
– վանահայր, ԺԴ դ. – էջ 210
– ԺԵ դ., որդի Սարգսի – էջ 323, 324
– երէց, 1589 թ., գրիչ ի Մանճըլըխ – N 1505, էջ 47, 54, 55
– եպս. Մելտենցի, 1592 թ., ծաղկող ի Մանճըլըխ – N 1505, էջ 47, 53, 55
– եպս., ԺԶ–Ժէ դդ. – էջ 734
– քհյ, 1651 թ., յետին ստացող – էջ 550
– 1652 թ., գրիչ – N1798, էջ 1261, 1264
– 1652 թ., որդի Պօղոս գրչի – էջ 1265
– քհյ, 1653 թ. – էջ 1059
– երէց, 1659 թ., գրիչ ի Ղալասար – N 1586, էջ 569, 572
– 1679 թ. – էջ 191, 192
– քհյ Նորագաւթի, 1687 թ. – էջ 159
– սրկ. Նորագաւթի, 1687 թ. – էջ 159
– սրկ. Սղերդի, նոր վկա, նհտ. 1691 թ. – էջ 386
– կր., Ժէ դ., գրիչ – N 1501, էջ 9, 16
– ԺԷ դ., հայր Յակոբի – էջ 594
– վրդ., ԺԷ դ. – էջ 1162
– վրդ. Տաթեւացի, 1717 թ. – էջ 70
– 1735 թ. – էջ 16
– տիրց., 1740 թ. – էջ 725
– վրդ., 1781 թ. – էջ 774
– ԺՀ դ. – էջ 239, 240
– ԺՀ դ. – էջ 570
– տիրց., ԺՀ դ. – էջ 594
– դասասաց պատրիարք, ԺՀ դ. – էջ 709
– վրդ., առաջնորդ Մեդիկաց, ԺՀ դ. – էջ 1189, 1190
– վրդ., 1817 թ. – էջ 448
– կնքադրոշմին – էջ 992
– քհյ., գրչափորձ – էջ 682

Պօղէ – էջ 1252
Պօսեր, նհտ Պօղոսի հետ – էջ 20, 116, 165, 388
Ջալալ
– իշխան Խաչենոյ, վխճ. 1261 թ. – էջ 199, 201
– 1695 թ. – էջ 722
Ջալալադին սուլթան, 1225 թ. – էջ 198
Ջալալղօլին, 1471 թ. – էջ 140
Ջահան, 1576 թ., մայր Մելիէսէթ ֆիյի – էջ 649
Ջանի, Ժէ դ. – էջ 820
Ջանիբեկ
– 1482 թ., եղբայր Տիրատուր քհյի – էջ 665
– ԺԷ դ. – էջ 305
Ջանխաթուն, ԺԶ–Ժէ դդ.– էջ 189
Ջանում, Ժէ դ., հորեղբայր ստացող Ոսկան պարոնի – էջ 15, 16
Ջանջան, 1610 թ. – էջ 626
Ջաֆար
– ամիրա, 751 թ. – էջ 14, 25, 35, 52, 66, 74, 82, 177
– փաշա, ԺԷ դ. – էջ 802
Ջերոնիմոս – էջ 1040
Ջիլբերտոս Պօռետացի, Գիրք Ջ սկզբանցն – էջ 742, 890, 891, 951, 1040, 1041, 1055, 1104
Ջհանշահ, 1471 թ. – էջ 140, 799, 801
Ջղալօղլի սարդար, ԺԵ դ. – էջ 1160, 1161
Ջուանշիր իշխ. Աղուանից, 680–ական թթ. – էջ 359, 360
Ջուհար, 1336 թ. – էջ 769

Ռամազ, 1722 թ., որդի Հօսէին աոբայի – էջ 847
Ռամատան, ԺՀ դ. – էջ 512
Ռայհայ, ԺՋ դ., մայր գրիչ Կիրակոս սրկի – էջ 670
Ռատիևոս, եղբայր Գօհարինէի – էջ 137
Ռէթէոս վրդ., 1795 թ. – էջ 598
Ռէոլֆոս – էջ 1028
Ռէֆի խան – էջ 848
Ռոբովամ, որդի և յաջորդ Սողոմոնի – էջ 1147
Ռոդիանոս սրբ – էջ 387
Ռոմանոս
– երգեցող սրբ – էջ 42, 102, 163, 385, 386
– նհտ. Պղատոնի հետ – էջ 106
– (Ռոմանոս), մանուկ խոստովանող – էջ 247
– նհտ. Դաւթի հետ – էջ 21, 135, 832
Ռոմիլոս, սրբ, նհտ. – էջ 10, 21, 32, 41, 48, 56, 57, 63, 71, 79, 97, 144, 163, 172, 181, 184, 367, 376, 377, 384
Ռոսմոսոֆ թգ. – էջ 357
Ռուբէն
– նահապետ – էջ 103, 236, 904, 1147
– Ա, ԺԱ դ., իշխան կիլիկիոյ – էջ 808
– ԺԲ դ., իշխան կիլիկիոյ – էջ 415
– կուսակրաւն քհյ., ԺԲ դ., ստացող ի Յովհաննավանք – N 1522, էջ 239, 252, 253
Ռուբինեաներ – էջ 807, 808
Ռուզախաթուն, ԺԴ դ. – էջ 210
Ռուսինա, 1652 թ. – էջ 1265
Ռուսինոս սրբ – էջ 13, 20, 24, 34, 44, 51, 59, 65, 73, 81, 82, 126, 146, 147, 166, 176, 177, 187, 218, 353, 370, 375, 380, 390
Ռուսուդան, 1771 թ. – էջ 939
Ռուսուլա վկայուհի – էջ 386

Ռուստամ
– *(Յռուստամ), 1681 թ.* – *էջ 191*
– *խան, ժէ դ.* – *էջ 801, 805*
Ռստակիս (Արիստակէս Բ Աթոռակալ), կթղ.՝ 1465-1469 թթ. – էջ 140

Սաբա
– *յերկրէն Գոթացւոց* – *էջ 20, 126, 375*
– *ստրատելատ, նհտ.* – *էջ 20, 125, 146, 166, 187, 375, 380, 390*
– *նհտ.* – *էջ 13, 24, 34, 51, 59, 65, 73, 81, 108, 176, 370*
Սաբատիանոս, սրբ – էջ 10, 22, 32, 48, 79, 99, 172, 181, 184, 368, 377, 385
Սաբիլոս Ռուոմ – էջ 109
Սաբինոս
– *զօրավար, Ա դ.* – *էջ 999, 1003*
– *նհտ.* – *էջ 13, 20, 24, 34, 43, 44, 50, 59, 65, 73, 81, 82, 121, 146, 147, 165, 166, 176, 177, 187, 370, 375, 346, 379, 380, 389, 390*
Սադովկ
– *արդար, քահանայապետ հրէից* – *էջ 1147*
– *եպս, սրբ* – *էջ 20, 118, 375*
Սաթեենիկ տիկին – էջ 225
Սալի, ԺԵ-ԺՁ դդ., կողակից Յոռդանանի – էջ 303
Սալուիանոս եպս – էջ 772
Սալուկէ – էջ 386
Սալուս, 1431 թ. – էջ 509
Սալչուկ, 1488 թ. – էջ 677
Սալվար
– *խանում, 1687 թ.* – *էջ 667*
– *1733 թ.* – *էջ 40*
Սալվի, ԺԸ դ. – էջ 756
Սակարիոս Լատիկեցի – էջ 385
Սահակ
– *հայոց աբղյ հոռոմոց, Դ դ.* – *էջ 131, 375*
– *Ասորի, Վասն աստեղն երեւելոյ* – *էջ 260*
– *(Խահակ) Պարթեւ, կաթողիկոս հայոց՝ 387-438 թթ., Թուղթ առ Թէոդոս* – *էջ 262, 309, Կանոնք* – *էջ 1196, ի կանոնաց* – *էջ 475, 1040, 1219, Վասն կարգաց եկեղեցւոյ* – *էջ 319, Տեսիլ* – *էջ 241, 252, 265, ի շարականս* – *էջ 539, Վարք եւ յիշատակ* – *էջ 97, 99, 226, 264, 285, 1012, 1145, մանրանկար* – *էջ 19, 55, 77, 329, 373, 582, նշում* – *էջ 138, 584, 947, 966, 1011, 1058, 1141, 1143*
– *եպս Ռշտունեաց, նհտ. 449 թ.* – *էջ 115*
– *Զորափորեցի, կաթողիկոս հայոց՝ 677-703 թթ.* – *էջ 212, 361, 975*
– *Աղծրունի 786 թ., նհտ. եղբոր՝ Համամասպի հետ* – *էջ 125, 237, 247, 835*
– *աբղ., ԺԱ դ.* – *էջ 1054*
– *Միակեաց, ԺԲ դ., Դաւանութիւն ի Սուրբ Երրորդութիւն* – *էջ 947, 1123*
– *եպս., 1401 թ., առաջնորդ Վարագա* – *էջ 298*
– *պարսիկ վրդ., նհտ. 1417 թ. ի Շամախի* – *էջ 20, 24, 34, 51, 82, 147, 177, 371, 380, 390*
– *եպս, ԺԵ–ԺՁ դդ.* – *էջ 303*
– *սրկ., 1534 թ.* – *էջ 643*
– *երէց, 1594 թ., գրիչ յերզնկա* – *N 1634, էջ 701, 704*
– *1612 թ.* – *էջ 586*
– *1633 թ., որդի էրդամի* – *էջ 37, 38*
– *1655 թ.* – *էջ 688*
– *քհյ, 1681 թ.* – *էջ 1094*
– *1687 թ., որդի Մուրատի* – *էջ 151*
– *1687 թ., որդի Սարգիս Սերկեւիլցու* – *էջ 254*
– *ԺԷ դ.* – *էջ 162*
– *կթղ., ԺԷ դ.* – *էջ 1161, 1162*
– *եպս., ԺԷ դ., ստացող* – *N 1775/Ձ, էջ 1183, 1184*
– *նոր վկա, նհտ. 1715 թ.* – *էջ 59*
– *կթղ., 1765 թ.* – *էջ 1206*
– *վրդ., 1798 թ.* – *էջ 204*
– *կարբեցի, ԺՀ դ.* – *էջ 256*
– *վրդ., ԺՀ դ.* – *էջ 560*
– *ԺՀ դ.* – *էջ 570*
Սահէթճի, 1719 թ., գրիչ ի Կ. Պոլիս – N 1728, էջ 997, 1006
Սահրատ, 1612 թ. – էջ 586
Սաղդաթ, ԺԵ–ԺՁ դդ. – էջ 302
Սաղիմ, թգւ. – էջ 123
Սամբիոս – էջ 992
Սամոնաս, նհտ. Գուրիասի հետ – էջ 19, 106, 213, 374
Սամուէլ
– *մարգարէ* – *էջ 10, 18, 21, 31, 32, 56, 78, 95, 216, 228, 254, 357, 466, 735, 965*
– *նհտ. Համայելի հետ* – *էջ 133*
– *նհտ. Ագաթոնի հետ* – *էջ 163, 180, 367, 384*
– *կթղ. Աղուանից, Թ դ.* – *էջ 363, 364*
– *Անեցի, ԺԲ դ., Հաւաքմունք ի գրոց պատմագրաց* – *էջ 967, 971, ի Պատմութենէն* – *էջ 325, 1144*
– *գրիչ, ԺԲ դ.* – *էջ 325*
– *կուսակրաւն քհյ., 1349 թ.* – *էջ 490*
– *վրդ., ԺՀ դ.* – *էջ 524*
Սամսոն, դատաւոր – էջ 466, 789, 842
Սայա սրկ., նհտ. – էջ 144, 166
Սայիմ
– *նհտ.* – *էջ 24, 73*
– *ԺԳ դ., հայր Յովհաննէս գրչի* – *էջ 553*
Սայուկէ, սրբ – էջ 42
Սանատրուկ, թագաւոր հայոց, Ա դ. – էջ 99, 356, 1178
Սանդուխտ
– *կոյս* – *էջ 216, 245, 293, 540, 1246*
– *1612 թ.* – *էջ 586*
– *1669 թ.* – *էջ 1025*
– *հնգց., 1687 թ.* – *էջ 149, 151*
– *ԺԷ դ., մայր Յարութիւնի* – *էջ 69*
Սանեսան, արհայ Մասթաց – էջ 356
Սանոս, ԺԷ դ. – էջ 68
Սանվել
– *ԺԳ դ., եղբայր Յովհաննէս գրչի* – *էջ 553*
– *աբղ, ԺԳ դ.* – *481*
– *1467 թ., ծաղկող* – *N 1590, էջ 577, 578, 580*
Սապէթ հրեա – էջ 1165
Սապուր, 1597 թ., մայր Կիրակոս ֆիյի – էջ 556, 557, 558
Սաջհան, 1487 թ. – էջ 585

Սառա
– *1772 թ.* – *էջ 439, 440*
– *մահդեսի, ԺԸ դ.* – *էջ 460*
– *ԺԸ դ.* – *էջ 672*
Սառախաթուն
– *ԺԴ դ., քոյր Տէրտէր երեւանցու* – *էջ 768, 769*
– *1687 թ.* – *էջ 151, 153*
Սարիկ, ԺԷ դ., մայր Յակոբ ստացողի – էջ 60
Սառոմ, ԺԷ դ. – էջ 61
Սասան, Սասանեաններ հիմնադիր – էջ 846
Սասինոս – էջ 370
Սասնայ, 1232 թ., հնգց. որդի Խաւտաս Պատրոնի – էջ 205, 207
Սատաթ
– *ԺԷ դ.* – *էջ 75*
– *(Սատաթիի), ԺԷ դ.* – *էջ 76*
Սատաղէ, 1651 թ., հայր Խաչատուր երէց ստացողի – էջ 29
Սատորնիլոս նահտ. – էջ 14, 36, 45, 52, 67, 75, 91, 148, 167, 178, 188, 372, 382, 387, 391
Սարբինոս վկա – էջ 24
Սարգիս
– *Զօրավար, սուրբ, Ներսիսի Շնորհալւոյ Վկայաբանութիւն Սրբոյն Սարգսի* – *էջ 246, 264, 284, 310, Վկայաբանութիւն* – *էջ 116, 225, ի շարականս* – *էջ 549, 640, 647, 653, 655, 671, ի տաղս* – *էջ 1036, մանրանկար* – *էջ 9, 20, 77, 375, 553, 566, 582, 651, 663, նշում* – *էջ 192, 612, 622, 659*
– *նհտ. Դոմնասի հետ* – *էջ 375*
– *նհտ. Բաքոսի հետ* – *էջ 101*
– *եպս. Արաբացի, մօտ 576 թ.* – *էջ 1092*
– *Շնորհալի, 1100-1167 թթ., խրատ հոգեւոր* – *էջ 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 830, Մեկնութիւն եօթանց թղթոցն կաթուղիկէից* – *էջ 339, 344, 345, 347, 348, 349, ի մեկնութենէ* – *էջ 484, 1096, 1098, նշում* – *էջ 342, 351, 352*
– *1232 թ., հայր Խաւտաս պատրոնի* – *էջ 205, 206*
– *վանահայր, ԺԴ դ.* – *էջ 16, 17*
– *երէց, ԺԴ դ., շարական «Սարսափելի որոտմամբ»* – *էջ 579, 592, 625, 645, 658, «Սուրբդ Սրբոց»* – *էջ 671*
– *քհյ., ԺԴ դ., ի խնդրոյ Յովհ. Գառնեցւոյ* – *էջ 973*
– *քհյ., 1301 թ., եղբայր Բարսեղ Լեռնկցու* – *էջ 330, 331, 332*
– *քհյ., 1331 թ., գրիչ ծաղկող ի Կիլիկիա* – *N 1601, էջ 615, 618*
– *սրկ., 1331 թ., ստացող ի Կիլիկիա* – *N 1601, 615, 618*
– *քհյ., 1336 թ., հայր Տէրտէր երեւանցու* – *էջ 767, 768, 769*
– *էրէց, 1370, եղբայր Յովհաննէս վարդապետի* – *էջ 1077, 1078*
– *րաբունապետ, 1381 թ.* – *էջ 492*
– *քհյ., 1382 թ.* – *էջ 481*
– *ԺԴ դ., գրիչ* – *էջ 210*
– *ԺԴ դ., գրիչ* – *N 1567, էջ 493, 495, 496*
– *աբգ., ԺԴ դ.* – *էջ 492*
– *միակեաց, 1401 թ.* – *էջ 299*
– *ԺԴ–ԺԵ դդ.* – *էջ 782*
– *1404 թ., քեռի Ստեփանոսի* – *էջ 221*
– *1406 թ.* – *էջ 238*
– *մահդասի, 1413 թ.* – *էջ 522*
– *կր., 1461 թ., ստացող* – *N 1608/Բ, էջ 634, 636*
– *քհյ., 1487 թ.* – *էջ 585*
– *1488 թ., գրիչ, ստացող յԱղթամար* – *N 1585, էջ 565, 568, 569*
– *կթղ., 1488 թ.* – *էջ 676*
– *ԺԵ դ.* – *էջ 323, 324*
– *ԺԵ դ.* – *էջ 458*
– *ԺԵ դ., եղբայր Աւետիս աբղի* – *էջ 562*
– *ամիր, ԺԵ-ԺԶ դդ.* – *էջ 300, 304*
– *քհյ., 1580 թ., հայր Պապակ սրկի* – *էջ 632*
– *վրդ., ԺԶ դ., Գովասանութիւն ի Սարգիս վարդապետէ* – *էջ 421*
– *ԺԶ–ԺԷ դդ.* – *էջ 189, 190*
– *կր., 1644 թ.* – *էջ 428*
– *1651 թ., եղբայր Յովհաննէս երէց ստացողի* – *էջ 38*
– *աբգ., 1651 թ., գրիչ, ստացող ի Համիթ* – *N 1764, էջ 1117, 1118*
– *1656 թ.* – *էջ 414*
– *քհյ., 1681 թ.* – *էջ 191, 192*
– *քհյ., Նորագաւթի, հնգց., 1687 թ.* – *էջ 159*
– *սրկ. Նորագաւթի, 1687 թ.* – *էջ 159*
– *մելիք Սերկեւիլցի, 1687 թ.* – *էջ 254*
– *վրդ., 1687 թ., առաջնորդ Յօհաննավանից* – *էջ 251*
– *վրդ. Կարբեցի, 1687 թ.* – *էջ 254*
– *սրկ., նհտ., նոր վկա 1691 թ.* – *էջ 386*
– *1697 թ.* – *էջ 168*
– *ԺԷ դ., որդի Յակոբ ստացողի* – *էջ 69*
– *քհյ., ԺԷ դ.* – *էջ 75*
– *ԺԷ դ.* – *էջ 162*
– *հնգց., ԺԷ դ.* – *էջ 420*
– *ԺԷ դ., գրիչ* – *N 1584, էջ 563, 566*
– *քհյ., ԺԷ դ.* – *էջ 562*
– *հնգց., ԺԷ դ.* – *էջ 593*
– *ԺԷ դ., որդի յետին ստացող Այսլանին* – *էջ 612*
– *ԺԷ դ.* – *էջ 820*
– *վրդ. Կարբեցի, ԺԷ դ., ստացող* – *N 1695, էջ 913, 915*
– *Աղամալ Ջուղայեցի, ԺԷ դ., գրիչ ի Վրաց տուն* – *N 1768, էջ 1131, 1134, 1136*
– *եպս., ԺԷ դ.* – *էջ 1162*
– *1717 թ., գրիչ ի Բերթատակ* – *N 1574, էջ 523, 526*
– *վրդ., 1721 թ.* – *էջ 902*
– *հնգց., 1733 թ., որդի Վարդան ստացողի* – *էջ 40*
– *տիրց, 1770 թ.* – *էջ 77*
– *Գնունի Վանեցի, 1773 թ.* – *էջ 1159, 1166*
– *տիրց., 1793 թ., յետին ստացող* – *էջ 582*
– *ԺԸ դ.* – *էջ 184*
– *ԺԸ դ.* – *էջ 390*
– *քհյ., ԺԸ դ.* – *էջ 484*
– *քհյ., ԺԸ դ., որդի Աստուածատուրի* – *էջ 840*
– *վրդ., ԺԸ դ.* – *էջ 1192*
– *ԺԸ դ.* – *էջ 1216*
– *սրկ, 1810 թ., յետին նորոգող* – *էջ 623, 626*
Սարթախ, որդի Բաթուի – էջ 201

Սարիճոս, ննհտ. – էջ 51
Սարկաւագ
– ԺԴ դ., եղբայր Սարգիս գրչի – էջ 496
– (Սարգաւակ), ԺԷ դ. – էջ 304
Սաուխան, 1573 թ. – էջ 666
Սարտար, 1653 թ. – էջ 1060
Սափանոս – էջ 388
Սաւուղ, թգւր հրէից – էջ 216, 295, 320, 789, 1169
Սաֆար
– 1614 թ. – էջ 423
– Ջուղայեցի, 1657 թ. – էջ 335
Սաֆի
–Շահ, 1667 թ. – էջ 329, 801, 803, 804
– ղուլի խան, ԺԷ դ. – էջ 329, 366, 804, 805
Սաֆրազ
– 1695 թ. – էջ 722
–(Սաֆրազ), 1721 թ. – էջ 398
Սեբաստիան զօրական – էջ 388
Սեբեհիանոս եմեսացի եպս., Դ դ., ցաղագս Ծննդեան – էջ 257, 280, յԱւետարանի մեկնութենէն – էջ 287, 315, 316, 318, 948
Սեդրոմ – էջ 18
Սելեւկոս – էջ 807, 1145
Սեկունդոս – էջ 894, 1045, 1049, 1068
Սեղբեստրոս, պապ Հռովմայ՝ 314-335 թթ. – էջ 19, 57, 77, 98, 100, 112, 195, 202, 216, 354, 830
Սենեբ Թուլիոս – էջ 1040
Սենեբերիմ
– արքայ Ասորեստանեայց – էջ 841
– Արծրունի, ԺԱ–ԺԱ դդ. – էջ 20, 489
Սերապիոն սրբ – էջ 20, 36, 215
Սերգի, եղբայր Ապիտոնի – էջ 262
Սերոբ
– աբղ., ԺԳ դ. – էջ 481
– (Մէրոփ) խոջա, ԺԸ–ԺԶ դդ. – էջ 301
Սեսեստոս – էջ 1045, 1049, 1121
Սեւերիանոս
– Սեբաստացի – էջ 98
– սրբ – էջ 13, 19, 41, 44, 51, 59, 82, 124, 127, 146, 176, 267, 312, 371, 373, 380, 385, 390
– ամբարիշտ թգւ. – էջ 135, 994, 1170
Սէթ
– նահապետ – էջ 401, 807
– ԺԴ դ. – էջ 210
–պրն, ԺԶ դ. – էջ 679
Սէմ, որդի Նոյի – էջ 992, 1144, 1147, 1168
Սէլինայ, դիցր. – էջ 865
Սէլի
– սուլթան, ԺԶ դ. – էջ 702, 855, 856
– երկրորդ – էջ 856
Սէմէլ, դուստր Գատմօսի – էջ 866
Սթեր Առճիշեցի, ԺԴ դ. – էջ 18
Սիբիղղա, դիցր. – էջ 841
Սիգնիոս – էջ 21, 135
Սիդորոս, սրբ – էջ 129
Սիլոյ, սրբ – էջ 218
Սիմաւոն – տե՛ս եւ Շմաւոն
– 1576 թ. – էջ 649
– մալիք, 1687 թ. – էջ 667
– ԺԷ դ. – էջ 420
Սիմէոն
– Ծերունի – էջ 64, 113, 146, 466, 736
– Կանանացի – էջ 126, 833, 836
– Կիւրենացի – էջ 976
– որդի Մարթայի – էջ 15, 26, 36, 45, 67, 91, 148, 178, 188, 372, 382
– Աղուաշ – էջ 21, 376
– յԱնտիոք – էջ 131
– յԵգեսիոյ – էջ 136
– Միւնակեաց – էջ 20, 75, 96, 167, 373, 375, 392
– Սարկաւագապետ, Ա, կթղ. Աղուանից, 713 թ. – էջ 363
– վրդ. Աղձնեցի, ԺՀ դ. – էջ 975
– վանահայր Բագնայրի, 1232 թ. – էջ 207
– 1336 թ., աւագերեց Ղրիմի Ս. Աստուածածին եկեղեցու– էջ 767
– 1381 թ., ստացող ի Մաղարդավանք – N 1566/Ա, էջ 491, 492
– կր., ԺԴ դ., ստացող յԱլնոց վանս – N 1529, էջ 337, 339, 341
– ԺԵ դ., յետին ստացող – էջ 561
– քհյ., 1551 թ. – էջ 936
– 1589 թ., հօրեղբայր Հայրապետ Ջուղայեցու – էջ 1149
– ԺԶ դ., տաղասաց, տաղք – էջ 713, 714
– 1611 թ., եղբայր Գրիգոր աբղի – էջ 1118
– 1634 թ., գրիչ յէջմիածին – N 1740, էջ 1045, 1049, 1050, 1052, 1646 թ., ծաղկող, կազմող յէջմիածին – N 1549, էջ 443, 446, N 1742, էջ 1053, 1059
– 1646 թ. – էջ 777
– վրդ. Ջուղայեցի (Գառնեցի, վխճ. 1657 թ.), Մեկնութիւն գրոցն Պրոկղի – էջ 930, 932, 933, 934, 935, 939, 941, ի բանից – էջ 981, 982, 1126, նշում – էջ 931, 936, 937, 1057
– աբղ, 1669 թ. – էջ 61
– 1687 թ. – էջ 151, 162
– 1694 թ. – էջ 140
– ԺԷ դ., որդի Փիլիպոս սրկի – էջ 562
– կր., 1707 թ. – էջ 1259, 1260
– 1761 թ. – էջ 1253
– Ա երեւանցի, կաթողիկոս հայոց՝ 1763-1780 թթ., խմբագիր Սիմէոնի Ջուղայեցւոյ Պրոկղի Մեկնութեան – էջ 930, 935, 940, նշում – էջ 905, 931, 936, 937, 938, 939, 989
– տիրց., ԺՐ դ. – էջ 306
– ԺՐ դ. – էջ 512
Սինէ սրկ., սրբ – էջ 249
Սիոն, ԺԵ–ԺՋ դդ. – էջ 302
Սիսեանոս, սրբ – էջ 386
Սիսինոս, ննհտ. Ղեւոնդիոսի ճետ – էջ 135
Սիսիֆոս, դիցբ. – էջ 862
Սիսմէլիճ, ԺԵ դ. – էջ 986, 987, 988
Սիստոս պապ – էջ 1192
Սիրայգան, ԺԷ դ. – էջ 304
Սիրուն
– 1633 թ. – էջ 37
– նոր վկայուհի, նհտ., 1655 թ. – էջ 15, 371, 381, 1164

Սիւղիաճոս եպս., սրբ – էջ 12, 20, 23, 24, 34, 43, 50, 57, 58, 64, 65, 73, 80, 81, 111, 121, 128, 134, 135, 146, 164, 165, 166, 176, 182, 186, 187, 370, 375, 378, 388, 389
Սիւնեաց Տիկին, է դ. – էջ 202
Սիւֆիոս – էջ 375
Սկամանդայ զօրավար – էջ 811
Սղմեր, 1633 թ. – էջ 37
Սմբատ
– նհտ. Տրոպիոսի հետ – էջ 120
– նհտ. 362 թ. – էջ 183
– իշխան Մամիկոնէից, 606 թ. – էջ 211
– Բագրատունի Վրկան, մարզպան, վխճ. 617 թ. – էջ 1175, 1177
– սպարապետ Բագրատունի, նհտ. Թ դ. – էջ 104, 120, 386
– Ա Բագրատունի, թագաւոր հայոց՝ 890-914 թթ. – էջ 126
– Գունդստաբլ, 1208-1276 թթ. – էջ 200
– պրն., 1412 թ. – էջ 638
– 1487 թ. – էջ 585
– 1653 թ. – էջ 1060
Սոլո, ԺԸ դ. – էջ 660
Սոխարատոս – էջ 144
Սոկրատ
– (Սոկրատէս), իմաստասէր, 468-400 թթ. մ. թ. ա. – էջ 876
– (Սոկրատոս), քհյ, նհտ. Թէոդոսիայի հետ – էջ 103
– Սքոլաստիկոս, Ե դ., Պատմութիւն – էջ 202, 261, 353, նշում – էջ 203, 204, 354, 365
Սողոխոն, սրբ – էջ 130
Սողոմոն
– որդի եւ յաջորդ Դաւթի, արքայ հրէից, բանք – էջ 825, 827, 1072, Հարցումն Դշխոյի ընդ Սողոմոնի – էջ 1141, 1219, հանելուկ – էջ 466, տաղ – էջ 676, 789, մանրանկար – էջ 329, 440, 463, նշում – էջ 417, 783, 875, 1058, 1087, 1193, 1252
– (Սողոն), նհտ. – էջ 98
– աթոռակալ, 1648 թ. – էջ 334
– 1652 թ., որդի Պօղոս գրչի – էջ 1265
– (Ստղման) 1681 թ. – էջ 191, 192
– 1687 թ. – էջ 151
– 1697 թ., հայր Գալուստ ստացողի – էջ 168, 169
Սոսիպատրոս
– Յովհաննէս Աւետարանչի Պատմութիւնում – էջ 1031
– սրբ – էջ 14, 25, 35, 52, 66, 74, 91, 129, 131, 167, 187, 188, 371, 381, 387, 391, 834
Սովունչ, 1379 թ. – էջ 334
Սովտէր եպիսկոպոս եկեղեցւոյն Հռովմայեցւոց – էջ 994
Սոփիայ
– աստրի կին – էջ 19
– (Սոփեա), նհտ. ընդ երից դստերց – էջ 21, 138, 243, 376
– իտալուհի – էջ 143
– (Սոփայ), 1669 թ. – էջ 1025
Սոփոնիա մարգարէ – էջ 19, 109, 374, 410
Սոֆի բոնաւոր, 1487 թ. – էջ 585
Սուլէյման
– սուլթան, 1562 թ. – էջ 645
– Շահ, 1676 թ. – էջ 366
– Սուլթան, 1687 թ. – էջ 153, 253, 856
– բէկ, ԺԷ դ. – էջ 1163
Սուլթան
– աղա, 1431 թ. – էջ 509
– 1487 թ. – էջ 586
– (սաւլթան), ԺԵ դ., մայր Աւետիս աբղյի – էջ 562
– 1651 թ., դուստր Յովհաննէս երէց ստացողի – էջ 30
– 1656 թ. քոյր Միքայէլ երէցի – էջ 414
– (Սօլթան), 1681 թ. – էջ 191
– (Սօլթան), ԺԷ դ. – էջ 46
– մահդասի, ԺԷ դ., կողակից հաճի Պայրամի – էջ 179, 180, 183
– ԺԷ դ., կողակից Տօնիկի – էջ 180
– վկայ, ԺԷ դ. – էջ 682
Սօլթան զատէ, 1687 թ. – էջ 151
Սուլթանխաթուն
– 1482 թ., քոյր Տիրատուր քհյի – էջ 665
– 1633 թ. – էջ 37
Սուլթանղոլ (Սալթանղոլ), ԺԷ դ. – էջ 279
Սուլթանշա խոճա, ԺՋ դ. – էջ 341
Սուլտանշահ, 1682 թ., ստացող – N 1547, էջ 435, 438
Սուլթանշի
– (Սաւլթանշի), 1431 թ. – էջ 509
– ԺԷ դ. – էջ 886
Սուղալ, 1580 թ., մայր Պապուկ սրկի – էջ 632
Սուճահ պրն, 1336 թ. – էջ 769
Սուջիատ, 1687 թ., աշխատաւոր ի Յոհաննավանս – էջ 254
Սուսամպար, 1721 թ. – էջ 398
Սուսան
– նհտ. Շուշանի հետ – էջ 45, 132
– 1812 թ. – էջ 46
Սուրա, 1610 թ. – էջ 626
Սուրաթ, ԺԷ դ., մայր Ղալչասարի – էջ 304
Սուրահ
– 1610 թ. – էջ 626
– 1651 թ., մայր Վարդան աբղյի – էջ 1124
Սուրհան Խորասանցի – էջ 237
Սումիաս
– Սուքիասեանց նհտ., Ա դ. – էջ 18, 20, 42, 95, 104, 163, 225, 264, 284, 373, 386, 543, 635, 1036
– (Սուքիոս), անապատական – էջ 132
– քհյ., ԺԲ դ., եղբայր Ռուբէն քհյի – էջ 252
– 1488 թ. – էջ 676, 679
– ԺԷ դ., տաղասաց, տաղք – էջ 697, 700
– քհյ Գառնուոյ, 1687 թ. – էջ 159
– ԺԷ դ., որդի Սարգսի – էջ 61
– ԺԷ դ. – էջ 402
– երէց Ալլաբերցի, 1707 թ., գրիչ ի Գեղարդ – N 1796/Բ, էջ 1258, 1259
Սպանդիատ, Աղէքսանդրի վարոում – էջ 811, 812
Սպանտիար, ԺՋ դ., ստացող – N 1730, էջ 1007, 1010
Սպաս, թգ. Պարսից – էջ 411

Սպատղոնոս սրբ – էջ 64
Սպդան, դուս. – էջ 364
Սպենդիար մահտեսի, ԺԷ դ. – էջ 175
Սպեւիպոս սրբ – էջ 20, 116, 375
Սպիրիդոն, սրբ – էջ 33, 109, 374
Ստատրէ, Աղէքսանդրի վարոում – էջ 813, 1215
Ստաւրէոս սրբ – էջ 134
Ստեփաննէ սրբուհի – էջ 106, 164
Ստեփաննոս
– Նախասարկաւագ, Տօն եւ յիշատակ – էջ 111, 112, 113, 137, 164, 216, 217, 219, 250, 257, 295, 321, 834, 1181, 1263, Շարական – էջ 531, 609, տաղք – էջ 784, 1034, մանրանկար – էջ 9, 19, 21, 77, 78, 143, 374, 376, 527, 551, 553, 555, 561, 564, 566, 571, 575, 582, 589, 617, 631, 635, 647, 657, 663, նշում – էջ 612, 996
– ճգնաւոր – էջ 19, 108, 374
– եպս. Սեբաստացի նհտ. – էջ 45, 134
– նհտ. յԱնտիոք – էջ 102
– Ուլնեցի, նհտ. 362 թ. – էջ 10, 18, 21, 32, 78, 94, 163, 164, 180, 183, 367, 376, 384, 388, 543
– հայրապետ Հռոմայ – էջ 15, 19, 21, 26, 53, 75, 77, 91, 105, 167, 178, 243, 372, 374, 376, 382, 392
– քհյ, սրբ – էջ 10, 11, 19, 22, 32, 36, 41, 48, 49, 53, 57, 63, 71, 79, 91, 98, 144, 146, 163, 172, 181, 184, 185, 368, 372, 377, 385, 392
– Սիր Ջիաւոր – էջ 479, 480
– Սիւնեցի, նհտ. 735 թ., Հակաճառութիւն – էջ 457, Պատասխանի թղթոյն Գերմանոսի – էջ 266, 312, Շարական – էջ 604, Նահատակութիւն եւ յիշատակ – էջ 36, 45, 136, 167, 188, 189, 196, 364, 381, 1141
– Յակոբցի, ԺԲ դ. ի խնդրոյ – էջ 1228
– Յուսկան Որդի, վխճ. 1251 թ. – էջ 12, 19, 23, 42, 49, 58, 64, 72, 80, 145, 173, 182, 186, 214, 369, 374, 378
– սիրող իմաստութեան, ԺԲ դ. – էջ 1040, 1084
– 1273 թ., առաջնորդ Ականց անապատի – էջ 1217
– քհյ., 1276 թ., գրիչ ի Կիլիկիա – N 1716, էջ 961, 963, 964
– ԺԳ դ., գրիչ, ստացող յԱւագ անապատն – N 1766, էջ 1127, 1129, 1130
– վրդ., ԺԳ դ. – էջ 1148
– քհյ., 1301 թ. – էջ 331
– Օրբելեան, միտրոպոլիտ Սիւնեաց՝ 1286-1304 թթ., ի Պատմութենէն – էջ 400, 980, 990, Ողբ ի դիմաց Ս. Կաթուղիկէի – էջ 408, նշում – էջ 410
– Գոյներիցանց, ԺԳ–ԺԴ դդ. – էջ 927, 982, 1020, 1182
– Գելանիս, 1308 թ. – էջ 209
– վանական քհյ, 1328 թ., գրիչ ի Դրազարկ – N 1576, էջ 527, 549
– 1328 թ., գրիչ ի Ստեփաննոսի Ուլնեցւոյ վանս – N 1733, էջ 1013, 1016
– էրէց Սալմաստի, 1339 թ. – էջ 1028
– 1340 թ., գրիչ ի Կիլիկիա – N 1603, էջ 621, 622, 623
– կր., 1375 թ. – էջ 514
– կր., ԺԴ դ., ստացող յԱլնոց վանս – էջ 337, 339, 341
– ԺԴ դ. – էջ 481
– ԺԴ դ., ստացող – N 1745, էջ 1067, 1069
– 1401 թ., եղբայր Հայրապետ կրի – էջ 298
– աբղ, 1404 թ., ստացող ի Նկարիենայ ուխտն – N 1520, էջ 211, 220, 221, 222, N 1521, էջ 221, 238
– քհյ, 1434 թ. – էջ 910
– երէց, 1441 թ., գրիչ ի Տայշող – N 1665/Ա, էջ 815, 817
– 1482 թ. – էջ 665
– Հայրապետ աբղ, գրիչ – N 1614, էջ 649, 651, 652
– ԺԵ դ. – էջ 987
– պրն., ԺԵ-ԺԶ դդ. – էջ 301, 302, 303
– խոջա, ԺԵ-ԺԶ դդ. – էջ 301
– քհյ., ԺԵ-ԺԶ դդ. – էջ 304
– աբղ., ԺԵ-ԺԶ դդ. – էջ 512
– քհյ., 1594 թ., գրիչ յԱմիթ – N 1518, էջ 193, 203, 204
– ԺԶ դ., գրիչ – N 1514, էջ 171, 174
– վրդ. Ջուղայեցի, ԺԷ-ԺՀ դդ., Յաղագս շարականաց – էջ 590, Առ Դաւիթ Անյաղթն – էջ 1069, նշում – էջ 1127
– սրկ., 1610 թ. – էջ 626
– իրից Մոկացի, 1618 թ. – էջ 444
– Մահդասի, 1634 թ. – էջ 1051
– Իլովացի (Լեհացի), 1646 թ., Բանք իմաստասիրականք – էջ 1098, թարգմանող Գրոց պատճառաց Արիստոտէլի – էջ 1126, թարգմանող Յաղագս Որդէգրութեան Աստուծոյ – էջ 1228, թարգմանող Յովսէփոս Փլաբիոսի Պատմութեան – էջ 998, 1005, նշում – էջ 872, 1004, 1066, գրիչ յԷջմիածին – N 1549, էջ 443, 445, 446, 447
– 1651 թ., որդի Խաչատուր Երէց ստացողի – էջ 29
– արեքպս., 1652 թ., առաջնորդ Դաւիվանքի – էջ 684
– քհյ., 1653 թ., գրիչ ի Մատթէ – N 1742, էջ 1053, 1059
– Որոտնեցի, 1657 թ. – էջ 335, 336
– 1668 թ., նորոգող գրիչ – էջ 255, 279
– 1669 թ. – էջ 1025
– վրդ., 1675 թ., առաջնորդ Գեղարդավանքի – էջ 155, 156, 157
– 1681 թ. – էջ 191
– կթղ., 1696 թ. – էջ 982
– Դաշտեցի, 1699 թ., Պատմութիւն թագաւորաց Օսմանցւոց – էջ 1229, հանելուկ – էջ 1232, նշում – էջ 1231, տաղ՝ «Շինիս դաստուրն» – էջ 1233
– իրից, ԺԷ դ. – էջ 92
– վրդ., նհտ. ԺԷ դ. – էջ 805
– աբղ, ԺԷ դ. – էջ 820
– վրդ., ԺԷ դ. – էջ 1258
– (Ըստբան), քհյ., 1719 թ. – էջ 192
– սրկ., 1742 թ. – էջ 930
– 1748 թ. – էջ 338
– 1761 թ. – էջ 1253
– ԺՀ դ. – էջ 430
– պրն, ԺՀ դ. – էջ 852
– վրդ., ԺՀ դ. – էջ 853
– վրդ., ԺՀ դ. – էջ 902
– արքեպս., 1818 թ. – էջ 448
– քհյ, գրչփ. – էջ 1080
Ստորոգիոս – էջ 238
Ստրատիոս նհտ. – էջ 215
Ստրատոնիկոս սրբ – էջ 96, 114, 184, 386

Սրապիոն
– սրբ – էջ 14, 20, 21, 26, 36, 43, 52, 67, 75, 91, 120, 124, 135, 167, 178, 188, 372, 375, 376, 382, 391
– վրդ. Ուռհայեցի (կթդ. հայոց՝ 1603-1606 թթ.), ստացող յԱմիթ – N 1518, էջ 193, 202, 203, 204, Ողբ ի վերա Սրապիոն Րաբունւոյ – էջ 709, նշում – էջ 988, 1160
– 1622 թ. – էջ 964
Սրիկ Կոստանդ, ԺԹ դ., տաղ եւ գանձ. «Ադամ նստէր» – էջ 728, «Աստուածածին կոյս» – էջ 1036, «Խաչն ի նախնումն» – էջ 1035, «Կայր կոյսն» – էջ 968, «Ով զարմանալի» – էջ 611, 729, 869
Սգիլա (Սցիլա) – էջ 863
Սմանդար, 1488 թ. – էջ 677
Սոլթանզատէ, 1687 թ. – էջ 151
Սոլիգիզմօս, դիցբ. – էջ 866
Սօլոն – էջ 866

Վալինամէթ, ԺԸ դ. – էջ 852
Վախթանկ, Յովհան Մամիկոնեանի Պատմութիւնում – էջ 211
Վահան
– Գայլ, Մամիկոնեան, իշխան Տարօնի, վխճ. 606 թ. – էջ 211, 212
– Մամիկոնեան, 662 թ. – էջ 1143, 1198
– Գողթնեցի, նհտ. 737 թ. – էջ 20, 12, 224, 243, 262, 282, 375, 543
– Ա. Սիւնեցի, կաթողիկոս հայոց. 968-969 թթ. – էջ 489, 491, 507, 514, 520
Վահրամ
– Մամիկոնեան, է դ. – էջ 362
– ԺԱ դ. – էջ 464
– իշխանաց իշխան, ԺԳ դ. – էջ 1123
– բաբունի, Սկեւռացի, 1215-1290 թթ., լուծմունք – էջ 887, 888, Լուծմունք Աշխարհաց գրոց – էջ 923, 928, Յաղագս Սրբոյ Երրորդութեան – էջ 697, Պատմութիւն Ռուբինեանց – էջ 690
Վաղարշ, որդի և յաջորդ Տիգրան Գ–ի, թագաւոր հայոց՝ 193-213 թթ. – էջ 1170, 1171
Վաղարշակ Ա., թագաւոր հայոց, հիմնադիր հայոց Արշակունի հարստութեան – էջ 355, 356, 1032, 1169, 1171
Վաղենտիայ վկայուհի – էջ 14, 25, 36, 45, 60, 66, 75, 91, 127, 148, 167, 178, 188, 372, 382, 391
Վաղենտիանոս
– նհտ. Պարասկեւփի հետ – էջ 34, 52, 244
– (Վաղենդիանոս), բռնակալ – էջ 194, 1171, 1180
Վաղերիանոս
– սրբ – էջ 10, 12, 23, 32, 48, 79, 80, 81, 99, 108, 116, 165, 175, 181, 184, 368, 369, 379, 385, 387, 388
– թգ. – էջ 105, 117, 128, 214, 242, 243
Վաղէս, թգ – էջ 114, 266, 1180
Վանական
– Յովհաննէս Տաւուշեցի, 1181-1251 թթ., ի բանից – էջ 421, 1110, 1148, Խրատ դաւանութեան – էջ 200, յիշատակ – էջ 12, 23, 24, 81, 122, 166, 175, 176, 198, 201, 369, 370, 379, 380, 388, 389, մանրանկար – էջ 375, նշում – էջ 140, 484, 793, 1123
– կր., 1500 թ., ստացող – N 1579, էջ 555, 556
Վաչագան Գ, թգւր. Աղուանից, Ջ դ. – էջ 311, 356, 357
Վաչէ
– Բ թգ. Աղուանից, ե դ. – էջ 355
– կամսարական, ե դ. – էջ 1032
– իշխան Յովհաննավանքի, 1687 թ. – էջ 252
Վաջաւ, 1487 թ. – էջ 586
Վաղվաղէ, կոյս, նհտ – էջ 9, 19, 77, 108, 275, 294, 374
– (Վառվառ), 1687 թ. – էջ 160
– (Վառվառ), ԺԷ դ., մայր Վարդխաթունի – էջ 92
Վասակ
– ԺԱ դ., Գրիգոր Մագիստրոսի հայրը – էջ 137, 395
– 1232 թ. – էջ 207
Վասայ սրբուհի – էջ 833
Վասէ նհտ. – էջ 95
Վասիանոս – էջ 386
Վասիլ
– Ա դ., Յովհաննէս Աւետարանչի վարքում – էջ 1031
– սրբ, եպս. – էջ 20, 34, 35, 77, 120, 127, 375
– թգւ յունաց, 983 թ. – էջ 489, 491, 514, 518, 1130
– թգւր. հոռոմոց, 1021 թ. – էջ 195, 196, 224, 507, 520
– քհյ., 1308 թ., ստացող ի Սիս – N 1590, էջ 577, 579, 580
– 1331 թ., հայր Սարգիս սրկի – էջ 618
Վարազ Գրիգոր, սպարապետ Աղուանից, է դ. – էջ 359
Վարազդատ, թագաւոր հայոց՝ 374-378 թթ. – էջ 466
Վարազ Տրդատ, իշխան Աղուանից,680–ական թթ. – էջ 360, 361, 363
Վարդ
– Մամիկոնեան, մարզպան հայոց, վխճ. 510 թ. – էջ 807
– պատրիկ, Արծրունի իշխան, է դ. – էջ 1163
– ԺԹ-ԺԷ դդ. – էջ 210
– սրկ., ԺԷ դ. – էջ 734
Վարդազար, 1721 թ., թոռ Վարդումի – էջ 398
Վարդան
– Մամիկոնեան, նհտ. 451 թ. (Վարդանանք), Թարգմանութիւն պարսիկ բառից ի Վարդան գրոց – էջ 770, յիշատակ – էջ 22, 25, 42, 57, 64, 80, 110, 137, 138, 145, 148, 164, 173, 182, 226, 265, 285, 358, 369, 378, 387, 388, 1039, Շարական – էջ 543, տաղ – էջ 711, մանրանկար – էջ 21, 279, 376, նշում – էջ 1143
– աստուածամերձ քհյ., 1173 թ. – էջ 505
– վրդ., Հաղբատեցի, վխճ. 1191 թ., Յայտնութիւն բանից ի Յոհան Օձնեցին – էջ 196
– Այգեկցի, Մարաթացի, ԺԲ–ԺԹ դդ., Գիրք առակաց – էջ 984, Դաւանութիւն հաւատոյ – էջ 700, խրատք – էջ 765, 826, 765, 972, 973, 974, Հարցմունք Տէր Միքայէլի – էջ 766, Վասն անքուն որդանցն – էջ 231, 267, 287, 1014, Վասն դժոխոցն – էջ 972, նշում – էջ 767, 768, 769
*– Արեւելցի, 1200-1271 թթ., Ազօթք առ Սուրբ Երրորդութիւնն – էջ 1220, 1247, Աշխարհացոյց – էջ 867, 980, 990, Թուղթ առ Հեթում – էջ 12, 19, ի բանից – էջ 973, 1109, 1122, 1123, Ի Գողգոթայն – էջ 1248, Ի ժլլանաց – էջ 947, 1219, Հարցմունք – էջ 702, ի Մեկնութենէ Արարածոց – էջ 795, Համառօտութիւն Արարածոց Մեկնութենէն Վարդանայ – էջ 463, 1022, Մեկնութիւն ի ԺԺ

սաղմոսն – էջ 973, Պատմութիւն – էջ 195, 1140, Վասն խորհրդոյ պատարագին – էջ 1109, նշում – էջ 194, 202, 204, 573, 576, 1082, 1124, 1153, 1220
– գրագիր, 1301 թ., գրիչ ի Մաշկեւոր – N 1527, էջ 329, 331, 332, 333
– կր., 1328 թ. – էջ 1016
– 1375 թ., գրիչ յԱգուլիս – N 1571, էջ 511, 514, 515
– քհյ, ԺԴ դ. – էջ 341
– ԺԴ դ., գրիչ – N 1536, էջ 401, 404
– փիլիսոփայ, ԺԴ դ. – էջ 983, 986
– նոր վկայ, նհտ. ի Բաղէշ, 1421 թ. – էջ 14, 82, 177, 371, 381, 391, 831
– դպիր, 1423 թ., եղբայր Ներսէս կուսակրօն քհյի – էջ 574
– 1423 թ., հայր Յովհաննէս արքեպսի – էջ 574
– արքեպս., 1487 թ. – էջ 585
– կր., 1488 թ. – էջ 677
– ԺԵ դ., յետին ստացող – էջ 323, 324
– գրակապ, ԺԵ դ., ստացող – N 1665/Բ, էջ 818, 819, 820
– 1589 թ., հայր Յակոբ վրդի – էջ 53, 55
– Նոր վկա, ԺԶ դ. – էջ 186
– ԺԵ–ԺԷ դդ., տաղասացք, տաղք՝ «Անթիւ չարեաւք» – էջ 719, «Աստուածածնին ամէնաւրհնեալ» – էջ 1037, «Վարդագոյն արիւնք» – էջ 711, «Վարդապետ անուանեցայ» – էջ 725
– քհյ. Ջէնթոնցի, 1609 թ. – էջ 460
– (Վարագան), 1610 թ. – էջ 626
– քհյ, 1616 թ. – էջ 972
– աբղյ, 1651 թ., գրիչ – N 1588, էջ 573, 576
– 1651 թ., հայր Սարգիս աբղյի – էջ 1124
– երէց, 1651 թ., գրիչ – N 1771/Ա, էջ 1149, 1153
– աբղյ, 1651 թ. – էջ 1124
– 1655 թ. – էջ 688
– քհյ, 1687 թ., փակակալ Գեղարդավանքի – էջ 159
– (Կաֆայեցի), 1692 թ., տաղք – էջ 714, 715
– ԺԷ դ. – էջ 464
– ԺԷ դ., եղբայր Ավանէս վրդի – էջ 564
– սրկ., ԺԷ դ. – էջ 820
– վրդ., ԺԷ դ. – էջ 857, 858
– քհյ, ԺԷ դ., հայր ստացող Սարգիս վրդի – էջ 915
– ԺԷ դ., հայր Մտեփանոս Լեհացու – էջ 1228
– Յօհաննեան, վխճ. 1715 թ. – էջ 761
– 1733 թ., յետին ստացող – էջ 40
– տիրց., 1768 թ., յետին ստացող – էջ 1102
– ԺԸ դ. – էջ 184
– մահդասի Պէյողլուցի, ԺԸ դ. – էջ 528
– (Վարթան), ԺԸ դ. – էջ 628
Վարդազար, 1721 թ., թոռ Վարդումի – էջ 398
Վարդենի
– սրբ – էջ 20, 129, 143, 187, 188, 375
– ԺԷ դ. – էջ 420
Վարդերես
– ԺԵ դ. – էջ 323, 324
– Լեհցի, ԺԶ-ԺԷ դդ., գրիչ – N 1689, էջ 899, 902
– 1614 թ., ծնող Զաքարիայի – էջ 422
Վարդի
– ԺԴ դ., հայր Քրիստոսատուր աբղյի – էջ 580
– ԺԸ դ., հայր Սահակի – էջ 570
– (Վարդինէ), Խառդալեան, ԺԸ դ., ստացող – N 1648, էջ 745, 748
Վարդխաթուն
– 1488 թ., կողակից Ղուկաս քհյի – էջ 676, 677, 678
– 1697 թ., կողակից Գալուստ ստացողի – էջ 168, 170
– 1700 թ., կողակից Թաթէոսի – էջ 56
– (Վարդայխաթուն), ԺԷ դ., յետագայ ստացող – էջ 92
– ԺԷ դ., կենակից Ամրամի – էջ 76
Վարդուհեր – էջ 212
Վարդուհի, 1669 թ. – էջ 1025
Վարդում, 1721 թ., հայր Մելիոնի – էջ 397, 398
Վարիպաս, սրբ – էջ 48, 63, 99, 163, 172, 184, 385
Վարոս
– Ա դ. – էջ 999
– սրբ – էջ 49, 100, 102, 103, 172, 242, 377, 386
Վելիճան մղոսի, 1687 թ. – էջ 161
Վեհիկ – էջ 358
Վենդեմիանոս, սրբ – էջ 117, 165
Վենդիանոս, սրբ – էջ 375
Վեսպիանոս կայսր. 69-79 թթ. – էջ 1000, 1001, 1002, 1004, 1170
Վերոսէ – էջ 263, 283, 994
Վերջէնջիոս, 1204 թ. – էջ 1200
Վէրմիշ, 1694 թ., հայր Գրիգորի – էջ 140
Վէրնէրիոս իմաստասէր – էջ 1201
Վիլինդիոս սրբ – էջ 19, 96, 373
Վիչու եգիպտացի – էջ 387
Վիսարիոն եգնատր – էջ 387
Վիսկենց խանփեցի – էջ 686
Վիտելիոս – էջ 1002
Վիրապ, ԺԷ դ. – էջ 162
Վիրապտուր, 1687 թ., որդի Մարիամի – էջ 151
Վիրոյ – էջ 359
Վիմոտրիմոս, սրբ, նմտ. Նիկիֆորոսի հետ – էջ 117
Վլաս
– նհտ. – էջ 12, 20, 23, 33, 43, 50, 58, 64, 73, 77, 81, 146, 165, 176, 186, 243, 370, 375, 379, 389
– ԺԷ դ., եղբայր Մինաս քհյի – էջ 562
Վոնիփատոս, սրբ – էջ 133
Վշտասպ – էջ 811, 812
Վռամ, թգ. Պարսից – էջ 214, 226, 247, 1247
Վրթանէս
– Ա. Պարթեւ, կաթողիկոս հայոց՝ 333-341 թթ. – էջ 245, 356
– Քերթող, Է դ. – էջ 1173, 1174, 1175, 1176
– (Վարդանես), 1488 թ. – էջ 677
– (Վարդանես), ԺԵ դ. – էջ 323
– վրդ., 1567 թ., Վկայաբանութիւն Պարոնվոյս նոր նհտի – էջ 702, տաղք. «Ակբէն մինչեւ ի քէն» – էջ 720, 728, «Մէկ մարդ մի» – էջ 711
– եպս. Ջուղայեցի, 1612 թ. – էջ 586
– ԺԷ դ. – էջ 76
Վրիարէոս, դիցք. – էջ 862

Տաթևու, ԺԶ–ԺԷ դդ. – էջ 189, 190

Տալիթայ
– *ԺԵ դ., մայր Վարդան գրակապի – էջ 819*
– *(Տալիթ), 1780 թ. – էջ 440*
Տալիպ, 1576 թ. – էջ 678
Տաճատ, հայր Վարագայ – էջ 225, 284
Տաճիկ, ԺԹ դ. – էջ 17
Տայաս – էջ 21, 134, 143, 376
Տանտաղոս, դիցք. – էջ 841
Տատիանոս – էջ 10
Տատիանէ, նհտ. – էջ 23, 80, 96, 116, 163, 165, 175, 369, 388
Տատուր
– *1594 թ. – էջ 703, 704*
– *Արզրումցի, ԺԶ–ԺԷ դդ. – էջ 727*
– *1651 թ. – էջ 30*
Տարագրոսեանք, սրբ, նհտ. – էջ 102, 562, 566, 584, 590, 594, 596, 620, 622, 636, 637, 640, 671, 676, 758
Տարասաւ, նհտ. – էջ 247
Տարվէժ, 1623 թ. – էջ 433
Տաւնի
– *(Տաւնիէ), 1336 թ. – էջ 769*
– *ԺԷ դ., կենակից Գրիգոր Խորասանցու – էջ 460*
Տափսոն, սրբ – էջ 110, 164, 173
Տեհիմտիմոս ստրատելատ – էջ 311
Տեոփիլոս – էջ 387
Տեոտուփիանոս – էջ 772
Տէտալոս, դիցք. – էջ 861
Տէրնական, ԺԷ դ. – էջ 68
Տէրուն, ԺԷ դ., որդի տէր Յովանիսի – էջ 516
Տէրունական
– *քհյ, 1412 թ., ստացող յԱֆլիսցիխէ – N 1609, էջ 635, 637, 638*
– *աբգ, 1423 թ. – էջ 574*
Տէրտէր ffյ., 1471 թ. – էջ 139
Տիբերիոս կայսր – էջ 224, 234, 260, 261, 282, 1133, 1137, 1170, 1219
Տիգրան
– *Ա, թագաւոր հայոց՝ 560-535 ԹԹ. մ. թ. ա. – էջ 1169*
– *Բ, թագաւոր հայոց՝ 96-55 ԹԹ. մ. թ. ա.– էջ 807, 1169, 1232*
– *Վերջին թգ., 350 թ. – էջ 1170, 1171*
– *Ջ դ. – էջ 211*
Տիկնաց տիկին, ԺԹ դ., մայր Նատեր գրչի – էջ 341
Տիմոթէոս
– *առաքեալ, Պօղոսի առ Տիմոթէոս – էջ 514, Նահատակութիւն – էջ 115, 833, Թուղթ Դիոնիսիոսի – էջ 1246, Ոսկեբերանի Մեկնութիւնում – էջ 261, 309, մանրանկար – էջ 375*
– *սրբ, նհտ. – էջ 10, 11, 20, 21, 32, 33, 35, 42, 48, 49, 52, 57, 64, 66, 72, 74, 80, 95, 110, 133, 143, 145, 163, 164, 167, 173, 182, 184, 185, 369, 376, 378, 386, 387, 388, 981*
– *նհտ. Ագապիոսի հետ – էջ 21, 78, 163, 180, 367, 376, 384*
– *նհտ. Մաւրասի հետ – էջ 128*
Տիմոն առաքեալ – էջ 13, 25, 82, 129, 166, 176, 186, 188, 371, 381, 390, 834
Տիտիղոս, դիցք. – էջ 841
Տիտոս
– *առաքեալ – էջ 21, 137, 143, 269, 313, 318, 376, 784*
– *թգ. – էջ 783, 1001, 1002, 1003, 1004, 1170*
Տիրան, թագաւոր հայոց, Դ դ. – էջ 245, 356, 1170
Տիրապրուն, 1488 թ. – էջ 676
Տիրատուր
– *վարժապետ, 1349 թ. – էջ 489*
– *կր., ԺԴ դ., ստացող յԱվնոց վանս – N 1529, էջ 337, 340, 341*
– *քհյ., 1482 թ., ստացող յԱկանց – N 1620, էջ 661, 665, 666*
Տիրացու (Տէրտէր) Երեւանցի, 1336 թ., գրիչ, ստացող ի Սուրխաթ – N1654/Ա, էջ 765, 767, 768, 769
Տիրունի, 1656 թ. – էջ 414
Տիօմիտէս, դիցք. – էջ 861, 864
Տղապարոն, 1401 թ., հայր Աւետիս գրչի – էջ 299
Տոներ
– *1582 թ. – էջ 442*
– *սրկ, ԺԷ դ., գրիչ – N 1682/Բ, էջ 884, 886, 887*
Տովլաթ – տե՛ս եւ Դովլաթ
– *(Տուլվաթ), 1651 թ., մայր Յովհաննէս երէցի – էջ 30*
– *(Տոլվեթ), ԺԷ դ., դուստր հաճի Պայրամի – էջ 179, 180, 183*
– *(Տովլէթ), ԺԷ դ. – N 1771/Բ, էջ 1154, 1156*
– *(Տալուաթ), 1717 թ. – էջ 526*
Տովբիթ, որդի Տովբելեայ – էջ 838
Տուբերտիոս նհտ. – էջ 108
Տուկիոս նհտ., Ծամիդէսի հետ – էջ 137
Տուկիւնճի Կեսարացի, 1692 թ. – էջ 841
Տունեա, 1651 թ., մայր Մարտիրոս երէցի – էջ 30
Տուրուբ, ԺԵ դ., եղբայր Վարդան Գրականի – էջ 819
Տրայիանոս կայսր – էջ 216, 241, 293, 312, 313, 658, 994, 1001
Տրդատ Գ, Մեծ, թագաւոր հայոց, վխճ. 330 թ. – էջ 9, 19, 47, 77, 108, 143, 195, 216, 245, 272, 282, 291, 355, 356, 373, 374, 467, 531, 1007, 1036, 1133, 1137, 1141, 1171, 1172, 1173, 1198
Տրիփենա, դշխո Դեկոս կայսեր – էջ 386
Տրիփոն սրբ – էջ 22, 32, 48, 79, 99, 116, 117, 172, 181, 184, 246, 368, 377
Տրիւղոս, սրբ – էջ 44, 129, 187, 188
Տրոպիոս, սրբ – էջ 120, 1224
Տրոփաննոս, պատր. Կ. Պոլսի – էջ 105
Տրոփիմոս, սրբ – էջ 10, 22, 32, 73, 172
Տրոփոնա, սրբ – էջ 20
Տօլապ, 1651 թ., կենակից Գասպարի – էջ 1124
Տօնիկ Ղալիֆայ, ԺԷ դ., ստացող – N 1515, էջ 175, 179, N 1516, էջ 179, 182
Տօնօ, ԺԸ դ. – էջ 616

Բազ Ղուլի խան, ԺԸ դ. – էջ 854
Բախաբ պռոնիկ, կին Բանանացի – էջ 449, 466

Փաթան
– *1589 թ. – էջ 1149*
– *ԺԷ դ. – էջ 464*
Փայուտ նհտ. – էջ 386

Փանոս
– *մահդասի, 1633 թ.* – էջ 37, 38
– *ժէ դ., հօրեղբայր ստացող Ոսկան պարօնի* – էջ 15, 16
– *ժէ դ., գրիչ* – N 1682/Ա, էջ 882, 884
Փաշա, 1488 թ., Ֆոյր Սարգիս գրչի – էջ 568, 569
Փաշախաթուն, 1482 թ., Ֆոյր Տիրատուր Ֆիյի – էջ 665
Փաշայբէկ, ԺԸ դ., մայր խոջա Պետրոսի – էջ 239, 240
Փաշաջան, 1401 թ., կողակից Խդրաղայի – էջ 300
Փաշուկ, 1651 թ., կողակից մահտեսի Ամբակումի–էջ 30
Փառանձեմ, ԺԳ դ. – էջ 16
Փաոյիսուս, 1638 թ. – էջ 39
Փառուխշահ, 1431 թ. – էջ 509
Փասայէլ – էջ 999
Փարել, 1687 թ. – էջ 254
Փարէզխան, 1633 թ. – էջ 37
Փարի, 1687 թ. – էջ 666
Փարիխան
– *1632 թ.* – էջ 450
– *1687 թ.* – էջ 152
Փաւստիա սրբ – էջ 121, 375
Փաւստոս Բուզանդ – էջ 204, 245
Փաւտ պատրիարբ Կ. Պոլսոյ, Թ դ. – էջ 823
Փեբրոնեա, սրբ – էջ 21, 78, 134, 214, 242, 376, 1247
Փեդրոն, դիցք. – էջ 840
Փեստոս աւազակ – էջ 1010
Փերփուրէ նահտ. – էջ 13, 24, 82, 123, 166, 177, 370, 380, 390
Փէլիխս – էջ 301
Փիանդէ, 1687 թ. – էջ 151
Փիլատելփայ, սրբ – էջ 22, 48, 181, 185, 368, 377, 385
Փիլգոտեա – էջ 246
Փիլիկտիմոն, սրբ – էջ 246
Փիլիմիանոս սրբ – էջ 108, 164
Փիլիմոն
– *առաքեալ* – էջ 20, 132, 375, 834
– *նհտ.* – էջ 11, 42, 49, 57, 64, 80, 107, 118, 132, 145, 182, 185, 369, 378, 387
– *1783 թ.* – էջ 954
Փիլիպպոս
– *հայր Ալէքսանդր Մակեդոնացու* – էջ 810, 811, 812, 814, 1209, 1215
– *առաքեալ* – էջ 9, 12, 19, 20, 23, 34, 50, 58, 64, 73, 81, 97, 106, 146, 165, 171, 186, 213, 275, 293, 320, 370, 374, 379, 386, 389, 431, 784, 833, 834, 836, 839
– *կայսր* – էջ 1171
– *նհտ.* – էջ 96, 184
– *նհտ., հայր Եւգինեա կուսի* – էջ 262, 283
– *դպիր, ժէ դ.* – էջ 981
– *Ա Ագրակեցի, կաթողիկոս հայոց՝ 1633-1655 թթ.* – էջ 27, 38, 426, 446, 684, 688, 803, 858, 1004, 1046, 1050, 1058, 1059, 1093, 1096, 1155, 1162, 1165
– *1685 թ., գրիչ* – N 1509, էջ 77, 92
– *ժէ դ.* – էջ 162
– *սրկ., ժէ դ.* – էջ 562
– *թգւ. Իսպանիոյ, 1726 թ.* – էջ 1234
– *վրդ., 1777 թ., գրիչ յէջմիածին* – N 1703, էջ 929, 931
– *վրդ., 1783թ.* – էջ 954
Փիլիխս – էջ 1000
Փիլոզոս, սրբ – էջ 387
Փիլոթէ նհտ. – էջ 242
Փիլոն Եբրայեցի, Ա դ., Լուծմունք գրոցն Փիլոնի – էջ 842, 928, Ի բանից – էջ 956, նշում – էջ 354
Փիլոնիտա վկայուհի – էջ 102, 163
Փիղգայիդա նահտ. – էջ 94, 180
Փիրազմէ, 1633 թ. – էջ 37
Փիրիջան
– *1576 թ.* – էջ 649
– *(Փիրաճան), 1668 թ., հայր Մովսէս վրդի* – էջ 278
– *ԺԷ դ.* – էջ 820
Փիրիսոս Ֆիյ. – էջ 163, 184
Փիր Մէհմէտ խան, ԺԸ դ. – էջ 853
Փիւնիկ փիլիսոփա – էջ 943
Փլաբիանոս – էջ 823
Փլոնիտա, սրբ – էջ 42
Փլորոս
– *գաւ. ի Հռոմ* – էջ 1000
– *սրբ, նհտ.* – էջ 10, 21, 31, 78, 94, 163, 180, 183, 367, 376, 384
Փլօրէնտիոս – էջ 386
Փոկաս
– *եպս, նհտ. ի Հռոմ* – էջ 19, 21, 136, 376
– *հյրպտ., նհտ. ի Սինաւպ քաղաքին* – էջ 99, 241, 373
Փողոց, 1589 թ. – էջ 54
Փոստեա սրբուհի – էջ 10, 20
Փոտինեա վկայուհի – էջ 18, 21, 32, 48, 63, 78, 93, 96, 163, 172, 180, 184, 367, 376, 384, 833, 1236
Փոֆրտիկին
– *1308 թ.* – էջ 208
– *ԺԴ դ., մայր Բարւոք միակեցի* – էջ 481
Փուսիոս Ֆիյ. նահտ. – էջ 144
Փռանգուլ, 1733 թ. – էջ 40
Փրիսքայ – էջ 387
Փռոշխաթուն, 1594 թ. – էջ 674

Քալամպէկ, 1687 թ. – էջ 668
Քալանթար մէլիհ, ԺԸ դ. – էջ 851
Քալբի Ալի խան, 1637 թ. – էջ 1093
Քահանաեապետ, ԺԵ դ., եղբայր Վարդան գրակապի – էջ 819
Քամ, որդի Նոյի – էջ 992, 1176
Քամարզար, ԺԴ դ. – էջ 210
Քամիլ, 1702 թ., հայր Ահմադ պաշու – էջ 342
Քառասուն մանկունքն Սեբաստիոյ – էջ 231, 290, 313, 375, 566, 651, 663, 791
Քասու, ԺԷ դ. – էջ 67
Քարաման, ԺԷ դ. – էջ 733
Քարամխաթուն
– *1482 թ., հոգևոր մայր Տիրատուր քհյի* – էջ 665
– *1632 թ., կին Յոհաննէս գրչի* – էջ 450
Քարես վկայուհի – էջ 126
Քարիստոս վկայուհի Մարիամի հետ – էջ 111, 185, 388
Քարիտոնեա վկայուհի – էջ 20, 100, 119
Քարիտոն, սրբ – էջ 19, 164, 185, 373, 388
Քարմիշ, ԺԵ-ԺՁ դդ. – էջ 304
Քեռայ, հրեա կին – էջ 859
Քէթէվան
– *1771 թ., մայր Մատթէոս վրդ գրչի* – էջ 939

– 1812 թ. – էջ 46
Քէրիմ խան – էջ 845, 847, 848
Քիշմիշ, 1576 թ. – էջ 649
Քընճուշ, 1487 թ. – էջ 585, 586
Քուրդ, իշխան Յովհաննավանքի – էջ 252
Քսենիոն, սրբ – էջ 124
Քսենիփոն – էջ 115, 116
Քսեմս – էջ 1210
Քրիստափոր
– Շանագլուխ, նհտ. – էջ 9, 14, 21, 25, 35, 44, 51, 52, 59, 66, 74, 82, 91, 129, 147, 166, 167, 176, 178, 188, 213, 276, 295, 371, 372, 376, 381, 390, 391
– ԺԹ դ. – էջ 16
– Կոլոմբոս – էջ 1243
Քրիստէ – էջ 821
Քրիստինէ – էջ 1223
Քրիստոնեայ վկայուհի – էջ 15, 26, 36, 45, 53, 60, 67, 75, 131, 148, 167, 178, 188, 244, 283, 374, 392
Քրիստոսատուր
– աբեղ, ԺԴ դ. – էջ 580
– 1651 թ., գրիչ ի Կ. Պոլիս – N 1502, էջ 17, 30
Քրմանշահ, ԺԷ դ. – էջ 847
Քրմանշէ, 1401 թ. – էջ 297

Օգոստինոս
– սրբ., 354-430 թթ., ի բանից – էջ 1040, նշում – էջ 145, 772, 1179
– կր. – էջ 1192
Օգոստոս կայսր, 19-14 մ. թ. ա. – էջ 112, 218, 223, 262, 280, 282, 808, 825, 1191
Օգսենտիոս
– նհտ. ի Սեբաստիա – էջ 244
– սրբ – էջ 12, 23, 43, 50, 58, 64, 72, 80, 81, 118, 146, 165, 175, 176, 186, 369, 370, 379, 388, 389, 1034
– Իլովցի, 1611 թ., հայր գրիչ Գրիգոր աբեղի – էջ 1115, 1117, 1118
Օթոն, Ա դ. – էջ 1002
Օլբաբէկ, 1687 թ. – էջ 150
Օլի, 1573-ից առաջ – էջ 666
Օհայնջան, 1743 թ. – էջ 1020
Օնոփրիոս, սրբ – էջ 376
– ճգն. – էջ 21, 133, 143, 215
– ԺԷ դ. – էջ 804
Օշին
– (Աւշին), Սեւաստոս, ԺԲ դ., Ներսէս Լամբրոնացու հայրը – էջ 505, 506
– (Աւշին), Ա, թագաւոր հայոց Կիլիկիոյ՝ 1308-1320 թթ., որդի Լեւոնի – էջ 331, 332, 579, 618
– (Աւշին), դպիր, 1301 թ., որդի Թեֆանի – էջ 332, 333
Օսման
– սուլթան – էջ 855
– աւագ որդի Ահմետ խանի – էջ 857
– սուլթան, 1756 թ. – էջ 1206
Օսվրեստես, սրբ – էջ 1034
Օտա (Աւտա) նախարար – էջ 1172
Օտիսէս – էջ 864
Օրիոն – էջ 861
Օրհան – էջ 855
Օրֆէս – էջ 862, 864

Ֆաբիանոս – էջ 387
Ֆաէթօն – էջ 864, 865
Ֆաթալի խան – էջ 848
Ֆաթուլահ, 1683 թ. – էջ 870
Ֆաոն, դիցբ. – էջ 863
Ֆարզ Ալի խան, 1699 թ. – էջ 806
Ֆարխունդէլի պրն., 1423 թ. – էջ 574
Ֆելիքս հիյ. – էջ 388
Ֆինէս, դիցբ. – էջ 862
Ֆինիխս, դիցբ. – էջ 861, 863
Ֆիսիկ կայսր – էջ 808
Ֆուռնուտօս, դիցբ. – էջ 866
Ֆռանկ, 1633 թ. – էջ 37
Ֆռանչէսքօ Գապէցի, 1688 թ. – էջ 48
Ֆռիքսօս դիցբ. – էջ 864
Ֆրանցիսկոս սրբ – էջ 1025, 1026, 1027, 1028, 1029
Ֆրասկոէ, սրբ – էջ 1025
Ֆրիկ, 1234-1315 թթ. տաղ. «Յառաջն որ» – էջ 793, նշում – էջ 1030
Ֆրօնդոս եպս – էջ 386
Ֆօռգինէ, դիցբ. – էջ 862

Ջ
ԳՐՋՈՒԹԵԱՆ ՎԱՅՐԵՐԻ ՑԱՆԿ*

Ագուլիս – N 1571, էջ 511
Ալնոց վանք – N 1529, էջ 337
Ականց – N 1620, էջ 661
Աղթամար – N 1585, էջ 565
Ամիթ – N 1518, էջ 193
Անանիա Առաքել (Երեւան) – N 1538, էջ 407
Անկեղակոյտ – N 1569, էջ 505
Անկիւրիա – N 1780/Բ, էջ 1201
Աշոտին գիւղ – N 1607, էջ 631
Ապահէն – N 1626, էջ 681
Ապրակունիս – N 1744, էջ 1065
Առընճկուս – N 1616, էջ 653
Ասպիսնակ – N 1624, էջ 673
Աստապատ – N 1729, էջ 1005
Առապազար – N 1727, էջ 995
Առափկեր – N 1605, էջ 625
Աւագ անապատ – N 1622, էջ 669, N 1625, էջ 679, N 1701, էջ 927, N 1766, էջ 1127
Աֆլիսցիխէ – N 1609, էջ 635

* Առաձուած տեղանունների ընդհանուր ցանկից:

Բասրա – N 1793, էջ 1249
Բերթատակ – N 1574, էջ 523

Գալիպօլի – N 1675, էջ 855
Գեղարդ – N 1796/Բ, էջ 1257
Գլաձոր – N 1681, էջ 875

Դալաս – N 1631, էջ 691
Դաւէժ – N 1640, էջ 731
Դրազարկ – N 1576, էջ 527

եկատերինօդար – N 1792, էջ 1249
Երդմնէք – N 1619, էջ 659
Երեւան – N 1538, էջ 407, N 1772, էջ 1155
Երզնկա – N 1530, էջ 343, N 1634, էջ 701
Երուսաղէմ – N 1551, էջ 449, N 1555, էջ 455, N 1718/Բ, էջ 968
Իզմիր – N 1709, էջ 939

Լիմ – N 1613, էջ 647
Լվով (Իլով) – N 1719, էջ 969, N 1731, էջ 1009, N 1763, էջ 1115

Խնծոյի գիւղ – N 1612, էջ 643

Կամենէց – N 1718/Ա, էջ 967
Կարբի – N 1773, էջ 1159
Կաոս – N 1513, էջ 153
Կաֆա – N 1541, էջ 419, N 1781, էջ 1203
Կիլիկիա – N 1601, էջ 615, N 1603, էջ 621, N 1716, էջ 961
Կոզլով – N 1782, էջ 1207
Կողոնիա – N 1544, էջ 431
Կոստանդնուպոլիս – N 1502, էջ 17, N 1599, էջ 611, N 1602, էջ 619, N 1629, էջ 689, N 1630, էջ 689, N 1676, էջ 859, N 1726, էջ 991, N 1728, էջ 997, N 1762/Բ, էջ 1113, N 1765, էջ 1125, N 1776, էջ 1185, N 1777, էջ 1187, N 1778, էջ 1187, N 1788, էջ 1237, N 1794, էջ 1253
Կումի գիւղ – N 1511, էջ 93

Հալապ – N 1710, էջ 941, N 1767, էջ 1129
Հաղբատ – N 1577, էջ 551, N 1747, էջ 1073
Հաճն – N 1680, էջ 873
Համիթ – N 1764, էջ 1117
Հերմոնի վանք – N 1565, էջ 487
Հռոմոսի ուխտ – N 1519, էջ 203

Ղալասար – N 1586, էջ 569
Ղարասու – N 1558, էջ 463, N 1739, էջ 1043
Ղօնիա – N 1633, էջ 697

Մակեդոն – N 1542, էջ 423
Մաղարդավանք – N 1566/Ա, էջ 491
Մանճըլըխ – N 1505, էջ 47
Մաշկետս – N 1664, էջ 809
Մաշկեւոր – N 1527, էջ 329
Մատնավանք – տես Վանդեր անապատ
Մեռոնիոս գիւղ – N 1780/Բ, էջ 1201

Յոհաննավանք (Առագածոտն) – N 1522, էջ 239, N 1526, էջ 323, N 1531, էջ 353, N 1660/Ա, էջ 781, N 1662, էջ 791, N 1741, էջ 1051

Նկարինայ ուխտ – N 1520, էջ 203, N 1521, էջ 221
Նոր Ջուղայ – N 1503, էջ 31, N 1557/Ա, էջ 461, N 1673, էջ 848, N 1721, էջ 979

Շէմխուշ – N 1627, էջ 683
Շոռոթ – N 1528, էջ 335, N 1735, էջ 1019

Սալեոն – N 1562, էջ 477
Սանահին – N 1537, էջ 403, N 1587, էջ 571
Սեջով – N 1535, էջ 399
Սիս – N 1590, էջ 577
Սկեւռա – N 1568, էջ 497
Սուրբ Աստուածածին (Մարզուան) – N 1539, էջ 411
Սուրբ Էջմիածին – N 1512, էջ 141, N 1532, էջ 367, N 1533, էջ 373, N 1534, էջ 383, N 1549, էջ 443, N 1674, էջ 849, N 1678, էջ 869, N 1703, էջ 929, N 1708, էջ 935, N 1740, էջ 1045, N 1754/Ա, էջ 1091, N 1795, էջ 1255
Սուրբ Խաչիկ հօր վանք – N 1643, էջ 737
Սուրբ Ստեփանոս Ոկնեցւոյ վանք – N 1733, էջ 1013
Սուրխաթ – N 1654/Ա, էջ 765, N 1736, էջ 1025

Վանական վարդապետի վանք – N 1563, էջ 481
Վանդեր անապատ – N 1591, էջ 581
Վարագ – N 1524, էջ 279
Վենետիկ – N 1639/Բ, էջ 725
Վրաց տուն – N 1768, էջ 1131

Տաթեւ – N 1714, էջ 953, N 1738, էջ 1039, N 1742, էջ 1053
Տալշող – N 1665/Ա, էջ 815
Տէր Յոհաննէս Աթոռակալի անապատ – N 1548, էջ 439
Տփխիս – N 1769, էջ 1135

Քանաքեռ – N 1550, էջ 447
Քաշոտ – N 1720, էջ 971

է
ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՆԵՐԻ ՅԱՆԿ

Աստուածաշունչ

Հին Կտակարան

Աբրահամ – NN 1533, Ադամ – 1585, 1587, 1591, 1609, 1611, 1620, Ահարոն – 1533, Ամբակում – 1502, Արտաքսումն ի դրախտէն – 1591, Բարուխ – 1502, Դանիէլ մարգարէ – 1502, 1509, 1512, 1533, Դաւիթ մարգարէ – 1501, 1509, 1524, 1527, 1533, 1577, 1578, 1579, 1582, 1584, 1585, 1587, 1588, 1591, 1609, 1613, 1618, 1620, 1641, 1651, Եզեկիէլ մարգարէ – 1533, 1591, 1620, Եզր մարգարէ – 1502, Եղիա – 1502, Եղիսէ – 1502, 1509, 1512, 1533, Երեմիա մարգարէ – 1502, 1509, 1512, 1533, Երեք մանկունքն ի մէջ հնոցին – 1502, 1509, 1533, 1611, Երրորդ օր Արարչութեան – 1502, Եւա – 1585, 1587, 1591, 1609, 1611, 1620, Զաքարիա մարգարէ – 1502, 1509, 1512, 1533, Հեղի – 1533, Հինգերորդ օր արարչութեան – 1502, Հրեշտակապետք – 1501, 1502, 1512, 1558, 1577, 1578, 1579, 1580, 1611, 1613, 1618, 1620, 1627, Մելքիսեդեկ – 1502, 1533, Միքայէլ – 1533, Մովսէս մարգարէ – 1501, 1502, 1509, 1512, 1533, 1587, Յեսու Նաւէ –1502, 1512, 1533, Յոբ – 1502, 1533, Յովասափ – 1533, Յովէլ մարգարէ – 1502, 1509, Յուդա Յակոբեան – 1502, 1512, 1533, Յունան մարգարէ – 1502, 1576, 1577, 1578, 1579, 1583, 1584, 1585, 1586, 1587, 1588, 1591, 1593, 1595, 1596, 1597, 1599, 1601, 1602, 1603, 1605, 1607, 1609, 1610, 1611, 1613, 1615, 1617, 1618, 1619, 1620, 1622, 1627, 1628, Նաբուգոդոնոսոր – 1502, Նոյ – 1502, 1533, Զորեկերպեան աթոռ – 1587, Սամուէլ մարգարէ – 1502, 1533, Սողոմոն – 1527, 1548/Ա, Սոփոնիա մարգարէ – 1502, 1533

Նոր Կտակարան

Տէրունական

Անդամալոյծ – NN 1533, Աստուածածինը մանկան հետ – 1509, 1574, 1575, 1620, Աստուածայայտնութիւն – 1512, Աւետումն – 1502, 1509, 1512, 1577, 1578, 1587, 1591, 1609, 1613, 1618, Աւետումն Աստուածածնի – 1620, Գաբրիէլ հրեշտակապետ – 1509, 1520, 1533, 1579, 1585, 1591, Գիւտ գօտւոյն Աստուածածնի – 1502, Գիւտ տփին – 1502, 1533, Թաղումն Քրիստոսի – 1587, 1591, Խմաստուն կուսանք – 1585, 1587, 1591, 1615, Խաչ – 1502, 1509, Խաչելութիւն – 1523, 1533, 1558, 1584, 1585, 1591, 1629, Ծննդաբանութիւն – 1523, Ծնունդ – 1503, 1578, 1590, 1591, 1620, Կոտորումն մանկանցն Բեթղէհէմի – 1502, 1533, 1579, 1587, 1591, 1620, Համբարձումն – 1502, 1523, 1533, 1577, 1579, 1580, 1585, 1587, 1591, 1609, 1615, 1620, Ղազարոսն յարուցեալ – 1502, 1584, 1585, 1587, 1591, 1620, Մատնութիւն – 1591, Մարիամ Աստուածածին – 1501, 1502, 1504, 1505, 1509, 1512, 1533, 1578, 1585, 1587, 1591, 1618, 1620, Մկրտութիւն – 1502, 1533, 1583, 1587, 1591, 1620, Մուտ Երուսաղէմ – 1502, 1524, 1584, 1585, 1591, 1603, Յարութիւն – 1505, 1512, 1576, 1577, 1579, 1587, 1588, 1590, 1591, 1592, 1595, 1599, 1613, 1620, 1626, 1628, Յովհաննէս Մկրտիչ – 1501, 1502, 1506, 1509, 1512, 1520, 1522, 1533, 1534, 1576, 1577, 1578, 1579, 1580, 1582, 1583, 1585, 1586, 1587, 1591, 1595, 1599, 1601, 1606, 1609, 1610, 1612, 1615, 1618, 1619, 1620, Ոտնլուայ – 1584, 1591, Ուղեցոյց աստղ – 1544, Պայծառակերպութիւն – 1502, 1512, 1533, 1577, 1579, 1580, 1585, 1587, 1591, 1620, Սուրբ Երրորդութիւն – 1575, Սուրբ Հոգի – 1595, Վերափոխումն Ս. Աստուածածնի – 1502, 1512, 1533, 1577, 1579, 1583, 1584, 1585, 1587, 1591, 1595, 1601, 1609, 1618, 1620, Տեառնընդառաջ – 1502, 1509, 1533, 1578, 1584, 1587, 1588, 1591, 1620, Տնտես – 1583, Փողն Գաբրիելեան – 1579, 1591, Քրիստոս – 1502, 1506, 1509, 1524, 1527, 1529, 1533, 1538, 1577, 1578, 1579, 1580, 1585, 1587, 1591, 1592, 1595, 1598, 1609, 1613, 1618

Աւետարանիչ

Ղուկաս Աւետարանիչ – NN 1501, 1502, 1505, 1509, 1512, 1533, Մատթէոս – 1501, 1502, 1509, 1533, Մարկոս – 1509, 1512, Յովհաննէս – 1502, 1509, 1512, 1524, 1533, 1578, 1584, 1587, 1588, 1591, 1618

Առաքեալ եւ աւետարանական աննշատութիւններ

Անանիա առաքեալ – NN 1502, 1509, Անդրեաս առաքեալ – 1501, 1502, 1533, 1732, Աննա՝ մայր Տիրամօր – 1502, 1509, 1512, 1533, 1579, 1584, 1588, 1590, 1591, 1599, 1607, 1613, 1618, 1620, 1626, 1628, 1668, Բառնաբաս առաքեալ – 1502, 1512, 1533, Բարդուղիմէոս առաքեալ – 1502, 1509, 1512, 1514, 1533, Եղիսաբեթ – 1502, 1533, Զաքարիա հաճանայապետ – 1509, 1533, 1587, Զաքէոս մախսաւոր – 1587, Թադէոս առաքեալ – 1509, 1512, 1514, 1533, 1591, Թովմայ առաքեալ – 1502, 1509, 1512, 1524, 1533, Հերովդէս – 1502, 1533, Հերովդիադա – 1533, Հոգեգալուստ – 1579, 1587, 1588, 1591, 1592, 1613, 1620, Ղուկիանոս հարիւրապետ –1502, 1533, Մատաթիա առաքեալ – 1502, 1533, Յակոբ առաքեալ – 1501, 1502, 1512, 1529, 1533, 1578, 1584, 1587, Յակոբոս Ալփեան – 1512, Յակոբոս Տեառնեղբայր – 1501, 1502, 1509, 1512, Յովակիմ՝ հայր Տիրամօր – 1502, 1579, 1584, 1590, 1591, 1599, 1607, 1613, 1618, 1620, 1626, 1628, 1668, Յովսէփ Արդար – 1578, Շմաւոն առաքեալ – 1502, 1512, 1533, Պետրոս առաքեալ – 1501, 1502, 1509, 1512, 1514, 1524, 1533, 1577, 1578, 1579, 1585, 1587, 1591, 1613, 1618, 1620, Պօղոս առաքեալ – 1501, 1502, 1509, 1512, 1514, 1524, 1533, 1577, 1578, 1579, 1585, 1587, 1591, 1613, 1618, 1620, Ստեփանոս Նախավկա – 1501, 1502, 1509, 1512, 1533, 1576, 1577, 1578, 1579, 1582, 1584, 1585, 1587, 1588, 1591, 1593, 1601, 1613, 1618, 1620, Տիմոթէոս առաքեալ – 1502, 1533, Տիտոս առաքեալ – 1502, 1512, 1533, Փիլիմոն առաքեալ – 1502, 1533, Փիլիպպոս առաքեալ – 1501, 1502, 1514, 1533

ՍՈՒՐԲՔ, ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱՆՁՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Աբգար թագաւոր – NN 1501, 1502, 1509, 1514, 1533, Աբդլմսեհ – 1502, 1533, Աբեներ – 1502, Աբերիկոս եպս – 1502, 1509, 1533, Աբիբաս –1502, 1533, Աբիմելիք – 1502, Աբրահամ ճգնաւոր Ւհյ – 1502, 1533, Աբրահամ պարսիկ եպս – 1502, 1533, Աբրահամ սրկ – 1533, Ագաթեա – 1502, 1533, Ագապիոս հայրապետ – 1501, 1502, 1533, Ագապիոս սրկ – 1533, Ագնասեա – 1502, 1512, 1533, Ադդէ հայրապետ –1533, Ադոմտոս – 1502, Ազիոս – 1502, Աթանագինէս եպս – 1502, 1512, 1522, Աթանաս Աղէքսանդրացի – 1501, 1502, 1533, Աթենադորոս , 1502, 1533, Ալէքսիանոս – 1502, 1533, Ալնոց վանքի երէց կրօնաւորներ – 1529, Ակիփսիմ – 1502, 1533, Աղէքսանդրոս Թեսաղոնիկեցի – 1502, Աղէքսանդրոս Պոնդիոլոնացի – 1502, Աղէքսանդր վրդ – 1695, Աղէքսանդրու պատրիարք – 1502, 1533, Աղիոս – 1533, Ամբրոսիոս – 1502, 1533, Ամփիլոխոս – 1533, Այիթալաս – 1502, 1533, Անաստասիա – 1533, Անդրոնիկոս – 1502, Անեմբէստոս – 1502, 1533, Անթիմոս – 1502, 1533, Անթիպաս – 1502, 1509, Անթիպատրոս – 1533, Աննա՝ մայր Կիւրեղի – 1533, Անտիոքայ բժիշկ – 1502, Անտոն անապատական – 1501, 1502, 1509, 1522, 1533, 1577, 1578, 1585, 1587, 1591, 1595, 1609, 1613, 1618, 1620, Անտոնինա Կորդուացի – 1502, 1512, Անտոնիանէս – 1502, 1533, Անտոնինոս Աղէքսանդրացի – 1502, 1533, Անփիլոս – 1502, Ապտոնիմոս – 1502, 1533, Առաշիս – 1502, Առեստիոս բժիշկ – 1502, 1533, Ասիպոս – 1502, 1533, Ասկղա – 1502, 1533, Աստղաբաշխական գծագիր – 1780/Բ, Արիանոս դատաւոր –1533, Արիստոտէլ – 1690, 1753, Արկադէոս – 1502, 1533, Արսէնիոս – 1502, 1512, 1533, Արտաւազդ – 1502, Արտեմէս – 1502, Արտեմոն – 1502, Արք Ը ելիւ ի գերեզմանաց – 1502, Աւարայրի ճակատամարտ – 1585, 1591, 1620, Բաբելաս վրդ – 1533, Բաբիլաս – 1502, 1509, 1533, Բագարատ եպս – 1502, 1509, 1512, 1533, Բագոս – 1533, Բասիլիդա – 1502, Բասիլիսկոս – 1502, 1533, Բատ ճգնաւոր – 1502, 1533, Բարաղամ – 1502, 1533, Բարսեղ Կեսարացի – 1501, 1509, 1512, 1524, 1533, 1587, Բարսում եպս – 1533, Բենեդիկտոս – 1502, 1533, Բիխտոռոս – 1502, Բուրա – 1502, 1533, Գայիանեանք – 1502, 1512, 1533, Գեղերիկէ – 1502, 1533, Գերմանոս պատրիարք – 1502, 1533, Գէորգ անապատական – 1502, Գէորգ զօրավար – 1502, 1509, 1533, Գէորգ Մեղրիկ – 1533, Գիւտ Ս. Խաչին – 1533, 1577, 1587, Գոհարինէ – 1502, 1533, Գորանդուխտ – 1502, 1512, 1533, Գորդոս – 1533, Գուշազ պարսիկ – 1502, 1533, Գուրիաս – 1502, 1533, Գրիգոր Հռոմայ հայրապետ – 1501, 1502, 1509, 1533, Գրիգոր Սմանչելազործ – 1502, 1505, 1533, Գրիգոր Լուսաւորիչ – 1501, 1502, 1505, 1506, 1509, 1512, 1533, 1576, 1577, 1578, 1579, 1580, 1583, 1585, 1587, 1591, 1601, 1607, 1609, 1613, 1615, 1616, 1618, 1620, Գիւտ նշխարաց – 1502, 1533, Գրիգոր Աղուանից կթող – 1502, 1533, Գրիգոր Ակրականդացի – 1502, 1533, Գրիգոր Աստուածաբան – 1502, 1533, 1587, Գրիգոր Նիւսացի – 1502, 1533, Գրիգոր Նարեկացի – 1568, 1569, Գրիգոր Վկայասէր – 1502, 1533, Գրիգոր Տաթեւացի – 1512, Գօրգի թագաւոր – 1533, Դաղմատիոս – 1502, 1533, Դամիանոս – 1502, 1533, Դանաէտիոս – 1533, Դաւիթ Անյաղթ – 1746, Դաւիթ Դուինեցի – 1502, Դաւիթ (Ռոմանոս) – 1502, 1533, Դեմետրիոս – 1502, 1533, Դիոս – 1502, 1533, Դոմետիանոս ճգնաւոր – 1502, Դոմնաս – 1502, 1533, Դուլա – 1502, Եղեսիա – 1558, 1629, Եղիկոնիդա – 1502, 1533, Եղիշէ առաքեալ – 1502, 1505, 1533, Եղիշէ – 1502, 1509, 1533, Եպիկուրա սրբուհի – 1502, Եպիմաքոս – 1502, Եպիփան Կիպրացի – 1502, 1533, Երասիմոս – 1502, 1533, Երեւումն Ս. Խաչին – 1502, 1533, Երիմէ – 1502, 1533, Երինոս եպս – 1502, 1533, Երկոտասան մարտիրոսք – 1502, Երկու միայնակեաց եղբարք – 1502, Երմողայոս – 1502, 1533, Երմոն հայրապետ – 1533, Երմոս – 1502, 1533, Երուսաղէմ – 1670, Եփեսոսի ժողով – 1502, 1533, Եփրեմ Ասորի – 1502, 1533, Եփրոսինէ – 1502, 1512, 1533, Եւագր ճգնաւոր – 1502, 1533, Եւգինէ – 1502, 1533, Եւտոկիա – 1512, Եւթեմիոս – 1502, 1533, Եւստաֆէոս – 1502, 1533, Ջենոբ եպս – 1502, 1533, Ջենոն զօրական – 1501, 1502, 1533, Է խոտաճարակք – 1533, Թաթուլ – 1502, 1533, Թեկղի – 1502, 1509, 1512, 1533, Թէոդոս թագաւոր – 1501, 1502, 1509, 1512, 1533, 1577, 1578, 1579, 1583, 1584, 1585, 1586, 1587, 1591, 1595, 1609, 1618, 1620, Թէոդոս աբղ – 1512, Թէոդոտոն – 1502, Թէոդոր աբղ – 1533, Թէոդորա – 1502, 1533, Թէոդորիտա – 1502, Թէոդորոս զինաւոր – 1502, 1509, 1533, 1587, 1591, Թէոդորոս ճգնաւոր – 1502, 1533, Թէոդորոս (Աթենադորոս) – 1502, Թէոդորոս աբղ – 1502, Թէոդորոս Կիւրենացի – 1502, 1533, Թէոդուլա ընթերցող – 1502, Թէոդուլոս Կիպրացի – 1502, Թէոպոմպոս – 1533, Թէոփանոս – 1502, 1533, Թէոփիլոս Կիբիացի – 1502, 1533, Թիմոկլիտոս – 1502, 1533, Թումաս՝ աշակերտ Թաթլոյ – 1502, Թումաս եպս Ընկլուզաց – 1502, 1509, 1533, ԺԲ վարդապետք – 1502, 1533, Իգնատիոս – 1533, 1585, 1587, Իլարիոն – 1502, 1533, Իսահակ հայրապետ – 1512, Իսիդորոս – 1502, 1533, Լեւոն արեայ յումնաց – 1533, Լուկիա ի Կամրանոյ – 1512, 1533, Խադ – 1502, 1533, Խաչիկ վրդ – 1533, Խաչվերաց – 1512, Խարիթեանք – 1502, Խոտաճարակք է – 1502, Խորէն սրկ – 1533, Կալիստրատոս – 1502, Կապիտոլինէ – 1502, 1533, Կատարինէ – 1502, 1533, Կարապետ վրդ Երզնկացի – 1780/Բ, Կիլիկիա – 1502, 1533, Կիպրիանոս – 1502, 1533, Կիրակէ – 1502, 1533, Կիրակոս բժիշկ – 1502, 1533, Կիրակոս (Յոտիտայի հետ) – 1502, 1512, 1533, Կիրակոս վրդ – 1578, 1591, Կիւրեղ Երուսաղէմացի – 1502, 1509, 1512, 1533, Կիւրեն – 1502, 1533, Կղեմէս եպս – 1502, 1509, 1533, Կղերիկեա – 1512, Կոդրատիոս – 1533, Կոզմա – 1502, 1533, Կոստանդիանոս թագաւոր – 1502, 1509, 1512, 1533, Կոտորումն ԵՒ Կուսանացն – 1502, Կուռնելիոս – 1502, 1533, Կուրտերիոս – 1502, 1533, Կրեսկինդոս – 1502, 1533, Հեղինէ – 1509, Հիւսիոս – 1502, Հռիփսիմէ – 1501, 1502, 1509, 1512, 1533, 1577, 1578, 1579, 1583, 1585, 1587, 1591, 1609, 1618, 1620, Ղեւոնդ Ֆաճանայ – 1502, Ղեւոնդ երէց – 1591, Ղեւոնդէոս զօրական – 1502, 1533, Մակար ճգնաւոր – 1502, 1533, Մակարիոս սարկաւագ – 1533, Մաղաքիա ճգնաւոր – 1502, Մամաս – 1502, 1533, Մայիամա Ֆաղաճի եպս – 1502,

Մանէ – 1502, 1509, 1533, Մանկումբ եփեսոսի – 1502, Մանուշակ – 1502, 1533, Մաշտոց Եղիվարդեցի – 1502, 1509, 1512, 1533, Մատթէոս վրդ Ջուղայեցի – 1660/Ա, Մատռոնէ – 1502, 1533, Մարթա – 1502, 1533, Մարիամ եգիպտացի – 1502, 1509, 1533, Մարիամ, որ Մարինոս – 1502, 1533, Մարիամ (Մարթայի հետ) – 1502, 1533, Մարիամ (Թեկղիի հետ) – 1502, 1509, 1533, Մարիանէ – 1502, 1509, 1512, 1533, Մարկեղոս – 1509, Մարկիանոս – 1533, Մարկոս ճգնաւոր – 1502, 1533, Մարկոս եպս – 1502, Մարկոս Հռոմայեցի – 1502, Մարութա եպս – 1509, Մելասիպոս – 1502, 1533, Մելի – 1502, 1533, Մելիտինէ – 1502, 1533, Մեկիւտիոս զինաւոր – 1501, 1502, 1505, 1509, 1533, Մեսրոպ Մաշտոց – 1502, 1509, 1533, 1577, 1579, 1585, 1587, 1591, 1620, Մեսրոփանոս – 1502, 1512, Մեսրոպոս – 1502, Մինադորա – 1502, Մինաս եգիպտացի – 1502, 1533, Մինաս զինաւոր –1533, Միսիփոտորա – 1502, 1533, Մխիթար Սասնեցի – 1502, Մխիթար վրդ – 1533, Մովկիմ – 1502, 1533, Մովսէս խափշիկ – 1502, 1533, Մովսէս Քերթողահայր – 1502, Մուտրի Ջանկիանու – 1533, Յակինթոս – 1502, 1533, Յակովբ ֆիլ – 1533, Յակոբ Մծբնացի – 1501, 1505, 1509, 1522, 1524, 1533, 1577, 1578, 1579, 1583, 1584, 1585, 1587, 1591, 1609, 1613, 1620, Յակոբ Սրճեցի – 1502, 1533, Յակոբ վրդ (ստացող) – 1503, Յակովիկ – 1502, 1533, Յովհաննէս կամաւոր աղխատ – 1502, 1512, 1533, Յովհաննէս Ողորմած – 1502, Յովհաննէս անարծաթ բժիշկ – 1502, 1533, Յովհաննէս (Արկադէոսի հետ) – 1502, 1533, Յովհաննէս Երուսաղէմայ հայրապետ – 1509, 1533, Յովհաննէս Գրեցի – 1502, 1533, Յովհան Ոսկերեան – 1501, 1502, 1509, 1512, 1524, 1533, 1585, 1787, Յովհաննէս Օձնեցի – 1502, 1509, 1533, Յովհաննէս Գաոնեցի – 1502, 1533, (Տեսիլ) – 1502, Յովսէփ (Այիթալայի հետ) – 1502, 1533, Յովսէփ նոր վկա – 1502, 1533, Յուլիանէա – 1533, Յուլիանոս Անաւարզեցի – 1502, Յուդիտա (Կիրակոսի հետ) – 1502, 1512, 1533, Յուստիանոս զօրական – 1502, 1533, Նարկէս – 1502, Նեստոր եպս Կիւրենա – 1502, 1533, Ներսէս Մեծ – 1502, 1509, 1533, 1579, 1583, 1587, 1591, 1609, 1618, 1620, 1732, Ներսէս Շնորհալի – 1502, 1527, 1533, 1538, 1542, 1558, 1578, 1591, Ներսէս Լամբրոնացի – 1558, Նիկիոյ ժողովն – 1502, 1533, Նիկողայոս հայրապետ – 1502, 1509, 1512, 1533, 1577, Նումէ – 1502, 1509, 1533, Շահ Աբաս – 1501, Շարժ ի Կ. Պոլիս – 1502, Շիդար – 1502, 1533, Շինու – 1502, 1533, Շինումն տաճարացն Շողակաթին – 1502, Շմաւոն Պարսից եպս – 1502, 1533, Շնոհֆոր – 1502, 1533, Շուշան Պաղեստինացի – 1502, 1533, Ողբիանոս եպս – 1502, 1509, 1533, Ոնեսիմոս – 1502, Ոնոռատոս – 1502, 1533, Ոնոփրիոս – 1512, Ոսկեանք – 1502, 1533, Ուխտատրք Սիւնեական լերին – 1502, Ուղկիանոս – 1502, 1533, Ուրբաթ – 1502, 1533, Պամփոս – 1502, 1533, Պանդալեոն բժիշկ – 1533, Պատապիոս – 1533, Պարասկեւա – 1512, Պարթենիոս – 1502, 1533, Պարսամ ճգնաւոր – 1502, 1533, Պախոմոս – 1502, 1533, Պեղիգեա – 1502, 1512, 1533, Պեռպատուէ – 1502, 1533, Պետրոս հայրապետ – 1502, 1512, 1533, Պիգաստոս – 1502, 1533, Պիոն ֆիլ 1533, Պորփիւրիոս եպս – 1502, 1533, Պորփիւրիոս գուսան – 1502, 1533, Պրոկղոս – 1502, Պրոմոս – 1533, Պօղիկարպոս – 1502, 1533, Պօղինոս – 1502, 1533, Պօղոս ճգնաւոր – 1502, 1509, 1533, Պօղոս խոստովանող – 1502, 1533, Պօղոս եպս – 1502, Պօսեր – 1502, Ռոմանոս (Դաւիթ) – 1502, 1533, Ռուսինոս – 1502, 1533, Սաբա Ստրատելատ – 1502, 1533, Սաբա յերկրէն Գոթացւոց – 1502, 1533, Սաբինոս – 1502, 1533, Սադովիկ – 1502, 1533, Սահակ ի Հոռոմոց յԱրեւելից – 1533, Սահակ Պարթեւ – 1502, 1506, 1509, 1527, 1533, 1591, Սահակ պարսիկ վրդ – 1502, Սամոնաս – 1502, 1533, Սարգիս – 1533, Սարգիս Ջօրավար – 1501, 1502, 1509, 1533, 1578, 1585, 1591, 1615, 1620, Սեղբեստրոս – 1502, 1506, 1509, Սենեքերիմ Արծրունի – 1502, Սերապիոն – 1502, Սեւեոիանոս – 1502, 1533, Սիգնիոս – 1502, Սիմէոն Աղուաշ – 1502, 1533, Սիմէոն Սիւնակեաց – 1502, 1533, Սիւղիանոս եպս – 1502, 1533, Սիւրիոս – 1533, Սոփեա ընդ երիս դստերց – 1502, 1533, Սոփիա ասորի կին – 1502, Սոփիա իտալուհի – 1512, Սուրիաս անապատական – 1502, Սուրիասեանք – 1502, 1533, 1609, Սպեւիպոս – 1502, 1533, Սպիրիդոն – 1533, Ստեփաննոս Ոլնեցի – 1502, Ստեփաննոս Հռոմայ հայրապետ – 1502, 1509, 1533, Ստեփաննոս ճգնաւոր – 1502, 1533, Ստեփաննոս ֆիլ – 1502, Ստեփաննոս հայրապետ (աշակերտ Մովսէսի) – 1502, Ստեփաննոս Յուսկան Ոդի – 1502, 1533, Սրապիոն անապատական – 1502, 1533, Սրբուհի – 1502, Վահան Գողթնացի – 1502, 1533, Վանական վրդ – 1533, Վաւվառէ – 1501, 1502, 1509, 1533, Վասիլիոս եպս – 1502, 1509, 1533, Վարդանանք – 1502, 1524, 1533, 1620, Վարդենիկ – 1502, 1512, 1533, Վենդիանոս – 1533, Վիլինդիոս – 1502, 1533, Վլաս – 1502, 1509, 1533, Տայաս – 1502, 1512, 1533, Տիմոթէոս ննւտ. ի Պոռւսա – 1512, Տիմոթէոս ֆիլ – 1502, Տիմոթէոս սրկ (Մակարիոսի հետ) – 1533, Տրդատ – 1501, 1502, 1505, 1509, 1512, 1533, Տրոփոնա – 1502, Փեբրոնեա – 1502, 1509, 1533, Փոկաս եպս – 1502, 1533, Փոստեա – 1502, 1533, Փոտինեա – 1502, Քառասուն մանկումբ Սեբաստիոյ – 1502, 1533, 1583, 1585, 1591, 1615, 1620, Քարիտոն – 1502, 1533, Քարիտոնեա – 1502, Քրիստափոր Շանագլուխ – 1501, 1502, 1533, Քօշ – 1571, 1591, 1595, 1620, 1626, Օնոփրիոս ճգնաւոր – 1502, 1533, Ֆրանցիսկոս – 1736

Խորան – N 1568

Կիսախորան – NN 1501, 1502, 1503, 1504, 1505, 1506, 1507, 1508, 1509, 1510, 1512, 1513, 1515, 1516, 1518, 1519, 1520, 1523, 1524, 1527, 1529, 1530, 1532, 1533, 1534, 1537, 1542, 1544, 1545, 1546/Ա, 1547, 1548/Ա,1549, 1552, 1553, 1554, 1555, 1556, 1558, 1560, 1566/Ա, 1568, 1570, 1572, 1573, 1576, 1577, 1578, 1579, 1580, 1581, 1582, 1583, 1585, 1586, 1587, 1588, 1589, 1590, 1591, 1592, 1593, 1595, 1596, 1597, 1598, 1599, 1601, 1602, 1603, 1605, 1606, 1607, 1609, 1610, 1611, 1612, 1613, 1616, 1617, 1618, 1619, 1620, 1621, 1622, 1623, 1624, 1625, 1626, 1627, 1628, 1632, 1633, 1634, 1642, 1643, 1648, 1649/Բ, 1651, 1652, 1660/Ա, 1668, 1674, 1678, 1679, 1683, 1690, 1695, 1698, 1702, 1705, 1713, 1715, 1736, 1737, 1738, 1740, 1743, 1744, 1746, 1749, 1753, 1764, 1766, 1770, 1772, 1773, 1784/Ա, 1785, 1791, 1793, 1797

Ճակատազարդ – NN 1501, 1502, 1503, 1504, 1505, 1506, 1509, 1511, 1512, 1515, 1516, 1517, 1518, 1522, 1523, 1524, 1527, 1528, 1529, 1530, 1532, 1533, 1534, 1535, 1536, 1537, 1538, 1539, 1540, 1541, 1542, 1543, 1544, 1545, 1547, 1548/Ա, 1548/Բ, 1549, 1550, 1551, 1552, 1553, 1554, 1555, 1556, 1558, 1560, 1563, 1564, 1565, 1567, 1568, 1569, 1570, 1571, 1572, 1575, 1576, 1577, 1578, 1579, 1580, 1581, 1582, 1583, 1584, 1585, 1586, 1587, 1588, 1589, 1590, 1591, 1592, 1593, 1594, 1595, 1596, 1597, 1598, 1599, 1600, 1601, 1602, 1603, 1605, 1606, 1607, 1608/Բ, 1609, 1610, 1611, 1612, 1613, 1614, 1615, 1616, 1617, 1618, 1619, 1620, 1621, 1622, 1623, 1624, 1625, 1626, 1627, 1628, 1632, 1633, 1642, 1643, 1644, 1646, 1647, 1649/Բ, 1651, 1652, 1658/Ա, 1664, 1666, 1667/Ա, 1667/Բ, 1667/Գ, 1673, 1681, 1683, 1684, 1685, 1686, 1687, 1689, 1690, 1694, 1695, 1698, 1699, 1700, 1709, 1710, 1711, 1713, 1714, 1715, 1716, 1718/Ա, 1720, 1723/Ա, 1723/Բ, 1725, 1728, 1729, 1730, 1732, 1733, 1734, 1735, 1737, 1738, 1739, 1740, 1742, 1743, 1744, 1746, 1749, 1750, 1752, 1753, 1756, 1758/Ա, 1758/Բ, 1760, 1762/Բ, 1764, 1766, 1768, 1770, 1771/Ա, 1779/Բ, 1782

Լուսանցազարդ – NN 1501, 1502, 1503, 1504, 1505, 1506, 1508, 1509, 1510, 1511, 1512, 1513, 1514, 1515, 1516, 1517, 1518, 1519, 1520, 1521, 1522, 1523, 1524, 1525, 1527, 1528, 1529, 1530, 1532, 1533, 1535, 1536, 1537, 1538, 1539, 1540, 1542, 1543, 1544, 1545, 1547, 1548/Ա, 1548/Բ, 1549, 1551, 1552, 1553, 1554, 1555, 1556, 1557/Ա, 1558, 1560, 1563, 1564, 1565, 1566/Ա, 1567, 1568, 1569, 1570, 1572, 1573, 1574, 1575, 1576, 1577, 1578, 1579, 1580, 1581, 1582, 1583, 1584, 1585, 1586, 1587, 1588, 1589, 1590, 1591, 1592, 1593, 1594, 1595, 1596, 1597, 1598, 1599, 1601, 1602, 1603, 1604, 1605, 1606, 1607, 1608/Ա, 1609, 1610, 1611, 1612, 1613, 1614, 1615, 1616, 1617, 1618, 1619, 1620, 1621, 1622, 1623, 1624, 1625, 1626, 1627, 1628, 1632, 1633, 1634, 1642, 1643, 1644, 1647, 1649/Բ, 1651, 1652, 1658/Ա, 1660/Ա, 1666, 1667/Ա, 1668, 1673, 1674, 1679, 1681, 1683, 1684, 1685, 1686, 1689, 1690, 1694, 1695, 1698, 1699, 1700, 1702, 1703, 1705, 1710, 1711, 1713, 1714, 1715, 1716, 1718/Ա, 1720, 1721, 1722, 1723/Ա, 1725, 1729, 1730, 1732, 1733, 1734, 1735, 1736, 1737, 1738, 1739, 1740, 1742, 1743, 1744, 1745, 1746, 1749, 1750, 1752, 1753, 1756, 1758/Ա, 1758/Բ, 1760, 1762/Բ, 1764, 1766, 1768, 1770, 1771/Ա, 1771/Բ, 1779/Բ, 1782, 1784/Ա, 1785, 1791, 1793, 1797

Ջարդագիր – NN 1501, 1502, 1503, 1504, 1505, 1506, 1507, 1508, 1509, 1510, 1511, 1512, 1513, 1514, 1515, 1516, 1517, 1519, 1520, 1521, 1523, 1524, 1525, 1527, 1528, 1529, 1530, 1532, 1533, 1534, 1535, 1536, 1538, 1539, 1540, 1541, 1542, 1543, 1544, 1545, 1547, 1548/Ա, 1548/Բ, 1549, 1550, 1551, 1552, 1553, 1554, 1555, 1556, 1557/Բ, 1558, 1560, 1564, 1565, 1566/Ա, 1567, 1568, 1569, 1570, 1572, 1573, 1574, 1576, 1577, 1578, 1579, 1580, 1581, 1582, 1583, 1584, 1585, 1586, 1587, 1588, 1589, 1590, 1591, 1592, 1593, 1594, 1595, 1596, 1597, 1598, 1599, 1600, 1601, 1602, 1603, 1604, 1605, 1606, 1607, 1608/Ա, 1608/Բ, 1609, 1610, 1611, 1612, 1613, 1614, 1615, 1616, 1617, 1618, 1619, 1620, 1621, 1622, 1623, 1624, 1625, 1626, 1627, 1628, 1632, 1633, 1634, 1642, 1643, 1644, 1646, 1649/Բ, 1651, 1652, 1658/Ա, 1660/Ա, 1661, 1664, 1666, 1667/Ա, 1667/Գ, 1668, 1670, 1673, 1674, 1679, 1683, 1684, 1685, 1686, 1689, 1690, 1691/Բ, 1693, 1693, 1694, 1695, 1698, 1699, 1700, 1702, 1703, 1704, 1705, 1710, 1713, 1714, 1715, 1716, 1718/Ա, 1720, 1721, 1722, 1723/Ա, 1723/Բ, 1724, 1725, 1728, 1729, 1730, 1731, 1732, 1733, 1734, 1735, 1736, 1737, 1738, 1739, 1740, 1742, 1743, 1744, 1745, 1746, 1749, 1750, 1752, 1753, 1756, 1758/Ա, 1758/Բ, 1760, 1762/Բ, 1763, 1764, 1766, 1768, 1771/Ա, 1771/Բ, 1772, 1773, 1779/Բ, 1779/Գ, 1782, 1784/Ա, 1785, 1793, 1797

Ը
ԿՆՔԱԴՐՈՇՄՆԵՐԻ ՅԱՆԿ*

Աբրահամ վրդ., 1783 թ. – էջ 912, 928, 940
Ալէքսան – 1078
Աստուածատուր – էջ 972
Աւագ, ԺԸ դ. – էջ 736
Աւետիք վրդ., 1675 թ. – էջ 614

Բաղդասար վրդ. Բաղիշեցի, 1720 թ. – էջ 1150
Բարսեղ
– *վրդ., 1784 թ. – էջ 950*
– *վրդ., 1837 թ. – էջ 906*

Գալուստ
– *վրդ., 1657 թ. – էջ 634*
– *վրդ. – էջ 742*
Գրիգոր
– *վրդ., 1784 թ. – էջ 746, 748*
– *կր. – էջ 672*

Դանիէլ վրդ., 1701 թ. – էջ 874

Ջաֆարիա, 1651 թ. – էջ 1078

Թումայ վրդ., 1628 թ. – էջ 1014

* Առաջնած անձնանունների ընդհանուր ցանկից:

Խաչատուր
– *վրդ., 1628 թ.* – *էջ 1078*
– *վրդ., 1741 թ.* – *էջ 1080*
Խուակաս, 1744 թ. – էջ 1184

Կիրակոս վրդ. – էջ 1054

Հայրապետ կր., 1732 թ. – էջ 1062

Ղազար վրդ., 1785 թ. – էջ 18
Ղումկիաճոս վրդ., 1770 թ. – էջ 436, 472, 550

Կիրակոս
– *վրդ., ԺՀ դ.* – *էջ 352*
– *մահտեսի Պարոնտէր, ԺՀ դ.* – *էջ 56*

Մանվել վրդ., 1702 թ. – էջ 70
Մարտիրոս
– *քհյ, 1721 թ.* – *էջ 1130*
– *վրդ.* – *էջ 1113, 1116*
Մելխէթ, 1671 թ. – էջ 614
Մեսրոպ
– *վրդ., 1760 թ.* – *էջ 174, 934*
– *արքեպս. Սմբատեանց* – *էջ 550*
Մխիթար
– *քհյ* – *էջ 94*
– *էջ 1136*
Մկրտիչ կր., 1691 թ. – էջ 614

Յակոբ
– *կր., 1719 թ.* – *էջ 518*
– *վրդ., 1728 թ.* – *էջ 904*
– *Մանանդեան* – *էջ 964*
Յաոութիւն մահտեսի – էջ 1258
Յովակիմ վրդ. – էջ 774, 912, 940
Յովաննէս
– *վրդ. Մողնոյ, 1642 թ.* – *էջ 890*
– *վրդ. Արարատցի, 1660 թ.* – *էջ 90*
– *1776 թ.* – *էջ 946*
– *եպս., ԺՀ դ.* – *էջ 324*
– *վրդ.* – *էջ 900, 1062*

Յովսէփ
– *կր., 1712 թ.* – *էջ 1140*
– *վրդ., 1780 թ.* – *էջ 908*
– *վրդ., 1776 թ.* – *էջ 892*
– *վրդ.* – *էջ 918, 1113, 1116*

Նահապետ վրդ. – էջ 1220
Ներսէս վրդ., 1733 թ. – էջ 1113

Շատիկ – էջ 616, 1026

Պաղտասար վրդ. – էջ 1046
Պետրոս
– *վրդ., 1706 թ.* – *էջ 1006*
– *վրդ., 1717 թ.* – *էջ 1126*
– *վրդ., 1722 թ.* – *էջ 1006*
– *վրդ., 1735 թ.* – *էջ 925*
– *եպս.* – *էջ 818*
– *վրդ.* – *էջ 1054*
– *էջ 888, 1078*
Պօղոս
– *վրդ., 1817 թ.* – *էջ 448*
– *էջ 992*

Ռէթէոս վրդ, 1795 թ. – էջ 598

Սահակ վրդ., 1785 թ. – էջ 204
Սարգիս վրդ., ԺՀ դ. – էջ 1192
Սուրբ Երուսաղէմ
– *Կնիքս Սուրբ գլխադրին է ամենայն Հայոց* – *էջ 338*
Սուրբ Էջմիածին
– *Գիրք այս Սուրբ Էջմիածնա է* – *էջ 256*
– *Գիրքս Սուրբ Էջմիածնա է* – *էջ 212, 324, 336, 342, 402, 412, 424, 432, 452, 454, 456, 462, 478, 482, 488, 494, 496, 506, 512, 516, 570, 574, 632, 684, 770, 782, 816, 818, 820, 824, 825, 828, 840, 872, 888, 964, 970, 1012, 1016, 1040, 1072, 1074, 1078, 1084, 1088, 1102, 1118, 1132, 1159, 1166, 1200, 1214, 1222*
– *Գիրքս Սուրբ Էջմիածնի է* – *էջ 306, 690, 1178, 1186*
Ստեփաճոս վրդ., ԺՀ դ. – էջ 902

Թ

ԳԱՂՏՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՈՒՆԵՑՈՂ ՁԵՌԱԳՐԵՐԻ ՑԱՆԿ

N ձեռագրի	էջ ցուցակի
1538	410
1554	456
1562	482
1565	490
1661	798
1681	882
1696	918
1710	942
1720	980
1740	1044
1768	1136

Ժ

ՁԵՌԱԳՐԵՐԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԱԽՏԱԿ

Բովանդակութիւն	ժամանակ	Վայր	Գրիչ	Ծագկող	Կազմող	Ստացող
1501 Յայսմաւուրք	ԺԷ	–	Գրիգոր Երևանցի, Պօղոս կր.	–	–	Պարոն Ոսկան
1502 Յայսմաւուրք	1651	Կոստանդինուպօլիս	Քրիստոսատուր	Մարկոս		Խաչատուր, Յովանէս եւ Մարտիրոս երիցունք
1503 Յայսմաւուրք	1633	Նոր Ջուղայ	Հայրապետ, Աստուածատուր, Գասպար երէց	Տէր Մարտիրոս	Տէր Մարտիրոս	էրդամ
1504 Յայսմաւուրք	ԺԷ	–	Մարտիրոս դպիր	–	–	Խոջա Իսրայէլ
1505 Յայսմաւուրք	1589	Մանճըլըխ	Պաւղոս երէց	Պաւղոս եպս. Մելտենցի	–	Յակոբ վրդ.
1506 Յայսմաւուրք	ԺԷ	–	Յովանէս երէց	–	–	Յակոբ
1507 Յայսմաւուրք	ԺԷ	–	Ագարիա երէց	–	–	Ագարիա երէց, Կարապետ երէց
1508 Յայսմաւուրք	ԺԷ	–	Մկրտիչ, Աթանաս երէց	–	–	Զաքարիա, Ագարիա, Շահում տատ
1509 Յայսմաւուրք	1685	–	Փիլիպպոս	–	–	Մահտեսի Զաքարիա, Ղալֆա, Եղիսաբեթ
1510 Յայսմաւուրք	ԺԷ	–	Յովհաննէս Խաչատուր	–	–	Մխիթար
1511 Յայսմաւուրք	1471	Կուքի գիւղ	Յակոբ, Թաթէոս Մանուել	–	–	Յովսէփ աբղյ
1512 Յայսմաւուրք	1687-1689	Էջմիածին Նորագաւիթ	Գրիգոր Երեւանցի	Մովսէս երէց	–	Երեմիա քհյ
1513 Յայսմաւուրք	1697-1706	Կարս	Ներսէս երէց, Երեմիա երէց եւ Խաչատուր քհյ	–	–	Պարոն Գալուստ
1514 Յայսմաւուրք	ԺԶ	–	Ստեփաննոս	–	–	Ներսէս եպս.
1515 Յայսմաւուրք	ԺԷ	–	–	–	–	Մահդասի Պայրամ, Տօնիկ Ղալիֆայ, Յովանէս երէց
1516 Յայսմաւուրք	ԺԷ	–	–	–	–	Մահդասի Պայրամ, Տօնիկ Ղալիֆայ
1517 Յայսմաւուրք	ԺԶ–ԺԷ	–	Յովհաննէս դպիր	–	–	Խոճայ Թորոս
1518	1594-1600	Ամիթ	Ստեփանոս քհյ	–	–	Սրապիոն վրդ. Ուռհայեցի
1519 Աւետարան	1232	Հոռոմոսի ուխտ	Իգնատիոս	Իգնատիոս	–	Պատրոն Խաւուաս
1520 Ճառընտիր	1404	Նկարինայ ուխտ	Գրիգոր	–	–	Ստեփանոս եւ Թումայ աբղք., Յոհաննէս եպս.

Բովանդակութիւն	ժամանակ	Վայր	Գրիչ	Ծագկող	Կազմող	Ստացող

1521 ձառընտիր	1406	Նկարինայ ուխտ	Գրիգոր վրդ.	–	–	Ստեփանոս եւ Թումա աբղք., Յոհաննէս եպս.
1522 ձառընտիր	ԺԲ	Յովհաննավանք	Յոհաննէս	–	–	Ռուբէն կուսակրաւն քհյ
1523 ձառընտիր	ԺԴ	–	Յովանէս	–	–	Էդմէլէք
1524 ձառընտիր	1401	Վարագ	Յոհանէս քհյ, Աւետիս սրկ., Յովանէս կր.	–	Գրիգոր	Հայրապետ կր., Յովանէս միակեաց, Տուրմիշ
1525 ձառընտիր	1201	–	Յովաննէս քհյ, Գէորգ քհյ	–	–	Յովաննէս քհյ
1526 Ներսէս Լամբրոնացի Մեկնութիւն Սաղմոսաց	1293-1294	Յովհաննավանք	երէց քհյ	–	–	Համազասպ երէց Յովհաննաւանուց
1527 Ներսէս Լամբրոնացի Մեկնութիւն Սաղմոսաց	1301-1303	Մաշկեւոր	Թորիկ քհյ, Հռոմկլայեցի Վարդան գրագիր	–	Ներսէս	Վարդան քհյ Լեռնկցի, Գրիգոր սրկ.
1528 Ներսէս Լամբրոնացի Մեկնութիւն Սաղմոսաց	1649-1651	Շոռոթ	Բագրատ դպիր	Նահապետ	–	Հայրապետ Նազուքենց Շոռոթեցի
1529 Սարգիս Շնորհալի Մեկնութիւն եօթանց թղթոցն Կաթուղիկէից	ԺԴ	Ալնոց վանք	Նատեր	Առաքել	–	Ստեփանոս, Սիմէոն, Առաքել, Յովհաննէս, Յակոբ Կոստանդ, Տիրատուր կրք.
1530 Սարգիս Շնորհալի Մեկնութիւն եօթանց թղթոցն Կաթուղիկէից	1289	Երզնկա	Յովսէփ սրկ., Ոմեկ սրկ.	Յովսէփ սրկ., Ոմեկ սրկ.	–	Թորոս Հուսամատին
1531 Ժողովածոյ	1289	Յովհաննավանք	Թոթիկ, Գրիգոր	–	–	Համազասպ եպս.
1532 Յայսմաւուրք	1695	Էջմիածին	Գրիգոր Երևանցի	–	–	Նահապետ կթղ.
1533 Յայսմաւուրք	1725-1730	Էջմիածին	Յակոբ եւ Յարութիւն Յովնաթանեանք	–	–	Աստուածատուր կթղ., Կարապետ կթղ.
1534 Յայսմաւուրք	1695	Էջմիածին	Գրիգոր	Յովաննէս	–	Նահապետ կթղ.
1535 Ներսէս Շնորհալի Բանք Զափաւ	1581	Սեջով	Յովանէս սրկ.	–	–	Դաւիթ եպս.
1536 Ժողովածոյ	ԺԴ	–	Վարդան	–	–	–
1537 Ներսէս Շնորհալի Բանք Զափաւ	ԺԴ	Սանահին	Յովհաննէս	–	–	Յովաննէս
1538 Ժողովածոյ	1625	Անանիա առաքեալ (Երեւան)	Եսայի սրկ. (վրդ.)	–	–	–
1539 Ներսէս Շնորհալի Բանք Զափաւ	1656	Մարզուանի Ս. Աստուածածին	Միքայէլ երէց	–	–	Թորոս
1540 Ժողովածոյ	1633	Ամասիա	Միքայէլ դպիր	–	–	Զաքարիա դպիր
1541 Ժողովածոյ	1614	Կաֆա	Զաքարիա աբղ	–	–	–
1542 Ժողովածոյ	1644	Մակեթոն	Աստուածատուր	–	–	Առաքել
1543 Ներսէս Շնորհալի Բանք Զափաւ	ԺԷ	–	–	–	–	–
1544 Ժողովածոյ	1623-1637	Կողոնիա	Գրիգոր երէց	–	–	Խոճեկ

Բովանդակութիւն	ժամանակ	Վայր	Գրիչ	Ծաղկող	Կազմող	Ստացող
1545 Ներսէս Շնորհալի Բանք Ջափաւ	ԺԷ	—	—	—	—	—
1546 Ժողովածոյ	—	—	—	—	—	—
1546/Ա	ԺԷ	—	—	—	—	—
1546/Բ	ԺԷ	—	—	—	—	—
1547 Ժողովածոյ	1682	—	Միքայէլ	—	—	Սուլտանշահ
1548 Ժողովածոյ						
1548/Ա	1357	Տէր Յոհաննիսի աթոռակալի անապատ	Յովսէփ եւ Գրիգոր քհյք.	—	Յովսէփ եւ Գրիգոր քհյք.	Խաչատուր քհյ
1548/Բ	ԺԷ	—	Առաքել	—	—	—
1549 Ներսէս Շնորհալի Բանք Ջափաւ	1646	էջմիածին	Ստեփաննոս Իլովացի (Լեհացի)	Սիմէօն Րաբունի	Սիմէոն րաբունի	Ստեփաննոս Իլովացի (Լեհացի)
1550 Ներսէս Շնորհալի Բանք Ջափաւ	1632	Քանաքեռ	Յոհաննէս	—	—	Յոհաննէս
1551 Ժողովածոյ	1419	Երուսաղէմ	Յոհաննէս աբղ	—	—	Յակոբ եւ Գրիգոր աբղք.
1552 Ներսէս Շնորհալի Բանք Ջափաւ	ԺԷ	—	—	—	—	—
1553 Ժողովածոյ	ԺԵ	—	—	—	—	Այրապետ
1554 Ներսէս Շնորհալի Բանք Ջափաւ	ԺԶ	—	—	—	—	—
1555 Ժողովածոյ	1397	Երուսաղէմ	—	—	—	—
1556 Ժողովածոյ	ԺԴ	—	—	—	—	—
1557 Ժողովածոյ						
1557/Ա	1629	Նոր Ջուղա	Յոհանէս	—	—	—
1557/Բ	ԺԷ	Յակոբ Արգիլանցի	—	—	—	—
1558 Ժողովածոյ	1643	Ղարասու	Խասպէկ	Խասպէկ	—	Խասպէկ
1559 Ներսէս Շնորհալի Բանք Ջափաւ	ԺԵ	—	—	—	—	—
1560 Ներսէս Շնորհալի Բանք Ջափաւ	ԺԷ	—	—	—	—	—
1561 Ժողովածոյ	ԺԷ	—	Խաչատուր աբղ Արծկեցի	—	—	—
1562 Գրիգոր Նարեկացի Մատեան Ողբերգութեան	1327	Սալեռն	Անդրոնիկոս	—	—	Անդրոնիկոս
1563 Գրիգոր Նարեկացի Մատեան Ողբերգութեան	1283	Վանական վրդի վանք	Մարտիրոս	—	—	—
1564 Ժողովածոյ	1709	—	—	—	—	Մինաս վրդ. Ջուղայեցի
1565 Գրիգոր Նարեկացի Մատեան Ողբերգութեան	1349	Հերմոնի վանք	Մովսէս վրդ.	—	—	Մովսէս վրդ.
1566 Ժողովածոյ						
1566/Ա	1381	Մաղարդավանք	Ատոմ	—	—	Սիմէոն
1567	ԺԴ	—	Սարգիս	—	—	—
1568 Գրիգոր Նարեկացի Մատեան Ողբերգութեան	1173	Սկեւռա	Գրիգոր Սկեւռացի	—	—	Ներսէս Լամբրոնացի
1569 Գրիգոր Նարեկացի Մատեան Ողբերգութեան	1431	Անկեղակոյտ	Մաթէոս երէց	—	—	Յովանէս Վարագեցի
1570 Գրիգոր Նարեկացի Մատեան Ողբերգութեան	ԺԴ	—	—	—	—	—
1571 Ժողովածոյ	1375	Ագուլիս	Վարդան	—	Վարդան	Թօվմա կր.

Բովանդակութիւն	Ժամանակ	Վայր	Գրիչ	Ծաղկող	Կազմող	Ստացող
1572 Ժողովածոյ	1706	–	Բարսեղ	–	–	–
1573 Ժողովածոյ	1413	–	Գրիգոր Խլաթեցի	–	–	–
1574 Ժողովածոյ	1717	Բերթատակ	Սարգիս	–	–	Մխիթար դպիր Աղճաղալեցի
1575 Ժողովածոյ	ԺՐ	–	–	–	–	–
1576 Շարակնոց	1328	Դրազարկ	Ստեփաննոս վնկն. քհյ	Յովաննէս աբղ	Յովաննէս աբղ	Կարապետ վրդ.
1577 Շարակնոց	ԺԹ	Հաղբատ	Յովաննէս գրչապետ	–	–	Բարդողիմէոս աբղ
1578 Շարակնոց	ԺԷ	–	–	–	–	–
1579 Շարակնոց	1500	–	Գրիգոր աբղ, Ղուկաս	Աբրահամ նկարիչ	–	Տէր Վանական
1580 Շարակնոց	ԺԷ	–	Մարգարայ	Մարգա-րայ	–	–
1581 Շարակնոց	ԺԹ	–	–	–	–	–
1582 Շարակնոց	ԺԷ	–	Մինաս քհյ	–	–	–
1583 Շարակնոց	ԺՁ	–	–	–	–	–
1584 Շարակնոց	ԺԷ	–	Սարգիս	–	–	–
1585 Շարակնոց	1488	Ախթամար	Սարգիս	–	–	Սարգիս
1586 Շարակնոց	1659	Ղալասար	Պօղոս երէց	–	–	–
1587 Շարակնոց	1423	Սանահին	Յովաննէս արքեպս. Անոյ	Յովաննէս քհյ Սանահնեցի	Տէր Աստուածատուր	Յովհաննէս քհյ Սանահնեցի
1588 Շարակնոց	1651	–	Վարդան աբղ	–	–	–
1589 Շարակնոց	ԺԵ	–	–	–	–	–
1590 Շարակնոց	1308	Սիս	Գրիգոր դպիր	Գրիգոր դպիր, Սանուել	–	Վասիլ քհյ, Ներսէս
1591 Ժողովածոյ	1487 1501	Վանդեր անապատ Մատնավանք	Կարապետ Բերկրեցի	Կարապետ Բերկրեցի	–	Տէր Աստուածատուր
1592 Շարակնոց	ԺԷ	–	–	–	–	–
1593 Շարակնոց	ԺԷ	–	–	–	–	–
1594 Շարակնոց	ԺՁ	–	–	–	–	–
1595 Շարակնոց	ԺԵ–ԺՁ	–	–	–	–	–
1596 Շարակնոց	ԺԷ	–	–	–	–	–
1597 Շարակնոց	1658 – 1659	–	Յովաննէս սրկ.	Յովաննէս սրկ.	–	Պարոն Յակոբ
1598 Շարակնոց	1627	–	Ներսէս երէց	–	–	–
1599 Ժողովածոյ	1626	Կոստանդնուպօլիս	Միքայէլ Թոխատցի	–	–	Ոմրիկ, Ձերմակ, Անդրէաս աբղ, Ղազար
1600 Շարակնոց	ԺԷ	–	Տէր Խաչատուր	–	–	–
1601 Շարակնոց	1331	Կիլիկիա	Սարգիս քհյ	Սարգիս քհյ	–	Սարգիս սրկ.
1602 Շարակնոց	1630	Կոստանդնուպօլիս	Նիկողոս	–	–	–
1603 Շարակնոց	1340	Կիլիկիա	Ստեփանոս	–	–	–
1604 Շարակնոց	ԺԹ	–	Հեթում քհյ	–	–	–
1605 Շարակնոց	1645	Արափկեր	Խաչատուր քհյ Արափկերցի	–	–	–
1606 Շարակնոց	ԺԹ	–	Առաքել	–	–	–

Բովանդակութիւն	Ժամանակ	Վայր	Գրիչ	Ծաղկող	Կազմող	Ստացող
1607 Շարակնոց	1580	Աշոտին գիւղ	Պապուկ սրկ.	—	—	—
1608 Շարակնոց						
1608/Ա	ԺԵ	—	—	—	—	—
1608/Բ	1461	—	Յոհաննէս աբեղ	—	—	Սարգիս կր.
1609 Շարակնոց	1412	Ախլիսցիխե	Մելքիսեդեկ, եւստաթէի	—	—	Տէրունական քհյ
1610 Շարակնոց	1657	—	—	—	—	Անտոն քհյ
1611 Շարակնոց	ԺԴ	—	—	—	—	—
1612 Շարակնոց	1562	Խնծորի գիւղ	Աստուածատուր եպս. Մշեցի (Տարօնացի), Կոստանդին գրիչ	—	—	—
1613 Շարակնոց	1576	Լիմ	Զաքարիա եպս.	Զաքարիա եպս.	—	Մելքեսէթ քհյ
1614 Շարակնոց	ԺԵ	—	Ստեփանոս աղբյ.	—	—	—
1615 Շարակնոց	ԺՋ	—	—	—	—	—
1616 Շարակնոց	1425	Առընճկուս	—	—	—	—
1617 Շարակնոց	1496	—	Խաչատուր աղբյ.	—	—	—
1618 Շարակնոց	1465	—	Թումայ աբեղ	—	—	—
1619 Շարակնոց	1580	Երզմնէք	Աբրահամ	Աբրահամ	Աբրահամ	—
1620 Շարակնոց	1482	Ականց	Գրիգոր	Կարապետ	—	Տիրատուր քհյ
1621 Շարակնոց	ԺՋ	—	Կիրակոս սրկ.	—	—	—
1622 Շարակնոց	1336	Աւագ անապատ	Թորոս քհյ	—	—	—
1623 Շարակնոց	1668	—	—	—	—	—
1624 Շարակնոց	1488	Ասպիսնակ	Բարսեղ քհյ	—	—	Կարապետ կր.
1625 Շարակնոց	1496	Աւագ վանք	Յոհաննէս աբեղ Հայրապետ աբեղ	—	—	—
1626 Շարակնոց	1652	Ապահէն	Մովսէս Գորիսեցի երէց, Յակոբ երէց	Մովսէս Գորիսեցի	Մովսէս Գորիսեցի	—
1627 Շարակնոց	1586	Շէնքուշ	Գասպար երէց	—	—	—
1628 Շարակնոց	1655	—	Աւէտ	—	—	Գրիգոր կր.
1629 Ձափաբերականք	1821	Կոստանդնուպոլիս	Յօհաննէս սրկ.	—	—	—
1630 Ներսէս Շնորհալի Ողբ եդեսիոյ	1821	Կոստանդնուպոլիս	Յօհաննէս սրկ.	—	—	—
1631 Ներսէս Շնորհալի Բանք Ձափաւ	1789	Դալաս	Գէորք աբեղ	—	—	—
1632 Գրիգոր Տաթեւացի Ոսկեփորիկ	ԺԵ	—	Եզեկիէլ	—	—	—
1633 Ժողովածոյ	1664	Ղօնիա	Գրիգոր	—	—	Պաղտասար ուստայ
1634 Ժողովածոյ	1594	Երզնկա	Սահակ երէց	—	—	Կուլփաշա
1635 Ժողովածոյ	1778	—	Նիկողայոս դպիր	—	—	—
1636 Տաղարան	ԺԷ–ԺՐ	—	—	—	—	—
1637 Տաղարան	ԺԷ	—	Աւետիս	—	—	—
1638 Տաղարան	ԺՐ	—	—	—	—	—
1639 Տաղարան						
1639/Ա	ԺԷ	—	Ալէքսանոս	—	—	—
1639/Բ	1512	Վենետիկ	Յակոբ Մեղապարտ	—	—	—
1639/Գ	ԺԷ	—	—	—	—	—
1639/Դ	ԺԷ	—	—	—	—	—
1640 Ղազար Տէր–Մարտիրոսեան, Պատասխանիք կալվինեանց	1838	Դաւրէժ	Ղազար վրդ. Տէր–Մարտիրոսեան	—	—	—

Բովանդակութիւն	Ժամանակ	Վայր	Գրիչ	Ծաղկող	Կազմող	Ստացող
1641 Սաղմոսարան	ԺԷ	—	Յովակիմ	Յովակիմ	Յովակիմ	—
1642 Սաղմոսարան	1663	—	Ներսէս	—	—	Ալէքսիանոս
1643 Սաղմոսարան, ժամագիրք, Խորհրդատետր	1503	Ս. Խաչիկ Հօր վանք	Կարապետ երէց	—	—	Ասլան սրկ. Մօխուրկուտցի
1644 Սաղմոսարան	ԺՐ	—	—	—	—	—
1645 Ժողովածոյ	1715					
1645/Ա	—	—	—	—	—	—
1645/Բ	ԺՐ	—	—	—	—	—
1646 Ժողովածոյ	ԺԴ	—	—	—	—	—
1647 Դաւիթ Անյաղթ Մեկնութիւն Ստորոգութեանցն եւ Պերի Արմենիասին Արիստոտելի	1255	—	—	—	—	—
1648 Ժողովածոյ	ԺՐ	—	Տէր Մարգար	—	—	Վարդինէ Խառդալեան
1649 Ժողովածոյ						
1649/Ա	ԺԵ	—	—	—	—	—
1649/Բ	ԺԵ	—	—	—	—	Յոհաննէս
1649/Գ	ԺԷ	—	—	—	—	—
1650 Ժողովածոյ						
1650/Ա	1771	—	Կարապետ	—	—	Կարապետ
1650/Բ	ԺԷ	—	—	—	—	—
1650/Գ	ԺԷ	—	—	—	—	—
1651 Սաղմոսարան	ԺՋ	—	—	—	—	—
1652 Շարակնոց	ԺԷ	—	—	—	—	—
1653 Ժողովածոյ	1700	—	—	—	—	—
1654 Ժողովածոյ						
1654/Ա	1336	Սուրխաթ	Տիրացու քհյ Երևանցի	—	—	—
1654/Բ	—	—	—	—	—	—
1655 Պետրոս Թիֆլիզեցի Վարդապետութիւն ճարտարութեան	1754	—	—	—	—	—
1656 Բարդողիմէոս Մարաղացի, Մեկնութիւն Վեցօրէից	1382	—	Մխիթար	—	—	—
1657 Ժողովածոյ	ԺԴ	—	Գրիգոր վրդ. Երզնկացի, Բարսեղ երէց	—	—	—
1658 Ժողովածոյ						
1658/Ա	ԺԴ	—	Ֆրա Յոհաննէս	Ֆրա Յոհաննէս	—	Ֆրա Մկրտիչ
1658/Բ	ԺԴ	—	—	—	—	—
1659 Բարդողիմէոս Մարաղացի, Մեկնութիւն Վեցօրէից	ԺԴ	—	Եփրեմ	—	—	Յովհաննէս Որոտնեցի
1660 Ժողովածոյ						
1660/Ա	1734	Յոհաննավանք	—	—	—	—
1660/Բ	ԺԷ	—	—	—	—	—
1661 Տաղարան	1594	—	Պետրոս դպիր	—	—	Յակոբ քհյ
1662 Զաքարիա Քանաքեռցի, Պատմութիւն	1669	Յովհաննավանք	Զաքարիա Քանաքեռցի	—	—	—

Բովանդակութիւն	Ժամանակ	Վայր	Գրիչ	Ծաղկող	Կազմող	Ստացող
1663 Ժողովածոյ	ԺՀ	—	—	—	—	—
1664 Պատմութիւն Աղէքսանդրի Մակեդոնացւոյ	1767	Մաշկերտ	Մարգար տրց. Մաշկերտցի	—	—	—
1665 Ժողովածոյ						
1665/Ա	1441	Տայշող	Ստեփանոս երէց	—	—	Կարապետ քհյ
1665/Բ	ԺԵ		Վարդան գրակապ	—	—	—
1666 Ժողովածոյ	ԺԴ	—	Դաւիթ քհյ, Ներսէս երէց	—	—	Թադէոս կր.
1667 Ժողովածոյ						
1667/Ա	ԺԴ	—	—	—	—	—
1667/Բ	ԺԴ	—	—	—	—	—
1667/Գ	ԺԷ	—	Տէր Գրիգոր	—	—	—
1668 Յակոբ Տեառնեղբայր, Գիրք տղայութեան Քրիստոսի	ԺԷ	—	—	—	—	—
1669 Ժողովածոյ	ԺՀ	—	Յովասափ վրդ.	—	—	—
1670 Վարք եւ վկայաբանութիւնք	ԺՀ	—	—	—	—	—
1671 Մասունք Հնոյ Կտակարանի	ԺԷ	—	Արիստակէս	—	—	—
1672 Ժողովածոյ						
1672/Ա	ԺԲ	—	—	—	—	—
1672/Բ	ԺԳ	—	—	—	—	—
1672/Գ	ԺԷ	—	—	—	—	—
1673 Խաչատուր Ջուղայեցի Ճառագրութիւն Պարսից աշխարհի	1787	Նոր Ջուղայ	Խաչատուր աբեղ Իսահակեան Ջուղայեցի	—	—	—
1674 Աբրահամ Կրետացի Պատմութիւն անցից իւրոց եւ Նատր Շահին Պարսից	ԺՀ	Էջմիածին	—	—	—	—
1675 Երեմիա Քէօմիւրճեան	1731	Գալիպօլի	Խաչկո Գալիպօլցի	—	—	Աբրահամ Կրետացի
1676 Ժողովածոյ	1791	Կոստանդինուպօլիս	Գէորգ Կոստանդինուպօլսեցի	—	—	—
1677 Ժողովածոյ	ԺԷ	—	Խաչատուր երէց	—	—	—
1678 Կիւրեղ Աղէքսանդրացի, Գիրք Պարապմանց	1664	Էջմիածին	Ներսէս	—	—	Ներսէս
1679 Կիւրեղ Աղէքսանդրացի, Գիրք Պարապմանց	1687	—	Յովհաննէս վրդ.	—	—	—
1680 Պետրոս Հաճնցի Պարզաբանութիւն մեղաց եւ ապաշխարանաց	1776	Հաճն	Յօհան վրդ. Սեբաստացի	—	—	—
1681 Ժողովածոյ	ԺԴ	Գլաձոր	Կիւրակոս	—	—	—
1682 Ժողովածոյ						
1682/Ա	ԺԷ	—	Փանոս	—	—	Աւագ կր.
1682/Բ	ԺԷ	—	Տօներ սրկ.	—	—	Տօներ սրկ.
1683 Վահրամ Րաբունի Լուծմունք	ԺԴ	—	—	—	—	—

Բովանդակութիւն	Ժամանակ	Վայր	Գրիչ	Ծաղկող	Կազմող	Ստացող
1684 Ժողովածոյ	1643	–	Ոսկան բանասէր	–	–	Յովհաննէս Մուղնեցի
1685 Ժողովածոյ	ԺԷ	–	–	–	–	–
1686 Ժողովածոյ	1634	–	Մարգարէ	–	–	–
1687 Ժողովածոյ	ԺՐ	–	Տէր Կարապետ	–	–	–
1688 Դաւիթ Անյաղթ Վերլուծութիւն ի Ներածութիւնն Պորփիւրի	1726	–	Յովանէս վրդ.	–	–	–
1689 Ժողովածոյ	ԺՉ–ԺԷ	–	Վարդերես Լեհցի	–	–	–
1690 Ժողովածոյ	ԺԷ	–	–	–	–	–
1691 Ժողովածոյ						
1691/Ա	1763	Էջմիածին	Խաչատուր վրդ. Կոստանդնուպօլսեցի	–	–	–
1691/Բ	ԺՐ	–	–	–	–	–
1692 Դաւիթ Անյաղթ Վերլուծութիւն ի Ներածութիւն Պորփիւրի	Ժը	–	–	–	–	–
1693 Ժողովածոյ	ԺԷ	–	–	–	–	Ովանէս վրդ.
1694 Ժողովածոյ	ԺԷ	–	Կիրակոս	–	–	–
1695 Ժողովածոյ	ԺԷ	–	–	–	–	Սարգիս վրդ. Կարբեցի
1696 Ժողովածոյ	ԺԷ	–	Կիրակոս	–	–	–
1697 Ժողովածոյ	ԺԷ	–	–	–	–	–
1698 Ժողովածոյ	ԺԸ–ԺՉ	–	–	–	–	–
1699 Ժողովածոյ	ԺՉ–ԺԷ	–	–	–	–	–
1700 Ժողովածոյ	ԺՉ	–	–	–	–	–
1701 Ժողովածոյ	1412	Աւագ վանք	Ըռստակես Սեբաստացի	–	–	–
1702 Սիմէոն Գառնեցի Մեկնութիւն Պրոկղի	ԺԷ	–	–	–	–	–
1703 Սիմէոն Գառնեցի Մեկնութիւն Պրոկղի	1777	Էջմիածին	Փիլիպպոս վրդ.	–	–	Փիլիպպոս վրդ.
1704 Սիմէոն Գառնեցի Մեկնութիւն Պրոկղի	ԺՐ	–	–	–	–	–
1705 Սիմէոն Գառնեցի Մեկնութիւն Պրոկղի	ԺՐ	–	–	–	–	–
1706 Սիմէոն Գառնեցի Մեկնութիւն Պրոկղի	ԺՐ	–	–	–	–	–
1707 Սիմէոն Գառնեցի Մեկնութիւն Պրոկղի	ԺՐ	–	–	–	–	–
1708 Սիմէոն Գառնեցի Մեկնութիւն Պրոկղի	1771	Էջմիածին	Մատթէոս վրդ.	–	–	Յովսէփ վրդ. Արղութեան
1709 Սիմէոն Գառնեցի Մեկնութիւն Պրոկղի	1751	Իզմիր	Յարութիւն դպիր Էջմիածնեցի	–	–	Պետրոս վրդ.
1710 Սիմէոն Գառնեցի Մեկնութիւն Պրոկղի	1743	Հալապ	Աբրահամ քհյ	–	–	Աբրահամ քհյ
1711 Ժողովածոյ	1463	–	Գրիգոր	–	–	Դաւիթ աբղ
1712 Ժողովածոյ	ԺԸ	–	–	–	–	–
1713 Ժողովածոյ	ԺԷ	–	Դաւիթ	–	–	–
1714 Ժողովածոյ	1636-1659	Տաթեւ	Ղազար քհյ, Անանուն	–	–	Յոհան Կարճաւանցի

Բովանդակութիւն	Ժամանակ	Վայր	Գրիչ	Ծաղկող	Կազմող	Ստացող
1715 Ժողովածոյ	ԺԵ	—	—	—	—	—
1716 Ժողովածոյ	1276	Կիլիկիա	Ստեփանոս քհյ	—	—	—
1717 Ժողովածոյ	1664	—	Թորոս եպս.	—	—	Մինաս վրդ. Սիւնեցի
1718 Ժողովածոյ						
1718/Ա	ԺԷ	Կամենէց	Ներսէս սրկ.	—	—	—
1718/Բ	1625	Երուսաղէմ	Մաղաքիա	—	—	—
1719 Ժողովածոյ	1615 — 1616	Իլով	Նիկոլ Տօմաժիրսքի Լովցի, Զատիք, Անանուն	—	—	—
1720 Ժողովածոյ	1720	Քաշոտ	Յովաննէս երէց	—	—	—
1721 Ժողովածոյ	1696	Նոր Ջուղայ	Ղազար քհյ	—	—	Աղէքսանդր վրդ.
1722 Ժողովածոյ	ԺԵ	—	Մկրտիչ քհյ	—	—	Ներսէս Կաւշկար
1723 Ժողովածոյ						
1723/Ա	ԺԷ	—	Մատաթեա աբեղ	—	—	—
1723/Բ	ԺԷ	—	—	—	—	—
1724 Ժողովածոյ	ԺԶ	—	—	—	—	—
1725 Ժողովածոյ	ԺԷ	—	Յօհաննէս	—	—	—
1726 Եւսեբիոս Կեսարացի, Պատմութիւն եկեղեցական	1695	Կոստանդնուպոլիս	Կարապետ երէց	—	—	—
1727 Միլներ, Համառօտ պատմութիւն եկեղեցւոյ Քրիստոսի Յիսուսի	1829	Ատապազար	Յովհաննէս դպիր Տէր–Կարապետեան Պրուսացի	—	—	—
1728 Յովսէփ Փլաբիոս Պատմութիւն պատերազմին հրէից	1719	Կոստանդնուպոլիս	Սահէթճի	—	—	—
1729 Յովսէփ Փլաբիոս Պատմութիւն պատերազմին հրէից	ԺՐ	Ատապատ	—	—	—	Պետրոս վրդ.
1730 Ճառք եւ խրատք	ԺԶ	—	—	—	—	Հախպէնտէ, Պայրաք եւ Ըսպանտիար
1731 Ժողովածոյ	1616	Լվով	Զատիկ Պողտանի որդի	—	—	—
1732 Ճառք	ԺԶ	—	—	—	—	—
1733 Պատմութիւն Յովհաննու Ոսկեբերանի	1328	Ստեփաննոսի Ուլնեցւոյ վանք	Ստեփան	—	—	—
1734	1648	—	Մկրտիչ քհյ	—	—	Յոհան
1735 Ժողովածոյ	1664	Շօռօթ	Ալէքսիանոս, Մարգարիտ	—	—	Արիստակէս վրդ. Ղլաթեցի
1736 Բօնավենդուր Կարդինալ, Պատմութիւն վարուց Ֆրանցիսկոսի	1359	Սուրխաթ	Աւետ Արզրումցի	—	—	—
1737 Ժողովածոյ	ԺԷ	—	—	—	—	—
1738 Ժողովածոյ	ԺԷ	Տաթեւ	Ալէքսիանէ	—	—	Յոհան վրդ. Տաթեւացի
1739 Ժողովածոյ	1646	Ղարասու	Յովանէս սրկ.	Յովանէս սրկ.	Յովանէս սրկ.	Առաքել վրդ.
1740 Ժողովածոյ	1634	Էջմիածին	Եղիազար, Եսայի, անանուն, Սիմէօն	Մարտիրոս դպիր	Սիմէօն	Տէր Յովհաննէս, Առաքեալ կր.
1741 Ժողովածոյ	1651	Յոհանավանք	—	—	—	Յոհանէս վրդ.

Բովանդակութիւն	ժամանակ	Վայր	Գրիչ	Ծաղկող	Կազմող	Ստացող
1742 Ժողովածոյ	1646 1653	Ստաթէ	Մկրտիչ քհյ Լեհացի, Ստեփանոս քհյ	Սիմէօն վրդ., Հայրապետ	—	Յովհաննէս վրդ.
1743 Ժողովածոյ	ԺԷ	—	—	—	—	—
1744 Ժողովածոյ	1637	Ապրակունիս	Խորայէլ	Մարութայ	—	Եսայի վրդ. Ապրակունեցի
1745 Դաւիթ Անյաղթ, Սահմանք իմաստասիրութեան	ԺԹ	—	Յոհաննէս	—	—	Ստեփանոս
1746 Ժողովածոյ	ԺԹ	Մխիթար դպիր	—	—	—	Յովհաննէս իշխան
1747 Դաւիթ Անյաղթ Սահմանք իմաստասիրութեան	1243	Հաղբատ	Յոհաննէս կր.	—	—	Պետրոս վրդ.
1748 Ժողովածոյ	1370	—	Պաւղոս	—	—	—
1749 Ժողովածոյ	ԺԷ	—	—	—	—	—
1750 Ժողովածոյ	1688	—	Անանուն, Յովասաբ աբեղ	—	—	—
1751 Ժողովածոյ	ԺԹ–ԺԹ	—	—	—	—	—
1752	1651	—	Դաւիթ քհյ	—	—	—
1753	ԺԷ	—	—	—	—	—
1754 Ժողովածոյ						
1754/Ա	1637	Էջմիածին	Անանուն, Առաքել աբեղ	—	—	Առաքել աբեղ
1754/Բ	ԺԷ	—	—	—	—	—
1755 Ժողովածոյ	ԺՀ	—	—	—	—	—
1756 Ժողովածոյ	ԺԷ	—	Ներսէս, Աստուածատուր, Անանուն	—	—	—
1757 Ժողովածոյ	ԺՀ	—	—	—	—	—
1758 Ժողովածոյ						
1758/Ա	ԺՀ	—	—	—	—	—
1758/Բ	1651	—	Դաւիթ քհյ	—	—	—
1759 Առաքել Սիւնեցի Մեկնութիւն Սահմանաց գրոց	ԺԷ	—	—	—	—	—
1760 Ժողովածոյ	ԺԷ	—	—	—	—	—
1761 Առաքել Սիւնեցի Մեկնութիւն Սահմանաց գրոց	ԺՀ	—	—	—	—	—
1762 Ժողովածոյ						
1762/Ա	ԺԷ	—	—	—	—	—
1762/Բ	ԺԷ	Ըստամպաւլ	Աստուածատուր, Անանուն	—	—	Մկրտիչ Բաղիշեցի
1763 Ժողովածոյ	1611	Իլով	Գրիգոր աբեղ	—	—	—
1763 Ժողովածոյ	1611	Իլով	Գրիգոր աբեղ	—	—	—
1764 Ժողովածոյ	1651	Համիթ	Սարգիս աբեղ	—	—	Սարգիս աբեղ
1765 Ժողովածոյ	1738	Կոստանդնուպոլիս	Պետրոս դպիր	—	—	Պետրոս դպիր
1766 Ժողովածոյ	ԺԹ	Աւագ անապատ	Ստեփանոս	—	—	Ստեփանոս
1767 Մատթէոս Ուռհայեցի	1623	Հալապ	Աւետիք	—	—	Մախսուտ Համթեցի

Բովանդակութիւն	ժամանակ	Վայր	Գրիչ	Ծաղկող	Կազմող	Ստացող
1768 Ժողովածոյ	ԺԷ	Վրացտուն	Յովսէփ աբեղ, Սարգիս, Ազամալ Ջուղայեցի	–	–	Բարսեղ եպս. Գօրեցի
1769 Ժողովածոյ	1664	Տփխիս	Յակոբ քհյ	–	–	–
1770 Ժողովածոյ	1589	Աստուածատուր դպիր	–	–	–	Հայրապետ Ջուղայեցի
1771 Ժողովածոյ						
1771/Ա	1651	–	Յոհան, Վարդան երէց	–	–	Արիստակէս վրդ. Խարբերթցի
1771/Բ	ԺԶ–ԺԷ	–	Յովանէս բանասէր, Գրիգորիոս, Տոլվէթ	–	–	–
1772 Առաքել Դաւրիժեցի Պատմութիւն	1666	Երեւան	Աւետիս երէց	–	–	Առաքել Դաւրիժեցի
1773 Առաքել Դաւրիժեցի Պատմութիւն	1663	Կարբի	Աթանաս դպիր	–	–	–
1774 Ժողովածոյ						
1774/Ա	ԺԷ	–	–	–	–	–
1774/Բ	ԺԶ	–	–	–	–	–
1775 Ժողովածոյ						
1775/Ա	ԺԴ	–	–	–	–	–
1775/Բ	ԺԷ	–	–	–	–	–
1775/Գ	ԺԷ	–	–	–	–	–
1775/Դ	ԺԷ	–	–	–	–	–
1775/Ե	ԺԷ	–	–	–	–	–
1775/Զ	ԺԷ	–	–	–	–	–
1776 Պատմութիւն Քառից ժողովոցն	1760	Կոստանդնուպոլիս	Նիկողայոս դպիր	–	–	–
1777 Գործք Քաղկեդոնի ժողովոյն	1760	Կոստանդնուպոլիս	Նիկողայոս դպիր	–	–	–
1778 Ժողովածոյ	1778	Կոստանդնուպոլիս	Յակոբ վրդ. Սիմոնեան Կարնեցի	–	–	–
1779 Ժողովածոյ						
1779/Ա	ԺԶ	–	–	–	–	–
1779/Բ	ԺԶ	–	–	–	–	–
1779/Գ	1629	–	Գրիգոր քհյ	–	–	–
1780 Ժողովածոյ						
1780/Ա	ԺԷ	–	–	–	–	–
1780/Բ	1621	Անկուրիա Մեռոնհոս գիւղ	Յոհաննէս Անկիւրացի	–	–	Կարապետ վրդ. Երզնկացի
1781 Ժողովածոյ	1756	Կաֆա	Գրիգոր աբեղ Սիւնեցի	–	–	–
1782 Ժողովածոյ	1652	Կոզլով	Յակոբ երէց Տիւրիկեցի	Յակոբ երէց Տիւրիկեցի	–	–
1783 Պատմութիւն Աղէքսանդրի Մակեդոնացւոյ	ԺԸ	–	–	–	–	–
1784 Ժողովածոյ						
1784/Ա	ԺԷ	–	–	–	–	–
1784/Բ	ԺԷ	–	–	–	–	–
1785 Ժողովածոյ	1700	–	Տէր Աստուածատուր	–	–	Աղէքսանդր վրդ.

Բովանդակութիւն	ժամանակ	վայր	գրիչ	ծաղկող	կազմող	ստացող
1786 ժողովածոյ	ԺՀ	–	Մարտիրոս որդի Առաքելի	–	–	–
1787 ժողովածոյ	1725	–	–	–	–	–
1788 ժողովածոյ	1729	Կոստանդնուպոլիս	–	–	–	Մաղաքիա վրդ.
1789 Պատմութիւն Նոր աշխարհին	ԺՀ	–	–	–	–	–
1790 ժողովածոյ	ԺՀ	–	–	–	–	–
1791 ժողովածոյ	ԺԹ	–	–	–	–	–
1792 Յովհաննէս Մոզդոկեցի, Տեղեկութիւն Ջոռնամօռայ	1844	Եկատերինօգար	Յովհաննէս քհյ Խոսրովեանց Մոզդոկեցի	–	–	–
1793 Յովսէփ Ջուղայեցի Քննիկոն	1761	Բասրա	Տէր Գրիգոր	–	–	–
1794 Պատմութիւն նահատակութեան Կոմիտասայ քահանայիւ	1841	Կոստանդնուպոլիս	–	–	–	–
1795 ժողովածոյ	ԺԹ	էջմիածին	Մանուէլ Կիւմիւշխանեցի	–	–	–
1796 Կիւրեղ Ալէքսանդրացի, Գիրք պարապմանց, Գիրք Գանձուց						
1796/Ա	ԺԷ	–	Մարգարէ	–	–	–
1796/Բ	1707	Գեղարդ	Սուքիաս երէց Այլաբերցի	–	–	Սիմէոն աբղ Գանջացի
1797 ժողովածոյ	ԺԷ	–	Յովանէս երէց	–	–	–
1798 ժողովածոյ	1652	–	Պօղոս	–	–	–
1799 Կիւրեղ Ալէքսանդրացի, Գիրք Պարապմանց	ԺԷ	–	–	–	–	–
1800 ժողովածոյ	1783	–	Թադէոս վրդ.	–	–	Թադէոս վրդ.

ԺԱ
ՊԱՏԱՌԻԿ–ՊԱՀՊԱՆԱԿՆԵՐԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԱԽՏԱԿ

N	N Ձեռագրի	էջ ցուցակի	լեզու	Բովանդակութիւն	ժամանակ	Թերթ	Նիւթ	Գրութ.	Գիր
1	1501	9	հայ	Աւետարան Մատթէոսի	Թ–Ժ	4	մգղթ	երկսիւն	բոլորագիծ խոշոր երկաթագիր
2	1505	47	հայ	Աւետարան Յովհաննու	Թ–Ժ	2	մգղթ	երկսիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
3	1505	47	հայ	Ճաշոց	1688	1	թուղթ	հնատիպ	
4	1507	62	հայ	Մաշտոց		1	թուղթ	հնատիպ	
5	1510	83	հայ	Ճառ ինչ	Թ–Ժ	1	մգղթ	երկսիւն	ուղղագիծ երկաթագիր
6	1514	171	հայ	Ճաշոց	ԺԵ	3	թուղթ	երկսիւն	բոլորգիր
7	1515	175	հայ	Յայսմաւուրք	ԺԷ	2	թուղթ	երկսիւն	բոլորգիր
8	1516	179	հայ	Ճաշոց	ԺԵ	2	մգղթ	երկսիւն	բոլորգիր

N	N Ձեռագրի	Էջ ցուցակի	Լեզու	Բովանդակութիւն	Ժամանակ	Թերթ	Նիւթ	Գրութ.	Գիր
9	1518	193	հայ	Աւետարան Ղուկասու	Թ–Ժ	2	մգղթ	երկսիւն	բոլորագիր երկաթագիր
10	1519	205	հայ	Մաշտոց	1794	4	թուղթ	հնատիպ	
11	1521	223	հայ	Ճաշոց	1799	4	թուղթ	հնատիպ	
12	1522	239	հայ	Կիւրղի Երուսաղէմացւոյ Կոչումն ընծայութեան	ԺԲ	8	թուղթ	երկսիւն	արեւելեան բոլորգիր
13	1523	255	հայ	Մաշտոց	ԺԸ	3	թուղթ	հնատիպ	
14	1524	279	հայ	Մաշտոց	ԺԸ	2	թուղթ	հնատիպ	
15	1524	280	հայ	Գուշակութիւն	ԺԶ	1	թուղթ	միասիւն	նօտրգիր
16	1525	305	հայ	Ճաշոց	ԺԸ	3	թուղթ	հնատիպ	
17	1526	325	հայ	Թէոդորետոս Կիւրացի Մեկնութիւն Սաղմոսաց	Ժ–ԺԱ	3	մգղթ	երկսիւն	ուղղագիծ երկաթագիր
18	1528	335	հայ	Մաշտոց	ԺԸ	2	թուղթ	հնատիպ	
19	1529	338	հայ	Եւթաղ	Թ–Ժ	4	մգղթ	երկսիւն	ուղղագիծ երկաթագիր
20	1530	343	հայ	Աւետարան Մատթէոսի	Թ–Ժ	4	մգղթ	երկսիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
21	1537	403	հայ	Աւետարան Մարկոսի	Ժ	4	մգղթ	երկսիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
22	1538	407	հայ	Առ Հռովմայեցիս	Ժ	2	մգղթ	երկսիւն	ուղղագիծ երկաթագիր
23	1540	413	հայ	Աւետարան Ղուկասու	Թ–Ժ	4	մգղթ	երկսիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
24	1541	420	հայ	Աւետարան Ղուկասու	Ժ–ԺԱ	4	մգղթ	երկսիւն	ուղղագիծ երկաթագիր
25	1542	424	լատ	Վկայական	ԺԸ	4	մգղթ	միասիւն	
26	1544	431	յուն	Յայսմաւուրք	ԺԳ	3	մգղթ	երկսիւն	
27	1547	437	յուն	Ճառընտիր	ԺԲ	2	մգղթ	երկսիւն	
28	1547	437	հայ	Աւետարան Ղուկասու	Թ–Ժ	2	մգղթ	երկսիւն	ուղղագիծ երկաթագիր
29	1550	447	հայ	Աւետարան Ղուկասու	Թ–Ժ	2	մգղթ	երկսիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
30	1551	449	հայ	Վասն տօնից բաղարջակերաց	ԺԲ–ԺԳ	2	մգղթ	երկսիւն	բոլորգիր
31	1552	451	հայ	Տաղարան	ԺԶ	2	մղգթ	միասիւն	բոլորգիր
32	1553	452	լատ	Ճառընտիր	ԺԳ	2	մղգթ		
33	1554	455	վրց	Յուդիթ	ԺԳ	4	մղգթ	երկսիւն	նուսխուրի
34	1555	455	հայ	Աւետարան Մատթէոսի	Ժ	2	մգղթ	միասիւն	բոլորագիծ մանր երկաթագիր
35	1555	456	հայ	Ճաշոց	Ժ–ԺԱ	1	մգղթ	միասիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
36	1559	473	հայ	Մարգարէութիւն Եսայեայ	Թ–Ժ	4	մգղթ	միասիւն	ուղղագիծ երկաթագիր
37	1564	473	վրց	Մաշտոց	ԺԳ	2	մգղթ	միասիւն	նուսխուրի
38	1562	477	հայ	Գագիկ Հեթումեան բժշկարան	ԺԲ–ԺԳ	2	մգղթ	միասիւն	բոլորգիր
39	1563	482	հայ	Ոսկեբերանի Մեկնութիւն Մատթէի	Ժ–ԺԱ	2	մգղթ	երկսիւն	մանր ուղղագիծ երկաթագիր
40	1563	482	հայ	Մատեան ողբերգութեան	ԺԳ	4	թուղթ	միասիւն	արեւելեան բոլորգիր

N	N Ձեռագրի	Էջ ցուցակի	Լեզու	Բովանդակութիւն	Ժամանակ	Թերթ	Նիւթ	Գրութ.	Գիր
41	1567	494	հայ	Աւետարան Ղուկասու	ժ–ժԱ	4	մգղթ	երկսիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
42	1569	498	հայ	Ճառընտիր	ժ–ժԱ	4	մգղթ	երկսիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
43	1570	511	հայ	Ճաշոց	ժ	2	մգղթ	երկսիւն	ուղղագիծ երկաթագիր
44	1577	551	հայ	Աւետարան Մատթէոսի	ե	4	մգղթ	երկսիւն	բոլորագիծ խոշոր երկաթագիր
45	1585	557	հայ	Ճառ ինչ	ժ–ժԱ	1	մգղթ	միասիւն	ուղղագիծ երկաթագիր
46	1587	572	հայ	Աւետարան Յովհաննու	ե–Զ	3	մգղթ	երկսիւն	բոլորագիծ խոշոր երկաթագիր
47	1590	578	հայ	Աւետարան Ղուկասու	Ր–Ռ	2	մգղթ	երկսիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
48	1592	587	հայ	Յայսմաւուրք	ԺԷ	4	թուղթ	երկսիւն	բոլորգիր
49	1593	589	հայ	Աւետարան Մարկոսի	Ռ–ժ	1	մգղթ	երկսիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
50	1595	591	հայ	Սաղմոսարան	ԺԷ	2	թուղթ	միասիւն	բոլորգիր
51	1595	591	հայ	Եղիշէի ի Յարութիւն Տեառն	ԺԱ–ԺԲ	2	թուղթ	երկսիւն	ուղղագիծ երկաթագիր
52	1597	595	հայ	Աւետարան Մատթէոսի	Ռ–ժ	4	մգղթ	երկսիւն	բոլորագիծ խոշոր երկաթագիր
53	1598	597	լատ	Պատարագամատոյց	ԺԴ	1	մգղթ		
54	1601	617	յուն	Գիրք բժշկութեան	ԺԴ–ԺԴ	4	մգղթ	միասիւն	
55	1604	623	հայ	Աւետարան Ղուկասու	ԺԱ	2	մգղթ	երկսիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
56	1607	631	հայ	Աւետարան Յովհաննու	Ռ–ժ	1	մգղթ	միասիւն	բոլորգիր երկաթագիր
57	1609	635	հայ	Վկայաբանութիւն Ստեփաննոսի Նախասարկաւագի	ԺԱ–ԺԲ	1	թուղթ	միասիւն	արեւելեան բոլորգիր
58	1609	636	հայ	Առ Կորնթացիս	Ռ–ժ	2	մգղթ	միասիւն	բոլորագիծ խոշոր երկաթագիր
59	1610	639	հայ	Աւետարան	ԺԴ	4	մգղթ	երկսիւն	մանր բոլորգիր
60	1611	641	վրց			1			
61	1613	647	հայ	Շարակնոց	ԺԴ–ԺԵ	2	մգղթ	միասիւն	բոլորգիր
62	1620	663	հայ	Աւետարան Յովհաննու	Ռ	3	մգղթ	միասիւն	բոլորագիծ խոշոր երկաթագիր
63	1622	670	հայ	Քահանայաթաղ	Ռ–ժ	4	մգղթ	միասիւն	բոլորգիծ երկաթագիր
64	1624	674	յուն	Ճառընտիր	ԺԴ	2	մգղթ	միասիւն	
65	1625	679	վրց	Հին Ճաշոց	ժ	1	մգղթ	միասիւն	ասումթավրուլի
66	1631	691	հայ	Ճաշոց	ԺԴ–ԺԴ	4	թուղթ	երկսիւն	բոլորգիր
67	1631	691	հայ	Ժողովածոյ	ԺԷ	1	թուղթ	միասիւն	նօտրգիր
68	1633	698	հայ	Գիր օրհնութեան	ԺԷ	2	թուղթ	միասիւն	նօտրգիր
69	1634	701	յուն	Յայսմաւուրք	ԺԴ	1	մգղթ	միասիւն	

N	N Ձեռագրի	Էջ ցուցակի	Լեզու	Բովանդակութիւն	Ժամանակ	Թերթ	Նիւթ	Գրութ.	Գիր
70	1646	741	հայ	Աւետարան Մարկոսի	ԺԱ–ԺԱ	4	մգղթ	երկսիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
71	1647	743	հայ	Աւետարան Մատթէոսի	Թ–Ժ	1	մգղթ	երկսիւն	բոլորգիծ երկաթագիր
72	1647	743	հայ	Թուղթ Յակոբայ առաքելոյն	Ժ–ԺԱ	2	մգղթ	միասիւն	ուղղագիծ երկաթագիր
73	1651	756	լատ	Աղօթագիրք	ԺԳ				
74	1654	763	հայ	Ճառ Կիւրղի	Ժ–ԺԱ	4	մգղթ	երկսիւն	ուղղագիծ երկաթագիր
75	1658	775	հայ	Բարսղի Գիրք հարցողաց	Ժ–ԺԱ	4	մգղթ	երկսիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
76	1659	777	վրց	Ճաշոց	ԺԳ	4	մգղթ	միասիւն	նուսխուրի
77	1665	815	հայ	Աւետարան Ղուկասու	Թ–Ժ	1	մգղթ	միասիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
78	1671	837	հայ	Ճաշոց	Թ–Ժ	4	մգղթ	երկսիւն	ուղղագիծ երկաթագիր
79	1678	871	հայ	Աւետարան Յովհաննու	Ժ–ԺԱ	2	մգղթ	միասիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
80	1683	887	հայ	Ճառ ի գալուստ Տեառն յԵրուսաղէմ	Ժ–ԺԱ	2	մգղթ	երկսիւն	ուղղագիծ երկաթագիր
81	1683	887	հայ	Ճառ ինչ	Ժ–ԺԱ	2	մգղթ	երկսիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
82	1684	889	հայ	Աւետարան Մատթէոսի	Ժ–ԺԱ	4	մգղթ	երկսիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
83	1689	900	հայ	Սաղմոս Դաւթի	Թ–Ժ	4	մգղթ	միասիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
84	1693	908	հայ	Յիշատակարան Աւետարանի	1434	2	մգղթ	միասիւն	բոլորգիր
85	1693	908	հայ	Նամակ առ գործակալն Տաթեւու	ԺԸ	2	թուղթ	միասիւն	նօտրգիր
86	1694	911	վրց	Բ Մնացորդաց, եսթեր	ԺԳ	4	մգղթ	երկսիւն	նուսխուրի
87	1696	915	հայ	Աւետարան Մատթէոսի	Ժ–ԺԱ	4	մգղթ	երկսիւն	ուղղագիծ երկաթագիր
88	1697	918	հայ	Եւսեբիոսի Պատմութիւն եկեղեցական	Թ–Ժ	4	մգղթ	միասիւն	ուղղագիծ մանր երկաթագիր
89	1698	919	հայ	Աղօթք՝ Մասն ժամագրքի	ԺԳ	2	մգղթ	միասիւն	խոշոր բոլորգիր
90	1701	927	հայ	Ի ԺԶ գլխոյ մեկնութենէն Հռովմայեցւոց թղթոյն Ոսկեբերանի	ԺԱ–ԺԲ	4	մգղթ	միասիւն	ուղղագիծ երկաթագիր
91	1712	945	վրց	Սաղմոսարան	ԺԵ	4	մգղթ	միասիւն	նուսխուրի
92	1714	955	հայ	Աւետարան Յովհաննու	Թ–Ժ	4	մգղթ	երկսիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
93	1715	959	հայ	Աւետարան Յովհաննու	Թ	1	մգղթ	երկսիւն	ուղղագիծ մանր երկաթագիր
94	1716	960	հայ	Ճաշոց	Ժ–ԺԱ	2	մգղթ	միասիւն	ուղղագիծ երկաթագիր
95	1717	965	հայ	Աւետարան Ղուկասու	Ժ–ԺԱ	4	մգղթ	երկսիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
96	1718	967	հայ	Մաշտոց	ԺԱ–ԺԲ	1	թուղթ	երկսիւն	ուղղագիծ երկաթագիր

N	N Ձեռագրի	Էջ ցուցակի	Լեզու	Բովանդակութիւն	Ժամանակ	Թերթ	Նիւթ	Գրութ.	Գիր
97	1724	989	հայ	Աւետարան Մատթէոսի	Թ–Ժ	2	մագաղաթ	երկսիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
98	1730	1007	հայ	Աւետարան Մատթէոսի	Ժ–ԺԱ	4	մագաղաթ	երկսիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
99	1734	1016	հայ	Մեկնութիւն Թղթոցն Պօղոսի	Թ–Ժ	3	մագաղաթ	երկսիւն	ուղղագիծ երկաթագիր
100	1738	1039	հայ	Ճաշոց	Ժ–ԺԱ	4	մագաղաթ	միասիւն	երկաթագիր
101	1739	1043	հայ	Աւետարան Մարկոսի	Ժ–ԺԱ	4	մագաղաթ	երկսիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
102	1741	1052	հայ	Թէոդորետոսի կիւրացւոյ Մեկնութիւն Սաղմոսաց	ԺԱ–ԺԲ	4	մագաղաթ	երկսիւն	ուղղագիծ երկաթագիր
103	1743	1062	հայ	Աւետարան Մատթէոսի	Ժ–ԺԱ	2	մագաղաթ	երկսիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
104	1743	1062	հայ	Յովհաննու Սարկաւագի Յաղագս անկիւնաւոր թուոց	ԺԵ	2	մագաղաթ	միասիւն	երկաթագիր
105	1744	1065	հայ	Աւետարան Ղուկասու	Ժ–ԺԱ	4	մագաղաթ	երկսիւն	ուղղագիծ երկաթագիր
106	1746	1069	հայ	Աւետարան Մարկոսի	Ժ–ԺԱ	1	մագաղաթ	միասիւն	երկաթագիր
107	1746	1069	հայ	Մատեան Ողբերգութեան	ԺԲ	1	թուղթ	միասիւն	արեւելեան բոլորգիր
108	1748	1075	հայ	Աւետարան Ղուկասու	Ժ–ԺԱ	4	մագաղաթ	երկսիւն	ուղղագիծ երկաթագիր
109	1750	1081	հայ	Մեկնութիւն Ընթերցուածոց	ԺԱ–ԺԲ	4	թուղթ	երկսիւն	արեւելեան բոլորգիր
110	1754	1092	հայ	Սաղմոսարան	Թ–Ժ	4	մագաղաթ	միասիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
111	1756	1098	հայ	Հաշուեմատեան ակնավաճառի	ԺԸ	10	թուղթ	երկսիւն	շղագիր
112	1759	1106	հայ	Աւետարան Յովհաննու	Ժ–ԺԱ	4	մագաղաթ	երկսիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
113	1764	1117	հայ	Աւետարան Յովհաննու	Ժ–ԺԱ	4	մագաղաթ	երկսիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
114	1766	1127	հայ	Աւետարան Մատթէոսի	Ժ–ԺԱ	2	մագաղաթ	երկսիւն	բոլորագիծ խոշոր երկաթագիր
115	1769	1135	հայ	Աւետարան	ԺԹ–ԺԵ	5	թուղթ	երկսիւն	բոլորգիր
116	1772	1156	հայ	Աւետարան Ղուկասու	Ժ–ԺԱ	4	մագաղաթ	երկսիւն	բոլորագիծ երկաթագիր
117	1773	1159	հայ	Թէոդորետոսի կիւրացւոյ Մեկնութիւն ԺԸ սաղմոսին	Ժ–ԺԱ	3	մագաղաթ	երկսիւն	ուղղագիծ երկաթագիր
118	1780	1199	հայ–լատին	Քրիստոնէական	ԺԸ	1	թուղթ	հնատիպ	
119	1791	1245		Մանրանկար Աւետարանիչների	ԺԹ–ԺԵ	2	թուղթ		
120	1797	1259	հայ	Սաղմոսարան	1217	4	մագաղաթ	միասիւն	բոլորագիծ երկաթագիր

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մայր ցուցակ 9–1268

Յանկեր, Տախտակներ

Ա. Գրչութեան ժամանակագրական ցանկ 1269–1274

Բ. Նախագաղափար եւ յետագայ յիշատակարանների ժամանակագրական ցանկ 1274–1278

Գ. Նիւթերի ցանկ 1279–1292

Դ. Տեղանունների ընդհանուր ցանկ 1292–1310

Ե. Անձնանունների ընդհանուր ցանկ 1311–1428

Զ. Գրչութեան վայրերի ցանկ 1428–1430

Է. Մանրանկարների ցանկ 1431–1438

Ը. Կնքադրոշմների ցանկ 1438–1440

Թ. Գաղտնագրութիւններ ունեցող ձեռագրերի ցանկ 1440–1440

Ժ. Ձեռագրերի ընդհանուր տախտակ 1441–1464

Ի. Պատառիկ–պահպանակների ընդհանուր տախտակ 1464–1472

ՄԱՅՐ ՅՈՒՅԱԿ ՀԱՅԵՐԷՆ ՁԵՌԱԳՐԱՅ
ՄԱՇՏՈՑԻ ԱՆՈՒԱՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ

Հատոր Ե

Համակարգչային ձեւաւորում եւ էջադրում
Նունէ Բարթիկեան
Շողիկ Ջադոյեան